

BIBLIOGRAFIA HISTORII

WIELKOPOLSKI

za lata 1939-2000

OSOBY L-Ż

- Laboschin* Siegfried (1868-1929) malarz. **Biografie:** M. Gniazdowska: S. L. *PLudu* 1994 z. 5-6 s. 31-2.
- Labuda* Alberta (1917-2000) romanistka, dr UAM. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1999-2001 s. 22.
- Labuda* Gerard (1916-2010) historyk **Biografie:** J. Strzelczyk: G. L. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 855-74. **Przyczynki:** J. Strzelczyk: G. L. w hołdzie. *PZach.* 1986 nr 5-6 s. 1-17. – Wśród ksiąg. z profesorem G. L. rozmawia T. Agatowski. [W:] *Aere perennius*. P. 2001, s. 341-58. – M. Kosman: Profesorowi G. L. w 65-lecie pracy naukowej. *Forum Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Bankowości w Poznaniu. Prace Historyczno-Politologiczne Instytut Historii Politycznej* 7: 2002 nr 2(15) s. 255-70. – o historii i współczesności. z profesorem G. L. rozm. J. Załubski. *Forum Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Bankowości w Poznaniu. Prace Historyczno-Politologiczne Instytut Historii Politycznej* 7: 2002 nr 2(15) s. 275-91. **Prace zbiorowe:** *Aere perennius*. Profesorowi G. L. dnia 28 XII 2001 w hołdzie. Red. zespołowa. P. 2001. – Naukowe dzieło Profesora G. L. Red. J. Dobosz. P. [Wydawnictwo Naukowe UAM] 2006, 282 s. Zawiera: J. Dobosz: Wstęp, s. 5-7; T. Schramm: G. L. – zarys biografii, s. 9-19; H. Samsonowicz: G. L. badania nad historią kultury, s. 21-7; B. Kürbis: Źródło w historycznych dociekaniach G. L., s. 29-38; J. Wyrozumski: Historia społeczna w badaniach naukowych G. L., s. 39-51; J. Kłoczowski: G. L. – historyk wczesnego chrześcijaństwa polskiego, s. 53-69; R. Michałowski: Początki państwa polskiego w badaniach naukowych G. L., s. 71-86 ; I. Hlaváček: Český kontext díla G. L., s. 87-93; J. Strzelczyk: G. L. jako historyk wczesnej Słowiańszczyzny i kontaktów słowiańsko-niemieckich, s. 95-110; T. Jasiński: Dzieje Zakonu Krzyżackiego w dorobku naukowym Profesora G. L., s. 111-20; B. Wachowiak: Pomorze – Brandenburgia – Prusy w badaniach naukowych G. L., s. 121-41; W. Wrzesiński: Polskie Ziemie Zachodnie i Północne w historycznej twórczości naukowej G. L., s. 143-59; Bibliografia prac Profesora G. L. za lata 1935-2006, s. 161-282; Wykaz ważniejszych skrótów, s. 283.
- Lakner* Leon Maksymilian (1884-1962) stomatolog, prof. UP i AM w Poznaniu. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** J. Stadnicki: Wspomnienie pośmiertne. *Czasopismo Stomatologiczne* 1963 nr 2 s. 101-4. – K. Stawiński: L. L. (1884-1962). Stomatolog. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 221-2. **Przyczynki:** M. Jesionowski: Historia stomatologii polskiej. *Wwa* 1963 s. 111, 160. **Artykuły:** *+Kron. AM* 2: 1959 s. 422-5.
- Lakner* Marian (1880-1936) aptekarz, powstaniec wlkp. **Słowniki:** BSB V (i fot.); Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** J. Bartnicki: Dzieje Bydgoszczy w II Rzeczypospolitej. *Kal. Bydg.* 1983 s. 82. – Wojsko wielkopolskie 1919 r. Oprac. B. Polak. Cz. 1. Koszalin 1985 s. 30.
- Laktański* Wojciech (zm. 1689) kan. pozn., właściciel drukarni. **Słowniki:** SPKP; WSB; EK. **Przyczynki:** Nowacki – J. Sójka: z dziejów drukarstwa w Poznaniu w XVII wieku. P. 1976.
- Lam* Władysław (1893-1984) malarz, grafik, pedagog. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** *DWP* III s. 274, 276. – Materiały do dziejów Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie 1895-1939. Opr. J.E. Dutkiewicz [i in.] *Wr.* [i in.] 1969. – T. Dobrowolski: Malarstwo polskie ostatnich dwustu lat. *Wr.* [i in.] 1976. – J. Jaworska: Polska sztuka walcząca 1939-1945. *Wwa* 1976 s. 209. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski (do 1945 roku). *Wr.* [i in.] 1971. – Poznańskie wspominki 1918-1939. Pod red. T. Kraszewskiego. P. 1973 s. 19. – Z. Baranowicz: Polska awangarda artystyczna 1918-1939. *Wwa* 1975 s. 18. – I. Jakimowicz: Współczesna grafika

polska. Wwa 1975. – A. Turowski: Konstruktywizm polski. Próba rekonstrukcji nurtu (1921-1934). Wr. [i in.] 1981. – W. L. (1893-1984). Wystawa monograficzna. Gdańsk-Oliwa lipiec – listopad 1986. Katalog. – D. Wróblewska: Polska grafika współczesna. Wwa 1988. – H. Majkowski: o sztuce plastycznej w Poznaniu w czasach poprzedzających wojnę światową. *Antologia KMP* 1990 nr 3/4. – M. Bryl: Grupa artystów plastyków „Świt”. P. 1992. – M. Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. Wr. [i in.] 1994. – A.J. Markiewicz: Plastyka okresu XX-lecia międzywojennego. Zarys monograficzny. [W:] Wielka księga miasta Poznania. P. 1994.

Lambert* książę polański, syn Mieszka I. **Słowniki:** PSB; SSS. **Przyczynki:** K. Jasiński: Rodowód pierwszych Piastów. Wwa 1992 s. 104-5.

Lambor* Julian (1901-1973) inż. hydrotechnik i hydrolog, prof. Wyższej Szkoły Inżynierskiej w P. **Słowniki:** SBTech. VII. **Przyczynki:** P. Zaremba: Wspomnienia prezydenta Szczecina. P. 1980.

Lampel* Anna (ok. 1772-1800) aktorka teatrów niemieckich, pochowana w Kaliszu. **Przyczynki:** H. Nowaczyk: Świat jest teatrum powszechne. *Południowa Wielkopolska* 1989 nr 5 s. 9.

Lampkowski* Alfons (1904-?) dyrygent chórow. **Słowniki:** Dyrygenci.

Lanc* Jerzy (1901-1932) nauczyciel, działacz społeczny. **Słowniki:** PSB; SBWP-W I. **Biografie:** H. Molenda, S. Molenda: Zielony Jerzy. *Ziemia Kaliska* 1985 nr 25.

Lanci* Franciszek Maria (1799-1875) architekt. **AW:** 3975. **Słowniki:** PSB; WSB; Wielkopolska wybitnych europejczyków, s. 23-4. **Biografie:** A. Bartczakowa: F. M. L. 1799-1875. Wwa 1954. – J. Jaworska: Architekt F. M. L. – karykaturzysta. *Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie* 23: 1979 s. 305-46, il., rez., rés. **Przyczynki:** J. Demel: Działalność urbanistyczna i architektoniczna Senatu Wolnego Miasta Krakowa w latach 1815-1846. Wwa 1963 s. 94, 97, 106-7, 115-6. – Dz. Wlkp. II. – Z. Ostrowska-Kęmbłowska: Złota Kaplica. [W:] Funkcja dzieła sztuki. Wwa 1972. – Z. Ostrowska-Kęmbłowska: Siedziby wielkopolskie w dobie romantyzmu. – Z. Ostrowska-Kęmbłowska: Dzieje Kaplicy Królów Polskich czyli Złotej w katedrze poznańskiej. P. 1997 passim.

Landé* Dawid (1786-1858) przemysłowiec kaliski. **Słowniki:** SBŻO. **Biografie:** S. Przygodzki: D. L. (1786-1858), kupiec i przemysłowiec. Szkic do portretu polskiego bourgeois. *Rocznik Łódzki* 44: 1997 s. 117-38. **Przyczynki:** J. Biernaczyk: Saga rodu Landé z Ostrowa Wlkp. *Rocznik Ostrowskiego Tow. Genealogicznego* 1: 2006 s. 11-22.

Landé* Moritz (1829-1888) budowniczy synagogi w Ostrowie Wlkp. **Słowniki:** SBŻO. **Przyczynki:** B. Landé-Tergeist: o budowniczym synagogi i jego rodzinie. [W:] *Studia Iudaica Ostroviensia*. T. 1. Ostrów Wlkp. 2007 s. 167-72, il.

Lang* Ferdinand (1888-1959) nauczyciel, współtwórca ruchu młodoniemieckiego w Wielkopolsce i na Pomorzu. **Słowniki:** Kto był kim; Postowie; M. O. Balling: Von Reval bis Bukarest. *Statistisch- und Biographisches Handbuch der Parlamentarier der deutschen Minderheiten in Ostmittel- und Südosteuropa* 1919-1945. T. 1. Kopenhagen 1991; J. Fałowski: Parlamentarzyści mniejszości niemieckiej w II Rzeczypospolitej. Częstochowa 2000.

- Lange* Jan Bernard (1817-1881) księgarz, drukarz, wydawca. **AW:** 3981. **Słowniki:** PSB; EWoK; SPKP; WSB; Szkoła Kaliska. **Biografie:** E. Urbaniak: J.B. L. i jego działalność w Gnieźnie. [W:] Günter i Lange – wielkopolskie oficyny wydawnicze. Katalog wystawy. Gniezno 2006 s. 43-60, il. [katalog dzieł na 105-151]. **Przyczynki:** Dzieje Gniezna. Pod red. J. Topolskiego. Wwa 1965. – Dz. Wlkp. II. – F. Sawicka, J. Rupińska: Bibliografia polskich wydawnictw pamiętnikarskich 1801-1914. Wr. 1973 s. 353-4. – K. Grabowska: Wydawnictwo J.B. L. w XIX wieku. *Gniezno* 1: 1984 s. 195-203.
- Lange* Jan Bernard (1817-) drukarz, księgarz, wydawca. – J. Biniek: Oficyna J.B. L. *Przemiany* 1977 nr 5 s. 3. – A. Śliwocki: Jeszcze o gnieźnieńskiej oficynie. *Przemiany* 1977 nr 6 s. 4.
- Lange* Jan Fryderyk Albert Wojciech (1783-1830) inspektor gen. robót wodnych, prof. Uniw. Warsz. **Słowniki:** PSB.
- Lange* Julian Bolesław (1873-1954) inż., kierownik fabryki H. Cegielskiego w P., naczelny dowódca Straży Ludowej na terytorium b. zaboru pruskiego, powstaniec śląski, płk Obrony Krajowej, działacz społ. **Słowniki:** WSB; SBPW, Kawalerowie VM. T. II, cz. 2; Anders. **Przyczynki:** Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. Z. Grota. P. 1968. – A. Ryfowa: Działalność Sokola polskiego w zaborze pruskim i wśród wychodźców w Niemczech 1884-1914. Wwa [i in.] 1976. – B. Polak: Przyczynki do działalności Straży Ludowej w Poznańskim 1918-1919. *Koszalińskie Studia i Materiały* 1983 s. 2, 43-54.
- Lange* Romuald (1852-1892) dziedzic oficyny J.B. Langego w Gn. **Przyczynki:** E. Urbaniak: J.B. L. i jego działalność w Gnieźnie. [W:] Günter i Lange – wielkopolskie oficyny wydawnicze. Katalog wystawy. Gniezno 2006 s. 48, 52, il.
- Lange* Wojciech (1783-1830) geometra, hydrotechnik, budowniczy. **Słowniki:** PSB; SBTech. VII. **Biografie:** J. Śmiałowski: W. L. (1783-1830). Dzieje jednego awansu. Łódź 2000, 197 s. R: Z. Chodyła, *RKal.* 27: 2001 s. 271-7; J. Kochanowicz, *RDSG* 61: 2001 s. 247-9.
- Lange*-Ciężosił Adalbert (XVII/XVIII w.) hydrotechnik, budowniczy nadzwyczajny Kalisza. **Słowniki:** Architekci.
- Lange*-Wnukowski Michał (1869?-1922) adwokat, prokurator, działacz oświat. **AW:** 3982. **Słowniki:** PTPN.
- Langer* Antoni (1888-1962) działacz polit., poseł na Sejm RP. **Słowniki:** PSB; S. Giza: Władze naczelne stronnictw ludowych (1861-1965). *Roczniki Dziejów Ruchu Ludowego* 1965 nr 7 s. 394, 413, 415, 418-9; Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989; Kto był kim; Posłowie; M. Czajka: Leksykon historii Polski. Wwa 1995; Encyklopedia historii Drugiej Rzeczypospolitej. Red. A. Garlicki [i in.]. Wwa 1999. **Źródła:** Komunikaty Informacyjne Komisariatu Rządu na m. st. Warszawa. T. 2. Wwa 1993. **Biografie:** A. L. *Zielony Sztandar* 1947 nr 8. **Przyczynki:** Spis posłów do Krajowej Rady Narodowej 1943-1947. Opr. A. Tomaszewska. Wwa 1983 s. 41, 126. – A. Ajnenkiel: Historia Sejmu Polskiego. T. II, cz. 2. II Rzeczpospolita. Wwa 1989. – Sejmy Drugiej Rzeczypospolitej. Red. A. Zakrzewski. Wwa 1990. – K. Świtalski: Dziariusz 1919-1935. Red. A. Garlicki [i in.]. Wwa 1992. – W. Witos: Moja tułaczka w Czechosłowacji. Opr. E. Karczewski [i in.]. Wwa 1995.

- Langhans* Karl Gotthard (1732-1808) architekt. **AW:** 3983. **Słowniki:** WSB; Wielkopolska wybitnych europejczyków, s. 8-9. **Przyczynki:** Z. Ostrowska-Kęmbłowska: Architektura pałacowa drugiej połowy XVIII w. w Wielkopolsce. P. 1969. – Z. Antkowiak: Langhansowie – ojciec i syn. *Dolny Śląsk* Nr 3 (1996) s. 181-90.
- Langierowicz* Daniel (+) budowniczy. **Przyczynki:** Malinowski Muratorzy s. 176-86.
- Langierowicz* Jan (+) budowniczy. **Przyczynki:** Malinowski Muratorzy s. 176-86.
- Langierowicz* Wojciech (+) budowniczy. **Przyczynki:** Malinowski Muratorzy s. 176-86.
- Langiewicz* Jan Tomasz (1865-?) lekarz. **Słowniki:** SŁek. V. **Przyczynki:** J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 110, 118, 123.
- Langiewicz* Józef (1826-1883) lekarz, społecznik. **AW:** 3984. **Słowniki:** PSB; PTPN; SŁek. V.
- Langiewicz* Marian (1827-1887) gen., dyktator w powstaniu 1863. **AW:** 3986. **Słowniki:** PSB; WSB; SBWP-W I; Członkowie tajnych tow. **Ilustracje:** Grafika prasowa w XIX wieku. Gabinet Grafiki Bibl. Kórnickiej PAN. Kórnik 2007 s. 91]. **Źródła:** Boniecki Fotografie. **Biografie:** H. Rzadkowska: M. L. Wwa 1967, 433 s. – S. Myśliborski-Wołowski: Generał M. L. Wwa 1971. **Przyczynki:** T. Szarota: Dyktatura L. a przystąpienie białych do powstania. *PH* 54: 1963 s. 270-96. – H. Rzadkowska: Oblicze polityczne M. L. Kr. 1964. – J. N. Janowski: Demokracja polska na emigracji. Wwa 1865 passim. – S. Kieniewicz: Powstanie styczniowe. Wwa 1972. – E. Achremowicz, T. Żabski: Towarzystwo Literacko-Słowiańskie we Wrocławiu 1836-1866. Wr. 1973 s. 20, 140, 143, 286, 432. – A. Markwicz: 100 lat historii organizacji Tow. Tomasza Zana. Londyn 1975 s. 22, 26. – W. Caban: z dziejów powstania styczniowego w rejonie Gór Świętokrzyskich. Wwa 1989. – Powstanie styczniowe 1863-1864. Wrzenie, bój, Europa, wizja. Wwa 1990 passim. – S. Kieniweicz, A. Zahorski, W. Zajewski: Trzy powstania narodowe. Wwa 1992 s. 361-7.
- Langiewicz* Wojciech (1794-1831) lekarz. **AW:** 3987. **Słowniki:** SŁek. V; Kościński. **Przyczynki:** J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 110, 118, 123.
- Langowski* Marcei (ok. 1917-1878) lekarz kaliski. **Słowniki:** SŁek. I. **Bibliografia:** Polska bibliografia lekarska XIX wieku (1801-1900). Wwa 1974-1984.
- Langowski* Walenty (ok. 1790-?) aptekarz w Kaliszu. **Słowniki:** Gerber Studenci s. 298.
- Lankiewicz* Jędrzej (XVIII w.) obserwant, prof. teologii w P. **Słowniki:** Filozofia w Polsce.
- Lantman* (Lanthman) Mikołaj (XV w.) kan. gnieźn., pozn., mistrz i rektor szkoły paraf. św. Marii Magdaleny w P. **AW:** 3995. **Przyczynki:** Nowacki II s. 312, 610, 670. – Czyżak Kapituła s. 369.
- Lanzanka* (Lange) Ludomiła (1904-1966) malarka. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** Wystawa ZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań 18 IV – 15 V 1949. Katalog. – DWP III s. 278, przypis 12; s. 304, przypis 9. – Salon Jesienny. Poznań CBWA grudzień 1959 – styczeń 1960. Katalog. – K. Kalinowski: Dwadzieścia lat plastyki poznańskiej (1945-1965). *KMP* Cz. II – 1965 nr 1. Cz. III – 1966 nr 1. – Grafika poznańska. Poznań BWA (kwiecień) 1965. Katalog. – K. Kostyrko: Artyści

plastycy zawód, postawy twórcze na przykładzie środowiska poznańskiego. Wwa [i in.] 1987. – M. Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. Wr. [i in.] 1994. – A.J. Markiewicz: Plastyka w okresie XX-lecia międzywojennego. Zarys monograficzny. [W:] Wielka księga miasta Poznania. P. 1994.

Lape* Dominik Kazimierz (1903-1993) polonista, nauczyciel. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Laskiewicz*- Friedensfeld Alfred Stefan (1886-1969) lekarz, prof. UP. **Słowniki:** PSB; WSB; SBPNM II z. 4; Słownik polskich towarzystw naukowych. T. 1. Wr. [i in.] 1978; PTPN. **Biografie:** A. Zakrzewski: Prof. Dr A. L. zum 75. Geburtstag. *Monatsschrift für Ohrenheilkunde und Laryngo-Rhinologie* 1965 nr 1 s. 3-5. – A. Zakrzewski: Wspomnienie pośmiertne. *Otolaryngologia Polska*. 24: 1970 nr 3 s. 255-70. **Przyczynki:** +*Monatsschrift für Ohrenheilkunde und Laryngo-Rhinologie* 1970 z. 4. – *Dziennik Polski* 1970 z 17 III.

Laskowski* Ignacy (1834-1880) ks. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Laskowski* Jakub (1826-1894) ks. **Słowniki:** PTPN.

Laskowski* Jan (1872-1939) ks., działacz patriotyczny. **Słowniki:** Wrzesiński SB; PTPN; EK. **Biografie:** Z. Willa: w kręgu spraw ks. J.L. Września 1963. – M. Langner: Ks. J.L. organicznik wielkopolski. *Życie i Myśl* 26: 1976 nr 5 s. 69-80. – M. Langner: Ksiądz J.L. Mity i rzeczywistość. P. 2001, 75 s. **Przyczynki:** K. Wiktor [K. Kapitańczyk]: Był duszą wydarzeń. *Przew. Kat.* 51: 1961 nr 21 s. 344-5. – Z. Willa: Ks. J.L. Duchowy przywódca strajku dzieci wrzesińskich. *Studia Gnesnensia* 2: 1982/83 s. 437-45. – Strajk dzieci wrzesińskich z perspektywy wieku. P. 2001 passim.

Laskowski* Kazimierz (1862-?) ks. **Słowniki:** AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Laskowski* Leon (1839-1902) ks., proboszcz kościoła św. Wojciecha w P. **AW:** 4006. **Słowniki:** PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Napisy pamiątkowe s. 134.

Laskowski* Lucjan (1886-1957) prawnik, publicysta. **Słowniki:** J.B. Nycek: Ludzie i książki. Słownik biograficzny ludzi książki i pióra województwa płockiego. Płock 1983.

Laskowski* Michał (1874-1931) chirurg. **Słowniki:** PTPN.

Laskowski* Piotr (1836-1910) chirurg, społecznik, powstaniec 1863. **AW:** 4008. **Słowniki:** PTPN.

Laskowski* Ryszard (1912-1999) lekarz weterynarii, dziennikarz, podróżnik, współtwórca Wrzesińskiego Towarzystwa Kulturalnego. **Słowniki:** Wrzesiński SB.

Laskowski* Stanisław (1834-1902) rolnik hodowca, urzędnik. **Słowniki:** PTPN.

Laskowski* Stanisław (1845-1908) nauczyciel gimn., działacz oświat. i patriot. **AW:** 4009. **Słowniki:** AMM; Nauczyciele MM; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** E. Achremowicz, T. Żabski: Towarzystwo Literacko-Słowiańskie we Wrocławiu 1836-1886. Wr. 1973 s. 245, 438.

Laskowski* Stefan (1868-?) aptekarz. **Słowniki:** PTPN.

- Laskowski* Wiesław, pseud. Sławek (1913-1944) oficer WP i ZWZ-AK. **Słowniki:** Enc. konsp. wlkp. **Przyczynki:** Armia Krajowa w Kaliszu. Zarys historii wojennej kaliszan 1914-1945. Kalisz 2004 s. 109-10.
- Laskowski* Włodzimierz (1886-1940) bł., ks. **Słowniki:** Martyrol.; PTPN; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** W. Swoboda: Ks. W. L. *MK* 1987 nr 5 s. 150-1. – Męczennicy za wiarę 1939-1945. Praca zbiorowa pod red. W.M. Moroza. Wwa 1996 s. 164-6. – Kościół i Parafia świętego Marcina w Poznaniu 1939-1999. Na podstawie kroniki parafialnej oprac. K. Krzyżaniak. P. 1999, s. 38-9. **Przyczynki:** J. Domagała: Ci, którzy przeszli przez Dachau. Wwa 1957 s. 155. – L. Bielerzewski: Ksiądz nie zostaje sam. Wr. 1993 s. 71.
- Laskowsky* Paul Maria (1883-po 1963) działacz niem. w Międzyrzeczu. **Przyczynki:** F.K. Kriebel: Ein Leben für die Ostheimat. P. L. 75 Jahre alt. *Ostdeutsche Monatshefte* 25: 1958 nr 1 s. 53-4. – F. Weigelt: P.M. L. *Der Kulturwart* 11: 1963 nr 63 s. 22-4, fot.
- Lasociński* Stanisław (1879-1971) lekarz, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow.
- Lasocki* Mikołaj (ok. 1400-1450) scholastyk gnieźn., bp kujawski, sekretarz król. **AW:** 4015. **Słowniki:** PSB; Biskupi; Nowy Korbut. **Biografie:** J. Kozicka: M. L. [W:] Materiały do historii filozofii średniowiecznej. T. 4. Wr. 1971. – A. Radziwiński: Prałaci i kanonicy kapituły katedralnej płockiej. T. 2. Toruń 1993 s. 115-6. – Kowalska-Pietrzak Prałaci s. 63-70. **Przyczynki:** Czyżak Kapituła s. 369-70. – M. Friedberg: Kultura polska a niemiecka T. 2. P. 1946 s. 187. – J. Darowski: Związki początków i rozwoju Odrodzenia w Krakowie z Odrodzeniem na Węgrzech. Krakowskie Odrodzenie. Referaty z Konferencji Naukowej Tow. Miłośników Historii i Zabytków Krakowa z września 1953. Kr. 1954 s. 143. – T. Bieńkowski: Cicero omnes cedimus. Uwagi nad znajomością Cyncerona w Polsce w XV wieku. *Meander* 1960 z. 5/6 s. 271.
- Lasocki* Olbrycht Adrian (zm. 1693) kaszt. inowr., star. wyszogrodzki. **Słowniki:** PSB; Mikulski, Stanek Spisy.
- Lasocki* Stanisław z Brzezina (XV/XVI w.) podkomorzy pozn., star. śremski. **AW:** 4016. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy.
- Lasota* Piotr (1876-1942) działacz społ.-polit. **Słowniki:** WSB; Kto był kim; Postłowie. **Przyczynki:** W. Witos: Moja tułaczka w Czechosłowacji. Opr. E. Karczewski [i in.]. Wwa 1995.
- Lassmann* Karl (1855-?) naucz. gimn. w Ostrowie. **AW:** 4020. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.
- Laszka* Bolesław (1915-1979) otolaryngolog. **Słowniki:** SBPNM II z. 3. **Biografie:** J. Iwaszkiewicz: Wspomnienie pośmiertne o dr. hab. med. B. L. *Otolaryngologia Polska* 1980 z. 1 s. 130-1. **Przyczynki:** Tajne nauczanie medycyny i farmacji w latach 1939-1945. Red. A. Dawidowicz. Wwa 1977 s. 84.
- Latałscy* h. Prawdzic – rodzina magnacka wielkopolska. **AW:** 4023. **Przyczynki:** E. Opaliński: Rodziny wielkosenatorskie w Wielkopolsce, na Kujawach i na Mazowszu za Zygmunta III. Wwa 2007 passim.

Latałski* Jan (Janusz) h. Prawdzic (zm. ok. 1517) kaszt. biechowski, łędzki, gnieźn. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** W. Pocięcha: Królowa Bona (1494-1557). T. 2. P. 1949 s. 17-8, 473. – Nowacki I. – M. Biskup: Trzynastoletnia wojna z Zakonem Krzyżackim 1454-1466. Wwa 1967.

Latałski* Jan (1463-1540) kan. pozń., prepozyt gnieźn., bp pozń., abp gnieźn. **AW:** 4025. **Słowniki:** PSB; WSB; Biskupi; K.R. Prokop: Poczet biskupów krakowskich. Kr. 1999 s. 122-4; P. Biliński: Żywoty biskupów krakowskich. Kr. 2000 s. 82-3; EK; KostrzSB **Źródła:** Kat. biskupów s. 42-3, 130, il. **Biografie:** Nowacki I-II. **Przyczynki:** I. Sułkowska-Kuraś: Polska kancelaria królewska w latach 1447-1506. Wr. 1967 s. 30, 137, 170, 173-4. – Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. – J. Olkiewicz: Polscy Medyceusze. Wwa 1985 s. 96-7. – B. Kumor: Dzieje diecezji krakowskiej do roku 1795. T. 1-2. Kr. 1998-1999 passim.

Latałski* Jan (XVII w.) protestant, szlachcic kujawski. **Przyczynki:** H. Gmiterek: Testament J.L. z 1656 roku. Przyczynek do dziejów protestanckiej szlachty kujawskiej w XVII wieku. *Res Hist. Z.* 7 (1999) s. 151-6.

Latałski* Jan, Janusz (zm. 1557) kaszt. łędzki, gnieźn., woj. inowr., pozń. **AW:** 4026. **Słowniki:** PSB; Wrzesiński SB; Bieniaszewski Spisy; Mikulski, Stanek Spisy. **Przyczynki:** A. Dembińska: Zygmunt I. Zarys dziejów wewnętrzno-politycznych w latach 1540-1548. P. 1948 s. 232. – Nowacki. – C. Pałucki: Studia nad uposażeniem ziemskich urzędników w Koronie do schyłku XVI w. Wwa 1962 s. 217-8, 224.

Latałski* Jerzy (XVI w.) kaszt. łędzki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Latałski* Jerzy (XVIII w.) komisarz skarbowy pozń. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 364.

Latałski* Mikołaj (XVII w.) kaszt. nakielski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Latałski* Stanisław (XVI w.) star. inowr. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Latanowicz* Konrad (1910-1944) nauczyciel, oficer AK. **Słowniki:** Enc. konsp. wlkp. **Biografie:** R. Wętniak, A. Ziółkowska: Wielkopolska walcząca. Konspiratorzy w obozie hitlerowskim w Żabikowie. Luboń 2010, s. 43-4.

Latanowicz* Stanisław (1886-1935) urzędnik, bibliofil. **Słowniki:** SPKP.

Latanowicz* Tadeusz (1898-1977) malarz, grafik. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** Poznańskie firmy graficzne do 1939 r. Zakłady Graficzne „F. K. Ziółkowski i Sp.”. Muzeum Narodowe w Poznaniu, 6 czerwca do 5 lipca 1994. Katalog.

Latawiec* Czesław (1902-1986) nauczyciel gimn., autor komentarzy literackich i pamiątek. **Słowniki:** Nauczyciele MM. **Przyczynki:** Cz. L.: Latające liceum (fragment wspomnień). z teki pośmiertnej. Aneks: Cz. L. (1902-1986). Zebrała: J. Latawiec. *KMP* 57: 1989 nr 1 s. 81-100, il. – T. Śmiełowski: Saga rodu Latawców. *Kronika Stowarzyszenia Marynkarzy* [P.] 2: 1997 s. 25-7.

=Latosiński* Feliks (+) powstaniec wlkp., działacz ZHP, żołnierz AK. **Biografie:** J. Rolnik: F. L. – skaut, powstaniec wielkopolski, wybitny działacz ZHP, żołnierz konspiracji AK. [W:] *Sławni Gostynianie*. Kalendarz 1989. Gostyń 1988 s. 22-3, il.

Latoszewski* Zygmunt (1902-1995) dyrygent, dyr. Opery w P. **Słowniki:** AMM; SMP; Dyrygenci; Członkowie tajnych tow. **Źródła:** Boniecki Fotografie. **Biografie:** Z. Sitowski: Jubileusz Z. L. *Przegląd Kulturalny* 1954 nr 24 s. 7. – J. Wasilewska: Jubileusz dwudziestopięciolecia pracy dyrygenckiej dra Z. L. *Muzyka* 1955 nr 1-2 s. 111-3. – A. Horoszkiewicz: z batutą w ręku (Z. L. – 1902-1995). [W:] *Gymnasium et Lyceum ad Sanctam Mariam Magdalenam Posnaniae. Jednodniówka* nr 6. Poznań 1995 s. 24-8. – A. Niziołek: Dyrygent z klasą. *Gaz. Wyb. (P.)* 1995 nr 24 s. 6. **Przyczynki:** Trzydziestolecie Opery Poznańskiej 1919-1949. P. 1950 s. 14. – Kultura muzyczna Polski Ludowej 1944-1955. Kr. 1957.

Latowski* Stanisław – zob. Stanisław Latowski (zm. 1444).

Lattermann* Alfred (1894-1945) historyk. **Bibliografie:** H. M. Meyer, B.-M. Meyer-Marwan: Dr. A. L. Bibliographie seiner Veröffentlichungen [...]. Mit einem Nachruf. Augustdorf/Lippe 1948, 17 s. **Biografie:** H. M. Meyer: A. L. (1894-1945). *ZfO* 1: 1952 nr 3 s. 423-5, bibliogr. – R. Breyer: A. L. 1894-1945. Ein führender Wissenschaftler aus d. Posener Land. [W:] *Von unserer Art*. Wuppertal 1963 s. 81-4, il. – R. Breyer: Dr A. L. Ein führender Wissenschaftler unserer Volksgruppe. *Jb. Weichsel-Warthe* 9: 1961 s. 90-3, fot. **Przyczynki:** D. Vogt: Das Schiller-Gymnasium in Posen. Schicksal einer deutschen Minderheitenschule 1920-1939. Lüneburg 1964 s. 48, fot. – Spuren die der Wind nicht verweht. Lüneburg 1977 s. 77-8. – P. Bauer, B. Polak: Armia Poznań w walce obronnej 1939. P. 1983 s. 27.

R. Breyer: Alfred Lattermann 1894-1945. Ein führender Wissenschaftler aus d. Posener Land. [W:] *Von unserer Art*. Wuppertal 1963, s. 81-4, il. [Poległ 3 maja 1945 r. w Staaken].

Latusek* Paweł (1910-1973) bp sufragan gnieźn., bp sufragan wrocławski. **Słowniki:** *Annuario Pontificio* [Vaticano] 1963 s. 512; 1969 s. 549; Teolodzy; Biskupi. **Biografie:** Bp P. L. *Przew. Kat.* 63: 1973 nr 9 s. 74. – Śp. ks. biskup P. L. – biskup pomocniczy we Wrocławiu. *Wrocławskie Wiadomości Kościelne* 28: 1973 nr 5 s. 244-51. – W. Urban: Wspomnienie o śp. księdzu biskupie P. L. sufraganie wrocławskim (1910-1973). *Wrocławskie Wiadomości Kościelne* 28: 1973 nr 5 s. 251-5. – Z. Sz.: Zmarł ks. bp P. L. *Słowo Powszechne* 27: 1973 nr 37 s. 1-2; nr 39 s. 1-2. **Przyczynki:** [B. Kominek]: Homilia pogrzebowa wygłoszona w katedrze wrocławskiej dnia 14 lutego 1973 r. przez [...]. *Wrocławskie Wiadomości Kościelne* 28: 1973 nr 5 s. 228-32. – Pierwsza rocznica śmierci śp. ks. biskupa P. L. *Wrocławskie Wiadomości Kościelne* 29: 1974 nr 3/4 s. 74. – W. Urban: Kazanie [...] wygłoszone na nabożeństwie żałobnym w pierwszą rocznicę śmierci [...] P. L. *Wrocławskie Wiadomości Kościelne* 29: 1974 nr 3/4 s. 75-8.

Laubert* Manfred (1877-1960) historyk. **Bibliografie:** G. Rhode, R. Breyer: Verzeichnis der Veröffentlichungen von Professor Dr. M. L. für die Jahre 1904 bis 1952. [W:] Manfred Laubert zum 75. Geburtstag am 4. November 1952. Sein Leben und sein Werk. Marburg 1952 s. 17-47. **Księgi pamiątkowe:** Manfred Laubert zum 75. Geburtstag am 4. November 1952. Sein Leben und sein Werk. Marburg 1952, 47 s., il. **Biografie:** G. Rhode: M. L. 1877-1960. *Jb. Weichsel-Warthe* 8: 1962 s. 35-40. – Spuren die der Wind nicht verweht. Lüneburg 1977 s. 76-7. – B. Piotrowski: M. L. – historyk i publicysta pogranicza polsko-niemieckiego. [W:] *Powstania w Wielkopolsce XVIII-XX w.* Red. B. Polak. Koszalin 1999 s. 86-97.

Laubitz* Antoni (1861-1939) bp sufragan gnieźn., działacz chrześcijańsko-społeczny. **AW:** 4034. **Słowniki:** PSB; PTPN; Teolodzy; SBKS; Inowr. SB I; Biskupi; SHist.; Kto był kim; AMM; Biskupi katol.; Członkowie tajnych tow.; EK. **Źródła:** Boniecki Fotografie. **Biografie:** H. Łada: Wybitniejsi działacze organizacji rolniczych na Kujawach 1864-1939. Inowr. 1984, s. 118-20 – K. Śmigiel: Biskup A. L. (1861-1939). *Studia Gnesnensia* 9: 1990 s. 227-40. – J. Brejza: Proboszcz 800-lecia. [W:] Duchowieństwo w dziejach Inowrocławia. Zbiór szkiców i biogramów. Pod red. E. Mikolajczaka. B. [i in.] 1990 s. 94-104. – K. Śmigiel: Biskup A. L. (1861-1939). Gn. 1994, 182 s. R: M. Chamot, *Ziemia Kujawska* 12: 1997 s. 257-60. – K. Śmigiel: Bp A. L. (1861-1939). Człowiek czynu. [W:] ZiM 118-30. – Wielkopole XX wieku. Praca zbiorowa. Pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 243-53. **Przyczynki:** Klanowski. – Dzieje Gniezna. Pod red. J. Topolskiego. Wwa 1965. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Praca zb. pod red. Z. Grota. P. 1968 s. 57-8 [udział duchownych]. – Dzieje Inowrocławia. Red. M. Biskup. T. 1. Wwa [i in.] 1978 passim. – Cz. Sikorski: Inowrocławianie w walkach o wolność i niepodległość (1772-1939). Inowr. 1984. – K. Śmigiel: Duchowieństwo parafialne archidiecezji gnieźn. w świetle materiałów wizytacyjnych biskupa A. L. (1925-1939). *Studia Gnesnensia* 8: 1984-1985 s. 67-84. – L. Bystrzycki: Duchowieństwo polskie Kościoła rzymskokatolickiego w Wielkopolsce w latach 1815-1918. Koszalin 1986 s. 534, 542. – K. Śmigiel: Biskup A. L. – odnowiciel i twórca budowli kościelnych w Gnieźnie (1925-1939). [W:] Gniezno. Studia i materiały historyczne. T. 2. Wwa [i in.] 1987 s. 131-55. – S. Wilk: Archidiecezja gnieźnieńska w II Rzeczypospolitej. Lublin 1987. – M. Pasiciel: Budowa Muzeum Diecezjalnego przez biskupa A. L. oraz powojenne formy wystawiennictwa zbiorów kościelnych w Gnieźnie. *Studia Gnesnensia* 1990.

Laudowicz* Feliks (1845-1930) ks. **AW:** 4035. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow.; AMOstr. z. 4, 10.

Laudowicz* Kazimierz (1846-1914) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Laurentowski* Franciszek Borgiasz (1887-1926) ks. **Słowniki:** PTPN.

Laurentowski* Piotr (1899-1964) działacz kultur., regionalista, kierownik Biblioteki Publicznej w Gostyniu. **Słowniki:** SBW. **Biografie:** A. Grześkowiak: L. P. [W:] Zeszyt regionalny miasta Gostynia. Gostyń 1978 s. 39. – P. L. [W:] z pamięcią o nich. Leszno 1985 s. 10, il. – L. Majchrzak: P. L. – działacz kulturalny, regionalista. [W:] Sławni Gostynianie. Kalendarz 1986. Gostyń 1985 s. 14-5, il. – S. Markowski: P. L. [W:] z pamięcią o nich. Sylwetki bibliotekarzy. Wyd 2. Leszno 1986 s. 16-7, il. – S. Markowski: Pamięci P. L. (w 30 rocznicę śmierci). *Gaz. Gost.* 1994 nr 23 s. 33. **Przyczynki:** W. Dec: Narwik i Falaise. Wwa 1968. – J. Meysztowicz: Polacy w bitwie o Narwik 1940. Wwa 1968.

Laurentowski* Wojciech (1854-1914) lekarz. **Słowniki:** PTPN; SLek. I; AMM; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** E. Achremowicz, T. Żabski: Towarzystwo Literacko-Słowiańskie we Wrocławiu 1836-1886. Wr. 1973 s. 406, 418-9, 442. – J. Smereka: Polskie doktoraty na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Wrocławskiego w l. 1811-1939 i ich autorzy w życiu zawodowym, naukowym i społeczno-politycznym. Wr. 1980. – H. Florkowski: Patriotyzm lekarzy kościańskich. *PLudu* 1994 z. 1-2 s. 12-15.

Lauterbach* Samuel Fryderyk (1662-1728) pastor we Wschowie, historyk. **AW:** 4043. **Słowniki:** PSB; SHist.; J. Szturc: Ewangelicy w Polsce. Słownik biograficzny XVI-XX wieku. Bielsko-Biała 1998 s. 169-70; Balde; EK. **Przyczynki:** A. Nowakowski: Wschowa i ziemia wschowska w dawnej Polsce (do roku 1973). Białystok 1994 passim. – Ch.-E. Schott: Der erste polnische Historiograph in deutscher Sprache S. F. L. (1662-1728). *Beiträge zur ostdeutschen Kirchengeschichte* 4: 2001 s. 12-27.

Lech* – eponim, legendarny założyciel Gniezna. **Słowniki:** SSS (K. Śląski). **Portrety:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1926 [malarz z i poł. XIX w.]. **Przyczynki:** J. Otrębski: Słowianie – rozwiązanie odwiecznej zagadki ich nazw. P. 1947 s. 53-156. – M. Rudnicki: L. i Piast. SA 5: 1956 s. 76-83. – B. Kürbisówna: Dziejopisarstwo wielkopolskie XIII i XIV wieku. Wwa 1959 s. 164, 169, 199-201. – M. Rudnicki: Prasłowiańszczyzna – Lechia – Polska. T. 2. P. 1961 s. 248-54. – J. Dąbrowski: Dawne dziejopisarstwo polskie. Wr. 1964 s. 36 i następne.

Lechnicki* Felicjan Kajetan (1885-1963) rolnik, historyk. **Słowniki:** Słow. biologów.

Lechowski* Jan (1894-1956) mieszkaniec Poznania. **Źródła:** J. L.: Pamiętnik z obozów koncentracyjnych 1940-1945 (wydruk komp. w BN).

Lechowski* Stanisław (1888-1946) inż. elektryk, organizator przemysłu elektrotechnicznego, współzałożyciel i kierownik Wielkopolskiego Towarzystwa Elektrycznego w B. **Słowniki:** SBTech. XI; Słownik polskich towarzystw naukowych. T. 2. Cz. 1. Wr. 1990. **Przyczynki:** J. Pilatowicz: Stowarzyszenie Techników Polskich w Warszawie 1898-1939. Cz. 1: 1898-1918. Wwa 1993.

Leciejewski* Tadeusz (+) uczestnik powstań 1830/31, 1846, 1848, 1963. **AW:** 4049. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 r. Wyd. 2. Wwa 1960. M. Tyrowicz: Towarzystwo Demokratyczne Polskie 1832-163. Wwa 1964. – S. Kalembka: Towarzystwo Demokratyczne Polskie w latach 1832-1846. Toruń 1966.

Leczykiewicz* Sylwester (1909-1967) pedagog, poseł. **Biografie:** D. Szczepaniak: S. L. (1909-1967). *Szkice Koźmińskie* 44: 2009 s. 75-6, il., bibliogr.

=Ledóchowska* Maria Teresa Halka (1863-1922) bł., zakonnica. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** A. Nowak: M. T. L. (1863-1922). [W:] Chrześcijanin. Red. B. Bejze. T. 3. Wwa 1978. **Przyczynki:** J. Ledóchowska, Z.J. Zdybicka: Ledóchowscy. [W:] w nurcie zagadnień posoborowych. T. 2. Wwa 1968 s. 415-80. – B. Kumor: Matka Afryki. *Tyg. Powsz.* 29: 1975 nr 21 s. 1, 7. – P. Molinari: M. T. L. Profilo spirituale di una nuova beata. *La Civiltà Cattolica* 4: 1975 s. 45-53. – M. T. L. i misje. Praca zbior. pod. red. B. Bejze, J. Gucwy, A. Koszorza. Wwa 1977, 408 s. [z treści: M. Krzymkowska: Chronologia życia i działalności błogostawionej M. T. L.; A. Nowak: Rodzinne środowisko M. T. L.; J. Dąbska: w służbie misji; M. Krzymkowska: Klawerianki na ziemiach polskich; E. Adamiak: Proces beatyfikacyjny M. T. L.; Listy biskupów Afryki o M. T. L.; K. Łobodzińska, A. Szelegiewicz: Siostry służebniczki starowiejskie w Afryce; L. Grzebień: Misja jezuitów polskich w Afryce]. R: M. Horoszewicz. *Euhemer* 22: 1978 nr 3 s. 129-33.

Ledóchowska* Urszula (1865-1939) bł., zakonnica, założycielka Kongregacji Sióstr Urszulanek. **AW:** 4052. **Słowniki:** PSB; Hagiografia polska. T. 2.; SBKS; NDB 14; Krygier; Szamotulanie. **Źródła:** Wybór listów Matki Urszuli. [W:] Chrześcijanin. T. 4. Wwa 1980 s. 356-400. – Boniecki

Fotografie. **Biografie:** M. Kujawska: Matka U. L., założycielka Kongregacji SS. Urszulanek Najświętszego Serca Jezusa Konającego 1865-1939. Szkic życia i działalności. Kielce 1947, 214 s. R: J. Rostworowski, *Przegląd Powszechny* 1948 nr 5 s. 371-2. – Matka U. L. i jej dzieło. Kr. 1948. – zsm [Z. Starowieyska-Morstinowa]: Szara matka. *Tyg. Powsz.* 4: 1948 nr 9 s. 7. – I. Sławińska: Piękny i mocny człowiek. (Matka U. L.). *Znak* 3: 1948 s. 380-3. – W. Jasiński: Matka U. L. zakonnica – apostoł. *Przegląd Powszechny* 66: 1949 s. 3-15. – J. A. Górski: Mniszka. [W tegoż:] *Dilige et quod vis fac.* Wwa 1951 s. 201-15. – J. Tetzlaff: Promienny uśmiech. S. U. L. *Przew. Kat.* 63: 1957 s. 686-7. – Z. Zdybicka: Matka U. L. *Tyg. Powsz.* 18: 1964 nr 44 s. 4. – J. Ledóchowska: Życie i działalność Julii U. L. P. 1975. – Matka U. L. – czyli lekcja optymizmu. Rzym 1983. – U. Górka: Spotkania z błogostawioną Matką U. L. P. 1984, 56 s., il. – J. Ledóchowska: Życie dla innych. Błogostawiona U. L. 1865-1939. P. 1984. – Niewiasta której uczynki chwalić będą pokolenia. Błogostawiona U. L. 1865-1939. Rzym 1984. – T. Bojarska: w imię trzech krzyży. Opowieść o Julii U. L. i jej Zgromadzeniu. Wwa 1985. **Przyczynki:** De moeder van de Afrikanen Maria-Theresia L., stichteres van de St. Petrus Claver Sodaliteit. Maastricht 1956, 32 s. – B. Filipiak: Wspomnienie o M. U. L. *Przew. Kat.* 49: 1959 s. 426. – M. Skibniewska: Wspomnienia o matce U. *Tyg. Powsz.* 19: 1965 nr 29 s. 3. – J. Ledóchowska, Z.J. Zdybicka: Ledóchowscy. [W:] w nurcie zagadnień posoborowych. T. 2. Wwa 1968 s. 415-80. – M. Kujawska: Prekursorka ekumenizmu w Skandynawii – m. U. L. *Biuletyn Informacyjny [Wyd.] PostulATORSKI Ośrodek Studiów.* Rzym. 2: 1968 nr 4 s. 57-61. – J. Ledóchowska: w poszukiwaniu nowych dróg życia zakonnego. [W:] *Chrześcijanie.* T. 4. Wwa 1980 s. 345-55. – Wspomnienia i opinie. [W:] *Chrześcijanie.* T. 4. Wwa 1980 s. 413-26. – J. Zdybicka: Aby wszyscy byli jedno. [W:] *Chrześcijanie.* T. 4. Wwa 1980 s. 427-36. – Zgromadzenie Sióstr Urszulanek Serca Jezusa Konającego. Szkic historyczny – stan aktualny. P. [i in.] 1981. – Historia Kongregacji Sióstr Urszulanek Najświętszego Serca Jezusa Konającego. P. 1987. – Wnurcie zagadnień posoborowych. T. 18. Wwa 1988. – E.J. Sitek: Błogostawiona U. L. w kontaktach z morzem. *Univ. Gedan.* Nr 13 (1995) s. 108-16. – B. Matyjas: U. L. jako wzór wychowawczyni. *Zeszyty Wszechnicy Świętokrzyskiej* Z. 4 (1996) s. 92-104. – A. Górka: 75 [Siedemdziesiąt pięć] lat obecności i pracy bł. U. L. i jej Zgromadzenia w Łodzi 1922-1997. *Łódzkie Studia Teologiczne* 7: 1998 s. 285-92.

Ledóchowski* Mieczysław Halka (1822-1902) abp gnieźn. i pozn., kardynał. **AW:** 4053. **Słowniki:** NDB 14; PSB; WSB; Biskupi; Österreichisches biographisches Lexikon 5; Biographisch-bibliographisches Kirchenlexikon 4; E. Gatz: Die Bischöfe der deutschsprachigen Länder 1785-1803 bis 1945. Berlin 1983; T. Gąsowski: Wybitni Polacy XIX wieku. Leksykon biograficzny. Kr. 1998 s. 161-70. **Źródła:** Boniecki Fotografie. **Biografie:** Nowacki II s. 118-9. – Z. Zieliński: M. L. [W:] Na stolicy prymasowskiej w Gnieźnie i w Poznaniu. Praca zb. pod red. F. Lenorta. P. 1982 s. 193-227. – J. Pietrzak: Kard. M. L. (1822-1902). *Życie i Myśl* 34: 1985 nr 4 s. 104-16, il. – W. Klimkiewicz: Kardynał L. na tle swej epoki 1822-1902. T. 1-3. P. 1987-1988, XXXII, 382 + XV, 315 + 501 s. [t. 1-2 – przedruk z wyd. 1939 r.]. – Z. Kowalczuk: Kardynał H. L. prymas czasów niewoli. Gn. 2003. – Z. Kowalczuk: Kardynał M.H. L. Kr. 2005. **Przyczynki:** A. Steuer: Die Wahl des Nuntius Grafen Miecislaus Ledóchowski zum Erzbischof von Gnesen und Posen. *DWZP* 36: 1939 s. 115-26. – A. Schletz: Studia kardynała L. w seminarium świętokrzyskim w Warszawie (1841-1843). *NP* 2: 1947 s. 245-53. – E. Winter: Russland und die Slawischen Völker in der Diplomatie des Vatikans, 1878-1903. Berlin 1950, 186 s. [rola M. L.]. – Augur: Sprawa rodzinna. *Rejsy* 9: 1953 nr 16 s. 8 [kontakty Włodzimierza Ledóchowskiego, generała zakonu jezuitów w r. 1940 i M. L. w r. 1870 z Niemcami]. – F. Engel-Janosi: Austria and the

conclave of 1878. *The Catholic Historical Review* 39: 1953 s. 142-66. – Nowacki – A. Simon: Signification politique de la nonciature de Bruxelles (1835-85). *Bulletin de l' Institut Historique Belge de Rome* 38: 1961 s. 617-48. – E. Schmidt-Volkmar: Der Kulturkampf in Deutschland 1871-1890. Göttingen 1962. – S. Baske: Praxis und Prinzipien der preussischen Politik vom Beginn der Reaktionszeit bis zur Gründung des Deutschen Reiches. Berlin [et al.] 1963. – Z. Zieliński: Tajna administracja archidiecezji gnieźnieńskiej i poznańskiej w czasie Kulturkampfu 1874-1886. *NP* 24: 1966 s. 243-57. – Z. Zieliński: Wykonanie ustaw sejmu pruskiego z dnia 20 V 1874 i 22 IV 1875 na terenie archidiecezji gnieźnieńskiej. *Prawo Kanoniczne* 11: 1968 nr 1-2 153-220. – Z. Zieliński: Wykonanie ustawy sejmu pruskiego z 11 V 1873 o kształceniu i zatrudnieniu duchowieństwa na terenie archidiecezji gnieźnieńskiej i poznańskiej 1873-87. [W:] *Studia Historyczne* pod red. M. Żywczyńskiego [i in.]. Lublin 1968 s. 7-172. – J. Buszko: Uroczystości Kazimierzowskie na Wawelu w roku 1869. Kr. 1970. – H. Fassbender: Intervention de L. nonce 131 á Bruxelles en faveur de l' église de Pologne (juin 1862). *Archivum Historiae Pontificiae* 7: 1969 s. 379-99. – Trzeciakowski Kulturkampf. – Z. Roszek: Kardynał M. L. – orędownik polskości w zaborze pruskim (1822-1902). [W:] *Chrześcijananie*. T. 6. Wwa 1981 s. 9-24. – Kościół W. Ks. P. s. 9, 13-4, 75, 183, 290, 308-9, 403, 412, 429-30. – A.J. Szeinke: Wątki franciszkańskie w biografii kardynała M. L. [W:] *Benedyktyńska praca*. Kr. 1997 s. 277-88. – M. Gajownik: Biskupi polscy na Soborze Watykańskim I (1869-1870). *Łódzkie Studia Teologiczne* 7: 1998 s. 252-7. – K. Karłowski: Prawna ocena aktu elekcji kapitulnej abpa gnieźn. i pozn. M. L. [W tegoż:] z dziejów elekcji kapitulnej arcybiskupów gnieźn. i pozn. w l. 1821-1925. P. 2002 s. 127-39. – Z. Zieliński: Geneza kandydatury M.H. L. *Ecclesia. Studia z Dziejów Wielkopolski* 1/2003 s. 143.

Ledzińska* Władysława (1890-1989) działaczka PCK. **Słowniki:** SBWP-W II. **Przyczynki:** W. Graf: Ostrzeszów – wojskowa konspiracja AK 1940-1944. *Zeszyty Ostrzeszowskie* nr 40. – S. Rusak: Jeńcy alianccy w okupowanym Ostrzeszowie. 1939-1945. Kalisz 2002.

Legendorf* Paweł (1410-1467) kan. gnieźn., bp warmiński. **AW:** 4056. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Przyczynki:** K. Górski: Polityczna rola Warmii w Rzeczypospolitej 1466-1772. *Kom. Stacja Naukowa Instytutu Zachodniego w Olsztynie. Instytut Mazurski*. 1949 s. 1-23 [m.in. działalność bpa P. L.].

Lehmann* Kazimierz (1921-1990) chemik, prof. AR w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1990-1992 s. 16-7.

Lehmann*-Nitsche Eugen von (1856-1922) ziemianin, hodowca owiec. **Słowniki:** Saat und Ernte. *Lebensbilder Posener deutscher Landwirte*. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 70.

Lehr*-Spławiński Tadeusz (1891-1965) językoznawca, sławista, prof. UP, Uniw. Lwow. i UJ. **AW:** 4063. **Słowniki:** PSB; PTPN; Nowy Korbut; Biogramy uczonych I; Śródka (il.); SHist.; EK. **Bibliografie:** A. Siudut: Bibliografia prac naukowych T. L.-S. 1911-1950. *PZach.* 7: 1951 z. 7/8 s. 610-24 [246 poz]. – J. Rusek, Z. Wagner: Bibliografia prac T. L.-S. za lata 1951-1961. [W:] *Studia in honorem Thaddaei L.-S.* Wwa 1963 s. 7-18 [poz. 141]. **Źródła:** Boniecki Fotografie. **Biografie:** T. Domaradzki: T. L.-S. *Slavic and East-European Studies* 10: 1965 fasc. 1/2 s. 72-3. – W. Kuraszkiwicz: Prof. dr T. L.-S. (20 IX 1891 – 17 II 1965). *PZach.* 21: 1965 nr 1 s. 220-3. – F. Sławski: T. L.-S. 1891-1965. *Nauka Polska* 13: 1965 nr 3 s. 176-8. – S. Urbańczyk: Śp. T. L.-S. 20 IX 1891 – 17 II 1965. *Język Polski* 45: 1965 z. 3 s. 129-36. – A. Żaki: T. L.-S. *ZOW* 31: 1965 z.

2 s. 135-6. – W. Kuraszkiewicz: Profesor dr T. L.-S. *SO* 1967 T. XXVI s. 272-3. – K. Polański: T. L.-S. 20 X 1891 – 17 II 1965. *Lingua Posnaniensis* 12/13: 1968 s. 213-9. – J. Magnuszewski: T. L.-S. (20 IX 1891 – 17 II 1965). *Pamiętnik Słowiański* 16: 1966 s. 283-7, il. – *Rocznik Slawistyczny* 47: 1991 z. 1 s. 3-40. – E. Siatkowska: T. L.-S. (1891-1965). *Zeszyty Łużyckie* Nr 12 (1995) s. 102-4. **Przyczynki:** Z. Klemensiewicz: Na dwie rocznice prof. T. L.-S. *Język Polski* 31: 1951 s. 193-6. – T. Milewski: Badania T. L.-S. nad kontaktami słowiańsko-germańskimi. *PZach.* 1951 nr 7/8 s. 593-624. – F. Sławski: o T. L.-S. (w 60-lecie urodzin i 40-lecie pracy naukowej). *Dziś i jutro* 1951 nr 38 s. 3-4. – W. Kuraszkiewicz: Czterdziestolecie działalności naukowej T. L.-S. *PZach.* 1951 nr 7/8 s. 601-9. – T. Milewski: T. L.-S. jako lingwista. *Pamiętnik Słowiański* 3: 1952 s. 21-26. – J. Widajewicz: T. L.-S. jako historyk. *Pamiętnik Słowiański* 3: 1952 s. 7-20. – W. Kuraszkiewicz: T. L.-S. *Nauka Polska* 5: 1957 nr 4 s. 119-25, il. – A. Nogajówna: Jubileusz profesora T. L.-S. *Ruch Literacki* 3: 1962 z. 3 s. 154-5. – Z. Stieber: T. L.-S. jako slawista i polonista (w pięćdziesięciolecie twórczości naukowej). *Język Polski* 42: 1962 z. 1 s. 1-7. – T. Brajerski: Działalność naukowa prof. T. L.-S. *Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego* 8: 1965 nr 2 s. 76-80 [omówienie bibliograficzne najważniejszych prac]. – K. Lenczowski: Sesja naukowa w Krakowie poświęcona pamięci prof. T. L.-S. *Kierunki* 10: 1965 nr 43 s. 11. – T. Milewski: Zgon prof. dra T. L.-S. *Acta Archaeologica Carpathica* 7: 1965 fasc. 1/2 s. 184-6, rés. – P. Zwoliński: T. L.-S. jako badacz języka polskiego. *Poradnik Jęz.* 1965 z. 3 s. 97-101. – P. Zwoliński: T. L.-S. jako badacz języków wschodniosłowiańskich. *SO* 14: 1965 nr 3 s. 275-9. – S. Urbańczyk: T. L.-S. badania nad starożytnościami słowiańskimi. *Pamiętnik Słowiański* 16: 1966 s. 288-97. – C. Bartula: T. L.-S. jako onomasta. *Onomastica* 12: 1967 s. 381-8. – S. Bąk: Ze wspomnień o T. L.-S. *Lud* 51: 1968 s. 665-72. – Nauka w Wlkp. s. 495, 499, 501-5, 508, 512, 514, 521, 523, 534, 567, 802. – B. Piotrowski: o Polskę nad Odrą i Bałtykiem. *Myśl zachodnia i badania niemcoznawcze Uniwersytetu Poznańskiego*. P. 1987 s. 34, 103, 117, 120, 123, 124, 130, 137, 140, 173, 409. – Cz. Bartula: Zagadnienia paleoslawistyczne i cyrylo-metodiańskie w pracach T. L.-S. [W:] *Dziedzictwo misji słowiańskiej Cyryla i Metodego*. Kielce 1988 s. 183-95. – C. Bartula: T. L.-S. jako językoznawca – polonista i slawista. [W:] *Kieleckie Studia Filol.* T. 7. Kielce 1994 s. 181-8. – B. Walczak: z wojennych strat językoznawstwa polskiego. *Nie ukończony słownik języka polskiego* pod red. T. L.-S. [W:] *Język a współczesne społeczeństwo polskie. Materiały z sesji [...]*. Red. Z. Zagórski. Poznań 1994 s. 65-81. – W. Mańczak: Lehra-Spławińskiego „O pochodzeniu i praojczyźnie Słowian” po 50 latach. *Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego* Z. 53 (1997) s. 63-70, sum.

Leidig* August Gotthelf (1784-1833) kupiec poznański. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w Poznaniu]. T. 8. P. 2005 nr 278.

Leinveber* Antoni Józef (1801- zm. przed 1851) lekarz. **Słowniki:** Slek. IV; Kościński.

Leinveber* Fryderyk Wilhelm Julian (1816-1848) lekarz. **Słowniki:** Slek. IV. **Przyczynki:** G. Kusztełek: Polacy na studiach lekarskich w Berlinie (1810-1918). *AHFM* 1972.

Leinweber* Bernard (XVIII w.) budowniczy nadworny króla Stanisława Augusta, autor projektów budowy ratuszy w Pyzdrach i Śremie. **Słowniki:** Architekci.

Leistikow* Walther Rudolph (1865-1908) malarz, grafik. **AW:** 4064. **Słowniki:** G. von Seele: Ostdeutsche Biographien. Würzburg 1955; Posener Biographisches Lexicon. Lüneburg 1975;

BSB II (i fot.). **Biografie:** K.-H. Fenske: W. L. – ein bedeutender Landschaftsmaler (25. 10. 1865 – 24. 7. 1908). *Jb. Weichsel-Warthe* 11: 1965 s. 81-4. – O. Leistikow: Der Maler W. L., seine Familie und seine Ahnen. *Genealogie* 14: 1965 H. 10 s. 705-36. – O. Leistikow: Der Maler W. L., seine Familie und seine Ahnen. [W:] Deutsches Familienarchiv. Bd. 31. Neustadt an der Aisch 1966 s. 301-34, il. – E. Schremmer: W. L. aus Bromberg. *Der Westpreusse* 28: 1976 nr 19 s. 5. – M. Bröhan: W. L. (1865-1908). Maler der Berliner Landschaft. Berlin 1989 s. 8-104, 170-2. – Z. Mrozek: W. L. (1865-1900). *Bydgoski Informator Kulturalny* 1994 s. 54-5. **Przyczynki:** H.H. Hofstätter: Geschichte der europäischen Jugendstilmalerei. Köln 1963 s. 170 i nn. – M. Hepke: Der Maler märkischer Waldseen. W. L. – oder die schnelle Vergänglichkeit des Ruhms. *Der Westpreusse* 17: 1965 nr 31 s. 6. – K. Borucki: Plastyka bydgoska. [W:] Bydgoszcz w latach 1920-1970. B. 1972 s. 248, 250. – E. Dombrowski: W. L. Rolle im deutschen Kunstschaffen. *Bromberg* 1982 nr 70 s. 2-3.

Leitgeber* Antoni (1770-1844) kowal-przedsiębiorca, działacz społ. **AW:** 4065. **Słowniki:** PSB; WSB. **Źródła:** Listy z Poznania. Wybór felietonów z drugiej połowy XIX wieku. Wybrał J. Data. P. 1988 s. 100. **Biografie:** Cmentarz Zasł. s. 56-7. – **Przyczynki:** Motty II s. 375, 378, 552. – Dzieje Poznania. T. 2: Dzieje Poznania w latach 1793-1945. Pod red. J. Topolskiego i L. Trzeciakowskiego. Wwa [i in.] 1998 s. 152, 336.

Leitgeber* Bogdan (1884-1950) kupiec. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** Z. Dworecki: Poznań i poznaniacy w latach Drugiej Rzeczypospolitej: 1918-1939. P. 1994 s. 189. – Dzieje P. II s. 1501.

Leitgeber* Bolesław Teodor (1835-1896) kupiec, działacz społ. i polit. **AW:** 4066. **Słowniki:** PTPN; Oracki – Wielkopole i Pomorzanie **Źródła:** Kraj lat dziecińczych. (Praca zb.). London 1942, 377 s. [m.in. wspomnienia B. L.]. – B. L.: Bez przesądów i lęku. z albumu poznańskiego dyplomaty, malarza i podróżnika. P. 1993, 407 s. R: Cz. Łuczak, *KW* 1995 nr 2 s. 130-2. – M. Proniewicz: „Acta Leitgeberiana” – spuścizna B. L. *PRAH* 5: 1998 s. 89-99. – M. Bogajewska: Spuścizna Aleksandry i Bolesława Leitgeberów w zbiorach Biblioteki Raczyńskich w Poznaniu. *Poznański Rocznik Archiwalno-Historyczny* 8/9: 2001/2002 s. 249-51. **Biografie:** S. Leitgeber: B. L. *KMP* 1998 nr 1 s. 338-51. **Przyczynki:** L. Trzeciakowski: Polityka polskich klas posiadających w Wielkopolsce w erze Capriviego (1890-1894). P. 1960 s. 130. – Dzieje P. II s. 409.

Leitgeber* Czesław Kazimierz (1877-1947) inż., architekt, działacz społ. i polit. **Słowniki:** PSB; Oracki Słownik; PTPN; Członkowie tajnych tow.; Ziemianie I. **Przyczynki:** T. Grygier: Rozwój ruchu polskiego na Mazurach w latach 1902-1914. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1960 s. 320, 322, 343. – J. Marczewski: Narodowa Demokracja w Poznańskim 1900-1914. Wwa 1967 s. 329. – Dzieje P. II s. 753. – T. Szulc: w Poznaniu i wkoło niego. Wspomnienia poznańskiego lekarza. P. 1995 s. 146. – S. Leitgeber: Willa poznańskiego architekta, *KMP* 1999 nr 4 s. 115-8 [dom Cz. L. przy ul. Naramowickiej].

=Leitgeber* J.S. **Przyczynki:** Dzieje P. i s. 278, 280, 456, 821.

Leitgeber* Jan Nepomucen (1870-1922) kupiec, przemysłowiec. **Słowniki:** PTPN.

Leitgeber* Jarosław Saturnin (1848-1933) drukarz, księgarz, wydawca, pisarz. **AW:** 4068. **Słowniki:** PSB; SPKP; Oracki Słownik; WSB; PTPN; SHist.; AMM; EK. **Źródła:** Listy z Poznania. Wybór felietonów z drugiej połowy XIX wieku. Wybrał J. Data. P. 1988 s. 246. **Biografie:** I. Kandulska:

Działalność J.L. – drukarza, księgarza, wydawcy i pisarza ludowego w latach 1873-1914. *PBK* 15: 1980 s. 107-36, sum., bibliogr. **Przyczynki:** M. Walentynowicz: Wypożyczalnie książek w W. Księstwie Poznańskim. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 1960 s. 61, 79. – S. Kubiak: Bibliografia zawartości prasy Poznań. Zagadnienia kultury (1919-1939). P. 1967 poz. 244, 266. – Z. Zakrzewski: Wielkopole w kulturze polskiej. Refleksje nad przeszłością. Poznań 1992 s. 158, 166. – *Dzieje P. II* s. 419, 604, 605, 697, 700, 1258. – T. Szulc: w Poznaniu i wkoło niego. Wspomnienia poznańskiego lekarza. P. 1995 s. 146. **Artykuły:** +*Gł. Wlkp.* z 16/17 i 1993.

Leitgeber* Józef Napoleon (+). **AW:** 4069. **Źródła:** Listy z Poznania. Wybór felietonów z drugiej połowy XIX wieku. Wybrał J. Data. P. 1988 s. 100. – *Dzieje P. II* s.190.

Leitgeber* Leon (1882-1968) prawnik. **Słowniki:** PSB; PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** T. Szulc: w Poznaniu i wkoło niego. Wspomnienia poznańskiego lekarza. P. 1995 s. 79.

Leitgeber* Mieczysław Antoni (1841-1893) księgarz, wydawca. **AW:** 4070. **Słowniki:** PSB; EWok; SBWP-W II; SPKP; WSB; PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow.; EK. **Źródła:** Listy z Poznania. Wybór felietonów z drugiej połowy XIX wieku. Wybrał J. Data. P. 1988 s. 10, 88, 101, 102, 115, 127, 129, 130, 131, 152, 153, 246. **Biografie:** J. Jachowski: Wspomnienia o wybitnych księgarzach. *Księgarz* 1971 nr 1 s. 53-5. – I. Kandulska: M. L. – poznański księgarz, wydawca i działacz oświatowy. *PBK* 13: 1977 s. 83-114. S. Szenic: Ongiś. Wyd. 2. Wwa 1980 [m.in. M. A. L.]. **Przyczynki:** Motty i s. 364, 704. – M. Walentynowicz: Wypożyczalnie książek w W. Księstwie Poznańskim. *Przegląd Historyczno-Oświatowy*. 1960 s. 60-2, 79. – Wybitni Wlkp. s. 365, 369. – Trzeciakowski Kulturkampf s. 44. – Z. Zakrzewski: Wielkopole w kulturze polskiej. Refleksje nad przeszłością. P. 1992 s. 158. – *Dzieje P. II* s. 604, 607, 612, 613, 738.

Leitgeber* Mieczysław (1863-1914) księgarz, wydawca, działacz oświatowy pozn. **Biografie:** I. Kandulska: M. L. – poznański księgarz, wydawca i działacz oświatowy. *PBK* 13: 1977 s. 83-114, sum. 273-4.

Leitgeber* Roman Antoni Hipolit (1881-1954) dziennikarz, wydawca, działacz społ.-polit. **AW:** 4071. **Słowniki:** PSB; SPKP; WSB; SBPW; PTPN; Członkowie tajnych tow.; EK. **Źródła:** R. L.: Historia Drukarni Polskiej S.A. w P. (w tym m.in. „Kuriera Poznańskiego”). *RHCzP*. 24: 1985 z. 4 s. 95-103. **Biografie:** B. K.: Śp. R. L. *Mysł Polska*. Dwutygodnik poświęcony życiu i kulturze narodu [Londyn]. 14: 1954 nr 23 (260) s. 7-8 [nekrolog]. – **T.Z.** Bednarski: L. R. A. *Zeszyty Prasoznawcze* 1969 nr 44 s. 109-10. **Przyczynki:** J. Winiewicz: Co pamiętam z długiej drogi życia. P. 1985. – Zakrzewski Ulicami. – W. Czarnecki: To był też mój Poznań. Wspomnienia architekta miejskiego z lat 1925-1939 w wyborze i oprac. J. Dembskiego. P. 1987 s. 194, 249, 303. – Z. Zakrzewski: Wielkopole w kulturze polskiej. Refleksje nad przeszłością. P. 1992 s. 166. – Z. Dworecki: Poznań i poznaniacy w latach Drugiej Rzeczypospolitej: 1918-1939. P. 1994 s. 37, 305. – *Dzieje P. II* s. 51, 376, 388, 799, 801, 805, 826, 1077, 1082, 1295. – T. Szulc: w Poznaniu i wkoło niego. Wspomnienia poznańskiego lekarza. P. 1995 s. 146. – P. Nowak: Poznań jako ośrodek wydawniczy w dwudziestoleciu 1919-1939. P. 1997 passim.

Leitgeber* Stanisław (+) **Przyczynki:** Wybitni Wielkopole XIX wieku. Praca zbiorowa pod red. W. Jakóbczyka. P. 1959 s. 365, 369.

Leitgeber* Wacław (1880-1940) inż., handlowiec. **Słowniki:** PTPN; SBPW. **Przyczynki:** Amtlichen Material zum Massenmord von Katyn. Berlin 1943 s. 259. – +S. Kubiak [i in.]: Rady robotniczo-żołnierskie w Wielkopolsce 1918-1919. P. 1959. – Z. Grot [i in.]: Wielkopolska w walce o niepodległość 1918-1919. Wwa 1968 s. 98, 119. – W. Zakrzewski: Opanowanie Poznania w powstaniu wielkopolskim. *Novum* 1971 nr 12 s. 170. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. B. Polaka. Kościan 1975 s. 265, 267, 270. – A. Czubiński: Powstanie wielkopolskie. P. 1978 s. 163, 187. – Wojskowe aspekty powstania wielkopolskiego. Opr. S. Nawrocki. P. 1985 s. 109.

Leitgeber* Witold (1870-1903) księgarz, wydawca, pisarz. **AW:** 4072. **Słowniki:** PSB; SBWP-W II; SPKP; WSB; EK; AMOstr. z. 10. **Biografie:** J. Jachowski: Wspomnienia o wybitnych księgarzach. *Księgarz* 1971 nr 1 s. 57-8. – S. Szenic. Ongiś. Wyd. 2. Wwa 1980 [m.in. W. L.]. **Przyczynki:** Dzieje P. II s. 612, 614, 617.

Leitgeber* Władysław (1882-1965) społecznik. **Przyczynki:** S. Leitgeber: W. L. (1882-1965). *GWyb.* (P.) 1999 nr 78 s. 8.

Leitgeber* Włodzimierz Wincenty (1890-1963) ks. **Słowniki:** Martyrol.; PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Klanowski.

Leitgeber* Zygmunt Kazimierz (1886-1940) księgarz. **Słowniki:** SPKP; EK.

Leitgeberowie* – rodzina wielkopolska. **Słowniki:** EK. **Źródła:** Listy z Poznania. Wybór felietonów z drugiej połowy XIX wieku. Wybrał J. Data. P. 1988 s. 80, 100. **Przyczynki:** Wybitni Wielkopolanie XIX wieku. Praca zbiorowa pod red. W. Jakóbczyka. P. 1959 s. 121. – Dzieje P. II s. 660, 669. – T. Kraszewski: Saga rodu Leitgeberów. [W:] Poznańskie wspominki z lat 1918-1939. P. 1973 s. 98-113. – M. Motty: Listy Wojtusia z Zawad. Felietony z lat 1865-1867. Opracowali Z. Grot i T. Nożyński. Wstęp Z. Grot. Wwa 1983 s. 360, 528, 565. – Zakrzewski Z.: Przechadzki po Poznaniu lat międzywojennych. Wwa – P. 1983 s. 44, 94, 182, 193, 205. – Z. Zakrzewski: Wspominam Poznań. Fakty i refleksje. P. 1986 s. 93, 98, 269. – S. Leitgeber: Przyjaźń do grobowej deski. *KMP* 1996 nr 3 s. 114-20 [kontakty Karola Marcinkowskiego z rodziną Leitgeberów]. – S. Leitgeber: Rodzina w kalejdoskopie. *KMP* 1999 nr 4 s. 93-6 [portrety rodzinne L. z Poznania].

Leja* Antoni (1886-1933) lekarz. **AW:** 4074. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow.

Leja* Leon (1913-1997) pedagog, prof. UAM. **Biografie:** W. Strykowski: Pamięci profesora L. L. (1913-1997). *Studia Eduk.* Nr 3 (1997) s. 13-8. – W. Strykowski: Profesor L. L. (1913-1997). *Neodidagmata* [T.] 23 (1996/1997) s. 3-8. **Przyczynki:** A. Laboga, T. Orlik: Nagrody Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1974. (Część druga). Nagrody naukowe. *KMP* 1975 nr 4.

Lekszycka* Michalina z Gottwaldów (XIX w.). **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1252.

Lekszycki* Józef (1818-1899) archiwista, historyk. **AW:** 4978. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; SHist. **Biografie:** Cmentarz Zasł. 58. – C. Skopowski: J.L. [W:] Archiwum Państwowe w Poznaniu. Życiorysy polskich archiwistów poznańskich i skład osobowy z dnia 8 III 1969 roku. P. 1969 s.

- 41-3. – D. Szczepaniak: J.L. *PLudu* 1997 z. 5-6 s. 28-29. **Przyczynki:** Motty i s. 69, 179, 258, 664.
- Lelewel* Joachim (1786-1861) – a Wielkopolska. **Przyczynki:** J. Fogel: Pomnik J.L. i Aleksandra Przeździeckiego na Ostrowie Lednickim – nie zrealizowany zamysł Albina Węsierskiego z lat 1869-1875. *Studia Lednickie* 4: 1996 s. 433-7.
- Lelewicz* Andrzej (1863-1922) śpiewak, reżyser, dyr. teatru. **Słowniki:** PSB; SBTP; WSB. **Przyczynki:** 75 lat Teatru Polskiego w Poznaniu. P. 1951 s. 379-93. **Artykuły:** +KMP 1950 nr 4.
- Lempka* Aleksander (1913-1989) prof. AE w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1987-1989 s. 31. – Byli wśród nas (AE) s. 261-5. **Przyczynki:** A. Smoczkiwiczowa: Profesor A. L. – w moich wspomnieniach (w 5-ciolecie śmierci). KMP 1995 nr 2 s. 255-61, il.
- Lenart* Feliks (1903-1992) muzyk, działacz ruchu śpiewaczego, regionalista. **Słowniki:** Słow. region. kościołań. **Artykuły:** K. Winowicz: Słownik muzyków kościańskich. *Wiadomości Kościańskie* 1993 lipiec/sierpień s. 54.
- Lenart* Piotr (1896-1968) regionalista, etnograf, numizmatyk, powstaniec wlkp. **Słowniki:** Słow. region. kościołań. **Przyczynki:** A. Pieszko: o gwarze kościańskiej. [W:] Pamiętnik Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej 1971-1974. – I. Andrzejewski: Kościańska „Rezerwa Skautowa” w Powstaniu Wlkp. 1918/19.
- Lenartowicz* Teofil (1822-1893) poeta – w Wlkp. **Przyczynki:** J. Cybertowicz: L. na tułaczce. [W:] Literackie przystanki nad Wartą. P. 1962 s. 229-323, il. [dot. pobytu poety w Wlkp. w l. 1843 i 1849-51].
- Lenartowski* Jerzy (1934-1997) dyr. Tłoczni Metali „Pressta” w Bolechowie, działacz społeczny. **Słowniki:** Anders.
- Lendz* (Lenc) Grzegorz (XVII w.) budowniczy. **Przyczynki:** Malinowski Muratorzy s. 169-76. – M. Mrugalska-Banaszak: o tym, jak Marcin Witkowicz cztery lata u „sławetnego Grzegorza Lenca, mistrza murarskiego” terminował. KMP 1998 nr 1 s. 95-109.
- Lenica* Alfred (zm. 1977) artysta-plastyk. **Biografie:** R. Danecki: Galeria znanych plastyków Wielkopolski. Międzychód 2012, s. 76-8. **Przyczynki:** R. Danecki: Od „Smakosza” do „Fregaty”. Na szlaku poznańskiej cyganerii artystycznej. P. 2011, s. 144-5.
- Lenk* Marian (1887-1944) aktor, reżyser, dyrektor teatru. **Słowniki:** SBTP. **Źródła:** M. L.: Mój życiorys teatralny. Pamiętnik od roku 1904. Spisany w Grudziądzu w marcu 1924 (rkps w BN).
- Lenné Peter Joseph (1789-1866) projektant ogrodów w Wlkp. **Słowniki:** Anders; Wielkopolska wybitnych europejczyków, s. 10.
- Lentz* – rodzina niem. na pograniczu Wielkopolski i Pomorza. **Przyczynki:** G. Meyer: Die Friedeberger Schäfersippe Lentz in der Neumark. [W:] Deutsches Familienarchiv. Bd. 79. Neustadt an der Aisch 1982 s. 263-338, il.
- Leń* Mieczysław (1928-1979) nauczyciel, krytyk teatralny. **Słowniki:** SBWP-W II.

- Leonhard* Rudolf (1889-1953) poeta niem. ur. w Lesznie. **Przyczynki:** E. Wachowiak: Rudolfa Samuela Levysohna poszukiwanie powrotu. [W:] Opowieść o cynowym rajy i kilka innych historii z XX wieku. Eseje i szkice. Red. S. Wachowiak. P. 1993 s. 43-53.
- Leonhardt* Ernest Fryderyk (1802-1842) lekarz chirurg. **Słowniki:** S. Koźmiński: SŁek. IV. **Biografie:** B. Makowiec, J. Makowiec: Pionierzy chirurgii w Kaliszu. [W:] II Konferencja Naukowa Lekarzy Ziemi Kaliskiej, 12-13 X 1968. Pamiętnik. Kalisz 1969. – E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5. Kalisz 1999. **Przyczynki:** G. Kusztełak: Polacy na studiach lekarskich w Berlinie (1810-1918). *AHFM* 1972.
- Leończuk* Maria (1895-1939). **Słowniki:** Słownik uczestniczek walki o niepodległość Polski 1939-1945: poległe i zmarłe w okresie okupacji niemieckiej. Wwa 1988.
- Leopold* Józef (1860-1923) ziemianin, działacz oświatowy i społeczny, właściciel biblioteki, zbieracz książek. **Słowniki:** SBWP-W zeszyt próbny; SPKP suplement 2. **Przyczynki:** K. Walczak: J.L. z Rzepiszewa i jego księgozbiór. Kalisz 1987, 16 s. [odb.]. R: M. M. Kozłowski, *Ziemia Kaliska* 1987 nr 46 s. 6.
- Leopoldowie* – rodzina ziemiańska w Rzepiszewie. **Przyczynki:** E. Andrysiak: Księgozbiór Leopoldów z Rzepiszewa. Katalog. Kalisz 1989, 185 s. [w zbiorach Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kaliszu].
- Leopoliensis* (Leopolita, Parvus, Wąchała, Wuchalski) Jan (ok. 1546-1608) ks., jezuita. **AW:** 4086. **Słowniki:** EWOJ. **Przyczynki:** J. Popłatek: Studia jezuitów polskich w Akademii Krakowskiej w XVI w. *Nasza Przeszłość* 20: 1964 s. 93-4.
- Leporowski* Józef (1842-1919) działacz społ., powstaniec 1863. **Słowniki:** Opalenicki SB I. **Przyczynki:** K. Wróblewski: Ze wspomnień lekarza. P. [i in.] 1989 s. 39. – B. Wojcieszak: Bohaterowie przegranej sprawy? *Echa Opalenickie* 1990 nr 1.
- Leporowski* Witalis (1907-1978) wioślarz, olimpijczyk z 1936 r. **Słowniki:** Wryk Sport. **Biografie:** *Gł. Włkp.* 1978 nr 199 s. 11.
- Lerchenfeld* Tadeusz Stanisław (1883-1955). powstaniec włkp., ziemianin. **Słowniki:** SBPW; SBPW ze Żnina. **Przyczynki:** T. Maciejewski: T. baron L. *GWyb.* (P.) 2000 nr 31 s. 7.
- Lerski* Kazimierz (1770-1843) kanonik gnieźn. **AW:** 4090. **Biografie:** B. Wojcieszak: Ks. kanonik K. L. *Echa Opalenickie* 1993 nr 12.
- Lesiński* Bogdan (1922-2001) historyk. **Biografie:** H. Olszewski B. L. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 715-27.
- Lesiński* Marian (1885-1965) ks., proboszcz w Rogoźnie, kan. pozn. **Biografie:** Kościół św. Wita w Rogoźnie. Rogoźno 2003 s. 97-8.
- Lesser* Kazimierz (1847-?) agronom, publicysta. **Słowniki:** PTPN.

Lessiński* Mieczysław (1886-1953) weterynarz, powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBWP-W I; SBPW; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** B. Polak: Dowódcy powstania wielkopolskiego i wojska wielkopolskiego 1918-1919. Koszalin 1988 s. 68-9. **Przyczynki:** +S. Jakubowski: Lekarze weterynaryjni w Poznaniu i wojsku wielkopolskim 1919 r. *Życie Weterynaryjne* 1964 nr 12; 1965 nr 1.

Leszczyńscy* – ród możnowładczy w Wlkp. **AW:** 4104. **Przyczynki:** M. Sipayłto: Die Beziehungen der Familie Leszczyński zu der Universität in Basel. *KHNT* [zeszyt specjalny:] =*Vierteljahresschr. für Geschichte d. Wissenschaft und Techn.* 5: 1960 nr 2 s. 153-73. – M. Sipayłtówna: Stosunki L. z uniwersytetem bazylejskim. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 8: 1963 s. 109-24, rés. – Leszno i Leszczyńscy. Sesja naukowa z okazji 450-lecia lokacji miasta Leszna. Leszno 1997 passim. – A. Sołtysówna: Leszczyńscy w Szwecji. *Spotkania z Zabytkami* 1997 nr 8 s. 29-30 [portrety rodu Leszczyńskich z XVIII w.]. – A. Piwoń: Leszno za czasów L. [W:] Stanisław Leszczyński – król, polityk, pisarz, mecenas. Red. A. Konior. Leszno 2001 s. 19-25. – J. Dworzaczkowa: Szkoła w Lesznie do 1656 roku. Leszno 2003 passim. – E. Opaliński: Rodziny wielkosenatorskie w Wielkopolsce, na Kujawach i na Mazowszu za Zygmunta III. Wwa 2007, passim.

Leszczyńska* Katarzyna – zob. Katarzyna Leszczyńska królowa Polski.

Leszczyńska* Maria – zob. Maria* Leszczyńska królowa Francji.

Leszczyńska*-Mittelstaedt Maria (+) pisarka. **Biografie:** L. Hejman: M. L.-M. – nieznana powieściopisarka. *KW* 1994 nr 3 s. 103-8.

Leszczyński* Andrzej (zm. 1606) woj. brzeski, star. nakielski. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Mikulski, Stanek Spisy.

Leszczyński* Andrzej h. Wieniawa (ok. 1608-1658) opat komendatoryjny przemęcki, kanclerz wielki kor., abp gnieźn. **AW:** 4110. **Słowniki:** PSB; WSB; Biskupi; Szkoła Kaliska; Urzędnicy centralni Spisy. **Przyczynki:** Hierarchia catholica medii aevi. T. 5. Patavii 1952 s. 130, 169, 195. – W. Czapliński: Dwa sejmy w roku 1652. Wr. 1955. – A. Liedke: Początkowe dzieje seminarium chełmińskiego. *NP* 11: 1960. – A. Kersten: S. Czarniecki 1599-1665. Wwa 1963. – J. Tazbir: Arianie i katolicy. Wwa 1971.

Leszczyński* Bogusław (ok. 1612-1659) podskarbi, podkanclerzy kor., wójt bydgoski. **Słowniki:** PSB; WSB; SBL; Bieniaszewski Spisy; Urzędnicy centralni Spisy; Chłapowski. **Przyczynki:** W. Czapliński: Polska a Prusy i Brandenburgia za Władysława IV. Wr. 1947. – W. Czapliński: Dwa sejmy w r. 1652. Wr. 1955. – Ł. Kurdybacha: Działalność J. A. Komeńskiego w Polsce. Wwa 1957. – A. Sajkowski: Krzysztof Opaliński. P. 1960 s. 69-71, 73, 97-9. – A. Kawecka-Gryczowa: Leszno ośrodek wydawniczy Jednoty. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 9: 1964. – Nowacki – Dz. Wlkp. I. – J. Tazbir: Arianie i katolicy. Wwa 1971. – K. Chłapowski: Starostowie w Małopolsce 1565-1668. [W:] Społeczeństwo staropolskie. T. 4. Wwa 1986 s. 162.

Leszczyński* Franciszek Janusz (1892-1971) inż., powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** Z. Wroniak: Paderewski w Poznaniu. *KMP* 1959 nr 4 s. 40-7. – T. Grygier: Pierwsze powstanie śląskie w rachunku powstańców wielkopolskich. [W:] Studia z historii powstania wielkopolskiego 1918-1919. P. 1962 s. 111-48. – Z. Grot [i in.]: Wielkopolska w walce

o niepodległość 1918-1919. Wwa 1968 s. 71-2. – A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwa [i in.] 1978 s. 150-1. –

Leszczyński* Jan (zm. ok. 1535) podkom. kaliski, kaszt. brzeski, star. radziejowski. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Leszczyński* Jan (zm. 1657) opat komendatoryjny paradyski, bp kijowski, chełmiński. **AW:** 4117. **Słowniki:** Biskupi.

Leszczyński* Jan (1603-1678) kanclerz kor., woj. pozn., krak., star. gen. Wlkp. **Słowniki:** PSB; WSB; Bieniaszewski Spisy; Urzędnicy centralni Spisy. **Źródła:** Akta poselstw Morstina oraz L. i Naruszewicza do Szwecji w roku 1655. Oprac. Z. Wójcik. *Teki Archiwalne* 5: 1957 s. 57-129. **Przyczynki:** W. Czapliński: Dwa sejmy w r. 1652. Wr. 1955. – Z. Wójcik: Emigracja polska na Śląsku w latach 1655-1660. *Sobótka* 10: 1955 nr 4 s. 556-610. – J. Wegner: Warszawa w latach potopu szwedzkiego 1655-1657. Wr. 1957. A. Kersten: Chłopi polscy w walce z najazdem szwedzkim 1655-1656. Wwa 1958. – J. Woliński: z dziejów wojny i polityki w dobie Jana Sobieskiego. Wwa 1960 – A. Kersten: Stefan Czarniecki (1599-1665). Wwa 1963. – J. Tazbir: Arianie i katolicy. Wwa 1971.

Leszczyński* Jan (1801-1888) ks. **Słowniki:** PTPN.

Leszczyński* Jan (1894-?) pisarz, dziennikarz. **Słowniki:** AMM. **Przyczynki:** Prasa 133.

Leszczyński* Jan Nepomucen (1806-1886) prawnik, pedagog, właściciel i kierownik szkoły, skoliżony z Adamem Mickiewiczem. **AW:** 4120. **Słowniki:** PSB; Gerber Studenci s. 119-20; SBWP-W I; Szkoła Kaliska. **Przyczynki:** z dziejów książki i bibliotek w Warszawie. Praca zbiorowa pod red. S. Tazbira. Wwa 1961. – J. Miąso: Szkolnictwo zawodowe w Królestwie Polskim w latach 1815-1915. Wwa 1966. – H. Molenda: Kaliskie koligacje Mickiewicza. *Południowa Wielkopolska* 1981 nr 4 s. 1, 2, il.

Leszczyński* Kasper h. Wieniawa (zm. ok. 1506) podkomorzy kaliski, star. radziejowski. **AW:** 4121. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** W. Dworzaczek: Genealogia. Wwa 1959.

Leszczyński* Leon (1880-1950) działacz społeczny w Pakości. **Słowniki:** Anders.

Leszczyński* Leonard (1859-1927) lekarz. **Słowniki:** P. Szarejko: Słownik lekarzy polskich XIX wieku. T. 1. Wwa 1991. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5. Kalisz 1999.

Leszczyński* Przemysław (zm. 1670) kaszt. nakielski, śremski, woj. dorpacki, star. wschowski. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy.

Leszczyński* Rafał (zm. ok. 1467) kaszt. przemęcki. **AK:** 4126. **Słowniki:** PSB; W. Dworzaczek: Genealogia. Wwa 1959; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** A. Sławska: Obraz Matki Boskiej z donatorami z kościoła w Drzeczkwie. *BHSz.* 20: 1958 nr 3/4 s. 394-5. – E. Łomnicka-Żakowska: Początki portretu polskiego. *SŻ* 14: 1969 s. 27. – *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1971 nr 2-3 s. 262.

Leszczyński* Rafał (zm. 1501) kaszt. gnieźn., pozn., marszałek nadworny, star. kościański, pyzdrowski, łęczycki, brzeski, radziejowski, przedecki. **AW:** 4125. **Słowniki:** PSB; WSB; Bieniaszewski Spisy; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy; Bieniak, Szymczakowa Spisy; Mikulski, Stanek Spisy; Urzędnicy centralni Spisy; **Przyczynki:** W. Dworzaczek: Genealogia. Wwa 1959. – A. Gąsiorowski: Hrabowski tytuł Leszczyńskich. *SiMDW* 10: 1970 s. 43-55.

Leszczyński* Rafał (zm. 1527) kaszt. łędzki, kan. pozn. i gnieźn., bp przemyski, płocki, star. radziejowski. **AW:** 4123. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Biskupi; EK. **Przyczynki:** Z. Wojciechowski: Zygmunt Stary. Wwa 1946. – W. Pocięcha: Polska wobec elekcji cesarza Karola V w roku 1519. Wr. 1947 s. 9, 35-8, 45, 54, 77-81, 83-6. – W. Pocięcha: Królowa Bona (1494-1557). P. 1949. – A. Wyczański: Francja wobec państw Jagiellońskich w latach 1515-1529. Wr. 1954. – Polska służba dyplomatyczna XVI-XVIII w. Wr. 1966. – T. Żebrowski: Zarys dziejów diecezji płockiej. Płock 1976 s. 55.

Leszczyński* Rafał (XVI w.) kaszt. przemęcki, star. radziejowski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Leszczyński* Rafał (1526/27-1592) kaszt. przemęcki, śremski, woj. brzeski kujawski, działacz reformacyjny i egzekucyjny, star. radziejowski. **AW:** 4127. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut II; WSB; SBL; SBWP-W I; EK. **Przyczynki:** T. Gostyński [i in.]: Zamek renesansowy w Baranowie. *BHSz.* 1953 nr 3/4. – T. Jakimowicz: Zamek w Gołuchowie. *BHSz.* 1955 z. 1 s.126-40. – A. Rombowski: Na śląskich tropach „Biblii Królowej Zofii”. Klocek 4 n a 56 Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu. *PLit.* 52: 1961 z. 1 s. 153-6, il. [proweniencja katalogu biblioteki R. L. w Baranowie]. – M. Sipayłówna: Stosunki Leszczyńskich z uniwersytetem bazylijskim. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 8: 1963 s. 109-24. – S. Gruszecki: Walka o władzę w Rzeczypospolitej Polskiej. Wwa 1969. – H. Kowalska: Działalność reformatorska Jana Łaskiego w Polsce. Wr. 1969. – A. Gąsiorowski: Hrabowski tytuł Leszczyńskich. *SiMDW* 10: 1970 s. 43-55. – Leszczyński* Rafał (1526-1592) wojewoda brzeski, kasztelan śremski. – G. Konopczyński: R. L. – orędownik tolerancji religijnej. *Pan. Leszcz.* 2000 nr 30 s. 19.

Leszczyński* Rafał (1579-1636) kaszt. kaliski, woj. bełski, star. wschowski. **AW:** 4128. **Słowniki:** PSB; SBL; Bieniaszewski Spisy; Nowy Korbut; WSB; EK. **Przyczynki:** W. Czaplinski: Polska a Prusy i Brandenburgia za Władysława IV. Wr. 1947. – Ł. Kurdybacha: Działalność Jana Amosa Komeńskiego w Polsce. Wwa 1957. – Sesja naukowa w Lesznie w czterechsetletnią rocznicę Gimnazjum. Wr. 1957. – H. Feicht: Muzyka w okresie polskiego baroku. z dziejów polskiej kultury muzycznej. T. 1: Kultura staropolska. Kr. 1958. – W. Dworzaczek: Genealogia. Wwa 1959. – M. Sipaył: Drukarnia baranowska w świetle akt synodalnych. *Roczniki Biblioteczne* 1962 s. 83-5. – M. Sipayłówna: Stosunki Leszczyńskich z uniwersytetem bazylijskim. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 8: 1963 s. 109-24. – A. S. Radziwiłł: Memoriale rerum gestarum in Polonia. Wr. 1968 i s. 26, 56, 62, 65, 67, 114, 173, 183. – H. Barycz: z dziejów polskich wędrówek naukowych za granicę. Wr. [i in.] 1969. – Dz. Wlkp. – B. Biliński: Galileo Galilei e il mondo Polacco. Wr. 1969. – J. Byliński: Sejm z r. 1611. Wwa 1970. – Leszno i Leszczyńscy. Sesja naukowa z okazji 450-lecia lokacji miasta Leszna. Leszno 1997 passim.

Leszczyński* Rafał (1650-1703) podskarbi kor., woj. kaliski, pozn., łęczycki, star. gen. Wlkp. **AW:** 4129. **Słowniki:** PSB; SBL; Bieniaszewski Spisy; Nowy Korbut; WSB; Urzędnicy centralni Spisy. **Źródła:** Poselstwo R. L. do Turcji w 1700 roku. Oprac. I. Czamańska. Leszno 1998. R: A. Dziubiński, *SŻ* 38: 2000 s. 151-3. **Przyczynki:** J. Wimmer: Wojsko Rzeczypospolitej w dobie

wojny północnej. Wwa 1956. – J.J. Reychman: Życie polskie w Stambule w XVIII w. Wwa 1959. – Poselstwo R. L. do Turcji w 1700 roku. Opr. I. Czamańska [i in.]. Leszno 1998.

Leszczyński* Roman (1831-1906) ks. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Leszczyński* Roman Jan (1891-1940) dermatolog, farmakolog, prof. UP. **Słowniki:** PTPN; J. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Biografie:** A. Wrzosek: Śp. profesor R.J. L. (farmakolog na UP). *Nowiny Lekarskie* 54: 1947 z. 5 s. 71-3. **Przyczynki:** z dziejów tajnego nauczania medycyny i farmacji w latach 1939-1945. Red. A. Dawidowicz. Wyd. 1. Wwa 1977 s. 150. – R. Pleśniak: Kartki z historii dermatologii lwowskiej. *Prz. Nauk. Inst. Wychow. Fiz.* 1997 z. 2 s. 95-9.

Leszczyński* Stanisław król – zob. Stanisław Leszczyński.

Leszczyński* Stefan (zm. 1722) woj. kaliski, star. ostrzeszowski. **AW:** 4130. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** J. Gierowski: Między saskim absolutyzmem i złotą wolnością. Wr. 1953 s. 300. – K. Sarnecki: Pamiętnik z czasów Jana Sobieskiego. Wr. 1958 s. 20. – F. M. Sobieszczański: Warszawa. Wwa 1967.

Leszczyński* Wacław (ok. 1576-1628) kaszt., woj. kaliski, star. gen. Wlkp., podkancl. kor. **AW:** 4132. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; WSB; Mikulski, Stanek Spisy; Urzędnicy centralni Spisy. **Przyczynki:** T. Jakimowiczówna: Zamek w Gołuchowie. *Studia Muzealne* 1957 s. 18-9. – M. Sipayłówna: Stosunki Leszczyńskich z Bazyleją. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 8:1963. – Nowacki. – o naprawę Rzeczypospolitej XVII-XVIII w. Wwa 1965 s. 63, 66. – J. Seredyka: Sejm w Toruniu z 1626 r. Wr. [i in.] 1966. – Polska służba dyplomatyczna XVI-XVII w. Wwa 1966. – H. Barycz: z dziejów polskich wędrówek naukowych za granicę. Wr. [i in.] 1969.

Leszczyński* Wacław (1605-1666) bp warmiński, abp gnieźn. **AW:** 4131. **Słowniki:** PSB; WSB; Biskupi; EK. **Przyczynki:** W. Czaplński: Dwa sejmy w roku 1652. Wr. 1955. – Polska w okresie drugiej wojny północnej 1655-1660. Wwa 1957. – 20b3) J. Obłąk: Życie kościelne na Warmii w świetle relatio status biskupa W. L. z r. 1657. *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 6: 1959 z. 3 s. 5-31. – A. Sajkowski: Krzysztof Opaliński wojewoda poznański. P. 1960. – J. Tazbir: Arianie i katolicy. Wwa 1971. – A. Kopiczko: Duchowieństwo katolickie diecezji warmińskiej w l. 1525-1821. T. 2. Olsztyn 2000 s. 194.

Leszczyński* Władysław (zm. 1679) podkomorzy pozn., woj. łęczycki, star. ostrzeszowski. **AW:** 4134. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** J. Wimmer: Wojsko polskie w drugiej połowie XVII w. Wwa 1965.

Leszek* (Lestek) domniemany książę Polan. **Słowniki:** SSS (Urbańczyk). **Przyczynki:** K. Jasiński: Rodowód pierwszych Piastów. Wr. 1992 s. 48-51.

Leszek* Ziemomysłowic (ok. 1275- ok. 1340) książę inowr. **AW:** 4135. **Słowniki:** PSB; Inowr. SB IV. **Źródła:** Trzynaście nie drukowanych oryginałów pergaminowych Archiwum Diecezjalnego we Włocławku z lat 1300 – 1400. Wyd. S. Librowski. *ABBMK* 1987 s. 133-4, nr 1. **Przyczynki:** J. Bieniak: Rola Kujaw w Polsce piastowskiej. *Ziemia Kujawska* 1: 1963 s. 56, 62, 67. – Tenże: Przynależność administracyjno-polityczna kasztelanii nadgoplańskich w latach 1267-1327. [W:] Zeszyty Naukowe Uniwersytetu M. Kopernika. Z. 20. Toruń 1966 s. 71 i n. – A.

Wojtkowski: Tezy i argumenty polskie w sprawach terytorialnych z Krzyżakami. Cz. 1 (1310-1454). *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1966 nr 1. - R. Kabaciński: Rządy opiekuńcze i tzw. niedzielne na Kujawach inowrocławskich na przełomie XIII i XIV W.B. 1967 s. 61-8. - J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 [rozd. IV]. - R. Kozłowski: Rozwój uposażenia klasztoru cysterskiego w Byszewie (Koronowie) do końca XIV w. P. 1972. - Z. Guldon [i in.]: Podziały administracyjne Kujaw i ziemi dobrzyńskiej w XIII - XIV wieku. *Wwa* [i in.] 1974 s. 189-96. - *Dzieje Inowrocławia*. Red. M. Biskup. T. 1. *Wwa* [i in.] 1978 s. 168-74. - K. Karczewski [i in.]: Postawy polityczne książąt kujawskich Ziemomysłowiców. *Ziemia Kujawska* 1993 s. 33-44. - W. Sieradzan: Świadomość historyczna świadków w procesach polsko-krzyżackich w XIV - XV wieku. Toruń 1993. - Przemysł II. Odnowienie Królestwa Polskiego. Red. J. Krzyżaniakowa. P. 1997 s. 233-46. - J. Karczewska: Urzędnicy książąt kujawskich: Leszka, Przemysła i Kazimierza Ziemomysłowiców. *Ziemia Kujawska* 12: 1997 s. 101-37; 13: 1998 s. 5-35.

Leśniczak* Janina (1911-1979) bibliotekarka, działaczka społ. **Słowniki:** SBW.

Leśniewski* Leon (1883-1921) działacz związkowy, poseł na Sejm RP. **Słowniki:** PSB; Kto był kim; Postowie; M. Czajka [i in.]: Leksykon historii Polski. *Wwa* 1995. **Źródła:** *Komunikaty Infoemacyjne Komisariatu Rządu na m. st. Warszawa*. T. 1. *Wwa* 1992. T. 3. *Wwa* 1994. **Przyczynki:** A. Czubiński, E. Makowski: Klasowy ruch robotniczy w Wielkopolsce w okresie II Rzeczypospolitej. P. 1963. - L. Hass: Organizacje zawodowe w Polsce 1918-1939. *Wwa* 1963 s. 28, 514. - T. Filipiak: *Dzieje związków zawodowych w Wielkopolsce do r. 1919*. P. 1965 s. 220.

Leśniewski* Leon (1883-1947) działacz polonijny, poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Leśny* Jan (1947-1994) historyk, slawista, prof. UAM. **Źródła:** *Archiwum PAN Oddział Poznań - P III-118*. - *Przew. APAN* s. 458. **Biografie:** S. Ćirković: *J.L. Istorijski Časopis* 40-41: 1993-1994. - W. Swoboda: J.L. (1947-1994). *Wspomnienie pośmiertne*. *RH* 60: 1994 s. 263-72, bibliogr. prac J.L. - W. Swoboda: J.L. (1947-1994). *SA* 35: 1994 s. 213-4. - W. Szulc: J.L. (1947-1994). [W:] *ZiM* s. 386-92. - *Spraw. Zarządu PTPN 1993-1995* s. 20. - I. Czamańska, W. Szulc: J.L. [W:] *Wybitni historycy wielkopolscy*, s. 595-602. **Przyczynki:** M. Boksa: Prof. J.L. (1947-1994) jako badacz dziejów narodów bałkańskich. *Życie Uniwersyteckie* [Poznań] 1999 nr 10-2 s. 10-1.

Levisseur* (Le Viseur) Carl Julius (1794-1874) dr med., członek loży masońskiej w P. **AW:** 4141. **Słowniki:** Balde.

Levy* Juliusz (1839-1901) przemysłowiec, król. radca komercyjny. **Słowniki:** Inowr. SB I. **Przyczynki:** *Dzieje Inowrocławia*. Red. M. Biskup. T. 1-2. *Wwa* [i in.] 1978-1982 t. 1 s. 342; t. 2 s. 493.

Levy* Leopold (1870-1939) przemysłowiec, działacz społ. i polit. **Słowniki:** Inowr. SB I. **Przyczynki:** *Ziemia kujawska*. Red. M. Biskup. T. 1. Inowr. [i in.] 1963 s. 178-9. - *Dzieje Inowrocławia*. Red. M. Biskup. T. 1-2. *Wwa* [i in.] 1978-1982 t. 1 s. 348; t. 2. s. 80-4. - S. Wachowiak: *Czasy, które przeżyłem*. *Wwa* 1983 s. 52-4.

Levy* Michał (1807-1879) przemysłowiec, numizmatyk. **AW:** 4144. **Słowniki:** Inowr. SB I. **Przyczynki:** *Dzieje Inowrocławia*. Red. M. Biskup. T. 1. *Wwa* [i in.] 1978 s. 318, 337.

- Lewalski* Stefan (1921-1973) doc. WSE w Poznaniu. **Biografie:** Byli wśród nas (AE) s. 266-8.
- Lewandowicz* Feliks (XX w.). **Źródła:** F. Lewandowicz: Wspomnienia z pobytu w niewoli niemieckiej F. L. w czasie II wojny światowej. Oprac. M. Pietrowski. *Szkice Koźmińskie* Nr 21-23 (1998-1999) s. 32-5 + 16-8 + 21-4.
- Lewandowicz* Julian Florian (1912-1997) franciszkanin, malarz – z ziemi koźmińskiej J.J. Michalak: Ojciec J.F. L. (1912-1997). Kapłan – zakonnik – malarz. *Szkice Koźmińskie* Nr 24 (1999) s. 20-5.
- Lewandowicz* Wacław (zm. ok. 1999) nauczyciel. **Biografie:** L. Chojnacki: Wspomnienie o W. L. Oprac. Z. Lewandowicz. *Szkice Koźmińskie* Nr 23 (1999) s. 29-33.
- Lewandowiczówna* Wiktoria (XIX/XX w.) właścicielka czytelnicy, bibliotekarka, działaczka kulturalna. **Słowniki:** SPKP Supl. II; SBWP-W I.
- Lewandowscy* – rodzina pozn. **Przyczynki:** M. Mrugalska-Banaszak: „Zdarzenia życiowe Franciszka i Janiny ze Szczepaniaków L.”, czyli przyczynek do życia codziennego wildeckiej rodziny w dwudziestolecu międzywojennym. *KMP* 1996 nr 4 s. 187-201, il.
- Lewandowscy* – rodzina poznańskich introligatorów. **Biografie:** L. Rosadziński: Ginące rzemiosło. Śladami poznańskich introligatorów. P. 2011, s. 127-30, il.
- Lewandowska* Janina (1908-1940) pilot, córka gen. Dowbora-Muśnickiego. **Biografie:** J. Grajek: Porucznik pilot J.L. (Biografia). Lusowo 2005, 107 s., il., bibliogr. **Przyczynki:** – P. Bauer: Wojenne losy ppor. pil. J.L. z Dowbor-Muśnickich. *Nurt* 1989 nr 12. – J.L. z domu Dowbor-Muśnicka. *GWyb.* (P.) 2000 nr 99 s. 10. – J. Fędlerska, K. Czajka Szostak: Szczególny jeniec w Kozielsku. *Wirże* 17: Ludzie lotnictwa.
- Lewandowski* Antoni Bolesław (1892- po 1939) handlowiec, poseł na Sejm RP. **Słowniki:** Kto był kim; Posłowie; Oracki Słownik; BSB. **Źródła:** Komunikaty Informacyjne Komisariatu Rządu na m. st. Warszawa. T. 2. Wwa 1993. T. 3. Wwa 1994.
- Lewandowski* Baltazar (1903-1945) nauczyciel, działacz Związku Polaków w Niemczech, żołnierz AK. **Słowniki:** Anders.
- Lewandowski* Bronisław (1886-1963) introligator. **Biografie:** L. Rosadziński: Ginące rzemiosło. Śladami poznańskich introligatorów. P. 2011, s. 163-5, il.
- Lewandowski* Franciszek Władysław (1795-1862) ks., cysters. **Słowniki:** PTPN.
- Lewandowski* Henryk (1896-1969) ks. **Słowniki:** Teolodzy; AMM; Członkowie tajnych tow.; EK. **Biografie:** K. Karłowski: Śp. ksiądz H. L. *MK* 21: 1970 s. 91-3.
- Lewandowski* Henryk (1927-1993) introligator. **Biografie:** L. Rosadziński: Ginące rzemiosło. Śladami poznańskich introligatorów. P. 2011, s. 166-8, il.
- Lewandowski* Hieronim (1909-1998) ks., kan., proboszcz kościoła św. Wojciecha w P. **Przyczynki:** Napisy pamiątkowe s. 133.

Lewandowski* Jan (1812-1885) ks. **AW:** 4149. **Słowniki:** PTPN.

Lewandowski* Jerzy (1957-1998) numizmatyk. **Biografie:** Z. Bartkowiak: Wspomnienie o J.L. (18 VI 1957 – 20 XII 1998). *Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny* Nr 7, t. 2 (2000) s. 157-9.

Lewandowski* Julian (1822-1892) sędzia. **Słowniki:** PTPN.

Lewandowski* Leopold (1831-1896) skrzypek, kompozytor, dyrygent. **AW:** 4150. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Lewandowski* Maksymilian Feliks (1913-1945) pseud.: Maks, nauczyciel, oficer AK. **Słowniki:** SBL; Enc. konsp. wlkp. **Biografie i noty biograficzne:** Pamięci komendanta miasta AK. *ABC* 1998 nr 7 s. 9. – Do końca wierni. Leszno 2008 s. 30-1, il. – R. Wełniak, A. Ziółkowska: Wielkopolska walcząca. Konspiratorzy w obozie hitlerowskim w Żabikowie. Luboń 2010, s. 46. **Przyczynki:** J. Zielonka: Ocalić od zapomnienia. *Kryptonim „Ptaszarnia”*. *Pan. Leszcz.* 1984 nr 5 s. 7. – T. Światała: Poznań 1945. Kronika wydarzeń. P. 1986 s. 136. – W. Handke: z dziejów Armii Krajowej w Leszczyńskim. Leszno 1993 s. 29, 39, 41, 44. – Historia Leszna. Red. J. Topolski. Leszno 1997 s. 291-2. –

Lewandowski* Roman (1875-?) sędzia. **Słowniki:** PTPN.

Lewandowski* Stanisław (1908-1992) introligator. **Biografie:** L. Rosadziński: Ginące rzemiosło. Śladami poznańskich introligatorów. P. 2011, s. 169-71, il.

Lewandowski* Szymon (1797-1866) ks. **AW:** 4151. **Słowniki:** PTPN.

Lewandowski* Tadeusz (1919-2010) introligator. **Biografie:** L. Rosadziński: Ginące rzemiosło. Śladami poznańskich introligatorów. P. 2011, s. 172-6, il.

Lewandowski* Wacław Stefan (1888-1971) pianista, rektor PWSM w P. **Słowniki:** SMP; WSB; S. Dybowski: Słownik pianistów polskich. Wwa 2003. **Biografie:** T. Światała: Doc. W. L. rektor Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej. *KMP* 27: 1959 nr 4 s. 103-4, il. – A. Drzewiecki: Wspomnienie pośmiertne o profesorze W. L. z żałobnej karty. *KMP* 40: 1972 nr 3 s. 108-10, il.

Lewandowski* Włodzimierz Aleksander Maria (1894-1940) historyk, publicysta, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PSB; SBWP-W I; SBPW.; SBPW; Członkowie tajnych tow.; AMOstr. z. 4, 10. **Źródła:** J. Jurek: Mój udział w powstaniu wielkopolskim. [W:] Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Praca zb. pod red. K. Piwarskiego. P. 1958 s. 148. **Przyczynki:** Z. Grot: Powstanie wielkopolskie. *PZach.* 1948 II półrocze s. 613. – S. Kubiak, S. Łozowski: Rady Robotniczo-Żołnierskie w Wielkopolsce 1918-1919. 1959 s. 36. – L. Grot [i in.]:: Wielkopolska w walce o niepodległość. Wwa 1968. – Wielkopolska szkoła edukacji narodowej. Wr. 1970 s. 33, 126, 132, 196, 233, 240. – +A. Czubiński [i in.]:: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwaa [i in.] 1978. – B. Piotrowski: Polska myśl zachodnia w szeregach wielkopolskich powstańców ostatnich lat II Rzeczypospolitej. *Prace Instytutu Nauk Społecznych WSI w Koszalinie* 1985 s. 50-65. **Bibliografie:** +S. Kubiak: Bibliografia historii powstania wielkopolskiego 1918-1919. P. 1963.

Lewandowski* Wojciech (1818-1868) ks., prob. w Jarocinie. **AW:** 4153. **Słowniki:** PTPN; SBWP-W I.; AMOstr. z. 10, 12.

Lewandowski* Zenon Eugeniusz (1859-1927) działacz społ.-polit. i oświat. **Słowniki:** PSB; Kto był kim; Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989; SPKP; Poślowie; M. Czajka: Leksykon historii Polski. Wwa 1995; Oracki Słownik; PTPN. **Źródła:** Komunikaty Informacyjne Komisariatu Rządu na m. st. Warszawa. T. 3 Wwa 1994. **Biografie:** J. Podgóreczny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967 s. 184. – J. Oleksiński: Z. E. L. (1859-1927). *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 1968 nr 2 s. 181-3. **Przyczynki:** Warmia i Mazury. Praca zb. pod red. S. Zajchowskiej. Cz. 1. P. 1953 s. 168-9, 173, 394. – W. Chojnacki: Polska akcja narodowo-uświadamiająca na Mazurach przed i wojną światową. *ZH* 21: 1955 z. 3-4 s. 245, 248, 269-71. – E. Sukertowa-Biedrawina, T. Grygier: Walka o społeczne i narodowe wyzwolenie ludności Mazur i Warmii. Olsztyn 1956 s. 28, 30, 47, 67, 88, 94, 98. – S. Kowalczyk i in.: Zarys historii ruchu ludowego. Wwa 1963. – K. Małek: z Mazur do Verdun. Wwa 1967 s. 71-2.

Lewandowski* Zygmunt (zm. 1891) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Lewek* Michał (1878-1967) ks., działacz patriot. **Słowniki:** PSB; SBWP-W I. **Biografie:** J. Bańka: Ks. infułat dr M. L. (1878-1967). *NP* 44: 1975 s. 245-68 [i odb.: Kraków 1975, 24 s.]. – M. Fazan: M. L. (1878-1967). [W:] *Tobie Polsko*. Pod red. W. Lesiuka i W. Zielińskiego. Opole 1981. **Przyczynki:** M. Kucharzak: Powrót ziemi bralińskiej do Macierzy. Opole 1996 s. 80-3.

Lewicki* Andrzej (1910-1972) psycholog, prof. UAM. **Słowniki:** WSB; Słownik psychologów polskich. P. 1992; Udział Lwowa. **Biografie:** B. Hornowski: Profesor doktor habilitowany A. L. z żałobnej karty. *KMP* 42: 1974 nr 4 s. 103-7, il. – B. Waligóra: A. L. (1910-1972). *Kron. UP* za lata 1972/73 – 1974-75 s. 383-5. – Z. Pochmara-Wysoczyńska: A. L. (1910-1972). *Szkoła Specjalna* [1998] nr spec s. 242-5, bibliogr. – M. Lewicka, H. Sęk: Wstęp. [W:] A. Lewicki. Między humanistyką a przyrodoznawstwem. Od podstaw psychologii do eksperymentalnej psychologii klinicznej. Wstęp i dobór tekstów M. Lewicka, H. Sęk. P. [PTPN] 2009, s. 9-32, il., bibliogr. **Przyczynki:** *Nauka w Wlkp.* s. 447, 452, 462, 463, 465, 467, 471, 472. **Artykuły:** *+Przegląd Psychologiczny* 1973 nr 3. – *Badania społeczne w wojsku. Studia i Materiały* 1973 nr 5/8. – *+Gazeta Sądowa* 1973 nr 2.

Lewicki* Karol (1899-?) dyrygent oper, operetek i orkiestr symfonicznych, kompozytor. **Słowniki:** Dyrygenci.

=Lewicki* Zdzisław (+). **Przyczynki:** A. Laboga: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego w dziedzinie upowszechniania kultury za rok 1971. (Dokończenie). [Nagrody indywidualne]. *KMP* 1973 nr 1.

Lewicki* Jan Chrzyciel (1846-1909) ks., prof. semin. duch. w P. **AW:** 4156. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Lewicz* Andrzej (1662-1713) ks., jezuita. **Słowniki:** EWoj.

Lewin* Kurt (1890-1947) psycholog. **Biografie:** H. Lück: K. L. – ein deutsch-jüdischer Psychologe. [W:] H. Lück: Kurt Lewin – Symposium, Weimar 1990. Fernuniversität-Gesamthochschule in Hagen 1992 s. 3-19. – R. Stachowski: K. L. (1890-1947). Wybitny psycholog. [W:] *ZiZM* 239-46.

- Lewin* Louis (+) historyk. **Przyczynki:** K. Makowski: L. L. – historyk poznańskich Żydów. [W:] Dzieje polityczne, kultura, biografistyka. Studia z historii XIX i XX wieku ofiarowane prof. Z. Dworeckiemu. Red. L. Trzeciakowski [i in.]. P. 2002 s. 313-23.
- Lewiński* Jan Piotr (1876-1939) geolog, prof. Uniw. Warsz. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** J. Samsonowicz: J.L. 1876-1939. *Roczniki Polskiego Tow. Geologicznego* 1949 z. 1 [na s. 106-8: bibliogr.].
- Lewy* Stanisław (1883-1941) samorządowiec, poseł na Sejm RP. **Słowniki:** S. Giza: Władze naczelne stronnictw ludowych (1861-1965). *Roczniki Dziejów Ruchu Ludowego* 7: 1965; Kto był kim; Posłowie. **Przyczynki:** W. Witos: Moje wspomnienia. Opr. E. Karczewski [i in.]. T. 2. Wwa 1990.
- Ha-Lewy Abraham Abele ben Chaim (ok. 1615-1682) rabin kaliski, uczoney. **Słowniki:** M. Bersohn: Słownik biograficzny uczonych Żydów polskich XVI, XVII i XVIII wieku. Wwa 1980.
- Lgocki* Jan Włodzimierz (1889-1954) działacz ubezpiecz. i gospod. **Słowniki:** PSB.
- Libelt* Karol Fryderyk (1807-1875) filozof, działacz polit. **AW:** 4161. **Słowniki:** PSB; SBKS; Nowy Korbut; WSB; PTPN; SMP; AMM. **Bibliografie:** Bibliografia filozofii polskiej II. Wwa 1955. – Bibliografia historii Polski. T. 2: 1795-1918. Cz. 1. Wwa 1967. – Bibliografia historii Polski XIX wieku. T. 2: 1832-1864. Cz. 1. Wwa 1968. – M. Michałowska: Bibliografia twórczości K. L. [W:] K. L. 1807-1875. Wwa 1976 s. 293-339 [366 druków, 63 rkpsy]. **Źródła:** K. Libelt: Listy. Zebrał, oprac. i wstępem poprzedził Z. Grot. Wwa 1978, 654 s., il., tabl. **Konferencje i sesje naukowe:** K. Kabziński: Konferencja naukowa w Poznaniu poświęcona setnej rocznicy śmierci K. L. (14-15 XI 1975). *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 19: 1976 nr 2 s. 284-5. – Sesja naukowa poświęcona 100-letniej rocznicy śmierci K. L. [Poznań 14-15 XI 1975]. *SiMDW* 12: 1977 z. 2 s. 5-122. Treść: Referaty. V. Žaček: Element słowiański w działalności i dorobku K. L.; W. Felczak: Węgrzy i Słowianie 1848-1849 w związku z działalnością polityczną K. L.; L. Durković-Jakšić: K. L. i Jugosłowianie; G. Schilfert: Die Berliner Universität in den Studienjahren K. L.; Z. Sprys: Historiozofia ery romantyzmu w Polsce w świetle poglądów filozoficznych K. L. i Augusta Cieszkowskiego; A. Walicki: K. L. a kryzys absolutnego idealizmu; S. Wołoszyn: Koncepcje pedagogiczne i oświatowe K. L.; Dyskusja. M. Jagielska: K. L. jako redaktor „Dziennika Polskiego”; W. Molik: w sprawie libeltowskiej definicji inteligencji. R: W. Jakóbczyk, *RH* 45: 1979 s. 177-81. **Biografie:** Wybitni Wlkp. s. 155-85. – Wielkopole i s. 183-210. – A. Walicki: K. L. [W:] Polska myśl filozoficzna i społeczna. T. 1. Wwa 1973 s. 443-76. – K. L. 1807-1875. Red. nauk. Z. Grot. Wwa [i in.] 1976, 360 s. [przy tym bibliogr. prac K. L.] R: Z. Sprys, *RNn.* 7: 1976 z. 2 s. 105-12; J. Chamot, *Kultura i Społeczeństwo* 21: 1977 nr 1 s. 305-8; G. Rhode, *Jahrbücher für Geschichte Osteuropas* N. F. 25: 1977 H. 1 s. 123-6; A. Wędzki, *SiMDW* 12: 1977 z. 2 s. 188-91; A. Galos, *KH* 85: 1978 nr 1 s. 175-8; W. Jakóbczyk, *RH* 45: 1979 s. 177-81. – Z. Grot: Życie i działalność K. L. (1807-1875). Wwa [i in.] 1977, 239 s., il., bibliogr. R: M. Drozdowski, *RNn.* 10: 1979 z. 1. 163-6; W. Jakóbczyk, *RH* 45: 1979 s. 177-81. – Zasl. Wlkp. s. 64-74. – E. Jeliński: K.F. L. [W:] K. Libelt: o miłości ojczyzny. Wstęp iw ybór tekstu E. Jeliński. P. [PTPN] 2006, s. 11-30. **Przyczynki:** Z. Grot: Działalność wychowawczo-oświatowa Marcinkowskiego. *PZach.* 1946 nr 11. – W. Jakóbczyk: Działalność społeczno-polityczna Marcinkowskiego. *PZach.* 1946 nr 11. – W. Jakóbczyk: Aktualność L. *PWlkp.* 2: 1946 s. 216-7. – Z. Grot: Hipolit Cegielski. P. 1947. – M. Szuster: Powstanie wielkopolskie 1848 roku. *Myśl Współczesna* 1948 nr 11-12. – M. Tobiasz: Rewolucja berlińska w r. 1848

w oczach K. L. *Ogniwa* 1948. – S. Morawski: Poglądy estetyczne K. L. *Materiały do Studiów i Dyskusji z Zakresu Teorii i Historii Sztuki* 1951 nr 7/8 i nadb. – Z. Grot: Koło polskie w Berlinie w dobie Wiosny Ludów. *PZach.* 1952 nr 9. – S. Morawski: Program sztuki narodowej w krytyce i teorii artystycznej okresu romantyzmu lat 1830-1860. Wwa 1955. – J. Maciejewski: Słowacki w Wielkopolsce. Wr. 1955. – DWP II. – Motty i s. 8, 22, 26, 36-7, 49, 54-5, 74-5, 148, 163, 179, 215, 340, 343-553, 415-6, 436-9, 488, 519, 626-7, 630, 638-9, 642, 644, 646, 649-50, 659-60, 668, 674, 699-704, 712, 715-6, 718-9, 721, 735, II s. 34, 41, 43, 418, 421, 432, 452, 485, 495-6, 509, 557, 563. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848. Wwa 1960, passim. – S. Morawski: Studia z historii myśli estetycznej XVIII i XIX w. Wwa 1961. – J. Ładyka: L. a historiozofia heglowska. [W:] Historia i wolność. Studia z dziejów ideologii XIX wieku. Wwa 1961 s. 213-48. – Z. Grot: Działalność posłów polskich w sejmie pruskim w latach 1848-1850. P. 1961. – M. Żychowski: Ludwik Mierosławski. Wwa 1963. – Z. Grot: Rok 1863 w zaborze pruskim. P. 1963. – S. Kieniewicz: Dramat trzeźwych entuzjastów. Wwa 1964. – B. Skarga: Narodziny pozytywizmu polskiego 18(1831-1864). Wwa 1964. – W. Wąsik: Historia filozofii polskiej. T. 2. Romantyzm. Wwa 1966. – J. Ładyka: Libelt – krytyka samowładztwa rozumu. [W:] Filozofia polska. Wwa 1967. – A. Walicki: Karola Libelta „filozofia słowiańska”. [W:] Karol Libelt; Samowładztwo rozumu i objawy filozofii słowiańskiej [...]. Wwa 1967. – S. Truchim: Historia szkolnictwa i oświaty polskiej w Wielkim Księstwie Poznańskim 1815-1915. T. 1: 1815-1862. Łódź 1967. – A. Walicki: Filozofia a mesjanizm. Studia z dziejów filozofii i myśli społeczno-religijnej romantyzmu polskiego. Wwa 1970 s. 173-239. – F. Paprocki: W. Ks. Poznańskie w okresie rządów Flottwella. P. 1970. – (Wit) (W. Konopka): K. L. – tajemnica niepowodzenia. *Wiedza i Życie* 1970 nr 7. – R. Kozłowski: Koncepcje „filozofii narodowej” Libelta i Trentowskiego. *Studia Filozoficzne* 1970 nr 4/5. – R. Kozłowski: o stosunku L. do filozofii Hegla. *Ruch Filoz.* 29: 1971, 3/4 s. 277-80 [toż: *Spraw. PTPN Wydział Filologiczno-Filozoficzny* nr 92 za 1974 s. 17-22]. – Nauka w Wlkp. s. 28-30, 339, 108, 159, 16660, 161, 165-9, 189, 291, 312, 314, 405, 406, 421, 422, 436, 484, 1147, 1151, 1184, 1228. – S. Wołoszyn: K. L. pogląd na wychowanie patriotyczne. [W:] Studia z dziejów Polski, Niemiec i NRD. XVI-XX w. P. 1974. – S. Dziamski: Filozofia społeczna K. L. *Studia Socjologiczne* 15: 1975 nr 4 s. 29-77. – Z. Grot: K. L. jako rolnik. *Spraw. PTPN Wydział Historii i Nauk Społecznych* 93: 1975 s. 54-7. – M. Warkoczewska: Romantycy i pozytywiści. w stulecie śmierci K. L. (1807-1875). Katalog wystawy, listopad-grudzień 1975. P. 1975, 72 s. – S. Dziamski: Poglądy społeczne. [W:] K. L. 1807-1875. Wwa 1976. – Z. Grot: Działalność parlamentarna K. L. *Prace BTN Seria C. Nr 18: Prace Komisji Historycznej.* 12: 1976 s. 3-44, sum. – Z. Grot: Na drodze działań legalnych. [W:] K. L. 1807-1875. Wwa 1976. – J. Hellwig, S. Michalski: Myśl pedagogiczna. [W:] K. L. 1807-1875. Wwa 1976. – F. Paprocki: w latach rewolucyjnego wrzenia i powstań narodowych (1831-1848). [W:] K. L. 1807-1875. Wwa 1976. – J. Stoiński: Pochodzenie, dzieciństwo i młodość. [W:] K. L. 1807-1875. Wwa 1976. – A. Wojtkowski: Refleksje nad życiem i twórczością K. L. [W:] K. L. 1807-1875. Wwa 1976. – V. Žáček: Element słowiański w działalności i dorobku K. L. *SiMDW* 12: 1977 z. 2 s. 7-34. – W. Felczak: Węgrzy a Słowianie w 1848-1849 r. w związku z działalnością polityczną K. L. *SiMDW* 12: 1977 z. 2 s. 35-44. – L. Durković-Jakšić: K. L. i Jugosłowianie. *SiMDW* 12: 1977 z. 2 s. 45-47. – G. Schilfert: Die Berliner Universität in den Studienjahren K. L. *SiMDW* 12: 1977 z. 2 s. 49-59 – Z. Sprys: Historiozofia ery romantyzmu w Polsce w świetle poglądów filozoficznych K. L. i Augusta Cieszkowskiego. *SiMDW* 12: 1977 z. 2 s. 61-83. – A. Walicki: K. L. a kryzys absolutnego idealizmu. *SiMDW* T. 12, 1977 z. 2 s. 85-97. – S. Wołoszyn: Koncepcje pedagogiczne i oświatowe K. L. *SiMDW* 12: 1977 z. 2 s. 99-110. – M. Jagielska: K. L. jako

redaktor „Dziennika Poznańskiego”. *SiMDW* 12: 1977 z. 2 s. 111-4. – R. Kozłowski: o stosunku K. L. do filozofii Kanta. *SiMDW* T. 12, 1977 z. 2 s. 115-8. – W. Molik: w sprawie libeltowskiej definicji inteligencji. *SiMDW* 12: 1977 z. 2 s. 119-21. – J. Hellwig: K. L. (1807-1875) – pionier nowoczesnej edukacji narodu. *Pamiętnik Słowiański* 27: 1977 s. 59-75. – R. Kozłowski: Działalność organicznikowska K. L. *Spraw. PTPN Wydział Filologiczno-Filozoficzny* za 1982 s. 106-10. – Zarys dziejów filozofii polskiej 1815-1918. Wwa 1983. – L. Stachurski: K. L. a XIX-wieczna historiozofia. [W:] *Prace Instytutu Nauk Ekon.-Społ. Polit.* Warsz. 40, 1988 s. 101-9. – M. N. Jakubowski: o *miłości Ojczyzny* Karola Libelta jako odpowiedź na Heglowskie *Zasady filozofii prawa* (aspekt wojny). [W:] *Oblicza polskości*. Praca zb. pod red. A. Kłoskowskiej. Wwa 1990 s. 75-87. – B. Walczak: K. L. o języku narodowym. *Spraw. PTPN Wydziału Filologiczno-Filozoficznego* za lata 1991-1993. Cz. 2 s. 53-65. – Kwilecki *Ziemiaństwo* s. 82, 151, 214, 319, 356. – L. Stachurski: Heglizm polski. Elementy strukturalne. Wwa 1998 [m.in. o K. L.]. R: J. Ładyka, *Res Hum.* / *TKŚ*. 1999 nr 2 s. 40-1. – K. L. na ziemi gołanieckiej. Opr. B. Biskupska [i in.]. *Gołańcz* 1999, 24 s. – Kwilecki *Ziemiaństwo* III s. 161, 173-5, 255. – L. Trzeciakowski: Poznańskie jako pomost między Zachodem i Wschodem w latach czterdziestych XIX wieku na przykładzie K. L. i Augusta Cieszkowskiego. [W:] w kraju i na wychodźstwie. Red. Z. Karpus [i in.]. Toruń [i in.] 2001 s. 219-28.

Libelt* Pantaleon (1839-1891) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Libera* Stanisław (1885-1954) stolarz, działacz społ.-polit. **Słowniki:** WSB; Opalenicki SB II. **Przyczynki:** Z. Szymankiewicz: Poznań w czasie wrześniowego odwrótu. *KMP* 1969 nr 3.

=Librowski* Stanisław (+) ks. prof. dr hab. **Bibliografie:** Bibliografia adnotowana Ks. Prof. dra hab. S. L. (W 60-lecie urodzin i 35-lecie pracy naukowej). *ABMK* 30: 1975 s. 321-47 [i odb.: Lublin 1975, 27 s.; lata 1938/9-74].

Licheński* Jan (zm. 1448/49) woj. brzeski kujawski. **Słowniki:** PSB; WSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** A. Grzybkowski: Kościół w Gosławicach. Zagadnienie genezy. *Kwartalnik Architektury i Urbanistyki* 16: 1971 s. 269 i n.

Licznierski* Alfons (1902-1976) architekt, działacz społ. **Słowniki:** BSB II (i fot.). **Źródła:** A. L.: Wspomnienia z czasów gimnazjalnych w Lubawie. [W:] *Filomaci pomorscy*. Opr. J. Szews. Gdańsk 1975 s. 79-81. **Przyczynki:** S. Mikos: Polacy na politechnice w Gdańsku w latach 1904-1939. Wwa 1987 s. 200, 203-4, 330. – H. Kulpiński: Przewodnik po cmentarzu Nowofarnym w Bydgoszczy. B. 1991 s. 22-3.

Lidmanowski* Konstanty Kwiryn (1865-1943) lekarz. **Słowniki:** SLeK. III; Anders. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] *Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego*. Z. 5. Kalisz 1999.

Liebek* Narcyz (1864-?) lekarz. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Liebetanz* Alfons (1876-1922) ks. **Słowniki:** PTPN.

Liedke* (Liedtke, Litke) Jakub Józef Antoni (1852-1891) aktor. **Słowniki:** SBTP.

Lieske* Kazimierz (1912-1942) działacz konspiracji antyhitlerowskiej. **Słownik:** Wrzesiński SB; Enc. konsp. wlkp.

Ligin* Walerian Walerianowicz (1874-?) wicegubernator kaliski. **Słowniki:** Ł. Chimiak: Gubernatorzy rosyjscy w Królestwie Polskim. Szkic do portretu zbiorowego. Wr. 1999.

Likowski* Edward (1836-1915) bp sufragan poznań., abp gnieźn. i poznań., prezes PTPN, prof. i rektor semin. duch. w P. **AW:** 4179. **Słowniki:** PSB; WSB; SBWP-W II; PTPN; Kanoniści; SBKS; Biogramy uczonych I; Śródka; AMM; SHist.; Wrzesiński SB; Nauczyciele MM; Teolodzy; Biskupi; EK; E. Gatz: L. E. (1836-1915). [W:] Ein biographisches Lexikon. Die Bischöfe der deutschen Länder 1785/1803 bis 1945. Hrsg. E. Gatz. Berlin 1983, s. 448-50. **Biografie:** J. Nowacki: Archidiecezja Poznańska w granicach historycznych i jej ustrój. T. 2. s. 121-3. – Z. Zieliński: Metropolici gnieźnieńscy i poznańscy w XIX w. *Studia Gnesnensia* 2: 1976 s. 169-88. – K. Śmigiel: E. L. 1914-1915. [W:] Na stolicy prymasowskiej w Gnieźnie i w Poznaniu. Praca zbior. pod red. F. Lenorta. P. 1982 s. 273-92. – H. Kubera: E. L. [W:] Alma Mater Ostroviensis. Księga pamięci. Non omnis moriar. Red. K. Nieściany. Ostrów Wlkp. 1998, biogram nr 40. – R. Kufel: E. L. 1836-1915 sufragan poznański, metropolita gnieźnieński i poznański, prymas Polski. Zielona Góra 2010, 698 s., il., bibliogr. **Przyczynki:** J. Kszycki: Arcybiskup E. L. i jego działalność naukowa. *MK* 7: 1952 nr 1 s. 31-40. – Motty i s. 37, 547, 699; II s. 557. – Z. Hemmerling: Walka rządu pruskiego o obsadzenie stolicy arcybiskupiej gnieźnieńsko-poznańskiej w latach 1906-1914. *RH* 26: 1960 s. 195-224. – L. Trzeciakowski: Polityka polskich klas posiadających w Wielkopolsce w erze Capriviego. P. 1960 s. 99-104. – A. Petrani: Nauka prawa kanonicznego w Polsce w XVIII i XIX wieku. Wwa 1961 s. 112-3, 136-7. – M. Pirko: Kardynał Georg Kopp a sprawa obsadzenia arcybiskupstwa gnieźnieńsko-poznańskiego w latach 1906-1908. *Studia z Dziejów Kościoła Katolickiego* 3: 1963 s. 103-20. – Nowacki II s. 41, 172, 192, 201, 223, 580, 719, 750. – Z. Zieliński: Tajna administracja archidiecezji gnieźnieńskiej w czasie „Kulturkampf”. *NP* 24: 1966. – L. Trzeciakowski: The Prussian State and the Catholic Church in Prussian Poland 1871-1914. *The Slavonic and East European Review* 26: 1967 nr 4 s. 618-37. – Z. Zieliński: Wykonanie ustawy sejmu pruskiego z 11 V 1873 roku o kształceniu i zatrudnianiu duchowieństwa na terenie archidiecezji gnieźn. i poznań. 1873-1887. [W:] *Studia historyczne*. T. 2. Lublin 1968 s. 7-169. – L. Trzeciakowski: Kulturkampf w zaborze pruskim. P. 1970 s. 112, 161-2. – Historia katolicyzmu społecznego w Polsce 1832-1939. Pod red. C. Strzeszewskiego [i in.]. Wwa 1981. – K. Karłowski: z dziejów nominacji arcybiskupa E. L. oraz zagadnienia prawa elekcji kapituł katedralnych gnieźn. i poznań. [W tegoż:] z dziejów elekcji kapitulnej arcybiskupów gnieźn. i poznań. w l. 1821-1925. P. 2002 s. 171-85.

Likowski* Henryk (1876-1932) ks., historyk Kościoła, bibliotekarz, prof. semin. duch. w P. i UP. **AW:** 4180. **Słowniki:** PSB; WSB; SPKP Supl. [I]; PTPN; SHist.; AMM; EK. **Przyczynki:** J. Jachowski: Wspomnienia poznańskiego księgarza i wydawcy. P. 1959. – Klanowski. – Nowacki II. – S. Kubiak: Biblioteka Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. P. 1967. – Nauka w Wlkp.

Likowski* Władysław (1887-1941) lekarz, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow.; SBPW; AMOstr. z. 10. **Przyczynki:** W. Borzobohaty: „Jodła” – okręg radomsko-kielecki ZWZ AK. Wwa 1984 s. 189. – B. Polak: Wojsko wielkopolskie 1918-1920. Koszalin 1990 s. 48.

Likowski* Wojciech Wiktor (1854- 1919) lekarz, działacz oświat. **Słowniki:** PTPN; AMM; SBWP-W I; Slek. I. **Biografie:** A. Gulczyński: Sylwetki zasłużonych pleszewian z okresu pruskiej niewoli. Pleszew 1992 s. 13-5. **Przyczynki:** E. Achremowicz, T. Żabski: Towarzystwo Literacko-Słowiańskie we Wrocławiu 1836-1886. Wr. 1973. – J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w l. 1811-1918. Wr. 1979 s. 111, 118, 121. – W. Jakóbczyk: Towarzystwo Naukowej Pomocy w Wielkopolsce 1841-1939. P. 1985. – J. Majchrzak, K. Zimniewicz: Bank Spółdzielczy w Pleszewie w latach 1872-1990. Pleszew 1991. – S. Wierchośławski: Elity polskiego ruchu narodowego w Poznańskim i w Prusach Zachodnich w latach 1850-1914. Toruń 1992. – A. Gulczyński: Ks. prałat Kazimierz Niesiołowski 1872-1949. Pleszew 1995.

Lilia* Piotr (ok. 1546-1605) kan. poznański i prepozyt średzki. **AW:** 4181. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Warszawski: Polonica z rzymskiego kodeksu nowicjuszków TJ (1565-1586). Rzym 1955 s. 6-7, 130. – Nowacki

Limburg* Stirum Friedrich Wilhelm Graf von (1871-1953) niem. działacz gospodarczy. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 71.

Linczewski* Józef (+) nauczyciel. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Linda* Zygfryd (1920-1943) przyboczny naczelnika Szarych Szeregów. **Słowniki:** Krygier. **Przyczynki:** S. Broniewski: Aresztowanie Floriana. *Więź* 1963 nr 7/8 s. 191; nr 10 s. 78-80; nr 11/12 s. 159, 165. – S. Broniewski: Całym życiem. Wwa 1983 s. 29, 33-5, 82-3, 126, 130, 190, 216, 221, 265, 273, 291-2. – S. Broniewski: Florian Marciniak. Naczelnik Szarych Szeregów. Wwa 1988 s. 13, 43-5, 62, 194-5, 197-8, 200, 216 (i fot.). – Szare Szeregi. Harcerze 1939-1945. Pod red. J. Jarzembskiego. T. 1-2. Wwa 1988 t. 1 s. 51; t. 2. s. 61-2, 290, 328-9.

Lindner* Kasper senior (ok. 1526-1576) dr medycyny. **AW:** 4188. **Słowniki:** SPKP; WSB. **Artykuły:** +KMP 1950 s. 33, 140.

Lindener* Kasper junior (1562-1611) dr medycyny, kan. włocł. i kruszwicki. **Słowniki:** WSB. **Biografie:** T. Rejmanowski: K. L. junior (1562-1611), doktor medycyny i filozofii, kanonik i medyk kapituły włocławskiej. *Zesz. Nauk. / Włoc. TN*. Nr 1 (1998) s. 63-7.

Lindner* Sławomir Stanisław (zm. 1982) wykładowca w PWST, reżyser. **Źródła:** S. S. L.: Ale serce boli. Wspomnienia starego kadeta [z lat 1900-1939 (masz. w BN)].

Linette* Eugeniusz (1927-1986) historyk sztuki, rysownik. **Słowniki:** SGraf. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1984-1986 s. 34. – T. Jakimowicz: W. L. 1927-1986. *Studia Muzealne* 1992 z. 15 s. 261-3. – Z. Kurzawa: E. L. (1927-1986). *Ochrona Zabytków* 1999 nr 3 s. 362-3. **Przyczynki:** Ekslibrisy wielkopolskie. Poznań 1958. Katalog. – M. Grońska: Ekslibrisy. Wwa 1992.

Linke* Carl (1879-1957) niem. działacz gospodarczy. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 72-3, fot.

Linke* Gerard (1910-1939) nauczyciel, działacz harcerski. **Słowniki:** Wrzesiński SB.

Linke* Stanisław (1892-?) internista. **Słowniki:** PTPN.

- Linkowski* Michał (1908-1984) aptekarz, uczestnik ruchu oporu antyhitler. **Słowniki:** AMM. **Przyczynki:** Cz. Łuczak: Dzień po dniu w okupowanym P. 10. 9. 1939 – 23. 2. 1945. P. 1989.
- Linowska* Karolina w zakonie Stanisława (zm. 1830) ksieni klarysek w Śremie. **Słowniki:** Borkowska i s. 139.
- Linowski* Stanisław (XVIII w.) podstoli wschowski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 364.
- Linowski* Zygmunt (1738/9-1808) prowincjał pijarów, pedagog. **AW:** 4197. **Słowniki:** Filozofia w Polsce.
- Lintfari* Marcin Jan (zm. ok. 1515) kan. poz., bp żmudzki. **Słowniki:** Biskupi.
- =Lipa* J.J. (+) zoolog, prof. UAM. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp. s. 642-4, 648, 649, 652, 1061.
- Lipczyński* Alfred, właśc. Landman (1879-1914) aktor, reżyser, dyrektor teatru. **Słowniki:** SBTP.
- Lipiewicz* Andrzej Dominik (ok.1724-1778) ks., nauczyciel, pisarz. **AW:** 4201. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** M. Chamcówna: Uniwersytet Jagielloński w dobie Komisji Edukacji Narodowej. Wr. 1957 s. 40, 43 i passim. – A. Petrani: Nauka prawa kanonicznego w Polsce w XVIII i XIX w. Lublin 1961 s. 150-1. – L. Hajdukiewicz: Podstawy ideowe i organizacyjne kolonii akademickich. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 6: 1963 s. 169. – Nowacki II s. 201. – E. Rostworowski: Czasy saskie (1702-1764). [W:] Dzieje Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 1364-1764. Pod red. K. Lepszego. Kr. 1964 s. 390, 393, 409, 421. – Z. Ruta: Nauczyciele kolonii akademickich Uniwersytetu Jagiellońskiego w XVIII w. *Rocznik Naukowo Dydaktyczny WSP w Krakowie. Prace historyczne* 4: 1968 s. 105-6, 118, 131.
- Lipiński* Augustyn Jan (1757-1817) proboszcz św. Wojciecha w Poznaniu, kustosz kolegiaty NMP w Poznaniu, nominat na sufragana poz. **AW:** 4203. **Biografie:** Nowacki II s. 191.
- Lipiński* Jan (1893-1970) nauczyciel , działacz społeczny. **Słowniki:** Wolszt. SB (i fot.).
- Lipiński* Józef Benedykt (1809-ok. 1892) działacz demokr., powstaniec 1848. **AW:** 4205. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Motty i s.84, 645. – F. Paprocki: Walenty Stefański jako działacz Związku Plebejuszy. [W:] w stulecie Wiosny Ludów. Wwa 1951 IV s. 380-1, 387. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 r. Wwa 1960. – M. Żychowski: Ludwik Mierosławski. Wwa 1963.
- Lipnicki* Wojciech (ok. 1577-1657) kan. gnieźn., bp sufragana krak. **AW:** 4213. **Słowniki:** PSB; Biskupi.
- Lipowski* Jerzy (XX w.) pamiętnikarz. **Źródła:** Pamiętnik J.L. „To i owo”. Fragmenty dotyczące Koźmina Wielkopolskiego. o pamiętniku J.L. „To i owo” – uwagi polemiczne. Oprac. M. Pietrowski. *Szkice Koźmińskie* Nr 19-20 (1997) s. 21-7 + 26-35 [dot. 1918-1939].
- Lippmann* Piotr (XIX w.) antykwariusz, księgarz. **Słowniki:** SPKP. **Przyczynki:** M. Walentynowicz: Wypożyczalnia książek w W. Księstwie Poznańskim. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 1960 s. 48, 50, 58, 62, 66.

- Lipski* Andrzej (1572-1631) bp kujawski, historyk. **Słowniki:** Nowy Korbut. **AW:** 4225. **Przyczynki:** T. Cieślak: Gdańskie wydania dzieł A. L. *Zap. TNT* 1954. – L. Hajdukiewicz: Krakowska szkoła zamkowa 1510-1801. *Studia do Dziejów Wawelu* 1955 s. 243-5. – H. Barycz: Rozwój nauki w Polsce w dobie Odrodzenia. *Odrodzenie w Polsce. Materiały Sesji Naukowej PAN 25 – 30 października 1953 r. T. 2: Historia nauki. Cz. 1 Wwa* 1956 – W. Czapliński: Tragedia pisarza miejskiego. [W:] *Dawne czasy. Wr.* 1957.
- Lipski* Bolesław (1890-1945) powstaniec śląski, kpt. WP, dyrektor poznańskiego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych – Oddział w B., naczelnik Wydziału Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego Okręgowej Delegatury Rządu RP na Pomorzu. **Słowniki:** *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944-1956. Słownik biograficzny. T. 2. Kr. [i in.]* 2004; *Słownik biograficzny konspiracji pomorskiej 1939-1945. Red. E. Zawacka [i in.]. Cz. 2. Toruń* 1995. **Przyczynki:** G. Górski: Pomorska Okręgowa Delegatura Rządu RP na Kraj ww latach 1941-1945. [W:] *Walka podziemna na Pomorzu w latach 1939-1945. Materiały sesji w Toruniu, 27-28 IX 1989, Red. J. Sziling. Toruń* 1990 s. 192-8. – H. Nowicka-Jagielska: w sprawie powojennej działalności Okręgowej Delegatury Rządu Rzeczypospolitej na Pomorzu. [W:] *Armia Krajowa na Pomorzu i jej powojenne losy. Materiały z konferencji w Bydgoszczy 26 lutego 1992 r. Red. W. Jastrzębski. B.* 1992 s. 123-34. – H. Nowicka-Jagielska: Okręgowa Delegatura Rządu na Pomorzu kryptonim „Zatoka” i jej powojenne losy. [W:] *Powojenne losy konspiracji na Pomorzu. Materiały sesji naukowej w Toruniu w dniu 19 listopada 1994 r. Red. E. Zawacka [i in.]. Toruń* 1995 s. 179-83. – G. Górski: *Administracja Polski Podziemnej. Toruń* 1995 s. 232. – B. Chrzanowski: *Cywilne struktury Polskiego Państwa Podziemnego na Pomorzu w latach 1939-1945. [W:] Terenowe struktury Delegatury Rządu Rzeczypospolitej Polskiej na Kraj 1939-1945. Materiały XI sesji naukowej w Toruniu w dniu 17 listopada 2001 r. Red. G. Górski. Toruń* 2002. – A. Gąsiorowski: *Okręgowa Delegatura Rządu RP na Pomorze w latach 1940-1945. [W:] Terenowe struktury Delegatury Rządu Rzeczypospolitej Polskiej na Kraj 1939-1945. Materiały XI sesji naukowej w Toruniu w dniu 17 listopada 2001 r. Red. G. Gorski. Toruń* 2002.
- Lipski* Feliks Aleksander h. Łada (zm. 1702) woj. kaliski. **AW:** 4227. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** *Diariusz sejmku walnego warszawskiego 1701-1702. Wyd. P. Smolarek. Wwa* 1962.
- Lipski* Franciszek (1733-1776) ks., jezuita, prof. w Kaliszu. **AW:** 4230. **Słowniki:** EWoJ.
- Lipski* Jan h. Łada (1589-1641) abp gnieźn., panegirysta. **AW:** 4232. **Słowniki:** PSB; Biskupi; J.B. Nycek: *Ludzie i książki. Słownik biograficzny ludzi książki i pióra województwa płockiego. Płock* 1983; *Szkoła Kaliska; Urzędnicy centralni Spisy; EK. Przyczynki: W. Czapliński: *Polska a Prusy i Brandenburgia za Władysława IV. Wr.* 1947. – *Regesty wybranych zapisek z akt działalności arcybiskupów gnieźnieńskich. Wyd. H. Rybus. ABMK 3: 1961 s. 256-7.* – A. S. Radziwiłł: *Memoriale rerum gestarum in Polonia. T. 1: 1632-1633. Oprac. A. Przyboś i R. Żelewski. Wr.* 1968 s. 15, 35, 40, 76, 103. – J. Wieteska: *J.L. fundator kaplicy Najświętszego Sakramentu w kolegiacie łowickiej i budowa ołtarza. Łowicz* 1984. – J. Dorobisz: *Zabiegi o obsadę arcybiskupstwa gnieźnieńskiego w 1638 roku. [W:] Człowiek i Kościół w dziejach. Opole* 1999 s. 193-9.*

- Lipski* Jan h. Grabie (zm. 1673) sędzia kaliski, poseł sejmowy. **AW:** 4235. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy.
- Lipski* Jan h. Grabie (zm. 1785/1786) kaszt. santocki, sędzia grodzki kaliski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.
- Lipski* Jan Aleksander h. Grabie (1690-1746) kan. pozn. i gnieźn.; podkanclerzy koronny, bp krak., kardynał. **AW:** 4236. **Słowniki:** PSB; WSB; Teolodzy; Biskupi; SBWP-W I; Szkoła Kaliska; EK. **Monografie:** J. Woldański: J. A. L. herbu Grabie. [W:] Non omnis moriar. Groby i sylwetki ziemian z powiatu pleszewskiego. Dobrzyca 2011, s. 115-24, il. **Przyczynki:** E. Rostworowski: o polską koronę. Kr. [i in.] 1958. – W. Konopczyński: Polscy pisarze polityczni XVIII wieku. Wwa 1966. – Kościół w Polsce. T. 2. Wwa 1970. – A. Betlej: Nieznany projekt nagrobka J. A. L. *Studia Wawelskie* T. 5 (1996) s. 191-2. – J. Bendyk: Działalność biskupa J. A. kardynała L. w diecezji krakowskiej 1732-1746. Kr. 1997. – B. Kumor: Dzieje diecezji krakowskiej do roku 1795. T. 1. K. 1998 s. 529-30.
- Lipski* Jan (1892-1943) działacz gosp., prezes Wielkopolskiego Związku Ziemian. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** A. Gibasiewicz, Z. Marcinkowski: Pałac w Lewkowie. Ostrów Wlkp. 1993 [?].
- Lipski* Józef (1827-1884) prawnik, ziemianin. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Biografie:** A. Gibasiewicz, Z. Marcinkowski: Pałac w Lewkowie. Ostrów Wlkp. 1993 [?], il.
- Lipski* Józef Egidiusz (1769-1812) rotmistrz kawalerii narodowej, gen.-major milicji gnieźn. w 1794 r. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Muszyńska-Zygmańska: Wielkopolska w powstaniu kościuszkowskim. P. 1947. – J. Wąsicki: Powstanie kościuszkowskie w Wielkopolsce. P. 1957 s. 53, 82-4, 131. – J. Wąsicki: Ziemie polskie pod zaborem pruskim. Prusy Południowe (1793-1806). Wr. 1957. – Dzieje Gniezna. Pod red. J. Topolskiego. Wwa 1965. – T. Pilarek: Zestaw generalicji powstania 1794 r. [W:] Zeszyty Naukowe WSP w Katowicach. Prace Historyczne. Z. 2. Katowice 1967 s. 101. – J. Pachonński: Legiony polskie, prawda i legenda 1794-1807. Wwa 1969.
- Lipski* Józef (1894-1958) ambasador polski w Berlinie, żołnierz II Korpusu. **Biografie:** A. Gibasiewicz, Z. Marcinkowski: Pałac w Lewkowie. Ostrów Wlkp. 1993 [?], il.
- Lipski* Kazimierz (1870-1940) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.
- Lipski* Konstanty (ok. 1662-1698) kan. gnieźn. i wieluński, administrator archidiecezji gnieźn., abp lwowski. **AW:** 4240. **Słowniki:** PSB; Biskupi.
- Lipski* Marcin (XVIII w.) star. grabowski. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 364.
- Lipski* Prokop h. Grabie (zm. 1638) pisarz kaliski, poseł na sejmy. **AW:** 4243. **Słowniki:** PSB.
- Lipski* Prokop (XVIII w.) miecznik pozn., star. śremski. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1742]. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 365.
- Lipski* Prokop Jan h. Grabie ((XVII/XVIII w.) kaszt. rogoziński. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 364.

- Lipski* Tadeusz (1906-1939) grafik, malarz. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** DWP III s. 78. – H. Majkowski: o sztuce plastycznej w Poznaniu w czasach poprzedzających wojnę światową. *Antologia KMP* 1990 nr 3/4. – A.J. Markiewicz: Plastyka w okresie XX-lecia międzywojennego. Zarys monograficzny. [W:] Wielka księga miasta Poznania.
- Lipski* Wojciech (XVIII w.) gen.-adiutant króla Stanisława Augusta, właściciel Lewkowa. **Przyczynki:** Z. Ostrowska-Kęmbłowska: Pałac gen. W. L. w Lewkowie. *SiMDW* 7: 1962 z. 1 s. 115-68, il.
- Lipski* Wojciech (1805-1855) działacz polit., gosp. i społeczny. **AW:** 4252. **Słowniki:** PSB; WSB; SBWP-W zeszyt próbny; SBWP-W I; SPKP; AMOstr. z. 1. **Źródła:** APP nr 946 (spuścizna). **Biografie:** D. Pryczak: Działalność polityczno-gospodarcza W. L. z Lewkowa. Ostrów Wlkp. 2000, 143 s. R: A. Gibasiewicz, *KW* 2002 nr 1 s. 116-7. **Przyczynki:** J. Lompa: Dwa listy oryginalne [do ... i W. L.]. *Kwartalnik Opolski* 1957 nr 3 s. 49-51. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 r. Wwa 1960. – Z. Grot: Działalność posłów polskich w sejmie pruskim w latach 1848-1850. P. 1961. – E. Pieścikowski: Poeta – tłumacz. Biografia literacka Romana Zmorskiego. P. 1964. – Wielkopolska szkoła edukacji narodowej. Wr. 1970 . – Kwilecki *Ziemiaństwo* III s. 160, 168.
- Lipski* Wojciech (1860-1930) ziemianin, starosta ostrowski. **Słowniki:** PSB; PTPN. **Biografie:** A. Gibasiewicz, Z. Marcinkowski: Pałac w Lewkowie. Ostrów Wlkp. 1993 [?], il. **Przyczynki:** F. Szymiczek: Stowarzyszenia akademickie młodzieży górnośląskiej we Wrocławiu 1863-1918. Wr. 1963. – J. Marczewski: Narodowa Demokracja w Poznańskim 1900-1914. Wwa 1967.
- Lipszyc* Ezechiel Jechaskiel (1862-1932) rabin, uczonec, poeta, pisarz, działacz społ. **Słowniki:** SBWP-W zeszyt próbny; Kto był kim; SBWP-W I. **Biografie:** A.K. Sztrichn cu der gesztalt fun haraw R' Jechaskiel Lipszyc [Zarys biograficzny do postaci rabina R' Jechaskiela Lipszyca]. [W:] Sejfer Kalisz [Księga Kalisza]. T. 2. Tel-Awiw 1968 s. 349. **Przyczynki:** N. M. Gelber: Toldot Jehudej [Dzieje Żydów Kalisza]. [W:] Sejfer Kalisz [Księga Kalisza]. T. 1. Tel-Awiw 1964 s. 447. – A. Pakentreger: Żydzi w Kaliszu w latach 1918-1939. Wwa 1988.
- Lis* Franciszek (1898-1872) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.
- Lis* Mikołaj – zob. Mikołaj Lis.
- Lis* Władysław Jan (1903-1974) ks. **Biografie:** M. Banaszak: Ks. W.J. L. (1903-1974) *MK* 26: 1975 nr 4/5 s. 112-3.
- Lis*-Kozłowski Stanisław (1907-1995) a Wielkopolska. **Biografie:** B. Andrzejewski: S. L.-K. (1907-1995). *Lingua ac Communitas* Nr 6 (1996) s. 105-7 [nekr.]
- Lisek* Andrzej (1876-1968) artysta ludowy na Pałukach. **Przyczynki:** Sztuka ludowa Pałuk. Przeszłość i teraźniejszość. Red. W. Szkulmowska. B. 1996 s. 46, il.
- Lisiak* Bernard (1912-1998) mgr inż. ogrodnictwa, dyr. Przedsiębiorstwa Ogrodów i Lasów Miejskich w P. **Słowniki:** SBTech. XII.
- Lisicki* Zygmunt (1892-1957) pianista, prof. PWSM w P. **Słowniki:** PSB; WSB; S. Dybowski: Słownik pianistów polskich. Wwa 2003.

- Lisiecka*-Kisielewska Maria Stanisława (1891-1944) działaczka narodowa i oświatowa. **Słowniki:** SBKS. **Przyczynki:** A. Rogalski: Ziemia gromadzi prochy. *Kierunki* 1979 nr 21 – A. Rogalski: w kręgu przyjaźni. Wwa 1983 s. 72, 77, 82, 87. **Bibliografie:** B. Żynda: Bibliografia wydawnictw Księgarni św. Wojciecha. P. 1970.
- Lisiecki* Aleksy Jan (1873-1959) malarz, grafik, dyrygent chórów. **Słowniki:** SGraf.; SAP. **Przyczynki:** Materiały do dziejów Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie 1895-1939. Opr. J.E. Dutkiewicz [i in.]. Wr. [i in.] 1969 s. 330. – H. Majkowski: o sztuce plastycznej w Poznaniu w czasach poprzedzających wojnę światową. *Antologia KMP* 1990 nr 3/4. – W. Karolczak: Reklama handlowa w dawnym Poznaniu (do 1918 r.). *KMP* 1991 nr 1-2 s. 120. – A.J. Markiewicz: Plastyka w okresie XX-lecia międzywojennego. Zarys monograficzny. [W:] Wielka księga miasta Poznania. P. 1994.
- Lisiecki* Andrzej (zm. 1639) prawnik, surogator kaliski, instygator kor., ofiarodawca księgozbioru. **AW:** 4256. **Słowniki:** SAdw.; SPKP Supl. [I]; Urzędnicy centralni Spisy. **Biografie:** M. Leśniczak: A. L. (początek XVII wieku). [W:] 75-lecie działalności Zrzeszeń Prawników w Kaliszu. Kalisz 1982. – M. Wrede: Rękopiśmienny kodeks z Biblioteki Załuskich. *Biuletyn Informacyjny BN* 1997 nr 4 s. 23-5 [sylvia A. L.].
- Lisiecki* Arkadiusz Maria (1880-1930) ks. w P., proboszcz bniński, bp katowicki, działacz społ., polit. i oświat. **AW:** 4257. **Słowniki:** PSB; SPKP; PTPN; AMM; Teolodzy; SBKS; Księża; Biskupi; Kto był kim; EK. **Źródła:** Boniecki Fotografie. **Przyczynki:** Klanowski. – S. Kozicki: Historia Ligi Narodowej. Londyn 1964. – W. Mysłək: Kościół katolicki w Polsce w latach 1918-1939. Wwa 1966. – S. Stecki: Wielkopole przed burzą. *Myśl Społeczna* 8: 1972 nr 53. – J. Skarbek: Wstęp. [W:] A. L.: Jak pracować dla czytelników ludowych. [W:] Polska myśl chrześcijańska początków XX wieku. Wwa 1976 s. 74-91. – J. Wojciak: Walka polityczna w wyborach do parlamentu Rzeszy i Sejmu pruskiego w Poznańskim w latach 1898-1914. Wwa [i in.] 1981 s. 157, 183, 188. – W. Jakóbczyk: Towarzystwo Czytelni Ludowych 1880-1939. P. 1982 passim.
- Lisiecki* Florenty (1810-1875) adwokat, polityk. **AW:** 4258. **Słowniki:** PSB; PTPN; SAdw.; SBWP-W I. **Przyczynki:** Motty i s. 486, 723. – Z. Grot: Działalność posłów polskich w sejmie pruskim (1848-1850). P. 1961. – Z. Grot: Rok 1863 w zaborze pruskim. P. 1963. – M. Piotrowska: o tzw. „teatralnej pustyni”. *Południowa Wielkopolska* 1989 nr 7. – Dz. Wlkp.
- Lisiecki* Henryk (1914-1973) ks. **Słowniki:** Martyrol.; AMM. **Biografie:** B. Styczyński: Śp. ks. H. L. (1914-1973). *MK* 25: 1974 nr 3/4 s. 92-3. **Artykuły:** +RAP 1947.
- Lisiecki* Józef (1803-1872) ks., kapelan powstania listopadowego, powstaniec styczniowy. **AW:** 4259. **Słowniki:** Gerber Studenci s. 465; Szkoła Kaliska. **Przyczynki:** Małyżko Cmentarze s. 36.
- Lisiecki* Kazimierz (1898-1952) powstaniec wlkp., prezes Zarządu Głównego Związku Powstańców Wielkopolskich z 1918/1919 r. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** Gniezno i ziemia gnieźnieńska. Walka o wolność narodową i społeczną 1918-1945. Pod red. J. Topolskiego [i in.]. Gniezno 1978 s. 217-21, 224. – Udział społeczeństwa ziemi kaliskiej w powstaniu wielkopolskim 1918-1919. Pod red. A. Czubińskiego. Kalisz 1978 s. 161-2.
- Lisiecki* Paweł (1692-1769) ks., jezuita, prof. greki w Kaliszu. **Słowniki:** EWoj.

- Lisiecki* Stanisław Kostka (1872-1920/21) ks., nauczyciel gimn. **AW:** 4260. **Słowniki:** PTPN; AMM.
- Lisiecki* Wawrzyniec (1875-1958) działacz społ.-polit., poseł na Sejm II RP. **Słowniki:** Inowr. SB I; Kto kim był; Posłowie. **Źródła:** Komunikaty Informacyjne Komisariatu Rządu na m. st. Warszawa. T. 1. Wwa 1992. **Przyczynki:** Dzieje Inowrocławia. Red. M. Biskup. T. 2. Wwa [et al.] 1982 s. 52, 54, 60. – A. Ajnenkiel: Historia Sejmu Polskiego. T. II, cz. 2. II Rzeczypospolita. Wwa 1989. – P. Strachanowski: Samorząd miasta Inowrocławia 1918-1939. Wybory i ludzie. Inowr. 2000 s. 260-3.
- Liske* Franciszek Ksawery (1838-1891) historyk, prof. Uniw. Lwow. **AW:** 4262. **Źródła:** Boniecki Fotografie. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Biogramy uczonych I; SHist.; Śródka; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** D. O. Szczepaniak: Uczony ze Śląskowa. *PLudu* 1986 z. 2 s. 15-16. **Przyczynki:** H. Barycz: Polska młodzież akademicka we Wrocławiu przed powstaniem styczniowym (1858-1863). *Sobótka* 1946 s. 151-225. – A. Knot: Ryszard Roepell (1808-1893). P. 1953. – W. Smoleński: Szkoły historyczne w Polsce. [W:] Wybór pism. Wwa 1954 s. 468-9. – W. Knapowska: K. L. o środowisku naukowym Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. *RH* 23: 1957 s. 353-66. – W. Knapowska: K. L. (okres wielkopolski) 1838-1868. *RH* 24: 1958 s. 67-112, rés. – T. Manteuffel, M. Serejski: Polskie Towarzystwo Historyczne (1886-1956). Wwa 1958 s. 5-9. – T. Kondracki: K. L. i początki Polskiego Towarzystwa Historycznego. [W:] Polskie Towarzystwo Historyczne 1886-1986. Zbiór studiów i materiałów. Wr. 1990 s. 77-95.
- Lison* Stanisław (1881-1937) ks. **Słowniki:** PTPN.
- Lisowski* Aleksander (zm. 1960) dziennikarz pozn. **Biografie:** (sdz): A. L., dziennikarz poznański. *Zeszyty Prasoznawcze* 1: 1960 nr 2/3 s. 159 [nekr.]. – Z. Szumowski: A. L. *Tyg. Zach.* 5: 1960 nr 43 s. 2, il. [wspomnienie pośmiertne].
- Lisowski* Kazimierz (1863-1935) blacharz, działacz narod. i społ. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** Z. Rutkowski: Życie ludności polskiej w Zielonej Górze w l. 1890-1939. *PZach.* 1960 nr 5 s. 138-49. – A. Czerny: Przywódca zielonogórskiej Polonii. *Katolik* 11: 1963 nr 31 s. 5. – R. Rowiński: Prawdziwe życie ambasadora. *Nadodrze* 1963 nr 10 s. 5-6. – Z. Rutkowski: z dziejów Polonii zielonogórskiej. *RLub.* 4: 1966 s. 128-50.
- Lisowski* Marian (1912-1993) księgarz, społecznik, oficer AK. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** Zespół Artystyczny „Zbowidowiec” w Lesznie. Leszno 1948.
- Lisowski* Zygmunt (1880-1955) prawnik, prof. UP. **AW:** 4268. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Biogramy uczonych I; Śródka. **Źródła:** Boniecki Fotografie. **Biografie:** K. Kaczmarczyk: Z. L. (1880-1953). *PZach.* 11: 1955 nr 5/6 s. 314-7 [wspomnienie pośmiertne]. – K. Kolańczyk: Z. L. *CzPH* 7: 1955 z. 2 s. 383-4 [wspomnienie pośmiertne]. – K. Kolańczyk: Z. L. *Spraw.* PTPN 19: 1955 nr 1 s. 137-66 [na s. 158-60: bibliogr. prac Z. L.]. – W. Knoppek: Z. L. *SiMDW* 1: 1955 z. 2 s. 325-7. **Przyczynki:** Uroczystość żałobna i pogrzeb prezesa Towarzystwa śp. Prof. Z. L. *Spraw.* PTPN 17: 1955 nr 1 s. 160-6 [przemówienia]. – Nauka w Wlkp. s. 57, 97, 98, 363, 379, 396, 635, 637. – T. Klanowski, S. Kubiak: Materiały bibliograficzne i prasowe do historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu 1919-1964. P. 1965 poz. nr 253, 391, 3714, 3726, 3729, 3731-3792, 3824, 4020.

- Lissa* (Lorbeerbaum, Lissaer Raw) Jacob (1760-1823) rabin, pisarz. **AW:** 4270. **Słowniki:** SBL; Encyclopedia Judaica. Jerozolima 1978.
- Lissner* Józef (1810-1864) antykwariusz, księgarz, nakładca. **Słowniki:** SPKP. **Przyczynki:** M. Walentynowicz: Wypożyczalnia książek w W. Księstwie Poznańskim. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 1960 s. 50, 54, 58, 66.
- Liszkowscy* – rodzina ziemiańska w Wlkp. **Przyczynki:** A. Kwilecki: Cmentarz zasłużonych na Wzgórzu św. Wojciecha w P. . [W tegoż:] *Silva rerum*. P. 2007 s. 223-5, il.
- Liszkowski* Józef (1858-1907) bankowiec. **Słowniki:** PTPN.
- Liszt* Ferenc (1811-1886) kompozytor – w Wielkopolsce. **Przyczynki:** H. F. Nowaczyk: Poznańskie koncerty Liszta i list do Chopina. *Ruch Muzyczny* 2000 nr 14 s. 34-7.
- Litman* Awtalion Jakub Zeejw (1899-1956) rabin, nauczyciel, działacz społ. i polit. **Słowniki:** SBWP-W I. **Przyczynki:** J.D. Bejt Halevy: Toldot Jehudej Kalisz [Dzieje Żydów Kalisza]. Tel-Awiv 1961 s. 214, 383. – Sejfer Kalisz [Księga Kalisza]. Tel-Awiv 1964-1968, t. 1 s. 462; t. 2 s. 560.
- Litwiński* Wiktor (1873-?) aptekarz. **Słowniki:** PTPN.
- Liwiński* Mikołaj (zm. po 1777) wikary i kommandariusz w Skórzewie. **Przyczynki:** P.M. Dziembowski: Proboszczowie parafii świętego Marcina i świętego Wincentego w Skórzewie. Skórzewo 2010, s. 71.
- Lniski* Franciszek Stanisław Wincenty (1860-1932) lekarz. **Słowniki:** PTPN; SLeK. I.
- Lochman* Stefan (1870-1950) aktor. **Słowniki:** SBTP.
- Loesch* Joachim (1876-1950) ziemianin i niem. działacz gospodarczy. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 73-4, fot.
- Loew* Hermann (1807-1879) nauczyciel gimn., entomolog, poseł na sejm pruski. **AW:** 4290. **Słowniki:** Nauczyciele MM. **Przyczynki:** Motty i s.706; II s. 94, 207-8, 403, 517, 532.
- Loewe* Adolf Adam (1811-1885) architekt w Warszawie. **Słowniki:** Szkoła Kaliska; J. Szturc: Ewangelicy w Polsce: słownik biograficzny XVI-XX w. Bielsko-Biała 1998.
- Loga* Adam (1800-1831) ks., nauczyciel gimn., powstaniec 1830. **AW:** 4296. **Słowniki:** PSB; AMM; Nauczyciele. **Przyczynki:** Motty II s. 185-6, 222, 528.
- Loga* Adam Paweł (1866- ok. 1934/35) prawnik. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.
- Loka* Michał Józef (XVIII w.) opat bledzewski w l. 1756-1762. **Przyczynki:** B. Grabowska: Paradyż i Raj Utracony. Gorzów Wlkp. 2010, s. 41-4.
- Loka* Paweł (1704-1766) ks., jezuita, regens konwikt w Kaliszu. **Słowniki:** EWoj.

=Lorek* Stefan (+) działacz ruchu śpiewaczego. **Biografie:** Sylwetki. S. L. *Lik* 1984 nr 1 s. 2 okt. – F. Glura: Ostatnie pożegnania. S. L. *Gaz. Gost.* 1993 nr 7 s. 44, il. – T. Paprocki: S. L. *Przyjaciel Ludu* 1996 z. 1/2 s. 38-9, il.

Lorenz* Jan (1912-1975) działacz sportowy, nauczyciel. **Słowniki:** Wolszt. SB.

Lorenz* Max (1882-1956) ziemianin z Kurowa i niem. działacz gospodarczy. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 75-6, fot.

Loria* Stanisław (1883-1958) fizyk, prof. UP. **Słowniki:** PSB; WSB. **Biografie:** A. Piekara: Zgon prof. S. L. *Problemy* 1958 nr 12 s. 923-4, il. – L. Infeld: S. L. 1883-1958. *Acta Physica Polonica* 18: 1959 fasc. 1 s. 3-6. – L. Infeld: S. L. 1883-1958. *Kosmos*. Seria B. 5: 1959 z. 1 s. 1-6, il.

Lorkiewicz* Cezary Władysław (1903-1939) ks., uczestnik wojny 1920. **Słowniki:** Wrzesiński SB; Martyrol.; AMM.

Lorkiewicz* Michał (1897-1991) adwokat, powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBWP-W I; Członkowie tajnych tow. **Źródła:** M. L.: Wspomnienia z 1939 r. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1984 nr 2. **Biografie:** S. Kubera: Adwokat M. L. (1897-1991). *Palestra* 1992 nr 7-8. – E. Jokiel: M. L. (1897-1991) – powstaniec wlkp., ppłk rezerwy, adwokat, jeniec wojenny. [W:] Regionalia Krotoszyńskie. Z. 15. Krotoszyn 2004 s. 41-2. **Przyczynki:** M. Rezler: Ogólny zarys organizacji piechoty wielkopolskiej w latach 1918-1919. [W:] Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Artykuły i przyczynki. Kościan 1975. – T. Gasztold: Życie kulturalne w obozach polskich jeńców wojennych na Pomorzu Zachodnim w latach 1939-1945. Koszalin 1977. – W. Gill: Krotoszyn i Koźmin w powstaniu wielkopolskim. [W:] Udział społeczeństwa ziemi kaliskiej w wojnie obronnej 1939 roku. Kalisz 1978. – B. Polak: Wojsko wielkopolskie 1918-1920. Koszalin 1990. – W. Rezmer: Armia „Poznań” 1939. Wwa 1992.

Lorkiewicz* Teofil (1885-1944) leśnik, organizator służby leśnej. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** Leśnictwo polskie w okresie drugiej wojny światowej. Wwa 1967.

Lorkiewiczówna* Wanda (1891-1963) nauczycielka we Wrześni. **Biografie:** M. Torzewski: Historia Szkoły Podstawowej Nr 1 we Wrześni w l. 1903-2003. Września 2003 s. 30.

Lorych* Alfons (1906-?) lekarz internista. **Słowniki:** PTPN.

Loserez* Telesfor (1840- po 1923) ks. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Lossow* Dobrogost Ksawery (1872-1949) ziemianin. **AW:** 4312. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Źródła:** APP nr 974 [dok. po 1927].

Lossow* Józef Antoni (1874-1950) ziemianin, działacz gosp., powstaniec wlkp. **Słowniki:** PSB; PTPN; SBPW; Ziemianie V. **Przyczynki:** Dzieje 15 Pułku Ułanów Poznańskich. Oprac. zbiorowe pod red. P. Zaremby. Londyn 1962. – Z. Landau: Oligarchia finansowa Drugiej Rzeczypospolitej *PH* 62: 1971 s. 84. – +Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. B. Polaka. Kościan 1975. – A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwa [i in.] 1978. – Z. Grot [i in.]: 15 pułk ułanów poznańskich w obronie ojczyzny. P. 1982. – B. Polak: Lance do boju. Szkice

historyczne z dziejów jazdy wielkopolskiej X wiek – 1945 r. P. 1986. – Kwilecki Ziemiaństwo s. 127, 177, 181-2, 196, 200, 206, 347, 426. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 130. – S. Leitgeber: J. A. L. *GWyb.* (P.) 2000 nr 249 s. 9.

Lossow* Maria ze Szczanieckich (+) z Grabonoga, działaczka społ. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo II s. 163-4.

Lossow* Wilhelm (1816-1891) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Lossow*-Niemojowski Aleksander, pseud.: Alik, Ludwik (1910-1944) ziemianin, żołnierz 1939 i AK. **Słowniki:** Ziemiańskie V; Czuwaj wiara! Wielkopolanie w powstaniu warszawskim. P. 2004. **Biografie:** J. Lossow: Wspomnienia z ostatnich lat życia A. L.-N. *Pamiętnik Tow. Miłośników Ziemi Kościańskiej* 1996-2000 s. 309-16, fot.

Lossowowie* – rodzina ziemiańska w Wlkp. **Przyczynki:** S. Leitgeber: Lossowowie z Gryżyny. *Wiadomości Kościańskie* 1997 nr 40.

Lotz* Stanisław (1889-1971) nauczyciel, plastyk amator. **Słowniki:** SBL. **Biografie:** A. Kaczmarek: Profesor Lotz i jego Fizyka. *Informator Kulturalny i Turystyczny Południowo-Zachodniej Wielkopolski* 1998 nr 5 s. 25-6. – Z. Smoluchowski: o tych, których spotkałem. S. L. *ABC* 1998 nr 36 s. 8. **Przyczynki:** Wystawa współczesnego malarstwa, grafiki i rzeźby. Katalog. Leszno 9-23 września 1945. – Z. Łukowiak: Amatorski ruch plastyczny w Lesznie. Monografia. Leszno 1987 s. 8, 25. –

Lovenstein* (Löwenstein) Teodor (1609-1664) ks., jezuita, kaznodzieja. **Słowniki:** EWoJ.

Löwe* Johann Carl (1769-1797) kupiec w B. **Słowniki:** BSB VI; Balde. **Przyczynki:** W. Peterson: Handel und Wandel vor 125 Jahren. *Deutsche Rundschau* (Bydgoszcz) 1943 z 29 kwietnia. – G. Ohlhoff: Die Familie Löwe in Bromberg. *Bromberg* 24: 1982 nr 68 s. 4-6.

Lórych* Franciszek (+) kronikarz chłopski. **Biografie:** A.K. Marcinek: o kronikarzu chłopskim z Bukówca Górnego [pow. Leszno]. *Poradnik Gospodarczy* 54: 1959 nr 11 s. 11.

Lubecki* Kazimierz Adam (1880-1939) działacz społ., publicysta, historyk. **Słowniki:** PSB; PTPN.

Lubelski* Leopold (+). **Biografie:** E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [w tym biogram].

Lubelski* Rafael (+) lekarz kardiolog. **Biografie:** B. Makowiec, J. Makowiec: Pierwsi kardiolodzy w Kaliszu. [W:] II Konferencja Naukowa Lekarzy Ziemi Kaliskiej, 12-13 X 1968. Pamiętnik. Kalisz 1969.

Lubiatowski* Edmund Wojciech (1904-1973) muzykolog, kompozytor, nauczyciel w B. **Słowniki i noty biograficzne:** 50 lat Technikum Kolejowego w B. Leksykon 1952-2002. Red. E. Małachowski. B. 2002 s. 301-2, il.

Lubiatowski* Franciszek (1906-1993) oficer WP i AK. **Słowniki:** Enc. konsp. wlkp.

Lubicz* Apollo, właśc. Choromiński (1852-1896) aktor, reżyser, dyr. teatru. **Słowniki:** SBTP.

Lubicz*-Niezabitowski Edward – zob. Niezabitowski Edward Lubicz-

Lubieniecki* Andrzej (ok. 1550-1623) duchowny i pisarz ariański. **AW:** 4321. **Słowniki:** PSB; WSB; Nowy Korbut; Słownik biograficzny historii powszechnej do XVII stulecia. Wwa 1968. **Przyczynki:** J. Dürr-Durski: Ariania polscy w świetle własnej poezji. Wwa 1948. – S. Tync: Wyższa szkoła braci polskich w Rakowie. [W:] Studia nad arianizmem. Wwa 1959. – J. Tazbir: Nowe materiały do biografii Lubienieckich. *BHSz.* 24: 1962 s. 214-5. – L. Chmaj: Faust Socyn (1539-1604). Wwa 1963. – L. Szczucki: Marcin Czechowic. Studium z dziejów antytrynitaryzmu polskiego XVI w. Wwa 1964. – H. Barycz: Stanisław Lubieniecki jako historyk reformacji. [W:] Wokół dziejów i tradycji arianizmu. Wwa 1971. – J. Tazbir: Sprawa Iwana Tyszkowica. [W tegoż:] Rzeczpospolita i świat. Wr. 1971.

Lubieniecki* Jan Henryk (1877-1947) internista, farmakolog, prof. UP. **AW:** 4322. **Słowniki:** PSB; PTPN. **Biografie:** A. Wrzosek: J.H. L. *Spraw. PTPN* 14: 1947 nr 1 s. 125. – W. Orłowski: Śp. Prof. J.H. L. i jego dorobek naukowy. *Polskie Archiwum Medycyny Wewnętrznej* 1949 z. 3 s. 329-42, bibliogr. **Przyczynki:** Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej. 3 lata pracy. Lublin 1947 s. 208-10. – 10-lecie medycyny w Polsce Ludowej 1944-1954. Wwa 1955 s. 607.

Lubieński* Andrzej (zm. 1500) kaszt., woj. brzeski kujawski. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Lubomęski* Augustyn (1820-1889) pisarz, powstaniec 1848. **AW:** 4327. **Słowniki:** PSB; PTPN. **Przyczynki:** M. Wachowski: Szkoła żabikowska. Studium z zakresu historii nauki i nauczania rolniczego w Poznańskim. Wwa 1959 s. 59.

Lubrański* Bernard (zm. 1507) podkomorzy, kaszt. brzeski. **AW:** 4336. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Lubrański* Grzegorz (zm.1500) kan. gnieźn., prepozyt pozn., podkanclerzy kor. **AW:** 4337. **Słowniki:** PSB; Urzędnicy centralni Spisy. **Przyczynki:** K. Górski: Geneza i tło bezpośrednio konfederacji stanów pruskich w 1485 r. Księga pamiątkowa 75-lecia Towarzystwa Naukowego w Toruniu. Toruń 1952 s. 41, 99. – I. Sułkowska-Kurasiowa: Polska kancelaria królewska w latach 1447-1506. Wr. 1967 s. 138-9. – Z. Zyglewski: Polityczna i aktotwórcza działalność kanclerza Krzesława z Kurozwęk i podkanclerzego Grzegorza z Lubrańca w l. 1484-1495. B. 2007, 274.

Lubrański* Jan (1456-1520) kan. gnieźn. i pozn., bp pozn. **AW:** 4338. **Słowniki:** PSB; WSB; SPKP Supl. [I]; Biskupi. **Źródła:** Rota s. 139. – Kat. biskupów s. 38-9, 124-5, il. **Konferencje:** [Świat biskupa J.L. Konferencja w Poznaniu. Materiały]. *KMP* 1999 nr 2 s. 7-324. – L. Wilczyński: Sprawozdanie z konferencji naukowej: „Świat biskupa J. L.”, zorganizowanej w dniach 18-20 lutego 1999 roku w auli Jana Lubrańskiego w P. *Poznańskie Studia Teologiczne* T. 10 (2001) s. 397-404. – D. Żołędź-Strzelczyk: „Świat biskupa J. L.”. Konferencja na Uniwersytecie im. A. Mickiewicza w P. *Życie i Myśl* 1999 nr 2 s. 93-7. – Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 798. **Biografie:** Nowacki II s. 88-9. **Przyczynki:** Z. Wojciechowski: Zygmunt Stary (1506-1548). Wwa 1946. – W. Pocięcha: Królowa Bona (1494-1557). P. 1949. – S. Łempicki: Renesans i humanizm w Polsce. Kr. 1951. – I. Sułkowska-Kurasiowa: Polska kancelaria królewska w l. 1447-1506. Wr. [et al.] 1967. – M. Banaszak: Złoty wiek Akademii L. *Przew. Kat.* 58: 1968 s. 194-5. – J. Rył: Katalog inkunabułów zespołu seminaryjnego biblioteki katedralnej w Gnieźnie. *ABMK* 25: 1972 s. 156 (poz. 184), s. 171 (poz. 263). – Dz. Wlkp. I. -S. Skąta: Księgozbiór J. L., biskupa pozn., w świetle akt Kapituły Poznańskiej. *Meander* 47: 1992 nr

11/12 s. 641-51. – Z. Zyglewski: J. L., biskup płocki 1497-1498. *Nasza Przeszłość* [T.] 82 (1994) s. 97-113, Zfg [polityczne aspekty wyboru biskupa]. – Z. Zyglewski: J. L., bp. pozn. – humanista, mecenas kultury i nauki. [W:] *Zeszyty Naukowe WSP w B. Studia Historyczne*. Z. 4. B. 1994 s. 69-100. – P. Budzan, A. Karłowska-Kamzowa: Działalność fundacyjna bpa poznańskiego J.L. *KMP* 67: 1999 s. 93-104. – H. Fokciński: Przeniesienie J.L. na biskupstwo poznańskie w świetle procedury i dokumentacji watykańskiej. *KMP* 67: 1999 nr 4 s. 155-81. – T. Jakimowicz: Pomnik nagrobny biskupa J.L. w Katedrze poznańskiej. *KMP* 67: 1999 s. 127-35. – K. Lutyński: Kościelna działalność J.L. jako biskupa poznańskiego. *KMP* 67: 1999 s. 71-92. – R. Marciniak: Biblioteka biskupa J.L. *KMP* 67: 1999 s. 111-26. – J. Nowacki: Akademia Lubrańskiego. *KMP* 67: 1999 s. 152-180. – J. Pakulski: Krąg rodzinny biskupa J.L. *KMP* 67: 1999 nr 2 s. 28-43. – A. Weiss: Postulacja krakowska jako istotny czynnik obsady biskupstwa poznańskiego w 1498 roku. *KMP* 67: 1999 s. 60-70. – J. Wiesiołowski: Krakowscy profesorowie Akademii Lubrańskiego. *KMP* 67: 1999 s. 299-324. – J. Wiesiołowski: Polscy współtowarzysze studiów J.L. *KMP* 67: 1999 s. 44-59. – D. Żołędź-Strzelczyk: Academia Lubransiana (1519-1780). *KMP* 67: 1999 s. 141-51. – A. Ochmańska: Księgozbiór i zainteresowania bibliofilskie biskupa poznańskiego J.L. *Biblioteka* (UAM) 5: 2001 s. 7-16, sum. – P. Pawlak, A. Sikorski, P. Wawrzyniak: Mury obronne biskupa J.L. *KMP* 2003 z. 1 s. 86-104.

Lubrański* Konstanty (+). **Źródła:** Zeznania świadków w sprawie ducha K. L., ukazującego się w XVIII wieku w Gosławicach koło Konina. Wyd. W. Maisel. *RKon.* 6: 1978 s. 195-208.

Lubrański* Mikołaj Gardzina (ok. 1460-1524) kaszt. łędzki, kaliski, woj. kaliski, pozn., star. brzeski, przedecki. **AW:** 4339. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Bieniak, Szymczakowa Spisy; Mikulski, Stanek Spisy; Urzędnicy centralni Spisy. **Przyczynki:** Z. Wojciechowski. Zygmunt Stary. Wwa 1946. – W. Pocięcha: Królowa Bona (1494-1557). P. 1949. – J. Papée: Aleksander Jagiellończyk. Kr. 1949. – W. Dworzaczek: Genealogia. Wwa 1959. – Nowacki. – A. Gąsiorowski: Urzędnicy wielkopolscy 1385-1500. P. 1968 nr a 81, 199; nr B 71. – Dz. Wlkp. – L. Kajzer: Szesnastowieczne „fortalicium” wojewody poznańskiego M. L. w Lubrańcu na Kujawach. *SiMDW* 18: 1991 z. 2 s. 57-77.

Lubrański* Tomasz (zm. 1537) podkomorzy pozn., kaszt. brzeski. **AW:** 4340. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Mikulski, Stanek Spisy.

Lubstowski* Adam (zm. 1635) star. kruszwicki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Lubstowski* Adam (zm. 1701) kaszt. kowalski, star. kruszwicki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Lubstowski* Konstanty (XVII w.) kaszt. bydż., star. kruszwicki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Lubstowski* Mikołaj (XVII w.) star. kruszwicki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Lucht* Kazimierz (1911-1993) działacz sportowy, nauczyciel w B. **Słowniki i noty biograficzne:** 50 lat Technikum Kolejowego w B. Leksykon 1952-2002. Red. E. Małachowski. B. 2002 s. 393-4, il.

Lucidus* Tomasz (ok. 1582-1629) ks., jezuita, prof. teologii w P. **Słowniki:** EWoJ.

- Ludendorff* Erich – w Wielkopolsce. **AW:** 4345. **Przyczynki:** G. Chr. v. Unruh: Ergänzungen zur Ahnentafel Ludendorffs. *DWZW* 4: 1943 s. 181-96 [też odbitka]. – W. Gerke: Die Ehrenbürger der Stadt Posen bis 1939. *Jb. Weichsel-Warthe* 51: 2005 s. 85.
- Ludgarda* (ok. 1260-1283) żona Przemysła II, księżna wlkp. **AW:** 4346. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** B. Kürbisówna: Studia nad kroniką wielkopolską. P. 1952 s. 92 i n. – B. Kürbisówna: Dziejopisarstwo wielkopolskie XIII i XIV w. P. 1959 s. 78, 80, 174. – K. Jasiński: Tragedia rogozińska 1296 na tle rywalizacji wielkopolsko-brandenburskiej o Pomorze Gdańskie. *ZH* 26: 1961 z. 4 s. 99. – J. Wiesiołowski: Zabójstwo księżnej L. w 1283 roku. *KMP* 1993 nr 1/2 s. 7-22. – B. Kürbis: o Ludgardzie, pierwszej żonie Przemysła II raz jeszcze. [W:] Przemysł II. Odnowienie Królestwa Polskiego. Red. J. Krzyżaniakowa. P. 1997.
- Lüdtke* Franz (1882-1945) pedagog, pisarz. **Słowniki:** Posener biographisches Lexicon. Lüneburg 1975; BSB IV (i fot.); Balde. **Biografie:** G. Meinhardt: Bromberger Künstler. [W:] Aus Brombergs Vergangenheit. Wilhelmshaven 1973 s. 400-1. – E. Dombrowski: F. L. aus Bromberg. *Westpreussen Jahrbuch* 32: 1982 s. 115-8. – R. Gerlach-Damaschke: F. L. vor 100 Jahren geboren. *Jb. Weichsel-Warthe* 28: 1982 s. 103-6, fot. – R. Gerlach-Damaschke: F. L. Zum 100 Geburtstag der Bromberg Dichters. *Bromberg* 1982 nr 68 s. 2-3. **Przyczynki:** *Kürschners Deutscher Literaturkalender* 50: 1943 s. 686-7. – C. C. Rössler: F. L. und Heinrich Gutberlet. Aus meinen Erinnerungen. *Westpreussen-Jb.* 22: 1972 s. 109-11. – E. Dombrowski: F. L. aus Bromberg. Dichter seiner ostdeutschen Heimat. *Westpreussen-Jb.* 32: 1982 s. 115-8.
- Ludwiczak* Antoni (1878-1942) ks., działacz oświat. **AW:** 4348. **Słowniki:** PSB; SBW; Poświęcie; SBPW; SPKP; Oracki Słownik; Martyrol.; WSB; M. Czajka [i in.]: Leksykon historii Polski. Wwa 1995; PTPN; Teolodzy; SBKS; Kto był kim; AMM; SBWP-W I; Szamotulanie; Członkowie tajnych tow.; Krygier. **Biografie:** W. Ludwiczak: Wspomnienie o ks. A. L. *Tyg. Powsz.* 1950 nr 40 s. 5. – B. Dąbrowska: Zapalał światła w mroku, budził życie polskie... Ks. A. L. (1878-1942). P. 1988, 114 s. – Z. Zakrzewski: Człowiek czynu, działacz oświatowy – ks. A. L. (1878-1942). *Przegląd Wielkopolski* 2: 1988 nr 4 s. 16-20, il. – H. Molenda: „Pracował z wielką gorliwością”. *Ziemia Kaliska* 1989 nr 5. – Katolickie uniwersytety ludowe. Materiały z sympozjum poświęconego 70 rocznicy inauguracji działalności oświatowej Uniwersytetu Ludowego w Dalkach. P. 1992, passim. – R. Dąbrowski: Ks. A. L. (1878-1942). [W:] Niemcy a powstanie wielkopolskie 1918-1919. Materiały z VIII Ogólnopolskiego Seminarium Historyków Powstania Wielkopolskiego. Pod red. B. Polaka. Koszalin 1994 s. 285-98. – S. Marciniak: A.J. L. (1878-1942). *Zeszyty Łużyckie* Nr 12 (1995) s. 83-7. – Wielkopole XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 256-64. **Przyczynki:** Z. Lietz: Plebiscyt na Powiślu, Warmii i Mazurach 1920 r. Wwa 1958 s. 159, 216-7. – W. Wnuk: Byłem z wami. Wwa 1960 s. 56-7. – W. Jakóbczyk: Biblioteki ludowe w zaborze pruskim na przełomie XIX i XX w. *Przegląd Historyczno Oświatowy* 1961 nr 1 s. 55-66. – T. Oracki: Straty szkolnictwa i oświaty polskiej na Warmii, Mazurach i Powiślu w latach 1939-1946. *Przegląd Historyczno Oświatowy* 1962 s. 303-11. – Studia z historii powstania wielkopolskiego 1918/1919. Pod red. z Kaczmarczyka. P. 1962. – K. Trzebiatowski: Działalność organizacji polskich na Powiślu w dziedzinie oświaty i wychowania w latach 1919-1928. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 1964 nr 2 s. 190. – S. Kozicki: Historia Ligi Narodowej. Londyn 1964. – T. Musioł: Dachau 1933-1945. Katowice 1968 s. 350. – +J. Kulczycki: Schod Strikes in Prussian Poland 1901-1907. New York 1981. – J. Wróblewski: Polskich bronify progów. Wr. 1981. – W. Jakóbczyk: TCL 1880-1939. P. 1982. – K. Kabziński: Funkcje społeczno-wychowawcze i oświatowe Towarzystwa Czytelni Ludowych

(1880-1939). Wr. 1985. – J. Sobański: Działalność pedagogiczna księdza A. L. w Uniwersytecie Ludowym w Dalkach. *Rocz. Muzeum Narodowego Rolnictwa* T. 19 (1993) s. 219-29. – J. Łuścański: Polski przyjaciel Łużyczan – ks. A. L. i kursanci łużyccy na Ludowym Uniwersytecie w Dalkach. Tł. z łuz. E. Siatkowska. *Zeszyty Łużyckie* T. 24 (1998) s. 56-9.

Ludwiczak* Jan (1875-1939) ks. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Ludwiczak* Rufina Stella (1906-2001) prof. UP i Akademii Medycznej w Poznaniu, chemik organik. **Bibliografie:** Nota bibliograficzna. [W:] R. S. Ludwiczak: *Chemia organiczna w służbie farmacji. Wstęp i dobór tekstów I*. Życzyńska-Bałoniak, A. Magowska, E. Melzer. P. [PTPN] 2010, s. 141-2. **Biografie:** A. Magowska: R. S. L. (1906-2001) – chemik organik. *KHNT* 1: 2005 s. 139-154. – I. Życzyńska-Bałoniak, A. Magowska, E. Melzer: *Profesor R. S. L. (1906-2001)*. [W:] R. S. Ludwiczak: *Chemia organiczna w służbie farmacji. Wstęp i dobór tekstów I*. Życzyńska-Bałoniak, A. Magowska, E. Melzer. P. [PTPN] 2010, s. 9-30, il.

Ludwiczak* Witalis (1910-1988) prawnik, prof. UAM, olimpijczyk 1932 i 1936. **Słowniki:** AMM; Wryk Sport. **Źródła:** W. L.: *MOja droga do AZS-u*. [W:] Akademicki Związek Sportowy 1908-1983. Wspomnienia i pamiętniki. Oprac. R. Wryk. P. 1985 s. 249-55. – W. L.: *Wspomnienia z ławy szkolnej*. [W:] *Gimnazjum i Liceum ad Sanctam Mariam Magdalenam w P. Zjazd wychowanków z okazji 415 rocznicy założenia szkoły [...]* P. ok. 1988 Przew. APAN s. 459. **Biografie:** R. Wryk: W. L. 1910-1988. *Akademicki Przegląd Sportowy* 1988 nr 7 s. 54-61. – S. Sołtysiński: *Profesor W. L. (1910-1988)*. *Ruch PES* 1989 nr 1 s. 378-80. – *Spraw. Zarządu PTPN 1987-1989* s. 26-7. – R. Wryk: W. L. – olimpijczyk, społecznik, uczonec (1910-1988). [W:] *Polska kultura fizyczna w czasach zaborów i Drugiej Rzeczypospolitej*. Red. R. Warsztyl. Kr. 2002 s. 339-45. W. Szafranski: W. L. – prawnik z olimpijskim paszportem. P. 2004. – W. Szafranski: W. L. – prawnik z olimpijskim paszportem. P. 2004, 102 s., il., bibliogr. **Przyczynki:** S. Sołtysiński: *Jubileusz 70-lecia urodzin i 35-lecia pracy naukowej profesora i doktora W. L.* *Ruch PES* 42: 1980 z. 3 s. 1-6. – E. Pietryk: *Kalos kagathos*. *Wprost* 1987 nr 26 s. 22-3. – K. Tasiemski: *Pożegnanie Profesora Doktora W. L.* [W:] *Gimnazjum i Liceum Ad Sanctam Mariam Magdalenam w Poznaniu. Zjazd wychowanków z okazji 415 rocznicy założenia szkoły, 11-12 listopada 1988*. [Brak miejsca i daty wyd.], s. 62-3. – R. Wryk: *AZS Poznań 1919-1994. Akademicki Przegląd Sportowy* 1994 nr 8 s. 1, 7-13. – W. Półchłopek: *Wychowanie fizyczne i sport żołnierzy polskich w obozach jenieckich Wehrmachtu i NKWD (1939-1945)*. Opole 2002 s. 7, 73, 110.

Ludwig* von Preussen (1457-1498) franciszkanin, rektor szkół w Zgorzelcu, P. i Toruniu. **Słowniki:** R. Averkorn: *L. von P.* [W:] *Lexikon für Theologie und Kirche*. 3 Aufl. Bd. 6. Freiburg [et al.] 1997 s. 1103.

Ludwik* ze Zbąszynia (zm. 1662) bernardyn, historyk. **AW:** 4351. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** H. E. Wyczawski: *Katalog Archiwum Prowincji OO. Bernardynów w Krakowie*. *ABMK* 4: 1962 s. 86, 92-3, 100.

=Ludwikiewicz* Stefan (+) ks. kan., proboszcz parafii Morzysław (Konin), więzień Dachau. **Biografie:** W. Sarnik: *Wspomnienie pośmiertne w 30 rocznicę śmierci ks. kan. S. L., byłego proboszcza parafii Morzysław*. *Kronika Diecezji Włocławskiej* 55: 1972 nr 5-8 s. 191-3.

- Lupsiński* Andrzej (zm. ok. 1580) burmistrz poznański, protektor braci czeskich. **Słowniki:** PSB T. 18. **Przyczynki:** M.J. Mika: Burmistrzowie poznańscy wieku XVI. *KMP* 20: 1947 nr 1 s. 54. – M.J. Mika: Udział Poznania w sejmikach Rzeczypospolitej od końca XV wieku do 1791 roku. *SiMDW* 6: 1960 z. 2 s. 266.
- Lurc* Franciszek (1843-1920) ks. **Słowniki:** AMM.
- Luśnia* Gabriel (1510-1571) bernardyn, prowincjał. **Słowniki:** BSB II. **Przyczynki:** Klasztory bernardyńskie w Polsce w jej granicach historycznych. Dzieło zb. pod red. E. Wyczawskiego. Kalwaria Zebrzydowska 1983 s. 36. – Dz. B. s. 241, 255.
- Lutomirski* (Lutowski) Bolesław, pseud. i krypt.: B. L., B. Lut., Lutomir Bolesławicki, Michał Gopło, Modestus, Stanisław Troska i inne (1861-1944) publicysta. **AW:** 4369. **Słowniki:** PSB . **Przyczynki:** W. Giełżyński: Prasa warszawska 1661-1914. Wwa 1962. – J. Holzer, J. Molenda: Polska w pierwszej wojnie światowej. Wwa 1963. – S. Kozicki: Historia Ligi Narodowej. Londyn 1964. – J. Molenda: Polskie Stronnictwo Ludowe w Królestwie Polskim 1915-1918. Wwa 1965. – H. Kiepuska: Inteligencja zawodowa Warszawy 1905-1907. Wwa 1967.
- Lutomirski* Stanisław (1518-?) teolog innowierczy. **AW:** 4364. **Słowniki:** Nowy Korbut. **Przyczynki:** E. M. Wilbur: a History of Unitarianism, Socinianism and its Antecedents. Cambridge 1946.
- Lutowski* Antoni (1715- zm. po 1795) jezuita, rektor kolegium. **Słowniki:** EWoj; Szkoła Kaliska.
- Lutowski* Bolesław (1841-1887) ziemianin, działacz społ. i gosp., powstaniec 1863. **AW:** 4368. **Słowniki:** PTPN **Biografie:** E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram].
- Lutowski* Henryk (1872-1944) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.
- =Lutowski* Jerzy (+) prof. dr hab. **Przyczynki:** A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1967. Część pierwsza. Nagrody naukowe. *KMP* 1968 nr 3. – T. Orlik: Nagrody Województwa Poznańskiego za rok 1977. (Część pierwsza). Nagrody Naukowe: prof. dr hab. J.L. *KMP* 1979 nr 2.
- Lutowski* Marcin (XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 365.
- Lutowski* Stefan (1869-1936) działacz gospodarczy, powstaniec wlkp., major WP. **Słowniki:** Wrzesiński SB.
- Lutosławski* Zbigniew (1903-1972) inż. mechanik, dyr. naczelny Zakładów H. Cegielski w P. **Słowniki:** SBTech. VIII. **Przyczynki:** S. Miklos: Polacy na politechnice w Gdańsku w l. 1904-1939. Wwa 1987. – J. Piłatowicz: Stowarzyszenie Techników Polskich w Warszawie 1898-1939. Cz. 1-2. Wwa 1993. – B. Januszkiewicz: 150 lat firmy H. Cegielski – Poznań S. A. P. 1996.
- Luziński* Mieczysław (1900-1969) neurolog. **Słowniki:** PTPN. **Biografie:** K. Białecki: Klub Inteligencji Katolickiej w P. w latach 1956-1991. P. 2012, s. 421-6. **Przyczynki:** Czterdziestolecie Klubu Inteligencji Katolickiej w P. 1957-1997. Oprac. T. Tyszkiewicz. P. 1999 s. 105-8.

Lück* Kurt (1900-1942) historyk niemiecki **Słowniki:** NDB 15. **Bibliografie:** A. Lück: Wissenschaftliche und publizistische Arbeiten von Dr. K. L. *DWZW* 3: 1942 nr 5/6 s. 332-9. **Biografie:** W. Kohte: Dr. K. L. *DWZW* 5/6: 1942 s. 329-31 [także odbitka]. – E. O. Kossmann: Zum Heldentod von K. L. *Jomsburg* 6: 1942 nr 1/2 s. 131-3, il. – W. Kuhn: K. L. (1900-1942). *ZfO* 1: 1952 nr 3 s. 425-7. – A. Lattermann: K. L. gefallen. *Deutsche Monatshefte* 8(18): 1942 s. 375-81, il. – V. Kauder: Dr. K. L. Volkstumskämpfer und Forscher. *Jb. Weichsel-Warthe* 8: 1962 s. 60-5, fot. – V. Kauder: K. L. *Der Kulturwart* 15: 1967 nr 87/88 s. 21-3, fot. **Przyczynki:** V. Kauder: K. L. *Der Kulturwart* 15: 1967 nr 87/88 s. 21-5, tabl. – Spuren die der Wind nicht verweht. Lüneburg 1977 s. 82-3. – P. Bauer, B. Polak: Armia Poznań w walce obronnej 1939. P. 1983 s. 27. – H.-W. Rautenberg: Das historiographische Werk K. Lücks. [W:] Zwischen Konfrontation und Kompromiss. Oldenburger Symposium [...]. Hrsg. von M. Garleff. München 1995 s. 95-107. – T. Ulewicz: K. L. (1900-1942) oder einige Folgen des preussischen Nationalismus. *Organon* 25: 1995 s. 175-85 [toż w j. pol. w tegoż:] Konterfekty, sylwetki, cienie. z dziejów filologii w Polsce. Kraków 1997 s. 228-38.

=Łaba* Bronisław (+) nauczyciel kaliski. **Źródła:** Sz. Sobczak: Ł. u „jaguara”. [W:] Nasi profesorowie z „Asnyka”. Ze wspomnień byłych wychowanków i absolwentów Gimnazjum i Liceum im. Adama Asnyka w Kaliszu. Red. Z. Kościelak. Kalisz 1983 s. 4-6.

Łabaz* Albert (1913-1995) prezes żnińskich spółdzielni pracy, działacz PTTK. **Biografie:** 70 lat PTK – 45 lat PTTK Żnin. Żnin 1999.

Łabendziński* Franciszek (1887-1964) lekarz, prof. UP i AM w P. **AW:** 4377. **Słowniki:** WSB; PTPN; AMM; SBPNM i z. 4; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** F. Ł. (życiorys) *Kron. UP* 1945/55 s. 278-9. – K. Wysocki: Prof. dr F. Ł. *Polskie Archiwum Medycyny Wewnętrznej* 1964 z. 7 s. 817-9. – M. Krommke: Droga naukowa F. Ł. *Biuletyn Biblioteki Akademii Medycznej w Poznaniu* 1971 nr 17 s. 178-93. – Wkład lekarzy i farmaceutów do rozwoju nauk medycznych. Wwa – P. 1975 s. 56-9. – J. Hansz: F. Ł. (1887-1964). Internista. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 223-5, bibliogr. **Przyczynki:** Klanowski. – I. Westfal: Wkład lekarzy poznańskich do rozwoju ftyzjatrii. *Roczniki Akademii Medycznej w Poznaniu* 1975 suppl. nr 2 s. 56-64. – Tajne nauczanie medycyny i farmacji w latach 1939-1945. Wwa 1977. **Artykuły:** *RAP* 1948. – *+Kron. AM* 2: 1959. – *+Gaz. Pozn.* 1964 z 4 II. – *Służba Zdrowia* 1964 z 1 III. – *Polskie Archiwum Medycyny Wewnętrznej* 34: 1964 z. 7 s. 817-9. – *Roczniki AM w P.* suppl. 2: 1975 s. 58-9.

Łabęcki* Adam, krypt.: A. L., A.L.S.J., A.Ł., A.Ł.S.J., J.P.A.Ł. (1730-1818) jezuita, poeta polski i łaciński, tłumacz. **AW:** 4380. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut. **Przyczynki:** J. Nowak-Dłużewski: Poezja powstania kościuszkowskiego. Kielce 1946 s. 112-7. – A. Mrozowska: Turczyn na Krakowskim Przedmieściu. *PHum.* 12: 1968 nr 2 s. 157-60.

Łabędziński Stanisław (1880-1933) historyk, krajoznawca, dyr. gimn. w B. **AW:** 4379. **Słowniki:** AMM; BSB I; Członkowie tajnych tow.; Słow. biologów (Łabendziński). **Biografie:** J. Podgóreczny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967 s. 187. – J. Umiński: Dr S. Ł. *Kal. Bydg.* 1991 s. 341-4. **Przyczynki:** Klanowski

Łabędzki* Mieczysław (1854-1921) ks., proboszcz wrzesiński. **Słowniki:** Wrzesiński SB; PTPN.

- Łabiszczyński* herbu Leszczyc – K. Grabowski: Pierwsi właściciele Łabiszyna: Ł. herbu Leszczyc w powiecie kcyńskim od 1356 roku. Kalendarium historyczne Ł. 1247-1939 oprac. S. Leitgeber. Łabiszyn 2001, 24 s., il.
- Łabiński* Kazimierz (1914-1999) oblat, żołnierz AK, regionalista. **Słowniki:** Inowr. SB IV. **Źródła:** D. Szwarz: Wspomina ojciec Łabiński. *Informator o seminarium w Markowicach* 1994 nr 8 s. 9.
- Łabiszewski* Władysław Józef (1874-1929) dentysta, działacz społ. **Słowniki:** PTPN. **Biografie:** J. Hasik, E. Gawlak: Dr W.J. Ł. [W tychże:] Dzieje Uzdrowiska Inowrocław. Inowr. 1996 s. 118. **Przyczynki:** Historia stomatologii polskiej. Wwa 1971 s. 275.
- Łabujewski* Aleksander (1878-1930) ks. **Słowniki:** PTPN.
- Łachowski* Jerzy (1925-1982) docent. **Biografie:** J. Banaszak: Wspomnienie o docencie J. Ł. (1925-1982). *Zesz. Nauk. WSP Bydg., Stud. Przynr. Z.* 12 (1996) s. 5-15, bibliogr.
- Łada* (Ładewski, Ładowski) Kazimierz (1824-1871) muzyk, skrzypek, kompozytor. **AW:** 4387. **Słowniki:** PSB; SMP. **Biografie:** J. Reiss: Polskie skrzypce i polscy skrzypkowie. Wwa 1946 s. 11.
- Łagan* Leon (1899-1973) kpt. WP, dowóca batalionu Obrony Narodowej „Opalenica”. **Słowniki:** Opalenicki SB I. **Przyczynki:** Udział Wielkopolan w wojnie obronnej 1939. Pod red. P. Bauera. Kościan 1975 s. 215. – P. Bauer [i in.]: Armia „Poznań” w wojnie obronnej 1939. P. 1983 s. 495. – Zarys dziejów Nowego Tomysła. Pod red. B. Polaka. Nowy Tomyśl 1986 s. 125-9. – P. Bauer [i in.]: „Armia Poznań” 1939. P. 1987 s. 170. – Grodzisk Wielkopolski. Zarys dziejów. Pod red. B. Polaka. Grodzisk Wlkp. 1990 s. 152.
- Łagiewnicki* Wincenty (zm. 1525) ks., proboszcz wrzesiński, wikariusz generalny kapituły metropolitalnej gnieźnieńskiej. **Słowniki:** Wrzesiński SB.
- Łagoda* Czesław (1897-?) pilot 3 Pułku Lotniczego w P., kawaler VM. **Słowniki:** Lotnicy I.
- Łagoda* Leon (1894-1942) ks., prof. Seminarium Duchownego w Gnieźnie, rektor Misji Katolickiej w Paryżu. **Słowniki:** Martyrol.; PTPN; Teolodzy; Członkowie tajnych tow.; Kanoniści.
- Łaguna* Stanisław (1893-1943) lekarz. **Słowniki:** PTPN.
- Łakiński* Franciszek Jerzy (1768-1845) rotmistrz WP. **AW:** 4396. **Słowniki:** Anders. **Przyczynki:** W. Mielewczyk: Piramida pod Wągrowcem. *Spotkania z Zabytkami* 1998 nr 7 s. 20-1 [grobowiec rotmistrza F.J. Ł.].
- Łakiński* Jan (1858-?) budowniczy, architekt. **Słowniki:** PTPN.
- Łakiński* Józef (1832-1863) rolnik, powstaniec 1848 i 1863. **AW:** 4397. **Słowniki:** AMM. **Przyczynki:** S. Kieniewicz: Spiskowcy i partyzanci 1863. Wwa 1967.
- Łakiński* Tadeusz (1890-1958) działacz gospodarczy, powstaniec wlkp., senator. **Słowniki:** Kto był kim; Poświęcie.

- Łakiński* Zygmunt (1892-1961) gen. brygady WP, powstaniec wlkp., dowódca dywizjonu 2 Pułku Artylerii Lekkiej Wlkp., szef Oddziału Personalnego Dowództwa Okręgu Korpusu nr VII w P., dowódca Artylerii 3 Dywizji Strzelców Karpackich, uczestnik wojny polsko-bolszewickiej i II wojny światowej. **Słowniki:** Generałowie; Kawalerowie VM. T. IV, cz. 1; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** B. Polak: Dowódcy powstania wielkopolskiego i wojska wielkopolskiego 1918-1919. T. 1. Koszalin 1989 s. 12-3. **Przyczynki:** W. Wyskota-Zakrzewski: Opanowanie Poznania w powstaniu wielkopolskim. *Przegląd Zachodni* (Londyn) 1980 nr 1-2 s. 4-16; nr 3-5 s. 13-28; 1981 nr 1-3 s. 1-18. – Powstanie wielkopolskie. Wybór źródeł. P. 1983 s. 101-3, 109, 120, 158-9. – Wojskowe aspekty powstania wielkopolskiego 1918-1919. Opr. S. Nawrocki. P. 1985 s. 81, 217.
- Łakomicki* Wiktor (+) przyjaciel Karola Marcinkowskiego. **Biografie:** Z. Grot: Druh Marcinkowskiego – W. Ł. *KMP* 1946 s. 189-99.
- Łamaszewski* Franciszek Adam (1894-1981) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** Z. Dulczewski [i in.]: Społeczeństwo wielkopolskie w osadnictwie Ziemi Zachodnich. P. 1962 s. 205.
- Łangowski* Piotr (1910-1962) nauczyciel. **Biografie:** J. Oleksiński: Sylwetki nauczycieli spod znaku „Rodła”. (Z obszaru Dzielnicy V Związku Polaków w Niemczech w Złotowie). *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 22: 1979 nr 3.
- Łapa* Wincenty (1897-1940) lekarz, pracownik naukowy UP, por. WP. **Słowniki:** PTPN; J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Biografie:** U. Olech: Pro Memoria. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1993 nr 4 s. 364. **Przyczynki:** A. Moszyński: Lista Katyńska. Wwa 1989 s. 298. – J. Tucholski: Mord w Katyniu. Wyd. 1. Wwa 1991 s. 158, 718.
- Łapinkiewicz* Jan (+) aptekarz z Błaszek. **Przyczynki:** 50-lecie pracy zawodowej [J. Ł.]. *Farmacja Polska* 15: 1959 nr 13-4 s. 260.
- Łapiński* Hieronim (1912-1959) leśnik, komendant Hufca ZHP we Wrześni. **Słowniki:** Wrzesiński SB.
- Łapiński* Kazimierz Marcin (1891-1981) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Źródła:** K. Rzepa: Przygotowania do powstania wielkopolskiego i jego przebieg w aktach Archiwum Belwederskiego. *Dzieje Najnowsze* 1978 nr 4 dok. 7-11. **Przyczynki:** +A. Czubiński: Powstanie wielkopolskie. P. 1978. +Wojskowe aspekty powstania wielkopolskiego 1918-1919. Opr. S. Nawrocki. P. 1985. – Prawdy i fikcje powstania wielkopolskiego 1918-1919. Pod red. B. Polaka. Koszalin 1987 s. 53-71. –
- Łapka* Mieczysław (1896-1971) ks. kan. **Biografie:** o śp. ks. kanoniku M. Ł. 1896-1971. *WAG* 36: 1971 nr 8-9 s. 207-8.
- Łasicki* Jan (1534-1599) polityk, historyk. **AW:** 4401. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut. **Przyczynki:** H. Barycz: Rozwój nauki w Polsce w dobie Odrodzenia. *Odrodzenie w Polsce. Materiały Sesji Naukowej PAN* 25 – 30 października 1953 r. T.2: Historia nauki. Cz. 1. Wwa 1956 s. 74 i n. – J. Krzyżanowski: Proza polska wieku XVI. *Odrodzenie w Polsce. Materiały Sesji Naukowej PAN* 25 – 30 października 1953 r. T. 4: Historia literatury. Wwa 1956 s. 270.

Łasiński* Ignacy Franciszek (1842-1917) lekarz, powstaniec 1863. **Słowniki:** BSB i (i fot.); Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** S. Myśliborski-Wołowski: Rejencja bydgoska a powstanie styczniowe. Wwa 1974 s. 225. – *Jahresberichte der schlesischen Gesellschaft für vaterländische Kultur* 54: 1977 s. 244-50. – S. Konopka: Polska bibliografia lekarska XIX wieku (1801-1900). T. 5. Wwa 1978 s. 414. – J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 50, 53, 105.

Łaska* Jadwiga (XVI w.) norbertanka w Strzelnie. **Słowniki:** Borkowska i s. 177.

Łaskarz* Andrzej z Gosławic (1362-1426) kan. gnieźn., bp pozn., prawnik, dyplomata. **AW:** 4000. **Słowniki:** PSB; WSB; EK; Teolodzy; Biskupi. **Źródła:** Kat. biskupów s. 32-3, 118-9. **Biografie:** Nowacki II s. 80-1, 248-50. – M. Frontczyk: A. Ł. z Gosławic herbu Godziemba biskup poznański. *NP* 30: 1969 s. 125-70. **Przyczynki:** A. Wojtkowski: Tezy i argumenty polskie w sporze z Krzyżakami. Olsztyn 1968 s. 41-59. – Hist. nauki. – J. Łojko: Fryz heraldyczny z kaplicy klasztornej św. Jakuba Apostoła w Łądzie nad Wartą. *SŻ* 22: 1977 s. 141 i nn. – Czyżak Kapituła s. 314-5. – J. Pakulski: Ród Godziębów w średniowiecznej Polsce. Studium genealogiczne. Toruń 2005 *passim*.

Łaskawska* Barbara (zm. 1668) ksieni klarysek w Gn. **Słowniki:** Borkowska i s. 28.

Łaski* Jan (1456-1531) abp gnieźn., kanclerz wielki kor., dyplomata, poeta. **AW:** 4407. **Słowniki:** PSB; WSB; Nowy Korbut; Teolodzy; Biskupi; W. Słabczyński, T. Słabczyński: Słownik podróżników polskich. Wwa 1992; Gąsiorowski Notariusze; Urzędnicy centralni Spisy. **Ilustracje:** Grafika prasowa w XIX wieku. Gabinet Grafiki Bibl. Kórnickiej PAN. Kórnik 2007 s. 163, 165]. **Źródła:** Korespondencja studentów bolońskich z prymasem J. Ł. w 1515 roku. [Oprac.] L. Gładyszewski. *Studia Gnesnensia* 3: 1977 s. 261-79. **Biografie:** Z. Kaczmarczyk: J. Ł., wybitny polski polityk epoki Odrodzenia (1455-1531). *Widnokrąg* 1953 nr 39 s. 1-2. – W. Sowiński: Wielki kanclerz polskiego Odrodzenia. *Dziś i Jutro* 1953 nr 42. – Z. Kaczmarczyk: o kanclerzu J. Ł. Wwa 1955, 103 s., il. – O. Bartel: J. Ł. Cz. 1: 1499-1556. Wwa 1955. **Księgi zbiorowe:** Arcybp J. Ł. Reformator prawa. Red. S. Tymosz. Lublin 2007, 189 s. [w tym: S. Tymosz: Szkic historyczno-biograficzny prymasa J. Ł. (1456-1531); K. Śniosek: Sytuacja Kościoła katolickiego w Polsce w okresie rządów abpa J. Ł.; R. Mazurkiewicz: J. Ł. jako kanclerz wielki kor.; M. Kaleta: Synody prowincjonalne abpa J. Ł.; R. Wronowski: Synody prowincjonalne abpa J. Ł.; J. Granda, S. Tymosz: Liber beneficiorum abpa J. Ł.]. **Przyczynki:** Z. Wojciechowski: Zygmunt Stary (1506-1548). Wwa 1946. – W. Pociecha: o zjeździe w Poznaniu w roku 1530. *PBK* 1947 s. 23. – J. Zachwatowicz: Nowe odkrycia w dziedzinie architektury romańskiej w Polsce. *Ochrona Zabytków* 1948 nr 1. – W. Pociecha: Królowa Bona (1494-1557). Czasy i ludzie Odrodzenia. T. 2. P. 1949 s. 151; T. 4. P. 1958. – A. Wyczański: z dziejów reform skarbowo-wojskowych za Zygmunta I. *PH* 48: 1952 z. 2. – Z. Wojciechowski: Przełom i przebieg Odrodzenia w Polsce, oglądane oczyma historyka ustroju. *PZach.* 1953 nr 11/12s. 478-9. – S. Szczotka: Walka klasowa chłopca polskiego w XV i XVI wieku. Odrodzenie w Polsce. Materiały Sesji Naukowej PAN 25 – 30 października 1953 r. T. 1: Historia. Wwa 1955. *DWP* II s. 33-4, 38. – H. Kozakiewiczowa: Mecenat J. Ł. (Z zagadnień sztuki renesansowej w Polsce). *BHSz.* 23: 1961 nr 1 s. 3-17, il. – P. Sczaniecki: Służba Boża w dawnej Polsce. T. 1-2. P. 1962-66. – J. Garbacik: Prymas J. Ł. o fałszerstwach historycznych papieża Piusa II. [W:] *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego*. Nr 71: Prace historyczne. 12: 1963 s. 25-44, rez. – Nowacki – H. Kozakiewiczowa: Sztuka renesansowa Gniezna. [W:] *Dzieje Gniezna*. Pod red. J. Topolskiego.

Wwa 1965. A. Wyczański: Polska Rzeczą Pospolitą szlachecką . Wwa 1965. – H. Zins: w kręgu Mikołaja Kopernika. Lublin 1966. – J. Nowak-Dłużewski: Okolicznościowa poezja polityczna w Polsce. Czasy Zygmunta. Wwa 1966. – I. Sułkowska-Kurasiowa: Polska kancelaria królewska w l. 1447-1506. Wwa 1967 s. 140. – S.M. Zajęczkowski: o posiadłościach rodziny Ł. w ziemiach łęczyckiej i sieradzkiej. *Rocznik Łódzki* 12: 1967 s. 267-77. – B. Miodońska: Przedstawienie państwa polskiego w Statucie Ł. z r. 1506. *Folia Historicae Artium* 5: 1968 s. 19-69, il. – E. Zaleska: Kłopoty z Prymasem. *Mówią Wieki* 1972 nr 3 s. 25-8. – Nauka w Wlkp. s. 20, 161, 350, 360, 395, 419. – J. Pietrusiński: Graduał prymasa Ł. w Bibliotece im. Lenina w Moskwie. [W:] *Renesans. Sztuka i ideologia. Materiały Sympozjum Naukowego Komitetu Nauk o Sztuce PAN Kraków – czerwiec 1972 oraz Sesji Naukowej Stowarzyszenia Historyków Sztuki Kielce – listopad 1973*. Wwa 1976 s. 505-42. – L. Gładyszewski: Korespondencja studentów bolońskich z prymasem J. Ł. w 1515 roku. *Studia Gnesnensia* 3: 1977 s. 261-79. – Z. Spieralski: z dziejów Archiwum Koronnego Krakowskiego. *Kopiarz J. Ł. (około 1505)*. Cz. 1. *SŻ* 24: 1979 s. 109-38, aneksy źródłowe. – P. Rycerski: Analiza źródłoznawcza dwutomowego graduału J. Ł. MS b. s. z Archiwum miasta Łodzi. *Muzyka Religijna w Polsce* 9: 1988 s. 323-408, tab., rés. – J. Marszałska: Najstarsza księga w zbiorach WBP w Tarnowie. *Biuletyn Informacyjno-Instrukcyjny* (Miejska Biblioteka Publiczna w Kr.) 1991 nr 3 s. 72-5 [„Statut łaskiego z 1506 r.]. – Marcin Józef z Gniezna: o Janie łaskim starszym i jego mecenasowaniu. *Oprac. W. Urban [i in.]*. *BHSz* 1996 nr 3/4 s. 307-9.

Łaski* Jan (1499-1560) działacz reformacyjny w Polsce i za granicą. **AW:** 4408. **Słowniki:** PSB; NDB; Nowy Korbut; Biographisch-bibliographisches Kirchenlexikon 4. **Konferencje:** W. Kriegseisen: Konferencja naukowa „Reformacja polska na tle reformacji europejskiej. w pięćsetlecie urodzin J. Ł. (1499-1560)”. *KH* 2000 nr 4 s. 139-40. – K. Lindenberg: Johannes a Lasco redivivus. *Acta Pol. Hist.* Vol. 82 (2000) s. 295-6 [sesja międzynarodowa w Warszawie w 500 rocznicę urodzin J. Ł.]. **Biografie:** Cz. Lechicki: Na 450-lecie J. Ł. *Pielgrzym Polski* 5: 1949 nr 11 s. 141-2. – O. Bartel: J. Ł. Cz. 1: 1499-1566. Wwa 1955, 232 s., bibliogr. R: J. W. N[arzyński], *Strażnica Ewangeliczna* 11: 1956 nr 21 s. 314-5; A. Starke, *Archiv für Reformationsgeschichte* 47: 1957 s. 279-82; A. Tomczak, *Roczn. Łódz.* 4: 1958 s. 329-33; A. Starke, *Archiv für Reformationsgeschichte* 47: 1957 s. 279-82; A. Triller, *Zeitschrift für Kirchengeschichte* 4 Folge 68: 1957 z. 1/2 s. 200-1; M. Helman, *Historische Zeitschrift* 185: 1958 s. 455-6; A. Tomczak, *Rocznik Łódzki* 1: 1958 s. 329-33; B. Stasiewski, *Münster* 1960 s. 49-501. – W. Benedyktowicz: J. Ł. – sylwetka reformatora. *Jednota* 1957 nr 3 s. 3-5. – O. Bartel: J. Ł. (W 400-lecie śmierci). *Strażnica Ewangeliczna* 15: 1960 nr 5 s. 68-70, 75-6. – E. Jelinek: J. Ł. w 400-setną rocznicę śmierci. *Jednota* 1960 nr 1 s. 4-8; nr 2 s. 35-6 i 41. O. Bartel: Johannes a Lasco und Erasmus von Rotterdam. *Luther – Jahrbuch* 32: 1965 s. 48-66. – B. Hall: John a Lasco, 1499-1560. a Pole in Reformation England. Londres 1971, 36 s. – E. Bałakier: J. Ł. *Rodzina* 1972 nr 28 s. 6. – O. Bartel: J. Ł. Berlin 1981, 291 s., bibliogr. [tłum. z pol.]. – H. P. Jürgens: Johannes a Lasco 1499-1560. Ein Europäer des Reformationszeitalters. Wuppertal 1999, 48 s. – J. Ł. Red. naukowa i wstęp W. Kriegseisen [i in.]. Wwa 2001. **Przyczynki:** J. Jasnowski: Dwa edykty Zygmunta Augusta: przeciwko Piotrowi z Goniądza i J. Ł. *Reformacja w Polsce* 9/10: 1948 s. 442-3. – O. Bartel: J. Ł. w historiografii polskiej i obcej. [W:] *Księga pamiątkowa Wydziału Teologii Ewangelickiej Uniwersytetu Warszawskiego 1921-1952*. Red. O. Bartel. Wwa 1952 s. 1-13. – W. Voisé: Korespondencja pomiędzy Glareanem a J. Ł. [W:] *Studia i Materiały do Dziejów Nauki Polskiej* 1955 nr 3 s. 357-72 [korespondencja z lat 1528-32 dot. zagadnień naukowych z zakresu geografii i muzyki]. – J. Niewieczyża: Ireńczny

i ekumeniczny charakter pracy J. Ł. *Kalendarz Ewangelicki* 69: 1956 s. 93-100, il. – H. Barycz: Rozwój nauki w Polsce w dobie Odrodzenia. Odrodzenie w Polsce. Materiały Sesji Naukowej PAN 25 – 30 października 1953 r. T. 2: Historia nauki. Cz. 1. Wwa 1956. – L. Hajdukiewicz: Im Bücherkreis des Erasmus von Rotterdam. Aus der Geschichte der bibliophilen Beziehungen zwischen Polen und Basel im XVI. Jht. *KHN* 5: 1960 numer specjalny 2 s. 49-102, tabl. [dot. kupna biblioteki po Erazmie z Rotterdamu]. – J. Moltmann: Johannes a Lasco – ein Christ zwischen den Fronten. *Dt.-poln.* 3: : 1960, 7/8 s. 408-11. – O. Bartel: Reformatorska i ekumeniczna działalność J. Ł. w Polsce. (Grudzień 1556 – 8. 1. 1560). *Rocznik Teologiczny Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej* 4: 1962 s. 21-36. – F. A. Norwood: The Strangers „Model Churches” in Sixteenth Century England. [W:] *Reformation Studies. Essays in Honor of Roland H. Bainton*. Richmond (Virg.) 1962 s. 181-96. – J. C. Margolin: Erazmianizm J. Ł. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 9: 1964 s. 75-85. – O. Bartel: Reformatorska i ekumeniczna działalność J. Ł. *Roczniki Teologii Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej* 1963 s. 21-36. – J. C. Margolin: Erazmianizm J. Ł. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 9: 1964 s. 75-84. – F. W. Kantzenbach: Der Beitrag des Johannes Brenz zur Toleranzidee. *Theologische Zeitschrift* 21: 1965 s. 38-64. – H. Kowalska-Kossobudzka: J. Ł. pojęcie Kościoła. z dziejów myśli ekumenicznej polskiej reformacji. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 10: 1965 s. 81-101. – H. Kowalska: Działalność reformatorska J. Ł. w Polsce 1556-1660. Wr. 1969, 174 s. R: J. Tazbir, *Acta Poloniae Historica* 24: 1971 s. 218-9; J. Kapuścik, *PHum.* 16: 1972 nr 3 s. 173-6; G. Schramm, *Jahrbücher für Geschichte Osteuropas* 22: 1974 Heft 1 s. 144-6. – H. Dalton: Johannes a Lasco. Beitrag zur Reformationsgeschichte Polens, Deutschlands und Englands. Nieuwkoop 1970, 577 s., bibliogr. [reprint wyd.: Gotha 1881]. – O. Bartel: Wizerunek J. Ł., jego rola i znaczenie w powszechnym i polskim ruchu reformacyjnym. *Rocznik Teologiczny Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej* 14: 1972 z. 1 s. 3-16. – T. Wojak: Dramatyczne losy J. Ł. *Jednota* 24: 1980, 2 s. 11-5, il. – W. Bender: Po śladach J. Ł. we Frankfurcie nad Menem. *Jednota* 28: 1984 nr 10 s. 15-6, il. – W. Bender: J. Ł. znowu na obczyźnie? *Jednota* 40: 1996 nr 12 s. 5-7, il. – Małek: J. Ł. w historiografii polskiej. [W:] *Żydzi wśród chrześcijan w dobie szlacheckiej Rzeczypospolitej*. Red. W. Kowalski [i in.]. Kielce 1996 s. 197-205. – W. Wydra: Erasmo-Lascianum w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu. *Biblioteka* Nr 1 (1997) s. 85-7. – W. Urban: Frycz i Łaski po przysiędze krakowskiej. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* T. 42 (1998) s. 105-6. – H. P. Jürgens: Johannes a Lasco. Ein Leben in Büchern und Briefen. Eine Ausstellung der Johannes a Lasco Bibliothek vom 15. 10. bis 28. 11. 1999. Wuppertal 1999, 148 s., il. – J. Pirożyński: Nowe „lasciana” wydane w pięćsetlecie urodzin J. Ł. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* T. 44 (2000) s. 187-90. – W. Urban: Związki J. Ł. młodszego z Małopolską. *Studia Histor.* 2000 z. 2 s. 327-30. – J. Vree: Wydania dzieł J. Ł., szczególnie jego „Opera omnia” wydane przez Abrahama Kuypera w kontekście historycznym. [W:] J. Ł. Red. W. Kriegseisen [i in.]. Wwa 2001 s. 129-44.

Łaski* Stanisław (ok. 1500-1550) kaszt. przemęcki, woj. sieradzki, dyplomata, pisarz polityczny. **AW:** 4410. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Nowy Korbut. **Przyczynki:** S. Krzyżanowski: Proza polska wczesnego renesansu 1510-1550. Wwa 1954. – O. Bartel: Jan Łaski. Wwa 1955. – B. Suchodolski: Polska myśl pedagogiczna w okresie Renesansu. Odrodzenie w Polsce. Materiały Sesji Naukowej PAN 25 – 30 października 1953 r. T.2: Historia nauki. Cz. 2. Wwa 1956 ss. 157. – T. Nowak: Przegląd polskiego czasopiśmiennictwa z dziedziny artylerii do połowy XVII w. *Studia i Materiały do Historii Wojskowości* 1958. – M. Cytowska: S. Ł. jako tłumacz Erazma z Rotterdamu. *Meander* 14: 1959 z. 7 s. 362-8. – Z. Spieralski: Niccolo Machiavelli a S. Ł.

Przyczynek do „nieobecności” Machiavellego w Polsce. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 18: 1973 s. 153-65.

Łaszcz* Józef Antoni (1704-1748) kan. gnieźn. i pozn., bp sufragan chełmski, koadiutor kijowski. **AW:** 4412. **Słowniki:** PSB; Biskupi.

Łaszcz* (Łascius, Lascius) Marcin, pseud. Grzegorz Piotrowski, Marcin Tworzydło, Szczęsny Żebrowski, Mikołaj Issiora, Maciej Szałajski, Wojciech Słupski, Jan Paulus, Jan Przylepski, Piotr Skarga, Jan Gurski (1551-1615) jezuita, kaznodzieja, polemista, dramatopisarz. **AW:** 4413. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut; Teolodzy; Szkoła Kaliska; EWoJ. **Biografie:** Sylwetki Wielkopolan 253-63. **Przyczynki:** J. Tazbir: Walka z braćmi polskimi. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 1: 1956 s. 173, 182-4. – S. Tworek: Dysputa lewartowska w 1592 r. *RL* 3: 1960 s. 51-62. – Unicus universae Societatis Iesu vocationum liber autobiographicus Poloniae Provinciae proprius (1574-1580). Wyd. J. Warszawski. Romae 1966 s. 273-4.

Łaszcz* Piotr (zm. 1652) kaszt. łędzki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Łaszcz* Stefan (zm. 1674/1675) kaszt. konarski kujawski. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Łaszcz* Zygmunt (XVII w.) kaszt. łędzki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Łaszczewski* Dionizy Felicjan (ok. 1803-1883) ziemianin, powstaniec 1830. **AW:** 4415. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Motty.

Łaszczczyński* Bolesław (1842-1909) malarz. **AW:** 4417. **Słowniki:** PSB; WSB; Wrzesiński SB. **Przyczynki:** DWP III. Nowacki I. – Dz. Wlkp. II. – J. Wiercińska: Towarzystwo Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie (1860-1914). Wr. [et al.] 1968. – J. Wiercińska: Katalog prac wystawionych w Tow. Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie w l. 1860-1914. Wr. [et al.] 1969. – M. Masłowski: Maksymilian Gierymski i jego czasy. Wwa 1970. – J. Starzyński: Maksymilian i Aleksander Gierymscy. Wr. 1973.

Łaszczczyński* Ignacy (XVIII w.) skarbnik wschowski [?], komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 365.

Łaszczczyński* Michał (XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 365.

Łaszczczyński* Władysław Maurycy (1840-1895) zootechnik, dyr. szkoły rolniczej w Czernichowie, powstaniec 1863. **Słowniki:** PSB; Wrzesiński SB. **Przyczynki:** S. Brzozowski: Dzieje szkoły rolniczej w Czernichowie. Wwa 1962. – S. Brzozowski: Szkoła rolnicza w Czernichowie jako ognisko nauk rolniczych w XIX i XX wieku. *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej* 8: 1963 s. 50-1.

Łaszczczyński* Zbigniew (1935-1994) drogowiec, lotnik, działacz społ. **Słowniki:** SBL.

Łaszewski* Kazimierz (1920-1998) ks. proboszcz w Rogoźnie. **Biografie:** Kościół św. Wita w Rogoźnie. Rogoźno 2003 s. 99-100.

Łaszewski* Konrad (1909-1962) aktor, reżyser. **Słowniki:** SBTP.

Łaszewski* Stefan (1862-1924) woj. pomorski, poseł na Sejm RP. **Słowniki:** PSB; Kto był kim; Posłowie; SBKS; M. Czajka [i in.]: Leksykon historii Polski. Wwa 1995. **Przyczynki:** A. Ajnenkiel: Historia Sejmu Polskiego. T. II. Cz. 2. II Rzeczypospolita. Wwa 1989. – W. Witos: Moje wspomnienia. Opr. E. Karczewski [i in.]. T. 2. Wwa 1990. – Odezwa wojewody pomorskiego dra praw S. Ł. [W:] 75-lecie powrotu Grudziądza w granice Macierzy 23 stycznia 1920 r. (Jednodniówka). Red. E. Brzozowski. Grudziądz 1995 s. 7-10.

Ławicki* Józef (1827-1867) dr, naucz. gimn. w Ostrowie i Gnieźnie. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.

Ławicki* Marceji (1835-1911) lekarz, społecznik. **Słowniki:** PTPN; SLeK. V; Kościński. **Przyczynki:** G. Kusztełak: Polacy na studiach lekarskich w Berlinie (1810-1918). *AHFM* 1972. – J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 113.

Ławniczak* Czesław (XX w.) muzyk, żołnierz WP. **Źródła:** Cz. Ł.: w walce i w niewoli. *Nurt* 1969 nr 11 s. 6-10 [wspomnienia z okresu II wojny światowej].

Ławniczak* Hieronim (1920-1987) nauczyciel, regionalista. **Biografie:** M. Piekarczyk-Opalińska: Profesor H. Ł. (1920-1987) – nauczyciel, wychowawca, regionalista. [W:] *Regionalia Krotoszyńskie* z.7: 1998 s. 9-12, il.

Ławniczak* Maciej (1926-1995) technolog drewna, prof. AR w P. **Słowniki:** AMOstr. z. 12. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1993-1995 s. 22.

Łazarewicz* Bonifacy (1833-1904) filolog klas., leksykograf, nauczyciel. **AW:** 4425. **Słowniki:** WSB; PTPN; AMM; Nauczyciele MM. **Przyczynki:** Klanowski.

Łazarewicz* Stanisław Tadeusz (1863-1928) ginekolog, położnik. **AW:** 4426. **Słowniki:** PTPN.

Łąccy* – ród wielkopolski. **Przyczynki:** B. Krzyślak: Rezydencja Łąckich w Posadowie. *KW* 1994 nr 3 s. 69-84. – P. Czerniszewski: Brzezińscy i ich spuścizna archiwalna w zbiorach AGAD. *Misc. Hist.-Arch* T. 12 (2000) s. 125-31 [dot. też rodziny Ł.].

Łącka* Konstancja z Mierzyńskich (XX w.) ziemianka wlkp. **Przyczynki:** Napisy pamiątkowe s. 69.

Łącki* Aleksander (XVII w.) kaszt. krzywiński. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Łącki* Antoni (1797-1864) ziemianin z Posadowa. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo II s. 88-9.

Łącki* Franciszek (ok. 1562-1617) proboszcz fordoński, kan. kruszwicki, bp sufragan kujawski. **AW:** 4433. **Słowniki:** Biskupi.

Łącki* Jan (XVII w.) star. nakielski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Łącki* Jan (XVII w.) podkomorzy wschowski, kaszt. kaliski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 365.

Łącki* Józef (XVIII w.) płk wojsk kor., podkomorzy brzeski kujawski. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 365.

łącki* Maciej (ok. 1505-1557) prawnik, profesor i rektor Akademii Krak., scholastyk kujawski, archidiakon gnieźn. **AW:** 4441. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Nowacki II s. 294, 305.

łącki* Mikołaj h. Pierzchała (XVI w.) sędzia kaliski, kaszt. kamieński. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

łącki* Stanisław Antoni Ignacy (1866-1937) ziemianin. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** Z. Kościański: Lwówecko-posadowski rodowód 16/2 pułku ułanów wielkopolskich im. gen. dyw. Gustawa Orlicz-Dreszera. Lwówek 1999, 35 s. [na s. 12-4: Hrabia S. Ł. – twórca patroli posadowskich]. – Z. Kościański: Powstanie wielkopolskie 1918-1919 na terenie Lwówka i okolic. [W:] Nowego Tomysła drogi do niepodległości. Red. B. Wojcieszak. Nowy Tomyśl 2000 s. 81-9 [m.in. sylwetka S. Ł.]. – Napisy pamiątkowe s. 69. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 125-6, 133, 140, 154, 179.

łącki* Stefan Antoni Józef (1852-1922) ziemianin. **AW:** 4445. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo II s. 125-6, 133.

łącki* Władysław (zm. ok. 1726) kaszt. kruszewicki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

łącki* Władysław Anastazy Józef Tomasz (1821-1908) ziemianin, polityk, powstaniec 1846, 1848, 1863. **AW:** 4446. **Słowniki:** PSB; PTPN. **Przyczynki:** M. Żychowski: L. Mierosławski 1814-1873. Wwa 1963. – D. Wawrzykowska-Wierciochowa: Emilia Szczaniecka. Wwa 1970.

łącki* Zygmunt (1840-1879) ziemianin. **AW:** 4447. **Słowniki:** PTPN.

łącki*-Korzbok Stanisław (1886-1937) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** +L. Gomolec: Udział dzisiejszego powiatu nowotomyskiego w powstaniu wielkopolskim 1918-1919. Nowy Tomyśl 1968. – Zarys dziejów Nowego Tomysła. Nowy Tomyśl 1986 s. 73-83. – Z. Kościański: Kadra dowódcza powstania wielkopolskiego 1918-1919. Nowy Tomyśl 1988 s. 15-6. – +Z. Kościański: 74 rocznica powstaniaa wielkopolskiego 1918-1919. S. Ł.-K. w powstaniu. Wiadomości Nowotomyskie. 1993 nr 1/2. – +Z. Kościański: Lwówecko-posadowski rodowód 16 pułku ułanów wielkopolskich im. gen dyw. Gustawa Orlicz-Dreszera. Lwówek 1999.

łączkowska* Maria Zadora Felicja (1860-1932) nauczycielka, działaczka społ.-oświatowa, fundatorka i współorganizatorka bibliotek. **Słowniki:** PSB; SPKP; SBWP-W I. **Biografie:** H. Hieropolitańska: Życiorys p. F. Ł. Kalisz 1970. – E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram]. – E. Andrysiak: F. Ł. (1860-1932) – twórczyni biblioteki publicznej i działaczka społeczna. *Acta Universitatis Lodzensis. Folia Librorum* 11: 2002 s. 147-69, bibliogr. **Przyczynki:** OW Kalisza II s. 328, 330-2, 337, 340 i passim. – B. Kunicki: z dziejów Muzeum Ziemi Kaliskiej. *RKal.* 6: 1973 s. 366-7.

łączkowska* Maria (1900-1993) lekarka z P. **Biografie:** E. Kuczyńska: Działalność M. Ł. – organizatorki opieki logopedycznej w P. [W:] Rola i miejsce kobiet w edukacji i kulturze polskiej. T. 2. Red. W. Jamrozek. P. 2001 s. 201-7.

łączkowski* Filip Nero h. Zadora (1808-1889) powstaniec 1830/31, prezes Towarzystwa Literackiego „Auska”. **AW:** 4448. **Słowniki:** M. Tyrowicz: Towarzystwo Demokratyczne Polskie 1832-1863: przywódcy i kadry członkowskie. Przewodnik biobibliograficzny. Wwa 1964; Bielecki Słownik; Szkoła Kaliska.

Łączyński* Adolf (1796-1870) ziemianin, polityk, powstaniec 1830 r. **AW:** 4450. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Bielecki Słownik. **Przyczynki:** Motty II s. 18-23, 281, 509. – F. Gentzen: Grosspolen im Januaraufstand 1863-1864. Berlin 1958. – Z. Grot: Działalność postów polskich w sejmie pruskim w latach 1848-1850. P. 1961. – Z. Grot: Rok 1863 w zaborze pruskim. P. 1963. – H. Rzadkowska: Działalność Centralizacji Londyńskiej Towarzystwa Demokratycznego Polskiego 1850-1862. Wr. 1971 s. 127. – N. Kicka: Pamiętniki. Wwa 1972 s. 284. – Niemcy w Poznańskim wobec polityki germanizacyjnej 1815-1920. P. 1976 s. 162. – Karol Libelt. Wwa [i in.] 1976 s. 93, 131. **Artykuły:** *Ziemia Kujawska* 3: 1971 s. 40-3.

Łączyński* Wojciech (XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 365.

Łebski* Walerian Józef Konrad (1862-1915) pisarz, społecznik. **AW:** 4459. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN. **Przyczynki:** T. Powidzki: Ze świata dziennikarskiego. [W:] Wspominki poznańskie. P. 1960 s. 207.

Łebski* Władysław Stanisław Michał (1840-1907) publicysta, społecznik. **AW:** 4460. **Słowniki:** PSB; SPKP; WSB; PTPN. **Biografie:** A. Pihan-Kijasowa, M. Andrzejak: Redaktorzy i główni redaktorzy wydawnictw PTPN. Noty biograficzne. [W:] Rys dziejów Wydawnictwa Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk z bibliografią publikacji Towarzystwa 1856-2008. Red. D. Gucia i A. Pihan-Kijasowa. 1. P. 2011, s. 97-8. **Przyczynki:** W. Jakóbczyk: Wielkopolska (1851-1914). Wr. 1954 s. 223. – A. Koehlerówna: Biblioteka Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk 1857-1957. *RH* 1957 s. 391. – Z. Grot [i in.]: Sto lat Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. P. 1957 s. 42. – H. Kowalenko: Społeczna organizacja funduszu i budowa gmachu teatru polskiego w Poznaniu w l. 1871-1896. *KMP* 23: 1958 z. 4.

Łebski* Nikodem (XVII w.) kaszt. krzywiński, nakielski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Łebski* Wojciech (XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 365.

Łempicki* Jan (1910-1944) filozof. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Łępkowicz* Wacław (1895-1920) plutonowy WP, powstaniec wlkp. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 1.

Łęczycki* (Lancicius) Mikołaj (1574-1653) jezuita, nauczyciel, pisarz. **AW:** 3976. **Słowniki:** EWoj; Szkoła Kaliska.

Łęczycki* Paweł (1572-1642) bernardyn, kustosz, tłumacz. **Słowniki:** PSB; Słownik polskich pisarzy franciszkańskich. Pod red. H. E. Wyczawskiego. Wwa 1981; BSB III. **Przyczynki:** E. Szymańska: z przeszłości Bydgoszczy. *Kal. Bydg.* 1979 s. 16. – Klasztory bernardyńskie w Polsce w jej granicach historycznych. Pod red. H. E. Wyczawskiego. Kalwaria Zebrzydowska 1985 s. 38, 399, 405, 474, 623. – Dz. B. s. 240-1.

Łęgowski* Józef (1852-1930) nauczyciel, etnograf, geograf, językoznawca, historyk. **Słowniki:** PSB; Oracki Słownik; WSB; PTPN; SHist.; Słow. biologów. **Źródła:** W. Kiedrowski: Łęgowski do Karnowskiego (7 listów z 1923-7). *Litery* 8: 1969 nr 6 s. 33-4. **Biografie:** T. Bolduan: Dr J. Ł. *Litery* 2: 1963 nr 9 s. 24. – M. Paluszkiewicz: z myślą o Bogu i ojczyźnie (J. Ł. 1852-1930). [W:] Byli wśród nas. Pod red. F. Lenorta. P. 1978 s. 69-78. – M. Paluszkiewicz: J. Ł. – geograf

i popularyzator (1852-1930). *KHNT* 17: 1972 nr 2 s. 265-75. **Przyczynki:** J. Kostrzewski: Dzieje polskich badań prehistorycznych. P. 1949. – M. Paluszkiwicz: J. Ł. o Koperniku. *Geografia w Szkole* 24: 1971 nr 4 s. 210. – M. Paluszkiwicz: Echa towarzystw filomackich w spuściźnie po J. Ł. *ZH* 37: 1972 s. 151-7. – *Nauka w Wlkp.* s. 482, 484, 495, 503, 556, 802, 867, 868.

Łętkowski* Antoni (XVIII w.) stolnik łęczycki, **Słowniki:** Zwierzykowski s. 365.

Łętowski* Marek (XVII w.) opat komendatoryjny w Paradyżu. **Przyczynki:** R. Gapski: Złotnicze fundacje opata Łętowskiego dla Paradyża. *Rocz. Hum.* 1994 z. 4 s. 215-25 [toż w: *Studia Paradayskie* T. 6/7 (1996/97) s. 29-36]. – Opactwo cysterskie w Paradyżu. Jego rola w dziejach i kulturze pogranicza. Red. J. Karczewska. Zielona Góra 2004 s. 67.

Łobocki* (Łobodzki) Maciej (po 1490-1553) archidiakon gnieźn., radca królów węgierskich. **AW:** 4474. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** O. Bartel: Jan Łaski. T. 1. Wwa 1955 s. 29-30, 46, 123. – W. Urban: Stosunki słowacko-polskie w epoce odrodzenia i reformacji. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 12: 1967 s. 32-3.

Łobocki* Mikołaj (XVI w.) kaszt. spycymierski. **Słowniki:** Opaliński, Żerek-Kleszcz Spisy.

Łobodzki* Józef Wojciech Stanisław (1796-1863) ks. **AW:** 4475. **Słowniki:** PSB; SBKS. **Biografie:** E. Majkowski: X. J. Ł. Bojownik o wolność z roku 1846 i jego autobiografia. *Orędownik Diecezji Chełmińskiej* 5: 1949 s. 445-8. – Zastuzeni ludzie Pomorza Nadwiślańskiego z okresu zaboru pruskiego. Gdańsk 1979. **Przyczynki:** T. Cieślak: Chłopi w wyprawie starogardzkiej Towarzystwa Demokratycznego (1846). *PZach.* 1952 nr 5/6. – T. Cieślak: Walka chłopów pomorskich o wyzwolenie społeczne i narodowe w latach 1845-1848. Wwa 1955. – T. Cieślak: Przeciwnik pruskiej przemocy. Wwa 1959 s. 13-4. – P. Bohning: Die nationalpolnische Bewegung in Westpreussen 1814-1871. Marburg 1973. – R. Bender: Chrześcijaństwo w polskich ruchach demokratycznych XIX stulecia. Wwa 1975.

Łobżyński* Jan Dionizy (ok. 1593-1654) jezuita, paulin, kaznodzieja, historyk. **Słowniki:** PSB; EWoJ.

Łochowski* Wojciech (zm. 1651) burmistrz B., kronikarz. **Słowniki:** BSB I. **Biografie:** J. Podgóreczny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967 s. 189. **Przyczynki:** K. Borucki: Tablice pamiątkowe Bydgoszczy. B. 1963 s. 10, 12-3. – E. Szymańska: Wybitni bydgoszczanie. *Kal. Bydg.* 1979 s. 41. – *Hist. B. i s.* 5, 22, 171, 190, 204-55, 216, 263, 268, 273, 281, 291, 294, 315, 322, 331.

Łodzia* Jan (zm. 1346) biskup pozn. **Słowniki:** Nowy Korbut; A. Chybiński: Słownik muzyków dawnej Polski do roku 1800. Kr. 1949; SMP. **Przyczynki:** M. Plezia: Wstęp do: Najstarsza poezja polsko-łacińska. Wr. 1952 s. XXXVI-XXXVII. – *DWP* II s. 7. – z dziejów polskiej kultury muzycznej. Praca zbiorowa. T. 1. Kr. 1958 s. 28. – Nowacki I.

Łodzia*-Poniński Maciej (XVIII w.) starosta babimojski, stolnik wschowski, dziedzic dóbr wrzesińskich i zaniemyskich. **Słowniki:** Wrzesiński SB. **Przyczynki:** Ziemia wrzesińska. Przeszłość i terażniejszość. Pod red. J. Deresiewicza. Wwa [i in.] 1978 s. 89-125.

Łodzia*-Poniński Marcei (1749-1817) wojski gnieźnieński, poseł na Sejm Czteroletni. **Słowniki:** Wrzesiński SB.

Łojewski* Józef (ur. ok. 1825) zesłańiec. **Słowniki:** W. Śliwowska: Zesłańcy polscy w Imperium Rosyjskim w pierwszej połowie XIX wieku: słownik biograficzny. Warszawa 1998.

Łopaczewski* Stanisław Kostka (1866-1942) ks. **Słowniki:** PTPN.

Łopiński* Roman (1851-1905) nauczyciel, dyr. szkoły w Szamotułach, historyk. **Słowniki:** Anders.

Łopuski* Zenon (1835-1914) prawnik, powstaniec 1863. **Słowniki:** SAdw. – zeszyt dodatkowy. **Biografie:** Z. Ł. [W:] 75-lecie działalności Zrzeszeń Prawników w Kaliszu. Kalisz 1982.

Łopuszański* Tadeusz Jan (1874-1955) pedagog, społecznik, minister wyznań religijnych i oświecenia publicznego RP. **Bibliografie:** W. Matuszewski: T.J. Ł. 1874-1955. Bibliografia. Leszno 1989. **Słowniki:** PSB; Kto był kim I. **Biografie:** Z. Wierzbicki: T. Ł. *Tyg. Powsz.* 1955 nr 46 s. 10. – B. Nawroczyński: T. Ł. (1874-1955). *Ruch Pedagogiczny* 11: 1969 s. 75-7. – F. W. Araszkiewicz: T. Ł. (1874-1955) *Nowa Szkoła* 1972 nr 12. – F. W. Araszkiewicz: Życie i działalność oświatowo-pedagogiczna T. Ł. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 1973 nr 2. – W. Matuszewska: T. Ł. 1874-1955. Leszno 1989. – W. Pezacki: T.J. Ł. *PLudu* 1994 z. 5-6 s. 16-19. – T.J. Ł. i dzieło jego życia. Szkoła doświadczalna Gimnazjum i Liceum im. Sułkowskich w Rydzynie. Pod red. Z. T. Wierzbickiego. Wwa 1995, 101 s. R: J. Dąbrowska, *Test* 1996 nr 1 s. 184-6. – Wielkopole XIX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 265-77. **Przyczynki:** B. Ługowski, E. Rudziński: Polska lewica społeczna wobec oświaty. Wwa 1960. – M. Lipowska: Koncepcja wykształcenia ogólnego w programach szkoły polskiej. Toruń 1961 s. 12, 18, 27, 29, 31-2, 99, 106, 117, 121. – A.H. Piekara: Gimnazjum im. Sułkowskich w Rydzynie. Szkoła eksperymentalna. [W:] *Eksperymenty pedagogiczne w Polsce w latach 1900-1939*. Podd red. W. Dzierzbickiej [i in.]. Wr. 1963. – S. Wołoszyn: Dzieje wychowania i myśli pedagogicznej w zarysie. Wwa 1964. – S. Dobrowolski, T. Nowacki: Szkoły eksperymentalne w Polsce 1900-1964. Wwa 1966. – A. Piwoń: Fundacja Sułkowskich w Rydzynie i jej podstawy gospodarcze (1924-1952). *RLeszcz.* 1977. – A. Piwoń: Organizacja i działalność Gimnazjum i Liceum im. Sułkowskich w Rydzynie. *RLeszcz.* 2: 1978 s. 93-122. – F. W. Araszkiewicz: T.J. Ł. koncepcja szkoły średniej ogólnokształcącej. Rydzyna 1987. – A. Konior: T. Ł. reformator szkoły. *PLudu* 1994 z. 5-6 s. 20-22. – W. Handke: z dziejów Gimnazjum i Liceum Fundacji Sułkowskich w Rydzynie. *Grabonoskie Zapiski Regionalne* 1994 nr 4, 1995 nr 5.

Łosiewski* (Łosiecki) Leonard (ok. 1815- działał do 1854) aktor. **Słowniki:** SBTP.

Łosiński* Tadeusz (1908-1983) dr weterynarii. **Przyczynki:** Spraw. Zarządu PTPN 1981-1983 s. 28.

Łoś*-Bielicki Józef (1811-1883) nauczyciel, poeta, reporter, współpracownik „Kaliszanina”. **Słowniki:** Szkoła Kaliska. **Źródła:** J. Łoś: Na paryskim i poznańskim bruku. z pamiętnika powstańca, tułacza i gubernera 1840-1882. Oprac. K. Nizio. Kórnik 1993. **Biografie:** E. Polanowski: J. Ł. *Południowa Wielkopolska* 1981 nr 1 s. 7. – E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram]. **Przyczynki:** B. Walczak: J. Ł. o polszczyźnie poznańskiej. Kartka z dziewiętnastowiecznych dziejów języka polskiego w Wielkopolsce. [W:] *Studia z historii języka polskiego i stylistyki historycznej [...]*. Red. Cz. Kosyl. Lublin 2001 s. 231-40.

Łowicki* Jan (zm. 1640) kaszt. łędzki, inowr., poseł na sejmy, star. brzeski. **AW:** 4492. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Mikulski, Stanek Spisy; Chłapowski. **Przyczynki:** J. Seredyka: Sejm w Toruniu z 1626 roku. Wr. 1966 s. 46, 102, 138. – J. Seredyka: Konflikt między Koroną

a Litwą w 1627 roku. [W:] Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Opolu. Historia VI. 1968 s. 132, 135-6. – J. Byliński: Sejm z roku 1611. Wr. 1970 s. 32-3.

łowiński* Antoni (1824-1898) dyr. gimn. w Wałczu, historyk literatury. **Słowniki:** Anders.

łowiński* Stefan (1866-1925) ks. **Słowniki:** PTPN.

łowiński* Zygmunt (1862-1928) lekarz. **Słowniki:** PTPN; SLeK. V.

łowmiański* Henryk (1898-1984) historyk, prof. UAM i Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie.

Słowniki: Repertoire international des médiévistes. Poitiers 1971; WSB; Biogramy uczonych supl.; Śródka (il.); Słownik historyków polskich. Pod red. M. Prosińskiej-Jackl. Wwa 1994.

Bibliografie: J. Ochmański, L. Żytkowicz:: Bibliografia prac H. Ł. do 1957 r. [W:] Studia historica. w 35-lecie pracy naukowej H. Ł. Wwa 1958 s. 7-20. – J. Ochmański: Bibliografia prac naukowych H. Ł. do roku 1972. [W:] Słowianie w dziejach Europy. Studia historyczne ku uczczeniu 75 rocznicy urodzin i 50-lecia pracy naukowej prof. H. Ł. P. 1974 s. 5-25. – M. Zwierzykowski, Ł. Kędziński, K. Flajszer: Bibliografia prac H. Ł. wraz z wykazem prac dot. jego osoby. *Nasze Historie* (P.) 2: 1995 s. 13-20. **Źródła:** H. Ł. (życiorys). *Kron. UP* 1945-55 s. 399-400. – J. Ochmański: Rękopiśmienna spuścizna naukowa H. Ł. [W:] Profesor H. Ł. Życie i dzieło. Materiały sesji naukowej poświęconej dziesiątej rocznicy śmierci Uczzonego (Poznań 7-8 X 1994). Pod red. A. Kijasa i H. Pietkiewicza. P. 1995, s. 30-6. – Przew. APAN s. 460-1.

Biografie: G. Labuda: H. Ł. *Nauka Polska* 12: 1964 nr 5/6 s. 160-3. – H. Ł. *Review of the Polish Academy of Sciences* 9: 1964 No 4 s. 72-3. – J. Ratajczak: Ł. *Nurt* 1: 1965 nr 7 s. 18-20. – T. Światała: Profesor doktor H. Ł. Budowniczości Polski Ludowej. *KMP* 43: 1975 nr 1 s. 125-9, il. – A. Kijas: Pamięci wielkiego uczzonego – humanisty. *Nurt* 1984 nr 11 s. 5. – G. Labuda: Wspomnienie pośmiertne. Dzieło życiowe H. Ł. *RH* 52: 1986 s. 245-8. – *Spraw. Zarządu PTPN* 1984-1986 s. 25-6. – *Polnische Weststudien* 1986 z. 2 s. 319-40. – *Lithuano-Slavica Posnaniensia* 1987 z. 2 s. 3-31. – M. Kosman: Szkic do portretu Uczzonego. [W:] H. Ł.: Prusy – Litwa – Krzyżacy. Wwa 1989 s. 4-34. – Wybitni hist. wlkp. 391-405. – A. Kijas: Profesor H. Ł. – rys życia i twórczości. *Życie i Myśl* 1994 nr 4. – K. Puchowski: Ł.H. [W:] z dziejów Almae Matris Vilnensis. Księga pamiątkowa ku czci 400-lecia założenia i 75-lecia wskrzeszenia Uniwersytetu Wileńskiego. Pod red. L. Piechnika [i in.]. Krr. 1996. – Wielkopole XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 279-91. – A. Kijas: H. Ł. Życie i działalność naukowa. [W:] H. Łowmiański. U podstaw państwowości słowiańskiej. P. [PTPN] 2009, s. 9-37. – J. Ochmański: H. Ł. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 467-85. **Przyczynki:** B. L.: 35-lecie pracy naukowej H. Ł. *KH* 66: 1959 nr 2 s. 620. – V. T. Pašuto: Trudy pol'skogo akademika G. Lovmjańskiego po istorii Litvy, Rusi i slawjanstva. *Voprosy Istorii* 1959 nr 10 s. 107-20. – T. Wąsowicz: 35-lecie pracy naukowej prof. dr. H. Ł. *KHKM* 7: 1959 nr 3 s. 536. – Rozmawiamy z profesorem historii Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu H. Ł. *Mówią Wieki* 3: 1960 nr 9 s. 23-4. – J. Ratajczak: Zbliżenia – Ł. *Nurt* 1965 nr 7 s. 19-20. – A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1965. *KMP* 1966 nr 3 s. 70-2. – Słowianie w dziejach Europy. P. 1974. – M. Kosman: H. Ł. – badacz początków państwowości. *Wiadomości Historyczne* 1986 nr 2. – J. Bardach: H. Ł. jako badacz dziejów Litwy historycznej. [W tegoż:] o dawnej i niedawnej Litwie. P. 1988 s. 399-430. – J. Ochmański: H. Ł. jako badacz dziejów Prusów i Krzyżaków. [W:] Colloquium Prutenicum Primun. Wwaa 1992. – S. Aleksandrowicz: „Szkoła” Profesora H. Ł. [W:] Profesor H. Ł. Życie i dzieło. Materiały sesji naukowej poświęconej dziesiątej rocznicy śmierci Uczzonego (Poznań

7-8 X 1994). Pod red. A. Kijasa i H. Pietkiewicza. P. 1995, s. 73-84. – J. Ochamański: Profesor H. Ł. – jakim go znałem. [W:] Profesor H. Ł. Życie i dzieło. Materiały sesji naukowej poświęconej dziesiątej rocznicy śmierci Uczonego (Poznań 7-8 X 1994). Pod red. A. Kijasa i H. Pietkiewicza. P. 1995. – L. Żytkowicz: Moje spotkania z Profesorem Ł. [W:] Profesor H. Ł. Życie i dzieło. Materiały sesji naukowej poświęconej dziesiątej rocznicy śmierci Uczonego (Poznań 7-8 X 1994). Pod red. A. Kijasa i H. Pietkiewicza. P. 1995. **Konferencje:** K. Pietkiewicz: H. Ł. – człowiek i dzieło. *Litvano-Slavica Posnaniensia* T. 7 (1995) s. 259-61 [międzynarodowa konferencja naukowa w Poznaniu]. – Profesor H. Ł. Życie i dzieło. Materiały z sesji naukowej poświęconej dziesiątej rocznicy śmierci Uczonego. Pod red. A. Kijasa i K. Pietkiewicza. P. 1995, 286 s.

Łoyko* Józef (1728-1779) ks., jezuita, prof. teologii w P. **Słowniki:** EWoJ. **Przyczynki:** J. Popłatek: Komisja Edukacji Narodowej. Udział byłych jezuitów w pracach KEN. Kr. 1973 s. 208-9.

Łoyko*-Rzędziejowski Feliks Franciszek (1717-1779) ekonomista, dyplomata, historyk. **AW:** 4483. **Słowniki:** PSB; WSB; Nowy Korbut; SHist. **Przyczynki:** H. Madurowicz-Urbańska: Parę słów o F. Ł. i jego badaniach nad powierzchnią ziem Polski w II połowie XVIII w. *Sobótka* 1966 nr 11. – J. Minkiewicz: Polacy w Legnickiej Akademii Rycerskiej w l. 1708-1811. [W:] Szkice legnickie 4, 1967 s. 117-32. – J. Platt: Łojko, Naruszewicz i inni. *Archiwum Literackie* 1973. – H. Madurowicz-Urbańska: Badania i prace naukowe F. Ł. (spuścizna rękopiśmienna). *RDSG* 1973. – H. Madurowicz-Urbańska: Prace F. Ł. nad historią gospodarczą i ekonomiczną Polski. Cz. 1: Pieniądz. Wr. 1976. R: J. Sztetyło, *WNum*. 22: 1978 z. 2 s. 123-4.

Łozińska* Julia z Surinów (Surynów) v. Raszewska (działała 1828-1859) aktorka. **Słowniki:** SBTP.

Łoziński* Władysław (działał 1830-66) aktor, dyr. teatru. **Słowniki:** SBTP.

Łożyński* Wojciech (1808-1884) nauczyciel gimn. **AW:** 4494. **Słowniki:** Nauczyciele MM. **Biografie:** H. Bugajski: W. Ł. (1808-1884). *Rocznik Grudziądzki* 4: 1965 s. 239-43. – L. Słowiński: Nie damy pogrześć mowy. Wizerunki pedagogów poznańskich XIX wieku. P. 1982 s. 247-56. **Przyczynki:** Z. Grot: Hipolit Cegielski. P. 1947 s. 28-9, 33, 251, 312. – Motty II s. 131-3, 210, 433, 521.

Łój* Ewaryst (1912-1973) koszykarz, olimpijczyk z 1936 r. **Słowniki:** Wryk Sport. **Przyczynki:** 40 lat sportu kolejarskiego w P. Jednodniówka. P. 1962 s. 115-8, 121-4, 126-8, 152-3, 156, 159. – *Gł. Wlkp.* 1973 nr 160-161.

Łuba* Stanisław (zm. 1791) gen.-major wojsk saskich, star. stawiszyski, chorąży gnieźn. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 366; SBWP-W I. **Przyczynki:** W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce. Wwa 1970. – Lance do boju. P. 1986 s. 28, 41. – J. Wielhorski: Szable w dłoń. Melocheville [i in.] 1991.

Łubieńscy* – rodzina szlachecka w Wlkp. **AW:** 4497. **Źródła:** APP nr 974 [dok. z ok. 1800, 1863, 1884].

Łubieńska* Anna (1887-1960) działaczka społ.-oświatowa. **Słowniki:** PSB; Oracki Słownik. **Przyczynki:** Z. Lietz: Plebiscyt na Powiślu, Warmii i Mazurach w 1920 r. Wwa 1958 s. 6, 182, 194-5, 233. – J. Kras: Wyższe Kursy dla Kobiet im. A. Baranieckiego w Krakowie 1868-1924. Kr. 1972.

Łubieńska* Konstancja z Bojanowskich (1798-1867) pisarka, publicystka. **AW:** 4501. **Słowniki:** PSB; WSB; Nowy Korbut. **Biografie:** K. Maćkowiak: K. z B. Ł. – literatka, publicystka, działaczka społeczno-narodowa. [W:] Sławni Gostynianie. Kalendarz 1988. Gostyń 1987 s. 4-5, il. – L. Konopiński: K. Ł. – wielkopolska muza Adama Mickiewicza i inne muzy poety. [W:] w dwusetną rocznicę urodzin Adama Mickiewicza. Materiały Międzynarodowej Konferencji Naukowej zorganizowanej przez Komisję Filologiczną PTPN [...]. Red. J. Świdziński. P. 2001 s. 77-92. **Przyczynki:** B. Zakrzewski: Brzydka kokietka. [W:] Mickiewicz w Wielkopolsce. P. 1949. – J. Maciejewski: Nieznany pierwodruk i nieznany adresat wiersza J. Słowackiego. *PLit.* 1953 z. 1. – P. Dziański: Wielkopolskim szlakiem Mickiewicza. *Panorama* 1955 nr 45. – A. Świdzka: w sprawie „wielkopolskiego epizodu” Mickiewicza. *Słowo Powszechne* 1955 nr 288. – J. Maciejewski: Gdy gościł w Wielkopolsce. P. 1958. – Kronika życia i twórczości Mickiewicza. Pod red. S. Pigionia. Wwa 1966. – O. Wierciochowa-Wawrzykowska: Emilia Sczaniecka. Wwa 1970.

Łubieńska* Zofia (XVII w.) ksieni cysterek w Ołoboku. **Słowniki:** Borkowska i s. 55.

Łubieńska* Zofia Maria Cecylia (1874-1937) przełożona generalna urszulanek, historyk. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** Z. Starowieyska-Morstinowa: Moja ciotka Cecylia. [W:] Ci, których spotkałam. Kr. 1962 s. 243-307. **Przyczynki:** Z. Starowieyska-Morstinowa: Dom. Kr. 1959.

Łubieński* Aleksander (XVIII w.) sędzia kaliski, kaszt. gnieźn. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 366.

Łubieński* Aleksander (+) prawnik. **Biografie:** A. Ł. [W:] 75-lecie działalności Zrzeszeń Prawników w Kaliszu. Kalisz 1982.

Łubieński* Artur (1852-1887) ziemianin. **AW:** 4503. **Słowniki:** PTPN.

Łubieński* Bogusław (1825-1885) ziemianin, działacz niepodl., polityk, powstaniec 1846, 1848, 1863. **AW:** 4504. **Słowniki:** PSB; PTPN; Zielińska Poczest s. 161-3, il. **Przyczynki:** Z. Grot: Rok 1863 w zaborze pruskim. P. 1963. – H. Rządowska: Oblicze polityczne Mariana Langiewicza. Kr. 1964. – H. Rządowska: Marian Langiewicz. Kr. 1964. – Zabór pruski w powstaniu styczniowym. Wr. [i in.] 1968.

Łubieński* Bogusław (1893-1941) działacz gosp. i polit., powstaniec wlkp. **Słowniki:** PSB; WSB; Kto był kim; Poślowie; AMM; Członkowie tajnych tow.; Szamotulanie; Zielińska Poczest s. 163, il. **Biografie:** Przybecki s. 89-90. **Przyczynki:** Klanowski. – T. Jędruszczak: Piłsudczycy bez Piłsudskiego. Wwa 1963. – T. Bielecki: w szkole Dmowskiego. Londyn 1968. – J. Terej: Idee, mity, realia. Wwa 1971 s. 117. – K. Jasiewicz: Lista strat ziemiaństwa polskiego 1939-1956. T. 1-2. Uzupełnienia. Wwa 1995 s. 612-3.

Łubieński* (Pomian) Edward (1819-1867) pisarz, działacz katolicki. **AW:** 4505. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Motty i s. 139-40, 658.

Łubieński* Feliks (1758-1848) poseł kaliski, star. nakielski, minister sprawiedliwości Księstwa Warsz. **AW:** 4506. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Zielińska Poczest s. 165-6, il. **Biografie:** T. Mencil: F. Ł. minister sprawiedliwości Księstwa Warszawskiego (1758-1848). Wwa 1952. R: J. Willaume: *RH* 1951-2 s. 201-6. **Przyczynki:** H. Grynwaser: Pisma. Wr. 1951. – B. Leśnodorski:

Elementy feudalne i burżuazyjne w ustroju i prawie Księstwa Warszawskiego. *CzPH* 3: 1951. – W. Sobociński: Historia ustroju i prawa Księstwa Warszawskiego. Toruń 1964. – Rok nadziei i rok klęski 1791-1792. Wyd. J. Łojek. Wwa 1964.

Łubieński* Florian h. Pomian (ok. 1705-1760) poseł na sejmy, woj. poznań., star. kruszwicki. **AW:** 4508. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Mikulski, Stanek Spisy; Zielińska Poczet s. 165.

Łubieński* Józef (1797-1885) właściciel Pudliszek. **Słowniki:** Zielińska Poczet s. 172, il.

Łubieński* Kazimierz Aleksander (1743-1814) ks., jezuita, archidiakon gnieźn. **Słowniki:** EWoJ. **Przyczynki:** J. Poplatek: Komisja Edukacji Narodowej. Udział byłych jezuitów w pracach KEN. Kr. 1973 s. 123.

Łubieński* Maciej h. Pomian (1572-1652) uczeń szkoły kaliskiej, kan. poznań. i gnieźn., bp poznań., bp kujawski, abp gnieźn., mecenas sztuki. **AW:** 4514. **Słowniki:** PSB; WSB; Biskupi; Szkoła Kaliska; Zielińska Poczet s. 158-9. **Źródła:** Kat. biskupów s. 76-9, 151-6, il. **Biografie:** Nowacki II s. 105. **Przyczynki:** W. Czapliński: Dwa sejmy w roku 1652. Wr. 1955. – Nowacki – Dzieje Gniezna. Pod red. J. Topolskiego. Wwa 1960. – J. Seredyka: Sejm w Toruniu z 1626 roku. Wr. 1966 s. 66-7, 75, 87-8, 92, 161. – Katedra gnieźnieńska. T. 1-2. P. 1968.

Łubieński* Maciej Józef (ok. 1715-1770) dziekan gnieźn. i warmiński, archidiakon krak., kaznodzieja, tłumacz, dyplomata. **AW:** 4516. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** Korespondencja Józefa Andrzeja Załuskiego 1724-1736. Oprac. B. S. Kupść, K. Muszyńska. Wr. [i in.] 1967.

Łubieński* Marcin h. Pomian (1586-1653) jezuita, uczeń szkoły kaliskiej, nauczyciel, profesor filozofii. **Słowniki:** EWoJ; Szkoła Kaliska. **Biografie:** R. Darowski: M. Ł., profesor filozofii w Kaliszu i Lwowie. *R. Wydziału Filozoficznego Towarzystwa Jezusowego w Krakowie* 1991-92 s. 255-66.

Łubieński* Stanisław (1573-1640) proboszcz i kan. gnieźn., bp łucki, bp płocki, podkanclerzy, historyk. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut; Teolodzy; Biskupi; J.B. Nycek: Ludzie i książki. Słownik biograficzny ludzi książki i pióra województwa płockiego. Płock 1983; Szkoła Kaliska. **Przyczynki:** W. Czapliński: Na dworze Władysław IV. Wwa 1959. – J. Maciszewski: Wojna domowa w Polsce (1606-1609). Wr. 1960. – J. Seredyka: Sejm w Toruniu z 1626 roku. Wr. 1966.

Łubieński* Stefan Wojciech (1734-1808) kan. gnieźn., opat trzemeszeński, bp sufragan gnieźn. **AW:** 4521. **Słowniki:** Biskupi.

Łubieński* Tadeusz (1794-1861) oficer napoleoński, bp sufragan kujawsko-kaliski. **AW:** 4522. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Przyczynki:** S. Librowski: Kapituła katedralna włocławska. Wwa 1949 s. 139. – T. Mencil: Feliks Łubieński. Wwa 1952 s. 213, 216, 219-20. – R. Kołodziejczyk: Kształtowanie się burżuazji w Królestwie Polskim 1815-1850. Wwa 1957 s. 198, 227.

Łubieński* Tadeusz (1861-1898) ziemianin. **Słowniki:** PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Klanowski.

Łubieński* Władysław Aleksander (1703-1767) kan. gnieźn., opat paradyski, abp gnieźn. **AW:** 4524. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut; SPKP; Teolodzy; Biskupi; Szkoła Kaliska; Zielińska Poczest s. 163-5, il. **Ilustracje:** Grafika prasowa w XIX wieku. Gabinet Grafiki Bibl. Kórnickiej PAN. Kórnik 2007 s. 99]. **Źródła:** Listy Stanisława Konarskiego. Wyd. J. Nowak-Dłużewski. Wwa 1962. **Biografie:** Z. Mierzyński: Wybrane żywoty książąt kościoła polskiego w okresie rozbiorowym. Wwa 1949 s. 66-9. **Przyczynki:** J. Wieteska: z dziejów Drukarni Prymasowskiej w Łowiczu. *Wiadomości Archidiecezji Warszawskiej* 35: 1951 nr 1/2 s. 45-51, nr 3 s. 88-96; *Roczniki Biblioteczne* 1958 s. 445-450. – T. Mencil: Feliks Łubieński, minister sprawiedliwości Księstwa Warszawskiego (1758-1848). Wwa 1952. – J. Bogusławska: Dzieje Drukarni Prymasowskiej w Łowiczu... *Roczniki Biblioteczne* 9: 1965 s. 228, 244-5. – W. Konopczyński: Polscy pisarze polityczni XVIII w. (do Sejmu Czteroletniego). Wwa 1966. – J. Kitowicz: Pamiętnik czyli historia polska. Wwa 1971. – Opactwo cysterskie w Paradyżu. Jego rola w dziejach i kulturze pogranicza. Red. J. Karczewska. Zielona Góra 2004 s. 69.

Łubieński* Wojciech (XVII w.) star. przedecki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Łubieński* Wojciech (1856-1903) ziemianin, działacz gosp. **AW:** 4526. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Łubowski* Edmund (1918-1993) malarz, pedagog. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** K. Kalinowski: Dwadzieścia lat plastyki poznańskiej (1945-1965). *KMP*. Cz. 1 – 1964 nr 2. Cz. 2 – 1965 nr 1. Cz. 3 – 1966 nr 1. Cz. 4 – 1968 nr 4. Cz. 5 – 1969 nr 3. – Plastyka poznańska w 25-lecie PRL. Poznań 1969. Katalog. – J. Juszczyk: Kontynuacja tradycji E. Ł. [W:] *Artyści Poznania 1945-1985*. P. 1986. – T. Kostyrko: Tendencje rozwojowe w plastyce Okręgu Poznańskiego. [W:] *Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980*. Praca pod red. T. Kostyrko. P. 1987. – R.K. Przybylski: Malarstwo. [W:] *Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980*. Praca pod red. T. Kostyrko. P. 1987 s. 76-7. – J. Mikołajczak: Kpinki i docinki. P. 1989. – E. Ł. (1918-1993). *Obrazy*. Poznań 22 IV – 22 V 1994. Katalog. – J. Juszczyk: Prześwietlona geometria. *Gazeta Malarzy i Poetów* 1994 nr 3 s. 21. – J. Mulczyński: Sztuki plastyczne po II wojnie światowej. [W:] *Wielka księga miasta Poznania*. P. 1994. R. Boettner-Łubowski: w kręgu światła i koloru. o twórczości E. Ł. P. 2001, 212 s., il.

Łucja* (ok. 1180- zm. po 1208) żona księcia Władysława Laskonogiego. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** K. Jasiński: Uzupełnienia do genealogii Piastów. *SŻ* 5: 1960 s. 96 i n. – U. Scheil: Zur Genealogie der einheimischen Fürsten von Rügen. Köln 1962 s. 36-8. – B. Zientara: Stosunki polityczne Pomorza Zachodniego z Polską w drugiej poł. XII w. *PH* 61: 1970 z. 4 s. 565.

Łuczak* Alojzy Andrzej (+). **Przyczynki:** G. Banaszkiwicz, T. Orlik: Nagrody Miasta Poznania w dziedzinie kultury i sztuki za rok 1985 (dokończenie). [Nagrody indywidualne]. *KMP* 1986 nr 4.

Łuczak* Czesław (1922-2002) historyk. **Biografie:** S. Kowal: Cz. Ł. [W:] *Wybitni historycy wielkopolscy*, s. 729-44.

Łuczak* Edmund (1909-2000) lekarz, ginekolog. **Słowniki:** SBWP-W II; 125 lat Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego: 1877-2002. Kalisz 2002 s. 300-1, il. **Biografie:** G. Waliś: Dr med. E. Ł. *Liskowianin* 1996 nr 4 s. 4. – Z. Kledecki: Zmarł nestor kaliskich lekarzy. *Aesculapius* 2001 nr 64 s. 38-9. **Przyczynki:** (ebi): Pełnia życia lekarza. *Ziemia Kaliska* 1987 nr 50 s. 1, 7. – A. Pakentreger:

Zapomniany, ale sprawiedliwy. *Fołks=Sztyme* 1987 nr 40 s. 1. – K. Pierzchlewski: Sprawiedliwi są wśród nas. *Kalisia Nowa* 1996 nr 3 s. 14.

Łuczak* Jan (1910-1960) ks., proboszcz parafii Przedborowo. **Biografie:** B. Sikorski: Śp. ks. J. Ł. *MK* 11: 1960 nr 9/10 s. 482-4.

Łuczak* Józef (1899-1947) ks., dyr. „Caritasu” w B., sekretarz Misji Katolickiej w Paryżu. **Słowniki:** Kanoniści. **Biografie:** Ks. J. Ł. *WAG* 1947 s. 281-3. – Ks. J. Ł. *MK* 1947 s. 297-8.

Łuczak* Lech Bronisław (1945-1973) poeta, instruktor kultury. **Słowniki:** SBL. **Biografie:** D. Stępczak: L. Ł. 1945-1973. Leszno 1983. – z teki wspomnień. L. Ł. *Informator kulturalny i Turystyczny Południowo-Zachodniej Wielkopolski* 1978 nr 8 s. 18-9. – D. Stępczak: L. Ł. 1945-1973. Leszno 1983. – D. Stępczak: L. Ł. *PLudu* 1986 z. 4 s. 35-6.

Łuczak* Leon (1910-1940) radiolog, lekarz Pogotowia Ratunkowego w P., ppor. WP. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Przyczynki:** J. Tucholski: Mord w Katyniu. Wyd. 1. Wwa 1991 s. 448, 947. – Z. Gajowniczek: Lista Starobielska. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1993 nr 1 s. 293.

Łuczak* Stanisław (1912-1980) malarz, grafik, rysownik, dokumentalista w Biskupinie. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** Wystawa zbiorowa prac S. Ł. oraz Tadeusza Mokrzyckiego. Bydgoszcz 27 listopada – 15 grudnia 1949. Katalog. – Serwański s. 432. – S. Helsztyński: Dobranoc miły książę. Wwa 1971 s. 535. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski (do 1945 roku). Wr. [i in.] 1971. M. Turwid: 25 lat plastyki bydgoskiej (1945-1970). [W:] Bydgoszcz w latach 1920-1970. B. 1972 s. 257-71. – Grafika S. Ł. Inowrocław luty – marzec 1974. Katalog. – Rysunki S. Ł. Inowrocław październik – listopad 1975. Katalog. – R. C. Jaskuła: Plastyka bydgoska 1945-1976. B. 1980. – S. Ł. (1912-1980). Drzeworyt i rysunek. Inowrocław maj – sierpień 1983. Katalog. – E. Mikołajczak: Kalendarium kujawskie. Inowr. 1990 s. 57, 94. – Badacze Biskupina. Red. A. Grossman [i in.]. Biskupin 2005 s. 256-8.

Łuczak* Władysław – zob. Stoma Władysław.

Łuczakowa* Jadwiga (1906-1965) historyk, bibliotekarka. **Słowniki:** SPKP Supl. II. **Biografie:** M. Olszewska: J. Ł. *PBK* 1968 s. 616-20, il.

Łuczewski* Bernard (1903-1989) powstaniec wkłp., przewodniczący Krajowej Komisji Weteranów Powstania Wielkopolskiego 1918-1919. **Słowniki:** SBPW. **Źródła:** B. Ł.: z młodzieńczym zapalem. [W:] Przeciw pruskiemu zaborcy. Wspomnienia i listy uczestników powstania wielkopolskiego. Wybór i opr. L. Gomolec [i in.]. Wwa 1979 s. 74-7. **Przyczynki:** E. Żurek: Nie giną marnie bohaterów dzieła. *Polityka* 1978 nr 52 s. 1,4. – +M. Rezler: Nieznany oddział – Poznański Batalion Śmierci. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1981 nr 2. – J. Sierzchuła: Był to zryw spontaniczny *Wprost* 1983 nr 52 s. 3-4.

Łuczkiwicz* Witold Aleksander (1901-1949) inż. leśnik, pedagog, organizator średniego szkolnictwa leśnego, dyr. Szkoły dla Leśniczych w Margoninie. **Słowniki:** SBTech. IV/V; Mała encyklopedia leśna. Wwa 1980. **Przyczynki:** Twórcy i organizatorzy leśnictwa polskiego. Wwa 1974 s. 422-42.

Łuczowski* Wacław (1878-?) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Łuczyński* Franciszek (1844 lub 1845 – po 1923) powstaniec 1863, pamiętnikarz. **Słowniki:** PSB.
Źródła: Ł. F.: Pamiętka roku mego pamiętnego 1863. Oprac. F. Ramotowska. [W:] Spiskowcy i partyzanci 1863 roku. Wwa 1967 s. 263-316.

Łuczyński* Stanisław Emilian (1902-1971) internista, anatomopatolog. **Słowniki:** Słownik biograficzny polskich nauk medycznych XX wieku. T. 2. Z. 4. Wwa 2002. **Biografie:** T. Marcinkowski: Pamięci zmarłych profesorów i docentów Pomorskiej Akademii Medycznej w Szczecinie. *Annales Academiae Medicae Stetinensis* 1979 s. 75-6. **Przyczynki:** T. Marcinkowski: Praca badawcza S.E. Ł. (1902-1971) „Istota choroby raka” sprzed pół wieku. Goleniów 1996.

Łuczywek* Roman (1916-1994) czł. antyhitlerowskiej org. „Ojczyzna”. **Przyczynki:** „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 29, 185, 203, 257, 258, 259, 268, 278.

Ługowski* Marcin Szymon (1664-1733) ks., jezuita, rektor szkół w Kaliszu. **AW:** 4535. **Słowniki:** EWoJ
Przyczynki: J. Guibert: La spiritualité de la Compagnie de Jésus. Rome 1953 s. 423-4.

Łukanowski* Edmund (1877-?) adwokat, prokurator. **Słowniki:** PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow.
Przyczynki: Klanowski (błądnie Łukaszewski).

Łukasiewicz* Franciszek (1890-1950) pianista, kier. muz. Pol. Radia w P. **Słowniki:** SMP; S. Dybowski: Słownik pianistów polskich. Wwa 2003; WSB. **Przyczynki:** K. Nowowiejski: Dookoła kompozytora. P. 1973 s. 39-40, 128, 182-3, 199-200, 249, 274-5, 281. – Wspominki poznańskie. P. 1973 s. 400-4. – Poznańskie anteny. Wwa 1975 s. 67-8. **Artykuły:** +Gł. *Włkp.* dod. *Świat* 1948 nr 50 s. 3.

Łukasz* z Górki – zob. Górka Łukasz.

Łukasz* z Wielkiego Koźmina (ok. 1370- zm. ok. 1412) rektor Akademii Krak., kaznodzieja. **Słowniki:** PSB; Filozofia w Polsce; SPKP; WSB. **Źródła:** Catalogus codicum BJ V sygn. 768; VII sygn. 1263; VIII sygn. 1296, 1326, 1329, 1336-7, 1340-1. **Biografie:** M. Kowalczyk: Ł. z Wielkiego Koźmina. [W:] Materiały do historii filozofii średniowiecznej w Polsce. T. 4. Wr. 1971 [m.in. spis zachowanych dzieł Ł. z K.]. – M. Pietrowski: Ł. z Wielkiego Koźmina. [W:] Szkice Koźmińskie. Z. 6. Koźmin 1990 s. 27-30. **Przyczynki:** M. Kowalczyk: Mowy i kazania uniwersyteckie Ł. z W.K. *Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej* 12: 1960 nr 2 s. 7-20. – Z. Kozłowska-Budkowa: UJ w dobie Grunwaldu. [W:] Zeszyty Naukowe UJ. Z. 48. Kraków 1961 s. 61-2. – Średniowiecze. Wwa 1961 s. 215-9. – Historia BJ. T. 1. Kr. 1966 s. 71-2. – M. Pietrowski: Ł. z Wielkiego Koźmina. Mowy i kazania. Cz. 1. *Echo Koźmina* 2000 nr 10; cz. 2. *Echo Koźmina* 2002 nr 11. – B. Jankowiak: „Kazania Gnieźnieńskie” – dzieło Ł. z Koźmina. [W:] Szkice Koźmińskie. Z. 31. Koźmin 2003 s. 15-9.

Łukaszewicz* Józef Andrzej, pseud. i krypt. J. Andrysowicz, X.M.Ł. (1799-1873) historyk, bibliotekarz, wydawca. **AW:** 4541. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut; SPKP; WSB; SBL; PTPN; AMM; SHist.; SBWP-W I; Nauczyciele MM; Szkoła Kaliska. **Źródła:** S.K. Potocki: Listy J. Ł. do Tytusa Działyńskiego. *PBK* 20: 1983 s. 197-211. **Biografie:** A. Żalik: J. Ł. Wr. 1965. – Z. Grot: Ł.J. A. *Zeszyty Prasoznawcze* 1968 nr 2 s. 103-4. – Słowiński: Nie damy pogrześć mowy. Wizerunki

pedagogów poznańskich XIX wieku. P. 1982 s. 129-42. – Wybitni hist. wlkp., s. 61-73. – M. Kosman: J. Ł. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 57-71. **Przyczynki:** E. Dembowski: Pisma. T. 5. Wwa 1955. – Motty i passim. – Z. Grot [i in.]: Sto lat Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. P. 1957 s. 9. – B. Zakrzewski: z życia literackiego Wielkopolski okresu Wiosny Ludów. Zjazd Naukowy Polonistów 10-13 grudnia 1958. Wr. 1960. – M. Szymańska: Bibliografia historii Poznania. P. 1960. – B. Skarga: Narodziny pozytywizmu polskiego. Wwa 1964. – B. Zakrzewski: Tygodnik Literacki. Wwa 1964. – J. Dybiec: Michał Wiszniewski. Życie i twórczość. Wr. [i in.] 1970. – J. Tazbir: Tradycje ariańskie w kulturze współczesnej. *Archiwum Historii Filozofii i Myśli Społecznej* 16: 1972. – Nauka w Wlkp. s. 28, 113, 140, 264, 290, 295-7, 300, 306, 311, 354, 395, 396, 404, 421, 476, 795, 797, 864, 1146, 1148, 1149, 1184. – M.J. Mika: Dzieje archiwum miejskiego w Poznaniu. Wwa 1975 s. 26-7, 47-8. – A. Kaczkowski: Biblioteka Raczyńskich. Wwa 1978. – R. Nowakowski: J. Ł. jako historyk i działacz realizujący idee „pracy organicznej”. *Spraw. PTPN: Wydział Filologiczno-Filozoficzny* 96: 1978 s. 36-9. – M. Kosman: z dziejów Biblioteki Kórnickiej. Wr. 1984. – Prasa 25. – Z. Zakrzewski: Wielkopole w kulturze polskiej. P. 1992. – M. Motty: Listy Wojtusia z Zawad. Wwa 1993. – Dzieje P. – F. Paprocki: Wielkie Księstwo Poznańskie w okresie rządów Flottwella 1830-1841. P. 1994.

Łukaszewicz* Maksymilian Władysław (1821-1893) ks., historyk, pisarz relig. **AW:** 4544. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; AMM; SHist.; SBWP-W I.

Łukaszewicz* Stanisław (1861-1926/1927) lekarz. **Słowniki:** Slek. III. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5. Kalisz 1999.

Łukaszewski* Julian (1835-1906) komisarz Rządu Narodowego w zaborze pruskim, lekarz, społecznik. **AW:** 4546. **Słowniki:** PSB; SPKP. **Źródła:** J. Ł.: Pamiętnik z lat 1862-1864. Wstępem i komentarzem opatrzył S. Kieniewicz. Wwa 1973, 327 s. – **Biografie:** S. Kieniewicz: Przedmowa. [W:] J. Ł.: Pamiętnik z lat 1862-1864. Wwa 1973 s. 5-32.

Łukawski* Jan (1894-1963) brat zakonny, jezuita, zakrystianin w Kaliszu. **Słowniki:** EWoJ. **Przyczynki:** J. Sikorski: Jezuita Prowincji Wielkopolsko-Mazowieckiej w okresie II wojny światowej. [W:] Kościół katolicki na ziemiach Polski w czasie II wojny światowej. T. 14. Wwa 1985 s. 31-2.

Łukawski* Tesselin (zm. 1778) kapelmistrz klasztoru cystersów w Łądzie. **Słowniki:** Chybiński.

Łukomscy* – rodzina z Osiecznej. **Przyczynki:** W. Omieczynski: Rodzina Ł. w powstaniu. *Przyjaciel Ludu* 1988 z. 4.

Łukomski* Adam (XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 366.

Łukomski* Józef (1826-1900) leśnik, powstaniec 1848. **AW:** 4552. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** A. Żabko-Potopowicz: Dzieje piśmiennictwa leśnego w Polsce do 1939 roku. *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej* Wwa 1960 s. 38, 59, 101-2. – Dzieje lasów, leśnictwa i drzewnictwa w Polsce. Wwa 1965 s. 738-9. – A. Żabko-Potopowicz: Zarys rozwoju wiedzy leśnej do pierwszej wojny światowej. Wwa 1968. – Twórcy i organizatorzy leśnictwa polskiego na tle jego rozwoju. Wwa 1974.

Łukomski* Czesław (zm. 1961) pszczelarz. **Noty biograficzne:** Cz. Maciejewski: Zmarł nestor pszczelarstwa poznańskiego. *Pszczelarstwo* 12: 1961 nr 10 s. 22.

Łukomski* Józef (1895-1975) powstaniec wlkp., gen. bryg. WP. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** +Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. Z. Grota. P. 1968. – +B. Polak: Front południowo-zachodni. Grupa „Leszno” powstaniaa wielkopolskiego 1919 r. Kościan 1971. – +B. Polak: Wojsko wielkopolskie 1918-1920. Koszalin 1990.

Łukomski* Julian (1842-1922) okręg. radca budowlany. **Słowniki:** PTPN.

Łukomski* Mikołaj Antoni (1662 lub 1672-1750) opat cystersów w Łądzie. **AW:** 5450. **Słowniki:** PSB; WSB. **Biografie:** B. Berlińska: A.M. Ł. – opat klasztoru łądzkiego (1697-1750). P. 1999 [masz. w Instytucie Historii UAM].

Łukomski* Stanisław (1832?-1867) rytownik, malarz. **AW:** 4556. **Słowniki:** PSB; EWoK; SPKP. **Przyczynki:** DW Poznań III s. 176.

Łukomski* Stanisław Kostka Andrzej (1874-1948) kan., bp sufragan pozn., bp łomżyński, działacz oświatowy. **AW:** 4557. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Teolodzy; SBKS; Biskupi; Kto był kim; SBPW; SBWP-W I; Kanoniści; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** F.G. Chojnacki: Biskup S.K. Ł. – ordynariusz łomżyński (1874-1948). *Wiadomości Diecezjalne Lubelskie* 25: 1948 s. 419-20 [przedruk z: *Słowo Powszechnie* 1948 nr 301]. – J. Janucik: Śp. biskup S.K. Ł. *Rozporządzenia Urzędowe Łomżyńskiej Kurii Diecezjalnej* 22: 1948 s. 98-106. – H. Kulbat: Biskup S.K. Ł. *Rozporządzenia Urzędowe Łomżyńskiej Kurii Diecezjalnej* 22: 1948 s. 98-106. – F.G. Chojnacki: Śp. biskup S.K. Ł. ordynariusz łomżyński (1874-1948). *Wiadomości Diecezjalne Łódzkie* 23: 1949 s. 317-8. – T. Zakrzewski: Śp. S.K. Ł. *Tyg. Powsz.* 5: 1949 nr 1 s. 2. – Nowacki II s. 192-3. – +S. Podlewski: Wierni Bogu i Ojczyźnie. Wwa 1985. **Przyczynki:** J. Janucik: Śp. biskup S. Ł. w oczach wiejskiego proboszcza. *Homo Dei* 18: 1949 nr 2 s. 193-5. – Nowacki II s. 121, 201, 233, 406, 565, 629, 656, 766. – S. Kozicki: Historia Ligi Narodowej. Londyn 1964. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. Z. Grota. P. 1968. – J.J. Terej: Rzeczywistość i polityka. Wwa 1971. – Setna rocznica urodzin śp. ks. biskupa S. Ł. *Rozporządzenia Urzędowe Łomżyńskiej Kurii Diecezjalnej* 36: 1974 nr 5-7 s. 55. – Historia katolicyzmu społecznego w Polsce 1832-1939. Pod red. C. Strzeszewskiego [i in.]. Wwa 1981. – K. Śmigiel: Florian Stablewski:, arcybiskup gnieźnieński i poznański. 1841-1906. Gniezno 1993. – W. Guzewicz: Duchowieństwo diecezji łomżyńskiej w II Rzeczypospolitej. Lublin 2003 passim.

Łukomski* Wiesław (1899-1982) powstaniec wlkp., uczestnik wojny 1939. **Słowniki:** AMM; Członkowie tajnych tow.

Łukomski* Witold Jan (1868-1939) budowniczy, działacz społ. i niepodl., powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

Łukomski* Zbigniew (1902-1939) powstaniec wlkp., uczestnik wojny 1920. **Słowniki:** AMM; Członkowie tajnych tow.; Anders. **Artykuły:** *Witryna Śmigielska* 1991 nr 9.

Łukowczyk* Stanisław (1918-1942) działacz konspir. SN. **Słowniki:** AMM. **Przyczynki:** Cz. Łuczak: Dzień po dniu w okupowanym P. 10. 9. 1939 – 23. 2. 1945. P. 1989 s. 373 i 381.

Łukowiak* Antoni (1889-1946) ks. **Słowniki:** PTPN. **Biografie:** R. Wełniak: Duchowieństwo w obozie żabikowskim (1943-1945). Żabikowo 2010, s. 55-8.

Łukowicz* Aleksander (1848-1900) aktor, dyrektor teatru. **Słowniki:** SBTP.

Łukowicz* Stefan Szczepan (1894-1942) powstaniec wlkp., ppłk WP, dowódca batalionu w 58 Pułku Piechoty Wlkp., p. o. szefa sztabu Poznańskiego Okręgu ZWZ. **Słowniki:** Enc. konsp. wlkp.; SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1; T. V, cz. 1. **Przyczynki:** M. Woźniak: Poznański Okręg Armii Krajowej. *Więź* 1971 nr 2 s. 109-10. – Południowo-zachodnia Wielkopolska w walce z hitlerowskim okupantem 1939-1945. *Kościan* 1972 s. 17.

Łukowski* Anzelm (XVI w.) kantor pozn., administrator diecezji pozn. w 1539 r. **AW:** 4560. **Przyczynki:** Nowacki II s. 94, 97, 199.

Łukowski* Jan (zm. 1514) notariusz i kanclerz biskupów pozn., kan. pozn., archidiakon gnieźn., wikariusz gen. i oficjał pozn. **AW:** 4561. **Słowniki:** WSB; Gąsiorowski Notariusze; Kanoniści. **Biografie:** Nowacki II s. 212. **Przyczynki:** Nowacki II s. 88, 168, 182, 199, 205, 316, 411, 478, 625, 720.

Łukowski* Jan Nepomucen (1846-1904) ks., historyk, pisarz relig., prof. semin. duch. w Gnieźnie. **AW:** 4562. **Słowniki:** PSB; PTPN; Teolodzy; SBWP-W I; AMOstr. z. 10. **Przyczynki:** Nowacki – H. Jaromir: Zarys historii Kongregacji Oratorium św. Filipa Neri w Polsce 1668-1968. *NP* 32: 1970 s. 5-143.

Łukowski* Michał (1864-1922) ks. **Słowniki:** PTPN.

Łuniewski* Tymoteusz, pseud. Larys (1847-1905) powstaniec 1863, ziemianin, działacz gospod., pisarz rolniczy. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** H. Syska: Zygmunt Gloger. *Wwa* 1963 s. 47, 55-6, 124-5. – G. Pauszer-Klonowska: Trudne życie. *Opowieść o Bolesławie Prusie*. Lublin 1969 s. 11.

Łuniewski* Witold Aleksander Robert (1881-1943) psychiatra, dyr. szpitala w Tworkach, działacz niepodl. **Słowniki:** PSB; Wolnomularze; Szkoła Kaliska. **Przyczynki:** T. Bilikiewicz, J. Gallus: *Psychiatria polska na tle dziejowym*. *Wwa* 1962.

Łusakowski* Stefan (1903-1969) nauczyciel, harcmistrz. **Słowniki:** SBWP-W II. **Źródła:** Pamiętnik Seweryna Łusakowskiego. *Wwa* 1953. **Biografie:** Pamięci S. Ł. *Ziemia Kaliska* 1969 nr 29.

Łuszczewska* Jadwiga, pseud.: Deotyma (1834-1908) poeta – w Wlkp. **Przyczynki:** K. Tokarzówna: *Odwiedziny „wieszczki”*. [W:] *Literackie przystanki nad Wartą*. P. 1962 s. 373-88, il.

Łuszczewska* Katarzyna (XVI w.) ksieni cysterek w Owińskach. **Słowniki:** Borkowska i s. 68.

Łyczywek* Stefan Jan Nepomucen (1905-1994) adwokat, publicysta, historyk, członek KG Szarych Szeregów. **Słowniki:** AMM. **Przyczynki:** Cz. Łuczak: *Dzień po dniu w okupowanym Poznaniu* 10. 9. 1939 – 23. 2. 1945. P. 1989.

Łysek* Tomasz (+) nauczyciel przyrodnik. **Przyczynki:** J. Werner, J. Żardecki: *To oni nas uczyli. Kaliszanie w Warszawie* 1993 nr 4 s. 19-29.

Łyskowsky* – rodzina ziemiańska. **AW:** 4571. **Źródła:** APP nr 974 [dok. z 1907-1939].

Łyskowski* Ignacy (1820-1886) ziemianin, pisarz, działacz polit., społ. i oświat. **AW:** 4572. **Słowniki:** PSB; Oracki Słownik; SPKP; PTPN. **Biografie:** J. Makowski: I. Ł. (W 70 rocznicę śmierci). z tradycji walki o polskość Pomorza. *Nowy Tor* 1956 nr 26 s. 2. – J. Wróblewski: „Czerwony szlachcic” [o I. Ł.] *Warmia i Mazury* 1967 nr 3. – Sz. Wierzchosławski: I. Ł. 1820-1886. [W:] *Działacze Towarzystwa Naukowego w Toruniu 1875-1975*. Red. M. Biskup. Wwa 1975. – A. Tujakowski: I. Ł. – działacz społeczny i narodowy Ziemi Michałowskiej. 1820-1886. Toruń – Brodnica 1977, 17 s. **Przyczynki:** B. Osmólska-Piskorska: Pomorskie Towarzystwo Pomocy Naukowej. Toruń 1948 s. 76-7, 83, 102, 184-6, 188-9, 191. – Jakóbczyk: *Studia II* s. 41, 53, 91, 105. – A. Bukowski: Florian Ceynowa w gimnazjum chojnickim (1831-1841). *Rocznik Gdański* 26: 1967 s. 112-3. – S. Myśliborski-Wołowksi: Udział Prus Zachodnich w powstaniu styczniowym. Wwa 1968. – T. Gospodarek: Walka o kulturę narodową ludu na Śląsku (1815-1863). Wr. 1968. – J. Wróblewski: Działalność bibliotekarska I. Ł. Olsztyn 1969, 36 s., il. – J. Szews: z dziejów walki o oświatę polską w okresie „Kulturkampf” na Pomorzu Gdańskim (1871-1885). [W:] *Gdańskie Zeszyty Humanistyczne. Pedagogika, psychologia, historia wychowania*. Z. 4. Gdańsk 1970 s. 158-63, 170-2, 198.

Łyskowski* Mieczysław (1825-1894) bankowiec, działacz polit., społ. i oświat. **AW:** 4573. **Słowniki:** PSB; PTPN. **Przyczynki:** B. Osmólska-Piskorska: Pomorskie Towarzystwo Pomocy Naukowej. Toruń 1948. – W. Jakóbczyk: Towarzystwo Oświaty Ludowej w Poznańskim 1872-1878. *RH* 23: 1957 s. 587-8. – Jakóbczyk *Studia II* s. 45, 47, 58, 67, 139, 145, 148-9, 152-3. – S. Myśliborski-Wołowksi: Udział Prus Zachodnich w powstaniu styczniowym. Wwa 1968. – A. Bukowski: „Gazeta Toruńska” (1867-1921). *Rocznik Toruński* 3: 1969 s. 101-3, 105, 111. – A. Bukowski: Juliusz Kraziewicz – twórca pierwowzoru polskich Kótek Rolniczych. [W:] *Kociewie*. Praca zbior. Gdańsk 1970.

Łyskowski* Tomasz (1868-1938) ziemianin. **AW:** 4574. **Słowniki:** PTPN.

Maas* Walther (1901-1976) geograf i historyk w Wielkopolsce. **Słowniki:** Balde. **Bibliografie:** *Veröffentlichte Arbeiten von W.M. 1917-1961*. [W:] *Geographie – Geschichte – Pädagogik. Festschrift für W.M. zum 60. Geburtstag am 9. Juni 1961*. Hrsg. von F. Wenzel. Göttingen 1961 s. 223-50. **Księgi pamiątkowe:** *Geographie – Geschichte – Pädagogik. Festschrift f. W.M. zum 60. Geb. am 9. 6. 1961*. Hrsg. v. F. Wenzel. Göttingen 1961, 258 s. [ze spisem prac]. – W.M. 1901-1976. Hrsg. von M. Maas. Braunschweig 1977, 107 s., tabl. [na s. 79-107: bibliogr. jego prac]. **Przyczynki:** *W.M. Der Westpreusse* 13: 1961 nr 16 s. 3. – Prof. Dr. W.M. *Bromberg* 16: 1976 nr 51 s. 16.

Macer* Sebastian (zm. 1663) rektor gimn. w Lesznie. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** Ł. Kurdybacha: Inscenizacja „Januy” Komeńskiego. *Acta Comeniana* 1957 s. 175-86. – M. Česnaková-Michalcová: Dramaty J. A. Komeńskiego i jego poglądy na teatr szkolny. *PTeatr* 1960 s. 502, 505. – A. Kawecka-Gryczowa: Leszno, ośrodek wydawniczy Jednoty. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 1964 – A. Matuszewski: Odrębność i stereotypowość życia umysłowego w Lesznie w XVII w. Leszno 1998 s. 95-9. – J. Dworzaczkowa: Szkoła w Lesznie do 1656 roku. Leszno 2003 s. 60-2.

- Macewicz* Gustaw (1879-1937) inspektor wojsk lotniczych wojska wielkopolskiego, gen. bryg. WP. **Słowniki:** PSB; SBPW. **Przyczynki:** Z. Bulzacki: Lotnictwo w powstaniu wielkopolskim 1918-1919. *KMP* 1969 nr 11 s. 21-40. – B. Polak: Wojsko wielkopolskie 1918-1920. Cz. 1. Koszalin 1990 s. 35.
- Macharzyńska* Maria, zamężna Krzyszkowska (1851- działała do 1900) śpiewaczka. **AW:** 4576. **Słowniki:** SBTP.
- Machnicki* Kazimierz (1780-1844) prawnik, major WP, działacz niepodl., mason. **AW:** 4578. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** W. Bortnowski: Walka o cele powstania listopadowego (od 29 listopada 1830 do lutego 1831). Łódź 1960. – H. Dylągowa: Towarzystwo Patriotyczne i Sąd Sejmowy (1821-1829). Wwa 1970.
- Machnicki* Waclaw (1898-1978) st. sierżant WP, powstaniec wlkp. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 1.
- Machnikowski* Sylwester (1903-1939) nauczyciel gimn., publicysta. **Słowniki:** SBL; Nauczyciele MM; Członkowie tajnych tow. **Biografie i noty biograficzne:** M. Halec: Spotkanie ku czci S.M. (1903-1939). *RLeszcz.* 1985 s. 355-60. – S. Jedraś: o profesorze Machnikowskim. *Pan. Leszcz.* 1986 nr 9 s. 14. – Do końca wierni. Leszno 2008 s. 33. **Przyczynki:** M. Walczak: Nauczyciele wielkopolscy w latach wojny i okupacji 1939-1945. P. 1974 s. 476. – Z. Smoluchowski: o słynnym regionaliście. *Pan. Leszcz.* 1987 nr 20 s. 22.
- Machowski* Walenty (1888-1937) lekarz, działacz społ. i polit. **Słowniki:** PSB; PTPN. **Przyczynki:** J. Hulewicz: Studia wyższe młodzieży z zaboru rosyjskiego w uczelniach galicyjskich w latach 1905-1914. [W:] *Zeszyty Naukowe UJ. Historia* nr 3. Kraków 1958 s. 282.
- Maciaszczyk* Klemens (1922-1967) trener i działacz sportowy w Rogowie. **Słowniki:** Anders.
- Maciaszek* Jan (1876-1932) prawnik, powstaniec wlkp., kpt., prezydent B. **AW:** 4580. **Słowniki:** PSB; BSB II (i fot.); SBPW; Członkowie tajnych tow.; AMOstr. z. 10. **Przyczynki:** Z. Grot [i in.]: : Wielkopolska w walce o niepodległość 1918-1919. Wwa 1968. – M. Wojciechowski: Podkomisariat Naczelnej Rady Ludowej. [W:] *Prace BTN. Komisja Historyczna* nr 4. B. 1969. – M. Wojciechowski: Ruch polski w Bydgoszczy (lipiec 1919 – styczeń 1920). [W:] *Bydgoszcz w dobie powstania wielkopolskiego. Praca zb. pod red. Z. Grot.* B. 1970. – *Wojskowe aspekty powstania wielkopolskiego 1918-1919.* P. 1985 s. 23, 26, 34, 42, 60, 79, 80-82, 136, 180, 225, 227, 273. – P. Bauer: Generał Józef Dowbor-Muśnicki 1867-1937. P. 1988 s. 135-8. – A. Czubiński: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1988 s. 9, 155, 165, 176, 185, 189, 198, 203, 205, 212, 215-7, 219-20, 222-3, 228-9, 270. – B. Polak: Generał Stanisław Taczak 1874-1960. P. 1988 s. 41-3, 52, 55-6, 58, 91. – B. Polak: Wojsko wielkopolskie 1918-1920. Koszalin 1990 s.34, 43, 55, 63, 67-9, 91, 93, 122, 246. – J. Kutta: Prezydenci miasta Bydgoszczy 1920-1939. B. 1991, passim. – Powrót Bydgoszczy do Macierzy 1920. Protokół dotyczący aktu oddania miasta Bydgoszczy Generalnemu Komisarzowi Rządu Polskiego. Wyd. J. Kutta. B. 1993, passim (i fot.). – Z. Dworecki: Poznań i poznaniacy w latach Drugiej Rzeczypospolitej 1918-1939. P. 1994 s. 63. – J. Nowakowski: Pamiętny rok 1920 w Bydgoszczy. Stockholm 1996 s. passim.
- Maciaszek* Stanisław (1872-1930) ks., działacz społ., gosp. i oświat. **Słowniki:** PSB; PTPN.

Maciej* (zm. ok. 1268) notariusz ks. Bolesława Pobożnego. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** K. Maleczyński: Zarys dyplomatyki polskiej wieków średnich. Wr. 1951 s. 162 i n. – M. Bielińska: Kancelarie i dokumenty wielkopolskie XIII wieku. Wr. 1967. R: K. Jasiński *PH* 59: 1968 s. 167. – F. Sikora: Krytyka autentyczności dokumentów Przemysła I. *Studia Historyczne* 11: 1968 s. 147-8. – F. Sikora: Dokumenty i kancelaria Przemysła i oraz Bolesława Pobożnego 1239-1279 na tle współczesnej dyplomatyki wielkopolskiej. Wr. 1969 s. 69-73, 127-36, 175-7. – Dz. Wlkp. i s. 38-44.

Maciej* (zm. ok. 1280) woj. inowr. **AW:** 4592. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Baszkiewicz: Powstanie zjednoczonego państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku. Wwa 1954 s. 191-3, 226-7, 231, 293, 315. – K. Jasiński: Porozumienie kujawsko-pomorskie w 1280 roku. *ZH* 21: 1955 z. 3-4 s. 7-44. – J. Bieniak: Rola Kujaw w Polsce Piastowskiej. *Ziemia Kujawska* 1: 1963 s. 44-7. – J. Bieniak: Przynależność administracyjno-polityczna kasztelanii nadgoplańskich w latach 1267-1327. [W:] Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Historia nr 2. Toruń 1966 s. 63-73. – J. Powierski: Uwagi o wydarzeniach kujawskich w latach 1267-1271. [W:] Prace BTN. Komisja Historyczna. Z. 5. B. 1968 s. 43-76. – R. Grodecki: Dzieje wewnętrzne Polski XIII w. [W tegoż:] Polska piastowska. Wwa 1969 s. 217, 242-6.

Maciej* (XIII w.) kaszt. łędzki, kaliski. **Biografie:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Maciej* Borkowic (zm. 1358/60) dziedzic Koźmina, kaszt. łędzki, woj. i star. pozn. **AW:** 500. **Słowniki:** PSB; WSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Biografie:** H. Nowaczyk: M. B.: kaliszanie z obrazów Matejki. *Ziemia Kaliska* 1983 nr 23 s. 1, 7. – M. Pietrowski: Biografie: M. B. *Szkice Koźmińskie* Nr 17 (1996) s. 51-5. **Przyczynki:** Z. Kaczmarczyk: Kazimierz Wielki. Wwa 1948 s. 118-9, 160-2. – S. Roman: Geneza statutów Kazimierz Wielkiego. Kr. 1961 s. 155-8. – Dz. Wlkp. i s. 307-8. – J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, ziemie łączycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 s. 291. – J. Łojko: Konfederacja M. B. *RH* 43: 1977 s. 29-58. – J. Łojko: Utworzenie starostwa generalnego Wielkopolski. *RH* 44: 1978 s. 131-43.

Maciej* (XIV w.) kan. gnieźn., skarbnik abpa Bodzanty. **Słowniki:** Jabłońska Kapituła s. 162.

Maciej* Chłapowski h. Dryja (zm. ok. 1411) kan. i archidiakon pozn., pleban w Górze. **Przyczynki:** Czyżak Kapituła s. 355.

Maciej* (XV w.) rektor szkoły parafialnej w Lwówku. **Przyczynki:** Nowacki II s. 670.

Maciej* z Błonia (zm. 1517) kan. gnieźn., lekarz nadworny Aleksandra Jagiellończyka i Zygmunta Starego. **AW:** 4584. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Nowacki

Maciej* z Brina – zob. Bniński Maciej.

Maciej* z Gołańczy (ok. 1285-1368) kan. gnieźn., pozn. i kruszewicki, bp kujawski. **AW:** 4588. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Biografie:** J. Bieniak: M. z G. herbu Pałuka (około 1285-1368), biskup włocławski. [W:] Ludzie pomorskiego średniowiecza. Szkice biograficzne. Red. J. Borzyszkowski. Wr. 1981 s. 67-72. **Przyczynki:** Z. Kaczmarczyk: Polska czasów Kazimierza Wielkiego. Kr. 1964 s. 23, 65, 81, 97, 116, 128, 143, 150. – Nowacki – S. Librowski: Wizytacje diecezji włocławskiej. *ABMK* 10: 1965 s. 147-72. – H. Chłopocka: Procesy Polski z zakonem

krzyżackim w XIV wieku. P. 1967 s. 30-1, 75-9, 89-90, 108, 134, 145-7, 206, 229-30. – J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969. – J. Bieniak: Krąg rodzinny biskupa kujawskiego Macieja Pałuki. (Korekta do „Rodu Pałuków” W. Semkowicza). *ZHist.* 50: 1985 z. 2-3. – Bogacka Pastorały s. 137-49. – J. Pakulski: Geneza pieczęci herbowych biskupów i arcybiskupów metropolii gnieźnieńskiej. [W:] Polska heraldyka kościelna. Red. K. Skupieński [i in.]. Wwa 2004 s. 31.

Maciej* z Górki h. Dryja (XV/XVI w.) pleban w Tuszynie, kan. kaliski, kapelan abpa Jana Łaskiego. **Słownik:** Gąsiorowski Notariusze.

Maciej* z Kębłowa (XV w.) ks. husycki z Kębłowa w Wlkp. **Słowniki:** PSB.

Maciej* z Kobyлина (XV w.) lekarz, mistrz Akademii Krak. **AW:** 4590. **Źródła:** *Catalogus codicum BJ* sygn. 351, 372, 649, 760, 784, 1211, 1333, 1353, 1686, 1904, 2177.

Maciej* Grzymała z Konarskiego (zm. 1450) pleban w Krobi, rektor szkoły katedralnej w P. **Słownik:** Gąsiorowski Notariusze. **Przyczynki:** Nowacki i s. 412-3, II s. 674.

Maciej* z Krajny (zm. po 1546) lekarz i bibliofil. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** *Katalog inkunabułów Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu*. Oprac. A. Kawecka-Gryczowa. Wr. 1956. – L. Hajdukiewicz: *Biblioteka Macieja z Miechowa*. Wr. 1960. – H. Barycz: *w blaskach epoki odrodzenia*. Wwa 1968 s. 425.

Maciej* z Krakowa (zm. 1481) opat trzemeszeński. **AW:** 4591. **Słowniki:** SPKP. **Przyczynki:** M. Gębarowicz: *Witruwiusz w Polsce XV w. Prace Komisji Historii Sztuki* 8: 1939/46 z. 2 s. 248-250. – S. Hain: *W. Kot. P.* 1948 s. 129. – = A. Szafranski: *État de recherches sur la vie et l'oeuvre de Mathieu de Cracovie. Bulletin de Recherches de L'Institut de La Culture Médiévale* 1: 1966-69 s. 43-6.

Maciej* z Krośnina (zm. ok. 1465) kan. kolegiaty św. Jerzego w Gnieźnie, kan. kruszwicki i pozn., notariusz publ. **Słowniki:** Gąsiorowski Notariusze. **Źródła:** *Bullarium IV* nr 2304, V (wiele wpisów). **Przyczynki:** Nowacki i s. 717, II s. 354, 611.

Maciej* z Lubstowa (zm. 1408) kaszt. śremski, woj. inowr. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Maciej* z Łabiszyna (ok. 1370-1430) woj. brzeski kujawski. **AW:** 4592. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** *Wielkopolskie rotty sądowe XIV-XV wieku*. Wyd. H. Kowalewicz, W. Kuraszkiewicz. P. [i in.] 1957-67 t. 1 nr 1268, t. 2 nr 764. – *Księga ziemna poznańska 1400-1407*. Wyd. K. Kaczmarczyk, K. Rzycki. P. 1960. – *Bitwa pod Koronowem 10 X 1410 (referaty M. Biskupa i Z. Spieralskiego)*. B. 1961. – A. Wojtkowski: *Tezy i argumenty polskie w sporach terytorialnych z Krzyżakami. Cz. 1 (1310-1454). Komunikaty Mazursko-Warmińskie* nr 91: 1966 s. 46. – *Dokument strony polsko-litewskiej traktatu przymierza z państwami unii kalmarskiej z 1419 roku*. Wyd. Z. Nowak. *ZH* 36: 1971 z. 3 s. 65-73.

Maciej* z Łabiszyna (zm. po 1452 r.) rektor Akademii Krak., filozof, teolog. **AW:** 4593. **Słowniki:** PSB; *Filozofia w Polsce*; SPKP. **Źródła:** *Komentarz Macieja z Łabiszyna do ośmiu początkowych*

rozdziałów z ewangelii św. Jana (BJ 1273, BJ 1455). Wyd. S. Wielgus. *Acta Mediaevalia* 3: 1978 s. 71-107, rés. [we wstępie biografia M. z Ł.]. – Catalogus codicum BJ V sygn. 687, 714, 757; VI sygn. 818; VII sygn. 1253, 1255-6; VIII sygn. 1273. – M. z Ł.: „Collatio pro statutis legendis”. Oprac. M. Gensler [i in.]. *Studia Mediewistyczne* [Z.] 34/35. (1999/2000) s. 315-20 [mowy łacińskie]. **Biografie:** B. Chmielowska, Z. Włodek: M. z Łabiszyna. Wr. 1971. **Przyczynki:** M. Kowalczyk: Krakowskie mowy uniwersyteckie z pierwszej połowy XV w. Wr. 1970. – M. Markowski: Burydanizm w Polsce w okresie przedkopernikańskim. Wr. 1971.

Maciej* z Modliszewa, Grodzca i Łubowa (zm. 1449) kan. gnieźn., dziekan pozn.

Maciej* Borek z Osiecznej (zm. ok. 1452/3) kaszt. nakielski, star. wschowski. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** Nowacki.

Maciej* Figa z Ośna i Żołędowa (zm. między 1445 a 1449) sędzia inowr. **Słowniki:** Inowr. SB IV. **Przyczynki:** Historia Bydgoszczy. Red. M. Biskup. T. 1. B. 1991 s. 109. – Społeczeństwo Polski średniowiecznej. T. 8. Red. S.K. Kuczyński. Wwa 1999 s. 201.

Maciej* z Pełczyna, Pyzdr (zm. po 1500) benedyktyn, opat na Świętym Krzyżu, bibliotekarz. **Słowniki:** PSB; SPKP. **Przyczynki:** M. Hornowska, H. Zdzitowiecka-Jasieńska: Zbiory rękopiśmienne w Polsce średniowiecznej. Wwa 1947 s. 324, 346, 395. – W. Semkowicz-Zarębina: Powstanie i dzieje autografu Annalium J. Długosza. Kr. 1952 s. 65-6. – J. Zathey: Katalog rękopisów średniowiecznych Biblioteki Kórnickiej. Wr. 1964 s. 486-93. – J. Wiesiołowski: Kolekcje historyczne w Polsce średniowiecznej. Wr. [i in.] 1965 s. 52, 78-9, 139. – M. Zwiercan: Komentarz Jana z Dąbrówki do Kroniki mistrza Wincentego zwanego Kadłubkiem. Wr. [i in.] 1969 s. 36-9, 162-3, 170.

Maciej* z Raciąża (zm. ok. 1483) kan. gnieźn., kaznodzieja, prawnik, dyplomata. **AW:** 4596. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut. **Przyczynki:** K. Górski: Pisma polskie w obronie Związku Pruskiego a geneza „złotej wolności”. *RH* 18: 1949 s. 86-90, 95-6, 103. – M. Biskup: Zjednoczenie Pomorza Wschodniego z Polską w poł. XV w. [W:] Szkice z dziejów Pomorza. T. 1. Wwa 1959. – M. Biskup: Trzynastoletnia wojna z Zakonem Krzyżackim 1454-1466. Wwa 1967. – K. Górski: Polski traktat polityczny z XV w. *Rocznik Olsztyński* 1968.

Maciej* z Sapowic (zm. ok. 1511) pleban w Skórzewie. **Biografie:** P.M. Dziembowski: Proboszczowie parafii świętego Marcina i świętego Wincentego w Skórzewie. Skórzewo 2010, s. 41.

Maciej* ze Słupów – zob. Słupski Maciej.

Maciej* z Tarnowa (XV w.) kan. łęczycki i pozn. **Słownik:** Gąsiorowski Notariusze. **Źródła:** Bullarium IV nr 347-8, 352, 761. **Przyczynki:** Nowacki i s. 113.

Maciej* z Wąsoszy h. Pałuka (zm. 1423/24) podkomorzy, sędzia i woj. kaliski, star. nakielski. **Słowniki:** PSB; WSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** M. Biskup: z badań nad „wielką wojną” z zakonem krzyżackim. *KH* 66: 1959 s. 683. – W. Fenrych: Zabiegi Polski o nabycie Nowej Marchii w latach 1402-1411. [W:] Opuscula Casimiro Tymieniecki septuagenario dedicata. P. 1959 s. 37-58. – S.M. Kuczyński: Wielka wojna z zakonem krzyżackim w latach 1409-1411. Wwa 1960. – W. Pałucki: Studia nad uposażeniem urzędników ziemskich w Koronie do schyłku XVI wieku. Wwa 1962 s. 201-4. – Księga ziemna poznańska. Wyd. K.

Kaczmarczyk i K. Rzycki. P. 1960. – A. Gąsiorowski: Urzędnicy zarządu lokalnego w późnośredniowiecznej Wielkopolsce. P. 1970. – J. Bieniak: Krąg rodzinny biskupa kujawskiego Macieja Pałuki (korekta do Rodu Pałuków Władysława Semkowicza). *ZH* 50: 1985 z. 3. – J. Bieniak: Kościelna Wieś i jej dziedzice w średniowieczu. [W:] *Kościelna Wieś na Kujawach. Studium osadnicze* pod red. L. Kajzera. Łódź 1994, s. 67.

Maciejewski* (+) powstaniec z 1848 r. **Źródła:** List Maciejewskiego z lazaretu w Śremie z dnia 24 maja 1848 roku. Oprac. J. Kozłowski. *KW* 1993 nr 2 s. 95-102.

Maciejewski* Alfons Antoni (1906-1979) ortopeda, dyrektor i ordynator Miejskiego Szpitala Ortopedycznego w Poznaniu. **Źródła:** Akta personalne w PKP Poznań – R 42287. **Biografie:** M. Przychodzki: A.A. M. (1906-1979). Ortopeda. [W:] *Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985*. P. 1991 s. 226-7, bibliogr. **Przyczynki:** K. Neyman: *Zalążki służby zdrowia*. [W:] *Trud pierwszych dni*. Poznań 1945. Red. T. Światała. P. 1970.

Maciejewski* Czesław (1881-1976) działacz ludowy, współtwórca sekcji POW w Kowalewie. **Biografie:** *Jarecki POW* s. 158-60, fot.

Maciejewski* Feliks (XX w.) prezydent Poznania. **Przyczynki:** T. Światała: F. M. – pierwszy prezydent wyzwolonego Poznania. *Mottyniana*. *KMP* 1965 nr 1 s. 85-104, il.

Maciejewski* Franciszek (1879-1948) działacz gosp. i społ. **Słowniki:** WSB. **Biografie:** *Byli wśród nas* (AE) s. 41-2. **Artykuły:** *+Gł. Wlkp.* 1948 z 11 l. – *Głos Ostrowski* 1948 z 11 l. – *Kurier Poznański* 1948 z 11 l.

Maciejewski* Franciszek (zm. 1987) archeolog polski i niem., adjunkt w Muzeum Arch. w P., badacz Biskupina. **Przyczynki:** *Badacze Biskupina*. Red. A. Grossman [i in.] *Biskupin* 2005 [R. T. Maczujewski, A. Grossman, W. Piotrowski: *Biskupiński czas* F. M. s.125-38] i *passim*, il.

Maciejewski* Henryk (1923-1983) ekonomista, doc. PP. **Biografie:** *Spraw. Zarządu PTPN 1981-1983* s. 29.

Maciejewski* Jakub (zm. 1916) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Maciejewski* Jarosław (1924-1987) historyk literatury, prof. UAM. **Słowniki:** *Współcz. pisarze*; *SHist.* **Bibliografie:** J. Fiećko: *Bibliografia prac profesora J.M.* [W:] *Fakty i interpretacje*. *Wwa* 1991 s. 20-9. – *Nota bibliograficzna*. [W:] J. Maciejewski: *Mistyczne symbole i polityczner realia. Studia i głosy. Wstęp i dobór tekstów* J. Fiećko i Z. Przychodniak. P. [PTPN] 2007, s. 187. **Biografie:** B. Chrzóstowska: J.M. *Rocznik Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza* 1988. – T. Lewandowski: *Wychowawca i uczonec*. *Nurt* 1988 nr 1 s. 6-7. – Z. Raszewski: *Pożegnanie Profesora M.* *Pamiętnik Teatralny* 1988 z. 1/2. – L. Słowiński: *Zmarł prof. dr hab. J.M.* *Polonistyka* 1988 nr 9. – J. Starnawski: J.M. *RL* 1988 nr 6. – *Spraw. Zarządu PTPN 1987-1989* s. 24. – M. Witkowski: J.M. *PLit* 1990 z. 1. – J. Fiećko, Z. Przychodniak: *Historia i sumienie – o drodze naukowej Profesora M.* [W:] J. Maciejewski: *Mistyczne symbole i polityczner realia. Studia i głosy. Wstęp i dobór tekstów* J. Fiećko i Z. Przychodniak. P. [PTPN] 2007, s. 9-23. **Przyczynki:** T. Lewandowski: J.M. *naukowe drogi*. [W:] *Fakty i interpretacje*. *Wwa* 1991 s. 5-19. – K. Kolska: *Rozważny i romantyczny*. *GWyb.* (P.) 1997 nr 252 s. 6.

Maciejewski* Józef (1715 – po 1770) wikary i komendariusz w Skórzewie. **Przyczynki:** P.M. Dziembowski: Proboszczowie parafii świętego Marcina i świętego Wincentego w Skórzewie. Skórzewo 2010, s. 70-1.

Maciejewski* Józef (1860-1893) chemik. **Słowniki:** PTPN.

Maciejewski* Józef (1910-1980) internista, kardiolog **Biografie:** A. Sapiński: J.M. (1910-1980). Internista. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 228-9.

Maciejewski* Julian Walenty (1884-?) powstaniec wlkp., działacz niepodl. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** B. Polak: Przyczynki do działalności Straży Ludowej w Poznańskim 1918-1919. *Koszalińskie Studia i Materiały* 1983 s. 43-54.

Maciejewski* Marian (1926-1998) proboszcz w Pniewach. **Słowniki:** Anders.

Maciejewski* Roman (1910-1998) muzyk, kompozytor. **Słowniki:** SBL; Encyklopedia muzyczna PWM. Kraków 2000; SMP. **Biografie:** W. Maciejewski: Artysta R.M. *PLudu* 1991 z. 5 s. 25-29. – W. Maciejewski: R.M. – mój brat. *Monochord. De musica acta, studia et commentarii* T. 5, 1994. – W. Maciejewski: R.M. człowiek i twórca. Leszno 1999, 64 s., il. – M. Wieczorek: R.M. Klasyk XX wieku. a 20th Century Classic. Gdańsk 2004. – M. Wieczorek: R.M. Kompozytor pokolenia zgubionego. P. [PTPN] 2008, 351 s., il., nuty, bibliogr. – Marek Zaradniak: R.M. - niedoceniony geniusz? *Polska Głos Wielkopolski* 2008 nr 80 dod. *Pasaż Kultury* s. 3, il. – Janina Małgorzata Halec: R.M. - kompozytor za mało znany. *Rocznik Leszczyński* 11: 2011 s. 11-19. – R.M. - twórca charyzmatyczny. Red. nauk. Jagna Dankowska, Janina Tatarska, Anna Brożek. Poznań [Wydawnictwo Akademii Muzycznej im. Ignacego Jana Paderewskiego]; Warszawa: [Wydawnictwo Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina] 2010, 305 s., XXXIII s., il., tabl. + dysk optyczny (CD-ROM). **Przyczynki:** S. Kisielewski: Muzyka w Krakowie. *Tyg. Powsz.* 1947 nr 17. – S. Kisielewski: Po festiwalu polskiej muzyki ludowej. *Tyg. Powsz.* 1949 nr 22. – S. Kisielewski: Wspomnienia muzyczne. *Tyg. Powsz.* 1949 nr 34. – J. Dwankowska: M. – Composer. *American Council of Polish Cultural Clubs* 1955 No 6. – W. Rüger: Missa pro defunctis R.M. na Warszawskiej Jesieni. *Jednota* 1960 nr 11 s. 257. – M. Wallek-Walewski: o M. bez entuzjazmu. *Gazeta Krakowska* 22.09.1960. – T. Kaczyński: Rozmowa z twórcą „Requiem”. *Tyg. Powsz.* 1961 nr 2. – M. Kondracki: o Requiem. *Ruch Muzyczny* 1961 nr 15. – S. Dąbek: Twórczość mszalna kompozytorów polskich XX wieku. Wwa 1966. – M. Bernheimer: Wagner Introduces M. *Los Angeles Times* 03.11.1975. – B. Kwiatkowska: Amerykańska prapremiera „Requiem” R.M. *Wiadomości* 18.01.1976. – rog [Rogowski]: „Requiem” z Happy Endem. *Przekrój* 01.02.1976. – E. Solińska: „Requiem” R.M. *Życie Warszawy* 09.11.1989. – J. Mendel: Kompozytor – asceta. *Gazeta Robotnicza* 03.09.1990. – B. Pocij: Próby utrwalenia. „Requiem” M. *Ruch Muzyczny* 1990 nr 5. – J. Jasieński: Wieczór z Chopinem i M. *Tygodnik Solidarność* 19.07.1991. – F. Lilpop-Krance: Powroty. Białystok 1991. – T. Kaczyński: Wywiad z R.M. *Monochord. De musica acta, studia et commentarii* T. 5, 1994. – J. Marczyński: Kto wyda utwory R. M.? Rekopisy w walizkach. *Rzeczpospolita* 15/16.10.1994. – K. Bilica: Sylwetka R.M. [W:] *Muzyka polska 1945-1995*. Kr. 1996. – M. Komorowska: Muzyka R.M. w Lesznie. *Ruch Muzyczny* 1997 nr 22 s. 13. – K. Bilica: R.M. i jego Missa pro defunctis. *Dysonanse* 1998 nr 1 s. 14-9, bibliogr. – M. Halec: Muzyka R.M. w Leszczyńskim. *Informator Kulturalny i Turystyczny Południowo-Zachodniej Wielkopolski*

1998 nr 3 s. 5-8. – A. Kłaput-Wiśniewska: Język muzyczny utworów wokalnoinstrumentalnych R.M. [W:] Język – System – Styl – Forma. Red. W. Młociński. B. 1998. – J. Marczyński: Walizka pełna nut. *Rzeczpospolita* 23/24.05.1998. – M. Dąbrowski: Wspomnienie o Romku M. z lat wczesnej młodości. [W:] Gawędy starego muzyka. P. 1999. – D. Derwich: Wszystkie drogi prowadziły do Leszna. *G. Pozn.* 27.10.2000. – M. Halec: Gabinet R.M. w leszczyńskiej Bibliotece Publicznej. *KW* 2000 nr 4 s. 99-102. – S. Dąbek: R.M. – artysta kreatywności biblijnej. [W:] Blżej człowieka blżej muzyki. Red. A. Białkowski, B. Smoleńska-Zielińska. Lublin 2002. – M. Wieczorek: M. na nowo odkrywany. *Ruch Muzyczny* 2005 nr 3. – K. Karasek: R.M. pro defunctis. *Pióro* 2006 nr 0. – J. Marczyński: Kondcert „Requiem” R.M. Medytacje nieustającego wędrowca. *Rzeczpospolita* 10.05.2006. – T. Zieliński: „Mazurki” R.M. *Ruch Muzyczny* 2007 nr 25.

Maciejewski* Tadeusz (1923-1988) więzień obozów, działacz rolniczy. **Przyczynki:** T. Maciejewski: JT. M. *GWyb.* (P.) 2000 nr 67 s. 9.

Maciejewski* Wiktor (1900-?) drukarz. **Słowniki:** L. Hass: Wolnomularze polscy w kraju i na świecie 1821-1999. Słownik biograficzny. Wwa 1999.

Maciejewski* Władysław (1890-1968?) laborant w katedrze archeologii UP. **Biografie:** J.E. Kaczmarek s. 337-8. **Przyczynki:** Z. Hilczerówna: Czterdziestolecie pracy W.M. z *otchłani wieków* 23: 1957 z. 3 s. 152-4, il.

Maciejewski* Zygmunt (1914-1999) aktor, tłumacz. **Słowniki:** SBL. **Biografie:** W. Sadowy: Z.M. *Gaz. Wyb.* dodatek *Gazeta Stołeczna* z 16 IX 1999.

Maciejewski* Bernard (1548-1608) dziekan gnieźn., abp gnieźn., kardynał. **AW:** 4600. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Przyczynki:** T. Długosz: Biskupi polscy XVII i XVIII w. *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 5: 1959 z. 2 s. 73-98. – B. Natoński: Geneza i budowa katedry lubelskiej. *NP* 27: 1967 s. 65-73, 83, 114. – J. Maciszewski: Polska a Moskwa 1603-1618. Opinie i stanowiska szlachty polskiej. Wwa 1968. – Kościół w Polsce. Kr. 1969. – H. Wisner: Opinia szlachecka Rzeczypospolitej wobec polityki szwedzkiej Zygmunta III. *ZH* 38: 1973 z. 2 s. 20, 24.

Maciejewski* Samuel (1499-1550) kan. gnieźn., bp krakowski, kanclerz wielki koronny. **AW:** 4601. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Przyczynki:** A. Dembińska: Zygmunt I. P. 1948 s. 12, 14-5, 27, 29, 30, 40, 44, 52, 56, 58-61, 76, 88-9, 92-3. – B. Leńnodorski: Dominium warmińskie. P. 1949 s. 68-9. – Ł. Górnicki: Dzieje w Koronie. Wyd. H. Barycz. Wr. 1950 s. 7, 14, 17, 20-1, 29, 31-6. – Nowacki – K. Morawski: czasy zyguntowskie na tle prądów odrodzenia. Wwa 1965.

Mackiewicz* Ignacy (1864-1917) lekarz. **Słowniki:** Slek. IV. **Przyczynki:** J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 115, 118.

Macniew* Władimir Nikołajewicz (+) gubernator kaliski. **Słowniki:** Ł. Chimiak: Gubernatorzy rosyjscy w Królestwie Polskim. Szkic do portretu zbiorowego. Wr. 1999.

Maćkiewicz* Ignacy (1861-1917) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Maćkowiak* Edmund (1903-1971) dyrygent, kompozytor, krzewiciel śpiewu, prof. i rektor PWSM w Poznaniu. **Słowniki:** PSB; WSB; Dyrygenci; KostrzSB **Biografie:** Sylwetki działaczy

Wielkopolskiego Związku Śpiewaczego. *Życie Śpiewacze* 1950 nr 8-9 s. 25. – S. Kwaśnik: Sylwetki działaczy Wielkopolskiego Związku Śpiewaczego. *KMP* 1950 nr 8-9. – T. Światała: E. M. *Gł. Wlkp.* 1962 nr z 8 I. – T. Światała: Doc. E. M. rektor Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej. *KMP* 30: 1962 nr 1 s. 93-5, il. – M. Weigt: Prof. E. M. z żałobnej karty. *KMP* 39: 1971 nr 4 s. 124-8, il. **Przyczynki:** W. Gembik, A. Warzok: Wspomnienia Opolan. Wwa 1960 s. 162, 168, 197, 336, 338. – A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego w dziedzinie upowszechniania kultury za rok 1963. Nagrody indywidualne. *KMP* 1965 nr 2 s. 96-8. – 50 lat Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Poznaniu. Wwa – P. 1973. **Artykuły:** *RKaI.* 4: 1971 s. 299.

Maćkowiak* Jan (1905-59) ks., proboszcz parafii św. Marcina w Poznaniu. **Biografie:** B. Sikorski: *Śp. ks. J.M. MK* 11: 1960 nr 3 s. 178-83. – Kościół i Parafia świętego Marcina w Poznaniu 1939-1999. Na podstawie kroniki parafialnej oprac. K. Krzyżaniak. P. 1999, s. 31-2.

Maćkowiak* Wiktor (1878-1941) inż. mechanik, dyrektor Państwowej Wyższej Szkoły Budowy Maszyn w P., działacz polonijny. **AW:** 4604. **Słowniki:** PTPN; SBTech. IX; Słownik polskich towarzystw naukowych. T. 2. Cz. 2. Wwa 1994. **Przyczynki:** Szkoły inżynierskie w Poznaniu 1945-1955. Politechnika Poznańska 1955-66. Red. K. Kapitańczyk [i in.]. P. 1966. – Nauka w Wlkp. – Politechnika Poznańska i wcześniejsze uczelnie techniczne w Poznaniu. Pod red. W. Dembeckiej. P. 1976. – A. Ryfowa: Działalność Sokoła Polskiego w zaborze pruskim i wśród wychodźstwa. P. 1976. – W. Dembecka: Absolwenci Państwowej Wyższej Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki w Poznaniu. P. 1986. – W. Dembecka: Wydział Budowy Maszyn Politechniki Poznańskiej. Historia i teraźniejszość. P. 1991.

Maćkowicz* Izydor (XX w.) działacz narodowy w Złotowie, kierownik V Dzielniczy Polaków w Niemczech. **Słowniki:** Anders.

Maćkowski* Jan Karol (1865-1915) publicysta, społecznik. **AW:** 4605. **Słowniki:** PSB; WSB; SPKP. **Źródła:** J. K.M. Wspomnienia Śląskie. Opr. J. Glensk. Opole 1970. **Przyczynki:** J. Glensk: J. K.M. jako redaktor „Nowin Raciborskich”. Opole 1966. – J. Glensk: „Nowiny Raciborskie” w latach 1889-1904. Katowice 1970. – Z. Bednorz: Nad rocznikami dawnych gazet śląskich. Wr. 1971 s. 14, 16, 20, 42-4. – J. Glensk: Ostatnie słowo w sprawie „Nowin”. *Zaranie Śląskie* 1972 z. 1/2 s. 169-73. – Z. Mrozek, I. Piechowiak: Literatura popularna Wielkopolski i Pomorza 1890-1918. Studia portretowe wybranych pisarzy. B. 1995, 89 s. [dot. m.in. J.K. M.].

Maćkowski* Władysław (1891-1970) nauczyciel gimn., działacz społ., kpt. WP. **Słowniki:** Wrzesiński SB.

Madaliński* Antoni Józef (1739-1804) gen., działacz polit. **AW:** 4608. **Słowniki:** PSB; WSB. **Biografie:** S. Jędraś: Brygadier M. *PLudu* 1992 z. 5-6 s. 21-22. **Przyczynki:** J. Muszyńska-Zygmańska: Wielkopolska w powstaniu kościuszkowskim. P. 1947. – W. Tokarz: Insurekcja warszawska 17 i 18 kwietnia 1794 r. Wwa 1950. – S. Herbst: Bitwa na przedpolu Warszawy w lipcu 1794 r. *PH* 1953 s. 356-8, 360-1, 371. – J. Wąsicki: Powstanie kościuszkowskie w Wielkopolsce. P. 1957 s. 50-5, 76, 124-5, 127-8, 131-3, 141, 149-50. – W. Tokarz: Marsz Madalińskiego. [W:] Rozprawy i szkice. Wwa 1959 II. – S. Herbst: Początki polskiej wojny rewolucyjnej 1794 r. *Studia i Materiały do Historii Wojskowości* 13, 1967 cz. 2 s. 24-33, 35-7, 39-40, 42-3, 46, 48, 54, 57. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970. – J.

Kitowicz: Pamiętniki czyli Historia polska. Opr. P. Matuszewska. Wwa 1971. – Kazimierz Kasperkiewicz: Kolski epizod generała M. *Przegląd Kolski* 2007, nr 33, s. 4 [dot. związków z Kołem w okresie powstania kościuszkowskiego]

Madaliński* Bonawentura (1620-1691) kan. pozn. i gnieźn., archidiakon śremski, administrator opactwa w Trzemesznie, bp kujawski, sekretarz woj. pozn. K. Opalińskiego. **AW:** 4609. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Źródła:** Listy Krzysztofa Opalińskiego do brata Łukasza. Wr. 1957. **Przyczynki:** A. Sajkowski: Krzysztofa Opalińskiego „droga francuska”. *SiMDW* 2: 1956 s. 249-51. – Nowacki – W. Czermak: Ostatnie lata Jana Kazimierza. Wwa 1972 s. 341, 416-8.

Madaliński* Jan (zm.1644) bp sufragan gnieźn., kan. kruszwicki, pozn. i gnieźn., opat komendatoryjny lędzki, sekretarz królewski. **AW:** 4610. **Słowniki:** Biskupi. **Źródła:** Rota s. 211.

Madaliński* Teodor (XVII w.) cysters w Łądzie, opat w Jedrzejowie. **Źródła:** Rota s. 359, 393-400, 438, 460.

Madeja* Józef (1829-1968) klarnecista, kompozytor, prof. PWSM w Poznaniu. **Słowniki:** PSB; WSB; SMP. **Biografie:** A. Nowak, I. Soliński: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego w dziedzinie upowszechniania kultury za rok 1962. *KMP* 1964 nr 3 s. 69-70. – B. Urbanowicz: Wspomnienie pośmiertne o J.Z. *KMP* 37: 1969 nr 4 s. 143-5. **Przyczynki:** K. Wiłkomirski: Wspomnienia. Kr. 1971. – 50 lat Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Poznaniu. Wwa [i in.] 1973.

Maeusel* Antoni (1883-?) lekarz. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow.

Magdziński* Teofil (1818-1889) prawnik, działacz społ.-polit., powstaniec 1846, 1848 i 1863. **AW:** 4614. **Słowniki:** PSB; SPKP; PTPN; Mann Handbuch: AMM; BSB II (i fot.). **Źródła:** *Deutsche und Polen in der Revolution 1848-1849. Dokumente aus deutschen und polnischen Archiven.* Rhein [????] 1991 s. 279-81, 394, 686. **Biografie:** J. Podgóreczny: Zasłużeni działacze. *Biuletyn WDK PWRN.* B. 1958 nr 3 s. 44. – J. Podgóreczny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967 s. 194. **Przyczynki:** D. Fajnhauz: R. 1846 na ziemiach Litwy i Białorusi *PH* 1957 z. 4 s. 688-93. – E. Szymańda: Wybitni bydgoszczanie. *Kal. Bydg.* 1979 s. 43. – W. Feldman: Dzieje polskiej myśli politycznej 1864-1914. Wwa 1933 (reprint 1991) s. 175. – A.J. Markiewicz: Nieśmiertelne nie umiera! B. 1992 s. 56-7, 70-1. – S. Wierzchosławski: Elity polskiego ruchu narodowego w Poznańskim i w Prusach Zachodnich w latach 1850-1914. Toruń 1992 s. 53, 144. – M. Rezler: Wielkopolska Wiosna Ludów (1848 roku). P. 1993 s. 34.

Magnuszewicz* Mikołaj (1812-1884) aptekarz, kupiec, powstaniec 1830. **AW:** 4619. **Słowniki:** AMM; Opalenicki SB II. **Biografie:** B. Wojcieszak: Zasłużył na dobre imię i szacunek powszechny. *Echa Opalenickie* 1994 nr 3. **Przyczynki:** Motty. – Z. Grot: Rok 1863 w zaborze pruskim. P. 1963 s. 122. – K. Butkiewicz: Pułkownik Edmund Callier (1833-1893). Wwa 1969 s. 16, 133. – W. Jakóbczyk: w poznańskim Bazarze. P. 1986 s. 30 i n. – M. L. Trzeciakowscy: w dziewiętnastowiecznym Poznaniu. P. 1987 s. 181. – Listy z Poznania. Wybór felietonów z drugiej połowy XIX wieku. P. 1988 s. 67-8, 95, 129. – B. Wojcieszak: Opaleniczenie w powstaniu listopadowym. *Echa Opalenickie* 1990 nr 11.

Magnuszewicz* Teodor (zm. ok. 1867) kupiec. **Słowniki:** PTPN.

Magnuszewski* Marian (1907-1985) ksiądz. **Słowniki:** Anders. **Przyczynki:** F. Gruszka: Ks. prałat M. M. *Tyg. Kęp.* 1991 nr 9 s. 3.

Magowski* Władysław (1890-1961) okulista, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PTPN **Źródła:** **Biografie:** K. Bartkowska: Wspomnienie pośmiertne o dr. W.M. *Klinika Oczna* 32: 1962 nr 1. – S. Stępak: W.M. (1890-1961). Okulista. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 230-1, bibliogr. **Przyczynki:** Szpital Dziecięcy im. Bolesława Krysiwicza 1877-1977. Praca zbior. pod red. E. Błaszczyk. P. 1977. – J. Basiński: Organizacja i stan kadrowy Wojsk Sanitarnych Powstańczej Armii Wielkopolskiej. *+AHFM [Archiwum Historii Medycyny]* 42 nr 1. – z dziejów szpitali poznańskich. P. 1983.

Mahlik* Zygmunt (zm. 1976) dyrygent, kompozytor. **Przyczynki:** A. Laboga, J. Mańkowski, T. Orlik: Nagrody Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1974. (Dokończenie). Nagrody kulturalne. *KMP* 1976 nr 3. – *KW* 1977 nr 1 s. 212.

Maisel* Franciszek (1872-1937) kupiec, powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

Maisel* Witold (1914-1993) historyk prawa, prof. UAM. **Bibliografie:** A. Gulczyński: Bibliografia prac naukowych profesora W.M. [W:] Historia prawa – historia kultury. Liber memorialis Vitoldo M. dedicatus. Red. E. Borkowska-Bagieńska [i in.]. P. 1994 s. 15-37. **Źródła:** Boniecki Fotografie. – Przew. APAN s. 461-2. **Biografie:** E. Borkowska-Bagieńska: W.M. (1914-1993). z żałobnej karty. *KMP* 61: 1993 nr 3/4 s. 504-7. – A. Gulczyński: Profesor W.M. – historyk wielkopolskiego prawa. *KW* 1994, 4 s. 115-8. – A. Gulczyński: W.M. – badacz dziejów Poznania, twórca polskiej archeologii prawnej. *KMP* 63: 1995 nr 1 s. 262-74, il. – I. Radtke: W.M. (1914-1993). *PRAH* R. 2/3: 1994/1995 s. 133. – J. Sobczak: W.M. (1914-1993). *CzPH* 47: 1995 s. 299-301. – Spraw. Zarządu PTPN 1993-1995 s. 17. – H. Olszewski: W.M. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 563-77. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp. s. 135, 288, 356, 360-2, 364, 389, 395, 397. **Księgi pamiątkowe:** Historia prawa – historia kultury. Liber memorialis Vitoldo M. dedicatus. Red. E. Borkowska-Bagieńska [et al.]. P. 1994.

Maj* Franciszek (1911-1982) rolnik, działacz ruchu ludowego. **Słowniki:** Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989.

Maj* Jan (1891-?) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Majak* Antoni (1911-?) artysta operowy. **Słowniki:** SMP. **Biografie:** T. Orlik: A.M. artysta Państwowej Opery im. St. Moniuszki. Odznaczeni. *KMP* 1959 nr 3 s. 89-90, il. **Przyczynki:** A. Dygacz: Opera Śląska. 1945-1955. Katowice 1956.

Majcherek* Alfons (1910-1988) ks., proboszcz w Dopiewie. **Słowniki:** Anders.

=Majchrzak* Andrzej (+) rzeźbiarz ludowy. **Biografie:** H. Gościański: A.M. – rzeźbiarz ludowy. [W:] Sławni Gostynianie. Kalendarz 1987. Gostyń 1986 s. 14-5. **Przyczynki:** S. Helsztyński: U rzeźbiarza wiejskiego A.M. *PSzL* 12: 1958 nr 1 s. 37-44. R: Z. J., *SiMDW* 7: 1962 z. 1 s. 365-6.

Majchrzak* Józef (1907-1990) inż. budownictwa, działacz sportowy, regionalista. **Słowniki:** Słow. region. kościoła. **Artykuły:** H. Florkowski: z redakcyjnej poczty. *Wiadomości Kościańskie* 1990 maj s. 14.

- Majchrzycki Walter (1909-1993) bokser, olimpijczyk z 1928 r. **Słowniki:** Wryk Sport. **Przyczynki:** Dzieje boksu polskiego 1920-1938. P. 1939 s. 26, 40, 47, 58, 60-3, 65-70, 73-6, 81, 93, 96. – S. Garczarczyk: 50 lat pięściarstwa wielkopolskiego 1924-1974. P. 1975 passim. – J. Marciszewski: Umiał tańczyć między linami. *Gaz. Pozn.* 1989 nr 67 s. 6. – Zmarł W. Majchrzycki. *Gł. Wlkp.* 1993 nr 283.
- Majdanowski* Stefan (+) geograf, doc. UP. **Biografie:** B. Krygowski: Wspomnienie pośmiertne o S.M. *Badania Fizjograficzne nad Polską Zachodnią* 5: 1959 s. 9.
- Majdański* Walenty (1899-1972) pedagog i publicysta katolicki. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** J. Dobraczyński: Śp. W.M. *Słowo Powszechne* 1972 nr 297. – D. Bazyluk, D. Krawczyk: Gigant ducha. *Studia nad Rodziną* 2000 nr 2 s. 171-7, sum.
- Majdrowicz* Eugeniusz Edmund (1856-1929) śpiewak, aktor, reżyser, dyrektor teatru. **Słowniki:** PSB; SBTP.
- Majer* Leopold (XVIII/XIX w.) lekarz. **Słowniki:** Kościński; Slek. IV.
- Majer* Wacław Piotr (1897-?) ginekolog. **Słowniki:** PTPN.
- Majerowicz* Jan (1886-1960) powstaniec wlkp., wydawca „Gazety Jarocińskiej”. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.
- Majerski* Juliusz (1908-1982) malarz, grafik, rysownik. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** Wiosenna wystawa prac ZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań maj – czerwiec 1956. Katalog. – Jesienna wystawa plastyków Okręgu Poznańskiego. Poznań CBWA listopad – grudzień 1957. Katalog. – M. Warkoczewska: Poznań lat 1919-1939 w rysunku i grafice. Wwa [i in.] 1990. – M. Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. Wr. [i in.] 1994.
- Majerowski* Jan (1655-1693) brat zakonny, jezuita, aptekarz w P. **Słowniki:** EWoJ.
- Majerski* Michał (1873-1934) dziennikarz, działacz narod. i społ. powstaniec wlkp. **AW:** 4627. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** J. Podgóreczny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967. **Przyczynki:** M. Stański: Rozwój ruchu ludowego na Pomorzu Gdańskim (1920-1926). P. 1960 s. 33-4. – T. Perkowska: Zakłady Graficzne Wiktora Kulerskiego i ich działalność wydawnicza (1894-1939). *Roczniki Biblioteczne* 9: 1965 z. 3-4 s. 306, 315, 327-8, 335. – J. Holzer, J. Molenda: Polska w pierwszej wojnie światowej. Wwa 1967. – Jakóbczyk: *Studia* III. – W. Chudański: Ruch ludowy w województwie pomorskim 1920-1939. Wwa 1970.
- Majewska* Izabela z domu Parys (działała od 1814-1862) aktorka. **Słowniki:** SBTP.
- Majewska* Pelagia Teresa (1933-1988) pilot szybowcowy, spadochroniarz. **Słowniki:** SBL. **Biografie:** (jrk): P. T. M. (1933-1988). *Skrzydłata Polska* 1988 nr 33. **Przyczynki:** XX lat Centrum Aeroklubu PRL. Leszno 1972 s. 12. – Trzydziestoletnia historia Centrum Szybowcowego w Lesznie. Leszno 1982 s. 7, 10, 12-3. – J.R. Konieczny: Kalendarium osiemdziesięciolecia Aeroklubu Polskiego (1919-1999). Wwa 1999.

Majewski* Franciszek Samuel (1781- zm. po 1837) kapitan WP, wolnomularz, założyciel Towarzystwa Templariuszy. **AW:** 4629. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** M. Brandys: Koniec świata szwoleżerów. Wwa 1972 s. 219-24.

Majewski* Jan (+) powstaniec wlkp., kupiec w P. **Źródła:** S. Strugarek: Fort VII. [B. r., ok. 1947] s. 13-7 [wspomnienia z więzienia hitlerowskiego].

Majewski* Paweł (1870-1943) lekarz. **Słowniki:** Slek. IV.

Majewski* Władysław, pseud. Żaboklicki (1830-1887) komisarz Rządu Narodowego w powstaniu styczniowym. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** Zeznania śledcze o powstaniu styczniowym. Wr 1956. – Zbiór zeznań śledczych o przebiegu powstania styczniowego. Wr. 1965. – Dokumenty Komitetu Centralnego i Rządu Narodowego. Wr. 1968. **Przyczynki:** Kraków w powstaniu styczniowym. Kr. 1968. – J. Jarzębowski: Traugutt. Londyn 1970.

Majewski* Zygmunt (1872-1939/45) ks. **Słowniki:** PTPN.

Majkowski* Edmund Klemens (1892-1951) ks., historyk, archiwista, bibliotekarz, numizmatyk. **AW:** 4639. **Słowniki:** PSB; SPKP; PTPN; M. Gumowski: Bibliografia numizmatyki polskiej. Toruń 1967; Teolodzy; SHist.; Członkowie tajnych tow.; Słownik biograficzny archiwistów polskich. T. 2. Wwa 2002. **Źródła:** E. M.: Życiorys własny i spis prac. Podał do druku J. Ujda. *NP* 25: 1966 s. 285-90. **Biografie:** *Komunikaty Warszawskiego Towarzystwa Numizmatycznego* 1951 nr 1 s. 10 [nekr.]. – Śp. ks. dr E. M. *MK* 6: 1951 s. 250-1. – J. Ujda: Ks. kanonik dr E. M. *Biuletyn Numizmatyczny* 1955 nr 1 s. 17-22, bibliogr. [39 poz.]. – A. Preissner: Życie i działalność bibliofilska E. M. (1892-1951). *Rocznik Biblioteki PAN w Krakowie* 12: 1966 s. 127-59. **Przyczynki:** E. Chwalewik: Wojenne straty ekslibrisów. Wr. 1949 s. 9. – F. Lenort: z dziejów organizacji i zasobu Archiwum Archidiecezjalnego w P. *ABMK* 15: 1967 s. 67-75. – L. Grabowski: Rzeźbiarski epos E. M. *Przegląd Artystyczny* 1968 nr 5 s. 27-9, il.

Majkowski* Leon (1862-1934) działacz społeczny, księgarz w Grodzisku Wlkp. **Słowniki:** Anders.

Majorowicz* Antoni Władysław (1883-1940) farmaceuta, prezes Polskiego Powszechnego Towarzystwa Farmaceutycznego w P. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Przyczynki:** T. Kryśka-Karski: Materiały do historii Wojska Polskiego. Londyn 1982-1987 poz. 6348. – A. Moszyński: Lista Katyńska. wwa 1989 s. 120. – J. Tucholski: Mord w Katyniu. Wyd. 1. Wwa 1991 s. 163, 449, 710.

Makowiec* Józef (1905-1993) lekarz dermatolog. **Słowniki:** SBWP-W I; 125 lat Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego: 1877-2002. Kalisz 2002 s. 301, il. **Źródła:** J. Makowiec: Moje spotkanie z tragedią Kalisza. *Ziemia Kaliska* 1984 nr 34 s. 7, il. [wspomnienia z i wojny św.].

Makowiecki* Stanisław (zm. 1624) kan. gnieźn., opat koronowski, prałat warmiński **AW:** 4643. **Słowniki:** PSB; Oracki Słownik. **Przyczynki:** T. Glemma: Piotr Kostka. Toruń 1959.

Makowiecki* Stanisław (1876-1958) powstaniec wlkp., działacz samorządowy w Pleszewie. **Biogramy:** A. Ptak: samorząd s. 107-8, il.

Makowski* Edmund (1931-2000) historyk. **Źródła:** E. M.: Ucieczki, wysiedlenia i ewakuacja. [W:] Zeszyty Wielkopolskie. Z. 14. P. 1972 s. 102-22 [wspomnienia z lat 1939-46]. **Biografie:** R. Wryk: E. M. (1931-2000). [W:] Instytut Historii UAM w Poznaniu 1956-2006. P. 2006 s. 152-4, il. – S. Jankowiak: E. M. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 669-76. **Przyczynki:** T. Janowicz, T.H. Nowak, T. Orlik: Laureaci nagród wojewódzkich za rok 1960. Nagroda Zespołowa Kolegium Redakcyjnego Wydawnictwa Poznańskiego. *KMP* 1961 nr 4 s. 139.

=Makowski* Jan (1588-1644) teolog. **Biografie:** S. Kiedroń: J.M. (1588-1644). Polski teolog we fryzjskim Franekerze. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 40: 1996 s. 37-51, sum.

Makowski* Janusz Feliks (1912-1973) dziennikarz, działacz społ.-polit., sekretarz gen. Chrześcijańskiego Stowarzyszenia Społecznego. **Słowniki:** WSB; Słownik dziennikarzy polskich. *Prasa Polska* 1983 nr 8, 1984 nr 1, 1990 nr 3; M. Gałęzowski: Wierni Polsce. Ludzie konspiracji piłsudczykowskiej 1939-1947. Wwa 2005. **Przyczynki:** K. Hrabyk: Przemilczane podziemie. *Kulturan* (Paryż) 1949 nr 1. – J. Terej: Rzeczywistość i polityka. Wwa 1971 s. 353. – Żegnając J.M. *Za i przeciw* 1973 nr 28. – K. Hrabyk: Jeszcze na temat książki o prasie konspiracyjnej lat 1939-1945. *Dzieje Najnowsze* 1983 nr 3 244-5. – J. Majchrowski: Silni, zwarci, gotowi. Myśl polityczna Obozu Zjednoczenia Narodowego. Wwa 1985 s. 80, 165. – A. Micewski: Katolicy w potrzasku. Wspomnienia z peryferii polityki. Wwa 1993 s. 68. – J. C. Malinowski: Wizja III Rzeczypospolitej w myśli politycznej piłsudczyków z Obozu Polski Walczącej (1940-1944). *Roczniki Humanistyczne* 1996 z.2 s. 201, 204. – A. Friszke: Koło postów „Znak” w Sejmie PRL 1957-1976. Wwa 2000 s. 91, 339, 370-1. – M. Gałęzowski: Geneza piłsudczykowskich ugrupowań politycznych w Polsce podczas II wojny światowej. *Niepodległość* 2002 t. 52 s. 62, 65. **Bibliografie:** Bibliografia czasopism warszawskich 1579-1981. T. 3. Opr. K. Zawadzki. Wwa 2001 s. 53.

Makowski* Lech Stefan (1908-?) farmaceuta, członek antyhitlerowskiego ruchu oporu. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997.

Makowski* Władysław (1860-1920) lekarz, działacz społ. **Słowniki:** SLeK. IV.

Maksymilian* bł. – zob. Binkiewicz* Maksymilian.

Maksymilian* Rajmund Kolbe (1894-1941) św., ks. w Ostrzeszowie – w Wielkopolsce. **Biografie:** F.-X. Lesch: M.K. Würzburg 1964, 48 s., tabl. – Błogosławiony M.K. Dokumenty, artykuły, opracowania. Praca zb. pod kierunkiem J.R. Bara. Niepokalanów 1974. R: G. Cygan, *Collectanea Franciscana* 45: 1975 s. 409-10. – P. S. Iliński: Błogosławiony M. M.K. na tle epoki. Londyn 1975, 286 s., il. – W. Kluz: 47 lat życia. Wyd. 2. Kr. 1980, 277 s., 5 tabl. – J. Susuł: Kronika życia i działalności ojca M. M.K. *Tyg. Powsz.* 1982 nr 41 s. 4-5., il. **Przyczynki:** [A. Baraniak]: Przemówienie końcowe [...] wygłoszone przed błogosławieństwem. Ostrzeszów 8 XII 1972. *MK* 24: 1973 nr 4 s. 75-6. – [A. Baraniak]: Przemówienie [...] wygłoszone na uroczystości ku czci bł. M.K. Ostrzeszów – 8 XII 1972. *MK* 24: 1973 nr 4 s. 73-4. – H. Mülzer: List do ks. Jana Śliwańskiego w związku z artykułem „Z dziejów pobytu Ojca M. w Ostrzeszowie”. *Przew. Kat.* 63: 1973 nr 17 s. 159. – Ostrzeszów uczcił błogosławionego M.K. *MK* 24: 1973 nr 2 s. 33. – J. Śliwański: z dziejów pobytu bł. M. w Ostrzeszowie. *Przew. Kat.* 63: 1973 nr 2 s. 10-1. – Kongres ku czci bł. M.K. w Dobrzycy. *MK* 25: 1974 nr 1 s. 12. – L. Młodożeniec: Znałem błogosławionego M.K. człowieka, który życie oddał za drugiego. P.

1981. – List Episkopatu Polski z okazji 100 rocznicy urodzin świętego M. M.K. *Łódzkie Studia Teologiczne* 3: 1994 s. 271-7. – Z. Byczkowski: Duszpasterska troska w życiu świętego M. *Lig. Vitae* [T.] 1 (2000) s. 249-67, streszcz. wł.

Malak* Apolinary (1832-1916) ks. **Słowniki:** PTPN.

Malanowscy* – rodzina szewców kaliskich. **Biografie:** T. Malanowski: Jak w Kaliszu buty szyto... *Ziemia Kaliska* 1981 nr 24 s. 6-7 [Nemeziusz, Bronisław i Tadeusz M., Jan Drygas, Stanisław Kubicki].

Malanowski* Tadeusz (1888-1968) rzemieślnik, działacz społ., miłośnik historii Kalisza. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Malapert* Karol (Charles) (1581-1630) jezuita, nauczyciel, astronom, matematyk. **Słowniki:** WSB; EWoj; SBWP-W I; Szkoła Kaliska; Wielkopolska wybitnych europejczyków, s. 2. **Przyczynki:** Osiemnaście wieków Kalisza. T.I. P. 1960 s. 164-90. – Księga tysiąclecia katolicyzmu w Polsce. Cz. 2. Lublin 1969 s. 44-5. – Hist. nauki II 115; VI 394-5, 504, 666. – A. Roth: K.M. kłopoty z lunetą. *Kalisia Nowa* 1998 nr 10 s. 15. **Artykuły:** +*RKal.* 4: 1971 s. 40.

Malawski* Włodzimierz (1871-1939) śpiewak, pedagog. **Słowniki:** SMP. **Biografie:** J. Reiss: Polscy śpiewacy i polskie śpiewaczki. Wwa 1948 s. 23.

Malchrowicz* Adam (+) budowniczy. **Słowniki:** Malinowski Muratorzy s. 217.

Malczewscy* – rodzina szlachecka w Wlkp. **Źródła:** Kamolowa Zbiory rękopisów s. 15 [o aktach rodziny].

Malczewska* (Skarbek-Malczewska) Antonina ze Szanieckich (1899-1992) współwł. Jaworowa, działaczka społ., bibliotekarka. **Słowniki:** Ziemia V.

Malczewska* Barbara w zakonie Febronia (zm. 1707) przełożona bernardynek w Kaliszu. **Słowniki:** Borkowska i s. 44.

Malczewska* Ewa Anna w zakonie Apolinary Barbara od Najświętszego Sakramentu (zm. 1738) przeorysza karmelitanek bosych w P. **Słowniki:** Borkowska i s. 127.

Malczewska* Rozalia w zakonie Joanna (zm. 1768) ksieni cysterek w Owińskich. **Słowniki:** Borkowska i s. 73.

Malczewski* (Skarbek-Malczewski) Adam (1680-1754) jezuita, nauczyciel, pisarz, teoretyk wymowy. **AW:** 4649. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut; Filozofia w Polsce; EWoj; Szkoła Kaliska.

Malczewski* (Skarbek-Malczewski) Adam Wojciech (1742-1804) poseł na sejmy, kaszt. rogoziński. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** J. Deresiewicz: z badań nad początkami układu kapitalistycznego w przemyśle poznańskim w drugiej połowie XVIII wieku. *PZach.* 3: 1951 s. 60, 71. – Opisy i ilustracje Poznania z XVI – XVIII wieku. Wyd. J.M. Mika. P. 1960.

Malczewski* (Skarbek-Malczewski) Adolf Ignacy Marcellin (1813-1887) ziemianin, powstaniec 1830/31 i 1848. **AW:** 4651. **Słowniki:** PSB; PTPN; Bielecki Słownik. **Przyczynki:** F. Paprocki:

Walenty Stefański jako działacz Związku Plebejuszy. [W:] w stulecie Wiosny Ludów. Wwa 1951 IV. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. Wwa 1960 s. 15, 51, 62-3, 66, 69-72, 117-9, 232, 370, 375, 383, 406. – J. Maciejewski: Mickiewicza wielkopolskie drogi. P. 1972. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 159.

Malczewski* Andrzej (1704-1771) ks. jezuita, misjonarz w Wlkp. **AW:** 4652. **Słowniki:** EWoJ.

Malczewski* (Skarbek-Malczewski) Franciszek (1754-1819) proboszcz w Mokronosie i Pobiedziskach, kan. i prepozyt gnieźn., bp kujawski, abp warsz. **AW:** 4654. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Przyczynki:** Nowacki II s. 114, 201. – J. Wysocki: Erekcja arcybiskupstwa i metropolii warszawskiej. *Wiadomości Archidiecezji Warszawskiej* 50: 1968 s. 239-49. – J. Wysocki: z życia i działalności Szczepana Hołowczyca II arcybiskupa Warszawy. *Tamże* 53: 1971 s. 52-64.

Malczewski* (Skarbek-Malczewski) Ignacy (1730-1782) marszałek wlkp. konfederacji barskiej, star. płowski. **AW:** 4655. **Słowniki:** PSB; WSB; Zwierzykowski s. 366; SBWP-W I. **Przyczynki:** PSB V33, VII 243, VIII 106, 159, 201, 326, 515, IX 172, X 95, 181, 60910, XI 407, XII 400, 526, XIII 150-1, 452, 582-3, XIV 289, XV 67, 75-6, 416, XVI 381-2, 384-5. – Dz. Wlkp. I. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce (1768-1770). Wwa 1970. – J. Kitowicz: Pamiętniki czyli Historia polska. Wyd. P. Matuszewska, Z. Lewinówna. Wwa 1971. – Dz. Kal. – Rola Wielkopolski w dziejach narodu polskiego. P. 1979 s. 76-9, 83-6, 88. – W. Konopczyński: Konfederacja barska. Wwa 1992.

Malczewski* (Skarbek-Malczewski) Józef (XVIII w.) kaszt. biechowski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy. **Źródła:** APP nr 974 [dok. z 1752].

Malczewski* (Skarbek-Malczewski) Maciej (XVII w.) podstoli kaliski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 366.

Malczewski* (Skarbek-Malczewski) Maciej (zm. 1769) kaszt. santocki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Malczewski* (Skarbek-Malczewski) Melchior (XVIII w.) podstoli brzeski kujawski. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 366.

Malczewski* (Skarbek-Malczewski) Stanisław (I poł. XVIII w.) podstolic kaliski, komisarz skarbowy pozn., strażnik konfederacji wojewódzkiej 1716. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 366.

Malczewski* (Skarbek-Malczewski) Stanisław (II poł. XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. 1761. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 367.

Malczewski* (Skarbek-Malczewski) Stanisław (1885-1955) ziemianin, współwł. Jaworowa, inż. rolnictwa. **Słowniki:** Ziemianie V.

Malczewski* (Skarbek-Malczewski) Tadeusz (1873-1929) ks., sędzia prosynodalny. **AW:** 4658. **Słowniki:** PTPN; AMM; BSB IV. **Biografie:** J. Podgóreczny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967 s. 196. – K. Śmigiel: Ks. T. M. (1873-1929). Duszpasterz i odnowiciel kościołów. [W:] ZIM 153-7. **Przyczynki:** Klanowski. – Udział duch. s. 88-90, 118.

Malczewski* (Skarbek-Malczewski) Wojciech (XVII w.) kaszt. lędzki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

- Malczewski* (Skarbek-Malczewski) Wojciech (XVIII w.) sędzia ziemski poznań., star. kcyński. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 367.
- Malechowski* Andrzej h. Abdank ((XVIII w.) star. nakielski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.
- Malechowski* Jan (XVII/XVIII w.) sędzia poznań., kaszt. kaliski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 367.
- Malepszy* Tomasz (1910-1971) ks. dr, proboszcz w Chodzieży. **Słowniki:** Anders.
- Maleszewscy* – rodzina poznań. **Biografia:** B. Miczko-Malcher: Święteczne spotkanie z rodziną Kleebergów. *Iks* 2001 grudzień s. 12-4, il.
- Maleszewski* Tytus (1827-1898) malarz. **Słowniki:** WSB. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 s. 136-7. **Przyczynki:** T. Dobrowolski: Nowoczesne malarstwo polskie. T. 1. Wr. 1956. – Dz. Wlkp. II. **Artykuły:** Zeszyty Naukowe UAM. Historia Sztuki. Z. 3. P. 1961 s. 127-78.
- Maleszewski* Wiktor (1883-?) chirurg. **Słowniki:** PTPN.
- Maleszewski* Władysław Feliks Stefan (1869- ok. 1938) balneolog. **Słowniki:** SLeK. IV. **Bibliografie:** S. Konopka: Polska bibliografia lekarska XIX wieku (1801-1900). Wwa 1974-1984.
- Malewski* Andrzej Ignacy (1929-1963) socjolog, logik. **Słowniki:** PSB; SBSP; Filozofia w Polsce; Słownik psychologów polskich. P. 1992; Sto lat socjologii polskiej. Red. J. Szacki. Wwa 1995. **Biografie:** A.M. (1929-1963). *Polish Sociological Bulletin* 1964 nr 1 s. 5-6. – A. Tymowski: o A.M. *Przegląd Socjologiczny* 1976 t. 28 s. 332-5. **Przyczynki:** J. Topolski: Wstęp. [W:] A. M.: o nowy kształt nauk społecznych. Pisma zebrane. Wwa 1975 s. 5-22. – J. Sujecka-Lachowicz: Wizja socjologii „teoretycznej” A.M. a pewne metateoretyczne problemy socjologii. *Studia Socjologiczne* 1982 nr 3/4 s. 31-50. – E. Kochan: Marksizm a koncepcja metodologiczna A.M. *Colloquia Communia* 1984 nr 3/4 211-22. – A. Sułek: „Studenci Warszawy” i inne badania postaw społecznych w kregu Stanisława Ossowskiego. *Kultura i Społeczeństwo* 1999 nr 4 s. 41-62.
- Malewski* Zygmunt Stanisław (1873-1937) pisarz, archiwariusz miejski. **Słowniki:** PSB; SPKP; Słownik biograficzny archiwistów polskich. T. 1: 1918-1984. Wwa 1988; BSB i (i fot.). **Biografie:** J. Podgóreczny: Z.M. *SiMDW* 4: 1958 s. 505-6. – J. Podgóreczny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967. – kr: Bogufał z Bydgoszczy. *Kal. Bydg.* 1970 s. 113-5. **Przyczynki:** J. Podgóreczny: z życia i pracy Bydgoskiej Książnicy. B. 1965 s. 135-6.
- Malicki* Wacław (1886-1939) księgarz, drukarz. **Słowniki:** SPKP Supl. II. **Biografie i noty biograficzne:** [W:] Znani i mniej znani. Kalendarz 2002. Oprac. A. Kusz [i in.] Gołańcz 2002.
- Malina* Hieronim (1891-1948) malarz. **Słowniki:** PSB; WSB; Wrzesiński SB; Allgemeines Lexikon der bildenden K stler XX. Jahrhunderts. Hrsg. v. H. Vollmer. Leipzig 1955. **Biografie:** K. Lisiecki: Śp. H. M. niezrównany pejzażysta. (Wspomnienie pośmiertne). *KMP* 21: 1948 nr 2 s. 154-6, il. **Przyczynki:** Polskie życie artystyczne w latach 1915-1939. Wr. 1974.
- Malinowski* Bazyli (zm. 1764) reformat, pisarz historyczny. **AW:** 4666. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** *Studia Theologica Varsaviensia* 1966 fasc. 1 s. 376; 1969 fasc. 1 s. 235-6.

Malinowski* Franciszek CM (zm. 1942) ks. **Biografie:** A. Wietrzykowski: Ziemia jesteś kapłańska i błogostawiona. Wspomnienie o śp. księdzu F. M. CM. *Przew. Kat.* 1971 nr 30 s. 278.

Malinowski* Franciszek Ksawery (1808-1881) ks., językoznawca. **AW:** 4667. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Nowy Korbut; Śródka; Anders (il.); Biogramy uczonych I. **Biografie:** A. Pihan-Kijasowa, M. Andrzejak: Redaktorzy i główni redaktorzy wydawnictw PTPN. Noty biograficzne. [W:] Rys dziejów Wydawnictwa Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk z bibliografią publikacji Towarzystwa 1856-2008. Red. D. Gucia i A. Pihan-Kijasowa. 1. P. 2011, s. 87-8. **Przyczynki:** A. Wojtkowski: Stulecie Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. *RH* 23: 1957 s. 316, 318, 326 [i zesz. dodatkowy s. 7, 11-12 (poz. 5 i 9)]. – Nauka w Wlkp. s. 481, 482, 486, 487, 494, 497, 506. – M. Guz: F. K.M. als Wissenschaftler. *Pr. Językozn. (Olszt.)*. Z. 1 (1999) s. 33-40, streszcz. – S. Malepszak: Żabikowo – dzieje wsi i fundacji A.C. Luboń 1999 s. 168-9.

Malinowski* Julian (1905-1962) ks., proboszcz w Brzeziu k. Pleszewa, społecznik. **Słowniki:** Wrzesiński SB.

Malinowski* Kazimierz (1907-1977) prof. dr, historyk sztuki, muzeolog. **Słowniki:** WSB; AMM; Członkowie tajnych tow. **Źródła:** *Przew.* APAN s. 462. **Biografie:** A. Dobrzycka: K.M. 1907-1977. *Studia Muzealne* 12: 1977 s. 6-10, bibliogr. [63 poz.]. – H. Kondziela: Prof. dr K.M. (1907-1977). z żałobnej karty. *KMP* 46: 1978 nr 4 s. 84-6, il. – B. Rymaszewski: Profesor K.M. *Muzea Walki* 11: 1978 s. 40-2. – A. Dobrzycka: K.M. 1907-1977. *BHSz.* 41: 1979 nr 3 s. 310-2. – W. Domasłowski: Profesor dr K.M. [W:] *Acta Universitatis Nicolai Copernici. Zabytkoznawstwo i Konserwatorstwo*. T. 7. Toruń 1979 s. 3-6. – Przybecki s. 90-1. **Przyczynki:** A. Laboga: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego w dziedzinie upowszechniania kultury za rok 1971. (Dokończenie). [Nagrody indywidualne]. *KMP* 1973 nr 1. – S. Lorentz: o K.M. wspomnienia. *BHSz.* 41: 1979 nr 3 s. 313-4. **Artykuły:** +*Biuletyn Informacyjny Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków MKiS* 1977 s. 127. – +*Studia Muzealne* 12: 1977. – *Ochrona Zabytków* 1978 nr 1.

Malinowski* Wacław (1908-1944) działacz komunist. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** M. Olszewski: Działalność komunistycznego ruchu podziemnego w Wielkopolsce w okresie okupacji hitlerowskiej. [W:] XX rocznica powstania Polskiej Partii Robotniczej. P. 1962 s. 22. – M. Olszewski: Losy i ludzie podziemnej poznańskiej Polskiej Partii Robotniczej. *KMP* 1969 nr 4 s. 53-6, 62-3.

Maliński* Józef (ok. 1801-?). **AW:** 4668. **Słowniki:** M. Tyrowicz: Towarzystwo Demokratyczne Polskie 1832-1863: przywódcy i kadry członkowskie. Przewodnik biobibliograficzny. Wwa 1964; Gerber Studenci s. 389.

Maliński* Kazimierz (1872-1928) ks., działacz społ. i polit., poseł. **Słowniki:** PSB; PTPN; SBPW; SBKS; Kto był kim.; Członkowie tajnych tow. **Źródła:** M. Banasiewicz [i in.]: Źródła do dziejów Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. T. 1. P. 1973 s. 214-5. **Przyczynki:** J. Bar: Polskie zakony. *Prawo Kanoniczne* 4: 1961 nr 1-4. – Powstanie wielkopolskie. Praca zb. pod red. Z. Grota. P. 1968. – A. Fiedler: Dęby, palmy i słońce. *Gaz. Pozn.* 1970 nr 306 s. 5. – +M. Banaszak: Zielony kolor oznacza nadzieję. *Przew. Kat.* 1973 nr 33. – A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwa [i in.] 1978 s. 123-33. – Historia katolicyzmu społecznego w Polsce 1832-1939. Pod red. C. Strzeszewskiego [i in.]. Wwa 1981. – K.

Turowski: Historia Stowarzyszenia Katolickiej Młodzieży Akademickiej. „Odrodzenie”. Wwa 1987. – A. Czubiński: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1988 s. 137 i n. **Bibliografie:** Bibliografia czasopism religijnych w Polsce 1918-1944. Opr. i red. Z. Zieliński. Lublin 1981.

Maliski* Karol (1859-?) aptekarz. **Słowniki:** PTPN.

Malsburg* Karol Ignacy (1856-1942) rolnik, zoolog. **Słowniki:** PSB; Słow. biologów. **Biografie:** J. Gedymin: K.M. (1856-1942). [W:] Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970 s. 320-1.

Malski* Marian (1883- działał do 1906) aktor. **Słowniki:** SBTP.

Malski* Wojciech (zm.1454) woj. łęczycki, namiestnik król. na Wlkp. **Słowniki:** PSB; WSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** A. Gąsiorowski: Urzędnicy zarządu lokalnego w późnośredniowiecznej Wielkopolsce. P. 1970. – A. Gąsiorowski: Wielkopolska w ostatnich księgach Roczników Jana Długosza. *SŻ* 15: 1970 s. 180.

Maludziński* Kazimierz (1919-1983) star. toruński, prezydent B. **Słowniki:** BSB III (i fot.). **Biografie:** J. Podgóreczny: K.M. (1919-1983). *Kal. Bydg.* 1984 s. 163-4.

Małachowska*-Gerzabek Zofia (1905-1942) malarka, graficzka. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** DWP III s. 278. – Ekslibrisy wielkopolskie. Poznań 1958. Katalog. – Materiały do dziejów Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie 1895-1939. Opr. J.E. Dutkiewicz [i in.]. Wr. [i in.] 1969. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski (do 1945 roku). Wr. [i in.] 1971. – 1919-1969 Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Praca zbiorowa pod red. S. Teisseyre. P. 1971 s. 12. – H. Majkowski: o sztuce plastycznej w Poznaniu w czasach poprzedzających wojnę światową. *Antologia KMP* 1990 nr 3/4. – J. Mulczyński: „Salon pod czternastką”. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Część II). *Artelier* 1993 nr 1. – J. Mulczyński: „Salon 35”. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Część III). *Artelier* 1993 nr 2. – A.J. Markiewicz: Plastyka w okresie XX-lecia międzywojennego. Zarys monograficzny. [W:] Wielka księga miasta Poznania. P. 1994.

Małachowski* Adam (XVII w.) podstoli wschowski. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 367.

Małachowski* Franciszek (1875-1954) powstaniec wlkp., działacz społ. **Słowniki:** SBPW ze Żnina.

Małachowski* Ignacy (XVIII w.) płk wojsk kor.; pisarz grodzki kościański. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 367.

Małachowski* Jan h. Nałęcz (1623-1699) kan. pozn., opat komendatoryjny w Mogilnie, bp krak., referendarz i podkanclerzy kor. **AW:** 4677. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Przyczynki:** Dyplomaci w dawnych czasach. Opr. A. Przyboś [i in.]. Kr. 1959. – A. Liedtke: Początkowe dzieje seminarium chełmińskiego. *NP* 11: 1960 s. 123-44, 181-7. – A. Liedtke: Zarys dziejów diecezji chełmińskiej. *NP* 34: 1971 s. 90-1.

Małachowski* Ksawery (XVIII w.) regent grodzki koniński. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 367.

Małachowski* Mikołaj (XVI w.) kaszt. spycymierski. **Słowniki:** Opaliński, Żerek-Kleszcz Spisy.

Małachowski* Paul Joseph von (1713-1775) gen. pruski, komendant B. **Słowniki:** Balde. **Przyczynki:** F. Mincer: Dzieje Bydgoszczy do roku 1806. Zielona Góra 1992 s. 317 i nn. – S. Hartmann: Friedrich der Grosse und Bromberg. [W:] 650 Jahre Bromberg. Hrsg. von B. Jähnig [et al.]. Münster 1995 s. 142.

Małachowski* Sambor (zm. po 1435 r.) kaszt. zbąszyński, łowczy kaliski. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** W. Dworzaczek: z wielkopolskich zagadnień demograficznych. *RH* 17: 1948 z. 1 s. 199 i n. – Wielkopolskie rotty sądowe XIV – XV wieku. Wyd. H. Kowalewicz [i in]. T. 2. P. 1960 nr 321, 395, 507, 516, 534, 675; t. 3. Wr. 1967 nr 601, 1208. – A. Gąsiorowski: Uwagi o mniejszych kasztelaniach wielkopolskich XIII – XV wieku. *CzPH* 19: 1967 z. 1 s. 98 i n.

Małachowski* Stanisław (ok. 1659-1699) woj. kaliski, pozn., dyplomata. **AW:** 4679. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy.

Małachowski*-Łempicki Stanisław (1884-1959) prawnik, historyk wolnomularstwa. **Biografie:** A. Lewak: S.M. – Ł. (1884-1959). *KH* 67: 1960 nr 2 s. 600-1.

Małaczyńska* Zofia – zob. Suchcitzowa Zofia.

Mataczyński* Florian (zm. ok. 1698) **Biografie:** P.M. Dziembowski: Proboszczowie parafii świętego Marcina i świętego Wincentego w Skórzewie. Skórzewo 2010, s. 57-8, il.

Małecka* Jadwiga (1900-1988) nauczycielka, uczestniczka tajnego nauczania. **Słowniki:** Wolszt. SB.

Małecki* Antoni (1821-1913) filolog, krytyk liter., dramaturg, poeta, tłumacz. **AW:** 4681. **Słowniki:** PSB; SPKP; Nowy Korbut; WSB; Filozofia w Polsce; PTPN; Biogramy uczonych I; Śródka; AMM; SHist.; Nauczyciele MM. **Bibliografie:** B. Maślankowa: Bibliografia prac A.M. [W:] A. M.: Od antyku do romantyzmu. Wwa 1979 s. 432-43. **Biografie:** W. Steffen: Sylwetki filologów wielkopolskich XIX wieku. A.M. *Meander* 14: 1969 nr 9 s. 416-23. – W. Jankowerny [i in.]: Zawsze pod kopułą. Wwa 1970. – J. Kleiner: w kręgu historii i teorii literatury. Opr. A. Hutnikiewicz. Wwa 1981 s. 474-84. – L. Słowiński: Nie damy pogrześć mowy. Wizerunki pedagogów poznańskich XIX wieku. P. 1982 s. 305-18. – J. Starnawski: Sylwetki lwowskich historyków literatury. Łódź 1997 s. 7-17. **Przyczynki:** S. Łempicki: Wspomnienia ossolińskie. Wr. 1948 s. 40-2, 46. – W. Semkowicz: Rozwój nauk pomocniczych historii w Polsce. Kr. 1948 s. 17-8, 24-5. – S. Kawyn: Dziedzictwo wróżebne Mickiewicza w biografii A.M. *PLit.* 1948. – J. Maciejewski: Słowacki w Wielkopolsce. Wr. 1955. – J. Kostrzewski: o „emigrantach” naukowych z Wielkopolski. *RH* 1957 Motty i 75, 522, II 53, 178, 452, 489, 511-2. – S. Wasylewski: Pod kopułą lwowskiego Ossolineum. Wr. 1958. – J. Turska: z zagadnień socjologii książki. *Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego* 15: 1960 a s. 21-3. – J. Hulewicz: Działalność wydawnicza Akademii Umiejętności w Krakowie w zakresie historii literatury polskiej oraz historii oświaty i szkolnictwa w Polsce w latach 1873-1918. 1. Program A.M. *PLit.* 1960 z. 1. – J. Trzynadłowski: Zakład Narodowy im. Ossolińskich 1817-1967. Wr. 1967. – Nauka w Wlkp. s. 32, 267, 290, 482, 486, 494, 564, 575, 577, 578, 587, 801, 1155. – S. Urbańczyk: Dwieście lat polskiego językoznawstwa (1751-1950). Kr. 1993 s. 84-7, 91, 115-8, 122-3. – W. Szolginia: Tamten Lwów. T. 8. Wr. 1997 s. 88-91.

Małecki* Feliks (1905-1988) ks., proboszcz w B., duszpasterz polonijny. **Słowniki:** Leksyko duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod red. J. Myszoza. T. 1. Wwa 2002. **Biografie:** Ks. F. M. WAG 1988 s. 318-323. **Przyczynki:** E. Weiler: Die Geistlicher sowie in anderen Konzentrationslagern und in Gefängnissen. Mödling 1971 s. 431.

Małecki* Franciszek (1823-1873) prawnik, bankowiec. **AW:** 4682. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Małecki* Jacek (1934-1982) nauczyciel, działacz kultury. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** Z. Smoluchowski: Teatr szkolny w Lesznie w latach 1920-1976. *RLeszcz.* 1977 s. 182-95. – Z. Smoluchowski: Teatry amatorskie w Lesznie w latach 1945-1978. *RLeszcz.* 1979 s. 256-306. – Kalina. Wiejski Teatr Poezji 1961-1981. Red. B. Głowinkowska. Leszno 1983. – Kalendarium miasta Leszna. Red. A. Piwoń. Leszno 1996 s. 166, 178. – Z. Smoluchowski: Recytatorzy i teatry poezji w Lesznie w latach 1913-1971. *Informator Kulturalny i Turystyczny Południowo-Zachodniej Wielkopolski* 1998 nr 6 s. 21-2.

Małecki* Jan (1902-1982) otolaryngolog, prof., działacz społ.-kult. **Słowniki:** BSB IV (i fot.); SBPNM II z. 2. **Źródła:** J.M. o powstaniu Bydgoskiego Towarzystwa Naukowego i jego zadaniach. *Bydgostiana* nr 1 (1959-1961) s. 9-14. **Biografie:** H. Dubowik: J.M. prof. dr hab. med. Tamże nr 9 (1959-1979) s. 118-9. – A. Perlińska: Nekrologi zasłużonych członków Bydgoskiego Towarzystwa Naukowego. Tamże nr 10 (1980-1985) s. 93-4. – J. Iwaszkiewicz: Wspomnienie pośmiertne o prof. dr. hab. med. J.M. *Otolaryngologia Polska* 33: 1984 nr 1 s. 1-6. – J. Skałbani: J.M. (1902-1982). Otolaryngolog. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 232-3, bibliogr. **Przyczynki:** J. Szymański: Instytut Doskonalenia i Specjalizacji Kadr Lekarskich. [W:] Bydgoszcz. Historia – kultura – życie gospodarcze. Gdynia 1959 s. 260. – S. Betlejewski: Katedra i Klinika Otolaryngologii. *Annales Academiae Medicae Bydgostiensis* T. i 1985 s. 12, 42-5. – J. Machowski: Koło Naukowe Lekarzy Wojskowych Szpitala z Przychodnią w Poznaniu. [W:] Dzieje Naukowych Towarzystw Medycznych w Poznaniu w latach 1832-1983. P. 1985.

Małecki* Józef (1876-1934) ks. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Małecki* Kazimierz (1913-1989) przewodnik w zamku kórnickim. **Biografie:** J. Łuczak: K.M. (1913-1989). *PBK* 23: 1993 s. 263-4.

Małecki* Stanisław (1886-1940) ks. **Słowniki:** Martyrol.; PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski. **Artykuły:** +RAP 1947.

Małecki* Stanisław (1881-1967) „kasztelan” na zamku w Kórniku. **Źródła:** S. M.: Wspomnienia z mojego życia. *PBK* 7: 1959 s. 141-96 [wspomnienia z lat 1881-1945]. – S. M.: Jak to z fundacją było. [W:] Poznańskie wspominki. P. 1960 s. 147-58 [dot. Działyńskich i Zamoyskich]. **Biografie:** A. Chyczewska: S.M. 1881-1967 *PBK* 9-10: 1968 s. 621-2, il. [nekr.].

Małecki* Witold Stanisław (1913-?) dyr. central handlu morskiego, dyplomata, uczestnik wojny 1939. **Słowniki:** AMM.

Małecki* Wojciech (1839-1891) księgarz. **Słowniki:** SPKP.

Małgorzata* (zm. 1315) królowa polska, żona Przemysła II. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** I. M. Andersson: Erik Menved och Venden. Lund 1954 s. 17 i n, 92, 95, 239. – K. Jasiński: Uzupelnienia do genealogii Piastów. *SŻ* 5: 1960 s. 104-6, 109 i n. – K. Jasiński: Tragedia rogozińska 1296 r. na tle wielkopolsko-brandenburskiej rywalizacji o Pomorze Gdańskie. *ZH* 26: 1961 z. 4 s. 77, 86 i n.

Małgorzata* z Ujazdu (XV w.) przełożona dominikanek w P. **Słowniki:** Borkowska i s. 108.

Małgowski* Andrzej h. Sulima (XVI w.) kaszt. krzywiński. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Mały* Karol (1880- ok. 1939/45) ks. **Słowniki:** PTPN.

Małycha* Kazimierz (1900-1988) drukarz, dziennikarz, działacz polit. **Słowniki:** Oracki Słownik; J. Długosz: Słownik dziennikarzy regionu pomorsko-kujawskiego. B. 1988; BSB II (i fot.). **Biografie:** J. Długosz: K.M. (1900-1988) *Kal. Bydg.* 1989 s. 188. **Przyczynki:** A. Notkowski: Polska prasa prowincjonalna Drugiej Rzeczypospolitej (1918-1939). Wwa – Łódź 1982 s. 340. – J. Wojciak, Z. Wrochno: Stronnictwo Demokratyczne w województwie bydgoskim. Wwa 1983 s. 63, 76. – Znaki pamięci... ludziom regionu Pomorza i Kujaw trwale związanym z dziennikarstwem na tej ziemi spoczywającym. B. 1993 s. 21.

Mambell* Andrzej (+) budowniczy. **Słowniki:** Malinowski Muratorzy s. 212-3.

Mamoński* Józef (1894- po 1957) działacz ruchu robotniczego i ludowego. **Słowniki:** Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989.

Mamroth* Ludwik (ok. 1800-1863) kupiec, bankier, przemysłowiec, filantrop. **Słowniki:** SBWP-W I. **Przyczynki:** R. Kołodziejczyk: Kształtowanie się burżuazji w Królestwie Polskim. Wwa 1957 s. 143-5. – A. Rynkowska: Rozwój przemysłu w Kaliszu w latach 1815-1830. [W:] OWKalisza II 277-8, 282. – B. Pełka: Działalność Rad Opiekuńczych w Kaliszu w latach 1834-1870. [W:] OWKalisza III s. 328, 330-2, 346. – G. Missalowa: Studia nad powstaniem łódzkiego okręgu przemysłowego 1815-1870. T. 1: Przemysł. Łódź 1964 s. 105, 108, 277, 349. – A. Eisenbach: Prawa obywatelskie i honorowe Żydów 1790-1861. [W:] Społeczeństwo Królestwa Polskiego. T. 1. Wwa 1965 s. 278, 281. – Dz. Kal. s. 393, 397, 411.

Mamrothowie* – rodzina kaliska. **Przyczynki:** S. Przygodzki: Dzieje rodzin Redlichów i Mamrothów. [W:] Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk nr 6. Kalisz 2000 s. 55-80.

Manczykiewicz* (Manczykowicz) Michał (+) brat zakonny, jezuita, złotnik. **Słowniki:** EWoJ.

Mangin* (+) lekarz francuski w P. **Przyczynki:** Poznańskie wspominki. P. 1960 s. 195.

Mania* Florian (1926-1993) sołtys w Żodyniu. **Przyczynki:** K. Raniowski: Rody ziemi wolsztyńsko-babimojskiej. Wolsztyn 2005 s. 82, 248-9.

Mania* Michał (1847-1924) działacz niepodległościowy w Kiełkowie. **Przyczynki:** K. Raniowski: Rody ziemi wolsztyńsko-babimojskiej. Wolsztyn 2005 s. 82, 248-9.

Mania* Stefan (zm. ok. 1969) pedagog, działacz społ. i polit. **Biografie:** T. Filipiak: S.M. z żałobnej karty. *KMP* 1969 nr 3 s. 98-9, il.

Manicki* Marcin (1841-1922) ks. **Słowniki:** PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow.

Maniecki* Hieronim z Pigłowic h. Sokola (XVII w.) sekretarz król., sędzia pozn. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy.

Maniecki* Maciej z Pigłowic (zm 1638) podkomorzy pozn., poseł sejmowy. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** A. S. Radziwiłł: Memoriale rerum gestarum in Polonia. T. 1. Wr. 1968.

Manitius* Gustaw Herman (1880-1940) senior diecezji pomorsko-wielkopolskiej Kościoła ewangelicko-augsburskiego, działacz patriot. **Słowniki:** PSB; SBL; Kto był kim. **Źródła:** Arkusz stanu służby ks. G. M. za r. 1938. *Strażnica Ewangeliczna*. 1946 nr 2. **Biografie:** K. Świtalski: Śp. Senior Ks. G. M. *PWlkp.* 2: 1946 nr 7/8 s. 218-9. **Przyczynki:** E. Frankiewicz: Człowiek poza nawiasem. *Wwa* 1955 s. 22-3. – w cieniu śmierci. *Ewangelicy – ofiary prześladowań w czasie II wojny światowej*. Praca zbior. *Wwa* 1970. – OLA: Park Manitiusa. *Gaz. Wyb.* (P.) 2000 nr 219 s. 2. – Napisy pamiątkowe s. 156.

Manitius* Herman (1825-1874) budowniczy powiatu gostyńskiego. **Słowniki:** Architekci.

Manitius* Karol Gustaw (1823-1904) superintendent generalny Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego. **Słowniki:** J. Szturc: *Ewangelicy w Polsce: słownik biograficzny XVI-XX w.* Bielsko-Biała 1998; Anders.

Mann* Włodzimierz (1878-1930) ks. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Mann* Zdzisław Karol (1821-1913) inż., geodeta, meliorant, zastępca prof. UP i PP. **Słowniki:** WSB; AMM; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** Przybecki s. 92. **Przyczynki:** Klanowski. **Artykuły:** *+Przegląd Geodezyjny* 45: 1973 nr 1 s. 2-3. – *+Gaz. Pozn.* 1975 nr 71.

Manowski* Tadeusz (1886- 1940?) lekarz. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Manugiewicz* Mikołaj Jan (1754-1834) członek kapituły katedralnej w Gnieźnie, bp sufragan warszaw. **AW:** 4704. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Przyczynki:** J. Wysocki: z życia i działalności Szczepana Hołowczyca. *Wiadomości Archidiecezji Warszawskiej* 53: 1971 nr 5 s. 64-5. – W. Jemielity: *Diecezja augustowska czyli sejneńska w latach 1818-1872*. Lublin 1972 s. 35-40, 74, 83-7, 95, 106, 112-4, 17111, 173, 183, 199.

Manuiłow* Apollon Apollonowicz (+) wicegubernator kaliski. **Słowniki:** Ł. Chimiak: *Gubernatorzy rosyjscy w Królestwie Polskim*. Szkic do portretu zbiorowego. Wr. 1999.

Mańczak* Józef (1896-1940) kpt. WP, lotnik 3 pułku lotniczego w P. **Słowniki:** SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1. **Przyczynki:** Z. Bulzacki: *Lotnictwo w powstaniu wielkopolskim 1918-1919*. *KMP* 1969 nr 1 s. 21-2, 28, 32, 35-6. – +K. Sławiński: *Ławica – poznańskie lotnisko*. *Wwa* 1975.

Mańczak* Sylwester (1878-1973) rzeźbiarz, powstaniec wlkp., dyr. fabryki fajansu w Chodzieży. **Słowniki:** *Zasłużeni dla ziemi chodzieskiej i (il.)*. **Biografie:** A. Krzyżanowska-Hajdukiewicz: S.M. – artysta walczący. *KW* 1998 nr 2 s. 95-102.

Mańkowsy* h. Zaremba – ród wielkopolski. **Biografie:** A. Kwilecki: w *Poznańskim i na Podolu. Gł. Wlkp.* 19.01.1996 s. 4, il.

Mańkowska* Bogusława (1814-1901) pisarka, pamiętnikarka. **AW:** 4694. **Słowniki:** PSB; SHist.; Nowy Korbut. **Biografie:** Kwilecki *Ziemiaństwo* s. 243-57.

Mańkowski* Andrzej (1910-2001) właściciel Winnej Góry, emigrant w Kongo Belgijskim i Francji. **Przyczynki:** Kwilecki *Ziemiaństwo II* s. 57-60. – Kwilecki *Ziemiaństwo III* s. 300-8.

Mańkowski* Franciszek (1872-1948) działacz społ. i polit. **Słowniki:** PSB; WSB; SBKS; Kto był kim. **Biografie:** J. Krawulski: F. M. (1872-1948). *KMP* 41:1973 nr 3 s. 53-7. **Przyczynki:** L. Hass: *Organizacje zawodowe w Polsce 1918-1939.* Wwa 1963. – K. Murzynowska: *Polskie Wychodźstwo zarobkowe w Zagłębiu Ruhry w l. 1880-1914.* Wr. 1972. – H. Przybylski: *Front Morges w okresie II Rzeczypospolitej.* Wwa 1972. – T. Monasterska: *Narodowy Związek Robotniczy 1905-1920.* Wwa 1973. – B. Krzywoblocka: *Chadecja 1918-1937.* Wwa 1974. – W. bujak: *Historia Stronnictwa Pracy 1937-1946-1950.* Wwa 1988. – A. Andrusiewicz: *Stronnictwa Pracy 1937-1950.* Wwa 1988. – K. Turowski: *Historia ruchu chrześcijańsko-demokratycznego w Polsce 1864-1946.* Wwa 1989.

Mańkowski* Henryk (1872-1924) ziemianin, numizmatyk. **AW:** 4696. **Słowniki:** PSB; PTPN. **Biografie:** Kwilecki *Ziemiaństwo* s. 84-90. **Przyczynki:** T. Kałkowski: *Tysiąc lat monety polskiej.* Kr. 1963 s. 233. – M. Gumowski: *Wspomnienia numizmatyka.* Kr. 1965 s. 47-50, 62, 76. – Kwilecki *Ziemiaństwo II* s. 99. – Kwilecki *Ziemiaństwo III* s. 131, 302, 304.

Mańkowski* Jerzy (1928-1979) pisarz, krytyk literacki i teatralny. **Słowniki:** *Współcz. pisarze.* **Bibliografie:** U. Bzdawka, P. Wiśniewska: J.M. *Poradnik bibliograficzny.* P. 1988, 47 s. **Biografie:** A. Laboga, T. Orlik: *Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego w dziedzinie upowszechniania kultury za rok 1974. Nagrody indywidualne.* *KMP* 1976 nr 4. **Przyczynki:** U. Bzdawka, P. Wiśniewska: J.M. *Poradnik.*

Mańkowski* Józef (1905-?) ks. ze zgromadzenia misjonarzy oblatów, rektor Wyższego Seminarium Duchownego Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej w Obrze. **Słowniki:** *Kanoniści.*

Mańkowski* Napoleon Ksawery (1836-1888) ziemianin, inż., polityk. **AW:** 4698. **Słowniki:** PSB; PTPN. **Przyczynki:** *Zabór pruski w powstaniu styczniowym.* Wr. [i in.] 1968. – N. Sulerzyski: *Pamiętniki.* T. 3. Kr. 1971. – Kwilecki *Ziemiaństwo* s. 86, 89, 188, 248, 250-1, 383.

Mańkowski* Stanisław (1876-1937) senator, ziemianin, z Kazimierza Biskupiego. **Słowniki:** *Kto był kim.* **Przyczynki:** A. Mańkowski: *Wspomnienia mego życia.* Wwa 1997. – Kwilecki *Ziemiaństwo II* s. 199-206.

Mańkowski* Teodor (1816-1855) ziemianin, handlowiec. **AW:** 4699. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. N. Janowski: *Notatki autobiograficzne.* Wr. 1950. – S. Wasylewski: *Życie polskie w XIX wieku.* Kr. 1962. – *Polacy naturalizowani w Wielkiej Brytanii.* Oprac. M. Paszkiewicz. [W:] *Materiały do biografii, genealogii i heraldyki polskiej.* T. 3. Buenos Aires [i in.] 1966 s. 96.

Mańkowski* Wacław (1820-1905) ziemianin, działacz społ. i oświat., pisarz. **Słowniki:** PSB; PTPN. **Przyczynki:** K. Morawski: Arcybiskup Piotr Mańkowski. *NP* 25: 1966 s. 233, 235. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 200-3.

Marański* Antoni (1832-1897) ks., działacz społeczny i polityczny na Pomorzu. **AW:** 4705. **Słowniki:** PSB.

Marceli* (X/XI w.) bp kruszewicki. **Słowniki:** Szostkiewicz; Biskupi; P.B. Gams: Series episcoporum Ecclesiae Catholicae. Gratz 1957 s. 345.

Marceli* (XI w.) bp pozn. **Słowniki:** Biskupi; B. Gams: Series episcoporum Ecclesiae Catholicae. Gratz 1957 s. 354. **Źródła:** Kat. biskupów s. 8-9, 98. **Biografie:** Nowacki II s. 44.

Marchlewski* Bolesław Leonard (1884-1922) działacz polit., dziennikarz. **AW:** 4707. **Słowniki:** PSB; WSB; SBPW; AMM; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** Przybecki s. 93. **Przyczynki:** Klanowski. – S. Kubiak, F. Łozowski: Rady Robotniczo-Żołnierskie w Wielkopolsce 1918-19. P. 1959 s. 25-6, 93-4, 129, 131, 142. – J. Holzer, J. Molenda: Polska w pierwszej wojnie światowej. Wwa 1967. – J. Marczewski: Narodowa Demokracja w Poznańskim 1900-1914. Wwa 1967. – C. Kozłowski: Działalność polityczna Koła Międzypartyjnego w latach 1915-1918. Wwa 1967. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Praca zb. pod red. Z. Grota. Wwa 1968. – S. Kubiak: Niemcy a Wielkopolska 1918-1919. P. 1969 s. 70-2. – Z. Boras [i in.]: w dawnym Poznaniu. P. 1974 s. 362. – Z. Zakrzewski: Przechadzki po Poznaniu lat międzywojennych. Wwa 1983 s. 168. – A. Czubiński: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1988 s. 114, 131, 138.

Marchlewski* Józef Piotr (+) lekarz. **Słowniki:** Kościński; Slek. V.

Marchlewski* Julian (1866-1925) działacz socjalist., ekonomista, publicysta – w Wielkopolsce. **Bibliografie:** J. Kaczanowska: o pracach nad bibliografią pism J.M. *KH* 58: 1950/1951 z. 1-2 s. 91-8. – J. Kaczanowska: Bibliografia prac J.M. Łódź 1954, 205 s. [poz. 1867 + 22 rkpsy]. R: H. Sawoniak, *Przegląd Biblioteczny* 1955 z. 1 s. 79-83. – M. Černych: Novye dannye k bibliografii trudov J.M. *Sovetskoe Slavjanovedenie* 1966 nr 4 s. 92-6. – H. Schumacher: Uzupełnienie do bibliografii prac J.M. [W:] J.M. Materiały sesji naukowej z okazji 100 rocznicy urodzin. Wwa 1968 s. 251-65. – N. Michta: Uzupełnienia do bibliografii prac J.M. *z pola walki* 13: 1970 nr 3 s. 136-8 [29 poz.]. **Źródła:** J. M.: Listy do Stefana Żeromskiego i Władysława Orkana. Oprac. A. Słapa. Kraków 1953. R: S. Treugutt: Kto się splotyżł. *Przegląd Kulturalny* 1953 nr 39 s. 4. – J. M.: Wspomnienia. [W:] tenże: o sztuce. Artykuły i polemiki oraz listy. Oprac. J. Rurawski. Wwa 1957. – J. M.: Listy do żony i córki. Wwa 1975. **Biografie:** Ż. Kormanowa: J.M. *Nowe Drogi* 1947 nr 6 s. 275-83. – F. Tych, H. Schumacher: J.M. Szkic biograficzny. Wwa 1966, 360 s., tabl. R: W. Jakóbczyk, *PZach.* 22: 1966 nr 5 s. 170-2; B. Wróblewska, *Nowe Drogi* 20: 1966 nr 7 s. 142-3. – B. Krzywobłocka: J.M. Wwa 1975. – N. Michta: J.M. Polska. Naród. Socjalizm. Wwa 1975, 461 s. – N. Michta: J.M. Wwa 1984, 243 + 32 s. – D. Jakubowski: J.M. – bohater czy zdrajca. Wwa 2007, 256 s. **Przyczynki:** F. Miedziński: J.M. w Poznaniu [w 1895 r.]. *KMP* 23: 1950 nr 1 s. 1-10, il. – H. Mortkowicz-Olczakowa: Niezwykły wydawca. (Z korespondencji J.M. ze Stefanem Żeromskim). *Twórczość* 6: 1950 z. 9 s. 89-99. – E. Naganowski: J.M. – miłośnik mowy i literatury polskiej. *Widnokrąg* 1952 nr 41 s. 2. – F. Miedziński: J.M. korespondentem pisma poznańskiego. [W:] Poznań. Dzieje, ludzie, kultura. P. 1953. – B.

Drewniak: Materiały publicystyczne J.M. i Róży Luksemburg na łamach szczecińskiego pisma „Volksbote” w l. 1912-1914. *Szczecin* 2: 1958 z. 10 s. 93-7. – H. Schumacher: Sie nannten ihn Karski. Das revolutionäre Wirken J. Marchlewskis in der deutschen Arbeiterbewegung 1896 bis 1919. Berlin 1964, 194 s., bibliogr. – B. Drewniak: Wielkopolska w publicystyce J.M. [W:] *Munera Poznaniensia*. P. 1965 s. 291-318 [lata 1898-1924]. – J.M. Materiały sesji naukowej z okazji 100 rocznicy urodzin. Wwa 1968, bibliogr. – A. Kłossowski: Der Verlag von **J.M.** in München. Tł. z polskiego. *Marginalien* 1983 H. 3 s. 39-46. A. Kłossowski: J.M. – izdatel' chudožestvennoj literatury. *Knihovnictvi a Bibliografie* (Praha) 14: 1988 s. 179-200, bibliogr.

Marchlewski* Mieczysław Józef Tadeusz (1885-1956) prawnik, dyplomata. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Polska służba zagraniczna po 1 września 1939. Londyn 1954 s. 46, 54-7, 59, 62, 64, 67. – J. Krasuski: Stosunki polsko-niemieckie 1926-1932. P. 1964 s. 123, 148-50. – J. Drohojowski: Wspomnienia dyplomatyczne. Kr. 1969. – S. Mikos: Działalność Komisariatu Generalnego Rzeczypospolitej Polskiej w Wolnym Mieście Gdańsku 1920-1939. Wwa 1971. – R. Wodzicki: Wspomnienia 1928-1939. Wwa 1972. – W. Kossak: Wspomnienia. Opr. K. Olszański. Wwa 1973.

Marchocka* Teresa w zakonie Anna (zm. 1780) przeorysza norbertanek w Strzelnie. **Słowniki:** Borkowska i s. 200.

Marchocki* Aleksander (XVIII w.) komisarz skarbowy poz. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 368.

Marchwiński* Witold (1847-1918) ks. **Słowniki:** PTPN.

Marcin* h. Zaremba – zob. Zaremba Marcin.

Marcin* i (zm. ok. 1124) abp gnieźn., współpracownik Władysława Hermana. **AW:** 4709. **Słowniki:** SSS; PSB; Biskupi; P.B. Gams: Series episcoporum Ecclesiae Catholicae. Gratz 1957, s. 347. **Biografie:** F. Kryszak: Arcybiskup M. i herbu Zabawa. *WAG* 14: 1959 s. 545-51. **Przyczynki:** K. Maleczyński: Bolesław Krzywousty. Zarys panowania. Kr. 1947. – J. Kłoczowski: Vita communis kleru w XI i XII wieku. *RHum.* 10: 1961 s. 5-40. – Kościół w Polsce. I: Średniowiecze. Kr. 1966 s. 96-100. – T. Grudziński: Podziały dynastyczne monarchii piastowskiej w końcu XI i początkach XII w. *ZH* 36: 1971 z. 3 s. 9-45 [m.in. o roli abp M. jako wykonawcy testamentu Władysława Hermana]. – G. Labuda: List papieża Paschalisa II do niewiadomego arcybiskupa polskiego z początku XII wieku. *Sobótka* 1971 s. 415-34.

Marcin* (zm. ok. 1140) bp poz. **AW:** 4711. **Słowniki:** Biskupi; P.B. Gams: Series episcoporum Ecclesiae Catholicae. Gratz 1957 s. 354. **Źródła:** Kat. biskupów s. 11-2, 99. **Biografie:** Nowacki II s. 46-7.

Marcin* zwany Lis (zm. 1274/5) kaszt. międzyrzecki, zbąszyński. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** K. Jasiński: z problematyki zjednoczenia państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku. *Zap. TNT* 21: 1955 z. 1 s. 219. – M. Bielińska: Kancelarie i dokumenty wielkopolskie XIII wieku. Wr. [i in.] 1967. – F. Sikora: Przywileje rycerskie synów Władysława Odonica. *RH* 34: 1968 s. 12-5, 25-7, 44-6. – J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969. – F. Sikora: Jeszcze o przywilejach rycerskich synów Odonica. *SŻ* 16: 1971 s. 194-5.

Marcin* Polak (zm. 1278) dominikanin, penitencjarz i kapelan papieski, abp gnieźn. **AW:** 4710. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut; Maciejewski Episkopat s. 227-8. **Biografie:** J. Umiński: Pochodzenie i kariera M.P. *Collectanea Theologica* 1953. – K. Grodziska-Ożóg: M.P. i jego twórczość. *NP* 58: 1982. **Przyczynki:** M. Hornowska, H. Zdzitowiecka-Jasińska: Zbiory rękopiśmienne w Polsce średniowiecznej. *Wwa* 1947. – W. Karasiewicz: Jakób II Świnka, abp gnieźnieński 1283-1314. [W:] *Prace Komisji Teologicznej PTPN*. T. 3. Z. 3. P. 1948 s. 233. – A. Klawek: Zarys dziejów teologii katolickiej w Polsce. *Kr.* 1948. – V. Koudelka: Zur Geschichte der böhmischen Dominikanerprovinz im Mittelalter. *Archivum Fratrum Praedicatorum* 25: 1955 nr 85 s. 93-6; 26: 1956 s. 152; 27: 1957 s. 41. – J. Kłoczowski: Dominikanie polscy na Śląsku w XIII-XIV w. *Lublin* 1956. – J. Dąbrowski: Dawne dziejopisarstwo polskie. *Wr.* 1964. – Inkunabuły w bibliotekach polskich. Pod red. A. Kaweckiej-Gryczowej. *Wr.* 1970 s. 605-7. – P. Czartoryski: Historia nauki polskiej. T. 1. *Wr.* 1970 s. 69. – J. A. Spież: Polskie nagrobki z XIII i XIV wieku w bolońskim kościele Dominikanów. *SŻ* 36: 1997 s. 39.

Marcin* syn Siedlima? (XIII w.) kaszt. starogrodzki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Marcin* syn Sędziwoja (XIV w.) woj. gnieźn., kaliski. **Biografie:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy

Marcin* z Błażejewa (XV w.) właściciel kodeksu. **Źródła:** *Catalogus codicum BJ IV* sygn. 622.

Marcin* z Bydgoszczy (XV/XVI w.) kantor szkoły w Pyzdrach. **Słowniki:** Chybiński.

Marcin* z Gniezna (XIV w.) student (?) w Pradze, właściciel kodeksu. **Źródła:** *Catalogus codicum BJ VIII* sygn. 1323.

Marcin* z Goworzyna[-y] (zm. 1425/1426) kan. gnieźn., sekretarz Władysława Jagiełły. **AW:** 4716. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Krzyżaniakowa: Kancelaria królewska Władysława Jagiełły jako ośrodek kultury historycznej. *SŻ* 18: 1973. – Zbiór dokumentów katedry i diecezji krakowskiej. *Wyd. S. Kuraś. Cz. 2. Lublin* 1973 s. 86-8. – Czyżak Kapituła s. 357-8.

Marcin* z Klecka (XVI/XVII) ks., pisarz medyczny. **AW:** 4717. **Słowniki:** Nowy Korbut; Kościński.

Marcin* z Kurzelowa (zm. po 1360) dziekan łęczycki, kan. gnieźn., uczestnik procesów z Krzyżakami. **Biografie:** Kowalska-Pietrzak *Prałaci* s. 78-80.

Marcin* z Lutomia (zm. ok. 1517) pleban m.in. w Lutomiu i Rozdrażewie, subkolektor świętopietrza. **Słowniki:** SHGP II; Gąsiorowski Notariusze.

Marcin* z Łęczycy (zm. ok. 1473) rektor Uniwersytetu w Pradze, astronom, lekarz kapituły pozn. **AW:** 4718. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** T. Gałamon: M. z Ł. (1410-1474). *Notatki Płockie* 1997 nr 2 s. 12-4. **Przyczynki:** H. Barycz: Dziejowe związki Polski z Uniwersytetem Karola w Pradze. *PZach.* 1948 s. 29-30. – F. M. Bartoš: *Polský husita mezi rektory Karlovy university M. Martin z Lančice. Jihočeský sborník historický* 1954 z. 23 s. 28-9. – J. Mikulka: Polacy w Czechach i ich rola w rozwoju husytyzmu. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 11: 1966 s. 10. – H. Barycz: z dziejów polskich wędrówek naukowych za granicę. *Wr.* [i in.] 1970 s. 26-8. – W. Bobrowska-Nowak: Początki polskiej psychologii. *Wr.* 1973. –

- Marcin* z Międzyrzecza (XV w.). **AW:** 4719. **Przyczynki:** W. Kuraszkiewicz: Pochodzenie polskiego języka literackiego w świetle wyników dialektologii historycznej. Wr. 1953 s. 21-7, 30, 60, 96. – W. Kuraszkiewicz: Właściwości językowe wielkopolskiego rękopisu M. z M. z 1428 r. [W:] Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej. T. 2. Wwa 1957 s. 122-38, tab.
- Marcin* z Niechanowa (zm. 1492) kan. pozn. i gnieźn. **Słowniki:** Jabłońska Kapituła s. 164-6. **Biografie:** Kowalska-Kasprzak Prałaci s. 276-8.
- Marcin* z Opawy (zm. 1279) abp gnieźn., dominikanin. **Słowniki:** Teolodzy; Biskupi.
- Marcin* ze Sławaska h. Zaremba (zm. 1453) kaszt. kaliski, pozn., woj. kaliski, opiekadnik (tutor) Królestwa. **Słowniki:** PSB; WSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** W. Dworzaczek: Genealogia. Wwa 1959, tabl. 93. – A. Gąsiorowski: Urzędnicy zarządu lokalnego w późnośredniowiecznej Wielkopolsce. P. 1970.
- Marcin* ze Słupcy (XV w.) poeta łaciński. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut. **Biografie:** K. Weyssenhoff-Brożkova: M. ze S. poeta polsko-łaciński. *Sprawozdania z Posiedzeń Komisji PAN Oddział w Krakowie* 1973. **Przyczynki:** J. Nowak-Dłużewski: Okolicznościowa poezja polityczna w Polsce. Średniowiecze. Wwa 1963 s. 68-72. – H. Kowalewicz: Zasób, zasięg terytorialny i chronologia polsko-łacińskiej liryki średniowiecznej. P. 1967 s. 100-1.
- Marcin* ze Stawu (XV/XVI w.) archidiakon i oficjał kaliski. **Słowniki:** Gąsiorowski Notariusze.
- Marcinek* Ludwik (XX w.) działacz społeczny, sołtys w Bukówcu Grn. **Słowniki:** Anders.
- Marciniak* Florian (1915-1944) naczelnik Szarych Szeregów. **Słowniki:** PSB; WSB; Leksykon harcerstwa. Pod red. O. Fietkiewicza. Wwa 1988; Enc. konsp. wlkp. **Źródła:** S. Broniewski: Szare Szeregi a Armia Krajowa w świetle dokumentów. *Najnowsze Dzieje Polski. Materiały i Studia z Okresu II Wojny Światowej* 1961. **Biografie:** A. Fersten: Harcmistrz F. M. *Motywy* 2 VII 1978. – S. Broniewski: F. M. Naczelnik Szarych Szeregów. Wwa 1988, 231 s. – Z. Pilarczyk: F. M. – wybitny wielkopolski instruktor ZHP, pierwszy Naczelnik Szarych Szeregów. *KW* 1990 nr 2 s. 42-52. – R. Potok: Pierwszy naczelnik Szarych Szeregów. *PLudu* 1995 z. 3-4 s. 47-51. – Wielkopole XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 293-304. **Przyczynki:** S. Broniewski: Szare Szeregi. Wwa 1947 s. 20, 23-5, 29-30. – E. Serwański: z dziejów akademickiego harcerstwa wielkopolskiego 1939-1945. *Życie i Myśl* 1948 nr 9. – A. Kamiński: Kamienie na szaniec. Katowice 1957 s. 100-1. – Tenże: Zośka i Parasol. Wwa 1957 s. 95, 115. – A. Borkiewicz-Celińska: Archiwum Baonu „Zośka”. *Najnowsze Dzieje Polski* T. VI 1962 s. 216, 218-9. – R. Fürst: Harcerstwo w czasie okupacji. *Harcerstwo* 1962 nr 43, 44 s. 87, 91-2. – S. Broniewski: Sprzysiężenie „Białej Róży”. *Remak* 1962 nr 20. –T. Strzembosz: Sprawozdania Naczelnika Szarych Szeregów do Komendy Głównej Armii Krajowej oraz Naczelnika Komitetu Harcerskiego w Londynie. *Najnowsze Dzieje Polski. Materiały i Studia z Okresu II Wojny Światowej*. T. VI 1962 s. 285-7, 293. – S. Broniewski: Aresztowanie Floriana. *Więź* 1963 nr 7-8 s. 188-200; nr 9 s. 79-86; nr 10 s. 70-82; nr 11-12 s. 149-65. – T. Strzembosz: Archiwum Szarych Szeregów im. Floriana Marciniaka. *Najnowsze Dzieje Polski. Materiały i Studia z Okresu II Wojny Światowej* T. VIII; 1964 s. 253-7, 760-1. – L.M. Bartelski: Strzały na Długiej. [W:] Przez lata walki. Wwa 1966 s. 159-60, 163-5, 168. – Serwański 100, 323, 362, 370-1, 373, 409, 491. – B. Hildebrandt: Młodzież Warszawy w walce z hitlerowskim okupantem. Wwa 1970 s. 164-5, 181, 183, 187-8. – B. Hildebrandt: Konspiracyjne

organizacje młodzieżowe w Polsce 1939-1945. Wwa 1973 s. 139, 148, 155-6, 201-2, 405. – S. Broniewski: Akcja pod Arsenalem. Wwa 1972 s. 13, 31, 36, 38-40, 53, 55, 58-9, 82, 92-3, 98-100, 107, 117-8. – [S. Broniewski]: Pierwszy komendant Szarych Szeregów. Rozmawiał Z. Morski. *WTK* 28: 1979 nr 8 s. 6. – S. Broniewski: Całym życiem. Wwa 1983 passim. – M. Grabianowski: Tajemnica aresztowania Naczelnika Szarych Szeregów. *Przegląd Tygodniowy* 1986 nr 20. – Szare Szeregi. Harcerze 1939-1945. Pod red. J. Jabrzemskiego [?????]. Wwa 1988 passim. – M. Wybraniec: Pięćdziesiąta rocznica śmierci druha F. M. *KW* 1994 nr 2 s. 143-5. – Napisy pamiątkowe s. 123.

Marciniak* Franciszek (1902-1976) pielęgniarz. **Źródła:** Archiwum Szpitala przy Zakładach HCP w Poznaniu –teczka akt osobowych nr 21. **Biografie:** E. Andrzejewska: F. M. (1902-1976). Pielęgniarz. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 234-5.

Marciniak* Józef (1880-1931) ks. **Słowniki:** PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Klanowski.

Marciniak* Leopold (1917-1998) oficer WP, ZWZ-AK i Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie. **Słowniki:** Enc. konsp. wlkp.

Marciniak* Stanisław (1888-1955) wykładowca prawa na UP. **Biografie:** Byli wśród nas (AE) s. 108-10.

Marciniak* Stanisław (1888- po 1947) działacz polit., poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Marciniak* Sylwester (1906-1979) ks., filantrop. **Słowniki:** SBL; Leszczyńskie kto jest kim. Leszno 1999. **Biografie i noty biograficzne:** S. Jędraś: Ksiądz prof. S.M. *Pan. Leszcz.* 1991 nr 26 s. 13. – A. Piwoń: Ks. kan. S. M., wychowawca i nauczyciel młodzieży, duszpasterz chorych. Leszno 1999. – Wzór do naśladowania. Pamięci ks. Marciniaka. *Pan. Leszcz.* 1999 nr 36 s. 3. – M. Jankowiak: Wychowawca i nauczyciel młodzieży, duszpasterz chorych, ks. kan. S. M., więzień Dachau. *Głos Świętego Jana* 1999 nr 19 s. 1-2. – M. Halec: Ks. kan. S.M. *Merkuriusz Leszczyński* 1999 nr 10 s. 35. – A. Neczyński: Wspomnijcie prawdziwego księdza. *ABC* 1999 nr 70 s. 8. – M. Gertych: Ksiądz S.M. – wychowawca młodzieży w Lesznie. *KW* 2000 nr 4 s. 91-6. – Do końca wierni. Leszno 2008 s. 34-5, il.

Marciniak* Walenty (1904-1974) ks. **Biografie:** M. Banaszak: Ks. W.M. (1904-1974). *MK* 26: 1975 nr 3 s. 67-9.

Marciniak* Władysław (1920-1944) harcerz, organizator ruchu oporu antyhitl. **Słowniki:** Inowr. SB I. **Przyczynki:** Dzieje Inowrocławia. Red. M. Biskup. T. 2. Wwa [i in.] 1982 s. 152-3, 195. – L. Dombek: Szare Szeregi w Inowrocławiu na tle harcerskiego ruchu oporu w Wielkopolsce. B. 1984 s. 16, 69. – Obóz hitlerowski na Błoniach w Inowrocławiu 1940-1945. Red. E. Mikołajczak. Inowr. 1991 s. 19.

Marciniec* Józef (1853-1938) prezes Wielkopolskiego Związku Tow. Ogrodniczych. **Przyczynki:** A. Kwilecki: Cmentarz zasłużonych na Wzgórzu św. Wojciecha w P. . [W tegoż:] *Silva rerum*. P. 2007 s. 218-21, il.

Marciniec* Józef (1890-1971) dyr. szkoły ogrodniczej w Koźminie. **Słowniki:** Anders.

Marciniec* Stanisław (1898-1942) powstaniec wlkp., pracownik polskiego wywiadu. **Słowniki:** Anders.

Marcinkowski* Arnold (1897-1986) dr, kan. pozn., duszpasterz akademicki w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1984-1986 s. 31-2.

Marcinkowski* Franciszek (1878-?) powstaniec wlkp., poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Marcinkowski* Karol (1800-1846) lekarz, powstaniec, społecznik. **AW:** 4728. **Słowniki:** PSB; WSB; AMM; Alb. chirurgów (i fot.); Bielecki Słownik. **Źródła:** K. M.: Ostatni list... Podał A. Wrzosek. *AHFM* 18: 1939-45 s. 299-301. – K. Marcinkowski: Myśli i wskazania... Podał W. Jakóbczyk. *PWlkp.* 2: 1946 s. 285-8. – Nieznana relacja o M. Oprac. Z. Grot. *PWlkp.* 2: 1946 s. 279-82. – Nieznane relacje o M. Oprac. Z. Grot. *KMP* 19: 1946 s. 105-26, il. [relacje D. Chłapowskiego, E. Sczanieckiej, S. Mielżyńskiego]. – J. Kozłowski: Nieznany list K.M. do Celestyny Działyńskiej z 24 lipca 1846 r. *KMP* 1997 nr 3 s. 243-7, il. – Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 280, 835, 887, 1140, 1225, 1737. **Biografie:** W. Jakóbczyk: Doktor Marcin – Jan K.M. 1800-1846. P. 1946, 195 s. R: W. Bacewiczówna, *Tyg. Warsz.* 2: 1946 nr 49 s. 6; Z. Grot, *PWlkp.* 3: 1947 s. 55-6; W. Knapowska, *PZach.* 3: 1947 półr. 1 s. 81-4; W. Knapowska, *RH* 16: 1947 s. 308-13; W. Konopczyński, *Tyg. Powsz.* 3: 1947 nr 1 s. 10; W. Wnuk, *Odra* 3: 1947 nr 6 s. 6; A.M. Skałkowski, *KH* 55: 1948 s. 189-95; M. Tyrowicz, *Nowiny Literackie* 1948 nr 38. – W. Jakóbczyk: M. (Próba charakterystyki). *KMP* 1946 s. 163-82. – A.M. Skałkowski: K.M. (W setną rocznicę zgonu). *PWlkp.* 2: 1946 s. 257-67. – W. Jakóbczyk: Żywot J. K.M. *PWlkp.* 1946 s. 268-71. – A. Wrzosek: Czcigodny Polak. (O K.M. w setną rocznicę jego śmierci). *Nowiny Lekarskie* 53: 1946 s. 360-71 [i odb. P. 1946, 37 s.]. – W. Dzwonkowski: K.M. Wwa 1948, 24 s. – Wybitni Wlkp. s. 103-28. – A. Wrzosek: K.M. T. 1-2. P. 1950-1961, 329 + 229 s. – Wielkopole i s. 75-102. – Zasl. Wlkp. s. 40-9. – W. Jakóbczyk: K.M. 1800-1846. Wwa-P. 1980, 190 s., il. – J. Markowski: K.M. (1800-1846). [W:] Sylwetki chirurgów polskich. Wr. [i in.] 1982 s. 128-9. – W. Jakóbczyk: K.M. 1800-1846. P. 1986. – Sylwetki Wielkopolan s. 438-46. – Lech Trzeciakowski: K.M. 1800-1846. [B.m., b.w.] 1996, il. [składanka]. – L. Trzeciakowski: K.M. – bohater narodowy. *KMP* 64: 1996 nr 3 s. 7-47, il. – Małgorzata Dorna: Lekarz społecznik organizator K.M. 1800-1846. *Przeciąg* 2000 nr 3 s. 6, il. – J. Durkalec: w 200. rocznicę urodzin K.M. *Iks* 2000 czerwiec s. 31. – M. M.: K.M. *Kurier Rogoziński* 2000 nr 23 dod. *V Jarmark na Świętego Wita* s. IV, il. – Marek Rezler: Doctor M. *Welcome to Poznań* 2000 nr 7 s. 26, il. – Marek Rezler: Doktor Marcin poznański organicznik. *Wielkość M. Nasza Wielkopolska* 2000 nr 7 s. 1, 4-6. – Krzysztof Smura: Dwieście lat temu urodził się Karol Wielki: dla M. życie było wyzwaniem. (W dawnym Poznaniu). *Gazeta Poznańska* 2000 nr 146 dod. *Expr. Pozn.* s. 12, il. – Lech Trzeciakowski: K. M.: wielki społecznik - człowiek sukcesu. *Ibis Pozn.* 2000 nr 10 s. 4-7, il. – R.K. Meissner: Patron Akademii Medycznej w P. – dr K.M. [W:] Księga Pamiątkowa w 80-lecie Uniwersyteckiego Wydziału Lekarskiego w P. Red. R.K. Meissner. P. 2001 s. 51-9. – Marek Rezler: Doktor Marcin. *Średzki Kwartalnik Kulturalny* 2001 nr 2 s. 29-33, il. – Marek Rezler: Doktor Marcin. *Głos Wielkopolski* 2002 nr 285 dod. *Głos Poznaniaka* s. VI, il. – Burzliwe życie i niezależny duch. *Bezpłatny Tygodnik Poznański* 2004 nr 33 s. 20-21, il. [o K. M.]. – Anna Plenzler: Doktor dla biednych. *Głos Wielkopolski* 2004 nr 190 dod. *Głos Poznaniaka* s. IV, il. – Krzysztof Smura: Choleryk z bliźną. (W dawnym Poznaniu). *Gazeta Poznańska Ziemia Kaliska* 2005 nr 152 s. 16, il. – Jacek Wiesiołowski: K.M. - Europejczyk w Poznaniu. *IKS* 2005 nr 6 s. 13, il. – (WJ): Lekarz M. (Znane i nieznanne ulice Rawicza). *Życie Rawicza* 2005 nr 43 s. 15, il. – Anna Kaźmierska: Lekarz, społecznik, patriota. *Przemiany na*

Szlaku Piastowskim 2006 nr 46 s. 13, il. – K.M. – nasz doktor. [W:] M. Rezler, J. Bogdanowski: Poznań miasto niepoznane. Fotografie: M. Rezler, P. Chwałek. P. 2006, s. 86-103, il. – Marek Rezler: Lider pracy organicznej: człowiek - legenda: przed 160 laty zmarł K.M. *Głos Wielkopolski* 2006 nr 258, s. 15, il. – Bolesław Świącchochowski: K.M. (Patroni wrzesińskich ulic). *Więści z Ratusza* 2008 nr 22 s. 5., il. **Przyczynki:** A. Wrzosek: o zapomnianym artykule naukowym K.M. *Spraw. PAU* 46: 1945 s. 84-5. – J. Eckhardt: Katalog wystawy „Życie i czyn K. M.” w Muzeum Wielkopolskim w P. *KMP* 19: 1946 s. 200-5. – Z. Grot: Druh M. – Wiktor Łakomicki. *KMP* 19: 1946 s. 189-99. R: W. Jakóbczyk, *KMP* 20: 1947 s. 106. – W. Jakóbczyk: Towarzystwo Pomocy Naukowej im. K.M. (z okazji setnej rocznicy śmierci K.M. – 7 XI 1846) *KMP* 19: 1946 s. 7-14. – Z. Grot: Działalność wychowawczo-oświatowa M. *PZach.* 2: 1946 nr 11 s. 909-17. – W. Jakóbczyk: Działalność społeczno-polityczna M. *PZach.* 2: 1946 półr. 2 s. 899-908. – W. Jakóbczyk: M. a Trentowski. *PWlkp.* 2: 1946 s. 272-8. – M.J. Mika: Marcinkowsciana. (Materiały biograficzne i genealogiczne). *KMP* 19: 1946 s. 183-9. – A.M. Skałkowski: Ideologia i życie prywatne K.M. *Spraw. PAU* 47: 1946 s. 285-7. – A.M. Skałkowski: Losy śmiertelnych szczątków M. *PWlkp.* 2: 1946 s. 283-4. – A.M. Skałkowski: Na marginesie życiorysów M. *Nowiny Lekarskie* 53: 1946 s. 372-7. R: W. Jakóbczyk, *KMP* 20: 1947 s. 105-6. – A.M. Skałkowski: Stan badań nad życiem i działalnością K.M. *PZach.* 2: 1946 półr. 2 s. 918-23. – M. Suchocki: Kultura czynu społecznego. *PZach.* 2: 1946 półr. 2 s. 893-8. – A. Wrzosek: Kult dla pamięci M. *Polski Tygodnik Lekarski* 1: 1946 s. 1329-36. – M. Jabczyński: Jeszcze o M. *PWlkp.* 3: 1947 s. 131-5. – A. Wrzosek: Nieznany okres w działalności naukowej K.M. *Spraw. z Czynności i Posiedzeń PAU* 1948 nr 8 s. 430=1. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848. Wwa 1960. – S. Kieniewicz: Dramat trzeźwych entuzjastów. o ludziach pracy organicznej. Wwa 1964 s. 11, 30-1, 34, 36-56, 62, 74, 78-9, 81, 95, 99, 118, 152, 154, 157, 174, 179-80, 206, 210, 212-4. – K. Sokołowska-Grzeszczyk: Portrety lekarzy w medalierstwie polskim. *AHFM* 1967. – F. Paprocki: W. Księstwo Poznańskie w okresie rządów Flottwella. P. 1970. – Nauka w Wlkp. s. 28, 39, 108, 282, 404. – W. Jakubczyk: Towarzystwo Naukowej Pomocy w Wielkopolsce 1841-1939. P. 1985. – S. Jankowski: Słów kilka o doktorze „Marcinie” i jego związkach z Gostyniem. w 150 rocznicę śmierci K M. *Gaz. Gost.* 1996 nr 22 s. 34, il. – A. Magowska: Działalność lekarska K.M. *KW* 1996 nr 3 s. 15-22. – P. Matusik: Idea pracy organicznej w Poznańskim w dobie K.M. *KMP* 1996 nr 3 s. 66-84. – Anita Magowska: Działalność lekarska K.M. *Kronika Wielkopolski* 1996 nr 3 s. 15-22, il. – P. Matusik: Listy K.M. do Jana Koźmiana. *KMP* 1996 nr 3 s. 85-8. – Witold Molik: Kult K.M. Poznań [Instytut Historii UAM] 1996, 102 s. R: P. Matusik, *Życie i Myśl* 1997 nr 3 s. 101-3. – W. Molik: z dziejów kultu najwybitniejszego Wielkopolanina. Starania o pomnik K.M. w Poznaniu. *KMP* 1996 nr 3 s. 121-42, il. – S. Leitgeber: Przyjaźń do grobowej deski. *KMP* 1996 nr 3 s. 114-20 [kontakty K.M. z rodziną Leitgeberów]. – W. Witczak: w kręgu przyjaciół K.M. – Friedrich Heinrich Karl Schneider (1797-1828). *KMP* 1996 nr 3 s. 106-13, il. – L. Trzeciakowski: Obchody 150 rocznicy śmierci K.M. *KW* 1997 nr 2 s. 9-16. – Cieniom K.M. *Winieta* 2000 nr 3 s. 8. – Jerzy Grupiński: Doktor Marcin. *Winieta* 2000 nr 3 s. 1 [wiersze o K.M.]. – K.M. 1800-1846: w 200-lecie urodzin. *Winieta* 2000 nr 3 s. 2 [Wystawa w Bibliotece Raczyńskich w Poznaniu]. – Anita Magowska: Dziedzictwo ducha. *Fakty Akademii Medycznej* 2000 nr 6-8 s. 2. – Andrzej Majewski: 200 rocznica urodzin Karola Marcinkowskiego. *Przegląd Wielkopolski* 2000 nr 3/4 s. 132-133 [wystawa w Bibliotece Raczyńskich oraz okolicznościowe wydawnictwa pocztowo-filatelistyczne]. – M. Hłyń: Expensa mortis – koszty uroczystości pogrzebowych doktora K.M. *KMP* 2001 nr 1 s. 104-7, il. – Józef Djaczenko: Ma ulicę, nie ma pomnika [w Poznaniu]. *Gazeta Poznańska* 2003 nr 91 dod. *Expr. Pozn.* s. 4, il. – JOD: Aleja

wreszcie z pomnikiem? *Gazeta Poznańska* 2003 nr 232 dod. *Expr. Pozn.*, s. 3, il. [dot. inicjatywy budowy pomnika w Poznaniu]. – Adam Pleskaczyński: Doktor Marcin ocalony! *Głos Wielkopolski* 2003 nr 107 dod. *Głos Poznaniaka* s. VII, il. [historia pomnika K.M. w Poznaniu]. – Decydują o M. Igor Mitoraj stanie do konkursu? *Gazeta Poznańska* 2004 nr 112 dod. *Expr. Pozn.* s. 4; nr 118 dod. *Expr. Pozn.* s. 3; nr 130 dod. *Expr. Pozn.* s. 3. – Józef Djaczenko: M. w stylu romantycznym: konkurs [na projekt pomnika w Poznaniu] rozstrzygnięty. *Gazeta Poznańska* 2004 nr 237 s. 6, il. – Przemysław Kubacki: Dzieje wyjątkowej przyjaźni. *Bezpłatny Tygodnik Poznański* 2005 nr 6 s. 20-21, il. [K. M. Karol Schneider - lekarze poznańscy]. – Sławomir Lechna: Karol w gipsie: symbole: w Stoczni Gdańskiej wykonano odlew pomnika M. *Głos Wielkopolski* 2005 nr 126 s. B1, il. [pomnik K.M. w Poznaniu]. – Marek Rezler: Na koniu do pacjenta. Pomnik doktora. Pasje K.M. *Głos Wielkopolski* 2005 nr 146 s. B5, il. – J. Wiesiołowski: K.M. – Europejczyk w Poznaniu. *Iks* 2005 czerwiec s. 13, il. – E. Kłodzińska: Śladami K.M. P. 2007, 69 s., il. – Napisy pamiątkowe s. 96, 134-5. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 129, 238-9. **Prace zbiorowe:** Dr K.M. 1800-1846: w dwusetną rocznicę urodzin. Gostyń [Gostyński Komitet Upamiętnienia 200. Rocznicy Urodzin K.M. Muzeum w Gostyniu] 2000, 59 s., [7] s., il., tabl. Zawiera: Olejniczak Franciszek: K.M. a ziemia gostyńska s. 5-6; Hejnowiczówna Zofia: K.M. [Wiersz] s. 7-9; Meissner Roman: Stosunki polityczno-społeczno-kulturalne w latach trzydziestych i czterdziestych XIX wieku w Wielkopolsce s. 11-19; Markowski Jan: Działalność lekarska K.M. s. 21-32; Matusik Przemysław: Kult K.M. s. 33-40; Czub Robert: Gostynianie w organicznikowskim kręgu K.M. s. 41-51; Poprawa Jan: Sprawozdanie z działalności Gostyńskiego Komitetu Upamiętnienia 200 Rocznicy Urodzin K.M. s. 53-56. Rec. Izabela Klupś: Wydawnicze hity 2000. *Gazeta Gostyńska* 2000 nr 25 s. 53.

Marcinkowski* Marian Alojzy (1914-1998) pseud. „Aloch”, „Brüno Müller”, ks. proboszcz w Budziszewku, działacz niepodległ. w okresie okupacji hitler. **Przyczynki:** „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 204, 283, 284, 318, 319, 320, 321.

Marcinkowski* Robert (1872-1932) właściciel zakładu produkującego maszyny rolnicze w Kętbowie. **Słowniki:** Wolszt. SB.

Marcinkowski* Roman (1874-1929) aptekarz. **Słowniki:** PTPN.

Marcinkowski* Tadeusz (1919-1982) lekarz. **Przyczynki:** F. Glura: Lekarze z Marysina. *Pan. Leszcz.* 1990 nr 19 s. 18.

Marcinkowski* Wincenty h. Nałęcz (XV w.) kan. pozn., prepozyt gnieźn., wikariusz generalny pozn. **Przyczynki:** Nowacki II s. 81, 135, 204, 209, 248, 375, 487.

Marcinkowski* Władysław (1858-1947) rzeźbiarz. **AW:** 4729. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Inowr. SB I; SBWP-W I. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 76. **Biografie:** K. Ulatowski: *Śp. W.M. Wspomnienie pośmiertne. KMP* 21: 1948 nr 1 s. 73-6, il. – J. A. Dymkowska: M. W. Zapomniane palety. *Południowa Wielkopolska* 1980 nr 2. – Cmentarz Zasł. 61-2. – E. C.: z życia i twórczości W.M. 1858-1947. Jarocin 1991. **Przyczynki:** Z. Grot: Dzieje pomnika Mickiewicza w Poznaniu. P. 1956 s. 44 i n. – D. Kaczmarzyk: Straty wojenne Polski w dziedzinie rzeźby. *Wwa* 1958 s. 160-1. – DWP III. – K. Niemierowicz: o człowieku, który

w życiu nie skłamał: W.M. *Przew. Kat.* 67: 1961 nr 1 s. 11-2. – Polskie życie artystyczne w latach 1890-1914. Wr. [i in.]. 1967. – J. Wiercińska: Katalog prac wystawionych w Towarzystwie Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie w latach 1860-1914. Wr. [i in.]. 1969. – D. Kaczmarzyk: Rzeźba polska od XVI do początku XX wieku. Katalog zbiorów. Wwa 1973 s. 108-9. – Dzieje Poznania. T. 2. P. 1973. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 313. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 189.

Marcinkowski* Władysław (XX w.) rzeźnik w P. **Przyczynki:** W. Pezacki: W. M., rzeźnik i jego rodzina. *KMP* 1998 nr 4 s. 306-14.

Marcińczak* Bolesław (1905-1950) księgarz. **Słowniki:** SPKP Supl. [I]. **Przyczynki:** J. Podgóreczny: w służbie książki i prasy polskiej. B. 1978 s. 54-5.

Marczewski* Jan (1725-1786) ks., jezuita, kaznodzieja. **AW:** 4733. **Słowniki:** EWoJ.

Marczewski* Jan (XIX w.) zesłaniec. **Słowniki:** W. Śliwowska: Zesłańcy polscy w Imperium Rosyjskim w pierwszej połowie XIX wieku. Słownik biograficzny. Warszawa 1998.

Marczewski* Jerzy (1928-1989) historyk, doc. UAM i AWF. **Bibliografie:** S. Żerko: Bibliografia prac doc. dra J.M. *PZach.* 46: 1990 nr 1 s. 133-7. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1987-1989 s. 31. – S. Żerko: J.M. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 535-41.

Marczewski* Ludwik (1811-1866) lekarz. **AW:** 4735. **Słowniki:** P. Szarejko: Słownik lekarzy polskich XIX wieku. T. 1. Wwa 1991. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5. Kalisz 1999.

Marczewski* Wawrzyniec (1660-1745) ks., jezuita, polemista. **AW:** 4736. **Słowniki:** EWoJ.

Marczyński* Antoni (XX w.). **AW:** 4737. **Źródła:** Epistolariusz A.M. Wyd. Z. Knorowski. *Acta Univ. Wratisl., Lit.* Nr 6 (1997) s. 137-162 [korespondencja].

Marczyński* Jan (1896-1941) nauczyciel, działacz Związku Nauczycielstwa Polskiego. **Słowniki:** PSB.

Marczyński* Kazimierz (1899-?) powstaniec wlkp. **Przyczynki:** J. Taborski: 17. Pułk Ułanów Wielkopolskich im. króla Bolesława Chrobrego. Dzieje, tradycja i współczesność. Toruń 2005 s. 211-2.

Marczyński* Wawrzyniec (1779-1845) ks., prałat kapituły kamienieckiej, pedagog, historyk. **Słowniki:** PSB; SHist.

Marek* (XIV/XV w.) bp sufragan pozn. **Słowniki:** Biskupi. **Biografie:** Nowacki II s. 179.

Marek* z Ponieca (zm. 1495) bernardyn, kopista. **Słowniki:** SPKP.

Marggraf* Martin August (zm. po 1789) pastor we Władysławowie, Wrześni i Czarniejewie. **Słowniki:** Wrzesiński SB. **Przyczynki:** K. Gorczyca: Żychlin pod Koninem. Dzieje wsi i zboru. Wwa 1977 s. 117.

Margowski* Andrzej Rudolf (ok. 1650-1699) dr filozofii i medycyny, prof. Akad. Krak. i Akad. Lubrańskiego. **AW:** 4744. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** Opisy i ilustracje Poznania z XVI-XVIII w. P. 1960. – M.J. Mika: Udział Poznania w sejmach Rzeczypospolitej od końca XV w. do 1791. *SiMDW* 6: 1960 s. 272, 282.

Margowski* Zdzisław (1925-1982) gleboznawca, doc. AR w Poznaniu. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1981-1983 s. 25.

Maria* Karłowska błogostawiona – zob. Karłowska* Maria.

Maria* Leszczyńska (1703-1768) królowa Polski, królowa Francji. **AW:** 4747. **Słowniki:** PSB; EWoK (szp. 1553). **Ilustracje:** Grafika prasowa w XIX wieku. Gabinet Grafiki Bibl. Kórnickiej PAN. Kórnik 2007 s. 58, 60]. **Biografie:** A. Leroy: Marie Leszczyńska et ses filles. 1940. – G. de la Rochefoucauld: Marie Leczinska femme de Louis XV 1703-1768. Monaco 1943. – A. Leroy: Marie Leczinska et ses filles. Paris 1948. – R. Zieliński: Polka na francuskim tronie. Wwa 1978, 274 s., il., tabl. – J. Levrone: Marie Leszczyńska „Madame Louis XV”. Paris 1987, 259 s. **Przyczynki:** J.B. Colbert de Beaulieu: Le livre de prieres de Marie Leczinska. *Scriptorium* 2: 1948. – Mme Bayle: Iconographie de Marie Leczinska. These soutenue par Mme Bayle de Jesse. *Les Musées de France* 1949 nr 8 s. 223-5. – E. Rostworowski: o polską koronę, polityka Francji w latach 1725-1733. Wr. [i in.] 1958. – E. Rostworowski: Polityczny posag M. L. [W:] Księga pamiątkowa 150-lecia Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie. Wwa 1958 s. 423-40. – J. Feldman: Stanisław Leszczyński. Wwa 1959. – E. Rostworowski: Legendy i fakty XVIII w. Wwa 1963. – G. Chaussinand-Nogaret: La vie quotidienne au temps de Louis XV. 1964. – G. Ziegler: Les coulisses de Versailles. Louis XV et sa cour. 1965. – A. Sołtyśówna: Portrety królowej M. L. *Magazyn Kulturalny* 7: 1979 nr 3 s. 48-50. – J. Starnawski: Materiały dotyczące S. i Marii Leszczyńskich w zbiorach francuskich. [W:] Prace Naukowe WSP w Częstochowie. Filologia Polska. Częstochowa 1989 s. 91-102 [71 poz.]. – K. Lipka: Portret M. L. *Canor*. 1995 nr 2 s. 34-9. – H. Widacka: o graficznych portretach Ludwika XV i M. L. według obrazów van Loo. *Biul. Inform. Bibl. Nar.* 1997 nr 2 s. 26-9 [nowe nabytki BN].

Maringe* Leonard Witold Stanisław (1890-1966) ziemianin, inżynier-rolnik, ekonomista, organizator PGR-ów, doradca ministra rolnictwa. **Słowniki:** PSB; Ziemianie III. **Przyczynki:** R. Manteuffel: Zarządzanie przedsiębiorstwem rolniczym. Wwa 1972 s. 7-8.

Maringe* Tadeusz (1888-1950) wł. Smolina, rolnik, ekonomista, działacz społ. **Słowniki:** Ziemianie V.

Markiewicz* Antoni (1841-1923) piekarz, fabrykant. **Słowniki:** KostrzSB

Markiewicz* Antoni (1869-1931) działacz społ.-narodowy **Słowniki:** KostrzSB

Markiewicz* Józef (1907-1981) nauczyciel w Czarnkowie. **Słowniki:** Anders.

Markley*-Znanięcka Eileen (1886-1976) socjolog, żona F. Znanięckiego. **Słowniki:** SBSP. **Biografie:** H. Znanięcki-Lopata: a Life Record of an Immigrant. *Society* 1975 nr 1 s. 64-74. – Z. Dulczewski: E. M.-Z. (1886-1976). *Przełqd Socjologiczny* 29: 1977 s. 405-7.

Markowski* Józef (1874-1947) lekarz, prof. UP. **AW:** 4755. **Słowniki:** PSB; PTPN; Słow. biologów; Biogramy uczonych VI. **Biografie:** C. Zagórski: Prof. dr med. J.M. *NL* 54: 1947 z. 23 s. 363-4. –

A. Wrzosek: J.M. *Spraw. PTPN* 14: 1947 nr 1 s. 125-6. – T. Marciniak: Prof. dr med. J.M. *Folia Morphologica* 1: 1950 nr 1 s. 1174-9. **Przyczynki:** Dziesięciolecie medycyny w Polsce Ludowej 1944-1954. *Wwa* 1956 s. 606. – W. Zwoździak: Historia Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Lwowskiego. *AHFM* 27: 1964 nr 3 s. 198-9, 203, 109-10. – PAU 1872-1952. Nauki lekarskie, ścisłe, przyrodnicze i o Ziemi. Wr. 1974 s. 96-7. **Bibliografie:** A. Wrzosek: Bibliografia antropologii polskiej do roku 1955 włącznie. Wr. 1959 s. 195.

Markowski* Stanisław (1863-?) okulista. **Słowniki:** PTPN.

Markowski* Tadeusz (+) polonista, literat. **Źródła:** T. M.: w zamku i nad „Esplanadą”. [W:] *Poznańskie wspominki z lat 1918-1939*. P. 1973 s. 386-416.

Marks* Krzysztof Hubert (1946-1984) plastyk. **Słowniki:** SBWP-W II. **Biografie:** Gdy czas się zatrzymał. Krzysiovi na pożegnanie. *Ziemia Kaliska* 1984 nr 44. **Przyczynki:** „Życie to nie teatr”. Wystawa grafiki K.H. M. Katalog. Kalisz 1984. – Marks: Kalisz wrzesień 1987. Katalog. Kalisz 1987.

Markul* Jan (1894-1981) ks., proboszcz w Kobylej Górze. **Słowniki:** Anders.

Markusz* syn Lutogniewa (zm. po 1288) kaszt. biechowski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy; Wrzesiński SB. .

Markusz* z Miłosławia (XIV w.) kaszt. radzimski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy; Wrzesiński SB.

Markwart* Ryszard (1868-1906) ksiądz, działacz narodowy. **Słowniki:** BSB II (i fot.). **Przyczynki:** Hist. B. i 561, 568-9. – H. Kulpiński: Przewodnik po cmentarzu Nowofarnym w Bydgoszczy. B. 1991 s. 3, 6, 9. – R. Kuczma: Miejscowi patroni ulic Bydgoszczy. *Kal. Bydg.* 1991 s. 120-1.

Markwicz* Aleksander Albin (1877-1936) publicysta, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PSB; SBPW. **Źródła:** *Ziemia Chełmińska w przeszłości. Wybór tekstów źródłowych pod red. M. Biskupa*. Toruń 1961 s. 229. **Przyczynki:** Z. Machaliński: *Czasopiśmiennictwo morskie II Rzeczypospolitej*. Gdańsk 1968 (błąd w nazwisku). – *Zarys historii Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego w Brodnicy 1873-1973*. Brodnica 1973 s. 36, 102, 113, 118, 147-8.

Markwitz* Otton Michał (1842-1926) lekarz. **AW:** 4759. **Słowniki:** PTPN; AMM; SLeK. IV.

Markwitz* Walenty (1879-1927) chirurg. **AW:** 4760. **Słowniki:** PTPN.

Markwitz* – Bielerzewska Aleksandra (1919-2007) działaczka harcerska, więźniarka obozu koncentracyjnego w Żabikowie. **Źródła:** A. Bielerzewska: *Przetrwanie było naszą życiową dewizą*. [W:] *Pamiętniki ocalonych. Wspomnienia więźniów hitlerowskich miejsc kaźni w Wielkopolsce*. Pod red. W. Jamroziaka, M. Olszewskiego. P. 1983. s. 19-104. – A. Markwitz-Bielerzewska: *Wspomnienia więźniarki Żabikowa*. Żabikowo 2011, 132 s., il., bibliogr. **Biografie:** R. Wełniak, A. Ziółkowska: *Wielkopolska walcząca. Konspiratorzy w obozie hitlerowskim w Żabikowie*. Luboń 2010, s. 47.

Marlewski* Franciszek (1893-1959) ks., socjolog, społecznik. **Słowniki:** PSB; Teolodzy; Martyrol.; SBKS; Inowr. SB III; Członkowie tajnych tow.; SBSP. **Biografie:** B. Sikorski: *Śp. ks infułat F. M.*

MK 10: 1959 **Przyczynki:** Mowa żałobna J.E. Księdza Arcybiskupa Metropolity Dra Antoniego Baraniaka na pogrzebie śp. Ks. Infułata F. M. *MK* 10: 1959 s. 668-70. – J. Nowacki: Archidiecezja poznańska w granicach historycznych i jej ustrój. T. 1-2. P. 1959-1964. – W. Mysłek: Kościół katolicki w Polsce w latach 1918-1939. Wwa 1966. – Księga pamiątkowa 50-lecia KUL. Lublin 1969. – M. Paluszkiewicz: Towarzystwo Tomasza Zana w Wągrowcu. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 22: 1979 nr 1 s. 70-5. – Historia katolicyzmu społecznego w Polsce 1832-1939. Pod red. C. Strzeszewskiego [i in.]. Wwa 1981.

Marmurowicz* Władysław (1896-1944) oficer WP i AK. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** Z. Janke: Podziemny Śląsk. Wwa 1968 s. 62. – Serwański 376, 390-1, 393. – M. Olszewski: Fort VII w Poznaniu, poz. 268. – M. Woźniak: Poznański Okręg Armii Krajowej. *Więź* 1971 nr 2 s. 113, 115.

Maron* Bronisław (1888-1944) burmistrz Chodzieży, działacz niepodl. **Słowniki:** Zasłużeni dla ziemi chodzieskiej i (il). **Biografie:** Z. Szymankiewicz: B.M. – burmistrz Chodzieży, konspirator, więzień Żabikowa. *KW* 1997 nr 3 s. 119-21. – R. Wełniak, A. Ziółkowska: Wielkopolska walcząca. Konspiratorzy w obozie hitlerowskim w Żabikowie. Luboń 2010, s. 48.

Maronius* Melchior (1603-1642) pastor ewang. **AW:** 4761. **Słowniki:** SBL

Maroński* Stanisław (1825-1907) historyk, nauczyciel gimn. **Słowniki:** PSB;PTPN; SPKP; SHist. **Przyczynki:** B. Osmólska-Piskorska: Pomorskie Towarzystwo Pomocy Naukowej. Toruń 1948 s. 70. – J. Szews: Nauczanie języka polskiego w gimnazjum wejherowskim w latach 1857-1901. *Zeszyty Naukowe Wydziału Humanistycznego WSP w Gdańsku* 1962 s. 309-11.

Marszałek* Leon (1912-1996) prawnik, redaktor, działacz patriot. i harcerski, także Szarych Szeregów. **Słowniki:** SPKP Supl. II; AMM. **Źródła:** L. M.: Notatka autobiograficzna dotycząca działalności w Związku Harcerstwa Polskiego 1922-1945. *Harcerstwo*. 1996 nr 3 s. 2-4. **Biografie:** M. Kocięcka: Wspomnienie o Dyrektorze L.M. *Biuletyn Informacyjny Biblioteki Narodowej* 1966 nr 1 s. 50-1. – M. Kocięcka: L.M. (1912-1996). *Przegląd Biblioteczny* 1996 z. 4 s. 385-8.

Marszałek* Władysław – zob. Czarnecki Kazimierz.

Marszewski* – rodzina szlachecka z Wlkp. **AW:** 4767. **Źródła:** APP nr 974 [dok. z XIX w.].

Marszewski* Jan z Bużenina h. Rogala (zm. ok. 1596) podsędek kaliski, agent habsburski. **AW:** 4768. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy.

Marszewski* Konstanty (XVIII w.) kaszt. przemęcki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 368.

Marszewski* Ludwik (1857-1920) ks., lekarz. społecznik. **Słowniki:** SLeK. I. **Przyczynki:** J. Teodorowicz: Marianna i róże. Życie rodzinne w Wielkopolsce w l. 1890-1914 z tradycji rodzinnej. Wwa 1977 s. 144.

Marszewski* Michał Jan (1800-1867) kan. kaliski, bp kujawsko-kaliski. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Przyczynki:** A. Skałkowski: Aleksander Wielopolski. P. 1947. – S. Librowski: Kapituła

- katedralna wrocławska. Wwa 1949. – Ruch rewolucyjny 1861 r. w Królestwie Polskim. Wr. [i in.] 1963.
- Marszewski* Wojciech h. Rogala (zm. ok. 1573) poseł sejmowy, działacz różnowierczy. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** B. Topolska: Jakub Ostroróg. P. 1962 s. 14. – Nowacki – J. Dworzaczkowa: Reformacja w miastach królewskich Wielkopolski. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 10: 1965 s. 67. – J. Dworzaczkowa: Zbór braci czeskich w Karminie. *Tamże* 13: 1968 s. 186. – H. Kowalska: Działalność reformatorska Jana Łaskiego w Polsce. Wr. [i in.] 1969.
- Marten* Ferdynand Edward Antoni (1827-1900) nauczyciel gimn. **AW:** 4771. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Nauczyciele MM; Słow. biologów; AMOstr. z. 10. **Przyczynki:** **Wielkopolska** szkoła edukacji narodowej. Wr. [i in.]. 1970 s. 119. – S. Brzozowski: Polskie studia w zakresie nauk ścisłych we Wrocławiu w latach 1811-1945. [W:] *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej*. Ser. C z. 20. 1975 s. 43-4, 74.
- Marten* Wacław Izidor (1859-1907) chemik. **AW:** 4772. **Słowniki:** PTPN.
- Martin* Johann Friedrich (ok. 1796-1870) nauczyciel gimn. **AW:** 4773. **Słowniki:** Nauczyciele MM. **Przyczynki:** Z. Grot: Hipolit Cegielski. P. 1947 s. 26-8, 41, 249-50, 311, 313. – Motty i s. 74, 282-4, 298, 388-9, 552, 688; II s. 204, 209.
- Martini* Henryk (1615-1675) lekarz. **Słowniki:** SBL; Kościński. **Biografie:** E. Waszyński [i in.]: Lekarz dawnego Leszna. *PLudu* 1990 z. 2 s. 21-2. **Przyczynki:** Leszno i Leszczyńscy. Red. A. Konior. Leszno 1997 s. 96-7. – Historia Leszna. Red. J. Topolski. Leszno 1997 s. 90.
- Martini* Zbislaw (1912-1990) prof. PP. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1990-1992 s. 19.
- Martuzalski* Stefan (1887-1974) ks., prepozyt kaliskiej Kapituły Kolegiackiej. **Słowniki:** Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod red. J. Myszora. T. 1. Wwa 2002. **Przyczynki:** S. Librowski: Materiały do dziejów diecezji wrocławskiej czasu wojny 1939-1945. Seria i ogólna. *ABMK* 1979 s. 228-32.
- Martyński* Sebastian Antoni (1826-1895) franciszkanin, autor kazań i pism liturgicznych. **AW:** 4780. **Słowniki:** Słownik polskich pisarzy franciszkańskich. Wwa 1981; SBWP-W I.
- Maruszewski* Artur (1886-1945) płk WP, woj. pozń. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Kto był kim; Wykaz poległych i zmarłych żołnierzy PSZ na obczyźnie w l. 1939-1946. Londyn 1952 s. 28. **Przyczynki:** A. Czubiński: Wielkopolska i Pomorze wobec zamachu stanu w maju 1926 r. *SiMDW* 6: 1960 s. 184. – R. Jabłonowski: Wspomnienia 1905-1928. Wwa 1962. – J. Zajac: Dwie wojny... Londyn 1964. – E. Makowski: Kształtowanie się stosunków społeczno-politycznych w Wielkopolsce w latach 1926-1939. Wwa 1979 s. 117, 241, 244, 336. – Urząd wojewody w Poznaniu od X wieku do współczesności. Pod red. S. Sierpowskiego. P. 1997 s. 76-8, 96, 118, 120, 123, 245, 251. – Wojskowe aspekty powstania wielkopolskiego 1918-1919. Opr. S. Nawrocki. P. 1985.
- Marweg* Jan (1885-1936) dziennikarz, działacz społ., polityk. **Słowniki:** PSB; SBPW; Kto był kim; SBPW; SBWP-W I. **Przyczynki:** S. Kozicki: Historia Ligi Narodowej. Londyn 1964. – R. Wapiński: Endecja na Pomorzu 1920-1939. Gdańsk 1966.

Marweg* Zygmunt (1878-1930) wydawca, poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Maryański* Aleksander Maciej (1845-1912) ks., publicysta, historyk, pedagog. **AW:** 4784. **Słowniki:** PSB; PTPN; AMM.

Maryański* Antoni (ok. 1787- po 1867) bormistrz Inowr. **Słowniki:** Inowr. SB IV. **Przyczynki:** Dzieje Inowrocławia. Red. M. Biskup. T. 1. Wwa [i in.] 1978 s. 303-4.

Maryański* Bronisław (1878-1960) dentysta, powstaniec wlkp. **Słowniki:** AMM.

Maryański* Modest (1854-1914) inż. górnik, podróżnik, publicysta. **Słowniki:** PSB; PTPN; AMM; Słow. biologów. **Biografie:** M. Mrugowski: M. M. (1854-1914). [W:] ZiZM 109-11. **Przyczynki:** E. Simpson: Minerals of Western Australia. T. 1. Perth 1948 s. 269. – A. Wróblewski: Historia zbiorów przyrodniczych Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu. *RH* 23: 1957 s. 505-6. – L. Paszkowski: Polacy w Australii i Oceanii. Londyn 1962. – C. Cammilleri: Experiences on the Eastern Goldfields in South West Australia. *The Royal Western Australian Historical Society Journal* 7: 1969 cz. 1 s. 20, 22. – W. Słabczyński: Polscy podróżnicy i odkrywcy. Wwa 1973 s. 301, 394-5.

Maryański* Witalis (1835-1895) kan. pozn. **AW:** 4785. **Słowniki:** PSB; PTPN. **Biografie:** M. Noskowicz: Wspomnienie o księdzu W.M. *Przew. Kat.* 48: 1958 s. 178. **Przyczynki:** Z. Zieliński: Tajna administracja archidiecezji gnieźnieńskiej w czasie Kulturkampfu (1874-1886). *NP* 24: 1966 s. 252 i n. -. Z. Zieliński: Wykonanie ustawy sejmu pruskiego z 11 V 1873 o kształceniu i zatrudnieniu duchowieństwa w archidiecezji gnieźnieńskiej i poznańskiej 1873-1887. *Studia historyczne* pod red. Z. Zielińskiego i M. Żywczyńskiego. T. 2. Lublin 1968 s. 156 i n.

Marylski*-Łuszczewski Antoni Eustachy (1865-1932) ziemianin, polityk, publicysta. **Słowniki:** PSB; PTPN. **Przyczynki:** H. Jabłoński: Polityka Polskiej Partii Socjalistycznej w czasie wojny 1914-1918. Wwa 1958. – F. Figowa: Polskie stronnictwa burżuazyjne Galicji, Śląska Cieszyńskiego i Królestwa Polskiego w pierwszej wojnie światowej. Katowice 1962. – S. Kozicki: Historia Ligi Narodowej. Londyn 1964. – C. Kozłowski: Działalność polityczna Koła Międzypartyjnego w l. 1915-1918. Wwa 1967. – J.J. Terej: Idee, mity, realia. Szkice do dziejów Narodowej Demokracji. Wwa 1971 s. 70. – J. Holzer, J. Molenda: Polska w pierwszej wojnie światowej. Wwa 1973.

Maryński* Felicjan (1892-1920) kpt. WP, powstaniec wlkp. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 1.

Marzyński* Edmund Jan (1896-1944) powstaniec wlkp., oficer WP i AK. **Słowniki:** SBPW. **Biografie:** R. Wetniak, A. Ziółkowska: Wielkopolska walcząca. Konspiratorzy w obozie hitlerowskim w Żabikowie. Luboń 2010, s. 49.

Masadyński* Franciszek Józef (1885-1956) ceramik, powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** Z. Grot [i in.]: Wielkopolska w walce o niepodległość 1918-1919. Wwa 1968 s. 75-6, 111. – A. Czubiński: [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwa [i in.] 1978 s. 153. – A. Czubiński: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1988 s. 187, 196-7.

Masłowscy* – rodzina pozn. **Przyczynki:** T. Świtąła: Trzy pokolenia M. Mottyniana. *KMP* 1962 nr 3 s. 103-17, il.

Masłowski* Andrzej (1766-1828) zegarmistrz, muzyk, wynalazca. **AW:** 4789. **Słowniki:** PSB; WSB; A. Chybiński: Słownik muzyków. Wyd. 2. Kr. 1964. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1739-40, 1748-9. **Biografie:** Z. Dolczewski: Poznański zegarmistrz, konstruktor, wynalazca i muzyk – A.M. (1767-1828) z Chojnic. *KMP* 67: 1999 nr 4 s. 188-98. **Przyczynki:** J. Eckhardt: Dzieje zegara. P. 1953 s. 35. – DWP III 218, 257. – M. Warkoczewska: Towarzystwo Sztuk Pięknych w Poznaniu w latach 1837-1848. *Studia Muzealne* 10: 1972 s. 10.

Masłowski* Antoni (XIX/XX w.) księgarz. **Słowniki:** SPKP Supl. [I]. **Przyczynki:** W. Gill: z dziejów Towarzystwa Tomasza Zana w Gimnazjum w Krotoszynie. Krotoszyn 1967 s. 9-10.

Masłowski* Ludwik (1847-1928) publicysta, tłumacz, wydawca Dziennika Bydgoskiego. **Słowniki:** PSB; SBSP. **Przyczynki:** C. Lechicki: Krakowski „Kraj” (1869-1874). Wr. 1975 s. 135-6.

Masłowski* Stanisław (1853-1926) malarz, rysownik. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Masłowski* Zygmunt (1897-1932) ks. **Przyczynki:** Głos Wielkopolski 31 V – 1 VI 2003. – Napisy pamiątkowe s. 52-3.

Massenbach* Georg Sylvius Freiherr von (1799-1885) właściciel dóbr Pniewy. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 77-8.

Massenbach* Georg Freiherr von (1875-1944) właściciel dóbr Konin (Nowy Tomyśl), niem. działacz gosp. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 79-80, fot. **Biografie:** G. Frh. v. M.-Konin. (Geb. am 26.IX. 1875 in Posen; gest. am 26. V. 1944. Deutschtumsführer, bedeut. Landwirt). Osttd. Gedenktage. 1969 s. 58-9.

Massey* Bernard Wilfrid Arbuthnot (1884-1960) anglista, prof. UP. **AW:** 4795. **Słowniki:** PTPN. **Biografie:** B.W. A.M. *Spraw. PTPN* 1960 nr 1 s. 151-2.

Mastyńska* Maria (1905-1985) dr med., doc. AM w Poznaniu. **Biografie:** *Spraw. Zarządu PTPN* 1984-1986 s. 27.

Masucci* (Massucius) Tomasz (1570-1636) ks., jezuita, prof. teologii w P. **Słowniki:** EWoj.

Maszadro* Józef (zm. 1864) lekarz w Kaliszu, oficer powstania 1830/31. **Słowniki:** Gerber Studenci s. 304; Bielecki Słownik.

Maszkowski* Karol Zyndram (1868-1938) Chorąży Legionów Polskich, rotmistrz WP, malarz, witrażysta, dyr. Państwowej Szkoły Sztuk Zdobniczych i Przemysłu Artystycznego. **Słowniki:** PSB; WSB; W.K. Cygan: Oficerowie Legionów Polskich 1914-1917. Słownik biograficzny. T. 3. Wwa 2006. **Przyczynki:** T. Dobrowolski: Sztuka Młodej Polski. Wwa 1963. – J. Wiercińska: Katalog prac wystawionych w Towarzystwie Zachęty Sztuk Pięknych w latach 1860-1914. Wr. 1969. – 1919-1969. Poznańska Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Poznaniu. P. 1971. – J. Pęcherska-Szczepka: Wspominam Zdobniczą. [W:] poznańskie wspominki 1918-1939. P. 1973 s. 567-610. – Polskie życie artystyczne w latach 1915-1939. Wr. 1974. – A. Krasicki: Dziennik z kampanii rosyjskiej 1914-1916. Wwa 1988. – W. Wyganowska: Sztuka Legionów

Polskich 1914-1918. Wwa 1994. – J. Sosnowska: Wypiańskiego listy do Maszkowskiego. *Twórczość* 1997 nr 9 s. 121-4. – W. Milewska [i in.]: Sztuka Legionów Polskich i jej twórcy 1914-1918. Kr. 1999.

Masztalercz* Franciszek (1899-1919) harcerz, powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBP; Anders. **Biografie:** I. Andrzejewski: Wspomnienie o skaucie kościańskim F. M. [W:] Rezerwa skautowa w powstaniu wielkopolskim 1918-1919. Kościan 1983.

Maślińska* Irena (XX w.) aktorka. **Przyczynki:** J. Ratajczak: I. M. *Teatr* 1977 nr 2 s. 14-7.

Matecki* Józef (1896-1969) płk WP, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PSB; SBPW. **Źródła:** Armia Krajowa w dokumentach. T. 1. Londyn 1970 s. 268-9, 474, 476, 525. **Przyczynki:** M. Wańkowicz: Bitwa o Monte Cassino. T. 1-3. Rzym [i in.] 1945-7. – Działania 2 Korpusu we Włoszech. Pod red. S. Biegańskiego. Londyn 1963. – S. Kopański: Wspomnienie wojenne 1934-1946. Londyn (b. r. w.). – w 50-lecie powstania Wyższej Szkoły Wojennej w Warszawie. Opr. W. Chocianowicz. Londyn 1969.

Matecki* Teodor Teofil (1810-1886) lekarz, społecznik. **AW:** 4800. **Słowniki:** PSB; WSB; SBWP-W II; SLeK. II; PTPN; AMM; Słow. biologów; Alb. chirurgów (i fot.); 125 lat Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego 1877-2002. Kalisz 2002 s. 182-7, il. **Źródła:** Z. Grot: T. M. korespondencja więzienna z lat 1846-1847. [W:] Losy Polaków w XIX-XX w. Red. B. Grochulska [i in.]. Wwa 1987 s. 283-316. **Bibliografie:** S. Konopka: Polska bibliografia lekarska XIX wieku (1801-1900). Wwa 1974-1984. **Biografie:** A. Dziak: Prekursorzy polskiej szkoły ortopedycznej. *Chirurgia Narządów Ruchu i Ortopedia Polska*. 42: 1977 nr 2 s. 204-8. – Cmentarz zasł. 62-3. – I. Zielewicz: Dr T. M. *NL* 1980 s. 4-14. – M. Piotrowska: M. T. *Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego* 2000 nr 6 s. 103-7. **Przyczynki:** Z. Grot: Hipolit Cegielski. P. 1947. – J. Kropiwnicki: Opowiadania ułana spod Książa. P. 1948. – Z. Grot: Dzieje pomnika Adama Mickiewicza w Poznaniu. P. 1956. – Motty i 22, 37, 51, 104, 140, 239, 346, 371, 383, 407, 410-24, 436, 448, 554, 589, 591, 639, 649, 711-3, II 32, 34, 43, 80, 83, 267, 318, 323, 374, 434, 541. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. Wwa 1960 s. 58, 118, 168, 173, 177, 224, 259. – C. Orlikowska: Pionierska działalność T. M. w popularyzacji darwinizmu. *Wszechświat* 1961 nr 11 s. 275-6. – A. Wrzosek: Karol Marcinkowski. T. 2. P. 1961. – Nowacki II. – Z. Grot, J. Gaj: Zarys dziejów kultury fizycznej w Wielkopolsce. P. 1973. – Nauka w Wlkp. s. 609, 930, 931, 943, 1099, 1100, 1144, 1149, 1150-2, 1175, 1184, 1185. – W. Lewandowski: T. M. jako działacz społeczny i popularyzator nauk ścisłych. *Spraw. PTPN Wydział Filologiczno-Filozoficzny* za 1978 r. s. 34-6. – J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1919. *Wr.* 1979 s. 52, 56, 59, 76, 118. – R. Meissner [i in.]: Matecki jako chirurg. [W:] Zarys dziejów chirurgii polskiej. Pod red. W. Noszczyka. Wwa 1989. – M. Piotrowska: Sezonowa stolica kulturalnej Wielkopolski. *Południowa Wielkopolska* 1989 nr 9. – M. Piotrowska: Lubownicy sceny czyli polskie teatry amatorskie w Wielkopolsce (1832-1975). P. [i in.] 2000. – Kwilecki *Ziemiaństwo* II s. 97. – M. Mrugalska-Banaszak: Kamienica poznańskich lekarzy. *KMP* 2001 nr 1 s. 124-38, fot. [m.in. T. M.].

Matejko* Heliodor (1847-1910) budowniczy. **Słowniki:** PTPN.

Matejko* Jan (1838-1893) malarz a Wielkopolska. – M. a Wielkopolska. [W:] M. Rezler, J. Bogdanowski: Poznań miasto niepoznane. Fotografie: M. Rezler, P. Chwałek. P. 2006, s. 209-17, il.

Mateusz* (ok. 975-1003) św., benedyktyn-eremita. **Uwaga:** zob. też hasło: Pięciu Braci Męczenników. **Słowniki:** PSB; Hagiografia polska. T. 2. P. 1972 [zob. Pięciu Braci Męczenników]. **Przyczynki:** B. Włodarski: Chronologia polska. Wwa 1957 s. 206. – Nowacki – J. Kłoczowski: Eremityzm na ziemiach Słowiańszczyzny Zachodniej w X-XI w. *Sprawozdania KUL* 13: 1962 s. 96-100. – A.F. Grabski: Bolesław Chrobry. Wwa 1966 s. 275-7. – A. Dubowski: Erem nad Obrą. *Przew. Kat.* 1967 s. 438-9. – T. Dusza: Dzieje kultu św. Pięciu Braci Pustelników Benedykta, Jana, Mateusza, Izaaka, Krystyna. *KDW* 50: 1967 110-16. – R. Grzesik: Skąd pochodzili Izaak i Mateusz, zamordowani w wielkopolskim eremie. *NP* 89: 1998 s. 467-81 [polem. z: J. Kutnik: K otázce pôvodu rodných bratov Izáka a Matúša umučených v Pol'sku roku 1003. *Historica Carpatica* 1993 nr 23/24]. – T. Dunin-Wąsowicz: Najstarsi polscy święci: Izaak, M. i Krystyn. [W:] Kościół, kultura, społeczeństwo. Wwa 2000 s. 35-47.

Mateusz* z Kościana (zm. 1545) teolog, prof. Akademii Krak. **AW:** 4802. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** K. Kaczmarczyk: Catalogus diplomatum pergameneorum Univ. Jag. Crac. Kraków 1953 nr 462, 463, 488, 489. **Przyczynki:** Nowacki. – Z. Wielgosz: Społeczeństwo i kultura w mieście wielkopolskim doby odrodzenia. Kościan w XV i XVI w. [W:] *Munera Poznaniensia*. P. 1965 s. 154-5.

Mateusz* z Szamotuł (ok. 1491-1528) astronom, prof. Akademii Krak. i Akademii Lubrańskiego. **AW:** 4803. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** L. Hajdukiewicz: Księgozbiór i zainteresowania bibliofilskie Piotra Tomickiego. *Wr.* 1961 s. 26, 95, 173. – Nowacki II s. 92, 681. – M. Markowski: Nieznane przekazy fragmentów pierwszej księgi *De revolutionibus orbium coelestium* M. Kopernika. *Studia Filozoficzne* 1973 nr 3 s. 4-24.

Mathias* Richard (1869-?) pastor w Grodzisku od 1899. **Przyczynki:** Rogall *Geistlichkeit* s. 253-60.

Mathy* de Ludwik Józef (1725-1802) proboszcz kościański, kan. poznań., gnieźn. i kruszwicki, bp sufragana poznań. **AW:** 4805. **Słowniki:** Biskupi. **Biografie:** Nowacki II s. 191 i 221.

Matlakowski* Władysław (1851-1895) tłumacz, etnograf. **Słowniki:** Nowy Korbut.

Matławski* Czesław (1922-1997) dyr. Państwowego Stada Ogierów w Gnieźnie. **Biografie:** K. Oleksiak: *Cz. M. Asnykowiec* 8: 1998 s. 4 okł., fot.

Matoga* Witold (1872- ok. 1942) dyrygent chórów, kompozytor. **Słowniki:** Dyrygenci.

Matulewicz* Klemens (1940-1986) doc. AE w Poznaniu. **Biografie:** *Byli wśród nas (AE)* s. 111-2.

Matusiewicz* Eugeniusz (1914-1992) prof. AR w P. **Biografie:** *Spraw. Zarządu PTPN 1990-1992* s. 24. – B. Wosiewicz: Prof. dr E. M. z żałobnej karty. *KMP* 1993 nr 1/2 s. 375-80, il. **Przyczynki:** *Napisy pamiątkowe* s. 138. – E. M. prof. zw. dr inż (1914-1992). [W:] *Księga jubileuszowa z okazji 40-lecia Wydziału Melioracji i Inżynierii Środowiska AR w P. Poznań 2002* s. 157-9.

Matuszak* Antoni (+) powstaniec wlkp., autor wspomnień. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.

Matuszak* Zenon (+). **Źródła:** Moje wspomnienia z lat szkolnych. *KMP* 2001 z. 4 s. 265-8, fot. [okres międzywojenny].

Matuszczak* Stanisław (1902-1985) ks., społecznik. **Słowniki:** SBWP-W II; SBKS. **Biografie:** K. Królak: Ks. S.M. 1902-1985. *MK* 1986 nr 37 s. 275-8. **Przyczynki:** B. Krzywobłocka: Chadecja 1918-1939. Wwa 1974. **Bibliografie:** Bibliografia katolickich czasopism religijnych w Polsce 1918-1944. Lublin 1981.

Matuszczak* Walenty (1917-1995) nauczyciel, historyk sztuki, regionalista. **Słowniki:** Słow. region. kościoła. **Biografie:** A. Mamys: Wspomnienia o mgr W.M. *Zmiany Nadbrzańskie* 1996 nr 5 (228).

Matuszek* Mieczysław (1883-1942) ks. **Słowniki:** Martyrol.; PTPN; Nauczyciele MM.

Matuszewski* Aleksander (1840-1915) przyrodnik, mineralog, nauczyciel gimnazjalny. **Słowniki:** PSB.

Matuszewski* Andrzej (zm. 2008) artysta-plastyk **Biografie:** R. Danecki: Galeria znanych artystów Wielkopolski. Międzychód 2012, s. 84-5.

Matuszewski* Czesław (zm. 1914) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Matuszewski* Kazimierz (1889-1942) lekarz Kasy Chorych w Chodzieży, mjr Armii gen. Andersa. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Przyczynki:** T. Kryśka-Karski: Materiały do historii Wojska Polskiego. Londyn 1983, 8-9, s. 21 poz. 6651 oraz 1986, 18, s. 46.

Matuszewski* Romuald Edward (1877-1944) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Matuszewski* Seweryn (1879-1939) lekarz, dyr. Banku Ludowego w Śremie, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PTPN; AMM; SBPW; Członkowie tajnych tow.; Anders; J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997; H. Florkowski: Słownik lekarzy ziemi kościańskiej. Kościan 1995. **Biografie:** J. M.: Wspomnienie o drze S.M. *Zorza* z 17. 12. 1978 s. 14. **Przyczynki:** Klanowski.

Matuszewski* Tadeusz (1874-1944) działacz socjalist., poseł na Sejm. **Słowniki:** PSB; Kto był kim; BSB III (i fot.). **Biografie:** J. Podgóreczny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967 s. 202. **Przyczynki:** S. Kubiak, F. Łozowski: Rady robotniczo-żołnierskie w Wielkopolsce 1918-1919. P. 1959 s. 25, 87-8, 99, 138, 141, 178, 181-2, 189-90, 199, 201, 207, 211, 223, 225. – W. Łukaszewicz: Ruch robotniczy w Wielkopolsce i na Pomorzu Gdańskim 1890-1907. Toruń 1961 s. 19, 24, 27-8, 85. – A. Próchnik: Studia i szkice (1864-1918). Wwa 1962 s. 246, 253, 264, 269-70, 313, 326. – B. Danilczuk: Działalność SPD i PPS zaboru pruskiego w Poznańskim w latach 1891-1914. Toruń 1962 s. 39, 54-5, 60, 71, 77-8, 120. – R. Wapiński: Ruch robotniczy na Pomorzu w latach 1920-1939. Gdynia 1963 s. 42, 59-60, 83. – A. Czubiński, E. Makowski: Klasowy ruch robotniczy w Wielkopolsce w okresie II Rzeczypospolitej. P. 1963 i s. 27, 79-80, 83, 85, 97-8, 100, 110-11, 117, 135, 139, 141, 200, 215, 255-6, 414, 417. – Dz. Wlkp. II 502,

531, 570, 572, 746-7. – Zarys historii ruchu robotniczego w Wielkopolsce. Praca zbiorowa pod red. A. Czubińskiego. P. 1978 s. 93, 102-3, 109, 126-8, 133, 171, 173. – E. Makowski: Kształtowanie się stosunków społeczno-politycznych w Wielkopolsce w latach 1926-1939. Wwa – P. 1979 s. 55, 203-4. – T. Filipiak: Ideologia polityczna w działalności Socjalistycznych Związków Zawodowych Wielkopolski. P. 1980 s. 124-5. – J. Wojciak: Walka polityczna w wyborach do parlamentu Rzeszy i Sejmu pruskiego w Poznańskim w latach 1898-1914. Wwa [i in.] 1981 s. 73, 174, 182. – Z. Dworecki: Poznań i poznaniacy w latach Drugiej Rzeczypospolitej 1918-1939. P. 1994 s. 294.

Matyaszczyk* Bronisław (1870-1939/45) ks. **Słowniki:** PTPN.

Matyja* Stanisław (1928-1985) przywódca protestu robotników poznańskich w czerwcu 1956. **Słowniki:** Opozycja w PRL. Słownik biograficzny 1956-1989. T. 1. Wwa 2000.

Matyniak* Alojzy Stanisław (1921-1999) historyk, łęczycznawca. **Źródła:** A. S. M.: Praga czeska na szlakach badawczych polskiego łęczycznawcy. *Zeszyty Łęczyskie* T. 26 (1999) s. 61-5. **Przyczynki:** J. Brodacki: Nad łęczycami polska straż! Nieznane karty działalności A.S.M. w świetle jego listów. *Zeszyty Łęczyskie* T. 26 (1999) s. 43-56, Zfg. – G. Skrukwa: A.S.M. (1921-1999). *GWyb.* (P.) 2000 nr 267 s. 10. – J. Szymański: Moje wspomnienia o Prołużu i jego twórcy. *Zeszyty Łęczyskie* T. 30 (2000) s. 62-71, Zfg [Akademicki Związek Przyjaciół Łęczyc „Prołuż”].

Matysiak* Gracjan (1897-1987) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** Wojskowe aspekty powstania wielkopolskiego 1918-1919. Opr. S. Nawrocki. P. 1985 s. 315.

Matyśkiewicz* Idzi (1875-1942) działacz ludowy. **Słowniki:** PSB; WSB; Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989. **Przyczynki:** S. Giza: Kalendarz wydarzeń historii ruchu ludowego 1895-1965. Wwa 1967. – S. Giza: Władze naczelne stronnictw ludowych 1861-1960. [W:] Programy stronnictw ludowych. Wwa 1969 s. 592, 595-8. – Z. Hemmerling: Secesje w wielkopolskim ruchu ludowym 1928-1932. [W:] 70 lat ruchu ludowego. Wwa 1970. – Z. Hemmerling: Ruch ludowy w Wielkopolsce 1919-1939. Wwa 1971.

Matzke* Alfred (1897-?) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

May* Roman (1846-1887) chemik-mineralog, powstaniec 1863. **AW:** 4813. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; AMM; Słow. biologów; Nauczyciele MM; Krygier; Szamotulanie. **Biografie:** S. Leitgeber: R.M. i jego rodzina. *KMP* 66: 1998 nr 2 s. 170-9. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp. s. 612, 991, 1147, 1155, 1157-61. – S. Brzozowski: Polskie studia w zakresie nauk ścisłych we Wrocławiu w latach 1811-1945. [W:] Studia i materiały z dziejów nauki polskiej Ser. C. 20. 1975 s. 65-6, 74, 85. – S. Malepszak: Żabikowo – dzieje wsi i fundacji A.C. Luboń 1999 s. 173-4.

May* Stefan (1890-1940) kpt. WP, powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1. **Przyczynki:** B. Polak: Front południowo-zachodni. Grupa „Leszno” powstania wielkopolskiego 1919r. *Kościan* 1971 s. 45, 66, 68.

Maybach* Albert von (1822-1904) minister w rządzie pruskim, budowniczy pruskiej sieci kolejowej, honorowy obywatel B. **Słowniki:** Biographisches Staatsbuch – Lexicon der Politik, Presse und

- Publizistik. Bern – München 1960; NDB; B. Mann: Biographisches Handbuch für das preussische Abgeordnetenhaus 1867-1918. Düsseldorf 1988; BSB I. **Przyczynki:** G. Ohlhoff: Bromberger Ehrenbürger. *Bromberger* 1968 nr 27 s. 6. – G. Ohlhoff: Brombergs Ehrenbürger. [W:] Aus Brombergs Vergangenheit. Wilhelmshaven 1973 s. 90-1.
- Maychrowicz* (Majchrowicz, Rudnicki) Andrzej (1659-?) brat zakonny, jezuita, giser w drukarniach P. i Kalisza. **Słowniki:** EWoJ. **Przyczynki:** Drukarze III cz. 1 s. 164-5.
- Mayer* Karol (1882-1946) prof. radiologii UP. **Biografie:** J. Dobek: Dr K.M. prof. zwyczajny radiologii UP (1882-1946). *Archiwum Historii Medycyny* 29: 1966 z. 4, bibliogr.
- Mayer* Kazimierz (+) kapelmistrz orkiestry dętej. **Przyczynki:** Szczyg.: 60 lat w służbie muzyki. *G. Pozn.* 1972 nr 134, il.
- Mayer* Karol Hieronim (1882-1946) lekarz, prof. UP. **AW:** 4815. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Biogramy uczonych VI. **Biografie:** **K.M.** *Spraw. PTPN* 13: 1945/1946 s. 186. – S. Dąbrowski: Wspomnienia pośmiertne – prof. dr K. Mayer. *NL* 53: 1946 z. 17-18 s. 309-11. – W. Mikułowski: K.M. Jego życie i duch. *Przegląd Lekarski* 3: 1947 nr 13-14 s. 485-91. – A. Schreiber: Śp. K.M. *Tamże* 2: 1947 nr 1 s. 1-3. – J. Dobek: Dr K.M. profesor zwyczajny radiologii Uniwersytetu Poznańskiego (1882-1946). *AHFM* 29: 1966 z. 4 s. 381-92. – J. Dobek: K.M. twórca pierwszej katedry radiologii w Polsce, profesor Uniwersytetu Poznańskiego. [W:] Wkład lekarzy i farmaceutów wielkopolskich do rozwoju nauk medycznych. Wwa – P. 1975 s. 44-55. – R. Meissner: K.M. Acta Congressus Internationalis XXVI Historiae Artis Medicinae 20-25 VIII 1978 Plovdiv. **Przyczynki:** M. Kwiek: Współczesne poglądy na dynamikę obiegu krwi (hemodynamika). *Postępy Fizyki* 2: 1952 z. 4-6 s. 278-302. – S. Boczoń: Rentgenoterapia ruchowa. *Polski Przegląd Radiologiczny* 19: 1955 s. 42-3. – W. Zawadowski: XL-lecie Polskiego Lekarskiego Towarzystwa Radiologicznego. *Polski Przegląd Radiologii i Medycyny Nuklearnej* 29: 1965 nr 6 s. 591-4. – R. Meissner: Światowy priorytet K.M. w dziedzinie radiodiagnostyki. *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki* 27: 1982 nr 1 s. 125-37.
- Mayer* Waław (1872-1930) ks., społecznik. **AW:** 4816. **Słowniki:** PTPN; Teolodzy; SBKS; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** M. Chamot: Ks. W.M. – wielkopolski działacz społeczny i narodowy. *Studia Gnesnensia* 9: 1997 s. 455-62. **Przyczynki:** Zakrzewski.
- Maza* Jan (1909-1940) nauczyciel. **Biografie:** J. Oleksiński: Sylwetki nauczycieli spod znaku „Rodła”. (Z obszaru Dzielnicy V Związku Polaków w Niemczech w Złotowie). *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 22: 1979 nr 3.
- Mazany* Kazimierz (1901-1976) powstaniec wlkp., działacz społ. **Słowniki:** SBPW ze Żnina.
- Mazany* Wawrzyniec (1891-1942) oficer WP i ZWZ. **Słowniki:** WSB; SBWP-W I; SBPW. **Przyczynki:** Serwański. – M. Woźniak: Rozbicie Komendy Okręgu ZWZ w Poznaniu. *Więź* 1970 nr 11 s. 68-73. – M. Woźniak: Poznański Okręg AK. *Więź* 1971 nr 2 s. 109. – M. Woźniak: Wielkopolska konspiracja wojskowa w latach 1919-1945. *Życie i Myśl* 1986 nr 9/10 s. 82-3.
- Mazoni* Augustyn de Promontorio (zm. 1532) kupiec, ławnik pozn. **AW:** 4818. **Słowniki:** PSB; WSB.

Mazur* Stanisław (1897-1964) rolnik, działacz ruchu ludowego. **Słowniki:** Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989.

Mazurczak* Franciszek (1919-1981) inż. mechanik, gł. konstruktor lokomotyw w Centralnym Biurze Konstrukcji Przemysłu Taboru Kolejowego w P. **Słowniki:** SBTech. VI. **Przyczynki:** Nagrody państwowe w l. 1948-1980. [Wr.] 1983.

Mazurek* Jan (1904-1944) działacz komunist. **Słowniki:** WSB. **Artykuły:** *KMP* 1969 nr 4 s.63-5.

Mazurkiewicz* Antoni (1877-1963) ks., misjonarz. **Słowniki:** PSB; BSB IV (i fot.). **Przyczynki:** [B. Niesłony] Historia 50-lecia Księży Misjonarzy w Ameryce Północnej 1904-1954. Erie [1954] s. 2, 5, 8-10, 31-4, 42-3. – E. Gicewicz: Kanty 1909-1957. First Fifty years of St. John Kanty College and Preparatory School at Erie. Pennsylvania Erie 1959 s. 38-40. – Z. Sroka: z dziejów parafii i kościoła św. Wincentego á Paulo w Bydgoszczy (1924-1975). *NP T.* XLIII 1980 s. 153-5, 171-2, 178, 233-6.

Mazurkiewicz* Edward (1874-1931) kupiec, działacz społ. i gosp. **AW:** 4820. **Słowniki:** PTPN.

Mazurkiewicz* Karol (1881-1942) ks., historyk, pedagog, prof. semin. duch. w P. **AW:** 4821. **Słowniki:** PSB; PTPN; SHist. **Biografie:** J. Nowacki: Ks. K.M. (1881-1942). *KH* 53: 1945 nr 3 s. 543. – D. Wróblewski: Ks. K.M. *MK* 1: 1946 s. 133-4. – J. Hellwig: Ks. K.M. (1881-1942) jako historyk i teoretyk wychowania. *KMP* 61: 1993 nr 1/2 s. 188-95.

Mazurkiewicz* Roman Wiktor (1887-1967) muzykolog, powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Biografie:** H. Szczegóła: R.M. *Przegląd Lubuski* 1982 nr 1 s. 105-7. **Przyczynki:** Zielona Góra. Przeszłość i teraźniejszość. P. 1962 s. 268-71. – H. Ankiewicz: Przechadzki zielonogórskie. Zielona Góra 1977 s. 119, 157.

Mazurkiewicz* Stefan (1913-1996) działacz samorządowy i harcerski, regionalista. **Słowniki:** Słow. region. kościołań.

Mazurkiewicz* Zefiryn (1844-1899) urzędnik, kupiec, przemysłowiec. **AW:** 4822. **Słowniki:** PTPN.

Mączkowski* Władysław (1911-1942) bł., ks. **Słowniki:** Anders; AMOstr. z. 5. **Biografie:** Męczennicy za wiarę 1939-1945. Praca zbior. pod red. W.M. Moroza. Wwa 1996.

Mączyński* Jan h. Świnka (ok. 1515- zm. przed 1584) kan. pozn., leksykograf, działacz reformacyjny. **AW:** 4827. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut. **Biografie:** W. Taszycki: Wstęp do: Obrońcy języka polskiego. Wiek XV – XVIII. Wr. 1953 s. XLIV – XLVIII. – Z. Klemensiewicz: o J.M. w czterechsetlecie jego dzieła. *Język Polski* 44: 1964 z. 2 s. 65-75. **Przyczynki:** H. Barycz: Rozwój nauki w Polsce w dobie Odrodzenia. Odrodzenie w Polsce. Materiały Sesji Naukowej PAN 25 – 30 października 1953 r. T.2: Historia nauki. Cz. 1. Wwa 1956 s. 90-2. – W.A. Drapella: Dykjonariusz łacińsko-polski Mączyńskiego *Biuletyn Nautologiczny* 1958-1959. – B. Kreja: z historii polskiego słowotwórstwa. Uwagi o słowotwórstwie rzeczowników, przymiotników i czasowników w „Słowniku łacińsko-polskim” J.M. *Studia Polonistyczne* 3: 1976 s. 69-80. – W. Kuraszkiewicz: Samuel Bogumił Linde wobec J.M. *Studia Polonistyczne* 5: 1977 s. 39-48, rez. – L. Moszyński: Wybrane zagadnienia staropolskiej i starostóweńskiej leksykografii (J. M. 1564 – Matija Kastelec 1680). *Stud. Filol. Pol.* [T.] 35 (1999) s. 193-213.

- Mączyński* Jan (XVIII w.) kaszt. spycymierski, sieradzki. **Słowniki:** Opaliński, Żerek-Kleszcz Spisy.
- Mączyński* Wojciech (XVIII w.) kaszt. spycymierski. **Słowniki:** Opaliński, Żerek-Kleszcz Spisy.
- Mączyński* Wojciech Józef h. Świnka (1757-1837) star. lubolski, szambelan król., poseł na Sejm Wielki, prezes Rady Departamentu Kaliskiego 1809 r. **Słowniki:** PSB.
- Mądrecki* Andrzej (1954-2008) matematyk. **Biografie:** W. Kręgielski: A.M. (1954-2008). *Szkice Koźmińskie* 43: 2009 s. 82-3, il., bibliogr.
- Mąka* Bronisław (1845-?) ks., powstaniec 1863, działacz patriot. **Słowniki:** AMM; Członkowie tajnych tow.
- Mąka* Zygmunt (1897-1971) lekarz internista. **Słowniki:** SBWP-W I; 125 lat Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego: 1877-2002. Kalisz 2002 s. 302-3, il. **Biografie:** z kroniki żałobnej: Dr med. Z.M. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 1. Kalisz 1972 s. 78, il.
- Mąkowa* Wirginia Felicja z Wągrowiczów (1901-1971) lekarz stomatolog. **Biografie:** z kroniki żałobnej: W. F. z W.M. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 1. Kalisz 1972 s. 78.
- Mąkowski* Antoni (XVIII w.) komornik wschowski. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 368.
- Mąkowski* Józef (1861-1930) aptekarz, działacz narodowy **Słowniki:** PTPN; KostrzSB
- Mąkowski* Stanisław (XVII w.) dyplomata, opat lubiński. **AW:** 4830. **Słowniki:** PSB.
- Mdzewski* Stefan Antoni (ok. 1653-1718) kan. gnieźn., bp sufragan gnieźn. **AW:** 4831. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Przyczynki:** Bogacka Pastorały s. 340-2.
- Meciszewski* Filip Nereusz (1786-1830) inż. wojskowy, fortyfikator, wykładowca w Korpusie Kadetów w Kaliszu. **Słowniki:** PSB; SBTech. VII; Słownik polskich pionierów techniki. Katowice 1986. **Przyczynki:** T. Nowak: Cztery wieki polskiej książki technicznej 1450-1850. Wwa 1961.
- Mehwald* Karol Wilhelm (1772-1824) drukarz, wydawca. **Słowniki i noty biograficzne:** SPKP; WSB; SBL; K. Walczak: Łoże masonskie i organizacje parawolnomularskie Kalisza. Kalisz 2004 s. 67. **Przyczynki:** Osiemnaście wieków Kalisza. T. 1. P. 1960 s. 70-80, 196-7. – J. Łojek: Studia nad prasą i opinią publiczną w Królestwie Polskim (1815-1830). Wwa 1966. – Drukarze dawnej Polski od XV do XVIII wieku. T. III cz. 1 – Wielkopolska. Opr. A. Kawecka-Gryczowa [i in.]. Wr. 1977 s. 166. – K. Bielska: Bibliografia starych druków kaliskich. Do końca XVIII w. Wwa 1980, 210 s. [m.in. oficyna kamery pruskiej K. W.M. z lata 1798-1800]. – K. Walczak: Drukarskie tradycje kaliskiej tłoczni Mehwaldów i Hindemithów. *Roczniki Biblioteczne* 30: 1986 z. 1-2 s. 3-38. – Małyszko Cmentarze s. 116.
- Meibom* Hans von (+) landrat w Międzyrzeczu 1915-1933. **Słowniki:** Die preussischen Oberpräsidenten 1815-1945. Hrsg. von K. Schwabe. Boppard 1981.

Meinertz* Otto (1839-1904) nauczyciel gimn., filolog klasyczny. **Słowniki:** Altpreussische Biographie 4/I (1981); Balde. **Bibliografie:** Gesamtverzeichnis des deutschen Schrifttums 1700-1917. Bd. 94 s. 171.

Meisnerowski* Zenon (1904-1943) lekarz, asystent UP. **Słowniki:** PTPN.

Meissner* – rodzina. **Biografie:** M. Kwiatkowski: U podnóża Teatralki. /ks 1998 grudzień s. 44-5, il.

Meissner* Czesław (1871-1928) ks. **AW:** 4873. **Słowniki:** PTPN. **Artykuły:** +RAP 1948.

Meissner* Czesław Gorgoniusz (1879-1950) lekarz, działacz społ. i polit. **Słowniki:** PSB; WSB; SBPW; PTPN; Kto był kim; AMM; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** B. Polak: Dowódcy powstania wielkopolskiego i wojska wielkopolskiego 1918-1919. T.I. Koszalin 1989 s. 18-21. – Przybecki s. 95-6. **Przyczynki:** Klanowski. – M. Marczewski: Narodowa Demokracja w Poznańskim 1900-1914. Wwa 1967 s. 328. – Jakóbczyk Studia III. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. Z. Grota. P. 1968. – J. Terej: Rzeczywistość i polityka. Wwa 1971. – A. Czubiński: Powstanie wielkopolskie. P. 1978. – Kwilecki Ziemiaństwo 283, 285, 288. – M. Kwiatkowski: U podnóża Teatralki. /ks 1998 grudzień s. 44-5, il.

Meissner* Jakub (1780-1866) dyr. gimn. w Trzemesznie. **Biografie:** P. Woźny: Historia w kamieniu pisana. Zarys dziejów trzemeszeńskiej nekropolii. Trzemeszno 2004 s. 48.

Meissner* Jan Adam Alojzy (1893-1940) powstaniec wlkp., ppłk WP. **Słowniki:** SBPW. **Biografie:** Biografistyka powstania wielkopolskiego 1918-1919. Koszalin 1985 s. 25-7. **Przyczynki:** B. Polak: Rola Dowództwa Głównego w Poznaniu w przebiegu powstania wielkopolskiego 1918-1919. *Koszalińskie Studia i Materiały* 1983 nr 2 s. 11-8. – B. Polak: Wojsko wielkopolskie. Cz. 1. Koszalin 1990.

Meissner* Michał (ok. 1684-1733) złotnik w P. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** T. Nożyński: Złotnictwo poznańskie do końca XVIII w. *SiMDW* 6: 1960 z. 1 s. 36. – Katedra gnieźnieńska. Praca zbiorowa pod red. A. Świechowskiego. T. 1. P. 1970 s. 403, 407, 411.

Meissner* Mieczysław Alfons (1877-1938) ks., działacz społ. i niepodl. **AW:** 4841. **Słowniki:** PSB; SBPW; PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** B. Urbańska: Ludzie i historia w nazwach ulic Środy Wielkopolskiej. Środa 2000 s. 55. **Przyczynki:** Klanowski. – J. Bolewski: Kartka z pamiętnika. [W:] Pamiętnik zjazdowy. Krotoszyn 1959 s. 31-2.

Meissner* Roman (1852-?) nauczyciel gimn. **Słowniki:** PTPN.

Meissner* Stanisław (1857-1928) adwokat, sędzia. **AW:** 4875. **Słowniki:** PTPN.

Meissner* Witold (1925-1993) doc. AE w Poznaniu. **Biografie:** Byli wśród nas (AE) s. 269-70.

Meissner* Włodzimierz (1847-1941) lekarz. **Słowniki:** PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Klanowski.

Meixner* Jan (1926-1997) dendrolog, prof. AR w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1996-1998 s. 23.

Mejer* Jonas (+) lekarz chirurg. **Słowniki:** S. Kościński: Słownik lekarzów polskich obejmujący oprócz krótkich życiorysów lekarzy Polaków oraz cudzoziemców w Polsce osiadłych, dokładną bibliografię lekarską polską od czasów najdawniejszych aż do 1885 r. Wwa 1977. **Biografie:** B. Makowiec, J. Makowiec: Pionierzy chirurgii w Kaliszu. [W:] II Konferencja Naukowa Lekarzy Ziemi Kaliskiej, 12-13 X 1968. Pamiętnik. Kalisz 1969.

Melcer* Karol (ok. 1845-1891) skrzypek, dyrygent chóru, nauczyciel muzyki, burmistrz. **Słowniki:** Dyrygenci; SBWP-W I; Szkoła Kaliska. **Przyczynki:** W. Melcer: Pamięci Ojca. *Ruch Muzyczny* 1968 nr 8. – M. Kaczmarkiewicz: K.M. w Kaliszu. *Muzyka* 1980 nr 1. – W. Kościelniak, K. Walczak: Kronika miasta Kalisza. Kalisz 1989 s. 142, 198.

Melcer*-Szczeniowski Henryk (1869-1928) kompozytor, pianista, dyrygent, pedagog. **Słowniki:** PSB; SMP; Dyrygenci; WSB; SBWP-W I; Grove's dictionary of music and musicians. 5 ed. T. 5. London 1954; Szkoła Kaliska. **Biografie:** J. Reiss: H. M. Wwa 1949. – J. Sierpiński: Wspomnienie o H. M. w 35-lecie jego śmierci. *Ruch Muzyczny* 1963 nr 8. – M. Kaczmarkiewicz: K.M. *Ziemia Kaliska* 1981 nr 29 s. 8. – (bs) [B. Szal]: H. M. – kompozytor zapomniany. *Ziemia Kaliska* 1990 nr 3 s. 6. – M. Kozłowski: H. M.-Sz. Wybitny kompozytor, pianista, dyrygent. *Kalisia* 1995 nr 18 s. 20. – K. Piątkowska-Pinczewska: H. M. i jego związki z Kaliszem. [W:] Zeszyty Kaliskiego Tow. Przyjaciół Nauk. 4: Animatorzy, organiczni, artyści. Kalisz 1999 s. 57-71, il. – K. Piątkowska-Pinczewska: H. M.-Sz. Życie i twórczość. Kalisz [i in.] 2002, 286 s., il. **Przyczynki:** J. Reiss: Statkowski – Melcer – Młynarski – Stojowski. Wwa 1949. – J. Korolewicz-Waydowa: Sztuka i życie. Wr. 1958. – 150 lat PWSM w Warszawie. Kr. 1960. – z dziejów polskiej kultury muzycznej. Kr. 1966 II. – K. Wiłkomirski: Wspomnienia. Kr. 1971. – (jn): Kaliszanie mniej znani. *Gaz. Pozn.* 1984 nr 115 s. 6. – W. Kościelniak, K. Walczak: Kronika miasta Kalisza. Kalisz 1989 s. 137, 142. – T. Lubawy: Krew na klawiaturze. z księgi pamiątkowej KTM na Parnas. *Kalisia* 1994 nr 13 s. 15, il. – K. Piątkowska-Pinczewska: H. M. – w 70 rocznicę śmierci. *ISME*. 1998 nr 2 s. 75-81. – K. Piątkowska-Pinczewska: 130 rocznica urodzin H. M. [W:] Studia Pedagogiczno-Artystyczne. T. 1. Red. M. Walczak. P. [i in.] 2000 s. 181-9.

Meliński* Symforian (1895-1981) przemysłowiec, powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBWP-W II. **Biogramy:** A. Ptak: samorząd s. 111-2, il.

Melnyk* Włodzimierz (1898-?) okulista. **Słowniki:** PTPN.

Memorata* Anna (ok. 1612- zm. po 1644) poetka pol.-łac. **AW:** 4850. **Słowniki:** PSB; SBL; Nowy Korbut; WSB. **Biografie:** A. Żalik: A.M. poetka zapomniana. Leszno 1982. – D. Rott: Kobiety w siedemnastowiecznym Lesznie – Krystyna Poniatowska i A.M. Rekonesans. *Barok*. 1997 nr 2 s. 23-35, sum. – D. Rott: Bracia czescy w dawnej Polsce. Katowice 2002, 210 s. [na s. 62-84: Kobiety w siedemnastowiecznym Lesznie – k. Poniatowska i A. M.]. **Przyczynki:** S. Tync: Szkoła w Lesznie w okresie renesansu. [W:] Sesja naukowa w Lesznie. Wr. 1957 s. 68. – J. Śliżiński: z działalności literackiej braci czeskich w Polsce (XVI – XVII w.). Wr. 1959. – A. Kawecka-Gryczowa: Leszno – ośrodek wydawniczy Jednoty. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 9: 1964 s. 240-1.

- Mencel* Tadeusz (1912-1987) historyk, archiwista. **Słowniki:** Słownik biograficzny miasta Lublina. T. 1. Lublin 1993; Słownik biograficzny archiwistów polskich. T. 2. Wwa 2002. **Biografie:** F. Cieślak: T. M. (6 VIII 1912 – 10 VIII 1987). *Archeion* 1990.
- Mendelson* Stanisław (1857-1913) dziennikarz, publicysta. **AW:** 4854. **Słowniki:** SPKP. **Źródła:** Kółka socjalistyczne. Gminy i Wielki Proletariat. Źródła. Wyd. L. Baumgarten. Wwa 1966. **Przyczynki:** Ż. Kormanowa: Materiały do bibliografii druków socjalistycznych. Wwa 1949. – B. Limanowski: Pamiętniki (1870-1907). Wwa 1958. – J. W. Borejsza: w kręgu wielkich wygnańców (1848-1895). Wwa 1963. – W. Bieńkowski: S.M. jako dziennikarz i publicysta. =*Sprawozdania z Posiedzeń Komitetu Naukowego PAN Oddział w Krakowie* 19: 1975 s. 77-9.
- Mendych* (Mündisch, Mündig) Aleksander (1803-1858) powstaniec 1830/1831, działacz narod. **AW:** 4855. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Z. Grot: Hipolit Cegielski. P. 1947. – Jakóbczyk *Studia* I. – Motty i s. 22, 56, 75, 132-3, 153, 163-5, 348, 663; II s. 54, 488. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. Wwa 1960 s. 168, 347.
- Mentzel* Michał (1819-1889) ks. **AW:** 4857. **Słowniki:** PTPN.
- Merkel* Jan (1876?-1909) artysta malarz. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.
- Merkel* Juliusz Konrad (1837-1914) lekarz kaliski, założyciel Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. **Słowniki:** SLek. IV. **Biografie:** J. Makowiec: Założyciele Kaliskiego Tow. Lekarskiego. [W:] *Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego*. Z. 1. Kalisz 1972 s. 5-8. – E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] *Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego*. Z. 5. Kalisz 1999. **Przyczynki:** Małyszko *Cmentarze* s. 105.
- Merkert* Alfred (1897-1935) socjolog. **Słowniki:** SBSP. **Przyczynki:** 60 lat socjologii poznańskiej. Red. A. Kwilecki. P. 1981.
- Merkiel* Jan (XIX w.). **Słowniki:** M. Tyrowicz: Towarzystwo Demokratyczne Polskie 1832-1863: przywódcy i kadry członkowskie. Przewodnik biobibliograficzny. Wwa 1964.
- Merkiel* Jerzy (zm. po 1438) kupiec pozn. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** *Magdeburger Schöffensprüche für die Hansestadt Posen und andere Städte des Warthelandes*. Bearb. v. Th. Goerlitz. Stuttgart 1944 s. 74-6. – R. Gansiniec: Nagrobek Bolesława Wielkiego. *PZach.* 7: 1951 nr 7/8 s. 375-6. – H. Chłopocka: Tradycja o Pomorzu Gdańskim w zeznaniach świadków na procesach polsko-krzyżackich w XIV i XV wieku. *RH* 25: 1959 s. 99-100, 125. –S. Kubiak: *Monety pierwszych Jagiellonów*. Wr. 1970 s. 203.
- Merkowski* Franciszek (1853-1927) działacz socjalist. w Berlinie i zaborze pruskim. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** S. Kubiak: *Ruch socjalistyczny w Poznańskim 1872-1890*. P. 1961 s. 174-5, 202-4. – B. Danilczuk: *Działalność SPD i PPS zaboru pruskiego w Poznańskim w l. 1891-1914*. Toruń 1962 s. 29, 49, 52. – J. Pabisz: *Wyniki wyborów do parlamentu Związku Północnoniemieckiego i parlamentu Rzeszy Niemieckiej na terenie Śląska w latach 1867-1918*. *Studia i Materiały z Dziejów Śląska* 1966 VII s. 296-9, 365-6. – *Historia polskiego ruchu robotniczego 1864-1964*. Wwa 1967.

Merschner* Rajmund (zm. ok. 1800) zakonnik i dyrygent chóru w klasztorze cystersów w Przemęcie.
Słowniki: Chybiński.

Merten* Jan Nepomucen (zm w II poł. XVIII w.) zakonnik i organista klasztoru cystersów w Paradyżu.
Słowniki: Chybiński.

Mertens* Jan (XVII w.) złotnik pozn. **Biografie:** B. Dolczewska: Poznański złotnik J.M. *KMP* 2000 nr 1 s. 98-102.

Mertka* Jan (1899-1918) żołnierz i Batalionu Pogranicznego Poznańskiego w Szczypiornie. **Słowniki:** PSB; SBPW; SBWP-W II. **Biografie:** J. Wawrzyniak: J. M., pierwszy poległy powstaniec wielkopolski. *Słowo Powszechnie* 1965 nr 305-307. **Przyczynki:** R. Zieliński: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwa 1968 s. 111. – P. Łossowski: Zbrojny czyn ludu Wielkopolski. Wwa 1970 s. 72. – J. Pietrzak: Spór o pierwszeństwo ofiary życia. *Kierunki* 1973 nr 51/2. – S. Molenda: Balada o śmierci J.M. *Południowa Wielkopolska* 1978 nr 12. – B. Polak: Wojsko wielkopolskie 1918-1920. Koszalin 1990.

Mertka* Józef (1903-1987) powstaniec wlkp., działacz sportowy. **Słowniki:** SBWP-W II; Członkowie tajnych tow.; AMOstr. z. 1, 4.

Merzbach* Bruno (1870-1910) drukarz w P. **AW:** 4862. **Słowniki:** SPKP; WSB.

Merzbach* Ludwik (1820-1890) księgarz, drukarz, wydawca. **AW:** 4863. **Słowniki:** PSB; EWoK; SPKP; WSB; Nowy Korbut. **Przyczynki:** Z. Grot: Hipolit Cegielski. P. 1947 s. 188, 196. – J. Werner: Technika i technologia sztuk graficznych. Kr. 1972 s. 91. – Dz. Wlkp. II. – E.E. Śmiłek: Utajona „Grażyna” A.M. *Gazeta Antykwaryczna* 1997 nr 5 s. 8-9 [druk z 1851 r. nakładem L. M.].

=Mesz* Józef (+) ks. **Biografie:** E. Matz: Wspomnienie pośmiertne o śp. ks. proboszczu J.M. *WAG* 28: 1973 nr 3/4 s. 96.

Meszczynski* Władysław (1844-1921) ks. **AW:** 4865. **Słowniki:** AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Metal* Artur (1907-1997) mgr inż. elektryk, współtwórca przemysłu przyrządów pomiarowych, prof.politechnik Szczecińskiej i Poznańskiej. **Słowniki:** SBTech. XII. **Przyczynki:** M. Eckert [i in.]: Wyższa Szkoła Inżynierska im. J. Gagarina (1965-68). Zielona Góra 1980. – Z. Tarnowski: Historia LUMEL-u. Zielona Góra 1999.

Metelska* Eleonora (1904-1980) nauczycielka, działaczka harcerska. **Słowniki:** SBL.

Metelski* Jan (1874-1948) kupiec, działacz niepodległościowy i społ. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** Ziemia leszczyńska. Red. J. Deresiewicz. P. 1996 s. 229, 297-8. – A. Ziemkowski: Powstanie wielkopolskie we Wschowie. *Pan. Leszcz.* 1986 nr 32 s. 11, 13. – Historia Leszna. Red. J. Topolski. Leszno 1997 s. 232, 253.

Metelski* Kornel (1886-1966) ks. **Słowniki:** PTPN.

Metler* Bonawentura (1866-1939) ks., lingwista, astronom. **Słowniki:** PSB T. 20.

Metzig* Johann Christian Heinrich (1804-1868) lekarz, polonofil, polityk. **AW:** 4868. **Słowniki:** PSB; SBL; PTPN; Wielkopolska wybitnych europejczyków, s. 10-1. **Biografie:** Wielkopole i s. 103-23. – S.Z. Gołębiowski: J.M. lekarz ludności leszczyńskiej. *AHFM* 31: 1968 z. 1 s. 21-43, bibliogr. – J.M. (1804-1868). Leszno 1985. – A. Konior: Sesja popularno-naukowa „Życie i działalność J.M. (1804-1868)”. *RLeszcz.* 1987 s. 198-209. – W. Korcz: J.Ch. M. (1804-1868). *PZach.* 50: 1994, 1 s. 114-23. **Przyczynki:** E. Nowak: J.Ch. H. M. lekarz prowincjonalny. *AHFM* 21: 1958, 3/4 s. 271-6. – S.Z. Gołębiowski: Walka dra J.M. o prawa narodowe dla Polaków pod zaborem pruskim. P. 1960, 175 s., il., bibliogr. [dys. doktorska – maszynopis w Archiwum UAM]. – B. Seyda: Dzieje medycyny. Wwa 1973 s. 308. – S.Z. Gołębiowski: Niemiecki lekarz J.M. (1804-1868) przyjacielem Polaków. *AHFM* 42: 1979 nr 3 s. 295-301. – R. Majewski: Pamięć o dobrym doktorze. *PLudu* 1986 z. 1 s. 12-13.

Meyer* Julian (+) lekarz kaliski. **Słowniki i noty biograficzne:** SLeK. IV; K. Walczak: Łoże masońskie i organizacje parawolnomularskie Kalisza. Kalisz 2004 s. 67. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5. Kalisz 1999. **Przyczynki:** J. Makowiec: Dorobek naukowy lekarzy w siedmiu wiekach szpitalnictwa kaliskiego. [W:] Zeszyt Naukowy KTL. Kalisz 1984 s. 20.

Meysner* Czesław (1871-1928) ks., wikariusz generalny archidiecezji poznań. **Słowniki:** Kanoniści.

Męciński* Adam (XVIII w.) kaszt. spycymierski. **Słowniki:** Opaliński, Żerek-Kleszcz Spisy.

Męclewski* Edmund (1913-1992) pseud. „Andrzej”, „Maciejewski”, czł. antyhitlerowskiej org. „Ojczyzna”. **Przyczynki:** „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 14, 18, 23, 28, 29, 32, 34, 35, 43, 44, 142, 143, 150, 155, 156, 161, 163, 172, 173, 174, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 239, 252, 254, 255, 256, 257, 258, 260, 262, 268, 269, 274, 277, 278, 284, 285, 286, 287, 290, 298, 300, 301, 303, 304, 307, 308, 309, 313, 316, 345, 3048, 352, 353, 354, 355, 444, 445, 549, 597, 630, 631.

Męczarski* Franciszek (+) działacz społ.-polit. **Biografie:** L. Męczarski: F. M. – urzędnik sądowy, działacz polityczny, społeczny i narodowościowy. [W:] Sławni Gostynianie. Kalendarz 1988. Gostyń 1987 s. 14-5, il.

Męczyński* Jan (1891-?) nauczyciel szkół średnich w Kaliszu. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Mędlewski* Nikodem (1892-1967) ks., prof. semin. duch. w P. **Biografie:** K. Karłowski: Śp. ks. N.M. *MK* 20: 1969 s. 20-2. – M. Banaszak: w służbie Słowa Bożego. (N. M. 1892-1967). [W:] Byli wśród nas. Praca zbiorowa pod red. F. Lenorta. P. 1978 s. 297-330. – Świadkowie wiary. Ks. infułat N. M. (1892-1967) – proboszcz gostyński w latach 1932-1934. *Wiadomości Parafialne* 1996 nr 1 s. 2-3.

Mędlewski* Wiktor (1861-1924) ks., społecznik. **AW:** 4880. **Słowniki:** PTPN; SBKS.

Mętlewicz* Józef Kalasanty (1808-1858) kaznodzieja, historyk Kościoła. **Słowniki:** SBWP-W II; Gerber Studenci s. 390; Szkoła Kaliska. **Biografie:** T. Gałamon: J. K.M. (1808-1858).

Mężyk* Stanisław z Putnowic (XVI w.) komandor domu joannitów w P. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

- Mainowski* Lucjan (zm. 2009) artysta-plastyk **Biografie:** R. Danecki: Galeria znanych plastyków Wielkopolski. Międzychód 2012, s. 86-7.
- Miaskowska* Teresa w zakonie Konstancja (XVII w.) przełożona bernardynek w P. **Słowniki:** Borkowska i s. 99.
- Miaskowski* Adrian h. Bończa (zm. 1683) kaszt. santocki, śremski. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy.
- Miaskowski* Adrian h. Bończa (1657-1737) ks., prowincjał jezuitów, pisarz, filozof. **AW:** 4884. **Słowniki:** PSB; Filozofia w Polsce; EWOJ. **Przyczynki:** W. Wąsik: Historia filozofii polskiej. T. 1. Wwa 1958 s. 73.
- Miaskowski* Aleksander (XVIII w.) kustosz pozn., oficjał i wikariusz gen. warsz. **AW:** 4886. **Przyczynki:** Nowacki II s. 239.
- Miaskowski* Andrzej (zm. 1668) opat klasztoru w Trzemesznie i Przemęcie, sekretarz wielki kor. **AW:** 4888. **Słowniki:** PSB; Urzędnicy centralni Spisy. **Przyczynki:** Z. Rutkowski: Dokument opata M. *RLub.* 1: 1959 s. 273-6. – Polska służba dyplomatyczna XVI-XVII w. Wwa 1966. – W. Kochowski: Lata potopu. Wwa 1966. – A. Kersten: Na tropach Napierskiego. Wwa 1970.
- Miaskowski* Andrzej Marcin h. Bończa (1753-1832) komandor joannitów pozn. **AW:** 4889. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Nowacki II s. 774.
- Miaskowski* Antoni (XVIII w.) kaszt. lędzki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.
- Miaskowski* Augustyn Jan (ur. 1740) konfederat barski. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Kitowicz: Pamiętniki czyli historia polska. Wwa 1971.
- Miaskowski* Baltazar (1562-1632) proboszcz fordoński, bp sufragan kujawski. **AW:** 4892. **Słowniki:** PSB; Teolodzy; Biskupi. **Przyczynki:** S. Nieznanowski: o poezji Kaspra Miaskowskiego. Lublin 1965.
- Miaskowski* Ezechiel Leon (ur. 1739) konfederat barski, poseł sejmowy. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970. – J. Kitowicz: Pamiętniki czyli historia polska. Wwa 1971.
- Miaskowski* Franciszek (XVIII w.) miecznik wschowski, łowczy pozn. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 368.
- Miaskowski* Franciszek Salezy Karol h. Bończa (1739-1816) poseł na sejmy, kaszt. i star. gnieźn., targowiczanie. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** W. Dworzaczek: Dobrowolne poddaństwo chłopów. P. 1952 s. 70, 82. – W. Tokarz: Rozprawy i szkice. Wwa 1959. – Opisy i ilustracje Poznania z XVI – XVIII wieku. P. 1960. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970.
- Miaskowski* Ignacy (XVIII w.) chorążyc wschowski, komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 368.

Miaskowski* Ignacy (1807-1892) urzędnik sądowy, powstaniec 1830 i 1848. **AW:** 4894. **Słowniki:** SBWP-W I. **Biografie:** M. Rezler: I. M. – zapomniany powstaniec. *KW* 1997 nr 2 s. 97-102. **Przyczynki:** M. Rezler: Wielkopolska Wiosna Ludów (1848 roku). P. 1993 s. 73.

Miaskowski* Jan (XVIII w.) burgrabia kaliski, wojski mniejszy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 368.

Miaskowski* Józef (1744-1804) prepozyt kapituły pozn., administrator diecezji pozn. w l. 1793-94, bp warsz. **AW:** 4896. **Słowniki:** PSB; Biskupi; Nowy Korbut. **Biografie:** W. Kwiatkowski: 1-szy ordynariusz warszawski biskup J. Bończa M. (1797-1804). *Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie* 36: 1952 nr 1 s. 18-39. **Przyczynki:** W. Bobkowska: Pruska polityka szkolna na ziemiach polskich. *Wwa* 1948. – J. Wysocki: Na marginesie erekcji diecezji warszawskiej. *Homo Dei* 29: 1060 s. 755-6. – Nowacki II s. 201, 711. – W. Malej: Szkice do dziejów archidiecezji warszawskiej. Rzym 1966 s. 96-7.

Miaskowski* Józef h. Bończa (zm. 1833) szambelan Stanisława Augusta Poniatowskiego, poseł na Sejm Czteroletni. **AW:** 4897. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Muszyńska-Zygmańska: Wielkopolska w powstaniu kościuszkowskim. P. 1947. – J. Wąsicki: Powstanie kościuszkowskie w Wielkopolsce. P. 1957 s. 78, 180.

Miaskowski* Kasper (1549/1550-1622) poeta. **AW:** 4900. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut; WSB. **Biografie:** A. Żalik: K.M. ze Smogorzewa. *PLudu* 1989 z. 2 s. 21-24. – A. Żalik: K.M. ze Smogorzewa. [W:] *Szkice gostyńskie*. Gostyń 1996 s. 31-36. **Przyczynki:** M. Piszczkowski: Wieś w literaturze polskiego Renesansu. Kr. 1959. – S. Nieznanowski: o poezji K.M. Studium o kształtowaniu się baroku w poezji polskiej. Lublin 1965 [na s. 177-203: Chronologia twórczości]. – Cz. Hernas: Barok. *Wwa* 1973 i wyd. nast.

Miaskowski* Kasper (XVIII w.) podstoli pozn., chor. wschowski. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 368.

Miaskowski* Kazimierz (1875-1947) ks., historyk Kościoła. **Słowniki:** PTPN; Teolodzy; Nauczyciele MM. **Biografie:** S. Hain: Ks. K.M. *Spraw. PTPN* 15: 1948 nr 1 s. 211-2.

Miaskowski* Leon Antoni (ok. 1765-1825) prepozyt kapitulny pozn. **AW:** 4901. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Muszyńska-Zygmańska: Wielkopolska w powstaniu kościuszkowskim. P. 1947. – J. Wąsicki: Powstanie kościuszkowskie w Wielkopolsce. P. 1957.

Miaskowski* Maciej (XVII w.) kaszt. łędzki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Miaskowski* Maksymilian (XVII w.) kaszt. krzywiński. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Miaskowski* Marcin (1753-1832) komandor maltański. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** J. Wąsicki: Powstanie kościuszkowskie w Wielkopolsce. *SiMDW* 2: 1956 z. 1.

Miaskowski* Marcjan (XVIII w.) kasztelan łędzki. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 369.

Miaskowski* Melchior h. Bończa (ok. 1725-1784) konfederat radomski i barski. **Słowniki:** PSB; Zwierzykowski s. 369. **Przyczynki:** Transakcja chłopami w Rzeczypospolitej szlacheckiej (w. XVI-XVIII). *Wwa* 1959. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. *Wwa* 1970.

Miaskowski* Michał (zm. 1770) kaszt. łędzki, star. gembicki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 369.

Miaskowski* Michał (XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 369.

Miaskowski* Walenty (XVIII w.) kasztelan łędzki, komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 369.

Miaskowski* Witold (zm. ok. 1866) ks., powstaniec 1863. **AW:** 4904. **Słowniki:** AMM.

Miaskowski* Wojciech (XVII w.) kaszt. santocki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Miaskowski* Wojciech (XVIII w.) konsyliarz konfederacji wojewódzkiej 1764. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 369.

Miaskowski* Wojciech Maksymilian h. Bończa (ok. 1683-1763) poseł na sejmy, kaszt. kaliski, pozn., woj. kaliski. **AW:** 4906. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Urzędnicy centralni Spisy; Zwierzykowski s. 369. **Przyczynki:** Dz. Wlkp. i s. 774, 859. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce. Łódź 1970.

Miączyński* Andrzej (1876-1937) powstaniec wlkp., płk WP. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. B. Polaka. Kościan 1975 s. 264-5. – Wojskowe aspekty powstania wielkopolskiego 1918-1919. Opr. S. Nawrocki. P. 1985.

Miączyński* Władysław Atanazy Gustaw (1852- ?) ziemianin. **AW:** 4913. **Słowniki:** PTPN.

Michaelis* – rodzina kupców poznańskich. **Przyczynki:** S. Leitgeber: Dwaj szwagrowie: M. i Konieczny. *KMP* 1995 nr 3 s. 121-7, il.

Michalak* Józef Stanisław (1904-1945) farmaceuta w P., działacz polonijny, członek AK. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997.

Michalak* Stanisław (1886-1958) działacz związkowy, poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Michalikowie* – cukiernicy pozn. **Przyczynki:** S. Leitgeber: z „Jamy Michalikowej” do Poznania. *KMP* 1996 nr 4 s. 160-9 [losy rodziny Michalików po likwidacji Kawiarni Michalikowej w Krakowie].

Michalski* Andrzej (1904-1973) botanik. **Słowniki:** Słow. biologów. **Biografie:** I. Sokołowska-Rutkowska, K.M. Piszcz: A.M. *Wiadomości Botaniczne* 19: 1975 s. 73-6.

Michalski* Antoni (1880-?) działacz społ., poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Michalski* Franciszek (1808-?) lekarz. **AW:** 4923. **Słowniki:** SLeK. IV; Kościński. **Przyczynki:** J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979. **Bibliografie:** S. Konopka: Polska bibliografia lekarska XIX wieku (1801-1900). Wwa 1974-1984.

Michalski* Franciszek (1875-1940) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Źródła:** Przeciw pruskiemu zaborcy. Wspomnienia i listy uczestników powstania wielkopolskiego. Wybór i opr. L.

Gomolec [i in.]. Wwa 1979 s. 79-81. **Przyczynki:** B. Polak: Front południowo-zachodni. Grupa „Leszno” powstania wielkopolskiego 1919 r. Kościan 1971 s. 29-39.

Michalski* Jan (1875-po 1934) inż., prezydent Kalisza, minister aprowizacji RP. **Słowniki:** PSB; Kto był kim I; Ministrowie. **Przyczynki:** A. Próchnik: Pierwsze piętnastolecie Polski niepodległej. Wwa 1957. – A. Czubiński: Ruch robotniczy we wschodnich powiatach Wielkopolski w okresie II Rzeczypospolitej 1918-1939. P. 1962. – A. Żarnowska: Geneza rozłamu w Polskiej Partii Socjalistycznej 1904-1906. Wwa 1965. – W. Bonusiak: Manufaktura Pluszu i Aksamitu w I. 1907-1945. *RKal.* 2: 1969 s. 131.

Michalski* Jan (1914-1989) bp sufragan gnieźn., kapelan AK, prof. semin. duch. w Gnieźnie, kan. i wikariusz gen. gnieźn. **Słowniki:** Biskupi; BSB V (i fot.); **Biografie:** Z. Szuba: Biskupi polscy XX wieku. *Życie Katolickie* 2: 1983 z. 5-6 s. 212. **Przyczynki:** W. Kowalenko: Tajny Uniwersytet Ziemi Zachodnich. Uniwersytet Poznański 1940-1945. P. 1961 s. 67, 216. – *Annuario Pontificio* [Vaticano] 1977 s. 830. **Artykuły:** +WAG 1989 nr 5-6, 7-9, 10, 11, 12.

=Michalski* Janusz (+) artysta plastyk. **Przyczynki:** H. Naglak: Nasza galeria. *J.M. Gaz. Gost.* 1991 nr 7 s. 18, il.

Michalski* Kazimierz (1883-1956) lekarz, powstaniec wlkp., mjr WP. **Słowniki:** SBPW. **Biografie:** Eskulap w służbie ziemi ostrzeszowskiej. Pod red. W. Grafa. Ostrzeszów 1998 s. 21-2. **Przyczynki:** J. Żylińska: Dom, którego nia ma. Wwa 1983. – J. Żylińska: Drogi, które prowadzą dalej. Wwa 1983. – W. Graf: Nikt im iść nie kazał. Ostrzeszów 1999 s. 26.

Michalski* Kazimierz (1898-1975) ks., nauczyciel w gimnazjach w P. i Lesznie. **Słowniki:** Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod red. J. Myszoza. T. 2. Wwa 2003. **Przyczynki:** A. Dudek [i in.]: Walki uliczne w PRL 1956-1989. Kr. 1992 s. 66-9. – B. Biegalski [i in.]: Wydarzenia zielonogórskie w 1960 r. Red. T. Dzwonkowski. Zielona Góra 1995. – A. Dudek: Państwo i Kościół w Polsce. Kr. 1995 s. 141-3. – Księga pamiątkowa 50-lecia organizacji Kościoła katolickiego na Ziemi Lubuskiej, Pomorza Zachodnim i Północnym (1945-1995). Red. P. Socha. Zielona Góra [i in.] 1998.

Michalski* Kazimierz Marian (1868-1910) ks., społecznik. **AW:** 4925. **Słowniki:** PSB; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** M. Paluszkiewicz: Towarzystwo Tomasza Zana w Śremie. *PZach.* 34: 1978 nr 5/6 s. 191.

Michalski* Mieczysław (1887-1935) nauczyciel, uczestnik strajku szkolnego, działacz PPS. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Michalski* Ryszard (1905-1985) bibliotekarz, nauczyciel, działacz społ. **Słowniki:** SBW. **Przyczynki:** Katalog wystawy bibliograficznej. Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Koninie. 1987. – Katalog wystawy. Muzeum Okręgowe w Koninie. 1993.

Michalski* Stanisław (1877-1942) ks., wizytator szkół powsz. **Słowniki:** Martyrol.; PTPN; AMM. **Biografie:** Stanisława Michalskiego autobiografia i działalność oświatowa. Oprac. H. Radlińska, I. Lepalczyk. Słowo wstępne: T. Kotarbiński. Wr. 1967, 329 s., tabl.

Michalski* Stanisław (1928-1990) historyk wychowania, prof. UAM. **Biografie:** W. Jamrożek: S.M. (1928-1990). z żałobnej karty. *KMP* 1991 nr 1/2 s. 155-7. – Spraw. Zarządu PTPN 1990-1992 s. 19.

Michalski* Stefan Teodor Stanisław (1872-1926) lekarz w Chodzieży, działacz społ.-narod. **Słowniki:** PSB; SPKP; PTPN; SLeK.; Kto był kim; Członkowie tajnych tow.; Zasłużeni dla ziemi chodzieskiej i (il). **Źródła:** Wielkopolska (1851-1914). Wybór źródeł. Opr. W. Jakóbczyk. Wr. 1952 s. LXII. **Przyczynki:** Dzieje Śremu Wwa-P. 1972. – A. Markwicz: 100 lat historii organizacji Towarzystwa Tomasza Zana. Londyn 1975 s. 47. – A. Garlicka: Spis tytułów prasy polskiej 1865-1918. Wwa 1978.

Michalski* Tadeusz (1895-1970) adwokat w Kleczewie i Koninie, działacz PSL-u. **Biografie:** Jarecki POW s. 92-5, fot.

Michał* Kozal bł. – zob. Kozal* Michał.

Michał* (XII w.) kanclerz, prawdop. Bolesława Krzywoustego. **Słowniki:** PSB; SSS; WSB. **Przyczynki:** M. Plezia: Kronika Galla na tle historiografii XII wieku. *Rozprawy Akademii Umiejętności*. Wydział Historyczno-Filozoficzny. 71: 1947 nr 3 wg. indeksu. – M. Plezia: Kronika Galla na tle historiografii XII wieku. Kr. 1947 – K. Maleczyński: Zarys dyplomatyki polskiej wieków średnich. Cz. 1. Wr. 1951 s. 83-4. – Nowacki II s. 11, 46.

Michał* (zm. 1252) bp kujawski. **Słowniki:** PSB; Biskupi; Maciejewski Episkopat s. 263-4. **Biografie:** J. Bieniak: M. (?-1252) bp wrocławski. [W:] Zasłużeni dla Włocławka. Red. M. Wojciechowski. Włocławek 1991 s. 131. – M. Bruszevska-Głombiowska: Biskup wrocławski M. Działalność kościelna, gospodarcza, polityczna (1220-1252). Gdańsk 2002, 201 s. **Przyczynki:** S.M. Szacherska: Opactwo cysterskie w Szpetalu a misja pruska. Wwa 1960 s. 16, 18, 26-30, 34-61,65, 73, 102, 118. – A. Czacharowski: Uposażenie i organizacja klasztoru norbertanek w Żukowie od XIII do połowy XV w. *Roczniki Towarzystwa Naukowego w Toruniu* 68: 1963 z. 2. – S. Librowski: Wizytacje diecezji wrocławskiej. *ABMK* 10: 1965 s. 106-19. – S. Arnold: Władztwo biskupie na grodzie woborskim w wieku XIII. Wyd. 2. [W:] z dziejów średniowiecza. Wwa 1968 s. 17-8, 21-2. – J. Powierski: Chronologia stosunków pomorsko-krzyżackich w latach 1236-1242. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1970 nr 2 s. 169-71. – Historia Pomorza. Wyd. 2. P. 1972. – K. Jasiński: Dokumenty biskupa kujawskiego M. dla dominikanów w Gdańsku. [W:] *Discernere vera ac falsa*. Prace ofiarowane J. Szymańskiemu [...]. Red. Korolec [i in.]. Lublin 1992.

Michał* (zm. po 1255) notariusz księcia Przemysła I. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** K. Maleczyński: Zarys dyplomatyki polskiej wieków średnich. Wr. 1951. – M. Bielińska: Kancelarie i dokumenty wielkopolskie XIII wieku. Wr. [i in.] 1967. – F. Sikora: Dokumenty i kancelaria Przemysła i oraz Bolesława Pobożnego 1239-1279 na tle współczesnej dyplomatyki wielkopolskiej. Wr. [i in.] 1969 s. 67-8, 113-20, 171-5. – Dyplomatyka wieków średnich. Wwa 1971. – K. Maleczyński: Studia nad dokumentem polskim. Wr. [i in.] 1971.

Michał* Jankowic h. Zaremba (zm. między 1312-1319) woj. kaliski. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** K. Jasiński: z problematyki zjednoczenia państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku. *Zap. TNT* 21: 1955 z. 1-2 s. 218-22. – J. Bieniak:

Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969.

Michał* (XIV w.) kan. pozn., proboszcz głużyński, oficjał gen. pozn. **Przyczynki:** Nowacki II s. 228.

Michał* Polak (XV w.) ksiądz pozn. **Przyczynki:** W. Iwańczyk: Ksiądz M.P. – święty czy kat poznański? Aneks: o księdzu M. w roku 1480. *KMP* 1993 nr 1/2 s. 29-47.

Michał* Bardzki z Graboszewa (zm. przed 1478) kan. gnieźn. **Słowniki:** Jabłońska Kapituła s. 166.

Michał* z Koszanowa (XIV w.) kaszt. kwieciszewski i koniński. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Michał* z Krowicy (zm. przed 1418) scholastyk, oficjał i wikariusz gen. gnieźn. **Przyczynki:** Gąsiorowski, Skierska Oficjałowie s. 75-6, 84. – Czyżak Kapituła s. 358-9.

Michał* ze Śniecisk (XVI w.) kustosz kapituły uniejowskiej. **Słownik:** Jabłońska Kapituła s. 135.

Michałek* Władysław (1916-1980) archiwista. **Słowniki:** Słownik biograficzny archiwistów polskich. T. 2. Wwa 2002. **Biografie:** K. Pawlak: W.M. (25 VI 1916 – 27 VI 1980). *Archeion* 1982.

Michałkiewicz* Józefa (1892- po 1949) redaktor, działaczka ruchu ludowego. **Słowniki:** Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989.

Michałkiewicz* Marian (1891-1941) ks. **Słowniki:** Martyrol.; PTPN AMM; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Klanowski. – M. Walczak: Nauczyciele wielkopolscy w latach wojny i okupacji 1939-1945. P. 1974.

Michałkiewicz* Mieczysław (1888-1945) działacz ludowy, wydawca, pisarz. **Słowniki:** PSB; WSB; SPKP; Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989; Nauczyciele MM. **Przyczynki:** W. Witos: Moja tułaczka 1933-1939. Wwa 1967.

Michałkiewicz* Witold Józef Mieczysław (1914-1998) ginekolog, rektor AM w P. **Słowniki:** AMM. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1996-1998 s. 27. – Z. Słomko: W.M. (1914-1998). [W:] Księga Pamiątkowa w 80-lecie Uniwersyteckiego Wydziału Lekarskiego w P. Red. R.K. Meissner. P. 2001 s. 132-6. **Przyczynki:** T. Świtła: Prof. dr med. W.M. rektor Akademii Medycznej. *KMP* 33: 1965 nr 3 s. 70-2, il.

Michałowicz* Czesław Józef (1892-1939) ks., społecznik. **Słowniki:** PSB; Martyrol.; WSB; SBWP-W II; PTPN; Teolodzy; Członkowie tajnych tow.; AMOstr. z. 4. **Przyczynki:** W. Mysłek: Kościół katolicki w Polsce w latach 1918-1939. Wwa 1966. – Wielkopolska szkoła edukacji narodowej. Wr. 1970 s. 127, 130, 132, 175. – M. Olszewski: Fort VII w Poznaniu. P. 1971 s. 85, 102. – M. Banaszak: Narodziny Katolickiej Szkoły Społecznej w Poznaniu. [W:] Chrześcijanin w Świecie. T. 4. 1974.

Michałowski* Janusz (XX w.) aktor. **Przyczynki:** J. Ratajczak: J.M. *Teatr* 1978 nr 13 s. 14-7.

Michałowski* Kornel (1923-1998) bibliotekarz, muzykolog. **Słowniki:** SBW. **Źródła:** Sługa Pani Muzyki. Rozmowa z K.M. *Ruch Muzycz.* 1996 nr 15 s. 13-4. – K. M: Biblioteki poznańskie przed pół

wiek. (Ze wspomnień). *Biblioteka* [UAM] Nr 1. P. 1997 s. 137-40. – K. M.: Listy z okupowanego Poznania. P. 1998. R: A. Jazdon, *Ruch Muzycz.* 1998 nr 12 s. 36-7. **Biografie:** T. Chylińska: Dr K.M. 23 II 1923-27 III 1998. *Muzyka.* 1998 nr 3 s. 157-60. – A. Jazdon: K.M. *Biblioteka.* [UAM] Nr 2. P. 1998 s. 179-82, bibliogr. – Spraw. Zarządu PTPN 1996-1998 s. 26. – J. Tatarska, A. Tatarski: K.M. (1923-1998). *KMP* 66: 1998 nr 4 s. 331-5. – T. Chylińska: K.M. (1923-1998). *Rocznik Chopinowski* 24/25: 2001 s. 9-17, bibliogr. **Przyczynki:** A. Laboga: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego w dziedzinie upowszechniania kultury za rok 1971. (Dokończenie). [Nagrody indywidualne]. *KMP* 1973 nr 1. – T. Dorożala: K.M. *GWyb. (P.)* 1998 nr 79 s. 9. – J. Stęszewski [i in.:] Pamięci K.M. Oprac. A. Jazdon. *Biblioteka* [UAM] Nr 3. P. 1999 s. 107-17.

Michałowski* Lucjan (1883-1943) architekt, malarz. **AW:** 4939. **Słowniki:** PSB; WSB; Członkowie tajnych tow. **Źródła:** L. M.: Pamiętny rok 1918/1919. Oprac. K. Michałowski. *KW* 1998 nr 4 s. 91-5 [fragm. pamiętnika]. **Biografie:** H. Gościański: L.M. – architekt, artysta malarz. [W:] *Sławni Gostynianie. Kalendarz* 1986. Gostyń 1985 s. 2-3, il. **Przyczynki:** Wystawa pośmiertna poznańskich artystów plastyków. P. 1947. – K. Sobkowicz: Architekci wielkopolscy. Cz. 1. P. 1988 s. 8-9, 39-43, 45, 52, 54, 56, 81, 122, 125, 144, 146-8, 153-5. – Gimnazjum i Liceum w Gostyniu. Komitet red. R. Czub [i in.]. Gostyń 1994. – P. Michałowski: Mieszkanie moich dziadków przy ulicy Orzeszkowej. *KMP* 1998 nr 3 s. 218-26.

Michałowski* Przemysław (1913-2000) historyk sztuki, kustosz MN w P. **Słowniki:** AMM. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1999-2001 s. 24-5.

Michałowski* Stanisław (1886-1916) ks. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Michałowski* Stanisław, pseud.: Michał, Małecki, Krok (1903-1984) działacz polit., poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim; Anders; Czuwaj wiaro! Wielkopole w powstaniu warszawskim. P. 2004 s. 23-4, il. **Źródła:** S. M.: Spotkanie z hrabianką Marią Zamoyską. Żnin – Kórnik 2005, 72 s. [fragmenty wspomnień]. Od Kórnika do Moskwy. S.M. – polityk, społecznik i żołnierz. [Wystawa w P.]. P. 2005, 44 s., il. [na s. 15-42 fragmenty wspomnień]. **Biografie:** G. Mazur: S.M. 1903-1984. *Zeszyty Historyczno-Polityczne Stronnictwa Demokratycznego* 1985 nr 3 s. 88-94.

Michejda* Jan (1927-1999) zoolog, prof. UAM. **Biografie:** Wspomnienie o profesorsze dr. hab. J. M. *Postępy Biologii Komórkowej* 26: 1999 s. 703-6. – **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1999-2001 s. 22. **Przyczynki:** *Nauka w Wlkp.* s. 649, 651, 652, 655, 717, 730, 731, 754, 983.

Michejdowa* Jadwiga Hanna (1927-1971) botanik, fizjolog, chemik. **Słowniki:** Słow. biologów.

Michel* Ernest Paweł (zm. 1926) drukarz, księgarz, działacz społ. **Słowniki:** SPKP.

Michelson* Albert Abraham (1852-1931) fizyk, noblista – w Wielkopolsce. **AW:** 4942. **Bibliografie:** T. Kardaś: Bibliografia prac A.A. M. [W:] A.A. M. noblista z Kujaw. Pod red. D. Kurzawy. Strzelno 2007 s. 78-84. – T. Kardaś: Bibliografia prac poświęconych A.A. M. [W:] A.A. M. noblista z Kujaw. Pod red. D. Kurzawy. Strzelno 2007 s. 85-9. **Biografie:** B. Jaffe: M. and the Speed of Light. London [et al.] 1961. – F. Kaczmarek: A.A. M. (1852-1931). [W:] *ZiZM* 102-8. – K. Chudziński, T. Kardaś: Noblista ze Strzelna. Strzelno 2000. – T. Kardaś: Sylwetka A.A. M. [W:] A.A. M. noblista z Kujaw. Pod red. D. Kurzawy. Strzelno 2007 s. 9-22. **Przyczynki:** J. Szudy: M.

urodził się w Strzelnie. Pomorze uczci pamięć wielkiego uczonego. *Gazeta Toruńska* 16: 1963 nr 163. – J. Szudy: Wpływ A.A. M. na rozwój fizyki i astronomii. [W:] A.A. M. noblista z Kujaw. Pod red. D. Kurzawy. Strzelno 2007 s. 23-33.

Mickiewicz* Adam (1898-1855) – w Wielkopolsce. **AW:** 4947. **Monografie:** +B. Zakrzewski: M. w Wielkopolsce. P. 1949. – J. Maciejewski: Gdy gościł w Wielkopolsce. A.M. w Wielkim Księstwie Poznańskim 1831-1832. P. 1958, 289 s. – J. Mikołajtis: Niektóre szczegóły z pobytu M. i Garczyńskiego w Poznańskim w roku 1831. Częstochowa 1969. – J. Maciejewski: M. wielkopolskie drogi. Rekonstrukcje i refleksje. P. 1972, 564 s., il., mapa. – P. Maluśkiewicz: Wielkopolski szlakiem A.M. P. 1993, 133, il., bibliogr. **Przyczynki:** I. Jakubowski: Rocznice Mickiewiczowskie w P. (od 1878 do 1918 roku). *KMP* 1948 nr 4 s. 278-87. – Z. Libera: M., Słowacki, Krasiński, Norwid w roku 1848. *Polonistyka* 1948 nr 3 s. 13-20. – E. Pawlinowa: z M. po Wielkopolsce. *Widnokrąg* 1954 nr 46 s. 3, il. – J. Maciejewski: Gdzie stał dom gościnny A.M. w P.? *Nowy Świat* 1955 nr 19 s. 2, il. – ab: Mickiewicz parafialny. *Tyg. Zach.* 1956 wyd. specj. s. 4 [dot. pomnika A. M.]. – A. Głowacka: Czy pomysł „Pana Tadeusza” powstał w Łukowie? *Widnokrąg* 1956 nr 34 s. 2. – Z. Grot: Dzieje pomnika A.M. w Poznaniu 1856-1939. P. 1956. R: J. Marczewski, *SiMDW* 4: 1958 z. 2 s. 385-8. – S. Zieleśkiewicz: Czy Poznań będzie miał pomnik A.M. *KMP* 24: 1951-1956 s. 248-53, il. – J. Berger: Zapomniany niemiecki wielbiciel M. w Poznaniu. *KMP* 25: 1957, 1/2 s. 105-8 [dot. E. Rehbronna, nauczyciela, tłum. „Pana Tadeusza”]. – A. Rogalanka: A.M. w Wielkopolsce. Wystawa objazdowa. *Muzealnictwo* (Poznań) 1957 nr 6 s. 47-51, il. – Sesja MRN poświęcona pomnikowi A.M. w P. *KMP* 1957 nr 1/2 s. 187-200 [wypow.: K. Ulatowski, Z. Kępiński, I. Kaczmarek, F. Jaśkowiak, L. Prorok]. – A. Chyczewska: Kórnickie materiały do ikonografii mickiewiczowskiej. *PBK* 6: 1958 s. 428-35., il., sum. – S. Kawyn: Wielkopolska polemika o M. 1841-1846. [W:] Zeszyty naukowe Uniwersytetu Łódzkiego. Seria 1 nr 25. Łódź 1962 s. 13-33. – Literackie przystanki nad Wartą. Praca zbior. Red. Z. Szwejkowski. P. 1962. – L. Kaczmarek: Staropolszczyzna M. a gwary wielkopolskie. [W:] Rozprawy Komisji Językoznawczej Wrocławskiego Tow. naukowego. T. 6. Wr. 1966 s. 75-80. – J. Maciejewski: Cenzorzy i policjanci pruscy nad tekstami M. (Wielkie Księstwo Poznańskie – rok 1833). [W:] *Miscellanea* z okresu romantyzmu. T. 2. Wr. 1972 s. 433-74, il. – Nauka w Wlkp. s. 159, 165-7, 310, 317, 507, 509, 514. – R: S. Kędziński, *Roczniki Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza* 9: 1974 s. 133-5. – J. A. Jucewicz: M. gościem Samostrzela i Lubostronia. *Kalendarz Bydgoski* 1978 s. 122-5. – J. Zielonka: A.M. w leszczyńskim – rozszeptanie poplątanych dróg wieszczka. *Pan. Leszcz.* 1980 nr 27 s. 7. – H. Molenda: Kaliskie koligacje Mickiewicza. *Południowa Wielkopolska* 1981 nr 4 s. 1, 2, il. – Obchody 150-lecia pobytu A.M. w Wielkopolsce: [19 maja 1981]. *Kościół* 1981, 6 s. – K. Walczak: Mickiewiczowskie księgi. *Ziemia Kaliska* 1981 nr 31 s. 6-7; 32 s. 6-7. – K. Walczak: Pan Adam nad Lutynią. *Ziemia Kaliska* 1981 nr 38 s. 6-7. – A. Szyperski: Wielkopolskie wspomnienia A.M. *Nurt* 1984 nr 7 s. 1, 10-15. – J. Ruta: w hołdzie Poezie. Budziszewko 1984. – M. w Leszczyńskim. *PLudu* 1986 z. 2 s.31-39 [przedruk fragmentów z *Kroniki Gostyńskiej* z 1 marca 1932: M. w Wielkopolsce 1831-1832]. – M. Bojanowski: M. w Konarzewie. *PLudu* 1988 z. 1 s. 19-20. – S. Jędrzejek: Pan M. w Rydzynie. *PLudu* 1991 z. 6 s. 9-14. – M. Bajerowicz: Sanktuarium i zakąta. *Gł. Wlkp.* 6/7.06.1992 s. 18, il. – S. Drajewski: Pod strzechami o nim zapomnieli? Śladami M. *Gł. Wlkp.* 05.08.1994 s. 4, il. – W. Braniecki: Wielkopolska Mickiewiczowska. *Gł. Wlkp.* 27/28.04.1996 s. 21, il. – J. Zdunek: Pomnik w Sędziszewie. [W:] *Regionalia Krotoszyńskie* z.5: 1997 s. 38-9, il. – J.M. Halec, K. Taciak: Na Mickiewiczowskim Szlaku w Leszczyńskim. *PLudu* 1998 z. 3-4 s. 43-50. – P. Maluśkiewicz:

Wielkopolskim szlakiem A.M. P. 1998. – W. Molik: Kult M. w środowiskach młodzieży polskiej na ziemiach pod panowaniem pruskim w 2. połowie XIX i na początku XX wieku. [W:] Księga Mickiewiczowska. Patronowi Uczelni [UAM] w dwusetną rocznicę urodzin 1798-1998. Praca zb. pod red. Z. Trojanowiczowej [i in.]. P. 1998 s. 293-311. – G. Nowicka: Kujawska wnuczka Mickiewicza [Helena Modlińska] *Sycyna* 1998 nr 13 s. 12. – J. Cwaliński: Rok Mickiewiczowski w Wielkopolsce. *KW* 1999 nr 3 s. 143-5. – P. Maluśkiewicz: Łukowo – Wielkopolska Wigilia wieszca. *Iks* 1999 nr 12 s. 63. – Napisy pamiątkowe s. 32, 57, 62, 68-9. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 313. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 93-101, 117, 120, 143, 247, 269, 311, 560. – A. Kostołowski: Wokół Mickiewiczowskiego Śmiełowa. [W:] w dwusetną rocznicę urodzin A.M. Red. J. Świdziński. P. 2001 s. 66-76. – P. Matusik: Poznańskie pomniki A.M. *KMP* 2001 nr 2 s. 74-90, fot. – L. Słowiński: Twórczość A.M. w obiegu szkół średnich Wielkiego Księstwa Poznańskiego. [W:] *Od romantyzmu do współczesności. w kręgu historii i dydaktyki literatury.* Red. W. Dynak. Wr. 2001 s. 13-27. – A. Surzyńska-Błaszak: Zbiory Mickiewiczowskie w Muzeum Literackim Henryka Sienkiewicza w P. [W:] w dwusetną rocznicę urodzina A.M. Red. J. Świdziński. P. 2001 s. 391-3. – J. Sydor: Mickiewicziana w piśmie poznańskim „Lech” (1878-1879). [W:] w dwusetną rocznicę urodzin A.M. Red. J. Świdziński. P. 2001 s. 361-8. – L. Wilkowa: Rzeźby wielkopolskie w hołdzie M. [W:] w dwusetną rocznicę urodzin A.M. Materiały Międzynarodowej Konferencji Naukowej [...] Red. J. Świdziński. P. 2001 s. 369-82. – B. Wysocka: „Czytanie” Mickiewicza w Wielkopolsce w dwudziestolecu międzywojennym. [W:] w dwusetną rocznicę urodzin A.M. Red. J. Świdziński. P. 2001 s. 181-91. – J. A. Jucewicz: w krainie rzek, pól i lasów (A. M. w Wielkopolsce). B. 2002, 110 s., il. – Ł. Pawlik: A.M. i brat Franciszek na terenie powiatu obornickiego. *Oborniki* 2005, 53 s., il. – M. Piotrowska: Zanim „te księgi zabłądziły pod strzechy”. Wielkopolska recepcja Mickiewicza. P. 2006, 179 s., il.

Mickiewicz* Franciszek (1796-1862). **Słowniki:** PSB; Bielecki Słownik. **Przyczynki:** J. Maciejewski: Mickiewicza wielkopolskie drogi. P. 1972. – M. Bajer: Mickiewiczowie w Wielkopolsce. *Gaz. Wyb.* (P.) 1993 nr 188 s. 4 [dot. Adama i Franciszka]. – E. Szatkowska: Gdy F. M., brat Wieszcza chodził po wielkopolskiej ziemi. [W:] *Rogozińskie Zeszyty Historyczne.* Rogoźno 1993. – Ł. Pawlik: Adam Mickiewicz i brat Franciszek na terenie powiatu obornickiego. *Oborniki* 2005, 53 s., il.

Mieczkowski* – rodzina poznańska. **Przyczynki:** S. Leitgeber, J. Ziotecki: Osiem poznańskich Vestalek. *Opowieść o poznańskiej rodzinie M.* *KMP* 2001 nr 2 s. 328-48, fot.

Mieczkowska*-Wichlińska Aleksandra (1899-1963) sanitariuszka, działaczka społ. **Słowniki:** SBPW.

Mieczkowski* August (1843-1918) prawnik, bankowiec. **AW:** 4951. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN. **Przyczynki:** 150 lat ubezpieczeń w Polsce. *Wwa* 1958-60 i s. 56-63, II s. 147, 157. – A. Kania: Pomorzanie na studiach we Wrocławiu w XIX w. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 1968 s. 214-5, 217, 219.

Mieczkowski* Edward (ur. 1873/4) wł. dóbr Sierniki, powstaniec wlkp. **Słowniki:** Ziemiańskie I.

Mieczkowski* Franciszek (zm. 1781) łowczy kowalski, kaszt. konarski kujawski. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Mieczkowski* Leon (1846- zm. ok. 1903) chirurg. **Słowniki:** PTPN; SLeK. III. **Przyczynki:** G. Kusztełek: Polacy na studiach lekarskich w Berlinie (1810-1918). *AHFM* 35: 1972.

Mieczkowski* Leon (1871-1931) lekarz, docent UP. **AW:** 4952. **Słowniki:** PSB; WSB; SBPW; SLeK. II; PTPN; Alb. chirurgów (i fot.). **Biografie:** A. Bandurski: L.M. na tle swojej działalności lekarskiej i naukowej. *AHFM* 33: 1970 s. 31-72. – J. Markowski: L.M. (1871-1931). [W:] Sylwetki chirurgów polskich. Wr. [i in.] 1982 s. 136-7. – A. Bandurski: L.M. wybitny chirurg pozn. *Roczniki AM* (P.) 9: 1975. **Przyczynki:** Wybrane zagadnienia chirurgii jelita grubego. Wwa 1975 s. 203-8. – Zarys dziejów chirurgii polskiej. Pod red. W. Noszczyka Wwa 1989.

Mieczkowski* Stanisław (1875-1940) wł. Srebrnej Góry, architekt, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PTPN; Ziemiańskie I. **Przyczynki:** K. Sobkowicz: Architekci wielkopolscy. Cz. 1. P. 1988 s. 8-9, 32-3, 35, 37, 39-40, 42, 45, 50-1, 57-8, 60, 66, 121-4, 134-5, 138, 143-6, 152-5, 160, 162.

Mieczkowski* Władysław (1877-1959) adwokat, bankowiec, polityk. **AW:** 4955. **Słowniki:** PSB; PTPN. **Przyczynki:** Jakóbczyk Studia III. – J. Marczewski: Narodowa Demokracja w Poznańskim 1900-1914. Wwa 1967 s. 154, 159, 173, 205-7, 242, 265-6, 304-5, 325, 328. – Z. Hemmerling: Posłowie polscy w parlamencie Rzeszy Niemieckiej i w Sejmie pruskim. 1907-1914. Wwa 1968. – J.J. Terej: Rzeczywistość i polityka. Wwa 1971.

Miedziński* Bolesław (1867-1949) kołodziej, działacz polonijny i Narodowej Partii Robotniczej. **Słowniki:** PSB.

Miedziński* Józef (1879-1940) nauczyciel, społecznik. **Słowniki:** Anders. **Biografie:** S. Jędraś: Nauczyciel i społecznik. *PLudu* 1987 z. 4 s. 24-26.

Miedziński* Stanisław (1873-1937) działacz społ., poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim; Zasłużeni dla ziemi chodzieskiej I.

Mielcarek* Bogumił (1922-1942) działacz ruchu oporu w Wlkp. **Źródła:** B. M.: Ja, samotny więzień... Więzienne losy B.M. w listach i dokumentach (1940-1942). P. 2004, 95 s., il.

Mielcarek* Józef (1895-1976) prawnik, przewodniczący Rady Miejskiej Inowr. **Słowniki:** Inowr. SB IV. **Przyczynki:** Dzieje Inowrocławia. Red. M. Biskup. T. 2. Wwa [i in.] 1982 s. 63. – P. Strachanowski: Samorząd miasta Inowrocławia 1918-1939. Inowr. 2000 s. 285-7.

Mielcarzewicz* Józef (+). **AW:** 4959. **Źródła:** APP nr 974 [dok. z 1817].

Mielcarzewicz* Teofil (1807-1879) rysownik, litograf, powstaniec 1830. **AW:** 4961. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; AMM. **Przyczynki:** J. Sienkiewicz: Realistyczny rysunek polski XIX w. Katalog wystawy. P. 1954. – DWP III. – Motty i s. 153-4, 628, 662, 667, II s. 460, 504. – Dz. Wlkp. II.

Mielęcki* Andrzej (1864-1920) lekarz, działacz społ. i polit. **AW:** 4965. **Słowniki:** PSB; Śląski słownik biograficzny. Katowice 1977-1981; WSB; SBWP-W I; AMOstr. z. 10. . **Biografie:** A. W. III. Założyciele Tow. Lekarzy Polaków na Śląsku. Dr A.M. *Śląska Gazeta Lekarska* 1947 nr 1-2 s. 179. – K. Brożek: Polska służba medyczna w powstaniach śląskich i plebiscycie (1918-1922). Katowice 1973.

- Mielęcki* Józef (1816-1876) powstaniec 1848 i 1863. **AW:** 4967. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Z. Grot: Rok 1863 w zaborze pruskim. P. 1963. – Zabór pruski w powstaniu styczniowym. Wr.-Kr. 1968.
- Mielęcki* Kazimierz (1836 lub 1837-1863) dowódca w powstaniu 1863. **AW:** 4968. **Słowniki:** PSB; WSB; AMM; SBWP-W I; Wolszt. SB. **Przyczynki:** Z. Grot: Rok 1863 w zaborze pruskim. P. 1963. – Spiskowcy i partyzanci 1863 roku. Wwa 1967. – Zabór pruski w powstaniu styczniowym. Wr.-Kr. 1968. – S. Kalembka: Ostatnie bitwy partii Mielęckiego w 1863 r. *Prace KH BTN* 1971 VIII. – S. Kieniewicz: Powstanie styczniowe. Wwa 1983. – A. Czubiński: Powstanie 1863-1864 roku we wschodniej Wielkopolsce. P. 1993.
- Mielęcki* Ludwik (1772-1825) ziemianin z Osowej Sieni. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1742.
- Mieliński* Aleksander (1527-1584) opat trzemeszeński, bp inflancki, dyplomata. **AW:** 4975. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Źródła:** Rota s. 174-5.
- Mieliński* (Mieleński) Krzysztof h. Wczele (zm. ok. 1606) stolnik kaliski, poseł sejmowy. **AW:** 4977. **Słowniki:** PSB.
- Mieliński* (Mieleński) Mikołaj h. Wczele (zm. przed 1604) wojski kaliski, burgrabia gnieźn. **AW:** 4978. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** J. Kowalczyk: Jak czytał Witruwiusza Wojciech Mieliński opat z Trzemeszna. [W:] Muzeum i Twórca. Wwa 1969 s. 361-2.
- Mieliński* Mikołaj (XVII w.) kaszt. kamieński. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy.
- Mieliński* Roman (1906-1976) ks., dziennikarz; kapelan AK. **Słowniki:** SBKS; Teolodzy; Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod red. J. Myszoza. T. 2. Wwa 2003. **Biografie:** Ks. R.M. *Tyg. Powsz.* 1976 nr 7. – Pamięci ks. red. M. R. *Więź* 1976 nr 4. – W. Raczkowski: Ks. R.M. 1906-1976. *MK* 1977 nr 2. **Przyczynki:** Z. Pawlak: Umarły nadal mówi. *Przew. Kat.* 1976 nr 9. – J. Humeński: Duszpasterstwo Armii Krajowej. [W:] *Udział kapelanów wojskowych w drugiej wojnie światowej.* Wwa 1984 s. 471. – J. Zator-Przytocki: *Pamiętniki.* Wr. 1987. – R.M. Bombicki: *Księża przed sądami specjalnymi 1944-1954.* P. 1993 s. 195-8. – H. Czarnecki: *Informator o dokumentach sądowo-więziennych z lat 1944-1956.* P. 1993 s. 14. – *Kościół a powstanie warszawskie. Dokumenty, relacje, poezja.* Wwa 1994 s. 200.
- Mieliński* Symforian (1895-1981) przemysłowiec, kupiec. **Słowniki:** SBWP-W II.
- Mieliński* Wojciech (1560-1621) opat trzemeszeński. **AW:** 4980. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Kowalczyk: Jak czytał Witruwiusza W.M. opat z Trzemeszna. [W:] *Muzeum i twórca.* Wwa 1969 s. 357-63.
- Mielżyńscy* – ród wielkopolski h. Nowina. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1875-1926]. – T. Dzwonkowski: „Pytania topograficzne dotyczące się X-twa Poz.”. *RLub.* T. 22 cz. 1 (1996) s. 121-5 [rodowe archiwum Mielżyńskich z Chobienic w Zielonej Górze]. **Przyczynki:** B. Krzyślak: Rezydencja Mielżyńskich w Iwnie. *KW* 1994 nr 4 s. 127-31. – J. Fogel: M. i Turnowie w kręgu

starożytników XIX wieku. P. 2002. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 18. – **Przyczynki:** K. Raniowski: Rody ziemi wolsztyńsko-babimojskiej. Wolsztyn 2005 s. 85, 256.

Mielżyńska* Franciszka z Wilkszyckich (1805-1874) działaczka społ. **Słowniki:** SBKS.

Mielżyńska* Katarzyna (zm. 1723) ksieni cysterek w Owińskach. **Słowniki:** Borkowska i s. 72.

Mielżyńska* Maria – zob. Kurnatowska* Maria z Mielżyńskich.

Mielżyńska* Teresa z Mycielskich (1856-1903). **AW:** 4988. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 373.

Mielżyński* Aleksander (1813-1885) ziemianin. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo II s. 18, 20.

Mielżyński* Andrzej (1698-1771) star. kcyński. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 369.

Mielżyński* Florian (XVIII w.) starościc kcyński. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 370.

Mielżyński* Franciszek (1761- zm. ok. 1800) star. wałecki, poseł na Sejm Czteroletni. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** Katalog zbiorów BN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 449.

Mielżyński* Franciszek Walenty (1682-1738) kaszt. śremski, założyciel chobienickiej linii Mielżyńskich. **AW:** 4992. **Słowniki:** PSB; WSB; Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 370; Wolszt. SB.

Mielżyński* Ignacy Maciej Karol (1871-1938) ziemianin, ppłk WP, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PSB; SBPW; PTPN; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1; Wolszt. SB; **Słowniki:** KostrzSB **Biografie:** Z. Grot: I. M. (1871-1938). *RDzPWlkp* 1: 1947 s. 71-4. – Sławomir Leitgeber: Hrabia Inuś. *Dziennik Poznański* 1998 nr 233 s. 15. – S. Leitgeber: I. hr. M. *Gaz. Wyb. Poznań* 22.03.2002 s. 13, il. **Przyczynki:** Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1968. – Kwilecki Ziemiaństwo s. 42, 196, 200, 205-6, 217-9, 226. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 81, 97, 134, 188.

Mielżyński* Jan (1831-1863) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Mielżyński* Józef (1824-1900) ziemianin, działacz polit., społ. i gosp. **AW:** 4997. **Słowniki:** PSB; PTPN; AMM; Wrzeseński SB; Wolszt. SB; KostrzSB **Przyczynki:** A. Kucner: Polityka Koła Polskiego w Berlinie w erze kanclerza Capriviego. *Nauka i Sztuka* 6: 1947. – Sławomir Leitgeber: J.M. - ugodowiec czy patriota? *Dziennik Poznański* 1998 nr 232 s. 15. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 19, 97. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 123, 127, 158-9, 166-7.

Mielżyński* Józef Klemens (1729-1792) woj. kaliski, pozn. **AW:** 4996. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Wolszt. SB. **Przyczynki:** E. Raczyński: Rogalin i jego mieszkańcy. Londyn 1964. – Dz. Wlkp. I. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970. – – Za ojczyznę i naród. 300 lat Orderu Orła Białego. Wystawa [...] 2005-2006. Wwa 2005 s. 203-4.

Mielżyński* Karol (1838-1904) ziemianin. **AW:** 4998. **Słowniki:** PTPN.

Mielżyński* Karol Maciej (1906-1994) malarz. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo II s. 81.

- Mielżyński* Krzysztof (zm. 1658) miecznik pozn., star. kcyński, poseł sejmowy. **AW:** 4999. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Wolszt. SB; Chłapowski. **Źródła:** Listy Krzysztofa Opalińskiego do brata Łukasza 1641-1653. Wr. 1957. **Przyczynki:** Akta do dziejów Polski na morzu. T. 7 cz. 2. Gdańsk 1951.
- Mielżyński* Krzysztof (1670-1721) star. kcyński, kaszt. przemęcki 1717-1721. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 370; Wolszt. SB.
- Mielżyński* Krzysztof (1888-1927) ziemianin. **Słowniki:** PTPN. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1076.
- Mielżyński* Leon (1809-1900) ziemianin. **AW:** 5000. **Słowniki:** PTPN. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 487.
- Mielżyński* Łukasz h. Nowina (ok. 1560-1630) poseł na sejmy, sekretarz król., kaszt. gnieźn., star. powiżki. **AW:** 5002. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Chłapowski. **Przyczynki:** J. Byliński: Sejm z r. 1611. Wr. 1970. – S. Ochman: Sejmy z lat 1615-1616. Wr. 1970. – H. Wisner: Walka o realizację konfederacji warszawskiej. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 19: 1974 s. 146.
- Mielżyński* Maciej (1636-1697) kaszt. śremski, star. kcyński. **AW:** 5002. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Wolszt. SB; Chłapowski.
- Mielżyński* Maciej (1738-1793) płk, podkomorzy wschowski, star. radziejowski i walecki. **AW:** 5003. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 370; Wolszt. SB. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo II s. 81.
- Mielżyński* Maciej Ignacy (1869-1944) ziemianin, ppłk WP, polityk, powstaniec śląski, działacz społ. i polityczny. **AW:** 5006. **Słowniki:** PSB; PTPN; Kawalerowie VM. T. II, cz. 2; Opalenicki SB I; Encyklopedia powstań śląskich. Opole 1982; Wolszt. SB. **Źródła:** Boniecki Fotografie. **Biografie:** D. Bigos: Syn czerwonego hrabiego. *Wprost* 1986 nr 51-52 s. 26-8. **Przyczynki:** K. Popiołek: Trzecie śląskie powstanie. Katowice 1946 s. 59-60, 65, 71-2, 77, 85, 95-7, 153, 186. – Polityka Polski w sprawie Górnego Śląska 1918-1922. Wwa 1958. – S. Szenic: Pitaval wielkopolski. Wwa 1960 [wyd. 2: 1977] s. 226 i n. – Powstania śląskie. Materiały z Sesji Naukowej, zorganizowanej w 40 rocznicę III powstania śląskiego. Katowice 13 i 14 1961. Katowice 1964 s. 84, 86, 90, 92, 96, 98, 105-14. – E. Hanke: Trudy i oczekiwania. Katowice 1965. – J. Marczewski: Narodowa Demokracja w Poznańskim 1900-1914. Wwa 1967 s. 149, 151-2, 173, 176, 205-6, 266, 289-90, 295, 342-3, 355, 360, 363, 391. – Z. Hemmerling: Postowie polscy w parlamencie Rzeszy Niemieckiej i sejmie pruskim 1907-1914. Wwa 1968. – J. Wojciak: Walka polityczna w wyborach do parlamentu Rzeszy i Sejmu pruskiego w Poznańskim w latach 1898-1914. Wwa [i in.] 1981 passim. – A. Najderek-Forecka: Umarła klasa. *Poznaniak* z 18 IV 1992 s. 12-3. – W. Kalicki: Żyli w pałacu hrabia z hrabiną. *GWyb. (Poznań)* 1997 nr 243 dod. s. 38-45 [dot. M. M.]. – M. Wrzosek: Komendanci Obrony Plebiscytu i naczelni dowódcy wojsk III powstania śląskiego: płk Paweł Chrobok, ppłk Maciej Mielżyński i płk Kazimierz Zenkteller. *Niepodległość i Pamięć* 1997 nr 2 s. 57-75. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 20, 81.
- Mielżyński* Maciej Józef (1799-1870) działacz społ. i polit. **AW:** 5004. **Słowniki:** PSB; WSB; Wrzesiński SB; Wolszt. SB; Bielecki Słownik. **Źródła:** Protokoły z posiedzeń Koła Polskiego w Berlinie. T. 1:

Lata Wiosny Ludów 1849-1851. P. 1956. – Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1220. **Biografie:** B.M. Kosmanowie: Sylwetki Wielkopolan P. 1988. **Przyczynki:** W. Jakóbczyk: Doktor Marcin. Jan Karol Marcinkowski 1800-1846. P. 1946. – Z. Grot: Hipolit Cegielski. P. 1947. – Z. Grot: Dzieje sceny polskiej w Poznaniu. 1782-1869. P. 1950. – Jakóbczyk Studia I-II. – Motty i s. 22, 25, 30, 55, 82, 119, 121-3, 126-36, 163-4, 273, 306, 308, 328, 348, 350, 509, 517, 563, 614, 656-7, 726, II 13, 20, 43, 169-70, 237, 305, 418, 489, 499. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w Powstaniu poznańskim 1848 roku. Wwa 1960 s. 19, 44, 46, 48, 88, 91-2, 148, 150-1, 154, 160, 172, 174-7, 185, 218, 224, 241-2, 259, 270-2, 277, 303, 347, 355-6, 361, 376, 399-400, 402, 413. – J. Benyskiewicz: Polskie tradycje wojskowe Środkowego Nadodrza. P. 1986. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 20, 81, 88-90; III s. 27, 108, 123, 126, 255, 257, 501-2.

Mielżyński* Maksymilian (1738-1799) pisarz wielki koronny. **AW:** 5007. **Słowniki:** PSB; SPKP; WSB. **Biografie:** (WJ): Maksymilian M. herbu Nowina. Życie Rawicza 2011 nr 50 s. 16, il. **Przyczynki:** Dz. Wlkp. I. – Z. Ostrowska-Kęmbłowska: Architektura pałacowa drugiej połowy XVIII w. w Wielkopolsce. P. 1969. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 18. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 69, 182, 188.

Mielżyński* Maksymilian (1844-1916) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Mielżyński* Mikołaj (zm. ok. 1640) poseł na sejmy, kaszt. biechowski, gnieźn. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** J. Byliński: Sejm z r. 1611. Wr. 1970. – H. Wisner: Walka o realizację konfederacji warszawskiej. *Reformacja i Odrodzenie w Polsce* 19: 1974 s. 146.

Mielżyński* Seweryn Józef Stanisław Gomor (1804-1872) działacz społ. i polit., malarz, architekt, kolekcjoner. **AW:** 5009. **Słowniki:** PSB; SPKP; WSB; Wrzesiński SB; Architekci; PTPN; SBWP-W I; Bielecki Słownik. **Źródła:** APP nr 974 [dok. z 1823-1831]. – Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 s. 153-5 i nr 407, 768, 1221. **Biografie:** Sylwetki Wielkopolan s. 490-8. – B. Wysocka: S.M. żołnierz, społecznik, artysta, mecenas sztuki i nauki. *Iks* 2004 październik s. 11. **Przyczynki:** F. Paprocki: Walenty Stefański jako działacz Związku Plebejuszy [W:] w stulecie Wiosny Ludów. Wwa 1951. – Motty i s. 94, 99, 120-5, 135, 137, 271, 288, 348, 353, 392, 531, 645-6, 655-6, II 499-500. – A. Wojtkowski: Stulecie Towarzystwa Poznańskiego Przyjaciół Nauk. *RH* 1957 s. 332. – A. Koehlerówna: Biblioteka Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk 1857-1957. *RH* 1957 s. 412-3. – Z. Grot [i in.]: Sto lat Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. P. 1957 s. 27. – T. Dobrowolski: Nowoczesne malarstwo polskie. Wr. Kr. 1957. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. Wwa 1960 s. 79-80, 130, 222-3, 230-1, 235, 280, 282, 324, 361, 401. – Literackie przystanki nad Wartą. P. 1962. – D. Cicha: S.M. i jego kolekcja. Katalog wystawy. P. 1982. I. Płużewski: Spojrzenie w przeszłość polskiej fotografii. Wwa 1982, s. 43, 50, 51. – M. Warkoczewska: Malarstwo i grafika epoki romantyzmu w Wielkopolsce. Wwa 1984. – M. Rezler: Wielkopolska Wiosna Ludów (1848 roku). P. 1993. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 20. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 123, 126-7, 158-9, 166, 174-5, 191. – Jerzy Fogel: M. i Turnowie w kręgu starożytności XIX wieku. Poznań [Wydawnictwo Naukowe UAM] 2002, 93 s. [o kolekcji archeologicznej S. M.]. – I. Płużewski: Dzieje polskiej fotografii. 1839-1939. Wwa 2003, s. 43, 50, 51, 403, 408, 409.

Mielżyński* Stanisław Kostka (1778-1826) gen. brygady Księstwa Warsz. **Źródła:** Kamolowa Zbiory rękopisów s. 53 [o spuściźnie S.K.M.]. – Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 448.

Miełaczewski* Marcin (XVIII w.) komisarz skarbowy poznański. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 370.

Mientki* Franciszek (1913-1982) misjonarz Ducha Świętego, przełożony domu tego zgromadzenia w Puszczykówku pod P., kapelan WP. **Słowniki:** Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod red. J. Myszo. T. 2. Wwa 2003. **Źródła:** F. M.: Bóg i Ojczyzna. Wspomnienia kapelana Wojska Polskiego. Wyd. 2. B. 2000. **Przyczynki:** Polscy spadochroniarze. Pamiętnik żołnierzy. Newton 1949 s. 312, 319, 364. – w służbie Ojczyzny. Ogólnokrajowe spotkanie księży byłych kapelanów Wojska Polskiego, uczestników II wojny światowej oraz kapelanów Sił Zbrojnych PRL. Wwa 1969 s. 110. – T. Rostworowski: Zaraz po wojnie. Wspomnienia duszpasterza (1945-1956). Paris 1986 s. 230. – Informator o osobach skazanych za szpiegostwo w latach 1944-1984. Lublin 1994 s. 257. – T. Kostewicz: Represje karne wobec osób duchownych w latach 1944-1950. *Niepodległość i Pamięć* 1997 nr 1. – S. Malepszak: Luboń i okolice. Dzieje osadnictwa i dziewięciu parafii. Luboń 2002 s. 198, 236-8.

Mierkowski* Adam (zm. między 1565-74) opat koronowski, bp sufragana kujawski. **AW:** 5013. **Słowniki:** Biskupi.

Mierosławski* Franciszek (1821-?) ziemianin, powstaniec 1863. **Słowniki:** Inowr. SB IV. **Przyczynki:** M. Pietrzyk: Powstanie styczniowe na Kujawach. *Goniec Kujawski* 1996 nr 4 s. 22.

Mierosławski* Jerzy (1911-1956) lekarz. **Słowniki:** SBWP-W II. **Przyczynki:** Kaliscy lekarze i społecznicy w walce z gruźlicą. Kalisz 1973.

Mierosławski* Ludwik (1814-1878) dowódca powstań, działacz polit., emigrant, historyk wojskowości. **AW:** 5020. **Słowniki i noty biograficzne:** PSB; WSB; SBWP-W I; Bielecki Słownik; Nowy Korbut; Wolnomularze; K. Walczak: Łoże masońskie i organizacje parawolnomularskie Kalisza. Kalisz 2004 s. 85. **Źródła:** Kamolowa Zbiory rękopisów s. 17 [o rękopisach L. M.]. **Bibliografie:** Bibliografia pism M. L. oraz związanych z jego osobą pism polemicznych. *Ojczyzna i Wolność* 1945 s. 55-7. – E. Halicz: Wstęp. Bibliografia ważniejszych prac wojskowo-historycznych M. [W:] L. M.: Instrukcja powstańcza. [reedycja]. Wwa 1958. **Biografie:** W. Sulewski: Wizerunki. L.M. (1814 – 22 XI 1878). *Wiedza i Życie* 1957 nr 3. – M. Żychowski: L.M. 1814-1878. Wwa 1963, 705 s., il., mapa, tabl., bibliogr. R: R. Bender [W:] Zeszyty Naukowe KUL. Z. 7. Lublin 1964 nr 3 s. 78-80; J. Dutkiewicz, *KH* 71: 1964 nr 3 s. 820-3; N. Gruss, *Małopolskie Studia Historyczne* 7: 1964 z. 1/2 s. 107-11; S. Kieniewicz, *PH* 55: 1964 z. 3 s. 534-41; W. Zajewski, *PHum.* 8: 1964 nr 3 s. 159-67; N. Gruss, *Problemy Polonii Zagranicznej* 4: 1964/65 s. 285-7; M. Kukiel, *Teki Historyczne* 13: 1964/65 s. 163-70. – M. Żychowski: Generał kłęski L.M. 1814-1878. Wwa 1965, 278 s., il. – L. Chmiel: Generał L.M. 1814-1878. Wwa 1975, 182 s. **Przyczynki:** A. Munk: Proces M. *PSocjal.* 3: 1947 nr 12 s. 43. – H. Muszyńska-Hoffmanowa: Zza krat Moabitu. *Zwierciadło* [dodatek niedz. *Słowa Polskiego*] 1948 nr 10 s. 2. – T. Cieślak: Program społeczny wielkopolskiego ruchu rewolucyjnego 1848 r. *PZach.* 1948 t. 2. – W. Knapowska: z problematyki dziejów roku 1848 w Poznańskim. *PZach.* 1948 t. 2 nr 9. – U. Szuster: Powstanie wielkopolskie 1848 roku. *Myśl Współczesna* 1948 nr 11-12. – G. Falzone: Un generale polacco in Sicilia. *Polonia d'oggi* 1949 nr 2 s. 15. – S. Kieniewicz: Sprawa włościańska w powstaniu styczniowym. Wr. 1953. – M. Żychowski: Związek między walką antyfeudalną chłopstwa a walką o niepodległość. Ocena L.M. *KH* 1957 nr 4/5. – Z. Grot [i in.]: Szkice poznańskie 1794-1864. Wwa 1957. – S. Kalembka:

Siedmiodniowa kampania kujawska Ludwika Mierosławskiego w lutym 1863 roku. *ZH* 1962 z. 4. – M. Żychowski: Proces moabicki i jego główny oskarżony – L.M. przyczynek do dziejów Polski i Niemiec z połowy XIX stulecia. [W:] *Studia z najnowszych dziejów powszechnych*. T. 2. Wwa 1962 s. 157-85. – P. Jasienica: Dwie drogi. o powstaniu styczniowym. Wyd. 2. Wwa 1963. – J. Jarzembowski: *Mówią ludzie roku 1863*. Londyn 1963. – Z. Grot: Rok 1863 w zaborze pruskim. P. 1963. – S. Strumph Wojtkiewicz; Powstanie styczniowe. Wwa 1963. – A. Czubińska: Powstanie 1863/64 na ziemi kaliskiej. ZNUAM . Historia nr 6, 1964. – S. Kieniewicz: Dramat trzeźwych entuzjastów. Wwa 1964. – A. Owsieńska: Opinia niemiecka o działalności M. w kampanii 1849 roku. *KH* 71: 1964 nr 3 s. 677-92. – J. W. Borejsza: Prasa Towarzystwa Demokratycznego M. (1865-1870). *+Roczn. Histor. Czasopiśmiennictwa Polskiego* 4: 1965 z. 2 s. 59-71. – J. Borejsza: Emigracja polska po powstaniu styczniowym. Wwa 1966. – S. Kalembka: Towarzystwo Demokratyczne Polskie. Toruń 1966. – H. Rzadzowska: Marian Langiewicz. Wwa 1967. – W. Lang: z historii polskiej myśli wojskowej. L.M. *Mówią Wieki* 1970 nr 4. – W. Karbowski: Zygmunt Padlewski. Wwa 1969. – S. Kieniewicz: Powstanie styczniowe. Wwa 1972. – E. Kozłowski: Gen. J. Hauke-Bosak 1834-1871. Wwa 1973. – J. Sikorski: Polskie piśmiennictwo wojskowe od XV do XX wieku. Wwa 1991 s. 260-6. – M. Rezler: Wielkopolska Wiosna Ludów (1848 roku). P. 1993.

Mierosławski* Stanisław (1882-1969) lekarz, działacz społ. **Biografie:** Z. W.: Dr med. S.M. *Służba Zdrowia* 1969 nr 32. – J. Hasik, E. Gawlak: Dr med. S.M. [W tychże:] *Dzieje Uzdrowiska Inowrocław*. Inowr. 1996 s. 123-5. **Przyczynki:** Księga Pamiątkowa III Zjazdu Wychowanków i Wychowawców Liceum i Gimnazjum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu. Inowr. 1961 s. 90. – J. Aleksandrowicz: 50 lat działalności Polskiego Czerwonego Krzyża w Inowrocławiu. Inowr. 1969.

Mierzejewski* Bolesław Ryszard (1887-1980) aktor, śpiewak, reżyser. **Słowniki:** SBTP II.

Mierzejewski* Ludwik (1901-1980) chirurg, dyr. szpitala w Wolsztynie. **Słowniki:** Wolszt. SB (i fot.).

Mierzejewski* Mieczysław (1905-1998) dyrygent operowy i filharmoniczny. **Słowniki:** SMP; Dyrygenci. **Biografie:** J. Wituski: Prawdziwy humanista. *Kronika Stowarzyszenia Marynkarzy* [Poznań] 3: 1998 s. 27-29. **Przyczynki:** J. Korolewicz-Waydowa: Sztuka i życie. Wr. 1958.

Mierzejewski* Stefan Włodzimierz (1895-1920) powst. wlkp., jeden z pierwszych pilotów w lotnictwie wielkopolskim. **Słowniki:** AMOstr. z. 13.

Mierzejewski* Walenty (1857-1936) aptekarz. **Słowniki:** PTPN.

Mierzejewski* Wincenty (1865-1934) ks. **Słowniki:** PTPN; AMOstr. z. 10.

Mierzewski* Abraham (XVI w.) dziekan kolegiaty szamotulskiej, pleban śmigieński i goniembicki. **Przyczynki:** Nowacki II s. 431, 434, 562.

Mierzewski* Franciszek (zm. 1731) kan. pozń. i gnieźn., archidiakon śremski, wikariusz gen. i oficjał pozń. **AW:** 5029. **Biografie:** Nowacki II s. 219. **Przyczynki:** Nowacki II s. 295.

Mierzewski* Ignacy (XVIII w.) wojski większy kaliski. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 370.

Mierzewski* Jan (XVII/XVIII w.) skarbnik kaliski. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 370.

Mierzewski* Maciej (XVIII w.) miecznik poz. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 371.

Mierzewski* Stanisław (XVIII w.) komisarz skarbowy poz. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 371.

Mierzyński* Antoni Julian (1829-1907) filolog klas., religioznawca, nauczyciel gimn. **AW:** 5031.
Słowniki: PSB; PTPN; Nowy Korbut; Nauczyciele MM. **Fotografie:** Mieszkańcy Warszawy w obiektywach fotografów XIX wieku. Portrety ze zbiorów [...] Biblioteki Publicznej m. st. Wwy. Wwa 2007 s. 93. **Przyczynki:** Motty i s. 162, 663; II s. 417. – J. Kostrzewski: O'emigrantach" naukowych z Wielkopolski. *RH* 1957.

Mierzyński* Jan (1801-1880) ziemianin. **AW:** 5032. **Słowniki:** PTPN.

Mieszczkański* Kazimierz Józef jun. (1840-1881) lekarz kaliski, założyciel Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. **AW:** 5034. **Słowniki:** SLeK. I; Szkoła Kaliska; SBWP-W II; Kościński. **Biografie:** J. Makowiec: Założyciele Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 1. Kalisz 1972 s. 5-8. – E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5. Kalisz 1999. **Przyczynki:** Małyszko Cmentarze.

Mieszczkański* Kazimierz Maciej sen. (1803-1863) lekarz. **Słowniki:** SLeK. I.

Mieszko* i (zm. 992) książę, pierwszy hist. władca Polski. **Słowniki:** PSB; SSS (G. Labuda); WSB. **Portrety:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1894 [wg. J.B. Plerscha]. **Biografie:** M.I. [W:] S. Kętrzyński: Polska X-XI wieku. M. I. [na s. 5-288]; o zaginionej metropolii czasów Bolesława Chrobrego; Kazimierz Odnowiciel 1034-1058; o imionach piastowskich do końca XI wieku [na s. 593-675]. Oprac. A. Gieysztor. Wwa 1961. R: J. Bardach, *KH* 68: 1961 nr 3 s. 782-4. – A.F. Grabski: M. I, ok. 930-992. Wwa 1973. – J. Strzelczyk: M.I. P. 1992, 216 s. – J. Banaszkiewicz: M. i i władcy jego epoki. [W:] Polska M. I: w tysiąclecie śmierci twórcy państwa i Kościoła polskiego 25 V 992 – 255 V 1992. Red. J.M. Piskorski. P. 1993 s. 91-109. – G. Labuda: M.I. Wr. [i in.] 2002, 285 s., il., mapy. R: J. Strzelczyk, *Nowe Książki* 2003 nr 2 s. 38-9. – M.K. Barański: Dynastia Piastów w Polsce. Wwa 2005 s. 36-59. **Przyczynki:** A.H. Kaletka: Dagome iudex w nowym oświeceniu. P. 1939. R: P. Czapplewski, *Jantar* 1948 z. 1 s. 90-1. – Z. Wojciechowski: Polska nad Wisłą i Odrą w X wieku. Studium nad genezą państwa Piastów i jego cywilizacji. Katowice 1939. – G. Labuda: Thietmara relacje o pobycie M. i na zjazdach w Quedlinburgu r. 973 i 986. *Spraw. PTPN* 13: 1945-6 s. 37-8. – G. Labuda: Studia nad początkami państwa polskiego. P. 1946, passim. – W. Semkowicz: Geneza imienia „M.” z historycznego punktu widzenia. [W:] Inter arma. Kr. 1946 s. 67-84. – S. Urbańczyk: o imię pierwszego historycznego księcia Polski. [W:] Inter arma. Kr. 1946 s. 107-17. – J. Otrębski: Imiona pierwszej chrześcijańskiej pary książęcej w Polsce. *SO* 18: 1939-47 s. 85-94. – T. J.: U grobu M. i Bolesława Chrobrego. *Słowo Powszechne* 1947 nr 116 s. 6. – W. Hensel: Wstęp do studiów nad osadnictwem Wielkopolski wczesnohistorycznej. P. 1948, wg indeksu. – G. Labuda: Zanczenie prawno-polityczne dokumentu „Dagome iudex”. *NP* 4: 1948 s. 33-60. – H. Łowmiański: Imię chrzestne M.I. *SO* 19: 1948 s. 203-308. R: K. Tymieniecki, *KH* 56: 1948 s. 406-12; K. Górski, *Zap. TNT* 15:1949 nr 3-4 s. 164-6. – J. Widajewicz: Polski obszar trybutarny w X wieku. *Sobótka* 2: 1948 s. 47-92. – S. Kętrzyński: Przyczynek do dziejów M.I. *PH* 39: 1949 z. 2 s.170-2. – S. Kuczyński: o wyprawie Włodzimierza I-go ku Lachom w związku z początkami

państwa polskiego (streszcz.). *Spraw. Wrocławskiego Tow. Naukowego* 4: 1949 z. 2 s. 114-22. – S. Kętrzyński: Dagome iudex. *PH* 41: 1950 s. 133-51. – J. Widajewicz: Chrzest Polski. *Życie i Myśl* 2: 1951 nr 11-12 s. 443-69. – A. Gołubiew: Tajemnica wielkiej decyzji. *Tyg. Powszechny* 1951 nr 17 s. 1-2 [chrzest M. I]. – L. Kolankowski: Dagome iudex. *Życie i Myśl* 3: 1952 nr 1/6 s. 155-64. R: J. Widajewicz, *Życie i Myśl* 3: 1952 nr 7/9 s. 242-5. – S. Urbańczyk: Dwa zagadkowe imiona [M., Dąbrówka]. *SA* 3: 1951/2 s. 52-72. – Z. Wojciechowski: Pogranicze plemienne śląsko-wielkopolskie i problem kształtowania się państwa Polan. *PZach.* 1952 nr 5/6 s. 279-98. – H. Łowmiański: Podstawy gospodarcze formowania się państw słowiańskich. Wwa 1953. – Z. Sułowski: Geografia dokumentu „Dagome iudex”. *SA* 4: 1953 s. 232-51. – J. Widajewicz: Kontakty M. i z państwami nordyjskimi. *SA* 4: 1953 s. 131-50 [i odb.]. – J. Widajewicz: Polska i Niemcy w dobie panowania M.I. 1953. – K. Engelbert: Die deutschen Frauen der Piasten von M. i(+ 992) bis Heinrich i(+ 1238). *Archiv für Schlesische Kirchengeschichte* 12: 1954 s. 1-51. – A. Gieysztor: Geneza państwa polskiego w świetle nowszych badań. *KH* 61: 1954 s. 103-36. – J. Kamińska: Poznań M. i i jego przodków „odczytany” przez archeologów. *Życie Warsz.* 1955 nr 43, il. – L. Koczy: Chrzest Polski. *Sacra Poloniae Millenium* 1: 1954 s. 9-69. – J. Widajewicz: Terytorium Polski w drugiej połowie X wieku. *ZH* 20: 1954. – Z. Zakrzewski: Pierwsza moneta polska. Cz. 1. *SA* 5: 1954-6 s. 184-254. – A. Gieysztor: Les origines de l’État Polonais. [W:] La Pologne au Xe Congres International Historiques a Rome. Wwa 1955 s. 55-81. – H. Łowmiański: La genese des États slaves et ses bases sociales et économiques. [W:] La Pologne au Xe Congres International Historiques a Rome. Wwa 1955 s. 29-53. – S. Rospond: Uwagi polemiczne o M., Masławie i Dąbrówce. *Onomastica* 1: 1955 s. 168-85. – J. Widajewicz: Chrzest Polski. *ŻiM* 1955 nr 11/12 s. 443-69. – Z. Wojciechowski: Początki chrześcijaństwa w Polsce na tle stosunków polsko-niemieckich. [W tegoż:] *Studia historyczne*. Wwa 1955. – W. Hejnosz: z rozważań nad dokumentem „Dagome iudex”. *SA* 5: 1954/1956 s. 277-91, rés. – A. Steffen: Greckie ślady w regeście „Dagome iudex”. *Antemurale* 3: 1956. R: W. Kowalenko, *RH* 24: 1958 s. 233-51 [„Znowu o Dagome iudex”]. – V. D. Koroljuk: Drevnepol’skoe gosudarstvo. Moskwa 1957 s. 3-148. – J. Dowiat: Chrzest Polski. Wwa 1958, 195 s, il., mapy [wyd. 6 – Wwa 1969]. R: K. Tymieniecki, *RH* 29: 1963 s. 251-69. [wyd. 2: Wwa 1960, 214 s., il., mapy, bibliogr.; wyd. 3: Wwa 1961, 171 s., il., mapy, bibliogr.; wyd. 4: Wwa 1962, 216 s., il., bibliogr.; wyd. 5: Wwa 1966, 173 s.; wyd. 6: Wwa 1969, 237 s.]. – W. Kowalenko: Znowu o „Dagome iudex” (na tle pracy Augustyna Steffena „Ślady greckie w regeście „Dagome iudex”). *RH* 24: 1958 s. 233-51. – K. Maleczyński, *Sobótka* 13: 1958 nr 4 s. 641-2. – J. Natanson-Leski: Państwo M. Pierwszego. *Studia Wczesnośredniowieczne* 4: 1958 s. 7-98. – Z. Zakrzewski: Pierwsza moneta polska. Cz. 2. Uzupełnienie. *SA* 6: 1957-9 s. 451-3, il. – P. Bogdanowicz: Geneza aktu dyplomatycznego zwanego Dagome iudex. *RH* 25: 1959 z. 1 s. 9-33. – W. Leitsch: Deusdedit und die Urkunde „Dagome iudex”. [W:] *Studien zur älteren Geschichte Osteuropas*. Bd. 2. Hrsg. H. F. Schmid. Wien-Köln 1959 s. 166-85. – T. Lewicki: Braga et Miška d’apres une source arabe inédite. *Folia Orientalia* 1: 1959 s. 322-6. – K. Tymieniecki: Początki państwa Polan. *PH* 50: 1959 s. 23-50. – J.J. Zatkan: Dagome iudex. Was the Original in Cyrillic? *Classica et Mediaevalia. Revue Danoise de Philologie et d’Histoire* 20: 1959 s. 213-20. – P. Bogdanowicz: Uwagi nad panowaniem M.I. Przypuszczalna przyczyna sojuszu M. i z cesarzową Teofano. *RH* 26: 1960 s. 89-122. – K. Buczek: Zagadnienie wiarygodności dwu relacji o początkowych dziejach państwa polskiego. [W:] *Prace z dziejów Polski feudalnej*. Wwa 1960 s. 45-70. – T. Manteuffel: Państwo M. a Europa. *KH* 67: 1960 nr 4 s. 1020-34. – S. Rospond: Mileniowe badania onomasty. 1. Dagome – tajemnicze imię lub imiona pierwszego władcy polskiego.

Język Polski 40: 1960 z. 1 s. 17-27. – H. Bulín: Polský stát Meška I. a Čechy. Příspěvek k dějinám vztahů česko-polských v druhé polovině 10. století. [W:] *Slovanské Historické Studie*. 4. 1961 s. 86-162. – J. Dowiat: Metryka chrztu M. i i jej geneza. Wwa 1961, 219 s., bibliogr. R: J. Bardach, *KH* 69: 1962 nr 3 s. 711-4; T. Lehr-Spławiński, *Kierunki* 7: 1962 nr 37 s. 4; T. Lehr-Spławiński, *Język Polski* 42: 1962 z. 5 s. 386-9; Z. Sułkowski, *Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego* 5: 1962 nr 4 s. 123-30; K. Tymieniecki, *RH* 29: 1963 s. 251-69; S. Zabięto, *Życie i Myśl* 13: 1963 nr 5/6 s. 213-6; E. Potkowski, *Studia z Dziejów Kościoła Katolickiego* 5: 1967 nr 8 s. 198-201. – P. Jasienica: M. i und die Deutschen. Das erste Kapitel der polnisch-deutschen Beziehungen. *Deutsch Polnische Hefte* 5: 1962 H. 7/8 s. 385-94. – B. Kürbis: Dagome iudex studium krytyczne. [W:] *Początki państwa polskiego*. Red. K. Tymieniecki. T. 1. P. 1962 s. 363-424. – T. Manteuffel: L'État de Mesco I-er et les relations internationales au Xe siècle. =*Rev. Hist.* 86: 1962 no 3 s. 1-16. – W. Abraham: Organizacja Kościoła w Polsce do połowy XII wieku. Wyd. 3. P. 1962. – J. Kostrzewski: Kultura prapolska. Wyd. 3. Wwa 1962. – *Początki państwa polskiego*. P. 1962 I-II. – H. Łowmiański: *Początki Polski*. T. 1-5. Wwa 1963-73. – K. Maleczyński: Die Politik Ottos III. gegenüber Polen und Böhmen im Lichte der Meissener Bistumsurkunde vom Jahre 995. *Lětopis. Jahresschrift des Instituts für sorbische Volksforschung*. Reihe B, 10/2: 1963 s. 162-203. – K. Buczek: Zagadnienie wiarygodności regestu „Dagome iudex”. *SŻ* 10: 1965 s. 117-39. – T. Lehr-Spławiński: M. czy Mieszka? (Notatka). [W:] *Prace Filologiczne*. T. 18 cz. 4. Wwa 1965 s. 73-6. – M. Plezia: Chrzest Polski. *Tyg. Powsz.* 19: 1965 nr 20 s. 1. Z. Żabiński: Statystyczna analiza wagi denarów M. i i Bolesława Chrobrego. *WNum.* 1965 z. 2 s. 105-16. – M. Banaszak: M., Dobrawa, Jordan i tło wydarzeń 966. *Przew. Kat.* 56: 1966 s. 147-8. – P. Bogdanowicz: Chrzest Polski. *NP* 22: 1966 s. 7-64 [odb. Kr. 1966, 58 s.]. R: G. Labuda, *RH* 35: 1969 s. 153-6. – J. Dowiat: Chrzest Polski. Wyd. 5. Wwa 1966, 173 s., tabl. – P. Iliński: Znaczenie chrztu Polski 966-1966. Londyn 1966, 270 s. – W. Korta: z kim walczył M.I. w 963 roku? [W:] *Acta Universitatis Wratislaviensis*. No 56: *Studia Archeologiczne*. Z. 2: 1966 s. 325-56, rés. – J. Le Goff: M. i Klodwig. *Tyg. Powsz.* 20: 1966 nr 15-6 s. 5. – J. Natanson Leski: Dzieło M.I. *Tyg. Powsz.* 12: 1966 nr 30 s. 4. – S. Piekarczyk: Chrzest Polski. Legenda i prawda historyczna. Wwa 1966, 30 s. – M. Rechowicz: Chrzest Polski a kalicka teologia misyjna we wczesnym średniowieczu. *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 19: 1966. – P. Szaniecki: Chrzest w Polsce. *Przew. Kat.* 56: 1966 s. 125-6. – Z. Sułowski: Chrzest Polski. *Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego* 9: 1966 nr 1-2 s. 7-27, tabl., rés.; 10: 1967 nr 4 s. 5-22. – Z. Sułowski: Okoliczności chrztu M. *Tyg. Powsz.* 20: 1966 nr 8 s. 1. – W. Urban: Powody i okoliczności przyjęcia chrztu przez M.I. *Studia Theologica Varsaviensia* 4: 1966 nr 2 s. 11-45, sum. [i odb.]. – S. Suchodolski: Moneta polska w X/XI wieku. (M. i i Bolesław Chrobry). *WNum.* 11: 1967 z. 2/3 s. 65-193, tabl., sum. – Z. Sułowski: Chrzest Polski. [W:] *Księga Tysiąclecia katolicyzmu w Polsce*. T. 1. Lublin 1969. – O. Kossman: Alemure. *ZfO* 19: 1970 z. 3 s. 443-6. – T. Manteuffel: Jeszcze w sprawie regestu Dagome iudex. [W:] *Europa – Słowiańszczyzna – Polska*. Red. J. Bardach [i in.]. P. 1970 s. 305-9. – *Sztuka polska przedromańska i romańska do schyłku XIII wieku*. Pod red. M. Walickiego. T. 1. Wwa [1971] cz. 1-2. – G. Labuda: Znaczenie prawne i polityczne dokumentu Dagome iudex. [W:] *Studia i Materiały do Dziejów Wielkopolski i Pomorza*. T. 13. Z. 1. P. 1979 s. 83-100. – J. Fried: Der päpstliche Schutz für Laienfürsten. Die politische Geschichte des päpstlichen Schutzprivilegs für Laien 11-13 Jh. Heidelberg 1980. – J. Hertel: Imiennictwo dynastii piastowskiej we wczesniejszym średniowieczu. Toruń 1980. – Ch. Warnke: Ursachen und Voraussetzungen der Schenkung Polens an den HI, Petrus. [W:] *Europa Slavica – Europa Orientalis*. Red. K.D.

Grothusen [et al.]. Berlin 1980 s. 127-77. – D. Borawska: M. i i Oda w gronie consanguineorum Ludolfingów. [W:] Społeczeństwo Polski średniowiecznej. Zbiór studiów. T. 1. Pod red. S.K. Kuczyńskiego. Wwa 1981 s. 11-39. – A. Wędzki: Południowo-zachodni zasięg państwa M. i w świetle dokumentu Dagome iudex (problem identyfikacji Alemure). *SA* 29: 1983 s. 111-8. – G. Labuda: o najstarszej organizacji Kościoła w Polsce. *Przegląd Powszechny* 101: 1984 nr 6 s. 372-96. – Z. Kurnatowska: Próba odtworzenia organizacji zarządu terytorialnego państwa pierwszych Piastów w Wielkopolsce. [W:] Obronność polskiej granicy zachodniej w dobie pierwszych Piastów. Wr. 1984 s. 81-91. – Z. Kurnatowska: Archeologiczne świadectwa o najstarszych grobowcach w katedrze poznańskiej. *RH* 55-56: 1989-1990 s. 71-84. – E. Rymar: Dagome iudex jako organiczna całość decyzji M. i w sprawie podziału Polski na dzielnice. Reanimacja hipotezy o piastowskim rodowodzie dynastii pomorskiej. *Materiały Zachodniopomorskie* 32: 1986/1990 s. 293-350. – K. Jasiński: Rodowód pierwszych Piastów. Wr. 1992 s. 54-70. – M. Kara: Siły zbrojne M.I. z badań nad składem etnicznym, organizacją i dyslokacją drużyny pierwszych Piastów. *KW* 1992 z. 3 s. 33-47. – Polska M.I. w tysiąclecie śmierci twórcy Państwa i Kościoła polskiego. Red. J.M. Piskorski. P. 1993 [zawiera m.in.: G. Labuda: Polska piastowska X wieku (s. 17-28); S. Trawkowski: Początki Kościoła w Polsce za panowania M.I. (s. 51-72); Z. Kurnatowska: Poznań w czasach M.I. (s. 73-90); J. Banaszkiewicz: M. i i władcy jego epoki (s. 91-109)]. – Z. Świechowski: U progu chrześcijaństwa w Polsce. Ostrów Lednicki. *BHSz.* 56: 1994. – M. Golemski: w sprawie „lubuskiego” odcinka zachodniej granicy państwa M.I. *Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny* 2: 1995 s. 201-8. – Grzybowo kolebką Piastów? *Gaz. Pozn.* 1996 z 12. 03 [czy M. jako dziecko mieszkał w Grzybowie?]. – J. Banaszkiewicz: „Podanie bohaterskie” o M. i zanotowane w Kronice Galla Anonima. *Prace Komisji Historycznej PTPN* T. 55 (1997) s. 35-45. – J. Nitecki: Kiedy nas ochrzczono? *Dziś.* 1998 nr 6 s. 78-84. – P. Popiel: Poglądy historyków polskich na temat chrztu M.I. *Wiad. Hist.* 1998 nr 2 s. 65-9. – P. Steele: M. i i Europa. *Pol. w Europie* Z. 26 (1998) s. 122-39, sum. – W. Hensel: w Poznaniu odkryto ostatnie ogniwo głównej rezydencji Mieszka I-go. *Slavia Antiqua* T. 40 (1999) s. 311-2. – P. Stróżyk: Ikonografia denarów z imieniem M. Ze studiów nad ceremonialnymi nakryciami głowy pierwszych Piastów. *RH* 66: 2000 s. 121-34. – K. Ginter: M. i jego drużyna. *Mówią Wieki* 44: 2001 nr 12 s. 33-8. – J. Kałwak: Mieszko i z Grzybowa. Historia. Czy powstanie państwa Piastów trzeba będzie opisać na nowo? *Rzeczpospolita* 2001 nr 234. – B. Kürbis: Dagome iudex – studium krytyczne. [W:] B.K.: Na Progach historii. T. 2. P. 2001 s. 9-87. – Z. Kurnatowska: Tworzenie się państwa gnieźnieńskiego w kontekście europejskim. [W:] Polska na przełomie i i II tysiąclecia. Red. Sz. Skibiński. P. 2001 s. 89-101. – G. Labuda: Budownictwo sakralne Gniezna i Poznania na przełomie X/XI wieku w świetle źródeł pisanych. [W:] Polska na przełomie i i II tysiąclecia. Red. Sz. Skibiński. P. 2001 s. 267-79. – G. Labuda: Akt Dagome iudex – pierwsza „konkordatowa” umowa między Polską a Stolicą Apostolską z czasów papieża Jana XV (985-996). *PBK* 25: 2001 s. 17-24. – J. Tyszkiewicz: Historyczne momenty kształtowania granic Polski przez pierwszych Piastów do 1000 roku. [W tegoż:] Geografia historyczna Polski w średniowieczu. Zbiór studiów. Wwa 2003 s. 21-43. – J. Banaszkiewicz: M.I i władcy jego epoki. [W:] Civitas Schinesghe. Polska M. i i początki państwa polskiego. Red. J.M. Piskorski. P. [i in.]. 2004 s. 89-110 [m.in. Z. Kurnatowska: Poznań w czasach M.I.]. – A. Bogucki: Kilka uwag o imieniu M.I. [W:] Społeczeństwo Polski średniowiecznej. Red. S.K. Kuczyński. T. 10. Wwa 2004 s. 9-18. – R. Prinke: Świętosława, Sygryda, Gunhilda. Tożsamość córki M. i jej skandynawskie związki. *RH* 70: 2004 s. 81-110. – S. Trawkowski: Początki Kościoła w Polsce za panowania M.I. [W:] Civitas Schinesghe. Polska M. i i początki państwa

polskiego. Red. J.M. Piskorski. P. [i in.]. 2004. – P. Wiszewski: Po co M. wzrok odzyskał, czyli między historią a „wiedzą o człowieku”. [W:] Mundus hominis – cywilizacja, kultura, natura. Red. S. Rosik [i in.]. Wr. 2006 s. 457-73. – A. Pleszczyński: M. i i jego państwo w opisie Ibrahima ibn Jakuba a archetyp „dzikiej Północy”. [W:] Mundus hominis – cywilizacja, kultura, natura. Red. S. Rosik [i in.]. Wr. 2007 s. 209-20. – P. Wiszewski: M. i jako komes i margrabia w pamięci mnichów z Fuldy. Przyczynek do obecności Piastów w świecie arystokracji ottońskiej Rzeszy. [W:] Piastowie śląscy w kulturze i europejskich dziejach. Red. A. Barciak. Katowice 2007 s. 189-98. – M. Matla-Kozłowska: Pierwsi Przemysłidzi i ich państwo (od X do połowy XI wieku). Ekspansja terytorialna i jej polityczne uwarunkowania. P. 2008, passim. – P. Wiszewski: Domus Bolesłai. w poszukiwaniu tradycji dynastycznej Piastów (do około 1138 roku). Wr. 2008 s. 39-49, 196-202; 562-5, 571-9. .

Mieszko* (ur. ok. 980) syn Mieszka i i Ody. **Słowniki:** PSB; SSS. **Źródła:** Kronika Thietmara. Wyd. M.Z. Jedlicki. P. 1953 s. 225. **Przyczynki:** G. Labuda: Czy książęta zachodniopomorscy wywodzili się z Piastów? *SiMDW* 4: 1958 s. 40-2. – K. Buczek: Polska południowa w IX i X wieku. *Małopolskie Studia Historyczne* 2: 1959 z. 1-3 s. 43, przypis 64. – H. Łowmiański: Dynastia Piastów we wczesnym średniowieczu. [W:] Początki państwa polskiego. P. 1962 i s. 126-8. – B. Kürbisówna: Dagome iudex – studium krytyczne. [W:] Początki państwa polskiego. T. 1. P. 1962 s. 394 i n. – K. Buczek: Zagadnienie wiarygodności regestu Dagome iudex. *SŻ* 10: 1965 s. 132, przypis 104. – T. Grudziński: Zagadnienie podziałów dynastycznych w Polsce do schyłku XI wieku. *KH* 78: 1971 z. 1 s. 11-4, 17 i n. – K. Jasiński: Rodowód pierwszych Piastów. Wwa 1992 s. 100-1.

Mieszko* II Lambert (ok. 990-1034) król Polski. **Słowniki:** PSB; SSS (A. Gieysztor); WSB. **Portrety:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1896 [wg J.B. Plerscha]. **Biografie:** G. Labuda: M. II król Polski (1025-1034). Czasy przełomu w dziejach państwa polskiego. Kr. 1992, 213 s. R: J. Mularczyk. *Kwartalnik Opolski* 40:1994 nr 2 s. 87-92; M. Jończyk, *Kieleckie Studia Historyczne* T. 14 (1996) s. 257-9. – M. Michalski: M. II Lambert. [W:] Słownik władców Polski. Red. J. Dobosz. P. 2001 s. 278-81. – M.K. Barański: Dynastia Piastów w Polsce. Wwa 2005 s. 95-109. **Przyczynki:** A. Pospieszynska: M. II a Niemcy. *RH* 14: 1938. – K. Jasiński: Sprawa śmierci M. II. *Zap. TNT* 17: 1951 z. 1-2 s. 87-92. – G. Labuda: Utrata Moraw przez państwo polskie w XI w. [W:] Studia z dziejów polskich i czechosłowackich. Wwa 1960 s. 93 i n. – D. Borawska: Ile razy M. II wyprawiał się na Saksonię? [W:] Wieki średnie. Medium Aevum. Prace ofiarowane Tadeuszowi Manteufflowi w 60 rocznicę urodzin. Wwa 1962, s. 87-93. R: K. Maleczyński, *Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka* 17: 1962 nr 3/4 s. 429-32. – H. Łowmiański: Dynastia Piastów we wczesnym średniowieczu. [W:] Początki państwa polskiego. T. 1. P. 1962 s. 131-3. – J. Bieniak: Państwo Miećława. Wwa 1963 s. 21 i nn. – D. Borawska: Kryzys monarchii wczesnopiastowskiej w latach trzydziestych XI wieku. Wwa 1964 s. 20 i nn. – J. Dowiat: Dyskusja nad kryzysem państwa piastowskiego w pierwszej połowie XI wieku. *KH* 71: 1964 s. 753-9. – T. Grudziński: Kryzys polskiej monarchii wczesnopiastowskiej w świetle ostatnich badań. [W:] Zeszyty Naukowe Uniwersytetu M. Kopernika. S. Historia 1966 z. 2 s. 17 i n. – T. Grudziński: Zagadnienie podziałów dynastycznych w Polsce do schyłku XI w. *KH* 78: 1971 z. 11 s. 3 i n. – A. Gieysztor: Bamberg i Polska w XI i XII w. *SŻ* 15: 1971 s. 71 i n. – Sztuka polska przedromańska i romańska do schyłku XIII wieku. Pod red. M. Walickiego. Wwa 1971. – H. Ludat: An Elbe und Oder um das Jahr 1000. Wien 1971 s. 89 i n. – J.H. Lang: The Fall of the Monarchy of Mieszko II Lambert. *Speculum* 49: 1974 s. 623-30. – B. Bolz: Księga obrzędów dla króla Mieszka II (około 1025) – Düsseldorf Universitätsbibliothek, C 91. *SŻ* 28: 1983 s.

163-72, il., Zsfg. – B. Kürbis: Studia nad Kodeksem Matyldy: III. List księżnej Matyldy do Mieszka II. *SŻ* 1987 s. 125-49. – B. Bolz: Tradycja tekstowa „Liber officiorum” dla króla M. II. *SŻ* 31: 1990 s. 37-56, il., Zsfg. – G. Labuda: Uwieszenie polskich insygniów koronacyjnych do Niemiec w 1031 r. [W:] *Kultura średniowieczna i staropolska. Studia ofiarowane A. Gieysztorowi. Wwa* 1991 s. 217-29. – B. Kürbis: Epistola Mathildis Suevae. [W:] *Kodeks Matyldy. Red. B. Kürbis [i in.] Kraków* 2000 s. 49-83. – P. Stróżyk: Ikonografia denarów z imieniem Mieszka. Ze studiów nad ceremonialnym nakryciem głowy pierwszych Piastów. *RH* 66: 2000 s. 121-34. – T. Wasilewski: Zjazd gnieźnieński w roku 1000 i powstanie królestwa i metropolii kościelnej w Polsce. [W:] *Polska na przełomie I i II tysiąclecia. Red. Sz. Skibiński. P.* 2001 s. 106-113. – J. Sochacki: Kontakty M. II z opozycją lotaryńską. [W:] *Komturzy, rajcy, żupani. Red. B. Śliwiński. Malbork* 2005 s. 373-90. – P. Wiszewski: *Domus Boleslai. w poszukiwaniu tradycji dynastycznej Piastów (do około 1138 roku). Wr.* 2008 s. 233-4.

Mieszko* III Stary (ok. 1121-1202) książę pol. **AW:** 5035. **Słowniki:** PSB; WSB; SSS (A. Gąsiorowski). **Portrety:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1903 [wg J.B. Plerscha]. **Źródła:** Mistrza Wincentego Kronika polska. Tłum. K. Abgarowicz i B. Kürbis. Wwa 1974. **Biografie:** S. Smolka: M.S. i jego wiek oraz uwagi o pierwotnym ustroju społecznym Polski Piastowskiej. Przedruk przygotował A. Gieysztor. Wwa 1959, 718 s., mapa, bibliogr. R: J. Adamus, *CzPH* 12: 1960 z. 1 s. 266-9. – B. Zientara: M. III Stary. [W:] *Poczet królów i książąt polskich. Wwa* 1991 s. 114-21. – M. Przybył: M. III Stary. P. 2002, 182 s., il., bibliogr. R: R. Marciniak, *Przegląd Wielkopolski* 2002 nr 1/2 s. 78-81. **Przyczynki:** K. Jasiński: Uzupełnienia do genealogii Piastów. *SŻ* 3: 1958 s. 201-2; 5: 1960 s. 89-94. – W. Dworzaczek: Genealogia. Wr. 1959 tabl. 1-2. – *Historia Polski. Pod red. H. Łowmiańskiego. T. 1 cz. 1. Wwa* 1960 s. 304-16. – I. Dąbrowska, S. Suchodolski: Monety odkryte w grobowcu M.S. na Zawodziu w Kaliszu. *WNum.* 5: 1961 z. 1 s. 28-31, il. – G. Labuda: Uzupełnienia do genealogii Piastów w szczególności śląskich. *Sobótka* 18: 1963 s. 12. – Dz. Wlkp. i 284 i n., 328 i n. – *Sztuka polska przedromańska i romańska do schyłku XIII w. Pod red. M. Walickiego. Wwa* 1971 – S. Szczur: Zmiany polityczne w Wielkopolsce w latach 1181-1195. *RH* 46: 1980 s. 1-15. – S. Szczur: Udział Odon w buncie przeciw Mieszkowi Staremu w 1177 roku. [W:] *Zeszyty Naukowe UJ. Prace Historyczne. Z. 74. Wwa [i in.]* 1985 s. 47-55. – H. Rutkowski: Zajęcie Kujaw przez M.S. [W:] *Spółczesność Polski średniowiecznej. T. 5. Wwa* 1992 s. 109-23. – J. Dobosz: Dokument M.S. dla kanoników regularnych w Trzemesznie (28 kwietnia 1145 roku). [W:] *Gniezno. Studia i materiały historyczne. T. 4. Gniezno* 1995 s. 87-106. – J. Bielawski: Calisiana w filatelistyce. Kalisz 2000. – E. Skibiński: M. czy Kazimierz? w sprawie sporu o inspiratora mistrza Wincentego. [W:] *Nihil superfluum esse. Studia z dziejów średniowiecza. P.* 2000 s. 167-74. T. Janiak: Grobowiec Mieszka Mieszkowica i M. III S. w kolegiacie św. Pawła w Kaliszu – nowa próba rozwiązania problemu. [W:] *Materiały z sesji w 800-rocznicę śmierci M.S. Kalisz* 2002. – G. Kucharski: Działalność fundacyjno-donacyjna M.S. na rzecz Kościoła w kaliskim ośrodku osadniczym. [W:] *Materiały z sesji w 800-rocznicę śmierci M.S. Kalisz* 2002.

Mieszko* (ur. 1160/65-1193) książę kaliski, syn Mieszka III Starego. **Słowniki:** PSB; WSB; SBWP-W zeszyt próbny; SBWP-W I. **Przyczynki:** K. Jasiński: Uzupełnienia do genealogii Piastów. *SŻ* 3: 1958 s. 201 i n. – I. Dąbrowska, S. Suchodolski: Monety odkryte w grobowcu Mieszka Starego na Zawodziu w Kaliszu. *WNum.* 5: 1961 s. 28. – K. Dąbrowski: Badania archeologiczne na Zawodziu 1959-1960. [W:] *Osiemnaście Wieków Kalisza* 3: 1962 s. 75-8. – Dz. Wlkp. I. – Dz. Kal. – T. Janiak: Grobowiec Mieszka Mieszkowica i M. III S. w kolegiacie św. Pawła w Kaliszu –

nowa próba rozwiązania problemu. [W:] Materiały z sesji w 800-rocznicę śmierci M.S. Kalisz 2002.

Mieszkowska* Ludwika w zakonie Aleksandra Zuzanna od Imienia Jezus (zm. 1788) przeorysza karmelitanek bosych w P. **Słowniki:** Borkowska i s. 128.

Mieszkowski* Andrzej (XVII w.) sędzia ziemski pozń. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 371.

Mieszkowski* Jacek (1677-1749) ks., jezuita, pisarz. **AW:** 5038. **Słowniki:** EWoJ.

Mieszkowski* Piotr h. Odrowąż (ok. 1594-1648) sekretarz abpa gnieźn. W. Gembickiego, proboszcz w Dziętkowicach i Wschowie, kan., wikariusz gen. i oficjał pozń., bp sufragan kujawski, pisarz polit. **AW:** 5040. **Słowniki:** PSB; Teolodzy; Biskupi. **Biografie:** Nowacki II s. 218. **Przyczynki:** Nowacki II s. 302, 559.

Mieszkowski* Piotr Paweł (zm. 1692) kan. pozń., dziekan kruszwicki, archidiakon śremski, bp sufragan kujawski. **AW:** 5041. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Przyczynki:** Nowacki II s. 295.

Mieszkowski* Stanisław (zm. 1697) komisarz skarbowy pozń. **AW:** 5042. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 371.

Mietlicki* Feliks h. Pomian (XVII w.) pleban skwierzyński, kan., wikariusz gen. i oficjał pozń. **Biografie:** Nowacki II s. 218. **Przyczynki:** Nowacki II s. 107, 294, 480.

Międzychodzki* Ludwik (1841-?) filolog, nauczyciel, działacz patriot. **Słowniki:** AMM.

Miękus* Jan (1911-1944) harcmistrz, działacz społeczny w Czarnkowie i Obornikach. **Słowniki:** Anders.

Miętkiewski* Kazimierz (1906-1977) histolog, prof. AM w Poznaniu. **Słowniki:** Słow. biologów. **biografie:** J. Baron: Profesor dr hab. K.M. (wspomnienie pośmiertne). *Endokrynologia Polska* 24: 1973 s. 409-12. – A. Łukaszyk, L. Malendowicz: Profesor K.M. 1906-1973. *Folia Histochemica Cytochemica* 1974, 12 s. 199-202. – L.K. Malendowicz: Wspomnienie o profesorsie dr hab. K.M. z żałobnej karty. *KMP* 42: 1974 nr 2 s. 130-3, il. – L.K. Malendowicz: K.M. (1906-1977). Histolog. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 236-8, bibliogr. **Przyczynki:** List of Professor M.'s Publications. *Folia Histochemica Cytochemica* 1974, 12 s. 203-8. – 25 lat Akademii Medycznej w Poznaniu. P. 1974 s. 133, 195, 202, 212, 302.

Migdalewicz* Stanisław (1884-1946) dziennikarz, działacz niepodległościowy i polonijny. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** Ziemia leszczyńska. Red. J. Deresiewicz. P. 1966 s. 239-43. – M. Komolka [i in.]: Leszno. Zarys dziejów. P. 1987 s. 200. – B. Wysocka: Leszno jako ośrodek kulturalny w latach 1920-1939. *RLeszcz.* 1987 s. 91-121. – J. Zielonka: Egzekucja 21 paźxdziennika 1939. *leszno* 1994 s. 20-4. – B. Wysocka: Problematyka kulturalna w prasie leszczyńskiej w II Rzeczypospolitej. *PLudu* 1995 z. 5-6 s. 7-14.

Migdalski* Ignacy (1810-1872) ks. **AW:** 5047. **Słowniki:** PTPN.

Mika* Marian Józef (1907-1974) historyk, archiwista, redaktor. **Słowniki:** PSB; WSB; Słownik biograficzny archiwistów polskich. T. 1. Wwa [i in.] 1988; AMM. **Bibliografie:** S. Nawrocki: Wykaz prac naukowych M. J.M. *Archeion* 63: 1975 s. 326-7 [34 Poz.]. **Biografie:** T. Światała: Redaktorzy „Kroniki” w latach 1923-1960. M. J.M. Redaktor naczelny (1 i 1947 – 31 XII 1948). *KMP* 1963 nr 3 s. 34-5. – W. Maisel: M. M. kustosz Archiwum Państwowego w Poznaniu. z żałobnej karty. *KMP* 1974 nr 4 s. 107-12, il. – z żałobnej karty: M. M. *Archiwista* 1974 z. 1/39 s. 55-6. – M. J.M. *Archeion* 1975 s. 324-7. – Przybecki s. 96-7.

Mikan* Stefan (zm. ok. 1586) lekarz. **AW:** 5049. **Biografie:** *Munera Poznaniensia*. P. 1965 s. 334-5.

Mikiewicz* Tomasz Juliusz (1911-1982) inż. metalurg, prof. PP. **Słowniki:** SBTech. IX. **Biografie:** *Spraw. Zarządu PTPN 1981-1983* s. 24. – W. Łybacki: T. M. *Przegląd Odlewnictwa* 1982 nr 5. **Przyczynki:** J. Jackowski: Stowarzyszenie Techniczne Odlewników Polskich. *Odlewnie i odlewnicy w Wielkopolsce*. P. 1997.

Miklaszewski* Józef (1803-1857) prawnik w Kaliszu. **Słowniki:** *Gerber Studenci* s. 144.

Miklaszewski* Ludwik (1869-1931) mistrz krawiecki, działacz rzemieślniczy, poseł do sejmu. **AW:** 5051. **Słowniki:** PSB; *Kto był kim; KostrzSB* **Przyczynki:** T. Filipiak i in.: *Polityczna działalność rzemiosła wielkopolskiego w okresie zaborów (1793-1918)*. P. 1963. – Jakóbczyk *Studia* III. – J. Marczewski: *Narodowa Demokracja w Poznańskim 1900-1914*. Wwa 1967 s. 308, 313. – *Rzemiosło wielkopolskie 1919-1968*. P. 1969 s. 17.

Miklaszewski* Marian (1911-1996) działacz katolicki w P. **Biografie:** *Czterdziestolecie Klubu Inteligencji Katolickiej w P.* Red. T. Tyszkiewicz. P. 1999 s. 126-7 (oprac. M. Grabowska).

Mikołaj* h. Lis (zm. 1278) kan. krakowski, archidiakon głogowski, bp poznański. **AW:** 4254?, 5053. **Słowniki:** PSB; *Biskupi; Maciejewski Episkopat* s. 258-9. **Źródła:** *Kat. biskupów* s. 20-1,106. **Przyczynki:** J. Nowacki: *Nieznane dokumenty z XIII wieku*. *NP* 4: 1948 dok. nr 5. – Nowacki II s. 60-1. – M. Bielińska: *Kancelarie i dokumenty wielkopolskie XIII w.* Wr. 1967 s. 174-6. – K. Stopka: *Szkoły katedralne metropolii gnieźnieńskiej w średniowieczu*. [W:] *Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego PAU*. T. 76. Kr. 1994 s. 42, 67.

Mikołaj* (XIII w.) fundator klasztoru cysterskiego w Byszewie. **Biografie:** R. Kozłowski: M. – fundator klasztoru cysterskiego w Byszewie. [W:] *Prace BTN. Prace Komisji Historii*. T. 7. B. 1970 s. 41-52.

Mikołaj* (XIII w.) kaszt. spicymierski, **Słowniki:** *Bieniak, Szymczakowa Spisy*.

Mikołaj* Jankowic h. Zaremba (zm. ok. 1300) woj. pomorski i kaliski. **Słowniki:** PSB; WSB; *Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy*. **Przyczynki:** K. Jasiński: z problematyki zjednoczenia państwa polskiego na przełomie XIII i XIV w. *ZH* 21: 1956 z. 1-2 s. 218-24. – W. Dworzaczek: *Genealogia*. P. 1959 tabl. 93. – W. Karasiewicz: *Działalność polityczna Andrzeja Zaręby w okresie zjednoczenia państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku*. [W:] *Prace Komisji Historycznej Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk*. T. 19. P. 1961 z. 1 s. 46-8. – J. Bieniak: *Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w l. 1300-1306*. Toruń 1969. – K. Buczek: *Uposażenie urzędników w Polsce*

wczesnofeudalnej. *Małopolskie Studia Historyczne* 5: 1969 z. 3/4 s. 76. – Historia Pomorza do r. 1466. P. 1972 s. 505, 537, 551.

Mikołaj* (zm. po 1315) lekarz książąt wlkp. **AW:** 5060. **Słowniki:** PSB; WSB. **Biografie:** A. Skulimowski, M. Skulimowski: Magister M. – nadworny lekarz książąt wielkopolskich w drugiej połowie XIII i na początku XIV w. =*Archiwum Historii Medycyny* 21: 1958 nr 3/4 s. 285-90. **Przyczynki:** M. Bielińska: Kancelarie i dokumenty wielkopolskie XIII wieku. Wr. 1967.

Mikołaj* (zm. 1334/5) dziekan gnieźn. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** E. Długopolski: Władysław Łokietek na tle swoich czasów. Wr. 1951. – H. Chłopocka: Procesy Polski z zakonem krzyżackim w XIV wieku. P. 1967 s. 72-3, 77, 79-80, 82, 206. – J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 s. 186, 191. – Tenże: Wiec ogólnopolski w Żarnowie 3-7 czerwca 1319 r. a geneza koronacji Władysława Łokietka. *PH* 64: 1973 s. 475.

Mikołaj* (zm. 1339) opat benedyktynów w Mogilnie. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** H. Chłopocka: Procesy Polski z zakonem krzyżackim w XIV wieku. P. 1967 s. 23, 27, 61-3, 66-7, 80, 85, 92-3, 97, 110-11 189, 203, 205-7. – J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, ziemia łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 s. 165, 191, 260-1.

Mikołaj* Tumigrała (zm. 1345) star. inowr. **Słowniki:** PSB; Inowr. SB I; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** E. Maleczyńska : Ruch husycki w Czechach i w Polsce. Wwa 1959. – M. Biskup: Najazd krzyżacki na Polskę i bitwa pod Dąbkami 1431 r. Zeszyty Naukowe Wojskowej Akademii Politycznej. Z. 48. – Dzieje Inowrocławia. Red. M. Biskup. T. 1. Wwa [i in.] 1978 s. 220-2.

Mikołaj* Rusin (zm. ok. 1375) opat trzemeszeński, bp sufragan gnieźn., bp przemyski. **Słowniki:** Biskupi.

Mikołaj* (XIV w.) bp kijowski, bp sufragan gnieźn., dominikanin. **Słowniki:** Biskupi; K. Dola: Katalog arcybiskupów i biskupów rezydencjonalnych metropolii i diecezji polskich obrządku rzymskokatolickiego do czasów współczesnych. [W:] Historia Kościoła w Polsce. T. 2 cz. 2. P. 1979 s. 270.

Mikołaj* (XIV w.) kaszt. gnieźn. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy

Mikołaj* (XIV w.) kaszt. przemęcki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Mikołaj* (XIV w.) kaszt. śremski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Mikołaj* (XIV w.) kustosz łęczycki, kan. kruszewicki, oficjał gnieźn. **Przyczynki:** A. Radziwiński: Prałaci i kanonicy kapituły katedralnej płockiej w XIV i I poł. XV w. T. 2. Toruń 1993 s. 105-6. – Gąsiorowski, Skierska Oficjałowie s. 74.

Mikołaj* (XIV w.) kustosz pozn., oficjał gen. pozn. **Przyczynki:** Nowacki II s. 228.

Mikołaj* (XIV w.) star. gen. Wlkp. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Mikołaj* (XIV/XV w.) bp sufragan poznań., dominikanin. **AW:** 5056. **Słowniki:** Biskupi. **Biografie:** Nowacki II s. 178-9.

Mikołaj* Pieczykabat (zm. po 1439) **Biografie:** P.M. Dziembowski: Proboszczowie parafii świętego Marcina i świętego Wincentego w Skórzewie. Skórzewo 2010, s. 30.

Mikołaj* Strosberg (zm. 1412/1413) oficjał i wikariusz gen. gnieźn., nuncjusz i kolektor papieski. **AW:** 8340. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Dudziak: Dziesięcina papieska w Polsce średniowiecznej. Lublin 1974. – A. Radziwiński: Prałaci i kanonicy kapituły katedralnej płockiej w XIV i I poł. XV w. T. 2. Toruń 1993 s. 105. – Gąsiorowski, Skierska Oficjałowie s. 74-5, 84. – Czyżak Kapituła s. 374-5.

Mikołaj* Trąba (1358-1422) kan. i abp gnieźn., pierwszy prymas Polski, podkanclerzy kor. **AW:** 8976. **Słowniki:** PSB; WSB; Biskupi; Urzędnicy centralni Spisy. **Źródła:** Acta Bonifacii papae IX. T. 1. Ed. E. Długoborski. [W:] Monumenta Poloniae Vaticana. T. 8. Kr. 1939-1946 s. 165. – Bullarium Poloniae. T. 3. Ed. I. Sułkowska-Kuraś [et al.]. Rzym [i in.] s. 36. **Biografie:** T. Silnicki: Arcybiskup M. T. Wwa 1954, 203 s. R: A. Lipska, *Sobótka* 11: 1956 nr 1 s. 133-8; E. Maleczyńska, *KH* 63: 1956 nr 2 s. 150-4; A. Liedtke, *NP* 6: 1957 s. 384-91. P: T. Silnicki, *NP* 9: 1959 s. 427-46. **Przyczynki:** A. Vetulani: Wrocławskie rękopisy statutów M. T. Streszczenie. *Spraw. WTN* 3: 1948 s. 251-3. – K. Głębiowski: Nieznany śląski rękopis Statutów M. T. *Sobótka* 5: 1950 s. 163-71, il. [i odb. 1951]. – Statuty synodalne wieluńsko-kaliskie M. T. z r. 1420. Wyd. J. Fijałek [i in.] Kr. 1951. – J. Krzyżaniakowa: Początki kariery M. T. *RH* 35: 1969 s. 126-35. – Hist. nauki. – I. Sułkowska-Kurasiowa: Dokumenty królewskie i ich funkcja w państwie polskim za Andegawenów i pierwszych Jagiellonów. Wwa 1977 s. 264-6. – J. Krzyżaniakowa: Kancelaria królewska Władysława Jagiełły. T. 1-2. P. 1972-1979. – G. Lichończak-Nurek: Wojciech h. Jastrzębiec arcybiskup i mąż stanu (ok. 1362-1436). Kr. 1996 passim. – Gąsiorowski, Skierska Oficjałowie s. 75-7. – Czyżak Kapituła s. 375. – L. Poniewozik: M. T. i Jan z Niewiesza – dwa przykłady kariery kościelnej członków kapituły kaliskiej w późnym średniowieczu. [W:] Kolegiata kaliska na przestrzeni wieków 1303-2003. Red. G. Kucharski [i in.]. Kalisz 2004 s. 49-58.

Mikołaj* Limbach (zm. po 1442) proboszcz w Przyprostyni, duchowny husycki. **Słowniki:** Anders.

Mikołaj* Lasocki (zm. 1450) – zob. Lasocki* Mikołaj.

Mikołaj* (zm. 1474) bp sufragan poznań., płocki, franciszkanin. **Słowniki:** Biskupi. **Biografie:** Nowacki II s. 180-1.

Mikołaj* Kłoczek (XV w.) duchowny husycki. **Słowniki:** PSB.

Mikołaj* (zm. 1647) zakonnik i organmistrz klasztoru cystersów w Łądzie. **Słowniki:** Chybiński.

Mikołaj* Lantman – zob. Lantman Mikołaj.

Mikołaj* z Biechowa h. Doliwa (zm. 1353) kaszt. biechowski, woj. kaliski, poznań., star. gen. Wlkp. **Słowniki:** PSB; WSB; Bielińska, Gąsiorowski, Wrzeński SB; Łojko Spisy. **Przyczynki:** A. Czacharowski: Społeczne i polityczne siły w walce o Nową Marchię w latach 1319-1373 ze szczególnym uwzględnieniem roli rycerstwa nowomarchijskiego. Toruń 1968. – J. Bieniak:

Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 s. 11-2, 160-1, 167.

Mikołaj* z Błazejewa (zm. 1368?) sędzia pozn. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Mikołaj* z Błociszewa, Brodnicy (XV w.) kaszt. santocki, sędzia pozn. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Mikołaj* z Bronowa (XV w.) kaszt. spicymierski. **Słowniki:** Bieniak, Szymczakowa Spisy.

Mikołaj* Słupek z Budziszławia h. Poraj (zm. 1434) kan. gnieźn., pozn. **Słowniki:** Czyżak Kapituła s. 360-1; Jabłońska Kapituła s. 170-1.

Mikołaj* z Bytnia (XIV/XV w.) ostatni znany kaszt. starogrodzki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Mikołaj* z Czarnkowa – zob. Czarnkowski Mikołaj.

Mikołaj* z Czechła h. Korab (ok. 1420-1464) wikariusz gen. i oficjał gnieźn. **AW:** 5070. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** M. Hornowska, H. Zdzitowiecka-Jasieńska: Zbiory rękopiśmienne w Polsce średniowiecznej. Wwa 1947 s. 244, 250. – J. Wiesiołowski: Sędziwój z Czechła (1410-1476). *SŻ* 9: 1964. – Munera Poznaniensia. P. 1965 s. 163-8. – Gąsiorowski, Skierska Oficjałowie s. 79-81, 84.

Mikołaj* z Daszewic (ok. 1260-1316) lekarz z P. **Biografie:** T. Jurek: Mistrz Mikołaj – najstarszy znany lekarz poznański. *KMP* 2001 nr 1 s. 9-21, il.

Mikołaj* Migdał z Domanikowa (XV/XVI w.) notariusz publ., kan. łęczycki i pozn., pleban w Lechlinie. **Słownik:** Gąsiorowski Notariusze. **Przyczynki:** Nowacki i s. 368, 546, II s. 545.

Mikołaj* z Głębozca h. Łódzia (zm. 1468) kan., oficjał i wikariusz gen. pozn., poseł na sobór w Bazylei 1433. **Słowniki:** Jabłońska Kapituła s. 168-70.

Mikołaj* z Gniewkowa (XV w.) notariusz publ., pleban w Gniewkowie. **Słowniki:** Gąsiorowski Notariusze.

Mikołaj* Przedpełkowic z Gostynia h. Łódzia (zm. 1305) woj. kaliski. **AW:** 5094. **Słowniki:** PSB; WSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** K. Zielińska: Zjednoczenie Pomorza Gdańskiego z Wielkopolską pod koniec XIII w. Umowa kępińska z 1282 r. Toruń 1968. – J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969. – M. Młynarska-Kaletynowa: Pierwsze lokacje miast w dorzeczu Orli w XIII w. *Wr.* 1973 s. 74-83, 94-8, 105-10.

Mikołaj* z Grodzca (XV/XVI w.) kaszt. santocki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Mikołaj* z Janowca (XV w.) kaszt. śremski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Mikołaj* z Jarocina i Czeszewa (zm. 1433) kan. gnieźn., archidiacon kaliski, pleban w Kramsku. **Przyczynki:** Czyżak Kapituła s. 365-6.

Mikołaj* z Kalisza (zm. ok. 1472) dr praw, kan. gnieźn. i krak., rektor Akademii Krak., dyplomata. **AW:** 5074. **Słowniki:** PSB; SBWP-W II. **Przyczynki:** S. Hain: Wincenty Kot prymas polski 1436-1448. P. 1948 s. 53, 62-3, 80, 86, 92, 150. – W. Szelińska: Dwa testamenty Jana Dąbrowki. *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej* z. 5: 1962 s. 10, 23. – Munera Poznaniensia. P. 1965 s. 80, 88-9, 98, 100, 105. – W. Szelińska: Biblioteki profesorów Uniwersytetu Krak. w XV i w początkach XVI wieku. Wr. [i in.] 1966 s. 72, 183. – Gąsiorowski, Skierska Oficjałowie s. 78-9, 84.

Mikołaj* z Kębtowa? (XIII w.) kaszt. wilkowyjski, podkomorzy gnieźn.? **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Mikołaj* z Kępna (XV w.) star. ostrzeszowski. **Słowniki:** Bieniak, Szymczakowa Spisy.

Mikołaj* z Kik – zob. Kicki Mikołaj.

Mikołaj* z Komorza (XV/XVI w.) pleban w Kolniczkach, Jarocinie, kan. łączycycki i kruszwicki, oficjał pszczyński. **Słowniki:** Gąsiorowski Notariusze. **Przyczynki:** Nowacki II s. 245.

Mikołaj* z Kościana (zm. 1485) dr praw, kan., oficjał i wikariusz generalny poznań. **Słowniki:** PSB; WSB; SPKP Supl. [I]; Wrzesiński SB; Gąsiorowski Notariusze. **Przyczynki:** M. Hornowska, H. Zdzitowiecka: Zbiory rękopiśmienne w Polsce średniowiecznej. Wwa 1947 s. 279. – Nowacki II s. 211, 229, 375, 675. – Munera Poznaniensia. P. 1965 s. 150-1.

Mikołaj* z Kościana (zm. po 1522) pisarz miasta Poznania, kan. kolegiaty św. Mikołaja w P. **Słowniki:** PSB; SHGP; Gąsiorowski Notariusze. **Przyczynki:** Nowacki II s. 618.

Mikołaj* z Kozłowa (ok. 1378-1444) filozof i teolog, profesor Akademii Krak. **AW:** 5082. **Słowniki:** Filozofia w Polsce. **Źródła:** Catalogus codicum BJ V sygn. 694, 706, 722, 738, 739, 744?. **Biografie:** M. Markowski: M. z K. [W:] Materiały i Studia Zakładu Historii Filozofii Starożytnej i Średniowiecznej. T. 5. Seria A: Materiały do Historii Filozofii Średniowiecznej w Polsce. Uczeń i Filozofowie w Polsce. Cz. 3. Wr. 1965 s. 76-141. – M. Kowalczyk: z badań nad życiem i biblioteką Mikołaja Kozłowskiego. *Biuletyn BJ* 22: 1972 nr 1/2 s. 19-28, il., rês.

Mikołaj* z Koźminka (XV w.). **Przyczynki:** Z. Dolczewski, R. Sobczak-Jaskulska: Kielich z Krobi fundacji M. z K. *KMP* 2000 nr 1 s. 49-51.

Mikołaj* z Kórnika h. Łódzia (zm. 1382) kan. poznań. i gnieźn., bp poznań., kanclerz wlkp. **AW:** 5077. **Słowniki:** PSB; WSB; Biskupi. **Źródła:** Kat. biskupów s. 25-6, 108. **Biografie:** Nowacki I s.99; II s. 72-3. **Przyczynki:** Z. Kaczmarczyk: Monarchia Kazimierza Wielkiego. T. 2. P. 1946 s. 325. – K. Maleczyński: Zarys dyplomatyki polskiej wieków średnich. Cz. 1 Wr. 1951 s. 299. – F. Sikora: Ze studiów nad średniowiecznymi kancelariami polskimi. *Studia Historyczne* 12: 1973 s. 30-1. – S. Szczur: M. z K. jako kolektor dziesięciny papieskiej w Polsce. *RH* 63: 1997 s. 59-78, Zfg.

Mikołaj* z Królikowa (XIV w.) kaszt. gnieźn. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Mikołaj* z Kurowa (ok. 1355-1411) bp poznań., abp gnieźn. **AW:** 3893. **Słowniki:** PSB; WSB; Biskupi. **Źródła:** Kat. biskupów s. 28-9, 112-3. **Biografie:** Nowacki II s. 76-7. **Przyczynki:** M. Kowalczyk: Mowy uniwersyteckie Bartłomieja z Jasta. *Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej* 15: 1963 nr 1/2 s.

27-8. – E. Maleczyńska: Ruch husycki w Czechach i w Polsce. Wwa 1959. – S. Kuczyński: Wielka Wojna z zakonem krzyżackim. Wwa 1966. – S. Gawęda: Moźnowładztwo małopolskie w XIV i w pierwszej połowie XV w. Kr. 1966. – I. Sułkowska-Kurasiowa: Dokumenty królewskie i ich funkcja w państwie polskim za Andegawenów i pierwszych Jagiellonów. Wwa 1977. – J. Krzyżaniakowa: Kancelaria królewska Władysława Jagiełły. T. 2. P. 1979 s. 71-3.

Mikołaj* z Kutna (zm. 1493) woj. łęczycki, star. gen. Wlkp. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Mikołaj* Strzeszkowic z Łagiewnik h. Sulima (zm. 1419) kan. pozn., kan., oficjał i wikariusz gen. gnieźn. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** Catalogus codicum BJ i sygn. 143. **Biografie:** Kowalska-Pietrzak Prałaci s. 302-4. **Przyczynki:** T. Silnicki: z dziejów Kościoła w Polsce. Wwa 1960 s. 483-99. – Nowacki Gąsiorowski, Skierska Oficjałowie s. 74-6, 85. – Czyżak Kapituła s. 371-2.

Mikołaj* z Niewiesza (zm. 1455) dr dekretów, prepozyt kruszwicki, kan. gnieźn. i pozn. **Słowniki:** Czyżak Kapituła s. 373-4; Jabłońska Kapituła.

Mikołaj* z Nowego Miasta h. Nałęcz (zm. 1383) bp elekt poznański. **Źródła:** Kat. biskupów s. 26, 108-9, 186.

Mikołaj* z Oleśnicy – zob. Oleski Mikołaj.

Mikołaj* z Pleszewa h. Zaremba (zm. 1465) chor., kaszt. kaliski. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Źródła:** Wielkopolskie rotty sądowe XIV – XV wieku. T. 4: Roty kaliskie. Wwa 1974 nr 726, 973, 930. **Przyczynki:** A. Gąsiorowski: Urzędnicy zarządu lokalnego w późnośredniowiecznej Wielkopolsce. P. 1970. – A. Gąsiorowski: Wybór urzędników podczas bezkrólewia w Polsce późnośredniowiecznej. [W:] Europa – Słowiańszczyzna – Polska. P. 1970.

Mikołaj* z Poznania (zm. 1555?) ks., muzyk. **AW:** 5093. **Słowniki:** PSB; WSB; SMP. **Przyczynki:** J. Klapper: Der „Brief des Nikolaus von Posen” ein Lobpreis auf St. Hedwig. *Archiv für Schlesische Kirchengeschichte* 15: 1957 s. 36-43.

Mikołaj* z Przytocznej (XIV/XV w.) kaszt. drużyński. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Mikołaj* z Pyzdr (Nicolaus Peyssar) (ok. 1363-1424) filozof, teolog, prof. Uniw. Krak., red. statutów synodalnych pozn. **Słowniki:** PSB; Filozofia w Polsce. **Przyczynki:** M. Hornowska, H. Zdzitowiecka-Jasieńska: Zbiory rękopiśmienne w Polsce średniowiecznej. Wwa 1947. – Z. Kozłowska-Budkowa: Materiały do życiorysu redaktora statutów. *SŻ* 1: 1957 s. 204 -5. – J. Sawicki: Najdawniejsze statuty synodalne poznańskie z rękopisu BOZ 63. *SŻ* 1: 1957 s. 191-203, tabl. I-XI. – M. Kowalczyk: Mowy i kazania uniwersyteckie Łukasza z Wielkiego Koźmina. *Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej* 12: 1960 s. 16-7. – Z. Kozłowska-Budkowa: Odnowienie jagiellońskie Uniwersytetu Krakowskiego. [W:] Dzieje UJ w latach 1364-1764. Kr. 1964. – M. Markowski: Poglądy filozoficzne Andrzeja z Kokorzyna. *Studia Mediewistyczne* 6: 1964 s. 63-4. – Nowacki II s. 249. – Munera Poznaniensia. P. 1965 s. 66-7. – M. Kowalczyk: Krakowskie mowy uniwersyteckie z pierwszej połowy XV wieku. Wr. 1970.

Mikołaj* z Rogalina (XV w.) pleban w Sielcach. **Przyczynki:** M. Plezia: Kodeks M. z R. plebana z Sielec. *SŻ* 36: 1997 s. 85-8 [kopia kroniki bł. Wincentego Kadłubka].

Mikołaj* z Sepna – zob. Sepieński Mikołaj.

Mikołaj* ze Słupcy (zm. 1443) kan. pozn., głuzyński, kanclerz biskupi, wikariusz gen. i oficjał pozn. **Biografie:** Nowacki II s. 211. **Przyczynki:** Nowacki II s. 229, 253.

Mikołaj* Oloch z Szamotuł (XV w.) pisarz moralista. **Przyczynki:** J. A. Spież: Moralitety mistrza M. O. z Sz. (XV wiek). *De hiis malis – De curie miseria. SŻ* 13: 1968 s. 79-90, il. rės.

Mikołaj* z Szamotuł (XV/XVI w.) pisarz przy biskupie Urielu Górcze, pleban w Konarzewie. **Słowniki:** Gąsiorowski Notariusze. **Źródła:** LBP s. 213. **Przyczynki:** Nowacki II s. 463, 616.

Mikołaj* ze Szkudły (zm. 1500) prawnik, archidiakon śremski. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** Nowacki II.

Mikołaj* ze Ściborza (zm. ok. 1411) kaszt. bydgoski. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** W. Fenrych: Próba nabycia Nowej Marchii przez Polskę w roku 1402. *ZNUAM Historia* nr 3, 1958 s. 89, 111. – Z. Nowak: *Polityka północna Zygmunta Luksemburskiego do 1411*. Toruń 1964.

Mikołaj* Kot ze Świekotek (XV w.) pleban w Sławiu, Pogorzeli, notariusz publ. **Słowniki:** Gąsiorowski Notariusze. **Przyczynki:** Nowacki I s. 247.

Mikołaj* z Tuliszkowa (zm. ok. 1534) kan. gnieźn., uczony. **AW:** 5096. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** H. Oleksiakowa: M. z T., czyli blaski i cienie życia uczonego plebejusza w dobie Odrodzenia. *Mówią Wieki* 16: 1973 nr 11 s. 27-8. **Przyczynki:** J. Zathey: Biblioteka Jagiellońska w l. 1364-1492. [W:] *Historia Biblioteki Jagiellońskiej*. T. 1. Kr. 1966. – H. O.: *Ciekawe dzieje lekarza sprzed czterystu laty. Przemiany* 1976 nr 4 s. 4.

Mikusiński* Ludwik (1917-1998) E. Waśniowska: L.M. *GWyb.* (P.) 1998 nr 274 s. 7.

Mikołaj* z Wąsoszy h. Pałuka (XIV w.) włodarz arcybiskupiego klucza dóbr żnińskich. **Przyczynki:** J. Bieniak: Krąg rodzinny biskupa kujawskiego Macieja Pałuki. *ZH* 50: 1985 z. 3. – J. Bieniak: Kościelna Wieś i jej dziedzice w średniowieczu. [W:] *Kościelna Wieś na Kujawach. Studium osadnicze* pod red. L. Kajzera. Łódź 1994, s. 67.

Mikołaj* z Wenecji h. Nałęcz zwany Krwawym Diabłem (zm. 1400) kaszt. nakielski, sędzia ziemski kaliski. **AW:** 5064. **Słowniki:** PSB; WSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Biografie:** J. Pakulski: Mikołaj z Wenecji – Krwawy Diabeł. [W:] *Prace BTN. Komisja Historyczna* z. 7. B. 1968 s. 53-61. **Przyczynki:** A. Gąsiorowski: Wielkopolska w ostatnich księgach *Roczników Jana Długosza. SŻ* 15: 1971 s. 175. – B. Guerquin: *Zamki w Polsce*. Wwa 1974.

Mikołaj* z Wilkowa, Piwonic (XV w.) podkomorzy wschowski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Mikołaj* ze Żnina (zm. 1507) dr dekretów, archidiakon pozn., kan. gnieźn. **Słowniki:** PSB; WSB; Gąsiorowski Notariusze.

Mikołaj* z Żydowa (XV w.) kaszt. santocki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Mikołajczak* Bronisław (1892-1976) tancerz, baletmistrz. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** T. Światała: Opera Poznańska 1919-1969. P. 1973.

Mikołajczyk* Gabriela (1921-2004) archeolog. **Biografie:** J. Nadoliński, W. Występski: Gnieźnianie 1984-2008. Gn. 2011, s. 39-43, il.

Mikołajczyk* Józef (1892-?) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

Mikołajczyk* Marian (1917-1996) ogrodnik, założyciel Kombinatu Ogrodniczego w Naramowicach. **Przyczynki:** Napisy pamiątkowe s. 45.

Mikołajczyk* Stanisław (1901-1966) polityk, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PSB; WSB; Kto był kim; Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989; Ministrowie. **Źródła:** S. M.: Programowe przemówienie Prezesa [...]. *Chłopski Sztandar* 3: 1947 nr 4 s. 1-2. – Przyczyny ucieczki M. Zatajony dokument. Rewelacyjne zeznania. P. 1947, 63 s. [sprawozdanie Specjalnej Komisji sejmowej przedstawione przez Z. Kliszkę]. – Korespondencja przewodniczącego Rady Ministrów ZSRR z prezydentem Stanów Zjednoczonych i premierem Wielkiej Brytanii w okresie wielkiej wojny narodowej 1941-1945. T. 1-2. Wwa 1960. – Boniecki Fotografie. – S. M.: w imieniu Stronnictwa i Międzynarodowej Unii Chłopskiej. Wystąpienia [...] z lat 1948-1966. Wwa 1995. R: A. Mieczkowski, *Rocz. Hist. Muz. Pol. Ruchu Lud.* Nr 13 (1999) s. 241-3. **Konferencje: S.M.** – w służbie Polski. Materiały z konferencji naukowej. Opr. K. Robakowski. P. 1998, 157 s., il. R: K. Fedorowicz, *Prz. Politol.* 1998 nr 3/4 s. 233-7. – Z. Mazur: Antenaci. o politycznym rodowodzie Instytutu Zachodniego. P. 2002, s. 343, 344, 349-51, 353, 358-60, 386, 390, 410-2, 414-9, 461. **Biografie:** S. Kamiński: Rzec o S.M. Wwa 1947, 28 s. – J. Borkowski: S. M., sylwetka polityczna. *Wiś Współczesna* 1987 nr 8 i 9. – A. Paczkowski: S.M. czyli kłęska realisty. Wwa 1991, 282 s. – Życie i działalność S.M. Pod red. S. Wykrętowicza. Cz. 1-2. P. 1991-1993, 72 + 103 s., il. – R. Buczek: S.M. T. 1-2. Toronto 1996, 836 + 613 s., il., mapy. R: S. Stęпка, *Rocz. Dziej. Ruchu Lud.* Nr 30 (1997) s. 330-6; J. Piotrowski, *Śląski Kwartalnik Historyczny* 2001 nr 1 s. 129-32. – J. Gmitruk: S.M. 1901-1966. Ludowiec, mąż stanu, polityk [album]. Wwa 1999, 70 s., il. – S. Kędziński: Życie i działalność S.M. *Rocznik Muzeum Narodowego Rolnictwa w Szreniawie* 22: 2001 s. 99-115. – S. Stęпка: S.M. Rozprawy i studia. Wwa 2001, 171 s. – Wielkopole XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 305-17. **Przyczynki:** A. Romer: z Sikorskim i M. Francja 1945, 63 s. – J. Sieradzki: Grzechy S.M. Kr. 1946, 30 s. – Mikołajczyk's Lost Opportunity. [W:] *Foreigners on Poland*. Vol. 1. Wwa 1946-7. – J. Niećko: Demokracja i ob. M. *Chłopi i Państwo* 1947 nr 21 s. 2-4. – H. G. Sasse: Die ostdeutsche Frage auf den Konferenzen von Teheran bis Potsdam. *Jahrbuch für Geschichte Mittel- und Ostdeutschlands* 2: 1953 s. 211-82 [w treści: M. und Roosevelt]. – W. Malinowski [Pobóg-Malinowski]: Najnowsza historia polityczna Polski. Londyn 1960 III. – J. Borkowski: Działalność Polskiego Stronnictwa Ludowego w latach 1945-1947. *Roczniki Dziejów Ruchu Ludowego* 1960 nr 2. – J. Borkowski: Kształtowanie się antymikołajczykowskiej opozycji w kierownictwie Polskiego Stronnictwa Ludowego 1946-1947. [W:] *Polska Ludowa*. Materiały i studia. Wwa 1962. – S. Chwiłkowski: Moskiewskie pertraktacje M. w sierpniu 1944. *Zeszyty Naukowe WAP* 9: 1963 Seria Historia nr 9 s. 44-64. – J. Borkowski: Pertraktacje przedwyborcze między Polską Partią Robotniczą i Polską Partią Socjalistyczną a Polskim Stronnictwem Ludowym (1945-1946). *KH* 1964 nr 2. – E. Duraczyński: Stosunki w kierownictwie podziemia londyńskiego 1939-1943. Wwa 1966. – E. Duraczyński: Delegatura rządu emigracyjnego i reprezentacja czterech

stronnictw „obozu londyńskiego”. [W:] Problemy wojny i okupacji 1939-1944. Wwa 1969. – W. Kowalski: Walka dyplomatyczna o miejsce Polski w Europie (1939-1945). Wwa 1970. – J. Borkowski: Postawa polityczna chłopów polskich w latach 1930-1935. Wwa 1970. – J.R. Szaflik: Polskie Stronnictwo Ludowe Piast 1926-1931. Wwa 1970. – Z. Hemmerling: Ruch ludowy w Wielkopolsce 1919-1939. Wwa 1971. – J. Borkowski: Początki konspiracyjnego ruchu ludowego. Wwa 1973. – A. Wojtas: Stronnictwo Ludowe na emigracji w okresie rządów gen. Sikorskiego. *Dzieje Najnowsze* 1973 nr 4. – R. Buczek: Stronnictwo Ludowe w latach 1939-1945. Londyn 1975. – R. Buczek: Na przełomie dziejów. Polskie Stronnictwo Ludowe w latach 1945-1947. Toronto 1983. – H. Komorowski: Rola i miejsce PSL w systemie społeczno-politycznym Polski Ludowej 1945-1947. Wwa 1987. – T. Kisielewski: Społeczno-gospodarcze i polityczne poglądy S.M. Lata trzydzieste. *Biuletyn Instytutu Gospodarstwa Społecznego* 1990 nr 1. – S. Kowal: Wielkopolska działalność S.M. w latach 1919-1939. *KW* 1990 nr 2 s. 5-11. – Z. Hemmerling: S.M. w Londynie. *KW* 1990 nr 2 s. 12-26. – T. Kisielewski: Piłsudski, Sikorski ... Mikołajczyk. Wwa 1991, 164 s. – S.M. w Stronnictwie i w Parlamencie (1945-1947). Szreniawa 1992. R: K. Robakowski, *Rocz. Muz. Nar. Rol.* T. 19 (1993) s. 393-6. – M. Karalus: Chłopak ze Strzyżewa. Młodość S.M. 1901-1930. Dobrzyca 1993, 80 s., il. – K. Robakowski: Stosunek S.M. wobec przekształceń ustrojowych i zmian terytorialnych Polski w latach 1945-1947. *SiMDW* 19: 1993 nr 1 s. 79-88 [toż w: *Rocz. Muzeum Narodowego Rolnictwa* T. 19 (1993) s. 117-28, sum.]. – M. Dąbrowski: Pechowa ucieczka. *Arcana*. 1996 nr 2 s. 37-51 [rozmowa na temat wyjazdu S.M. z kraju]. – M. Karalus: Przyjazd S.M. do P. w lipcu 1945 roku. *KW* 1996 nr 4 s. 52-60. – T. Wolsza: w „polskim” Londynie o ucieczce S.M. z kraju. *Dzieje Najnowsze* 1996 nr 1 s. 227-32. – T. Ciepeliak: S.M. na czele Międzynarodowej Unii Chłopskiej (1948-1966). *Maz. Stud. Hum* 1997 nr 1 s. 255-72. – M. Karalus: Tradycje mikołajczykowskie w Dobrzycy. *RKal.* T. 26 (1996/1997) s. 209-14. – T. Kisielewski: Fałsz i oszczerstwo jako istota komunistycznej polityki dezinformacyjnej : na przykładzie książki Renauda de Jouvenela pt. L’Internationale des traîtres (Międzynaródówka zdrajców). *Maz. Stud. Hum.* 1997 nr 1 s. 273-83 [ucieczka S.M. z Polski w r. 1947]. – A. Kołodziejczyk: Depesza S.M. do Delegata Rządu Jana Stanisława Jankowskiego z 28 listopada 1944 r. o przyczynach dymisji gabinetu. *Rocz. Dziejów Ruchu Ludowego* Nr 30 (1997) s. 205-14. – S. Stępka: S.M. wobec przekształceń ustrojowych Polski po 1945 roku. *Rocz. Muzeum Narodowego Rolnictwa* T. 21 (1997) s. 185-92. – E. Nadolski: Odstąpienie pomnika S.M. *KW* 1997 nr 4 s. 172-6 [uroczystości w Poznaniu]. – A. Kamieniecki: Pomnik S.M. *Zesz. Hist. Z.* 124 (1998) s. 206-9. – A. Mieczkowski: S.M. o komunizmie i komunistach. *Ann. UMCS, Sect. K.* Vol. 6 (1999) s. 277-82, sum. – W. Mielewcyk: Publicystyka S.M. na łamach „Poradnika Gospodarskiego”. *Rocz. Hist. Muz. Pol. Ruchu Lud.* Nr 14 (1999) s. 45-56 [w tym bibliogr. za lata 1934-1939]. – T. Kisielewski: Kłopoty z Mikołajczykiem. *Arcana*. 2000 nr 5 s. 210-6 [sprowadzenie do Polski prochów S.M. w 2000 r.]. – T. Kisielewski: Polityka S.M. i Edvarda Beneša – podobieństwa i różnice. *Stud. Dziej. Ros* T. 35 (2000) s. 97-110, sod., sum. – E. Ławicka-Poplewska: S. i Cecylii Mikołajczyków ostatnia podróż do ojczyzny. *KW* 2000 nr 4 s. 166-169 [drugi pogrzeb w P.]. – A. Paczkowski: S.M. – zdrajca czy patriota. *Polityka* 2000 nr 23 s. 82-4. – S.M. wraca do kraju. Red. W. Jagła. P. 2000, 104 s., il. – R. Terlecki: Powtórny pogrzeb S.M. Podróż bez powrotu. *Tyg. Powsz.* 2000 nr 25 s. 4. – S.M. Realny polityk. *Tygodnik Solidarność* 2000 nr 29 s. 12-4 [dyskusja redakcyjna]. – S. Stępka: Publicystyka S.M. w latach II Rzeczypospolitej. *Rocz. Dziej. Ruchu Lud.* Nr 31 (2000) s. 95-114. – „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 9, 19, 41, 43,

61, 132, 144, 158, 161, 169, 171, 188, 199, 200, 273, 606, 637. – Napisy pamiątkowe s. 66-7, 75-6, 104-5.

Mikołajczyk* Tomasz (1890-1970) lekarz, społecznik, powstaniec wlkp. **Słowniki:** Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** wielkopolska szkoła edukacji narodowej. Wr. 1970 s. 130.

Mikołajewicz* Stanisław (1901-1919) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

Mikołajewski* Daniel (1560-1633) polemista kalwiński, superintendent wlkp. **AW:** 5100. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** M. Sipayłto: Stosunki Leszczyńskich z uniwersytetem w Bazylei. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 8: 1963. – S. Tworek: Starania o ujednoczenie obrządku kalwińskiego w Polsce XVII w. *Tamże* 16: 1971 s. 120-5.

Mikołajewski* Jan (1896-?) powstaniec wlkp. z Jarocina. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.

Mikołajski* Stanisław (1880-1939) księgarz, nakładca, właściciel drukarni. **Słowniki:** SPKP.

Mikorski* Franciszek Ksawery h. Ostoja (XVIII/XIX w.) sędzia kaliski, marszałek gostyński konfederacji barskiej, poseł na sejmy. **AW:** 5103. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970. – J. Michalski: Schyłek konfederacji barskiej. Wr. [i in.]. 1970. – H. Nowaczyk: Nie tylko Suchorzewski ... 200-lecie Konstytucji 3 Maja. *Ziemia Kaliska* 1991 nr 18 s. 7, il.

Mikorski* Józef (1804-1862) ziemianin, powstaniec 1830. **AW:** 5102. **Słowniki:** PTPN.

Mikstacki* Marcin (zm. 1882) sołtys w Strzyżewie, powstaniec wlkp. 1848 r. **Słowniki:** Anders.

Mikulski* Józef (1849-1928) aktor, reżyser, dyrektor teatru. **Słowniki:** SBTP.

Mikuła* Florian (1893-1943) powstaniec wlkp., współzałożyciel klubu sportowego „Wiktorija” w Jarocinie. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.

Mikusiński* Ludwik (1917-1998) filolog, nauczyciel w P. **Noty biograficzne:** Spraw. Zarządu PTPN 1996-1998 s. 27. **Przyczynki:** E. Waśniowska: L.M. *GWyb.* (P.) 1998 nr 274 s. 7.

Milaj* Mikołaj (zm. przed 1480) dziedzic Miłostawia, miecznik kaliski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy; Wrzesiński SB.

Milbrandt* – rodzina niem. w Wlkp. **Słowniki:** Posener Geschlechterbuch Umfassend das ges. Wartheland. Bd. 4. Bearb. v. Helm. Strelau. Limburg/Lahn 1965.

Milchert* Józef (1874-1930) kupiec, działacz społ. **Słowniki:** BSB i (i fot.). **Źródła:** J. M.: Echa powstania wielkopolskiego 1918-1919 r. we wspomnieniach bydgoskiego radnego [...]. Oprac. Z. Biegański, *Kronika Bydgoska* [T.] 19 (1998) s. 363-73.

Milczyński* Marian (1883-1961) właściciel browaru w P., działacz społ.-polit. **Słowniki:** PSB; WSB; Kto był kim; Opalenicki SB I. **Biografie:** J. Sońnicki: Wspomnienie pośmiertne o M. M. z żałobnej karty. *KMP* 29: 1961 nr 3 s. 87-8, il. **Przyczynki:** E. Makowski: Kształtowanie się stosunków

społeczno-politycznych w Wielkopolsce w latach 1926-1939. P. 1979 s. 294. – C. Demel [i in.]: Działalność NSR i NPR w Wielkopolsce w latach 1917-1937. Wwa [i in.] 1980. – A. Czubiński [i in.]: z robotniczych tradycji Wielkopolski. P. 1984 s. 246, 275-6, 387. – B. Wojcieszak [i in.]: Nowe ulice w Opalenicy – M. M. *Echa Opalenickie* 1986 nr 1, 6.

Milesza* z Mileszynej Górki (XIII w.) kaszt. ostrowski lednicki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Milewska* Aniela Zuzanna Eufrozyna Maria (1841-1896) publicystka, pisarka. **AW:** 5114. **Słowniki:** PSB; WSB; Nowy Korbut. **Biografie:** E. Polanowski: A.M. *Południowa Wielkopolska* 1981 nr 6 s. 4-5. – E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram].

Milewski* Alfred Teofil (1893-1959) major WP, powstaniec wlkp., poseł na Sejm, działacz społ. **Słowniki:** SBPW; Kto był kim; Anders; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1 i 2.

Milewski* Witold (1817-1889) nauczyciel gimn., działacz niepodl. i oświatowy. **AW:** 5126. **Słowniki:** PSB; PTPN; AMM; Nauczyciele MM; AMOstr. z. 10. **Przyczynki:** Motty II s. 10, 14, 89-103, 124, 126, 399, 401, 482, 495, 516, 518.

Milewski* Jakub (zm. 1586) kan. gnieźn., podskarbi abpa gnieźn. M. Dzierzgowskiego, bp sufragan krak. **AW:** 5118. **Słowniki:** PSB; Biskupi.

Milewski* Jan (ok. 1788-1823) aktor, dramaturg, dyrektor teatru. **Słowniki:** SBTP; J.B. Nycek: Ludzie i książki. Słownik biograficzny ludzi książki i pióra województwa płockiego. Płock 1983.

Milewski* Jan Maria (1894-1964) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

Milewski* Józef (1890-1940) ziemianin, działacz społeczny, rotmistrz WP. **Słowniki:** Anders.

Milewski* Ludwik (1869-1940) farmaceuta, inspektor farmaceutyczny woj. pozn. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997.

Milewski* Michał (1875-1935) powstaniec wlkp., gen. bryg. WP, dowódca Okręgu Wojskowego P. **Słowniki:** SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1. **Przyczynki:** A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwa [i in.] 1978 s. 289, 296, 308.

Milewski* Wincenty (1868-1927) działacz narodowy w Turku. **Słowniki:** Anders.

Milik* Karol (1892-1976) pseud. „Józef”, „M. Warski”, ks. infułat, dyr. TCL. **AW:** 5129. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 16, 35, 127, 239, 257, 259, 270, 302, 347, 495, 497, 529. **Artykuły:** *Przew. Kat.* 1969 z 25 VII. – *Słowo Powszechne* 1974 z 19 VI. – *Kierunki* 1976 z 26 IX.

Miller* Franciszek (1895-1970) działacz niepodległościowy w Słupcy, latarnik w Ustce i Krynicy Morskiej. **Biografie:** Jarecki POW s. 89-91, fot.

Milski* Bernard (1856-1926) drukarz-nakładca, dziennikarz, działacz społ. i narod. **AW:** 5133. **Słowniki:** PSB; SPKP; Oracki Słownik. **Przyczynki:** A. Bukowski: Regionalizm kaszubski. P. 1950

s. 129-31. – W. Chojnacki: Polska akcja narodowo-uświadamiająca na Mazurach przed i wojną światową. *ZH* 21: 1955 z. 3-4 258, 260, 268-71, 277. – S. Gierszewski: „Ogniwo” – najstarszy związek Polaków w Gdańsku. *Rocznik Gdański* 14: 1955 s. 12, 19-21. – W. Jakóbczyk: Biblioteki ludowe w zaborze pruskim na przełomie XIX i XX wieku. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 1961 nr 1 s. 58-9. – Jakóbczyk *Studia* III. – J. Marczewski: Narodowa Demokracja w Poznańskim 1900-1914. *Wwa* 1967 s. 137, 139, 142. – S. Krocakowa: Towarzystwo „Ogniwo” w Gdańsku w świetle nowych źródeł. *Rocznik Gdański* 27: 1968 s. 70-1, 91, 94-5. – K. Trzebiatowski: Prasa i organizacje polskie w regencji gdańskiej na przełomie XIX i XX wieku w świetle pruskich materiałów archiwalnych. *Rocznik Gdański* 27: 1968 s. 111, 132, 137, 140. – K. Jaroszyk: Wspomnienia z Prus Wschodnich (1908-1920). Olsztyn 1969 s. 29, 83.

Miłkowski* Julian Karol Franciszek, pseud. Stach Sandomierzak (1829-1878) literat, tłumacz, nauczyciel, recenzent teatralny, redaktor „Kaliszanina”. **Słowniki:** PSB; Szkoła Kaliska. **Biografie:** E. Polanowski: J.M. *Południowa Wielkopolska* 1980 nr 10 s. 6. – E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. *Wwa* 1987 [biogram]. **Przyczynki:** OWKalisza II s. 366, 368. – M. Estreicherówna: Życie towarzyskie i obyczajowe Krakowa w l.1848-1863. Wyd. 2 Kr. 1968. – E. Polanowski: J.M. jako redaktor „Kaliszanina”. *RKal.* 4: 1971 s. 245-55, il. – S. Kaszyński: Dzieje sceny kaliskiej. Łódź 1962. – S. Kaszyński: Teatralia kaliskie. Łódź 1972.

Miłkowski* Konstanty Franciszek (1808- zm. po 1863) nauczyciel, powstaniec 1830/1831, emigrant. **Słowniki:** L. Hass: *Wolnomularze polscy w kraju i na świecie 1821-1999*. Słownik biograficzny. *Wwa* 1999.

Miłkowski* Ludwik Bernard (1798-1867) powstaniec 1830/1831, działacz oświatowy i religijny na emigracji. **AW:** 5138. **Słowniki:** PSB; SBKS. **Przyczynki:** J. Bieniarzówna: z dziejów liberalnego i konspiracyjnego Krakowa. Kr. 1948. – Jakóbczyk *Studia* II. – M. Tyrowicz: Towarzystwo Demokratyczne Polskie 1832-1863. *Wwa* 1964 s. 444. – S. Kalembka: Towarzystwo Demokratyczne Polskie w latach 1832-1846. Toruń 1966. – S. Sokołowska: *Młoda Polska*. Wr. [i in.] 1972. – B. Łopuszański: *Stowarzyszenie Ludu Polskiego (1835-1841)*. Kr. 1975. – B. Micewski: Bogdan Jański założyciel zmartwychwstańców. *Wwa* 1983.

Miłkowski* Zygmunt (zm. ok. 1905) lekarz. **Słowniki:** SLeK. V. **Przyczynki:** J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979.

Miłobędzki* Tadeusz Benon (1873-1959) chemik-nieorganik, prof. Politechniki Warsz., SGGW i UP, dydaktyk. **AW:** 5140. **Słowniki:** PSB; PTPN; SBTech. XI; Biogramy uczonych III; Śródka III; Szkoła Kaliska. **Biografie:** T. M. *Rocznik Polskiej Akademii Nauk* 1939/1945 s. XLIX-LI. – K. Kapitańczyk: T. M. *Spraw. PTPN* 1959 nr 3 s. 279-80. – Byli wśród nas (AE) s. 249. – P. Grzegorzczak: Twórcy i badacze kultury zmarli w l. 1956-67. Cz. 1. *Wwa* 1986. J. Pilatowicz: T.B. M. (1873-1959). Sylwetki profesorów Politechniki Warszawskiej. *Wwa* 1990. – J. Pilatowicz: Profesorowie Politechniki Warszawskiej w dwudziestoleciu międzywojennym. *Wwa* 1999. **Przyczynki:** W. Lampe: *Zarys historii chemii w Polsce*. Kr. 1948 s. 29, 35-6, 41. – Księga pamiątkowa Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego 1906-1956. T. 1. *Wwa* 1958 s. 473-5. – Politechnika Warszawska 1915-1965. *Wwa* 1965. – Z. Skubała-Tokarska: Społeczna rola Wolnej Wszechnicy Polskiej. Wr. 1967. – 50 lat Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. P. 1971 s. 133, 135, 150. – *Nauka w Wlkp.* s. 1153, 1181, 1185, 1189, 1191-2. – 150 lat wyższego

szkolnictwa technicznego w Warszawie 1826-1976. Wwa 1979. – Zarys dziejów nauk przyrodniczych w Polsce. Wwa 1983 s. 307-8, 312, 315. – J. Pilatowicz: Stowarzyszenie Techników Polskich w Warszawie 1898-1939. Cz. 1: 1898-1918. Wwa 1993. **Bibliografie:** W. Jankowery [i in.]: Bibliografia publikowanych prac Politechniki Warszawskiej 1915-65. Wwa 1972. – Bibliografia publikowanych prac Politechniki Warszawskiej 1944-74. Cz. 1. Wwa 1975.

Miłostan* Stanisław (1902-1963) działacz komunist. **Słowniki:** WSB. Miłostan* Stanisław (1902-1963) działacz polityczny. **Przyczynki:** E. Wiśniewska: Idąc ulicami miasta. *Przemiany* 1978 nr 1 s. 4.

Miłoszewski* Mieczysław (1886-?) chirurg. **Słowniki:** PTPN.

Mindak* Teofil (1841-1928) ks. **Słowniki:** PTPN.

Minde*-Pouet Georg (1871-1950) germanista, dyr. Biblioteki Miejskiej w B. **AW:** 5147. **Słowniki:** NDB; BSB i (i fot.); Balde. **Bibliografie:** E. Rothe: Schriften und Reden von G. M.-P. Eine Bibliographie [...] Mit einem Geleitwort v. Julius Petersen. Leipzig 1941, 114 s. **Biografie:** W. Schmidt: G. M.-P. gest. *Zentralblatt für Bibliothekswesen* 1950 nr 64 s. 373-5. – G. Ohlhoff: Die Brombergs erster Stadtbibliothekar Prof. Dr G. M.-P. *Westpreussen – Jahrbuch* 17: 1967 s. 53-60. – G. Ohlhoff: M. P.G. *Kulturwart* 28: 1980 z. 141 s. 28. **Przyczynki:** z życia i pracy bydgoskiej księżnicy. B. 1968 s. 13-7. – G. Meinhardt: Die Bromberger Stadtbibliothek. [W:] Aus Brombergs Vergangenheit. Wilhelmshaven 1973 s. 430. – G. Ohlhoff: Die Historische Gesellschaft für den Netzedistrikt zu Bromberg. *Bromberg* 1980 nr 64 s. 8-9. – M. Wojtczak: Literatur der Ostmark. Posener Heimatliteratur (1890-1918). P. 1998 s. 202.

Minelli* Franciszek (+) budowniczy. **Przyczynki:** Malinowski Muratorzy s. 203-4.

Minocki* Franciszek Józef (1731-1784) prof. prawa Uniw. Krakowskiego, rektor Akademii Lubrańskiego w P. **AW:** 5149. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** M. Chamcówna: Uniwersytet Jagielloński w dobie Komisji Edukacji Narodowej. Wr.-Wwa 1957. – S. Salmonowicz: F. M. (1731-1784) jako pisarz prawa karnego. [W:] Miscellanea iuridica złożone w darze Karolowi Koranyiemu w czterdziestolecie pracy naukowej. Wwa 1961. – Dzieje Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 1364-1764. Kr. 1964. – Nowacki II s. 691, 701-2. – M. Patkaniowski: Dzieje Wydziału Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego od reformy kołłątajowskiej do końca XIX stulecia. Kr. 1964. – Z. Ruta: Nauczyciele kolonii akademickich Uniwersytetu Krakowskiego w XVIII w. *Roczniki Naukowo-Dydaktyczne WSP w Krakowie* 32: 1968.

Minta* Ignacy (1907-1989) nauczyciel, działacz społeczny i sportowy, działacz ruchu śpiewaczego, regionalista. **Słowniki:** Słow. region. kościoła. **Artykuły:** K. Winowicz: Słownik muzyków kościańskich. *Wiadomości Kościańskie* 1994 styczeń s. 34. – J. Zielonka: Rozmowy z duchami przodków. *Wiadomości Kościańskie* 1995 kwiecień s. 12.

Minutoli* Julius von (1804-1860) prezydent policji w W. Księstwie Pozn., grafik. **AW:** 5150. **Słowniki:** WSB; Wielkopolska wybitnych europejczyków, s. 11-2. **Przyczynki:** Jakóbczyk: Studia i s. 67, 83-4. – Motty. – M. Warkoczewska: Widoki starego Poznania. P. 1960. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848. Wwa 1960. – F. Paprocki: Wielkie Księstwo Poznańskie w okresie rządów Flottwella. P. 1970 s. 220, 228, 290. – B.W. Januszewski: Wojciech Cybulski. Wr. 1974 s. 139-41, 195. – Niemcy w Poznańskim wobec

polityki germanizacyjnej 1815-1920. P. 1976 s. 58, 64, 83. – Karol Libelt. Wwa [i in.] 1976 s. 38, 52, 60-1. – J. Mulczyński: J. v. M. (1805-1860). *Iks* 2000 nr 11 s. 52. – W. Gerke: Die Ehrenbürger der Stadt Posen bis 1939. *Jb. Weichsel-Warthe* 51: 2005 s. 86

Mioduszewski* Kazimierz (1800-1851) prawnik, współzałożyciel Bazaru. **AW:** 5153. **Słowniki:** PSB; AMM. **Przyczynki:** W. Jakóbczyk: Doktor Marcin. P. 1946. – Z. Grot: Hipolit Cegielski. P. 1948. – Jakóbczyk: Studia I. – Motty II s. 362-3, 551.

Mirek* Franciszek (1893-1970) ks., socjolog, redaktor, docent UP, prof. KUL. **Słowniki:** PSB; Teolodzy; SBSP; Sto lat socjologii polskiej. Red. J. Szacki. Wwa 1995. **Biografie:** J. Turowski: Śp. ks. prof. dr F. M. *Zeszyty Naukowe KUL* 1971 nr 1 s. 102-3. **Przyczynki:** S.E. Dobrzański: Pionier socjologii parafii. *Tyg. Powsz.* 1980 nr 20 s. 2. – 60 lat socjologii poznańskiej. Red. A. Kwilecki. P. 1981. – F. Adamski: Ks. F. M.: pionier socjologii parafii. [W:] Szkice z historii socjologii polskiej. Red. K. Sowa. Wwa 1983 s. 384-97. – M. Kucharek: Socjologia religii w ujęciu ks. F. M. [W:] Przemiany religijności społeczeństwa polskiego w świetle badań lubelskiego środowiska naukowego. Red. W. Piwowarski [i in.]. Wwa 1993. – J. Turowski: Socjologia rozumiejąca F. M. [W:] Pomiędzy etyką a polityką. Red. E. Hałas. Lublin 1999 s. 137-52.

Mirochna* Marian Stefan (imię zakonne Julian), pseud. Kawka (1903-1942 lub 1943) franciszkanin w Kaliszu, działacz Stronnictwa Narodowego, członek ruchu oporu podczas II wojny światowej. **Słowniki:** PSB; Słownik polskich pisarzy franciszkańskich. Wwa 1981; SBWP-W I; Enc. konsp. wlkp. **Biografie:** T. Maszewski: Pamięci brata J.M. *WTK* 1959 nr 12. – Jeszcze o O. J.M. gwardianinie [?????] OO. Franciszkanów. *Tamże* nr 15. – Armia Krajowa w Kaliszu. Zarys historii wojennej kaliszan 1914-1945. Kalisz 2004 s. 127-8. **Przyczynki:** T. Martyn: Okupacyjne tajemnice Kalisza. *Ziemia Kaliska* 1968 nr 7. – Serwański s. 293, 311, 313, 337-8, 393, 449. – J.J. Terej: Rzeczywistość i polityka. Wwa 1971. – Dz. Kal. 643-4. – H. Breitinger: Als deutscher Seelsorger in Posen und im Warthegau. 1934-1945. Mainz 1986 s. 140. – H. Wrotkowski: Działalność i męczeńska śmierć ojca J. M., gwardiana ojców franciszkanów w Kaliszu. [W:] Martyrologia duchowieństwa polskiego 1939-1945. Red. B. Bejze [i in.]. Łódź 1992.

Mirgałowski* Bolesław (1889-1983) płk WP, dowódca 59 pułku piechoty z Inowr. **Słowniki:** Inowr. SB IV. **Biografie:** Z. Kurek: Zarys historii 59 pułku piechoty wielkopolskiej od 1919 do 1939 roku. Inowr. 1986 s. 11-6. – J. Czerniak: Pułkownik B.M. *Biuletyn Informacyjny Klubu Środowiska Żołnierskiego b. 59 Pułku Piechoty Wielkopolskiej w Inowrocławiu z 22 VIII 1995.*

Mirośław* (XIII w.) kaszt. wilkowyjski, giecki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Mirośław* z Brudzewa h. Nałęcz (zm. 1427) bp pozń. **AW:** 5162. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Źródła:** Kat. biskupów s. 33, 119-20. **Biografie:** Nowacki II s. 81-3.

Mirośław* z Bytynia (zm. 1426/1427) dr dekretów, kan. pozń. i prezozyt gnieźn. **Słowniki:** Kowalska-Pietrzak Prałaci s. 179-83; Czyżak Kapituła s. 375-7; Jabłońska Kapituła s. 177-8.

Mirośław* Przedpełkowic z Gostynia (XIII/XIV w.) podkomorzy pozń., kaszt. bniński. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

- Mirowski* Emilian Marian (1860-1935) lekarz chirurg. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5. Kalisz 1999.
- Mirucki* Antoni (XVIII w.) komisarz skarbowy pozń. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 371.
- Mirucki* Filip Wawrzyniec Justynian (1829-1897) misjonarz św. Wincentego a Paulo. **AW:** 5168. **Słowniki:** Misjonarze św. Wincentego a Paulo w Polsce. T. II – 1. Kr. 2001; AMM. **Przyczynki:** Nowacki II.
- Mischke* Wincenty (1894-1969) płk WP, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** D. Gołębiowski: „Burza” nad Czarną. Wwa 1972 s. 26.
- Misiak* Adam Józef (1900-1967) ppłk WP, powstaniec wlkp., działacz polit. **Słowniki:** PSB; SBL. **Przyczynki:** Ziemia leszczyńska. P. 1966 s. 230, 234. – K. Morawski: Wspomnienia z Turwi. Kr. 1981 s. 235-6. – P. Bauer [i in.]: Armia Poznań w wojnie obronnej 1939. Wwa 1983 s. 470. – H. Molenda: Skomplikowane polskie drogi. *Pan. Leszcz.* 1990 nr 22. – AKM: Pół wieku temu. *Pan. Leszcz.* 1991 nr 1 s. 13. – P. Siekanowicz: Obóz odosobnienia w Berezie Kartuskiej. Wwa 1991 s. 86, 92. – S. Molenda: Primum non nocere ! *Aesculapius* 1999 nr 57 s. 17-9. – S. Molenda: Życie po Berezie. *Aesculapius* 1999 nr 58 s. 9-11.
- Misiewicz* Sylwester (1896-1945) członek Związku Polaków Niemczech. **Biografie:** F. Leśny: Pszczewianie spod znaku Rodła. Pszczew 2006 s. 8-9, il.
- Mistrz* z Gościszowic (+) anonimowy artysta średniowieczny. **Przyczynki:** Z. Świechowski: Malowidła ołtarzy kaliskiego, kościańskiego i sulechowskiego na tle problemu Mistrza z G. *BHSz.* 11: 1949 nr 3-4 s. 233-55. – E. Marxen-Wolska: Mistrz polipytyku kaliskiego. *Teka Komisji Historii Sztuki* 6: 1976 s. 163-276, rês. – A. Fedorowicz: Śląskie pracownie na przełomie XV-XVI w. Mistrz lat 1486-1487. Mistrz Ołtarz z G. [W:] Śląska sztuka średnioqwieczna. T. 9. Wr. 1978. – J. Kostowski: Pictura docet. Uwagi o programach obrazowych kulku ołtarzy pochodzących z warsztatu Mistrza Ołtarza z G. [W:] *Imago narrat.* Obraz jako komunikat w społeczeństwach europejskich. Red. S. Roski [i in.]. [W:] Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Wrocławskiego. Historia. T. 161. Wr. 2002 s. 137-62, il.
- Miszczyk* Zygmunt (1910-1988) malarz, grafik. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** Salon Jesienny. Poznań listopad 1962. Katalog. – Salon Wiosenny. Poznań czerwiec – lipiec 1963. Katalog. – 20 lat PRL w twórczości plastycznej. Poznań grudzień 1964. Katalog. – Grafika poznańska. Lublin BWA październik 1965. Katalog. – J. Jaworska: Polska sztuka walcząca 1939-1945. Wwa 1976 s. 172. – Dz. Kal.
- Miszewska* Zofia Antonina (1901-1944) literatka, publicystka. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** K. Maćkowiak: Z.M. Gostynianka z wyboru. *Gaz. Gost.* 1991 nr 16 s. 16. **Przyczynki:** S. Sierotwiński: Kronika życia literackiego w Polsce pod okupacją hitlerowską. *Roczniki Naukowo-Dydaktyczne WSP w Krakowie* 24: 1966 s. 53. – K. Maćkowiak: Gostyń a Z.M. *Przyjaciel Ludu* 1989 z. 6 s. 24-6 [przedruk: Szkice gostyńskie. Gostyń 1996 s. 75-8].
- Miśkiewicz* Benon (1930-2008) historyk **Biografie:** Z. Pilarczyk: B.M. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 813-22.

Miśkiewicz* Stanisław (1895-1963) powstaniec wlkp., major WP, uczestnik wojny polsko-bolszewickiej i kampanii wrześniowej 1939. **Słowniki:** SBPW; Kawalerowie VM. T. III, cz. 1. **Przyczynki:** J. Rómmel: Za honor i ojczyznę. Wwa 1958 s. 408. – R. Juszkiewicz: Bitwa pod Mławą. Wwa 1987.

Miśkiewicz* Wincenty (1867- ok. 1939/45) ks. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow.

Miśkowiak* Jan (1907-2000) dr filoz., filolog, asystent UP, nauczyciel. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1999-2001 s. 27.

Mitkiewicz* Karol (1882-?) ginekolog. **Słowniki:** PTPN.

Mitkowski* Eugeniusz (1940-2000) prof. i rektor PP. **Biografie:** *Gł. Wlkp.* 2000 nr 141 s. 23 [nekrologi]. – Spraw. Zarządu PTPN 1999-2001 s. 28.

Mittelstaedt Jan (1819-1890) ekonomista, powstaniec 1848. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** S. Kieniewicz: Sprawa włościańska w powstaniu styczniowym. Wwa 1953. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. Wwa 1960 s. 184, 225, 374.

Mittelstädt* Stanisław (1859-1912) inż. **Słowniki:** PTPN.

Mittendorf*-Sawiczowa Sabina (1905-1952) laryngolog. **Biografie:** J. Hasik, E. Gawlak: Dr med. S. M.-S. [W tychże:] Dzieje Uzdrowiska Inowrocław. Inowr. 1996 s. 127.

Mittwoch* Juliusz (XIX w.) kupiec, księgarz, wydawca. **Słowniki:** SPKP Supl. [I]; Szkoła Kaliska; SBWP-W II. **Przyczynki:** K. Walczak: Biblioteki Kalisza i ich miejsce w życiu kulturalnym miasta 1793-1945. Kalisz 1996.

Mizerska* Janina Maria z domu Pohl, ps. Franka (1909-1999) pielęgniarka, żołnierz AK. **Słowniki:** Czuwaj wiaro! Wielkopole w powstaniu warszawskim. P. 2004 s. 28-9, il.

Mizerski* Adolf (zm. 1848) powstaniec 1848. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo III s. 130.

Mizerski* Anastazy Roman Tadeusz (1837-1871) lekarz, działacz społ. **AW:** 5182. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Slek. IV; Kościński; AMM. **Bibliografie:** S. Konopka: Polska bibliografia lekarska dziewiętnastego wieku. T. 6. Wwa 1979 s. 161. **Biografie:** Przybecki s. 97-8. **Przyczynki:** Sesja naukowa poświęcona problematyce powstania styczniowego. *SiMDW* 8: 1963 nr 2 s. 80. – W. Lipoński: Początki kultury fizycznej w Wielkopolsce 1839-1887. *Kultura Fizyczna* 25: 1971. – G. Kusztelak: Polacy na studiach lekarskich w Berlinie (1810-1918). *AHFM* 1972. – Z. Grot, J. Gaj: Zarys kultury fizycznej w Wielkopolsce. P. 1973. – J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. *Wr.* 1979 s. 50, 113, 118.

Mizerski* Ludwik Kajetan (1843-1923) prawnik, pisarz. **AW:** 5184. **Słowniki:** PSB; PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** S.Z. Gołębiowski: Królewska Akademia w Poznaniu w latach 1903-1918. *SiMDW* 3: 1957 s. 189-201. – Jakóbczyk: Studia III. – Z. Grot: Czterysta lat walki o uniwersytet w Poznaniu. [W:] Dzieje Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza 1919-1968. P. 1972. – E. Achremowicz, T. Żabski: Towarzystwo Literacko-Słowiańskie we Wrocławiu 1836-1886. *Wr.* 1973 s. 400, 437.

Mizerski* Stefan (1840-1898) inż. **Słowniki:** PTPN. **Biografie:** Cmentarz Zasł. 63-4.

Mizgalski* Adam (1879-1931) star. grodzki w P. **AW:** 5185. **Słowniki:** PTPN.

Mizgalski* Józef (1929-1999) ks. **Biografie:** Z. Sterczewski: Książd J.M. (1929-1999). *MK* 2001 nr 2 s. 35-7., il.

=Mizgalski* Witold (1913-1964)

Mleczo* Jerzy (1653-1720) ks., jezuita, superior w Wałczu. **AW:** 5186. **Słowniki:** EWoJ.

Mlicki* Ignacy (1898-1939) powstaniec wlkp., ziemianin. **Słowniki:** SBPW ze Żnina.

Młodujewicz* (Młoduiewicz, Młodniewicz) Regulus Wojciech (zm. 1679) drukarz pozn. **Słowniki:** SPKP; WSB. **Biografie:** J. Perzyna: Wojciech Regulus drukarz poznański (1595-1652). *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Poznańskiego* nr 54. *Bibliotekarstwo* z. 4: 1964 s. 162. **Przyczynki:** K. Bielska: *Drukarstwo kaliskie. Roczniki Biblioteczne* 1962 s. 57. – J. Sójka: z dziejów druczarni w Poznaniu w XVII w. *Wwa* [i in.] 1976.

Młodzianowska*-Dyrkowska Maria (1885-1931) zoolog, histolog. **Słowniki:** PSB; *Słow. biologów*.

Młodzianowski* Adam (1917-1985) grafik, projektant wnętrz. **Słowniki:** T. Pniewski: *Pamięci A.M. Ziemia Kaliska* 1985 nr 27 s. 6.

Młodzianowski* Tomasz h. Dąbrowa (1622-1686) jezuita, nauczyciel, pisarz teologiczny i filozoficzny, misjonarz w Persji. **AW:** 5192. **Słowniki:** PSB; *Nowy Korbut*; *Filozofia w Polsce*; EWoJ; *Szkoła Kaliska*. **Biografie:** F. Greniuk: T. M., teolog – moralista. Lublin 1974, 258 s., bibliogr. R: J. Tazbir, *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 20: 1975 s. 238-9. – F. Bargieł: T. M. – w kręgu myśli suareziańskiej. *Studia Filozoficzne* 1985 nr 5-6 s. 81-98. – F. Bargieł: T. M. Kr. 1987. **Przyczynki:** W. Wąsik: *Historia filozofii polskiej*. *Wwa* 1958 i s. 69. – F. Greniuk: Stan badań nad T. M. TJ (1622-1686). *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 16: 1969 z. 3 s. 41-8. – W. Augustyn: T. M. poglądy na materię. *Archiwum Historii Filozofii i Myśli Społecznej* 18: 1972. – F. Greniuk: *Teologia moralna T. M. TJ na tle epoki. Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 20: 1973 z. 3 s. 5-24. – M. Brzozowski: *Teoria kaznodziejstwa (wiek XVI-XVIII)*. [W:] *Dzieje teologii katolickiej w Polsce*. T. 2 cz. 1. Lublin 1975 s. 361-428. – F. Bargieł: T. M. SJ (1622-1686) – insignis Suarezianae philosophiae assecla in Polonia saeculi XVII. *Forum Philos.* T. 1 (1996) s. 265-77, streszcz. [fragment pracy].

Młodziejowska*-Szczyrkiewiczowa Nuna (1884-1958) aktorka, reżyser, dyr. teatru. **Słowniki:** PSB; SBTP; WSB. **Źródła:** N. M.-Sz.: *Kartki z niedokończonego pamiętnika*. [W:] *Poznańskie wspominki*. P. 1960 s. 237-49. **Biografie:** Cmentarz Zasł. 87. **Przyczynki:** L.H. Morstin: *Moje przygody teatralne*. Kr. 1962. – *Poznańskie wspominki z l. 1918-1939*. P. 1973 s. 278 i n., 467 i n.

Młodziejowski* Andrzej Stanisław (zm. 1780) kan. gnieźn., archidiakon pszczyński, bp pozn., kanclerz wielki kor. **AW:** 5196. **Słowniki:** *Teolodzy*; PSB; WSB; *Nowy Korbut*; *Biskupi*; *Urzednicy centralni Spisy*. **Biografie:** Nowacki II s. 112-3. **Przyczynki:** Ł. Kurdybacha: *Kuria rzymska wobec Komisji Edukacji Narodowej w latach 1773-1783*. Kr. 1949. – J. Michalski: *Dwie misje*

księcia Stanisława. [W:] Księga pamiątkowa 150-lecia Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie. Wwa 1958 s. 416. – Nowacki II s. 112-3, 297. – Zeszyty Naukowe UAM. Historia. Z. 8. P. 1968 s. 69, 72. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970. – J. Kitowicz: Pamiętniki czyli Historia polska. Wwa 1971.

Młodziejowski* Bronisław (1911-1940) pianista, dyrygent oper. **Słowniki:** Dyrygenci.

Młodziejowski* Jerzy (1909-1985) kompozytor, dyrygent, uczestnik wojny 1939. **Słowniki:** AMM; SMP; Dyrygenci; G. Mizgalski: Podręczna encyklopedia muzyki kościelnej. P. 1959. **Źródła:** J. M.: Osiem lat w Marynce. [W:] Poznańskie wspominki z lat 1918-1939. P. 1973 s. 278-304 [toż w: Przybecki s. 34-45]. – J. M.: i takeśmy sobie muzykowali. [W:] Poznańskie wspominki z lat 1918-1939. P. 1973 s. 541-66. **Bibliografie:** T. Marek: Przewodnik koncertowy. Bibliografia twórczości muzycznej 10-lecia. Wwa 1955 s. 82-3. – W.H. Paryski: Bibliografia pism górskich J.M. *Wierchy* 55: 1986 s. 46-54 [156 poz.]. **Biografie:** A. Jazdon: J.M. – w 15 lecie śmierci. *Biblioteka* [UAM] Nr 4 (2000) s. 119-23. **Przyczynki:** B. Schäffer: Almanach polskich kompozytorów współczesnych oraz rzut oka na ich twórczość. Kr. 1956. – A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego w dziedzinie upowszechniania kultury za rok 1969. Nagrody indywidualne. *KMP* 1971 nr 2 s. 93-5.

Młodziejowski* Ludwik (XVIII w.) pisarz wschowski, kaszt. nakielski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

=Młodzikowski* Stanisław (XX w.) kupiec, pamiętnikarz pozn. **Źródła:** S. M.: Po schódkach w górę, po schódkach w dół. Oprac. P. Nowicki. *KMP* 1995 nr 3 s. 29-39 [dot. lat 1945-1956]

Młynarczyk* Leokadia (1912-1973) anatom, doc. AM w Poznaniu. **Biografie:** W. Woźniak: Assist. Prof. L. M., M.D. (1912-1973). *+Folia Morphologia* 1974, 38 s. 327-30. – W. Woźniak: L.M. (1912-1973). Anatom. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 239-41, bibliogr. **Przyczynki:** *Kron. UP* za lata akademickie 1945-1954/55. – *Kron. AM* od stycznia 1950 do września 1959. T. 1 s. 131-44. – A. Bochenek, M. Reicher: Anatomia człowieka. Wwa 1957. – Akademia Medyczna w Poznaniu. Bibliografia publikacji z lat 1945-1955. P. 1958. – L. Krakowiecka: Wydział Lekarski Tajnego Uniwersytetu Ziemi Zachodnich. [W:] w 50-lecie rozwoju nauk medycznych w Poznaniu 1920-1970. P. 1970 s. 57-69. – R. Rafiński, W. Woźniak: Problematyka badawcza Zakładu Anatomii Prawidłowej w Uniwersytecie Poznańskim. *Roczniki Akademii Medycznej w Poznaniu* Suppl. 2: 1973 s. 125-31. – Tajne nauczanie medycyny i farmacji w latach 1939-1945. Pod red. A. Dawidowicza. Wwa 1977.

Młynarek* Alojzy (1923-1988) leśnik, doc. AR w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1987-1989 s. 26.

Młynarski* Wincenty (1870-1932) prawnik, prezes sądu, działacz społ. **Słowniki:** PSB; Szkoła Kaliska; SBWP-W II. **Biografie:** W.M. [W:] 75-lecie działalności Zrzeszeń Prawników w Kaliszu. Kalisz 1982 [biogram]. **Przyczynki:** Małyszko Cmentarze s. 146-7.

Młynarz* Hipolit (1902-1968) nauczyciel, dyrygent chóru „Echo” w Kępnie, żołnierz AK. **Słowniki:** Anders.

Mniejżyński* Władysław (1906-1983) ks., nauczyciel gimn. **Słowniki:** AMM. **Artykuły:** *RAP* 1947.

- Mniewski* Dionizy (XVIII/XIX w.) kaszt. brzeski. **Słowniki:** PSB XXI s. 452; Mikulski, Stanek Spisy.
- Mniewski* Teofil Bogumił (1809-1849) oficer powstania 1830/31. **AW:** 5203. **Słowniki:** Bielecki Słownik.
- Mniszech* Jerzy August Wandalin (1715-1778) marszałek nadworny koronny, star. gen. Wlkp., kaszt. krakowski. **AW:** 5204. **Słowniki:** PSB; WSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** W. Łoziński: Prawem i lewem. T. 1. Kr. 1957 s. 23-4, 225. – J. Wimmer: Wyprawa wiedeńska 1683 r. Wwa 1957 s. 178 (mylnie jako Józef). – K. Sarnecki: Pamiętniki z czasów Jana Sobieskiego. Wr. 1958. – Z. Ćwiek: z dziejów wsi koronnej XVII w. Wwa 1966 s. 56, 92, 120. – M. Czeppe: Kamaryla Pana z Dukli. Kształtowanie się obozu politycznego J. A.M. 1750-1763. Wwa 1998. R: W. Kriegseisen, KH 1999 nr 3 s. 101-5; J. Dygdała, *Wiek Oświecenia* [T.] 16 (2000) s. 184-91.
- Mniszchowa* Maria Amalia (1736-1772) generałowa Wlkp. **AW:** 5205. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** W. Konopczyński: Kiedy nami rządziły kobiety. Londyn 1960 s. 22-5, 76, 78-88, 94-7, 111-4, 132-3, 161-3. – J. Kitowicz: Pamiętniki czyli Historia polska. Wwa 1971. – J. Michalski: Gdyby nami rządziły kobiety. [W:] *Wiek XVIII. Polska i Świat*. Wwa 1974.
- Mocek* Antoni (1906- po 1975) działacz ruchu ludowego, żołnierz Batalionów Chłopskich. **Słowniki:** Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989.
- Mocek* Czesław (1917-1945) nauczyciel, kpt. AK. **Słowniki:** SBWP-W II; Enc. konsp. wlkp. **Przyczynki:** S. Zbierski: Nad Wartą ludowa straż. Wwa 1966. – G. Mazur: Biuro Informacji i Propagandy SZP – ZWZ- AK 1939-1945. Wwa 1987. – M. Woźniak [i in.]: Okręg Poznański AK w końcowej fazie okupacji. P. 1995.
- Mocek* Kazimiera (1913-?) rolniczka, działaczka ruchu ludowego. **Słowniki:** Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989.
- Mocek* Leon (1886-1958) rolnik, działacz ruchu ludowego. **Słowniki:** Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989.
- Mocek* Szymon (1888-1960) chorąży WP, powstaniec wlkp. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 1.
- Mocek* Wojciech (1903-1958) działacz ruchu ludowego, komendant powiatowy BCh. **Słowniki:** PSB; Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989. **Przyczynki:** A. Oraj: Nad Wartą Ludowa Straż. Wwa 1966. – A. Dobieszewski, Z. Hemmerling: Ruch ludowy w Wielkopolsce 1945-1949. Wwa 1971. – Z. Hemmerling: Ruch ludowy w Wielkopolsce 1919-1939. Wwa 1971. – A. Łuczak: Samorząd terytorialny w programach i działalności stronnictw ludowych 1918-1939. Wwa 1973.
- Moczarski* Zygmunt (1876-1957) lekarz, rolnik, prof. UP. **AW:** 5207. **Słowniki:** PSB; WSB; Słow. biologów; Biogramy uczonych V; Śródka. **Źródła:** Z. Wardęska: Materiały Z.M. *Biul. APAN* 7: 1964 s. 71-93. – A. Marciniak: Spuścizny profesorów Wydziału Rolniczo-Leśnego UP i WSR w APAN w Poznaniu. [W:] *Monografie historyczne z dziejów akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wlkp.* P. 1970 s. 70-92. – Przew. APAN s. 463. **Biografie:** S. Hoser: Z.M. *Spraw. PTPN* 21: 1957 nr 2 s. 353-7. – *Przegląd Naukowej Literatury Zootechnicznej* 1957 nr 3/4 s. 3-

7. – J. Szuman: Z.M. 1876-1957. *Nauka Polska* 6: 1958 nr 1 s. 184-5. – Z.M. *Roczniki Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu* 5: 1959 s. 1, il. [wspomnienie pośmiertne]. – W. Folejewski: Z.M. (1876-1957). [W:] *Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969*. P. 1970 s. 321-2. **Przyczynki:** S. Brzozowski: *Dzieje Szkoły Rolniczej w Czernichowie*. Wwa 1962 s. 110, 121. – S. Brzozowski: *Polskie studia przyrodnicze i rolnicze we Wrocławiu (1811-1918)*. Wwa 1973 s. 59-60. – *Karty z dziejów zootechniki polskiej*. Wwa 1973 s. 441-6. – *Zarys dziejów nauk przyrodniczych w Polsce*. Wwa 1983 s. 385, 399.

Moczko* Wanda Maria (1920-1987) radiolog, doc. AM w Poznaniu. **Źródła:** =Akta osobowe W.M. – Archiwum AM w Poznaniu. **Biografie:** Z. Lemańska: W.M. M. (1920-1987). *Radiolog*. [W:] *Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985*. P. 1991 s. 242-3.

Moczyński* Michał (1825- zm. ok. 1894) lekarz. **AW:** 5208. **Słowniki:** *SLek*. IV; Kościński. **Przyczynki:** G. Kusztelak: *Polacy na studiach lekarskich w Berlinie (1810-1918)*. *AHFM* 1972. – J. Smereka: *Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918*. Wr. 1979 s. 113, 118.

Moczyński* Piotr (1853-1928) filolog klas., dyr. Gimnazjum im. Komeniusza w Lesznie. **Słowniki:** *SBL*; *Słownik biograficzny Pomorza Nadwiślańskiego*. Gdańsk 1997. **Przyczynki:** J. Hellwig: *Szkolnictwo i oświata w Lesznie w czasie niewoli narodowej*. *RLeszcz.* 1987 s. 75-86. – J. Chutkowski: *Dzieje Głogowa*. T. 2. Głogów 1992 s. 182.

Moczyński* Zygmunt (1871-1940) kompozytor, dyrygent, pedagog. **Słowniki:** *PSB*; *BSB I*; *SMP*. **Biografie:** L. Witkowski: Z.M. *Życie Śpiewacze* 1971 nr 7-8. – L. Witkowski: Z.M. [W:] *Wybitni ludzie dawnego Torunia*. Pod red. M. Biskupa. Wwa – P. – Toruń 1982 s. 281-6. **Przyczynki:** L. Wanat: *Za murami Pawiaka*. Wwa 1967 s. 185. – W. Bartoszewski: *Warszawski pierścień śmierci*. Wwa 1970 s. 99, 528. – K. Ciechanowski: *Ruch oporu na Pomorzu Gdańskim 1939-1945*. Wwa 1972 s. 106-8. – W. Jastrzębski: *Terror i zbrodnia*. Wwa 1974 s. 216. – T. Jaszowski: *Gestapo w walce z ruchem oporu nad Wisłą i Brdą*. B. 1985 s. 79.

Modl* August (1794-1860) pastor. **AW:** 5210. **Przyczynki:** S. Przygodzki: *Księgozbiór pastora A.M. w świetle notarialnego inwentarza pośmiertnego*. [W:] *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* nr 5. Kalisz 1998 s. 109-17. – Małyszko *Cmentarze* s. 97-8.

Modl* Franciszek (1830-1893) gen., uczestnik wojny krymskiej. **Słowniki:** *Szkoła Kaliska*. – Małyszko *Cmentarze* s. 98.

Modlibowska* Waleria (1892-1967) księgarz. **Słowniki:** *SPKP Supl.* [I]. **Biografie:** J. Podgóreczny: *Pierwsi księgarze bydgoscy*. *Księgarz* 1974 nr 1 s. 22-3. **Przyczynki:** J. Podgóreczny: *w służbie książki i prasy polskiej*. B. 1978 s. 55-7.

Modlibowska* Wanda (1909-2001) chemik, pilot szybowcowy i samolotowy, kurier AK. **Słowniki:** *SBTech*. XVI. **Biografie:** H. Matuszewicz [i in.]: W.M. (1909-2001) ps. „Marta”, „Maria”, „Maria Szara”, „Halszka”. [W:] *Terenowe struktury Delegatury Rządu na Kraj 1939-45*. Toruń 2002. – J. Łukaszewicz [i in.]: W.M. 1909-2001. P. 2003. **Przyczynki:** A. Glass: *Polskie konstrukcje lotnicze 1893-1939*. Wwa 1976. – *Almanach – Polskie Lotnictwo Sportowe*. Kr. 1987. – A. Olejko: *Szybowce nad Bieszczadami*. Lesko 1998.

Modlibowski* Józef (XVIII w.) burgrabia kościański, pisarz grodzki kaliski. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 371.

Modlibowski* Kasper (XVIII w.) kaszt. międzyrzecki. **AW:** 5217. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 372.

Modlibowski* Kasper Franciszek (zm. 1686) stolnik pozn., poseł na sejmy. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 371.

Modlibóg* Jan (zm. 1537) kasztelan konarski kujawski. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Modliński* Edmund (1904-1980) lekarz w Wolsztynie. **Przyczynki:** K. Raniowski: Rody ziemi wolsztyńsko-babimojskiej. Wolsztyn 2005 s. 88, 261.

Modliński* Ignacy (1809-1873) ziemianin, powstaniec 1830. **AW:** 5220. **Słowniki:** PTPN.

Modliński* Józef (1774-1837) płk, poseł na sejmy. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Staszewski: Wojsko polskie na Pomorzu w 1807 r. Gdańsk 1958. – J. Wąsicki: Powstanie 1806 r. w Wielkopolsce. P. 1958 s. 88-9.

Modliński* Klemens (1865-1943) burmistrz Wolsztyna. **Biografie:** K. Nowak: K.M. – burmistrz Wolsztyna. KW 2001 nr 2 s. 97-9, fot. **Przyczynki:** K. Raniowski: Rody ziemi wolsztyńsko-babimojskiej. Wolsztyn 2005 s. 88-261.

Modrzejewski* Alfons Stanisław (1902-?) ginekolog. **Słowniki:** PTPN.

Modrzejewski* Edmund (1849-1893) lekarz chirurg i otiatra. **AW:** 5225. **Słowniki:** PSB; SLeK. II. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5. Kalisz 1999. **Bibliografie:** S. Konopka: Polska bibliografia lekarska XIX wieku (1801-1900). Wwa 1974-1984.

Modrzejewski* Hipolit (+) dentysta. **Słowniki:** PTPN.

Modrzejewski* Marian Karol, pseud. Karol Rodziewicz (1894-1960) drogista, działacz niepodległościowy, dowódca w powstaniu wkp. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Jurek: Mój udział w powstaniu wielkopolskim. [W:] Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1958 s. 148, 152-3. – F. Kasprzak: Listopad 1918 w Ostrowie. *Południowa Wielkopolska* 1968 nr 9 s. 2. – Wielkopolska Szkoła Edukacji Narodowej. Wr. [i in.] 1970 s. 34-5.

Modrzewska* Agnieszka (XVII w.) ksieni cysterek w Owińskach. **Słowniki:** Borkowska i s. 71.

Modzelewska* Wanda, zamężna Wojewska (działała 1905-22) aktorka, dyr. teatru. **Słowniki:** SBTP II.

Modzelewski* Paweł (zm. 1642) kupiec pozn. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** M. Wolański: Związki handlowe Śląska z Rzeczpospolitą w XVII wieku. Wr. 1961 s. 71. – M. Grycz: Handel Poznania 1550-1655. P. 1964 s. 144, 149.

Modzelewski* Paweł (1628-1668) ks., jezuita, prof. filozofii w Kaliszu. **Słowniki:** EWOJ.

Moeller* Otto (XIX/XX w.) pastor we Włoszakowicach 1896-1905 i w Lwówku 1905-1909. **Przyczynki:** Rogall: Geistlichkeit s. 268.

Mojek* (XIV w.) kaszt. biechowski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Mojżykiewicz* Wiktor (1848-1914) ks. **AW:** 5237. **Słowniki:** PTPN. **Biografie:** A. Kaczmarek: Książd W.M. *Kurier Przemęcki* 1991 nr 6. – A. Kaczmarek: Książd W.M. *PLudu* 1991 z. 4 s. 15-7. **Przyczynki:** J. Wojciak: Walka polityczna w wyborach do parlamentu Rzeszy i Sejmu pruskiego w Poznańskim w latach 1898-1914. *Wwa* [i in.] 1981 s. 55, 72, 77-8, 171, 173, 187.

Mokras* Stefan (1921-1981) prawnik. **Biografie:** J. Grzywaczewski: S.M. (25.08.1921-02.11.1981). [W:] 75-lecie działalności Zrzeszeń Prawników w Kaliszu. Kalisz 1982.

Mokrski* (Hączel, Henczel-Mokrski, Honczel) Andrzej (1598-1649) ks., jezuita, kaznodzieja. **AW:** 5241. **Słowniki:** EWOJ.

Mokrski* Florian (ok. 1305-1380) kan. gnieźn., bp krak. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Przyczynki:** K. Maleczyński: Zarys dyplomatyki polskiej. Wr. 1951. – K. Jasiński: Uwagi nad kancelarią. *Zap. TNT* 19: 1954 s. 92, 96. – W. Dworzaczek: Leliwici Tarnowscy. *Wwa* 1971 s. 85, 87, 97, 129. – F. Sikora: Ze studiów nad średniowiecznymi kancelariami polskimi. *Studia Historyczne* 16: 1973 s. 33-4.

Mokrzycki* Tadeusz Stanisław (1903-1983) malarz. **Słowniki:** BSB III (i fot.); SGraf. **Biografie:** M. Turwid: Odszedł T. M. *Bydgoski Informator Kulturalny* 1983 nr 6. – R. Kuczma: Sylwetki plastyków bydgoskich. [W:] *Kultura bydgoska 1945-1984*. Pod red. K. Kwaśniewskiej. B. 1984 s. 187-9. – R. Kuczma: T. M. (1903-1983). *Kal. Bydg.* 1994 s. 256-9. **Przyczynki:** Motyw pomorski w twórczości T. M. Bydgoszcz styczeń – luty 1958. Katalog. – Materiały do dziejów Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie 1895-1939. Opr. J.E. Dutkiewicz [i in.] Wr. [i in.] 1969 s. 217, 348. – K. Borucki: Plastyka bydgoska w latach 1920-1945. [W:] *Bydgoszcz w latach 1920-1970*. B. 1972 s. 251-4. – M. Turwid: 25 lat plastyki bydgoskiej (1945-1970). [W:] *Tamże* 253, 256. – A. Lemański: Bydgoski Oddział ZPAP. [W:] *Kultura bydgoska 1945-1984*. Pod red. K. Kwaśniewskiej. B. 1984 s. 139. – T. M. 1903-1983. *Malarstwo Rysunek Grafika*. Bydgoszcz BWA maj 1984. Katalog.

Moldenhawer* Konstanty (1889-1962) rolnik, genetyk, prof. UP i WSR w P. **Słowniki:** PSB; WSB; Słow. biologów. **Biografie:** W. Oszkinis: Prof. dr K.M. uczony i wybitny hodowca roślin oleistych. z żałobnej karty. *KMP* 31: 1963 nr 3 s. 66-7, il. – S. Barbacki: Prof. dr K.M. *Spraw. PTPN* 1962 nr 3 s. 369-71. – J. Schwadiak: K.M. (1889-1962). [W:] *Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969*. P. 1970 s. 323-4. **Przyczynki:** Kronika Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu 1951-1959. P. 1960. – A. Lityński: Rozwój hodowli roślin oleistych w Polsce w świetle badań krajowych. *Biuletyn IHAR* 1964 nr 4-5 s. 98-100, 103, 105.

Molenda* Bolesław (1895-1977) nauczyciel, regionalista. **Słowniki:** SBWP-W I. **Przyczynki:** J. Woźniak: Ruch oporu. *Druhowie z Kobyłina*. [W:] *Kalendarz Wielkopolski* 1987. P. 1986 s. 96-102. – J. Dworzaczekowa, J. Kiwerska: *Kobylin. Zarys dziejów*. Kobylin 1990. – *Przyjaciele z Krotoszyńskiego. Pół wieku pracy pedagogicznej*. *Głos Nauczycielski* 1996 nr 50.

Molenda* Tadeusz (1911-1975) leśnik, prof. WSR w Poznaniu. **Słowniki:** PSB; WSB. **Biografie:** A. Dzięzkowski: Wspomnienie pośmiertne o T. M. z żałobnej karty. *KMP* 44: 1976 nr 4 s. 92-5, il. **Przyczynki:** A. Żabko-Potopowicz: Stan badań w zakresie ekonomiki leśnictwa w Polsce. *Sylwan* 1959 nr 8 s. 61-75; 1961 nr 6 s. 84, 1969 nr 4 s. 86. – Wykaz stopni i tytułów naukowych nadanych w dziedzinie leśnictwa i drzewiectwa polskiego w latach 1918-1964. *Wwa* 1966 s. 25, 63-4, 74, 76. – Leśnictwo polskie w okresie drugiej wojny światowej. *Wwa* 1967 s. 2, 35, 66, 89, 102, 107, 242, 303-4, 307, 340, 344, 353-5. – Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. *P.* 1970 s. 107, 118, 130, 132, 133, 173, 175, 182, 183, 185, 196, 203, 283, 361, 362, 365, 370, 380. – Polskie Towarzystwo Leśne w Polsce Ludowej. *Wwa* 1972 s. 40, 47, 50-1, 53, 57-8, 119, 123, 150, 156, 158, 174, 264. – Nauka w Wlkp. s. 412, 417, 427, 433, 1048, 1054, 1059. – E. Więcko: Ekonomika leśnictwa w Polsce Ludowej w świetle piśmiennictwa. *Sylwan* 1973 nr 8 s. 45-57. – Twórcy i organizatorzy leśnictwa polskiego na tle jego rozwoju. *Wwa* 1974. – Nauki leśne w Polsce 1920-1970. *Wr.* 1977.

Molińska* Julia – zob. Woykowska Julia.

Moliński* Józef Franciszek Ksawery (1817-1883) nauczyciel gimn., autor podręczników. **AW:** 5244. **Słowniki:** PSB; Nauczyciele MM. **Biografie:** L. Słowiński: Nie damy pogrześć mowy. *Wizerunki pedagogów poznańskich XIX wieku.* *P.* 1982 s. 182-95. **Przyczynki:** Motty II s. 10. – Z. Grot, J. Gaj: Zarys dziejów kultury fizycznej w Wielkopolsce. *Wwa* 1973. – J. Starnawski: J. M., badacz Sebastiana Klonowica „Roxolanii” (1853). *Rocznik Przemyski* T. 33 z. 1 (1997) s. 31-2. – J. Starnawski: Najdawniejszy obraz poezji polsko-łacińskiej. *Rocz. Hum.* 1998 z. 1 spec. s. 303-309, sum. [prace J.F. K. M.].

Moll* Jan Witold (1912-1990) kardiochirurg, prof. AM w Łodzi. **Słowniki:** Kto jest kim w polskiej medycynie. *Wwa* 1987; *Inowr.* SB I. **Biografie:** Jubileusz 60-lecia urodzin prof. dr. hab. med. J.M. [W:] *Pamiętnik Sympozjum Kardiochirurgicznego.* Łódź 6-7 X 1972 s. 563-79. – J.M. *Działalność naukowa i lekarska.* Praca zbiorowa. *Włocławek* 1984. – A. Działkowiak: o Profesorze Doktorze J.M. *Kardiochirurgia Polska* 1984 nr 9 s. 715-6. **Przyczynki:** A. Nowak, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1962. Zespołowa nagroda naukowa. *KMP* 1964 nr 1.

Moller* van Mollersee Ludwik Daniel Adolf (XVIII w.) budowniczy, dyr. nauk w konwikcie szlacheckim przy szkole pijarów w Rydzynie. **Słowniki:** *Architekci.*

Molscy* – rodziana szlachecka z Wlkp. **AW:** 5249. **Źródła:** APP nr 974 [dok. z 1926-1937].

Molski* Adam (XVII w.) komornik, stolnik kaliski. **Słowniki:** *Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski* s. 372.

Molski* Antoni (+) powstaniec wlkp., nauczyciel, inspektor szkolny w Jarocinie. **Słowniki:** J. Jajor: *Jarocińscy powstańcy wielkopolscy.* Kalisz 2005.

Molski* Józef (XVIII w.) kaszt. rogoziński. **Słowniki:** *Bieniaszewski Spisy.*

Molski* Maksymilian (XVIII w.) kaszt. rogoziński. **Słowniki:** *Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski* s. 372.

- Molski* Marcin (1752-1822) konfederat barski, poeta. **AW:** 5252. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut. **Biografie:** F. Fenikowski: M. M.- żołnierz i rymopis spod Śremu. *Świat* 1948 nr 5. – J. W. Gomulicki: Pan Marcin z Konwiktorskiej. *Stolica* 1960 nr 40 s. 16. – R. Kaleta: „Winszujący wierszopis”. [W:] *Oświeceni i sentymentalni*. Wr. 1971 s. 684-709. **Przyczynki:** R. Kaleta: Rozkład feudalizmu w Polsce w świetle nieznaney satyry bibliograficznej. *PLit.* 1953 z. 2 s. 609. – R. Kaleta: Zarzucone wiersze z ostatnich lat Rzeczypospolitej szlacheckiej 1788-1795 zz. 1 s. 11-2. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970. – W. Woźnowski: Pamflet obyczajowy w czasach Stanisława Augusta. Wr. 1973. – J. Kleiner: Sentymentalizm i preromantyzm. Kr. 1975.
- Monasch* Bar Loeb (1801-1879) drukarz i wydawca w Krotoszynie. **Słowniki:** SBZO. **Noty biograficzne:** H. Kasperska, D. Szczepaniak: Wybitni Polacy, Niemcy i Żydzi ziemi krotoszyńskiej. Ludzie nauki, kultury i sztuki. Krotoszyn 2002 s. 33-4. **Źródła:** Bar Loebel Monasch: Pamiętnik. Oprac. R. Witkowski. P. 2004. **Przyczynki:** R. Witkowski: Nieznane kamienie. [W:] *Informacje Regionalne*. Nr 9. Krotoszyn 2001.
- Mondelska* Wiktoria Jadwiga (1888-1943) botanik, nauczycielka, działaczka ochrony przyrody. **Słowniki:** WSB; Słow. biologów. **Biografie:** S. Jędraś: J. W.M. – zasłużony pedagog. *PLudu* 1988 z. 6 s. 28-30. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp. **Artykuły:** *+Chrońmy przyrodę ojczystą* 2: 1946 nr 1/2 s. 34.
- Mondelski* Stanisław Karol (1914-1992) okulista, prof. AM w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1990-1992 s. 24.
- Mondral* Karol (1880-1957) grafik, malarz. **Słowniki:** PSB; WSB; SGraf.; SAP. **Bibliografie:** Z. Klemensiewicz: Bibliografia exlibrisu polskiego. Wr. 1952. **Biografie:** R. Kuczma: Sylwetki plastyków bydgoskich. [W:] *Kultura bydgoska 1945-1984*. Pod red. K. Kwaśniewskiej. B. 1984. **Przyczynki:** Almanach exlibrisu polskiego XX wieku. Opr. J. Kram. Kr. 1948. – Zbiorowa wystawa prac K.M. Poznań 21 IX – 22 X 1947. Katalog. – Wystawa ZZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań 12 XII 1948 – 14 i 1949. Katalog. – K. Czarnocka: Początki nowoczesnej grafiki polskiej (lata 1890-1914). *Sztuka i Krytyka. Materiały do Studiów i Dyskusji*. 1956 nr 3-4 s. 139-75. – DWP III. – K.M. 1880-1957. (Katalog wystawy). P. 1959. – K. Czarnocka: Półtora wieku grafiki polskiej. Wwa 1962. – T. Dobrowolski: Sztuka Młodej Polski. Wwa 1963. – T. Dobrowolski: Nowoczesne malarstwo polskie. T. 3. Wr. [i in.] 1964. – K. Kalinowski: Dwadzieścia lat plastyki poznańskiej (1945-1965). Cz. 1. *KMP* 1964 nr 2; cz. 2: 1965 nr 1; cz. 3: 1966 nr 1; cz. 5: 1969 nr 3. – Materiały do dziejów Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie 1895-1939. Opr. J.E. Dutkiewicz [i in.] Wr. [i in.] 1969. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski. Wr. 1971. – 1919-1969 Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Praca zbiorowa pod red. S. Teisseyre. P. 1971. – T. i K. Kostyrkowie: Problemy sztuki współczesnej. P. 1972. – J. Pęcherska-Szczepaska.: Wspominam Zdobniczą. [W:] *Poznańskie wspominki z lat 1918-1939*. P. 1973 s. 603-7. – J. Bieniek: Szkolnictwo artystyczne Wielkopolski w latach 1945-1980. P. 1984. – Wielkopole na polskich znaczkach pocztowych P. 1986 s. 21. – G. Dziamski: Instytucje i imprezy artystyczne. [W:] *Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980*. Praca zbiorowa pod red. T. Kostyrko. P. 1987. – Z. Kępiński: Tradycje Poznania w dziedzinie sztuk pięknych. [W:] *Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980*. Praca zbiorowa pod red. T. Kostyrko. P. 1987. – K. Kostyrko: Artyści plastycy zawód, postawy twórcze na przykładzie środowiska poznańskiego. Wwa [i in.] 1987. – W.

Jordan: Jubileusz siedemdziesięciolecia Szkoły Sztuk Zdobniczych w Poznaniu. *PWlkp.* 1989 nr3 s. 25-30. – H. Majkowski: o sztuce plastycznej w Poznaniu w czasach poprzedzających wojnę światową. *Antologia KMP* 1990 nr 3/4. – M. Grońska: Exlibrisy. Wwa 1992. – M. Bryl: Grupa artystów plastyków „Świt”. P. 1992. – J. Mulczyński: Salony z pogranicza. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Cz. 4). *Artelier* 1993 nr 3-4 s. 57-9. – A.J. Markiewicz: Plastyka w okresie XX-lecia międzywojennego. Zarys monograficzny. [W:] Wielka księga miasta Poznania. P. 1994. – C. Mondral: Impresje i wspomnienia na temat znaczka pocztowego. *Kultura.* 1995 nr 11 s. 29-42 [dot. K. M.]. – B. Chojnacka: Między Paryżem a Poznaniem. Bydgoski etap twórczości graficznej K.M. *Kronika Bydgoska* [T.] 20 (1998) s. 259-76.

Montalbetti* Jan (1897-1974) ks., wicerektor Seminarium Duchownego we Lwowie, radca prawny Kurii Metropolitalnej w P. **Słowniki:** Kanoniści. **Biografie:** I. Walczewski: Ks. J.M. (1897-1974). *MK* 26: 1975 nr 3 s. 69-70 [nekr.].

Montalembert* Charles de (1810-1870) – w Wielkopolsce. **Przyczynki:** J. Parvi: Montalembert w obronie niepodległości Polski i wiary katolickiej. Wwa 1994. R: Z. S., *Prz. Hum.* 1995 nr 3 s. 159-61; J. G., *Prz. Hum.* 1999 nr 5 s. 142-5. –

Moraczewska* Bibiana (1811-1887) działaczka polit. i społ., pisarka. **AW:** 5258. **Słowniki:** PSB; WSB; Nowy Korbut; SHist. **Źródła:** S. Pigoń: z ogniw życia i literatury. Wr. 1961 [list W. Heltmana do B.M. i jej odpowiedź]. **Biografie:** Cmentarz Zasł. 64-5. – Z. Hoffa: B.M. *NŚ* 1953 nr 39. **Przyczynki:** Motty i s. 146, 228, 284-7, 391, 438, 631, 689. – M. Romankówna: Sprawa entuzjastek. *PLit.* 1957 z. 2. – J. Rudnicka: z papierów B.M. *PLit.* 1961 z. 3 i nadb. – H. Pańczykówna: Ważne chwile Gabryelli. [W:] Literackie przystanki nad Wartą. P. 1962. – B. Zakrzewski: Tygodnik Literacki 1838-1845. Wwa 1964. – T. Mikulski: „Pocziwe Niemcysko”. [W:] Spotkania wrocławskie. Wyd. 3. Katowice 1966. – D. Wawrzykowska-Wierciochowa: Emilia Sczaniecka. Wwa 1970 s. 406 i n. – J. Data: z dziejów wielkopolskiej prozy tendencyjnej. *Dwaj rodzeni bracia* Bibiany Moraczewskiej. [W:] Zeszyty Naukowe UGd. Prace hist. literackie nr 5. Gdańsk 1976 s. 43-64.

Moraczewski* Jakub (1784-1862) ziemianin. **AW:** 5259. **Słowniki:** PTPN.

Moraczewski* Jędrzej (1802-1855) historyk, publicysta, wydawca, działacz społ. i polit. **AW:** 5260. **Słowniki:** PSB; WSB; AMM; Gerber Studenci s. 150; Nowy Korbut; Szamotulanie; SHist.; SBWP-W I; Szkoła Kaliska; Krygier. **Biografie:** A. Piechowiak: J.M. i jego działalność na polu oświaty i kultury. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 1968 nr 3. – Wybitni hist. wlkp. s. 43-60. – Cmentarz Zasł. s. 65-6. – S. Jankowiak: J.M. – historyk, publicysta, działacz społeczno-polityczny. [W:] Sławni Gostynianie. Kalendarz 1987. Gostyń 1986 s. 16-7, il. – **Z.J.** Sprys: J.M. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 31-55. **Przyczynki:** M. Tyrowicz: Polski kongres polityczny we Wrocławiu. Kr. 1946. – Z. Grot: Hipolit Cegielski. P. 1947. – K. Tymieniecki: Zarys dziejów historiografii Polskiej. Kr. 1948. – M. Szuster: Powstanie wielkopolskie 1848 roku. *Myśl Współczesna* 1948 nr 11-12. – J. N. Janowski: Notatki autobiograficzne. Wr. 1950. – Jakóbczyk Studia I. – M.H. Serejski: Zarys historii historiografii polskiej. Cz. 1. Łódź 1954. – A. Owsieńska: Sprawa chłopska w świetle publicystyki poznańskiej. P. 1955. – Z. Grot, F. Paprocki: Szkice poznańskie (1794-1864). Wwa 1957. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. Wwa 1960 passim. – B. Zakrzewski: Tygodnik Literacki

1838-1845. Wwa 1964. – A. Piechowiak: J.M. jako księgarz i wydawca. *Roczniki Biblioteczne* 10: 1966 z. 1/2 s. 141-82, il., rés., rez. – A. Piechowiak: J.M. i jego działalność na polu oświaty i kultury. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 1968 nr 3. – A. Piechowiak: z dziejów poznańskich „Starożytności polskich”. *Roczniki Biblioteczne* 1968 z. 1/4. – F. Paprocki: Wielkie Księstwo Poznańskie pod rządami Flottwella. P. 1970. – A. Piechowiak: J.M. w kręgu zagadnień słowiańskich. *SO* 28/29: 1971 – Nauka w Wlkp. s. 28, 108, 160, 265, 311, 312, 314, 355, 404, 421. – Z. Bik: w kręgu zagadnień słowiańskich J.M. *SO* 32: 1975 s. 113-8, rés. – M. Rezler: Wielkopolska Wiosna Ludów (1848 roku). P. 1993. – Z. Sprys: Problematyka śląska w średniowieczu w koncepcji dziejów Polski J.M. [W:] *Eruditio et interpretatio. Studia historyczne*. Red. Z. Chodyła. P. 1997 s. 335-55.

Moraczewski* Jędrzej (1870-1944) działacz socjalist., major WP, premier rządu RP. **AW:** 5261. **Słowniki:** PSB; Kawalerowie VM. T. II, cz. 2; Ministrowie. **Źródła:** J. M.: Nieznany list [do gen. Rydza-Śmigłego. Podał do druku J. Żarnowski. *Mówią wieki* 1958 nr 8 s. 29-34. – Dokumenty i materiały do stosunków polsko-radzieckich. T. 1-3. Wwa 1961-4. – Boniecki Fotografie. **Biografie:** A. Tymieniecka: J.E. M. z *poła walki* 11: 1968 nr 3 s. 135-63. – A. Czubiński: J.M. (1870-1944). Socjalista premierem rządu odradzającego się państwa polskiego. [W:] *ZiM* 131-40. **Przyczynki:** T. Jabłoński: Zarys historii P. P. S. Wyd. 2. Wwa 1947. – H. Wereszycki: Historia polityczna Polski w dobie powstaniowej 1864-1918. Wwa 1948. – A. Próchnik: Pierwsze piętnastolecie Polski niepodległej. Wwa 1957. – H. Jabłoński: Polityka PPS w czasie wojny 1914-1918 r. Wwa 1958. – [J. Piłsudski]: o przyczynach upadku rządu J.M. *KH* 65: 1958 s. 1149-54. – J. Buszko: Ruch socjalistyczny w Krakowie 1890-1914 na tle ruchu robotniczego w Zachodniej Galicji. Kr. 1961. – S. Arski: *My, Pierwsza Brygada*. Wwa 1963. – A. Czubiński: *Centrolew*. P. 1963. – W. Malinowski [Pobóg-Malinowski]: *Najnowsza historia polityczna Polski*. Wyd. 2. Londyn 1963-7 I-II. – J. Haller: *Pamiętniki*. Londyn 1964. – M. Drozdowski: Na marginesie listu J. Daszyńskiego do N. Barlickiego w sprawie kandydatury J.M. na premiera rządu. *Dzieje Najnowsze* 8: 1964 s. 145-9. – W. Witos: *Moje wspomnienia*. Paryż 1964-5 II-III. – M. Rataj: *Pamiętniki*. Wwa 1965. – A. Pragier: *Czas przeszły dokonany*. Londyn 1966. – L. F. Groth: *Stosunek rządu J.M. do powstania wielkopolskiego (1918-1919)*. [W:] *Zeszyty Naukowe Wojskowej Akademii Politycznej* nr 44. Wwa 1966 s. 28-36. – C. Kozłowski: *Działalność polityczna Koła Międzypartyjnego w latach 1915-18*. Wwa 1967. – J. Tomicki: *Norbert Barlicki 1880-1941*. Wwa 1968. – H. Rappaport: *Na marginesie biografii politycznej J.M. z Pola Walki* 14: 1971. – J. Holzer, J. Molenda: *Polska w pierwszej wojnie światowej*. Wwa 1973. – *Nauka w Wlkp.* J. Holzer: *Mozaika polityczna Drugiej Rzeczypospolitej*. Wwa 1974. – Z. Landau: *Władysław Byrka – pierwszy kierownik Ministerstwa Skarbu II Rzeczypospolitej*. *Studia Historyczne* 19: 1976 s. 396-400. – A. Garlicki: *U źródeł obozu belwederskiego*. Wwa 1978. – W. Najdus: *Polska Partia Socjalno-Demokratyczna Galicji i Śląska 1890-1919*. Wwa 1983. – J. Gołota: J.M. w latach 1919-1926. *Dz. Najn.* 1993 nr 2. – J. Gołota: *Ewolucja ideowopolityczna J.M. 1930-1939*. *Dz. Najn.* 1995 nr 3 s. 13-29, sum.

Morawscy* – rodzina ziemiańska w Wlkp. **AW:** 5267. **Biografie:** S. Leitgeber: *Morawscy h. Nałęcz. Puszczykowo* 1967. – S. Leitgeber: *Morawscy herbu Nałęcz I. 600 lat dziejów rodziny*. P. 1997, 376, tabl., il. R: A. Kwilecki, *Życie i Myśl* 1998 nr 3 s. 100-3. **Przyczynki:** Kwilecki *Ziemiaństwo II* s. 48. – K. Szafer: *Zycie rodzinne rodziny Morawskich we wspomnieniach Azi z Morawskich Umiaostowskiej*. *Rocznik Socjologii Rodziny* 14: 2002s. 191-6.

- Morawska* Janina (1897-1970) pisarka, działaczka kult. **Słowniki:** PSB; WSB; Polscy pisarze. **Biografie:** Poznań literacki. Praca zbiorowa pod red. J. Mańkowskiego. P. 1964 s. 95-7. **Przyczynki:** S. Broniewski: Przez sitko mikrofonu. Wr. 1965. – J. Bocheńska: Polska myśl filmowa do r. 1939. Wr. 1974.
- Morawska* Konstancja (1842-1917) publicystka. **AW:** 5270. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** K. Morawski: o Kazimierzu Morawskim. Kr. 1973. – S. Leitgeber; K.M. 1842-1917. *GWyb.* (P.) 2000 nr 166 s. 9. **Artykuły:** *Zeszyty Prasoznawcze* 1976 nr 4; 1977 nr 1.
- Morawska* Ludmiła Maria (1911-1967) romanistka, doc. KUL i UAM. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** S. Pieczara: L.M. M. *Kron. UAM* za lata 1965/6 – 1967/8 s. 790-3. **Przyczynki:** S. Pieczara: *Esquisse de l'histoire des études romanes en Pologne*. Paris – Budzów 1970 s. 11-24.
- Morawska* Maria, w zakonie Bernarda, (1830-1889) założycielka zakonu Sióstr Urszulanek. **AW:** 5268. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Feldman: Bismarck a Polska. Kr. 1947. – Motty i s. 386; II s. 331. – B. Banaś: Początki Zakonu Św. Urszuli w Polsce. *NP* 6: 1957. – B. Banaś: Urszulanki polskie w dobie Kulturkampf. *NP* 7: 1958.
- Morawska* Paula z Łubieńskich (1791-1883) pamiętnikarka. **AW:** 5270. **Źródła:** P. M.: Wspomnienia (rkps w BN).
- Morawski* Andrzej (1814-?) dr, nauczyciel gimn. w Ostrowie. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.
- Morawski* Antoni Jan Nepomucen (1744-?) konfederat barski. **AW:** 5276. **Słowniki:** PSB; WSB. **Biografie:** Sylwetki Wielkopolan 320-4. **Przyczynki:** W. Smoleński: Kuźnica Kołtątajowska. Wwa 1954. – A. Zahorski: Uzbrojenie i przemysł zbrojeniowy w powstaniu kościuszkowskim. Wwa 1957. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970. – J. Kitowicz: Pamiętniki czyli Historia polska. Wwa 1971. – Dz. Wlkp. I. – Rola Wielkopolan w dziejach narodu polskiego. P. 1979 s. 75-89.
- Morawski* Edward (1892-1961) działacz społ., dyplomata, senator. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Gawroński: Dyplomatyczne wagary. Wwa 1965 s. 69. – T.G. Jackowski: w walce o polskość. Kr. 1972.
- Morawski* (Dzierżycraj-Morawski) Franciszek de Paula h. Nałęcz (1783-1861) ziemianin, poeta, tłumacz krytyk literacki, generał WP, minister wojny w 1831 r. **AW:** 5278. **Słowniki i noty biograficzne:** PSB; SBWP-W I; Nowy Korbut; PTPN; Wolszt. SB; Bielecki Słownik; J. Jakubowicz: *Sagi rodów polskich*. Lublin 2000 s. 71-2, il. **Źródła:** M. Hłyn: z korespondencji gen. F. M. z Luboni [w zbiorach Biblioteki Kórnickiej]. *PBK* 22: 1988 s. 185-227. **Biografie:** A. Bar: *Klasyk mimo woli*. [W:] *Kumoszki na Parnasie*. Kr. 1947 s. 13, 15, 17, 25, 57, 91-138. – J. W. Gomulicki: F. M. [W:] J. Tuwim: *Księga wierszy polskich XIX w.* T. 1. Wwa 1954. – P. Hertz: F. M. [W:] *Zbiór poetów polskich XIX w.* Ks. 1. Wwa 1959. – E. Warzenica: F. M. *Polska krytyka literacka (1800-1918)*. Materiały. T. 1. Wwa 1959. – Z. Grot: *Dezydery Chłapowski i F. M. – generałowie Powstania Listopadowego*. *Kościan* 1980, 21 s. – U. Galas: F. D. M. *Leszno 1983*, bibliogr. – H. Gościański: F. Dz. – M. [W:] *Sławni Gostynianie*. *Kalendarz* 1985. *Gostyń* 1984 s. 18-9, il. – H. Molenda, T. Molenda: *Trzy herby jednego żywota*. *Leszno* 1984. – L. Siemieński: F. M. [W tegoż:] *Dzieła*. T. 6. Wwa 1986. **Przyczynki:** M. Rulikowski: *Shakespeare na scenach polskich*. *Teatr* 1946 nr 5 s. 5. – C. Zgorzelski: *Duma poprzedniczka ballady*. *Toruń*

1949. – M. Janion: Wstęp [do] Berwiński R. Księga życia i śmierci. Wwa 1953 s. 13-4. – W. Hahn: Shakespeare w Polsce. Wr. 1958. – J. Staszewski: Wojsko polskie na Pomorzu w r. 1807. Gdańsk 1958. – F.K. Prek: Czasy i ludzie. Wr. 1959. – A. Kowalska: Warszawa literacka w okresie przełomu kulturalnego 1815-1822. Wwa 1961. – S. Leitgeber: Morawscy h. Natęcz. Puszczykowo 1967. – J. Maciejewski: Mickiewicz wielkopolskie drogi. P. 1972. – C. Bloch: Generał Ignacy Prądzyński 1792-1850. Wwa 1974. – A. Timofiejew: „Bierz diabli wiersze!” o rodowodzie i metapoetyckiej funkcji motywu uwięzienia w poezji lirycznej F. M. [W:] z problemów preromantyzmu i romantyzmu. Studia i szkice. Red. A. Aleksandrowicz. Lublin 1991 s. 101-118. – M. Kowalewska: Gawęda o „jenerale” M. *PLudu* 1998 z. 5-6 s. 14-19. – A. Timofiejew: F. M. jako mediator w sporze klasyków z romantykami. *Rocz. Tow. Lit. Mickiewicza* 31: 1996 s. 135-41.

Morawski* Franciszek (1868-1938) redaktor, publicysta, polityk. **AW:** 5279. **Słowniki:** PSB; Kto był kim; PTPN. **Przyczynki:** Z. Hemmerling: Walka rządu pruskiego o obsadzenie stolicy arcybiskupiej gnieźnieńsko-poznańskiej w latach 1906-1914. *RH* 1960. – J. Marczewski: Narodowa Demokracja w Poznańskim. Wwa 1967 s. 303, 315, 355, 360, 363, 409. – A. Galos: F. M. – pruski ugodowiec czy agent francuski. *Sobótka* 29: 1974. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 29.

Morawski* Franciszek (1886-1967) architekt. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** Nowacki I. – S. Leitgeber: Budowniczy katedry poznańskiej. *Tyg. Powsz.* 1967 nr 44 s. 3. – Kwilecki Ziemiaństwo s. 40, 299, 382, 391.

Morawski* Henryk Tadeusz (1850-1920) szambelan królewski, czł. pruskiej Izby Panów, wł. dóbr Lubonia i Czeluścin. **Słowniki:** Ziemiaństwo VII.

Morawski* Jan (1633-1700) ks., jezuita, pisarz teol., nauczyciel. **AW:** 5281. **Słowniki:** PSB; WSB; Teologdy; L. Grzebień: Słownik jezuitów polskich 1564-1990. Kr. 1993. – EWoj. **Przyczynki:** Gratia plena. Studia teologiczne o Bogurodzicy. Praca zbior. P. 1965 s. 472. – F. Bargieł: Filozofia J.M. [W:] Studia z historii filozofii. Księga pamiątkowa z okazji 50-lecia pracy naukowej ks. prof. Pawła Siwka SJ. Pod red. R. Darowskiego. Kr. 1980. – A. Aduszkiewicz: Rectitudo i adaequatio – koncepcja filozofii J.M. S.J. *Arch. Hist. Filoz.* T. 38 (1993) s. 65-74. – F. Bargieł: Joannis Morawski SJ (1633-1700) philosophia. *Forum Philos.* T. 2 (1997) s. 245-54, streszcz.

Morawski* Jan (XVII/XVIII w.) kaszt. przemęcki, star. obornicki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 372.

Morawski* Józef (1782-1853). **AW:** 5282. **Słowniki i noty biograficzne:** J. Jakubowicz: Sagi rodów polskich. Lublin 2000 s. 73-4. **Przyczynki:** W. Dynak: Dolnośląskie itinerarium J.M. *Rocznik Wrocławski* 17/18: 1973/74 s. 65-70.

Morawski* (Dzierżykraj-Morawski) Józef Maria Eugeniusz (1888-1939) romanista, historyk liter., prof. UP. **AW:** 5284. **Słowniki:** PSB; PTPN. **Źródła:** Boniecki Fotografie. **Biografie:** A.Z. J.M. *Spraw. PTPN* 1946 s. 136-7. – M. Brahmer: J.M. *Pam. Lit.* 1946 s. 278-80. – A. Zarach: J.M. *PWlkp.* 3: 1947 nr 1-3 s. 41-3. – S. Pieczara: J. D.-M. [W:] Esquisse de l'histoire des études romanes en Pologne. Paris-Budzów 1970 s. 14-39. – Tenże: J. D.-M. *AIDLUPA Bulletin* 1971 nr 27 s. 13-4. **Przyczynki:** Klanowski 355. – S. Pieczara: Działalność naukowa J. D.-M. *Spraw. PTPN* 1968 nr

80 za i półrocze s. 70-8. – S. Pieczara: Esquisse de l'histoire des romanistes en Pologne. Paris 1970. – S. Pieczara: Études romanes á l'Université de Poznań. [W:] Esquisse de l'histoire des études romanes en Pologne. Paris-Budzów 1970 s. 14-24. – A. Loba: J. Dz.-M. – mediewistyczne początki romanistyki poznańskiej. [W:] Wielkopolska – Polska – Europa. Studia dedykowane pamięci Alicji Karłowskiej-Kamzowej pod red. Jacka Wiesiołowskiego przy współpracy Jacka Kowalskiego. P [PTPN] 2006, s. 115-25.

Morawski* Józef Nikodem Mikołaj Franciszek (1813-1902) ziemianin, polityk. **AW: 5283. Słowniki:** PSB; PTPN. **Przyczynki:** Jakóbczyk Studia I. – W. Zakrzewski: Mickiewicz w Wielkopolsce. P. 1949 s. 57. – Motty i s. 228, 438. – J. Maciejewski: Mickiewicza wielkopolskie drogi. P. 1972.

Morawski* Kajetan (XVIII w.) komisarz skarbowy poznań. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 372.

Morawski* Kajetan (1817-1880) ziemianin z Jurkowa, polityk. **AW: 5285. Słowniki:** PSB; PTPN. **Źródła:** K. M.: Dziennik podróży z roku 1839 rkps w BN). **Przyczynki:** Z. Grot: Działalność posłów polskich w sejmie pruskim w latach 1848-1850. P. 1961. – H. Florkowski: Działalność Ligi Polskiej w powiecie kościańskim w latach 1848-1850. [W:] Pamiętnik Tow. Miłośników Ziemi Kościańskiej 1961-1971. Kościan 1971 s. 113-29. – K. Morawski: o Kazimierzu Morawskim. Kr. 1973.

Morawski* Kajetan (1892-1973) wł. dóbr Jurkowo i Polesie, dyplomata, autor wspomnień. **Słowniki i noty biograficzne:** PSB; Współcz. pisarze; Członkowie tajnych tow.; Ministrowie [pod Dzierżykraj-Morawski]; Ziemianie VI; J. Jakubowicz: Sagi rodów polskich. Lublin 2000 s. 96-103, il. **Źródła:** Dokumenty i materiały do historii stosunków polsko-radzieckich. T. 2-5. Wwa 1961-6. – K. Morawski: Wspomnienia z Turwi. Kraków 1981. – K. M.: Wspólna droga z Rogerem Raczyńskim. Wspomnienia. P. 1998. R: T. Wyrwa, *Zesz. Hist. Z.* 127 (1999) s. 214-22. – K. M.: Dwa „jałtańskie” raporty ambasadora [...]. Oprac. W. Rojek. *Zesz. Hist. Z.* 117 (1996) s. 79-89. – W. Rojek: Międzynarodowe położenie Polski z perspektywy Algieru i Paryża, grudzień 1943 – grudzień 1944 (Raporty K. M.). [W:] Akta Tow. Historyczno-Literackiego w Paryżu. T. 5. Paryż 2000 s. 261-81. **Biografie:** W.A. Zbyszewski: K.M. *Kultura* (Paryż) 1973 nr 12 s. 91-6. – E. Raczyński: K.M. czołowy dyplomata. *Wiadomości* (Londyn) 1974 nr 5. – M. Kwiatkowski: Ten i „tamten” brzeg K.M. [W:] *Opowieść o cynowym rajcu i kilka innych historii z XX wieku*. P. 1993 s. 75-87. – A. Kwilecki: K.M. Dyplomata i pisarz (1892-1973). *Życie i Myśl* 1997 nr 1 s. 34-42. **Przyczynki:** Polska służba zagraniczna po 1 września 1939 r. Londyn 1954 s. 30, 51, 117, 146. – E. Raczyński: w sojusznicy Londynie. Londyn 1960. – W. Günther: Pióropusz i szpada. Paryż 1963. – Literatura polska na obczyźnie 1940-1960. Londyn 1964-6 I-II. – S. Zabiełto: o rząd i granice. Wwa 1965. – Ch. de Gaulle: Pamiętniki wojenne. Wwa 1967 s. 225, 448-50. – H. Gruber: Wspomnienia i uwagi. Londyn 1968. – J. Kukułka: Francja a Polska po traktacie wersalskim (1919-1922). Wwa 1970. – T.G. Jackowski: w walce o polskość. Kr. 1972. – K. Wierzyński: Ambasador, który jest instytucją. [W tegoż:] *Szkice i portrety literackie*. Wwa 1990. – Kwilecki *Ziemiaństwo* s. 24, 40, 165-6, 175, 293-308, 388.

Morawski* Kalikst (1907-1988) romanista, prof. UAM. **Bibliografie:** I. Filipowska: Publications de K.M. – suite a la liste des *Studia Romanica Posnaniensia* vol. 5 (1979). *Studia Romanica Posnaniensia* 15: 1990 s. 147-9 [bibliogr. za l. 1979-1986]. **Biografie:** *Spraw. Zarządu PTPN 1987-1989* s. 25.

- Morawski* Kazimierz (1852-1925) filolog klas., historyk liter., tłumacz, publicysta, prof. i rektor UJ. **AW:** 5286. **Słowniki i noty biograficzne:** PSB; Nowy Korbut; WSB; PTPN; Biogramy uczonych I; Śródka; AMM; SHist.; J. Jakubowicz: Sagi rodów polskich. Lublin 2000 s. 83-88, il. **Źródła:** K. Marian Morawski: Powrót syna marnotrawnego. *Tyg. Powsz.* 32: 1978 nr 46 s. 5 [fragment pamiętnika z lat 1916-18]. **Biografie:** S. Krokowski: K.M. Sylwetki sławnych Wielkopolan. *Głos Katolicki* 1947 nr 40. – J. Żuławska: K.M. z cyklu: Sylwetki filologów klasycznych w Polsce. *Meander* 1954 z. 8 s. 408-12. – K. Morawski: o K.M. Kr. 1973, 260 s.; R: J. Horowski. *KW* 1975 nr 1 s. 270-4. – J. Krzyżanowski: K.M. wspaniały humanista polski. [W:] Portrety uczonych polskich. Kr. 1974, s. 341-6. – *Eos* 74: 1986 nr 2 s. 193-203. – *Rocznik Biblioteki PAN w Krakowie* 31: 1986 s. 79-97. – S. Łempicki: Casimir Morawski et ses études sur la renaissance en Pologne. *Organon* Nr 28/30 (1999/2001) s. 171-84 [przem. wygłoszone w 1926 r. na Uniwersytecie Lwowskim]. **Przyczynki:** J. Tazbir: Wstęp do: K.M. Czasy Zygmunto-wskie na tle prądów Oświecenia. Wwa 1965 s. 5-11. – Nauka w Wlkp. s. 32, 267, 268, 559, 579, 581, 592. – Polska Akademia Umiejętności 1872-1952. Nauki humanistyczne i społeczne. Materiały z sesji jubileuszowej. Kraków 3-4 V 1973. Wwa 1974.
- Morawski* Krzysztof (1903-1981) właściciel majątku Turew. **Źródła:** K. M.: Wspomnienia z Turwi. Kr. 1981, 259 s., 13 tabl. (rkps w BN). – K. M.: Wspomnienia wojenne [z 1939 r. (rkps w BN)].
- Morawski* Marian Ignacy (1845-1901) ks., jezuita, pisarz religijny; filozof, redaktor. **AW:** 5288. **Słowniki:** PSB; Filozofia w Polsce; PTPN; SBSP. **Przyczynki:** J. Majkowski: Filozofia religii o. M. M. *Przegląd Powszechny* 234: 1952 s. 142-56. – B. Dembowski: Spór o metafizykę. Wwa 1969 s. 15-6, 38-81. – Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy 1872-1972. Historia, opracowania, bibliografia. Kr. 1972. – A. Bystry: Wiara a nauki przyrodnicze w ujęciu ks. M. M. T.J. P. 1972 s. 297-313. – S. Piech: Ksiądz M.I. M. postęga myślenia. *Fol. Hist. Crac.* Vol. 7 (2000) s. 221-7.
- Morawski* Serafin (XIX w.) szlachcic, aplikant Trybunału Cywilnego w Kaliszu. **Słowniki:** W. Śliwowska: Zesłańcy polscy w Imperium Rosyjskim w pierwszej połowie XIX wieku: słownik biograficzny. Warszawa 1998.
- Morawski* Stanisław (XVII/XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. **AW:** 5289. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 372.
- Morawski* Stanisław (1850-1908) ziemianin, wł. dóbr Jurkowo i Polesie, działacz społ.-gosp., oficer. **AW:** 5291. **Słowniki i noty biograficzne:** PTPN; AMM; Ziemianie VI; J. Jakubowicz: Sagi rodów polskich. Lublin 2000 s. 94-5, il. **Przyczynki:** B. Kumor: Nieznane falsyfikaty S.M. *Małopolskie Studia Historyczne* 2: 1959 z. 2/3 s. 114-21.
- Morawski* Teodor (1797-1879) działacz polit., prawnik, publicysta, historyk. **AW:** 5293. **Słowniki i noty biograficzne:** PSB; WSB; SHist.; Nowy Korbut; Gerber Studenci s. 150-1; K. Walczak: Łoże masonskie i organizacje parawolnomularskie Kalisza. Kalisz 2004 s. 95-6. **Przyczynki:** M. Tyrowicz: Polski kongres polityczny we Wrocławiu. Kr. 1946. – J. Dutkiewicz: Francja a Polska w 1831 r. Łódź 1952. – W. Łukaszewicz: T. Krępowiecki. Wwa 1954. – W. Rostocki: Władza wodzów naczelnych w powstaniu listopadowym. Wr. 1955. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. Wwa 1960 s. 172, 205, 212, 258, 263. – A. Kamiński: Polskie związki młodzieży (1804-1831). Wwa 1963. – OWKalisza III s. 180, 187-9, 225-70.

Morawski* Teofil (1793-1854) ziemianin, członek partii kaliskiej, minister Rządu Narodowego w 1831 r. **AW:** 5294. **Słowniki:** PSB; SBWP-W I; Gerber Studenci s. 151. **Przyczynki:** J. Dutkiewicz: Francja a Polska w 1831 r. Łódź 1950. – W. Bortnowski: Walka o cele powstania listopadowego. Łódź 1960. – OWKalisza s. III 236-7, 247-9, 250, 253, 261. – A. Barszczewska: Województwo kaliskie i mazowieckie w powstaniu listopadowym 1830-1831. Łódź 1965. – T. Łepkowski: Warszawa w powstaniu listopadowym. Wyd. 2. Wwa 1965. – W. Zajewski: Uwagi nad programem ideologicznym lewicy powstańczej 1830-1831. *Gdańskie Zeszyty Humanistyczne* 8: 1965 z. 5 s. 19-20. – W. Zajewski: Walki wewnętrzne ugrupowań politycznych w powstaniu listopadowym 1830-1831. Gdańsk 1967. – A. Jełowicki: Moje wspomnienia. Wwa 1970. – Z. Gołba: Rozwój władz Królestwa Polskiego w okresie powstania listopadowego. Wr. 1971.

Morawski* Wacław (1877-?) aptekarz. **Słowniki:** PTPN.

Morawski* Witold Dzierżykraj (1895-1944) powstaniec wlkp., gen. bryg. WP. **Słowniki i noty biograficzne:** PSB; WSB; SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1; J. Jakubowicz: Sagi rodów polskich. Lublin 2000 s. 79-83. **Biografie:** S. Zakrzewski: Generał W. D.-M. *Biuletyn 17 Pułku Ułanów Wielkopolskich im. Króla Bolesława Chrobrego* 1981 nr 21 s. 6-10. – A. Jaracz: Generał brygady W. D.-M. 1895-1944. *Rocznik Koszaliński* Nr 27 (1997) s. 83-98. **Przyczynki:** Polskie siły zbrojne w drugiej wojnie światowej. T. 1, cz. 2. Londyn 1951 s. 397, 679, 729, 782, 804, 808, 814; cz. 3 s. 461-2, 496-7. – J. Rzepecki: Wspomnienia i przyczynki historyczne. Wwa 1956 s. 37, 114. – M. Sadzewicz: Oflag. Wwa 1957 s. 86, 161, 170-4, 188, 240, 260-3, 286, 290, 293-7. – W. Karbowski: Wypadki majowe 1926 r. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1959 nr 2 s. 368-9. – K. Krzeczunowicz: Ułani Księcia Józefa. Londyn 1960 s. 165, 169, 172, 197. – S. Maczek: Od podwoły do czołga. Edinburgh 1961. – S. Badeni: Wczoraj i przedwczoraj. Londyn 1963 s. 181-5. – S. Arski: My, Pierwsza Brygada. Wwa 1963. – S. Datner: Zbrodnie Wehrmachtu na jeńcach wojennych armii regularnych w II wojnie światowej. Wyd. 2. Wwa 1964 s. 208-9. – W. Witos: Moje wspomnienia. Paryż 1965 III. – S. Jellenta: Jeszcze o śmierci pułkownika W.M. *WTK* 1965 nr 20. – S. Kopański: Moja służba w Wojsku Polskim 1917-1939. Londyn 1965. – B. Hulewicz: Wielkie wczoraj w małym kręgu. Wwa 1968 s. 147, 149-50, 176. – J. Bohatkiewicz: Oflag II C Woldenberg. Wwa 1971 s. 22, 81-4. – Szlakiem ułanów Chrobrego. Praca zbiorowa. Londyn 1973 s. 63, 79, 83. – J. Kuropieska: Obozowe refleksje. Wwa 1974 s. 76-8, 158, 230. – J. Bohatkiewicz: Oflag II B Arnswalde. Wwa 1974 s. 28, 48-9. – W. Kozaczuk: Wojna o tajemnice. Wyd. 3. Wwa 1975. – W. Steblik: Armia „Kraków” 1939. Wwa 1975. – A. Jaracz: Działalność attaché wojskowego W. D.-M. w okresie międzywojennym. *Mars* [Wwa-Londyn] nr 11: 2001 s. 13-34.

Morawski Wojciech (XVIII w.) podsędek ziemski wschowski. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 372.

Morawski* Zbigniew Marcin (1841-1889) dziennikarz, powstaniec 1863. **AW:** 5296. **Słowniki i noty biograficzne:** PTPN; Członkowie tajnych tow.; J. Jakubowicz: Sagi rodów polskich. Lublin 2000 s. 77. **Przyczynki:** E. Achremowicz, T. Żabski: Towarzystwo Literacko-Słowiańskie we Wrocławiu 1836-1886. Wr. 1973 s. 209, 211-2, 214, 437.

Morcinek* Roch Jan (1903-1968) historyk-archiwista, ppłk WP. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** P. Bańkowski: R.M. *KH* 76: 1969 s. 267-8. – M. Sławoszewska: R.M. *Archeion* 51: 1969 s. 307-9. **Przyczynki:** L. Lewandowicz: Zarys organizacji i działalności Centralnego Archiwum

- Wojskowego w latach 1945-1965. [W:] Wybrane zagadnienia z teorii i praktyki wojskowej służby archiwalnej. Wwa 1967 s. 10-1.
- Moręski* Marcin z Poznania (1573-1649) dr teologii, kan., kaznodzieja katedralny pozn., wikariusz generalny i oficjał pozn. **AW:** 5302. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** Nowacki II s. 217. **Przyczynki:** Nowacki II s. 132, 204, 230, 279, 376, 610, 630, 635, 689, 768.
- Moręski* Stefan z Poznania (zm. 1695) kan. katedralny pozn., prepozyt kolegiaty św. Marii Magdaleny w Poznaniu. **AW:** 5303. **Przyczynki:** Nowacki II s. 610.
- Morgenstern* Aleksander jun. (ok. 1817-1870) lekarz. **Słowniki:** SLeK. IV; W. Śliwowska: Zesłańcy polscy w Imperium Rosyjskim w pierwszej połowie XIX wieku. Słownik biograficzny. Warszawa 1998. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5. Kalisz 1999.
- Morgenstern* Michał senior (1780-1849) lekarz, działacz społ. **Słowniki:** SBWP-W I; SLeK. IV. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5. Kalisz 1999. **Przyczynki:** B. Pełka: Działalność Rad Opiekuńczych w Kaliszu w latach 1834-1870. [W:] OW Kalisza III s. 327-31. – Sejfer Kalisz [Księga Kalisza]. T. 1. Tel-Awiv 1964 s. 425-8, 431-2.
- Morisson* Józef (1906-1977) technik, konstruktor. **Słowniki:** SBWP-W II.
- Morisson* Stanisław (1908-1985) ekopnomista, działacz sportowy. **Słowniki:** SBWP-W II. **Przyczynki:** Ostrów Wielkopolski. Dzieje miasta i regionu. Praca zbiorowa pod red. S. Nawrockiego. P. 1990 s. 353, 525.
- Morkowski* Edmund (1880-1940) ks. **Słowniki:** Martyrol.; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.
- Morkowski* Teofil (1822-1896) ks., działacz niepodl. **Słowniki:** AMM.
- Morkowski* Wacław (1887-1937) ks., społeczn. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow.
- Morozowicz* Henryk (1869-1906) aktor, reżyser, dyrektor teatru. **Słowniki:** SBTP.
- Morozowicz* Natalia z Truskowskich (1879-1964) aktorka. **Słowniki:** SBTP; BSB III (i fot.). **Źródła:** Kamolowa Zbiory rękopisów s. 16 [o spuściźnie]. **Biografie:** J. Podgóreczny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967 s. 209-10. **Przyczynki:** J. Formanowicz: Historia Teatru Miejskiego w Bydgoszczy w latach 1920-1939. Wwa – P. – Toruń 1978 passim. – B. Janiszewska-Mincer: Kultura w Bydgoszczy (1945-1949). B. 1988 s. 37, 41, 43, 46. – B. Janiszewska-Mincer: 40 lat w służbie teatru bydgoskiego. *Kal. Bydg.* 1993 s. 138-40. – A. Sucharska: Obraz kultury w prasie bydgoskiej w latach 1945-1950. Wwa – P. 1990 poz. 940, 1016, 1658. – Teatr Polski w Bydgoszczy. B. 1990 s. 26, 37, 43-5, 50, 209.
- Morstin* Tadeusz (1860-1937) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.
- Morzycki* Jerzy (1905-1954) mikrobiolog, wiceminister zdrowia. **Słowniki:** PSB; PTPN; Słow. biologów. **Biografie:** F. Przesmycki: J.M. 25 i 1905 – 8 VII 1954. *Życie Szkoły Wyższej 2:* 1954 s. 143-4. – F. Przesmycki: Prof. dr J.M. *Przegląd Epidemiologiczny* 8: 1954 nr 4 s. 236-8. – S.

Kryński: Prof. dr J.M. (1905-1954). *Biuletyn Państwowego Instytutu Medycyny Morskiej i Tropikalnej* 6: 1955 s. 9-22, bibliogr. **Przyczynki:** Dziesięciolecie medycyny w Polsce Ludowej 1944-1954. Wwa 1956 s. 608.

Mosiński* Hieronim – zob. Bniński Hieronim z Mosiny.

Mosiński* Maciej – zob. Bniński Maciej.

Moskorzewski* Idzi (XVIII w.) star. bydg. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Mosqua* Friedrich Wilhelm (1759-1826) prawnik, urzędnik pruski. **Słowniki:** Balde.

Mosse* – rodzina żydowska. **Przyczynki:** E. Kraus: Die Familie Mosse. Deutsch-jüdisches Bürgertum im 19. und 20. Jht. München 1999.

Mosse* Marcus (1808-1865) polonofil. **Biografie:** E. Kraus: a Jew in the Prussian Province Posen. *Year Book Leo Back Institut* 42: 1997 s. 3-28.

Moszczeńska* Iza, zamężna Rzepecka (1864-1941) pedagog. **AW:** 5325. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** B. Petrozolin-Skowrońska: Portret publicystki i działaczki. I. M.-Rz. *Mówią Wieki* 23: 1980 nr 6 s. 25-9. **Przyczynki:** H. Jabłoński: Polityka Polskiej Partii Socjalistycznej w czasie wojny 1914-1918. Wwa 1958. – L. Chmaj: Prądy i kierunki w pedagogice XX wieku. Wwa 1962. – A. Garlicki: Geneza Legionów. Wwa 1962. – H. Kiepuska: Inteligencja zawodowa Warszawy 1905-1907. Wwa 1967. – A. Skład: I. M. o wychowaniu fizycznym. *Wychowanie Fizyczne i Higiena Szkolna* 1967 nr 8 s. 1-6. – J. Terej: Rzeczywistość i polityka. Wwa 1971. – F. Młynarski: Wspomnienia. Wwa 1971. – A. Skład: Działalność I. M. w zakresie zdrowotno-wychowawczej opieki nad dzieckiem. *Roczniki Nauk AWF im. K. Świerczewskiego w Warszawie* 20: 1975 s. 67-92, sum., rés., sod. – A. Skład: Wpływ ruchu rewolucyjnego 1905 roku na działalność pedagogiczno-oświatową I. M. *Rozprawy z Dziejów Oświaty* 18: 1975 s. 131-64, rez., sum. – A. Skład: Poglądy I. M. na rodzącą się w latach 1914-1918 koncepcję polskiego systemu szkolnego. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 19: 1976 nr 2 s. 352-77, sod., sum. – S. Kalabiński, F. Tych: Czwarte powstanie czy pierwsza rewolucja. Wyd. 2. Wwa 1976.

Moszczeński* Adolf (1854-1893) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Moszczeński* Aleksander (XVIII w.) star. brzeski. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Moszczeński* Alfons (1816-1890) działacz niepodl. i społ. **AW:** 5331. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Jakóbczyk *Studia* II s. 93-4. – S. Krocakowa: Towarzystwo Moralnych Interesów Ludności Polskiej pod Panowaniem Pruskim w Toruniu. *Prace KH BTN* 6: 1969 s. 76-7, 79. – J. Kozłowski: Wiosna Ludów w powiecie inowrocławskim. *Ziemia Kujawska* 3: 1971 s. 23, 30-1.

Moszczeński* Andrzej (1717-1783) poseł na sejmy, kaszt., woj. inowr., star. brzeski. **AW:** 5332. **Słowniki:** PSB; Mikulski, Stanek Spisy. **Przyczynki:** S. Lubomirski: Pod władzą księcia Repnina. Wwa 1971. – T. Ostrowski: Pofne wieści z oświeconej Warszawy. Wr. 1972.

Moszczeński* Bolesław (1826-1900) ziemianin, powstaniec 1848. **AW:** 5333. **Słowniki:** PSB; PTPN.

Moszczeński* Franciszek Michał (zm. 1751) poseł na sejmy, podkomorzy inowr., kaszt. brzeski. **AW:** 5336. **Słowniki:** PSB; **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Moszczeński* Ignacy (1815-1880) ziemianin, działacz niepodl., polityk. **AW:** 5338. **Słowniki:** PSB; PTPN. **Źródła:** Zabór pruski w powstaniu styczniowym. Materiały i dokumenty. Wr. 1968.

Moszczeński* Józef (zm. 1800) kaszt. łędzki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 373.

Moszczeński* Leon (XVIII w.) star. ośnicki. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 373.

Moszczeński* Mieczysław (1863-?) ziemianin, polityk. **AW:** 5340. **Słowniki:** PTPN.

=Moszczeński* Stanisław Nałęcz (1731-1790). **Biografie:** R. Leszczyński: S. N. M. (1731-1790). *Zeszyty Łużyckie* Nr 12 (1995) s. 16-8.

Moszczeński* Stefan (XVIII w.) kaszt. santocki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Moszczeński* Tadeusz (1881-1932) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Moszczeński* Teodor Wojciech (1714-1783) poseł na sejmy, kaszt. inowr., star. brzeski. **Słowniki:** PSB; Mikulski, Stanek Spisy. **Przyczynki:** J. Muszyńska-Zygmańska: Wielkopolska w powstaniu kościuszkowskim. P. 1947.

Moszczeński* Wincenty (zm. 1849) uczestnik kampanii 1812, powstaniec 1848. **AW:** 5341. **Słowniki:** AMM.

Moszczeński* Wincenty (1861-1913) publicysta. **Słowniki:** PTPN.

Moszczeński* Władysław (1824-1896) ziemianin. **AW:** 5342. **Słowniki:** PTPN.

Moszyńscy* – ród wielkopolski h. Łódzia. **AW:** 5343. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1491-1525].

Moszyński* Ambroży (1894-1945) zoolog, nauczyciel gimn., asystent UP. **Słowniki:** PTPN; Słow. biologów. **Biografie:** G. Brzęk: A.M. *Polskie Archiwum Hydrobiologii* 11: 1963 s. 47-55. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp. s. 618, 619, 635, 637, 639, 641, 751, 753.

Moszyński* Fabian (XVIII w.) stolnik inflancki, komisarz skarbowy pozń. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 373.

Moszyński* Konstanty (1670-1738) prepozyt pozń., proboszcz wschowski, bp inflancki, prowincjał paulinów. **AW:** 5344. **Słowniki:** Teolodzy; Biskupi. **Przyczynki:** A. Jaśkiewicz: Zarys działalności artystycznej o. K.M. prowincjała paulinów. *BHSz.* 30: 1968 s. 411-4.

Moszyński* Leszek (1928-2006) filolog polski i słowiański. **Źródła:** K. Szcześniak: Moje wspomnienie o Profesorze L.M. [W:] L. Moszyński. *Przeszłość i terażniejszość języków słowiańskich*. Wstęp i dobór tekstów Cz. Łapicz, K. Szcześniak, Z. Zagórski. P. [PTPN] 2009, s. 37-45. **Bibliografie:** Nota bibliograficzna. [W:] L. Moszyński. *Przeszłość i terażniejszość języków słowiańskich*. Wstęp i dobór tekstów Cz. Łapicz, K. Szcześniak, Z. Zagórski. P. [PTPN] 2009, s. 227-8. **Biografie:** Z. Zagórski: L.M. Człowiek i uczonek. [W:] L. Moszyński. *Przeszłość i terażniejszość*

języków słowiańskich. Wstęp i dobór tekstów Cz. Łapicz, K. Szcześniak, Z. Zagórski. P. [PTPN] 2009, s. 19-25. **Przyczynki:** Cz. Łapicz: Toruński etap drogi naukowej Profesora L.M. [W:] L. Moszyński. Przeszość i teraźniejszość języków słowiańskich. Wstęp i dobór tekstów Cz. Łapicz, K. Szcześniak, Z. Zagórski. P. [PTPN] 2009, s. 26-36.

Moszyński* Wacław Aleksander (1892-1953) inż. mechanik i elektryk, specjalista w zakresie budowy maszyn. **Słowniki:** PSB; SBTech. II; Biogramy uczonych IV.

Mościc* ze Stęszewa (zm. 1425/26) kaszt. poz. **AW:** 5314. **Słowniki:** PSB; WSB; Opalenicki SB I; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Źródła:** Wielkopolskie rotty sądowe XIV – XV. T. 1. P.-Wwa [i in.] 1957-67 nr 972, 1027, 1341, 1358; t. 2 nr 562, 825, 839, 840, 843-7, 1100, 1130, 1155, 1217, 1219, 1247-9, 1262, 1272-3, 1960; t. 3 nr 814, 815, 866. **Przyczynki:** W. Fenrych: Próba nabycia Nowej Marchii przez Polskę. *ZNUAM Historia* z. 3, 1958. – S. Kuczyński: Wielka wojna z zakonem krzyżackim w latach 1409-1411. *Wwa* 1960 s. 472. – Z. Nowak: Polityka północna Zygmunta Luksemburskiego do roku 1411. Toruń 1964. – T. Dymaczewski: Szlachta powiatu kościańskiego w i połowie XV wieku. *Spraw. PTPN* nr 100, 1982 s. 58-9. – Z. Duda [i in.]: Materiały do kalendarium dziejów Opalenicy 1393-1795. *Opalenica* 1987 s. 6-7. – B. Wojcieszak: Szkice z przeszłości Sielinka i Porążyna. *Sielinko* 1987 s. 7.

Mościcki* Paweł (1600-1648) ks., jezuita, prefekt szkół w P. i Kaliszu. **Słowniki:** Teolodzy; EWoJ.

Motty* – rodzina. **Biografie:** B. Wysocka: Rodzina M. *Iks* 2005 maj s. 66, il.

Motty* Jan (1850-1924) adwokat, prezes Sądu Apel. w P. **AW:** 5349. **Słowniki:** PSB; PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Klanowski.

Motty* Jan Baptysta (1790-1856) przyrodnik, nauczyciel. **AW:** 5348. **Słowniki:** PSB; WSB; Nauczyciele MM; Słow. biologów. **Przyczynki:** Z. Grot: Hipolit Cegielski. P. 1947 s. 9, 12, 20, 22-3, 25, 27-8, 34, 38, 40, 42-4, 46- 51, 55-6, 61-2, 74-5, 104, 109, 121, 174-5, 179, 182, 186, 248-51, 311, 313-5, 317-8, 326. – Motty i i II passim.

Motty* Karol (1856-1928) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Motty* Łukasz Augustyn Stanisław (1826-1900) prawnik, działacz polit. i społ. **AW:** 5351. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN. **Biografie:** Cmentarz Zaśl. 68. **Przyczynki:** L. Trzeciakowski: Polityka polskich klas posiadających w Wielkopolsce w erze Capriviego (1890-1894). P. 1960. – S. Kieniewicz: Powstanie styczniowe. *Wwa* 1972. – J. Łukaszewski: Pamiętnik z lat 1862-1864. *Wwa* 1973.

Motty* Marcei (1818-1898) filolog, nauczyciel, felietonista, społecznik. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut; WSB; PTPN; AMM; SHist.; Nauczyciele MM. **Biografie:** Z. Grot: Posłowie [W:] M. Motty: Przechadzki po mieście. T. 2. *Wwa* 1957 s. 479-502. – W. Steffen: Sylwetki filologów wielkopolskich XIX w. *Meander* 1969 nr 11-12 s. 531-6. – L. Słowiński: Nie damy pogrześć mowy. *Wizerunki pedagogów poznańskich XIX wieku*. P. 1982 s. 196-213. – H. Makułowska-Au: M. M. Wspomnienie (1818-1898). *G. Wyb.* 08.01.2007. – I. Wyszowska: M. M. – patron Koła Przewodników PTTK w Poznaniu. *Turysta Wielkopolski* 2007 nr 2. – I. Wyszowska: Jubileuszowe wspomnienie M. M. – autora „Przechadzek po mieście”. *Znad Warty* 2007 nr 33. – I. Wyszowska: M. M. (1818-1898). *Poznański nauczyciel, felietonista i pamiętnikarz*. P. 2008, 389 s., il., bibliogr. **Przyczynki:** Z. Grot: Hipolit Cegielski. P. 1947 passim. – M.

Paluszkiewicz: Przyczynki do słownictwa wielkopolskiego. *Język Polski* 1955 nr 1. – Nauka w Wlkp. s. 283, 574, 575, 577, 587, 859, 865, 867, 1147, 1153, 1155, 1158, 1184, 1185. – J. Data: Tendencje pozytywistyczne w czasopiśmiennictwie wielkopolskim w l. 1848-1870. Wwa- P. 1975. – L. Turkowski: Gdzie mieszkał M. M. *EP* 30.03.1977. – M. Rezler: Poznań M. M. *Ilustrowany Kurier Polski* 1979 nr 40. – W. Dramowicz: M. M. – nauczyciel z Międzyrzecza. *Ziemia Gorzowska* 1995 nr 32. – U. Sokólska: Uwagi o języku „Listów Wojtusia z Zawad” M. M. *Pr. Filol.* T. 40 (1995) s. 239-97. M. Rezler: Poznań M. *Gł. Wlkp.* 1996 nr 117. – T. Agatowski: Poczta pod namiotem. 180 rocznica urodzin M. M. *Dziennik Poznański* 05.06.1998. – M. na datowniku. *EP* 04.06.1998. – M. na rynku. *EP* 05.06.1998. – A. Plenzer: Mazur dla M. *Gł. Wlkp.* 1998 nr 132. – A. Plenzer: Motty(w) poznańsko-kresowy. *Gł. Wlkp.* 12.06.1998. – A. Plenzer: Zapiski podglądacza. *Gł. Wlkp.* 17/18.01.1998. – Przechadzki po stu latach. *G. Wyb.* 02.06.1998. – Przechadzka z Marcelim. *Dziennik Poznański* 1999 nr 13. – M. Rezler: Hipolit Cegielski i M. M. Sylwetki przyjaciół. *Gazeta Śremska* 2001 nr 10 i 11. – M. Rezler: M. M. i jego Poznań. *Lofer* 2003 nr 6. – Napisy pamiątkowe s. 49. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 395. – I. Wyszowska: Kontakty M. i Władysława Mottych z Józefem Ignacym Kraszewskim w świetle zachowanej korespondencji. [W:] Europejskość i rodzimość. Horyzonty twórczości J.I. Kraszewskiego. Red. W. Ratajczak [i in.]. P. 2006 s. 381-91. – I. Wyszowska: M. M. w pamięci potomnych. (Jubileuszowa sesja i wystawa). *Turysta Wielkopolski* 2007 nr 2. – I. Wyszowska: M. M. w pamięci potomnych. Wystawa z okazji 25-lecia przyjęcia M. M. na Patrona Koła Przewodników PTTK w Poznaniu. *Znad Warty* 2007 nr 33. – I. Wyszowska: Obchody srebrnego jubileuszu M. M. *Znad Warty* 2007 nr 33. – I. Wyszowska: Śladami M. M. po Poznaniu. P. 2007. – I. Wyszowska: M. M. w redakcji „Gazety Polskiej”. *KMP* 2008 nr 1. – I. Wyszowska: Śladami M. M. po Poznaniu, czyli gdzie bywał, co widział i co opisywał... P. 2008.

Motty* Władysław (1851-1894) rysownik, pisarz. **Słowniki:** PSB; SPKP; WSB; PTPN; AMM. **Przyczynki:** S. Witkiewicz: Aleksander Gierymski. Wwa 1950 s. 19. – DWP III s. 143, 177-8. – Motty II s. 489, 495. – Klanowski. – Dz. Wlkp. II. – I. Wyszowska: Kontakty Marcelego i W. Mottych z Józefem Ignacym Kraszewskim w świetle zachowanej korespondencji. [W:] Europejskość i rodzimość. Horyzonty twórczości Józefa Ignacego Kraszewskiego. Red. W. Ratajczak [i in.]. P. 2006 s. 381-91.

Motty* – rodzina pozn. **AW:** 5347. **Przyczynki:** M. Warkoczewska: Rodzina M. w Poznaniu 1806-1986. *KMP* 1988 nr 1 s. 15-22, il. – I. Wyszowska: Poznańska rodzina M. – projekt szlaku biograficzno-krajoznawczego po Poznaniu. [W:] Turystyka w humanistycznej perspektywie. Pod red. M. Kaźmierczak. P. 2004.

Motyka* Feliks (1898-1958) ppłk WP. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** Bitwy Września 1939. Cz. 1. w obronie Kresów Wschodnich. Koszalin 1993 s. 156-65. – R. Bojakowski: Pułk 6 Pancerny „Dzieci Lwowskich”. Droga i przeżycia. Londyn 1994.

Motyl*-Motylewski Stefan (1897-1940) lekarz, burmistrz Murowanej Gośliny, powstaniec wlkp., mjr WP. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997; AMOstr. z. 6. **Przyczynki:** A. Moszyński: Lista Katyńska. Wwa 1989 s. 407. – J. Tucholski: Mord w Katyniu. Wyd. 1. Wwa 1991 s. 952. – Z. Gajowniczek: Lista Starobielska. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1993 nr 1 s. 297.

Motylewski* Jan (1881-1941) prezes Kaliskiego Towarzystwa Wioślarskiego, radny miasta Kalisza.
Słowniki: Szkoła Kaliska.

Motylewski* Stefan (1879-1940) lekarz w P., burmistrz Murowanej Gosliny. **Słowniki:** Anders.

Motyliński* Teofil (1903-1986) adwokat, powstaniec wlkp., uczestnik wojny 1939. **Słowniki:** AMM;
Członkowie tajnych tow.

Mozdyniewicz* Mieczysław Stanisław (1896-1975) płk. WP. **Słowniki:** PSB; WSB; SBWP-W I. **Źródła:**
Modlna 1939-1993. P. 1993 s. 28-37. **Biografie:** W. Francuziak: Śp. płk M. M. WTK 1975 nr 47.
– R. Juszkiewicz, S. Urbaniak: Dowódcy polskiego Września. Ciechanów 1989. **Przyczynki:** T.
Kutrzeba: Bitwa nad Bzurą. Wwa 1958 s. 188. – Z. Głowacki: 17 Wielkopolska Dywizja
Piechoty w kampanii 1939 roku. (Przedmowa M. M.). Lublin 1969. – S. Datner: Tragedia
w Doessel. Wwa 1970. – Piechota 1939-1945. Londyn 1971 z. 6. – L. Moczulski: Wojna
polska. Wwa 1972. – J. Godlewski: Bitwa nad Bzurą. Wwa 1973. – M. Porwit: Komentarze do
historii polskich działań obronnych 1939 roku. Wwa 1973 cz. 2. – K. Sławiński: Jeniecki obóz
specjalny Colditz. Wwa 1973 s. 15, 48-9. – Z. Głowacki: Obrona Warszawy i Modlina na tle
kampanii wrześniowej 1939. Wwa 1975. – J. Wróblewski: Armia „Łódź” 1939. Wwa 1975. –
W. Steblik: Armia „Kraków”. Wwa 1975. – F. Fikus: Polska podziemna za drutami oficerskich
obozów jenieckich. więź 18: 1975 nr 6 s. 132-4, 140. – S. Jellenta: Jeszcze o ruchu oporu
w oflagach. *Tamże* nr 10 s. 123.

Mozes* Jehudah Judel (1886-1957) przedsiębiorca, wydawca. **Słowniki:** SBWP-W II. **Biografie:** Sejfer
Kalisz [Księga Kalisza]. T. 2. Tel-Awiv 1968 s. 577-8. **Przyczynki:** J.D. Bejt Halevy: Toldot
Jehudej Kalisz [Dzieje Żydów Kalisza]. Tel-Awiv 1961 ss. 208, 390.

Mozes* Zeejw Wolf (1863-1949) rabin, fabrykant. **Słowniki:** SBWP-W II. **Biografie:** J.D. Bejt Halevy:
Toldot Jehudej Kalisz [Dziej Żydów Kalisza]. Tel-Awiv 1961 s. 94, 198, 206-8, 229, 233, 268,
373, 390. **Przyczynki:** Sejfer Kalisz [Księga Kalisza]. T. 1-2. Tel-Awiv 1964-1968. – A.
Pakentreger: Żydzi w Kaliszu w latach 1918-1939. Wwa 1988 s. 169, 185-6, 203-4, 208, 212,
217, 219.

Mozolewski* Józef (1889-1974) działacz narodowy, nauczyciel, dyr. liceum w Złotowie. **Słowniki:**
Anders.

Możycy* Franciszek (zm. 1779) zakonnik i kapelmistrz klasztoru franciszkanów w P. **Słowniki:**
Chybiński.

Mreła* Franciszek Ksawery (1882-1942) ks., benedyktyn. **Słowniki:** Martyrol; PTPN; Członkowie
tajnych tow. **Przyczynki:** J. Szewsz: Towarzystwo Tomasza Zana w Rogoźnie 1873-1918.
Rogoźno 1987 s. 7, 31.

Mroczek* syn Przeclawa z Żernik (XIII/XIV w.) kaszt. żoński, bydgoski. **Słowniki:** Bielińska,
Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Mroczek* z Wezenborga h. Tur możny wielkopolski. **Przyczynki:** Opactwo cysterskie w Paradyżu. Jego
rola w dziejach i kulturze pogranicza. Red. J. Karczewska. Zielona Góra 2004 s. 48-9.

Mroczek* Józef (1811-1885) drukarz. **Słowniki:** SBWP-w II; SPKP Supl. [I]. **Biografie:** E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram]. **Przyczynki:** Dz. Kal.

Mroczkiewicz* Leon Juliusz (1900-1971) leśnik, prof. WSR w P. **Słowniki:** PSB; WSB; SBTech. I; Mała encyklopedia leśna. Wwa 1980; Biogramy uczonych V; Śródka; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** K. Urbański: Wspomnienie pośmiertne o L.M. *Spraw. PTPN* 1971 nr 2 s. 345-8. – K. Urbański: Prof. dr L.M. z żałobnej karty. *KMP* 40: 1972 nr 2 s. 141-5, il. – B. Zabielski: L.M. 1900-1971. *Nauka Polska* 20: 1972 nr 1 s. 204-6. – K. Urbański: Profesorowi L.M. ku pamięci w 100-lecie urodzin. *Więści Akademickie* 2000 nr 9-10 s. 6-7. **Przyczynki:** *Kronika Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu* za lata akademickie 1951/2-1958/9. 1960 s. 29-33, 39, 52, 209, 211, 224, 246, 254, 257, 259, 431. – Dzieje lasów, leśnictwa i drzewnictwa w Polsce. Wwa 1965 s. 35-9. – Wykaz stopni i tytułów naukowych nadanych w dziedzinie leśnictwa i drzewiarstwa w latach 1918-1964. Wwa 1966 s. 25, 33, 74 i in. – Leśnictwo polskie w okresie drugiej wojny światowej. Wwa 1967. – *Sylwan* 12: 1968 s. 84-8. – Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce (1919-1969). P. 1970. – Nauka w Wlkp. – Twórcy i organizatorzy leśnictwa polskiego na tle jego rozwoju. Wwa 1974. – Nauki leśne w Polsce 1920-1970. Wr. 1977. – T. Perkitny: Okrążmy świat raz jeszcze. T. 1-2. Wwa 1979. – 60 lat akademickich studiów rolniczych i leśnych w Poznaniu. P. 1981. – Polacy w historii i kulturze krajów Europy Zachodniej. P. 1981. **Bibliografie:** Bibliografia publikacji pracowników Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu 1945-1965. Pod red. W. Sokołowskiego. P. 1974 s. 156-6; toż 1966-1970. P. 1976 s. 86-7.

Mroczkowie* – ród wielkopolski. **Przyczynki:** M. Pietraszak-Dmowski: o pochodzeniu rodziny Mroczków h. Leszczyc. *Gens* 7: 2001 s. 27-48, il. [dot. powiązań M. z Łopuchowem w XV w.]

Mroczkowski* Aleksander Jan (1893-1933) powstaniec wlkp., mjr WP. **Słowniki:** SBPW; Wrzesiński SB. **Biografie:** Biografistyka powstania wielkopolskiego 1918-1919. Koszalin 1985. **Przyczynki:** Wojskowe aspekty powstania wielkopolskiego 1918-1919. Opr. S. Nawrocki. P. 1985 s. 45.

Mroczkowski* Daniel (zm. ok. 1654) zakonnik i muzyk klasztoru franciszkanów w P. **Słowniki:** Chybiński.

Mroczkowski* Tadeusz (1887-1957) ks. **Słowniki:** PTPN.

Mroczyński* Andrzej (1709-1784) jezuita, nauczyciel. **Słowniki:** EWoJ; Szkoła Kaliska.

Mroczyński* Robert (1949-1986) rzeźbiarz i malarz. **Biografie:** R.M. *Asnykowiec* 5: 1999 s. 4, il.

Mrokota* (zm. 1196) bp pozn., kanclerz Kazimierza Sprawiedliwego. **AW:** 5361. **Słowniki:** PSB; P.B. Gams: Series episcoporum Ecclesiae Catholicae. Gratz 1957 s. 354; Biskupi; Maciejewski Episkopat s. 254. **Źródła:** Kat. biskupów s. 16, 101. **Biografie:** Nowacki II s. 52-3. **Przyczynki:** K. Maleczyński: Zarys dyplomatyki polskiej wieków średnich. Wr. 1951. – K. Maleczyński: o kanclerzach polskich XII wieku. [W:] Studia nad dokumentem polskim. Wr. 1971 s. 45-7.

Mrokota* (XIII w.) kaszt. bniński. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Mrowiński* Stanisław (1680-1742) ks., jezuita, superior w Wałczu. **Słowniki:** EWoJ.

Mrowiński* Stanisław (zm. 1997) artysta plastyk. **Biografie:** R. Danecki: Od „Smakosza” do „Fregaty”. Na szlaku poznańskiej cyganerii artystycznej. P. 2011, s. 112-4. – R. Danecki: Galeria znanych artystów Wielkopolski. Międzychód 2012, s. 7-9.

Mrowiński* Walerian (1832-1901) jezuita, agronom, publicysta, powstaniec 1863. **Słowniki:** PSB; WSB; Teolodzy; AMM; EWoJ; SBWP-W I. **Przyczynki:** A. Marciniak: Projekt ufundowania szkoły rolniczej w Kórniku przez Tytusa i Jana Działyńskich w II poł. XIX w. [W:] Monografie historyczne z dziejów akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce. P. 1970 s. 5-39. – Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy 1872-1972. Kr. 1972 s. 210 i passim. – F. Paluszkiwicz: w cieniu Hermesa. Londyn 1987.

Mroziński* Jan (1890-1960) nauczyciel, malarz, krytyk sztuki. **AW:** 5367. **Słowniki:** PSB; WSB; Nauczyciele MM; SGraf. **Biografie:** T. Pasikowski: Wspomnienie pośmiertne o J.M. z żałobnej karty. *KMP* 28: 1960 nr 4 s. 112-4, il. **Przyczynki:** Wystawa prac. F. Burkiewicz. J.M. Poznań październik 1948. Katalog. – +Doroczna wystawa ZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań CBWA luty 1951. Katalog. – Wystawa ZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań CBWA październik 1954. Katalog. – +Jubileuszowa wystawa J.M. P. 1958. – Salon wiosenny. Poznań CBWA maj – czerwiec 1960. Katalog. – Materiały do dziejów Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie 1895-1939. Opr. J.E. Dutkiewicz [i in.]. Wr. [i in.] 1969 – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski. Wr. 1971. – L. Turkowski: Księga mojego miasta. P. 1983 s. 97, 121. – Z. Zakrzewski: Przechadzki po Poznaniu lat międzywojennych. Wwa [i in.] 1983. – J. Bieniek: Szkolnictwo artystyczne Wielkopolski w latach 1945-1980. P. 1984 s. 67. – M. Bryl: Grupa artystów plastyków „Świt” jako wielofunkcyjna instytucja życia artystycznego Poznania w latach 1921-1927. *Artium Quaestiones* nr III P.1986. – Z. Zakrzewski: Wspominam Poznań. P. 1986. – K. Kostyrko: z historii Związku Polskich Artystów Plastyków Okręgu Poznańskiego. [W:] Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980. Praca zbiorowa pod red. T. Kostyrko. P. 1987. – K. Kostyrko: Grafika warsztatowa. [W:] Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980. Praca zbiorowa pod red. T. Kostyrko. P. 1987. – J. Mikołajczak: Kpinki i docinki. P. 1989. – H. Majkowski: o sztuce plastycznej w Poznaniu w czasach poprzedzających wojnę światową. *Antologia KMP* 1990 nr 3/4. – J. Mulczyński: Salon „pod osiemnastką”. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Część I). *Artelier* 1992 nr 1 s. 42-3. – J. Mulczyński: Salon „pod czternastką”. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Część II). *Artelier* 1993 nr 1 s. 51-3. – J. Mulczyński: „Salon 35”. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Część III). *Artelier* 1993 nr 2 s. 52-3. – Z. Dworecki: Poznań i poznaniacy w latach II Rzeczypospolitej 1918-1939. P. 1994. – A.J. Markiewicz: Plastyka w okresie XX-lecia międzywojennego. Zarys monograficzny. [W:] Wielka księga miasta Poznania. P. 1994. – M. Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. Wr. [i in.] 1994.

Mroziński* Józef (? -1871) ziemianin. **AW:** 5368. **Słowniki:** PTPN.

Mroziński* Marian (1917-1994) nauczyciel, działacz społ. **Słowniki:** Inowr. SB IV. **Przyczynki:** J. Szczechowicz: Średnie szkolnictwo zawodowe w Inowrocławiu w latach 1945-1965. *Ziemia Kujawska* 1971 s. 137, 147-60. – Dzieje Inowrocławia. Red. M. Biskup. T. 2. Wwa [i in.] 1982 s. 338, 341, 343. – Zespół Szkół Mechanicznych i Elektrycznych w Inowrocławiu 1946-1996. Red. P. Saja. Inowr. 1997, passim.

Mroziński* Stanisław (1852-1921) urzędnik. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Mroźewski* Stefan (1894-1975) malarz, grafik. **Słowniki:** PSB; SGraf. **Przyczynki:** DWP III s. 276, 278. – A. Ryszkiewicz: Exlibris polski. Wwa 1959. – K. Czarnocka: Półtora wieku grafiki polskiej. Wwa 1962. – T. Dobrowolski: Nowoczesne malarstwo polskie. T. III. Wr. [i in.] 1964. – K. Piwocki: Historia Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie 1904-1964. Wr. [i in.] 1965. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski (do 1945 roku). Wr. [i in.] 1971. – 1919-1969. Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Praca zbiorowa pod red. S. Teisseyre. P. 1971. – Z. Kępiński: Tradycje Poznania w dziedzinie sztuk pięknych. [W:] Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980. Praca zbiorowa pod red. T. Kostyrko. P. 1987. – M. Grońska: Ekslibrisy. Wwa 1992. – M. Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. Wr. [i in.] 1994. **Bibliografie:** Z. Klemensiewicz: Bibliografia ekslibrisu polskiego. Wr. 1952.

Mrówczyński* Edward (1836-1885) ks. **AW:** 5362. **Słowniki:** PTPN.

Mróz* Stanisław (1890-1972) nauczyciel, poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Mrugaczewski* Michał Wawrzyniec (zm. 1794) ks., filozof, bibliotekarz. **Słowniki:** SPKP.

Mścigniew* z Piątkowa (XIV/XV w.) star. zbąszyński. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Mściwy* Mikołaj (zm. 1526) kan. gnieźn., bp sufragan gnieźn., cysters. **Słowniki:** Biskupi.

Mucha* Ludwik Stefan (1904-1962) filipin z Gostynia. **Słowniki:** PSB **Biografie:** R. Tomczyk: Ksiądz Mucha. *Tyg. Powsz.* 1963 nr 44 s. 5. – M. Derecki: Podzwonne dla księdza Muchy. *Kamena* 1970 nr 4 s. 6-7. – = A. Wernic: Pamięci księdza L.M. Kapelan „Hubala”. *Słowo Powszechnie* 27: 1973 nr 306/309 s. 5. – 17b2) J. Zielonka: Ocalić od zapomnienia. Biret i rogatywka (filipin z Gostynia L. M.). *Pan. Leszcz.* 1985 nr 47 s. 13, nr 48 s. 13. **Przyczynki:** M. Wańkowicz: Kapelani wojskowi. *Tyg. Powsz.* 1947 nr 44 s. 6-8. – T. Jankowski o pomnik dla kapelana partyzantów. *Za i Przeciw* 1962 nr 39 s. 6. – Wierni Ojczyźnie. Wwa 1966 s. 148-50. – M. Derecki: Śladami Hubalczyków. Lublin 1971 s. 60-1, 67, 80-2. – M. Wańkowicz: Hubalczycy. Wwa 1970 s. 60-1, 65, 74, 77, 83, 92, 105, 114-5, 117-20, 122, 125. – S. Podlewski: Wierni Bogu i Ojczyźnie. Wwa 1971. – M. Szymański: Oddział majora Hubala. Wwa 1972 s. 51, 62. 80-1, 130-4. – J. Olejnik: Ludzie go kochali. *WTK* 1974 nr 32 s. 3-4. – H. Dołęga-Ossowski: w oddziale majora Hubala. *Więź* 1974 nr 2 s. 111, 114, 116. – Z. Gryczka: Ksiądz M. – kapelan Hubalczyków. *PLudu* 1991 z. 4 s. 20-21. -

Mucha* Witold (1921-1984) gleboznawca, prof. AR w Poznaniu. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1984-1986 s. 27. **Przyczynki:** A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1968. (Część pierwsza). Zespołowa nagroda naukowa. *KMP* 1969 nr 3.

Muche* Felix (1855-?) dr fil., naucz. gimn. w Ostrowie i Lesznie. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.

Muche* Robert (1836-?) pastor w Ostrowie. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.

Muczkowski* Józef (1795-1858) filolog, bibliotekarz. **AW:** 5375. **Słowniki:** PSB; WSB; Nauczyciele MM; SPKP; Nowy Korbut. **Źródła:** K. Szajnocha: Korespondencja. Wr. 1959. P. Nowak: Korespondencja J.M. z Tytusem Działyńskim (1827-1858). *PBK* 21: 1986 s. 218-51. **Biografie:** L. Słowiński: Nie damy pogrześć mowy. Wizerunki pedagogów poznańskich XIX wieku. P.

1982 s. 76-87. – P. Nowak: Korespondencja J.M. z Tytusem Działyńskim (1827-1858). *PBK* 21: 1986 s. 211-7. – A. Krawczuk: Trzej Muczkowscy. [W tegoż:] *Opowieści o zmarłych*. Cz. 1-2. Kr. 1987 s. 54-8. **Przyczynki:** S. Wierczyński: Teoria bibliografii w zarysie. Wr. 1951 s. 45-6. – J. W. Opatrný: J.M. i jego rozprawa doktorska o Pawle z Pragi (Liber viginti artium). *Spraw. WTN* 12: 1957 s. 46-8. – Motty i s. 510; II s. 175-80, 191-2, 309, 311, 345, 372, 447-8, 527. – A. Wrzosek: Józefa Majera życie i zasługi naukowe. Wr. 1957. – Wydział Filologiczny Uniwersytetu Jagiellońskiego. Historia katedr. Kr. 1958. – W. Bieńkowski: Krystyn Celestyn Mrongowiusz 1764-1855. Olsztyn 1964. – K. Kieć: U schyłku trzeciego stulecia Drukarni Uniwersytetu Jagiellońskiego. Kr. 1969 s. 6. – Z. Jagoda: o literaturze i życiu literackim Wolnego Miasta Krakowa 1816-1846. Kr. 1971 – *Nauka w Wlkp.* s. 306, 476, 480, 492, 494, 571, 572, 576, 577, 587. – R. Dutkova: Szkolnictwo średnie Krakowa w pierwszej połowie XIX wieku. Wr. 1976. – R. Piotrowski: w 150 rocznicę ukazania się „Gramatyki języka polskiego” J.M. *Poradnik Językowy* 1977 z. 2 s. 45-53.

Mühlen* Bernt von zur (1912-?) dr, w czasie II wojny światowej kierownik działu prehistorycznego Muzeum Ces. Fryderyka w P. **Biografie:** J.E. Kaczmarek s. 339.

Mühlmann* Julius Theodor (1816-1865) pastor w Obornikach. **Biografie:** W. R. Brauer: „Pniel” (Geschichte einer deutschen Siedlung im Osten) Gedenkschrift anlässlich des 175 Gründungsjahres der evangelischen Kirchengemeinde Obornik an der Warthe [Dilbrecht 1952 ?] s. 59.

Mühlnickel* Józef (1897-?) kolejarz, kawaler VM, działacz aeroklubu w P. **Słowniki:** Lotnicy I.

Mukułowska* Aniela (ok. 1871-1948) ziemianka z Czerniaka. **Słowniki:** PTPN.

Mukułowska* Teodora (1880-1946) malarka, powstaniec wlkp. **Słowniki:** H. Vollmer: Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler des XX. Jahrhunderts. T. 3. Leipzig 1956; WSB; SBWP-W I; SBPW. **Przyczynki:** Wystawa pośmiertna poznańskich artystów plastyków. P. 1947. – *Polskie życie artystyczne w latach 1890-1914*. Wr. 1967. – J. Wiercińska: Katalog prac wystawionych w Towarzystwie Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie w latach 1860-1914. Wr. 1969. – S. Leitgeber: Dora M. (1880-1946). *GWyb.* (P.) 2000 nr 195 s. 9. **Artykuły:** *+Przegląd Artystyczny* 1946 nr 11/12.

Mukułowski* Stanisław (1869-1921) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Mularek* Ignacy (1899-1974) lekarz, poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim; Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989.

Müller* Annemarie (1891-1979), ziemianka, pianistka. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 82; Balde. **Źródła:** A. Müller-Gurschno: Erlebnisse und Glaubenserfahrungen. Hannover 1978 [z fot., dodruk: 2002]. – A. M.-Górzno: Kogóż mam się lękać? Wspomnienia wielkopolskiej Niemki 1945-1949. Tłum. E. Wachowiak. P. 2000. **Przyczynki:** Polen und sein preussischer Streifen 1919-1939. Hrsg. von W. Threde [et al.]. Berlin [et al.] 1983 s. 52-3.

Müeller* Bronisław (1907-1990) ks., proboszcz w Strzydzewcu k. Pleszewa, redaktor. **Słowniki:** Wrzesiński SB.

- Müller* Emma (XIX w.) fotograf kaliski. **Przyczynki:** J. Ihnatowiczowa: Dawni fotografowie kaliscy. *Kaliszanie w Warsz.* 1992 nr 3 s. 12-17.
- Müller* Georg Christoph (1792-1870) nauczyciel gimn., redaktor, radny miejski w P. **AW:** 5379. **Słowniki:** Nauczyciele MM. **Przyczynki:** Motty i s. 182, 388-9, 707-8; II s. 204.
- Müller* Kurt (1866-1933) ziemianin. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 81, fot.; Balde. **Przyczynki:** A. Müller-Gurschno: Erlebnisse und Glaubenserfahrungen. Hannover 1978 [z fot., dodruk: 2002].
- Müller* Ludwik (1821-1860) ks. **Słowniki:** PTPN.
- Müller* Ludwik (1872-1953) właściciel firmy włókienniczej w Kaliszu. **Przyczynki:** Małyszko Cmentarze s. 101.
- Müller Władysław (1874-?) pediatra. **Słowniki:** PTPN.
- Müller*-Rollauer Erika (XX w.) mieszkanka Poznania. **Źródła:** E. M.-R.: Eine Kindheit in Posen. Meine musikalische Familie oder ich und mein Klavier. *Jb. Weichsel-Warthe* 45: 1999 s. 78-80.
- Münchberg* Aniela Maria (1900-1973) nauczycielka we Wrześni. **Biografie:** M. Torzewski: Historia Szkoły Podstawowej Nr 1 we Wrześni w l. 1903-2003. Września 2003 s. 39.
- Munk* Juliusz Adolf (ok. 1792-1869) księgarz, wydawca. **AW:** 5395. **Słowniki:** PSB; SPKP. **Przyczynki:** Motty i s. 39-40, 136, 636; II s. 200, 337, 343. – M. Walentynowicz: Wypożyczalnia książek w W. Księstwie Poznańskim. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 1960 s. 48-50, 62. – Literackie przystanki nad Wartą. P. 1962. – S. Walatyńska: Królikowski-M. przyczynek do dziejów wydawniczych „Mrówki Poznańskiej”. [W:] Sprawy oświaty i kultury województwa poznańskiego. T. 4. P. 1965 s. 198-202 [lata 1821-2]. – M. Michałowska: Mit o piśmie miesięcznym w Poznaniu. [W:] ZNUAM Biblioteka z. 8. Poznań 1969 s. 217 i n.
- Murlewski* Józef (1911-) artysta-plastyk **Biografie:** R. Danecki: Galeria znanych plastyków Wielkopolski. Międzychód 2012, s. 90.
- Murzynowski* Jan Nepomucen Makary (1786-1865) oficer, uczestnik walk o niepodległość. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Wielkopolska Szkoła Edukacji Narodowej. Wr. 1970 s. 25, 425-6. – J. Ziółtek: Mobilizacja sił zbrojnych na lewobrzeżu Wisły 1830-1931. Lublin 1973 s. 110.
- Murzynowski* Leon (XX w.) prezydent Poznania. **Słowniki:** L.M. nowy Prezydent stoł. m. Poznania. *KMP* 1949 s. 63-4, il.
- Musiał* Franciszek (1900-1973) st. sierżant WP, powstaniec wlkp., dowódca placówki ZWZ-AK. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 1.
- Musiał* Stanisław (1905-1978) nauczyciel, założyciel gimnazjum w Nowym Tomysłu. **Słowniki:** Anders.
- Musielak* Walenty (+) piłkarz, olimpijczyk z 1936 r. **Słowniki:** Wryk Sport. **Przyczynki:** Piłka nożna w Wielkopolsce 1921-2001. Red. B. Woltmann. P. 2001 s. 96, 101, 200, 295, 300.

Musiałek* Mieczysław (1907-1943) lekarz chorób płuc w sanatorium kolejowym w Chodzieży. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Przyczynki:** S. Orłowski: Oprawca z Bielefeld. *Życie Warszawy* z 11. 04. 1980 s. 4.

Musolff* Jerzy Niward (1795-1872) cysters, proboszcz w Wągrowcu, działacz społeczny. **Słowniki:** Anders.

Musonius* Ernest Teodor (1769-1797) kaznodzieja zboru ewang.-reform. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** B. Leśnodorski: Polscy jakobini. Wwa 1960. – K. Mrozowska: Szkoła Rycerska. Wr. 1961. – J. Kosim: Okupacja pruska i konspiracje rewolucyjne w Warszawie 1796-1806. Wr. 1976.

Musonius* Jan rektor gimn. w Lesznie w XVII w. **Przyczynki:** J. Dworzaczka: Szkoła w Lesznie do 1656 roku. Leszno 2003 s. 20, 23.

=Musolff Andreas (+). **Przyczynki:** M. Wojtczak: Literatur der Ostmark. Posener Heimatliteratur (1890-1918). P. 1998 s. 202.

Muszkietowie* – rodzina wielkopolska. **Przyczynki:** S. Malepszak: Rodowód Muszkietów. *PLudu* 1991 z. 34.

Muszyński* Jan Zbroisław (1913-1945) działacz harcerski, konspirator antyhitlerowski. **Słowniki:** SBWP-W I; AMOstr. z. 7. **Przyczynki:** E. Serwański: w kręgu myśli zachodniej. Wspomnienia i zapiski Wielkopolanina. Wyd. J. i K. Serwańscy. P. 2003 s. 51, 64-75, 85-93, 164, 179, 182, 184, 192, 281.

Muszyński* Michał (1907-1991) dr, naucz., bibliotekarz w Bibl. Kórnickiej. **Słowniki:** SPKP Supl. II; SBW.

Muszyński* Stefan Marian Józef (1892-1941) stomatolog w P. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997.

Muszyński* Tomasz (1834-1898) ks. **Słowniki:** SBWP-W II. **Przyczynki:** E. Nawrot: Kobyła Góra. Dzieje parafii w latach 1821-1945. P. 1990 s. 52. – Z. Zieliński: Kościół i naród w niewoli. Lublin 1995.

Muszyński* Wincenty (ok. 1783-1856) lekarz. **Słowniki:** SLeK. IV. **Bibliografie:** S. Konopka: Polska bibliografia lekarska XIX wieku (1801-1900). Wwa 1974-1984.

Muślewski* Józef (1893-1940) agronom, powstaniec wlkp., mjr WP. **Słowniki:** SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 2. **Przyczynki:** Dzieje Śremu. Wwa [i in.] 1972 s. 232-6.

Muśnicki* Józef zob. Dowbor-Muśnicki Józef.

=Muśnicki* Czesław (+). **Przyczynki:** A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1965. Zespołowa nagroda rolnicza. *KMP* 1966 nr 4.

=Muzyczka* Ludwik (1900-77) polityk, żołnierz Armii Krajowej. – S. Salomonowicz: L.M. 1900-1977. Polityk i żołnierz. Przyczynek do dziejów Armii Krajowej. Wwa 1992.

- Mycielscy* ród wlkp. **AW:** 5413. **Monografie:** K. Mycielski: M. Zarys monografii. Wwa 1998.
Przyczynki: (jar): M. się zjechali. Bez ziemi. *G. Pozn.* 1992 nr 207 s. 4. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 82-3. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 479.
- Mycielska* Anna w zakonie Ludwika (zm. 1694?) ksieni klarysek w Kaliszu. **Słowniki:** Borkowska i s. 49.
- Mycielska* Karolina z Wodzickich (1800-1849) pisarka. **AW:** 5423. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Z. Ostrowska-Kęłowska: Siedziby wielkopolskie doby romantyzmu. P. 1975.
- Mycielska* Kunegunda ze Zbijewskich (zm. 1849) żona Franciszka M. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1743.
- Mycielska* Zofia z Karskich (1898-1978) hodowczyni koni w majątku męża w Wituchowie, żołnierz AK, działaczka społ. w kraju i na emigracji. **Słowniki:** Krygier; Ziemianie V.
- Mycielski* Adam (zm. przed 1696) stolnik pozn., wojski kaliski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 373; Wrzesinski SB.
- Mycielski* Alfred (1849-1919) ziemianin, wł. Siedmiorogowa i Zimnowody, żołnierz 1870/1871. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo III s. 477, 479.
- Mycielski* Andrzej (zm. 1707) chorąży pozn., działacz sejmikowy. **AW:** 5427. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 373. **Przyczynki:** K. Sarnecki: Pamiętniki z czasów Jana Sobieskiego. Wr. 1958. – Historia residentiae Walcensis Societatis Jesu ab Anno Domini 1618-avo. Wyd. M. Rohwerder. Köln [i in.] 1967.
- Mycielski* Antoni (zm. 1750) kaszt. sieradzki, star. wschowski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.
- Mycielski* Franciszek (1832-1901) działacz społ. i polit. **AW:** 5432. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Z. Kosiek: Dzieje studiów rolniczych w Krakowie 1890-1923. [W:] Studium Rolnicze Wydziału Filozoficznego UJ. Kr. 1965.
- Mycielski* Ignacy (1784-1831) oficer powstania listopadowego 1830/31. **AW:** 5433. **Słowniki:** PSB; Bielecki Słownik. **Przyczynki:** S. Ślaski: Fundatorzy klasztoru na Św. Górze pod Gostyniem. *NP* 32: 1970 s. 197-8.
- Mycielski* Ignacy (1849-1884) ziemianin. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo III s. 477-9.
- Mycielski* Jan Kazimierz (1864-1913) malarz, grafik. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; SGraf. **Biografie:** P. Majchrzak: J. K.M. – artysta malarz, grafik. [W:] Sławni Gostynianie. Kalendarz 1986. Gostyń 1985 s. 12-3, il. **Przyczynki:** Materiały do dziejów Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. 1816-1895. Pod red. J.E. Dutkiewicza. Wr. 1959. – Dz. Wlkp. II s. 696. – H. Majkowski: o sztuce plastycznej w Poznaniu w czasach poprzedzających wojnę światową. *Antologia KMP* 1990 nr 3/4. – H. Stępień [i in.]: Artyści polscy w środowisku monachijskim w latach 1828-1914. Wwa 1994. – M. Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. Wr. [i in.] 1994. – A.J. Markiewicz: Plastyka w okresie XX-lecia międzywojennego. Zarys monograficzny. [W:] Wielka księga miasta Poznania. P. 1994.

Mycielski* Józef (ok. 1690-1734) stolnik w. kor., star. kruszwicki. **AW:** 5435. **Słowniki:** PSB; Mikulski, Stanek Spisy. **Przyczynki:** W. Dworzaczek: „Dobrowolne” poddaństwo chłopów. Wwa 1952 s. 82, 86, 88, 118, 121.

Mycielski* Józef (1733-1789) woj. inowr., poseł na sejmy. **AW:** 5436. **Słowniki:** PSB; Mikulski, Stanek Spisy. **Przyczynki:** J. Borowiak: Stan posiadania gospodarstw chłopskich w królewskich powiatu konińskiego na schyłku XVIII w. *RDSG* 18: 1956. – Dz. Wlkp. I. – Z. Ostrowska-Kęłbowska: Architektura pałacowa drugiej połowy XVIII w. w Wielkopolsce. P. 1969. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 469-72, 479.

Mycielski* Józef (1801-1885) powstaniec 1830/31. **AW:** 5438. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Szamotulanie; Bielecki Słownik. **Przyczynki:** Jakóbczyk Studia I. – Motty i s. 600, 607-18, 737; II s. 240. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 289, 537-8.

Mycielski* Józef (1855-1918) historyk, publicysta, działacz polit. **AW:** 5439. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN. **Przyczynki:** S. Ślaski: Fundatorzy klasztoru na Św. Górze pod Gostyniem. *NP* 32: 1970 s. 213, 221.

Mycielski* Ludwik (1796-1831) powstaniec 1830/31. **AW:** 5442. **Słowniki:** PSB; Bielecki Słownik. **Przyczynki:** E. Kozłowski: Gen. J. Bem. Wwa 1958. – S. Ślaski: Fundatorzy klasztoru na Św. Górze pod Gostyniem. *NP* 32: 1970. – H. Dylągowa: Tow. Patriotyczne i Sąd Sejmowy 1821-1929. Wwa 1970. – I. Bloch: Gen. I. Prądzyński. Wwa 1974.

Mycielski* Ludwik (1837-1863) powstaniec 1863. **AW:** 5443. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** E. Kozłowski: Wyprawy wojenne z Krakowa w r. 1863. [W:] Kraków w powstaniu styczniowym. Kr. 1968. – J. Staszek: Nieznana relacja pamiętnikarska o powstaniu styczniowym w ziemi krakowskiej. *Roczniki Biblioteki PAN w Krakowie* 14: 1968 s. 200-1. – S. Ślaski: Fundatorzy klasztoru na Św. Górze pod Gostyniem. *NP* 32: 1970 s. 202-3. – F. Glura: Najwyższa danina. *PLudu* 1993 z. 3-4 s. 32-4. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 474-5, 479.

Mycielski* Ludwik (1854-1926) ziemianin, działacz społ. i polit., poseł do parlamentu Rzeszy. **AW:** 5445. **Słowniki:** PSB; PTPN; Członkowie tajnych tow.; Ziemianie V. **Przyczynki:** Jakóbczyk Studia III. – J. Marczewski: Narodowa Demokracja w Poznańskim 1900-1914. Wwa 1967 s. 151-2, 391. – E. Achremowicz, T. Żabski: Towarzystwo Literacko-Słowiańskie we Wrocławiu 1836-1886. Wr. 1973 s. 310-1, 405-6, 442. – Kwilecki Ziemiaństwo 73, 206. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 263-6, 272, 287-8.

Mycielski* Maciej (1690-1747) kaszt. kaliski, pozn., star. koniński. **AW:** 5446. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Urzędnicy centralni Spisy. **Przyczynki:** Polska Stanisławowska w oczach cudzoziemców. Wwa 1963. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 468-9, 479.

Mycielski* Michał (1760-1815) star. koniński. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo III s. 470-2, 479.

Mycielski* Michał (1796-1849) gen. WP. **AW:** 5448. **Słowniki:** PSB; Bielecki Słownik. **Przyczynki:** Motty i s. 339, 603, 607, 609-11, 737. – E. Kozłowski: Gen. J. Bem. Wwa 1958. – H. Dylągowa: Tow. Patriotyczne i Sąd Sejmowy 1821-1929. Wwa 1970. – S. Ślaski: Fundatorzy klasztoru na

Św. Górze pod Gostyniem. *NP* 32: 1970 s. 204 i n. – I. Bloch: Gen. J. Prądyński. Wwa 1974. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 472-3.

Mycielski* Michał (1826-1906) ks., rektor kolegium jezuickiego w Śremie, prowincjał bazylianów. **Słowniki:** PSB; Kanoniści.

Mycielski* Michał Ludwik Teodor (1894-1972) powstaniec wlkp., właściciel Gałowa, rotmistrz WP, emigrant. **Słowniki:** Krygier; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1; Ziemianie V. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo II s. 289.

Mycielski* Nepomucen (XVIII w.) star. ośnicki. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 373.

Mycielski* Piotr (zm. 1599/1601) pisarz polit. **AW:** 5451. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut. **Przyczynki:** M. Borecki: Walka o język polski w dobie pierwszego bezkrólewia (1572-1573). *Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej*. Wr. 1957 s. 46-8. – Nowacki II. – S. Gruszecki: Walka o władzę w Rzeczypospolitej Polskiej po wygaśnięciu dynastii Jagiellonów (1572-1573). Wwa 1969.

Mycielski* Stanisław (1743-1818) pisarz. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Z. Raszewski: Staroświecczyzna i postęp czasu. Wwa 1963. – A. Sajkowski: Od Sierotki do Rybeńki. P. 1965. – E. Aleksandrowska: Wstęp [do:] „Monitor” 1765-1785. Wybór tekstów. Wr. 1976.

Mycielski* Stanisław (1767-1813) płk wojsk napoleońskich, działacz niepodl., właściciel Kobylpole. **AW:** 5453. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Muszyńska-Zygmańska: Wielkopolska w powstaniu kościuszkowskim. P. 1947 s. 45. – S. Ślaski: Fundatorzy klasztoru na Św. Górze pod Gostyniem. *NP* 32: 1970 s. 204 i n. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 34. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 266, 471-2, 479.

Mycielski* Stanisław (1800-1876) ziemianin. **AW:** 5455. **Słowniki:** PTPN.

Mycielski* Stanisław (1823-1872) ziemianin. **AW:** 5454. **Słowniki:** PTPN.

Mycielski* Stanisław (1891-1965) ziemianin. **Przyczynki:** S. Leitgeber: S.M. z Kobylepole. *GWyb.* (P.) 2000 nr 262 s. 10.

Mycielski* Stanisław (1897-1977) dowódca Legii Ochotniczej Wrzesińskiej, dyplomata, społecznik. **Słowniki:** Anders; Wrzesiński SB. **Przyczynki:** L. Kostrzewski: Legia Ochotnicza Wrzesińska 1920. Września 1994, s. 7, 34, 47. – T. Lenczewski: Genealogie rodzin utytułowanych w Polsce. T. 1. Wwa 1995-1996, s. 143.

Mycielski* Stefan (1863-1913) ziemianin. **AW:** 5456. **Słowniki:** PTPN; Wolszt. SB. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo III s. 477-9.

Mycielski* Teodor (1804-1874) ziemianin, wł. Chocieszewic, polityk, powstaniec 1830. **AW:** 5457. **Słowniki:** PSB; PTPN; Bielecki Słownik. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo III s. 472-7, 479.

Mycielski* Wojciech (1892-1940) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** Gniezno i ziemia gnieźnieńska. Walka o wolność narodową i społeczną 1918-1945. Gniezno 1978 s. 157-88.

Mycielski* Zygmunt (1851-1892) ziemianin. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo III s. 477.

Myller Franciszek (1854-?) nauczyciel. **Słowniki:** PTPN.

Mymer* Franciszek (XVI w.) pisarz miejski w Kościanie, leksykograf. **Słowniki:** Nowy Korbut.
Przyczynki: M. Dłuska: Studia z historii i teorii wersyfikacji polskiej. T. 1. Kr. 1948. -

Mysłowski* Adam Andrzej (zm. 1912) lekarz. **Słowniki:** SLeK. IV.

Mystkowski* Kazimierz (1871-?) poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Myszkowiak* Marian (1888-1942) ks. **Słowniki:** Martyrol.; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Myszkowski* Andrzej (zm. 1566) kan. gnieźn. działacz reformacyjny. **AW:** 5470. **Słowniki:** PSB.
Przyczynki: H. Barycz: z dziejów polskich wędrówek naukowych za granicę. Wr. 1969. – A. Sucheni-Grabowska: Monarchia dwu ostatnich Jagiellonów a ruch egzekucyjny. Cz. 1. Wr. 1974.

Myszkowski* Maksymilian (1909-1980) fotografik poznański. **Biografie:** M. Myszkowski: Życiorys. [W:] Fotografia artystyczna na Ziemiach Zachodnich i Północnych w latach 1945-1986. Materiały z II Sympozjum w Szczecinie w dniach 14-16 listopada 1986 r. Oprac. redakcyjne K. Łyczywek. [Szczecin 1987], s. 24-5. **Przyczynki:** I. Płazewski: Spojrzenie w przeszłość polskiej fotografii. Wwa 1982, s. 391. – A. Kochanowski: Słowo o człowieku w czarnym berecie. [W:] Fotografia artystyczna na Ziemiach Zachodnich i Północnych w latach 1945-1986. Materiały z II Sympozjum w Szczecinie w dniach 14-16 listopada 1986 r. Oprac. redakcyjne K. Łyczywek. [Szczecin 1987], s. 20-3.11

Myszkowski* Piotr (ok. 1510-1591) kan. gnieźn., prepozyt pozn., bp płocki, krak. **AW:** 5473. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Przyczynki:** W. Urban: Chłopi wobec reformacji w Małopolsce w drugiej połowie XVI w. Kr. 1959. – Materiały do dziejów reformacji w Krakowie. Wr. 1962. – A. Tomczak: Walenty Dembiński. Toruń 1963. – S. Płaza: Próby reform ustrojowych w czasie pierwszego bezkrólewia. Kr. 1969. – A. Sucheni-Grabowska: Monarchia dwu ostatnich Jagiellonów a ruch egzekucyjny. Cz. 1. Wr. 1974.

Myszkowski* Stanisław (zm. 1543) kaszt. i star. międzyrzecki. **AW:** 5475. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy.

Myśliński* Wacław (1890-1943) powstaniec wlkp., prezes Zarządu Tow. Uczestników Powstania w Jarocinie. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.

Mzyk* Ludwik (1905-1940) bł., werbista, rektor nowicjatu w Chłudowie. **Biografie:** J. Arlik: Sługa Boży O. L.M. – cichy świadek Chrystusa. [W:] Zgromadzenie Słowa Bożego. Pieniężno – Nysa 1994 s. 10-4. – Męczennicy za wiarę 1939-1945. Praca zbiorowa pod red. W.M. Moroza. Wwa 1996 s. 466-71. – B. Bocheński: Błogosławiony ojciec L.M. Włocławek 2001, 35 s.

Naatz* Józef Aleksander (1880-1939) aptekarz. **Słowniki:** PTPN.

Nabzdyk* Stanisław (1870-1967) działacz ludowy, powstaniec wlkp. **Słowniki:** Anders; Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989.

Naciewiczówna* Marianna Aniela zamężna Bogusławska (1801-1854) aktorka. **Słowniki:** PSB.

Nachbar* Józef (XIX w.) nauczyciel, kompozytor. **Słowniki:** SMP.

Nader* Mikołaj (1875-1964) działacz polit. i społ. **Słowniki:** PSB; WSB; Kto był kim. **Przyczynki:** R. Wapiński: Działalność Narodowej Partii Robotniczej na terenie województwa pomorskiego w latach 1920-1930. Gdańsk 1962. – L. Hass: Organizacje zawodowe w Polsce 1918-1939. Wwa 1963. – T. Monasterska: Narodowy Związek Robotniczy 1905-1920. Wwa 1973. – J. Holzer: Mozaika polityczna Drugiej Rzeczypospolitej. Wwa 1974. – C. Demel: Wychodźstwo westfalsko-nadreńskie wobec Wielkopolski w okresie rządów Komisariatu NRL (listopad 1918 – czerwiec 1919). *PZach.* 1974 z. 2 s. 186-207. – B. Krzywobłocka: Chadecja 1918-1937. Wwa 1974.

Nadobnik* Kazimierz (1913-1981) ekonomista, działacz ruchu ludowego. **Słowniki:** Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989.

Nadobnik* Marcin (1883-1953) statystyk, prof. UP. **AW:** 5484. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** M. N. (nekrolog). *Kron. UP* 1945-1954/55 s. 202-3. – S. Waszak: M. N. *Spraw. PTPN* 19: 1955 nr 1 s. 169-70. – Przybecki s. 99-100. – Byli wśród nas (AE) s. 113-9. **Przyczynki:** Z. Zakrzewski: Studia ekonomiczne na Uniwersytecie Poznańskim w l. 1919-1951. *Ruch PES* 1970 nr 2 s. 26, 28, 33. – Dzieje Uniwersytetu im. A. Mickiewicza 1919-1969. P. 1972. – Nauka w Wlkp. – AM w P. 1926-1976. Wwa-P. 1976.

=Nadolski* Zbigniew (+) dr hab. med. **Przyczynki:** A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego [za rok 1972] (dokończenie). Nagrody naukowe. *KMP* 1973 nr 4. – T. Orlik: Nagrody Województwa Poznańskiego za rok 1977. (Część trzecia). Zespołowa Nagroda Naukowa. *KMP* 1979 nr 4.

Nadrajkowski* Alojzy (1913-1991) kpt. AK. **Słowniki:** Inowr. SB IV. **Biografie:** H. Łada: Wybitniejsi działacze organizacji rolniczych na Kujawach 1864-1939. Inowr. 1984 s. 148. **Przyczynki:** H. Lewicki: Przed „superrometami” były „cyngle” i „balomówki”. *Nowiny Inowrocławskie* z 15 i 24 V 1985. – E. Mikołajczak: Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” w Inowrocławiu. Inowr. 1992 s. 57, 66. – Z. Ligęza: Lubartowskie drogi Armii Krajowej. Lublin 1998.

Naganowski* Edmund (1853-1915) powieściopisarz, publicysta, anglofil. **AW:** 5485. **Słowniki:** PSB; SPKP. **Biografie:** Poznań literacki. Praca zbiorowa pod red. J. Mańkowskiego. P. 1964 s. 102-5. – A. Grześkowiak: N. E. [W:] Zeszyt regionalny miasta Gostynia. Gostyń 1978 s. 39-40. – S. Sroka: E.N. – powieściopisarz, publicysta, anglofil. [W:] Sławni Gostynianie. Kalendarz 1985. Gostyń 1984 s. 20-1, il. – R. Furmańczak: E.N. (1853-1915) – postać zza miedzy. Dziennikarza z Tworzymirek żywot całkiem niepospolicie. *Gaz. Gost.* 1994 nr 21 s. 35. **Przyczynki:** B. Krzemiński: E. N., ambasador Polski niewolnej. *Myśl Polska* 1954 nr 21. – J. Dąbrowski: Polacy w Anglii i o Anglii. Kr. 1962. – S. Helsztyński: Dobranoc, miły książę. Wwa 1971 s. 81-92. – C. Lechicki: z dziejów prasy galicyjskiej na przełomie dwóch wieków. *Studia Historyczne* 1971 z. 2 s. 181. – F. Glura: E. N.; Władysław Kołomłocki a początki harcerstwa polskiego. w 70 rocznicę powstania harcerstwa na ziemi gostyńskiej. Gostyń 1984 s. 1-2. – H. Gościański: Zanim zapłonęło pierwsze harcerskie ognisko. *LİK* 1984 nr 10 s. 18-9, il. – F. Glura: E.N. i Władysław Kołomłocki. *PLudu* 1989 z. 2 s. 29-32. – J. Korczak: Ostatni, co poloneza wodził. [W:] Tenże: Pamięć ci wszystko wybaczy. P. 2001 s. 75-85 [wspomn.].

Naganowski* Egon (1913-2000) pisarz, tłumacz. **Słowniki:** Polscy pisarze. **Bibliografie:** U. Bzdawka, A. Dudziak: E.N. Poradnik bibliograficzny. P. 1993, 32 s. **Źródła:** E. N.: Młodzieńczy eros i inne wspomnienia z dawnych lat. P. [1992] 126 s. **Biografie:** EOP: Zmarł E.N. *Gaz. Wyb.* 2000 nr 19 dod. *Gazeta Wielkopolska* s. 7. – E.N. *Tyg. Powsz.* 2000 nr 8 s. 12. – J. Korczak: Ostatni, co tak poloneza wodził. *Tyg. Powsz.* 2000 nr 17 s. 18. – Spraw. Zarządu PTPN 1999-2001 s. 25. – B. Kornatowska: E.N. Fakty biograficzne. *PZach.* 57: 2001 nr 1 s. 243-51. **Przyczynki:** T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego w dziedzinie upowszechniania kultury za rok 1971. Nagrody indywidualne. *KMP* 1972 nr 4. – Nauka w Wlkp. s. 595, 599, 600, 601. – S. Sterna-Wachowiak: E.N. ur. 1913, pisarz. Strażnik *Księgi z Kells*. [W:] *Poznaniacy II*. Red. T. Dostatni [et al.]. P. 1997 s. 278-84. – Verleihung des Übersetzer- und Förderpreises der Robert Bosch Stiftung an Dr. E.N. und Anna Wziętek am 5. Juni 1998 im neuen Schloss in Stuttgart. Darmstadt 1998, 38 s. – T.I. Czernecka-Gieldzik: Naganowski i Szczypiorski na spotkaniach w Niemczech. Nagrody, anegdoty, referaty. *Dekada Literacka* 1998 nr 8/9 s. 22-3. – E. N.: Wydobyc z tła... Rozm. przepr. R. Grzela. *Literatura*. 1998 nr 1 s. 4-6. – J. Korczak: Ostatni, co poloneza wodził. [W:] *Tenże: Pamięć ci wszystko wybaczy*. P. 2001 s. 109-15.

Naganowski* Walerian (ok. 1810-1900) nauczyciel, księgarz. **Słowniki:** PTPN.

=Naglak* Henryk (+) malarz, rysownik. **Biografie:** H. N.: rysunek, malarstwo. Red. i oprac. H. Gościński. Gostyń 1986, 8 s., il. – L. Jankowski: Galeria gostyńskich twórców. H. N. *Gaz. Gost.* 1991 nr 4 s. 22, il. **Przyczynki:** Sztuka i natura. Artystyczny ruch plastyczny rejonu gostyńskiego. Red. A. Czabajski [i in.]. Gostyń [1996]. – Szkice gostyńskie. Gostyń 1996 s. 79-88 [kolorowe reprodukcje rycin H. N.].

Nagłowski* Antoni Felicjan (1742-1809) poeta, tłumacz. **Słowniki:** PSB; WSB; Nowy Korbut. **Biografie:** E. Aleksandrowska: Materiały do życia i twórczości A.F. N. w tym wykaz utworów N. w „Zabawach Przyjemnych i Pożytecznych”. [W:] *Miscellanea z doby Oświecenia*. Red. Z. Goliński. Wr. 1960. – Z. Wojtczak: F. A. N. *PLudu* 1989 z. 3 s. 8-9. **Przyczynki:** J. Kott: Trembeciana. *PLit.* 1950 zz. 3/4 s. 921. – E. Aleksandrowska: Zabawy Przyjemne i Pożyteczne. Monografia bibliograficzna. Wr. 1959.

Najda* Ludwik (1881-1975) powstaniec wlkp., działacz społeczny w Lesznie. **Słowniki:** Anders.

Najdek* Władysław (1910- po 1965) rolnik, działacz ruchu ludowego. **Słowniki:** Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989.

Najder* Franciszek (+) instruktor samochodowy, żołnierz WP. **Źródła:** F. Najder: Dywersja. *Nurt* 1970 nr 1 s. 14-15 [wspomnienia z okresu II wojny światowej].

Najgrakowski* Stefan (1897-1946) architekt, malarz, grafik. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** J. Malinowski: Tendencje ekspresjonistyczne w grafice polskiej. *Sztuka* 1976 nr 5. – J. Malinowski: Sztuka i nowa wspólnota. Zrzeszenie artystów „Bunt” 1917-1922. Wr. 1991 s. 32, 65, 98, 108.

=Nalipiński* Zenon (+). **Przyczynki:** A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego w dziedzinie upowszechniania kultury za rok 1963. Nagrody indywidualne. *KMP* 1965 nr 2.

Natęcze* – ród wielkopolski. **Biografie:** J. Pakulski: N. wielkopolscy w średniowieczu. Genealogia, uposażenie i rola polityczna w XII-XIV w. Wwa [i in.] 1982. **Przyczynki:** K. Wierski: Próba usytuowania grodu N. w Chomiąży Szlacheckiej na Pałukach. *Mater. Dziej. Kult. Bydg.* Z. 5 (2000) s. 175-80. – J. Karczewska: Własność szlachecka na pograniczu wielkopolsko-kujawskim w pierwszej połowie XV wieku. Kr. 2010, s. 221-32.

Namysł* Jan (1882-1942) powstaniec wlkp., ppłk WP, kierownik sieci ZWZ w Poznańskim. **Słowniki:** SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1. **Przyczynki:** M. Woźniak: Rozbicie Komendy ZWZ w Poznaniu. *Więź* 1970 nr 11. – B. Polak: Front południowo-zachodni. Grupa „Leszno” powstania wielkopolskiego 1919 r. Kościan 1971.

Namysł* Joachim (1884-1957) kurator Okr. Szkol. Pozn. **Słowniki:** PSB; AMM.

Namysł* Stanisław (1884-?) ks. **Słowniki:** PTPN.

Namysłowski* Bolesław Bronisław Jan (1882-1929) botanik, prof. UP. **AW:** 5492. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Sł. historyków; SBP. **Biografie:** K. Stecki: B. N. (1882-1929). [W:] *Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969*. P. 1970 s. 325-6. **Przyczynki:** Wykaz stopni i tytułów naukowych nadanych w dziedzinie leśnictwa i drzewnictwa polskiego w latach 1918-1964. Wwa 1966 s. 30, 32. – *Dzieje Uniwersytetu im. A. Mickiewicza 1919-1969*. P. 1972 s. 75-6, 92-3, 112, 114, 154, 167, 262, 301. – *Nauka w Wlkp.* s. 659, 663, 749, 752-3, 1050, 1055.

Namysłowski* Leszek Namysław (1915-19) lekarz, uczestnik wojny 1939, lekarz oddziałów AK. **Słowniki:** AMM. **Przyczynki:** *Kron. UP* 1945/55. – *Rocznik Lekarski* 1948.

Namysłowski* Władysław Józef (1887-1958) inż. mechanik, technolog i pionier postępu technicznego w przemyśle wapienniczym. **Słowniki:** SBTech. IV/V.

Napiecek* Leon (1899-1975) powstaniec wlkp., ppor. WP, członek AK. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 2.

Naramowski* Adam (XVII w.) star. kościański, ujski. **Słowniki:** Chłapowski.

Naramowski* Jerzy (XVII w.) opat cystersów w Koronowie. **AW:** 5501. **Źródła:** Rota s. 406-10, 429.

Naramowski* Mieczysław (1889-1954) chorąży Legionów Polskich, ppłk WP, lekarz 7 Szpitala Okręgowego w P. **Słowniki:** W.K. Cygan: Oficerowie Legionów Polskich 1914-1917. Słownik biograficzny. T. 3. Wwa 2006. **Przyczynki:** J. Konefał: Legiony Polskie w Lubelskiem 1914-1918. Lublin 1999.

Napiecek* Leon (1899-1975) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

Napieralski* Adam (1861-1928) działacz polit., publicysta, pisarz, księgarz, wydawca. **Słowniki:** PSB; EWoK; SPKP; WSB. **Biografie:** M. Czapliński: A. N. 1881-1929. Biografia polityczna. Wr. 1974. R: A. Brożek, *Sobótka* 30: 1975 nr 1 s. 90-4; P. Dobrowolski, *Zaranie Śląskie* 38: 1975 z. 3 s. 409-12; W. Jakóbczyk, *RH* 42: 1976 s. 231-3; J. Ratajewski, *=Roczniki Hist. Czasopiśmiennictwa Polskiego* 15: 1976 z. 1 s. 123-32. – W. Zuchniewicz: Sylwetki pionierów dziennikarstwa. A. N. (1861-1928) – „król” prasy śląskiej. *Prasa Polska* 32: 1978 nr 12 s. 18.

Przyczynki: Oblicze Ziemi Odzyskanych. Dolny Śląsk. T. 2. Wr. 1948. – Dziewięć wieków Bytomia. Stalinogród 1956 s. 341-75. – M. Orzechowski: Uгода między W. Korfantym i A. N. *Zaranie Śląskie* 22: 1959 z. 3 s. 12-24 [z roku 1910]. – F. Figowa: N. i Korfanty wobec Niemiec i sprawy polskiej w początkach pierwszej wojny światowej. *Zaranie Śląskie* 23: 1960 z. 2 s. 194-210. – E. Wichura-Zajdel: „Górnoślązak” we wspomnieniach Tomasa Kowalczyka. *Zaranie Śląskie* 1963 z. 2 s. 278-80. – F. Figowa: z działalności prasowej A. N. poza Górnym Śląskiem. *Kwartalnik Opolski* 1966 nr 2 s. 13-30, sum. – H. Przybylski: Działalność prasowo-wydawnicza Wojciecha Korfanteo w latach 1900-1939. *Roczniki Historii Czasopiśmiennictwa* 1967 z. 2 s. 165, 167-8. – J. Marczewski: Narodowa Demokracja w Poznańskim 1900-1914. *Wwa* 1967 s. 126, 233, 252, 254, 259, 273-4, 286, 289, 291, 295, 297, 329, 337, 342, 344-6, 362, 386, 406. – M. Pater: Ruch polski na Górnym Śląsku w latach 1879-1893. Wr. 1969. – M. Pater: Centrum a ruch polski (1879-1893). Katowice 1971. – W. Wrześniński: Polski ruch narodowy w Niemczech 1922-1939. P. 1970. – M. Orzechowski: Wojciech Korfanty. Wr. 1975.

Napieralski* Stefan (1896-1960) oficer WP. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** J. Iżycki, A. Wiśniewski: Poznańskie dzieci. *WTK* 1958 nr 47 s. 9. – T. Jankowski: o ruchu oporu w Wielkopolsce. Białej płamy nie było. *Za i Przeciw* 1966 nr 9 s. 11; nr 10 s. 11. – Serwański s. 330, 332.

=Napierała* Antoni (1809-1965) muzyk, działacz związkowy, regionalista. **Słowniki:** Słow. region. kościań. **Artykuły:** J. Zielonka: Rozmowy z duchami przodków. *Wiadomości Kościańskie* 1993 listopad s. 11. – K. Winowicz: Słownik muzyków kościańskich. *Wiadomości Kościańskie* 1994 luty s. 34. **Przyczynki:** Fabryka i ludzie. Cukrownia „Kościan” w Kościanie 1881-1993. Oprac. zbior. pod red. J. Zielonki. Kościan 1994.

Napierała* Franciszek (1878-1942) ks. **Słowniki:** PTPN.

=Napierała* Józef (+) drukarz. **Przyczynki:** (bb): 60 lat pracy J. N. *Ziemia Kaliska* 1982 nr 33 s. . 2, il. – (bs) [B. Szal]: Nestor kaliskich drukarzy. *Ziemia Kaliska* 1984 nr 22 s. 5, il.

Napierała* Roman (1876-1941) aptekarz w Grodzisku Wlkp., działacz społ., powstaniec wlkp. **Słowniki:** PTPN; J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997.

Napierała* Stanisław (1902-1945) powstaniec wlkp., działacz niepodległ. **Biografie:** R. Wetniak, A. Ziółkowska: Wielkopolska walcząca. Konspiratorzy w obozie hitlerowskim w Żabikowie. Luboń 2010, s. 50.

Napierała* Stanisław (1906-1974) ks. **Biografie:** E. Mikołajczak: Wspomnienie pośmiertne o śp. ks. prob. S. N. (1906-1974). *WAG* 29: 1974 nr 7-9 s. 199-200.

Napoleon* Bonaparte (1769-1821) ces. Francuzów – w Wielkopolsce. **Przyczynki:** W. Karolczak: Pobyt Napoleona w Poznaniu wiosną 1812 roku w świetle zapomnianych pamiętników. *KMP* 1997 nr 3 s. 143-8. – P. Drzymała: Wizyty cesarza N. w P. *Iks* 2006 nr 9 s. 3-4. – J. Sobczak: Jeszcze słów kilka o „Szlaku Napoleona w Wielkopolsce”. *PW* 2006 nr s. s. 81-5. – A. Wojtkowski: N. w P. P. 2006, 43 s. [fragment studium z r. 1927 opublikowanego w *KMP*].

- Napruszewska* Zofia w zakonie Jolanta (zm. 1699) druga ksieni klarysek w Śremie. **Słowniki:** Borkowska i s. 133.
- Napruszewski* Aleksander (XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 373.
- Napruszewski* Franciszek (XVIII w.) pisarz grodzki gnieźn., komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 373.
- Narajewski* Adam (1893-?) ziemianin, star. pozn. **Słowniki:** PTPN.
- Naramowska* Katarzyna (XVI w.) przeorysza dominikanek w P. **Słowniki:** Borkowska i s. 109.
- Naramowski* Adam Aleksander (1661- zm. ok. 1723) kaszt. śremski, star. kościański, ujski, pilski. **AW:** 5498. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Źródła:** K. Sarnecki: Pamiętnik z czasów Jana Sobieskiego. Wr. 1958.
- Naramowski* Ignacy (XVIII w.) cześnikowicz wschowski, komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 373.
- Naramowski* Jerzy (XVII w.) opat koronowski. **AW:** 5501. **Źródła:** Rota s. 406-10.
- Naramowski* Łukasz (XVII/XVIII w.) cześnik wschowski. **Bibliografie:** A. Wrzosek: Bibliografia antropologii polskiej do roku 1955 włącznie. Wr. 1959. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 374.
- Naramowski* Mikołaj (1669-1738) ks., jezuita, regens konwiktu w Kaliszu. **Słowniki:** EWoJ.
- Naramowski* Walerian (XVIII w) burgrabia i podwojewodzi pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 374.
- Naramowski*-Zyt Jerzy (zm. 1494/5) burmistrz pozn. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** Nowacki. – A. Gąsiorowski: Dysponenci władzy w późnośredniowiecznym Poznaniu. *PH* 56: 1975 s. 31-2. – A. Gąsiorowski: Walki o władzę w Poznaniu u schyłku wieków średnich. *KH* 82: 1975 s. 260 i n.
- Naramowski*-Zyt Mikołaj (zm. 1504) mieszczanin pozn., dworzanin królewski. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** D. Piwowarczyk: M. N. – mieszczanin rycerzem. [W tegoż:] Poczest rycerzy polskich XIV i XV wieku. Wwa 2004 s. 279-91. **Przyczynki:** Nowacki II s. 768.
- Narbuth* Bazyli (1662-1722) ks., jezuita. **AW:** 5504. **Słowniki:** Hagiografia polska II s. 687; EWoJ.
- Narkiewicz* Zofia (1918-1981) bibliotekarka, działaczka społ. **Słowniki:** SBW. **Biografie:** M. Bochan: Z. N. (15. 12. 1918 – 7. 09. 1981). Wspomnienie. *Poradnik Bibliotekarza*. 1981 nr 11/12. – A. Milczyński: Niezapomniani pilanie. Z. N. *Rausz Pilski* 1996 nr 12.
- Naropiński* Feliks (zm. 1541) kanclerz bp. kujawskiego i abp. gnieźn. Macieja Drzewickiego, dziekan kujawski. **AW:** 5505. **Słowniki:** PSB; Gąsiorowski Notariusze. **Przyczynki:** Ł. Górnicki: Pisma. T. 1. Wwa 1961 s. 248. – Księga dochodów beneficjów diecezji krakowskiej z r. 1529. Wr. 1968. – A. Wyczański: Między kulturą a polityką. Wwa 1990 s. 259.

Naropiński* Jan (ok. 1467-1543) pisarz, kustosz kujawski, prepozyt gnieźn. **AW:** 5506. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** I. Sułkowska-Kurasiowa: Polska kancelaria królewska w l. 1447-1506. Wr. 1967 s. 144.

Nasierowski* Stanisław (1804-?) prawnik, emigrant. **AW:** 5510. **Słowniki:** Gerber Studenci s. 155.

Nasierowski* Walenty Maciej (1808-1888) oficer armii Królestwa Polskiego, powstaniec listopadowy, emigrant we Francji, działacz demokratyczny Wielkiej Emigracji. **AW:** 5511. **Słowniki:** PSB; WSB; Wolnomularze; Bielecki Słownik. **Przyczynki:** T. Łepkowski: Warszawa w powstaniu listopadowym. Wwa 1957. – J. Bartkowski: Wspomnienia. Kr. 1966. – S. Kalembka: Towarzystwo Demokratyczne Polskie w latach 1832-1846. Toruń 1966. – H. Golejewski: Pamiętnik. Kr. 1971. – Z. Boras, L. Trzeciakowski: w starym Poznaniu. P. 1974.

Nasierowski* Wincenty (1808-1888) prawnik, belwederczyk. **Słowniki:** Gerber Studenci s. 155.

Nassalski* Czesław (1903-1991) docent kolejnictwa PP. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1990-1992 s. 19.

Nassalski* Marian (1860-1942) ks., bp włocławski. **Biografie:** W. Karasiński: Życie i działalność ks. M. N. *Studia Włocławskie* T. 2 (1999) s. 342-52. **Przyczynki:** W. Karasiński: Studium homiletyczne dorobku kaznodziejskiego ks. M. N. (1860-1942). Wwa 1997. R: W. Pazera, [W:] Zesz. Naukowe. Wydz. Adm.-Praw AP w Częst. Z. 1. Częstochowa 2002 s. 219-24.

Natalis* Wacław (XVIII w.) prezydent M.P. **Przyczynki:** J. P. Zieliński: Mowa żałobna na pogrzebie W. N., prezydenta miasta Poznania. *KMP* 1999 nr 1 s. 125-29.

Naumann* Eugen (1803-1880) pruski nadburmistrz P. **AW:** 5516. **Słowniki:** WSB; AMM. **Biografie:** J. Scholz: Landrat E.N. Das Lebensbild eines deutschen Volkstumsführers. *Jb. Weichsel-Warthe* 2: 1956 s. 79-84, fot. – F. Weigelt: Eugen Naumann 1874-1939. Ein Nationalitätenpolitiker von europ. Rang. [W:] Von unserer Art. Wuppertal 1963 s. 103-11. **Przyczynki:** Motty i s. 40, 49-50, 518, 637. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848. Wwa 1960 s. 241. – F. Brosowski: Die „Eugen-Naumann-Schule“ in Bergen. *Jb. Weichsel-Warthe* 11: 1965 s. 58-61. – F. Brosowski: E.N. Ehrung in Bergen. *Jb. Weichsel-Warthe* 15: 1969 s. 95-7, il. – B. Grześ, A. Kramski: Niemcy w Poznańskim wobec polityki germanizacyjnej 1815-1920. P. 1976.

Naumann* Eugen (1874-1939) landrat w Żninie, poseł na Sejm II RP. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 83-5, fot.; Kto był kim; Wrzesiński SB. **Biografie:** J. Scholz: Landrat E.N. Das Lebensbild e. dt. Volkstumsführers. *Jb. Weichsel-Warthe* 2: 1956 s. 79-82, il. – H. P. Naumann: Lebensabriss von Landrat E.N. [W:] Festschrift zum 700-jährigen Bestehen der Stadt Exin. Bergen 1962 s. 120-4. **Przyczynki:** I. Ihnatowicz: Vademecum do badań nad historią XIX i XX wieku. Wwa 1971. – M. Zybura: Niemcy w Polsce. Wr. 2001.

Naunin* Otto (XX w.) pastor w Ostrowie 1908-1920. **Przyczynki:** Rogall: Geistlichkeit s. 268.

Nawojka* (Bnińska, wojewodzina pozn.?, XV w.). **Słowniki:** EWOK.

=Nawroczy* – rodzina z Gostynia. **Przyczynki:** R. Nawrocki: Sagi rodzin gostyńskich. Dzieje rodziny N. z Gostynia. (I-IX). *Gaz. Gost.* 1994 nr 9-10 s. 38; nr 11 s. 42; nr 12 s. 38; nr 14-6 s. 34; nr 17-8 s. 30.

=Nawrocki* Józef (XX w.) kierownik szkoły w P. 1945-8. **Przyczynki:** J. N.: Wspomnienia kierownika pierwszej szkoły w wyzwolonym Poznaniu (1945-1948). *KMP* 1984 nr 1/2 s. 97-101, il.

Nawrocki* Lucjan (1903-1977) księgarz. **Słowniki:** SPKP Supl. [I]. **Bibliografie:** B. Żynda: Bibliografia wydawnictw Księgarni św. Wojciecha 1895-1969. P. 1970 s. 34, 61, 63, 67.

Nawrocki* Seweryn (1827-1900) ks., działacz niepodl. **AW:** 5522. **Słowniki:** AMM.

Nawrocki* Stanisław (1889-1970) burmistrz Wrześni, powstaniec wlkp. **Słowniki:** Wrzesiński SB.

Nawrocki* Stanisław (1925-2000) historyk, archiwista, prof. UAM. **Słowniki:** Słownik biograficzny archiwistów polskich. T. 2. Wwa 2002. **Bibliografie:** Bibliografia prac prof. dr. habil. S. N. za lata 1955-1995. [W:] S. N.: Archiwistyka i regionalizm. P. 1995 s. 11-34. **Źródła:** Boniecki Fotografie. **Biografie:** S. Kłys [i in.]: Przedmowa [W:] S. N. Archiwistyka i regionalistyka. P. 1995 s. 5-9. – S. Kłys: Prof. S. N. (1925-2000). *PRAH R.* 6/7 (1999/2000) s. 277-80, bibliogr. [nekr.] – *Gaz. Wyb.* 2000 nr 273 s. 27 [nekr.]. – *Spraw. Zarządu PTPN 1999-2001* s. 29. – K. Pawlak: S. N. (2 XI 1925 – 21 XI 2000). *RKal.* 2001 s. 287-9. – S. Sierpowski: Wspomnienie o Profesorze S. N. (1925-2000). *Życie Uniwersyteckie* (Poznań) 2001 nr 1 s. 11-2, il. – J. Wiśniewski: Prof. dr hab. S. N. (1925-2000). *Archiwista Polski* 2001 nr 1 s. 95-6. – S. Sierpowski: S. N. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 659-68. **Przyczynki:** D. Matelski: Profesor S. N. – archiwista, historyk i dydaktyk – w siedemdziesiątą rocznicę urodzin. *Archiwista Polski* 1996 nr 1 s. 66-70. – J. Miedzianowska: Oddział Wojewódzki SAP w Poznaniu w latach 1996 nr 1 s. 66-70. – J. Miedzianowska: Oddział Wojewódzki SAP w Poznaniu w latach 1965-1995. *Archiwista Polski* 1996 nr 1 s. 31-6.

Nawrocki* Stefan (1896-1981) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW ze Żnina.

Nawrocki* Telesfor (1871-1919) ks. **AW:** 5523. **Słowniki:** PTPN; AMM; Anders. **Biografie:** SJ: Ksiądz T. N. *Pan. Leszcz.* 2000 nr 44 s. 23. **Przyczynki:** M. Ryba: Działalność społeczno-kulturalna ks. T. N. (1871-1919) w Krzywiniu. [W:] z przeszłości ziemi krzywińskiej. Red. P. Buksalewicz. *Krzywiń* 2000 s. 5-28.

Nawrocki* Wacław (1902-1961) archiwista, bibliotekarz, regionalista, działacz kulturalny. **Słowniki:** SBL; Słownik biograficzny archiwistów polskich. T. 1. Wwa [i in.] 1988; Słow. region. kościoła. **Biografie:** P. Bańkowski: W.N. (1902-1961). *Archeion* 1962 s. 349; W.N. [W:] z pamięcią o nich. Sylwetki bibliotekarzy. Red. E. Giera. Leszno 1986 s. 21-2. **Przyczynki:** S. Chmielowski: Muzeum w Lesznie. *RLeszcz.* 1979 s. 311-2, 321.

Nawrocki* Walery (1846-1922) ks., działacz patriot. **AW:** 5524. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Nawrocki* Władysław (1891-1940) powstaniec wlkp., kpt. WP, wykładowca w Korpusie Kadetów w Rawiczu. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 2.

Nawroczyński* Bogdan (1882-1974) pedagog, działacz niepodl., prof. UP i UW. **Słowniki:** PSB; PTPN; W. Okoń: Słownik pedagogiczny. Wwa 1972. **Źródła:** B. N. i Peter Petersen. Wymiana listów w sprawie nieudanego projektu. Wyd. H. Retter. *Kwart. Pedag* 1993 nr 4 s. 3-17, sum. [dot. tzw. Planu Jenajskiego]. **Konferencje:** S. Kaczor: Sesja naukowa poświęcona pedagogice i Osobie Profesora B. N. *Eduk. Doros. (Radom)* 1994 nr 6 s. 88-90. **Biografie:** W. Osińska: B. N. (1882-1974). *Kronika Warszawy* 6: 1975 nr 1 s. 141-4. – J. Sosnowski: B. N. – klasyk pedagogiki polskiej. *Tyg. Powsz.* 29: 1975 nr 11 s. 4. – J. Zieliński: Do życiorysu B. N. *Tyg. Powsz.* 29: 1975 nr 14 s. 6. – J. Koziołek: B. N. (1882-1974). *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 21: 1978 nr 3 s. 361-70 [zawiera też bibliogr. prac B. N.]. – B. N. Uczony, humanista, wychowawca. Wwa 1996. R: J. Kozak, *Test* 1997 nr 1 s. 120-4. **Przyczynki:** S. Dobrowolski: Życie i dorobek naukowy B. N. *Kwartalnik Pedagogiczny* 7: 1962 nr 3 s. 3-12. – I. Wojnar: Jubileusz profesora Doktora B. N. *Kwartalnik Pedagogiczny* 7: 1962 nr 3 s. 13-9. – R. Wroczyński: Jubileusz 80-lecia prof. dra B. N. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 5: 1962 nr 3 s. 519-20. – S. Kozicki: Historia Ligi Narodowej (okres 1887-1907). Londyn 1964. – T. Szczehura: Skład osobowy kierownictwa tajnej oświaty w czasie okupacji hitlerowskiej. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 1975 z. 4 s. 556. – J. Hellwig: Działalność naukowa B. N. w tzw. okresie poznańskim (1925-1926). [W:] w klimacie śląskiej humanistyki. Red. J. Kwiatek [i in.]. Opole 2001 s. 117-21.

Nawrowski* Ewaryst (1875-1948) ks., poeta, społecznik. **Słowniki:** PSB; PTPN; Teolodzy; AMM. **Biografie:** Śp. Ks. E.N. *MK* 1949 s. 220-1. – F. German: Ks. E.N. 1875-1948. *Za i Przeciw* 1977 nr 1. **Przyczynki:** S. Czernik: Okolica Poetów. P. 1961. – Klanowski. – P. Hertz: Zbiór poetów polskich XIX w. Księgi 4, 6-7. Wwa 1965-75.

Nawrowski* Mieczysław Antoni (1886-1941) architekt, wiceprezydent B. **Słowniki:** BSB I; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** W. Jastrzębski: Terror i zbrodnia. Wwa 1974 s. 71, 205. – E. Serwański: Dywersja niemiecka i zbrodnie hitlerowskie w Bydgoszczy na tle wydarzeń w dniu 3 IX 1939. P. 1981 s. 259-62. – T. Jaszowski: Gestapo w walce z ruchem oporu nad Wisłą i Brdą. B. 1985 s. 82-3, 87, 89.

Nehrebecki* – ziemiańska rodzina w Wielkopolsce. **Przyczynki:** Deutsches Familienarchiv. Bd. 33. Neustadt an der Aisch 1967 s. 229-31, 235, 249.

Nehring* Erich (1877-1947) prezydent ewangelickiego konsystorza poznańskiego. **Słowniki:** Balde. **Biografie:** J. Steffani: Der letzte Posener Konsistorialpräsident E.N. 1877-1847. [W:] Gestalten und Wege der Kirche im Osten. Festgabe für Arthur Rhode zum 90. Geburtstag am 13. Dezember 1958. Hrsg. von H. Kruska. Ulm 1958 s. 203-18. – G. Schammert: E.N. (1877-1947), Oberkonsistorialrat. *Der Kulturwart* 36: 1988 nr 170 s. 23-6. **Przyczynki:** A. Rhode: Geschichte der evangelischen Kirche im Posener Lande. Würzburg 1956 s. 206, 238. – O. Kiec: Die evangelischen Kirchen in der Wojewodschaft Posen (Poznań) 1918-1939. Wiesbaden 1998 s. 321.

Nehring* Maciej (1901-1977) malarz, grafik, pedagog. **Słowniki:** SGraf. **Bibliografie:** Z. Klemensiewicz: Bibliografia ekslibrisu polskiego. Wr. 1952. **Przyczynki:** Almanach exlibrisu polskiego. Opr. J. Kram. Kr. 1948. – Exlibrisy z widokami Wielkopolski. Poznań 1961. Katalog. – T. Dobrowolski: Nowoczesne malarstwo polskie. T. III. Wr. [i in.] 1964. – K. Piwocki: Historia Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie 1904-1964. Wr. [i in.] 1965. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt

polski (do 1945 roku). Wr. [i in.] 1971 s. 223, 432. – H. Majkowski: o sztuce plastycznej w Poznaniu w czasach poprzedzających wojnę światową. *Antologia KMP* 1990 nr 3/4. – M. Grońska: Ekslibrisy. Wwa 1992.

Nehring* Melchior (zm 1587) księgarz, drukarz. **AW:** 5538. **Słowniki:** PSB; WSB; SPKP. **Przyczynki:** A. Kawecka-Gryczowa: Kartka z dziejów reformacji w Wielkopolsce. [W:] Munera litteraria. Księga ku czci profesora Romana Pollaka. P. 1962 s. 117-20. – Drukarze dawnej Polski. T. 3. Wr. 1977 s. 176-8; t. 4 s. 207, 279-91. – L. Jarzębowski: Druki toruńskie XVI wieku. Toruń 1969 s. 37-42. – W. Wydra: Nieznany druk toruński M. N. z 1581 roku. *Biblioteka (UAM)* 5: 2001 s. 195-7.

Nehring* Władysław (1830-1909) slawista, historyk liter. pol., prof. uniw. wrocł. **AW:** 5530. **Słowniki:** PSB; SPKP; WSB; Nowy Korbut; PTPN; AMM; Nauczyciele MM. **Bibliografie:** T. Mikulski: Bibliografia artykułów o W.N. *Sobótka* 1: 1946 półr. 2 s. 268-74. **Źródła:** T. Mikulski: z papierów W.N. *Sobótka* 2: 1947 s. 323-77 [opis materiałów arch. zachowanych w Bibliotece Uniw. we Wr.]. – Listy W.N. do Zygmunta Celichowskiego (1874-1901). Oprac. B.W. Januszewski. *Sobótka* 16: 1961 nr 2 s. 200-30 i 315. – S. Sochacka: Zachowana korespondencja między W.N. a Lucjanem Malinowskim. *Studia Śląskie*. S. n. 20: 1972 s. 127-44 [dot. prac nad psalterzem floriańskim i kazaniami gnieźnieńskimi pod kątem filologicznym po 1830 r.]. **Biografie:** B.W. Januszewski: W.N. [W:] Ludzie dawnego Wrocławia. Red. R. Heck. Wr. 1958 s. 126-33. – W. Roszkowska: W.N. profesor. [W:] z polskich studiów slawistycznych. S. 3: Nauka o literaturze. Wwa 1968 s. 257-66. – Z. Bednorz: W.N. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 1970 nr 2. – L. Słowiński: W.N. *KMP* 49: 1981 nr 2 s. 5-14, il. – L. Słowiński: Nie damy pogrześć mowy. Wizerunki pedagogów poznańskich XIX wieku. P. 1982 s. 335-50. **Przyczynki:** W. Hahn: W.N. w ostatnich latach życia. *Sobótka* 1: 1946 półr. 2 s. 255-67 [i odb.: Wr. 1947]. R: M. Jakóbiec, *PLit.* 37: 1947 s. 357-66, bibliogr. – T. Mikulski: z papierów W.N. *Sobótka* 1947 i odb. – J. Kostrzewski: o „emigrantach” naukowych z Wielkopolski. *RH* 1957 – Motty i s. 513, 649, 703. – W. Roszkowska: Nehringiana. *PLit.* 1959 z. 3-4 s. 629-50. – W. Roszkowski: Nehringiana. *PLit.* 1959 nr 3/4. – T. Mikulski: Temat Wrocław. Wr. 1961 s. 64-5, 98, 123. – R. Skręt: W.N. jako badacz polskiego czasopiśmiennictwa. *Rocznik Komisji Historyczno-Literackiej PAN Oddział w Krakowie* 8: 1970 s. 21-36. – H. Pohrt: Zum wissenschaftlichen Wirken des polnischen Slawisten W.N. Anlässlich des 70. Todestages des Gelehrten 1979. *Zeitschrift für Slawistik* 24: 1979 H. 6 s. 903-12. – S. Sochacka: Działalność slawistyczna W.N. na tle epoki. Opole 1980, 191 s., il. R: S. Gajda, *KOpolski* 26: 1980 z. 4 s. 104-7. – S. Sochacka: Sorabica w bibliotece W.N. *KOpolski* 29: 1983 nr 1 s. 76-83. – B. Bartnicka: W.N. (1830-1909) i jego uczniowie. *Poradnik Językowy* 1990 z. 2 s. 73-8. – B. Walczak: W.N. – wielki syn ziemi kłeckiej. *PW* 2006 nr 3 s. 72-5.

Neifeld* (Nejfeld) Ernst Jeremias (1721-1773) lekarz w Lesznie. **AW:** 5532. **Słowniki:** SBL: Kościński. **Biografie:** W. Kaiser: E.J. N. (1721-1773). Herausgeber der ersten medizinischen Fachzeitschrift in Polen. *Wiss. Zeitschrift Univ. Halle. Math.-naturwiss.* 26: 1977, 3 s. 123-31., il. – E. Waszyński: E.J. N. – twórca pierwszego w Polsce czasopisma medycznego. *RLeszcz.* 5: 1981 s. 197-213. **Przyczynki:** G. Kryg: Zduny. Od pradziejów do upadku Rzeczypospolitej. P. 1993. – Dzieje Zdun. Środowisko przyrodnicze, historia. Zduny 1994. – Kalendarium miasta Leszna. Red. A. Piwoń. Leszno 1996 s. 34, 36. – Historia Leszna. Red. J. Topolski. Leszno 1997 s. 115. – Leszno i Leszczyńscy. Leszno 1997 s. 98-100. – E. Waszyński: Primitiae physico-

medicae... Leszno 1997 s. 9, 11-2. – Zarys historii lecznictwa w Lesznie 1555-1998. Red. J. Kuczowski [i in.]. Leszno 1999 s. 9, 31-2.

Nejczyk* Tomasz (1865-1918) ks. **Słowniki:** PTPN.

Nekanda*-Trepka Witold (1900-1982) prawnik. **Biografie:** W. N.-T. [W:] 75-lecie działalności Zrzeszeń Prawników w Kaliszu. Kalisz 1982.

Nencki* Leon Piotr (1848-1904) lekarz, bakteriolog. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Nendzyński* Aleksy (1800-1846) filolog, nauczyciel. **AW:** 5536. **Słowniki:** Gerber Studenci s. 392; Szkoła Kaliska. **Przyczynki:** H. Kozerska: Warszawska Biblioteka Uniwersytecka. Wwa s. 12.

Nerger* August Herrman (1845-1912) budowniczy, radny miejski w Lesznie. **Słowniki:** SBL.

Nering* Melchior (zm. 1587) introligator, księgarz, drukarz. **AW:** 5538. **Słowniki:** SPKP. **Przyczynki:** Drukarze dawnej Polski od XV do XVIII wieku. Opr. A. Kawecka-Gryczowa [i in.]. Z. 4. Wr. 1959. – J. Huppenthal: 400 lat drukarstwa toruńskiego. Katalog wystawy. Toruń 1969 s. 5-6, 21-2, tab. 2. – L. Jarzębowski: Druki toruńskie XVI wieku. Toruń 1969. – M. Przywecka-Samecka: Drukarstwo muzyczne w Polsce do końca XVIII wieku. Kr. 1969. – J. Muszyński: Ze studiów nad renesansowy drzeworytem książkowym w Poznaniu w XVI wieku. P. 1970.

Nestorowicz* Melchior Władysław (1880-1939) inż. komunikacji, inż. pow. w Koninie inż. gubernialny w Kaliszu, prof. Politechniki Warsz. **Słowniki:** PSB; SBTech. VII; Słownik polskich pionierów techniki. Katowice 1986. **Biografie:** S. Lenczewski: M. W.N. 1880-1939. [W:] 50 lat Wydziału Inżynierii Budownictwa, Inżynierii Sanitarnej i Wodnej, Geodezji i Kartografii Politechniki Warszawskiej 1915-1965. Wwa 1965.

Nestrypke* Albert (+) architekt kaliski. **Biografie:** J. Bruś-Kosińska: A. N. – prekursor modernistycznej architektury mieszkalnej w K. [W:] w kręgu kaliskich badań nad sztuką i kulturą artystyczną. Pod red. I. Barańskiej. Kalisz 2011, s. 148-71.

Nestrypke* Karol (1839-1908) ogrodnik w Marchwaczu. **Przyczynki:** Małyszko Cmentarze s. 99.

Nestrypke* Paweł (1882-1950) inż. elektryk, dyr. Poznańskich Kolei Elektrycznych, członek AK. **Słowniki:** SBTech. XI.

Netrebski* Jan (1811-1866) inż. mechanik, konstruktor maszyn wod.-kan. **Słowniki:** WSB; SBTech. I; Bielecki Słownik. **Biografie:** T. Dohnalowa: z dziejów postępu technicznego w Wielkopolsce w pierwszej połowie XIX wieku. Inżynier J. N. [W:] Rola Wielkopolski w dziejach narodu polskiego. P. 1979 s. 113-21. **Przyczynki:** C. Łuczak: życie gospodarczo-społeczne w Poznaniu 1815-1918. P. 1965 s. 62-3. – B. Konarska: Polskie drogi emigracyjne – emigranci polscy na studiach we Francji. Wwa 1986. **Artykuły:** RDSG 20: 1958 s. 174.

Netto* Fryderyk (zm. przed 1797) księgarz. **Słowniki:** SPKP. **Przyczynki:** z dziejów książki i bibliotek w Warszawie. Wwa 1961. – M. Walentynowicz: „Towarzystwa czytelne”. z dziejów organizacji czytelnictwa w Polsce. *Przegląd Biblioteczny* 1962 s. 122. – Z. Sinko: Powieść zachodnioeuropejska w kulturze literackiej polskiego Oświecenia. Wr. 1968.

Neugebauer* Franciszek Ludwik (1856-1914) lekarz ginekolog. **AW:** 5544. **Słowniki:** PSB; A. Śródka: *Uczeni polscy XIX-XX stulecia*. T. 3. Wwa 1997; 125 lat Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego 1877-2002. Kalisz 2002 s. 197-200. **Biografie:** E. Waszyński, M. Obara: *Sylwetki zasłużonych ginekologów polskich*. P. 1991 s. 126-8, il. **Przyczynki:** K. Maciejewska, G. Świdorski: F. N. twórca patologii kręgoszyku i ichnografii. *Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego* 1974 s. 51-5. – S. Waszyński: *Historia położnictwa i ginekologii w Polsce*. Wr. 2000 s. 84, 209-11, 269-70, 326-7, 351, 356-7, 371, 425-6, 456-7 (il.).

Neugebauer* Ludwik Adolf (1821-1890) lekarz ginekolog, położnik, prof. Uniw. Warsz. **AW:** 5545. **Słowniki:** PSB; SBWP-W I; 125 lat Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego 1877-2002. Kalisz 2002 s. 201-6. **Biografie:** B. Makowiec, J. Makowiec: *Pionierzy chirurgii w Kaliszu*. [W:] II Konferencja Naukowa Lekarzy Ziemi Kaliskiej, 12-13 X 1968. Pamiętnik. Kalisz 1969. – E. Waszyński, M. Obara: *Sylwetki zasłużonych ginekologów polskich*. P. 1991 s. 129-31, il. – R. Meissner: N. L. A. (1821-1890), lekarz Szpitala św. Trójcy w Kaliszu, prof. ginekologii w Warszawie. [W:] *Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego*. Z. 6. Kalisz 2000. **Przyczynki:** R. Meissner: Światowy priorytet operacji L. A. N. *AHFM* 36: 1973 nr 4 s. 281-93. – J. Smereka: *Polskie doktoraty na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Wrocławskiego z lat 1811-1939 i ich autorzy w życiu zawodowym, naukowym i społeczno-politycznym*. Wr. 1980 s. 182-3, 277 i 312. – J. Higier: *Sto lat sporu o autorstwo (priorytet) operacji pośrodkowego zeszyca pochwy (colpoclesis mediana) 1881-1981*. *Ginekologia Polska* 1982 nr 3 s. 167. – T. Heimrath: *Studia uniwersyteckie L. A. N. (1821-1890) w świetle dokumentów*. [W:] *Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego*. Z. 3. Kalisz 1984. – *Dzieje nauczania medycyny i farmacji w Warszawie (1789-1950)*. Red. M. Łyskanowski [i in.]. Wwa 1990 s. 193, 204, 214, 225, 256-7. – F. Seweryn: *Wędrowki po stołecznych nekropoliach*. *Kaliszanie w Warszawie* 1992 nr 3 s. 37-9. – E. Waszyński: *Historia położnictwa i ginekologii w Polsce*. Wr. 2000 passim.

Neuhaus* Leopold (1879-1954) dr fil., rabin, działacz żydowski w Ostrowie. **Słowniki:** AMOstr. z. 10; SBZO.

Neumann* Heinrich (XIX w.) kupiec bydgoski. **Źródła:** Kamolowa *Zbiory rękopisów* s. 19 [o korespondencji H. N.].

Neumann* Ignacy (1908-1986) ks., duszpasterz polonijny. **Słowniki:** AMM. **Artykuły:** +RAP 1947.

Neumann* Kazimierz Józef (1872-1947) ks., redaktor. **Słowniki:** AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Neumann* Krzysztof (czynny w l. 1673-1717) złotnik, rytownik. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** *Studia poznańskie*. Cz. 2. P. 1954 s. 341. – C. Stempel: *Goldschmiede im Wartheland, ihre Meisterzeichen und ihre Arbeiten*. *ZfO* 4: 1955 z. 4 s. 585. – T. Nożyński: *Złotnictwo poznańskie do końca XVIII w.* *SiMDW* 6: 1960 z. 1 s. 246. – *KZSzt.* T. 5 z. [?] s. 3, 13, 21, 23, 27, 28, 29. – *DWP* III 206.

Neunhertz* Georg Wilhelm (1689-1749) malarz śląski – w Wielkopolsce. **Słowniki:** PSB; Wielkopolska wybitnych europejczyków, s. 12-3. **Przyczynki:** A. Dobrzycka: J. W.N. *Malarz śląski*. P. 1958. – E. Kręglewska-Foksowicz, E. Linette, J. Powidzki, A. Sławska: *Sztuka baroku w Wielkopolsce*. *BHSz.* 20: 1958 s. 70, 75, 91. – S. Szymański: J. W. N., jego zapomniane prace i nieznanne o nim wiadomości. *BHSz.* 22: 1960 s. 291-5. – T. Dobrowolski: *Sztuka polska*. Kr. 1974 s. 483.

Ney* Karol Ferdynand (1809-1850) nauczyciel, pisarz, rysownik. **AW:** 5557. **Słowniki:** PSB; WSB; Nowy Korbut; Słow. biologów. **Przyczynki:** Jakóbczyk Studia I. – Z. Dulczewski: z dziejów prasy ludowej w Wielkim Księstwie Poznańskim 1848-1850. Wwa 1957 s. 116, 121. – Dzieje Gniezna. – S. Truchim: Historia szkolnictwa i oświaty polskiej w Wielkim Księstwie Poznańskim 1815-1915. T. 1. Łódź 1967 s. 257. – Nauka w Wlkp.

Neyman* Kazimierz (1906-1982) lekarz chorób zakaźnych, dr AM w Poznaniu, działacz niepodl. **Słowniki:** PTPN. **Źródła:** K. N.: Świadectwo czasu wojny. *Nurt* 1975 nr 4 s. 3. **Biografie:** J. Juszczyk: K. N. 1906-1982. [W:] Sylwetki wybitnych przedstawicieli nauki o chorobach zakaźnych, epidemiologii i chorób zakaźnych. Red. J. Juszczyk. Kielce 1985 s. 42. – J. Juszczyk: K. N. (1906-1982). Lekarz chorób zakaźnych. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 244-6, bibliogr. **Przyczynki:** J. Juszczyk: Dzieje Oddziału Wielkopolsko-Lubuskiego Polskiego Towarzystwa Epidemiologów i Lekarzy Chorób Zakaźnych (25 lat działalności, 1958-1983). [W:] Dzieje naukowych towarzystw medycznych w Poznaniu w latach 1832-1983. Pod red. R. Meissnera. P. 1985 s. 71-8.

Neyman* Melchior Józef (ok. 1764-1835) ptk, działacz emigracyjny, publicysta. **Słowniki:** PSB . **Przyczynki:** B. Pawłowski: Warszawa w r. 1809. Toruń 1948 s. 84-5, 94-5. – S. Kirkor: Polscy donatariusze Napoleona. Londyn 1974 s. 115, 117-9, 123. – J. Kosim: Okupacja pruska i konspiracje rewolucyjne w Warszawie 1796-1806. Wr. 1976.

Neyman* Stanisław (1901-?) rotmistrz WP, powstaniec wlkp. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 1.

=Neymanowa* Zofia (+) historyk sztuki, muzealnik. **Biografie:** U. Grzelak: Z. N. – historyk sztuki, muzealnik. *KW* 1998 nr 3 s. 95-7.

Nędzyński* Stefan Franciszek (1919-?) ekonomista, dyplomata, żołnierz armii gen. Andersa. **Słowniki:** AMM.

Nickelmann* Maksymilian (1875-?) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Nickelmann* Stanisław Adam (1909-1976) lekarz, działacz społ. **Słowniki:** Inowr. SB IV. **Biografie:** Inowrocławianie 70-lecia. *Nowiny Inowrocławskie* z 9 XI 1989. **Przyczynki:** Historia Gimnazjum i Liceum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu 1855-1985. Red. R. Kabaciński. T. 2. Inowr. 1995s. 527, 529.

Nicodé J.L. (1854-?) muzyk. **Noty biograficzne:** P. L. Laskowsky: Zum 100. Geburtstag des Posener Musikers J.L. N. *Der Kulturwart* 1954 nr 15 s. 9-10.

Niczyperowicz* Ludwik (1898-1961) chirurg. **Słowniki:** SBL; PTPN. **Przyczynki:** E. Waszyński [i in.]: Historia szpitali leszczyńskich w zarysie. Leszno 1984 s. 9, 11, 13, 21. – Historia Leszna. Red. J. Topolski. Leszno 1997 s. 296, 361. – Zarys historii lecznictwa w Lesznie 1555-1998. Leszno 1999 s. 220-1.

Niebor* (XIII w.) kaszt. obrzycki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Nieborak* Ryszard (1915-1944) oficer AK, działacz harcerski. **Biografie:** R. Wełniak, A. Ziółkowska: Wielkopolska walcząca. Konspiratorzy w obozie hitlerowskim w Żabikowie. Luboń 2010, s. 51.

Nieborski* Józef (1775-1852) ziemianin, por. legionów polskich. **Słowniki:** Pachoński Słownik.

Nieć* Helena (1894-1975) inż. ogrodnictwa, prof. AR w P., oficer AK. **Słowniki:** SBTech. IV/V. **Przyczynki:** Napisy pamiątkowe s. 22.

Niezbalski* Marcin (1901-1984) powstaniec wlkp., żołnierz września 1939 r. **Słowniki:** SBPW ze Żnina.

Niezbalski* Michał (1864-1929) radny, działacz narodowy i sportowy. **Słowniki:** BSB IV (i fot.). **Biografie:** J. Podgóreczny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967 s. 21-3. **Przyczynki:** J. Bartnicki: Dzieje Bydgoszczy w II Rzeczypospolitej. *Kal. Bydg.* 1980 s. 101. – M.K. Jeleniewski: Bydgoskie wybory 1920-1939. B. 1994 s. 25, 155.

Niezbalski* Stanisław (1877-1944) działacz socjalist. **Słowniki:** WSB.

Niezbalski* Wit (1839-1921) ks. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow.

Niebdał* Antoni (1847-1902) ks. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Niebdał Antoni (1872-1941) ks. **Słowniki:** PTPN.

Niebdał* Ludwik Andrzej Ignacy (1872-1937) ks., działacz społ. i niepodl., pisarz relig. **Słowniki:** PSB; PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Niebdała* Ignacy, w zakonie Serafin (1921-1995) franciszkanin, gwardian klasztoru w Jarocinie. **Słowniki:** Anders.

Niedojadło* Władysław (1882-1933) nauczyciel prac ręcznych. **Słowniki:** Szkoła Kaliska. **Przyczynki:** J. Werner, J. Żardecki: To oni nas uczyli. *Kaliszanie w Warszawie* 1993 nr 4 s. 19-29.

Nieduszyński* Czesław Damian (1879-1953) prawnik, radny miejski, działacz krajoznawczy i sportowy. **Słowniki:** BSB IV (i fot.). **Biografie:** J. Podgóreczny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967 s. 213. – J. Umiński: C. N. 1879-1953. *Bydgostiana* nr 6 (1969-1973) s. 60-3. **Przyczynki:** J. Bartnicki: Dzieje Bydgoszczy w II Rzeczypospolitej. *Kal. Bydg.* 1982 s. 84. – J. Umiński: z dziejów Oddziału Bydgoskiego Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w latach 1920-1950. B. 1990 s. 8, 27, 29, 31.

Niedzielski* Stanisław (1780-?) oficer powstania 1830/31. **Słowniki:** Bielecki Słownik.

Niedźwiecki* Józef (1877-1932) ks. **AW:** 5575. **Słowniki:** PTPN.

Niedźwiecki* Michał (1875-?) chirurg. **Słowniki:** PTPN.

Niedźwiedziński* Bronisław (1870-?) aptekarz. **Słowniki:** PTPN.

Niedźwiedziński* Ignacy (1875-1941) ks., społecznik. **Słowniki:** SBWP-W II; Członkowie tajnych tow.; PTPN; J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005. **Biografie:** L. Tomczak: I. N. – ksiądz społecznik, honorowy obywatel Jarocina. *Zapiski Jarocińskie* 2006 nr 2/3 s. 51-4, il. **Przyczynki:** Jednodniówka męczenników ku uczczeniu śp. ks. kanonika N. i wielu innych śp. Rodaków-Jarociniaków, umęczonych i pomordowanych przez zbirów hitlerowskich za Wiarę i Ojczyznę [...] na dzień 3 i 4 listopada 1945 r. Jarocin 1945, 8 s. – M. Walczak: Kościół św. Marcina i franciszkanie w Jarocinie. Jarocin 1995 s. 39-43. – E. Czarny: Jarocin w odrodzonym państwie 1918-1939. [W:] Dzieje Jarocina. Red. Cz. Łuczak. P. 1998.

Niedźwiedziński* Marian (1920-1984) nauczyciel, wychowawca. **Źródła:** z literą „P”. Polacy na robotach przymusowych w hitlerowskiej Rzeszy 1939-1945. Wspomnienia. P. 1976 s. 391-400. **Biografie:** S. Jędraś: M. N. *PLudu* 1989 z. 6 s. 27-28. **Przyczynki:** J. Ratajczak: Zbliżenia – N. *Nurt* 1966 nr 10 s. 9-12. – B. Gorzelany: Kalina – Wiejski teatr Poezji w Krzycku Wielkim Leszno 1976. – B. Belusiak: Pasje pana N. *Razem* 1978 nr 1 s. 46-7. – B. Głowinkowska: Kalina – Wiejski Teatr Poezji w Krzycku Wielkim 1976-1981. Leszno 1981. – Z. Smoluchowski: i przyszło mi o Nim napisać wspomnienie. *Pan. Leszcz.* 1985 nr 13 s. 8.

Niedźwiedzka* Zofia w zakonie Antonina (zm. 1695) ksieni klarysek w Gn. **Słowniki:** Borkowska i s. 30.

Niegolewscy* – ród wielkopolski. **Przyczynki:** W. Juszcak; Z. Kaczmarek: Panowie na Bytyniu. *Gaz. Wyb.* (Poznań) 1991 nr 125, s. 5. – A. Kwilecki: N. z Niegolewa. *Gł. Wlkp.* 05.08.1994 s. 4, il.

Niegolewska* Wanda z Kwileckich (1834-1912). **AW:** 5579. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 771. **Biografie:** B. Wojcieszak: W.N. – społecznik i powstaniec. *Wielkopolski Powstaniec* 1997. **Przyczynki:** Napisy pamiątkowe s. 134.

Niegolewska* Wanda z Wężyków (1877-1970) wł. Myjomic, patronka Związku Włościanek Wlkp., filantropka. **Słowniki:** PSB; Opalenicki SB I; Ziemianie I; SBKS. **Biografie:** A. Kosmowska-Kowalska: W.N. 1877-1970. *Przew. Kat.* 1985 nr 18. **Przyczynki:** Wróblewski s. 289. – B. Wojcieszak: Pionierka postępu rolniczego. *Echa Opalenickie* 1988 nr 4. – K. Wróblewski: Ze wspomnień lekarza. P. [i in.] 1989. – A. Kowalczyk: Buk. Zarys dziejów miasta. P. 1989 s. 71. – Z. Dworecki: Polski Sejm Dzielnicowy w Poznaniu w grudniu 1918 r. *PWlkp.* 1991 nr 3-4 s. 11. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 135, 153, 165, 167.

Niegolewski* Andrzej (XVII w.) star. pobiedziski. **Słowniki:** Chłapowski.

Niegolewski* Andrzej (zm. 1769) chorąży pozn., star. pobiedziski. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 374; Wrzesiński SB.

Niegolewski* Andrzej (1905-1998) rolnik, zoolog, prof. **Słowniki:** Ziemianie I; Opalenicki SB II. **Biografie:** D. Kret: Życiorysy morzem pisane. *Wybrzeże* 1984 nr 2. – B. Wojcieszak: Rodem z Niegolewa. *Kronika Stowarzyszenia Marynkarzy* [Poznań] 3: 1998 s. 30-2. **Przyczynki:** L. Głowacki: Obrona Warszawy i Modlina na tle kampanii wrześniowej 1939. *Wwa* 1975 s. 358. – P. Bauer [i in.]: Armia „Poznań”. P. 1987 s. 357. – R. Abraham: Wspomnienia wojenne znad Warty i Bzury. *Wwa* 1990 s. 284, 302. – Materiały do dziejów rezydencji w Polsce. Województwo poznańskie. T. 1. *Wwa* 1991 s. 77, 81, 125.

Niegolewski* Andrzej Marcin (1787-1857) płk. WP, społecznik. **AW:** 5582. **Słowniki:** PSB; WSB; Opalenicki SB II; Szamotulanie; Bielecki Słownik. **Biografie:** Z. Duda: Kartka z historii – pułkownik A. N. *Echa Opalenickie* 1983 nr 5-7. – Sylwetki Wielkopolan 341-7. – B. Wojcieszak:A.N. (1787-1857). Biografia polityczna. P. 2003, 289 s. **Przyczynki:** M. Laubert: Der Kampf um den Gebrauch der polnischen Sprache auf dem 1. Posener Provinziallandtag 1827. *DWZP* 1939 s. 81-8. – Jakóbczyk: Studia i s. 21. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. *Wwa* 1960 s. 19-20, 80, 117, 127, 166-7, 256-7, 312. – Literackie przystanki nad Wartą. P. 1962. – L. Trzeciakowski: Pod pruskim zaborem 1850-1918. *Wwa* 1973 s. 53. – D. Ciepieńko-Zielińska: Klaudyna z Działyńskich Potocka. Kr. 1973 s. 145-6, 281. – Dz. Wlkp. II. – B. Zakrzewski: Fredro i Fredrusie. *Wr.* 1974. – J. Załuski: Wspomnienia. Kr. 1976. – S. Kubów: Książka Wielkiej Emigracji w Wielkopolsce (1831-1862). *Wr.* 1980. – L. Słowiński: Nie damy pogrześć mowy. P. 1982 s. 55-6. – M. L. Trzeciakowscy: w dziewiętnastowiecznym Poznaniu. P. 1983 s. 280-1. – M. Warkoczewska: Malarstwo i grafika epoki romantyzmu w Wielkopolsce. W. Jakóbczyk: Przetrzeć nad Wartą. *Wwa* 1989 s. 7. – W. Wągliński: Udział Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Galicji w powstaniu listopadowym. [W:] Powstanie listopadowe 1830-1831. Dzieje wewnętrzne – militaria – Europa wobec powstania. Pod red. W. Zajewskiego. *Wwa* 1990 s. 375, 379. – Materiały do dziejów rezydencji w Polsce. Województwo poznańskie. T. 1. *Wwa* 1991 s. 75-9, 127-9. – M. Rezler: Wielkopolska Wiosna Ludów (1848 roku) – zarys dziejów militarnych. P. 1993 s. 39, 106, 130. – A. Ziółkowski: Pierwszy Pułk Szwoleżerów Gwardii Cesarskiej 1807-1815. Pruszków 1996. – B. Wojcieszak: Powinność Polaka.... Udział pułkownika A. N. w Powstaniu Listopadowym. *Mars* T. 8 (2000) s. 21-8, sum. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 108, 180.

Niegolewski* Felicjan (zm. 1815) stolnik wschowski, star. pobiedziski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 374; Opalenicki SB II. **Przyczynki:** W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. *Wwaa* 1970 s. 210, 226. – B. Wojcieszak: z narodowo-wyzwoleńczych tradycji ziemi opalenickiej (1794-1918/19). *Echa Opalenickie* 1986 nr 1.

Niegolewski* Felicjan (1868-1919) okulista, działacz społ. i polit. **AW:** 5583. **Słowniki:** PSB; PTPN; SŁek. I.; Opalenicki SB II; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** E. Hanke: Dr F. N. *Śląska Gazeta Lekarska* 1946 nr 9-10 s. 616-7. – B. Wojcieszak: „...Obywatel miary nieprzeciętnej...” *Echa Opalenickie* 1994 nr 1. – Kwilecki Ziemiaństwo 323-6. **Przyczynki:** S. Kozicki: Historia Ligi Narodowej. Londyn 1964. – Wydarzenia wrzesińskie w roku 1901. Pod red. Z. Grota. P. 1964 s. 32, 39, 86. – Jakóbczyk Studia III s. 167, 174-6, 182, 184, 186-7, 194, 216, 227, 234. – J. Marczewski: Narodowa Demokracja w Poznańskim 1900-1914. *Wwa* 1967 s. 86, 106, 150, 152, 154, 159, 173, 176, 261, 266, 328, 355, 360, 363, 391. – Z. Hemmerling: Posłowie polscy w parlamencie Rzeszy Niemieckiej i w sejmie pruskim 1907-1914. *Wwa* 1968. – Dz. Wlkp. II s. 491, 494, 502, 506. – L. Trzeciakowski: Pod pruskim zaborem 1850-1918. *Wwa* 1973 s. 246, 250. – A. Ryfowa: Działalność Sokoła Polskiego w zaborze pruskim i wśród wychodźstwa w Niemczech (1884-1914). P. 1976 s. 135. – J. Wojcicki: Walka polityczna w wyborach do parlamentu Rzeszy i Sejmu pruskiego w latach 1898-1914. *Wwa* [i in.] 1981. – J. Kozłowski: Rozwój organizacji społeczno-narodowych wychodźstwa polskiego w Niemczech 1870-1914. *Wr.* 1987 s. 194, 197, 261. – W. Jakóbczyk: Kolonizatorzy i hakatyści. P. 1989 s. 133. – Z. Kaczmarek: Wojciech Trąmpczyński (1860-1953). P. 1993 s. 79, 84, 86, 97, 99, 117.

Niegolewski* Jan Chryzostom Bonawentura (1778-1860) ziemianin, polityk. **Słowniki:** PTPN.

Niegolewski* Kazimierz (1821-1885) ziemianin. **AW:** 5584. **Słowniki:** PTPN.

Niegolewski* Maciej (1640-1702) chor. wschowski, star. pobiedziski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy; Wrzesiński SB; Chłapowski.

Niegolewski* Maciej (1907-1944) prawnik, ekonomista, administrator Myjomic. **Słowniki:** Ziemianie V.

Niegolewski* Michał (1672- przed 1718) starosta pobiedziski, chorąży wschowski. **Słowniki:** Wrzesiński SB; Chłapowski.

Niegolewski* Stanisław (1872-1948) ziemianin, wł. Niegolewa, działacz społ. **Słowniki:** PSB; PTPN; Opalenicki SB I; AMM; Członkowie tajnych tow.; Ziemianie V. **Biografie:** Kwilecki Ziemiaństwo 326-8. **Przyczynki:** I. Kasprowicz: Pięćdziesiąt lat pracy bukowskiej Spółdzielni. Buk 1957 s. 6-10, 23. – Jakóbczyk Studia III s. 65, 80. – Wróblewski s. 289. – E. Rożdżyński: 100 lat Spółdzielni Mleczarskiej w Buku. *Poradnik Gospodarski* 1983 nr 1 s. 24. – A. Kowalczyk: Buk. Zarys dziejów miasta. P. 1989 s. 67. – K. Wróblewski: Ze wspomnień lekarza. P. [i in.] 1989 s. 15.

Niegolewski* Władysław Maurycy (1819-1885) prawnik, działacz społ. i polit. **AW:** 5588. **Słowniki:** PSB; WSB; SAdw.; PTPN; AMM.; Poczet prawników s. 213-23, il. **Źródła:** B. Schnaydrowa: z korespondencji Józefa Kremiera. *Rocznik Biblioteki PAN w Krakowie* 30: 1985 s. 129-51. – Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 770. **Biografie:** J. Słowikowski: Doktor W.M. N. 1819-1885. Życie i działalność społeczno-polityczna. P. 1979, 354 k., il. [dys. doktorska – maszynopis w Archiwum UAM]. – A. Pihan-Kijasowa, M. Andrzejak: Redaktorzy i główni redaktorzy wydawnictw PTPN. Noty biograficzne. [W:] Rys dziejów Wydawnictwa Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk z bibliografią publikacji Towarzystwa 1856-2008. Red. D. Gucia i A. Pihan-Kijasowa. 1. P. 2011, s. 85-6. **Przyczynki:** W. Jakóbczyk: Towarzystwo Oświaty Ludowej w Poznaniu 1872-1878. *Roczniki Historyczne* 22: 1957. – B. Limanowski: Pamiętnik. Wwa 1958. – Jakóbczyk Studia II s. 18, 45, 47, 58. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. Wwa 1960 s. 20, 82-3, 87, 98, 119, 168, 173, 175, 177, 242, 313, 332, 382. – Z. Grot: Działalność posłów polskich w sejmie pruskim 1848-1850. P. 1961. – Z. Grot: Rok 1863 w zaborze pruskim. P. 1963. – A. Iwański: Pamiętniki. Wwa 1968. – Dz. Wlkp. II. – L. Trzeciakowski: Pod pruskim zaborem 1850-1918. P. 1973. – A. Kiszka, Z. Krzemiński, R. Łyczywek: Historia adwokatury polskiej. Wwa 1995. – Kozłowski Wielkopolska s. 166-7, il.

Niegolewski* Zygmunt (1826-1901) ziemianin, wł. Niegolewa, powstaniec 1848, działacz społ. **AW:** 5589. **Słowniki:** Wrzesiński SB; PTPN; Ziemianie V; Opalenicki SB I. **Biografie:** B. Wojcieszak: „Wiara słońcem, ojczyzna pobudką” – Z. N. *Echa Opalenickie* 1992 nr 12. – **Przyczynki:** B. Iglowicz [i in.]: Bank Ludowy w Buku. Buk 1972 s. 18-9. – H. Błaż [i in.]: Informacja o działalności spółdzielni mleczarskiej w Buku w okresie 1882-1982. Nowy Tomyśl 1982 s. 2. – N. Sulerzyski: Pamiętnik byłego posła ziemi pruskiej. Wwa 1985 s. 260. – A. Kowalczyk: Buk. Zarys dziejów miasta. P. 1989 s. 65-6. – K. Wróblewski: Ze wspomnień lekarza. P. [i in.] 1989 11-2.

Niegolewski* Zygmunt (1906-1997) wł. Chlewisk, inż. rolnictwa, asystent UP, hodowca, żołnierz 1939 i AK. **Słowniki:** AMM; Ziemianie V. **Przyczynki:** Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970 s. 391.

=Niekrasz* Andrzej (+). **Przyczynki:** T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego w dziedzinie upowszechniania kultury za rok 1971. Nagrody indywidualne. *KMP* 1972 nr 4. – M. Walczak: Tadeusza Kulisiewicza i A. N. kaliski ślad na ziemi. T.K. [W:] Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. 4: Animatorzy, organicznicy, artyści. Kalisz 1999, s. 138-46.

Niemcewicz* Julian Ursyn (1757-1841) pisarz – w Wielkopolsce. **Przyczynki:** J. Szpunar: N. na Ziemi Leszczyńskiej. *PLudu* 1986 z. 1 s. 32-33. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 241, 244-7.

Niemierkiewicz* Marian (1877-1951) księgarz, nakładca. **Słowniki:** PSB; SPKP; PTPN. **Biografie:** M. Raczyńska: M. N. – księgarz i wydawca (1877-1951). [W:] w kręgu książki. T. 2. Gdańsk 1985 s. 103-11. **Przyczynki:** J. Jachowski: Wspomnienia o wybitnych księgarzach. *Księgarz* 15: 1971 nr 2 s. 81-3 [m.in. M. N.].

Niemierowski* Kazimierz (+). **Biografie:** E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram].

Niemierza* syn Dzierżkrajca h. Nałęcz (zm. 1310/1314) woj. nakielski. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 s. 49, 151, 156, 170, 172-3, 177, 196, 215-6.

Niemir* Józef (1875-1940) ks. **Słowniki:** Martyrol.; AMM. **Przyczynki:** +*Kalendarz Słowa Bożego* 1948. – Klanowski.

Niemira* Rudolf (1886-1952) powstaniec wlkp., gen. bryg., dowódca 1 Pułku Artylerii Lekkiej Wlkp., dowóca artylerii Korpusu WP w W. Brytanii. **Słowniki:** SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1. **Przyczynki:** Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. B. Polaka. Kościan 1975 s. 240-60.

Niemira* Stanisław (1831-1896) drukarz, nakładca. **Słowniki:** SPKP. **Przyczynki:** z dziejów książki i bibliotek w Warszawie. Wwa 1961.

Niemira*-Gniazdowski Jan Chryzostom (zm. 1732) dziedzic dóbr wrzesińskich, płk wojsk koronnych, regimentarz konfederacji tarnogrodzkiej. **Słowniki:** Wrzesiński SB. **Przyczynki:** Ziemia wrzesińska. Przeszłość i terażniejszość. Pod red. J. Deresiewicza. Wwa [i in.] 1978, s. 89-125

Niemojewski* Andrzej Ignacy (zm. 1701) kaszt. bydż., poseł sejmowy. **AW:** 5594. **Słowniki:** PSB.

Niemojewski* Franciszek (zm. 1760) star. kruszwicki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Niemojewski* Jakub (ok. 1532-1588) chorąży inowr., poseł sejmowy, polemista kalwiński. **AW:** 5596. **Słowniki:** PSB; Inowr. SB I; Nowy Korbut; SAdw. **Biografie:** L. Dombek: J. N. [W:] Ziemia kujawska. Red. M. Biskup. T. 2. Inowr. – Włocławek 1968 s. 295-8. **Przyczynki:** J. Dürr-Durski: Arianie polscy w świetle własnej poezji. Wwa 1948. – F. Brach: Jakub Wujek jako dogmatyk. *Polonia Sacra* 1950 z. 1-2 s. 127 i n., 151 i n. – C. Pilichowski: z dziejów produkcji, handlu

i kultury książki w Poznaniu. *PZach.* 9: 1953 z. 11-12 s. 678-80. – DWP II s. 20, 21; III s. 160. – A. Kawecka-Gryczowa: Kartka z dziejów reformacji w Wielkopolsce. [W:] *Munera litteraria. Księga ku czci profesora Romana Pollaka*. P. 1962 s. 118-20. – Z. Guldon: Rozmieszczenie własności ziemskiej na Kujawach w II poł. XVI w. Toruń 1964 s. 60, 87-8, 94, 97. – J. Tazbir: Polemika J. N. z jezuitami poznańskimi. [W:] *Munera Poznaniensia*. P. 1965 s. 235-60. – J. Pirożyński: Sejm warszawski roku 1570. *Kr.* 1972 s. 28, 46, 54. – M. Korolko: Klejnot swobody sumienia. Wwa 1974.

Niemojewski* Jan (zm. 1598) poseł sejmowy, polemista ariański. **AW:** 5597. **Słowniki:** PSB; Inowr. SB I; Nowy Korbut. **Biografie:** J. Makowski: J. N. – inowrocławski pisarz ariański. *Nowy Tor* (dod. do *Gazety Pomorskiej*) 1955 nr 42. – H. Gmiterek: *Antitrinitaires polonais*. 3: Marcin Czechowic, J. N., Christoph Ostorodt. Baden-Baden [et al.] 1992, 348 s., bibliogr. **Przyczynki:** J. Dürr-Durski: *Arianie polscy w świetle własnej poezji*. Wwa 1948. – S. Szczotka: Wielkopole w polskim Odrodzeniu. *PZach.* 1953 nr 11/12 s. 595. – Z. Szczucki [i in.]: *Literatura ariańska w Polsce XVI w.* Wwa 1959 s. 641-44. – W. Urban: *Praktyczna działalność braci polskich wobec chłopów. Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 5: 1960 s. 110. – L. Chmaj: *Faust Socyn*. Wwa 1963. – L. Szczucki: *Marcin Czechowic*. Wwa 1963. – Z. Guldon: *Rozmieszczenie własności ziemskiej na Kujawach w II poł. XVI w.* Toruń 1964 s. 39, 94-5. – A. Brückner: *Różnowiercy polscy*. Wwa 1965. – S. Tworek: *Zbór lubelski i jego rola w ruchu ariańskim w Polsce w XVI i XVII wieku*. Lublin 1966. – L. Dombek: *Reformacja na Kujawach. Prace KH BTN III S. C nr 4*, 1966 s. 61-2, 66-70. – A. Kawecka-Gryczowa: *Ariańskie oficyny wydawnicze Rodeckiego i Sternackiego*. Wr. 1974. **Konferencje:** „J. N. – polska reformacja – przełom stuleci”, Lublin 26-27 listopada 1998 roku : materiały konferencji naukowej. *Res Hist. Z.* 10 (2000) s. 2-231.

Niemojewski* Józef (1769-1839) star. śremski, gen. polski i francuski. **AW:** 5599. **Słowniki i noty biograficzne:** PSB; Opalenicki SB II; J. Czubyty: *Wodzowie i politycy. Generalicja polska lat 1806-1815*. Wwa 1993; *Pachoński Słownik. Źródła:* *Katalog zbiorów MN [w P.]*. T. 8. P. 2005 nr 1053; K. Walczak: *Łoże masońskie i organizacje parawolnomularskie Kalisza*. Kalisz 2004 s. 86. **Przyczynki:** J. Zygmąńska-Muszyńska: *Wielkopolska w powstaniu kościuszkowskim*. P. 1947. – A. Skałkowski: *z dziejów insurekcji 1794*. Wwa 1949. – J. Wąsicki: *Ziemie polskie pod zaborem pruskim: Prusy Południowe*. Wr. 1957. – J. Wąsicki: *Powstanie Kościuszkowskie w Wielkopolsce*. P. 1958. – *Wielkopolska w świetle źródeł historycznych*. P. 1958 s. 119. – *Zarys dziejów wojskowości do 1864*. Wwa 1966. – J. Pachoński: *Emigracja polska w Wenecji 1794-1797*. *KH* 1968. – J. Pachoński: *Legiony polskie 1794-1809. Prawda i legenda*. T. 1-3. Wwa 1969-76. – M. Handelsman: *Rozwój narodowości nowoczesnej*. Wwa 1973. – J. Nadzieja: *Gen. J. Zajączek*. Wwa 1979 s. 338. – J. Pachoński: *Generał Jan Henryk Dąbrowski*. Wwa 1981 s. 485-91. – *Dzieje Śremski*. Pod red. S. Chmielewskiego. Wwa [i in.] 1982 s. 140, 201-3. – W. Zajewski: *Józef Wybicki*. Wwa 1983 s. 181. – B. Wojcieszak: *Szkice z przeszłości Sielinka i Porążyna 1401-1957*. *Sielinko* 1987 s. 12, 26-7. – H. Kroczyński: *Wojsko Polskie w 1807 na Pomorzu Zachodnim i Krajnie*. Wwa 1990 s. 67, 72, 79-80, 95, 108. – W. Bigoszevska: *Polskie ordery i odznaczenia*. Wwa 1991 s. 39. – B. Szyndler: *Powstanie Kościuszkowskie*. Wwa 1994 s. 286, 299, 382.

Niemojewski* Łukasz (XVII w.) tenentariusz mieściski. **Słowniki:** Chłapowski.

Niemojowscy* – rodzina ziemiańska. **Przyczynki:** H. Nowaczyk: Wjazd Niemojowskich do stolicy. Kartka z historii powstania listopadowego. *Południowa Wielkopolska* 1985 nr 12 s. 4.

Niemojowski* Bonawentura (1787-1835) działacz polit., poseł województwa kaliskiego, publicysta. **AW:** 5603. **Słowniki:** PSB; WSB; SPKP. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1746. **Biografie:** S. Małachowski: Bracia Niemojowscy. *Ziemia Kaliska* 1957 nr 5-8 s. 9-10, il. – S. Jaśkiewicz: Ludzie Kalisza – Bracia Niemojowscy. *Ziemia Kaliska* 1961 nr 21-17 s. 10. **Przyczynki:** W. Knapowska: Nawroty polskich ruchów zbrojnych 1830-1834. P. 1948. – S. Kieniewicz: Przemiany społeczne i gospodarcze w Królestwie Polskim. Wwa 1951 s. 440-1. – W. Lewandowski: Postępowa publicystyka emigracyjna 1831-1846. Wr. 1961 [wstęp]. – M. Walentynowicz: „Towarzystwa Czytelne”. z dziejów organizacji czytelnictwa w Polsce. *Przegląd Biblioteczny* 1962 s. 124. – OW Kalisza III s. 225-70, 455-6 i 479-81. – W. Zajewski: Wolność druku w powstaniu listopadowym 1830-1831. Łódź 1963. – J. Ujejski: Romantycy. Wwa 1963. – A. Barszczewska: Województwo kaliskie i mazowieckie w powstaniu listopadowym 1830-1831. Łódź 1965. – W. Zajewski: Walki wewnętrzne ugrupowań politycznych w powstaniu listopadowym 1830-1831. Gdańsk 1967. – C. Bloch: Generał Ignacy Prądzyński 1792-1850. Wwa 1974. – S. Szostakowski: z kart Wielkiej Emigracji. Prasa obozu arystokratyczno-konserwatywnego w latach 1832-1848. Olsztyn 1974. – J. Ziółek: Dziennik Aleksandra Krysińskiego z 1830-1831. *PH* 1974. – W. Bortnowski: Kaliszanie. Kartki z dziejów Królestwa Polskiego. Wwa 1976. – W. Zajewski: B. N. w schyłkowym okresie powstania listopadowego i początkach Wielkiej Emigracji. *RKal.* 15: 1982 s. 41-78. – (jn): Kaliszanie mniej znani. *G. Pozn.* 1984 nr 115 s. 6.

Niemojowski* Jan Nepomucen (1803-1873) ziemianin, działacz społeczno-polit., pamiętnikarz, powstaniec listopadowy. **AW:** 5605. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; SBWP-W zeszyt próbny; SBWP-W I; Bielecki Słownik; Szkoła Kaliska. **Przyczynki:** Wielkopolska Szkoła Edukacji Narodowej. Wr. 1970 s. 98. – F. Stasik: Adam Gurowski 1805-1866. Wwa 1977.

Niemojowski* Leopold (1809-1862) ziemianin, oficer wojsk pol. **Słowniki:** PTPN.

Niemojowski* Ludwik (+). **Biografie:** E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram].

Niemojowski* Wacław Józef (1864-1939) ziemianin, marszałek kor. Tymczasowej Rady Stanu Królestwa Polskiego, monarchista, działacz polit. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** L. Grosfeld. Polityka państw centralnych wobec sprawy polskiej w latach 1914-1918. Wwa 1962. – J. Molenda: Polskie Stronnictwo Ludowe w Królestwie Polskim 1915-1918. Wwa 1965. – C. Kozłowski: Działalność polityczna Koła Międzypartyjnego w latach 1915-1918. Wwa 1967. – J. Holzer, J. Molenda: Polska w pierwszej wojnie światowej. Wyd. 3. Wwa 1973. – S. Rudnicki, W. Władyka: Prasa konserwatywna Drugiej Rzeczypospolitej. *Roczniki Historyczne Czasopiśmiennictwa Polskiego* 14: 1975 s. 434. – W. Władyka: Działalność polityczna polskich stronnictw konserwatywnych w latach 1926-1935. Wr. 1977. – Dziennik Michała Łempickiego z 1917 r. Opr. W. Suleja. *Ze Skarbca Kultury* 28: 1977 s. 104-7, 109, 114-5, 119, 121, 124, 126-7. – Dz. Kal. – Kwilecki Ziemiaństwo s. 36, 344-8.

Niemojowski* Wincenty h. Wierusz, pseud.: Juvenis, Livius, Veritas (1784-1834) poseł na sejmy Królestwa Polskiego, członek Rządu Narodowego w 1831 r. **AW:** 5606. **Słowniki:** PSB; WSB;

Nowy Korbut. **Biografie:** S. Małachowski: Bracia Niemojowscy. *Ziemia Kaliska* 1957 nr 5-8 s. 9-10, il. – S. Jaśkiewicz: Ludzie Kalisza – Bracia Niemojowscy. *Ziemia Kaliska* 1961 nr 21-17 s. 10. **Przyczynki:** S. Kawyn: Wstęp do: Walka romantyków z klasykami. Lublin 1947. – J. Dutkiewicz: Ewolucja lewicy w powstaniu listopadowym. *PH* 1956 z. specjalny : z epoki Mickiewicza s. 40-92. – J. Dutkiewicz: o niektórych aspektach postępowego nurtu ideologicznego w powstaniu listopadowym. *CzPH* 9: 1957 z. 1 s. 283-309. – W. Zajewski: Uwagi o celach powstania listopadowego. *PH* 1961 nr 2 s. 346-8, 358. – W. Zajewski: Wolność druku w okresie władzy Rządu Narodowego w 1831 r. *CzPH* 13: 1961 z. 2 s. 160-94. – OW Kalisza III s. 225-70, 455-6 i 479-81. – A. Kowalska: Warszawa literacka w okresie przełomu kulturalnego 1815-1822. Wwa 1961. – W. Gieżyński: Prasa polska 1661-1914. Wwa 1962. – J. Łojek: Studia nad prasą i opinią publiczną w Królestwie Polskim 1815-1830. Wwa 1966. – W. Zajewski: Walki wewnętrzne ugrupowań politycznych w powstaniu listopadowym. Gdańsk 1967. – A. Zawilski: Stanisław Kaczkowski w kaliskiej opozycji sejmowej 1815-1830. *RKal.* 7: 1974 s. 113-38. – W. Zajewski: Nieznana broszura senatora – kasztelana Antoniego Ostrowskiego z 1828 r. *Rocznik Łódzki* 20: 1975 s. 293-314. – (jn): Kaliszanie mniej znani. *G. Pozn.* 1984 nr 115 s. 6. – Kwilecki Ziemiaństwo s. 334-43, 345.

Niemojowski* Wincenty (1854-1926) ziemianin, działacz społ. **AW:** 5607. **Słowniki:** PSB; PTPN; AMOstr. z. 4, 10. **Przyczynki:** Wielkopolska Szkoła Edukacji Narodowej. Wr. 1970 s. 30.

Nieniewski* Feliks (zm. 1826) poeta, student prawa. **Słowniki:** Gerber Studenci s. 158.

Niepel* Ernst (+) dyrektor Zakładu dla Ociemniałych w Bydgoszczy. **Przyczynki:** H. Rasmus: Dwaj pionierzy z Bydgoszczy. o zasługach E.N. i Oskara Pichta, dyrektorów Zakładu dla Ociemniałych. *Kronika Bydgoska* 20: (1998) s. 250-6.

Niepokojczycki* Karol Tadeusz (1890-1939) dermatolog, zamordowany przez hitlerowców. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** Z. Kledecki: Tragiczne losy lekarzy kaliskich podczas II wojny światowej. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Naukowego. Z. 5. Kalisz 1999 s. 107-26, il.

Nieradziński* Leon (1877-1945) ks. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** A. Markwicz: 100 lat historii organizacji Tow. Tomasza Zana. Londyn 1975 s. 47.

Nieradzki* Hieronim (1619-1670) ks., jezuita, prof. teologii. **Słowniki:** Teolodzy; EWOJ.

Nierychtowicz* Paweł (+) budowniczy. **Przyczynki:** Malinowski Muratorzy s. 9-15.

Nierzwicki* Jan (1874-1939) dentysta, działacz region., publicysta. **Słowniki:** PSB; PTPN.

Niesiecki* Kasper (1682-1744) ks., jezuita, nauczyciel, kaznodzieja, heraldyk, genealog. **AW:** 5611. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut; WSB; SHist.; SBWP-W I; Literatura polska. Przewodnik encyklopedyczny. Red. J. Krzyżanowski, Cz. Hernas. T. 2. Wwa 1985; EWOJ; Szkoła Kaliska. **Przyczynki:** B. Leśnodorski: Postępowe tradycje polskiego Oświecenia. *Mysł Współczesna* 1951 nr 6/7. – B. Suchodolski: Nauka polska w okresie Oświecenia. Wwa 1953. – W. Dworzaczek: Genalogia. Wwa 1959. – OW Kalisza i s. 194. – H. Barycz: z kart pamiętnikarskich bibliofila. *Roczniki Biblioteczne* 8: 1964 z. 3-4 s. 475-6. – A.A. Witusik: K. N. i jego herbarz. *Mówią Wieki* 20: 1977 nr 9 s. 24-5. – Hist. nauki. – A. Nowosad: K. N. – krasnostawski heraldyk. *Zapiski Krasnostawskie* 2: 1994.

Niesiołowski* Andrzej (1899-1945) socjolog, działacz społ., wykładowca na UP. **Słowniki:** PSB; WSB; SBWP-W II; Słownik pedagogów polskich. Katowice 1988; SBKS; Członkowie tajnych tow. **Źródła:** Przew. APAN s. 463. **Biografie:** K. Turowski: Człowiek pracy i walki. *Tyg. Powsz.* 1949 nr 8. **Przyczynki:** T. Delong: Nasze prace. *Wiadomości Nauczycielskie. Czasopismo nauczycieli polskich w Niemczech.* 3: 1947 nr 1. – W. Mysłek: Kościół katolicki w Polsce w latach 1918-1939. Wwa 1966. – Wielkopolska szkoła edukacji narodowej. Wr. 1970 s. 133, 248, 254, 256. – H. Przybylski: Front Morges w okresie II Rzeczypospolitej. Wwa 1972. – Nauka w Wlkp. – B. Krzywobłocka: Chadecja 1918-1939. Wwa 1974. – K. Turowski: Historia Stowarzyszenia Katolickiej Młodzieży Akademickiej „Odrodzenie”. Wwa 1987. – K. Turowski: Historia ruchu chrześcijańsko-demokratycznego w Polsce 1864-1946. Wwa 1989. – M. Musielak: „Totalitaryzm” w poglądach A. N., socjologa i publicysty katolickiego. *Życie i Myśl* 1999 nr 1 s. 62-70.

Niesiołowski* Kazimierz (1872-1949) ks., społecznik. **AW:** 5612. **Słowniki:** PSB; WSB; SBKS; Martyrol.; PTPN; Anders (il.). **Biografie:** J. Zaręba: Śp. ks. prałat K. N. *WAG* 1950 nr 5 s. 138-40. – A. Gulczyński: Ks. prałat K. N. 1872-1949. Pleszew 1993. **Przyczynki:** Nowacki II. – Jakóbczyk *Studia* III. – J. Marczewski: Narodowa Demokracja w Poznańskim 1900-1914. Wwa 1967 s. 329. – J. Sziling: Polityka okupanta hitlerowskiego wobec Kościoła katolickiego 1939-1945. P. 1970. – A. Gulczyński: Ogród jordanowski, Dom Parafialny i ogrody działkowe – dzieło ks. K. N. Pleszew 1993. – R. Kulig, P. Jakubowski: Wilczek, N., Jacorzyński – znani Pleszewianie z pomnika. *Rocznik Pleszewski* 2003 s. 61-2.

Niesiołowski* Stanisław (1880-1927) star. pow. bydg., działacz narodowy i społ. **Słowniki:** BSB I. **Przyczynki:** B. Janiszewska-Mincer: Rozwój plastyki bydgoskiej w latach 1920-1950. [W:] *Kultura bydgoska 1945-1984.* Pod red. K. Kwaśniewskiej. B. 1984 s. 121. – *Hist. B. i 632.* – H. Kulpiński: Przewodnik po cmentarzu Nowofarnym w Bydgoszczy. B. 1991 s. 26.

Niesiołowski* Włodzimierz (1866-1904) księgarz, nakładca. **Słowniki:** SPKP. **Przyczynki:** J. Jachowski: Wspomnienia o wybitnych księgarzach. *Księgarz* 17: 1973 nr 1 s. 51-2 [m.in. W. N.].

Niesobski* Edward (1923-1944) oficer AK. **Słowniki:** SBWP-W I; AMOstr. z. 7. **Źródła:** E. N., J. Pfeiferówna: Dziennik harcerza i „Szarotki” (1939-1945). Wr. 1986. **Przyczynki:** Wielkopolska walcząca 1939-1945. P. 1984. – A. Czubiński, Z. Szymankiewicz: Konspiracja wielkopolska 1939-1945. P. 1988. – E. Serwański: Ostrów Wielkopolski i jego region w okresie II wojny światowej (1939-1945). P. 1992.

Niessen* Paul von (1857-1937) historyk. **Biografie:** Z. Miller: P. von N. – historyk Nowej Marchii i Pomorza. *Nadwarcian. Roczn. Hist.-Arch.* Nr 6 t. 2 (1999) s. 67-75.

Niestęp* (XIII w.) kaszt. starogrodzki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Niestrawski* Hipolit (1886-1939) powstaniec wlkp, burmistrz Gostynia. **Biografie:** M. Niestrawski: H. N. – organizator władz powstańczych w 1918/1919, burmistrz miasta Gostynia, rozstrzelany przez hitlerowców w 1939 r. [W:] *Sławni Gostynianie.* Kalendarz 1989. Gostyń 1988 s. 18-9, il. – W. Omieczyski: Organizatorzy i dowódcy powstania w Gostyńskim. [W:] S. Jankowiak, P. Bauer [i in.]: Ziemia Gostyńska w powstaniu wielkopolskim 1918-1919. Gostyń 1989. – E. Sperling: Patroni ulic. H. N. *Gaz. Gost.* 1992 nr 15 s. 31. – M. Niestrawska-Kajczyk: H. N. –

ostatni burmistrz międzywojennego Gostynia. *Gaz. Gost.* 1994 nr 16 s. 35, il. – (jędr): Gostyńskie ulice. H. N. *Pan. Leszcz.* 1996 nr 44 s. 12.

Niestrawski* Leon (1873-1924) burmistrz Wrześni. **Słowniki:** Anders.

Nieszczewski* (Nieszczewski) Franciszek Ksawery (1802-1866) ks. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Nieszczota* (Nieszczewski) Michał Nikodem (1815-1870) lekarz, działacz patriot. i społ. **AW:** 5617. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Motty. – L. Krakowiecka: Wydział Lekarski Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. *AHFM* 1959 s. 23. – T. Bilikiewicz [i in.]: *Psychiatria polska na tle dziejowym.* Wwa 1962 s. 162.

Nieszkowski* Leon (1778-1835) prezydent Kalisza. **Noty biograficzne:** K. Walczak: Łoże masońskie i organizacje parawolnomularskie Kalisza. Kalisz 2004 s. 68. **Przyczynki:** Małyszko *Cmentarze* s. 97.

Nietaszkowska* Anna (zm. 1631) starsza benedyktynek w Poznaniu. **Słowniki:** M. Borkowska: *Słownik polskich księń benedyktyńskich.* Niepokalanów 1996.

Nietupski* Julian (1893-1940) farmaceuta wojskowy, kierownik apteki przy 7 Szpitalu Okręgowym w P. **Słowniki:** J.B. Gliński: *Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej.* Wr. 1997. **Biografie:** T. Sitkiewicz: *Pro Memoria. Wojskowy Przegląd Historyczny* 1990 nr s. 400-1. **Przyczynki:** T. Kryśka-Karski: *Materiały do historii Wojska Polskiego.* Londyn 1983, 51, poz. 7308. – A. Moszyński: *Lista Katyńska.* Wwa 1989 s. 134. – J. Tucholski: *Mord w Katyniu.* Wyd. 1. Wwa 1991 s. 177, 645.

Nietzig* Stanisław (1843-1908) ks., działacz patriot. **Słowniki:** AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Niewczyk* Stanisław (zm. ok. 1970) lutnik. **Biografie:** E. Grabkowski: *Poznański lutnik S. N. z żałobnej karty.* *KMP* 1970 nr 4 s. 149-52, il.

Niewczykowie* – rodzina lutników z P. **Przyczynki:** W. Machura: *Zaczarowany świat Niewczyków.* *Monitor Wielkopolski* 2001 nr 3 s. 29-30, il.

Niewiadomski* Maksymilian Edward (1906-1941) lekarz kaliski. **Przyczynki:** Z. Kledecki: *Tragiczne losy lekarzy kaliskich podczas II wojny światowej.* [W:] *Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Naukowego.* Z. 5. Kalisz 1999 s. 107-26, il.

Niewiarowski* Kazimierz (zm. 1985) prof. PP. **Biografie:** *Spraw. Zarządu PTPN* 1984-1986 s. 30. **Przyczynki:** A. Laboga, T. Orlik: *Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1968. (Część pierwsza).* *Nagrody naukowe.* *KMP* 1969 nr 3.

Niewitecki* Stanisław (1904-1969) bankowiec, przemysłowiec, numizmatyk. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** S. Hope: S. N. *Wiadomości Numizmatyczne* 1969 z. 3/4 s. 256. – W. Kabaj: S. N. *Bydgoskie Wiadomości Numizmatyczne* 1971.

Niezabitowski* Edward Lubicz (1875-1946) lekarz, zoolog, prof. UP. **AW:** 5630. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; *Biogramy uczonych II; Śródka; Słow. biologów.* **Źródła:** Z. Wardęska: *Materiały E. L.-N. 1875-1946.* *Biul. APAN* 19: 1976 s. 55-63. – *Przew. APAN* s. 464. **Biografie:** K. Simm: *Śp. E. L.-*

N. *Spraw. PTPN* 13: 1945-1946 s. 191-3. – M. Sitowski: Prof. dr E. L.-N. *NL* 54: 1947 z. 11-12 s. 201-8. – *Rocznik Polskiego Tow. Geologicznego* 1949 z. 1 s. 161-6. – *Munera Poznaniensia*. P. 1965 s. 375-9. – M. Sobociński: E. L.-N. (1875-1946). [W:] *Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce*. P. 1970 s. 317-9. – *Acta Universitatis Lodziensis. Folia Zoologica*. T. 6. Łódź 1988 s. 73-81. – *Przegląd Zoologiczny* 1990 z. 1 s. 7-23. – M. Sitowski: E. L.-N. (1875-1946). [W:] *Księga Pamiątkowa w 80-lecie Uniwersyteckiego Wydziału Lekarskiego w P.* Red. R.K. Meissner. P. 2001 s. 163-8. – A. Magowska: *Niespokojne życie E. L.-N. KMP* 2001 nr 1 s. 159-69, fot. **Przyczynki**: S. Brzozowski, M. Tobiasz: z dziejów rybactwa małopolskiego. *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej* S. B z. 9, 1964 s. 74, 76, 78, 94. – *Nauka w Wlkp.* s. 252, 629-33, 636-9, 659, 735, 737-9, 746, 951. – *Zarys dziejów nauk przyrodniczych w Polsce*. Wwa 1983 s. 368, 378, 384, 395, 402, 518. – *Badacze Biskupina*. Red. A. Grossman [i in.] Biskupin 2005 s. 171-3, il.

Niezychowski* Andrzej (XVII/XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki**: Zwierzykowski s. 374.

Niezychowski* Ignacy h. Pomian (zm. 1778) podkomorzy wschowski. **Słowniki**: Bieniaszewski Spisy.

Niezychowski* Józef (1799-1867) ziemianin. **AW**: 5637. **Słowniki**: PTPN; AMM.

Niezychowski* Karol (1855-1939) ziemianin, działacz społ., powstaniec wlkp., **Słowniki**: PTPN.

Niezychowski* Kazimierz (XIX w.). **AW**: 5638. **Źródła**: Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1319, 1320.

Niezychowski* Kazimierz (1892-1987) powstaniec wlkp., major WP, działacz społ., członek AK. **Słowniki**: WSB; SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1.; SBWP-W I. **Źródła**: K. N.: *Jak tworzyłem artylerię wielkopolską*. *Za i Przeciw* 1959 nr 17. – K. N.: *Wspomnienia*. Szczecin 1981, 210 s. – K. N.; *Formowanie pierwszych baterii artylerii polnej w powstaniu wielkopolskim 1918-1919 za czas od 30 XII 1918 do 8 I 1919*. [W:] *Czyn zbrojny powstania wielkopolskiego 1918-1919*. Koszalin 1984 s. 59-60. **Biografie**: B. Polak: *Dowódcy powstania wielkopolskiego i wojska wielkopolskiego 1918-1919*. T. 1. Koszalin 1989. **Przyczynki**: A. Wesołowski: *Organizacje i działania artylerii wielkopolskiej (1918-1919)*. [W:] *Powstanie wielkopolskie 1918-1919*. Kościan 1975. – Z. Grot: *Nowe wspomnienia o powstaniu wielkopolskim 1918-1919*. *Przegląd Zachodni* (Londyn) 1981 nr 10-12 s. 9-10. – A. Wesołowski: *Działalność K. N. jako organizatora artylerii w powstaniu wielkopolskim*. [W:] *Czyn zbrojny powstania wielkopolskiego 1918-1919*. Koszalin 1984 s. 61-3. – B. Polak: *Wojsko wielkopolskie 1918-1920*. Koszalin 1990. – *Kwilecki Ziemiaństwo II* s. 119-20.

Niezychowski* Marcel (XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki**: Zwierzykowski s. 374.

Niezychowski* Melchior (XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki**: Zwierzykowski s. 374.

Niezychowski* Mikołaj (XVIII w.) poseł, komisarz skarbowy pozn. **Słowniki**: Zwierzykowski s. 374.

Niezychowski* Tadeusz (1900-?) powstaniec wlkp., uczestnik wojny 1939, oficer armii gen. Andersa. **Słowniki**: AMM.

Nigricius* (Nigritius) Wojciech (ok. 1620-1692) ks., jezuita. **Słowniki**: EWoJ.

Nikiński* Antoni (zm. 1847) dyrygent orkiestr i chórow kościelnych. **Słowniki:** Dyrygenci.

Nikisch* Jan Jacek (1910-1996) pseud. „Sławek”, „Sławkowski”, „Sielecki”, adwokat, kierownik antyhitlerowskiej org. „Ojczyzna”. **Słowniki:** Enc. konsp. wlkp. **Źródła:** J.J. N.: Organizacja „Ojczyzna” w latach 1939-1945. *Więź* 1985 nr 10-11-12. – H. Kiryłowa Sosnowska: Gościńce i rozstajne drogi. Opowieść rodzinna. P. 2002 s. 229-47 [tekst wyroku z 1950 r.]. **Biografie:** E. Serwański: Wspomnienie o J.J. N. (1910-1996). *PZach.* 1996 nr 3 s. 140-5. – J. Płóciennik-Turski: Adwokat J.J. N. (1910-1996). *Palestra* 1997 nr 1/2 s. 292-5. **Przyczynki:** Z.J. Jaroszewski: J.J. N. w moich wspomnieniach. *KMP* 65: 1997 nr 3 s. 297-301, il. – K.M. Pospieszalski: Pracownicy Instytutu Zachodniego przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Warszawie 29 sierpnia 1950 r. *KMP* 1997 nr 3 s. 288-96 [m.in. J.J. N.]. – Z. Mazur: Antenaci. o politycznym rodowodzie Instytutu Zachodniego. P. 2002 passim. – E. Serwański: w kręgu myśli zachodniej. Wspomnienia i zapiski Wielkopolanina. Wyd. J. i K. Serwańscy. P. 2003 passim. – „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 7, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 23, 26, 27, 29, 32, 33, 41, 42, 43, 44, 81, 83, 111, 112, 113, 116, 117, 118, 120, 121, 122, 127, 128, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 146, 147, 148, 156, 157, 159, 163, 165, 168, 169, 173, 174, 175, 181, 186, 204, 233, 234, 238, 239, 240, 243, 249, 254, 255, 257, 261, 268, 269, 270, 271, 294, 336, 345, 347, 348, 357, 389, 444, 497, 631.

Niklaus* Jan (1849-1880) lekarz. **AW:** 5643. **Słowniki:** PTPN; AMM; SLeK. IV.

Niklaus* Julian (zm. 1872) inspektor domów poprawczych, powstaniec 1830. **AW:** 5644. **Słowniki:** PTPN.

Niklewicz* Józef Stefan (zm. po 1772) pleban w Skórzewie. **Biografie:** P.M. Dziembowski: Proboszczowie parafii świętego Marcina i świętego Wincentego w Skórzewie. Skórzewo 2010, s. 67-9, il.

Niklewska* Waleria, imię zakonne Syksta (1914-2000) służebniczka wielkopolska, uczestniczka powstania warszawskiego. **Słowniki:** Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod red. J. Myszora. T. 3. Wwa 2006. **Źródła:** W. N.: Służebniczki Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny (Pleszew). Lublin 1985 s. 90-1, 106, 118, 121-6, 145. – W. N.: Byłam na Rakowieckiej. *Ład* 1988 nr 39 s. 8-9. – W. N.: Byłam w celi na Rakowieckiej. *Niedziela* 1988 z 20 X. – W. N.: Aresztowanie. Wspomnienia z czasów stalinowskich. *Przew. Kat.* 1989 nr 1 s. 6. – W. N.: w więzieniu. Wspomnienia z czasów stalinowskich. *Przew. Kat.* 1989 nr 2, 3, 4, 5. – J. Poksiński: „My, sędziowie nie od Boga...”. z dziejów sądownictwa wojskowego PRL 1944-1956. Materiały i dokumenty. Wwa 1996 s. 231-2. **Przyczynki:** Proces księdza biskupa Kaczmarka i innych członków ośrodka antypaństwowego i antyludowego. Wwa 1953. – J. Śledzianowski: Ksiądz Czesław Kaczmarek biskup kielecki 1895-1963. Kielce 1991. – J. Myszor: Państwo a Kościół w Polsce 1945-1956. Kr. 1999 s. 326-7, 329. –

Niklewski* Bronisław (1879-1961) fizjolog roślin, prof. UP i WSR w Poznaniu. **AW:** 5646. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Słow. biologów; Biogramy uczonych V; Śródka. **Bibliografie:** Wykaz prac, artykułów, notat, monografii i podręczników prof. dra B. N. ogłoszonych drukiem. *Spraw. PTPN* 1961 nr 1 s. 214-221 [poz. 137]. – Bibliografia prac B. N. *Studia z Dziejów Nauki Polskiej*

Seria B z. 23, 1972 s. 125-30. **Źródła:** M. Adamczewska-Jackowiak: Materiały B. N. *Biul. APAN* 1979 nr 22 s. 107-44. – Przew. APAN s. 464-5. **Biografie:** *Acta Microbiologica Polonica*. 1961 nr 2 s. 123-7. – J. Wojciechowski: Wspomnienie pośmiertne o B. N. *KMP* 29: 1961 nr 2 s. 109-11, il. – Prof. dr B. N. *Spraw. PTPN* 1961 nr 1 s. 206-21. – J. Wojciechowski: B. N. (1879-1961). [W:] *Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969*. P. 1970 s. 326-7. – J. Wojciechowski: B. N. *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej*. Seria B z. 23: 1972 s. 117-24, bibliogr. – J. Matysiak: o B. N. – współtwórcy Wydziału Rolniczo-Leśnego UP na Sołaczcu. *KMP* 67: 1999 nr 3 s. 224-31. **Przyczynki:** Z. Gumińska: Zarys historii badań nad fizjologiczną aktywnością próchnicy glebowej. *Postępy Naukowe Rolnictwa* 6: 1959 nr 5 s. 127-40. – W. Kunicki-Goldfinger: B. N. jako mikrobiolog. *Acta Microbiologica Polonica* 10: 1961 s. 123-7. – M. Wachowski: Geneza Wydziału Rolniczo-Leśnego Uniwersytetu Poznańskiego 1919-1926. *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej* Seria B 11: 1966 s. 153-200. – J. Broda: Historia powstania Wydziału Rolniczo-Leśnego Uniwersytetu Poznańskiego. *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej* Seria B. 23: 1972 s. 179-217. – Nauka w Wlkp. s. 658, 659, 663, 711, 712, 715, 721, 724, 802, 994, 997, 998, 1049. – A. Żabko-Potopowicz: Pionierzy postępu w rolnictwie polskim. *Wwa* 1977 s. 209-10. – Zarys dziejów nauk przyrodniczych w Polsce. *Wwa* 1983 s. 465, 513. – Napisy pamiątkowe s. 142-3.

Niklewski* Józef Stanisław (1835-1904) lekarz, społecznik, powstaniec 1863. **AW:** 5647. **Słowniki:** PSB; PTPN; SLeK. V; Kościński; SBWP-W II. **Przyczynki:** Z. Grot: Rok 1863 w zaborze pruskim. P. 1963. – Zabór pruski w powstaniu styczniowym. Wr. 1968.

Nikodemowicz* Józef (1869-1931) prawnik, wicewojewoda poznań. **AW:** 5651. **Słowniki:** PSB; PTPN.

Nikoleizig* Brunon (1904-1945) oficer WP i AK. **Słowniki:** Enc. konsp. wlkp.

Nimander Piotr Karłowicz (1833-1906) prezes sądu w Kaliszu. **Przyczynki:** Małyszko *Cmentarze* s. 109.

Nitsche* Otto (1890-1959) rektor niem. szkoły powszechnej w P. **Biografie:** I. Rhode: Rektor Otto Nitsche zum Gedächtnis. *Jb. Weichsel-Warthe* 6: 1960 s. 107-8.

Nitschke* Elias (1645-1711) lekarz. **AW:** 5661. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** Historia nauki polskiej. Red. B. Suchodolski. T. 2. Wr. 1970 ss. 147.

Nitzsche* Ferdynand Ernest (1814-1909) fabrykant. **Słowniki:** SBWP-W II. **Przyczynki:** Artyzm i piękno kościoła w zbiorach opatowskich. Katalog wystawy. Opatówek 1994. J. Śmiałowski: Fabryka sukniennicza Fiedlerów w Opatówku. Kalisz 1994. – Parafia ewangelicko-augsburska w kaliszu. Materiały do dziejów. Opr. M. Lisiecka [i in.]. Kalisz 1995. – R. Hauk: Manufaktura A.G. Fiedlera w Opatówku 1824-1997. Opatówek 1997. – S. Przygodzki: Inwentarz pozostałości po Edwardzie Magnusie Fiedlerze właścicielu fabryki sukna w Opatówku. *RKal*. 2001 s. 129-40. **Bibliografie:** D. Wańka: Kalisz i ziemia kaliska na łamach „Gazety Kaliskiej” w latach 1893-1914. Bibliografia. Kalisz 1998 s. 28, 168.

Niwiński* Jan (zm. 1878) prawnik w Kaliszu, oficer powstania 1830/31. **Słowniki:** Gerber *Studenci* s. 158; Bielecki *Słownik*.

Niwiński* Jan Mieczysław, właśc. Księżyk (1900-1972) aktor. **Słowniki:** SBTP II.

Niziński* Stanisław (1848-1932) ks., działacz społ. i polit. **AW:** 5667. **Słowniki:** WSB; Członkowie tajnych tow.; AMOstr. z. 10.

Niziński* Sylwester (1859-1927) lekarz, działacz niepodl. **Słowniki:** SLeK. I.

Niżyński* Stanisław (1848-1932) ks., działacz narodowo-społ. **Słowniki:** SBWP-W II.

Nizio* Krystyna (1928-1990) nauczycielka, bibliotekarka. **Słowniki:** SPKP Supl. II; SBW. **Biografie:** Z. Zierhofferowa: K. N. (29 IX 1928 – 7 III 1990). *PBK* 1993.

Noak* Teodor (1878-1942) ks. **Słowniki:** PTPN.

Noetel* Heinrich Friedrich (1861-1946) prawnik, polityk. **Słowniki:** NDB; Balde. **Biografie:** O. Kühn: H. N. (1861-1946). *Jahrbuch für Westfälische Kirchengeschichte* 70: 1977 s. 167-77. **Przyczynki:** F. Tennstedt: H. N. und die Anfänge der Unfallverhütung in der deutschen Landwirtschaft. *Soziale Sicherheit in der Landwirtschaft* 1976 z. 2 s. 103-116.

Nogaj* Stanisław (+) pamiętnikarz. **Źródła:** S. N.: Za Bramą Wildecką. [W:] *Poznańskie wspominki*. P. 1960 s. 97-125.

=Nogajówna* Kazimiera (+). **Przyczynki:** A. Laboga, J. Mańkowski, T. Orlik: Nagrody Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1974. (Dokończenie). *Nagrody kulturalne. KMP* 1976 nr 3. – J. Ratajczak: K. N. *Teatr* 1977 nr 12 s. 14-7.

Nogala* Teodor (1919-1973) ks. **Słowniki:** Anders. **Biografie:** M. Banaszak: Ks. T. N. 1919-1973. *MK* 25: 1974 nr 12 s. 276-8.

Noji* Józef (1909-1943) lekkoatleta, olimpijczyk. **Słowniki:** PSB; B. Tuszyński: Księga sportowców polskich ofiar II wojny światowej 1939-1945. Wwa 1999 s. 205-7; Anders (il.); Wryk Sport. **Biografie:** F. Graś: J. N. sportowiec i patriota. Gorzów Wlkp. [i in.] 1987. **Przyczynki:** S. Mielech: Sportowe sprawy i sprawki. Wwa 1963 s. 264-6. – Legia 1916-1966. Historia, wspomnienia, fakty. Wwa 1966 s. 168-70, 185-8, 203, 227, 229, 234. – A. Jucewicz, W. Stępiński: Chwała olimpijczykom. Wwa 1968 s. 66-9. – M. Szymkowiak: Jeden bieg. [W:] *Pół wieku Królowej*. Wwa 1969 s. 47-9, 51-2. – W. Bartoszewski: Warszawski pierścień śmierci 1939-1944. Wwa 1970. – Ł. Jedlewski: Twardy chłopak z Pęckowa. *Przegląd Sportowy* 1993 nr 73. – J. Kluczyński: Medal pamiątkowy ku czci J. N. *Zielonogórska Gazeta Nowa* 1993 nr 27.

Nöring* Johannes (1851-?) naucz. gimn. w Ostrowie. **AW:** 5671. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.

Norwid* Cyprian Kamil (1821-1883) – w Wielkopolsce. **Przyczynki:** Z. Muszyńska: Na wielkopolskim tropie N. [W:] *Literackie przystanki nad Wartą*. Pod red. Z. Szwejkowskiego. P. 1962.

Noryskiewicz* Jan Kanty Bolesław (1876-1961) ks., działacz społ. **AW:** 5674. **Słowniki:** PSB; Martyrol.; Nauczyciele MM. **Biografie:** B. Sikorski: Śp. ks. dr J. N. *MK* 1962 nr 7 s. 235-40. – Kościół i Parafia świętego Marcina w Poznaniu 1939-1999. Na podstawie kroniki parafialnej oprac. K. Krzyżaniak. P. 1999, s. 30-1. – R. Wełniak: Duchowieństwo w obozie żabikowskim (1943-1945). *Żabikowo* 2010, s. 58-60.

Nosek* Jan Józef (1880-1959) działacz ruchu ludowego, poseł. **Słowniki:** PSB; Kto był kim; Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989. **Źródła:** Materiały źródłowe do historii polskiego ruchu ludowego. T. 2-3. Wwa 1966-7. – Klub parlamentarny PSL-Piast 1926-1931. Protokoły posiedzeń. Wwa 1969. **Przyczynki:** [S. Kunz] Ska: Wspomnienia starego działacza ludowego. *Gazeta Chłopska* 1957 nr 23 s. 3. – A. Dobieszewski, Z. Hemmerling: Ruch ludowy w Wielkopolsce 1945-1949. Wwa 1971. – Z. Hemmerling: Ruch ludowy w Wielkopolsce 1919-1939. Wwa 1971.

Noskovic* Jan (ok. 1606- zm. ok. 1690) ks., pisarz teologiczny. **AW:** 5675. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Nowacki II s. 696, 706.

Noskowicz* Mieczysław (1878-1959) dziennikarz, wydawca, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** M. N.: Artysta z Bożej łaski, czyli teatr w budzie jarmarcznej w Poznaniu (masz. w BN). **Przyczynki:** W. Kokociński, J. Kurzawa: z dziejów Kępna. P. 1960 s. 174. – Związek Nauczycielstwa Polskiego w Wielkopolsce 1920-1961. P. 1963 s. 27. – T. Perkowska: Zakłady Graficzne Wiktora Kulerskiego w Grudziądzu i ich działalność wydawnicza (1894-1939). *Roczniki Biblioteczne* 9: 1965 z. 3-4 s. 316, 349. – Krajna – Kujawy – Pałuki i Pomorze w czasie powstania wielkopolskiego 1918-1919 roku. *Rocznik Kulturalny Kujaw i Pomorza*. 4: 1967-8 s. 66. – Poznańskie wspominki z lat 1918-1939. P. 1973 s. 197-8. – J. Kamiński: Dzieje drukarstwa w Świeciu. Świecie n/Wisłą 1976 s. 7-8.

Noskowska* Dorota (XVII w.) przeorysza norbertanek w Strzelnie. **Słowniki:** Borkowska i s. 195.

Noskowski* Andrzej (1492-1567) proboszcz w Wąsoszy, kan. gnieźn., bp płocki. **AW:** 5677. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Przyczynki:** W. Pocięcha: Mikołaj Dzierzgowski arcybiskup gnieźnieński. Kr. 1947. – Nowacki II. – I. Gieysztorowa, A. Zahorski, J. Łukasiewicz : Cztery wieki Mazowsza. Wwa 1968. – Dzieje Płocka. Płock 1973. – A. Sucheni-Grabowska: Monarchia dwu ostatnich Jagiellonów a ruch egzekucyjny. Cz. 1. Wr. 1974. – A. Sołtan: Kapituła płocka i biskup A. N. wobec kwestii oświaty i wychowania na Mazowszu płockim. *Rocz. Maz.* T. 11 (1999) s. 83-101.

Noskowski* Witold (1873-1939) dziennikarz, krytyk teatr. i muz. **AW:** 5679. **Słowniki:** PSB; WSB; SMP; Nowy Korbut. **Biografie:** A.G. Siedlecki: W.N. *Życie Literackie* 2: 1946 nr 7/8 s. 12-4. T. Roszkiewicz: Biografia W.N. *Spraw. PTPN* 70: 1963 s. 279-81. – A. Mężyński: W.N. *Teatr* 1968 nr 18 s. 8-9. – T. Kraszewski: Byliśmy wtedy młodszy. [W:] Poznańskie wspominki z lat 1918-1939. P. 1973 s. 428-31. – R. Pollak: W.N. [W:] Poznańskie wspominki z l. 1918-1939. P. 1973 s. 381-5. – S. Wasylewski: Dwaj Noskowscy. [W:] Wspomnienia i szkice znad Warty. 1973 s. 181-7. **Przyczynki:** J. Winiewicz: W.N. zmarły w 1939 r. w nieznanych okolicznościach. [W:] *Straty kultury polskiej 1939-1944*. T. 1. Glasgow 1945 s. 352-63. – S. Lam: *Życie wśród wielu*. Wwa 1968. – A. Mężyński: Poznańska krytyka teatralna w l. 1919-1939. *KMP* 1970 nr 3 s. 69-81. – R. Pollak: W.N. [W:] Poznańskie wspominki z lat 1918-1939. P. 1973 s. 381-5. – M. Turwid: Światła wspomnień. [W:] Poznańskie wspominki z lat 1918-1939. P. 1973 s. 261-3. – W. Zechenter: Uplywa szybko życie. Wyd. 2 Kr. 1975. – J. Konieczny: W.N. przy biurku redakcyjnym „Kuriera Poznańskiego” w latach 1925-1939. (W świetle korespondencji publicysty i wspomnień świadków jego działalności). *Zesz. Nauk. WSP Bydg., Stud. Filol.* Z. 41 (1996) s. 25-40, sum.

Noskowski* Zygmunt, pseud. Łada (1880-1952) aktor, reżyser, dyrektor teatru, pedagog. **Słowniki:** PSB; WSB; SBTP. **Biografie:** Z. N. [nekr.]. *Tyg. Powsz.* 1952 nr 38 s. 10. – A. Suzin: Z. N. *Śpiew w Szkole* 1957 nr 4 s. 195-9. – W. Wroński: Z. N. Kr. 1960, bibliogr. [na s. 115-54: spis dzieł Z. N.]. – S. Wasylewski: Dwaj Noskowscy: Witold i Zygmunt. [W:] *Wspomnienia i szkice znad Warty*. P. 1973 s. 181-7. **Przyczynki:** J. W. Reiss: Z. N. *Poradnik Muzyczny* 1948 nr 12 s. 1-3. – Poznańskie wspominki. P. 1960 s. 228-9. – A. Siedlecki (Grzymała-Siedlecki): Rozmowy z samym sobą. Kr. 1972. – S. Kaszyński: *Teatralia Kaliskie*. Łódź 1972. – J. Koller: w poznańskich teatrach. [W:] *Poznańskie wspominki z l. 1918-1939*. P. 1973 s. 487-8. – A. Siedlecki (Grzymała-Siedlecki): *Świat aktorski moich czasów*. Wyd. 2. Wwa 1973. – Z. Koczanowicz: Czterdzieści lat to niewiele. Wwa 1976 s. 112, 120-2, 132, 136. – Z. Wilski: *Polskie szkolnictwo teatralne 1811-1844*. Wr. 1978.

Nostitz*-Jackowski Henryk – zob. Jackowski-Nostitz Henryk.

Nowacki* Alfred, pseud. Piąty (1895-1945) żołnierz AK. **Słowniki:** SBWP-W II. **Przyczynki:** Zbrodnie hitlerowskie na ziemi kaliskiej w latach 1939-1945. Praca zbiorowa pod red. A. Czubińskiego. Kalisz 1979. – K. Pierzchlewski: Zapomniany „Herr Direktor”. *Kalisia Nowa* 1998 nr 1 s. 16, il. – Armia Krajowa w Kaliszu. Zarys historii wojennej kaliszan 1914-1945. Kalisz 2004 s. 111.

Nowacki* Florian Wojciech (1902-1957) chirurg, urolog, prof. AM we Wr., uczestnik wojny 1939. **Słowniki:** Alb. chirurgów (i fot.); AMM. **Biografie:** W. Dobrzęcki: Prof. dr F. N. *Urologia Polska* 12: 1958 nr 5 s. 5-11. **Przyczynki:** S. Wesółowski: Zarys rozwoju urologii w Polsce. [W:] *Urologia*. Wwa 1959 s. 11-23. – Z. Bartkowiak: Wspomnienia z dziejów urologii polskiej przed założeniem Polskiego Towarzystwa Urologicznego. *Urologia Polska* 34: 1981 s. 26-30. – W. Chojna: XXX-lecie Polskiego Towarzystwa Urologicznego. *Urologia Polska* 34: 1981 s. 20-5

Nowacki* Franciszek (1886-1952) powstaniec wlkp., burmistrz Pleszewa. **Biogramy:** A. Ptak: samorząd s. 96-7, il.

Nowacki* Ignacy (1872-1943) ks., działacz społ. i niepodl. **Słowniki:** PSB; PTPN; SBWP-W II. **Przyczynki:** W. Kokociński, J. Kurzawa: z dziejów Kępna. P. 1960 s. 93-5, 97. – *Udział. duch.* s. 95, 97-9. – F. Gruszka: Ks. I. N. *Tyg. Kęp.* 1991 nr 12 s. 7. – F. Gruszka {i in.}: *Katolicka nekropolia w Kępnie*. Kępno 1994 s. 56-7.

Nowacki* Józef (1893-1964) ks., historyk, archiwista. **Słowniki:** SPKP Supl. [I]; Teolodzy; PSB; WSB; PTPN; *Słownik biograficzny archiwistów polskich*. T. 2. Wwa 2002; SHist. **Źródła:** **Biografie:** M. Banaszak: *Ksiądz J. N. – historyk Kościoła w Polsce. (Pośmiertne wspomnienia o działalności naukowej i pedagogicznej)*. [W:] Nowacki II s. 967-74 [m.in. bibliogr.]. – M. Banaszak: *Śp. ks. prof. J. N.* *Tyg. Powsz.* 1964 nr 21 s. 5. – S. Hain: *Śp. ks. J. N.* *Przew. Kat.* 54: 1964 s. 226. – K. Karłowski: *Śp. ks. J. N.* *MK* 1965 nr 5 s. 116-7. – *Wybitni hist. wlkp.* s. 287-93. – M. Banaszak: J. N. [W:] *Wybitni historycy wielkopolscy*, s. 319-27. **Przyczynki:** F. Lenort: z dziejów organizacji i zasobu Archiwum Archidiecezjalnego w Poznaniu. Lublin 1967 s. 75-86.

Nowacki* Lech (1912-1943) oficer WP, działacz konspiracyjny. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Iżycki, A. Wiśniewski: *Poznańskie dzieci*. *WTK* 1958 nr 47 s. 9. – T. Jankowski: o ruchu oporu w Wielkopolsce. *Białej plamy nie było*. *Za i Przeciw* 1966 nr 9 s. 11, nr 10 s. 11. – *Serwański* s. 329-30, 332. – E. Duraczyński: *Wojna i okupacja*. Wrzesień 1939 – kwiecień 1943. Wwa 1974 s. 153.

Nowacki* Zygmunt (1940-1993) specjalista w hodowli pieczarek i boczniaków, popularyzator tej gałęzi hodowli, właściciel Zakładu Innowacyjno-Wdrożeniowego – Wytwórni Grzybni i Grzybów w Jutrosinie pod Rawiczem. **Słowniki:** SBTech. XV.

Nowackiewicz* Józef (1882-1941) ks. **Słowniki:** PTPN.

Nowackiewicz* Tadeusz (1892-1956) lekarz wojskowy, kpt. WP, naczelny lekarz Powiatowej Kasy Chorych we Wrześni. **Słowniki:** Wrzesiński SB.

Nowaczyk* Czesław (1921-1987) fitosocjolog, prac. naukowy AR w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1987-1989 s. 23.

Nowaczyk* Erwin (1911-1996) muzykolog, dyrygent chórów w P. **Słowniki:** SMP. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1996-1998 s. 22.

Nowaczyński* Wincenty (1883-1940) powstaniec wlkp., płk WP, dowódca 10 Pułku Strzelców Wlkp. **Słowniki:** SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1. **Przyczynki:** Udział ziemi kościańskiej w powstaniu wielkopolskim 1918-1919. Kościan 1970 s. 3-21. – B. Polak: Front południowo-zachodni. Grupa „Leszno” powstania wielkopolskiego 1919 r. Kościan 1971 s. 50-60.

Nowak* Alojzy (1894-1939) ppłk WP, powstaniec wlkp. i śląski. **Słowniki:** PSB; SBPW; Wrzesiński SB. **Źródła:** Wojna obronna Polski 1939. Wybór źródeł. Wwa 1968. – Źródła do dziejów powstań śląskich. T. 3 cz. 1. Wr. 1974. – Raport Macieja Mielżyńskiego o sytuacji na Górnym Śląsku w latach 1920-1921. Opr. B. Woszczyński. *Teki Archiwalne* 1977 nr 16 s. 91, 106. **Biografie:** S. Wilczek: A. N. *Poglądy* 1967 nr 23 s. 3; 1973 nr 21 s. 2. **Przyczynki:** A. Cizak: Wrzesnia i powiat wrzesiński w okresie powstania wielkopolskiego 1918/19. Wrzesnia 1968 s. 9, 48-53, 59, 73, 88, 90-1, 112, 126, 139, 153, 170-1 – Wrzesińscy kombatanci. Wrzesnia 1968, s. 50. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1968. – A. Zawilski: Bitwy polskiego wrzesnia. T. 1-2. Wwa 1972. – J. Ludyga-Laskowski: Zarys historii trzech powstań śląskich 1919-1920-1921. Wwa 1973. – L. Głowacki: Obrona Warszawy i Modlina na tle kampanii wrzesniowej. Wwa 1975. – A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwa [i in.] 1978. – Gniezno i ziemia gnieźnieńska. Walka o wolność narodową i społeczną 1918-1945. Gniezno 1978.

Nowak* Antoni (+) ks., proboszcz w Panience i Jaraczewie, poseł na Sejm Dzielnicowy w 1918 r. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.

Nowak* Antoni (1920-1995) doc. w Instytucie Włókien Naturalnych w P. **Słowniki:** AMOstr. z. 12.

Nowak* Bartłomiej (1823-1890) chłopski przywódca powstania 1863 na Kujawach. **Słowniki:** PSB; Inowr. SB i (i fot.). **Biografie:** W. Rogowski: Kujawski Szela. *Pomorze* 1963 nr 5 s. 1-2. – J. Podgóreczny: Chłopski przywódca w powstaniu styczniowym na Kujawach (Bartek N.). *Mówią Wieki* 1981 nr 7. **Przyczynki:** S. Kieniewicz: Sprawa włościańska w powstaniu styczniowym. Wr. 1953. – P. Dzianisz: Powstanie styczniowe na Kujawach. B. 1966 s. 62-71. – J. Łukaszewski: Pamiętnik z lat 1862-1864. Wwa 1973.

Nowak* Florian (1913-1942) ppor. WP, uczestnik antyhitlerowskiego ruchu oporu. **Słowniki:** Wrzesiński SB.

- Nowak* Franciszek (1889-1945) lekarz powiatowy w Wolsztynie. **Słowniki:** PTPN; Wolszt. SB.
- Nowak* Franciszek (1880-1942) ks., powstaniec wlkp. **Słowniki:** Martyrol.; PTPN; Członkowie tajnych tow.
- Nowak* Ignacy (1887-1966) ginekolog, działacz społ. i polit., powstaniec wlkp. i śląski. **Słowniki:** PSB; PTPN; Kto był kim; SBPW; Encyklopedia powstań śląskich. Opole 1982; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** J. Baron: Dr med. I. N. *Ginekologia Polska* 1967 nr 7 s. 697-9. – J. Urbanowicz: I. N. 1887-1966. *GWyb.* (P.) 2000 nr 299 s. 9. – N. I.: z pamiętnika I. N. *Średzki Kwartalnik Kulturalny* 2001 nr 3 s. 56-60 [w tym biogram]. **Przyczynki:** A.J. Gawrysz: Hotel Lomnitz. Katowice 1947 s. 18. – K. Brożek: Polska służba medyczna w powstaniach śląskich i plebiscycie 1918-1922. Katowice 1973. – J. Ludyga-Laskowski: Zarys historii trzech powstań śląskich. Wwa-Wr. 1973. – Związek Obrony Kresów Zachodnich 1921-1934. Gdańsk 1977. – M. Paluszkiewicz: Towarzystwo Tomasza Zana w Śremie. *PZach.* 34: 1978 nr 5/6 s. 194-5, 197-201.
- Nowak* Ignacy (1891-1940) powstaniec wlkp., kpt. WP. **Słowniki:** SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1 i 2.
- Nowak* Jan (1892-1969) prawnik. **Biografie:** S. Mróz: J. N. (03.02.1892-02.04.1969). [W:] 75-lecie działalności Zrzeszeń Prawników w Kaliszu. Kalisz 1982.
- Nowak* Jan Wiktor (XX w.) wikariusz biskupi w B. **Biografie:** J. Kutta: Wikariusz biskupi prymasa Polski w B. 1982-1996. *Kronika Bydgoska* (tom specjalny) 1999 s. 213-20.
- Nowak* Janusz (1896-?) śpiewak, kompozytor, pedagog. **Słowniki:** SMP.
- Nowak* Kazimierz (1897-1937) podróżnik pozn. **Przyczynki:** A. Żukowski: z Poznania do Kapsztadu. Afrykańska wyprawa K. N. *KW* 1997 nr 2 s. 71-6. – Ł. Wierzbicki: Zawodem moim stała się włóczęga. Opowieść o K. N. *KMP* 2010 nr 3 s. 116-30, il.
- Nowak* Kazimierz (1925-1995) prof. dr inż. **Biografie:** S. Dzięgielewski, L. Graj, A. Wilczyński: Sylwetka zmarłego Prof. zw. dra hab. inż. K. N. (1925-1995). *Zesz. Nauk. WSP Bydg., Stud. Tech.* Z. 20 (2000) s. 135-8.
- Nowak* Konstanty (1873-1930) ks. **AW:** 5687. **Słowniki:** PTPN.
- Nowak* Leon (1905-1987) nauczyciel. **Biografie:** S. Jędraś: L. N. *PLudu* 1987 z. 2 s. 23-24.
- Nowak* Ludwik (1900-1966) powstaniec wlkp., kpt. WP. **Słowniki:** SBPW.
- Nowak* Stanisław (1877-1957) ks. **Słowniki:** Martyrol.; PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski. **Artykuły:** +RAP 1947.
- Nowak* Stanisław (1897-1970) żołnierz. **Biografie:** K. Suchowiak: Rawicki bohater pięciu wojen. *PLudu* 1998 z. 5-6 s. 34-36.

Nowak* Stanisław Marian (1902-1986) lekarz. **Słowniki:** SBWP-W II; 125 lat Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego 1877-2002. Kalisz 2002 s. 303-4, il. **Biografie:** Z. Kledecki: Wspomnienie o drze S. N. *Aesculapius* 1995 nr 41.

Nowak* Szczepan (1900-1980) współorganizator „Sokoła” we Włoszkowicach. **Słowniki:** Anders.

Nowak* Tadeusz (1913-1994) inż. rolnik, poseł, działacz ludowy. **Słowniki:** Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989. **Źródła:** Kamolowa Zbiory rękopisów s. 35 [o spuściźnie T. N. w Dobrzycy]. **Biografie:** S. Wykrętowicz: T. N. – Komendant X Okręgu Batalionów Chłopskich, polityk, poseł do Krajowej Rady Narodowej z ramienia PSL i do Sejmu Ustawodawczego, działacz młodzieżowy, społeczny i gospodarczy. *Rocz. Muzeum Narodowego Rolnictwa* T. 19 (1993) s. 321-3. – Pożegnanie Tadeusza Nowaka. *KW* 1994 nr 2 s. 137-41. – G. Gradzińska: T. N. Działacz ludowy – żołnierz – polityk. P. [i in.] 1999, 69 s., il. [m.in. wspomnienia K. Nowakowej (s. 58-62) i S. Kalemby (s. 63-6)].

Nowak* Tadeusz Henryk (1908-1983) dziennikarz, felietonista, satyryk. **Bibliografie:** B. Jancz-Kostuch: T. N. Bibliografia w wyborze. P. 1985, 8 s. [52 poz.]. **Biografie:** Z. Dohnke: T.H. N. (1908-1983). z żałobnej karty. *KMP* 1985 nr 2 s. 130-2, il. **Przyczynki:** J. Mikołajczak: Kpinki i docinki. P. 1989 s. 127-32.

Nowak* Teofil (1911-1986) inspektor szkolny w Lesznie. **Biografie:** S. Jędraś: T. N. *PLudu* 1991 z. 1 s. 18-19.

Nowak* Walerian Teodor (1919-?) ekonomista, dyr. Miastoprojektu w P., uczestnik wojny 1939. **Słowniki:** AMM. **Artykuły:** *Nurt* 25: 1989 nr 9 s. 26-7.

Nowak* Władysław (1894-1939) kupiec, przedsiębiorca, powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** M. Halec: Hotel Polski. *PLudu* 1995 z. 1-2 s. 2-7.

Nowak* Zbigniew Jerzy (1919-1993) historyk literatury, edytor. **Słowniki:** Współcześni polscy pisarze i badacze literatury: słownik biobibliograficzny. Pod red. J. Czachowskiej i A. Szałagan. T. 6. Wwa 1999.

=Nowak* Zdzisław (+) dr hab. **Przyczynki:** A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1964. Zespołowa nagroda naukowa. *KMP* 1965 nr 3. – A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego [za rok 1972] (dokończenie). Nagrody naukowe. *KMP* 1973 nr 4.

Nowak*-Sługocka Ludmiła (1901-1972) pedagog, germanistka. **Biografie:** S. Pieczara: Doc. dr habil. L. N.-S. *Spraw. PTPN* 1972 nr 2 s. 176-8. – C. Załubska: L. N.-S. (1901-1972). Dorobek uporu i pracy. Wzniosła naukę ponad granice. [W:] ZiZM 300-5.

Nowakowski* Franciszek (1892-1968) nestor polskiego Iniarstwa. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** Ziemia leszczyńska. Red. J. Deresiewicz. P. 1966. – M. Komolka [i in.]: Leszno. Zarys dziejów. P. 1987 s. 102, 106. – R. Szwed: Związek Miast Polskich 1917-1990-1994. P. 1955. – Kalendarium miasta Leszna. Red. A. Piwoń. Leszno 1996.

Nowakowski* Henryk (1945-2000) nauczyciel, trener. **Słowniki:** Inowr. SB IV. **Przyczynki:** Z. Kuras: Liceum Ogólnokształcące im. Marii Konopnickiej w Inowrocławiu. T. 2. Inowr. 1988 s. 78-9.

=Nowakowski* Jerzy (+) artysta plastyk. **Źródła:** J. N.: Na skrzydłach pamięci. *Kierunki* 1989 nr 16-22. **Przyczynki:** M. Błoch, A. Laboga, J. Mańkowski, T. Orlik: Nagrody Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1974. Część trzecia. Nagrody Kulturalne. *KMP* 1976 nr 1. – K. Pajowa, T. Światała: Nagrody Miasta Poznania w dziedzinie Kultury i Sztuki za rok 1984. Zespół autorów i projektantów pomnika Armii „Poznań”. *KMP* 1985 nr 2. – S. Piekarski: Sztuka trójkąta. *Plastyka i Wychowanie* 1997 nr 3 s. 49-51 [twórczość Jerzego, Andrzeja i Russany Nowakowskich].

Nowakowski* Kazimierz Bonawentura (1881-1952) chirurg, prof. tytuł. UP. **AW:** 5691. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Alb. chirurgów (i fot.). **Bibliografie:** J. Markowski: Wykaz prac K. N. *KMP* 1977 z. 4 s. 40-3 [61 poz.]. **Biografie:** J. Moll: K. N. *Spraw. PTPN* 19: 1955 s. 170-4. – A. Krokowicz, H. Basińska: K. N. i jego wkład do chirurgii polskiej. *Ziemia Kujawska* 4: 1974 s. 186. – J. Markowski: K. N. w dwudziestą piątą rocznicę śmierci. Aneks: Wykaz prac K. N. *KMP* 45: 1977 nr 4 s. 31-43, il. – J. Markowski: K. N. (1879-1952) [W:] Sylwetki chirurgów polskich. Wr. [i in.] 1982 s. 150-1. – J. Markowski: K. N. (1897-1952). Chirurg. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 247-9, bibliogr. **Przyczynki:** W. Kowalenko: Tajny Uniwersytet Ziem Zachodnich 1940-1945. P. 1961 s. 92, 217. – R. Drows: Krótki rys historyczny chirurgii w Wielkopolsce. *Polski Przegląd Chirurgiczny* 1960 s. 792-3. – Alma Mater Posnaniensis. B. 1970 s. 46-8. – M. Olszewski: Fort VII w Poznaniu. P. 1971 s. 49. – Dzieje Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza 1919-1969. P. 1972. – 25 lat Akademii Medycznej w Poznaniu 1950-1975. P. 1974. – E. Wawrzyniak: Operacja „Waldkater”. *Wwa* 1975 s. 104. – Tajne nauczanie medycyny i farmacji w latach 1939-1945. *Wwa* 1975. – J. Alkiewicz: Służba sanitarna w powstaniu. *Nurt* 1977 nr 12 s. 6-8. – A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. *Wwa* [i in.] 1978. – J. Markowski: Działalność patriotyczna chirurga K. N. [W:] Pamiętnik XII Krajowego Zjazdu Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny, Łódź 14-16 września 1979. Łódź 1981 s. 182-90. – Pomniki miasta Poznania. P. 1983. – Napisy pamiątkowe s. 90. – B. Polak: Konspiracja polska w Poznaniu. *KMP* 1984 z. 3-4 s. 95-6. **Artykuły:** *Za i Przeciw* 1979 nr 28 s. 20. – *Tydzień* 1979 nr 12 s. 10-11; nr 18 s. 17.

Nowakowski* Lech, pseud. Neuman (1830-1872) aktor, śpiewak, dyr. teatru w P. **Słowniki:** PSB; SBTP. **Przyczynki:** K. Estreicher: Teatra w Polsce. T. 2-3. *Wwa* 1953. – K. Chłędowski: Pamiętniki. T. 1. Kr. 1957.

Nowakowski* Leon (1913-1939) bł., ks. **Biografie:** Męczennicy za wiarę 1939-1945. Praca zbior. pod red. W. Moroza. *Wwa* 1996 s. 263-5.

Nowakowski* Leon (1875- ok. 1950) inż. chemik, dyr. cukrowni w Zbiersku, prezes Koła Techników Cukrowników. **Słowniki:** SBTech. VIII. **Przyczynki:** Z. Kowalewski: Stowarzyszenie Techników Cukrowników. Rys historyczny. *Wwa* 1959. – Pół wieku działalności Stowarzyszenia Techników Cukrowników 1919-1968. *Wwa* 1969.

Nowakowski* Mieczysław (1886- 1945) lekarz miejski w B., powstaniec wlkp., mjr WP. **Słowniki:** PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow.; J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997.

Nowakowski* Stanisław (1868-1937) lekarz. **Słowniki:** PTPN; AMM; SLeK. IV. **Przyczynki:** Klanowski. – J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 111. – H. Florkowski: Patriotyzm lekarzy kościańskich. *PLudu* 1994 z. 1-2 s. 12-5.

Nowakowski* Stanisław Tomasz (1888-1938) geograf, prof. UP. **AW:** 5692. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN. **Biografie:** F. Barciński: S. N. Uwagi o życiu i dziełach. *MW* 1948 nr 4 s. 3-12. F. Barciński: Wspomnienie o Profesorze S. N. [W:] Wyższa Szkoła Ekonomiczna (Akademia Handlowa – Wyższa Szkoła Handlowa) w Poznaniu. XXX-lecie uczelni 1926-1956. P. 1956, s. 33-6. – S. N. – „czerwony” profesor i społecznik. [W:] Związek nauczycielstwa Polskiego w Wielkopolsce 1920-1961. Pod red. W. Ochmańskiego. P. 1963, s. 263-6. – F. Barciński: S. N. – wielki geograf marksista. *Nauka Polska* 12: 1964 nr 2 s. 252-62. – S. N. w dwudziestą piątą rocznicę zgonu 1938-1963. Pr. zbiorowa pod red. F. Barcińskiego. Wwa 1965, 114 s., tabl. [zawiera: S. Leszczycki: Wkład S. N. w rozwój geografii polskiej; F. Barciński: S. N. – wielki geograf marksista; Z. Chojnicki: Poglądy metodologiczne S. N.; S. Konieczny: Społeczne aspekty odkryć geograficznych w pracach S. N.; T. Czyż: Bibliografia prac naukowych S. N.]. – F. Barciński: S. N. Wielki poznański geograf marksistowski. *Nurt* 1966 nr 5 s. 2-5. – M. Fleszar: S. N. [W:] Dziesięć wieków geografii polskiej. Wybitni geografowie polscy. Wwa 1967 s. 435-49. – Byli wśród nas (AE) s. 120-2. – W. Szafranski: S. N. Przez trzy kontynenty. P. 2005, 128 s., il., bibliogr. **Przyczynki:** F. Barciński: S. N. Uwagi o życiu i dziełach. *Myśl Współczesna* 1948 z. 4 s. 3-12. – Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Poznaniu 1926-1956. P. 1956 s. 12, 17-9, 326. – F. Barciński: o dorobku geograficznym S. N. *PGeogr.* 28: 1956 z. 1 s. 81-103 [z wykazem prac]. – M. Bartz: Uczył i bronił. *Tygodnik Zachodni* 1960 nr 17 s. 5. – M. Fleszar: S. N. – bojownik o naukę jutra. *Geografia w Szkole* 13: 1960 nr 5 s. 222-7. – T. Czyż: 25-lecie śmierci S. N. *Nauka Polska* 12: 1964 nr 2 s. 251. – Dziewięć wieków geografii polskiej. Wwa 1967 s. 435-49. – J. Babicz: Wpływ nauki radzieckiej w geograficznym dorobku S. N. (1888-1938). [W:] Historia kontaktów polsko-rosyjskich w dziedzinie geologii i geografii. Wr.-Wwa-Kr.-Gdańsk 1972, s. 33-9. – Nauka w Wlkp. s. 171, 411, 413, 426, 810, 814-20, 844, 860, 863, 1030, 1042. – J. F.: w kręgu ateistów. [W:] Poznańskie wspominki z lat 1918-1939. P. 1973 s. 93-4. – E. Makowski: Kształtowanie się stosunków społeczno-politycznych w Wielkopolsce w latach 1926-1939. Wwa 1979 s. 83-5, 214-5.

Nowakowski* Stanisław (1889-1942) dziennikarz, działacz niepodl. i społ. **Słowniki:** Oracki Słownik; PSB; WSB; BSB II (i fot.). **Biografie:** F. Mincer: Redaktor S. N. *Kal. Bydg.* 1982, 1983, 1984. **Przyczynki:** Z. Lietz: Plebiscyt na Powiślu Warmii i Mazurach w 1920 roku. Wwa 1958 s. 108, 110, 112-3, 117, 122, 124, 151, 154. – P. Sowa: Po obu stronach kordonu. Olsztyn 1969 s. 57, 59-61, 96, 98. – Wspomnienia powstańców wielkopolskich. P. 1970 s. 71, 73, 75. – T. Grygier: Warmińska Rada Ludowa w okresie rokowań pokojowych w Paryżu. *Roczniki Dziejów Ruchu Ludowego* 13: 1971 s. 114, 116-7, 119, 129, 153. – M. Lengowski: Na Warmii i w Westfalii. Wspomnienia. Wwa 1972 s. 32, 144, 147-8, 156. – W. Wrzeński: Plebiscyty na Warmii i Mazurach oraz na Powiślu w roku 1920. Olsztyn 1974 s. 33, 37, 44, 46, 48, 51-2, 56, 59, 76, 78, 109-10, 116, 125, 143-4, 157, 174-5, 183-4, 187. – J. Chłosta: Wydawnictwo „Gazety Olsztyńskiej” w latach 1918-1939. Olsztyn 1977 s. 97. – J. Chłosta: Seweryn Pieniężny (1890-1940). Olsztyn 1980 s. 40, 46, 83, 92, 121. – W. Wrzeński: Warmia i Mazury w polskiej myśli

politycznej 1864-1945. Wwa 1984 s. 155, 193, 198-9, 228, 231. – W. Pepliński: Prasa pomorska w Drugiej Rzeczypospolitej 1920-1939. Gdańsk 1987 s. 153, 173-4, 385. – B. Grzędzicka: S. N. w okresie plebiscytowym na Warmii, Mazurach i Powiślu. *Kronika Bydgoska* 21: 1999 s. 236-46.

Nowakowski* Tadeusz (1894-1958) ks. **Słowniki:** AMM. **Przyczynki:** Klanowski. **Artykuły:** +RAP 1947.

Nowakowski* Tadeusz (1917-1996) pisarz, działacz emigracyjny. **Słowniki:** B. Klimaszewski, E. R. Nowakowska, W. Wyskiel: Mały słownik pisarzy polskich na obczyźnie 1939-1980. Wwa 1992; Słownik pisarzy województwa bydgoskiego. Cz. 1. B. 1993; Polscy pisarze; BSB V (i fot.); Znaki. **Biografie:** T. N. Honorowy Obywatel Bydgoszczy. *Bydgoski Informator Kulturalny i* 1994 (wyd. specjalne). **Przyczynki:** M. Danilewicz-Zielińska: Szkice o literaturze emigracyjnej. Wr. – Wwa – Kr. 1992 s. 116, 125, 137, 141, 146, 151, 165, 184-7, 299, 337, 377-8, 383, 388, 391, 411. – J. Nowakowski: Szczęśliwe lata gorzki czas czyli urodzony w Bydgoszczy. B. 1996, *passim*. – Mobilizacja uchodźstwa do walki politycznej 1945-1990. Praca zbiorowa. Londyn 1995 s. 204, 208, 217, 219, 242, 327. – Pomoc krajowi przez niepodległościowe uchodźstwo 1945-1990. Praca zbiorowa. T. 5. Londyn 1995 s. 62, 64, 72. – Kierownictwo Obozu Niepodległościowego na Obczyźnie 1945-1990. T. 3. Londyn 1996 s. 155, 330, 510, 651. – M. Jankowiak: Refleksje o bydgoskim regionie literackim. *Metafora* 1999 nr 39/40 s. 152-9.

Nowakowski* Tadeusz Wacław (1898-1973) muzykolog, pedagog, publicysta muz. **Słowniki:** WSB. **Biografie:** Przybecki s. 102.

Nowakowski* Wincenty (XX w.) prof. **Biografie:** B. Romińska: Wspomnienie pośmiertne o prof. W.N. z żałobnej karty. *KMP* 1960 nr 3 s. 94-6, il.

Nowakowski* Witold (1875-1935) ks. **AW:** 5692. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** A. Markwicz: 100 lat historii organizacji Tow. Tomasza Zana. Londyn 1975 s. 48.

Nowakowski* Wojciech (1816-1869) ks., nauczyciel gimn., prof. semin. duch. w Gnieźnie. **AW:** 5692. **Słowniki:** AMM; Nauczyciele MM. **Przyczynki:** Motty II s. 275-6, 542.

Nowakowski* Zygmunt Jan (1917-1980) działacz społ. i gospodarczy. **Słowniki:** SBL.

Nowakowski* Zygmunt Konrad (1912-1993) por. WP, uczestnik kampanii wrześniowej 1939, członek konspiracyjnej Tajnej Armii Polskiej, prawnik, prof. UAM. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. III, cz. 1. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1993-1995 s. 16. – Byli wśród nas (AE) s. 306-7.

Nowicka* Józefa z Zielińskich (ok. 1847- działała do 1887) aktorka, dyr. teatru w Kaliszu. **Słowniki:** SBTP. **Przyczynki:** *Ziemia Kujawska* 1968.

Nowicki* Bronisław Zygfryd (1907-1981) grafik, działacz kult. **Słowniki:** BSB III (i fot.); SGraf. **Biografie:** R. Kuczma: Sylwetki artystów bydgoskich. [W:] Kultura bydgoska 1945-1984. Pod red. K. Kwaśniewskiej. B. 1984 s. 193-6. – A. Borucka-Nowicka: B. Z. N. *Kronika Bydgoska* 12: 1990 s. 254-5. – **Przyczynki:** i Ogólnopolska Wystawa Plastyki. Warszawa marzec – kwiecień 1950. Katalog. – Ogólnopolska Wystawa Biennale Grafiki w Krakowie, wrzesień 1960. Katalog. – Współczesna grafika polska. Bydgoszcz 1965. Katalog. – Temat muzyczny

w polskiej plastyce współczesnej. Bydgoszcz, wrzesień 1966. Katalog. – Grafika okręgu toruńskiego i bydgoskiego w 25-lecie PRL. Katalog wystawy. Toruń 1970, passim. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski (do 1945 roku). Wr. [i in.] 1971. – M. Turwid: 25 lat plastyki bydgoskiej (1945-1970). [W:] Bydgoszcz w latach 1920-1970. B. 1972. – B. Z. N. Grafika i rysunek. Grudziądz grudzień 1974 – styczeń 1975. Katalog. – B. Z. N. Grafika użytkowa. Bydgoszcz 1975. Katalog. – R. C. Jaskuła: Plastyka bydgoska 1945-1976. B. 1980 s. 14, 35, 37, 39, 41, 43, 46, 56, 103-4. – B. Z. N. 1907-1981. Bydgoszcz 1982. Katalog. – A. Sucharska: Kultura Bydgoszczy w latach 1945-1980. [W:] Bydgoszcz wczoraj i dziś 1945-1980. Praca zb. pod red. S. Michalskiego. Wwa – P. 1988 242-3, 248. – M. Grońska: Ekslibrisy. Wwa 1992 – M. Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. Wr. [i in.] 1994.

Nowicki* Edmund (1900-1971) bp gdański, bp gorzowski, kanclerz kurii metropolitarnej w P.
Słowniki: *Annuario Pontificio* [Vaticano] 1957 s. 736; 1965 s. 163; PSB; Martyrol.; Kanoniści; Biskupi; Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod red. J. Myszora. T. 1. Wwa 2002. **Źródła:** [A. Hlond]: Dekret Prymasa polski Kardynała Hlonda. *Prezbiterium* 2: 1974 nr 6-8 s. 9-10 [ustanowienie ks. E.N. administratorem apostolskim w Gorzowie]. **Biografie:** L. Kaczmarek: Pasterz i ojciec Kościoła gdańskiego. *Miesięcznik Diecezjalny Gdański* 15: 1971 s. 107-12. – R. Mieliński: Bp E.N. *Przew. Kat.* 1971 nr 15 s. 132-3. – Z. Szuba: Ksiądz biskup E.N. 1900-1971. *Życie i Myśl* 1971 nr 4 s. 136-9. – J. Kleinert: Biskup E.N. – ordynariusz diecezji gdańskiej. *Życie i Myśl* 20: 1977 s. 258-67. – P. Socha: Sylwetki administratorów apostolskich i biskupów diecezji zielonogorsko-gorzowskiej. *Życie i Myśl* 1995 nr 4 s. 33-8. – K. Śmigiel: Ks. E.N. (1900-1971). Pasterz i ojciec. [W:] ZiZM s. 291-9. **Przyczynki:** J. Domagała: Ci, którzy przeszli przez Dachau. Wwa 1957 s. 180 [mylna data pierwszego uwięzienia w Dachau]. – A. Baciński: Dzieje diecezji gdańskiej w ostatnim XX-leciu (1945-1965). *NP* 22: 1965 s. 150-82. – M. Chorzępa: Rozwój organizacji kościelnej na Ziemi Lubuskiej i Pomorzu Zachodnim w latach 1945-1960. *NP* 22: 1965 s. 113-81. – M. Rode: Relacja z konspiracyjnej pracy oświatowo-szkolnej i opiekuńczo-społecznej w latach 1939-1944. *Roczniki Teologiczne* 17: 1975 z. 1. – R. Marek: Kościół rzymsko-katolicki wobec ziem zachodnich i północnych. Wwa 1976. – Słowo pożegnalne śp. ks. biskupa E.N. ordynariusza diecezji gdańskiej skierowane do diecezjan z dnia 27 lutego 1971 roku. *Wrocławskie Wiadomości Kościelne* 26: 1971 nr 5 s. 143-4. – B. Kominek: w służbie Ziemi Zachodnich. Wr. 1977. – E. Napierała: Dr E.N. administrator apostolski w Gorzowie Wlkp. [W:] Księga pamiątkowa 50-lecia organizacji Kościoła katolickiego na Ziemi Lubuskiej, Pomorzu Zachodnim i Północnym (1945-1995). Pod red. P. Sochy. Zielona Góra [i in.] 1998 s. 55-62.

Nowicki* Felicjan (1885-1942) ks. **Słowniki:** PTPN.

Nowicki* Franciszek (1891-1979) powstaniec wlkp., kpt. WP. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** Kruszwica. Zarys monograficzny. Toruń 1965 s. 237-259. – J. Brodziński: w 50-tą rocznicę powstania wielkopolskiego w Inowrocławiu. Inowr. 1969 s. 36.

Nowicki* Franciszek Ksawery (ok. 1802-?) prawnik w Kaliszu. **Słowniki:** Gerber Studenci s. 159.

Nowicki* Jan (1876-1955) malarz, grafik, scenograf. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** H. Majkowski: o sztuce plastycznej w Poznaniu w czasach poprzedzających wojnę światową. *Antologia KMP* 1990 nr 3/4. – W. Karolczak: Reklama handlowa w dawnym Poznaniu (do 1918 r.). *KMP* 1991

nr 1-2. – A.J. Markiewicz; Plastyka w okresie XX-lecia międzywojennego. Zarys monograficzny. [W:] Wielka księga miasta Poznania. P. 1994.

Nowicki* Jan Ludwik (1858-1936) kupiec, pionier ruchu sokolego w Wlkp. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Wielkopolska szkoła edukacji narodowej. Wr. 1970 s. 23, 27, 29. – A. Ryfowa: Działalność Sokola Polskiego w zaborze pruskim i wśród wychodźstwa w Niemczech (1884-1914). P. 1976.

Nowicki* Jan Marian (1876-1955) malarz, scenograf. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** Polskie życie artystyczne w latach 1915-1939. Wr. 1974.

Nowicki* Krzysztof (1940-1997) pisarz, krytyk literacki w B. **Słowniki:** Znaki. **Biografie:** J.L. O.: K. N. (1940-1997). *Prz. Artyst.-Lit.* 1997 nr 4 s. 1 [nekr.]. **Przyczynki:** D. T. Lebioda: Przedsiönek wieczności. *Rocz. Kult. Kuj.* T. 14 (1998) s. 96-100 [o twórczości K. N.].

Nowicki* Stanisław (1870-1948) drukarz, działacz polit., marszałek Polskiego Sejmu Dzielnicowego w Poznaniu. **AW:** 5697. **Słowniki:** PSB; Kto był kim; SBPW; SBKS. **Przyczynki:** Z. Dworecki: Polskie rady ludowe w Wielkopolsce 1918-1920. P. 1962. – T. Filipiak: Dzieje związków zawodowych w Wielkopolsce do roku 1939. P. 1965. – Jakóbczyk *Studia III.* – J. Marczewski: Narodowa Demokracja w Poznańskim 1900-1914. *Wwa* 1967 s. 144, 266, 275-7, 355, 359-60, 363-4. – Z. Hemmerling: Posłowie polscy w parlamencie Rzeszy niemieckiej i w sejmie pruskim 1907-1914. *Wwa* 1968. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. *Praca zb.* P. 1968. – Z. Boras, L. Trzeciakowski: w dawnym Poznaniu. P. 1969. – T. Monasterska: Narodowy Związek Robotniczy 1905-1920. *Wwa* 1970. – C. Demel: Utworzenie Narodowego Stronnictwa Robotników w Wielkopolsce. z *Pola Walki* 1972 nr 4. – K. Dembski: Wielkopolska w początkach II Rzeczypospolitej. P. 1972. – C. Demel: Rozwój życia politycznego w Wielkopolsce na przełomie 1918-1919 roku. *SiMDW* 11: 1974 z. 1 s. 53, 65-6, 74. C. Demel: Stanowisko wychodźstwa westfalsko-nadreńskiego wobec Wielkopolski w okresie rządów Komisariatu NRL. *PZach.* 1974 nr 2 s. 195, 197, 205. – J. Pietrzak: o reprezentację byłego zaboru pruskiego w Sejmie Ustawodawczym w 1919 r. *Dzieje Najnowsze* 1976 z. 4 s. 3-20. – H. Szareyko: Powstanie Narodowej Partii Robotniczej. *Więź* 1976 nr 3. – T. Kottowski: Zjednoczenie Zawodowe Polskie 1918-1939. P. 1977. – M. Przybylski: Chrześcijańska Demokracja i Narodowa Partia Robotnicza w latach 1926-1937. *Wwa* 1980. – C. Demel [i in.]: Działalność NSR i NPR w Wielkopolsce w latach 1917-1937. *Wwa* [i in.] 1980. – Historia katolicyzmu społecznego w Polsce 1832-1939. Pod red. C. Strzeszewskiego [i in.]. *Wwa* 1981.

Nowicki* Stanisław Cyryl (1915-1988) urzędnik poznańskiego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych – Oddział w B., inspektor 3. Obwodu Bydgoskiego Wydziału Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego Okręgowej Delegatury Rządu RP. **Słowniki:** Słownik biograficzny konspiracji pomorskiej 1939-1945. Red. E. Zawacka [i in.]. Cz. 2. Toruń 1995; Słownik biograficzny Pomorza Nadwiślańskiego. Suplement I. Gdańsk 1998; Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944-1956. Słownik biograficzny. T. 2. Kr. [i in.] 2004. **Przyczynki:** G. Górski: Pomorska Okręgowa Delegatura Rządu RP na Kraj w latach 1941-1945. [W:] *Walka podziemna na Pomorzu w latach 1939-1945. Materiały sesji w Toruniu, 27-28 IX 1989.* Red. J. Sziling. Toruń 1990 s. 194-5, 201. – H. Nowicka-Jagielska: w sprawie powojennej działalności Okręgowej Delegatury Rządu Rzeczypospolitej na Pomorzu. [W:] *Armia Krajowa na Pomorzu i jej powojenne losy. Materiały z konferencji w Bydgoszczy 26 lutego 1992 r.* Red. W. Jastrzębski. B.

1993 s. 123-34. – H. Nowicka-Jagielska: Okręgowa Delegatura Rządu na Pomorzu kryptonim „Zatoka” i jej powojenne losy. [W:] Powojenne losy konspiracji na Pomorzu. Materiały sesji naukowej w Toruniu w dniu 19 listopada 1994 r. Red. E. Zawacka [i in.]. Toruń 1995 s. 179-83. – G. Górski: Administracja Polski Podziemnej. Toruń 1995 s. 233. – B. Chrzanowski: Cywilne struktury Polskiego Państwa Podziemnego na Pomorzu w latach 1939-1945. [W:] Terenowe struktury Delegatury Rządu Rzeczypospolitej Polskiej na Kraj 1939-1945. Materiały XI sesji naukowej w Toruniu w dniu 17 listopada 2001 r. Red. G. Górski. Toruń 2002. – A. Gąsiorowski: Okręgowa Delegatura Rządu RP na Pomorze w latach 1940-1945. [W:] Terenowe struktury Delegatury Rządu Rzeczypospolitej Polskiej na Kraj 1939-1945. Materiały XI sesji naukowej w Toruniu w dniu 17 listopada 1939-1945. Materiały XI sesji naukowej w Toruniu w dniu 17 listopada 2001 r. Red. G. Górski. Toruń 2002.

Nowicki* Stanisław Karol (1893-1972) chirurg, prof. AM w Poznaniu. **Słowniki:** PSB; WSB; Alb. chirurgów (i fot.). **Biografie:** *Kron. AM* 2: 1959 s. 10-6. – A. Piskorz: Prof. dr S.K. N. z żałobnej karty. *KMP* 41: 1973 nr 4 s. 116-9, il. – R. Drews: Sylwetki siedmiu wybitnych chirurgów polskich ubiegłego XXX-lecia. *Polski Przegląd Chirurgiczny* 46: 1974 nr 7 s. 952-3. – J. Markowski: S.K. N. (1893-1972). [W:] Sylwetki chirurgów polskich. Wr. [i in.] 1982 s. 156-7. – A. Piskorz: S.K. N. (1893-1972). Chirurg. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 250-2. **Przyczynki:** w 50-lecie rozwoju nauk medycznych w Poznaniu 1920-1970. P. 1969 s. 27, 101-2.

Nowicki* Tadeusz (XX w.) grafik, karykaturzysta. **Słowniki:** SGraf. **Biografie:** T. Pasikowski: T. N. (NOT). z żałobnej karty. *KMP* 1970 nr 4 s. 152-5, il. **Przyczynki:** Wystawa wiosenna Poznańskiego Okręgu ZPAP. Poznań CBWA maj 1954. Katalog. – II Ogólnopolska wystawa grafiki artystycznej i rysunku. Warszawa kwiecień 1959. Katalog. – Salon Jesienny. Poznań CBWA 1960. Katalog. – K. Kalinowski: Dwadzieścia lat plastyki poznańskiej (1945-1965). *KMP* Cz. 3 – 1966 nr 1. Cz. 4 – 1968 – nr 4. Cz. 5 – 1969 nr 3. – Poznańska grafika użytkowa. Poznań BWA 1967. Katalog. – Not T. N. Wystawa karykatur. Poznań BWA marzec 1975. Katalog. – H. Górka [i in.]: z dziejów karykatury polskiej. Wwa 1977. – M. Hendrykowska: Główne tendencje rozwojowe w poznańskiej grafice użytkowej w latach 1945-1980. *KMP* 1981 nr 2. – M. Hendrykowska: Grafika użytkowa. [W:] Sztuki plastyczne w Poznaniu w latach 1945-1980. Praca zbiorowa pod red. T. Kostyrko. P. 1987. – J. Mikołajczak: Kpinki i docinki. P. 1989. – J. Mulczyński: Pracownie artystów poznańskich XX wieku. *KMP* 1994 nr 1-2.

Nowicki* Zdzisław (1933-1995) artysta muzyk w Kaliszu. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Nowiński* Marian Bronisław (1897-1977) botanik, rolnik, doc. WSR w P. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970. – J. Lutomski: Instytut Przemysłu Zielarskiego, krajowe centrum badań i szkolenia. Wwa – P. 1977 s. 83 i n. **Artykuły:** +*Herba Polonica* 23: 1977 nr 4 s. 337-8 – +*Nowe Rolnictwo* 1977 nr 24 s. III. – +*Chrońmy Przyrodę Ojczystą* 34: 1978 nr 5 s. 56-8.

Nowiński* Piotr (1805-1873) sędzia w Kaliszu. **Słowniki:** Gerber Studenci s. 160.

Nowiński* Tomasz (zm. 1830) wikariusz w Gnieźnie, proboszcz skaryszewski, bp krak. **Słowniki:** PSB; Biskupi.

Nowkuński* Tadeusz Paweł (1861-1931) lekarz. **Słowniki:** Slek. I.

Nowodworski* Adam (1572-1634) kan. gnieźn., opat komendatoryjny przemęcki, bp kamieniecki, przemyski, pozn. **AW:** 5701. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Źródła:** Kat. biskupów s. 79,156, il. **Biografie:** Nowacki II s. 105. **Przyczynki:** J. Seredyka: Sejm w Toruniu z 1626 roku. Wr. 1966 s. 66, 71, 80, 83, 87, 161.

Nowodworski* Dobrogost – zob. Dobrogost z Nowego Dworu.

Nowodworski* Michał (1831-1896) prof. Akademii Duchownej w Warszawie, bp plocki, wydawca „Encyklopedii kościelnej”, publicysta, historyk Kościoła, bibliista, tłumacz. **Słowniki:** J.B. Nycek: Ludzie i książki. Słownik biograficzny ludzi książki i pióra województwa plockiego. Płock 1983; SHist.; Szkoła Kaliska.

Nowosielski* Feliks, pseud. Zdzisław (1800-1864) oficer WP, działacz emigracyjny. **Słowniki:** PSB.

Nowosielski* Stanisław, pseud. Joga (1895-1972) nauczyciel, polonista, aktor. **Słowniki:** Szkoła Kaliska; SBWP-W II. **Biografie:** E. Andrysiak: S. N. – nauczyciel i aktor. *Asnykowiec* 11: 2001 s. 50-1, il. **Przyczynki:** J. Werner, J. Żardecki: To oni nas uczyli. *Kaliszanie w Warszawie* 1993 nr 4 s. 19-29.

Nowosielski* Stanisław Feliks, pseud. Joga (1895-1972) nauczyciel, aktor. **Słowniki:** Szkoła Kaliska; SBTP II; SBWP-W II. **Biografie:** S. F. N. (1895-1972), aktor. [W:] Almanach sceny polskiej 1972/73. Pod red. K.A. Wysińskiego. Wwa 1974 s. 191. – E. Andrysiak: S. N. – nauczyciel i aktor. *Asnykowiec* 11: 2001 s. 50-1. **Przyczynki:** Kalisz z oddali. Kalisz 1988 s. 65. – J. Garliński: Świat mojej pamięci. Wwa 1992 s. 150-7, 169-70

Nowosilcow* Nikołaj Iwanowicz (+) gubernator kaliski. **Słowniki:** Ł. Chimiak: Gubernatorzy rosyjscy w Królestwie Polskim. Szkic do portretu zbiorowego. Wr. 1999.

Nowotarski* Jan (1896-1939) pedagog, działacz społ.-kulturalny **Słowniki:** KostrzSB

Nowowiejski* Felicjan (1689-1760) dominikanin, historyk zakonu, poeta. **AW:** 5705. **Słowniki:** PSB.

Nowowiejski* Feliks (1877-1946) kompozytor, organista dyrygent, pedagog. **AW:** 5706. **Słowniki:** PSB; Dyrygenci; SMP; Grove's dictionary of music and musicians. 5 ed. T. 6. London 1954; Musik in Geschichte und Gegenwart. Kassel 1956-1962; G. Mizgalski: Podręczna encyklopedia muzyki kościelnej. P. 1959; WSB; Oracki Słownik; Szamotulanie; B, Schäffer: Leksykon kompozytorów XX wieku. Cz. 2. Kr. 1965; Encyklopedia muzyki PWN. Wwa 1995. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1891-1939]. – Boniecki Fotografie. – Z. Urbanyi-Krasnodębska: Dwa listy F. N. do Zygmunta Urbanyi'ego z lat 1928-1929 oraz inne dokumenty z życia muzycznego Bydgoszczy w l. 1920-1937 (zachowane w archiwum rodzinnym dzieci: Z. i Z. Urbanyi'ch). [W:] Zeszyty Naukowe Akademii Muzycznej im. F. N. Nr 11. B. 1998 s. 52-4. – R. Nowicki: Nieznany list F. N. [W:] Muzyka w instytucjach i stowarzyszeniach na Pomorzu i Kujawach. Bydg. 2004 s. 27-37, il. **Księgi pamiątkowe:** F. N. w setną rocznicę urodzin. Red. J. Boehm. Olsztyn 1978. **Biografie:** J. Młodziejowski: Śp. F. N. *KMP* 19: 1946 s. 3-7. – S. Kwaśnik: F. N. jako kompozytor i pedagog choralny. *Życie Muzyczne* 1946 nr 1-2 s. 1-2. – F. N. *Życie Literackie* 1946 nr 3-4. – H. Majkowski: F. N. *PWlkp.* 2: 1946 nr 3 s. 78-81. – F. Łukasiewicz: F. N. jako artysta i człowiek. *Życie Śpiewacze* 1947 nr 11-12 s. 4-8. – A. Miętus: Garść wspomnień o F. N. *Śpiewak* 1947 nr 7-8 s. 2-5. – T. Wrotkowski: F. N. (1877-1946). *Ruch*

Muzyczny 1947 nr 15-16 s. 24-5. – W. Żuławski: w 75 rocznicę urodzin F. N. *Nowa Kultura* 1952 nr 13. – F. i K. Nowowiejscy: F. N. *Życie Śpiewacze* 1949 nr 1-2 s. 31-2. – *Życie Śpiewacze* 1953 nr 6 s. 2-10, il. [art. W. Wrońskiego]. – T. B.: F. N., wielki syn Warmii. *Świat i My* 5: 1955 nr 185 s. 1. – W. Ogrodziński: F. N. z Barczewa na Warmii. Olsztyn 1957, 18 s. nlb., il. – B. Ciszewski: 15-lecie śmierci F. N. *Ruch Muzyczny* 1961 nr 7. – J. Boehm: F. N. Zarys biograficzny. Olsztyn 1968 [wyd. 2: 1977]. – F. M. i K. Nowowiejscy: Dookoła kompozytora. P. 1968, 304 s., il – F. Dąbrowski: F. N. *Nurt* 1971 nr 1 s. 44-45. – F. N. w setną rocznicę urodzin. Pod red. J. Krassowskiego. Gdańsk 1978, 200 s. R: L. Mokrzecki, *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 22: 1978 nr 4 s. 627-9. – J. Boehm: F. N. Artysta i wychowawca. Olsztyn 1985, 210 s. – A. Sitarz: F. N. (1877-1946). *Wychowanie Muzyczne w Szkole* 1996 nr 5 s. 203-11. – K.D. Szatravski: F. N., polski kompozytor z Warmii. *Borussia* Nr 18/19 (1999) s. 396-406. – Wielkopole XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 319-30.

Przyczynki: J. Młodziejowski: Pogrzeb F. N. *KMP* 14: 1946 s. 69-70. – F. M. Nowowiejski: Kardynał Hlond i F. N. *Dziś i Jutro* 1948 nr 45 s. 1-2. – M. Zientara-Malewska: Moje wspomnienia o F. N. [W:] XV-lecie Państwowej Orkiestry Symfonicznej im. F. N. w Olsztynie. Album jubileuszowy. Olsztyn 1962. – J. Boehm: F. N. w Krakowie (1909-1914). *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 9: 1965 nr 1 s. 31-45. – W. Poźniak: o twórczości F. N. (Symposium naukowe w Gdańsku). *Tygodnik Powszechny* 20: 1966 nr 11 s. 5. – F. M. Nowowiejski, K. Nowowiejski: Dookoła Kompozytora. Wspomnienia o ojcu. P. 1968 [wyd. 2: 1971]. – Pod zielonym pegazem. Wspomnienia nie tylko ze współczesności. P. 1971. – A.F. Kowalkowski: N. w Pelplinie. Ze skarbu wspomnień. *Studia Pelplińskie* 4: 1974 s. 277-83 [dot. koncertu w Seminarium Duchownym w 1924 r.]. – J. Boehm: Sesja naukowa poświęcona F. N. w stulecie jego urodzin. Olsztyn 6-7 II 1977. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 21: 1977 nr 2 s. 263-7. – J. Boehm: Współpraca F. N. i Marii Zientarówny w zakresie zbierania i wydania utworów o tematyce warmińskiej. *Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Gdańsku* 16: 1977 s. 17-31. – H. Ratajczak: Utwory fortepianowe F. N. [W:] Muzyka fortepianowa II. *Zeszyty Naukowe PWSM w Gdańsku*. Gdańsk 1977. – J. Podgóreczny: Bydgoskie rękopisy Roty M. Konopnickiej i F. N. B. 1980, 32 s., il. – K. Heering: Harmonika utworów organowych F. N. *Pis. Teor. Wydz. Kompoz. Z. 2* (1995) s. 109-202, sum. – E. Hinz: Nurt religijny w działalności muzycznej F. N. (W 50. rocznicę śmierci kompozytora). *Studia Pelplińskie* T. 25 (1996) s. 187-93. – J. Laskowski: Co jesteśmy winni N. G. *Pozn.* 19.01.1996 s. 6, il. – F. M. Nowowiejski: Geneza „Legendy Bałtyku”. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1997 nr 3 s. 426-38. – A. Wysocka-Nawrocka: F. N. i Tadeusz Szeligowski – kompozytorzy na nowo odkrywani. *KW* 1997 nr 3 s. 166-9. – M. Demska-Trębacz: Nowowiejskiego trwanie we wspólnocie narodu. *Zesz. Nauk./AMuzycz. Warsz* Z. 49 (2000) s. 65-76, sum. – E. Nadolski: Nowowiejski i jego „Quo vadis”. *KW* 2000 nr 4 s. 139-43. – Napisy pamiątkowe s. 131. – N. Nowowiejska, J. Nowowiejski: Ojciec – Anioł. Wspomnienie o F. N. Rozm. M. Durnowska [i in.]. P. 2000, 109 s., il. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 142. – B. Gogol-Droźniakiewicz: Wielcy muzycy w Bydgoszczy (1880-1939). Toruń 2004 s. 69-79. – A. Kłaput-Wiśniewska: F. N. w Bydgoszczy. [W:] Muzyka w instytucjach i stowarzyszeniach na Pomorzu i Kujawach. Bydg. 2004 s. 15-25, il.

Nowowiejski* Feliks Maria (1911-1984) malarz, poeta krytyk i teoretyk sztuki. **Słowniki:** SGrat. **Biografie:** J. Mulczyński: F. M. N. – grafik i rysownik poznański. *KW* 1995 nr 3 s. 101-7. **Przyczynki:** Doroczna wystawa ZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań CBWA wrzesień 1950. Katalog. – Wielkopolska w plastyce. Poznań CBWA czerwiec 1951. Katalog. – Wystawa

rysunków ZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań CBWA maj – czerwiec 1953. Katalog. – DWP III. – Salon wiosenny 1959. Poznań CBWA. Katalog. – 1919-1969 Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Praca zbiorowa pod red. S. Teisseyre. P. 1971. – F. M. N. – monotypie, frotáže, gwasze, tusze barwne. Poznań listopad 1983. Katalog. – F. M. N. Gwasze. Poznań maj. 1984. Katalog. – W. Makowiecki: 4F+R (1949-1957). [W:] Artyści Poznania 1945-1985. P. 1986. – K. Kostyrko: z historii Związku Polskich Artystów Plastyków Okręgu Poznańskiego. [W:] Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980. Praca zbiorowa pod red. T. Kostyrko. P. 1987 s. 23. – K. Kostyrko: Grafika warsztatowa. [W:] Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980. Praca zbiorowa pod red. T. Kostyrko. P. 1987. – A.K. Olszewski: Dzieje sztuki polskiej 1890-1980 w zarysie. Wwa 1988. – I. Mrugasiewicz: Bibliofilstwo w Poznaniu w latach 1923-1988. P. 1989. – J. Mulczyński: Sztuki plastyczne po II wojnie światowej . [W:] Wielka księga miasta Poznania. P. 1994.

Nowowiejski* Kazimierz (1917-1973). **Słowniki:** SMP. **Źródła:** K. N.: z tatą u Dobskiego. [W:] Poznańskie wspominki z lat 1918-1939. P. 1973 s. 534-40. **Biografie:** F. M. Nowowiejski: K. N. z żałobnej karty. *KMP* 1973 nr 4 s. 119-23, il.

Nożyński* Zbigniew (1927-1995) redaktor, wydawca. **Przyczynki:** T. Janowicz, T.H. Nowak, T. Orlik: Laureaci nagród wojewódzkich za rok 1960. Nagroda Zespołowa Kolegium Redakcyjnego Wydawnictwa Poznańskiego. *KMP* 1961 nr 4 s. 139. – M. Nożyński: Z. N. *GWyb. (P.)* 1998 nr 99 s. 18.

Nuszkiewicz* Ryszard 1919-1983) oficer AK. **Słowniki:** Wrzesiński SB. **Źródła:** R. N.: Uparci. Wwa 1983, passim

Nycek* Franciszek (1893-1974) z Ziemi Lubuskiej. **Biografie:** M. Pietrzak: F. N. (1893-1974). *PLub.* 6: 1976 nr 2 s. 113-8.

Nycz* Michał Adam (1909-1939) historyk, wicedyr. Biblioteki Miejskiej w B. **Słowniki:** SPKP; PSB; SHist.; BSB II (i fot.). **Biografie:** W. Konopczyński: M. N. (1909-1939). *KH* 53: 1946 z. 3-4 s. 564-5. – J. Podgóreczny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967 s. 218-9. – F. Mincer: Dr M. N. *Kal. Bydg.* 1970 s. 132-6. **Przyczynki:** Groby mówią. Księga pamiątkowa ku czci pomordowanych Polaków – ofiar terroru hitlerowskiego w Bydgoszczy. B. 1945 s. 43. – z życia i pracy bydgoskiej księżnicy. B. 1968, s. 30, 32, 136-7. – W. Jastrzębski: Terror i zbrodnia. Wwa 1974 s. 82, 84.

Nykiel* Kazimierz (1895-1942) prawnik, powstaniec wkp., **Słowniki:** SBWP-W II. **Przyczynki:** Ostrów Wielkopolskie. Dzieje miasta i regionu. Praca zbiorowa pod red. S. Nawrockiego. P. 1990.

Obarska*-Forkasiewicz Olimpia (1912-1994) aktorka i śpiewaczka. **Źródła:** O. O.-F.: Wspomnienia z lat 1920-1994 (masz. w BN).

Obarski* Stefan (1897-1973) farmaceuta, fotochemik. **Słowniki:** BSB III (i fot.).

Oberfelt* Dionizy (1837-?) kupiec. **AW:** 5714. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Objeziński* Antoni (XVIII w.) marszałek sejmiku średzkiego 1737, star. płowski. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 374.

- Objezierski* Stanisław (XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 375.
- Obłąk* Jan (1913-1988) bp sufragan gnieźn., bp warmiński. **Słowniki:** *Annuario Pontificio* [Vaticano] 1963 s. 499; 1969 s. 536; 1983 s. 648; Teolodzy; **Przyczynki:** S. Kozakiewicz: 50-lecie kapłańskiej posługi biskupa J. O. *Forum Teol.* [T.] 1 (2000) s. 329-39, bibliogr.
- Oborski* Ludwik (1789-1873) pułkownik. **AW:** 5734. **Słowniki:** PSB; Bielecki Słownik. **Biografie:** B. Cygler: Pułkownik L. O., szermierz wolności (1789-1873). Gdańsk 1976, 212 s. R: H. Żaliński, *PHum.* 21: 1977 nr 9 s. 230-3; M. Tyrowicz, *Przegląd Polonijny* 4: 1978 z. 3 s. 117-9.
- Oborski* Mikołaj (1611-1689) kan. pozn., kanclerz bpa K.F. Czartoryskiego w Poznaniu, bp sufragan krak. **AW:** 5735. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Przyczynki:** E.H. Wyczawski: Biskup Piotr Gembicki. Kr. 1957.
- Obębrowicz* Józef (1842-1922) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.
- Obębrowicz* Kazimierz (1853-1913) inż. budowlany, działacz społ. **Słowniki:** PSB; WSB; Słownik polskich pionierów techniki. Katowice 1986. **Biografie:** Z. Szomański: K. O. *Życie Szkoły Wyższej* 1963 z. 12 s. 89-94. **Przyczynki:** B. Kalabiński: Zjazdy Techników Polskich w l. 1882-1917. *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej. Seria D* 1963 z. 4 s. 11, 41-2. – Z. Szomański: K. O. w pięćdziesiątą rocznicę śmierci twórcy Politechniki Warszawskiej. *Życie Szkoły Wyższej* 11: 1963 nr 12 s. 89-94. – J. Pazdur: „Przegląd Techniczny” w l. 1866-1939. *Zeszyty Problemowe Przeglądu Technicznego* 1967 nr 3 s. 26-7. – E. Jungowski: o pionierach polskiej myśli lotniczej. Wwa 1967. – M. Gajewski: Ogrzewnictwo. [W:] Wielkomiński rozwój Warszawy do 1918 roku. Wwa 1973 s. 110.
- Obębrowicz* Mieczysław (1889-1920) powstaniec wlkp., sierżant WP, pilot 3 Pułku Lotniczego w P. **Słowniki:** Lotnicy I; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1.
- Obębowski* Michał (1677-1753) ks., jezuita, rektor szkół w Kaliszu. **Słowniki:** EWoJ.
- Obst* Leon (1910-1971) nauczyciel. **Biografie:** H. Szczegółą, F. Wojnar: *Życie i działalność Stanisława i L. Obstów.* [W:] Kultura, historia, region. Praca zb. pod red. H. Szczegóły. Zielona Góra 1975. – J. Oleksiński: Sylwetki nauczycieli spod znaku „Rodła”. (Z obszaru Dzielnicy V Związku Polaków w Niemczech w Złotowie). *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 22: 1979 nr 3.
- Obst* Marian (1911-1979) dyrygent, kompozytor. **Słowniki:** SMP; Anders; Dyrygenci.
- Obst* Stanisław (1875-1940) działacz narodowy i społ. **Słowniki:** PSB; Opalenicki SB I. **Biografie:** J. Oleksiński: S. O. *Przegląd Lubuski.* 3: 1973 nr 4 s. 147-53. – W. Sauter: S. O. [W:] Spod znaku Rodła. Zielona Góra 1974 s. 88-9. – H. Szczegółą, F. Wojnar: *Życie i działalność Stanisława i Ludwika Obstów.* [W:] Kultura – historia – region. Zielona Góra 1975 s. 99-109. – B. Wojcieszak: z Dakowych Mokrych pod znak „Rodła”. *Echa Opalenickie* 1888 nr 2 s. 6-7. **Przyczynki:** W. Sauter: Szkoła w Nowym Kramsku. [W:] Nie damy pogrześć mowy. Zielona Góra 1959 s. 104, 112, 115. – W. Sauter: z walk o polskość Babimojszczyzny. P. 1960 s. 20, 33, 56, 64, 74, 102-3, 114, 150, 152. – M. Zientara-Malewska: Płonące krzaki nad Obrą. Wwa 1961 s. 32, 81-3, 85, 99-100, 104-8, 158. – T. Jasiński: Saga rodu Obstów. *Gazeta Zielonogórska* 1965 nr 107. – W. Sauter: *Życie Polaków na Babimojszczyźnie w latach 1860-*

1945 w świetle archiwum Erbta. *RLub.* 1966 s. 96, 100-3, 105, 111, 116. – M. Zientara-Malewska: Śladami twardej drogi. *Wwa* 1966 s. 226-7. – J. Oleksiński: Ludzie spod znaku Rodła. *Wiś współczesna* 1968 nr 11 s. 124, 126. – J. Oleksiński: Pogranicze w powstaniu wielkopolskim. *Roczniki Dziejów Ruchu Ludowego* 1971 s. 79, 93, 97. – Ludność rodzima na Ziemi Lubuskiej. *Zeszyty Lubuskie LTK.* 9: 1971 s. 71-4, 76, 78, 81, 92. – Z. Dąbek: o pojęciu „Babimojszczyzny”. *Zeszyty Lubuskie* 1981 nr 19 s. 21. – E. Hładkiewicz: z walk ludności wiejskiej o zachowanie polskości w latach 1860-1945. *Zeszyty Lubuskie* 1981 nr 19 s. 49. –

Obszyński* Bolesław (1904-1980) ekonomista, działacz społ. **Słowniki:** SBKS. **Przyczynki:** K. Turowski: Historia Stowarzyszenia Katolickiej Młodzieży Akademickiej „Odrodzenie”. *Wwa* 1987.

Obuchowicz* Ludwik (1919-1994) biolog, prof. UAM. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1993-1995 s. 19.

Ochmański* Jerzy (1933-1996) historyk, lituanista, prof. UAM. **Źródła:** Archiwum UAM sygn. 160/1340, 469/8, 335/7. **Bibliografie:** K. Pietkiewicz: Bibliografia prac prof. J. O. [W:] Litwa i jej sąsiedzi od XII do XX wieku. Pod red. G. Błaszczyka [i in.]. P. 1994 s. 11-27. **Biografie:** K. Pietkiewicz: Profesor J. O. (4 grudnia 1933 – 15 czerwca 1996). *Litvano.-Slavica Posnaniensia.* T. 7 (1995) s. 3-16. – J. Jurkiewicz: J. O. jako historyk Litwy (4 XII 1933 – 15 VI 1996). *Acta Balt.-Slav.* [T.] 23 (1996) s. 247-60. – H. Bartoszewicz: J. O. (4 XII 1933 – 15 VI 1996). *Stud. Dziej. Ros.* T. 32 (1997) s. 258-9. – G. Błaszczyk: J. O. (1933-1996). *Zapiski Historyczne* 1997 z. 4 193-4. – D. Matelski: Profesor J. O. (1933-1996). *KH* 1997 nr 2 s. 173-4. – K. Pietkiewicz: Profesor J. O. (4 grudnia 1933 – 15 czerwca 1996). *Litvano.-Slavica Posnaniensia. Studia Historica* 7: 1997 s. 3-16. – G. Błaszczyk: J. O. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 616-31.

Ocieski* Mikołaj (zm. 1516) starosta pyzderski, kościański i koniński. **Słowniki:** PSB; Wrzesiński SB. **Przyczynki:** A. Sucheni-Grabowska: Odbudowa domeny królewskiej w Polsce 1504-1548. *Wr.* 1967 s. 74, 102. – J. Wiesiołowski: Ambroży Pampowski – starosta Jagiellonów. *Wr.* 1976.

Oczko* Wincenty (1568-1626) kan. gnieźn., lekarz. **AW:** 5745. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Nowacki II s. 535.

Oda* (zm. 1023) księżna polska, druga żona Mieszka I. **Słowniki:** PSB; SSS. **Przyczynki:** Kronika Thietmara. *Wyd. M.Z. Jedlicki.* P. 1953 s. 222-4. – K. Engelbert: Die deutschen Frauen der Piasten von Mieszko I. bis Heinrich I. *Archiv für Schlesische Kirchengeschichte* 12: 1954 s. 1-4. – G. Labuda: Fragmenty dziejów Słowiańszczyzny zachodniej. Cz. 1. P. 1960 s. 219. – H. Łowmiański: Dynastia Piastów we wczesnym średniowieczu. [W:] Początki państwa polskiego. T. 1. P. 1962 s. 126. – A.F. Grabski: Bolesław Chrobry. *Wwa* 1964 s. 41, 45-6, 54, 63-4, 66-8, 74, 301. – D. Borawska: M. i i Oda w gronie consanguineorum Ludolfingów. [W:] Społeczeństwo Polski średniowiecznej. Zbiór studiów. T. 1. Pod red. S.K. Kuczyńskiego. *Wwa* 1981 s. 11-39. – P. Wiszewski: Domus Boleslai. w poszukiwaniu tradycji dynastycznej Piastów (do około 1138 roku). *Wr.* 2008 s. 576-9.

Oda* (I poł. XI w.) księżna polska, czwarta żona Bolesława Chrobrego. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Kronika Thietmara. *Wyd. M.Z. Jedlicki.* P. 1953. – A.F. Grabski: Bolesław Chrobry. *Wwa* 1964 s. 238-9.

Odlanicki*-Poczobut Stanisław (1898-1981) doc. w Instytucie włókien Naturalnych w Poznaniu.
Biografie: Spraw. Zarządu PTPN 1981-1983 s. 21.

Odo* (1141/45-1194) książę pozn. i kal. **Słowniki:** PSB; WSB; SBWP-W I. **Przyczynki:** K. Jasiński: Uzupelnienia do genealogii Piastów. *SŻ* 5: 1960 S. 89-92. – R. Kiersnowski: Wstęp do numizmatyki polskiej wieków średnich. Wwa 1964 s. 102. – Dz. Wlkp. i s. 286. – G. Labuda: Dwa zamachy stanu w Polsce (1177-1179, 1202-1206). *Spraw. PTPN* 82: 1971 s. 103. – G. Labuda: Fragmenty dziejów Słowiańszczyzny zachodniej. Cz. 3. P. 1975 s. 315-6. – Dz. Kal. – S. Szczur: Udział Odon w buncie przeciw Mieszkowi Staremu w 1177 roku. [W:] *Zeszyty Naukowe UJ. Prace Historyczne*. Z. 74. Wwa [i in.] 1985 s. 47-55. – K. Jasiński: Rodowód pierwszych Piastów. Wwa [1992] s. 236 i n. – Z. Piech: Ikonografia pieczęci Piastów. Kr. 1993.

Odrobiński* Eustachy (działal 1899-1914) aktor, śpiewak. **Słowniki:** SBTP.

Odyniec* Wincenty (1865-1952) powstaniec wlkp., gen. dyw. WP. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. B. Polaka. Kościan 1975 s. 186-9.

Oertzen Joachim von (1877-1950) właściciel dóbr Pępowo. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 85-6.

Officerska* Małgorzata Jadwiga (1922-2000) przewodnik PTTK. **Biografie:** S. Żurek: M.J. O. *GWyb.* (P.) 2000 nr 108 s. 9.

Ogierz* (Ojerz) (XII/XIII w.) bp kujawski. **Słowniki:** PSB; Biskupi; Maciejewski Episkopat s. 262-3. **Przyczynki:** S. Librowski: Wizytacje diecezji włocławskiej. Cz. 1. Lublin 1964 s. 18. – G. Labuda: Początki organizacji kościelnej na Pomorzu i Kujawach w XI i XII w. *ZH* 33: 1968 z. 3 s. 39-40.

Ogrodowczyk* Andrzej (1952-2002) poeta. **Biografie:** A. Kozłowska: Otchłań – miejsce poety. Wspomnienie o A. O. (23 XII 1952 – 8 IX 2002). *Winieta* 2010 nr 3 s. 2 i 6.

Ogrodowicz* Adam (1914-1985) pedagog, działacz społ. **Słowniki:** SBWP-W II.

Ogrodowicz* Karol (1742- ok. 1818) burmistrz Pyzdr, ławnik i rajca miejski. **Słowniki:** Wrzesiński SB.

Ogrodowicz* Karol (+) adwokat, przewodniczący rady miejskiej P. **Słowniki:** AMM. **Przyczynki:** Motty.

Ogrodowski* Stefan (1888-1942) ks., proboszcz w Krotoszynie, działacz niepodległościowy. **Słowniki:** Anders. **Biografie:** E. Jokieli: Książd S. O. (1888-1942) – kapelan krotoszyńskiego ruchu oporu. [W:] *Regionalia Krotoszyńskie*. Z. 12. Krotoszyn 2001 s. 42-4, il.

Ogurkowski* Stanisław (1851-1909) dyrygent, kompozytor, pianista, nauczyciel. **AW:** 5763. **Słowniki:** PSB; WSB; Inowr. SB IV; Dyrygenci. **Biografie:** B. Zakrzewska-Nikiporczyk: S. O. (1851-1909). [W:] *ZiM* s. 97-101. **Przyczynki:** Jakóbczyk: *Studia* III. – J. Aleksandrowicz: Materiały do dziejów prasy polskiej w Inowrocławiu. *Ziemia Kujawska* 1963 s. 126.

Ohanowicz* Alfred (1888-1984) prawnik, prof. UP i UAM, senator. **AW:** 5764. **Słowniki:** WSB; PTPN; Kto był kim. **Bibliografie:** A. Michalska: Bibliografia prac naukowych prof. dr. A. O. *Ruch PES* 30: 1968 z. 3 s. 389-98 [poz. 150]. **Biografie:** Z. Radwański: A. O. 1888-1984. *Państwo i Prawo*

40: 1984 z. 8. – S. Sołtysiński: A. O. 1888-1984. *Ruch PES* 46: 1984 z. 3 s. IX-XIV. – Spraw. Zarządu PTPN 1984-1986 s. 23. – W. Knoppek: Wspomnienia pośmiertne. Prof. Dr A. O., adwokat. *Palestra* 29: 1985 z. 11 s. 138-9. – Byli wśród nas (AE) s. 308-9. – Z. Radwański: A. O. Ojciec poznańskiej cywilistyki. P. 2006, 153 s., il., bibliogr. **Przyczynki:** J. Górski: 55-lecie pracy naukowej i 75-lecie urodzin profesora dra A. O. *Ruch PES* 25: 1963 z. 1 s. 353-8. – J. Górski: 55-lecie pracy naukowej i 75-lecie urodzin profesora dra A. O. *Ruch PES* 25: 1963 z. 1 s. 353-8. – J. Górski: Pół wieku związków ze środowiskiem poznańskim. A. O. Jubileusz. *KMP* 37: 1969 nr 3 s. 94-7, il. – Dz. UAM. – Nauka w Wlkp. s. 361, 373, 379-81, 385, 391. – B. L. [Lesiński]: Jubileusz profesora dra A. O. *CzPH* 30: 1978 z. 2 s. 311. – J. Panowicz-Lipska: Uroczystość jubileuszowa profesora dra A. O. *Ruch PES* 40: 1978 z. 3 s. 281-3. – Z. Radwański: Dziewięćdziesiąta rocznica urodzin prof. dra h.c. A. O. *Państwo i Prawo* 33: 1978 z. 6 s. 150-1. **Artykuły:**+*Spraw. PTPN* 1972 nr 2 s. 158-62.

Okęcki* Antoni Onufry (1729-1793) kan. pozn., gnieźn. i warsz., bp pozn., bp chełmski, kanclerz wielki kor. **AW:** 5766. **Słowniki:** PSB; WSB; Nowy Korbut; Biskupi. **Źródła:** Listy biskupa A. O. z lat 1776-1792. Oprac., przypisami i wstępem opatrzyła J. Zbiniowska. *NP* 27: 1967 s. 163-214. – Kat. biskupów s. 177-8, il. **Biografie:** Nowacki II s. 113-4. **Przyczynki:** J. Zbiniowska: Biskup O. w poezji Woronicza. *NP* 13: 1961 s. 145-57. – Nowacki II passim. – F. Lenort: z dziejów organizacji i zasobu Archiwum Archidiecezjalnego w Poznaniu. *ABMK* 15: 1967 s. 56-7. – J. Kitowicz: Pamiętniki czyli Historia polska. Wwa 1971. – J. Wysocki: Taryfa subsidii charitativi biskupa A. O. O. na archidiakoniat warszawski z 1789 roku. *Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie* 1972 nr 10 s. 290-301. – T. Ostrowski: Poufne wieści z oświeconej Warszawy. Opr. R. Kaleta. Wr. 1972. – R. Chojecki: Patriotyczna opozycja na sejmie 1773 r. *KH* 79: 1972 z. 3 s. 559. – M. Drozdowski: Przyjęcie traktatów rozbiorowych przez delegację i sejm polski w 1773 r. *RH* 41: 1975 s. 90, 103.

Okiński* Władysław (1906-1944) socjolog, pedagog. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** W. Bartoszewski: Socjologia w czasie okupacji niemieckiej. Tajny komplet na Żoliborzu. *Przegląd Socjologiczny* 8: 1946 s. 210-2. – J. Hulewicz: Uniwersytet Poznański w czasie wojny. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 1947 nr 1 s. 182. – W. Kowalenko: Tajny Uniwersytet Ziem Zachodnich. Uniwersytet Poznański 1940-1945. P. 1961 s. 33, 37-8, 44, 138, 217. – H. Radlińska: z dziejów pracy społecznej i oświatowej. Wr. 1964. – W. Gańko: Kartka z dziejów tajnych studiów. Pamięci dra W. O. i jego słuchaczy. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 9: 1966 nr 3 s. 349-53. – Dzieje Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza 1919-1969. P. 1972. – W. Bartoszewski: 1859 dni Warszawy. Kr. 1974. – L. Bartelski: z głową na karabinie. Wwa 1974 s. 148-50

Oko* Zdzisław (1921-1973) zoolog, ornitolog. **Słowniki:** Sł. biologów. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp. s. 1037, 1039.

Okotów*-Hrynkiewiczowa Zofia (1903-1966). **Biografie:** R. Lewandowski: Z. O.H. (1903-1966). Sylwetki Kujawskie. *Ziemia Kujawska* 5: 1978.

Okoniewski* Józef (1838-1921) dowódca w powstaniu 1863. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** F. Kopernicki: Pamiętnik z powstania styczniowego. Opr. E. Halicz. Wwa 1959. – Zabór pruski w powstaniu styczniowym. Wr. 1968.

Okoniewski* Kazimierz (1886-1941) radiowiec, powstaniec wlkp. **Słowniki:** Członkowie tajnych tow.
Źródła: Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1385.

Okoniewski* Mieczysław (1875-?) bankowiec. **Słowniki:** PTPN.

Okoniewski* Stanisław (1878-?) dermatolog, urolog. **Słowniki:** PTPN.

Okoniewski* Stanisław Jan (1832-1865) lekarz, powstaniec 1863. **AW:** 5767. **Słowniki:** PSB; PTPN; AMM; Kościński; Slek. V.

Okoniewski* Stanisław Wojciech (1870-1944) proboszcz w Bninie i Kościelcu, koadiutor i bp chełmiński, historyk Kościoła, redaktor, działacz narodowy i społ. **AW:** 5768. **Słowniki:** PSB; PTPN; Biskupi; Teolodzy; Kto był kim; AMM; Kanoniści; Biskupi katol.; Członkowie tajnych tow. **Źródła:** Actes et documents du Saint Siege relatifs á la seconde guerre mondiale. T. 3: Le Saint Siege et la situation religieuse en Pologne et dans les Pays Baltes 1939-1945. Libreria Editrice Vaticana 1967 s. 44, 59, 76, 91, 101, 148, 162-3, 248, 750. **Biografie:** P. Czaplewski: Śp. S.W. O., biskup chełmiński. *Orędownik Diecezji Chełmińskiej* 2: 1946 s. 133-7. **Przyczynki:** F. Pelpliński: Sto lat Seminarium Duchownego w Pelplinie. *Orędownik Diecezji Chełmińskiej* 1948 s. 313-5, 389-91. – Ks. biskup S. O. jako proboszcz bniński. z kroniki ważniejszych wypadków, dotyczących parafii i kościoła w Bninie, s. 42-59, wypisał Jan Ujda. *NP* 13: 1961 s. 299-304. – Klanowski. – W. Szołdrski: Martyrologium duchowieństwa polskiego pod okupacją niemiecką w latach 1939-1945. *Sacrum Poloniae Millenium* 1965 s. 40. – A. Liedtke: Tradycje naukowe Pelplina. *Studia Pelplińskie* 1969 s. 29-37. – A. Liedtke: Zarys dziejów diecezji chełmińskiej. *NP* 34: 1971 s. 107-13. – K. Śmigiel: Władze kościelne na polskich ziemiach inkorporowanych do Rzeszy Niemieckiej 1939-1945. *Prawo Kanoniczne* 1971 nr 3-4 s. 152, 154, 158. – K. Śmigiel: Uczczenie pamięci Ks. Biskupa S.W. O. *Orędownik Diecezji Chełmińskiej* 1972 nr 11-12 s. 264-9. – W. Szulist: z martyrologii duchowieństwa katolickiego w diecezji chełmińskiej 1939-1945. (Cz. 2) *Studia Pelplińskie* 1975 s. 283-4. – J. Wróblewski: Polskie biblioteki ludowe w zaborze pruskim i na terenie Rzeszy niemieckiej w latach 1843-1939. Olsztyn 1975 s. 290. – P. Hauser: Stosunki narodowościowe i wyznaniowe w diecezji chełmińskiej w latach 1920-1925. [W:] *Ars Historica. Prace z dziejów powszechnych i Polski*. P. 1976 s. 757-8. – A. Liedtke: Wojenne losy biskupa chełmińskiego S.W. O. 1939-1944. Pelplin 1983. – J. Walkusz: Działalność duszpasterska biskupa S. O. 1926-1939. *NP* 84: 1995 s. 211-56.

Okoniewski* Stefan (1836-1919) pamiętnikarz, powstaniec 1863. **AW:** 5769. **Słowniki:** PSB; AMM. **Przyczynki:** F. Kopernicki: Pamiętnik z powstania styczniowego. Opr. E. Halicz. Wwa 1959 – A. Czubiński: Powstanie 1963/4 na ziemi kaliskiej. [W:] *Zeszyty Naukowe UAM. Historia*. Z. 6. Poznań 1964.

=Okoniewski* Włodzimierz (+) ks. **Źródła:** W. Ok.: Taki rojber jak ja nie może być księdzem. Oprac. W. Bogaczyk. *KMP* 2000 nr 2 s. 357-67.

Okonkowicz* Stanisław (+) budowniczy. **Przyczynki:** Malinowski *Muratorzy* s. 90-1.

Oksiński* Józef (1840-1908) powstaniec 1863. **Słowniki:** PSB; WSB; SBWP-W I. **Przyczynki:** S. Kieniewicz: Spraw włościańska w powstaniu styczniowym. Wwa 1953. – L. Ratajczyk: Polska wojna partyzancka 1863-4. Wwa 1966. – Spiskowcy i partyzanci 1863 roku. Oprac. zb. pod

red. S. Kieniewicz. Wwa 1967. – S. Łaniec: Partyzanci żelaznych dróg roku 1863. Wwa 1972. – S. Kieniewicz: Powstanie styczniowe. Wwa 1972. – H. Molenda, S. Molenda: Rocznikowy setnik piszących. *Ziemia Kaliska* 1985 nr 2. – H. Nowaczyk: Kartka z powstania styczniowego roku 1863. *Gazeta Ostrowska* 1991 nr 4.

Okuncius* (Okuntius) Jan (ok. 1593-1631) brat zakonny, jezuita, aptekarz w P. **Słowniki:** EWoJ.

Okuniewski* Aleksander (1926-1997) ekonomista, doc. UAM. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1996-1998 s. 26.

Okuń* Krzysztof (połowa XVI w. – po 1609) starosta kujawski, poeta. **Słowniki:** Nowy Korbut.

Olas* Maciej Feliks Tomasz (1932-1976) inż. chemik, specjalista w zakresie technologii tworzyw sztucznych. **Słowniki:** SBTech. I.

Olawski* Heinrich (1840/41-1922) drukarz, księgarz. **Słowniki:** Inowr. SB IV. **Przyczynki:** J. Aleksandrowicz: 75 lat Drukarni Zakładu wydawnictw CRS w Inowrocławiu 1893-1968. Wwa 1969 s. 11-2. – C. Sikorski: Miasto na soli. Zarys historii Inowrocławia do roku 1919. Inowr. 1988 s. 152-3 (błędna data przybycia H. O. do Inowrocławia i błędna informacja jakoby był on Polakiem).

Olbracht* Jankowic (zm. ok. 1293) kaszt. ostrowski lednicki, santocki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Olbracht* (XIII w.) kaszt. ujski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Olbrych* Kazimierz (zm. po 1793) kommandariusz w Skórzewie i Żabnie. **Przyczynki:** P.M. Dziembowski: Proboszczowie parafii świętego Marcina i świętego Wincentego w Skórzewie. Skórzewo 2010, s. 73.

Olejniczak* Bolesław (1885-1971) chirurg, położnik, działacz społ. i niepodl. w Kościanie, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow.; SBPW. **Biografie:** H. Florkowski: Dr medycyny B. O. *Służba Zdrowia* 1971 nr 4 s. 2. **Przyczynki:** H. Florkowski: Pół wieku działalności PCK na ziemi kościańskiej 1919-1969. *Kościan* 1969 s. 7, 12, 22, 25, 27, 30. – K. Brożek: Polska służba medyczna w powstaniach śląskich i plebiscycie. *Opole* 1973 s. 159, 161, 273. – A. Piwoń: Służba zdrowia w powiecie kościańskim po wyzwoleniu spod okupacji hitlerowskiej (1945-1947). *Pamiętnik Towarzystwa Ziemi Kościańskiej*. 1975 s. 90.

Olejniczak* Franciszek (1877-1965) ks., społecznik, pedagog. **AW:** 5779. **Słowniki:** Martyrol.; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** J. Jura: Niewidomy, który patrzył głęboko w życie. (Śp. ks. F. O.). *Homo Dei* 35: 1966 nr 3 s. 187-8. – A. Grześkowiak: O. F. [W:] Zeszyt regionalny miasta Gostynia. *Gostyń* 1978 s. 40-1. – P. Kruszona: Niewidomy, który patrzył głęboko w życie. (F. O. 1877-1965). [W:] Byli wśród nas. Praca zbiorowa pod red. F. Lenorta. P. 1978 s. 239-62. – A. Grześkowiak: F. O. – ksiądz, społecznik i pedagog. [W:] *Sławni Gostynianie*. Kalendarz 1985. *Gostyń* 1984 s. 22-3, il. – S. Jankowiak: Galeria patronów. Ks. F. O. *Gaz. Gost.* 1990 nr 6 s. 13, nr 7 s. 14. – Z. Gryczka: Ksiądz F. O. – społecznik i pedagog z Gostynia. *KW* 1994 nr 1 s. 91-4, il. – Świadkowie wiary. Ksiądz F. O. (1877-1965) – niewidomy kapłan – wielki czciciel Ducha Świętego. *Wiadomości Parafialne* 1995 nr 11 s. 2, 6. **Przyczynki:** A. Markwicz: 100 lat

historii organizacji Tow. Tomasza Zana. Londyn 1975 s. 54, 66 – Gimnazjum i Liceum w Gostyniu. Komitet red. R. Czub [i in.]. Gostyń 1994.

Olejniczak* Franciszek (1885-1943). **Biografie:** M. Słomski: F. O. (1885-1943). Sylwetki Kujawskie. *Ziemia Kujawska* 5: 1978.

Olejniczak* Jan (1920-1994) grafik, rysownik, pedagog. **Słowniki:** Sł. grafików. **Biografie:** M. Strenk: J. O. *KMP* 1978 nr 4 s. 127-9. **Przyczynki:** Wystawa wiosenna Poznańskiego Okręgu ZPAP. Poznań CBWA maj 1954. Katalog. – Ekslibrisy wielkopolskie. Poznań 1958. Katalog. – Exlibrisy wielkopolskich zbiorów publicznych. Poznań 1963. Katalog. – Salon jesienny '67. Poznań grudzień 1967. Katalog. – Serwański s. 432. – 1919-1969 Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Praca zbiorowa pod red. S. Teisseyre. P. 1971. – Światowa Wystawa Filatelistyczna „POLSKA 73” Wwa 1973. – M. Hendrykowska: Główne tendencje rozwojowe w poznańskiej grafice użytkowej w latach 1945-1980. *KMP* 1981 nr 2. – Wystawa projektów pocztowych datowników okolicznościowych J. O. Poznań październik 1981. Katalog. – J. Bieniek: Szkolnictwo artystyczne Wielkopolski w latach 145-1980. P. 1984. – Grafika i wystawiennictwo J. O. Poznań BWA luty 1985. Katalog. – Wielkopole na polskich znakach pocztowych J. O. Poznań 1986. – W. Makowiecki: Grafika 1945- ok. 1965. [W:] *Artyści Poznania 1945-1985*. P. 1986. – M. Hendrykowska: Grafika użytkowa. [W:] *Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980*. Praca zbiorowa pod red. T. Kostyrko. P. 1987 s. 90-1, 94, 96. – J. Mikołajczak: Kpinki i docinki. P. 1989. – J. Mulczyński: *Sztuki plastyczne po II wojnie światowej*. [W:] *Wielka księga miasta Poznania*. P. 1994.

Olejnik* Antoni (1887-?) powstaniec wlkp., nauczyciel rysunku, rzeźbiarz. **Noty biograficzne:** *Regionalia Krotoszyńskie* z.5: 1997 s. 39.

Olejnik* Jadwiga (1893-1979) nauczycielka w Koźminie. **Źródła:** J. O.: *Tajne nauczanie w Koźminie Wielkopolskim*. Cz. 1-4. Oprac. M. Pietrowski. *Szkice Koźmińskie* 2000-2001 [?].

Olejnik* Teobald (1906-1990) inż. mechanik, specjalista w zakresie organizacji i zarządzania, prof. PP. **Słowniki:** SBTech. VI. **Biografie:** *Spraw. Zarządu PTPN 1990-1992* s. 17. **Przyczynki:** *Księga SIMP. Pół wieku działalności mechaników polskich w przemyśle*. Wwa 1963. – *Politechnika Poznańska i wcześniejsze uczelnie techniczne w Poznaniu*. Pod red. W. Dembeckiej. P. 1976. – *Wieczorowa Szkoła Inżynierska w Poznaniu 1950-1955 i jej pierwsi absolwenci*. Pod red. W. Dembeckiej. P. 1980. – J. Boszko: *Jubileusz prof. T. O. Zeszyty Naukowe Politechniki Poznańskiej*. Organizacja z. 11, 1983.

Olek* Mieczysław (1911-1992) więzień obozów, lekarz. **Przyczynki:** J. Zielonka: *Lekarz Grota – Roweckiego*. *Pan. Leszcz.* 1993 nr 49 s. 9.

Olekszak* Józef Stanisław (1900-1933) sierżant WP, powstaniec wlkp. **Słowniki:** *Kawalerowie VM*. T. II, cz. 1.

Oleńdzki* Władysław (1842-1894) publicysta. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut. **Przyczynki:** T. Tyszkiewicz: „Sobbótka” (1869-1874), „Tygodnik Wielkopolski” (1870-1874) *Zarys historyczny oraz bibliografia zawartości*. P. 1961. – J.J. Lipski: *Warszawscy „pustelnicy” oraz „bywalscy”*. T. 1. Wwa 1973 s. 217-8. **Bibliografie:** *Bibliografia filozofii polskiej 1865-1895*. Wwa 1971.

Oleński* Feliks (1905-1964) chirurg. **Słowniki:** Alb. chirurgów (i fot.).

Oleski* Mikołaj h. Grzymała (1442-1526) kan. gnieźn. i poznań., wikariusz gen. i oficjał poznań. **AW:** 5782. **Słowniki:** PSB; Gąsiorowski Notariusze. **Źródła:** Księga uposażeń diecezji poznańskiej z roku 1510. P. 1950. – Rota s. 153. **Biografie:** Nowacki II s. 213-4. **Przyczynki:** Nowacki II s. 91, 198, 199, 416, 438.

Oleśnicki* Stanisław (1469-1539) kan. gnieźn., bp poznań. **AW:** 5784. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Źródła:** Księga dochodów beneficjów diecezji krakowskiej z roku 1529. Wyd. Z. Leszczyńska-Skrętowa. Kr. 1968. – Kat. biskupów s. 44-5, 132. **Monografie:** Nowacki II s. 94-5. **Przyczynki:** Zapiski historyczne XVI wieku. Opr. J. Nowacki. *RH* 23: 1957 s. 183-220. – W. Pocięcha: Królowa Bona. P. 1959. – I. Sułkowska-Kurasiowa: Polska kancelaria królewska w latach 1447-1506. Wr. 1967 s. 144-5.

Oleśnicki* Zbigniew (1389-1455) proboszcz w Kłodawie, kan. gnieźn., bp krak., kardynał. **AW:** 5785. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Ilustracje:** Grafika prasowa w XIX wieku. Gabinet Grafiki Bibl. Kórnickiej PAN. Kórnik 2007 s. 164]. **Źródła:** Nieznany list Z. O. o przyjęciu przez Władysława króla polskiego korony węgierskiej (1440). Oprac. J. Starnawski. *Roczniki Humanistyczne* 7: 1958 z. 2 s. 333-7. – P. Callimachus: Vita et mores Sbignei cardinalis. Ed. I. Lichońska. Varsoviae [PWN] 1962, 59 s. **Biografie:** M. Koczerska: Człowiek wielkiego formatu: Z. O. (1389-1455). *Mówią Wieki* 19: 1976 nr 12 s. 8-13. **Przyczynki:** E. Maleczyńska: Społeczeństwo polskie pierwszej połowy XV wieku wobec zagadnień zachodnich. *Studia nad dynastyczną polityką Jagiellonów*. Wr. 1947 s. 90-2, 99-101, 115-6, 119-20, 126-63 [m.in. o polityce kardynała Z. O.]. – K. Górski: Przyczynek do zjazdu parczewskiego 3 VI 1453. *RH* 17: 1948 s. 176-8. – A. Vetulani: Rokowania krakowskie z r. 1454 i zjednoczenie ziem pruskich z Polską. *PH* 45: 1954 z. 2-3 s. 199-202. – P. Bober: z dziejów synodów dawnej diecezji krakowskiej w XIV, XV i XVI w. *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 3: 1956 s. 79-89. – M. Biskup: Zjednoczenie Pomorza Wschodniego z Polską w połowie XV wieku. Wwa 1959. – I. Zarębski: Gesta Sbignei jako element ewolucji w genezie Annalium Jana Długosza. [W:] *Prace z dziejów Polski feudalnej ofiarowane Romanowi Grodeckiemu w 70 rocznicę urodzin*. Wwa 1960 s. 293-307. – R. Heck: Tabor i kandydatura jagiellońska w Czechach (1438-1444). Wr. 1964. – S. Kolbuszewski: Herezja kanonika Jędrzeja Gałki. Wr. 1964. – Z. Starnawski: Źródła do sporu o przynależność diecezjalną powiatu lubelskiego w XV wieku. *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 11: 1964 s. 157-83. – Lata wojny trzynastoletniej w „Rocznikach czyli kronikach” Jana Długosza (1454-1466). Opr. S.M. Kuczyński. T. 1-2. Łódź 1964-5. – S. Gawęda: Moźnowładztwo małopolskie w XIV i pierwszej połowie XV w. Kr. 1966. – *KZSzt.* i 313-4; III z. 2 s. 8, z. 4 s. 4-6, z. 9 s. 55-69; IV cz. 2. – J. Krzyżaniakowa: Kancelaria królewska Władysława Jagiełły. Cz. 1. P. 1972 s. 52, 57, 62, 64, 70-5, 78, 80, 83-5, 103, 176, 178, 200, 212-8, 237. – J. Krzyżaniakowa: Kancelaria królewska Władysława Jagiełły jako ośrodek kultury historycznej. *SŻ* 18: 1973 s. 67-96. – A. Sochacka: Konfederacja Spytka z Melsztyna z 1439. *Rocznik Lubelski* 16: 1973 s. 41-65. – J. Krzyżaniakowa: Erudycja historyczna Z. O. w świetle jego zeznań na procesie w 1422 roku. [W:] *Ars historica. Prace z dziejów powszechnych i Polski*. P. 1976. – I. Sułkowska-Kurasiowa: Dokumenty królewskie i ich funkcja w państwie polskim za Andegawenów i pierwszych Jagiellonów 1370-1444. Wwa 1977 s. 63-4, 66, 71, 87-8, 96, 123, 129-30, 132-3, 136, 140, 144-5, 147, 151. – H. Zaremska: Bractwa w średniowiecznym Krakowie. Wr. 1977 s. 51, 77, 79, 107, 118, 152, 175, 179 i n. – M. Koczerska: Piętnastowieczne biografie Z. O. *SŻ* 24: 1979 s. 5-82, rés. *Aneksy: Vita Sbignei cardinalis et*

episcopi Cracouiensis a Joanne Dlugosz edita; [Dialogus de Sbigneo O.]; [Epitaphium I]; [Epitaphium II]. – Z. Górczak: Suplika Z. O. w sprawie śmierci jego sługi. Nieznany epizod w biografii przyszłego biskupa. *Scripta Minora* [Nr] 2 (1998) s. 149-56. – Z. Górczak: Podstawy gospodarcze działalności Z. O. biskupa krakowskiego. Kr. 1999. R: M.D. Kowalski, *RH* 66: 2000 s. 261-4. – J. Nikodem: Z. O. wobec unii polsko-litewskiej do śmierci Jagiełły. *Nasza Przeszłość* T. 91 (1999) s. 101-151; T. 92 (1999) s. 85-135, Zfg. – Czyżak Kapituła s. 407.

Oleśnicki* Zbigniew (1430-1493) kan. gnieźn., bp kujawski, abp gnieźn., podkanclerzy kor. **AW:** 5786. **Słowniki:** PSB; WSB; Biskupi; SBWP-W I; Urzędnicy centralni Spisy. **Źródła:** T. Olek: Akta działalności arcybiskupa Z. O. (studium źródłoznawcze). *Studia Theologica Varsoviensia* 13: 1975 nr 1. – J. Niedźwiedz: Z. O. i jego listy do humanistów. *Terminus*. 1999 z. 1 s. 188-93. **Przyczynki:** J. Garbaciak: Kallimach jako dyplomata i polityk. Kr. 1948. – R. Gansiniec: Redaktor Syntagmatów. *CzPH* 8: 1956 z. 1 s. 291-6 [zbiór praw z 1487 r. wyd. w Lipsku pod red. Z. O.]. – A. Tomczak: Kancelaria biskupów wrocławskich w okresie księgi wpisów. Toruń 1964. – I. Sułkowska-Kurasiowa: Polska kancelaria królewska w l. 1447-1506. Wwa 1967 s. 14-7, 19. – K. Górski: Łukasz Watzenrode. Życie i działalność polityczna (1447-1512). Wr. 1973.

Olewiński* Kazimierz (XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 375.

Olędzki* (Olendzki) Jan (1630-1700) ks., jezuita. prof. teologii w B. **Słowniki:** EWoJ.

Olędzki* Władysław Maksymilian (1842-1894) dziennikarz, publicysta, pisarz, powstaniec 1863. **Słowniki:** PSB; PTPN. **Źródła:** H. Sienkiewicz: Listy do Mściława Godlewskiego (1878-1904). Opr. E. Kiernicki. Wr. 1956.

Olędzki* Czuryło Maciej (1601-1654) ks., jezuita, prefekt bursy w Kaliszu. **Słowniki:** EWoJ.

Olszanowski* Zbigniew (1934-1998) nauczyciel. **Przyczynki:** F. Olszanowski: Z. O. *GWyb.* (P.) 1998 nr 193 s. 10.

Olszański* Wilhelm (ok. 1805-?) dyr. szkoły w Kaliszu. **Słowniki:** Gerber Studenci s. 438.

Olszewicz* Bolesław Henryk (1893-1972) geograf, bibliotekarz WSH w Poznaniu, bibliofil. **Słowniki:** PSB; SBW; SPKP Supl. [I]. **Bibliografie:** A. Drozdowska: Bibliografia prac B. O. (1910-1959). *Studia i Materiały z dziejów Nauki Polskiej*. Seria C 1961 s. 15-33. – A. Drozdowska [i in.]: Bibliografia prac B. O. (1960-1972). *Studia i Materiały z dziejów Nauki Polskiej*. Seria C 1976 s. 141-8. **Biografie:** M. Fleszar: B. O. *Studia i Materiały z dziejów Nauki Polskiej*. Seria C 1961 s. 3-14. – Byli wśród nas (AE) s. 128-130.

Olszewska* Helena Magdalena (1872-1945) bibliotekarka, działaczka społ. **Słowniki:** SPKP Supl. II. **Biografie:** S. Jasińska: Śp. K. O. *PBK* 1936-1946 s. 331-2.

Olszewski* Aleksander (1897-?) skrzypek, dyrygent orkiestr dętych i symfonicznych. **Słowniki:** Dyrygenci.

Olszewski* Antoni (1908-1980) ks., jezuita, moderator Sodalicji Mariańskiej w P. **Słowniki:** EWoJ.

Olszewski* Jan (1903-1937) nauczyciel, radny bydgoski, działacz komunist. **Słowniki:** BSB i (i fot.). **Biografie:** M. Kubiński: J. O. (1903-1937). *Kal. Bydg.* 1969 s. 106-9. **Przyczynki:** Z. Kuras: Ruch

komunistyczny w okresie międzywojennym w Bydgoszczy. [W:] Bydgoszcz w latach 1920-1970. B. 1972 s. 18-37.

Olszewski* Konstanty (1833-1997) ks. **Słowniki:** PTPN.

Olszewski* Ludwik (1897-?) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** J. Dubert: z walk leszczyńskiej siedemnastki. *Nurt* 1969 nr 9 s. 6-10. – S. Zakrzewski: Szlakiem ułanów Chrobrego. Londyn 1973. – P. Bauer [i in.]: 17 pułk ułanów w obronie ojczyzny 1939 r. Gostyń 1978.

Olszewski* Marcin (1608-1667) ks., jezuita, prof. teologii w P. **AW:** 5792. **Słowniki:** PSB; Teolodzy; EWoj.

Olszewski* Witold (1858-1919) ks. **Słowniki:** PTPN.

Olszewski* Wojciech (1848-1899) ks. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Olszowski* Andrzej Innocenty h. Prus (1621-1677) kan. gnieźn., bp chełmiński, abp gnieźn., historyk. **AW:** 5793. **Słowniki:** PSB; Teolodzy; Biskupi; SBWP-W I; J.B. Nycek: Ludzie i książki. Słownik biograficzny ludzi książki i pióra województwa płockiego. Płock 1983; Szkoła Kaliska; Urzędnicy centralni Spisy. **Przyczynki:** K. Piwarski: Dzieje Prus Wschodnich w czasach nowożytnych. Gdańsk 1946. – J. Wegner: Łowicz w latach „Potopu”. Łowicz 1947. – J. Woliński: Epilog elekcji 1674. Kr. 1952. – J. Woliński: Poselstwo Krzysztofa Schaffgotscha na elekcję polską 1674. *Sobótka* 7: 1952 – J. Woliński: z dziejów wojny i polityki w dobie Jana Sobieskiego. Wwa 1960. – H. Barycz: Rozwój nauki w Polsce w dobie Odrodzenia. Odrodzenie w Polsce. Materiały Sesji Naukowej PAN 25 – 30 października 1953 r. T.2: Historia nauki. Cz.1. Wwa 1956 s. 72. – E. Kręglewska-Foksowicz [i in.]: Sztuka baroku w Wielkopolsce. *BHSz*. 1958 nrr 1 s. 62. – H. Barycz: Spojrzenie w przeszłość polsko-włoską. Wr. 1965. – A. Kamińska-Linderska: Między Polską a Brandenburgią. Wr. 1966. – Z. Wójcik: Między traktatem andruszowskim a wojną turecką, stosunki polsko-rosyjskie 1667-1672. Wr. 1968. – K. Przyboś: Kandydatura Piasta w literaturze politycznej w bezkrólewiu po abdykacji Jana Kazimierza. *Studia Historyczne* 14: 1971 z. 4 s. 493-508. – W. Czermak: Ostatnie lata Jana Kazimierza. Wwa 1972. – Z. Wójcik: Rzeczpospolita wobec Turcji i Rosji 1674-1679. Wr. 1976. – K. Targosz: Uczony dwór Marii Gonzagi. Wr. 1976. – K. Matwijowski: Pierwsze sejmy czasów Sobieskiego. Wr. 1976. – S. Ochmann: Sejmy lat 1661 i 1662. Wr. 1977. – K. Przyboś: Uwagi o „Censurze candidatorum sceptri polonici” A. O. *Zesz. Nauk. UJ, Pr. Hist.* Z. 123. Kr. 1997 s. 75-96, Zfg.

Olszowski* Mikołaj (XVIII w.) kaszt. bydg. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Olszowski* Walerian (zm. 1650) kaszt. spicymierski. **Słowniki:** Opaliński, Żerek-Kleszcz Spisy.

Olszówka* Franciszek (1924-1946) dowódca antykomunistycznego oddziału zbrojnego działającego głównie w pow. Kępno. **Słowniki:** Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944-1956. Słownik biograficzny. T. 1. Kr. [i in.] 2002. **Przyczynki:** Informator o nielegalnych antypaństwowych organizacjach i bandach zbrojnych działających w Polsce Ludowej w latach 1944-1956. MSW Biuro „C”, Tajne (Warszawa 1964). Lublin 1993. – A. W. Gała: Konspiracyjne Wojsko Polskie 1945-1954 (z dziejów niepodległościowego podziemia zbrojnego w centralnej Polsce).

Częstochowa 1996 s. 39. – R. Peska: Warszyc. Jeśli padam na kolana, to tylko przed Bogiem !
Pabianice 1997 s. 166.

Ołtuszewski* Wacław (1901-1955) botanik-palinolog. **Słowniki:** PSB; WSB; Słow. biologów. **Biografie:** T. Przybylski: W. O. *Spraw. PTPN* 19: 1955 nr 1 s. 174-6, bibliogr. – K. Stecki: W. O. (1901-1955). [W:] *Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969*. P. 1970 s. 327-8. **Przyczynki:** *Kronika Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu* za lata akad. 1951/2 – 1958/9. P. 1960 s. 42, 58, 86-7, 89-90, 92-3. – *Nauka w Wlkp.* **Bibliografie:** Bibliografia publikacji pracowników Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu 1945-1965. P. 1974 s. 11-2.

Ołyński* Józef (1835-1902) ks. **Słowniki:** PTPN.

Omańkowska* Janina (1859-1927) nauczycielka, redaktorka, działaczka społ. i polit. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** T. Jędruszczak: *Polityka Polski w sprawie Górnego Śląska 1918-1922*. Wwa 1958. – D. Wawrzykowska-Wierciochowa: *z dziejów kobiety wiejskiej*. Wwa 1961. – Jakóbczyk *Studia* III. – S. Mazurek: *z dziejów polskiego ruchu kobiecego na Górnym Śląsku w latach 1900-1907*. Opole 1969 s. 25, 31-2, 34-6, 38, 46, 48, 71-4. – *Dz. Wlkp.* II. – M. Czaplński: Adam Napieralski: 1861-1928. Wr. 1974. – D. Wawrzykowska-Wierciochowa: *Kobiety wielkopolskie w działalności narodowej, społecznej i wyzwoleniczej (1788-1919)*. P. 1975.

Omięczyński* Władysław Jan (1912-1982) drogerzysta, działacz kultury i społ. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** R. Danecki: *Nieznane talenty lesznieńskie*. *Tygodnik Zachodni* 1960 nr 12. – Z. Smoluchowski: *Teatry amatorskie w Lesznie w latach 1945-1978*. *RLeszcz.* 1979 s. 259 i n.

Onolf* (zm. przed 1187) bp kruszewicki, kujawski. **Słowniki:** P.B. Gams: *Series episcoporum Ecclesiae Catholicae*. Gratz 1957 s. 345; PSB; Biskupi; *Słownik staropolskich nazw osobowych*. Wr. 1974; Maciejewski *Episkopat* s. 261-2. **Przyczynki:** J. Tazbirowa: *Początki biskupstwa na Kujawach*. *PH* 53: 1962 s. 229-44. – S. Librowski: *Wizytacje diecezji włocławskiej*. T. 1 cz. 1. Wwa 1964 s. 18. – G. Labuda: *Początki organizacji kościelnej na Pomorzu i Kujawach w XI i XII w.* *ZH* 33: 1966 z. 3 s. 20 i n. – *Sztuka polska przedromańska i romańska*. Wwa 1971 s. 723, 777. – J. Maciejewski: *Uwagi o tytulaturze biskupów włocławskich do początku XIV w.* *NP* 79: 1993 s. 89-99. – J. Dobosz: *Monarcha i możni wobec Kościoła w Polsce do początku XIII wieku*. P. 2002 s. 229-31.

Opalińscy* – wielkopolski ród możnowładczy. **AW:** 5802. **Przyczynki:** J. Dziubkova: *Vanitas – sierakowski epizod rodu O.* *Nurt* 1983 nr 11 s. 1-4. – J. Krause, M. Rudy, M. Woźniak: *Sarkofagi rodu O. Toruń* 1995. – E. Opaliński: *Rodziny wielkosenatorskie w Wielkopolsce, na Kujawach i na Mazowszu za Zygmunta III*. Wwa 2007 passim. – Z. Pentek: *O. w Sierakowie*. *Sierakowskie Zeszyty Historyczne* 2 (listopad 2008) s. 19-34, il.

Opalińska* Franciszka (zm. 1678) ksieni benedyktynek w P. **Słowniki:** M. Borkowska: *Słownik polskich księży benedyktyńskich. Niepokalanów* 1996; Borkowska i s. 85. **Źródła:** K. Opaliński: *Listy [...]* do brata Łukasza. 1641-1653. Wr. 1957.

Opalińska* Zofia (zm. 1657) magnatka. **Biografie:** Z. Kuchowicz: *Z. O. – kobieta fatalna?* *Sierakowskie Zeszyty Historyczne* 7 (listopad 2011) s. 33-42, il.

Opalińska* Zofia (zm. 1677) benedyktyнка pozna. **Słowniki:** Borkowska i s. 83.

Opalińska* Zofia Krystyna (1643-1699) **Przyczynki:** R. Klemens C.Or.: Historia Świętej Góry Gostyńskiej i udział w niej Z.K. O. *Sierakowskie Zeszyty Historyczne* 7 (listopad 2011) s. 43-52, il.

Opaliński* Adam (zm. 1695) star. wałecki. **Słowniki:** Chłapowski.

Opaliński* Aleksander (zm. 1647) star. inowr. **AW:** 5810. **Słowniki:** PSB; Mikulski, Stanek Spisy.

Opaliński* Andrzej (1540-1593) kaszt. śremski, marszałek wielki kor. **AW:** 5812. **Słowniki:** PSB; WSB; Bieniaszewski Spisy; SPKP; Urzędnicy centralni Spisy; Chłapowski. **Źródła:** Catalogus codicum BJ V sygn. 721. **Przyczynki:** M. Pracuta: Renesansowy pałac Opalińskich w Radlinie. [W:] *Zeszyty Naukowe UAM Historia* nr 3. Poznań 1958. – K. Schuster: o kopiariuszach A. O. marszałka wielkiego koronnego. *PBK* 7: 1959 s. 37-73, il. [akta i listy z lat 1570-85]. – Nowacki II. – Dz. Wlkp. I. – S. Gruszecki: Walka o władzę w Rzeczypospolitej Polskiej. Wwa 1969. – W. Pałucki: Drogi i rozdroża skarbowości polskiej. Wr. 1974. – A. Litwornia: Sebastian Grabowiecki. Wr. 1976. – W. Chorążyczewski: Zbiór kopiariuszy A. O. (1578-1588). [W:] *Studia o Bibliotekach i Zbiorach Polskich*. T. 6. Red. B. Ryszewski. Toruń 1994 s. 7-30. – *Księgozbiór wielkopolskiego magnata. A. O. (1540-1593)*. Tom studiów pod red. A. Wagnera. P. [PTPN] 2011, 263 s., il. Zawiera: A. Wagner: Wstęp, s. 7-15; M. Zwierzykowski: A. z Brna O. herbu Łódzia (1540-1593). Marszałek wielki koronny i starosta generalny Wielkopolski, s. 17-55; E. Stelmaszczyk: *Księgozbiór A. O. (1540-1593) – próba rekonstrukcji*, s. 57-103; J. Pietrowicz: *Acta Tomiciana i inne rękopisy z księgozbioru marszałka wielkiego koronnego A. O.*, s. 105-27; J. Skuratowicz: *Nowa próba odczytania pierwotnego wyglądu pałacu A. O. w Radlinie*, s. 129-41; A. Wagner: *Oprawy ksiąg A. O.*, s. 143-95; M. Marcinkowska: *Stemmata A. O.*, s. 197-217; K. Mikocka-Rachubowa: *Nagrobek Opalińskich w Radlinie – dzieło przełomu XVI i XVII w.*, s. 219-41; J. Pietrowicz, E. Stelmaszczyk: *Katalog rękopisów i druków z księgozbioru A. O.*, s. 243-64.

Opaliński* Andrzej (1575-1623) bp pozn., sekretarz wielki król. **AW:** 5813. **Słowniki:** PSB; WSB; SPKP; Biskupi. **Źródła:** *Kat. biskupów* s. 72-3, 145-9, il. **Biografie:** Nowacki II s. 104. **Przyczynki:** J. Maciszewski: *Wojna domowa w Polsce*. Wr. 1960. – J. Maciszewski: *Polska a Moskwa 1603-1618*. Wwa 1968. – Dz. Wlkp. I. – S. Ochmann: *Sejmy z l. 1615-1616*. Wr. 1970. – W. Pałucki: *Drogi i bezdroża skarbowości polskiej*. Wr. 1974. – W. Czapliński, J. Długosz: *Życie codzienne magnaterii polskiej w XVII w.* Wwa 1976.

Opaliński* Jan (XVI w.) kaszt. santocki, star. pobiedziski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** Górczak: *Rozwój majątków* s. 151-2.

Opaliński* Jan (1546-1598) kaszt. rogoziński. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Opalenicki SB I. **Przyczynki:** K. Schuster: o kopiariuszach Andrzeja Opalińskiego. *PBK* 1959 z. 7. – A. Sajkowski: *Krzysztof Opaliński wojewoda poznański*. P. 1960 s. 13-4. – Dz. Wlkp. I. – K. Schuster: *Biblioteka Łukasza Opalińskiego marszałka nadwornego koronnego 1612-1662*. Wr. 1971 s. 49. – Z. Duda [i in.]: *Materiały do kalendarium dziejów Opalenicy 1393-1795*. Opalenica 1987 s. 10. – B. Wojcieszak: *Szkice z przeszłości Sielinka i Porążyna*. Sielinko 1987 s. 9.

Opaliński* Jan (1581-1637) kaszt. kaliski, woj. kaliski, pozn., star. inowr. **AW:** 5814. **Słowniki:** PSB; WSB; Bieniaszewski Spisy; Mikulski, Stanek Spisy. **Przyczynki:** Dz. Wlkp. I.

Opaliński* Jan (1629-1684) woj. kaliski, brzeski kujawski, star. gen. Wlkp., star. koniński, międzyrzecki. **AW:** 5815. **Słowniki:** PSB; WSB; Bieniaszewski Spisy; Mikulski, Stanek Spisy; Chłapowski. **Źródła:** Listy Krzysztofa Opalińskiego do brata Łukasza. Wyd. R. Pollak. Wwa 1957. **Przyczynki:** J. Woliński: z dziejów wojny i polityki w dobie Jana Sobieskiego. Wwa 1960. – A. Kersten: Stefan Czarniecki. Wwa 1963. – Nowacki II. – Dz. Wlkp. I. – Diariusz kołowania i konfederacji pod Gołębkiem i Lublinem w 1672 r. Opr. A. Przyboś, K. Przyboś. Wr. 1972. – K. Matwijowski: Pierwsze sejmy z czasów Jana III Sobieskiego. Wr. 1976. – S. Ochmann: Sejmy z lat 1661-1662. Wr. 1977.

Opaliński* Jan Franciszek (XVII w.) poseł na sejm 1685, star. śremski. **AW:** 5816. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 375; Chłapowski.

Opaliński* Jan Karol (1642-1695) kaszt. poznański. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Źródła:** Listy Krzysztofa Opalińskiego do brata Łukasza. Wyd. R. Pollak. Wwa 1957. **Przyczynki:** Historia residentiae Walcensis Societatis Iesu ab Anno Domini 1618-avo. Wyd. Rohwerder. Köln [i in.] 1967. – Dz. Wlkp. I.

Opaliński* Jan Leopold (XVII w.) kaszt. nakielski. **AW:** 5817. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Opaliński* Kazimierz Jan (1639-1693) kan. pozn. i gnieźn., opat bledzewski, opat lędzki, bp koadiutor pozn., bp chełmiński. **AW:** 5818. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Przyczynki:** K. Sarnecki: Pamiętniki z czasów Jana Sobieskiego. Wr. 1958. – J. Sobieski. Listy do Marysieńki. [Wwa] 1962. – Nowacki II s. 108.

Opaliński* Krzysztof (1609-1655) woj. pozn., star. śremski, poeta. **AW:** 5819. **Słowniki:** PSB; WSB; Bieniaszewski Spisy; SPKP Supl. II; Nowy Korbut. **Źródła:** S. della Bella: Wjazd wspaniałych posłów polskich do Paryża. A. D. 1645. Oprac. M. Paszkiewicz. Londyn 1956, 31 s., il. – Nieznane listy K. O. do brata Łukasza z lat 1651-1653. Oprac. T. Nowak. *Teki Archiwalne* 5: 1957 s. 21-56. – K. O.: Listy [...] do brata Łukasza. 1641-1653. Wr. 1957, 552 s. R: W. Czapliński, *APH* 1: 1958 s. 139-41; S. Grzeszczuk, *PLit* 51: 1960 z. 1 s. 266-84. **Konferencje:** Konferencja naukowo-dyskusyjna poświęcona zagadnieniom związanym z osobistością K. O. zorganizowana przez Komisję Filologiczną, Komisję Historyczną i Komisję Historii Sztuki. Sprawozdanie z przebiegu obrad w dniu 28 kwietnia 1956. P.1957, 19 s. [toż w *Spraw. PTPN* 1956 nr 2 s. 2-19]. **Biografie:** L. Eustachiewicz: Wstęp [do:] K. O.: Satyry. Wr. 1953 s. III-LX. – A. Sajkowski: K. O., wojewoda poznański. P. 1960, 248 s. R: W. Czapliński, *PLit* 52: 1961 z. 2 s. 531-40; H. Daria, *KMP* 29: 1961 nr 3 s. 111-2. **Przyczynki:** B. Baranowski: Społeczno-polityczne tendencje „Satyr” K. O. *Prace Polonistyczne* S. 9: 1951. – R. Pollak: w drodze ku polskiej komedii politycznej. *PTeatr*. 1954 z. 3/4. – M. Rękas: Obrońcy chłopów w dobie polskiego Odrodzenia. Wwa 1954 s. 198-201. – T. Nowak: Zdrajca spod Ujścia w świetle własnych listów. *Tyg. Powsz.* 1955 nr 31. – W. Czapliński: Dwa sejmy w roku 1652. Wr. 1955. – H. Olszewski: Poglądy K. O. na państwo i prawo. *CzPH* 7: 1955 z. 2 s. 99-134. R: J. Deresiewicz, *SiMDW* 2: 1956 z. 2 s. 507. – A. Sajkowski: z badań nad K. O. *Spraw. PTPN* 17: 1955 nr 1 s. 15-6. – A. Sajkowski: Okoliczności i data śmierci K. O. *PZach.* 11: 1955 nr 1/2 s. 244-8. – S. Wiliński: K. O. stosunek do sztuki. Malarstwo i grafika. *BHSz.* 17: 1955 nr 2 s. 191-207. – W. Czapliński: Najważniejsze postulaty badawcze przy dalszych pracach nad K. O. *Spraw. PTPN* 18: 1956 nr 2 s. 2-3 [skrót referatu]. – S. Grzeszczuk: Spór o K. O. Przegląd badań nad biografią i twórczością O. *PLit* 47: 1956 z. 3 s. 248-82. – R. Pollak: K. O. w świetle

listów do brata Łukasza. *Spraw. PTPN* 18: 1956 nr 2 s. 3-7. – A. Sajkowski: K. O. „droga francuska”. *SiMDW* 2: 1956 z. 1 s. 243-62. – S. Wiliński: Rzeźby Sebastiana Sali dla K. O. *BHSz.* 18: 1956 s. 55-83. – A. Przyboś: w latach potopu. Walka narodu polskiego z najazdem szwedzkim w latach 1655/1660. *Wwa* 1956 s. 41-2 i n. – DWP II s. 35, 37. – W. Czapliński: Rola magnaterii i szlachty w pierwszych latach wojny szwedzkiej. [W:] Polska w okresie drugiej wojny północnej 1655-1660. *Wwa* 1957. – S. Grzeszczuk: K. O. wobec polityki Władysława IV do r. 1645. (Materiały do biografii). *KH* 64: 1957 nr 2 s. 36-56, rés., sok. – S. Grzeszczuk: Uwagi o technice art. „Satyr” K. O. *PLit.* 1957 z. 2 s. 335-99. – H. Olszewski: w sprawie dalszych badań nad K. O. *SiMDW* 2: 1957 z. 2 s. 546-8. – A. Sajkowski: K. O. wobec Władysława IV w latach 1638-1648. (W świetle własnej korespondencji). [W:] Zeszyty Naukowe UAM. Filologia nr 1. Poznań 1957 s. 55-77. – E. Kręglewska-Foksowicz [i in.]: Sztuka baroku w Wielkopolsce. *BHSz.* 1958. – W. Dworzaczek: K. O. w świetle własnej korespondencji. *PH* 50: 1959 z. 3 s. 587-602. – S. Grzeszczuk: o „Satyrach” K. O. Próba syntezy. *Wr.* 1961, 341 s., bibliogr. R: J. Rytlówna, *PHum.* 6: 1962 nr 4 s. 176-87; S. Cynarski, *Studia Historyczne* 10: 1967 z. 1/2 s. 185-7. – M. Pełczyński: Dlaczego właśnie Krzysztof? Nowe dane do autorstwa „Satyr” O. [W:] *Munera litteraria. Księga ku czci profesora Romana Pollaka.* P. 1962. – S. Grzeszczuk: Czy K. O. jest autorem „Satyr”. *PH* 55: 1964 z. 1 s. 132-51. – S. Grzeszczuk: Przysłowia w pismach K. O. *LL* 8: 1964 nr 1/2 s. 138-48. – A. Kersten: Sienkiewicz – „Potop” – Historia. *Wwa* 1966. – R. Pollak: Wśród literatów staropolskich. *Wwa* 1966 s. 253-304. – K. Schuster: Biblioteka Łukasza Opalińskiego. *Wr.* 1971. – J. Nowak-Dłużewski: Elita orderowa Jerzego Ossolińskiego. *Roczniki Humanistyczne* 20: 1972 z. 2. – Nauka w Wlkp. s. 22, 262, 352, 400, 401, 420, 780. – Cz. Hernas: Barok. *Wwa* 1973 s. 22-9. – A. Kersten: Szwedzi pod Jasną Górą 1655. *Wwa* 1975. – S. Grzeszczuk: Między historią i bibliografią literatury staropolskiej. *Studia.* Rzeszów 1992 [na s. 155-95: czy K. O. jest autorem „Satyr”?]. – W.M. Malinowski: Wojewoda poznański na kartach literatury francuskiej. Trzy portrety K. O. *KMP* 1997 nr 3 s. 197-206, il. – W.M. Malinowski: Le palatin de Posnanie vu par les écrivains français. Trois portraits littéraires de K. O. *Stud. Roman. Posn.* Vol. 24 (1998) s. 47-54, sum.

Opaliński* Łukasz (1581-1654) kaszt. pozn., marszałek wielki kor., star. kolski. **AW:** 5820. **Słowniki:** PSB; WSB; Bieniaszewski Spisy; Chłapowski. **Źródła:** Listy Krzysztofa Opalińskiego do jego brata Łukasza. Wyd. R. Pollak. *Wr.* 1957. **Przyczynki:** W. Czapliński: Polska a Prusy i Brandenburgia za Władysława IV. *Wr.* 1947. – W. Czapliński: Śląsk a Polska w pierwszych latach wojny trzydziestoletniej (1618-1620). *Sobótka* 2: 1947 s. 141. – A. Sajkowski: Krzysztof Opaliński wojewoda poznański. P. 1960 s. 12-3, 19. – J. Seredyka: Opinia publiczna wobec Komisji Warszawskiej z 1627 r. [W:] o naprawę Rzeczypospolitej XVII-XVIII w. *Wwa* 1965. – J. Seredyka: Sejm w Toruniu z roku 1626. *Wr.* 1966. – A. Sajkowski: Włoskie przygody Polaków. *Wwa* 1973. – W. Czapliński: Władysław IV i jego czasy. *Wwa* 1976. – J. Seredyka: Rzeczpospolita w ostatnich latach panowania Zygmunta III. *Opole* 1978.

Opaliński* Łukasz (1612-1662) marszałek nadworny koronny, pisarz polit., satyryk. **AW:** 5821. **Słowniki:** PSB; WSB; Bieniaszewski Spisy; Nowy Korbut. **Źródła:** Listy Krzysztofa Opalińskiego do brata Łukasza. Wyd. R. Pollak. *Wr.* 1957. **Biografie:** S. Grzeszczuk: Wstęp [do:] Ł. O. Wybór pism. *Wr.* 1959 s. III- CLIX. **Przyczynki:** J. Lankau: Kilka nowych szczegółów o „Merkuriuszu Polskim” z 1661 roku. *Prasa Polska* 3: 1949 nr 4. – K. Schuster: Biblioteka Ł. O. *Spraw. WTN* 9: 1954 s. 70-2. – K. Schuster: Fragment biblioteki Ł. O. w Ossolineum. *Ze Skarbca Kultury* 5: 1955 z. 1 s. 219-44. – W. Czapliński: Dwa sejmy w roku 1652. *Wr.* 1955. – Polska w okresie

drugiej wojny północnej 1655-1660. T. 1-2. Wwa 1957. – S. Grzeszczuk: Stan i potrzeby badań nad biografią i twórczością Ł. O. *PLit.* 49: 1958 z. 2 s. 353-402. – J. Lankau: Prasa staropolska na tle rozwoju prasy w Europie 1513-1729. Kr. 1960. – A. Sajkowski: Krzysztof Opaliński wojewoda poznański. P. 1960. – S. Grzeszczuk: Ideologia i źródła sejmowe „Rozmowy plebana z ziemianinem” Ł. O. *PLit* 51: 1960 z. 4 s. 287-325. – K. Schuster: w kręgu ludzi związanych z książką. Fragment pracy o bibliotece Ł. O. Komunikat. *Spraw. WTN* Seria A. 18: 1963 s. 34-6. – S. Grzeszczuk: Czy Krzysztof Opaliński jest autorem „Satyr” ? *PH* 55: 1964 z. 1. – K. Schuster: w sprawie poglądów monarchicznych Ł. O. [W:] o naprawę Rzeczypospolitej XVII-XVIII w. Prace ofiarowane Władysławowi Czaplińskiemu w 60 rocznicę urodzin. Wwa 1965 s. 97-107. – K. Targosz: Hieronim Pinocci. Wr. 1967. – K. Schuster: Biblioteka Ł. O., marszałka nadwornego koronnego (1612-1662). Wr. 1971, 285 s., il. R: S. Kubów, [w:] *Studia o książce*. T. 4. Wr. 1973 s. 262-5. – Cz. Hernas: Barok. Wwa 1973. – K. Targosz: Uczony dwór Marii Gonzagi (1646-1667). Wr. 1975. – T. Zarębska: Początki polskiego czasopiśmiennictwa urbanistycznego. Wwa 1975. – K. Targosz: o „głowach wawelskich” – głosy Ł. O. i Andrzeja Maksymiliana Fredry. [W:] *Przeszłość przyszłości*. Księga ofiarowana Bogdanowi Suchodolskiemu. Wwa 1975. – S. Ochmann: Sejmy lat 1661-1662. Wr. 1977. – Ł. Częścik: Sejm warszawski w 1649/50 roku. Wr. 1978. – M. W. Grzeszczuk: Zagadki bibliograficzne pierwodruku „Poety” Ł. O. *Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej* 1994 nr 1/2 s. 131-43, rés. – S. Grzeszczuk: o bibliografiach i bibliografach Ł. O. *Uprzątanie przedpola. Stud. Bibliol.* T. 9 (1995) s. 90-102, rés., sum.

Opaliński* Piotr z Włoszakowic (zm. 1506/7) sędzia pozn. **Przyczynki:** Gorczak: *Rozwój majątków* s. 123 i nn.

Opaliński* Piotr (zm. 1600) krajczy kor., star. gnieźn. **Słowniki:** Chłapowski.

Opaliński* Piotr (1587-1624) kaszt., woj. pozn., star. pobiedziski, śremski. **AW:** 5823. **Słowniki:** PSB; WSJ; Bieniaszewski Spisy. **Źródła:** M. Wojciechowska: *Kartki z przeszłości Poznania*. P. 1946 [pogrzeb w Sierakowie]. **Przyczynki:** A. Sajkowski: Krzysztof Opaliński wojewoda poznański. P. 1960 s. 15-7. – Nowacki II. – Dz. Wlkp. I. – S. Ochmann: *Sejmy z lat 1615-1616*. Wr. 1970. – J. Ossoliński: *Pamiętnik*. Opr. W. Czapliński. Wwa 1976. – R. Jędrzejczak: *Udział P. O. w wyprawie Władysława IV na Moskwę 1617-1618. Sierakowskie Zeszyty Historyczne* 2 (listopad 2008) s. 35-41.

Opaliński* Piotr (1601-1665) woj. kaliski, star. koniński. **AW:** 5824. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Chłapowski. **Biografie:** A. Sajkowski: *Dwaj pamiętnikarze wielkopolscy XVII wieku. SiMDW* 4: 1958 z. 2 s. 207-18. **Przyczynki:** W. Czapliński: *Wyprawa Czarnieckiego na Pomorze w r. 1657. RH* 18: 1949 s. 140. – W. Czapliński: *Emigracja polska na Śląsku w latach 1655-1660. Sobótka* 10: 1955 nr 4. – W. Czapliński: *Wyprawa Wielkopolan na Nową Marchię i układ w Sulęcinie. RH* 24: 1957 s. 259-79. – A. Kersten: *Stefan Czarniecki*. Wwa 1963. – J. Wimmer: *Wojsko polskie w drugiej połowie XVII wieku*. Wwa 1965. – S. Ochmann: *Sejmy z lat 1661-1662*. Wr. 1977.

Opaliński* Piotr (1640-1691) woj. łęczycki, star. generalny Wlkp., poseł sejmowy. **AW:** 5825. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Chłapowski. **Źródła:** K. Zuba: *Relacja P. O. z pobytu w Cieplicach Jeleniogórskich w 1688 r. Śląski Kwartalnik Historyczny* 1998 nr 1/2 s. 157-63. **Biografie:** A. Sajkowski: *Dwaj pamiętnikarze wielkopolscy XVII wieku. SiMDW* 4: 1958 z. 2 s.

207-18. **Przyczynki:** J. Wimmer: Wojsko polskie w drugiej połowie XVII w. Wwa 1965. – Dz. Wlkp. I. – K. Matwijowski: Pierwsze sejmy z czasów Jana III Sobieskiego. Wr. 1976. – K. Kolendo: Polski Horatius Cocles, Mucius Scaevola i Marcus Curtius. o ikonografii sarkofagu P. O. z kościoła w Sierakowie. *Meander* 1998 nr 4 s. 403-17.

Opaliński* Piotr Adam (1636-1682) podkomorzy pozn., poseł sejmowy, star. śremski, kowalski. **AW:** 5826. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Źródła:** Listy Krzysztofa Opalińskiego do brata Łukasza. Wyd. R. Pollak. Wwa 1957. **Przyczynki:** A. Sajkowski: Dwaj pamiętnikarze wielkopolscy XVII wieku. *SiMDW* 4: 1958 z. 2 s. 216. – A. Sajkowski: Krzysztof Opaliński wojewoda poznański. P. 1960. – A. Sajkowski: Ostatni utwór Samuela Twardowskiego. *Archiwum Literackie* 6: 1962.

Opaliński* Sebastian (ok. 1485-1538) sekretarz królewski, prepozyt pozn. i kaliski. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** W. Pocięcha: Królowa Bona. T. 4. P. 1958 s. 92. – Nowacki II s. 465.

Opaliński* Wojciech (1708-1775) właściciel Opalenicy, wojewoda mazowiecki. **Słowniki:** PSB; Opalenicki SB I. **Przyczynki:** A. Sajkowski: Krzysztof Opaliński – wojewoda poznański. P. 1960. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970 s. 182, 281, 283.

Opatry* Mieczysław Jerzy (1893-1939) prawnik, działacz społ. i kultury. **Słowniki:** SBL. **Biografie i noty biograficzne:** Do końca wierni. Leszno 2008 s. 37. **Przyczynki:** J. Korczak: Cóżżeś ty za pani. P. 1979 s. 6, 79. – M. Stępnia: Zbrodnie hitlerowskie oddziału policji bezpieczeństwa w Lesznie, Włoszakowicach i Osiecznej w dniu 21 października 1939. *RLeszcz.* T. VII s. 283-98.

Opieliński* Ignacy (1853-1935) lekarz. **AW:** 5832. **Słowniki:** PTPN; SLeK. I. **Biografie:** B. Urbańska: Ludzie i historia w nazwach ulic Środy Wielkopolskiej. Środa 2000 s. 60. **Przyczynki:** J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979. **Bibliografie:** S. Konopka: Polska bibliografia lekarska XIX wieku (1801-1900). Wwa 1974-1984.

Opieliński* Jan Nepomucen (1858-1935) ks., kanonista, wykładowca w Seminarium Duchownym w Gnieźnie. **AW:** 5833. **Słowniki:** PSB; SBWP-W II; Teolodzy; Kanoniści. **Przyczynki:** J. Glemp: Początki polskiej literatury o karności kościelnej – Ks. J. O. *Prawo Kanoniczne* 1977 nr 3-4 s. 225-36.

Opieliński* Wiesław (1903-?) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Opieński* Henryk (1870-1942) skrzypek, muzykolog, dyrygent, kompozytor. **AW:** 5837. **Słowniki:** PSB; WSB; Grove's dictionary of music and musicians. 5 ed. T. 6. London 1954; G. Mizgalski: Podręczna encyklopedia muzyczna. P. 1959; SMP; Dyrygenci. **Biografie:** A. Fornerod: H. O. Lozanna 1942. – Z. Jachimecki: H. O. *Ruch Muzyczny* 1946 nr 19 s. 7-15. – S. Poradowski: z życia i działalności H. O. *Życie Śpiewacze*. 1948. **Przyczynki:** A. Chybiński: w czasach Straussa i Tetmajera. Kr. 1959. – S. Wyspiański: Dzieła zebrane. T. 1. Kr. 1964 s. 317-22. – z dziejów polskiej kultury muzycznej. T. 2. Kr. 1966. – z życia i twórczości M. Karłowicza. *Studia i materiały* pod red. E. Dziębowskiej. Kr. 1970. – Muzyka w polskich czasopismach literackich i artystycznych 1901-1918. Opr. E. Szczawińska. Kr. 1971. – Poznańskie wspominki. P. 1973 s. 545. – J. Mehoffer: Dziennik. Kr. 1975. – Listy Stanisława Wyspiańskiego do Józefa

Mehoffera, Henryka Opieńskiego i Tadeusza Stryjeńskiego. T. 1. Kr. 1994. R: J. Dużyk, *Ruch Literacki* 1995 z. 3 s. 399-401.

Opitz* Salomon (1650-1716) senior Braci Czeskich w Lesznie. **AW:** 5840. **Słowniki:** Balde; SBL. **Przyczynki:** I. Banet, M. Szyrocki: Polengedichte des Salomon Opitz. [W:] Acta Univ. Wratisl. Germ. Wratisl. Nr 40. Wr. 1980 s. 195-211.

Oporowscy* – ród wielkopolski. **Przyczynki:** Mikulski, Stanek Spisy s. 139-40. – J. Tomala: Średniowieczna siedziba Oporowskich w świetle badań archeologicznych. *Kutnowskie Zeszyty Regionalne* T. 3 (1999) s. 155-66.

Oporowski* Ambroży (XVI w.) star. kruszwicki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Oporowski* Andrzej (zm. 1483) dr obojga praw, bp wrocławski, podkanclerzy kor. **AW:** 5844. **Słowniki:** PSB; Biskupi; Urzędnicy centralni Spisy. **Źródła:** BP VI nr 1765, 1911-2, 1915, 1929. **Biografie:** Kowalska-Pietrzak Prałaci s. 89-91. **Przyczynki:** I. Sułkowska-Kurasiowa: Polska kancelaria królewska w l. 1447-1506. wwa 1967 s. 145-6.

Oporowski* Andrzej (XV/XVI w.) kan. wrocławski, star. kruszwicki. **Słowniki:** PSB; Mikulski, Stanek Spisy.

Oporowski* Andrzej (XVI w.) kaszt. kruszwicki, brzeski, woj. łęczycki, inowr., star. grabowski. **Słowniki:** PSB; Mikulski, Stanek Spisy.

Oporowski* Bogusław (ok. 1400-1453) woj. inowr. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** M. Biskup: Zjednoczenie Pomorza Wschodniego z Polską w połowie XV wieku. Wwa 1959. – Dz. Wlkp. – I. Sułkowska-Kurasiowa: Dokumenty królewskie i ich funkcja w państwie polskim za Andegawenów i pierwszych Jagiellonów 1370-1444. Wwa 1977 s. 246.

Oporowski* Erazm (XVI w.) star. kruszwicki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Oporowski* Feliks Jan (XV/XVI w.) star. kruszwicki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Oporowski* Jan (ok. 1470-1540) kaszt. kruszwicki, woj. inowr., brzeski kujawski, star. kruszwicki. **Słowniki:** PSB; Mikulski, Stanek Spisy. **Przyczynki:** J. Wiesiołowski: Ambroży Pampowski, starosta Jagiellonów. Wr. 1976.

Oporowski* Stanisław (XVI w.) star. kruszwicki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Oporowski* Władysław (zm. 1453) kan. gnieźn., bp kujawski, abp gnieźn. **AW:** 5849. **Słowniki:** PSB; Biskupi; Urzędnicy centralni Spisy. **Biografie:** Kowalska-Pietrzak Prałaci s. 57-63. **Przyczynki:** S. Hain: Wincenty Kot prymas Polski 1436-1448. P. 1948. – M. Biskup: Zjednoczenie Pomorza Wschodniego z Polską w połowie XV wieku. Wwa 1959. – Nowacki II. – J. Krzyżaniakowa: Kancelaria królewska Władysława Jagiełły. Cz. 1-2 P. 1972. – B. Guerquin: Zamki w Polsce. Wwa 1974 s. 223-6. – I. Sułkowska-Kurasiowa: Dokumenty królewskie i ich funkcja w państwie polskim za Andegawenów i pierwszych Jagiellonów. Wwa 1977. – Czyżak Kapituła s. 403.

Oraczewski* Czesław, pseud.: Agnis Arman (1891-1965) ks., publicysta, działacz społeczny i polityczny. **Słowniki:** Słownik biograficzny katolicyzmu społecznego w Polsce. Kom. red. R. Bender, S. Gajewski. T. 2. Lublin 1994.

Orańska* Józefa (1896-1955) historyk sztuki, kustosz. **Słowniki:** PSB; SPKP Supl. II; SBW. **Biografie:** [A. Koehlerówna]: Józefa z Sandurskich Orańska. *Spraw. PTPN* 19: 1955 nr 1 s. 176-9. – A. Dobrzycka: J. O. *BHSz.* 17: 1955 nr 1 s. 186-8, il. – A. Chyczewska: J. O. *PBK* 1955 s. 332-9, il. – A. Sławska: J. O. *SMDWiP* 1: 1955 z. 2 s. 327-31. **Przyczynki:** S. Jasińska: Biblioteka Kórnicka w okresie okupacji od r. 1939 – 1945. *PBK* 1939-1945 z. 3. – A. Bochnak: Zarys dziejów polskiej historii sztuki. Kr. 1948. – S. Małecki: Wspomnienie z mojego życia. *PBK* 1959 z. 7. – S. Sawicka: Fragmenty wspomnień. [W:] Walka o dobra kultury. Warszawa 1939-1945. T. 1. Wwa 1970. – A. Chyczewska: Kórnicki zbiór graficzny. *PBK* 1979 z. 15.

Orański* Tytus (1876-1925) ks. **AW:** 5853. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow.

Orchowski* Walenty (1902-1942) ppor., działacz niepodległościowy. **Słowniki:** Anders.

Ordęga* Józef Ignacy (1802-1879) właściciel Koźminka, prawnik, powstaniec 1830/31, emigrant, publicysta. **AW:** 5854. **Słowniki:** M. Tyrowicz: Towarzystwo Demokratyczne Polskie 1832-1863. Przywódcy i kadry członkowskie. Przewodnik biobibliograficzny. Wwa 1964; Gerber Studenci s. 162; Słownik biograficzny katolicyzmu społecznego w Polsce. Kom. red. R. Bender [i in.]. T. 2. Lublin 1994; Szkoła Kaliska; Wolnomularze; Bielecki Słownik. **Biografie:** D. Kalbarczyk: J. O. zapomniany demokratą. *Tyg. Powsz.* 30: 1976 nr 33 s. 5. – D. Wańka: Sylwetki osób związanych z Koźminkiem. [W:] Koźminek. Zarys dziejów. Kalisz 2000.

Orgelbrand* Bolesław (1884-1957) znawca silników spalinowych, prof. PP. **Słowniki:** PSB; WSB; SBTech. I. **Biografie:** K. Kapitańczyk: B. O. *Spraw. PTPN* 22: 1958 nr 1 s. 128-9 [wspomnienie pośmiertne]. – F. Zeidler: Wspomnienie o B. O. *Życie Szkoły Wyższej* 1958 nr 1 s. 219-21. **Przyczynki:** E. Prus, A. Szeptycka: Bibliografia publikacji pracowników Politechniki Poznańskiej w latach 1945-1959. [W:] Zeszyty Naukowe Politechniki Poznańskiej 1962 nr 1 s. 8, 40-1. – Szkoły Inżynierskie w Poznaniu 1945-1955, Politechnika Poznańska 1955-1966. Pod red. K. Kapitańczyka. P. 1965 s. 19, 23, 28, 31-2, 36, 47-8, 56, 60, 98. – Nauka w Wlkp. s. 1152, 1232-7, 1239, 1243, 1263, 1267. – Politechnika Poznańska i wcześniejsze uczelnie techniczne w Poznaniu. Pod red. W. Dembeckiej. P. 1976. – Rys historyczny działalności Oddziału Wojewódzkiego NOT w Poznaniu w l. 1947-1977. P. 1977 s. 121.

Orgelbrand* Stanisław (1880-1922) lekarz. **Słowniki:** SBWP-W I. **Przyczynki:** Kaliscy lekarze i społecznicy w walce z gruźlicą. Kalisz 1973. – J. Makowiec: w sześćdziesiątą rocznicę tragedii Kalisza. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 2. Kalisz 1974. – J. Makowiec: Tradycje fizjoterapii w Kaliszu. *Balneologia Polska* 21: 1976 z. 3-44. – Dz. Kal. 386, 394, 470, 477, 541.

Orlicki* Edward (1919-1981) księgarz. **Słowniki:** SPKP Supl. II.

Orlicki* Jan Kazimierz (1916-1978) księgarz. **Słowniki:** SPKP Supl. II.

Orlicz* Kazimierz Michał (1899-1945) architekt, działacz kult. **Słowniki:** BSB IV (i fot.); Architekci. **Przyczynki:** K. Dunin-Wąsowicz: Obóz koncentracyjny Stutthof. Gdynia 1966 s. 246. – K.

Borucki: Plastyka bydgoska w latach 1920-1945. [W:] Bydgoszcz w latach 1920-1970. B. 1972 s. 256. – Z. Mrozek: Życie kulturalno-społeczne, teatralne i literackie Bydgoszczy w latach 1919-1939. B. 1984 s. 18.

Orlicz* Władysław (1903-1990) matematyk, prof. UP. **Słowniki:** PTPN; Biogramy uczonych supl.; Śródka. **Księgi pamiątkowe i konferencje:** Commentationes Mathematicae. Tomus specialis in honorem Ladislai Orlicz. T. 2. Wwa 1979, 347 s., bibliogr. – W. O. – twórca Poznańskiej Szkoły Matematycznej. Sesja naukowa poświęcona pamięci prof. W. O. Red. J. Kąkol [i in.]. P. 2002, 134 s., il. **Źródła:** Przew. APAN s. 465-6. – W. Orlicz: Collected Papers. Wwa 1988 s. XI-LIV. **Biografie:** W. Matuszewska: W. O. *Nauka Polska* 1968 nr 5. – M. Matuszewska: W. O. a review of his scientific work. [W:] Comantationes Mathematicae. Tomus Specialis in Honorem Ladislai Orlicz. T. 1. Wwa 1978. – W. O. Collected Papers. Wwa 1988. – J. Musielak: z żałobnej karty. Prof. dr hab. W. O. (1903-1990). *UAM. Informator* z 30 IX 1990. – Spraw. Zarządu PTPN 1990-1992 s. 17-8. – L. Maligranda, W. Wnuk: W. O. (1903-1990). *Nauka Polska* 39: 1992 nr 3 s. 187-93. – Wielkopole XX wieku. Praca zbior. Red. A. Gulczyński. P. 2001 s. 331-8. **Przyczynki:** A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1964. Nagrody naukowe. *KMP* 1965 nr 3. – W. Matuszewska: W. O. *Nauka Polska* 16: 1968 nr. 5 s. 94-7. – Matematyka, fizyka i chemia na UP (1919-1969). *Prace z Dziejów Uniwersytetu* 1971. – W. Matuszewska: Wybitny matematyk prof. dr W. O. Odznaczeni. *KMP* 43: 1975 nr 3 s. 112-8, il. – Nauka polska i jej osiągnięcia. Wwa 1975 s. 37-40. – J. Musielak: On the History of Funnnccctional Analysis. *Zeszyty Naukowe Akademii Górniczo-Hutniczej im. St. Staszica. Opuscula Mathematica* T. 13, 1993. – J. Musielak: Rozwój analizy funkcjonalnej w ośrodku poznańskim. [W:] *Poznańska szkoła matematyczna*. Pod red. Z. Palki. P. 1995.

Orlicz* Zofia (1898-1999) nauczycielka, członek ZWZ-AK. **Biografie:** Z. O. (1898-1999). *GWyb.* (P.) 1999 nr 269 s. 9.

Orłóń* Marian (1932-1990) poeta, autor utworów dla dzieci, bibliotekarz. **Słowniki:** Anders.

Orłowita* Marcin (1560-1630) burmistrz B., filantrop. **Słowniki:** BSB II. **Przyczynki:** K. Borucki: Tablice pamiątkowe Bydgoszczy. B. 1963 s. 9-11. – Hist. B. i s. 172, 205, 207, 215-6, 260, 268. – R. Kuczma: Miejscowi patroni ulic Bydgoszczy. *Kal. Bydg.* 1991 s. 122. – Dz. B. s. 204, 214.

Orłowski* Bolesław Kamil (1887-1921) romanista, pedagog. **AW:** 5862. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** S. Pieczara: B. O. 1887-1921, docteur (lettres) de l'Université de Paris 1911. *Bulletin de l'Association Internationale des docteurs (lettres) de l'Université de Paris et des Autres Universités de France* (Paris) 1970 nr 27 s. 17-9. – S. Pieczara: Życie i działalność naukowa B. O. profesora UP. *Spraw. PTPN* za 1971 r. s. 66-8. **Przyczynki:** S. Helsztyński: Dobranoc, miły książę. Wwa 1971, s. 53-5. – Poznańskie wspominki z lat 1918-1939. P. 1973 s. 371-2. – Nauka w Wlkp. s. 588.

Orłowski* Maciej Kazimierz (XVII w.) dr praw, kan. gnieźn. **AW:** 5864. **Źródła:** Rota s. 509-13.

Orłowski* Michał (1710 – zm. po 1780) jezuita, pedagog. **AW:** 5865. **Słowniki:** PSB; EWoJ. **Przyczynki:** J. Poplatek: Studia z dziejów jezuickiego teatru szkolnego w Polsce. Wr. 1957 s. 41, 96-7. – Historia residentiae Walcensis Societatis Jesu ab Anno Domini 1618-avo. Köln 1967 s. 277,

279, 289-90. – H. Hoffmann: Friedrich II von Preussen und die Aufhebung der Gesellschaft Jesu. Roma 1969 s. 50-2, 80, 91, 183.

Orłowski* Stanisław (1839-1895) kupiec, działacz gosp., powstaniec 1863. **AW:** 5866. **Słowniki:** PSB; PTPN. **Przyczynki:** Jakóbczyk *Studia* II s. 125, 137.

Orłowski* Teodor (1889-1958) przedsiębiorca, działacz społ. **Słowniki:** Inowr. SB IV.

Orłowski* Teofil Feliks (1893-1944/5) chemik, jeden z twórców polskiego przemysłu fotochemicznego. **Słowniki:** PSB; AMOstr. z. 10. **Przyczynki:** M. Szulc: Materiały do historii fotografii polskiej. T. 1: Bibliografia 1836-1956. Wr. 1963. – Przemysł chemiczny PRL 1944-1964. Wwa 1966 s. 354.

Orłowski* Witold Jan (1918-1988) okulista, prof. AM w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1987-1989 s. 28.

Orłowski* Zdzisław (1892-1982) płk WP, powstaniec wlkp. **Słowniki:** WSB; SBWP-W I; SBPW. **Biografie:** M. Fijałkowski: Pułkownik Z. O. – bohater powstania wielkopolskiego. *RNn.* T. 27 (1996) s. 33-8. **Przyczynki:** Gniezno i ziemia gnieźnińska. Walka o wolność narodową i społeczną 1918-1945. Pod red. J. Topolskiego [i in.]. Gniezno 1978 s. 121, 134, 154, 196, 202. – A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwa [i in.] 1978. – P. Bauer, B. Polak: Armia Poznań w walce obronnej 1939. P. 1983 s. 42.

Orłowski* Zygmunt (1908-2000) historyk, dyr. Liceum w Chodzieży, działacz społ. **Słowniki:** Zasłużeni dla ziemi chodzieskiej III (il).

Ormanowski* Bernard Paweł (1907-1984) wioślarz, olimpijczyk w 1928 r. **Słowniki:** Wryk Sport. **Przyczynki:** E. Ciesielski: Kronika wyników sportowych 60-lecia Bydgoskiego Tow. Wioślarskiego w B. B. 1980 s. 2-9, 14-26, 39-40.

Orpiszewski* Walenty z Koźmina (+) ks., prałat, kantor, kanclerz i altarysta kościoła pw. św. Marii Magdaleny w Poznaniu, spowiednik Jadwigi Jagiellonki. **Mponografie:** J. Harasimowicz: W. O. z K. – śląski duchowny czasów odnowy trydenckiej Kościoła. [W:] Marmur dziejowy. *Studia z historii sztuki.* Komitet red. E. Chojecka, T. Jakimowicz, W. Juszcak, W. Okoń. P. [PTPN] 2002, s. 147-55.

O'Rourke Edward Aleksander (1876-1943) kan. pozn., bp gdański, bp tytularny Sofii – rezydujący w Poznaniu. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Biografie:** A. Baciński: Pierwszy biskup gdański E. O'R. *Miesięcznik Diecezjalny Gdański* 1962 nr 5. – M. Gajdziński: Biskup E. O'R. *Słowo Powszechne* 27: 1973 nr 18 s. 3, 4. **Przyczynki:** w sprawie śp. biskupa O'R. *Tyg. Powsz.* 1: 1945 nr 22 s. 8. – E. Ruppel: Zur Tätigkeit des Eugenio Pacelli als Nuntius in Deutschland. *Zeitschrift für Geschichtswissenschaft* 7: 1959 s. 297-317. – R. Stachnik: Die Katholische Kirche in Danzig. Münster 1959 s. 132-3. – W. Mysłek: Kościół katolicki w Polsce w latach 1918-1933. Wwa 1966. – R. Wodzicki: Wspomnienia, Gdańsk – Warszawa – Berlin 1928-1939. Wwa 1972 s. 259-60, 317-9. – Gdański pogrzeb biskupa O'R. *Przew. Kat.* 1973 nr 3 s. 18. – S. B.: Doczesne szczątki ks. biskupa E. O'R. wróciły do Gdańska – Oliwy. *Miesięcznik Diecezjalny Gdański* 17: 1973 nr 1-3 s. 84. – A. Baciński: Polskie duchowieństwo katolickie w Wolnym Mieście Gdańsku 1919-1939. *Studia Gdańskie* 1: 1973 s. 25-30, 75-83.

Orszyński* Henryk Stanisław (1928-1991) lekarz. **Słowniki:** SBWP-W II.

Oryl* Kazimierz (1930-1983) ekonomista, doc. UAM. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1981-1983 s. 27.

Orzechowski* Stefan (1881-1930) lekarz i działacz społ. w Ostrowie. **Słowniki:** AMOstr. z. 4.

Orzechowski* Stefan (1883-1965) aktor, reżyser. **Słowniki:** SBTP; WSB. **Biografie:** J. Bykowski: 50-lecie pracy artystycznej S. O. *KMP* 33: 1965 nr 2 s. 105-7, il. **Artykuły:** *Gaz. Pozn.* 1964 nr 210; 1965 nr 276. – *Gł. Wlkp.* 1964 nr 113. – *Teatr* 1966 nr 3. – *Almanach sceny polskiej* 1965/66.

Orzelska* Anna. **Biografie:** S. Szenic: Anusia Orzelska. [W tegoż:] Za zachodnią miedzą – Polacy w życiu Niemiec w XVIII i XIX w. Wwa 1973 s. 263-9.

Orzelska* Katarzyna w zakonie Teodora (zm. 1683) ksieni klarysek w B. **Słowniki:** Borkowska i s. 143.

Orzelski* Jan (1551-1612) kaszt. rogoziński, star. kościański, pamiętnikarz. **AW:** 5870. **Słowniki:** PSB; WSB; Bieniaszewski Spisy; Nowy Korbut; Chłapowski. **Przyczynki:** H. Barycz: Spojrzenie w przeszłość polsko-włoską. Wwa 1965. – J. Maciszewski: Polska a Moskwa 1603-1618. Wwa 1968. – H. Kotarski: Wojsko polsko-litewskie podczas wojny inflanckiej. *Studia i Materiały do Historii Wojskowości* 17: 1971 cz. 1 s. 89, 114; cz. 2 s. 141; 18: 1972 cz. 1 s. 76, 78.

Orzelski* Łukasz (zm. 1659) pisarz ziemski kaliski, poseł na sejmy. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** W. Czapliński: Dwa sejmy w r. 1652. Wr. 1955.

Orzelski* Maciej (1548-1589) sędzia grodzki nakielski. **AW:** 5872. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** M. Pełczyński: *Studia macaronica*. Stanisław Orzelski na tle poezji makaronicznej w Polsce. P. 1960 s. 33-5, 53, 234.

Orzelski* Stanisław (1581-1626) poeta. **Słowniki:** PSB; WSB; Nowy Korbut. **Biografie:** M. Pełczyński: *Studia macaronica*. S. O. na tle poezji makaronicznej w Polsce. P. 1960, 249 s. **Przyczynki:** J. Tuwim: Pegaz dęba. Wwa 1950 s. 137-88. – W. Preissner: Polski makaronista z i połowy XVII w. – naśladowca Teofila Folenga. *Meander* 1956 nr 5.

Orzelski* Świętosław (1549-1598) sędzia kaliski, dziejopis, pisarz polit. **AW:** 5874. **Słowniki:** PSB; WSB; Bieniaszewski Spisy; Nowy Korbut; SHist. **Przyczynki:** S. Czernik: Pięć wieków doli chłopskiej w literaturze XII – XVI w. Wwa 1953.

Orzeł* Kazimierz (1868-1930) lekarz chirurg dziecięcy. **Słowniki:** SLek. II. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] *Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego*. Z. 5. Kalisz 1999.

Orzeł* Stanisław (1874?-1935) dyrektor Banku Ziemi Kaliskiej. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Orzeszkowski* Fabian (1495-1575) bernardyn, wierszopis. **AW:** 5877. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** W. F. Murawiec: Bernardyni warszawscy. Dzieje klasztoru św. Anny w Warszawie 1454-1864. Kr. 1973.

Osada* Mikołaj (1883-1949) prawnik, poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Osadnik* Bolesław (1875-?) ks., katecheta. **Słowniki:** Szkoła Kaliska. **Przyczynki:** J. Werner, J. Źardecki: To oni nas uczyli. *Kaliszanie w Warszawie* 1993 nr 4 s. 19-29.

Osiecki* Mateusz (zm. 1741) brat zakonu reformatów, doradca budowlany i organizator robót przy wielu budowach w Wielkopolsce. **Słowniki:** Architekci. **Biografie:** A.J. Błachut: Brat M. O. i jego dzieło. W-wa 2003, 232 s., il.

Osińska* (Bogusławska) Rozalia (1786-1866) aktorka. **Słowniki:** PSB; SBTP. **Biografie:** J. Lipiński: Zapomniana aktorka. *Pam. Teatr.* 1960 nr 1 s. 155-63. **Przyczynki:** J. Lipiński: Józefa Ledóchowska. Wwa 1963. – Z. Raszewski: Bogusławski. T. 1-2. Wwa 1972. – K. Beylin: Piętnaście lat Warszawy. W. 1976.

Osiński* Dobromir Kanut (1910-1973) działacz społ.-polit. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** Stronnictwo Demokratyczne w Polsce Ludowej. Cz. 3. Wwa 1969 s. 103-4.

Osiński* Tadeusz (1911-1971) prawnik. **Biografie:** M. Leńniczak: T. O. (17.04.1911-20.02.1971). [W:] 75-lecie działalności Zrzeszeń Prawników w Kaliszu. Kalisz 1982.

Osipow* Piotr (1899-1987). **Słowniki:** A. Pacholski: Nie Polak, nie Rosjanin, ale – kaliszanie. *Kalisia Nowa* 1997 nr 10 s. 14.

Osmólski* Napoleon (1820-1887) ks. **AW:** 5889. **Słowniki:** PTPN.

Osowicki* Antoni Jakub (1842-1899) lekarz. **AW:** 5890. **Słowniki:** PTPN; Slek. I; H. Florkowski: Słownik lekarzy ziemi kościańskiej. Kościan 1995; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** G. Kusztełak: Polacy na studiach lekarskich w Berlinie (1810-1918). *AHFM* 35: 1972. – A. Sapiński [i in.]: Zarys historii Szpitala Dziecięcego im. B. Kryszewicza w Poznaniu 1877-1977. P. 1977.

Ossecki* Kazimierz (1890-1940) nauczyciel w Kościanie. **Biografie:** B. Mizerka: Polsce zawsze wierni. Profesorowie Państwowego Gimn. i Lic. im. św. Stanisława Kostki. Kościan 2001 s. 18-20.

Ossecki* Wilhelm (1892-1958) malarz, grafik, pedagog. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** DWP III s. 276. – Ekslibrisy wielkopolskie. Poznań 1958. Katalog. – Exlibrisy wielkopolskich zbiorów publicznych. Poznań 1963. Katalog. – Materiały do dziejów Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie 1895-1939. Opr. J.E. Dutkiewicz [i in.]. Wr. [i in.] 1969 s. 358-9. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski (do 1945 roku). Wr. [i in.] 1971. – I. Mrugasiewicz: Bibliofilstwo w Poznaniu w latach 1923-1988. P. 1989. – M. Warkoczewska: Poznań lat 1919-1939 w rysunku i grafice. Wwa [i in.] 1990. – H. Majkowski: o sztuce plastycznej w Poznaniu w czasach poprzedzających wojnę światową. *Antologia KMP* 1990 nr 3/4. – M. Bryl: Grupa artystów plastyków „Świt”. P. 1992 s. 60, 145. – M. Grońska: Ekslibrisy. Wwa 1992. – J. Mulczyński: Salon „pod czternastką”. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Cz. II). *Artelier* 1993 nr 1. – J. Mulczyński: Salony z pogranicza. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Cz. IV). *Artelier* 1993 nr 3-4. – A.J. Markiewicz: Plastyka w okresie XX-lecia międzywojennego. Zarys monograficzny. [W:] Wielka księga miasta Poznania.

Ossoliński* Franciszek (zm. 1648) star. bydg. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Ossowscy* – rodzina szlachecka w Wlkp. **AW:** 5893. **Źródła:** APP nr 974 [dok. z 1895-1906].

Ossowski* Andrzej (ok. 1603-1666) star. wschowski, działacz luterański. **AW:** 5895. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Źródła:** Listy Krzysztofa Opalińskiego do brata Łukasza. Wr. 1957. **Przyczynki:** H. Wisner: Dysydenci wobec wojny polsko-szwedzkiej. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 15: 1970 s. 114-5. – K. Kłoda: Sprawa ariańska w czasie bezkrólewia 1648 r. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 22: 1977 s. 180. – J. Dworzaczkowa: Andrzej z Osowej Sieni O., starosta wschowski. z dziejów polskiego luteranizmu. *Rocznik Leszczyński* 7: 1985 s. 43-60.

Ossowski* Piotr (XVII w.) stolnik wschowski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 375.

Ossowski* Stanisław (zm. 1643) star. kcyński. **Słowniki:** Chłapowski.

Ossowski* Wacław (1584-1642) kaszt. nakielski. **AW:** 5903. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Źródła:** Listy Krzysztofa Opalińskiego do brata Łukasza. Wr. 1957. **Przyczynki:** A. S. Radziwiłł: Memoriale rerum gestarum in Polonia. Opr. A. Przyboś, R. Żelewski. T. 3. Wr. 1972.

Ossowski* Władysław (1890-1940) okulista, ordynator oddziału okulistycznego Szpitala Dziecięcego św. Józefa w P., kpt. WP. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Przyczynki:** A. Skrobaczi: Polacy na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu w Królewcu. Olsztyn 1969 s. 95. – J. Tucholski: Mord w Katyniu. Wyd. 1. Wwa 1991 s. 465, 958, poz. 2485.

Ostapiuk* Edmund (1932-1997) pedagog, organizator turystyki. **Biografie:** J. Miller: E. O. – „Mundek”. *GWyb.* (P.) 1999 nr 84 s. 9.

Ostapowicz* Jan (1707-1748) brat zakonny, jezuita, aptekarz. **Słowniki:** EWOJ.

Ostaszewski* Henryk Kazimierz (1892-1957) prawnik, star. łęczycki i kaliski, woj. białostocki. **Słowniki:** PSB; Kto był kim.

Ostaszewski* Tomasz (zm. 1817) ks. na dworze bpa pozn. A. Okęckiego w Poznaniu, kan. pozn., bp płocki. **AW:** 5907. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Przyczynki:** Nowacki – W. Rolbiecki: Towarzystwo Naukowe przy Szkole Wojewódzkiej Płockiej (1820-1830). Wr. 1969 s. 73. – J. Skarbek: Diecezja płocka w latach 1795-1831. *Studia Płockie* 3: 1975 s. 265, 275-7.

Osten* von der (z Drezdenka) – ród rycerski na pograniczu Wielkopolski i Nowej Marchii. **Przyczynki:** E. Ryman: Panowie v. d. O. (Drzeńscy) z Drezdenka (1317-1408). Cz. 1-2: Betkin (Bertold) i i Arnold (Arndt) i (1328/9 – ok. 1363). Cz. 3-4. (Materiały do gorzowskiego słownika biograficznego). *NRHA* 4: 1997 s. 243-50; 5: 1998 s. 295-300; 6: 1999 t. 2 s. 39-66, il.

Osten* Arnold von der (+) wójt nowomarchijski, właściciel Drezdenka. **Przyczynki:** G.J. Brzustowicz: Ubiór heraldyczny wójta nowomarchijskiego Arnolda II von der Osten z Drezdenka. *Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny* 3: 1996 s. 103-7.

Osten* Ulryk von der (ok. 1350- ok. 1402) lennik Polski jako współwłaściciel Drezdenka i Rogoźna. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** A. Czacharowski: Społeczne i polityczne siły w walce o Nową Marchię w latach 1319-1373. Toruń 1968. – A. Gąsiorowski: Urzędnicy zarządu lokalnego w późnośredniowiecznej Wielkopolsce. P. 1970 s. 185.

Osten* von der Ulryk (ok. 1375- ok. 1425) lennik Polski jako właściciel Drezdenka, Rogoźna i Lipian. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** H. Wätjen: Von der Osten. Braunschweig 1960 s. 60-5. – Księga ziemiska poznańska. P. 1960.

Osten*-Sacken Łucjan (1857-1920) bankier. **AW:** 5910. **Słowniki:** PTPN.

Ostorodt* (Osterode) Krzysztof (zm. 1611) teolog i polemista ariański. **AW:** 5911. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** F. Socyn: Listy. T. 1-2. Wwa 1959. **Przyczynki:** Studia nad arianizmem. Wwa 1959. – G. Mühlpford: Deutsche und polnische Arianer. [W:] Deutsch-slavische Tätigkeit in sieben Jahrhunderten. Berlin 1956 s. 88-93. – D. Caccamo: Sozinianer in Altdorf und Danzig. *ZfO* 19: 1960 s. 46-8. – L. Chmaj: Faust Socyn. Wwa 1963. – Ch. Sandius: Bibliotheca antitrinitariorum. Wwa 1967 – S. Lubieniecki: Historia reformationis Polonicae. Wwa 1971. – A. Kawecka-Gryczowa: Ariańskie oficyny wydawnicze Rodeckiego i Sternackiego. Wr. 1974. – J. Tazbir: Antytrynaryzm w Gdańsku i okolicach. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 21: 1976 s. 63-4. – G. W. Williams: The Polish Brethren 1601-1685. *Harvard Theological Studies* 18: 1977.

Ostrianhansky* Rudolf (1895-1963) pseud. „Rudolf”, „Ludwik”, oficer WP i ZWZ-AK. **Słowniki:** PSB; WSB; Enc. konsp. wlkp. **Źródła:** Armia Krajowa w dokumentach 1939-1945. T. 1-2. Londyn 1970-3. **Przyczynki:** J. Rómmel: Za honor i ojczyznę. Wwa 1958 s. 386. – E. Serwański: Polityczne i wojskowe organizacje w Wielkopolsce. [W:] Najnowsze Dzieje Polski. Studia z II wojny światowej. T. 3. Wwa 1959. – M. Woźniak: Rozbicie Komendy Okręgu ZWZ w Poznaniu. *Więź* 1970 nr 11 s. 70-1. – Serwański s. 316-7, 333. – M. Woźniak: Poznański Okręg Armii Krajowej. *Więź* 1971 nr 2 s. 108-10. – K. Ciechanowski: Ruch oporu na Pomorzu Gdańskim 1939-1945. Wwa 1972. – L. Głowacki: Obrona Warszawy i Modlina na tle kampanii wrześniowej 1939. Wwa 1975. – Księga pamiątkowa artylerii polskiej 1914-1939. Londyn 1975. – J. Wróblewski: Armia „Łódź” 1939. Wwa 1975. – B. Rejer-Tarłowski: o Poznańskim Okręgu ZWZ polemicznie. *Więź* 1975 nr 2 s. 89, 91-3, 95-6. – „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 11, 271, 325, 342, 343.

Ostromięcki* Bogdan, pseud.: B.O., B. Ostr., Michał Pomian, (O) (1911-1979) poeta, prozaik, eseista, autor słuchowisk, tłumacz. **Słowniki:** Literatura polska. Przewodnik encyklopedyczny. Red. J. Krzyżanowski [in.]. T. 2. Wwa 1985; P. Kuncewicz: Leksykon polskich pisarzy współczesnych. T. 2. Wwa 1995; Współcześni polscy pisarze i badacze literatury: słownik biobibliograficzny. Pod red. J. Czachowskiej i A. Szałagan. Wwa 1999. **Przyczynki:** P. Kuncewicz: Agonia i nadzieja. T. 2: Literatura polska od 1939 r. Wwa 1993.

Ostrorogowie* – wielkopolscy ród możnowładczy. **Przyczynki:** Wielkopolscy Ostrorogowie. Red. A. Gąsiorowski. Ostroróg 1998, 161 s., fot. – E. Opaliński: Rodziny wielkosenatorskie w Wielkopolsce, na Kujawach i na Mazowszu za Zygmunta III. Wwa 2007 passim.

Ostroróg* Dobrogost (ok. 1410-1478/9) kaszt. gnieźn., star. ostrzeszowski. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** Górczak: Rozwój majątków s. 339-43. **Przyczynki:** Z. Wdowiszewski: Genealogia Jagiellonów. Wwa 1968 s. 73.

Ostroróg* Dobrogost (ok. 1435-1507/8) kaszt. międzyrzecki, kaliski, pozn., star. ostrzeszowski. **AW:** 5918. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Źródła:** Akta radzieckie poznańskie. T. 3. Wyd. K.

Kaczmarczyk. P. 1948 s. 42-3 [umieszcza w depozycie w P. pieniądze posagowe swej córki, 1503]. **Biografie:** Górczak: Rozwój majątków s. 343-8. **Przyczynki:** A. Gąsiorowski: Urzędnicy zarządu lokalnego w późnośredniowiecznej Wielkopolsce. P. 1970 – J. Wiesiołowski: Ambroży Pampowski – starosta Jagiellonów. Wr. 1976

Ostroróg* Jakub (1516-1568) działacz reformacyjny, star. gen. Wlkp. **AW:** 5920. **Słowniki:** PSB; WSB; SBWP-W II; Szamotulanie; Bieniaszewski Spisy. **Biografie:** M. B. Topolska: J. O., jego udział w reformacji i ruchu egzekucyjnym w XVI wieku. P. 1962. [W:] Prace Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu. S. Historia nr 7. **Przyczynki:** J. Dworzaczka: Wprowadzenie reformacji do miast królewskich Wielkopolski. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 10: 1965 s. 67-8, 77-8. – M. Sipayłło: Materiały do dziejów zboru w Ostrorogu. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 13: 1968 s. 170-1. – H. Kowalska: Działalność reformatorska Jana Łaskiego w Polsce. Wr. 1969. – Dz. Wlkp. I. – D. Wańka: Koźminek. Zarys dziejów. Kalisz 2000 s. 11, 33, 56, 70, 104-6.

Ostroróg* Jan (1436-1501) dr, prawnik, kaszt., woj. poz., dyplomata. **AW:** 5921. **Słowniki:** PSB; WSB; Bieniaszewski Spisy; Nowy Korbut; Szamotulanie; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy; Urzędnicy centralni Spisy. **Biografie:** H. Świątkowski: J. O. (ur. 1436 – zm. 1501). w pięćset dziesiątą rocznicę urodzin. *Demokratyczny Przegląd Prawniczy* 3: 1947 nr 1/2 s. 82-4. – f. f. (F. Fenikowski): J. O. *Rejsy* (dod. do Dziennika Bałtyckiego) 1949 nr 27. – E. Lipiński: J. O. (próba ujęcia). *Ekonomista* 53: 1953 nr 3 s. 15-26. – S. Hebanowski: J. O. – Wybitny humanista; syn ziemi wielkopolskiej. *Widnokrąg* (dod. do Gaz. Pozn.) 1953 nr 35. – W. Voisé: J. O. – wybitny pisarz polityczny polskiego Odrodzenia. Wwa 1954, 39 s., il. – J. Pietrusiewicz: J. O. [W:] z dziejów polskiej myśli filozoficznej i społecznej. T. 1. Wwa 1956 s. 79-93. – Górczak: Rozwój majątków s. 314-25. **Przyczynki:** S. Piekarczyk: Walka J. O. o suwerenność władzy królewskiej. *Nowe Drogi* 7: 1953 nr 2 s. 93-100. – K. Kumaniecki: Twórczość poetycka F. Kallimacha. Wwa 1953 s. 124. – S. Szczotka: Wielkopole w polskim Odrodzeniu. *PZach.* 1953 nr 11/12 s. 599-600. – A. Gładysz: Geneza poglądów prawnopolitycznych J. O. *PZach.* 10: 1954 nr 5/6 s. 56-63. – W. Voisé: Doktryna polityczno-prawna J. O. *Państwo i Prawo* 9: 1954 z. 6 s. 1036-58. – S. Grodziski: Stosunek szlachty do cechów w świetle statutu warckiego. *Czasopismo Prawno-Historyczne* 6: 1955 z. 2 s. 179, 191. – E. Lipiński: Myśl ekonomiczna polskiego Odrodzenia. *Odrodzenie w Polsce. Materiały Sesji Naukowej PAN* 25 – 30 października 1953 r. T. 1: Historia. Wwa 1955 s. 161-5. – DWP II s. 13-4, 34, 38. – H. Barycz: Rozwój nauki w Polsce w dobie Odrodzenia. *Odrodzenie w Polsce. Materiały Sesji Naukowej PAN* 25 – 30 października 1953 r. T. 2: Historia nauki. Cz. 1. Wwa 1956 s. 108-9. – W. Sobociński: Książki o świętokupstwie Husa a memoriał O. *KH* 64: 1957 nr 3 s. 106-11. – W. Sobociński: Memoriał. J. O. a początki reformacji w Polsce. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 3: 1958 s. 9-52, sum.; 4: 1959 s. 35-80. – A. Strzelecka: Uwagi w sprawie daty powstania oraz genezy Monumentum O. [W:] Prace z dziejów Polski feudalnej ofiarowane Romanowi Grodeckiemu w 70 rocznicę urodzin. Wwa 1960 s. 251-64. – B. Lesiński: Kupno renty w średniowiecznej Polsce. P. 1966 s. 301, 536. – W. Sobociński: Historia kupna renty w Polsce. *Czasopismo Prawno-Historyczne* 1967 z. 2 s. 163 i n. – Nauka w Wlkp. s. 20, 157, 259, 268, 282, 351, 396, 398, 399, 401, 404, 419, 420. – T. Wyrwa: Les idées politiques et juridiques de J. O., humaniste polonais du XVe siècle. *Revue Historique de Droit Français et Étranger* 53: 1975 no 1 s. 3-35 [i odb.: Paris 1975, 35 s.]. – C. Backvis: Szkice o kulturze staropolskiej. Wwa 1975 s. 652-5. – J. Lipiński: Historia polskiej myśli społeczno-ekonomicznej. Wwa 1975 s. 7-21. – A. Gąsiorowski: Koligacje panów z Ostroroga w XV wieku.

SiMDW 13: 1979/80 z. 2 s. 79-91. – K. Baczkowski: J. O. und Gregor von Heimburg. Aus der Geschichte des deutschen und polnischen Denkens im 15. Jahrhundert. [W:] Studien zur Geschichte der deutsch-polnischen Kulturbeziehungen vom Mittelalter bis zum 19. Jahrhundert. Kr. 1994 s. 153-62. **Bibliografie:** J. Pietrusiewiczowa: J. O. Bibliografia literatury polskiej okresu Odrodzenia. Wwa 1954.

Ostroróg* Jan (1565-1622) kaszt., woj. pozn., star. kolski, pamiętnikarz, przyrodnik. **AW:** 5922. **Słowniki:** PSB; WSB; Bieniaszewski Spisy; Nowy Korbut; Słow. biologów; Urzędnicy centralni Spisy; Chłapowski. **Przyczynki:** S. Śreniowski: Kwestia chłopska w Polsce w XVI wieku. Wwa 1955 ss. 63. – Ł. Kurdybacha: z dziejów pedagogiki ariańskiej. Wwa 1958. – Nowacki II. – H. Barycz: z dziejów polskich wędrówek za granicę. Wwa 1969. – Dz. Wlkp. I. – S. Ochman: Sejmy z lat 1615-1616. Wr. 1970. – J. Byliński: Sejm z roku 1611. Wr. 1970. – L. Szczucki: w kręgu myślicieli heretyckich. Wr. 1972. – W. Pałucki: Drogi i bezdroża skarbowości polskiej XVI i pierwszej połowy XVII w. Wr. 1974. – W. Czapliński, J. Długosz: Życie codzienne magnaterii polskiej w XVII w. Wwa 1976. – M. Wichowa: Problemy metodologiczne w badaniach nad literaturą stosowaną. (Na przykładzie twórczości J. O.) *Napis* Ser. 2 (1995) s. 5-18. – M. Wichowa: Pisarstwo J. O. (1565-1622). Łódź 1998. – M. Wichowa: Zaginione pisma J. O. *Rocznik Przemyski* 2000 z. 2 s. 15-22.

Ostroróg* Marcin z Lwówka (XVI w.) kaszt. kamieński. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy.

Ostroróg* Mikołaj (XVII w.) podczaszy kor., star. inowr., kościański. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy; Chłapowski.

Ostroróg* Sędziwój (ok. 1375-1441) woj. pozn., star. gen. Wlkp. **AW:** 5926. **Słowniki:** PSB; WSB; Szamotulanie; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Źródła:** Regesta historico-diplomatica Ordinis Sanctae Mariae Theutonicorum. T. 1-2. Göttingen 1948 t. 1 nr 764, 780, 1753, 3395, 3481, 3555, 4119, 4332, 4474, 4601, 4896, 5309; t. 2 nr 1526, 1682, 1683, 1804, 1816, 1949, 1970, 2201, 2272, 2276, 2361, 2368, 2386, 2400. **Biografie:** A. Gąsiorowski: Koligacje panów z Ostroroga w XV wieku. *SiMDW* 13: 1979/80 z. 2 s. 79-91. – Górczak: Rozwój majątków s. 279-95. **Przyczynki:** J. Macek: Husyci na Pomorzu i w Wielkopolsce. Wwa 1955. – Nowacki I-II. – Księga ziemna poznańska. – S.M. Kuczyński: Wielka wojna z Zakonem Krzyżackim w latach 1409-1411. Wwa 1960. – W. Fenrych: Zabiegi Polski o nabycie Nowej Marchii w latach 1402-1411. [W:] *Opuscula Casimiro Tymieniecki septuagenario dedicata*. P. 1959 s. 37-58. – Bitwa pod Koronowem. Materiały sesji Naukowej w Bydgoszczy... B. 1961. – R. Heck: Tabor a kandydatura jagiellońska w Czechach. Wr. 1964. – Przywileje Kalisza. Wyd. W. Maisel. *RKal.* 6: 1973 nr 30.

Ostroróg* Sędziwój (ok. 1568-1624) kaszt. międzyrzecki, star. wschowski, działacz różnowierczy. **AW:** 5925. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** S. Kot: Le rayonnement de Strasbourg en Pologne. *Revue des Études Slaves* 27: 1951 s. 197. – S. Ochman: Sejmy z lat 1615-1616. Wr. 1970. – K. Chojnacka: Polsko-brandenburski układ o żegludze na Warcie i Odrze. *RH* 38: 1972. – A. Węgierski: Libri quatuor Slavoniae reformatae. Wwa 1973.

Ostroróg* Stanisław h. Nałęcz (ok. 1400-1476/77) woj. pozn., star. generalny Wlkp. **AW:** 5928. **Słowniki:** PSB; WSB; Szamotulanie; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Źródła:** Wielkopolskie rotety sądowe XIV – XV wieku. Wyd. H. Kowalewicz, W. Kuraszkiwicz. T. 1. P. 1959 nr 1612-

1614. **Biografie:** A. Gąsiorowski: Koligacje panów z Ostroroga w XV wieku. *SiMDW* 13: 1979/80 z. 2 s. 79-91. – Górczak: Rozwój majątków s. 296-314. **Przyczynki:** A. Świeżawski: Wcielenie ziemi rawskiej, gostynińskiej i bełskiej do Korony (1462). [W:] *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego*. S. i z. 27. Łódź 1962. – M. Biskup: Wokół „landshuckiego” wesela 1475 roku. [W:] *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne*. Z. 56. Kr. 1977 s. 90. Ostroróg* Stanisław h. Nałęcz (zm. 1518/19) kaszt. kaliski. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** S. Kot: Le relazoni seculari della Polonia con Bologna. Bologna 1949. – W. Pocięcha: Królowa Bona (1494-1557). T. 1-2. P. 1949. – H. Barycz: Wiedeń a Polska w epoce Renesansu. *PZach*. 9: 1953 s. 725 – L. Hajdukiewicz: Księgozbiór i zainteresowania bibliofilskie Piotra Tomickiego na tle jego działalności kulturalnej. Wr. 1961. – M. B. Topolska: Jakub Ostroróg i jego udział w reformacji i ruchu egzekucyjnym XVI wieku. P. 1962 s. 11-2.

Ostroróg* Stanisław (ok. 1520-1568) kaszt. międzyrzecki, działacz reformacyjny. **Słowniki:** PSB; WSB; Szamotulanie; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** O. Bartel: Melanchton w Polsce. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 6: 1961 s. 83. – Ł. Górnicki: Pisma. Wyd. R. Pollak. T. 2. Wwa 1961 s. 570. – M. B. Topolska: Jakub Ostroróg, jego udział w reformacji i ruchu egzekucyjnym. P. 1962 s. 10-3. – Polska służba dyplomatyczna XVI-XVIII w. Wwa 1966. – H. Kowalska: Działalność reformatorska Jana Łaskiego w Polsce. Wr. 1969. – A. Węgierski: Libri quatuor Slavoniae reformatae. Wwa 1973.

Ostroróg* Stanisław (1527-1563) star. międzyrzecki. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Dworzaczkowa: Wprowadzenie reformacji do miast królewskich Wielkopolski. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 10: 1965 s. 65-7, 72.

Ostroróg* Wacław h. Nałęcz (zm. 1527) kaszt. kaliski. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Biografie:** Górczak: Rozwój majątków s. 325-38. **Przyczynki:** H. Barycz: Wiedeń a Polska w epoce renesansu i reformacji. *PZach*. 9: 1957 s. 725. – Nowacki. – M. B. Topolska: Jakub Ostroróg i jego udział w reformacji i ruchu egzekucyjnym XVI wieku. P. 1962 s. 11 i n.

Ostroróg* Wacław (przed 1545-1574) poseł sejmowy, działacz reformacyjny. **AW:** 5931. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** O. Bartel: Filip Melanchton w Polsce. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 6: 1961 s. 87. – H. Barycz: z dziejów polskich wędrówek naukowych za granicę. Wr. 1969.

Ostroróg* Wojciech z Lwówka (XVI w.) kaszt. santocki, star. ostrzeszowski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Ostroróg*-Gorzeński Zbigniew (1869-1926) powstaniec wlkp., major WP, komendant etapu przy III Okręgu Wojskowym w Jarocinie. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 2; SBWP-W I; SBPW; J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005. **Przyczynki:** M. Sobczak: Wysiłek zbrojny ziemi jarocińskiej w okresie powstania wielkopolskiego 1918-1919. *Zapiski Jarocińskie* 1983 z. 3 i 4. – B. Miśkiewicz: z dziejów łowiectwa w Wielkopolsce. P. 1995. – J. Jajor: Z. O.-G. – dowódca jarocińskich powstańców. *Zapiski Jarocińskie* 1: 2005 s. 59-61.

Ostrowicz* Aleksander (1839-1903) lekarz. **AW:** 5934. **Słowniki:** Kościński; Slek. IV. **Biografie:** Z. Gryczka: Lekarz – patriota. *Przyjaciel Ludu* 1989 z. 4 s. 23. – Z. Gryczka: o zapomnianych Gostynianach. *Lik* 1991 nr 2 s. 20-1. – Z. Gryczka: A. O. – lekarz zdrojowy w Łądku Zdroju. *KW* 1994 nr 3 s. 101-2. **Przyczynki:** J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu

w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 105, 118. – L. Adamczewski: Nie chciana tablica. Przed 110 laty dr A. O. z Gostynia propagował turystykę po Ziemi Kłodzkiej. *Gł. Wlkp.* 1991 nr 103 s. 4. – L. Rugała: Gdy doktor A. O. o Łądku pisał... *Pamiętnik Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego* T. 8 (1999) s. 251-5.

Ostrowicz* Leonard Jan (1831-1900) ks., działacz patriot., polityk, poseł do sejmu pruskiego. **AW:** 5935. **Słowniki:** PSB; PTPN; AMM. **Przyczynki:** J. Mai: Die preussisch-deutsche Polenpolitik 1885 bis 1887. Berlin 1962. – Z. Grot: Księża polscy w parlamentach niemieckich 1848-1918. [W:] Na okazanie drogi. P. 1975. – J. Benyskiewicz: Posłowie polscy w Berlinie w latach 1866-1890. Zielona Góra 1976.

Ostrowiecka* Katarzyna (zm. przed 1505) ksieni cysterek w Owińskach. **Słowniki:** Borkowska i s. 67.

Ostrowski* Aleksander (1810-1897) działacz społ.-gosp., uczestnik powstań. **AW:** 5943. **Słowniki:** WSB.

Ostrowski* Antoni (XIX w.). **Źródła:** APP nr 974 [dok. z 1837-1842]. – A. Ostrowski: Pamiętnik z czasów powstania listopadowego (1830-1831). Wyd. K. i W. Rostoccy. Wr. 1961. R: M. Chojnacki, *Rocznik Warszawski* 3: 1962 s. 345-9; W. Bortnowski, *RH* 29: 1963 s. 298-302; J. Skowronek, *PH* 53: 1962 z. 3; W. Zajewski, *KH* 70: 1963 nr 4 s. 1012-5. P: K. i W. Rostoccy, *PH* 54: 1963 z. 1 s. 167-9; J. Skowronek, *PH* 54: 1963 z. 1 s. 169-70.

Ostrowski* Antoni Kazimierz (1713-1784) kan. poznań., bp kujawski, abp gnieźn. **AW:** 5946. **Słowniki:** PSB; Biskupi; EK; Nowy Korbut. **Źródła:** Regesty wybranych zapisek z akt działalności arcybiskupów gnieźnieńskich. Wyd. H. Rybus. *ABMK* T. 3: 1961 z. 1-2 s. 387-90. **Przyczynki:** Polska stanisławowska w oczach cudzoziemców. T. 1-2. Wwa 1963. – J. Wysocki: Józef Ignacy Rybiński biskup wrocławski i pomorski 1777-1806. Rzym 1967. – E. Duda: Le Saint Siege devant les événements politiques de Pologne á la veille de son premier partage. [W:] *Sacrum Poloniae Millennium*. T. 1. Rzym 1954. – Kościół w Polsce, wieki XVI-XVIII. T. 2. Kr. 1969. – J. Michalski: Schyłek konfederacji barskiej. Wr. 1970. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970. – J. Kitowicz: Pamiętniki. Opr. P. Matuszewska. Wwa 1971. – S. Lubomirski: Pod władzą księcia Repnina. Opr. J. Łojek. Wwa 1971. – T. Ostrowski: Poufne wieści z oświeconej Warszawy. Opr. R. Kaleta. Wr. 1972. – R. Łaszewski: Delegacja jako instrument ratyfikacji i II rozbioru. *Czasopismo Prawno-Historyczne* 1972 nr 2. – R. Chojecki: Patriotyczna opozycja na sejmie 1773. *KH* 79: 1972 nr 3 s. 546, 549. – M. Drozdowski: Przyjęcie traktatów rozbiorowych przez delegację i sejm polski w r. 1773. *RH* 41: 1975 s. 91, 94, 101, 106-7, 115-8, 123. – S. Librowski: Repertorium akt wizytacji kanonicznych dawnej archidiecezji gnieźnieńskiej. Cz. 1-2. *ABMK* T. 30: 1975; t. 33: 1976. – J. Dygdała: Polityka Torunia wobec władz Rzeczypospolitej w latach 1764-1772. Wwa 1977.

Ostrowski* Daniel (1762-1831) kan., bp sufragan gnieźn. **AW:** 5947. **Słowniki:** Biskupi.

Ostrowski* Dezydery (XX w.) dyr. gimn. Marii Magdaleny w P. **Przyczynki:** Przybecki s. 145-6.

Ostrowski* Edward Maksymilian (1866-1936) księgarz. **Słowniki:** SPKP.

Ostrowski* Kazimierz (1669-1732) ks., jezuita, przełożony kolegiów, filozof. **Słowniki:** PSB; Filozofia w Polsce; EWoJ. **Przyczynki:** E. Smorąg: Drukarnia jezuicka w Sandomierzu w XVIII wieku. *Roczniki Biblioteczne* 9: 1965 z. 1-2 s. 49.

Ostrowski* Jan (1890-1919) ks. w Kaliszu i Słupcy, działacz ludowy. **Biografie:** Jarecki POW s. 151-2, fot.

Ostrowski* Marcin (1650-1693) ks., jezuita, prof. teologii. **Słowniki:** EWoJ.

Ostrowski* Stanisław Rawita, w zakonie Jozafat (1890-1939) benedyktyn, bibliotekarz, historyk. **Słowniki:** PSB; SPKP. **Biografie:** Z. Rabska: Bibliofil w habicie. *Caritas* 1953 nr 11 s. 26-9. **Przyczynki:** S. Wasylewski: Czterdzieści lat powodzenia. Wr. 1959. – M. Gumowski, M. Haisig, S. Mikucki: Sfragistyka. Wwa 1960 s. 265-6. – Z. Rabska: Moje życie z książką. T. 2. Wr. 1964.

Ostrowski* Stanisław (zm. 1995) prawnik, działacz sportowy. **Przyczynki:** J.B. Gliński: S. O. *PLudu* 1994 z. 5-6 s. 27-28.

Ostrowski* Stanisław Zdieszek (zm. po 1596) opat przemęcki, teolog, polemista. **AW:** 5952. **Słowniki:** PSB.

Ostrowski* Świętosław (XVI w.) kaszt. spicymierski. **Słowniki:** Opaliński, Żerek-Kleszcz Spisy.

Ostrowski* Waclaw (1910-1945) dyr. kolei wąskotorowych, oficer WP i AK. **Słowniki:** Enc. konsp. wlkp. **Biografie:** S. Flis: Śp. dr W. O. (Wspomnienie pośmiertne). *Polski Tyg. Lekarski* 5: 1950 nr 4. **Przyczynki:** Armia Krajowa w Kaliszu. Zarys historii wojennej kaliszczan 1914-1945. Kalisz 2004 s. 111.

Ostrowski* Władysław (1848-?) inż., przedsiębiorca. **Słowniki:** PTPN.

Ostrowski* Zdzisław (1882-?) żołnierz WP. **Biografie:** M. Fijałkowski: Pułkownik O. – bohater Powstania Wielkopolskiego. *Tyg. Piłski* 1995 nr 2 s. 13.

Ostrzycki* Roman (1851-1921) lekarz. **Słowniki:** SLeK. IV.

Oszkinis* Władysław (1910-1967) ogrodnik, prof. WSR w P. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** S. Alwin, T. Kosiński, S. Rączkowski: Historia studiów ogrodniczych w Poznaniu. Cz. 1. P. 1960 s. 95, 101, 111-2, 123. – Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970. **Artykuły:** *Kronika WSR w Poznaniu* za I. akad. 1951/52-1958/59, s. 30-2, 46-7, 138, 360-1, 379-82, 420. – *Biuletyn Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin* 1968 nr 3-4 s. 3-10. – *Owoce, Warzywa, Kwiaty* 8: 1968 nr 19 s. 16.

Oświęcimski* Alfons (zm. 1886) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Otmianowski* Telesfor (1850-1939) kupiec, społecznik. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Szamotulanie. **Przyczynki:** Jakóbczyk Studia III.

Otocka* Helena h. Dołęga (1891-1977) nauczycielka. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Otrembowa* (Otrębowa) Julia Ewelina z Majów (działała od 1870 – zm. 1921) aktorka, dyr. teatru.
Słowniki: SBTP.

Otrębski* Jan Szczepan (1889-1971) językoznawca, prof. Uniw. Wileńskiego, UP/UAM. **Słowniki:** PSB; WSB; Biogramy uczonych I.; Śródka. **Biografie:** S. Pieczara: Prof. dr J.S. O. *Spraw. PTPN* 1971 nr 1 s. 210-12. – K. Zierhoffer: J. O. (8 XII 1889 – 25 IV 1971). *Prace filologiczne* 24: 1974 s. 5-9. **Bibliografie:** H. Otrębska: Bibliografia prac J.S. O. za l. 1910-1966. *Acta Baltico-Slavica* 3: 1966 s. 9-22. – H. Otrębska: Bibliografia prac O. od r. 1967. *Acta Baltico-Slavica* 8: 1973 s. 15-9 [poz. 266-346]. **Przyczynki:** Dz. UAM. – Z. Sobierajski: Profesor J. O. jako slawista i polonista (1889-1971). *Lingua Posnaniensis* 16: 1972 s. 129-37. – W. Cimochowski: Działalność naukowa prof. dra J. O. jako indoeuropeisty. Tamże s. 138-43. – Nauka w Wlkp. – J. Safarewicz: Prace lituanistyczne profesora J. O. *Lingua Posnaniensis* 17: 1973 s. 124-33.

Otto* – rodzina niem. **Przyczynki:** P.M. Laskowski: Die Ottonen von Kruschlewitz. Zum Gedenken an Walter Otto Klahrheim. *Jb. Weichsel-Warthe* 6: 1958 nr 6 s. 9.

Otto* (ok. 1000-1033) książę polski, syn Bolesława Chrobrego. **Słowniki:** PSB; SSS; **Przyczynki:** **Kronika** Thietmara. Wyd. M.Z. Jedlicki. P. 1953 s. 227, 581. – H. Łowmiański: Dynastia Piastów we wczesnym średniowieczu. [W:] Początki państwa polskiego. T. 1. P. 1962 s. 128-30. – J. Bieniak: Państwo Miećława. Wwa 1963 s. 57 i n. – D. Borawska: Kryzys monarchii wczesnofeudalnej w latach trzydziestych XI wieku. Wwa 1964 s. 75-9. – W. Dziewulski: Postępy chrystianizacji i proces likwidacji pogaństwa w Polsce wczesnofeudalnej. Wwa 1964 s. 81 i n., 91-3. – T. Grudziński: Zagadnienie podziałów dynastycznych w Polsce do schyłku XI wieku. *KH* 78: 1971 s. 15-8. – H.J. Lang: The Fall of the Monarchy of Mieszko II Lambert. *Speculum* 49: 1974 s. 634 i n.

Otto* z Mstyczowa (zm. 1366) kanclerz wlkp., prepozyt gnieźn. **AW:** 5964. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** A. Czacharowski: Społeczne i polityczne siły w walce o Nową Marchię w latach 1319-1373. Toruń 1968 s. 119. – Dyplomatyka wieków średnich. Wwa 1973. – K. Jasiński: Uwagi nad kancelarią Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego. *ZH* 19: 1953 s. 88-9.

Otto* z Pilicy (zm 1384/1385) star. Wielkopolski. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** Z. Kaczmarczyk: Kolonizacja niemiecka na wschód od Odry. P. 1945. – W. Dworzaczek: Leliwici Tarnowscy. Wwa 1971.

Otto* Jan (1869-1944) powstaniec wlkp., komendant Straży Ludowej we Włoszkowicach. **Słowniki:** Anders.

Otto* Wiesław Janusz (1948-1997) prof. AE w Poznaniu. **Biografie:** Byli wśród nas (AE) s. 131-3.

Otwinowski* Stefan, pseud.: S.O., S. OTW., Sok., (sok), SOK, Stef, Władysław Podrobek (1910-1976) powieściopisarz, dramtopisarz, eseista, działacz kulturalny, kierownik literacki teatru, aktor. **Słowniki:** PSB; SBWP-W II; Nowy Korbut; Polscy pisarze; Literatura polska. Przewodnik encyklopedyczny. Red. J. Krzyżanowski, Cz. Hernas. T. 2: N-Ż. Wwa 1985; SBTP II; P. Kuncewicz: Leksykon polskich pisarzy współczesnych. T. 2. Wwa 1995; Współcześni polscy pisarze i badacze literatury. Słownik biobibliograficzny. Pod red. J. Czachowskiej [i in.]. T. 6. Wwa 1999. **Źródła:** J. Werner: „Sztubackie” lata. [W:] Nasi profesorowie z „Asnyka”. Ze wspomnień byłych wychowanków i absolwentów Gimnazjum i Liceum im. Adama Asnyka

w Kaliszu. Red. Z. Kościelak. Kalisz 1983 s. 6-10. **Biografie:** J. Zagórski: Wspomnienie o S. O. *Tyg. Powsz.* 1976 nr 15. – J. Andrzejewski: Stefan. *Tyg. Powsz.* 1976 nr 44. – W. Zechenter: Kolega – prezes. *Życie Literackie* 1977 nr 5. – W. Wyganowski, L. Flaszen: o S. O. *Życie Literackie* 1978 nr 5. – Sceptyk pełen wiary. Wspomnienia o S. O. Kr. 1979, 426 s., tabl. 25, il. **Przyczynki:** R. Kosiński: Głowy podwawelskie. Kr. 1965, s. 313-20. – S. Stanuch: S. O. teoria i praktyka samosądu. *Miesięcznik Literacki* 1977 nr 6 s. 53-61. – J.B. Ożóg: Jak świętych obcowanie. Wwa 1978 s. 65-8. – Kalisz – Warszawa – Gimnazjum – Uniwersytet 1928-1934. [W:] Sceptyk pełen wiary. Wspomnienia o S. O. Kr. 1979 s. 17-66. – E. Otwinowska: Mój mąż kaliszanie. *Południowa Wielkopolska* 1982 nr 1 s. 4, il. – E. Otwinowska: Urok małej apteki. *Ziemia Kaliska* 1982 nr 3 s. 6. – H. Sutarzewicz: Kaliszanie z wyboru. – Kaliskie wędrówki. – Postacie literackie o kaliskim rodowodzie. – „Oświadczam”, że piszę... *Południowa Wielkopolska* 1982 nr 2 s. 5, il., nr 3 s. 6, nr 4 s. 4, il., nr 5 s. 6. – P. Kuncewicz: Agonia i nadzieja. T. 2: Literatura polska od 1939 r. Wwa 1993. – A. Kolańczyk: Kalisz. Mała ojczyzna wielkich ludzi. Kalisz 2002, 164 s. [dot. m.in. związków S. O. z Kaliszem].

Otuski* Józef (ok. 1749 – 1802) właściciel Lutyni. **Przyczynki:** Sz. Balcer: Nagrobek J. O. [W:] Non omnis moriar. Groby i sylwetki ziemian z powiatu pleszewskiego. Dobrzyca 2011, s. 125-8, il.

Owczarczak* Wojciech (1898-1943) ks., proboszcz parafii pw. Św. Trójcy w P. **Przyczynki:** Napisy pamiątkowe s. 19-20.

Owczarek* Wojciech Stanisław (1875-1938) wikariusz w Turku, bp sufragan włocławski. **Słowniki:** PSB; Teolodzy; Biskupi; Kto był kim; K. Krasowski: Biskupi katolicy II Rzeczypospolitej. Słownik biograficzny. P. 1996; Szkoła Kaliska. **Biografie:** K. Lange: Ksiądz biskup W. O. (1875-1938). *ABMK* 20: 1970 s. 217-48. **Przyczynki:** S. E.: Ks. biskup W. O. jako założyciel Zgromadzenia Sióstr „Wspólnej Pracy” od Niepokalanej Marii. *Kronika Diecezji Włocławskiej* 43: 1960 s. 51-5. – W. Mysłek: Kościół katolicki w Polsce w latach 1918-1939. Wwa 1966.

Owczarczak* Franciszek (+) pierwszy taksówkarz w P. **Przyczynki:** Poznańskie wspominki. P. 1960 s. 118-9.

Owiński* Stanisław (XVII w.) rektor i kantor Szkoły Marii Magdaleny w P. **Słowniki:** Chybiński.

Owsiany* Stanisław (1888-1940) lekarz, powstaniec wlkp. i śląski. **Słowniki:** PTPN; Krygier; SBPW; Szamotulanie. **Przyczynki:** +K. Brożek: Polska służba medyczna w powstaniach śląskich i plebiscycie. Katowice 1973.

=Oxiński* Józef (+). **Źródła:** Wspomnienia z powstania polskiego 1863-1864. Oprac., wstęp i przypisy E. Halicz. Wwa 1965, 337 s.

Ozdowski* Jerzy (1925-1994) ekonomista, wicemarszałek Sejmu, prof. KUL. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1993-1995 s. 19. – K. Białecki: Klub Inteligencji Katolickiej w P. w latach 1956-1991. P. 2012, s. 427-9.

Ozdowski* Marian Zbigniew (1894-1937) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Ozimina* Wojciech (1875-?) działacz polit., poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

- Ożmin* Józef (zm. 1999) artysta malarz. **Przyczynki:** Z. Bednarowicz: J. O. *GWyb.* (P.) 1999 nr 168 s. 7.
- Ożminkowski* Wacław (1916-1992) działacz społ.-polit., regionalista, kierownik Muzeum w Gostyniu.
Biografie: O.W. (1916-1992). *Gaz. Gost.* 1992 nr 16 s. 10, il.
- =Ożarzewski* Czesław (+). **Biografie:** T. Janowicz, T.H. Nowak, T. Orlik: Laureaci nagród wojewódzkich za rok 1960. Nagroda Zespołowa Kolegium Redakcyjnego Wydawnictwa Poznańskiego. *KMP* 1961 nr 4 s. 139.
- Ożegowski* Andrzej (1851-1924) lekarz. **Słowniki:** PSB; SLeK. V.
- Ożegowski* Stefan (1881-1930) lekarz, płk WP. **Słowniki:** PSB; PTPN; Członkowie tajnych tow.
Przyczynki: Wielkopolska szkoła edukacji narodowej. Wr. 1970 s. 126, 195.
- =Paarmann Friedrich (1873-?). **Przyczynki:** M. Wojtczak: Literatur der Ostmark. Posener Heimatliteratur (1890-1918). P. 1998 s. 202.
- Pacholski* Stanisław, pseud. Zeus (Cojs) (1884-1945) nauczyciel, dyr. gimnazjum w Kaliszu. **Słowniki:** Szkoła Kaliska. **Przyczynki:** J. Werner, J. Żardecki: To oni nas uczyli. *Kaliszanie w Warszawie* 1993 nr 4 s. 19-29.
- Pacieszyński* Piotr (1845-1900) ks. **Słowniki:** PTPN.
- Paciorkiewicz* Stanisław (1899-1936) ogrodnik WP, powstaniec wlkp., pracownik Dyrekcji Lasów Państwowych w B. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 1.
- Paciorkiewicz* Władysław (1876-1925) wynalazca, konstruktor pierwszej polskiej maszyny do pisania.
Słowniki: BSB II (i fot.). **Biografie:** J. Podgóreczny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967 s. 225-6. **Przyczynki:** A.J. Markwicz: Nieśmiertelne nie umiera! B. 1992 s. 72-3.
- Paciorkowski* Bogumił (1849-1904) lekarz. **Słowniki:** PTPN; SLeK. IV.
- Pacyna* Jan (1898-1981) działacz ruchu ludowego, powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.
- Pacyna* Wojciech (1868-1947) działacz ruchu ludowego, powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.
- Pacyński* Antoni (1883-1939) leśnik, dyr. Pozn. Okręgu Lasów Państwowych, wykładowca UP.
Słowniki: PSB; SBTech. VIII; Wrzesiński SB; PTPN. **Źródła:** Dyskryminacja Polaków w Wielkopolsce w okresie okupacji hitlerowskiej. Wybór źródeł. Wybrał i opr. Cz. Łuczak. P. 1966 s. 75. **Przyczynki:** Leśnictwo polskie w okresie drugiej wojny światowej. Wwa 1967. – Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970. – T.G. Jackowski: w walce o polskość. Kr. 1972. – Nauka w Wlkp. – M. Paluszkiewicz: w rocznicę procesu gnieźnieńskiego. *Tyg. Powsz.* 27: 1973 nr 24 s. 5. – Twórcy i organizatorzy leśnictwa polskiego na tle jego rozwoju. Wwa 1974. – A. Markwicz: 100 lat historii organizacji Tow. Tomasa Zana. Wielkopolska. Londyn 1975.
- Pacyński* Jacek Wojciech Marian (1915-1975) hipolog, inż. rolnictwa, uczestnik wojny 1939.
Słowniki: PSB; AMM. **Przyczynki:** Z. Szacherski: Wierni przysiędze. Wwa 1968, s. 168, 234, 243-4, 266, 324. – Katalog rozpraw doktorskich i habilitacyjnych 1969. Wwa – P. 1970 s. 631-

2. – Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970. – J. Grabowski, J. Filozof: Bibliografia polskiego czasopiśmiennictwa hipologicznego za lata 1945-1973. Wwa 1976.

Pacyński* Tomasz Stefan (1918-19) inż. mechanik, szef Wydz. V Komendy Okręgu P. Narod. Org. Wojsk. **Słowniki:** AMM.

Paczesny* Antoni (1886-1940) lekarz, ppor. Legionów Polskich; st.ordynator oddziału wewnętrznego Szpitala Wojskowego w Kaliszu, ppłk WP, działacz społ. **Słowniki:** J. B.: Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997; SBWP-W II; W.K. Cygan: Oficerowie Legionów Polskich 1914-1917. Słownik biograficzny. T. 4. Wwa 2006. **Biografie:** T. Sitkiewicz: Pro Memoria. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1991 nr 1 s. 371-2. **Przyczynki:** Kaliszczyki lekarze i społecznicy w walce z gruźlicą. Red. M. Leń. Kalisz 1973 s. 69. – A. Moszyński: Lista Katyńska. Wwa 1989 s. 143. – S. F. Składkowski: Moja służba w Brygadzie. Pamiętnik polowy. Wwa 1990. – J. Tucholski: Mord w Katyniu. Wyd. 1. Wwa 1991 s. 185, 626. – Jeszcze jedna ofiara Katynia. *Serwis Informacyjny Lekarzy Województwa Kaliskiego* 23: 1992 s. 5, il. – Rozstrzelani w Katyniu. Wwa 1995. – Z. Kledecki: Tragiczne losy lekarzy kaliskich podczas II wojny światowej. [W:] *Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Naukowego*. Z. 5. Kalisz 1999 s. 107-26, il. – Z. Kledecki: Morderczy strzał. *Kalisia Nowa* 2000 nr 7/8 s. 19, fot.

Paczkowski* Jan (1852-1928) przemysłowiec, działacz społ. i polit. **AW:** 5977. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; SBKS. **Przyczynki:** L. Trzeciakowski: Walka o polskość miast Poznańskiego na przełomie XIX i XX wieku. P. 1964. – J. Wociak: Walka polityczna w wyborach do parlamentu Rzeszy i sejmiku pruskiego w Poznaniu w latach 1898-1914. Wwa 1981.

Paczkowski* Józef (1861-1933) archiwista, prof. UP. **AW:** 5978. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Słownik biograficzny archiwistów polskich. T. 1. 1918-1984. Wwa 1988; AMM; SHist.; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** Cz. Skopowski: Życiorysy polskich archiwistów poznańskich. P. 1969 s. 52-5. – I. Mamczak-Gadkowska: J. P. i jego wkład w rozwój archiwów polskich. Wwa 1985. – Przybecki s. 102-3. – I. Mamczak-Gadkowska: Profesor J. P. – pierwszy Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych w Polsce. *Archiwista Polski* 1998 nr 4 s. 68-78, sum., sod. **Przyczynki:** Cz. Skopowski: Papiery J. P. *Archeion* 37: 1962 s. 229-33, 354 i 358. – M. Dragan: Polsko-gdańsko-niemiecki spór archiwalny w okresie międzywojennym (1919-1939). *Archeion* 39: 1963. – K. Konarski: Dalekie a bliskie. Wwa 1965. – Klanowski – P. Bańkowski: Pół wieku odrodzonych polskich archiwów państwowych. *Archeion* 2: 1969. – Dzieje Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. P. 1972.

Paczkowski* Romuald (1878-1940) prawnik, prof. UP. **Słowniki:** PSB; PTPN; AMM; Kto był kim. **Przyczynki:** T. Klanowski: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu 1945-1964. P. 1967 s. 353-4. – J. Marczewski: Narodowa Demokracja w Poznaniu 1900-1914. Wwa 1967 s. 328. – Serwański s. 32. – Nauka w Wlkp. – M. Olszewski: Fort VII w Poznaniu. P. 1974. – M. Walczak: Szkolnictwo wyższe i nauka polska w latach wojny i okupacji 1939-1945. Wr. 1978. – Cz. Łuczak: Dzień po dniu w okupowanym Poznaniu. 10 9 1939 – 23 2 1945. P. 1989 s. 26, 52, 88.

Paczkowski* Tadeusz (1897-1973) dziennikarz powstaniec wlkp., działacz sportowy. **Słowniki:** PSB; SBPW. **Biografie:** L. Wąchalcki: Sport poznański 1946. P. 1946 s. 4, 43. – +50 lat działalności sportowej „Unii”. P. 1967. – E. Olachowski: T. P. z żałobnej karty. *KMP* 1975 nr 1 s. 167-8, il. – B. Tuszyński: Sprintem przez prasę sportową. Wwa 1975.

Paczoski* Józef Konrad (1864-1942) botanik, prof. UP. **AW:** 5984. **Słowniki:** PSB; WSB; SBTech. I; Mała encyklopedia lesna. Wwa 1980; Słow. biologów; Biogramy uczonych II; Śródka. **Źródła:** Przew. APAN s. 466. **Biografie:** A. Krawiecowa: Prof. dr J. P. *Wszecławiat* 1950. – S. Ehrlich: J. P. – twórca biocenologii. *Postępy Wiedzy Rolniczej* 1951 z. 2 s. 38-45. – Z. Czubiński: Zasługi prof. dr. J. P. na polu ochrony przyrody. *Przyroda Polski Zachodniej* 8: 1964 nr 1/4 s. 7-17. – I. Puzanov, T. Gold: Wydajuščijsja naturalist I. K. Pačoskij. Moskwa 1965, 84 s. – J. P. w setną rocznicę urodzin. Pod red. Z. Czubińskiego. P. 1967, 108 s. – P. F. Maycock: J. P. Founder of the science of phytosociology. *Ecology* (Durham USA) 48: 1967 nr 6 s. 1031-4. – *Acta Societatis Botanicorum Poloniae* 9: 1992 suppl. s. III-XV. – Cmentarz Zasł. s. 69. – Wstęp. z kart drogi życiowej profesora J. P. [W:] J. Paczoski: Rozważania o sieci powiązań w świecie roślin. Wstęp i dobór tekstów K. Latowski. P. [PTPN] 2012, s. 9-41. **Przyczynki:** A. Wodiczko: Przedmowa [do:] J. P. Bioindukcja w państwie... P. 1947 s. 5-8. – H. Szofdrska: Walka z kulturą polską. P. 1948. – B. Hryniewiecki: Zarys dziejów botaniki. Wwa 1949. – W. Krajski: o postępowych elementach twórczości J. P. *Las Polski* 1951 nr 6 s. 1-3. – Ochrona przyrody i jej zasobów podstawą gospodarki narodowej. P. 1966 s. 53, 55. – Leśnictwo polskie w okresie drugiej wojny światowej. Wwa 1967. – Dzieje Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza 1919-1969. P. 1972. – 50 lat Polskiego Towarzystwa Botanicznego. Wr. 1972 s. 7, 10, 21, 27, 62, 72-3, 77, 123, 129. – Nauka w Wlkp. s. 658-61, 663-5, 693, 698, 708, 709, 1048. – Twórcy i organizatorzy leśnictwa polskiego na tle jego rozwoju. Wwa 1974. – B. Szymański: Badania naukowe w zakresie leśnictwa w Polsce w okresie międzywojennym (1918-1939). Wwa 1975. – Nauki leśne w Polsce 1920-1970. Wr. 1977. – Zarys dziejów nauk przyrodniczych w Polsce. Wwa 1983 s. 358, 385, 450, 452-3, 463-4, 468, 470, 528, 538. – Napisy pamiątkowe s. 146.

Paczyński* Antoni (1800-?) oficer powstania 1830/31. **AW:** 5986. **Słowniki:** Bielecki Słownik.

Paderewski* Ignacy Jan (1860-1941) – w Wielkopolsce. **Słowniki:** SBPW. **Źródła:** M. Chełkowska z Donimirskich: Przybycie I. P. do Polski w 1918 roku. (Ze wspomnień ...). *Tyg. Powsz.* 32: 1978 nr 52/53 s. 8. – Boniecki Fotografie. **Biografie:** Cz. Halski: I.J. P. Dzieje wielkiego Polaka i wielkiego Europejczyka. Londyn 1964, 100 s., tabl. – M. M. Drozdowski: I.J. P. Zarys biografii politycznej. Wwa 1979. – A. Zamoyski: P. Wwa 1992. – R. Wapiński: I. P. Wr. 1999. R: M. Przeniosło, *Alm. Hist.* T. 3 (2001) s. 309-14. **Przyczynki:** Z. Wroniak: P. w Poznaniu. *KMP* 27: 1959 nr 4 s. 33-54, il. [działalność I. P. jako polityka oraz jego pobyt w Poznaniu w XII 1918 i XI 1924 r.]. – M. Perkowska: Diariusz koncertowy P. Kr. 1990. – H. Przybylski: Paderewski. Między muzyką a polityką. Katowice 1992 s. 177-9 [o wizycie J.I. P. w P. 1918 r.]. – Kwilecki Ziemiaństwo s. 172, 183, 416, 432. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 308-9, 312-3, 371, 457, 498. – H. Lorkowska: Jak I.J. P. w Poznaniu koncertował. [W:] *Homines, ars et scientia*. Red. J. Astriab [i in.]. P. 2000. – J. Jajor: I.J. P. w P. i na ziemi jarocińskiej. *Krajoznawstwo i Turystyka* 2001 nr 3/4 s. 37. – H. Lorkowska” Poznańskie dni I.J. P. [W:] I.J. P. Twórca w świecie kultury. Red. T. Brodniewicz [i in.]. P. 2001. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 117, 120, 140-3, 225. – Napisy pamiątkowe s. 60. – W. Gerke: Die Ehrenbürger der Stadt Posen bis 1939. *Jb. Weichsel-Warthe* 51: 2005 s. 86-7.

Padlewska* Nadzieja (1882-1967) pianistka, nauczycielka muzyki. **Słowniki:** PSB; WSB; S. Dybowski: Słownik pianistów polskich. Wwa 2003; SMP. **Przyczynki:** [L. Markiewicz] Im: Zmarła N. P. *Ruch Muzyczny* 1967 nr 21. – K. Nowowiejski: Pod Zielonym Pegazem. P. 1971. –Poznańskie wspominki z lat 1918-1939. P. 1973 s. 400-4. – 50 lat Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Poznaniu 1920-1970. P. 1973.

Padlewski* Leon Julian (1870-1943) bakteriolog, prof. UP. **AW:** 5987. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Biogramy uczonych VI; J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Biografie:** A. Wrzosek: L. P. zasłużony bakteriolog polski (1870-1943). *Polski Tygodnik Lekarski* 3: 1948 s. 833-9 [i odb. Wwa 1948]. **Przyczynki:** S. Dąbrowski: Uniwersytet Poznański 1939-1945. P. 1946 s. 8, 10, 64. – H. Szołdrska: Walka z kulturą polską. P. 1948. – W. Ziembicki: Zarys rozwoju nauk lekarskich w Polsce. Wwa 1958 s. 63-4. – W. Kowalenko: Tajny Uniwersytet Ziem Zachodnich. Uniwersytet Poznański 1940-1945. P. 1961 s. 61, 138. – T. Klanowski: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu 1945-1964. P. 1965. – w 50-lecie rozwoju nauk medycznych w Poznaniu 1920-1970. P. 1969. – Dz. UAM. – Nauka w Wlkp. – 25 lat Akademii Medycznej w Poznaniu. P. 1974. – z dziejów tajnego nauczania medycyny i farmacji 1939-1945. Red. A. Dawidowicz. Wwa 1977 s. 386.

Padlewski* Roman (1915-1944) kompozytor, skrzypek, dyrygent, publicysta muz. **Słowniki:** PSB; WSB; SMP. **Przyczynki:** Śmierć R. P. *Ruch Muzyczny* 1945 nr 4 s. 14-5. – Poznańskie wspominki z lat 1918-1939. P. 1973 s. 562-3. – S. Podlewski: Przemarsz przez piekło. Wyd. 3. Wwa 1971. – W. Bartoszewski: 1859 dni Warszawy. Kr. 1974.

Padlewski* Stanisław (1857-1891) działacz socjalist. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** S. Kubiak: Ruch socjalistyczny w Poznańskim 1872-1890. P. 1961 s. 118 i n. – J. Borejsza: w kręgu wielkich wygnańców (1848-1895). Wwa 1963. – L. Baumgarten: Dzieje Wielkiego Proletariatu. Wwa 1966. – K. Korzon, M. Zawalska: Bibliografia zawartości „Przedświtu”. Seria genewska 1881-1890. *Ze Skarbca Kultury* 22: 1971 s. 177, 211, 213.

Padniewski* Filip (1511-1572) kan. gnieźn., bp przemyski, krak. **AW:** 5989. **Słowniki:** PSB; WSB; Nowy Korbut; Biskupi. **Przyczynki:** T. Glemma: Wizytacje diecezji krakowskiej z lat 1510-1570. *NP* 1: 1946 s. 557-69, 81-7. – S. Łempicki: Renesans i humanizm w Polsce. Kr. 1952. – L. Hajdukiewicz: Księgozbiór i zainteresowania bibliofilskie Piotra Tomickiego na tle jego działalności kulturalnej. Wr. 1961. – Materiały do dziejów reformacji w Krakowie. Opr. R. Żelewski. Wr. 1962. – Polska służba dyplomatyczna XVI-XVIII w. Wwa 1966. – J. Nowak-Dłużewski: Okolicznościowa poezja polityczna w Polsce. Czasy Zygmunto-wskie. Kr. 1966. – J. Pirożyński: Sejm warszawski roku 1570. Kr. 1972 s. 21, 37-8, 51-4. – H. D. Wojtyska: Papiestwo – Polska 1548-1563. Dyplomacja. Lublin 1977.

Padniewski* Marcin h. Nowina (XVI/XVII w.) kaszt. kamieński. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Padwicki* Marcin (zm. 1642) kupiec, księgarz. **Słowniki:** WSB; SPKP Supl. [I]. **Przyczynki:** J. Sójka: Właściciele poznańskiej księgarni niegdyś Winklerów. *Księgarz* 1972 nr 4 s. 29-38

Padwicki* Marcin (1628-1684) księgarz. **Słowniki:** SPKP Supl. [I].

Padyga* August (1847-1902) dyrygent, kompozytor, pedagog. **Słowniki:** SMP; Dyrygenci.

- Paech* Józef (1880-1928) ks. **AW:** 5991. **Słowniki:** PTPN. **Biografie:** A. Steuer: Die letzten deutschen Domherren im Domkapitel Posen. Domherr Dr. Josef Paech (2. 10. 1880 – 8. 12. 1943). *Kulturwart* 45: 1997 nr 206 s. 28-32.
- Pagacz* Stanisław (1912-1987) michalita, rekolekcjonista w B. **Słowniki:** Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod red. J. Myszora. T. 3. Wwa 2006.
- Pajączek* Stanisław (XVI/XVII w.) organista, ławnik w Grodzisku. **Słowniki:** Chybiński.
- Pająkowski* Włodzimierz (1934-1992) historyk, bałkanista, prof. UAM. **Biografie:** L. Mrozewicz: W. P. (31 VII 1934 – 25 X 1992). *Balcanica Posnaniensia* T. 7 (1995) s. 9-15, bibliogr. – K. Iłski: W. P. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 549-56.
- Pajchel* Władysław Włodzimierz (1910-1979) inż. dróg i mostów, kier. sekcji budowy mostów Woj. Zarządu Dróg Publicznych w P. **Słowniki:** SBTech. VII.
- Pajewski* Aleksander (1879-1926) powstaniec wlkp., gen. bryg. WP. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** M. Cieplewicz: Generałowie polscy w opinii Józefa Piłsudskiego. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1966 nr 1 s. 336. – +J. Pajewski: Przeszłość z bliska. Wwa 1983. – +Lance do boju. Szkice historyczne z dziejów jazdy wielkopolskiej X wiek – 1945. Pod red. B. Polaka. P. 1986. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 129.
- Pajewski* Ignacy (1778- po 1864) księgarz, działacz narod. **Słowniki:** SPKP. **Przyczynki:** J. Jachowski: Wspomnienia o wybitnych księgarzach. *Księgarz* 17: 1973 nr 1 s. 51-2 [m.in. I. P.].
- Pajewski* Janusz (1907-2003) historyk. **Biografie:** W. Łazuga: J. P. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 767-83. **Przyczynki:** J. P. Uroczystość nadania doktoratu honoris causa UAM, 24 X 1977. P. 1979. **Materiały z konferencji i sesji naukowych:** J. P. – człowiek i uczoney. Materiały z sesji naukowej w stulecie urodzin Profesora J. P. 7-8 maja 2007 r. Red. nauk. A. Kosicka-Pajewska, T. Schramm. P. 2007, 229 s. Zawiera: Słowo wstępne, s. 7-8; J. Pajewski: Curriculum vitae, s. 9-11; A. Kosicka-Pajewska: Czym był Uniwersytet dla J. P.?, s. 13-23; M. Serwański: Profesor J. P. jako badacz dziejów nowożytnych, s. 25-39; W. Wrzesiński: II Rzeczpospolita w twórczości historycznej J. P., s. 41-58; P. S. Wandycz: Profesor J. P. jako historyk dyplomacji, s. 59-66; P. Hauser: J. P. jako badacz dziejów Niemiec, s. 67-92; T. Schramm: Historia powszechna 1871-1918 jako podręcznik akademicki, s. 93-107; A. Leśniewski: Działalność konspiracyjna J. P. w czasie okupacji, s. 109-26; A. Kosicka-Pajewska: J. P. w czasie drugiej wojny światowej, s. 127-43; Z. Mazur: Profesor J. P. w Instytucie Zachodnim, s. 145-75; K. Jankowiak: J. P. żywot książkami naznaczony, s. 177-208 ; O. Cz. Bartnik OP, O.J. Góra OP: o duchowości Profesora J. P., s. 209-13; J. Faryś: Nauczyciel i Mistrz, s. 215-20; R. Wapiński: Profesor P. w mojej pamięci, s. 221-4; Listy nadesłane do organizatorów sesji, s. 225-9.
- Pajzderska* Kazimiera (1879-1959) rzeźbiarka, malarka. **AW:** 5995. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** D. Kaczmarzyk: Straty wojenne Polski w dziedzinie rzeźby. Wwa 1958 s. 162. – W. Kowalczyk: Medale Mennicy Państwowej. Wwa 1969 poz. 44. – A. Więcek: Dzieje sztuki medalierskiej w Polsce. Kr. 1972 s. 313-7.

Pajzderski* Józef (1896-?) lekarz. **AW:** 5996. **Słowniki:** PTPN.

Pajzderski* Nikodem (1882-1940) historyk sztuki, dyr. Muzeum Wlkp. w P. **AW:** 5997. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; SBWP-W II; Inowr. SB II; SHist.; Członkowie tajnych tow. **Źródła:** Boniecki Fotografie. **Biografie:** A. Bochnak: N. P. (1882-1939/40). *KH* 54: 1947 s. 63-4. **Przyczynki:** T. Pasikowski: w Muzeum Wielkopolskim odsłonięto tablicę ku czci N. P. *Gł. Wlkp.* 3: 1947 nr 11 s. 5. – P. N. [W:] Ci co odeszli. *Kwartalnik Muzealny* 1: 1948 z. 1-4 s. 9-28. – Sztuka polska przedromańska i romańska. Pod red. M. Walickiego. T. 2. Wwa 1971. – M. Olszewski: Straty i martyrologia ludności polskiej w Poznaniu 1939-1945. P. 1973 s. 102. – M. Olszewski: Fort VII w Poznaniu. P. 1974 *passim*. – M. Rutowska: Straty osobowe i materialne kultury w Wielkopolsce w latach II wojny światowej. Wwa [i in.] 1984. – J. Szews: Filomaci pomorscy. Wwa 1992 s. 149, 155, 370. – Z. Dworecki: Poznań i poznaniacy w latach II Rzeczypospolitej. P. 1994 s. 430. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 199.

Pajzderski* Sylwester (1876-1953) architekt. **Słowniki:** Architekci; WSB. **Biografie:** K. Sobkowicz: Architekci wielkopolscy. Cz. 1. P. 1988 s. 8-10, 36, 50, 55, 124-5, 133, 138-9, 141, 148-9, 152, 154, 160.

Pajzderski* Tomasz (1864-1908) architekt. **AW:** 5998. **Słowniki:** PSB; Inowr. SB I; Architekci. **Przyczynki:** I. Baliński: Wspomnienia o Warszawie. Edynburg 1946 s. 139. – S. Helsztyński: Przybyszewski. Kr. 1966.

Pakośław* (zm. po 1152) komes. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** G. Labuda: Zabiegi o utrzymanie jedności państwa polskiego w latach 1138-1146. *KH* 66: 1959 s. 1156-9, 1165-7. – S. Trawkowski: Młyny wodne w Polsce w XII w. *Kwartalnik Historii Kultury Materialnej* 7: 1959 s. 72-4. – A. Bogucki: Komes w polskich źródłach średniowiecznych. Wwa 1972 s. 26-8, 30-1, 37. – Z. Perzanowski: Opactwo benedyktyńskie w Lubiniu. Wr. 1978 s. 26-41.

Pakośław* (ok. 1220-1255) łowczy nadworny pozn. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** K. Zielińska: Przywilej Przemysła i dla Beniamina Zaremby z 1252 r. *ZH* 31: 1966 z. 2 s. 51, 53. – K. Jasiński: Studia nad wielkopolskim stronnictwem książęcym w połowie XIII wieku. Współpracownicy Przemysła i do 1253 r. [W:] Społeczeństwo Polski średniowiecznej. Pod red. S.M. Kuczyńskiego. T. 1. Wwa 1981.

=Palacz* Dionizy (+) architekt. **Przyczynki:** B. Romińska: Laureaci nagród wojewódzkich za rok 1959. Nagroda zespołowa w dziedzinie urbanistyki, architektury i budownictwa *KMP* 1960 nr 4.

=Palacz* Edward (+) dyrektor Wielkopolskich Zakładów Teletechnicznych „Teletra”. **Przyczynki:** M. Pabel: E. P. Sylwetki poznaniaków. *KMP* 1972 nr 4 s. 105-9, il.

Palacz* Jan (1812-1891) powstaniec 1848, działacz narodowy. **AW:** 6003. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Jakóbczyk Studia I. – Z. Grot, F. Paprocki: Szkice poznańskie 1974-1864. Wwa 1957 s. 151-2, 162, 188, 190, 202. – Motty i s. 55; II s. 488. – F. Paprocki: Udział chłopa wielkopolskiego w walkach narodowowyzwoleńczych w XIX wieku. [W:] Dzieje wsi wielkopolskiej. Praca zbiorowa pod red. W. Rusińskiego. P. 1959 s. 226-7. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. Wwa 1960 s. 151, 154, 175-6, 201, 347, 353, 356, 390. – Z. Grot: Działalność posłów polskich w sejmie pruskim (1848-1850). P. 1961. – Z. Grot: Rok

1863 w zaborze pruskim. P. 1963 s. 37, 43. – K. Groniowski: Uwłaszczenie chłopów w Polsce. Geneza – realizacja – skutki. Wwa 1976 s. 167-8, 170-1, 181.

Palacz* Maciej (1806-1885) uczestnik powstań. **AW:** 6004. **Słowniki:** PSB; WSB. **Biografie:** J. M[arciszewski]: Kosynier z Górczyna. *Gaz. Pozn.* 1994 z 02. 11 s. 12. **Przyczynki:** Jakóbczyk Studia I. – B. Limanowski: Historia demokracji polskiej w epoce porobizorowej. Cz. 2. Wwa 1957 s. 126-7, 130. – F. Paprocki: Udział chłopu wielkopolskiego w walkach narodowowyzwoleńczych w XIX wieku. [W:] Dzieje wsi wielkopolskiej. Praca zbiorowa pod red. W. Rusińskiego. Wwa 1959 s. 211. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. Wwa 1960 s. 154, 163, 176. – Z. Grot: Działalność posłów polskich w sejmie pruskim (1848-1850). P. 1961. – Dz. Wlkp. II s. 194.

Palandt* Otto (1877-1951) prawnik, sędzia w Żninie. **Słowniki:** Balde. **Przyczynki:** B. Danckelmann: Dr. O. P. *Neue Juristische Wochenschrift* 4: 1951 s. 953. – E. Palandt: Die Hildesheimer Waisenfamilie vor 100 Jahren [...]. Gedanken und Erinnerungen am Palandtweg in Hildesheim. Hildesheim 1979.

Palczewska* Agnieszka, zamężna Mackiewicz (1805-1885) aktorka, tancerka. **Słowniki:** SBTP.

Palczewski* Edmund (1883-1918) ks. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Palędzki* Jan Andrzej (XVIII w.) marszałek sejmiku średzkiego 1726 i 1733. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 375.

Palędzki* Józef Marian (1857-1940) prawnik, działacz społ. i narodowy. **Słowniki:** PSB; SPKP. **Przyczynki:** E. Achremowicz, T. Żabski: Towarzystwo Literacko-Słowiańskie we Wrocławiu 1836-1886. Wr. 1973. – Dzieje Towarzystwa Naukowego w Toruniu 1875-1974. Toruń 1977.

Palicki* Bogusław (1813-1868) lekarz, działacz społ. i oświat., powstaniec 1830 i 1848. **AW:** 6012. **Słowniki:** PSB; SPKP; SLeK. I; PTPN; AMM. **Biografie:** E. Stocki: Dr med. B. P. (1813-1868). *Wiadomości Lekarskie* 1971 s. 793-5. – H. Florkowski: Dr med. B. P. Pamiętnik Towarzystwa Ziemi Kościańskiej. 1861-1871. Kościan 1972 s. 50-2. – Z. Domostawski: B. P., uczeń Purkyniego, i jego dysertacja. *Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego* [S.] B. 27: 1972. **Przyczynki:** J. Reiter: Biblioteki polskich towarzystw akademickich we Wrocławiu w XIX w. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Wrocławskiego. Seria a nr 4. Bibliotekoznawstwo z. 2, 1956 s. 77-116. – Motty i s. 413-4, 429; II s. 147-51, 345, 523. – J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 57, 76-8, 104. – H. Florkowski: Patriotyzm lekarzy kościańskich. *PLudu* 1994 z. 1-2 s. 12-15.

Palinkiewicz* Lech (1920-1945) działacz polskiego podziemia antyhitlerowskiego w Środzie. **Biografie:** B. Urbańska: Ludzie i historia w nazwach ulic Środy Wielkopolskiej. Środa 2000 s. 61-2.

Paliński* Józef (1809-?) fabrykant. **Słowniki:** Wolnomularze.

Paliński* Piotr (1853-1950) pisarz, publicysta, społecznik. **AW:** 6014. **Słowniki:** PSB; WSB; SBWP-W I. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1924-1928]. **Biografie:** J. Konieczny, Z. Mrozek: Obraz literatury Polskiej na Kujawach i Pomorzu Gdańskim w czasie zaborów. B. 1974 s. 95-8. – Z. Mrozek: P.

P. (1853-1950). Sylwetki Kujawskie. *Ziemia Kujawska* 5: 1978. – H. Szatkowski: P. P. (1853-1950). z historii myśli i działalności chrześcijańskiej w Polsce. *Novum* 21: 1979 nr 11 s. 180-8. – M. Baar: P. P. Nauczyciel, redaktor, pisarz. P. 2006, 136 s., il. **Przyczynki:** Korth. – Dzieje Gniezna. Pod red. J. Topolskiego. Wwa 1965. – W. Sobisiak: Dzieje Ziemi Rawickiej. P. 1967 s. 18. – K. Murzynowska: Polskie wychodźstwo zarobkowe w Zagłębiu Ruhry w latach 1880-1914. Wr. 1972. – Dz. Wlkp. II. – M. Martynowicz: Nowożytny tablice pamiątkowe miasta Wągrowca. Połowa XIX – koniec XX wieku. *Ziemia Wągrowiecka* 1988 nr 4. – B. Wierzejski, Z. Wierzejski: P. P. Wspomnienie (1853-1950). *GWyb.* (P.) 2003 z 13. VIII.

Paliszewski* Leopold (1812-1887) ziemianin, prawnik, powstaniec 1830. **AW:** 6016. **Słowniki:** PTPN.

Paliszewski* Wacław (1879-?) inż. **Słowniki:** PTPN.

Palmer* Lilli [Peiser Lillie Marie] (1914-1986) aktorka. **Słowniki:** Wielkopolska wybitnych europejczyków, s. 28.

Palluth* Antoni (1900-1944) radiotechnik, uczestnik akcji „Enigma”. **Słowniki:** PSB; AMM. **Przyczynki:** G. Bertrand: Enigma ou la plus grand énigme de la guerre 1939-1945. Paris 1973 s. 142-3. – W. Kozaczuk: Złamany szyfr. Wwa 1976 s. 60, 81, 120, 140, 167-9. – W. Kozaczuk: Wojna w eterze. Wwa 1977 s. 44, 75, 78. – L. Gondok: Wywiad polski w Trzeciej Rzeszy 1933-1939. Wwa 1978. – S. Wojtkiewicz: Sekret Enigmy. Wwa 1978 s. 27, 54, 56-7, 59-60, 62, 66, 74, 78, 96, 114, 116, 118, 126-9, 139, 148, 155, 158. – W. Kozaczuk: w kręgu Enigmy. Wwa 1979.

Paluch* Mieczysław (1888-1942) powstaniec wlkp., dowódca II powstania śląskiego, mjr WP. **Słowniki:** PSB; WSB; SBPW; Encyklopedia powstań śląskich. Opole 1982; Kawalerowie VM. T. II, cz. 2; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** W. Jeszke: M.P. *Przegląd Zachodni* [Londyn] 9: 1958 nr 10/1 s. 27-33. – B. Polak: P.M. [W:] Dowódcy powstania wielkopolskiego i Wojska Polskiego 1918-1919. T. 1. Koszalin 1980 s. 4-10. – B. Polak: M.P. (1888-1942). Aneks: Zamach na Ratusz. *KMP* 1985 nr 4 s. 19-38, il. – A. Czubiński: M.S. P. (1888-1942). Organizator powstania wielkopolskiego i II powstania śląskiego. [W:] *ZiM* 231-5. – P. Woźny: Historia w kamieniu pisana. Zarys dziejów trzemeszeńskiej nekropolii. Trzemeszno 2004 s. 48-9. **Przyczynki:** T. Jędruszczak: Polityka Polski w sprawie Górnego Śląska 1918-1922. Wwa 1958. – Z. Wieliczka: Powiat witkowski w okresie rewolucji niemieckiej 1918/1919. *Kurytyba* 1964 s. 10-22. – W. Karuga: Organizacja Polskiego Komisariatu Plebiscytowego dla Górnego Śląska. Opole 1966 s. 33. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. Z. Grota. P. 1968. – J. Ludyga-Laskowski: Zarys historii trzech powstań śląskich 1919 – 1920 – 1921. Wr. 1973. – B. Hulewicz: Wielkie wczoraj w małym kręgu. Wwa 1973. – T. A. Jakubiak: Poznańska działalność M.P. od listopada 1918 roku do stycznia 1919 roku. [W:] Powstanie wielkopolskie 1918-1919 (artykuły i przyczynki). Pod red. B. Polaka. *Kościan* 1975 s. 28-31, 33-4, 36, 42, 102, 137-8, 140-50. – M. Grzyb: Narodowościowo-polityczne aspekty przemian stosunków własnościowych i kadrowych w górnośląskim przemyśle w latach 1922-1939. Katowice 1978. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Zarys dziejów. Wwa – P. 1978. – B. Polak: Konspiracja polska w Poznaniu (1912-1918). *KMP* 1984 s. 81-96. – A. Czubiński: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wyd. 2. P. 1988. – B. Polak: Wojsko wielkopolskie 1918-1920. Cz. 1. Koszalin 1990.

Paluszkiewicz* Marian (1902-1983) nauczyciel, działacz społ. **Słowniki:** Członkowie tajnych tow. **Biografie:** M. Meissnerowa: M.P. (1902-1983). *KMP* 1983 nr 4 s. 161-2. **Przyczynki:** J. Szews: Działalność naukowa M.P. *KMP* 1989 nr 1 s. 205-8.

Pałęcki* Adam Józef (1869-?) lekarz chirurg. **Słowniki:** *SLek. II*. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] *Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5.* Kalisz 1999. **Bibliografie:** S. Konopka: *Polska bibliografia lekarska XIX wieku (1801-1900).* Wwa 1974-1984.

Pałkowski* Czesław (1888-1954) ks. **Słowniki:** PTPN.

Pałkowski* Józef (1872-1932) ks., nauczyciel. **Słowniki:** SBWP-W II.

Pałubicki* Jan (1897-1982) oficer WP, komendant Pomorskiego Okręgu AK oraz Bydgoskiego i Morskiego Okręgu Delegatury Sił Zbrojnych na Kraj. **Słowniki:** Słownik biograficzny konspiracji pomorskiej 1939-1945. Cz. 3. Pod red. A. Zakrzewskiej [i in.]. Toruń 1997; *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944-1956.* Słownik biograficzny. T. 1. Kr. [i in.] 2002. **Przyczynki:** K. Komorowski: *Konspiracja pomorska 1939-1947.* Gdańsk 1993. – E. R. Dabertowa: *z ducha Poznaniainin. Rozmowy z Januszem Pałubickim.* P. 1997 s. 7-9. – B. Rusinek [i in.]: *Dzieje drugiej konspiracji niepodległościowej na Pomorzu Gdańskim w latach 1945-1956.* Gdańsk 1999.

Pałubicki* Konrad Józef (1910-1992) muzykolog, kompozytor bydgoski. **Słowniki:** BSB III (i fot.). **Biografie:** B. Gogol-Drożniakiewicz: K. P. *Bydgoski Informator Kulturalny* 1992 nr 2 s. 26-7. – A. Weber: Prof. K. P. Tamże 1992 nr 12 s. 25-6. – J. Długosz: *Dziękujemy Ci Profesorze... Kal. Bydg.* 1994 s. 264-9. – B. Gogol-Drożniakiewicz: K. P. (1910-1992). Kompozytor, działacz muzyczny i pedagog. *Kronika Bydgoska* 22: 2000 s. 249-60, il. **Przyczynki:** J. Arski: Profesor K. P. *Ziemia Nadnotecka* 1974 nr 7 s. 4. – A. Denisiuk: *Życie muzyczno-naukowe.* [W:] *Nauka i szkolnictwo wyższe w Bydgoszczy.* B. 1980 s. 203-9. – A. Denisiuk: *z życia muzycznego Bydgoszczy w latach 1945-1950.* [W:] *Kultura bydgoska 1945-1984.* Pod red. K. Kwaśniewskiej. B. 1984 s. 219, 227-8. – B. Gogol-Drożniakiewicz: *Bydgoskie lata K. P. Zeszyty Naukowe / Akademia Muzyczna w Bydgoszczy* Nr 9 (1996) s. 23-31. – B. Gogol-Drożniakiewicz: K. P. (1910-1992). Kompozytor, działacz muzyczny i pedagog. *Kron. Bydg.* 22: 2000 s. 249-260.

Pałuka* – ród Pałuków. **AW:** 6020. **Biografie:** W. Semkowicz: *Jeszcze o rodzie P.* *WNA* 21: 1940-8 s. 96-107. **Przyczynki:** T. Przybysz: *z dziejów wielkiej własności ziemskiej w XIII i XIV w. Spór klasztoru cystersów z Łekna z rodem P.* [W:] *Zeszyty Naukowe UAM. Historia.* 8. P. 1967 s. 195-203. – T. Wasilewski: *Sobiebor.* [W:] *SSS* T. 5. Wr. [i in.] 1975 s. 323 [o domniemanym protoplaście rodu P.]. – M. Anyszko: *Ród P. w świetle nowszych badań.* P. 1983 [maszynopis w Instytucie Historii UAM w P.]. – J. Bieniak: *Krąg rodzinny biskupa kujawskiego Macieja Pałuki.* (Korekta do „Rodu Pałuków” W. Semkowicza). *ZHist.* 50: 1985 z. 3. – M. Górny: *Pałukowie, Pałuki – o nazwie wielkopolskiego rodu rycerskiego.* [W:] *Genealogia. Studia i materiały historyczne.* T. 2. P. 1992 s. 105-8. – M. Górny: *Ród Pałuków a klasztor cystersów w Łeknie – w poszukiwaniu zaginionej tradycji pochodzenia.* [W:] *Cystersi łekneńscy w krajobrazie kulturowym ziem polskich. w 850-lecie fundacji opactwa cysterskiego w Łeknie 1153-2003.* Łekno [i in.] 2004 s. 83-8.

Pałuka* Zbilut – zob. Zbilut z Gołańczy.

Pamin* Feliks (1894-1936) oficer WP, powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW; SBWP-W I; SBPW. **Przyczynki:** Udział społeczeństwa ziemi kaliskiej w powstaniu wielkopolskim 1918-1919. Kalisz 1978.

Pampowski* Ambroży (ok. 1440-1510) woj. sieradzki, star. gen. Wlkp., star. malborski. **AW:** 6028. **Słowniki:** PSB; WSB; Bieniaszewski Spisy; Wrzesiński SB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy; Urzędnicy centralni Spisy. **Źródła:** Pamiętnik A. P. 1489-1505. [W:] J. Wiesiołowski: A. P. – starosta Jagiellonów. z dziejów awansu społecznego na przełomie średniowiecza i odrodzenia. Wr. 1976. – Rota s. 139. **Biografie:** J. Wiesiołowski: A. P. – starosta Jagiellonów. z dziejów awansu społecznego na przełomie średniowiecza i odrodzenia. Wr. 1976, 198 s. R: A. Gąsiorowski, *KH* 84: 1977 nr 3 s. 736-8; Z. Morawski, *PH* 68: 1977 z. 4 s. 757-9; K. Górski, *ZH* 43: 1978 z. 4 s. 154-7; J. Latzke, *RH* 44: 1978 s. 183-5. **Przyczynki:** F. Papée: Aleksander Jagiellończyk. Kr. 1949. – J. Dworzaczkowa: Pobyt króla Aleksandra w Prusach w świetle relacji gdańskiej. *RH* 19: 1950. – K. Górski: Starostowie malborscy w l. 1457-1510. Toruń 1960. – I. Sułkowska-Kurasiowa: Polska kancelaria koronna w l. 1447-1506. Wr. 1967 s. 146. – E. Łomnicka-Żakowska: Początki portretu polskiego. *SŻ* 12: 1969 J. Wiesiołowski: z zagadnień awansu społecznego w Polsce Jagiellońskiej (A. P.). *Spraw. PTPN* 89: 1972 s. 84-5.

Pampowski* Ambroży (zm. 1571) star. średzki. **Słowniki:** Chłapowski.

Pampuch* Wojciech (1800-1866) nauczyciel, botanik. **Słowniki:** PSB; WSB; Słow. biologów. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp. – Historia nauki polskiej. T. 3. Wr. 1977 s. 495, 498.

Pancherz* Marcin (1867-1941) Ks., społecznik. **Słowniki:** SBWP-W II.

Panek* Kazimierz (1873-1935) bakteriolog, prof. fizjologii, działacz polit. **Słowniki:** PSB; SBP; BSB II (i fot.); Z. Radwańska-Paryska, W. Paryski: Encyklopedia tatrzańska. Wwa 1973; Słow. biologów. **Przyczynki:** A. Perenc: Historia lecznictwa zwierząt w Polsce. Wwa 1958 s. 227, 288, 426. – E. Domański: Bydgoski Oddział Instytutu Weterynarii. [W:] Bydgoszcz . Historia – kultura – życie gospodarcze. Gdynia 1959 s. 253. – Sto lat weterynarii w Puławach. Puławy 1962 s. 449, 456. – J. Gaj: Główne nurty ideowe w ZHP w latach 1918-1939. Wwa 1966 s. 61. – A. Jackowski: Bibliografia turystyki polskiej. Biografie (1800-1970). Wr. 1971 s. 51, 53, 96. – J. Bartnicki: Dzieje Bydgoszczy w II Rzeczypospolitej. *Kal. Bydg.* 1982 s. 92. – W. Krygowski: Dzieje Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego. Wwa – Kr. 1988 s. 16, 41, 49, 63.

Panesz* Zbigniew Franciszek (1914-1939) żołnierz Armii Poznań. **Biografie:** K. Kwaśniewski: Jeden z pomnika. *PW* 2006 nr 3 s. 116.

Panewicz* Roman (1874-1939/45) ks. **Słowniki:** PTPN.

Panieńska* Teresa Marta (1869-1957) nauczycielka, działaczka kult.-oświat., poetka. **Słowniki:** Inowr. SB i (i fot.). **Przyczynki:** F. Serafin: Wieś śląska w latach międzywojennych. Katowice 1977 s. 266. – Historia chłopów śląskich. Wwa 1979 s. 333.

Panieński* Jan (1862-1901) neurolog, ginekolog. **AW:** 6029. **Słowniki:** PSB; PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** W. Karolczak: Doktor J. P. pionier nowoczesnego wodolecznictwa w P.

KMP 2001 nr 1 s. 117-23, il. **Przyczynki:** Klanowski. – G. Kusztełek: Polacy na studiach lekarskich w Berlinie (1810-1918). *AHFM* 35: 1972 nr 1/2 s. 102-3. – T. Ostrowska: Polskie czasopiśmiennictwo lekarskie w XIX wieku (1800-1900). Wr. 1973.

Panieński* Jan (1900-1925) malarz, grafik. **Słowniki:** Sł. grafików. **Przyczynki:** T. Dobrowolski: Nowoczesne malarstwo polskie. T. 3. Wr. [i in.] 1964. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski (do 1945 roku). Wr. [i in.] 1971. – J. Pollakówna: Formiści. Wwa [i in.] 1972. – A. Fiedler: Mój ojciec i dęby. Wwa 1973 s. 190, 192. – S. Helsztyński: Przybyszewski. Wwa 1973. – Dz. Wlkp. II s. 589. – J. Malinowski: Tendencje ekspresjonistyczne w grafice polskiej. *Sztuka* 1976 nr 5. – J. Malinowski: Zrzeszenie artystów „Bunt”. [W:] Co robić po kubizmie? Kr. [i in.] 1984. – J. Malinowski: Grupa „Jung Idysz” i żydowskie środowisko „Nowej Sztuki” w Polsce 1918-1923. Wwa 1987. – J. Malinowski: Sztuka i nowa wspólnota. Zrzeszenie artystów „Bunt” 1917-1922. Wr. 1991. – M. Bryl: Grupa artystów plastyków „Świt”. P. 1992.

Panieński* Józef (1855-1907) adwokat. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Panieński* Karol (1877-?) ks. **Słowniki:** PTPN.

Panieński* Maksymilian (1879-?) budowniczy. **Słowniki:** PTPN.

Panieński* Stanisław (1887-?) internista. **Słowniki:** PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Klanowski.

Panieński* Walenty (1858-1921) internista, neurolog. **AW:** 6031. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Pankala* (Pankalla) Jan (1865-1929) mierniczy. **AW:** 6033. **Słowniki:** PTPN.

Pankiewicz* Władysław (1923-2000) mgr inż. mechanik, projektant oraz organizator projektowania lokomotyw i wagonów, główny inżynier Centralnego Biura Konstrucyjnego Przemysłu Taboru Kolejowego w P., działacz społ. **Słowniki:** SBTech. XIV.

Pankowski* Henryk Fabian Wincenty (1897-1975) oficer WP, ks., działacz społ. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** M. Banaszak: Ks. H. P. 19 i 1897 – 5 i 1975. *MK* 1976 nr 2 s. 43-5.

Pankowski* Kazimierz (1879-1939/45) ks. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** A. Markwicz: 100 lat historii organizacji Tow. Tomasza Zana. Londyn 1975 s. 54, 56.

Pankratz* Arthur Bruno (1893-1975) działacz socj., poseł na Sejm RP. **Słowniki:** Balling Mads Ole. Von Reval bis Bukarest. Statistisch-Biographisches Handbuch der Parlamentarier der deutschen Minderheiten in Ostmittel- und Südeuropa 1919-1945. T. 1. Kopenhagen 1991; PSB; Kto był kim; BSB II (i fot.). **Przyczynki:** A. Szefer: Mniejszość niemiecka w Polsce i Czechosłowacji w latach 1933-1938. Kr. 1967. – S. Potocki: Położenie mniejszości niemieckiej w Polsce 1918-1938. Gdańsk 1969. – G. Meinhardt: Die Bromberger Presse von 1920 bis 1939. [W:] Aus Brombergs Vergangenheit. Wilhelmshaven 1973 s. 314-5. – J. Holzer: Mozaika polityczna Drugiej Rzeczypospolitej. Wwa 1974. – P. Hauser: Mniejszość niemiecka w województwie pomorskim w latach 1920-1939. Wr. 1981 s. 58-9, 121, 161.

- Panna* Marcin (1885-1965) dr filozofii, pedagog, dyr. gimn. w Chodzieży i Wrześni, organizator tajnego nauczania 1940-1945. **Słowniki:** Wrzesiński SB. **Biografie:** M. Torzewski: Historia Gimnazjum i Liceum im. H. Sienkiewicza we Wrześni w latach 1919-2004. Września 2004 s. 31 (fot.), 71.
- Pańczyk* Halina (1915-1997) językoznawca, doc. UAM. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1996-1998 s. 23. – B. Walczak: Docent H. P. (19 V 1915 – 6 i 1997). *SO* 55: 1998 s. 200-2.
- Pańkowski* Mieczysław (1865-1940) zootechnik, prof. UP. **AW:** 6034. **Słowniki:** PSB; Österreichisches Biographisches Lexicon. 34. Lieferung. Wien 1977. **Przyczynki:** Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970 s. 330-1. – W. Pruski: Hodowla zwierząt gospodarskich w Galicji w latach 1772-1918. T. 2. Wr. 1975 s. 135, 179, 233.
- Papée* Stefan (1897-19.) historyk liter., krytyk teatr. i liter., edytor. **AW:** 6036. **Słowniki:** SWPP; WSB; Nauczyciele MM. **Artykuły:** *+Kultura i ty* 1967 nr 4.
- Paprocka* Bożena (1933-1974) nauczycielka, reżyser teatrów amatorskich. **Słowniki:** Inowr. SB IV. **Biografie:** Z. Ronge: B. P. (1933-1973). *Ziemia Kujawska* 1981 s. 275-9. – **Przyczynki:** S. Murat: Od recytacji do teatru. *Scena* 1972 nr 7.
- Paprocki* Bartłomiej (1589-1650) ks., jezuita, pedagog, panegirysta. **AW:** 6041. **Słowniki:** PSB; J.B. Nycek: Ludzie i książki. Słownik biograficzny ludzi książki i pióra województwa płockiego. Płock 1983; EWoj.
- Paprocki* Franciszek (1911-1978) historyk, archiwista. **Słowniki:** SHist.; Słownik archiwistów polskich. T. 1. Wwa [i in.] 1988. **Źródła:** Boniecki Fotografie. **Bibliografie:** Bibliografia prac F. P. *Archeion* 70: 1980 s. 369-70 [32 poz.]. **Biografie:** W. Jakóbczyk: F. P. (1911-1978). *RH* 46: 1980 s. 245-6. – I. Radtke: F. P. (22 III 1911 – 25 IX 1978). *Archeion* 70: 1980 s. 365-70 [zawiera też bibliogr. prac F. P. z lat 1938-75]. – D. Matelski: F. P. (1911-1978) – archiwista, historyk i dydaktyk. *PRAH* 2/3: 1994/1995 s. 134-51, bibliogr. – D. Matelski: 85 rocznica urodzin prof. F. P. *Archiwista Polski* 1996 nr 2 s. 60-5. – I. Radtke: F. P. (1911-1978). [W:] Instytut Historii UAM w P. 1956-2006. Red. B. Lapis [i in.]. P. 2006 s. 110-2. – I. Mamczak-Gadkowska: F. P. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 405-16. **Przyczynki:** *Nauka w Wlkp.* s. 97, 153, 282, 286, 357, 867.
- Paprocki* Jan (1738-1784) ks., jezuita, nauczyciel w szkołach KEN w P. **Słowniki:** EWoj. **Przyczynki:** J. Poplatek: Komisja Edukacji Narodowej. Udział byłych jezuitów w pracach KEN. Kr. 1973 s. 202.
- Paprocki* Józef (1784-1952) oficer powstania 1830/31. **AW:** 6044. **Słowniki:** Bielecki Słownik.
- Paprocki* Wacław (zm. 1642) kan. gnieźn., bp sufragana kujawski. **AW:** 6047. **Słowniki:** Biskupi.
- Paprzycki* Oswald (1935-1994) technolog drewna, doc. AR w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1993-1995 s. 19.
- Papusza* – zob. Wajs Bronisława.

Parczewska* Aleksandra z Bajerów (1822-1895) działaczka społeczna, emancypantka, tłumaczka. **Słowniki:** PSB; SBWP-W II. **Przyczynki:** Dz. Kal. – J. Wadowska: Nauczyciele średnich szkół Kalisza w latach 1864-1914. *RKal.* 1973 s. 99. – E. Polanowski: Kaliskie emancypantki. *Południowa Wielkopolska* 1978 nr 3 s. 4, rys.

Parczewska* Melania Józefa, pseud. B. A. Jer. (1850-1920) działaczka oświatowa i narodowa, pisarka, publicystka, żona Alfonsa P. **AW:** 6053. **Słowniki:** PSB; WSB; SBWP-W II; Literatura polska. Przewodnik encyklopedyczny. Red. J. Krzyżanowski, Cz. Hernas. T. 2. Wwa 1985. **Biografie:** (L) [M. Leń]: M.P. *Kalendarz Ziemi Kaliskiej* 1958 s. 96, 98, il. – J. Kajtoch: M.P. *Kalendarz Śląski Towarzystwa Rozwoju Ziem Zachodnich* 1970 s. 170-2. – K. Król: M.P. *Ziemia Kaliska* 1982 nr 26 s. 7. – E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram]. – W. Sobiecki: M.P. (1850-1920). *Zeszyty Łużyckie* Nr 12 (1995) s. 69-71. – K. Walczak: Alfonsa i M. Parczewskich biografie niezwykłe. [W:] *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk*. Z. 6. Kalisz 2000 s. 7-17. **Przyczynki:** W. Kochański: Słowo wstępne [i] Notatka biograficzna. [W:] M. P.: Nad morzem. Wwa 1948. – S. Maksymowicz: Bibliofilstwo Alfonsa i M. Parczewskich. *Spraw. WTN* 12: 1957 s. 41-2. – J. Magnuszewski: Polskie glosy do życia i twórczości Jakuba Barta-Cišińskiego. *Pamiętnik Słowiański* 9: 1959 s. 125, 137. – K. Ślaski: Kaliskie towarzystwa kulturalno-oświatowe w XIX i XX w. [W:] *OWKalisza*. T. 2. Kalisz 1961 s. 327, 331. – W. Kochański: Wstęp. [W:] Bart-Cišiński. Wybór poezji. Wr. 1966 s. IX, XXI, XXXIX, LXXII-LXXIII. – S. Maksymowicz: Problematyka Polski zachodniej i zachodniej Słowiańszczyzny w działalności Alfonsa i M. Parczewskich. *Biuletyn Historyków Literatur Zachodniosłowiańskich* 2: 1969 s. 51. – S. Maksymowicz: Miejsce Alfonsa i M. Parczewskich w stosunkach literackich polsko-łużyckich. [W:] *Polsko-łużyckie stosunki literackie*. Wr. 1970 s. 63-95, bibliogr., rés. – R. Kaleta: Sensacje z dawnych lat. Wr. 1974 s. 483-4. – J. Pośpiech: Tradycje folklorystyczne na Śląsku w XIX i XX w. Wwa 1977. – Dz. Kal. – S. Fibiger: Kaliskie Towarzystwo Muzyczne. Kalisz 1978 s. 12-3. – (jn): Kaliszanie mniej znani. *G. Pozn.* 1984 nr 115 s. 6. – D. Wańka: Czasopisma w księgozbiórce Alfonsa Parczewskiego. Katalog. Kalisz 1985 s. 5-21. – Serbołużycanie. Łużyce. Badania historyczne. Red. nauk. T. Jaworski [i in.]. Zielona Góra 1998 s. 261-78. – A. Zieliński: M.P. publikacje o Śląsku i Ślązakach. *Czasopismo Zakładu Narodowego imienia Ossolińskich* Z. 10 (1999) s. 79-94. – E. Andrysiak: Alfons i M. Parczewscy w świetle zachowanej korespondencji archiwum rodzinnego. [W:] *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk*. Z. 6. Kalisz 2000 s. 19-37. – E. Steczek-Czerniawska: Sylwetka literacka M.P. [W:] *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk*. Z. 6. Kalisz 2000 s. 39-47. – J. Miluśka: Alfons i M. Parczewscy w korespondencji Gillerów. [W:] *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* z. 6. Kalisz 2000 s. 49-53. **Bibliografie:** D. Wańka: Kalisz i ziemia kaliska na łamach „Gazety Kaliskiej” w latach 1893-1914. Bibliografia. Kalisz 1998.

Parczewska* Stanisława (1869-1948) internista, pediatra, ginekolog. **Słowniki:** PTPN. **Biografie:** K. Karwowska: Dr S. P. *Spraw. PTPN* 1962 nr 2 s. 200-2.

Parczewski* Alfons Józef Ignacy, pseud. Niklot (1849-1933) prawnik, historyk, działacz narodowy, prof. Uniw. Warsz. i rektor Uniw. Wileńskiego. **AW:** 6054. **Słowniki:** PSB; SPKP; Or. Słow; WSB; PTPN; SBWP-W I; SHist.; P. A. J.I. [W:] Biogramy uczonych polskich. Materiały o życiu i działalności członków AU w Krakowie, TNW, PAU, PAN. Cz. 1: Nauki społeczne. Z. 3 (P-Z). Oprac. A. Śródka, P. Szczawiński. Wr. 1985 s. 33-6; Śródka; Szkoła Kaliska; Poczet prawników s. 421-39, il.; Cz. Brzoza, K. Stepan: Posłowie polscy w parlamencie rosyjskim 1906-1917. Słownik biograficzny. Wwa 2001 s. 158-63. **Bibliografie:** E. Andrysiak: A. P. Życie i twórczość.

Bibliografia. Kalisz 1992, 104 s. R: M. M. K[oźłowski], *Ziemia Kaliska* 1992 nr 54 s. 8. **Źródła:** List Parczewskoho Kraszewskiemu. *Lětopis Instituta za serbski ludospyt.* Rjad a Č. 6: 1959. – Listy A. P. Arnoštej Muce z l. 1881-1914. Tamże. – Listy A. P. pisane Edwardej Jelinkej. Tamże 13: 1966. – E. Andrysiak: Materiały dotyczące A. P. w zasobie Litewskiego Państwowego Archiwum w Wilnie. [W:] *Zeszyty Kaliskiego Tow. Przyjaciół Nauk.* Z. 8. Kalisz 2004 s. 275-8. **Biografie:** W. Kochański: Wspomnienie o A. P. *SZ* 16: 1947 nr 1/3 s. 44-53. – (L) [M. Leń]: A. P. *Kalendarz Ziemi Kaliskiej* 1958 s. 50, il. – W. Chojnacki: P. A. (1849-1933), prawnik, etnograf i lingwista. [W:] *O. Kolberg: Dzieła wszystkie.* T. 39: Pomorze. Kr. 1965 s. 544-5. – W. Korcz: A. P. (1849-1933). *Nadodrze* 1976 nr 4 s. 4, il. – 20 W. Korcz: Zapomniany historyk Ziem Zachodnich A. P. (1849-1933). *PLub.* 6: 1976 nr 1 s. 3-19. – Z. Wadecki: o A. P. *Poglądy* 1977 nr 12 s. 6-7, il. – R. Jankowski: A. P. *Ziemia Kaliska* 1981 nr 13 s. 7, il. – M. Leśniczak: A. P. (15.11.1849-21.04.1933). [W:] 75-lecie działalności Zrzeszeń Prawników w Kaliszu. Kalisz 1982. – W. Parczewski: Wspomnienia o A. P., adwokacie, profesorsze i rektorze Uniwersytetu [Wileńskiego]. [W:] *Szkice z dziejów adwokatury.* Seria trzecia. Pod red. R. Łuczywka. Wwa 1983 s. 108-21. – Z. Wadecki: A. P. – wulki přećel Serbow. *Rozhlad* 1983 č. 12 s. 467-70. – A.J. P. [W:] *Od Długosza do Parczewskiego. z dziejów myśli o polskich ziemiach zachodnich.* Wybór tekstów i oprac. K. Bartkiewicz, J. Benyskiewicz. Zielona Góra 1985 s. 190-3. – A. P. *PZach.* 1985 nr 1 s. 34-9. – E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram]. – A. Ruszkowski: A. P. (1849-1933). [W:] *Biografie sieradzkie.* [Cz. 1]. Sieradz 1988. – K. Walczak: A. P. – historyk i kaliszanie. *RKal.* 22: 1990 s. 21-31, il. – J. Szturc: A. P. (1849-1933). Zapomniany sojusznik polskich ewangelików. *Słowo i Myśl* 1991 nr 7-8 s. 13. – E. Andrysiak: A. P. Życie i twórczość. Bibliografia. Kalisz 1992, 104 s. R: M. M. K[oźłowski], *Ziemia Kaliska* 1992 nr 54 s. 8. – K. Fedyk: A. P. i jego łużycki księgozbiór. [W:] *Łużyce – w nowożytnych i najnowszych dziejach Europy Środkowej.* Pod red. T. Jaworskiego i M. Ostrowskiego. Zielona Góra 1985 s. 111-3. – K. Walczak: A. P. – historyk i kaliszanie. *RKal.* 22: 1990 s. 21-31. – W. S[obecki]: A. P. (1849-1933). *Zeszyty Łużyckie* 12: 1995 s. 66-9. – A. Ruszkowski: A. P. *Krajoznawstwo i Turystyka* 1998 nr 29 s. 28-30. – K. Pol: A. P. *Rzeczpospolita* 1999 nr 36 s. 15. – K. Pol: A. P. (1849-1933), adwokat, polityk, historyk prawa polskiego i kościelnego, cywilista i proceduralista, kodyfikator, organizator nauki, pisarz i publicysta prawniczy, etnograf, działacz społeczny i kulturalny. [W:] *K. Pol: Poczet prawników polskich.* Wwa 2000 s. 421-39, il. – K. Walczak: A. i Melanii Parczewskich biografie niezwykłe. [W:] *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk.* Z. 6. Kalisz 2000 s. 7-17. – E. Andrysiak: A. J.I. P. (1849-1933) prawnik, działacz społeczny i polityczny, profesor Uniwersytetu Warszawskiego oraz Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie. *Biuletyn Szadkowski* 6: 2006 s. 7-42, il. – E. Andrysiak: A. P. (1849-1933). Kaliszanie – rektor Wszechnicy Wileńskiej. Kalisz 2010, 67 s., il. bibliogr. **Przyczynki:** Półski přećel serbskeho luda. K 100. narodninam A. P. *Nowa Doba* 1949 s. 132, il. – S. Maksymowicz: Bibliofilstwo A. i Melanii Parczewskich. *Spraw. WTN* 12: 1957 s. 41-2. – R. Jenč: Stawizny serbskeho pismostwa. Budyšin 1960. – T. Oracki: Ludzie na szańcu: A. P. *Słowo na Warmii i Mazurach* 1962 nr 26 s. 2. – S. Kieniewicz: Na stulecie Szkoły Głównej. *Roczn. Uniwersytetu Warszawskiego* 1963 t. 4 s. 5-13. – T. Bolduan: o Pomorzu i Pomorzanach. Bard Walii i przyjaciel Kaszubów. *Litery* 1964 nr 3 s. 9, il. – W. Sobociński: Wydział Prawa i Administracji Szkoły Głównej Warszawskiej, jego znaczenie i dorobek. *Roczniki Uniwersytetu Warszawskiego* 1964. – W. Ogrodziński: Dzieje piśmiennictwa śląskiego. Katowice 1965 s. 165, 214, 285, 374-5. – M. Wierzchowski: Sprawy polskie w III i IV Dumie Państwowej. Wwa 1966 s. 66, 97, 118, 122, 150, 186, 192, 258-9. – Z. Łukawski: Koło Polskie w rosyjskiej Dumie

Państwowej w latach 1906-1909. Wr. 1967 s. 26, 39, 47, 56, 63, 78-9, 129, 169-70, 176. – S. Maksymowicz: Problematyka zachodniopolska i zachodniostowiańska w działalności wydawniczej A. P. *Spraw. WTN* S. a 23: 1968 s. 29-31. – Z. Czaykowska: Bibliografia historii adwokatury polskiej 1901-1918. Wwa 1968. – Historia państwa i prawa Polski 1918-1939. Wwa 1968 II, s. 168. – Polsko-łużyckie stosunki literackie. Wr. 1970. – G. Stone: A. P und die Kelten. *Letopis Instituta za Serbski Ludospyt* Rjad a 1970 č 17/1 s. 51-61, il. – S. Maksymowicz: Miejsce Alfonsa i Melanii Parczewskich w stosunkach literackich polsko-łużyckich. [W:] *Polsko-łużyckie stosunki literackie*. Wr. 1970 s. 63-95, bibliogr., rés. – S. Maksymowicz: Zagadnienia wydawnicze w działalności A. P. *Roczniki Biblioteczne* 1970 s. 305-27, il. – G. Stone: A. P. und die Kelten. *Letopis Instituta za Serbski Ludospyt* Rjad A. 1970 č. 17/1 s. 51-61, il. – S. Kieniewicz: Sprawność nauczania na Wydziale Prawa i Administracji Szkoły Głównej (1862-1869). *CzPH* 27: 1975. – F. Měťšk: Bestandverzeichnis des Serbischen Kulturarchivs in Bautzen. T. 1-2. Bautzen 1976. – Sz. Molenda: Mit i zapomnienie. *Ziemia Kaliska* 1980 nr 18 s. 5. – Sz. Molenda: Znowu P. *Ziemia Kaliska* 1980 nr 9 s. 8. – (jn): Kaliszanie mniej znani. *G. Pozn.* 1984 nr 115 s. 6. – K. Walczak: Druki łużyckie w księgozbiorze A. P. Kalisz 1985, 65 s. – D. Wańka: Czasopisma w księgozbiorze A. P. Katalog. Kalisz 1985, 147 s. [366 poz.]. – A. Wolff-Powęska: A. P. (1849-1933) – w obronie polskości ziem zachodnich i północnych. *PZach.* 1985 nr 1 s. 24-39. – „Rodło” dla A. P. *Południowa Wielkopolska* 1987 nr 11 s. 6, il. – [B. Szal] (bs): Galeria portretów z różnych epok: historycy Kalisza. *Ziemia Kaliska* 1988 nr 27 s. 3. – K. Walczak: Prace autorskie i wydawnicze A. P. na rzecz Łużyc i Łużyczan. [W:] *Zeszyty kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk*. Z. 5. Kalisz 1998 s. 103-8. – E. Andrysiak: Bierko A. P. *Kalisia Nowa* 1999 nr 1 s. 19. – R. Leszczyński: A. P a Serbja. *Rozhled* 49: 1999 čo 7/8 s. 291-6. – (mak): Przypomnieć P. *Ziemia Kaliska* 1999 nr 8 s. 10. – A. Tabaka: P. lubił aktorki. *Kalisia Nowa* 1999 nr 11 s. 12. – E. Andrysiak: A. i Melania Parczewscy w świetle zachowanej korespondencji archiwum rodzinnego. [W:] *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk*. Z. 6. Kalisz 2000 s. 19-37. – J. Miłuśka: A. i Melania Parczewscy w korespondencji Gillerów. [W:] *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk*. Z. 6. Kalisz 2000 s. 49-53. – E. Andrysiak: Księgozbiór A. P. [W:] *Acta Universitatis Lodziensis. Folia Librorum*. Nr 10. Łódź 2001 s. 57-75, sum. – E. Andrysiak: Dwa pogrzeby. w siedemdziesiątą rocznicę śmierci A. P. *RKal.* 2002 s. 234-40, il. – E. Andrysiak: Głos A. P. w sprawie utworzenia województwa kaliskiego w 1928 r. *RKal.* 30: 2004/05 s. 191-8. – E. Andrysiak: materiały dotyczące A. P. w zasobie Litewskiego Państwowego Archiwum Historycznego w Wilnie. *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* 2004 nr 8 s. 106-23. – E. Andrysiak: Książka i ludzie książki w życiu i pracy A. P. Kalisz 2005, 290 s. – P. zkutnik: Rodzina i związki genealogiczne A. P. *Biuletyn Szadkowski* 2006 T. 6 s. 43-68. – E. Andrysiak: w hołdzie wielkiemu Polakowi. Dedykacje i wpisy w egzemplarzach z księgozbioru A. P. Kalisz 2009, 115 s., il. – K. Gmerek: Polacy i materia celtycka w XIX wieku. P. 2010, s. 252-70.

Parczewski* Eugeniusz (1872-1943) chirurg, powstaniec wlkp. i śląski. **Słowniki:** PTPN; SLeK. IV; SBWP-W I; Członkowie tajnych tow.; AMOstr. z. 4. **Biografie:** K. Karwowska: E. P. *Spraw. PTPN* 1962 nr 2 s. 196-200. – M. Przychodzki: Płk dr E. P. *Przegląd Lekarski* 1981 nr 1 s. 177-9. **Przyczynki:** J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 9, 111, 129, aneks s. 134. – Zarys dziejów chirurgii polskiej. Pod red. W. Noszczyka. Wwa 1989.

Parczewski* Franciszek (zm. 1886) powstaniec 1848 i 1863. **AW:** 6058. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Oksiński: Wspomnienia z powstania polskiego 1863-64. Wwa 1965. – Spiskowcy i partyzanci 1863 r. Wwa 1966. – A. Barszczewska: Nurty walki. Łódź 1971.

Parczewski* Józef (zm. po 1906) ziemianin. **AW:** 6061. **Słowniki:** PTPN.

Parczewski* Walenty (zm. 1869) powstaniec 1863. **AW:** 6062. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** Dokumenty Wydziału Wojny RN 1863-1864. Wr. 1973. – Dokumenty terenowych władz wojskowych 1863-1864. Wr. 1976. **Przyczynki:** H. Manikowski: Powstanie styczniowe w pow. łęczyckim. *Studia i Materiały do Historii Wojskowości* 8: 1962 cz. 2 s. 188-9, 192-3. – J. Oksiński: Wspomnienia z powstania polskiego 1863-64. Wwa 1965. – Spiskowcy i partyzanci 1863 r. Wwa 1966. – A. Barszczewska: Nurty walki. Łódź 1971.

Parczewski* Wojciech (XVII/XVIII w.) poseł na walną radę warsz. 1710. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 375.

Pardecki* Józef (zm. 1809) organista i dyrygent klasztoru cystersów w Łądzie. **Słowniki:** Chybiński.

Parnicki*-Pudełko Stefan (1914-1994) archeolog, prof. UAM. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1993-1995 s. 19. – M. Biernacka-Lubańska: S. P.-P. [W:] Novensia. T. 9. Wwa 1997 s. 97-101. – L. Mrozewicz: S. P.-P. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 587-94.

Paruszevska* Maria (1864-1937) poetka, działaczka kult. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** J. Maciejewski: Poznańskie realia Mickiewiczowskie. *PZach.* 12: 1956 z. 1/2 s. 58-70. M. Szymańska: Bibliografia historii Poznania. P. 1960 – J. Maciejewski: Mickiewicza wielkopolskie drogi. P. 1972. – Zakrzewski s. 82.

Parys* Tadeusz (1887-1940) farmaceuta, burmistrz Słupcy, działacz społ. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Biografie:** M. Jarecki: T. P. burmistrz miasta Słupcy w latach 1924-1927. Słupca [2000], 79 s., il. **Przyczynki:** T. Kryśka-Karski: Materiały do historii Wojska Polskiego. Londyn 1982-1985 poz. 8115. – A. Moszyński: Lista Katyńska. Wwa 1989 s. 309. – J. Tucholski: Mord w Katyniu. Wyd. 1. Wwa 1991 s. 467, 610.

Paseniewicz* Kazimierz (1897-1995) logik, filozof, prof. UJ, wojewoda pomorski i krakowski. **Słowniki:** BSB IV (i fot.). **Źródła:** K. P.: Jak zostałem socjalistą. *Zdanie* 1996 [nr] 4/5 s. 76-9 [wspomnienie]. **Nekrologi:** J. Perzanowski: K. P. (1897-1995). *Rep. Math. Log.* Nr 32 (1998) s. 113-9, bibliogr. **Biografie:** J.K. Kabziński: K. P. Życie i twórczość. *Ruch Filozoficzny* 45: 1988 nr 4 s. 398-403. **Przyczynki:** PPR, PPS, PZPR. Wwa 1977 s. 23, 27, 32, 38, 41, 46, 54. – PPPR – PPS. Opr. J. Jakubowski, J. Szczeblewski. Wwa 1985 s. 80, 91, 110, 126-7. – R. Kozłowski: Partie polityczne w województwie pomorskim (1945-1950). Toruń 1991 s. 76-7, 80-1, 99, 105, 146, 257.

Pasikowski* Roman (1898-1944) działacz komunist. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** A. Przygoński: Prasa konspiracyjna PPR. Wwa 1966 s. 265-6. – M. Olszewski: Losy i ludzie podziemnej poznańskiej Polskiej Partii Robotniczej. *KMP* 1969 nr 4 s. 65-6. – M. Malinowski: Geneza PPR. Wwa 1975.

- Pasikowski* Tadeusz (1909-1992) działacz ruchu turystycznego. **Biografie:** M. Chudy: T. P. (1909-1992). [W:] Działacze Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK. Red. M. Chudy. Wwa [i in.] 2001 s. 190-1.
- Pasławski* Zbigniew (1926-1997) geofizyk, prof. Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1996-1998 s. 25.
- Passendorfer* Edward Władysław (+) geolog, paleontolog, prof. UP, UMK i UW. **Słowniki:** PSB; PTPN.
- Pastuszevska* Beata (1906-1996) nauczycielka w B. **Nekrologi:** K. Pastuszevski: Wspomnienie o B. P. (1906-1996), nauczycielce Liceum Ogólnokształcącego im. M. Kopernika w Bydgoszczy. *Kronika Bydgoska* 17: 1995 s. 285-90.
- Paszek* z Benic i Wolicy (XIV w.) kaszt. gnieźn., woj. poz. **Słowniki:** PSB; WSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy
- Paszek* Zygmunt (1924-1989) architekt, urbanista, regionalista. **Słowniki:** Słow. region. kościoła.
- Paszke* Stanisław Leon (1894-1974) dyrygent, kompozytor, nauczyciel muz. **Słowniki:** WSB; Dyrygenci. **Artykuły:** +*Poradnik Muzyczny* 1973 nr 12.
- =Paszkie* Jerzy (+) artysta plastyk. **Biografie:** H. Naglak: Nasza galeria. J. P. *Gaz. Gost.* 1991 nr 9 s. 18, il. – Sztuka i Natura. Artystyczny ruch plastyczny rejonu gostyńskiego. Red. A. Czabajski [i in.]. Gostyń [1996].
- Paszkietowie* – rodzina z Szaradowa (Szubin). **Przyczynki:** M. Górny: Paszkietowie z Szaradowa w XVIII wieku. *Genealogia* T. 4 (1994) s. 119-25.
- Paszkiwicz* Gustaw (1893-1955) powstaniec wlkp., gen. dyw. WP, dowódca 55 Poznańskiego Pułku Piechoty, poseł na Sejm PRL. **Słowniki:** SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1. **Biografie:** B. Polak: Jeszcze o gen. P. *Mars* 1997 s. 161-72.
- Paszko* Ryszard (1878-1940) senior ewangelicko-augsburski. **Słowniki:** Kto był kim.
- Paszkiwiak* Antoni (1893-1973) działacz komunist. **Słowniki:** WSB. **Biografie:** P. Majchrzak: A. P. – ślusarz, działacz ruchu robotniczego. [W:] *Sławni Gostynianie*. Kalendarz 1988. Gostyń 1987 s. 2-3, il.
- Paszkiwiak* Stanisław (1878-1954) górnik, działacz polon. w Niemczech. **Słowniki:** WSB.
- Paszkiwski* Józef (1787-1858) oficer powstania 1830/31. **Słowniki:** Bielecki Słownik; Nowy Korbut. **Biografie:** J. W. Gomulicki: J. P. [W:] *Iskry z popiołów*. Zapomniane opowiadania polskie XIX wieku. Seria II. Wwa 1960.
- Pasztalski* Kasper (1841-1911) ks. **Słowniki:** PTPN; AMM.
- Paszyn* Kazimierz (1925-1979) trener i pedagog. **Słowniki:** SBWP-W II. **Biografie:** **Przyczynki:** Z. Kościelak: Ta fundacja nie tylko swego patrona rozstawi. *Asnykowiec* 5: 1995 s. 14, il. [Fundacja im. K. P.]. – 90 lat Gimnazjum i Liceum im. Tadeusza Kościuszki w Kaliszu. Kalisz

1995. – L. Paszyn: Stowarzyszenie Wychowanków Gimnazjum i Liceum im. A. Asnyka w Kaliszu: w imieniu własnym... *Asnykowiec* 6: 1996 s. 21.
- Patalas* Ludwik (1897-1923) por. WP, pilot II Wlkp. Eskadry Lotniczej. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 1.
- Paten* Konstanty (1835-1903) nauczyciel gimn., publicysta, działacz społ. **Słowniki:** PTPN; AMM; Nauczyciele MM; AMOstr. z. 10.
- Paterek* Walenty (1881-1942) powstaniec wlkp., komendant policji w Jarocinie. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.
- Patruus* Jan z Koła (zm. 1538) księgarz i nakładca. **Słowniki:** PSB; EWoK; SPKP. **Przyczynki:** Cz. Pilichowski: z dziejów produkcji, handlu i kultury książki w Poznaniu u schyłku XVI w. (1570-1595). *PZach.* 11: 1953 nr 11/12 s. 659-63. – Nowacki. – M. Burbianka: Produkcja typograficzna Scharffenbergów we Wrocławiu. Wr. 1968 s. 32, 144/5.
- Patruus* Jan (ok. 1500-1583) introligator, księgarz, wydawca. **AW:** 6088. **Słowniki:** PSB; EWoK; WSB; SPKP. **Przyczynki:** Cz. Pilichowski: z dziejów produkcji, handlu i kultury książki w Poznaniu u schyłku XVI w. (1570-1595). *PZach.* 11: 1953 nr 11/12 s. 659-63. – Nowacki – M. Burbianka: Produkcja typograficzna Scharffenbergów we Wrocławiu. Wr. 1968 s. 32, 144/5.
- Patruus* Krzysztof (zm. 1586) introligator, księgarz pozn. **AW:** 6089. **Słowniki:** PSB; EWoK; SPKP. **Przyczynki:** Cz. Pilichowski: z dziejów produkcji, handlu i kultury książki w Poznaniu u schyłku XVI w. (1570-1595). *PZach.* 11: 1953 nr 11/12 s. 659-63. – Nowacki. – M. Burbianka: Produkcja typograficzna Scharffenbergów we Wrocławiu. Wr. 1968 s. 32, 144/5.
- Patrzykont* Janusz (1912-1982) koszykarz, olimpijczyk z 1936 r. **Słowniki:** Wryk Sport. **Przyczynki:** 40 lat sportu kolejarskiego w P. Jednodniówka. P. 1962 s. 115-8, 121-8, 131, 134, 136, 140, 151-6, 161, 266. – Zmarł J. P. *Gaz. Pozn.* 1982 nr 245.
- Patzer* Mieczysław (1917-1945) oficer WP i AK, uczestnik szturm na Cytadelę w 1945 r. **Słowniki:** Enc. konsp. wlkp.
- Paukszta* Eugeniusz (1916-1979) pisarz, publicysta, działacz kult. **Słowniki:** WSB; Polscy pisarze. **Bibliografie:** J. Mańkowski: Bibliografia ważniejszych utworów E. P. ogłoszonych drukiem. *KMP* 1979 nr 4 s. 117-8 [36 poz]. – B. Jancz-Kostuch, R. Schröder, U. Bzdawka: E. P. Poradnik bibliopgraficzny. P. 1985, 41 s. **Źródła:** Boniecki Fotografie. **Biografie:** W. Nawrocki: Paukszta. Szkic. Wwa 1976, 93 s. – F. F[ornalczyk]: E. P. [W:] Poznań literacki. Praca zbior. pod red. J. Mańkowskiego. P. 1964 s. 106-14, il. – J. Mańkowski: E. P. (1916-1979). z żałobnej karty. Aneksy: Bibliografia ważniejszych utworów E. P. ogłoszonych drukiem; Przekłady na języki obce. *KMP* 47: 1979 nr 4 s. 113-8, il. – F. Fornalczyk: Przerwany, nie dokończony życiorys. o E. P. *KW* 1988 nr 1 s. 151-62, il. – P. Kraszewski: Wilnianin z Sołacza, kronikarz Ziem Odzyskanych. *KW* 67: 1999 nr 3 s. 290-301. – A. Sikorski: E. P. *Iks* 2004 maj s. 15, il. **Przyczynki:** Cz. Piskorski: Pierwsza powieść o ziemiach odzyskanych. *Szczecin* 1948 nr 6 s. 5 [o powieści: Trud ziemi nowej]. – T. Janowicz, T.H. Nowak, T. Orlik: Laureaci nagród wojewódzkich za rok 1960. *KMP* 1961 nr 4 s. 136-7. – M. Błoch, A. Laboga, J. Mańkowski, T. Orlik: Nagrody Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1974. Część trzecia.

Nagrody Kulturalne. *KMP* 1976 nr 1 s. 93-5. – G. Strauchold: Kresowy komentator spraw zachodnich. Rzecz o publicystyce E. P. w latach 1946-1948. *Borussia* 14: 1997 s. 276-9. – D. Pauksta: Mój Ojciec wybrał Sołacz. *KMP* 67: 1999 nr 3 s. 302-15.

Pauli* Adolf (+) wykładowca w Szkole Agronomicznej w Żabikowie. **Słowniki:** PTPN.

Pauli* Edward (1803-1869) drukarz, nakładca. **Słowniki:** SPKP; J.B. Nycek: Ludzie i książki. Słownik biograficzny ludzi książki i pióra województwa płockiego. Płock 1983.

Paulin* (XI/XII w.) bp kruszwicki. **Słowniki:** P.B. Gams: Series episcoporum Ecclesiae Catholicae. Gratz 1957 s. 345; Szostkiewicz; Biskupi.

Paulin* (X/XI w.) bp poz. **AW:** 6091. **Słowniki:** P.B. Gams: Series episcoporum Ecclesiae Catholicae. Gratz 1957 s. 354; Biskupi. **Źródła:** Kat. biskupów s. 7-8, 97. **Biografie:** Nowacki II s. 43-4.

Paulini* Adam (ok. 1530-1591) lekarz, burmistrz i wójt poz. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** M. Mika: Burmistrzowie poznańscy wieku XVI. *KMP* 20: 1947 s. 41, 50. – M. Sus: Studia uniwersyteckie poznańczyków w XV i XVI w. *KMP* 23: 1950 s. 133. – Cz. Pilichowski: z dziejów produkcji, handlu i kultury książki w Poznaniu u schyłku XVI w. (1570-1595). *PZach.* 9: 1953 nr 11/12 s. 636, 651-2, 655, 671. – M. Mika: Udział Poznania w sejmach Rzplitej od końca XV w. do 1791. *SIMDW* 6: 1960 s. 275.

Pauliński* Jan (zm. po 1786) komendariusz w Skórzewie, Stobnicy i Kiszewie. **Przyczynki:** P.M. Dziembowski: Proboszczowie parafii świętego Marcina i świętego Wincentego w Skórzewie. Skórzewo 2010, s. 72.

Paulus* Witold Klemens Ignacy (1892-1973) ks., powstaniec wlkp., uczestnik bitwy pod Monte Cassino, duszpasterz polonijny. **Słowniki:** PSB; Teolodzy; AMM; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** F. Kącki: Ks. Infulat dr W. P. *Za i Przeciw* 1973 nr 50 s. 11 – M. Banaszak: Ks. W. P. 1892-1973. *MK* 25: 1974 nr 7 s. 165-6. **Przyczynki:** A. Klawek: Zarys dziejów teologii katolickiej w Polsce. Kr. 1948 s. 50. – L. Gomolec: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1957 s. 51. – Klanowski. – Udział duch.

Pause* Kazimierz (1881-1942) ks., społecznik. **Słowniki:** PTPN; Wrzesiński SB.

Pautsch* Fryderyk (1877-1950) malarz. **Słowniki:** PSB; WSB; SGraf. **Przyczynki:** J. Witz, J. Zaruba: 50 lat karykatury polskiej. Wwa 1961. – Katalog galerii malarstwa i rzeźby polskiej wieku XX. Muzeum Narodowe w Krakowie. Kr. 1963. – T. Dobrowolski: Nowoczesne malarstwo polskie. T. 3. Wr. [i in.] 1964. – T. Dobrowolski: Sztuka Młodej Polski. Wwa 1965. – M. Wallis: Autoportrety artystów polskich. Wwa 1966. – 1919-1969 Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Praca zbiorowa pod red. S. Teisseyre. P. 1971. – Poznańskie wspominki 1918-1939. Pod red. T. Kraszewskiego. P. 1973 s. 14, 16. – T. Dobrowolski: Sztuka polska od czasów najdawniejszych do ostatnich. Kr. 1974. – W. Juszcak, M. Liczbińska: Malarstwo polskie. Modernizm. Wwa 1977. – H. Górka [i in.]: z dziejów karykatury polskiej. Wwa 1977. – F. P. 1877-1950. Katalog wystawy monograficznej. Opr. P. Łukaszewicz. Muzeum Narodowe we Wrocławiu. Wr. 1978. – A. Gradowska: Sztuka Młodej Polski. Wwa 1984. – T. Gryglewicz: Groteska w sztuce polskiej XX wieku. Kr. 1984. – M. Bryl: Grupa artystów plastyków „Świt” jako wielofunkcyjna instytucja życia artystycznego Poznania

w latach 1921-1927. *Artium Quaestiones* nr III P. 1986. – W. Jordan: Jubileusz siedemdziesięciolecia Szkoły Sztuk Zdobniczych w Poznaniu. *PWlkp.* 1989 nr 3 s. 25-30. – I. Remblewski: Poznańscy artyści w Paryżu 1900-1940. *Artelier* 1993 nr 3-4 s. 54-5. – Z. Dworecki: Poznań i poznaniacy w latach II Rzeczypospolitej 1918-1939. P. 1994. – J. A. Markiewicz: Plastyka w okresie XX-lecia międzywojennego. Zarys monograficzny. [W:] Wielka księga miasta Poznania. P. 1994. – J. Mulczyński: Pracownie artystów poznańskich XX wieku. *KMP* 1994 nr 1-22.

Pawelczyk* Leon (XX w.) farmaceuta. **Biografie:** B. Glinka: Wspomnienie pośmiertne o L. P. z żałobnej karty. *KMP* 1974 nr 4 s. 112-4, il.

Pawella* Franciszek (1900-1942) oficer WP i ZWZ. **Słowniki:** PSB; WSB; SBWP-W I; Enc. konsp. wlkp.; SBPW; J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005. **Przyczynki:** E. Kumor: Wycinek z historii jednego życia. *Wwa* 1967. – Serwański s. 319, 337. – M. Woźniak: Polskie organizacje wojskowe w Wielkopolsce w latach okupacji hitlerowskiej (1939-1945). *SiMDW* 10: 1971 z. 2 s. 182. – M. Woźniak: Poznański Okręg Armii Krajowej. *Więź* 1971 nr 2 s. 108. – A. Męclewski: Neugarten 27. *Wwa* 1974 s. 371. – M. Woźniak: Wielkopolska konspiracja wojskowa w latach 1939-1945. *Życie i Myśl* 1986 nr 9/10. – B. Polak: Powstańczy rodowód polskiej konspiracji wojskowej w Wielkopolsce. 1939-1942 r. [W:] z dziejów polskiej konspiracji wojskowej na tzw. ziemiach wcielonych do Rzeszy 1939-1945. Koszalin 1988 s. 101-2.

Paweł* (XI/XII w.) bp pozn. **Słowniki:** SSS (A. Gąsiorowski); Kat. biskupów s. 17, 101. **Przyczynki:** J. Umiński: w sprawie zatargu św. Stanisława z Bolesławem Szczodrym. *PH* 37: 1948 s. 140 i następane. – Nowacki II s. 45-6. – G. Labuda: Początki diecezjalnej organizacji kościelnej na Pomorzu i na Kujawach w XI i XII wieku. *Zap. TNT* 33: 1968 z. 3 s. 34-41.

Paweł* (zm. 1242) kan. wrocław. i pozn., bp pozn. **AW:** 6096. **Słowniki:** PSB; Biskupi; Maciejewski Episkopat s. 255-6. **Źródła:** Księga henrykowska. Wyd. i tłum. R. Grodecki. P. [i in.] 1949 s. 249 i 304. **Biografie:** Nowacki II s. 55-6. **Przyczynki:** J. Nowacki: Nieznane dokumenty z XIII wieku. *NP* 4: 1948 s. 282 i n. – H. Dąbrowski: Uformowanie się wielkiej własności feudalnej klasztoru cystersów w Henrykowie. *RH* 21: 1956 s. 125 i n. – M. Bielińska: Kancelarie i dokumenty wielkopolskie XIII wieku. *Wr.* 1967. – F. Sikora: Krytyka autentyczności dokumentów Przemysła I. *SŻ* 11: 1968 s. 144-5. – B. Zientara: Henryk Brodaty i jego czasy. *Wwa* 1975. – M. Cetwiński: Rycerstwo śląskie do końca XIII w. Cz. 1. [W:] *Prace Wrocławskiego Tow. Naukowego. Ser. A. Nr 210. Wr.* 1980 s. 55. – P. Stróżyk: Interpelacje w dokumencie biskupa poznańskiego P. dla joannitów z 1218 roku. *Poznański Rocznik Archiwalno-Historyczny* 2/3: 1994/1995 s. 19-25. – Bogacka *Pastorały* s. 109-16.

Paweł* (XIII w.) kaszt. santocki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko *Spisy*.

Paweł* (XIII/XIV w.) bp sufragan gnieźn., wrocław. **AW:** 6097. **Słowniki:** Biskupi.

Paweł* (zm. 1334/5) opat benedyktynów w Lubiniu. **Słowniki:** PSB.

Paweł* (zm. 1465) opat benedyktynów w Mogilnie. **Słowniki:** PSB.

- Paweł* z Czechowa (zm. 1429) kan. gnieźn., archidiakon śremski. **Przyczynki:** Czyżak Kapituła s. 378-9.
- Paweł* z Grabowa (zm. 1479) kan. pozn., bp chełmski. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Przyczynki:** P. Pałka: Powstanie katedralnej kapituły obrządku łacińskiego w Chełmie i przeniesienie jej do Krasnegostawu. *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 17: 1970 z. 5 s. 19-23. – P. Hemperek: Oficjalat okręgowy w Lublinie w XV-XVII w. Lublin 1974 s. 215-6.
- Paweł* z Kruszyna (zm. 1330) sędzia inowr. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 s. 15, 18, 79, 239-42.
- Paweł* z Łobzenicy (XV/XVI w.) pleban w Wągrowcu, Kościelcu, kan. łęczycki i kruszwicki. **Słowniki:** Gąsiorowski Notariusze. **Przyczynki:** A. Tomczak: Kancelaria biskupów wrocławskich w okresie księgi wpisów (XV-XVIII w.). Toruń 1964 s. 57, 69, 197.
- Paweł* z Zalesia (zm. 1511) kan. gnieźn., profesor Akademii Krak. **AW:** 6108. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** W. Szelińska: Biblioteki profesorów Uniwersytetu Krakowskiego w XV i początkach XVI wieku. Wr. 1966.
- Pawełczyk* Ewaryst (+) prof. dr. **Przyczynki:** A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1969. (Część druga). Nagrody naukowe. *KMP* 1970 nr 4.
- =Pawęski* Franciszek (1920-1994) muzealnik ze Szreniawy? **Nekrologi:** M. Sierszeńska: F. P. (1920-1994). *Rocz. Muzeum Narodowego Rolnictwa* 21: 1997 s. 9-12.
- Pawicki* Sylwester (1810?-1866) drukarz i wydawca pozn. **AW:** 6110. **Słowniki:** PSB; SPKP. **Źródła:** J. Lelewel: Listy emigracyjne. Wyd. H. Więckowska. T. 4. Wr. 1954. **Przyczynki:** M. Walentynowicz: Wypożyczalnie książek w W. Księstwie Poznańskim. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 1960 s. 53. – Prasa polska w latach 1661-1864. Wwa 1976.
- Pawiński* Leon (1872-1967) urzędnik gospodarczy, dyr. szkoły rolniczej w Chodzieży. **Słowniki:** Zasłużeni dla ziemi chodzieskiej III (il.).
- Pawlaczyk* Antoni (1902-1989) powstaniec wlkp., nauczyciel w Topoli Małej. **Słowniki:** Anders.
- Pawlaczyk* Czesław (1910-1999) ks. kan. w P. **Biografie:** J. Paetz: Słowo Księdza Arcybiskupa Metropolity [...] z okazji Mszy świętej pogrzebowej za śp. Księdza Infulata Cz. P. w Katedrze Poznańskiej dnia 4 marca 1999 roku. *Ann. Missiol. Posn.* T. 11 (2000) s. 358-9. – J. Stanisławski: Ksiądz Cz. P. (1910-1999). *Ann. Missiol. Posn.* T. 11 (2000) s. 356-8.
- Pawlak* Alfred (1934-1972) ks. **Biografie:** M. Smorawiński: Śp. ks. A. P. (1934-1972). *MK* 24: 1973 nr 7 s. 163-4.
- Pawlak* Felicjan (1914-2000) żołnierz WP. **Biografie:** F. Glura: Dwaj spod Monte Cassino. *PLudu* 1992 z. 3-4 s. 30-2.
- =Pawlak* Jan (1911-?) prawnik, działacz ruchu ludowego. **Słowniki:** Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989.

Pawlak* Józef (1885-1937) lekarz, działacz niepodl., powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

Pawlak* Józef (1894-?) organista, prof. PWSM w P. **Słowniki:** SMP; WSB.

Pawlak* Leon (1905-1972) nauczyciel, bibliotekarz, instr. harcerski. **Słowniki:** PSB; SBW. **Biografie:** S. Drozdowski: L. P. (1905-1972). *Informator Bibliotekarza Wielkopolskiego* 1972 nr 2 s. 74-5. **Przyczynki:** Serwański s. 369, 372, 374, 492. – Miejska Biblioteka Publiczna im. E. Raczyńskiego w Poznaniu. Wwa 1979 s. 112.

Pawlak* Stanisław (1885-1955) skrzypek, nauczyciel muz. **Słowniki:** WSB.

Pawlak* Władysław (1901-1993) nauczyciel, oficer WP i AK. **Słowniki:** Enc. konsp. wlkp.

Pawlak* Wojciech (1881-1972) działacz polit., poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Pawlicki* Franciszek (1878-1920) lekarz. **AW:** 6111. **Słowniki:** PTPN.

Pawlicki* Leon (1858-1917) budowniczy. **Słowniki:** PTPN.

Pawlicki* Stefan Zachariasz (1839-1916) ks., misjonarz, filozof. **AW:** 6114. **Biografie:** F. German: Ks. S. P. *Życie i Myśl* 16: 1966 nr 9 s. 39-51. **Przyczynki:** H. Barycz: S. P. *Studia i docentura warszawska. Życie i Myśl* 3: 1952 nr 7-9 s. 317-29. – Cz. Głombik: Narodowa i organizatorska działalność studencka S. P. *Zaranie Śląskie* 33: 1970 nr 1 s. 138-56. – B. Micewski: „Pan więc zapytasz, czym szczęśliwy...”. *Przew. Kat.* 59: 1969 s. 277-9. – Cz. Głombik: Człowiek i historia. Studium koncepcji filozoficznej S. P. Wwa 1973, 305 s. – A. Przymusiła: S. P. a pozytywizm. [W:] *Polska myśl filozoficzna i społeczna. T. 2.* Red. B. Skarga. Wwa 1975. – L. Miodoński: Inspiracje schopenhauerowskie we wczesnym piśmiennictwie S. P. *Acta Univ. Wratisl., Filoz.* Nr 31 (1996) s. 1-83, Zfg. – Z. Kępa: Ks. S. P. studium przyrody. *Studia Warmińskie* T. 37 (2000) s. 425-60, sum.

Pawlikowski* Witold Konrad (1910-1985) bibliotekarz, bibliograf. **Słowniki:** SBW. **Przyczynki:** M. Lajszner: *Twórczość W. P.* (informator). Kościan 1983, 16 s., il.

Pawłowicz* Edward (1837-1894 lub 1895) nauczyciel, założyciel i dyrektor Szkoły Realnej w Kaliszu, działacz społ. **Słowniki:** PSB; SBWP-W I; Szkoła Kaliska. **Biografie:** E. Polanowski: E. P. *Południowa Wielkopolska* 1980 nr 4 s. 5. – E. Polanowski: *Życie literackie Kalisza 1870-1907.* Wwa 1987 [biogram]. **Przyczynki:** J. Wadowska: *Nauczyciele średnich szkół Kalisza w latach 1864-1914.* *RKal.* 6: 1973 s. 79, 108. – Dz. Kal. – E. Polanowski: *w dawnym Kaliszu. Szkice z dziejów miasta 1850-1914.* P. 1979 s. 203-5.

Pawłowicz* Tadeusz (1858-1900) lekarz chirurg. **Słowniki:** SLek. II. **Biografie:** E. Andrysiak: *Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”.* [W:] *Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego.* Z. 5. Kalisz 1999.

Pawłowscy* – polska rodzina szlachecka na pograniczu śląskim. **Przyczynki:** T. Jurek: *Panowie z Wierzbna.* Kr. 2006 passim.

Pawłowska* Katarzyna w zakonie Ludgarda (zm. 1734) ksieni cysterek w Ołoboku. **Słowniki:** Borkowska i s. 57.

Pawłowski* Adam z Wierzbna (XVIII w.) kaszt. biechowski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Wrzesiński SB.

Pawłowski* Antoni (1903-1968) bp włocławski. **Słowniki:** *Annuario Pontificio* [Vaticano] 1954 s. 463; Teolodzy; Biskupi. **Biografie:** Z. Czajkowski: *Śp. ks. bp A. P. (1903-1968). Życie i Myśl* 18: 1968 nr 10 s. 148. – Z. Kraszewski: Biskup – teolog. *AK* 71: 1968 s. 363-70. – K. Majdański: Życie i śmierć biskupa włocławskiego. *AK* 71: 1968 s. 355-62. – T. Szafranski: Między togą a mitrą. (Rzecz o śp. ks. bpie A. P.). *Życie i Myśl* 20: 1970 nr 9 s. 55-69. **Przyczynki:** *Kronika Diecezji Włocławskiej* 51: 1968 nr 10-12 [materiały dot. śmierci i pogrzebu A. P.]. – B. Cieślak: Biskup A. P. jako pasterz diecezji włocławskiej. *Studia Włocławskie* T. 2 (1999) s. 319-27.

Pawłowski* Daniel (1628-1373) ks., jezuita, teolog, pisarz. **AW:** 6122. **Słowniki:** PSB; Teolodzy; EWOJ. **Przyczynki:** J. de Guibert: *La spiritualité de la Compagne de Jésus. Esquisse historique*. Rome 1953 s. 333. – K. Górski: *Od religijności do mistyki. Zarys dziejów życia wewnętrznego w Polsce*. Cz. 1: 966-1795. Lublin 1962. – M. Bednarz: *Jezuici a religijność polska*. *NP* 20: 1964 s. 181. – I. Iparrguirre: *Orientaciones bibliograficas sobre San Ignacio de Loyola*. Ed. 2. Roma 1965 s. 98, nr 386.

Pawłowski* Edward (1889-1966) major WP, dowódca 5 kompanii 8 Pułku Strzelców Wlkp., uczestnik wojny polsko-bolszewickiej. **Słowniki:** *Kawalerowie VM*. T. II, cz. 2.

Pawłowski* Edward Józef (1870-1946) drukarz, przemysłowiec, działacz społ. **Słowniki:** PSB; BSB II (i fot.). **Przyczynki:** Bydgoszcz. *Historia, kultura, życie gospodarcze*. Gdynia 1959 s. 381. – *Bibliografia czasopism pomorskich. Województwo bydgoskie*. Pod red. H. Baranowskiego. Toruń 1960. – T. Kowalak: *Prasa niemiecka w Polsce 1918-1939. Powiązania i wpływy*. *Wwa* 1971 s. 84. – F. Fikus: *Ze wspomnień*. *Rocznik Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego* 12: 1973 z. 1 s. 114-6. – W. Jastrzębski: *Terror i zbrodnia*. *Wwa* 1974 s. 85, 294. – A. Paczkowski: *Prasa polska w latach 1918-1939*. *Wwa* 1980 s. 36-7, 117, 175, 186, 188, 341, 470. – A. Notkowski: *Polska prasa prowincjonalna Drugiej Rzeczypospolitej (1918-1939)*. *Wwa* [i in.] 1982 s. 339, 354, 365, 560.

Pawłowski* Ignacy (zm. 1939) powstaniec wlkp., architekt. **Słowniki:** Anders.

Pawłowski* Józef z Wierzbna (1698-1759) kan. pozn., archidiakon pszczewski, wikariusz gen. i oficjał pozn., bp sufragan pozn. **AW:** 6126. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Biografie:** Nowacki II s. 190 i 220. **Przyczynki:** Nowacki II s. 200, 294, 297, 307, 320, 357, 593, 610, 636. – Bogacka *Pastorały* s. 356-9.

Pawłowski* Józef (+) redaktor. **Przyczynki:** J. Marciszewski: J. P. – redaktor „Głosu” w 1945 r. *Na czterdziestolecie „Głosu Wielkopolskiego”*. *KMP* 1985 nr 1 s. 37-45, il.

Pawłowski* Stanisław (1882-1940) geograf, prof. UP. **AW:** 6131. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Biogramy uczonych VII; Śródka. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1923-1938]. – B. Olszewicz: *Materiały biograficzne rękopiśmienne*. [W:] S. P. w dwudziestą piątą rocznicę zgonu (1940-1965). *Wwa* 1968. – Boniecki *Fotografie*. **Bibliografie:** J. Młodziejowski: *Bibliografia geograficznych prac naukowych S. P.* *PGeogr.* 19: 1939/45 s.73-7. – H. Kulawska: *Bibliografia prac S. P.* [W:] S. P. w dwudziestą piątą rocznicę zgonu (1940-1965). *Wwa* 1968. – B. Olszewicz: *Prace opublikowane o S. P.* [W:] S. P. w dwudziestą piątą rocznicę zgonu (1940-1965). *Wwa* 1968.

Biografie: J. Dylík, J. Jurczyński: S. P. *PGeogr.* 19: 1939/45 s. 55-68. – J. Młodziejowski: S. P. (1882-1939). *PGeogr.* 19: 1939/45 s. 53-5. – E. Romer: S. P. *PGeogr.* 19: 1939/45 s. 69-73. – E. Romer, M. Kiełczewska, B. Krygowski: Wspomnienie o śp. S. P. *PZach.* 1: 1945 nr 6 s. 312-20. – B. Krygowski: Mam mówić o prof. P. jako jego uczeń. *Czas. Geogr.* 18: 1947 z. 1/4 s. 329-32. – Zierhoffer August: S. P. *PGeogr.* 22: 1948/9 s. 7-10 (dod. w j. ros.), 61-5 (dod. w j. ang.). – J. Dylík: S. P. *Rocznik Polskiego Towarzystwa Geologicznego* 19: 1950 z.1 s. 215-30, bibliogr. [77 poz.]. – M. Czeakańska: S. P. *Poznaj Świat* 1960 nr 1 s. 26-7. – M. Czeakańska: S. P. [W:] *Dziesięć wieków geografii polskiej. Wybitni geografowie polscy.* Wwa 1967 s. 361-81, il., bibliogr. – Z. S. Pawłowski: Prof. dr Phil. S. P. 1882-1940. Dębowczanin. Geograf i nauczyciel. profesor i Rektor Uniwersytetu Poznańskiego. P. 2005. – A. Kostrzewski: Profesor S. P. – uczonek i patriota. [W:] *Pamiętamy. Geografia polska w okresie II wojny światowej.* Kr. 2010. – A. Kostrzewski, I. Piotrowska: S. P. – uczonek i nauczyciel. [W:] S. Pawłowski: *Geografia. Przedmiot badań, nauczania i zastosowań praktycznych. Wstęp i dobór tekstów.* A. Kostrzewski, I. Piotrowska. P. [PTPN] 2010, s. 9-37, il., bibliogr. **Przyczynki:** M. Czeakańska: Zasługi S. P. na polu metodyki i dydaktyki geografii. *Czasop. Geogr.* 17: 1939/46 z. 3/4 s. 3-11. – K. Tymieniecki: z ostatnich dni Prof. S. P. *PWlkp.* 2: 1946 nr 3 s. 82-5 – M. Czeakańska: Poznań uczcił pamięć wielkiego swego profesora S. P. *Czas. Geogr.* 18: 1947 z. 1/4 s. 327-34. – H. Szoldrska: Walka z kulturą polską. P. 1948 s. 154-72. – z zagadnień dydaktycznych wyższego szkolnictwa. Pod red. J. Rutkowskiego. P. 1948 s. 41-6. – *PTPN. Prace Koła Naukozn.* 1948 z. 1 s. 41-6. – B. Krygowski: S. P. w wypowiedziach swoich uczniów i przyjaciół. *Czasop. Geogr.* 36: 1965 z. 4. – Ochrona przyrody i jej zasobów. T. 1. Kr. 1965 s. 78, 104, 122, 155, 316. – S. P. w dwudziestą piątą rocznicę zgonu (1940-1965). Praca zbior. pod red. B. Olszewicza. Wwa 1968, 185 s., il. [z treści: L. Krygowska: Ostatnie dni prof. S. P.; B. Krygowski: w terenie na pracach badawczych, ze swym mistrzem prof. S. P.; B. Olszewicz: Garść wspomnień o S. P.; W. Szafer: z moich wspomnień o S. P.; K. Tymieniecki: Pobyt w więzieniu z profesorem S. P.; J. Witkowski: Wspomnienie o S. P.; J. Czekalski: Sylwetka S. P. na tle nauki światowej; M. Czeakańska: S. P. w środowisku nauczycieli; J. Dylík: Metodologiczne poglądy S. P.; R. Galon: S. P. jako uczonek, pedagog, człowiek; M. Kiełczewska-Zaleska: Osiągnięcia S. P. w zakresie geografii człowieka; B. Krygowski: Zagajenie sesji naukowej ku czci S. P. w imieniu komitetu organizacyjnego oraz Instytutu Geograficznego Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu; G. Labuda: Przemówienie ku czci S. P. w imieniu Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu i PTPN; S. Leszczycki: Przemówienie ku czci S. P. w imieniu Komitetu Nauk Geograficznych PAN oraz Polskiego Towarzystwa Geograficznego; J. Młodziejowski: Uśmiech Profesora]. – S. Nowakowski: Sesja naukowa dla uczczenia dorobku naukowego S. P. *Czas. Geogr.* 41: 1970 z. 1 s. 145-7. – M. Czeakańska: Morze Bałtyckie i wybrzeże w pracach S. P. [W:] *Zeszyty Naukowe. Uniwersytet Gdański. Geografia.* Z. 1. Gdańsk 1971 s. 223-9, bibliogr. – M. Czeakańska: Szkoła polska w pracach profesora S. P. [W:] *Prace Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Adama Mickiewicza. Seria Geografia.* Nr 7. Poznań 1971 s. 133-44. – M. Czeakańska: Szkoła polska w pracach profesora S. P. *Rocznik Jasielski* 1970/71. – B. Krygowski: Tematyka górską w pracach prof. S. P. [W:] *Prace Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Adama Mickiewicza. Seria Geografia* nr 7. Poznań 1971 s. 127-32. – M. Czeakańska: Szkoła polska w pracach prof. S. P. *Rocznik Jasielski* 2: 1970/1 s. 17-28. – *Dzieje Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza 1919-1969.* P. 1972. – *Nauka w Wlkp.* s. 802-15, 820, 821, 844, 848, 860, 861, 867. – B. Krygowski: Ufundowanie portretu S. P. *Czas. Geogr.* 44: 1973 z. 1 s. 121-2. – S. Szadziński: Działalność naukowo-dydaktyczna profesora S. P. [W:] *Zjazd 50-lecia Koła*

Naukowego Geografów Studentów UAM. P. 1973 s. 21-5. – F. Jaśkowiak: Wielkopolski Park Narodowy. Przewodnik 1974 s. 77-81. – B. Piotrowski: o Polskę nad Odrą i Bałtykiem. Myśl zachodnia i badania niemcoznawcze Uniwersytetu Poznańskiego. P. 1987 s. 48, 117, 154, 166, 167, 174, 175, 215, 225, 226, 290-334, 397, 398, 412, 414. – Napisy pamiątkowe s. 80. – A. Kostrzewski: Studia krajobrazowe w badaniach Profesora S. P. [W:] Dziedzictwo narodowe w regionie. P. 2006. – M. Boksa: Jak pospolity profesor uniwersytetu udawał milionera. o podróżach S. P. *KMP* 2010 nr 3 s. 175-90, il.

Pawłowski* Teodor (zm. 1660) opat bledzewski, niedoszły bp sufragan pozn. z 1659 r. **AW:** 6132. **Przyczynki:** Nowacki II s. 188.

Pawłowski* Zygmunt (1885-1963) wydawca, pisarz, działacz niepodl. **Słowniki:** SPKP Supl. [I].

Pazda* Zygmunt (1911-1987) malarz, grafik, pedagog. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** Galeria plastyki pomorskiej. Bydgoszcz styczeń 1955. Katalog. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski (do 1945 roku). Wr. [i in.] 1971. – Polska grafika za drutami. Oflag IIc Woldenberg 1940-1945. Bydgoszcz grudzień 1978. Katalog. – Wystawa ekslibrisów o tematyce sakralnej ofiarowanych przez Klemensa Raczaka Muzeum Archidiecezjalnemu w Poznaniu. P. wrzesień 1993. Katalog.

Paździorek* Feliks (1874-1955) szewc w Pszczewie, działacz niepodległościowy. **Biografie:** F. Leśny: Pszczewianie spod znaku Rodła. Pszczew 2006 s. 9-10, il. **Przyczynki:** 155 x Wielkopolska. Praca zbior. P. 2000 s. 174-5.

Pągowski* Seweryn (+), pisarz ziemski kal. **Przyczynki:** J. Pągowski: Potomkowie S. P. h. Pobóg pisarza ziemskiego kal. *Gens* 1990 nr 1-4 s. 126-47.

Pągowski* Stanisław Kazimierz (1875-1945) ziemianin, wł. Łubowic. **Słowniki:** Ziemianie III.

Pągowski* Tadeusz z Kurnatowic (1798-1866) oficer wojsk polskich. A. Paczesny: T. P. z K. (1798-1866). Szkic do biografii. *Sierakowskie Zeszyty Historyczne* 5 (grudzień 2010) s. 57-84, il.

Pągowski* Wiktor (1885-1964) ziemianin, wł. Wiktorowa. **Słowniki:** Ziemianie V.

Pean* (zm. ok. 1152) bp pozn., kanclerz książęcy w Wlkp. **AW:** 6143. **Słowniki:** PSB; P.B. Gams: Series episcoporum Ecclesiae Catholicae. Gratz 1957 s. 354; Biskupi. **Źródła:** Kat. biskupów s. 12-3, 100. **Biografie:** Nowacki II s. 49. **Przyczynki:** K. Maleczyński: Zarys dyplomatyki polskiej wieków średnich. Wr. 1951 s. 83, 97. – K. Maleczyński: Studia nad dokumentem polskim. Wr. 1971 s. 37 i n.

Peda* Alfred (-) ziemianin, w Kwileniu. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemianstwo II s. 210-1.

Peik* Marian (1909-1991) ks. kanonik **Biografie:** Kościół i Parafia świętego Marcina w Poznaniu 1939-1999. Na podstawie kroniki parafialnej oprac. K. Krzyżaniak. P. 1999, s. 32-3.

Peik* Tadeusz (1891-1950) ks., prof., wykładowca w Seminarium Nauczycielskim w Lesznie, prob. w Kostrzynie, męczennik za wiarę. **Słowniki:** Anders; Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod red. J. Myszora. T. 1. Wwa 2002; KostrzSB **Biografie:** K. Matysek: Książd profesor T. P., męczennik za wiarę. Kostrzyn 2000.

Peisert* Kazimierz (1892-1939) powstaniec wlkp. **Biografie:** S. Jankowiak, P. Bauer [i in.]: Ziemia Gostyńska w powstaniu wielkopolskim 1918-1919. Gostyń 1989 s. 6, 48, 84, 90, 104, 107, 131, 148.

Pella* (Pełka) Jan (zm.1428) kan. gnieźn, prepozyt kruszwicki, bp kujawski, polityk. **AW:** 6147. **Słowniki:** Szostkiewicz; Biskupi.

Pelletier* Tomasz Karol (1801-1870) zastępca budowniczego obwodu konińskiego. **Słowniki:** Architekci.

Pellowski* Leon (1869-1948) działacz narodowy, prob. w Złotowie. **Słowniki:** Anders; SBKS. **Przyczynki:** F. Manthey: Kapituła katedralna chełmińska w Pelplinie podczas wojny 1939-45. *Orędownik Diecezji Chełmińskiej* 1947 nr 5 s. 423. – F. Pelpliński: Sto lat Seminarium Duchownego w Pelplinie. *Orędownik Diecezji Chełmińskiej* 1949 nr 4 s. 313-4. – H. Zieliński: Polacy i polskość ziemi złotowskiej 1918-1939. P. 1949. – Ziemia złotowska. Gdańsk 1969. – M. Zientara-Malewska: Złotowszczyzna. Łódź 1971.

Peltasohn* Martin (1849-1912) sędzia w Grodzisku i Bydgoszczy, polityk. **AW:** 6148. **Słowniki:** SBZO.

Pełczyński* Marian (1916-1992) bibliotekarz, naucz. **Słowniki:** SBW.

Pełczyński* Stefan (+) działacz niepodległ. w P. w okresie okupacji hitler. **Przyczynki:** „Ojczyzna” s. 279-84.

Pełka* (zm. 1258) kan. krak., kantor gnieźn., abp gnieźn. **AW:** 6149. **Słowniki:** PSB; WSB; Biskupi; Maciejewski Episkopat s. 226. **Biografie:** J. Umiński: Arcybiskup Pełka Lis na tle swoich czasów. Wr. 1952. **Przyczynki:** J. Mitkowski: Początki klasztoru cystersów w Sulejowie. P. 1949. – T. Silnicki: Dzieje i ustrój Kościoła katolickiego do końca w. XIV. Wwa 1953 s. 146, 156-8, 160-1, 163, 165-6, 294-5, 308. – K. Gołąb: Opat Obizo i jego legacje. *NP* 10: 1959 s. 129, 135-6. – B. Kürbisówna: Dziejopisarstwo wielkopolskie XIII i XIV wieku. Wwa 1959 s. 66, 68, 85-6, 135, 181, 242, 253. – A.F. Grabski: Polska w opiniach obcych X – XIII w. Wwa 1964 s. 74, 77, 271, 274. – F. Sikora: Janusz, kanclerz arcybiskupa P. i księcia Kazimierza Konradowicza (1232-1252 i 1252/53-1258). *NP* 24: 1966 s. 87-133. – M. Bielińska: Kancelarie i dokumenty wielkopolskie XIII wieku. Wr. 1967. – Dz. Wlkp. I. – J. Mitkowski: Kancelaria Kazimierza Konradowicza księcia kujawsko-łęczyckiego (1233-1267). Wr. 1968. – B. Włodarski: Polityczne plany Konrada i księcia mazowieckiego. *RTNT* 76: 1971 z. 1 s. 44-5, 47, 49, 53, 56-8. – B. Zientara: Henryk Brodaty i jego czasy. Wwa 1975.

Pełka* (XIV/XV w.) proboszcz katedralny pozn., wikariusz gen. i oficjał pozn. **Przyczynki:** Nowacki II s. 229.

Pełzucki* Józef (1792-?) oficer powstania 1830/31. **AW:** 6150. **Słowniki:** Bielecki Słownik.

Pendowski* Kazimierz (1890-1925) dyrygent orkiestr teatralnych, dętych i chórow, kompozytor. **Słowniki:** Dyrygenci. **Biografie:** Sylwetki Wielkopolskiego Związku Śpiewaczego. *Życie Śpiewacze* 1950 nr 8-9 s. 25.

Pepliński* Jan (1906-1984) działacz ruchu robotniczego. **Biografie:** G. A. Pejda: Żywot człowieka zaangażowanego. *Pan. Leszcz.* 1984 nr 28 s. 9.

Peregryn* z Łaska i Krowicy (zm. 1450) opat kanoników regularnych w Trzemesznie. **AW:** 6159. **Słowniki:** PSB.

Peregryn* z Sobótki (XV w.) ostatni znany kaszt. bniński. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Peregryn* z Węgleszyna (zm. 1400) star. gen. Wlkp. **AW:** 6160. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** A. Gąsiorowski: Urzędnicy zarządu lokalnego w późnośredniowiecznej Wielkopolsce. P. 1970.

Peretiatkowicz* Antoni (1884-1956) prawnik, prof. UP. **AW:** 6161. **Słowniki:** PSB; WSB; SHist.; Filozofia w Polsce; Poczet prawników s. 1127-41. **Źródła:** Boniecki Fotografie. – A. Marciniak: Materiały A. P. *Biul. APAN* 14: 1971 s. 27-66. – Przew. APAN s. 467. **Biografie:** K.M. Pospieszalski: A. P. *Spraw. PTPN* 20: 1956 nr 2 s. 112-4. – J. Górski: A. P. – wspomnienie pośmiertne. *Roczniki WSE w P.* 1956-1957 s. 270-2, il. – R. Klimowiecki: A. P. *Państwo i Prawo* 1957 z. 2 s. 343-5 [nekr.]. – A. Płoszewski: Prof. dr A. P. *Wyboje* 1957 nr 3 s. 6 [nekr.]. – L. Pokorzyński: Wspomnienie o profesorze A. P. *Roczniki Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Poznaniu* 1956/7 s. 157-8. – K. Pol: A. P. *Gaz. Sądowa* 1996 nr 14. – Z. T. Wierzbicki: A. P. (1884-1956). *Kultura i Społeczeństwo* 1997 nr 1 s. 159-67 [toż w *Zesz. Hist. Z.* 121 (1997) s. 142-8]. – Byli wśród nas (AE) s. 134-40. **Przyczynki:** J. Sawicki: Materiały do polskiej bibliografii historyczno-prawnej za lata 1944-1953. *Czasopismo Prawno-Historyczne* 1955 z. 2 – Akademia żałobna dla uczczenia pamięci prof. dra A. P. *Ruch PES* 20: 1958 z. 1 s. 325-34. – W. Sobociński: Sąd i prawo w Polsce pod zaborami. *Państwo i Prawo* 22: 1967 s. 232 i n. – Księga jubileuszowa 50-lecia KUL. Lublin 1969. – M. Pietrzak: Rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919-1926. *Wwa* 1969 s. 71, 339, 355 i n., 360, 639, 688-704, 979. – Nauka w Wlkp. s. 170, 171, 362, 363, 365, 370, 372-4, 376, 379, 384. – Akademia Ekonomiczna w Poznaniu 1926-1976. P. 1976. – S. Krukowski: Geneza konstytucji z 17 marca 1921 r. *Wwa* 1977. – W. Władyka: Działalność polityczna polskich stronnictw konserwatywnych w latach 1926-1935. *Wr.* 1977. – Dzieje Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza 1919-1969. P. 1978. – T. Raburski: A. P. i początki filozofii prawa na Uniwersytecie Poznańskim. [W:] *Filozofia na Uniwersytecie w Poznaniu. Jubileusz 90-lecia.* Red. nauk. T. Buksiński. P. 2010, s. 75-95.

Peretz* Adolf, pseud. Ignotus (1855-1933) ekonomista, działacz społ., prof. Wyższej Szkoły Dziennikarskiej. **Słowniki:** PSB; SBWP-W II. **Przyczynki:** Sejfer Kalisz [Księga Kalisza]. Tel Aviv 1964 s. 445, 449. – M. Fuks: Prasa żydowska w Warszawie 1823-1939. *Wwa* 1979 s. 240, 270. **Bibliografie:** D. Wańka: Kalisz i ziemia kaliska na łamach „Gazety Kaliskiej” w latach 1893-1914. Bibliografia. Kalisz 1998 s. 54.

Perkitny* Tadeusz (1902-1986) prof. AR w P., powstaniec wlkp., podróżnik **Słowniki:** SBTech. IV/V; Członkowie tajnych tow. **Źródła:** T. perkitny: Brazylijskie Grande Atelier i mabroa w Indochinach. *KMP* 2010 nr 3 s. 158-74, il. **Biografie:** *Spraw. Zarządu PTPN* 1984-1986 s. 32. – K. Tomczyk, A. Baszko: T. P. (1902-1986). Poznański naukowiec i podróżnik. *Winieta* 2010 nr 3 s. 8, il. **Przyczynki:** N. Karaśkiewicz, A. Sitkowska: Laureaci Nagród Miasta Poznania za rok 1959. *KMP* 1960 nr 3. – J. Raczkowski: 40 lat pracy naukowej prof. dr. hab. T. P. *Roczniki WSR w Poznaniu* 51: 1971, bibliogr. – M. Ławniczak: Osiedziesięciolecie T. P. *Nauka Polska*

31: 1983 nr 1-2 s. 111-5. – Nauka w Wlkp. s. 1052, 1067, 1068, 1070, 1071. – A. Baszko: „W świat na włączę”. T. P. i Leona Mroczkiewicza podróż dookoła świata. *KMP* 2010 nr 3 s. 139-57, il.

Perkowicz* Tomasz (1652-1720) ks., jezuita, tłumacz i propagator francuskiej literatury relig. **AW:** 6162. **Słowniki:** PSB; Teolodzy; EWoj. **Przyczynki:** Z. Fedorowicz: Fauna polska w dziełach o. Gabriela Rzączyńskiego TJ (1664-1737). Wr. 1966 s. 8.

Perliński* Michał (1842-1930) ks., pisarz, działacz społ. **AW:** 6165. **Słowniki:** PSB; PTPN; AMM; Inowr. SB I; SBWP-W I. **Przyczynki:** Klanowski. – S. Nawrocki: Powiat ostrzeszowski dawniej i dziś. P. 1967 s. 82.

Pernaczyński* Melchior (1834-1887) lekarz. **AW:** 6166. **Słowniki:** PTPN.

Pernaczyński* Stanisław Leon (1872-1930) działacz gosp. i społ. **Słowniki:** PSB; WSB; Wrzesiński SB. **Biografie:** Byli wśród nas (AE) s. 43-4. **Przyczynki:** Z. Zakrzewski: Myśl ekonomiczna w Wielkopolsce. *Roczniki Ekonomiczne* 20: 1967/8 s. 239-67. – Nauka w Wlkp. s. 404, 406, 411, 421, 422, 426. – Akademia Ekonomiczna w Poznaniu 1926-1976. Wwa [i in.] 1976 s. 10-1, 15, 31.

Pernak* Mieczysław (1911-1996) żołnierz września 1939 r., działacz społeczny w Chojnie. **Przyczynki:** S. Jędraś: Gmina Pakosław. Leszno 2006 s. 192-3, il.

Perovius* Szymon (1586-1656) jezuita, astronom, matematyk. **Słowniki:** PSB; SBWP-W i; EWoj; Szkoła Kaliska. **Przyczynki:** OWKalisza. T. 1. P. 1960 s. 170-1, 191, 203. – B. Natoński: Szkolnictwo jezuickie w Polsce w dobie kontrreformacji. [W:] *Wiek XVII. Kontrreformacja. Barok. Studia staropolskie*. Wr. 1970 s. XXIX, 333. – *Hist. nauki* VI.

Pertek* Jerzy (1920-1989) pisarz marynista, popularyzator historii. **Słowniki:** SHist. **Bibliografie:** J. P. Poradnik bibliograficzny. Oprac. R. Schröder. P. 1986. **Biografie:** J. Ratajczak: Pertek. *Nurt* 1966 nr 7 s. 15-7. – J. P. *Sprawozdania Gdańskiego Towarzystwa Naukowego* 16: 1989 s. 192-4. – Nota o autorze. [W:] J. Pertek: *Dzieje ORP „Orzeł”*. Gdańsk 1998, s. 7-8. **Przyczynki:** A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego w dziedzinie upowszechniania kultury za rok 1968. (Dokończenie). Nagrody indywidualne. *KMP* 1970 nr 2 s. 69 i n. – A. Kmiecik: Pertek wobec powieści historycznych Rychlińskiego (w świetle korespondencji pisarzy). *Zesz. Nauk. WSP Bydg., Stud. Filol. Z.* 38. B. 1995 s. 101-19, rés. – W. Pater: Zasoby archiwalne Izby Pamięci Jerzego Pertka w Poznaniu. *Nautologia* 1995 nr 1 s. 24. – J. Matysiak: Izba Pamięci J. P. *Winieta* 1999 nr 2 s. 12. – J. Matysiak: Morze nie tylko w literaturze. *Winieta* 1999 nr 3. – S. Drajewski: Marynista z dala od morza. *Gł. Wlkp.* 2001 nr 139. – J. Matysiak: Wodowanie. *Winieta* 2001 nr 1 s. 3. – J. Matysiak: Pani Helena. *Winieta* 2004 nr 2 s. 9. – J. Matysiak: Jakby brat lub najlepszy kolega. *Winieta* 2009 nr 3 s. 12, il. – M. Boksa: Na Zakręcie. *KMP* 2011 nr 2.

Pertek* Leon (1883-1972) powstaniec wlkp., nauczyciel w Margoninie, leśnik. **Słowniki:** Zastużeni dla ziemi chodzieskiej III (il).

=Perz* Jan (+). **Przyczynki:** J. Łyszyk, T. Śmielowski: Laureaci Nagród Wojewódzkich za rok 1958. *KMP* 1959 nr 2.

Perz* Stanisław (1904-1972) działacz PPS Lewicy. **Przyczynki:** M. Pietrzak: S. P. (1904-1972). *PLub.* 3: 1973 nr 1 s. 127-33.

Perzyna* Ludwik, krypt. B.L.P.B.M. (1742-1812) zakonnik – bonifrater, lekarz, pisarz. **Słowniki:** PSB; WSB; SBWP-W I; Nowy Korbut; Biographischer Lexikon der hervorragenden Ärzte. München 1962. **Biografie:** A. Schletz: Brat L. P. *Caritas* 1949 nr 12 s. 360-6. – A. Schletz: L. P. lekarz, nauczyciel i wychowawca ludu. 1742-1812. *NP* 13: 1961 s. 97-144. – S. Schwann: o chorobach zawodowych w polskim piśmiennictwie medycznym w XVIII i na początku XIX w. *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki* 1965 nr 1/2. – B. Makowiec, J. Makowiec: Pionierzy chirurgii w Kaliszu. [W:] II Konferencja Naukowa Lekarzy Ziemi Kaliskiej, 12-13 X 1968. Pamiętnik. Kalisz 1969 s. 13-27. – J. Makowiec: L. P. – kaliski prekursor walki z alkoholizmem. *Problemy Alkoholizmu* 1971 nr 5. – J. Makowiec: L. P. – psychiatra kaliski. *Psychologia Polska* 1973 nr 6 s. 673. – A. Kowalczykowa: L. P. pierwszy stomatolog kaliski. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 2. Kalisz 1974 s. 49-50. – P. Müldner-Nieckowski: Sylwetka lekarza według L. P. (1742-1812). *AHFM* 40: 1977 z. 1 s. 97-102, rez., sum. – W. Kościelniak: Kto to był L. P.? *Ziemia Kaliska* 1987 nr 24 s. 16, nr 25 s. 16. **Przyczynki:** A. Schletz: L. P. – lekarz wiejskiego ludu. *Przegląd Powszechny* 232: 1951 nr 10 s. 222-37. – T. Bilikiewicz, J. Gallus: Psychiatria polska na tle dziejowym. Wwa 1962. – M. Jesionowski: Historia stomatologii polskiej. Wwa 1963 s. 46-70. – P. Szarejko: L. P. i jego poglądy na położnictwo w 150 rocznicę zgonu (1742-1812). *AHFM* 26: 1963 z. 3-4 s. 239-59. – S. Schwann: o chorobach zawodowych w polskim piśmiennictwie medycznym XVIII i na początku XIX w. *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki* 1965 nr 1/2. S. Sokół: Historia chirurgii w Polsce. Cz. 1. Wr. 1967. – W. Melanowski: Dzieje okulistyki. Wwa 1972 s. 17. – K. Piotrowski: L. P. jako położnik. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 2. Kalisz 1974 s. 67-8. – E. Herman: Historia neurologii polskiej. Wwa 1975 s. 11-2, 112. – P. Müldner-Nieckowski: Sylwetka lekarza według L. P. (1742-1812). *AHFM* 40: 1977 s. 97-102.

Perzyński* Nicefor (1881-1940) pedagog, działacz społ. **Słowniki:** SBL. **Biografie i noty biograficzne:** Do końca wierni. Leszno 2008 s. 38-9, il. **Przyczynki:** M. Walczak: Nauczyciele wielkopolscy w latach wojny i okupacji 1939-1945. P. 1974 s. 149.

Peszke* (Peschke) Józef Emilian (1845-1916) lekarz chirurg dziecięcy, historyk medycyny, biograf, bibliograf, językoznawca, bibliotekarz, poeta, malarz-miniaturzysta, społecznik. **AW:** 6174. **Słowniki:** SLeK. II; SPKP; Szkoła Kaliska. **Biografie:** S. Konopka: J.E. P. *Służba Zdrowia* 1955 nr 16 s. 4. – S. Konopka: J.E. P. *AHFM* 1966 s. 141-8. – I. Kwaśniewska: Wielcy synowie Ziemi Kaliskiej 2-giej połowy XIX wieku znakomici lekarze i społecznicy – Henryk Dobrzycki (5 I 1843 – 7 III 1914) i J.E. P. (19 VII 1845 – 6 IX 1916). [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 3. Kalisz 1984 s. 30-4. – J. Makowiec: J. P. *Ziemia Kaliska* 1984 nr 23 s. 6. **Przyczynki:** J. Kołaczkowski: Krysiński, Peszke i słownictwo anatomiczne. *Polski Tygodnik Lekarski* 1947 nr 42 s. 1218-23; nr 43-4 s. 1253. – J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979.

Peszłowa* (Pestłowa) Gertruda (zm. ok. 1451) filantropka. **AW:** 6173. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** Nowacki II.

Peter* Michał (1922-1982) ks., teolog. **Słowniki:** SBL. **Bibliografie:** J. Kierstan: Bibliografia publikacji ks. prof. dra M.P. (1952-1982). *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 36: 1983 nr 1 s. 41-51 [199 poz.].

Biografie: M. Banaszak: Wspomnienie o księdzu M.P. w *Drodze* 1982 nr 9 s. 59-67. – M. Wolniewicz: Ks. prof. M.P. (1922-1982). *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 1983 nr 1 s. 37-40. – *Poznańskie Studia Teologiczne* 1984 (materiały z sesji poświęconej ks. M. P.).

Peter* Radziław Józef (1895-1972) aktor, śpiewak operowy. **Słowniki:** PSB; WSB; SBTP. **Biografie:** B. Ciszewski: 50-lecie pracy artystycznej R. P. *KMP* 33: 1965 nr 1 s. 83-4, il. **Przyczynki:** K. Nowowiejski: Pod Zielonym Pegazem. P. 1971. – T. Światała: Opera Poznańska 1919-1969. P. 1973.

Peterowie* – rodzina pozn. organmistrzów. **Przyczynki:** L. Czachorowski: P. – z mało znanych kart organmistrzostwa poznańskiego. *KMP* 1996 nr 3 s. 280-95, il.

Petersen* Ernst (1905-1944) archeolog – w Poznaniu. **Biografie:** M. Jahn: Professor E. P. *Posener Jahrbuch für die Vorgeschichte* 1: 1944 s. 130-3. – J.E. Kaczmarek s. 339, il.

Peterson* Carl Julius (1852-1935) burmistrz B. **Słowniki:** BSB II. **Przyczynki:** M. Romaniuk: Burmistrzowie miasta Bydgoszcz 1815-1919. *Kronika Bydgoska* 11: 1991 s. 290. – M. Romaniuk: Niemcy – patroni ulic międzywojennej Bydgoszczy. *Kronika Bydgoska* 13: 1993 s. 270.

Peterson* Ernst Conrad (1778-1841) inspektor Kanału Bydgoskiego, miejski radca budowlany. **AW:** 6177. **Słowniki:** BSB II; Balde. **Przyczynki:** W. Peterson: Die Familie Peterson. *Deutsche Rundschau* (Bydgoszcz) 1943 z 7 maja. – Calendarium s. 57. – K. Sławińska: Przemysł budowlany w Bydgoszczy i okolicy w latach 1871-1914. [W:] Prace BTN. Seria C. Z. 7. B. 1970 s. 140. – B. Zarys dz. s. 75. – E. Czajkowski: Młyn wodny na Czyżówku. *Kal. Bydg.* 1989 s. 146. – Hist. B. i s. 374-6, 445-6, 465, 472. – Dz. B. s. 333.

Peterson* Ernst Emil (1808-1867) burmistrz B., adwokat. **Słowniki:** BSB II. **Przyczynki:** B. Zarys dz. s. 101. – Hist. B. i s. 477-8. – M. Romaniuk: Burmistrzowie miasta Bydgoszcz 1815-1919. *Kronika Bydgoska* 11: 1991 s. 284, 286.

Petkowicz* Stanisław (+) budowniczy. **Przyczynki:** Malinowski Muratorzy s. 92-5.

Petrasz* Jan (1871-1958) kaznodzieja baptystyczny. **Słowniki:** Kto był kim.

Petrycki* właściwie Karliczek Józef (1889-1937) działacz polit., poseł na Sejm, publicysta. **Słowniki:** PSB; Kto był kim; BSB III (i fot.). **Przyczynki:** Bydgoszcz. Historia, kultura, życie gospodarcze. Gdynia 1959 s. 380. – S. Kozicki: Historia Ligi Narodowej (okres 1887-1907). Londyn 1964. – T. Bielecki: w szkole Dmowskiego. Londyn 1968. – J.J. Terej: Rzeczywistość i polityka. Wwa 1971.

Petrykowski* Tadeusz, pseud.: P. Tryk, „Paprzyca”, T.P., Tim Pet (1921-1983) dramaturg, poeta, prozaik. **Słowniki:** Współcześni polscy pisarze i badacze literatury: słownik biobibliograficzny. Pod red. J. Czachowskiej i A. Szałagan. T. 6. Wwa 1999. **Biografie:** J. Rochwiak: T. P. (1921-1983). *Fakty* 1985 nr 39 s. 7, 13, il. **Przyczynki:** M. Kozłowski: Tam każdy ptak był swój, kaliski... Kalisz literacki. *Ziemia Kaliska* 1986 nr 51/52 s. 10-11.

Petzel* – rodzina niem. w Wlkp. **Słownik:** Posener Geschlechterbuch Umfassend das ges. Wartheland. Bd. 4. Bearb. v. Helm. Strelau. Limburg/Lahn 1965.

Pewiński* Władysław (1867-1943) budowniczy w Środzie. **Słowniki:** Anders.

Pęcherska*-Szczepka Janina (1917-1990) malarka, graficzka, animatorka życia plastycznego. **Słowniki:** SGraf. **Źródła:** J. P.-Sz.: Wspominam Zdobniczą. [W:] Poznańskie wspominki z lat 1918-1939. P. 1973 s. 567-610. **Przyczynki:** Wystawa ZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań 18 IV – 15 V 1949. Katalog. – Doroczna Wystawa ZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań CBWA luty 1951. Katalog. – Jesienna wystawa prac ZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań CBWA październik 1952. Katalog. – Wystawa rysunków ZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań CBWA maj – czerwiec 1953. Katalog. – J. Eichlerowa: Plastyka poznańska w latach 1951-1956. *KMP* 1956. – VII Wystawa prac plastyczek poznańskich. Poznań CBWA marzec 1957. Katalog. – J.S. Poznań styczeń – luty 1959. Katalog. – Rysunki kórnickie J.S. Poznań styczeń – luty 1960. Katalog. – Wystawa malarstwa i grafiki J.S. Kalisz czerwiec 1960. Katalog. – K. Kalinowski: Dwadzieścia lat plastyki poznańskiej (1945-1965). *KMP* (Cz. II – 1965 nr 1). (Cz. V – 1969 nr 3). – Salon Jesienny. Poznań BWA 1968. Katalog. – J. P.-S. z podróży i lektury. Warszawa styczeń – luty 1972. Katalog. – R. C. Jaskuła: Sztuka ludowa, naiwna, wykształcona. *Pomorze* 1972 nr 22. – Wystawa pt. „Powiązania”. J. P.-S. Malarstwo, rysunek, rzeźba, teksty. Inowrocław czerwiec 1973. Katalog. – Wystawa malarstwa i rysunku J. P.-S. pt. „Kobieta”. Poznań marzec 1975. Katalog. – Z. Zakrzewski: Wspominam Poznań. P. 1986. – W. Jordan: Jubileusz siedemdziesięciolecia Szkoły Sztuk Zdobniczych w Poznaniu. *PWlkp.* 1989 nr 3 s. 25-30. – J. Mulczyński: Pracownie artystów poznańskich XX wieku. *KMP* 1994 nr 1-2. – J. Mulczyński: Sztuki plastyczne po II wojnie światowej. [W:] Wielka księga miasta Poznania. P. 1994.

Pęcherski* Zygmunt (1921-1974) regionalista koniński. **Biografie:** Koniński regionalista [Z. P.]. *Informator Regionalisty*. [Wyd.: Wielkopolskie Tow. Kulturalne] 1983 z. 2. – J. Gulczyński: Działalność i piśmiennictwo Z. P. *RKon.* 11: 1997 s. 203-14. – M. Chudy: Z. P. (1921-1974). [W:] Działacze Głównej Komisji Rewizyjnej PTTK. Red. M. Chudy. Wwa [i in.] 2001 s. 197-8.

Pęcław* (XIII w.) kaszt. spicymierski, łęczycki. **Słowniki:** Bieniak, Szymczakowa Spisy.

Pęczalski* Tadeusz (1891-1947) fizyk, prof. UP. **AW:** 6181. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN. **Biografie:** A. Gałęcki: T. P. *Spraw.* PTPN 14: 1947 nr 1 s. 126-7. **Przyczynki:** Matematyka, fizyka i chemia na Uniwersytecie Poznańskim (1919-1969). P. 1971. – 50 lat Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza 1919-1969. P. 1971 s. 81, 133. – Nauka w Wlkp.

Pędziński* Józef (1833-1901) ks., działacz patriot. **AW:** 6182. **Słowniki:** PSB; AMM. **Przyczynki:** Motty i s. 435. – Z. Zieliński: Tajna administracja archidiecezji gnieźnieńskiej w czasie Kulturkampfu (1874-1886). *NP* 24: 1966 s. 253. – Jakóbczyk *Studia* III. – Dz. Wlkp. II.

Pędziński* Zbigniew (1928-1967) krytyk liter., publicysta. **Słowniki:** PSB; WSB; AMM; Nowy Korbut. **Biografie:** Poznań literacki. Praca zb. pod red. J. Mańkowskiego. P. 1964 s. 115-7. – A. Siemianowski: Z. P. *Tyg. Powsz.* 1967 nr 23 s. 3. – L. Prorok: Z. P. 1928-1967. *Współczesność* 1967 nr 9 s. 7. – J. Krzysztoń, A. Siemianowski: Z. P. *Więź* 10; 1967 s. 31-6. – A. Siemianowski: Przewycięzył samego siebie. [W:] Byli wśród nas. Praca zb. pod red. F. Lenorta. P. 1978 s. 320-36. **Przyczynki:** J. Łukasiewicz: Posłowie. [W:] Z. P.: z notatnika szeregowego recenzenta. P. 1971 s. 193-7. **Artykuły:** *+Literatura* 1978 nr 1 s. 11.

Pędziwilk* Franciszek (1920-1985) biochemik, doc. AR w Poznaniu. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1984-1986 s. 31.

Pękalski* Roman (1899-1952) inż.-architekt, projektant Centralnego Biura Projektów Architektonicznych i Budowlanych w P. **Słowniki:** Architekci.

Pękawka* Stefan (XIII/XIV w.) star. kujawsko-wielkopolski. **Przyczynki:** J. Pakulski: S. P. starosta kujawsko-wielkopolski i jego ród. *Zapiski Kujawsko-Dobrzyńskie* Seria A: Historia. 1978 s. 85-97 [starosta w l. 1317-19].

Pęksa* Tadeusz (1929-1988) nauczyciel, wychowawca, działacz społeczny. **Przyczynki:** J. Dembski: Tadzium. *Nurt* 1989 nr 3 s. 14.

Pęska*-Mizerkowa Zofia Joanna (1898-1944) lekarka, członek AK. **Słowniki:** Słownik uczestniczek walki o niepodległość Polskim 1939-1945. Wwa 1988; J.B. Gliński: Słownik lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1977. **Przyczynki:** S. Bayer: Służba zdrowia Warszawy. Wwa 1985 s. 140. – T. Grigo: Powiśle Czerniakowskie. Wwa 1989 s. 320. – M. Wiśniewska {i in.}: Szpitale powstańczej Warszawy. Wwa 1991 s. 163.

=Pęski* Adam Wiktor (1867-1930) ks. **Biografie:** W. Góralski: Ks. A. W. P. 1867-1930. *Prawo Kanoniczne* 15: 1972 nr 3-4 s. 301-10.

Pęski* Walenty h. Ślepowron (1632-1681) ks., jezuita, pisarz polit., kaznodzieja trybunalski. **AW:** 6184. **Słowniki:** PSB; EWoJ; Nowy Korbut. **Przyczynki:** M. Piwocka: Polscy teoretycy architektury XVI – XVIII w. Wwa 1952 s. 1. – J. Górski: Poglądy merkantylistyczne w polskiej myśli ekonomicznej XVI i XVII w. Wr. 1958 s. 250-4. – J. Michalski: Sarmatyzm a europeizacja Polski w XVIII wieku. [W:] Swojskość i cudzoziemszczyzna w dziejach kultury Polskiej. Wwa 1973.

Pętkowski* Kasper (1554-1612) jezuita, dramatopisarz, kapelan wojskowy. **Słowniki:** EWoJ; Szkoła Kaliska; Nowy Korbut. **Przyczynki:** J. Lewański: Do dziejów teatru wieku szesnastego. *PLit.* 1952 nr 6. – J. Lewański: Studia nad dramatem polskiego Odrodzenia. Wr. 1956. – J. Poplatek: Studia z dziejów jezuickiego teatru szkolnego w Polsce. Wr. 1957. – J. Warszawski: *Unicus universae Societatis Jesu vocationum liber autobiographicus Poloniae Provinciae proprius*. Romae 1966. – A. Soczewka: Gaspari Pętkowski: viri Poloni e S.J. dialogus paschalis. *Humanistica Lovaniensia* 18: 1969 s. 115-9. – A. Soczewka: Dialog K. P. poświęcony Marcinowi Kromerowi. *Prawo Kanoniczne* 1975 nr 3/4 s. 251-73. – A. Soczewka: Łacińskie dialogi K. P. Niepokalanów 1978.

Pfeffer* Chil (1887-?) lekarz Ubezpieczalni Społecznej w Kole. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997.

Pfeiffer* (Pfeifer, Pfeyfer, Fayfer) Juliusz (właśc. Julian) Roman (1809-1866) aktor, reżyser, dyrektor teatrów. **Słowniki:** SBTP; PSB; WSB. **Biografie:** J. Got: J. P. *Afisz Teatralny* 1964 nr 3. – Z. Jabłoński: J. P. Próba portretu. *Magazyn Kulturalny* 1977 nr 2. **Przyczynki:** Z. Grot: Dzieje sceny polskiej w Poznaniu 1782-1869. P. 1950. – Z. Raszewski: z tradycji teatralnych Pomorza, Wielkopolski i Śląska. Wr. 1955. – Motty i s. 261-2, 650, 683-5, 717. – S. Krzeziński: Koleje życia... Opr. S. Dąbrowski. Wwa 1957 s. 226, 267-8, 287-8, 290-1, 308. – S. Kaszyński:

Dzieje sceny kaliskiej 1800-1914. Łódź 1962. – A. Kuligowska: Trudne początki. Wr. 1976. – Z. Jabłoński: Pod dyktando J. P. *Magazyn Kulturalny* 1977 nr 4 – Dz. Kal. – S. Kirkor: Przeszłość umiera dwa razy. Kr. 1978. – Z. Jabłoński: Młode lata J. P. =*Rocznik Biblioteki PAN w Krakowie* 25: 1980 s. 245-63.

Pfützner* Antoni (1826-1887) cukiernik, kupiec, działacz społ. **AW:** 6190. **Słowniki:** PSB; PTPN. **Przyczynki:** W. Molik: Cukiernia i hurtownia win A. P. w 2 poł. XIX w. *KMP* 2000 nr 4 s. 99-110.

Pflaum* Franciszek – zob. Flaum Franciszek.

Pflug* Emil von (1849-1915) właściciel dóbr Brody, budowniczy kolejki opalenickiej. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 88.

Pflugbeil* Karol (XX w.) ppłk WP. **Przyczynki:** H. Nowaczyk: Misja kaliskiego komendanta weteranów. *Południowa Wielkopolska* 1989 nr 3 s. 7, il.

Pfuhl* (XX w.) nauczyciel, przyrodnik w P. **Przyczynki:** Poznańskie wspominki. P. 1960 s. 87.

Piaczyński* Józef (1908-1994) wicedyrektor Technikum Weterynaryjnego we Wrześni, działacz harcerski, oświatowy i krajoznawczy. **Słowniki:** Wrzesiński SB.

Piasecka* Eugenia – zob. Zeylandowa Eugenia.

Piasecki* Eugeniusz Witold (1872-1947) higienista, teoretyk wychowania fizycznego, prof. UP. **AW:** 6200. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; SBP; Udział Lwowa. **Biografie:** E. Preisler: Śp. prof. dr E. P. (Wspomnienie pośmiertne). *Wychowanie Fizyczne* 1: 1947 nr 1 s. 5-11. – A. Wrzosek: E. P. *Przegląd Antropologiczny* 15: 1948 s. 317-26. – E. Preisler: E. P.; członek Komisji Lekarskiej Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. *Spraw. PTPN* 15: 1948 nr 1 s. 215-24, bibliogr. – E. P. (nekrolog). *Kron. UP* za lata 1945-1954/55 s. 319-20. – A. Skład: E. P. *Nowa Szkoła* 1967 nr 2 s. 35-6. – E. Preisler: Profesor dr E. P., twórca Katedry Higieny Szkolnej i Teorii Wychowania Fizycznego Wydziału Lekarskiego UP. [W:] Wkład lekarzy i farmaceutów wielkopolskich do rozwoju nauk medycznych. Wwa [i in.] 1975 s. 116-23. – E. P. Materiały z Sesji Naukowej poświęconej twórczości poznańskiej uczelni wychowania fizycznego. Poznań 13 i 14 listopada 1973 r. P. 1975, 158 s. – K. Toporowicz: E. P. (1872-1947). Życie i dzieło. Wwa 1988, 382 s., tabl. – J. Fibak, K. Słowiński: E. P. (1872-1947). Higienista, teoretyk wychowania fizycznego. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 253-5, bibliogr. – Wielkopole XX wieku. Red. A. Gulczyński. P. 2001 s. 339-48. – Z. Szafkowski: E. P. – patron Poznańskiej AWF. *Semper Fidelis*. 2007 nr 1. **Przyczynki:** S. Strumiłło: Profesor Piasecki jako współtwórca harcerstwa. *Wychowanie Fizyczne* 1948 nr 2 s. 15-9. – 40 lat od katedry wychowania fizycznego Uniwersytetu Poznańskiego do Wyższej Szkoły Wychowania Fizycznego w Poznaniu. P. 1959 s. 15-25, 28, 31, 33, 36, 39-41, 46. – J. Gaj: Główne nurty ideowe w Związku Harcerstwa Polskiego w latach 1918-1939. Wwa 1966, s. 14, 33, 73, 88-9, 138 – z dziejów kultury fizycznej w Polsce. Wwa 1967 s. 63-140. – Z. Dowgird: Dorobek E. P. w dziedzinie zabaw i gier ruchowych. *Lud* 52: 1968 s. 137-51, il. – Dzieje poznańskiej Wyższej Szkoły Wychowania Fizycznego 1919-1969. Praca zb. pod red. Z. Grota. P. 1970 s. 7-8, 14-23, 25-8, 30-2, 34-9, 41-

2, 44-61, 63-72, 75, 78-84, 86-7, 89-90, 92, 94-5, 98, 100, 103, 203. – Z. Grot, J. Gaj: Zarys dziejów kultury fizycznej w Wielkopolsce. Wwa 1973. – Nauka w Wlkp. s. 770-2, 774, 802, 957. – A. Balcerk, R. Wieczorek: Działalność dydaktyczna i pedagogiczna E. P. [W:] E. P. Materiały z Sesji Naukowej poświęconej twórczości poznańskiej uczelni wychowania fizycznego. Poznań 13 i 14 listopada 1973 r. P. 1975. – Z. Grot: E. P. – twórca i kierownik studium wychowania fizycznego w Poznaniu (1919-1947). [W:] E. P. Materiały z Sesji Naukowej poświęconej twórczości poznańskiej uczelni wychowania fizycznego. Poznań 13 i 14 listopada 1973 r. P. 1975. – F. Laurentowski: E. P. w latach 1919-1947. [W:] E. P. Materiały z Sesji Naukowej poświęconej twórczości poznańskiej uczelni wychowania fizycznego. Poznań 13 i 14 listopada 1973 r. P. 1975. – E. Preisler: Działalność naukowa E. P. [W:] E. P. Materiały z Sesji Naukowej poświęconej twórczości poznańskiej uczelni wychowania fizycznego. Poznań 13 i 14 listopada 1973 r. P. 1975. – A. Ryfowa: E. P. jako redaktor „Wychowania Fizycznego”. [W:] E. P. Materiały z Sesji Naukowej poświęconej twórczości poznańskiej uczelni wychowania fizycznego. Poznań 13 i 14 listopada 1973 r. P. 1975. – + K. Toporowicz: E. P. w latach 1872-1919. [W:] E. P. Materiały z Sesji Naukowej poświęconej twórczości poznańskiej uczelni wychowania fizycznego. Poznań 13 i 14 listopada 1973 r. P. 1975. – T. Ziółkowska: E. P. jako autor „Dziejów wychowania fizycznego”. [W:] E. P. Materiały z Sesji Naukowej poświęconej twórczości poznańskiej uczelni wychowania fizycznego. Poznań 13 i 14 listopada 1973 r. P. 1975. – Dzieje Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu (1919-1994). Praca zbiorowa pod red. J. Gaja. P. 1996 s. 6, 8-9, 16-31, 33-5, 37-42, 44-5, 47-53, 55-67, 71-80, 83, 85-91, 93-4, 97, 100-1, 103-4, 107-11, 117, 145, 283. **Bibliografie:** A. Wrzosek: Bibliografia antropologii polskiej do roku 1955 włącznie. Wr. 1959 s. 239.

Piasecki* Michał (1937-2000) prof. AR w P. **Biografie:** W. Obuchowski: Dr hab. M. P., prof. nadzwyczajny. *Więści Akademickie* 2000 nr 4 s. 6.

Piasecki* Stanisław (1880-?) chemik, wykładowca na UP. **Słowniki:** PTPN.

Piasny* Janusz (1930-1997) ekonomista, prof. i rektor WSE w P. **Bibliografie:** Nota bibliograficzna. [W:] J. Piasny. Konsumpcja. Teoria i praktyka. Wstęp i dobór tekstów J. Woś. P. [PTPN] 2009, s. 250. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1996-1998 s. 25. – Byli wśród nas (AE) s. 141-5. – J. Woś: Profesor J. P. (1930-1997). [W:] J. Piasny. Konsumpcja. Teoria i praktyka. Wstęp i dobór tekstów J. Woś. P. [PTPN] 2009, s. 9-16, il. **Przyczynki:** T. Świtła: Prof. dr hab. J. P. *KMP* 1980 nr 3 s. 51-3, il.

Piast* (IX w.) legendarny protoplasta rządzącej w Polsce dynastii książęcej. **AW:** 6204. **Słowniki:** PSB; SSS; WSB. **Przyczynki:** F. Bujak: Piast w legendzie, w historii i dzisiaj. *Więści i Państwo* 3: 1946 s. 241-7. – J. Widajewicz: Początki Polski. Wr. 1948 s. 107-15, 156-8. – S. Kętrzyński: o imionach piastowskich do końca XI w. *ŻiM* 1951 nr 5/6. – R. Gansiniec: Postrzyżyny słowiańskie. *PZach.* 8: 1952 nr 11/2 s. 353-69. – M. Rudnicki: Lech i P. *SA* 5: 1954-6 s. 76-83 [onomastyka]. – J. Adamus: Problemy absolutyzmu piastowskiego. *CzPH* 1958 s. 39-46. – W. Hensel: Najdawniejsze stolice Polski – Gniezno, Kruszwica, Poznań. Wwa 1960 s. 20-2. – K. Buczek: Zagadnienie wiarygodności dwu relacji o początkowych dziejach państwa polskiego. [W:] Prace z dziejów Polski feudalnej ofiarowane R. Grodeckiemu. Wwa 1960 s. 45-56. – S. Kętrzyński: Polska X-XI wieku. Wwa 1961 s. 21-3. – H. Łowmiański: Dynastia Piastów. [W:] Początki państwa polskiego. T. 1. P. 1962 s. 112-22. – W. Hensel: Polska przed tysiącem lat.

Wyd. 2. Wr. 1964 s. 71 i n. – 14b2) A. Biernacki: z dziejów podania o P. *LL* 9: 1965 nr 2/3 s. 35-46. – K. Potkański: Lechici – Polanie – Polska. Wyd. 2. Wwa 1965, s. 414-65. – J. Dowiat: Polska państwem średniowiecznej Europy. Wwa 1968, s. 83-8. – K. Ślaski: Wątki historyczne w podaniach o początkach Polski. P. 1968 s. 69-84. – Cz. Deptuła: Średniowieczne mity genezy Polski. *Znak* 1973 nr 233-4 s. 1365-1403. – H. Łowmiański: Początki Polski. T. 5. Wwa 1973 s. 457 i n. – Cz. Deptuła: Problem mitu monarchy – dawcy żywności w Polsce średniowiecznej na przykładzie podania o P. *Zeszyty Naukowe KUL* 18: 1975 nr 3 s. 41-56, sum. – J. Banaszekiewicz: Podanie o Piaście i Popielu. Studium porównawcze nad wczesnośredniowiecznymi tradycjami dynastycznymi. Wwa 1986. – J. Strzelczyk: Auf den Spuren der ältesten, polnischen Nationalsagen. Die Popiel- und Piast-Sage. *Weststudien* 6: 1987 nr 1 s. 15-46. – P. Wiszewski: Domus Bolesłai. w poszukiwaniu tradycji dynastycznej Piastów (do około 1138 roku). Wr. 2008 s. 174-84.

Piastowie* – dynastia królewska w P. **Słowniki:** SSS i s. 412-5 (G. Labuda); J. Żylińska: Piastówny i żony Piastów. Wwa 1975. **Biografie:** H. Łowmiański: Dynastia P. we wczesnym średniowieczu. [W:] Początki państwa polskiego. Księga tysiąclecia. Red. K. Tymieniecki. T. 1. P. 1962 s. 111-62. – K. Jasiński: Rodowód pierwszych Piastów. Wwa [i in.] 1992, 298 s., tabl. **Przyczynki:** J. Adamus: o teorii rodowej państwa Piastów. *CzPH* 1952 s. 94-125. – W. Meysztowicz: Koronacja pierwszych Piastów. [W:] *Sacrum Poloniae Millennium*. T. 10. Rzym 1956 s. 281-381. – H. Ludat: Piasten und Ekkehardiner. [W:] tegoż: *An Elbe und Oder um das Jahr 1000*. Köln [et al.] 1971 s. 18-32. – H. Ludat: Piasten und Ottonen. [W:] tegoż: *An Elbe und Oder um das Jahr 1000*. Köln [et al.] 1971 s. 67-92. – G. Labuda: Co historycy sądzą o P. jako twórcach państwa polskiego? *KW* 6: 1978 nr 1 s. 35-48. – J. Hertel: Imiennictwo dynastii piastowskiej we wczesnym średniowieczu. Toruń 1980. – Ch. Lübke: Ottonen, Rjurikiden, Piasten. *Ergänzende Bemerkungen zum Verwandtenkreis Kunos „von Öhningen“*. *Jahrbuch für Geschichte Osteuropas*. N. F. 37: 1989 z. 1 s. 1-20. – Z. Piech: Ikonografia pieczęci Piastów. Kr. 1993. – K. Jasiński: Dynastyczne mariaże czesko-polskie ze szczególnym uwzględnieniem okresu do końca XI wieku. *Rocz. Muz. Gliw.* -T. 10 -(1994) s. 11-23, rés., sum. – R. Michałowski: Ideologia monarchiczna Piastów wcześniejszego okresu. [W:] *Imagines potestatis*. Red. J. Banaszekiewicz. Wwa 1994 s. 185-204. – B. Śliwiński: Kronikarskie niedyskrecje, czyli Życie prywatne Piastów. Gdańsk 1994. R: J. Mularczyk, *Szkice Legnickie* T. 17 (1995) s. 346-8 [dot. X-XIV w.]. – G. Rupp: *Die Ekkehardiner, Margrafen von Meissen und ihre Beziehungen zum Reich und zu den Piasten*. Frankfurt am M. 1996. – R. T. Prinke, A. Sikorski: Królewska krew. Polscy potomkowie Piastów i innych dynastii panujących. P. 1997. R: A. Swieżawski, *Zesz. Hist. / WSP Częst.* Z. 6 (2000) s. 431-4. – P. Gąsiorowska: Klaryski z dynastii Piastów. *NP* T. 94 (2000) s. 119-34, sum. – M. Kara: Anfänge der Bildung des Piastenstaates im Lichte neuer archäologischer Ermittlungen. *Quaest. Medii Aevi*. Vol. 5 (2000) s. 57-85 [skrót pracy]. – H. Ludat: Piastowie i Ekkehardynowie. *Prz. Hist.* 2000 z. 2 s. 181-201, sum. [tł. fragmentów pracy „An Elbe und Oder um das Jahr 1000”]. – H. Ludat: Piastowie i Ottonowie. Wokół zjazdu gnieźnieńskiego. *ZH* 65: 2000 z. 2 s. 7-30. – J. Strzelczyk: The first two historical Piasts. Opinions and interpretations. *Quaest. Medii Aevi*. Vol. 5 (2000) s. 99-143. – A. Pleszczyński: „Amicitia” a sprawa polska. Uwagi o stosunku Piastów do Cesarstwa w X i na początku XI wieku. [W:] *Ad fontes. o naturze źródła historycznego*. Red. S. Rosik [i in.]. Wr. 2004 s. 49-58. – P. Wiszewski: Przodkowie M. w Kronice Anonima zwanego Gallem. Wokół narodzin tradycji dynastycznej Piastów. *Genealogia. Studia i materiały historyczne* 16: 2004 s. 7-66. – L. Leciejewicz: Polska Piastów krajem średniowiecznej Europy.

[w:] tegoż: Opera selecta. z dziejów kultury średniowiecznej Polski i Europy. Red. M. Rębkowski [i in.]. Wr. 2006 s. 113-25. – Przemysłidzi i Piastowie – twórcy i gospodarze średniowiecznych monarchii. Red. J. Dobosz. P. 2006, 259 s. [w tym na s. 15-22: H. Samsonowicz: Dynastia, czyli od społecznej struktury plemiennej do państwowej; s. 93-9: A. Pleszczyński: Gorliwość neofitów. Religijność osobista Przemysłidów i Piastów w X i na początku XI wieku]. – A. Pleszczyński: Niemcy wobec pierwszej monarchii piastowskiej (963-1034). Narodziny stereotypu. Postrzeganie i cywilizacyjna klasyfikacja władców Polski i ich kraju. Lublin 2008.

Piaszczyński* Jan (1909-1992) działacz kultur. i regionalny z Kąkolewa. **Słowniki:** SBL. **Biografie:** S. Jędraś: J. P. [W:] Tegoż: Gmina Osieczna. Osieczna-Leszno 1994 s. 227-35, 248-9, il. **Przyczynki:** Z. Smoluchowski: Hafty kąkolewskie. *PLudu* 1990 zz. 1 wkładka.

Piaszczyński* Józef (1853-1899) lekarz okulista w Warszawie. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Piątek* Leon (1908-1978) działacz społeczny, regionalista w Sulmierzycach. **Słowniki:** Anders.

Piątek* Mieczysław (1873-1958) działacz społ.-polit., poseł na Sejm RP. **Słowniki:** Kto był kim; Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989.

Piątkowska* Konstancya Ignacja, zamężna Kuczborska, krypt. Ign. Piąt. (1866-1941) pisarka, publicystka, działaczka regionalna, etnograf. **Słowniki:** PSB; SBWP-W II; Słownik folkloru polskiego. Pod red. J. Krzyżanowskiego. Wwa 1965. **Biografie:** Z. Neymanowa: I. P. *LL* 1962 nr 1-2 s. 19-25. – V. Krawczyk: I. P. [W:] Sieradzki folklor i sztuka ludowa. Sieradz 1978. – E. Polanowski: I. P. *Południowa Wielkopolska* 1981 nr 3 s. 4. – (r.j.): I. P. *Ziemia Kaliska* 1981 nr 26 s. 7. – E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram]. **Przyczynki:** T. Gicger: Zaczęło się od legendy. Łódź 1968 s. 168-78. – Dz. Kal. – A. Tomaszewski: Sztuki I. P. na scenach teatrów zawodowych i amatorskich. *Sieradzki Kwartalnik Kulturalny* 1994 s. 18-9. **Bibliografie:** S. Wańka: Kalisz i ziemia kaliska na łamach „Gazety Kaliskiej” w latach 1893-1914. Bibliografia. Kalisz 1998

Piątkowski* Antoni (1875-1947) ziemianin, działacz społ. i oświatowy. **Słowniki:** PSB; SBWP-W II; Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989. **Biografie:** W. Chmielecki: Zasłużony nauczyciel i działacz rolniczy. *Gromada Rolnik Polski* 1957 nr 17. – J. Langier: A. P. (1875-1947). [W:] Karty z dziejów zootechniki polskiej na pięćdziesięciolecie (1922-1972) Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego im. Michała Oczapowskiego. Wwa 1973 s. 463-4. – N. Piątkowska-Sentkowska: A. P. z Dębska. *Liskowianin* 1996 nr 2 s. 3. **Przyczynki:** M. Ciechocińska: Lisków – wieś wzorowa. *Zeszyty Naukowe Szkoły Głównej Planowania i Statystyki* 1958 nr 9 – J. Bartyś: Kółka rolnicze w Królestwie Polskim. Wwa 1974. – J. Borkowski, A. Gurnicz: Kółka rolnicze w II Rzeczypospolitej. Wwa 1978.

Piątkowski* Jacenty (czynny 1678-1693) złotnik w P. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** Studia Poznańskie. Cz. 2. P. 1954 s. 341. – DDWP III s. 206. – KZSzt. V z. 21 i 28.

Piątkowski* Stanisław (1914-1988) ortopeda, traumatolog. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Piątkowski* Stanisław Kostka (1883-1926) ks. **Słowniki:** PTPN.

Piątkowski* Władysław (1890-?) dentysta. **Słowniki:** PTPN.

Picht* Oskar (+) dyrektor Zakładu dla Ociemniałych w Bydgoszczy. **Przyczynki:** H. Rasmus: Dwaj pionierzy z Bydgoszczy. o zasługach Ernsta Niepela i O. P., dyrektorów Zakładu dla Ociemniałych. *Kronika Bydgoska* 20: 1998 s. 250-56.

Piechno* z Modliszewa (XIV/XV w.) kaszt. czarnkowski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Piechocki* Edmund (1885-1947) ekonomista, działacz społ. **Słowniki:** PSB; WSB; Członkowie tajnych tow.; AMOstr. z. 10. **Przyczynki:** Wyższa Szkoła Ekonomiczna (Akademia Handlowa – Wyższa Szkoła Handlowa) XXX-lecie uczelni 1926-1956. P. 1956. – K. Murzynowska: Polskie wychodźstwo zarobkowe w Zagłębiu Ruhry w latach 1890-1914. Wr. 1972.

Piechocki* Jan (1899-1978) nauczyciel, publicysta, działacz kult. **Słowniki:** BSB III (i fot.); Członkowie tajnych tow. **Biografie:** Przewodnik po cmentarzu Nowofarnym w Bydgoszczy. B. 1991 s. 16-7.

Piechocki* Stefan (1883-1968) adwokat, działacz polit., minister sprawiedliwości RP. **AW:** 6212. **Słowniki:** PSB; WSB; SBPW; SBKS; Kto był kim I; Członkowie tajnych tow.; Ministrowie. **Przyczynki:** K. Morawski: Tamten brzeg. Paryż (1962) s. 150, 154, 162. – A. Micewski: z geografii politycznej II Rzeczypospolitej. Wwa 1964 s. 176. – M. Rataj: Pamiętniki. Wwa 1965. – W. Witos: Moje wspomnienia. T. 3. Paryż 1965. – J. Rothschild: J. Piłsudski's Coup d'Etat. New York [et al.] 1966. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1968. – K. Dembski: Wielkopolska w początkach II Rzeczypospolitej. P. 1972. – B. Hulewicz: Wielkie wczoraj w małym kręgu. Wwa 1973. – B. Krzywobłocka: Chadecja 1918-1937. Wwa 1974. – J. Pietrzak: o reprezentację byłego zaboru pruskiego w Sejmie Ustawodawczym 1919 r. *Dzieje Najnowsze* 1976 z. 44 s. 3-20. – A. Garlicki: Przewrót majowy. Wwa 1978. – H. Przybylski: Chrześcijańska Demokracja i Narodowa Partia Robotnicza w latach 1926-1937. Wwa 1980. – C. Demel [i in.]: Działalność NSR i NPR w Wielkopolsce w latach 1917-1937. Wwa [i in.] 1980. – Historia katolicyzmu społecznego w Polsce 1832-1939. Pod red. C. Strzeszewskiego [i in.]. Wwa 1981. – K. Kroll: Rada Główna Opiekuńcza 1939-1945. Wwa 1985. – Zakrzewski Ulicami. – K. Turowski: Historia Stowarzyszenia Katolickiej Młodzieży Akademickiej „Odrodzenie”. Wwa 1987. – K. Turowski: Historia ruchu chrześcijańsko-demokratycznego w Polsce 1864-1946. Wwa 1989. **Artykuły:** *Gł. Wilkp.* 1968 nr 197.

Piechota* Szczepan (1871-1960) działacz społ., poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Piechowiak* Kazimierz (1906-1942) lekarz, członek AK. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej Wr. 1997. **Przyczynki:** Z. Jaśniewicz: z historii służby sanitarnej AK w Łódzkiem. *Przegląd Lekarski* 1981 nr 1 s. 86.

Piechowiak* Lech (1924-1989) nauczyciel w Kaliszu. **Przyczynki:** Od Szkoły Handlowej do „Ekonomika”. Red. E. Andrysiak [i in.]. Kalisz 2003 s. 27-8, fot.

Piechowski* Andrzej Mikołaj (1745-1790) rotmistrz konfederacji barskiej. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970. – W. Szczygielski: Konfederacja barska na Kujawach (1768-1772). *Ziemia Kujawska* 5: 1978 s. 47-8.

Piecz* (XV w.) podkomorzy wschowski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Pieczyński* Teofil (1810-1885) lekarz medycyny, oficer powstania listopadowego 1830/31. **Słowniki:** SŁek. V; Bielecki Słownik. T. 3: L-R. Wwa 1998; Szkoła Kaliska

Piegsa* (Piegza) Jan Chrzyciel (1814-1863) nauczyciel, powstaniec 1848. **AW:** 6215. **Słowniki:** PSB; AMOstr. z. 10. **Źródła:** Protokoły posiedzeń Koła Polskiego w Berlinie. Opr. Z. Grot. P. 1956. **Przyczynki:** Motty II s. 277. – Z. Grot: Działalność posłów polskich w sejmie pruskim w latach 1848-1850. P. 1961. – Wielkopolska Szkoła Edukacji Narodowej. Wr. 1970.

Piekara* Arkadiusz (1904-1989) nauczyciel fizyki w gimnazjum w Rydzynie, prof. UP/UAM. **Słowniki:** Śródka; Anders. **Biografie:** J. Stankowski: A. P. – fizyk i humanista niespokojny. *Postępy Fizyki* 1977 z. 4. – *Nauka Polska* 1990 nr 3/4 s. 183-206. – Wielkopole XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 349-60. **Przyczynki:** J. Józwiak [i in.]: Fizyka i astronomia. [W:] Matematyka, fizyka i chemia na Uniwersytecie Poznańskim (1919-1969). P. 1971.

Piekarska* Elżbieta w zakonie Eufrozyna (zm. 1664?) przełożona bernardynek w Kaliszu. **Słowniki:** Borkowska i s. 40.

Piekarski* Antoni (1889-1939) aktor, reżyser. **Słowniki:** Słownik Teatr.

Piekarski* Franciszek (1898-1988) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW ze Żnina.

Piekuta* Ignacy (XIX w.) gospodarz w Daszewie. **Przyczynki:** Napisy pamiątkowe s. 36.

Piela* – rodzina poznańska. **Przyczynki:** W. Spaleniak: Czterech braci Pielów. Sylwetki poznaniaków. *KMP* 1971 nr 1 s. 122-7, il.

Pieniążek* Jan z Witowic (zm. 1490) archidiakon gnieźn., dziekan łęczycki. **AW:** 6219. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** F. Kiryk: Jakub z Dębna na tle wewnętrznej i zagranicznej polityki Kazimierza Jagiellończyka. Wr. 1967 s. 71-2, 80.

Pieniążek* Mikołaj (zm. 1432) kan. gnieźn., kanclerz gnieźn. i pozn. **AW:** 6220. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** Kowalska-Pietrzak Prałaci s. 128-32.

Pieprzycki* Konstanty (1880-1934) ks. **AW:** 6222. **Słowniki:** PTPN.

=Pieprzyk* Edmund (zm. ok. 1959) pedagog. **Słowniki:** Członkowie tajnych tow. **Biografie:** Wspomnienie pośmiertne po E. P. Nauczyciel głuchoniemych w Poznaniu. *Świat Głuchych* 1: 1959 nr 6 s. 185.

Pieprzyk* Józef (1901-1965) działacz ruchu robotniczego. **Słowniki:** Anders. **Biografie:** M. Olszewski: J. P. z żałobnej karty. *KMP* 1966 nr 2 s. 99-100, il.

Pieprzyk* Józef (1917-1997) dziennikarz, publicysta. **Bibliografie:** J. Mikołajczak: J. P. *GWyb.* (P.) 1997 nr 170 s. 10.

Pierański* Florian (1909-1981) lekarz weterynarii, pedagog, działacz społ.-gosp., poseł na Sejm PRL.
Słowniki: Wrzesiński SB.

Pierunek* Franciszek (1916-1994) nauczyciel. **Słowniki:** Enc. konsp. wlkp.

Pierzchalski* Alfons (1903-1962) nauczyciel, działacz polityczny. **Słowniki:** Wolszt. SB (i fot.).

Pierzchlewicz* Kazimierz (zm. 1995) dziennikarz radiowy, fotograf. **Przyczynki:** U. Lipińska: K. P. *GWyb.* (P.) 1997 nr 244 s. 18.

Pierzchlewski* Stanisław (+) Kaliszanie, oficer na ORP „Orkan”. **Przyczynki:** H. Nowaczyk: Krzyż Walecznych. *Ziemia Kaliska* 1988 nr 5 s. 7, il.

Pierzchliński* Andrzej (zm. 1623) star. stawiszyński, podkomorzy pozn. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Chłapowski.

Piestrzyński* Ryszard Stanisław (1902-1962) działacz Narodowej Demokracji i Ruchu Narodowo-Państwowego, publicysta. **Słowniki:** PSB; Szkoła Kaliska; SBWP-W II; Kto był kim; Slek. IV. **Biografie:** Z. Kotkowski: Syn ziemi kaliskiej. Wspomnienie o R. P. *Gazeta Niedzielną* 1963 nr 9/718 s. 4. – Z. Kotkowski: Śp. R. P. *Goniec Karpacki* 1963 nr 1/2 s. 69-71. **Przyczynki:** Literatura polska na obczyźnie 1940-1960. T. 1-2. Londyn 1964-5. – A. Micewski: z geografii politycznej II Rzeczypospolitej. Wwa 1964. – H. i T. Jędruszczak: Ostatnie lata Drugiej Rzeczypospolitej (1935-1939). Wwa 1970. – J.J. Terej: Idee, mity, realia. Wwa 1971 s. 128, 138, 149. – J.J. Terej: Rzeczywistość i polityka. Wyd. 2. Wwa 1979. – Z. Mazur: Antenaci. o politycznym rodowodzie Instytutu Zachodniego. P. 2002, s. 127, 128, 130, 132-4, 136, 150, 209, 279.

Piestrzyński* Stanisław (1863-po 1916) lekarz. **Słowniki:** Slek. IV. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5. Kalisz 1999. **Bibliografie:** S. Konopka: Polska bibliografia lekarska XIX wieku (1801-1900). Wwa 1974-1984.

Pieszak* Józef (1886-1941) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

Pietras* Tadeusz (zm. 1965) dyrygent i działacz śpiewaczy w regionie żnińskim. **Przyczynki:** M. Markiewicz: Wspomnienie o T. P. *Życie Śpiewacze* 19: 1966 nr 5 s. 15.

Pietraszewska* Karolina (1870-1940) śpiewaczka, pedagog. **Słowniki:** SMP. **Przyczynki:** H. Kański: Gwiazdy zapomniane. *Ruch Muzyczny* 1966 nr 6.

=Pietraszkiewicz* Kazimierz, pseud. Konrad (+) żołnierz AK. **Źródła:** K. P.: Poznański koniec wileńskiej konspiracji. z pamiętnika [...]. *KMP* 1999 nr 3 s. 276-89 [podziemie polityczne].

Pietrowicz* Stefan (1895-1945) adwokat, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PSB; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Dzieje Gniezna. Pod red. J. Topolskiego. Wwa 1965.

Pietruszczyński* Zygmunt (1886-1965) rolnik, prof. UP i WSR w P. **AW:** 6236. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN. **Źródła:** Przew. APAN s. 468. **Biografie:** J. Dorywański: Prof. dr Z. P. *Spraw. PTPN* 1965 nr 1 s. 192-5. – J. Dorywański: Z. P. (18886-1965). [W:] Dzieje akademickich studiów rolniczych

i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970 s. 331-2. **Przyczynki:** Bibliografia zawartości czasopisma „Roczniki Nauk Rolniczych” 1903-1955. Kr. 1956. – Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce. P. 1970. – Dz. UAM. – Nauka w Wlkp. s. 714, 719, 1004, 1005, 1030, 1053, 1054. – Napisy pamiątkowe s. 96.

Pietrykowski* Tadeusz (1895- po 1939) prawnik, działacz kult., powstaniec wlkp. **Słowniki:** PSB; SPKP. **Biografie:** A. Borycki: T. P. *Nowości* 1975 nr 158. **Przyczynki:** B. Baranowski: Bibliografia miasta Torunia. Wwa 1972. – Dzieje Towarzystwa Naukowego w Toruniu. T. 2. Toruń 1977 s.182.

Pietrzak* Jan (1877-1940) działacz społ. i polit. **Słowniki:** WSB.

Pietrzak* Stanisława Wanda (1902-1961) pielęgniarka, wykładowca w Państwowej Szkole Położnych w Poznaniu. **Biografie:** E. Andrzejewska: S.W. P. (1902-1961). Pielęgniarka. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991, s. 256.

Pietrzak* Włodzimierz, pseud. Andrzej Ados, Juliusz Wolden, Balk (1913-1944) poeta, prozaik, krytyk literacki. **Słowniki:** Literatura polska. Przewodnik encyklopedyczny. Red. J. Krzyżanowski, Cz. Hernas. T. 2: N-Ż. Wwa 1985. **Biografie:** Z. Lichniak: Ten W. P. był jeden. Kaliskie „Świty” W. P. *Południowa Wielkopolska* 1983 nr 6 s. 6, nr 9 s. 1, nr 10 s. 5. – H. Sutarzewicz: W. P. – jeden czy dwu? *Południowa Wielkopolska* 1983 nr 5 s. 2, il.

Pietrzykowski* Edward (1922-1939). **Biografie:** Z. Szymankiewicz: z nieznanых kart poznańskiego Września 1939 r. Aneksy: E. P. [biogram]. *KMP* 1989 nr 4. **Przyczynki:** Napisy pamiątkowe s. 71.

Pięciu* Braci Męczenników (zm. 1003). **Uwaga:** zob. też hasła: Benedykt, Izaak, Jan, Krystyn, Mateusz. **Źródła:** Bruno z Kwerfurtu: Vita quinque fratrum eremitarum vita vel passio Benedicti, et Ioannis, sociorumque suorum. Ed. J. Karwasińska. MPH s. n. T. 4. Fasc. 3. Wwa 1973 s. 1-84 [tłum polskie: Piśmiennictwo czasów Bolesława Chrobrego. z pracowni edytorskiej Instytutu Historii PAN (A. Gieysztor, B. Kürbisówna, G. Labuda). Tłum. K. Abgarowicz. Wstęp i komentarze oprac. J. Karwasińska. Wwa 1966 s. 155-246. **Biografie:** J. Mitkowski: Św. Wojciech a jego bezpośredni następcy w męczeństwie. [W:] Św. Wojciech 997-1947. Gn. 1947 s. 113-31. – A. Baraniak: List pasterski ku uczczeniu Pięciu Braci Polaków męczenników międzyrzeckich. *MK* 11: 1960 s.132-9. – I. Byrska: Żywot i męka P.B. M. pierwszej diecezji polskiej w Poznaniu. *NP* 30: 1969 s. 231-9. – J. Mitkowski: P.B. M. [W:] Hagiografia polska. T. 2. Wwa 1972 s. 234-50. – E. Napierała: Żywot i męczeństwo P B.M. z Międzyrzecza. *Gorzowskie Wiadomości Kościelne* 19: 1976 s. 232-37. – T. Adamek: Świętych P.B. M. w Kazimierzu Biskupim i rozwój towarzyszącej im legendy. [W:] Polscy święci. T. 9. Wwa 1986 s. 11-21. – D. Zydorek: Dzieje życia i męczeństwa P.B. [W:] z dziejów religijności XI wieku. Gorzów Wlkp. 1997 s. 61-70. **Przyczynki:** Cz. Baran: w sprawie daty dziennej męczeństwa P.B. E. w roku 1003. [W:] Wieki średnie. Medium aevum. Prace ofiarowane T. Manteufflowi w 60 rocznicę urodzin. Wwa 1962 s. 95-8. – S. Librowski: Andrzej z Opatowca i Benedykt z Budziszławia – święci polscy z przełomu X i XI wieku (stan badań i kultu). *Kronika Diecezji Włocławskiej* 46: 1963 s. 154-7. – Ows: z dziejów kultu P.B. M. w Kazimierzu Biskupim. *Kronika Diecezji Włocławskiej* 47: 1964 s. 21-4. – T. Dusza: Kazimierz Biskupi pierwszą i jedyną siedzibą P.B. Polaków. *Kronika Diecezji Włocławskiej* 67: 1984 nr 11-12 s.

276-85. – Napisy pamiątkowe s. 162-3. – K. Jasiński: P.B. M. Kwestie chronologiczne. [W:] Kultura średniowieczna i staropolska. Studia ofiarowane A. Gieysztorowi. Wwa 1991 s. 355-64. – K. Nizio: Nieznany przekaz historii P.B. M. w rękopisie Biblioteki Kórnickiej 1624. *PBK* 23: 1993 s. 162-81. – M. Derwich: Kilka uwag w sprawie P.B. M. [W:] Cracovia – Polonia – Europa. Kr. 1995 s. 181-8. – K. Górską-Gołaska: Kult P.B. M. w Kazimierzu Biskupim i rozwój towarzyszącej mu legendy. *RH* 61: 1995 s. 121-40. – M. Roman: Translacja Pięciu Braci POlskich do Gniezna. Przyczynek do dziejów kultu relikwii w Polsce wczesnośredniowiecznej. [W:] *Pergrinationes. Pielgrzymki w kulturze dawnej Europy*. Wyd. H. Manikowska [i in.]. Wwa 1995 s. 173-84. – T. Ciesielski: Dzieje kultu P.B. M. w Kazimierzu Biskupim. *RKon.* 12: 1998 s. 9-32. – S. Trawkowski: Bolesław Chrobry i eremici [W:] Prusy – Polska – Europa. Toruń 1999 s. 163-71. – T. Dunin-Wąsowicz: Najstarsi polscy święci: Izaak, Mateusz, Krystyn. [W:] Kościół, kultura, społeczeństwo. Studia [...]. Red. S. Bylina [i in.]. Wwa 2000 s. 35-47. – B. Kürbis: Brun z Kwerfurtu i początki kultu Pięciu Braci. [W:] Polska na przełomie I i II tysiąclecia. Red. Sz. Skibiński. P. 2001 s. 115-127. – S. Paszek: Pięciu Braci Męczenników. Konin 2001, 50 s., il. [kult]. – A. Dragan: Patroni Kazimierza Biskupiego – zbliżenia. Pięć gołębi. *Kazimierz Biskupi* [i in.] 2002, 182 s. – Dzieje kultu Pięciu Braci Męczenników w Polsce i Europie. Red. A. Szymkowski. *Kazimierz Biskupi* 2002, 298 s., il. [z treści: T. Dusza: Pierwsza i jedyna siedziba świętych P.B. M. w Kazimierzu Biskupim (s. 15-36); P. Lipski: Kult świętych P.B. M. według kroniki bernardyńskiej konwentu kazimierskiego 1514-1863 (s. 87-111); P. Wojtyniak: Kult P.B. w Polsce i Europie w XI-XVIII stuleciu i jego związki z Kazimierzem Biskupim (s. 201-71); Losy relikwii P.B. (s. 285)]. – Kult P.B. M. w Kazimierzu Biskupim. Materiały sympozjum [...]. *Kazimierz Biskupi* 2003, 134 s., il. [z treści: H. Samsonowicz: Misja Pięciu Braci w kontekście kształtowania się państwowości polskiej; T. Jasiński: Zapiski kronikarskie i rocznikarskie o P.B. M. (s. 19-29); W. F. Murawiec: Klasztor bernardynów w Kazimierzu Biskupim (1514-1898) i jego zasoby archiwalne w Archiwum Prowincji Bernardynów w Krakowie (s. 31-41); R. Knapiński: Ikonografia eremitów w sztuce chrześcijańskiej (s. 57-73); J. Łojko, P. Wojtyniak: Kult Pięciu Braci Męczenników w Polsce XI – XV wieku. Uwagi na marginesie milenijnych dyskusji – spór o metodę (s. 91-104); Edycja źródeł (s. 105-133)]. – Męczennicy z Międzyrzecza 1003-2003. Materiały z sympozjów [...] 2001, 2002. Red. R. Tomczak. *Paradyż* 2003. – R. Knapiński, A. Witkowska: Polskie niebo. Ikonografia hagiograficzna u progu XVII wieku. *Pelplin* 2007 s. 162-4, 214-7. – P. Wiszewski: *Domus Bolezlai*. w poszukiwaniu tradycji dynastycznej Piastów (do około 1138 roku). *Wr.* 2008 s. 59-62.

Piękniewski* Zygmunt (1892-1968) działacz komunist. **Słowniki:** PSB; WSB. **Biografie:** M. Olszewski: Z. P. Jubileusze. *KMP* 31:1963 nr 2 s. 50-2, il. **Przyczynki:** A. Czubiński, M. Stański: Powstanie i działalność PPS-Lewicy w Wielkopolsce w latach 1927-1931. *SiMDW* 6: 1960 z. 2 s. 217, 222, 223, 226, 231-2, 237, 244. – M. Olszewski, I. Soliński: Pogrzeb Z. P. z żałobnej karty. *KMP* 37: 1969 nr 1 s. 121-5, il. – Zarys historii ruchu robotniczego w Wielkopolsce. P. 1978 s. 184, 189, 223-4, 332, 343, 357, 397.

Piętka* Józef (1906-1987) nauczyciel, działacz ludowy. **Słowniki:** Wolszt. SB. **Przyczynki:** K. Raniowski: Rody ziemi wolsztyńsko-babimojskiej. *Wolsztyn* 2005 s. 84. 253.

Piętowski* Hiacynt (XVII/XVIII w.) pisarz grodzki nakielski. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 375.

Piętowski* Wojciech (1613-1667) jezuita, kan. pozn., proboszcz w Wałczu. **AW:** 6240. **Słowniki:** PSB; EWoj.

Pikarski* (błędnie Piekarski) Adrian (1615-1679) jezuita, kapelan obozowy, kaznodzieja, pamiętnikarz, bp nominat kijowski. **Słowniki:** PSB; EWOJ; Szkoła Kaliska; Nowy Korbut. **Przyczynki:** J. Krzyżanowski: Dawna facecja polska. Wwa 1960 s. 440, 457. – A. Kersten. Stefan Czarniecki. Wwa 1963. – Nad staropolskimi pamiętnikami. P. 1964 s. 116-43. – W. Majewski: Wokół Paska, A. P. i Skargi (na marginesie pracy Alojzego Sajkowskiego: Ze studiów nad pamiętnikami Paska. [W:] Nad staropolskimi pamiętnikami. Poznań 1964, s. 116-43). *PH* 58: 1967 s. 518-24. – Historia nauki polskiej. Wr. 1974. – K. Targosz: Uczony dwór Ludwika Marii Gonzagi. Wr. 1975. – W. Czapliński: Nowe źródła do dziejów wyprawy Stefana Czarnieckiego do Danii. *Sobótka* 31: 1976 z. 2 s. 249-54. – B. Fabiani: Warszawski dwór Ludwika Marii. Wwa 1976. – K. Matwijowski: Pierwsze sejmy z czasów Jana III Sobieskiego. Wr. 1976. – S. Ochman: Sejmy z lat 1661-1662. Wr. 1977.

Pikarski* (Piekarski) Wawrzyniec (1595-1660) ks., jezuita, rektor w P. **AW:** 6245. **Słowniki:** EWOJ.

Piko* Jan Roman (1895-1934) sędzia, powstaniec wlkp. **Biografie:** S. Jankowiak, P. Bauer [i in.]: Ziemia Gostyńska w powstaniu wielkopolskim 1918-1919. Gostyń 1989 s. 11, 65, 67, 71, 83-4, 89, 123, 132. **Przyczynki:** B. Polak: Front południowo-zachodni. Grupa „Leszno” powstania wielkopolskiego 1919 r. Kościan 1971 s. 27-9, 40-2, 65, 67.

Pilarczyk* Leon (1913-1998) geograf, urbanista. **Biografie:** J. Michałowski: L. P. – geograf i urbanista (1913-1998). *Biuletyn Parków Krajobrazowych Wielkopolski* Z. 6 (2000) s. 113-4.

Pilarczyk* Wojciech (+) powstaniec wlkp., prezes Tow. Powstańców w Jarocinie. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.

Pilaski* Fryderyk Wilhelm Juliusz (1803-1883) prawnik, polityk. **Słowniki:** PSB; AMM. **Źródła:** Protokoły posiedzeń Koła Polskiego w Berlinie. Opr. Z. Grot. i 849-1851. P. 1956. **Przyczynki:** Motty i s. 265, 686. – Z. Grot: Działalność posłów polskich w sejmie pruskim w latach 1848-1850. P. 1961. – J. Benyskiewicz: Posłowie polscy w Berlinie w latach 1866-1890. Zielona Góra 1976. – Karol Libelt (1807-1875). Praca zb. pod red. Z. Grota. P. 1976.

Pilawski* Andrzej (1910-1995) biofizyk, prof. AM i AWF w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1993-1995 s. 24.

Pilawski* Zygmunt (zm. 1943) ksiądz. **Przyczynki:** T. Walkowiak: Był proboszczem XX wieku. *PLudu* 1995 z. 3-4 s. 46-7.

Pilchowicz* Wojciech (1600-1655) kan. gnieźn., bp sufragan warmiński. **AW:** 6251. **Słowniki:** PSB; Biskupij; Oracki Słownik. **Przyczynki:** J. Obłąk: Życie kościelne na Warmii w świetle „Relatio status” biskupa Wacława Leszczyńskiego. *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 6: 1959 z. 3 s. 8-9.

Pilecki* Oktawian (1870-?) dermatolog, gen. brygady. **Słowniki:** PTPN; Słęk. I.

Pilichowski* Aleksander (działal 1814-18) aktor, księgarz i wydawca kaliski. **Słowniki:** SPKP; SBWP-W I; SBTP. **Przyczynki:** I. Jate: Sztuki Wojciecha Bogusławskiego na scenie kaliskiej. [W:] Wokół tradycji teatralnej Wojciecha Bogusławskiego. Pod red. S. Kaszyńskiego. Kalisz 1987 s. 52.

Pilichowski* Czesław (1914-1984) historyk, dyr. Głównej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce. **Słowniki:** SHist. **Biografie:** W. Zieliński: Prof. dr Cz. P. *Biuletyn Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – Instytutu Pamięci Narodowej* 33: 1991 s. 262-9. – Cz. Łuczak: Prof. dr Cz. P. (1914-1984). „Tropiciel hitlerowskich zbrodni”. [W:] ZiZM 377-82. – E. Serwański: w kręgu myśli zachodniej. Wspomnienia i zapiski Wielkopolanina. Wyd. J. i K. Serwańscy. P. 2003 passim.

Piliński* Józef (1907-1992) pedagog, organizator szkolnictwa, działacz społ. **Słowniki:** SBWP-W I. **Biografie:** S. Kuś: J. P. *Opatowianin* 1991 nr 8.

Piller* Adolf Emil (1877-1951) architekt. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** K. Sobkowicz: *Architekci wielkopolscy*. Cz. 1. P. 1988 s. 52, 56, 135, 138-9, 141, 153-5.

Piłtaciński* Leon (1908-1991) nauczyciel, działacz społ. **Słowniki:** SBWP-W II. **Przyczynki:** *Żołnierze Września*. Wwa 1971 s. 143, 190, 198. – *Piechota Polska*. Londyn 1972. Z. 9-10. s. 19. – P. Bauer [i in.]: *Armia „Poznań” w wojnie obronnej 1939*. P. 1982. – T. Kryśka-Karski: *Materiały do historii Wojska Polskiego*. Londyn 1984. Z. 11-12 s. 62. – P. Bauer [i in.]: *Armia „Poznań” 1939*. P. 1987. – z dziejów Grabowa nad Prosną. Oprac. zbiorowe pod red. B. Polaka [i in.]. Kalisz 1990. – W. Rezmer: *Armia „Poznań” 1939*. Wwa 1992 s. 500.

Piłsudski* Józef (1867-1935) – w Wielkopolsce. **Słowniki:** SBPW. **Monografie:** Z. Dworecki: *Poznańskie i P.* 2008, 359 s. **Przyczynki:** A. Kijas: J/ P. a Wielkopolska. *PWlkp.* 1991 nr 3-4 s. 15-9. – P. Dwornicki: J. P. w Poznaniu (na podstawie relacji „Kuriera Poznańskiego”). [W:] z dziejów prasy wielkopolskiej XIX-XX w. T. 1. Red. M. Kosman. P. 1994/1995 s. 81-100. – R. Zbieralski: J. P. a powstanie wielkopolskie. [W:] *Ziemia gostyńska w powstaniu wielkopolskim*. Red. M. Sobkowiak. Gostyń 1995 s. 71-5. – B. Polak: J. P. a ziemie polskie byłego zaboru pruskiego 1918-1919. *Rocznik Koszaliński* 1997 nr 27 s. 55-64.

=Pindur* Edward (+) inż. **Przyczynki:** I. Soliński: Inżynier E. P. *Wybitni Przodownicy Pracy Socjalistycznej*. *KMP* 1974 nr 2 s. 103-5, il.

Piniecki* Bronisław Wiktor (1892-1940) płk WP, powstaniec wlkp., dowódca II dywizjonu 7 Pułku Artylerii Ciężkiej Wlkp., uczestnik wojen 1920 i 1939. **Słowniki:** *Kawalerowie VM*. T. II, cz. 1; AMM; *Członkowie tajnych tow.* **Biografie:** B. Polak: *Dowódcy powstania wielkopolskiego i wojska wielkopolskiego 1918-1919*. T. 1. Koszalin 1989 s. 28-9. **Przyczynki:** A. Czubiński [i in.]: *Powstanie wielkopolskie 1918-1919*. Wwa [i in.] 1978.

Piński* Jan (1927-1974) inż. elektryk, współtwórca przemysłu elektronicznego. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** *Działalność naukowa Instytutu Technologii Elektronowej PAN w l.* 1966-1968. Wwa 1971 s. 16-61. – 25 lat Oddziału Warszawskiego Elektroniki i Telekomunikacji SEP (1952-1977). Wwa 1977 s. 11.

Piński* Kasper (1639-1701) ks., jezuita, prefekt szkół w B. **Słowniki:** EWoj.

Piński* Witold (1888-1964) inż. elektryk, organizator spółdzielczości i rzemiosła elektrotechnicznego, prezes Polskiego Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych na Wielkopolskę i Pomorze, powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBTech. X.

Piosicka* Franciszka (1889-1965) działaczka kulturalna i społ. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** W. Piosicki: Leszczyńskie Towarzystwo Czytelni Ludowych. *PLudu* 1987 z. 3 s. 27-8.

Piotr* Włostowic (zm. 1155). **AW:** 9686. **Biografie:** E. Richsteig: Peter Wlast. *Archiv für Schlesische Kirchengeschichte* 18: 1960 s. 1-27; 19: 1961 s. 1-24; 20: 1962 s. 1-28. **Przyczynki:** K. Eistert: Peter Wlast und die Ohlauer Blasiuskirche. *Archiv für Schlesische Kirchengeschichte* 13: 1955 s. 1-16 [fundacja kościoła w Oławie]. – L. Radler: Hatte Graf Peter Wlast auch im Kreise Striegau Besitz? *Archiv für Schlesische Kirchengeschichte* 21: 1963 s. 301-15. – S. Bieniek: Uwagi nad powstaniem klasztoru w Strzelnie i fundacjami P. W. *BHSz.* 26: 1964 s. 66-7. – S. Bieniek: Uwagi nad powstaniem klasztoru w Strzelnie i fundacjami P. W. z około połowy XII wieku. [W:] *Prace BTN. Prace Komisji Historii. T. 2. B.* 1964 s. 33-54. – B. Kunicki: o Pietrku W. *Ziemia Kaliska* 15: 1971 s. 4. – J. Bieniak: Polska elita polityczna XII w. (Część III A. Arbitrzy książąt – krąg rodzinny P. Włostowica). [W:] *Spółeczeństwo Polski średniowiecznej. Zbiór studiów. T. 4.* Red. S. Kuczyński. Wwa 1980, s. 13-107. – L. Kajzer: Jeszcze o 70 kościołach fundacji P. Włostowica (uwagi na marginesie studium Janusza Bieniaka). *KHKM* 39: 1991 nr 2 s. 177-85. – K. Hewner: P. W. czy Piotr Wszeborowic? o fundacji i fundatorze klasztoru norbertanek w Strzelnie. *NP T.* 94 (2000) s. 47-84, sum.

Piotr* Wszeborowic (zm. po 1196) kaszt. kruszwicki, woj. kujawski. **Słowniki:** SSS. **Przyczynki:** W. Semkowicz: Paleografia łacińska. Kr. 1951 s. 544-6. – S. Bieniek: Uwagi nad powstaniem klasztoru w Strzelnie i fundacjami Piotra Włostowica z około połowy XII wieku. [W:] *Prace BTN. Seria C: Prace komisji Historycznej z. 2.* Bydgoszcz 1964 s. 33-54. – T. Wąsowicz: Inskrypcja konińska z roku 1151. *KHKM* 15: 1967 s. 93. – T. Wasilewski: Kim był komes palatinus Petrus. [W:] *z dziejów regionu konińskiego. Wr.* 1970 s. 169-83. – K. Hewner: P. W. czy Piotr Wszeborowic? o fundacji i fundatorze klasztoru norbertanek w Strzelnie. *NP T.* 94 (2000) s. 47-84, sum.

Piotr* Łabędź (Bogumił Piotr II) (zm. 1198) bp pozn., abp gnieźn., współpracownik księcia Mieszka Starego. **AW:** 6266. **Słowniki:** P.B. Gams: *Series episcoporum Ecclesiae Catholicae.* Gratz 1957 s. 347; *Hagiografia Polska. T. 1;* PSB; SSS; *Biskupi.* **Źródła:** J. Mitkowski: Początki klasztoru cystersów w Sulejowie. P. 1949 reg. nr 1-3, s. 313-6. – *Codex diplomaticus nec non epistolaris Silesiae.* Wyd. K. Maleczyński. T. 1. Wr. 1956 nr 69. – *Schlesisches Urkundenbuch.* Bearb. v. H. Appelt. T. 1. Wien 1963 nr 59, nr 188. – *Codex diplomaticus nec non epistolaris Silesiae.* Wyd. K. Maleczyński. T. 2. Wr. 1959 nr 221. – *Kronika wielkopolska.* Wyd. B. Kürbis. [W:] *MPHsn. T. 8.* Wwa 1970 s. 64. – *Nekrolog [opactwa Św. Wincentego]* Wyd. K. Maleczyński, B. Kürbis, R. Walczak. [W:] *MPHsn. T. 9 cz. 1.* Wwa 1971, wg indeksu. – *Ioannis Dlugosii Annales seu Cronicae incliti Regni Poloniae. Lib. 5-6. Varsaviae* 1973 s. 80, 129. – *Mistrza Wincentego Kronika polska. Przekład polski K. Abgarowicz, B. Kürbis.* Wwa 1974 s. 206-8. – *Księga bracka i nekrolog [opactwa w Lubiniu].* Wyd. Z. Perzanowski. [W:] *MPHsn. T. 9 cz. 2.* Wwa 1976 s. 10, 92. – *Najdawniejsze roczniki krakowskie i kalendarz [kapituła krakowska].* Wyd. Z. Kozłowska-Budkowa. [W:] *MPHsn. T. [?].* Wwa 1978, wg indeksu. – J. Domasławski: Kościół i klasztor w Łądzie. Wwa 1981 s. 9-10 [polskie tłumaczenie dokumentu fundacyjnego klasztoru w Łądzie]. – *Mistrza Wincentego zwanego Kadłubkiem Kronika polska.* Wyd. Z. Plezia. [W:] *MPHsn. T. 11.* Wwa 1994, wg indeksu. **Biografie:** Nowacki II s. 51-2. – Cz. Deptuła: Wokół postaci arcybiskupa P. Ł. *RHum.* 15: 1967 z. 2 s. 37-47, rés. **Przyczynki:** J. Mitkowski: Początki klasztoru cystersów w Sulejowie. P. 1949, s. 1-49, 141-2, 155, 162, 191-3, 304. – A. Gieysztor: Drzwi gnieźnieńskie jako wyraz polskiej świadomości

narodowościowej w XII wieku. [W:] Drzwi gnieźnieńskie. T. 1. Wr. 1956 s. 18. – S. Wiliński: Nad monogramem Drzwi gnieźnieńskich. [W:] Drzwi gnieźnieńskie. T. 1. Wr. 1956 s. 120-2. – S. Trawkowski: Wprowadzenie zwyczajów arrowezyjskich w wrocławskim klasztorze na Piasku. [W:] Wieki średnie. Wwa 1962 s. 112-3. – Cz. Deptuła: Arrowezyjska reforma klasztorów w Polsce po r. 1180 a reforma premonstratorska. *RHum.* 17: 1969 z. 2 s. 35, 38, 47-8. – J. Nowacki: Bogumił-P. II. [W:] Hagiografia polska. Red. R. Gustaw. T. 1. P. 1971 s. 147-55. – B. Kürbisówna: Najstarsza tradycja klasztoru panien norbertanek w Strzelnie. *RH* 40: 1974 s. 27, 42. – = N. Szunke: Dwa portrety z Podklasztorza Sulejowskiego i ich konserwacja *Roczniki Muzeum Narodowego w Kielcach* 11: 1980 s. 167-78, rez., sum. [portret Piotra abpa gnieźn.]. – G. Labuda: Zaginiona kronika z pierwszej połowy XIII wieku w Rocznikach Królestwa Polskiego Jana Długosza. Próba rekonstrukcji. P. 1983 s. 89. – H. Łowmiański: Początki Polski. T. 6. Wwa 1985 s. 266-8. – J. Bieniak: Polska elita polityczna XII wieku. Cz. 3A. [W:] Społeczeństwo Polski średniowiecznej. T. 4. Red. S.K. Kuczyński. Wwa 1990 s. 60. – J. Dobosz: Działalność fundacyjna Kazimierza Sprawiedliwego. P. 1995 wg indeksu. – J. Dobosz: Arcybiskup Janik i jego następcy. [W:] 1000 lat Archidiecezji Gnieźnieńskiej. Red. J. Strzelczyk [i in.]. Gn. 2000 s. 93.

Piotr* (zm. 1254) kan. i archidiakon, bp pozn. **AW:** 6266. **Słowniki:** PSB; Biskupi; Maciejewski Episkopat s. 257. **Źródła:** Nieznane dokumenty z XIII w. Wyd. J. Nowacki. *NP* 4: 1948 s. 280-4. – Kat. biskupów s. 18-9, 104. **Biografie:** Nowacki II s. 56-7. **Przyczynki:** K. Gołąb: Legat Obizo i jego legacje. *NP* 10: 1959 s. 135. – Z. Silnicki: z dziejów Kościoła w Polsce. Wwa 1960, s. 309-10. – M. Bielińska: Kancelarie i dokumenty wielkopolskie XIII w. Wr. 1967 s. 73, 75, 169. – K. Stopka: Próby chrystianizacji Litwy w latach 1248-1263. [W:] *Analecta Cracoviensia*. T. 19. Kr. 1987 s. 52.

Piotr* (zm. przed 1278) magister, kanclerz Bolesława Pobożnego, archidiakon pozn. **Słowniki:** PSB; **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** K. Maleczyński: Zarys dyplomatyki polskiej wieków średnich. Wr. 1951. – M. Bielińska: Kancelarie i dokumenty wielkopolskie XIII w. Wr. 1967. – F. Sikora: Dokumenty i kancelaria Przemysła i oraz Bolesława Pobożnego 1239-1279 na tle współczesnej dyplomatyki wielkopolskiej. Wr. 1969 s. 55, 136-40, 179-80, 182-5, 191.

Piotr* (XIII w.) kaszt. kaliski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Piotr* (XIII w.) kaszt. śremski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Piotr* Stoszowic (XIII/XIV w.) burgrabia kaliski, kaszt. grodu w Niestuszu. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** Księga henrykowska. Wyd. R. Grodecki. P. 1949. – J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 s. 197-8, 202, 205.

Piotr* (zm. po 1340) scholastyk gnieźn. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** Kowalska-Pietrzak Prałaci s. 40-1. **Przyczynki:** J. Mitkowski: Początki klasztoru cystersów w Sulejowie. P. 1949, dok. nr 29. – H. Chłopocka: Procesy Polski z zakonem krzyżackim w XIV wieku. P. 1967 s. 131, 208.

Piotr* (zm. 1352) opat cystersów w Byszewie. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** R. Kozłowski: Rozwój uposażenia klasztoru cysterskiego w Byszewie (Koronowie) do końca XIV w. Wwa 1972.

Piotr* (zm. ok. 1370) bp sufragan gnieźn., dominikanin. **AW:** 6268. **Słowniki:** Biskupi.

Piotr* (zm. 1419) bp sufragan gnieźn., franciszkanin. **AW:** 6267. **Słowniki:** PSB; Biskupi.

Piotr* Łukaszowy (zm. 1489) burmistrz pozn. **Słowniki:** PSB; WSB. **Źródła:** Akta radzieckie poznańskie. Wyd. K. Kaczmarczyk. T. 1-3. P. 1925-1948. **Przyczynki:** A. Gąsiorowski: Dysponenci władzy w późnośredniowiecznym Poznaniu. *PH* 56: 1975 s. 32-8. – A. Gąsiorowski: Walki o władzę w Poznaniu u schyłku wieków średnich. *KH* 82: 1975 s. 260-5. – J. Wiesiołowski: Socjotopografia późnośredniowiecznego Poznania. P. 1997.

Piotr* z Bnina syn Pawła (XV w.) bakałarz, właściciel kodeksu. **Źródła:** *Catalogus codicum BJ IV* sygn. 634.

Piotr* z Bnina (zm. 1494) kan. i kanclerz pozn., proboszcz śremski, star. mosiński, bp przemyski, kujawski. **AW:** 5345. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Źródła:** Ph. Callimach: *De hiis quae a Venetis tentata sunt*. Wwa 1962. **Przyczynki:** J. Garbaciak: Kallimach jako dyplomata i polityk. Kr. 1948. – K. Kumaniecki: Twórczość poetycka Filipa Kallimacha. Wwa 1953. – P. Skubiszewski: Rzeźba nagrobna Wita Stwosza. Wwa 1957 s. 57-66, tabl. 97 i n. – Sz. Dettloff: Rozważania na temat nagrobka biskupa P. z B. we Włocławku. *Sprawozdania z Prac Naukowych Wydziału Nauk Społecznych Polskiej Akademii Nauk* 2: 1959 z. 5 s. 18-20. – Nowacki I-II. – A. Tomczak: Kancelaria biskupów włocławskich. Toruń 1964. – F. Kiryk: Jakub z Dębna. Wr. 1967. – Ph. Callimach: Przedmowa do Sennika. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 12: 1967 s. 173-90. – I. Sułkowska-Kurasiowa: Polska kancelaria królewska. Wr. 1967. – T. Rejmanowski: Mikołaj Wodka z Kwidzyna (ok. 1442-1494). Astronom, lekarz nadworny i astrolog biskupa Piotra z Bnina oraz medyk kapituły włocławskiej. *Zapiski Kujawsko-Dobrzyńskie* T. 14 (2000) s. 305-20. – Z. Zyglewski: Bp kujawski P. z Bnina (1483-1494) w świetle itinerarium. [W:] *Studia Gnesnensia*. T. 18. Gn. 2004 s. 209-26.

Piotr* Drogosławic z Bytnia (zm. po 1323) sędzia ziemski pozn., potem kaliski. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 s. 120, 173-5, 177.

Piotr* Drogosławic z Bytnia (zm. po 1331) dziekan pozn., kan. gnieźn., kanclerz wlkp. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** W. Karasiewicz: Jakób II Świnka arcybiskup gnieźnieński 1283-1314. [W:] *Prace Komisji Teologicznej Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk*. T. 3 z. 3. P. 1948. – E. Długopolski: Władysław Łokietek na tle swoich czasów. Wr. 1951. – K. Maleczyński: Zarys dyplomatyki polskiej wieków średnich. Wr. 1951. – K. Jasiński: Uwagi nad kancelarią Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego. *ZH* 19: 1953 s. 79. – T. Silnicki: Dzieje i ustrój Kościoła katolickiego na Śląsku do końca XIV w. Wwa 1959 s. 204-5. – Nowacki I-II. – H. Chłopocka: Losy wyroku wydanego w 1321 r. na procesie polsko-krzyżackim w Inowrocławiu. *RH* 31: 1965 s. 162. – W. Karasiewicz: Prawnicza działalność Piotra Żyły kanonisty i kanclerza Władysława Łokietka (w latach 1303-1331). *RH* 34: 1968 s. 105-26. – J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 s. 162, 175, 180, 188-91, 194-5. – K. Maleczyński, M. Bielińska, A. Gąsiorowski: Dyplomatyka wieków średnich. Wwa 1971. – F. Sikora: Ze studiów nad średniowiecznymi kancelariami polskimi. *Studia Historyczne* 16: 1973 s. 29.

- Piotr* z Charłupi Wielkiej (XIII/XIV w.) kaszt. spycymierski, sędzia sieradzki [?]. **Słowniki:** Bieniak, Szymczakowa Spisy.
- Piotr* z Chomiąży (zm. po 1393) prowincjał dominikanów. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** J. Kłoczowski: Dominikanie polscy na Śląsku w XIII – XIV w. Lublin 1956, s. 178-9, 192-5, 319 – Acta capitulorum provinciae Poloniae Ordinis Predicatorum. Roma 1972 **Artykuły:** +SŻ 2: 1958 s. 158.
- Piotr* z Cieśli (XV/XVI w.) pleban na Śródcie, kan. pozn., rektor szkoły katedralnej w P. **Słowniki:** SHGP I; Gąsiorowski Notariusze. **Przyczynki:** Nowacki II s. 675.
- Piotr* (Pietrzyk) Szymonowic z Dębna h. Doliwa (zm. między 1330-34) kaszt. łędzki, pozn. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Źródła:** Kilkanaście dokumentów Władysława Łokietka z lat 1296-1329. Wyd. K. Maleczyński. SŻ 6: 1961 nr 5. **Przyczynki:** E. Długopolski: Władysław Łokietek na tle swoich czasów. Wr. 1951. – Nowacki II. – J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 s. 11, 64, 81, 96-7, 146, 152-3, 160-1, 178, 215-6. – J. Pakulski: Siły polityczno-społeczne w Wielkopolsce w pierwszej połowie XIV wieku. Toruń 1979.
- Piotr* z Falkowa (zm. 1348) kan. gnieźn. i pozn., bp krak., sekretarz i podkanclerzy Władysław Łokietka. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Przyczynki:** J. Mitkowski: Początki klasztoru cystersów w Sulejowie. P. 1949. – K. Kaczmarczyk: Polska czasów Kazimierza Wielkiego. Kr. 1964.
- Piotr* z Głębozca (XV w.) kaszt. rogoziński. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.
- Piotr* z Gonice (zm. 1529) kan. pozn., notariusz publ. **Słowniki:** Gąsiorowski Notariusze. **Źródła:** LBP s. 218. **Przyczynki:** Nowacki I s. 392, 724.
- Piotr* Nagórka z Grąbca (zm. 1361) kan. pozn. i płocki. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Z. Kaczmarczyk: Monarchia Kazimierza Wielkiego. T. 2. P. 1947 s. 139-43. – T. Żebrowski: Zarys dziejów diecezji płockiej. Płock 1976 s. 39.
- Piotr* Kuropatwa z Grodziny (zm. 1414) kan. pozn. i gnieźn., wikariusz gen. pozn. **Przyczynki:** Czyżak Kapituła s. 382-3.
- Piotr* Prędocic z Grodziska (zm. przed 1304) kaszt., potem woj. pozn. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** Kilkanaście dokumentów Władysława Łokietka z l. 1296-1329. Wyd. K. Maleczyński. SŻ 6: 1961 s. 139 nr 4. **Przyczynki:** J. Spors: Agresja brandenburska wobec Wielkopolski do 1278 r. *Roczniki Historyczne* 40: 1974 s. 120 i n.
- Piotr* z Kobylina (zm. 1428) dziekan pozn. **Biografie:** J. Krzyżaniakowa: P. z K. – sylwetka późnośredniowiecznego prałata. [W:] *Homines et societas. Czasy Piastów i Jagiellonów. Studia historyczne [...]*. Red. T. Jasiński [i in.]. P. 1997 s. 345-57. **Przyczynki:** Czyżak Kapituła s. 383-4.
- Piotr* z Kobylnik (zm. 1495) pleban w Żbikowie, Sobocie, kan. pozn. i włocławski. **Słowniki:** Gąsiorowski Notariusze. **Źródła:** SŻ III s. 157. **Przyczynki:** Nowacki II s. 518

- Piotr* z Kościana (XV w.). **Przyczynki:** Z. Pajda: Rękopis L.XV.8 z Archiwum OO. Dominikanów w Krakowie. *Przegląd Tomistyczny* T. 6/7 (1997) s. 443-70, Zfg. [manuskrypt P. z K. „Quaestio de praedestinatione”].
- Piotr* Polak z Lichwina (zm. 1441). **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** M. Wierzejska: P. P. „defensor Regni Poloniae” w dobie walk husyckich. *Sobótka* 8: 1953 s. 124-42. – E. Maleczyńska: Ruch husycki w Czechach i w Polsce. Wwa 1959. – Historia Śląska. Praca zbiorowa pod red. K. Maleczyńskiego. T. 1 cz. 2. Wr. 1961 s. 189, 241-2, 245-6. – R. Heck: Tabor a kandydatura jagiellońska w Czechach (1438-1444). Wr. 1964. – K. Bartkiewicz: Dzieje ziemi kłodzkiej w wiekach średnich. Wr. 1977 s. 155-6. – A. Gąsiorowski: Kariera P. P. z L. (1428-1441). *SiMDW* 14: 1980 z. 1 s. 31-45. – A. Gąsiorowski: Starostowie wielkopolskich miast królewskich w dobie jagiellońskiej. Wwa 1981.
- Piotr* z Lubeki (zm. 1513) kupiec, ławnik miejski, księgarz. **Słowniki:** PSB; SPKP; WSB; EWOK. **Źródła:** Akta radzieckie poznańskie. Wyd. K. Kaczmarczyk. T. 3. P. 1948 s. [ugoda z Hannezem Haze z 1502 r.]. **Przyczynki:** M. Wojciechowska: Kartki z przeszłości Poznania. P. 1946 s. 9-11. – C. Pilichowski: z dziejów produkcji, handlu i kultury książki w Poznaniu. *PZach.* 1953 s. 659. – Nowacki i s. 769-70. – Drukarze dawnej Polski. Praca zbiorowa. T. 3 cz. 1. Wr. 1977 s. 183. **Artykuły:** *SiMDW* 10: 1970 s. 113-4.
- Piotr* Wysz z Lubstowa (zm. 1440) kan. gnieźn., pozn. **Przyczynki:** Nowacki i s. 732. – Czyżak Kapituła s. 384.
- Piotr* z Mileszynej Górki (zm. między 1343 a 1348) kaszt. radzimski. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** R. Grodecki: Powstanie polskiej świadomości narodowej. Katowice 1946 s. 47. – H. Chłopocka: Tradycja o Pomorzu Gdańskim w zeznaniach świadków na procesach polsko-krzyżackich w XIV i XV wieku. *Roczniki Historyczne* 25: 1959 z. 1 s. 93, 114, 116, 134-5. – K. Jasiński: Zajęcie Pomorza Gdańskiego przez Krzyżaków w latach 1308-1309. *ZH* 31: 1966 z. 3 s. 53-4. – A. Wojtkowski: Tezy i argumenty polskie w sporach terytorialnych z Krzyżakami. Cz. 1 (1310-1454). *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1966 nr 1 s. 28. – H. Chłopocka: Procesy Polski z zakonem krzyżackim w XIV wieku. P. 1967 s. 133, 140, 219, 223, 226, 231. – J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 s. 127, 145-7, 150-1, 280. – J. Pakulski: Siły polityczno-społeczne w Wielkopolsce w pierwszej połowie XIV wieku. Toruń 1979.
- Piotr* z Miłosławia h. Doliwa (zm. między 1322-25) kaszt. gnieźn. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 s. 161-2, 194, 197. – J. Pakulski: Siły polityczno-społeczne w Wielkopolsce w pierwszej połowie XIV wieku. Toruń 1979.
- Piotr* Górski z Miłosławia (XV/XVI w.) star. gen. Wlkp. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.
- Piotr* z Pleszewa (XV w.) pleban w Książu, Blizanowie, notariusz publ. **Słowniki:** Gąsiorowski Notariusze. **Źródła:** KDW X nr 1628. – Bullarium V nr 945. **Przyczynki:** S. Hain: Wincenty Kot prymas Polski 1436-1448. P. 1948 s. 31. – SHGP II s. 528.

Piotr* z Pniew h. Nałęcz (zm. 1480) pleban w Kaliszu, kan., oficjał i wikariusz gen. gnieźn. **Biografie:** Kowalska-Pietrzak Prałaci s. 317-8. **Przyczynki:** Czyżak Kapituła s. 386-7. – Gąsiorowski, Skierska Oficjałowie s. 80-1, 85.

Piotr* z Poznania (ok. 1500-1579) lekarz, bibliista, kanonik krak., prof. Akademii Krak. **AW:** 6278. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut; WSB. **Przyczynki:** M. Sus: Studia uniwersyteckie Poznańczyków w XV i XVI w. *KMP* 1950 nr 2 s. 123-4. – J. Jankowiak: postępowe tradycje medycyny w Poznaniu. *PZach.* 1953 nr 9/10 s. 116. –DWP II s. 16, 31. – H. Barycz: z epoki renesansu, reformacji i baroku. Wwa 1971. – D. Wojtyśka: Papiestwo – Polska 1548-1563. Lublin 1977. – J. Michalewicz, M. Michalewicz: Liber beneficiorum Universitatis Jagiellonicae in saeculis XV – XVIII. T. 1. Kr. 1978 s. 154-60.

Piotr* z Poznania (zm. 1559) księgarz. **Słowniki:** SPKP.

Piotr* z Poznania (ok. 1575-1655) bernardyn, teolog. **AW:** 6279. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** E. Ozorowski: P. z P. teolog polski XVII wieku. *Studia Theologica Varsaviensia* 10: 1972 nr 2 s. 105-46. **Przyczynki:** A. Klawek: Zarys dziejów teologii katolickiej w Polsce. Kr. 1948 s. 17. – E. Sokołowski: Dzieje klasztoru OO. Bernardynów w Krakowie pod nazwą „Żłobek”. Kr. 1949 s. 11, 35, 48, 50, 99. – H. E. Wyczawski: Alwernia. Dzieje klasztoru OO. Bernardynów. Kr. 1957 s. 14, 16-24, 27, 39, 45, 47, 73, 81, 84-6, 96-7, 99, 103, 112-3. – E. Ozorowski: Myśl bonawenturiańska w eklezjologii P. z P. [W:] Św. Bonawentura. Życie i myśl. Wwa 1976 s. 503. – E. Ozorowski: Nauka P. z P. (+ 1655) o Kościele w procesie rozwojowym eklezjologii katolickiej. *Wiadomości Kościelne Archidiecezji w Białymstoku* 3: 1977 nr 2 s. 34-92; nr 3 s. 73-123.

Piotr* Wysz z Radolina (ok. 1354-1414) bp poznań., bp krak. **AW:** 9924. **Słowniki:** PSB; WSB; Biskupi. **Źródła:** Dokumenty sądu ziemskiego krakowskiego 1302-1453. Wyd. Z. Perzanowski. Wr. 1971. – Kat. biskupów s. 30-2, 116-8. **Biografie:** Nowacki II s. 78-80. – W. Seńko: P. Wysz z R. i jego dzieło „Speculum Aureum” (ok. 1354-1414). Wwa 1996. R: Z. Kałuża, *Studia Mediewistyczne* [Z.] 32 (1997) s. 141-8; I. Bokwa, *Stud. Theol. Vars* 1997 nr 1 s. 291-2. **Przyczynki:** M. Gębarowicz: Psałterz floriański i jego geneza. Wr. 1965; R: Z. Kozłowska-Budkowa. *Małopolskie Studia Historyczne* 11: 1966 z. 1/2 s. 114-9. – M. Kowalczyk: Krakowskie mowy uniwersyteckie z pierwszej połowy XV w. Wr. 1970. – J. Krzyżaniakowa: Kancelaria królewska Władysława Jagiełły. T. 1-2. P. 1972-9. – J. Sułkowska-Kurasiowa: Dokumenty królewskie i ich funkcja za Andegawenów i pierwszych Jagiellonów 1370-1444. Wwa 1977 s. 143, 149-50, 269. – M. Markowski: Peter Wyschs Traktate über die Reform der Kirche des beginnenden 15. Jahrhunderts. *Studia Mediewistyczne* [Z.] 31 (1994) s. 71-89, streszcz. – M. Markowski: Der Rektor Theoderich von Erfurt und der Autor der Synthese des Erfurter Averroismus Peter von Polen. *Acta Mediaev.* T. 8 (1995) s. 139-69, streszcz. – M. Markowski: w sprawie P. Wysza – w odpowiedzi doktorowi Zenonowi Kałuży. *Kwartalnik Filozoficzny* 1995 z. 2 s. 181-239. – Z. Kuksewicz: Once more on Erfurt „Conclusiones” and Peter Wysz. a responde to Martkowski’s polemics. *Acta Mediaev.* T. 13 (2000) s. 219-37, streszcz. – J. Pakulski: Geneza pieczęci herbowych biskupów i arcybiskupów metropolii gnieźnieńskiej. [W:] Polska heraldyka kościelna. Red. K. Skupieński [i in.]. Wwa 2004 s. 40-1.

Piotr* z Rąbina (zm. 1501) notariusz publ., kan. poznań., włocławski. **Słowniki:** SHGP i s. 114; Gąsiorowski Notariusze. **Źródła:** *NP* 4: 1948 s. 287. **Przyczynki:** Nowacki i s. 271.

Piotr* ze Skórzewa (zm. 1268) kan. i prepozyt pozn. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** Nieznane dokumenty z XIII w. Wyd. J. Nowacki. *NP* 4: 1948 s. 279-83. **Przyczynki:** Nowacki II s. 59.

Piotr* z Wrześni (XV w.) kaszt. biechowski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Piotr* z Zawichostu (zm. 1404) prokurator konsystorza gnieźn. **Słowniki:** SPKP. **Przyczynki:** M. Hornowska [i in.]: *Zbiory rękopiśmienne w Polsce średniowiecznej*. Wwa 1947. – *Dzieje Gniezna*. Wwa 1965.

Piotr* z Żernik zapewne h. Dryja (zm. 1445) chor., kaszt. kaliski. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Źródła:** *Wielkopolskie rotty sądowe XIV-XV wieku*. Wyd. H. Kowalewicz, W. Kuraskiewicz. T. 2. P. 1960 nr 332. **Przyczynki:** F. Kiryk: *Jakub z Dębna na tle wewnętrznej i zagranicznej polityki Kazimierza Jagiellończyka*. Wr. 1967 s. 55.

Piotrek* (XIII w.) kaszt. kaliski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Piotrek* (I poł. XIII w.) kaszt. santocki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Piotrek* (II poł. XIII w.) kaszt. santocki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Piotrek* syn Prandoty (XIII w.) kaszt. pozn. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Piotrek* (XIV w.) kaszt. kostrzyński. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Piotrek* (XIV w.) kaszt. śremski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Piotrowicz* Jan Gabriel (1861-1946) ks. **Słowniki:** PTPN; Teolodzy; AMM; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Klanowski.

Piotrowicz* Jerzy (1943-1999) malarz. **Przyczynki:** M. Kęszycki, R. Książyk [i in.]: *Zawsze mnie można spotkać*. *Gaz. Wyb.* (P) 1999 nr 260 s. 5.

Piotrowicz* Ludwik Marian (1886-1957) historyk, prof. UP i UJ. **AW:** 6287. **Słowniki:** PSB; PTPN. **Biografie:** S. Nosek: *Wspomnienie pośmiertne*. *Śp. prof. dr L. P. PArch.* 29-31: 1954-6 s. 421-2, il., bibliogr. – M. Plezia: *Profesor L. P. Tyg. Powsz.* 11: 1957 nr 36 s. 8. – J. Wolski: *L. P. (19 VIII 1886-23 VIII 1957)*. *KH* 64: 1957 nr 4/5 s. 270-3. – H. Barycz: *L. P. Przemówienie wygłoszone nad trumną 27 sierpnia 1957 r.* [W:] *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego*. Historia. z. 3. Kraków 1958 s. 295-6. – A. Krawczuk: *Prof. dr L. P. 19 VII 1886 – 23 VIII 1957*. *WNum.* 2: 1958 nr 2 s. 1-3, bibliogr., sum. – T. Zawadzki: *L. P. ZOW* 24: 1958 z. 1 s. 51-2, il. **Przyczynki:** *Studia z dziejów Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego*. Kr. 1967. – T. Wroński: *Kronika okupowanego Krakowa*. Kr. 1974.

Piotrowska*-Orgelbrand Emilia (+) lekarz chirurg. **Biografie:** B. Makowiec, J. Makowiec: *Pionierzy chirurgii w Kaliszu*. [W:] *II Konferencja Naukowa Lekarzy Ziemi Kaliskiej, 12-13 X 1968*. *Pamiętnik*. Kalisz 1969.

Piotrowski* Adam (1875-1937) dziennikarz, działacz polit., poseł na Sejm. **AW:** 6289. **Słowniki:** PSB; WSB; *Kto był kim*. **Przyczynki:** S. Kubiak, F. Łozowski: *Rady Robotniczo-Żołnierskie w Wielkopolsce 1918-1919*. P. 1959 s. 24-5, 137, 139, 158, 176, 178, 182, 198, 201, 215, 217-

8, 220-1, 235. – J. Marczewski: Narodowa Demokracja w Poznańskim 1900-1914. Wwa 1967 s. 144, 179, 415. – L. Grot, I. Pawłowski, M. Pirkó: Wielkopolska w walce o niepodległość 1918-1919. Wwa 1968. – T. Filipiak: Dzieje związków zawodowych w Wielkopolsce do roku 1919. P. 1969. – K. Murzynowska: Polskie wychodźstwo zarobkowe w Zagłębiu Ruhry w latach 1880-1914. – Poznańskie wspominki z lat 1918-1939. P. 1973 s. 39-42, 44. – T. Monasterska: Narodowy Związek Robotniczy 1905-1920. Wwa 1973. – A. Czubiński: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1978. – C. Demel, J. Krawulski, K. Rzepa: Działalność NSR i NPR w Wielkopolsce w latach 1917-1937. Wwa [i in.] 1980. – H. Przybylski: Chrześcijańska Demokracja i Narodowa Polska Robotnicza w latach 1926-1937. Wwa 1980.

Piotrowski* Aleksander (1878-1933) lekarz, redaktor. **AW:** 6290. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Encyklopedyczny słownik psychiatrii. Wyd. 2. Wwa 1978. **Przyczynki:** T. Bilikiewicz, J. Gallus: Psychiatria polska na tle dziejowym. Wwa 1962 s. 161, 165, 198, 205, 233-4. **Bibliografie:** Bibliografia zawartości poznańskich wydawnictw medycznych z okresu międzywojennego 1919-1939. Cz. 2: wydawnictwa specjalistyczne. Wwa [i in.] 1972 s. 12-3, 47-8.

Piotrowski* Antoni Ludwik (1894-1962) ks. **Słowniki:** Martyrol.; AMM; Anders.

Piotrowski* Bronisław (1849-1911) ks., działacz patriot. **Słowniki:** AMM. **Przyczynki:** A. Ścibor-Rylski: B. P. [W:] Byli wśród nas. Praca zbior. Wwa 1958.

Piotrowski* Bronisław (1921-1943) czł. ZWZ. **Słowniki:** Enc. konsp. wlkp.

Piotrowski* Czesław (1891-1963) ks., pedagog, wydawca, dyr. Księgarni św. Wojciecha w P. **Słowniki:** PSB; WSB; Teolodzy; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** K. Karłowski: Śp. ks. Cz. P. *Miesięcznik Kościelny Archidiecezji Poznańskiej* 15: 1964 nr 10 s. 263-7. – J. Szpet: Ksiądz dyrektor Cz. P. *GWyb. (P.)* 1997 nr 228 s. 22. – S. Leitgeber: Ksiądz Cz. P. (1891-1963). *GWyb. (P.)* 1999 nr 303 s. 9. **Przyczynki:** Nowacki I. – A. Markwicz: 100 lat historii organizacji Tow. Tomasza Zana. Londyn 1975. – M. Paluszkiwicz: Towarzystwo Tomasza Zana a poznańscy alumni. *PZach.* 39: 1983 nr 4 s. 81, 201-2. – Napisy pamiątkowe s. 71, 133. **Artykuły:** *+Przew. Kat.* 1963 nr 43 s. 443 – *+MK* 1964 s. 236 i n.

Piotrowski* Feliks (1853-1918) księgarz. **Słowniki:** PTPN.

Piotrowski* Feliks (1884-1955?) lekarz w Zbąszyniu. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Piotrowski* Feliks (1921-2000) zoolog, prac. UP, prof. Uniwersytetu w Gdańsku. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1999-2001 s. 30.

Piotrowski* Franciszek (1905-1994) bibliotekarz w B., dyr. „Samopomocy Chłopskiej”. **Źródła:** F. P.: Wspomnienia polskiego nauczyciela w Niemczech. Oprac. T. Filipkowski. Olsztyn 1996, 188 s., il.

Piotrowski* Jan (zm. 1578) kan. kolegiaty NMP i katedralny, wikariusz i oficjał pozn. **Biografie:** Nowacki II s. 216.

Piotrowski* Jan (1550-1591) ks., pamiętnikarz, epistolograf. **AW:** 6292. **Słowniki:** PSB; SHist.; Nowy Korbut. **Przyczynki:** S. Czernik: Pięć wieków doli chłopskiej w literaturze XII – XVI w. Wwa

1953. – A. Sajkowski: o właściwe miejsce prozy pamiętnikarskiej. *Odrodzenie w Polsce. Materiały Sesji Naukowej PAN 25 – 30 października 1953 r. T. 4: Historia literatury.* Wwa 1956 s. 322. – Nowacki II. – M. Kaczmarek: *Relacja pamiętnikarska w listach J. P.* [W:] *Zeszyty Naukowe WSP w Opolu.* Opole 1966.

Piotrowski* Jan (zm. 1618) organista klasztoru w Łądzie. **Słowniki:** Chybiński.

Piotrowski* Jan Michał (1893-1973) ekonomista, dyr. przedsiębiorstw przemysłowych. **Słowniki:** PSB.

Piotrowski* Jan Nepomucen (1816-1878) aktor, dyrektor teatru. **Słowniki:** SBTP.

Piotrowski* Jan Nepomucen (1818-1885) kupiec. **Słowniki:** PTPN.

Piotrowski* Maksymilian (1882-1949) aktor, dyr. teatru. **Słowniki:** SBTP; WSB. **Przyczynki:** A. Grzymała-Siedlecki: *Świat aktorski moich czasów.* Wwa 1957.

Piotrowski: Maksymilian Antoni (1813-1875) malarz, prof. Akademii Sztuk Pięknych w Królewcu. **AW:** 6294. **Słowniki:** *Altpreussische Biographie.* T. 2. Marburg 1942; PSB; BSB i (i fot.); *Oracki Słownik;* *Polacy w historii i kulturze Europy Zachodniej. Słownik biograficzny* pod red. K. Kwaśniewskiego i L. Trzeciakowskiego. P. 1981. **Biografie:** J. Puciata-Pawłowska: M. A. P. [W:] *Studia Pomorskie.* T. 2. Wr. 1957 s. 422-531. **Przyczynki:** Piotrowski M. A. *Katalog wystawy.* B. 1948. – J. Podgóreczny: *Uczeni i działacze związani z Pomorzem (woj. bydgoskie).* B. 1959 s. 61. – M. Turwid: *Plastyka.* [W:] Bydgoszcz. *Historia – kultura – życie gospodarcze.* Gdynia 1959 s. 324-7. – K. Borucki: *Tablice pamiątkowe Bydgoszczy.* B. 1963, s. 44.

Piotrowski* Romuald (1844-1926) lekarz, działacz społ. **Słowniki:** *SLek. I;* Anders.

Piotrowski* Stanisław (1912-1998) ks., proboszcz w Kaliszu, kapelan WP. **Słowniki:** SBWP-W II; *Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989.* Praca zbiorowa pod red. J. Myszora. T. 2. Wwa 2003; *Martyrol. Źródła:* S. P.: *Czerwone szlabany.* Kalisz 1990. **Biografie:** J. Bąk: *Śp. ksiądz infułat S. P. Diecezja Kaliska* 1998 nr 26 s. 126-8. **Przyczynki:** H. Dominiczak: *Organa bezpieczeństwa PRL w walce z Kościołem katolickim 1944-1990. w świetle dokumentów MSW.* Wwa 2000 s. 89.

Piotrowski* Stefan (1881-1942) lekarz wet., działacz polit. **Słowniki:** PSB; WSB; *Enc. konsp. wlkp.; Członkowie tajnych tow.* **Przyczynki:** *Wspominki poznańskie.* P. 1960 s. 201. – Serwański 291, 294, 302, 305. – J. Terej: *Idee, mity i realia.* Wwa 1971 s. 175. – E. Duraczyński: *Kontrowersje i konflikty (1939-1941).* Wwa 1977. – J. Terej: *Rzeczywistość i polityka.* Wyd. 2. Wwa 1979. – *Napisy pamiątkowe* s. 81. **Artykuły:** *+Medycyna – Weterynaria* 1964 nr 4.

Piotrowski* Tadeusz (1776-1833) płk WP. **Noty biograficzne:** L. Hass: *Wolnomularze polscy w lożach Zachodu.* *Ars Regia* 13/14: 1998/1999 s. 167; K. Walczak: *Łoże masonskie i organizacje parawolnomularskie Kalisza.* Kalisz 2004 s. 75.

Piotrowski* Wacław (1876-1958) muzykolog, skrzypek, krytyk muz. **Słowniki:** *Grove's Dictionary of Music and Musicians.* London 1954; WSB. **Biografie i noty biograficzne:** [W:] *Znani i mniej znani.* Kalendarz 2002. Oprac. A. Kusz [i in.] Gołańcz 2002.

Piórek* Władysław Kazimierz (1852-1926) lekarz, obywatel honorowy B. **Słowniki:** BSB i (i fot.).
Biografie: J. Kutta: Obywatele honorowi miasta Bydgoszczy (1920-1939). B. 1992 s. 5-9.

Pióro* Maksymilian, pseud.: Edmund Libański, Alfred (1870-1908) lekarz, działacz socjalist. **Słowniki:** PSB.

Pisanus* (De Pisa) Alfons (1528-1598) jezuita, teolog, pisarz polemiczny. **AW:** 6302. **Słowniki:** PSB; Teolodzy; EWoJ; Szkoła Kaliska. **Przyczynki:** R. Villoslada: Storia del Collegio Romano. Romae 1954. – L. Piechnik: Jezuita a seminarium diecezjalne w Kaliszu. *NP* 20: 1964 s. 134-6. – J. Tazbir: Polemika Jakuba Niemojewskiego z jezuitami poznańskimi. [W:] Księga pamiątkowa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. P. 1965 s. 256-7. – B. Natoński: Humanizm jezuicki i teologia pozytywno-kontrowersyjna w XVI i XVII w. w Polsce. [W:] Dzieje teologii katolickiej. T. 2 cz. 1. Lublin 1975 s. 113-8, 127-9, 143. – M. Firpo: Antitrinitari nell'Europa orientale del'500. Firenze 1977.

Pisarski* Jan Stefan (ok. 1630-1678) kupiec, księgarz. **AW:** 6303. **Słowniki:** PSB; EWoK; SPKP. **Przyczynki:** Wybór mów staropolskich. Wr. 1961 s. LXXVIII-IX. – J. Sójka: Walka o prymat w handlu książką w Poznaniu w końcu XVIII w. *Księgarz* 13: 1969 nr 1 s. 64.

Pischinger* Ernst Juliusz (1905-1980) rektor WSI w B., założyciel BTN, prof. technologii chemicznej UMK, poseł na sejm. **Słowniki:** BSB II (i fot.); Inowr. SB IV. **Źródła:** E. P.: Historia Inowrocławskich Zakładów Sodowych. *Przemysł Chemiczny* 1954 nr 8. **Biografie:** A. Perlińska: Nekrologi zasłużonych członków Bydgoskiego Towarzystwa Naukowego. [W:] Bydgoszczanin nr 10. B. 1985 s. 94-5. – A.M. Bukowski: Profesor E. P. *Chemik* 1980 nr 12 s. 386-7. – H. Koneczny: E. P. (1905-1980) chemik, profesor UMK. [W:] Toruńscy twórcy nauki i kultury (1945-1985). Pr. zb. pod red. M. Biskupa i A. Gizińskiego. Wwa [i in.] 1989 s. 261-5. – Inowrocławianie 70-lecia. *Nowiny Inowrocławskie* z 22 XII 1989. **Przyczynki:** J. Małecki: o powstaniu Bydgoskiego Towarzystwa Naukowego i jego zadaniach. [W:] Bydgoszczanin nr 1. B. 1963 s. 9-14. – R. Kulwieć: z działalności instytucji naukowych w Bydgoszczy. Tamże nr 2. B. 1965 s. 34-54. – T. Wysocki: Wydział Nauk Technicznych Bydgoskiego Towarzystwa Naukowego. [W:] Tamże nr 10. B. 1985 s. 45-57. – Kalendarium życia Karola Wojtyły. Opr. A. Boniecki. Kr. 2000 s. 66, 77.

Piskorski* Czesław (1915-1987) czł. antyhitlerowskiej org. „Ojczyzna”. **Przyczynki:** „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 8, 282, 283, 284, 305, 319, 320.

Piskorski* Jan Paweł (+) lekarz. **Słowniki:** SLeK. V.

Piskorski* Piotr Paweł (1863-1920) lekarz. **Słowniki:** SLeK. VI.

Piskorz* Adam (1915-1997) chirurg, prof. AM w P. **Przyczynki:** T. Orlik: Laureaci Nagród Województwa Poznańskiego za rok 1975. Nagrody Naukowe: prof. dr A. P. *KMP* 1977 nr 2. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1996-1998 s. 23.

Piskorzewski* Mateusz (XVI w.) ksiądz. **Źródła:** Rota s. 182.

Piskozub* Adam (1891-1951) dziennikarz, literat, historyk literatury. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** S. Garztecki: Materiały do słownika publicystów i dziennikarzy polskich. P. A. *Zeszyty Prasoznawcze* 1969 nr 1 s. 101-2. **Przyczynki:** E. Rudziński: Informacyjne agencje prasowe w Polsce 1926-1939. Wwa 1970. – W. Władyka: Działalność polityczna polskich stronnictw konserwatywnych w latach 1926-1935. Wr. 1977. – B. Kroll: Opieka i samopomoc społeczna w Warszawie 1939-1945. Wwa 1977. – A. Paczkowski: Prasa polska w l. 1918-1939. Wwa 1980.

Piszcz* Edward (1908-1942) pseud. „Hubert”, dziennikarz, działacz społ.-polit. **Słowniki:** PSB; WSB; Enc. konsp. wlkp. **Przyczynki:** B. Olszewicz: Lista strat kultury polskiej. Wwa 1947. – R. Wapiński: Endecja na Pomorzu 1920-1939. Gdańsk 1966. – J. Kunert: Rola Rady Interesantów w przedwojennej Gdyni. *Przegląd Zachodniopomorski* 1967 z. 4 s. 50. – Serwański s. 299, 302-4, 306, 419, 486. – E. Duraczyński: Kontrowersje i konflikty 1939-1941. Wwa 1977. – W. Pepliński: Oblicze społeczno-polityczne „Słowa Pomorskiego” w latach 1920-1939. Gdańsk 1978 s. 21-2, 215. – J. Terej: Rzeczywistość i polityka. Wyd. 2. Wwa 1979. – Z. Kaczmarek: Obóz Wielkiej Polski. Geneza i działalność społeczno-polityczna w latach 1926-1933. P. 1980 s. 74, 86. – A. Paczkowski: Prasa polska w latach 1918-1939. Wwa 1980. – „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 8, 9, 11, 12, 16, 27, 41, 58, 60, 62, 220, 239, 241, 242, 245, 246, 247, 248, 270, 282, 283, 305, 307, 319, 320, 324, 325, 326, 343, 344. – Napisy pamiątkowe s. 81.

Piszczyłowa* Bartłomiej (1887-1942) ks., prob. w Odolanowie. **Słowniki:** Anders.

Pisznot* Józefa (1909-1991) działaczka społeczna. **Przyczynki:** R. Poprawski: Marian i J. P. *GWyb.* (P.) 2000 nr 81 s. 9.

Pitula* Józef (1903-1939) nauczyciel. **Słowniki:** Wolszt. SB (i fot.).

Piwarowski* Kazimierz Józef (1903-1968) historyk, dyr. Instytutu Zachodniego w P. **Słowniki:** PSB; Śródka. **Biografie:** J. Buszko: K. P. *Studia Historyczne* 12: 1969 z. 2 s. 306-8. – J. A. Gierowski: K. P. (1903-1968). *KH* 76: 1969 z. 4. – J. Leszczyński: K. P. 19 II 1903 – 21 VII 1968. *Sobótka* 24: 1969. **Przyczynki:** J. Buszko: K. P. *Nauka Polska* 1966 nr 1 s. 52-5. – K. P. *Review of the Polish Academy of Sciences* 11: 1966 No 2 s. 79-82. – K. P. *Revue de l'Academie Polonaise des Sciences* 3: 1966 No 2 s. 74-6. – Kazimež Pivarski. *Žurnal Pol'skoj Akademii Nauk* 11: 1966 vpusk 2 s. 76-8.

Piwnicki* Stanisław (XIX w.) marszałek Sejmu Królestwa Polskiego, prezes Komisji Wojew. Sandomierskiego i Kaliskiego. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** OWKalisza III s. 205-24. – N. Gąsiorowska-Grabowska: z dziejów przemysłu w Królestwie Polskim 1815-1818. Wwa 1965 s. 40. – M. Brandys: Koniec świata szwoleżerów. T. 1. Wwa 1972 s. 370-1. – Dz. Kal. – W. Rostocki: Administracja lokalna w Królestwie Polskim wobec powstania listopadowego. [W:] Powstanie listopadowe. Pod red. W. Zajewskiego. Wwa 1980 s. 159, 161-2.

Piwoński* Stanisław Ignacy (1863-1931) prawnik, działacz społ. **Słowniki:** SBL.

Piziewicz* Tadeusz (1895-1996) prawnik, adwokat bydg. **Źródła:** T. P.: Wspomnienia z czasów pracy w bydgoskiej adwokaturze. Oprac. J. Libiszewski. *Kronika Bydgoska* 17: 1995 s. 273-83. **Nekrologi:** J. Libiszewski: T. P. (1895-1996). *Pamięć i Sprawiedliwość* 39: 1996 s. 264-5.

Plater* Adam Kazimierz Stanisław Ludwik (1824-1878) właśc. dóbr Prochy i Wielichowo, polityk. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Plater* Cezary Augustyn (1810-1869) działacz społ. i polit., właśc. Góry (pod Śremem). **AW:** 6314. **Słowniki:** PSB; WSB; Zielińska Poczest s. 230-1; Bielecki Słownik. **Źródła:** Z. Krasieński: Korespondencje [T. 3]: Listy do Adama Sołtana. Wwa 1970; [T. 5]: Listy do Delfiny Potockiej. Wwa 1975; [T. 6]: Listy do Koźmianów. Wwa 1977; [T. 7]: Listy do Stanisława Małachowskiego. Wwa 1978. – Korespondencja namiestników Królestwa Polskiego 1863-1864. Wr. 1978. **Przyczynki:** A. Skałkowski: Aleksander Wielopolski. T. 2. P. 1947. – Z. Grot: Hipolit Cegielski. P. 1947. – M. Handelsman: Adam Czartoryski. Wwa 1948-50. – Jakóbczyk Studia i s. 179 i n. – N. Gąsiorowska: Górnicy i hutnicy w Królestwie Polskim. Wwa 1957 s. 37, 69, 78. – A. Wrzosek: Karol Marcinkowski. Wwa 1961. – Literackie przystanki nad Wartą. P. 1962. – J. Łukasiewicz: Przewrót techniczny w przemyśle Królestwa Polskiego. Wwa 1963 s. 395. – J. Wszolek: Działalność polityczna obozu Czartoryskiego w Rzymie. *PH* 1967 s. 629-31. – B. Konarska: w kręgu Hôtelu Lambert. Wr. 1971. – Dzieje Śremu. P. 1972 s. 207-8. – Z. Zieliński: Kościół katolicki w Wielkim Księstwie Poznańskim. Lublin 1973. – W. Zwierkowski: Rys powstania, walki i działań Polaków 1830 i 1831 roku. Wwa 1973. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 130, 508-12.

Plater* Cezary Maria Karol Barnaba (1860-1916) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Plater* Ludwik (1775-1846) senator, leśnik, geograf. **AW:** 6315. **Słowniki:** WSB; SPKP; Zielińska Poczest s. 224-5, il. **Przyczynki:** A. Chałubińska: Ignacy Domeyko i jego wkład do geografii Polski. Wwa 1964 s. 61 i n., 84 i n. – Nauka w Wlkp.

Plater* Stanisław (1784-1851) geograf, literat. **Słowniki:** WSB; PSB; Słow. biologów; Zielińska Poczest s. 225; Wolszt. SB. **Przyczynki:** S. Konarski: Platerowie. Buenos Aires – Paryż 1967 s. 64, 100-2, 105, 189-90. – Nauka w Wlkp. s. 864. – =Z. Rzepa: Nieznane mapy historyczne S. P. *Ze skarbca kultury*. Z. 27. Wr. 1976 s. 141-53, mapy.

Plater* Stanisław (1822-1890) ziemianin, polityk. **AW:** 6317. **Słowniki:** PSB; PTPN; Wolszt. SB. **Źródła:** Listy Leopolda Kronenberga do Mieczysława Waligórskiego z roku 1863. Wr. 1955. – Powstanie styczniowe. Materiały i dokumenty. Dokumenty Komitetu Centralnego Narodowego i Rządu Narodowego 1862-1864. Wr. 1968. – Powstanie styczniowe. Materiały i dokumenty. Zabór pruski w powstaniu styczniowym. Wr. 1968. **Przyczynki:** M. Handelsman: Adam Czartoryski. T. 3. cz. 2. Wwa 1950 s. 539-40, 696, 706. – S. Kieniewicz: Sprawa włościańska w powstaniu styczniowym. Wwa 1955. – Motty i s. 113, 653, 693. – H. Wereszycki: Hotel Lambert i obóz Białych przed wybuchem powstania styczniowego. *PH* 50: 1959. – S. Kieniewicz: Powstanie styczniowe. Wwa 1972. – J. Łukaszewski: Pamiętnik z lat 1862-1864. Wwa 1973. – K. Morawski: Wspomnienia z Turwi. Kr. 1981.

Plater* Stanisław (1861-1942) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Plater* Stanisław Mikołaj Marian Tadeusz (1856-1917) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Plater*-Broel Cezary Augustyn (1810-1869) działacz społ.-polityczny. **Słowniki:** PSB; SBKS. **Przyczynki:** W. Kwiatkowski: Historia Zgromadzenia Zmartwychwstania... Albano 1942 s. 10, 15, 20, 23-7,

29, 31, 35-8, 40-4, 48, 62, 68, 152-5. – J. Wszolek: Prawica wielkiej emigracji wobec narodowego ruchu włoskiego. Wr. 1970 s. 17, 22, 47, 53.

Plater*-Zyberk Antoni (1901-1977) ekonomista i działacz społ. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** A. P.-Z.: Wdzięczna pamięć o Węgrach. *Tygodnik Demokratyczny* 1972 nr 30.

Plater*-Zyberk [Zyberk-Plater] Stefan (1879-1964) malarz, fotografik. **Słowniki:** S Graf. **Biografie:** S. Konarski: Platerowie. Materiały do biografii, genealogii i heraldyki. T. 4. Buenos Aires [i in.] 1967. **Przyczynki:** I. Płużewski: Spojrzenie w przeszłość polskiej fotografii. Wwa 1982, s. 209, 239, 240, 275, 306, 313, 314, 316, 341, 342, 367, 375. – M. Bryl: Grupa artystów plastyków „Świt” jako wielofunkcyjna instytucja życia artystycznego Poznania w latach 1921-1927. *Artium Quaestiones*. Nr III. P. 1986. – M. Bryl: Poznański „Świt” (1921-1927) – elita czy autsajderzy? *KMP* 1987 nr 3. – M. Bryl: Grupa artystów plastyków „Świt”. P. 1992. – J. Mulczyński: Salon „pod czternastką”. *Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939* (cz. II). *Artelier* 1993 nr 1. – I. Płużewski: Dzieje polskiej fotografii. 1839-1939. Wwa 2003, s. 210, 239, 240, 276, 308, 314, 315, 342-4, 370, 377, 413.

Platerowa*-Zyberk Helena z Czartoryskich (1855-1937) ziemianka. **Źródła:** H. P.-Z.: Wspomnienia z młodości (odpis masz. w BN). **Przyczynki:** Kwilecki *Ziemiaństwo* III s. 341, 493-500, 566.

Plebański* Józef Kazimierz (1831-1897) historyk, pedagog, nauczyciel gimn. **AW:** 6324. **Słowniki:** PSB; Sł. historyków; PTPN; Nowy Korbut. **Fotografie:** Mieszkańcy Warszawy w obiektywach fotografów XIX wieku. Portrety ze zbiorów [...] Biblioteki Publicznej m. st. Wwy. Wwa 2007 s. 94. **Biografie:** Z. Libiszowska: J.K. P. (1831-1896). [W:] *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego. Nauki Humanistyczno-Społeczne*. Z. 4. Łódź 1956 s. 73-106 [bibliogr. s. 101-4]. – J. Maternicki: J.K. P. [W:] *Historycy warszawscy ostatnich dwóch stuleci*. Wwa 1986. **Przyczynki:** J. Kostrzewski: o „emigrantach” naukowych z Wielkopolski. *RH* 23: 1957 s. 15-6. – J. Maternicki: *Warszawskie środowisko historyczne 1832-1869*. Wwa 1970. – R. Ergetowski: *Studia J.K. P. na Uniwersytecie Wrocławskim*. [W:] *Acta Universitatis Wratislaviensis. Prace literackie*. Wr. 1974 s. 206-23. – K. Augustynek: J.K. P. wykłady na kursach przygotowawczych Szkoły Głównej w Warszawie i ich znaczenie dydaktyczno-wychowawcze. *Roczniki Naukowo-Dydaktyczne WSP w Krakowie* z. 59: *Prace Historyczne*. 8: 1977 s. 171-83, rés., sod. – R. Ergetowski: Nieznany fragment rozprawy J.K. P. pt. „Przegląd Pedagogiczny”. *Rozprawy z Dziejów Oświaty* 20: 1977 s. 155-60, sod., sum. – R. Ergetowski: *Studia J.K. P. i pierwsze lata jego nauczycielskiej pracy*. [W:] *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej. Seria A: Historia Nauk Społecznych* z. 14. Wwa 1977 s. 67-116, rez., sum.

=Plebański* Tadeusz (+) dr inż. roln. **Przyczynki:** A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1966. Nagrody rolnicze. *KMP* 1967 nr 3.

Plessner* Elias (1841-1898) rabin w Rogoźnie i Ostrowie. **AW:** 6329. **Słowniki:** AMOstr. z. 10; SBŻO. **Przyczynki:** B.J. Bechtoldt: Die Promotion des Rabbinatskandidaten W. P. an der Eberhard-Karls Universität zu Tübingen im J. 1870. *Aschkenas* 7: 1997 H. 1 s. 181-203.

Plettenberg* Jobst Heinrich, Freiherr von (+) landrat w Chodzieży. **Biografie:** A. Sch.: Landrat (Jobst Heinrich) Freiherr v. P. (Mitglied der Kreisverwaltung in Kolmar). [W:] *Antlitz u. Geschichte des Kreises Kolmar Posen*. Kiel 1970 s. 317-8.

Plewińska* Maria (1897-1986) elżbietanka, przełożona Domu św. Elżbiety w Kamieniu Krajeńskim. **Słowniki:** Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod red. J. Myszora. T. 2. Wwa 2003. **Przyczynki:** Informator o osobach skazanych za szpiegostwo w latach 1944-1984. Lublin 1994 s. 251, 261.

Plewkiewicz* Maksymilian (1839-1910) lekarz. **Słowniki:** Slek. V.

Plewniak* Wojciech (XX w.) lekarz kaliski. **Przyczynki:** Z. Kledecki: Morderczy strzał. *Kalisia Nowa* 2000 nr 7/8 s. 19, fot.

Plichta* Jan (1779-?) rajca rejencji poznań., mistrz loży masońskiej w P. **AW:** 6333. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 281.

Plosinius* (Płocki) Błażej (ok. 1590-1634) ks., jezuita. **AW:** 6347. **Słowniki:** EWoJ.

Plucińscy* – rodzina wielkopolska. **Źródła:** A. Gościmski: Częstka polskiej historii [wspomnienia m.in. dot. P. (rkps w BN)].

Pluciński* Karol (1873-1966) bankowiec , entomolog. **Słowniki:** Słow. biologów. **Biografie:** A. Wróblewski: K. P. *Polskie Pismo Entomologiczne* 37: 1967 s. 421-2.

Pluciński* Kazimierz Władysław (1901-1940) prawnik, literat, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PSB; AMM; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** E. Pawlak: Życie literackie Poznania w latach 1917-1939. P. 1971. – 50 lat Poznańskiego Oddziału Związku Literatów Polskich 1921-1971. P. 1971. – T. Kraszewski: Jeszcze o cyganerii słów kilka... [W:] *Poznańskie wspominki z lat 1918-1939*. P. 1973 s. 518-22. – K. Laskowicz: z dziejów radiofonii poznańskiej. [W:] *Poznańskie anteny*. Wwa 1975.

Pluciński* Leon (1875-1935) działacz społ.-polit. **AW:** 6339. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Kto był kim; SBPW. **Biografie:** S. Mikos: L. P. [W:] *Działacze polscy i przedstawiciele RP w Wolnym Mieście Gdańsku 1920-1939*. Gdańsk 1974. – J. Grajek: L. P. Organizator powstania wielkopolskiego 1918-1919 w powiecie Poznań-Zachód. Lusowo 2010, 45 s., il., bibliogr. **Przyczynki:** A. Czubiński: *Centrolew*. P. 1963. – S. Kozicki: *Historia Ligi Narodowej (okres 1887-1907)*. Londyn 1964 – J. Marczewski: *Narodowa Demokracja w Poznańskim 1900-1914*. Wwa 1967 s. 308, 329, 381. – Jakóbczyk *Studia III*. – H. Gruber: *Wspomnienia i uwagi*. Londyn 1968 – K. Skubiszewski: *Zachodnia granica Polski*. Gdańsk 1969. – A. Micewski: *Roman Dmowski*. Wwa 1971. – T. Jackowski: *w walce o polskość*. Kr. 1972. – Z. Kaczmarek: *Obóz Wielkiej Polski w Poznańskim w latach 1926-1932*. *Dzieje Najnowsze* 1974 nr 3 s. 33. – M. Nowak-Kiełbikowa: *Polska – Wielka Brytania w latach 1918-1923*. Wwa 1975. – M. Mroczko: *Związek Obrony Kresów Zachodnich 1921-1934. Powstanie i działalność*. Gdańsk 1977 – A. Czubiński: *Powstanie wielkopolskie 1918-1919*. P. 1978. – B. Dopierała: *Wokół polityki morskiej Rzeczypospolitej*. P. 1978. – R. Wapiński: *Władysław Sikorski*. Wwa 1979. – C. Demel [i in.]: *Działalność Narodowego Stronnictwa Robotników i Narodowej Partii Robotniczej w Wielkopolsce w latach 1917-1937*. Wwa 1980. – S. Wachowiak: *Czasy, które przeżyłem*. Wwa 1983. – Kwilecki *Ziemiaństwo* s. 40, 166, 178, 183-4, 290-1. – Kwilecki *Ziemiaństwo II* s. 140.

Pluciński* Maksymilian (1877-1964) działacz społ.-polit., senator. **Słowniki:** PSB; WSB; Kto był kim.

Pluciński* Stanisław (1856-1901) adwokat, notariusz. **AW:** 6340. **Słowniki:** SAdw.; PTPN.

Pluciński* Wacław (1858-?) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Pluciński* Zygmunt (1882-1933) ziemianin, działacz społ.-polit. **AW:** 6341. **Słowniki:** PSB; WSB; SBPW; PTPN; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** J. Grajek: Z. P. Współorganizator powstania wielkopolskiego 1918-1919 w powiecie Poznań-Zachód. Lusowo 2011, 55 s., il. **Przyczynki:** A. Czubiński: Centrolew. P. 1963 s. 39. – S. Kozicki: Historia Ligi Narodowej (okres 1887-1907). Londyn 1964. – J. Marczewski: Narodowa demokracja w Poznańskim 1900-1914. Wwa 1967 s. 329. – T. Bielecki: w szkole Dmowskiego. Londyn 1968. – A. Micewski: Roman Dmowski. Wwa 1971. – J. Terej: Idee, mity, realia. Wwa 1971 s. 117. – Z. Kaczmarek: Obóz Wielkiej Polski w Poznańskim w latach 1926-1932. *Dzieje Najnowsze* 6: 1974 z. 3 s. 24, 26-7, 39, 48. – J. Terej: Obóz Wielkiej Polski. Geneza i działalność społeczno-polityczna w latach 1926-1933. P. 1980 s. 9, 14, 28, 86. – Z. Kościański, E. Tomkowiak: Mieszkańcy gminy Dopiewo w powstaniu wielkopolskim w latach 1918-1919. Dopiewo 2009, s. 120-1.

Pluta* Antoni (1862-1935) działacz społ., poeta ludowy, pedagog. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Aleksandrowicz: z dziejów Towarzystwa Samopomocy Naukowej (Męskiej) w Inowrocławiu w latach 1904-1922. *Ziemia Kujawska* 2: 1968. – J. Konieczny, Z. Mrozek: Obraz literatury polskiej na Kujawach i Pomorzu Gdańskim w dobie zaborów. B. 1974.

Płachta* Andrzej (1892-?) pilot w 3 Pułku Lotniczym w P., kawaler VM. **Słowniki:** Lotnicy I.

Płochowski* Stefan (1890- po 1933) chorąży Legionów Polskich, kpt. WP. **Słowniki:** W.K. Cygan: Oficerowie Legionów Polskich 1914-1917. Słownik biograficzny. T. 4. Wwa 2006.

Płociński* Michał (1930-1988) dziennikarz. **Słowniki:** SBWP-W II. **Biografie:** Zmarł redaktor M.P. *Ziemia Kaliska* 1988 nr 48 s. 2, nr 52 s. 10.

Płonka*-Fischer Stanisław (1886-1969) aktor, reżyser, pisarz. **Słowniki:** PSB; SWPP; WSB; Nowy Korbut. **Źródła:** S. P.-F.: Poza kurtyną. Wwa 1959. **Biografie:** T.H. Nowak: S. P.-F. z żałobnej karty. *KMP* 38: 1970 nr 3 s. 123-5, il. **Przyczynki:** S. Dąbrowski: Materiały do historii Teatru Polskiego w l. 1896-1918. *KMP* 23: 1950 s. 387 i n. – Bibliografia dramatu polskiego. Wwa 1972. – M. Karpiński: Nasza odpowiedź na tak zwany kryzys. *Dialog* 1974 nr 10 s. 147-9. – w kręgu warszawskiego „Baju”. Wwa 1978. **Artykuły:** +*Teatr* 1969 nr 15 – +*Rocznik Literacki* 1969 (wyd. 1971).

Płoszajczak* Wawrzyniec (1878-?) rolnik, poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Płoszay* Leon (1902-1993) malarz z Kujaw. **Biografie:** K. Kotuła: L. P. (1902-1993). *Rocz. Muzeum Ziemi Kujawskiej* 6: 1996 s. 135-6.

Płoszyński* Franciszek (1869-1949) aptekarz. **Słowniki:** PTPN.

Płoszyński* Stanisław (1879-1961) ks. **Słowniki:** PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** D. Wróblewski: Wspomnienie pośmiertne o śp. kan. S. P. – dziekanie dekanatu inowrocławskiego. *WAG* 17: 1962 s. 149-51.

Płotka* Leon (1889-1954) ks., działacz społ. **Słowniki:** PSB; PTPN. **Biografie:** Śp. ks. L. P. *MK* 1957 nr 11 s. 378-9.

Płócieniak* Bolesław Teofil (1886-1932) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** J. Stachowicz: Pociągi pancerne w wojnie 1918-1920. *Przegląd Kawalerii i Broni Pancерnej* Londyn 1970 nr 59. – B. Polak: Udział ziemi kościańskiej w powstaniu wielkopolskim 1918-1919. *Kościan* 1970.

=Płużek* Franciszek (+) inż. **Przyczynki:** A. Nowak, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1962. Zespołowa nagroda naukowa. *KMP* 1964 nr 1.

Pniewski* Piotr (zm. 1480) kantor pozn., wikariusz gen. gnieźn. **AW:** 6370. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Nowacki – M. Grzegorz: Analiza dyplomatyczno-sfragistyczna dokumentów traktatu toruńskiego 1466 r. Toruń 1970.

Pniewski* Sylwester (1900-1944) oficer WP i AK. **Biografie:** R. Wełniak, A. Ziółkowska: Wielkopolska walcząca. Konspiratorzy w obozie hitlerowskim w Żabikowie. Luboń 2010, s. 52.

Pniewski* Tadeusz (1914-1994) lekarz, doktor nauk medycznych, specjalista hematologii i pneumatologii, założyciel kaliskiej i łódzkiej stacji krwiodawstwa. **Słowniki:** SBWP-W I; Szkoła Kaliska; 125 lat Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego 1877-2002. Kalisz 2002 s. 305, il. **Źródła:** T. P.: Kalisz z oddali. Kalisz 1988. **Biografie:** A. Borowiak: T. P. – zwyczajny i honorowy. *Asnykowiec* 4: 1993 s. 18-9. – A. Borowiak: T. P. *Asnykowiec* 10: 2000 s. 19, il. – T. Marcinkowski: T. P. (1914-1994) – specjalista w dziedzinie immunologii i jego książka „Kalisz z oddali”. Goleniów 2000, 24 s. **Przyczynki:** Jak kochać Kalisz? Rozmowa z dr. T. P., laureatem nagrody m. Kalisza. Rozmawiała B. Szal. *Ziemia Kaliska* 1985 nr 24 s. 6, il. – A. Borowiak: T. jakiego znałem. *Kalisia* 1994 nr 10 s. 18-9, il. [toż w: *Asnykowiec* 5: 1995 s. 12-3, il.]. – Oleś [A. Brande]: List do zmarłego Przyjaciela: Kochany Tadius! *Asnykowiec* 6: 1996 s. 20.

Pniewski* Wiktor (1891-1974) płk lotnictwa, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PSB; SBPW; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** B. Polak: Dowódcy powstania wielkopolskiego i wojska wielkopolskiego 1918-1919. T. 1. Koszalin 1989 s. 32-4. **Przyczynki:** S. Kubiak, F. Łozowski: Rady Robotniczo-Żołnierskie w Wielkopolsce 1918-1919. P. 1959 s. 152, 163-4. – F. Kalinowski: Lotnicza legenda w świetle historii. *Zeszyty Historyczne* (Paryż) 7: 1965 s. 34. – Powstanie wielkopolskie. Pod red. Z. Grota. P. 1968. – S. Karpiński: Na skrzydłach huraganu. Londyn 1976 s. 162-5, 495. – R. Bartel, J. Chojnacki, T. Królikiewicz, A. Kurowski: z historii polskiego lotnictwa wojskowego 1918-1939. Wwa 1978. – Z. Bulzacki: Lotnictwo powstania wielkopolskiego. [W:] Czyn zbrojny powstania wielkopolskiego 1918-1919. Koszalin 1984 s. 65-8.

Pniewski* Władysław (1893-1940) nauczyciel gimn., bibliograf, redaktor. **Słowniki:** SPKP; PSB; Oracki Słownik; AMM; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** A. Bukowski: obrońca polskości Gdańska i Kaszub. *Rejsy* (dodatek Dziennika Bałtyckiego). 1957 nr 8. – M. Dragan: Dr W. P. [W:] 35-lecie założenia Gimnazjum Polskiego Macierzy Szkolnej w Gdańsku. Gdańsk 1957 s. 11-3. – K. Kubik: Karta z dziejów nauki i oświaty Polonii Gdańskiej. W. P. (1893-1940). [W:] Gdańskie Zeszyty Humanistyczne. Pedagogika, psychologia, historia wychowania. Z. 1. Gdańsk 1961 s. 41-61. – M. Widernik: W. P. [W:] Działacze polscy i przedstawiciele RP w Wolnym Mieście

Gdańsku. Gdańsk 1974. – M. Widernik: W. P. [W:] Pomorscy patroni ulic Trójmiasta. Wr. 1977. – A. Grześkowiak: P. W. [W:] Zeszyt regionalny miasta Gostynia. Gostyń 1978 s. 41-2. – E. Breza: W. P. (1893-1940). *SO* 42: 1985 s. 13-25, il., rės. – Z. Ratajczak: W. P. – pedagog, filolog, historyk, bibliograf, działacz Polonii Gdańskiej. [W:] *Sławni Gostynianie*. Kalendarz 1986. Gostyń 1985, s. 4-5, il. **Przyczynki:** K. Nitsch: Trzej zamordowani przez Niemców poznańscy lingwiści. *Język Polski* 1947 nr 5 s.129-35. – A. Bukowski: Regionalizm kaszubski. P. 1950. – M. Pelczar: Towarzystwo Przyjaciół Nauki i Sztuki w Gdańsku. *Rocznik Gdański* 1954 s. 149-50. – K. Nitsch: Ze wspomnień językoznawcy. *Wwa* 1960 s. 319-20. – K. Ostrowski: Współpraca Jana Karnowskiego z W. P. i jego „Gryfem”. *Biuletyn Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego* 3: 1966 nr 6 s. 24-9 [lata 1930-33]. – Klanowski. – Pięćdziesiąt lat Gdańskiego Towarzystwa Naukowego 1922-1972. Gdańsk 1972 s. 233-4. – A. Bukowski: Gdańskie „Pomorze” poprzednik „Rocznika Gdańskiego”. *Rocznik Gdański* 38: 1978 z. 2 s. 57-8. – A. Bukowski: Życie kulturalne i literackie Gdyni w l. 1920-1939. [W:] Gdynia. Pod red. A. Bukowskiego. Gdańsk 1979.

Pociecha* Władysław (1893-1958) historyk, dyr. Biblioteki Kórnickiej – w Wielkopolsce. **Słowniki:** PSB; SBW; SPKP; Śródka. **Bibliografie:** A. Jałbrzykowska: Bibliografia prac prof. dr. W. P. *Biuletyn BJ* 10: 1958 nr 1 s. 13-24 [183 poz.]. **Źródła:** W. P.: Raport bibliotekarza. *Życiorys w okresie wojny 1.IX.1939 – 18.I. 1945*. Oprac. A. Biernacki. *Znak* 41: 1989 nr 9 s. 52-67 [toż po ang.: *Organon* 25: 1989/1993 s. 187-203]. **Biografie:** H. Barycz: W. P. *Roczniki Biblioteczne* 2: 1958 s. 367-90. – J. Baumgart: W. P., jego życie i praca. *Przegląd Biblioteczny* 26: 1958 s. 97-100. – *Biuletyn BJ* 10: 1958 nr 1 s. 3-24. – O. Halecki: Śp. W. P. *Teki Historyczne* 9: 1958 s. 100-2. – K. Lepszy: W. P. (1893-1958). [W:] Kronika UJ za rok akademicki 1957/1958. Kr. 1962 s. 220-33. – K. Lepszy: W. P. (1893-1958). *KH* 1958 nr 2 s. 385-7 [nekr.]. – J. Zathej: W. P. (1893-1958) Wspomnienie pośmiertne. *Wiadomości Historyczne* 1958 nr 4/5 s. 374-5. – Z. Skorupska: W. P. w Bibliotece Kórnickiej. *PBK* 7: 1959 s. 479-95. – M. Zwiercan: W. P. (1893-1958). [W:] *Złota księga Wydziału Historycznego [UJ]*. Pod red. J. Dybca. Kr. 2000 s. 347-57. **Przyczynki:** W. Sobociński: Acta Tomiciana. T. XIV. *CzPH* 6: 1954 s. 383-92. – Z. Ciechanowska: Działalność bibliotekarska W. P. *Przegląd Biblioteczny* 26: 1958 s. 100-8. – S. Pigoń: Pochwała Biblioteki Jagiellońskiej. *Polska* 1968 nr 12 s. 22. – S. Pigoń: Tajne nauczanie. *Polska* 1968 nr 12 s. 33-4. – H. Barycz: Historyk gniewny i niepokorny. Kr. 1978 s.357, 359, 364.

Początek* Władysław (1910-1988) malarz, grafik. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** Poznańskie wspominki z lat 1918-1939. Pod red. T. Kraszewskiego [i in.]. P. 1973 s. 602.

Poczekaj* Władysław (1885-1958) powstaniec wlkp., kpt. WP. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** L. Gomolec: Krajna – Kujawy – Pałuki i Pomorze w czasie powstania wielkopolskiego 1918-1919 roku. *Rocznik Kulturalny Kujaw i Pomorza* 1967-1968 s. 63-89. – A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. *Wwa* [i in.] 1978 s. 257.

Poczobut*-Odlanicki Stanisław (1898-1981) dr inż. rolnik, specjalista w zakresie agrotechniki oraz przerobu lnu i konopi. **Słowniki:** SBTech. I.

Poczta* Marcin (1881-1967) ks., dziekan koźmiński. **Słowniki:** Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod red. J. Myszora. T. 1. *Wwa* 2002. **Biografie:** Ks. M.P. *MK* 1968 nr 3.

- Podbielski* Władysław (1903-1994) lekarz weterynarii w Międzyrzeczu. **Słowniki:** Anders.
- Podciechowski* Aleksander (1850-1910) lekarz. **Słowniki:** SLeK. I. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5. Kalisz 1999.
- Podczaski* Władysław Wojciech (1870-1941) lekarz. **Słowniki:** SLeK. I. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5. Kalisz 1999.
- Podemski* Ludwik (1876-1916) rzemieślnik, działacz socjalist. i związkowy. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** B. Danilczuk: Działalność SPD i PPS Zaboru Pruskiego w Poznańskim 1891-1914. Toruń 1962 s. 74. – F. Hawranek: Polska i niemiecka socjaldemokracja na Górnym Śląsku w latach 1890-1914. Opole 1977.
- Podgóreczny* Józef (1900-1990) nauczyciel, bibliotekarz, działacz kult. **Słowniki:** BSB V (i fot.); SPKP Supl. II; Znaki. **Biografie:** E. Szymańska: Dyrektor i działacz oświatowy J. P. [w:] z życia i pracy bydgoskiej księżnicy. B. 1965 s. 145-8. – H. Kaczmarczyk: J. P. (1900-1990). *Kal. Bydg.* 1992 s. 21-3. – H. Dubowik: Zastuzony bibliotekarz J. P. *Kronika Bydgoska* 1994 s. 221-3. – H. Dubowik: Nestor bydgoskich bibliotekarzy – J. P. (1900-1990). [W:] Organizatorzy i inspiratorzy. Bibliotekarze polscy we wspomnieniach współczesnych. Wwa 1997 s. 112-7. **Przyczynki:** z życia i pracy bydgoskiej księżnicy. B. 1968, *passim*. – M. Brandys: Moje przygody z wojskiem. Londyn 1992 s. 123-4, 126.
- Podgórska*-Dybizbańska Antonina Józefa (1879-1953) aktorka. **Słowniki:** SBTP; WSB. **Artykuły:** +KMP 1950 nr 4. – +*Teatr* 1953 nr 16 s. 23.
- =Podgórski* Mieczysław (+) doc. dr hab. **Przyczynki:** T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego [za rok 1972]. (Część pierwsza). Zespołowa Nagroda Rolnicza. KMP 1973 nr 3.
- Podgrabiński* (Podgarbiński) Leon (ok. 1795-1835) aktor, śpiewak. **Słowniki:** SBTP.
- Podhalański* Bogdan (1915-1990) ks., proboszcz w Swarzędzu. **Przyczynki:** Napisy pamiątkowe s. 42.
- Podhorecki* Feliks Hubert (1890-1945) historyk, archiwista. **Słowniki:** PTPN.
- Podhorecki* Jan Zbigniew (1903-1956) inż. cukrownik. **Słowniki:** SBTech. II. **Przyczynki:** Z. Kowalewski: Stowarzyszenie Techników Cukrowników. Rys historyczny. Wwa 1959.
- Podhorski* Włodzimierz Zygmunt (1884-1941) płk WP, dowódca 17 Pułku Ułanów Wielkopolskich, uczestnik wojny polsko-bolszewickiej. **Słowniki:** SBL; Kawalerowie VM. T. II, cz. 2. **Biografie:** S.M. Dobrowolski: Życiorys pułkownika W. P. *Biuletyn Informacyjny Związku 17 Pułku Ułanów Wielkopolskich*. Londyn 1971 nr 13 s. 13-4. **Przyczynki:** S. Zakrzewski [i in.]: Szlakiem Ułanów Chrobrego. Londyn 1973 s. 48-84. – J. Taborski: 17. Pułk Ułanów Wielkopolskich im. króla Bolesława Chrobrego. Dzieje, tradycja i współczesność. Toruń 2005 s. 211.
- Podhorski*-Okotów (1902-1962) inż. mechanik, pionier przemysłu motoryzacyjnego w Polsce. **Słowniki:** PSB; Słownik polskich pionierów techniki. Katowice 1986; SBTech. II. **Przyczynki:** A.

Rummel: Polskie konstrukcje i licencje motoryzacyjne w latach 1922-1980. Wwa 1985. – A. Rostocki [i in.]: Automobilizm w Warszawie do roku 1939. Wwa 1988.

Podkański* Krzysztof (XVI/XVII) ks., poeta. **Słowniki:** Nowy Korbut.

Podkomorski* Jan (1892-1958) adwokat, działacz gospodarczy. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** S.J. [Janczewski]: Śp. J. P. *Palestra* 1959 nr 1 s. 82-3. **Przyczynki:** T. Bartkowiak: „Strażnica Zachodnia” w latach 1922-1939. *KMP* 1972 nr 3 s. 25-6. – Z. Krzemiński: Adwokatura polska w okresie okupacji hitlerowskiej (1939-1945). *Palestra* 1976 nr 2 s. 3, 6. – A. Kusza, R. Łyczywek, Z. Krzemiński: Zarys historii adwokatury polskiej. Wwa 1978 s. 160, 165, 167. – Z. Krzemiński: Czternastu sprawiedliwych. *Gazeta Prawnicza* 1978 nr 18 s. 8.

Podkomorski* Ludwik (1890-1978) dermatolog, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow.

Podlewski* Janusz (1897-1977) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

Podlodoski* Jan (+) kan. gnieźn. **AW:** 6379. **Przyczynki:** W. Urban: Testament renesansowego plebana ks. Jana Podlodoskiego z 1568 roku. *Biul. Kwart. Radom. TN* 2000 z. 3/4 s. 100-5.

Podolski* Andrzej Antoni (1644-1712) jezuita, archidiakon kapituły przemyskiej, scholastyk gnieźn., administrator kościołów spiskich. **AW:** 6381. **Słowniki:** PSB; EWoJ.

Podoski* Gabriel (1719-1777) kan. gnieźn., referendarz kor., abp gnieźn. **Słowniki:** PSB; Biskupi; Urzędnicy centralni Spisy. **Przyczynki:** J. Michalski: Propaganda konserwatywna w walce z reformą. *PH* 43: 1952. – Z. Radwański: Prawa kardynalne w Polsce. P. 1952. – Anegdoty i sensacje obyczajowe wieku oświecenia. Zebrał R. Kaleta. Wwa 1958. – E. Rostworowski: Legendy i fakty XVIII wieku. Wwa 1963. – K. Zienkowska: Jacek Jezierski. Wwa 1963. – Polska stanisławowska w oczach cudzoziemców. T. 1-2. Wwa 1963. – R. W. Wołoszyński: Polska w opiniach Francuzów XVIII wieku. Wwa 1964. – M. Klimowicz: Początki teatru stanisławowskiego. Wwa 1965. – W. Wilkoszewski: Rys historyczno-chronologiczny Towarzystwa Wolnego Mularstwa w Polsce. Londyn 1968. – J. Michalski: Schyłek konfederacji barskiej. Wr. 1970. – J. Kitowicz: Pamiętniki czyli historia polska. Wwa 1971. – E. Rostworowski: Wolter i prymas Podoski. [W:] Polska w świecie – szkice z dziejów kultury. Wwa 1972. – Literatura barska. Opr. J. Maciejewski. Wr. 1976. – L. Hass: Sekta farmazonii warszawskiej. Wwa 1980. – K. Sałkiewicz: G. P. w opinii okolicznościowej literatury politycznej. *Napis* Ser. 1 (1994) s. 49-59. – „Rozmowa księcia prymasa Podoskiego z księdzem Przedwojewskim biskupem eskapucynem 1769 Anno”. Oprac. K. Sałkiewicz. *Napis* Ser. 1 (1994) s. 61-82.

Podoski* Łukasz (1526-1584) kan. krak., prepozyt gnieźn., dyplomata. **AW:** 6384. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** T. Glemma: Piotr Kostka. Toruń 1959. – J. Lankau: Prasa staropolska na tle rozwoju prasy w Europie. Kr. 1960. – Ł. Górnicki: Pisma. Wyd. R. Pollak. Wwa 1961. – Polska służba dyplomatyczna XVI – XVIII w. Pod red. Z. Wójcika. Wwa 1966. – H. D. Wojtyska: Papiestwo – Polska 1548-1563. Dyplomacja. Lublin 1977 s. 348-9. – Historia dyplomacji polskiej. T. 1: Połowa X w. – 1572. Pod red. M. Biskupa. Wwa 1980. – H. Barycz: Szlakami dziejopisarstwa staropolskiego. Wr. 1981.

=Podsiadłowska* Jadwiga (+) żołnierz AK. **Przyczynki:** W. Handke: Szkice z dziejów Armii Krajowej w Leszczyńskim. Leszno 1993 s. 77.

Podwyszyński* Aleksander (1846-1887) aktor, reżyser, dyr. teatru. **Słowniki:** SBTP; WSB.

Pogasz* Marian (1931-1999) aktor. **Źródła:** Nigdy nie musiałem wyjeżdżać z Poznania. z M.P. rozmawia B. Fabiańska. *KMP* 68: 2000 nr 1 s. 325-42. **Przyczynki:** A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego w dziedzinie upowszechniania kultury za rok 1974. Nagrody indywidualne. *KMP* 1976 nr 4.

Pogorzelski* Andrzej (zm. 1640) poseł sejmowy, kaszt. przemęcki. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy.

Pogorzelski* Hieronim (zm. 1671) star. powidzki. **Słowniki:** Chłapowski.

Pogorzelski* Ludwik (1843-1893) pediatra. **Słowniki:** Slek. I.

Pogorzelski* (Pasikoń-Pogorzelski) Stanisław h. Wczele (zm. 1602) poseł sejmowy, podsędek kaliski. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy.

Pogorzelski* Stanisław (zm. 1656) kaszt. rogoziński, kaliski, star. powidzki. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Chłapowski.

Pogórski* Stanisław (1908-1958) architekt. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** B. de Mezer: Dwadzieścia pięć lat pracy Biura Projektowo-Badawczego Budownictwa Ogólnego „Miastoprojekt Poznań”. *KMP* 43: 1975 nr 2 s. 118-29. – Politechnika Poznańska i wcześniejsze uczelnie techniczne w Poznaniu. Pod red. W. Dembeckiej. P. 1976 s. 36, 38, 43, 123, 145.

Pohl* Adam (1910-1995) pseud. „Kuba”, „Roman Karski”, czł. antyhitlerowskiej org. „Ojczyzna”. **Przyczynki:** „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 110, 162, 204, 206, 256, 258, 268, 275, 277, 283, 284, 286, 299, 304, 344, 353, 354, 355, 630.

Pohl* Jan (1898-1983) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** S. Kubiak [i in.]: Rady robotniczo-żołnierskie w Wielkopolsce 1918-1919. P. 1959 s. 42-3. – Studia z historii powstania wielkopolskiego 1918-1919. P. 1962 s. 80. – Kórnik i Bnin w walkach o wolność w latach 1794-1945. P. 1976 s. 111, 118, 161.

Pohl* Robert (zm. 1793) dyrygent chóru w klasztorze cystersów w Wągrowcu. **Słowniki:** Chybiński.

Pohl* Stanisław (1893-1919) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** S. Kubiak [i in.]: Rady robotniczo-żołnierskie w Wielkopolsce 1918-1919. P. 1959 s. 42-3. – Studia z historii powstania wielkopolskiego 1918-1919. P. 1962 s. 80. – Kórnik i Bnin w walkach o wolność w latach 1794-1945. P. 1976 s. 114, 125, 127, 130, 144.

Pohl* Stanisław (1895-1979) działacz społeczny w Międzychodzie. **Słowniki:** Anders.

Pohl* Zygmunt (1898-1966) leśnik-dendrolog. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Wykaz stopni i tytułów naukowych nadanych w dziedzinie leśnictwa i drzewnictwa polskiego w latach 1918-1964.

Wwa 1966 s. 35, 39, 41, 70. – Leśnictwo polskie w okresie drugiej wojny światowej. Wwa 1967. – Nauka w Wlkp. – Nauki leśne w Polsce 1920-1970. Wr. 1977.

Pohorecki* Feliks Hubert (1890-1945) historyk, archiwista. **Słowniki:** PSB; Słownik biograficzny archiwistów polskich. T. 1. Wwa [i in.] 1988. **Biografie:** M. Friedberg: F. P. (1890-1945). *KH* 53: 1939-1945 s. 578-82. – K.K. [Kaczmarczyk]: F.H. P. *Spraw. PTPN* 13: 1946 s. 141-2. – K. Konarski: Pamięci tych co odeszli. *Archeion* 1948 s. 16. – J. Majewski: F. P. 1890-1945. [W:] *Życiorysy polskich archiwistów poznańskich i ich skład osobowy z dnia 8 III 1969*. P. 1969 s. 64-7. **Przyczynki:** L. Santifaller: *Das Institut für Oesterreichische Geschichtsforschung, Festgabe, universum*. Wien 1950 s. 139. – Archiwum Państwowe miasta Poznania i Województwa Poznańskiego oraz jego archiwa terenowe. Opr. zbiorowe pod. kier. Cz. Skopowskiego. Wwa 1969.

Poklatecki* Franciszek (XVIII w.) komisarz skarbowy poznań. **AW:** 6396. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 375.

Pokorny* Michał Hieronim (1812-?) lekarz, powstaniec 1830 i 1848. **AW:** 6400. **Słowniki:** AMM. **Przyczynki:** Motty.

Pokorowicz* (Pokora) Wojciech (+) budowniczy. **Przyczynki:** Malinowski *Muratorzy* s. 15-36.

Pokorzyński* Lucjan Teodor (1903-1979) prawnik, prof. AE w P., działacz społ. **Słowniki:** AMM. **Biografie:** J. Szpunar: w siedemdziesięciolecie urodzin i czterdziestolecie pracy naukowej profesora L.K. *Ruch PES* 35: 1973 z. 2 s. 373-6. – *Byli wśród nas (AE)* s. 146-9.

Pokrywka* Ignacy (1869-1918) budowniczy, architekt. **Słowniki:** PTPN.

Pokrzywnicki* Jan (zm. 1717) dziekan gnieźn., referendarz kor. **AW:** 6403. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** K. Sarnecki: *Pamiętniki z czasów Jana Sobieskiego*. Wyd. J. Woliński. Wr. 1958. – *Diariusz sejmiku walnego warszawskiego 1701-2*. Wyd. J. Smolarek. Wwa 1962.

Pokrzywnicki* Maksymilian (1847-1905) sędzia. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Pokrzywnicki* Teodozjusz (1854-1940) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Polacki* Stanisław (1912-2007) introligator. **Biografie:** L. Rosadziński: *Ginące rzemiosło. Śladami poznańskich introligatorów*. P. 2011, s. 177-8, il.

Polackówna* Helena (1881-1942) historyk, archiwistka. **AW:** 6405. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** K. Maleczyński: H. P. (1884-1942). *KH* 53: 1939-1945 s. 582-6. – *Pamięci tych, co odeszli*. *Archeion* 17: 1948 s. 11. **Przyczynki:** A. Tomczak: *Zarys dziejów archiwów polskich*. Toruń 1980.

Polak* Zygmunt Franciszek (1894- po 1969) por. Legionów Polskich, płk WP, oficer Dowództwa Okręgu Korpusu nr VII w P. **Słowniki:** W.K. Cygan: *Oficerowie Legionów Polskich 1914-1917*. Słownik biograficzny. T. 4. Wwa 2006. **Przyczynki:** W. Chocianowicz: *w 50-lecie powstania Wyższej Szkoły Wojennej w Warszawie*. Londyn 1969. – J. Dunin-Brzeziński: *Rotmistrz Legionów Polskich. Wspomnienia z lat 1914-1919*. Pruszków 2004.

Polakowski* Zygmunt Seweryn (1883-1939) nauczyciel gimn., działacz społ.-oświat. **Słowniki:** PSB; BSB i (i fot.). **Biografie:** J. Podgóreczny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967 s. 232. – R. Kulwieć: Dyrektor bydgoskiej „Klasyki”. *Kal. Bydg.* 1982 s. 139-42. **Przyczynki:** A. Bukowska: Straty kultury. *Jantar* 1946 z. 3 s. 43. – L. Bandura: Hekatomba nauczycieli bydgoskich. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 1961 nr 3 s. 349, 351. – K. Borucki: Tablice pamiątkowe Bydgoszczy. B. 1963 s. 35. – Martyrologia nauczycielstwa bydgoskiego w latach okupacji hitlerowskiej 1939-1945. B. 1971, Aneks poz. 82. – W. Jastrzębski: Terror i zbrodnia. B. 1974, s. 82, 84.

Polanowski* Edward (1936-1992) prof. i rektor WSP w Częstochowie, prezes Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. **Bibliografie:** E. Andrysiak: E. P. Bibliografia. Przedmowa K. Walczak. Kalisz 1994, 56 s. **Słowniki:** Słownik badaczy literatury polskiej. Pod red. J. Starnawskiego. Łódź 1998. – SBWP-W I. **Biografie:** K. Walczak: E. P. *RKal.* 24: 1992 s. 219-23. – A. Borowiak: Pożegnanie [E. P.]. *Asnykowiec* 4: 1993 s. 17. – K. Walczak: E. P. – pierwszy prezes KTPN. [W:] Zeszyty Kaliskiego Tow. Przyjaciół Nauk. Z. 1. Kalisz 1995 s. 112-7. – A. Szurczak: E. P. (1936-1992). Badacz dziewiętnastowiecznego Kalisza. Kalisz [KTPN] 2011, 126 s., il., bibliogr. **Przyczynki:** K. Walczak: E. P. Współtwórca i pierwszy prezes Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. [W:] Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Nr 1. Kalisz 1995, s. 112-7. – K. Z. Szymańska: E. P. jako badacz życia literackiego ośrodków regionalnych. *RKal.* 25: 1994/1995 s. 69-82. – J. Związek: w nowym środowisku akademickim. Wspomnienie o E. P. *Zeszyty Historyczne. WSP w Częstochowie* Z. 6 (2000) s. 425-8, sum. **Materiały z konferencji i sympozjów:** Profesor E. P. Uczony i człowiek. Materiały z sympozjum pod red. S. Podobińskiego. Częstochowa 1995, 72 s. – w świecie wartości. Literatura – Kultura – Interpretacje. Materiały z konferencji naukowej w 15 rocznicę śmierci Profesora E. P. Częstochowa 2008.

Polański* Hipolit (1896-1966) malarz, prof. PWSSP w P. **Słowniki:** PSB; SGraf. **Biografie:** T. Światała: Prof. H. P. rektor Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych. *KMP* 27: 1959 nr 4 s. 105-6, il. – K. Józefowiczówna: Wspomnienie o H. P. z żałobnej karty. *KMP* 34: 1966 nr 4 s. 143-6, il. – J. Juszczyk: H. P. (1896-1966). [W:] *Artyści Poznania 1945-1985*. P. 1986. **Przyczynki:** Salon Wiosenny Związku Zawodowego Artystów-Plastyków. Wwa 1946. – Łągów w roku 1948. P. 1949 – +Almanach exlibrisu polskiego XX wieku. Opr. J. Kram. Kr. 1948. – Wystawa grupy poznańskich artystów plastyków. P. 1949 – i Ogólnopolska Wystawa Grafiki Artystycznej i Rysunku. Wwa 1956. – Jesienna wystawa ZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań listopad – grudzień 1956. Katalog. – DWP. – J. Eichlerowa: Plastyka poznańska w latach 1951-1956. *KMP* 1956. – A. Ryszkiewicz: Exlibris polski. Wwa 1959. – XV rok szkolny PWSSP w nowym gmachu. P. 1959. – Salon jesienny 1960. Poznań CBWA. Katalog. – Polskie dzieło plastyczne w XV-lecie PRL, wystawa grafiki artystycznej i rysunku. Wwa 1961. – Grupa „Jednolita”, wystawa malarstwa. P. 1964. – K. Kalinowski: Dwadzieścia lat plastyki poznańskiej (1945-1965). *KMP* 23: 1965 nr 1 s. 31 i n.; 24: 1966 nr 1 s. 30 i n. – 1919-1969 Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Praca zbiorowa pod red. S. Teisseyre. P. 1971 – Plastyka poznańska w 25-lecie PRL. P. 1969 – J. Pollakówna: Formiści. Wr. [i in.] 1972. – T. Dobrowolski: Sztuka polska. Kr. 1974. – A. Turowski: Konstruktywizm polski. Wr. [i in.] 1981. – Z. Zakrzewski: Wspominam Poznań. P. 1986. – Z. Kępiński: Tradycje Poznania w dziedzinie sztuk pięknych. [W:] *Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980*. Praca zbior. pod red. T. Kostyrko. P. 1987. – G. Dziamski: Instytucje i imprezy artystyczne. [W:] *Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980*. Praca zbiorowa pod red. T. Kostyrko. P. 1987. – K. Kostyrko: Artyści

plastycy zawód, postawy twórcze na przykładzie środowiska poznańskiego. Wwa [i in.] 1987. – T. Kostyrko: Tendencje rozwojowe w plastyce Okręgu Poznańskiego. [W:] Sztuki plastyczne w P. 1945-1980. Praca zbiorowa pod red. T. Kostyrko. P. 1987. – M. Grońska: Ekslibrisy. Wwa 1992. – R.K. Przybylski: Malarstwo. [W:] Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980. Praca pod red. T. Kostyrko. P. 1987 s. 64. – A.J. Markiewicz: Plastyka w okresie XX-lecia międzywojennego. Zarys monograficzny. [W:] Wielka księga miasta Poznania. P. 1994. – J. Mulczyński: Sztuki plastyczne po II wojnie światowej. [W:] Wielka księga miasta Poznania. P. 1994.

Polański* Stanisław (1925-1999) dyr. szkoły młynarskiej w Krajence. **Słowniki:** Anders. **Biografie:** T. Ciechanowski: S. P. *GWyb.* (P.) 2000 nr 28 s. 10.

Polaszek* Franciszek (1872-1954) działacz polit., powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Biografie:** M. Węclewicz: F. P. – budowniczy, uczestnik i organizator powstania wielkopolskiego w Gostyniu i na Ziemi Gostyńskiej. [W:] Sławni Gostynianie. Kalendarz 1987. Gostyń 1986 s. 18-9, il. – S. Jankowiak, P. Bauer [i in.]: Ziemia Gostyńska w powstaniu wielkopolskim 1918-1919. Gostyń 1989, passim. **Przyczynki:** S. Helsztyński: Miasto i powiat Gostyń w okresie okupacji hitlerowskiej 1919-1945. *PZach.* 1954 nr 1-2. – Dzzzieje ziemi gostyńskiej. Pod red. S. Sierpowskiego. P. 1979.

Polczyński* Alojzy (1894-1940) lekarz, działacz społ., powstaniec wlkp. **Słowniki:** H. Florkowski: Słownik lekarzy ziemi kościańskiej. Kościan 1995; Członkowie tajnych tow.

Polczyński* Michał (1803-1878) kan. pozn. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** Nowacki II s. 222.

Poleski* Józef (XVIII w.) konfederat barski, komendant konfederacji antypruskiej na Kujawach 1772 r. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** W. Konopczyński: Fryderyk Wielki a Polska. P. 1947 – Tenże: Kiedy nami rządziły kobiety. Londyn 1960, s. 139. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1970. Wwa 1970, s. 42, 124 – Dzieje Inowrocławia. Wwa 1978 I, s. 240 – W. Szczygielski: Konfederacja barska na Kujawach 1768-1772. *Ziemia Kujawska* 6: 1983

Polewicz* Marian (1880-1942) ks. **Słowniki:** Martyrol.; PTPN; AMM. **Przyczynki:** +RAP 1947. – Klanowski.

Polewski* Stanisław (1892-1967) chirurg, działacz społ. **Słowniki:** SBL; PTPN; SLeK. I; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. T. 2 Wr. 1976. – J. Smereka: Polskie doktoraty na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Wrocławskiego w l. 1811-1939 i ich autorzy w życiu zawodowym, naukowym i społeczno-politycznym. Wr. 1980. – Zarys historii lecznictwa w Lesznie 1555-1998. Red. J. Kuczkowski [i in.]. Leszno 1999.

Polkowski* Ignacy (1833-1888) ks., historyk, archiwista. **AW:** 6418. **Słowniki:** SPKP; PSB; Kanoniści; PTPN; BSB I. **Źródła:** Papiestwo wobec sprawy polskiej w latach 1772-1864. Wybór źródeł. Wr. 1960. – K. Libelt: Listy. Wwa 1978. **Biografie:** J. Podgóreczny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967 s. 232-3. **Przyczynki:** M. Hornowska [i in.]: Zbiory rękopiśmienne w Polsce średniowiecznej. Wwa 1947. – A. Birkenmajer: Rodowód krakowskiego Plateana. [W:] Studia nad książką. Wr. 1951. – A. Koehlerówna: Biblioteka Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk 1857-1957. *RH* 1957 s. 388. – Księga tysiąclecia katolicyzmu w Polsce. T. 1-2. Lublin

1969. – F. Ramotowska: Rząd carski wobec manifestacji patriotycznych w Królestwie Polskim w latach 1860-1862. Wr. 1971. – S. Kieniewicz: Powstanie styczniowe. Wwa 1972. – J. Mrówczyński: Walerian Kalinka, życie i działalność. P. 1972. – J. Glemp: Bronił polskości Kopernika. *Przew. Kat.* 20 V 1973 s. 191-2. – S. Swierzewski: Czterdziestolecie urodzin M. Kopernika w świetle korespondencji I. P. z J.I. Kraszewskim. *Studia Warmiensesis* 1974 s. 456-71. – H. E. Wyczawski: Arcybiskup Zygmunt Szczęsny Feliński 1882-1895. Wwa 1975. – J. Nowak: Książd I. P. – kolekcjoner i „książkołap” w latach 1872-1888. *NP* [T.] 89 (1998) s. 245-272, Zsfg. – E. Urbaniak: J.B. L. i jego działalność w Gnieźnie. [W:] Günter i Lange – wielkopolskie oficyny wydawnicze. Katalog wystawy. Gniezno 2006 s. 56 (il.).

Pollak* Michał (1888-1968) pseud. „Morawski”, filolog klas., pedagog, kurator, wicedyrektor Instytutu Zachodniego w P. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** E. S.-B. [E. Sukertowa-Biedrawina]: M.P. (1888-1968). *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1968 nr 1 s. 172. – W. Tomaszewski: Pamięci dra M.P. *PZach.* 1968 nr 5-6 s. 303-5. **Przyczynki:** Z. Starowieyska-Morstinowa: Ci których spotykałam. Kr. 1962 s. 282. – Cz. Wycech: z dziejów tajnej oświaty w latach okupacji 1939-1944. Wwa 1964. – E. Sukertowa-Biedrawina: Dawno i niedawno. Wspomnienia. Olsztyn 1965. – Ludność cywilna w powstaniu warszawskim. T. 1 cz. 2. Wwa 1974. – „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 13, 23, 92, 104, 141, 255, 292, 302, 337, 496.

Pollak* Roman (1886-1972) historyk liter. pol., prof. UP i UAM. **AW:** 6421. **Słowniki:** SWPP; Oracki Słownik; PSB; WSB; PTPN; Polacy w historii i kulturze krajów Europy Zachodniej. Słownik biograficzny. P. 1981; Biogramy uczonych I; Śródka; SHist.; Nauczyciele MM. **Źródła:** Boniecki Fotografie. – Przew. APAN s. 468-9. **Księgi pamiątkowe:** Munera litteraria. Księga ku czci profesora R. P. P. 1962. **Biografie:** A. Sajkowski: R. P. *Rocznik Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza* 3: 1968 s. 125-32. – J. Chodera: R. P. *Kron. UAM* za lata 1969/70-1971/72 s. 1083-5. – R. P. 1886 – 1972. *Archiwum Literackie* 16: 1972 s. 5-8. – A. Sajkowski: R. P. (1886-1972). *Spraw. PTPN* 1972 nr 90 s. 205-8. – T. Witczak: R. P. (31 VII 1886 – 23 II 1972). *PLit.* 53: 1972 z. 3 s. 393-402. – L. Słowiński: Wspomnienie o profesorze R. P. z żałobnej karty. *KMP* 41: 1973 nr 3 s. 114-9, il. **Przyczynki:** W. Kowalenko: Tajny Uniwersytet Ziem Zachodnich, Uniwersytet. Poznański 1940-1945. Wyd. 2. P. 1961. – T. Witczak: Materiały do bibliografii publikacji R. P. [W:] Munera litteraria. Księga ku czci profesora R. P. P. 1962 s. 397-423. – H. Piechowiak: Udział prof. R. P. w kształtowaniu stosunków kulturalnych polsko-włoskich. *PZach.* 1963 nr 6 s. 380-7. – Dzieje katedry historii literatury polskiej na UJ. Pod red. T. Ulewicza. Kr. 1966. – *Rocznik Tow. Literackiego im. Adama Mickiewicza* 3: 1968 s. 125-32. – Dz. UAM. – S. Pieczara: Profesor dr R. P. jako filolog i lingwista (31 VII 1886 – 23 II 1972). *Spraw. PTPN* 90: 1972 nr 2 s. 29-30. – J. Krzyżanowski: Barok sercu najbliższy. *Kultura* 10: 1972 nr 16. – M. Kaczmarek: Prof. R. P. umiłowanie Śląska. *Kwartalnik Opolski* 18: 1972 nr 4 s. 78-86. – M. Kaczmarek: Professor R. P. – uomo et studioso (13 VII 1886- 23 II 1972). *Zagadnienia Rodzajów Literackich* 15: 1972 z. 1 s. 151-6. – Uniwersytet Ziem Zachodnich. P. 1972. – Z. Zagórski: Profesor R. P. jako badacz języka polskiego. *Studia Polonistyczne* 1: 1973 s. 149-54. Nauka w Wlkp. s. 264, 290, 527, 802, 1222, 1266. – R. Górski: R. P. – edytor. [W:] AUNC. Nauki Humanistyczno-Społeczne. Z. 66: Filologia Polska. Z. 11. Toruń 1975 s. 149-83. – E. Kotarski: Profesor R. P. jako badacz marynistyki polskiej. *Nautologia* 9: 1974 nr 1/2 s. 15-20. – J. Maciejewski: Uniwersyteckie tradycje filologii polskiej w Poznaniu. *Studia Polonistyczne* 2: 1975 s. 23, 27-9, 33-4, 36, 40, 44-5, 52-7. – B. Nadolski: R. P. badacz literatury staropolskiej. [W:] AUNC. Nauki Humanistyczno-Społeczne. Z. 66: Filologia Polska.

Z. 11. Toruń 1975. – B. Osmólska-Piskorska: R. P. – pedagog i dydaktyk. [W:] AUNC. Nauki Humanistyczno-Społeczne. Z. 66: Filologia Polska. Z. 11. Toruń 1975. – Wieczór poświęcony pamięci prof. dra R. P. (6 VI 1973 r.) urządzony staraniem Instytutu Filologii Polskiej oraz Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza w Toruniu. [W:] AUNC. Nauki Humanistyczno-Społeczne. Z. 66: Filologia Polska. Z. 11. Toruń 1975 s. 147-84. – J. Maciejewski: Polonistyka na Uniwersytecie w Poznaniu w l. 1945-1975. *Studia Polonistyczne* 4: 1977 s. 193 i n. **Artykuły:** +*Biuletyn Polonistyczny* 16: 1973 z. 47 s. 81-3. – +*KMP* 41: 1973 nr 3 s. 114-9 – +*PHum*. 1973 nr 4. – +*Informator UAM* 1973.

Pollakówna* Marzena (1926-1971) historyk. **Źródła:** T. Dymaczewski: Materiały M.P. *Biul. APAN* 28: 1985 s. 81-103. – Przew. *APAN* s. 469-70. **Biografie:** J. Kłoczowski: M.P. 1926-1971. *Komunikaty Warmińsko-Mazurskie* 16: 1972 nr 2-3 s. 481-3. – B. Kürbisówna: M.P. (1926-1971). *ZH* 37: 1972 z. 4 s. 225-9, bibliogr. – E. Wiśniowski: Śp. doc. dr hab. M.P. *Biuletyn Informacyjny KUL* 1972 nr 1 s. 96-100. – S. Litak: M.P. (1926-1971). *Spraw. Tow. Nauk. KUL* 20: 1973 s. 255-7. – Z. Sułowski: M.P. (1926-1971). *KH* 80: 1973 nr 1 s. 252-3. – J. Chmielińska, A. Gieysztor, J. Kłoczowski, T. Kukołowicz, A. L. Szafrański, E. Wiśniowski: Marzena (M. P. 1926-1971). [W:] *Byli wśród nas*. Red. F. Lenort. P. 1978 s. 399-413.

Pollner* Karol Ludwik (1825-1887) kan., bp sufragan kujawsko-kaliski. **AW:** 6422. **Słowniki:** Biskupi.

=Poloszyk* Stanisław (+) dr inż. **Przyczynki:** A. Nowak, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1962. Zespołowa nagroda techniczno-przemysłowa. *KMP* 1964 nr 2.

Polsakiewicz* Zdzisław (1928-1974) pisarz, dziennikarz. **Słowniki:** J. Długosz: Słownik dziennikarzy regionu pomorsko-kujawskiego. B 1988; SPis. K. i P.; Słownik pisarzy województwa bydgoskiego. Cz. 1. B. 1993; BSB V (i fot.). **Biografie:** M. Kowalewska: Pisarze Ziemi Bydgoskiej. Gdynia 1968 s. 104-7. – [A. Szymańska]: Nota biograficzna. [W:] Z. P.: Wiersze. Gdańsk 1978 s. 131-2. **Przyczynki:** Bydgoskie w dwudziestoleciu 1945-1965. Gdynia 1967. – Z. Mrozek: Pisarze Ziemi Pomorskiej w l. 1920-1970. [W:] z badań nad twórczością literacką na Pomorzu w XX w. Wwa 1973 s. 39. – Z. Mrozek: Stowarzyszenia regionalne, czasopisma i ruch wydawniczy po i i II wojnie światowej. [W:] *Wokół zagadnień publicystyki literackiej*. Wwa 1974 s. 130. – J. A. Jucewicz: Poeci bydgoscy oraz ich twórczość literacka w l. 1959-1974. *Kronika Bydgoska* 1980 s. 217, 221-2.

Polski* Jan (1886-1940) powstaniec wlkp., burmistrz Środy Wlkp. **Słowniki:** Anders.

Polster* Franz (1811-1885) naucz. w gimn. w Ostrowie. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.

Poster* Ludwig (1849-?) naucz. w gimn. w Ostrowie. **AW:** 6425. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.

Półczyński* (Pólczyński) Marcel Piotr (1844-1910) działacz ludowy, publicysta. **Słowniki:** Inowr. SB I. **Przyczynki:** J. Aleksandrowicz: Materiały do dziejów prasy polskiej w Inowrocławiu. [W:] *Ziemia kujawska*. Red. M. Biskup. T. 1. Inowr. [i in.] 1963 s. 126-7. – J. Aleksandrowicz: z dziejów Tow. Samopomocy Naukowej Męskiej w Inowrocławiu w latach 1904-1922. [W:] *Ziemia kujawska*. T. 2. Inowr. [i in.] 1968 s. 103-31. – S. Myśliborski-Wołoski: Rejencja bydgoska a powstanie styczniowe. Wwa 1975 s. 229.

Połczyński* Walenty (1833-1866) powstaniec 1863. **AW:** 6427. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Z. Grot: Rok 1863 w zaborze pruskim. P. 1963.

Połczyński*-Janta – zob. Janta*-Połczyński.

Połomski* Jan (1845-?) dentysta. **Słowniki:** PTPN.

Pomian* – ród wielkopolski i kujawski. **Przyczynki:** J. Karczewska: Nepotyzm w rodzie Pomianów. *Przegląd Bydgoski* 7: 1996 s. 81-8 [rycerstwo XIII-XVI w.] – J. Karczewska: Własność szlachecka na pograniczu wielkopolsko-kujawskim w pierwszej połowie XV wieku. Kr. 2010, s. 111-23, 169-78, 293-4.

Pomin* Tadeusz (1920-1985) ks., kan., prob. w Gnieźnie. **Słowniki:** Anders.

Pomorski* Feliks (zm. 1604) prof. Akad. Lubrańsk., kan., archidiakon pozn. i pszczyński, komisaryczny wikariusz gen. i oficjał pozn. **AW:** 6432. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** Nowacki II s. 216. **Przyczynki:** Nowacki II s. 296, 307, 320, 686, 687, 704, 732.

Pomorski* Józef (1861-1932) ginekolog, chirurg. **AW:** 6434. **Słowniki:** PSB; PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** A. Łączkowski: J. P. (1861-1932). [W:] Szpital Dziecięcy im. Bolesława Krysiewicza w P. 1877-1977. Praca zbior. pod red. E. Błaszczyka [i in.]. Wwa [i in.] 1977 s. 276-7. **Przyczynki:** Klanowski. – Poznańskie wspominki. P. 1960 s. 188. – Z. Zakrzewski: Przechadzki po Poznaniu lat międzywojennych. Wwa [i in.] 1974 s. 62-3. – Szpital Dziecięcy im. Bolesława Krysiewicza w Poznaniu 1877-1977. Praca zb. pod red. E. Błaszczyka [i in.]. Wwa [i in.] 1977 s. 35-41, 83-6, 156-7, 203-4, 287-92. – Zarys dziejów chirurgii polskiej. Pod red. W. Noszczyka. Wwa 1989.

Pomorski* Konrad (1875-1939) ks. proboszcz w Rogoźnie. **Słowniki:** SBKS; AMOstr. z. 4. **Biografie:** Kościół św. Wita w Rogoźnie. Rogoźno 2003 s. 92-3.

Poncino* Andrzej (+) budowniczy. **Przyczynki:** Malinowski Muratorzy s. 75-7.

Poncino* (Poncjan) Tomasz (ok. 1600-1659) architekt pozn. **AW:** 6436. **Słowniki:** Architekci. **Przyczynki:** J. Wegner: Łowicz w latach Potopu. Łowicz 1947 s. 49-50. – Malinowski Muratorzy s. 38-72. – N. Mijs: Architektura pałacu biskupiego w Kielcach. *BHSz.* 1952 nr 4 s. 152-74. – A. Miłobędzki: Architektura polska XVII wieku. Wwa 1980.

Ponętowski* Jakub (zm. 1586) cześnik łęczycki, kaszt. brzeski. **Słowniki:** PSB; Mikulski, Stanek Spisy.

Ponętowski* Zygmunt (XVII w.) podkom. łęczycki, star. inowr. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Poniatowska* Krystyna (1610-1644) wizjonerka. **AW:** 6439. **Słowniki:** SBL; Anders. **Przyczynki:** D. Rott: Kobiety leszczyńskie: K. P. i Anna Memorata. *Barok* 1997 nr 2. – D. Rott: Bracia czeszy w dawnej Polsce. Katowice 2002.

Poniatowski* Michał Jerzy (1736-1794) bp plocki, abp gnieźn. **AW:** 6442. **Słowniki:** PSB; Teolodzy; Biskupi; Nowy Korbut; Zielińska Poczet s. 241-3, il. **Źródła:** W. Kwiatkowski: Akta prymasów z XVII i XVIII wieku w Warszawie. *AK* 39: 1947 s. 508-10. – Supliki chłopskie XVIII wieku. z archiwum prymasa M.P. Wyd. J. Leskiewicz i J. Michalski. Wstęp S. Arnold. Wwa 1954, 606

s. R: H. Madurowicz, *KH* 63: 1956 nr 4/5 s. 469-85. – G. Piramowicz: Powinności nauczyciela oraz wybór mów i listów. Wr. 1958 s. 165, 176, 182, 206, 211-3, 215, 223, 227-36, 239. – Regesty wybranych zapisek z akt działalności abpów gnieźnieńskich. *ABMK* 3: 1961 z. 1-2 s. 392-9. – Spis ludności Diecezji Krakowskiej prymasa M.J. P. z 1787 roku. Oprac. B. Kumor. *ABMK* 36: 1978 s. 349-69; 37: 1978 s. 361-400 [i odb.: Lublin 1978, 92 s.]. – Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 46, 51, 1753-5. **Przyczynki:** S. Biskupski: Krzysztof Żórawski. Włocławek 1950 [rozd. I-V]. – G. Bałtruszajtys: Kompanie akcyjne w drugiej połowie XVIII w. *CzPH* 11: 1955 z. 2 s. 78-9, 89, 95, 97, 102, 104, 106-7, 120. – J. Topolski: Położenie i walka klasowa chłopów w XVIII w. w dobrach arcybiskupstwa gnieźnieńskiego. Wwa 1956. – M. Chamcówna: Szkoła Główna Koronna w walce o autonomię uniwersytecką. *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki* 2: 1957 nr 2 s. 256, 258-9, 2363, 265-7. – M. Chamcówna: Uniwersytet Jagielloński w dobie KEN. Wr. 1957. – B. Leśnodorski: Polscy jakobini. Wwa 1960. – S. Lubieniecka: Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych. Wwa 1960 s. 17, 40-1, 46, 53, 76-7, 196, 206. – J. Michalski: Sejmiki poselskie 1788 roku. *PH* 51: 1960 s. 53, 70, 337, 348-51, 355, 357, 359-60, 362-4, 467, 470, 473. – J. Ender: Sprawy oświatowe w okresie Sejmu Czteroletniego. Wr. 1961 s. 40-2, 44, 59 [=Rozprawy z dziejów oświaty. T. 6]. – T. Mizia: Szkolnictwo parafialne w czasach KEN. Wr. 1964 s. 48-52, 77, 142-3. – A. Chyczewska: Marceli Bacciarelli. P. 1968. – L. Grabowski: Katedra płocka, jej dzieje i zabytki. Płock 1970 s. 58-61, 108, 139. – R. Kaleta: Oświeceni i sentymentalni. Wr. 1971. – J. Kitowicz: Pamiętniki czyli historia polska. Wwa 1971. – M. Grzybowski: Pochodzenie, młodość i początki kariery M.J. P. *Studia Płockie* 2: 1974 s. 226-41. – S. Askenazy: Książę Józef Poniatowski. Wwa 1974 – C. Majorek: Książki szkolne KEN. Wwa 1975 s. 241, 243, 250, 252, 282-4, 346-7, 389. – w kręgu wielkiej reformy. Wwa 1977. – M. Grzybowski: Administracja diecezjalna za czasów biskupa płockiego M.J. P. *Studia Płockie* 5: 1977 s. 111-38. – M. Grzybowski: Stosunek M.J. P. biskupa płockiego do kleru katedralnego i kolegiackiego (1773-1785). *Studia Płockie* 6: 1978 s. 93-123. – M. Grzybowski: Wysiłki bpa M.J. P. nad podniesieniem oświaty na Mazowszu poprzez szkolnictwo parafialne (173-1785). *Notatki Płockie* 23: 1978 z. 4 s. 18-22. – B. Kumor: Spis ludności diecezji krakowskiej prymasa M.J. P. z 1787 roku. *ABMK* 38: 1979 s. 151-88 [i odb.: Lublin 1979] s. 93-130; 39: 1979 s. 237-77 [i odb.: Lublin 1979 s. 131-71]. – A. Jobert: KEN w Polsce. Wr. 1979. – M. Grzybowski: Starania M.J. P. o podniesienie oświaty elementarnej na Mazowszu (1773-1785). *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 23: 1980 nr 4 s. 480-9, sod., sum. – R. Kaleta: Sensacje z dawnych lat. Wr. 1980. – Ł. Kądziała: Prymas M.P. wobec Targowicy. *PH* 1994 z. 4 s. 433-42, sum. – K. Karaskiewicz: Prymasa Poniatowskiego potyczki w Akademii Krakowskiej. *PH* 1997 z. 1 s. 53-71. – K. Karaskiewicz: Wpływ idei niemieckiego Oświecenia na edukacyjną działalność prymasa M.P. Fascynacje i kontakty. *Mazowieckie Studia Humanistyczne* 1999 nr 1 s. 67-91. – A. Sołtys: Podróż prymasa Poniatowskiego do Włoch w latach 1789-1790. *Kronika Zamkowa* 2000 nr 2 s. 48-88, sum. – Za ojczyznę i naród. 300 lat Orderu Orła Białego. Wystawa [...] 2005-2006. Wwa 2005 s. 381 [portret].

=Ponicki* Jerzy (1914-1973) ks. **Biografie:** M. Banaszak: Ks. J. P. 1914-1973. *MK* 25: 1974 nr 10 s. 236-7.

Poniecki*-Ostojca Leon (1873-1945) działacz ruchu śpiewaczego, muzyk, dyrygent. **Słowniki:** PSB; Dyrygenci. **Przyczynki:** DWP II s. 261. – J. Fojcik: Materiały do dziejów ruchu śpiewaczego na Śląsku. Katowice 1961 s. 51-3.

- Ponikiewski* Franciszek (1816-1902) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.
- Ponikiewski* Józef (1916-1943) por. marynarki wojennej, adiutant gen. W. Sikorskiego. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo II s. 63.
- Ponikiewski* Stanisław (1918-1945) żołnierz Września 1939. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo II s. 63.
- Ponikiewski* Stefan (1881-1941) ziemianin, działacz społeczny, publicysta, poseł na Sejm. **AW:** 6450. **Słowniki:** PSB; SBL; PTPN; Kto był kim; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Z. Grot: Powstanie wielkopolskie. P. 1968. – Dz. Wlkp. II. – K. Morawski: Wspomnienia z . Turwi. Kr. 1981 s. 224. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 60-3.
- Ponińscy* – rodzina ziemiańska. **AW:** 6452. **Źródła:** APP nr 974 [dok. z 1717-1740].
- Ponińska* Eustachia (1818-1889) działaczka społeczna, filantropka. **AW:** 6454. **Słowniki:** Wrzesiński SB.
- Ponińska* Franciszka (zm. 1725) ksieni benedyktynek w P. **Słowniki:** M. Borkowska: Słownik polskich księń benedyktyńskich. Niepokalanów 1996; Borkowska i s. 89.
- Poniński* Adam (zm. 1732) kaszt. gnieźn., pozn., star. kopanicki i babimojski. **AW:** 6459. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 375; Chłapowski. **Przyczynki:** E. Rostworowski: Legendy i fakty XVIII wieku. Wwa 1963.
- Poniński* Adam (1732-1798) właściciel Wrześni, podskarbi wielki koronny, poseł sejmu rozbiorowego 1773-1775. **AW:** 6460. **Słowniki:** PSB; WSB; Wrzesiński SB; Urzędnicy centralni Spisy. **Przyczynki:** J. Bielecka: Kontrakty lwowskie w latach 1768-1775. P. 1948 s. 18-31, 103. – Ł. Kurdybacha: Kuria rzymska wobec Komisji Edukacji Narodowej w latach 1772-1783. Kr. 1949. – J. Michalski: Sprawa miejska w opinii szlacheckiej przed Sejmem Czteroletnim. *PH* 42: 1951 s. 297-9. – Z. Radwański: Prawa kardynalne w Polsce. P. 1952 s. 108 i n. – J. Michalski: Sprawa chłopska na sejmie 1772-1775. *PH* 45: 1954 s. 9-12. – A. Wilder: Traktat handlowy polsko-pruski z roku 1775. Wwa 1957. – J. U. Niemcewicz: Pamiętniki czasów moich. T. 1-2. Wwa 1957. – J. Łojek: Misja Debolego w Petersburgu w latach 1787-1792. Wwa 1962. – P. Czerwiński: Zakon maltański i stosunki jego z Polską na przestrzeni dziejów. Londyn [po r. 1962] s. 105-6, 110-1, 153, 161, 184-6. – F. M. Sobieszkański: Warszawa. Wwa 1967. – K. Wierzbicka-Michalska: Sześć studiów o teatrze stanisławowskim. Wr. 1967. – B. Krakowski: Oratorstwo polityczne na forum Sejmu Czteroletniego. Gdańsk 1968. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970. – K. Konarski: Warszawa w pierwszym jej stołecznym okresie. Wwa 1970. – J. Michalski: Schyłek konfederacji barskiej. Wr. 1970. – A. Zahorski: Warszawa za Sasów i Stanisława Augusta. Wwa 1970. – M. Kwiatkowski: Szymon Bogumił Zug. Wwa 1971 – Dz. Wlkp. i – J. Kitowicz: Pamiętniki czyli historia polska. Wwa 1971. – R. Łaszewski: Delegacja jako dokument ratyfikacji i i II rozbioru Polski. *CzPH* 23: 1971 z. 1. – T. Ostrowski: Poufne wieści z oświeczonej Warszawy. Wr. 1972. – R. Chojecki: Patriotyczna opozycja na sejmie 1773 r. *KH* 79: 1972 z. 3. – R. Chojecki: Stanisław August a proces A. P. *PH* 63: 1972 z. 1 s. 31-48. – W. Woźnowski: Pamflet obyczajowy za czasów Stanisława Augusta. Wr. 1973. – J. Michalski: Stanisław August. [W:] *Wiek Oświecenia*. T. 2. Wwa 1978 s. 76. – A. Jobert: Komisja Edukacji Narodowej w Polsce. Wr.

1979. – L. Hass: Sekta farmazonii warszawskiej. Wwa 1980. – S. Milewski: Książę niegodziwy. Książę Poniński przed Sądem Sejmowym. (Pitaval Prawa i Życia). *Prawo i Życie* 1999 nr 2 s. 40-2. **Artykuły:** +*CzPH* 23: 1971 z. 2 s. 89-90, 93-5. – *RH* 41: 1975 s. 81-124.

Poniński* Adolf (1855-1932) ziemianin. **AW:** 6462. **Słowniki:** PTPN.

Poniński* Alfred (1840-1915) ks., działacz społ. **Słowniki:** PSB; PTPN. **Przyczynki:** Nowacki II. – Jakóbczyk Studia III. – L. Trzeciakowski: Kulturkampf w zaborze pruskim. P. 1970 s. 163.

Poniński* Antoni Józef (zm. 1742) woj. pozn., marszałek konfederacji warszawskiej, poeta. **AW:** 6481. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Nowy Korbut; Słownik literatury polskiego Oświecenia. Wr. 1977; Urzędnicy centralni Spisy. **Źródła:** Korespondencja Józefa Andrzeja Załuskiego. Wr. 1967. **Przyczynki:** W. Borowy: o poezji w wieku XVIII. Kr. 1948. – W. Wąsik: Historia filozofii polskiej. T. 1. Wwa 1958. – T. Bieńkowski: z badań nad recepcją antyku w Polsce. *PLit.* 54: 1963 z. 3 s. 49. – P. Buchwald-Pelcowa: Satyra czasów saskich. Wr. 1969. – T. Zielińska: Magnateria polska epoki saskiej. Wr. 1977.

Poniński* Bolesław (1814-1877) ziemianin. **AW:** 6468. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Poniński* Bronisław (1849-1898) ziemianin. **AW:** 6469. **Słowniki:** PTPN.

Poniński* Edward (1887-1939) ziemianin, hodowca, działacz społ. **Słowniki:** PSB.

Poniński* Edward Marcei Franciszek (1810-1893) działacz społ. i polit., powstaniec 1830 i 1863. **AW:** 6470. **Słowniki:** PSB; WSB; Wrzesiński SB; PTPN; AMM; Bielecki Słownik. **Źródła:** Protokoły posiedzeń Koła Polskiego w Berlinie (1849-1851). T. 1. P. 1956. – Powstanie styczniowe. Materiały i dokumenty. Zabór pruski w powstaniu styczniowym. Wr. 1968 s. 56, 59, 107, 319. – Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 483, 1766. **Przyczynki:** Jakóbczyk Studia I s. 46, 53, 67, III 27. – Motty I s. 232; II s. 227. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848. Wwa 1960 s. 190, 206, 358, 376, 384, 386. – Z. Grot: Działalność posłów polskich w sejmie pruskim (1848-1850). P. 1961 s. 337, 339. – Literackie przystanki nad Wartą. P. 1962 s. 254. – Dz. Wlkp. II s. 160. – Zabór pruski w powstaniu styczniowym. Wr. 1968 s. 319 i passim. – Ziemia wrzesińska. Wwa [i in.] 1978, s. 89-90, 93.

Poniński* Franciszek h. Łódzia (1661-1714) ks., jezuita, teolog, kaznodzieja, kapelan Stanisława Leszczyńskiego. **AW:** 6472. **Słowniki:** PSB; Teolodzy; EWoJ. **Przyczynki:** J. Krzyszkowski: Entre Varsovie et Ispahan. *Archivum Historici Societatis Jesu* 18: 1949 s. 93, 95-7. – A.F. Plattner: Gdy Europa szukała Azji. Kr. 1975 s. 376-7.

Poniński* Franciszek (ok. 1676-1740) stolnik pozn., star. kopanicki, rotmistrz. **AW:** 6471. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 376. **Źródła:** Korespondencja Józefa Andrzeja Załuskiego 1724-1736. Opr. B. Kupść, K. Muszyńska. Wwa 1967. **Przyczynki:** J. Gierowski: Traktat przyjaźni Polski z Francją w 1714 r. Wwa 1965 s. 25, 246. – T. Zielińska: Magnateria polska epoki saskiej. Wr. 1977.

Poniński* Henryk (1808-1888) ziemianin, członek Centralizacji Pozn. **Słowniki:** PSB; Bielecki Słownik. **Źródła:** K. Libelt: Listy. Opr. Z. Grot. Wwa 1978 s. 211-3. **Przyczynki:** Jakóbczyk Studia I. – B. Limanowski: Historia demokracji polskiej w epoce porozbiorowej. Cz. 2. Wwa 1957 s. 84. –

Motty II s. 139-42, 499-500, 509, 522. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. Wwa 1960 s. 80, 85-6, 117, 119. – M. Żychowski: Ludwik Mierosławski 1814-1878. Wwa 1963 s. 219, 241. – Z. Boras, L. Trzeciakowski: w dawnym Poznaniu. P. 1971 s. 277. – F. Paprocki: w latach rewolucyjnego wrzenia i powstań narodowych (1831-1848). [W:] Karol Libelt 1807-1875. Wwa 1976 s. 51-3.

Poniński* Hieronim (zm. 1702) kaszt. rogoziński, gnieźn., star. wschowski, babimojski, kopanicki. **AW:** 6475, 6477. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 376; Chłapowski. **Przyczynki:** K. Sarnecki: pamiętniki z czasów Jana Sobieskiego. Wr. 1958. – Nowacki II s. 189, 219.

Poniński* Józef Adam Tomasz (1778-1829) ziemianin, prefekt departamentu pozn. **AW:** 6479. **Słowniki:** PSB; Wrzesiński SB. **Przyczynki:** Z. Boras, L. Trzeciakowski: w dawnym Poznaniu. P. 1971 s. 242. – L. Ihnatowicz: Vademecum do badań nad historią XIX i XX wieku. T. 2. Wwa 1971 s. 97. – Ziemia wrzesińska 139.

Poniński* Karol (1675-1727) kan. pozn. i gnieźn., bp sufragan pozn. **AW:** 6483. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1310. **Biografie:** Nowacki II s. 189, 219-20. **Przyczynki:** Nowacki II s. 200, 633, 636, 770.

Poniński* Maciej (zm. 1758) chor. wschowski, star. babimojski. **AW:** 6484. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 377.

Poniński* Marcei (1749-1817) właściciel Wrześni, wojski gnieźn., poseł sejmowy. **AW:** 6485. **Słowniki:** Wrzesiński SB. **Przyczynki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Poniński* Stanisław (1781-1847) ziemianin, polityk, płk. wojsk napoleońskich. **AW:** 6486. **Słowniki:** WSB; Wrzesiński SB. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 286, 1764-5, 1767. **Przyczynki:** Jakóbczyk Studia I. – J. Staszewski: Wojsko polskie na Pomorzu w r. 1807. Gdańsk 1958, s. 137. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. Wwa 1960 s. 51, 90. – F. Paprocki: Wielkie Księstwo Poznańskie w okresie rządów Flottwella (1830-1841). P. 1970 s. 248, 357. – Z. Boras, L. Trzeciakowski: w dawnym Poznaniu. P. 1971 s. 268-9. – Dz. Wlkp. II s. 166, 176 [s. 955 – indeks osób – błędne pomieszczenie inf. dot. 3 różnych osób pod hasłem S. P.]. – Karol Libelt 1807-1875. Pod red. Z. Grota. Wwa 1976 s. 29. – Ziemia wrzesińska 153, 161-2 [informacje na s. 165-6 dotyczą Edwarda Ponińskiego].

Poniński* Stanisław (1846-1924) ziemianin, polityk. **Słowniki:** PTPN.

Poniński* Stanisław Kalikst Ferdynand (1805-1860) oficer armii Królestwa Polskiego, powstaniec listopadowy, emigrant we Francji i Wlk. Brytanii. **AW:** 6487. **Słowniki i noty biograficzne:** PSB; Bielecki Słownik; Wolnomularze; K. Walczak: Łoże masońskie i organizacje parawolnomularskie Kalisza. Kalisz 2004 s. 86. **Przyczynki:** J. N. Janowski: Notatki autobiograficzne 1803-1852. Wr. 1950. – A. Leśniewski: Bakunin a sprawy polskie w okresie Wiosny Ludów i powstania styczniowego. Łódź 1962. – M. Żychowski: Ludwik Mierosławski. Wwa 1963. – J. Bartkowski: Wspomnienia z powstania 1831 roku i pierwszych lat emigracji. Kr. 1966. – H. i A. Ciołkoszowie: Zarys dziejów socjalizmu polskiego. T. 1. Londyn 1966. – H. Rzadkowska: Działalność Centralizacji Londyńskiej Towarzystwa Demokratycznego Polskiego 1850-1862. Wr. 1971 – S. Sokołowska: Młoda Polska. Wr. 1972. – W. Zwierkowski: Rys

powstania, walki i działań Polaków w 1830/1 r. Wwa 1973. – J. A. Potrykowski: Tułactwo Polaków we Francji. Kr. 1974.

Poniński* Stefan (1657-1733) ks., jezuita, rektor szkół w P. **AW:** 6488. **Słowniki:** PSB; Teolodzy; EWoJ. **Przyczynki:** Historia Residentiae Valcensis Societatis Jesu. Köln 1967 s. 189.

Poniński* Władysław (zm. 1731) star. wschowski, podkoniuszy koronny i referendarz wielki kor. **AW:** 6489. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Urzędnicy centralni Spisy. **Przyczynki:** K. Sarnecki: Pamiętniki z czasów Jana Sobieskiego. Wr. 1958 s. 22-3, 28, 51, 63, 67, 174-5, 178, 259, 282, 396. – T. Zielińska: Magnateria polska epoki saskiej. Wr. 1977 s. 60, 72, 102, 160, 192, 200.

Popiel* legendarny władca panujący w Gnieźnie. **Słowniki:** PSB; SSS; WSB. **Źródła:** Pommersches Urkundenbuch. Ed. K. Conrad. Köln [et al.] 1970 nr 145 s. 184. **Przyczynki:** J. Widajewicz: Początki Polski. Kr. 1948 s. 107-15, 156-8, Prace z dziejów Polski feudalnej ofiarowane R. Grodeckiemu. Wwa 1960 s. 45-56. – W. Hensel: Najdawniejsze stolice Polski – Gniezno – Kruszwica. P. [i in.] 1960 s. 20-2. – S. Kętrzyński: Polska X-XI wieku. Wwa 1961 s. 21-3. – H. Łowmiański: Dynastia Piastów we wczesnym średniowieczu. [W:] Początki Państwa Polskiego. T. 1. P. 1962 s. 112 i następn. – 14b2) A. Biernacki: z dziejów podania o P. LL 7: 1963 nr 2/3 s. 57-67. – W. Hensel: Polska przed tysiącem lat. Wyd. 2. Wr. 1964 s. 71 i n. – K. Potkański: Lechici – Polanie – Polska. Wyd. 2. Wwa 1965 s. 414-65. – Kronika wielkopolska. Tłum. K. Abgarowicz. Wwa 1965, s. 64-6. – K. Ślaski: Wątki historyczne w podaniach o początkach Polski. P. 1968, bibliogr., s. 69-84. – J. Maślanka: Słowiańskie mity historyczne w literaturze polskiego Oświecenia. Wr. 1968. – J. Dowiat: Polska państwem średniowiecznej Europy. Wwa 1968 s. 83-8. – H. Łowmiański: Początki Polski. T. 4. Wwa 1973 s. 441 i n. – Cz. Deptuła: Średniowieczne mity genezy Polski. *Znak* 1973 nr 4 s. 1365-403. – Mistrz Wincenty: Kronika Polska. Tłum. K. Abgarowicz, B. Kürbis. Wwa 1974 s. 78-98. – J. Hertel: Imiennictwo dynastii piastowskiej we wcześniejszym średniowieczu. Wwa 1980 s. 15-38. – J. Banaszkiewicz: Podanie o Piaście i Popielu. Studium porównawcze nad wczesnośredniowiecznymi tradycjami dynastycznymi. Wwa 1986. – J. Strzelczyk: Auf den Spuren der ältesten, polnischen Nationalsagen. Die Popiel- und Piast-Sage. *Weststudien* 6: 1987 nr 1 s. 15-46.

Popiel* Antonina (1916-1963) przełożona generalna sióstr urszulanek, organizatorka pomocy społecznej. **Słowniki:** Słownik biograficzny pracowników społecznych. T.I. Wwa 1993. **Przyczynki:** Zgromadzenie Sióstr Urszulanek Serca Jezusa Konającego. Stan aktualny. Opr. U. Górka [i in.]. P. [i in.] 1981.

Popiel* Jan Antoni Franciszek (1894-1966) śpiewak, reżyser, pedagog. **Słowniki:** PSB.

Popiel*-Chościak Wincenty Teofil (1825-1912) bp kujawsko-kaliski, abp warsz. **Słowniki:** Teolodzy; Biskupi. **Przyczynki:** W. Malej: Kapituła metropolitarna warszawska za rządów arcybiskupa W. P. w archidiecezji warszawskiej 1883-1912. *Wiadomości Archidiecezji Warszawskiej* 41: 1959 s. 267-83 i 362-76. – W. Jezusek: Troska biskupa W. P. o seminarium duchowne. Połączenie seminarium pułtuskiego i płockiego. 1865-1965. *Miesięcznik Pasterski Płocki* 50: 1965 s. 277-84; 51: 1966 s. 42-8.

=Popielas* Karol (+) porucznik, uczestnik bitwy o Monte Cassino. **Źródła:** H. Wrotkowski: Porucznik K. P. – żołnierz spod Monte Cassino. *Kalisia* 1994 nr 11 s. 6-7, il. [wspomnienia].

Popielawski* Jan (ok. 1851-1905) lekarz. **Słowniki:** SLEk. IV.

Popliński* (nazwisko rodowe Poptomyk) Antoni (1796-1868) pedagog, filolog, redaktor, publicysta, księgarz, wydawca, bibliotekarz. **AW:** 6497. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut; SPKP; WSB; AMM; SHist.; Nauczyciele MM. **Źródła:** J. Lelewel: Listy emigracyjne. T. 3. Kr. 1952. – Listy redaktorów poznańskich do Michała Czajkowskiego 1838-1841. Opr. Z. Wójcicka. *PLit.* 1977 z. 1 s. 172-99. **Biografie:** W. Steffen: Sylwetki filologów polskich XIX wieku. *Meander* 1969 z. 7/8. – L. Słowiński: Nie damy pogrześć mowy. Wizerunki pedagogów poznańskich XIX wieku. P. 1982 s. 110-28 i passim. – Cmentarz Zasł. s. 70-1. **Przyczynki:** Z. Grot: Hipolit Cegielski. P. 1947 s. 7, 19, 22, 25, 27-8, 30, 58-9, 62, 65, 71, 78, 80, 86, 91, 97-8, 176, 226, 248-51, 311, 325, 330-1. – J. Kalkowski: Pisma postępowe sprzed stu lat. Poznański „Tygodnik Literacki”, „Rok” i „Dziennik Domowy”. *Dziennik Literacki* 1950 nr 3. – J. Maciejewski: Słowacki w Wielkopolsce. Wr. 1955. – A. Wrzosek: Karol Marcinkowski. T. 1-2. Wwa 1960-1. – Motty. – Z. Grot [i in.]: Sto lat Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. P. 1957 s. 6. –B. Zakrzewski: „Tygodnik Literacki” 1838-1845. Wwa 1964. – Nauka w Wlkp. s. 28, 311, 479, 573, 574, 576, 797, 1148, 1149. – L. Słowiński: Jan i A. Poplińscy jako nauczyciele literatury w gimnazjach Wielkiego Księstwa Poznańskiego. *Studia Polonistyczne* 2: 1975 s. 163-75. – Prasa polska w latach 1661-1864. Wwa 1976. – L. Słowiński: Nauka literatury polskiej w szkole średniej w l. 1795-1914. Wwa 1976 s.93-104. – W. Groblewski: Koncepcja solidaryzmu społecznego A. P. *Spraw. PTPN* Wydział Filologiczno-Filozoficzny 96: 1978 s. 22-4. – S. Kubów: Książka Wielkiej Emigracji w Wielkopolsce (1831-1862). Wr. 1980.

Popliński* (nazwisko rodowe Poptomyk) Jan Chrzyciel (1796-1839) pedagog, filolog, redaktor. **AW:** 6498. **Słowniki:** PSB; SBL; Nowy Korbut; WSB; SBWP-W II; AMM. **Biografie:** J. (1796-1839) i Antoni P. (1796-1868) P. [W:] L. Słowiński: Nie damy pogrześć mowy. Wizerunki pedagogów poznańskich XIX wieku. P. 1982 s. 110-28 i passim. – A. Żalik: J. P. *PLudu* 1986 z. 1 s. 16-18. – A. Żalik: J. P. w dwusetną rocznicę urodzin. *PLudu* 1996 z. 3-4 s. 9-16. **Przyczynki:** J. Ujda: J. P. Zasłużony pedagog, uczonec i redaktor wielkopolski. *Głos Katolicki* 1949 nr 28 s. 269. – M. Tyrowicz: Udział Śląska w ruchu rewolucyjnym 1846-1849. Wwa 1949. – Motty i s. 224, 506, 725; II s. 374, 445-6, 453-5, 457-53, 561-2. – B. Zakrzewski: Tygodnik Literacki 1838-1845. Wwa 1964. – S. Truchim: Historia szkolnictwa i oświaty w Wielkim Księstwie Poznańskim 1815-1915. T. 1. Łódź 1967 s. 205-6; t. 2 s. 102-3. – M. Janion: z narodowej pielgrzymki. *PLit.* z 3/4 s. 734 i n. – J. Maciejewski: Mickiewicza wielkopolskie drogi. P. 1972. – L. Słowiński J. i Antoni Poplińscy jako nauczyciele literatury w gimnazjach Wielkiego Księstwa Poznańskiego. *Studia Polonistyczne* 2: 1975 s. 163-75. – L. Słowiński: Nauka literatury polskiej w szkole średniej w l. 1795-1914. Wwa 1976 s. 93-104. – Leszczyńskie tradycje wydawnicze. Leszno 1976. – H. Molenda [i in.]: Pedagogiczne bliźnięta. *Południowa Wielkopolska* 1986 nr 16. – Kalendarium miasta Leszna. Red. A. Piwoń. Leszno 1996 s. 46-8. –

=Popławski* Adolf (1881-1965) reżyser Opery Poznańskiej. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** T. Orlik: A. P. reżyser Państwowej Opery im. St. Moniuszki. Odznaczeni. *KMP* 1959 nr 3 s. 90-1, il. – Stulecie Teatru Wielkiego w Warszawie 1833-1933. *Teatr* 1966 nr 12. – E. Krasiński: Warszawskie sceny 1918-1939. Wwa 1976.

Popławski* Ignacy Stanisław (1790-1871) podpułkownik WP, uczestnik wojen napoleońskich, powstaniec listopadowy, wiceprezes Warszawskiego Towarzystwa Dobroczynności. **Słowniki:** PSB T. 27.

Popławski* Józef (1854/55- ?) adwokat. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Poprawa* Marcin (1888-1953) działacz ludowy, powstaniec wlkp., poseł na Sejm RP. **Słowniki:** Kto był kim; Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989. **Biografie:** J. Lis: M.P. (1888-1953). [W:] Przywódcy ruchu ludowego. Szkice biograficzne. Pod red. A. Więzikowej. Wwa 1968 s. 242-57. – D. O. Szczepaniak: M.P. *PLudu* 1986 z. 4 s. 30-2. – J. Bzdęga: M.P. – rolnik, działacz ludowy, poseł RP i KRN. [W:] Sławni Gostynianie. Kalendarz 1987. Gostyń 1986 s. 20-1, il. – Z. Gryczka: Działacze ruchu ludowego. *PLudu* 1996 z. 5-6 s. 19-28. **Przyczynki:** J. Borkowski: Procesy integracyjne w Stronnictwie Ludowym. *Roczniki Dziejów Ruchu Ludowego* 6: 1964. – Z. Hemmerling: Powstanie i działalność Lewicy Odrodzonego Polskiego Stronnictwa Ludowego w Wielkopolsce. *Roczniki Dziejów Ruchu Ludowego* 7: 1965. – S. Zbiński: Nad Wartą Ludowa Straż. Wwa 1966. – Bataliony Chłopskie w Poznańskim. P. 1966. – Z. Hemmerling: Stronnictwo Ludowe w Wielkopolsce i na Ziemi Lubuskiej w latach 1945-1949. *Roczniki Dziejów Ruchu Ludowego* 9: 1967. – W. Sobisiak: Dzieje ziemi rawickiej. P. 1967 s. 402, 405. – Z. Hemmerling: z dziejów walki Stronnictwa Ludowego o wpływy na wsi wielkopolskiej. *Roczniki Dziejów Ruchu Ludowego* 10: 1968. – J. Borkowski: Rozwój organizacyjny Stronnictwa Ludowego w latach 1931-1939. *Roczniki Dziejów Ruchu Ludowego* 10: 1968. – A. Paczkowski: Prasa polityczna ruchu ludowego (1918-1939). Wwa 1970. – S. Korboński: Polskie państwo podziemne. Paryż 1975.

Poprawa* Stanisława, imię zakonne Germana (1896-1975) służebniczka pleszewska, przełożona domów zgromadzenia w Gnieźnie i Mogilnie. **Słowniki:** Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod red. J. Myszora. T. 3. Wwa 2006. **Przyczynki:** Proces księdza biskupa Kaczmarka i innych członków ośrodka antypaństwowego i antyludowego. Wwa 1953 s. 24-5 (błędnie określana jako Germina), 122, 124, 133, 202-4. – W. Niklewska: Służebniczki Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny (Pleszew). Lublin 1985.

Poprawski* Stanisław (1916-1985) nauczyciel, muzyk. **Słowniki:** SBL. **Biografie:** M. Halec: S. P., nauczyciel i muzyk. Leszno 1991. **Przyczynki:** M. Poprawski: S. P. Wspomnienie. *GWyb.* 1998 z 2 listopada.

Poprawski* Teofil Józef (1876-1938) ks. **Słowniki:** PTPN.

Poradowski* Stefan Bolesław (1902-1967) kompozytor, dyrygent, teoretyk muzyki, prof. PWSM w P. **Słowniki:** PSB; SMP; Dyrygenci; WSB; Grove's dictionary of music and musicians. 5 ed. T. 6. London 1954; M. Hanuszewska, B. Schäffer: Almanach polskich kompozytorów współczesnych. Kr. 1966. **Biografie:** S. Kwaśnik: S.B. P. *Życie Śpiewacze* 1948 nr 2 s. 16. – F. Dąbrowski: S.B. P. *Ruch Muzyczny* 1967 nr 116 s. 9. – S. Stuligrosz: S.B. P. *KMP* 1967 nr 4 s. 122-4. – F. Dąbrowski: Prof. S.B. P. (1902-1967). z żałobnej karty. *KMP* 36: 1968 nr 1 s. 122-4, il. – E. Drozdowski: P. S.B. *Ruch Muzyczny* 1968 nr 19. **Przyczynki:** Kultura muzyczna Polski Ludowej 1944-1955. Kr. 1957. – A. Koszewski: S.B. P. – Oratorium „Odkupienie”. [W:] Program koncertu symfonicznego Filharmonii Poznańskiej 21 XI 1980. P. 1980. – J. Utrecht: S.B. P. *Nurt* 1987 nr 6 s. 36. **Bibliografie:** T. Marek: Przewodnik koncertowy. Bibliografia twórczości muzycznej 10-lecia. Kr. 1955. – Bibliografia polskiego piśmiennictwa muzycznego. Wwa 1972.

Poradzewski* Władysław (1847-1896) ks., działacz patriot. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Poraj*-Wrześniński Dobiesław (zm. przed 1495) dziedzic dóbr wrześnińskich, sędzia ziemski kaliski. **Słowniki:** Wrześniński SB. **Przyczynki:** Ziemia wrześnińska s. 45-88.

Poraj*-Wrześniński Jan (XV w.) kantor gnieźn., kanonik pozn. **Słowniki:** Wrześniński SB.

Porankiewicz* Czesław (1888-1956) działacz komunist., publicysta **Słowniki:** WSB; PSB. **Biografie:** A. Grześkowiak: P. Cz. [W:] Zeszyt regionalny miasta Gostynia. Gostyń 1978 s. 42-3. – A. Grześkowiak: Cz. P. – działacz ruchu robotniczego, publicysta. [W:] Sławni Gostynianie. Kalendarz 1985. Gostyń 1984 s. 4-5, il. **Przyczynki:** A. Czubiński, M. Olszewski: z rewolucyjnych tradycji Poznańskiego w latach 1919-1938. P. 1959 s. 59-64. – A. Czubiński, E. Makowski: Klasowy ruch robotniczy w Wielkopolsce w okresie II Rzeczypospolitej. 1918-1928. P. 1962 s. 98, 100, 102-6, 108, 128, 136-8, 142, 147-9, 151-2, 154, 156-66, 176-7. – J. Holzer: Mozaika polityczna Drugiej Rzeczypospolitej. Wwa 1974. – G. Iwański: Powstanie i działalność Związku Proletariatu Miast i Wsi 1922-1925. Wwa 1974. – Zarys historii ruchu robotniczego w Wielkopolsce. P. 1978 s. 127, 130, 132, 134-6, 138-41. – K. Więch: Polska Partia Socjalistyczna 1918-1921. Wwa 1978. – Ruch zawodowy w Polsce. Zarys dziejów. T. 2. Wwa 1980.

Porawski* Karol Boromeusz (1800-1864) sędzia, powstaniec 1830. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Portaszewicz* Ignacy (+) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Posadowski* Wilhelm von (XVII/XVIII w.). **Przyczynki:** W. Mroziewicz, R. Żerelik: Wielka podróż Wilhelma von Posadowskiego po Europie. (Rozprawy i przyczynki). *NRHA* 7: 2000 t. 1 s. 71-6.

Posadzowa* Stefania Marianna (1874-1955) pedagog, autorka podręczników dla wychowawczyń przedszkoli. **Słowniki:** PSB.

Posadzy* Franciszek (1843-1932) działacz oświat., narod., społ., powstaniec 1863. **AW:** 6509. **Słowniki:** SPKP; Inowr. SB IV. **Biografie:** H. Łada: Wybitniejsi działacze organizacji rolniczych na Kujawach 1864-1939. Inowr. 1984 s. 169-71.

Posadzy* Ignacy (1898-1984) ks., podróżnik, publicysta. **Słowniki:** Inowr. SB I. **Biografie:** E. Szymanek: Książd I. P. [W:] I. P.: Drogą pielgrzymów. P. 1985 s. 3-16. – E. Szymanek: Ojciec Ignacy. [W:] Dzień Emigranta. 19 listopada 1989. Materiały pomocnicze na Dzień Emigranta opracowane przez Towarzystwo Chrystusowe dla Polonii Zagranicznej. P. 1989. – M. Szwej: Był Ojcem. Sługa Boży ks. I. P. [Detroit] 1992, XIII, 235 s. il. – M. Paradowska: Wszystko dla Boga i Polonii. Życie i dzieło ks. I. P. P. 1998. – Wielkopoleanie XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 361-8. **Przyczynki:** J. Górny: Chrystusowcy. *Ład* z 8 V 1983 s. 6. – B. Kołodziej: Dzieje Towarzystwa Chrystusowego dla Wychodźców 1939-1943. P. 1983 s. 7, 9, 14-34, 38-44, 47-51, 53, 55-6, 61, 63-4, 67-74, 76, 79, 85, 88, 96, 102-3, 106-16, 119-22, 124, 129-30, 132-6, 138, 147, 150, 152, 154-5, 157-9, 161, 163, 167, 180, 185-6, 188, 191-3, 197-9, 206, 211, 224, 227. – F. Berlik: Historia Towarzystwa Chrystusowego dla Wychodźców 1932-1939. P. 1987 *passim*. – Napisy pamiątkowe s. 54.

Posadzy* Ludwik (1878-1939) pedagog, historiozof. **AW:** 6510. **Słowniki:** PSB; SHist.; Inowr. SB IV; SPKP. **Biografie:** J. Baumgart: L. P. *PWlkp.* 2: 1946 nr 5 s. 145-7. – J. Baumgart: Wspomnienie o śp. dr L. P. *Przegląd Biblioteczny* 14: 1946 s. 145-8. – K. Berkan: Dr L. P. *Rycerz Niepokalanej* 26: 1947 nr 8-9 s. 219-20. – H. Łada: Wybitniejsi działacze organizacji rolniczych na Kujawach 1864-1939. Inowr. 1984 s. 169-70. **Przyczynki:** S. Pigoń: z *Komborni w świat.* Wyd. 4. Kr. 1957.

Posieczek* Tomasz (1876- ?) inż., architekt. **Słowniki:** PTPN.

Posłuszny* Leon (1882-1947) księgarz, nakładca. **Słowniki:** SPKP Supl. [I]. **Biografie:** J. Podgóreczny: *Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza.* B. 1967. **Przyczynki:** S. Szpringer: *Na szerokiej drodze.* Łódź 1974 s. 34. – J. Podgóreczny: *w służbie książki i prasy polskiej.* B. 1978 s. 60-2.

Pospieszalski* Marian Antoni (1876-1952) architekt. **Słowniki:** WSB; PSB; Inowr. SB II; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** S. Rybicki: *Pod znakiem lwa i kruka.* Wwa 1965 – L. Zimowski: *Zarys bibliografii urbanistyki polskiej.* P. 1966. – *Wielkopolska szkoła edukacji narodowej.* Wr. 1970. – W. Czarnecki: *Zarys historyczny zrzeszeń architektów w Poznaniu.* P. 1970. **Artykuły:** *+Gł. Wlkp.* 1952 z 30 VII.

Pospieszalski* Karol Marian (1909-2007) **Biografie:**

Pospieszny* Edward (1922-2000) ks. proboszcz w Rogoźnie, kan. poznań. **Biografie:** W. Maćkowiak: *Ksiądz E. P. (1922-2000).* *MK* 2001 nr 12 s. 30-3, il. – *Kościół św. Wita w Rogoźnie.* Rogoźno 2003 s. 98-9.

Postępska* Maria (1893-1977) bibliotekarka. **Słowniki:** SPKP Supl. [I].

Poszepczyńska* Emilia (1845-1909) pianistka, kompozytorka, pedagog muzyczny. **Słowniki:** SBWP-W I. **Biografie:** M. Kaczmarkiewicz: E. P. *Ziemia Kaliska* 1981 nr 7 s. 7.

Poszwiński* Adam (1881-1942) dziennikarz, działacz polit. **AW:** 6512. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Inowr. SB IV; SBPW; AMM; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** J. Aleksandrowicz: *Materiały do dziejów prasy polskiej w Inowrocławiu.* *Ziemia Kujawska* 1963 s. 142-3. – S. Kozicki: *Historia Ligi Narodowej (okres 1887-1907).* Londyn 1964 s. 325, 581. – *Jakóbczyk Studia* III. – S. Zbierski: *Nad Wartą ludowa straż.* P. 1966. – J. Marczewski: *Narodowa Demokracja w Poznańskim. 1900-1914.* Wwa 1967 s. 265, 328, 397. – *Serwański* s. 302-3, 306-7. – M. Olszewski: *Fort VII w Poznaniu.* P. 1971. – K. Dembowski: *Wielkopolska w początkach II Rzeczypospolitej.* P. 1972 s. 3, 92, 96, 107, 127, 156. – A. Czubiński [i in.]: *Powstanie wielkopolskie 1918-1919.* Wwa [i in.]. 1978. – *Dzieje Inowrocławia.* Red. M. Biskup. T. 1. Wwa [i in.] 1978 s. 373-4, 377, 381, 392, 401-2. – J.J. Terej: *Rzeczywistość i polityka.* Wyd. 2. Wwa 1979. – A. Paczkowski: *Prasa polska w latach 1918-1939.* Wwa 1980. – *Napisy pamiątkowe* s. 81. – K. Łukomski: *Kazimierz Greger – dokumentalista powstania wielkopolskiego.* *Życie i Myśl* 1988 nr 11 s. 48-52. – B. Polak: *Powstańcze i regularne formacje w Wielkopolsce 1918-1919.* *PZach.* 1988 nr 5/6 s. 99-133. – *„Ojczyzna” 1939-1945.* *Dokumenty. Wspomnienia.* *Publicystyka.* Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 11, 12, 59, 220, 221, 245, 248, 251, 281, 320, 325. **Artykuły:** *+Gł. Wlkp.* 1947 nr 185.

Poszwiński* Józef (1828-1888) ks. **AW:** 6513. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Potasznik* Stanisław (1891-1971) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. K. Piwarskiego. P. 1958 s. 150-1. – Wielkopolska szkoła edukacji narodowej. Wr. 1970 s. 135 i n.

Potemski* Czesław (1932-1986) archeolog, muzealnik, działacz społ. **Słowniki:** BSB V (i fot.). **Biografie:** W. Kabaj: Cz. P. (1932-1986). *Kal. Bydg.* 1988 s. 163-7.

Potencjanus* (XIV w.) archidakon uniejowski. **Słowniki:** Jabłońska Kapituła s. 125.

Potocka* Anna z Działyńskich (1846-1926) działaczka społ. **AW:** 6516. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** Katalog korespondencji Działyńskich, Zamoyskich i rodzin spokrewnionych ze zbiorów Biblioteki Kórnickiej XVIII-XX w. Wr. 1972. – A. Potocka z Działyńskich: Mój pamiętnik. Oprac. A. Jastrzębski. Wwa 1973. R: M. Kruczkowska, *KH* 82: 1975 nr 1 s. 182-4. – Katalog archiwum bibliotecznego Biblioteki Kórnickiej z czasów Zygmunta Celichowskiego 1869-1923. Oprac. S. Potocki. Wr. 1979. – Listy Anny z Działyńskich Potockiej do arcybiskupa Józefa Bilczewskiego z lat 1901 – ok. 1919. Oprac. J. Wołczański. *NP* [T.] 90 (1998) s. 413-60, sum.

Potocka* Klaudyna z Działyńskich (1801-1836) działaczka społ. **AW:** 6518. **Słowniki:** PSB; WSB; Nowy Korbut; D. Wawrzykowska-Wiercichowa: Kobiety wielkopolskie w działalności narodowej, społecznej i wyzwolenczej (1788-1919). P. 1975. **Biografie:** D. Ciepieńko-Zielińska: K. z Działyńskich P. Kr. 1973. – D. Wawrzykowska-Wiercichowa: Promienna. Opowieść biograficzna o K. z Dz. P. (1801-1836). P. 1976, 399 s.; R: D. Moroz-Namysłowska, *KW* 4: 1976 nr 3/4 s. 164-5. – S.K. Potocki: Sylwetki wybitnych ludzi ziemi kórnickiej. K. z Dz. P. 1801-1836. Celestyna z Zamoyskich Działyńska 1804-1883. P. 1987. – M. Mikołajczyk: Klaudyna, siostra Tytusa. *G. Pozn.* 16.06.1998 s. 17, il. – K. z Dz. P. [W:] 75-lecie „Klaudyny”. V Liceum Ogólnokształcące im. K P. w Poznaniu 1936-2011. P., 5 listopada 2011, s. 5-6, il. **Przyczynki:** J. N. Janowski: Notatki autobiograficzne 1803-1853. Wr. 1950. – A. Wrzosek: Karol Marcinkowski. Wwa 1960. – A. Chyczewska, S. Weyman: Zamek Kórnicki. P. 1965. – M. Dernałowicz: Kronika życia i twórczości Mickiewicza. Marzec 1832 – czerwiec 1834. Wwa 1966. – J. Bartkowski: Wspomnienia z powstania 1831 i pierwszych lat emigracji. Kr. 1967. – H. Duninówna: Obrączka Klaudyny. [W:] Ludzie i rzeczy. Łódź 1968. – D. Wawrzykowska-Wiercichowa: Emilia Szczaniecka. Wwa 1970. – L. Drewnicki: Za moich czasów. Wwa 1971. – H. Golejewski: Pamiętnik. Kr. 1971. – S. Sokołowska: Młoda Polska. Wr. 1972. – Napisy pamiątkowe s. 132-3.

Potocki* Andrzej (XVIII w.) pisarz grodzki gnieźn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 377.

Potocki* Bernard Andrzej (1800-1874). **AW:** 6520. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1768.

Potocki* Bolesław Eulogiusz (1829-1898) ziemianin, działacz społ. i gospodarczy. **AW:** 6521. **Słowniki:** PSB; PTPN; Opalenicki SB I. **Źródła:** Powstanie styczniowe. Materiały i dokumenty. Zabór pruski w powstaniu styczniowym. Wwa 1968 s. 32, 319. **Przyczynki:** H. Kowalenko: Społeczna organizacja funduszu i budowy gmachu Teatru Polskiego w Poznaniu w l. 1817-1890. *KMP* 23: 1950 nr 4 s. 304-11. – E. Raczyński: Rogalin i jego mieszkańcy. Londyn 1964 s. 199 i n. – Z. Boras, L. Trzeciakowski: w dawnym Poznaniu. P. 1971 s. 323-4. – Dz. Wlkp. II s. 633. – H. Sitarek: Rola kredytu w rozwoju gospodarki Wielkopolski na przełomie XIX i XX wieku. Wwa

1977 s. 40. – S. Szenic: Pitaval wielkopolski. P. 1977 s. 178, 182. – K. Wróblewski: Ze wspomnień lekarza. P. [i in.] 1989 s. 38-9. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 97; III s. 130-1.

Potocki* Józef h. Pilawa (1673-1751) woj. kijowski, pozn., hetman wielki koronny, kaszt. krak. **AW:** 6522. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Źródła:** Korespondencja J. A. Załuskiego. [W:] Źródła do dziejów Nauki i Techniki. T. 5. Wwa 1967. **Przyczynki:** W. Konopczyński: Fryderyk Wielki a Polska. P. 1947. – J. A. Gierowski: Między saskim absolutyzmem a złotą wolnością. Wr. 1953. – W.D. Koroluk: Polska i Rosja a wojna północna. Wwa 1954 s. 40. – J. Wimmer: Wojsko Rzeczypospolitej w dobie wojny północnej. Wwa 1956. – E. Rostworowski: o polską koronę Wr. 1958. – K. Sarnecki: Pamiętniki z czasów Jana Sobieskiego. Wr. 1958. – J. Feldman: Stanisław Leszczyński. Wwa 1959 s. 28, 47, 54, 74, 90, 92, 115, 202. – J. Janczak: Powstanie Paleja. [W:] Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Wrocławskiego. Historia. Z. 3. Wr. 1960 s. 126, 135 i n., 145. – H. Olszewski: Doktryny prawno-ustrojowe czasów saskich. Wwa 1961, s. 113, 229 i n. – J. A. Gierowski: „Opisanie” urzędów centralnych przez konfederatów tarnogrodzkich. [W:] o naprawę Rzeczypospolitej. Wwa 1965. – A. Gierowski: Traktat przyjaźni Polski z Francją w 1714 r. Wwa 1965. – A. Gierowski: Dyplomacja polska w dobie unii personalnej polsko-saskiej. [W:] Polska służba dyplomatyczna XVI-XVIII w. Wwa 1966. – F. M. Sobieszczański: Warszawa. Wwa 1967 [reprint]. – R.M. Hatton: Charles XII of Sweden. London 1968. – A. Kamiński: Konfederacja sandomierska wobec Rosji w okresie poaltranszadzki. Wr. 1969. – J. A. Gierowski: w cieniu Ligi Północnej. Wr. 1971. – W.A. Serczyk: Hajdamacy. Kr. 1972. – J. Staszewski: o miejsce w Europie. Wwa 1973. – T. Zielińska: Magnateria polska epoki saskiej. Wwa 1977. – J. A. Gierowski: Dyplomacja polska doby saskiej 1699-1763. [W:] Historia dyplomacji polskiej. Wwa 1982. – Z. Zielińska: Walka „familii” o reformy Rzeczypospolitej 1743-1752. Wwa 1983.

Potocki* Józef (XVIII w.) kaszt. kamieński, biechowski, krzywiński, rogoziński. **AW:** 6523. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Potocki* Józef (XVIII w.) kasztelan rogoziński, deputat na trybunał 1760. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 377.

Potocki* Józef (1872-1912) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Potocki* Kazimierz Ignacy (1809-1886) powstaniec 1830/31, emigrant. **Słowniki:** Bielecki Słownik; Wolnomularze.

Potocki* Leopold (1802-1836) powstaniec listopadowy, emigrant we Francji. **Słowniki:** L. Hass: Wolnomularze polscy w kraju i na świecie 1821-1999. Słownik biograficzny. Wwa 1999; Bielecki Słownik.

Potocki* Mieczysław (1878-1942) ks. **Słowniki:** Martyrol.; PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Klanowski.

Potocki* Oswald (1866-1920) ziemianin z Piątkowa pod Wąbrzeźnem, wiceprezes Tow. Naukowego Toruńskiego. **Słowniki:** PSB; PTPN.

Potocki* Paweł (1835-1903) prefekt Gimnazjum Filologicznego, proboszcz parafii Opatówek. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Potocki* Przeclaw (XVII/XVIII w.) kaszt. rogoziński. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 377. .

Potocki* Stanisław (1698-1760) woj. smoleński, kijowski, pozn. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Źródła:** Korespondencja Józefa Andrzeja Załuskiego 1724-1736. Wr. 1967. **Przyczynki:** E. Rostworowski: o polską koronę. Wr. 1958 – T. Zielińska: Magnateria polska epoki saskiej. Wr. 1977.

Potocki* Stanisław Kazimierz (1944-1992) historyk, bibliotekarz. **Słowniki:** SPKP Supl. II; SBW. **Biografie:** A. Mężyński: S.K. P. (1944-1992). *Przegląd Biblioteczny* 1992 z. 1/4 s. 129-31. S. Jankowiak: Dr S. P. (1944-1992). *Grabonoskie Zapiski Regionalne* 4: 1994 s. 71-2, il.

Potocki* Teodor Andrzej (1664-1738) abp gnieźn. **AW:** 6527. **Słowniki:** PSB; Biskupi; Zielińska Poczet s. 278-9, il. **Źródła:** Korespondencja J. A. Załuskiego 1724-1736. Wr. 1967. – Repertorium akt wizytacji kanonicznych dawnej archidiecezji gnieźnieńskiej. *ABMK* 32: 1976. – Statuty kapituły metropolitalnej w Gnieźnie... z lat 1613-1810. Tamże 41: 1980. **Przyczynki:** J. A. Gierowski: Między saskim absolutyzmem a złotą wolnością. Wr. 1953. – J. Michalski: Studia nad reformą sądownictwa i prawa sądowego w XVIII w. Wr. 1958. – E. Rostworowski: o polską koronę. Wr. 1958. – J. Obłak: Historia diecezji warmińskiej. Olsztyn 1959 s. 65, 88, 94, 120. – J. Feldman: Stanisław Leszczyński. Wwa 1959 s. 38, 58, 111, 133, 202. – H. Olszewski: Doktryny prawnoustrojowe czasów saskich 1697-1740. Wwa 1961. – J. A. Gierowski: Traktat przyjaźni Polski z Francją w 1714 roku. Wwa 1965. – Dzieje Gniezna. Wwa 1965. – W. Konopczyński: Polscy pisarze polityczni XVIII w. Wwa 1966. – Katedra gnieźnieńska. T. 1-2. P. 1970. – J. A. Gierowski: w cieniu Ligi Północnej. Wr. 1971. – K. Zawadzki: Dom pod Królami. Wwa 1972 s. 22-3. – M. Kwiatkowski: Pałac T. P. i mennica J.K. Mci. *Rocznik Warszawski* 13: 1975. – T. Zielińska: Magnateria polska epoki saskiej. Wwa 1972. – M. Drozdowski: Działalność budżetowa sejmku Rzeczypospolitej w czasach saskich *RDSG* 38: 1977. – S. Achremczyk: Konfederacja starogardzka szlachty Prus Królewskich. *ZH* 45: 1980 z. 3. – S. Achremczyk: Reprezentacja stanowa Prus Królewskich w l. 1696-1772. Olsztyn 1981. – Historia dyplomacji polskiej. T. 2. Wwa 1982.

Potocki* Władysław (1803-1868) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Potuliccy* – możnowładczy ród wielkopolski. **AW:** 6531. **Monografie:** S. Leitgeber: P. Londyn 1990, 192 s., tabl., mapy, il. **Przyczynki:** E. Opaliński: Rodziny wielkosenatorskie w Wielkopolsce, na Kujawach i na Mazowszu za Zygmunta III. Wwa 2007 passim.

Potulicka* Aniela (1861-1932) ziemianka, założycielka fundacji, działaczka społ. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** A. Chlewicka: A. P. – działaczka społeczna, patriotka i bibliofilka. [W:] Partnerka, matka, opiekunka. Pod red. K. Jakubiaka. B. 2000 s. 335-41. **Przyczynki:** M. Fąka: w służbie Dobrego Pasterza. *Chrześcijananie* 5: 1980 s. 301, 303, 309, 311-9. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 133.

Potulicka* Teofila z Działyńskich 1o voto Szoldrska (1714-1790) właścicielka dóbr kórnickich. **Słowniki:** Anders. **Przyczynki:** J. Kowalski: Kolegiata Kórnicka. Od prywatnej świątyni do romantycznego sejmku Rzeczypospolitej. Kórnik 2007 s. 62-3, il.

Potulicki* Jan (XVII w.) kaszt. santocki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Potulicki* Jan Jakub (zm. 1726) woj. brzeski kujawski, star. borzechowski. **AW:** 6538. **Słowniki:** PSB; Zwierzykowski s. 377; Mikulski, Stanek Spisy.

Potulicki* Józef Kazimierz Maciej Adam (1828-1870) ziemianin, działacz gosp., kult. i polit. **AW:** 6539. **Słowniki:** PSB; PTPN. **Przyczynki:** Cz. Łuczak: Życie gospodarczo-społeczne w Poznaniu 1815-1918. P. 1965. – T. Dohnalowa: Rozwój transportu w Wielkopolsce w latach 1815-1914. Wwa [i in.] 1975 s. 125-6.

Potulicki* Karol (1861-1931) ziemianin, działacz społ.-polit., dyplomata. **AW:** 6540. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** T.G. Jackowski: w walce o polskość. Kr. 1972. – T. Szuldrzyński: Wspomnienia wielkopolskie. Londyn 1977.

Potulicki* Kazimierz Ludwik (1793-1871) ziemianin, oficer WP, powstaniec 1830. **Słowniki:** PSB; Bielecki Słownik. **Przyczynki:** A. Skałkowski: Aleksander Wielopolski w świetle archiwów rodzinnych. T. 1-3. P. 1947. – Kapitan i dwie panny. Kr. 1980.

Potulicki* Kazimierz Wojciech (1820-1880) ziemianin, poseł do sejmu pruskiego. **AW:** 6541. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Z. Grot: Życie i działalność Karola Libelta (1807-1885). Wwa-P. 1977 s. 124. – T. Jaroszewski: o siedzibach neogotyckich w Polsce. Wwa 1981.

=Potulicki* Michał (+). **Przyczynki:** E. Umińska-Tytoń: Uwagi o języku właściciela ziemskiego z Pomorza : (na podstawie „Dziennika” z 1794 R.M. P.). *Poliszczynna Reg. Pom.* [T.] 8 (1998) s. 159-78.

Potulicki* Mikołaj (zm. 1545) woj. inowr., brzeski kujawski. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Potulicki* Piotr h. Grzymała (zm. 1606) kaszt. przemęcki, woj. płocki, brzeski kujawski, kaliski. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Mikulski, Stanek Spisy. **Źródła:** Korespondencja Hieronima Rozrażewskiego. Toruń 1937-47. **Przyczynki:** Nowacki. – Z. Boras, L. Trzeciakowski: w dawnym Poznaniu. P. 1969. – W. Pałucki: Drogi i bezdroża skarbowości polskiej. Wr. 1974. – E. Opaliński: Elita władzy w woj. poznańskim i kaliskim za Zygmunta III. P. 1981.

Potulicki* Przemysław h. Grzymała (zm. 1485) kaszt. rogoziński. **AW:** 6545. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** Nowacki i s. 69; II s. 381, 654-5. – M. Biskup: Spisy jeńców polskich z bitwy pod Chojnicami. *PH* 56: 1965 s. 97.

Potulicki* Przemysław (XVI w.) kaszt. kamieński. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Potulicki* Stanisław h. Grzymała (zm. ok. 1514) kaszt. międzyrzecki. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** J. Wiesiołowski: Ambroży Pampowski – starosta Jagiellonów. Wr. 1976.

Potulicki* Stanisław (zm. po 1615) podkomorzy pozn. **AW:** 6546. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Bielińska, Wrzesiński SB; Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** S. Leitgeber: Potuliccy. Londyn 1992

Potulicki* Wojciech (XVI w.) kaszt. kamieński. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Potulicki* Zygmunt (1851-1911) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Poturalski* Józef (1849-1928) ks. **AW:** 6550. **Słowniki:** PTPN.

Potworowscy* – rodzina ziemiańska. **Przyczynki:** D. Chłapowski: Potworowscy. Kronika rodzinna. Wwa 2002, 186 s., il [dzieje rodziny od XIV w.].

Potworowska* Franciszka z Kurnatowskich (+) z Goli, działaczka społ. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo II s. 162-3.

Potworowski* Andrzej (1886-1963) ziemianin, podoficer WP, rolnik, ekonomista, działacz społ. **Słowniki:** PSB; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1; SBWP-W I.

Potworowski* Bronisław (1833-1884) ziemianin. **AW:** 6559. **Słowniki:** PTPN.

Potworowski* Dobrogost (zm. 1579) poseł sejmowy, sędzia ziemski kaliski. **AW:** 6559. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Źródła:** Diariusz sejmu lubelskiego 1566. Opr. I. Kaniewska. Wr. 1980. **Przyczynki:** S. Gruszecki: Walka o władzę po wygaśnięciu dynastii Jagiellonów. Wwa 1969. – Studia nad renesansem w Wielkopolsce. P. 1970 s. 135. – I. Kaniewska: Małopolska reprezentacja sejmowa za czasów Zygmunta Augusta. Kr. 1974.

Potworowski* Edward (1793-1876) oficer armii Ks. Warsz., marszałek poznańskiego sejmiku stanowego. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo II s. 25.

Potworowski* Edward Bronisław Marian (1885-1939) ziemianin, społecznik, powstaniec wlkp. **AW:** 6561. **Słowniki:** WSB; PSB; PTPN; SBKS; SBPW; Członkowie tajnych tow.; Ziemianie VII. **Źródła:** Acta Hlondiana. Zebrał S. Kosiński SDB. T. 2-6. Łąd nad Wartą 1967-80. **Biografie:** P. Majchrzak: E. P. – ziemianin, działacz społeczny. [W:] Sławni Gostynianie. Kalendarz 1986. Gostyń 1985 s. 16-7, il. – S. Jankowiak, P. Bauer [i in.]: Ziemia Gostyńska w powstaniu wielkopolskim 1918-1919. Gostyń 1989 s. 19, 26, 30, 38, 40, 42, 50, 61-2, 83, 94, 98, 102, 104, 113, 123, 133. – Wielkopole XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 369-78. **Przyczynki:** B. Olszewski: Lista strat kultury polskiej. Wwa 1947. – z dziejów hodowli roślin i nasiennictwa w Polsce. Wwa 1969 s. 13-4. – B. Polak: Front południowo-zachodni Grupa „Leszno” powstania wielkopolskiego 1919 r. Kościan 1971 s. 15, 17, 22, 67. – Dzieje Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. Pod red. Z. Grota. P. 1972. – T.G. Jackowski: w walce o polskość. Kr. 1972. – Dzieje ziemi gostyńskiej. Pod red. S. Sierpowskiego. P. 1979. – Historia katolicyzmu społecznego w Polsce 1832-1939. Pod red. C. Strzeszewskiego [i in.]. Wwa 1981. – F. Glura: z dziejów szkolnictwa i oświaty w Gostyńskim. Gostyń 1993. – P. Nowak: Poznań jako ośrodek wydawniczy w dwudziestoleciu międzywojennym 1919-1939. P. 1993. – Majątki wielkopolskie. T. 1. Powiat gostyński. Szreniawa 1994 s. 12, 72-3. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 63-7.

Potworowski* Ferdynand (XIX w.) oficer powstania 1830/31. **Słowniki:** Bielecki Słownik.

Potworowski* Gustaw (1841-1892) ziemianin. **AW:** 6563. **Słowniki:** PTPN.

Potworowski* Gustaw Eugeniusz (1800-1860) ziemianin, działacz polit. i gosp., powstaniec 1830/31. **AW:** 6562. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; AMM; Bielecki Słownik. **Źródła:** Protokoły posiedzeń Koła Polskiego w Berlinie. P. 1956. – Katalog korespondencji Działyńskich, Zamoyskich i rodzin spokrewnionych ze zbiorów Biblioteki Kórnickiej XVII-XX w. Wr. 1972. – K. Libelt:

Listy. Zebrał i opr. Z. Grot. Wwa 1978. **Biografie:** S. Jankowiak: G. P. – działacz społeczno-polityczny i gospodarczy. [W:] Sławni Gostynianie. Kalendarz 1985. Gostyń 1984 s. 14-5, il. – Sylwetki Wielkopolan 429-38. – S. Jankowiak: G. P. (1800-1860). *Gaz. Gost.* 1995 nr 6 s. 39, il. **Przyczynki:** Jakóbczyk *Studia* I. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. Wwa 1960 s. 46, 91-2, 127-8, 138, 145, 151, 163, 166-7, 174-7, 179, 181, 185, 188, 205, 224, 241-2, 249, 259, 270-2, 312, 332, 347, 351-2, 354-6, 385-6, 389, 391, 399-402, 408. – A. Wrzosek: Karol Marcinkowski. T. 1-2. Wwa 1960-1. – Z. Grot: Działalność posłów polskich w sejmie pruskim (1848-1850). P. 1961. – Literackie przystanki nad Wartą. P. 1962 s. 125, 154, 165, 357. – F. Paprocki: Poznańskie w okresie rządów Flottwella (1830-1841). P. 1970. – Z. Boras, L. Trzeciakowski: w dawnym Poznaniu. Wyd. 2. P. 1971 s. 215, 281. – L. Trzeciakowski: Pod pruskim zaborem. Wwa 1973 s. 23, 32. – Dz. Wlkp. II. – S. Jankowiak: Kontakty Kasyna Gostyńskiego ze Śląskiem, Pomorzem i Łużycami. [W:] *Studia z dziejów Polski, Niemiec i NRD XVI-XX w.* P. 1974 s. 142, 147. – B.W. Januszewski: Wojciech Cybulski. Wr. 1974 s. 145-6, 149. – Z. Grot: Działalność parlamentarna Karola Libelta. Wwa 1976 s. 3-44. – Z. Grot: Na drodze działań legalnych. [W:] Karol Libelt 1870-1875. Wwa 1976 s. 91, 93, 98, 125. – Z. Grot: Pierwsi prezesi Koła Polskiego w sejmie pruskim (1849-1867). [W:] *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio F. Nauki Humanistyczne. Vol. 29.* Lublin 1976 s. 183-92. – B. Grześ, J. Kozłowski, A. Kramski: Niemcy w Poznańskim wobec polityki germanizacyjnej 1815-1820. P. 1976 s. 83, 162, 164. – F. Paprocki: w latach rewolucyjnego wrzenia i powstań narodowych 1831-1848. [W:] Karol Libelt 1807-1875. Wwa [i in.] 1976 s. 46, 62, 64, 69-70. – J. Skuratowicz: Dwory i pałace w Wielkim Księstwie Poznańskim. P. 1981 s. 61, 120. – *Majątki wielkopolskie. T. 1. Powiat gostyński. Szreniawa* 1994 s. 72, 151, 166. – 17b2) S. Jankowiak: Szkic do konterfektu organicznika. *Pan. Leszcz.* 1980 nr 51 s. 7, il. [przedruk: *Szkice gostyńskie. Gostyń* 1996 s. 37-41].

Potworowski* Henryk (1856-1937) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Potworowski* Jan Adolf [Adam?] Maksymilian (1866-1942) ziemianin, z Parzęczewa. **Słowniki:** PTPN; *Ziemianie IV. Przyczynki:* Kwilecki *Ziemiaństwo II* s. 68, 70-1.

Potworowski* Ludwik (1819-1885) sędzia. **AW:** 6567. **Słowniki:** PTPN.

Potworowski* Maksymilian (1868-1944) ziemianin, z Parzęczewa. **Przyczynki:** Kwilecki *Ziemiaństwo II* s. 68, 70-1.

Potworowski* Piotr (1898-1962) malarz, scenograf, rzeźbiarz. **Słowniki:** WSB; PSB; SGraf.; SBTP; *Od Maneta do Pollocka. Słownik malarstwa nowoczesnego. Wwa* 1973; *Lexikon der Kunst. Leipzig* 1975. **Źródła:** *Wypowiedzi o malarstwie. Ze szkicowników P. P. do Zdzisława Kępińskiego. Sztuka* 1977 nr 2. – P. P.: *Zapiski ze szkicownika: 1952-1962. Pokaz* 1996 nr 3/4 s. 52-53 [tłum. z ang.]. – *Listy T. P. P. i Seweryna Boraczoka do Hanny Rudzkiej-Cybisowej i Jana Cybisa. Oprac. J. Dużyk. Twórczość* 1997 nr 1 s. 77-99. **Biografie:** U. Czartoryska: P. P. *Tyg. Zach.* 4: 1959 nr 5 s. 7, il. – J. Starzyński: P. P. Wwa 1959. – J. Świdziński: P. P. *Wspomnienie pośmiertne. z żałobnej karty. KMP* 30: 1962 nr 4 s. 97-100, il. – T. P. P. *Malarstwo, Muzeum Narodowe w Gdańsku. Gdańsk-Oliwa* 1974. – Z. Kępiński: P. P. Wwa 1978 46 s., 71 tabl. – R.K. Przybylski: P. P. (1898-1962). [W:] *Artyści Poznania 1945-1985. P.* 1986. – *Wielkopole XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P.* 2001 s. 379-90. **Przyczynki:** *Recent paintings by P. P. a. Alan Davie, Gimpel Fils. London* 1956. – *Polskie*

dzieło plastyczne w XV-lecie PRL. Wystawa scenografii. Wwa 1962. – J. Starzyński: Potworowski – malarz polski i światowy. *Współczesność* 1962 nr 9. – Potworowski, Galerie Lacloche. Paris 1962 – +Scenografia P. P. P. 1963. – Z. Strzelecki: Polska plastyka teatralna. Wwa 1963. – Six Painters from Poland. Royal College of Art. London 1968. – Malarstwo w Polsce Ludowej. Wwa 1970. – Kolor w malarstwie polskim XIX i XX wieku. P. 1971. – I. Moderska: P. P. i jego środowisko angielskie w latach 1943-1958. *Studia Muzealne* 9: 1971 s. 28-50. – I. Moderska, K. Przybytko: Katalog wystawy prac P. P. Gdańsk 1974. – J. Zanoziński: Współczesne malarstwo polskie. Wwa 1974. – T. Kostyrkowie: o abstrakcjonizmie i realizmie. [W:] T. i K. Kostyrkowie: Problemy sztuki współczesnej. P. 1972 s. 125-36. – T. P. P. 1898-1962. Malarstwo. Muzeum Narodowe w Gdańsku. Gdańsk 1973. – J. Starzyński: Polska droga do samodzielności w sztuce. Wwa 1973. – I. Moderska, M. Dąbrowska: Katalog wystawy monograficznej. P. 1976, 125 s., bibliogr. [295 poz.]. – P. P. Wystawa monograficzna. Muzeum Narodowe w Poznaniu. Październik 1976 – luty 1977. Toruń 1976, 210 s. nlb., tabl., il. – K. Kostyrko: Realizm ogarniający. *Sztuka* 1977 nr 2. – 35 lat malarstwa w Polsce Ludowej. Muzeum Narodowe w Poznaniu. P. 1980. – M. Żuławski: Studium do autoportretu. Wwa 1980. – P. Krajewski: Wobec tradycji. [W:] Artyści Poznania 1945-1985. P. 1986. – K. Kostyrko: Realizm ogarniający. [W:] Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980. Pod red. T. Kostyrko. P. 1987 s.212-5. – R.K. Przybylski: Malarstwo. [W:] Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980. Pod red. T. Kostyrko. P. 1987 s. 65. – M. Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. Wr. [i in.] 1994. – V. Sajkiewicz: Scenografia wyczarowana kolorem. Plastyka teatralna P. P. *Pam. Teatr.* 1994 z. 3/4 s. 331-64. – J. Molewska: Szkoła 1919-1994. Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Poznaniu. P. 1994. – J. Potworowski: Chcę, aby mój ojciec pozostał tutaj! Rozm. M. Rubiszewska [i in.]. *Tyg. Kęp.* 1995 nr 12 s. 1, 5, il. – J. Świerszcz: Nieznane szkicowniki P. P. *Pokaz* 1996 nr 3/4 s. 50. – W. Makowiecki: „Najbardziej cenię tępy upór mój”. *Gazeta Malarzy i Poetów* 1996 nr 6. – M. Ratajczak: Udana misja. T. P. P. w Zachęcie. *Odra* 1997 nr 1 s. 109-10. – A. Zdobiać: Nie chcę malować tak, jak wczoraj... (P. P. w Zachęcie). *Format* 1996/1997 nr 1/2 s. 89. – A. Zdobiać: Fantazje P. P. *Art & Business* 1997 nr 3. – P. P. 1898-1962. Galeria Sztuki Współczesnej „Zachęta”. Wwa 1998. – W. Mazurkiewicz: Potworowski patronem kępińskiego muzeum. *Tyg. Kęp.* 1998 nr 18 s. 3. – J. Wojciechowski: P. P. patronem Muzeum. Rozmawiał W. Mazurkiewicz. *Tyg. Kęp.* 1998 nr 21 s. 1-3. – J. W[ojciechowski]: Potworowski wraca do Kępna. *Tyg. Kęp.* 1998 nr 23 s. 5 [dot. wystawy malarstwa P. P. w Kępnie]. – J. Zagrodzki: Kim jest artysta? Szkic do portretu P. P. *Tygiel Kultur.* 1998 nr 1/2 s. 102-108. – J. Mulczyński: Malowali w Poznaniu. 150. rocznica urodzin Leona Wyczółkowskiego i 40. rocznica śmierci T. Piotra P. *Iks* 2002 kwiecień s. 52-3, il. **Bibliografie:** Polska bibliografia sztuki. 1801-1944. T. 1: Malarstwo polskie. Cz. 1, 2. Opr. J. Wiercińska [i in.]. Wr. [i in.] 1975-1976.

Poulain* Henri (1921-1978) scenograf, malarz, grafik. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** W. Orłowski: H. P. *Teatr* 1979 nr 7 s. 18. **Przyczynki:** Polskie Dzieło Plastyczne w XV-lecie PRL. Wystawa scenografii. Wwa 1962. – L. S.: Paryżanin w Łodzi. *Widnokręgi* 1962 nr 3 s. 83-4. – Z. Strzelecki: Polska Plastyka Teatralna. Wwa 1963. – W. Orłowski: „Czerwona magia”. IV Kaliskie Spotkania Teatralne. Kalisz 1964. – W. Orłowski: „Sen srebrny Salomei”. *Głos Robotniczy* 1966 nr 291 s. 4. – Teatr Polskiej Telewizji w roku 1970. Wwa 1972. – Myśl i kształt teatru. Wystawa Scenografii Polskiej. Cz. 2 Wwa 1979 s. 16. – S. Kaszyński: Teatr Łódzki w latach 1945-62. Łódź 1972. – Wystawa scenografii Okręgu Łódzkiego ZPAP. Muzeum Historii Miasta Łodzi. 1981.

Powalisz* Stanisław (1898-1968) malarz, witrażysta. **Słowniki:** PSB; WSB; SGraf.; **Słowniki:** KostrzSB
Biografie: R. Krygier: Szamotulanie znani i mniej znani. Wybór biogramów. Szamotuły 1992.
Przyczynki: Katalog wystawy wiosennej Związku Polskich Artystów Plastyków. P. 1946. – Almanach exlibrisu polskiego XX wieku. Opr. J. Kram. Kr. 1948 s. 105. – S. P.: Katalog witraży. P. 1949. DWP III. – Ekslibrisy wielkopolskie. Poznań 1958. Katalog. – K. Kalinowski: Dwadzieścia lat plastyki poznańskiej (1945-1965). (Cz. i 1964 nr 2). – Funkcja – nowoczesność – Poznań (katalog wystawy). P. 1971. – T.H. Nowak: Witraże S. P. *Nurt* 1981 nr 10 s. 44-5. – H. Majkowski: o sztuce plastycznej w Poznaniu w czasach poprzedzających wojnę światową. *Antologia KMP* 1990 nr 3/4. – J. Mulczyński: Salon „pod osiemnastką”. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Cz. I.) *Artelier* 1992 nr 1. – I. Remblewski: Poznańscy artyści w Paryżu 1900-1940. *Artelier* 1993 nr 3-44 s. 54-5. – A.J. Markiewicz: Plastyka w okresie XX-lecia międzywojennego. Zarys monograficzny. [W:] wielka księga miasta Poznania. P. 1994.

Powel* Zygmunt (1881-?) ks. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Powelski* Stanisław (ok. 1789-1842) kupiec, działacz społ. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Motty i s. 12, 14-5, 625-6; II 68, 198, 339.

Powidzki* Janusz (1913-1992) historyk sztuki. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1990-1992 s. 22. – Z. Dolczewski: J. P. 1913-1992. *Studia Muzealne* Z. 18 (1994) s. 104-6. – Z. Dolczewski. J. P. (1913-1992). *Ochrona Zabytków* 1999 nr 3 s. 364.

=Powidzki* Krzysztof (+) konserwator zabytków. **Przyczynki:** K. Prymas: Prace konserwatorskie K. P. w barokowych zabytkach Wielkopolski. *Ochrona Zabytków* 1999 nr 3 s. 351-9.

Powidzki* Maciej (1828-1894) lekarz. **AW:** 6574. **Słowniki:** PTPN.

Powidzki* Mieczysław (1875-?) architekt. **Słowniki:** PTPN.

Powidzki* Tadeusz Michał (1880-1960) dziennikarz, działacz społ. i polit. **Słowniki:** WSB; SBPW; PSB; Członkowie tajnych tow. **Źródła:** T. P.: Ze świata dziennikarskiego. [W:] Poznańskie wspominki. P. 1960 s. 198-221. **Przyczynki:** Jakóbczyk *Studia* III. – J. Marczewski: Narodowa Demokracja w Poznańskim 1900-1914. *Wwa* 1967 s. 130-1, 174, 329, 416. – Powstanie wielkopolskie. P. 1968. – J. Załubski: Wielkopolska prasa i jej twórcy w latach 1945-1955. *Wwa* [i in.] 1972. – Z. Zakrzewski: Przechadzki po Poznaniu lat międzywojennych. *Wwa* [i in.] 1974 s. 153. – A. Markwicz: 100 lat historii organizacji Tow. Tomasza Zana. Londyn 1975. – A. Ryfowa: Działalność Sokoła polskiego w zaborze pruskim i wśród wychodźstwa w Niemczech 1884-1914. *Wwa* [i in.] 1976 s. 6, 11, 57, 137, 164-5. – *Dz. Wlkp.* II. – Gniezno i ziemia gnieźnieńska. *Gn.* 1978 s. 35, 43-5, 495. – A. Czubiński, Z. Grot, B. Miśkiewicz: Powstanie wielkopolskie (1918-1919). P. 1978. – A. Paczkowski: Prasa polska 1918-1939. *Wwa* 1980.

Powodowski* Hieronim (1543-1613) kan. pozn., pleban w Brodach i Ptaszkowie, pisarz, teolog. **AW:** 6577. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut; SMP; Wolszt. SB. **Źródła:** Korespondencja Hieronima Rozrażewskiego. T. 1-2. Toruń 1937-1947. **Biografie:** A. Glinka: H. P. teolog polemista XVI wieku. *NP* 13: 1961 s. 65-96. **Przyczynki:** C. Pilichowski: z dziejów produkcji, handlu i kultury kasiątki w Poznaniu u schyłku XVI wieku (1570-1595). *PZach.* 1953 nr 11/12 s. 654. – S. Szczotka: Wielkopole w polskim Odrodzeniu. *PZach.* 1953 nr 11/12 s. 604. – DWP II s. 34. – J. Tazbir: Walka z braćmi polskimi w dobie kontrreformacji: *Odrodzenie i Reformacja*

w Polsce 1: 1956. – L. Szczucki: Marcin Czechowic. Wwa 1963. – Nowacki II s. 269, 449, 461. – M. Korolko: Poglądy polityczne i społeczne H. P. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 12: 1967 s. 87-97, rés. – P. Sczaniecki: Służba boża w dawnej Polsce. *Studia o Mszy św.* P. 1967. – K. Kilarski: Die nachtridentinische Messliturgie in Polen im 16. Jahrhundert am Beispiel der liturgischen Schriften des H. P. Frankfurt a/Main 1981. – M. Korolko: H. P. „Odpowiedź krześcijańska na list... do mnichów częstochowskich” na tle reformacyjnych polemik dotyczących Jasnej Góry. [W:] *Studia Claromontana*. T. 3. Jasna Góra 1982. – J. Tazbir: P. Skarga – szermierz kontrreformacji. Wwa 1983.

Powodowski* Jan (zm. 1585) pleban w Kamionnej, proboszcz kapitulny poznań., administrator diecezji poznań w l. 1574-77. **AW:** 6578. **Słowniki:** PSB; Wolszt. SB [błędna data zgonu]. **Przyczynki:** Nowacki II s. 102, 199, 268, 467. – K. Lutyński: Prokuratorzy Jana Kochanowskiego jako prepozyta poznańskiego 1564-1574. *PLit.* 1981 z. 1.

Poznań* – eponim Poznania. **Przyczynki:** Z. Kurnatowska, M. Kara: Na tropie Poznania – eponima naszego miasta. [W:] *Civitas Posnaniensis. Studia z dziejów średniowiecznego Poznania*. Red. Z. Kurnatowska [i in.]. P. 2005 s. 9-26.

Prabucki* Jakub (1809-1880) ks., nauczyciel gimn. **AW:** 6589. **Słowniki:** PSB; Oracki Słownik; Nauczyciele MM. **Przyczynki:** Z. Grot. Hipolit Cegielski. P. 1947 s. 11, 37, 59, 67-73, 78, 94, 97, 107, 109-13, 317-9. – J. Stoiński: Szkolnictwo średnie w Wielkim Księstwie Poznańskim w I połowie XIX wieku (1815-1850) ze szczególnym uwzględnieniem Gimnazjum Marii Magdaleny. P. 1972. – Z. Zieliński: Kościół katolicki w Wielkim Księstwie Poznańskim w latach 1845-1865. Lublin 1973. – Nauka w Wlkp. – Z. Grot: Hipolit Cegielski 1813- 1868. Wwa – P. 1980.

Pracheński* (XVIII w.) kompozytor w Wielkopolsce. **Słowniki:** Chybinski.

Pradel* Dytko (zm. 1383) dziekan poznań., kanclerz kujawski. **AW:** 6591. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** K. Maleczyński: Zarys dyplomatyki polskiej wieków średnich. Wr. 1951, I, s. 261-2, 292. – Nowacki I. – KZSzt. S. nowa. T. 7 cz. 1: Miasto Poznań. Wwa 1983 s. 19, 422.

Praeger* Fryderyka – zob. Biesiadecka Janina.

Pragłowski* (Radwan-Pragłowski) Aleksander Tadeusz płk WP, dowódca 17 Pułku Ułanów. **Słowniki:** PSB; SBL. **Źródła:** A. P.: Od wiednia do Londynu – wspomnienia. Londyn 1968. **Biografie:** P. Laskowski: Gen. brygady R.-P. *Biuletyn Informacyjny Związku* [Londyn] nr 16: 1974 s. 1-3. **Przyczynki:** C. Leżański [i in.]: o kawalerii polskiej XX wieku. Wr. [i in.] 1991. – P. Stawecki: Oficerowie dyplomowani Wojska Drugiej Rzeczypospolitej. Wr. [i in.] 1997.

Prandota*-Trzeciński Kazimierz Zdzisław Tadeusz (1891- po 1939) rotmistrz WP, powstaniec wlkp. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 1.

Prasmovius* (Prażmowski) Andrzej (zm. 1592) kalwiński minister w Radziejowie i superintendent na Kujawach. **AW:** 6596. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut. **Przyczynki:** H. Barycz: Dokumenty i fakty z dziejów reformacji. *Reformacja w Polsce* 12: 1953-5 s. 226-7 – A. Węgierski: *Libri quattuor Slavoniae reformatae*. Wwa 1973.

Prauziński* Leon (1895-1940) malarz, rysownik, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PSB; WSB; SBPW; AMM; SGraf.; SBWP-W I; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** W. Francuziak: Żołnierz – artysta L. P. *KMP* 39: 1971 nr 4 s. 69-73, il. – Przybecki s. 1034. **Przyczynki:** Almanach exlibrisu polskiego XX wieku. Opr. J. Kram. Kr. 1948. – K. Kalinowski: Dwadzieścia lat plastyki poznańskiej (1945-1965). *KMP* Cz. i – 1964 nr 2. – M. Olszewski: Fort VII w Poznaniu. P. 1974. – J. Jaworska: Polska sztuka walcząca 1939-1945. Wwa 1976 s. 131, 142. – Z. Zakrzewski: Przechadzki po Poznaniu lat międzywojennych. Wwa [i in.] 1983. – M. Rutowska: Straty osobowe i materialne kultury w Wielkopolsce w latach II wojny światowej. Wwa [i in.] 1985 s. 36, 102. – M. Rutowska [i in.]: Losy polskich środowisk artystycznych w latach 1939-1945. P. 1987 s. 71. – M. Rezler: Refleksja nad ikonograficzną legendą powstania wielkopolskiego 1918-1919. Koszalin 1987. – Cz. Łuczak: Dzień po dniu w okupowanym Poznaniu 10 9 1939 – 23 2 1945. P. 1989. – M. Grońska: Ekslibrisy. Wwa 1992. – J. Mulczyński: Pracownie artystów poznańskich XX wieku. *KMP* 1994 nr 1-2. – J. Mulczyński: Zaginiony pejzaż – Chwaliszewo w pracach współczesnych artystów poznańskich. *KMP* 1995 nr 1. **Artykuły:** *Żołnierz Polski* 1969 nr 42, *Dodatek Literacki* nr 7.

Prawdnic* Michał (1881-1959) śpiewak, pedagog. **Słowniki:** SMP.

Prażmowski* Andrzej (zm. 1592) polemista kalwiński. **AW:** 6596. **Słowniki:** Nowy Korbut.

Prażmowski* Mikołaj Jan (1617-1673) abp gnieźn., kanclerz wielki koronny. **AW:** 6601. **Słowniki:** PSB; Biskupi; Szkoła Kaliska. **Źródła:** J. Sobieski: Listy do Marysieńki. Opr. L. Kukulski. Wwa 1962. – Maria Kazimiera d'Arquien de la Grange: Listy do J. Sobieskiego. Opr. L. Kukulski. Wwa 1966. **Przyczynki:** Polska w okresie drugiej wojny północnej 1655-1660. Wwa 1957. – A. Kersten: Stefan Czarniecki. Wwa 1963. – H. Olszewski: Sejm Rzeczypospolitej epoki oligarchii. P. 1966 s. 222-3. – K. Czermak: Ostatnie lata Jana Kazimierza. Wwa 1972. – J. Nowak-Dłużewski: Okolicznościowa poezja polityczna w Polsce. Dwaj młodsi Wazowie. Wwa 1972. – J. Bąkowa: Szlachta województwa krakowskiego wobec opozycji Jerzego Lubomirskiego w l. 1661-1667. Kr. 1974 s. 21-9, 75-7, 81, 93, 126-7, 144, 148, 150-1, 156-7, 160, 164-5, 172, 175. – Historia Kościoła w Polsce. T. 1 cz. 2. P. [i in.] 1974 s. 183, 239, 243. – K. Targosz: Uczony dwór Marii Gonzagi (1646-1667). Wr. 1975. – S. Ochmann: Sejmy z lat 1661-1662. Wr. 1977. – M. Jadwisieńczyk: Projekt elekcji „Vivent regem” z r. 1665 (M. P.). *Studia Historyczne* 22: 1979 z. 4 s. 539-51, sum. – J. Pasek: Pamiętniki. Opr. W. Czapliński. Wr. 1979. – A. S. Radziwiłł: Pamiętnik. T. 3. Wwa 1980 s. 323, 367, 405, 439, 444. – J. Nowak-Dłużewski: Okolicznościowa poezja polityczna w Polsce. Dwaj królowie rodacy. Wwa 1980. – Historia dyplomacji polskiej. T. 2. Wwa 1982. – Z. Wójcik: Jan Sobieski. Wwa 1983. – A. Przyboś: Michał Korybut Wiśniowiecki. Kr. 1984.

Prądyńska* Anna w zakonie Zofia (zm. 1711) ksieni klarysek w Gn. **Słowniki:** Borkowska i s. 33.

Prądyński* Andrzej (1872-1938) księgarz, wydawca, społecznik. **AW:** 6606. **Słowniki:** PSB; SPKP; WSB; Wrzesiński SB. **Źródła:** T. Krzywicka: A. P. Wielkopolec z Wrześni, wrzesiński redaktor [autobiogr.]. Oprac. T. Krzywicka. *KW* 1999 nr 3 s. 91-6. **Przyczynki:** S. Kubiak, F. Łozowski: Rady Robotniczo-Żołnierskie w Wielkopolsce 1918-1919. P. 1959 s. 44.

Prądyński* Antoni (zm. 1780?) oficer wojsk kor., regimentarz łęczycki konfederacji barskiej. **AW:** 6607. **Słowniki:** PSB; SPKP. **Przyczynki:** A. Cizak: Wrzesnia i powiat wrzesiński w okresie

powstania wielkopolskiego 1918/19. Września 1968 s. 171 i passim. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970. – J. Kitowicz: Pamiętniki. Wwa 1971.

Prądyński* Edward (1892-1950) szef Wyznań Religijnych Ministerstwa b. dzielnicy pruskiej w P., wykładowca UP. **Słowniki:** Kanoniści.

Prądyński* Ignacy Pantaleon (1792-1850) gen. WP, kwatermistrz generalny, szef sztabu i wódz naczelny powstania listopadowego, działacz patriot. **AW:** 6608. **Słowniki:** PSB; WSB; SBTech. VII; Słownik polskich pionierów techniki. Katowice 1986; AMM; SHist.; Nowy Korbut; Bielecki Słownik; KostrzSB **Źródła:** J. Świącicki: Pamiętnik ostatniego dowódcy pułku 4 piechoty liniowej. Wwa 1982. – Raport gen. I. P. z 9 września 1831 roku o okolicznościach kapitulacji Warszawy. Oprac. J. Wojtasik, M. Przedpełski. *Wojs. Prz. Hist.* 1996 nr 4 s. 191-7, sum. **Biografie:** J. Danielewicz: Generał I. P. (1792-1850). Wwa 1954, 143 s., il. R: T. Łepkowski, *KH* 62: 1955 nr 2 s. 220-30. – M. Ruszczyk: Generał I. P. 1792-1850. Wwa 1968. – Cz. Bloch: Generał I. P. 1792-1850. Wwa 1974. R: J. Łojek, *Nowe Książki* 27: 1975 nr 6 s. 55-8; R. W., =*Polish Perspectives* 18: 1975 No 7/8 s. 95-7; R. W., =*Perspectives Polonaises* 18: 1975 no 7/8 s. 113-5; M. Chojnacki, *PH* 67: 1976 z. 1 s. 140-3; T. Łepkowski, *PH* 67: 1976 z. 1 s. 136-40; J. Jasiński, *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 21: 1977 nr 3/4 s. 509-11. **Przyczynki:** L. Baumgarten: Dekabryści a Polska. Wwa 1952. – W. Rostocki: Władza wodzów naczelnych w powstaniu listopadowym. Wr. 1955. – T. Gostyński: I. P. jako kartograf. *Przegląd Geodezyjny* 1959 nr 1 s. 33-4, il. – W. Bortnowski: Walka o cele powstania listopadowego (od 29 listopada 1830 r. do lutego 1831 r.). Łódź 1960. – Cz. Bloch: I. P. o inspiracji francuskiej w wybuchu powstania listopadowego. *KH* 71: 1964 nr 1 s. 27-46. – W. Zajewski: P., Lelewel i mit o karbonarskim podziemiu. *KH* 71: 1964 nr 4 s. 977-86. – Cz. Bloch: I. P. jako historyk powstania listopadowego. *Studia i Materiały do Historii Wojskowości*. Cz. 1 – 1969; cz. 2 – 1970. – H. Dylągowa: Towarzystwo Patriotyczne i sąd sejmowy. Wwa 1970. – J. Górewicz [i in.]: Kanał Augustowski... Augustów 1973 s. 42-3. – A. Wojtkowski: I. P. twórca planów strategicznych. *Kierunki* 19: 1975 nr 11 s. 9, 11. – J. Znaczko-Jaworski: z dziejów projektowania i budowy Kanału Augustowskiego. *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej*. S. D 1975 z. 8 s. 13, 19-21. – Cz. Bloch: Prace historyczno-wojskowe I. P. napisane przed powstaniem listopadowym. *Rocznik Białostocki* 13: 1976 s. 165-80, sod., sum. – Cz. Bloch: Zagadnienia inżynierskie i fortyfikacyjne w twórczości gen. I. P. przed powstaniem listopadowym. *Rocznik Lubelski* 19: 1976 s. 47-62, rez., rés. – M. Tarczyński: Generalicja powstania listopadowego. Wwa 1980, passim. – L. Hass: Sekta farmazonii warszawskiej. Wwa 1980. – W. Majewski: Sztuka wojenna powstania listopadowego na tle sztuki wojennej przełomu XIX i XX w. [W:] Powstanie listopadowe 1830-1831. Wwa 1980. – J. Pachoński: Generał Jan Henryk Dąbrowski 1775-1818. Wwa 1981, oprócz indeksu s. 50, 61, 78, 110, 125, 461. – M. Strzałko: Sanniki – miejsce urodzenia generała I. P. *KW* 1994 nr 3 s. 118-20. – J. Bogdanowski: Krajobrazy generała Prądyńskiego (Kanał Augustowski). *Aura* 2000 nr 7 s. 36-7.

Prądyński* Józef (1877-1942) ks., działacz społ. i polit., powstaniec wlkp., dziekan generalny Sił Zbrojnych w b. zaborze pruskim, ideowy przywódca tajnej organizacji antyhitlerowskiej „Ojczyzna” w P., zastępca delegata Rządu na Kraj w P. **AW:** 6611. **Słowniki:** PSB; SPKP; SBPW; Kto był kim; Martyrol.; SBKS; Teolodzy; Kawalerowie VM. T. V, cz. 1; WSB; PTPN; Enc. konsp. wlkp. **Biografie:** Straty kultury polskiej. Glasgow 1945 s. 537-55. – B. Kurowski: Wielki kapłan

i Polak. *Myśl Polska* 1977 nr 778 s. 5. – M. Banaszak: Wpatrzony w wiekopomne czyny (J. P. 1877-1942). [W:] Byli wśród nas. Praca zbiorowa pod red. F. Lenorta. P. 1978, s. 111-34. **Przyczynki:** B. Olszewicz: Straty kultury polskiej. Wwa 1947. – J. Domagała: Ci, którzy przeszli przez Dachau. Wwa 1957 s. 196. – S. Kozicki: Historia Ligi Narodowej 1887-1907. Londyn 1964. – W. Mysłek: Kościół katolicki w Polsce w latach 1918-1939. Wwa 1966. – Nowacki II. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. Z. Grota. P. 1968. – Serwański s. 300-2, 305, 450. – J. Terej: Rzeczywistość i polityka. Wwa 1971. – S. Wasylewski: Wspomnienia i szkice znad Warty. P. 1973 s. 235. – Zakrzewski: s. 43. – Filomaci Pomorscy. Opr. J. Szews. Gdańsk 1975 s. 29, 89-91. – S. Korboński: Polskie państwo podziemne. Paryż 1975. – A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1978. – E. Duraczyński: Kontrowersje i konflikty 1939-1941. Wwa 1979. – K. Śmigiel: Kościół katolicki w tzw. Okręgu Warty 1939-1945. Lublin 1979 s. 118-9. – Z. Kaczmarek: Obóz Wielkiej Polski. Geneza i działalność społeczno-polityczna w latach 1926-1933. P. 1980. – R. Wapiński: Narodowa Demokracja 1893-1939. Wr. 1980. – H. Kiryłowa Sosnowska: Gościńce i rozstajne drogi. Opowieść rodzinna. P. 2002 s. 27-30, il. – „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004 s. 7, 9, 11, 12, 16, 28, 56, 58, 121, 176, 177, 211, 217, 221, 236, 242, 254, 270, 271, 294, 296, 305, 313, 318, 322, 323, 324, 325, 326. – Napisy pamiątkowe s. 80.

Prądyński* Maciej (zm. 1482?) kaszt. przemęcki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Prądyński* Tadeusz (1872-1945) przemysłowiec, działacz społ. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Cz. Łuczak: Przemysł Wielkopolski w latach 1871-1914. P. 1960 s. 20. – Z. Zakrzewski: Przechadzki po Poznaniu lat międzywojennych. Wwa [i in.] 1974 s. 311.

Prądyński* Teodor (1877-1937) prawnik, działacz społeczno-gospod. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** H. Wrotkowski: Społeczeństwo Kalisza w latach pierwszej wojny światowej i dniach wyzwolenia. *RKal.* 3: 1970 s. 165-215. – Z. Zakrzewski: Przechadzki po Poznaniu lat międzywojennych. Wwa [i in.] 1974 s. 127-8. – Dz. Kal.

Prądyński* Wincenty (1795-1858) sędzia, powstaniec 1830. **AW:** 6615. **Słowniki:** AMM; Gerber Studenti; SAdw. **Przyczynki:** A.M. Skałkowski: Aleksander Wielopolski. P. 1947.

Prądyński* Witold (1882-1952) prawnik, dyplomata. **Słowniki:** PSB; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Chronologia stosunków międzynarodowych Polski 1924-1926. Wwa 1958 [toż 1927-1929. Wwa 1959]. – L. Landau: Kronika lat wojny i okupacji. Wwa 1962. – M. Rataj: Pamiętniki. Wwa 1965. – Akten zur deutschen auswärtigen Politik 1918-1945, Serie B: 1925-1933 t. 2: 1. Dezember 1925 bis Juni 1926. Göttingen 1967; toż t. 4: 1. Januar bis 16 März 1927. Göttingen 1970; toż t. 6: 1. Juli bis 30. September 1927. Göttingen 1974; toż t. 11: 1. Januar bis 30. Mai 1929. Göttingen 1978; toż t. 12: 1. Juni bis 22. September 1929. Göttingen 1978. – M. Oertel: Beiträge zur Geschichte der deutsch-polnischen Beziehungen in den Jahren 1925-1930. Berlin 1968 s. 161, 256. – B. Ratyńska: Stosunki polsko-niemieckie w okresie wojny gospodarczej 1919-1930. Wwa 1968 s. 101-2, 107, 217-20, 224, 226-7. – H. Gruber: Wspomnienia i uwagi. Londyn 1968. – Archiwum Państwowe Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego oraz jego archiwa terenowe. Wwa 1969. – Nauka w Wlkp. – Z. Zakrzewski: Przechadzki po Poznaniu lat międzywojennych. Wwa [i in.] 1974 s. 164. – A.

Markwicz: 100 lat historii organizacji Tow. Tomasza Zana. Londyn 1975. – J. Krasuski: Stosunki polsko-niemieckie 1919-1932. Wyd. 2 P. 1975.

Preibisch* Leon (1882-1951) prawnik, historyk. **Słowniki:** AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Preibisz* Bernard (1828-1907) przełożony filipinów gostyńskich, malarz. **AW:** 6616. **Słowniki:** PSB; WSB; AMM; SBWP-W II. **Przyczynki:** KZSzt. V, z. 4 – H. Jaromin: Zarys historii Kongregacji Oratorium św. Filipa Neri w Polsce (1668-1968). *NP* 1970 passim. – Dz. Wlkp. II s. 694.

Preibisz* Bronisław (1879-1929). Życie i twórczość współorganizatora pozn. Szkoły Sztuk Zdobniczych. Częstochowa 2002, 86 s., il.

Preibisz* Józef (1835-1902) lekarz. **AW:** 6617. **Słowniki:** PTPN.

Preisler* Michał (1880-1975) architekt, powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW; J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005. **Biografie:** Z. Kościański: Ciekawe sylwetki nowotomyślan. Inż. arch. M.P. – budowniczy, społecznik i żołnierz. *Wiadomości Nowotomyskie* 1987 nr 4 s. 4. **Przyczynki:** Zarys dziejów Nowego Tomyśla. Nowy Tomyśl 1986. – W. Graf: Nikt im iść nie kazał. Ostrzeszów 1999.

=Preiss* Alfons (1910-73) ks. **Biografie:** M. Banaszak: Ks. A. P. 1910-1973. *MK* 25: 1974 nr 8 s. 187-9.

Preiss* Jarogniew Marian (1911-1942) ks. **Słowniki:** Martyrol.; AMM. **Artykuły:** +RAP 1947.

=Preiss* Maryla (1920-1965) nauczycielka ze Środy Wielkopolskiej. **Biografie:** AS: Wspomnienie o M.P. (1920-1965). *Przew. Kat.* 63: 1973 nr 35 s. 326.

Preiss* Teofil (1868-1929) nauczyciel, działacz społ.-gosp. **AW:** 6621. **Biografie:** Cmentarz Zasł. s. 72.

Preiss* Waldemar (1908-1973) pastor ewang., redaktor, wydawca. **Słowniki:** PSB; BSB IV (i fot.). **Biografie:** W. Gastpary: Śp. Ksiądz W. P. *Zwiastun* 9: 1974 nr 5 s. 71-2. – R. Trenkler: Śp. Ksiądz W. P. *Kalendarz Ewangelicki* 1975 s. 72-8. **Przyczynki:** J. Domagała: Ci, którzy przeszli przez Dachau. *Wwa* 1957 s. 261. – A. Kozłowiecki: Ucisk i strapienie. *Pamiętnik więźnia* 1939-1945. Kr. 1967. – W. Gastpary: Biskup Bursche a sprawa polska. *Wwa* 1972. – W. Gastpary: Protestantyzm w Polsce w dobie dwóch wojen światowych. Cz. 1: 1914-1939. *Wwa* 1978 s. 238; cz. 2. s. 213. – E. Alabrudzińska: Mniejszości wyznaniowe w Bydgoszczy w latach 1920-1939. Toruń 1995 s. 7, 84, 86-93, 95.

Prejs* Julian Walenty (1820-1904) pisarz ludowy, wydawca. **AW:** 6622. **Słowniki:** PSB; BSB III (i fot.); SPKP; Znaki 5. **Biografie:** J. Podgóreczny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B 1967. – W. Drygałowa: Polaczek-Biedaczek. [W:] *Opowieści bydgoskie*. T. 1. B. 1970 s. 93-7. – E. Herman: J. Prejs – literat pomorski. *Roczn. Kultur. Kujaw i Pomorza* 9: 1975-76 s. 141-7. – Zastużeni ludzie Pomorza Nadwiślańskiego. Szkice biograficzne. Gdańsk 1979. – S. Kalembka: J. P. – Sjerp Polaczek (1820-1904), pisarz, wydawca, działacz narodowy i społeczny. [W:] *Wybitni ludzie dawnego Torunia*. Pod red. M. Biskupa. *Wwa* [i in.] 1982 s. 197-202. **Przyczynki:** A. Bukowski: Rok 1848 na Pomorzu. *Jantar* 6: 1948 z. 2 s. 139-40, 142-3. – T. Cieślak: „Biedaczek”. *Czasopismo ludowe z okresu Wiosny Ludów. Rocznik Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego* 1: 1962 s. 112-27. – T. Cieślak: z dziejów prasy polskiej na

Pomorzu Gdańskim w okresie zaboru pruskiego. Gdańsk 1964. – Hist. B. i s. 547, 551, 571. – A. Kania: Pomorzanie na studiach we Wrocławiu w XIX w. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 11: 1968 z. 2 s. 216, 220. – E. Achremowicz, T. Żabski: Towarzystwo Literacko-Słowiańskie 1836-1886. Wr. 1973. – Z. Mrozek: Obraz literatury polskiej na Kujawach i Pomorzu Gdańskim w dobie zaborów. B. 1974 s. 180-4 i n. – A. Bukowski: Folklorystyka Pomorza Gdańskiego za czasów Oskara Kolberga. [W:] Oskar Kolberg na Pomorzu Gdańskim. Gdańsk 1975 s. 36, 39-40, 59. – K. Chruściński: Powiastka „dla ludu”. [W:] Problemy literatury polskiej okresu pozytywizmu. Wr. 1980.

Premor* Józef (1692-1735) jezuita, prefekt drukarni w P. **Słowniki:** SPKP Supl. [I]; EWoJ. **Przyczynki:** B. Smorąg: Drukarnia jezuicka w Sandomierzu w XVIII wieku. *Roczniki Biblioteczne* 1965 s. 43-5. – Drukarze III cz. 1 s. 193-5.

Presser* Michał Wawrzyniec (1675-1756) drukarz, wydawca. **AW:** 6625. **Słowniki:** PSB; SBL; SPKP. **Przyczynki:** Drukarze III cz. 1 s. 194, 202.

Presser* Michał Wawrzyniec II (1726-1776) drukarz, introligator. **Słowniki:** SBL; SPKP. **Przyczynki:** Drukarze III cz. 1 s. 198-9. – K. Szymańska: Introligatorzy i drukarze w Lesznie w XVIII wieku. *Roczniki Biblioteczne* 1999 s. 112.

Presser* Samuel Bogumił i (1720-1793) drukarz w Lesznie i Wschowie. **Słowniki:** SBL; SPKP. **Przyczynki:** Drukarze III cz. 1 s. 199-202.

Presser* Samuel Bogumił młodszy (1760- po 1808) drukarz, nakładca, księgarz. **Słowniki:** SPKP; WSB; SBL. **Przyczynki:** Drukarze III cz. 1 s. 161, 194-5, 202-7. – J. Szczepaniec: Gabinety i wypożyczalnie literatury w Polsce w drugiej połowie XVIII. *Ze Skarbcza Kultury* 1983 z. 37.

Presserowie* – rodzina drukarzy w Lesznie. **Przyczynki:** K. Szymańska: Sułkowscy a produkcja drukarska Presserów w XVIII wieku. [W:] Sułkowscy – życie i dzieło. Materiały z sesji naukowej. Red. Z. Moliński. Rydzyna [i in.] 1999 s. 59-66.

Preuss* Jan (1620-1696) duchowny i pisarz ariański. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** L. Chmaj: Bracia polscy. Wwa 1957. – J. Tazbir: Stanisław Lubieniecki przywódca ariańskiej emigracji. Wwa 1961. – Ch. Sandius: Bibliotheca antitrinitariorum. Wwa 1967. – W. Urban: z dziejów reformacji w dawnym powiecie kaliskim. *RKal.* 2: 1969 s. 235. – J. Tazbir: Bracia polscy na wygnaniu. Wwa 1977. – S. Lubieniecki: Compendium Veritatis Primaevae. Hrsg von K. E. Jordt Jorgensen. T. 2. Kobenhavn 1982 s. 409.

Presserowie* – rodzina drukarzy leszczyńskich. **Przyczynki:** K. Szymańska: Sułkowscy a produkcja drukarska Presserów w XVIII wieku. [W:] Sułkowscy – życie i dzieło. Red. Z. Moliński. Rydzyna 1999 s. 59-66.

Preys* Wiktor (1887-1931) ks., społecznik. **AW:** 6627. **Słowniki:** PTPN; BSB III. **Przyczynki:** M. Hojan: Harcerstwo w Bydgoszczy 1917-1992. B. 1992 s. 13, 27 (praca powielona).

Preyss* Apolinary (1819-1899) działacz gospodarczy i społ., powstaniec 1863. **Słowniki:** Inowr. SB IV. **Przyczynki:** Historia Gimnazjum i Liceum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu 1855-1985.

Red. R. Kabaciński. T. 1. Inowr. 1995 s. 42, 276. – M. Pietrzyk: Kujawskie korzenie krytyka. *Express-Magazyn* z 23-25 IV 1999.

Preyss* Witold (1858-1932) inż., działacz polit. i społ. **AW:** 6628. **Słowniki:** Inowr. SB I; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Historia Gimnazjum i Liceum w Inowrocławiu 1855-1985. Pod red. R. Kabacińskiego. Cz. 1. Inowr. 1995 s. 103-4.

Prętkowski* Józef (1915-1945) lotnik. **Słowniki:** KostrzSB

Prętkowski* Władysław (1910-1967) prezydent Ostrowa Wlkp., budowniczy obiektów łączności i sieci telekomunikacyjnej. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Ostrów Wielkopolski i powiat ostrowski w ilustracjach 1845 – 1948. Ostrów Wielkopolski 1948 s. 6, 14. – 400 lat poczty polskiej. Wwa 1958 s. 400. – Sprawozdanie Zarządu Głównego SEP za r. 1959. Wwa 1960 s. 3, 13. – Sprawozdanie z XVII Walnego Zjazdu Delegatów SEP. Wwa 1966 s. 49. – Historia Stowarzyszenia Elektryków Polskich 1919-1959. Wwa 1959 Historia elektryki polskiej. T. 3. Wwa 1974 s. 240-2.

Prillowa* Klara artysta rzeźbiarz. **Biografie:** M. Znamierowska-Prüfferowa: K. P. artystka ludowa z Pałuk. *Polska Sztuka Ludowa* 1954 nr 6 s. 354-74. **Przyczynki:** Sztuka ludowa Pałuk. Przeszłość i teraźniejszość. Red. W. Szkulmowska. B. 1996 s. 50-1, 151-6, il.

Prindzisz* Paweł (1895-1974) technolog włókiennik, specjalista d/s przędzalnictwa, prof. **Słowniki:** Słownik biograficzny techników polskich. Z. 2. Wwa 1992.

Procajłowicz* Antoni Stanisław (1876-1949) malarz, grafik. **Słowniki:** PSB; SPKP. **Przyczynki:** Wystawy jubileuszowe 150-lecia ASP w Krakowie. Kr. 1969. – S. Bojko: Polska sztuka plakatu. Wwa 1971. – B. Czajkowski: Portret z pamięci. Wr. 1971. – I. Dużyk: Droga do Bronowic. Wwa 1972. – J. Frycz: Restauracja i konserwacja zabytków architektury w Polsce w l. 1791-1918. Wwa 1975. – H. Górska, E. Lipiński: z dziejów karykatury polskiej. Wwa 1977. – L. Nowak: Polichromie A. P. *Gł. Wlkp.* 1979 nr 168.

Prochorow* Mikołaj (1901-1971) ginekolog. **Słowniki:** PTPN; SBPNM II z. 4. **Biografie:** Z. Pilawski: Wspomnienie pośmiertne. *Ginekologia Polska* 1971 s. 1267-8. – T. Pisarski [i in.]: Szkoły i twórcy współczesnej ginekologii polskiej. P. 1991 s. 285-90. – E. Waszyński [i in.]: Sylwetki zasłużonych ginekologów polskich. P. 1991 s. 140-1. **Bibliografie:** Wydział Lekarski i Oddział Farmaceutyczny Uniwersytetu Poznańskiego 1919-1939. Bibliografia publikacji. Pod red. K. Karwowskiej [i in.]. P. 1997 s. 540-6.

Prociw* Maria, imię zakonne Anna (1914-1992) służebnica (obrzędek greckokatolicki), przełożona prowincjonalna. **Słowniki:** Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod red. J. Myszora. T. 3. Wwa 2006.

Proditz* Incelerius (XIII w.) bp sufragan gnieźn. **Słowniki:** Biskupi.

Promski* Felicjan (zm. 1777) zakonnik i kapelmistrz klasztoru cystersów w Koronowie. **Słowniki:** Chybiński.

Prorok* Leszek (1919-1984) pisarz. **Słowniki:** Polscy pisarze. **Źródła:** L. P.: Dzienniki 1949-1984. Kr. 1998. R: J. Gizella, *Kwartalnik Artystyczny* 1999 nr 1 s. 179-81. **Biografie:** Poznań literacki. Praca zbiorowa pod red. J. Mańkowskiego. P. 1964 s. 121-7. **Przyczynki:** J. Korczak: w smudze blasku. *Kultura* (Paryż) 1989 nr 7-8 s. 190-3 [wspomnienie o L. P.].

Prosiński* Stanisław Dyzma (1912-1975) chemik, prof. WSR w P., czł. koresp. PAN. **Słowniki:** WSB; PSB; Biogramy uczonych V; SBTech. I; Śródka; Inowr. SB I. **Źródła:** Przew. APAN s. 471. **Biografie:** Z. Adamski: S. P. *Nauka Polska* 22: 1974 z. 6 s. 69-72. – S. Walther: S. P. 1912 – 1975. *Nauka Polska* 24: 1976 z. 7 s. 139-41. – S. Dzięczkowski: Wspomnienie pośmiertne o S. P. z żałobnej karty. *KMP* 45: 1977 nr 2 s. 131-4, il. – K. Lutomski, Z. Adamski: Wspomnienie o prof. S. P. *Więści Akademickie* 2001 nr 3 s. 6. – M. M. Prosińska: Pamięci mojego męża, prof. S. P. w dziesiątą rocznicę śmierci. *Więści Akademickie* 2001 nr 3 s. 6-7. **Przyczynki:** Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970. – Nauka w Wlkp. – Napisy pamiątkowe s. 138. **Artykuły:** *Kronika WSR w Poznaniu* za I. akad. 1951/52-1958-59 s. 30-1, 319-21, 331-7, 347.

Proski* Jan z Kosiczyna (XVII w.) kaszt. czernihowski; star. nakielski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Prümers* Rodgero (1852-1921) dyr. archiwum w P. **Słowniki:** Balde. **Źródła:** O. Kiec: Spuścizna R. P. w Pruskim Archiwum Państwowym w Berlinie-Dahlem. *Poznański Rocznik Archiwalno-Historyczny* 5: 1998 s. 135-7. **Przyczynki:** G. Rhode: Die Historische Gesellschaft für die Provinz Posen bzw. für Posen 1885-1945. [W:] Beiträge zur deutsch-polnischen Nachbarschaft. Berlin 1992 s. 41-48.

Prumbs* Antoni (1881-1954) ks. **Słowniki:** AMM; RAP 1947. **Przyczynki:** Klanowski.

Prus* Jan (1901-1986) powstaniec wlkp., żołnierz września 1939 r. **Słowniki:** SBPW ze Żnina.

Prusiewicz* Zdzisław (1909-1939) malarz, grafik. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski (do 1945 roku). Wr. [i in.] 1971 s. 438. – Ekspresjonizm w grafice polskiej. Kraków 1976. Katalog. – L. Turkowski: Księga mojego miasta. P. 1983 s. 199 -. M. Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. Wr. [i in.] 1994.

Prusimski* Franciszek (XVIII w.) star. grabowski. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 377.

Prusimski Jan (XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 377.

Prusinkiewicz* Witold Celestyn (1896-1974) przemysłowiec, powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW; SBWP-W II; Powstańcy wielkopolscy z ziemi ostrzeszowskiej. Słowniczek biograficzny. Pod red. M. Rezlera P. 2001. **Biografie:** M. Rezler: Dowódcy z południowej Wielkopolski: W. P. (1896-1989). *Południowa Wielkopolska* 1989 nr 1. **Przyczynki:** I. Wierusz: z dziejów walk na odcinku kępińsko-ostrzeszowskim. *RDzPWlkp.* 1947. – A. Sikorski [i in.]: Kampania wrześniowa na Lubelszczyźnie w 1939 r. Lublin 1966. – Z. Grot [i in.]: Wielkopolska w walce o niepodległość 1918-1919. Wwa 1968 s. 143. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. B. Polaka. Kościan 1975 s. 188-9. – Udział społeczeństwa ziemi kaliskiej w powstaniu wielkopolskim 1918-1919. Pod red. A. Czubińskiego. Kalisz 1978. – K. Pindel: Obrona Narodowa 1937-1939. Wwa 1979. – M. Porwit: Komentarze do historii polskich działań

obronnych 1939 r. Wwa 1983. – L. Głowacki: Działania wojenne na Lubelszczyźnie w roku 1939. Lublin 1986.

Prusinowski* Aleksy (1819-1872) ks., publicysta, bibliofil, społecznik. **AW:** 6648. **Słowniki:** SPKP; PSB; WSB; PTPN; AMM; Nowy Korbut; Teolodzy ; SBKS; Nauczyciele MM. **Źródła:** Wielkopolska 1815-1850. Wybór źródeł. Opr. W. Jakóbczyk. Wr. 1952. – Protokoły posiedzeń Koła Polskiego w Berlinie. T. 1: Lata Wiosny Ludów 1849-1851. P. 1956. **Biografie:** A. Grześkowiak: P. A. [W:] Zeszyt regionalny miasta Gostynia. Gostyń 1978 s. 43. – Z. Zieliński: Kapłan i działacz polityczny (A. P. 1819-1872). [W:] Byli wśród nas. Praca zbior. pod red. F. Lenorta. P. 1978 s. 27-46. – S. Jankowiak: A. P. – ks., kaznodzieja, publicysta, bibliofil, działacz społeczny. [W:] Sławni Gostynianie. Kalendarz 1987. Gostyń 1986 s. 22-3, il. – mak: Ks. A. P. (1819-1872). *Wiadomości Parafialne* [Gostyń] 1995 nr 3 s. 2. **Przyczynki:** M. Laubert: Preussische Polenpolitik. Kr. 1942. – Z. Grot: Hipolit Cegielski. P. 1947 s. 12, 104, 129, 142, 147-8, 152, 160, 163, 175, 177, 192, 199, 240, 321, 327, 330. – Jakóbczyk *Studia I.* – Lata Wiosny Ludów 1849-1851. Opr. Z. Grot. P. 1956. – Z. Dulczewski: z dziejów prasy ludowej w Wielkim Ks. Poznańskim 1848-1850. Wwa 1957 s. 35-42, 87-103, 129, 131. – Motty II. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. Wwa 1960 s. 97, 144, 151, 174, 176, 201, 209, 213, 241, 259, 303-4, 307, 345, 350-1, 356, 405. – Z. Grot: Działalność postów polskich w sejmie pruskim (1848-1850). P. 1961. – Z. Grot: Rok 1863 w zaborze pruskim. P. 1963. – Kościół W. Ks. P. – A. Iwańców: Ks. A. P. jako kaznodzieja. *NP* 41: 1974 s. 29-75. – Na okazanie drogi. P. 1975 s. 205-32. – J. Data: Tendencje pozytywistyczne w czasopiśmiennictwie wielkopolskim w latach 1948-1870. P. 1975. – W. Jakóbczyk: Prasa polska w Wielkopolsce w latach 1832-1858. [W:] Prasa polska 1661-1864. Wwa 1976. – Prasa polska w l. 1864-1918. Wwa 1976. – P. Brożyna: Ogniem próbowane. Sprawa „Listu otwartego...” ks. Hieronima Kajsiewicza z 1863 r. *PH* 1988 z. 1. – Prasa s. 25. – G. Gzella: Księża A. P. twórczość dla ludu. *NP* [T.] 87 (1997) s. 269-83, Zfg. [periodyki „Wiarus” i „Wielkopolanin”].

Prusinowski* Pobóg Czesław (1893-1924) powstaniec wlkp., kpt. WP 7 Pułku Saperów Wlkp. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 2.

Pruska* Antonina (1907-1977) śpiewaczka, działaczka kulturalna. **Słowniki:** Wrzesiński SB.

Pruski* Edmund (1923-1986) dyr. liceum w Trzemesznie. **Biografie:** P. Woźny: Historia w kamieniu pisana. Zarys dziejów trzemeszeńskiej nekropolii. Trzemeszno 2004 s. 49.

Pruski* Jan h. Leliwa (1742-1824) rotmistrz konfederacji barskiej, poseł na Sejm Czteroletni, targowiczanie. **AW:** 6653. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970.

Pruszek* Aleksander (1730-1779) ks. jezuita, prof. w P. **Słowniki:** Teolodzy; EWoJ.

Prymiński* Zygmunt (1921-1984) dr, chemik w PP. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1984-1986 s. 24-5.

Przanowski* Andrzej (1709-1757) ks., jezuita, prefekt drukarni w Kaliszu. **Słowniki:** EWoJ. **Przyczynki:** Drukarze III cz. 1 s. 207-8.

Przanowski* Edward Czesław Karol Boromeusz (1845-1929) inżynier i architekt powiatowy w Słupcy, Sieradzu i Łęczycy, działacz społ., powstaniec 1863. **Słowniki:** PSB; SBTech. XIV; M. Czajka [i in.]: Leksykon historii Polski. Wwa 1995; Architekci. **Przyczynki:** A. Tomczak: Katalog planów m. Łęczycy. Wwa 1962 s. 19, 34. – W. Ambroziewicz: Władysław Przanowski i jego dzieło. Wwa 1964 s. 25, 39. – S. Dobrzycki: Wydział Matematyczno-Fizyczny Szkoły Głównej Warszawskiej. Wr. 1971.

Przanowski* (Przonowski) Maciej (1683-1764) ks., jezuita, nauczyciel, profesor, rektor kolegiów **Słowniki:** PSB; Teolodzy; EWoJ; SBWP-W I; Szkoła Kaliska. **Przyczynki:** K. Bielska: Bibliografia starych druków kaliskich do końca XVIII w. Wwa [i in.] 1980 nr 547, 583, 759.

Przęda* Jacek (1965-2009) artysta-plastyk **Biografie:** R. Danecki: Galeria znanych artystów Wielkopolski. Międzychód 2012, s. 101.

Przebendowski* Jan Jerzy (1638-1729) woj. malborski, podskarbi kor., star. gen. Wlkp. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Źródła:** APP nr 974 [dok. z 1697]. – Listy [...] do Stefana Humieckiego z lat 1714-1724. Oprac. A. Perłakowski. *Krak. Roczn. Arch.* T. 6 (2000) s. 122-29, sum.

Przebindowski* Zdzisław (1902-1986) malarz, grafik, pedagog. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** T. Dobrowolski: Nowoczesne malarstwo polskie. T. 3. Wr. [i in.] 1964. – 1919-1969 Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Praca zbiorowa pod red. S. Teisseyre. P. 1971. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski (do 1945 roku). Wr. [i in.] 1971. – A. Turowski: Konstruktywizm polski. Próba rekonstrukcji nurtu (1921-1934). Wr. [i in.] 1981. – Z. Kępiński: Tradycje Poznania w dziedzinie sztuk pięknych. [W:] Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980. Praca zbiorowa pod red. T. Kostyrko. P. 1987. – M. Grońska: Ekslibrisy. Wwa 1992. – A.J. Markiewicz: Plastyka w okresie XX-lecia międzywojennego. Zarys monograficzny. [W:] Wielka księga miasta Poznania. P. 1994. – M. Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. Wr, [i in.] 1994.

Przeborowski* (Przyborowski) Adam (1629-1683) ks., jezuita, kaznodzieja, teolog, kapelan i spowiednik Jana III Sobieskiego. **AW:** 6659. **Słowniki:** PSB; EWoJ. **Źródła:** J. Sobieski: Listy do Marysieńki. Wwa 1962 s. 343, 425, 539, 549.

Przeclaw* (zm. 1189) kan. gnieźn. i wrocław., bp lubuski. **AW:** 6666. **Słowniki:** PSB; Biskupi; P.B. Gams: Series episcoporum Ecclesiae Catholicae. Gratz 1957 s. 285; K. Dola: Katalog arcybiskupów i biskupów rezydencjalnych. [W:] Historia Kościoła w Polsce. T. 2 cz. 2. P. 1980 s. 276.

Przeclaw* syn Dzierżka (XIII w.) kaszt. biechowski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Przeclaw* (zm. po 1378) kan. i prepozyt gnieźn. **AW:** 6667. **Słowniki:** PSB.

Przeclaw* Słota z Gosławic (ok. 1375-1419) burgrabia pozn., poeta. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** Polska poezja średniowieczna świecka. Wyd. Vrtel-Wierczyński. Wr. 1962. – J. Wiesiołowski: Kim był Słota autor wiersza „O chlebowym stole”. [W:] Europa – Słowiańszczyzna – Polska. P. 1969 s. 483-99.

Przeclaw* z Gułtów (zm. 1311) kaszt. gnieźn. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 s. 140, 153-5, 176-7. – J. Pakulski: Siły polityczno-społeczne w Wielkopolsce w pierwszej połowie XIV wieku. Toruń 1979 s. 130, 146, 164.

Przeclaw* z Gułtów h. Grzymała (zm. ok. 1380) kaszt. pozn., woj. kaliski, star. gen. Wlkp. **AW:** 6671. **Słowniki:** PSB; WSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy; KostrzSB **Przyczynki:** Z. Kaczmarczyk: Polska czasów Kazimierza Wielkiego. Kr. 1964 s. 74-5. – Z. Kaczmarczyk: Polska czasów Kazimierza Wielkiego. Kr. 1964 s. 60, 74-5, 128-9. – J. Dąbrowski: Dawne dziejopisarstwo polskie (do roku 1480). Wr. 1964 s. 150. – Nowacki II s. 34, 357, 370. – J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 s. 140, 291. – Dz. Wlkp. i s. 41, 307, 309. – J. Łojko: Fryz heraldyczny z kaplicy klasztornej św. Jakuba w Łądzie nad Wartą. *SŻ* 22: 1977 s. 128, 130, 138, 140. – J. Łojko: Konfederacja Macieja Borkowica. *RH* 43: 1977 s. 35-7, 43, 48, 50. – J. Łojko: Utworzenie starostwa generalnego wielkopolskiego. *RH* 44: 1978 s. 137, 139, 142. – J. Łojko: o rycerstwie wielkopolskim w pierwszej połowie XIV w. *RH* 47: 1981 s. 199-200.

Przeclaw* z Osięcin (zm. 1303/5) kaszt. brzeski kujawski. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Bieniak: Przynależność administracyjno-polityczna kasztelanii nadgoplańskich w latach 1267-1327. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Toruńskiego. Historia.* Nr 2. Toruń 1966 przypis 57. – J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 s. 52-5, 64, 221-2.

Przeclaw* z Prusinowa, Margonina (zm. po 1375) podkoni kaliski, sędzia pozn. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** Z. Kaczmarczyk: Monarchia Kazimierza Wielkiego. T. 1-2. P. 1939-47 t.1 s. 301; t. 2 s. 315. – J. Dąbrowski: Dawne dziejopisarstwo polskie. Wr. 1964 s. 150. – Nowacki II s. 380. – J. Łojko: Fryz heraldyczny z kaplicy klasztornej św. Jakuba w Łądzie nad Wartą. *SŻ* 22: 1977 s. 138. – J. Łojko: Konfederacja Macieja Borkowica. *RH* 43: 1977 s. 32, 37, 39, 50. – J. Łojko: o rycerstwie wielkopolskim w pierwszej połowie XIV wieku. *RH* 47: 1981 s. 201.

Przeclaw* ze Służewa h. Pomian (zm. 1359/60) archidiakon gnieźn. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** G. Labuda: Stanowisko ziemi chełmińskiej w państwie krzyżackim w latach 1228-1454. *PH* 45: 1954 s. 316, 320-1. – H. Chłopocka: Tradycja o Pomorzu Gdańskim w zeznaniach świadków na procesach polsko-krzyżackich w XIV i XV wieku. *Roczniki Historyczne* 25: 1959 z. 1 s. 86, 113, 115. – H. Łowmiański: Kiedy powstała Kronika wielkopolska? *PH* 51: 1960 s. 408. – H. Chłopocka: Procesy Polski z zakonem krzyżackim w XIV wieku. P. 1967 s. 122, 131, 134, 137, 139, 171, 174-6, 208, 221, 223, 226, 229-30, 235. – J. Bieniak: List kanclerza kujawskiego do rady Starego Miasta Torunia ze stycznia 1331 roku. *Zapiski Kujawsko-Dobrzyńskie* 1978 s. 106-8, 122, 131, 141. – J. Pakulski: Siły polityczno-społeczne w Wielkopolsce w pierwszej połowie XIV wieku. Toruń 1979. – J. Bieniak: Fragment 1333-1341 w twórczości dziejopisarskiej Janka z Czarnkowa. *ZH* 49: 1984 z. 1 s. 25-6.

Przeclaw* z Żernik (II poł. XIII w.) kaszt. ujski?, gnieźn. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** M. Bielińska: Kancelarie i dokumenty wielkopolskie XIII w. Wr. 1967 s. 314.

– J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 s. 140-1.

Przeclawski* Andrzej h. Glaubicz (zm. 1571) kan. kolegiaty NMP w Poznaniu, kan. katedralny pozn., wikariusz gen. i oficjał pozn. **AW:** 6674. **Źródła:** Diariusz sejmu lubelskiego 1566 roku. Wr. 1980. **Biografie:** Nowacki II s. 214-5. **Przyczynki:** W. Urban: Chłopi wobec reformacji w Małopolsce w drugiej połowie XVI wieku. Kr. 1959. – A. Tomczak: Walenty Dębiński. Toruń 1963. – Nowacki II s. 96, 184, 199. – W. Pałucki: Drogi i bezdroża skarbowości polskiej. Wr. 1974. – A. Sucheni-Grabowska: Monarchia dwu ostatnich Jagiellonów a ruch egzekucyjny. T. 1. Wr. 1974. – B. Przybyszewski: Stanisław Hozjusz w kapitule krakowskiej. *Analecta Cracoviensia* 14: 1982 s. 476, 481-2.

Przedbór* z Koniecpola (zm 1368) star. kujawski. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Z. Guldon, J. Powierski: Podziały administracyjne Kujaw i ziemi dobrzyńskiej w XIII-XIV wieku. Wwa 1974 s. 213-4. – J. Bieniak: Heraldyka polska przed Długoszem. [W:] Sztuka i ideologia XV wieku. Wwa 1978 s. 190-1 196, 208. – J. Bieniak: List kanclerza kujawskiego do rady Starego Miasta Torunia. *Zapiski Kujawsko-Dobrzyńskie* 1978 s. 135-6. – F. Sikora: o rzekomej dominacji Lisów w Małopolsce w XIII w., czyli kilka uwag o rodzie Pobogów. *Studia Historyczne* 26: 1983 s. 10, 15, 19, 22-7.

Przedpełk* h. Łódzia (zm. po 1272) kaszt. przemęcki, zbąszyński, gnieźn., pozn., woj. pozn. **AW:** 6680. **Słowniki:** WSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Przedpełk* z Kopydłowa (XV w.) ostatni kaszt. zbarski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Przedpełk* (Pełka) z Kopydłowa h. Dryja (zm. 1451/1453) kaszt. łędzki. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Źródła:** Wielkopolskie rotty sądowe XIV-XV wieku. P. [i in.] 1960-81, t. 2 nr 728, 1136; t. 4 nr 476, 689, 979; t. 5 nr 221, 222, 291, 387, 464, 465.

Przedpełk* ze Spławia (zm. między 1322 a 1324) kaszt. pozn. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** E. Długopolski: Władysław Łokietek na tle swoich czasów. Wr. 1951 s. 174. – J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 s. 160, 195, 205. – J. Pakulski: Siły polityczno-społeczne w Wielkopolsce w pierwszej połowie XIV wieku. Toruń 1979 s. VI, 96.

Przedpełk* ze Stęszewa (zm 1394) kaszt. międzyrzecki. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Źródła:** Wielkopolskie rotty sądowe XIV- XV wieku. T. 1. Roty poznańskie. P. [i in.] 1958 nr 171. – Księga ziemna poznańska 1400-1407. P. 1960.

Przedpełk* Mościc z Kozmina (zm. po 1449) właściciel Opalenicy, polityk. **Słowniki:** PSB; WSB; Opalenicki SB I. **Przyczynki:** Z. Duda [i in.]: Materiały do kalendarium dziejów Opalenicy 1393-1795. Opalenica 1987 s. 6-7. – B. Wojcieszak: Szkice z przeszłości Sielinka i Porążyna. Sielinko 1987 s. 7.

Przedwojewski* Antonin Kornel (1728-1793) kan., bp sufragan gnieźn. **AW:** 6681. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Źródła:** Tajna korespondencja z Warszawy 1792-1794 do Ignacego Potockiego. Wwa 1961. – Ł. Baraniecki: Diariusz odprawionej na kapitułę rzymskiej podróży (o. Łukasza

Baranieckiego) w roku 1761-ym cum r. p. Antonino de Zdziane (Przedwojewski) primo custode romano ex provincia nostra. Oprac. F.J. Duchniewski. *Studia Franciszkańskie* [T.] 10 (1999) s. 273-88. **Przyczynki:** J. Wieteska: Parafia Kompinia. Niepokalanów 1948 s. 39, 86, 108-10. – W. Konopczyński: Polscy pisarze polityczni XVIII wieku. Wwa 1966 s. 152. – Literatura barska (antologia). Wr. 1976 s. 298-9. – A. Bartczakowa: Kościół kapucynów. Wwa 1982 s. 44.

Przedwój* (zm. między 1322 a 1324) kan., oficjał gen. pozn. **Przyczynki:** Nowacki II s. 225. – J. Bieniak: Wiec ogólnopolski w Żarnowie 3-7 VI 1319 r. a geneza koronacji Władysława Łokietka. *PH* 64: 1973 s. 474. – J. Pakulski: Siły polityczno-społeczne w Wielkopolsce w i połowie XIV w. Toruń 1979.

Przedwój z Grądów (zm 1455) prepozyt, oficjał i wikariusz gen. gnieźn. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Nowacki II – S.M. Zajązkowski: Wielowioskowa własność szlachecka w województwie sieradzkim (XV i pierwsza połowa XVI wieku). *Rocznik Łódzki* 18: 1973 s. 40-1. – Gąsiorowski, Skierska Oficjałowie s. 78-9, 84. – Czyżak Kapituła s. 388-90.

Przemek* (XIV w.) wójt pozn. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** E. Długopolski: Władysław Łokietek na tle swoich czasów. Wr. 1951 s. 171. – M. Szymańska: Wójtostwo poznańskie 1253-1386. [W:] *Studia poznańskie ku uczczeniu 1000-lecia miasta i 700-lecia samorządu miejskiego*. T. 1. P. 1953 s. 174, 185, 190. – S. Piekarczyk: *Studia z dziejów miast polskich w XII-XIV wieku*. Wwa 1955 s. 146-7. – G. Labuda: *Studia nad XIV wiekiem*. *Spraw. PTPN* 71: 1964 s. 67. – J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 s. 199. – *Dz. Wlkp.* i s. 302. – J. Pakulski: Siły polityczno-społeczne w Wielkopolsce w pierwszej połowie XIV wieku. Toruń 1979.

Przemysł* i (1220/21-1257) książę wlkp. **Słowniki:** PSB; WSB; SBWP-W I; KostrzSB **Biografie:** B. Nowacki: P.I. Syn Władysława Odonica, książę wielkopolski 1220/1221-1257. P. 2003, 233 s., il., mapy, bibliogr. **Przyczynki:** K. Jasiński: Zapis Pomorza Gdańskiego przez Mszczuja w 1282 r. *PZ* 8: 1952 z. 5-6. – B. Kürbisówna: *Studia nad Kroniką Wielkopolską*. P. 1952 s. 89-91. -: K. Jasiński: Uzupełnienia do genealogii Piastów. *SŻ* 3: 1958 s. 203-5, 207-10. – B. Kürbisówna: *Dziejopisarstwo wielkopolskie XIII i XIV wieku*. Wwa 1959 s. 171 i n. – K. Jasiński: Tragedia rogozińska 1296 r. na tle rywalizacji wielkopolsko-brandenburskiej o Pomorze Gdańskie. *Zapiski Historyczne* 26: 1961 z. 4. – F. Sikora: Dokumenty i kancelaria P. i i Bolesława na tle współczesnej dyplomatyki wielkopolskiej. =*Sprawozdania z Posiedzeń Kom. PAN. Oddział w Krakowie*. Lipiec-grudzień 1963 s. 426-9. – M. Bielińska: Kancelaria i dokumenty wielkopolskie XIII wieku. Wr. 1967. – F. Sikora: Krytyka autentyczności dokumentów P.I. *Studia Historyczne* 11: 1968 s. 139-79. – F. Sikora: Dokumenty i kancelaria P. i oraz Bolesława Pobożnego 1239-1279 na tle współczesnej dyplomatyki wielkopolskiej. Wr. 1969. – G. Labuda: Dwaj bracia P. i (1239-1257) i Bolesław Pobożny (1239-1278) – obrońcy zachodniej granicy Polski. [W:] *Dz. Wlkp.* i s. 293 i n. – *Historia Pomorza*. T. 1 cz. 2. P. 1969 s. 528 i n. – *Dz. Kal.* – Początki i rozwój Starego Miasta w Poznaniu w świetle badań archeologicznych i urbanistyczno-architektonicznych. Wwa 1977, *passim*. – E. Rymar: Czy Jadwiga żona Władysława Odonica była księżniczką pomorską. *SiMDW* 13: 1980 z. 2 s. 35-59. – K. Jasiński: *Studia nad wielkopolskim stronnictwem książęcym w połowie XIII w. Współpracownicy P. i do 1253 r.* [W:] *Spółeczeństwo Polski średniowiecznej*. Zbiór studiów. T. 1. Pod red. S.K.

Kuczyńskiego. Wwa 1981 s. 161-201. -Z. Piech: Ikonografia pieczęci Piastów. Kr. 1993. – K. Jasiński: Genealogia Piastów wielkopolskich. *KMP* 1995 nr 2 s. 39-41.

Przemysł* II (1257-1296) książę wielkopolski, król Polski. **AW:** 6684. **Słowniki:** PSB; WSB; SBWP-W I. **Portrety:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1908 [wg J.B. Plerscha]. **Biografie:** B. Nowacki: Przemysł II książę wielkopolski, król Polski (1257-1295). P. 1995, 178 s., il., mapy, bibliogr. R: S. Syty, *Stud. Hist. Slavo-Germ.* T. 21 (1996) s. 191-3; B. Śliwiński, *RNn.*27: 1996 s. 175-9. – B. Nowacki: Król Przemysł II i jego miejsce w historii Polski. *KW* 1996 nr 3 s. 5-14. – B. Nowacki: Przemysł II: 1257-1296. Odnowiciel korony polskiej. P. 1997. R: T. Jurek. *RH* 63: 1997 s. 191-3. **Przyczynki:** W. Karasiewicz: Jakub II Świnka arcybiskup gnieźnieński 1283-1314. P. 1948. – K. Jasiński: Zapis Pomorza Gdańskiego przez Mszczuja w roku 1282. *PZach.* 1952 nr 5/6 s. 176-189. – B. Kürbisówna: Studia nad Kroniką Wielkopolską. P. 1952 s. 74 i n., 91 i n. – J. Baszkiewicz: Powstanie zjednoczonego państwa polskiego (na przełomie XIII i XIV wieku). Wwa 1954. – K. Jasiński: z problematyki zjednoczenia państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku. *ZH* 21: 1955 z. 1-2 s. 212-31. – M. Gumowski: Monety królewskie P. II. *WNum.* 2: 1958 nr 3 s. 11-5. – B. Kürbisówna: Dziejopisarstwo wielkopolskie XIII i XIV wieku. Wwa 1959 s. 173 i n. – K. Jasiński: Uzupełnienia do genealogii Piastów. *SŻ* 5: 1960 s. 104-10. – W. Karasiewicz: Działalność polityczna Andrzeja Zaręby w okresie jednoczenia państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku. P. 1961 s. 8-29. – K. Jasiński: Tragedia rogozińska 1296 r. na tle rywalizacji wielkopolsko-brandenburskiej o Pomorze Gdańskie. *ZH* 26: 1961 nr 4 s. 65-104. – K. Jasiński: Rola polityczna możnowładztwa wielkopolskiego w latach 1284-1314. *RH* 29: 1963 s. 215-26. – M. Haisig: Herby dynastyczne Piastów i początki godła państwowego Polski. [W:] Piastowie w dziejach Polski. Wr. 1965 s. 164 i n. – Nowacki I. – K. Zielińska: Zjednoczenie Pomorza Gdańskiego z Wielkopolską pod koniec XIII w. Toruń 1968. – H. Andrulowicz: Geneza Orła Białego jako herbu Królestwa Polskiego. *SŻ* 13: 1968 s. 14-25. – Dz. Wlkp. i s. 296 i n. – Dz. Kal. – Początki i rozwój Starego Miasta w Poznaniu. Wwa 1977, passim. – J. Tęgowski: w sprawie emendacji daty dokumentu P. II, dotyczącego powrotu Siemomysła na Kujawy. *Zapiski Kujawsko-Dobrzyńskie* Seria A: Historia. 1: 1978 s. 213-9 [z dnia 24 IV lub VIII 1279 r.]. – Ludzie pomorskiego średniowiecza. Gdańsk 1981, s. 97-103. – J. Pakulski: Nałęcz wielkopolscy w średniowieczu. Wwa 1982. – T. Nowakowski: Stosunki między P. II a Władysławem Łokietkiem w okresie walk o Kraków po śmierci Leszka Czarnego. *RH* 54: 1988. – Ostrów Wielkopolski. Dzieje miasta i regionu. P. 1990. – Z. Piech: Ikonografia pieczęci Piastów. Kr. 1993. – B. Śliwiński: Rządy P. II na Pomorzu Gdańskim w l. 1294-1296. *Zapiski Historyczne* 59: 1994. – M. Aleksandrowicz, S. Pasiciel: Koronacja P. II w katedrze gnieźnieńskiej 26 czerwca 1295. Gn. 1995, 8 s. – Z. Boras: Znaczenie koronacji Przemysława II: 1295. 700-lecie zjednoczenia Królestwa Polskiego. *RNn.*T. 26 (1995) s. 11-7. – K. Jasiński: Genealogia Piastów wielkopolskich. *KMP* 1995 nr 2 s. 52-6. – J. Bieniak: Znaczenie polityczne koronacji P. II. [W:] Orzeł Biały herb państwa polskiego. Materiały z sesji naukowej w dniach 27-28 czerwca 1995 roku na Zamku Królewskim w Warszawie. Red. S. Kuczyński. Wwa 1996. – W. Młodziejowski: Śmierć po zapustach. *G. Pozn.* 09.02.1996 s. 10, il. – J. Pakulski: Stosunki P. II z duchowieństwem metropolii gnieźnieńskiej. [W:] P. II. Odnowienie Królestwa Polskiego. Red. J. Krzyżaniakowa. P. 1997. – B. Popielas-Szultka: P. II a Pomorze Zachodnie. [W:] P. II: odnowienie Królestwa Polskiego. Red. J. Krzyżaniakowa. P. 1997 s. 145-52. – J. Powierski: Krzyżacka polityka P. II w pierwszym okresie jego aktywności politycznej. [W:] P. II. Odnowienie Królestwa Polskiego. Red. J. Krzyżaniakowa. P. 1997 s. 101-22. – Przemysł II. Odnowienie Królestwa Polskiego. P.

1997. R: K. Justyniarska, *Alm. Hist.* T. 1 (1999) s. 269-275. – E. Rymar: Stosunki P. II z margrabiami brandenburskimi ze starszej linii askańskiej w latach 1279-1296. [W:] P. II. Odnowienie Królestwa Polskiego. Red. J. Krzyżaniakowa. P. 1997 s. 123-44. – J. Bielawski: Calisiana w filatelistyce. Kalisz 2000. – Napisy pamiątkowe s. 38-9. – J. Pakulski: Itinerarium książęco-królewskie P. II. *SŻ* 39: 2001 s. 69-94. – M. Brust: Tradycje przemysławowskie w Wielkopolsce. Rogoźno 2002, 40 s., il. – K. Benyskiewicz: Zamach stanu w Rogoźnie. [W:] Zamach stanu w dawnych społecznościach. Red. A. Sołtysiak [i in.]. Wwa 2004 s. 329-347. – Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1439. – M. Maciejowski: Orientacje polityczne biskupów metropolii gnieźnieńskiej 1283-1320. Kr. 2007, *passim*. **Artykuły:** *SŻ* 5: 1960 s. 104-6.

Przemysław* Ziemomysłowic (1278-1338/9) książę inowrocławski, następnie sieradzki. **Słowniki:** PSB; Inowr. SB IV. **Źródła:** Zbiór dokumentów małopolskich. T. 4. Wyd. S. Kuraś [i in.]. Kr. 1969 nr 894. – K. Zielińska-Melkowska: Nieznany dokument Przemysła Ziemomysłowica z 1309 r. *AUNC Historia* 1992 s. 77-91. **Przyczynki:** J. Mitkowski: Początki klasztoru cysterskiego w Sulejowie. P. 1949 s. 345, nr 28. – E. Długopolski: Władysław Łokietek na tle swoich czasów. Wr. 1951. – H. Chłopocka: Tradycja o Pomorzu Gdańskim w zeznaniach świadków na procesach polsko-krzyżackich w XIV i XV wieku. *RH* 25: 1959 z. 1 s. 81-3, 87-92, 100-1, 115-8, 120, 136. – J. Bieniak: Przynależność administracyjno-polityczna kasztelanii nadgoplańskich w latach 1267-1327. [W:] *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Toruńskiego. Historia*. Nr 2. Toruń 1966 s. 60, 71-86. – J. Powierski: Przyczynek do dziejów politycznych Pomorza Gdańskiego na przełomie XIII i XIV wieku. [W:] *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Toruńskiego. Historia*. Nr 2. Toruń 1966 s. 93, 97, 99-101, 104-6. – K. Jasiński: Zajęcie Pomorza Gdańskiego przez Krzyżaków w latach 1308-1309. *ZH* 31: 1966 z. 3 s. 11-2, 35, 37-44, 46, 48-9, 56. – R. Kabaciński: Rządy opiekuńcze i tzw. niedzielne na Kujawach inowrocławskich na przełomie XIII i XIV wieku. B. 1967 s. 61-8. – J. Baszkiewicz: Polska czasów Łokietka. Wwa 1968 s. 30, 39, 63, 71, 79, 90-1, 99-100, 132-6, 138, 153-6, 185. – J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, ziemie łączycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969, *passim*. – R. Kozłowski: Rozwój uposażenia klasztoru cysterskiego w Byszewie (Koronowie) do końca XIV w. Wwa [i in.] 1972. – J. Bieniak: Wiec ogólnopolski w Żarnowie 3-7 czerwca 1319 r. a geneza koronacji Władysława Łokietka. *PH* 64: 1973 s. 476, 480-1. – Z. Guldon, J. Powierski: Podziały administracyjne Kujaw i ziemi dobrzyńskiej w XIII-XIV wieku. Wwa 1974, s. 67-9, 72, 75, 78, 82, 86-7, 94-5, 148-50, 183, 189-96, 200-2, 205, 237. – J. Bieniak: „Litterati” świeccy w procesie warszawskim z 1339 roku. [W:] *Cultus et cognitio*. Wwa 1976 s. 97-100. – *Dzieje Inowrocławia*. T. 1. Wwa 1978 s. 129, 137, 147, 151, 154-5, 168-74, 178, 183-5. – J. Tęgowski: w sprawie emendacji daty dokumentu Przemysła II dotyczącego powrotu Siemomysła na Kujawy. *Zapiski Kujawsko-Dobrzyńskie*. 1978 s. 213-9. – J. Łojko: Utworzenie starostwa generalnego Wielkopolski. *RH* 44: 1978 s. 134, 143. – J. Pakulski: Starostwo wielkopolskie w latach 1306-52. *SiMDW* 13: 1979/80 z.1 s. 49-50. – J. Spors: Podziały administracyjne Pomorza Gdańskiego i Sławieńsko-Słupskiego od XII do początku XIV wieku. Słupsk 1983 s. 175, 178-80, 295-9. – K. Karczewski [i in.]: Postawy polityczne książąt kujawskich Ziemomysłowiców. *Ziemia Kujawska* 1993 s. 33-44. – J. Karczewska: Urzędnicy książąt kujawskich: Leszka, Przemysła i Kazimierza Ziemomysłowiców. *Ziemia Kujawska* 12: 1997 s. 101-37; 13: 1998 s. 5-35.

Przeniewski* Antoni (zm. 1855) oficer powstania 1830/31 i 1848. **Słowniki:** Bielecki Słownik.

Przeradzka*-Bąkowska Janina (1906-1972) aktorka. **Biografie:** J. P.-B. (1906-1972). [W:] Almanach sceny polskiej 1972/73. Pod red. K.A. Wysiąńskiego. Wwa 1974 s. 192-3.

Przeradzki* Józef (1889-1939) powstaniec wlkp., działacz społ. w Krzycku Wlk. **Słowniki:** Anders.

Przerębski* (Przerembski) Jan (ok. 1519-1562) kan. kruszwicki, prepozyt pozn., abp gnieźn., podkanclerzy kor., dyplomata. **AW:** 6692. **Słowniki:** WSB; PSB; Biskupi; Urzędnicy centralni Spisy. **Źródła:** Regesty wybranych zapisek z akt działalności arcybiskupów gnieźnieńskich. *ABMK* 3: 1961 z. 1-2 s. 187-91. **Przyczynki:** W. Pociecha: Arcybiskup Mikołaj Dzierzgowski. *NP* 2: 1947 s. 86, 89, 91, 95, 97. – Ł. Górnicki: Pisma. T. 1-2. Wwa 1961 t.1 s. 64; t. 2. s. 570, 598, 601-2, 604, 609, 613, 616-9, 663-8, 678, 681, 703 – J. Korewa: Sprowadzenie jezuitów do Polski. *NP* 20: 1964 s. 26-9. – H. Barycz: Spojrzenie w przeszłość Polsko-włoską. Wr. 1965. – Polska służba dyplomatyczna XVI-XVIII wieku. Wwa 1966. – Nowacki II. – H. Kowalska: Działalność reformatorska Jana Łaskiego w Polsce. Wr. 1969. – S. Lubieniecki: Historia reformationis Polonicae. Wwa 1971. – H. D. Wojtyśka: Papiestwo – Polska 1548-1563. Lublin 1977. – Hist. nauki. – Historia dyplomacji polskiej. T. 1. Wwa 1980. – B. Przybyszewski: Stanisław Hozjusz w kapitule krakowskiej. *Analecta Cracoviensia* 14: 1982 s. 473-555.

Przerębski* Jan (XVIII w.) kaszt. spicymierski. **Słowniki:** Opaliński, Żerek-Kleszcz Spisy.

Przerębski* Wincenty (ok. 1450-1513) kan. gnieźn., bp kujawski, bp płocki. **AW:** 6696. **Słowniki:** PSB; Biskupi; Urzędnicy centralni Spisy. **Źródła:** W. Kujawski: Wykazy święconych z najstarszej księgi akt działalności biskupów włocławskich (Kurozwęckiego i Przerębskiego – lata 1496-1511). *ABMK* T. 72 (1999) s. 23-113, Zfg. **Przyczynki:** F. Papée: Aleksander Jagiellończyk. Kr. 1949. – I. Sułkowska-Kurasiowa: Polska kancelaria królewska w latach 1447-1506. Wwa 1967 s. 21, 148. – W. Pociecha: Prymas Maciej Drzewicki. Wwa 1968 s. 13. – K. Górski: Łukasz Watzenrode. Życie i działalność polityczna. Wr. 1973. – J. Subera: Synody prowincjonalne arcybiskupstw gnieźnieńskich. Wwa 1981 s. 78-80. – M. Biskup: Polska a Zakon Krzyżacki w Prusach w początkach XVI wieku. Olsztyn 1983 s. 153, 184, 190, 194, 204-7, 209, 232, 262, 275.

Przesławski* Józef (1886-1949) introligator, założyciel i starszy cechu w P., radny P. **Słowniki:** SPKP suplement 4. **Biografie:** L. Rosadziński: Ginące rzemiosło. Śladami poznańskich introligatorów. P. 2011, s. 137-40, 179-84, il. [tu błędny rok urodzenia]. **Przyczynki:** Władze miasta Poznania, t. 2 1793–2003, red. J. Wiesołowski, P. 2003, s. 87.

Przesmycki* Tomasz (1827-1906) inż. drogowy, naczelnik sekcji kaliskiej w Zarządzie XI Okręgu Komunikacji. **Słowniki:** SBTech. VII.

Przetocka* Barbara (XVI w.) ksieni dominikanek w P. **Słowniki:** Borkowska i s. 110.

Przeuski* Andrzej (XVIII w.) stolnikowicz czernihowski, komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 377.

Przewoźny* Jakub (1913-1998) ks., kan., proboszcz w Cerekwicy k. Pozn. **Słowniki:** Anders.

Przezbórski* Antoni (1940-1989) leśnik, doc. AR w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1987-1989 s. 29-30.

Przeźdrzew* z Ostrowa (zm. między 1341 a 1344) kaszt. kruszwicki. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Baszkiewicz: Powstanie zjednoczonego państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku. Wwa 1954 s. 299. – J. Bieniak: Przynależność administracyjno-polityczna kasztelanii nadgoplańskich w latach 1267-1327. [W:] Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Toruńskiego. Historia. Nr 2. Toruń 1966 s. 66, 81-5. – J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 s. 12, 69-70, 72, 243-5, 249, 268-70. – J. Bieniak: Odzyskanie zachodnich Kujaw przez Kazimierza Wielkiego w 1337 r. *ZH* 39: 1974 z. 3 s. 77-8, 87-90, 94-5. – J. Bieniak: Rozmaitość kryteriów badawczych w polskiej genealogii średniowiecznej. [W:] Genealogia – problemy metodyczne w badaniach nad polskim społeczeństwem średniowiecznym na tle porównawczym. Toruń 1982 s. 139-42.

Przeździecki* Wacław Jan (1883-1964) gen. bryg. WP. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** W. P.: Prusy Zachodnie, bastion germańskiej ekspansji na Wschód. Tel-Awiv 1943.

Przybora* Lucjan Andrzej (1918-1991) dr med., onkolog w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1990-1992 s. 20.

Przyborowski* Józef (1823-1896) filolog, archiwista, bibliotekarz, archeolog. **AW:** 6718. **Słowniki:** Nowy Korbut; SPKP; PSB; WSB; Wrzesiński SB; PTPN; SHist.; Nauczyciele MM. **Fotografie:** Mieszkańcy Warszawy w obiektywach fotografów XIX wieku. Portrety ze zbiorów [...] Biblioteki Publicznej m. st. Wwy. Wwa 2007 s. 90. **Biografie:** L. Słowiński: Nie damy pogrześć mowy. Wizerunki pedagogów poznańskich XIX wieku. P. 1982 s. 319-34. **Przyczynki:** B. Zakrzewski: J. P. na studiach we Wrocławiu. *Sobótka* 1947 s. 297-322 [i odb.: Wr. 1948]. – B. Horodyski: Zarys dziejów Biblioteki Ordynacji Zamojskiej. [W:] Studia nad książką. Wwa 1951 s. 329-35. – J. Kostrzewski: o „emigrantach” naukowych z Wielkopolski. *RH* 1957 s. 15. – Motty i s. 162, 179, 665. – R. Wroczyński: Myśl pedagogiczna i programy oświatowe w Królestwie Polskim na przełomie XIX i XX w. Wyd. 2. Wwa 1963. – z dziejów polonistyki warszawskiej. Wwa 1964. – H. Kozerska: Warszawska Biblioteka Uniwersytecka w l. 1832-1871. Wwa 1967. – S. Sawicki: Początki syntezy historyczno-literackiej w Polsce. Wwa 1969. – J. Gąssowski: z dziejów polskiej archeologii. Wwa 1970 s. 64-5, 102-3, 111. – E. Curie: Maria Curie. Wwa 1970 s. 91, 94, 141 i n. – B. Zakrzewski: Przyborowski na studiach we Wrocławiu. [W tegoż:] Tematy śląskie. Katowice 1973 s. 134-45. – E. Achremowicz, T. Żabski: Towarzystwo Literacko-Słowińskie we Wrocławiu 1836-1886. Wr. 1973. – S. Fita: Pokolenie Szkoły Głównej. Wwa 1980. – Z. Arct: Wybitni Polacy w służbie książki. Wwa 1983. – J. Szocki: Książka antyczna w księgozbiorze domowym Przyborowskiego (1823-1896). *Meander* 47: 1992 nr 7/8 s. 433-7 [toż w: Dziedzictwo kulturowe utrwalone w języku. Red. M. Lesz-Duk i in. Częstochowa 1998 s. 231-46]. – J. Szocki: Charakterystyka księgozbioru domowego J. P. ze szczególnym uwzględnieniem zbiorów księgozawczych i literackich. *Roczniki Biblioteczne* 38: 1994 z. 1/2 s. 123-35, Zfsg. – J. Szocki: Księgozbiór domowy J. P. (1823-1896). z *Bad. Pol. Księgozb.* T. 16 (1995) s. 75-109. – J. Szocki: Zbiory literackie i językoznawcze J. P. (1823-1896). *Pr. Nauk., Filol. Pol./ WSP Częst.* Z. 6 (1996) s. 75-87, sum. – J. Szocki: Księgozbiór J. P. [W tegoż:] Domowy świat książek. Wybrane księgozbiory polskie w XIX wieku. Kr. 2000.

Przyborowski* Stanisław h. Sulima (XVII w.) kaszt. biechowski, rogoziński. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Przybylak* Antoni (1926-2000) dendrolog, doc. AR w P. **Biografie:** S. Proszyk: Doc dr A. P. *Więści Akademickie* 2000 nr 4 s. 5. – Spraw. Zarządu PTPN 1999-2001 s. 26.

Przybylski* Bernard (1907-1979) dominikanin, teolog. **Słowniki:** PSB; Martyrol.; Teolodzy. **Biografie:** Ojciec B. Maria P. (1907-1979). *Przegląd Tomistyczny*. 1: 1984 s. 11-3. – K. Śmigiel: O.B. P. (1907-1979). Tomista i mariolog. [W:] ZiZM 365-70. **Przyczynki:** Libro de los Congressos Zaragoza (Espana) 3-12 Octubre 1979. Roma 1979 s. 44. – S. Wyszynski: Wiedział w jakim kierunku iść. w *drodze* 1980 nr 4 s. 58-62. – A. Szeptycka: Nasza praca w „CA” z Ojcem Bernardem. w *drodze* 1981 nr 3 s. 68-80. – M. Romaniuk, T. Bik: Bibliografia drukowanych prac O.B. P. *Przegląd Tomistyczny* 1: 1984 s. 15-25.

Przybylak* Edward (1946-2000) ks. **Biografie:** J. Szpet: Książdz E. P. (1946-2000). *MK* 2001 nr 3 s. 36-9, il.

Przybylski* Franciszek (1883-1940) ks. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Przybylski* Franciszek (1889-1979) powstaniec wlkp., kierownik komisariatu Straży Granicznej, działacz społ. w Kaźmierzu. **Słowniki:** Krygier.

Przybylski* Henryk (1911-1980) nauczyciel, regionalista szamotulski. **Przyczynki:** Krygier; Szamotulanie.

Przybylski* (Rohfleisch) Ignacy (1770-1838) ks., pijar, nauczyciel, rektor szkół poznańskich i kaliskich, autor podręczników. **AW:** 6720. **Słowniki i noty biograficzne:** Oracki Słownik; WSB; Nauczyciele MM; J.B. Nycek: Ludzie i książki. Słownik biograficzny ludzi książki i pióra województwa płockiego. Płock 1983; Szkoła Kaliska; SBWP-W II; K. Walczak: Łoże masońskie i organizacje parawolnomularskie Kalisza. Kalisz 2004 s. 96. **Bibliografie:** J. Cybertowicz: Nieznany fragment bibliografii osobowej J.I. P. *Biuletyn Biblioteki Głównej Uniwersytetu Poznańskiego* 1958 nr 2 s. 92-9 [dołączony tekst autobiografii I. P.]. **Przyczynki:** Dzieje Kalisza. P. 1977 s. 351. – L. Słowiński: Dla tej, co nie zginęła. z dziejów edukacji narodowej na ziemiach polskich w latach 1795-1831. P. 1985 s. 135-50.

Przybylski* Jakub (1898-1944) działacz komunist. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** M. Olszewski: Losy i ludzie podziemnej poznańskiej Polskiej Partii Robotniczej. *KMP* 1969 nr 4 s. 66-8. – Z. Zakrzewski: Nazwy osobowe i historyczne ulic Poznania. P. 1971 s. 68. – Kartki robotniczych wspomnień. Wybór i opr. A. Czubiński, M. Olszewski. P. 1972 s. 496-7, 504, 510, 520. – Zarys historii ruchu robotniczego w Wielkopolsce. Praca zbiorowa pod red. A. Czubińskiego. P. 1978 s. 338, 343-4, 356, 358. – A. Czubiński, M. Olszewski; z robotniczych tradycji Wielkopolski. P. 1984.

Przybylski* Stanisław (1865-1939) powstaniec wlkp., naczelnik „Sokoła” w Jarocinie. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.

Przybylski* Witold Tadeusz Innocenty (1904-1985) nauczyciel gimn., działacz polonijny. **Słowniki:** AMM. **Przyczynki:** Ludzie spod znaku Rodła. T. 2. Opole 1992. **Artykuły:** +*Panorama* Katowice 1957 nr 43. – +*Studia Śląskie* 1959 t. 2 s. 182.

Przybylski* Wiktor (1857-1931) działacz społeczny w Jarocinie. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.

Przybyła* Józef (1912-1942) uczestnik ruchu oporu w P. **Słowniki:** Wolszt. SB (i fot.).

Przybyła* Kazimierz (1887-1971) przemysłowiec, mistrz rzeźniczo-wędliniarski, działacz społ. **Słowniki:** PSB; WSB. **Biografie:** W. Pezacki: K. P. – zasłużony poznański mistrz rzeźniczo-wędliniarski (1887-1971). *KMP* 1997 nr 3 s. 302-10, il.

Przybyła* Stefan (zm. 1944) poseł na Sejm Dzielnicowy do P. w 1918 r. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.

Przybysław* (zm. 1280) opat benedyktynów w Mogilnie. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Płocha: Najdawniejsze dzieje opactwa benedyktyńskiego w Mogilnie. Wr. [i in.] 1969 s. 145, 153. – G. Labuda: Początki klasztoru w świetle źródeł pisanych. [W:] Materiały sprawozdawcze z badań zespołu pobenedyktyńskiego w Mogilnie. Wwa 1978 z. 1 s. 25. – Z. Boras: Księżę gnieźnieński Bolesław Pobożny i jego żona Jolanta. [W:] Gniezno. Studia i materiały historyczne. Wwa – P. 1984 s. 49-72.

Przybysław* Borkowic zw. Chocholec (zm. 1328) woj. pozn., star. gen. Wlkp. **Słowniki:** PSB; WSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, ziemia łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 s. 196, 198, 215. – J. Pakulski: Siły polityczno-społeczne w Wielkopolsce w pierwszej połowie XIV wieku. Toruń 1979. – J. Pakulski: Starostwo wielkopolskie w latach 1306-1352. *SiMDW* 13: 1979/80 z.1 s. 49, 51-4, 62-3. **Artykuły:** *Zapiski Kujawsko-Dobrzyńskie* 1978 s. 119-20, 129, 133.

Przybysław* (zm. po 1362) notariusz królewski, kan. pozn. i gnieźn. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** K. Maleczyński: Zarys dyplomatyki polskiej wieków średnich. Wr. 1951 cz. 1 s. 274, 276-7, 281, 297-8. – W. Bazieli: Parafialni proboszczowie starosądecki. *NP* 9: 1959 s. 99-100. – K. Maleczyński, M. Bielińska, A. Gąsiorowski: Dyplomatyka wieków średnich. Wwa 1971 s. 213-4.

Przybysław* (XIV w.) kaszt. drużyński. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Przybysław* (zm. 1418) bp sufragan gnieźn. **AW:** 6729. **Słowniki:** Biskupi,

Przybysław* z Gryżyny (XIV w.) kaszt. przemęcki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Przybysz* Michał (1890-1984) powstaniec wlkp. i śląski, major WP, dowódca kompanii 58 Pułku Piechoty Wlkp. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 2.

Przybysz* Stanisław (1903-1978) działacz społ., powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW; Inowr. SB IV. **Przyczynki:** Z. Grot: Powstanie wielkopolskie – chronologiczne zestawienie wypadków. *KMP* 1948 nr 4 s. 263-6. – P. Strachanowski: Samorząd miasta Inowrocławia 1918-1939. Inowr. 2000 s. 318-9.

Przybyszewska* Dagny z domu Juel (1867-1901) Norweżka, pisarka, pianistka, żona Stanisława P. pisarza. **AW:** 6734. **Źródła:** S. Przybyszewski: Odpowiedź na szkic Franza Junga „Dagne”. *Studium* 1995 nr 1 s. 123-8 [tłum. z niem. G. Matuszek].

Przybyszewska* Stanisława (1901-1935) pisarka. **Źródła:** Przew. APAN s. 472. **Biografie:** K. Ingdahl: a gnostic tragedy. a study in S. Przybyszewska's aesthetics and works. Stockholm 1997. R: G. Janikowski, *Pam. Teatr.* 1998 z. 1/2 s. 339-49; E. Paczoska, *Pam. Lit.* 2000 z. 3 s. 220-5. – E. Kupper: S. P. 1901-1935. *Metafora* Nr 44/46: 2000/2001 s. 215-9. **Przyczynki:** I. Jokiel: Nad listami S. P. *Pr. Nauk., Filol. Pol. Hist. / WSP Częst. Z.* 7 (1998) s. 85-98, sum. – E. Rogozińska: Literal and literary presence of parents in life-in-death of Sylvia Plath and S. P. Approach to writers' suicidal death as not intended. *Zesz. Nauk., Filol. Ang. / UO* .-Z. 11 (2000) s. 65-82, streszcz.

Przybyszewski* Franciszek (1850-1922) lekarz, działacz narodowościowy. **AW:** 6735. **Słowniki:** PTPN; SLeK. I; Kościński. **Biografie:** J. Aleksandrowicz: F. P. (1846-1922). *Ziemia Kujawska* 1981 s. 211-3.

Przybyszewski* Stanisław (1868-1927) pisarz, publicysta, tłumacz. **AW:** 6737. **Słowniki:** Nowy Korbut; WSB; PSB; Członkowie tajnych tow. **Bibliografie:** S. Helsztyński: Bibliografia pism S. P. Wwa 1968, 43 s. [poz. 153]. R: R. Taborski, *Miesięcznik Literacki* 3: 1968 nr 10 s. 135-7. – Materialien zur bibliographischen Erfassung deutschsprachiger Werke von S. P. und der Sekundärliteratur. *RKasprowiczowski* 7: 1990 s. 225-60. **Źródła:** S. P.: Listy. T. 1-3. Wwa [i in.] 1937-1954. – G. Zapolska: Listy. T. 1-2. Wwa 1970. – S. Żeromski: Listy do Henryka Bukowskiego. Wwa 1975. – T. Miciński: Listy do S. P. *Twórczość* 1983 nr 10 s. 106-10. – Boniecki Fotografie. – J. Sikorska: Przybyszewsciana w zbiorach Muzeum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu. Inwentarz. *Rocznik Kasprowicowski* 9: 2000 s. 158-225. **Biografie:** S. Helsztyński: P. Kr. 1958. R: J.Z. Jakubowski, *Polonistyka* 1959 nr 2 s. 57-8; R. Zengler, *Twórczość* 15: 1959 nr 5 s. 114-20. – B. Borkowska: S. P. Polska krytyka literacka 1800-1918. T. 4. Wwa 1959 s. 371-3. – A. Rogalski: S. P. [W:] Księga pamiątkowa III zjazdu wychowanków i wychowawców Liceum i Gimnazjum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu. Inowr. 1961. – T. Weiss: Fryderyk Nietzsche w piśmiennictwie polskim lat 1890-1914. Wr. 1961. – A. Hutnikiewicz: S. P. 1868-1927. [W:] Literatura okresu Młodej Polski. T. 2. Wwa 1967. – A. Hutnikiewicz: S. P. [W:] Obraz literatury polskiej XIX i XX w. S. II s. 107-52. – S. Helsztyński: Meteory Młodej Polski. Kr. 1969. – T. Weiss: Cyganeria Młodej Polski. Kr. 1970. – S. Helsztyński: Przybyszewski. Opowieść biograficzna. Wwa 1973. – S. Szenic: S. P. [W tegoż:] Za zachodnią miedzą – Polacy w Niemczech w XVIII i XIX w. Wwa 1973 s. 186-205. – A. Hutnikiewicz: S. P. Legenda i rzeczywistość. [W:] Portrety i szkice literackie. Wwa 1976. – S. P. w 50-lecie zgonu pisarza. Red. H. Filipowska. Wwa 1977. – S. P. w 50-lecie zgonu pisarza. Red. H. Filipkowska. Wr. 1982, 320 s. – S. Helsztyński: S. P. Powieść biograficzna. Wwa 1987. – H.I. Rogacki: Żywot P. Wwa 1987, 395 s. R: J. Sosnowski, *MLit.* 23: 1988 nr 10 s. 131-2. – G. Klim: S. P. Leben, Werk und Weltanschauung im Rahmen der deutschen Literatur der Jahrhundertwende. Biographie. Paderborn 1992, 376 s. R: W. Paulsen, *Michigan Ger. Stud.* 17: 1991 nr 2 s. 173-6. **Przyczynki:** S. Helsztyński: Śmierć P. *Przegląd Współczesny* 69: 1939. – M. Herman: Un Sataniste polonais Stanislas P. (de 1868 a 1900). Paris 1939, 463 s. – S. Sawicki: Listy Sakndynawów do P. *Przegląd Współczesny* 69: 1939. – S. Sawicki: Ola Hanson o P. *Przegląd Współczesny* 1939 nr 5. – Z. Grot: Poznań i Wielkopolska w opinii własnej, kraju i zagranicy. *Gł. Wlkp.* 1946 nr 53. – A. Rogalski: P. filozof-moralista. *Życie Literackie* 1946 nr

3/4 i odb. P. 1946. – H. Urbański: Wpływ ziemi kujawskiej na twórczość P. i Kasprowicza. *Jednodniówka uczniów i Państwowego Liceum i Gimnazjum im. Kasprowicza w Inowrocławiu*. Inowr. 1946. – L. Choromański: Dawne spotkania. Wwa 1947. – S. Helsztyński: Niedokonczony „Corpus Przybyszewscianum”. *Arkona* 1947 nr 11-12 s. 6. – A. Rogalski: Czy P. jeszcze żyje? *Arkona* nr 9-10 s. 3. – I. Sławiński: Tragedia w epoce Młodej Polski. Toruń 1948 s. 37-72. – Scrutator [M. Grydzewski]: Strindberg i Przybyszewski. *Wiadomości* (Londyn) 1950 nr 24. – F. W. Neumann: S. P. und Richard Dehmel. [W:] Beiträge zur Slawenkunde. Hrsg. von E. Koschmieder [et al.]. München 1953 s. 3-28. – K. Janicka: o poglądach estetycznych S. P. *Sztuka i Krytyka* 1956 nr 3/4 s. 176-227, rés., sod. – L. Krzywicki: o legendzie Przybyszewskiego. *Nowiny Literackie i Wydawnicze*. 1957 nr 14. – R. S. Zieliński: Ostatnie dni Przybyszewskiego. *Kierunki* 1957 nr 47 s. 6, il. – M. Alexandrowicz: Na kujawskim szlaku Młodej Polski. *Ziemia* 1958 nr 44. – S. Kolbuszewski: S. P. Motywy regionalne; S. P. Problem satanizmu. [W tegoż:] Romantyzm i modernizm. Studia o literaturze i kulturze. Katowice 1959 s. 281-315. – S. Sobeski: S. P. wczoraj a dzisiaj. [W:] Myśl a marmur i inne szkice estetyczne. Wwa 1959. – R. Zengel: Wieczna legenda Przybyszewskiego. *Twórczość* 1960 nr 5. – Poznańskie wspominki. P. 1960 s. 89-90. – J. Bartnicka: S. P. jako teoretyk sztuki. *PHum.* 6: 1962 nr 5 s. 71-96. – M. Dąbrowska: Dziedzina przerażenia. Piewca niedojrzałości duchowej. [W:] Pisma rozproszone. T. 2. Kr. 1964. – R. Taborski: Trzech dramatopisarzy modernistycznych. Wwa 1965 s. 14-67. – J. Koprowski: Monachijskie kłopoty P. [W tegoż:] Podróże po bliskiej Europie. Szkice i dzienniki. Lublin 1965 s. 43-8. – R. Taborski: Aus Stanisław Przybyszewskis Beziehungen zu deutschen Freunden. *ZSlaw.* 10: 1965 nr 3 s. 410-22. – R. Taborski: P. w Wiedniu. *PHum.* 10: 1966 nr 4 s. 151-60. – R. Taborski: Wstęp [do:] S. P.: Wybór pism. Wr. 1966. – J. Ratajczak: Programy „Zdroju”. *PHum.* 1967 nr 1. – Z. Klimajówna: Nazwiska bohaterów powieści S. P. *RHum.* 15: 1967 nr 1 s. 81-112. – S. Borzym: S. P. jako filozof. *PLit.* 59: 1968 nr 1 s. 3-24. – S. Lam: Życie wśród wielu. Wwa 1968 s. 267-73. – K.G. Just: Nihilismus als Stil. Zur Prosa von S. P. [W:] Wissenschaft als Dialog. Studien zur Literatur und Kunst [...]. Hrsg. von R. von Heydebrand [et al.]. Stuttgart 1969 s. 112-33. – E. Kozikowski: Od Prusa do Gojawiczyńskiej. Wwa 1969 s. 37-47. – M. Schluchter: S. P. und seine deutschsprachigen Prosawerke 1892-1899. Tübingen 1969, 117 s. R: S. Helsztyński, *KNeofilolog.* 18: 1971 s. 83-5. – R. Taborski: Richard Dehmel i S. P. [W:] Europejskie związki literatury polskiej. Red. J.Z. Jakubowski [i in.]. Wwa 1969 s. 405-12. – T. Weiss: Cyganeria Młodej Polski. Kr. 1970 s. 63-77. – A. Grzymała-Siedlecki: Rozmowy z samym sobą. Kr. 1972. – L. Richter: Zur Musikanschauung von S. P. *Dt. Jb. Musikwiss.* 18: 1973-77 s. 59-79. – T. Weiss: S. P. a romantyzm. *PLit.* 64: 1973 nr 1 s. 53-73. – S. Helsztyński: Aspazja i Mefistoteles. Warszawskie portrety Dagny i S. P. *Stolica* 1971 nr 51/52. – H. Galska: Przybyszewska i literatura rosyjska. *PHum.* 1972 nr 4. – S. Wasylewski: Przybyszewski czy Dmowski. [W:] Wspomnienia i szkice znad Warty. P. 1973. – W. Jaworska: Munch i P. *RHist. Sztuki* 10: 1974 s. 72-97, il. – S. Makowski: S. P. – Erich Petzet. *PHum.* 18: 1974 nr 12 s. 97-9. – F. W. Neumann: S. P. als Gegenstand literarischer Darstellung in Deutschland. *Welt Slav.* 19/20: 1974/1975 s. 219-65. – R. Taborski: Życie literackie młodopolskiej Warszawy. Wwa 1974. – T. Weiss: Romantyczna generacja polskiego modernizmu. Wwa 1974. – E. Wiśniewska: Wasyl Stefanyk i S. P. [W:] Studia polono-slavia-orientalia. Wr. 1974 s. 221-38. – M. Podraza-Kwiatkowska: Schopenhauer i chuć. *Teksty* 1974, 2 s. 25-35 [o dziele S. P.]. – Z. Goczałowa: Składnia powieści S. P. Lublin 1975. – F. Hawranek: Satanista i „socjalista” podejrzany o morderstwo. *Opole* 6: 1975 nr 6 s. 14-5. – E.K. Kossak: Dagny Przybyszewska. Wyd. 2. Wwa 1975. – M.F. Büchi: Problematik der Autorübersetzung am Beispiel des *Homo sapiens* von S.

P. Freiburg i. Br. 1976, 226 s. – J. Konieczny: S. P. a Bydgoszcz. Przyczynek do dziejów kultury literackiej regionu bydgoskiego. *Kronika Bydg.* 7: 1976-1979 s. 213-9. – Z. Westrup-Przybyszewski: Gdy myślę ojciec... Skąd u was ten nagły zachwyty. Notował i podał do druku S. Hensel. *Polityka* 20: 1976 nr 43 s. 9. – A. Hutnikiewicz: S. P. Legenda i rzeczywistość [W:] Portrety i szkice literackie. Wwa 1976. – T. Weiss: Legenda i prawda Zielonego Balonika. Kr. 1976. – Z. Żygulski: S. P. jako pisarz modernizmu niemieckiego. [W:] Acta Universitatis Wratislaviensis. Germ. Wratisl. Nr 26. Wr. 1976 s. 71-86. – W. Ogiński: P. a filozofia Nitschego. *Człowiek i Światopogląd* 1977 nr 10 s. 54-70. – K. Ślaski: Tysiąclecie polsko-skandynawskich stosunków kulturowych. Wr. 1977. – N. A. Uggla: Strindberg och den polska teatern. Uppsala 1977. – H. Barycz: Na przełomie dwóch stuleci. Wr. 1977. – T. Weiss: P. i „Życie”. *Magazyn Kulturalny* 6: 1978 nr 2 s. 21-5. – K. Kolińska: Stachu, jego kobiety, jego dzieci. Kr. 1978, 313 s. [wyd. 2: Katowice 1984]. – M. Kuncewiczowa: Fantasia alla polacca. Wwa 1979, 169 s., il. [dot. S. P.]. – F. Lyra: S. P. w Ameryce. *Acta Philologica* 9: 1979 s. 115-23. – M. Wesołowski: S. P. Satanista czy mistyk? *Odra* 1979 nr 3. – M. Wesołowski: Szatan w twórczości S. P. *RL* 1979 nr 3. – S. Bańcer: z dziejów literackich przyjaźni Przybyszewskiego (Mombert). *PHum.* 1980 nr 6 s. 153-65. [uwaga: Bańcer czy Baucer?]. – Z. Kuderowicz: Artyści i historia. Wr. 1980. – A. Makowiecki: Trzy legendy literackie. Wwa 1980 s. 46-88. – J. Ratajczak: Zgasły „brzask epoki”. Szkice z dziejów czasopisma „Zdrój” 1917-1922. P. 1980. – J. Vietig: S. P. Ein Pole in Berlin. *Mitt. des Vereins Gesch. Berl.* 76: 1980 nr 4 s. 222-9, il. – J. Dynak: „Krzyk” P. jako powieść sensacyjno-kryminalna. [W:] Literatura popularna – folklor – język. Pod red. W. Nawrockiego [i in.]. Katowice 1981. – K. Łuczyński: Pierwszy rapsod S. P. w oczach krytyki niemieckiej i jego wersja polska. *PHum.* 25: 1981 nr 4 s. 115-26. – I. Mroczkowski: Koncepcja człowieka w ujęciu S. P. [W:] Studia Płockie. T. 9. Płock 1981 s. 33-46. – Polacy w historii i kulturze krajów Europy Zachodniej. P. 1981. – T. Lewandowski: Dramat intelektu. Gdańsk 1982. – M. Ruszczyk: Młodość P. *RNn.* 12: 1981 s. 59-63, il. – J. Skarbowski: Muzyczne fascynacje S. P. [W tegoż:] Literatura – muzyka. Zbliżenia i dialogi. Wwa 1981 s. 76-91. – L. Eustachiewicz: Dramaturgia Młodej Polski. Wwa 1982. – Słowianie w świecie antynormalnym S. P. Wr. 1982. – A. Hutnikiewicz: Kasproicz i P. *RKasproiczowski* 3: 1982. – A. Hutnikiewicz: S. P. (1868-1927). [W:] Dzieje Inowrocławia. Red. M. Biskup. T. 2. Wwa [i in.] 1982 s. 523-33, il. – K. Łuczyński: Dwujęzyczna twórczość S. P. (1892-1900). Kielce 1982, 102 s. – W. Mackiewicz: w poszukiwaniu twórczej tożsamości (P. i Nietzsche). *Miesięcznik Literacki* 17: 1982 nr 11 s. 36-43. – M. Kuncewiczowa: Fantasia alla polacca. Wyd. 2. Wwa 1982. – M. Świątkowska-Pakuła: Przybyszewskiego romans z psychologią głębi. [W:] Słupskie Prace Humanistyczne. T. 3. Słupsk 1982 s. 123-31. – Zarys dziejów filozofii polskiej 1815-1918. Wwa 1983. – R. Taborski: Wśród wiedeńskich poloników. Wyd. 2. Kr. 1983 s. 125-38. – K. Świąćka: Warum hält man S. P. in Polen für einen Expressionisten? [W:] Acta UNC. Filolog. Germ. T. 8. Toruń 1984 s. 41-50. – K. Łuczyński: Wczesna twórczość S. P. w oczach krytyki niemieckiej z lat 1892-1900. *Ruch Literacki* 26: 1985 nr 3 s. 181-96. – G. Matuszek: Jak czytano powieści „wielkiego demoralizatora”. *PLit.* 76: 1985 z. 2 s. 35-48. – J. Sikorska: S. P. w Pradze. Inowr. 1985. – H. Gościański: P. na ziemi gostyńskiej. *PLudu* 1986 z. 5 s. 21-4, il. – H. Gościański: Meteor Młodej Polski – S. P. na Ziemi Gostyńskiej. [W:] Sławni Gostynianie. Kalendarz 1987. Gostyń 1986 s. 26-33, il. – B. Krapp: Ein Nationalpole als deutscher Dichter. S. P. (1868-1927). *Dialog Pol.* 1986 nr 5 s. 54-61. – M. Bauer, G. von Rauner: Stanisław Przybyszewskis Roman *Satans Kinder* (1897). Anarchismus und Satanismus in einem Werk des Fin de Siecle. [W:] Dekadenz in Deutschland. Beiträge zur Erforschung der Romanliteratur um die Jahrhundertwende. Hrsg. von D. Kafitz. Frankfurt am

M. 1987 s. 97-124. – J. Marx, G. von Rauner: Zur Weltanschauung und Kunstauffassung Stanisław Przybyszewskis. [W:] Dekadenz in Deutschland. Beiträge zur Erforschung der Romanliteratur um die Jahrhundertwende. Hrsg. von D. Kafitz. Frankfurt am M. 1987 s. 73-96. – W.A. Niemirowski: S. P. in Berlin (1889-1898). [W:] Literarisches Leben in Berlin 1871-1933. Hrsg. von P. Wruck. Bd. 1. Berlin 1987 s. 254-298. – D. Sawicka: „Naga usza” i eksperyment egzystencjalny. *Pam. Lit.* 1987 z. 1. – J. Drzewucki: Poznawanie P. *Życie Lit.* 38: 1988 nr 27 s. 11. – F. N. Mennemeier: Satanismus im deutschen Fin de Siecle (S. P.). [W tegoż:] Literatur der Jahrhundertwende. Bd. 2. Europäisch-deutsche Literaturtendenzen 1870-1910. Bern 1988 s. 359-78. – R. Furness: Black Piglet and Megalomania. Some Berlin precursors of expressionism. [W:] Berlin. Literary images of a city. Hrsg. von D. Glass [et al.]. Berlin 1989 s. 70-82 [dot. S. P. i jego otoczenia w Berlinie w latach 90-tych XIX wieku]. – W. Gutowski: Miłość, śmierć i energia rozkładu. o młodopolskiej wyobraźni nekrofilskiej. *Pam. Lit.* 1989 z. 1. – S. Makowski: Słowacki i neolamarckizm niemiecki w koncepcji ekspresjonizmu S. P. *PHum.* 33: 1989 nr 4 s. 83-92. – G. Matuszek: S. P. we wspomnieniach pisarzy niemieckich. *Ruch Literacki* 30: 1989 nr 4/5 s. 357-74. – G. Matuszek: „Wzorzec młodego pisarza”. S. P. w utworach pisarzy niemieckich. *PLit.* 80: 1989 nr 3 s. 233-56. – J. Papiór: S. P. – Vermittler europäischer Moderne zwischen Ost und West. *Arcadia* 24: 1989 nr 3 s. 271-83. – U. Steltner: Überlegungen zur Literarität am Beispiel von Stanisław Przybyszewskis Romantrilogie *Homo sapiens*. Giessen 1989, 305 s. R: D. Scholze, *ZSlaw.* 36: 1991 nr 3 s. 464-6. – J. Marx: Lebenspathos und „Seelenkunst” bei S. P. Interpretation des Gesamtwerkes unter besonderer Berücksichtigung der weltanschaulichen und kunsttheoretischen Positionen sowie der Poetik. Frankfurt am M. 1990, 328 s., bibliogr. R: M. M. Schardt: *Z. dt. Philol.* 110: 1991 nr 4 s. 621-3. – J. Papiór: z „Czarnego Prosiaka” do PAN-u i Życia, czyli korespondencja C. Flaischena ze S. P. *RKasprowiczowski* 6: 1990 s. 131-50. – M. Czabańska-Rosada: Obraz Niemców u S. P. Na podstawie listów i wspomnień *Moi współcześni*. *RKasprowiczowski* 7: 1990 s. 189-99. – M. Fischer: Augenblick und Seele. S. Przybyszewskis psychischer Naturalismus. *RKasprowiczowski* 7: 1990 s. 65-79. – W. Gutowski: S. P. i Otto Weininger – dwie metafizyki ptci. *RKasprowiczowski* 7: 1990 s. 135-47. – K. Kralkowska-Gątkowska: Aspekty kontrpalingenetyczne prozy S. P. *RKasprowiczowski* 7: 1990 s. 149-73. – M. Jankowiak: Ambivalencje S. P. *RKasprowiczowski* 7: 1990 s. 81-93. – M. Kuncewiczowa: Wczesna twórczość S. P. *RKasprowiczowski* 7: 1990 s. 15-25. – K. Łuczyński: Recepcja dramatów S. P. w krajach niemieckojęzycznych w latach 1904-1917. *RKasprowiczowski* 7: 1990 s. 175-87. – G. Matuszek: Seksualizm i androgynizm. o erotyce w twórczości S. P. *RKasprowiczowski* 7: 1990 s. 95-113. – J. Papiór: S. Przybyszewskis Deutsch. Urteile, Selbstschätzungen, Determinanten, Kontexte. *RKasprowiczowski* 7: 1990 s. 115-33. – L. Richter: Chopinisieren. Zur Musikanschauung von S. P. *RKasprowiczowski* 7: 1990 s. 201-17. – M. Schluchter: P. als literarhistorischer Gegenstand. *RKasprowiczowski* 7: 1990 s. 35-63. – R. Taborski: Problem pisarstwa dwujęzycznego (na przykładzie twórczości S. P. i Tadeusza Rittnera). *RKasprowiczowski* 7: 1990 s. 27-33. – R. Taborski: P. – epistolograf w okowach cenzury. *Rocznik Tow. im. Adama Mickiewicza* 26/27: 1991/1992 s. 137-41 [ingerencje cenzury PRL do 3-go tomu Listów S. P.]. – Über S. P. Rezensionen, Erinnerungen, Porträts, Studien (1892-1995); Rezeptionsdokumente aus 100 Jahren. Hrsg. von G. Matuszek. Paderborn 1995, 349 s. – G. Matuszek: Słowiańskość w odbiorze Niemców na przełomie XIX i XX wieku. S. P. jako „echte slawische Erscheinung”. *Ruch Literacki* 1991 nr 6 s. 669-80. – H. Barcikowska: Między fascynacją a komunikacją. Kilka refleksji na temat *Moich współczesnych* S. P. w wersji oryginalnej i tłumaczeniu. [W:] Zeszyty Naukowe WSP Bydg. Konfiguracje. T. 2.

B. 1993 s. 33-45. – E. Boniecki: Struktura „nagiej duszy”. Studium o S. P. Wwa 1993, 151 s. – G. Matuszek: „Der geniale Pole”? Niemcy o S. P. (1892-1992). Kr. 1993, 251 s. [wyd. 2: 1996] R: R. Taborski, *PHum*. 38: 1994 nr 2 s. 140-2; W. Gutowski, *Pam. Lit.* 1997 z. 2 s. 204-9. – J. Dynak: Dzieje legendy i autolegandy. Wr. 1994, 168 s., il. R: G. Matuszek, *Ruch Literacki* 36: 1995 nr 3 s. 401-4; J. A. Malik, *Zeszyty Naukowe KUL*. 1996 nr 3/4 s. 169-72. – U. Steltner: P. – Schriftsteller in zwei Nationalliteraturen. [W:] Deutschland und der slawische Osten. Festschrift zum Gedenken an den 200. Geburtstag von Ján Kollár. Hrsg. von U. Steltner [et al.]. Jena 1994 s. 93-102. – E. Clegg: Unterwegs. S. P. 1894-1898. [W:] Totenmesse. Much-Weiss-P. Selected by Ł. Kossowski. Warsaw 1995 s. 39-64. – E. Boniecki: Przybyszewski's Berlin essays on artists and art. [W:] Totenmesse. Modernism in the culture of Northern and Central Europe. Ed. P. Paszkiewicz. Warsaw 1996 s. 51-64. – T. Chrzanowski, A. Pieńkos: „Totenmesse” w Warszawie i w Oslo. Dwugłos. *Znak* 1996 nr 6 s. 153-60 [wystawa „Totenmesse. Munch – Weiss – Przybyszewski”]. – A. Czarnocka: Nietzsche, P. and the Berlin Boheme from the Circle of the Kneipe „Zum Schwarzen Ferkel”. [W:] Totenmesse. Modernism in the culture of Northern and Central Europe. Ed. P. Paszkiewicz. Warsaw 1996 s. 41-50. – A. Moskvin: S. P. i dramat rosyjski początku XX wieku. *Litteraria* [T.] 27 (1996) s. 179-90, sum. – M. Popiel: LAOKOON, czyli o granicach wzniosłości w prozie Stanisława Przybyszewskiego. *Teksty Drugie*. 1996 nr 2/3 s. 50-71. – M. Popiel: Wzniosłość – retoryka cierpienia. (O prozie S. P.). *Ruch Literacki* 1996 z. 1 s. 37-49. – A. Moskvin: S. P. w kinematografii rosyjskiej. *Kwart. Film* 17: 1997 s. 141-50, sum. – A. Moskvin: Twórczość S. P. i rosyjska powieść popularna początku XX wieku. *Acta Pol.-Ruthen*. T. 2 (1997) s. 373-84. – W. Trzeciakowski: „Kwiaty zła” i „Dzieci szatana” (czyli o wątkach gnostycznych w XIX w.). *Przegląd Artystyczno-Literacki* 1997 nr 6. – H. Brzeska-Ratuszna: P. i śmierć. *Kresy*. 1998 nr 1 s. 210-7. – H. Brzeska: Satanizacja człowieka. Obraz szatana w „Dzieciach nędzy” S. P. *Prz. Artyst.-Lit.* 1998 nr 4 s. 53-61. – N. Gergalo: Andrej Belyj i Stanislav Pšibyševskij. (K probleme literaturnych svjazej). *Prz. Rusyc*. 1998 z. 1/2 s. 51-61, streszcz., sum. – N. Gergalo: Iz istorii russko-ukrainskich svjazej Stanislava Pšibyševskogo. *Slav. Orient* 1998 nr 2 s. 217-29, streszcz. – K. Kolińska: „Przybysz” nad morzem. *Topos*. 1998 nr 1/2 s. 56-61 [fragm. książki „Od Sopotu do Obór – opowieści niezwykłe”]. – A. Moskvin: Dzieje sceniczne dramatu „Śnieg” S. P. w Rosji początku XX wieku. *Prz. Hum* 1998 nr 3 s. 133-47. – A. Moskvin: Recepcja dramatów S. P. w teatrze rosyjskim początku XX wieku. *Pam. Teatr* 1998 z. 3/4 s. 410-50. – A. Moskvin: Recepcja twórczości S. P. przez rosyjską prasę modernistyczną. „Wiesy” i „Złote Runo”. *Białost. Prz. Kres*. T. 6 (1998) s. 111-26. – A. Moskvin: Twórczość S. P. przez pryzmat cenzury rosyjskiej końca XIX i początku XX wieku. *Pam. Lit.* 1998 z. 2 s. 165-73. – J. Papiór: S. P. vermittelt von und zu „guten Europäern”. *Studia Niemcoznawcze* T. 16 (1998) s. 9-23. – J. Sosnowski: Playa de Mera. Jeszcze o „niesamowitym spotkaniu literackim”. *Kresy*. 1998 nr 1 s. 11-26 [spotkanie Tadeusza Micińskiego, S. P. i Wincentego Lutosławskiego w Hiszpanii w 1898 r.]. – U. Steltner: Przybyszewskis Funktion in dfer deutschen und in der polnischen Literatur. [W:] O. Horbatsch zum Gedanken. Hrsg. von G. Freidhof. München 1998 s. 259-72. – K. Ćwikliński: Jadwiga, Stanisław, Jan... albo sprawa Kasprowiczej. *Prz. Artyst.-Lit* 1999 nr 10 s. 73-85 [dot. też S. P.]. – E. Boniecki: Berlińskie eseje S. P. o twórcach i sztuce. *Dysonanse*. Nr 5/6 (1999) s. 27-35. – P. Dybel: Choroba jako postęp, czyli dekadencja historiozofia Przybyszewskiego. *Pam. Lit* 1999 z. 3 s. 27-46. – J. Papiór: S. P. als Vermittler europäischen Kulturgutes. *Stud. Germ. Posn.* [Vol.] 24 (1999) s. 131-44 [referat]. – B. Spannake: „Nietzsche war wie ein Roß edelster Rasse, das aber schlecht eingeritten” : vergleichende Anmerkungen zur (naturalischen) Nietzsche- Interpretation Stanisław Przybyszewskis am

Beispiel seines essayistischen Frühwerks und der Romantrilogie „Homo Sapiens”. *Orbis Ling.* Vol. 13 (1999) s. 43-89. – H. Brzeska-Ratuszna: Metafizyczna pokusa śmierci w „Krzyku” S. P. *Rocznik Kasprowiczowski* 9: 2000 s. 43-57. – Sebastian R. Chosiński: Odkrywanie pisarza. *Tygodnik Piłski* 2000 nr 2 s. 43, il. [dot. związków S. P. z Wągrowcem]. – P. Dybel: Literatura jako histeria. o „Requiem aeternam” S. P. *Prz. Artyst.-Lit.* 2000 nr 5 s. 116-33. – P. Dybel: Urwane ścieżki. P. – Freud – Lacan. Kr. 2000. R: T. Gajda, *Zesz. Nauk. KUL* 2003 nr 1/2 s. 103-5. – N. Gergalo: Nicšeanskie motivy v romane „Sanin” M. Arcybaševa i trilogii „Homo sapiens” S. Pšibyševskogo. *Slav. Orient.* 2000 nr 1 s. 31-46, streszcz. – N. Giergało: Nietzscheańskie motywy w powieści „Sanin” Arcybaszewa i w trylogii „Homo sapiens P. SO 2000 nr 1. – J. A. Malik: Sowizdrzał i Mag. Obrazek z życia cyganerii. *Kresy* 2000 nr 2/3 s. 271-81 [związki S. P. z Adolfem Nowaczyńskim]. – A. Moskwin: Kontakty S. P. z Rosją. *Rocznik Kasprowiczowski* 9: 2000 s. 58-86. – A. Nowaczyński: „Berlin-Kraków, dzień jazdy”. Zapomniany list [...] do S. P. Wyd. J. A. Malik. *Pam. Lit.* 2000 z. 4 s. 187-96. – M. Nowak: S. P. opis „nagich psychicznych procesów”. *Acta Univ. Wratisl., Pr. Lit* Nr 37 (2000) s. 57-77. – H. Ratuszna: „Człowiek wewnętrzny” S. P. *Prz. Artyst.-Lit.* 2000 nr 1/2 s. 91-7. – W.M. Witek: S. P. i świat jego uczuć. (Niektóre aspekty psychologii pisarza). *Rocznik Kasprowiczowski* 9: 2000 s. 87-94. – Sebastian R. Chosiński: Wągrowieckie tropy S. P. [1868-1927]. *Kronika Wielkopolski* 2004 nr 1 s. 26-35, il. – H. Ratuszna: Wieczność w człowieku. o młodopolskiej świadomości śmierci w twórczości S. P. Toruń 2005, 170 s. – Kawalec P.: S. P. w czeskim świecie literackim i artystycznym. Kraków 2007, 219 s. – Uggła A. N.: Dagny Juel, S. P. och August Strindberg. [W:] Skandinavien och Polen. Red. B. Törnquist-Plewa. Lund 2007, s. 253-64. – Rafał Różak: „Ameryka” Przybyszewskich. *Głos Wągrowiecki* 2011 nr 15 s. 12-13 [dot. związków S. P. z Wągrowcem]. – Nina Szmyt: P. [1868-1927]: meteory Młodej Polski. Cz. 1. *Gazeta Śremska* 2012 nr 9/10 s. 38-41 [dot. związków S. P. z Wielkopolską]. – Krzysztof Smura: Skandalista na poczcie. (Mroczny Poznań). *Polska Głos Wielkopolski* 2013 nr 198 s. 8, il. [dot. pobytu S. P. w Poznaniu w latach 1919-1920].

Przybyszewski* Tadeusz Stanisław (1898-1939) adwokat, przewodniczący Rady Miejskiej Inowr. **Słowniki:** Inowr. SB IV. **Przyczynki:** W. Kosztulski: Kujawska Spółdzielnia Mieszkaniowa w Inowrocławiu 1920-1970. s. 15. – Dzieje Inowrocławia. Red. M. Biskup. T. 2. Wwa [i in.] 1982 s. 13. – K. Oset: Kurkowe Bractwo Strzeleckie 1921-1997 w Inowrocławiu. Inowr. 1997 s. 37. – P. Strachanowski: Samorząd miasta Inowrocławia 1918-1939. Inowr. 2000 s. 319-21.

Przybyszewski* Władysław (1907-1993) ppłk. WP. **Noty biograficzne:** Regionalia Krotoszyńskie z.6: 1997 s. 17, il.

Przybyszewski* Wojciech (XVIII w.) komisarz skarbowy pozna. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 377.

Przybyszewski* Zbigniew Józef (1907-1952) komandor por., obrońca Helu w 1939 r. **Słowniki:** PSB; Inowr. SB I. **Przyczynki:** T. Kur: To była bateria Przybyszewskiego. *Stolica* 1957 nr 50 s. 17. – J. Pertek: Jeszcze o baterii Przybyszewskiego. *Stolica* 1958 nr 2 s. 15. – W. Steyer: Samotny półwysep. P. 1969. – A. Rzepniewski: Obrona Wybrzeża w 1939 r. Wwa 1970. – Ostania reduta. Opr. R. Witkowski. Gdańsk 1973. – C. Ciesielski: Szkolnictwo Marynarki Wojennej w latach II Rzeczypospolitej. Wwa 1974 s. 175, 182, 255. – J. Pertek: Wielkie dni małej floty. Wyd. 9. P. 1982. – A. Marcinkowski, Z. Palski: Ofiary stalinowskich represji w Wojsku Polskim. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1990 nr 1-2 s. 176-7.

Przygodzki* Czesław (1912-1996) nauczyciel, artysta-plastyk, regionalista, działacz harcerski. **Słowniki:** Słow. region. kościoła. **Biografie:** H. Florkowski: Cz. P. – bohaterski harcerz. *Wiadomości Kościańskie* 1996, październik s. 38.

Przygodzki* Jan Wincenty (1870-1947) ks., działacz oświatowy i społeczny. **Słowniki:** SBKS.

Przygodzki* Józef Franciszek (1891-1940) nauczyciel, major WP. **Słowniki:** SBL. **Biografie i noty biograficzne:** S. Jędraś: Przygodzki – żołnierz i dyrektor. *Pan. Leszcz.* 1991 nr 23 s. 13. – Do końca wierni. Leszno 2008 s. 43. **Przyczynki:** Państwowa Szkoła Budownictwa w Lesznie 1922-1939. Red. A. Ziemkowski. Leszno 19886 s. 54.

Przyjałkowski* Zdzisław Wincenty (1892-1971) gen. bryg., działacz emigracyjny. **Słowniki:** PSB; Generałowie; BSB V (i fot.). **Źródła:** Wojna obronna Polski 1939. Wybór źródeł. Wwa 1968. **Przyczynki:** S. Kopański: Moja służba w Wojsku Polskim 1917-1939. Londyn 1961. – M. Porwit: Obrona Warszawy wrzesień 1939 r. Wwa 1969. – A. Zawilski: Bitwy polskiego września. T. 1-2. Wwa 1972. – M. Drozdowski: Alarm dla Warszawy. Wwa 1975. – L. Głowacki: Obrona Warszawy i Modlina na tle kampanii wrześniowej 1939. Wwa 1975. – M. Porwit: Komentarze do historii polskich działań obronnych 1939 roku. Cz. 3. Wwa 1978. – T. Jurga: U kresu II Rzeczypospolitej. Wwa 1979. – Polski czyn zbrojny w II wojnie światowej. T. I: Wojna obronna Polski 1939. Wwa 1979. – E. Serwański: Dywersja niemiecka i zbrodnie hitlerowskie w Bydgoszczy na tle wydarzeń w dniu 3 IX 1939. P. 1981, passim. – K. Ciechanowski: Armia „Pomorze” 1939. Wwa 1983 s. 48, 86, 181, 183, 194, 202, 241-2, 248, 252, 259, 261, 263, 265-7, 271, 277, 332, 334, 360.

Przyjemscy* h. Rawicz – możnowładczy ród wielkopolski. **AW:** 6742. **Przyczynki:** E. Opaliński: Rodziny wielkosenatorskie w Wielkopolsce, na Kujawach i na Mazowszu za Zygmunta III. Wwa 2007 passim.

Przyjemski* Adam Olbracht (1590-1644) kaszt. gnieźn. **AW:** 6745. **Słowniki:** PSB; WSB; Bieniaszewski Spisy; Urzędnicy centralni Spisy. **Przyczynki:** W. Sobisiak: Dzieje ziemi rawickiej. P. 1967 s. 155-60. – Nowacki II. – E. Opaliński: Elita władzy w województwach poznańskim i kaliskim za Zygmunta III. P. 1981 s. 45, 121.

Przyjemski* Albin Franciszek Juliusz (1827-1888) lekarz, działacz społ. i oświatowy. **Słowniki:** Slek. I. **Przyczynki:** G. Kusztelak: Polacy na studiach lekarskich w Berlinie (1810-1918). *AHFM* 35: 1972.

Przyjemski* Aleksander (1651-1694) podstoli kor., poseł na sejmy, star. ostryński. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Urzędnicy centralni Spisy; Zwierzykowski s. 377. **Biografie:** D. Szczepaniak: A. P. (1651-1694). *Szkice Koźmińskie* Nr 22 (1998) s. 32-4. **Przyczynki:** K. Sarnecki: Pamiętnik z czasów Jana Sobieskiego. Wr. 1958. – W. Sobisiak: Dzieje ziemi rawickiej. P. 1967. – Historia dyplomacji polskiej. T. 2. Wwa 1982.

Przyjemski* Andrzej (zm. 1618) kaszt. gnieźn., marsz. nadw. kor., star. kruszewicki, bydg., kowalski, inowr., koniński. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Mikulski, Stanek Spisy; Urzędnicy centralni Spisy; Chłapowski. **Przyczynki:** J. Maciszewski: Wojna domowa w Polsce (1606-1609). Wr. 1960. – H. Barycz: Spojrzenie w przeszłość polsko-włoską. Wr. 1965. – F. Mincer: o rokowaniach polsko-brandenburskich w sprawie żeglugi rzecznej. [W:] Zeszyty Naukowe

WSP w Opolu. Historia. Nr 6. Opole 1967 s. 97-8. – E. Opaliński: Elita władzy w województwie poznańskim i kaliskim za Zygmunta III. P. 1981 s. 45, 100, 152. – J. Seredyka: Aktywność senatorów wielkopolskich na sejmikach. *PBK* 18: 1981 s. 6-7. – Historia dyplomacji polskiej. T. 2. Wwa 1982. – J. Byliński: Dwa sejmy z r. 1613. Wr. 1984.

Przyjemski* Andrzej (1632-1677) chor. kaliski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy. **Biografie:** D. Szczepaniak: Biografie: A. P. (1632-1677) i Władysław Przyjemski (1655-1699). *Szkice Koźmińskie* Nr 24 (1999) s. 53-7.

Przyjemski* Andrzej (ok. 1705-1782) konsyliarz wielkopolski konfederacji barskiej, stolnik wschowski. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 378. **Przyczynki:** Transakcje chłopami w Rzeczypospolitej szlacheckiej (w. XVI – XVIII). Wwa 1959. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970.

Przyjemski* Krzysztof (XVII/XVIII) chor. kaliski, star. kolski. **Słowniki:** Chłapowski.

Przyjemski* Ksawery Aleksander (1862-1943) księgarz, wydawca. **Słowniki:** SPKP; WSB; PTPN; AMOstr. z. 10. **Przyczynki:** S. Wasylewski: Czterdzieści lat powodzenia. Wr. 1959.

Przyjemski* Piotr h. Rawicz (zm. 1676) kaszt. śremski. **AW:** 6749. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Źródła:** Listy Krzysztofa Opalińskiego do brata Łukasza. Wr. 1957. **Przyczynki:** J. Pasek: Pamiętniki. Wr. 1968. – Diariusz kołowania i konfederacji pod Gołębem. Wr. 1972 s. 43.

Przyjemski* Rafał (zm. 1576) patron braci czeskich, podczaszy kaliski. kaszt. łędzki. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** S. Gruszecki: Walka o władzę w Rzeczypospolitej Polskiej po wygaśnięciu dynastii Jagiellonów. Wwa 1969.

Przyjemski* Stanisław (zm. 1595) poseł na sejmy, marsz. nadw., marsz. wielki kor., star. koniński. **Słowniki:** PSB; Urzędnicy centralni Spisy; Chłapowski. **Źródła:** Diariusz sejmu lubelskiego 1566 roku. Kr. 1980. **Przyczynki:** W. Pałucki: Drogi i bezdroża skarbowości polskiej. Wr. 1974. – E. Opaliński: Elita władzy w województwie poznańskim i kaliskim za Zygmunta III. P. 1981 s. 62-3, 84, 94.

Przyjemski* Stanisław (zm. 1642) woj. pozn., inowr., star. gen. Wlkp., marsz. nadw. kor., star. koniński. **AW:** 6750. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Mikulski, Stanek Spisy; Urzędnicy centralni Spisy. **Źródła:** Inwentarze dóbr szlacheckich powiatu kaliskiego. T. 1. Wr. 1955. - Listy Krzysztofa Opalińskiego do brata Łukasza. Wr. 1957. **Biografie:** D. Szczepaniak: Biografie: S. P. (ur.?- zm. 1642). *Szkice Koźmińskie* 25: 2000 s. 61-4. – M. Dąbrowska: S. P., starosta generalny wielkopolski, właściciel Koźmina w XVII wieku. *Szkice Koźmińskie* 44: 2009 s. 30-42, il. **Przyczynki:** J. Seredyka: Sejm w Toruniu z r. 1626. Wr. 1966 s. 102, 142, 162. – J. Okoń: Dramat i teatr szkolny. Szkoły jezuickie XVII w. Wr. 1970. – J. Seredyka: Rzeczpospolita w ostatnich latach panowania Zygmunta III. [W:] Zeszyty Naukowe WSP w Opolu. *S.B.* Nr 62. Opole 1978. – W. Czaplinski, A. Filipczak-Kocur: Udział senatorów w pracach sejmowych za Zygmunta III i Władysława IV. *PH* 49: 1979 z. 4. – E. Opaliński: Elita władzy w województwie poznańskim i kaliskim za Zygmunta III. P. 1981 s. 32, 34, 168.

Przyjemski* Stanisław (XVII w) jun., star. koniński. **Słowniki:** Chłapowski.

Przyjemski* Tadeusz Zygmunt Józef (1896-1944) powstaniec wlkp., kpt. WP. **Słowniki:** SBPW.

Przyjemski* Władysław (ok. 1571-1627) poseł na sejmy, senior świecki Jednoty Braci Czeskich, podkomorzy kaliski. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Dz. Wlkp. – J. Tichý: Walka protestantów na sejmie 1611 roku. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce*. 12: 1967 s. 109-10. – F. Mincer: o rokowaniach polsko-brandenburskich w sprawie wolności żeglugi rzecznej. [W:] Zeszyty Naukowe WSP w Opolu. Historia. Nr 6. Opole 1967 s. 97-8, 102-5. – S. Ochmann: Sejmy z lat 1615-1616. Wr. 1970. – H. Wisner: Walka o realizację konfederacji warszawskiej. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 19: 1974 s. 146. – E. Opaliński: Elita władzy w województwie poznańskim i kaliskim za Zygmunta III. P. 1981 s. 74-5, 99-101, 110, 112, 117-9, 134. – J. Byliński: Dwa sejmy z roku 1613. Wr. 1984.

Przyjemski* Władysław (zm. 1699) woj. kaliski. **AW:** 6751. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Biografie:** D. Szczepaniak: Biografie: Andrzej Przyjemski (1632-1677) i W. P. (1655-1699). *Szkice Koźmińskie* Nr 24 (1999) s. 53-7. **Przyczynki:** K. Sarnecki: Pamiętniki z czasów Jana Sobieskiego. Wr. 1958. – Nowacki II. – J. Wojtasik: Walka Augusta II z obozem kontystowsko-prymasowskim w pierwszym roku panowania (1697-1698). *PH* 60: 1969 z. 1 s. 31. – M. Komarzyński: Księcia Contiego niefortunna wyprawa po koronę Sobieskiego. Wwa 1971 s. 148-9.

Przyjemski* Władysław Rawicz (zm. 1734) pleban w Skórzewie. **Biografie:** P.M. Dziembowski: Proboszczowie parafii świętego Marcina i świętego Wincentego w Skórzewie. Skórzewo 2010, s. 63-4, il.

Przyjemski* Wojciech h. Rawicz (zm. 1571/72) poseł na sejmy, kaszt. łędzki, star. stawiszyński. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Chłapowski. **Źródła:** Diariusz sejmu lubelskiego 1566. Wr. 1980. **Przyczynki:** Nowacki II. – J. Pirożyński: Sejm warszawski roku 1570. [W:] Zeszyty Naukowe UJ. Nr 279. Kr. 1972 s. 27, 46, 48, 54-5, 58, 62. – W. Urban: Poznań skarbnicą materiałów do Kochanowskiego. *PBK* 17: 1981 s. 143.

Przylipiak* Tadeusz (+) żołnierz. **Źródła:** T. Przylipiak: Od Oki do Berlina. *Nurt* 1970 nr 5 s. 1-4.

Przyłęcki* Zygmunt (1928-1998) technolog, doc. PP. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1996-1998 s. 27.

Przyłubski* Edmund Apolinary (zm. 1875) sędzia, właściciel ziemski. **Słowniki:** Gerber Studenci s. 181.

Przyłuska* Halina z Cieszkowskich (1901-1969) aktorka. **Słowniki:** SBTP II.

Przyłuski* Antoni (1827-1889) ziemianin, bratanek abpa Leona P., fundator klasztoru urszulanek w Poznaniu. **AW:** 6757. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** Nowacki II s. 118, 779.

Przyłuski* Franciszek (1867-1937) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Przyłuski* Józef (1733-1810) jezuita, nauczyciel. **AW:** 6759. **Słowniki:** EWoj; SBWP-W I; Szkoła Kaliska. **Przyczynki:** J. Poplatek: Komisja Edukacji Narodowej. Kr. 1973 s. 116-8, 210-1.

Przyłuski* Leon (1789-1865) kan. poznański i gnieźnieński, abp gnieźnieński i poznański. **AW:** 6761. **Słowniki:** PSB; WSB; SBKS; PTPN; Biskupi; AMM. **Ilustracje:** Grafika prasowa w XIX wieku. Gabinet Grafiki Bibl. Kórnickiej PAN. Kórnik 2007 s. 103]. **Źródła:** Katalog korespondencji Działyńskich, Zamoyskich

i rodzin spokrewnionych ze zbiorów Biblioteki Kórnickiej XVII-XX w. Wr. 1972. **Biografie:** Nowacki II s. 117-8 i 222. – Z. Zieliński: L. P (1845-1865). [W:] Na stolicy prymasowskiej w Gnieźnie i w Poznaniu. Praca zbior. pod red. F. Lenorta. P. 1982, s. 161-92. **Przyczynki:** Jakóbczyk *Studia* i s. 114, 159. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. *Wwa* 1960 s. 16, 78, 92, 97, 113, 134, 153-4, 156, 160, 164, 170, 172, 183, 185, 188, 241, 270, 304, 306, 309-10, 313-4, 339, 352, 396. – Z. Grot: Działalność posłów polskich w sejmie pruskim (1848-1850). P. 1961. – Zabór pruski w powstaniu styczniowym. Wr. 1962. – S. Baske: Praxis und Prinzipien der preussischen Polenpolitik. Berlin [et al.] 1963 s. 128-38. – Nowacki II s. 172, 174, 201, 206, 230, 583, 597, 606, 664, 714, 734, 750, 766, 770. – Kościół W. Ks. P. – R. Bender: Chrześcijanie w polskich ruchach demokratycznych XIX stulecia. *Wwa* 1975. – B. Grześ [i in.]: Niemcy w Poznańskim wobec polityki germanizacyjnej 1815-1920. P. 1976. – B. S. Tomczak: Arcybiskup L. P. i odrodzenie franciszkanów-reformatów w Wielkim Księstwie Poznańskim. *Poznańskie Studia Teologiczne* 2: 1978 s. 305-18. – Z. Ostrowska-Kęłowska: Dzieje Kaplicy Królów Polskich czyli Złotej w katedrze poznańskiej. P. 1997 passim. – K. Karłowski: z dziejów elekcji kapitulnej abpa gnieźn. i pozn. L. P. [W tegoż:] z dziejów elekcji kapitulnej arcybiskupów gnieźn. i pozn. w l. 1821-1925. P. 2002 s. 97-126.

Przymerńska* Maria (1931-1982) bibliotekarka, działaczka oświat. **Biografie:** M.P. [W:] z pamięcią o nich. Sylwetki bibliotekarzy. Red. E. Giera. Leszno 1986 s. 23-4.

Przymusiński* Ludwik (1931-1981) historyk sztuki, dyr. Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie. **Słowniki:** Wrzesiński SB. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1981-1983 s. 23.

Przymuszała* Edward (1915-1979) rzeźbiarz. **Słowniki:** Wolszt. SB (i fot.); Anders. **Biografie:** M. Suterski: E. P. Rzeźbiarz ziemi wolsztyńskiej. Wolsztyn 2003, 64 s., il. **Przyczynki:** K. Raniowski: Rody ziemi wolsztyńsko-babimojskiej. Wolsztyn 2005 s. 101, 290-1.

Przystański* Kazimierz (1888-1963) aktor. **Słowniki:** SBTP; WSB. **Biografie:** I. Soliński: K. P. Odznaczeni. *KMP* 29: 1961 nr 3 s. 82-3, il. – T.H. Nowak: Wspomnienie pośmiertne o K. P. z żałobnej karty. *KMP* 36: 1968 nr 1 s. 125-6, il. **Artykuły:** *Gaz. Pozn.* 1963 nr 61. – *Teatr* 1963 nr 7.

Psarski* Aleksander (XVIII w.) burgrabia kaliski. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 378.

Psarski* Andrzej (1425/1430-1474) prof. uniwersytetu wiedeńskiego, lekarz. **AW:** 6769. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Nowacki II s. 380. – H. Barycz: z dziejów polskich wędrówek naukowych za granicę. Wr. 1969 s. 57-8.

Psarski* Władysław (1888-1944) inż. cukrownik, działacz gosp., poseł na Sejm. **AW:** 6771. **Słowniki:** PSB; Kto był kim. **Przyczynki:** S. Komornicki: Na barykadach Warszawy. Wyd. 6. *Wwa* 1981. – Ludność cywilna w powstaniu warszawskim. T. 3. *Wwa* 1974.

Psarski* Wojciech (ok. 1500-1567) kan. i wikariusz gen. gnieźn., kanclerz bp. pozn. **AW:** 6772. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Synody archidiecezji gnieźnieńskiej i ich statuty. *Wwa* 1950 s. 143. – Nowacki II. – I. Pawlak: Kalendarz katedry gnieźnieńskiej w I połowie XVI wieku. *Studia Gnesnensia* 2: 1976 s. 269. – J. Rył: Biblioteka katedralna w Gnieźnie. *ABMK* 32: 1976 s. 230, 238.

Psarski* Zygmunt (1886-1954) ppłk WP, zastępca dowodcy 7 baonu saperów w P., uczestnik wojny polsko-bolszewickiej, dyr. cukrowni w Gostyniu, żołnierz AK. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 2. **Biografie:** R. Czub: Kawalerowie Orderu Virtuti Militari z Ziemi Gostyńskiej. (6). Podpułkownik Z. P. *Gaz. Gost.* 1995 nr 15 s. 42-3.

Pstrokoński* Antoni (1886-1945) nauczyciel geografii. **Źródła:** T. Pniewski: Sarmata [A. P.]. [W:] Nasi profesorowie z „Asnyka”. Ze wspomnień byłych wychowanków i absolwentów Gimnazjum i Liceum im. Adama Asnyka w Kaliszu. Red. Z. Kościelak. Kalisz 1983, s. 3-4. **Przyczynki:** J. Werner, J. Żardecki: To oni nas uczyli. *Kaliszanie w Warszawie* 1993 nr 4 s. 19-29. – Szkoła Kaliska.

Pstrokoński* Baltazar (Balcer) z Burzenina h. Poraj (1713-1796) kan. gnieźn., łowicki i kaliski, pamiętnikarz. **AW:** 6775. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut. **Przyczynki:** Z. Świechowski: B. P. i jego stosunek do architektury. *Muzeum i Twórca* 1969 s. 485-92.

Pstrokoński* Jan (XVI w.) cześnik brzeski kujawski, kaszt. konarski kujawski. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Pstrokoński* Maciej (ok. 1553-1609) proboszcz inowr., kan. gnieźn., bp przemyski, bp kujawski. **AW:** 6777. **Słowniki:** Teolodzy; Biskupi.

Pstrokoński* Maciej (XVII/XVIII w.) kaszt. spicymierski, woj. brzeski. **Słowniki:** Opaliński, Żerek-Kleszcz Spisy.

Pstrokoński* Spytek (zm. 1687) podkom., kaszt. brzeski. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Pstrokoński* Stanisław z Burzenina h. Poraj (ok. 1590/91-1657) archidiakon kaliski, bp chełmski, opat tyniecki, jezuita. **AW:** 6778. **Słowniki:** PSB; Biskupi. EWoJ; Szkoła Kaliska. **Źródła:** Listy Krzysztofa Opalińskiego do brata Łukasza. Wr. 1957. **Przyczynki:** W. Czapliński: Na dworze króla Władysława IV. Wwa 1959 s. 144. – Z. S. Sułowska: Działalność nuncjusza Viscontiego w Polsce. *RHum.* 9: 1960 z. 4. – A. Gawlikowski: Polska w obronie pijarów. *NP* 15: 1962 s. 53-4. – A. Kersten: Na tropach Napierskiego. Wwa 1970. – Ł. Częścik: Sejm warszawski w 1649-1650 roku. Wr. 1978. – T. Wasilewski: Ostatni Waza na polskim tronie. Katowice 1984 s. 39, 46.

Pstrokoński* Wojciech (XVIII w.) kaszt. spicymierski. **Słowniki:** Opaliński, Żerek-Kleszcz Spisy.

Pszczółka* Mikołaj (XVw.) ks., kanonista. **Słowniki:** Nowy Korbut. **Przyczynki:** M. Hornowska [i in.]: Zbiory rękopiśmienne w Polsce średniowiecznej. Wwa 1947. – J. Sawicki: Zabytek prawniczej literatury popularnej i paleografii w Polsce w XV wieku. *PH* 1950. – C. Ochałówna: Bitwa grunwaldzka w poezji polsko-łacińskiej XV wieku. *Małopolskie Studia Historyczne* 1960 z. 1/2.

Puchalski* Tadeusz (1908-1979) statystyk, profesor WSR i WSE w Poznaniu. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** M. Podgórski: T. P. *Rocznik Akademii Rolniczej w Poznaniu.* 1981 s. 135, 341-2. – Byli wśród nas (AE) s. 1558. **Przyczynki:** Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970. – Akademia Ekonomiczna w P. 1926-1976. Wwa 1976 s. 116, 312-6, 323-7.

- Puchalski* Tadeusz Józef Wojciech (1901-1979) inż. leśnik, doc. WSR w P. **Słowniki:** PSB; SBTech. VIII. **Przyczynki:** Leśnictwo polskie w okresie drugiej wojny światowej. Wwa 1967. – B. Zabielski: Lasy doświadczalne Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu. P. 1967 s. 31, 49, 54. – Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970. – Bibliografia publikacji pracowników WSR w P. 1945-1965. P. 1974 [toż 1966-1970. P. 1976; toż 1971-1975. P. 1980]. – Nauka w Wlkp. – Nauki leśne w Polsce 1920-1970. Wr. 1977. – *Roczniki Akademii Rolniczej w Poznaniu* 135: 1981 [tom specjalny – 60 lat akademickich studiów rolniczych i leśnych w Poznaniu] s. 115-6, 123, 134, 338-40.
- Ptak* Tadeusz (1905-1986) ks. **Biografie:** P. Jamioł: Apostoł pięknej Pani z la Salette. Życie i działalność ks. dr. T. P MS (1905-1986). Trzcianka 2000, 124 s. il.
- Puchała* Dobiesław h. Wieniawa (zm. 1435) star. gniewkowski i bydgoski, husyta. **Słowniki:** PSB; BSB IV. **Przyczynki:** E. Maleczyńska: Ruch husycki w Czechach i w Polsce. Wwa 1959. – Statuty i przywileje cechów bydgoskich z lat 1434-1770. Wyd. T. Esman i Z. Guldon. B. 1963 s. V, XXI, 2-3, 39, 41. – B. Varsik: Husitské revolučné hnutie a Slovensko. Bratislava 1965. – F. Bartoš: Husitská revoluce. T. 1-2. Praha 1965-6. – Z. Nowak: Sprawa przyłączenia Pomorza Słupskiego do Polski w latach 1419-1425. *ZH* 39: 1974 z. 3 s. 103. – A. Gąsiorowski: Kariera Piotra Polaka z Lichwina (1428-1441). *SiMDW* 14: 1980 z. 1 s. 33, 35. – Hist. B. i s. 134, 137-8. – Dz. B. s. 73, 94-5. – M. Biskup: Wojny Polski z Zakonem Krzyżackim (1308-1521). Gdańsk 1993 s. 183.
- Puffke* Emma (1818-1890) pisarka, publicystka, tłumaczka. **AW:** 6788. **Słowniki:** PSB; WSB; Nowy Korbut; Szamotulanie. **Przyczynki:** L. Brożek: Zapomniane tłumaczki A. Jiráska. *Zwrot* 1951 nr 10. – J. Litwinow: „Tygodnik Wielkopolski”. [W:] *Zwierciadło prasy*. Wr. 1978.
- Puffke* Kazimierz (1854-1921) dziennikarz, pisarz. **AW:** 6791. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Nowy Korbut. **Przyczynki:** J.J. Lipski: Warszawscy „pustelnicy” i „bywalcy”. T. 2. Wwa 1973 s. 139-40.
- Puffke* Waleria (1852-1915) nauczycielka. **Słowniki:** PSB; Szamotulanie. **Źródła:** Katalog korespondencji Działyńskich, Zamoyskich i rodzin spokrewnionych ze zbiorów Biblioteki Kórnickiej XVII-XX w. Wr. 1972. **Biografie:** Cmentarz Zasł. s. 72-3. **Przyczynki:** J. Pełkowska-Turati: Instytucje przedszkolne w W. Księstwie Poznańskim. P. 1970.
- Puget* Ludwik – zob. Puszet Ludwik.
- Pukacki* Franciszek Konstanty (1916-1980) oficer WP i AK, cichociemny. **Słowniki:** PSB; SBWP-W I. **Biografie:** D. O. Szczepaniak: Cichociemny por. „Gzys”. *PLudu* 1987 z. 5 s. 31-32. **Przyczynki:** G. Fedorowski: Leśne ognie. Wwa 1965 passim. – K. Szepietowski: 60 pułk piechoty na szlaku Ostrów Wielkopolski – Warszawa. [W:] *Żołnierze Września*. Wwa 1971. – S. Ledóchowski: Pożegnanie mjr. F. P. *Kolekcjoner Polski* 1980 nr 11. – M. Fijałka: 27 Wołyńska Dywizja Piechoty Armii Krajowej 16 i – 26 VII 1944. Lublin 1981 passim. – C. Chlebowski: Wachlarz. Wwa 1983. – A. Paczkowski: Ankieta cichociemnego. Wwa 1984. – J. Tucholski: Cichociemni. Wwa 1988.
- Pukacki* Józef Kazimierz (1914-1944) działacz niepodl. **Biografie:** R. Wełniak, A. Ziółkowska: Wielkopolska walcząca. Konspiratorzy w obozie hitlerowskim w Żabikowie. Luboń 2010, s. 53.

Pułaski* Ludomił (1871-1953) ziemianin, starosta powiatu Konin – Słupca, senator. **Słowniki:** PSB; Kto był kim. **Przyczynki:** J. Socha: Konińsko-Słupeckie Okręgowe Towarzystwo Rolnicze w latach 1906-1918. *RKon.* 4: 1978. – J. Socha: Konińsko-Słupeckie Okręgowe Towarzystwo Rolnicze w latach 1918-1929. *RKon.* 8: 1980. – Księga pamiątkowa stulecia „Arkonii” 1879-1979. Londyn 1981. – W. Roszkowski: Lista największych właścicieli ziemskich w Polsce w r. 1922. *PH 74:* 1983 s. 294.

Purwin* Kazimierz Teofil (1890-1952) dziennikarz, działacz społ., powstaniec wlkp. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** S. Folfasiński: Nota do życia K. P. *Zeszyty Prasoznawcze* 1974 nr 1 s. 119-20. **Przyczynki:** Dziesięć lat pracy śpiewaczej. Gdańsk 1958. – Bibliografia czasopism pomorskich. Województwo bydgoskie. Pod red. H. Baranowskiego. Toruń 1960. – B. Bełczewski: Pierwsze dni. *Wwa* 1964 s. 78-9, 83, 256-7, 327. Z. Ciesielski: Teatr polski w Wolnym Mieście Gdańsku 1920-1939. Gdańsk 1969. – Z. Wójtowicz: Przyczynek do historii prasy kieleckiej 1944. *Zeszyty Prasoznawcze* 1969 nr 3 s. 91-5. – W. Aleksandrowicz: Ruch ludowy w województwie gdańskim w latach 1945-1949. *Wwa* 1973 s. 23-5. – J. Markiewicz: Szkoły partyzanckiej walki. *Wwa* 1979. – A. Romanow: Prasa polska w Wolnym Mieście Gdańsku (1920-1939). Gdańsk 1979 s. 34, 75, 107, 112, 228. – J. Gmitruk: Konspiracyjny ruch ludowy na Kielecczyźnie 1939-1945. *Wwa* 1980. – M. Stryczyński: Gdańsk w latach 1945-1948. Gdańsk 1981 s. 49, 61, 104-5, 146.

Pusch* Robert (1813-1873) założyciel straży pożarnej w Kaliszu. **Przyczynki:** Małyszko *Cmentarze* s. 114.

Pussak* Piotr Jakub (1891-?) przedsiębiorca, poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Puszet* (Puget) Ludwik (1877-1942) rzeźbiarz, pisarz, historyk sztuki. **AW:** 6792. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** J. Puget: L. P. *Głos Plastyków* 7 półrocze 2: 1946 s. 27-42. – J. Kydryński: Był potrzebny. *Kr.* 1972. **Przyczynki:** Wystawa pośmiertna polskich artystów plastyków zamordowanych przez Niemców. *Kr.* 1945. – D. Kaczmarzyk: Straty wojenne Polski w dziedzinie rzeźby. *Wwa* 1958. – Katalog galerii malarstwa i rzeźby polskiej wieku XX. Muzeum Narodowe w Krakowie. *Kr.* 1963 s. 165-6. – T. Dobrowolski: Sztuka Młodej Polski. *Wwa* 1963. – Historia sztuki polskiej. T. 3. *Kr.* 1965. – Nabytki i dary 1945-1967 ze zbiorów muzeów narodowych. Muzeum Narodowe w Poznaniu. *P.* 1967. – Wystawy jubileuszowe 150-lecia Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie 1818-1968. *Kr.* 1969. – S. Kozicki: Historia Ligi Narodowej. Londyn 1969. – E. Pawlak: Życie literackie Poznania w latach 1917-1939. *P.* 1971 s. 46-7. – W. Zechenter: Upływa szybko życie. *Kr.* 1971. – 50 lat Pomorskiego Oddziału Związku Literatów Polskich 1921-1971. *P.* 1971 s. 174-6. – A. Kotula, P. Krakowski: Malarstwo, rzeźba, architektura. *Wwa* 1972. – T. Kraszewski: Jeszcze o cyganerii słów kilka... [W:] *Poznańskie wspominki z lat 1918-1939.* *P.* 1973 s. 510-8. – Rzeźba polska od XVI do początku XX wieku. Katalog zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie. *Wwa* 1973 s. 119-20. – H. Barycz: Na przełomie dwóch wieków. *Wr.* 1977. – T. Dobrowolski: Sztuka Krakowa. *Kr.* 1978. – I. Huml: Polska sztuka stosowana XX wieku. *Wwa* 1978. – A. Kotula, P. Krakowski: Rzeźba XIX wieku. *Kr.* 1980. – L. Turkowski: Księga mojego miasta. *P.* 1983 s. 109-14. – Kwilecki *Ziemiaństwo II* s. 313. – Kwilecki *Ziemiaństwo III* s. 119-20, 137, 549.

Puszetowa* (Pugetowa) Julia z Kwileckich (1877-1951) działaczka społ. i polit., malarka. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Ogólnopolski Salon Wiosenny ZPAP. *Wwa* 1946. – II Ogólnopolski Salon

Zimowy ZPAP. Kr. 1947. – H. Blumówna: Poznański Salon Plastyki. *Tyg. Powsz.* 1947 nr 29. – Wystawa poplenerowa „Łagów 1949”. Muzeum Wielkopolskie Poznań. P. 1949. – DWP. – E. Rostworowski: Popioły i korzenie. Kr. 1985. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 142-3, 549.

Puterman*-Sadłowski Julian (1892-1953) architekt, prof. Państwowej Szkoły Budownictwa w P.
Słowniki: Architekci.

Putiatycki* Feliks Roch (1857-1901) chirurg. **Słowniki:** Slek. V; Koźmiński. **Bibliografie:** S. Konopka: Polska bibliografia lekarska XIX wieku (1801-1900). Wwa 1974-1984. **Przyczynki:** G. Kusztełak: Polacy na studiach lekarskich w Berlinie (1810-1918). *AFHM* 1972.

Putiatycki* von Józef Kalasanty (1781-1855) nauczyciel, działacz patriotyczny. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** A. Piwoń: z przeszłości leszczyńskiego gimnazjum. *PLudu* 1087 z. 6 s. 17-8. – J. Hellwig: Szkolnictwo i oświata w Lesznie w czasie niewoli narodowej. *RLeszcz.* 1987 s. 75-86. – Historia Leszna. Red. J. Topolski. Leszno 1997 s. 201, 206.

Puttkamer* Eugen von (1800-1874) naczelny prezes prowincji pozn. **Słowniki:** Die preussischen Oberpräsidenten 1815-1945. Hrsg. von K. Schwabe. Boppard 1981. **Biografie:** E. von Puttkamer: Geschichte des Geschlechts v. Puttkamer. 2. Aufl. [W:] Deutsches Familienarchiv. Bd. 83-85. Neustadt an der Aisch 1984 s. 685-91, il. – H. Neubach: Ein Statthalter Preussens in der Provinz Posen. *Jb. Weichsel-Warthe* 46: 2000 s. 61-4, fot. **Przyczynki:** K.H. Rehfeld: Die preussische Verwaltung des Regierungsbezirks Bromberg 1848-1871. Köln/Berlin 1968 s. 36-7. – Kozłowski Wielkopolska s. 166-7.

Putz* Alojzy (1911-1982) lekarz w Kleczewie, numizmatyk. **Słowniki:** Anders.

Putz* Narcyz (1877-1942) bł., ks., działacz społ.-polit. **AW:** 6803. **Słowniki:** Martyrol.; PTPN; SBKS; BSB II (i fot.); Członkowie tajnych tow. **Biografie:** Męczennicy za wiarę 1939-1945. Praca zbiorowa pod red. W.M. Moroza. Wwa 1996 s. 166-8. **Przyczynki:** Straty kultury polskiej 1939-1944. Glasgow 1945. – B. Olszewicz: Straty kultury polskiej. Wwa 1947. – E. Frankiewicz: Człowiek poza nawiasem. Wwa 1955 s. 24-6. – J. Domagała: Ci, którzy przeszli przez Dachau. Wwa 1957 s. 200. – F. Korszyński: Jasne płomienie w Dachau. P. 1957 s. 204. – G. Mizgalski: Godzinki w Dachau. *Przew. Kat.* 1959 nr 49 s. 778. – H. Malak: Klechy w obozach śmierci. Londyn 1961 s. 453. – Klanowski. – E. Weiler: Die Geistlichen in Dachau. Modling 1967. – Zakrzewski Ulicami s. 158, 680. – S. Wilk: Archidiecezja gnieźnieńska w II Rzeczypospolitej. Lublin 1987 s. 69, 232, 240. – Napisy pamiątkowe s. 133.

Pyrzyński* Kasper (1718-1758) kantor, kompozytor. **Słowniki:** SMP; Chybiński. **Przyczynki:** T. Strumiłło: Źródła i początki romantyzmu w Polsce. Kr. 1955 s. 47, 72. – z dziejów polskiej kultury muzycznej. Praca zbiorowa. T. 1. Kr. 1958 s. 278.

Pyszkowski* Wacław Bernard (1893-1950) ks., dziekan generalny WP, działacz społ. **Słowniki:** PSB; AMM; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Klanowski. – Wspomnienia wojenne kapelanów wojskowych. Wwa 1969 s. 70, 73, 76, 551, 557. – R. Marek: Kościół rzymsko-katolicki wobec ziem zachodnich i północnych. W. 1976 s. 334. – J. Kuropieska: Misja w Londynie. Wwa 1981. – S. Owczarek: Być zaangażowanym – być księdzem. Wwa 1982. – K. Turowski: Dzieje Stronnictwa Pracy w latach 1945-1946. *Chrześcijanin w Świecie* 1982 nr 103 s. 29.

Pytkowski* Wacław (1904-1989) ekonomista rolny, matematyk, prof. AR w P. **Źródła:** M. Boksa, E. Zielińska: Materiały W. P. 1904-1989. P. III-122. *Biul. APAN* [w druku]. **Biografie:** M. Jerzak: Prof. dr hab. W. P. Humanista – filozof – ekonomista. *Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Wydział Nauk Rolniczych i Leśnych* Sprawozdanie 102: 1987-90 s. 7-14. – Spraw. Zarządu PTPN 1987-89 s. 30. – R. Skoczylas: Prof. dr habil. W. P. Wspomnienie poświęcone pamięci Profesora. *Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Wydział Nauk Rolniczych i Leśnych* Sprawozdanie 102: 1987-90 s. 14-7. **Przyczynki:** Księga Pamiątkowa SGGW w Warszawie 1906-1956. Red. F. Majewski i A. Żabko-Potopowicz. T. 1. Wwa 1958, s. 352; T. 2. Wwa 1958, s. 338. – Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. Praca zbior. pod red. S. Barbackiego, Z. Borny i E. Matusiewicza. P. 1970, s. 126, 171, 189, 252, 339, 343, 351, 368, 371, 376. – Jubileuszowy Zjazd Absolwentów Studiów Rolniczych i Leśnych w Poznaniu 1919/20-1969/70. Komitet red. Z. Tuchołka, W. Dzięciołowski, Z. Jabczyński, Z. Sławska. P. 1971, s. 167. – Nauka w Wlkp, s. 1016, 1017. – Akademia Rolnicza w Poznaniu. Informator. Oprac. G. Koźma. P. 1976, s. 79.

Quade* Hugo (1897-1968) krajoznawca. **Noty biograficzne:** Antlitz u. Geschichte des Kreises Kolmar Posen. Kiel 1970 s. 321.

Quadro* Jan Baptysta (zm. 1590/91) architekt, budowniczy m. Poznania. **AW:** 6812. **Słowniki:** PSB; WSB; Architekci; Wielkopolska wybitnych europejczyków, s. 24-5. **Biografie:** W. Maisel: G. B. Q. et la sua opera in Polonia. *Palladio* 1965 I-IV s. 111-28. – T. Jakimowicz: J.B. Q., artis cementariae magister. *KMP* 66: 1998 nr 1 s. 168-74. **Przyczynki:** W. Maisel: Budowle J.B. Q. w świetle poznańskich materiałów archiwalnych. *BHSz.* 15: 1953 nr 3/4 s. 105-12, il. – T. Ruszczyńska [i in.]: Poznań. Wwa 1953. – W. Maisel: Adaptacja baszt w P. – dzieło J.B. Q. *BHSz.* 16: 1954 nr 3 s. 319-21 [i nadb.]. – M. Hałówna, J. Senkowski: Materiały archiwalne do budowy zamku warszawskiego. [W:] *Teki Archiwalne.* T. 2. Wwa 1954 s. 221, 256, 260, 314, 319, 386. – S. Kozakiewicz: Początek działalności Komasków, Tessyńczyków i Gryzończyków w Polsce. *BHSz.* 21: 1959 z. 1 s. 3 i n. – A. Miłobędzki: Zarys dziejów architektury w Polsce. Wwa 1963 s. 107. – T. Jakimowicz: Ratusz poznański, przewodnik. P. 1967. – *Studia nad renesansem w Wielkopolsce.* P. 1970 s. 10-28. – J. Kowalczyk: Sebastiano Serlio a sztuka polska. Wwa 1973. – J. Lileyko: Conclave Consiliorum et officina regum. [W:] *Warszawa XVI-XVII wieku. Studia Warszawskie* 24: 1977 s. 259-313. – J. Lilejko: Zamek warszawski 1569-1763. Wr. 1984. – *Dzieje P.I.* – T. Jakimowicz: Sławnej rady poznańskiej z J.B. Q. umowa o przebudowę ratusza. *Prace Komisji Historycznej PTPN* T. 55 (1997) s. 521-8. – *Napisy pamiątkowe* s. 120-1, 143. – M. Zlat: o mniej znanych dziełach Giovanniego Battisty Quadra. [W:] *Marmur dziejowy. Studia z historii sztuki.* Komitet red. E. Chojecka, T. Jakimowicz, W. Juszcak, W. Okoń. P. [PTPN] 2002, s. 93-108. **Artykuły:** *Rocznik Historii Sztuki* 8: 1970 s. 141 i n.

Quast* Ferdinand (+) konserwator zabytków w Prusach. **AW** 6813. **Przyczynki:** Widoki z Warmii. Ferdinand von Quast i początki konserwatorstwa zabytków w Prusach i na Warmii. Katalog wystawy. Oprac. Ch. Herrmann [i in.]. Münster [i in.] 2006, 207 s.

Queck* (Kwek, Kweyk, Kweck) Walenty (1641-1725) jezuita, nauczyciel, wykładowca filozofii i matematyki. **Słowniki:** PSB; Teolodzy; EWoJ; SBWP-W I; Szkoła Kaliska. **Przyczynki:** J. Poplatek: *Studia z dziejów jezuickiego teatru szkolnego w Polsce.* Wr. 1957 s. 41, 87. – J. Okoń: *Dramat i teatr szkolny. Sceny jezuickie XVII wieku.* Wr. 1970 s. 71.

- Quittenberg* Szymon (XVI w.). **Przyczynki:** T. Wotschke: Zwei Bibliotheken in alter Zeit. *DWZP* 35: 1938 s. 209-12. – M. Kramperowa [i in.]: Księgozbiory mieszczan poznańskich z drugiej połowy XVI w. *SiMDW* 6: 1960 z. 1. – *Chrześcijanin w Świecie* 1982 nr 103 s. 29.
- Quoos* Johann Georg (1770-1849) dzierżawca majątku Kaszczor. **Przyczynki:** M. Sprungala: Als Gutsbesitzer im polnischen Teilungsgebiet Südpommern/Posen. *Jb. Weichsel-Warthe* 51: 2005 s. 73-9.
- Raabski* (Rabski) Robert Henryk (1817-?) lekarz, powstaniec 1848. **AW:** 6818. **Słowniki:** AMM. **Przyczynki:** Motty.
- Rabczewski* Wojciech (1900-1968) szewc w Jarocinie, powstaniec wlkp. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.
- Rabes* Max Friedrich (1868-1944) malarz, rzeźbiarz, ilustrator. **Słowniki:** Wielkopolska wybitnych europejczyków, s. 13-4.
- Rabiega* Jan (+) budowniczy. **Przyczynki:** Malinowski Muratorzy s. 229-30.
- Rabski* Kazimierz Tadeusz (1887-1940) lekarz Ubezpieczalni Społecznej w P., kpt. WP. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Przyczynki:** T. Kryśka-Karski: Materiały do historii Wojska Polskiego. Londyn 1984, 11-12, s. 3 poz. 8931. – A. Moszynski: Lista Katyńska. Wwa 1989 s. 313. – J. Tucholski: Mord w Katyniu. Wyd. 1. Wwa 1991 s. 476, 966. – Z. Gajowniczek: Lista Starobielska. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1993 nr 1 s. 305.
- Rabski* Władysław (1865-1925) krytyk literacki i teatralny, publicysta; poseł na Sejm. **Słowniki:** Nowy Korbut; Kto był kim. **Przyczynki:** W. Chełmicki: Okruchy spotkań. *Kamena* 1966 nr 12. – J.J. Lipski: Warszawscy „pustelnicy” i „bywalscy”. T. 2. Wwa 1973.
- Rabski* Zygmunt (1885-?) adwokat, poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.
- Rabski* Władysław (1865-1925) pisarz, publicysta, działacz społ. i polit. **AW:** 6824. **2019-08-06Słowniki:** Nowy Korbut; PTPN; PSB; Kto był kim; Członkowie tajnych tow. **Źródła:** S. Przybyszewski: Listy. T. 1-3. Wwa [i in.] 1937-1954. – G. Zapolska: Listy. T. 1-2. Wwa 1970. **Przyczynki:** S. Krzywoszewski: Długie życie. T. 1. Wwa 1947 s. 215-6. – DWP II s. 120-1. – Z. Rabska: Moje życie z książką. T. 1-2. Wr. 1959-64. – M. Fijałkowski: Uśmiechy lat minionych. Katowice 1962 s. 233-4, 270-1. – S. Kozicki: Historia Ligi Narodowej. Londyn 1964. – J. Marczewski: Narodowa Demokracja w Poznaniu 1900-1914. Wwa 1967 s. 80, 82, 84, 102. – S. Lam: Życie wśród wielu. Wwa 1968. – E. Ligocki: Dialog z przeszłością. Wwa 1970. – J. Krzyżanowski: Neoromantyzm polski. Wr. 1971. – J. Michalik: Twórczość Ibsena w sądach krytyki polskiej 1875-1906. Wr. 1971. – A. Siedlecki: Rozmowy z samym sobą. Kr. 1972. – S. Strumph-Wojtkiewicz: o własnych siłach. Wwa 1974 s. 39, 44, 46, 55. – E. Kossak: Dagny Przybyszewska. Wyd. 2. Wwa 1975. – A. Ryfowa: Działalność Sokoła polskiego w zaborze pruskim i wśród wychodźstwa w Niemczech 1884-1914. Wwa 1976 s. 120 i n. – J. Stradecki: w kręgu Skamandra. Wwa 1977. – H. Szletyński: Kształtowanie się nowoczesnej sztuki aktorskiej. *Teatr* 1978 nr 15 s. 4. – T. Wróblewska: Nota wydawcy [W:] T. Miciński: Utwory dramatyczne. T. 3. Kr. 1980 s. 269-70. – A. Paczkowski: Prasa polska w l. 1918-1939. Wwa

1980. – W. Molik: Wokół „Przeglądu Poznańskiego”. [W:] Inteligencja polska XIX i XX w. Wwa 1981. – J. Lechoń: Cudowny świat teatru. Wwa 1981. – L. Eustachiewicz: Dramaturgia Młodej Polski. Wwa 1982. – J. Data: Problematyka literacka czasopism poznańskich w l. 1869-1896. [W:] Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Gdańskiego. Z. 51. Gdańsk 1984. – Inteligencja polska XIX i XX w. T. 3. Wwa 1983. – A. Paczkowski: Prasa codzienna Warszawy w l. 1918-1939. Wwa 1983. – Wśród mitów teatralnych Młodej Polski. Kr. 1983. – S. Dzierzbicki: Pamiętnik z lat wojny 1915-1918. Wwa 1983. S. Helsztyński: Przybyszewski. Wyd. 4. Wwa 1984. – L. Bazyłow: Polacy w Petersburgu. Wr. 1984. – J. Nowak (Jeziorański): Wojna w eterze. Londyn 1985. – F. Gruszka: Niepokorny dziennikarz. *Tyg. Kęp.* 1996 nr 23 s. 4, il.

Rabski* Zygmunt (1885-1930) adwokat., burmistrz Gn. **Słowniki:** PTPN; Kto był kim; AMM; Członkowie tajnych tow.

Rachlewicz* Janusz (1932-1999) lekarz. **Przyczynki:** A. Kostrzewa: Dr J.R. *GWyb.* (P.) 2000 nr 85 s. 11.

Rachocki* Janusz (1928-1973) politolog, znawca problematyki niemieckiej. **Biografie:** W. Markiewicz: J.R. *Nurt* 1973 nr 6 s. 24-25.

Raciborski* (Raciborski-Rawita) Józef (1879-1935) konserwator zabytków, archiwista. **Słowniki:** PSB; SBWP-W II; Słownik biograficzny archiwistów polskich. T. 1: 1918-1984. Wwa-Łódź 1988. **Biografie:** H. Wrotkowski: J.R. i jego wkład w poznanie dziejów Kalisza. *RKal.* 22: 1990 s. 33-46, il. **Przyczynki:** R. Szwed: Sześćdziesiąt lat Archiwum Państwowego w Piotrkowie Trybunalskim. *Rocznik Łódzki* 1982.

Raciński* Jan (ok. 1680-1738) pleban w Skórzewie. **Biografie:** P.M. Dziembowski: Proboszczowie parafii świętego Marcina i świętego Wincentego w Skórzewie. Skórzewo 2010, s. 61-2, il.

Rackowiak* Franciszek (+) żołnierz kampanii 1939 r. **Źródła:** F. Rackowiak: Pod Piątkiem. *Nurt* 1969 nr 12 s. 11-15 [wspomnienia z okresu II wojny światowej].

=Raczak* Klemens (XX w.) kolekcjoner. **Źródła:** K. R.: z Borku do Poznania i z powrotem. Wspominki K.R. z lat dziecięcych, młodzieńczych, męskich i starości. [Komorniki], 116 s., il.

Raczkiewicz* Władysław (1885-1947) prezydent RP na wychodźstwie – w Wielkopolsce. **Przyczynki:** T. Katelbach: Na stanowisko wojewody pomorskiego. *Zeszyty Historyczne* 20: 1971 s. 59-77.

Raczkowski* Aleksander (1848-1905) ks., działacz patriot. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Raczkowski* Jan (1926-2000) technolog drewna, prof. AR w P. **Biografie:** W. Moliński: Prof. zw. dr hab. J.R. *Więści Akademickie* 2000 nr 4 s. 4. – Spraw. Zarządu PTPN 1999-2001 s. 26.

Raczkowski* Józef (zm. 1919) powstaniec wlkp. **Słowniki:** Zastużeni dla ziemi chodzieskiej [II].

Raczkowski* Tadeusz (1924-2000) inż. rolnictwa. **Przyczynki:** B. Raczkowska: T. R. *GWyb.* (P.) 2000 nr 160 s. 10.

Raczkowski* Wincenty (1821-1911) dowódca w powstaniu 1863. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** Powstanie styczniowe. Materiały i dokumenty. Dokumenty Centralnego Komitetu Narodowego i Rządu Narodowego 1862-1864. Wr. 1968. – Dokumenty terenowych władz wojskowych powstania

styczniowego 1863-1864. Wr. 1976. – Dokumenty terenowych władz cywilnych powstania styczniowego. Wr. 1986 **Przyczynki:** E. Kozłowski: Od Węgrowa do Opatowa 3 II 1863 – 21 II 1864. Wwa 1962. – M. Żychowski: Ludwik Mierosławski 1814-1878. Wwa 1963. – Z. Chądzyński: Wspomnienia powstańca z lat 1861-1863. Wwa 1963. – L. Ratajczyk: Polska wojna partyzancka 1863-1864 r. Wwa 1966. – Spiskowcy i partyzanci 1863 roku. Wwa 1967. – S. Myśliborski-Wołowski: Udział Prus Zachodnich w powstaniu styczniowym. Wwa 1968. – Zabór pruski w powstaniu styczniowym. Wr. 1968. – J. Łukaszewski: Pamiętnik z lat 1862-1864. Wwa 1973. – I. S. Miller: z papierów Józefa Kajetana Janowskiego. *PH* 66: 1975 s. 253-4, 257, 260-1, 269; 67 : 1976 s. 431-3. – S. Myśliborski-Wołowski: Rejencja bydgoska a powstanie styczniowe. Wwa 1975. – L. Hass: Wolnomularstwo w Europie Środkowo-Wschodniej w XVIII i XIX wieku. Wr. 1982. – Wspomnienia chłopów powstańców 1863 r. Kr. 1983.

Raczkowski* Władysław (1893-1959) dyrygent, pianista, kompozytor, prof. konserw. pozń. **Słowniki:** Dyrygenci; SMP; WSB. **Źródła:** Dzieje przyjaźni. Korespondencja Karola Szymanowskiego z Pawłem i Zofią Kochańskimi. Kr. 1971. **Biografie:** W. Rudziński: W. R. 1893-1959. *Ruch Muzyczny* 3: 1959 nr 17/8 s. 46-8, il. – K.B. [K. Bacewicz]: Wspomnienie o prof. R. *Ziemia Łęczycka* 1959 nr 8. – M. Piechnik: Odszedł W. R. *Śpiew w Szkole* 1960 nr 1 s. 59-60. – A. Pellowski: W. R. [W:] Zeszyty Naukowe PWSM w Łodzi. Z. 4. Łódź 1976 s. 43-60. **Przyczynki:** Państwowa Wyższa Szkoła Muzyczna w Łodzi. Rok jubileuszowy 1955. ŁÓDŹ 1955.S. 11. – W. Rudziński: Łódź ma swoją operę. *Muzyka* 1955 nr 3-4 s. 75-9. – W. Rudziński: W. R. – twórca Opery Łódzkiej. [W:] Opera Łódzka. Program z okazji pięciolecia. Łódź [1959] s. 1-11. – 50 lat Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Poznaniu. Wwa [i in.] 1973. – K. Wiłkomirski: Wspomnień ciąg dalszy. Kr. 1980.

Raczyńscy* – wielkopolski ród szlachecki. **AW:** 6835. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 90-91. **Przyczynki:** A. Dobrzyńska: Poznańscy Medyceusze. Rodzinny portret R. [W:] Studia Muzealne. T. 12. P. 1979 s. 115-20, Zfg. – W. KOsiński: Raczyńscy. w 150-lecie Biblioteki Raczyńskich. *Przegląd Biblioteczny* 47: 1979 z. 4 s. 2-7, il. – R. Walczak: Panowie R. a kodeks Matyldy dla Mieszka II. *SŻ* 30: 1987. – E. Owsiany: w Rogalinie Raczyńskich. *Sycyna* 1996 nr 9 s. 5 [fundacja im. Raczyńskich przy MN w P.]. – Z. Ostrowska-Kębtowska: Dzieje Kaplicy Królów Polskich czyli Złotej w katedrze poznańskiej. P. 1997 passim. – J. Umiaszowska: z Raczyńskimi w tle. Wspomnienia minionego świata. P. 1997, 93 s., fot. – J. Jarzewicz: Świątynia pamięci. o kościele-mauzoleum Raczyńskich w Rogalinie. P. 2005, 409 s., il.

Raczyńska* Anna z Radziwiłów (1793-1879) żona Atanazego Raczyńskiego. **Portret:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 121.

Raczyńska* Estera (ok. 1749-1831) c. Leona Raczyńskiego, kasztelanka santocka. **AW:** 6835. **Portret:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 237, 298, 1773.

Raczyńska* Helena z Rohozińskich (1892-?) żona Rogera R. woj. poznańskiego. **Przyczynki:** H. z Rohozińskich R. *GWyb.* (P.) 2000 nr 87 s. 9.

Raczyńska* Konstancja z Potockich, 1mo voto Janowa Potocka (1781-1852) ż. Edwarda. **AW:** 6837. **Portret:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 550, 1774-5. **Przyczynki:** Kwilecki

Ziemiaństwo II s. 232-7, 239-47. – F. Rosset i D. Triaire: z Warszawy do Saragossy. Jan Potocki i jego dzieło. Wwa 2005 passim.

Raczyńska* Konstancja z Lachmanów (1834-1874) ż. Rogera Raczyńskiego. **AW:** 6838. **Portret:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1776-7.

Raczyńska* Maria z Krasińskich (1850-1884). **AW:** 6839. **Słowniki:** Zielińska Poczet s. 297, il.

Raczyńska* Michalina z Raczyńskich (1768-1790) ż. Filipa Raczyńskiego. **Portret:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1778-9.

Raczyńska* Róża z Potockich, 1 voto Krasińska (1849-1937) działaczka społeczna. **Słowniki:** Zielińska Poczet s. 297-9, il. **Portret:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 66, 105, 159, 1780. **Biografie:** E. Raczyński: Pani Róża. Londyn 1969. **Przyczynki:** K. Lanckorońska: Matka Prezydenta. *Tyg. Powsz.* 1993 nr 35. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 142-144. – S. Leitgeber: R. R. (1849-1937). *GWyb.* (P.) 2000 nr 146 s. 13.

Raczyńska* Tekla z Moszczeńskich (1738-1818) poetka. **AW:** 6840. **Słowniki:** Nowy Korbut. **Przyczynki:** R. Kaleta: Rozkład feudalizmu w świetle nieznannej satyry bibliograficznej. *PLit.* 1953 z. 2 s. 623. – E. Aleksandrowska: Materiały do życia i twórczości A.F. Nagłowskiego. [W:] *Miscellanea z doby Oświecenia.* Wr. 1960. – J. W. Gomulicki: Komentarz historycznoliteracki. [W:] A. Magier: *Estetyka miasta stołecznego Warszawy.* Wr. 1963.

Raczyńska* Wiridiana z Bnińskich (1719-1797) ż. Leona Raczyńskiego, 2o J. Mielżyńskiego. **AW:** 6841. **Portret:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1781.

Raczyński* Antoni (ok. 1756-1821) opat łędzki, bp sufragan gnieźn. **AW:** 6843. **Słowniki:** Biskupi.

Raczyński* Atanazy (1788-1874) dyplomata, historyk sztuki, kolekcjoner. **AW:** 6844. **Słowniki:** WSB, PSB; Szamotulanie; Zielińska Poczet s. 293-4, il. **Źródła:** K. Libelt: Listy. Wwa 1977. – A. R.: Noch ist Polen nicht verloren. Aus den Tagebüchern des A. R.: 1788 bis 1818. Wyd. J. A. Raczyński. Berlin 1984, 254 s. R: G. Rhode. *ZfO* 33: 1984 nr 3 s. 456-9; S. Kieniewicz. *PH* 76: 1985 nr 3 s. 597-601. – Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 294, 1785. **Biografie:** A. S. Labuda: Bracia Raczyńscy – biografie i konfiguracje pamięci. [W:] Edward i A. Raczyńscy. *Dzieła – osobowości – wybory – epoka.* Red. A. S. Labuda, M. Mencfel, W. Suchocki. P. [Muzeum Narodowe w Poznaniu] 2010, s. 17-31. **Przyczynki:** Motty i s. 138-9, 658, 670, 672. – A. Dobrzycka: Galeria A.R. w świetle Libri Veritatis. *Muzealnictwo* 9: 1959 s. 5-16. – E. Raczyński: Rogalin i jego mieszkańcy. Londyn 1964. – Z. Ostrowska-Kęmbłowska: Pałace wielkopolskie z okresu klasycyzmu. P. 1970. – Z. Boras, L. Trzeciakowski: w dawnym Poznaniu. P. 1971. – A. Ryszkiewicz: Zbieracz i obrazy. Wwa 1972. – A. Dobrzycka: Madrazo i Raczyński. *Muzealnictwo* 21: 1973 s. 21-6. – H. Börsch-Supan: Geschichte der neueren deutschen Kunst von Athanasius Graf R. *Studien zur Kunst des 19. Jhts.* 29: 1975. – Z. Ostrowska-Kęmbłowska: Siedziby wielkopolskie doby romantyzmu. P. 1975. – Beiträge zur Rezeption der Kunst des 19. und 20. Jhts. München 1975 s. 15-26. – A. Dobrzycka: A.R. [W:] *Myśl o sztuce. Materiały Sesji zorganizowanej z okazji czterdziestolecia Stowarzyszenia Historyków Sztuki.* Warszawa listopad 1974. Wwa 1976 s. 235-51. – A. Dobrzycka: Poznańscy Medyceusze. Rodzinny portret Raczyńskich. [W:] *Studia Muzealne.* T. 12. P. 1977 s. 115-20. – A. Dobrzycka: Galeria A.R. Katalog wystawy. P. 1981, bibliogr. – J. Skuratowicz: Dwory

i pałace w W. Księstwie Poznańskim. P. 1981. – Z. Ostrowska-Kęmbłowska: Architektura i budownictwo w Poznaniu 1790-1880. P. 1982. – M. Pawlaczyk: Portrety Raczyńskich. [W:] Studia Muzealne. T. 14. P. 1984. – Z. Ostrowska-Kęmbłowska: Galeria A.R. [W:] Studia Muzealne. T. 14. P. 1984 s. 13-28. – Z. Ostrowska-Kęmbłowska: Dzieje Kaplicy Królów Polskich czyli Złotej w katedrze poznańskiej. P. 1997 passim. – Kwilecki Ziemiaństwo s. 51, 53-4, 70, 238-9, 396. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 224-5, 227, 234. – M. Bertsch: Zur Historisierung und Musealisierung der Gegenwart. Athanasius Graf R. als Sammler, Mäzen und Kritiker zeitgenössischer Kunst. [W:] Edward i A. Raczyńscy. Dzieła – osobowości – wybory – epoka. Red. A. S. Labuda, M. Mencfel, W. Suchocki. P. [Muzeum Narodowe w Poznaniu] 2010, s. 221-41. – A. Boesten-Stengel: Der Traum des Künstlers – Traum des Sammlers. Das Gemälde der Brüder Riepenhausen und die Anfänge von Athanasius R. als Sammler und Mäzen. [W:] Edward i A. Raczyńscy. Dzieła – osobowości – wybory – epoka. Red. A. S. Labuda, M. Mencfel, W. Suchocki. P. [Muzeum Narodowe w Poznaniu] 2010, s. 323-41. – S. Deswarte-Rosa: Count Athanasius R. in Portugal (1842-1848): light and shadow. From Francisco de Holanda to Domingos Sequeira. [W:] Edward i A. Raczyńscy. Dzieła – osobowości – wybory – epoka. Red. A.S. Labuda, M. Mencfel, W. Suchocki. P. [Muzeum Narodowe w Poznaniu] 2010, s. 285-303. – G. Hałasa: Kolekcja A. R.: jej recepcja w Kaiser Friedrich-Museum w Poznaniu (1904-1918). *Ojciec Ren* Moritza von Schwinda i zakup rysunków do obrazu. [W:] Edward i A. Raczyńscy. Dzieła – osobowości – wybory – epoka. Red. A. S. Labuda, M. Mencfel, W. Suchocki. P. [Muzeum Narodowe w Poznaniu] 2010, s. 431-45. – K. Holste: „...wie einen getauften Juden.” Die Einschränkung des politischen Handlungsspielraumes polnischer Aristokraten in der preussischen Monarchie: das Beispiel der Brüder E. und A. Grafen R. [W:] Edward i A. Raczyńscy. Dzieła – osobowości – wybory – epoka. Red. A. S. Labuda, M. Mencfel, W. Suchocki. P. [Muzeum Narodowe w Poznaniu] 2010, s. 35-49. – U. Kaiser: Athanasius Graf R. als Kunstschriftsteller in den 1830ern und 40ern. [W:] Edward i A. Raczyńscy. Dzieła – osobowości – wybory – epoka. Red. A. S. Labuda, M. Mencfel, W. Suchocki. P. [Muzeum Narodowe w Poznaniu] 2010, s. 243-61. – E. Leszczyńska: Dlaczego „poznańscy Mdyceusze” zatrzymali się w drodze? [W:] Edward i A. Raczyńscy. Dzieła – osobowości – wybory – epoka. Red. A. S. Labuda, M. Mencfel, W. Suchocki. P. [Muzeum Narodowe w Poznaniu] 2010, s. 89-107. – M.P. Michałowski: *Sposalizio. A.R. i Johann von Overbeck*. [W:] Edward i A. Raczyńscy. Dzieła – osobowości – wybory – epoka. Red. A. S. Labuda, M. Mencfel, W. Suchocki. P. [Muzeum Narodowe w Poznaniu] 2010, s. 343-61. – F. Nerlich: Ein kühner Blick. Athanasius R. und die französische Kunst seiner Zeit. [W:] Edward i A. Raczyńscy. Dzieła – osobowości – wybory – epoka. Red. A. S. Labuda, M. Mencfel, W. Suchocki. P. [Muzeum Narodowe w Poznaniu] 2010, s. 263-83. – M. Pietraszak Dmowski: Nic nie bierze się z niczego. „Podział spadku między braćmi Edwardem i A. Raczyńskimi. [W:] Edward i A. Raczyńscy. Dzieła – osobowości – wybory – epoka. Red. A. S. Labuda, M. Mencfel, W. Suchocki. P. [Muzeum Narodowe w Poznaniu] 2010, s. 109-23. – M. Rabajczyk: *Les arts en Portugal* A.R. – historia sztuki w zarysie, notatki kolekcjonera czy „malownicza podróż”? [W:] Edward i A. Raczyńscy. Dzieła – osobowości – wybory – epoka. Red. A. S. Labuda, M. Mencfel, W. Suchocki. P. [Muzeum Narodowe w Poznaniu] 2010, s. 305-19. – A. Tomczak: z korespondencji A.R. z Wilhelmem von Kaulbachem. o mitologizacji, reklamie i intrygach artysty w relacjach ze swpom mecenasem. [W:] Edward i A. Raczyńscy. Dzieła – osobowości – wybory – epoka. Red. A. S. Labuda, M. Mencfel, W. Suchocki. P. [Muzeum Narodowe w Poznaniu] 2010, s. 363-75. – S. Trinks: Dioskuren einer kunstvollen Wissenschaft. Die Gebrüder R. und Humboldt im strukturellen Vergleich. [W:] Edward i A. Raczyńscy. Dzieła – osobowości – wybory – epoka.

Red. A. S. Labuda, M. Mencfel, W. Suchocki. P. [Muzeum Narodowe w Poznaniu] 2010, s. 51-87. – P.J. Weber: Rechtliche Aspekte des Erwerbs von unsterblichen Werken in Rom und ihres Exports am Beispiel von Athanasius R. [W:] Edward i A. Raczyńscy. Dzieła – osobowości – wybory – epoka. Red. A. S. Labuda, M. Mencfel, W. Suchocki. P. [Muzeum Narodowe w Poznaniu] 2010, s. 379-95. **Artykuły:** *Muzealnictwo* 9: 1959 s. 5-16; 21: 1973 s. 21-6. – *BHSz.* 26: 1964 s. 191-6. – *Bulletin du Musée National de Varsovie* 7: 1966 nr 1 s. 27-32.

Raczyński* Edward (1786-1845) społecznik, pisarz, kolekcjoner. **AW:** 6845. **Słowniki:** Nowy Korbut; PSB; SPKP; WSB; SHist.; Zielińska Poczet s. 294-6, il. **Źródła:** J. Lelewel: Listy emigracyjne. T. 2. Kr. 1949. – Z. Krasiński: Listy do Jerzego Lubomirskiego. Wwa 1965. – Z. Krasiński: Listy do Delfiny Potockiej. T. 2. Wwa 1975. – Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 294-5, 1782. **Biografie:** Wybitni Wlkp. s. 31-66. – Wielkopole i s. 9-39. – E. R. Materiały z sesji popularnonaukowej w Środzie Wielkopolskiej. Środa 1972, 60 s. – W. Jakóbczyk: Założyciel Biblioteki – E. R. (1786-1845). [W:] Miejska Biblioteka Publiczna im. Edwarda Raczyńskiego w P. 1829-1979. Sto pięćdziesiąt lat w służbie narodu. Wwa 1979. – L. Słowiński: E. R. 1786-1845. P. 1983, 31 s., il. – Zasl. Wlkp. s. 24-31. – Sylwetki Wielkopolan s. 348-89. – Wybitni hist. wlkp. s. 28-41. – B. Kosmanowa: E. R. Człowiek i dzieło. B. 1997, 291 s., Zsfg. R: H. Tumolska, *Prz. Hum.* 1998 nr 4 s. 145-51. – W. Molik: E. R. 1786-1945. P. 1999, 260 s. R. Ergetowski, *Rocz. Bibl.* R. 44 (2000) s. 269-72. – M. Kosman: E. R. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 13-29. – A. S. Labuda: Bracia Raczyńscy – biografie i konfiguracje pamięci. [W:] E. i Atanazy Raczyńscy. Dzieła – osobowości – wybory – epoka. Red. A. S. Labuda, M. Mencfel, W. Suchocki. P. [Muzeum Narodowe w Poznaniu] 2010, s. 17-31. **Przyczynki:** W. Jakóbczyk: Doktor Marcin. P. 1946. – Z. Grot: Hipolit Cegielski. P. 1947. – E. Dembowski: Pisma. T. 4. Wwa 1955. – M. Inglot: Polacy piszący na Kaukazie w pierwszej połowie XIX w. *PLit.* 1957. – A. Skałkowski: Ostatni marszałek sejmu poznańskiego Polak. *RH* 1958 s. 28, 31, 35, 38, 41. – K. Prek: Czasy i ludzie. *Wr.* 1959. – T. Gospodarek: Julia Molińska-Woykowska 1816-1851. *Wr.* 1962, s. 104, 158. – B. Zakrzewski: „Tygodnik Literacki.” 1838-1845. – Wwa 1964. – F. Paprocki: Wielkie Księstwo Poznańskie w okresie rządów Flottwella 1830-1841. P. 1970 s. 197, 267, 343-7, 442. – E. Raczyński: Rogalin i jego mieszkańcy. Londyn 1964, s. 231. – N. Kicka: Pamiętniki. Wwa 1972. – *Nauka w Wlkp.* s. 26, 27, 34, 108, 112, 113, 140, 264, 290, 291, 295, 353, 782, 785, 794, 795, 797, 859, 860, 1147, 1154, 1223, 1266. – M. Kosman: Swojemu miastu. Działalność E. R. w Poznaniu w latach 1829-1845. P. 1979, 71 s., il. – K. Ewicz: Tytus Działyński i E. R. Wielkopole XIX wieku. *PBK* 17: 1981 s. 249-54. – Ostrowska-Kęmbłowska Architektura passim. – M. Trzeciakowska, L. Trzeciakowski: w dziewiętnastowiecznym Poznaniu. P. 1982. – M. Pawlaczyk: Portrety Raczyńskich. [W:] *Studia Muzealne.* T. 14. P. 1984. – A. Wojtkowski: E. R. „Dom dla pozornie zmarłych”. *KMP* 1990 nr 3/4 s. 257-8. – J. Fogel: E. R. (1786-1846) o Ostrowie Lednickim. *Studia Lednickie* 4: 1996 s. 385-405. – J. Knaflewska: Listy E. R. o parku w Rogalinie. *KW* 1997 nr 2 s. 92-5. – J. Ryba: Dwaj hrabiowie: Jan Potocki i E. R. *Twórczość* 1997 nr 8 s. 110-8. – A. Stukowski: Wokół poznańskiego pomnika. *Spotkania z Zabytkami* 1997 nr 8 s. 32-3 [zabytkowa studnia, ufundowana przez E. R.]. – Kwilecki *Ziemiaństwo* s. 51, 53-5, 70, 79, 106, 166, 270-3, 293. – Z. Kurzawa: Kaplica „niewieścia” hrabiego E. R. *KMP* 67: 1999 nr 3 s. 355-60. – W. Miśko: Dzieje pomników Higie i medalionu Priessnitz. *KMP* 1999 nr 4 s. 202-7. – A. Mika: Śladami E. R. P. [br. r., ok. 2000], 75 s., il. – T. Wujewski: „Dziennik podróży do Turcji” E. R. *KMP* 68: 2000 nr 3 s. 345-59, il. – W. Gerke: Die Ehrenbürger der Stadt Posen bis 1939. *Jb. Weichsel-Warthe* 51: 2005 s. 87-8. – Kwilecki *Ziemiaństwo* II s. 232-47. – Kwilecki *Ziemiaństwo* III s. 122, 157,

172, 410. – J. Jarzewicz: Świątynia pamięci. o kościele-mauzoleum Raczyńskich w Rogalinie. P. 2005, 409 s., il. S. Jagodzinski: Ein polnischer Blick? Eduard Raczyński's Tagebuch der Reise ins Osmanische Reich im Jahr 1814. [W:] E. i Atanazy Raczyńscy. Dzieła – osobowości – wybory – epoka. Red. A. S. Labuda, M. Mencfel, W. Suchocki. P. [Muzeum Narodowe w Poznaniu] 2010, s. 181-203. – J. Jarzewicz: E. R. jako historyk sztuki. [W:] E. i Atanazy Raczyńscy. Dzieła – osobowości – wybory – epoka. Red. A. S. Labuda, M. Mencfel, W. Suchocki. P. [Muzeum Narodowe w Poznaniu] 2010, s. 205-17. – E. Leszczyńska: Dlaczego „poznajscy Mdyceusze” zatrzymali się w drodze? [W:] E. i Atanazy Raczyńscy. Dzieła – osobowości – wybory – epoka. Red. A. S. Labuda, M. Mencfel, W. Suchocki. P. [Muzeum Narodowe w Poznaniu] 2010, s. 89-107. – E. Leszczyńska: Skarbnica pamiątek wielkopolskich, czyli rzecz o zbrojowni w Rogalinie. [W:] E. i Atanazy Raczyńscy. Dzieła – osobowości – wybory – epoka. Red. A. S. Labuda, M. Mencfel, W. Suchocki. P. [Muzeum Narodowe w Poznaniu] 2010, s. 145-61. – M. Mencfel: Theatrum memoriae. E. R. zbrojownia w pałacu rogalińskim. [W:] E. i Atanazy Raczyńscy. Dzieła – osobowości – wybory – epoka. Red. A. S. Labuda, M. Mencfel, W. Suchocki. P. [Muzeum Narodowe w Poznaniu] 2010, s. 127-43. – M. Pietraszak Dmowski: Nic nie bierze się z niczego. „Podział spadku między braćmi Edwardem i A. Raczyńskimi. [W:] E. i Atanazy Raczyńscy. Dzieła – osobowości – wybory – epoka. Red. A. S. Labuda, M. Mencfel, W. Suchocki. P. [Muzeum Narodowe w Poznaniu] 2010, s. 109-23. – S. Trinks: Dioskuren einer kunstvollen Wissenschaft. Die Gebrüder R. und Humboldt im strukturellen Vergleich. [W:] E. i Atanazy Raczyńscy. Dzieła – osobowości – wybory – epoka. Red. A. S. Labuda, M. Mencfel, W. Suchocki. P. [Muzeum Narodowe w Poznaniu] 2010, s. 51-87. – T.J. Żuchowski: Biblioteka w Poznaniu – fundacja i forma architektoniczna. [W:] E. i Atanazy Raczyńscy. Dzieła – osobowości – wybory – epoka. Red. A. S. Labuda, M. Mencfel, W. Suchocki. P. [Muzeum Narodowe w Poznaniu] 2010, s. 163-79.

Raczyński* Edward Aleksander (1847-1926) prawnik, twórca galerii rogalińskiej. **AW:** 6846. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; SPKP; Zielińska Poczest s. 297. **Źródła:** Katalog korespondencji Działyńskich, Zamoyskich i rodzin spokrewnionych ze zbiorów Biblioteki Kórnickiej XVII-XX w. Wr. 1972. – K. Libelt: Listy. Wwa 1978. – Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 359, 399, 659, 1783. **Przyczynki:** K. Chłędowski: Pamiętniki. Wr. 1951. S. Wasylewski: Czterdzieści lat powodzenia. Wr. 1959. – A. Grzymała-Siedlecki: Niepospolici ludzie w dniu swoim powszednim. Kr. 1962. – E. Raczyński: Rogalin i jego mieszkańcy. Londyn 1964 – E. Raczyński: Pani Róża. Londyn 1969. – T.G. Jackowski: w walce o polskość. Kr. 1972. – K. Morawski: o Kazimierzu Morawskim. Kr. 1973. – M. Pawlaczyk: Pałac w Rogalinie, muzeum wewnątrz, galeria malarstwa. Wyd. 2. P. 1978 s. 23-5, 40, 54. – M. Pawlaczyk: Portrety Raczyńskich. [W:] Studia Muzealne. T. 14. P. 1984 s. 81-126. – E. Leszczyńska: Galeria rogalińska E. A. hrabiego R. KW 1998 nr 2 s. 153-7 [wystawa w P.]. – T. F. de Rosset: Galeria E. hr. R. z Rogalina w MN w P. *Prz. Artyst.-Lit.* 1998 nr 4 s. 92-8. – Kwilecki Ziemiaństwo s. 54, 79, 270, 272, 294. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 234. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 121-2.

Raczyński* Edward Bernard (1891-1993) prezydent RP na wychodźstwie. **Słowniki:** Zielińska Poczest s. 300-2, il.; Ministrowie. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 97, 641. **Przyczynki:** z dziejów polityki i dyplomacji polskiej. Studia poświęcone pamięci E. R. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wychodźstwie. Wwa 1994. – M. Kayser: The polemic between count E. R. and David Lloyd George on the Anglo-Polish relations at the outbreak of World War II. *Pol.-Anglosax. Stud.* Vol. 6/7 (1997) s. 115-63. – E. Leszczyńska: Gabinet londyński E. B. R. w Rogalinie. KW 2000 nr 3 s. 112-5. – W.A. Zbyszewski: Gawędy o ludziach

i czasach przedwojennych. Oprac. A. Garlicki. Wwa 2000 s. 269-77 [związki E. B. R. z Wielkopolską]. – Za ojczyznę i naród. 300 lat Orderu Orła Białego. Wystawa [...] 2005-2006. Wwa 2005 s. 485 [portret].

Raczyński* Filip (1747-1804) właśc. Rogalina. **AW:** 6849. **Słowniki:** Zielińska Poczest s. 292-3. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1784.

Raczyński* Ignacy (1741-1823) bp poznań., abp gnieźnieński i poznański. **AW:** 6852. **Słowniki:** PSB; Teolodzy; Biskupi; KostrzSB **Źródła:** Tajna korespondencja z Warszawy 1792-1794 do Ignacego Potockiego. Wwa 1961. – Kat. biskupów s. 178, il. – Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 167, 238, 1786-8. **Biografie:** S. Cynar: I. R., ostatni prymas Polski porzeczony i jego działalność duszpasterska w okresie Księstwa Warszawskiego. Londyn 1954, 143 s. – Nowacki II s. 114. **Przyczynki:** J. Wysocki: Erekcja arcybiskupstwa i metropolii warszawskiej na tle stosunków politycznych i kościelnych w Królestwie Polskim (1814-1819). *Wiadomości Archidiecezji Warszawskiej* 58: 1968 s. 239-49. – T. Ostrowski: Poufne wieści z oświeconej Warszawy. Wr. 1972. – H. Dylągowa: Duchowieństwo katolickie wobec sprawy narodowej (1764-1864). Lublin 1983. – M. Pawlaczyk: Portrety Raczyńskich. [W:] *Studia Muzealne*. T. 14. P. 1984 s. 103-4. – T. Walachowicz: Kościół katolicki w prawodawstwie Księstwa Warszawskiego. Lublin 1984. – Bogacka Pastorały s. 367-8.

Raczyński* Jan Karol (zm. 1701) tenutariusz mieściski. **Słowniki:** Chłapowski.

Raczyński* Józef (1785-1873) żołnierz napoleoński, powstaniec 1830/31, emigrant. **Słowniki:** Bielecki Słownik.

Raczyński* Józef (1914-1999) ziemianin z Obrzycka, historyk sztuki, zarządca komisaryczny Biblioteki Raczyńskich. **Przyczynki:** A. Polewska: Pod osłoną czarnego munduru. *Życie Uniwersyteckie (UAM)* 2000 nr 7/8 s. 27, il. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 222-31, 247. – A. Kwilecki: J.R. (1914-1999). Człowiek pogranicza. [W tegoż:] *Silva rerum*. P. 2007 s. 94-102, il

Raczyński* Karol Edward (1817-1899) ordynat obrzycki, polityk. **AW:** 6858. **Słowniki:** PTPN; Zielińska Poczest s. 294. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo II s. 224-5.

Raczyński* Karol Roger (1878-1946) ziemianin, działacz społ., pionier automobilizmu polskiego. **Słowniki:** PSB; Zielińska Poczest s. 299. **Przyczynki:** E. Raczyński: Rogalin i jego mieszkańcy. Londyn 1964 s. 224. – J. Laroche: Polska lat 1926-1935. Wwa 1966. – E. Raczyński: Pani Róża. Londyn 1969 s. 147-8. – K. Morawski: o Kazimierzu Morawskim. Kr. 1973 s. 152. – K. Kupczyński: Złoty Potok. Katowice 1979 s. 6-7. – J. Regulski: Blaski i cienie długiego życia. Wwa 1980. – J. Brandys, W. Mielczarek: Częstochowa i okolice. Wwa 1982 s. 135. – W. Roszkowski: Lista największych właścicieli ziemskich w Polsce w 1922 r. *PH* 1983 nr 2 s. 285. – W. Rychter: Dzieje samochodu. Wwa 1983 s. 358. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 173-7.

Raczyński* Kazimierz (1729-1824) star. gen. Wlkp., marszałek Rady Nieustającej. **Słowniki:** PSB; WSB; Bieniaszewski Spisy; Zielińska Poczest s. 290-2; Urzędnicy centralni Spisy; Opalenicki SB II; Zwierzykowski s. 378. **Źródła:** Wielkopolska w świetle źródeł historycznych. P. 1958. – I. Krasicki: Korespondencja. T. 2. Wr. 1958. – A. Naruszewicz: Korespondencja. Wr. 1959. – Tajna korespondencja z Warszawy do Ignacego Potockiego. Wwa 1961 – Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 241. **Biografie:** M. Pawlaczyk: Portrety Raczyńskich. [W:] *Studia*

Muzealne. T. 14. P. 1984 s. 81-128, il. **Przyczynki:** W. Tokarz: Insurekcja warszawska 17 i 18 kwietnia 1794. Wwa 1950. – J. Wąsicki: Konfederacja targowicka i ostatni sejm Rzeczypospolitej z 1793 roku. P. 1952 s. 64, 70-3. – W. Łukaszewicz: Targowica i powstanie kościuszkowskie. Wwa 1953. – J. Deresiewicz: Komisja dobrego porządku dla wsi wielkopolskiej. *SiMDW* 1: 1955 z. 1 s. 292. – DWP i s. 98; III s. 43. – J. Bielecka: Kancelaria grodzka wielkopolska w XVI- XVIII wieku. *SŻ* 1: 1957 s. 133, 136-7, 150. – Historia Polski. T. 2 cz. 1. Wwa 1958. – J. Kiliński: Pamiętniki. Wwa 1958. – Sztuka baroku w Wielkopolsce. *BHSz*. 20: 1958 z. 1 s. 88-90. – W. Tokarz: Rozprawy i szkice. T. 1. Wwa 1959. – A. Zahorski: Centralne instytucje policyjne w Polsce w dobie rozbiorów. Wwa 1959. – J. Michalski: Sejmiki poselskie 1788 roku. *PH* 51: 1960 s. 53, 348. – J. Lechicka: Józef Wybicki. Toruń 1962. – Literackie przystanki nad Wartą. P. 1962 s. 18, 20. – J.J. Patz: z okien ambasady saskiej. Wwa 1963. – Polska stanisławowska w oczach cudzoziemców. Wwa 1963. – K. Zienkowska: Jacek Jezierski kasztelan łukowski (1772-1805). Wwa 1963. – E. Raczyński: Rogalin i jego mieszkańcy. Londyn 1964. – J. Michalski: Polska wobec wojny o sukcesję bawarską. Wr. 1964 s. 137, 146. – B. Tyszkiewicz: Działalność Poznańskiej Komisji Dobrego Porządku (1779-1784). P. 1965 s. 15, 34, 70, 82, 85-6, 94-6, 107. – J. Deresiewicz: Wielkopolskie komisje dobrego porządku. *CzPH* 18: 1966 z. 2 s. 166-7, 174, 179. – W. Konopczyński: Polscy pisarze polityczni XVIII wieku. Wwa 1966. – F. M. Sobieszczański: Warszawa. T. 2. Wwa 1967. – A. Trębicki: Opisanie sejmu 1793 r. o rewolucji 1794 r. Wwa 1967. – Z. Ostrowska-Kęłbowska: Architektura pałacowa drugiej połowy XVIII w. w Wielkopolsce. P. 1969 s. 330. – Dz. Wlkp. I. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970 s. 38, 40, 173-4, 176-7, 281, 393-4. – S. Lubomirski: Pod władzą księcia Repnina... Ułamki pamiętników. Wwa 1971. – T.S.Jaroszewski: Architektura doby Oświecenia w Polsce. Wr. 1971. – Z. Libiszowska: Życie polskie w Londynie w XVIII wieku. Wwa 1972. – T. Ostrowski: Poufne wieści z oświeczonej Warszawy. Wr. 1972. – D. Ciepieńko-Zielińska: Klaudyna z Działyńskich Potocka. Kr. 1973 s. 39, 43, 119, 137. – Dz. Wlkp. I. – W.M. Grabski: Geneza finansów Komisji Edukacji Narodowej (1773-1776). *Studia Pedagogiczne* 29: 1973 s. 39-40, 56, 90, 108. – M. Pawlaczyk: Pałac w Rogalinie. P. 1974. – M. Drozdowski: Podstawy finansowe działalności państwowej w Polsce 1764-1793. Wwa [i in.] 1975. – W. Kwilecka-Fiszera: Dzieje moje własne. Londyn 1975. – E. Rostworowski: Myśli polityczne Józefa Wybickiego. [W:] Józef Wybicki. Gdańsk 1975. – K. Zienkowska: Sławetni i urodzeni. Ruch polityczny mieszczaństwa w dobie Sejmu Czteroletniego. Wwa 1976. – J. Łojek: Upadek Konstytucji 3 Maja. Wr. 1976. – T. Mencil: Galicja Zachodnia 1795-1809. Lublin 1976. – G. T. Łukowski: The Szlachta and the Confederacy of Radom 1764-1767/68. Romae 1977. – M. Pawlaczyk: Ze studiów nad ikonografią zespołu pałacowego w Rogalinie. [W:] *Studia Muzealne*. T. 12. P. 1977 s. 79-106. – Problemy kultury literackiej polskiego Oświecenia. Wr. 1978. – M. Kosman: Swojemu miast. P. 1979 s. 13-6. – M.I. Kwiatkowska: Pałac Raczyńskich. Wwa 1980. – M. Kwiatkowski: Stanisław August. Król – architekt. Wr. 1983. – W. Zajewski: Józef Wybicki. Wwa 1983 s. 81, 107, 125-6. – A. Stroynowski: Przyczyny odrzucenia kodeksu Zamoyskiego. *CzPH* 36: 1984 z. 1 s. 195. – Warszawa w latach 1526-1795. Wwa 1984. – B. de Caché: Powstanie kościuszkowskie w świetle korespondencji posta austriackiego w Warszawie. Wwa 1985.

Raczyński* Kazimierz (ok. 1851-1879) lekarz. **Słowniki:** Slek. IV. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5. Kalisz 1999.

Raczyński* Leon (ok. 1698-1755) gen.-major wojsk kor., kaszt. santocki. **AW:** 6860. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 378. **Przyczynki:** Z. Kulejewska-Topolska: Nowe lokacje miejskie w Wielkopolsce od XVI do końca XVIII wieku. P. 1964 s. 17, 22, 34. – E. Raczyński: Rogalin i jego mieszkańcy. Londyn 1964 s. 46-52. – KZSzt. V z. 1 (1965); z. 23 (1966); z. 25 (1961). – E. Kwilecka-Fischerowa: Dzieje moje własne. Londyn 1975. – W. Smoleński: Przewrót umysłowy w Polsce wieku XVIII. Wwa 1979.

Raczyński* Michał Kazimierz (1650-1737) kaszt. gnieźn., kaliski, woj. kaliski, pozn. **AW:** 6862. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Zielińska Poczet s. 289-90; Zwierzykowski s. 378. **Przyczynki:** Nowacki I. – K. Sarnecki: Pamiętnik z czasów Jana Sobieskiego. Wr. 1958. – Transakcje chłopami w Rzeczypospolitej szlacheckiej. Wwa 1959. – E. Raczyński: Rogalin i jego mieszkańcy. Londyn 1964 s. 45-6. – J. A. Gierowski: Traktat przyjaźni Polski z Francją w 1714 r. Wwa 1965. – Dz. Wlkp. – Z. Zielińska: Magnateria polska epoki saskiej. Wr. 1977. – Z. Wójcik: Jan Sobieski. Wwa 1983. – E. Milewska: Polskie misje dyplomatyczne w Portugalii w czasach Jana III Sobieskiego. *KH* 91: 1984 z. 4 s. 723-4. – A. Sajkowski: w stronę Wiednia. P. 1984. – J. Poraziński: Opozycja wielkopolska na początku wojny północnej (1702-1703). [W:] *Acta Universitatis Nicolai Copernici. Historia. T. 20.* Toruń 1985 s. 105. – J. Kitowicz: Opis obyczajów za panowania Augusta III. Wwa 1985.

Raczyński* Roger Adam (1889-1945) woj. pozn., dyplomata. **AW:** 6865. **Słowniki:** WSB; Kto był kim; Zielińska Poczet s. 300, il. **Źródła:** Monachium 1938. Polskie dokumenty dyplomatyczne. Wyd. Z. Landau, J. Tomaszewski. Wwa 1985. – Boniecki Fotografie. – Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 641, 1142. **Przyczynki:** W. Pobóg-Malinowski: Na rumuńskim rozdrożu. *Kultura* 1948 nr 8 s. 111-2, 115; nr 9-10 s. 152-4, 158. – F. Sławój-Składkowski: Prace i czynności Rządu Polskiego we wrześniu 1939 r. *Kultura* 1948 nr 6 s. 111-2, 119-20, 123. – J. Beck: Dernier rapport: Politique polonaise 1926-1939. Neuchâtel 1951. – A. Cretzianu: Rumunia a wrzesień 1939. *Kultura* 1954 nr 3 s. 107. – Polska służba zagraniczna po 1 września 1939. Londyn 1954 s. 54, 63, 80. – W. Pobóg-Malinowski: Najnowsza historia polityczna Polski. T. 3. Londyn 1960 s. 70, 72, 74-5, 77. – E. Raczyński: w sojusznicy Londynie. Dziennik ambasadora Edwarda Raczyńskiego 1939-1945. Londyn 1960. – Chronologia stosunków międzynarodowych Polski 1938. Zestawiła M. Safianowska. Wwa 1962; Toż: Styczeń – sierpień 1939. Zestawił J. Chudek. Wwa 1963. – W. Günther: Pióropusz i szpada. Paris 1963. F. Sławój-Składkowski: Nie ostatnie słowo oskarżonego. Londyn 1964. – E. Raczyński: Rogalin i jego mieszkańcy. Londyn 1964. – A. Poniński: Wrzesień 1939 r. *Zeszyty Historyczne* 6: 1964 s. 146-202. – M. Sokolnicki: Dziennik ankarski 1939-1943. Londyn 1965. – S. Zabięto: o rząd i granice. Wwa 1965. – S. Zabięto: Na posterunku we Francji. Wwa 1967. – H. Batowski: Pierwsze tygodnie wojny. Dyplomacja zachodnia do połowy września 1939 r. P. 1967. – E. Raczyński: Pani Róża. Londyn 1969. – S. Schimitzek: Na krawędzi Europy. Wwa 1970. – P. Starzeński: Trzy lata z Beckiem. Londyn 1972 s. 163, 276, 279, 280-1, 283-5. – W. Władyka: Prasa konserwatywna w Polsce w latach 1926-1939. *Rocznik Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego* 14: 1974 s. 444, 452-3, 460-1. – W. Drymmer: Wspomnienia. *Zeszyty Historyczne* 31: 1975 s. 61, 63, 67-9, 71, 73, 79. – K. Uniechowska: Uniechowski opowiada czyli tajemnice mafii antykwarskiej. Wwa 1975 s. 83-7. – O. Terlecki: Generał ostatniej legendy. T. 3. Chicago 1976 s. 85-6. E. Raczyński: Od Narcyza Kulikowskiego do Winstona Churchilla. Londyn 1976 s. 15, 21-2. – W. Władyka: Działalność polityczna polskich stronnictw konserwatywnych w latach 1926-1935. Wr. 1977. – T. Szudrzyński: Wspomnienia wielkopolskie. Londyn 1977. – H. Batowski: Europa zmierza ku przepaści. P. 1977. – W.

Krzyżanowski: Lata bukareszteńskie. *Zeszyty Historyczne* 39: 1977 s. 168-84; 43: 1978 s. 162-79; 44: 1978 s. 168-86. – A. Paczkowski: Prasa polska w latach 1918-1939. Wwa 1980. – S. Kot: Wspomnienia z początkowego okresu II wojny światowej. *Przegląd Polonijny* 1981 z. 2 s. 115-6. – K. Popiel: Wspomnienia polityczne. Wwa 1983. – M. Pawlaczek: Portrety Raczyńskich. [W:] *Studia Muzealne*. T. 14. P. 1984 s. 123-4. – J. Meysztowicz: Czas przeszły dokonany. Kr. 1984. – H. Batowski: Walka dyplomacji hitlerowskiej przeciw Polsce 1939-1945. Kr. [i in.] 1984. – H. Batowski: z dziejów dyplomacji polskiej na obczyźnie (wrzesień 1939 – lipiec 1941). Kr. [i in.] 1984. – Urząd wojewody w Poznaniu od X wieku do współczesności. Pod red. S. Sierpowskiego. P. 1997 s. 75-6, 79, 85, 98, 119, 122-3, 245. – K. Morawski: Wspólna droga z R. R. Wspomnienia. Wstęp: J. Pajewski. P. 1998. R: T. Wyrwa, *Zeszyty Historyczne* Z. 127 (1999) s. 214-22. – Napisy pamiątkowe s. 76-7. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 142, 144. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 192.

Raczyński* Roger Maurycy (1820-1864) ziemianin, działacz społ. i polit., publicysta. **AW:** 6864. **Słowniki:** PSB; WSB; SPKP; PTPN; Wolnomularze; Zielińska Poczet s. 296-7. **Źródła:** Powstanie styczniowe. Materiały i dokumenty. Zabór pruski w powstaniu styczniowym. Wr. 1968. – Z. Krasieński: Listy do Koźmianów. Wwa 1977. – K. Libelt: Listy. Wwa 1978. – Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 405, 1153, 1789. **Biografie:** Kwilecki Ziemiaństwo s. 269-73. **Przyczynki:** M. Tyrowicz: Polski kongres polityczny we Wrocławiu 1848 r. Kr. 1946. – H. Wereszycki: Stosunki Hotelu Lambert z Hercenem i Bakuninem w przededniu powstania styczniowego. *PH* 48: 1957 s. 261-9. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. Wwa 1960 s. 131, 154, 203, 2444, 354, 391, 395. – M. Handelsman: Adam Czartoryski. T. 2-3. Wwa 1949-50. – Jakóbczyk *Studia* i s. 108, 123, 130-1, 175, 177. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 r. Wr. 1960. – Z. Grot: Rok 1863 w zaborze pruskim. P. 1963. – E. Raczyński: Rogalin i jego mieszkańcy. Londyn 1964. – E. Raczyński: Pani Róża. Londyn 1969. – Z. Boras, L. Trzeciakowski: w dawnym Poznaniu. P. 1971. – J. A. Potrykowski: Tułactwom Polaków we Francji. Kr. 1974. – M. Pawlaczek: Portrety Raczyńskich. [W:] *Studia Muzealne*. T. 14. P. 1984 s. 117-9. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 234. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 122, 126, 129.

Raczyński* Stanisław (1903-1982) malarz, grafik. **Słowniki:** SGraf. **Bibliografie:** Z. Klemensiewicz: Bibliografia ekslibrisu polskiego. Wr. 1952. **Przyczynki:** Almanach exlibrisu polskiego XX wieku. Opr. J. Kram. Kr. 1948. – Exlibrisy wielkopolskie. Poznań 1958. Katalog. – Wystawa malarstwa i grafiki Wojciecha Flecka, S. R. [...] Kraków lipiec 1960. Katalog. – T. Dobrowolski: Nowoczesne malarstwo polskie. T. 3. Wr. [i in.] 1964. – Materiały do dziejów Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie 1895-1939. Opr. J.E. Dutkiewicz [i in.]. Wr. [i in.] 1969 s. 376. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski (do 1945 roku). Wr. [i in.] 1971. – H. Majkowski: o sztuce plastycznej w Poznaniu w czasach poprzedzających wojnę światową. *Antologia KMP* 1990 nr 3/4. – M. Grońska: Exlibrisy. Wwa 1992. – H. Mulczyński: Salon „pod czternastką”. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939 (cz. II). *Artelier* 1993 nr 1.

Raczyński* Zygmunt (ok. 1590-1662). **AW:** 6873. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 239.

Raczyński* Zygmunt Edward Atanazy (1861-1932) ordynat obrzycki, działacz oświat. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo II s. 157, 224-7.

Rada* Marian (1897-?) pilot w 3 Pułku Lotniczym w P., kawaler VM. **Słowniki:** Lotnicy I.

Radajewski* Włodzimierz (1924-1944) oficer AK. **Słowniki:** AMM.

Raddatz* Maximilian (+) pastor w Krotoszynie 1874-84 i w Pleszewie 1884-1904. **Przyczynki:** Rogall Geistlichkeit s. 268.

Radecki* Jan Kazimierz (1813-1864) poeta. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** J. Lelewel: Listy emigracyjne. T. 3. Kr. 1952. **Przyczynki:** J. Tuwim: Księga wierszy polskich XIX w. T. 1. Wwa 1954. – P. Hertz: Zbiór poetów polskich XIX w. Wwa 1961-75, Ks. 2 s. 6. – K. Kostenicz: Legion włoski. i „Trybuna Ludów”. Wwa 1969. – Z. Makowiecka: Brat Adam. Wwa 1975. – K. Kostenicz: Ostatnie lata Mickiewicza. Wwa 1978. – S. Goszczyński: Dziennik Sprawy Bożej. T. 1-2. Wwa 1984.

Radke* – rodzina niem. **Przyczynki:** Radke aus Zippnow in Westpreussen. [W:] Dt. Geschlechterbuch. 116: 1942 s. 379-419.

Radkiewicz* Stanisław (1800/1801-1875) działacz społ. i polit., uczestnik powstań narodowych. **AW:** 6886. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** S. Rafiński: S. R. (1801-1875). [W:] Zasłużeni ludzie Pomorza Nadwiślańskiego z okresu zaboru pruskiego. Gdańsk 1979. **Przyczynki:** W. Jakóbczyk: Towarzystwo Rolnicze w Koronowie w 1845 r. *Zap. TNT* 12: 1946 s. 80-5. – B. Osmólska-Piskorska: Pomorskie Towarzystwo Pomocy Naukowej. *Roczniki Towarzystwa Naukowego w Toruniu* 52: 1947 z. 1 s. 43, 51 73-4, 81, 99 108, 183, 198. – A. Bukowski: Pomorze Gdańskie w powstaniu styczniowym. Gdańsk 1964. – S. Myśliborski-Wołowski: Udział Prus Zachodnich w powstaniu styczniowym. Wwa 1968. – Zabór pruski w powstaniu styczniowym. Wr. 1968 s. 321. – P. Böhning: Die nationalpolnische Bewegung in Westpreussen 1815-1871. Marburg/Lahn 1973. – A. Bukowski: Program pozytywistyczny sejmików gospodarskich w Toruniu 1867-1880. *Rocznik Gdański* 42: 1982 z. 2 s. 5, 12, 16. – A. Bukowski: Oświata i nauka w programie pozytywistycznym toruńskiego Towarzystwa Moralnych Interesów (1869-1884). *Rocznik Gdański* 43: 1983 z. 2 s. 7, 45.

Radkiewicz* Wacław (1925-2000) ekonomista, prof. AR w P. **Biografie:** W. Łuczka-Bakuła: Prof. dr hab. W. R. *Więści Akademickie* 2001 nr 1 s. 5. – Spraw. Zarządu PTPN 1999-2001 s. 29-30.

Radlica* Jan – zob. Jan z Radlicy.

Radliński* Gotard (ok. 1430?-1486) star. rogoziński. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** K. Górski: Geneza i tło bezpośrednio konfederacji stanów pruskich w r. 1485. [W:] Księga pamiątkowa 75-lecia Towarzystwa Naukowego w Toruniu. Toruń 1952 s. 118-9, 125. – M. Biskup: Trzynastoletnia wojna z zakonem krzyżackim 1454-1466. Wwa 1967.

Radojewski* Jan Chryzostom Zboży (zm. 1753) kaszt. inowr. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Radojewski* Władysław Ludwik (zm. 1910) lekarz. **AW:** 6892. **Słowniki:** PTPN.

Radojewski* Zboża Rafał Stefan (zm. 1764) sędzia grodzki inowr., chorąży inowr. **Słowniki:** Inowr. SB IV. **Przyczynki:** Dzieje Inowrocławia. Red. M. Biskup. T. 2. Wwa [i in.] 1982 s. 483. – Corpus Inscriptionum Poloniae. T. 4 zz... 1. Opr. A. Mietz [i in.]. Włocławek [i in.] 1985 s. 125-6. – C.

Sikorski: Miasto na soli. Zarys historii Inowrocławia do roku 1919. Wwa 1988 s. 87. – D. Dominiczak: Kościół św. Mikołaja w Inowrocławiu. Inowr. 1999 s. 17-8.

Radoliński* Andrzej h. Leszczyc (zm. 1681) pisarz grodzki kaliski, surogator pozn., kaszt. krzywiński. **AW:** 6895. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** Dramat staropolski od początków do powstania sceny narodowej. Bibliografia. T. 2 cz. 1. Wr. 1976. S. Ochmann: Sejmy lat 1661-1662. Wr. 1977.

Radoliński* Andrzej (XVII/XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 379.

Radoliński* Hugo Juliusz (1841-1917) książę, dyplomata pruski. **AW:** 6897. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** S. Szenic: Książę Hugon Radolin. [W tegoż:] Za zachodnią miedzą – Polacy w Niemczech w XVIII i XIX w. Wwa 1973 s. 131-2. **Przyczynki:** H. Krausnick: Holsteins Geheimpolitik in der Zeit Bismarcks 1886-1890. Hamburg 1942. – N. Rich: Friedrich von Holstein. T. 1-2. Cambridge 1965. – M. M. Potocka: z moich wspomnień. Londyn 1983.

Radoliński* Jan (XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 379.

Radoliński* Jan Ignacy (1769-1845) zastępca prefekta departamentu bydż., marszałek sejmiku waleckiego, poseł na Sejm Księstwa Warszawskiego. **AW:** 6900. **Słowniki:** BSB II. **Przyczynki:** M. Kallas: w czasach Księstwa Warszawskiego 1806-1815. [W:] Hist. B. s. 419-456.

Radoliński* Stanisław (XIX w.) oficer powstania 1830/31. **Słowniki:** Bielecki Słownik.

Radom* Kazimierz (1933-1991) ks., prob. w Dąbrowce Wlkp. **Przyczynki:** K. Raniowski: Rody ziemi wolsztyńsko-babimojskiej. Wolsztyn 2005 s. 102, 294-5.

Radomiccy* – ród magnacki w Wielkopolsce. **Źródła:** A. Mężyrski, S. Potocki: Katalog korespondencji Działyńskich, Zamoyskich i rodzin spokrewnionych ze zbiorów Biblioteki Kórnickiej XVII-XX w. Wr. 1972, 443 s., tabl.

Radomicki* Andrzej Aleksander (przed 1660-1726) woj. kaliski, pozn., star. nakielski, osiecki. **AW:** 6911. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 379. **Przyczynki:** J. A. Gierowski: Między saskim absolutyzmem a złotą wolnością. Wr. 1953. – Sztuka baroku w Wielkopolsce. *BHSz.* 20: 1958 z. 1 s. 56, 68. – J. A. Gierowski: Traktat przyjaźni Polski z Francją w 1714. Wwa 1965. – Dz. Wlkp. I. – E. Linette: Jan Catenazzi – architekt i jego dzieło w Wielkopolsce. Wwa [i in.] 1973 s. 111. – R. Marciniak: Księgozbiór Augustyna Działyńskiego (1715-1759). *PBK* 12: 1976. – T. Zielińska: Magnateria polska epoki saskiej. Wr. 1977. – J. Poraziński: Malborska rada senatu w 1703 roku. *ZH* 44: 1979 z. 2 s. 37, 42.

Radomicki* Hieronim (1596-1652) kaszt. krzywiński, woj. inowr., star. wschowski, mosiński. **AW:** 6913. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Mikulski, Stanek Spisy; Chłapowski. **Źródła:** Listy Krzysztofa Opalińskiego do brata Łukasza. Wr. 1957. **Przyczynki:** W. Dworzaczek: Skład społeczny wielkopolskiej reprezentacji sejmikowej 1572-1655. *RH* 23: 1957 s. 293. – A. Kawecka-Gryczowa: Leszno – ośrodek wydawniczy Jednoty. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 9: 1964 s. 231. – J. Seredyka: Sejm w Toruniu z 1626 roku. Wr. 1966 s. 49, 102. – J. Dworzaczekowa: Kontrreformacja we Wschowie. *RH* 36: 1970 s. 29-35. – S. Bystrzeń: Dzieje obyczajów w dawnej Polsce. T. 2. Wwa 1976. – W. Magnuszewski: z dziejów elearów

polskich. Wwa 1978. – A. Filipczak-Kocur: Sejm zwyczajny z roku 1629. Wwa 1979. – J. Dziubkova: Portrety trumienne, Tablice inskrypcyjne i herbowe. P. 1981. – E. Opaliński: Elita władzy w województwach poznańskim i kaliskim. P. 1981, s. 30, 34, 38, 44, 76, 84-5, 121.

Radomicki* Jan Antoni (zm. 1728) woj. inowr., star. międzyrzecki, mosuński i star. gen. Wlkp. **AW:** 6915. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 379. **Przyczynki:** T. Zielińska: Magnateria polska epoki saskiej. Wr. 1977.

Radomicki* Józef (XVIII w.) star. odolanowski. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 379.

Radomicki* Kazimierz (XVII w.) kaszt. kaliski, star. mosiński. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Chłapowski.

Radomicki* Maciej h. Kotwicz (ok. 1648-1728) woj. kaliski, inowr., pozn., star. gen. Wlkp. **AW:** 6918. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** J. Wimmer: Wojsko Rzeczypospolitej w dobie wojny północnej Wwa 1956. – Sztuka baroku w Wielkopolsce. *BHSz.* 20: 1958 z. 1 s. 73-4, 82-3. – Z. Kulejewska-Topolska: Nowe lokacje miejskie w Wielkopolsce od XVI do końca XVIII wieku. P. 1964 s. 15. – J. A. Gierowski: Traktat przyjaźni Polski z Francją w 1714 r. Wwa 1965. – Dz. Wlkp. I. – J. A. Gierowski: w cieniu Ligi Północnej. Wr. 1971. – E. Linette: Jan Catenazzi – architekt i jego dzieło w Wielkopolsce. Wwa [i in.] 1973 s. 108-9, 111-2. – T. Zielińska: Magnateria polska epoki saskiej. Wr. 1977. – J. Poraziński: Malborska rada senatu w 1703 roku. *ZH* 44: 1979 z. 2 s. 37, 42, 50. – H. Barycz: Rzecz o studiach w Krakowie dwóch generacji Sobieskich. Kr. 1984. – J. Poraziński: Opozycja wielkopolska na początku wojny północnej (1702-1703). [W:] *Acta Universitatis Nicolai Copernici. Historia.* T. 20. Toruń 1985 s. 105.

Radomicki* Władysław (1668- zm. ok. 1737) kaszt., woj. pozn. **AW:** 6920. **Słowniki:** PSB; Wrzesiński SB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** Transakcje chłopami w Rzeczypospolitej szlacheckiej. Wwa 1959. – Dz. Wlkp. I. – A. Kamiński: Konfederacja sandomierska wobec Rosji w okresie poaltransztańskim 1706-1709. Wr. 1969. – E. Linette: Jan Catenazzi – architekt i jego dzieło w Wielkopolsce. Wwa [i in.] 1973 s. 101-3. – T. Zielińska: Magnateria polska epoki saskiej. Wr. 1977. – A. Zahorski: Ignacy Wyssogota Zakrzewski. Wwa 1979.

Radomiński* Jan (1687-1756) ks., jezuita. **Słowniki:** PSB; EWoj. **Źródła:** Korespondencja Józefa Andrzeja Załuskiego 1724-1736. Wr. 1967.

Radomska* Maria (1889-1965) działaczka społ. i patriot. **Słowniki:** SBWP-W I. **Biografie:** A. Gulczyński: Sylwetki zasłużonych pleszewian z okresu pruskiej niewoli. Pleszew 1992 s. 15-7. **Przyczynki:** L. Gomolec: Strajki szkolne w Poznańskim w latach 1901-1907. P. 1956. – A. Gulczyński: Rada Ludowa na Powiat Pleszewski (1918-1919). *RKal.* 22: 1990. – A. Gulczyński: Wojewoda Ludwik Bociański i jego wspomnienia z powstania wielkopolskiego. *RKal.* 23: 1991.

Radomski* Stanisław (1886-1940) ks. **Słowniki:** Martyrol.; PTPN; AMM. **Artykuły:** +RAP 1947.

Radomski* Władysław (1887-?) powstaniec wlkp., senator. **Słowniki:** Kto był kim.

Radońska* Teofila (1846- zm. ok. 1913) publicystka, poetka. **AW:** 6931. **Słowniki:** PSB; WSB; Szamotulanie. **Przyczynki:** Z. Grot: Wstęp [do:] M. Motty: Listy Wojtusia z Zawad. Wwa 1984 s. 24.

Radoński* Anastazy (1812-1881) ziemianin, polityk, powstaniec 1830, 1848 i 1863. **AW:** 6933. **Słowniki:** PSB; PTPN; AMM. **Źródła:** Protokoły posiedzeń Koła Polskiego w Berlinie. Wyd. Z. Grot. T. 1. P. 1956. – N. Żmichowska: Listy. Wr. 1960. **Przyczynki:** M. Handelsman: Adam Czartoryski. Wwa 1950. – Jakóbczyk Studia I. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. Wwa 1960 s. 204, 206, 227, 247, 283-4, 297. – Z. Grot: Działalność posłów polskich w sejmie pruskim w latach 1848-1850. P. 1961. – Prasa s. 29.

Radoński* Antoni (XVIII w.) star. stawiszyński. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 379.

Radoński* Faustyn (1808-1869) ziemianin, powstaniec 1830/31, 1848 i 1863. **AW:** 6935. **Słowniki:** PTPN.

Radoński* Feliks (XVIII w.) komisarz skarbowy pozn., starościc powidzki. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 379.

Radoński* Jan Nepomucen (XIX w.) oficer powstania 1830/31. **Słowniki:** Bielecki Słownik.

Radoński* Karol Mieczysław (1883-1951) kan., bp sufragan pozn., bp wrocławski. **AW:** 6939. **Słowniki:** PSB; PTPN; Biskupi; SBKS; AMM; Biskupi katol.; Kto był kim; Członkowie tajnych tow.; KostrzSB **Źródła:** Actes et documents du Saint Siege relatifs a la Seconde Guerre Mondiale. T. 3. Citta del Vaticano 1967. – Boniecki Fotografie. **Biografie:** T. Zakrzewski: Śp. ks. biskup K.R. *Tyg. Powsz.* 7: 1951 nr 18 s. 3. – Nowacki II s. 193. – Zasłużeni dla Wrocławka. Pod red. M. Wojciechowskiego. Wrocław. 1991 s. 174-5. **Przyczynki:** Klanowski. – E. Raczyński: w sojusznicy Londynie. Londyn 1960. – F. Sławój-Składkowski: Nie ostatnie słowo oskarżonego. Londyn 1964. – Literatura polska na obczyźnie 1940-1960. T. 2. Londyn 1965. – W. Mysłek: Kościół katolicki w Polsce w latach 1918-1939. Wwa 1966. – R. Buczek: Stronnictwo Ludowe w latach 1939-1945. Londyn 1975. Historia Kościoła w Polsce. T. 2 cz. 2. P. [i in.] 1979. – I. Lagzi: Uchodźcy polscy na Węgrzech w latach drugiej wojny światowej. Łódź 1980. – O. Terlecki: Generał Sikorski. Kr. [i in.] 1983.

Radoński* Kazimierz (1733-1795) gen. major wojsk kor., star. powidzki. **Słowniki:** PSB; Zwierzykowski s. 379. **Przyczynki:** H. Mościcki: Jakub Jasiński. Kr. 1948. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970. – S. Lubomirski: Pod władzą księcia Repnina. Wwa 1971.

Radoński* Leonard (zm. 1906) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Radoński* Marcin (XIX w.) ziemianin, radca Tow. Kredytowego w Kaliszu. **Noty biograficzne:** K. Walczak: Łoże masońskie i organizacje parawolnomularskie Kalisza. Kalisz 2004 s. 69.

Radoński* Marcjan (XVIII w.) poseł na sejm 1736, star. powidzki. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 379.

Radoński* Michał (XVIII w.) star. powidzki. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 380.

Radoński* Onufry Adalmar (1790-1830) oficer wojsk Księstwa Warsz. **AW:** 6941. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** G. Martinola: Un esule polacco nel Ticino. *Zeitschrift für Schweizerische Geschichte* 21: 1941 z. 4 s. 765-8. – K. Dylągowa: Towarzystwo Patriotyczne i sąd sejmowy 1821-1829. Wwa 1970. – D. Wawrzykowska-Wierciochowa: Emilia Sczaniecka. Wwa 1970, s. 137-41.

Radoński* Piotr Florenty (1842-1908) konchylolog, powstaniec 1863. **AW:** 6942. **Słowniki:** PTPN; Słow. biologów.

Radoński* Seweryn (1833-1910) ziemianin. **AW:** 6943. **Słowniki:** PSB; PTPN; AMM.

Radoński* Tadeusz (1804-1873) ziemianin, powstaniec 1830/31, działacz niepodl. **AW:** 6945. **Słowniki:** PSB; AMM. **Biografie:** Cmentarz Zasł. s. 73. **Przyczynki:** Jakóbczyk Studia I.

Radoński* Teodor (1823-?) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Radoński* Zygmunt (zm. 1903) ziemianin, polityk. **Słowniki:** PTPN.

Radoszewski* Boxa [Boksa-Radoszewski] Bogusław (zm. 1638) prepozyt kaliski, bp kijowski, łucki. **AW:** 6948. **Słowniki:** Biskupi.

Radoszewski* Boxa [Boksa-Radoszewski] Józef (1791-1831) prawnik, prezes Komisji Wojewódzkiej Kaliskiej, radca stanu w Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji Królestwa Polskiego. **AW:** 6949. **Słowniki i noty biograficzne:** PSB; WSB; K. Walczak: Łoże masońskie i organizacje parawolnomularskie Kalisza. Kalisz 2004 s. 69-70. **Przyczynki:** J. Zdzitowiecki: F.K. Drucki-Lubecki 1778-1846. Wwa 1948 s. 231. – K. Beylin: Teatry warszawskie w raportach Maccrotta. *Pam. Teatr.* 1953 z. 2 s. 79. – E. Szwankowski: Kłopoty wydawnicze W. Bogusławskiego. *Pam. Teatr.* 1954 z. 3-4 s. 70. – Materiały do historii miast, przemysłu i klasy robotniczej w Okręgu Łódzkim. T. 1-3. Łódź 1957-66. – B. Lisówna: Przemysł włókienniczy w Kaliszu w latach 1815-1830. *Rocznik Łódzki* 2: 1959 s. 205 i n. – P. Lelewel: Pamiętniki i dziariusz domu naszego. Wwa 1961 s. 272-3. – Osiemnaście wieków Kalisza. T. 2. P. 1961 s. 255; t. 3. P. 1962 s. 324. – S. Kaszyński: Dzieje sceny kaliskiej 1800-1914. Łódź 1962 s. 19, 44, 162. – A. Barszczewska: Województwo kaliskie i mazowieckie w powstaniu listopadowym. Łódź 1965 s. 31-2, 97. – N. Gąsiorowska-Grabowska: z dziejów przemysłu w Królestwie Polskim 1815-1918. Wwa 1965. – K. Koźmian: Pamiętniki. T. 3. Wr. 1972 s. 118, 126-7, 134-8, 274, 289, 434. – Dz. Kal.

Radoszewski* [Boksa-Radoszewski] Michał (XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 380.

Radoszewski* Tomasz Antoni (1808- zm. po 1854) powstaniec listopadowy, emigrant we Francji. **Słowniki:** Wolnomularze.

Radowski* Brunon (1910-1993) sportowiec i działacz sportu w Bydgoszczy i Złotowie. **Słowniki:** Anders.

Radtke* Eduard Georg (1877-1935) inż., przemysłowiec. **Słowniki:** Inowr. SB IV. **Przyczynki:** D. Matelski: Mniejszość niemiecka w Wielkopolsce 1919-1939. P. 1997 s. 210. – T.

Łaskiewicz: masoneria i stowrzenia pokrewne w Inowrocławiu (1820-1938). *Ziemia Kujawska* 1998 s. 117, 119.

Radwan* (zm. 1162/64) kan., bp pozn., kanclerz książęcy w Wlkp. **AW:** 6951. **Słowniki:** K. Dola: Katalog arcybiskupów i biskupów rezydencjonalnych metropolii i diecezji polskich obrządku rzymskokatolickiego do czasów współczesnych. [W:] Historia Kościoła w Polsce. T. 2 cz. 2. P. 1979 s. 286; PSB; Biskupi. **Źródła:** Kat. biskupów s. 13-4, 100. **Biografie:** Nowacki II s. 49-50. **Przyczynki:** A. Gąsiorowski: Najstarsze dokumenty poznańskiego domu joannitów. *SŻ* 9: 1964 s. 54-7. – K. Maleczyński: o kanclerzach polskich XII wieku. [W tegoż:] *Studia nad dokumentem polskim*. Wr. 1971.

Radwan* Józef Wiktor (1858-1936) prawnik, dziennikarz, literat, drukarz i wydawca, działacz społeczno-kultur. **Słowniki:** PSB; SPKP; WSB; SBWP-W II. **Biografie:** M. Leśniczak: J. W. R. (17.10.1858-24.06.1936). [W:] 75-lecie działalności Zrzeszeń Prawników w Kaliszu. Kalisz 1982. – E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram]. **Przyczynki:** T. Butkiewicz, Z. Młynarski: Zarys historii prasy polskiej. Cz. 2 z. 1. Wwa 1959 s. 70. – OW Kalisza III s. 364. – Z. Kmiecik: Pisma „ludowe” w królestwie Polskim w l. 1907-1914. *Rocznik Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego* 1963 s. 79-80. – H. Rabiega: 60 lat krajoznawstwa w Kaliszu 1908-1968. P. 1968 s. 11. – Teatralia Kaliskie. Łódź 1972 s. 39, 197, 206, 291-7, 560-1. – Dz. Kal. – E. Polanowski: w dawnym Kaliszu. P. 1979. – A. Notkowski: Polska prasa prowincjonalna Drugiej Rzeczypospolitej (1918-1939). Łódź 1982. – K. Kubiak: Działalność drukarska i wydawnicza J.R. [W:] Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Nr 6: 2000 s. 81-110, il. **Bibliografie:** D. Wańka: Kalisz i ziemia kaliska na łamach „Gazety Kaliskiej” w latach 1893-1914. Bibliografia. Kalisz 1998 s. 21-2, 208-9, 724, 845, 863, 883, 939, 1069, 1091, 1921-1934. **Artykuły:** *RKal.* 3: 1970 s. 177.

Radwan* Stanisław Michał, pseud.: Michał, Csemer (1885-1967) lekarz chirurg, działacz społeczny. **Słowniki:** PSB; SBWP-W I; 125 lat Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego 1877-2002. Kalisz 2002 s. 222-4, il. **Biografie:** B. Makowiec, J. Makowiec: Pionierzy chirurgii w Kaliszu. [W:] II Konferencja Naukowa Lekarzy Ziemi Kaliskiej, 12-13 X 1968. Pamiętnik. Kalisz 1969. – Z. Kledecki: R. S. M., pseud. Michał, Csemer (1885-1967), lekarz, społecznik, historyk medycyny. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 6. Kalisz 2000. **Przyczynki:** J. Hulewicz: Studia wyższe młodzieży z zaboru rosyjskiego w uczelniach galicyjskich w latach 1905-1914. [W:] Zeszyty Naukowe UJ. Historia. Z. 3. Kr. 1958 s. 283. – OW Kalisza III. – R. Jabłonowski: Wspomnienia 1905-1928. Wwa 1962. – W. Najdus: Lewica polska w Kraju Rad. Wwa 1971.

Radzewski* Franciszek, pseud.: Poklatecki (1672-1748) podkomorzy pozn., star. wschowski. **AW:** 6957. **Słowniki:** Nowy Korbut; PSB; Bieniaszewski Spisy; WSB; SBWP-W I; Urzędnicy centralni Spisy. **Biografie:** P. Glabiszewski: F. R. Wielkopolski działacz szlachecki i pisarz polityczny czasów saskich. *Prace Komisji Historycznej PTPN* T. 57 (1999) s. 1-131, bibliogr. R: W. Kriegseisen, *KH* 2001 nr 1 s. 107-10. **Przyczynki:** J. Lechicka: Rola dziejowa Stanisława Leszczyńskiego oraz wybór z jego pism. *RTNT* 1949 – E. Rosstworowski: Hugo Kołłątaj wobec zagadnienia obywatelskiej siły zbrojnej (1784-1793). *PH* 1951 s. 335. – J. A. Gierowski: Między saskim absolutyzmem a złotą wolnością. Wr. 1953. – E. Rostworowski: Sprawa aukcji wojska... Wwa 1957. – E. Rostworowski: o polską koronę. Wr. 1958. – J. Michalski: Studia nad reformą sądownictwa... Wwa 1958. – J. Staszewski: Stosunki Augusta II z kurią rzymską

w latach 1704-1706. Toruń 1965. – W. Konopczyński: Polscy pisarze polityczni XVIII wieku. Wwa 1966. – Dz. Wlkp. I. – W. Gastpary: Sprawa toruńska w roku 1724. Wwa 1969 s. 52-5. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970. – Z. Raszewski: Wojciech Bogusławski. Wwa 1982. – U. Kosińska: Kwestyje polityczne, obojętne [F. R.]. Traktat polityczny z roku 1699. *KH* 1995 nr 3/4 s. 91-112, sum. – P. Glabiszewski: F. R. „List szlachcica polskiego o władzy papieża rzymskiego”. Wielkopolski epizod z dziejów wojny północnej (1701-1721). *KW* 1996 nr 1 s. 33-6. – U. Kosińska: Zwolennik „filozofa dobroczynnego”. (Kwestyje polityczne obojętne... z roku 1743). *KH* 1996 nr 2 s. 35-44, sum.

Radzicki* Teodor (XIX w.) zesłańiec. **Słowniki:** W. Śliwowska: Zesłańcy polscy w Imperium Rosyjskim w pierwszej połowie XIX wieku. Słownik biograficzny. Wwa 1998.

Radziejewska* Maria (1875-1911). **Źródła:** Sienkiewicz i piękna Wielkopolanka. Oprac. K. Kolińska-Sochaczewska. Wyd. 2. Wwa 1977, 181 s., tabl. [korespondencja]. **Biografie:** J. Sobczak: Złotowłosa Maria autora Trylogii. *Średzki Kwartalnik Kulturalny* 2001 nr 1 s. 14-21., fot. **Przyczynki:** B. Szymański: Sienkiewicz i piękna Wielkopolanka. *Tyg. Kęp.* 1996 nr 20 s. 6; nr 21 s. 6, il.

Radziejewski* Jan (1844-1904) ks., działacz polonijny. **AW:** 6960. **Słowniki:** PSB; F. Bolek: Who's who in Polish America. New York 1943. **Przyczynki:** M. Haiman: Zjednoczenie Polskie Rzymsko-Katolickie w Ameryce 1873-1948. Chicago 1948. – Sacrum Poloniae Millennium. T. 6. Rzym 1959 s. 223-265. – J. Iwicki: The First One Hundred Years. a Study of the Apostolate of the Congregation of the Resurrection in the United States 1866-1966. Rzym 1966 s. 72-3, 78, 120, 202-3, 205.

Radziejewski* Stanisław (1839-1923) ks., dziennikarz, działacz społ. i narodowy. **AW:** 6962. **Słowniki:** PTPN; PSB; SBKS; SBWP-W I. **Przyczynki:** M. Tobiasz: Pionierzy odrodzenia narodowego i politycznego na Śląsku (1763-1914). Katowice 1945. – W. Ogrodziński: Dzieje piśmiennictwa śląskiego. Katowice 1965. – M. Pater: Ruch polski na Górnym Śląsku w latach 1879-1893. Wr. 1969. – M. Pater: Centrum a ruch polski na Górnym Śląsku (1879-1893). Katowice 1971. – Z. Bednorz: Nad rocznikami dawnych gazet śląskich. Wr. 1971. – M. Czapliński: Adam Napieralski 1861-1928. Wr. 1974. – K. Kolińska: Sienkiewicz i piękna Wielkopolanka. Wwa 1977. – A. Kwiatek: Przywódca i przywództwo narodowe Na Górnym Śląsku w polskiej tradycji (1848-1914). Opole 1991. – A. Kwiatek: Spór o kierunek działań narodowych na Górnym Śląsku (1918-1921). Opole 1991. – A. Kwiatek: Roman Szymański a Górny Śląsk. Przyczynek do dziejów kontaktów śląsko-wielkopolskich w II połowie XIX wieku. *Kwartalnik Opolski* 1991 nr 1-2.

Radziejewski* Jan (zm. 1504) dominikanin, teolog, bp gnieźn. **AW:** 6964. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** **J.B.** Korolec: Lista lektorów i szkół dominikańskich w Polsce w XV w. [W:] Materiały do Historii Filozofii Średniowiecznej w Polsce. T. 4. Kr 1965. – M. Markowski: Spis osób dopuszczonych do wykładów i katedry na wydziale teologii Uniwersytetu Krakowskiego w XV w. [W:] Materiały do Historii Filozofii Średniowiecznej w Polsce. T. 4. Kr 1965 s. 170, 173, 245.

Radziejewski* Michał (1645-1705) kan. gnieźn., abp gnieźn., kardynał. **AW:** 6965. **Słowniki:** PSB; Biskupi Urzędnicy centralni Spisy. **Źródła:** J. Sobieski: Listy do Marysieńki. T. 1. Wwa 1973 s.

311; t. 2 s. 202. **Biografie:** K.R. Prokop: Polscy kardynałowie. Kr. 2001 s. 145-56. – R. Kawecki: Kardynał M.S. R. (1645-1705). Opole 2005, 265 s., il. **Przyczynki:** S. Backman: Karl XII-s polska detronisations-politik. K.F. Arsbok 1947. – E. Hassinger: Brandenburg-Preussen, Russland und Schweden 1700-1713. München 1953. – J. Wegner: Nieborów. Wwa 1954 s. 20-4. – V. D. Koroljuk: Vstuplenie Reči Pospolitoj v Severnuju Vojnu. *Učenyje zapiski Instituta Slavjanovedenija* 10: 1954 passim. – V. D. Koroljuk: Polska i Rosja a wojna północna. Wwa 1954 s. 110, 127, 137-8, 185, 188, 251, 297, 323, 329-30, 341, 346, 362. – K. Sarnecki: Pamiętniki z czasów Jana Sobieskiego. Wr. 1958. – J. Woliński: z dziejów wojny i polityki w dobie Jana Sobieskiego. Wwa 1960. – K. Piwarski: Das Interregnum 1696/97 in Polen und die politische Lage in Europa. [W:] Um die polnische Krone. Berlin 1962 passim. – J. Perdelnia: Stanowisko Rzeczypospolitej szlacheckiej wobec sprawy Ukrainy na przełomie XVII i XVIII w. Kr. 1963. – J. Staszewski: Stosunki Augusta II z kurią rzymską w latach 1704-1706. Toruń 1965. – Z. Łakociński: Magnus Stenbok w Polsce. Wr. 1967. – M. Komarzyński: Polska w polityce gospodarczej Wersalu 1662-1715. Wr. 1968. – G. Jonasson: Karl XII-s. polska politik 1702-1703. Stockholm 1968. R: J. Staszewski: *ZH* 35: 1970 z. 2. – P. Buchwald-Pelcowa: Satyra czasów saskich. Wr. 1969. – J. Wojtasik: Walka Augusta II z obozem kontystowsko-prymasowskim w pierwszym roku panowania (1697-1698). *PH* 60: 1969 z. 1 passim. – W. Klesińska: Okupacja Elbląga przez Brandenburgię w latach 1698-1700. *Rocznik Elbląski* 4: 1969 s. 92, 94, 109. – M. Komarzyński: Księcia Contiego niefortunna wyprawa po koronę Sobieskiego. Wwa 1971 passim. – Z. Świechowski: Srebra kardynała M. R. w katedrze gnieźnieńskiej. *Spraw. WTN*. Seria a 27: 1972 s. 29-90. – J. Staszewski: o miejsce w Europie. Stosunki Polski i Saksonii z Francją na przełomie XVII i XVIII wieku. Wwa 1973. – M. Karpowicz: Sztuka Warszawy drugiej połowy XVII w. Wwa 1975. – E. Kowalczykowa: Kościół św. Krzyża. Wwa 1975 s. 16, 79, 88-90, 99. – K. Matwijowski: Pierwsze sejmy z czasów Jana III Sobieskiego. Wr. 1976. – B. Wanat: Zakon karmelitów bosych w Polsce. Kr. 1979. – A. Miłobędzki: Architektura polska XVII wieku. Wwa 1980. – Historia dyplomacji polskiej. Wwa 1982. – O. Forst de Battaglia: Jan Sobieski król Polski. Wwa 1983. – Z. Wójcik: Jan Sobieski. Wwa 1983. – J. Wimmer: Wiedeń 1683. Wwa 1983. – M. Komarzyński: Jan III Sobieski a Bałtyk. Gdańsk 1983 s. 102, 107-8, 110, 155. – J. Feldman: Stanisław Leszczyński. Wwa 1984. – M. Komarzyński: Maria Kazimiera d'Arquien królowa Polski (1641-1716). Kr. 1984. – J. Poraziński: Funkcje polityczne i ustrojowe rad senatu w latach 1697-1717. *KH* 89: 1984 nr 1 s. 27-8, 33, 35. – J. Poraziński: Początki działalności M. R. – próba interpretacji przebiegu kariery i kształtujących ją czynników. [W:] *Studia z dziejów epoki Jana III Sobieskiego*. Wr. 1984 s. 221-33. – R. Kawecki: z dziejów nominacji kardynalskich w Polsce przedrozbiorowej. *NP* 95: 2001 s. 479-89.

Radzim*-Gaudenty – zob. Gaudenty.

Radziwińscy* – rodzina szlachecka w Wlkp. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1549-1820].

Radziwiński* Adrian (1557-1615) jezuita, kaznodzieja. **AW:** 6966. Słowniki: PSB; Teolodzy; EWOJ. **Źródła:** *Unicus universae Societatis Iesu Vocationum liber autobiographicus*. Wyd. J. Warszawski. Rzym 1966 s. 269-70. **Przyczynki:** K. Drzymała: Wpływ ks. Stanisława Grodzickiego na tłumaczenie Biblii ks. Jakuba Wujka T.J. *Polonia Sacra* 4: 1951 z. 1 s. 71-80. – R. Viloslada: *Storia del Collegio Romano*. Romae 1954. – *Polonica z rzymskiego kodeksu nowicjuszy T.J. (1565-1686)*. Wyd. J. Warszawski. Rzym 1955 s. 159-62. – L. Tworek: *Dysputa*

lewartowska. *Rocznik Lubelski* 3: 1960 s. 51-62. – L. Szczucki: Marcin Czechowic. Wwa 1964.
– L. Tworek: Zbór lubelski. Lublin 1966.

Radziwiński* Aleksander Władysław (1910-1972) otolaryngolog, działacz społ. **Słowniki:** PSB; SBPNM II z. 3. **Biografie:** A. Zakrzewski: Wspomnienie o prof. dr. med. A.R. *Otolaryngologia Polska* 1973 z. 1 s. 1-8. **Przyczynki:** Z. Woźniewski: Polski almanach medycyny. Wwa 1957.

Radziwiński* Antoni (XVIII w.) podstoli nurski, komisarz skarbowy poz. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 380.

Radziwiński* (Radzimiński) Józef h. Lubicz (zm. 1820) sędzia ziemski gnieźn., woj. gnieźn., poseł na sejmy, senator Księstwa Warsz. i Królestwa Polskiego. **AW:** 6967. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Źródła:** Summariusz protokołów Rady Administracyjnej Królestwa Polskiego 1815-1830. Pod red. K. Konarskiego i F. Ramotowskiej. T. 1. Wwa 1958. – Protokoły Rady Stanu Księstwa Warszawskiego. Wyd. B. Pawłowski. T. 1 cz. 1. Toruń 1960. **Przyczynki:** J. Wąsicki: Ziemie polskie pod zaborem pruskim. Prusy Południowe 1793-1806. Wr. 1957. – F. S. Dmochowski: Wspomnienia od 1806 do 1830 r. Wwa 1959. – A. Zahorski: Ignacy Wysogota Zakrzewski, prezydent Warszawy. Wwa 1963. – S. Kościałkowski: Antoni Tyzenhaus. Londyn 1970 II. – J. Kitowicz: Pamiętniki. Wwa 1971. – R. Chojecki: Patriotyczna opozycja w sejmie 1773 r. *KH* 79: 1972 nr 3 s. 552-61.

Radziwiński* Józef (1856-?) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Radzimski* (Radzyski, Radziński, Radzyński) Stanisław (1564/65-1622) jezuita, nauczyciel, pedagog, misjonarz ludowy. **Słowniki:** PSB; EWOJ; SBWP-W I; Szkoła Kaliska. **Biografie:** R. Darowski: S. R. S.J. (1565-1622) wykładowca filozofii w Braniewie i Kaliszu. *Studia Philosophiae Christianae* 1988 nr 2 s. 179-91. **Przyczynki:** L. Piechnik: Jezuici a seminarium diecezjalne w Kaliszu (1593-1620). *NP* 20: 1964 s. 143.

Radziński* (1894-1977) urzędnik, działacz „Sokoła”. **Słowniki:** Inowr. SB IV. **Przyczynki:** E. Mikołajczak: Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” w Inowrocławiu. Inowr. 1992, passim.

Radziszewski* Henryk Aleksander (1873-1923) ekonomista, działacz Narodowej Demokracji, publicysta. **Słowniki:** PSB; Biogramy uczonych I. **Przyczynki:** L. Krzywicki: Wspomnienia. T. 3. Wwa 1958. – Z. Landau: Polskie zagraniczne pożyczki państwowe 1918-1926. Wwa 1961. – S. Kozicki: Historia Ligi Narodowej (okres 1887-1907). Londyn 1964. – S. Żurawicki: Myśl ekonomiczno-polityczna w okresie międzywojennym. Wwa 1970 s. 45. – J. Holzer, J. Molenda: Polska w pierwszej wojnie światowej. Wyd. 3. Wwa 1973. – L. Guzicki, S. Żurawicki: Historia polskiej myśli społeczno-ekonomicznej 1914-1945. Wwa 1974. – L. Hajdukiewicz: Geneza i początki Polskiej Szkoły Nauk Politycznych. [W:] Studia z dziejów oświaty i kultury umysłowej w Polsce XVIII-XX w. Wr. 1977.

Radziwiłowie* – ród. **Przyczynki:** Z. Pałat: Zespół pałacowy księżąt R. w Antoninie. Dziedzictwo materialne. Kalisz 2011, 112 s., il.

Radziwił* Antoni Henryk (1775-1833) namiestnik Wielkiego Ks. Pozn., mecenas sztuki, kompozytor. **AW:** 6970. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1764-1832]. **Słowniki:** SMP; WSB; PSB; SBWP-W I; Polacy w historii i kulturze krajów Europy Zachodniej. P. 1981; SPKP; Zielińska Poczet s. 337-9, il.

Biografie: T. Nowakowski: Die Radziwills. Die Geschichte einer grossen europäischen Familie. München 1967. – S. Szenic: A.H. R. [W tegoż:] Za zachodnią miedzą – Polacy w Niemczech w XVIII i XIX w. Wwa 1973 s. 102-13. **Przyczynki:** M. Handelsman: Adam Czartoryski. T. 1. Wwa 1948. – Z. Grot: Dzieje sceny polskiej w Poznaniu. 1782-1869. P. 1950. – Z. Jachimecki: Muzyka polska w rozwoju historycznym. T. 1. Cz. 2. Kr. 1951 s. 148-92. – T. Mencel: Feliks Łubieński. Wwa 1952. – Z. Jachimecki: Polak pierwszym kompozytorem muzyki do „Fausta”. *Od a do* z 1953 nr 15 s. 3-4. – T. Strumiłło: Źródła i początki romantyzmu w muzyce polskiej. Kr. 1956 s. 135-52. – Z. Jachimecki, W. Poźniak: A.R. i jego muzyka do „Fausta”. Kr. 1957, 96 s. R: W. Malinowski, *PTeatr*. 1958 z. 2 s. 342-4. – G. Bojanowski: Tydzień w Antoninie. Wwa 1960. – I. Bełza: Między Oświeceniem a Romantyzmem. Kr. 1961 s. 265. – J. Skowroński: Antynapoleońskie koncepcje Czartoryskiego. Wwa 1969. – M. Kallas: Polskie postulaty konstytucyjne z 1815 r. dotyczące organizacji W. Księstwa Poznańskiego. *Spraw. PTPN* 1970 nr 1 s. 96. – F. Paprocki: W. Księstwo Poznańskie w okresie rządów Flottwella. P. 1970. – Dz. Wlkp. II. – S. Askenazy: Ks. Józef Poniatowski. Wwa 1974. – M. Fiszerowa: Dzieje moje własne i osób postronnych. Londyn 1975. – K. Musioł: Goethe und die polnische Musik. *Musikforschung* 1 s. 1-15 [dot. m.in. *Fausta* A. R.]. – T. Zielińska: Archiwa Radziwiłłów i ich twórcy. *Archeion* 66: 1978 s. 115. – J. Pachowski: Generał Jan Henryk Dąbrowski 1755-1818. Wwa 1980. – J. Wąsicki: Ziemie polskie pod zaborem pruskim. W. Księstwo Poznańskie 1815-1848. Wwa [i in.] 1980 s. 46-58, 71-2, 82-6. – Ostrowska-Kęmbłowska Architektura passim. – M., L. Trzeciakowscy: w XIX-wiecznym Poznaniu. P. 1982. – M. M. Potocka: z moich wspomnień. London 1983. – M. Arszyński: Działalność Karola Fryderyka Schinkla na ziemiach Pomorza i Wielkopolski. *ZH* 49: 1984 z. 3 s. 70-1. – J. Schillemeit: Goethe i Radziwiłł. [W:] „Dass eine Nation die ander verstehen möge”. Festschrift für Marian Szyrocki zu seinem 60. Geburtstag. Hrsg. von Norbert Honsza [et al.]. Amsterdam 1988 s. 639-62. – L. Trzeciakowski: Luise de domo Hohenzollern i Antoni Radziwiłłowie w Wielkim Księstwie Poznańskim. *Herald* 1991 nr 2 s. 33-7. – W. Rieck: Zur Bedeutung Antoni Henryk Radziwiłł in der deutschen Literatur- und Musikgeschichte. *KH* 1994 nr 2 s. 153-67. – H. F. Nowaczyk: Faustowski lapsus Chopina. *Ruch Muzyczny* 40: 1996 nr 11 s. 33-7. – H. F. Nowaczyk: Wokół fruwały strzępy batuty. „Faust” Goethego i Radziwiłła w Poznaniu. *Ruch Muzyczny* 1996 nr 25 s. 33-5 [wykonanie fragmentu muzycznej wersji dzieła w 1828 r.]. – D. Altenburg: Fürst Radziwiłł „Compositionen zu Göthe „Faust”. Zur Geschichte der Schauspielmusik im 19. Jahrhundert. [W:] Festschrift Ch.-H. Mahling zum 65. Geburtstag. Hrsg. von A. Beer [et al.]. Bd. 1. Tutzing 1997 s. 25-46. – Urząd wojewody w Poznaniu od X wieku do współczesności. Pod red. S. Sierpowskiego. P. 1997 s. 33-4, 40, 43-4, 261. – E. M. Ślaska: Radziwiłł i inni. Ślady polskości w Berlinie. *Pogranicza. Szczeciński kwartalnik kulturalny* 1998 nr 2 s. 34-9. – Kwilecki Ziemiaństwo s. 70, 118, 120, 230-1, 246. – L. Kolago: Wystawienie „Fausta” Johanna Wolfganga Goethego z muzyką A.R. w warszawskim salonie Magdaleny i Wacława Łuszczewskich. *Kwartalnik Polskiej Sekcji ISME* (Warszawa) 1999 nr 4 s. 24-48. – L. Kolago: Fürst Antoni Radziwills Vertonung des „Faust” von Goethe. [W:] *Studia Niemcoznawcze*. T. 19. Wwa 2000 s. 121-38. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 384-94, 397-8, 406-11.

Radziwiłł* Antoni Wilhelm Rafał Mikołaj (1885-1935) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Radziwiłł* Bogusław Fryderyk (1809-1873) gen. pruski, ordynat przygodzicki. **AW:** 6972. **Słowniki:** PSB; Zielińska Poczet s. 343. **Źródła:** Katalog korespondencji Działyńskich, Zamoyskich i rodzin spokrewnionych ze zbiorów Biblioteki Kórnickiej XVII-XX w. Wr. 1972. **Biografie:** T. Nowakowski: Die Radziwills. Die Geschichte einer grossen europäischen Familie. München

1967. **Przyczynki:** M. Laubert: Die preussische Polenpolitik von 1772-1914. Kr. 1944. – Motty i s. 550; II s. 244-7, 308, 539. – T. Zielińska: Archiwa Radziwiłłów i ich twórcy. *Archeion* 66: 1978 s. 115-6. – M. M. Potocka: z moich wspomnień. London 1983. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 399-404, 413-8.

Radziwiłł* Edmund Fryderyk (1842-1895) ks., polityk. **AW:** 6973. **Słowniki:** PTPN; PSB; SBWP-W I; Teolodzy; Zielińska Poczest s. 343-4; AMOstr. z. 10, 12. **Przyczynki:** G. Franzoni: Le relazioni dell' abbazia de S. Paolo coll monastero di Cucujajes. *Benedictina* 8: 1954 s. 518-22. – L. Trzeciakowski: Polityka polskich klas posiadających w Wielkopolsce w erze Capriviego (1890-1894). P. 1960 s. 100. – S. Kubiak: Ruch socjalistyczny w Poznaniu 1872-1890. P. 1961. – J. Krasuski: Kulturkampf. Katolicyzm i liberalizm w Niemczech XIX w. P. 1963. – Trzeciakowski Kulturkampf. – Wielkopolska Szkoła Edukacji Narodowej. Wr. 1970 s. 119, 183. – Dz. Wlkp. II. – H. E. Wyczawski: Arcybiskup Zygmunt Szczyński. Wwa 1975. – J. Benyskiewicz: Postowie polscy w Berlinie w latach 1866-1890. Zielona Góra 1976. – W. Klimkiewicz: Kardynał Ledóchowski na tle swej epoki 1822-1902. T. 3. P. 1978. – Zakony benedyktyńskie w Polsce. Wwa [1981] s. 63. – M. M. Potocka: z moich wspomnień. London 1983. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 424-6, 438.

Radziwiłł* Ferdynand Franciszek (1834-1926) poseł do Reichstagu i na Sejm. **Słowniki:** kto był kim.

Radziwiłł* Ferdynand Fryderyk Wilhelm Aleksander (1834-1926) ziemianin, polityk. **AW:** 6974. **Słowniki:** PSB; PTPN; Zielińska Poczest s. 344. **Biografie:** T. Nowakowski: Die Radziwills. Die Geschichte einer grossen europäischen Familie. München 1967. **Przyczynki:** L. Trzeciakowski: Polityka polskich klas posiadających w Wielkopolsce w erze Capriviego (1890-1894). P. 1960. – P. Czerwiński: Zakon Maltański i stosunki jego z Polską na przestrzeni dziejów. London [1963] s. 113-4. – J. Marczewski: Narodowa Demokracja w Poznaniu 1900-1914. Wwa 1967 s. 61, 68, 135, 150-2, 205, 233, 238, 287, 355, 360, 363. – Z. Hemmerling: Postowie polscy w Parlamencie Rzeszy Niemieckiej i w sejmie pruskim 1907-1914. Wwa 1968. – G. Jackowski: w walce o polskość. Kr. 1972. – K. Morawski: o Kazimierzu Morawskim. Ze wspomnień syna i kronik rodzinnych. Kr. 1973. – Dz. Wlkp. II. – J. Benyskiewicz: Postowie polscy w Berlinie w latach 1866-1890. Zielona Góra 1976. – A.C. Rzewuski: a travers l'invisible cristal. [Paris] 1976 s. 118-9. – A. Czubiński, Z. Grot, B. Miśkiewicz: Powstanie wielkopolskie. P. 1978. – B. Abramowicz: Ze wspomnień rodowitego berlińczyka. Zielona Góra 1979. – J. Pajewski: Odbudowa państwa polskiego 1914-1918. Wwa 1980. – Księga Sapieżyńska. Kr. 1982 s. 73, 142-3. – M. M. Potocka: z moich wspomnień. London 1983. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 418, 421-4.

Radziwiłł* Michał Hieronim (1744-1831) woj. wileński, działacz polit. i gosp. **Słowniki:** WSB; PSB; SBWP-W II; Zielińska Poczest s. 335-6. **Źródła:** Tajna korespondencja z Warszawy do Ignacego Potockiego. Wwa 1961. – Protokoły posiedzeń Komisji Edukacji Narodowej (1786-1794). Wr. 1969. **Biografie:** T. Nowakowski: Die Radziwills. Die Geschichte einer grossen europäischen Familie. München 1976. **Przyczynki:** S. Nawrocki: Kontrakt o wybudowanie i dzierżawę huty żelaznej w starostwie grabowskim w końcu XVIII w. *SiMDW* 1: 1955 z. 2 s. 227-39 [starostwo grabowskie – własność M.H. R.]. R: M. R., *KHKM* 5: 1957 nr 3/4 s. 673. – A. Próchnik: Francja a Polska. Wwa 1964. – W. Szczygielski: Gospodarka stanowa na ziemiach południowo-zachodniej Rzeczypospolitej w XVI-XVIII w. Łódź 1965. – B. Michalik, T. Mizia: Stosunek konfederacji targowickiej do Komisji Edukacji Narodowej. *Rozprawy z Dziejów Oświaty* 9:

1966. – S. Kościałkowski: Antoni Tyzenhaus – podskarbi nadworny litewski. T. 1-2. Londyn 1970. – A. Ryszkiewicz: Zbieracze i obrazy. Wwa 1972. – Z. Libiszowska: Życie polskie w Londynie w XVIII w. Wwa 1972. – T. Ostrowski: Poufne wieści z oświeczonej Warszawy. Wr. 1972. – T. Mańkowski: Mecenat artystyczny Stanisława Augusta. Wwa 1976. – H. Kocój: Francja a upadek Polski. Kr. 1976. – T. Zielińska: Archiwa Radziwiłłów i ich twórcy. *Archeion* 66: 1978 s. 105-30. – A. Jobert: Komisja Edukacji Narodowej w Polsce. Wr. 1979. – M. Kwiatkowski: Stanisław August król-architekt. Wr. 1983. – Radziwiłłowie herbu Trąby – dzieje rodu. Wwa 1996. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 382-4, 387-8. **Artykuły:** *SiMDW* 5: 1959 z. 2 s. 29-58.

Radziwiłł* Wilhelm (1797-1870) gen. pruski, numizmatyk. **AW:** 6978. **Słowniki:** PSB; Zielińska Poczest s. 339. **Źródła:** Protokoły posiedzeń Koła Polskiego w Berlinie. T. 1. P. 1956. – Katalog korespondencji Działyńskich, Zamoyskich i rodzin spokrewnionych ze zbiorów Biblioteki Kórnickiej XVII – XX w. Wr. 1972. **Biografie:** T. Nowakowski: Die Radziwills. Die Geschichte einer grossen europäischen Familie. München 1976. **Przyczynki:** M. Handelsman: Adam Czartoryski. T. 3. Wwa 1950. – Motty i s. 53, 508, 550, 638, II 101, 224, 244-6, 538-9. – F.H. Gentzen: Grosspolen in Januaraufstand. Berlin 1958. – Kościół W. Ks. P. – M. Potocka: z moich wspomnień. Londyn 1983. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 398-404, 413-8.

Radziwiłłowa* Helena (XVIII/XIX w.) matka namiestnika Antoniego Henryka. **Przyczynki:** W. Piwkowski: Arkadia H. R. Wwa 1998. R: T. Bernatowicz, *Wiek Oświecenia* [T.] 16 (2000) s. 242-7.

Radziwiłłowa* Ludwika (Luiza) z Hohenzollernów (1770-1836) żona namiestnika Antoniego Henryka. **AW:** 6984. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1790. **Przyczynki:** K. Stasiński: Zakład naukowy dla wychowawczyń i nauczycielek przy szkole Ludwiki w Poznaniu w latach 1841-1918. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 22: 1979 nr 1 s. 39-55, sod., sum. [protektorka L. R.]. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 386-7, 391-3, 407, 411-2, 432-3.

Radziwiłłowa* Maria z Żółtowskich (1906-1999) córka Leona Żółtowskiego, żona Konstantego Radziwiłła. **Przyczynki:** S. Leitgeber: M. z Żółtowskich R. *GWyb.* (P.) 2000 nr 186 s. 10.

Radziwiłłówna* Eliza (1803-1834) księżna. **AW:** 6987. **Słowniki:** PSB; SBWP-W I. **Biografie:** K. Jagow: Wilhelm und Elisa. Die Jugendliebe des alten Kaisers. Leipzig 1941, 316 s. – T. Nowakowski: Die Radziwills. Die Geschichte einer grossen europäischen Familie. München 1976. **Przyczynki:** P. Weiglin: Berliner Biedermeier. Bielefeld-Leipzig 1942. – Motty II s. 231-2, 308, 537. – Z. Kęłowska-Ostrowska: Siedziby wielkopolskie doby romantyzmu. P. 1957. – M. M. Potocka: z moich wspomnień. London 1983. – H. Eschenburg: Die polnische Prinzessin E. R.: die Jugendliebe Kaiser Wilhelms. Stuttgart 1986, 192 s. R: M. Arndt *Schlesien* 33: 1988 nr 4 s. 249-50. – D. Wawrzykowska-Wierciochowa: Prawdziwie romantyczna, nieszczęśliwa miłość E. R. i następcy tronu pruskiego ks. Wilhelma Hohenzollerna. [W:] Kochanki pierwszych dni. Wwa 1988. – H. F. Nowaczyk: o czym księżniczka nie napisała. *Ruch Muzyczny* 1996 nr 21 s. 34-7 [wizyta F. Chopina w Antoninie w 1829 r.]. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 393-7, 410, 412-4.

Rafalski* Jan (1909-1995) zoolog, prof. UP. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1993-1995 s. 22-3. **Przyczynki:** Koło Naukowe Przyrodników UAM w P. w l. 1995-2001. Materiały do dziejów KNP. Cz. 2. Red. A. Nowosad. P. 2001 [na s. 65-73 wspomnienia o J. R.].

Rafalski* Julian Bogumił Witold (1879-1949) leśnik, prof. UP. **AW:** 6990. **Słowniki:** WSB; PTPN; Mała encyklopedia leśna. Wwa 1980. **Biografie:** J.R. *Spraw. PTPN* 16: 1949 nr 2 s. 320-3. – M. Podgórski: J.R. (1879-1949). [W:] *Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969*. P. 1970 s. 332-3. **Przyczynki:** *Dzieje lasów, leśnictwa i drzewnictwa w Polsce*. Wwa 1965 s. 750. – *Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969*. P. 1970 s. 75, 94, 97, 102-3, 106, 282, 284. – *Polskie Towarzystwo Leśne w Polsce Ludowej*. Wwa 1972 s. 219. – *Nauka w Wlkp.* s. 1047, 1051, 1052, 1066. – *Twórcy i organizatorzy leśnictwa polskiego na tle jego rozwoju*. Wwa 1974 s. 408. – *Nauki leśne w Polsce 1920-1970*. Wr. 1977 s. 26, 64, 70, 74, 149, 151, 153. **Bibliografie:** Spis publikacji prof. J.R. [oraz:] *Prace przygotowane do druku a zaginione w czasie powstania warszawskiego w 1944 r.* *Sylwan* 94: 1950 nr 1 s. 76-8; nr 2 s. 86-8 [45 + 14 poz.].

Rafalski* Trifilij Łukicz (1855-?) gubernator kaliski. **Słowniki:** Ł. Chimiak: *Gubernatorzy rosyjscy w Królestwie Polskim*. Szkic do portretu zbiorowego. Wr. 1999.

Rafał* Chyliński (1694-1741) bł., franciszkanin. **AW:** 949. **Słowniki:** PSB; *Hagiografia* i s. 257-65. **Biografie:** O. R. Ch. (1694-1741). *Wiadomości Diecezjalne Łódzkie* 36: 1962 s. 250-4. – J.L. Bernatek: *Rafał Chyliński. Studium z dziejów życia religijnego w epoce saskiej*. Wwa 1971, bibliogr. – L.J. Bernatek: *Błogosławiony R. Ch. Niepokalanów* 1991.

Rafał* (zm. po 1276) kanclerz kujawski. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** J. Mitkowski: *Początki klasztoru cystersów w Sulejowie*. P. 1949: *Dokumenty* s. 328-30 nr 16. **Przyczynki:** K. Maleczyński: *Zarys dyplomatyki polskiej wieków średnich*. Wr. 1951. – S.M. Szacherska: *z dziejów kancelarii książąt kujawskich w XIII wieku. Dwa nieznanne dokumenty szpetalskie*. *SŻ* 5: 1960 s. 1-23. – J. Mitkowski: *Kancelaria Kazimierza Konradowicza księcia kujawsko-łęczyckiego (1233-1267)*. Wr. 1968. – K. Maleczyński, M. Bielińska, A. Gąsiorowski: *Dyplomatyka wieków średnich*. Wwa 1971. – F. Sikora: *Upadek fundacji cysterskiej w Szpetalu i początki odnowionego klasztoru byszewskiego*. *ZH* 40: 1975 z. 2 s. 7-26. – Z. Mazur: *Studia nad kancelarią księcia Leszka Czarnego*. Wr. 1975. – J. Bieniak, A. Szymczakowa: *Urzednicy łęczyccy, sieradzcy i wieluńscy XIII-XV wieku*. Wr. 1985.

Rafał* (zm. 1350?) opat benedyktynów w Mogilnie. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** E. Suchodolska: *Regesty dokumentów mazowieckich z l. 1248-1345*. Wwa 1980 s. 99. **Przyczynki:** J. Bieniak: *Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306*. Toruń 1969 s. 166. – J. Płocha: *Najdawniejsze dzieje opactwa benedyktynów w Mogilnie*. Wr. 1969 s. 187, 216.

Rafał* z Gołuchowa (Gołuchowski) herbu Wieniawa (zm. 1441/1443) podkomorzy kaliski, star. gen. Wlkp. **Słowniki:** PSB; WSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy; SBWP-W I. **Przyczynki:** M. Walicki: *Złoty widnokrąg*. Wwa 1965 s. 60-5. – A. Nadolski: *Broń i strój rycerstwa polskiego w średniowieczu*. Wr. 1979 s. 85. – J. Łojko: *Średniowieczne herby polskie*. P. 1985 s. 52. – A. S. Labuda: *Malarstwo tablicowe w Wielkopolsce*. [W:] *Malarstwo gotyckie w Wielkopolsce*. *Studia o dziełach i ludziach*. Red. A. S. Labuda. P. 1996 s. 62. – B. Bartelmus: „Madonna ab

igne” z kolegiaty NMP w Kaliszu. [W:] Kolegiata kaliska na przestrzeni wieków 1303-2003. Red. G. Kucharski [i in.]. Kalisz 2004 s. 181-94, il.

Rafał* z Proszowic (ok. 1453-1534) bernardyn, sługa Boży. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** Hagiografia II s. 261-70. **Przyczynki:** K. Grudziński: Warta. [W:] Klasztory bernardyńskie w Polsce w jej granicach historycznych. Pod red. H. E. Wyczawskiego. Kalwaria Zebrzydowska 1985 s.418, 426.

Rafał* ze Skawiny (XV w.) prepozyt kapituły uniejowskiej. **Słowniki:** Jabłońska Kapituła s. 110-2.

Rafał* ze Stawiszyna (zm. 1591) bernardyn, kopista. **Słowniki:** SPKP.

Rafiński* Roman (1909-1981) otolaryngolog, doc. AM w Poznaniu. **Słowniki:** SBPNM II z. 2. **Bibliografie:** Akademia Medyczna w Poznaniu. Bibliografia publikacji z lat 1945-1955. P. 1958. – Bibliografia publikacji naukowych Akademii Medycznej za r. 1965 do 1974. *Roczniki Akademii Medycznej w Poznaniu* 1-10: 1964/5 – 1976 [toż w r. 1975: *Poznańskie Roczniki Medyczne* 1 (11): 1977]. – Bibliografia zawartości poznańskich wydawnictw medycznych z okresu międzywojennego 1919-1939. Cz. 1-2. P. 1970-2. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1981-1983 s. 20. – A. Soboczyński: Doc. dr med. R. R. (5. 3. 1909 – 13. 1. 1981). *Otolaryngologia Polska* 1982 nrr 1 s. 91-5. – A. Soboczyński: R. R. (1919-1981). Otolaryngolog. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 257-8. **Przyczynki:** Akademia Medyczna w Poznaniu. w 50-lecie rozwoju nauk medycznych w Poznaniu 1920-1970. P. 1969. – Dz. UAM. – Nauka w Wlkp. – 25 lat Akademii Medycznej w Poznaniu. P. 1974. – J. Hasik, J. Juszczyk: Dzieje Wydziału Lekarskiego UP i AM (1919-1979). P. 1979.

Rafiński* Teodor (1907-1978) pediatra, prof. AM w Poznaniu. **Biografie:** U. Radwańska: Wspomnienia pośmiertne o T. R. z żałobnej karty. *KMP* 1980 nr 1 s. 64-6, il. – U. Radwańska: T. R. (1907-1978). Pediatra. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 259-61. **Bibliografie:** AM w P. Bibliografia publikacji z lat 1945-1955. P. 1958. – Bibliografia zawartości poznańskich wydawnictw medycznych okresu międzywojennego 1919-1939. Cz. 1. P. 1970. – Bibliografia publikacji naukowych Akademii Medycznej za r. 1965 do 1974. *Roczniki Akademii Medycznej w Poznaniu*. 1-10: 1965-1976 [toż w r. 1975: *Poznańskie Roczniki Medyczne* 1 (11): 1977]. – Bibliografia polskiego piśmiennictwa uzdrowiskowego. *Problemy Uzdrowiskowe* 1982 z. 7/12 s. 224-7. **Przyczynki:** Akademia Medyczna w Poznaniu. w 50-lecie rozwoju nauk medycznych w Poznaniu 1920-1970. P. 1969. – Dzieje Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza 1919-1969. P. 1972. – Nauka w Wlkp. – 25 lat AM w Poznaniu. P. 1974. – J. Hasik, J. Juszczyk: Dzieje Wydziału Lekarskiego UP i AM (1919-1979). P. 1979.

Raiter* Henryk (1906-1983) ks., proboszcz w Gnieźnie, kapelan WP, żołnierz AK. **Słowniki:** Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod red. J. Myszora. T. 2. Wwa 2003. **Biografie:** K. Sojka: Wspomnienie o śp. Ks. Infułacie H. R. *Notitiae* 1984 s. 9. – S. Grzechowiak: Ks. H. R. protonotariusz apostolski (1906-1983). *Studia Gnesnensia* 1995 s. 287-305.

Rajewski* Franciszek (1905-1994) nauczyciel. **Biografie:** S. Jędraś: F. R., zasłużony pedagog. Leszno 1994. – S. Jędraś: F. R. *PLudu* 1995 z. 1-2 s. 39-42. – S. Jędraś: F. R. – leszczyński nauczyciel.

KW 2000 nr 4 s. 96-8. **Przyczynki:** S. Jędraś: Zespół Szkół Ekonomicznych im. J. A. Komeńskiego 1912-1992. Leszno 1992 s. 68-9.

Rajewski* Marian (1905-1989) fizyk, matematyk, prof. WSM w P., kierownik techn. Radia P. **Słowniki:** AMM. **Artykuły:** +Antena 1989 nr 47.

Rajewski* Zdzisław Adam (1907-1974) prof., archeolog, muzeolog. **Słowniki:** PSB; SHist. **Księgi pamiątkowe:** Kultura symboliczna kręgu pól popielnicowych epoki brązu i wczesnej epoki żelaza w Europie Środkowej. Wwa 2000 [księga pamiątkowa Z. R.]. R: E. Kłosińska, *Spraw. Archeol.* T. 53 (2001) s. 431-42. **Bibliografie:** W. Kolago: Bibliografia publikowanych prac, artykułów, komunikatów i notatek profesora Z. A.R. *WA* 39: 1974 z. 4 s. 429-43. **Biografie:** S. Jasnosz: Wspomnienie pośmiertne o profesorze doktorze Z. R. (1907-1974). *FAP* 24: 1973 s. 280-2. – K. Musianowicz: Wspomnienie o prof. Z. R. *WA* 39: 1974 z. 4 s. 419-29. – Profesor Z. R. (1907-1974). *KHKM* 22: 1974 nr 4 s. 765-6. – M. Godlewska: Portret archeologa. *Życie i Nowoczesność* 1974 nr 215 s. 2. – K. Kłóś: Prof. Z. R. Archeolog – badacz – nowator. *WTK* 1974 nr 26 s. 8. – J. Głosik: Z. A.R. *Spraw. Arch.* 27: 1975 s. 359-61. – S. Jasnosz: Wspomnienie o profesorze doktorze Z. R. z żałobnej karty. *KMP* 43: 1975 nr 3 s. 137-40, il. -S. Jędraś: Z. R. *PLudu* 1994 z. 1-2 s. 33-34; 1995 z. 1-2 s. 39-42. – S. Buratyński: Z. R. *Materiały Archeologiczne Nowej Huty* 5: 1976 s. 209-10. – J. Gąssowski: Pamięci profesora Z. R. *Rocznik Mazowiecki* 6: 1976 s. 451-3. – W. Hensel: Pamięci profesora Z. A.R. (przemówienie nad trumną dnia 7 VI 1974 r.). *Archeologia Polski* 21: 1976 z. 1 s. 7-9. – K. Jażdżewski: Z. R. (1907-1974). *PMMAEŁ.* Seria Archeologiczna. 23: 1976 s. 359-63. – K. Malinowski: Z. R. 1907-1974. *Muzealnictwo* 24: 1977 s. 124-7. – D. Piotrowska: Prof. Z. R. (1907-1974) – badacz Biskupina i jeden z pionierów badań dawnej kultury symbolicznej w Polsce. [W:] Kultura symboliczna kręgu pól popielnicowych epoki brązu i wczesnej epoki żelaza w Europie Środkowej. Wwa [i in.] 2000 s. 17-44. **Przyczynki:** Z. Gryczka: Z. R. i Biskupin. *PLudu* 2000 z. 5-6 s. 70-71. – Badacze Biskupina. Red. A. Grossman [i in.] Biskupin 2005 [S. Tabaczyński: Z. A.R. i Biskupin s. 53-70] i passim.

Rajkowski* Stanisław Konrad (1899-1958) farmaceuta, botanik. **Słowniki:** AM we Wrocławiu. – Skład osobowy w I. 1949/50 i 1950/1. *Wr.* 1950 s. 3, 20, 56; 1958/9. *Wr.* 1958 s. 110; PSB; Słow. biologów. **Przyczynki:** H. Guttenberg: Die physiologischen Scheiden. Handbuch der Pflanzenanatomie. Bd. 5. Berlin-Zehlendorf 1943. – Uniwersytet Wrocławski w latach 1945-1955. *Wr.* 1959 I s. 284; II s. 93, 462. – Akademia medyczna we Wrocławiu 1950-1960. T. 1. *Wr.* 1960. – 25 lat Akademii Medycznej w Łodzi. *Annales Academiae Medicae Lodzensis.* 13: 1970 suppl. 6 s. 538. – R. Rembieliński, B. Kuźnicka: Historia farmacji. Wyd. 2. [B. m. r.] s. 417.

Rajszys* Ryszard (1901-1940) lekarz Kasy Chorych w P., por. WP, legionista. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. *Wr.* 1997. **Biografie:** J. Ślusarska: Pro Memoria. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1990 nr 1-2 s. 415. **Przyczynki:** T. Kryśka-Karski: Materiały do historii Wojska Polskiego. Londyn 1984, 11-12, s. 7 poz. 9011. – A. Moszyński: Lista Katyńska. Wwa 1989 s. 158. – J. Tucholski: Mord w Katyniu. Wyd. 1. Wwa 1991 s. 200, 706.

Rak* Albin Walenty (1898-1960) powstaniec wlkp., oficer WP i NSZ. **Słowniki:** PSB; Kunert Słownik III. **Przyczynki:** Zeszyty do Historii Narodowych Sił Zbrojnych. Z. 1. Chicago 1961 s. 10, 23, 26; z. 2 (1962) s. 19-21, 27, 65-7. – S. Stapf: Znad Osy do Bzury. Wwa 1967. – S. Korboński: Polskie

Państwo Podziemne. Paryż 1973. – J. Pilaciński: Narodowe Siły Zbrojne. Londyn 1976. – J.J. Terej: Rzeczywistość i polityka. Wwa 1979. – Z. S. Siemaszko: Narodowe Siły Zbrojne. Londyn 1982. – T. Kryśka-Karski: Materiały do historii Wojska Polskiego. Londyn 1983 nr 8-9 s. 91. – S. Żochowski: o Narodowych Siłach Zbrojnych. Brisbane 1983. – A. Bohun-Dąbrowski: Byłem dowódcą Brygady Świętokrzyskiej Narodowych Sił Zbrojnych. London 1984. – P. Wiktorowski: Lot nad Kołyską. Wwa 1984 s. 288. – L. Głowacki: Obrona Warszawy i Modlina na tle kampanii wrześniowej 1939 r. Wwa 1985. – J. O. Iłkiewicz: o Narodowych Siłach Zbrojnych. *Zeszyty Historyczne* 76: 1986 s. 110. – L. Gondek: Polska karząca 1939-1945. Wwa 1988. – K. Komorowski: Konspiracja wojskowa obozu narodowego 1939-1945. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1988 nr 1 s. 70-1, 73, 76-7. – L. Żebrowski: Narodowe Siły Zbrojne. T. 1-3. W-wa 1994-6 passim.

Rakowicz* Daniel Aleksander (1817-1876) pedagog, publicysta. **AW:** 6993. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** S. Truchim: Ewaryst Estkowski. Wwa 1959. – Prasa polska w latach 1661-1864. Wwa 1976. – L. Słowiński: „Nie damy pogrześć mowy”. P. 1982.

Rakowicz* Franciszek Tadeusz (1839-1878) lekarz, społecznik, publicysta, ekonomista. **AW:** 6996. **Słowniki:** PSB; PTPN; AMM; SPKP; SLeK. V; Kościński; Członkowie tajnych tow. **Źródła:** Katalog Archiwum Bibliotecznego Biblioteki Kórnickiej z czasów Zygmunta Celichowskiego 1869-1923. Wr. 1979. **Biografie:** J. Makowski: F. T. R. *Pomorze* 1958 nr 16 s. 2. – J. Podgóreczny: Pamięć o nich nie powinna zginąć. B. 1959. – Wybitni ludzie dawnego Torunia. Wwa 1972. – Zasłużeni ludzie Pomorza Nadwiślańskiego z okresu zaboru pruskiego. Gdańsk 1979, s. 180-3. **Przyczynki:** Motty II s. 272, 541-2. G. Kuzstelak: Polacy na studiach lekarskich w Berlinie (1810-1918). *AHFM* 1972. – E. Achremowicz, T. Żabski: Towarzystwo Literacko-Słowiańskie we Wrocławiu 1836-1886. Wwa 1973. – L. Trzeciakowski: Pod pruskim zaborem 1850-1918. Wwa 1973. – Problemy literatury polskiej okresu pozytywizmu. T. 2. Wr. 1983. **Bibliografie:** Bibliografia czasopism pomorskich. Województwo bydgoskie. Toruń 1960.

Rakowicz* Jakub Stanisław (1859- zm. przed 1924) lekarz. **Słowniki:** SLeK. V. **Przyczynki:** G. Kuzstelak: Polacy na studiach lekarskich w Berlinie (1810-1918). *AHFM* 1972.

Rakowicz* Jan (1851-1926) budowniczy, architekt, dyr. Państwowej Szkoły Budownictwa w P. **AW:** 6997. **Słowniki:** PTPN; AMM; Architekci. **Biografie:** Cmentarz Zasł. s. 73-4. **Przyczynki:** K. Sobkowicz: Architekci wielkopolscy. Cz. 1. P. 1988 s. 8-9, 12-5, 17-23, 25-9, 32, 37-9, 42, 46, 49-51, 55, 84, 89-90, 120-1, 124, 126-7.

Rakowicz* Stefan (1889-1935) kupiec, przemysłowiec. **Słowniki:** PTPN.

Rakowski* Feliks (1839-1891) bankowiec, działacz gosp. i społ. **AW:** 7003. **Słowniki:** PSB; Wrzesiński SB; PTPN; AMM. **Źródła:** Katalog Archiwum Bibliotecznego Biblioteki Kórnickiej z czasów Zygmunta Celichowskiego 1869-1923. Wr. 1979.

Rakowski* Jan (1898-1962) altowiolista, kameralista, prof. PWSM w P. **Słowniki:** SMP; WSB. **Biografie:** F. Dąbrowski: Prof. J.R. z żałobnej karty. *KMP* 30:1962 nr 3 s. 101-2, il.

Rakowski* Kazimierz (1874-1952) publicysta, pisarz, działacz polit. **AW:** 7004. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut. **Źródła:** Źródła do dziejów powstań śląskich. Wr. 1974 III. – **Biografie:** A. Galos: K.R. – publicysta, literat, polityk. *Sobótka* 41: 1986 s. 189-209. **Przyczynki:** J. A. Gawrych: Hotel

Lomnitz. Katowice 1947 s. 17. – M. Orzechowski: Narodowa Demokracja na Górnym Śląsku (do 1918 roku). Wr. 1965. – H. Rechowicz: Sejm Śląski 1922-1939. Katowice 1971. – Prasa polska w latach 1864-1918. Wwa 1976. – H. Przybylski: Chrześcijańska Demokracja i Narodowa Partia Robotnicza w latach 1926-1937. Wwa 1980. – L. Eustachiewicz: Dramaturgia Młodej Polski. Wwa 1982. – E. Długajczyk: Sanacja śląska 1926-1939. Katowice 1983. – J. Data: Problematyka literacka czasopism poznańskich w l. 1869-1896. Gdańsk 1984.

Rakowski* (Racovius) Mikołaj (1564/1565-1618) ks., jezuita, nauczyciel, penitencjariusz, kaznodzieja, teolog. **Słowniki:** PSB; EWoJ; SBWP-W I; Szkoła Kaliska. **Przyczynki:** Catalogi personarum et officiorum Prov. Austriae S.I. P. 1: 1551-1600. Romae 1978 s. 395, 422, 451, 474, 484, 497, 508, 528.

Rakowski* Rajmund Egidiusz (1868-1933) lekarz. **Słowniki:** SLeK. IV. **Bibliografie:** S. Konopka: Polska bibliografia lekarska XIX wieku (1801-1900). Wwa 1974-1984.

Rakowski* Seweryn (1880-1955) lekarz, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PTPN; SBPW.

Rakowski* Teodor (1835-1907) lekarz, społecznik. **AW:** 7007. **Słowniki:** PTPN; SLeK. I. **Przyczynki:** G. Kuzstela: Polacy na studiach lekarskich w Berlinie (1811-1918). *AHFM* 35: 1972. – 100 lat uzdrowiska Inowrocław 1875-1975. Praca zbiorowa pod red. E. Gawlaka. Inowr. 1975 s. 10. – J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 113, 118.

Rakowski* Wiesław (1903-1948) zoolog, paleontolog, dyr. Ogrodu Zoologicznego i Muzeum Przyrodniczego w Poznaniu. **Słowniki:** PSB; Słow. biologów. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp. – Ogród Zoologiczny w Poznaniu. Dzieje i perspektywy rozwoju. Pod red. J. Urbańskiego i A. Taborskiego. Wwa [i in.] 1975 s. 11, 16-7, 95, 106, 110, 112-3, 123, 171, 207, 215-6, 235.

Rakowski* Władysław (1865-1901/02) ks. **Słowniki:** PTPN.

Ralski* Edward (1901-1940) botanik, prof. UP. **Słowniki:** Słow. biologów. **Biografie:** F. Dembiński, E. R.: E. R. (1901-1940). [W:] Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970 s. 334.

Ramułt* Baldwin Ludwik (1895-1944) kompozytor, dyrygent. **Słowniki:** SMP; Dyrygenci.

Ramułt* Klemens (zm 1562) bernardyn, kaznodzieja. **Słowniki:** PSB; Teolodzy. **Przyczynki:** S. Orzechowski: Wybór pism. Wr. 1972 s. 349-50.

Ramza* Stanisław (+) etnograf. **Przyczynki:** F. Kirło-Nowaczyk: Kolberg spod Kępna. *Południowa Wielkopolska* 5: 1966 nr 5 s. 1.

Rangen* Wilhelm Joseph (1826-?) dr fil., naucz. gimn. w Trzemesznie i Ostrowie. **AW:** 7019. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.

Rankowski* Felicjan (zm. 1923) nauczyciel w Jarocinie, powstaniec wlkp. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.

- Rankowski* Leon (1875-1947) ks., nauczyciel gimn. **Słowniki:** PTPN; Teolodzy; Nauczyciele MM: Członkowie tajnych tow.
- Ranus* Sylwester (1913-1991) internista, balneolog. **Biografie:** J. Hasik, E. Gawlak: Dr S. R. [W tychże:] Dzieje Uzdrowiska Inowrocław. Inowr. 1996 s. 131-2
- Rapacka* Helena w zakonei Antonina (zm. 1724) ksieni klarysek w B. **Słowniki:** Borkowska i s. 145.
- Rapacka* Teodora Maria, zamężna Golczewska (1890-1967) aktorka. **Słowniki:** SBTP II.
- Rappak* Stanisław (ok. 1874-1944) księgarz, wydawca. **Słowniki:** SPKP Supl. II; SBWP-W I.
- Rappard* Karl von (1794-1852) pastor w Pniewach. **AW:** 7022. **Przyczynki:** A. Starke: Karl von R. und die Pinner Pastoralkonferenz. Ein Beitrag zur Geschichte der Erweckungsbewegung im Posener Land. *Kirche im Osten* 15: 1972 s. 120-36 [konferencja z 1845 r.].
- Rasiński* Wincenty (1882-?) działacz „Sokoła”, powstaniec wlkp. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.
- Rasmus* Berthold (1846-1917) pisarz, pastor w Bojanowie. **Słowniki:** Balde. **Przyczynki:** A. Galon, J. Steffani: Posener evangelische Kirche. Ihre Gemeinde und Pfarrer von 1548 bis 1945. Lüneburg 1967. – H. Rasmus: Die Familie Rasmus. Tradition und Vermächtnis. Eine Familiengeschichte und -chronik. Hannover 1967.
- Raszeja* Franciszek Paweł (1896-1942) ortopeda, prof. UP. **AW:** 7028. **Słowniki:** PSB; WSB; SBPNM II z. 1; PTPN; Alb. chirurgów (i fot.); J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Bibliografie:** Bibliografia zawartości poznańskich wydawnictw medycznych okresu międzywojennego 1919-1939. Cz. 1-2. P. 1970-2. **Biografie:** J. Komza: Wspomnienie pośmiertne. Dr F. R. *Nowiny Lekarskie* 54: 1947 z. 3-4 s. 45-7. – J. Komza: Prof. dr F. R. (1896-1941). *Chirurgia Narządów Ruchu i Ortopedia Polska* 1948 nr 1 s. 8-13, bibliogr. – M. Dominik: Prof. dr F. R. *Przegląd Lekarski* 25: 1969 nr 1 s. 195-8. **Przyczynki:** S. Dąbrowski: Uniwersytet Poznański 1939-1945. P. 1946 s. 11, 64. – H. Szofdrska: Walka z kulturą polską. P. 1948 s. 70, 78-81. – L. Hirszfild: Historia jednego życia. Wyd. 2. Wwa 1957 s. 327, 339. – w 50-lecie rozwoju nauk medycznych w Poznaniu 1920-1970. P. 1969. – W. Bartoszewski, Z. Lewinówna: Ten jest z ojczyzny mojej. Wyd. 2. Kr. 1969. – Dz. UAM. – Nauka w Wlkp. – Z. Zakrzewski: Przechadzki po Poznaniu lat międzywojennych. Wwa [i in.] 1974 s. 222, 302. – 25 lat Akademii Medycznej w Poznaniu. P. 1974. – A. Dziak: Zarys dziejów ortopedii polskiej. Wr. [i in.] 1976 s. 141, 145, 147, 153-5, 160-1, 163-4. – Tajne nauczanie medycyny i farmacji w latach 1939-1945. Wwa 1977. – z dziejów tajnego nauczania medycyny i farmacji. Red. W. Dawidowicz. Wwa 1977 s. 150. – J. Hasik, J. Juszczyk: Dzieje Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Poznańskiego i Akademii Medycznej (1919-1979). P. 1979. – z dziejów szpitali poznańskich. P. 1983, s. 48-53, 72. – A. Bolewski [i in.]: Losy polskich pracowników nauki. Wr. 1989 s. 140. **Artykuły:** +*Spraw.* PTPN 1945-46 z. 1. – +*Przegląd Lekarski* 1969 nr 1 s. 195.
- Raszejowa* Stanisława (1896-1973) chemik, prof. UP i AM w Poznaniu. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** S. Bączyk: Prof. dr S. R. *Roczniki AM w P.* 8: 1974 s. 387-90. – R. Dudziak: Życie i działalność prof. dr S. R. (1896-1973). Praca magisterska z Zakładu Historii Medycyny i Farmacji Instytutu

Medycyny Społecznej. P. 1981. – S. Bączyk: S. R. (1896-1973). Chemik. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 262-4, bibliogr. **Przyczynki:** AM w Poznaniu. Bibliografia publikacji z lat 1945-1955. P. 1958. – w 50-lecie rozwoju nauk medycznych w Poznaniu 1920-1970. P. 1969. – Ruch młodzieżowy na AM w latach 1945-1970. P. 1972, s. 5, 7-8. – Nauka w Wlkp. – 25 lat AM w Poznaniu. P. 1974. – Katalog polskiej literatury biologicznej za lata 1935-9. Wr. 1975. – Tajne nauczanie medycyny i farmacji w latach 1939-1945. Wwa 1977. – J. Hasik, J. Juszczyk: Dzieje Wydziału Lekarskiego UP i AM (1919-1979). P. 1979.

Raszewski* Gustaw (1857-1931) ziemianin, działacz gosp. i społ. **AW:** 7031. **Słowniki:** PSB; WSB; AMM. **Biografie:** N. Kowalski: G. R. (1857-1931). *Przew. Kat.* 1985 nr 21. – Przybecki s. 104-5. – Z. Wojtczak: G. R. *PLudu* 1991 z. 6 s. 28-32. **Przyczynki:** W. Jakóbczyk: Wielkopolskie kółka rolnicze 1866-1939. P. 1982 s. 12, 25. – Kwilecki *Ziemiaństwo II* s. 117.

Raszewski* Kazimierz (1864-1941) gen. broni, dowódca Okręgu Korpusu nr VII w P. **AW:** 7033. **Słowniki:** PSB; WSB; SBPW; Kto był kim; AMM; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1; Generałowie. **Źródła:** Źródła do dziejów powstań śląskich. T. 1 cz. 1 – T. 3 cz. 1. Wr. 1963-74. – Wojskowe aspekty powstania wielkopolskiego 1918-1919. Wybór materiałów źródłowych. P. 1985. **Fotografie:** Powstanie wielkopolskie. Album. Red. J. Macyszyn. Wwa 2006 s. 48. **Przyczynki:** L. Berbecki: Pamiętniki. Katowice 1959. – A. Czubiński: Wielkopolska i Pomorze wobec zamachu stanu w maju 1926. *SiMDW* 6: 1960 s. 169, 174. – J. Krasuski: Stosunki polsko-niemieckie 1919-1925. P. 1962 s. 135. – M. Ciepłowicz: Generałowie polscy w opinii J. Piłsudskiego. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1966 nr 1 s. 326. – J. Śruba: o związkach powstania wielkopolskiego z powstaniami śląskimi. [W:] Wielkopolski czyn powstańczy. *Novum* 1971 nr 12 s. 223. – M. Wrzosek: Powstania śląskie 1919-1921. Wwa 1971. – B. Woszczyński: Ministerstwo Spraw Wojskowych 1918-1921. Wwa 1972. – S. Zakrzewski [i in.]: Szlakiem ułanów Chrobrego – Zarys historii 17 pułku ułanów wielkopolskich im. króla Bolesława Chrobrego. Londyn 1973. – K. Brożek: Polska służba medyczna w powstaniach śląskich i plebiscycie. Katowice 1973. – J. Ludyga-Laskowski: Zarys historii trzech powstań śląskich 1919-1920-1921. Wwa [i in.] 1973. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Artykuły i przyczynki. Pod red. B. Polaka. Kościan 1975 s. 219, 229. – J. Krasuski: Stosunki polsko-niemieckie 1919-1932. Wyd. 2. P. 1975. – A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie. Wwa 1978. – C. Demel [i in.]: Działalność Narodowego Stronnictwa Robotników i Narodowej Partii Pracy w Wielkopolsce w latach 1917-1937. Wwa 1980. – S. Rudnicki: Działalność polityczna polskich konserwatystów 1918-1926. Wr. 1981. – P. Stawecki: Polityka wojskowa Polski 1921-1926. Wwa 1981. – Zakrzewski Ulicami. – Kwilecki *Ziemiaństwo II* s. 117-9, 173. – J. Taborski: 17. Pułk Ułanów Wielkopolskich im. króla Bolesława Chrobrego. Dzieje, tradycja i współczesność. Toruń 2005 s. 209 i passim.

Raszewski* Lambert (XIX w.). **AW:** 7034. **Źródła:** APP nr 974 [dok. z 1821].

Raszewski* Marcin (1857-1943) przedsiębiorca, działacz niepodległościowy i społ. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** Historia Leszna. Red. J. Topolski. Leszno 1997 s. 198, 212.

Raszewski* (zm. 1919) rotmistrz 1 p. ułanów wielkopolskich, powstaniec wlkp. **Przyczynki:** Kwilecki *Ziemiaństwo II* s. 117, 131.

Raszewski* Wincenty (działal od 1816- zm. 1850) aktor, dyrektor teatru. **Słowniki:** SBTP.

Raszewski* Zbigniew Czesław (1925-1992) historyk teatru, redaktor, prof. Instytutu Sztuki PAN.
Słowniki: BSB III (i fot.); SHist. **Źródła:** Z. R.: Listy do Mieczysława Klimowicza (1961-1992). *Pam. Teatr.* 1995 z. 1/2 s. 145-172. – Z. R. do Piotra Mitznera. Listy do internowanego doktoranta. Oprac. P. Mitzner. *Konteksty* 1996 nr 1/2 s. 23-30, sum. – Z. R.: Raptularz 1965-1967. Kr. 1996. R: R. Węgrzyniak, *Kultura* 1996 nr 6 s. 144-8. – Z. R.: Mój świat. Wwa 1997. R: T. Kubikowski. *Nowe Książ* 1998 nr 6 s. 19. – Z. R.: w teatrach warszawskich ciągle jakieś premiery. z listów Z. R. do J. Gota. Oprac. M. Raszewska. *Teatr* 1998 nr 7/8 s. 4-9. – Z. R.: Listy do Małgorzaty Musierowicz. Łódź [1999], 175 s., il. **Bibliografie:** M.K. Maciejewska: Bibliografia publikacji Z. R. [W:] o teatrze i dramacie. Studia, przyczynki, materiały. Red. E. Krasieński. Wr. 1989 s. 429-46 [252 poz.]. – U. Rudzka: Bibliografia publikacji Z. R. 1986-1993. *Pam. Teatr.* 1993 z. 3/4 s. 617-42. **Księgi pamiątkowe:** *Pamiętnik Teatralny* 52: 1993 z. 3-4 (zeszyt specjalny poświęcony Z. R.). **Biografie:** E. Krasieński: Z. R. Kronika życia i działalności (1925-1992). *Pam. Teatr.* 1993 z. 3/4 s. 345-424. **Przyczynki:** L. Michalski: Dzieje „Błękitnej Czwórki Bydgoskiej” 4 BDH im. Jana Kilińskiego. B. 1989 s. III, 49, 51-4, 57, 62, 65, 78. – Wspomnienia [o Z. R.]: T. Brukwicki, A. Szeptycka, M. Szmyd-Dormus, A. Hannowa, K. Kolińska, A. Ryszkiewicz, B. Król-Kaczorowska, Z. Wilski, J. Szczublewski, J. Got, J. Wiktor Gomulicki, J. Ludawska, M. Klimowicz, Cz. Hernas, F. Černý, M. Fik, A. Ziębiński, A. Biernacki, E. Makomaska, M. Kakiet, D. Żmij-Zielińska, K.A. Wysiński, E. Nawrat, I. Byrska, A. Kapłon, A. Krajewska-Wieczorek, J. Michalik, M. Prussak, J. Sieradzki, T. Kubikowski, M. Musierowicz, B. Dembowski, A. Dobosz, J. Kott, J. Axer, J. Timoszewicz. *Pam. Teatr* 1993 z. 3/4 s. 425-616. – J. Godlewska: Na trzeźwo i po brandy. *Prz. Powsz.* 1998 nr 10 s. 106-9. – L. Kolankiewicz: Kropelka brandy ze Stonehenge Cz. 1-2. *Dialog* 1998 nr 5 s. 143-62; nr 6 s. 123-245 [twórczość Z. R.]. – P. Mitzner: Weryfikacja Raszewskiego. *Dialog* 1999 nr 12 s. 148-53. – R. Węgrzyniak: Szatańskie wersety teatrologii. *Dialog* 1999 nr 12 s. 122-31. – M. Nowak: Z. R. *Gaz. Wyb.* 2000 nr 101 s. 27 – J. Godlewska: Pesymista konstruktywny. *Gaz. Wyb.* 2000 nr 101 s. 27-8.

Raszkievicz* Jakub w zakonie franciszkanów – reformatów Urban (1824-1909) lektor Prowincji Niepokalanego Poczęcia NMP w Wielkim Księstwie Poznańskim i Prusach Zachodnich, duszpasterz polonijny w St. Zjednoczonych. **Słowniki:** Kanoniści; Who's Who in Polish America. New York 1970.

Rataj* Franciszek (1894-1958) powstaniec wlkp., płk. WP i AK, czł. antyhitlerowskiej org. „Ojczyzna”.
Słowniki: Enc. konsp. wlkp.; SBPW. **Źródła:** Armia Krajowa w dokumentach. T. 2. Londyn 1973 s. 92-121. **Przyczynki:** Polskie Siły Zbrojne w II wojnie światowej. T. 3. Londyn 1950 s. 730, 753, 819. – E. Kumor: Wycinek z historii jednego życia. Wwa 1967.

=Rataj* Jan (+) ks. filipin gostyński. **Biografie:** M. Gosa: J.R. *Gaz. Gost.* 1990 nr 5 s. 9, nr 6 s. 12.

=Rataj* Maria (+) autorka wspomnień. **Źródła:** „Pod pręgierzem czyli wspomnienia z czasów okupacji poznańskiej”. Fragmenty wspomnień M. R. opracował A. Jazdon. *KMP* 1993 nr 1/2 s. 142-55.

Ratajczak* Antoni (19033-1944) działacz komunist. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** L. Gomolec: z lat walki powiatu poznańskiego. P. 1962 s. 39. – Zarys historii ruchu robotniczego

w Wielkopolsce. Pod red. A. Czubińskiego. P. 1978 s. 324, 339, 354, 358. – J. Zielonka: Pseudonim Kosiba. *Pan. Leszcz.* 1985 nr 18, nr 20, nr 40.

Ratajczak* Franciszek (1887-1918) powstaniec wlkp. **Słowniki:** PSB; WSB; SBPW. **Źródła:** Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wybór źródeł. P. 1983 s. 132-5. **Biografie:** F. R. (1887-1918). *Wojsko Ludowe* 1968 nr 12 s. 84-6. – F. Nogaj: Jeden z wielu. [W:] Wspomnienia powstańców wielkopolskich. P. 1970. – Pawłowska-Gauza K.: Życie i legenda F. R. *KW* 2006 nr 4 s. 48-67., il. **Przyczynki:** M. Olszewski: Padli wśród pierwszych strażaków na ulicach Poznania. *Gł. Wlkp.* 1965 nr 223. – T. Szułyński: Wspomnienia wielkopolskie. Londyn 1977. – Napisy pamiątkowe s. 107. – A. Czubiński: Powstanie wielkopolskie. P. 1978 s. 198-201. – Zakrzewski Ulicami s. 260-1. – L. Krajkowski: Rodowód F. R. *Gens* 1993 nr 1.

Ratajczak* Jan (1896-1954) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

Ratajczak* Józef (1897-1942) działacz niepodległ., współorganizator Głównej Kwatery Skautowej na Rzeszę Niemiecką, powstaniec wlkp., dowódca 7 kompanii 1 Pułku Strzelców Wlkp., komendant chorągwi poznańskiej ZHP, major WP, komendant Pomorskiego Okręgu Związku Walki Zbrojnej. **Słowniki:** PSB; Kawalerowie VM. T. II, cz. 2; SBPW. **Źródła:** Armia Krajowa w dokumentach. T. 1. Londyn 1970. **Biografie:** Zaśl. Pomorzanie s. 164-7. – J. Derda: J.R. 1897-1942. *Harcerstwo* 1984 nr 7 s. 30-4. **Przyczynki:** J. Rómmel: Armia „Łódź” w kampanii wrześniowej. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1958 nr 3 s. 303. – W. Bartoszewski: Warszawski pierścień śmierci 1939-1944. Kr. 1967. – A. Czuperska-Śliwicka: Cztery lata ostrego dyżuru. *Wwa* 1968. – K. Ciechanowski: Pomorski Okręg Armii Krajowej. *WTK* 1968 nr 22 s. 6-7. – H. Śniegocki: Wspomnienia harcmistrza. P. 1971. – K. Ciechanowski: Ruch oporu na Pomorzu Gdańskim 1939-1945. *Wwa* 1972. – A. Zawilski: Bitwy polskiego września. T. 1. *Wwa* 1972. – Z. Śliwicki: Meldunek z Pawiaka. *Wwa* 1974. – J. Wróblewski: Armia „Łódź” 1939. *Wwa* 1975. – M. Porwit: Komentarze do historii polskich działań obronnych 1939 roku. Cz. 3. *Wwa* 1978. – M. Haykowski: Materiały do chronologii i tradycji ZHP. *Harcerstwo* 1982 nr 6 s. 76. – W. Bartoszewski: 1859 dni Warszawy. Wyd. 2. Kr. 1984. – W. Błażejowski: z dziejów harcerstwa polskiego. *Wwa* 1985.

Ratajczak* Józef (1932-1999) poeta, prozaik, publicysta. **Słowniki:** AMM; Polscy pisarze. **Przyczynki:** N. Karaśkiewicz, A. Sitkowska: Laureaci Nagród Miasta Poznania za rok 1959 – Nagrody Młodych. *KMP* 1960 nr 3. – A. Laboga, Z. Myśliński: Nagroda Zespołowa [dla Redakcji Audycji Literackich Rozgłośni Poznańskiej Polskiego Radia]. *KMP* 1969 nr 2 s. 135-6. – S. Frycie: Poezja dla dzieci J.R. *Stud. Mater. Polonist.* T. 1 (1994) s. 87-99. – R. Danecki: Od „Smakosza” do „Fregaty”. Na szlaku poznańskiej cyganerii artystycznej. P. 2011, s. 71-3.

Ratajczak* Klemens (1921-1994) prof. AE w Poznaniu. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1993-1995 s. 19-20. – Byli wśród nas (AE) s. 159-60. **Przyczynki:** M. Błoch, A. Laboga, J. Mańkowski, T. Orlik: Nagrody Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1974. Część trzecia. Zespołowa Nagroda Rolnicza. *KMP* 1976 nr 1.

Ratajczak* Stanisław Kostka (1879-1954) ks. **Słowniki:** Martyrol.; PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Ratajczyk* (Ratayczyk) Antoni Augustyn Gaspary (+) budowniczy. **Przyczynki:** Malinowski Muratorzy s. 203.

Ratajczyk* Stanisław (1894-1942) działacz związkowy, poseł na Sejm RP. **Słowniki:** PSB; Kto był kim.

Przyczynki: L. Hass: Organizacje zawodowe w Polsce 1918-1939. Wwa 1963. – K. Popiel: Na mogiłach przyjaciół. Londyn 1966 s. 27. – W. Bartoszewski: Warszawski pierścień śmierci 1939-1944. Wyd. 2. Wwa 1970. – L. Kieszczyński: Kronika ruchu zawodowego w Polsce 1808-1939. Wwa 1972. – B. Krzywobłocka: Chadecja 1918-1937. Wwa 1974. – T. Kotłowski: Zjednoczenie Zawodowe Polskie 1918-1939. P. 1977 s. 110, 112, 114-5, 118-9. – H. Przybylski: Chrześcijańska Demokracja i Narodowa Partia Robotnicza w latach 1926-1937. Wwa 1980 [błędnie: Ratajczak]. – C. Demel, J. Krawulski, K. Rzepa: Działalność Narodowego Stronnictwa Robotników i Narodowej Partii Robotniczej w Wielkopolsce w latach 1917-1937. Wwa [i in.]1980 [błędnie: Ratajczak].

Ratajczyk* – rodzina kominiarzy kaliskich. **Biografie:** D. Kubiak: Czarna robota. *Ziemia Kaliska* 1995 nr 2 s. 8, il. [dzieje rodu od 1906 r.: Andrzej, Woj cech, Stefan, Robert i Józef R.].

Ratajski* Cyryl (1875-1942) prawnik, polityk, prezydent P., delegat Rządu RP na Kraj. **AW:** 7039.

Słowniki: PSB; WSB; Kto był kim; PTPN; SBKS; AMM; Kunert Słownik II; Enc. konsp. wlkp.; Członkowie tajnych tow.; Ministrowie; Poczet prawników s. 891-902. **Źródła:** Armia Krajowa w dokumentach 1939-1945. T. 1-2. Londyn 1970-8. – Boniecki Fotografie. – Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 277, 1077. **Biografie:** J. Doleżał: C. R. 1875-1942. *Ročenka Slovenskeho Ustavu w Praze* 1947. – L. Trzeciakowski: C. R. *Tyg. Zach.* 5: 1960 nr 6 s. 9. – W. Ciechomski: C. R. *Ład* 1984 nr 8. – A. Kołodziejczyk: C. R. 1875-1942. P. [KAW] 1986, 54 s., il. – A. Zarzycki: C. R. – prezydent Poznania. *KW* 1987 nr 1 s. 74-98. – A. Zarzycki: C. R. (1875-1942). *KMP* 57: 1989 nr 1 s. 5-25, il. [cz. 1], nr 3 s. 73-97, il. [cz. 2]. – Andrzej Zarzycki: C. R. 1875-1942. Na przekór wątpiącym i zrozpaczonym”. Poznań [Międzynarodowe Targi Poznańskie] 1991, 150 s., il. – Z. Zarzycki: Ojciec miasta. *KMP* 61: 1993 nr 1/2 s. 241-8. – A. Zarzycki, J. Płaczkowski: Wielki ojciec miasta. *G. Pozn.* 28.06.1996 s. 4, il. – Stanisław Sierpowski: Szkic do portretu C. R. (1875-1942), krzewiciela postępu i nowoczesnej pracy organicznej. z przedmową Jana Waleńskiego burmistrza miasta i gminy Kobylin. Red. Janina Chodera. Fot. Genowefa Baron, Piotr Namiota. Kobylin; Zalesie Wielkie [Urząd Miasta i Gminy Kobylin] 1997, 39 s., il. – M. Mrugalska-Banaszak: Pasją jego życia był Poznań. Fotograficzna opowieść o życiu C. R. *KMP* 1999 nr 1 s. 249-63. – Andrzej Zarzycki, Jędrzej Płaczkowski: C. R. (1875-1942). *Gazeta Śremska* 1999 nr 5 s. 6-7. – Eugeniusz Kowalski: C. R.: polityk, krajoznawca, patriota. *Wieści Lubońskie* 2000 nr 4 s. 17, il. [Patron Oddziału PTTK w Luboniu, pow. Poznań]. – Najwybitniejszy Wielkopolek XX wieku. *Biuletyn Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Wielkopolski* 2000 nr 2 s. 3. – Krzysztof Pol: C. R. (Leksykon prawników polskich). *Rzeczpospolita* 2001 nr 227 s. C3. – Wielkopolek XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 391-408. – A. Plenzler: Prezydent stołecznego Poznania. *Gł. Wlkp.* 26/27.10.2002 s. XII, il. – J. Wiesiołowski: Marsz z Marszewa do Poznania. *Iks* 2002 kwiecień s. 2-4. – C. R. – prezydent wszech czasów. [W:] M. Rezler, J. Bogdanowski: Poznań miasto niepoznane. Fotografie: M. Rezler, P. Chwałek. P. 2006, s. 175-86, il. **Przyczynki:** A. Wrzosek: Sprawozdanie kuratora Fundacji „Nauka i Praca” (1925-1938). P. 1946. – T. Bór-Komorowski: Armia Podziemna. Londyn 1951. – Z. Zaremba: Wojna i konspiracja. Londyn 1957. – S. Dołęga-Modrzewski: Polskie państwo podziemne. Londyn 1959. – S. Kozicki: Historia Ligi Narodowej (okres 1887-1907). Londyn 1964. – A. Reiterowa: „Pan Profesor”. Wspomnienia z lat 1941-1942. Rzecz o C. R. *Więź* 1965 nr 2 s. 82-94. – K. Popiel: Na mogiłach przyjaciół. Londyn 1966. – E. Serwański: Wrzesień 1939 w Wielkopolsce. P. 1966. – E. Duraczyński: Stosunki w kierownictwie podziemia londyńskiego 1939-1943.

Wwa 1966. – Cz. Madajczyk: Polityka III Rzeszy w okupowanej Polsce. T. 1. Wwa 1970. – J. Gruszka: Polski ośrodek narodowy w Raciborzu. Wr. 1970 s. 134-8, 142-3, 149. – J.J. Terej: Idee, mity, realia – szkice z dziejów Narodowej Demokracji. Wwa 1971. – S. Nawrocki: Poznań w pierwszych dniach wojny. *PZach.* 1972 nr 1. – J. Michalewski: Relacja. *Zeszyty Historyczne* 26: 1973 s. 57-115. – Archiwum polityczne Ignacego Paderewskiego. T. 3-4. Wr. 1974. – S. Korboński: Polskie państwo podziemne. Paryż 1975. – E. Duraczyński: Kontrowersje i konflikty 1939-1941. Wwa 1977. – W. Sieroszewski: Organizacja wymiaru sprawiedliwości w powstaniu warszawskim i udział w niej adwokatów. *Palestra* 1977 nr 7. – E. Duraczyński: Stosunki w kierownictwie podziemia londyńskiego. Wwa 1979. – M. Majchrowski: Stronnictwo Pracy. Działalność polityczna i koncepcje programowe 1937-1945. Kr. 1979 s. 58, 60. – E. Makowski: Kształtowanie się stosunków społeczno-politycznych w Wielkopolsce w latach 1926-1939. Wwa 1979. – J.J. Terej: Rzeczywistość i polityka. Wyd. 2. Wwa 1979. – A. Wojtas: Działalność polityczna ludowców w okresie drugiej wojny światowej. T. 1. Wwa 1979. – K. Potrzebowski: Adwokat C. R. *Palestra* 1982 nr 4-5. – J. Kulski: z minionych lat życia 1892-1945. Wwa 1982. – T. Szarota: Stefan Rowecki „Grot”. Wwa 1983. – W. Bartoszewski: 1859 dni Warszawy. Kr. 1984. – Z. Szymankiewicz: Poznań we wrześniu 1939. P. 1985. – Zapomniany prezydent. Opr. J. Michalak. *Wprost* 1985 nr 10. – A. Zarzycki: C. R. we wrześniu 1939. *Nurt* 1986 nr 1. – W. Czarnecki: To był też mój Poznań. P. 1987 passim. – L. Gondek: Polska karząca 1939-1945. Wwa 1988. – S. Płaczkowski: Poznań w roku Powszechnej Wystawy Krajowej. P. 1989. – W. Ignasiak: Prezydent wart Poznania. *Gł. Wlkp.* 1990 nr 59. – Ustąpienie prezydenta miasta C. R. *KMP* 1990 nr 3/4 . 301-6. – J. Paśnik: Status prawny Delegata Rządu na Kraj 1940-1945. Wwa 1991. – S. Wachowiak: Czasy które przeżyłem. Wwa 1991 s. 66-7, 86, 89, 112-5, 118-21, 123, 126, 128, 131-2, 135-7, 146, 153, 157-8, 183, 193, 200-4, 219. – A. Zarzycki: z dni C. R. *KMP* 59: 1991 nr 1/2 s. 149-52. – S. Antczak: C. R. w walce o kształt ustrojowy samorządu miejskiego (w latach 1922-1933). *Samorząd Terytorialny* 1992 nr 3. – S. Antczak: Pożyczki krajowe i zagraniczne samorządu miasta Poznania w okresie prezydentury C. R. (1922-1934) – czyli skąd R. brał pieniądze na infrastrukturę. *KMP* 1992 nr 3/4 s. 229-36. – B. Czajka: Umiłowani w Chrystusie Panu. (Kazanie z racji 50-lecia śmierci Prezydenta m. Poznania C. R. wygłoszone w Kolegiacie Poznańskiej 19 października 1992 r. na Mszy św. o godz. 10.00 przez...). *KMP* 1993 nr 1/2 s. 231-3. – L. Krajkowski: C. R. i jego rodzina. *Gens* 1992 nr 1-4 s. 101-9. – Z. Dworecki: Stan i potrzeby dalszych badań naukowych dotyczących C. R. *KMP* 1993 nr 1/2 s. 249-53. – W. Sz. Kaczmarek: [Przemówienie otwierające sesję ku czci C. R.]. *KMP* 1993 nr 1/2 s. 234. – S. Laskowski: Twórca Powszechnej Wystawy Krajowej z perspektywy ponad 70 lat istnienia Międzynarodowych Targów Poznańskich. *KMP* 61: 1993 nr 1-2 s. 235-8. – S. Nawrocki: C. R. jako założyciel i patron Towarzystwa Miłośników Miasta Poznania. *KMP* 1993 nr 1/2 s. 239-40. – S. Antczak: Poglądy C. R. na kształt ustrojowy samorządu miejskiego w latach 1922-1933. *KMP* 1993 nr 1/2 s. 254-8. – A. Zarzycki, J. Płaczkowski: z obchodów 50 rocznicy śmierci C. R. *KMP* 1993 nr 1/2 s. 224-30, il. – S. Salmonowicz: Polskie Państwo Podziemne. z dziejów walki cywilnej 1939-1945. Wwa 1994. – Z. Kaczmarek: C. R. i Ernst Wilms. Kulisy spotkania sprzed 60 laty. *KMP* 1995 nr 1 s. 273-90. – W. Grabowski: Delegatura Rządu Rzeczypospolitej Polskiej na Kraj. Wwa 1995. – T. Szulc: w Poznaniu i wkoło niego. Wspomnienia poznańskiego lekarza. P. 1995. – S. Antczak: Samorząd miejski Poznania w latach 1919-1933. *KMP* 1996 nr 1. – A.K. Kunert: Ilustrowany przewodnik po Polsce Podziemnej 1939-1945. Wwa 1996. – S. Leitgeber: Rauty u prezydenta. *KMP* 1996 nr 4 s. 108-17 [przyjęcia wydawane przez prezydenta C. R.]. – Czesław Czarnecki: Usunięcie C. R. ze stanowiska prezydenta Poznania.

Nasza Wielkopolska 1999 nr 9 s. 3-5. – S. Salmonowicz [i in.]: Polskie Państwo Podziemne. Polish Underground State. Wwa 1999. – A. Zarzycki: Zakłady Chemiczne „Luboń” S.A. 1914-1999. Tradycja i współczesność. Luboń 1999. – Andrzej Zarzycki: Cyryl i metody. *Gazeta Wielkopolska* 2000 nr 53 s. 10, il. – KRIS: C. R. na Starołęce : historia jednego zdjęcia. *Gazeta Poznańska* 2001 nr 246 dod. *Expr. Pozn.* s. 9. – A. Zarzycki: Cyryl i metody. *Gaz. Wyb. (P.)* 2000 nr 53 s. 10. – C. R. - prezydent Poznania. *IKS* 2001 nr 5 s. 4, il. [wystawa w odwachu - Forum Poznańskim w Poznaniu]. – C. R. : 60 rocznica śmierci. *Poradnik Bibliograficzno-Metodyczny* 2002 nr 4 s. 49-50. – (mm): Uroczystość odsłonięcia pomnika prezydenta C. R. [w Poznaniu]. *Biuletyn Miejski* 2002 nr 9 s. 21-23. – Aneta Murakowska: Wielki budowniczy Poznania. *Głos Wielkopolski* 2002 nr 98 s. 18, il. – Jacek Wiesiołowski: Marsz z Marszewa do Poznania: portret C. R. *IKS* 2002 nr 4 s. 2-4, il. – Stanisław Antczak: C. R. a Powszechna Wystawa Krajowa w Poznaniu w 1929 roku: droga do sukcesu. *Poznańskie Zeszyty Humanistyczne* 2004 t. 3 s. 137-158. – „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 12, 14, 62, 64, 65, 199, 245, 308, 332. – Napisy pamiątkowe s. 11, 17, 107, 120, 161-2. – W. Gerke: Die Ehrenbürger der Stadt Posen bis 1939. *Jb. Weichsel-Warthe* 51: 2005 s. 88. – Andrzej Zarzycki, Jędrzej Płaczkowski: C. R. - patronem Zespołu Szkół Ekonomicznych w Śremie. *Znad Warty* 2005 nr 28 s. 58-60. – Andrzej Zarzycki: C. R. w podziemnym państwie (1940-1942). *Kurier Puszczkowski* 2008 nr 82 s. 5, il. – Andrzej Zarzycki: C. R. - prezydent Poznania, współtwórca Polskiego Państwa Podziemnego (1940-42). *KMP* 2012 nr 1 s. 197-212, il.

Ratajski* Kordian (1912-1944) syn Cyryla R. **Przyczynki:** A. Białobłocki: Analiza uzyskanych materiałów dot. postępowania K.R. s. Cyryla R. w okresie okupacji i powstania warszawskiego(1939-1941!). Materiał niepublikowany. *Nasza Wielkopolska* 28: 2001 s. 17-21, il.

Rau* Brunon (1908-?) tramwajarz. **Źródła:** B. R.: Poznański tramwajarz. *Nurt* 1978 nr 5 s. 9-11 [wspomnienia z okresu II wojny światowej].

Rau* Ludwik (1891-1940) powstaniec wlkp., major WP. **Słowniki:** Wrzesiński SB.

Rauch* Christian Daniel (1777-1857) rzeźbiarz, architekt. **Przyczynki:** J. Kleinert: Ch. D. R. und das bürgerliche Standbild. Ein Beitrag zur Entstehung des Francke Denkmals. [W:] Ch. D. R. Beiträge zu Werk und Wirken. Hrsg. M. Kunze. Stendal 1980. – L. Wilkova: Die Rauch'schen Königlichen Standbilder in dem Dom zu Poznań. [W:] Ch. D. R. Beiträge zum Werk und Wirken. Hrsg. M. Kunze. Stendal 1980. – P. Bloch: Die Reste des Rauch-Museums. [W:] Einblicke – Einsichten – Aussichten. Aus der Arbeit der Staatlichen Museen Preussischer Kulturbesitz in Berlin. *Jahrbuch Preussischer Kulturbesitz in Berlin* Sonderband 1: 1983. – J. von Simson – P. Bloch: Das Denkmal Immanuel Kants von Ch. D. R. in Königsberg – Berliner Skulpturen in den östlichen Provinzen Preussens. [W:] Ethos und pathos. Beiträge 1990. – Z. Ostrowska-Kębłowska: Dzieje Kaplicy Królów Polskich czyli Złotej w katedrze poznańskiej. P. 1997 passim.

Rautenstrauch* Jan Nepomucen (zm. 1789) zakonnik i dyrygent klasztoru cystersów w Bledzewie. **Słowniki:** Chybiński.

Rawicze* – ród rycerski w Wielkopolsce. **Przyczynki:** J. Wroniszewski: Ród Rawiczów. Warszowice i Grotowice. Toruń 1992.

- Rawita*-Witanowski Michał (1859-1943) historyk, krajoznawca. **Słowniki:** PTPN; SPKP Supl. II. **Źródła:** Materiały M. R.-W. Oprac. zbior. pod kierunkiem H. Dymnickiej-Wołoszyńskiej. *Biul. APAN* 18: 1975 s. 63-124. – Przew. APAN s. 281-2. – z listów do farmaceuty-bibliofila M. R.-W. (1859-1943). Oprac. T. Szperna. *Acta UL, Fol. Libr. Z.* 9 (1999) s. 139-161, Zfg. **Biografie:** W. R.M. [W:] Ci co odeszli. *Kwartalnik Muzealny* 1: 1948 z. 1-4 s. 9-28. J. Rawita-Raciborski: Życie i działalność krajoznawcza M. R.-W. *Ziemia* 27: 1948 nr 2 s. 35-7. – T. Nowakowski: M. R.-W. – historyk i społecznik. *Gazeta Ziemi Piotrkowskiej* 1958 nr 3 s. 5-6. – W. Jaroniewska: M. R.-W. 1859-1943. Wwa 1970. – M. Wybraniec: M. R.-W. – farmaceuta, historyk i krajoznawca. *KW* 2000 nr 3 s. 105-8. **Przyczynki:** J. P. Dekowski: Na marginesie zainteresowań etnograficznych M. R.-W. *PMMAEł* Seria etnograficzna 1969 nr 13 s. 190-4, il. – M. Kwiatkowska: Stare druki w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Piotrkowie Trybunalskim. *z Badań nad Polskimi Księgozbiorami Historycznymi.* 8: 1985 s. 105-16. – T. Szperna: Świat książek M. R.-W. *Acta UL, Fol. Libr. Z.* 7 (1997) s. 27-50, Zsfg. – T. Szperna: Biblioteka Polskiego Tow. Krajoznawczego w Piotrkowie Trybunalskim w l. 1909-1939 i jej twórca M. R.-W. [W:] *Acta Universitatis Lodziensis. Folia Librorum. Z.* 10. Łódź 2001 s. 89-105, Zfg.
- Rączka* Marian (+) dowódca podziemia antykomunistycznego w Gostyniu w l. 1945-7. **Słowniki:** W. Handke: Antykomunistyczna banda w Gostyniu. Moje spotkanie z „Kościszką”. *Głos Leszczyński* 1990 nr 1 s. 1, 7, il.
- Rączkowski* Józef (1885-1951) publicysta, poseł na Sejm RP. **Słowniki:** Kto był kim; Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989.
- Rebandel* Leon (1885-1941) rolnik, kierownik majątności Antoniny. **Słowniki:** SBL. **Biografie:** E. Pacholak: Prof. dr hab. Rebandel. *Więści Akademickie* 1998 s. 6. **Przyczynki:** Dawne budownictwo folwarczne. Majątki wielkopolskie. Opr. J. Jarzewicz. T. 4 Powiat leszczyński. Leszno – Antoniny. Szreniawa 1996 s. 88-91.
- Rebelka* Edward (zm. ok. 1973) prezes Wielkopolskiego Związku Chórów i Orkiestr. **Biografie:** M. Weigt: E. R. z żałobnej karty. *KMP* 1973 nr 4 s. 124-6, il.
- Rechberg* Kazimierz Wiktor Leon Botwid (1875- zm. po 1940) lekarz. **Słowniki:** Slek. IV. **Przyczynki:** M. Stański: Społeczna opieka lekarska w Wielkopolsce. *SiMDW* 8: 1963 nr 1 s. 37-66.
- Redell* Krzysztof (zm. 1643) snycerz, rzeźbiarz. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** E. Linette: Kontrakty dominikanów ze snycerzami poznańskimi (K. R. z 1621 i Fr. Antonim Brumbacherem z 1714). *BHSz.* 28: 1966 s. 388-92.
- Redlich* Bernard Józef (1813- zm. po 1877) lekarz kaliski. **AW:** 7051. **Słowniki:** Slek. IV; Kościński. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5. Kalisz 1999. **Przyczynki:** Pamiętnik Buksickiego. *AHFM* 1957 s. 219. – G. Kusztełak: Polacy na studiach lekarskich w Berlinie (1810-1918). *AHFM* 1972.
- Redlich* Józef Samuel (ok. 1770-1843) bankier, przemysłowiec. **Słowniki:** SBWP-W I. **Przyczynki:** R. Kołodziejczyk: Kształtowanie się burżuazji w Królestwie Polskim. Wwa 1957 s. 143-4. – A. Rynkowska: Rozwój przemysłu w Kaliszu w latach 1815-1831. [W:] OW Kalisza II s. 276-7. – A. Eisenbach: Prawa obywatelskie i honorowe Żydów 1790-1861. [W:] Społeczeństwo Królestwa

- Polskiego. T. 1. Wwa 1965 s. 261. – A. Eisenbach: Kwestia równouprawnienia Żydów w Królestwie Polskim. Wwa 1972 s. 128-9. – G. Missalowa: Studia nad powstaniem łódzkiego okręgu przemysłowego 1815-1870. T. 3. Łódź 1975 s. 52, 62, 116. – Dz. Kal. s. 383-4, 393, 418.
- Redlichowie* – rodzina kaliska. **Przyczynki:** S. Przygodzki: Dzieje rodzin Redlichów i Mamrothów. [W:] Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Kalisz 2000 nr 6 s. 55-80.
- Reger* Carl A. (XX w.) właśc. fabryki mydła w Ostrowie. **Przyczynki:** E. Heydorn: Ein Unternehmerschicksal im Posener Land. 120 Jahre Seifenfabrik C. W. Reger. *Jb. Weichsel-Warthe* 24: 1978 s. 63-9.
- Regulski* Józef Franciszek Ignacy h. Falk (1773-1851) pułkownik WP, powstaniec kościuszkowski, oficer powstania 1830/31. **Słowniki:** PSB; SBWP-W I; Bielecki Słownik. **Przyczynki:** S. Konarski: Armorial de la noblesse polonaise titrée. Paris 1958 s. 418. – J. Pachoński: Legiony Polskie 1794-1807. T. 1-2, 4. Wwa 1969-79. – K. Zieliński: Dzieje Korpusu Kadetów w Kaliszu (1807-1832). *RKal.* 7: 1974 s. 88, 109-10. – S. Kirkor: Polscy donatariusze Napoleona. Londyn 1974 s. 22, 82-3. – K. Bauer: Wojsko Koronne powstania kościuszkowskiego. Wwa 1981. – S. Kirkor: Legia Nadwiślańska 1808-1814. Londyn 1981 s. 510, 528, 536, 545, 550. – J. Pachoński: Generał Jan Henryk Dąbrowski 1755-1818. Wwa 1981. – W. Lisowski: Polskie korpusy kadetów 1765-1956. Wwa 1982. – R. Bielecki, A. Tyszka: Dał nam przykład Bonaparte. T. 1-2. Kr. 1984.
- Regulus* Wojciech (1595-1652) drukarz, notariusz konsystorski. **AW:** 7057. **Słowniki:** EWoK; SPKP; WSB. **Biografie:** J. Perzyna: W. R., drukarz poznański (1595-1652). Przyczynek do historii drukarstwa w XVII w. Zeszyty Naukowe UAM. Biblioteka. Z. 4. Poznań 1964 s. 159-81, aneksy [w tym spis druków wydanych w drukarni W. R.]. **Przyczynki:** Nowacki. – K. Bielska: Drukarnia kaliska. *Roczniki Biblioteczne* 1962 s. 41-77, tabl. 10. – z dziejów drukarstwa w Poznaniu w XVII wieku. Wwa 1976 s. 19-25. – Drukarze dawnej Polski. T. 3. Wr. 1977 s. 209-16.
- Rehbronn* Engelbert (+) nauczyciel gimnazjalny w Wągrowcu. **AW:** 7058. **Biografie:** J. Berger: Zapomniany niemiecki wielbiciel Mickiewicza w Poznaniu. *KMP* 1957 nr 1/2 s. 105-8.
- Rehfisch* Jacob (+) rabin w Kępnie. **Przyczynki:** D. Lewin: Rabbi J.S. R. and the Jewish Community of Kempen (Posen). Montreal 1962.
- Reichard* Max (XIX/XX w.) pastor przy zborze św. Pawła w P. 1872-1902 i radca konsystorza ewang. w P. **AW:** 7060. **Przyczynki:** Rogall *Geistlichkeit* s. 268.
- Reiche* Heinrich von (1881-1939) właściciel dóbr Rozbitek i niem. działacz gospodarczy. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 92-3.
- Reimann* Brunon (1914-1976) gleboznawca, prof. WSR i AR w Poznaniu. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** A. Mocek: Wspomnienie o prof. dr. B. R. *Więści Akademickie* 2001 nr 11 s. 21. **Przyczynki:** S. Alwin, T. Kosiński, S. Raczkowski: Historia studiów ogrodniczych w Poznaniu. Cz. 1: okres 1920-1951. P. 1966. – Kronika II Zjazdu Koła Wychowawców i Wychowanków Liceum

Ogólnokształcącego w Wolsztynie 12-13 czerwca 1965. Jednodniówka Wolsztyn 1968 [b. m. i r.] s. 27, 58, 61, 71, 76. – *Wyższa Szkoła Rolnicza w Poznaniu. Informator*. P. 1969 s. 34-5. – Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970. – Nauka w Wlkp. – Bibliografia publikacji pracowników WSR w Poznaniu 1945-1965. P. 1974; Bibliografia publikacji pracowników WSR w Poznaniu za l. 1966-70. P. 1976; Bibliografia publikacji pracowników WSR w Poznaniu za l. 1971-5. P. 1980. – Bibliografia publikacji pracowników AR w Poznaniu 1976-1980. P. 1986. – 60 lat akademickich studiów rolniczych i leśnych w Poznaniu. *Roczniki Akademii Rolniczej w Poznaniu*. Tom specjalny 1981 s. 56, 64, 72, 93, 328-9. – K. Raniowski: Rody ziemi wolsztyńsko-babimojskiej. Wolsztyn 2005 s. 104, 298.

Reimann* Marian (1888-1939) ks. **Słowniki:** Martyrol.; PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Klanowski.

Reinefarth* Heinz (+) dowódca SS i Policji w Kraju Warty w czasie okupacji hitler. **Biografie:** K. Leszczyński: H. R. P. 1961, 92 s., il. [toż w jęz. ang. i fr.; wyd. 2. Wwa 1961, 92 s., il. [toż w jęz. ang. i fr.].

Reinstein* Franciszek Ignacy (1792-1853) architekt, grafik, budowniczy województwa kaliskiego. **Słowniki:** PSB; SBWP-W II; Architekci. **Źródła:** M. Łodyńska-Kosińska: Katalog rysunków architektonicznych z akt Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych. Wwa 1974. – M. Łodyńska-Kosińska: Katalog rysunków architektonicznych z akt Centralnych Władz Wyznaniowych. Wwa 1981. **Biografie:** I. Barańska: F. R. – Niemiec z Bawarii, obywatel Kalisza i budowniczy w służbie rządu Królestwa Polskiego. [W:] Kalisz – miasto otwarte. Red. K. Walczak [i in.]. Kalisz 2006 s. 47-51, il. **Przyczynki:** W. Kalinowski: Budynki przemysłowe manufaktur włókienniczych w Królestwie Polskim 1815-1830. *Kwartalnik Architektury i Urbanistyki* 7: 1961 z. 3 s. 219, 222. – Dz. Kal. – I. Barańska: Rogatka Wrocławska w Kaliszu. *KW* 1994 nr 2. – I. Barańska: Architektura Kalisza w dobie Królestwa Kongresowego. Kalisz 2002.

Reising* Wojciech (1886-1942) nauczyciel gimn., działacz społeczny. **Biografie:** J. Zdunek: W. R. (1886-1942). [W:] *Regionalia Krotoszyńskie*. Z. 11. Krotoszyn 2000 s. 33-4, il.

Reiter* Wojciech (1876-1932) ks. **AW:** 7069. **Słowniki:** PTPN.

=Rejek* Edmund (+) dyrektor Okręgu PKP w Poznaniu. **Słowniki:** M. Pabel: E. R. Sylwetki Poznaniaków. *KMP* 1973 nr 2 s. 89-92, il.

Rejek* Franciszek (1901-1992) powstaniec wlkp., żołnierz armii gen. Andersa, działacz społeczny. **Słowniki:** Anders. **Przyczynki:** A. Siama: o żołnierzu tułaczku. *Pan. Leszcz.* 1999 nr 3 s. 14.

Rejewski* Jan (1889-1973) ks. **Słowniki:** PTPN. **Biografie:** T. Lerch: Śp. ks. J.R. (1889-1973). *MK* 25: 1974 nr 2 s. 43-4.

Rejewski* Julian Teofil (1836-?) lekarz. **AW:** 7075. **Słowniki:** PTPN.

Rejewski* Leon (1920-1977) dziennikarz, działacz polit. i społ. **Słowniki:** PSB.

Rejewski* Marian Adam (1905-1980) matematyk, kryptolog, twórca podstaw naukowych do łamania kodów niemieckiej maszyny szyfrującej Enigma. **Słowniki:** PSB; BSB i (i fot.); SBTech. XVI. **Źródła:** M. Rejewski: Matematyczne podstawy rozwiązania niemieckiego szyfru maszynowego „Enigma”. [W:] W. Kozaczuk: w kręgu Enigmy. Wwa 1979 aneks s. 369-93. **Biografie:** T. Rakusa-Suszczewski: Ś. P.M. R. Ten, który złamał niemiecki szyfr. *WTK* 29: 1980 nr 27 s. 7. – E. Różyński: M. R. – twórca „Enigmy” pracował w „Eltrze”. *Kal. Bydg.* 1987 s. 95-104. – L. Gralewski: Złamanie Enigmy – historia M. R. Toruń 2005, 192 s., il. – Z.J. Kapera: Polscy pogromcy Enigmy. Kr.-Mogilany 2005. – Zdzisław J. Kapera: M. R., the man who defeated Enigma. Tłum. Witod Zbirohowski. Kościan-Kraków-Mogilany [The Enigma Press] 2013, 104 s., il.(The Enigma Bulletin; nr 8). **Przyczynki:** G. Bertrand: Enigma ou la plus grande enigma de la guerre 1939-1945. Paris 1973. – F. W. Winterbotham: The Ultra Secret. London 1975. – W. Kozaczuk: Bitwa o tajemnice. Służby wywiadowcze Polski i Rzeszy Niemieckiej 1922-1939. Wwa 1975 s. 203. – L. Gondek: Wywiad polski w III Rzeszy 1933-1939. Wwa 1978 s. 34, 38, 166-7, 208, 248-9, 251, 257, 259-60, 263-5, 267-8. – R. Woytak: On the Border of War and Peace. Polish Intelligence and Diplomacy in 1937-1939 and the Origins of Ultra Secret. New York 1979. – J. Garliński: Intercept. Secret of the Enigma War. London 1979. – B. Johnson: The Secret War. London 1979 s. 345 i n. – Die Funkaufklärung und ihre Rolle im Zweiten Weltkriege. Stuttgart 1979 [praca zbiorowa m.in. T. Lisicki]. – J. Garliński: Enigma – tajemnica drugiej wojny światowej. Londyn 1980. – W. Kozaczuk: Wojna w eterze. Wyd. 2. Wwa 1982. – R. Brzeski: Enigma ląduje w Normandii. Wwa 1982 s. 8, 12, 17, 20. – M. Rejewski: Remarks on Appendix 1 to British Intelligence in the Second World War. *Cryptologia* 1982 z. 1 s. 75-83. – W. Kozaczuk: Enigma: how the German machine cipher was broken and how it was read by the Allies in World War Two. London 1984. – The Missing Dimension. London 1984 s. 129-33. – B. Orłowski: Nie tylko szablą i piórem. Wwa 1985 s. 237-8. – W. Kozaczuk: Złamany szyfr Enigma. Wwa 1985. – Ch. Andrew: Secret Service . London 1985 s. 449-51. – G. Welchman: From Polish Bomba to British Bombe. The birth of Ultra. [W:] Codebreaking and Signals Intelligence. London 1986 s. 76-110. – W. Kozaczuk: w kręgu Enigmy. Wyd. 2. Wwa 1986. – G. Bloch: Enigma avant Ultra 1930-1940. Paris 1987. – Tenże: Enigma before Ultra. *Cryptologia* 1987 z. 11 s. 142-55. – V. Borovička: Ścisłe tajne szyfry. Wwa 1987. – B. Kunach: As uśpiony za biurkiem. *Gaz. Wyb.* 2000 nr 219 s. 7. – Maria Nowak: Jak poznaniacy wpłynęli na losy II wojny światowej. *Gazeta Poznańska* 2000 nr 219 s. 6 [złamanie kodu niemieckiej maszyny szyfrującej Enigma przez poznańskich matematyków: Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego i Henryka Zygalskiego]. – MAG: Pomnik pogromców Enigmy [w Poznaniu]. *Gazeta Poznańska* 2003 nr 60 dod. *Expr. Pozn.* s. 4, il. [projekt budowy pomnika matematyków z Uniwersytetu Poznańskiego: M. R., Jerzego Różyckiego i Henryka Zygalskiego, którzy w 1933 r. złamali kod niemieckiej maszyny szyfrującej]. – Tajemnice Enigmy 1939-2004. 65 rocznica przekazania Enigmy przez polski wywiad państwowemu sprzymierzonym. Bydgoszcz 9-10 XI 2004. B. 2004. – Intelligence Cooperation Between Poland and Great Britain During World War II. Pod red. T. Stirlinga [i in.]. Vol. 1. London 2005. – Materiały do biografii Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego, Henryka Zygalskiego, Antoniego Pallutha oraz mjr. Maksymiliana Ciężkiego i płk. Gwido Langnera w Centralnym Archiwum Wojskowym. Red. Waldemar Wójcik. *Przegląd Historyczno-Wojskowy* 2005 nr 5 s. 37-68, il. [reprodukcje dokumentów z okresu międzywojennego dot. działalności poznańskich kryptologów]. – Andrzej Czesław Żak: Drogi łamania Enigmy. *Przegląd Historyczno-Wojskowy* 2005, nr 5, s. 5-36 [M.in. współpraca poznańskich matematyków M. R., Jerzego Różyckiego i Henryka Zygalskiego z Biurem

Szyfrów Sztabu Głównego Wojska Polskiego w okresie międzywojennym]. – Piotr Bojarski: Trzej pogromcy Enigmy. *Gazeta Wyborcza* 2007 nr 291 s. 21, il. – Dzisiaj odślaniamy [w Poznaniu] pomnik kryptologów. *Gaz. Wyb. Poznań* 2007 nr 263 dod. s. 1-4, il. – Marek Grajek: Enigma - powrót do prawdy. *IKS* 2007 nr 11 s. 65, il. – Marek Grajek: Enigma - powrót do prawdy. *IKS na Jesień i Zimę* 2007 nr 2 s. 13-15, il. – Maria Nowak: Pomnik dla kryptologów. *Polska Głos Wielkopolski* 2007 nr 252 s. 8, il. – Bogumił Ciesielski: Bohaterowie, którzy rozwiązali tajemnicę Enigmy. *Wielkopolskie Wiadomości Filatelistyczne* 2009 nr 46/3-4 s. 48, il. [Marian Rejewski, Henryk Zygalski i Jerzy Różycki - matematycy i kryptolodzy związani z Poznaniem na znaczku z serii „Polacy na świecie”]. – To poznańscy matematycy jako pierwsi na świecie złamali szyfry niemieckiej Enigmy. *Monitor Wielkopolski* 2012 nr 8 s. 9, il. **Bibliografie:** Z.J. Kapera: Wybrana bibliografia na temat niemieckiej maszyny szyfrowej „Enigma”. [W:] M. Baldwin : Wprowadzenie do Enigmy. Kr. 2004. **Prace zbiorowe:** Marek Grajek: Enigma: bliżej prawdy. Poznań [Dom Wydawniczy Rebis] 2007, 692 s., il. [dot. złamania kodu niemieckiej maszyny szyfrującej przez poznańskich matematyków: Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego i Henryka Zygalskiego]. – Złamanie szyfru Enigma: poznański pomnik polskich kryptologów. Pod red. Stanisława Jakóbczyka i Janusza Stokłosy. Poznań [Wydawnictwo PTPN] 2007, 140 s., il. Zawiera m.in.: Jaroszevska Magdalena, Musielak Julian: Matematycy poznańscy 1919-1939 s. 21-48; Grajek Marek: z Enigmą w tle s. 49-58; Łukomski Grzegorz: Poznańscy kryptolodzy s. 59-67; Oakley Brian, Gallehawk John: Polski wkład w sukcesy GC&CS w Bletchley Park w czasie drugiej wojny światowej. Tłum. Marek Grajek s. 69-105; Grajek Marek: Skutki przełomu - teoria, technika, dzieje s. 107-113; Wilkowa Ligia: o pomniku poznańskich kryptologów s. 125-129; Grajek Marek: w spżu i w kamieniu - inne pamiątki sukcesu kryptologów s. 131-140. – Marek Grajek: Enigma: bliżej prawdy. Wyd. 1 poprawione (dodruk). Poznań [Dom Wydawniczy Rebis] 2010, 691 s., [8] s., il., tabl. [dot. złamania kodu niemieckiej maszyny szyfrującej przez poznańskich matematyków: Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego i Henryka Zygalskiego]. – Marek Grajek: Enigma: bliżej prawdy. Wyd. 1 w tej edycji. Poznań [Dom Wydawniczy Rebis]; Warszawa [De Agostini Polska] 2012, 691 s., [8] s., il., tabl. [dot. złamania kodu niemieckiej maszyny szyfrującej przez poznańskich matematyków: Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego i Henryka Zygalskiego].

=Rejminiak* Stanisław (+) sekretarz Zarządu Miejskiego w Poznaniu. **Słowniki:** T. Światała: S. R. – sekretarz Zarządu Miejskiego. *KMP* 1966 nr 1 s. 107-26, il.

Rejowicz* Stanisław Józef Konstanty (1880-1951) inż. elektrotechnik, prof. poznańskich uczelni technicznych, p. o. dyr. Państwowej Wyższej Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki w P.**Słowniki:** PSB; WSB; SBTech. XII. **Przyczynki:** Szkoły inżynierskie w Poznaniu 1945-1955. Politechnika Poznańska 1955-1965. P. 1966. -Nauka w Wlkp. – Politechnika Poznańska i wcześniejsze uczelnie techniczne w Poznaniu. Pod red. W. Dembeckiej. P. 1976 s. 18, 20, 22-3, 31, 37, 43, 102, 108, 310. – Historia elektryki polskiej. Wwa 1976 I. – Wydział Elektryczny Politechniki Poznańskiej. P. 1980 s. 13-4. – Zakrzewski. – W. Dembecka: Absolwenci Państwowej Wyższej Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki w Poznaniu 1919-45. P. 1986. – Wydział Elektryczny Politechniki Poznańskiej. Pod red. A. Kordusa [i in.]. P. 1986. – Wydział Elektryczny Państwowej Wyższej Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki we wspomnieniach absolwentów. Opr. A. Szaflarski [i in.]. P. 1987.

Rekść* Władysław (1928-1994) chemik, prof. PP. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1993-1995 s. 20-1.

- Relewicz*-Ziemińska Pelagia z Dopierałów (1896-1972) aktorka, śpiewaczka. **Słowniki:** SBTP II. **Przyczynki:** A. Nowak, I. Soliński: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego w dziedzinie upowszechniania kultury za rok 1962. Nagrody indywidualne. *KMP* 1964 nr 3.
- Remak* Robert (1815-1865) lekarz, prof. uniw. w Berlinie. **AW:** 7090. **Słowniki:** PSB; WSB; AMM; R. Dzierżanowski: Słownik chronologiczny dziejów medycyny i farmacji. Wwa 1983; *SLek.* V; *Słow. biologów.* **Biografie:** H. P. Schmiedebach: R. R. (1815-1865). Ein jüdischer Arzt im Spannungsfeld von Wissenschaft und Politik. Stuttgart [et al.] 1995. **Przyczynki:** B. Kisch: Forgotten Leaders in Modern Medicine. Valentin, Gruby, R., Auerbach. *Transactions of the American Philosophical Society* 44: 1954 part 2 s. 139-317. – A. Wrzosek: Jeszcze o polskości R. R. *AHFM* 20: 1957 z. 1-2 s. 147-50. – Motty i s. 52-3, 638; II s. 54. – W. Ziembicki: Zarys rozwoju nauk lekarskich w Polsce. Wwa 1958 s. 48-9. – E. Herman: Neurologzy polscy. Wwa 1958. – W. Szumowski: Historia medycyny. Wwa 1961. – G. Kusztelak: Polacy na studiach lekarskich w Berlinie (1810-1918). *AHFM* 35: 1972 nr 1-2 s. 112. – B. Seyda: Dzieje medycyny. Wwa 1973. – E. Herman: Historia neurologii polskiej. Wr. 1975. – R.K. Meissner, J.M. Hasik: Polski wkład w medycynę światową. P. 1989. – Napisy pamiątkowe s. 55. – H. P. Schmiedebach: Jüdisches Bekenntnis und emanzipierte Wissenschaft im Vormärz. Die Habilitationsbemühungen des Arztes R. R. (1815-1865) an der Berliner Universität. *Menora* 1993 s. 176-200.
- Rembiasz* Mieczysław Stanisław (1933-1978) inż. mechanik. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Zeszyty Naukowe Politechniki Poznańskiej. Seria Bibliografia. Z. 8-15. P. 1971-1981. – Politechnika Poznańska i wcześniejsze uczelnie techniczne w P. Pod red. W. Dembeckiej. P. 1976.
- Rembieliński* Ignacy (1805-1873) sędzia w Kaliszu. **Słowniki:** Gerber Studenci s. 186.
- Rembowska* Janina Stefania (+). **Biografie:** E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987.
- Rembowski* Aleksander Antoni, krypt. i pseud.: A.R., a.r., Aleksander (1847-1906) prawnik, historyk, publicysta, bibliotekarz. **Słowniki:** SPKP; WSB; PTPN; Biogramy uczonych I; SHist.; PSB; Śródka (il.); Szkoła Kaliska. **Źródła:** Katalog Archiwum Bibliotecznego Biblioteki Kórnickiej z czasów Zygmunta Celichowskiego 1869-1923. Wr. 1979. **Przyczynki:** I. Baliński: Wspomnienia o Warszawie. Edinburgh 1946. – J. Danielewicz: Społeczno-polityczne poglądy A.R. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sec. F.* 10: 1955 s. 155-94. – Z. Rabska: Moje życie z książką. T. 1. Wr. 1959. – z dziejów książki i bibliotek w Warszawie. Wwa 1961. – R. Wroczyński: Myśl pedagogiczna i programy oświatowe w Królestwie Polskim na przełomie XIX i XX w. Wyd. 2. Wwa 1963 s. 166. – M. Patkaniowski: Dzieje Wydziału Prawa UJ. [W:] Zeszyty Naukowe UJ. Prace prawnicze nr 79. Kr. 1964. – Historiografia polska w dobie pozytywizmu (1865-1900). Wwa 1968 s. 114.
- Rembowski* Jan Nepomucen (1821-1889) poeta, towiańczyk. **AW:** 7096. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** S. Pigoń: J. N. R. [W:] z ogniu życia i literatury. Wr. 1961 s. 229-69. **Przyczynki:** J. Maciejewski: Słowacki w Wielkopolsce. Wr. 1955. – E. Sawrymowicz: Kalendarium życia i twórczości Juliusza Słowackiego. Wr. 1960. – Literackie przystanki nad Wartą. P. 1962. – Z. Sudolski: Słowacki. Wwa 1978. – P. Roguski: Tułacz polski nad Renem. Wwa 1981. – A. Mazanek:

Literackie drogi Wielkiej Emigracji do kraju przez wielkopolską prasę. Wr. 1983. – S. Goszczyński: Dziennik Sprawy Bożej. Cz. 1-2. Wwa 1984.

Rembowski* Marian (1878-1961) inż. mechanik, star. kaliski, woj. łódzki i białostocki. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** B. Wachowska: Pierwsze dwadzieścia lat województwa łódzkiego 1919-1939. [W:] Województwo Łódzkie 1919-1969. Łódź 1971.

Rembowski* Stanisław (1853-1934) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Rembowski* Stanisław (1886-1920) ziemianin, powstaniec wlkp., uczestnik wojny polsko-bolszewickiej, ppor. WP 26 Pułku Ułanów Wlkp. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 2; PTPN.

Rembowski* Władysław (1816-1880) ziemianin. **AW:** 7100. **Słowniki:** PTPN.

Remelski* Jan (1920-1985) malarz, grafik. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** Doroczna wystawa ZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań CBWA listopad – grudzień 1953. Katalog. – Jesienna wystawa ZPAP. Poznań CBWA listopad 1955. Katalog. – Salon wiosenny. Poznań CBWA maj – czerwiec 1960. Katalog. – Poznańska grafika użytkowa 1945-1966. Poznań BWA 1967. Katalog.

Remlein* Bogdan (1922-1942) działacz Delegatury Rządu RP. **Przyczynki:** Napisy pamiątkowe s. 81.

Repphan* August (1844-1924) inż., przemysłowiec. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Repphan* Beniamin (1769-1831) fabrykant kaliski, kupiec, finansista, sukiennik. **Słowniki i noty biograficzne:** WSB; PSB; K. Walczak: Łoże masońskie i organizacje parawolnomularskie Kalisza. Kalisz 2004 s. 87-8. **Źródła:** Źródła do historii klasy robotniczej okręgu łódzkiego. Wwa 1957. – Źródła do historii miast łódzkiego okręgu przemysłowego. Opr. R. Kaczmarek. Wwa 1958. **Przyczynki:** A. Breyer: Tuchmachereinwanderung in den ostmitteleuropäischen Raum von 1550 bis 1830. Leipzig 1941. – D. Reiner: Lebensraum der Deutschen im Kalischer Land. Leipzig 1941. – K. Bajer: Przemysł włókienniczy na ziemiach polskich od początków XIX wieku do 1939 r. Łódź 1958. – B. Lisówna: Przemysł sukienniczy w Kaliszu w latach 1815-1830. *Rocznik Łódzki* 2: 1959 s. 201-25. – OW Kalisza. II s. 145-93, 255-63, 270-3, 281-5. – G. Missalowa: Studia nad początkami łódzkiego okręgu przemysłowego 1815-1870. T. 1-3. Łódź 1964-75. – A. Barszczewska: Województwo kaliskie i mazowieckie w powstaniu listopadowym (1830-1831). Łódź 1965 – Dz. Wlkp. II. – Dz. Kal.

Repphan* Emil Karol (1848-1931) fabrykant kaliski, ziemianin, działacz społ. **Słowniki:** PSB; Szkoła Kaliska. **Źródła:** Źródła do dziejów klasy robotniczej na ziemiach polskich. T. 3. Wwa 1972. **Przyczynki:** K. Bajer: Przemysł włókienniczy na ziemiach polskich od początków XIX wieku do 1939 r. Łódź 1958. – L. Sawicki: Krótki zarys historyczny ochrony przeciwpożarowej Kalisza 1846-1959. Kalisz 1961. – R. Chomać: Zmiany własnościowej struktury agrarnej guberni kaliskiej w latach 1864-1914. *RKal.* 1: 1968 s. 159-251. – Teatralia kaliskie. Materiały do dziejów sceny kaliskiej (1800-1970). Łódź 1972. – W. Bonusiak: Kredyt „społeczny” w Kaliszu w latach 1885-1914. *RKal.* 5: 1972 s. 113-25. – Dz. Wlkp. – Dz. Kal. – E. Polanowski: w dawnym Kaliszu. Szkice z życia miasta 1850-1914. P. 1979. – W. Bonusiak: Rozwój gospodarczy Kalisza w końcu XIX i na początku XX w. *RKal.* 13: 1980 s. 69-101.

- Repphan* Fryderyk August (1807-1888) fabrykant kaliski. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** K. Bajer: Przemysł włókienniczy na ziemiach polskich od początków XIX wieku do 1939 r. Łódź 1958. – OW Kalisza II s. 245-93. – G. Missalowa: Studia nad początkami łódzkiego okręgu przemysłowego 1815-1870. T. 1-3. Łódź 1964-75. – Studia z dziejów kolei żelaznych w Królestwie Polskim (1840-1914). Wwa 1970 s. 149-70. – Dz. Wlkp. II. – Dz. Kal. – E. Polanowski: w dawnym Kaliszu. Szkice z dziejów miasta 1850-1914. P. 1979.
- Repphan* Wilhelm (1816-1882) właściciel dóbr Zbiersk i Petryki. **Przyczynki:** W. Kwiatkowski: Herr R. filantrop, w oczach Bolesława Prusa. *Ziemia Kaliska* 1962 nr 20 s. 10. – Małyszko Cmentarze s. 110-1.
- Repphanowie* rodzina przemysłowców kaliskich. **Przyczynki:** Małyszko Cmentarze s. 110-1
- Respądek* Jan (1817-1901) ks., prof. Seminarium Duchownego w P., polityk. **AW:** 7109. **Słowniki:** PSB; PTPN; Kanoniści. **Przyczynki:** A. Petrani: Nauka prawa kanonicznego w Polsce w XVIII i XIX wieku. Lublin 1961. – Kościół W. Ks. P. – Z. Grot: Księża polscy w parlamentach niemieckich 1848-1865. [W:] Na okazanie drogi. P. 1975 s. 130-70.
- Reszelski* Ludwik (1882-1968) ks., prob. w Kobiernie. **Słowniki:** Martyrol.; PTPN; Członkowie tajnych tow.; AMOstr. z. 4.
- Reszka* Stanisław (1544-1600) ks., pisarz, dyplomata. **AW:** 7111. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut; Oracki Słownik; WSB; Teolodzy. **Źródła:** Korespondencja Hieronima Rozrażewskiego. Wyd. P. Czaplewski. T. 1-2. Toruń 1937-1947. – H. Barycz: Kilka strzępów źródłowych do dziejów literatury polskiej XVI i XVII wieku. [W:] Księga pamiątkowa ku czci Konrada Górskiego. Toruń 1967. – Polski dyplomata na papieskim dworze. Wybór listów Jerzego z Tycyna do Marcina Kromera. Wyd. J. Axer. Wwa 1982. – J. A. Kalinowska: Korespondencja S. R. *Biuletyn Polonistyczny* 1985 z. 1 s. 56-61. **Biografie:** B. Biliński: S. R. – Rescius umanista polacco... difensore delle antichita di Roma. *Strenna dei Romanisti*. 34: 1970. – J. W. Woś: Stanislao R. segretario del Cardinale S. Hozjusz e ambasciatore del Re di Polonia a Roma e a Napoli (N. 1544 – M. post 1600). *Annali della Scuola Normale Superiore di Pisa*. Cl. di Lettere e Filos. Seria 3. 8: 1978 no 1 s. 187-202 [odb.: Pisa 1978, 20 s.]. – J. A. Kalinowska: S. R. (1544-1600) jako humanista i pisarz. *Studia Warmińskie* T. 27. -(1990) s. 235-44, Zfg. **Przyczynki:** T. Grabowski: Paszkwil staropolski w epoce renesansu. *Spraw. PAU* 1948 nr 5. – J. Tazbir: Echa walk klasowych XVI wieku w polskiej opinii szlacheckiej. *PH* 1952 zz. 2 s. 313-4. – J. Tazbir: Reformacja a problem chłopski ww Polsce XVI wieku. Wr. 1953. – J. Obłąk: Historia diecezji warmińskiej. Olsztyn 1959. – Z. Obertyński: Dzieje kanonizacji św. Jacka. *Prawo Kanoniczne* 1961 nr 1-4 s. 79-172. – H. Barycz: Spojrzenie w przeszłość polsko-włoską. Wr. 1965. – H. Dziechcińska: Biografistyka staropolska w l. 1476-1627. Wr. 1971. – M. Banaszak: z dziejów dyplomacji watykańskiej. Cz. 1-3. Wwa 1975. – M. Serwański: Henryk Walezy w Polsce. Kr. 1976. – M. T. Machejek: 400 lat kościoła i hospicjum św. Stanisława w Rzymie. Rzym 1978. – G. Spini: „De Atheismis et Phalarismis Evangelicorum” di S. R. e „Atheismus Triumphatus” di Tommaso Campanella. [W:] Storia e cultura del mezzogiorno. Studi in memoria di Umberto Caldora. Firenze 1979 s. 51-76. – J. W. Woś: Rzym polski za czasów S. Hozjusza. Rzym 1979. – M. Gębarowicz: Jan Andrzej Próchnicki. Kr. 1980. – J. A. Kalinowska: Wyjazd Kardynała Hozjusza do Rzymu w 1569 r. *Studia Warmińskie* 18: 1981. – U. Augustyniak: Informacja i propaganda w Polsce za Zygmunta III. Wwa 1981. – H. Barycz: Szlakami dziejopisarstwa

staropolskiego. Wr. 1981. – J. W. Woś: Notizie sul cardinale G. Radziwiłł e sui gesuiti in Polonia nel sec. XVI. Firenze 1981. – T. Chrzanowski: Działalność artystyczna Tomasza Tretera. Wwa 1984.

Reszka* Teofil (1884-1939) aptekarz, radny miejski w Inowr., społecznik. **Słowniki:** PTPN; J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Przyczynki:** Makabryczna noc. Inowr. 1946. – Dzieje Inowrocławia. T. 2. Wwa 1982 s. 109-12. – Z. Czerkaski: Wspomnienia. *Ziemia Kujawska* 1986 s. 347.

Reszka* Walenty (zm. 1557) lekarz, burmistrz poznański. **AW:** 7108. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** M.J. Mika: Burmistrzowie poznańscy wieku XVI. *KMP* 20: 1947 nr 1 s. 48-9. – M.J. Mika: Udział Poznania w sejmach Rzeczypospolitej od końca XV wieku do 1791 r. *SiMDW* 11: 1974 z. 2. s. 264-5. – Nowacki i s. 94. – W. Maisel: Wykazy poznańskich urzędników miejskich z XVI wieku. *SiMDW* 10: 1970 z. 1 s. 94 i n. – J. Wiesiołowski: Młode lata doktora Reszki, burmistrza pozn. *KMP* 2001 nr 1 s. 22-40, il.

Reszka* Walenty młodszy (zm 1579) lekarz, burmistrz poznański. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Kądziołka: Finanse miasta Poznania 1501-1648. P. 1960 s. 154. – W. Maisel: Wykazy poznańskich urzędników miejskich z XVI wieku. *SiMDW* 10: 1970 z. 1 s. 94 i n.

Resztak* Józef (1899-1944) działacz ruchu ludowego, żołnierz Batalionów Chłopskich. **Słowniki:** Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989.

Reutt* Łukasz h. Gozdawa (1839-1914) nauczyciel szkół rządowych. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Reutt* Walery (1836-1884) lekarz. **AW:** 7113. **Słowniki:** PTPN.

Rewaker* Piotr (zm. 1470) kupiec, burmistrz pozn. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** K. Górski: Przyczynki do zjazdu parczewskiego 3 VI 1453. *RH* 17: 1948 z. 1 s. 176-8. – A. Gąsiorowski: Walki o władzę w Poznaniu u schyłku wieków średnich. *KH* 82: 1975 s. 257-65.

Rewers* Stefan (1907-1980) nauczyciel, działacz społeczny. **Słowniki:** Anders.

Rewoliński* Konstanty (1803-?) nauczyciel gimn. **AW:** 7115. **Słowniki:** Gerber Studenci s. 187.

Rey* (Rej) Andrzej (ok. 1584-1641) dyplomata, działacz kalwiński. **AW:** 7071. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** S. Cynarski: Starosta libuski A.R. z Nagłowic – dyplomata pierwszej połowy XVII w. [W:] Nad rzeką Ropą. Szkice historyczne. Kr. 1968 s. 387-402. **Przyczynki:** W. Czaplński: Polska a Prusy i Brandenburgia za Władysława IV. Wr. 1947 s. 63 i n. – B. Nadolski: Życie i działalność naukowa uczonego gdańskiego Bartłomieja Keckermanna. Toruń 1961 s. 21, 23, 100-1. – S. Cynarski: Paolo Sarpi i jego związki z Polską. Kr. 1969 s. 18, 111-2, 114, 123, 130. – W. Frijhoff: Étudiants étrangers a l'Academie d'équitation d'Angers au XVII-e siecle. *Lias* 4: 1977 s. 39. – J. Dzięgielewski: o tolerancję dla zdominowanych. Wwa 1986. – W. Kaczorowski: Sejmy konwokacyjny i elekcyjny w okresie bezkrólewia 1632 r. Opole 1986. – E. A. Mierzwa: Anglia a Polska w pierwszej połowie XVII w. Wwa 1986. – M. Serwański: Francja wobec Polski w dobie wojny trzydziestoletniej (1618-1648). P. 1986.

Reymont* Władysław (1867-1925) – w Wielkopolsce. **Biografie:** L. Budrecki: W. R. Wwa 1953. R: Z. Szczygielska, *Pam. Lit.* 1955 z. 1 s. 342-7. **Przyczynki:** A. Wysocki: Trzy spotkania z R. *Twórczość* 1947 z. 7-8 s. 41-61. – M. Rzeuska: Sprawa o sprawie gwary. *Zeszyty Wrocławskie* 1950 nr 1/2 s. 130-8 [o gwarze w „Chłopach” W. R.]. – Z. Hoffa: Reymont w Wielkopolsce. *Głos Tygodnia* dodatek do Gł. Wlkp. 1967 nr 290. – Z. Hoffa: Związki Reymonta z Wielkopolską. *Spraw. PTPN* 1967 z. 1. – J. Aleksiański: Fragment reymontowskiego księgozbioru z Kołaczkowa (?) w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej w P. *Biblioteka* [UAM] Nr 4 (2000) s. 26-33, sum. – S. Drajewski: Gdzie kopać doły pod jabłonie. W. R. był Wielkopolaninem z wyboru. *Gł. Wlkp.* 22-24.04.2000 s. 4, il. – M. Jagielska: „Reymontiana” wśród nowych nabytków Biblioteki Uniwersyteckiej w P. Przyczynek do historii włoskiej kolekcji pamiątek po Reymoncie zgromadzonych przez panie z rodziny Niemierów. *Biblioteka* [UAM] Nr 4 (2000) s. 9-18. – E. Modlibowska: Inauguracja Roku Reymontowskiego w Kołaczkowie. *KW* 2000 nr 4 s. 153-7. – Reymont w Wielkopolsce. Kołaczkowo. Tekst B. Błażewicz, fot. J. Miecznikowski [i in.]. P. [2000], 16 s., il.

Reyzner* Karol Jan (ok 1803-1887) drukarz, księgarz, nakładca. **AW:** 7121. **Słowniki:** SPKP; WSB. **Przyczynki:** J. Prosnak: Zbiór Reyznera. *Muzyka* 1959 nr 3 s. 60-80. – M. Walentyłowicz: Wypożyczalnia książek w W. Księstwie Poznańskim. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 1960 s. 50-1, 58, 60, 66. – B. Grześ, J. Kozłowski, A. Kramski: Niemcy w Poznańskim wobec polityki germanizacyjnej 1815-1920. P. 1976.

Rezler* Alfons (1907-1939) nauczyciel, muzyk. **Słowniki:** Dyrygenci; BSB III (i fot.); SMP. **Biografie:** J. Podgóreczny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967 s. 241. **Przyczynki:** A. Sucharska: Obraz kultury w prasie bydgoskiej w latach 1945-1950. B. Wwa [i in.] 1990 passim.

Rezler* Arnold (1909-?) wiolonczelista, dyrygent. **Słowniki:** SMP; Dyrygenci. **Przyczynki:** Kultura muzyczna Polski Ludowej 1944-1955. Kr. 1957.

Rezler* Edmund (1906-1958) muzyk, kompozytor, działacz kult. **Słowniki:** PSB; BSB III; SMP. **Biografie:** J. Podgóreczny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967 s. 241. **Przyczynki:** A. Denisiuk: z życia muzycznego Bydgoszczy w latach 1945-1980. [W:] Kultura bydgoska 1945-1984. Pod red. K. Kwaśniewskiej. B. 1984 s. 230-1. – B. Janiszewska-Mincer: Kultura w Bydgoszczy (1945-1949). B. 1988 s. 114-5, 119. – A. Sucharska: Obraz kultury w prasie bydgoskiej w latach 1945-1950. Wwa [i in.] 1990 poz. 218, 1165, XCVI, 1252, 1254-5, 1267, 1271, 1273.

Rezler* Leszek (1906-?) skrzypek, dyrygent orkiestr symfonicznych, pedagog. **Słowniki:** Dyrygenci. **Przyczynki:** Trzydziestolecie Opery Poznańskiej 1919-1949. P. 1950.

Ręgorowicz* Ludwik (1888-1970) historyk, nauczyciel, działacz społ.-polit. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** M. Wrzoscowa: Materiały L. R. *Biuletyn Archiwum PAN* 9: 1966 s. 55-81. – M. Wrzoscowa: Źródła do historii Śląska w materiałach L. R. *Zaranie Śląskie* 1967 nr 1 s. 136-42. – L. Ręgorowicz: Wspomnienia śląskie i poznańskie z lat 1919-1934. Opole 1976, 163 s. R: T. Cieślak, *Kultura i Społeczeństwo* 20: 1976 nr 4 s. 257-61; L. Smołka, *Sobótka* 32: 1977 nr 3 s. 396-8. **Biografie:** B. L. [Lubosz]: L. R. *Poglądy* 1971 nr 3 s. 1. – F. Szymiczek: L. R. (1888-1970). *Kwartalnik Opolski* 18: 1972 nr 4 s. 87-96. – Z. Ruta: L. R. (1888-1970). *Rocznik Komitetu Nauk Pedagogicznych* 18: 1974 s. 5-8. – Tobie Polsko. Szkice biograficzne działaczy ruchu

niepodległościowego na Górnym Śląsku. Red. W. Lesiuk [i in.]. Opole [i in.] 1981. **Przyczynki:** T. Jędruszczak: Polityka Polski w sprawie Górnego Śląska 1918-1922. Wwa 1958. – L. Wyglenda: Plebiscyt i powstanie śląskie. Opole 1966. – Ponad milczeniem i walką. Antologia poezji i satyry powstań śląskich. Wybór i opr. B. Lubosz. Katowice 1970 s. 15, 21, 131, 135, 179.

Rhode* Arthur Carl Theodor (1868-1967) pastor w Odolanowie 1893-95, w Ostrzeszowie 1895-1920, w l. 1920-41 superintendent przy zborze Chrystusa w P., religioznawca. **Słowniki:** PSB; Posener Biographisches Lexikon. Bearb. von W. Goerke. Lüneburg 1975; Biographisch-bibliographisches Kirchenlexikon 8; AMOstr. z. 10. **Bibliografie:** Ch. Berger: Bibliographie von D. A.R. [W:] Gestalten und Wege der Kirche im Osten. Festgabe für A.R. zum 90. Geburtstag am 13. Dezember 1958. Hrsg. von H. Kruska. Ulm 1958 s. 266-72 [prace z lat 1922-1958]. **Źródła:** A. R.: Lebens-Erinnerungen 1893-1900. [Posen], 377 s. [masz. niepublikowany w Bibliotece Uniwersyteckiej w P.]. R: W. Jakóbczyk, *RH* 19: 1950 s. 196-7. – A. R.: Erinnerungen an die Kriegszeit 1914-1920 in der Provinz Posen. Herne 2003, 279 s., il. – A. R.: Schildberger Erinnerungen = Wspomnienia ostrzeszowskiego pastora. P. 2004, 247 s., il. [wyd. dwujęzyczne, dot. lat 1895-1914, przekład na j. polski: R. Dziergwa]. **Biografie:** J. Steffani: D. A. R. Ein verdienter Kirchenmann. *Jb. Weichsel-Warthe* 14: 1968 s. 52-6, fot. – Th. B[ierschenk]: Sup. D. A.R. verstorben. *Posener Stimmen* Beilage Weichsel-Warthe 15: 1968 Folge 8 s. 8. – O. Kiec: A.R. (1868-1967) – duszpasterz, działacz narodowy, historyk. *Poznański Rocznik Archiwalno-Historyczny* 2/3: 1994-1995 s. 43-7. **Przyczynki:** Wielkopolska Szkoła Edukacji Narodowej. Wr. 1970, s. 133. – T. Kowalak: Prasa niemiecka w Polsce 1918-1939. Wwa 1971. – B. Grześ, J. Kozłowski, A. Kramski: Niemcy w Poznańskim wobec polityki germanizacyjnej 1815-1920. P. 1976. – W. Gastpary: Protestantyzm w Polsce w dobie dwóch wojen światowych. Cz. 2. Wwa 1981. – P. Gürtler: Nationalsozialismus und evangelische Kirche im Warthegau. Göttingen 1985.

Rhode* Ilse (1902-1959) niem. działaczka społeczna i w służbie Kościoła luterańskiego. **Słowniki:** Balde. **Źródła:** I. R.: Wie der Krieg über uns kam. Spuren die der Wind nicht verweht. Lüneburg 1977 s. 219-21. **Biografie:** J. Steffani: (Frau Dr. I. R.). *Posener Stimmen* 7: 1959 nr 2 s. 2-3, il. **Przyczynki:** H. Kruska: In memoriam I. R. *Jb. Weichsel-Warthe* 7: 1961 s. 44-6. – Spuren die der Wind nicht verweht. Lüneburg 1977 s. 83-4. – Polen und sein preussischer Streifen 1919-1939. Hrsg. von W. Threde [et al.]. Berlin [et al.] 1983 s. 88.

Riaucour* Ludwik (1700-1777) kan. gnieźn., archidiakon pozn., bp sufragan łucki, jezuita. **AW:** 7123. **Słowniki:** PSB; Biskupi EWoJ. **Przyczynki:** J. Koceniak: Antoni Sebastian Dembowski. Wwa 1953. – Nowacki II s. 307. – W. Smoleński: Mieszczanstwo warszawskie w końcu wieku XVIII. Wwa 1976. – M. Matuszewicz: Diariusz życia mego. Wwa 1986.

Richter* Georg (+) pastor w Gołańczy 1882-1935. **Przyczynki:** Rogall Geistlichkeit s. 268.

Richter* Ignacy (1884-1980) społecznik. **Biografie:** P. Bielicki: I. R. 1884-1980: wybitny Kościaniak i społecznik. *Kościąn* 1984, 32 s., il.

Richter* Johann (1875-?) archeolog niem. we Wrocławiu i P. **Biografie:** J.E. Kaczmarek s. 340.

Richter* Lorentz (XVIII w.) architekt. **Słowniki:** Architekci.

Richter* Zygmunt (1924-1997) pilot WP, działacz lotnictwa sportowego. **Słowniki:** SBL. **Biografie:** (kon): Z. R. *Skrzydłata Polska* 1074 nr 32 s. 3. **Przyczynki:** Trzydziestoletnia historia Centrum Szybowcowego w Lesznie . Leszno 1982 s. 5.

Riemann* C. G.H. (+) rajca departamentu poznań., mistrz łoży masońskiej w P. **AW:** 7136. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 282.

Riese* Bonifacy (XVIII w.) kantor klasztoru cystersów w Obrze. **Słowniki:** Chybiński.

Ritter* Zacheusz (1854-1931) aptekarz. **Słowniki:** PTPN.

Rivoli* Józef (1838-1926) leśnik, prof. UP. **AW:** 7143. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; AMM; SBTech. I; Mała encyklopedia leśna. Wwa 1980; Anders (il.). **Biografie:** M. Kosman: Leśniczy profesorem. [W:] *Opowieści kórnickie*. P. 1978 s. 170-80. **Przyczynki:** *Dzieje lasów, leśnictwa i drzewnictwa w Polsce*. Wwa 1965 s. 736-7. – *Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wlkp. 1919-1969*. P. 1970 s. 298-9. – K. S.: *Na Wydziale Rolniczo-Leśnym UP. Kartki z pamiętnika*. [W:] *Poznańskie wspominki z lat 1918-1939*. P. 1973 s. 306-8. – *Nauka w Wlkp.* s. 993, 994, 1043-8, 1056, 1062, 1228. – *Twórcy i organizatorzy leśnictwa polskiego na tle jego rozwoju*. Wwa 1974. – A. Żabko-Potopowicz: *Karty z dziejów leśnictwa polskiego*. *Sylwan* 120: 1976 nr 11 s. 59-63. – A. Żabko-Potopowicz: *Pionierzy postępu w rolnictwie polskim*. Wwa 1977, s. 192-5. – *Nauki leśne w Polsce 1920-1970*. Wr. 1977. – Przybecki. – *Napisy pamiątkowe* s. 140. **Artykuły:** *Las Polski* 1961 nr 7 s. 24.

Robakowski* Stanisław (1879-1927) powstaniec wlkp., działacz niepodl. **Słowniki:** Wrzesiński SB. **Przyczynki:** A. Cizak: *Wrzesnia i powiat wrzesiński w okresie powstania wielkopolskiego 1918-1919*. Wrzesnia 1968.

Robertson* (Roberson) Wilhelm Jędrzej (zm. 1753) rektor Akademii Poznańskiej, archidiakon poznań., kan. gnieźn. **AW:** 7146. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Nowacki II. – *Katedra gnieźnieńska*. T. 1. P. 1970.

Robiński* Hipolit (1851-?) kupiec. **Słowniki:** PTPN.

Robiński* Seweryn Paweł (1837-1912) histolog, działacz polonijny. **AW:** 7148. **Słowniki:** PSB; Slek. IV. **Przyczynki:** W.H. Melanowski: *Rys dziejów okulistyki w Polsce*. Wwa 1948 s. 57. – H. Sobieska-Clar: *Znaczenie badań S. R. dla rozwoju nauki o soczewce ocznej*. *Polski Tygodnik Lekarski* 3: 1948 nr 45 s. 1358-60; nr 46 s. 1390-2; nr 47 s. 1421-3; nr 48 s. 1453-5. – G. Kusztełak: *Polacy na studiach lekarskich w Berlinie (1810-1914)*. *AHFM* 35: 1972 z. 1/2 s. 22, 112-3. – E. Achremowicz, T. Żabski: *Towarzystwo Literacko-Słowiańskie we Wrocławiu 1836-1886*. Wr. 1973. – A. Ryfowa: *Działalność Sokoła polskiego w zaborze pruskim i wśród wychodźstwa w Niemczech 1884-1914*. Wwa [i in.] 1976 s. 28. – J. Smereka: *Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918*. Wr. 1979 s. 59, 113. – J. Smereka: *Polskie doktoraty na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Wrocławskiego z lat 1811-1939 i ich autorzy w życiu zawodowym, naukowym i społeczno-politycznym*. Wr. 1980 s. 47, 277, 279,, 316. – A. Poniatowska: *Polacy w Berlinie 1918-1945*. P. 1986. – J. Kozłowski: *Rozwój organizacji społeczno-narodowych wychodźstwa polskiego w Niemczech w latach 1870-1914*. Wr. 1987. **Bibliografie:** S. Konopka: *Polska bibliografia lekarska XIX wieku (1801-1900)*. Wwa 1974-1984.

Robiński* Tomasz (1717-1786) ks. **Przyczynki:** J. Gierliński: Ks. T. R. (1717-1786) – założyciel biblioteki parafialnej w Kwilczu. *ABMK* 8: 1964 s. 268-70.

Robowski* Henryk (zm. 1911) lekarz. **AW:** 7149. **Słowniki:** PTPN.

Robowski* Ludwik (1864-1930) ks. **AW:** 7150. **Słowniki:** PTPN.

Roch* Marcin (1895-?) powstaniec wlkp., poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Rochański* Józef (1820-1858) ks., spiskowiec, sybirak. **Słowniki:** PSB; SBWP-W II; Uczestnicy ruchów wolnościowych w latach 1832-1855 (Królestwo Polskie). Przewodnik biograficzny. Wwa 1990; W. Śliwowska: Zesłańcy polscy w Imperium Rosyjskim w pierwszej połowie XIX wieku. Słownik biograficzny. Warszawa 1998. **Przyczynki:** S. Król: Cytadela Warszawska. X Pawilon – carskie więzienie polityczne (1833-1856). Wwa 1969. – J. Berghauzen: Ruch patriotyczny w Królestwie Polskim 1833-1850. Wwa 1974. – W. Dżakow: Warszawska Organizacja konspiracyjna 1848 r. *KH* 1976 nr 2 s. 368, 371. – H. Dylągowa: Duchowieństwo katolickie wobec sprawy narodowej (1764-1864). Lublin 1983. – Wiosna Ludów w Królestwie Polskim. Organizacja 1848 roku. Wwa 1994.

Rochowiak* Marcin (1890-1939) ks. **Słowniki:** Martyrol.; PTPN; Członkowie tajnych tow.

Rochowiak* Stanisław (1899-1942) urzędnik, powstaniec wlkp., działacz socjalist. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** Znani i nieznani katowiczanie. Katowice 1980 s. 100-1. **Przyczynki:** z rewolucyjnych tradycji Górnego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego. Katowice 1967 s. 151-2. – T. Jabłoński: Młodość mego pokolenia. Wwa 1977 s. 260, 351. – J. Kantyka: Burzliwe lata. z dziejów ruchu socjalistycznego na Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim w latach 1939-1948. Wwa [i in.] 1977. – R. Domańska: Pawiak. Więzienie. Gestapo. Kronika 1939-1944. Wwa 1978. – J. Walczak: Polska i niemiecka socjaldemokracja na Górnym Śląsku i w Cieszyńskim po przewrocie majowym 1926-1939. Katowice 1980 s. 523.

Rodcewicz*-Płotnicki Paweł (1792-1829) lekarz wojskowy w Kaliszu. **Słowniki:** Gerber Studenci s. 320.

Rode* Maksymilian (1911-1999) pseud. „Emil”, „Romuald Mariańczyk”, „Lew Rogoż”, „Lech Wielkopolski”, „Marian Robotnik”, ks., działacz niepodległ. w okresie okupacji hitler. **Przyczynki:** „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 10, 13, 16, 17, 23, 29, 34, 35, 41, 42, 79, 81, 83, 85, 88, 89, 90, 104, 204, 231, 237, 240, 242, 252, 254, 255, 256, 261, 266, 270, 292, 299, 302, 336, 337, 348, 495, 496, 497, 498, 535.

Rodziewicz* Aleksander (1898-1981) aktor, reżyser. **Słowniki:** BSB III (i fot.). **Biografie:** A. Grzymała-Siedlecki: A.R. *Arkona* 1947 nr 1/2 s. 19-20. **Przyczynki:** A. Grzymała-Siedlecki: Świat aktorski moich czasów. Wwa 1957 s. 235, 304-5. – L. Kuchtówna: Wielkie dni małej sceny. Wr. [i in.] 1972 s. 20-1, 23, 68, 85. – B. Nadolski: Życie teatralne. [W:] Województwo bydgoskie. Krajobraz, dzieje, kultura, gospodarka. P. 1973 s. 443-6. – J. Formanowicz: Historia Teatru Miejskiego w Bydgoszczy w latach 1920-1939. Wwa [i in.] 1978 s. 180-90, 193, 232-3. – Z. Sośnicki: z sezonu na sezon. Szczecin 1981 s. 13-4, 22, 48-9, 53, 57, 59-61, 63-4, 67, 74, 76, 83, 92, 113, 124, 169, 204. – A. Sucharska: Kultura w Bydgoszczy w latach 1945-1980. [W:] Bydgoszcz wczoraj i dziś 1945-1980. Praca zb. pod red. S. Michalskiego. Wwa [i in.] 1988 s.

225, 256, 230. – Teatr Polski w Bydgoszczy. B. 1990 s. 38, 41-3, 48-9, 54, 89, 91, 124, 126-7, 129-30, 132, 135, 195-6, 320. – K. Kozłowski: Życie kulturalne Szczecina w latach 1945-1980. Szczecin 1994 s. 43, 93.

Roeder* Friedrich Erhardt von (+) gen. pruski, komendant miasta i honorowy obywatel P. **AW:** 7154. **Przyczynki:** W. Gerke: Die Ehrenbürger der Stadt Posen bis 1939. *Jb. Weichsel-Warthe* 51: 2005 s. 88.

Roehr* Jan (1816-1877) budowniczy, powstaniec 1848 i 1863. **AW:** 7155. **Słowniki:** PSB; AMM. **Przyczynki:** F. Gentzen: Grosspolen im Januaraufstand. Berlin 1958. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. Wwa 1960 s. 48, 67, 82. – Z. Grot: Rok 1863 w zaborze pruskim. P. 1963. – A. Bukowski: Pomorze Gdańskie w powstaniu styczniowym. Gdańsk 1964. – D. Fajnhauz: Ruch konspiracyjny na Litwie i Białorusi 1846-1848. Wwa 1965. – S. Myśluborski-Wołowski: Udział Prus Zachodnich w powstaniu styczniowym. Wwa 1968. – S. Kieniewicz: Powstanie styczniowe. Wwa 1983. – N. Sulerzyski: Pamiętniki. Wwa 1985. – J. Borzyszkowski: Inteligencja polska w Prusach Zachodnich 1848-1920. Gdańsk 1986.

Roell* Paul Freiherr von (1850-?) landrat Pleszewa, pisarz i poeta niemiecki. **Przyczynki:** M. Wojtczak: Literatur der Ostmark. Posener Heimatliteratur (1890-1918). P. 1998 s. 204-5.

Roepke* – rodzina niem. w Dąbrówce Wielkiej. **Przyczynki:** Roepke aus Gross-Dombrowo in Posen. *Deutsches Geschlechterbuch* 117: 1943 s. 811-4.

Rössler* Clemens Conrad (1896-1980) pisarz, dziennikarz niem. w Polsce. **Słowniki:** Balde. **Przyczynki:** [F.] W[eigelt]: C. C. R. *Der Kulturwart* 66/67: 1964 s. 59-61. – R. Gerlach-Damaschke: C. C. R. *Jb. Weichsel-Warthe* 28: 1982 s. 88-93, il.

Rogal* Witold (1910-2000) kompozytor, prof. PWSM w Poznaniu. **Słowniki:** SMP. **Biografie:** B. Wojciechowska: Nasz Pan Dyrektor W. R. P. 2001, 162 s., il., nuty. **Przyczynki:** B. Wojciechowska: W. R. *GWyb.* (P.) 2000 nr 220 s. 10.

Rogala* Czesław (1877-?) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Rogaler* Elijahu (?-1850) rabin, naukowiec. **Słowniki:** SBWP-W II. **Biografie:** D.J. Bejt Halevy: Toldot Jehudej Kalisz [Dzieje Żydów Kalisza]. Tel-Awiw 1961 s. 170-3, 204, 209-10, 225, 230, 239. **Przyczynki:** Sejfer Kalisz [Księga Kalisza]. T. 1. Tel-Awiw 1964 s. 417.

Rogalewski* Adam 1886-1951) ks. **Słowniki:** PTPN.

Rogalewski* Maciej (1892-1940) ks. **Słowniki:** PTPN.

Rogalińska* Teresa (Bronisława) (zm. 1752) przeorysza norbertanek w Bolesławcu. **Słowniki:** Borkowska *Leksykon* s. 19.

Rogaliński* Adam (XVII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 380.

Rogaliński* Aleksander (XVII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 380.

Rogaliński* Antoni (ok. 1690-1761) star. obornicki, sędzia ziemski wschowski. **AW:** 7163. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Źródła:** J. A. Załuski: Korespondencja... 1724-1736. Wr. 1967. **Przyczynki:** J. Bielecka: Kancelaria grodzka wielkopolska. SŻ 1: 1957 s. 128, 144.

Rogaliński* Erazm (1809-1879) ziemianin w Ostrowiczkach. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 775.

Rogaliński* Józef (XVIII w.) komisarz skarbowy poznań. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 380.

Rogaliński* Józef Feliks h. Łódzia (1728-1802) fizyk, astronom, jezuita, kan. poznań., pedagog, projektodawca Akademii Wielkopolskiej, rektor Akad. Poznań. **AW:** 7166. **Słowniki:** Nowy Korbut; Filozofia w Polsce; WSB; PSB; J. Poplatek, J. Paszenda: Słownik jezuitów artystów. Kr. 1972; EWoJ (il.). **Biografie:** Sylwetki Wielkopolan s. 325-31. **Przyczynki:** B. Suchodolski: Nauka polska w okresie Oświecenia. Wwa 1953. – S. Tyc: Komisja Edukacji Narodowej. Wybór źródeł. Wwa 1954 (wstęp). – L. Chmaj: Kartezjanizm w Polsce w XVII i XVIII w. *Myśl Filozoficzna* 1956 z. 5 s. 98-9. – H. Pohoska: Wizytatorowie generalni Komisji Edukacji Narodowej. Lublin 1957. – Nowacki I. – T. Nowak: Cztery wieki polskiej książki technicznej 1450-1850. Wwa 1961 s. 138-44. – R. W. Wołoszyński: Pokolenia oświeconych. Wwa 1967. – Z. Mieszkowski: Podstawowe problemy architektury w traktatach polskich od połowy XVI do początku XIX w. Wwa 1970. – Dz. Wlkp. I. – Nauka w Wlkp. s. 24, 158, 294, 306, 1081-3, 1098, 1099, 1102, 1143, 1146. – J. Poplatek: Komisja Edukacji Narodowej. Udział byłych jezuitów w Komisji Edukacji Narodowej. Kr. 1973 s. 192-200. – Hist. nauki. – Drukarze III cz. 1 s. 95-7, 186, 218. – A. Jobert: Komisja Edukacji Narodowej w Polsce (1773-1794). Wr. 1979. – w kręgu gospodarstwa narodowego XVIII-XX wieku. Red. S.J. Rostworowski. Wwa 1980 [biogram i fragmenty publikacji J. R.]. – H. Drozdowski: Ks. J.R. Pionier nowoczesnych metod nauczania w fizyce. *Fizyka w Szkole* 1998 nr 3 s. 178-83. – J. Świątkiewicz: Ks. J.R. z Jurkowa. [W:] z przeszłości ziemi krzywińskiej. Red. P. Buksalewicz. Krzywiń 2000 s. 29-32. – T. M. Nowak: „Prawidła całej sztuki wojennej” w ujęciu J.R. SJ z 1776 roku. [W:] Wkład jezuitów do nauki i kultury w Rzeczypospolitej Obojga Narodów i pod zaborami. Red. I. Stasiewicz-Jasiukowa. Kr. [i in.]. 2004 s. 339-56.

Rogaliński* Kasper (ok. 1725-1788) star. obornicki, nakielski, woj. inflancki, polityk. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut; Słownik literatury polskiego Oświecenia. Wr. 1977; Zwierzykowski s. 380. **Przyczynki:** W. Konopczyński: Fryderyk Wielki a Polska. P. 1947. – Dz. Wlkp. I. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970. – S. Kościółkowski: Antoni Tyzenhaus. T. 2. Londyn 1971. – E. Rostworowski: Wolter i prymas Podolski. [W:] Polska w świecie. Wwa 1972 s. 295-6. – T. Ostrowski: Poufne wieści z oświeconej Warszawy. Wr. 1972. – G. Bałtruszajtys: Podział czynności komisarzy Komisji Skarbu Koronnego z roku 1766. *RDSG* 33: 1972 s. 96-8. – M. Drozdowski: Podstawy finansowe działalności państwowej w Polsce 1764-1793. Wwa [i in.] 1975. – E. Rostworowski: „Myśli polityczne” Józefa Wybickiego. [W:] Józef Wybicki. Gdańsk 1975. – G. T. Łukowski: The Szlachta and the Confederacy of Radom 1764-1767/68. Romae 1977. – L. Hass: Sekta farmazonii warszawskiej. Wwa 1980. – S. Achremczyk: Reprezentacja stanowa Prus Królewskich w latach 1696-1772. Olsztyn 1981. – Historia dyplomacji polskiej. T. 2. Wwa 1982. – M. Matuszewicz: Dziennik życia mego. Wwa 1986.

Rogaliński* Konstanty (XVIII w.) komisarz skarbowy poznań. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 380.

Rogaliński* Stanisław (XVII/XVIII w.) pisarz ziemski pozń. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 381.

Rogaliński* Stanisław (ok. 1730-1785) konfederat barski, kaszt. łędzki, rogoziński, międzyrzecki. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Nowy Korbut. **Źródła:** S. Trembecki: Listy. Wr. 1954. **Przyczynki:** J. Deresiewicz: Komisja dobrego porządku dla wsi wielkopolskiej w XVIII w. *SiMDW* 1: 1955 z. 1 s. 296-308. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970 s. 130.

Rogaliński* Walenty (1775-1855). **AW:** 7167. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1794.

Rogaliński* Władysław (XVII w.) star. nakielski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Rogalka* Stanisław (zm. 1994) oficer WP, działacz społeczny. **Biografie:** F. Glura: Zawsze wierny Gostyniowi. S. R. nie żyje. *Gaz Gost.* 1994 nr 5 s. 17, il.

Rogalski* Aleksander (1912-1996) pseud. Rem, „Remigiusz”, „Jan Cieszkowski”, „Bolesław Kujawski”, dr, pisarz, krytyk lit., czł. antyhitlerowskiej org. „Ojczyzna”. **Bibliografie:** U. Bzdawka: A.R. Poradnik bibliograficzny. P. 1992, 60 s. **Źródła:** A. R.: „Barwy i klimaty czasu”. (Lata 1945-1948). *Życie i Myśl* 34: 1985 nr 1/2 s. 61-89 [wspomnienia]. – A. R.: Wspomnienia i przypomnienia. z życia kulturalnego Poznania. P. 1987, 215 s., tabl. [z lat 1931-1945]. – A. R.: w ojczyźnie Tomasza Manna. [W tegoż:] Przygoda z medycyną. w ojczyźnie Tomasza Manna. Wspomnienia. P. 1992 s. 31-52. **Biografie:** Z. Irzyk, S. Sterna-Wachowiak, F. Dąbrowski: A.R. (1912-1996). *Życie i Myśl* 1996 nr 2 s. 86-9. – P. Kraszewski: A.R. (1912-1996). *PZach.* 52: 1996 nr 3 s. 183-4. – Spraw. Zarządu PTPN 1996-1998 s. 21. **Przyczynki:** [H. Jantos, Z. Romanowski]: Laureaci Nagród Miasta Poznania za rok 1958. *KMP* 1959 nr 1. – A. Klafkowski: Studia niemieckie A.R. *Życie i Myśl* 8: 1958 nr 3/4 s. 117-22. – S. Helsztyński: w dwudziestolecie działalności pisarskiej A.R. *Życie i Myśl* 9: 1959 nr 7/8 s. 80-94. – A. Pospieszalski: Ubogi w duchu. w *Drodze* 1997 nr 5 s. 78-9 [twórczość A. R.]. – Z. Mazur: Antenaci. o politycznym rodowodzie Instytutu Zachodniego. P. 2002, s. 254, 255, 275, 370. – „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 14, 30, 35, 204, 256, 284, 285, 290, 294, 302, 312, 313, 318, 416, 495, 497, 507, 547, 549, 550.

Rogalski* Alfred (1923-1944?) pisarz. **Słowniki:** PSB; Polscy pisarze. **Biografie:** A. Szczypiorski: Wspomnienie o Alfredzie. [W:] A. Rogalski: Daleka Północ. Wwa 1972 s. 225-39. – F. Fornalczyk: Autor jednej książki (o A. R.). [W:] Wkład przedstawicieli ziemi rawickiej do literatury. Sprawozdanie z sesji popularnonaukowej. Red. Cz. B. Sędułak. Rawicz 1973 s. 11-7. **Przyczynki:** A. Szczypiorski: Fredek: *Polityka* 1970 nr 15. – J. Iwaszkiewicz: Mały Alfred. *Życie Warszawy* 1972 nr 312. – S. Otwinowski: Notes krakowski. *Życie Literackie* 1972 nr 52-3. – S. Otwinowski: Irzykowski prywatnie i wśród młodych. *Życie Literackie* 1973 nr 9. – M. Bajerowicz: z Rawicza na Daleką Północ. *Gł. Wlkp.* 1973 nr 60. – L.M. Bartelski: Cień wojny. Wwa 1983 s. 107-11. – M. Rutkowska: Straty osobowe i materialne kultury w Wielkopolsce w I. II wojny światowej. Wwa 1984. – L.M. Bartelski.: Pieśń niepodległa. Kr. 1988.

Rogalski* Edmund (1891-1961) powstaniec wlkp., kpt. WP, burmistrz Jarocina. **Słowniki:** AMM; SBPW; Członkowie tajnych tow.; Kawalerowie VM. T. II, cz. 2; J. Jajor: Jarocińscy powstańcy

wielkopolscy. Kalisz 2005. **Przyczynki:** Ludność cywilna Kłecka w obronie ziemi gnieźnieńskiej. P. 1980 s. 16-34.

Rogalski* Kazimierz (1911-1974) introligator. **Biografie:** L. Rosadziński: Ginące rzemiosło. Śladami poznańskich introligatorów. P. 2011, s. 187-8, il.

Rogge* Hermann (+) pastor w Lesznie i Obornikach. **Biografie:** W. R. Brauer: „Pniel” (Geschichte einer deutschen Siedlung im Osten). Gedenkschrift anlässlich des 175. Gründungsjahres der evangelischen Kirchengemeinde Obornik an der Warthe. Dillbrecht 1952 s. 59.

Rogińska* Loda, zamężna Woyciechowska (1894-1972) aktorka, śpiewaczka. **Słowniki:** SBTP II.

Rogowicz* Bolesław (XIX w.) pamiętnikarz kaliski. **Biografie:** J. Pietras: B. R. *Ziemia Kaliska* 1983 nr 3 s. 7.

Rogowicz* Jakub Ignacy (1839-1896) lekarz kaliski i warszawski, wydawca. **AW:** 7170. **Słowniki:** PSB; Szkoła Kaliska. **Biografie:** M. Hanecki: J.I. R. w 125 rocznicę urodzin. *AHFM* 27: 64 nr 3 s. 263-4. **Przyczynki:** T. Ostrowska: Polskie czasopiśmiennictwo lekarskie w XIX wieku (1800-1900). Zarys historyczno-bibliograficzny. Wr. 1973. – J. W. Chojna: Zarys rozwoju polskiej bibliografii lekarskiej. *Problemy Lekarskie* 16: 1977 nr 2 s. 280. – J. Makowiec: Album zasłużonych lekarzy. *Ziemia Kaliska* 1985 nr 25 s. 8, rys.

Rogowski* Franciszek Ksawery (1891-1968) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** J. Brodziński: w 50-tą rocznicę powstania wielkopolskiego w Inowrocławiu. Inowr. 1969 s. 20. – L. Tokarski [i in.]: Wspomnienia powstańców wielkopolskich. P. 1978 s. 360-1, 363-4, 366-8, 370-4, 378, 383, 385-6.

Rogoziński* (Szolc-Rogoziński, nazwisko rodowe Scholtz) Stefan (1861-1896) badacz Kamerunu, etnograf, pisarz. **AW:** 8587. **Słowniki:** WSB; PSB; W. Słabczyński, T. Słabczyński: Słownik podróżników polskich. Wwa 1992; Słow. biologów; SBWP-W II; T. Słabczyński: Wielcy odkrywcy i podróżnicy. Słownik. Wwa 1995 s. 128-31, il., mapka; J. Szturc: Ewangelicy w Polsce. Słownik biograficzny XVI-XX w. Bielsko-Biała 1998; Materiały do słownika kartografów i geodetów polskich. Wwa 1999. **Biografie:** S. Sz.-R. *Kalendarz Ziemi Kaliskiej* 1958 s. 44, il. – S. Jaśkiewicz: S. Sz.-R. *Ziemia Kaliska* 1961 nr 7 s. 7, 10. – H. Szumańska-Grossowa: Podróże S. Sz.-R. Wwa 1967. – W. Słabczyński: Polscy podróżnicy i odkrywcy. Wwa 1973 s. 219-27. – A. Rynkowska: S. R. *RKal.* 14: 1981 s. 55-61. – P. Sobolewski: Kim był S. Sz.-R. Kalisz 1982, 30 s., il. – E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram]. **Przyczynki:** H. Bagiński: Poland's freedom of the Sea. Wyd. 2. Kirckaldy 1944. – H. Bagiński: The sixteenth anniversary of Rogoziński's expedition to the Cameroons. *The Geographical Journal* 103: 1944 s. 72-6. – W. Słabczyński: Polscy obrońcy i badacze ludów kolonialnych. *Problemy* 9: 1953 nr 5 s. 298-307. – P. Sebald: Die Kolonialbestrebungen des Stephan Sz.-R. und anderer Polen in Westafrika im letzten Viertel des 19. Jh. *Wissenschaftliche Zeitschrift der Karl Marx Universität Leipzig* 3: 1962 s. 503-10. – J. Jaster: „Syrena” na Czarnym Łądzie. Polscy podróżnicy i odkrywcy. *Kontynenty* 1966 nr 2 s. 38-9. – H. Szumańska-Grossowa: Podróże S. Sz.-R. Wwa 1967, 385 s. R: F. Fornalczyk, *Kamena* 35: 1968 nr 17 s. 11; K. Makulski, *Etnografia Polska* 13: 1969 z. 2 s. 282-5. – B. Kunicki: Rodzinne fatum? *Ziemia Kaliska* 1972 nr 39 s. 4, il. – T. Dzierżykray-Rogalski: Anniversaire de l'expédition au Cameroun de S. Sz.-R. *Africana Bulletin* 1973 nr 18 s. 214-8. – T. Dzierżykray-

Rogalski: Wspomnienie o polskim badaczu Afryki S. Sz.-R. (w 90-tą rocznicę jego wyprawy kameruńskiej). *Przegląd Antropologiczny* 39: 1973 z. 2 s. 223-63. – Nauka w Wlkp. s. 787, 788, 860, 861. – A. Kurek: S. Sz.-R. inicjator misji katolickiej w Kamerunie. *Głos Katolicki* (Paryż) 1978 nr 11. – A. Kurek: S. Sz.-R. świecki inicjator działalności misyjnej. *Collectanea Theologica* 1978 nr 1 s. 165-71. – B. Szal: Śladami R. *Ziemia Kaliska* 1982 nr 1 s. 6, il. – M. Ściśta: w 100-lecie wyprawy S. Sz.-R. *RKal.* 17: 1984 s. 315-7, il. – M. Zachorowska, J. Kamocki: S. Sz.-R., badania i kolekcja afrykańska z lat 1882-1890. Kr. 1984. – Małyszko Cmentarze s. 110. – M. Ściśta: Echa wyprawy S. Sz.-R. w prasie kaliskiej z lat 1882-1886. [W:] Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. 1: Szkolnictwo wyższe w Kaliszu. Tradycje i perspektywy. Kalisz 1999 s. 84-95. – J. Bielawski: Calisiana w filatelistyce. Kalisz 2000. – R. Badowski: Odkrywanie świata. Wwa 2001.

Rogoziński* Teodor (1822-1896) ks., powstaniec 1963. **AW:** 7175. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Kalinowski: Wspomnienia 1835-1877. Lublin 1965 s. 107.

Rogoziński* Wojciech (1786-1879) sędzia Trybunału Cywilnego w Poznaniu, prezes Prokuraturii Generalnej Król. Pol. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** S. Szenic: Cmentarz Powązkowski (1851-1890). Wwa 1982 s. 184. **Przyczynki:** J. Jedlicki: Klejnot i bariery społeczne. Wwa 1966 s. 396. – M. Wąsowicz: Prokuratoria Generalna Królestwa Polskiego w latach 1816-1866. *CzPH* 31: 1979 z. 2 s. 111, 126, 142.

Roguski* Jan (1900-1971) internista, prof. AM w Poznaniu. **Słowniki:** PSB; WSB; Biogramy uczonych VI; SBPNM i z. 1; Śródka (fot.). **Źródła:** AM w P.: Archiwum – akta osobowe. **Biografie:** J.R. (życiorys). *Kronika UP* za lata akad. 1945-1954/55 s. 279-80. – J. Hasik: Wspomnienia pośmiertne. prof. dr J.R. *Polski Tygodnik Lekarski* 1972 nr 27 s. 398-9. – K. Wysocki: In memoriam J.R. *Cor et Vasa* 1972 nr 14/1 s. 77-8. – K. Wysocki: Prof. dr J.R. *Roczniki Akademii Medycznej w Poznaniu* 6: 1972 s. 417-9. – K. Wysocki: Prof. dr J.R. z żałobnej karty. *KMP* 40: 1972 nr 3 s. 110-4, il. – K. Wysocki: Wspomnienia pośmiertne. Prof. dr J.R. *PAMW* 1972 nr 48 s. 333-6, il. – K. Wysocki: Prof. dr J.R. *Kronika Instytutu Chorób Wewnętrznych Akademii Medycznej w Poznaniu* 1975 s. 13-5. – J. Hasik: J.R. (1900-1971). Internista. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 265-8, bibliogr. – J. Hasik, L. Hryniewiecki, J. Durkalec: J.R. – wybitny uczyony, lekarz, wychowawca młodzieży. *KW* 1996 nr 3 s. 99-103. – R.K. Meissner: J.R. (1900-1971). [W:] Księga Pamiątkowa w 80-lecie Uniwersyteckiego Wydziału Lekarskiego w P. Red. R.K. Meissner. P. 2001 s. 96-9. **Przyczynki:** T. Manteuffel: Uniwersytet Warszawski w latach wojny i okupacji. *Kronika* 1939/40-1944/5. Wwa 1948 s. 32. – Z. Woźniewski: Rys historyczny Szpitala Wolskiego w Warszawie 1877-1939. *Szpitalnictwo Polskie* 1: 1948 nr 3-4 s. 460-1, 463, 466, 470, 473-4, 478. – Kronika i bibliografia dorobku naukowego Akademii Medycznej w Poznaniu 1957/8-1963/4. – Akademia Medyczna w Poznaniu. Bibliografia publikacji z lat 1945-1955. P. 1958. – Z. Woźniewski: Szpital wolski w latach okupacji (1939-1944). *AHFM* 21: 1958 z. 3/4 s. 185-226, il. – F. H[ryniewiecki]: w pracowniach naukowców. Rozmawiamy z prof. dr J.R. *NŚ* 9: 1959 nr 64 s. 3. – J. Łyszyk, T. Śmietowski: Laureaci Nagród Wojewódzkich za rok 1958. *KMP* 1959 nr 2 s. 59-61. – J. Hasik: Jubileusz Prof. dr. J.R. *Roczniki Akademii Medycznej w Poznaniu* 1: 1964-65 s. 268-71. – Bibliografia publikacji naukowych Akademii Medycznej za lata 1965-1973. *Roczniki Akademii Medycznej w Poznaniu*. 1-7: 1964/5-1973. – AM w Poznaniu. w 50-lecie rozwoju nauk medycznych w Poznaniu 1920-1970. P. 1969. – Nauka w Wlkp. – Z. Woźniewski: Książka raportów lekarza dyżurnego. Szpital Wolski w okresie Powstania

Warszawskiego. Wwa 1974 s. 17, 26, 100. – 25 lat Akademii Medycznej w Poznaniu. P. 1974 s. 225-9, il. – Akademicka młodzież ludowa w II Rzeczypospolitej. Relacje, materiały, dokumenty. Pod red. S. Malewskiego. Wwa 1974. – Tajne nauczanie medycyny i farmacji w latach 1939-1945. Wwa 1977. – J. Hasik, J. Juszczyk: Dzieje Wydziału Lekarskiego UP i AM (1919-1979). P. 1979. – z dziejów szpitali poznańskich. P. 1983 s. 32. – Dzieje naukowych towarzystw medycznych w P. w latach 1832-1983. *SiMDW* 16: 1985. – T. Szarota: Jak umarł Śmigły-Rydz. *Polityka* 1986 nr 13 s. 5. – M. Ornowski, I. Sterkiewicz-Krzeska: Wspomnienie o Profesorze J.R. [W:] Szpital Dobrej Woli. Wwa 1990 s. 288-98. **Artykuły:** *+Polski Tygodnik Lekarski* 1946 nr 5 s. 166-7. – *Kron. AM* 1959 nr 2 s. 123-33. – *+Balneologia Polska* 11: 1962 s. 9-28. – *Trybuna Ludu* 1971 z 10 IX. – *+Roczniki Akademii Medycznej w Poznaniu* 6: 1972 s. 417-9.

Roguski* Jan (1576-1647) ks., jezuita, prefekt szkół w Kaliszu. **Słowniki:** EWoJ.

Roguski* Władysław (1890-1940) malarz, grafik, projektant tkanin. **Słowniki:** PSB; SPKP; SGraf. **Źródła:** Boniecki Fotografie. **Biografie:** J. Pollakówna: Malarstwo polskie między wojnami 1918-1939. Noty biograficzne. Wwa 1982. **Przyczynki:** Wystawa pośmiertna poznańskich artystów-plastyków. Poznań 5 i – 2 II 1947. Katalog. – DWP III s. 273-4. – A. Jakimowicz: Kronika polskiej awangardy 1912-1957. *Przegląd Artystyczny* 1958 nr 1 s. 10. – H. Garlińska-Zembrzuska: Salon Czesława Garlińskiego w l. 1922-1939. [W:] z zagadnień plastyki polskiej w l. 1918-1939. Wr. 1963. – T. Dobrowolski: Nowoczesne malarstwo polskie. T. 3. Wr. [i in.] 1964. – K. Kalinowski: Dwadzieścia lat plastyki poznańskiej (1945-1965). *KMP Cz.* i – 1964 nr 2. – S. Bojko: Polska sztuka plakatu. Wwa 1971. – 1919-1969 Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Praca zbiorowa pod red. S. Teisseyre. P. 1971. – S. Bojko: Polska sztuka plakatu. Początki i rozwój do 1939 roku. Wwa 1971. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski (do 1945 roku). Wr. [i in.] 1971. – J. Pollakówna: Formiści. Wr. 1972. – Poznańskie wspominki 1918-1939. Pod red. T. Kraszewskiego [i in.]. P. 1973 s. 16. – J. Jaworska: Polska sztuka walcząca 1939-1945. Wwa 1976 s. 142. – T. Dobrowolski Malarstwo polskie ostatnich dwustu lat. Wr. [i in.] 1972. – J. Pollakówna, W.M. Rudzińska: Malarstwo polskie między wojnami 1918-1939. Wwa 1982. – L. Turkowski: Księga mojego miasta. P. 1983 s. 69. – Z. Zakrzewski: Przechadzki po Poznaniu lat międzywojennych. Wwa [i in.] 1983. – M. Rutkowska: Straty osobowe i materialne kultury w Wielkopolsce w latach II wojny światowej. Wwa [i in.] 1984 s. 36-7, 102. – M. Bryl: Grupa artystów plastyków „Świt” jako wielofunkcyjna instytucja życia artystycznego w Poznaniu w latach 1921-1927. *Artium Quaestiones* nr III 1986. – Z. Zakrzewski: Wspominam Poznań. P. 1986. – Z. Kępiński: Tradycje Poznania w dziedzinie sztuk pięknych. [W:] Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980. Praca zbiorowa pod red. T. Kostyrko. P. 1987. – J. Mikołajczak: Kpinki i docinki. P. 1989. W. Jordan: Jubileusz siedemdziesięciolecia Szkoły Sztuk Zdobniczych w Poznaniu. *PWlkp.* 1989 nr 3 s. 25-30. – H. Majkowski: o sztuce plastycznej w Poznaniu w czasach poprzedzających wojnę światową. *Antologia KMP* 1990 nr 3/4. – J. Malinowski: Sztuka i nowa wspólnota. Zrzeszenie artystów „Bunt” 1917-1922. Wr. 1991. – M. Bryl: Grupa artystów plastyków „Świt”. P. 1992. – J. Mulczyński: Salon „pod osiemnastką”. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Cz. I). *Artelier* 1992 nr 1. – J. Mulczyński: Salon „pod czternastką”. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Cz. II). *Artelier* 1993 nr 1. – J. Mulczyński: „Salon 35”. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Cz. III). 1993 nr 2. – J. Mulczyński: Salony z pogranicza. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Cz. IV). *Artelier* 1993 nr 3-4. – Z. Dworecki: Poznań i poznaniacy w latach II Rzeczypospolitej 1918-1939. P. 1994. – A.J. Markiewicz:

Plastyka w okresie XX-lecia międzywojennego. Zarys monograficzny. [W:] Wielka księga miasta Poznania. P. 1994.

Roguszczyk* Maria (zm. ok. 1963) nauczycielka. **Biografie:** M. Walczak: M. R. z żałobnej karty. *KMP* 1963 nr 2 s. 55-6, il.

Rohfleisch* Ignacy – zob. Przybylski Ignacy.

Rohr* – rodzina **Przyczynki:** M. Łysakowska: Pożegnanie rodziny Rohrów z majątkiem ziemskim w Golinie Wielkiej koło Bojanowa. Bojanowo 2007, 57 s., il., bibliogr s. 57.

Rohrbach* August (1861-?) naucz. gimn. w Krotoszynie. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.

Rojek* Konstanty (1892-1953) kpt. WP, dowódca Legii Ochotniczej Wrzesińskiej, rzeczoznawca Automobilklubu Wielkopolskiego. **Słowniki:** Wrzesiński SB.

Rokita* (Rokyta) Jan (zm. 1591) minister i konsenior Jednoty Braci Czeskich. **AW:** 7182. **Słowniki:** WSB; PSB. **Przyczynki:** F. Hrejsa: Dejiny krestianstva v Československu. T. 6. Praha 1950. – V. A. Tumins: Tsar Ivan IV's Reply to J.R. The Hague [et al.] 1971. – E. Jelinek: Rozmowa J.R. z carem Iwanem Groźnym. *Roczniki Teologiczne ATK* 1972 z. 2. – A. Węgierski: Libri quattuor Slavoniae reformatae. Wwa 1973. – Ivan il Terrible – J.R. Disputa sul protestantismo. Ed. L. Ronchi De Michelis [et al.]. Torino 1979.

Rokossowska* Jadwiga (zm. 1757) ksieni benedyktynek w P. **Słowniki:** M. Borkowska: Słownik polskich księń benedyktyńskich. Niepokalanów 1996.

Rokossowska* Józefa w zakonie Jozefata (zm. 1824) ksieni klarysek w Gn. **Słowniki:** Borkowska i s. 37.

Rokossowski* Cyprian (zm. po 1797) rotmistrz kawalerii narod., targowiczanie. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Wąsicki: Konfederacja targowicka i ostatni sejm Rzeczypospolitej. P. 1952 s. 116-7. – W. Tokarz: Rozprawy i szkice. T. 1. Wwa 1959.

Rokossowski* Jakub (ok. 1524-1580) kaszt. śremski, skarbnik koronny. **AW:** 7186. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Urzędnicy centralni Spisy. **Przyczynki:** A. Trzeciecki: Carmina. Opr. J. Krókowski. Wr. 1958. – Transakcje chłopami w Rzeczypospolitej szlacheckiej. Wyb. J. Deresiewicz. Wwa 1959. – Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1564-1565. T. 1. B. 1961. – Nowacki II s. 415, 553, 617. – J. Reyman: Mennica olkuska 1579-1601. Wr. 1975. – Dzieje Margonina. Praca zb. pod red. K. Rzepy. P. 2002 s. 49.

Rokossowski* Jan (XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 381.

Rokossowski* Józef h. Glaubicz (zm.1803) kan. pozn. i gnieźn., archidiakon śremski, wikariusz gen. i oficjał pozn. **AW:** 7187. **Biografie:** Nowacki II s. 221. **Przyczynki:** Nowacki II s. 204, 295, 645, 742.

Rokossowski* Karol (XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 381.

Rokossowski* Łukasz (zm. 1488/1490) dowódca jazdy. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** M. Biskup: Trzynastoletnia wojna z Zakonem Krzyżackim 1454-1466. Wwa

1967. – A. Gąsiorowski: Urzędnicy zarządu lokalnego w późnośredniowiecznej Wielkopolsce. P. 1970.

Rokossowski* Maciej (XVIII w.) stolnik wschowski. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 381.

Rokosz* Andrzej (1893-?) katecheta. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Rokyta* Jan – zob. Rokita Jan.

Rolbieska* Wanda Jadwiga (1876-1952) nauczycielka, dyr. szkoły. **Słowniki:** PSB; BSB i (i fot.).
Biografie: R. Kuczma: Pani przełożona, dyrektorka W. R. *Bydgoski Informator Kulturalny* 1986 nr 9 s. 46-7. **Przyczynki:** J. Drzewiecka: Czasopismo szkolne „Dziewczęta w Mundurkach”. *Kal. Bydg.* 1987 s. 25-8. – J. A. Markiewicz: Nieśmiertelne nie umiera! B. 1992 s. 76.

Rolbieski* Stanisław Jan (1873-1939) inż., przedsiębiorca, radca miejski. **Słowniki:** PSB; BSB i (i fot.).
Biografie: J. Chamot: Inż. S. R. (1873-1939). *Przegląd Elektrotechniczny* 1977 s. 80.
Przyczynki: W. Czarnowski: Ze wspomnień starego bydgoszczanina. P. 1969 s. 78. – M. Wojciechowski: Podkomisariat Naczelnej Rady Ludowej na Obwód Nadnotecki w Bydgoszczy 1919-1920. B. 1969 s. 131 i n. – J. Chamot: Bydgoska Fabryka Kabli 1923-1973. B. 1973 s. 15, 38-41, 221, 236-7. – W. Gordon: Jak powstała pierwsza w Polsce fabryka kabli. *Dziennik Wieczorny* (Bydgoszcz). 1973 nr 194. – J. Regulski: Blaski i cienie długiego życia. *Wwa* 1980 s. 288-9.

Rolewski* Kazimierz (1887-1936) ks., dr, rektor semin. duch. w P. społecznik, działacz niepodl., sługa Boży. **AW:** 7190. **Słowniki:** PSB; Hagiografia polska. T. 2. P. 1972; PTPN; Teolodzy. **Biografie:** W. Padacz: Słudzy Boży Kapłani wzorem duszpasterzowania. *Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie* 63: 1973 nr 7/8 [biogram K. R.]. – W. Padacz: z polskiej gleby. *Kr.* 1973 s. 331-4. – W. Padacz: Sługa Boży K.R. kapłan diecezji poznańskiej 1887-1936. *Przew. Kat.* 64: 1974 nr 33 s. 4-5. – T. Kaczmarek: w 45 rocznicę śmierci ks. K.R. *Kierunki* 1981 nr 33 s. 11. – J. Mrówczyński: Polscy kandydaci do chwały ołtarzy. *Wr.* 1987 s. 206-7. **Przyczynki:** „Żywa jest jeszcze pamięć...” *Przew. Kat.* 1967 s. 43. – R. Mieliński: „R., powiedz no, coś ty w życiu dobrego zrobił?”... *Przew. Kat.* 58: 1968 s. 291-2. – A. Wietrzykowski: Sylwetka duchowa Sługi Bożego ks. K.R. 1887-1936. *MK* 19: 1968 s. 274-82 i 295-306. – L. Brodniak: Monografia parafii pw. św. Antoniego Padewskiego. Poznań-Starołęka. P. 1995 s. 4, il.

Rollauer* Christian (1888-1953) niem. działacz gospodarczy. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 93-4.

Romahnowa* (Łuszczewska-Rohmanowa) Seweryna Maria (1904-1978) logik, prof. UAM. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** T. Batóg: S. Ł.-R. (1904-1978). *Studia Filozoficzne* 1979 nr 1 s. 189-94. – J. Pelc: S. Ł.-R. *Studia Semiotyczne* 10: 1980 s. 7-10.

Romała* Marian (1912-1984) grafik, rysownik, ilustrator. **Słowniki:** SGraf. **Biografie:** T. Świtąła: M. R. Sylwetki poznaniaków. *KMP* 1971 nr 1 s. 136-45, il. **Przyczynki:** Katalog wystawy grafiki: Burkiewicz, Klemiński, R. Poznań 23 XI – 12 XII 1947. – Wystawa plastyków poznańskich ZPPAP. Poznań 25 IV – 22 V 1948. Katalog. – Almanach exlibrisu polskiego XX wieku. Opr. J. Kram. *Kr.* 1948. Wystawa ZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań 18 IV – 15 V 1949. Katalog. – Doroczna Wystawa ZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań CBWA wrzesień 1950. Katalog. –

Doroczna wystawa ZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań CBWA maj 1952. Katalog. – Wystawa rysunków ZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań CBWA Maj – czerwiec 1953. Katalog. – Wystawa Wiosenna Poznańskiego Okręgu ZPAP. Poznań maj 1954. Katalog. – DWP III. – J. Eichlerowa: Plastyka poznańska w latach 1951-1956. *KMP* 1956. – Serwański s. 429, 432. – Gruzy, życie i elementarze. [W:] Trud pierwszych dni. Poznań 1945. Wspomnienia poznaniaków. Wybór i opr. T. Światała. P. 1970 s. 275-88. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski (do 1945 roku). Wr. [i in.] 1971. – T. i K. Kostyrkowie: Problemy sztuki współczesnej. P. 1972. – J. Jaworska: Polska sztuka walcząca 1939-1945. Wwa 1976 s. 132. – T. Światała Poznań 1945. Kronika wydarzeń. P. 1986. – K. Kostyrko: Artyści plastycy zawod, postawy M. Grońska: Ekslibrisy. Wwa 1992. – J. Mulczyński: Sztuki plastyczne po II wojnie światowej. [W:] Wielka księga miasta Poznania. P. 1994. – M. Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. Wr. [i in.] 1994. **Bibliografie:** B. Żynda: Bibliografia wydawnictw Księgarni św. Wojciecha 11895-1969. P. [i in.] 1970.

Roman* Stanisław (1883-?) internista. **Słowniki:** PTPN.

Romanowicz* Alfred (1888-1961) dyr. gimn. we Wrześni. **Słowniki:** Wrzesiński SB. **Biografie:** M. Torzewski: Historia Gimnazjum i Liceum im. H. Sienkiewicza we Wrześni w latach 1919-2004. Września 2004 s. 20-1, 92.

Romanowicz* Michał (1902-1979) inż., społecznik. **Przyczynki:** F. Martenka: Niezapomniana sylwetka chrześcijanina. *GWyb.* (P.) 1999 nr 136 s. 8.

Romanowski* Jan Nepomucen (1831-1861) historyk, bibliotekarz. **AW:** 7194. **Słowniki:** PSB; PTPN; AMM; SHist. **Źródła:** Katalog Archiwum Bibliotecznego Biblioteki Kórnickiej z czasów Zygmunta Celichowskiego 1869-1923. Wr. 1979. **Biografie:** S.K. Potocki: J. N. R. (1831-1861) bibliotekarz kórnicki. *PBK* 13: 1977 s. 55-65, sum. s. 272-3. **Przyczynki:** A. Knot: Richard Roeppel. *PZach.* 1953 nr 1-3. – W. Knapowska: Ksawery Liske o środowisku naukowym Poznańskiego Tow. Przyjaciół Nauk. *RH* 23: 1957. – E. Achremowicz, T. Żabski: Towarzystwo Literacko-Słowiańskie we Wrocławiu 1836-1886. Wr. 1973. – S.K. Potocki: Współpracownicy Biblioteki Kórnickiej od połowy XIX w. do r. 1924. *PBK* 12: 1976. – M. Kosman: Opowieści kórnickie. P. 1983. – M. Kosman: z dziejów Biblioteki Kórnickiej. Wr. 1984.

Romejko* Jan (1887-?) śpiewak, pedagog. **Słowniki:** SMP.

Romeyko Marian (1893-1970) płk pilot. **Przyczynki:** W. Zawadzki: Archiwum lotnicze płk. dypl. pil. M. R. w zbiorach Muzeum Tradycji POW. [W:] *Kronika Bydgoska* 22: 2000 s. 225-34.

Romiejewski* Kazimierz (XVII w.) wojski wschowski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 381.

Romiszowski* Mikołaj (zm. 1727) cysters w Paradyżu, opat szczyrzycki. **Przyczynki:** J.M. Marszalska: M. R., profes paradyski, późniejszy opat szczyrzycki w świetle wybranych dokumentów opactwa oo. cystersów w Szczyrzycu. [W:] *Opactwo cysterskie w Paradyżu. Jego rola w dziejach i kulturze pogranicza.* Red. J. Karczewska. Zielona Góra 2004 s. 73-84.

Romocki* Ludwik (1872-1927) prawnik, pisarz. **Słowniki:** PSB; AMM.

Ronke* Franz (1863-1930?) naucz. gimn. w Ostrowie. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.

Ronke Wilhelm (1841-?) naucz. w gimn. w Ostrowie. **AW:** 7202. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.

Ropelewski* Stanisław (1813-1865) krytyk literacki, poeta, powstaniec 1830. **Słowniki:** Nowy Korbut. **Biografie:** J. W. Gomulicki: S. R. [W:] J. Tuwim: księga wierszy polskich XIX wieku. T. 1. Wwa 1954. – M. Straszewska: S. R. [W:] Polska krytyka literacka. (1800-1918). T. 2. Wwa 1959. **Przyczynki:** M. Tyrowicz: Towarzystwo Demokratyczne Polskie 1832-1863. Wwa 1964.

Ropp* Stefan Gottfryd Józef (1892-1954) inż., ekonomista, dyr. Międzynarodowych Targów Poznańskich. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Zabielska: Bibliography in Polish or relating to Poland, published outside Poland since September 1-st 1939. London 1954 vol. 5. – *Rocznik Polonii* 1954/5. London 1954. – T.Z. Karpiński: o Wielkopolsce, złocie i dalekich podróżach. Wwa 1971. – E. Makowski: Kształtowanie się stosunków społeczno-politycznych w Wielkopolsce w latach 1926-1939. Wwa – P. 1979. – B. Kroll: Rada Główna Opiekuńcza 1939-1945. Wwa 1985. – J. Winiewicz: Co pamiętam z długiej drogi życia. P. 1985. – Zakrzewski Ulicami. – W. Jakóbczyk: w poznańskim Bazarze 1838-1939. P. 1986 s. 163. – W. Czarnecki: To był też mój Poznań. Wwa 1987.

Roquette* Hermann Louis (1829-1892) lekarz, bakteriolog. **Słowniki:** BSB V (i fot.). **Przyczynki:** W. Samel: H. R. Kindheit und Jugend in Bromberg. *Bromberg* 1994 nr 106 s. 14-5.

Roquette* Otto Wilhelm (1824-1896) pisarz, historyk. **AW:** 7206. **Słowniki:** BSB V (i fot.). **Źródła:** O. R.: Jugendzeit in Krotoschin. [W:] Spuren die der Wind nicht verweht. Lüneburg 1977 s. 125-7. **Biografie i noty biograficzne:** W. Samel: O. R. Zu seinem 150. Geburtstag. *Bromberg* 1974 nr 45 s. 12; W. Samel: Bromberg-Seitental meines Lebens. Zum 100. Todestag von O. R. *Bromberg* 1996 nr 110 s. 10-1; H. Kasperska, D. Szczepaniak: Wybitni Polacy, Niemcy i Żydzi ziemi krotoszyńskiej. Ludzie nauki, kultury i sztuki. Krotoszyn 2002 s. 38-9. **Przyczynki:** Hist. B. 501.

Rosada* Barbara (1930-1993) bibliotekarka, działaczka społ. **Słowniki:** SBW.

Rosada* Józef (1897-?) adwokat, powstaniec wlkp., senator. **Słowniki:** Kto był kim.

Rosada* Stanisław (1899-1989) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. B. Polaka. Kościan 1975 s. 182.

Rosdeutscher Karol (zm. 1882) adwokat kaliski. **Słowniki:** Gerber Studenci s. 189.

Rose* (+) właściciel sklepu papierniczego w P. **Przyczynki:** Poznańskie wspominki. P. 1960 s. 171-2.

Rose* Antoni (1814-1861) agronom, kupiec, publicysta, redaktor. **AW:** 7210. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; AMM. **Biografie:** Przybecki s. 108. **Przyczynki:** Prasa s. 27.

Rose* Bernard (1764-1813) prezydent Poznania. **AW:** 7211. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1795.

Rosen* von – rodzina niemiecka w B. **Przyczynki:** W. Stankowski: Wątek bydgoski w życiu niemieckiej rodziny von Rosenów. *Kronika Bydgoska* [T.] 18 (1996) s. 189-91 [w XIX w.].

- Rosen* (Rozen) Fabian Wilhelm (zm. między 1687 a 1689) płk królewski, komendant Poznania. **Słowniki:** PSB; Zwierzykowski s. 381. **Przyczynki:** J. Wimmer: Wojsko polskie w drugiej połowie XVII wieku. Wwa 1965. – J. Wimmer: Historia piechoty polskiej do roku 1864. Wwa 1978 s. 246.
- Rosen* Hans Freiherr von (1900-?) ziemianin, niem. działacz społeczny. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 94-6.
- Rosenberg* Ludwik (1874-1943) ks. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow.
- Rosenstiel* Helmuth von (1900-1945) niem. działacz gosp. i społeczny. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 96-7, fot.
- Rosental* Albert (1857-1921) lekarz kaliski. **Słowniki:** S. Koźmiński: Słownik lekarzów polskich obejmujący oprócz krótkich życiorysów lekarzy Polaków oraz cudzoziemców w Polsce osiadłych, dokładną bibliografię lekarską polską od czasów najdawniejszych aż do 1885 r. Wwa 1977. – P. Szarejko: Słownik lekarzy polskich XIX wieku. T. 3. Wwa 1995. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5. Kalisz 1999.
- Rosenthal* Kazimierz (1882-1942) rolnik, działacz narodowy i ruchu ludowego. **Słowniki:** Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989.
- Rosenthal* Wacław (+) polski działacz niepodległościowy. **Biografie:** J.M. Rośliński: Europejczyk spod znaku Rodła. Dobczyce [i in. 2000], 88 s., il. [związki z ziemią złotowską].
- Rosentritt* (Rosinus) Franciszek (zm. 1598) minister braci czeskich, pisarz religijny. **AW:** 7220. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** S. Tync: Ślązak Ulryk Schober konrektor i działacz kulturalny toruński. Kr. 1960. – A. Węgierski: Libri quattuor Slavoniae reformatae. Wwa 1973.
- Rosik* Eugeniusz (1926-1996) grafik, rysownik, malarz. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** Doroczna wystawa ZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań CBWA maj 1952. Katalog. – Doroczna wystawa ZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań CBWA listopad – grudzień 1953. Katalog. – Katalog wystawy prac E. R. Poznań CBWA kwiecień 1956. – J. Eichlerowa: Plastyka poznańska w latach 1951-1956. *KMP* 1956. – Grafika E. R. Poznań 25 V – 15 VI 1959. Katalog. – Wystawa prac E. R. Poznań CBWA wrzesień – październik 1960. Katalog. – Wystawa linorytów E. R. Poznań BWA listopad 1963. Katalog. – Salon jesienny. Poznań BWA czerwiec – lipiec 1963. Katalog. – Grafika poznańska. Poznań BWA kwiecień 1965. Katalog. – 1919-1969 Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Praca zbiorowa pod red. S. Teisseyre. P. 1971. – M. Hendrykowska: Główne tendencje rozwojowe w poznańskiej grafice użytkowej w latach 1945-1980. *KMP* 1981 nr 2. – K. Kostyrko: Grafika warsztatowa. [W:] Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980. Praca zbiorowa pod red. T. Kostyrko. P. 1987. – J. Mulczyński: Pracownie artystów poznańskich XX wieku. *KMP* 1994 nr 1-2. – J. Mulczyński: Sztuki plastyczne po II wojnie światowej. [W:] Wielka księga miasta Poznania. P. 1994.
- Rosik* Piotr (XX w.) powstaniec wlkp., autor wspomnień. **Źródła:** Kamolowa Zbiory rękopisów s. 53.

- Rosik* Seweryn (1929-2000) ks. prof. teologii. **Księgi pamiątkowe:** Vivere in Christo. Chrześcijański horyzont moralności. Księga pamiątkowa ku czci księdza profesora S. R. w 65. rocznicę urodzin. Lublin 1996. R: Z. Teinert, *Poznańskie Studia Teologiczne* T. 8 (1998) s. 276-8. **Noty biograficzne:** H. Kasperska, D. Szczepaniak: Wybitni Polacy, Niemcy i Żydzi ziemi krotoszyńskiej. Ludzie nauki, kultury i sztuki. Krotoszyn 2002 s. 40, il.
- Rosiński* Ludwik (1861-1931) drukarz, księgarz, nakładca. **Słowniki:** J.B. Nycek: Ludzie i książki. Słownik biograficzny ludzi książki i pióra województwa płockiego. Płock 1983; PSB; SPKP. **Biografie:** C. Guttry: R. L. (1861-1931). *Zeszyty Prasoznawcze* 1966 nr 4 s. 100. **Przyczynki:** J. Jaworska: „Goniec Łódzki” (1898-1906) wobec rosyjskiej cenzury. *Roczniki Biblioteczne* 1966 s. 371-2, 377-9.
- Rosiński* Stanisław (1840-1912) lekarz. **AW:** 7221. **Słowniki:** PTPN.
- Rosiński* Stefan (1888-1964) ekonomista, prof. UP, Akad. Handl. i WSE w P. **AW:** 7223. **Słowniki:** WSB; PTPN. **Biografie:** J. Zdzitowiecki: S. R. 1888-1964. *Ruch PES* 27: 1965 z. 1 s. 357-8. – Z. Zakrzewski: S. R. 1888-1964. *Roczniki Ekonomiczne* 17: 1964/5 s. 353-5. – Z. Zakrzewski: Prof. dr S. R. z żałobnej karty. *KMP* 33: 1965 nr 3 s. 73-5, il. – Byli wśród nas (AE) s. 161-4. **Przyczynki:** Wyższa Szkoła Ekonomiczna (Akademia Handlowa – Wyższa Szkoła Handlowa) w Poznaniu. XXX-lecie Uczelni 1926-1956. P. 1956. – F. Młynarski: Wspomnienia. Wwa 1971. – Nauka w Wlkp. – W. Roszkowski: Społeczny ruch ekonomiczny w Polsce przed r. 1939. Wwa 1977 s. 39-40.
- Roskosz* Stanisław Juliusz (1915-1972) pseud. „Franek”, „Jerzy Bończa-Tomaszewski”, „Kazimierz Nowak”, dziennikarz, wydawca, działacz społ. i polit. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** (sd) [S. Dziki]: J. T. R. *Zeszyty Prasoznawcze* 1973 nr 2 s. 176. – S. Florczyk: Redaktor S. R. nie żyje. *Kronika Tygodniowa* (Toronto) 1973 nr 2. – W. Wnuk: Śp. S. R. *Słowo Powszechne* 1973. Wyd. B nr 15. – J. Lerski: Emisariusz „Jur”. London 1984. **Przyczynki:** Serwański s. 470. – W. Wnuk: z pierwszej linii frontu. *WTK* 1972 nr 32 s. 6, nr 33 s. 6. – W. Wnuk: Byłem z wami. Wyd. 3. Wwa 1985. – H. Kiryłowa Sosnowska: Gościńce i rozstajne drogi. Opowieść rodzinna. P. 2002 passim. – „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. 2004 s. 23, 28, 30, 35, 204, 206, 225, 236, 256, 268, 290, 299, 304, 305, 308, 309, 313, 318, 347, 416, 445.
- Roskowski* Friederike Wilhelmine Clara (1828-1889) pisarka. **Słowniki:** Posener Biographischen Lexicon. Lüneburg 1975; BSB V. **Biografie:** H. Rasmus: Lebensbilder westpreussischer Frauen in Vergangenheit und Gegenwart. Münster 1984 s. 135-6. **Przyczynki:** Calendarium s. 78. – Hist. B. i s. 545-6.
- Roslan* Bolesław (1882-1952) aktor, reżyser. **Słowniki:** SBTP; WSB. **Przyczynki:** A. Grzymała-Siedlecki: Świat aktorski moich czasów. Wwa 1957. – J. Koller: Gawędy teatralne. P. 1962. **Artykuły:** +*Gaz. Pozn.* 1952 nr 214. – *Teatr* 1952 nr 22.
- Rosner* Julian (1903-1975) dermatolog, prof. UP i AM w Poznaniu. **Słowniki:** SBPNM II z. 1. **Biografie:** A. Burda: 70-lecie urodzin i 45-lecie pracy zawodowej prof. dr. med. J.R. *Przegląd Dermatologiczny* 1974 nr 6 s. 767-70. – A. Burda: Wspomnienie pośmiertne po prof. dr. J.R. *Przegląd Dermatologiczny* 1976 nr 6 s. 761-4. – A. Burda: Profedor dr med. nauk medycznych J.R. (2 XI 1903 – 17 X 1975). *Roczniki AM w Poznaniu* 1976 s. 376-9. – J. Bowszyc: J.R. (1903-

1975). Dermatolog. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 269-70, bibliogr. **Przyczynki:** H. Szotdrska: Walka z kulturą polską. UP podczas okupacji. P. 1948 s. 71-2. – AM w Poznaniu. w 50-lecie rozwoju nauk medycznych w Poznaniu 1920-1970. P. 1969. – Nauka w Wlkp. – 25 lat AM w Poznaniu 1950-1975. P. 1974. – J. Hasik, J. Juszczyk: Dzieje Wydziału Lekarskiego UP i AM (1919-1979). P. 1979. – J. Bowszyc: Postępy dermatologii. *Bibl. Pozn. Roczn. Med.* 1984 nr 1 s. 7-13. – Dzieje naukowych towarzystw medycznych w Poznaniu w latach 1932-1983. Studia i materiały. Pod red. R. Meissnera. P. 1985. **Bibliografie:** AM w Poznaniu. Bibliografia publikacji z lat 1945-1955. P. 1958. – Bibliografia publikacji naukowych AM za r. 1965 do 1974. *Roczniki Akademii Medycznej w Poznaniu* 1-8: 1964/5-1974. – Bibliografia zawartości poznańskich wydawnictw medycznych okresu międzywojennego 1919-1939. Cz. 1. P. 1970.

Rosnowski* Stanisław (1884-1966) prof. hodowli i uprawy roślin Państw. Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** J. Korohoda: Rodowody polskich hodowców roślin na tle rozwoju hodowli roślin w Polsce. *Hodowla Roślin* 1981 nr 5/6. **Przyczynki:** Prace i osiągnięcia naukowych instytutów rolniczych w Bydgoszczy 1945-1966. B. 19677 s. 31.

Rosochowicz* Bonifacy (+) ks., proboszcz we Lwówku. **Biografie:** B. Wojcieszak: Ksiądz B. R. wikary i proboszcz lwówecki. [W:] Nowego Tomysła drogi do niepodległości. Red. B. Wojcieszak. Nowy Tomyśl 2000 s. 90-5.

Rosochowicz* Klemens (1874-1957) ks. **Słowniki:** PTPN.

Rosochowicz* Władysław (1884-1966) nauczyciel. **Słowniki:** SBL. **Biografie:** S. Jędraś: W. R. *PLudu* 1990 z. 3 s. 21.

Rossa* Antoni (1886-?) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Rossa* Józef (XVIII w.) architekt. **Słowniki:** Architekci.

Rossowski* Jan (zm. 1634) drukarz. **AW:** 7228. **Słowniki:** PSB; SPKP; WSB. **Biografie:** J. Sójka: J.R. i jego drukarnia: Poznań (1618-1624) – Warszawa (1624-1635). *Roczniki Biblioteczne* 7: 1963 z. 3/4 s. 259-312 [w tym wykaz dzieł wyszłych z drukarni J.R. w l. 1620-35]. **Przyczynki:** Drukarze urzędowi Rzeczypospolitej Szlacheckiej. [W:] Studia z zakresu nauk pomocniczych i historii literatury polskiej. Wr. 1956 s. 244-51. – K. Sarnecki: Zaopatrzenie w papier warszawskiej drukarni J.R. z lat 1624-1634. *Przegląd Papierniczy* 1964 nr 7. -K. Zawadzki: Warszawskie gazety ulotne XVI i XVII w. *Rocznik Warszawski* 14: 1976 s. 116-32, 140-3. – K. Korotajowa: Drukarz i ławnik warszawski Jan Trełpiński. *Warszawa XVI-XVII wieku.* 1977 z. 2 s. 200-1, 206-8, 210, 221-2. **Artykuły:** *Księgarz* 1972 nr 4 s. 35.

Rost* Franciszek (1890- 1940) lekarz, powstaniec wlkp., major WP, dyr. Szpitala Powiatowego w Nowym Tomysłu, działacz społ. **Słowniki:** PTPN; SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1; H. Florkowski: Słownik lekarzy ziemi kościańskiej. Kościan 1995; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Z. Kościański: Młodzieńcze lata F. R. *Wiadomości Nowotomyskie* 1986 nr 3 s. 2.

Rostkowski* Witold (1810-?) oficer powstania 1830/31 i 1848. **AW:** 7232. **Słowniki:** Bielecki Słownik.

Rostworowski* Franciszek Jan (zm. 1781) organizator konfederacji barskiej w Wielkopolsce. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** H. Lemke: Die Brüder Załuski und Ihre Beziehungen zu Gelerthen in Deutschland und Danzig. Berlin 1958. – J. U. Niemcewicz: Pamiętniki czasów moich. T. 1-2. Wr. 1958. – F. Venturi: Was ist Aufklärung? Sapere aude! *Rivista Storica Italiana* 71: 1959. – W. Konopczyński: Kiedy nami rządziły kobiety. Londyn 1960 s. 68-9, 103-4, 116, 191-2. – K.H. Heyking: Wspomnienia z ostatnich lat Polski i Kurlandii. [W:] Polska Stanisławowska w oczach cudzoziemców. T. 1. Wwa 1963. – Z. Ostrowska-Kęmbłowska: Architektura pałacowa drugiej połowy XVIII wieku w Wielkopolsce. P. 1969 s. 61-6. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970. – J. Michalski: Schyłek konfederacji barskiej. Wr. 1970. – Z. Libiszowska: Życie polskie w Londynie w XVIII wieku. Wwa 1972. – J. Michalski: Gdyby nami rządziły kobiety. [W:] Wiek XVIII – Polska i świat. Wwa 1974. – J. Michalski: Rousseau i sarmacki republikanizm. Wwa 1977. – E. M. Rostworowski: Popioły i korzenie. Kr. 1985.

Rostworowski* Jakub (XVII w.) kaszt. przemęcki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Rostworowski* Stanisław Janusz, krypt. i pseud.: miles, Lubieniec, Lubieniec Rostworowski, Odra, Oficer zawodowy O. R., Stanisław Lubieniecki, Stanislas Ordon, Stanisław Ordon, St. R., Zagończyk, dr. Lubieniec, Prawdzic, Rączy, Nałęcz, Rola, Brzask, Ludwik Samtor, Jan Kowalski (1888-1944) por. Legionów Polskich, płk WP, zastępca szefa sztabu Dowództwa Okręgu Generalnego P., gen. brygady AK, komendant Okręgu AK Kraków, autor prac o rolnictwie i wojskowości. **Słowniki:** PSB; Kunert Słownik; Generałowie; A. Kuler [i in.]: Małopolski słownik biograficzny działań niepodległościowych 1939-1956. T. 3. Kr. 1998; W.K. Cygan: Oficerowie Legionów Polskich 1914-1917. T. 4. Wwa 2006. **Źródła:** S. R.: Łuna od Warszawy. Wyd. 2. Wwa 1989. **Przyczynki:** T. Tarnogrodzki, M. Wiśniewski: Akcja scalenia ZWZ – AK 1940-1944. *Wojskowy Przegląd Historyczny*. 13: 1968 nr 3 s. 269. – M. Wrzosek: Trzecie powstanie śląskie 1921. Wwa 1969 s. 9, 15, 17, 45, 50, 54, 77-9, 89, 96-8, 109-10, 112, 151. – E. Ligocki: Dialog z przeszłością. Wwa 1970. – B. Woszczyński: Ministerstwo spraw wojskowych 1918-1921. Wwa 1972. – W. Dąbrowski: Trzecie powstanie śląskie. Rok 1921. Londyn 1973 s. 212. – W. Ryzewski: Trzecie powstanie śląskie. Wwa 1977. – M. Anusiewicz, M. Wrzosek: Kronika powstań śląskich 1919-1921. Wwa 1980. – J.J. Terej: Na rozstajach dróg. Wyd. 2. Wr. 1980. – I. Lagzi: Uchodźcy polscy na Węgrzech w latach drugiej wojny światowej. Wwa 1980. – Z. S. Siemaszko: Narodowe Siły Zbrojne. Londyn 1982. – S. Kostka: Hitlerowskie afisze śmierci. Kr. 1983. – Rodowody pułków jazdy polskiej 1914-1947. Londyn 1983. – M. Porwit: Komentarze do historii polskich działań obronnych 1939 r. T. 1-3. Wwa 1983. – J. Stępień: Wspomnienia z lat okupacji. [W:] Udział kapelanów wojskowych w drugiej wojnie światowej. Wwa 1984. – K. Iranek-Osmecki: Emisariusz Antoni. Paris 1985. – W. Jędrzejewicz: Kronika życia Józefa Piłsudskiego. Wyd. 3. Londyn 1986. – Z. Walter-Janke: Armia Krajowa na Śląsku. Katowice 1986. – Księga Sapieżyńska. Pod red. J. Wolnego. Kr. 1986. – G. Mazur: Biuro Informacji i Propagandy SZP – ZWZ – AK. 1939-1945. Wwa 1987. – A. Paczkowski: Ankieta cichociemnego. Wwa 1987. – K. Pluta-Czachowski: Organizacja Orła Białego. Wwa 1987. – W. Korpalska: Władysław Eugeniusz Sikorski. Wyd. 2. Wr. 1988. – A. Krasicki: Dziennik kampanii rosyjskiej 1914-1916. Wwa 1988. – Księga kawalerii polskiej. Wwa 1989. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 287-300. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 276-95, 574. – J. Dunin-Brzeziński: Rotmistrz Legionów Polskich. Wspomnienia z lat 1914-1919. Pruszków 2004.

Roszczak* Roch (zm. 1986) pedagog, dr WSP w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1984-1986 s. 32.

Roszkowscy* – magnacki ród wielkopolski. **AW:** 7235. **Przyczynki:** E. Opaliński: Rodziny wielkosenatorskie w Wielkopolsce, na Kujawach i na Mazowszu za Zygmunta III. Wwa 2007 passim.

Roszkowski* Andrzej (XVI w.) kaszt. śremski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Roszkowski* Antoni (1894-1939) ks., prof. ekonomii społ. UP i Wyższej Szkoły Handlowej w Poznaniu. **AW:** 7238. **Słowniki:** PSB; Kanoniści; SBKS; Teolodzy. **Biografie:** T. Graliński: Śp. ks. dr A.R. *Wiadomości Diecezjalne Łódzkie* 22: 1948 s. 188-90. – H. Folwarski: Ks. A.R. *AK* 48: 1948 s. 391. – W. Jemielity: Śp. ks. A.R. (1894-1972). *Rozporządzenia Urzędowe Łomżyńskiej Kurii Diecezjalnej* 35: 1973 nr 5 s. 35-6. – Byli wśród nas (AE) s. 165-7. **Przyczynki:** Wyższa Szkoła Handlowa w Poznaniu. XXX-lecie Uczelni 1926-1956 s. 21, 37. – AE w Poznaniu 1926-1976. Wwa [i in.] 1976. – Historia katolicyzmu społecznego w Polsce 1832-1939. Pod red. C. Strzeszewskiego [i in.]. Wwa 1981. – K. Turowski: Historia Stowarzyszenia Katolickiej Młodzieży Akademickiej „Odrodzenie”. Wwa 1987.

Roszkowski* Benedykt (1735-1791) reformat, kaznodzieja, dekorator. **AW:** 7239. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** F. Kurowski: Pamiątki Miasta Warszawy. T. 2. Wwa 1949 s. 103, 156. – J. A. Chróścicki: Pompa funebris. Wwa 1974. – J. Gołos: Staropolskie zabawy w wojsko. *Nike* 1989 nr 1.

Roszkowski* Jan (XVI/XVII w.) kaszt. przemęcki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Roszkowski* Jan z Górk (ok. 1575-1613) poseł na sejmy, kaszt. santocki, przemęcki, poznański. **AW:** 7240. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** S. Cynarski: Stronnictwo królewskie w dobie rokoszu Zebrzydowskiego. *Małopolskie Studia Historyczne* 8: 1965 z. 3/4 s. 12. – J. Byliński: Sejm 1611. *Wr.* 1970 s. 220. – E. Opaliński: Elita władzy w województwach poznańskim i kaliskim za Zygmunta III. P. 1981, s. 34, 53, 133. – J. Byliński: Dwa sejmy z roku 1613. *Wr.* 1984 s. 244.

Roszkowski* Witold (1882-1929) płk WP, dowódca garnizonu inowr. **Słowniki:** Inowr. SB IV. **Przyczynki:** K. Antoniewicz [i in.]: Kościół garnizonowy i duszpasterstwo wojskowe w Inowrocławiu 1925-1991. *Inowr.* 1991 s. 13-7. – P. Zarzycki: 4 Kujawski Pułk Artylerii Lekkiej. Pruszków 1995 s. 5-9.

Rościszewski* Wojciech h. Junosza, pseud.: Jan Boboła, Albert Borkowicz, Olbracht Borkowski, Andrzej Miedzyborz, Jan Przedborowski (ok. 1560-1619) jezuita, nauczyciel, pisarz. **AW:** 7208. **Słowniki:** PSB; EWoj; Szkoła Kaliska; Nowy Korbut; Teolodzy. **Przyczynki:** J. Poplatek: Studia jezuitów w Akademii Krakowskiej. *NP* 20: 1964 s. 108-9.

Rościszewski* Zygmunt (1847-1887) prof. szkoły rolniczej w Żabikowie. **Słowniki:** PSB; PTPN; Słow. biologów; K. Millak: Słownik polskich lekarzy weterynaryjnych biograficzno-bibliograficzny 1394-1918. Lublin [i in.] 1960-1963. **Przyczynki:** M. Wachowski: Szkoła żabikowska – studium z zakresu historii i nauczania rolniczego w Poznańskim. [W:] *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej*. Seria B. Z. 2. Wwa 1959 s. 109. – *Hist. nauki*.

Rowecki* Stefan psed. Grot, Tur, Rakoń (1895-1944) gen. dyw., dowódca ZWZ, AK – w Wielkopolsce. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** P. Bauer [i in.]: 55 Poznański Pułk Piechoty w obronie Ojczyzny we

wrzeźniu 1939 roku. Leszno 1979. – G. Gołębiowski: Zanim został „Grotem”. Służba Stefana Roweckiego w wojsku II Rzeczypospolitej do 1939 roku. Toruń 1997. – K. Handke: Pułkownik S. R. dowódca 55 Poznańskiego Pułku Piechoty w Lesznie 1930-1935. Leszno 2001, 162 s., il. – „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 11, 26, 27, 41, 53, 55, 76, 77, 212, 238, 325, 333.

Rowiński* Stefan (1875-1943) księgarz, działacz społ. i polit. **Słowniki:** SPKP; WSB; PSB; SBPW; Enc. konsp. wlkp.; AMOstr. z. 1. **Biografie:** J. Jachowski: S. R. (1875-1943). *Księgarz* 1969 nr 2 s. 72-5, il. – J. Jachowski: S. R. [W:] Wielkopolska szkoła edukacji narodowej. Wr. 1970. – Wielkopole XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 409-17. **Przyczynki:** [J. Bolewski]: Kartki z pamiętnika. [W:] Zjazd Wychowawców i Wychowanków Liceum im. Hugona Kołłątaja w Krotoszynie. Pamiętnik zjazdu 5-7 VI 1959. Krotoszyn 1959 s. 31-33. – S. Kozicki: Historia Ligi Narodowej (okres 1887-1907). Londyn 1960. – J. Jachowski: Wspomnienia poznańskiego księgarza i wydawcy. P. 1960. – J. Marczewski: Narodowa Demokracja w Poznańskim 1900-1914. Wr. 1967 s. 107, 154, 328, 350. – Jakóbczyk *Studia III*. – Wielkopolska Szkoła Edukacji Narodowej. Wr. 1970 s. 25, 27-30, 33-6, 42-3, 53-4, 130, 139, 196, 225-6. – Serwański s. 336, 359, 362-3, 397, 473. – Dz. Wlkp. II. – A. Markwicz: 100 lat historii organizacji Tow. Tomasza Zana. Londyn 1975. – Z. Dykcik: Udział ostrowian i odolanowian w powstaniu wielkopolskim 1918-1919. [W:] Udział społeczeństwa Ziemi Kaliskiej w powstaniu wielkopolskim 1918-1919. Kalisz 1978 s. 106, 108, 114, 121. – C. Demel, J. Krawulski: Działalność NSR i NPR w Wielkopolsce w latach 1917-1937. Wwa 1980. – W. Burdosz [i in.]: z dziejów prasy i czasopiśmiennictwa w regionie ostrowskim. *RKal*. 1980. – U. Jakubowska: Prasa Narodowej Demokracji w dobie zaborów. Wwa [i in.] 1988. – Ostrów Wielkopolski. Dzieje miasta i regionu. P. 1990. – E. Serwański: Ostrów Wielkopolski i jego region w okresie II wojny światowej (1939-1945). P. 1992. – J. Szews: Filomaci pomorscy. Wwa 1992 s. 155, 370. – J. Kmiecik: z kart życia i działalności ostrowian: S. R. i Mariana Grześczyka. [W:] Zeszyty Kaliskiego Tow. Przyjaciół Nauk. Nr 6: 2000 s. 117-25. – E. Serwański: w kręgu myśli zachodniej. Wspomnienia i zapiski Wielkopolanina. Wyd. J. i K. Serwańscy. P. 2003 *passim*.

Roy* Stanisław (1894-1954) śpiewak, pisarz, nauczyciel. **Słowniki:** PSB; SBTP; WSB. **Biografie:** Z. Laurentowski: S. R. *Teatr* 1954 nr 22. **Przyczynki:** T. Światała: Opera Poznańska 1919-1969. P. 1973.

Rozdejczer* Karol (1803-1882) adwokat, powstaniec 1830. **Słowniki:** SAdw.Gerber *Studenci*. **Przyczynki:** A. Beredecka: Szkice nowomiejskie. Wwa 1961. – M. Pelczar: Gdańsk, jego dzieje i kultura. Wwa 1969

Rozdrażewscy* (Rozrażewscy) h. Doliwa – wielkopolski ród możnowładczy. **AW:** 7252. **Przyczynki.** E. Opaliński: Rodziny wielkosenatorskie w Wielkopolsce, na Kujawach i na Mazowszu za Zygmunta III. Wwa 2007 *passim*.

Rozdrażewska* (Rozrażewska) Agnieszka (zm. 1653) benedyktyńska w P. **Słowniki:** Borkowska i s. 82.

Rozdrażewska (Rozrażewska) Anna w zakonie Apolinara (zm. 1667) ksieni klarysek w B. **Słowniki:** Borkowska i s. 1452.

Rozdrażewska (Rozrażewska) Teofila (zm. 1653) benedyktyńska w P. **Słowniki:** Borkowska i s. 81.

Rozdrażewska (Rozrażewska) Zofia (zm. 1625) przełożona bernardynek w P., klaryska w B. **Słowniki:** Borkowska i s. 94, 141.

Rozdrażewski* (Rozrażewski) Adam (XVII w.) kaszt. przemęcki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Rozdrażewski* (Rozrażewski) Andrzej (ok. 1570-1631) dobroczyńca bydg. zakonów. **AW:** 7260. **Słowniki:** BSB II. **Przyczynki:** A. Bartoszyńska-Potemska: Dzieje i architektura kościoła i klasztoru klarysek w Bydgoszczy. [W:] Prace Komisji Sztuki BTN. T. 1. B. 1965 s. 9. – Dz. B. s. 207-8, 241-3.

Rozdrażewski (Rozrażewski) Antoni (zm. 1731) opat lubiński, referendarz kor. **Słowniki:** Urzędnicy centralni Spisy.

Rozdrażewski* (Rozrażewski) Franciszek (XVIII w.) gen. major wojsk kor., kaszt. rogoziński. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 381.

Rozdrażewski* Hieronim h. Doliwa (zm. 1540/41) kaszt. przemęcki, rogoziński. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy.

Rozdrażewski* (Rozrażewski) Hieronim (1542-1600) bp kujawski, sekretarz królewski, dyplomata. **AW:** 7265. **Słowniki:** PSB; Biskupi Urzędnicy centralni Spisy. **Źródła:** Korespondencja H. R. T. 2 (2.7.1582-1600). Toruń 1939-47, 635 s. R: T. Glemma, *RH* 18: 1949 s. 385-90. **Przyczynki:** P. Czaplewski: H. R. a książka. *Silva rerum* 1938 z. 1/2 s. 9-15. M. Krynicka: Trzeci tom tzw. Kodeksu Rozrażewskiego. *Rozprawy i Sprawozdania MN w Kr.* 4: 1954/55 s. 59-66, il., rės., rez. – S. Librowski: Biskup H. R. jako humanista i mecenas. *ABMK* 11: 1965 s. 201-63, tabl. [i odb.: Lublin 1965, 63 s.]. – L. Grzebień: Biblioteka biskupa H. R. (1542-1600). *ABMK* 22: 1971 s. 61-168, sum. [w tym spis księgozbioru]. – S.K. Olczak: Wizytacja biskupa R. jako źródło do badań nad szkolnictwem parafialnym. *ABMK* 40: 1980 s. 183-90 [w 1582 i 1584 r.]. – J. Borucki: Ustawodawstwo synodalne biskupa H. R. (1581-1600). *Studia Włocławskie* T. 2 (1999) s. 305-18.

Rozdrażewski* (Rozrażewski) Hieronim (Jarosz) h. Doliwa (zm. 1632) poseł na sejmy, kaszt. międzyrzecki. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Sereďyka: Rzeczpospolita w ostatnich latach panowania Zygmunta III. Opole 1978. – E. Opaliński: Elita władzy w województwach poznańskim i kaliskim za Zygmunta III. P. 1981, s. 34, 44, 75. – J. Pietrzak: Po Cecerze i podczas wojny chocimskiej. Sejmy z lat 1620 i 1621. Wr. 1983. – J. Pietrzak: w przygaszonym blasku wiktoria chocimskiej. Sejm z 1623 roku. Wr. 1987. – Dzieje Margonina. Praca zb. pod red. K. Rzepy. P. 2002 s. 49-50.

Rozdrażewski* Jacek (zm. 1651) ppłk zaciągów wielkopolskich, później płk wojsk kor. **AW:** 7267. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Wimmer: Wojsko polskie w połowie XVII w. Wwa 1965. – J. Wimmer: Historia piechoty polskiej. Wwa 1978. – O. Górka: „Ogniem i mieczem” a rzeczywistość historyczna. Wwa 1986 s. 63. – Diariusze wojenne Jakuba Michałowskiego. Od Korsunia do Białej Cerkwi. Wyd. M. Nagielski. Wwa 1989 s. 177, 206.

Rozdrażewski* Jakub (XVIII w.) komisarz skarbowy pozn., kasztelan rogoziński. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 381.

Rozdrażewski* Jakub Hieronim h. Doliwa (ok. 1620/21-1662) kaszt. kaliski, woj. inowr., star. odolanowski i kolski. **AW:** 7269. **Słowniki:** WSB; PSB; Bieniaszewski Spisy; SBWP-W zeszyt próbny; SBWP-W I; Chłapowski. **Źródła:** K. Opaliński: Listy do brata Łukasza. Wr. 1957. – Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1659-1665. Wr. 1978 s. 103, 161. **Przyczynki:** Polska w okresie drugiej wojny północnej 1655-1660. T. 2. Wwa 1957. – A. Sajkowski: Dwaj pamiętnikarze wielkopolscy XVII w. *SiMDW* 4: 1958 s. 211. – J. Wimmer: Wojsko polskie w drugiej połowie XVII wieku. Wwa 1965. – W. Kochowski: Lata potopu. Wwa 1966. – Dz. Wlkp. I. – A. Sajkowski: Włoskie przygody Polaków w XVI-XVIII w. Wwa 1973. – W. Sauter: Krzysztof Żegocki. P. 1981 s. 41. – S. Kot: Polska Złotego Wieku a Europa. Wwa 1987. – A. Kersten: Hieronim Radziejowski. Wwa 1988.

Rozdrażewski* Jan h. Doliwa (zm. 1527/28) kaszt. kamieński, międzyszyrcecki. **AW:** 7274. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** W. Pocięcha: Królowa Bona. T. 2. P. 1949.

Rozdrażewski* (Rozrażewski) Jan (ok. 1543-1600) kaszt. poznań. **AW:** 7270. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** I. Kaniewska: Posłowie koronni na sejm warszawski z 1589 roku. *CzPH* 32: 1980 z. 2 s. 154. – E. Opaliński: Elita władzy w woj. poznańskim i kaliskim za Zygmunta III. P. 1981 s. 34, 43, 58, 130.

Rozdrażewski* Jan (zm. 1609) bp sufragan wrocławski. **AW:** 7272. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Przyczynki:** Dzieje Margonina. Praca zb. pod red. K. Rzepy. P. 2002 s. 49-50.

Rozdrażewski* (Rozrażewski) Jan h. Doliwa (ok. 1595-1628) krajczy królowej Konstancji, star. odolanowski. **AW:** 7271. **Słowniki:** PSB; Chłapowski. **Przyczynki:** W. Magnuszewski: Kondotierska wyprawa nad Ren. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce*. 17: 1972 s. 117. – E. Opaliński: Elita władzy w województwach poznańskim i kaliskim za Zygmunta III. P. 1981 s. 29, 34, 40, 43, 47, 72.

Rozdrażewski* (Rozrażewski) Jan Franciszek (zm. 1684) kaszt. międzyszyrcecki, star. odolanowski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Chłapowski.

Rozdrażewski* (Rozrażewski) Jarosław h. Doliwa (zm. 1467/68) miecznik, podkomorzy kaliski. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** R. Heck: Zjazd głogowski 1462. [W:] *Acta Universitatis Wratislaviensis. Historia*. Z. 7. Wr. 1962. – Nowacki II s. 406. – A. Gąsiorowski: Urzędnicy zarządu lokalnego w późnośredniowiecznej Wielkopolsce. P. 1970. – M. Grzegorz: Analiza dyplomatyczno-sfragistyczna dokumentów traktatu toruńskiego 1466 r. Toruń 1970.

Rozdrażewski* (Rozrażewski) Kasper (XVI/XVII w.) kaszt. śremski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Rozdrażewski* Michał (XVII w.) star. odolanowski, średzki. **Słowniki:** PSB; Chłapowski.

Rozdrażewski* (Rozrażewski) Stanisław (zm. 1564) kaszt. rogoziński. **AW:** 7281. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** W. Pocięcha: Królowa Bona. T. 2. P. 1949. – F. Sikora: Jeszcze o przywilejach rycerskich synów Odonica. *SŻ* 16: 1971 s. 194-5.

Rozmiarzek* Jadwiga (1917-1940) działaczka Delegatury Rządu RP. **Przyczynki:** Napisy pamiątkowe s. 81.

Rozpendowski* Leon (1897-1972) malarz. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** A. Chowański: Ostatnia panorama Rzeczypospolitej. *Odra* 1974 nr 5 s. 22-7. – S. Piekarski: Domy Żołnierza Polskiego. *Wwa* 1997 s. 257. – Z. Leśnicki: Panorama europejska jako fenomen kulturowy oraz historia ośmiu panoram polskich. *Wwa* 1991 s. 91-3.

Rozrażewski* – zob. Rozdrażewski*.

Rozwadowski* Adolf Jordan (1813-1871) drukarz, spiskowiec. **AW:** 7294. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** L. i A. Ciołkoszowie: *Zarys dziejów socjalizmu polskiego*. T. 2. Londyn 1966. – K. Wyczańska: *Polacy w Komunie Paryskiej 1871 r.* *Wwa* 1971. – H. Golejewski: *Pamiętnik*. T. 1. Kr. 1971. – *Pamiętniki o Komunie Paryskiej*. *Wwa* 1971. – S. Goszczyński: *Dziennik Sprawy Bożej*. *Wwa* 1984.

Rozynek* Hieronim (1842-1928) działacz Bractwa Strzeleckiego. **Przyczynki:** K. Raniowski: *Rody ziemi wolsztyńsko-babimojskiej*. *Wolsztyn* 2005 s. 105, 302.

Różankowski* Teodor (1891-?) aktor, malarz, grafik. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** *Almanach exlibrisu polskiego XX wieku*. Opr. J. Kram. Kr. 1948. – *Exlibrisy wielkopolskie*. Poznań 1958. *Katalog*. – I. Witz [i in.]: *50 lat karykatury polskiej 1900-1950*. *Wwa* 1961. – H. Górską [i in.]: *z dziejów karykatury polskiej*. *Wwa* 1977.

Rożański* (Różański) Stanisław (1832-1894) działacz narod. **Słowniki:** PSB; AMOstr. z. 10. **Przyczynki:** L. Trzeciakowski: *Polityka polskich klas posiadających w Wielkopolsce w erze Capriwego (1890-1894)*. P. 1960. – J. Benyskiewicz: *Posłowie polscy w Berlinie w latach 1866-1890*. Zielona Góra 1976. – *Studia z dziejów ziemi mogileńskiej*. Mogilno 1978.

Rożek* Jan (1886-1940) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Biografie:** Z. Kościański: *Żołnierska droga J.R. Wiadomości Nowotomyskie* 1990nr 1. **Przyczynki:** *Zarys dziejów Nowego Tomysła*. Nowy Tomyśl 1986 s. 77. – Z. Kościański: *Ziemia lwówecka w powstaniu wielkopolskim*. Lwówek 1999.

Rożek* Marcin (1885-1944) rzeźbiarz, powstaniec wlkp. **AW:** 7284. **Słowniki:** WSB; PSB; Szamotulanie; SBWP-W I; Wolszt. SB; SBPW. **Biografie:** A. Krenski: *Sławny rzeźbiarz spod wiejskiej strzechy (M. R.)*. *Świat* [Poznań] 1947 nr 6. – Z. Golaniec: *M. R. żyje w pamięci*. *Za Wolność i Lud*. 1968 nr 24. – L. Wilkowa: *Rzeźbiarz wielkopolski – M. R. 1885-1944*. *KW* 1974 nr 2 s. 114-34. – L. Wilkowa: *M. R. P.* 1975. – L. Wilkowa: *M. R. 1885-1944*. P. 1985. – *Wielkopoleanie XX wieku*. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 419-30. – W. Gostyński: *Był Matejką rzeźby...* *Iks* 2004 kwiecień s. 60, il. **Przyczynki:** *Wystawa pośmiertna poznańskich artystów plastyków*. P. 1947. – *DWP* III s. 270. – *KZSzt.* V z. 3; z. 10; z. 23; z. 28; *KZSzt. Seria Nowa VII z. 1*. – *Polityczna działalność rzemiosła wielkopolskiego w okresie zaborów (1793-1918)*. P. 1963. – *1919-1969 Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Poznaniu*. P. 1971 s. 51, 79. – *Dz. Wlkp. II*. – M. Turwid: *Światła wspomnień*. [W:] *Poznańskie wspominki z lat 1918-1939*. P. 1973 s. 274-6M. Olszewski: *Fort VII w Poznaniu*. P. 1974. – P. Anders: *Województwo kaliskie*. *Wwa* 1983. – M. Rutowska: *Straty osobowe i materialne kultury w Wielkopolsce w latach II wojny światowej*. *Wwa* [i in.] 1984. – *Zakrzewski Ulicami*. – *Wystawa zorganizowana z okazji 100 rocznicy urodzin M. R. Wolsztyn, Muzeum Regionalne, 8 XI – 8 XII 1985 (katalog)*. – M. Rutowska [i in.]: *Losy polskich środowisk artystycznych w latach 1939-1945*. P. 1987. – Z. Dworecki: *Poznań i poznaniacy*

w latach Drugiej Rzeczypospolitej 1918-1939. P. 1994. – J. Ceptowski: Poznańscy rzeźbiarze – zarys historii od przełomu wieków do 1939 roku. *Gazeta Malarzy i Poetów* 1996 nr 3. – J. Ceptowski: Poznańscy rzeźbiarze. Cz. 2. Okres okupacji 1939-1945. *Gazeta Malarzy i Poetów* 1996 nr 4. – R. Nadolny: Dom-pracownia M. R. w Wolsztynie. *KW* 2000 nr 3 s. 115-21. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 313. – M. Suterski: Edward Przymuszała. Rzeźbiarz ziemi wolsztyńskiej. Wolsztyn 2003 *passim*. **Bibliografie:** Polska bibliografia sztuki 1801-1944. T. 3. Rzeźba. Opr. J. Wiercińska [i in.]. Wr. [i in.] 1986. **Artykuły:** *+Gł. Wlkp.* 1945 nr 186. – *+Światowid* 1968 nr 26.

Rożeński* Jan (1904-1968) nauczyciel na Złotowszczyźnie **Słowniki:** PSB. **Biografie:** J. Oleksiński: J.R. (1904-1968). *Prz. Hist.-Oświatowy* 13: 1970 nr 3 s. 415-20. **Przyczynki:** S. Knak: w Podmoklach Wielkich i Małych. *Nadodrze* 1959 nr 3 s. 4. – T. Musioł: Publiczne szkoły powszechne mniejszości polskiej na Śląsku Opolskim w latach 1923-1939. Katowice 1961. – K. Trzebiatowski: Oświata i szkolnictwo polskie na Pomorzu Zachodnim w pierwszej połowie XX wieku 1900-1939. P. 1961. – T. Musioł: Polskie szkolnictwo prywatne na Śląsku Opolskim w latach 1930-1939. Wr. [i in.] 1962. – Pamiętniki nauczycieli złotowskich 1929-1939. Opr. E. Makowski. P. 1964 s. 65, 76, 125, 136, 162, 168. – Antypolska polityka władz hitlerowskich na Śląsku Opolskim w latach 1933-1939 w świetle raportów konsulów polskich. Opr. W. Wrzesiński. Wr. 1970. – J. Lubos: Dzieje polskiego gimnazjum w Bytomiu w świetle dokumentów i wspomnień. Katowice 1971. – M. Zientara-Malewska: Złotowszczyzna. Łódź 1971 s. 45, 48, 71, 73, 165, 212.

Rożnowski* Aleksander (XVIII w.) komisarz skarbowy pozń. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 381.

Rożnowski* Aleksander (1805-1869) sędzia w Kaliszu. **Słowniki:** Gerber Studenci s. 191.

Rożnowski* (Rożnoski) Antoni (zm. po 26 IV 1809) podsędek gnieźn., poseł na Sejm Czteroletni. **AW:** 7288. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. U. Niemcewicz: Pamiętniki czasów moich. Wwa 1957 I. – A. Zahorski: Ignacy Wyssogota Zakrzewski, prezydent Warszawy. Wwa 1963. – B. Krakowski: Oratorstwo polityczne na forum Sejmu Czteroletniego. Gdańsk 1968. – K. Zienkowska: Sławetni i urodzeni. Ruch polityczny mieszczaństwa w dobie Sejmu Czteroletniego. Wwa 1976.

Rożnowski* Czesław, właśc. Kurasz (1910-1972) aktor. **Słowniki:** SBTP II.

Rożnowski* (Rosnowski) Jakub (zm 1525/26) żołnierz, stolnik pozń. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** Księga uposażenia diecezji poznańskiej z r. 1510. P. 1950 s. 54, 73, 81, 98. – Źródła do dziejów ekonomii malborskiej. T. 1. Toruń 1959 s. XIII. **Przyczynki:** J. Deresiewicz: z przeszłości Prus Królewskich. P. 1947 s. 32-3, 35, 39. – K. Górski: Starostowie malborscy w l. 1457-1510. Toruń 1960 s. 172-3. – W. Dworzaczek: Leliwici Tarnowscy. Wwa 1971 s. 36. – J. Małek: Prusy Książęce a Prusy Królewskie w latach 1525-1548. Wwa 1976. – J. Wiesiołowski: Ambroży Pampowski, starosta Jagiellonów. Wr. 1976. – M. Biskup: Polska a Zakon Krzyżacki w początkach XVI w. Olsztyn 1983.

Rożnowski* Kasper (XVIII w.) komisarz skarbu pozń. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 381.

Rożnowski* Stefan (1874-1937) lekarz. **Słowniki:** SBWP-W II; Slek. IV. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego

- Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5. Kalisz 1999. **Przyczynki:** Kaliscy lekarze i społecznicy w walce z gruźlicą. Kalisz 1973 s. 70.
- Różnowski* (Rosnowski) Tomasz (zm. 1540) kan. **AW:** 7292. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** W. Pocięcha: Królowa Bona. T. 1. P. 1949. – Nowacki I.
- Różnowski* Wawrzyniec (zm. po 1512) pleban w Skórzewie. **Biografie:** P.M. Dziembowski: Proboszczowie parafii świętego Marcina i świętego Wincentego w Skórzewie. Skórzewo 2010, s. 41-2.
- Rólski* Michał (1862-1939) ks. **Słowniki:** PTPN.
- Różalski* Stefan (1890-?) powstaniec wlkp., kpt. WP. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** B. Polak: Rola Dowództwa Głównego w Poznaniu w przebiegu powstania wielkopolskiego 1918-1919. *Kozalińskie Studia i Materiały* 1983 nr 2 s. 24 i n. – Wojskowe aspekty powstania wielkopolskiego 1918-1919. Opr. S. Nawrocki. P. 1985.
- Różański* Stanisław (1832-1894) ziemianin. **AW:** 7250. **Słowniki:** PTPN. **Źródła:** Joachim Lelewel. Do S. R. w Paniewie pod Mogilnem. List z 22. 01. 1860 r. [W:] Listy emigracyjne J. Lelewela. T. 5. Wyd. H. Więckowska. Wr. [i in.] 1956 s. 246-8.
- Różański* Witold (1938-2009) poeta. **Biografie:** A. Sikorski: Witek R. (1938-2009). *Winieta* 2010 nr 4 s. 8, il.
- Różański* Zygmunt (1861-1933 ?) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.
- Różeński* Jan (1904-1968) kierownik Związku Polskich Tow. Szkolnych w Niemczech. **Biografie:** A. Jasiek: J.R. *Ziemia Nadnotecka* 1968 nr 9 s. 5.
- Rózdzyński* Leon Jan (1906-1978) antykwariusz, bibliofil, działacz społ. **Słowniki:** SPKP Supl. II. **Biografie:** J. Podgóreczny: L. R. *Księgarz* 1979 nr 1 s. 50-1. **Przyczynki:** J. Podgóreczny: 20 lat Antykwariatu Domu Książki w B. *Księgarz* 16: 1972 nr 4 s. 41-3, il. [m.in. L.J. R.].
- Rózkowska* Maria (1899-1979) paleozoolog, profesor i kierownik Paleozoologii PAN w P. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp. – Polska Akademia Umiejętności 1872-1952. Nauki lekarskie, ścisłe, przyrodnicze i o Ziemi. Wr. 1974. – M. Kiepusa: Directory of palaeontologists of Poland. *Acta Palaeontologica Polonica*. 21: 1976 no 2 (dodatek) s. 8. – Zarys dziejów nauk przyrodniczych w Polsce. Wwa 1983. – W. Sedlak: Życie jest światłem. Wwa 1985 s. 32-3, 115, 145, 317.
- Różycka* Sabina Cecylia (1900-1943) internista, pediatra, przewodnicząca Związku Robotniczego Kobiet w P., członek AK. **Słowniki:** Słownik uczestniczek walki o niepodległość Polski 1939-1945. Wwa 1988; J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Źródła:** Pamiętniki lekarzy. Red. M. Kacprzak. Wyd. 1. Wwa 1964. **Przyczynki:** J. Kuźmiński: Straty personelu lekarskiego. Białystok 1985, Lista 7. – R. Domańska [i in.]: Warszawscy lekarze jako więźniowie Pawiaka. *Przegląd Lekarski* 1991 nr 1 s. 129.
- Różycki* Jan h. Doliwa (1603-1669) proboszcz kościański, prepozyt gnieźn., bp chełmski, sekretarz kor. **AW:** 7297. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Źródła:** Regesty wybranych zapisek z akt działalności

arcybiskupów gnieźnieńskich. Wyd. H. Rybus. *ABMK* 3: 1961 s. 275-6. **Przyczynki:** W. Wójcik: Powstanie i wygaśnięcie kapituły kolegiackiej w Klimontowie. *Prawo Kanoniczne*. 4: 1961 s. 49, 55 i n. – Dzieje Gniezna. Red. J. Topolski. Wwa 1965. – Katedra gnieźnieńska. Red. A. Świechowski. P. 1970. – *Litterae episcoporum historiam Ucrainae illustrantes*. Vol. 3 (1665-1690). Ed. A.H. Welykyj. Romae 1974 nr 34 s. 70-4. – M. Aleksandrowicz, J. Rył, W. Zientarski: Archiwum Archidiecezjalne w Gnieźnie. [W:] *Dzieje Poznania i województwa poznańskiego*. Red. Cz. Skopowski. T. 2. Wwa 1982 s. 208.

Różycki* Jerzy Witold (1909-1942) matematyk, kryptolog, uczestnik rozszyfrowania tajemnicy niemieckiej Enigmy. **Słowniki:** PSB; SBTech. XVI. **Biografie:** Z.J. Kapera: Polscy pogromcy Enigmy. Kr.-Mogilany 2005. **Przyczynki:** G. Bertrand: Enigma ou la plus grand énigme de la guerre 1939-1945. Paris 1973. – M.Z. Rygor-Słowikowski: w tajnej służbie. Londyn 1977. – T. Lisicki: Die Leistung des polnischen Entzifferungsdienstes bei der Lösung des Verfahrens der deutschen „Enigma“ – Funkschlüsselmachine. [W:] *Die Funkaufklärung und ihre Rolle im Zweiten Weltkrieg*. Stuttgart 1979 s. 66-86. – R. A. Woytak: On the Border of War and Peace: Polish Intelligence and Diplomacy in 1937-1939 and the Origins of the Ultra Secret. New York 1979. – J. Garliński: Enigma. Tajemnica drugiej wojny światowej. Londyn 1980. – M. Rejewski: Jak matematycy polscy rozszyfrowali Enigmę. *Wiadomości Matematyczne* 33: 1980 s. 1-28. – G. Welchmann: The Hut Six Story. Breaking the Enigma Codes. New York 1982. – D. Kahn: Kahn on Codes. *Secrets of New Cryptology*. New York 1983. – G. Bloch: La contribution française a la reconstruction et au décryptement de l'Enigma militaire allemande en 1931-1932. *Revue Historique de l'Armées*. 1985 nr 4 s. 17-25. – C. A. Deavours, L. Kruh: *Machine Cryptography and Modern Cryptanalysis*. Norwood. Mass. 1985 s. 105, 113. – W. Kozaczuk: Enigma. How the German Machine Cipher Was Broken and How It Was Read by the Allies in World War Two. Wyd. 2. Washington 1985. – P. Paillole: Notre espion chez Hitler. Paris 1985. – W. Kozaczuk: w kręgu Enigmy. Wyd. 2. Wwa 1986. – G. Welchmann: From Polish Bomba to British Bombe: The Birth of Ultra. [W:] *Codebreaking and Signals Intelligence*. London 1986 s. 71-110. – G. Bloch: Enigma Before Ultra. *Cryptologia* 11: 1987 s. 142-55, 227-34; 12: 1988 s. 178-84. – G. Bloch: „Enigma” avant „Ultra” (1930-1940). [Wyd. 2]. 1988. – F.H. Hinsley: *British Intelligence in Second World War*. T. 3 cz. 2. London 1988 s. 945-59. – M.Z. Rygor-Słowikowski: In the Secret Service. *The Lighting of the Torch*. London 1988. – K. Gaj: Szyfr Enigmy . Metody złamania. Wwa 1989 s. 10, 14, 20, 27, 120-3. – W. Kozaczuk: *Geheimoperation WICHER*. Koblenz 1989. – Z.J. Kapera: Raport ppłk. K.G. Langer. Sojuszniczy radiowywiad w kampanii francuskiej 1940 r. *Studia Historyczne* 33: 1990 nr 1 s. 115-34. – D. Kahn: *Seizing the Enigma*. Boston 1991. – R. Woytak: *Werble historii*. B. 1999 s. 124, 128, 136, 139, 142-3. – J. Garliński: Enigma. Tajemnica drugiej wojny światowej. Lublin 1999. – Maria Nowak: Jak poznaniacy wpłynęli na losy II wojny światowej. *Gazeta Poznańska* 2000 nr 219 s. 6 [złamanie kodu niemieckiej maszyny szyfrującej Enigma przez poznańskich matematyków: Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego i Henryka Zygalskiego]. – MAG: Pomnik pogromców Enigmy [w Poznaniu]. *Gazeta Poznańska* 2003 nr 60 dod. *Expr. Pozn.* s. 4, il. [projekt budowy pomnika matematyków z Uniwersytetu Poznańskiego: Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego i Henryka Zygalskiego, którzy w 1933 r. złamali kod niemieckiej maszyny szyfrującej]. – W. Kozaczuk [i in.]: *Enigma. How the Poles Broke the Nazi Code*. New York 2004. – Z.J. Kapera: Stan badań nad polską Enigmą 1932-1942. [W:] *Wkład polskiego wywiadu w zwycięstwie aliantów w II wojnie światowej*. Pod red. Z.J. Kapery. Kr. 2004 s. 13-6. – Materiały do biografii Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego, Henryka

Zygalskiego, Antoniego Pallutha oraz mjr. Maksymiliana Ciężkiego i płk. Gwido Langnera w Centralnym Archiwum Wojskowym. Red. Waldemar Wójcik. *Przegląd Historyczno-Wojskowy* 2005 nr 5 s. 37-68, il. [reprodukcje dokumentów z okresu międzywojennego dot. działalności poznańskich kryptologów]. – Andrzej Czesław Żak: Drogi łamania Enigmy. *Przegląd Historyczno-Wojskowy* 2005 nr 5 s. 5-36 [m.in. współpraca poznańskich matematyków Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego i Henryka Zygałskiego z Biurem Szyfrów Sztabu Głównego Wojska Polskiego w okresie międzywojennym]. – Piotr Bojarski: Trzej pogromcy Enigmy. *Gazeta Wyborcza* 2007 nr 291 s. 21, il. – Dzisiaj odślaniamy [w Poznaniu] pomnik kryptologów. *Gazeta Wyborcza Poznań* 2007 nr 263 dod. s. 1-4, il. – Maria Nowak: Pomnik dla kryptologów. *Polska Głos Wielkopolski* 2007 nr 252 s. 8, il. – Bogumił Ciesielski: Bohaterowie, którzy rozwiązali tajemnicę Enigmy. *Wielkopolskie Wiadomości Filatelistyczne* 2009 nr 46/3-4 s. 48, il. [Marian Rejewski, Henryk Zygałski i Jerzy Różycki - matematycy i kryptolodzy związani z Poznaniem na znaczku z serii „Polacy na świecie”]. – To poznańscy matematycy jako pierwsi na świecie złamali szyfry niemieckiej Enigmy. *Monitor Wielkopolski* 2012 nr 8 s. 9, il. **Prace zbiorowe:** Marek Grajek: Enigma: bliżej prawdy. Poznań [Dom Wydawniczy Rebis] 2007, 692 s., il. [dot. złamania kodu niemieckiej maszyny szyfrującej przez poznańskich matematyków: Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego i Henryka Zygałskiego]. – Złamanie szyfru Enigma: poznański pomnik polskich kryptologów. Pod red. Stanisława Jakóbczyka i Janusza Stokłosa. Poznań [Wydawnictwo PTPN] 2007, 140 s., il. Zawiera m.in.: Jaroszevska Magdalena, Musielak Julian: Matematycy poznańscy 1919-1939 s. 21-48; Grajek Marek: z Enigmą w tle s. 49-58; Łukomski Grzegorz: Poznańscy kryptolodzy s. 59-67; Oakley Brian, Gallehawk John: Polski wkład w sukcesy GC&CS w Bletchley Park w czasie drugiej wojny światowej. Tłum. Marek Grajek s. 69-105; Grajek Marek: Skutki przełomu - teoria, technika, dzieje s. 107-113; Wilkowa Ligia: o pomniku poznańskich kryptologów s. 125-129; Grajek Marek: w spiżu i w kamieniu - inne pamiątki sukcesu kryptologów s. 131-140. – Marek Grajek: Enigma: bliżej prawdy. Wyd. 1 poprawione (dodruk). Poznań [Dom Wydawniczy Rebis] 2010, 691 s., [8] s., il., tabl. [dot. złamania kodu niemieckiej maszyny szyfrującej przez poznańskich matematyków: Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego i Henryka Zygałskiego]. – Marek Grajek: Enigma: bliżej prawdy. Wyd. 1 w tej edycji. Poznań [Dom Wydawniczy Rebis]; Warszawa [De Agostini Polska] 2012, 691 s., [8] s., il., tabl. [dot. złamania kodu niemieckiej maszyny szyfrującej przez poznańskich matematyków: Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego i Henryka Zygałskiego]. **Bibliografie:** Z.J. Kapera: Wybrana bibliografia na temat niemieckiej maszyny szyfrowej Enigma. [W:] M. Baldwin: Wprowadzenie do Enigmy. Kr.-Mogilany 2004 s. 66-71.

Różycki* Mieczysław (1876/78-1940) ks. **Słowniki:** PTPN.

Różycki* Nikodem (1892-1935), członek POW w Słupcy, malarz, amatorski reżyser teatralny. **Biografie:** Jarecki POW s. 111-2, fot.

Różycki* Stanisław (1914-1943) nauczyciel, oficer WP i ZWZ. **Słowniki:** Enc. konsp. wlkp.

Różycki* Stefan Franciszek (1886-1953) anatom, prof. UP i AM w Poznaniu. **AW:** 7301. **Słowniki:** PSB; WSB; SBPNM i z. 4; PTPN. **Bibliografie:** AM w P. Bibliografia publikacji z lat 1945-1955. P. 1958. – AM w P. Bibliografia zawartości poznańskich wydawnictw medycznych okresu międzywojennego 1919-1939. P. 1970. **Biografie:** S. R. (życiorys). *Kron. UP* za I. akad. 1945-1954/1955 s. 228-30, 315. – J. Kończakowski: S. R. *Spraw. PTPN* 1953 nr 1 s. 179-81. – J.

Kończakowski: Prof. dr S. R. – wspomnienie. *Folia Morphologica* 6: 1955 s. 299-304, bibliogr. – J. Kończakowski: S. R. *Spraw. PTPN* za I i II kwartał 1955 s. nr 1 s. 66-7. – W. Woźniak: S. R. (1886-1953). *Anatom.* [W:] *Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985*. P. 1991 s. 271-4, bibliogr. – R. Dzierżanowski: S. F. R. (1886-1953). *Służba Zdrowia* 1986 nr 6 s. 8. **Przyczynki:** *Kron. UP* za lata akademickie 1945-55. – *Dziesięciolecie medycyny w Polsce Ludowej 1944-1954*. Wwa 1956 s. 25-6, 28. – *Kron. AM* od stycznia 1950 do września 1959. T. 1 s. 131-44. – A. Bochenek, M. Reicher: *Anatomia człowieka*. T.I. Wwa 1957 s. 41, 47, 49. – T. Grigo: *Tajne nauczanie medycyny w szkole „doc. Zaorskiego” i Uniwersytecie Warszawskim*. *AHFM* 21: 1958 nr 3-4 s. 359. – *Uniwersytet Wrocławski w I. 1945-55*. T. 2. Wr. 1959 s. 14. – L. Krakowiecka: *Wydział Lekarski Tajnego Uniwersytetu Ziemi Zachodnich*. [W:] *w 50-lecie rozwoju nauk medycznych w Poznaniu 1920-1970*. P. 1970 s. 57-69. – O. Szczepski: *Dzieje Wydziału Lekarskiego UP ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju kierunków naukowo-badawczych w latach 1919-1939 i 1945-1949*. [W:] *w 50-lecie rozwoju nauk medycznych w Poznaniu 1920-1970*. P. 1970 s. 13-38. – *Dz. UAM*. – R. Rafiński, W. Woźniak: *Problematyka badawcza Zakładu Anatomii Prawidłowej w UP*. *Roczniki AM w Poznaniu*. Suppl. 2: 1973 [Wkład lekarzy i farmaceutów wielkopolskich do rozwoju nauk medycznych] s. 125-31. – *Tajne nauczanie medycyny i farmacji w latach 1939-1945*. Red. A. Dawidowicz. Wwa 1977. – *Początki organizacji służby zdrowia w Poznaniu i Wielkopolsce w roku 1945*. P. 1980 s. 18-20. – W. Woźniak: *Polskie Towarzystwo Anatomiczne Oddział Poznański*. *Bibl. Pozn. Roczn. Med.* 1985 s. 35-9. – *Dzieje naukowych towarzystw medycznych w Poznaniu w latach 1832-1983*. P. 1985. – R. Dzierżanowski, *Służba Zdrowia* 1986 nr z 09.02. **Artykuły:** *Służba Zdrowia* 5: 1953 nr 28. – *AHFM* 21: 1958 s. 359. – *Kron. AM* 1: 1959 s. 135-8.

Rubenau* Paul (1866-1927) nauczyciel, inspektor szkolny w B. **Słowniki:** BSB II; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** A. Modlibowski: *Pruski nauczyciel*. [W:] *Opowieści bydgoskie*. T.I. Opr. W. Drygałowa. B. 1970 s. 122-3. – J. Szews: *Towarzystwo Tomasza Zana w Rogoźnie 1873-1918*. Rogoźno 1987 s. 5, 33.

Rubiś* Walenty (1867-1922) kupiec, działacz społ. i narodowy. **Słowniki:** KostrzSB

Ruchalski* Kazimierz (1898-1973) powstaniec wlkp., st. sierżant WP w 56 Pułku Piechoty Wlkp. w Krotoszynie, uczestnik antyhitlerowskiego ruchu oporu. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 1.

Ruciewicz* Szymon Franciszek (zm. 1654) księgarz, drukarz pozn. **Słowniki:** WSB; EWoK; SPKP Supl. [I]. **Przyczynki:** J. Sójka: *Właściciele poznańskiej księgarni niegdyś Winklerów*. *Księgarz* 1972 nr 4 s. 35-7. – *Drukarze III* s. 220-1.

Ruciński* Kalikst (1838-1925) bankowiec. **Słowniki:** PTPN.

Ruciński* Kazimierz (1873-1945) architekt. **AW:** 7308. **Słowniki:** WSB; PTPN; AMM. **Biografie:** T. Świtła: *Redaktorzy „Kroniki” w latach 1923-1960*. K.R. Redaktor (1 i 1923 – 31 XII 1926). *KMP* 1963 nr 3 s. 28-9. **Przyczynki:** W. Czarnecki: *Rys historyczny zrzeszeń architektów polskich w P. w okresie międzywojennym*. P. 1970. – W. Czarnecki: *To był też mój Poznań*. P. 1987 s. 14-5, 18, 25-7, 34-5, 38, 47, 54, 92, 102, 143, 249, 294. – K. Sobkowicz: *Architekci*

wielkopolscy. Cz. 1. P. 1988 s. 8-9, 30, 37-41, 46, 49-50, 52, 54, 56-7, 67, 81-2, 122, 124, 130-1, 140-1, 143, 146-8, 153, 158, 161-2.

Ruciński* Franciszek Ksawery (1877-1946) ks. **Słowniki:** PTPN.

Ruciński* Stefan (1876-?) bankowiec. **Słowniki:** PTPN.

Ruczel* Mikołaj (ok. 1443-1519) burmistrz kościański i pozn. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** Akta radzieckie poznańskie. T. 3. Wyd. K. Kaczmarczyk. P. 1948 s. VII i passim. **Przyczynki:** Nowacki II s. 618. – W. Maisel: Wykazy poznańskich urzędników miejskich z XVI wieku. *SiMDW* 10: 1970 z. 1 s. 94-9. – Dzieje Poznania i województwa poznańskiego. Red. Cz. Skopowski. T. 2. Wwa 1982 s. 244-5.

Ruczel* Mikołaj (ok. 1472-1526) pisarz miejski pozn., kan. kolegiaty św. Marii Magdaleny w P., kronikarz. **AW:** 7309. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** W. Maisel: Sądownictwo miasta Poznania do końca XVI w. P. 1961 s. 203-5. – Nowacki II. – W. Maisel: Wykazy poznańskich urzędników miejskich z XVI w. *SiMDW* 10: 1970 z. 1 s. 217. – J. Wiesiołowski: Ambroży Pampowski starosta Jagiellonów. Wr. 1976. – J. Wiesiołowski: Polskie dziejopisarstwo mieszczańskie w późnym średniowieczu. [W:] *Mente et litteris*. P. 1984 s. 284, 286.

Ruczyński* Bronisław (1872-?) ziemianin, dziennikarz. **Słowniki:** PTPN.

Ruczyński* Edmund (1914-1988) nauczyciel w B. **Słowniki i noty biograficzne:** 50 lat Technikum Kolejowego w B. Leksykon 1952-2002. Red. E. Małachowski. B. 2002 s. 470-2, il.

Rüdiger* Fryderyk Wilhelm (1885-1904) lekarz, działacz społ. **Słowniki:** Szkoła Kaliska; SBWP-W II. **Biografie:** D. Wańka: F. W. R. – prezes Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. *Aesculapius* 2000 nr 60 s. 15-6. **Przyczynki:** Parafia ewangelicko-augsburska w Kaliszu. Materiały do dziejów. Opr. M. Lisecka [i in.]. Kalisz 1995 s. 88. – Małyszko Cmentarze s. 117-8.

Rüdiger Herman (zm. 1613) przedsiębiorca menniczy i kupiec. **AW:** 7336. **Słowniki:** PSB; WSB; BSB V. **Przyczynki:** M. Gumowski: Mennica bydgoska. Toruń 1955 s. 11 i n., 56 i n. – Hist. B. i s. 199. – 400-lecie mennicy bydgoskiej 1594-1994. B. 1994.

Rudkowski* Mieczysław (1888-1944) aktor, reżyser, dyr. teatru. **Słowniki:** SBTP; WSB. **Przyczynki:** A. Grzymała-Siedlecki: Świat aktorski moich czasów. Wwa 1957.

Rudnicki* Antoni Ignacy (1779-1848) płk artylerii WP, dyr. arsenału, powstaniec listopadowy. **Słowniki:** PSB; Bielecki Słownik. **Przyczynki:** R. Łoś: Artyleria Królestwa Polskiego 1815-1831. Wwa 1969.

Rudnicki* Jan (zm. 1535) kurialista rzymski, kan. gnieźn. i archiakon uniejowski. **Słowniki:** Jabłońska Kapituła s. 124-5.

Rudnicki* Jan (1890-1975) nauczyciel, dyr. gimn. w Kaliszu. **Słowniki:** Szkoła Kaliska. **Przyczynki:** Małyszko Cmentarze s. 153.

Rudnicki* Mikołaj, pseud.: E. Mesmer, Miron, Pan Wojciech (1881-1978) językoznawca, prof. UP/UAM. **AW:** 7323. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Biogramy uczonych I; Śródka. **Źródła:** M. R. :

Wspomnienia. [W:] Uniwersytet Ziemi Zachodnich i Tajne kursy uniwersyteckie 1939-1945. P. 1972 s. 49-52. – Boniecki Fotografie. **Bibliografie:** Bibliografia prac, artykułów i recenzji naukowych M. R. do końca r. 1959. *SO* 20: 1960 z. 2 [pt. Księga pamiątkowa ku czci prof. M. R.] s. 19-27 [205 poz.]. – Z. Brocki: Materiały uzupełniające do bibliografii prac M. R. 1911-1959. *SO* 32: 1975 s. 119-23, rés. [41 poz.]. – Z. Brocki: Materiały do bibliografii prac M. R. za lata 1960-1975 (z uzupełnieniami za lata poprzednie). *SO* 36: 1979 s. 9-14, rés. **Biografie:** L. Zabrocki: M. R. *SO* 20: 1960 z. 2 s. 7-18. – Nauka w Wlkp. s. 499-503. – Z. Brocki: M. R. *Pomerania* 15: 1978 nr 5 s. 42-3. – S. F. Kolbuszewski: Prof. dr M. R. (1881-1978). *Poradnik Językowy* 1979 z. 6 s. 261-72. – W. Kuraszkiewicz: M. R. (6 XII 1881 – 28 VI 1978). *Język Polski* 59: 1979 z. 1 s. 81-4. – K. Rymut: M. R. (6 XII 1881 – 28 VI 1978). *Onomastica* 24: 1979 s. nlb. 5-8. – L. Zabrocki: M. R. *SO* 36: 1979 s. 7-12. – Z. Zagórski: M. R. (6 XII 1881 – 28 VI 1978). *SO* 36: 1979 s. 1-7, tabl. – S. Kolbuszewski: M. R. 1881-1978. *Lingua Posnaniensis* 22: 1980 s. 9-17. – Z. Zagórski: Prof. dr hab. M. R. (1881-1978). z żałobnej karty. *KMP* 48: 1980 nr 1 s. 67-9, il. – L. Kaczmarek: M. R. *Logopedia* 14/15: 1983 s. 221-4. – B. Walczak: M. R. (1881-1978). w dziesiątą rocznicę śmierci wybitnego językoznawcy. *Życie i Myśl* 36: 1988 nr 12 s. 24-7. **Przyczynki:** K. Nitsch: Ze wspomnień językoznawcy. Kr. 1960. – W. Kowalenko: Tajny Uniwersytet Ziemi Zachodnich. P. 1961. – Cz. Kudzinowski: Prof. M. R. Jubileusze. *KMP* 29: 1961 nr 2 s. 112-4, il. – S. Urbańczyk: Jubileusz prof. M. R. *Język Polski* 41: 1961 s. 216-19. – S. Kozicki: Historia Ligi Narodowej. Londyn 1964. – M. Waller: Instytut Zachodniostowiański przy UP (1921-1939). *PZach.* 1970 nr 4 s. 378-407. – Nauka w Wlkp. s. 473, 474, 477, 482, 492, 494, 508, 511, 515, 517-20, 524, 537, 541, 556, 585, 589, 590, 802, 824. – J. Bańcerowski: On M. R. general linguistics conceptions. *Lingua Posnaniensis* 24: 1981 s. 7-27; J. Bańcerowski: z ogólnojęzykoznawczych koncepcji M. R. *Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego* 38: 1981 s. 11-32. – B. Piotrowski: o Polskę nad Odrą i Bałtykiem. *Myśl zachodnia i badania niemieckoznawcze Uniwersytetu Poznańskiego*. P. 1987 s. 12, 24, 34, 48, 87, 103, 104, 109, 150, 156, 157, 159, 160, 163, 167, 170-2, 174, 175, 186, 187, 202-7, 211, 215, 225-7, 254-6, 271, 275, 276, 282, 283, 297, 347, 348, 349, 374, 376-81, 396, 397, 408, 414, 415. – W. Steffen: Moja droga przez życie. Wyd. 2. Olsztyn 1987. – M. Cybulski: Mniej znana karta twórczości M. R. *Pomerania* 1988 nr 12. – S. Urbańczyk: Dwieście lat polskiego językoznawstwa (1751-1950). Kr. 1993 s. 214-8. – J. Gardzińska: M. R. – badacz pradziejowej przeszłości języków lechickich. [W:] *Intelektualiści rodem z Podlasia*. Praca zbior. pod red. J. Sekuły. Siedlce 1997 s. 375-94. – Napisy pamiątkowe s. 80, 85-6. **Artykuły:** P. Antkowiak: Prof. M. R. i „Slavia Occidentalis”. *SO* 20: 1960 z. 2 s. 331-4. – F. Antkowski: Prof. M. R. *SO* 22: 1962 s. 331-4. – *Poradnik Językowy* 48: 1961 nr 3 s. 138-9. – *SO* 32: 1975 s. 119-23.

Rudnicki* Stanisław h. Lis (zm. ok. 1630) sędzia ziemski kaliski, poseł na sejmy. **Słowniki:** PSB; SBWP-W I. **Przyczynki:** E. Opaliński: Elita władzy w województwach poznańskim i kaliskim za Zygmunta III. P. 1981 s. 36. – L. Buczacki: Urzędy powiatowe w Wielkopolsce na przełomie XVI i XVII wieku. *PH* 74: 1983 z. 3 s. 490. – A. Filipczak-Kocur: Senatorowie i posłowie koronni na sejmie 1607 roku. *PH* 76: 1985 z. 2 s. 297.

Rudnicki* Tadeusz Stanisław (1922-1995) radiolog, prof. AM w Poznaniu. **Źródła:** Przew. APAN s. 473. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1993-1995 s. 24.

Rudnicki* Wojciech (+) kan. gnieźn., krak., proboszcz warmiński. **AW:** 7327. **Słowniki:** J. Obłąk: W. R. i jego oświadczenie ostatniej woli. *NP* 10: 1959 s. 431-7.

Rudolf* Philipp (1901-1983) nauczyciel niem. i regionalista. **Słowniki:** Balde. **Przyczynki:** R. Schallhorn: In memoriam Dr. P. R. *Bromberg* 26: 1984 nr 74 s. 4-5. – L. Engemann: *Erinnerungen an P. R. Bromberg* 26: 1984 s. 5-6.

Rudy* Wilhelm Ludwik (1888-1940) malarz, grafik. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** Poczta i filatelistyka w Wielkopolsce. Praca zbiorowa. P. 1993 ss. 198, 221-2. – M. Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. Wr. [i in.] 1994. – M. Warkoczewska: „Pozdrowienia z Poznania”. Widoki miasta na pocztówkach z lat 1898-1939. Muzeum Narodowe w Poznaniu. Katalog zbiorów. P. 1995.

Rudzieński* Franciszek (zm. 1742) star. kruszwicki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Rudzieński* Kazimierz (XVIII w.) star. kruszwicki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Rudzki* (Rucki) Jędrzej (1713-1766) ks., jezuita, prowincjał wielkopolski jezuitów, teolog, pisarz. **AW:** 7332. **Słowniki:** PSB; Filozofia w Polsce; EWoj; Szkoła Kaliska. **Przyczynki:** W. Smoleński: Przewrót umysłowy w Polsce wieku XVIII. Wyd. 3. P. 1949. – W. Lang: z zagadnień walki z filozofią scholastyczną. *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej* S. A. T. 2. Wwa 1954 s. 418, 422. – H. Hinz, A. Sikora: Polska myśl filozoficzna. Oświecenie, Romantyzm. Wwa 1964 s. 93-108. – L. Chmaj: Kartezjanizm w Polsce w XVII i XVIII w. *Myśl Filozoficzna* 1965 nr 5 s. 86-7. – E. Morawiec: Filozofia Kartezjusza w polskiej literaturze filozoficznej XX wieku. *Studia Philosophiae Christianae* 1: 1966 s. 67. – B. Bieńkowska: Kopernik i heliocentryzm w polskiej kulturze umysłowej do końca XVIII wieku. Wr. 1971 s. 86, 122-3, 191. – T. Kwiatkowski: Filozofia polska w szkołach Komisji Edukacji Narodowej. *Studia Filozoficzne* 1973 nr 10 s. 5-6. – J. Pujdak: Antoni Wiśniewski. Prekursor filozofii Oświecenia w Polsce. Londyn 1974 s. 69-70. – Hist. nauki. – R. Darowski: Stosunek A.R. SJ (1713-1766) do filozofii Kartezjusza. *Studia Philosophiae Christianae* 24: 1988 nr 1 s. 170-6.

Rudzki* Józef (1863-1905) lekarz. **AW:** 7333. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Rudzki*-Wężyk Jan (1792-1874) malarz, rzeźbiarz, architekt, właściciel fabryki porcelany w Sławsku pod Koninem. **Słowniki:** Architekci.

Ruge* Tadeusz (1886-1939) prezydent P., powstaniec wlkp., major WP. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 1; Członkowie tajnych tow.; Anders (il.). **Biografie:** Z. Szymankiewicz: T. R.- prezydent miasta P. *KMP* 1993 nr 2 s. 103-4. – Powstańcy wielkopolscy. Biogramy uczestników powstania wielkopolskiego 1918/19. Pod red. B. Polaka. T. 1. P. 2005 s.165-6. **Przyczynki:** W. Czarnecki: To był też mój Poznań. P. 1987 s. 93, 109, 153, 199, 229, 236, 238, 271, 274, 277, 283, 291, 293, 304. – Z. Szymankiewicz: Poznań we wrześniu 1939. P. 1989. – D. Stopierzyńska: Mój ojciec T.R. P.2007, 80 s., il. [w tym J. Bączyk: T.R. (1886-1939) oraz fragmenty wspomnień W. Czarneckiego, T. Szulca i W. Kontrowicza].

Rühl* Edward (zm. 1859 lub 1860) księgarz kaliski. **Słowniki:** SPKP Supl. [I].

Rühle* Siegfried (+) historyk sztuki, numizmatyk. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo III s. 199-200.

Rumiński* Stanisław (1929-1984) ks., teolog. **Słowniki:** PSB. **Bibliografie:** F. Lenort: Materiały do bibliografii osobowej pracowników naukowo-dydaktycznych Arcybiskupiego Seminarium

Duchownego w P. *Poznańskie Studia Teologiczne* 1: 1972 s. 395-6. – J. Kierstan: Materiały do bibliografii osobowej pracowników naukowo-dydaktycznych Papieskiego Wydziału Teologicznego w P. za lata 1970-1980. *Poznańskie Studia Teologiczne* 4: 1983 s. 607-16. **Biografie:** M. Wolniewicz: Ks. S. R. 1929-1984. *MK* 36: 1985 nr 11 s. 255-7. – Spraw. Zarządu PTPN 1984-1986 s. 23.

Runge* Stanisław Izydor (1888-1953) lekarz wet., prof., rektor UP i prof. WSR w P. **AW:** 7343. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; K. Millak: Słownik polskich lekarzy weterynaryjnych. Lublin 1960-1963. **Źródła:** Boniecki Fotografie. **Biografie:** A. Trawiński: Prof. dr S. R. *Medycyna Weterynaryjna* 9: 1953 nr 7 s. 331-3 [spis prac: 118 poz.]. – A. Chwojnowski: S. R. *Spraw. PTPN* 1955 nr 1 s. 181-8. – Wielkopole XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 431-42. – Profesor S.I. R. 1888-1953. Red. A. Zielińska-Krybus. P. 2003, 70 s., il. Zawiera: J. Torgowski, A. Dziętkowski, K. W. Nowak: Życie i działalność naukowa prof. S. R., s. 6-42; Spis prac S. R. (prace naukowe, artykuły, broszury, podręczniki), s. 44-50; Wykład J.M. Rektora Prof. Dr. S. R. pt. Pojęcia o istocie choroby, s. 53-70. **Przyczynki:** Trzydzieści pięć lat pracy naukowej prof. dr. S. R. *Medycyna Weterynaryjna* 1948 nr 1. – Nauka polska na obczyźnie. Londyn 1955 z. 1 s. 43-9. – Historia lecznictwa zwierząt w Polsce. Wyd. 2. Wr. [i in.] 1958. – K. Millak: Uczelnia weterynaryjna w Warszawie 1840-1965. Wwa 1965. – Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce. P. 1970. – Dz. UAM s. 292. – Nauka w Wlkp. – K. S.: Na Wydziale Rolniczo-Lesnym UP. Kartki z pamiętnika. [W:] Poznańskie wspominki z lat 1918-1939. P. 1973 s. 320-25. – Z. Zakrzewski: Przechadzki po Poznaniu lat międzywojennych. Wwa [i in.] 1974 s. 315. – Ogród Zoologiczny w P. Wwa [i in.] 1975 s. 10, 16, 18, 20, 61, 68-9, 71-2, 125, 207, 209-10. – 60 lat akademickich studiów rolniczych i leśnych w P. *Roczniki AR w P.* 135: 1981 (t. specjalny) s. 43, 47, 53, 92, 133, 136-7, 317. – Zarys dziejów nauk przyrodniczych w Polsce. Wwa 1983. – H. Mól: Konrad Marian Millak (1886-1969). Wwa 1985 s. 36, 41, 48, 50, 55-6, 58-9, 78. – Napisy pamiątkowe s. 138. **Bibliografie:** M. Chmielińska: Polska bibliografia zielarska. Wwa 1954. – Bibliografia publikacji pracowników WSR w P. 1945-1965. P. 1974.

Rupiński* Józef (1875-1941) ks. **Słowniki:** PTPN.

Rupniewski* Jerzy (1888-1950) artysta malarz z Bydgoszczy. **Biografie:** A. Borucka-Nowicka: J.R. (1888-1950). *Kronika Bydgoska* [T.] 13 (1991) s. 207-10. **Przyczynki:** Twórczość plastyczna J. R.B. 1986.

Rupniewski* Nikodem (1806-1878) powstaniec 1830/31, emigrant. **Słowniki:** PSB; Gerber Studenci s. 192; Bielecki Słownik; Szkoła Kaliska; SBWP-W II; M. Tyrowicz: Towarzystwo Demokratyczne Polskie 1832-1963. Przywódcy i kadry członkowskie. Przewodnik biobibliograficzny. Wwa 1964.

Rupniewski* Roch (1802-1876) inż., powstaniec 1830/31 i 1848, emigrant. **AW:** 7344. **Słowniki:** PSB; Gerber Studenci s. 401; Wolnomularze; Bielecki Słownik; SBWP-W II; M. Tyrowicz: Towarzystwo Demokratyczne Polskie 1832-1963. Przywódcy i kadry członkowskie. Przewodnik biobibliograficzny. Wwa 1964. **Przyczynki:** OWKalisza II s. 303. – L. Zieliński: Emigracja polska w Anglii w latach 1831-1846. Gdańsk 1964 s. 48-9. – J. Bartkowski: Wspomnienia z powstania 1831 roku i pierwszych lat emigracji. Kr. 1966. – S. Kalemka: TDP w latach 1832-1846. *Roczniki Towarzystwa Naukowego w Toruniu* 71: 1966. – W. Zajewski:

Walki wewnętrzne ugrupowań politycznych w powstaniu listopadowym 1830-1831. Gdańsk 1967. – H. Golejewski: Pamiętnik. Kr. 1971. – Społeczeństwo polskie i próby wznowienia walki zbrojnej w 1833 r. Wr. 1984. – R. Bielecki: Zarys rozproszenia Wielkiej Emigracji we Francji. Wwa [i in.] 1986.

Rupniewski* Stanisław (XVIII w.) kaszt. konarski kujawski, małogojski. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Rupniewski* Stefan (zm. 1731) kan. poznań., bp kamieniecki, łucki. **AW:** 7345. **Słowniki:** PSB; Biskupi.

Ruppel* Oskar (1909-?) skrzypek, pedagog. **Słowniki:** SMP.

Rusiecki* Jan – zob. Izdbieński Jan z Ruśca.

Rusinek* Tadeusz, imię zakonne Placyd (1915-1966) bernardyn, przełożony klasztoru w Warcie, katecheta. **Słowniki:** Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod red. J. Myszoza. T. 2. Wwa 2003. **Biografie:** Śp. o. P. R. *Vita Provinciae* 1967 nr 3 s. 50-2. **Przyczynki:** Schematyzm Prowincji Niepokalanego Poczęcia NMP Zakonu Braci Mniejszych (OO. Bernardynów w Polsce). Kr. 1981 s. 103. – M. R. Bombicki: Księża przed sądami specjalnymi 1944-1954. P. 1993 s. 21-4. – H. Dominiczak: Organy bezpieczeństwa PRL w walce z Kościołem katolickim 1944-1990 w świetle dokumentów MSW. Wwa 2000 s. 42-5.

Rusinowa* Elżbieta Stefania (1923-1979) okulistka, działaczka społ. **Słowniki:** PSB; BSB III (i fot.); Słownik biograficzny polskich nauk medycznych XX wieku. T. 1. Z. 4. Wwa 1996. **Biografie:** J. Domaniewski, M. Kaniasty: E. R. (1923-1979). *Annales Academiae Medicae Gedanensis*. 1980 nr 10 s. 439-44. **Przyczynki:** J. Domaniewski: Nauki medyczne [W:] Nauka i szkolnictwo wyższe w B. B. 1980 s. 289-91, 293. – J. Kałużny: Katedra i Klinika Chorób Oczu. *Annales* 1985 t. i s. 74 (fot.) i 12, 17-8, 20, 25-6, 145.

Rusiński* Władysław (1911-1986) historyk, prof. UAM i AE w Poznaniu. **Słowniki:** PSB; SHist.; SBWP-W II; Kto jest kim w Polsce 1984. Wwa 1984. **Bibliografie:** M. Orczyk: Bibliografia prac prof. dr. hab. W. R. za lata 1937-1976. [W:] Badania nad historią społeczno-gospodarczą w Polsce. (Problemy i metody). Wwa-P. 1978 s. 10-20. **Biografie:** *Kron. UP* (Życiorys) za lata akad. 1945-1954/55 s. 395-6. – Cz. Łuczak: Profesor W. R. Uczony, nauczyciel akademicki, organizator nauki i szkolnictwa wyższego. Badania nad historią społeczno-gospodarczą w Polsce. (Problemy i metody). Wwa-P. 1978 s. 5-9. – Cz. Łuczak: Pamięci W. R. *Gł. Wlkp.* 1986 nr 196. – Z. Świtalski: Prof. dr hab. W. R. (1911-1986). *Spółdzielczy Kwartalnik Naukowy*. 20: 1986 nr 4 s. 149-51. – Spraw. Zarządu PTPN 1984-1986 s. 33. – J. Orczyk: Prof. W. R. (1911-1986). *PZach.* 1987 nr 3 s. 208-11. – A. Nowak: W. R. *RKal.* 20:1987 s. 13-25. – J. Orczyk: W. R. *RDSG* 47: 1986 s. I-XV. – S. Warkoczewski: W. R. *Ruch PES* 1987 z. 2 s. 297-302 – Wybitni hist. wlkp. s. 407-18. – J. Orczyk: W. R. *KH* 95: 1988 nr 1 s. 234-7. – Byli wśród nas (AE) s. 168-72. – A. Nowak: Życie i twórczość naukowa W. R. [W:] W. Rusiński: Gospodarka i społeczeństwo w Polsce w okresie późnofeudalnym (XVI-XVIII w.). Wstęp i dobór tekstów A. Nowak. P. [PTPN] 2008, s. 9-37. – J. Orczyk: W. R. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 487-500. **Przyczynki:** T. Światała: Prof. dr W. R. rektor WSE. *KMP* 32: 1964 nr 1 s. 61-2, il. – Nauka w Wlkp. s. 57, 273, 280, 284-6, 291, 357, 359, 411, 414, 426. – T. Orlik: Laureaci Nagród Województwa Poznańskiego za rok 1975. Nagrody Naukowe: prof. dr hab. W. R. *KMP* 1977

nr 2 s. 105-7. – AE w P. 1926-1976. Wwa [i in.] 1976 s. 311-2, 321-4, 327. – Cz. Łuczak: Profesor W. R. – uczonec, nauczyciel akademicki, organizator nauki i szkolnictwa wyższego. [W:] Badania nad historią gospodarczo-społeczną w Polsce. (Problemy i metody). Wwa 1978 s. 5-9. – J. Orczyk: Jubileusz 40-lecia pracy naukowej Profesora W. R. *Ruch PES* 40: 1979 z. 4 s. 309-12 [30 VI 1978 r. P.]. – [B. Szal] (bs): Galeria portretów z różnych epok: historycy Kalisza. *Ziemia Kaliska* 1988 nr 27 s. 3.

Russek* Maciej (zm. 1504) złotnik, burmistrz pozn. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** Akta radzieckie poznańskie. T. 1-3. P. 1925-1948. – Studia poznańskie. Cz. 2. P. 1954 s. 342. – DWP III s. 196 – W. Maisel: Sądownictwo miasta Poznania do końca XVI wieku. P. 1961 s. 137. **Artykuły:** *ZfO* 4: 1955 z. 4 s. 574.

Russocki* (Rusocki) Franciszek (zm. ok. 1569) poseł na sejmy, kaszt. krzywiński, nakielski. **AW:** 7357. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** W. Czaplński: Polska a Dania XVI – XX w. Studia. Wwa 1976. – Diariusz sejmu lubelskiego 1566 roku. Wr. 1980.

Russocki* Mikołaj (XVI w.) chorąży kaliski, kaszt. biechowski, star. przedecki, łęczycki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Mikulski, Stanek Spisy; Wrzesiński SB.

Russocki* Stanisław (zm. 1597) kaszt. santocki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Rust* Zygmunt (1887-1963) uczestnik wojny polsko-bolszewickiej, płk WP, dowódca 57 Pułku Piechoty Wlkp., komendant Powiatowej Komendy Uzupelnień w Gnieźnie. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 2.

Rustejko* (Rusteyko) Józef (1828-1907) pedagog, bibliotekarz, działacz emigracyjny. **AW:** 7361. **Słowniki:** PSB; SPKP. **Źródła:** Katalog Archiwum Bibliotecznego Biblioteki Kórnickiej. Wr. 1979. **Przyczynki:** K. Wyczańska: Polacy w Komunie Paryskiej. Wwa 1957. – F. M. Gentzen: Grosspolen im Januaraufstand. Berlin 1958. – Z. Grot: Rok 1863 w zaborze pruskim. P. 1963. – J. W. Borejsza: Emigracja polska po powstaniu styczniowym. Wwa 1966. – J. Zdrada: Zmierzch Czartoryskich. Wwa 1969. – A. Mężyński: Stowarzyszenie Pomocy Naukowej w Emigracji. *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki* 19: 1974 s. 74-5, 80-1, 84-6, 89-96. – S.K. Potocki: Współpracownicy Biblioteki Kórnickiej. *PBK* 12: 1976 s. 244-5. – B. i M. Kosmanowie: Tytus Działyński i jego dzieło. Wr. 1976 s. 111-2. – A. Mężyński: Biblioteka Kórnicka Jana Działyńskiego. *PBK* 12: 1976 s. 130, 138-41. – A.F. Grabski: Historiografia i polityka. Wwa 1979, s. 289, 302, 363. – W. Śladkowski: Emigracja polska we Francji 1871-1918. Lublin 1980. – Dzieje P. i województwa poznańskiego. Wwa 1982. – D. Rederowa, B. Jaszewski, W. Rolbiecki: Polska Stacja Naukowa w Paryżu w latach 1893-1978. Wr. 1982. – M. Kosman: z dziejów Biblioteki Kórnickiej. Wr. 1984. – Cmentarz polski w Montmorency. Wwa 1986. – A. Mężyński: Jan Działyński. Wr. 1987.

Ruszczyńska* Teresa (1918-1985) historyk sztuki. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** T. Świtąła: Mgr T. R. *KMP* 52: 1984 nr 1-2 s. 138-9. – Spraw. Zarządu PTPN 1984-1986 s. 27.

Ruszczyński* Adam (1875-1930) adwokat, prezes Sądu Apelacyjnego w Toruniu. **AW:** 7363. **Słowniki:** PSB; SBL. **Przyczynki:** W. Karuga: Organizacja Polskiego Komitetu Plebiscytowego dla Górnego Śląska. Opole 1966, s. 49. – Ziemia leszczyńska. P. 1966 s. 201, 203, 206-7, 215, 217 240-2. – B. Hulewicz: Wielkie wczoraj w małym kręgu. Wwa 1973. – Z. Kaczmarek, K. Pawlak:

Endecja w regionie leszczyńskim w okresie międzywojennym. *RLeszcz.* 2: 1978 s. 33-4, 36, 45-6. – M. Komolka, S. Sierpowski: Leszno. Zarys dziejów. P. 1987 s. 135, 141, 146. – Historia Leszna. Red. J. Topolski. Leszno 1997.

Ruszczyński* Franciszek Ksawery (1874-1961) ks. społecznik. **Słowniki:** PTPN; Teolodzy; SBWP-W I; Członkowie tajnych tow.

Ruszkiewicz* Józef Wilhelm (1802-1872) ks., społecznik. **AW:** 7364. **Słowniki:** PSB; SBWP-W I. **Przyczynki:** S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. Wwa 1960 s. 308-9, 389. – J. Pietrzak: Wielkopolskie duchowieństwo na barykadach. *WTK* 1973 nr 15/16. – Kościół W. Ks. P. – S. Chankowski: Muzeum Rapperswilskie jako warsztat pracy naukowej. *PH* 79: 1988 s. 49.

Ruszkiewicz* Tomasz (1846-1920) ks., działacz narodowy. **Słowniki:** SBWP-W II.

Ruszkowska* Pelagia, zamężna Niemojewska (działała 1875-1886) śpiewaczka. **Słowniki:** SBTP.

Ruszkowski* Andrzej (zm. 1653?) poseł na sejmy, kaszt. inowr. **Słowniki:** PSB; Mikulski, Stanek Spisy. **Źródła:** Inwentarze dóbr stołowych biskupstwa włocławskiego z XVII w. Wyd. L. Żytkowicz. Toruń 1957 s. 132. – Korespondencja prymasa i senatu z czerwca – listopada 1648 r. Bezkrólewie. Chmielnicki. Elekcja. Opr. i wyd. S. Librowski. *ABMK* 55: 1987 s. 273. **Przyczynki:** A. Filipczak-Kocur: Sejm zwyczajny z roku 1629. Wwa 1979 s. 106. – J. Seredyka: Postowie wybrani na sejm warszawski w 1627 roku. *Kwartalnik Opolski* 1980 nr 3 s. 26. – W. Kaczorowski: Wielkopole wśród elektorów Władysława IV. *CzPH* 36: 1984 z. 2 s. 187. – J. Kwak: Sejm warszawski 1626 roku. Opole 1985 s. 131. – J. Pietrzak: w przygaszonym blasku wiktoria chocimskiej. Sejm w 1623 r. [W:] *Acta Universitatis Wratislaviensis. Historia.* Nr 57. Wr. 1987 s. 131.

Ruszkowski* Jan Władysław Tadeusz (1889-1961) entomolog. **Słowniki:** Słow. biologów. **Biografie:** W. Węgorek: J.R. *Prace Naukowe Instytutu Ochrony Roślin* 4: 1962 nr 2 s. 5-27. – J. A. Czyżewski: J.R. *Wiadomości Entomologiczne* 3: 1983 nr 3-4 s. 155-69.

Ruszkowski* Mikołaj (zm. 1651) oficjał i kustosz warszawski, opat paradyski. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** Rota s. 268-71. **Przyczynki:** Nowacki II. – A.J. Kosiński, J. Szczepaniec: Rękopiśmienne dedykacje autorskie XVI-XVIII wieku w zbiorach starych druków Biblioteki Ossolineum. *Ze skarbcza kultury* 1964 z. 16 s. 102. – W. F. Murawiec: Bernardyni warszawscy. Dzieje klasztoru św. Anny w Warszawie 1454-1864. Kr. 1973 s. 122. – G. Dogiel: Paradyż. Opactwo pocysterskie i jego zabytkowy zespół. Kr. 1988 s. 14-5. – Opactwo cysterskie w Paradyżu. Jego rola w dziejach i kulturze pogranicza. Red. J. Karczewska. Zielona Góra 2004 s. 70.

Rutecki* Andrzej Czesław (1946-1999) nauczyciel, dziennikarz. **Słowniki:** SBL; L. Moskal: Leszczyńskie kto jest kim? Leszno 1999; Opalenicki SB. **Przyczynki:** Dzieje Opalenicy. Red. C. Łuczak. P. 1993 s. 165, 203, 238, 299, 303. – Nagrody i wyróżnienia „Wiadomości Kościańskich” w latach 1990-1997. Z. 1. Laureaci indywidualni. *Kościan* 1998 s. 39-40.

Rutha* Bogdan Antoni (1920-1983) pisarz. **Słowniki:** PSB; Polscy pisarze. **Biografie:** J. Kalkowski: B. R. – nie żyje. *Przekrój* 1983 nr 1987. – K. Urbanowicz: Przeżyć i opisać. o życiu i twórczości B. R. *Nurt* 1984 nr 4. **Bibliografie:** A. Dudziak: Bibliografie osobowe. 70 rocznica urodzin B. R.

Poradnik Bibliograficzno-Metodyczny (WBP w P.) 23: 1990 nr 2 s. 49-51 [18 poz.]. **Przyczynki:** T. Lewandowski: Ludzie, szczury i tradycje. *Literatura* 1979 nr 4. – A. Myszkowski: Nieco cyniczny Europejczyk. *Miesięcznik Literacki* 1980 nr 6 s. 65-74. – K. Urbanowicz: Dlaczego po przeczytaniu *Czarodziejskiej góry* Tomasa Manna sięgam po *Opowieści z Davos* Bogdana Ruthy. *Przegląd Tygodniowy* 1982 38 s. 7. – P. Kuncewicz: Mistycyzm fizjologiczny. *Przegląd Tygodniowy* 1988 nr 43.

Rutka* Andrzej (?-?) poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Rutka* Teofil (Bogumił) (1622-1700) ks., jezuita, nauczyciel, misjonarz w Konstantynopolu, teolog, pisarz. **AW:** 7369. **Słowniki:** PSB; EWoJ; Szkoła Kaliska; Nowy Korbut; Teolodzy. **Przyczynki:** J. Reychman: Znajomość i nauczanie języków orientalnych w Polsce XVIII w. Wr. 1950 s. 25-6. – J. Baranowski: Znajomość Wschodu w dawnej Polsce do XVIII wieku. Łódź 1950 s. 166-7. – A. Bober: Wkład jezuitów do polskiej patrystyki. [W tegoż:] *Studia i teksty patrystyczne*. Kr. 1967 s. 182, 186-7. – Hist. nauki. – J. Nosowski: Polska literatura polemiczno-antyslamistyczna. T. 1. Wwa 1974 s. 401-25; t. 2 s. 41-125, 184-308. – L. Grzebień: Polscy penitencjarze z Loreto. *Studia Theologica Varsaviensis* 27: 1989 nr 1 s. 253.

Rutkowsy* – rodzina pozn. **Przyczynki:** T. Schramm: Profesura poznańska – Schrammowie i R. *KMP* 1998 nr 2 s. 301-17.

Rutkowska* Stefania (1895-?) żona Kazimierza R. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1195, 1201, 1202.

Rutkowski Aleksander, pseud.: Artur (1915-1995) żołnierz AK, nauczyciel w B. **Słowniki i noty biograficzne:** 50 lat Technikum Kolejowego w B. Leksykon 1952-2002. Red. E. Małachowski. B. 2002 s. 472-3, il.

Rutkowski* Jan (1886-1949) historyk gosp., prof. UP. **AW:** 7374. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Biogramy uczonych I; SHist.; Śródka (il.). **Bibliografie:** J. Deresiewicz:: Bibliografia prac prof. J.R. *Spraw. PTPN* 16: 1949 nr 1 s. 234-46. **Źródła:** Boniecki Fotografie. **Biografie:** J. Deresiewicz: J.R. S. *KH* 1947 z. 2. – Arnold: J.R. (1886-1949). *Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego* 1949 s. 206-13, bibliogr. – J.R. *Spraw. PTPN* 16: 1949 nr 1 s. 206-46. – Uczczenie pamięci św. pamięci Prof. J.R. P. 1949. – J. Deresiewicz: J.R. (8 IV 1886 – 21 V 1949). *KH* 57: 1949 z. 1/4 s. 320-5 [nekr.]. – N. Gąsiorowska: J.R. *WH* 2: 1949 nr 3 s. 1-3. – W. Jakóbczyk:: Śp. prof. J.R. *KMP* 22: 1949 nr 2-3 s. 196-7, il. – W. Kula: o J.R. *Kuźnica* 5: 1949 nr 26 s. 2. – W. Rusiński: J.R. Wspomnienie pośmiertne. *RDSG* 11: 1949 s. 1-42. – J.R. *Spraw. PAU* 50: 1949 nr 5 s. 206 [nekr.]. – [J. R. Wspomnienie pośmiertne]. *Nuova Rivista Storica* 33: 1949 fasc. 1-3 s. 219. – K. Tymieniecki: J.R. *Bulletin* 1949 nr 4 s. 56-61 [nekr.]. – K. Tymieniecki, Z. Wojciechowski: Nekrolog prof. J.R. (8 IV 1886 – 21 V 1949). *RH* 18: 1949 s. 446-9. – Z. Wojciechowski: Śp. J.R. *PZach.* 5: 1949 nr 5-6 s. 321-3. – J. Deresiewicz: J.R. *Życie Nauki* 5: 1950 nr 5-6 s. 333-44, 482-4. – W. Kula: Wstęp [do] J. Rutkowski: *Studia z dziejów wsi polskiej XVI – XVIII w.* Wwa 1956. – J. Topolski: o nowy model historii. J.R. (1886-1949). Wwa 1986, 310 s. – Wybitni hist. wlkp. 209-21. – T. Schramm: Profesura poznańska – Schrammowie i Rutkowsy. *KMP* 66: 1998 nr 2 s. 310-17. – Wielkopole XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego P. 2001 s. 443-52. – J. Topolski: J.R. [W:] *Wybitni historycy wielkopolscy*, s. 227-41. **Przyczynki:** S. Arnold: Działalność naukowa J.R. *PH* 1949 s. 296-305. – B. Leśnodorski: Dobre i złe tradycje

nauki polskiej. Ich wyraz w publicystyce J.R. *Życie Nauki* 5: 1950 nr 5-6 s. 333-44. – W. Kula: Wstęp [do:] J.R. *Studia z dziejów wsi polskiej XVI-XVIII wieku*. Wwa 1956 s. 6-61. – J. Topolski: *Badania historycznogospodarcze w Polsce*. *RDSG* 25: 1963 s. 9-45. – W. Kula: *Problemy i metody historii gospodarczej*. Wwa 1963. – *Historycy o historii 1918-1939*. Opr. M.H. Serejski. Wwa 1966. – *Nauka w Wlkp.* s. 57, 73, 269, 272, 273, 284, 359, 397, 411, 413, 414, 425, 429. – H. Madurowicz-Urbańska: *Histoire économique en Pologne en tant que discipline universitaire*. *Studia Historiae Oeconomicae* 9: 1974 s. 3-20. – W. Rusiński: J.R. – człowiek, pedagog (w 25 rocznicę śmierci). *Spraw. PTPN*. Wydział Historii i Nauk Społecznych 92: 1974 s. 36-7. – J. Topolski: o działalności naukowej J.R. *Spraw. PTPN*. Wydział Historii i Nauk Społecznych 92: 1974 s. 37-8. – Cz. Łuczak: Wkład profesora J.R. w rozwój dydaktyki uniwersyteckiej. *Neodidagmata* 7: 1975 s. 49-56, rez., rés., sum. – J. Topolski: J.R. koncepcja historii kultury materialnej. *KHKM* 28: 1980 nr 4 s. 461-7, rés. – H. Madurowicz-Urbańska: „Galliciana” Jana Rutkowskiego. [W:] *Gospodarcze przesłanki historii społecznej*. Red. B. Miskiewicz [i in.]. P. 1982 s. 475-84. – A. Grabski: *Perspektywy przeszłości*. *Studia i szkice historiograficzne*. Lublin 1983 s. 445-530. – *Korcz: Ziemia Zachodnie w badaniach historyków polskich*. Zielona Góra 1989 s. 185-200. – J. Topolski: J.R. życie i rola w rozwoju nauki historycznej. [W:] J. R.: *Wokół teorii ustroju feudalnego*. Wwa 1982 s. 5-68. – J. Topolski: *Prawda i model w historiografii*. Łódź 1982. – *Veritate et scientia*. Księga pamiątkowa w 125-lecie PTPN. Pod red. A. Gąsiorowskiego. Wwa [i in.] 1982 s. 40, 51, 60, 80, 86-7, 89, 92-3, 221. – J. Topolski: *Poglądy J.R. na socjalizm*. *Spraw. PTPN*. Wydział Historii i Nauk Społecznych za 1983 s. 5-6. – J. Topolski: J.R. and his Conception of Historical Synthesis. *Storia della Storiografia* 1983 no 2 s. 44-60. – J. Topolski: J.R. program i metoda badań nad europejskim feudalizmem. [W:] J.R. *Wieś europejska późnego feudalizmu (XVI-XVIII w.)*. Wwa 1986 s. 5-21. **Artykuły:** *Ekonomista* 1985 nr 4/5 s. 791-806.

Rutkowski* Kazimierz (1899-1942) malarz. **Źródła:** *Katalog zbiorów MN [w P.]*. T. 8. P. 2005 s. 202-7 i nr 1072, 1206.

Rutkowski* Maciej (1845-1887) lekarz. **AW:** 7375. **Słowniki:** PTPN; *SLek*. IV. **Przyczynki:** J. Smereka: *Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918*. Wr. 1979 s. 105.

Rutkowski* Mikołaj (1843-1921) nauczyciel gimn., działacz patriot. **Słowniki:** AMM.

Rutkowski* Napoleon Pobóg (1868-1931) ziemianin, kompozytor. **Słowniki:** SMP; WSB; PTPN; *Członkowie tajnych tow.* **Przyczynki:** S. Przybyszewski: *Moi współcześni*. Wwa 1959.

Rutkowski* Stefan (1877-?) rolnik, poseł, senator. **Słowniki:** *Kto był kim*.

Rutkowski* Witold (1878-?) dentysta. **Słowniki:** PTPN.

Rutkowski* Władysław (1897-1973) adwokat, oficer WP i NSZ. **Słowniki:** *Enc. konsp. wlkp.*

Rutkowski* Władysław (zm. 1969) artysta. **Przyczynki:** B. Kogut: o W. R. wspomnienie pośmiertne. *Nurt* 1969 nr 12 s.51.

Rutterówna* Jadwiga (1906-?) graficzka, malarka. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** 3 Ogólnopolski Salon. Poznań 1947. *Katalog*. – *Wystawa ZZPAP Okręgu Poznańskiego*. Poznań 14 XII – 5 i 1948. *Katalog*. – *Wiosenna wystawa prac ZPAP Okręgu Poznańskiego*. Poznań CBWA maj – czerwiec

1956. Katalog. – DWP III. – K. Kalinowski: Dwadzieścia lat plastyki poznańskiej (1945-1965). *KMP* Cz. II – 1965 nr 1. Cz. III – 1966 nr 1. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polska (do 1945 roku). Wr. [i in.] 1971.

Rutz* Martin (1904-1970) pastor, redaktor, wydawca. **Słowniki:** SBL. **Źródła:** M. R.: Ostatnie dni w Lesznie. Tłum. A. Wilecki. *PLudu* 2000. z. 1-2 s. 43-9.

Ruxerówna* Mieczysława Sabina (1891-1957) archeolog, historyk, prof. UP. **AW:** 7380. **Słowniki:** PSB; PTPN. **Biografie:** S.J. Gąsiorowski: M.S. R. (10 X 1891 – 5 IV 1957). *Archeologia* 1956 z. 2 s. 499-507, bibliogr. [23 poz.]. – J. Kubczak: Pamięci prof. M. Ruxer. *ZOW* 23: 1957 s. 177-80, il., bibliogr. – J. Kubczak: Prof. dr M.S. R. [W:] Naszyjnik grecki w okresach hellenistycznym i rzymskim. Wwa 1972 s. 7-9, 11-4. – J.E. Kaczmarek s. 340. **Przyczynki:** Dz. UAM. – Veritate et scientia. Księga pamiątkowa w 125-lecie Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Pod red. A. Gąsiorowskiego. Wwa [i in.] 1982 s. 57, 221.

Rybacki* Teodor (1909-1980) działacz społeczny. **Przyczynki:** Jędraś: R. T. (1909-1980) – nauczyciel, żołnierz, społecznik. *Pan. Leszcz.* 1989 nr 33 s. 12.

Rybak* Szczepan (1908-1945) leśnik, żołnierz AK. **Słowniki:** Enc. konsp. wlkp.; KostrzSB

Rybarczyk* Franciszek (1903-?) działacz sportowy. **Przyczynki:** W. Rybarczyk: F. R. *GWyb.* (P.) 1997 nr 182 s. 10.

Rybark* Jan (1884-1939) softys w Bralinie, działacz społeczny i regionalista. **Słowniki:** Anders.

Rybczyński* Franciszek (1890-1956) działacz socjal. i komunist. **Słowniki:** WSB. **Biografie:** K. Robakowski: F. R. 1890-1956 (szkic). *KMP* 53: 1985 nr 3 s. 37-45, il. **Artykuły:** *SiMDW* 10: 1971 z.2 s. 130.

Rybczyński* Ludwik (1909-1989) prof. PP. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1987-1989 s. 31.

Rybicki* Bronisław (1848-1928) ks. **Słowniki:** PTPN; AMOstr. z. 10.

Rybicki* Jan Chryzostom (1786-1846) oficer napoleoński, później ks. **AW:** 7382. **Słowniki:** PSB.

Rybicki* Józef (1901-1986) dyr. gimnazjów, redaktor Księgarni św. Wojciecha w P., szef Kedywu Okręgu Warszawskiego AK, członek Komitetu Obrony Robotników. **Słowniki:** Opozycja w PRL. Słownik biograficzny 1956-89. Wwa 2000.

Rybicki* Kazimierz (+) płk WP. **Biografie:** M. Fijałkowski: Pułkownik K.R. – bohater dwóch wojen. *KW* 2000 nr 1 s. 103-6.

Rybiński* Jan (zm. 1596) poeta. **AW:** 7387. **Przyczynki:** R. Rewers: Osobliwości leksykalne w utworach wierszowanych Biernata z Lublina, J.A. Kmity i J.R. (W świetle „Słownika polszczyzny XVI wieku”). *SO* 56: 1999 s. 83-97, sum.

Rybiński* Jan (1595-1638) rektor gimn. w Lesznie, senior jednoty braci czeskich. **AW:** 7388. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** S. Tync: Szkoła w Lesznie w okresie Renesansu. [W:] Sesja naukowa w Lesznie . Wr. 1957 s. 37-8. – J. Śliziński: z działalności literackiej braci czeskich w Polsce.

(XVI-XVII w.). Wr. 1959 s. 96-9. – Z. Trawicka: Działalność polityczna i reformacyjna Piotra Kochlewskiego. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 8: 1963 s. 128, 140-1. – H. Barycz: z dziejów polskich wędrówek naukowych za granicę. Wr. 1969. – H. Barycz: Przyczynek do biografii J.R. [W:] *Studia z dziejów polskich i czechosłowackich*. T. 1. Wr. 1960 s. 307-15. – A. Węgierski: Libri quattuor Slavoniae reformatae. Wwa 1973 s. 391-2. – Hist. nauki. – H. Gmiterek: Utrata Ostroroga i zabiegi o utworzenie nowego ośrodka braci czeskich w Obrzycku. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 23: 1978 s. 105-17. – E. Kotarski: Nad prozaicznymi relacjami z podróży morskich XVI-XVII w. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 23: 1978 s. 66-7, 70-2. – H. Gmiterek: Problemy unifikacji liturgii braci czeskich i kalwinów w Rzeczypospolitej XVI-XVII w. *Annales UMCS* Sec. F. 40: 1985 s. 102, 109. – J. Dworzaczkowa: Szkoła w Lesznie do 1656 roku. Leszno 2003 s. 19, 25, 32-3.

Rybiński* Józef Ignacy (ok. 1745-1806) opat komendatoryjny wągrowiecki, koadiutor kujawsko-pomorski. **Słowniki:** PSB; Biskupi Nowy Korbut. **Źródła:** A. Naruszewicz: Korespondencja. Wr. 1959. – Rok nadziei, rok klęski. z korespondencji Stanisława Augusta z posłem polskim w Petersburgu Augustynem Deboli. Opr. J. Łojek. Wwa 1974. **Biografie:** I. Subera: J.R. biskup włocławski i pomorski. *Polonia Sacra* 8: 1956 z. 3-4 s. 317-48. – J. Wysocki: J.I. R. biskup włocławski i pomorski 1777-1806. Zarys biograficzny na tle rządów diecezjalnych. Rzym 1967, 418 s. R: S. Kobierzycki, *Tyg. Powsz.* 23: 1969 nr 8 s. 2; H. Rybus, *Studia Theologica Varsaviensia* 7: 1969 nr 1 s. 339-44; M.J. K., *Komunikaty Towarzystwa im. R. Dmowskiego* 1970-71 z. 1 s. 630-3. **Przyczynki:** S. Trembecki: Pisma wszystkie. Opr. J. Kott. T. 1. Wwa 1953 s. 132 i n. – I. Subera: Działalność polityczna biskupa J.R. *Polonia Sacra* 9: 1957 z. 1 s. 211-43. – I. Subera: Prawno-kościelna działalność biskupa J.R. *Polonia Sacra* 9: 1957 z. 4 s. 121-84. – I. Subera: Próba charakterystyki biskupa J.R. *Polonia Sacra* 10: 1958 z. 1 s. 191-218. – I. Subera: Walka biskupa J.R. z regencją pruską o utrzymanie polskości na Pomorzu. *Prawo Kanoniczne* 1: 1958 nr 1-2 s. 183-280. – J. Dihm: Sprawa konstytucji ekonomicznej z 1791 r. na tle wewnętrznej i zewnętrznej sytuacji Polski. Wr. 1959. – J. Platt: Pani kasztelanowa owrucka. *PHum.* 4: 1960 nr 1 s. 119-27. – Polska stanisławowska w oczach cudzoziemców. Opr. W. Zawadzki. T. 2. Wwa 1963. – S. Librowski: Wizytacje diecezji. Cz. 1. *ABMK* 1: 1964 z. 1. – J. Wysocki: proces informacyjny biskupa J.R. i jego przydatność do biografii. *Prawo Kanoniczne* 11: 1968 nr 1-2 s. 221-52. – S. Kościałkowski: Antoni Tyzenhauz. Londyn 1971. – T. Ostrowski: Poufne wieści z oświeconej Warszawy. Gazetki pisane z roku 1782. Opr. R. Kaleta. Wr. 1972. – W. Smoleński: Przewrót umysłowy w Polsce wieku XVIII. Wwa 1979. – A. Stroynowski: Reforma królewszczyzn na Sejmie Czteroletnim. [W:] *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego. Folia Historica. Nauki Humanistyczno-Społeczne*. S.I. Nr 69. Łódź 1979 s. 23, 95. – Historia Kościoła w Polsce. T. 2. P. [i in.] 1979. – J. Łojek: Geneza i obalenie konstytucji 3 maja. Lublin 1986.

Rybiński* Kazimierz (XVIII w.) kaszt. kruszwicki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Rybiński* Maciej (1566-1612) senior jednoty braci czeskich. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut; SMP; WSB. **Biografie:** Z. Nowak: J. R., zapomniany poeta pomorski doby Odrodzenia. *PLit.* 52: 1961. **Przyczynki:** DWP II s. 22. – J. Zdanowicz: Psalterz Rybińskiego. *Muzyka* 1957 nr 3. – J. Śliziński: z działalności literackiej braci czeskich w Polsce (XVI – XVII ww.). Wr. 1959. – J. Pelc: Teksty Jana Kochanowskiego w kancjonałach staropolskich XVI i XVII wieku. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 8: 1963 s. 239-41. – J. Rybiński: Wiersze polskie. Opr. Z. Nowak i A. Świdorska. Gdańsk [i in.] 1968 s. XVII-XVIII. – S. Tworek: Starania o ujednoczenie obrządku

kalwińskiego w Polsce XVII wieku. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 16: 1971 s. 120. – H. Gmiterek: Problemy unifikacji liturgii braci czeskich i kalwinów w Rzeczypospolitej XVI-XVII w. *Annales UMCS Sec. F.* 40: 1985 s. 97-9.

Rybka* Jan (1915-1955) ks. **Biografie:** R. Wełniak: Duchowieństwo w obozie żabikowskim (1943-1945). Żabikowo 2010, s. 61.

Rybka* Stanisław (1884-1937) pisarz, publicysta, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PSB; SBPW. **Źródła:** P. Stawecki, W. Wrześniński: Plebiscyty na Warmii, Mazurach i Powiślu w 1920 r. Wybór źródeł. Olsztyn 1986. **Przyczynki:** S. Kubiak, F. Łozowski: Rady robotniczo-żołnierskie w Wielkopolsce 1918-1919. P. 1959 s. 136. – J. Boehm: Koncerty plebiscytowe Feliksa Nowowiejskiego w 1919 i 1920 roku. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1969 nr 2. – W. Grajewski: Powieść – kicz – ideologia. [W:] o współczesnej kulturze literackiej. T. 1. Wr. 1973 s. 55-8. – B. Hulewicz: Wielkie wczoraj w małym kręgu. Wwa 1973. – M. Olszewski: Temat powstania wielkopolskiego 1918/1919 roku w artystycznych i literackich formach twórczości. *KW* 1978 nr 4 s. 127-50. – J. Ratajczak: Krople wrzącej krwi. Powstanie wielkopolskie w poezji i pieśni. Antologia. P. 1978. – P. Bauer: Generał Józef Dowbor-Muśnicki 1867-1937. P. 1988.

Ryblewska*-Cichońska Zofia (1921-1985) lekarz w Rawiczu. **Słowniki:** Anders.

Rybnikow* Paweł Nikołajewicz (zm. 1885) wicegubernator kaliski. **Słowniki:** Ł. Chimiak: Gubernatorzy rosyjscy w Królestwie Polskim. Szkic do portretu zbiorowego. Wr. 1999. **Biografie:** E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram]. **Przyczynki:** Małyszko Cmentarze s. 36-7, 64-5.

Rybski* Mirosław (1928-1999) inż. mechanik, specjalista w zakresie hodowli pieczarek, prezes Zrzeszenia Producentów Grzybów w P. **Słowniki:** SBTech. XIV.

Rycheza* (995-1063) królowa Polski. **Słowniki:** PSB; SSS. **Biografie:** R. A. Zichner: Richeza, Königin von Polen. *Das Generalgouvernement* 1: 1940/1941 nr 9 s. 44-7. – M. Nikolay-Panter; Königin Richeza (um 1000-1063). [W:] *Rheinische Lebensbilder*. T. 12 Köln 1991 s. 25-46. – K. Jasiński: Rycheza, żona króla polskiego Mieszka II. *Herald* 1994 nr 8 s. 11-8. – P. Schreiner: Królowa R. Polska i Nadrenia – Stosunki między Polakami a Niemcami w XI wieku. P. 1996. R: M. Delimata, *Studia Historica Slavo-Germanica* 21: 1996 s. 189-90; J. Strzelczyk, *KW* 1997 nr 1 s. 155-7. **Przyczynki:** W. Heins: Eine Schenkung der Polenkönigin Richeza für das Stift Aschaffenburg: zugleich an Beitrag zur Geschichte des Reichgutes zwischen Coburg und Saalfeld. [W:] *Coburg mitten im Reich*. T. 2. Kallmünz (Oberpfalz) 1961 s. 43-61. – A. Leistner: Die Rixa-Pfennige: Saalfelde Gepräge der Königin Richeza. [W:] *Coburg mitten im Reich*. T. 2. Kallmünz (Oberpfalz) 1961 s. 89-94. – A. Friedrichs: Auf den Spuren der Königin Richesa. *Begegnung mit Polen* 5: 1968 nr 1-2 s. 9-12. – Z. Świechowski: Königin Richeza von Polen und die Beziehungen polnischer Kunst zu Köln im 11. Jht. *Kölnische Domblätter* 40: 1975 s. 27-48, il. – E. Hlawitschka: Königin Richeza von Polen: Enkelin Herzog Konrads von Schwaben, nicht Kaiser Ottos II.? [W:] *Institutionen, Kultur und Gesellschaft im Mittelalter*. Sigmaringen 1984 s. 221-44. – P. Schreiner: Königin Richeza, Polen und das Rheinland. Historische Beziehungen zwischen Deutschen und Polen im XI. Jahrhundert. P. [et al.] 1996, 155 s. [tekst również po polsku]. – J. Wenta: Koncepcja memoratywno-liturgiczna zapisek w tablicy paschalnej a sprawa Rocznika Rychezy. [W:] *Venerabiles, nobiles et honesti*. *Studia z dziejów*

społeczeństwa Polski średniowiecznej. Red. A. Radzymiński [i in.]. Toruń 1997 s. 563-72. – D. Chojnacka: Rycheza – królowa Polski i protektorka opactwa w Brauweiler. Stosunki między Niemcami i Polakami przed 1000 lat. *Notatki Płockie* 1998 nr 3 s. 47-9. – P. Schreiner: Richeza – Königin von Polen und Gönnerin der Abtei Brauweiler. Beziehungen zwischen Deutschen und Polen vor 1000 Jahren. Pulheim 1998, 144 s. – M. Delimata: Królowa Rycheza w opinii kronikarzy i polskiej historiografii. [W;} Nihil superfluum esse. Red. J. Strzelczyk [i in.]. P. 2000 s. 123-8. – T. Wasilewski: Zjazd gnieźnieński w roku 1000 i powstanie królestwa i metropolii kościelnej w Polsce. [W:] Polska na przełomie I i II tysiąclecia. Red. Sz. Skibiński. P. 2001 s. 103-113. – M. Delimata: Żona Popiela oraz Rycheza i Agnieszka jako przykłady złych małżonek władców. Uwagi w świetle polskich kronik. [W] *Cognitioni gestorum*. Red. D. A. Sikorski [i in.] P. [i in.] 2006 s. 251-62.

Rychlewski* Janusz (1915-1987) pisarz, żołnierz AK. **Słowniki:** PSB; Znaki; Nowy Korbut; Polscy pisarze. **Biografie:** A. Dawidowicz: J.R. *Tyg. Polski* 1987 nr 50. – T.J. Żółciński: J.R. *Słowo Powszechne* 1987 nr 186. **Przyczynki:** Utwory J.R. [W:] J. R.: Zielone granice. Wyd. 3. Wwa 1981 s. 194-5.

Rychlewski* Kazimierz (1885-1942) powstaniec wlkp., komendant wojenny w Żninie. **Słowniki:** SBPW ze Żnina.

Rychlicki* Andrzej (1561-1616) archidiakon pszczyński, kan., bp sufragan poznański. **AW:** 7395. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Biografie:** Nowacki II s. 186.

Rychliński* Jerzy Bohdan (+) pisarz. **Przyczynki:** A. Kmiecik: Smutek – powtarzalny motyw prozy J.B. R. *Zesz. Nauk. WSP Bydg., Stud. Filol. Z.* 36 (1994) s. 55-67, rés. – A. Kmiecik: Pertek wobec powieści historycznych Rychlińskiego. (W świetle korespondencji pisarzy). *Zesz. Nauk. WSP Bydg., Stud. Filol. Z.* 38 -(1995) s. 101-119, rés.

Rychłowski* Franciszek (XVIII w.) kaszt. spycymierski. **Słowniki:** Opaliński, Żerek-Kleszcz Spisy.

Rychłowski* Ignacy (1895-1950) powstaniec wlkp., chorąży WP, urzędnik Izby Skarbowej w Jarocinie, burmistrz Kwidzynia. **Słowniki:** SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1. **Przyczynki:** J. Brodziński: Powstanie wielkopolskie w Inowrocławiu 1918-1919. *Inowr.* 1969 s. 50-1.

Rychłowski* Karol Ignacy (1716-1762) ks., jezuita. regens konwikt w Kaliszu. **AW:** 7398. **Słowniki:** Teolodzy; EWoJ.

Rychłowski* Maciej Joachim Aleksander (1723-1781 ks., jezuita, prefekt szkoły KEN we Wschowie. **AW:** 7399. **Słowniki:** EWoJ. 265.

Rychłowski* (Rychlewski) Mikołaj (1728-1744) ks., jezuita, prof. teologii w Kaliszu. **Słowniki:** EWoJ. **Przyczynki:** J. Poplatek. Komisja Edukacji Narodowej. Kr. 1973 s. 119-20.

Rychłowski* Stanisław (zm. 1780) kaszt. spycymierski. **Słowniki:** Opaliński, Żerek-Kleszcz Spisy.

Rychłowski* Zygmunt (1863-1932) adwokat. **Słowniki:** PTPN.

Rychter* Jerzy Józef Raul (1903-1970) aktor, reżyser, recytator. **Słowniki:** SBTP II.

- Rychter* Józef Franciszek (1820-1885) aktor, reżyser, dyrektor teatru. **Słowniki:** SBTP; WSB; PSB. **Źródła:** Korespondencja teatralna Michała Bałuckiego. Wwa 1981. **Biografie:** J. Straus: J.R. Wwa 1959. **Przyczynki:** T. Tyszkiewicz: „Sobótka” (1869-71), „Tygodnik Wielkopolski” (1870-4). P. 1961. – Z. Wilski: Polskie szkolnictwo teatralne 1811-1944. Wr. 1978. – A. i B. Biernatowie: Cmentarz Powązkowski w Warszawie. Wwa 1980 poz. 13339. – Dzieje teatru polskiego : teatr polski od 1863 r. do schyłku XIX w. Wwa 1982. – S. Kruk: Życie teatralne w Lublinie. Lublin 1982. – S. Szenic: Cmentarz Powązkowski 1851-1890. Wwa 1982. – Z. Jabłoński: Teatr Hilarego Meczysławskiego. *Rocznik Biblioteki PAN w Krakowie* 28: 1983. – J. Ciechowicz: Sam na scenie. Wr. 1984.
- Rychwalski* Wojciech (zm. 1545) dziedzic Rychwału, rozbójnik. **Przyczynki:** L. Sieciechowiczowa: Życie codzienne w renesansowym Poznaniu 1518-1619. Wwa 1974 s. 175.
- Rydlewicz* Tadeusz Zygmunt (1906-1940?) ekonomista, naczelnik TG „Sokół” w Lesznie. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** E. Szymańska: Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” w Lesznie 1920-1939. *PLudu* 1990 z. 5-6 s. 36-42; 1991 z. 1 s. 31-40.
- Rydlewska* Maria (1876-1935) nauczycielka, działaczka społ.- niepodl. **Biografie:** Cmentarz Zasł. 75-6.
- Rydlewski* Celestyn Teodor Artur (1875-1940) lekarz, działacz polit. **Słowniki:** WSB; PSB; SBPW; Członkowie tajnych tow.; J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1919-1920]. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wybór źródeł. Wybór i oprac. A. Czubiński, B. Polak. P. 1983 s. 36-7, 41, 47, 53, 117-8, 127, 134. **Biografie:** Cmentarz Zasł. s. 76-7. – Przybecki s. 108-9. **Przyczynki:** S. Kozicki: Historia Ligi Narodowej (okres 1887-1907). Londyn 1964. – Sprawy polskie na konferencji pokojowej w Paryżu w 1919 r. T. 1. Wwa 1965 s. 302. – J. Marczewski: Narodowa Demokracja w Poznańskim 1900-1914. Wwa 1967 s. 118-9, 130, 137, 144, 154, 159, 173, 191-2, 266, 328. – Jakóbczyk Studia III. – S. Kubiak: Niemcy a Wielkopolska 1918-1919. P. 1969. – M. Olszewski: Straty i martyrologia ludności polskiej w Poznaniu 1939-1945. P. 1973. – Dz. Wlkp. II. – L. Gomolec: Poznańsko-warszawskie kontakty w okresie przygotowań do powstania wielkopolskiego w 1918 r. [W:] Powstanie wielkopolskie. Kościan 1973 s. 57-9. – M. Olszewski: Fort VII w Poznaniu. P. 1974. – J. Basiński: Udział lekarzy w pracy niepodległościowej pod zaborem pruskim i w przygotowaniu powstania wielkopolskiego (1815-1918). *AHFM* 1975 nr 1 s. 33-50. – A. Czubiński: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1978. – A. Czubiński, Z. Grot, B. Miśkiewicz: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwa [i in.] 1978. – W. Ramonat: der Völkerbund und die Freie Stadt Danzig 1920-1934. Osnabrück 1979 s. 16. – J. Basiński: Organizacja i stan kadrowy wojsk sanitarnych powstańczej armii wielkopolskiej. *AHFM* 1979 z. 1 s. 19-30. – Przeciw pruskiemu zaborcy. Wspomnienia i listy uczestników powstania wielkopolskiego. Wybór i opr. L. Gomolec, B. Polak. Wwa 1979. – J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 86-7, 114, 129, 135. – A. Paczkowski: Prasa polska w latach 1918-1939. Wwa 1980. – W. Jakóbczyk: Towarzystwo Naukowej Pomocy w Wielkopolsce 1841-1939. P. 1985 s.126, 147. – W. Jakóbczyk: w poznańskim Bazarze 1838-1939. P. 1986 s. 90-1, 95, 97, 104, 112, 126, 129, 134, 164, 207. – Dzieje teatru polskiego. Pod red. T. Sieverta. T. 4. Wwa 1987. – E. Romer: Pamiętnik paryski 1918-1919. Wr. 1989. – Przybecki s. 108-9.

Rydlewski* Maksymilian (zm. 1931) założyciel „Sokoła” w Jarocinie, powstaniec wlkp. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.

Rydlewski* Zygmunt Jan (1868-1941) misjonarz, kapelan armii gen. Hallera. **Słowniki:** Martyrol.; BSB V (i fot.).

Rydzyński* – polska rodzina szlachecka na pograniczu śląskim. **Przyczynki:** T. Jurek: Panowie z Wierzbna. Kr. 2006 passim.

Rydzyński* Franciszek Ksawery Piotr z Wierzbna (1734-1814) proboszcz w Inowrocławiu i Chodzieży, archidiakon pozń., kan. gnieźn., bp sufragan pozń. **AW:** 7414. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Biografie:** Nowacki II s. 190. **Przyczynki:** J. Wąsicki: Ziemia polskie pod zaborem pruskim. Prusy Południowe 1793-1806. Wr. 1957. – J. P. Ravens: Staat und kath. Kirche in Preussens polnischen Teilungsgebieten (1772-1807). Wiesbaden 1963. – A. Liedtke: Zarys dziejów diecezji chełmińskiej. *NP* 34: 1971 s. 97-8. – S.K. Olczak: Szkolnictwo parafialne w Wielkopolsce w XVII i XVIII wieku. Lublin 1978. – T. Walachowicz: Kościół katolicki w prawodawstwie Księstwa Warszawskiego. Lublin 1984 s. 60.

Rydzyński* Jan (Jan z Rydzyny, z Czerniny, Czerniński) (1387-1423) star. wschowski, kaszt. międzyrzecki. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** Wielkopolskie rotty sądowe XIV – XV wieku. T. 1. P. 1959 nr 1105; t. 3 nr 464, 504, 669, 706, 950, 1237. – Księga ziemna poznańska 1400-1407. P. 1960 nr 1116, 1127, 1430. **Przyczynki:** P. Skubiszewski: Nagrobek Jana z Czerniny w Rydzynie. *BHSz.* 17: 1955 s. 396-425. – Nowacki I-II. – A. Wędzki: Średniowiecze. [W:] Ziemia leszczyńska. P. 1966 s. 53-5. – A. Gąsiorowski: Urzędnicy zarządu lokalnego w późnośredniowiecznej Wielkopolsce. P. 1970. – A. Gąsiorowski: Starostowie wielkopolskich miast królewskich w dobie jagiellońskiej. Wwa 1981. – Ł. Kalinowski: Płyta nagrobna Jana z Czerniny w Rydzynie. [W tegoż:] *Speculum artis.* Wwa 1989 s. 379-413. – T. Jurek: Panowie z Wierzbnej. Kr. 2006 s. 71-81 i passim.

Rydzyński* Jan (XVIII w.) komisarz skarbowy pozń. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 381.

Rydzyński* Karol (XVII/XVIII w.) cześnik kaliski, archidiakon pozń. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 382.

Rydzyński* (Risinius) Piotr (XVI w.) polemista religijny, kan. pozń. **AW:** 7418. **Słowniki:** PSB; Teolodzy. **Przyczynki:** J. Pirożyński: Najstarszy zachowany, drukowany przekaz o obrazie Matki Boskiej Częstochowskiej. *Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej* 23: 1973 z. 2 s. 151-2.

Rydzyński* Wojciech (ok. 1705-1770) stolnik pozń., poseł na sejmy, ptk wojsk kor., marszałek wielkopolski konfederacji barskiej. **AW:** 7421. **Słowniki:** WSB; PSB; Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 382. **Przyczynki:** Historia domus Varsaviensis scholarum piarum. Wr. 1959. – B. Pawłowski: Od konfederacji barskiej do powstania styczniowego. Wwa 1962. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970. – J. Kitowicz: Pamiętniki czyli historia polska. Wwa 1971. – K. Górski: Historia jazdy polskiej. Kr. 1985 s. 147, 150.

Rydzyński* Wojciech (XVIII w.) kaszt. łędzki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

- Ryffert* Halina (1916-1996) fizyk, prof. UAM, czł. antyhitlerowskiej organizacji „Ojczyzna”. **Słowniki:** Enc. konsp. wlkp. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1996-1998 s. 22. **Przyczynki:** A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta P. i Województwa Poznańskiego za rok 1967. Część pierwsza. Nagrody naukowe. *KMP* 1968 nr 3.
- Rygiel* Edmund (1853-1922) aktor, reżyser, dyr. teatru. **AW:** 7422. **Słowniki:** PSB; SBTP; WSB. **Źródła:** Z. Osiński: Nieznane materiały do dziejów Teatru Polskiego w P. Listy E. R. i Maksymiliana Węgrzyna do Kasprowicza. *KMP* 33: 1965 nr 1 s. 47-52. **Przyczynki:** A. Polakowska: Czasopisma teatralne dziesięciolecia 1944-1953. Wr. 1956. – A. Grzymała-Siedlecki: Świat aktorski moich czasów. Wwa 1957. – L. Solski: Wspomnienia. Wyd. 2. Kr. 1961. – A. Grzymała-Siedlecki: Niepospolicie ludzie w dniu swoim powszednim. Kr. 1962. – Wspomnienia aktorów (1800-1925). Opr. S. Dąbrowski, R. Górski. T. 1-2. Wwa 1963. – A. Szyfman: Labirynt teatru. Wwa 1964. – K. Olszewski: Śląska kronika teatralna 1914-1922. Kr. 1969. – T. Kudliński: Rodowód polskiego teatru. Wwa 1972. – S. Kwaskowski: Teatr w Toruniu 1920-1939. Gdańsk 1975 s. 13, 16-7, 22. 32-3, 201, 203, 211-2, 214, 218. – Z. Jasińska: Żywot Kazimierza Kamińskiego. Wwa 1976. – E. Krasiński: Warszawskie sceny 1918-1939. Wwa 1976. – H. Małkowska: Teatr mojego życia. Łódź 1976. – Z. Raszewski: Krótka historia teatru polskiego. Wwa 1977. – Z. Wilski: Polskie szkolnictwo teatralne 1811-1944. Wr. 1978. – M. Wosiek: Teatry plebiscytowe. *Ruch Teatralny* 1978 z. 4 s. 551-61. – S. Kwilecka: Repertuar teatrów ludowych za dyrekcji E. R. (1896-1908). *KMP* 48:1980 nr 4 s. 53-62. – J. Kozłowski: Życie teatralne proletariatu polskiego 1878-1914. Kr. 1982. – T. Terlecki: Rzeczy teatralne. Wwa 1984. – S. Marczak-Oborski: Teatr polski w l. 1918-1965. Wwa 1985. – K. Wierzyński: Wrażenia teatralne. Wwa 1987. – Teatr polski 1890-1918. [Cz. 1:] Zabór austriacki i pruski. Wwa 1987; [cz. 2:] Zabór rosyjski. Wwa 1988.
- Ryglewicz* Karol (1900-1955) ginekolog. **Słowniki:** PTPN; SBPNM i z. 4. **Biografie:** I. Roszkowski: Prof. dr med. K.R. *Ginekologia Pol.* 22: 1957 nr 4 s. 370-2. – T. Pisarski: K.R. (1900-1955). Ginekolog. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 275-6, bibliogr. – E. Waszyński [i in.]: Sylwetki zasłużonych ginekologów polskich. P. 1991 s. 147-8. **Przyczynki:** Dziesięciolecie medycyny w Polsce Ludowej 1944-1954. Wwa 1956 s. 608. – *Kron. AM* od 01.01.1950 do 30.09.1957. – Dziesięciolecie Śląskiej AM im. Ludwika Waryńskiego. Zabrze 1958 s. 288. – Śląska AM im. Ludwika Waryńskiego 1948-1973. Red. S. Knapik. Katowice 1973 s. 140-1, 211. – J. Hasik, J. Juszczyk: Dzieje Wydziału Lekarskiego UP i AM (1919-1979). P. 1979 s. 82. – z dziejów szpitali poznańskich. P. 1983 s. 69. – M. Pisarski [i in.]: Wczoraj, dziś i jutro Instytutu Ginekologii i Położnictwa Akademii Medycznej im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu. P. 1987 s. 13, 16. **Bibliografie:** Bibliografia zawartości poznańskich wydawnictw medycznych z okresu międzywojennego 1919-1939. Cz. 1: Wybrane zagadnienia związane z Wydziałem Lekarskim UP. P. 1970.
- Ryksa* (ur. przed 1195 – zm. w i poł. XIII w.) córka księcia pozn. Odon. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** K. Jasiński: Rodowód Piastów śląskich. T. 3. Wr. 1977 s. 23 i n. – K. Jasiński: Wielkopolskie reminiscencje w tzw. godzinkach św. Jadwigi. *ZH* 52: 1987 z. 4 s. 44.
- Ryksa* (zm. między 1288 a 1292) druga żona Przemysła II. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Rosén: Magnus Ladulås och Valdemar Birgersson 1284-1285. *Historisk Tidskrift* 62: 1942 s. 11-3. – B. Beckman: En diplomatisk Aktion av konung Valdemar. *Historisk Tidskrift* 68: 1948 s. 321-34. – Nowacki I. – K. Jasiński: Tragedia rogozińska 1296 r. na tle rywalizacji wielkopolsko-

brandenburskiej o Pomorze Gdańskie. *ZH* 26: 1961 z. 4 s. 79 i n., 86 i n. – H. Schück: Rikets brev och register. *Skrifter utgivna av Svenska Riksarkivet* 4: 1976 s. 42, 45. – K. Ślaski: Tysiąclecie polsko-skandynawskich stosunków kulturalnych. Wr. 1977. – K. Jasiński: Polska a sňatková politika Vaclavá II. *Zpravodaj. ROH VŽSKG* 26: 1986 s. 34-9.

Ryll* Franciszek (1878-1928) aktor, reżyser. **AW:** 7425. **Słowniki:** SBTP; WSB. **Źródła:** M. Noskowicz: Artysta z Bożej łaski, czyli teatr w budzie jarmarcznej w Poznaniu (masz. w BN). **Biografie:** H. Majkowski: F. R. w 20-lecie jego śmierci. *KMP* 18: 1945 nr 2 s. 43. – T. Nowak: F. R. *Tyg. Zach.* 4: 1959 nr 16 s. 6, il. – Cmentarz Zasł. s. 77. **Przyczynki:** A. Grzymała-Siedlecki: Świat aktorski moich czasów. Wwa 1957. – Poznańskie wspominki. P. 1960 s. 229-31. – J. Koller: Gawędy teatralne. P. 1962. – M. Kwiatkowski: F. R. 1878-1928. *Proscenium* 1: 1963/64, 1, s. 21-3, il.

Rymarkiewicz* Antoni Kalikst (1824-1891) lekarz. **AW:** 7427. **Słowniki:** SLeK. III. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5. Kalisz 1999. **Przyczynki:** A. Skrobaccki: Polacy na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu w Królewcu. Olsztyn 1969. – G. Kuztelak: Polacy na studiach lekarskich w Berlinie ((1810-1918). *AHFM* 35: 1972. – J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 113, 119.

Rymarkiewicz* Jan (1811-1889) nauczyciel, działacz kult., publicysta, badacz liter. **AW:** 7428. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut; WSB; Filozofia w Polsce; AMM; Nauczyciele MM; Słownik badaczy literatury polskiej. Łódź 2005. **Biografie:** F. Stachowski: J.R. Znakomity pedagog i uczonek poznański (1811-1889). Przyczynek do dziejów Gimnazjum św. Marii Magdaleny. P. 1939 (=Biblioteka KMP, nr 10). – L. Słowiński: Nie damy pogrześć mowy. Wizerunki pedagogów poznańskich XIX wieku. P. 1982 s. 160-81. – Cmentarz Zasł. s. 77-8. – E. Kowalowa: J.R. – nauczyciel i miłośnik książek. *KMP* 2001 nr 4 s. 191-200. – M. Wróblewski: J.R. Dziewiętnastowieczny humanista. Toruń 2006, 113 s., bibliogr., il. **Przyczynki:** Hist. nauki. – L. Słowiński: Nauka literatury polskiej w szkole średniej w latach 1795-1914. Wwa 1976. – Z. Grot: Hipolit Cegielski 1813-1868. Wwa 1980. – L. Słowiński: z dziejów recepcji twórczości Jana Kochanowskiego w szkołach średnich W. Ks. Pozn. *Studia Polonistyczne* (P.) 11/12: 1984 s. 21-65. – Pamiętnik zjazdu abiturientów ku uczczeniu 25-letniego jubileuszu złożenia egzaminu dojrzałości w Gimn. ad Mariam Magdalenam w Poznaniu 1869-1894. P. 1985. – W. Jakóbczyk: Towarzystwo Naukowej Pomocy w Wielkopolsce 1841-1939. P. 1985 s. 33, 53-4. – Prasa s. 23. – M. Wróblewski: Intelektualny i emocjonalny charakter działań pisarskich w koncepcji J.R. *Napis* ser. IX 2003.

Rymarkiewicz* Jan Marcjan (1838-1890) lekarz. **AW:** 7429. **Słowniki:** PTPN; AMM; SLeK. III. **Przyczynki:** J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 111, 119. **Bibliografie:** S. Konopka: Polska bibliografia lekarska XIX wieku (1801-1900). Wwa 1974-1984.

Rymarkiewicz* Józef Benedykt (1828-1898) lekarz kaliski, działacz społ., założyciel Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. **AW:** 7430. **Słowniki:** PSB; SBWP-W I; SLeK. III. **Biografie:** J. Makowiec: Założyciele Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 1. Kalisz 1972 nr 1 s. 5-8. – E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5. Kalisz 1999. **Przyczynki:** Z. Grot: Rok 1863 w zaborze pruskim. P. 1963. – J. Makowiec:

Założyciele Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 1. Kalisz 1972 nr 5. – E. Achremowicz, T. Żabski: Towarzystwo Literacko-Słowiańskie we Wrocławiu 1836-1886. Wr. 1973. – E. Polanowski: w dawnym Kaliszu. Szkice z życia miasta 1850-1914. P. 1979 s. 58, 247-8, 328. – J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 104, 113, 119. – J. Smereka: Polskie doktoraty na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Wrocławskiego z lat 1811-1939 i ich autorzy w życiu zawodowym, naukowym i społeczno-politycznym. Wr. 1980 s. 80, 201, 317. – J. Sadowska: Zagadnienia leczenia fabrycznego w kapitalistycznym systemie ochrony zdrowia w końcu XIX i na początku XX wieku. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 3. Kalisz 1984. – B. Okoniewski: Wielkopole na polskich znakach pocztowych. P. 1986 s. 24, 42. – E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987. – W. Kościelniak, K. Walczak: Kronika miasta Kalisza. Kalisz 1989. – Słownik polskich towarzystw naukowych. Wr. 1990. – J. Bielawski: Calisiana w filatelistyce. Kalisz 2000. **Bibliografie:** S. Konopka: Polska bibliografia lekarska XIX wieku (1801-1900). Wwa 1974-1984.

Rymarkiewicz* Kazimierz (1859-1918) adwokat, działacz społ. **Słowniki:** WSB; PSB; SPKP; SAdw.; Szkoła Kaliska. **Biografie:** M. Leśniczak: K.R. (1859-1918). [W:] 75-lecie działalności Zrzeszenia Prawników w Kaliszu. Kalisz 1982. – E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram]. **Przyczynki:** OW Kalisza II s. 330-2. – Dz. Kal. – T. Zarębska: Sprawa odbudowy zabytkowego centrum Kalisza. *RKal.* 1977. – E. Polanowski: w dawnym Kaliszu. P. 1979. – E. Polanowski: z dziejów księgarni i czytelni kaliskich. *RKal.* 1980.

Rymarkiewicz* Maria (1887-1967) bibliotekarka Biblioteki Raczyńskich. **Słowniki:** SPKP Supl. [I]; SBW. **Biografie:** A. Głowinkowska: Dr M. R. z żałobnej karty. *KMP* 1968 nr 2 s. 124, il. **Przyczynki:** A. Głowinkowska: Wspomnienie o dr M. R. *Bibliotekarz* 36: 1969 nr 6 s. 190. – Miejska Biblioteka Publiczna im. Edwarda Raczyńskiego w Poznaniu 1829-1979. Wwa 1977 s. 101-2 i passim. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 228.

Rymarkiewicz* Stanisław (1829-1912) ks., powstaniec 1863. **AW:** 7431. **Słowniki:** PTPN; AMM; PSB; SBWP-W I. **Przyczynki:** Z. Grot: Zabór pruski w powstaniu styczniowym. P. 1963. – Zabór pruski w powstaniu styczniowym. [W:] Powstanie styczniowe. Wr. 1968. – Kościół W. Ks. P. – 125 lat Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. P. 1982. – N. Sulerzyski: Pamiętniki... b. posta Ziemi Pruskiej na sejm berliński. Wwa 1985. – Dzieje Pleszewa. Opr. zb. pod red. M. Drozdowskiego. Kalisz 1989 s. 116.

Rymer* Józef (1882-1922) działacz niepodl. i polityczny. **Słowniki:** SBPW; Anders. **Biografie:** B. Cimała: Biogram J.R. [W:] Tobie Polsko. Opole 1981 s. 444-8

Rymkiewicz* Władysław (+) powieściopisarz. **Słowniki:** Literatura polska. Przewodnik encyklopedyczny. Red. J. Krzyżanowski [i in.] T. 2. Wwa 1985.

Rynek* (Rinek, Rinconis) Bartłomiej (zm. 1426) kan. pozn., prepozyt średzki, wikariusz gen. pozn. **Przyczynki:** Nowacki II s. 209, 604.

Rynkowski* Wawrzyniec (1900-1979) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** Wielkopolska szkoła edukacji narodowej. Wr. 1970 s. 58.

- Rynowiecki* Zbigniew (1923-1999) prawnik, prokurator w Kaliszu. **Słowniki:** AMOstr. z. 12.
- Rysiński* Andrzej (XVII w.) kaszt. kruszwicki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.
- Rysiński* Jan (XVII w.) kaszt. kruszwicki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.
- Rysiński* Krzysztof (XVII w.) podkomorzy brzeski, star. nakielski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.
- Rysiński* Stanisław (zm. 1637) kaszt. kruszwicki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.
- Ryster* Józef Jan (1851-1927) budowniczy. **Słowniki:** PTPN.
- Rzadki* Antoni (1898-1939) ks., katecheta w Śremie. **Słowniki:** Anders (il.).
- Rzanny* Andrzej (1901-1989) nauczyciel, działacz społeczny we Wroniawach. **Słowniki:** Wolszt. SB (i fot.).
- Rzączyński* Gabriel (1664-1737) ks., jezuita, pedagog, przyrodnik. **AW:** 7446. **Słowniki:** PSB; EWOJ; Słow. biologów; Nowy Korbut. **Przyczynki:** D. Turkowska: G. R. i jego opis bogactw mineralnych Polski. *Wiadomości Muzeum Ziemi* 6: 1952 s. 112-8. – A. Żabko-Potopowicz: Dzieje piśmiennictwa leśnego w Polsce do r. 1939. [W:] *Studia i Materiały do dziejów Nauki Polskiej*. S. B: Historia nauk biologicznych i medycznych. Z. 3. Wwa 1960 s. 9. – S. Feliksiak: First Report on „Copepoda parasitica” from Poland in the Work of G. Rz. „Historia naturalis”. *Acta Parasitologica* 13: 1965 fasc. 20 s. 291-4. – W. Ochmański: Wiedza rolnicza w Polsce od XVI do połowy XVIII wieku. Wr. 1965 s. 37-40. – Z. Fedorowicz: Fauna Polski w dziełach o. G. Rz. T.J. Wr. 1966, 220 s., il. – Z. Fedorowicz: Zoologia w Gdańsku w stuleciach XVII i XVIII. Wr. 1968 s. 102-3. – J. Okoń: Dramat i teatr szkolny. Sceny jezuickie XVII wieku. Wr. 1970 s. 277, 371. – H. Duczmal-Pacowska: Rekonesans Polski przez G. Rz. dotyczący przyrody nieożywionej. *Spraw. PTPN*. Wydział Matematyczno-Przyrodniczy 91: 1973 s. 70-2. – J. Zabłocki: Botanika w dziełach G. Rz. [W:] *Studia i Materiały do dziejów Nauki Polskiej*. S. B: Historia nauk biologicznych i medycznych. z 224. Wwa 1973 s. 3-21. – K. Balińska-Wuttke: De aquis qualitaturn variarum G. Rz. czyli o różnej jakości wód. *Biuletyn Geologiczny* 21: 1976 s. 337-48. – M. Olszowska: Babia Góra w literaturze polskiej: Gabriel Rzączyński (1664-1737). *Orawa* Nr 36 (1998) s. 127-31.
- Rządkowski* Ludwik (1885-1939) chemik, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PSB; WSB; Wrzesinski SB; SBPW. **Przyczynki:** A. Cizak: Wrzeźnia i powiat wrzeziński w okresie powstania wielkopolskiego. Wrzeźnia 1968. – A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwa [i in.] 1978. **Bibliografie:** S. Kubiak: Bibliografia historii powstaniaa wielkopolskiego 1918-1919. P. 1963.
- Rzemyszkiewicz* Antoni (1917-?) artysta-malarz. **Przyczynki:** A.A. Łuczak: A. Rz. *Nurt* 1984 nr 7 s. 1, 5-7.
- Rzepecka* Helena (1863-1916) nauczycielka, publicystka, działaczka społ.-niepodl. **AW:** 7453. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** Cmentarz Zasł. s. 78-9. **Przyczynki:** Motty II s. 552. – S. Kozicki: Historia Ligi Narodowej (okres 1887-1907). Londyn 1964. – Jakóbczyk *Studia* III. – L. Trzeciakowski: Pod pruskim zaborem 1850-1918. Wwa 1973. – L. Słowiński: z dziejów walki

o tożsamość narodową pod pruskim zaborem. Działalność oświatowa i społeczna H. Rz. (1863-1916). *KMP* 1994 nr 3/4 s. 437-55, il.

Rzepecki* Kajetan (1800-1892) autor pamiętników, powstaniec 1830 i 1848. **AW:** 7457. **Biografie:** *Cmentarz Zasł.* s. 80

Rzepecki* Karol (1865-1931) księgarz, wydawca, publicysta, działacz polit. **AW:** 7458. **Słowniki:** PSB; SPKP; WSB; SBPW; *Kto był kim; Oracki Słownik. Przyczynki:* A. Czubiński, M. Olszewski: z rewolucyjnych tradycji Poznańskiego w latach 1919-1938. P. 1959 s. 89, 98-100, 107. – S. Kozicki: *Historia Ligi Narodowej (okres 1887-1907)*. Londyn 1964. – Jakóbczyk *Studia* III. – Z. Hemmerling: *Posłowie polscy w parlamencie Rzeszy niemieckiej i w sejmie pruskim 1907-1914*. Wwa 1968. – *Dz. Wlkp.* II. – A. Czubiński [i in.]: *Powstanie wielkopolskie 1918-1919*. Wwa [i in.] 1978. – J. Winiewicz: *Co pamiętam z długiej drogi życia*. P. 1985. – Zakrzewski *Ulicami*. – *Naczelna Rada Ludowa 1918-1920*. *KMP* 1998 nr 4 s. 27-40. – J. Okopień: *K. Rz. (Międzywojenni wydawcy)*. *Wydawca* 1999 nr 9 s. 51 – *Dziennik Polskiego Sejmu Dzielnicowego w Poznaniu 1918 r.* Opr. B. Polak. Koszalin 1999 s. 88-9.

Rzepecki* Kazimierz (1867-1902) pisarz, publicysta. **Słowniki:** PTPN.

Rzepecki* Ludwik (1832-1894) pisarz, publicysta, nauczyciel gimn. **AW:** 7459. **Słowniki:** PSB; SPKP; PTPN; AMM; *Nauczyciele MM; Nowy Korbut; Słow. biologów. Biografie:* *Cmentarz Zasł.* – A. Galos: *L. R. i jego publicystyka. Sobótka* 40: 1990 s. 39-64. **Przyczynki:** Jakóbczyk *Studia* I-III. – *Motty* i s. 195-6, 522, 704, 722-3, II 11. – *Nauka w Wlkp.* s. 109, 481, 486, 497, 587. – *Prasa polska w latach 1864-1918*. Wwa 1976. – *J. Data: Problematyka literacka czasopism poznańskich w latach 1869-1896*. Gdańsk 1984.

Rzepecki* Stanisław (1870-?) budowniczy. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** K. Sobkowicz: *Architekci wielkopolscy. Cz. 1*. P. 1988 s. 27, 30, 32, 37, 39-42, 46, 82, 121.

Rzepecki* Zdzisław (1882-1915) księgarz, nakładca. **Słowniki:** SPKP.

Rzepka* (Rzepicha) (IX w.) legendarna żona Piasta. **Słowniki:** PSB; SSS. **Przyczynki:** H. Łowmiański: *Dynastia Piastów we wczesnym średniowieczu*. [W:] *Początki państwa polskiego*. T. 1. P. 1962 s. 120-1. – *Kronika wielkopolska. Wstęp i komentarze* opr. B. Kürbisówna. Wwa 1965 s. 64. – K. Ślaski: *Wątki historyczne w podaniach o początkach Polski*. P. 1968 s. 75-7. – C. Deptuła: *Problem mitu monarchy-dawcy żywności w Polsce średniowiecznej. Zeszyty Naukowe KUL* 18: 1975 z. 3 s. 42-55. – J. Hertel: *Imiennictwo dynastii piastowskiej we wcześniejszym średniowieczu*. Wwa 1980 s. 32-3. – J. Maślanka: *Literatura a dzieje bajeczne*. Wwa 1984. – J. Banaszkiwicz: *Podanie o Piaście i Popielu*. Wwa 1986. – A. Bańkowski: *Imiona przodków Bolesława Chrobrego u Galla-Anonima. Onomastica* 34: 1989 s. 120-2.

Rzepka* Józef (1888-1953) społecznik, kierownik drukarni w Lesznie. **Słowniki:** SBL. **Biografie:** A. Żalik: *J. Rz. PLudu* 1991 z. 5 s. 20-23.

Rzepka* Wojciech Ryszard (1940-2008) językoznawca, polonista. **Biografie:** A. Pihan-Kijasowa, M. Andrzejak: *Redaktorzy i główni redaktorzy wydawnictw PTPN. Noty biograficzne*. [W:] *Rys dziejów Wydawnictwa Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk z bibliografią publikacji Towarzystwa 1856-2008*. Red. D. Gučia i A. Pihan-Kijasowa. 1. P. 2011, s. 117-8.

Rzepnicki* Franciszek (1710-1780) jezuita, dziejopis. **AW:** 7462. **Słowniki:** PSB; WSB; Teolodzy; EWoj.
Przyczynki: J. Kozłowski: Szkice o dziejach Biblioteki Załuskich. Wr. 1986.

Rzepnikowski* Teofil (1843-1923) lekarz, działacz spółdzielczy, powstaniec 1863. **Słowniki:** SLeK. I.; Oracki Słownik. **Biografie:** W. Michałowski: Życie i działalność społeczno-polityczna dra med. T. R. *AHFM* 1972 s. 309-20. – T. Oracki: T. R. [W:] Zasłużeni ludzie Pomorza Nadwiślańskiego z okresu zaboru pruskiego. Wr. 1979 s. 184-7. **Przyczynki:** W. Chojnacki: Polska akcja narodowo-uświadamiająca na Mazurach przed i wojną światową. *ZH* 1956 z. 3-4 s. 256, 261. – S. Ochociński: Polska działalność kredytowa na Pomorzu Gdańskim do 1918. *ZH* 1963 z. 2 s. 173-210. – A. Bukowski: Pomorze Gdańskie w powstaniu styczniowym. Gdańsk 1964. – G. Kusztełak: Polacy na studiach lekarskich w Berlinie (1810-1918). *AHFM* 35: 1972. – J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w l. 1811-1918. Wr. 1979 s. 59, 82-4, 88, 114, 119.

Rzeźniowiecki* Tadeusz (1912- po 1975) prawnik, działacz ruchu ludowego. **Słowniki:** Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989.

Rzewuski* Teodor (XIX w.). **Słowniki:** M. Tyrowicz: Towarzystwo Demokratyczne Polskie 1832-1863. Przywódcy i kadry członkowskie. Przewodnik biobibliograficzny. Wwa 1964.

Rzewuski* Wacław (XVIII w.) pisarz polny kor., star. drohicki, kruszwicki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Rzeźniacki* Wojciech (1890-1954) redaktor, działacz turystyki. **Słowniki:** PSB; J. Długosz: Słownik dziennikarzy regionu kujawsko-pomorskiego. B. 1988; BSB IV (i fot.); Członkowie tajnych tow. **Biografie:** J. Podgórczyny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967. – A. Chowański: R. W. *Gościńiec* 1984 nr 11 s. 26; 1986 nr 11 s. 26 [poprawka]. – A. Bogucki: W. R. (1890-1954). *Trakt. Informator krajoznawczy Zarządu Wojewódzkiego PTT-K w Bydgoszczy*. 1986 nr 12 s. 6-7. – A. Bogucki: i spływy tratwami po Brdzie czyli wspomnienie o W. R. *Kalendarz Bydgoski* 1989 s. 157-60. **Przyczynki:** Bydgoszcz – historia, kultura, życie gospodarcze. Gdynia 1959 s. 447, poz. 294-5. – J. Kuligowski: Ostatnie trzy lata. *Jantarowe Szlaki* 1975 nr 11-12 s. 46-9. – T. Vogel, F. Władyszewski: XXX lat Oddziału Miejskiego PTTK w Bydgoszczy. B. 1982 s. 1, 9. – J. Bartnicki: Bydgoszcz w roku 1939. B. 1985 s. 23.

Rzeźniewski* Gustaw (1836-1883) ks., tajny misjonarz podczas Kulturkampfu w Wlkp. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** K. Horyza-Pachciarz: Ks. G. Rz. proboszcz jarocińskiej parafii pw. św. Marcina (1868-1874) i dziekan nowomiejski (1872-1874). *Zapiski Jarocińskie* 2006 nr 2/3 s. 48-50, il. **Przyczynki:** K. Grodziska-Ożóg: Cmentarz Rakowicki w Krakowie. Kr. 1987. – W. Klimkiewicz: Kardynał Ledóchowski na tle swej epoki 1822-1902. T. 3. P. 1987. – E. Czarny: „... potomkom w spuściznie”. *Gazeta Jarocińska* 1993 nr 33.

Rzodkiewicz* Józef (1774-1828) powstaniec 1794 r., pułkownik WP. **Słowniki:** PSB.

Rzóska* Józef (1897-1973) ekonomista, powstaniec wlkp. i śląski, zastępca naczelnego dyr. Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych w P., żołnierz AK. **Słowniki:** PSB; WSB; Kawalerowie VM. T. II, cz. 2; Kto był kim; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** L. Pokorzyński: J. Rz. (1897-1973). *Poznańskie Roczniki Ekonomiczne* 1973 s. 292-4. – U. Hoffmann: J. Rz. z żałobnej karty. *KMP* 43: 1975 nr 2 s. 110-3, il. – A. Bitner-Nowak: J. Rz. (1897-1973). [W:] ZiM 281-4. – Byli wśród nas (AE) s.

173-5. **Przyczynki:** Wyższa Szkoła Handlowa – Akademia Handlowa – WSE w P. 1926-1956. P. 1956. – T. Sangowski: Rola poznańskiego ośrodka naukowego w rozwoju polskiej nauki i praktyki ubezpieczeń gospodarczych. P. 1982. – A. Chojnowski: Piłsudczycy u władzy. Wr. 1986. U. Hoffmann: J. Rz. 1897-1973. *GWyb.* (P.) 1998 nr 53 s. 9.

Rzóska* Julian (1900-1984) zoolog, hydrobiolog. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Nauka polska na obczyźnie. Londyn 1961 z. 3. – Z. Fedorowicz: Zarys historii zoologii. Wwa 1962. – Nauka w Wlkp. s. 618, 619, 635-7, 639, 750, 751, 753, 758. – G. Brzęk: Stacja hydrobiologiczna na Wigrach. Lublin 1988.

Rzyski* Paweł (1784-1833) misjonarz św. Wincentego a Paulo, tłumacz, wydawca. **Słowniki:** Misjonarze św. Wincentego w Polsce. T. II – 1. Krr. 2001; Teolodzy. **Przyczynki:** M. Godlewski: Epizod z dziejów Seminarium Głównego w Warszawie w 1831 r. *Collectanea Theologica* 21: 1949 s. 17-8, 24-5.

Rzyski* Antoni (1933-1991) artysta-plastyk, grafik, pedagog. **Słowniki:** SGraf. **Biografie:** R. Danecki: Galeria znanych artystów Wielkopolski. Międzychód 2012, s. 110. **Przyczynki:** K. Piwocki: Historia Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie 1904-1964. Wr. [i in.] 1965 s. 212. – Poznańska grafika użytkowa 1945-1966. Poznań BWA 1967. Katalog. – 1919-1969 Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Praca zbiorowa pod red. S. Teisseyre. P. 1971. – Grafika Okręgu Poznańskiego ZPAP. Bydgoszcz BWA maj 1972. Katalog. – M. Hendrykowska: Główne tendencje rozwojowe w poznańskiej plastyce użytkowej w latach 1945-1980. *KMP* 1981 nr 2. – M. Hendrykowska: Grafika użytkowa. [W:] Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980. Praca zbiorowa pod red. T. Kostyrko. P. 1987. – J. Mikołajczak: Kpinki i docinki. P. 1989. – J. Mulczyński: Sztuki plastyczne po II wojnie światowej. [W:] Wielka księga miasta Poznania. P. 1994.

Rzyski* Karol (1885-1956) ziemianin, nauczyciel gimn. **Słowniki:** PTPN; Nauczyciele MM; Członkowie tajnych tow.

Sabbataj* ben Józef z Pragi, zwany Bass, Bassista, Meszorer (1641-1714 lub 1718) pisarz żydowski, twórca pierwszej żydowskiej bibliografii, drukarz i wydawca. **Słowniki:** PSB.

Sacha* Stefan (1888-1943) dziennikarz, poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Sachnowska* Jadwiga (1885-1959) aktorka. **Słowniki:** PSB; SBTP; WSB. **Biografie:** L. Prorok: Sachnowska. *Widnokrąg* (dod. do *Gaz. Pozn.*). 1955 nr 10. – J. Koller: *J.S. Tyg. Zach.* 4: 1959 nr 13 s. 7, il. **Przyczynki:** A. Grzymała-Siedlecki: Świat aktorski moich czasów. Wwa 1957. – J. Koller: Gawędy teatralne. P. 1962. – Poznańskie wspominki z lat 1918-1939. P. 1973 s. 488-9. – Z. Wilski: Polskie szkolnictwo teatralne 1811-1944. Wr. 1978. **Artykuły:** *+Gł. Wlkp.* 1959 nr 58.

Sadowska* Franciszka z domu Cieplik (ok. 1812 – działała do 1843) aktorka, śpiewaczka. **Słowniki:** SBTP.

Sadowski* Bronisław (1911-1944) nauczyciel, żołnierz ZWZ-AK. **Słowniki:** Inowr. SB IV; Słownik biograficzny konspiracji pomorskiej. 1939-1945. Cz. 4. Red. A. Zakrzewska [i in.]. Toruń 1998. **Przyczynki:** Dzieje Inowrocławia. Red. M. Biskup. T. 2. Wwa [i in] 1982 s. 151, 156-7. – K.

Śledziński: Tajne nauczanie na poziomie szkoły średniej w Inowrocławiu w okresie okupacji niemieckiej (1939-1945). *Ziemia Kujawska* 1993 s. 134-6, 139. – L. Dombek [i in.]: Tajne organizacje wojskowe w Inowrocławiu i na terenie Kujaw Zachodnich w latach 1939-1945. Inowr. 1997 s. 36-8.

Sadowski* Franciszek Salezy (1826-1897) ks. **Słowniki:** PTPN.

Sadowski* Jan Nepomucen (1814-1897) archeolog, dziennikarz. **AW:** 7481. **Słowniki:** WSB; PSB; SHist.; Nowy Korbut. **Przyczynki:** J.S. Gąsiorowski: Badania polskie nad sztuką starożytną. Kr. 1948. – J. Kostrzewski: Dzieje polskich badań prehistorycznych. Kr. 1948 s. 19-26. – J. Maciejewski: Słowacki w Wielkopolsce. Wr. 1955. – J. Kostrzewski: o „emigrantach” naukowych z Wielkopolski. *RH* 1957. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 r. Wwa 1960 s. 72, 99. – S. Nosek: Zarys historii badań archeologicznych w Małopolsce. Wr. 1967. – Dzieje folklorystyki polskiej 1864-1918. Pod red. H. Kapełus [i in.]. Wwa 1982. – K. Grodziska-Ożóg: Cmentarz Rakowicki w Krakowie. Wyd. 2. Kr. 1987. **Artykuły:** +*RH* 23: 1957 s. 14.

Sadowski* Stanisław Feliks (ok. 1782-1848) działacz polit.-społ., spiskowiec. **AW:** 7485. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** J. Podgóreczny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967. **Przyczynki:** T. Esman: Bydgoszcz na tle wypadków 1846 r. *Arkona* 2: 1947 nr 5-6 s. 10-1; nr 7-8 s. 19. – A. Bukowski: Rok 1848 na Pomorzu. *Jantar* 6: 1948 z. 2 s. 117, 119. – Bydgoszcz i okolice. B. 1956 s. 23-4. – Pomorze Gdańskie 1807-1850. Wr. 1958. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. Wwa 1960 s. 117-8, 357. – M. Żychowski: Ludwik Mierosławski 1814-1878. Wwa 1963. – Dzieje Szubina. Wwa 1974 s. 102-7. – Z. Mrozek: Sylwetki pałuckie. *Kalendarz Bydgoski* 1986 s. 90. – Z. Sz. Feliński: Pamiętniki. Wwa 1986.

Sadowski* Władysław (1896- ok. 1946) dyrygent orkiestr dętych i symfonicznych. **Słowniki:** Dyrygenci.

Sadowski* Włodzimierz (1854-1916) lekarz. **Słowniki:** PTPN; SLeK. V.

Sadowski* Wojciech (XVIII w.) komornik pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 382.

Saenger* Berndt von (1891-1978) poseł na Sejm II RP, niem. działacz gospodarczy. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 99-100, fot.; Kto był kim.

Sajdak* Jan (1882-1967) filolog klas., prof. UP i UAM. **AW:** 7488. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Biogramy uczonych I; Śródka. **Bibliografie:** Nota bibliograficzna. [W:] J. Sajdak. Pod urokiem literatury patrystycznej i bizantyńskiej. Wstęp i dobór tekstów I. Lewandowski. P. [PTPN] 2009, s. 208. **Źródła:** J. Sajdak: w powiecie tarnowskim. (Udział w tajnym nauczaniu w latach 1939-1945). [W:] Uniwersytet Ziemi Zachodnich i tajne kursy uniwersyteckie 1939-1945. Pokłosie wspomnień. Do druku przygotował J. Wikarjak. P. 1972, s. 247-8. – Boniecki Fotografie. **Biografie:** T. Jankowski: Prof. dr J.S. *Słowo Powszechne* 1952 nr 177 s. 4. – M. Plezia: Prof. J.S. *Tyg. Powsz.* 1967 nr 30 s. 4. – J. Wikarjak: J.S. (1882-1967). *Spraw. PTPN* 31: 1967 z. 1 s. 179-81. – W. Steffen: Życie i działalność naukowa prof. J.S. *Meander* 23: 1968 z. 1 s. 3-9. – I. Lewandowski: J.S. 1 IX 1931 – 31 VIII 1932. [W:] Poczest rektorów Almae Matris Posnaniensis.

- P. 2004, s. 81-92 – I. Lewandowski: *Per aspera ad astra*. z dymnej chaty galicyjskiej do najwyższych godności akademickich, czyli J.S. życie i dzieło (1882-1967). [W:] J. Sajdak. Pod urokiem literatury patrystycznej i bizantyńskiej. Wstęp i dobór tekstów I. Lewandowski. P. [PTPN] 2009, s. 9-40, bibliogr. **Przyczynki:** S. Hammer: Historia filologii klasycznej w Polsce. Kr. 1948. – T. Klanowski: UAM w P. 1945-1964. P. 1965. – Nauka w Wlkp. s. 580-3. 585, 587, 802. – J. Jachowski: w 50 rocznicę poznańskich „Pism Ojców Kościoła”. *Tyg. Powsz.* 1974 nr 50 s. 6. – W. Steffen: *Moja droga przez życie*. Wyd. 2. Olsztyn 1987. – M. Plezia: *Niedoszące wydanie krakowskie pism św. Grzegorza z Nazjanzu*. *Roczniki Biblioteki PAN w Krakowie* 33: 1988. – S. Fita: *Towarzystwo Literackie im. A. Mickiewicza 1886-1986*. Wr. 1990. – W. Steffen: *Od filologii do patrologii (J. S. 1882-1967)*. *Poznańskie Studia Teologiczne* 9: 2000 s. 131-44.
- Sajkowski* Alojzy (1921-2003) **Biografie:** B. Judkowiak: *A. S. w ogrodzie nauk i sztuki słowa*. [W:] A. Sajkowski. *Sarmackie tradycje i europejskie horyzonty*. Wstęp i dobór tekstów B. Judkowiak. P. [PTPN] 2007, s. 9-42.
- Sala* Sebastian (XVII w.) rzeźbiarz. **Przyczynki:** H. Walendowski: *Mistrz S. S. (XVII-wieczne dzieło w Sierakowie)*. *Sierakowskie Zeszyty Historyczne* 7 (listopad 2011) s. 7-16.
- Salewski* Alfons (1914-2000) ks. **Biografie:** M. Wolniewicz: *Książka A. S. (1914-2000)*. *MK* 2001 nr 9 s. 36-40, fot.
- Salkowski* Franciszek (1789-1864) budowniczy. **AW:** 7490. **Słowniki:** PTPN.
- Salkowski* Stanisław (1896-?) internista. **Słowniki:** PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow.
- Salkowski* Walenty (zm. 1866) architekt, prawnik. **AW:** 7493. **Słowniki:** PTPN; AMM.
- Salomea* (ok. 1250- zm. między 1312 a 1314) księżna inowr. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** K. Jasiński: *Salomea Samborówna*. [W:] *Ludzie pomorskiego średniowiecza*. Szkice biograficzne. Gdańsk 1981 s. 104-7. **Przyczynki:** K. Zielińska: *Zjednoczenie Pomorza Gdańskiego z Wielkopolską pod koniec XIII w. Umowa kępińska 1282*. Toruń 1968. – R. Kozłowski: *Rozwój uposażenia klasztoru cysterskiego w Byszewie (Koronowie) do końca XIV w.* *Wwa* 1972. – *Spółeczeństwo Polski Średniowiecznej*. T. 3. *Wwa* 1985 s. 139, 143-4. – B. Śliwiński: *Rola polityczna możnowładztwa na Pomorzu Gdańskim w czasach Mściwoja II*. Gdańsk 1987 s. 159-60, 194-7. – B. Śliwiński: *Pogranicze kujawsko-pomorskie w XII – XIII wieku*. *Wwa* 1989.
- Salomon* Elias (1814-1885) poeta, dr med. w B. **Słowniki:** *Altpreussische Biographie* (1967) s. 584; Balde. **Przyczynki:** *Allgemeines deutsches Kommersbuch*. Lahr 1963 s. 247, 521, 525 [z błędną datą i miejscem ur.].
- Salwa* Aleksander (1901-1986) major WP, sekretarz liceum we Wrześni. **Słowniki:** Wrzesiński SB. **Przyczynki:** M. Torzewski: *Historia Gimnazjum i Liceum im. H. Sienkiewicza we Wrześni w latach 1919-2004*. Września 2004 s. 163.
- Sałaciński* Zbigniew (1905-1977) chirurg. **Słowniki:** *Alb. chirurgów (i fot.)*. **Biografie:** A. Podwiński: *Z. S.* [W:] *Sylwetki chirurgów polskich*. Wr. 1982 s. 190-1.

Sałata* Zbigniew (1926-1977) grafik, rysownik. **Słowniki:** S Graf. **Przyczynki:** Wystawa prac ZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań CBWA październik – listopad 1957. Katalog. – Salon wiosenny 1960. P. CBWA maj – czerwiec 1960. Katalog. – Grafika Z. S. Poznań CBWA listopad 1961. Katalog. – Salon jesienny. Poznań BWA październik – listopad 1963. Katalog. – Prace z X indywidualnej wystawy grafiki w Poznaniu 1964. Nowy Tomyśl sierpień 1966. Katalog. – Wystawa grafiki Z. S. Gorzów 1967. Katalog. – Dwunasta indywidualna wystawa Z. S. Poznań kwiecień 1967. Katalog. – K. Kalinowski: Dwadzieścia lat plastyki poznańskiej 1945-1965. *KMP* Cz. IV – 1968 nr 4. Cz. V – 1969 nr 3. – Maryniści poznańscy. Temat morski w grafice i medalierstwie. Warszawa czerwiec 1971. Katalog. – XIII indywidualna wystawa grafiki Z. S. Poznań grudzień 1971. Katalog. – Wystawa marynistów poznańskich pt. „Książka i grafika marynistyczna”. Poznań czerwiec 1972. Katalog. – Z. S. Poznań marzec 1974. Katalog. – XIV indywidualna wystawa grafiki Z. S. z Poznania. Zielona Góra listopad 1975. Katalog. – K. Kostyrko: Grafika warsztatowa. [W:] Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980. Praca zbiorowa pod red. T. Kostyrko. P. 1987. – J. Mikołajczak: Kpinki i docinki. P. 1989.

Samberger* Robert (1832-1907) ks., dyr. semin. nauczyc. w Paradyżu. **AW:** 7499. **Słowniki:** AMM.

Sambor* (XIII w.) kaszt. śremski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Sambor z Małachowa (XV w.) kaszt. zbąszyński, łowczy kaliski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Samelczak* Jan (1915-1989) nauczyciel, muzyk, regionalista, publicysta. **Słowniki:** Słow. region. kościań.; SMK. **Przyczynki:** K. Winowicz: Kultura muzyczna Kościana. Kościan 1983. – K. Winowicz: Muzyczna rodzina Samelczaków. [W:] Pamiętnik Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej. Kościan 1994 s. 231-45. – K. Winowicz: Słownik muzyków kościańskich. *Wiadomości Kościańskie* 1994 lipiec/sierpień s. 70. -S. Jędraś: Regionowi poświęcił życie. *Pan. Leszcz.* 1990 nr 16 s. 8.

Samelczak* Józef Walenty (1912-1994) kompozytor, dyrygent, pedagog, działacz społ. **Słowniki:** SMK. **Przyczynki:** Wizerunki naszych laureatów – J.S. *Południowa Wielkopolska* 1966 nr 8. – J. W. S. *KMP* 1967 nr 1. – Dz. Kal. – K. Winowicz: Kultura muzyczna Kościana. Kościan 1983. – K. Winowicz: Muzyczna rodzina Samelczaków. [W:] Pamiętnik Towarzystwa Ziemi Kościańskiej. Kościan 1994.

Samol* Józef (1914-1990) nauczyciel, działacz oświatowy. **Słowniki:** Wolszt. SB (i fot.).

Samolewski* Stefan (1893-1939) handlowiec, działacz niepodl., powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** A. Piwoń: Miejsca Pamięci Narodowej w Leszczyńskim. Leszno (brw). s. 30. – B. Zgodziński: Leszno i okolice. P. 1978. – J. Zielonka: Egzekucja 21 października 1939. Kościan 1994. – R. Samolewski: S. S. *PLudu* 2002 z. 1.

Samoliński* Marian (1914-1998) ks. **Biografie:** R. Wełniak: Duchowieństwo w obozie żabikowskim (1943-1945). Żabikowo 2010, s. 62-4.

Samter* Józef (1821-?) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Samterowie* – rodzina pozn. Żydów. **Słowniki:** J. Skuratowicz: w kręgu Kantorowiczów, Jaretkich i S. Rezydencje burżuazji żydowskiej Poznania przed 1918 r. *KMP* 1996 nr 4 s. 352-61, il.

Samuel* Andrzej (zm. 1549) dr teologii, dominikanin, działacz reformacyjny. **AW:** 7504. **Słowniki:** PSB; Oracki Słownik; Nowy Korbut; WSB. **Przyczynki:** J. Nowak-Dłużewski: o polskich przekładach Biblii. *Dziś i Jutro* 1950 nr 5. – W. Chojnacki: Zbory polsko-ewangelickie w byłych Prusach Wschodnich w XVI – XX w. *Reformacja w Polsce* 12: 1953-5 s. 325-6, 375. – DWP II s. 18-9. – Dz. Wlkp. I. – H. Barycz: z epoki renesansu, reformacji i baroku. Wwa 1971 s. 221, 224-5, 263. – Studia nad historią dominikanów w Polsce 1222-1972. Pod. red. J. Kłoczowskiego. T. 2. Wwa 1975 s. 476. – J. Małek: Dwie części Prus. Olsztyn 1987. – Dzieje P. do roku 1973. Pod red. J. Topolskiego. Wwa [i in.] 1988.

Samulczyk* Zdzisław (1917-1996) inż. ogrodnictwa, kierownik Pracowni Architektury Budownictwa i Terenów Zieleni w P., działacz społ. **Słowniki:** SBTech. XV.

Samulczykowa* Kazimiera z Lemańskich (1913-1988) inż. ogrodnictwa, popularyzatorka nowoczesnego ogrodnictwa, współzałożycielka Wielkopolskiego Związku Ogrodniczego, działaczka społ. **Słowniki:** PSB; SBTech. XIII. **Przyczynki:** S. Alwin [i in.]: Historia studiów ogrodniczych w Poznaniu. Cz. 1: Okres 1920-1951. P. 1966. – K. S., Z. Samulczyk: Zarys dziejów organizacji ogrodniczych w Wielkopolsce w latach 1901-1986. P. 1986 *passim*.

Samulski* Seweryn (1866-1935) działacz gosp. i społ. **AW:** 7506. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 437. **Biografie:** B. Januszkiewicz: S. S. Twórca życia gospodarczego w odrodzonej Wielkopolsce. *Bazar* 1984 nr 8. – H. Gmerek: S. S. (1866-1935) – przedsiębiorca i działacz społeczny. *KW* 1994 nr 2 s. 87-91. – Wielkopole XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 453-63. **Przyczynki:** Z. Grot: 100 lat Zakładów H. Cegielski 1846-1946. P. 1946. – Studia historyczno-gospodarcze nad Polską Zachodnią. Pod red. J. Deresiewicza. P. 1971 s. 14, 17, 44. – Z. Kaczmarek: Obóz Wielkiej Polski. Geneza i działalność społeczno-polityczna w l. 1936-1933. P. 1980 s. 9, 87. – S. Wachowiak: Czasy, które przeżyłem. Wwa 1983. – B. Januszkiewicz: Szczególnie zasłużony dla HCP – S. S. (1866-1935). *Nasza Trybuna* 1990 nr 44. – A. Gulczyński: Ks. prałat Kazimierz Niesiołowski 1872-1949. Pleszew 1995. – B. Januszkiewicz [i in.]: 150 lat firmy H. Cegielski – Poznań S. A. P. 1996. – M. Piasecka [i in.]: Sprawy i ludzie Banku Spółdzielczego w Pleszewie (1962 – 1872 – 1997). Pleszew 1997.

Sancja* bł., Janina Szymkowiak (1910-1942) serafitka, romanistka. **Słowniki:** SBWP-W II. **Biografie:** W. Padacz: z polskiej gleby. Kr. 1972 s. 334-7. – Z. Jonaczyk: Siostra Sancja. (J. S. 1910-1942). [W:] Byli wśród nas. Praca zb. pod red. F. Lenorta. P. 1978 s. 145-55. – S.I. Jabłońska: Służebnica Boża S. J.S. [W:] Polscy święci. T. 3. Wwa 1984. – Bóg bogaty w miłosierdzie. Jan Paweł II w Ojczyźnie 16-19 sierpnia 2002. Kr. 2002. – W. Zyzak: Bł. siostra Sancja. Janina Szymkowiak – serafitka. Kr. 2002, 122 s. – Błogosławiona Sancja. J.S. 1910-1942. Oprac. F. Lenort. P. 2003, 115 s. **Przyczynki:** Błogosławiona małość. Romanistyka poznańska błogosławionej S. Sz. Red. A. Loba [i in.]. P. 2005, 67 s.

Sandorski* Klaudiusz (1923-1991) malarz, grafik, rysownik. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** Wystawa rysunków ZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań CBWA maj – czerwiec 1953. Katalog. – Doroczna wystawa ZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań CBWA listopad – grudzień 1953.

Katalog. – Wystawa ZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań CBWA lipiec 1955. Katalog. – Salon jesienny '68. Poznań BWA 1968. Katalog. – 1919-1969 Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Praca zbiorowa pod red. S. Teisseyre. P. 1971. – Temat morski w grafice i medalierstwie poznańskich plastyków marynistów. Wwa czerwiec 1971. Katalog. P. 1971. – K. S. Grafika. Poznań 1979. Katalog. – Wystawa marynistyczna. Morze w malarstwie, grafice, rzeźbie. Poznań 18 czerwca – 6 lipca 1985. Katalog. – Dni Morza 1988. Manieczki 4 – 30 VI 1988. Katalog P. – Wystawa marynistyczna z okazji „Dni Morza 92” Poznań czerwiec 1992. Katalog.

Sänger* Karl von (1810-1871) właśc. Grabowa (pow. Wyrzysk). **Biografie:** H. Neubach: Posener Vertreter im Norddeutschen Reichstag (1867-1870). *Jb. Weichsel-Warthe* 16: 1970 s. 97.

Sapieha* Jan Kazimierz (zm. 1730) magnat wlkp. **Biografie:** D. Szczepaniak: Biografie. J.K. S. [W:] *Szkice Koźmińskie*. Nr 26. Koźmin 1999 s. 50-2.

Sapieha* Jerzy Felicjan (zm. 1750) poseł na sejmy, star. wilkowski. **AW:** 7516. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** R. Aftanazy: Dzieje rezydencji na dawnych kresach Rzeczypospolitej. Wr. 1991. – W. Kriegseisen: Sejmiki Rzeczypospolitej szlacheckiej w XVII i XVIII wieku. Wwa 1991.

Sapieha* Paweł Franciszek (1657-1715) cysters, opat paradyski, bp żmudzki. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** *Relationes status dioecesium in Magno Ducatu Lithuaniae*. Ed. P. Rabikauskas. T. 1. Romae 1971. – *Codex Mednicensis seu Samogitiae Dioecesis*. Vol. 2. Coll. P. Jatulis. Romae 1989 nr 310 s. 422-3.

Sapieha* Piotr Paweł (1701-1771) star. wschowski, woj. smoleński. **Słowniki:** WSB; PSB; Bieniaszewski Spisy. **Biografie:** D. Szczepaniak: P. S. (1701-1771). *Szkice Koźmińskie* 27: 2001 s. 41-5, il. **Przyczynki:** E. Rostworowski: o polską koronę. Wr. 1958. – Dz. Wlkp. i s. 774. – W. Konopczyński: Kiedy nami rządziły kobiety. Londyn 1960 s. 44-5. – Z. Ostrowska-Kęmbłowska: Architektura pałacowa drugiej połowy XVIII wieku w Wielkopolsce. P. 1969. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce. Wwa 1970. – J. Kitowicz: Pamiętniki czyli historia polska. Wwa 1971. – T. Zielińska: Magnateria polska epoki saskiej. Wr. 1977. – E. Kręglewska-Foksovicz: Barokowe rezydencje w Wielkopolsce. P. 1982 s. 120-1. – M.G. Müller: Polen zwischen Preussen und Russland (1736-1752). Berlin 1983. – Z. Zielińska: Walka „Familii” o reformę Rzeczypospolitej 1743-1752. Wwa 1983. – J. Kitowicz: Opis obyczajów za panowania Augusta III. Wwa 1985. – E. Cieślak: w obronie tronu króla Stanisława Leszczyńskiego. Gdańsk 1986. – Polska czasów saskich. Białystok 1986. – W. Łysiak: „Kolonizacja mazurska” i ród Sapiechów w tradycji tzw. „Mazurów wieleńskich”. *Lud* 71: 1987. – T. Zielińska: Szlachecy właściciele nieruchomości w miastach XVIII w. Wwa – Łódź 1987. – W. Kriegseisen: Diariusz petersburskiej podróży Jana i Piotra Sapiechów z 1726 r. Wwa 1993. – Za ojczyznę i naród. 300 lat Orderu Orła Białego. Wystawa [...] 2005-2006. Wwa 2005 s. 216-7.

Sapiehowie* – ród magnacki w Wlkp. **Przyczynki:** M. Olejniczak: Wielkopolscy Sapiehowie – legenda i historia. *Krajoznawstwo i Turystyka* 2001 nr 1 s. 26-9, il.

Sapieżanka* Katarzyna (zm. 1636) norbertanka w Strzelnie. **Słowniki:** Borkowska i s. 190.

- Sapieżyna* Katarzyna Agnieszka Ludwika z Sapiearów, 2 voto Żywna (1718-1779) łowczyna litewska, konfederatka barska. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** D. Szczepaniak: K. S. (1718-1779). *Szkice Koźmińskie* Nr 23 (1999) s. 47-50. **Przyczynki:** W. Konopczyński: Kiedy nami rządziły kobiety. Londyn 1960 s. 45, 183. – K. i J. Pilchowice: Zabytki Dolnego Śląska. Wr. 1962 s. 32-3. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970. – D. Pawlicka: Dla miłości zostawiła rodzinne pałace. *GPozn.* 2002 z. 2 sierpnia, s. 20-1, il.
- Saramowiczówna* Henryka (1917-1939). **Słowniki:** Słownik uczestniczek walki o niepodległość Polski 1939-1945: poległe i zmarłe w okresie okupacji niemieckiej. Wwa 1988.
- Saran* August (XIX/XX w.) superintendent kościoła ewang. w B. 1885-1909. **Przyczynki:** Rogall Geistlichkeit s. 269.
- Sarbinus* (Scharbinus) Paweł z Poznania (zm. 1563) dominikanin, kan. pozn., inkwizytor. **AW:** 7522. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Nowacki II. – Acta Capitulum Provinciae Poloniae. T. 1. Romae 1972 s. XXXVII, 274, 279, 288, 299, 317, 323-4, 331, 338, 664, 670, 672-3. – L. Sieciechowiczowa: Życie codzienne w renesansowym Poznaniu 1518-1619. Wwa 1974 s. 101.
- Sarbinowska* Agnieszka (1870-1943) delegatka z pow. jarocińskiego na Sejm Dzielnicowy do P. w 1918 r. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.
- Sarbski* Jan (zm. po 1525) pleban w Skórzewie. **Biografie:** P.M. Dziembowski: Proboszczowie parafii świętego Marcina i świętego Wincentego w Skórzewie. Skórzewo 2010, s. 43, il.
- Sarnecka* Klara zamężna Kula-Borecka, właśc. Ziółkowska (1897-1974) aktorka. **Słowniki:** SBTP II.
- Sarnecki* Antoni, pseud. Antek z Koła (1828-1890) urzędnik, poeta, publicysta, żołnierz. **Słowniki:** Szkoła Kaliska **Biografie:** E. Polanowski: A. S. *Południowa Wielkopolska* 1980 nr 8 s. 4. – E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram].
- Sarnecki* Fabian Juliusz (1800-1894) malarz, konserwator. **AW:** 7524. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; AMM. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 s. 209-10. **Przyczynki:** Motty i s. 89, 425, 647; II s. 174. – DWP III s. 142. – M. Suchodolska, J. Jakimowicz, J. Jaworska: Rysunki z kolekcji J.I. Kraszewskiego w Muzeum Narodowym w Warszawie. Wwa 1961. – Dz. Wlkp. II s. 302-4. – M. Warkoczewska: Malarstwo i grafika epoki romantyzmu w Wielkopolsce. P. 1984, passim. – Polaków portret własny. Praca zb. pod red. M. Rostworowskiego. Wwa 1986. – Ideologie poglądy, mity w dziejach Polski i Europy XIX i XX w. P. 1991 s. 209-19.
- Sarnowscy* – ród rycerski h. Godzięba w Wlkp. **Przyczynki:** J. Pakulski: Ród Godziębów w średniowiecznej Polsce. Studium genealogiczne. Toruń 2005 s. 64-8.
- Sarnowski* August Stanisław Jan (1851-1912) aktor, śpiewak, dyr. teatru. **Słowniki:** SBTP.
- Sarnowski* Edward (1897-1933) burmistrz Nowego Miasta n. Wartą, powstaniec wlkp. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.
- Sarnowski* Franciszek (1911-1940) nauczyciel. **Słowniki:** PSB; J. Benyskiewicz, B. Kres: Południowe pogranicze. Słownik historyczny. Zielona Góra 1983 s. 64-6; Oracki Słownik. **Biografie:** J. Oleksiński: F. S. (1911-1940). *PLub.* 6: 1976 nr 1 s. 87-92. – J. Oleksiński: Sylwetki nauczycieli

spod znaku „Rodła”. (Z obszaru Dzielnicy V Związku Polaków w Niemczech w Złotowie). *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 22: 1979 nr 3. – B. Łukaszewicz, W. Wrześniński: IV Dzielnicza Związku Polaków w Niemczech (1922-1939). Olsztyn 1982.

Sarnowski* Marcin Władysław (1927-1981) chirurg, docent Akademii Medycznej w Poznaniu. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** A. Piskorz: Doc. dr hab. M.S. *Polski Przegląd Chirurgiczny* 52: 1983 z. 2 s. 149-50. – B. Zielińska: Wspomnienie pośmiertne o doc. dr. hab. med. M.S. (28 X 1927 – 11 IX 1981). *Biuletyn Informacyjny AM w P.* 1983 nr 2/22 s. 53-5. **Przyczynki:** Kronika i bibliografia dorobku naukowego AM w P. 1957/58-1963/64. P. 1967. – 25 lat AM w P. P. 1975. – Dzieje AM s. 238, 240, 249, 256.

Sarnowski* Stefan h. Jastrzębiec (zm. 1678) podkomorzy łęczycki, poseł na sejmy, marszałek sejmu abdykacyjnego 1668 r. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** K. Matwijowski: Pierwsze sejmy z czasów Jana III Sobieskiego. Wr. 1976. – W. Kłaczewski: w przededniu wojny domowej w Polsce. Lublin 1984 s. 89, 167. – M. Matwijów: Ostatnie sejmy przed abdykacją Jana Kazimierza 1667 i 1668. Wr. 1992.

Sarnowski* Świętosław h. Jastrzębiec (zm. 1625) kanclerz gnieźn., kan. łowicki, dziekan łęczycki. **AW:** 7528. **Słowniki:** PSB; SPKP Supl. II. **Przyczynki:** J. Sawicki: Concilia Poloniae. V: Synody archidiecezji gnieźnieńskiej i ich statuty. Wwa 1950 s. 202-3. – K. Rulka: Personalne księgozbiory historyczne XVI – 1 poł. XIX w. w bibliotece seminaryjnej we Włocławku. *AK* 127: 1996 s. 431-2. – K. Rulka: Księgozbiory historyczne w Bibliotece Seminarium Duchownego we Włocławku. *ABMK* 65: 1996 s. 368-9.

Sarrazin* Ignatz (1847-1934) ziemianin i niem. działacz gospodarczy. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 101. **Biografie:** K. Karzel: Ein Schöpfer von Mustergütern Ignatz Sarrazin (1847 bis 1934). [W:] Deutsche Gestalter u. Ordner im Osten. Leipzig 1942 s. 345-50, il.

Sarrazin* Otto (1878-1946) właściciel dóbr Tulce, niem. działacz gospodarczy. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 102.

Sarrazin* Rudolf (1906-1974) stomatolog, prof AM w Poznaniu. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** S. Włoch: R. S. (1906-1974). Stomatolog. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 277-8. **Przyczynki:** W. Kowalenko: Tajny Uniwersytet Ziem Zachodnich. UP 1940-1945. P. 1961 s. 151, 218. – Kronika i bibliografia dorobku naukowego AM w P. 1957/58-1963/64. P. 1967. – W. 50-lecie rozwoju nauk medycznych w P. 1920-1970. P. 1969. – M. Jesionowski: Historia stomatologii polskiej. Wyd. 2 Wwa 1971. – 25 lat AM w P. P. 1975. – S. Wajs: Bibliografia polskiej stomatologii 1946-1981. Wwa 1985. – Dzieje AM s. 65, 93, 99.

Sartori* (+) dyr. teatru. **Przyczynki:** A. S. Warzecha: Sartori – nieznaną antrepreneur kaliski (o aktorach niemieckich w Kaliszu w roku 1805). [W:] Acta Universitatis Lodziensis. Folia Scientiarum Artium. T. 8. Łódź 1987 s. 209-15.

Saski* Stefan Eugeniusz (1888-1974) pedagog, językoznawca. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** S. Urbańczyk: S. S. *Język Polski* 1975 nr 3 s. 210-11. – Z. Zagórski: S. S. *SO* 33: 1976 s. 183. **Przyczynki:** Słownik języka Adama Mickiewicza. T. 1. Wr. 1962 s. X. – Uniwersytet Ziem Zachodnich.

Tajne kursy uniwersyteckie 1939-1945. P. 1972. J. Maciejewski: Dzieje poznańskiej polonistyki uniwersyteckiej 1842-1988. P. 1992.

Sasse* Johan Christian (+) kupiec berliński. **Przyczynki:** A. Koerth: Der Berliner Kaufmann Joh. Christian Sasse wollte im Netzedistrikt „Städtegründer“ werden. *DWZW* 2: 1940 s. 275-6.

Sasse* Joseph (1861-?) dr fil., naucz. gimn. w Ostrowie. **AW:** 7531. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.

Satanowski* Robert (1918-1997) dyrygent, dyr. Opery w Poznaniu, dowódca antyhitl. zgrupowania partyzanckiego, gen LWP. **Słowniki:** SMP; Dyrygenci. **Biografie:** P. Lipiński: Nie należę do nikogo. *Gaz. Wyb.* 1998 nr 26 (*Magazyn*) s. 38-44.

Sauer* – rodzina niem. w Wlkp. **Słowniki:** Posener Geschlechterbuch Umfassend das ges. Wartheland. Bd. 4. Bearb. v. Helm. Strelau. Limburg/Lahn 1965.

Sauter* Wiesław (1905-1996) historyk, pamiętnikarz, działacz kulturalny z Ziemi Lubuskiej. **Bibliografie:** H. Szczegóło: Bibliografia prac W. S. [W:] Kultura, historia, region. Praca zb. pod red. H. Szczegóło. Zielona Góra 1975. **Źródła:** W. S.: Wspomnienia z mojego życia (fragmenty z pamiętnika – rok 1972). *Studia Zielonogórskie* 3: 1997 s. 203-10. **Nekrologi:** J. Koniusz: W. S. (1905-1996). *Studia Zielonogórskie* 4: 1998 s. 219-22. **Biografie:** H. Szczegóło: W. S. – historyk, pamiętnikarz i działacz kultury. [W:] Kultura, historia, region. Praca zb. pod red. H. Szczegóło. Zielona Góra 1975. **Przyczynki:** J. Koniusz: Siedemdziesięciolecie urodzin W. S. *PLub.* 5: 1975 nr 2/3 s. 184-6.

Sawicki* Aleksander (1877- ?) architekt. **AW:** 7535. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** K. Sobkowicz: Architekci wielkopolscy. Cz. 1. P. 1988 s. 39, 46.

Sawicki* Franciszek (Franz) (XIX/XX w.) teolog. **Biografie:** M. Wojtczak: Franz oder Franciszek Sawicki – ein deutscher und polnischer Denker. *Stud. Germ. Posn.* [Vol.] 24 (1999) s. 153-60.

Sawicki* Karol Piotr (1661-1733) ks., jezuita, prefekt bursy w Kaliszu i P. **Słowniki:** EWoj.

Sawicki* Kasper h. Nowina (ok. 1552-1620) ks., jezuita, nauczyciel, kaznodzieja, kapelan wojskowy, pisarz, tłumacz, polemista. **Słowniki:** PSB; EWoj; Nowy Korbut; Teolodzy; SBWP-W I; Szkoła Kaliska. **Przyczynki:** J. Warszawski: Polonica z rzymskiego kodeksu nowicjuszy. Rzym 1955 s. 131-3, 181. – Ze studiów nad literaturą staropolską. *Wr.* 1957 s. 318, 324-5, 339-40. – J. Poplatek: Studia z dziejów jezuickiego teatru szkolnego w Polsce. *Wr.* 1957 s. 190. – L. Piechnik: Jezuita a seminarium diecezjalne w Kaliszu. *NP* 20: 1964 s. 122. – J. Poplatek: Jan Wielewicki i jego dziennik. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 14: 1969 s. 61, 65, 82. – Hist. nauki VI. – J. Neuls: Szkoły Kalisza w XII – XVII w. *RKal.* 4: 1971. – J. Paszenda: Kościół św. Barbary w Krakowie z domem zakonnym księży jezuitów. *Kr.* 1985 s. 61, 65, 307. – Historia residentiae Gedanensis Societatis Jesu ab anno 1585. *Wyd. R. Stachnik. Köln* 1986 s. 7-8. – R. Darowski: Filozofia w szkołach jezuickich w Polsce w XV wieku. *Kr.* 1994.

Sawicki* Napoleon, właśc. Skolarczyk, pseud. Szczawiński (działał 1906-1961) śpiewak, aktor, reżyser. **Słowniki:** SBTP II.

- Sawicki* Stefan (1890-1967) architekt. **Przyczynki:** K. Sobkowicz: Architekci wielkopolscy. Cz. 1. P. 1988, s. 49, 54-8, 60, 66, 132, 135, 138, 143, 145, 148, 153-4, 160, 161.
- Sawicki* Władysław (1908-1982) hydrogeolog, prof. Instytutu Melioracji i Użytków Zielonych. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Katalog rozpraw doktorskich i habilitacyjnych 1964. Wwa 1965 s. 492.
- Sawicz* Konstanty (1900-?) laryngolog. **Biografie:** J. Hasik, E. Gawlak: Dr med. K. S. [W tychże:] Dzieje Uzdrowiska Inowrocław. Inowr. 1996 s. 127-8.
- Sayna* Franciszek (zm. ok. 1971) działacz ruchu robotniczego. **Biografie:** K. Robakowski: F. S. z żałobnej karty. *KMP* 1971 nr 1 s. 169-75, il.
- Sągajłto* Edmund (1865-1934) lekarz. **Słowniki:** SLeK. IV. **Przyczynki:** M. Łążyński: Sto lat bez mała. Wwa 1961.
- Sąsiadek* Mieczysław Kazimierz (1905-1973) inż. mechanik, prof. Państw. Wyższej Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki w Poznaniu. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** Uczni wrocławscy (1945-1979). Wr. 1980. **Przyczynki:** I. Rutkiewicz: Archipelag nauki. Wr. 1966 s. 305-6. – Księga XXV-lecia Politechniki Wrocławskiej 1945-1970. T. 1. Wr. 1970 s. 341, 349-52; t. 2 s. 292-3. – W. Dembecka: Politechnika Poznańska i wcześniejsze uczelnie techniczne P. P. 1976.
- Schacht* (+) nauczyciel, matematyk. **Przyczynki:** Poznańskie wspominki. P. 1960 s. 87-8
- Schammert* Günther (1913-1997) pastor ewang. w Poznańskim. **Słowniki:** Balde. **Przyczynki:** W. Prenzler: Pfarrer G. Sch. – 75 Jahre. *Posener Stimmen* 35: 1988 nr 4 s. 6-7.
- Scharwenka* Ludvig Philipp (1847-1917) muzyk, kompozytor. **Słowniki:** Wielkopolska wybitnych europejczyków, s. 14.
- Scharwenka* Franz Xavier (1850-1924) muzyk, kompozytor. **Słowniki:** Wielkopolska wybitnych europejczyków, s. 14.
- Schattschneider* Arnold Heinrich (1869-1930) kompozytor, kier. chóru. **Słowniki:** BSB IV; Balde. **Przyczynki:** Ch. Zimmer: Bromberger Konservatorium der Musik 1904-1942. [W:] Aus Brombergs Vergangenheit. Wilhelmshaven 1973.
- Schechtel* Edward Piotr (1886-1957) hydrobiolog-ichtiolog, prof. UP i WSR w P. **Słowniki:** PSB; WSB; Słow. biologów; PTPN. **Źródła:** A. Marciniak: Materiały E. S. *Biul. APAN* 8: 1965 s. 79-96. – Przew. APAN s. 473-4. **Biografie:** J. Kaj: E. S. *Spraw. PTPN* 21: 1957 nr 1 s. 187-93. – E. S. *Roczniki Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu* 5: 1959 s. nlb X 3, il. – M. Iwaszkiewicz: E. S. (1886-1957). [W:] Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970 s. 337-8. **Przyczynki:** Katalog wydawnictw Polskiej Akademii Umiejętności 1873-1947. Kr. 1948 I-II. – Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970. – Dz. UAM. – Nauka w Wlkp. s. 632, 633, 638, 752-4, 1033, 1036, 1050. – Hist. nauki. – Zarys dziejów nauk przyrodniczych w Polsce. Wwa 1983. – S. Sroka: Dzieje rybactwa w Uniwersytecie Jagiellońskim. [W:] *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej*. S. 2. Z. 3. Wwa 1991 s. 164, 185. **Artykuły:** *+Chrońmy przyrodę ojczystą* 13: 1957 nr 5 s. 35. –

+*Roczniki WSR w P.* 5: 1959 s. 1; 45: 1970 s. 80-1. – *Kronika WSR w P.* za l. 1951/52-1958-59 s. 291-2.

Schedel* (Szady) Fabian (zm. ok. 1573) kupiec, burmistrz pozn. **AW:** 7552. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** J. Kądziołka: *Finanse miasta Poznania 1501-1648.* P. 1960 s. 154. – W. Maisel: *Sądownictwo miasta Poznania do końca XVI wieku.* P. 1961 s. 22. – S. Nawrocki, J. Wiśłocki: *Inwentarze mieszczan poznańskich z lat 1528-1635.* P. 1961 s. 16. – W. Maisel: *Wykazy poznańskich urzędników miejskich z XVI w.* *SiMDW* 10: 1970 z. 1 s. 95-126.

Scheffler* Karol August von (1820-1898) gen. pruski. uczestnik wydarzeń w Wlkp. 1848 r. **Słowniki:** Balde.

Scheffs* Marcel (1880-1953) bankowiec, spółdzielca. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** 30-lecie uczelni. *WSE w Poznaniu.* P. 1956 s. 20, 45. – *Pięćdziesiąt lat Gdańskiego Towarzystwa Naukowego 1922-1972.* Księga pamiątkowa. Gdańsk 1972 s. 17, 19, 25, 28, 354. – *Nauka w Wlkp.* s. 406, 412, 417, 422, 427, 432. – *Dzieje Towarzystwa Naukowego w Toruniu 1875-1975.* Pod red. M. Biskupa. T. 2. Toruń 1978 s. 188. – S. Wachowiak: *Czasy, które przeżyłem.* *Wwa* 1983 s. 45, 47, 49, 60, 70. – J. Szewc: *Filomaci pomorscy.* *Wwa* 1992 s. 18, 217, 224, 378.

Scheibel* Theodor Georg (1828- po 1871) drukarz, księgarz. **Słowniki:** SBL.

Schelwig* Samuel (1643-1715) polemista luterański, bibliotekarz. **AW:** 7559. **Słowniki:** PSB; SBL; SPKP; *Słownik biograficzny Pomorza Nadwiślańskiego.* Gdańsk 1997; J. Szturc: *Ewangelicy w Polsce. Słownik biograficzny XVI – XX wieku.* Bielsko-Biała 1998.

Schendell* – rodzina niem. **Źródła:** G. Schendell: *Das Urkundenbuch der Familie Schendel*[I]. Bd. 1. (Bietigheim a. Enz 1939) [masz.].

Scherbel* Simon (1858-1934) lekarz, pisarz, działacz społ. **Słowniki:** SBL.

Scherfke* Fryderyk Egon (1909-1983) piłkarz „Warty”, olimpijczyk z 1936 r. **Słowniki:** *Wryk Sport.* **Przyczynki:** *Encyklopedia piłkarska FUJI.* T. 2: Biało-czerwoni. *Dzieje reprezentacji Polski* (1). Katowice 1991 passim. – R. Nawrot: *Sylwetka F. Sch. Był miejscowy.* *Gaz. Wyb.* 2001 nr 64.

Scherk* Juliusz (1809- po 1854) księgarz, wydawca. **Słowniki:** *Wolnomularze.*

Scherk* Teodor (1800-1841) nauczyciel, księgarz, nakładca. **Słowniki:** SPKP. **Przyczynki:** M. Walentynowicz: *Wypożyczalnia książek w W. Księstwie Poznańskim.* *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 1960 s. 48, 54, 58, 66.

Scherwentke* Józef (1904-1939) nauczyciel. **Przyczynki:** G. A. Pejda: *Za działalność szczególnie wrogą dla III Rzeszy.* *Pan. Leszcz.* 1980 nr 42 s. 7.

Scheyer* – rodzina żydowska w Koźminie. **Przyczynki:** *Die Scheyer von Koschmin. Eine Familiengeschichte aus dem alten Posen.* *Israelitisches Wochenblatt* 70: 1970 nr 40 s. 71-3.

Schiffer* Hedvig (+) dyrektorka Below-Knothe-Lyzeum w P. **Przyczynki:** *700 Jahre Posen. Festschrift zur Siebenhundertjahrfeier der Gründung der deutschen Stadt Posen.* Berlin 1953 s. 75-6.

- Schillak* Ryszard Bernard (1909-1982) chemik, doc. Instytutu Fizjologii i Żywienia Zwierząt PAN.
Słowniki: PSB. **Przyczynki:** *Pamiętnik Puławski*. Z. Jubileuszowy: Puławy 1862-1962. Puławy 1965. – Katalog rozpraw doktorskich i habilitacyjnych 1967. Wwa 1968.
- Schilling* Jan (zm. 1514/15) malarz. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** Akta radzieckie poznańskie. T. 3. P. 1948. – Nowacki I-II. – W. Maisel: Wykazy poznańskich urzędników miejskich z XVI w. *SiMDW* 10: 1970 z. 1 s. 113.
- Schilling* Mikołaj (zm. 1578) złotnik, burmistrz pozn. **Słowniki:** PSB; SPKP; WSB. **Przyczynki:** **M.J.** Mika: Burmistrzowie poznańscy wieku XVI. *KMP* 20: 1947 s. 54. – T. Nożyński: Materiały do dziejów złotnictwa poznańskiego. *Studia Poznańskie* 2: 1954 s. 333, 342. – W. Maisel: Wykazy poznańskich urzędników miejskich z XVI w. *SiMDW* 5: 1959 z. 1 s. 91-130. – J. Kądziołka: Finanse miasta Poznania 1501-1648. P. 1960 s. 156. – M. Kramperowa [i in.]: Księgozbiory mieszczan poznańskich z drugiej połowy XVI wieku. *SiMDW* 6: 1960 z. 1 s. 288-91. – W. Maisel: Sądownictwo miasta Poznania do końca XVI wieku. P. 1961 s. 191. – Inwentarze mieszczańskie z lat 1528-1635. P. 1961 s. 186-8. Nowacki. – H. Barycz: z epoki renesansu, reformacji i baroku. Wwa 1971. **Artykuły:** *SiMDW* 6: 1960 z. 1 s. 30-1, 39, 45.
- Schilling*-Siengalewicz Sergiusz Leonard (1887-1951) medyk sądowy, toksykolog, prof. UP i AM w P.
Słowniki: PSB; Biogramy uczonych VI; SBPNM i z. 3. **Biografie:** J. Lutomski: Prof. dr S. S.-S. *Farmacja Polska* 1952 nr 2 s. 79. – B. Puchowski: Dr med. S. S.-S. (wspomnienie pośmiertne). *Archiwum Medycyny Sądowej, Psychiatrii Sądowej i Kryminalistyki* 5: 1953 s. 5-9 [spis prac: 18 poz.]. – B. Puchowski: S. S.-S. *Spraw PTPN* 19: 1955 nr 1 s. 190-5 [fragm. przemówienia]. – M. Reicher: Wspomnienia o profesorze S. S.-S. w 20 rocznicę jego zgonu. *Archiwum Medycyny i Kryminalistyki* 1970 nr 2 s. 161. – E. Chróścielewski, S. Raszeja: Profesor dr med. S. S.-S. jako wybitny toksykolog, medyk sądowy i społecznik. [W:] Wkład lekarzy i farmaceutów wielkopolskich do rozwoju nauk medycznych. Materiały sesji naukowej. Poznań 14 XII 1973 r. Wwa [i in.] 1975 s. 100-9. – E. Chróścielewski, S. Raszeja: S. S.-S. (1887-1951). Medyk sądowy, toksykolog. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991, s. 279-82, bibliogr. – N. Siengalewiczowa: Moje wspomnienia o Profesorze S. S.-S. w 40 rocznicę śmierci. *Archiwum Medycyny Sądowej i Kryminalistyki* 1991 nrr 2 s. 89-96. **Przyczynki:** W. Ziembicki: Zarys rozwoju nauk lekarskich w Polsce. Wwa 1958 s. 89. – Z. Woźniewski: Rozprawy na stopień doktora medycyny polskich wydziałów lekarskich. Okres międzywojenny. Wwa 1969. – A. Zakrzewski: Sanatorium Mariówka i medycyna. Wr. 1975. – K. Michejda: Wspomnienie chirurga. Kr. 1986. – Zarys dziejów chirurgii polskiej. Wwa 1989.
- Schimmel* Jerzy (1892-1952) ekonomista, poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.
- Schinagel* Deborah (1908-1944) lekarka w Kaliszu. **Słowniki:** **J.B.** Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997.
- Schindele* (Szindele) Maurycy (XIX w.) drukarz, wydawca. **Słowniki:** SPKP Supl. II; SBWP-W I.
- Schinkel* Karl Friedrich (1781-1841) architekt, malarz niem. – w Wielkopolsce. **Słowniki:** WSB; Architekci; SBWP-W II; Wielkopolska wybitnych europejczyków, s. 14-15 i 18. **Biografie:** O. Rave: K.F. S. München 1953 – K.F. S. i Polacy. Wwa 1987. **Przyczynki:** C. Lorck: Schinkels Schlossentwürfe für den Osten. *Die Burg* 2: 1941, 2, s. 24-32. – R. Graubner: Schinkel und das

Wartheland. *Wartheland* 2: 1942 nr 9 s. 19-21. – P. O. Rave: Berlin III. Bauten für Wissenschaft, Verwaltung, Heer, Wohnbau und Denkmäler (S. – Werke). Berlin 1962. – L. Schreiner: Westfalen (S. – Werk). Berlin 1969. – H. R. Hitchcock: Architecture – XIX and XX centuries. Harmondsworth 1967 s. 28 i n. – Funkcje dzieła sztuki. Wwa 1972 s. 302 i n. – Dz. Wlkp. II s. 281 i n. – E. Börsch-Supan: Berliner Baukunst nach S. 1840-1870. [W:] Studien zur Kunst des neunzehnten Jahrhunderts. Bd. 25. München 1977. – K.F. S. Architektur. Malerei. Kunstgewerbe. Verwaltung der Staatlichen Schlösser und Gärten und Nationalgalerie Berlin, Staatliche Museen Preussischer Kulturbesitz, Orangerie des Schlosses Charlottenburg. Berlin 1981 [katalog]. – M. Arsyński: K.F. S. Dienstreisebericht vom Jahre 1834 – eine wichtige Quelle zur Geschichte der Denkmalpflege. *Wissenschaftliche Zeitschrift der Ernst-Moritz-Arndt Universität Greifswald*. Gesellschafts- und sprachwissenschaftliche Reihe 31: 1982. – Ostrowska-Kęłowska Architektura passim. – K.F. S. i Polacy. Muzeum Narodowe w Warszawie 1987 [katalog]. – C. Steckner: Friedrich Wilhelm IV, K.F. S., Wilhelm Stier und das Projekt einer Protestantischen Mater Ecclesiarum. *Jahrbuch für die Geschichte Mittel- und Ostdeutschlands* 36: 1987. – Z. Ostrowska-Kęłowska: Tak zwana technologiczna estetyka S. [W:] Sztuka a technika. Wwa 1991. – Z. Ostrowska-Kęłowska: Dzieje Kaplicy Królów Polskich czyli Złotej w katedrze poznańskiej. P. 1997 passim. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 312-3. – P. Bering: Projekty i realizacje architektoniczne K.F. Sch. na terenie Polski. *PBK* 25: 2001 s. 325-32.

Schinkel* Karol Henryk (1802-1867 ?) radca budownictwa w P. **Słowniki:** Architekci.

=Schlabs* Bronisław (1920-?) fotograf. **Biografie:** K. Jurecki: B. S. z pogranicza malarstwa i fotografii. [W:] Fotografia artystyczna na Ziemiach Zachodnich i Północnych w latach 1945-1986. Materiały z II Sympozjum w Szczecinie w dniach 14-16 listopada 1986 r. Oprac. redakcyjne K. Łyczywek. [Szczecin 1987], s. 26-34.

Schleinitz* Georg Emil Gustav Freiherr von (1834-1910) podróżnik, oceanograf. **Słowniki:** BSB III.

Schleinitz* Hans Eduard Christoph Freiherr von (1798-1869) dr praw, prezydent rejencji w B. **Słowniki:** Genealogisches Handbuch des Adels. Freiherrliche Häuser. Tl. a nr 4 (1962) s. 302-14; Die preussischen Oberpräsidenten 1815-1945. Hrsg. von K. Schwabe. Boppard 1981; Balde. **Przyczynki:** K.H. Rehfeld: Die preussische Verwaltung des Regierungsbezirks Bromberg 1848-1871. Köln-Berlin 1968 s. 41-2.

Schleinitz* Julius Freiherr von (1806-1965) prezydent rejencji w B. **AW:** 7572. **Słowniki:** BSB IV; Balde. **Przyczynki:** K.H. Rehfeld: Die preussische Verwaltung des Regierungsbezirks Bromberg (1848-1871). Köln-Berlin 1968. – Aus Brombergs Vergangenheit. Bearb. von G. Meinhardt. Wilhelmshaven 1973. – H. Papstein: Der Kreis Wirsitz. Bad Zwischenahn 1973.

Schlichting* – zob. Szlichtyng.

Schlieffen Hermann Graf von (1871-1915) rotmistrz wojsk pruskich, właściciel majątku Wioska. **Biografie:** E. Böhm: H. G. v. Sch. zum Gedächtnis. *Jb. Weichsel-Warthe* 30: 1984 s. 91-3, il.

Schlieffen* Sophie-Charlotte Gräfin von, z d. Reiche (1888-1945) właścicielka majątku Rozbitek. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 104-5, fot.; Balde. **Biografie:** G. Ch. von U[nruh]: Ein Frauenleben für

Heimat u. Volk. In memoriam S.-Ch. Gräfin v. Sch., Herrin auf Wioska, Kr. Wollstein. 1. März 1888 + Okt. 1945. *Jb. Weichsel-Warthe* 6: 1958 nr 3 s. 3-4, il. – G. Ch. von Unruh: S.Ch. Gräfin von Sch. in memoriam. *Jb. Weichsel-Warthe* 9: 1963 s. 46-50, fot. – G. Wilhelm: S.Ch. Gräfin von Sch. *Der Kulturwart* 16: 1968 nr 94 s. 15-20. – E. Böhm: Hermann Graf von Schlieffen zum Gedächtnis. *Jb. Weichsel-Warthe* 30: 1984 s. 91-3.

Schlingman* Jan (1888-?) chirurg. **Słowniki:** PTPN.

Schlüter Konstantin (1850-1909) dr, dyr. gimn. w Ostrowie i w Gnieźnie. **AW:** 7582. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.

Schmädicke* Adolf (1852-1931) drukarz, wydawca, społecznik. **Słowniki:** SBL.

Schmaedicke* Augustyn (1822-1896) drukarz. **Słowniki:** SPKP.

Schmalz* Fryderyk (zm. 1537) prezydent P. **AW:** 7583. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** M.J. Mika: Burmistrzowie poznańscy wieku XVI. *KMP* 20: 1947 s. 46-7, 53. – W. Maisel: Wykazy poznańskich urzędników miejskich XVI w. *SiMDW* 5: 1959 z. 1 s. 100-15. – L. Sieciechiewiczowa: Życie codzienne w renesansowym Poznaniu 1518-1619. Wwa [i in.] 1974.

Schmökel* – rodzina niem. **Monografie:** H. Schmökel: Das Geschlecht Schmekel (Schmökel, Schmoekkel, Schmeickel, Schmeichel, Schmechel, Schmögel u. ä.). (Kösel) 1940, 168 s., mapa.

Schmidkoff* (Szmikoff, Szmikow) Wilhelm Karol August von (działal 1832-48) śpiewak, dyrektor teatru. **Słowniki:** SBTP.

Schmidt* Adam (1881-1945) ks., społecznik. **Słowniki:** Opalenicki SB II; Martyrol. **Przyczynki:** Polityczna działalność rzemiosła wielkopolskiego w okresie zaborów (1793-1918). P. 1963 s. 219. – L. Trzeciakowski: Walka o polskość miast poznańskiego na przelomie XIX i XX w. P. 1964 s. 176-8. – Udział duch. s. 65, 109. – B. Wojcieszak: Opalenickie Towarzystwo Przemysłowe (1890-1914). *Echa Opalenickie* 1985 nr 8. – Dzieje Opalenicy. P. 1993 s. 143, 151-3.

Schmidt* Alfred (1920-2000) specjalista leśnik, prof. AR w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1999-2001 s. 25-6.

Schmidt* Brunon (+) ks. kan. **Biografie:** M. Perski: Wspomnienie pośmiertne o śp. ks. kanoniku B. S. *WAG* 16: 1961 s. 255-7.

Schmidt* Erich (1861-1911) pedagog bydgoski, historyk regionalista. **AW:** 7587. **Słowniki:** Posener Biographischen Lexikon. Lüneburg 1975; BSB III (i fot.); Balde. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1880-1911]. **Biografie:** F. Lüdtke: E. S. Der Geschichtsschreiber des Posener Landes. Zu seinem 30. Todestage. *Wartheland* 1: 1941 nr 7 s. 5-6. **Przyczynki:** H. Hoppe: Professor Dr. E. Sch. [W:] H. Papstein: Der Kreis Wirnitz. Bad Zwischenahn 1973 s. 452-3. – G. Ohlhoff: Die Historische Gesellschaft für den Netzedistrikt zu Bromberg. *Bromberg* 1980 nr 64 s. 7-8. – R. Kabaciński: Wokół syntezy dziejów Bydgoszczy. *Kronika Bydgoska* 5: 1980 s. 81. – G. Ohlhoff: E. S. – Erforscher der Vorzeit. *Bromberg* 1986 nr 82.

Schmidt* Franciszek Emil (1909-1976) działacz gosp. i polit. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** M. Rum: XXX lat SD w Wielkopolsce 1945-1975. Wwa 1975 s. 89, 96, 165, 168, 199-200.

Schmidt* Fryderyk (+) budowniczy. **Słowniki:** PTPN.

Schmidt* Hugo (1864-1925) pastori naucz. gimn. w Ostrowie. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.

Schmidt* Jerzy (1926-1991) architekt, pracownik ASP w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1990-1992 s. 20.

Schmidt* Karol (1860-?) dyrygent orkiestr teatralnych i symfonicznych. **Słowniki:** Dyrygenci.

Schmidt* Stefan Adam (1901-1942) nauczyciel gimn., por. WP, uczestnik kampanii wrześniowej, współzałożyciel w P. tajnej organizacji antyhitlerowskiej „Ojczyzna”. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. V, cz. 1. **Przyczynki:** „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 11, 12, 217, 271, 279, 280, 281, 282, 305, 320, 325.

Schmidt* Wincenty (1872-1953) organista, dyrygent chóru w Kępnie. **Słowniki:** Anders.

Schmidt* Władysław (1857-1913) adwokat. **Słowniki:** PTPN.

Schmitz* Hans Jakob (1878-1954) historyk. **Biografie:** E. Kayser: H. J.S. (1878-1954). *ZfO* 4: 1955 nr 4 s. 554-7.

Schnee* Martha Lina Ottilie (1863-1939) pedagog, działaczka niem. mniejszości narodowej. **Słowniki:** BSB II (i fot.); Balde. **Biografie:** K. Finger: M. S., ein Stern leuchtender Nächstenliebe. *Bromberg* 1960 nr 5 s. 4-5. **Przyczynki:** E.E. Dwinger: Tod in Polen. Jena 1940 s. 77. – K. Eichstätt: Selbsthilfe der deutschen Minderheit in Polen. *Westpreussen-Jb.* 14: 1964 s. 51-5. – G. Ohlhoff: Das Jahr 1919 in Bromberg. Wilhelmshaven 1969 s. 14, 47. – J. Bartnicki: Dzieje Bydgoszczy w II Rzeczypospolitej. *Kal. Bydg.* 1982 s. 86. – H. Rasmus: Lebensbilder westpreussischer Frauen in Vergangenheit und Gegenwart. Münster 1984 s. 141-2. – H. Rasmus: Pommerellen-Westpreussen 1919-1939. München [et al.] 1989 s. 127. – S. Turowski, J. Zawadzki: Organizacja niemieckiego szkolnictwa powszechnego w Bydgoszczy w II Rzeczypospolitej. *Kronika Bydgoska* 11: 1991 s. 96. – Ci sami. Niemieckie szkolnictwo średnie w Bydgoszczy (1920-1939). *Kronika Bydgoska* 12: 1991 s. 101.

Schneider* Adolf (1883-1928) dr teol., dyr. semin. teol. w P. **AW:** 7595. **Słowniki:** Balde. **Źródła:** A. Sch.: Gesammelte Aufsätze. Hrsg. von H. Kruska. Berlin 1963. **Biografie:** H. Kruska: A. Sch., ein verdienter Kirchenmann. *Jb. Weichsel-Warthe* 9: 1963 s. 43-5, fot. **Przyczynki:** A. Rhode: Geschichte der evangelischen Kirche im Posener Lande. Würzburg 1956 s. 215 i n., 224, 228. – H. Kruska: Das Theologische Seminar in Posen. [W:] Spuren, die der Wind nicht verweht. Lüneburg 1977 s. 165-7.

Schneider* Friedrich Heinrich Karl (1797-1828) przyjaciel Karola Marcinkowskiego. **AW:** 7597. **Biografie:** W. Witczak: w kręgu przyjaciół Karola Marcinkowskiego – F.H. K. S. (1797-1828). *KMP* 1996 nr 3 s. 106-13, il.

Schnur* Roman (1927-1996) prawnik. **Nekrologi:** K. Sobczak: R. Sch. (1926-1996). *Państwo i Prawo* 1996 z. 12 s. 89. – H. Olszewski: R. Sch. (1927-1996). *CzPH* 1997 z. 1/2 s. 387-8

Schoen* Franciszek (1883-?) aptekarz. **Słowniki:** PTPN.

Schoen* Stanisław (1886-1940) nauczyciel gimn. w Kościanie, dyr. gimn. w Czarnkowie. **Słowniki:** AMM. **Biografie:** Działacz narodowy. Profesor S. Sch. [W:] *Polisce zawsze wierni. Profesorowie Państwowego Gimnazjum i Liceum im. Św. Stanisława Kostki w Kościanie*. Kościan 2001 s. 24-8.

Schoenhuber* Antoni (1888-1967) matematyk, doc. PP. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** Politechnika Poznańska. P. 1976.

Scholl* Konstanty (1874-1930) działacz społeczny i burmistrz w Szamotułach. **Słowniki:** Krygier; Anders; Szamotulanie. **Przyczynki:** Z. Jasiewicz: K. S. (1874-1930). *GWyb.* (P.) 2000 nr 1 s. 7.

Scholz* Johannes (1888-1956) dr filozofii, niem. działacz społeczny i gospodarczy, przewodniczący niem. Rady Ludowej w P. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 106-8, fot. **Biografie:** C. Brummack: Dr. J. Sch. *15. 5. 1888 + 26. 1. 1956. *Der Kulturwart* 16: 1968 nr 92 s. 31-3. **Przyczynki:** R. Kammel: Dank an einen Heimgegangenen: Dr. J. Sch. *Jb. Weichsel-Warthe* 4: 1958, s. 22-8, il. – Weigelt: Dr. J. Sch. und die Landmannschaft Weichsel-Warthe. *Der Kulturwart* 16: 1968 nr 92 s. 34-6, fot.

Schön* Klemens (1820-1891) organista, dyrygent chórow. **Słowniki:** Dyrygenci.

Schön* Theodor Heinrich von (1773-1856) naczelny prezes Prus Zachodnich. **Słowniki:** Die preussischen Oberpräsidenten 1815-1945. Hrsg. von K. Schwabe. Boppard 1981. **Biografie:** T. von Sch. Untersuchungen zur Biographie und Historiographie. Hrsg. von B. Sösemann. Köln [et al.], 168 s., il. **Przyczynki:** T. von Sch. Untersuchungen zu Biographie und Historiographie. Hrsg. v. B. Sösemann. Köln [et al.] 1996, 168 s., il. R: E. Opgenoorth, *Vierteljahresschrift für Sozial- und Wirtschaftsgeschichte* 85: 1998 s. 514. – E.-B. Körber: Die Ernennung T. v. Sch. zum Oberpräsidenten von Ost- und Westpreussen. [W:] *Ostdeutsche Gedenktage* 1998 s. 419-22.

Schönbeck* Otto (1881-1959) dr filologii, pedagog. **Słowniki:** BSB VI; Balde. **Biografie:** D. Vogt: Dr. O. Sch. 1881-1959. Zur Erinnerung an einen Grossen Schulmann. *Jb. Weichsel-Warthe* 7: 1961 s. 28-35, fot. **Przyczynki:** H. Hilgendorf: Dr. O. Sch. zum 70. Geburtstag. *Der Westpreusse* 3: 1951 nr 4 s. 12, il. – 700 Jahre Posen. Festschrift zur Siebenhundertjahrfeier der Gründung der deutschen Stadt Posen. Berlin 1953 s. 73. – P. Rudolf: Der Landesverband deutscher Lehrer und Lehrerinnen in Polen 1920-1939. *Westpreussen-Jb.* 21: 1971 s. 81-9. – H.-D. von Enzberg: Die Goetheschule in Graudenz und das deutsch-polnische Verhältnis (1920-1945). Lüneburg 1994 s. 237 i nn., 241, 379, 468.

Schönberg* Franz Balthasar von Brenckenhoff (+). **Przyczynki:** P. Dobbermann: F.B. Sch. von Brenckenhoff, der Kultur-Ingenieur des Netzedistrikts. *Posener Stimmen* 9: 1962 nr 10 s. 4-6, nr 11 s. 2-3.

Schönborn* Bronisław Waldemar (1909-1971) grafik, rysownik, publicysta. **Słowniki:** PSB; SGraf. **Biografie:** J. Wojnarski: B.W. S. *Ochrona Zabytków* 1972 nr 1 s. 57-8. – T. Bednarski: Wspominając Schönborna. *Dziennik Polski* 1991 nr 115. – L. Ludwikowski: B.W. S. *Rocznik Krakowski*. 44: 1973. **Przyczynki:** Cracovie. Bijou de la Pologne dans les dessins de B.W. S. Catalogue de l'exposition. BWA Kr. 1968. – Kraków w rysunkach B.W. S. Katalog wystawy. Muzeum Historyczne m. Krakowa. Kr. 1968. – Zabytki Krakowa w rysunkach B.W. S. Muzeum Historyczne m. Krakowa. Kraków 1972. – B. Schönborn: Oglądamy Kraków. Kr. 1979 s. 5-20, 329-32. – J. Dużyk: Wędrówki włoskie. Wwa 1985 s. 175. – M. Grońska: Ekslibrisy. Wwa 1992. – „Pozdrowienia z Poznania”. Widoki miasta na pocztówkach z lat 1898-1939. Muzeum Narodowe w Poznaniu. Katalog zbiorów. P. 1995. – J. Mulczyński: Zaginiony pejzaż – Chwaliszewo w pracach współczesnych artystów poznańskich. *KMP* 1995 nr 1.

Schramm* Wiktor Franciszek (1885-1958) ppor. Legionów Polskich, major WP, inż. rolnik, historyk gosp., prof. UP i WSR w P. **AW:** 7620. **Słowniki:** PSB; WSB; W.K. Cygan: Oficerowie Legionów Polskich 1914-1917. Słownik biograficzny. T. 4. Wwa 2006; SBP; PTPN. **Źródła:** A. Marciniak: Materiały W. S. *Biul. APAN* 10: 1967 s. 20-106. – Boniecki Fotografie. – Przew. APAN s. 474-6. – R. W. Schramm: Prywatna podróż pamięci. Olszanica 2003, 138 s., il. **Nekrologi:** A.J. C.: Prof. dr W. Sch. *Przyroda Polski Zachodniej* 1958 nr 2 s. 188-90, il. **Biografie:** F. Dembiński: W. Sch. *Spraw. PTPN* 1958 nr 1 s. 129-45, bibliogr. [wspomnienie pośmiertne]. – F. Dembiński: W. Sch. 1885-1958 [nekr.]. *Życie Szkoły Wyższej* 1958 nr 10 s. 134-7. – W. Pytkowski: W. Sch. *Roczniki Nauk Rolniczych (P.)*. 75: 1958 z. 2 s. 387-408, il. [m.in. wykaz prac: 161 poz.]. – W. Staniewicz: Prof. dr W. Sch. (1885-1958). *Zagadnienia Ekonomiki Rolnej* 1958 nr 2 s. 3-7, il. – W. Pytkowski: W. S. (1885-1958). [W:] Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970 s. 338-9. – T. Schramm: Profesura poznańska – Schrammowie i Rutkowscy. *KMP* 66: 1998 nr 2 s. 301-17. **Przyczynki:** S. Brzozowski: Dzieje Szkoły Rolniczej w Czernichowie. Wwa 1962 s. 109-10, 122. – Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970 s. 43-5, 56-7, 60, 68-70, 72-3, 80, 105, 107, 112, 184, 187, 251, 338-9, 350, 359, 365, 370. – Dzieje UAM 1919-1969. P. 1972. – Nauka w Wlkp. s. 412, 413, 417, 427, 433, 994, 1016, 1017, 1029, 1048, 1050. – Hist. nauki. – Polska Akademia Umiejętności 1872-1952. Nauki lekarskie, ścisłe, przyrodnicze i o ziemi. Wr. 1974. – B. Okoniewska: Poznańskie środowisko nauk rolniczych i rola w nim W. S. (lata 1919-1939). *KW* 1983 nr 1 s. 105-35. – Zarys dziejów nauk przyrodniczych w Polsce. Wwa 1983. – B. Okoniewska: Polscy ziemianie i chłopi Wielkopolski i Pomorza w latach II Rzeczypospolitej. Gdańsk 1991. – Napisy pamiątkowe s. 65.

Schrammowie* – rodzina pozn. **Przyczynki:** T. Schramm: Profesura poznańska – Schrammowie i Rutkowscy. *KMP* 1998 nr 2 s. 301-17.

Schreiber* – rodzina **Źródła:** E. R. Dabertowa: Osobowym przez czas. Szkice z pamięci. P. 2010, 415 s., il.

Schreiber* Aleksander (1901-1956) radiolog, asystent UP, organizator służby zdrowia, powstaniec wlkp. **Słowniki:** AMM. **Biografie:** J. Jankowiak: w czwartą rocznicę śmierci dra A. S. z żałobnej karty. *KMP* 28: 1960 nr 1/2 s. 181-4, il. – J. Samecki: A. S. (1901-1956). Radiolog. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 283-5. – M. Zabrzeska: A. Sch. *KMP* 2001 nr 1 s. 236-9, il.

- Schroeder* Franciszek (1831-1917) nauczyciel, poseł na sejm pruski. **AW:** 7625. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** B. Osmólska-Piskorska: Pomorskie Towarzystwo Pomocy Naukowej 1848-1898. Toruń 1949. – L. Trzeciakowski: Polityka polskich klas posiadających w Wielkopolsce w erze Capriviego (1890-1894). P. 1960 s. 78-80, 84, 86. – Z. Hemmerling: Posłowie polscy w parlamencie Rzeszy Niemieckiej i w sejmie pruskim 1907-1914. Wwa 1968. – J. Szews: Język polski w szkolnictwie średnim Pomorza Gdańskiego w latach 1819-1920. Gdańsk 1979. – J. Borzyszkowski: Inteligencja polska w Prusach Zachodnich 1848-1920. Gdańsk 1986.
- Schroeger* Efraim (1727-1783) architekt, konduktor budowlany. **Słowniki:** S. Łoza: Architekci i budowniczowie w Polsce. Wwa 1954; WSB. **Przyczynki:** Nowacki I. – Katedra gnieźnieńska. T. 1-2. P. 1968-70. **Artykuły:** *Kwartalnik Architektury i Urbanistyki* 6: 1961 s. 153-60.
- Schröer* Heinrich (1843-1919) dr, filolog, dyr. Gimnazjum św. Marii Magdaleny w P. **AW:** 7628. **Słowniki:** AMOstr. z. 10. **Przyczynki:** Poznańskie wspominki. P. 1960 s. 13, 86-7.
- Schroeter* Adolf Karol (1857-1916) kaliszanie. **Przyczynki:** F. Seweryn: Wędrowki po stołecznych nekropoliach. *Kaliszanie w Warszawie* 1992 nr 3 s. 37-9.
- Schroeter* Paweł (1855-1935) lekarz. **Słowniki:** P. Szarejko: Słownik lekarzy polskich XIX wieku. T. 1. Wwa 1991. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] *Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego*. Z. 5. Kalisz 1999.
- Schröter Reinhold (1851-?) naucz. gimn. w Ostrowie. **AW:** 7631. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.
- Schubert* Albert (1802-1868) pastor, naucz. gimn. w Ostrowie. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.
- Schubert* Albrecht (1889-1956) ziemianin. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 108-9, fot.
- Schubert* Jan (1902-1980) nauczyciel, bibliotekarz, działacz oświatowy. **Słowniki:** SBW.
- Schubert* Ryszard (+) powieściopisarz. **Przyczynki:** B. Walczak: Gwara poznańska w powieściach R. S. *KMP* 1995 nr 4 s. 136-58.
- Schulenburg* Adalbert Graf von der (1817-1874) właściciel dóbr Wielerń. **Noty biograficzne:** H. Neubach: Posener Vertreter im Norddeutschen Reichstag (1867-1870). *Jb. Weichsel-Warthe* 16: 1970 s. 98.
- Schulert* Kazimierz (1889-1942) ks. **Słowniki:** PTPN.
- Schultz* Edmund (1905-1989) nauczyciel gimn., filolog klasyczny, poeta, regionalista. **Słowniki:** Słow. region. kościoła. **Biografie:** M. Koszewski: E. S. – kochał klasykę. *Wiadomości Kościańskie* 1993 październik s. 15. **Przyczynki:** H. Florkowski: Kościańscy „Kolumbowie” (70 rocznica 1 matury w Kościanie). *Wiadomości Kościańskie* 1993 czerwiec s. 14.
- Schultz* Georg (1860-1945) prawnik. **AW:** 7638. **Słowniki:** Balde. **Biografie:** E. Dombrowski: G. Sch.-B. Ein konservativer Abgeordneter im Deutschen Reichstag. *Westpreussen-Jb.* 30: 1980 s. 127-31. **Przyczynki:** E. Bahr: Zu den Wahlen zur verfassunggebenden Deutschen

Nationalversammlung vom 19. Januar 1919 im Landkreis Kulm. *Beiträge zur Geschichte Westpreussens* 8: 1983 s. 128.

Schultz* Gustaw (1825-1874) architekt w P. **Przyczynki:** Ostrowska-Kęłbowska Architektura passim.

Schulz* Aleksander (1917-1990) ekonomista, oficer AK, działacz Okręgowej Delegatury Rządu na Pomorzu. **Słowniki:** Konsp. pomor.; BSB II (i fot.). **Biografie:** S. Krasucki: Ludzie Polski Walczącej na Pomorzu. A. S. 1917-1990. *Kal. Bydg.* 1993 s. 82-6. **Przyczynki:** K. Ciechanowski: Ruch oporu na Pomorzu Gdańskim 1939-1945. *Wwa* 1972 s. 195, 229, 266. – T. Jaszowski: Partyzancka łączność. *Kal. Bydg.* 1990 s. 220. – Okręg Pomorze Armii Krajowej w dokumentach. Wyd. B. Chrzanowski [i in.]. Toruń 1991 s. 62, 97-8. – Armia Krajowa na Pomorzu. Pod red. E. Zawackiej [i in.]. Toruń 1993 passim.

Schulz* Bruno (1890-1958) działacz niem. w pow. wolsztyńskim. **Biografie:** T. Bierschenk: B. Sch. zum Gedenken. *Jb. Weichsel-Warthe* 6: 1960 s. 125-7, fot.

Schulz* Edmund (1900-1979) powstaniec wlkp., żołnierz września 1939 r. **Słowniki:** SBPW ze Żnina.

Schulz* Gotthold von Labischin (1872-?). **Przyczynki:** M. Wojtczak: Literatur der Ostmark. Posener Heimatliteratur (1890-1918). P. 1998 s. 205.

Schulz* Józef Walenty (1884-1940) ks., społecznik. **Słowniki:** Martyrol.; Teolodzy; BSB II (i fot.); Członkowie tajnych tow. **Biografie:** T. Jaszowski, W. Szulc: Ks. kanonik J.S. proboszcz kościoła farnego w Bydgoszczy. *Kal. Bydg.* 1991 s. 156-9. **Przyczynki:** Pierwsze miesiące okupacji hitlerowskiej w Bydgoszczy w świetle źródeł niemieckich. Wyd. T. Esman [in.]. B. 1967 s. 20, 114, 126, 230, 240.

Schulz* Paweł Teodor (1905-1978) nauczyciel gimn., autor „Dziejów miasta Gostynia w zarysie”. **Biografie:** S. Jankowiak: Gostyńscy regionaliści. (Szkice do konterfektów). Początek drogi. (P. T.S.przygoda z regionalizmem). [W:] Grabonoskie Zapiski Regionalne. Z. 1. Grabonóg 1991 s. 60-5. – S. Jankowiak: Profesor P. S. *PLudu* 1992 z. 3/4 s. 25-6. – R. Furmańczyk: P. T.S.profesor gostyńskiego gimnazjum. *Gaz. Gost.* 1994 nr 21 s. 34. **Przyczynki:** R. Furmańczyk: Profesora gostyńskiego gimnazjum losy nad Tamizą. *Gaz. Gost.* 1994 nr 21 s. 33, il. – Gimnazjum i Liceum w Gostyniu. Komitet red. R. Czub [i in.]. Gostyń 1994. – Z. Naglerowa-Portalska: Ostatnie spotkanie z profesorem. *Gaz. Gost.* 1994 nr 20 s. 19.

Schulzowie* – rodzina muzyków z Osiecznej. **Biografie:** S. Jędraś: Muzykująca rodzina Schulzów. *Życie Muzyczne* 1991 nr 3.

Schürmann* Joseph (1878-1920) naucz. gimn. w Ostrowie. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.

Schwartz* Franz (1864-1901) współzałożyciel niem. Muzeum Prowincjonalnego w P. **Biografie:** J.E. Kaczmarek s. 341.

Schwartz* Karol (1872- zm. po 1950) ks. **Słowniki:** PTPN.

Schwartz* Stanisław (czynny w P. w l. 1633-1665) złotnik. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** Studia poznańskie. Cz. 2. P. 1954 s. 342. – DWP III s. 203-4. – Listy Krzysztofa Opalińskiego do brata

Łukasza 1641-1653. Wr. 1957 s. 13, 17, 419, 425. – KZSzt. V z. 3, 4, 16. Wwa 1961-1963. – Katedra gnieźnieńska. T. 1-2. P. 1970. **Artykuły:** *SiMDW* 6: 1960 z. 1 s. 37, 57.

Schwartz* Wilhelm (1821-1899) antropolog, dyr. Gimn. Fryderyka Wilhelma w P. **Biografie:** J.E. Kaczmarek s. 342. **Przyczynki:** J. Kaczmarek: Nieznana korespondencja W. Sch. w sprawie Ostrowa Lednickiego. *Studia Lednickie* T. 5 (1998) s. 327-41.

Schwartzkopff* Philipp (1858-1914) naczelny prezes prow. poz. **AW:** 7659. **Przyczynki:** Kozłowski Wielkopolska s. 243.

Schwarz* Jan Felicjan Paweł (1888-?) powstaniec wlkp., mjr WP. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** B. Polak: Wojsko wielkopolskie 1918-1920. Cz. I. Koszalin 1990 s. 27-8.

Schwechten* Franz Heinrich (1841-1914) architekt niem. – w Wielkopolsce. **Słowniki:** Architekci. **Biografie:** P. Zietz: F.H. Sch. Ein Architekt zwischen Historismus und Moderne. Stuttgart [et al.] 1999, 119 s., il. – P. Zietz: F.H. Sch. – przykład wilhelmińskiej kariery. [W:] Kaiserschloss Posen – Zamek cesarski w Poznaniu. Katalog wystawy. Red. J. Pazder. Potsdam [i in.] 2003 s. 37-46

Schwersenz* Bernhard (1851/52-1921) radca handlowy, przedsiębiorca budowlany. **Słowniki:** Inowr. SB IV.

Scultetus* Jonas (1603-1664) kartograf, kreślarz. **Słowniki:** SBL; Encyklopedia ziemi głogowskiej. Z. 6. Głogów 1993. **Przyczynki:** S. Tync: Szkoła w Lesznie w okresie Renesansu. [W:] Sesja naukowa w Lesznie... Wr. [i in.] 1957 s. 68. – F. Heinze: Heimatbuch des Kreises Guhrau/Schlesien. Scheinfeld 1973 s. 375-6. – J. Janczak: Zarys dziejów kartografii śląskiej do końca XVIII wieku Opole 1976 s. 57-62. – H. Barycz: Śląsk w polskiej kulturze umysłowej. Katowice 1979 s. 173-4, 238-40. – M. Halec: Stare mapy w leszczyńskiej bibliotece. *Merkuriusz Leszczyński* 2001 nr 5-6 s. 39-40.

Sczanieccy* – szlachecka rodzina polska. **Przyczynki:** J. Dygdała, S. Wierchosławski: Nawra Kruszyńskich i Sczanieckich. Toruń 1990. – Ród Sczanieckich herbu Osoria na portretach. Szczaniec 2004, 46 s., il. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 48.

Sczaniecka* Emilia (1804-1896) działaczka patriot. i społ. **AW:** 7668. **Słowniki:** PSB; WSB; Nowy Korbut; Anders (il); D. Wawrzykowska-Wiercichowa: Kobiety wielkopolskie w działalności narodowej, społecznej i wyzwoleniczej (1788-1919). P. 1975. **Źródła:** N. Żmichowska: Listy. T. 1-2. Wr. 1957-60. – Korespondencja Oskara Kolberga. T. 1-3. Wwa [i in.] 1965-8. – z korespondencji i papierów Wojciecha Cybulskiego. *Rocznik Wrocławski* 9/10: 1965/66 s. 205-6, 214-7. – Dzieje P. i województwa poznańskiego. Informator o materiałach archiwalnych. Wwa 1972. **Biografie:** Wielkopolanie i s. 151-82. – D. Wawrzykowska-Wiercichowa: E. S. Wwa 1970, 626 s., tabl. – Zasl. Wlkp. s. 50-7. – M. Rezler: E. S. 1804-1896. P. 1984, 28 s., tabl. – M. Rezler: E. S. 1804-1896. P. 1996, 190 s., il. R: B. Górczyńska-Przybyłowicz, *PZach.* 1998 nr 4 s. 184-6. **Przyczynki:** Motty i s. 88-9, 112, 177, 286, 355, 416, 647, 672; II s. 35, 423. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. Wwa 1960 s. 42, 54, 59, 392. – w kręgu miłości i bohaterstwa. z dziejów humanitaryzmu polskiego i prekursorów Polskiego Czerwonego Krzyża. 1965, *passim.* – Powstanie listopadowe 1830-1831. Wwa 1980. – D. Wawrzykowska-Wiercichowa: Sercem

i orężem ojczyźnie służyły. Wwa 1982. – M. Motty: Listy Wojtusia z Zawad. Wwa 1983. – S. Majchrowski: Niezwykłe postacie z czasów powstania listopadowego. Wwa 1984 s. 163-70. – B. Krzywobłocka: Wielkopolskie damy. P. 1986 s. 164, 166. – Sercem i orężem ojczyźnie służyły. Emilia Plater i inne uczestniczki powstania listopadowego 1830-1831. 1982, passim. – J. Dygdała, S. Wierzchośławski: Nawra Kruszyńskich i Szczanieckich. Toruń 1990 s. 128. – M. Bajer: Patriotyzm bez polityki. *Gaz. Wyb. (P.)* 1993 nr 118 s. 4, fot. – S. Leitgeber: Piękna samarytanka. *Gaz. Wyb. (P.)* 1996 nr 109 s. 3. – Ród Szczanieckich herbu Osoria na portretach. Szczaniec 2004 s. 26-8. – Napisy pamiątkowe s. 133.

Sczaniecka* Ewa z Dziembowskich (1644-1707) dysydentka. **Przyczynki:** Ród Szczanieckich herbu Osoria na portretach. Szczaniec 2004 s. 21, il.

Sczaniecka* Irena z Cichowskich (1890-1958). **Przyczynki:** Ród Szczanieckich herbu Osoria na portretach. Szczaniec 2004 s. 37, il.

Sczaniecka* Maria (1846-1928) działaczka oświatowa. **AW:** 7673. **Przyczynki:** Ród Szczanieckich herbu Osoria na portretach. Szczaniec 2004 s. 32-3, il.

Sczaniecki* Antoni (1913-1980) żołnierz kampanii wrześniowej. **Przyczynki:** Ród Szczanieckich herbu Osoria na portretach. Szczaniec 2004 s. 40, il.

Sczaniecki* Bogusław Ignacy (1739-1810) poseł na Sejm Wielki. **AW:** 7676. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 382. **Przyczynki:** Ród Szczanieckich herbu Osoria na portretach. Szczaniec 2004 s. 23, il.

Sczaniecki* Franciszek (XVIII w.) podczasy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 382.

Sczaniecki* Ignacy (1799-1864) ziemianin, działacz społ. i polit. **AW:** 7678. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** Ród Szczanieckich herbu Osoria na portretach. Szczaniec 2004 s. 25-6, il.

Sczaniecki* Jan (1674-1716) właściciel Stęszewka, stronnik Augusta II. **AW:** 7679. **Przyczynki:** Ród Szczanieckich herbu Osoria na portretach. Szczaniec 2004 s. 22, il.

Sczaniecki* Jan Mieczysław (1873-1952) dziedzic Nawry. **AW:** 7679. **Biografie:** Ród Szczanieckich herbu Osoria na portretach. Szczaniec 2004 s. 35-6, il.

Sczaniecki* (Szczaniecki) Józef (1709-po 1773) ks., jezuita, rektor w Kaliszu. **Słowniki:** EWoJ.

Sczaniecki* Józef (XVIII w.) podkoniuszy kor., star. średzki. **AW:** 7680. **Słowniki:** Urzędnicy centralni Spisy; Zwierzykowski s. 382.

Sczaniecki* Józef Maria Leon (1869-1942) pułkownik WP. **Biografie:** Ród Szczanieckich herbu Osoria na portretach. Szczaniec 2004 s. 34-5, il

Sczaniecki* Karol (1850-1921) ziemianin, polityk. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** Ród Szczanieckich herbu Osoria na portretach. Szczaniec 2004 s. 33, il.

Sczaniecki* Kazimierz (1839-1918) prawnik, powstaniec 1863. **AW:** 7683. **Słowniki:** PSB; AMM. **Źródła:** B. Schnaydrowa: z korespondencji Józefa Kremera. *Rocznik Biblioteki PAN w Krakowie* 30: 1985. – K. Sczaniecki: Pamiętnik. Wielkopolska i powstanie styczniowe we

wspomnieniach galicyjskiego ziemianina. Oprac. W. Molik. P. 1995. R: J. Kozłowski, *KW* 1997 nr 3 s. 140-2. **Przyczynki:** Klanowski. – Powstanie styczniowe w pamiętnikach K. S. [Wyd. J. Mitkowski]. Kr. 1963; R: Zdrada *PH* 55: 1964 s. 347-9. – Kraków w powstaniu styczniowym. Kr. 1968. – S. Kieniewicz: Powstanie styczniowe. Wwa 1972. – E. Achremowicz, T. Żabski: Towarzystwo Literacko-Słowiańskie we Wrocławiu 1836-1886. Wr. 1973. – J. Łukaszewski: Pamiętnik z lat 1862-1864. Wwa 1973. – Ród Szczanieckich herbu Osoria na portretach. Szczaniec 2004 s. 29-30.

Sczaniecki* Konstanty Andrzej (1836-1900) ziemianin, polityk. **AW:** 7685. **Słowniki:** PTPN.

Sczaniecki* Ludwik (1833-?) ziemianin. **AW:** 7687. **Słowniki:** PTPN.

Sczaniecki* Ludwik Paweł (1789-1854) ppłk WP, działacz społ., pamiętnikarz. **AW:** 7686. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** K. Libelt: Listy. Wwa 1978. **Przyczynki:** J. Dutkiewicz: Francja a Polska w 1831 r. Łódź 1950. – Jakóbczyk *Studia* I. – Motty i s. 122, 350, 655-6. – A. Gella: Wawrzyniec Surowiecki. Wr. 1958 s. 18, 21. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. Wwa 1960 s. 21, 83, 165-6, 168, 219, 326, 372-4, 410. – F. Paprocki: Wielkie Księstwo Poznańskie w okresie rządów Flottwella. P. 1970. – H. Dylągowa: Towarzystwo Patriotyczne i sąd sejmowy. Wwa 1972. – J. A. Petrykowski: Tułactwo polskie we Francji. T. 2. Kr. 1974. – Ród Szczanieckich herbu Osoria na portretach. Szczaniec 2004 s. 23-5, il.

Sczaniecki* Michał (1910-1977) historyk państwa i prawa, prof. UAM. **Słowniki:** WSB; PSB; AMM; SHist. **Bibliografie:** H. Izdebski, M. Wąsowicz: Bibliografia prac profesora dra M.S. [za lata 1933-1975]. *CzPH* 30: 1978 z. 1 s. 19-39. **Źródła:** Przew. APAN s. 234-5. **Biografie:** M.S. (życiorys). *Kron. UP* 1945/55 s. 139-40. – Z. Kaczmarczyk: M.S. (1910-1977). *PZach.* 33: 1977 nr 3 s. 154-7. – W. Korcz: M.S. 1910-1977. *Nadodrze* 21: 1977 z. 3 s. 8. – J. Bardach, H. Olszewski: M.S. 1910-1977. *CzPH* 30: 1978 z. 1 s. 1-18, tabl. – H. Izdebski: M.S. *Acta Poloniae Historica* 38: 1978 s. 294. – B. Lesiński, H. Olszewski: M.S. 1910-1977. *Ruch PES* 40: 1978 z. 2 s. 275-83. – Wybitni hist. wlkp. s. 347-57. – Przybecki s. 110-1. – K. Sójka-Zielińska: Wspomnienie o profesorze M.S. w dwudziestą piątą rocznicę śmierci. *Studia Iuridica* XLII: 2003 s. 235-42. – Ród Szczanieckich herbu Osoria na portretach. Szczaniec 2004 s. 38-9, il. – J. Walachowicz: M.S. Historyk państwa i prawa. P. 2008, 121 s., il., bibliogr. – J. Walachowicz: M.S. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 391-404. **Przyczynki:** L'Hopitalier: Dzieje armii polskiej we Francji 1939-1945. Paryż 1950 s. 78. – J.S. Langrod: Studium Prawa dla oficerów polskich przy „Université Française de Captivité” w obozie jeńców w Edelbachu (Oflag XVII A) 1940-1945. *Nauka Polska na Obczyźnie* 3: 1961 s. 3-14. – B.J. Studzieński: Na polach Lotaryngii. Wwa 1966 s. 56, 82, 175, 228, 294. – J. Kurowicki: Pole zdarzeń minionych. *Odra* 1970 nr 7-8 s. 9-16. – K. Orzechowski: Nowy podręcznik historii państwa i prawa. *Nowe Książki* 1973 nr 21 s. 45-50. – Nauka w Wlkp. s. 274, 288, 356-9, 362-4, 367, 391, 397. – W. Korcz: M.S. 1910-1977 – Historyk Ziemi Lubuskiej. *PLub.* 1977 z. 4 s. 103-19. – H. Izdebski, M. Wąsowicz: Bibliografia prac Profesora Dra M.S. *CzPH* 30: 1978 z. 1 s. 19-39. – K. Sójka-Zielińska: M.S. jako nauczyciel akademicki. *CzPH* 30: 1978 z. 2 s. 291-7. – K.M. Pospieszalski: Instytut Zachodni – wielkopolski ośrodek myśli politycznej. *Ruch PES* 1992 nr 4 s. 97-102. – W. Korcz: Wspomnienie o profesorze M.S. *Studia Zielonogórskie* 1: 1995 s. 141-52. – H. Izdebski: M.S. – badacz i organizator nauki. *CzPH* 55: 2003 z. 2 s. 9-18. – E. Serwański: w kręgu myśli zachodniej. Wspomnienia i zapiski Wielkopolanina. Wyd. J. i K. Serwańscy. P.

2003 s. 187-8, 232, 243-4, 247, 249, 292-3. – M. Wąsowicz: M.S. – nauczyciel akademicki. *CzPH* 55: 2003 z. 2 s. 19-28.

Sczaniecki* Michał Leon (1838-1920) ziemianin, działacz gosp. i polit. **Słowniki:** PSB; SPKP; PTPN; SBKS; AMM. **Biografie:** Ród Sczanieckich herbu Osoria na portretach. Szczaniec 2004 s. 31-2, il. **Przyczynki:** B. Osmólska-Piskorska: Pomorskie Towarzystwo Pomocy Naukowej. Toruń 1948 s. 201. – J. Przybyłowa: z dziejów biblioteki Sczanieckich w Nawrze. Zeszyty Naukowe UMK. Nauki humanistyczno-społeczne. Nauka o książce. 5: 1968 s. 69-89. – E. Achremowicz, T. Żabski: Towarzystwo Literacko-Słowiańskie we Wrocławiu 1836-1886. Wwa 1973. – Dzieje Towarzystwa Naukowego w Toruniu 1875-1975. T. 1-2. Toruń 1977. – S. Wierchosławski: Polski ruch narodowy w Prusach Zachodnich w l. 1860-1914. Wr. 1980. – M. Chamot: Polska myśl chrześcijańsko-społeczna w zaborze pruskim w latach 1890-1918. Toruń 1991. – S. Wierchosławski: Elity polskiego ruchu narodowego w Poznańskim i Prusach Zachodnich w latach 1850-1914. Toruń 1992.

Sczaniecki* Paweł (1917-1998) benedyktyn, historyk. **Biografie:** Ród Sczanieckich herbu Osoria na portretach. Szczaniec 2004 s. 40-1, il.

Sczaniecki* Prokop (zm. 1777) kaszt. santocki, kamieński. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy. **Biografie:** Ród Sczanieckich herbu Osoria na portretach. Szczaniec 2004 s. 42-3, il.

Sczaniecki* Stanisław (1831-1884) ziemianin. **AW:** 7691. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** Ród Sczanieckich herbu Osoria na portretach. Szczaniec 2004 s. 28, il.

Sczaniecki* Stanisław Edward Apoloniusz (1866-1939) ziemianin, adwokat. **Słowniki:** PTPN

Sczaniecki* (Sczaniecki) Stefan (Szczepan) h. Osoria (1658-1737) ks., jezuita, nauczyciel, pisarz, teolog. **Słowniki:** PSB; Filozofia w Polsce; Teolodzy; EWoj; SBWP-W I; Szkoła Kaliska **Przyczynki:** J. Poplatek: Studia z dziejów jezuickiego teatru szkolnego w Polsce. Wr. 1957, s. 91. – W. Wąsik: Historia filozofii polskiej. Wwa 1959, s. 70-1. – Hist. nauki. – R. Darowski: Filozofia S. S. [W:] Jesuitica ars educandi. Kr. 1996.

Sczaniecki* Sylwester (1741-1786) star. średzki. **Przyczynki:** Ród Sczanieckich herbu Osoria na portretach. Szczaniec 2004 s. 22, il.

Sczaniecki* Tadeusz (1856-1932) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Sczaniecki* Władysław (1869-1942) powstaniec wlkp., płk WP, działacz społ. i gosp. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 2; AMM; Członkowie tajnych tow. **Źródła:** Nie tylko Pierwsza Brygada. z dokumentów, wspomnień, listów pozostawionych przez Stanisława Rostworowskiego. Oprac. [...] S.J. Rostworowski. T. 2. Wwa 1993. **Biografie:** Z. Gryczka: Wybrane sylwetki działaczy spółdzielczości mleczarskiej w Wielkopolsce. *RMNRSz.* 18: 1992 s. 315-6. **Przyczynki:** Klanowski s. 175. – Jakóbczyk Studia III. – J. Marczewski: Narodowa Demokracja w Poznańskim. Wwa 1967 s. 25. – W. Sobisiak: Dzieje ziemi rawickiej. P. 1967 s. 330. – Powstanie wielkopolskie 1918-19. P. 1968. – Z. Karpiński: o Wielkopolsce, złocie i dalekich podróżach. Wwa 1971. – T.G. Jackowski: w walce o polskość. Kr. 1972 s. 414. – B. Hulewicz: Wielkie wczoraj w małym kręgu. Wwa 1973 s. 168. – Gniezno i ziemia gnieźnieńska. Walka o wolność narodową i społeczną 1918-1945. Gniezno 1978. – B. Polak:

Generał Stanisław Taczak 1879-1960. P. 1988. – B. Polak: Dowódcy powstania wielkopolskiego i wojska wielkopolskiego 1918-1919. T. 2. Koszalin 1989 s. 77-9. – B. Polak: Wojsko wielkopolskie 1918-1920. T.I. Cz. 1. s. 223. – J. Dygdała, S. Wierzchosławski: Nawra Kruszyńskich i Szanieckich. Toruń 1990 s. 158. – A. Kosmowska-Kowalska: Kółka rolnicze Poznania i okolicy 1886-1939. Wielkopolskie Kółka Włościanek 1907-1939. P. 1992 s. 189-90. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 115.

Sebel* Piotr (XX w.) nauczyciel w Jarocinie, działacz społeczny. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.

Sedlaczek* Stanisław (1892-1941) pedagog, działacz harcerski. **Słowniki:** Leksykon harcerstwa. Pod red. O. Fietkiewicza. Wwa 1988; SBKS. **Biografie:** M. Sedlaczek: [i in.]: Harcmistrz Rzeczypospolitej S. S. P. 1991. **Przyczynki:** Wielka Gra. Harcerstwo w Polsce w czasie II wojny światowej 1939-1945. Londyn 1974. – Historia harcerstwa. T. 1.: 1910-1921. Londyn 1975. – W. Błażejowski: z dziejów harcerstwa polskiego (1910-1939). Wwa 1985. – K. Eychler: Harcerstwo Polskie (Hufce Polskie) 1939-1944. *Chrześcijanin w Świecie*. 1988 nr 173.

=Sedliński* Marian Kazimierz (+) inspektor szkolny. **Biografie:** R. Gumowski: Inspektor szkolny. *Kronika Ziemi Trzcianeckiej* Nr 2 (1996) s. 54-67.

Seeckt* Hans von (+) gen. pruski, komendant i obywatel honorowy Poznania. **AW:** 7698. **Przyczynki:** W. Gerke: Die Ehrenbürger der Stadt Posen bis 1939. *Jb. Weichsel-Warthe* 51: 2005 s. 88.

Seemann* Maur (zm. po 1800) zakonnik, organista i dyrygent klasztoru cystersów w Koronowie. **Słowniki:** Chybiński.

Seichter* Karol (1851-1927) ks., działacz patriot. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Seidel* Stefan (1911-1977) elektroenergetyk, znawca kondensatorów równoległych i szeregowych, prof. i prorektor P. P. **Słowniki:** PSB; SBTech. XVI. **Biografie:** Prof. dr inż. S. S. *KMP* 1977 nr 3 s. 85-6. **Przyczynki:** Katalog rozpraw doktorskich i habilitacyjnych 1959-1961. Wwa 1962 s. 339. – Szkoły inżynierskie w P. 1945-1955. PP 1955-1965. P. 1965. – Nauka w Wlkp. – Historia elektryki polskiej. T. 1. Wwa 1976. – Politechnika Poznańska i wcześniejsze uczelnie techniczne w P. P. 1976. – 70 lat Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego w Szamotułach (1919-1989). Praca zb. pod red. T. Bąk. Szamotuły 1990 s. 106.

Seidler*-Wiślański Tadeusz (1931-1989) archeolog, prof. PAN. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1987-1989 s. 29.

Seifarth* Friedrich (1870-1923) niem. działacz gospodarczy. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 109-10.

Seklucjan* Jan (ok.1510-1578) księgarz, wydawca, pisarz reformacyjny. **AW:** 7704. **Słowniki:** PSB; Or. Słów; Chybiński; Nowy Korbut; EWoK; SPKP; WSB. **Biografie:** T. Wojak: J.S. – życie i dzieło. *Roczniki Teologiczne* 26: 1984 z. 1 s. 83-166; z. 2 s. 219-79, 27; 1985 z. 1 s. 221-58. – M. Adamczyk: Wstęp [do:] J. S.: Student. Rozprawa krótka... Kórnik 1994. – S. Augustowicz: J.S. (po 1510-1578) polski tłumacz i wydawca reformacyjnych pism królewskich. [W:] S. Augustowicz, J. Jasiński, T. Oracki: Wybitni Polacy w Królewcu XVI-XX wiek. Red. J. Jasiński.

Olsztyn 2005 s. 64-71, il. **Przyczynki:** F. Neumann: Studien zum polnischen frühreformatorischen Schrifttum. 1. Die Katechismen von 1545 und 1546 und die Polemik zwischen Seklucjan und Maletius. *Slavisch-Baltische Quellen und Forschungen* 11: 1941. – S. Rospond: Studia nad językiem polskim XVI w. Wr. 1949. – S. Szczotka: Wielkopole w polskim Odrodzeniu. *PZach.* 1953 nr 11/12 s. 593, 600-1. – DWP II s. 18-9, 253. – B. Golka [i in.]: z dziejów drukarstwa polskiego. Wwa 1957. – Drukarze dawnej Polski od XV do XVIII wieku. Opr. A. Kawecka-Gryczowa [i in.]. Z. 4 Wrocław 1959 s. 19-26, 81-2, 218-9, 251-4, 454-7, tabl. 1, 16. – L. Jarzębowski: Fragmenty trzeciego wydania Katechizmu Seklucjana z 1556 r. Zeszyty Naukowe UMK. Nauki humanistyczno-społeczne. z. 7. Nauka o książce z. 1: 1962 s. 3-10. – J. Mańtek, F. Pełowski: Wstęp [do:] S. Murzynowski: Historia żałosna a straszliwa o Franciszku Spierze oraz Ortografija polska. [Olsztyn] 1974. – W. Wydra: Nieznane Seklucjana. *Studia Polonistyczne* 18/19: 1990/91 s. 293-303.

Sell* Kazimierz (1868-?) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Semadeni* Władysław Adolf (1865-1930) superintendent Kościoła Ewangelicko-Reformowanego. **Słowniki:** PSB; Kto był kim; J. Szturc: Ewangelicy w Polsce. Słownik biograficzny XVI-XX w. Bielsko-Biała 1998. **Przyczynki:** J. i E. Szulcowie: Cmentarz Ewangelicko-Reformowany w Warszawie. Wwa 1989. – O. Budrewicz: Sagi warszawskie. T. 1.3. Wwa 1990 s. 357-62. – S. Konarski, M. Ornowski: Szkoła im. Mikołaja Reja w Warszawie. Wwa 1993.

Sempiński* Stanisław (1874-1929) księgarz. **Słowniki:** SPKP. **Przyczynki:** S. Wasylewski: Czterdzieści lat powodzenia. Wwa 1959. **Bibliografie:** B. Żynda: Bibliografia wydawnictw Księgarni św. Wojciecha. P. 1970.

Sempołowski* Antoni (1847-1936) hodowca roślin, społecznik. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; KostrzSB **Przyczynki:** S. Barbacki: Miczurin a S. *Kosmos* S. a 4: 1955 s. 637-8. – E. Kostecki: Szkice do historii polskiego nasiennictwa i hodowli roślin rolniczych. *Postępy Nauk Rolniczych* 5: 1958 nr 2 s. 126-9. – M. Wachowski: Szkoła Żabikowska. Studium z zakresu historii nauki i nauczania rolniczego w Poznańskim. [W:] *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej. S.B.* Z. 2. Wwa 1959 s. 78, 83, 89, 102-3, 107-8, 112, 124, 126. – M. Falkowski, G. Karłowska: Rozwój łąkarstwa w Wielkopolsce. P. 1961. – W. Byszewski, K. Przyłuska: Ewolucja metod hodowli roślin w Polsce w pierwszej połowie XIX w. *Postępy Nauk Rolniczych* 12: 1965 s. 87-99. – Dzieje studiów rolniczych w Krakowie 1890-1962. Kr. 1965 s. 13, 18. – Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970. – Nauka w Wlkp. – S. Brzozowski: Polacy na studiach gospodarstwa wiejskiego w Niemczech XIX i XX w. Wr. 1989. – J. Korohoda: Hodowla roślin na tle rozwoju nauk rolniczych w Polsce. AR w Lublinie. [W:] Wykłady inauguracyjne wygłoszone w l. 1955-1993. Lublin 1994 s. 54-71. **Bibliografie:** M. Strzemski: Bibliografia gleboznawstwa polskiego. Wwa 1954. – Z. Kosiek: Bibliografia polskich bibliografii gospodarstwa wiejskiego. Wwa 1962.

Sendecki* Józef Kazimierz (1883-1973) śpiewak operowy, aktor, reżyser. **Słowniki:** PSB; WSB; SBTP; SMP. **Przyczynki:** I. Soliński: J.S. solista Państwowej Opery im. St. Moniuszki. Odznaczeni. *KMP* 28: 1960 nr 1/2 s. 164-5, il. – W. Filler: Rendez-vous z warszawską operetką. Wwa 1961. – A. Wyśniński: Teatry jawne w Generalnym Gubernatorstwie. *Pam. Teatr.* 1963 z. 1-4 s. 186 i n., 203. – B. Ciszewski: 60-lecie pracy artystycznej J.S. *KMP* 33: 1965 nr 3 s. 76-8, il. – T. Światała: Opera Poznańska 1919-1969. P. 1973. – L. Sempoliński: Wielcy artyści małych scen.

Wyd. 2. Wwa 1977. – Z. Wilski: Polskie szkolnictwo teatralne 1811-1944. Wr. 1978. **Artykuły:** *Almanach sceny polskiej 1972/73* s. 193-4.

Senff* Emil (1807-1879) prawnik i polityk, adwokat w B. **AW:** 7716. **Słowniki:** BSB IV; B. Haunfelder: *Biographisches Handbuch für das Preussische Abgeordnetenhaus 1849-1867*. Düsseldorf 1994 s. 237; Balde. **Biografie:** E. Dombrowski: E. S. *Bromberg* 27: 1985 nr 77 s. 4 i n.

Senger* Alfons Edmund (1915-1991) lekarz, kier. Kliniki Ortoped. AM w P., redaktor, działacz społ. **Słowniki:** PSB; AMM. **Biografie:** T. Śmiełowski: Prof. dr med. A. S. z żałobnej karty. *KMP* 59: 1991 nr 3/4 s. 271-2, il. – W. Marciniak: Prof. dr med. A. S. *Chirurgia Narządów Ruchu i Ortopedii*. 56: 1991 z. 4, 5, 6 s. 164-6. – Spraw. Zarządu PTPN 1990-1992 s. 20-1. **Przyczynki:** w 50-lecie rozwoju nauk medycznych w Poznaniu 1920-1970. P. 1969. – 25 lat Akademii Medycznej w Poznaniu. P. 1974. – A. Dziak: Zarys dziejów ortopedii polskiej. Wr. 1976. – T. Orlik: Prof. dr med. A. S. *KMP* 1979 nr 4 s. 100-2. – Odbudowa służby zdrowia w Poznaniu i Wielkopolsce w roku 1945. P. 1980, s. 22. – Dzieje naukowych towarzystw medycznych w Poznaniu w latach 1832-1983. P. 1985. – Dzieje AM s. 92, 96, 98, 126, 254. – Przybecki s. 55, 56, 64, 146-50. **Bibliografie:** Kronika i bibliografia dorobku naukowego AM w P. 1957/58-1963/64. P. 1967.

Sentkowski* Maksymilian (1875-1942) kupiec, działacz społ., radca miejski, prezes rad nadzorczych banków i spółek. **Słowniki:** BSB i (i fot.)

Sepieński* Jakub (zm. 1464/65) sędzia ziemski pozn. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** A. Gąsiorowski: Urzędnicy zarządu lokalnego w późnośredniowiecznej Wielkopolsce.

Sepieński* Jan (zm. 1494) sędzia ziemski kal. i kaszt. biechowski. **Słowniki:** PSB; WSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** M. Biskup: Spisy jeńców polskich bitwy pod Chojnicami. *PH* 46: 1965 s. 96. – A. Gąsiorowski: Urzędnicy zarządu lokalnego w późnośredniowiecznej Wielkopolsce. P. 1970. – J. Wiesiołowski: Ambroży Pampowski – starosta Jagiellonów. Wr. 1976 s. 33, 39, 51. – W. Fałkowski: Elita władzy w Polsce za panowania Kazimierza Jagiellończyka (1447-1492). Wwa 1992 s. 162, 172-4.

Sepieński* Mikołaj (zm. ok. 1432) sędzia ziemski pozn. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** M. Kosman: Wielki książe Witold. Wwa 1967. – M. Kosman: Kancelaria w. księcia Witolda. *SŻ* 14: 1969 s. 108. – A. Gąsiorowski: Urzędnicy zarządu lokalnego w późnośredniowiecznej Wielkopolsce. P. 1970. – J. Krzyżaniakowa: Kancelaria królewska Władysława Jagiełły. T. 1-2. P. 1972-9. – M. Kosman: Orzeł i Pogoń. z dziejów polsko-litewskich XIV – XX w. Wwa 1992.

=Serafinowicz* Leokadia (+) dyr. Poznańskiego Teatru Lalki i Aktora. **Przyczynki:** J. Ratajczak: L. S. *Nurt* 1966 nr 4 s. 16-8. – A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego w dziedzinie upowszechniania kultury za rok 1968. (Dokończenie). Nagrody indywidualne. *KMP* 1970 nr 2. – T. Orlik: L. S. dyrektor Poznańskiego Teatru Lalki i Aktora. Wybitni Przewodnicy Pracy Socjalistycznej. *KMP* 1974 nr 4 s. 89-93, il.

Serba* Stanisław (1902-1974) powstaniec wlkp., płk WP. **Słowniki:** SBPW. **Źródła:** Oflag II C Woldenberg. Wspomnienia jeńców. Wwa 1984. **Przyczynki:** B. Polak: Front południowo-zachodni. Grupa „Leszno” powstania wielkopolskiego 1919 r. *Kościan* 1971 s. 59.

Serbeński* Antoni (1886-1957) malarz. **Słowniki:** Inowr. SB I; SGraf.; AMOstr. z. 1. **Biografie:** J. Cieplik: Wspomnienie o A. S. w pierwszą rocznicę zgonu. *Ziemia Kaliska* 2: 1958 nr 3 s. 10. – W. Kokociński: Malarz ziemi kępińskiej i ostrzeszowskiej. *Za i przeciw* 3: 1959 nr 15. – J. Cieplik: A. S. – artysta plastyk (1886-1957). Ostrzeszów 1967. – L. Kokociński: o A. S. w dziesiątą rocznicę śmierci. *Południowa Wielkopolska* 1967 nr 4. – J. Cieplik: Prof. A. S. (1886-1957). Ostrzeszów 1967. – J. Cieplik: A. S. – artysta-plastyk południowej Wielkopolski. Ostrzeszów 1977. – A. Gdya: A. S. – garść wspomnień. *Życie i Myśl* 35: 1988 nr 1/2. – J. Cieplik: A. S. artysta plastyk. [W:] *Dzieje Ostrzeszowa*. Kalisz 1990 s. 401-6. – K. Bielawska: A. S. 1886-1957. [W:] *Alma Mater Ostroviensis*. – Księga pamięci. – Non omnis moriar. Ostrów Wlkp. 1994. **Przyczynki:** P. Michałowski: *Ekslibrisy wielkopolskie*. P. 1958 s. 23. – S. Czernik: *Okolice Poetów – wspomnienia i materiały*. P. 1961 s. 24-5. – *Wystawa Grupy 66. Malarstwo. Grafika. Rysunek*. Inowrocław 1967. *Katalog*. – S. Nawrocki: *Powiat ostrzeszowski dawniej i dziś*. P. 1967. – W. Galus, S. Nawrocki: *Ostrzeszów. Przeszłość i teraźniejszość*. P. 1969 s. 86-7. – *Wielkopolska szkoła edukacji narodowej*. Wr. 1970 s. 139-9, 159, 187, 303, 317, 365-7, 377. – M. Grońska: *Nowoczesny drzeworyt polski (do 1945 roku)*. Wr. 1971 s. 315-7. – S. Helsztyński: *Dobranoc, miły książę*. Wwa 1971 s. 535. – M. Kuna: *Stanisław Czernik*. Ostrzeszów 1972 s. 72. – *Wystawa grafiki A. S. (1886-1957)*. Słupsk 1973. *Katalog*. – *Dzieje Inowrocławia*. T. 2. Wwa [i in.] 1982 s. 387-8. – *Ostrów Wielkopolski. Dzieje miasta i regionu*. P. 1990 s. 272, 603-4, 606. – H. Majkowski: *o sztuce plastycznej w Poznaniu w czasach poprzedzających wojnę światową*. *Antologia KMP* 1990 nr 3/4. – E. Mikołajczak: *Kalendarium kujawskie*. Inowr. 1990 s. 28. – M. Bryl: *Grupa artystów plastyków „Świt”*. P. 1992. – M. Grońska: *Grafika w książce, tece i albumie*. Wr. [i in.] 1994. – A. Małolepsza: *Uwiecznić piękno naszego regionu (w 110 rocznicę urodzin A. S.)*. *Tyg. Kęp.* 1997 nr 1 s. 6. – E. Serwański: *w kręgu myśli zachodniej. Wspomnienia i zapiski Wielkopolanina*. Wyd. J. i K. Serwańscy. P. 2003 s. 35-6.

Serdecki* Mieczysław (1897-?) powstaniec wlkp., lotnik, kawaler VM. **Słowniki:** *Lotnicy I*.

Serwacy* (XIII w.) kaszt. nakielski. **Słowniki:** *Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy*.

Serwański* Edward Mieczysław, pseud.: Mietek, Mieczysław, Wojtek, Krzysztof Arciszewski (1912-2000) historyk, uczestnik antyhitlerowskiego ruchu oporu. **Słowniki:** SBWP-W II; *Enc. konsp. wlkp.; Czuwaj wiara! Wielkopole w powstaniu warszawskim*. P. 2004 s. 34-5, il.; AMOstr. 7. **Biografie:** E. S.: *z dziejów wielkopolskiej konspiracji 1939-1945*. P. 1999 s. 309-33. **Źródła:** H. Kiryłowa Sosnowska: *Gościńce i rozstajne drogi. Opowieść rodzinna*. P. 2002 s. 229-47 [tekst wyroku z 1950 r.] – E. S.: *w kręgu myśli zachodniej. Wspomnienia i zapiski Wielkopolanina*. Wyd. J. i K. Serwańscy. P. 2003, 309, il. **Biografie:** H. Kubera: *E. M.S. Gaz. Wyb. (P.)* 2000 nr 211 s. 12. – M. Rutowska: *E. S. (1912-2000)*. *PZach.* 2000 nr 4 s. 231-3. – S. Rusak: *Profesor E. M.S. (1912-2000) – Wielki patriota i naukowiec*. *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* 2000 nr 6 s. 191-6. – A. Sakson: *E. S. – historyk, żołnierz AK*. *KW* 2001 nr 4 s. 109-12. – *Pozytywista z duszą romantyka. o życiu i twórczości E. S.* Red. H. Olszewski. P. 2008, 234 s., il., bibliogr. Zawiera: H. Olszewski: *Słowo wstępne*, s. 5-6; R. Wryk: *Życie w służbie Ojczyzny* s. 7-28; H. Olszewski: *Badacz rzetelny i niekonwencjonalny* s. 29-61; A. Kwilecki: *Rzecznik myśli zachodniej* s. 62-78; M. Rutowska: *Badacz strat inteligencji polskiej w latach drugiej wojny światowej* s. 79-89; A. Pietrowicz: *w służbie Polskiego Państwa Podziemnego* s. 90-131; A. Sakson: *Pracownik Instytutu Zachodniego* s. 132-40; J. Pietrzak: *Mała Ojczyzna: Alma Mater Ostroviensis* s. 141-52; *Aneks* s. 153-202; *Bibliografia*

prac E. S. za lata 1943-2004. Zestawił R. Wryk s. 203-27. – R. Wryk: E. S. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 677-93. **Przyczynki:** K.M. Pospieszalski: Pracownicy Instytutu Zachodniego przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Warszawie 29 sierpnia 1950 r. *KMP* 1997 nr 3 s. 288-96 [oskarżony E. S.]. – H. Kubera: E. M.S. *GWyb.* (P.) 2000 nr 211 s. 12. – Z. Mazur: Antenaci. o politycznym rodowodzie Instytutu Zachodniego. P. 2002, s. 235, 242, 254, 256, 281, 341, 342, 366, 406, 408, 426, 427, 444. – „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 9, 12, 23, 26, 28, 29, 35, 44, 174, 175, 183, 206, 243, 245, 249, 250, 252, 256, 257, 258, 259, 260, 262, 268, 276, 277, 278, 289, 292, 299, 305, 307, 309, 310, 313, 314, 318, 323, 345, 346, 417, 631, 658.

Serwatka* Antoni (1914-2000) ks. **Biografie:** J. Ratajczak: Książka A. S. (1914-2000). *MK* 2001 nr 8 s. 30-4, il.

Serwiński* Jan (ok. 1801-?) lekarz. **Słowniki:** *SLek.* IV.

Sevé* Wincenty de (ok. 1557-1611) archidiakon gnieźn. **AW:** 7724. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Sawicki: *Concilia Poloniae. V: Statuty archidiecezji gnieźnieńskiej i ich statuty.* Wwa 1950 s. 188. – Nowacki II. – S. Librowski: Repertorium akt wizytacji kanonicznych dawnej archidiecezji gnieźnieńskiej. Cz. 1. *ABMK* 28: 1974 s. 114-5; cz. 2 tamże 32: 1976 s. 22-4. – J. Rył: Biblioteka katedralna w Gnieźnie. *ABMK* 32: 1976; 33: 1976; 36: 1978.

Sextilis* Piotr z Obrzycka (XVI w.) drukarz. **Przyczynki:** J. Pirożyński: o poznańskim drukarzu Piotrze S. z Obrzycka i o polskich elementarzach XVI w. *SH* 28: 1985 z. 1 s. 1-14, il. sum. [pierwszy druk pozn. z 1556 r.].

Seyda* Antoni (1858-1937) przemysłowiec, chemik, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PSB; PTPN; SBPW. **Przyczynki:** E. Achremowicz, T. Żabski: Towarzystwo Literacko-Słowiańskie we Wrocławiu 1836-1886. Wr. 1973. – C. Partacz: Wywiad i kontrwywiad sił zbrojnych b. zaboru pruskiego 1918-1919. *Koszalińskie Studia i Materiały* 1983 nr 2 s. 55-60. – B. Polak: Kadra dowódcza powstania wielkopolskiego i wojsk wielkopolskich. [W:] *Biografistyka powstania wielkopolskiego 1918-1919.* Koszalin 1985 s. 26, 37. -B. Polak: Generał Stanisław Taczak. P. 1988. – B. Polak: Dowódcy powstania wielkopolskiego 1918-1919. T. 1. Koszalin 1989 s. 70-1. – Z. Kaczmarek: Wojciech Trąmpczyński 1860-1953. P. 1993.

Seyda* Marian (1879-1967) prawnik, publicysta, polityk. **AW:** 7726. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Kto był kim; AMM; SHist.; Członkowie tajnych tow.; Ministrowie. **Źródła:** S. Kot: Listy z Rosji do gen. Sikorskiego. Londyn 1956. – Documents on Polish-Soviet Relations. T. 1-2. London 1961-7. – Boniecki Fotografie. – Dokumenty z dziejów polskiej polityki zagranicznej 1918-1939. T. 1: 1918-1932. Red. T. Jędruszczak [i in.]. Wwa 1989. – Protokoły z posiedzeń Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej. T. 1: październik 1939 roku – czerwiec 1940. Oprac. W. Rojek [i in.]. Kr. 1994. – „Ojczyzna” s. 64-8. **Biografie:** Wielkopolanie XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 465-82. **Przyczynki:** M. Kwiatkowski: Rząd i Rada Narodowa R. P. Londyn 1942 s. 12-3, 79-80, 105. – A. Romer: z Sikorskim i Mikołajczykiem. [Lens 1945] passim. – J. Kwapiński: 1939-1945. (Kartki z pamiętnika) Londyn 1947 passim. – E. Raczyński: w sojusznicy Londynie. London 1960. – Klanowski. – S. Kozicki: Historia Ligi Narodowej. Londyn 1964. – M. Rataj: Pamiętniki. Wwa 1965. – E. Duraczyński: Stosunki w kierownictwie podziemia londyńskiego. Wwa 1966. – A. Pragier: Czas przeszły dokonany. Londyn 1966. – M.

Leczyk: Komitet Narodowy Polski a ententa i Stany Zjednoczone 1917-1919. Wwa 1967. – J. Marczewski: Narodowa demokracja w Poznańskim 1900-1914. Wwa 1967 passim. – W. Babiński: Przyczynki historyczne do okresu 1939-1945. Londyn 1967. – M. Kukiel: Generał Sikorski. Londyn 1970. – J.J. Terej: Idee, mity, realia. Wwa 1971. – A. Micewski: Roman Dmowski. Wwa 1971. – J. Terej: Rzeczywistość i polityka. Wwa 1971. – K. Dembski: Wielkopolska w początkach II Rzeczypospolitej. P. 1972 s. 34, 55-6, 72, 95. – W. Leitgeber: w kwaterze prasowej. Londyn 1972 s. 165. – A. Skrzypek: Związek Bałtycki. Wwa 1972. – Poznańskie wspominki z lat 1918-1939. P. 1973 s. 202, 210, 215. – Dz. Wlkp. II s. 193. – J. Krasuski: Stosunki polsko-niemieckie 1919-1932. P. 1975. – T. Piszczkowski: Anglia a Polska 1914-1933. Londyn 1975. – J. Pilaciński: Narodowe Siły Zbrojne. Londyn 1976. – S. Schimitzek: Drogi i bezdroża minionej epoki. Wwa 1976. – E. Duraczyński: Kontrowersje i konflikty 1939-1941. Wwa 1977. – Z. Mazur: Memorandum Seydy-Lipskiego w sprawie polskiej granicy zachodniej. *PZach.* 35: 1979 nr 4 s. 105-120. – J.J. Terej: Rzeczywistość i polityka. Wwa 1979. – S. Mikos: Wolne miasto Gdańsk 1920-1939. Gdańsk 1979. – R. Wapiński: Narodowa Demokracja 1893-1939. Wr. 1980. – O. Terlecki: Generał Sikorski. T. 1-2. Kr. 1981-3. – W. Pobóg-Malinowski: Najnowsza historia Polski. T. 1-2. Londyn 1983-4. – S.M. Terry: Poland Place in Europe. Princeton 1983. – W. Jakóbczyk: Towarzystwo Pomocy Naukowej w Wielkopolsce 1851-1939. P. 1985 s. 146. – Zakrzewski Ulicami. – E. Duraczyński: Między Londynem a Warszawą. Wwa 1986. – A. Czubiński: Najnowsze dzieje Polski 1914-1983. Wwa 1987. – A. Rogalski: Wspomnienia i przypomnienia. P. 1987. – R. Dmowski: Polityka polska i odbudowanie państwa. T. 1-2. Wwa 1988. – W. Rostocki: Stosowanie konstytucji kwietniowej w okresie drugiej wojny światowej. Lublin 1988 passim. – A. Ajnenkiel: Historia sejmu polskiego. T. 2 cz. 2. Wwa 1989. – E. Romer: Pamiętnik paryski 1918-1919. Wwa [i in.] 1989. – S. Grabski: Pamitniki. Wwa 1989. – B. Pasierb: Polska myśl polityczna okresu II wojny światowej wobec Niemiec. P. 1990. – Gabinet Drugiej Rzeczypospolitej. Praca zb. pod red. J. Farysia i J. Pajewskiego. Szczecin [i in.] 1991 s. 114, 117-20. – J. Zamoyski: Powrót na mapę. Wwa 1991. – U. Jakubowska: Twórca „Kurieria Poznańskiego” (M. S.). *Kwartalnik Historii Prasy Polskiej* 31: 1992 nr 3/4 s. 38-44. – Prasa s. 33 – E. Duraczyński: Rząd polski na uchodźstwie 1939-1945. Wwa 1993. – B. Leitgeber: Bez przesądów i lęku. P. 1993 s. 44, 46, 90, 93, 140, 172. – B. Pasierb: M.S. wobec przyszłości Niemiec w okresie drugiej wojny światowej. [W:] Twórcy polskiej myśli zachodniej. Praca zb. Red. W. Wrzesiński. Olsztyn 1996 s. 165-78. – B. Halczak: Towarzystwo Tomasza Zana w latach 1899-1914. Zielona Góra 1996 s. 21, 31, 37, 45. – „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 8, 27, 41, 45, 52, 53, 60, 61, 64, 65, 75, 132, 133, 148, 176, 199, 200, 241, 251, 254, 262, 636, 637. **Artykuły:** +*Gł. Wlkp.* 1947 nr 95.

Seyda* Wincenty (1848- ?) nauczyciel gimn. **AW:** 7727. **Słowniki:** PTPN.

Seyda* Władysław Kazimierz (1863-1939) prawnik, działacz polit., prezes Sądu Najwyższego. **AW:** 7728. **Słowniki:** PSB; WSB; SBPW; PTPN; Kto był kim.I; Ministrowie; Poczec prawników s. 619-34, il. **Źródła:** Sprawa brzeska. Dokumenty i materiały. Oprac. M. Leczyk. Wwa 1987. **Biografie:** W. Frąckowiak: Wielcy synowie Ziemi Nadnoteckiej – W. S. *Ziemia Nadnotecka* 1973 nr 10 s. 4. – Cmentarz Zasł. s. 81. – Wielkopolskie XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 483-98. **Przyczynki:** S. Głabiński: Wspomnienia polityczne. Pelplin 1939. – I. Daszyński: Pamiętniki. Wwa 1957. – A. Próchnik: Pierwsze piętnastolecie Polski niepodległej. Wwa 1957. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Red. K. Piwarski. P. 1958 s.

58, 60, 81. – C. Hruszka: Działalność Rady Narodowej w zaborze pruskim w latach 1913-1921. *SiMDW* 1960 z. 2. – Z. Dworecki: Polskie rady ludowe w Wielkopolsce 1918-1920. P. 1962. – M. Jarosz: Wędrówki po ścieżkach wspomnień. Wwa 1963. – M. Pirko: Niemiecka polityka wyłączeniowa na ziemiach polskich w latach 1907-1908. Wwa 1963. – W. Pobóg-Malinowski: Najnowsza historia polityczna Polski. T. 1-2. Londyn 1963-7. – S. Kozicki: Historia Ligi Narodowej. Londyn 1964. – M. Rataj: Pamiętniki. Wwa 1965. – Jakóbczyk *Studia* III. – J. Marczewski: Narodowa demokracja w Poznańskim 1900-1914. Wwa 1967 *passim*. – C. Kozłowski: Działalność polityczna Koła Międzypartyjnego w latach 1915-1918. Wwa 1967. – Z. Hemmerling: Posłowie polscy w parlamencie Rzeszy Niemieckiej i w sejmie pruskim. Wwa 1968 *passim*. – A. Micewski: w cieniu marszałka Piłsudskiego. Wwa 1968. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Red. Z. Grot. P. 1968. – S. Kubiak: Niemcy a Wielkopolska 1918-1919. P. 1969. – M. Pietrzak: Rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919-1926. Wwa 1969. – J. Pajewski: Wokół sprawy polskiej Paryż – Lozanna – Londyn 1914-1918. P. 1970. – A. Micewski: Roman Dmowski. Wwa 1971. – J. Terej: Idee, mity, realia. Wwa 1971 s. 86, 97. – Boras, Trzeciakowski. – K. Dembski: Wielkopolska w początkach II Rzeczypospolitej. P. 1972 s. 63, 93, 96, 107, 110, 119, 148. – J. Holzer, J. Molenda: Polska w pierwszej wojnie światowej. Wwa 1973. – W. Jakóbczyk: Pruska komisja osadnicza 1886-1919. P. 1976 s. 160. – A. Ajnenkiel: Od rządów ludowych do przewrotu majowego. Wwa 1977. – Z. Grot: Prezesi Kół Polskich w parlamentach niemieckich w latach 1867-1918. [W:] *Rola Wielkopolski w dziejach narodu polskiego*. Pod red. S. Kubiaka [i in.]. P. 1979. – J. Pajewski: Odbudowa państwa polskiego. Wwa 1980. – R. Wapiński: Narodowa Demokracja 1893-1939. Wr. 1980. – J. Pajewski: Odbudowa państwa polskiego. Wwa 1980. – W. Jędrzejewicz: Kronika życia Józefa Piłsudskiego 1867-1935. T. 1. Londyn 1981. – J. Wójciak: Walka polityczna w wyborach do parlamentu Rzeszy i sejmu pruskiego w Poznańskim w latach 1898-1914. P. 1981. – S. Wachowiak: Czasy, które przeżyłem. Wwa 1983. – J. Winiewicz: Co pamiętam z długiej drogi życia. P. 1985. – Zakrzewski *Ulicami*. – W. Jakóbczyk: w poznańskim Bazarze 1838-1939. P. 1986 s. 122, 126, 129, 139, 140-1. – J. Borkowski: Ludowcy w II Rzeczypospolitej. T. 1. Wwa 1987. – A. Czubiński: Najnowsze dzieje Polski 1914-1983. Wwa 1987. – Sprawa brzeska. Dokumenty i materiały. Oprac. M. Leczyk. Wwa 1987. – A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwa [i in.] 1988. – W. Skrzypiński: Pierwsi prezesi Sądu Najwyższego. Wwa 1988. – S. Grabski: Pamiętniki. Wwa 1989. – A. Gulczyński: Ministerstwo byłej Dzielnicy Pruskiej (1919-1922). *CzPH* 1991 z. 1-2 s. 37-9, 45. – A. Wątor: Działalność Związku Ludowo-Narodowego w latach 1919-1922. Szczecin 1992. – S. Wierzchostawski: Elity polskiego ruchu narodowego w Poznańskim i w Prusach Zachodnich w latach 1850-1914. Toruń 1992. – B. Leitgeber: Bez przesądów i lęku. P. 1993 s. 46, 55, 89-90, 110. – A. Gulczyński: Ministerstwo byłej Dzielnicy Pruskiej (1919-1922). P. 1995 *passim*. – A. Kiszka [i in.]: Historia adwokatury polskiej. Wwa 1995.

Seyda* Zygmunt (1876-1925) prawnik, działacz polit. **AW:** 7730. **Słowniki:** PSB;WSB; PTPN; Kto był kim; AMM; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** *Cmentarz* Zast. s. 81-2. **Przyczynki:** J. Krasuski: *Stosunki polsko-niemieckie 1919-1925*. P. 1962 s. 195. – S. Kozicki: *Historia Ligi Narodowej*. Londyn 1964. – F. Biały: *Górnośląski Związek Przemysłowców Górniczo-Hutniczych 1914-1932*. Wr. [i in.] 1967 s. 156, 165. J. Holzer, J. Molenda: *Polska w pierwszej wojnie światowej*. Wwa 1967. – J. Marczewski: *Narodowa Demokracja w Poznańskim 1900-1914*. Wwa 1967 s. 154, 173, 328, 345, 391. – Klanowski. – Z. Hemmerling: *Posłowie polscy w parlamencie Rzeszy Niemieckiej i sejmie pruskim 1907-1914*. Wwa 1968 s. 49, 104, 107-8, 190-1. – K.

Dembski: Wielkopolska w początkach II Rzeczypospolitej. P. 1971 s. 55, 127. – M. Orzechowski: Wojciech Korfanty. Biografia polityczna. Wr. 1975. – A. Ajnenkiel: Historia sejmu polskiego. T. 2 cz. 2. Wwa 1989. – A. Gulczyński: Ministerstwo byłej Dzielnicy Pruskiej (1919-1922). P. 1995 passim.

Seydlitz* Józef (1755-1835) płk WP, legionista, powstaniec kościuszkowski. **Słowniki:** PSB; SBWP-W I; Pachoński Słownik. **Przyczynki:** W. Tokarz: Insurekcja warszawska 17 i 18 kwietnia 1794 r. Wyd. 2. Wwa 1950. – B. Leśnodorski: Polscy jakobini. Wwa 1960. – A. Zachorski: Warszawa w powstaniu kościuszkowskim. Wwa 1967. – J. Pachoński: Legiony Polskie w 1794-1807. T. 1-4. Wwa 1969-79. – J. Nadziejka: Generał Józef Zajązek 1752-1826. Wwa 1975. J. Pachoński: Józef Grabiński. Kr. 1975. – K. Bauer: Wojsko koronne powstania kościuszkowskiego. Wwa 1981. – J. Pachoński: Generał Jan Henryk Dąbrowski 1755-1818. Wwa 1981. – S. Herbst: z dziejów wojskowych powstania kościuszkowskiego 1794 roku. Wwa 1983.

Seydlitz* Włodzimierz Roman (1890-1940) prawnik, bankowiec. **AW:** 7731. **Słowniki:** PSB; WSB; AMM. **Bibliografie:** J. Wójcik: Bibliografia wydawnictw spółdzielczych. Cz. 1 za okres do 1939 roku. Wwa 1962. – H. Maciejewska: Bibliografia gospodarki Wielkopolski w latach 1919-1939. P. 1991 s. 35, 40, 208. **Biografie:** Przybecki s. 111-2. **Przyczynki:** 30-lecie uczelni. WSE. P. 1956 s. 17, 20, 43. – Klanowski. – J. Majewski: Spółdzielczość oszczędnościowo-pożyczkowa w Wielkopolsce i na Pomorzu 1918-1939. Wwa 1965. – z dziejów spółdzielczości polskiej. Wwa 1971 s. 182, 187, 214, 218-9, 225-6, 233-4, 245, 250. – A. Światło: Spółdzielczy Instytut Naukowy 1919-1939. Wwa 1973 s. 31, 38, 56, 140. – A. Markwicz: 100 lat historii organizacji Tow. Tomasza Zana. Londyn 1975. – AE w P. 1926-1976. Wwa [i in.] 1976. – W. Rusiński: Zarys historii polskiego ruchu spółdzielczego. Cz. 2: 1918-1939. Wwa 1980. – S. Wachowiak: Czasy, które przeżyłem. Wwa 1983.

Seyfried* Jan Nepomucen (+) fot. pozn. **Przyczynki:** *Foto* 1983 nr 12 s. 362-3.

Sęcki* Piotr (1834-1889) chirurg. **AW:** 7736. **Słowniki:** PTPN; SLeK. II. **Przyczynki:** G. Kusztelak: Polacy na studiach lekarskich w Berlinie (1810-19918). *AHFM* 35: 1972 – E. Stocki: Kilka szczegółów do życiorysu dra med. Juliana Bendowskiego (1834-1880) opartych na źródłach archiwalnych. *AHFM* 35: 1972 s. 173-5. – J. Smereka Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 41, 114, 119. – Zarys dziejów chirurgii polskiej. Pod red. W. Noszczyka. Wwa 1989.

Sędfak* Czesław Bronisław (1936-1996) nauczyciel, działacz społ. i kulturalny. **Słowniki:** SBL. **Biografie:** M. Halec: Był jednym z nas. *ABC* 1996 nr 97 s. 6. – B. Głowinkowska: Requiem dla Czesława. *Informator Kulturalny i Turystyczny Południowo-Zachodniej Wielkopolski* 1997 nr 1 s. 6. – Z. Gryczka C. B. S. *Gaz. Wyborcza* dodatek *Gazeta Wielkopolska* 1997 nr 268 s. 18. **Przyczynki:** Działalność Oddziału Leszczyńskiego PZChiO w latach 1976-1995. *PLudu* 1996 z. 1-2 s. 9-20.

Sędfak* Witold (1874-1953) ks. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** *RAP* 1947. – Klanowski.

Sędziwój* (zm. po 1238) kantor gnieźn., fundator klasztoru w Obrze. **AW:** 7737. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Krasoń: Uposażenie klasztoru cystersów w Obrze w wiekach średnich. P. 1950 s. 44-6. – Genealogia. Toruń 1982 s. 145-6. – T. Jurek: Silesiae stirps nobilissima. Jeleńcyzy – ród biskupa wrocławskiego Tomasza I. *RH* 58: 1992 s. 35-40.

Sędziwój* (XIII w.) kaszt. grodu w Drużynie. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Sędziwój* (XIII w.) kaszt. łędzki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Sędziwój* (XIII w.) kaszt. międzyrzecki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Sędziwój* z Czarnkowa (XIII w.), syn Tomisława, kaszt. kaliski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Sędziwój* z Czarnkowa (zm. ok. 1365) kaszt. nakielski, protoplasta Czarnkowskich. **AW:** 7741. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Z. Kulejewska-Topolska: Dzieje miasta Czarnkowa do roku 1939. *RNn.* 1: 1966 s. 12. – A. Czachorowski: Społeczne i polityczne siły w walce o Nową Marchię w latach 1319-1373 ze szczególnym uwzględnieniem roli możnowładztwa nowomarchijskiego. Toruń 1968. – S. Chmielewski: Początki Czarnkowa. *RNn.* 8: 1977 z. 2 s. 84, 86. – J. Łojko: Konfederacja Macieja Borkowica *RH* 43: 1977 s. 33-5. – J. Pakulski: Siły polityczno-społeczne w Wielkopolsce w pierwszej połowie XIV wieku. Toruń 1979. – T. Nowak: Michał z Czacza. Przyczynek do dziejów opozycji wielkopolskiej XIV w. [W:] *Acta Universitatis Lodzianis. Folia Historica.* Nr 2. Łódź 1981 s. 104-6. – J. Pakulski: Nałęcz wielkopolscy w średniowieczu. *Wwa* [i in.] 1982; R: E. Rymar *SiMDW* 16: 1985 z. 1 s. 165. – E. Rymar: Ród Drogosławiców-Bojtyńów w Nowej Marchii i Wielkopolsce w powiązaniu z zabiegami Władysława Łokietka o odzyskanie ziem zanoteckich. *SiMDW* 16: 1985 z. 1 s. 27-8, 30. 36-7, 42-3. – K. Górka-Gołaska: Dobra Nałęczów w Wielkopolsce w średniowieczu. *SiMDW* 15: 1984 z. 2 s. 188, 192, 194-6. – T. Nowak: Uwagi w sprawie zabójstwa wojewody kaliskiego Beniamina Zaręby w 1354 r. *SiMDW* 15: 1984 z. 2 s. 31-42. – J. Bieniak: Krąg rodzinny wojewody Beniamina z Kołdrębia. [W:] *Personae – colligationes – facta.* Toruń 1991 s. 127-8. – S. Kowal, K. Olejnik, M. Rutkowska: Dzieje Czarnkowa na przestrzeni wieków. Czarnków 1994 s. 30.

Sędziwój* z Czechła (1410-1476) historyk, kan. gnieźn., prepozyt kłodawski. **AW:** 7743. **Słowniki:** PSB; SPKP; WSB; Nowy Korbut; Teolodzy. **Źródła:** *Catalogus codicum* BJ IV sygn. 637, 638. 665; V sygn. 668. **Biografie:** J. Wiesiołowski: S. z Cz. (1410-1476). Studium z dziejów kultury umysłowej Wielkopolski. *SŻ* 9: 1964 s. 75-104. R: L. Matusik, *Sobótka* 21: 1966 s. 361-3. **Przyczynki:** M. Hornowska, H. Zdzitowiecka-Jasieńska: Zbiory rękopiśmienne w Polsce średniowiecznej. *Wwa* 1947 s. 241-6, 428. – S. Hain: Wincenty Kot prymas Polski 1436-1448. P. 1948 s. 67, 91, 119, 125-6, 143. – K. Maleczyńska: Wstęp do wyd.: Anonima tzw. Galla Kronika. Kr. 1952. *Pomniki Dziejowe Polski. S. II t. 2.* – A. Nowicki: Grzegorz z Sanoka – pionier polskiego Odrodzenia. *Myśl Filozoficzna* 1953 nr 4 s. 46. – B. Olszewicz: Geografia polska w okresie Odrodzenia. *Odrodzenie w Polsce. Materiały Sesji Naukowej PAN 25-30 października 1953 r. T. 2: Historia nauki. Cz. 2.* *Wwa* 1956 s. 336. – B. Suchodolski: Polska myśl pedagogiczna w okresie Renesansu. *Odrodzenie w Polsce. Materiały Sesji Naukowej PAN 25-30 października 1953 r. T. 2: Historia nauki. Cz. 2.* *Wwa* 1956 s. 124. – J. Karwasińska: Studia krytyczne nad żywotami św. Wojciecha, biskupa praskiego. *Vita I. SŻ* 2: 1958 s. 65-6. – B. Kürbisówna: Wstęp do wyd.: *Roczniki wielkopolskie.* *Wwa* 1962. *Pomniki Dziejowe Polski. S. II t. 6.* – *Dzieje Gniezna.* Pod red. J. Topolskiego. *Wwa* 1965. – M. Biskup: Trzynastoletnia wojna z Zakonem Krzyżackim 1454-1466. *Wwa* 1967 s. 273, 457, 639. – J. Wiesiołowski: Kolekcje historyczne w Polsce średniowiecznej XIV – XV wieku. *Wr.* 1967 s. 98-135 i passim. – M. Markowski: Nauki ścisłe na Uniwersytecie Krakowskim XV wieku. [W:]

Filozofia polska XV wieku. Pod red. R. Palacza. Wwa 1972 s. 199-200, 208, 217-8. – G. Rosińska: Dzieło astronomiczne S. z Cz. *KHNT* 17: 1972 s. 11-24. – G. Rosińska: Sandivogius de Czechel et l'école astronomique de Cracovie vers 1430. *Organon* 9: 1973 s. 217-29. – Hist. nauki. – G. Rosińska: Instrumenty astronomiczne na Uniwersytecie Krakowskim w XV wieku. [W:] *Studia Copernicana*. T. 11. Wr. 1974 s. 64-9. – G. Rosińska: Nicolas Copernic et l'école astronomique de Cracovie en XV siecle. *Mediaevalia Philosophica Polonorum* 19: 1974 s. 152-5. – J. Szymański: S. z Cz. autorem katalogu arcybiskupów gnieźnieńskich. [W:] *Ars historica. Prace z dziejów powszechnych i Polski*. P. 1976 s. 503-11. – Długossiana. *Studia historyczne w pięćsetlecie śmierci Jana Długosza. Zeszyty Naukowe UJ. Prace historyczne*. Z. 65. Kr. 1980 s. 152-3. – A. L. Gabriel: Intellectual relations between the University of Paris and the University of Cracow in the 15th century. *SŻ* 25: 1980 s. 48-55. – J.B. Korolec: Filozofia moralna [W:] *Dzieje filozofii średniowiecznej w Polsce*. T. 7 Wr. 1980 s. 15, 44, 70, 82. – G. Rosińska: Optyka w XV wieku. [W:] *Studia Copernicana*. T. 24. Wr. 1986 s. 99-105. – W. Drelicharz: Treści ideowe Rocznika Sędziwoja. *KH* 99: 1992 z. 3 s. 49-63. – W. Drelicharz: Wstęp do studium źródłoznawczego Rocznika Sędziwoja. *Studia Historyczne* 35: 1992 z. 3 s. 291-306, sum. – W. Drelicharz: Problem tzw. kontynuacji Rocznika Sędziwoja. *Studia Historyczne* 1993 z. 2 s. 141-7. – W. Drelicharz: Źródła i autor „Rocznika Sędziwoja”. z dziejów kultury historycznej duchowieństwa wielkopolskiego w XV w. *NP* 80: 1993 s. 131-67, rés. – K. Stopka: Szkoły katedralne metropolii gnieźnieńskiej w średniowieczu. [W:] *Rozprawy PAU. Wydział Historyczno-Filozoficzny*. T. 74. Kr. 1994 s. 122, 125, 183. – W. Drelicharz: z pogranicza historiografii i polityki. Traktat genealogiczno-historyczny zwany *Rocznikiem mazowieckim*. *KH* 101: 1994 z. 1 s. 15-47. – A. Gąsiorowski, I. Skierska: Oficjałowie gnieźnieńscy w średniowieczu. *RH* 61: 1995 aneks II. – Czyżak Kapituła s. 390-1. – Kowalska-Pietrzak Prałaci s. 140-142 [wyklucza identyfikację S. z Cz. z archidiaconem łęczyckim Sędkiem]. – P. Węcowski: S. z Cz. *Rocznik Mazowiecki*. [W tegoż:] *Mazowsze w Koronie. Propaganda i legitymizacja władzy Kazimierza Jagiellończyka na Mazowszu*. Kr. 2004 s. 136-42.

Sędziwój* Gałązka z Gulczewa (zm. między 1406 a 1411) kaszt. przemęcki. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Źródła:** Wielkopolskie rotty sądowe XIV – XV wieku. Wyd. H. Kowalewicz i W. Kuraszewicz P. [i in.] 1959-81 t. 1 nr 449, 467, 579; t. 2. nr 52, 211, 288; t. 3 nr 8, 229; t. 5 nr a 22. – Księga ziemna poznańska 1400-1407. Wyd. K. Kaczmarczyk [i in.]. P. 1960 nr 79, 1702, 2216, 2673.

Sędziwój* Jankowic z Jarocina (1249/50-1306/08) kaszt., woj. pozn. **Słowniki:** PSB; WSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** K. Jasiński: Rola polityczna możnowładztwa wielkopolskiego w latach 1284-1314. *RH* 29: 1963 s. 215-50. – F. Sikora: Przywileje rycerskie synów Władysława Odonica. *RH* 34: 1968 s. 27-33. – J. Bienia: Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 s. 128-9, 135-7, 142-5, 170, 177, 192-3, 195, 205-10, 274, 276, 278-9. – B. Śliwiński: Mikołaj Jankowic, Mikołaj Przedpełkowic i palacja kaliska w 1299 roku. *RH* 55/56: 1989/1990 s. 135-8, 149. – J. Bienia: Krąg rodzinny wojewody kaliskiego Beniamina z Kołdrębia. [W:] *Personae – colligationes – facta*. Toruń 1991 passim. – R. Grygiel: Zarembowie z Jarocina w świetle źródeł archeologicznych i historycznych. Łódź 1992 s. 54-62, 74-8, 85. – T. Jurek: Dziedzic Królestwa Polskiego książę głogowski Henryk (1274-1309). P. 1993 s. 52, 60-1.

Sędziwój* z Kępy (zm. po 1233 a przed 1241) możnowładca wielkopolski. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Nowacki II s. 758. – J. Pakulski: Nałęcz wielkopolscy w średniowieczu. Wwa 1982 tabl. II, IV.

Sędziwój* z Ostroroga (XV w.) woj. poz., star. gen. Wlkp. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Sędziwój* Świdwa z Szamotuł – zob. Szamotulski Sędziwój.

Sędziwój* z Szubina (zm. 1405/06) woj. kal., star. gen. Wlkp., star. krak., nakielski. **Słowniki:** PSB; WSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Źródła:** Wielkopolskie rotty sądowe XIV – XV w. Wyd. H. Kowalewicz i W. Kuraszkiwicz. T. 1. P. 1959 nr 1268. – Księga ziemska poznańska 1400-1407. Wyd. K. Kaczmarczyk i K. Rzyński. P. 1960. – Dokumenty do dziejów Kujaw i ziemi dobrzyńskiej XIV – XIX w. Wwa [i in.] 1974 s. 16, 46-56. – Trzyńście nie drukowanych oryginałów pergaminowych archiwum diecezjalnego we Włocławku z lat 1300-1400. Wyd. S. Librowski. *ABMK* 55: 1987 s. 143. – Księga ziemska kaliska 1400-1409. T. Jurek. P. 1991. – Katalog dokumentów i listów krzyżackich Archiwum Państwowego w Toruniu. Wyd. A. Radziwiński i J. Tandecki. T. 1. Wwa 1994. **Przyczynki:** W. Fenrych: Próba nabycia Nowej Marchii przez Polskę w roku 1402 (w świetle dokumentu S. z Sz. i towarzyszy z dn. 14 lutego t. r.). [W:] *Zeszyty Naukowe UAM. Historia. Z. 3.* P. 1958 s. 69-117, il., Zsf. – J. Bieniak: Rola Kujaw w Polsce piastowskiej. *Ziemia Kujawska* 1: 1963 s. 57. – Z. Nowak: Polityka północna Zygmunta Luksemburskiego do roku 1411. Toruń 1964. – B. Zientara: Bydgoszcz, Nakło i hołd w Pyzdrach. *ZH* 34: 1969 s. 1 i n. – R. Kozłowski: Rozwój uposażenia klasztoru cysterskiego w Byszewie (Koronowie) do końca XIV w. Wwa 1972. – Dzieje Szubina. Wwa 1974 s. 22 i n. – Z. Guldon, J. Powierski: Podziały administracyjne Kujaw i ziemi dobrzyńskiej w XIII-XIV wieku. Wwa 1974 s. 213. – S. Starowolski: Wojownicy sarmaccy. Wwa 1978 s. 116. – K. Myśliński: Dzieje kariery politycznej w średniowiecznej Polsce. Lublin 1981 s. 144, 170, 175-6, 188, 193-4. – I. Sułkowska-Kurasiowa: Doradcy Władysława Jagiełły. [W:] *Spółeczeństwo Polski średniowiecznej.* T. 2. Wwa 1982 s. 211. – J. Bieniak: Fragment 1333-1341 w twórczości dziejopisarzkiej Janka z Czarnkowa. Cz. 1. *ZH* 48: 1983 z. 4 s. 27-8. – J. Bieniak: Krąg rodzinny biskupa kujawskiego Macieja Pałuki. *ZP* 50: 1985 z. 3 s. 85-116 i tabl. – H. Kręt: Dwór królewski Jadwigi i Jagiełły. Kr. 1987. – Z. Nowak: Nieznany dokument Władysława Jagiełły w sprawie zastawu Nowej Marchii w roku 1402. *ZH* 52: 1987 z. 3 s. 117-20. – G. Klimecka: Czy rzeczywiście „doradcy Władysława Jagiełły”? [W:] *Spółeczeństwo Polski średniowiecznej.* T. 4. Wwa 1990 s. 225. – J. Krzyżaniakowa, J. Ochmański: Władysław II Jagiełło. Wr. 1990. – A. Wędzki: Rezydencja w Szubinie na Pałukach w świetle źródeł pisanych. *Żnin* [i in.] 1992. – J. Wroniszewski: Ród Rawiczów. Warszowice i Grotowice. Toruń 1992. – J. Gzella: Małopolska elita władzy w okresie rządów Ludwika Węgierskiego w Polsce w latach 1370-1382. Toruń 1994 s. 43-4, 46-8, 57, 70-1, 134-5. – J. Laberschek: Wyprawa zbrojna króla Władysława Jagiełły na krakowsko-wieluńskie posiadłości księcia Władysława Opolczyka w 1391 r. [W:] *Spółeczeństwo Polski średniowiecznej.* T. 6. Wwa 1994 s. 157. – A. Gąsiorowski: Zygmunt Luksemburski i S. z Sz. czyli o węgierskich apanażach rodziny Ścibora ze Ściborza. [W:] *Cracovia – Polonia – Europa. Studia z dziejów średniowiecza ofiarowane Jerzemu Wyrozumskiemu.* Kr. 1995 s. 493-502. – J. Kurtyka: Kariera wojewody krakowskiego Andrzeja z Tęczyna na tle rywalizacji stronnictw za panowania Kazimierza Wielkiego. [W:] *Cracovia – Polonia – Europa. Studia z dziejów średniowiecza ofiarowane Jerzemu Wyrozumskiemu.* Kr. 1995 s. 289. – J. Sperka: z dziejów wojen Władysława Jagiełły z księciem opolskim Władysławem. *Działania wojenne w latach 1393-1394.* [W:] *Cracovia – Polonia – Europa.*

Studia z dziejów średniowiecza ofiarowane Jerzemu Wyrozumskiemu. Kr. 1995 s. 307-22. – A. Radziwiński: Duchowieństwo kapituł katedralnych w Polsce XIV i XV w. na tle porównawczym. Toruń 1995 s. 263-44.

Sędziwój* z Wir (zm. po 1378) kaszt. bniński, zarządca grodu santockiego. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** U. Dymaczewska, Z. Hołowińska: z dziejów Santoka i kasztelanii santockiej. P. 1961 s. 15. – A. Czacharowski: Santok i Drezdenko w drugiej połowie XIV wieku. [W:] Zeszyty Naukowe UMK. Nauki Humanistyczno-Społeczne. Z. 20. Historia. Toruń 1966 s. 107-16. – A. Czacharowski: Społeczne i polityczne siły w walce o Nową Marchię w latach 1319-1373. Toruń 1968. – J. Pakulski: Nałęcz wielkopolscy w średniowieczu. Toruń 1982. – R. Walczak: Krytycznie o wydaniu dziesiątej księgi „Roczników” Jana Długosza. *SŻ* 28: 1983 s. 239-44.

Sękowski* Bolesław (1922-1995) prof. WSR w Poznaniu. **Słowniki:** AMM. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1993-1995 s. 21. – S. Król: Prof. dr. hab. B. S. (1922-1995) – w hołdzie Jego pamięci w czwartą rocznicę śmierci. *Rocznik Dendrologiczny* Vol. 47 (1999) s. 7-11, bibliogr.

Sękowski* Karol (?-przed 1923) poeta. **Słowniki:** Szkoła Kaliska. **Biografie:** E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram].

=Siatkowska* Ewa (+) pamiętnikarka, absolwentka Uniwersytetu Ludowego w Dalkach. **Źródła:** E. S.: Kartki z pamiętnika przyjaźni polsko-łużyckiej. *Zeszyty Łużyckie* T. 13[15] (1995) s. 40-6, Zfg. [sztambuch ucznia uniwersytetu ludowego w Dalkach koło Gniezna z lat międzywojennych].

Sibiński* Michał Hieronim (1810-1889) kan. pozn. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** Jakóbczyk Studia III. – Nowacki i s. 165, 216. – Trzeciakowski Kulturkampf. – L. Trzeciakowski: Pod pruskim zaborem 1850-1918. P. 1973. – W. Jakóbczyk: Towarzystwo Naukowej Pomocy w Wielkopolsce 1841-1938. P. 1985 s. 52. – W. Klimkiewicz: Kardynał Ledóchowski na tle swej epoki 1822-1902. T. 3. P. 1988 s. 202, 330-1, 420.

Siciński* Adam Julian (1895-1975) powstaniec wlkp., rotmistrz WP, makler giełdy zbożowo-towarowej w P. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 1.

Siczyński* Bronisław (1886-1952) ks. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow.

Sidorowicz* Bogusław Jan (1888-1951) kapelmistrz Legionów Polskich, major WP, kierownik stałego kursu oświatowego Okręgu Korpusu nr VII w P., dyr. nauk w Korpusie Kadetów w Rawiczu. **Słowniki:** W.K. Cygan: Oficerowie Legionów Polskich 1914-1917. Słownik biograficzny. T. 4. Wwa 2006.

Sieciech* (XIV w.) kaszt. spicymierski. **Słowniki:** Bieniak, Szymczakowa Spisy.

Siedlecka* Bolesława z Kołogórskich Bolesława (1857-1933) aktorka. **Słowniki:** SBTP.

Siedlecki* Ludwik, właśc. Kowalczewski (1842-1918) aktor, reżyser. **Słowniki:** SBTP.

Siedlecki* Mikołaj (zm. przed 1524) wojski pozn., kaliski, kaszt. krzywiński. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy.

Siedlecki*-Grzymała Adam Franciszek Józef (1876-1967) pisarz, krytyk liter., reżyser. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut; SHist.; SPKP Supl. [I]; SBTP; Polscy pisarze; Współcz. pisarze; BSB II (i fot.); Znaki. **Źródła:** A. S.-G.: Świat aktorski moich czasów. Wwa 1957. R. E. Csato, *Teatr i Film* 1957 nr 9 s. 29-30. – Kamolowa Zbiory rękopisów s. 16-7 [o spuściźnie]. **Bibliografie:** J. Malinowski: Bibliografia podmiotowa bydgoskich publikacji A. G.-S. [W:] Wokół zagadnień publicystyki literackiej. P. 1974 s. 105-14 [286 poz.]. **Źródła:** Boniecki Fotografie. **Biografie:** L. Eustachiewicz: Dziewięćdziesiąt lat G.-S. *Dialog* 1965 nr 1. – A. G.-S. w 70-lecie pracy twórczej. Kr. 1966, 226 s. – J. Iwaszkiewicz: Grzymała. *Twórczość* 1967 nr 4. – Z. Żabicki: A. G.-S. (1876-1967). *PLit.* 59: 1968 z. 1 s. 341-63. – R. Adamczak: A. G.-S. – jakim go znałam. *Rocznik Kulturalny Kujaw i Pomorza* 4: 1969 s. 207-30. – w kręgu A. G.-S. i dramaturgii polskiej. Red. J. Konieczny. B. 1970, 144 s. – A. Okońska: A. G.-S. [W:] *Obraz literatury polskiej XIX i XX wieku. Seria 5 t. 4.* Kr. 1977 s. 511-48. – J. Konieczny: A. G.-S. *Życie i twórczość*. B. 1981, 343 s. [m.in. wykaz 580 listów do A. G.-S.]. – A. Rogalski: A. G.-S. 1876-1967. [W tegoż:] *w kręgu przyjaźni*. Wwa 1983 s. 113-21. **Przyczynki:** z życia i pracy bydgoskiej księżnicy. B. 1965. – J. Krzyżanowski: A. G.-S. krytyk literacki. *Kultura* 1967 nr 7. – J. Konieczny: *Twórczość krytycznoliteracka* A. G.-S. Rozprawa materiałowo-bibliograficzna. Wwa 1976, 100 s. – J. Formanowicz: *Historia Teatru Miejskiego w Bydgoszczy w latach 1920-1939*. Wwa [i in.] 1978 passim. – Z. Wilski: *Polskie szkolnictwo teatralne 1811-1944*. Wr. 1978. – J. Malinowski: *Opinie* A. G.-S. o Bydgoszczy i bydgoszczanach. *Kronika Bydgoska* 8: 1979/81 s. 58-75; 9: 1982/8 s. 79-93. – A. Paczkowski: *Prasa polska w latach 1918-1939*. Wwa 1980. – J. Malinowski: *Publicystyka oświatowa* A. G.-S. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 23: 1980 nr 2 s. 177-98, sod., sum. – J. Konieczny: *Eseistyka bydgoska po 1956. Na przykładzie prac o teatrze* A. G.-S. [W:] *Kultura bydgoska 1945-1984*. B. 1984. – W. Bartoszewski: *1859 dni Warszawy*. Wyd. 2. Wwa 1884. – *Teatr Polski w Bydgoszczy. Almanach sceny bydgoskiej 1920-1990*. B. 1990 passim. – M. Rawiński: *Dramaturgia polska 1918-1939*. Wwa 1993. – J. Iwaszkiewicz: *Marginalia*. Wwa 1993.

Sieg* Arthur, pseud. Theobald a Kempis (1865-1931) pisarz i poeta niemiecki. **AW:** 7754. **Słowniki:** Deutsches Literaturlexikon. Begr. von W. Kosch. 3. Aufl. Bd. 17. 1997. szp. 623; Balde. **Przyczynki:** M. Wojtczak: *Literatur der Ostmark. Posener Heimatliteratur (1890-1918)*. P. 1998 s. 205-6.

Sieg* Nikodem (1834-1897) ks., działacz patriot. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Sieg* Nikodem (1881-?) aptekarz. **Słowniki:** PTPN.

Siegfried* Gustaw Aleksander (1807-1847) lekarz. **Słowniki:** SLeK. I. **Przyczynki:** S. Goszczyński: *Dziennik sprawy Bożej*. Wwa 1984.

Siejak* Tadeusz (1949-1994) pisarz. **Słowniki:** Polscy pisarze. **Bibliografie:** M. Bochan: T.S.22.09.1949 – 7.06.1994. *Bibliografia. RNN*. T. 26 (1995) s. 97-109. – *Próby... o prozie T.S.Red. K. Polarek. [Chodzież 1999]* s. 121-40 [M. Bochan: T.S.22. 09. 1949 – 7. 06. 1994. *Bibliografia*]. **Sesje:** D. Grewling: w pierwszą rocznicę śmierci T.S.*RNN*. T. 27 (1996) s. 160-1 [sesja poświęcona twórczości pisarza w Chodzieży]. **Źródła:** Skazany na sprzeciw. z listów T.S.1949-1994. Oprac. M. Jentys, *RNN*. T. 28 (1997) s. 24-37. **Biografie:** L. Bugajski: „Inżynier duszy” T.S.(1949-1994). *RNN*. T. 26 (1995) s. 85-96. **Przyczynki:** J. Galant: T.S.opowieść o chaosie. *Kresy* 1998 nr 1 s. 40-50. – *Próby... o prozie T.S.Red. K. Polarek. [Chodzież 1999]*, 145 s., il. [m.in.B. Bakuła:

Twórczość T.S.w obrazie literatury lat 70/90 (s. 11-42); A. Piotrowicz: Obraz współczesnej polszczyzny w powieściach T.S.(s. 69-86); S. Bąba: Związki frazeologiczne w powieściach T.S.(s. 87-120)].

Siekierzecki* Bartłomiej (zm. ok. 1569) pleban w Skórzewie. **Biografie:** P.M. Dziembowski: Proboszczowie parafii świętego Marcina i świętego Wincentego w Skórzewie. Skórzewo 2010, s. 47-8.

Siekierski* Marcin (1873-1946) handlowiec, senator. **Słowniki:** Kto był kim.

Siekierski * Zygmunt (1909-1943) Por. AK. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** J. Podgóreczny: Ppor. Z. S. *Za wolność i lud* 1984 nr 48 s. 10. **Przyczynki:** S. Datner: Ucieczki z niewoli niemieckiej 1939-1945. Wwa 1966. – E. Kumor: Wycinek z historii jednego życia. Wwa 1969. – J. Bohatkiewicz: Oflag II C Woldenberg. Wwa 1971 s. 87. – S. Krasucki: w 70 rocznicę powstania 16. Pułku Ułanów Wielkopolskich. B. 1988. – J. Pollack: Wywiad, sabotaż, dywersja. Polski ruch oporu w Berlinie 1939-1945. Wwa 1991. – S. Krasucki: Pomorska Brygada Kawalerii. Pruszków 1994.

Siekierzyński* Jerzy Paweł (1880-1967) aktor, dyrektor teatru. **Słowniki:** SBTP II.

Sielawski* Ksawery (1789-1841) prof. semin. nauczycielskiego w P. **Przyczynki:** Napisy pamiątkowe s. 125.

Sielski* Aleksander (zm. 1682) poseł na sejmy, kaszt. krzywiński, gnieźn., star. pobiedziski. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Chłapowski. **Źródła:** Listy Krzysztofa Opalińskiego do brata Łukasza 1641-1653. Wyd. A. Sajkowski [i in.]. Wr. 1957. – Dokumenty ob osvoboditel'noj vojne ukraïnskogo naroda 1648-1654. Kiev 1965. – Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1659-1665. Cz. 1. Wyd. C. Ohryzko-Włodarska. Wr. 1978 s. 136. **Przyczynki:** W. Czaplński: Dwa sejmy w roku 1652. Wr. 1955. – Dyplomaci w dawnych czasach. Opr. A. Przyboś, R. Żelewski. Kr. 1959. – A. Sajkowski: Krzysztof Opaliński: wojewoda poznański. P. 1960, s. 210. – W. Kochowski: Lata potopu 1655-1657. Wwa 1966 s. 310. – Wojna polsko-szwedzka. Wwa 1973. – K. Matwijowski: Pierwsza sejmowa z czasów Jana III Sobieskiego. Wr. 1976. – S. Ochmann: Sejmy z lat 1661-1662. Wr. 1977. – Z. Częścik: Sejm warszawski 1649/1650. Wr. 1978 s. 58-9, 76, 85-6, 149. – L. Buczacki: Urzędy powiatowe w Wielkopolsce na przełomie XVII i XVIII w. *PH* 74: 1983 nr 3 s. 490. – W. Kłaczewski: w przededniu wojny domowej w Polsce. Walka sejmowa 1664-1665. Lublin 1984. – Z. Kiereś: Szlachta i magnateria Rzeczypospolitej wobec Francji w latach 1573-1660. Wr. 1985. – F. E. Sysyn: The Dilemma of Adam Kysil 1600-1653. Cambridge 1985, s. 156. – Społeczeństwo staropolskie. T. 4. Wwa 1986 s. 131, 170. – J. Kaczmarczyk: Bohdan Chmielnicki. Wwa 1988 s. 63, 85. A. Kersten: Hieronim Radziejowski. Wwa 1988 s. 326. – A. Rachuba: Konfederacja kmicicowska i związek braterski wojska litewskiego w latach 1660-1663. Wwa 1989 s. 413. – J.Ch. Pasek: Pamiętnik. Wyd. R. Pollak. Wwa 1989 s. 108, 156. – S. Ciara: Senatorowie i dygnitarze koronni w drugiej połowie XVII wieku. Wr. 1990. – Kultura, polityka, dyplomacja. Wwa 1990 s. 456. – S. Hołdys: Polityka parlamentarna za panowania Władysława IV Wazy. Wr. 1991 s. 163, 183. – J. Dzięgielewski: Izba poselska w systemie władzy Rzeczypospolitej w czasach Władysława IV. Wwa 1992. – R.I. Frost: After the Deluge. Poland – Lithuania and the Second Northern War 1655-1660. Cambridge 1993 s. 169. – M. Nagielski: Rokosz Jerzego

Lubomirskiego w 1665 roku. Wwa 1994 s. 174-5. – Studia z dziejów Polski XV – XVIII w. Wwa 1994 s. 285

Sielski* Wawrzyniec (1874-1936) sędzia, poseł na Sejm. **Słowniki**; Kto był kim.

Siemianowski* Józef (1866-1931) dziennikarz, działacz społ.-polit. **AW**: 7760. **Słowniki**: WSB.

Siemiaszkowa* Wanda Katarzyna z Sierpińskich (1867-1947) aktorka, reżyser, dyr. teatrów, pedagog. **Słowniki**: PSB; SBTP; BSB i (i fot.). **Źródła**: G. Zapolska: Listy. Wyd. S. Linowska. T. 1-2. Wwa 1970. **Biografie**: E. Krasiński: W. S. Wwa 1963. – S. Dąbrowski: W. S. *Teatr* 1947 nr 9. – J. Warnecki: Najdłuższy mój monolog. Wwa 1971. – E. Krasiński: Heroina i szalenica polskiej sceny. *Scena* 1977 nr 9. – B. Janiszewska-Mincer: Wybitna aktorka i kłopoty z Teatrem Miejskim w Bydgoszczy. *Kal. Bydg.* 1981 s. 109-12. **Przyczynki**: Historia filmu polskiego. T. 1-2. Wwa 1966-88. – L. Płoszewski: Wypiański w oczach współczesnych. T. 1-2. Kr. 1971. – H. Małkowska: Teatr mojego życia. Łódź 1976. – J. Formanowicz: Historia Teatru Miejskiego w Bydgoszczy w latach 1920-1939. Wwa 1978. – Z. Mrozek: Życie kulturalno-społeczne, teatralne i literackie Bydgoszczy w latach 1919-1939. B. 1984 s. 132-4, 136, 161. – E. Orzechowski: Siemiaszkowa za oceanem. *Przegląd Polonijny* 1987 nr 1. – Odbudowa życia kulturalnego w województwie rzeszowskim (1944-1949). Rzeszów 1988 s. 272-5. – F. Koneczny: Teatr krakowski. Sprawozdania 1896-1905. Przedmowa, wybór i opr. K. Gajda. Kr. 1994. – J. Nowakowski: Pamiętny rok 1920 w Bydgoszczy. Stockholm 1996 s. 70, 72-3, 85-6, 97.

Siemienowicz* Antoni (1843-1900) nauczyciel, dyrektor Męskiego Gimnazjum Klasycznego w Kaliszu, urzędnik, językoznawca. **Słowniki**: SBWP-W I; Szkoła Kaliska. **Przyczynki**: E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 s. 340. – E. Polanowski: Miejskie Gimnazjum Klasyczne 1866-1914. [W:] Szkoła Kaliska. Dzieje i Liceum Ogólnokształcącego im. Adama Asnyka w Kaliszu. Pod red. E. Polanowskiego. Kalisz 1993 s. 99-100.

Siemieński* Lucjan Hipolit (1807-1877) pisarz. **AW**: 7763. **Słowniki**: PSB; Nowy Korbut; Biogramy uczonych. **Biografie**: J. W. Gomulicki: L. S. [W:] J. Tuwim: księga wierszy polskich XIX wieku. T. 1. Wwa 1954. – M. Janion: L. S., poeta romantyczny. Wwa 1955. – J. W. Gomulicki: L. S. [W:] Iskry z popiołów. Wwa 1959. – M. Grabowska: L. S. [W:] Polska krytyka literacka (1800-1918). T. 2. Wwa 1959. **Przyczynki**: S. Kieniewicz: Konspiracje galicyjskie 1831-1845. Wwa 1950. – J. Zanoziński: Materiały do działalności L. S. w dziedzinie krytyki artystycznej. [W:] Materiały do studiów i dyskusji z zakresu teorii i historii sztuki, krytyki artystycznej oraz badań nad sztuką. Nr 2-3. Wwa 1952 s. 245-360. – M. Janion: Zmierzch romantyzmu. *PLit.* 1963 z. 4. – S. Kalemka: Prasa Towarzystwa Demokratycznego Polskiego. *Roczniki Biblioteczne* 1963 z. 1/2. – B. Zakrzewski: Tygodnik Literacki 1838-1945. Wwa 1964. – Z. Szmydtowa: Poeci i poetyka. Wwa 1964. – Dzieje folklorystyki polskiej 1800-1863. Wr. 1970. – B. Łopuszański: Stowarzyszenie Ludu Polskiego (1835-1841). Kr. 1975. – Społeczeństwo polskie i próby wznowienia walki zbrojnej w 1833 roku. Praca zb. Wr. 1984. – R. Skręt: Historiografia literatury polskiej w XIX stuleciu. Wr. 1986. – B. Woźniczka-Jaruzel: „Dzieje ojczyste dla ludu” doby romantyzmu. Wr. 1990. – W. Woźnowski: Dzieje bajki polskiej. Wwa 1990.

Siemieński* Marcin (1758-1831) kan. i oficjał gnieźn., bp sufragan gnieźn. **AW**: 7764. **Słowniki**: PSB; Biskupi Kanoniści. **Przyczynki**: T. Glemma: Krakowski konsystorz biskupi za czasów Andrzeja

Rawy Gawrońskiego. *NP* 44: 1948 s. 224, 236-7. – L. Grochowski: Kryzys i reorganizacja archidiecezji gnieźnieńskiej w l. 1791-1831. *NP* 24: 1966 s. 224. – B. Kumor: Ustrój i organizacja Kościoła polskiego w okresie niewoli narodowej 1772-1918. *Kr.* 1980 s. 121, 183, 509. – Na stolicy prymasowskiej w Gnieźnie i w Poznaniu. *P.* 1982 s. 128.

Siemieński* Teodor Gabriel (zm. 1794) dziekan kapituły gnieźn., poseł sejmowy. **AW:** 7765. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** Protokoły posiedzeń Komisji Edukacji Narodowej 1773-1785. *Wr.* 1973. **Przyczynki:** S. Librowski: Konferencje biskupów XVIII wieku jako instytucja zastępująca synody prowincjonalne. *Cz. 2. ABMK* 48: 1984.

Siemieński* Władysław (1891-1939) hipolog, kierownik Państwowej Stadniny Koni w Racocie. **Słowniki:** PSB; Ziemianie IV. **Przyczynki:** J. Pacyński: Charakterystyka Państwowej Stadniny w Racocie. *Kr.* 1949 s. 3-5. – M. Wańkiewicz: Ziele na kraterze. *Wwa* 1957 s. 442-3. – S. Hay, R. Wołkowiński: Stadnina Koni Racot. *Wwa* 1966 s. 4. – S. Łukomski, R. Wołkowiński: 50-lecie Stadniny Koni Racot. *Koń Polski* 13: 1978 nr 3 s. 1, 3. – A. Święcki: Pracownicy Stadniny Koni Racot w latach 1928-1978. *Koń Polski* 13: 1978 nr 3 s. 13.

Siemikowski* Wojciech (zm. 1558) scholastyk gnieźn., penitencjarz polski w Rzymie. **AW:** 7766. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** Acta Nuntiaturs Polonae. Ed. H. D. Wojtyska. T. 3 cz. 1. Romae 1993. **Przyczynki:** H. D. Wojtyska: Papiestwo – Polska 1548-1563. Lublin 1977.

Siemiradzki* Franciszek (1870-1948) inż. mechanik, organizator średniego szkolnictwa technicznego, dyr. Państwowej Szkoły Przemysłowej w B. **Słowniki:** SBTech. VIII. **Przyczynki:** J. Miąso: Szkoły zawodowe w Polsce w l. 1918-1939. Ich rozwój, organizacja i funkcje społeczne. [Wr.] 1988.

Siemomysł* (Ziemomysł) domniemany książę Polan, ojciec Mieszka I. **Słowniki:** SSS. **Przyczynki:** Galli Anonymi Cronicae et gesta ducum sive principum Polonorum. Wyd. K. Maleczyński. *Kr.* 1952 s. 13. – K. Buczek: Zagadnienie wiarygodności dwu relacji o początkowych dziejach państwa polskiego. [W:] Prace z dziejów Polski feudalnej ofiarowane Romanowi Grodeckiemu. *Wwa* 1960 s. 45 i n. – S. Kętrzyński: o imionach piastowskich do końca XI wieku. [W tegoż:] Polska X-XI wieku. *Wwa* 1961 s. 604. – H. Łowmiański: Dynastia Piastów we wczesnym średniowieczu. [W:] Początki państwa polskiego. T. 1. *P.* 1962 s. 113-20. – K. Ślaski: Wątki historyczne w podaniach o początkach Polski. [W:] Prace Komisji Historycznej PTPN. T. 24. *P.* 1968 z. 1. s. 83 i nn. – B. Zientara: Siemowit, Lestek, Siemomysł. [W:] Poczet królów i książąt polskich. *Wwa* 1984 s. 9-15. – G. Labuda: Studia nad początkami państwa polskiego. Wyd. 2. T. 1. *Wwa* 1988 s. 418-43. – A. Bańkowski: Imiona przodków Bolesława Chrobrego u Galla Anonima. Rozważania etymologiczne. *Onomastica* 34: 1989 s. 127 i n. – K. Jasiński: Rodowód pierwszych Piastów. *Wr.* 1992 s. 45 i n., 51-4. – G. Labuda: o najstarszych imionach dynastii piastowskiej. [W:] Biedni i bogaci. Studia z dziejów społeczeństwa i kultury ofiarowane Bronisławowi Geremkowi. *Wwa* 1992 s. 266 i n. – J. Strzelczyk: Mieszko Pierwszy. *P.* 1992 s. 54-66, 81-92. – J.S. Matuszewski: Mniemanologia historyczna. Uwagi na marginesie Gallowej listy przedmieszkowych Piastów. [W:] Zagadnienia prawa konstytucyjnego. Księga ku czci Prof. T. Szymczaka. Łódź 1994 s. 246-59.

Siemomysł* właściwie Ziemomysł (ok. 1245/50 – 1287) książę inowr., syn Kazimierza Konradowica. **AW:** 10219. **Słowniki:** PSB; Inowr. SB IV. **Źródła:** Rocznik kapituły poznańskiej. Monumenta

Poloniae Historica (seria nowa). Wyd. B. Kürbis. T. 6. Wwa 1962 s. 49. **Przyczynki:** J. Baszkiewicz: Powstanie zjednoczonego państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku. Wwa 1954 s. 175-7, 191-4, 226-7, 231, 249, 293, 315, 372-3. – K. Jasiński: Porozumienie kujawsko-pomorskie w 1280 r. *ZH* 21: 1956 z. 3-4 s. 7-44. – J. Bieniak: Przynależność administracyjno-polityczna kasztelanii nadgoplańskich w latach 1267-1327. [W:] *Zeszyty Naukowe UMK. Historia*. Nr 2. Toruń 1966 s. 59-60, 63-75, 85-6. – J. Powierski: Uwagi o wydarzeniach kujawskich w latach 1267-1271. [W:] *Prace Komisji Historycznej BTN*. B. 1968 s. 43-76. – K. Zielińska: Zjednoczenie Pomorza Gdańskiego z Wielkopolską pod koniec XIII w. Toruń 1968. – R. Kozłowski: Rozwój uposażenia klasztoru cysterskiego w Byszewie (Koronowie) do końca XIV w. Wwa 1972. – Z. Guldon, J. Powierski: Podziały administracyjne Kujaw i ziemi dobrzyńskiej w XIII-XIV wieku. Wwa 1974 s. 81, 97, 131, 183-9. – J. Szymczak: w sprawie tzw. buntu Leszka Czarnego w 1261 r. [W:] *Acta Universitatis Lodzensis. Nauki Humanistyczno-Społeczne*. T. 4. Łódź 1976 s. 39-50. – *Dzieje Inowrocławia*. Pod red. M. Biskupa. T. 1. Wwa 1978 s. 136-7, 147, 155, 158, 164-8. – J. Tęgowski: w sprawie emendacji daty dokumentu Przemysła II dotyczącego powrotu Siemomysła na Kujawy. *Zapiski Kujawsko-Dobrzyńskie* 1: 1978 s. 213-9. – *Społeczeństwo Polski średniowiecznej*. T. 3. Red. S.K. Kuczyński. Wwa 1985 s. 135-87. – H. Łowmiański: Początki Polski. T. 6. Wwa 1985. – B. Śliwiński: Rola polityczna możnowładztwa na Pomorzu Gdańskim w czasach Mściwoja II. Gdańsk 1987 s. 28, 92, 101-4, 115-8, 133-4, 155-60, 173, 194-5. – M. Derwich: Tyniecka zgoda i wyszogródzka wróżda. *KH* 95: 1988 z. 2 s. 15-23. – B. Śliwiński: Pogranicze kujawsko-pomorskie w XII – XIII wieku. Wwa 1989. – A. Radzimiński: o elementach chronologicznych w dokumentach Ziemomysła księcia kujawskiego. [W:] *AUNC. Historia*. Toruń 1992 s. 37-44. – Gniewkowo w średniowieczu. *Gniewkowo* 1993 s. 6, 12, 53-4, 57. – K. Karczewski, W. Sieradzan: Postawy polityczne książąt kujawskich Ziemomysłowiców. *Ziemia Kujawska* 9: 1993 s. 33-6. – K. Karczewski: Konwent franciszkanów inowrocławskich w średniowieczu. *Ziemia Kujawska* 10: 1994 s. 20-2, 28. – J. Karczewska: Elita Kujaw inowrocławskich za rządów synów Ziemomysła. *Ziemia Kujawska* T. 14 (2000/2001) s. 17-26.

Siemowit* (IX w.) domniemany książę polański. **Słowniki:** PSB; SSS. **Przyczynki:** *Prace z dziejów Polski feudalnej* ofiarowane Romanowi Grodeckiemu. Wwa 1960 s. 45-56. – *Początki państwa polskiego*. T. 1. P. 1962 s. 112-22. – *Piastowie w dziejach Polski*. Red. R. Heck. Wr. 1975 s. 198-200. – J. Hertel: Imiennictwo dynastii piastowskiej we wcześniejszym średniowieczu. Wwa 1980 s. 16-26, 38-42. – O. Kossman: Die Namen der ersten Herrscher Polens und das Lechitenproblem. *ZfO* 29: 1980 nr 1 s. 4-9. – B. Zientara: Siemowit, Leszek, Siemomysł. [W:] *Poczet królów i książąt polskich*. Wwa 1984 s. 9-15. – J. Banaszekiewicz: Podanie o Piaście i Popielu. Wwa 1986; R.: L. Tyszkiewicz *Sobótka* 42: 1987 z. 2 s. 255-60. – G. Labuda: Studia nad początkami państwa polskiego. T. 2. P. 1988 s. 15-8, 77. – A. Bańkowski: Imiona przodków Bolesława Chrobrego u Galla Anonima. *Onomastica* 34: 1989 s. 123. – Cz. Deptuła: Galla Anonima mit genezy Polski. Lublin 1990 s. 219-28, 234-52, 283-94, 298-9. – J. Maślanka: Literatura a dzieje bajeczne. Wwa 1990. – K. Jasiński: Rodowód pierwszych Piastów. Wr. 1992 s. 45-8. – *Biedni i bogaci*. Studia z dziejów społeczeństwa i kultury ofiarowane Bronisławowi Geremkowi. Wwa 1992 s. 266 in. – *Zagadnienia prawa konstytucyjnego*. Księga pamiątkowa ku czci Prof. T. Szymczaka. Łódź 1994 s. 246-59. – P. Wiszewski: Domus Bolesłai. w poszukiwaniu tradycji dynastycznej Piastów (do około 1138 roku). Wr. 2008 s. 184-96.

- Sieniawski* Karol Emilian (1843-1921) dr, naucz. gimn., historyk. **AW:** 7768. **Słowniki:** PSB; Oracki Słownik; SHist.; AMOstr. z. 10. **Przyczynki:** Wielkopolska szkoła edukacji narodowej. Wr. 1970 s. 184. – J. Powierski: „Biskupstwo warmińskie” K. E. S. jako wyraz zainteresowań Polski Warmią. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1981 nr 2-4 s. 213-25.
- Sienicki* Stanisław (1730-1766) jezuita, malarz. **Słowniki:** PSB; J. Paszenda: Słownik jezuitów artystów. Kr. 1972; EWoJ. **Przyczynki:** o czterech malarzach epoki baroku. *BHSz.* 1972 nr 2 s. 174.
- Sienieński* Dominik (zm.1743) dziekan, bp sufragan gnieźn. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Przyczynki:** A. Szorc: Diaspora diecezji warmińskiej za biskupa Andrzeja Chryzostoma Załuskiego (1698-1711). *Studia Warmińskie* 3: 1966 s. 56. – A. Szorc: Dominium warmińskie 1243-1772. Olsztyn 1990.
- Sienkiewicz* Henryk (1846-1916) powieściopisarz – w Wielkopolsce. **AW:** 7780. **Monografie:** J. Krzyżanowski: H. S. Kalendarz życia i twórczości. Wyd. 2. Wwa 1956. **Przyczynki:** J. Maciejewski: „Wielkopolskie” opowiadania H. S. P. 1957, 173 s. [Z pamiętnika poznańskiego nauczyciela, Za chlebem, Bartek Zwycięzca]. – L. Mikusiński: Wielkopolskie kontakty H. S. w świetle nieznanych materiałów. *Tyg. Zach.* 1957 nr 19 s. 5, 7, il. – W. Kwiatkowski: S. w obronie polskości Kalisza. *Ziemia Kaliska* 1962 nr 19 s. 10 [dot. 1875 r.]. – B. Wojciechowska: S. wziął mnie w jasyr. *Tydzień* 1976 nr 46 s. 8-9. – E. Polanowski: H. S. w Kaliszu. *RKal.* 10: 1977 s. 111-20, rés. s. 424-5, rez. s. 436. – Z. Menes: S. w Kaliszu. *Gaz. Pozn.* A, BA 1983 nr 6 s. 4. – T. Lubawy: S. w Kaliszu. z księgi pamiątkowej KTM na Parnas. *Kalisia* 1993 nr 3 s. 21, il. – D. Płygawko: „Prusy i Polska”. Ankieta H. S. (1907-1909). P. 1994. R: J. Dużyk, *Ruch Literacki* 1995 z. 2 s. 262-4; H. Olszewski, *Studia Historica Slavo-Germanica* T. 20 (1995) s. 186-8; W. Śladkowski, *Dzieje Najnowsze* 1995 nr 2 s. 164-6. – L. Ludorowski: Antypruska publicystyka H. S. Lublin 1996. R: M. Kosman. *PZach.* 1997 nr 4 s. 201-3. – E. Nadolski: Sesja Sienkiewiczowska w Poznaniu. *KW* 1997 nr 2 s. 144-5. – M. Kosman: Na łamach prasy poznańskiej. [W tegoż:] H. S. wizja Polski wspaniałej. *Studia i szkice.* P. 1999 s. 191-225. – Napisy pamiątkowe s. 61. – Kwilecki *Ziemiaństwo* II s. 309-12. – Kwilecki *Ziemiaństwo* III s. 118-20, 348, 352.
- Sieniuta* Krzysztof Aleksander (XVII w.) star. szydłowski, dziedzic Zdun, Jutrosina i Kobyлина. **AW:** 7778. **Przyczynki:** Spuren die der Wind nicht verweht. Lüneburg 1977 s. 21-2.
- Sieńko* Ludwik (1912-1985) misjonarz św. Wincentego a Paulo, superior. **Słowniki:** Misjonarze św. Wincentego a Paulo w Polsce. T. II – 1. Kr. 2001. **Biografie:** M. Chorzępa: Śp. ks. L. S. *Roczniki Wincentyńskie* 1987 nr 1 s. 72-4.
- Sieracka* Felicja (1915-2008) siostra zakonna, społecznik. **Biografie:** J. Nadoliński, W. Występski: Gnieźnianie 1984-2008. Gn. 2011, s. 99-103, il.
- Sieradzon* Jan Stanisław (1919-?) prac. dydakt. PP, wynalazca, uczestnik wojny 1939, żołnierz AK. **Słowniki:** AMM.
- Sierakoski* Józef (zm. 1814) rzeźnik z zawodu, powstaniec. **Przyczynki:** W. Pezacki: J.S. *PLudu* 1992 z. 5-6 s. 23-28.

Sierakowska* Anna (zm. 1683) norbertanka w Strzelnie. **Słowniki:** Borkowska i s. 193.

Sierakowski* Adam (1846-1912) ziemianin, pisarz, podróżnik, polityk. **Słowniki:** Oracki Słownik; PTPN; PSB; AMM; Członkowie tajnych tow.; Oracki – Wielkopole i Pomorzanie **Biografie:** A. Bukowski: Waplewo. Wr. 1989, s. 58-73. **Przyczynki:** T. Oracki: Sprostowania i uzupełnienia do życiorysów Adama i Alfonsa Sierakowskich oraz Stanisława Sikorskiego. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1998 nr 2 s. 289-94. – E. Tryjarski: a visit of a Polish aristocrat to Ottoman Turkey (1883). *Rocznik Orientalistyczny* T. 51 z. 1 (1996/1998) s. 119-34 [korespondencja A. S.].

Sierakowski* Alfons (1816-1886) ziemianin. **AW:** 7783. **Słowniki:** PTPN; **Słowniki:** Oracki – Wielkopole i Pomorzanie **Przyczynki:** T. Oracki: Sprostowania i uzupełnienia do życiorysów Adama i Alfonsa Sierakowskich oraz Stanisława Sikorskiego. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1998 nr 2 s. 289-94.

Sierakowski* Jan z Bogusławic (XVI w.) kaszt. łędzki, śremski, kaliski, woj. łęczycki, referendarz kor. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Mikulski, Stanek Spisy; Urzędnicy centralni Spisy, Nowy Korbut.

Sierakowski* Jan (XVI w.) kaszt. santocki, bydg. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Sierakowski* Jan (zm. 1613) star. przedecki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Sierakowski* Jan (zm. 1620) kaszt. kruszwicki, brzeski. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Sierakowski* Konstanty Janusz (XVIII w) star. kopanicki. **Słowniki:** Chłapowski.

Sierakowski* Lampart (XVII w.) star. kopanicki. **Słowniki:** Chłapowski.

Sierakowski* Łukasz (1574-1628) kaszt. kruszwicki, łędzki. **AW:** 7786. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Mikulski, Stanek Spisy; Oracki Słownik. **Źródła:** Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1616-1620. Wyd. Z. Górski [i in.]. Wr. 1994 s. XIII, XVI, XX, XXVII; t. 1 s. 30, 80, 193, 245-6, 303, 310. **Przyczynki:** B. Janiszewska-Mincer: Sejm krajowy Prus Książęcych w 1621 roku na tle walki stanów pruskich z elektorem Jerzym Wilhelmem. *ZH* 28: 1963 z. 1 s. 21-2, 24, 34-5. – H. Barycz: Szlakiem dziejopisarstwa staropolskiego. Wr. 1981 s. 129. – E. Opaliński: Elita władzy w województwach poznańskim i kaliskim za Zygmunta III. P. 1981 s. 100. – J. Pietrzak: Po Cecorze i podczas wojny chocimskiej. Wr. 1983 s. 123-5. – J. Kwak: Sejm warszawski 1626 roku. Opole 1985 s. 70, 128. – B. Janiszewska-Mincer, F. Mincer: Rzeczpospolita Polska a Prusy Książęce w latach 1598-1621. Wwa 1988 s. 244-55. – J. Seredyka: Parlamentarzyści drugiej połowy panowania Zygmunta III Wazy. Opole 1989 s. 25-9, 40. – J. Seredyka: Senatorowie na sejmach z lat 1611-1623. [W:] *Zeszyty Naukowe WSP w Opolu. Historia. Z. 27. Opole 1990 s. 108-9, 111-3, 122.*

Sierakowski* Marcin (XVI/XVII w.) kaszt. inowłodzki, star. przedecki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Sierakowski* Stanisław (1534-1596) kaszt. łędzki, star. przedecki. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Źródła:** Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1616-1620. Wyd. Z. Górski [i in.]. T. 2. Wr. 1994 s. 49, 57, 63. **Przyczynki:** *Munera litteraria. Księga ku czci prof. Romana*

Pollaka. P. 1962 s. 46, 50. – A. Sucheni-Grabowska: Monarchia dwu ostatnich Jagiellonów a ruch egzekucyjny. T. 1. Wr. 1974 s. 221. – A. Litwornia: Sebastian Grabowiecki. Wr. 1976 s. 71-2. – L. Jarmański: Bez użycia siły. Wwa 1992 s. 15-6.

Sierakowski* Zygmunt (1902-1987) nauczyciel, star. powiatu chodzieskiego. **Słowniki:** Zasłużeni dla ziemi chodzieskiej III (il.).

Sieroszewski* (Sieraszewski) Antoni (ok. 1740-1793?) kaszt. krzywiński, konsyliarz konfederacji barskiej. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. W. 1970. – S. Kościałkowski: Antoni Tyzenhauz. T. 2. Londyn 1971. – W. Konopczyński: Konfederacja barska. Wwa 1991.

Sierpowski* Stanisław (1914-1987) działacz społeczny. **Przyczynki:** S. Jędraś: S. S. – niestrudzony społecznik. *Pan. Leszcz.* 1989 nr 25 s. 12.

Sięstrzeńcewicz*-Bohusz Stanisław (1869 lub 1871- 1927) malarz, karykaturzysta, pedagog. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** DWP III. – W. Meysztowicz: Poszło z dymem. Gawędy o czasach i ludziach. T. 1. Londyn 1973 s. 312, 317. – M. Bryl: Grupa artystów plastyków „Świt” jako wielofunkcyjna instytucja życia artystycznego Poznania w latach 1921-1927. *Artium Quaestiones* nr III P. 1986. – Żydzi polscy. Kraków czerwiec – lipiec 1989. Katalog. – H. Stępień [i in.]: Artyści polscy w środowisku monachijskim w latach 1828-1914. Wwa 1994.

Siewierscy* – rodzina **Przyczynki:** Dzieje rodzin w Olszowie, Raduchowie, Kopydłowie 1800-2009. Opracowanie: M. Ciemniejska. Współpraca: T. Kargol. P.-Wwa 2011, ibidem.

Siewierski* Andrzej (zm. 1654) star. ostrzeszowski. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1616-1620. Wyd. Z. Górski [i in.]. T. 1-2. Wr. 1994. **Przyczynki:** J. Byliński: Dwa sejmy z roku 1613. Wr. 1984. – S. Kot: Polska złotego wieku a Europa. Wwa 1987. – A. Filipczak-Kocur: Sejmik sieradzki za Wazów (1587-1668). Opole 1989 s. 153.

Siewierski* Andrzej (zm. 1659) łowczy brzeski kujawski, poseł na sejmy. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Dziegielewski: Izba poselska w systemie władzy Rzeczypospolitej w czasach Władysława IV. Wwa 1992 s. 178.

Siewierski* Stanisław (zm. ok. 1558) kaszt. konarski kujawski, kruszewicki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Sikatka* Mikołaj (1787-1857) pasterz w Grąblinie, zapoczątkował kult MB w Licheniu. **Słowniki:** Anders.

Sikora* Stanisław (1892-1973) lekarz, działacz niepodl., powstaniec wlkp. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow.; SBPW. **Przyczynki:** B. Polak: Udział ziemi kościańskiej w powstaniu wielkopolskim 1918/1919. *Kościan* 1970.

Sikora* Stanisław (1896-1920) powstaniec wlkp., uczestnik wojny polsko-bolszewickiej, kpt. WP. **Słowniki:** SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 2. **Przyczynki:** B. Polak: Udział ziemi kościańskiej w powstaniu wielkopolskim 1918/1919. *Kościan* 1970. – B. Polak: Front południowo-

zachodni. Grupa „Leszno” powstania wielkopolskiego 1919 r. Kościan 1971. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. B. Polaka. Kościan 1975.

Sikora* Tadeusz (1879-1922) ks. **Słowniki:** PTPN.

Sikora* Wojciech (1874-1939) działacz ludowy, poseł do Sejmu RP. **AW:** 7793. **Słowniki:** PSB; WSB; Kto był kim; Członkowie tajnych tow. **Źródła:** Klub parlamentarny PSL Piast 1926-1939. Protokoły posiedzeń. Do druku przygotował J.R. Szaflik. Wwa 1969. **Przyczynki:** Dzieje miasta Ostrowa Wlkp. oraz informator gospodarczy. Ostrów Wlkp. 1947 s. 23. – Wielkopolska szkoła edukacji narodowej. Wr. 1970 s. 126, 177, 194. – Z. Hemmerling: Ruch ludowy w Wielkopolsce 1919-1939. Wwa 1971. – A. Ajnenkiel: Historia sejmu polskiego. T. 2 cz.2. Wwa 1989.

Sikorska* Aleksandra (1907-1942). **Słowniki:** Słownik uczestniczek walki o niepodległość Polski 1939-1945: poległe i zmarłe w okresie okupacji niemieckiej. Wwa 1988.

Sikorski* Alfons Alfred (1914-1969) spiker, dziennikarz. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** A. S.: 30 lat rozgłośni nad Wartą. *Antena* 1957. – Poznańskie anteny. Pod red. S. Kubiaka. Wwa 1975.

Sikorski* Bogdan Marian (1920-1988) ks. w Gostyniu i P., wicekanclerz Kurii Metropolitalnej w P., bp płocki. **Słowniki:** *Annuario Pontificio* [Vaticano] 1965 s. 340; Teolodzy; Kanoniści. **Biografie:** Życiorys J.E. ks. biskupa B. S. *Miesięcznik Pasterski Płocki* 49: 1964 s. 106-7. **Przyczynki:** *Miesięcznik Pasterski Płocki* 49: 1964 nr 5 s. 88-121 [wyd. z okazji objęcia rządów w diecezji płockiej przez bpa B. S.]. – *Miesięcznik Pasterski Płocki* 49: 1964 nr 6-7 s. 121-68 [wyd. z okazji konsekracji i ingresu bpa B. S.]. – T. Żebrowski: Zarys dziejów diecezji płockiej. Płock 1976 s. 61.

Sikorski* Bolesław (1884-po 1938) prawnik, minister kolei RP. **Słowniki:** Kto był kim I.

Sikorski* Bronisław (1885-1937) płk WP, powstaniec wlkp. i śląski, działacz społ. **Słowniki:** PSB; SBPW; Encyklopedia powstań śląskich. Opole 1982; Kawalerowie VM. T. II, cz. 11. **Przyczynki:** B. Polak: Pułkownik B. S. – dowódca grupy „Południe” w III powstaniu śląskim. [W:] Nad Odrą, Olzą i Bierawką podczas III powstania śląskiego. Bytom 1955. – S. Kubiak [i in.]: Rady robotniczo-żołnierskie w Wielkopolsce 1918-1919. P. 1959 s. 135, 152. – J. Wyglenda: Plebiscyt i powstania śląskie. Opole 1966. – Powstanie wielkopolskie. Praca zb. pod red. Z. Grotą. P. 1968 s. 128-9, 140-1, 144, 157. – S. Kubiak: Niemcy a Wielkopolska 1918-1919. P. 1969 s. 41-2, 53-4, 58. – Z. Wieliczka: Uwagi o powstaniu wielkopolskim. *Novum* 1971 nr 12 s. 215, 246. – J. Ludyga-Laskowski: Zarys historii trzech powstań śląskich 1919-1920-1921 Wwa [i in.] 1973 s. 224, 226, 232, 251, 298, 311, 342, 347, 407. – A. Czubiński: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1988.

Sikorski* Brunon Andrzej (1896-1976) działacz gosp., poseł na Sejm RP. **Słowniki:** PSB; Kto był kim. **Biografie:** Wspomnienie o B. S. *Usługi Handlowe, Transportowe* 1976 nr 4 s. 1. **Przyczynki:** M. Drozdowski: Polityka gospodarcza rządu polskiego 1936-1939. Wwa 1963. – Zakrzewski. – W. Bujak: Historia Stronnictwa Pracy 1837 – 1946 – 1950. Wwa 1988. – A. Ajnenkiel: Historia Sejmu polskiego. T. 2 cz.2. Wwa 1989.

- Sikorski* Czesław (1919-1966) muzykolog, nauczyciel, krytyk muz. **Słowniki:** PSB; WSB. **Biografie:** T. Szantruczek: Wspomnienie o dr. Cz. S. z żałobnej karty. *KMP* 34: 1966 nr 3 s. 94-5, il. – W. Dorożala: Pożegnanie zmarłych. *Życie Śpiewacze* 1966 nr 4 s. 16. **Przyczynki:** A. Kiełpiński: Rozmowa z panem doktorem. *Życie Śpiewacze* 1964 nr 9 s. 6-8.
- Sikorski* Czesław (1943-1995) prezes Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego w Inowrocławiu. **Biografie:** T. Łaskiewicz: Pół wieku Polskiego Towarzystwa Historycznego w Inowrocławiu 1956-2006. Inowr. 2006, s. 43-4.
- Sikorski* Ignacy (1810-1871) nauczyciel gimn., powstaniec 1830. **AW:** 7797. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1922-1930]. **Słowniki:** Nauczyciele MM; **Słowniki:** AMOstr. z. 10.
- Sikorski* Józef (1842-1914) ks., społecznik. **Słowniki:** SBWP-W II. **Przyczynki:** Jakóbczyk Studia II s. 132. – Wielkopolska szkoła edukacji narodowej. Wr. 1970 s. 191. – W. Klimkiewicz: Kardynał Ledóchowski na tle swej epoki 1822-1902. T. 3. P. 1988.
- Sikorski* Józefat (1905-1942) działacz społ.-polit. **Słowniki:** PSB; WSB; AMM. **Biografie:** Przybecki s. 112-3. **Przyczynki:** Serwański s. 291, 294, 310-11. – J. Terej: Rzeczywistość i polityka. Wwa 1971. – A. Basak: Sprawa Wolniewicza i towarzyszy przed Trybunałem Ludowym Rzeszy. [W:] Acta Universitatis Wratislaviensis. Nr 424: Studia nad faszyzmem i zbrodniami hitlerowskimi. T. 4. Wr. 1979 s. 147, 151-4, 157-8. – C. Łuczak: Dzień po dniu w okupowanym Poznaniu. 10. 9. 1939 – 23. 2. 1945. P. 1989 s. 339.
- Sikorski* Kazimierz (1895-1986) kompozytor, prof. Konserwatorium w P. **Źródła:** Boniecki Fotografie.
- Sikorski* Lucjan (zm. 1907) lekarz. **Słowniki:** SLek. IV; Kościński.
- Sikorski* Roman (1841-1922) ks. **Słowniki:** PTPN.
- Sikorski* Stanisław (1866-1919) lekarz chirurg. **Słowniki:** SLek. I. **Biografie:** B. Makowiec, J. Makowiec: Pionierzy chirurgii w Kaliszu. [W:] II Konferencja Naukowa Lekarzy Ziemi Kaliskiej, 12-13 X 1968. Pamiętnik. Kalisz 1969 s. 65, 66-9. – E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5. Kalisz 1999.
- Sikorski* Tomasz (1811-1982) przywódca buntu chłopów w ptd. Wlkp. w 1848 r. **Słowniki:** Anders.
- Sikorski* Walerian (1876-1940) nauczyciel wf., ppłk WP, dowódca Centralnej Wojskowej Szkoły Gimnastyki i Sportu w P., red. naczelny miesięcznika „Wychowanie Fizyczne”. **Słowniki:** PSB; WSB; Kawalerowie VM. T. II, cz. 3; W. Lipiński: Humanistyczna encyklopedia sportu. W. 1987; Udział Lwowa **Biografie:** F. Laurentowski: W. S. i jego działalność w Studium WF UP. [W:] 40 lat od Katedry Wychowania Fizycznego UP do Wyższej Szkoły Wychowania Fizycznego w Poznaniu. P. 1959 s. 57-8. – W. Gniewkowski: W. S. , reformator szkolnego wychowania fizycznego w Polsce. *Roczniki Nauk Akademickich Wychowania Fizycznego w Warszawie* 1966 s. 117-47. – F. Laurentowski: W. S. *Wychowanie Fizyczne i Sport* 1968 nr 2. – J. Karwat. Oficerowie Wojska Polskiego zamordowani przez stalinizm. Ppłk W. S. (1876-1940). *Polska Zbrojna* 1991 nr 76 s. 4. **Przyczynki:** 40 lat od Katedry Wychowania Fizycznego UP do Wyższej Szkoły Wychowania Fizycznego w P. P. 1959 s. 25, 32, 36, 41-2, 61-6. – E. Wachowski, J.

Ludka: Centralna Szkoła Wojskowa Gimnastyki i Sportu w P. 1921-1929. *Roczniki Naukowe Wyższej Szkoły Wychowania Fizycznego w Poznaniu*. 5: 1962 s. 11-2, 14-5, 21, 26, 32, 35-40. – Z. Grot: Dzieje poznańskiej WSWF 1919-1969. P. 1970. – J. Błoński: Pamiętnik 1891-1939. Kr. 1981 s. 200-1, 204-5, 208, 210, 220, 226, 229-30, 236, 241, 252. – J. Tucholski: Mord w Katyniu. Kozielsk, Ostaszków, Starobielsk. Lista ofiar Wwa 1991 s. 485-6. – R. Tomiak: Działalność W. S. w organizacjach galicyjskich przed wybuchem i wojny światowej. *Wychowanie Fizyczne i Sport* 1994 nr 3 s. 69-80, sum. – S. Zajac: Pokój wam. Ocalić od zapomnienia. Kr. 1994. – K. Banaszek [i in.]: Kawalerowie Orderu Virtuti Militari w mogiłach katyńskich. Wwa 2000. – R. Tomiak: Działalność W. S. w Studium Wychowania Fizycznego UP. *Roczniki Naukowe AWF w P.* 49: 2000 s. 31-42, summ.

Silnicki* Tadeusz (1889-1968) historyk Kościoła i prawa kościelnego, prof. UP i UAM. **AW:** 7802. **Słowniki:** PSB; WSB; SHist.; Kanoniści. **Biografie:** K. Gołąb: T.S.(W 75-lecie urodzin i 50-lecie pracy naukowej). *Prawo Kanoniczne* 9: 1966 nr 3-4 s. 339-62. Odb. Wwa 1967, 24 s., summ. – J. Sawicki: Śp. prof. dr T.S.*Prawo Kanoniczne* 13: 1970 nr 3-4 s. 274-85 [bibliogr.]. – K. Kolańczyk: T.S.1889-1968. *Ruch PES* 31: 1969 z. 2 s. 351-7. – W. Swoboda: T.S.*PZach.* 25: 1969 nr 1-2 s. 478-9. – J. Sawicki: T.S.(1889-1968). *CzPH* 1969 z. 2 s. 293-5. **Przyczynki:** Proces Artura Greisera przed Najwyższym Trybunałem Narodowym. Wwa 1946 s. 103-4. – A. Vetulani: Dzieje historii prawa w Polsce. Kr. 1948 s. 45. – S. Wasylewski: Czterdzieści lat powodzenia. Przebieg mojego życia. Wr. 1959. – S. Leitgeber: T.S.(1889-1968). *GWyb.* (P.) 2000 nr 266 s. 9.

Silnicki* Władysław (ok. 1620-1692) kan. gnieźn., bp sufragan wileński. **AW:** 7803. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** T. Krahel: Zarys dziejów archidiecezji wileńskiej. *Studia Teologiczne* 5/6: 1987/8 s. 31. – A. Rachuba: Konfederacja Kmicicowska i Związek Braterski wojska litewskiego w latach 1660-1663. Wwa 1989.

Simiński* Teodor (1874-1930) ks. **AW:** 7805. **Słowniki:** PTPN.

Simm* Kazimierz Jan (1884-1955) zoolog, prof. UP. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Słow. biologów. **Bibliografie:** S. Warchalewski: Spis publikacji prof. dra K. S. *Przegląd Zoologiczny* 19: 1975 z. 3 s. 300-3 [117 poz. z lat 1911-1960]. **Biografie:** W. Skuratowicz: K. S. *Spraw. PTPN* 19: 1955 nr 2 s. 363-9 [nekr. oraz Spis publikacji]. – K. S. (nekrolog). *Kron. UAM* za rok 1955/56 s. 159-61. – M. Beiger: Profesor dr K. S. Szkic biograficzny. *Przegląd Zoologiczny* 19: 1975 z. 3 s. 297-303. – L. Rosner: Szkic do biografii K. S. *Watra* 1988. **Przyczynki:** Z. Fedorowicz: Zarys historii zoologii. Wwa 1962. – S. Brzozowski: Dzieje szkoły rolniczej w Czernichowie. Wwa 1962 s. 122-3. – Munera Poznaniensia . P. 1965 s. 384-8. – Z. Fedorowicz: Materiały do historii zoologii w Polsce w latach 1914-1939. [W:] *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej*. S.B. Z. 19. Wwa 1970 s. 20, 134-5. – G. Brzęk: Rzut oka na rozwój Polskiego Towarzystwa Zoologicznego (1937-1971). *Przegląd Zoologiczny* 16: 1972 z. 3 s. 303, 305, 321. – Dzieje UAM 1919-1969. P. 1972. – Nauka w Wlkp. s. 621, 637, 641, 647, 754. – Zarys dziejów nauk przyrodniczych w Polsce. Wwa 1983. – M. Beiger: Problematyka badawcza i osiągnięcia z dziedziny entomologii Zakładu Zoologii Systematycznej UAM w Poznaniu (1919-1982). *Wiadomości Entomologiczne* 1984 nr 3-4 s. 109-25. – A. Dzięczkowski: Pionierzy ochrony przyrody w Wielkopolsce. *Poradnik Gospodarski* 96: 1985 nr 13-14 s. 21. – z dziejów Koła Naukowego Przyrodników Uniwersytetu w P. (1921-1995). P. 1995 s. 31-2, 34, 125-7.

Artykuły: *+Chrońmy przyrodę ojczystą* 12: 1956 nr 1 s. 31-2. – *+Ekologia Polska* Ser. B 1956 nr 1 s. 67-9. – *Wiadomości Parazytologiczne* 2: 1956 nr 1 s. 60.

Simm* Szczęsny (1913-1981) ginekolog, prof. AM w P. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1981-1983 s. 21-2. – C. Ramlau, J. Markowska, E. Simon: Wspomnienie o prof. dr. hab. S. S. (1913-1981). *Nowotwory* 33: 1983 z. 1 s. 81-2. – J. Baron: Sz. S. (1913-1981). *Ginekolog*. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 286. – E. Waszyński, M. Obara: Sylwetki zasłużonych ginekologów polskich. P. 1991. **Przyczynki:** w 50-lecie rozwoju nauk medycznych w Poznaniu 1920-1970. P. 1969. – A. Majewski: Wojna, ludzie i medycyna. Wyd. 2 Lublin 1969. – 25 lat AM w Poznaniu. P. 1974. – Dzieje naukowych towarzystw medycznych w P. w latach 1932-1983. P. 1985. – W. Fusek: Przez piasek pustyni. Wyd. 2. Wr. 1988 s. 167. – Dzieje AM s. 99, 101-2, 123.

Simon* Jan Antoni (1815-1863) malarz. **AW:** 7808. **Słowniki:** PSB;WSB. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 s. 214. **Przyczynki:** T. Dobrowolski: Nowoczesne malarstwo polskie. T. 1. Wr. 1957. – DWP III. – A. Ryszkiewicz: Polski portret zbiorowy. Wr. 1961. – Dz. Wlkp. II. – M. Warkoczewska: Wystawy Tow. Sztuk Pięknych w Poznaniu (1837-1857). Wwa [i in.] 1991.

Simon* Karol Antoni (zm. 1841) nauczyciel muzyki, litograf, księgarz, nakładca. **AW:** 7811. **Słowniki:** PSB; SMP; SPKP; WSB. **Przyczynki:** DWP III s. 168. – M. Opałek: Litografia lwowska. Wr. 1958 s. 15-6, 18. – M. Warkoczewska: Widoki starego Poznania. P. 1960. – M. Warkoczewska: Malarstwo i grafika epoki romantyzmu w Wielkopolsce. P. 1984. – B. Zakrzewska-Nikiporczyk: Muzyczny ruch wydawniczy w Wielkopolsce (1815-1975). B. 1986. – A. Jazdon: Polski ruch wydawniczy w Wielkim Księstwie Poznańskim 1831-1862. P. 1990. – W. Tomaszewski: Warszawskie edytorstwo muzyczne w latach 1772-1865. Wwa 1992.

Simon* Władysław (1816-1899) malarz, księgarz, wydawca. **AW:** 7813. **Słowniki:** PSB; SPKP; WSB; AMM. **Biografie:** Przybecki s. 113-4. **Przyczynki:** DWP III. – Motty. – KZSzt. V z. 14 (pow. nowotomyski). KZSz. S. nowa. T. 17 cz. 1 (miasto Poznań). – J. Wróblewski: Geneza i początek bibliotek ludowych na Mazurach. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1968 z.2 s. 280. – Dz. Wlkp. II.

Simoni* Bolesław (XX w.) ogrodnik miejski w Rawiczu. **Słowniki:** Anders.

Sioda* (+) nauczyciel w Gimn. św. Marii Magdaleny w P. **Przyczynki:** Poznańskie wspominki. P. 1960 s. 90-1.

Sioda* Zygmunt Konstanty (1889-1944) prawnik, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PSB;AMM; SBPW; Kto był kim; BSB III; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Klanowski. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. B. Polaka. Kościan 1975. – J. Bartnicki: Bydgoszcz w roku 1939. B. 1985 s. 22. – M.K. Jeleniewski: Bydgoskie wybory 1920-1939. B. 1994 aneks 4, s. 162.

Sirisa*. **AW:** 7818. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1793-1798].

=Sitkowska* Adela (+) redaktor. **Przyczynki:** T. Światała: Redaktorzy „Kroniki” w latach 1923-1960. A. S. Przewodnicząca Kolegium Redakcyjnego (1 II 1959 – 30 IX 1960). *KMP* 1963 nr 3.

- Sitowski* Ludwik (1880-1947) zoolog, prof. i rektor UP. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Słow. biologów. **Biografie:** *Polskie Pismo Entomologiczne* 18: 1939-48 nr 1 s. 5-13. – K. Simm: L. S. *Spraw. PTPN* 1947 nr 2 s. 243-7. – J. Sokołowski: L. S. (1886-1947). [W:] *Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969*. P. 1970 s. 339-40. **Przyczynki:** S. Feliksiak: *Ornitologowie polscy na tle słownika biograficznego ornitologów środkowoeuropejskich. Przegląd Zoologiczny* 12: 1968 z. 3 s. 268. – Dz. UAM. – Z. Fedorowicz: Antoni Wierzejski (1843-1916). Wr. 1970. – S. Kapuściński: Osiągnięcia polskiej entomologii leśnej w okresie półwiecza. *Polskie Pismo Entomologiczne* 41: 1971 z. 4 s. 765-7, 772, 778. – Z. Fedorowicz: Faunistyka w działalności Komisji Fizjograficznej Polskiej Akademii Umiejętności (1865-1935). Wr. 1971. – *Nauka w Wlkp.* s. 626-8, 635, 637, 638, 1033, 1049, 1052. – *Poznańskie wspominki z lat 1918-1939*. P. 1973 s. 308-9. – *Twórcy i organizatorzy leśnictwa polskiego na tle jego rozwoju*. Wwa 1974. – *Zarys dziejów nauk przyrodniczych w Polsce*. Wwa 1983. – J. A. Czyżewski: Działalność naukowa L. S. na polu entomologii. *Wiadomości Entomologiczne* 4: 1983 nr 3-4 s. 127-38. – B. Krzan: Klejnot zagubiony w górach. Kr. 1988 s. 254-5. – S. Sitowski: Prof. L. S. – badacz pienińskiej przyrody. *Hale i Dziedziny*. 5: 1994 nr 6-7 s. 46-7. – B. Kiełczewski: Prof. dr hab. L. S. (1880-1947) wybitny badacz fauny Pienin. *Pieniny – przyroda i człowiek* 5: 1997.
- Sitowski* Zygmunt (1906-1964) muzykolog, prof. PWSM w Poznaniu. **Słowniki:** PSB; SMP; WSB. **Biografie:** E. Drozdowski: Prof. dr Z. S. (1906-1945). *Ruch Muzyczny* 1965 nr 15/16 s. 30. – PWSM w Poznaniu. Sprawozdanie z działalności uczelni za r. 1963-64. P. 1965 s. 99-100. **Przyczynki:** 50 lat Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Poznaniu. Wwa [i in.] 1973. – Akademia Muzyczna w P. w l. 1920-1995. P. 1995 s. 51-2.
- Siuchniński* Kazimierz (1928-1981) archeolog, doc. UAM. **Biografie:** *Spraw. Zarządu PTPN 1981-1983* s. 22.
- Siuchniński* Leon (1904-1962) archiwista, nauczyciel. **Słowniki:** Słownik biograficzny archiwistów polskich. T. 1. Wwa 1988. **Biografie:** M. Mika: L. S. 1904-1962. *Archeion* 1963 s. 383. – I. Radtke: L. S. (1904-1962). [W:] *Życiorysy polskich archiwistów poznańskich i skład osobowy z dnia 8 III 1969*. P. 1969 s. 71-4.
- Siuda* Gracjan (1876-1966) ks. **Słowniki:** PTPN.
- Siuda* Józef (1878-1921) ks. **Słowniki:** PTPN.
- Siuda* Lech (1909-1997) lekarz, kolekcjoner dzieł sztuki. **Słowniki:** Anders (il.).
- Siuda* Stanisław (1890-1945) płk WP, powstaniec wlkp. **Słowniki:** WSB; PSB; SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 11; Członkowie tajnych tow.; Wolszt. SB. **Przyczynki:** Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. Z. Grota. P. 1968. – K. Pindel: Obrona Narodowa 1937-1939. Wwa 1979. – P. Bauer, B. Polak: Armia „Poznań” w wojnie obronnej 1939. P. 1982. – *Wojskowe aspekty powstania wielkopolskiego 1918-1919*. P. 1985. – A. Czubiński, Z. Grot, B. Miśkiewicz: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwa [i in.] 1988. – T. Jurga: Obrona Polski 1939. Wwa 1990. – B. Polak: Wojsko wielkopolskie 1918-1920. Koszalin 1990 passim. – A.A. Korsak: 56 pułk piechoty wielkopolskiej. Wwa 1991 s. 4, 7. – W. Rezmer: Armia „Poznań” 1939. Wwa 1992 passim. – Z. Puchalski, T. Wawrzyński: Krzyż i Medal Niepodległości. Wwa 1994 s. 98. – G. Łukomski, B. Polak: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Koszalin 1995. – T. Böhmer:

Bataliony Obrony Narodowej w Wielkopolsce w latach 1936-1939 i ich rola w kampanii wrześniowej. P. 1996.

Siudak* Paweł (1905-1972) działacz ruchu ludowego. **Słowniki:** PSB; Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989. **Źródła:** Materiały źródłowe do historii polskiego ruchu ludowego. T. 4. Wwa 1966. – Akademicka Młodzież Ludowa w II Rzeczypospolitej. Relacje, materiały, dokumenty. Pod red. S. Malawskiego. Wwa 1974. **Przyczynki:** S. Korboński: w imieniu Kremla. Paryż 1956. – W. Witos: Moja tułaczka. Wwa 1967. – R. Buczek: Stronnictwo Ludowe w latach 1939-1945. Londyn 1975. – T. Kochanowicz: Na wojennej emigracji. Wspomnienia z lat 1942-1944. Wwa 1975. – E. Duraczyński: Kontrowersje i konflikty 1939-1941. Wwa 1979. – A. Wojtas: Działalność polityczna ludowców w okresie II wojny światowej. T. 1 Wwa 1979. – Z. Hemmerling: Ruch ludowy w Wielkopolsce 1919-1939. Wwa 1979. – E. Duraczyński: Między Londynem a Warszawą lipiec 1943 – lipiec 1944. Wwa 1986. – S. Zbierski: Wielkopolski Związek Młodzieży Wiejskiej. Wwa 1987. – S. Mikołajczyk: Diariusz. Siedlce 1988. – M. Celt: Raport z podziemia 1942. Monachium 1990. – R. Turkowski: Polskie Stronnictwo Ludowe w obronie demokracji 1945-1949. Wwa 1992. – E. Duraczyński: Rząd Polski na Uchodźstwie 1939-1945. Wwa 1993. – A. Fitowa: Stanisław Mierzwa „Słomka” na tle swoich czasów. Wierzchosławice 1994. – Władze RP na obczyźnie podczas II wojny światowej 1939-1945. Red. Z. Błażyński. Londyn 1994. – R. Buczek: Stanisław Mikołajczyk. Toronto 1996.

Siudziński* Antoni (1875-1939) ks. **Słowniki:** PTPN.

Siwa* Roman (1900-1992) ks., prefekt szkół w Inowr. i B. **Słowniki:** Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod re. J. Myszora. T. 1. Wwa 2002. **Przyczynki:** E. Weiler: Die Geistlicher sowie in anderen Konzentrationslagern und in Gefängnissen. Mödling 1971 s. 605.

Siwek* Jan (1898-1972) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

Siwek* Kazimierz (zm. 1985) technolog drewna, prof. AR w Poznaniu. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1984-1986 s. 29.

Siwicki* Jan Jakub (1793-1870) ks., działacz społ. i polit. **AW:** 7825. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Jakóbczyk Studia I. – M. M. Kornacka: Edmund Bojanowski 1814-1871. *NP* 26: 1967 s. 10. – S. Jankowiak: Edmund Bojanowski 1814-1871. Grabonóg 1995 s. 17.

Siwik* Stanisław – zob. Roy Stanisław.

Siwiński* Kazimierz (1910-1942) lekarz kaliski. **Przyczynki:** Z. Kledecki: Tragiczne losy lekarzy kaliskich podczas II wojny światowej. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Naukowego. Z. 5. Kalisz 1999 s. 107-26, il.

Siwiński* Witold (1911-1964) artysta malarz, działacz regionalny we Wronkach. **Słowniki:** Krygier.

Skabowski* Mieczysław (zm. 1920), artysta malarz, komendant IV obwodu słupeckiego POW. **Biografie:** Jarecki POW s. 155-7.

- Skalmowski* Tadeusz (1901-1978) pediatra, doc. hab. AM w Poznaniu. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** M. Chmielowa: T.S.(1901-1978). *Pediatra*. [W:] *Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985*. P. 1991 s. 287-8. **Przyczynki:** Szpital Dziecięcy im. Bolesława Kryświczka w Poznaniu 1877-1977. Wwa [i in.] 1977. – *Dzieje naukowych towarzystw medycznych w Poznaniu w latach 1832-1983*. P. 1985.
- Skalski* Tadeusz Edward (1891- po 1956) chorąży Legionów Polskich, major WP, lekarz w Nowym Tomysku. **Słowniki:** W.K. Cygan: *Oficerowie Legionów Polskich 1914-1917*. Słownik biograficzny. T. 4. Wwa 2006.
- Skalski* Witold (1879-1961) prof. Akad. Handl. w Poznaniu. **Słowniki:** PSB;WSB. **Biografie:** F. Kroll, Z. Szymczak: Prof. dr W. S. Jubileusz. *KMP* 28: 1960 nr 1/2 s. 169-72, il. – L. Gattner: W. S. 1879-1961. *Ruch PES* 23:1961 nr 4 s. 319-21. – Profesor doktor W. S. 100 rocznica urodzin. P. 1979. – *Byli wśród nas (AE)* s. 177-9. **Przyczynki:** E. Terebucha: W. S. jako teoretyk rachunkowości. *Ruch PES* 27: 1965 z. 4 s. 129-41. – Nauka w Wlkp. ss. 412, 413, 417, 418, 427, 432. – E. Terebucha: W. S. jako teoretyk rachunkowości. *Rachunkowość* 1979 nr 11 s. 332-4.
- Skaławska* Anna (zm. 1776) ksieni benedyktynek w P. **Słowniki:** M. Borkowska: *Słownik polskich księń benedyktyńskich*. Niepokalanów 1996.
- Skaławski* Franciszek h. Nałęcz (XVII/XVIII w.) kaszt. gnieźn. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 382.
- Skaławski* Maciej (XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 383.
- Skaławski* Marceji (XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 383.
- Skałkowski* Adam Mieczysław, pseud.: Ela (1877-1951) historyk, prof. UP. **AW:** 7831. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Biogramy uczonych I; SHist.; Śródka. **Bibliografie:** Z. Grot: Bibliografia prac naukowych [A. S.]. *Spraw. PTPN* 17: 1955 nr 1 s. 196-206. **Źródła:** M. Wrzowska: Materiały A. S. *Biul. APAN* 3: 1960 s. 93-109. – Przew. *APAN* s. 237-8. – D. Płygawko: Listy A. S. do Kazimierza Woźnickiego (1908-1911) ze zbiorów Biblioteki Polskiej w Paryżu. *Biblioteka (UAM)* 8: 2004 s. 97-121. **Biografie:** Z. Grot: Prof. dr A. S. *PZach.* 7: 1951 t. 1 nr 3/4 s. 690-4 [wspomnienie pośmiertne]. – A. S. *Spraw. PAU* 52: 1951 nr 4 s. 285 [nekr.]. – A.M. S. (1877-1951). Wspomnienie pośmiertne. *Spraw. TNT* 5: 1951 s. 143-5. – Z. Lisowski: A. S. *Spraw. PTPN* 19: 1955 nr 1 s. 195-206. – B. M.: Profesor doktor A. S. *Kaszëbë* 5: 1961 nr 8 s. 1. – Wybitni hist. wlkp. s. 223-36. – D. Łukasiewicz: A.M. S. (1877-1951). Karta z dziejów historiografii niepodległościowej. *SiMDW* 18: 1990 nr 1 s. 179-98. – D. Łukasiewicz: Przedmowa. [W:] A. S. Kościuszko w świetle nowszych badań. Wwa 1991. – K. Olejnik: A. S. [W:] *Wybitni historycy wielkopolscy*, s. 243-58. **Przyczynki:** W. Kowalenko: Tajny Uniwersytet Ziem Zachodnich. Uniwersytet Poznański 1940-1945. Wyd. 2. P. 1961 s. 95-6, 218. – S. Kozicki: Historia Ligi Narodowej (okres 1887-1907). Londyn 1964. – Nauka w Wlkp. s. 271, 272, 283, 284, 943. – Z. Grot: A.M. S. jako dydaktyk i wychowawca. *Neodidagmata* 7: 1975 s. 63-70, rez., rés., sum. – *Dzieje Towarzystwa Naukowego w Toruniu 1875-1975*. Pod red. M. Biskupa. T. 1-2. Toruń 1978. – B. Piotrowski: o Polskę nad Odrą i Bałtykiem. *Myśl zachodnia i badania niemcoznawcze Uniwersytetu Poznańskiego*. P. 1987 s. 210, 214, 261, 263-5, 288. – D. Łukasiewicz: Nauka i okupacja. A. S. w latach 1939-1945. *PZach.* 44: 1988 nr 2 s. 97-108. –

D. Łukasiewicz: Wśród poznańskich napoleonistów. A. S. i jego szkoła. *KMP* 65: 1997 nr 3 s. 173-85, il. **Artykuły:** *Przegląd Zachodni* 1988 nr 2 s. 97-108. – *Kwartalnik Opolski* 1993 nr 1 s. 89-103. – *Studia i Materiały do Dziejów Wlkp. i Pom.* T. 18. 1990 nr 1 s. 179-98.

Skarbek* Jan (ok. 1710-1772) kaszt. inowr., star. tuszyński. **AW:** 7833. **Słowniki:** PSB; Mikulski, Stanek Spisy. **Źródła:** Korespondencja Jana Śniadeckiego. T. 2. Wr. 1954. – Tajna korespondencja z Warszawy do Ignacego Potockiego 1792-1794. Wwa 1961. **Przyczynki:** J. Wąsicki: Konfederacja targowicka i ostatni sejm Rzeczypospolitej z 1793 roku. P. 1952. – W. Tokarz: Rozprawy i szkice. Wwa 1959. – E. Rostworowski: Legendy i fakty XVIII wieku. Wwa 1963. – M. Kosman: Izbica Kujawska – przeszłość i teraźniejszość. *Rocznik Wielkopolski Wschodniej* 2: 1974 s. 25. – W. Szczygielski: Konfederacja barska na Kujawach (1768-1772). *Ziemia Kujawska* 5: 1978 s. 22. – W. Smoleński: Przewrót umysłowy w Polsce wieku XVIII. Wwa 1979. – J.J. Sievers: Jak doprowadziłem do drugiego rozbioru Polski. Wwa 1992. – Ł. Kądziała: Między zdradą a służbą Rzeczypospolitej. Wwa 1993. – K. Dorcz: Izbica Kujawska. Herb miasta. Izbica Kujawska 1994 s. 5.

Skarbimir* (zm. między 1124 a 1138) woj. Bolesława Krzywoustego. **Słowniki:** PSB; SSS; WSB. **Przyczynki:** H. Łowmiański: Początki Polski. Wwa 1985. – Z. Kurnatowska: Opactwo benedyktyńskie w Lubiniu w świetle badań wykopaliskowych w latach 1978-1983. *SiMDW* 16: 1987 z. 2 s. 5-23. – M. Derwich: Tyniecka zgoda i wyszogródzka wróżda. *KH* 95: 1988 nr 2 s. 3-15. – K. Jasiński: Rodowód pierwszych Piastów. Wwa [1992] s. 207-8. – Społeczeństwo Polski średniowiecznej. T. 5. Wwa 1992 s. 65-9. – Wielkopolskie Sprawozdania Archeologiczne. T. 1. P. 1992 s. 159-72. – S. Gawlas: o kształt zjednoczonego Królestwa. Wwa 1996 s. 77-8. – Opactwo benedyktynów w Lubiniu. Pierwsze wieki istnienia. P. 1996.

Skarszewski* Stanisław h. Leszczyc (zm. 1449?) wicewojewoda kaliski, kaszt. biechowski. **Słowniki:** PSB; Wrzeński SB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy; Gąsiorowski Notariusze s. 25. **Źródła:** Wielkopolskie rotty sądowe XIV – XV wieku. Wyd. H. Kowalewicz [i in.]. T. 4. Wr. 1974 nr 333, 339, 390, 414, 493, 614, 629, 708, 762, 777. – Księga ziemna kaliska 1400-1409. Wyd. T. Jurek. P. 1991. **Przyczynki:** A. Gąsiorowski: Urzędnicy zarządu lokalnego w późnośredniowiecznej Wielkopolsce. P. 1970.

Skarszewski* Władysław (XVII w.) star. bydg. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Skarżewska* Janina (zm. 1984) pedagog, doc. WSWF w Poznaniu. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1984-1986 s. 24.

Skarżyński* Ambroży Mikołaj (1789-1868) uczestnik wojen napoleońskich, gen. WP, powstaniec 1830/31. **Słowniki:** PSB; Polskie rody szlacheckie. Kto jest kim dzisiaj. Wwa 1993. **Źródła:** Akta Tow. Historyczno-Literackiego w Paryżu. Paryż 1993. **Przyczynki:** A. Szomański: Walecznych tysięcy... z dziejów 4. pułku piechoty liniowej wojska polskiego 1815-1831. Wwa 1968. – H. Kocój: Prusy wobec powstania listopadowego. Wwa 1980. – W. Tokarz: Sprzysiężenie Wysockiego i Noc Listopadowa. Wwa 1980. – M. Brandys: Koziatulski i inni. Wwa 1982 s. 155, 236, 287, 336, 346, 394. – J. Tupalski: Generał Dezydery Chłapowski. Wwa 1983. – B. FSzyndler: Henryk Dembiński 1791-1864. Wwa 1984. – Dał nam przykład Bonaparte. Wspomnienia i relacje żołnierzy polskich 1796-1815. T. 1-2. Kr. 1984. – J. Wysokiński: Generał Ignacy Prądzyński. Wwa 1985. – M. Łukasiewicz: Armia księcia Józefa

1813. Wwa 1986. – M. Ruszczyk: Potomkowie generała. Wwa 1986. – M. Tarczyński: Generalicja powstania listopadowego. Wyd. 2. Wwa 1988. – Cmentarz polski w Montmorency. Wwa 1986. – R. Bielecki: Somosierra 1808. Wwa 1989 s. 138. – M. Karpowicz, M. Filipiak: Elita jazdy polskiej. Wwa 1995. – T. Lenczewski: Genealogie rodów utytułowanych w Polsce. T. 1. Wwa 1995-6. – R. Bielecki: Szwoleżerowie gwardii. T. 1. Wwa 1996 s. 133, 380.

Skarżyński* Antoni (zm. 1898) ziemianin. **AW:** 7842. **Słowniki:** PTPN

Skarżyński* Michał Szymon (1807-1887) powstaniec 1830, działacz społ. i gosp. **AW:** 7844. **Słowniki:** PTPN; PSB. **Źródła:** K. Libelt: Listy. Zebrał i opr. Z. Grot. Wwa 1978. **Przyczynki:** S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. Wwa 1960 s. 206. – M. Żychowski: Ludwik Mierosławski 1814-18878. Wwa 1963. – KZSzt. V z. 10 (dawny powiat kościański) s. 15, 96-7, 116-7.

Skarżyński* Stanisław (1899-1942) członek POW, pilot wojskowy. **Słowniki:** Anders.

Skarżyński* Wincenty (1806-1876) kapitan WP, powstaniec 1830/31. **AW:** 7845. **Słowniki:** PTPN; PSB. **Przyczynki:** J. Wszółek: Prawica Wielkiej Emigracji wobec narodowego ruchu włoskiego (przed rewolucją 1848 roku). Wr. [i in.] 1970 s. 65. – KZSzt. IX z. 1 s. 64-5. – R. Bielecki: Polacy w Legii Cudzoziemskiej 1831-1879. Wwa [i in.] 1986. – R. Bielecki: Zarys rozproszenia Wielkiej Emigracji we Francji 1831-1837. Wwa [i in.] 1986. – Z. P. Wesołowski: Order Virtuti Militari i jego kawalerowie. Miami 1992 s. 172.

Skarżyński* Witold (1850-1910) publicysta, poseł na sejm pruski. **AW:** 7846. **Słowniki:** PSB; AMM. **Przyczynki:** Jakóbczyk II s. 58; III s. 20, 167. – M. Pirko: Niemiecka polityka wywłaszczeniowa na ziemiach polskich w l. 1907-1908. Wwa 1963. – Klanowski s. 167. – A. Galos, F.H. Gentzen, W. Jakóbczyk: Dzieje Hakaty. P. 1966 s. 35. – J. Marczewski: Narodowa Demokracja w Poznańskim 1900-1914. Wwa 1967 s. 70, 149, 151-2, 173, 176, 205-6, 236. – Trzeciakowski Kulturkampf. – L. Trzeciakowski: Pod pruskim zaborem 1850-1918. P. 1970. – Nauka w Wlkp. s. 403, 404, 406, 408, 411, 420, 421, 424, 425. – Dz. Wlkp. II. – S. Wierzchosławski: Polski ruch narodowy w Prusach Zachodnich w l. 1860-1914. Wr. 1980. – J. Wojciak: Walka polityczna w wyborach do parlamentu Rzeszy i sejmu pruskiego w Poznańskim w latach 1898-1914. Wwa [i in.] 1981. – J. Borzyszkowski: Inteligencja polska w Prusach Zachodnich 1848-1920. Gdańsk 1986.

Skarżyński* Zdzisław (1878-1941) ziemianin w Tarcach, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PTPN; J. Jajor: Jarościńscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.

Skąpski* Antoni (1844-1905) ks. **Słowniki:** PTPN.

Skąpski* Bohdan Józef – dziennikarz. **Słowniki:** PSB; Nauczyciele MM.

Skąpski* Henryk Tytus (1894-1948) księgarz, nakładca. **Słowniki:** SPKP.

Skąpski* Mikołaj (1663-1709) ks., jezuita, prefekt drukarni w Kaliszu. **Słowniki:** EWoJ. **Przyczynki:** Drukarze III cz. 1 s. 235.

- Skąpski* Walenty (1882-1931) ks. **AW:** 7849. **Słowniki:** PTPN.
- Skibicki* Józef (1861-1890) skrzypek, dyrygent. **Słowniki:** SMP; Dyrygenci.
- Skibiński* Maksymilian (1894-1945) powstaniec wlkp., mjr WP. **Słowniki:** SBPW
- Skierka* Jan z Sarbinowa h. Naęcz (zm. 1450/51) miecznik kaliski. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** T. Jurek: Kandydatura Konrada II oleśnickiego do tronu polskiego w roku 1369. *RH* 57: 1991 s. 47-8.
- Skierski* Zenon (1912-1996) bibliotekarz. **Słowniki:** SBW.
- Skirmunt* Mieczysław (właściwie Gierkiewicz Aleksy Antoni) (1850-1915) aktor, reżyser, dyrektor teatru. **Słowniki:** PSB; SBTP. **Przyczynki:** J. Czachowska: Gabriela Zapolska: Kr. 1966. – S. Kaszyński: Teatralia kaliskie 1800-1900. Łódź 1972 s. 472-3. – M. Wosiek: Z. Historia teatrów ludowych. Polskie zespoły zawodowe 1898-1914. Wr. 1975. – Mrozek: Polski ruch teatralny na Kujawach. (Do roku 1939) B. 1976 s. 170, 172, 176, 178-9, 180-2, 185. – M. Wosiek: Repertuar teatru warszawskiego. Cz. 2: Teatr Ludowy 1899-1906. Wwa 1976.
- Skladny* Andreas (1839-1909) nauczyciel w P. **AW:** 7854. **Słowniki:** Balde. **Biografie:** G. Ohlhoff: A. S. (1839-1909), Schulrat. *Der Kulturwart* 34: 1986 nr 169 s. 28-9.
- Składkowska* Tomiła (1888-1920) dyr. szkoły handlowej w Turku, działaczka charytatywna.
- =Skoczylas* Roman (+) doc. dr. **Przyczynki:** M. Błoch, A. Laboga, J. Mańkowski, T. Orlik: Nagrody Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1974. Część trzecia. Zespołowa Nagroda Rolnicza. *KMP* 1976 nr 1.
- Skoczyński* Albert, w zakonie Piotr Alkantara (1716-1780) reformata, autor kazań. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Jarzęcka: Obraz życia umysłowego Rzeczypospolitej doby saskiej w świetle wybranych lipskich czasopism naukowych (1710-1762). Wwa 1987.
- Skoczyński* Wincenty (1865-1927) neurolog, psychiatra. **AW:** 7859. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow.
- Skolik* Jerzy (1928-1994) prof. AE w Poznaniu. **Biografie:** Byli wśród nas s. 271-3.
- Skoniecka* Władysława z domu Liberadzka, pseud. Władzia (1901-1944). **Słowniki:** Słownik uczestniczek walki o niepodległość Polski 1939-1945: poległe i zmarłe w okresie okupacji niemieckiej. Wwa 1988.
- Skonieczny* Mieczysław (1882-1969) ks., działacz patriot. **Słowniki:** AMM ; BSB i (i fot.). **Biografie:** F. Małecki: Wspomnienie pośmiertne o śp. ks. prałacie M.S. WAG 1970 nr 25 s. 167-8. – A. Kotowski: Książd M.S. (24.11.1882-1.04.1969). *Kronika Bydgoska* [T.] 21 (1999) s. 227-9. **Przyczynki:** Klanowski. – W. Kotowski: Dzieje kościoła. *Studia Gnesnensia* 7: 1982/83 passim; 8: 1984/85 passim.
- Skonieczny* Wacław (1894-1974) lekarz, działacz narod. **Biografie:** Dr med. W. Konieczny [błąd, powinno być Skonieczny]. *Służba Zdrowia* 1992 nr 27. – J. Hasik, E. Gawlak: Dr med. W. S. [W

tychże:] Dzieje Uzdrawiska Inowrocław. Inowr. 1996 s. 125-6. **Przyczynki:** J. Aleksandrowicz: 50 lat działalności Polskiego Czerwonego Krzyża w Inowrocławiu. Inowr. 1969.

Skopowski* Czesław (1906-1991) nauczyciel, archiwista, dyr. Wojewódzkiego Archiwum w P. **Słowniki:** Słownik biograficzny archiwistów polskich. T. 2. Wwa 2002. **Biografie:** S. Nawrocki: C. S. (1906-1991). *Poznański Rocznik Archiwalno-Historyczny* 1993. **Bibliografie:** S. Nawrocki: Ważniejsze publikacje Cz. S. *Poznański Rocznik Archiwalno-Historyczny* 1: 1993 s. 96-7. – S. Nawrocki: Bibliografia publikacji Cz. S. *Archeion* 94: 1995 s. 371-4.

Skoraczewski* Filip Wawrzyniec (1838-1910) leśnik, powstaniec 1863, działacz społ.-polit. **AW:** 7868. **Słowniki:** PSB; WSB; Wrzesiński SB; PTPN; SBTech. II; AMM; Członkowie tajnych tow. **Źródła:** Katalog archiwum bibliotecznego Biblioteki Kórnickiej z czasów Zygmunta Celichowskiego 1809-1923. Wwa 1979. **Biografie:** J. Łuczakowa: F. S. – powstaniec 1863 roku. *PBK* 1963 z. 8 s. 82-112. – R. Czub: F. S. – leśnik, powstaniec 1863 r., działacz społeczno-polityczny. [W:] *Sławni Gostynianie. Kalendarz* 1988. Gostyń 1987 s. 12-3, il. – M. Borczyński: Historia ludzi lasu. Miłośław – Bagatelka 1848-1988. Gołuchów 1988. – Przybecki s. 114. – A. Wawrzyniak: Leśnik – nowator. *PLudu* 1994 . 3-4 s. 36-38. **Przyczynki:** Z. Grot: Rok 1863 w zaborze pruskim. P. 1963. – *Dzieje lasów, leśnictwa i drzewnictwa w Polsce*. Wwa 1965 s. 739-40. – J. Borejsza: Emigracja polska po powstaniu styczniowym. Wwa 1966. – Klanowski. – Twórcy i organizatorzy leśnictwa polskiego na tle jego rozwoju. P. 1974. – S. Goszczyński: *Dziennik Sprawy Bożej*. Wwa 1984.

Skoraszewska* Katarzyna w zakonie Anna Teresa (zm. 1731?) ksieni klarysek w Gn. **Słowniki:** Borkowska i s. 32.

Skoraszewski* (Skoroszewski) Józef (XVIII w.) kasztelan przemęcki. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 383.

Skoraszewski* (Skoroszewski) Mikołaj h. Abdank (zm. 1779) kaszt. krzywiński, przemęcki. **AW:** 7875. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 383.

Skoraszewski* (Skoroszewski) Władysław Michał h. Abdank (zm. 1682/1683) płk królewski, chorąży pozn. **AW:** 7879. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** W. Czaplński: Wyprawa Czarnieckiego na Pomorze w r. 1657. *RH* 18: 1949 s. 149. – J. Woliński: z dziejów wojny i polityki w dobie Jana Sobieskiego. Wwa 1960. – A. Kersten: Stefan Czarniecki 1599-1665. Wwa 1963. – W. Czaplński: Polska a Dania XVI – XX w. Wwa 1976. – Z. Wójcik: Rzeczpospolita wobec Turcji i Rosji 1674-1679. *Wr.* 1976. – K. Matwijowski: Pierwsze sejmy z czasów Jana III Sobieskiego. *Wr.* 1976. – Z. Wójcik: Jan Sobieski 1629-1696. Wwa 1982. – O. Forst de Battaglia: Jan Sobieski król Polski. Wwa 1983. – A. Kamińska: Brandenburg – Prussia and Poland. a Study on Diplomatic History (1669-1672). Marburg/Lahn 1983 s. 68, 93, 131. – K. Matwijowski: Sejm grodzieński 1678-1679. *Wr.* 1985. – J.Ch. Pasek: Pamiętniki. Wyd. R. Pollak. Wwa 1989. – W. Kłaczewski: Abdykacja Jana Kazimierza. Społeczeństwo szlacheckie wobec kryzysu politycznego lat 1667-1668. Lublin 1993. – J. Stolicki: Egzulanicy podolscy (1672-1699). *Kr.* 1994 s. 47, 49-50. – M. Wagner: Kadra oficerska armii koronnej w drugiej połowie XVII wieku. Toruń 1995 s. 32, 121, 129-30.

Skorupiński* Stefan (1907-1994) twórca zespołu regionalnego we Włoszakowicach. **Słowniki:** Anders.

Skorupka* Tomasz (1862-1935) pamiętnikarz. **Słowniki:** PSB; WSB. **Źródła:** T. Skorupka: Kto przy Obrze temu dobrze. P. 1967. R: *Tygodnik Kulturalny* 1967 nr 44. – T. Skorupka: Kto przy Obrze, temu dobrze. Wspomnienia rolnika wielkopolskiego 1862-1935. Wyd. 3. Wstęp i przypisy J. Burszta. Wwa 1980, 323 s., 8 tabl. **Biografie:** H. Gościański: T.S.– rolnik, pamiętnikarz. [W:] *Sławni Gostynianie*. Kalendarz 1985. Gostyń 1984 s. 26-7, il. **Przyczynki:** H. Szetela: Nad sagą rodu Skorupków. *Pamiętnikarstwo Polskie*. 1972 nr 2. – D. Moroz-Namysłowska: T. S., Kto przy Obrze temu dobrze. *KW* 1975 nr 4 s. 138-40. – R. Sulima: Przekazy ustne a struktura relacji pamiętnikarskiej. z polskich studiów slawistycznych. Z. 5. Wwa 1978. – S. Helsztyński: Kronika rodzinna. Autobiografia. Wwa 1986. – S. Błaszczuk: Rzeźbiarski trud majstra Andrzeja Majchrzaka. P. [i in.] 1986. – R. Sulima: Stanisław Helsztyński a pamiętnikarstwo ziemi gostyńskiej. *Grabonoskie Zapiski Regionalne* (Grabonóg). 2: 1992. – A. Żalik: Nad pamiętnikami Tomasza i Wawrzyńca Skorupków. *PLudu* 1996 z. 5-6 s. 9-14. – R. Sulima: Między oralnością a piśmiennością. Strategia kolekcjonera a ludowa kultura rękopisu (XIX – XX w.) *Mazowieckie Studia Humanistyczne* 1: 1997. **Artykuły:** +*Tyg. Pow.* 1967 nr 50. – +*Nurt* 1967 nr 10. – +*Nowe Książki* 1968 nr 3. – *Pamiętnikarstwo Polskie* 1971 nr 1.

Skorupka* Wawrzyniec (1896-1971) działacz społ., pamiętnikarz. **Słowniki:** PSB; WSB. **Źródła:** W. Skorupka: Moje morgi i katorgi. P. 1970. R: *Nowe Książki* 1971 nr 2. – W. S.: Moje morgi i katorgi [fragm. niepublikowane]. Oprac. R. Marciniak. *KW* 1997 nr 4 s. 111-25; 1998 nr 1 s. 97-108. **Biografie:** Z. Gryczka: Działacze ruchu ludowego. *PLudu* 1996 z. 5-6 s. 19-28. **Przyczynki:** S. Helsztyński: Kronika rodzinna. Autobiografia. Wwa 1986. – L. Tomowiak: W. S. – wójt gminy Lipno. *PLudu* 1996 z. 5-6 s. 34-37. – A. Żalik: Nad pamiętnikami Tomasza i Wawrzyńca Skorupków. *PLudu* 1996 z. 5-6 s. 9-14. **Artykuły:** +*Życie i Myśl* 1971 nr 4. – +*Polonistyka* 1971 nr 2. – +*Tygodnik Kulturalny* 1971 nr 39 s. 8. – *Pamiętnikarstwo Polskie* 1972 nr 2 s. 66-71.

Skorupkowie* – rodzina wlkp. **Przyczynki:** S. Helsztyński: Kronika rodzinna. Autobiografia. Wwa 1986. – R. Sulima: Saga o buntownikach i oraczach. *Regiony* 1997 nr 4 s. 136-40.

Skorupski* Szymon (1906-1986) rotmistrz 15 Pułku Ułanów Poznańskich, uczestnik kampanii wrześniowej 1939, sekretarz Zarządu Miejskiego w P. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. III, cz. 1.

Skoryna* Jan (1888-1961) powstaniec wlkp., płk WP. **Słowniki:** SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1. **Przyczynki:** Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. B. Polaka. *Kościan* 1975 s. 261-72.

Skotarczak* Antoni (1888-1932) powstaniec wlkp., uczestnik wojny polsko-bolszewickiej, por. WP, właściciel firmy budowlanej w P. **Słowniki:** SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 2. **Źródła:** Przeciw pruskiemu zaborcy. Wspomnienia i listy uczestników powstania wielkopolskiego. Opr. L. Gomolec [i in.]. Wwa 1979.

Skotarczak* Wiktor (1891-1974) kupiec, działacz społ., powstaniec wlkp., kpt. WP, żołnierz ZWZ-AK. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 2; Zasłużeni dla ziemi chodzieskiej [II] (il.).

Skotarek* Jan (1883-1968) architekt, powstaniec wlkp. **Słowniki:** WSB; Członkowie tajnych tow.; SBPW; Opalenicki SB I. **Biografie:** B. Wojcieszak: Rodem z naszej ziemi. Architekt z Wojnowic. *Echa Opalenickie* 1987 nr 12. **Przyczynki:** Z. Szymankiewicz: Poznań w czasie wrześniowego odrotu. *KMP* 1969 nr 3 s. 40-2. – B. Polak: Ludność cywilna w obronie Wielkopolski we

wrzeźniu 1939 r. *KW* 1979 nr 3 s. 37. – Biografistyka powstania wielkopolskiego 1918-1919. Koszalin 1985 s. 37.

Skotarek* Władysław (1894-1969) malarz, grafik, rzeźbiarz. **Słowniki:** PSB; WSB; SGraf.; Członkowie tajnych tow. **Źródła:** S. Przybyszewski: Listy. T. 3. Wr. 1954; t. 1. Gdańsk 1978. **Przyczynki:** DWP III. – Od Młodej Polski do naszych dni. Rysunki i studia malarskie. Opr. I. Jakimowicz. Muzeum Narodowe w Warszawie 1959. – S. Helsztyński: Przybyszewski. Wyd. 2. Kr. 1966. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski. Wr. 1971. – 1919-1969 Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Praca zbiorowa pod red. S. Teisseyre. P. 1971. – J. Pollakówna: Formiści. Wr. 1972. – B. Hulewicz: Wielkie wczoraj w małym kręgu. Wyd. 2 Wwa 1973. – Poznańskie wspominki 1918-1939. Pod red. T. Kraszewskiego [i in.] P. 1973. – A. Fiedler: Mój ojciec i dęby. W. 1973 s. 151, 192. – A. Hutnikiewicz: Od czystej formy do literatury faktu. Wwa 1974. – A. Markwicz: 100 lat historii organizacji Towarzystwa im. Tomasza Zana. Filareci 1918-1920. Wielkopolska. Londyn 1975. – Ekspresjonizm w grafice polskiej. Opr. Z. Kucielska, J. Malinowski. Muzeum Narodowe w Krakowie. Kr. 1976. – T. Dobrowolski: Malarstwo polskie ostatnich dwustu lat. Wr. [i in.] 1976. – Z. Kosidowski: o „Zdroju i zdrojowcach”. P. 1977. – M. Dańska: o twórczości plastycznej grupy „Bunt”. *Poezja* 1978 nr 11-12 s. 214-5. – J. Ratajczak: Zgasty „brzask epoki”. P. 1980. – Ekspresjonizm w sztuce polskiej. Opr. P. Łukaszewicz, J. Malinowski. Muzeum Narodowe we Wrocławiu. Wr. 1980. – M. Hendrykowska: Główne tendencje rozwojowe w poznańskiej grafice użytkowej w latach 1945-1980. *KMP* 1981 nr 2A. Turowski: Konstruktywizm polski. Próba rekonstrukcji nurtu (1921-1934). Wr. [i in.] 1981. – T. Lewandowski: Dramat intelektu. Gdańsk 1982. – J. Malinowski: Grupa „Jung Idysz” i żydowskie środowisko „Nowej sztuki” w Polsce 1918-1923. Wwa 1987. – Z. Kępiński: Tradycje Poznania w dziedzinie sztuk pięknych. [W:] Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980. Praca zbiorowa pod red. T. Kostyrko. P. 1987. – Formiści. Pod red. I. Jakimowicz. Muzeum Narodowe w Warszawie. Wwa 1989. – H. Majkowski: o sztuce plastycznej w Poznaniu w czasach poprzedzających wojnę światową. *Antologia KMP* 1990 nr 3/4. – J. Malinowski: Sztuka i nowa wspólnota Zrzeszenia Artystów „Bunt” 1917-1922. Wr. 1991. – Die Jahre der Krise. Margarete Kubicka und Stanislas Kubicki 1918-1922. Berlinische Galerie. Berlin 1992. – M. Bryl: Grupa artystów plastyków „Świt”. P. 1992 s. 9. – J. Mulczyński: Salony z pogranicza. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Cz. IV). *Artelier* 1993 nr 3-4. – Poczta i filatelistyka w Wielkopolsce. Praca zbiorowa. P. 1993 s. 69. – M. Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. Wr. [i in.] 1994. – Z. Dworecki: Poznań i poznaniacy w latach II Rzeczypospolitej 1918-1939. P. 1994. – A.J. Markiewicz: Plastyka w okresie XX-lecia międzywojennego. Zarys monograficzny. [W:] Wielka księga miasta Poznania. P. 1994. – J. Malinowski: Ekspresjonizm polski. [W:] L. Richard: Encyklopedia ekspresjonizmu. Wwa 1996. **Bibliografie:** Z. Klemensiewicz: Bibliografia ekslibrisu polskiego. Wr. 1952.

Skotnicki* Jarosław – zob. Jarosław ze Skotnik.

Skowroński* Aleksander (1881-?) lekarz. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Skowroński* Antoni (1901-1988) prof. WSE w Poznaniu. **Biografie:** Byli wśród nas (AE) s. 180-3.

Skowroński* Stanisław (1876-1939/45) ks. **Słowniki:** PTPN.

Skowroński* Stanisław (1904-1985) nauczyciel i działacz społeczny w Wolsztynie. **Słowniki:** Wolszt. SB.

Skowroński* Władysław (1857-1920) muzyk, naucz. gimn. w Ostrowie. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.

Skóra* Andrzej z Gaju zwany Obornickim h. Abdank (zm. 1626/27) podczaszy kaliski, poseł na sejmy, star. obornicki. **Słowniki:** PSB; Chłapowski. **Źródła:** Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1616-1620. Wr. 1994 cz. 1 s. 28-9; cz. 2 nr 592. **Przyczynki:** W. Dworzaczek: Skład społeczny wielkopolskiej reprezentacji sejmowej w latach 1572-1655. *RH* 23: 1957 s. 305. – J. Maciszewski: Wojna domowa w Polsce (1606-1609). Wr. 1960. – S. Ochman: Sejmy 1615-1616. Wr. 1970. – E. Opaliński: Elita władzy w województwach poznańskim i kaliskim za Zygmunta III. P. 1981 s. 36, 41, 83, 99. – A. Gąsiorowski: Starostowie wielkopolskich miast królewskich w dobie jagiellońskiej. Wwa 1981. – J. Byliński: Dwa sejmy z roku 1613. Wr. 1984.

Skóra* Piotr z Gaju, Kiączyzna, zwany Gajewskim, h. Awdaniec (zm. 1468) kaszt. kaliski, star. gen. Wlkp, star. obornicki. **AW:** 7865. **Słowniki:** PSB; WSB; Szamotulanie; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Źródła:** Księga ziemna poznańska 1400-1407. Wyd. K. Kaczmarczyk i K. Rzyński. P. 1960. – Dokumenty opactwa benedyktynów w Lubiniu z XIII – XV wieku. Wyd. Z. Perzanowski. Wwa [i in.] 1975. – Przywileje miasta Poznania XIII – XVIII wieku. Wyd. W. Maisel. P. 1994 nr 53. **Przyczynki:** M. Biskup: Zjednoczenie Pomorza Wschodniego z Polską w połowie XV wieku. Wwa 1959. – M. Biskup: Trzynastoletnia wojna z Zakonem Krzyżackim 1454-1466. Wwa 1967. – A. Gąsiorowski: Urzędnicy zarządu lokalnego w późnośredniowiecznej Wielkopolsce. P. 1970. – K. Górską-Gołaska: Zasadzka rycerstwa wielkopolskiego na Drodze Margrabskiej pod Turzą Górą w 1430 r. *SiMDW* 12: 1976 z. 1 s. 53-62; R: R. Walczak *RNn.* 8: 1977 z. 1 s. 161-4. – W. Fałkowski: Elita władzy w Polsce za panowania Kazimierza Jagiellończyka (1447-1492). Wwa 1992 s. 53, 55-6, 74, 87, 101-3, 108, 148 i przyp. 40. – T. Żebrowski: Kościół. [W:] Dzieje Mazowsza do 1526 roku. Wwa 1994 s. 340-1. – Stolica i region. Włocławek 1995 s. 45-6.

Skóra* Wojciech z Gaju i Kiączyzna (zm. między 1382 a 1387) kaszt. radzimski. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Źródła:** Wielkopolskie rotty sądowe XIV – XV wieku. Wyd. H. Kowalewicz [i in.]. T. 1. P. 1959 nr 20, 33, 79, 113, 135-6, 157, 186, 194-5, 259, 271, 323, 340, 354, 360, 362, 376, 598; t. 2 nr 52. – Księga ziemna poznańska 1400-1407. Wyd. K. Kaczmarczyk [i in.]. P. 1960. **Przyczynki:** Z. Kaczmarczyk: Polska czasów Kazimierza Wielkiego. Kr. 1964 s. 75. – J. Łojko: Konfederacja Macieja Borkowica. *RH* 43: 1977 s. 29-57. – J. Pakulski: Nałęcz wielkopolscy w średniowieczu. Wwa 1982. – T. Nowak: Uwagi w sprawie zabójstwa wojewody kaliskiego Beniamina Zaręby w 1354 r. *SiMDW* 15: 1984 z. 2 s. 31-42. – J. Bieniak: Milites w procesie polsko-krzyżackim z 1339 roku. *PH* 75: 1984 z. 3 s. 505-6. – J. Bieniak: Krąg rodzinny wojewody kaliskiego Beniamina z Kołdźbia. [W:] *Personae, colligationes, facta*. Toruń 1991 s. 127-9. – S. Szczur: Supliki Kazimierza Wielkiego. *RH* 59: 1993 s. 67-8.

Skóra* Wojciech z Gaju (zm 1487) kan. pozn., kustosz gnieźn., oficjał i wikariusz gen. pozn. **AW:** 5729. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** Nowacki II s. 212. **Przyczynki:** J. Nowacki: Zapiski historyczne z lat 1410-1530. *SŻ* 3: 1957 s. 160, 163. – Nowacki II s. 464, 551. – I. Skierska: Finanse kustosa gnieźnieńskiego W. S. z Gaju. [W:] *Homines et societas*. P. 1997 s. 373-93.

Skóra* Wojciech z Gaju zwany Obornickim (zm. 1512) podkomorzy dobrzyński. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Wiesiołowski: Ambroży Pampowski – starosta Jagiellonów. Wr. 1976 s. 103, 115. – A. Gąsiorowski: Starostowie wielkopolskich miast królewskich w dobie jagiellońskiej. Wwa [i in.] 1981 s. 54.

Skórka* Stanisław (XV/XVI w.) malarz, snycerz. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Nowacki I-II. – M. Walicki: Malarstwo polskie. Gotyk, renesans, wczesny manieryzm. Wwa 1961. – B. Dąbówna: Warsztat malarza cechowego w Polsce. [W:] Studia Renesansowe. T. 4. Kr. 1964 s. 337. – J. Gadomski: Gotyckie malarstwo tablicowe Małopolski 1460-1500. Kr. 1988. – Z. Białowicz-Krygierowa: Malarz Stanisław z Poznania – twórca tryptyku z Dolska. *Studia Muzealne* 15: 1992 s. 49, 53-4, 59-61, 76-7, 79; również Aneks poz. 10, 13, 15, 16. – Malarstwo gotyckie w Wielkopolsce. P. 1994 s. 110-11.

Skórnicki* Leon (1891-1965) ks., nauczyciel gimn. **Słowniki:** Martyrol.; PTPN; Nauczyciele MM.

Skórzanka* Katarzyna z Gaju (XV w.) ksieni cysterek w Owińskach. **Słowniki:** Borkowska i s. 66.

Skórzewscy* – rodzina ziemiańska. **Przyczynki:** Z. Szelaż: Los archiwum S. *Ruch Literacki* 6: 1965 z. 2 s. 71-2. – Z. Kratochwil: Wielkopolscy Skórzewscy w Prusach Królewskich w XVIII wieku. *Rocznik Gdański* 51: 1991 z. 1. – R. Nowicki: Semper recte. z dziejów rodu S. Lubostroń 1998, 127 s., il., tabl. – S. Leitgeber: Ostatni z rodu S. *GWyb.* (P.) 2000 nr 32 s. 14 [dot. właścicieli Czerniejewa]. – R. Nowicki: Skórzewscy – właściciele dóbr łabiszyńskich. Rola w życiu społeczno-politycznym wielkopolskiego ziemiaństwa. Toruń 2003, 187 s., tabl., mapy, bibliogr. s. 169-85. – R. Nowicki: Fragmenty biblioteki rodowej i ordynackiej Skórzewskich w Bibliotece Raczyńskich. *Biblioteka* 8: 2004 s. 63-80. – R. Nowicki: Związek S., przedstawicieli linii generalskiej na Łabiszynie, z Bydgoszczą. [W:] Pomorskie rody ziemiańskie w czasach nowożytnych. Red. W. Jastrzębski. Toruń 2004 s. 373-401.

Skórzewska* Konstancja z Potulickich (1839-1901). **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 490.

Skórzewska* Marianna z Ciecierskich (1741-1773) sawantka z czasów konfederacji radomskiej i barskiej. **AW:** 7886. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** S. Szenic: Marianna z Ciecierskich S. [W tegoż:] Za zachodnią miedzą. Wwa 1973 s. 270-8. **Przyczynki:** W. Konopczyński: Fryderyk Wielki a Polska. P. 1947. – W. Konopczyński: Kiedy nami rządziły kobiety. Londyn 1960 s. 40-3. – Z. Ostrowska-Kęłowska: Architektura pałacowa drugiej połowy XVIII wieku w Wielkopolsce. P. 1969. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970. – J. Kitowicz: Pamiętniki czyli historia polska. Wwa 1971. – W. Fiszerowa: Dzieje moje własne i osób postronnych. Londyn 1975 s. 55-6, 80. – W. Konopczyński: Konfederacja barska. Wyd. 2. Wwa 1991. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 186, 555.

Skórzewski* Andrzej (zm. po 1726) gen.-major wojsk kor., działacz polit. **AW:** 7894. **Słowniki:** PSB; WSB; Zwierzykowski s. 383. **Przyczynki:** J. A. Gierowski: Między saskim absolutyzmem a „złotą wolnością”. Kr. 1953. – J. Wimmer: Wojsko Rzeczypospolitej w dobie wojny północnej. Wwa 1956. – J. Gierowski: w cieniu ligi północnej. Wr. 1971. – Dz. Wlkp. i s. 700-1, 703. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970. – Dzieje P. i cz. 1 s. 623-4. – W. Kriegseisen: Ewangelicy polscy i litewscy w epoce saskiej. Wwa 1996. – Zmierzch kultury staropolskiej. Ciągłość i kryzysy. Wwa 1997.

Skórzewski* Antoni (XIX w.) ziemianin z Kopaszewa. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1799.

Skórzewski* Arnold Franciszek (1798-1862) ziemianin, polityk, powstaniec 1830. **AW:** 7896. **Słowniki:** PSB; PTPN. **Portret:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1800. **Przyczynki:** M. Tyrowicz: Polski kongres polityczny we Wrocławiu 1848 r. Kr. 1946. – T. Lenczewski: Genealogie rodów utytułowanych w Polsce. T. 1. Wwa 1995-6 s. 199. – R. Nowicki: Związek Skórzewskich, przedstawiciele linii generalskiej, z Bydgoszczą. [W:] Pomorskie rody ziemiańskie w czasach nowożytnych. Red. W. Jastrzębski. Toruń 2004 s. 391-4.

Skórzewski* Franciszek (ok. 1709-1773) gen. major wojsk kor. **AW:** 7898. **Słowniki:** PSB; Zwierzykowski s. 383. **Przyczynki:** W. Konopczyński: Fryderyk Wielki a Polska. P. 1947. – W. Konopczyński: Kiedy nami rządziły kobiety. Londyn 1960 s. 40, 42-3. – Z. Szląg: Losy archiwum Skórzewskich. *RL* 6: 1965 z. 2 s. 71. – Z. Ostrowska-Kęmbłowska: Architektura pałacowa drugiej połowy XVIII wieku w Wielkopolsce. P. 1969. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970. – J. Michalski: Schyłek konfederacji barskiej. Wwa 1970. – J. Kitowicz: Pamiętniki, czyli historia polska. Wwa 1971. – T. Zielińska: Magnateria polska epoki saskiej. Wwa 1977. – J. Dygdała: Życie polityczne Prus Królewskich u schyłku ich związku z Rzeczpospolitą w XVIII w. Wwa 1984. – W. Konopczyński: Konfederacja barska. Wyd. 2. Wwa 1991. – Z. Kratochwil: Wielkopolscy Skórzewscy w Prusach Królewskich w XVIII w. *Rocznik Gdański* 51: 1991 z. 1.

Skórzewski* Fryderyk (1768-1832) szambelan pruski, ziemianin wielkopolski. **AW:** 7899. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** Protokoły Rady Stanu Księstwa Warszawskiego. T. 2 cz. 1. Toruń 1965. – M. Kallas: Diariusze sejmowe Księstwa Warszawskiego. Wwa 1982 s. 75. **Przyczynki:** J. Muszyńska-Zygmańska: Wielkopolska w powstaniu kościuszkowskim. P. 1947. – J. Wąsicki: Powstanie 1806 r. w Wielkopolsce. P. 1958 s. 34,67, 71. – Z. Ostrowska-Kęmbłowska: Architektura pałacowa drugiej połowy XVIII wieku w Wielkopolsce. P. 1969. – W. Szczygielski: KONfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970 s. 88-9. – J. Nadziejka: Generał Józef Zajaczek. Wwa 1975. – H. Moryń: Historia i pamięć. o portrecie „F. S. z pełnomocnikiem Maciejem Grabowskim” Józefa Walla. *Stud. Muz.* Z. 18 (1994) s. 7-19, sum. – Dzieje Margonina. Red. F. Rzepa. P. 2002 s. 54-6. – R. Nowicki: Związek Skórzewskich, przedstawiciele linii generalskiej, z Bydgoszczą. [W:] Pomorskie rody ziemiańskie w czasach nowożytnych. Red. W. Jastrzębski. Toruń 2004 s. 378-89.

Skórzewski* Gabriel (XVIII w.) płk wojsk kor., podczaszy gnieźn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 384.

Skórzewski* Heliodor Jan Stanisław (1792-1858) ziemianin, publicysta, polityk. **AW:** 7900. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut; PTPN. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1818-1854]. **Przyczynki:** Z. Grot: Hipolit Cegielski. P. 1947. – M. Handelsman: Adam Czartoryski. Wwa 1949. – A. Wojtkowski: Stulecie Poznańskiego Tow. Przyjaciół Nauk. *RH* 23: 1957 s. 318. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. Wwa 1960 s. 206, 355. – L. Hass: Wolnomularstwo w Europie środkowo-wschodniej w XVIII i XIX w. Wr. 1982. – M. Łukasiewicz: Armia księcia Józefa. Wwa 1986. – K. Szczaniecki: Wielkopolska i powstanie styczniowe we wspomnieniach galicyjskiego ziemianina. Opr. W. Molik. P. 1995. – T. Lenczewski: Genealogie rodów utytułowanych w Polsce. T. 1 Wwa 1995-6. – R. Nowicki:

Związek Skórzewskich, przedstawiciele linii generalskiej, z Bydgoszczą. [W:] Pomorskie rody ziemiańskie w czasach nowożytnych. Red. W. Jastrzębski. Toruń 2004 s. 389-91.

Skórzewski* Ignacy (XVIII w.) podwojewodzi kaliski, pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 384.

Skórzewski* Jan Drogosław (1616/20 – po 1659) pleban w Skórzewie. **Biografie:** P.M. Dziembowski: Proboszczowie parafii świętego Marcina i świętego Wincentego w Skórzewie. Skórzewo 2010, s. 55.

Skórzewski* Józef h. Drogosław (zm. 1806) star. gnieźn. **Portret:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1802.

Skórzewski* Józef (XIX w.) ziemianin. **Portret:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1801.

Skórzewski* Karol Janusz Cezary Konstanty (1897-1977) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Skórzewski* Krzysztof (XVIII w.) komiasarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 384.

Skórzewski* Leon Fryderyk Walenty Arnold (1845-1903) ziemianin, działacz społeczny. **AW:** 7907. **Słowniki:** PSB; PTPN; AMM. **Przyczynki:** J. Benyskiewicz: Postowie polscy w Berlinie w latach 1866-1890. Zielona Góra 1976. – Dzieje Towarzystwa Naukowego w Toruniu 1875-1975. Toruń 1978 s. 189. – T. Lenczewski: Genealogie rodów utytułowanych w Polsce. T. 1. Wwa 1995-6 s. 199. – R. Nowicki: Związek Skórzewskich, przedstawiciele linii generalskiej, z Bydgoszczą. [W:] Pomorskie rody ziemiańskie w czasach nowożytnych. Red. W. Jastrzębski. Toruń 2004 s. 394-5.

Skórzewski* Ludwik (zm. 1913) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Skórzewski* Marian Paweł (1911-1944). **Biografie:** B. Tomaszewski: z wielkopolskiej gleby (M. P. S.). [W:] w służbie Kościoła Poznańskiego. P. 1974 s. 287-308.

Skórzewski* Michał h. Drogosław (1707-1789) podkomorzy pozn., star. pyzdrowski. **AW:** 7909. **Słowniki:** PSB; Wrzesiński SB; Zwierzykowski s. 384. **Przyczynki:** Z. Ostrowska-Kęłbowska: Architektura pałacowa drugiej połowy XVIII wieku w Wielkopolsce. P. 1969. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970. – G. T. Łukowski: The szlachta and the Confederacy of Radom 1764-1767/68. Romae 1977. – J. Dygdała: Uwagi o magnaterii Prus Królewskich w XVIII stuleciu. *ZH* 44: 1979 z. 3 s. 62, 66. – S. Achremczyk: Reprezentacja stanowa Prus Królewskich w latach 1696-1772. Olsztyn 1981. – Siedem wieków Polaszek. Opr. A. Bukowski. Gdańsk 1989 s. 46. – Z. Kratochwil: Wielkopolscy Skórzewscy w Prusach Królewskich w XVIII wieku. *Rocznik Gdański* 51: 1991 z. 1 s. 69-72, 77-8. – Pyzdry, miasto nad Wartą. P. 1993 s. 26-7. – H.J. Bömelburg: Zwischen polnischer Ständegesellschaft und preussischen Obrigkeitsstaat. Vom Königlichen Preussen zu Westpreussen (1756-1806). München 1995.

Skórzewski* Paweł h. Drogosław (1744-1819) płk konfederacji barskiej w Wilk., powstaniec 1794 i 1806, gen. brygady Księstwa Warsz., senator Królestwa Polskiego. **AW:** 7910. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** J. Muszyńska-Zygmańska: Wielkopolska w powstaniu kościuszkowskim. P. 1947. – J. Topolski: Powstanie wielkopolskie 1794 r. *Nowe Drogi* 1954 nr 5 s. 66. – J. Wąsicki:

Powstanie kościuszkowskie w Wielkopolsce. P. 1957 s. 87 i n. – W. Konopczyński: Kiedy nami rządziły kobiety. Londyn 1960 s. 40-4, 103, 126, 134. – OWKalisza s. 150, 161-3, 166. – G. Zych: Jan Henryk Dąbrowski. Wwa 1964. – Dz. Wlkp. I. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970. – J. Pachonński: Legiony polskie. Wwa 1971. – J. Kitowicz: Pamiętniki, czyli historia polska. Wwa 1971. – Dz. Kal. – W. Zajewski: Józef Wybicki. Wwa 1977. – H. Nowaczyk: Nie tylko Suchorzewski ... 200-lecie Konstytucji 3 Maja. *Ziemia Kaliska* 1991 nr 18 s. 7, il. – W. Kalinka: Sejm Czteroletni. Wwa 1991. – W. Konopczyński: Konfederacja barska. Wyd. 2. Wwa 1991. – W. Szczygielski: Referendum trzeciomajowe. Łódź 1994.

Skórzewski* Rajmund Józef Jan Nepomucen (1791-1859) ordynat czarniejeowski, bibliofil. **AW:** 7912. **Słowniki:** PTPN; SPKP. **Portret:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1803.

Skórzewski* Seweryn (1807-1873) ziemianin, deputowany do sejmu w Wielkim Księstwie Pozn., powstaniec 1830/31. **AW:** 7913. **Słowniki:** PSB;PTPN; AMM. **Przyczynki:** Z. Grot: Działalność posłów polskich w sejmie pruskim (1848-1850). P. 1961.

Skórzewski* Stanisław (zm. 1862) ziemianin. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Skórzewski* Walenty (zm. 1846) płk wojsk pol., ziemianin. **Portret:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1805.

Skórzewski* Witold Stefan Bolesław (1864-1912) ziemianin. **AW:** 7916. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo III s. 37, 548, 556.

Skórzewski* Władysław (XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 384.

Skórzewski* Włodzimierz Aleksy Józef (1858-1913) ziemianin, polityk. **AW:** 7917. **Słowniki:** PSB; PTPN. **Przyczynki:** C. Hruszka: Działalność Rady Narodowej w zaborze pruskim w latach 1912-1913. *SiMDW* 1955 s. 162. – Jakóbczyk *Studia* III. – M. Pirko: Niemiecka polityka wyłączeniowa na ziemiach polskich w latach 1907-1908. Wwa 1963. – J. Marczewski: Narodowa Demokracja w Poznańskim 1900-1914. Wwa 1967 s. 391. – T. Lenczewski: Genealogie rodów utytułowanych w Polsce. T. 1. Wwa 1995-6 s. 197. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 548.

Skórzewski* Zygmunt Michał Aleksy (1820-1901) ziemianin, polityk. **AW:** 7918. **Słowniki:** PSB;PTPN; T. i W. Słabczyński: Słownik podróżników polskich. Wwa 1992. **Przyczynki:** M. M. Potocka z Radziwiłłów: z moich wspomnień. Londyn 1983. – T. Lenczewski: Genealogie rodów utytułowanych w Polsce. T. 1. Wwa 1995-6 s. 197.

Skórzewski* Zygmunt Włodzimierz Witold Wojciech (1894-1974) ziemianin. **Słowniki:** PSB; PTPN. **Przyczynki:** Spis członków Polskiego Związku Kawalerów Sgo Jana Jerozolimskiego czyli Maltańskich w roku 1956. [B. m. r. w.] s. 23. – P. Czerwiński: Zakon maltański i stosunki jego z Polską na przestrzeni dziejów. Londyn [1962] s. 173. – *Studia z dziejów Czarniejewa i okolic*. Czarniejewo 1982 s. 9, 12, 60, 135, 158, 161, 164, 167-9, 176-8, 180, 190-2, 199-200. – W. Roszkowski: Gospodarcza rola większej prywatnej własności ziemskiej w Polsce 1918-1939. Wwa 1986 s. 358, 378. – G. Łukomski, B. Polak: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Koszalin 1995. – T. Lenczewski: Genealogie rodów utytułowanych w Polsce. T. 1. Wwa 1996. – R.

Nowicki: Związek Skórzewskich, przedstawiciele linii generalskiej, z Bydgoszczą. [W:] Pomorskie rody ziemiańskie w czasach nowożytnych. Red. W. Jastrzębski. Toruń 2004 s. 397-9.

Skrzebowski* Stefan h. Rola (zm. 1775) archidiakon pszczewski, kan., wikariusz gen. i oficjał pozn. **AW:** 7923. **Biografie:** Nowacki II s. 220-1. **Przyczynki:** Nowacki II s. 113, 132, 204, 230, 297, 308, 495, 577, 610, 617, 630, 632, 634.

Skrzetuski* Florian (1780-1872) powstaniec 1830/31, emigrant. **AW:** 7925. **Słowniki:** PSB; Wolnomularze. **Przyczynki:** A. Owsieńska: Powstanie palatynacko-badeńskie 1849 roku oraz udział w nim Polaków. Wr. 1965 s. 82, 113, 116, 203. – S. Kalembka: Towarzystwo Demokratyczne Polskie w latach 1832-1846. Toruń 1966. – R. Bielecki: Zarys rozproszenia Wielkiej Emigracji we Francji 1831-1837. Wwa [i in.] 1986.

Skrzetuski* Gabriel (XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 384.

Skrzetuski* Jan (zm. ok. 1618) sekretarz królewski. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** Przywileje miasta Poznania XIII – XVIII wieku. Wyd. W. Maisel. P. 1994 nr 174. **Przyczynki:** L. Kieniewicz: Sekretariat Stefana Batorego. [W:] Społeczeństwo staropolskie. T. 4. Wwa 1986 s. 42.

Skrzetuski* Marcin (zm. przed 1579) złotnik, burmistrz pozn. **AW:** 7928. **Słowniki:** PSB; WSB. **Źródła:** Przywileje miasta Poznania XIII – XVIII wieku. Wyd. W. Maisel. P. 1994 nr 158. **Przyczynki:** **M.J.** Mika: Burmistrzowie poznańscy od XVI do XVIII wieku. *KMP* 20: 1947 s. 51-2. – T. Nożyński: Złotnictwo poznańskie do końca XVIII wieku. *SiMDW* 6: 1960 z. 1 s. 30. – J. Kądziołka: Finanse miasta Poznania 1501-1648. P. 1960 s. 154.

Skrzetuski* Marcin (zm. 1613) sekretarz królewski, podstarości międzyrzecki. **AW:** 7929. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** K. Chojnacka: Polsko-pomorskie zabiegi dyplomatyczne o wolną żeglugę na Warcie i Odrze w drugiej połowie XVI w. *Przegląd Zachodniopomorski*. 16: 1972 z. 2 s. 42-3. – Społeczeństwo staropolskie. T. 4. Wwa 1986 s. 35, 42, 50, 52.

Skrzetuski* Mikołaj (ok. 1610-1673) płk jazdy. **Słowniki:** PSB; WSB. **Biografie:** Sylwetki Wielkopolan s. 276-87. – M. Kosman: Skrzetuski w historii i legendzie. P. 1989. **Przyczynki:** M. Jaworski: Kampania ukraińska Jana Sobieskiego w 1671 r. *Studia i Materiały do Historii Wojskowości*. 11: 1965 cz. 1 s. 102-4, 120. – M. Kosman: Na tropach bohaterów Trylogii. Wwa 1972. – J. A. Chrapowicki: Diariusz. Cz. 1. Wwa 1978 s. 242. – A. Sajkowski: w stronę Wiednia. P. 1984 (poza indeksem s. 212-3). – M. Kosman: Ze Skrzetuskim w Poznaniu. *Gaz. Pozn.* z 24-26 XII 1985 s. 9. – O. Górka: Ogniem i mieczem a rzeczywistość historyczna. Wyd. 2. Wwa 1986 s. 140-54, 250-5. – M. Wagner: Kadra oficerska armii koronnej w drugiej połowie XVII wieku. Toruń 1992 s. 102. – M. Kosman: Boje o Skrzetuskiego. [W tegoż:] Henryka Sienkiewicza wizja Polski wspaniałej. *Studia i szkice*. P. 1999 s. 62-73. – B. Kuztelski: Wielkopolek pod Zbarażem. *G. Pozn. Magazyn* 12.02.1999 s. IV.

Skrzetuski* Rafał (zm. 1568) drukarz pozn. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** S. Z.: R. S. drukarz wędrowny. *Poligrafia* 1947 s. 95-7. **Przyczynki:** A. Wawrowski: R. S. słynny drukarz poznański. *Przegląd Graficzny* 1939 nr 5 s. 36-7. – S. Z.: R. S. (Hoffhalter) drukarz wędrowny. *Poligrafika* 1947 nr 3 s. 95-7. – B. Lehman: Najstarsza drukarnia węgierska i jej związki z Polakami. *Wiadomości*

Graficzne 43: 1963 nr 8 s. 4-5, il. – J. Ślaski: z działalności drukarzy polskich Skrzetuskich – Hoffhalterów na Węgrzech (1563-1586). *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 1965 s. 223-58.

Skrzetuszewski* Jan h. Poraj (zm. 1566) altaryzista śremski, kan. pozn. i NMP w P., wikariusz gen. i oficjał pozn. **AW:** 7931. **Biografie:** Nowacki II s. 215.

Skrzetuszewski* Michał h. Rola (zm. 1569) notariusz i skarbnik bpa Izdbieńskiego, kan. pozn., sędzia. **Biografie:** Nowacki II s. 216. **Przyczynki:** Nowacki II s. 101.

Skrzydlewski* Antoni (1832-1878) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Skrzydlewski* Józef (1896-1956) ppłk WP, powstaniec wlkp. **Słowniki:** Członkowie tajnych tow.; SBPW. **Biografie:** Z. Kościański: Kadra dowódcza powstania wielkopolskiego 1918-1919. Nowy Tomyśl 1988 s. 22-4. – Z. Kościański: Podpułkownik dyplomowany J.S. zapomniany dowódca powstania wielkopolskiego. [W;] Powstania w Wielkopolsce XVIII – XX w. Pod red. B. Polaka. Koszalin 1999 s. 163-71. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919 na ziemi grodziskiej. Grodzisk Wlkp. 1999 zał. 1. **Przyczynki:** L. Gomolec: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1957 s. 53-6. – K. Bielecki: Ziemia grodziska w walce o wyzwolenie narodowe 1918-1919. Sielinko 1978. – Grodzisk Wielkopolski – zarys dziejów. Grodzisk Wlkp. 1990 s. 90-3, 95, 98, 100-1, 105.

Skrzydlewski* Tadeusz Alfons (1897-1970) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** Grodzisk Wielkopolski – zarys dziejów. Grodzisk Wlkp. 1990 s. 91, 105.

Skrzydlewski* Włodzimierz (1890-1963) działacz społ., powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Biografie:** H. Łada: Wybitniejsi działacze organizacji rolniczych na Kujawach 1864-1939. Inowr. 1984 s. 184-6. **Przyczynki:** J. Brodziński: w 50-tą rocznicę powstania wielkopolskiego w Inowrocławiu. Inowr. 1969 s. 51. – Dzieje Inowrocławia. T. 1. Wwa 1978 s. 414.

Skrzydlewski* Zygmunt Wojciech (1922-1994) architekt. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** Z. Zawistowski: „Zygmunt” – wspomnienie. *Komunikat SARP* 1997 nr 5.

Skrzydlewski*-Watta Franciszek (1865-1941) przemysłowiec. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Skrzydlewski*-Watta Jan (1867-1943) pianista, kompozytor, pedagog. **Słowniki:** PSB; WSB; AMM. **Przyczynki:** Cz. Łuczak: Dzień po dniu w okupowanym Poznaniu 10 9 1939 – 23 2 1945. P. 1989.

Skrzydlewski*-Watta Józef (1822-1887) ziemianin, polityk. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Skrzydlewski*-Watta Łucjan (1858/59-1932) ks. **Słowniki:** PTPN.

Skrzydlewski*-Watta Zdzisław (1860-1937) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Skrzynecki* Rafał Szymon (1714-1788) ks., jezuita, historyk, polemista, tłumacz. **AW:** 7945. **Słowniki:** PSB; EWoJ; Teolodzy. **Przyczynki:** M. Bednarz: Jezuci a religijność polska. *NP* 20: 1964 s. 172, 209. – A. Bober: Studia i teksty patrystyczne. Kr. 1967 s. 183. – Dzieje teologii katolickiej w Polsce. T. 2 cz. 1. Lublin 1975 s. 208.

Skrzyńska* Zofia [Zula] z Mycielskich 1 voto Rostworowska (1895-1971) właścicielka Gębic, działaczka społ. **Słowniki:** Ziemiaństwo VI. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo II s. 287-94, 298. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 263-99.

Skrzyński* Adam (XVII w.) kaszt. spicymierski. **Słowniki:** Opaliński, Żerek-Kleszcz Spisy.

Skrzyński* Józef (1833-1863) powstaniec 1863. **AW:** 7946. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** J. S.: Zarys powstania styczniowego opracowany w warszawskiej cytadeli. Red. S. Kieniewicz [i in.]. Wr. 1985. **Przyczynki:** E. Kozłowski: Od Węgrowa do Opatowa. 3 II 1863 – 21 II 1864. Wwa 1962.

Skrzypczak* Jan (1910-1944) działacz harcerski. **Słowniki:** PSB; WSB. **Biografie:** M. Przychodzki: J.S. (1910-1944). *Harcerstwo* 1988 nr 5 s. 24-30. **Przyczynki:** J. Broniewski: Szare Szeregi. Wwa 1947. – Serwański s. 323-4, 327, 362, 369-70. – S. Broniewski: Całym życiem. Wwa 1983. – Szare Szeregi. *Harcerze 1939-1945*. T. 2 i 3. Wwa 1988. – S. Broniewski: Florian Marciniak. Naczelnik Szarych Szeregów. Wwa 1988.

Skrzypczak* Marian (1909-1939) bł., ks., społecznik. **Słowniki:** Martyrol. **Biografie:** Męczennicy za wiarę 1939-1945. Praca zb. pod red. W. Moroza. Wwa 1996 s. 69-72.

Skrzypczak* Michał (1888-1940) burmistrz Międzychodu, powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW; J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005. **Przyczynki:** Miejsca pamięci narodowej województwa gorzowskiego. Skwierzyna. Gorzów Wlkp. 1979 s. 12-3. – J. Trzcianka: Arcypolacy. w 40 rocznicę egzekucji pod Skwierzyną. *Gazeta Lubuska* 1980 nr 15 s. 1,9. – Międzychód. Dzieje, gospodarka, kultura. Pod red. J. Osiegtłowskiego. Wwa 1981 s. 64-5.

Skrzypczak* Piotr (1884-1969) ogrodnik, działacz społ. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** K. Samulczykowa: 60 lat pracy zawodowej P. S. *Hasło Ogrodniczo-Rolnicze*. 19: 1962 nr 7 s. 241-2. **Przyczynki:** K. Samulczykowa, Z. Samulczyk: Zarys dziejów organizacji ogrodniczych w Wielkopolsce w latach 1901-1986. P. 1986 s. 22, 26, 28-32, 38, 73-5, 79, 81, 83-5, 89, 91, 93, 101, 103-4, 107, 110, 148, 184, 207, 215-7.

Skrzypczak* Stefan (1890-1940) burmistrz Kostrzyna Wlkp. **Słowniki:** KostrzSB

Skrzypczak* Teofil (1901-1942) powstaniec wlkp., st. sierżant WP, uczestnik antyhitlerowskiego ruchu oporu. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 1.

Skrzypiński* Feliks (1878-1939) ks. **Słowniki:** PTPN.

Skubała*-Tokarska Zofia (1919-1987) żołnierz AK, dr nauk humanist. **Słowniki:** PSB; BSB V (i fot.). **Biografie:** B. Suchodolski: Z. S.-T. *KHNT* 1987 nr 3-4 s. 777-8. **Przyczynki:** F. Stemler: Reimag 1944-1945. *Biuletyn Głównej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce* 18: 1968 s. 28, 30, 34. – K. Baranowski: Oddział Wolnej Wszechnicy Polskiej w Łodzi 1928-1939. Łódź 1977. – Z. Zonik: w szponach przymusu. Wwa 1984 s. 71, 73, 115, 121.

Skubiszewski* Feliks (1895-1981) chirurg. **Słowniki:** Alb. chirurgów (i fot.). **Biografie:** Z. Jasińska: F. S. 1895-1981. *Kronika Akademii Medycznej w Lublinie* za rok 1980-1981 Lublin 1982 s. 74-80.

Skubiszewski* Ludwik (1886-1957) anatomopatolog, prof. UP. **AW:** 7951. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; SBPNM i z. 3. **Źródła:** J. Szajbel: Materiały L. S. *Biul. APAN* 7: 1964 s. 94-105. – **Źródła:** Przew.

APAN s. 477-8. **Biografie:** Prof. dr med. L. S. *Kronika Akademii Medycznej w Poznaniu* 1959 s. 153-62. – P. Gabryel: L. M.S. (1886-1957). *Anatomopatolog*. [W:] *Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985*. P. 1991, s. 289-90. – J. Matysiak: o L. S. – twórcy Zakładu Anatomii Patologicznej UP. *KMP* 2001 nr 1 s. 226-35, il. **Przyczynki:** W. 50-lecie rozwoju nauk medycznych w Poznaniu 1920-1970. P. 1969. – Alma Mater Posnaniensis. B. 1970 s. 44-6. – K. Stojałowski: Anatomia patologiczna w zarysie. Wwa 1971 s. 101-2. – 25 lat AM w Poznaniu. P. 1974. – Szpital Dziecięcy im. Bolesława Krysiewicza w P. 1877-1977. Wwa [i in.] 1977 s. 61, 68, 314. – J. Hasik, J. Juszczyk: *Dzieje Wydziału Lekarskiego UP i AM (1919-1979)*. P. 1979. – *Dzieje naukowych towarzystw medycznych w P. w latach 1832-1983*. P. 1985. **Artykuły:** *Kron. AM* 1: 1959 s. 153-62.

Skulina* Tadeusz (1929-1992) slawista, prof. UAM. **Słowniki:** PSB. **Bibliografie:** A. Pihan-Kijasowa: Bibliografia prac prof. T.S.za lata 1958-1993. *Studia Polonistyczne* (P.) 20: 1992 s. 13-7. – Nota bibliograficzna. [W:] T. Skulina. z przeszłości imion i nazwisk oraz dawnych form polskich. Wstęp i dobór tekstów K. Zierhoffer. P. [PTPN] 2008, s. 251-2. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1990-1992 s. 24. – K. Zierhoffer: *Śp. T.S.(1929-1992)*. *Język Polski* 73: 1993 s. 114-6. – W. R. Rzepka, B. Walczak: *Życie i działalność prof. T.S.**Studia Polonistyczne* 20: 1994 s. 5-11. – K. Zierhoffer: T.S.– językoznawca, polonista, slawista. [W:] T. Skulina. z przeszłości imion i nazwisk oraz dawnych form polskich. Wstęp i dobór tekstów K. Zierhoffer. P. [PTPN] 2008, s. 9-26, il.

Skulski* Szymon (1769-1839) lekarz. **Słowniki:** SŁek. IV.

Skuratowicz* Wacław (1915-1989) zoolog, prof. UP. **Słowniki:** PSB. **Bibliografie:** J. Feliksiakowa: Polska bibliografia zoologiczna za lata 1945-1954. Wr. 1969. – Publikacje pracowników Instytutu Ochrony Roślin w latach 1949-1979. P. 1981. **Biografie:** M. Beiger: Prof. dr W. S. (1915-1989). *Przegląd Zoologiczny* 33: 1989 z. 4. – REL [R. E. Lewis]: W. S. 18 II 1915 – 27 III 1989. *Flea News* (Iowa, USA) 1989 no 39 s. 323-6. – Spraw. Zarządu PTPN 1987-1989 s. 29. **Przyczynki:** Z. Klukowski: *Dziennik z lat okupacji Zamojszczyzny (1939-1944)*. Lublin 1958. – Dz. UAM. – Nauka w Wlkp. s. 621, 635, 636, 641, 647, 649, 703, 741, 747. – M. Beiger: Problematyka badawcza i osiągnięcia w dziedzinie entomologii Zakładu Zoologii Systematycznej UAM w Poznaniu (1919-1982). *Wiadomości Entomologiczne* 1983 nr 3-4 s. 112-4, 116-8, 124-5. – J. Grygiel: Związek walki zbrojnej, Armia Krajowa w obwodzie zamojskim 1939-1944. Wwa 1985. – K. Bartkowska, M. Beiger: Problematyka badawcza i osiągnięcia Zakładu Zoologii Systematycznej UAM w P. w dziedzinie ornitologii, teriologii i parazytologii w l. 1919-1989. *Przegląd Zoologiczny* 34: 1990 nr 1 s. 26-31.

Skurzalski* Dionizy (+). **Biografie:** E. Polanowski: *Życie literackie Kalisza 1870-1907*. Wwa 1987 [biogram].

Skupieński* Ignacy (1882-1950) dyrygent orkiestr detych i chórów. **Słowniki:** Dyrygenci.

Slaski* Jan (1927-1951) archeolog. **Słowniki:** Enc. Britannica. Edycja polska. T. 39. P. 2004 s. 373.

Slaski* Jan (1893-1984) wykładowca ogrodnictwa na UP, prof AR. **Bibliografie:** Z. Steczowicz-Sajderowa, H. Ślaska: Bibliografia prac prof. dr. J.Ś. za l. 1911-1987. [W:] J. Ś., B. Sękowski: *Szkółkarstwo szczegółowe drzew i krzewów ozdobnych oraz użytkowych*. T. 2. P. 1988 s. 483-96 [ok. 260 poz.]. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1984-1986 s. 24.

Ślaski* Kazimierz – zob. Ślaski Kazimierz.

Slepkow* Joachim (XIX w.) organmistrz pozn. **Przyczynki:** L. Czacharowski: J. S., czyli „poznańska solidność”. (Wielkopolski pitawał piszczatkowy ; cz. 7). *Ruch Muzyczny* 1998 nr 8 s. 29.

Sleszkowski* (Śleszkowski) Sebastian (ok. 1576-1648) doktor med., autor dzieł medycznych i broszur antyżydowskich. **AW:** 7957. **Słowniki:** PSB; Oracki Słownik; Nowy Korbut. **Przyczynki:** J. Pazdur: Postęp techniczny w Polsce doby Odrodzenia. Odrodzenie w Polsce. Materiały Sesji Naukowej PAN 25 – październik 1953 r. T. 2: Historia nauki. Cz. 1. Wwa 1956 s. 403-4. – J. Bieniarzówna: Mieszczanstwo krakowskie XVII w. Kr. 1969. – Hist. nauki. – D. Tollet: La littérature antisémite polonaise de 1588 a 1668. *Revue française d'histoire du livre* 46: 1977. – B. Pielat: Dur plamisty w poglądach Sebastiana Petrycego i S. S. w pierwszej połowie XVII wieku. *AHFM* 43: 1980 z. 4. – J. Tazbir: Świat panów Pasków. Łódź 1986 s. 213-41. – D. Tollet: Histoire des juifs en Pologne du XVIe siècle a nos jours. Paris 1992. – W. Piotrowski: Medycyna polska epoki kontrreformacji (1600-1764). Jawor 1996.

Słabęcki* Mieczysław (1896-1939) burmistrz Świecia, powstaniec wlkp. **Słowniki:** Inowr. SB II; Członkowie tajnych tow.

Słabędzki* Mieczysław (1896-1930) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** Gniezno i ziemia gnieźnieńska. Walka o wolność narodową i społeczną 1918-1945. Pod red. J. Topolskiego [i in.]. Gniezno 1978 s. 118, 126-7, 152, 163 (pisany jako Słabęcki). – A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwa [i in.] 1978.

Słap*-Dąbrowski Marcin – zob. Dąbrowski Marcin.

Słap* Potencjan, właśc. Dąbrowski, czasami Słap Dąbrowski lub Słapowski (zm. 1478) burgrabia i podsędek pozn. **AW:** 7958. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Sławęta* z Janiszewa h. Laska (zm. 1337/1339) kaszt. kaliski. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** J. Pakulski: Siły polityczno-społeczne w Wielkopolsce w pierwszej połowie XIV wieku. Toruń 1979. – J. Bieniał: Geneza procesu polsko-krzyżackiego z 1339 roku. [W:] AUNC. Historia. Nr 24. Toruń 1990 s. 41-3. – Kultura średniowieczna i staropolska. Wwa 1991, s. 433-5.

Sławińska* Agnieszka (XVI w.) ksieni cysterek w Ołoboku. **Słowniki:** Borkowska i s. 54.

Sławińska* Maria (1880-1966) nauczycielka. **Przyczynki:** S. Jędraś: Profesor M.S. *Pan. Leszcz.* 1989 nr 10 s. 12.

Sławiński* Jan h. Leliwa (zm. 1529) kan. NMP w P. i kruszwicki, archidiakon pszczewski, wikariusz gen. i oficjał pozn. **AW:** 7965. **Biografie:** Nowacki II s. 213 i 214. **Przyczynki:** Nowacki II s. 91, 296, 435, 450, 478.

Sławiński* Jan (1912-1980) nauczyciel, działacz oświatowy w Śremie. **Słowniki:** Anders.

Sławiński* Jan Nepomucen (1895-1981) powstaniec wlkp., ppłk WP. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 1; Członkowie tajnych tow.; SBPW. **Źródła:** Na froncie północnym powstania

wielkopolskiego 1918-1919. Wspomnienia. P. 1973. **Przyczynki:** A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwa [i in.] 1978.

Sławiński* Michał h. Nałęcz (zm. 1605) pleban w Skórzewie, kan., wikariusz gen. i oficjał pozn. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** P.M. Dziembowski: Proboszczowie parafii świętego Marcina i świętego Wincentego w Skórzewie. Skórzewo 2010, s. 49-52, il. **Przyczynki:** Nowacki T. II s. 103, 206, 216, 270, 368, 463. – K. Lutyński: Majątek poznańskiej kapituły katedralnej w XVI w. *NP* 69: 1988 s. 296.

Sławnik* (XIV w.) kaszt. rogoziński. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Sławnik* z Charchowa (XIV w.) archidiakon uniejowski. **Słowniki:** Jabłońska Kapituła s. 125-6.

Sławnik* z Gołańczy (zm. między 1296-1302) kaszt. nakielski. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** M. Bielińska: Kancelaria i dokumenty wielkopolskie XIII wieku. Wr. 1967 aneks IV s. 14. – J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 s. 166-8. – J. Bieniak: Krąg rodzinny biskupa kujawskiego Macieja Pałuki. *ZH* 50: 1985 z. 3 s. 85-7, tabl. I. – Genealogia – kręgi zawodowe i grupy interesu w Polsce średniowiecznej na tle porównawczym. Toruń 1989 s. 122-3, 130-1.

Sławnik* z Radziątkowa (zm. 1454) archidiakon uniejowski, kan. gnieźn., kanclerz kapituły pozn. **AW:** 7967. **Słowniki:** PSB; Czyżak Kapituła s. 392-3; Jabłońska Kapituła s. 126-7. **Przyczynki:** S. Hain: Wincenty Kot prymas Polski. P. 1948. – A. Gąsiorowski, I. Skierska: Oficjalaty okręgowe w późnośredniowiecznej archidiecezji poznańskiej. *CzPH* 47: 1995 s. 123.

Sławoszewscy* ród rycerski h. Godzięba w Wlkp. **Przyczynki:** J. Pakulski: Ród Godziębów w średniowiecznej Polsce. Studium genealogiczne. Toruń 2005 s. 69-71.

Sławoszewski* Antoni (XVIII w.) burgrabia wałecki. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 384.

Sławscy* – rodzina pozn. **Przyczynki:** S. Leitgeber: Poznańska rodzina S. *KMP* 1993 nr 3/4 s. 292-310, il.

Sławska* Aniela (1918-1997) historyk sztuki, muzealnik. **Biografie:** A. Dobrzycka: In memoriam. A. S. (1918-1997). *KMP* 65: 1997 nr 3 s. 359-62, il. – Spraw. Zarządu PTPN 1996-1998 s. 25. – A. Dobrzycka: A. S. (1918-1997). *Ochrona Zabytków* 1999 nr 3 s. 365-6.

Sławska*-Lipczyńska Olga (1915-1991) artystka baletowa. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** 50. Kuźmińska: Pierwsza dama poznańskiej Szkoły Baletowej. z żałobnej karty. *KMP* 1991 nr 3/4 s. 267-70, il. – J. Ignaczak: O. S. *Taniec* 1992 nr 1 s. 43.

Sławski* Jan (1884-1968) notariusz, adwokat. **Słowniki:** PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Klanowski.

Sławski* Roger (1871-1963) inż. architekt. **Słowniki:** WSB; PTPN; PSB; AMM; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** S. Żeleśkiewicz: R. S. z żałobnej karty. *KMP* 32: 1964 nr 2 s. 70-1, il. – J. Modrzejewski: R. S. i jego dzieło. *KMP* 1988 nr 3 s. 5-23, il. – G. Klause: R. S. (1871-1963) architekt. P. 1999, 231 s., il., bibliogr. – Wielkopoleanie XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A.

Gulczyńskiego. P. 2001 s. 501-12. **Przyczynki** A. Dubowski: Budowniczy kościołów. *Przew. Kat.* 56: 1966 s. 95. – A. Olszewski: Nowa forma w architekturze polskiej 1900-1925. Teoria i praktyka. Wr. 1967. – H. Kondziela: Stare Miasto w Poznaniu. P. 1975. – L. Ławicki: Powszechna Wystawa Krajowa w 1929 roku. *Architektura. KMP* 1976 nr 4 s. 34, 36, 38-41, 43, 46-7. – J. Skuratowicz: Dwory i pałace w Wielkim Księstwie Poznańskim. P. 1981. – Z. Ostrowska-Kęmbłowska: Architektura i budownictwo w Poznaniu w latach 1780-1880. P. 1982. – P. Anders: Województwo kaliskie. Wwa 1983. – J. Adamowiczowa: Nagrody Państwowe w latach 1948-1980. Informator. Wr. 1983. – Z. Zakrzewski: Przechadzki po Poznaniu lat międzywojennych. P. 1983. – Zakrzewski Ulicami. – W. Czarnecki: To był też mój Poznań. P. 1987 s. 28-9, 47-8, 54, 59, 65, 87, 295. – W. Jakóbczyk: w poznańskim Bazarze. P. 1988. – K. Sobkowicz: Architekci wielkopolscy. Cz. 1. P. 1988 s. 8-9, 36, 39, 50, 54, 56-7, 76-7, 82, 121-7, 137-8, 152-3, 160. – J. Skuratowicz: Architektura Poznania 1890-1918. P. 1991. – J. Skuratowicz: Dwory i pałace w Wielkim Księstwie Poznańskim. Międzychód 1992. – S. Leitgeber: Poznańska rodzina Sławskich. *KMP* 1993 nr 3-4. – G. Klause: R. S. interpretacja dworu i pałacu. [W:] Zamek i pałac. Materiały na IV Międzynarodowe Sympozjum Naukowe PAN i Politechniki Śląskiej. Pszczyna 1994. – G. Klause: R. S. dwór i pałac w Wielkopolsce (Piotrowo i Dłoń). [W:] Materiały Państwowego Muzeum Zamkowego w Pszczynie 1996. – G. Klause: Poznańskie realizacje R. S. z lat 1898-1950. *KMP* 66: 1998 nr 1 s. 175-93. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 140.

Sławski* Stanisław (1881-1913) adwokat, sędzia. **AW:** 7970. **Słowniki:** PSB; PTPN; AMM. **Biografie:** H. Stępnik: S. S. (1881-1943). *Nautologia* 1981 nr 1 s. 39-42. **Przyczynki:** Poznańskie wspominki. P. 1960 s. 164-5. – S. Miklos: Wolne Miasto Gdańsk a Liga Narodów 1920-1939. Gdańsk 1979. – H. Stępnik: Ludność polska w Wolnym Mieście Gdańsku (1920-1939). Gdańsk 1991.

Stocki* Stefan (1913-1990) malarz, grafik, rzeźbiarz. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** Doroczna wystawa ZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań CBWA listopad – grudzień 1953. Katalog. – Salon jesienny. Poznań CBWA listopad – grudzień 1958. Katalog. – Międzynarodowe Biennale Grafiki. Kraków BWA 1966. Katalog. – V Ogólnopolska wystawa grafiki. Poznań wrzesień – październik 1971. Katalog. – Wystawa malarstwa, grafiki i rzeźby. Warszawa marzec – kwiecień 1972. Katalog. – S. S. Malarstwo. Wystawa zorganizowana w 70 rocznicę urodzin artysty. Zielona Góra 1983. Katalog.

Słomczewski* Michał, pseud. Strohalm, krypt.: St., M.S. (1818-1893) spiskowiec, publicysta, powstaniec 1848 r., prawnik. **AW:** 7971. **Słowniki:** PSB; SAdw.; Oracki Słownik. **Źródła:** N. Żmichowska: Listy. T. 2. Wwa 1960. – K. Libelt: Listy. Wwa 1978. **Biografie:** M.S. [W:] 75-lecie działalności Zrzeszeń Prawników w Kaliszu. Kalisz 1982. **Przyczynki:** Z. Grot: Hipolit Cegielski. P. 1947. – S. Kieniewicz: Rok 1848 w Polsce. Wr. 1948. M. Tyrowicz: Katalog wystawy historycznej – Wiosna Ludów 1846-1948. Wwa 1948. – Wielkopolska 1815-1850. Opr. W. Jakóbczyk. Wr. 1952. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. Wwa 1960 s. 48, 78, 119, 142, 173-5, 201, 209, 242, 259, 291-2, 312, 332, 347, 354, 388, 390. – N. Żmichowska [i in.]: Ścieżki przez życie. Wr. 1961. – B. Zakrzewski: „Tygodnik Literacki” 1838-1845. Wwa 1964. – D. Fajnhauz: Ruch konspiracyjny na Litwie i Białorusi 1846-1848. Wwa 1965. – J. Borejsza: Emigracja polska po powstaniu styczniowym. Wwa 1966. – A. Kamiński: Polskie związki młodzieży 1831-1848. Wwa 1968. – Prasa polska 1661-1864. Wwa 1976. – Uczestnicy ruchów wolnościowych w latach 1832-1855. Wr. 1990.

Słomińska* Aleksandra Karola (1858-1954) nauczycielka, działaczka społ. **Słowniki:** PSB; WSB.
Przyczynki: Dz. Wlkp. II. – Zakrzewski Ulicami.

Słomiński* Feliks (1831-1908) ks. **Słowniki:** PTPN.

Słomiński* Stanisław (1888-1947) lekarz, dyr. szpitala w Grodzisku Wlkp., działacz polityczny.
Słowniki: Anders.

Słomkowski* Antoni (1900-1982) ks., prof. semin. duch. w Gnieźnie, rektor KUL. **Słowniki:** PSB; Teolodzy; Członkowie tajnych tow.; PTPN; Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod red. J. Myszora. T. 1. Wwa 2002; Słownik biograficzny miasta Lublina. Lublin 1996; Słownik polskich towarzystw naukowych. Wr. 1978. **Biografie:** R. Bender: Władze naczelne Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego 1944-1968. [W:] Księga jubileuszowa 50-lecia KUL. Lublin 1969 s. 121-50. – G. Karolewicz: Drugi założyciel KUL. *Więź* 25: 1982 nr 6 s. 165-8. – J. Ziółek: Ks. prof. dr A. S. (1900-1982). *Biuletyn Informacyjny KUL* 1982 nr 11 z. 1-2 s. 185-9. – G. Karolewicz: Ks. A. S. [W:] Nauczyciele Akademiccy Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w okresie międzywojennym. T. 2. Lublin 1994 s. 196-8. – J. Warzeszak: Ks. rektor A. S., odnowiciel KUL, teolog, rekolekcjonista, człowiek sumienia. Wwa 1998. **Przyczynki:** Katolicki Uniwersytet Lubelski. 50 lat działalności. Lublin 1968 s. 20, 25, 49. – A. Wojtkowski: Katolicki Uniwersytet Lubelski 1918-1944. [W:] Księga jubileuszowa 50-lecia KUL. Lublin 1969. – Historia katolicyzmu społecznego w Polsce 1832-1939. Wwa 1981. – G. Karolewicz: Katolicki Uniwersytet Lubelski w latach 1925-1939 we wspomnieniach swoich pracowników i studentów. Lublin 1989. – Księga pamiątkowa w 75-lecie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Wkład w kulturę polską 1968-1993. Lublin 1994 s. 31-43. – z dyplomem KUL w Polskę. Wspomnienia i relacje. Pod red. Z. Jasińskiej i M. Staniszewskiej. Lublin 1994. – J. Warzeszak: Kierunki badań teologicznych ks. profesora A. S. *Warszawskie Studia Teologiczne* T. 11 (1998) s. 372-400. – Warzeszak: Nieznane strony życia i działalności ks. Rektora A. S. (1900-1982). *Warszawskie Studia Teologiczne* T. 11 (1998) s. 249-74, rés. – M. Piotrowski: Pro Fide et Patria. Stronnictwo Pracy i duchowieństwo Kościoła katolickiego na Lubelszczyźnie po II wojnie światowej. Lublin 2001 s. 8, 10, 35-6, 72, 89, 1712, 195, 197.

Słonecki* Marcin (XVII/XVIII w.) konsyliarz konfederacji 1703 r. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 384.

Słoniński* Stefan (1920-1999) dziennikarz, socjolog. **Przyczynki:** J. Mikołajczak: S. S. *GWyb.* (P.) 2000 nr 117 s. 13.

Słoniński* Zygmunt (1890-1943) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Słotwińska* Wiktoria Eugenia (ok. 1848-1887) aktorka. **Słowniki:** SBTP.

Słotwiński* Jan Kanty Bronisław (1903-1986) dermatolog, histolog. **Słowniki:** PSB; Kto jest kim w polskiej medycynie. Informator biograficzny. Wwa 1987; SBPNM II z. 3. **Przyczynki:** W. Kowalenko: Tajny Uniwersytet Ziem Zachodnich. Uniwersytet Poznański 1940-1945. P. 1961 s. 100, 103, 218. – Dziesięciolecie Szczecińskiego Towarzystwa Naukowego 1956-1966. Szczecin 1966 s. 23-5, 27. – w 50-lecie rozwoju nauk medycznych w P. 1920-1970. P. 1969. – 25 lat AM w Poznaniu. P. 1974. – E. Drescher: Pomorska AM w XXX-leciu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Szczecin 1974 s. 10, 29, 33. – IV dziesięciolecie Pomorskiej AM

w Szczecinie 1978-1988. Wwa 1988. **Bibliografie:** Bibliografia publikacji z lat 1945-1955. AM w Poznaniu. P. 1958 s. 124-5.

Słowacki* Juliusz (1809-49) poeta – w Wielkopolsce. **AW:** 7978. **Monografie:** J. Maciejewski: S. w Wielkopolsce. Szkice i materiały. Wr. 1955, 239 s., il. **Przyczynki:** W. Hahn: J.S. w 1848 r. *Sobótka* 3: 1948 półrocze 1 s. 78-114. – J. Maciejewski: J.S. w Poznaniu. *KMP* 1950 s. 97-112. – E. Libiszowska: J.S. w P. *Widnokrąg* 1952 nr 15 s. 2. – J. Maciejewski: Komentarz do wiersza „Vivat Poznańczanie” J.S. *Pam. Lit.* 43: 1953 nr 3/4 s. 1089-1120. – J. Maciejewski: (Juliusz) Słowacki wśród „Hegłów” i powstańców. [W:] *Literackie przystanki nad Wartą*. P. 1962 s. 107-30, il. – An: J.S. w Poznaniu – miesiąc z wieszczem. *Gaz. Wyb.* (P.) 1994 nr 83 s. 5. – H. Sienkiewicz: Mowa wygłoszona w roku 1899 przy odsłonięciu pomnika poety w Miłosławiu. *Poez. Dzis.* Nr 3/4 (1999) s. 154-5. – J.J. Tycner: Setna rocznica odsłonięcia pomnika J.S. w Miłosławiu. *KW* 2000 nr 1 s. 158-61. – *Napisy pamiątkowe* s. 60-1.

Słowik* Lucjan (1910-1983) nauczyciel, działacz polityczny. **Słowniki:** Inowr. SB IV. **Przyczynki:** *Dzieje Inowrocławia*. Red. M. Biskup. T. 2. Wwa [i in.] 1982 s. 319. – E. Mikołajczak [i in.]: *z dziejów Szkoły Staszica*. Inowr. 1997 s. 22-5.

Stubicka* Stanisława Franciszka (1874 lub 1875-1944) aktorka. **Słowniki:** PSB; SBTP. **Przyczynki:** *Historia filmu polskiego*. T. 1. Wwa 1966. – E. Krasieński: *Teatr Polski Arnolda Szyfmana 1913-1939*. Wwa 1991.

Stugocka* Ludmiła (1901-1972) germanistka poznańska. **Biografie:** J. Chodera: L. S. [W:] *Studia Germanico-Posnan.* T. 3. P. 1974 s. 143-8. – K. Kuczyński: L. Nowak-Stugocka (1901-1972). *PZach.* 30: 1974 s. 4. – C. Załubska: *Ludmiła Nowak-Stugocka (1901-1972). Dorobek uporu i pracy*. [W:] *ZiZM* s. 300-5.

Stupecki* Jan Nepomucen (1804-1872) powstaniec 1830, działacz polit. **AW:** 7984. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** *Jakóbczyk* *Studia* i s. 86. – S. Kieniewicz: *Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku*. Wwa 1960 s. 72, 168, 347. – *Dz. Wlkp.* II. – W. Jakóbczyk: *Karol Marcinkowski*. P. 1981 s. 96, 112. – *Dzieje P.* II s. 337.

Stupski* Alfons (1910-1987) nauczyciel, działacz kultury. **Słowniki:** SBL. **Biografie:** W. Piosicki: A. S. *Informator Kulturalny i Turystyczny Południowo-Zachodniej Wielkopolski* 1990 nr 3 s. 10-1. **Przyczynki:** *Kalendarium miasta Leszna*. Red. A. Piwoń. Leszno 1996 s. 159.

Stupski* Andrzej (1614-1679) ks., jezuita, regens bursy w Kaliszu. **AW:** 7988. **Słowniki:** EWoJ.

Stupski* Maciej ze Słupów i Szaradowa (zm. 1502/3) kaszt. i star. nakielski. **AW:** 7989. **Słowniki:** PSB; *Bieniaszewski Spisy*; *Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy*. **Przyczynki:** A. Gąsiorowski: *Urzednicy zarządu lokalnego w późnośredniowiecznej Wielkopolsce*. P. 1970. – A. Gąsiorowski: *Starostowie wielkopolskich miast królewskich w dobie Jagiellońskiej*. Wwa 1981 s. 40-1, 52, 80.

Stupski* Zygmunt Światopełk (1851-1928) pisarz, dziennikarz, nakładca, polityk. **AW:** 7992. **Słowniki:** PSB; SPKP; PTPN; M. Czajka, M. Kamler, W. Sienkiewicz: *Leksykon historii Polski*. Wwa 1995. **Przyczynki:** K. Tatarowicz: *Katalog poloników periodycznych Biblioteki Jagiellońskiej*. Kr. 1961. – J. Skrzypek: *Czasopiśmiennictwo polskie w Stanach Zjednoczonych Ameryki*

Północnej pod koniec XIX wieku (1886-1900). *Rocznik Historii Czasopiśmiennictwa* 1963/64 z. 1 s. 152-3, 164. – S. Kumor: Polskie debiuty Bernarda Shaw. Wwa 1971 s. 137 i n., 208 i n., 241. – J. Pieprzyk: Tajemniczy patriota. *Gł. Wlkp.* 1977 nr 262 s. 4. – J. Pieprzyk: Pracowity samotnik. *Gł. Wlkp.* 1978 nr 5 s. 4. – K. Michałowski: Nieznane wspomnienie o Chopinie – Ignacego Krzyżanowskiego. *Rocznik Chopinowski* 17: 1985 s. 213-4.

Służewski* Bronisz (zm. 1316/17) woj., star. brzeski kujawski. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Bieniak: Przynależność administracyjno-polityczna kasztelanii nadgoplańskich w latach 1267-1327. [W:] *Zeszyty Naukowe UMK. Historia. Z. 2.* Toruń 1966 s. 65-6, 71. – Sztuka i ideologia XV w. Wwa 1978 s. 188-9. – B. Śliwiński: Pogranicze kujawsko-pomorskie w XII – XIII wieku. P. 1989 s. 49, 59-60, 185. – A. Radziwiński: Prałaci i kanonicy kapituły katedralnej płockiej w XIV i I poł. XV wieku. Toruń 1993 s. 132-3. – J. Karczewska: Urzędnicy książąt kujawskich Leszka, Przemysła i Kazimierza Ziemomysłowiców. Cz. 1. *Ziemia Kujawska* 12: 1997 s. 115-8, 122.

Służewski* (Służowski) Jan (zm. 1580) kaszt. śremski, brzeski, woj. inowr., brzeski kujawski, star. koniński i międzyrzecki. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Mikulski, Stanek Spisy; Chłapowski. **Źródła:** Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1564-1565. T. 1-2. B. 1961-4. – Diariusz sejmu piotrkowskiego R. P. 1565. Wyd. W. Krasieński. Wwa 1968 s. 57-8, 244, 300. – Diariusz sejmu lubelskiego 1566 roku. Opr. I. Kaniewska. Wr. 1980. – Księga ekspedycji kancelarii nadwornej 1559-1572. Opr. I. Kaniewska. Kr. 1997. **Przyczynki:** T. Glemma: Piotr Kostka. Toruń 1959. J. Małek: Geneza sejmu Prus Książęcych 1566 r. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1961. – E. Kleinertz: Die Politik der Landstände im Herzogtum Preussen 1562-1568. Bonn 1972. – M.G. Müller: Zweite Reformation und städtische Autonomie im Königlichem Preussen. Elbing und Thorn in der Epoche der Konfessionalisierung (1567-1660). Berlin 1974. – A. Sucheni-Grabowska: Monarchia dwu ostatnich Jagiellonów a ruch egzekucyjny. Wr. 1974. – A. Gąsiorowski: Starostowie wielkopolskich miast królewskich w dobie Jagiellońskiej. P. 1981. – A. Sucheni-Grabowska: Zygmunt August król polski i wielki książę litewski 1520- 1562. Wwa 1996. – D. Strzelczyk: Peregrinatio academica. P. 1996. – E. Dubas-Urwanowicz: Koronne zjazdy szlacheckie w dwóch pierwszych bezkrólewicach po śmierci Zygmunta Augusta. Białystok 1998.

Służewski* Piotr (zm. 1540) kaszt. inowr., kaliski, woj. kaliski. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Źródła:** Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1564-1565. Cz. 1. B. 1961. **Przyczynki:** W. Pocięcha: Arcybiskup gnieźnieński Mikołaj Dzierzgowski, prymas Polski. *NP* 2: 1947 s. 48. – W. Pałucki: Studia nad uposażeniem urzędników ziemskich w Koronie do schyłku XVI wieku. Wwa 1962 s. 202-4. – J. Małek: Prusy Książęce a Prusy Królewskie w latach 1525-1548. Wwa 1976. – J. Małek: Ostatnie stadium reformy monetarnej w Prusach Królewskich i Książęcych w latach 1530-1531 w świetle recesów. [W:] *AUNC. Historia.* T. 18. Toruń 1982 s. 82.

Smalc* (Schmalz, Smalcus) Walenty (1572-1622) minister ariański, teolog. **AW:** 7994. **Słowniki:** PSB; Nowy Korbut. **Źródła:** F. Socyn: Listy. Opr. L. Chmaj. T. 1-2. Wwa 1959. **Przyczynki:** J. Dürr-Durski: Arianie polscy w świetle własnej poezji. Wwa 1948. – Cztery broszury polemiczne z początku XVII wieku. Opr. H. Górski [i in.]. Wwa 1958. – L. Chmaj: Bracia polscy. Wwa 1959. – Studia nad arianizmem. Pod red. L. Chmaja. Wwa 1959. – Raków ognisko arianizmu. Pod red. S. Cynarskiego. Kr. 1968. – A. Kawecka-Gryczowa: Ariańskie oficyny wydawnicze Rodeckiego i Sternackiego. Wr. 1974. – Hist. nauki. – J. Tazbir: Antytrynitaryzm w Gdańsku

i okolicach. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce*. 21: 1976. – S. Radoń: z dziejów polemiki antyariańskiej w Polsce XVI – XVII wieku. Kr. 1993.

Smend* Gottfried (1866-1943) pastor w Lesznie 1893-1935, od 1906 superintendent. **Słowniki:** SBL; Balde. **Przyczynki:** *Posener Stimmen* 1954 nr 7 s. 5 [śmierć Millie Smend]; 22: 1975 s. 8 [złote wesele G. S.]. – A. Golon, J. Steffani: *Posener evangelische Kirche. Ihre Gemeinden und Pfarrer von 1548 bis 1945*. Lüneburg 1967 s. 51, 57-58. – W. Prenzler: *Evangelische Kirchen im Posener Land*. [W:] *Spuren, die der Wind nicht verweht*. Lüneburg 1977 s. 113-6. – O. Kiec: *Die evangelischen Kirchen in der Wojewodschaft Posen (Poznań) 1918-1939*. Wiesbaden 1998 s. 252. – Rogall *Geistlichkeit* s. 269.

Smerzyński* (Smerzeński) Piotr (zm. 1582) kaszt., woj. inowr. **Słowniki:** PSB; Mikulski, Stanek Spisy. **Przyczynki:** M. Ferenc: *Dwór Zygmunta Augusta*. Kr. 1999 (Smarzyński).

Smętkowski* Antoni (1898-?) powstaniec wkłp., lotnik, kawaler VM. **Słowniki:** Lotnicy I.

Smoczkiewicz* Stanisław, pseud. „Walerian”, „Mańkowski” (1913-1942) działacz polit., współorganizator antyhitlerowskiego ruchu oporu w Wielkopolsce. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** Serwański s. 299, 303-4, 306-9. – J.J. Nikisch: *Organizacja „Ojczyzna” w latach 1939-1945*. *Więź* 28: 1985 nr 10-12 s. 185-6, 189, 190-2. – Wojewoda Adolf hr. Bniński (1884-1942). *Sesja okolicznościowa*. *Gułtowy* 13 października 1995. Pod red. S. Dworackiego. P. 1997. – *Napisy pamiątkowe* s. 81. – „Ojczyzna” 1939-1945. *Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka*. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 9, 12, 16, 62, 211, 245, 246, 247, 248, 270, 295, 297, 305, 307, 309, 319, 320, 324, 326.

Smoczkiewicz* Władysław (1867-1941) naczelny sekretarz sądowy, działacz społ. **Słowniki:** Inowr. SB IV. **Przyczynki:** J. Aleksandrowicz: *Rozwój spółdzielczości mieszkaniowej w Inowrocławiu*. *Ziemia Kujawska* 1971 s. 121-33. – P. Strachanowski: *Samorząd miasta Inowrocławia 1918-1939*. Inowr. 2000 s. 342-4

Smoczyk* Alfred (1928-1950) żużlowiec. **Słowniki:** PSB; SBL; *Mała Encyklopedia Sportu*. T. 2. Wwa 1987 s. 429. **Bibliografie:** D. Stępczak: *Leszczyński sport żużlowy: A. S. (bibliogr.)*. Leszno 1984, 39 s. **Biografie:** J. Nowicki: *A. S. Pan. Leszcz.* z 17 X 1982. **Przyczynki:** *Iskier przewodnik sportowy*. Wwa 1976 s. 669, 679. – *Sportowe tradycje „Unii” Leszno*. Red. J. Zielonka. Leszno 1978. – J. Nowicki: *A. S. Pan. Leszcz.* 1982 nr 38 s. 10. – J. Gaj: *Wychowanie fizyczne i sport w Polsce Ludowej*. P. 1987. – *50 lat Klubu Sportowego „Unia” Leszno*. Praca zbiorowa. Leszno 1988 s. 17-25. – *Człowiek legenda*. A. S. [W] W. Dobruszek, A. Podsiadły: *Pół wieku Memoriału A. S. 1951-2000*. Leszno 2001 s. 7-18.

Smoczyński* Edmund (1905-1939) nauczyciel. **Biografie:** J. Oleksiński: *Sylwetki nauczycieli spod znaku „Rodła”*. (Z obszaru Dzielnicy V Związku Polaków w Niemczech w Złotowie). *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 22: 1979 nr 3.

Smoczyński* Marian (1935-1991) architekt, kierownik Pracowni Biura Planowania Przestrzennego w P., działacz społ. **Słowniki:** Wrzesiński SB; *Słownik krajoznawczy Wielkopolski*. Wwa [i in.] 1992. **Przyczynki:** J. Koralewski: *Samorządowe wspomnienia*. *Wiadomości Wrzesińskie* 2000 z 2. 06.

- Smoczyński* Stanisław (1929-2000) współzałożyciel Tow. Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918-1919 w P. **Biografie:** M. Jakubowicz: Wspomnienie o S. S. *Wielkopolski Powstaniec 1918-1919* 7: 2001 s. 81-2, il.
- Smodlibowski* Stanisław (1870-1945) prezes Banku Pożyczkowego we Wrześni, przewodniczący Rady Miejskiej we Wrześni, społecznik. **Słowniki:** Wrzesinski SB.
- Smogorzewski* Cezary (1871-1922) działacz niepodległościowy, prawnik. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.
- Smogorzewski* Ludwik (1838-1909) nauczyciel. **Słowniki:** Szkoła Kaliska; SBWP-W II. **Przyczynki:** J. Wadowska: Nauczyciele średnich szkół Kalisza w latach 1864-1914. *RKal.* 1973 s. 104.
- Smoguleccy* – ród wielkopolski. **AW:** 7997-8001. **Biografie:** S. Leitgeber: Smoguleccy herbu Grzymała. Dzieje rodziny od XVI do XVIII wieku. *Genealogia* T. 6 (1995) s. 27-52.
- Smogulecki* Jan Mikołaj (1610-1656) star. nakielski, jezuita, matematyk, astronom. **Słowniki:** Nowy Korbut; WSB; EWoJ. **Przyczynki:** B. Baranowski: Znajomość Wschodu w dawnej Polsce do XVIII w. Łódź 1950. – J. Pertek: Polacy na szlakach morskich świataa. Gdańsk 1957. – Szkice z dziejów polskiej orientalistyki. T. 3. Wwa 1969 s. 47-65. **Artykuły:** *Nauka Polska* 1: 1953 nr 4 s. 101-2.
- Smogulecki* (Smogolecki) Maciej (zm. 1617) sekr. królewski, star. nakielski, bydg. **AW:** 7999. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Źródła:** Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1616-1620. Wyd. Z. Górski [i in.]. Wr. 1994. **Przyczynki:** J. Maciszewski: Wojna domowa w Polsce 1606-1609. Wr. 1960. – S. Ochman: Sejm z lat 1615-1616. Wr. 1970. – B. Janiszewska-Mincer: Rzeczpospolita w latach 1600-1603. B. 1984. – H. E. Wyczawski: Kalwaria Zebrzydowska. Kalwaria Zebrzydowska 1987. – B. Janiszewska-Mincer: Rzeczpospolita Polska a Prusy Książęce w latach 1598-1621. Wr. 1988. – H. Wisner: Zygmunt III. Wwa 1991. – J. Rzońca: Sejmy z lat 1597 i 1598. Cz. 2: Ostatni sejm Rzeczypospolitej w XVI wieku. Opole 1993. – J. Byliński: Marcin Broniewski – trybun szlachty wielkopolskiej w czasach Zygmunta III. Wr. 1994. – V. Urbański: Zamoyszczycy bez Zamoyskiego. Wwa 1995. – K. Chłapowski: Elita senatorsko-dygnitarska Korony za czasów Zygmunta III i Władysława IV. Wwa 1996.
- Smogulecki* Marcin Franciszek (XVII w.) podczaszy brzeski kujawski, star. nakielski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy. **Źródła:** M. Górny: List pochodzenia M.F. S., podczaszego brzeskiego kujawskiego, z 1671 roku. *Genealogia* T. 4 (1994) s. 101-4.
- Smogulecki* Stanisław (1886-1939) malarz. **Słowniki:** PSB; WSB; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** KZSzt. V (woj. pozn.) z. 3, 23, 24. Wwa 1963-66. – Polskie życie artystyczne w latach 1915-1939. Wwa 1974.
- Smogulecki* Wierzbęta (zm. między 1352 a 1357) podkomorzy kaliski. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Łojko: Konfederacja Macieja Borkowica. *RH* 43: 1977 s. 32, 39, 43. – J. Pakulski: Siły polityczno-społeczne w Wielkopolsce w pierwszej połowie XIV wieku. Toruń 1979. – J. Bieniak: Milites w procesie polsko-krzyżackim z 1339 roku. *PH* 75: 1984 s. 508-9, 512. – J. Bieniak: Poznański dokument Władysława Łokietka z 29 listopada 1314. [W:] *Discernere vera ac falsa*. Lublin 1990 s. 164. – H. Chłopocka: Świadkowie procesu polsko-krzyżackiego w 1339

r. *PBK* 23: 1993 s. 25-6. – W. Sieradzan: Świadomość historyczna świadków w procesach polsko-krzyżackich w XIV i XV wieku. Toruń 1993 s. 32, 78-9, 86, 91-2, 99, 217.

Smogulecki* Wierzbęta (zm. między 1399 a 1405) uczestnik wojny domowej w Wielkopolsce po śmierci Ludwika Węgierskiego. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** W. Dworzaczek: Leliwici Tarnowscy. Wwa 1971 s. 44. – J. Łojko, R. Walczak: Krytycznie o wydaniu dziesiątej księgi „Roczników” Jana Długosza. *SŻ* 28: 1983 s. 234. – J. Łojko: Wojna domowa w Wielkopolsce w latach 1382-1385. [W:] Gniezno. Studia i Materiały Historyczne. T. 2. Gniezno 1987 s. 80-1, 86-8, 90-1. – J. Sarnowsky: Die Wirtschaftsführung des Deutschen Ordens in Preussen. Köln 1993 s. 314, 777-8.

Smolibocki* Józef (1868-1927) lekarz, powstaniec wlkp. **Słowniki:** SLeK. I. **Przyczynki:** J. Smereka: Polskie doktoraty na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Wrocławskiego w l. 1811-1939 i ich autorzy w życiu zawodowym, naukowym i społeczno-politycznym. Wr. 1980.

Smoliński* Bohdan (1897-1971) adwokat, powstaniec wlkp. **Słowniki:** AMM; Członkowie tajnych tow.

Smoliński* Emilian (1858-1940) lekarz internista. **Słowniki:** PTPN; SLeK. V; J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wwa 1997. **Przyczynki:** J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 88, 111, 124.

Smoliński* Józef Teodor (1894-1964) lekarz, działacz społ. **Słowniki:** WSB; PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** T. Świtała: Dr J.S. Mottyniana. *KMP* 28: 1960 nr 4 s. 118-23, il. - Przybecki s. 115-6. – J. S.: Smolarz białobrody. *KMP* 2001 nr 1 s. 335-43, il. **Przyczynki:** A. Grzymała-Siedlecki: Świat aktorski moich czasów. Wwa 1957. – H. Csorba: Służba zdrowia i opieka społeczna nad uchodźcami polskimi na Węgrzech (1939-1945). *AHFM* 22: 1959 z. 4 s. 552, 587, 589-90. – M. W. Rzepecki: Skalpel ma dwa ostrza. Wr. 1970 s. 110-1, 114-7. – Zakrzewski Ulicami. – W. Czarnecki: To był też mój Poznań. P. 1987. **Artykuły:**+*Rocznik Lekarski* 1948 – +*Słowo Powszechne* 1964 z 27 VIII. – +*Służba Zdrowia* 16: 1964 nr 47.

Smoliński* Stanisław (1916-1994) prof. i rektor WSE w Poznaniu. **Słowniki:** PSB; Słownik polskich towarzystw naukowych. Wr. 1978. **Biografie:** Byli wśród nas (AE) s. 184-7. **Przyczynki:** Wyższa Szkoła Ekonomiczna (Akademia Handlowa, Wyższa Szkoła Handlowa) w Poznaniu. XX-lecie uczelni 1926-1956. P. 1956 s. 52, 72, 78, 101, 105, 128, 156. – Nauka w Wlkp. – T. Świtała: Prof dr S. S. – rektor Wyższej Szkoły Ekonomicznej. *KMP* 1966 nr 1 s. 100-2, il. – A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1970. (Część druga). Nagrody naukowe. *KMP* 1971 nr 4. – I. Soliński: Profesor dr S. S. Wybitni Przewodnicy Pracy Socjalistycznej. *KMP* 1974 nr 2 s. 105-9, il. – AE w Poznaniu 1926-1976. Red. Z. Zakrzewski [i in.] Wwa [i in.] 1976. – AE w Poznaniu i jej absolwenci. P. 1983 s. 12, 48, 63, 67, 84. – Z. Zakrzewski: Wspominam Poznań. P. 1986. – Poznaniacy. Portretów kopa i trochę. P. 1996 s. 136, 387. – Z. Krasieński: z dziejów AE w Poznaniu 1926-1996. P. 1996 s. 137, 202-3, 209, 219.

Smoliński* Włodzimierz (1898-1945) lekarz, działacz niepodległościowy, powstaniec wlkp. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997.

Smorawiński* Mieczysław (1916-1988) ks., dr teologii. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1987-1989 s. 25.

Smorawski* Kazimierz (1869-1946) ks., prob. we Wronczynie. **Słowniki:** PTPN.

Smosarski* Władysław Antoni (1876-1960) matematyk, meteorolog, prof. UP i WSR w P. **AW:** 8008. **Słowniki:** Łoza 1939; WSB; PTPN; Biogramy uczonych VII; Słownik polskich towarzystw naukowych. Wr. 1978; Śródka (il.). **Bibliografie:** J. Witkowski, K. Ołpińska-Warzechowa: Spis prac naukowych prof. dr W. S. *Przegląd Geofizyczny* 6: 1961 z. 3 s. 213-6. **Źródła:** Przew. APAN s. 478. **Biografie:** J. Witkowski: W. S. 1876-1960. Wspomnienia pośmiertne. *Przegląd Geofizyczny* 6: 1961 z. 1/2 s. 63-6. **Przyczynki:** J. Dianni, A. Wachułka: Tysiąc lat polskiej myśli matematycznej. Wwa 1963. – Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970 s. 341-2. – Dz. UAM. – Nauka w Wlkp. – K. Stecki: Na Wydziale Rolniczo-Leśnym UP. [W:] Poznańskie wspominki z lat 1918-1939. P. 1973 s. 309-10. – Zakrzewski Ulicami.

Smoszewski* Jan h. Topór (XVII w.) kaszt. santocki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Smulikowski* Kazimierz (1900-1987) geolog, prof. UP. **Słowniki:** PSB; PTPN; Słownik polskich towarzystw naukowych. Wr. 1990; Udział Lwowa. **Źródła:** K. S.: Droga po kamieniach. Wspomnienia. Wwa 1994. R: J. Głazek, *Wszrechrświat* 1996 z. 1 s. 20-2. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1987-1989 s. 245. **Przyczynki:** Nowi członkowie Polskiej Akademii Nauk. *Nauka Polska* 1956 s. 100-1. – M. Turnau-Morawska: K. S. *Nauka Polska* 11: 1963 nr 5 s. 49-54. – M. Borkowska : K. S. *Nauka Polska* 1980 nr 9-10 s. 55-8. – A. Polański: 80-lecie profesora K. S. *Przegląd Geologiczny* 1980 nr 10 s. 545-7. – Politechnika Lwowska 1844-1945. Wr. 1993.

Smyczyński* Hieronim (1866-1941) aptekarz, działacz niepodległościowy. **Słowniki:** SBL; PTPN.

Smyczyński* Władysław (1868-1931) księgarz. **Słowniki:** SPKP Supl. [I].

Snarski* Bogdan (1914-1976) geriatra, uczestnik antyhitler. ruchu oporu. **Słowniki:** PSB; Inowr. SB III. **Biografie:** Dr med. B. S. *Balneologia Polska* 13: 1968 z. 2-4 s. 357-8. – J. Brodziński: B. S. *Nowiny Inowrocławskie* 1990 nr 13 s. 6; nr 14 s. 6. – J. Hasik, E. Gawlak: Dr B. S. [W tychże:] Dzieje Uzdrowiska Inowrocław. Inowr. 1996 s. 129-30. **Przyczynki:** J. Papierkowski: Inowrocław-Zdrój. Wwa 1963 s. 69, 71, 74-5, 95. – J. Stawecki: Lekarze lubelscy w czasie okupacji. Wwa 1968 s. 517. – 100 lat uzdrowiska Inowrocław 1875-1975. Inowrocław 1975 s. 18, 28-9, 50, 76, 89-90, 106, 114-5. – Dzieje Inowrocławia. T. 2. Wwa [i in.] 1982.

Snopek* Grzegorz z Szamotuł (ok. 1485-1541) rektor szkoły katedralnej w Gnieźnie, kan., wikariusz gen. i oficjał pozn., prawnik i teolog, profesor Akademii Krak. **Słowniki:** Szamotulanie; Krygier. **Biografie:** Nowacki II s. 214. **Przyczynki:** Nowacki II s. 91, 305, 307, 616, 681.

Snowacki* Franciszek Ksawery (1857-1930) ks. **Słowniki:** PTPN.

Sobański* Bronisław (1898-1974) powstaniec wlkp. i śląski. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.

Sobański* Łucjan (1921-1988) doc. AR w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1987-1989 s. 27.

- Sobański* Marian (1901-1973) działacz ruchu krajoznawczego, dziennikarz. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** Pamięci M.S. 1901-1973. *Poznaj Swój Kraj* 1973 nr 10 s. 2. **Bibliografie:** A. Jackowski: Bibliografia turystyki polskiej 1945-1960. Wr. 1969. – A. Jackowski: Bibliografia turystyki polskiej 1961-1965. Wr. 1970.
- Sobaszek* Aleksy (1895-1942) bł., ks. **Słowniki:** SBWP-W II; Martyrol.; AMOstr. z. 5. **Biografie:** Męczennicy za wiarę 1939-1945. Praca zb. pod red. W. Moroza. Wwa 1966 s. 73-7. – T. Kaczmarek: Światła w ciemności. Męczennicy 1939-1945. Włocławek 2000.
- Sobaszek* Jan (1898-1968) nauczyciel, działacz społ.-polit. **Słowniki:** WSB; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Trzechlecie Stronnictwa Demokratycznego w Wielkopolsce. P. 1948. **Artykuły:** *Zeszyty Historyczno-Polityczne SD* 1966 nr 2 s. 68-76.
- Sobczak* Franciszek (1893-1993) powstaniec wlkp., żołnierz września 1939 r. **Słowniki:** SBPW ze Żnina.
- Sobczak* Jan (1898-1951) nauczyciel, społecznik. **Przyczynki:** T. Maciejewski: J.S. *GWyb.* (P.) 2000 nr 14 s. 10.
- Sobczak* Janusz (1927-1983) wicedyr. IZ w Poznaniu. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1981-1983 s. 27. – J. Wąsicki: Prof. dr habil. J.S. (1927-1983). *PZach.* 39: 1983 nr 4 s. 173-6 [na s. 176-85: bibliogr. – 139 poz.].
- Sobczak* Paweł (1875-1922) ksiądz. **Przyczynki:** T. Maciejewski: Ksiądz P. S. *GWyb.* (P.) 2000 nr 56 s. 19.
- Sobczak* Stanisław (1920-1999) ks. kanonik, społecznik. **Biografie:** J. Nadoliński, W. Występski: Gnieźnianie 1984-2008. Gn. 2011, s. 51-5, il.
- Sobczyńska* Marianna (zameżna Engel) (1891-1965) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** M. Olszewski: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1978 s. 78.
- Sobczyński* Jan Nepomucen (1861-1942) ks., historyk, zbieracz ksiązek, działacz społeczny. **AW:** 8017. **Słowniki:** PSB; WSB; SPKP Supl [I]; SBWP-W I; Teolodzy; Słownik polskich towarzystw naukowych. Wwa 1994; AMOstr. z. 10. **Biografie:** [E. Walczak]: J.S. *Kalendarz Ziemi Kaliskiej* 1958 s. 60, 62, 64. – S. Librowski: Ksiądz J. N. S. (1861-1942). w stulecie urodzin. *ABMK* 2: 1961 z. 1/2 s. 323-30, bibliogr.– W. Kościelniak: Ksiądz J.S. *Ziemia Kaliska* 2001 nr 27 s. 30. – A. Tabaka, M. Błachowicz: Ks. J. N. S. [W:] Nowy Kaliszanie. Kalisz 2010 s. 238-9. – A. Walczak-Niewiadomska: J.S. (1861-1942). Kronikarz Kalisza. Kalisz [KTPN] 2012, 93 s. il., bibliogr. **Przyczynki:** S. Librowski: Kronika kościelna Kalisza 1901-1938 i jej autor. *Kronika Diecezji Włocławskiej*. 53: 1959 s. 88-96. – S. Librowski: Zachowane kroniki parafialne z terenu diecezji włocławskiej z lat 1901-1939 oraz ich wartość jako źródła historycznego. *ABMK* 18: 1969 s. 17-28. –K. Rulka: Stan badań nad księgozbiorem diecezji włocławskiej oraz postulaty badawcze na przyszłość. *ABMK* 26: 1973 s. 43-4. – Dz. Kal. s. 504. – OWKalisza. i s. 148; II s. 331-2, 339. – H. Sobolewska: Kronikarz miasta i parafii. *Życie Kalisza* 1995 nr 3 s. 7. – A. Walczak-Niewiadomska: Obraz społeczeństwa kaliskiego na kartach „Kroniki kościelnej Kalisza” ks. J.S. *RKal.* 30: 2005 s. 243-50. – A. Walczak-Niewiadomska: „Kronika kościelna Kalisza” jako źródło do badań nad dziejami miasta. *Acta Universitatis Lodziensis. Folia*

Librorum 2007 z. 14 s. 65-72. – A. Walczak-Niewiadomska: Książd J.S. a księgozbiór klasztoru franciszkanów w Kaliszu. Przyczynek do historii książki kaliskiej. [W:] *Franciszkanie kaliscy w ciągu wieków: 1257-2007*. Kalisz 2008 s. 171-6. **Artykuły:** *RKal.* 3: 1970 s. 211; 6: 1973 s. 336.

Sobecki* Jan (1880-1908) przemysłowiec. **Słowniki:** PTPN.

Sobecki* Władysław (1845-1930) ks., działacz patriot. **AW:** 8022. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Sobecki* Władysław (1887-1965) internista, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PTPN AMM; Członkowie tajnych tow.; Krygier. **Przyczynki:** Klanowski.

Sobecki* Wojciech (1856-?) budowniczy. **Słowniki:** PTPN.

Sobertin* Józef (ok. 1780-?) nauczyciel. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Sobeski* Julian (1837-1922) ks. **Słowniki:** PTPN.

Sobeski* Michał (1877-1939) filozof, działacz kult., krytyk, publicysta, prof. UP. **AW:** 8026. **Słowniki:** PSB; SFiłoz.; SPis.; Filozofia w Polsce; WSB; Nowy Korbut; Słownik polskich towarzystw naukowych. Wr. 1990; Słownik psychologów polskich. P. 1992; PTPN; AMM. **Bibliografie:** Bibliografia prac M.S. [W:] M. S.: Myśl a marmur i inne szkice estetyczne. Wwa 1959 s. 314-6 [46 poz.]. **Biografie:** H. Junghertz: Od autora wyboru. [W:] M.S. Myśl a marmur i inne szkice estetyczne. Wwa 1959 s. 5-24. – T. Kostyrko: M.S. teoretyk i popularyzator sztuki (1877-1939). *KMP* 28: 1960 nr 1/2 s. 123-9, il. – Cmentarz Zaśl. s. 82. – A. Jamroziakowa: M.S. – życie i dzieło. [W:] M. Sobeski: Wokół filozofii i teorii sztuki. Wstęp i dobór tekstów A. Jamroziakowa. P. [PTPN] 2011, s. 9-39, il., bibliogr. **Przyczynki:** A. Wiegner: Wspomnienia o profesorsze M.S. *PWlkp.* 2: 1946 nr 1 s. 24-5. – T. Kostyrko: M.S. teoretyk i popularyzator sztuki. *KMP* 1960 nr 1-2. – Klanowski. – S. Dziamski: o subiektywizmie w wersji psychologicznej w polskiej myśli estetycznej XIX i XX wieku. P. 1968. – S. Krzemień-Ojak: Antynomie programu estetyki M.S. [W:] *Studia z dziejów estetyki polskiej 1890-1918*. Wwa 1972. – Dz. UAM. – Nauka w Wlkp. s. 169, 170, 172, 177-9, 183, 189, 802, 1102. – Zarys dziejów filozofii polskiej 1815-1918. Wwa 1983. – A. Łukowska: M.S. w dziele sztuki i wartości estetycznej. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska*. Sectio F: Philologiae 4: 1986. – A. Rogalski: Wspomnienia i przypomnienia. P. 1987. – Z. Wojciechowska: Piękno natury w ujęciu M.S. *Sztuka i Filozofia* T. 11 (1996) s. 164-75. – Z. Wojciechowska: M.S. – poglądy estetyczne. P. 2002, 146 s. – A. jamroziakowa: „Sztuka egzotyczna” M.S. na tle współczesnych koncepcji transkulturowości w estetyce. [W:] *Filozofia na Uniwersytecie w Poznaniu. Jubileusz 90-lecia*. Red. nauk. T. Buksiński. P. 2010, s. 31-54. **Artykuły:** *Studia Philosophica* 3: 1939-46. – *+Spraw.* PTPN 1945-46 z. 1.

Sobeski* Tadeusz (1882-1932) agronom, starosta leszczyński. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** Ziemia leszczyńska. Red. J. Deresiewicz. P. 1966 s. 209, 233. – Kalendarium miasta Leszna. Red. A. Piwoń. Leszno 1996 s. 76-7, 85. – A. Piwoń: Powrót Leszna do Polski. *PLudu* 1994 z. 1-2 s. 21-3. – Historia Leszna. Red. J. Topolski. Leszno 1997 s. 221-3. – S. Jędraś: Pamiętny rok 1919. *Zeszyty Osieckie* 1999 z. 7 s. 10-3.

- Sobiech* Czesław (1902-1984) rolnik, dyrygent amator. **Słowniki:** PSB; K. Winowicz: Słownik muzyków z Kościańskiego. Kościan 1997. **Biografie:** K. Winowicz: Muzykalny rolnik. *PLudu* 1988 nr 1. **Przyczynki:** K. Winowicz: Włościańskie chóry z Kościańskiego. Kościan 1994.
- Sobierajczyk* Alfons (1874-1941) ksiądz, działacz narodowy w Złotowie. **Słowniki:** PSB; Martyrol.; Słownik biograficzny kapłanów diecezji chełmińskiej wyświęconych w latach 1821-1920. Pelplin 1995; Słownik biograficzny Pomorza Nadwiślańskiego. Gdańsk 1997; Chojn. SB. **Biografie:** Na okazanie drogi. P. 1975 s. 197-9. – R. Chwaliszewski; Ksiądz A. S. Piła 1990. **Przyczynki:** Ziemia złotowska. Praca zb. pod red. W. Wrzesińskiego. Gdańsk 1969. – M. Ziantara-Malewska: Złotowszczyzna. Łódź 1971 s. 43, 84, 103-4, 106, 212. – M. Ziantara-Malewska: Wspomnienia nauczycielki spod znaku Rodła. Wwa 1985. – J. Szews: Filomaci pomorscy. Wwa 1992 s. 383.
- Sobierajczyk* Alojzy (1870-1934) lekarz, działacz społ. i samorządowy. **Słowniki:** SłEk. I. **Biografie:** K. Ostrowski: Dr. A. S. *Bazuny* z 9 III 1984. **Przyczynki:** G. Kuzstelak: Polacy na studiach lekarskich w Berlinie (1810-1918). *AHFM* 35: 1972.
- Sobierajski* Zenon (1917-2007) prof. językoznawca. **Bibliografie:** Bibliografia prac Profesora Z. S. za lata 1947-2006. [W:] *Gwary dziś*. 4. Konteksty dialektologii. Red. J. Sierociuk. P. 2007, s. 45-52. **Biografie:** H. Nowak: Profesor Z. S. (1917-2007) – uczonec, nauczyciel, organizator. [W:] *Gwary dziś*. 4. Konteksty dialektologii. Red. J. Sierociuk. P. 2007, s. 9-22. – Z. Zagórski: Profesor Z. S. (9 VI 1917 – 11 IV 2007). *SO* 65: 2008 s. 7-10.
- Sobieralski* Tadeusz (1920-1969) nauczyciel, urzędnik państwowy Lesznie i Gnieźnie. **Słowniki:** Anders. **Przyczynki:** E. Wiśniewska: Idąc ulicami miasta. *Przemiany* 1978 nr 3 s. 3.
- Sobieska*-Pietruszyńska Jadwiga (1909-?) muzykolog-etnograf. **Słowniki:** SMP.
- Sobieski* Marian Bazyli (1908-1967) muzykolog. **Słowniki:** PSB; SMP; WSB. **Bibliografie:** J. Stęszewski: Docent M. B. S. Bibliografia najważniejszych prac i materiałów. *Lud* 52: 1968 s. 360-3. – J. Stęszewski: M.S. Bibliografia ważniejszych prac i materiałów. *Etnografia Polska* 13: 1969 z. 1 s. 267-74, il. **Biografie:** J. Stęszewski: M.S. (1908-1967). *Muzyka* 12: 1967 nr 4 s. 3-5. – J. Stęszewski: Nachruf auf M.S. *Deutsches Jahrbuch für Volkskunde* 14: 1968 z. 2 s. 322-3. **Przyczynki:** J. i M. Sobiescy: Polska muzyka ludowa i jej problemy. Wybór prac pod red. L. Bielawskiego. Kr. 1973. – M. Drobner: Wspomnienia o początkach życia muzycznego w Polsce Ludowej 1944-1946. Kr. 1985.
- Sobieski* Leopold (1842-1892) ks. **Słowniki:** PTPN; AMM.
- Sobieski* Teodor (1884-1956) nauczyciel muzyki, dyrygent. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** J. Stęszewski: Marian Sobieski. *Etnografia Polska* 13: 1969 s. 267. – Zorganizowany amatorski ruch chóralny w Wielkopolsce 1892-1992. Pod red. J. Hellwiga. P. 1990.
- Sobisiak* Walerian (1924-1987) historyk, etnograf, prof. UAM. **Źródła:** Przew. APAN s. 478-9. **Biografie i noty biograficzne:** Spraw. Zarządu PTPN 1987-1989 s. 23. **Przyczynki:** H. Michalak: Ukochał ziemię rawicką. *Pan. Leszcz.* 1987 nr 33 s. 9.

Sobkowiak* Henryk (1921-1942) działacz katolicki w P. [W:] Wielkopolskie z ducha Akcji Katolickiej. (Życie, działalność, dokonania). Red. S. Schudy [i in.]. P. 2000 s. 35-49.

Sobkowiak* Tomasz (1895-1949) samorządowiec, powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** T. Bóhm: Bataliony Obrony Narodowej w Wielkopolsce w latach 1936-1939 i ich rola w kampanii wrześniowej. P. 1966 s. 34, 91-4, 110, 186. – P. Bauer [i in.]: Batalion Obrony Narodowej „Leszno” 1939 rok. Leszno 1992.

Sobkowski* Ludwik (1862-1940) ks., dr ze Starego Gostynia. **AW:** 8032. **Słowniki:** PTPN.

Sobociński* Marian Lesław (1913-1994) archeozoolog, profesor AR w P. **Słowniki:** PSB. **Bibliografie:** Bibliografia publikacji pracowników AR w Poznaniu 1971-1975. P. 1980; toż za lata 1976-1980. – D. Makowiecki: Wykaz publikacji prof. dr. hab. M.S. *Roczniki AR w Poznaniu* 1996. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1993-1995 s. 18. **Przyczynki:** Uniwersytet Wrocławski w latach 1945-1955. Wr. 1959 t.1 s. 302, 304; t. 2 s. 103, 509. – Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970. – Wyższa Szkoła Rolnicza we Wrocławiu 1945-1970. Wr. 1970 s. 129. – Nauka w Wlkp.

Sobociński* Stanisław (1889-1942) ks. **Słowniki:** PTPN.

Sobočka* Weronika (zm. 1828) ostatnia ksieni benedyktynek w P. **Słowniki:** M. Borkowska: Słownik polskich księń benedyktyńskich. Niepokalanów 1996; Borkowska i s. 92.

Sobocki* Mikołaj h. Nałęcz (zm. 1479) kan., wikariusz gen. i oficjał pozn. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** Nowacki II s. 211. **Przyczynki:** J. Nowacki: Kolegiata Najśw. Marii Panny w Poznaniu. *MK* 1951 s. 332-3. – Nowacki II s. 21, 86, 199, 229, 315, 495, 612.

Sobocki* Mikołaj (1477-1564). **Przyczynki:** P. Stróżyk: o potrzebie i możliwościach badań nad herbami złożonymi. Uwagi na przykładzie ikonograficznych źródeł heraldycznych z Wielkopolski. [W:] *Ad fontes. o naturze źródła historycznego*. Red. S. Rosik [i in.]. Wr. 2004 s. 211-6.

Sobocki* Sędziwój (zm. 1476) kan. pozn., pleban w Rogoźnie, prepozyt kolegiaty św. Marii Magdaleny w Poznaniu. **Słowniki:** PSB; Gąsiorowski Notariusze. **Źródła:** Bullarium V nr 1152. **Przyczynki:** J. Nowacki: Kolegiata Najśw. Marii Panny w Poznaniu. *MK* 1951s. 332. – Nowacki II s. 253, 608-9.

Sobocki* Stanisław (zm. 1589) rotmistrz, komandor joannitów pozn. **AW:** 8038. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Nowacki I. – K. Dopierała: Stosunki dyplomatyczne Polski z Turcją za Stefana Batorego. *Wwa* 1986 s. 68. – J. Besala: Stefan Batory. *Wwa* 1992. – T. Lange: Szpitalnicy, joannicy, kawalerowie maltańscy. P. 1994 s. 109.

Sobocki* Wojciech (XVI w.) kaszt. biechowski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Soboczyński* Edward Franciszek (1890-1963) lekarz, dyr. szpitala. **Słowniki:** BSB i (i fot.); Członkowie tajnych tow.; Słownik polskich towarzystw naukowych. Wr. 1990. **Biografie:** *Otolaryngologia Polska* 1963 nr 4 s. 509-10 [wspomnienie pośmiertne]. **Przyczynki:** M. Hanecki [i in.]: Służba zdrowia w Polsce. *Wwa* 1956. – Bydgoszcz. Historia – kultura – życie gospodarcze. Gdynia 1959 s. 263. – *Bydgoszcz* 1959-1961 nr 1 s. 52-3, 60. – W. Czarnowski: Ze wspomnień

starego bydgoszczanina. P. 1969 s. 119. – Wielkopolska szkoła edukacji narodowej. Wr. 1970 s. 195. – J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 111, 129. – E. Serwański: Dywersja niemiecka i zbrodnie hitlerowskie w Bydgoszczy na tle wydarzeń w dniu 3 IX 1939. P. 1981 s. 227-8. – J. Bartnicki: Bydgoszcz w roku 1939. B. 1989 s. 28.

Soboczyński* Feliks (1893- po 1976) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

Sobolewski* Aleksander (1899-1945) działacz harcerski, powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

Sobolewski* Józef (1901-1945) powstaniec wlkp., uczestnik konspiracji antyhitlerowskiej w Rogoźnie. **Słowniki:** Anders.

Socha* Paweł (+) bp gorzowski. **Przyczynki:** Biskup Sufragan. *Gorzowskie Wiadomości Kościelne* 16: 1974 nr 1 s. 20-30 [życiorys, pisma nominacyjne].

Sochacki* Zygmunt Bronisław (1877-1954) inż. budowy maszyn, prof. lwowskiej Szkoły Politechnicznej, kierownik działu urządzeń chłodniczych w Zakładach Metalowych H. Cegielski w P. **Słowniki:** SBTech. XI. **Przyczynki:** Księga Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Mechaników Polskich. Pół wieku działalności mechaników polskich w przemyśle. Wwa 1963 s. 303-4. – Politechnika Warszawska 1915-65. Wwa 1965. – J. Pilatowicz: Naczelna Organizacja Inżynierów Rzeczypospolitej Polskiej w l. 1935-39. Wwa 1990. – Z. Popławski: Dzieje Politechniki Lwowskiej 1844-1945. Wr. 1992. – J. Pilatowicz: Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Mechaników Polskich w XX-leciu międzywojennym (1926-39). Wwa 1993.

Sofka* Alfred (1921-1945) żołnierz. **Biografie:** B. Konarski: Bohater z Podgajów. *Tyg. Piłski* 1983 nr 30 s. 1, 6.

Sohnrey* Heinrich (1859-1948). **Przyczynki:** M. Wojtczak: Literatur der Ostmark. Posener Heimatliteratur (1890-1918). P. 1998 s. 206.

Soja* Zbigniew (1904-1987) dyrygent chórów, pedagog. **Słowniki:** PSB; Dyrygenci; SMP. **Przyczynki:** M. Drobner: Wspomnienia o początkach życia muzycznego w Polsce Ludowej 1944-1946. Kr. 1985.

Sokolnicka* Zofia (1878-1927) nauczycielka, działaczka społ.-polit. **AW:** 8047. **Słowniki:** PSB; WSB; Kto był kim; SBPW. **Biografie:** Cmentarz Zasł. s. 83. – Wielkopolskie XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 513-21. **Przyczynki:** S. Kozicki: Historia Ligi Narodowej (okres 1887-1907). Londyn 1964. – M. Rataj: Pamiętniki. Wwa 1965. – J. Marczewski: Narodowa Demokracja w Poznańskim 1900-1914. Wwa 1967 s. 154, 328, 349-50, 410. – Studia Jakóbczyk III. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. Z. Grota. P. 1968. – J.J. Terej: Idee, mity, realia. Wwa 1971 s. 111. – L. Trzeciakowski: Pod pruskim zaborem 1850-1918. Wwa 1973. – Dz. Wlkp. II. – Z. Dworecki: Rada Ludowa na miasto Poznań 1918-1919. *KMP* 1981 nr 1 s. 32. – Zakrzewski Ulicami. – R. Dmowski: Polityka polska i odbudowanie państwa. T. 1. Wwa 1988 s. 258-9. – Z. Dworecki: Poznań i poznaniacy w latach Drugiej Rzeczypospolitej 1918-1939. P. 1994. – T. Szulc: w Poznaniu i wkoło niego.

Wspomnienia poznańskiego lekarza. P. 1995. – Z. Kaczmarek: Zbiorowy portret Poznaniaków w Naczelnej Radzie Ludowej. *KMP* 1998 nr 4 s. 29-36, 40.

Sokolnicki* Benedykt (1685-1774) bernardyn, potem reformat, moralista. **AW:** 8049. **Słowniki:** PSB; Teolodzy.

Sokolnicki* Celestyn (1752-1819) stolnik pozn. **AW:** 8050. **Słowniki:** PSB; WSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** J. Muszyńska-Zygmańska: Wielkopolska w powstaniu kościuszkowskim. P. 1947. – J. Wąsicki: Powstanie kościuszkowskie w Wielkopolsce. *SiMDW* 2: 1956 z. 1 s. 62. – J. Wąsicki: Powstanie kościuszkowskie w Wielkopolsce. P. 1957 s. 79. – J. Wąsicki: Powstanie 1806 roku w Wielkopolsce. P. 1958 s. 61, 76. – Z. Ostrowska-Kęmbłowska: Architektura pałacowa z poł. XVIII w. w Wielkopolsce. P. 1969. – R. Kaleta: Oświeceni i sentymentalni. Wwa 1971. – K. Zienkowska: Sławetni i urodzeni. Wwa 1976. – W. Zajewski: Józef Wybicki. Wwa 1977 s. 101, 175. – A. Stroynowski: Reforma królewsczyzn na Sejmie Czteroletnim. Łódź 1979 s. 22, 33, 42-3, 45-6, 51-4, 95. – E. Borkowska-Bagieńska: „Zbiór praw sądowych” Andrzeja Zamoyskiego. P. 1986 s. 319. – A. Czaja: Między tronem, buławą a dworem petersburskim. z dziejów Rady Nieustającej 1786-1789. Wwa 1988 s. 266, 326. – W. Kościelniak, K. Walczak: Kronika miasta Kalisza. Kalisz 1989 s. 94. – W. Kalinka: Sejm Czteroletni. T. 2. Wwa 1991 s. 449. – H. Nowaczyk: Nie tylko Suchorzewski ... 200-lecie Konstytucji 3 Maja. *Ziemia Kaliska* 1991 nr 18 s. 7, il. – M. Pasztor: Hugo Kołłątaj na Sejmie Wielkim w l. 1791-1792. Wwa 1991 s. 181, 185. – Konstytucja 3 maja w tradycji i kulturze polskiej. Łódź 1991. – W. Szczygielski: Referendum trzeciomajowe. Łódź 1994.

Sokolnicki* Emilian (1817-1874) powstaniec 1848 i 1863. **AW:** 8051. **Słowniki:** PSB; AMM.

Sokolnicki* Franciszek (zm. 1779) chor. gnieźn., star. boguszyński. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 385.

Sokolnicki* Franciszek Ksawery (1715-1783) podkomorzy kaliski, konfederat barski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; PSB; Zwierzykowski s. 385. **Źródła:** Inwentarze dóbr szlacheckich powiatu kaliskiego z lat 1751-1775. T. 2. Wr. 1959 s. 673-7. – Inwentarze dóbr szlacheckich dawnego powiatu kaliskiego z lat 1776-1792. *RKal.* 14: 1981 cz. 1 s. 22-224; 15: 1982 cz. 2 s. 139-41, 144-64. **Przyczynki:** W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970. – W. Czeppe: Kamaryla Pana z Dukli. Wwa 1998.

Sokolnicki* Gabriel (1626-1688) stolnik kaliski, kaszt. międzyrzecki. **AW:** 8054. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** Pierwsze sejmy z czasów Jana III Sobieskiego. T. 2. Wr. 1976 s. 64. – H. Szemborski: Rok 1670 w życiu politycznym województw poznańskiego i kaliskiego. [W:] *Acta Universitatis Wratislaviensis. Historia.* T. 56. Wr. 1988 s. 198. – A. Kaźmierczyk: Sejmy i sejmiki szlacheckie wobec Żydów w drugiej połowie XVII wieku. Wwa 1994.

Sokolnicki* Henryk (1891-1981) wł. Janiszewa pow. kolski, rolnik, dyplomata. **Słowniki:** Ziemianie VII.

Sokolnicki* Jan Nepomucen (1753-1798) powstaniec kościuszkowski. **AW:** 8055. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Muszyńska-Zygmańska: Wielkopolska w powstaniu kościuszkowskim. P. 1947. – J. Sobczak: Organizacja i sądownictwo Kaliskiej Komisji Porządkowej Cywilno-Wojskowej. *RKal.* 17: 1984 s. 11. – W. Szczygielski: Referendum trzeciomajowe. Łódź 1994.

Sokolnicki* Michał (1760-1816) inż., gen. wojska pol. **AW:** 8060. **Słowniki:** PSB; WSB; SBTech. VIII; Nowy Korbut; Słownik polskich pionierów techniki. Katowice 1986; Pachoński Słownik. **Portret:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1808. **Przyczynki:** J. Hurwic: Pomysły techniczne gen. S. *Problemy* 7: 1951 nr 7 s. 498. – J. Staszewski: Wojsko polskie na Pomorzu w r. 1807. Gdańsk 1958. – G. Zych: Armia Księstwa Warszawskiego 1807-1812. Wwa 1961. – G. Zych: Jan Henryk Dąbrowski. Wwa 1964. – Zarys dziejów wojskowości w Polsce. T. 2. Wwa 1966. – J. Pachoński: Legiony polskie. T. 1-4. Wwa 1969-1979. – E. Kozłowski, M. Wrzosek: Dzieje oręża polskiego. T. 2. Wwa 1973. – S. Askenazy: Księżę Józef Poniatowski. Wwa 1974. – J. Wimmer: Historia piechoty polskiej do r. 1864. Wwa 1978. – M. Tarczyński: Generalicja powstania listopadowego. Wwa 1980. – K. Bauer: Wojsko koronne powstania kościuszkowskiego. Wwa 1981. – M. Łukasiewicz: Armia księcia Józefa 1813. Wwa 1986. – A. Wolański: Wojna polsko-rosyjska 1792 r. Wwa 1996. – M. Rekowska-Ruszkowska: z polskich zainteresowań prowincjami rzymskimi. Wyprawa M.S. do Niemiec i Belgii w latach 1810-1811. *Archeologia* [R.] 48 (1997) s. 75-86, sum. – A. Janowski, V. Maskalou: Generał Sokolnicki – doradca Napoleona. *Lithuania* 2000 nr 1 s. 133-142 [tłum. z białorus.].

Sokolnicki* Piotr Antoni (1683-1758) płk wojsk koronnych, chorąży wschowski, kaliski, pozn. **AW:** 8065. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 385. **Przyczynki:** Dz. Wlkp. i s. 704. – S. Achremczyk: Konfederacja grudziądzka szlachty Prus Królewskich 1733-1734. *ZH* 48: 1983 z. 1-2 s. 119-20. – Historia Torunia. Red. M. Biskup. T. 2. Toruń 1996.

Sokolnicki* Piotr Prokop Hiacynt (1762-1808) poseł na Sejm Wielki, powstaniec 1794 r. **AW:** 8066. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** Materiały do dziejów chłopca wielkopolskiego w drugiej połowie XVIII wieku. z ksiąg grodzkich wyboru dokonał J. Deresiewicz. T. 1. Województwo poznańskie. Wr. 1956 s. 356-61. **Przyczynki:** J. Muszyńska-Zygmańska: Wielkopolska w powstaniu kościuszkowskim. P. 1947. – J. Wąsicki: Powstanie 1806 roku w Wielkopolsce. P. 1958 s. 63. – Transakcje chłopami w Rzeczypospolitej szlacheckiej (w. XV – XVIII). Wyd. i opr. J. Deresiewicz. Wwa 1959 s. 583. – R. Kaleta: Oświeceni i sentymentalni. Wwa 1971 s. 483-4. – W. Zajewski: Józef Wybicki. Wwa 1977 s. 177. – A. Czaja: Między tronem, buławą a dworem petersburskim. z dziejów Rady Nieustającej 1786-1789. Wwa 1988 s. 266, 326. – W. Kalinka: Sejm czteroletni. Wwa 1991. – R. Łoś: Działalność Suchorzewskiego posła kaliskiego w początkach obrad Sejmu Wielkiego (6 X 1788 – 19 i 1789). *RKal.* 23: 1991 s. 11, 14, 24.

Sokolnicki* Tadeusz (1792?-1874) powstaniec 1830/31, działacz społ. **AW:** 8070. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** K. Libelt: Listy. Opr. Z. Grot. Wwa 1978.

Sokolnicki* Witold (1906-1968) rotmistrz 15 Pułku Ułanów Poznańskich, uczestnik kampanii wrześniowej 1939, major w Biurze Studiów Komendy Głównej AK, prezes Okręgowego Związku Spółdzielni Inwalidów w P., działacz społ. i gosp. **Słowniki:** PSB; WSB; Kawalerowie VM. T. III, cz. 1. **Źródła:** W. Sokolnicki: Wrześniowe zwycięstwa i porażki. *Nurt* 1970 nr 9 s. 1-5. **Przyczynki:** w 50-lecie powstania Wyższej Szkoły Wojennej w Warszawie. Zebrał i opr. W. Chocianowicz. Londyn 1969. – Rehabilitacja inwalidów PRL. Wwa 1973 s. 7. – W. Steblik: Armia „Kraków” 1939. Wwa 1989 s. 724. – M. Ney-Krwawicz: Komenda Główna Armii Krajowej 1939-1945. Wwa 1990. – G. Łukomski, B. Polak, B. Suchcitz: Kawalerowie Virtuti Militari 1792-1945. Koszalin 1997 s. 505. **Artykuły:** *Weteran Walki i Pracy* 1968 nr 16 s. 3 – *+KMP* 37: 1969 z. 1 s. 55-70.

Sokołowska* Halina zamężna Łuszczewska (1895-1970) aktorka, reżyser, dyrektor teatru. **Słowniki:** PSB; SBTP. **Przyczynki:** XX lat sceny gnieźnieńskiej. Gniezno 1966. – M. Szczepkowska: 20 lat teatru na Wybrzeżu. Gdynia 1968. – Z. Ciesielski: Teatr polski w Wolnym Mieście Gdańsku 1920-1939. Gdańsk 1969. – XXV lat Państwowego Teatru im. A. Fredry. Gniezno 1971. – J. Szczublewski: Żywot Osterwy. Wwa 1973. – Z. Wilski: Polskie szkolnictwo teatralne 1811-1944. Wr. 1978.

Sokołowska* Maria (1888-?) lekarka. **Słowniki:** PTPN.

Sokołowska* Zuzanna w zakonie Cherubina (XVIII/XIX w.) przeorysza norbertanek w Strzelnie. **Słowniki:** Borkowska i s. 202-3.

Sokołowski* Aleksy (1855-1946) działacz społ.-gospodarczy i polityczny. **Słowniki:** Opalenicki SB II. **Biografie:** B. Wojcieszak: „... z obywatelskim poczuciem i poświęceniem”. *Echa Opalenickie* 1993 nr 11. **Przyczynki:** K. Wróblewski: Ze wspomnień lekarza. P. [i in.] 1989 s. 38-9.

Sokołowski* Bolesław (1895-1980) płk WP. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** M. W. Żebrowski: Zarys historii polskiej broni pancernej 1918-1947. Londyn 1971 s. 409, 417, 424, 443, 448, 558. – Szlakiem ułanów Chrobrego. Zarys historii 17. Pułku Ułanów Wielkopolskich. Red. S. Zakrzewski [i in.]. Londyn 1973 s. 71, 89, 90-1, 96, 103, 197. – S. Maczek: Od podwoły do czołga. Wr. 1990.

Sokołowski* Eugeniusz Walery (1883-1949) muzyk, nauczyciel. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** DWP II s. 268-9. – Dzieje P. II s. 695-740, 1236-53. – Akademia Muzyczna w Poznaniu w latach 1920-1995. P. 1995.

Sokołowski* Jan z Warzymowa (XVII w.) kaszt. bydż., star. radziejowski. **Słowniki:** PSB; Mikulski, Stanek Spisy. **Źródła:** Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1628-1632. Cz. 1 i 3. Wr. 1967. – Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1616-1620. Cz. 1-2. Wr. 1994. **Przyczynki:** J. Seredyka: Parlamentarzyści drugiej połowy panowania Zygmunta III Wazy. Opole 1989 s. 87. – Dzieje Obornik. P. 1990 s. 85.

Sokołowski* Jan Bogumił (1899-1982) ornitolog, malarz, prof. UP i WSR w P. **Słowniki:** PSB; WSB; Członkowie tajnych tow.; Opalenicki SB I; M. Borczyński: Almanach polskich leśników kombatanów. P. 1997. **Bibliografie:** Polska bibliografia ornitologiczna 1945-1980. *Acta Ornithologica* 9: 1965 nr 1; 18: 1980 nr 1; 25: 1989 nr 2. – Bibliografia publikacji pracowników WSR w Poznaniu 1945-1974. P. 1974-6. – Bibliografia publikacji pracowników AR w Poznaniu 1976-1980. P. 1985. **Źródła:** J.S. (życiorys). *Kron. UP* za l. akad. 1945-1954/55 s. 605-6. **Biografie:** A. Dziętkowski: J.B. S. (1899-1982). z żałobnej karty. *KMP* 50: 1982 nr 3/4 s. 97-102, il. – Spraw. Zarządu PTPN 1981-1983 s. 24. – Z. Duda: Rodem z naszej ziemi – J.B. S. *Echa Opalenickie* 1884 nr 11. – A. Bereszyński [i in.]: Sylwetki działaczy ochrony przyrody. *KW* 1989 nr 3 s. 152-4. – A. Bereszyński, M. Szczepaniak: J.B. S. – nadzwyczajny profesor zwyczajny. *Polskie Drobniarstwo* 7: 1998 nr 7. – M. Iwaszkiewicz: Profesor J.S. przyrodnik i malarz. [W:] Wielkopolska w dziejach łowiectwa polskiego. Szreniawa 1998 s. 95-100. – A. Bereszyński, M. Szczepaniak: J.B. S. (1899-1982) w 100. rocznicę urodzin. *Więści Akademickie* 1999 nr 6 s. 11-3. – A. Bereszyński, M. Wrońska: J.B. S. Życie i dzieła. P. 2002, 177 s., il. **Przyczynki:** R. Graczyk: J.S. *KMP* 26: 1958 nr 2 s. 71-3. – J.S. ornitolog i malarz przyrody. *Problemy* 23: 1967 s. 710-3. – R. Graczyk: Ornitologia stosowana w Polsce. *Roczniki WSR w Poznaniu* 33: 1966 s. 3-4, 10-11. – J. Ratajczak: Zbliżenia – S. *Nurt* 1966 nr 6 s. 13-15. –

K. Dobrowolski: Dziesięć lat działalności Sekcji Ornitologicznej Polskiego Towarzystwa Zoologicznego. *Przegląd Zoologiczny* 14: 1970 z. 1 s. 91, 93. – Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970. – J.B. Szczepski: Profesor J.B. S. *Przegląd Zoologiczny* 18: 1974 z. 2 s. 206-12. – Dz. UAM. – Nauka w Wlkp. s. 618, 620, 622, 624, 625, 637, 640, 647, 692, 695, 698, 700, 703-5, 709, 710, 1037, 1060. – Nauki leśne w Polsce 1920-1970. Wr. 1977. – W. Janiszewski [i in.]: Liga Ochrony Przyrody w służbie społeczeństwa i kraju. Wwa 1978 s. 22, 25, 38, 45, 63-4, 68, 70, 86, 174, 212, 229. – A. Dziętkowski: Pionierzy ochrony przyrody w Wielkopolsce. *Poradnik Gospodarski* 96: 1985 nr 22 s. 14. – 70 lat akademickich studiów rolniczych i leśnych. AR w Poznaniu. P. 1989 s. 185-6. – A. Zwolska: Twórcy i obrońcy Wielkopolskiego Parku Narodowego. Puszczykowo 1992 s. 85-90. – (ms): Profesorowi J.S. – ku pamięci. *Więści Akademickie* 1999 nr 3 s. 14. – Napisy pamiątkowe s. 139. – A. Bereszyński, M. Wrońska: Profesor J.B. S. (1899-1982) malarz przyrody i krajobrazu. [W:] *Studia i Materiały Ośrodka Kultury Leśnej [w Gołuchowie]*. T. 6. Gołuchów 2007 s. 7-17, il.

Sokołowski* Jarosław z Wrzącej (XVI w.) kaszt. biechowski, lędzki, star. kolski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Wrzesiński SB.

Sokołowski* Jarosław Wojciech (XVII w.) kaszt. bydg., brzeski, star. radziejowski. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Sokołowski* Julian (1867-1934) działacz narodowy na wychodźstwie, przemysłowiec. **Słowniki:** BSB i (i fot.).

Sokołowski* Kazimierz Albin (1762-1837) star. inowr. **Słowniki:** PSB; Mikulski, Stanek Spisy. **Przyczynki:** J. Muszyńska-Zygmańska: Wielkopolska w powstaniu kościuszkowskim. P. 1947. – G. Zych: Rok 1807. Wwa 1957 s. 194, 200. – J. Wąsicki: Powstanie 1806 r. w Wielkopolsce. P. 1958 s. 79, 81-2. – K. Bauer: Wojsko koronne powstania kościuszkowskiego. Wwa 1981 s. 240, 390. – Powstanie kościuszkowskie na Kujawach i Pomorzu Gdańskim. Pod red. M. Pawlaka. B. 1994 s. 64. – W. Szczygielski: Referendum trzeciomajowe. Sejmiki lutowe 1792 r. Łódź 1994. – Kujawy Wschodnie i ziemia dobrzyńska w okresie przejścia pod zabór pruski w 1793 roku. Włocławek 1995 s. 100-1.

Sokołowski* Krzysztof z Warzymowa (zm. 1580/1) star. rogoziński, wojski kruszewicki. **Słowniki:** PSB; Chłapowski. **Źródła:** Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1564-1565. T. 1. B. 1961 s. 62. – Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1616-1620. T. 1-2. Wr. 1994. **Przyczynki:** W. Pałucki: Drogi i bezdroża skarbowości polskiej XVI i pierwszej połowy XVII w. Wr. 1974. – A. Sucheni-Grabowska: Monarchia dwu ostatnich Jagiellonów a ruch egzekucyjny. Wr. 1974. – A. Gąsiorowski: Starostowie wielkopolskich miast królewskich w dobie jagiellońskiej. Wwa 1981 s. 80. – K. Chłapowski: Realizacja reform egzekucji dóbr (1563-1665). Wwa 1984. – K. Mikulski: Przestrzeń i społeczeństwo Torunia od końca XIV do początku XVIII wieku. Toruń 1999 s. 188 i przyp. 583.

Sokołowski* Łucjan (1890-?) internista. **Słowniki:** PTPN.

Sokołowski* Marcin Jerzy (+) chirurg. **AW:** 8075. **Biografie:** B. Makowiec, J. Makowiec: Pionierzy chirurgii w Kaliszu. [W:] II Konferencja Naukowa Lekarzy Ziemi Kaliskiej, 12-13 X 1968. Pamiętnik. Kalisz 1969.

Sokołowski* Michał (zm. 1619) kaszt. gostyniński, star. rogoziński, brzeski. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy; Chłapowski.

Sokołowski* Mikołaj (zm. ok. 1560) kaszt. kruszwicki, woj. inowr., łęczycki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Sokołowski* Piotr (XVI w.) podkompry brzeski, kaszt. konarski kujawski, rypiński. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Sokołowski* Serafin (XVIII w.) star. warsz., inowr. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Sokołowski* Stanisław z Wrzący Wielkiej (zm. 1648/9) kaszt. bydgoski, star. dybowski. **Słowniki:** PSB; Mikulski, Stanek Spisy. **Źródła:** Listy Krzysztofa Opalińskiego do brata Łukasza 1641-1653. Wr. 1957. **Przyczynki:** W. Dworzaczek: Skład społeczny wielkopolskiej reprezentacji sejmowej w l. 1572-1655. *RH* 23: 1957 s. 305. – Z. Trawicka: Sejm z roku 1639. *Studia Historyczne* 15: 1972 z. 4 s. 589. – E. Opaliński: Elita władzy w województwach poznańskim i kaliskim za Zygmunta III. P. 1981 s. 168. – J. Seredyka: Sejm zawiedzionych nadziei. Opole 1981. – J. Dzięgielewski: o tolerancję dla zdominowanych. Wwa 1986. – J. Pietrzak: w przygaszonym blasku wiktorii chocimskiej. Wr. 1987 s. 131. – J. Seredyka: Parlamentarzyści drugiej połowy panowania Zygmunta III Wazy. Opole 1989 s. 87. – S. Hołdys: Praktyka parlamentarna za panowania Władysława IV Wazy. Wwa 1991 s. 166. – J. Dzięgielewski: Izba poselska w systemie władzy Rzeczypospolitej w czasach Władysława IV. Wwa 1992. – K. Chłapowski: Elita senatorsko-dygnitarska Korony za czasów Zygmunta III i Władysława IV. Wwa 1996.

Sokołowski* Tadeusz (1911-1944) bibliotekarz. **Słowniki:** SPKP.

Sokołowski* Waclaw (1916-1993) leśnik, bibliotekarz. **Słowniki:** SBW.

Sokołowski* Wiktor (1836-1901) prawnik. **AW:** 8077. **Słowniki:** PTPN.

Sokołowski* Władysław (1892-?) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Sokołowski* (Sokolovius) Wojciech (1586-1631) ks., jezuita, filozof, etyk. **Słowniki:** Teolodzy; EWoJ. **Biografie:** R. Darowski: W. S. SJ (1586-1631) i jego filozofia. Kr. 1995. R: D. Radecki, *Forum Philos* T. 2 (1997) s. 288-90. **Przyczynki:** R. Darowski: Filozofia moralna W. S. SJ (1586-1631). *Archiwum Historii Filozofii* T. 38 (1993) s. 53-63.

Sokota* Alberyk (+) przeor klasztoru cyst. w Paradyżu. **Przyczynki:** Opactwo cysterskie w Paradyżu. Jego rola w dziejach i kulturze pogranicza. Red. J. Karczewska. Zielona Góra 2004 s. 12-3, il. [pieczęć przeora].

Soldadini* Paweł (1728-1875) prof. medycyny Uniw. Krak., kan. gnieźn. **AW:** 8078. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Dzieje Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 1765-1850. T. 2. Praca zbiorowa pod red. K. Lepszego [i in.]. Kr. 1964-5. – A. Stabrawa: Apteka w kamienicy „Pod złotym karpem” w Krakowie przy Rynku Głównym 11. *Krakowski Rocznik Archiwalny* 5: 1999 s. 54-5, 67.

Soldenhoff* Antoni (1901-1944) działacz niepodl. **Biografie:** R. Wełniak, A. Ziółkowska: Wielkopolska walcząca. Konspiratorzy w obozie hitlerowskim w Żabikowie. Luboń 2010, s. 54-5.

Soliński* Bolesław Zbigniew (1923-1991) poeta, redaktor. **Słowniki:** AMM.

Solnik* Herszel (1859-1942) dziennikarz, pisarz, działacz społ. **Słowniki:** SBWP-W I. **Przyczynki:** J.D. Bejt Halevy: Toldot Jehudej Kalisz [Dzieje Żydów Kalisza]. Tel-Awiv 1961 s. 384-5. – Sejfer Kalisz [Księga Kalisza]. T. 2. Tel-Awiv 1968 s. 580. – A. Pakentreger: Żydzi w Kaliszu w latach 1918-1939. Wwa 1988 s. 53, 106, 136, 255, 281-2, 294, 297, 301, 309-10.

Solski* Ludwik (1855-1954) aktor – w Wielkopolsce. **Słowniki:** SBTP. **Źródła:** Kaliskie peregrynacje L. S. Wyboru dokonał S. Jaśkiewicz. *Ziemia Kaliska* 1962 nr 10 s. 9. **Przyczynki:** J. Młodziejowski: L. S. w Poznaniu. *KMP* 1946 s. 126-31, il. – Powitanie S. [16.05.1946]. *KMP* 1946 s. 154.

Solski* Stanisław (1622-1701) jezuita, nauczyciel, architekt, fizyk. **AW:** 8081. **Słowniki:** PSB; SBTech. XII; Nowy Korbut; WSB; SBWP-W zeszyt próbny; SBWP-W I; EWoj (ryc.); Szkoła Kaliska; S. Hrabec [i in.]: Wiadomości o autorach i dziełach cytowanych w słowniku Lindego. Wwa 1963; J. Poplatek, J. Paszenda: Słownik jezuitów artystów. Kr. 1972; Teolodzy; Materiały do słownika kartografów i geodetów polskich. Wwa 1999. **Biografie:** Z. Jasiewicz: Pisarz techniczny XVII wieku. *Ziemia Kaliska* 3: 1959 nr 6 s. 6, il. – S. S.: Architekt polski. [W:] Źródła do dziejów nauki i techniki. T. 2. Wyd. J. Burszta [i in.]. Wr. 1959 [obszerny wstęp dot. autora]. **Źródła:** J. Sobieski: Listy do Marysieńki. Opr. L. Kukulski. Wwa 1962. **Biografie:** K. Sawicki: Ks. S. S., konstruktor i wynalazca (1623-1701). *Horyzonty Techniki* 1957 nr 7. **Przyczynki:** K. Sawicki: S. S. – polski Edison XVII wieku. *Przegląd Geodezyjny* 1954 nr 2 s. 47-50, il. – J. Pazdur: Postęp techniczny w Polsce doby Odrodzenia. [W:] Odrodzenie w Polsce. Materiały Sesji Naukowej PAN 25 – 30 października 1953 r. T. 2: Historia nauki. Cz. 1. Wwa 1956 s. 440-1, 448. – A. Bajraszewska-Zięba, J. Zięba: o roli S. S. w rozwoju nauk technicznych. *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej* 4: 1956 s. 165-81, bibliogr. – T. Nowak: Cztery wieki polskiej książki technicznej 1450-1850. Wwa 1961 s. 103-15, 348. – F. Peplowski: Wiadomości o autorach i dziełach cytowanych w Słowniku Lindego. Wwa 1963. – K. Sawicki: Pięć wieków geodezji polskiej . Wwa 1964 s. 181-211. – Z.K. Targosz: Korespondenci Atanazego Kirchera i ich wkład w jego dzieło naukowe. *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej*. S. a 12: 1968 s. 121, 126, 131, 134, 136. – Mieszkowski: Podstawowe problemy architektury w polskich traktatach od połowy XVI do początku XIX w. Wwa 1970 s. 16, 24, 28-31. – Hist. nauki II s. 149, 153-4 – F. S. Ignaszewska: Historia fundacji klasztoru SS. Nawiedzenia NMP (PP. Wizytek) w Krakowie (1681-1699). *NP* 58: 1982 s. 34-6, 58-63. – B. Orłowski: Nie tylko szablą i piórem... Wwa 1985 s. 99-103. – W. Szolginia: Geniusze szczęśliwi, geniusze nieszczęśliwi. Wwa 1987. – K. Targosz: Jan III Sobieski mecenasem nauk i uczonych. Wr. 1991. – W. Więśław: „Geometra Polski” S. S. *Matematyka* 1998 nr 2 s. 68-77. – J. Pilatowicz: Feliks Kucharzewski (1849-1935). Historyk techniki. Wwa 1998. – I. Bajerowa: Jezuiti w dziejach języka polskiego. [W:] Wkład jezuitów do nauki i kultury w Rzeczypospolitej Obojga Narodów i pod zaborami. Red. I. Stasiewicz-Jasiukowa. Kr. [i in.]. 2004 s. 436-7. – J. Jasiuk: Wkład jezuitów do rozwoju i upowszechnienia techniki. [W:] Wkład jezuitów do nauki i kultury w Rzeczypospolitej Obojga Narodów i pod zaborami. Red. I. Stasiewicz-Jasiukowa. Kr. [i in.]. 2004 s. 332-5. – Z. Pawlikowska-Brożek: Wybitne publikacje matematyczne polskich uczonych jezuitów siedemnastego wieku. [W:] Wkład jezuitów do nauki i kultury w Rzeczypospolitej Obojga Narodów i pod zaborami. Red. I. Stasiewicz-Jasiukowa. Kr. [i in.]. 2004 s. 227-32, il.

Sołdraczyński* Franciszek (+). **Biografie:** E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram].

Sołowiej* Daniela (1948-2000) geograf, prof. UAM. **Biografie:** A. Woś: Śp. dr hab. Daniela Sołowiej, profesor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (1948-2000). Wspomnienie. *Badania Fizjograficzne Polski Zachodniej, Seria a* T. 51 (2000) s. 193-202, bibliogr. – Spraw. Zarządu PTPN 1999-2001 s. 27.

Sołtyk* Kajetan Ignacy (1715-1788) kan. gnieźn., bp krak. **AW:** 8083. **Słowniki:** PSB; Teolodzy; Encyklopedia Krakowa. Kr. 2000. **Przyczynki:** W. Bogusławski: Aktorzy warszawscy. Wwa 1961. – Dzieje Uniwersytetu Jagiellońskiego. Praca zbior. pod red. K. Lepszego [i in.]. T. 1-2. Kr. 1964-5. – W. Müller: Diecezja krakowska w relacjach biskupów z XVII – XVIII w. *Roczniki Humanistyczne KUL* 13: 1965 z. 2. – W. Konopczyński: Polscy pisarze polityczni XVIII wieku. Wwa 1966. – E. Rostworowski: Wolter a Polska. *KH* 75: 1968. – J. Kitowicz: Opis obyczajów. Wr. 1970. – Przemiany tradycji barskiej. Kr. 1970. – S. Lubomirski: Pod władzą księcia Repnina. Wwa 1971. – G. T. Łukowski: The szlachta and the Confederacy of Radom 1764-1767/68. *Antemurale* (Rzym) 21: 1977. – Z. Goliński: Ignacy Krasicki. Wwa 1979. – B. Wolska: Poezja polityczna czasów pierwszego rozbioru i sejmu delegacyjnego 1772-1775. Wr. 1882. – S. Librowski: Konferencje biskupów w XVIII w. *ABMK* 47: 1983 s. 247, 251, 273, 281-2, 289-99. – A. Bocheński: Wędrowki po dziejach przemysłu polskiego. T. 1. Wwa 1987. – Z. Zielińska: Republikanizm spod znaku buławy. Wwa 1988. – J. Daranowska-Łukaszewska: Kto jest autorem nagrobka bpa K. S. na Wawelu. *Studia Waweliana* 1: 1992. – Z. Guldon, J. Wijaczka: Procesy o mordy rytualne w Polsce XVI – XVIII w. Kielce 1995. – Zagadki Sejmu Czteroletniego. Wwa 1996. – W. Kriegseisen: Ewangelicy polscy i litewscy w epoce saskiej. Wwa 1996. – M. Czeppe: Kamaryla Pana z Dukli. Wwa 1998. – B. Kumor: Dzieje diecezji krakowskiej do r. 1795. T. 1-2. Kr. 1999. – B. Nosov: Russkaja politika v dissidentskom voprose v Pol'she 1762-1766 g. [W:] Pol'sha i Evropa v XVIII veke. Moskva 1999. – Ornamenta ecclesiae. Sztuka sakralna diecezji kieleckiej. Kielce 2000.

Sołtyk* Maciej Aleksander (1679-1749) prepozyt gnieźn., bp sufragan chełmiński. **AW:** 8084. **Słowniki:** PSB; Biskupi. **Przyczynki:** A. Szorc: Dominium Warmińskie 1243-1772. Olsztyn 1990. – H. Żochowski: Die Seelsorge im Ermland unter der Bischof Christoph Andreas Johann Szembek 1724-1740. Osnabrück 1993. – J. Dygdała: Adam Stanisław Grabowski (1698-1766) biskup, polityk, mecenas. Olsztyn 1994. – A. Liedtke: Zarys dziejów diecezji chełmińskiej do 1945 roku. Pelplin 1994 s. 67.

Sołtyk* Michał (1742-1815) kan. gnieźn., pisarz, działacz gosp. **AW:** 8085. **Słowniki:** PSB; Teolodzy; Encyklopedia Krakowa. Kr. 2000. **Biografie:** J. Śmiałowski: Ksiądz kanonik M.S. (1742-1815) i jego testament. *Acta Archaeologica Lodziensia* 2000 nr 45-46. – J. Śmiałowski: Ksiądz kanonik Michał Sołtyk (1742-1815) i jego testament: zbiory sztuki, archeologiczne, numizmaty, minerały i osobliwości. Łódź 2000. R: W. Leżańska, *KHNT* 2002 nr 1 s. 256-64. **Przyczynki:** L. Łętowski: Wspomnienia pamiętnikarskie. Wr. 1952. – G. Bałtruszajtys: Kompanie akcyjne w Polsce w drugiej połowie XVIII wieku. *CzPH* 11: 1959 z. 2. – M. Zakrzewski: M. S., zapomniany numizmatyk. *Biuletyn Numizmatyczny* 1973 nr 7. – J. Strzałkowski: Grawerzy świty księdza. M.S. *Biuletyn Numizmatyczny* 1974 nr 10. – J. Banach: Michała Stachowicza „Monumenta Regum Poloniae Cracoviensia”. *Folia Historiae Artium* 12: 1976 s.132-5, 137-43. – A. Abramowicz: Dzieje zainteresowań starożytnych w Polsce.

Czasy stanisławowskie i ich pokłosie. Cz. 2. Wr. 1987. – Kołłątaj i inni. z publicystyki Sejmu Czteroletniego. Wyd. Ł. Kądziała. Wwa 1991. – W. Kalinka: Sejm Czteroletni. Wwa 1991. – W. Szczygielski: Referendum trzeciomajowe. Sejmiki lutowe 1792 r. Łódź 1994. – B. Kumor: Dzieje diecezji krakowskiej do r. 1795. T. 1-2. Kr. 1999.

Sołtys* Joachim (1865-1948) chorąży Legionów Polskich, ppłk WP, prezes poznańskiego gniazda „Sokoła”, publicysta, działacz społ. **Słowniki:** PSB; W.K. Cygan: Oficerowie Legionów Polskich 1914-1917. T. 4. Wwa 2006; Encyklopedia powstań śląskich. Opole 1982; Słownik dziennikarzy polskich 1661-1945. [Wwa 1984]; Słownik polskich towarzystw naukowych. Wr. 1990; B. Snoh: Górnośląski leksykon biograficzny. Katowice 1997. **Biografie:** A. Kwiatek: J.S. (1865-1948). Przywódca powstań śląskich. *Kalendarz Opolski* na r. 1981, [23:], s. 107-8. – Tobie Polsko. Szkice biograficzne działaczy ruchu niepodległościowego na Górnym Śląsku. Red. W. Lesiuk [i in.]. Opole [i in.] 1981 s. 463-6. – W. Kokociński: J.S. (1865-1948). *Ziemia Śląska* 3: 1993 s. 283-4. **Przyczynki:** S. Kozicki: Historia Ligi Narodowej (okres 1887-1907). Londyn 1964. – J. Marczewski: Narodowa Demokracja w Poznańskim 1900-1914. Wwa 1967 s. 129. – E. Całka: Druki i czasopisma polskie w Gliwicach. *Zeszyty Gliwickie* 6: 1968 s. 165-79. – K. Heska-Kwaśniewicz: Saga rodu Sołtysów. *Poglądy* 1983 nr 15 s. 7. – J. Glensk: Ograniczenia wolności prasy polskiej na Górnym Śląsku (na przełomie XIX i XX wieku) Opole 1989 s. 350-60. – S. Rostworowski: Nie tylko Pierwsza Brygada. Wwa 1993. – W. Milewska, M. Zientara: Sztuka Legionów Polskich i jej twórcy. 1914-1918. Kr. 1999.

Sołtysiak* Franciszek (1887-?) działacz poilonijny, powstaniec wlkp., poseł na Sejm. **Słowniki:** Ko był kim.

Sołtysiak* Stanisław (1897-1971) działacz polityczny i gospodarczy. **Słowniki:** SBL.

Sołtysiak* Wacław (1890-1939) powstaniec wlkp., burmistrz Wrześni. **Słowniki:** Wrzesiński SB. **Biografie:** W. Kubiak: Burmistrz Sołtysiak. *Obserwator Wrzesiński* 1997 nr 9.

Sołtysiak* Władysław (+). **Źródła:** W. S.: Warthegau czyli Wielkopolska. [W:] Moje wojenne dzieciństwo. Wspomnienia nadesłane na konkurs. T. 4. Red. D. Banek. Wwa 2001 s. 11-33.

Sołtysik* Kazimierz (1895-1938) publicysta. **Słowniki:** PSB; SBKS. **Przyczynki:** E. Myczka: Naród w Kościele. Ujęcie K. S. *AK* 50: 1958 z. 1 s. 57-61. – E. Myczka: Próba syntezy (ze wspomnień o K. S.). *Tyg. Powsz.* 12: 1958 nr 12 s. 3. – B. Drobner: Bezustanna walka. T. 2. Wwa 1965. – M. Król: Style politycznego myślenia. Paryż 1979. – 60 lat socjologii poznańskiej. Red. A. Kwilecki. P. 1981. – K. Turowski: Historia Stowarzyszenia Katolickiej Młodzieży Akademickiej „Odrodzenie”. Wwa 1987. – S. Gajewski: Chrześcijańskie organizacje akademickie w Polsce 1889-1939. Rzeszów 1993. – W. Milewska, M. Zientara: Sztuka Legionów polskich i jej twórcy 1914-1918. Kr. 1999. – J. Giedroyc: Autobiografia na cztery ręce. Opr. K. Pomian. Wwa 1999.

Sołtysiński* Ludwik (1846-1928) ks., działacz społ. **AW:** 8087. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Dzieje Szubina. Red. M. Biskup. Wwa [i in.] 1974.

Sołtysiński* Romuald (1878-1941) ks., społecznik. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** Ks. R. S. – działacz społeczno-narodowy. *Tygodnik Pałuki i Ziemia Mogileńska* 2005 nr 51. **Przyczynki:** A. Markwicz: 100 lat historii organizacji Tow. Tomasza Zana. Londyn 1975 s. 54, 56.

=Sołtysiński* Stanisław (+) doc. dr hab. **Przyczynki:** A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1969. (Część trzecia). Nagroda Młodych – Nagroda naukowa: doc. dr hab. S. S. *KMP* 1971 nr 1 s. 111-2.

Sołtysowa* z Neymanów Helena Wiktorja (1860-1948) publicystka, działaczka społ. **Słowniki:** PSB; Śląski słownik biograficzny. Red. J. Kantyka [i in.]. Katowice 1977-1981. **Przyczynki:** S. Mazurek: z dziejów polskiego ruchu kobiecego na Górnym Śląsku w latach 1900-1907. Opole 1969 s. 59, 69-76. – K. Heska-Kwaśniewicz: Saga rodu Sołtysów. *Poglądy* 1983 nr 15.

Sommer* Hugo (1860-1938) dziennikarz, historyk. **Słowniki:** Balde.

Sommerfeld* Norbert Wiesław (1912-1999) działacz harcerski, uczestnik antyhitlerowskiego ruchu oporu. **Słowniki:** Wrzesiński SB.

Sondermann* Otto (1882-1970) dr praw, niem. działacz gospodarczy. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 111-2.

Sonnewend* Stefan (1885-1939) malarz, rysownik, karykaturzysta. **AW:** 8089. **Słowniki:** PSB; WSB; SGraf. **Biografie:** J. Mulczyński: S. S. (1855-1939 ?) – karykaturzysta, grafik, ilustrator książek. *KW* 1992 nr 4 s. 51-4. **Przyczynki:** Wystawa pośmiertna poznańskich art.-plastyków. Poznań 1947. Katalog. – DWP III. – Materiały do dziejów Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie 1895-1939. Opr. J.E. Dutkiewicz [i in.]. Wr. [i in.] 1969 s. 395-6. – A. Fiedler: Mój ojciec i dęby. Wwa 1974 s. 84, 150. – S. Mazurek: Polskie życie artystyczne w latach 1915-1939. Wr. 1974. – H. Górńska, E. Lipiński: z dziejów karykatury polskiej. Wwa 1977. – J. Ratajczak: Zgasły brzask epoki. P. 1980. Z. Zakrzewski: Przechadzki po Poznaniu lat międzywojennych. Wwa [i in.] 1983. – M. Rutowska: Straty osobowe i materialne w Wielkopolsce w latach II wojny światowej. Wwa [i in.] 1984 s. 103. M. Bryl: Grupa artystów plastyków „Świt” jako wielofunkcyjna instytucja życia artystycznego Poznania w latach 1921-1927. *Atrium Quaestiones* nr III P. 1986. – M. Bryl: Poznański „Świt” (1921-1927) – elita czy autsajderzy. *KMP* 1987 nr 3. – Teka Armji Wielkopolskiej w dniach jej narodzin. Opr. J. Sikorska. Inowrocław 1993. – M. Bryl: Grupa artystów plastyków „Świt”. P. 1992. – J. Mulczyński: Salon „pod osiemnastką”. Poznańskie salony sztuki w l. 1909-1939. (Cz. I) *Artelier* 1992 nr 1. – J. Mulczyński: Salon „pod czternastką”. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Cz. II) *Artelier* 1993 nr 1. – J. Mulczyński: Salony z pogranicza. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Cz. IV) *Artelier* 1993 nr 3/4. – M. Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. Polskie wydawnictwa artystyczne i bibliofilskie z lat 1899-1945. Wr. 1994. – J. Mulczyński: Pracownie artystów poznańskich XX wieku. *KMP* 1994 nr 1-2 s. 202-39. – A.J. Markiewicz: Plastyka w okresie XX-lecia międzywojennego. Zarys monograficzny. [W:] Wielka księga Miasta Poznania. P. 1994. – M. Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. Wr. [i in.] 1994. – J. Mulczyński: Pracownie artystów poznańskich XX wieku. *KMP* 1994 nr 1-2. – W. Wyganowska: Sztuka legionów polskich 1914-1918. Wwa 1994. – M. Warkoczewska: Pocztówki z widokami dawnego Poznania (1898-1939) ze zbiorów Muzeum Miasta Poznania. Muzeum Narodowe w Poznaniu. Katalog zbiorów. P. 1995. – J. Mulczyński: Powstanie wielkopolskie na pocztówkach, plakatach, dyplomach i ulotkach (do 1921 r.). *KMP* 1998 nr 4 s. 214-26. – W. Milewska, M. Zientara: Sztuka Legionów Polskich i jej twórcy 1914-1918. Kr. 1999.

Sopałowicz* Kazimierz (1898-1919) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** Udział społeczeństwa ziemi kaliskiej w powstaniu wielkopolskim 1918-1919. Kalisz 1978.

Sosiński* Wojciech (1872-1934) działacz społ. i polit. **AW:** 8092. **Słowniki:** PSB; WSB; SBKS. **Biografie:** Tobie Polsko. Szkice biograficzne działaczy ruchu niepodległościowego na Górnym Śląsku. Red. W. Lesiuk [i in.]. Opole [i in.] 1981. **Przyczynki:** J. Marczewski: Narodowa Demokracja w Poznańskim 1900- 1914. Wwa 1967 s. 275-7, 312, 363. – Z. Hemmerling: Postowie polscy w parlamencie Rzeszy Niemieckiej i sejmie pruskim 1907-1914. Wwa 1968. – K. Murzynowska: Polskie wychodźstwo zarobkowe w Zagłębiu Ruhry w latach 1880-1914. Wr. 1972. – T. Monasterska: Narodowy Związek Robotniczy 1905-1920. Wwa 1973. – B. Krzywobłocka: Chadecja 1918-1937. Wwa 1974. – H. Przybylski: Chrześcijańska Demokracja i Narodowa Partia Robotnicza w l. 1926-1937. Wwa 1980. – K. Turowski: Historia ruchu chrześcijańsko-demokratycznego w Polsce. T. 1-2. Wwa 1989. – Z. Kirkor-Kiedroniowa z Grabskich: Wspomnienia. Opr. A. Szklarska-Lohmannowa. Kr. 1989.

Sosnkowski* Piotr (XVI w.) kan. pozn., dziekan i oficjał warszawski. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Nowacki II s. 238, 303. – L. Królik: Kapituła kolegiacka w Warszawie do końca XVIII wieku. Wwa 1990 s. 40-1, 43, 199. – K. Lutyński: Kapituła katedralna w Poznaniu w XVI wieku. P. 2000.

Sosnowski* Kirił Władysław, pseud. „Konrad”, „Bronisław Patecki” (1910-1966) prawnik, dziennikarz, działacz społ.-polit., czł. antyhitlerowskiej org. „Ojczyzna”. **Słowniki:** PSB; WSB; Enc. konsp. wlkp. **Biografie:** K. S. (1910-1966). *PZach.* 22: 1966 nr 6 s. 428-30. – A. Rogalski: K. S. 1910-1966. [W tegoż:] w kręgu przyjaźni. Wwa 1983 s. 183-95. **Przyczynki:** S. Roskosz: „Franek”. z pierwszej linii frontu. *Tyg. Powsz.* 1966 nr 14-15. – K. Dunin-Wąsowicz: Obóz koncentracyjny Stutthof. Gdańsk 1970. – Serwański s. 242-4, 294, 301-2, 304-5, 308, 315-6, 419, 477, 486. – J. Kostrzewski: z mego życia. Pamiętnik. Wr. 1970. – L. Wanat: Za murami Pawiaka. Wwa 1972 s. 558. – Z. Kaczmarek: Obóz Wielkiej Polski w Poznańskim w latach 1926-1932. *Dzieje Najnowsze* 6: 1974 nr 3. – Z. Kaczmarek: z historii endeckiej prasy politycznej Poznania (1922-1939). *Rocznik Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego* 15: 1976 z. 1 s. 47. – J.J. Terej: Rzeczywistość i polityka. Wwa 1979. – J.J. Terej: Na rozstajach dróg. Ze studiów nad obliczem i modelem Armii Krajowej. Wr. 1980. – S. Lewandowska: Polska konspiracyjna prasa informacyjno-polityczna 1939-1945. Wwa 1982. – Udział kapelanów wojskowych w drugiej wojnie światowej. Wwa 1984. – J.J. Nikisch: Organizacja „Ojczyzna” w latach 1939-1945. *Więź* 1985 nr 10-12. – Zakrzewski Ulicami. – Z. Zakrzewski: Wspominam Poznań. P. 1986. – G. Mazur: Biuro Informacji i Propagandy SZP-ZWZ- AK 1939-1945. Wwa 1987. – J. Lerski: Emisariusz „Jur”. Wwa 1989. – W. Grabowski: Delegatura Rządu Rzeczypospolitej na Kraj 1940-1945. Wwa 1995. – A. Friszke: Oaza na Kopernika. Klub Inteligencji Katolickiej 1956-1989. Wwa 1997. – Z.J. Jaroszewski: Jan Jacek Nikisch w moich wspomnieniach. *KMP* 1997 nr 3 s. 297-301. – K.M. Pospieszalski: Pracownicy Instytutu Zachodniego przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Warszawie 29 sierpnia 1950 r. *KMP* 1997 nr 3 s. 288-96 [oskarżony K. S.]. – E. Serwański: z dziejów wielkopolskiej konspiracji 1939-1945. P. 1999. – J. Korczak: Konspiratorzy i zdrada. P. 2000. – Z. Mazur: Antenaci. o politycznym rodowodzie Instytutu Zachodniego. P. 2002 s. 8, 115-9, 121, 234-6, 238-41, 246, 248, 249, 253-5, 267, 268, 274, 278, 280, 281, 314, 330, 341-3, 359, 362, 370, 371, 376, 424, 427, 461. – H. Kiriłowa Sosnowska: Gościńce i rozstajne drogi. Opowieść rodzinna. P. 2002, 252 s., il. – Napisy pamiątkowe s. 80-1. – „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty.

Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. 2004 s. 7, 8, 9, 11, 14, 15, 16, 21, 28, 30, 33, 34, 35, 41, 42, 43, 44, 68, 105, 127, 133, 138., 142, 143, 171, 172, 181, 203, 204, 206, 211, 212, 217, 220, 221, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 233, 234, 235, 236, 237, 240, 243, 245, 246, 248, 249, 255, 256, 269, 270, 271, 272, 274, 282, 283, 289, 292, 295, 296, 299, 300, 301, 302, 303, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 315, 316, 318, 320, 321, 322, 327, 329, 342, 343, 344, 345, 346, 357, 372, 373, 400, 416, 424, 428, 429, 444, 445, 547, 549, 550, 577, 597, 632. – E. S.: w kręgu myśli zachodniej. Wspomnienia i zapiski Wielkopolanina. Wyd. J. i K. Serwańscy. P. 2003 passim.

Sosnowski* Maksymilian Edward (1822-1901) nauczyciel, bibliotekarz, dyr. Bibl. Raczyńskich w P. **Słowniki:** SPKP; PTPN; Nauczyciele MM; PSB. **Przyczynki:** Motty i s. 669.

Sośnicki* Wojciech Rabcz (zm. po 1656) pleban w Skórzewie. **Przyczynki:** P.M. Dziembowski: Proboszczowie parafii świętego Marcina i świętego Wincentego w Skórzewie. Skórzewo 2010, s.

Sowińska* Zofia (+) nauczycielka. **Biografie:** K. Pawnuk: Z. S. Portret nauczycielki i bibliotekarki kępińskiej. [W:] Zeszyty Kaliskiego Tow. Przyjaciół Nauk. Nr 6: 2000 s. 133-8.

Sowiński* Bolesław (1842-1903) lekarz. **Słowniki:** Kościński; Slek. V.

Sowiński* (Sówka-Sowiński) Jerzy (1920-1995) prof. AR w P. **Słowniki:** Słownik biograficzny konspiracji pomorskiej 1939-1945. Red. H. Maciejewska-Marcinkowska [i in.]. Toruń 1994. **Przyczynki:** Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970. – Nauka w Wlkp. – Siedemdziesiąt lat akademickich studiów rolniczych i leśnych. AR w Poznaniu. P. 1989 s 22, 240, 247. **Bibliografie:** Bibliografia publikacji pracowników WSR (Akademii Rolniczej) w Poznaniu 1945-1980. P. 1974-86.

Sowiński* Witold Kazimierz (1917-19) prof. AM w P., przedstawiciel polskiej szkoły mikrobiologicznej, żołnierz ZWZ i AK. **Słowniki:** AMM. **Artykuły:** +*Rocznik Lekarski* 1948 – +*Przegląd Dermatologiczny* 1993 z. 2.

Sójka* Julian (1904-1984) lalkarz. **Słowniki:** F. Fornalczyk, T. Matejko: Pisarze Pomorza Środkowego. Koszalin 1988. **Biografie:** Z. Miklińska: J.S. „Teatr Lalek”. 1985 nr 7-8. – Z. Miklińska: Słowo o J.S. [W:] Przygody Kubusia. Gdańsk 1986. **Przyczynki:** Z. Miklińska: Julek. *Scena* 1977 nr 4. – 40 lat. Państwowy Teatr Lalki „Tęcza” Słupsk’86. Słupsk 1986. – L. Chojnacki: „Wokół Błękitnego Pajaca” *Pam. Teatr.* 1987 z. 1-2. – M. Waszkiel: Dzieje teatru lalek w Polsce (do 1945 roku). Wwa 1990.

Spalony* Tadeusz (1928-1994) żołnierz AK, działacz harcerski. **Słowniki:** AMOstr. z. 7.

Spadowski* Franciszek (1891-1929) bankowiec, działacz spółdzielczy. **Słowniki:** Słownik biograficzny Pomorza Nadwiślańskiego. Gdańsk 1997. **Przyczynki:** R. Ergetowski: Studenckie organizacje Polaków w Uniwersytecie Lipskim w latach 1872-1919. Wr. 1982 s. 197. – J. Borzyszkowski: Inteligencja polska w Prusach Zachodnich 1848-1920. Gdańsk 1986.

Specht* Johann Friedrich (1859-1945) superintendent, pastor w Obornikach. **AW:** 8099. **Biografie:** W. R. Brauer: „Pniel” (Geschichte einer deutschen Siedlung im Osten). Gedenkschrift anlässlich

des 175. Gründungsjahres der evangelischen Kirchengemeinde Obornik an der Warthe. [Dillbrecht 1952] s. 60.

Spee* Johannes (1841-?) naucz. gimn. w Ostrowie. **AW:** 8101. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.

Speichert* Franciszek Ksawery (1839-1911) ziemianin. **AW:** 8105. **Słowniki:** PTPN.

Speichert* Kazimierz (1880-1966) aptekarz. **Słowniki:** PTPN.

Speichert* Ksawery Franciszek (1878-1937) działacz gosp., powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.
Przyczynki: Udział ziemi kościańskiej w powstaniu wielkopolskim 1918-1919. Kościan 1970. – Z. Nawrocki: Leszczyńskie kółka rolnicze w roku 120-lecia 1862-1982. Leszno 1983. – Pamiętnik Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej. Pod red. H. Florkowskiego. Kościan 1985.

Spycimir* Mikołaj (zm. 1469) prawnik, kan. gnieźn., nuncjusz Stolicy Apostolskiej. **AW:** 8107.
Przyczynki: Nowacki II. – W. Dworzaczek: Leliwici Tarnowscy. z dziejów możnowładztwa wielkopolskiego. Wwa 1971 s. 58-9. – M. Markowski: Burydanizm w Polsce w okresie przedkopernikańskim. Wr. 1971. – Z. Pietrzyk: Poczest rektorów Uniwersytetu Jagiellońskiego. 1400-2000. Kr. 2000 s. 66.

Spill* Marie z domu Helldorff 1 voto Kalckreuth (1908-1989) pisarka, właścicielka dóbr Muchocin.
Słowniki: Balde.

Spiralski* Ignacy (1866-1940) działacz narodowościowy na Babimojszczyźnie. **Przyczynki:** K. Raniowski: Rody ziemi wolsztyńsko-babimojskiej. Wolsztyn 2005 s. 112, 316-7.

Spiralski* Teodor (1868-1940) rolnik, działacz narodowy. **Słowniki:** Południowe Pogranicze. Słownik historyczny. Opr. J. Benyskiewicz [i in.]. Zielona Góra 1983; Lubuski słownik biograficzny. Red. H. Szczegóła. Zielona Góra 1984. **Biografie:** W. Sauter: T.S.(1868-1940). *Przegląd Lubuski* 2: 1972 nr 2 s. 105-10. **Przyczynki:** Zaodrzańskie szkice historyczne. Zielona Góra 1960, s. 138-9. – M. Zientara-Malewska: Płonące krzaki nad Obrą. Wwa 1961, s. 103, 150, 154. – W. Sauter: z walk o wolność Babimojszczyzny. P. 1960 s. 50, 64, 66, 101-2, 135-7. – Z. Rutkowski: z dziejów Polonii zielonogórskiej. *RLub.* 4: 1966 s. 137. – W. Sauter: Życie Polaków na Babimojszczyźnie w latach 1860-1945 w świetle archiwum Erbta. *RLub.* 4: 1966 s. 113-4, 116. – J. Benyskiewicz: Położenie Polaków w Marchii Granicznej w latach 1919-1943. Zielona Góra 1968. – H. Lehr, E. Osmańczyk: Polacy spod znaku Rodła. Wwa 1972. – K. Raniowski: Rody ziemi wolsztyńsko-babimojskiej. Wolsztyn 2005 s. 112, 316-7.

Spiro* Albert (1841-1904) księgarz, antykwariusz. **Słowniki:** SPKP

Spitzer* Wilhelm Adolf Stillfried (1895-1973) adwokat, działacz niem. w Bydgoszczy. **AW:** 8112.
Słowniki: BSB IV; Kto był kim. **Przyczynki:** S. Potocki: Położenie mniejszości niemieckiej w Polsce 1918-1938. Gdańsk 1969. – E. Serwański: Dywersja niemiecka i zbrodnie hitlerowskie w Bydgoszczy na tle wydarzeń w dniu 3 IX 1939. P. 1984. – M.K. Jeleniewski: Bydgoskie wybory 1920-1939. B. 1994 s. 99, 159. – Hist. B. II cz. 1 s. 432-4.

Spizewski* Jan (1887-?) dentysta. **Słowniki:** PTPN.

Spłaskowski* Michał (1889-?) architekt. **Słowniki:** PTPN.

Spława*-Neyman Gustaw (1890-1966) leśnik, działacz społ., żołnierz AK. **Słowniki:** APLK (pod nazwiskiem Neyman-Spława). **Biografie:** S. Czopor: G. S.-N. 1890-1966. *Chrońmy Przyrodę Ojczyzną* 23: 1967 nr 3 s. 38-9. **Przyczynki:** J. Broda: Dzieje ruchu związkowego robotników drzewnych i pracowników leśnictwa w Polsce do 1939 roku. Wwa 1977. – P. Anders, A. Dzieczkowski: Wielkopolski Park Narodowy. Przewodnik. P. 1988 s. 184-5. – A. Zwolska: Twórcy i obrońcy Wielkopolskiego Parku Narodowego. Puszczykowo 1992 s. 7, 62, 65, 67-9, 75, 125.

Spławscy* – możnowładczy ród wielkopolski. **Przyczynki:** E. Opaliński: Rodziny wielkosenatorskie w Wielkopolsce, na Kujawach i na Mazowszu za Zygmunta III. Wwa 2007 passim.

Spławski* Jan z Milesznej Górki (zm 1602) kaszt., woj. inowr. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy. **Przyczynki:** Nowacki. – A. Filipczak-Kocur: Senatorowie i posłowie na sejmie „pacyfikacyjnym” w 1589 r. *CzPH* 34: 1982 z. 2. – J. Rzońca: Sejmy z lat 1597 i 1598. Wr. 1989. – L. Jarmiński: Bez użycia siły. Wwa 1992. – L. Kieniewicz: Senat za Stefana Batorego. Wwa 2000.

Spławski* Jan ze Spławia (zm. 1539/1541) sędzia ziemski kaliski, potem pozn. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Źródła:** OWKalisza nr 85 s. 327; nr 91 s. 330. – Dokumenty opactwa benedyktynów w Lubiniu z XIII – XV w. Wyd. Z. Perzanowski. Wwa 1975 nr 13, 55, 159, 312. – Przywileje miasta Poznania XIII – XVIII w. Wyd. W. Maisel. P. 1994 nr 91. **Przyczynki:** J. Bielecka: Inwentarze ksiąg archiwów grodzkich i ziemskich Wielkopolski XIV – XVIII wieku. P. 1965 s. 256 przyp. 7. – A. Gąsiorowski: Urzędnicy zarządu lokalnego w późnośredniowiecznej Wielkopolsce. P. 1970. – J. Wiesiołowski: Ambroży Pampowski – starosta Jagiellonów. Wr. 1976. – Z. Wojciechowski: Zygmunt Stary. Wwa 1979 s. 185. – W. Uruszczak: Próba kodyfikacji prawa polskiego w pierwszej połowie XVI wieku. Wwa 1979 s. 100. – W. Uruszczak: Sejm walny 1506-40. Wwa 1980. – A. Gąsiorowski: Starostowie wielkopolskich miast królewskich w dobie jagiellońskiej. Wwa 1981 s. 54-5, 80-1.

Spławski* Stanisław (zm 1569) poseł sejmowy, kaszt. santocki, krzywiński, międzyrzecki, star. obornicki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Nowy Korbut; Chłapowski. **Źródła:** Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1564-1565. Wyd. A. Tomczak [i in.]. B. 1961. – Księga ekspedycji kancelarii nadwornej 1559-1572. Opr. I. Kaniewska. Kr. 1997. **Przyczynki:** A. Dembińska: Zygmunt I. P. 1948 s. 327. – Nowacki II. – A. Gąsiorowski: Starostowie wielkopolskich miast królewskich w dobie jagiellońskiej. Wwa 1981. – W. Dworzaczek: Hetman Jan Tarnowski. Wwa 1985.

Spohn* Adalbert (1846-?) naucz. gimn. w Ostrowie. **AW:** 8115. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.

Spojda* Marian (1901-1940) piłkarz, trener, powstaniec wlkp., olimpijczyk z 1924 r. **Słowniki:** J. Tucholski: Mord w Katyniu. Lista ofiar. Wwa 1991 s. 218; B. Tuszyński: Księga sportowców polskich ofiar II wojny światowej 1939-1945. Wwa 1999; Katyń. Księga cmentarna Polskiego Cmentarza Wojennego. Wwa 2000 s. 587; Encyklopedia piłkarska FUJI. Biało-czerwoni. Katowice 1991; Z. Głuszek: Polscy olimpijczycy 1924-1984. Leksykon. Wwa 1988; Wryk Sport. **Biografie:** R. Wryk: S.M. (1901-1940). *Wychowanie Fizyczne i Sport* 1994 nr 4. **Przyczynki:** J.

Hałys: Polska piłka nożna. Kr. 1986 s. 36-43, 46, 54, 69, 232, 235, 318-21, 502, 841. – Z. Kubiak: 75-lecie Klubu Sportowego „Warta”. P. 1987 s. 14, 147-50, 224.

Spribille* Franz Joseph (1841-1921) botanik, nauczyciel gimn. **Słowniki:** Inowr. SB IV. **Przyczynki:** Historia Gimnazjum i Liceum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu 1855-1985. Red. R. Kabaciński. T. 1. Inowr. 1995 s. 81-2, 92.

Springer* Edmund (1906-1967) pianista, dyrygent, pedagog. **Słowniki:** Dyrygenci; SBTP. **Przyczynki:** Opera Śląska 1945-1955. Stalinogród 1956. – B. Jankowski, M. Misiorny: Muzyka i życie muzyczne na ziemiach zachodnich i północnych 1945-1965. P. 1968.

Springer* Maria (1824-1872) poetka. **AW:** 8120. **Słowniki:** WSB. **Biografie:** T. Rzepa: M.S. zapomniana poetka nadziei. *Przew. Kat.* 1981 nr 28.

Springier* Witold (1903-1960) śpiewak operowy. **Słowniki:** SMP.

Sprowski* Jan abp – zob. Jan ze Sprowy.

Spychalski* Aleksander (1866-1931) ks. **AW:** 8126. **Słowniki:** PTPN.

Spychalski* Jan (1893-1946) malarz, bibliotekarz. **Słowniki:** WSB; J. Chrzanowska-Pieńkos, A. Pieńkos: Leksykon sztuki polskiej XX wieku. Sztuki plastyczne. P. 1996; SGraf.; Członkowie tajnych tow. **Bibliografie:** Z. Klemensiewicz: Bibliografia ekslibrisu polskiego. Wr. 1952. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1107. **Biografie:** J. Baumgart: Wspomnienie o śp. J.S. *PWlkp.* 2: 1946 nr 12 s. 341-2. – Z. Kawecka: J.S. Wspomnienia pośmiertne. *Przegląd Biblioteczny* 1947 nr 1-2. – A. Ławniczakowa: J.S. (1893-1946). *Przegląd Artystyczny* 1958 nr 6 s. 42-4. – R. Stanisławski: J.S. Wwa 1962, 8 s. – T. Kostyrko: Obraz i jego konteksty. Esej o malarstwie J.S. Wwa 1997, 99 s. R: A. Zeidler-Janiszewska, *Sztuka i Filozofia* T. 15 (1998) s. 221-4. **Przyczynki:** J.S. Retrospektywna wystawa obrazów. Poznań – CBWA. 1956. Katalog. P. 1956. – DWP III s. 277-8. – J.S. 1893-1946. Wystawa retrospektywna. Wwa 1958. – T. Dobrowolski: Nowoczesne malarstwo polskie. T. 3. Wr. [i in.] 1964. – S. Helsztyński: Ze wspomnień o J.S. *Nurt* 1965 nr 5 s. 45-50. – J. Helsztyński: Meteory Młodej Polski. Kr. 1969 s. 167-91. – Serwański s. 430-1. – 1919-1969 Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Praca zbiorowa pod red. S. Teisseyre. P. 1971 s. 16. – Arcydzieła malarstwa w Muzeum Narodowym w Poznaniu. P. 1971. – T. i K. Kostyrkowie: Problemy sztuki współczesnej. P. 1972 s. 44-67. – A. Ławniczakowa: Problemy naszego czasu. *Nurt* 1973 nr 3 s. 50-2. – J. Jaworska: Polska sztuka walcząca 1939-1945. Wwa 1976 s. 131. – M. Paluszkiwicz: Towarzystwo Tomasza Zana w Wągrowcu. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 22: 1979 nr 1 s. 70-1, 75. – J. Pollakówna: Malarstwo polskie. Między wojnami 1918-1939. Wwa 1982. – Sztuka dwudziestolecia międzywojennego. Materiały Sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki. Wwa 1982 s. 71, 87, 90. Z. Kępiński: Tradycje Poznania w dziedzinie sztuk pięknych. [W:] Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980. Praca zbiorowa pod red. T. Kostyrko. P. 1987. – K. Kostyrko: Tendencje rozwojowe w plastyce Okręgu Poznańskiego. [W:] Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980. Praca zbiorowa pod red. T. Kostyrko. P. 1987. – K. Kostyrko: Artyści plastycy zawód, postawy twórcze na przykładzie środowiska poznańskiego. Wwa [i in.] 1987. – R.K. Przybylski: Malarstwo. [W:] Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980. Praca pod red. T. Kostyrko. P. 1987 s. 68-9. – A.K. Olszewski: Dzieje sztuki polskiej w zarysie 1890-1980. Wwa 1988. – H. Majkowski: o sztuce plastycznej w Poznaniu w czasach

poprzedzających wojnę światową. *Antologia KMP* 1990 nr 3/4. – A. Ławniczak: Malarz samotnik. *Iks* 1993 nr 4 s. 19. – J. Mulczyński: „Salon 35”. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Cz. III) *Artelier* 1993 nr 2. – Z. Dworecki: Poznań i poznaniacy w latach II Rzeczypospolitej 1918-1939. P. 1994. – J. Mulczyński: Pracownie artystów poznańskich XX wieku. *KMP* 1994 nr 1-2. – A.J. Markiewicz: Plastyka w okresie XX-lecia międzywojennego. Zarys monograficzny. [W:] *Wielka Księga Miasta Poznania*. P. 1994. – A. Ławniczakowa: Malowanie ciszy. *Art & Business* 1995 nr 10 s. 27-30. – M. Strzałko: Rezydencja Hulewiczów w Kościankach. *KW* 1995 nr 3 s. 75-84. – T. Kostyrko: Obraz i jego konteksty. Esej o malarstwie J.S. Wwa 1997. – M. Poprzęcka: Arcydzieła malarstwa polskiego. Wwa 2000.

Spychalski* Marian (1906-1980) marszałek Polski – w Poznaniu. **Biografie:** S. Z.: Marszałek Polski M.S. 1906-1980. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 25: 1980 nr 3 s. 315-9. **Przyczynki:** W. Rogala: Poznańskie lata M.S. (na marginesie książki „Początek walki”. Fragmenty wspomnień). *KMP* 1986 nr 4 s. 53-62, il.

Spychała* Walerian (1900-1943) lekarz internista, balneolog. **Słowniki:** PTPN; Enc. konsp. wlkp.; Członkowie tajnych tow.; B. Tuszyński: Księga sportowców polskich ofiar II wojny światowej 1939-1945. Wwa 1999. **Biografie:** U. Hoffmann: W. S. ps. Mucek. *Gaz. Wyb.* (P.) 1998 nr 159 s. 9. **Przyczynki:** H. Szofdrska: Walka z kulturą polską. UP podczas okupacji. P. 1948 s. 85-6. – M. Olszewski: Fort VII w Poznaniu. P. 1971 s. 109. – Dz. UAM. – J. Hasik, J. Juszczyk: Dzieje Wydziału Lekarskiego UP i AM (1919-1979). P. 1979. – Zakrzewski Ulicami. – Z. Zakrzewski: Wspominam Poznań. P. 1986.

Spychałowicz* Marcin (1856-1931) ks., działacz społ. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.

Srocza* Jakub (1907-1988) księgarz. **Słowniki:** SPKP Supl. II. **Biografie:** B. Żynda: J.S. (1907-1988). *Księgarz* 32: 1988 nr 2 s. 41-2, il.

Sroczyński* Adam Stanisław (1881-1951) księgarz. **Słowniki:** SPKP.

Sroczyński* Józef (1873-1926) przemysłowiec. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** W. Lipowicz: Fabryka mebli artystycznych J.S. z dziejów meblarstwa poznańskiego 1 poł. XX w. *KMP* 1991 nr 1/2 s. 7-21, il. **Artykuły:** *KMP* 1970 nr 4 s. 40-3.

Sroczyński* Cyryl (1893-1929) działacz społeczny i burmistrz Wroniek. **Słowniki:** Krygier.

Sroczyński* Stanisław (1896-1960) lekarz, powstaniec wlkp. **Słowniki:** Inowr. SB III; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** J. Hasik, E. Gawlak: Dr med. S. S. [W tychże:] Dzieje Uzdrowiska Inowrocław. Inowr. 1996 s. 120-2. **Przyczynki:** J. Aleksandrowicz: 50 lat działalności Polskiego Czerwonego Krzyża w Inowrocławiu. Inowr. 1969. – J. Aleksandrowicz: Inowrocław i okolice. Inowr. 1973. – M. Paluszkiewicz: Towarzystwo Tomasza Zana w Wągrowcu. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 22: 1979 nr 1 s. 70-1, 74-5.

Sroka* Aleksander, pseud. „Ireneusz” (1912-1971) czł. antyhitlerowskiej org. „Ojczyzna”. **Przyczynki:** „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 157, 204, 335, 338, 340.

Sroka* Czesław (1879-1958) ks. **Słowniki:** PTPN.

Sroka* Leon Florian (1893-1940) ks. **Słowniki:** Martyrol.; AMM. **Przyczynki:** Klanowski. **Artykuły:** +*Kalendarz Słowa Bożego* 1948.

Sroka* Stanisław (1909-1967) prawnik, prezydent P. **Słowniki:** WSB; AMM. **Biografie:** Przybecki s. 116-7. – T. Mołdawa: Ludzie władzy 1944-1991. Wwa 1991. **Przyczynki:** S. Krokowski: Prezydent stołecznego miasta Poznania mgr S. S. w Lyonie, Paryżu i Sztokholmie. *KMP* 1946 s. 224-5. – Krzyż Polski Odrodzonej dla prezydenta miasta Poznania. *KMP* 1947 s. 187. – Oficjalna nominacja. Mgr S. S. Prezydent stołecznego miasta Poznania. *KMP* 1947 dodatek do nr 1 s. 1-2. – [S. Krokowski]: Prezydent odbudowy. *KMP* 1948 s. 288-9. – S. Kubiak: z zagadnień rozwoju i działalności PPR w Wielkopolsce i na Ziemi Lubuskiej 1945-1946. P. 1964 s. 64, 157. – Takie były początki. Wwa 1965. – T. Orlik: Pogrzeb ministra S. S. z żałobnej karty. *KMP* 36: 1968 nr 2 s. 125-31, il. – S. Kubiak, M. Olszewski: Rok 1945. Rok pierwszy w Poznaniu. Kronika wydarzeń. P. 1969. – Trud pierwszych dni. Rok 1945. Wspomnienia poznaniaków. Opr. T. Światała. P. 1970. – M. M. Drozdowski: Eugeniusz Kwiatkowski. Kr. 1989.

Stablewscy* – szlachecka rodzina polska. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo II s. 48-9.

Stablewska* Irena Kazimiera (1864-1939) literatka, działaczka społ. **Biografie:** K. Maćkowiak: I. K. S. – literatka, działaczka społeczna. [W:] Sławni Gostynianie. Kalendarz 1988. Gostyń 1987 s. 10-1, il. **Przyczynki:** K. Maćkowiak: Palma na Saharze. (Przyczynek do biografii I. S.). Gostyń 1988. – S. Leitgeber: Rodzinne gniazdo. *DP* 1998 nr z 21 XII.

Stablewski* Erazm (1802-1870) działacz gosp. i polit. **AW:** 8147. **Słowniki:** WSB; PTPN; AMM; KostrzSB **Źródła:** Protokoły posiedzeń Koła Polskiego w Berlinie. Opr. Z. Grot. T. 1. P. 1956. – H. Schmitt: Listy do żony (1845-1880). Wr. 1961. **Przyczynki:** S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 roku. Wwa 1960 s. 224, 337. – Z. Grot: Działalność posłów polskich w sejmie pruskim 1848-1850. P. 1961. – W. Pruski: Hodowla zwierząt gospodarskich w Wielkopolsce w latach 1793-1850. Wwa 1978 s. 49. – Z. Grot: Rok 1863 w zaborze pruskim. P. 1963. – S. Jankowiak: Kasyno Gostyńskie 1835-1846. P. 1985. – B. Grześ [i in.]: Niemcy w Poznańskim wobec polityki germanizacyjnej 1815-1920. P. [1988]. – Listy z Poznania. Wybór felietonów z drugiej połowy XIX wieku. Opr. J. Data. P. 1988. – K. Śmigiel: Florian Stablewski, arcybiskup gnieźnieński i poznański (1841-1906). Gniezno 1993. – B.J. Umiński: Generał Jan Nepomucen Umiński. Wr. 1999.

Stablewski* Erazm (ur. 1884) płk WP, powstaniec wlkp. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo II s. 133.

Stablewski* Florian Oksza (1841-1906) abp gnieźn. i pozn., poseł. **AW:** 8148. **Słowniki:** WSB; PTPN; Teologdy; Biskupi; Wrzesiński SB; SBKS; Kanoniści; AMM; Członkowie tajnych tow. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 602. **Biografie:** F. Marlewski: w 50 rocznicę zgonu arcybiskupa F. S. *Przew. Kat.* 46: 1956 s. 32-4. – Nowacki II s. 120-1. – Na stolicy prymasowskiej w Gnieźnie i w Poznaniu. Praca zb. pod red. F. Lenorta. P. 1982 s. 243-72. – K. Śmigiel: F. S. Arcybiskup gnieźnieński i poznański 1841-1906. Gn. 1993, 223 s., bibliogr. R: W. Molik, *KH* 102: 1995 nr 2 s. 109-14; M. Chamot, *Ziemia Kujawska* 12: 1997 s. 257-60. – J. Marciszewski: Arcybiskup poseł. *G. Pozn.* 28.07.1995 s. 12, il. **Przyczynki:** F. Marchlewski: w 50 rocznicę zgonu arcybiskupa F. S. *Przew. Kat.* 46: 1956 s. 32-4. – J. Nowacki: Kościół katedralny w Poznaniu. P. 1959. – L. Trzeciakowski: Polityka polskich klas posiadających w erze Capriviego. P. 1960. – M. Pirko: Bülow a sprawa polska. Wwa 1963. – J. Nowacki:

Archidiecezja poznańska w granicach historycznych i jej ustroj. P. 1964. – Wydarzenia wrzesińskie w r. 1901. Pod red. Z. Grota. P. 1964. – J. Leśnowolski: o właściwą ocenę patriotyzmu arcybiskupa F. S. (1841-1906). *NP* 25: 1966 s. 221-31. Odb. Kr. 1966, 11 s. – M. Pirko: Stanowisko arcybiskupa F. S. na tle polityki rządowej w sprawie wrzesińskiej. *Studia z Dziejów Kościoła Katolickiego* 5: 1967 nr 8 s. 88-106. – J. Marczewski: Narodowa demokracja w Poznańskim 1900-1914. Wwa 1967. – M. Pirko: Arcybiskup Stablewski a strajk szkolny (1906-1907). *Euhemer. Przegląd Religioznawczy* 1968 nr 3-4 s. 59-73. – H.K. Rosenthal: The Election of archbishop S. (1841-1906). *The Slavonic and East European Review* 28: 1969 nr 2 s. 265-75. – Trzeciakowski Kulturkampf. – Dzwonkowski: Listy społeczne biskupów polskich 1891-1918. Paryż 1974 s. 58, 75, 83, 92, 94, 96, 100-2, 104-6, 109-12, 115, 117, 119-20, 123-6, 144, 151-2, 157-8, 168, 172-3, 178, 189-90. – Z. Zieliński: Hierarchia i duchowieństwo katolickie a polityka germanizacyjna Prus wobec Polaków. *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 1974 s. 95-116. – A. Galos: Tragizm ugody. Władze pruskie a arcybiskup S. *PZach.* 31: 1975 nr 2 s. 235-256. – Na okazanie drogi. Praca zb. P. 1975 s. 131-70, 233-60. – J. Benyskiewicz: Posłowie polscy w Berlinie w latach 1866-1890. Zielona Góra 1976. – M. Paluszkiwicz: Odkrycie trzemeszeńskie. *Znak* 28: 1976 nr 1 s. 135-40. – L. Trzeciakowski: Geneza powołania F. S. na stolicę arcybiskupią gnieźnieńsko-poznańską. [W:] Polska – Niemcy – Europa. Studia z dziejów myśli politycznej i stosunków międzynarodowych. Praca zb. pod red. A. Czubińskiego. P. 1977 s. 185-96. – Ziemia wrzesińska: Przeszłość i teraźniejszość. Red. J. Deresiewicz. Wwa [i in.]. 1978. – Historia katolicyzmu społecznego w Polsce 1832-1939. Pod red. C. Strzeszewskiego [i in.]. Wwa 1981. – L. Bystrzycki: Duchowieństwo polskie Kościoła rzymsko-katolickiego w Wielkopolsce w latach 1815-1918. Koszalin 1986. – Z. Zieliński: Arcybiskup F. O.-S. Wokół kryteriów oceny reprezentanta Kościoła i społeczności polskiej w Poznańskim. *Życie i Myśl* 35: 1987 nr 1/2 s. 133-46. – Przybecki. – H. Neubach: Der Gnesen-Posener Erzbischof Florian von S. und seine Stellung zur polnischen Bewegung in Posen und Oberschlesien (1894). [W:] Beiträge zur deutsch-polnischen Nachbarschaft. Festschrift für Richard Breyer zum 75. Geburtstag. Hrsg. von C.J. Kenéz [et al.]. Bonn 1992 s. 113-23. – J.J. Kulczycki: w zaborze pruskim 1901-1907. P. 1993. – K. Śmigiel: Działalność arcybiskupa F. S. na rzecz pacierza szkolnego i nauczania religii w języku polskim w latach 1901-1902 (strajk wrzesiński). *Saeculum Christ.* 1: 1994 nr 2 s. 219-31. – Alma Mater Tremensensis (1776-1996). Red. J. Leśny [i in.]. P. 1996. – R. Kufel: Kontakty arcybiskupa dr. F. S. (1891-1906) ze Stolicą Apostolską i Episkopatem polskim i niemieckim. *Studia Paradyskie* 11: 2001 s. 117-26. – H. Neubach: Der „Fall Carnap” in Opalenitz 1896. Ein neuralgischer Punkt des deutsch-polnischen Verhältnisses. *Jb. Weichsel-Warthe* 47: 2001 s. 65-70. – Kwilecki Ziemiaństwo s. 23, 120, 130-1, 252, 418. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 508. – K. Karłowski: z dziejów nominacji arcybiskupa F. S. oraz prawo elekcji kapituł katedralnych. [W tegoż:] z dziejów elekcji kapitułnej arcybiskupów gnieźn. i pozn. w l. 1821-1925. P. 2002 s. 149-69.

Stablewski* Karol Antoni (1855-1941) ziemianin. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski. – D. Wawrzykowska-Wierciochowa: Emilia Sczaniecka. Wwa 1970 s. 85, 122-3, 134, 141, 143, 192, 245, 252, 267, 282, 291, 333-5, 402, 418, 444, 466, 513, 557, 582-3. – J. Maciejewski: Mickiewicza wielkopolskie drogi. P. 1972. – Prasa polska w latach 1661-1864. Wwa 1976. – Dzieje ziemi gostyńskiej. Red. S. Sierpowski. P. 1979. – S. Jankowiak: Kasyno Gostyńskie 1835-1846. P. 1985 s. 9, 14, 19, 21, 29. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 513-5.

Stablewski* Kazimierz (1865-1942) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Stablewski* Stanisław (1832-1904) działacz gosp. i polit. **AW:** 8156. **Słowniki:** WSB; PTPN. **Przyczynki:** Z. Grot: Rok 1863 w zaborze pruskim. P. 1963. – J. Benyskiewicz: Postowie polscy w Berlinie w latach 1866-1890. Zielona Góra 1976. – J. Skuratowicz: Dwory i pałace w Wielkim Księstwie Poznańskim. P. 1981.

Stablewski* Stefan (1829-1894) ziemianin. **AW:** 8157. **Słowniki:** PTPN.

Stablewski* Stefan Florian (1895-1985) rolnik dypl., powstaniec wlkp. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** J. Rómmel: Za honor i ojczyznę. Wwa 1958 s. 219. – 50-lecie 16 Pułku Ułanów Wielkopolskich im. gen. dyw. Gustawa Orlicz-Dreszera 29 XII 1918 – 29 XII 1968. B. [i in.] [b. r. w.], s. 16-7, 36, 42-3, 125, 135, 221, 225, 229-31, 262 – L. Głowacki: Obrona Warszawy i Modlina na tle kampanii wrześniowej. Wwa 1969. – J. Albin: Stronictwo Zachowawcze w świetle własnych „Biuletynów” z 1939. *Ze skarbcza kultury* 25: 1974 s. 122. – W. Władyka: Działalność polityczna polskich stronnictw konserwatywnych w latach 1926-1935. Wwa 1977. – Obrona Warszawy 1939 we wspomnieniach. Opr. M. Cieplewski [i in.] Wwa 1984. – J. Pollack: Jeńcy polscy w hitlerowskiej niewoli. Wwa 1986. – W. Roszkowski: Wielka prywatna własność ziemiska w gospodarce Polski 1918-1939. *Przegląd Powszechny* 1986 nr 2 s. 232. – Guide to the Archives of the Polish Institute and Sikorski Museum. Compiled and ed. W. Milewski [i in.]. T. 1. London 1985. – J. Winiewicz: Co pamiętam z długiej drogi życia. P. 1985. – S. Rostworowski: Łuna od Warszawy. Wwa 1989. – S. Świeżawski: w nowej rzeczywistości 1945-1965. Lublin 1991. – J. Cisek: Kalendarium działalności Józefa Piłsudskiego. Nowy Jork 1992. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 133. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 547-56, 561-2, 564. – A. Kwilecki: S. F. S. (1895-1985). Wielki oryginał. [W tegoż:] *Silva rerum*. P. 2007 s. 112-24, il.

Stablewski* Tertulian (1836-1895) ziemianin. **AW:** 8158. **Słowniki:** PTPN.

Stablewski* Wacław (1859-1930) lekarz. **Słowniki:** SLeK. V.

Stabrowska* Halina (1901-1943) działaczka społ., żołnierz AK. **Słowniki:** H. Michalska [i in.]: Słownik uczestniczek walki o niepodległość Polski 1939-1945. Wwa 1988; BSB II (i fot.); K. Komorowski: Konspiracja pomorska 1939-1945. Leksykon Gdańsk 1993; Słownik biograficzny konspiracji pomorskiej 1939-1945. Toruń 1998. **Biografie:** W. Jastrzębski: H. S. [W:] Zastuż. Pomorzanie s. 175-80. – D. Stabrowska-Zeidler: Wspomnienia o H. S. *Kal. Bydg.* 1985 s. 97-102. **Przyczynki:** W. Bartoszewski: Warszawski pierścień śmierci 1939-1944. Wwa 1970. – Serwański s. 337. – K. Malinowski: Żołnierze łączności walczącej Warszawy. Wwa 1983. – Dzieje Środy Wielkopolskiej i jej regionu. Red. S. Nawrocki. Środa Wlkp. 1990 s. 141. – S. Salmonowicz: Ludwik Muzyczka 1900-1977. Wwa 1992 s. 88. – Armia Krajowa na Pomorzu. Red. E. Zawacka [i in.]. Toruń 1993. – T. Jaszowski: Okręg Pomorski Armii Krajowej, podokręg południowo-wschodni. Toruń 1996. +Organizacje paramilitarne i pokrewne na Pomorzu w przededniu II wojny światowej. Red. W. Rezner [i in.]. Toruń 1996. Polskie Państwo Podziemne na Pomorzu. Red. G. Górski. Toruń 1998. – D. Bargiełowski: Po trzykroć pierwszy. Michał Tokarzewski-Karaszewicz. T. 1. Wwa 2000 s. 631.

Stabrowski* Mieczysław (1901-1979) pediatra w P. **Biografie:** B. Kulczyk: M.S. (1901-1979). Pediatra. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 291-3, bibliogr. **Przyczynki:** Szpital Dziecięcy im. Bolesława Krysiewicza w Poznaniu 1877-1977. Pod red. E. Błaszczyka [i in.]. P. 1977. – M. Kieliszewski: 20. Poznańska Drużyna Harcerzy im.

generała Józefa Longina Sowińskiego 1918-1949. P. 1983. – Zakrzewski. – Z. dziejów szpitali poznańskich. Red. L. Trzeciakowski. P. 1983. – Dzieje naukowych towarzystw medycznych w Poznaniu w latach 1832-1983. Red. R. Meissner. P. 1985. – Zakrzewski Ulicami. – Zakrzewski: Wspominam Poznań. P. 1986. – M. Stabrowski: L. i M. Stabrowscy. *GWyb.* (P.) 1999 nr 43 s. 9.

Stabrowski* Wiktor (1822-1899) architekt, budowniczy w Kcyni. **AW:** 8164. **Słowniki:** Architekci; Słownik krajoznawczy Wielkopolski. P. 1992. **Biografie:** J. Marosz: Pałucki budowniczy – W. S. z Kcyni. *Pałuki* 1993 nr 27. **Przyczynki:** J. Skuratowicz: Dwory i pałace w Wielkim Księstwie Poznańskim. P. 1981. – R. Kąsinowska: Zamek w Kórniku. Kórnik 1998.

Stach* Teodor Marian (1879-1956) nauczyciel, dyr. szkół. **Słowniki:** SBL. **Biografie:** S. Jędraś: Dyrektor T.S.Pan. *Leszcz.* 1992 nr 8 s. 10.

Stachewicz* Julian (1890-1934) szef sztabu Dowództwa Głównego powstania wlkp., gen. brygady WP. **Słowniki:** SBPW. **Źródła:** K. Rzepa: Przygotowania do powstania wielkopolskiego i jego przebieg w aktach Archiwum Belwederskiego. *Dz Najn.* 1978s. 138-9. – **Przyczynki:** A. Czubiński: Powstanie wielkopolskie. P. 1978. – A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwa [i in.] 1978Wojskowa aspekty powstania wielkopolskiego 1918-1919. Opr. S. Nawrocki. P. 1985. – Prawdy i fikcje powstania wielkopolskiego 1918-1919. Pod red. B. Polaka. Koszalin 1987.

Stachowiak* Jan (1895-1963) urzędnik, powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

Stachowiak* Jan (1908-1977) ks., społecznik. **Słowniki:** SBWP-W II **Biografie:** R. Wełniak: Duchowieństwo w obozie żabikowskim (1943-1945). Żabikowo 2010, s. 64-6.

Stachowiak* Kazimierz (1887-1942) ks. **Słowniki:** PTPN.

Stachowiak* Ryszard (1953-1999) organizator harcerstwa, działacz NSZZ „Solidarność”. **Przyczynki:** *Gł. Wlkp.* 1999 nr 213 s. 17 [nekrolog].

Stachowiak* Stanisław (zm. ok. 1967) działacz społ. i polit. **Biografie:** T. Filipiak: S. S. z żałobnej karty. *KMP* 1967 nr 1 s. 132-4, il.

Stachowiak* Wiktor (XX w.) twórca muzeum w Trzciance. **Biografie:** J. Dolata: W. S. – twórca muzeum w Trzciance (życie i działalność). Trzcianka 1988.

Stachowiak* Wojciech (1895-?) powstaniec wlkp. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.

Stachowski* Bronisław (1923-1991) neurochirurg, prof. AM w Poznaniu. **Przyczynki:** L. Kondrat: Dar obecności. w *drodze* 1993 nr 2 s. 62-5. – Dzieje Naukowych towarzystw medycznych w Poznaniu w latach 1832-1983. P. 1985. – W. Kukła: z dziejów poznańskiej neurochirurgii. P. 1998. **Bibliografie:** Bibliografia prac AM w Poznaniu 1976-1990. P. 1980-95.

Stachowski* Józef (1954-2000) lekarz pediatra. **Przyczynki:** Uczniowie i przyjaciele: Profesor J.S. (1954-2000). *GWyb.* (P.) 2000 nr 185 s. 9.

Stachowski* Władysław (1887-1974) regionalista gostyński, działacz społ. i kult. **Słowniki:** WSB; Członkowie tajnych tow. **Bibliografie:** Bibliografia prac W. S. na łamach „Kroniki Gostyńskiej” (układ rzeczowo-chronologiczny). *Grabonoskie Zapiski Regionalne* 1: 1991 s. 71-5. – Bibliografia historii miasta Gostynia w zarysie. Gostyń 1997. **Biografie:** J. Pieprzyk: Regionaliści. *KW* 1976 nr 12 s. 112-3. – A. Grześkowiak: S.W. [W:] Zeszyt regionalny miasta Gostynia. Gostyń 1978 s. 43-4. – H. Gościański: W. S. – działacz społeczny, regionalista. [W:] *Sławni Gostynianie*. Kalendarz 1985. Gostyń 1984 s. 12-3, il. – S. Jankowiak: Regionalista gostyński. *Przyjaciel Ludu* 1987 z. 6 s. 29-32, il. [przedruk w: *Szkice gostyńskie*. Gostyń 1996 s. 65-70]. – S. Jankowiak: Gostyńscy regionaliści. (Szkice do konterfektów). *Obłaskawienie muzy Klio*. (W. S. – wybitny regionalista). *Grabonoskie Zapiski Regionalne* 1: 1991 s. 46-52. – S. Jankowiak: W. S. [W:] *Szkice gostyńskie*. 1996 s. 65-70. **Przyczynki:** Z. Myszcynowa: Muzeum Ziemi Gostyńskiej w... prywatnym mieszkaniu. *Widnokreśl* 1955 nr 41 s. 3. – 100 lat Banku Spółdzielczego oszczędnościowo-pożyczkowego w Gostyniu 1865-1965. Opr. A. Jazdon. *Wwa* 1965 s. 5, 12, 55, 57-9, 67-8, 76, 78, 81. – K. Jarochocki: Muzeum... jednego człowieka. *Gaz. Pozn.* 1967 nr 147, il. – J. Pieprzyk: Regionaliści. *KW* 1976 nr 1/2 s. 113. – B. Polak: Ziemia gostyńska w latach wojny i okupacji. Gostyń 1978. – *Dzieje ziemi gostyńskiej*. Red. S. Sierpowski. P. 1979. – H. Gościański: Polskie Towarzystwo Kultury i Sztuki im. Aleksandra Fredry „Fredreum” w Gostyniu. *Informator Kulturalny i Turystyczny Województwa Leszczyńskiego*. 1985 nr 1 s. 24-6. – J. Szews: Towarzystwo Tomasza Zana w Rogoźnie 1873-1918. *Rogoźno* 1987 s. 3-5, 9-12, 33. – S. Jankowiak, P. Bauer: Ziemia gostyńska w powstaniu wielkopolskim 1918-1919. Gostyń 1989. – Z. Gryczka: *Pasje życia*. *ABC* 1991 nr 35 s. 6. – W. Śmigielski: Zaginiona kolekcja archeologiczna W. S. *Grabonoskie Zapiski Regionalne*. 2: 1992 s. 53-62. – (+): *Dawne ekslibrisy* (cz. 1). *Gaz. Gost.* 1992 nr 12 s. 31, il. [dot. księgozbioru W. S. i jego ekslibrisów]. – F. Glura: *z dziejów szkolnictwa i oświaty w Gostyńskim*. Gostyń 1993. – *Dzieje Rogoźna*. P. 1993 s. 142-3.

Stachura* Edward (1937-1979) pisarz. **Źródła:** Boniecki Fotografie. **Bibliografie:** T. Swinarska: E. S. Zestawienie bibliograficzne. *Poradnik Bibliotekarza* 41: 1989 nr 3 s. 16-20 [157 poz.].

Stadnicki* Adam (XVII w.) kaszt. kaliski. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy.

Stadnicki* Franciszek (1742-1810) star. ostrzeszowski, gen. milicji woj. kaliskiego. **AW:** 8169. **Przyczynki:** S. Nawrocki: Powiat ostrzeszowski dawniej i dziś. P. 1967. – W. Szczygielski: *Dzieje ziemi wieluńskiej*. Łódź 1969. – W. Galus, S. Nawrocki: *Ostrzeszów. Przeszłość i teraźniejszość*. P. 1969. – *Siedem wieków Wielunia*. Red. R. Rosin. *Wwa* [i in.] 1987. – A. Czaja: *Między tronem, buławą a dworem petersburskim*. *Wwa* 1988. – W. Szczygielski: *Referendum trzeciomajowe. Sejmiki lutowe 1792 roku*. Łódź 1994.

Staemmler* Johannes Eduard August (1860-1946) superintendent Kościoła Ewangelicko-Unijnego w Gnieźnie i P. **AW:** 8170. **Słowniki:** W. Gerke: *Posener biographisches Lexikon*. Lüneburg 1975. **Przyczynki:** A. Rhode: *Die Evangelische Kirche in Posen und Pommerellen. Erfahrungen und Erlebnisse in drei Jahrzehnten 1914-1945*. Lüneburg 1984. – J. Rogall: *Die Geistlichkeit der Evangelisch-Unierten Kirche in der Provinz Posen 1871-1914 und ihr Verhältnis zur preussischen Polenpolitik*. Marburg/Lahn 1990. – J. Turowski: *Kościół Ewangelicko-Unijny w Polsce 1920-1939*. B. 1990. – O. Kiec: *Kościół ewangelickie w Wielkopolsce wobec kwestii narodowościowej w latach 1918-1939*. *Wwa* 1995. – O. Kiec: *Die evangelischen Kirchen in*

der Wojewodschaft Posen (Poznań) 1918-1939. Wiesbaden 1998. – D. Matelski: Niemcy w Polsce w XX wieku. Wwa [i in.] 1999.

Stagraczyński* Józef Kalasanty (1840-1905) ks., publicysta relig. i ludowy, wydawca czasopism. **AW:** 8171. **Słowniki:** WSB; Teolodzy; SBWP-W I; AMOstr. z. 10. **Biografie:** P. Matusik: „Spiritus oppositionis”. Ks. J.K. S. 1840-1905. [W:] Dzieje polityczne, biografistyka. Studia z historii XIX i XX wieku ofiarowane prof. Zbigniewowi Dworeckiemu. Red. L. Trzeciakowski [i in.]. P. 2000. **Przyczynki:** Motty. – Wielkopolska szkoła edukacji narodowej. Wr. 1970 s. 190. – Polskie czasopisma religijno-społeczne w XIX wieku. Red. B. Lesisz [i in.]. Wwa [i in.] 1988. – R. Wróblewski: Polskie pszczelarstwo. Wr. 1991 s. 296. – L. Karłowicz: z dziejów oświaty pszczelarskiej w Polsce. Lublin 1993 s. 78, 97. – P. Matusik: Religia i naród. Życie i myśl Jana Koźmiana 1814-1877. P. 1998. – J. Walkusz: Wokół problematyki dogmatu nieomyślności papieskiej na łamach prasy redagowanej przez ks. J.S. *Rocz. Teol. (Lub.)*. 1999 z. 4 s. 303-28, Zfg.

Stahr* Jan (1888-1951) filolog klas., pedagog. **Biografie:** J. Ujda: Profesor dr J. S., wybitny filolog klasyczny i patrysta. *Dziś i jutro*. 1953 nr 28 s. 5. – J. Ujda: J.S. *Spraw. PTPN* 19: 1955 nr 1 s. 206-8 [nekr.]. **Bibliografie:** G. Pianko: Bibliografia „Eos” i innych wydawnictw Polskiego Towarzystwa Filologicznego 1894-1958. *Eos* 1959/60 z. 3.

Staliński* Wawrzyniec (1899-1952) piłkarz „Warty”, olimpijczyk z 1924 r. **Słowniki:** Wryk Sport. **Przyczynki:** J. Hałys: Polska piłka nożna. Kr. 1986 s. 913-4. – Piłka nożna w Wielkopolsce 1921-2001. Red. B. Woltmann. P. 2001 *passim*.

Stall* Eckhard (zm. ok. 1584) zegarmistrz miejski w P. **Słowniki:** WSB. **Źródła:** Inwentarze mieszczańskie z l. 1528-1635 z ksiąg miejskich Poznania. Wyd. S. Nawrocki [i in.]. P. 1961 s. 244-5. **Przyczynki:** Dzieje zegara. P. 1953 s. 29. – DWP III. – W. Siedlecka: Polskie zegary. Wwa 1974 s. 62. – Z. Prószyńska: Dawne zegary. Wwa 1977 s. 20. – J. Samek: Polskie rzemiosło artystyczne. Wwa 1984. – Dzieje P. i s. 589. – Z. Dolczewski: Renesansowy zegar poznański. *Studia Muzealne* 15: 1992 s. 87-93. – J. Łukaszewicz: Obraz historyczno-statystyczny miasta Poznania w dawnych czasach. [Reedycja] P. 1998 s. 76. – Tempus tene. Zegary mechaniczne w Polsce, tradycja i współczesność. [Katalog wystawy.] Muzeum Okręgowe w Toruniu. Toruń 2000.

Stałowski* Adam (1850-?) budowniczy. **Słowniki:** PTPN.

Stam* Jerzy (1896-1979) działacz niepodl. **Słowniki:** AMM.

Stamm* (Sztam) Feliks (1901-1976) trener, twórca polskiej szkoły boks. **Słowniki:** Mała encyklopedia sportu. Wwa 1987; P. Osmólski: Leksykon boks. Wwa 1989; PWN. Leksykon. Sport. Red. D. Matyja. Wwa 2000. **Biografie:** W. Nowak: S. F. (1901-1976). *Wychowanie Fizyczne i Sport* 1977 nr 1 s. 121-3. – T. Olszański: Została legenda. Rzecz o F. S. P. 1989. **Przyczynki:** W. Gołębiowski: Zwycięski marsz przez ringi Europy. Wwa 1955 s. 6-8, 11-2, 17, 19, 21, 31. – Z. Chychła: Między liniami ringu. Opr. Z. Rogowski Wwa 1956 s. 16, 18-9, 20-3, 26-7, 36-9, 44, 47, 52, 54, 60-1, 65-7, 71-3, 77. – Legia 1916-1966. Historia, wspomnienia, fakty. Wwa 1966, s. 160, 291, 297, 299, 313. – L. Olszewski: Boks. [W:] Księga sportu polskiego 1944-1974. Wwa 1975 s. 125, 127, 129, 138, 140. – S. Garczarczyk: 50 lat pięściarstwa wielkopolskiego (1924-1974). P. 1975 s. 50-1. – T. Szarota: Okupowanej

Warszawy dzień powszedni. Wwa 1978. – R. Majewski: Papa Stamm z Kościana. *Panorama Leszczyńska* 1980 nr 14. – W. Bartoszewski: 1859 dni Warszawy. Kr. 1982. – W. Gorczyca: 60 lat polskiego boksu. Polski Związek Bokserski 1923-1983. [b. m. w.] 1983 s. 3, 7, 10, 12, 16, 23, 26, 43-6. – J. Zielonka: Nasz F. S. *Panorama Leszczyńska* 1987 nr 1. – J. Karwat: Centralna Szkoła Wojskowa Gimnastyki i Sportów w Poznaniu 1921-1929. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 38: 1993 nr 2 s. 35, 44-5, 47. – Z. Dworecki: Poznań i poznaniacy w latach II Rzeczypospolitej 1918-1939. P. 1994. – J. Cieślak [i in.]: Tadeusz Pietrzykowski „Teddy” 1917-1991. Katowice 1995 s. 14, 18, 20-2. – Jerzy Kulej – dwie strony medalu. Opr. P. Szarama. Wwa 1996 passim. – J. Gaj [i in.]: Dzieje kultury fizycznej w Polsce. P. 1997. – Dzieje Kościana. Red. K. Zimmewicz. T. 2. Kościan 2000. – A. Jakubowski: Papa w kościańskich wspomnieniach. *ABC* 2000 nr 19.

Stan* Władysław (1848-1909) lekarz. **AW:** 8177. **Słowniki:** PTPN; SLeK. V; Kościński. **Przyczynki:** J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 119, 121. **Bibliografie:** S. Konopka: Polska bibliografia lekarska XIX wieku (1801-1900). Wwa 1974-1984.

Stanczukowski* (Stączukowski) Walenty (1807-1874) lekarz, księgarz, społecznik. **Słowniki:** SPKP; WSB; SLeK. I; SBWP-W I. – Gerber Studenci s. 325-6. **Biografie:** F. Drecki: Wielcy społecznicy Kalisza: dr W. S. *Ziemia Kaliska* 3: 1959 nr 12 s. 5, 7, il.; nr 14 s. 4. – E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram]. – E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5. Kalisz 1999. **Przyczynki:** OWKalisza III s. 336-9. – M. Szybowska: Asnyk znany i nieznan. Wwa 1971. – Dz. Kal. – E. Polanowski: Testament doktora S. *Południowa Wielkopolska* 1977 nr 10 s. 5, il. – E. Polanowski: w dawnym Kaliszu. P. 1979 s. 250-2. – (jn): Pamięć ludzka bywa zawodna. *Gaz. Pozn.* 1986 nr 153 s. 8. – W. Kościelniak, K. Walczak: Kronika miasta Kalisza. Kalisz 1989 s. 125-6, 130. – W. Kordylewski: Nowa ulica. *Aesculapius* 1995 nr 40 s. 5-6. – Małyszko Cmentarze s. 155-6.

Stanecki* Wojciech (zm. 1763) księgarz i introligator w P. **Słowniki:** EWoK.

Staniewicz* Witold (1887-1966) prof. ekonomii rolnej UP i WSR w P., działacz polit. **Słowniki:** WSB; Kto był kim I; Wolnomularze; Ministrowie. **Źródła:** Boniecki Fotografie. **Biografie:** Z. Zakrzewski: W. S. 1887-1966. *Ruch PES* 28: 1966 z. 3 s. 329-31. – B. Kopeć: Prof. dr. W. S. *Roczniki Nauk Rolniczych. Seria G: Ekonomika Rolnictwa* 78: 1967 z. 3, bibliogr. – K. Okulicz: Życie wyteżone. W. S. na tle swego czasu. *Kultura* 21: 1967 nr 7/8 s. 150-66. – S. Swianiewicz: W. S. *Kultura* 1967 nr 6 s. 11-25. – T. Trzaska: Człowiek nauki i nieugiętej postawy. (W. S. 1887-1966). [W:] Byli wśród nas. Praca zbiorowa pod red. F. Lenorta. P. 1978 s. 263-78. – C. Noniewicz: Ekonomista rolny i polityk. *Wieś i Rolnictwo*. 1988 nr 4 s. 146-53. **Przyczynki:** Z. Zakrzewski: Zagadnienia rynku rolniczego w pracach profesora W. S. *Roczniki Nauk Rolniczych. Seria G. T. 77 z. 3:* 1964 s. 549-68 [i odb. 18 s.]. – W. Lednicki: Pamiętnik. T. 2. Londyn 1967. – W. Sukiennicki: Legenda i rzeczywistość. Paryż 1967. – J. Ciepielewski: Polityka agrarna rządu polskiego w l. 1929-1935. Wwa 1968. – Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970. – Nauka w Wlkp. s. 417, 433, 1017, 1059, 1062. – Zarys polskiej myśli ekonomiczno-rolniczej do drugiej wojny światowej. Red. A. Żabko-Potopowicz. Wr. 1973. – L. Chajm: Wolnomularstwo w II Rzeczypospolitej. Wwa 1975. – S. Swianiewicz: w cieniu Katynia. P. 1976. – A. Bergman: Rzecz o Bronisławie

Taraszkiewiczu. Wwa 1977. – W. Władyka: Działalność polityczna stronnictw konserwatywnych w latach 1926-1935. Wr. 1977. – A. Żabko-Potopowicz: Pionierzy postępu w rolnictwie polskim. Wwa 1977. – H. Wisner: Wojna nie wojna. Wwa 1978. – A. Paczkowski: Prasa polska w latach 1918-1939. Wwa 1980. – M. Mieszczankowski: Rolnictwo II Rzeczypospolitej. Wwa 1983. – J. Borkowski: Od Waryńskiego do Witosy. Wwa 1984. – S. Lato: Ruch ludowy wobec sanacji. Rzeszów 1985. – B. Makowski: Litwini w Polsce 1920-1939. Wwa 1986. – Na tropach bezprawia. W. S. w areszcie śledczym. Red. Z. Kaczmarek. P. 1995. – Zeszyt jubileuszowy Wydziału Rolniczego. P. 1995 s. 41-2, 46, 131. – Z. Tomczonek: Ruch ludowy na kresach północno-wschodnich Drugiej Rzeczypospolitej. Białystok 1996 s. 65, 68, 72. – z dziejów Almae Matris Vilnensis. Kr. 1996 s. 99-100, 166-9, 171-2, 174-5, 179, 254. – A. Friszke: Oaza na Kopernika. Klub Inteligencji Katolickiej. Wwa 1997. – M. Łapa: Problemy przebudowy strukturalnej rolnictwa polskiego w latach 1926-1930. Program agrarny W. S. [W:] Acta Universitatis Lodzianis. Folia Historica. T. 66. P. 1999 s. 119-40. – Z. Ponarski: Ludzie w trybach historii. Toruń 2000. **Artykuły:** +*Roczniki Ekonomiczne* 19: 1967 s. 351-4.

Staniewiczowa* Eugenia Anna (1889-1975) pedagog, polonistka. **Przyczynki:** V Liceum Ogólnokształcące w Poznaniu w l. 1936-1986. P. 1986. – Była taka szkoła. Gimnazjum im. Elizy Orzeszkowej w Wilnie 1915-1939. Red. E. Sławińska-Zakościelna. Londyn 1987 s. 77, 34-5, 42, 78, 126-8. – A. Hulewicz-Feillowa: Rodem z Kościanek. Kr. 1988. – Wilno jako ognisko oświaty w latach próby (1939-1945). Białystok 1994. – Na tropach bezprawia. Witold Staniewicz w areszcie śledczym. Red. Z. Kaczmarek. P. 1995. – L. Tomaszewski: Wileńszczyzna lat wojny i okupacji 1939-1945. Wwa 1999. – Gimnazjum im. króla Zygmunta Augusta w Wilnie. Wspomnienia wychowawców i wychowanków. B. 1999.

Staniewski* Stefan (+) żołnierz WP. S. S.: Wspomnienia. Oprac. R. Grygiel. *Szkice Koźmińskie* Nr 24 i 26 (1999-2000) s. 14-19, 26-33 [wspomnienia żołnierza 56 Pułku Piechoty w Krotoszynie z kampanii wrześniowej i w obozie jenieckim].

Staniewski* Tadeusz (1880-1940) działacz niepodległościowy, burmistrz Swarzędza. **Słowniki:** Anders.

Stanisław* II (XV/XVI w.) opat lubiński. **Przyczynki:** P. Stróżyk: Średniowieczna płyta nagrobna opata Stanisława z klasztoru benedyktynów w Lubiniu. [W:] *Studia Epigraficzne*. T. 2. Red. J. Zdrenka. Zielona Góra 2006 s. 173-184, il.

Stanisław* „Bydgosta” z Poznania (zm. 1420) bł., karmelita, męczennik. **Słowniki:** PSB; Hagiografia; BSB IV. **Biografie:** J. Wollschlager: Błogosławiony S. z Bydgoszczy. *WAG* 3: 1977 s. 70-1. – T. M. Trajdos: S. „B”. z P. *KMP* 1994 nr 3-4 s. 128-39, il. – S. Pastuszewski: Błogosławiony S. Karmelita z Bydgoszczy (+1420). *Kronika Bydgoska* 17: 1995 s. 239-46. **Przyczynki:** A. Szudrowicz: Karmelici w Kcyni (1612-1835). B. 2001.

Stanisław* Kubski (1876-1942) bł., dziekan gnieźn. **Słowniki:** L. Gładyszewski: Beati martyres. Błogosławieni męczennicy za wiarę archidiecezji gnieźnieńskiej 1939-1945. Gniezno 1999; Inowr. SB II; Martyrol.; T. Kaczmarek: Światła w ciemności. Męczennicy 1939-1945. Włocławek 2000. **Biografie:** S. Gałęcki: Śp. ks. kanonik S.K. *WAG* 4: 1949 nr 10/11/12 s. 211-5. **Przyczynki:** Udział duch. – Stulecie Liceum Ogólnokształcącego im. Powstańców Wielkopolskich w Wągrowcu. Wągrowiec 1972 s. 90. – Gniezno i ziemia gnieźnieńska. Walka o wolność narodową i społeczną 1918-1945. Red. J. Topolski [i in.] Gn. 1978. – Z. Kurek:

Obrona cywilna Inowrocławia we wrześniu 1939 r. Inowr. 1981 s. 32. – S. Wilk: Archidiecezja gnieźnieńska w II Rzeczypospolitej. Lublin 1987 s. 30, 72, 115-6, 123, 243. – Z. Wygodzki: Gniezno i powiat gnieźnieński w powstaniu wielkopolskim 1918-1919. P. 1988. – E. Mikołajczak: Duchowieństwo w dziejach Inowrocławia. B. [i in.] 1990. – M. Piela: Udział duchowieństwa w polskim życiu politycznym w latach 1914-1924. Lublin 1994 s. 81. – M. Bardel: z Kranobrodu przez obozy i obczyznę do rodzinnych stron. Opr. E. Walewander. Lublin 1995.

Stanisław* Leszczyński (1677-1766) król Polski, książę Lotaryngii i Baru, pisarz, filozof. **AW:** 8183. **Słowniki:** Nowy Korbut; WSB; SBL; SPKP Supl. [I]. **Konferencje i sesje naukowe:** E. Lewandowska, Z. Wójcik: Sesja naukowa poświęcona S. L. *KHNT* 23: 1978 nr 1 s. 246-51, il. [30IX – 2 X 1977 Leszno]. – A. Piwoń: Sesja naukowa o S. L. (30 IX – 2 X 1977). *RLeszcz.* 2: 1978 s. 373-80 [Leszno, nt. S. L. jako mecenas sztuki]. – S. L. – król, polityk, mecenas. Materiały z europejskiej konferencji naukowej zorganizowanej w 300-lecie urodzin króla S. L. Red. A. Konior. Leszno 2001, 237 s., il. **Bibliografie:** Bibliografia filozofii polskiej 1750-1830. Wwa 1955 s. 76-80. – A. de Mahuet: *Bibliographie de la Cour souveraine de Lorraine et Barrois et du Parlement de Nancy 1641-1790*. Geneve 1978. **Źródła:** S. L.: *Inédits*. Ed. R. Taveneaux [et al.]. Nancy 1984. – S. L.: *Opis ucieczki z Gdańska do Kwidzyna*. Olsztyn 1988, LIV + 89 s. – J. A. Gierowski: Nieznany list miłosny S. L. do Marianny Denhoffowej. [W:] *Ludzie, kontakty, kultura*. Red. J. Kowecki [i in.] Wwa 1997 s. 167-9. – Rozmowa druga po śmierci między Augustem II, Augustem III synem jego i S. L., królami polskimi. Oprac. J. Wójcicki. *Napis*. Ser. 2 (1995) s. 78-100. – Rozmowa na Polach Elizejskich królów polskich Augusta III i S. L. Oprac. J. Wójcicki. *Napis* Ser. 2 (1995) s. 58-77. – R. Niedziela: Pisma polityczne w okresie bezkrólewia i wojny o tron polski po śmierci Augusta II Mocnego (1733-1736). Kraków 2005, 364 s. – Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 868. **Biografie:** J. Feldman: S. L. Wr. 1948, 253 s. [reedycja: Wwa 1984]. R: J. Gierowski, *Zeszyty Wrocławskie* 2: 1948 nr 4 s. 179-82; J.E. Płomieński, *Tyg. Powsz.* 5: 1949 nr 26; E. Rostworowski, *PH* 40: 1949 s. 373-7; *Bulletin* 1950 nr 8 s. 20-4 [wyd. 2: Wwa 1959, 256 s., bibliogr.]. – J. Lechicka: Rola dziejowa S. L. oraz wybór jego pism. Toruń 1951, 202 s. – M. Garçot: Stanislas Leszczyński 1677-1766. Paris 1953, 163 s. – J. Feldman: S. L. Wwa 1959, 192 s. – J.M. Lech: S. L. Wwa 1969. – W. Krzyżanowski: S. L. Ein polnischer Herrscher auf deutschen Boden. Tübingen, Basel 1977, 73 s. R: I. Miecz, *Jahrbuch für die Geschichte Mittel- und Ost-Deutschlands* 28: 1979 s. 427. – J. Feldman: S. L. Opr. J. Staszewski. Wwa 1984. – J. Levron: S. L., roi de Pologne, duc de Lorraine. Paris 1984. – E. Cieślak: S. L. Wr. 1994. R: J. Dygdała, *Wiek Oświecenia* [T.] 12 (1996) s. 149-55. – A. Rossinot: Stanislas. Le roi philosophe. Neuilly-sur-Seine 1999, 301 s., bibliogr. R: A.J. Zakrzewski, *Stud. Hist.* 2002 z. 3/4 s. 334-7. – L. Scher-Zembitska: Stanislas Ier. Un roi fantasque. Paris 1999. R: A.J. Zakrzewski, *Stud. Hist.* 2002 z. 3/4 s. 334-7. – A. Muratori-Philip: Le roi Stanislas. Paris 2000. R: A.J. Zakrzewski, *Stud. Hist.* 2002 z. 3/4 s. 334-7. – S. L. Król, polityk, pisarz, mecenas. Materiały z europejskiej konferencji naukowej zorganizowanej w 300-lecie urodzin króla S. L. Red. A. Konior. Leszno 2001. – S. L. Aventurier, philosophe et mécène des Lumières. Textes réunis et commenté par A. Muratori Philip. Paris 2005, 1018 s. [wybór tekstów S. L.]. **Przyczynki:** J. Lechicka: Rola dziejowa S. L. oraz wybór z jego pism. Toruń 1951, bibliogr. – B. Suchodolski: Nauka polska w okresie Oświecenia. Wwa 1953. – J. A. Gierowski: Między saskim absolutyzmem a złotą wolnością. Wr. 1953. – P. Marot: Emmanuel Héré (1705-1763). Biographie du premier architecte du roi Stanislas d'après les notes de Pierre Boyé. Suivie d'une étude sur la genèse de la Place Royale

de Nancy. Nancy 1954. – J. Wimmer: Wojsko Rzeczypospolitej w dobie wojny północnej. Wwa 1956. – W. Zakrzewski: Montesquieu a L. Próba analizy porównawczej poglądów polityczno-społecznych. Cz. 1-2. *KHNT* 1: 1956 s. 687-714; 2: 1957 nr 1 s. 59-94. – W. Ostrowski: Działalność urbanistyczna S. L. w Nancy i jej pozycja w dziejach budowy miast. *Kwartalnik Architektury i Urbanistyki* 2: 1957 z. 3/4 s. 179-98. – E. Rostworowski: Francja wobec kandydatury S. L. na tron polski w latach 1725-1733. *Sprawozdania z Posiedzeń Komisji. Polska Akademia Nauk. Oddział w Krakowie* 1957 s. 22-5. – E. Rostworowski: o polską koronę. *Polityka Francji w l. 1725-1733. Wr.* 1958. – E. Rostworowski: Legendy i fakty XVIII w. Wwa 1963 s. 9-144. – J. Gierowski: From Radoszkowice to Opatów – the history of the decomposition of the S. L. camp. [W:] Poland at the XIth International Congress of Historical Sciences in Stockholm. Wwa 1960 s. 217-37. – A. Kosiński: Drogi staropolskiej literatury politycznej. *PHum.* 1961 nr 1 s. 51. H. Olszewski: Doktryny prawno-ustrojowe czasów saskich. Wwa 1961. – E. Lipiński: De Copernic a Stanislas L. La pensée économique et démographique en Pologne. Paris [et al.] 1961. R. S. Szeffler, S. Żurawicki, *RDSG* 25: 1963 s. 312-6; G. Moulinier, *Revue d'Histoire Economique et Sociale* 42: 1964 no 3 s. 440-1. – E. Rostworowski: Czy S. L. jest autorem „Głosu Wolnych”. *Sprawozdania z Posiedzeń Komisji. Polska Akademia Nauk. Oddział w Krakowie* styczeń-czerwiec 1961 s. 108-109. – R. Taveneaux: Stanislas „philosophe chretien”. [W:] *Memoires de l'Academie de Stanislas. T. 41. Nancy 1961-1962.* – B. Krakowski: „Głos Wolny” L. z roku 1743. [W:] *Zeszyty Naukowe WSP w Gdańsku. Wydział Humanistyczny. Z. 1 Gdańsk* 1962 s. 31-54. – M. Langrod Vaughan: Stanislas L., souverain nominal et administrateur bienfaisant en Lorraine (1737-1766). *CzPH* 14: 1962 z. 1 s. 139-66. – Um die polnische Krone. Sachsen und Polen während des Nordischen Krieges 1700-1721. Berlin 1962 passim. – J. Fabre: Stanislas L. et le mouvement philosophique en France au XVIIIe siecle. [W:] *Utopie et Institutions au XVIIIe siecle. Le pragmatisme des Lumieres.* Paris 1963. – E. Rostworowski: Stanislas L. et les lumieres a la Polonoise. [W:] *Utopie et Institutions au XVIIIe siecle. Le pragmatisme des Lumieres.* Paris 1963. – J. A. Gierowski: Traktat przyjaźni z Francją w 1714 r. Wwa 1965. – Académie de Stanislas. Hommage de la Lorraine a la France, a l'occasion du bicentenaire de leur réunion 1766-1966. Nancy 1966, 368 s. – M. Antoine: La cour de Lorraine dans l'Europe des Lumieres. [W:] *La Lorraine dans l'Europe des Lumieres. Annales de l'Est (Nancy)* 1966. – W. Konopczyński: Polscy pisarze polityczni XVIII wieku. Wwa 1966. – D. Maniewska: Stanislas et le théâtre. [W:] *La Lorraine dans l'Europe des Lumieres. Annales de l'Est (Nancy)* 1966. – Z. Markiewicz: Stanislas et l'incorporation culturelle de la Lorraine a la France. [W:] *La Lorraine dans l'Europe des Lumieres.* Nancy 1966. – E. Rostworowski; „Głos wolny” i „Przestroga braterska”. *PH* 57: 1966 z. 2. – E. Rostworowski: S. L., republikanin – pacyfista. *KH* 74: 1967 z. 2 s. 271-87, rez., rés. – R. Taveneaux: L'Univers religieux de Stanislas. Nancy 1968. – A. Kamiński: Konfederacja sandomierska wobec Rosji w okresie poaltranszadzki 1706-1709. Wr. 1969. – G. Descot: S. L. et la cour de Lorraine. Lausanne 1969. – E. Rostworowski: La France de Louis XV et la Pologne. *Acta Poloniae Historica* 22: 1970. – Dz. Wlkp. I. – J. A. Gierowski: w cieniu Ligi Północnej. Wr. 1971. – S. Gaber: L'entourage polonais de S. L. á Lunéville. Nancy 1972. – J. Ostrowski: Nurt egzotyczny w architekturze S. L. w Lotaryngii. *Kwartalnik Architektury i Urbanistyki* 17: 1972. – J. Ostrowski: L'oeuvre architecturale du roi Stanislas en Lorraine 1737-1751. Nancy 1972. – J. Ostrowski: Rocher, teatr automatów S. L. w Lunéville. *Pam. Teatr.* 21: 1972 z. 2 s. 187-97. – J. Ostrowski: Tschifflik, maison de plaisance S. L. w Zweibrücken. *BHSz.* 34: 1972 s. 309-13. – J. Ostrowski: S. L. jako malarz. *BHSz.* 35: 1973. – J. Staszewski: o miejsce w Europie. Stosunki Polski i Saksonii z Francją na przełomie

XVII i XVIII wieku. Wwa 1973. – J. Kowalik: S. L. i Sverige. *Karolinska Förbundets Årsbok* 1973 s. 121-42. – J. Rau: Emmanuel Héré. Premier architecte von S. L. in Lothringen (1705-1736). Berlin 1973. – A. France-Lanord: Jean Lamour, serrurier du Roi. Nancy 1977. – A. B[iernacki]: The King that never was. *Polish Perspectiv* 21: 1978 No 3 s. 80-4 [toż w jęz. franc.: Le mécénat du roi Stanislas L. *Perspectives Polonaises* 21: 1978 no 3 s. 93-9; toż w jęz. niem.: König S. L. als Mäzen. *Polnischen Perspektiven* 8: 1978 Nr 3 s. 99-104]. – I. Stasiewicz-Jasiukowa: L. contra Rousseau. *KHNT* 23: 1978 nr 1 s. 54-67, il., sod., rés. – S. Szpilczyński: S. L. – protektor nauk medycznych w Nancy. *AHFM* 41: 1978 z. 2 s. 195-200, rez., sum. – S. Szpilczyński: S. L. – protektor nauk medycznych w Nancy. *Spraw. WTN* Seria A. 33: 1978 s. 41-2. – J. Topolski: Król [S. L.] inaczej widziany. *Polityka* 22: 1978 nr 3 s. 15. – J. Topolski: S. L. – ideologia polityczna i działanie. [W:] *Rola Wlkp. w dziejach narodu polskiego*. P. 1979 s. 41-52. – W. Voisé: Stanislas L., le „Philosophe Bienfaisant”, a mi-chemin de l’utopie. *KHNT* 24: 1979 nr 3 s. 545-51. – G. Carbourdin: Quand Stanislas regnait en Lorraine. Paris 1980. – J. Topolski: Nowe idee współczesnej historiografii. P. 1980. – S. Gaber: Les années d’exil de Stanislas 1714-1733. [W:] *Mémoires de l’Academie de Stanislas*. T. 11-12. [Nancy?] 1982. – G. Jonasson: Karol XII, August II i S. L. *Sobótka* 1982 z. 3-4 s. 395-401. – J. Ostrowski: Les publications illustrées glorifiant le mecenat du roi Stanislas, duc de Lorraine. Oeuvre d’art et source pour l’histoire de l’art. [W:] *Les Cahiers de Varsovie*. Nr 9. Wwa 1982. – A. France-Lanord: Les Chateaux disparus du roi Stanislas. Chateau de Haroue 1984. – A. France-Lanord: Emmanuel Héré, architect du roi Stanislas. Nancy 1984. – E. Cieślak: S. L. w świetle nowszej historiografii francuskiej. *Rocznik Gdański* 45: 1985 z. 1 s. 195-205, sum. – E. Cieślak: w obronie tronu króla S. L. Gdańsk 1986. – J. Starnawski: Materiały dotyczące S. i Marii Leszczyńskich w zbiorach francuskich. [W:] *Prace Naukowe WSP w Częstochowie*. Filologia Polska. Częstochowa 1989 s. 91-102 [71 poz.]. – J. Staszewski: August III Sas. Wr. 1989. – E. Blackburn: S. L. and the Polish Constitution of May 3, 1791 *Polish Review* 36: 1991 no 4 s. 397-405. – M. Tronquart: Le chateau de Lunéville. Metz 1991. – A. Rachuba: Polityka nominacyjna S. L. na Litwie w latach 1705-1709. *PH* 83: 1992 z. 1 s. 617-32. – J. Kowalik: S. L. – uciążliwe dziedzictwo po Karolu XII. *Rocznik Gdański* 53: 1993 z. 1 s. 33-45. – J. Staszewski: Leszczyński – inny niż znany. [W:] *Strefa bałtycka XVI – XVIII w.* Red. J. Trzoska. Gdańsk 1993 s. 63-70. – J. Kopiec: Echa polskich wydarzeń z lat 1704-1709 w środowisku Hospicjum Św. Stanisława w Rzymie. *NP* 82: 1994 s. 373-80. – W. Kriegseisen: Ewangelicy polscy i litewscy w epoce saskiej. Wwa 1996. – J. A. Gierowski: The Polish-Lithuanian Commonwealth in the XVIIIth Century. *Rozprawy Wydziału Historyczno-Filozoficznego PAU* 1996. – H. Widacka: Koronacja S. L. i jego małżonki Katarzyny w grafice europejskiej XVIII wieku. *Kron. Zamk.* 1996 nr 2 s. 62-76. – S. Dzięciołowski: Myśl polityczna króla S. L. [W:] *Leszno i Leszczyńscy*. Red. S. Konior. Leszno 1997 s. 88-95. – M. Garbaczowa, A. Król: Jeszcze jeden głos w obronie tronu S. L. *Stud. Kiel., Ser. Filol.* Nr 1 (1997) s. 87-92 [anonimowy utwór „Marsowa pobudka”]. – S. Gaber: Polacy na dworze S. L. w Lunéville w latach 1737-1766. Częstochowa 1998. R: A. G.-K., *Wiek Oświecenia*. [T.] 16 (2000) s. 205-7. – J. Staszewski: August II Mocny. Wr. 1998. – E. Cieślak: Francuska placówka konsularna w Gdańsku w XVIII wieku. *Rozprawy Wydziału Filozoficzno-Historycznego PAU* 90: 1999. – Konfederacja Dzikowska. Tarnobrzeg 1997. R: M. Krzysztofiński. *Pamiętnik Sandomierski* T. 3 (1997) s. 309-12. – J. Kopiec: Między Altransztatem a Połtawą. Stolica Apostolska wobec obsady tronu polskiego w latach 1706-1709. Opole 1997. R: W. Kęder, *Stud. Hist.* 1999 z. 2 s. 307-10. – S. Gaber: Polacy na dworze S. L. w Lunéville w l. 1737-1766. Tłum. z franc. A.J. Zakrzewski [i in.]. Częstochowa 1998. – S. Chapotot: Les jardins du Roi Stanislas en Lorraine. Metz 1999. – J. Porazińska: Epiphania

Poloniae. Orientacje i postawy polityczne szlachty polskiej w dobie Wielkiej Wojny Północnej (1702-1710). Toruń 1999. – A.J. Zakrzewski, M. Skwarczyńska: S. L. i jego dzieła w piśmiennictwie francuskim XIX i XX wieku. *Biuletyn Instytutu Filozoficzno-Historycznego WSP w Częstochowie* 24: 1999 s. 32-49. – A.J. Zakrzewski, M. Skwarczyńska: S. L. i jego dzieła w piśmiennictwie francuskim XIX i XX w. [W:] *Biuletyn Instytutu Filozoficzno-Historycznego WSP*. Nr 24. Częstochowa. 2000. – K. Gombin: Pośmiertne peregrynacje S. L. z dziejów poglądów na szczątki królewskie jako pamiątkę narodową i obiekt muzealny. *Rocz. Hum.* 2000/2001 z. 4 s. 171-94, sum. – L. Hopp: Poselstwo węgierskie na dworze L. w Rydzyńcu. [W:] S. L. – król, polityk, pisarz, mecenas. Red. A. Konior. Leszno 2001 s. 64-75. – M. Skwarczyńska: Ogrody S. L. w Polsce. [W:] *Królewskie ogrody w Polsce*. Red. M. Szafrąska. Wwa 2001. – P. Vicq: Izba konsultacyjna, czyli dobroczynność Stanisława w zakresie sądownictwa. [W:] *Gubernaculum et Administratio*. Zeszyty naukowe Instytutu Administracji WSP w Częstochowie. Nr 1. Częstochowa 2001. – A.J. Zakrzewski, M. Skwarczyńska: S. L. w świecie niedowiarków. *Pr. Nauk., Pedag. / WSP Częst.* Z. 8/10 (1999/2001) s. 391-419. – J. Poraziński: Rzeczpospolita skonfederowana. Uwagi o funkcjonowaniu państwa w dobie wielkiej wojny północnej (1702-1710). *Czasy Nowożytne* 10: 2001 s. 55-61. – A.J. Zakrzewski: Stanisława Leszczyńskiego „idea wiecznego pokoju”. Kr. 2003. – I. Zatorska: Prophete en son pays? Témoignages de Polonais visitant la Lorraine sur le roi Stanislas et son académie. Colloque [...]. Réd. par J.-C. Bonnefont. Nancy 2003. – M. Skwarczyńska: Letnia rezydencja króla S. L. w Malgrange. *Biuletyn Wyższej Szkoły Hotelarstwa i Turystyki w Częstochowie* 2004 nr 7-8. – M. Skwarczyńska: S. L. i jego plany pokoju w XVIII-wiecznej Europie. Kr. 2004. – R. Niedziela: Pisma polityczne w okresie bezkrólewia i wojny o tron polski po śmierci Augusta II Mocnego (1733-1736). Kraków 2005, 364 s. – M. Skwarczyńska: Aspekty polityczne w „testamencie króla” S. L. [W:] V międzynarodowa konferencja z cyklu *Kultura polityczna w Polsce, elity dawne i nowe*. P. 2005. – M. Skwarczyńska: Ogrody króla S. L. w Lotaryngii w l. 1737-1766. Wwa 2005, 175 s., il. – H. Widacka: z króla książe. S. L. w grafice XVIII wieku ze zbiorów polskich i francuskich. Wwa 2006, 306 s., il.

Stanisław* (XIV w.) archidiakon uniejowski. **Słownik:** Jabłońska Kapituła s. 127.

Stanisław* Latowski (zm. 1444) kustosz skarbu królewskiego, kan. kilku kapituł. **Przyczynki:** S. Hain: Wincenty Kot, prymas Polski (1436-1448). P. 1948 s. 102, 106. – M. Czyżak: Relacje kapituły gnieźnieńskiej z Władysławem Jagiełłą w świetle metryki kapitulnej z lat 1408-1448. [W:] *Duchowieństwo kapitulne w Polsce średniowiecznej i wczesnonowożytnej*. Red. A. Radziwiński. Toruń 2000 s. 221. – M.D. Kowalski: Uposażenie krakowskiej kapituły katedralnej w średniowieczu. Kr. 2000 s. 55-6, 175, 233. – Czyżak Kapituła s. 395.

Stanisław* Pleszewski (ok. 1427-1480) kan. pozn., prepozyt uniejowski. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** Repertorium Gernanicum. T. 6. Opr. J.F. Abert [i in.]. Tübingen 1985 nr 5245. – Repertorium Germanicum. T. 7/1. Opr. E. Pitz. Tübingen 1989 nr 2611. – Repertorium Germanicum. T. 8/1. Opr. D. Brosius [i in.]. Tübingen 1993 nr 5314. – Repertorium Germanicum. T. 9/1. Opr. H. Höing [i in.]. Tübingen 2000 nr 5618. **Przyczynki:** J. Nowacki: Zapiski historyczne z lat 1410-1530 (z ksiąg Archiwum Archidiecezjalnego w Poznaniu). *SŻ* 3: 1958 s. 175. – Nowacki II s. 605.

Stanisław* z Budzowa (XV w.) kapłan archidiecezji gnieźn., bp kijowski. **Słowniki:** Biskupi. **Przyczynki:** I. Wysokiński: Kościół łaciński na ziemiach ruskich Korony i Litwy w początkach panowania

Jagiellonów *PH* 76: 1985 z. 3 s. 550. – K. Skupieński: Notariat publiczny w średniowiecznej Polsce. Lublin 1997. – T. M. Trajdos: Kościół katolicki na Podolu (1340-1434). [W:] Kamieniec Podolski. Red. F. Kiryk. T. 1. Kr. 2000 s. 156.

Stanisław* z Burzenina kan. – zob. Bużeński [sic] Stanisław.

Stanisław* z Chalna (zm. między 1383 a 1394) miecznik kujawski. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** *Iura Masoviae Terrestria*. T. 1. Wyd. J. Sawicki. Wwa 1972 nr 28. **Przyczynki:** A. Supruniuk: Otoczenie księcia mazowieckiego Siemowita IV (1374-1426). Wwa 1998. – S. Szybkowski: Ród Cielepałów. Gdańsk 1999 s. 22-9.

Stanisław* zwany Szyszka z Górki (zm. 1501) rektor szkoły katedr. pozn. , prof. Akademii Krak. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** *Catalogus codicum manuscriptorum medii aevi latinorum qui in Bibliotheca Jagellonica Cracoviae asservantur*. T. 1-5. Wr. 1980-2000. **Przyczynki:** M. Markowski: Burydanizm w Polsce w okresie przedkopernikańskim. Wr. 1971. – K. Stopka: Szkoły katedralne metropolii gnieźnieńskiej w średniowieczu. Kr. 1994. – M. Markowski: Dzieje Wydziału Teologii Uniwersytetu Krakowskiego w latach 1397-1525. Kr. 1996.

Stanisław* z Grodziska (ok. 1620-1707) prowincjał, bernardyn. **AW:** 8189. **Słowniki:** PSB; Słownik polskich pisarzy franciszkańskich. Wwa 1981; Teolodzy. **Przyczynki:** Nowacki. – Klasztory bernardyńskie w Polsce w jej granicach historycznych. Kalwaria Zebrzydowska 1985.

Stanisław* z Gulczewa (zm. 1375) kan. kruszwicki, bp płocki. **Słowniki:** Biskupi. **Przyczynki:** T. Żebrowski: Zarys dziejów diecezji płockiej. Płock 1976 s. 40-2.

Stanisław* z Kłodawy (zm. 1564) bernardyn, kopista. **Słowniki:** SPKP.

Stanisław* z Krakowa, z Kórnika, potem z Poznania (XV/XVI w.) malarz. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** Z. Białowicz-Krygierowa: Malarz Stanisław z Poznania – twórca tryptyku z Dolska. Przyczynek do historii środowiska malarskiego w Poznaniu u schyłku gotyku. *Studia Muzealne* 15: 1992 s. 49-85; Aneks poz. 1, 3-9. **Przyczynki:** Nowacki i s. 120, przyp. 125; II s.411, ss. 493 przyp. 199. – A. Karłowska-Kamzowa: Późnogotyckie snycerstwo i malarstwo w Poznaniu. *Studia Muzealne* 12: 1977 s. 39 przyp. – Malarstwo gotyckie w Wielkopolsce. *Studia o dziełach i ludziach*. Red. A. S. Labuda. P. 1994 s. 68-71, 88, 110, 113-4, 170-1, 180-1, 184-5, 191. – L. Wetesko: Maior Polonia sacra. Sztuka sakralna w średniowiecznej Wielkopolsce. Historia pewnych tematów. Katalog wystawy. Gniezno 1997 s. 82, poz. kat. C 29.

Stanisław* z Kruszyna (zm. między 1308-1313) przywódca powstania antyczeskiego na Kujawach. **Przyczynki:** J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, ziemie łączycza i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 s. 30, 61-5, 72, 78-80, 116, 148, 164, 230-1, 258, 275-6. – J. Bieniak: Odzyskanie zachodnich Kujaw przez Kazimierza Wielkiego w 1337 r. *ZH* 39: 1974 z. 3 s. 86. – Genalogia, studia nad wspólnotami krewniczymi i terytorialnymi w Polsce średniowiecznej na tle porównawczym. Red. J. Hertel. Toruń 1987 s. 66. – J. Hertel; Kilka uwag o hrabiowskim tytule Dąbskich z Lubrańca w dawnej Rzeczypospolitej. *Roczniki Muzealne* 2: 1988 s. 80. – J. Bieniak: Kujawy a zjednoczenie państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku. *Zapiski Kujawsko-Dobrzyńskie* 6: 1988 s. 41-2. – B. Śliwiński: Pogranicze kujawsko-pomorskie w XII – XIII wieku. Wwa [i in.] 1989 s. 175. – Siedziby obronno-rezydencjonalne w powiecie kowalskim na

Kujawach XIII – XVIII wieku. Red. T.J. Horbacz [i in.]. Łódź 1991 s. 36. – B. Śliwiński: Rozwój własności rycerskiej w południowej części Kujaw inowrocławskich w XII i XIII wieku. *Ziemia Kujawska* 9: 1993 s. 65. – J. Maciejewski: Działalność kościelna Gerwarda z Ostrowa biskupa włocławskiego w latach 1300-1323. B. 1996 s. 52. – J. Pakulski: Krąg rodzinny biskupa Jana Lubrańskiego. *KMP* 1999 z. 2 s. 40. –

Stanisław* z Mierucina (zm. przed 1440) kaszt. księski. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Źródła:** Wielkopolskie roty sądowe XIV – XV wieku. Wyd. H. Kowalewicz [i in.]. T. 2. Wwa 1960 nr 1130. **Przyczynki:** A. Gąsiorowski: Urzędnicy zarządu lokalnego w późnośredniowiecznej Wielkopolsce. P. 1970, s. 316-7. – A. Gąsiorowski: Starostowie wielkopolskich miast królewskich w dobie jagiellońskiej. Wwa 1981, s. 79.

Stanisław* z Młynów (zm. 1474) kan. pozn., pracownik kancelarii papieskiej. **Źródła:** Repertorium Germanicum. T. 9. Wyd. H. Hóing [i in.]. Tübingen 2000 cz.1 s. 8825-6; cz.2 s. 158. **Biografie:** A. Szweða: Ród Grzymałów w Wielkopolsce. Toruń 2001 s. 157-65. **Przyczynki:** J. Nowacki: Zapiski historyczne z lat 1410-1530. *SŻ* 3: 1958 s. 157. – Duchowieństwo kapitulne w Polsce średniowiecznej i wczesnonowożytnej. Red. A. Radziwiński. Toruń 2000 s. 46.

Stanisław* z Modzerowa (1280-1349) rycerz kujawski. **Przyczynki:** H. Chłopocka: Tradycja o Pomorzu Gdańskim w zeznaniach świadków na procesach polsko-krzyżackich w XIV i XV wieku. *RH* s. 93, 113, 115. – J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 s. 18, 81. – J. Bieniak: Odzyskanie zachodnich Kujaw przez Kazimierza Wielkiego w 1337 r. *ZH* 39: 1974 z. 3 s. 77-81. – J. Bieniak: Milites w procesie polsko-krzyżackim z 1339 roku. *PH* 75: 1984 s. 509, 513. – B. Śliwiński: Pogranicze kujawsko-pomorskie w XII – XIII wieku. Wwa 1989. – W. Sieradzan: Świadomość historyczna świadków w procesach polsko-krzyżackich w XIV i XV wieku. Toruń 1993 s. 32, 42, 79-80, 86, 127, 136, 155, 212. – W. Sieradzan: Rycerstwo kujawsko-dobrzyńskie w procesie polsko-krzyżackim w Warszawie w 1339 r. *Ziemia Dobrzyńska* 3: 1995 s. 9, 14-6. – J. Karwasińska: Kujawy i Mazowsze. Wwa 1997 s. 153-4, 171-4. – D. Dvořáková: Poliaci na dvore Žigmunda Luxemburského. *Historické Štúdie* 40: 1999 s. 26.

Stanisław* Jelitko z Mokrska (zm. między 1371 a 1375) podczasy krakowski, star. kaliski. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** J. Wroniszewski: Ród Rawiczów: Warszowice i Grotowice. Cz. 1. Toruń 1992 s. 102, 130. – J. Gzella: Małopolska elita władzy w okresie rządów Ludwika Węgierskiego w Polsce w latach 1370-1382. Toruń 1994 s. 29, 53, 73-4, 123-4, 148.

Stanisław* Imbir z Objezierza (zm. 1500?) kaszt. śremski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** J. Wiesiołowski: Ambroży Pampowski starosta Jagiellonów. Wr. 1976 s. 64, 66-7, 148. – A. Gąsiorowski: Starostowie wielkopolskich miast królewskich w dobie jagiellońskiej. Wwa 1981 s. 50. – F. Papée: Jan Olbracht. Kr. 1999 (reprint) s. 47. – Nihil superfluum esse. Red. J. Strzelczyk [i in.]. P. 2000 s. 489. – K. Lutyński: Kapituła katedralna w Poznaniu. P. 2000 s. 80.

Stanisław* z Obornik (zm. 1507) notariusz publ., pleban w Mosinie, na Śródce, na Chwaliszewie. **Słowniki:** Gąsiorowski Notariusze. **Przyczynki:** Nowacki i s. 417.

Stanisław* z Osiecznej (XV w.) notariusz konsystorza pozn., pleban w Czerwonej Wsi. **Słowniki:** Gąsiorowski Notariusze.

Stanisław* Kiwała z Ostrowa (zm. między 1363 a 1365) sędzia kujawski. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** Dokumenty do dziejów Kujaw i ziemi dobrzyńskiej XIV – XIX w. Wwa 1974 s. 19-23. **Przyczynki:** R. Kabaciński: Terytorium księstwa gniewkowskiego w XIV w. *Ziemia Kujawska* 1974 s. 21, 28-30. – Genealogia – problemy metodyczne w badaniach nad polskim społeczeństwem średniowiecznym na tle porównawczym. Toruń 1982 s. 140-2. – J. Wrociszewski: Ród Rawiczów. Współrodowcy Warszowców i Grotowców. Toruń 1994 s. 43. – J. Bieniak: Elita kujawska w średniowieczu. [W:] Człowiek w społeczeństwie średniowiecznym. Wwa 1997 s. 303, 310-2. – J. Śliwiński: Powiązania dynastyczne Kazimierza Wielkiego a sukcesja tronu w Polsce. Olsztyn 2000 s. 114-8.

Stanisław* z Ostroroga (XV w.) podstoli kaliski, kaszt. międzyrzecki, gnieźn., woj. kaliski, poznań., star. gen. Wlkp. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Stanisław* z Pawłowic (zm. 1439) proboszcz pawłowicki, kan. poznań., bp płocki. **Słowniki:** Biskupi. **Przyczynki:** T. Żebrowski: Zarys dziejów diecezji płockiej. Płock 1976 s. 51-4.

Stanisław* Mały z Pierwoszewa (XV w.) kapelan bpa Uriela Górki, pleban w Kaźmierzu. **Słowniki:** Gąsiorowski Notariusze.

Stanisław* z Pleszewa (XV w.) prepozyt kapituły uniejowskiej. **Słowniki:** Jabłońska Kapituła s. 112-3.

Stanisław* Gerlin z Poznania (zm. 1480) pisarz miasta Poznania, kan. średzki, pleban wschowski. **Słowniki:** PSB; Gąsiorowski Notariusze. **Źródła:** Repertorium Germanicum. T. 6. Opr. J.F. Abert [i in.]. Tübingen 1985 nr 5233. – Repertorium Germanicum. T. 9. Opr. H. Hönig [i in.]. Tübingen 2000 nr 5608. **Przyczynki:** Nowacki i s. 248, II s. 443, 456. – A. Gąsiorowski: Walki o władzę w Poznaniu u schyłku wieków średnich. *KH* 82: 1975 z. 2 s. 256-60. – Dz. P. i s. 360.

Stanisław* z Poznania (XV/XVI w.) malarz. **Biografie:** Z. Białowicz-Krygierowa: Malarz S. z P. – twórca tryptyku z Dolska. Przyczynek do historii środowiska malarskiego w Poznaniu schyłku gotyku. *Studia Muzealne* 15: 1992 s. 49-85, aneks poz. 1, 3-9. **Przyczynki:** Nowacki i s. 120 przyp. 125; II s. 411 przyp. 18, s. 493 przyp. 19. – A. Karłowska-Kamzowa: Późnogotyckie snycerstwo i malarstwo w Poznaniu. *Studia Muzealne* 12: 1977 s. 39 przyp. 8. – A. S. Labuda: Malarstwo tablicowe w Wielkopolsce. [W:] Malarstwo gotyckie w Wielkopolsce. Red. A. S. Labuda. P. 1994 s. 68-71, 88, 110, 113-14. – K. Secomska: Wielkopolska czy Kraków? Geneza stylu Mistrza z Warty. [W:] Malarstwo gotyckie w Wielkopolsce. Red. A. S. Labuda. P. 1994 s. 170-1, 180-1, 184-5, 191. – L. Wetesko: Maior Polonia sacra. Sztuka sakralna w średniowiecznej Wielkopolsce. Historia pewnych tematów. Katalog wystawy. Gniezno 1997 s. 82 poz. kat. C 29.

Stanisław* z Sieradzie (zm. ok. 1495) archidiakon uniejowski, kan. gnieźn. **Słownik:** Jabłońska Kapituła s. 127-9.

Stanisław* ze Skarszewa (XV w.) – zob. Skarszewski* Stanisław.

Stanisław* ze Strzelec (zm. 1536) dr dekretów, kan. poznań., kanclerz bpa Jana Lubrańskiego. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** J. Sawicki: Concilia Poloniae VII. Synody diecezji poznańskiej i ich statuty. P. 1952 s. 56. – M. Biskup: Materiały do stosunków habsbursko-mazowieckich na przełomie XV – XVI w. w archiwach austriackich. *PH* 61: 1968 z. 2 s. 276. – *Iura Masoviae terrestria*. Wyd. J.

Sawicki. T. 3. Wwa 1974 nrr 308. **Przyczynki:** Nowacki II s. 237-8, 413, 507, 509-10, 537, 547, 728, 760. – I. Gieysztorowa [i in.]: Cztery wieki Mazowsza. Wwa 1968. – B. Sobol: Sejm i sejmiki ziemskie na Mazowszu Książęcym. Wwa 1968 s. 152, 168. – W. Góralski: Kapituła katedralna w Płocku. XII – XVI w. Płock 1979 s. 111. – L. Królik: Kapituła kolegiarna w Warszawie do końca XVIII w. Wwa 1990 s. 47, 51, 84, 93, 108, 177, 199. – K. Lutyński: Kościelna działalność Jana Lubrańskiego jako biskupa poznańskiego. *KMP* 1992 z. 2 s. 88. – A. Gąsiorowski: Notariusze publiczni w Wielkopolsce u schyłku wieków średnich. P. 1993 s. 65. – Dzieje Mazowsza do 1526 r. Red. A. Gieysztor [i in.]. Wwa 1994 s. 382-3. – K. Lutyński: Kapituła katedralna w Poznaniu w XVI w. P. 2000 s. 73.

Stanisław* z Szadka zw. Piórko (XV w.) prepozyt kapituły uniejowskiej. **Słowniki:** Jabłońska Kapituła s. 113-4.

Stanisław* ze Szczkowa (zm. między 1438 a 1441) podkomorzy inowr. **Słowniki:** PSB.

Stanisław* ze Szłap (zm. 1506) prowincjał bernardynów, kaznodzieja. **AW:** 8200. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Klasztory bernardyńskie w Polsce w jej granicach historycznych. Red. H. E. Wyczawski. Kalwaria Zebrzydowska 1985 s. 141, 620. – H. E. Wyczawski, W. F. Murawiec: Święty Jan z Dukli. Kalwaria Zebrzydowska 1997 s. 76. – M. Maciszewska: Klasztor bernardyński w społeczeństwie polskim 1453-1530. Wwa 2001 s. 159.

Stanisław* Świnia ze Świerczyńska (XV w.) star. ostrzeszowski. **Słowniki:** Bieniak, Szymczakowa Spisy.

Stanisław* z Uścia (ok. 1382-1440) dr praw, rektor Uniwersytetu Krakowskiego, oficjał i wikariusz gen. gnieźn. **Przyczynki:** W. Hain: Wincenty Kot prymas Polski 1436-1448. P. 1948. – Munera Poznaniensia. P. 1965 s. 80, 90-1. – M. Kowalczyk: Krakowskie mowy uniwersyteckie z pierwszej połowy XV wieku. Wr. 1970. – M. Kowalczyk: Wypominki Uniwersytetu Krakowskiego z lat 1431/1432, 1453 i 1458. *Studia Warmińskie* 9: 1972 s. 531, 534. –K. Niemczycka: Jan Elgot – życie i twórczość. *Przegląd Tomistyczny* 1992 . – K. Stopka: Szkoły katedralne metropolii gnieźnieńskiej w średniowieczu. Kr. 1994. – Bochnia. Dzieje miasta i regionu. Red. F. Kiryk [i in.]. Kr. 1980 s. 151. – Gąsiorowski, Skierska Oficjałowie s. 44-6, 51, 55, 63-5, 67, 70, 78, 85. – J. Kurtyka: Tęczyńscy. Kr. 1997 s. 59. – Z. Pietrzyk: Poczet rektorów Uniwersytetu Jagiellońskiego. 1400-2000. Kr. 2000 s. 62. – Czyżak Kapituła s. 395-7.

Stanisław* ze Zdrowy (XV w.) star. ostrzeszowski. **Słowniki:** Bieniak, Szymczakowa Spisy.

Stanisław* Ciołek – zob. Ciołek Stanisław.

Stanisławski* Stanisław (1872-1924) lekarz chirurg. **Słowniki:** SLeK. II. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5. Kalisz 1999. **Przyczynki:** T. Gumiński: Łowiczanie z okresu II Rzeczypospolitej. Łowicz 197 s. 7.

Stanisz* Narcyz (1876-?) architekt. **Słowniki:** PTPN.

Staniszewski* Bolesław Stanisław (1880-1942) ks. **Słowniki:** PTPN; Opalenicki SB II; Martyrol. **Biografie:** B. Wojcieszak: Za ojczyznę i wiarę. *Echa Opalenickie* 1988 nr 12. **Przyczynki:** Z. Urbański: Duchowni w Dachau. Kr. 1945 s. 111-2. – J. Domagała: Ci, którzy przeszli przez

Dachau. Wwa 1957 s. 219. – K. Malak: Klechy w obozie śmierci. Londyn 1961 s. 397. – W. Szołdrski: Martyrologium duchowieństwa polskiego pod okupacją niemiecką w latach 1939-1945. *Sacrum Poloniae Millenium* Rzym 1965 s. 236. – T. Musiał: Dachau 1933-1945. Katowice 1971 s. 405. – Wojciechowska s. 411.

Staniszewski* Jan (1929-1990) technolog drewna, prof. AR w P. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1990-1992 s. 18. **Przyczynki:** Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970 s. 141, 286-7, 369, 383. – 60 lat akademickich studiów rolniczych i leśnych w Poznaniu. P. 1981 s. 153-5, 163. – Zeszyt jubileuszowy Wydziału Technologii Drewna. P. 1994 s. 82-3,, 87, 142. **Bibliografie:** Bibliografia publikacji pracowników Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu 1945-1970. P. 1974-76. – Bibliografia publikacji pracowników Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu za l. 1971-1980. P. 1985-85.

Staniszewski* Władysław (1901-1989) ks., wikariusz katedralny w P., rektor Polskiej Misji Katolickiej w Anglii i Walii. **Słowniki:** PSB; Członkowie tajnych tow.; Z. Judycki: Polacy w świecie. Kwartalnik biograficzny Polonii. Paris 1993 z. 3. **Źródła:** Wybór dokumentów do dziejów polskiego uchodźstwa niepodległościowego 1939-1991. Red. A. Suchcicz [i in.]. Londyn 1997. **Biografie:** F. Bissinger: 50-lecie kapłaństwa ks. inf. W. S. *Duszpasterz Polski Zagranicą* 28: 1977 nr 4 s. 481-3. **Przyczynki:** Akcja Katolicka wśród Polaków w Wielkiej Brytanii. Londyn 1948 s. 17-23, 24, 43. – Polska Misja Katolicka w Londynie 1894-1944). Londyn [1951] s. 30-42, 52-84. B. Czaykowski [i in.]: Polacy w Wielkiej Brytanii. Paryż 1961. – Działalność męskich zgromadzeń zakonnych wśród Polonii. Lublin 1982. – Współczesne środowiska emigracji polskiej. Sytuacja duszpasterska. Londyn 1985 s. 104, 106. – z dziejów społeczności polskiej w Wielkiej Brytanii po drugiej wojnie światowej (1945-1990). Lublin 1991. – Mobilizacja uchodźstwa do walki politycznej 1945-1990. Red. L. Kliszewicz. Londyn 1995. – E. Raczyński: w sojusznicy Londynie. Londyn 1997. – M. Paradowska: Wszystko dla Boga i Polonii. P. 1998.

Stankiewicz* Donat (+) lekarz obozowy. **Przyczynki:** J. Sarnecki: Życiorysy zwyczajne. *Ziemia Nadnotecka* 1964 nr 11 s. 7.

Stankiewicz* Edmund (1872-1939/45) ks. **Słowniki:** PTPN.

Stankowski* Hieronim (1834-1892) ks. **Słowniki:** PTPN.

Stankowski* Kazimierz Antoni (1878-1929) ks., działacz społ. i narodowy. **AW:** 8207. **Słowniki:** Inowr. SB I. **Przyczynki:** Stulecie LO im. Powstańców Wlkp. w Wągrowcu. Wągrowiec 1972 s. 91. – Wróblewski s. 294. – Dzieje Inowrocławia. Red. M. Biskup. T.I. Wwa [i in.] 1978 s. 381.

Stanowski* Jakub Rawicz (1818-1889) lekarz wet., prof. Szkoły Rolniczej im. Haliny w Żabikowie, powstaniec 1830, 1848 i 1863. **AW:** 8209. **Słowniki:** PSB; G. Staśkiewicz: Mały słownik medycyny weterynaryjnej. Lublin 1981; WSB; PTPN; AMM. **Biografie:** A. Przychodzki: J.S. *Życie Weterynaryjne* 50: 1975 nr 1 s. 24-6. **Przyczynki:** A. Perenc: Historia lecznictwa zwierząt w Polsce. Wr. 1958. – M. Wachowski: Szkoła żabikowska. Studium z zakresu historii nauki i nauczania rolniczego w Poznańskim. *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej* Seria B. Z. 2: 1959 s. 47, 69, 110-1, 132, 140. – S. Brzozowski: Dzieje szkoły rolniczej w Czernichowie. Wwa 1962 s. 110. – Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970 s. 18, 24. – W. Pruski: Hodowla zwierząt gospodarskich w Wielkopolsce

w latach 1793-1850. Wwa 1978 s. 28, 32,, 121. – S. Jakubowski: Lekarze weterynarii jako nauczyciele akademickich szkół rolniczych w latach 1820-1939. *Medycyna Weterynaryjna* 37: 1981 nr 10 s. 635-7. – Zarys dziejów nauk przyrodniczych w Polsce. Wwa 1983. – S. Brzozowski: Polacy na studiach gospodarstwa wiejskiego w Niemczech w XIX i XX wieku. Wr. 1989 s. 91, 188.

Stanowski* Stanisław (1856- ?) technik, urzędnik. **Słowniki:** PTPN.

Stanowski* Zygmunt (1837-1869) lekarz. **AW:** 8210. **Słowniki:** SLeK. V; Koźmiński. **Przyczynki:** J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 105.

Stańczewski* Józef (1901-1935) nauczyciel, pisarz, działacz polonijny w Brazylii. **Słowniki:** PSB; Z. Malczewski: Słownik biograficzny Polonii brazylijskiej. Wwa 2000; SPKP. **Biografie:** Sylwetki polskie w Ameryce Łacińskiej XIX i XX w. Red. E. S. Urbańczyk. T. 2. Stevens Point 1991. **Przyczynki:** W. Breowicz: Ślady Piasta pod Piniorami. Wwa 1961 s. 179. – Emigracja polska w Brazylii. 11 lat osadnictwa. Wwa 1971. – J. Zając: Pisali o Brazylii. *Kalendarz Ludu* 1971 s. 35. – Z. Kruża: Misjonarze św. Rodziny w Brazylii. Bęblin 1979. – Zmagania polonijne w Brazylii. Red. T. Dworecki. T. 1, 4. Wwa 1987. – a presenca polonesa na America Latina. Wyd. A. Dembicz [i in.]. Wwa 1996

Starzewski* Józef (1888-1942) ks. **Słowniki:** PTPN.

Starzewski* Marcin (zm. 1653) kanonik gnieźn., opat komendatoryjny trzemeszeński, pisarz wielki koronny. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** Listy Krzysztofa Opalińskiego do brata Łukasza 1641-1653. Wyd. R. Pollak [i in.]. Wr. 1957. **Przyczynki:** Studia z dziejów ustroju i skarbowości Rzeczypospolitej w XVII i XVIII w. *Acta Univer. Wratislaviensis* 1961 nr 504, Historia t. 34 s. 21, 23. – S. Ochmann: Sejm koronacyjny Jana Kazimierza w 1649 r. Wr. 1985A. Kersten: Hieronim Radziejowski. Wwa 1988. – J. Długosz: Jakub Sobieski. Wr. 1989. – L. Królik: Kapituła kolegiacka w Warszawie do końca XVIII w. Wwa 1990 s. 56. –

Starzewski* Piotr (1598-1658) ks., jezuita, rektor w Kaliszu. **Słowniki:** EWoJ.

Stark* (Starkowie) – rodzina złotników pozn. **Przyczynki:** P. Korduba: Starkowie – rodzina poznańskich złotników. *KMP* 2000 nr 1 s. 181-89.

Stark* Jan Pankracy Nepomucen (1896-1939) prawnik, działacz polit. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** M. Olszewski: Fort VII w Poznaniu. P. 1974 s. 82, 113 (nlb). – Dz. P. II. – C. Łuczak: Dzień po dniu w okupowanym Poznaniu. P. 1989. – Z. Kaczmarek: Rada i radni miasta Poznania w II Rzeczypospolitej. *KMP* 1999 nr 1 s. 241, 244, 247.

Stark* Karol (1865-?) dermatolog. **Słowniki:** PTPN.

Stark* Tadeusz (1882-?) adwokat. **Słowniki:** PTPN.

Starke* Gotthold Wilhelm Theodor (1896-1968) redaktor, dyplomata. **Słowniki:** Posener Biographischen Lexicon. Lüneburg; BSB III (i fot.). **Źródła:** G. S.: Neun Tage Misshandlung, Qual und Tod. [W:] Auf den Strassen des Todes. Leipzig 1940 s. 61-71. **Biografie:** R. Breyer: G. S. – ein Wortführer unserer Volksgruppe. *Jb. Weichsel-Warthe* 16: 1970 s. 53-9, fot.

Przyczynki: R. Breyer: Das Deutsche Reich und Polen 1932-1937. Aussenpolitik und Volksgruppenfragen. Würzburg 1955 s. 308. – T. Kowalak: Deutsche Rundschau in Polen 1918-1939. *ZH T.* XXXV 1970 z. 1 s. 130-49. – G. Meinhardt: Die Bromberger Presse von 1920 bis 1939. [W:] Aus Brombergs Vergangenheit. Wilhelmshaven 1973 s. 311. – H. Rasmus: Pommerellen Westpreussen 1919-1939. München [et al.] 1989 s. 61, 158, 204.

Starkiewicz* Szczesny (Feliks) Konstanty (1881-1958) ks., społecznik. **Słowniki:** PSB; Martyr.; Kto był kim. **Źródła:** Materiały źródłowe do historii polskiego ruchu ludowego. Red. S. Giza [i in.]. Wwa 1967. – H. Dzendzel: Wspomnienia weteranów ruchu ludowego. Red. M. Grad [i in.]. [B. M. w.] 1968. – Rok 1920. Wojna polsko-radziecka we wspomnieniach i innych dokumentach. Red. J. Borkowski. Wwa 1990. **Biografie:** W. Ignaczewski [i in.]: Ks. S. S. na ziemi kolskiej (1926-1932). *Głos Koła* 1999 nr 6 s. 8. **Przyczynki:** W. Stankiewicz: Konflikty społeczne na wsi polskiej 1918-1920. Wwa 1963. – S. Kozicki: Historia Ligi Narodowej (okres 1887-1907). Londyn 1964. – J. Molenda: Polskie Stronnictwo Ludowe w Królestwie Polskim 1915-1918. Wwa 1965. – Zarys historii polskiego ruchu ludowego. Red. J. Borkowski [i in.]. T. 2. Wwa 1970. – A. Wątor: Działalność Związku Ludowo-Narodowego w latach 1919-1922. Szczecin 1992. – T. Wolsza: Narodowa Demokracja wobec chłopów w latach 1887-1914. Wwa 1992. – A. Wątor: Chrześcijańsko-narodowi. z dziejów nurtu politycznego do 1928 r. Szczecin 1999.

Starkiewicz* Zdzisław Wincenty (1897-1973) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** Tuchola. Zarys monograficzny. Toruń 1962 s. 103. – J. Brodziński: w 50-tą rocznicę powstania wielkopolskiego w Inowrocławiu. Inowr. 1969 s. 20.

Starkowiecki* Andrzej h. Łódzia (zm. 1664) kaszt. kamieński, łęczycki, star. koniński. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy; Chłapowski.

Starkowiecki* Piotr (I połowa XVII w.) orientalista, tłumacz. **AW:** 8221. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** B. Baranowski: Najdawniejsze polskie przekłady z literatury orientalnej. Łódź 1948. – B. Baranowski: Znajomość Wschodu w dawnej Polsce do XVIII wieku. Łódź 1950 s. 109. – J. Reychman, A. Zajczkowski: Handbook of Ottoman-Turkish diplomacy. Mouton 1968 s. 172. – Dz. Wlkp. i s. 610. – J.S. Bystróż: Dzieje obyczajów w dawnej Polsce. Wwa 1994. – J. Szymańska: Polscy wydawcy przekładów z literatur orientalnych XX wieku. Wwa 2000

Starkowska* Wanda (1897-1942) lekarka. **Słowniki:** PTPN.

Starkowski* Józef (1856-1932) lekarz weter., generał WP, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PSB; Generałowie; Mały słownik historii medycyny weterynaryjnej. Puławy 1981; AMM. **Biografie:** A. Przychodzki: Generał dr wet. J.S. – w 120 rocznicę urodzin. *Medycyna Weterynaryjna* 32: 1976 nr 5 s. 306-7. – A. Taborski: Dr J.S. *Życie Weterynaryjne* 2000 nr 9 s. 500-1. **Przyczynki:** Klanowski s. 170. – Ogród Zoologiczny w Poznaniu. Red. J. Urbański [i in.]. Wwa [i in.] 1975 ss. 11, 68, 71, 82, 210. – S. Sroka: Nauki weterynaryjne we Lwowie do roku 1945. Rzeszów 1999. – A. Taborski: Dr J.S. (1856-1932). *Gaz. Wyb. (P.)* 2000 nr 184.

Starkowski* Kazimierz (1895-1940) adwokat, tenisista, działacz sportowy. **Słowniki:** PSB; AMM. **Biografie:** B. Tuszyński: Księga sportowców polskich ofiar II wojny światowej 1939-1945. Wwa 1999. **Przyczynki:** 50 lat Polskiego Związku Tenisowego 1921-1971. Opr. A. Koseski [i in.]. Wwa 1972 s. 7, 9, 107. – Z. Grot [i in.]: Zarys dziejów kultury fizycznej w Wielkopolsce.

Wwa [i in.] 1973. – Zakrzewski Ulicami. – C. Madajczyk: Dramat katyński. Wwa 1989. – K. Tarasiewicz; Opowieści tenisowe z myszką. Wr. 1992 s. 50, 119. – T. Szulc: w Poznaniu i wokół niego. P. 1995. – R. Wryk: Akademicki Związek Sportowy w Poznaniu w latach Drugiej Rzeczypospolitej (1919-1939). *Wychowanie Fizyczne i Sport* 41: 1997 nr 3 s. 119-20.

Starosta* Franciszek: (1895-1978) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Źródła:** Przeciw pruskiemu zaborcy. Wspomnienia i listy uczestników powstania wielkopolskiego. Opr. L. Gomolec [i in.]. Wwa 1979 s. 161.

Starzeński* Józef h. Lis (ok. 1710-1785) kasztelan gnieźn. **AW:** 8231. **Słowniki:** PSB; Bieniaszewski Spisy. **Źródła:** W. Kuczyński: Pamiętnik. Białystok 1999. **Przyczynki:** G. T. Łukowski: YThe Szlachta and the Confederacy of Radom 1764-1767/68. Romae 1977 (Ex Antenurale XXI). – W. Konopczyński: Konfederacja barska. T. 1. Wwa 1991. – W. Kriegdeisen: Sejmiki Rzeczypospolitej szlacheckiej w XVII i XVIII wieku. Wwa 1991. – A. Zamoyski: The Noble House. London 1997. – M. Czeppe: Kamaryla Pana z Dukli. Wwa 1998.

Starzeński* Krzysztof (XVIII w.) kasztelan gnieźn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 386.

Starzeński* Łukasz w zakonie Franciszek (1715-1779) benedyktyn, opat lubiński. **AW:** 8228. **Słowniki:** PSB; Teolodzy. **Źródła:** R. Nir: Katalog rękopisów Biblioteki Seminarium Duchownego w Kielcach. *ABMK* 40: 1980 s. 329-400. **Przyczynki:** J. Kitowicz: Opis obyczajów za panowania Augusta III. Wwa 1985. – Klasztor w społeczeństwie średniowiecznym i nowożytnym. Red. M. Derwich [i in.]. Opole [i in.] 1996 s. 169-80. – A. Zamoyski: The Noble House of Starzeński. London 1997. – M. Kanior: Polska Kongregacja Benedyktyńska Świętego Krzyża 1709-1864. Kr. 2000.

Starzyński* Tadeusz (+) żołnierz kampanii wrześniowej. **Źródła:** T.S.Nurt 1970 nr 2 s. 15-6 [wspomnienia].

Stasch* Roch (1878-1917) księgarz, publicysta, działacz oświatowy. **Słowniki:** PSB; SPKP. **Przyczynki:** J. Jachowski: Wspomnienia poznańskiego księgarza i wydawcy. P. 1959 s. 56-8. – J. Jachowski: Wspomnienia o wybitnych księgarzach. *Księgarz* 15: 1971 nr 1 s. 53-8 [m.in. R. S.]. – P. Nowak: Poznań jako ośrodek wydawniczy w dwudziestoleciu 1919-1939. P. 1997.

Stasic* Stanisław – zob. Stazic.

Stasiewski* Julian (1868-1948) nauczyciel, działacz oświatowy, regionalista. **Słowniki:** WSB; Wrzesiński SB; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Ziemia wrzeńska.

Stasiński* Jan Władysław (1869-1939) lekarz, prof. tytuł. UP. **AW:** 8237. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; SLek. IV; AMM; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** G. Urbaniak: J.S. (1869-1939). [W:] Szpital Dziecięcy im. Bolesława Krysiwicza w P. 1877-1977. Praca zbior. pod red. E. Błaszczyka [i in.]. Wwa [i in.] 1977 s. 273-5, 281-2, 289-3. – G. Günther: J.S. (1869-1939) w świetle okulistyki światowej. *AHFM* 51: 1988 nr 2 s. 243-50. **Przyczynki:** H. Melanowski: Dzieje okulistyki. Wwa 1972 s. 391-2. – J. Hasik [i in.]: Dzieje Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Poznańskiego i Akademii Medycznej 1919-1979. P. 1979. **Bibliografie:** S. Konopka: Polska bibliografia lekarska XIX wieku (1801-1900). Wwa 1974-1984.

Stasiński* Józef (1837-1898) historyk. **AW:** 8238. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Stasiński* Tadeusz Józef (1922-1993) prof. kardiologii AM w P. **Słowniki:** PSB; Kto jest kim w polskiej medycynie. Informator biograficzny, Wwa 1987; Kto jest kim w Polsce. Informator biograficzny. Wwa 1989. **Biografie:** Szkice przedst. med. pozn. **Przyczynki:** Dzieje naukowych towarzystw medycznych w Poznaniu w l. 1832-1983. P. 1985. **Bibliografie:** Bibliografia prac AM w P. za l. 1976-94. P. 1980-98.

Staszak* Józef (1908-1972) ks. **Biografie:** M. Kosicki: Śp. ks. J.S. (1908-1972). *MK* 24: 1973 nr 1 s. 19.

Staszewski* Janusz Wiktor (1903-1939) historyk wojskowości, archiwista. **Słowniki:** PSB; WSB PTPN; SBWP-W I; SHist.; W. Słabczyński, T. Słabczyński: Słownik podróżników polskich. Wwa 1992; Słownik biograficzny archiwistów polskich. T. 1. Wwa 1988; Szkoła Kaliska. **Bibliografie:** W. Bieńkowski: Bibliografia prac J.S. [W:] Wojsko polskie na Pomorzu w roku 1807. Gdańsk 1958 s. 301-22. **Biografie:** Z. Grot: Dr J.S. *RH* 15: 1939-46 s. 317-21. – A. Skałkowski: J.S. (1903-1939). *KH* 53: 1939-45 s. 605-6. – A. S[kałkowski]: J.S. *Spraw. PTPN* 13: 1945-6 s. 143. – Z. Grot: Wspomnienie o J.S. *PWlkp.* 2: 1946 nr 6 s. 182-4. – J. Majewski: J.S. 1903-1939. [W:] Życiorysy polskich archiwistów poznańskich i skład osobowy z dnia 8 III 1969. P. 1969 s. 80-4. **Przyczynki:** Przewodnik po zespołach i zbiorach Archiwum PAN. Wr. 1965 s. 143. – K. Pawlak: J.S. jako historyk Kalisza i Kaliskiego. *RKal.* 25: 1994/95 s. 61-8, il. – B. Miśkiewicz: Polska historiografia wojskowa. Próba analizy i syntezy. P. 1996.

Staszewski* Stanisław, właśc. Księżek (ok. 1864-1928) aktor, dyr. teatru. **Słowniki:** PSB; SPKP; SBTP. **Źródła:** Katalog rękopisów teatralnych Biblioteki Raczyńskich w Poznaniu. Red. A. Domańska. Wwa [i in.] 1990. **Przyczynki:** M. Wosiek: Historia teatrów ludowych. Polskie zespoły zawodowe 1898-1914. Wr. 1975. – M.J. Lech: Drukarze i drukarnie w Królestwie Polskim 1869-1905. Wwa 1979 s. 136. – Dzieje teatru polskiego. Red. T. Sivert. T. 4, cz. 1-2. Wwa 1987-8. – A. Kuligowska-Korzeniewska: Scena obiecana. Łódź 1995.

Staszewski* Wojciech Wincenty (1930-1996) dziennikarz. **Słowniki:** PSB. **Bibliografie:** Bibliografia turystyki polskiej za rok 1945-1960. Wr. 1969. – Bibliografia turystyki polskiej za lata 1961-5. Wr. 1970. – Bibliografia turystyki polskiej za lata 1966-70. C. 1 Wr. 1975. – Bibliografia turystyk polskiej za lata 1971-2. Wwa 1973. – Bibliografia regionalna Wielkopolski za rok 1982. Wwa [i in.] 1991.

Staszic* Stanisław (1755-1826) ks., prawnik, filozof, działacz społ. i gosp., pisarz polit. **AW:** 8240. **Słowniki:** PSB; Filozofia w Polsce; WSB; SPKP Supl. [I]; Nowy Korbut; Słownik polskich pionierów techniki. Katowice 1986; SBP; SBTech. IX; Encyklopedia historii gospodarczej Polski do 1945 r. Wwa 1981. **Ilustracje:** Grafika prasowa w XIX wieku. Gabinet Grafiki Bibl. Kórnickiej PAN. Kórnik 2007 s. 104]. **Bibliografie:** S. S.: Pisma i wypowiedzi pedagogiczne. Oprac. T. Nowacki. Wr., 331 s. [m.in. bibliogr. dzieł S. S. oraz prac o nim]. – R. Danysz-Fleszarowa: Retrospektywna bibliografia geologiczna Polski oraz prac Polaków z zakresu nauki o Ziemi. Cz. 2. Wwa 1966 s. 90-1, 355-6. – L. Słowik: Pisarze oświecenia. Hugo Stumberg Kołłątaj, Stanisław Hieronim Konarski, S.W. S. Materiały bibliograficzne. Wr. 1980, 20 s. – J. Olejniczak: Uwagi do bibliografii podmiotowej S. S. *Zeszyty Staszicowskie* 2: 2000 s. 153-65. **Źródła:** F. German: Nieznany list Staszica. *Świat i Życie* 1955 nr 45 s. 1. – Materiały do działalności pedagogicznej S. S. Oprac. T. Nowacki. Wr. 1957, 292 s. – A. Jendrysik: Nieznany

list S. z r. 1793. [W:] Miscellanea z doby Oświecenia. Red. Z. Goliński. Wr. 1960 s. 417-24. – [I. Sobolewski]: Siedem listów ... oraz list Marcina Pawłowicza do S. S. 1816-1825. Wyd. T. Nowacki. *Teki Archiwalne* 7: 1961 s. 381-400. – S. S.: Krótki rys życia mego. *Kultura Wsi* 1997 nr 2 s. 170-3 [pamiętniki]. – A. S. Kleczkowski [i in]: Początki Akademii Górniczej w Kielcach (1816-1827) w świetle dokumentów z archiwów Drezna, Freibergu i Kielc. *Prace Muzeum Ziemi* nrr 38, 1986 s. 65-91. – Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 299. **Wystawy:** S. S. (1755-1826). Katalog wystawy. Muzeum Narodowe. P. 1951, 27 s. **Konferencje i sesje naukowe:** Z. Świtalski: Pokłosie roku staszycowskiego. *Spółdz. Kwartalnik Nauk.* 1: 1967 nr 1 s. 149-55 [sesje naukowe: 18 VI 1966 r. w Hrubieszowie i 7 XI 1966 r. w Warszawie]. – M. Drozdowski: Obchody 150 rocznicy śmierci S. S. w Pile. *KW* 4: 1976 nr 3/4 s. 123-7 [27-28 III 1976 Piła – Konferencja i wystawa na temat: S. a współczesne osiągnięcia geologii polskiej]. – E. Lewandowska, Z. Wójcik: Dni Staszycowskie w Hrubieszowie. *KHNT* 21: 1976 nr 4 s. 813-6 [5-9 VI 1976 r.]. – H. Ostromięcka: Posiedzenie Pracowni Historii Nauk Społecznych poświęcone S. S. *KHNT* 21: 1976 nr 3 s. 596-. – J. Róziwicz: Ogólnopolska sesja Staszycowska. *KHNT* 21: 1976 nr 3 s. 607-11, il. [Piła 27-28 III 1976]. – B. Siedlecka-Wasilewska: S. w Hrubieszowie. *Kamena* 1976 nr 13 s. 8 [sesja naukowa poświęcona obchodom 150-lecia śmierci S. S.]. – S. S. i Zamojszczyzna. Sesja zorganizowana przez Towarzystwo Regionalne Hrubieszowskie i Zakład Historii Gospodarczej i Myśli Ekonomicznej UMCS przy współudziale Urzędu Wojewódzkiego w Zamościu. Streszczenie referatów. Lublin [i in.] 1976, 19 s. – Z. Wójcik: Ogólnopolska sesja Staszycowska w Pile (27-28. 03. 1976). *Przegląd Geologiczny* 1976 nr 7 s. 442-3. – Z. Wójcik: Sesja staszycowska AGH. (Kraków, 17. 05. 1976). *Przegląd Geologiczny* 1976 nr 9 s. 560. – Z. Wójcik: Uroczyste posiedzenie poświęcone S. w Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. *KHNT* 21: 1976 nr 4 s. 811-5 [17 V 1975 r.]. – J. Róziwicz: Sympozjum naukowe z okazji 150 rocznicy śmierci S. S. *KHNT* 22: 1977 nr 1 s. 198-9. – Z.J. Wójcik: Ogólnopolska Sesja Staszycowska, Piła 1995. *KHNT* 1995 nr 4 s. 159-61. – J. Olejniczak: Spotkania Staszycowskie w Pile. *KHNT* 1998 nr 1 s. 208-11. – J. Olejniczak: Drugie Spotkanie Staszycowskie w Pile (24 września 1999 r.). 2000 nr 2 s. 187-9. – T. Sarleja: Postawa staszycowska – wzór czy relikwyt przeszłości? *Oświatowiec*. 2000 nr 1 s. 85-8 [XI Ogólnopolskie Sympozjum Szkół Staszycowskich w Słupsku]. **Biografie:** W.J. Rose: S. S. [W:] Great Men and Women of Poland. Nowy Jork 1941. – K. Pruszyński: S. S. *Nowa Polska* 4: 1945. – A. Berger: Patriarcha demokracji polskiej. (W studwudziestą rocznicę zgonu). Lublin 1946, 15 s. – S. Krokowski: S. S., syn Ziem Odzyskanych. P 1948, 71 s. – E. Rostworowski: S. S. Wwa 1951, 43 s. – C. Bobińska: Szkice o ideologach polskiego oświecenia. Kołłątaj i Staszic. Wr. 1952, 170 s. – A. Gawęł: S. S. (1755-1826). *Rocznik Polskiego Towarzystwa Geologicznego* 25: 1955 s. 369-76. – W. Rose: S. S., 1755-1826. *The Slavonic and East European Review* 33: 1955 no 81 s. 291-303. – B. Suchodolski: S. S. [W:] z dziejów polskiej myśli filozoficznej i społecznej. T. 2: Wiek XVIII. Oświecenie. Wwa 1956 s. 117-84. – W. Goetel: S. S. 1755-1826. [W:] Polscy badacze przyrody. Praca zb. Wwa 1959. – B. Suchodolski: S. S. [W:] Studia z dziejów polskiej myśli filozoficznej i naukowej. Wwa 1959 s. 349-401. – B. Szacka: S. S. Portret mieszczanina. Wwa 1962, 215 s., bibliogr.; R.: H. Hinz. *Argumenty* 1962 nr 10; J. W. Gomulicki. *Rocznik Literacki* 1962 s. 199-200. – H. Winnicka: S. S. Wwa 1965, 48 s. – K. Koźmiński: S. S. Wwa 1965, 186 s. – B. Szacka: S. S. Wwa 1966, 270 s., il., tabl. R: Z. Wójcik, *KHNT* 12: 1967 nr 3 s. 617-20. – R. Fleszarowa: S. S. [W:] Dziesięć wieków geografii polskiej. Wybitni geografowie polscy. Wwa 1967 s. 179-95, il., bibliogr. – J. Szlendak-Choroszyńska: S. S. 1755-1826. Szczecin 1971, 20 s. – F. Szczepański: S. S. *Technika Poszukiwań Geologicznych*. 15: 1976 z. 4 s. 58-60. – S. S. wielki syn ziemi pilskiej. Piła 1986,

47 s. – H. Muszyńska-Hoffmannowa: Pucharek ze srebra. [Opowieść o S. S.]. Wwa 1986, 307 s. – Wielkopole II s. 71-99. – W. Goetel: S. S. Na 50-lecie Akademii Górniczo-Hutniczej im. S. S. w Krakowie. Kr. 1969, 61 s. – J. Sikora: S. S. [opowieść biograficzna]. Katowice 1974, 388 s. – J. Chałasiński: S. S. w stu pięćdziesięciolecie śmierci. *Kultura i Społeczeństwo* 20: 1976 nr 2 s. 35-51. – Z. Wójcik: w sto pięćdziesiątą rocznicę zgonu S. S. /20. 01. 1826 – 20. 01. 1976. *Przegląd Geologiczny* 1976 nr 1 s. 1-4, bibliogr. – J. Skoczylas: o S. S. *Natura* 1978 s. 45-57. – W. Molik: S. S. (1755-1826). P. 1980, 28 nlb. s. – Z. Chyra-Rolicz: S. S. Wwa 1980, 152 s., 12 tabl. – S. S. i jego dzieło. Materiały sesji naukowej „S. S. a współczesne osiągnięcia geologii polskiej”, Piła 27-28 marca 1976 r. Praca zbior. pod red. J. Topolskiego. P. 1978, 168 s. [z treści: B. Suchodolski: S. S. Jego życie i idee; W. Grocholski: Zastugi S. S. dla górnictwa; T. Osmólski: Pogląd S. S. na bogactwo złóż polskiej siarki; Z. Wójcik: Geologia w Polsce w latach działalności S. S.; S. Czarniecki: S. S. a rozwój polskiej geologii; J. Topolski: S. S. a współczesna świadomość historyczna; M. Drozdowski: S. S. jako historyk czasów mu współczesnych; J. Skoczylas: Interpretacja mapy geologicznej S. S.; A. S. Kleczkowski: S. zarząd górnictwem (1815-1824) – zaranie i kres w świetle archiwów A.J. Czartoryskiego i K. Lubeckiego; K. Maślankiewicz: Surowce mineralne i skalne na mapie geologicznej Polski S. S.; A. Gawęł: Obserwacje geologiczne S. S. w Tatrach i Beskidach]. R: Z. Wójcik, *KHNT* 25: 1980 nr 1 s. 204-8. – Z. Chyra-Rolicz: S. S. Wwa 1980, 156 s. – B. Szacka: S. S. (1755-1828). [W:] Pisarze polskiego oświecenia. T. 2. Pod red. Z. Golińskiego [i in.]. Wwa 1994 s. 614-44. – Z. Łotys: S. S. Filozof i reformator społeczny. Olsztyn 1999. R: M. Skrzypek, *Wiek Oświecenia*[T.] 16 (2000) s. 175-84. – Z. Wójcik: S. S. Organizator nauki i gospodarki. Kr. 1999, 220, il. R: J. Olejniczak, *Przegląd Geologiczny* 2000 nr 3 s. 207-8; B. Treger, *Wiek Oświecenia* [T.] 17 (2001) s. 205-7.

Przyczynki: W. Borowy: Staszyc jako poeta. *Nauka i Sztuka* 1: 1945 nr 1 s. 103-15. – A. Berger: Patriarcha demokracji polskiej. Lublin 1946, 16 s. – B. Suchodolski: Polskie tradycje demokratyczne. Idea demokracji w ujęciu myślicieli polskich od S. S. do Stanisława Witkiewicza. Wr. [i in.] 1946. R: (E. S.) Rappaport, *Tryb. Woln.* 6: 1947 nr 9 s. 16; M. Tyrowicz, *RDSG* 9: 1947 s. 229-30. – C. Bobińska: S. a sprawa pruska w Sejmie Czteroletnim. (Przyczynki do formowania się nowożytnej świadomości narodowej). *MW* 2: 1947 t. 3 s. 200-19. – C. Bobińska: Staszyc na tle swej epoki. *Kuźnica* 4: 1948 nr 36. – B. Suchodolski: Idee społeczne doby stanisławowskiej. Wwa 1948 s. 218. – K. Czerwiński: S. S., wielki reformator społeczny, mąż stanu i uczoney. 20.1.1826-20.1.1948. *Pol. Zach.* 1948 nr 5 s. 2. – W. Konopczyński: Polscy pisarze polityczni XVIII w. *Spraw. PAU* 49: 1948 nr 9 s. 493-7. – C. Bobińska: S. S. i A. Radyszczew wobec kwestii społeczno-gospodarczych (próba porównania historycznego). *PH* 40: 1949 s. 203-32. – A. Bocheński: Czterej księża Oświecenia (Konarski, Krasicki, Kołłątaj, S.). *Tyg. Powsz.* 7: 1951 nr 19 s. 3. – B. Suchodolski: Rola Towarzystwa Warszawskiego Przyjaciół Nauk w rozwoju kultury umysłowej w Polsce. Wwa 1951, 205 s. – J. Korzonek [W. Konopczyński]: S. a Kołłątaj. *Przegląd Powszechny* 1951 nr 3 s. 172-84. – W. Krygowski: Tatrzańskie wyprawy S. *Spraw. PAU* 52: 1951 nr 8 s. 734-6. – M. Suchocki: Istota postawy ideowo-moralnej ks. S. S. *Życie i Myśl* 2: 1951 t. 1 nr 5-6 s. 547-65. – L. Marszałek: S. S. wielki poprzednik spółdzielczości polskiej. *Przegląd Spółdzielczy* 1951 nr 2 s. 149-58. – C. Bobińska: Oświecenie polskie. Cz. 2: Staszyc i Kuźnica Kołłątajowska. *Wiedza i Życie* 1951 nr 3. – C. Bobińska: Społeczno-ekonomiczne idee polskiego Oświecenia. *PH* 1951 – S. Pigoń: Staszycowa oda do młodości. *Życie i Myśl* 1951 nr nr 5/6. – M. Suchocki: Istota postawy ideowo-moralnej ks. S. S. *Życie i Myśl* 1951 nr 5/6. – L. Kaltenbergh: Ojciec polskiego krajoznawstwa i kultury turystycznej. *Turystyka* 3: 1952 nr 3 s. 6-7. – L. Kaltenbergh: o zapomnianych krajoznawcach i turystyka polskiego oświecenia. *Turystyka* 3: 1952 nr 8 s. 9-

11. – K. Stołyhwo: Ziemiorództwo S. jako dzieło krajoznawcze i fizjograficzne a przede wszystkim patriotyczne. *Spraw. PAU* 53: 1952 nr 3 s. 198-9. – B. Suchodolski: Pedagogiczna działalność Staszica. *Nowa Szkoła* 3: 1952 s. 142-52. – B. Suchodolski: Nauka polska w okresie Oświecenia. Wwa 1953. – B. Suchodolski: Filozofia historii w „Rodzie ludzkim” S. S. *Myśl Filozoficzna* 3: 1953 s. 138-73. – S. Berezowski: Szlakiem ostatniej podróży S. S. *Turysta* 1953 nr 3 s. 15, il. – M. i T. Nowaccy: w sprawie S. jako ekonomisty. *Ekonomista* 53: 1953 nr 2 s. 176-82. – B. Suchodolski: Filozofia historii w „Rodzie ludzkim” S. S. *Myśl Filozoficzna* 3: 1953 nr 3 s. 138-73. – J. Michalski: z dziejów Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Wwa 1953 s. 30-1, 41-2, 52-3, 67-8, 75-8, 81-2, 93-103, 112, 119-21, 124, 136-7, 146, 154, 157, 161-2, 166, 170-5, 183-4, 188, 205-6, 208, 212, 214-7, 222-3, 226-8, 238, 245, 250-3, 261, 271, 274-5, 298, 307, 317. – J. Grzywicka: Poglądy S. na kwestię agrarną. *Ekonomista* 1954 nr 3 s. 181-215. – T. Mikulski: Uwagi nad Uwagami. *PLit.* 45: 1954 z. 3 s. 241-67 [spór o datę wyd. i nakład S. S.: „Uwag nad życiem Jana Zamoyskiego”]. – M. Tyrowicz: Beskidzkie i tatrzańskie wędrówki S. S. *Tyg. Powsz.* 1954 nr 36. – L. Łakomy: Kult S. dla Kopernika. *Problemy* 10: 1954 z. 3 (96) s. 181-3. – A. Artymiak: Prace S. nad rozwojem oświaty na Kielecczyźnie. *Słowo Tygodnia* 1955 nr 27 s. 1. – G. Brzęk: S. S. jako biolog. [W:] Księga Pamiątkowa Dziesięciolecia Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. 1944-1954. Lublin 1955 s. 147-76, bibliogr. R: A. Dehnel, *Przegląd Zoologiczny* 1958 z. 2 s. 158-9. – K. Dickens: „Nie sądzi” Opowiadanie o S. S. Tłum. z ang. *Widnokrąg* 1955 nr 34 s. 4. – A. Gaweł: S. S. (1755-1826). *Rocznik Polskiego Tow. Geologicznego* 25: 1955 z. 4 s. 369-76. rés, rez. – W. Goetel: S. S. ojciec geologii polskiej. *Przegląd Geologiczny*. 3: 1955 nr 11 s. 506-11. – W. Goetel: S. S. opis Tatr i Beskidów w „Ziemiorództwie Karpatów”. *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej* 1955 s. 331-53. – W. Goetel: Znaczenie „Ziemiorództwa Karpatów” S. S. w historii geologii polskiej. [W:] S. S.: o ziemiorództwie Karpatów i innych gór i równin Polski. Wwa 1955 s. 5-107. – W. Goetel: S. S. – pierwszy polski taternik. *Wierchy* 24: 1955 s. 7-18. – W. Goetel: Znaczenie „Ziemiorództwa Karpatów” S. S. w historii geologii polskiej. [W:] S. S.: o ziemiorództwie Karpatów i innych gór i równin polskich. Wwa 1955 s. 106-7. – L. Łakomy: Odkrywca Tatr i ojciec geologii polskiej. *Problemy* 11: 1955 nr 3 s. 176-82. – L. Łakomy: Minerale i skamieniałości związane z nazwiskiem Staszica. *Problemy* 11: 1955 nr 3 s. 517-20. – L. Łakomy: Odkrywca Tatr i ojciec geologii polskiej. *Problemy* 11: 1955 nr 3 s. 176-84. – S. Majewski: S. S. jako górnik i hutnik. *Przegląd Geologiczny* 3: 1955 nr 11 s. 512-6. – T. Nowacki: z tradycji postępowych szkolnictwa polskiego. *Nowa Szkoła* 6: 1955 nr 5 s. 506-23 [dot. mi. in. reformatorskiej działalności S. S.]. – L. Bandura: Poglądy pedagogiczne S. S. Wwa 1956, 90 s. R: J. Kwiatek, *Zycie Szkoły* 1957 nr 4 s. 47-8. – H. Brodowska: Towarzystwo Rolnicze Hrubieszowskie. Wwa 1956, 224 s. passim. – A. Jendrysik: o wydaniach „Przestróg dla Polski” w XVIII w. *PLit.* 47: 1956 z. 2 s. 494-529. – S. Krokowski: Piła miasto S. S. Piła 1956, 103 s. – B. Schnitter: Zainteresowania medyczne S. S. *Polski Tygodnik Lekarski* 1956 nr 25 s. 1141-4. – Z. Skubała: Konferencja Komitetu Historii Nauki poświęcona działalności S. S. na terenie Kielecczyzny. *Spraw. PAN* 4: 1956 nr 2 s. 15-21. – J. Ziemia: Staszic – odnowiciel polskiego hutnictwa. *Wiadomości Hutnicze* 12: 1956 nr 1 s. 20-4. – B. Schnitter: Zainteresowania medyczne S. S. *Polski Tygodnik Lekarski* 11: 1956 nr 25 s. 1141-4. – J. Grzywicka: Ekonomiczne poglądy S. S. Wwa 1957, 344 s., bibliogr. R: W. Sierpiński, *Ekonomista* 1957 nr 5 s. 227-31. – M. Borucka-Arctowa: Wkład S. S. do nauki o społeczeństwie. [W:] *Studia i Materiały do Dziejów Nauki Polskiej. Historia Nauk Społecznych*. Z. 2. Wwa 1958 s. 221-53. – B. Suchodolski: Pedagogiczna działalność S. S. [W:] z dziejów myśli pedagogicznej. *Materiały do studiów*. Wstęp i red. B. Suchodolski [i in.]. Wwa

1958. – A. Żabko-Potopowicz: S. a podstawowe problemy wsi polskiej na przełomie XVIII i XIX wieku. [W:] Księga pamiątkowa Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie 1906-1956. T. 1. Wwa 1958 s. 46-53. – B. Suchodolski: Rozwój i problematyka filozofii Oświecenia w Polsce; Staszic; Staszic jako uczoney. [w:] Studia z dziejów polskiej myśli filozoficznej i naukowej. Wr. 1958. – W. Wąsik: Historia filozofii polskiej. T. 1. Wwa 1958. – M. Łodyński: Materiały do dziejów państwowej polityki bibliotecznej w Księstwie Warszawskim i Królestwie Polskim (1807-1831). Wr. 1958 s. 13, 22, 235. – J. Pazdur: Działalność gospodarcza S. S. w Kielecczyźnie. *Małopolskie Studia Historyczne* 2: 1959 z. 2/3 s. 53-74. – B. Schnitter: S. S. a rozwój medycyny w okresie Oświecenia. *Rocznik Piłski* 1: 1960 s. 85-94. – M. Łodyński: Organizacja bibliotek szkolnych Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego w latach 1807-1831. *Przegląd Biblioteczny* 1960 s. 8-9. – z dziejów książki i bibliotek w Warszawie. Wwa 1961. – A. Jendrysik: o wydaniach „Uwag nad życiem Jana Zamoyskiego w XVIII wieku. *PLit.* 52: 1961 z. 2 s. 369-97. – T. Nowak: Cztery wieki polskiej książki technicznej 1450-1850. Wwa 1961 s. 235-7. – W. Berbelicki: Poprawki i noty Staszica do „Epok natury” Buffona. *Biuletyn BJ* 14: 1962 nr 1 s. 18-9, il. – S. Rodkiewicz: Staszicowskie fundacje w m. st. Warszawie. *Odb. z Kroniki Warszawy* Wwa 1962, 20 s. – J. Staszewski: S. S. synteza hipsometrii Polski. [W:] *Zeszyty Geograficzne Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Gdańsku*. Z. 4. Gdańsk 1962 s. 27-50. – J. Dąbrowski: Staszic w Anglii i o Anglii. [W:] *Polacy w Anglii i o Anglii*. Kr. 1962. – J. Staszewski: S. S. synteza hipsometrii Polski. *Zeszyty Geograficzne Wyższej Szkoły Pedagogicznej Gdańsk* 1962 s. 229-36. – Z. Fedorowicz: Zarys historii zoologii. Wwa 1962 s. 152. – S. Jedlewski: Dzieje jednego testamentu. [W:] *Problemy kultury i wychowania*. Zbiór studiów. Red. E. Frydman, I. Kaltenberg. Wwa 1963. – M. Radwan: Rudy, kuźnice i huty żelaza w Polsce. Wwa 1963. – B. Schnitter: Balneologia i klimatologia w pracach S. S. *Balneologia Polska* 12: 1963 s. 221-4. – B. Szacka: o historiozofii S. S. *Studia Filozoficzne* 1964 nr 2 s. 39-62. – R. Ilnicka-Mioduchowa: Poglądy S. S. na nauczanie historii. [W:] *Rocznik Naukowo-Dydaktyczny*. (WSP w Krakowie). Historia. Z. 20. Kr. 1965 s. 87-100. – A. Jendrysik: Wokół genezy „Uwag” S. [W:] *Zeszyty Naukowe WSP w Katowicach*. *Prace Historyczno-literackie Katedry Historii Literatury Polskiej*. Z. 3. Katowice 1965 s. 303-23, rés. – N. Gąsiorowska-Grabowska: z dziejów przemysłu w Królestwie Polskim 1815-1918. Wwa 1965 s. 171-2, 180-262, 264-71, 383-92, 431-9, 445-9, 464-9, 486. – B. Szacka: Teoria i utopia S. S. Wwa 1965, 267 s. – K. Jakubowski: Staszicowskie zbiory geologiczne w Zamościu. *Prace Muzeum Ziemi* 8: 1966 s. 75-90. – J. Olejniczak: Wokół staszicowskiej tradycji. *RNn* 27: 1966 s. 15-32. – B. Seyda: S. S. o medycynie. *KHNT* 11: 1966 nr 4 ss. 361-73. – S. S., prekursor spółdzielczości chłopskiej w Europie. Oprac. i wstęp L. Marszałek. Wwa 1966, 104 s. [w 150 rocznicę założenia Towarzystwa Rolniczego Hrubieszowskiego. Omówienie przebiegu sesji Rady Naukowej CRS zorganizowanej w Hrubieszowie 17 VI 1966 r.]. – J. Górski: Poglądy ekonomiczne S. S. *KHNT* 12: 1967 nr 2 s. 313-30, rez., sum. – J. Górski: Poglądy ekonomiczne S. S. [W:] 150 lat Hrubieszowskiego Towarzystwa Rolniczego. Materiały z konferencji naukowej 7 XI 1966 r. Wwa 1967. – S. Porbadnik: Muzeum S. S. w Pile. *RNn*. 2: 1967 s. 245-9. – J. Górski: Poglądy ekonomiczne S. S. *KHNT* 12: 1967 nr 2 s. 313-30. – I. Karwacka: S. S. prekursorem polskiej myśli statystycznej. *Wiadomości Statystyczne* 12: 1967 nr 1 s. 19-22. – W. Smoleński: Problematyka ekonomiczna w poglądach S. S. (1755-1826). *Przegląd Ekonomiki Przemysłu Okrętowego* 1969 nr 1 s. 105-12. – J. Szaflarski: Autor „Ziemiorodztwa Karpatów” bada ich najwyższą grupę. tj. Tatry. [W:] *Poznanie Tatr*. Wwa 1972 s. 274-334. – J. Pazdur: Nowatorskie poczynania S. S. w hutnictwie polskim. *Wiadomości Hutnicze* 1972 nr 12 s. 397-400. – Hist. nauki. – Nauka w Wlkp. s. 158,

159, 263, 290, 400-2, 420, 607, 636, 733, 745, 749, 784, 788, 790-2, 796, 862, 893-5, 898, 899, 904, 905, 1182, 1222, 1223. – A. Jendrysik: Staszica uwagi o edukacji. *Rocznik Komisji Historycznoliterackiej* 1973 s. 23-44. – L. Bandura: S. S. i Hugo Kołłątaj jako teoretycy Komisji Edukacji Narodowej. [W:] *Zeszyty Naukowe Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Gdańskiego. Pedagogika, Psychologia, Historia Wychowania. Z. 4. Gdańsk 1974 s. 7-20, sum., sod.* – Z. Brocki: w sprawie poprawnej wymowy nazwisk ojca geologii polskiej. *KHNT* 19: 1974 nr 3 s. 649-50. – A. Lorbrorer: a magyar föld kutatásának lengyel úttörője S. S. Polski pionier badań ziemi węgierskiej S. S. *Hidrológia Tájékoztató* (Budapest) 1975 s. 5-9. – A. Lorbrorer: S. S. szerpe Magdaroroszági földtani megismerésébne. Rola S. S. w historii geologii Węgier. *Odb. Földtani Közlöny* 105 i Budapest 1975 s. 23-30. – J. Bartosik: Poglądy ekonomiczne i społeczne S. *Studia Kieleckie* [1976] nr 1 s. 73-9. – Z. Wójcik: S. S. – filozof przyrody epoki oświecenia w Polsce. *Wszeczeńświat* 1976 z. 12 s. 297-303. – S. Czarniecki: S. S. – prekursor czy ojciec polskiej geologii. *Ziemia Nadnotecka* 1976 nr 4 s. 5. – J. Milik: Zaslugi S. S. dla rozwoju medycyny w Polsce. *Wiadomości Lekarskie* 29: 1976 z. 19 s. 1773-1777. – M. Drozdowski: S. S. a współczesna geologia polska. *KH* 83: 1976 nr 4 s. 981-3 [27-28 III 1976 Piła]. – S. Duda: Poglądy ekonomiczne S. S. [W:] S. S. i Zamojszczyzna. Lublin [i in.] 1976. – A. Golec: Recepcja poglądów S. S. w polskim ruchu ludowym. [W:] S. S. i Zamojszczyzna. Lublin [i in.] 1976. – Cz. Gutry: Egzemplarz korektowy „Ziemiorództwa Karpatów”. *Przegląd Geologiczny* 24: 1976 nr 1 s. 53. – S. Michalski: Myśl pedagogiczna S. S. *Ziemia Nadnotecka* 1976 nr 7 s. 4. – W. Różański: Zaslugi S. S. dla rozwoju przemysłu ziemi kieleckiej. *Studia Kieleckie* [1976] nr 1 s. 43-50. – B. Szacka: S. S. w życiu prywatnym. *Ziemia Nadnotecka* 1976 nr 11 s. 5. – J. Topolski: S. S. a współczesna świadomość historyczna. *Ziemia Nadnotecka* 1976 nr 5 s. 4. – Z. Wójcik: Kontakty S. S. z Zamojskimi i Sapiehami. [W:] S. S. i Zamojszczyzna. Lublin [i in.] 1976. – Z. Wójcik: S. S. – filozof przyrody epoki Oświecenia w Polsce. *Wszeczeńświat* 1976 z. 12 s. 297-303, il. – K. Jakubowski: S. S. jako geolog – refleksje rocznicowe. *KHNT* 22: 1977 nr 2 s. 330-40. – z badań nad polskimi księgozbiorami historycznymi. Z. 2. Wwa 1977 s. 57-100. – J. Skoczylas: Geologia Wielkopolski w świetle opracowań S. S. *Badania Fizjograficzne nad Polską Zachodnią*. T. 32 Geografia Fizyczna 1979 s. 85-92. – E. Fryckowski: Poglądy na pracę w filozofii społecznej polskiego oświecenia. [W:] *Prace Bydgoskiego Tow. Naukowego. Seria F.: Prace Komisji Filozoficznej i Socjologicznej*. T. 6. B. 1979 s. 49-59, sum. [m.in. poglądy S. S.]. – S. S. – geologia – górnictwo – hutnictwo. Red. naukowa. A. S. Kleczkowski. Wwa 1979, 196 s., il., mapy [z treści: Z. Wójcik: o twórczości geologicznej S. S.; Z. Wójcik: Elementy stratygrafii i geologii złóż na mapie S. S. z 1815 r.; A. S. Kleczkowski: Czterdzieści lat związków S. z górnictwem polskim 1784-1824. Próba podziału czasowego; A. S. Kleczkowski, F. Szagrzyk: Przemiany w wytwórczości żelaza czasów staszicowskich; S. Czarniecki: Książka z biblioteki S. S.; A. S. Kleczkowski: Spostrzeżenie S. o zmianach biegu Wisły w okolicy Krakowa]. – A. Hadnagy, A. Lorbrorer: Geologul S. S. și importanta activității sale pentru cunoașterea geologică a României. *Nymphaea. Folia Nature Bihariae* (Orabea) 1980-1981 s. 531-47. – Z.J. Wójcik: o Wybickim i Staszicu. Uwagi o wzajemnych kontaktach przed 1975 r. *Rocznik Gdański* 1981 z. 1 s. 163-84. – Z.J. Wójcik: o S. S. i nowych staszycianach. *KHNT* 26: 1981 nr 1 s. 177-86. – W. Stęślicka: Dwaj prekursorzy antropologii kulturowej wieku oświecenia. *Materiały i Prace Antropologiczne* 1983 nr 104 s. 5-20. – A. Woltanowski: Prasa i pisma periodyczne powstania kościuszkowskiego. Białystok 1884. – A. Matuszyk: U źródeł ideologii taternictwa. (O wartościach estetycznych „Ziemiorództwa Karpatów” S. S.) Kr. 1985, 174 s. – H. Winnicka: S. S. pedagog i organizator oświaty. *Zeszyty Historyczno-Polityczne Stronnictwa Demokratycznego* 1986 z. 4 s. 103-15. –

J. Górski: z historii myśli ekonomicznej. Łódź 1986 s. 91-116. – B. Król-Kaczorowska: Teatry Warszawy. Wwa 1986. – T. Leliński: S. S. – twórca szkolnictwa zawodowego. *Szkoła Zawodowa* 1986 nr 6 s. 10-3. – J. Michalski: Republikanizm S. S. *Zeszyty Historyczno-Polityczne Stronnictwa Demokratycznego* 1986 z. 4 s. 116-24. – U. Paszkiewicz: Księgozbiór S. S. w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie. Studium proveniencyjne. [W:] z Badań nad Polskimi Księgozbiorami Historycznymi. Z. 9. Wwa 1986 s. 79-123, il. – J. Płaczkowski: S. S. – podróże. *Piła* 1986, 15 s. – A. Abramowicz: S. S. i głębia pradziejów. *Prace i Materiały Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi*. Seria archeologiczna nr 34, 1987 s. 275-81. – T. Bizerski: Poglądy S. S. na problem łączności teorii z praktyką i potrzebą kształcenia praktycznego młodzieży. *Wychowanie Techniczne w Szkole* 28: 1988 nr 8 s. 556-8. – J. Wysokiński: Szlakiem S. S. Wwa 1988, 152 s. – W. Smoleński: Przewrót umysłowy w Polsce. Wwa 1989. – J. Olejniczak: S. S. w sztuce medalierskiej. *Piła* 1989, 92 s. – J. Olejniczak: Temat Staszicowski na znaczkach pocztowych. *Piła* 1990, 40 s. – J. Olejniczak: S. S. wobec Sejmu Czteroletniego. *RNn* 1991 s. 23-37. – Sejm Czteroletni i jego tradycje. Wwa 1991. – B. Jedynek: Problem despotyzmu i obyczaju w „Rodzie ludzkim” S. S. *Annales Univer. MCS Sec. Philologia*. Vol. 9/10, 1991/92 s. 51-69. – I. Bakalarska: Ideał obywatela w poglądach pedagogicznych S. S. *Kultura i Edukacja* 1994 nr 2/3 s. 99-108. – T. Kostkiewiczowa: Oświecenie, próg naszej współczesności. Wwa 1994. – S. Czarniecki: Postać Staszica utrwalona w nazewnictwie nauk o Ziemi. *Piła* 1994, 31 s. – J. Duda: Towarzystwo Rolnicze Hrubieszowskie. Staszicowski model pomocy gospodarczej dla wsi. Lublin 1994, 120 s. – B. Jedynek: Degradacja i ocalenie – odkrywanie reguł despotyzmu w „Rodzie ludzkim” S. S. *Folia Philosophica* 1994 nr 12 s. 143-51. – A. Badach: Niezrealizowane projekty pomnika S. S. *Kron. Warsz.* 1995 nr 3 s. 57-63. – A. Woltanowski, Z. Wójcik: S. S. w 1794 r. *Przegląd Geologiczny* 1995 nr 5 s. 438-40. – M. Drzazgowski: Terminy orograficzne i góralszczyzna w języku S. S. *Stud. Filol. Pol.* [T.] 33 (1996) s. 27-38. – J. Olejniczak: Muzeum Staszica w tradycji staszicowskiej. *Rocz. TNW*. R. 59: 1996 s. 69-74 [muzeum w Pile]. – J. Olejniczak: Wokół staszicowskiej tradycji. *RNn*. T. 27 (1996) s. 15-32. – W. S. Ostrowski: Od biologii w dobie Staszica do rewolucji w biotechnologii. *Rocz. TNW*. 60: 1997 s. 54-66. – J. Szczepański: Poglądy S. S. na modernizację górnictwa i hutnictwa. [W:] *Modernizacja górnictwa i hutnictwa w Królestwie Polskim i połowie XIX w.* Kielce 1997 s. 60-75. – J. Popiołek: S. S. o najnowszych utworach geologicznych Polski. *Pr. Muz. Ziemi*. Nr 45 (1998) s. 39-44, sum. – M. Szulczewski: Przyroda w światopoglądzie S. S. *Pr. Muz. Ziemi*. Nr 45 (1998) s. 5-37, sum. – J. Duda: Staszicowska koncepcja organizacji społeczności wiejskiej na ziemi zamojskiej. *Zamoj. Stud. Mater.* 1999 z. 1 s. 53-68. – A. Grześkowiak-Krwawicz: Publicystyczna dyskusja wokół „Uwag nad życiem Jana Zamoyskiego” S. S. *Napis* Ser. 5 (1999) s. 121-35. – H. F. Nowaczyk: „Trumnę jego obdarli z miłości i entuzjazmu”. *Ruch Muzyczny* 1999 nr 20 s. 31-4 [udział młodego Chopina w pogrzebie S. S.]. – T. Małysek: Od odczucia bólu do bólu odczuwania. Symbolika gór u Christiana Garvego i S. S. *Zbliż. Pol. Niem.* 2000 nr 1 s. 60-7. – B. Nosov: S. S. – ostatnia przestroga dla Polski. *Napis* Ser. 6 (2000) s. 239-43. – K. Rottermund: Elsner i Chopin na pogrzebie Staszica. *Ruch Muzyczny*. 2000 nr 1 s. 33-4. – *Napisy pamiątkowe* s. 62-3, 159. – S. S. – myśliciel, pisarz, uczonek. Red. T. Kostkiewiczowa [i in.]. Wwa 2006, 328 s. [z treści: M. Deszczyńska: S. a polskie utopie oświeceniowe (s. 89-104); A. Grześkowiak-Krwawicz: Koncepcja wolności w myśli politycznej S. S. (s. 39-56); T. Kostkiewiczowa: Idea natury i idea „Towarzystwa”. Myśl, uczucie, wyobrażenia w pisarstwie S. S. (s. 145-60); M. Mycielski: S. wobec problemów budżetu w l. 1816-1821 (s. 105-16); J. Panasiewicz: Miejsowości związane ze S. S. na rękopiśmiennej mapie ziem zaboru

austriackiego majora Miega z 1782 roku (s. 239-60); M. Skrzypek: Filozofia przyrody S. S. (s. 57-79); B. Szacka: S. S. w pamięci zbiorowej (s. 9-21); I. Szybiak: Idea społeczeństwa wykształconych w pismach S. S. (s. 23-37); P. Wątroba: Stanisława Staszica siedziby Towarzystwa Królewskiego Przyjaciół Nauk w Warszawie. Rys historyczno-architektoniczny (s. 117-43); A.J. Wójcik: Prawo górnicze S. S. (s. 203-26); I. Zatorska: Geologia pewnego gatunku. Dziennik podróży S. S. (s. 161-72)].

Staszycowie* (Stasic) – rodzina pilska. – J. Olejniczak: Ród Stasiców – znamienitych mieszczan pilskich. *KW* 2000 nr 1 s. 27-33 [XVII-XIX w.].

Staszowska* Zofia Joanna z Żabskich, zamężna Trapszo, pseud. Romanowicz (1872-1918) aktorka. **Słowniki:** SBTP.

Staszkowski* Jakub (1470-1536) kanonik pozn. i krakowski, sekretarz królewski. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** Księga uposażenia diecezji poznańskiej z r. 1510. Wyd. J. Nowacki. P. 1950. **Przyczynki:** W. Pocięcha: Królowa Bona. T. 1-2. P. 1949. – *Studia z dziejów kultury polskiej*. Wwa 1949 s. 182, 185. – D. Quirini-Popławska: z działalności Włochów w Polsce w pierwszej połowie XVI w. *Studia Historyczne* 12: 1961 s. 187, 195-6. – I. Sułkowska-Kurasiowa: Kancelaria królewska w l. 1447-1596. Wr. 1967. – W. Dworzaczek: Hetman Jan Tarnowski. Wwa 1985. – A. Wyczański: Między kulturą a polityką. Wwa 1990 s. 265. – K. Lutyński: Kapituła katedralna w Poznaniu w XVI w. P. 2000.

Staśkiewicz* Wincenty (1875-?) geometra. **Słowniki:** PTPN.

Stateczny* Franciszek Euzebiusz (1864-1921) franciszkanin, historyk Kościoła i zakonu. **Słowniki:** PSB; PTPN; Nowy Korbut; Słownik polskich pisarzy franciszkańskich. Red. H. E. Wyczawski. Wwa 1981; Teolodzy; Słownik biograficzny katolickiego duchowieństwa śląskiego XIX i XX wieku. Red. M. Pater. Katowice 1996. **Źródła:** K. Biliński: Niepublikowana korespondencja księdza F. S. [W:] *Śląskie Miscellanea* 8: 1995 nr 18. **Biografie:** S. Smak: F. E. S. (1864-1921). [W:] *Pisarze śląscy XIX i XX w.* Wr. 1963 s. 349-70. – K. Biliński: Modernista w habicie. Książd F. E. S. oraz jego pamiętnik. Wr. 1998. **Przyczynki:** W. Ogrodziński: Dzieje piśmiennictwa śląskiego. Opr. L. Brożek [i in.]. Katowice 1965 s. 269-75, 392-3. – S. Helsztyński: Meteory Młodej Polski. Kr. 1969. – Pontificium Ateneum Antonianum ab origine ad praesens. Roma 1970. – K. Biliński: Literackie przejawy modernizmu katolickiego w Polsce. Gdańsk 1994. – K. Biliński: Dualizm twórczości księdza F. E. S. i jego tło psychiczne. *Ann. Siles.* Vol. 28 (1998) s. 59-66, sum.

Statkiewicz* Edward (1921-1970) skrzypek, prof. PWSM w Poznaniu. **Słowniki:** WSB; PSB; SMP; Encyklopedia muzyki. Wwa 1995. **Biografie:** S. Stuligrosz: Wspomnienie pośmiertne o E. S. z żałobnej karty. *KMP* 38: 1970 nr 4 s. 156-8, il. **Przyczynki:** 40-lecie Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Poznaniu 1920-1960. P. 1962. – 50 lat Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Poznaniu 1920-1970. Wwa [i in.] 1973. – A. Nowak: Pomorska Orkiestra Symfoniczna 1946-1952. Idea urzeczywistniona. B. 1994. – Akademia Muzyczna i. Stanisława Moniuszki w Gdańsku 1947-1997. Gdańsk 1997.

Statkiewicz* Maksymilian (1889-1976) tancerz, choreograf, reżyser oper. **Słowniki:** WSB; PSB; SBTP II. **Przyczynki:** I. Turska: Krótki zarys historii tańca i baletu. Kr. 1962. – T. Wysocka: Dzieje baletu. Wwa 1970. – B. Mamontowicz-Łojek: Terpsychora i lekkie muzy. Kr. 1972. – T.

Światała: Opera Poznańska 1919-1969. P. 1973. – Almanach sceny polskiej 1975/6. Wwa 1978. – B. Mamontowicz-Łojek: Polskie szkolnictwo baletowe w okresie międzywojennym. Wwa 1978. – I. Turska: Almanach baletu Polskiego 1945-1974. Kr. 1983. – I. Turska: Przewodnik baletowy. Kr. 1989. – M. Komorowska: M. Szymanowski w teatrze. Wwa 1992. **Artykuły:** *Teatr* 1969 nr 22 s. 18.

Statkiewiczowa* Zofia – zob. Grabowska Zofia.

Staub* Fryderyk (1899-1982) inż. metalurg, żołnierz AK. **Słowniki:** PSB; G. Mazur [i in.]: Konspiracja lwowska 1939-1944. Słownik biograficzny. Kr. 1997. **Przyczynki:** Nagrody państwowe w latach 1948-1980. Informator. Opr. J. Adamowiczowa. Wr. 1983. – J. Węgierski: w lwowskiej Armii Krajowej. Wwa 1989. – J. Węgierski: Lwów pod okupacją sowiecką 1939-1941. Wwa 1991. – Politechnika Lwowska 1844-1945. Wr. 1993.

Stawarz* Władysław (1895-?) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Stawecki* Edward Zachariasz (1829-1866) powstaniec, historyk, wydawca. **Słowniki:** PSB; WSB. **Biografie:** E. Polanowski: E. S. *Południowa Wielkopolska* 1980 nr 6 s. 6. **Przyczynki:** S. Wilska: Pamiętnik o Ignacym Chmiieleńskim. Wr. 1952 s. 116. – OWKalisza II s. 112-3, 116-8, 120-1. – W. Gieżyński: Prasa warszawska 1661-1914. Wwa 1962 s. 289, 486. – E. Tomaszewski: Kształtowanie się kapitalistycznych przedsiębiorstw prasowych w Warszawie (1851-1860). Wwa 1968 s. 63. – Prasa polska w latach 1661-1864. Wwa 1976. – R. Pietrzykowski: Dyonizy Czachowski (1810-1863). Wwa 1983.

Stawicki* Franciszek (1878-1950) działacz społeczny, burmistrz Turku. **Słowniki:** Anders.

Stawicki* Jan (1886-1920) lekarz, działacz niepodległościowy i społ. **Słowniki:** SBL; członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Ziemia leszczyńska. Red. J. Deresiewicz. P. 1966 s. 233. – M. Paluszkiwicz: Towarzystwo Tomasza Zana w Śremie. *PZach.* nr 5/6 s. 180-203. – J. Smereka: Polskie doktoraty na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Wrocławskiego z lat 1811-1939 i ich autorzy w życiu zawodowym, naukowym i społeczno-politycznym. Wr. 1980 s. 82, 111. – J.J. Wesołowski: Błociszewo dawniej i dziś. (bmw) 1993 s. 46. – Historia Leszna. Red. J. Topolski. Leszno 1997 s. 217, 220.

Stawicki* Marian (1904-1990) nauczyciel, dyr. i Liceum Ogólnokształcącego im. A. Asnyka w Kaliszu. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Stawicki* Stanisław Grzegorz (1924-1985) mikrobiolog żywności. prof. AR w Poznaniu. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970 s. 270, 370, 375, 378. – 60 lat akademickich studiów rolniczych i leśnych w Poznaniu. Red. A. Dubas [i in.]. P. 1981 s. 183, 185, 189. – 70 lat akademickich studiów rolniczych i leśnych. Akademia Rolnicza w Poznaniu. P. 1989 s. 93, 105, 211-2, 242. – Zeszyt jubileuszowy Wydziału Technologii Żywności. Od Katedry Technologii Rolniczej Uniwersytetu Poznańskiego do Wydziału Technologii Żywności Akademii Rolniczej. P. 1994 s. 10-1, 25, 28,, 94-5, 103. **Bibliografie:** Bibliografia publikacji pracowników Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu 1945-1980. P. 1974-1986.

Stawicki* Stefan (1901-1976) członek POW w Słupcy, technik budowy mostów. **Biografie:** Jarecki POW s. 116-7, fot.

Stawiński* Józef (1907-1996) nauczyciel, wychowawca. **Słowniki:** SBL. **Biografie:** A. Konior: Nauczyciel i regionalista. *PLudu* 1996 z. 3-4 s. 24-25.

Stawiński* Kazimierz (1918-1996) stomatolog, prof. AM w P. **Słowniki:** PSB; Kto jest kim w polskiej medycynie. Informator biograficzny Wwa 1987; Kto jest kim w Polsce. Informator biograficzny. Wwa 1993. **Źródła:** K. S.: Historia i dorobek naukowy poznańskiej stomatologii w okresie piętnastolecia (1946-1961). *Czasopismo Stomatologiczne* 1962 nr 2 s. 159-62, 164. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1996-1998 s. 21. **Przyczynki:** J. Hasik [i in.]: Dzieje Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Poznańskiego i Akademii Medycznej 1919-1979. P. 1979. – Dzieje naukowych towarzystw medycznych w Poznaniu w latach 1832-1983. P. 1985. **Bibliografie:** Kronika i bibliografia dorobku naukowego Akademii Medycznej 1957/8-1963/4. P. 1967. – Bibliografia prac Akademii Medycznej w Poznaniu 11976-1994. P. 1980-1998.

Stawiski* Edmund (1813-1890) ziemianin, ekonomista, działacz gospod. i społ., publicysta, kolekcjoner, archeolog. **Słowniki:** PSB; Gerber Studenci s. 205-6; Szkoła Kaliska. **Przyczynki:** S. Kieniewicz: Sprawa włościańska w powstaniu styczniowym Wr 1953. – Z. Guldon: Uwagi w sprawie zniszczeń gospodarczych w połowie XVII w. na terenie Wielkopolski. *ZH* 1959 s. 64. – Studia z dziejów gospodarstwa wiejskiego. T. 2. Wr. 1959 s. 11-3. – M. Rożenowa: Produkcja wódki i sprawa pijaństwa w Królestwie Polskim 1815-1863. Wwa 1961 s. 50-3, 153. – R. Czepulis: Myśl społeczna twórców Towarzystwa Rolniczego (1842-1861). Wr. 1964 s. 13, 15, 53, 85, 155, 159-60, 170, 174, 179-81, 183, 189, 210. – S. Kieniewicz: Powstanie styczniowe. Wwa 1972. – Zarys polskiej myśli ekonomiczno-rolniczej do drugiej wojny światowej. Red. A. Żabko-Potapowicz. Wr. 1973. – Tradycje szlacheckie w kulturze polskiej. Red. Z. Stefanowska. Wwa 1976. – Inteligencja polska XIX i XX wieku. Studia 5. Red. R. Czepulis-Rastenis. Wwa 1987 V s. 229. **Bibliografie:** Bibliografia polskiej myśli ekonomicznej. Z. 1-4. Wwa 1958-61.

Stawowski* Wojciech (zm. 1693) proboszcz uniejowski, żniński i bolimowski, kan. i bp sufragan gnieźn. **AW:** 8246. **Słowniki:** Biskupi.

Stecki* Konstanty Marian Mściśław (1885-1978) botanik, prof. UP i WSR w P. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN. **Źródła:** K. S.: Na Wydziale Rolniczo-Lesnym UP. Kartki z pamiętnika. [W:] Poznańskie wspominki z lat 1918-1939. P. 1973 s. 305-25. **Biografie:** A. Dzięczkowski: Prof. dr K. S. Jubileusz. *KMP* 40: 1972 nr 1 s. 100-4, il. – S. Król: Prof. dr hab. K. S. (1885-1978). z żałobnej karty. *KMP* 47: 1979 nr 4 s. 119-22, il. **Przyczynki:** H. Szofdrska: Walka z kulturą polską. Uniwersytet Poznański podczas okupacji. P. 1948 s. 19-20. – Dzieje lasów, leśnictwa i drzewnictwa w Polsce. Wwa 1965 s. 35, 372, 377. – Ochrona przyrody i jej zasobów. Red. W. Szafer. T. 1-2. Kr. 1965. – S. Alwin [i in.]: Historia studiów ogrodniczych w Poznaniu. Cz. 1. P. 1966. – Leśnictwo polskie w okresie drugiej wojny światowej. Wwa 1967. – J. Ratajczak Zbliżenia – S. *Nurt* 1967 s. 21-23. – Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970 s. 25, 65, 74, 76, 80, 94, 107, 124, 184, 196, 231-2, 274-5, 301, 314, 326, 328, 360-3, 365, 370. – 50 lat Polskiego Towarzystwa Botanicznego. Wr. 1972. – Polskie Towarzystwo Leśne w Polsce Ludowej. Wwa 1972 s. 21, 107, 253, 269. – Dz. UAM. – Nauka w Wlkp. s. 659, 660, 664, 665, 692, 1047, 1050, 1055. – Twórcy i organizatorzy

leśnictwa polskiego na tle jego rozwoju. Wwa 1974. – Zakrzewski s. 316. – Nauki leśne w Polsce 1920-1970. Wr. [i in.] 1977. – 60 lat akademickich studiów rolniczych i leśnych w Poznaniu. *RARP* 1981 s. 52, 56, 92-3, 98-101, 107, 110, 114, 133, 292, 334-5. – Zakrzewski Ulicami. – Z. Zakrzewski: Wspominam Poznań. P. 1986. – L. Długotłęcka-Pinkwart: Zakopane od a do Z. Wwa 1988. – G. Brzęk: Stacja Hydrobiologiczna na Wigrach. Lublin 1988. – W. Krygowski: Dzieje Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego. Wwa [i in.] 1988. – Akademia Rolnicza w Poznaniu. z okazji 125-lecia studiów rolniczych w Wielkopolsce, 75-lecia akademickich studiów rolniczych i leśnych w Poznaniu. P. 1995 s. 23-4, 26, 33, 37, 42, 83, 129-32, 182-3, 201-2. **Artykuły:** *Kronika WSR w Poznaniu* (1951-1959) 1960 s. 86-92. – *+Rocznik Dendrologiczny* 15: 1961 s. 15-9. – *+Przyroda Polska* 15: 1971 nr 4 s. 8. – *Wiadomości Botaniczne* 16: 1972 nr 1 s. 3-10. – *+Gaz. Zach.* 1978 nr 228. – *+Chrońmy przyrodę ojczystą* 35: 1979 nr 2. **Bibliografie:** Bibliografia polskiego piśmiennictwa leśnego za l. 1945-1975. Wwa aa1985. – Bibliografia publikacji pracowników Wyższej Szkoły Rolniczej i Akademii Rolniczej w Poznaniu 1945-1980. P. 1985.

Stecki* Zbigniew (1930-1994), dendrolog, prof. w Arboretum Kórnickim. **Słowniki:** PSB. **Bibliografie:** Bibliografia polskiego piśmiennictwa leśnego za l. 1953-75. Wwa 1961-85. – Bibliografia regionalna Wielkopolski za l. 1959-80. P. 1962. Wwa [i in.] 1986. **Biografie:** T. Przybylski: Prof. dr hab. Z. S. 1930-1994. *Arboretum Kórnickie* 39: 1994 s. 7-8. **Przyczynki:** Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970 s. 372, 381. – E. R. Dabertowa: „Solidarność” Wielkopolska 1980-1989. Kalendarium. P. 1996.

Steczowski* Stanisław (1897-1980) oficer AK. **Słowniki:** Szamotulanie.

Stefan* (zm. ok. 1156) kan., bp poznań. **AW:** 8252. **Słowniki:** PSB; P.B. Gams: Series episcoporum Ecclesiae Catholicae. Gratz 1957 s. 354; Biskupi. **Źródła:** Kat. biskupów s. 13, 100. – J. Dobosz: Dokument fundacyjny klasztoru cystersów w Łeknie. [W:] *Studia i materiały do dziejów Pałuk*. Red. A.M. Wyrwa. T. 1. P. 1989 s. 72-3. **Biografie:** Nowacki II s. 49.

Stefan* (zm. między 1198 a 1206/7) kanclerz ks. Kazimierza Sprawiedliwego, bp kujawski. **Słowniki:** PSB; P.B. Gams: Series episcoporum Ecclesiae Catholicae. Gratz 1957 s. 345; Szostkiewicz; Biskupi; Maciejewski Episkopat s. 262. **Przyczynki:** K. Maleczyński: Zarys dyplomatyki polskiej wieków średnich. Cz. 1. Wr. 1951 s. 97. – Cz. Deptuła: Płock kościelny u progu reform XIII wieku. Biskup Lupus i jego czasy. *RHum.* 21: 1973 z. 2. s. 68. – P. Kriedte: Die Herrschaft der Bischöfe von Włocławek in Pommerellen von den Anfängen bis zum Jahre 1409. Göttingen 1974 s. 43, 58, 68. – D. Karczewski: Pierwsi benefaktorzy klasztoru norbertanek w Strzelnie. *Ziemia Kujawska* 1995 s. 13-4. – Społeczeństwo Polski średniowiecznej. T. 8. Wwa 1999 s. 32-52. – Świecie i ziemia świecka w 800-lecie istnienia. Red. M. Grzegorz. B. 1999 s. 11-27.

Stefan* (XIII w.) woj. Władysław Odonica. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Stefan* (zm. ok. 1244) kanonik gnieźn., kapelan Władysław Odonica. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** K. Maleczyński: Zarys dyplomatyki polskiej wieków średnich. Wr. 1951. – M. Bielińska: Kancelaria i dokumenty wielkopolskie XIII wieku Wr. 1967 s. 70-2. – F. Sikora: Dokumenty i kancelaria Przemysła i oraz Bolesława Pobożnego 1239-1279 na tle współczesnej dyplomatyki wielkopolskiej. Wr. 1969 s. 171. – Etos rycerski w Europie Środkowej i Wschodniej od X do XV wieku. Red. W. Peltz [i in.]. Zielona Góra 1997 s. 149. –

Stefan* (XIV w.) kaszt. drużyński. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Stefan* zwany Pękawka (zm. po 1324) star. gen. Wlkp. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Biografie:** J. Pakulski: S. P. starosta kujawsko-wielkopolski i jego ród. *Zapiski Kujawsko-Dobrzyńskie* 1978 S. A. Historia s. 85-97 (błędne dane genealogiczne). **Przyczynki:** S. Gawęda: Moźnowładztwo małopolskie w XIV i w połowie XV wieku. Kr. 1966 s. 19. – J. Łojko: Utworzenie starostwa generalnego Wielkopolski. *RH* 44: 1978 s. 132-42. – J. Pakulski: Siły polityczno-społeczne w Wielkopolsce w pierwszej połowie XIV wieku. Toruń 1979 s. 48, 55-7, 93. – J. Pakulski: Starostwo wielkopolskie w latach 1306-1352. *SIMDW* 1981 s. 38-63. – M. Barański: Dominium sądeckie. Wwa 1992. – J. Kurtyka: Tęczyńscy. Kr. 1997. – A. Marzec: Podróże i system rządów króla Władysława Łokietka. *RH* 65: 1999 s. 227.

Stefan* (zm. 13455/6) kanonik pozn. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** R. Samulski: Untersuchungen über die persönliche Zusammensetzung des Breslauer Domkapitels im Mittelalter. Weimar 1940.

Stefan* (zm. 1503) opat koronowski, bp sufragan kujawski. **AW:** 8254. **Słowniki:** PSB; Szostkiewicz; Biskupi. **Przyczynki:** D. Karczewski: z dziejów wewnętrznych klasztoru cystersów w Byszewie (Koronowie) w okresie przedtrydenckim. *NP* 96: 2001 s. 21. – K.R. Prolop: Biskupi pomocniczy w diecezjach polskich w dobie przedtrydenckiej (2 poł. XIII – 1 poł. XVI w.). Kr. 2002 s. 369-71.

Stefan* z Chyb (zm. 1464) kanonik pozn. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** Wielkopolskie rotty sądowe XIV – XV wieku. Opr. H. Kowalewicz [i in.]. T. 1. P. [i in.] 1959 nr 1517. **Przyczynki:** Nowacki II. – Studia nad historią dominikanów w Polsce 1222-1972. Red. J. Kłoczowski. T. 1. Wwa 1975. – I. Sułkowska-Kurasiowa: Dokumenty królewskie i ich funkcja w państwie polskim za Andegawenów i pierwszych Jagiellonów 1370-1444. Wwa 1977 s. 204. – J. Krzyżaniakowa: Kancelaria królewska Władysława Jagiełły. Cz. 2. P. 1979 s. 146-7. – I. Skierska: Oficjalat kaliski w XV w. *RKal.* 25: 1994/5 s. 118. –

Stefan* Szczedrzykowicz z Dupina (XIII w.) kaszt. krobski, karsiecki. **Słowniki:** PSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** M. Młynarska-Kaletynowa: Pierwsze lokacje miast w dorzeczu Orli w XIII wieku. Wr. 1973 s. 68-75, 103-4.

Stefan* z Jordanowic (zm. 1450) kanonik pozn. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** Księga uposażenia diecezji poznańskiej z r. 1510. Wyd. J. Nowacki. P. 1950 s. 275. – KDWsn. **Przyczynki:** A. Szweda: Ród Grzymałów w Wielkopolsce. Toruń 2001 s. 200.

Stefan* z Kościelca (zm. między 1345 a 1347) kanonik kruszewicki, prepozyt plocki, kanclerz księcia mazowieckiego Siemowita III. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** A. Vetulani: Średniowieczne rękopisy plockiej biblioteki katedralnej. *Roczniki Biblioteczne* 1963 s. 334. – J. Dudziak: Dziesięcina papieska w Polsce średniowiecznej. Lublin 1974 s. 150. – Z. Kozłowska-Budkowa: Polonia w Bolonii 1300-1327. [W:] *Cultus et cognito*. Red. S. Kuczyński. Wwa 1975 s. 289. – E. Łuczycka-Suchodolska: Mistrzowie uniwersyteccy na Mazowszu w pierwszej połowie XIV wieku. [W:] *Cultus et cognito*. Red. S. Kuczyński. Wwa 1975 s. 369. – E. Suchodolska: Kancelarie na Mazowszu w latach 1248-1345. Ośrodki zarządzania i kultury. Wwa 1977 s. 103-4, 142-3. A. Radziwiński: Kanonicy płoccy w świetle zeznań na procesie polsko-krzyżackim w Warszawie 1339 roku. *Studia Płockie* 1985 s. 139-40. – J. Bieniak: Elita kujawska w średniowieczu. [W:] *Człowiek w społeczeństwie średniowiecznym*. Wwa 1997 s. 310-12. –

J. Bieniak: Społeczeństwo Kujaw w średniowieczu. [W:] Dwie części Kujaw. Związki i podziały w dziejach regionu. Red. D. Karczewski [i in.]. Włocławek [i in.] 2001 s. 59-61.

Stefan* z Leszna i Karmina (zm. 1414-5) dziedzic Leszna, protoplasta Lesczyńskich. **Źródła:** Księga ziemna poznańska 1400-1407. Wyd. K. Kaczmarczyk [i in.]. P. 1960 nr 2481. – Wielkopolskie rotty sądowe XIV – XV wieku. Wyd. H. Kowalewicz [i in.]. T. 3 Wr. 1967 nr 95. **Słowniki:** SBL; Słownik historyczno-geograficzny województwa poznańskiego w średniowieczu. Cz. 2 (1988-1992) s. 130-1, 581-3.

Stefan* z Mileszynej Górki (zm. po 1335) podstoli poznański. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** Bullarium Poloniae litteras apostolicas aliqne monumenta Poloniae Vaticana continens. Ed. I. Sułkowska-Kuraś [i in.]. T. 2. Romae [i in.] 1984. **Przyczynki:** J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, Ziemie Łęczycka i Sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969. – J. Pakulski: Siły polityczno-społeczne w Wielkopolsce w pierwszej połowie XIV wieku. Toruń 1979. – J. Bieniak: Geneza procesu polsko-krzyżackiego z 1339 roku. *Acta Universitatis Nicolai Copernici*. S. Historia. 1990 s. 42.

Stefan* z Otmianowa, Borkowa i Morzy (zm. między 1454 a 1464) kasztelan ksiąski, podkomorzy inowrocławski. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** A. Gąsiorowski: Urzędnicy zarządu lokalnego w późnośredniowiecznej Wielkopolsce. P. 1970 s. 99. – S. Szybkowski: Ziemscy urzędnicy bydgoscy za Andegawenów i pierwszych Jagiellonów (1370-1492). *Ziemia Kujawska* 2000-1 s. 38. – S. Szybkowski: Przedstawiciele kujawskich rodzin urzędniczych w najstarszej księdz rezygnacji starosty generalnego Wielkopolski. *Ziemia Kujawska* 2002 s. 44.

Stefan* z Trląga i Głogowca (zm. 1405/6) podstoli poznański. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** T. Nowak: Michał z Czacza. Przyczynek do dziejów opozycji wielkopolskiej w XIV w. *Acta Universitatis Lodzensis* 1981 Folia historica T. 2. s. 101. – K. Jasiński [i in.]: Gniewkowo w średniowieczu. Książęta – księstwo – miasto. Gniewkowo 1993 s. 26. – Polska, Prusy, Ruś. Red. B. Śliwiński. *Gdańskie Studia z Dziejów Średniowiecza* 1995 nr 2 s. 97-8, 102-3. – Genealogia – rola związków rodzinnych i rodowych w życiu publicznym w Polsce średniowiecznej na tle porównawczym Red. A. Radziwiński [i in.]. Toruń 1996 s. 50-1. – Szlachta, starostowie, zaciężni. Red. B. Śliwiński *Gdańskie Studia z Dziejów średniowiecza* 1998 nr 5 s. 306. – Prusy – Polska – Europa. *Studia z dziejów średniowiecza i czasów nowożytnych*. Red. A. Radziwiński [i in.]. Toruń 1999 s. 196-8. – Społeczeństwo Polski średniowiecznej. Wwa 1999 VIII s. 195-6.

Stefan* z Wrześni ? (XIII w.) wojewoda księcia Władysław Odonica. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** M. Cetwiński: Rycerstwo śląskie do końca XIII w. Biogramy i rodowody. Wr. 1982. **Przyczynki:** M. Przybył: Władysław Laskonogi książę wielkopolski 1202-1231. P. 1998 s. 137, 139, 154. – Społeczeństwo Polski średniowiecznej. Wwa 2001 IX 28, 40-1. – K. Benyszkiewicz: Ród Jeleni Niałków z Kębtowa i jego rola w procesie jednoczenia państwa polskiego na przelomie XIII i XIV wieku. P. [i in.] 2002 s. 73, 79. – B. Nowacki: Przemysł i syn Władysław Odonica, książę wielkopolski 1220/1221-1257. P. 2003 s. 65.

Stefan* ze Lwowa (zm. 1416) bp sufragan pozn., kujawskii, bp chełmski, dominikanin. **AW:** 8253. **Słowniki:** Biskupi. **Biografie:** Nowacki II s. 178. **Przyczynki:** Nowacki II s. 74, 175, 208-9, 210.

Stefan* Jerzy Tadeusz (1905-1961) skrzypek, dyrygent, pedagog. **Słowniki:** SMP; Dyrygenci.

Stefaniak* Andrzej (1875-1942) rolnik, działacz ruchu ludowego. **Słowniki:** Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989.

Stefaniak* Jan (zm. 1985) technolog drewna, doc. AR w Poznaniu. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1984-1986 s. 29.

Stefaniak* Ludwik Walenty (1930-1972) ks., biblista. **Słowniki:** PSB; Teolodzy. **Biografie:** Z.J. Kapera: Ks. L. S. *Archeologia* 1972. – J.Z. Kapera: Ks. L. S. *Przegląd Orientalny* 1973 nr 1. – Z.J. Kapera: The rev. L. W. S., CM (1930-1972) the promotor of biblical archeology in Poland. *The Polish Journal of Biblical Research* 2004 nr 2 s. 99-113. **Przyczynki:** Posoborowe publikacje teologiczne w Polsce. Red. J. Myśkow [i in.]. Wwa 1969 s. 243-4. – H. Lempa: Badania nad Apokalipsą św. Jana we współczesnej biblistyce polskiej (1945-1985). *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 1986 nr 3 s. 267-8. – Katolicki komentarz biblijny. Red. R. E. Brown [i in.]. Wwa 2001. – Starożytna Palestyna w badaniach polskich. Red. I. Skupińska-Lovset [i in.]. Łódź 2003. **Bibliografie:** S. Grzybek [i in.]: Polska bibliografia biblijna za lata 1931-1965. Wwa 1968. – Polska bibliografia biblijna odnotowana za lata 1964-1968. Red. J. Frankowski. Wwa 1971. – Bibliografia miesięcznika „Znak” 1946-1996. Opr. M. Filipiak. Kr. 1997. – Bibliografia katechetyczna 1945-1999. Opr. R. Murawski. Wwa 1999. – P. Ostański: Bibliografia biblistyki polskiej 1945-1999. T. 1-2. P. 2002.

Stefanowicz* Edmund (1863-1925) lekarz, samorządowiec, burmistrz Obornik. **AW:** 8262. **Słowniki:** PTPN; SLeK. I; Anders.

Stefanowicz* Franciszek (1801-1871) dziekan krobski, kan., bp sufragan pozn. **AW:** 8263. **Słowniki:** PSB; PTPN; Biskupi. **Źródła:** Wielkopolska (1815-1850). Wybór źródeł. Opr. W. Jakóbczyk. Wr. 1952. – Korespondencja Edmunda Bojanowskiego. Opr. L. Smołka. T. 1-2. Wr. 2001. **Biografie:** Nowacki II s. 192. **Przyczynki:** Z. Grot: Działalność posłów polskich w sejmie pruskim (1848-1850). P. 1961. – P. Semenerko: Dziennik. Rzeczy polskie i słowiańskie. Wybrał E. Elter. T. 2. Wwa 1965 s. 272-3, 289, 291, 319. – Kościół W. Ks. P. – Na okazanie drogi. P. 1975 s. 137. – W. Klimkiewicz: Kardynał Ledóchowski na tle swej epoki 1822-1902. Opr. Z. Zieliński. T. 3. Cz. 1. P. 1987. – J. Iwicki: Charyzmat Zmartwychwstańców. Katowice 1990. – E. Bojanowski: Dziennik 1853-1871. Opr. A. i T. Szafrąscy. Wwa 1999. – A. Bitner-Nowak [i in.]: Dzieje Ponieca. Poniec 2000.

Stefanowska* Michalina (1855-1942) fizjolog, prof. tytuł. UP. **AW:** 8264. **Słowniki:** PTPN; SBP; Śródka IV; Biogramy uczonych VI. **Biografie:** M.S. *Spraw. PTPN* 1945/1946 s. 143-4. – J. Kubeczko: M.S. *Szkoła Specjalna* 1968 nr 2 s. 127-34. **Przyczynki:** H. Szotdrska: Walka z kulturą polską. Uniwersytet Poznański podczas okupacji. P. 1948 s. 64-6. – G. Brzęk: Historia zoologii w Polsce do r. 1918. Cz. 3. Lublin 1955. – E. Herman: Neurologi polscy. Wwa 1958. – R. Pachucka: Pamiętniki z lat 1886-1914. Wr. 1958. – W. Radziszewska: Jeszcze jedna rocznica w historii szkolnictwa specjalnego dla dzieci umysłowo upośledzonych w Warszawie. (lata 1917-1922). *Szkoła Specjalna* 1968 nr 2 s. 134-47. – O. Lipkowski: Józefa Joteyko. Życie i działalność. Wwa 1968 s. 33, 35-7, 55, 79, 92-4, 174, 193-7, 201, 203, 211. – Dz. UAM. – Uniwersytet Poznański. Wydział Lekarski i Oddział Farmaceutyczny 1919-1939. T. 1. P. 1979 s. 74-5. – M. Rutowska: Straty osobowe i materialne kultury w Wielkopolsce w latach II wojny światowej. Wwa [i in.] 1984 s. 94. – A. Bolewski [i in.]: Losy polskich pracowników nauki

w latach 1939-1945. Wr. 1989. – Kobieta i kultura. Red. A. Żarnowska [i in.]. T. 4. Wwa 1996.
Bibliografie: S. Konopka: Polska bibliografia lekarska XIX wieku. T. 10. Wwa 1981 s. 227-30.

Stefanowski* Hieronim (ok. 1568-1606) jezuita, filozof, teolog, profesor kolegium poznańskiego i Akademii Wileńskiej. **Słowniki:** PSB; EWoJ; Teolodzy. **Źródła:** Kronika jezuitów poznańskich (młodsza). Opr. L. Grzebień [i in.]. P. 2004. **Biografie:** R. Darowski: H. S. SJ, profesor filozofii w Poznaniu i Wilnie. *Roczniki Filozoficzne* 28: 1980 s. 167-81. **Przyczynki:** L. Regner: Szesnastowieczny rękopis biblioteki kapitulnej w Wojniczu. *Roczniki Filozoficzne* 10: 1962 z. 1 s. 173-81. – L. Piechnik: Początki Akademii Wileńskiej 1570-1599. Rzym 1984 s. 131-2. – R. Darowski: Renaissance Latin Aristotle Commentaries Written by Jesuits in Poland. *Freiburger Zeitschrift für Philosophie und Theologie* 40: 1993 H. 1-2 s. 179. – R. Darowski: Filozofia w szkołach jezuickich w Polsce w XVI wieku. Kr. 1994. – B. Natoński: Humanizm jezuicki i teologia pozytywno-kontrowersyjna od XVI do XVIII wieku. Nauczanie i piśmiennictwo. Kr. 2003.

Stefański* Antoni Marian (1865-1929) wydawca, dziennikarz, pisarz. **Słowniki:** PSB; WSB; M. Sworzeń [i in.]: Mikołowski słownik biograficzny. Mikołów 1998; Krygier; Szamotulanie. **Przyczynki:** W. Ogrodziński: Dzieje piśmiennictwa śląskiego. Katowice 1965. – J. Kantyka [i in.]: Mikołów, zarys rozwoju miasta. Katowice 1972. – I. Mierzwa: Działalność wydawnicza Karola Miarki młodszego. Opole 1976. – E. Malinowska: w dialogu z czytelnikiem. Teksty literackie w polskiej prasie na Górnym Śląsku w l. 1889-1901. Katowice 1984.

Stefański* Julian (1898-1968) księgarz pozn. **Słowniki:** SPKP Supl. [I]. **Bibliografie:** B. Żynda: Bibliografia wydawnictw Księgarni św. Wojciecha 1895-1965. P. 1970 s. 32, 37, 61. **Biografie:** T. Światała: Księgarz J.S. Mottyniana. Aneks: Krótkie życiorysy pracowników polskiej księgarni w latach okupacji (1940-1942) oraz pierwszej w wyzwolonym Poznaniu księgarni (1945). *KMP* 1965 nr 4 s. 113-34, il. – J. K.: Zasłużony księgarz wielkopolski. *Księgarz* 10: 1966 nr 1 s. 65-6. – S. Szpinger: Na szerokiej drodze. Łódź 1974 s. 139, 160-1.

Stefański* Kazimierz Walenty (1870-1943) numizmatyk, historyk Kalisza, zbieracz książek. **Słowniki:** WSB; SHist.; SPKP Supl. II; SBWP-W II. **Biografie:** A. Bachulski: Śp. K. S. *PH* 36: 1946 s. 15. – S.K. W: Ci co odeszli. *Kwartalnik Muzealny* 1: 1948 z. 1-4 s. 9-28. – H. Wrotkowski: K. W. S. (1870-1943). *RKal.* 25: 1994/95 s. 25-59, il. **Przyczynki:** Straty kultury polskiej 1939-44. T. 2. Glasgow 1945 s. 542. – OWKalisza i s. 209, 215, 220-3, 237-40; II s. 117, 339. – Teatralia kaliskie. Materiały do dziejów sceny kaliskiej (1800-1970). Red. S. Kaszyński. Łódź 1972. – W. Kościelniak [i in.]: Kronika miasta Kalisza. Kalisz 1989. – K. Walczak: Biblioteki Kalisza i ich miejsce w życiu kulturalnym miasta 1793-1945. Kalisz 1996 s. 189. – w kręgu kaliskiej książki. Kalisz 1998 s. 69, 76. – E. Andrysiak: Ruch bibliofilski w Kaliszu. Historia i współczesność. Kalisz 2002 s. 66-7. **Artykuły:** *Nauka i Sztuka* 1: 1945 nr 1 s. 139. **Bibliografie:** Bibliografia Warszawy. T. 1 – 2. Wr. 1958. – Bibliografia historii Kalisza. T. 1. Kalisz 2002 s. 116, 206. – E. Andrysiak [i in.]: Druki kaliskie XIX i 1. połowy XX w. (1880-1945). Bibliografia. Kalisz 2003.

Stefański* Roman, pseud. „Roch” (1917-1998) uczestnik ruchu oporu w Poznaniu w czasie okupacji hitler. **Przyczynki:** „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 16, 204, 237, 239, 238, 243, 305, 306, 309, 315, 340.

Stefański* Stefan (1908-1960) nauczyciel, prezes Polskiego Związku Pszczelarskiego. **Słowniki:** Anders.

Stefański* Wacław (1874-?) prawnik, bankowiec. **Słowniki:** PTPN.

Stefański* Walenty Maciej (1813-1877) działacz społ. i polit., publicysta, księgarz. **Słowniki:** EWoK; SPKP; WSB; Słownik biograficzny Pomorza Nadwiślańskiego. Suplement 1. Gdańsk 1998. **Źródła:** Rok 1848 w Polsce. Wybor źródeł. Opr. S. Kieniewicz. Wr. 1948. – F. Paprocki: W.M. S. i Związek Plebejuszy. [W:] w stulecie Wiosny Ludów. T. 5. Wwa 1953 s. 347-87. – Protokoły posiedzeń Kola Polskiego w Berlinie. Opr. Z. Grot. T. 1. P. 1956. **Biografie:** Wybitni Wlkp. s. 223-45. – Wielkopole i s. 263-88. **Przyczynki:** F. Paprocki: W.M. S. jako rewolucjonista i działacz ludowy. *MW* 4: 1948 s. 75-81. – F. Paprocki: Księgarz-rewolucjonista W.M. S. *Przegląd Księgarski* 30: 1950 nr 3-4 s. 18-20, nr 5-6 s. 34-5. – F. Paprocki: W. S. jako działacz Związku Plebejuszy. [W:] w stulecie Wiosny Ludów. T. 4. Wwa 1951 s. 353-94. – Jakóbczyk *Studia* I. – A. Bukowski: Zapomniany rewolucjonista i pelplińska kontrbateria. *Rejsy* 9: 1953 nr 10 s. 1 [W. S. i założone w 1865 r. Towarzystwo Rolnicze]. – F. Paprocki: W.M. S. i Związek Plebejuszy. [W:] w stulecie wiosny Ludów. T. 5. Wwa 1953 s. 347-87. – A. Owsieńska: Sprawa chłopska w świetle publicystyki poznańskiej z lat 1823-1848. Wr. 1955 s. 16, 21. – Rola nurtu plebejskiego w polskich powstaniach narodowych XVIII i XIX wieku. Red. H. Halicz. Wwa 1956 s. 51-5. – M. Walentynowicz: Wypożyczalnie książek w W. Księstwie Poznańskim. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 1960 s. 51-3, 57-8, 60, 66. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848. Wwa 1960. – Z. Grot: Działalność posłów polskich w sejmie pruskim (1848-1850). P. 1961. – T. Jankowski: Pierwszy polski dziennik w Poznaniu „Gazeta Polska” (1848-1850). *KMP* 1961 nr 3 s. 25-41. – T. Filipiak [i in.]: Polityczna działalność rzemiosła wielkopolskiego w okresie zaborów (1793-1918). P. 1963. – S. Kieniewicz: Dramat trzeźwych entuzjastów. o ludziach pracy organicznej. Wwa 1964. – M. Tyrowicz: z dziejów polskich ruchów społecznych w XIX wieku. Wwa 1965 s. 132-3. – M. Jagła: Księgarz – rewolucjonista. *Księgarz* 1966 nr 1 s. 49-54. – A. Bukowski: Piaseczno pod Gniewem na Pomorzu – pierwowzór polskich kółek rolniczych. Wwa 1967. – Nauka w Wlkp. s. 27, 108, 159, 264, 798, 799, 867. – Zarys rozwoju ruchu robotniczego w Wielkopolsce. Red. A. Czubiński. P. 1978 s. 29-32. – S. Kubów: Książka Wielkiej Emigracji w Wielkopolsce (1831-1862). Wr. 1980. – A. Mazanek: Literackie drogi Wielkiej Emigracji do kraju przez wielkopolską trasę (1832-1848). Wr. 1983. – M. Warkoczewska: Malarstwo i grafika epoki romantyzmu w Wielkopolsce. Wwa [i in.] 1984. – A. Jazdon: Działalność wydawnicza W.M. S. *Studia o Książce* 14: 1984 s. 81-128, sum. [m.in. spis druków wydanych w l. 1839-51]. – M. i L. Trzeciakowscy: w dziewiętnastowiecznym Poznaniu. P. 1987. – A. Jazdon: Polski ruch wydawniczy w Wielkim Księstwie Poznańskim w latach 1831-1862. Wwa [i in.] 1990. – M. Rezler: Wielkopolska Wiosna Ludów 1848. Zarys dziejów militarnych. P. 1993. – K. Jazdon: „Wielkopole” 1848-1850. P. 1997. – K. Jazdon: „Krzyż a Miecz”. Pismo literacko-krytyczne, 1850. P. 1998.

Stefański* Władysław (1896-1981) urbanista, prof. PP. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1981-1983 s. 22.

Steffani* Johannes (1868-1961) pastor przy zborze św. Piotra w P. **Słowniki:** Balde. **Przyczynki:** A. Rhode: Geschichte der evangelischen Kirche im Posener Lande. Würzburg 1956 s. 185, 191. – J. Steffani (jun.): An meinen Vater. *Posener Stimmen* 5: 1957/58 nr 4 s. 5, fot. – O. Kiec: Die

evangelischen Kirchen in der Wojewodschaft Posen (Poznań) 1918-1939. Wiesbaden 1998 s. 233. – Rogall Geistlichkeit s. 270.

Steffani* Johannes Martin Wilhelm (1899-1976) pastor, superintendent w Poznaniu i we Frankfurcie. **Słowniki:** PSB; W. Gerke: Posener biographisches Lexikon. Lüneburg 1975; Beiträge zu einem biographischen Lexikon der Deutschen aus dem Raum der Provinz Posen. Herne 2003; Balde. **Biografie:** Spuren die der Wind nicht verweht. Lüneburg 1977 s. 267. **Przyczynki:** A. Rhode: Geschichte der evangelischen Kirche im Posener Lande. Würzburg 1956 s. 221-4. – Schriftum über das Posener Land 1961-1970. Opr. H. Rister. T. 1 – 2. Marburg [i in.] 1971-6. – H. Kruska: J.S. (1899-1976), ein verdienter Kirchenmann. *Jb. Weichsel-Warthe* 23: 1977 s. 77-80. – Polen und sein preussischer Streifen 1919-1939. Berlin [i in.] 1983 s. 69-71. – O. Kiec: Die evangelischen Kirchen in der Wojewodschaft Posen (Poznań) 1918-1939. Wiesbaden 1998 s. 233.

Steffen Józef (1846-1929) ks., działacz patriot. **AW:** 8268. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Steffen* Wiktor (1903-1997) filolog klasyczny, prof. UAM. **Słowniki:** PSB; Kto jest kim w Polsce. Wwa 1984; Oracki Słownik; Poczet wielkopolskich członków Polskiej Akademii Nauk. P. 2000; Słownik badaczy literatury polskiej. T. 5. Łódź 2002; J. Szews: Słownik biograficzny ziemi lubawskiej 1244-2000. Lubawa 2000; Nauczyciele MM; Śródka (il.). **Źródła:** W. Steffen: Moja droga przez życie. Olsztyn 1976. **Biografie:** J. Łanowski: W. S. *Nauka Polska* 18: 1970 nr 5 s. 85-9. – Spraw. Zarządu PTPN 1996-1998 s. 24. – B. Walczak: Profesor W. S. (27 IX 1903 – 29 IV 1997). *KMP* 66: 1998 nr 2 s. 363-6 – S. Dworacki: Profesor W. S. [W:] Antiquorum non immemores [...] Polskie Towarzystwo Filologiczne (1893-1993). Red. J. Łanowski [i in.]. Wwa 1999. – S. Dworacki: Profesor W. S. *Eos* 88: 2001 s. 17-24. – S. Dworacki: Profesor W. S. – uczonec, patriota, żołnierz (27 września 1903 – 29 kwietnia 1997). [W:] W. Steffen. a Zeusa stawała się wola. z badań nad literaturą grecką. Wstęp i dobór tekstów S. Dworacki. P. [PTPN] 2007, s. 9-19. **Przyczynki:** S. Hammer: Historia filologii klasycznej w Polsce. Kr. 1948. – J. Łanowski: Na jubileusz prof. W. S. *Eos* 54: 1964 nr 1 s. 5-19. – Nauczyciele w hitlerowskich obozach jeńców podczas II wojny światowej. Red. M. Piątkowski. Wwa 1967. – Dz. UAM. – M. Plezia: Osiedziesięciolecie prof. W. S. *Meander* 1984 nr 1 s. 3-8. **Konferencje:** Victori Steffen in memoriam. Materiały konferencji poświęconej uczczeniu pamięci Profesora W. S. (1903-1997), 21 października 1997. *Prace Komisji Filologicznej PTPN*. T. 39 (1998) s. 1-68, sum.

Steffens* Karol Henryk (1801 lub 1805- ok. 1854) malarz, litograf. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** DWP III s. 141. – H. Bórsch-Supan: Die Kataloge der Berliner Akademie Ausstellungen 1786-1850. Berlin 1971. – M. Warkoczewska: Malarstwo i grafika epoki romantyzmu w Wielkopolsce. P. 1984. – Dz. P. II.

Stein* Albert (1861-1925) burmistrz Kostrzyna Wlkp. **Słowniki:** KostrzSB

Stein* Ignacy (1875-1964) nauczyciel, językoznawca. **AW:** 8270. **Słowniki:** PSB; WSB; PTPN; Słownik biograficzny nauczycieli w Małopolsce w latach II wojny światowej (1939-45). Kr. 1995; Nauczyciele MM. **Biografie:** S. Urbańczyk: *Śp. I. S. Język Polski* 45: 1965 s. 193-5. – Z. Dormanowska: Od językoznawstwa do „Przewodnika Katolickiego” (I. S. 1875-1964). [W:] Byli wśród nas. Praca zb. pod red. F. Lenorta. P. 1978 s. 227-37. – Wielkopole XX wieku. P.

2001. **Przyczynki:** X Liceum Ogólnokształcące dla Pracujących nr 1 w Poznaniu. P. 1955 s. 5, 7, 14. – M. Pollak: Działalność Biura Szkolnego Ziem Zachodnich w czasie okupacji hitlerowskiej. *SiMDW* 4: 1958 z. 2 s. 279-328 – K. Nitsch: Ze wspomnień językoznawcy. Wwa 1960 s. 43-4. – J. Schoenbrenner: Oświatowa i wychowawcza działalność pierwszego kuratora okręgu szkolnego poznańskiego Bernarda Chrzanowskiego (1921-1928). *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 15: 1972 nr 1 s. 27. – Hist. nauki IV cz. 3. – Poznanskie wspominki z lat 1919-1939. Red. T. Kraszewski [i in.]. P. 1973 s. 287. – Polska Akademia Umiejętności 1872-1952. Nauki Humanistyczne i Społeczne. Materiały sesji jubileuszowej. Kraków 3-4 V 1973. Wr. 1974. – Ne cedat Academia. Kartki z dziejów tajnego nauczania w Uniwersytecie Jagiellońskim 1939-1945. Red. M. i A. Zarębowie. Kr. 1975. – J. Krasuski: Tajne szkolnictwo polskie w okresie okupacji hitlerowskiej 1939-1945. Wwa 1977. – A. Rogalski: Wspomnienia i przypomnienia. P. 1987. – J. Chrobaczyński: Nauczyciele w okupowanym Krakowie 1939-1945. Kr. 1989 s. 220. – J. Maciejewski: Dzieje poznańskiej polonistyki uniwersyteckiej 1842-1988. P. 1992. – J. Chrobaczyński: Szkolnictwo krakowskie w latach drugiej wojny światowej (1939-1945). Kr. 1993 s. 148. – S. Urbańczyk: Dwieście lat polskiego językoznawstwa (1751-1950). Kr. 1993. – A. Czubiński: Wielkopolska w latach 1918-1939. P. 2000. – A. Glimos-Nadgórska: Polskie szkolnictwo powszechne województwa śląskiego (1922-1939). Katowice 2000. – W. Grabowski: Polska Tajna Administracja Cywilna 1940-1945. Wwa 2003. **Bibliografie:** Bibliografia podręczna gramatyki historycznej i historii języka polskiego. T. 1 – 3. Kr. [i in.] 1979-81. – Bibliografia dialektologii polskiej (do r. 1975). Kr. 1981. – Bibliografia katolickich czasopism religijnych w Polsce 1918-1944. Lublin 1981.

Steinäcker* Karl Christian Freiherr von (1781-1851) gen. pruski, komendant i obywatel honorowy P. **AW:** 8272. **Przyczynki:** W. Gerke: Die Ehrenbürger der Stadt Posen bis 1939. *Jb. Weichsel-Warthe* 51: 2005 s. 88-9.

Steinborn* Otton Andrzej (1868-1936) dermatolog, działacz społ., polit. i niepodl. **Słowniki:** SPKP; PTPN. **Biografie:** J. Steinbornowa: Działalność społeczna O. i Heleny Steinbornów w Toruniu. *Rocznik Toruński* 2: 1967 s. 87-104.

Steinbrunn* Samuel Traugott (1806-1870) dyrygent, pedagog w B. **Słowniki:** BSB VI; Balde. **Przyczynki:** F. Hamann: Die Musikerziehung an der ehemaligen Lehrerseminaren in Nieder- und Oberschlesien, Ost- und Westpreussen, Pommern und Posen nebst Biographien ihrer Musiklehrer. Dortmund 1976. – H. Rasmus: Vom Volksliedgut in Westpreussen. Münster 1997 s. 152-3.

Steindel* Zofia Maria (11922-1976) bibliotekarka, działaczka społ. **Słowniki:** SBW.

Steinert* Johann (XVII w.) budowniczy. **Słowniki:** Architekci.

Steinmetz* Bronisław (1879-1965) kupiec, powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** Udział ziemi kościańskiej w powstaniu wielkopolskim 1918-1919. Kościan 1970.

Steinmetz* Paweł (1876-1940) ks., działacz społ. i niepodległościowy. **AW:** 8278. **Słowniki:** Martyrol.; PTPN; SBPW; Teolodzy; PSB; Członkowie tajnych tow. **Biografie i noty biograficzne:** S. Jędraś: Ksiądz P. S. *PLudu* 1990 z. 5-6 s. 52-5. – Do końca wierni. Leszno 2008 s. 44-5, il. **Przyczynki:** Wojenny semestr w poznańskim Seminarium Duchownym. *Przew. Kat.* 1964 nr 39 s. 357. – S. Podlewski: Wierni Bogu i Ojczyźnie. Wwa 1971. – B. Polak: Front południowo-zachodni

(Grupa "Leszno") Powstania wielkopolskiego 1919 r. Kościan 1971 s. 67. – Udział duch. – Z. Nawrocki: Leszczyńskie kółka rolnicze w roku 120-lecia 1862-1982. Leszno 1983 s. 77. – Udział kapelanów wojskowych w drugiej wojnie światowej. Wwa 1984. – S. Podlewski: Wierni Bogu i Ojczyźnie. Wwa 1985. – M. Piela: Udział duchowieństwa w polskim życiu politycznym w latach 1914-1924. Lublin 1994 s. 90. – Historia Leszna. Red. J. Topolski. Leszno 1997. – Dz. P. II. – R. Michalski: Polskie duchowieństwo katolickie pod panowaniem pruskim wobec sprawy narodowej w latach 1870-1920. Toruń 1998 s. 69, 78. – A. Czubiński: Wielkopolska w latach 1918-1939. P. 2000. – J. Karwat: Od idei do czynu. Myśl i organizacje niepodległościowe w Poznańskim w latach 1887-1919. P. 2002.

Stelmachowska* Bożena (1889-1956) etnograf, kierowniczka Muzeum Miejskiego w P., działaczka społ. i polit. **Słowniki:** PSB; WSB; Wrzesiński SB; SHist.; Słownik polskich towarzystw naukowych. T. 2. Cz. 1. Wr. 1990. **Źródła:** J. Szajbel: Materiały B. S. *Biul. APAN* 13: 1970 s. 118-61. – J. Szajbel: Materiały rękopiśmienne B. S. w Archiwum PAN Oddział w Poznaniu. *Lud* 55: 1971 s. 181-91, sum. – B. S.: Wielkopolska – kraj lat dziecięcych. *KW* 1996 nr 2 s. 89-100. – Przew. *APAN* s. 479-80. **Biografie:** Z. Kruszelnicki: Prof. dr B. S. *ZH* 22: 1956 z. 4 s. 111-3. – W. Armon: Prof. dr B. S. *PZach.* 13: 1957 nr 2 s. 362-3 [nekr.]. – W. Armon: Prof. dr B. S. (1889-1956). *Dziennik Bałtycki* 1957 nr 37. – W. A[rmón]: Zgon prof. B. S. – pierwszego red. „Z otchłani wieków”. *ZOW* 23: 1957 z. 4 s. 162-3 [nekr., na s. 162: wykaz prac archeologicznych]. – W. Brzeska: B. S. (1889-1956). *PSzL* 1957 nr 3 s. 190-2, bibliogr., sum. – P. Grzegorzcyk: Twórcy i badacze kultury zmarli w 1956 roku. *Kultura i Społeczeństwo* 1: 1957 nr 3. – P. Kluczkowski: Prof. B. S. *Lud* 44: 1957 s. 481-8. – R. Kukier: B. S. Wspomnienie pośmiertne (oraz) Zestawienie prac [...] wraz z ważniejszymi recenzjami o tychże pracach. *Lud* 44: 1957 s. 481-8, il. [81 poz.]. – A. Kutrzeba-Pojnarowa: prof. dr B. S. [nekr.] *Etnografia Polska* 1: 1958 s. 367-9, il. **Przyczynki:** W. Brzeska: Spuścizna naukowa B. S. *Spraw. TNT* 10: 1956 z. 1/4 s. 40-3. – W. Brzeska: Prof. dr B. S. i jej badania kultury ludowej Słowińców. *Kazěbě* 1958 nr 12 s. 1 i 3. – W. Kowalenko: Tajny Uniwersytet Ziem Zachodnich. Uniwersytet Poznański 1940-1945. P. 1961 s. 44, 144, 219. – M. Walter: Instytut Zachodnio-Słowiański przy Uniwersytecie Poznańskim (1921-1939). *PZach.* 26: 1970 z. 2 nr 4 s. 398. – J. Kostrzewski: z mego życia. Wr. 1970. – Dzieje Towarzystwa Naukowego w Toruniu. Red. M. Biskup. T. 1 – 2. Toruń 1974-8. – B. Piotrowski: w służbie rasizmu i bezprawia „Uniwersytet Rzeszy” w Poznaniu (1941-1945). P. 1984. – B. Piotrowski: o Polskę nad Odrę i Bałtykiem. Myśl zachodnia i badania niemcoznawcze Uniwersytetu Poznańskiego. P. 1987 s. 60, 74, 174, 226, 326, 343-6, 348-51, 353, 397, 415. – J. Pośpiech: Nieznana monografia B. S. o śląskim folklorze. [W:] Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Opolskiego. Folklor. Z. 2. Opole 1996 s. 23-49 [o rozprawie powstałej przed 1939 r.]. – P. Nowak: Poznań jako ośrodek wydawniczy w dwudziestoleciu 1919-1939. P. 1997. – J. Pośpiech: Ludowy kalendarz zimowy na Śląsku w opisach B. S. *Kwartalnik Opolski* 1997 nr 2 s. 75-96 [fragm. książki „Kultura ludowa Śląska”] – J. Pośpiech: Pierwszy maja, Zielone Świąta, św. Jana oraz zwyczaje rolnicze na Śląsku w opisach B. S. *Kwartalnik Opolski* 1999 nr 1 s. 105-34. – Dzieje Pomorza. Red. W. Gutowski. T. 4. Cz. 2. Toruń 2002 s. 244, 256, 259. – J. Kuta: Druga Rzeczpospolita i Kaszuby 1920-1939. B. 2003. – E. Serwański: w kręgu myśli zachodniej. Wspomnienia i zapiski Wielkopolanina. P. 2003. – „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Red. Z. Mazur [i in.]. P. 2004. **Artykuły:** +*Spraw. TNT* 4: 1950 s. 34-5. – *Zapiski Historyczne Towarzystwa Naukowego w Toruniu* 22: 1965 z. 4 s. 111-3.

Stelmachowski* Bronisław Antoni (1883-1939) prezes Sądu Apel. w P., prof. tytuł. UP. **AW:** 8279. **Słowniki:** PSB; PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow. **Źródła:** Boniecki Fotografie. **Przyczynki:** G. Kaectenbeeck: The International Experiment of Upper Silesia. London 1942. – A. Szpunar [i in.]: Nauka prawa prywatnego i procesowego w Polsce. Kr. 1948 s. 50, 56-9. – W. Jachowski: Wspomnienia poznańskiego księgarza i wydawcy. P. 1959. – Klanowski. – Historia państwa i prawa Polski 1918-1939. Red. F. Ryszka. Cz. 2. Wwa 1968 s. 165-6. – W. Maisel: Dorobek naukowy Wydziału Prawa UAM w pięćdziesięciu 1919-1969. *Ruch PES* 32: 1970 z. 2 s. 11-2. – Dz. UAM. – Nauka w Wlkp. – C. Demel: Wybory do Rady Miejskiej Poznania (23 marca 1919 r.) *KMP* 1977 nr 1 s. 40, 42-5. – S. Grodziski: Komisja Kodyfikacyjna Rzeczypospolitej Polskiej. *CzPH* 33: 1981 z. 1 s. 79. – R. Kraczkowski: Aparat legislacyjny rządu II Rzeczypospolitej. *Państwo i Prawo* 37: 1982 z. 7 s. 85-96. – W. Chudy: w sowieckim więzieniu w Brześciu nad Bugiem. *Zeszyty Historyczne* 61: 1982 s. 112, 118, 128. – Zakrzewski s. 84. – Zakrzewski Ulicami. – Z. Zakrzewski: Wspominam Poznań. P. 19886. – J. Wąsicki: Wydział Prawa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. *KMP* 1989 nr 4 s. 7, 10, 15. – L. Górnicki: Prawo Trzeciej Rzeszy w nauce i publicystyce prawniczej Polski międzywojennej. Bielsko-Biała 1993 s. 195-6. – M. Mohyluk: Porządkowanie prawa w II Rzeczypospolitej: Komisja Kodyfikacyjna i Rada Prawnicza. *CzPH* 51: 1999 z. 1-2 s. 296. – H. Olszewski: Wydział Prawa w latach 1919-1990. *Ruch PES* 61: 1999 z. 2 s. 3, 6-7. – L. Górnicki: Prawo cywilne w pracach Komisji Kodyfikacyjnej Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1919-1939. Wr. 2000 s. 31, 113, 202, 223-4, 315. – J. Górski: Wspomnienia z minionych lat. Red. P. Kraszewski. P. 2000. – K. Lanckorońska: Wspomnienia wojenne. Kr. 2001. – S. Płaza: Historia prawa w Polsce na tle porównawczym. Cz. 3. Kr. 2001. – L. Górnicki: Organizacyjne zagadnienia kodyfikacji prawa handlowego w Komisji Kodyfikacyjnej RP (1919-1939). *Acta Universitatis Wratislaviensis* 2003, Prawo nr 285 s. 270-2, 276. – Zarys dziejów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Poznaniu 1919-2004. Red. K. Krasowski. P. 2004 s. 86.

Stelmachowski* Czesław (1881-?) internista. **Słowniki:** PTPN.

Stelmachowski* Ksawery (1838-1909) architekt. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** K. Sobkowicz: Architekci wielkopolscy. Cz. 1. P. 1988 s. 8, 29, 37, 46, 123.

Stelmachowski* Metody (1885-1927) starosta rawicki, działacz społ.-polit., powstaniec wlkp. **AW:** 8280. **Słowniki:** WSB; Wrzesiński SB; AMM; SBPW. **Przyczynki:** W. Sobisiak: Dzieje ziemi rawickiej. P. 1967. – B. Polak: Front południowo-zachodni. Grupa „Leszno” powstania wielkopolskiego 1919 r. Kościan 1971.

Stelmachowski* Piotr Olech (1880-1929) inż., kierownik Towarzystwa Robót Inżynieryjnych w P., działacz społ. **AW:** 8221. **Słowniki:** SBTech. II; AMM; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Zakrzewski. – Zakrzewski Ulicami.

Stelmachowski* Władysław (zm. 1926) budowniczy, powstaniec 1863. **Słowniki:** Architekci.

Stelmaszyk* Teodor (1910-1939) nauczyciel, uczestnik kampanii wrześniowej 1939 r. **Słowniki:** Opalenicki SB I. **Przyczynki:** L. Głowacki: 17 Wielkopolska Dywizja Piechoty w kampanii 1939 r. Lublin 1969 s. 44-5. – J. Wielohorski [i in.]: Kawaleria polska i bronie towarzyszące w kampanii wrześniowej 1939. Londyn 1979 s. 99, 142.

Stencel* Maria Irena (1900-1985) pielęgniarka, dyrektorka Szkoły Pielęgniarstwa PCK w P. **Słowniki:** PSB; Encyklopedia dla pielęgniarek. Red. J. Bogusz. Wwa 1987. **Przyczynki:** Z. Wróblewski: Płomień nadziei. Wwa 1980 s. 241. – M. Leśnikowska: Wybrałam pracę... *Pielęgniarka i Położna* 1981 nrr 8 s. 27. – I. Kaniewska-Iżycka: Rozwój pielęgniarstwa w Polsce do roku 1950. T. 2. Wwa 1989 s. 44, 50. – Opieka zdrowotna w Łodzi od roku 1950. Red. J. Fijałek [i in.]. T. 3. Łódź 1998 s. 214, 218.

Stengel* Miłosz Emil (1841 lub 1844 – po 1877) aktor, dyrektor teatru w P. **Biografie:** A. Bilwin: M.S. – zapomniany reformator teatru prowincjonalnego. *PTeatr*. 1957 z. 2. **Słowniki:** PSB; Słownik biograficzny teatru polskiego 1765-1965. Wwa 1973. **Przyczynki:** Z. Raszewski: z tradycji teatralnych Pomorza, Wielkopolski i Śląska. Wr. 1955. – Dzieje teatru polskiego. Red. T. Sivert. T. 3. Wwa 1982. – K. Estreicher: Teatra w Polsce. Opr. K. Nowacki. T. 4. Kr. 1992. – J. Hera: Losy niespokojnych. Wwa 1993.

Stengert* Józef (1888-1945) bankowiec, powstaniec wlkp. **AW:** 8284. **Słowniki:** AMM.

Stengert* Krzysztof (1927-1987) chirurg, anestezjolog, adiunkt Zakładu Anestezjologii AM w P., prof. AM w Łodzi i Uniwersytetu Kalifornijskiego w Davis. **Słowniki:** PSB; A. Kurnatowski: Profesorowie i docenci Akademii Medycznej w Łodzi 1965-1994. Łódź 2004. **Przyczynki:** XXV lat Akademii Medycznej w Łodzi. *Annales Academiae Medice Lodzensis* 1970 (supl. 6) s. 41-4. – 25 lat Akademii Medycznej w Poznaniu. P. 1974. – 40 lat anestezjologii akademickiej w Poznaniu. P. 2002 s. 12-3. **Bibliografie:** Kronika i bibliografia dorobku naukowego Akademii Medycznej w Poznaniu 1957/58 – 1963/64. P. 1967. – Łódzka bibliografia regionalna 1945-1970. Łódź 1976. – Bibliografia publikacji pracowników Akademii Medycznej w Łodzi za l. 1961-70. Opr. A. Kempa [i in.]. Łódź 1988. – Łódzka bibliografia regionalna za l. 1971-80. Łódź 1994. – Bibliografia publikacji pracowników Akademii Medycznej w Łodzi za l. 1971-90. Opr. J. Piotrowska [i in.]. T. 2. Łódź 2000.

Stepczyński* Kazimierz (1881-1939) ks. **Słowniki:** PTPN; Anders.

Stepczyński* Roman (1893-1940) ks., duszpasterz Polonii w Niemczech. **Słowniki:** Martyrol.; AMM; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** +RAP 1948. – Klanowski.

Stephan* Julius (1818-1883) naucz. gimn. w Ostrowie i Śremie. **AW:** 8287. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.

Stermich*-Valcrociata Piotr (1868-1935) dyrygent oper i orkiestr symfonicznych. **Słowniki:** Dyrygenci; SBTP; WSB; SMP; Dyrygenci. **Przyczynki:** Trzydziestolecie Opery Poznańskiej 1919-1949. P. 1950 s. 13. – J. Korolewicz Waydowa: Sztuka i życie. Wr. 1958.

Sternal* Antoni (1888-1960) przemysłowiec. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** Ziemia leszczyńska, Red. J. Deresiewicz. P. 1966 s. 223.

Sternal* Wanda (1914-1992) nauczycielka, plastyk. **Słowniki:** SBL. **Biografie:** I. Paszek: Była wśród nas. Wspomnienie o W. S. *Informator Kulturalny i Turystyczny Południowo-Zachodniej Wielkopolski* 1993 nr 4 s. 8.

Sternalski* Stefan (1893-1961) altowiolinista, dyrygent orkiestr dętych i symfonicznych oraz chórów. **Słowniki:** SMP; Dyrygenci.

Steuer* Albert (1874-1967) ks., prof. semin. duch. w P. **AW:** 8295. **Słowniki:** PSB; Teolodzy; Beiträge zu einem biographischen Lexikon der Deutschen aus dem Raum der Provinz Posen. Herne 2003; AMM; Balde. **Biografie:** O. Kiec: A. S. (1874-1967) ostatni niemiecki kanonik poznańskiej kapituły katedralnej. *KMP* 67: 1999 nr 4 s. 276-85. **Przyczynki:** Klanowski s. 177. – K. Śmigiel: Kościół katolicki w tzw. Okręgu Warty 1939-1945. Lublin 1979 s. 194. – H. Breitinger: Als Deutscheelsorger in Posen und im Warthegau 1934-1945. Mainz 1984. – Z. Zieliński: Polityczny wymiar duszpasterstwa katolików niemieckich w Drugiej Rzeczypospolitej. *KH* 1993 nr 4 s. 313. – 1000 lat Archidiecezji Gnieźnieńskiej. Red. J. Górny [i in.]. Gniezno 2000 s. 351, 356, 359-60, 364-8. – Z. Zieliński: Katolicka mniejszość niemiecka w Wielkopolsce i na Pomorzu 1918-1939. P. 2001 s. 60-2, 83-4. **Bibliografie:** Bibliografia filozofii polskiej 1896-1918. T. 4. Cz. 1 – 2. Wwa 2002. **Artykuły:** +RAP 1947.

Stępa* Katarzyna w zakonie Teresa (1882-1977) przełożona generalna Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi, kierowniczka Zakładu Naukowo-Wychowawczego w Szamotułach. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** K. Stępień: S.K. [W:] Siostry zakonne w Polsce. T. 1. Niepokalanów 1994 s. 262-4. **Przyczynki:** T. Frącek: Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi w latach 1939-1945. T. 11. Wwa 1981.

Stęplewski* Michał (1891-?) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Stęplowski* Bronisław (1943-1998) woj. pozn., dyr. banku, działacz polit. i gospodarczy. **Słowniki:** PSB; Kto jest kim w Poznaniu. P. 1977. **Biografie:** Urząd wojewody w Poznaniu. Od X wieku do współczesności. P. 1997. **Przyczynki:** Skład osobowy Wyższej Szkoły Ekonomicznej za I. 1978/9. P. 1978 s. 8-9, 43, 45, 54.

Stępniewski* Leon Stanisław (1889-1971) księgarz, kierownik Księgarni św. Wojciecha w P. **Słowniki:** PSB; SPKP. **Biografie:** F. Trzaska: Klub Miłośników Historii Księgarstwa: sylwetki członków. Wwa 2000. **Przyczynki:** S. Malawski: Księgarskie konspiracje. Wwa 1966. – S. Pazyra: z dziejów książki polskiej w czasie drugiej wojny światowej. Wwa 1970. – S. Dippel: o księgarzach, którzy przeminęli. Wr. 1976.

Stępski* (Stempski) Paweł (1714- zm. po 1780) ks., jezuita, prefekt drukarni w P. **Słowniki:** EWoJ. **Przyczynki:** Drukarze III cz. 1 s. 237.

Stęszewski* Czesław (1893-1973) lekarz. **Słowniki:** *Rocznik Lekarski* 1948; PTPN; AMM; Anders.

Stęszewski* Mikołaj (ok. 1414-1477) stolnik pozn. **Przyczynki:** Górczak: Rozwój majątków s. 101 i nn.

Stiegler* Alexander von (1859-1916) właściciel dóbr Sobótka, niem. działacz gospodarczy. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 112.

Stier* Johann Adam (ok. 1675-1738) budowniczy, architekt. **AW:** 8304. **Słowniki:** PSB; Architekci; SBL. **Przyczynki:** KZSzt. V z. 4 s. 16; z. 12 s. 22, 27; z. 20 s. 17, S. Nowa VII cz. 2 z. 1 s. 99. – E. Linette: Jan Catenazzi i jego dzieło w Wielkopolsce. Wwa [i in.] 1973 s. 25. – Sztuka i poł. XVIII w. Wwa 1981. – E. Kręglewska-Foksowicz: Barokowe rezydencje w Wielkopolsce. P. 1982 s. 44,59. – E. Kręglewska-Foksowicz: Sztuka Leszna do początków XX w. P. 1982 s. 48-55. – A. Kuztelski: Zbór ewangelicki Świętego Krzyża w Lesznie. *Kwartalnik Architektury i Urbanistyki*

1992 nr 2 s. 145-57. – Bryliński: Pompeo Ferrari – życie prywatne w latach 1702-1736. *Rydzyńskiak* 1994 nr 2 s. 38-45. – E. Leszczyńska: Synagoga w Lesznie. *KW* 1995 nr 4 s. 77-8. – Kroniki bernardynów poznańskich. Opr. S.B. Tomczak [i in.]. P. 2002 s. 268, 274, 276.

Stiller* Oswald (1872-1930) prof. gimn. w P., polityk niem. **Słowniki:** Balde. **Biografie:** D. Vogt: Direktor Prof. O. S. Worte des Gedenkens. *Posener Stimmen* 9: 1962 nr 12 i fot. – G.G. Liss: Erinnerungen eines Ehemaligen an einen Ehemaligen. *Posener Stimmen* 19: 1972 nr 9 s. 1-2, fot. **Przyczynki:** 700 Jahre Posen. Festschrift zur Siebenhundertjahrfeier der Gründung der deutschen Stadt Posen. Berlin 1953 s. 75. – Spuren die der Wind nicht verweht. Lüneburg 1977 s. 81.

Stobiecki* Roman (1877-1961) kupiec, działacz społ. i gospodarczy w B., kolekcjoner. **Słowniki:** PSB; BSB III. **Biografie:** D. Sójkowska: R. S. – bydgoski kolekcjoner. *Materiały do Dziejów Kultury i Sztuki Bydgoszczy i Regionu* 2000 z. 5 s. 49-58. **Przyczynki:** 40-lecie Zrzeszenia Kupców Samodzielnych w Bydgoszczy. *Jednodniówka Jubileuszowa* B. 1949. – z życia i pracy Bydgoskiej Książnicy. Red. E. Pawlikowska. B. 1965. – M. Mazany: Izba Przemysłowo-Handlowa w Bydgoszczy i Gdyni w latach 1920-1939. *Kronika Bydgoska* 22: 2000 s. 26-8, 30.

Stobiecki* Tadeusz (1906-1977) inż. chemik, prof. Instytutu Ochrony Roślin w P. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** W. Węgorek: T.S. *Prace Naukowe Instytutu Ochrony Roślin* 20: 1978 z. 1 s. 5-12. – Instytut Ochrony Roślin. P. 2001 s. 15-7, 187-9.

Stobiński* Feliks (ok. 1803-1867) aktor, dyr. teatru. **Słowniki:** SBTP.

Stobiński* Feliks Leon (1834-1888) aktor, dyrektor teatru. **Słowniki:** SBTP.

Stoc* Michał (ok. 1781- po 1840) nauczyciel gimn. **AW:** 8310. **Słowniki:** Nauczyciele MM. **Przyczynki:** Z. Grot: Hipolit Cegielski. P. 1947 s. 11, 19, 22, 28-9, 31, 34, 58, 61-2, 66-8, 70, 248-9, 251, 310, 312, 316-7, 330. – Motty i 281, 410, 491-4, 508, 724, II 106, 114, 162, 174-5, 202, 204, 209-10, 213, 481, 527.

Stocki* Edward Józef (1909-1978) urolog, kierownik Pogotowia Ratunkowego w Krotoszynie, historyk medycyny. **Słowniki:** PSB; Słownik biograficzny polskich nauk medycznych XX wieku. T. 1, z. 2. Wwa 2000; Słownik polskich towarzystw naukowych. T. 2, cz. 3. Wr. 1996. **Biografie:** J. Urbaniak: Wizerunki. E. S. *Południowa Wielkopolska* 3: 1964 nr 4 s. 5. – R.K. Meissner: E. S. (1909-1978) członek honorowy Polskiego Tow. Historii Medycyny. *AHFM* 42: 1979 z. 2 s. 141-55. – H. Karolewska: Księgozbiór Kaliskiego Tow. Lekarskiego w zbiorach Książnicy Pedagogicznej im. Alfonsa Parczewskiego w Kaliszu. Kalisz 2007 s. 112. **Przyczynki:** R.K. Meissner: Poznańskie Tow. Miłośników Historii Medycyny i Nauk Przyrodniczych (1925-1957). *AHFM* 50: 1987 z. 2 s. 197.

Stocki* Jan (1898-?) internista. **Słowniki:** PTPN.

Stodolski* Franciszek (1911-1989) softys w Laskach. **Przyczynki:** G. Gatner: Wielka legenda Lasek. *Tyg. Kęp.* 1999 nr 42 s. 11, il.

Stoekel* Edward (1890-?) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Stoigniew* (zm. po 1015) wielmoża, poseł Bolesława Chrobrego. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** Kronika Thietmara. Wyd. M.Z. Jedlicki. P. 1953. – A.F. Grabski: Bolesław Chrobry. Wwa 1966. – H. Szołdrska: Polska wczesnodziejowa. Wr. 1979 s. 83, 93, 99, 132, 134-5, 142-3, 147, 150-2, 202. – J. Bieniak: Naukowe znaczenie genealogii i heraldyki. *Heraldyka* 1991 nr 2 s. 22-3. – G. Labuda: Mieszko II król polski (1025-1034). Kr. 1992 s. 52.

Stoigniew* (zm. 1247) chorąży księcia Przemysła I. **Słowniki:** PSB. **Źródła:** KDW i nr 260, 562; II nr 641, 649, 722. **Przyczynki:** J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, Ziemia Łęczycka i Sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 s. 144. – T. Jurek: Obce rycerstwo na Śląsku. P. 1996. – K. Benyskiewicz: Rod Jeleni Niałków z Kębtowa i jego rola w procesie jednoczenia państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku. P. [i in.] 2002. – B. Nowacki: Przemysł i syn Władysława Odonica księżę wielkopolski 1220/1221-1257. P. 2003.

Stoigniew* (zm. po 1305) łowczy kaliski, kasztelan rudzki i łędzki. **Słowniki:** PSB. **Przyczynki:** W. Karasiewicz: Jakub II Świnka arcybiskup gnieźnieński 1283-1314. P. 1948 s. 309. – W. Karasiewicz: Działalność polityczna Andrzeja Zaręby w okresie jednoczenia państwa polskiego na przełomie XIII/XIV w. P. 1961 s. 26-9. – R. Rosin: Ziemia wieluńska w XII – XVI w. [W:] Studia z dziejów osadnictwa. Łódź 1961 s. 146, 151, 153, 161 – K. Maleczyński: Kilkanaście dokumentów Władysława Łokietka z lat 1296-1329. *SŻ* 6: 1961 s. 139 nr 4. – K. Jasiński: Rola polityczna możnowładztwa wielkopolskiego w latach 1284-1314. *RH* 29: 1963 s. 217. – S. Zajączkowski [i in.]: Materiały do słownika geograficzno-historycznego dawnych ziem łęczyckiej i sieradzkiej do 1400 roku. Łódź 1966-70 cz. 1 s. 27, cz. 2 s.4. – M. Bielińska: Kancelarie i dokumenty wielkopolskie XIII wieku. Wr. 1967 nr 4 s. 335-6. – J. Bieniak: Wielkopolska, Kujawy, Ziemia Łęczycka i Sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 s. 142-5, 152-98. – J. Pakulski: Siły polityczno-społeczne w Wielkopolsce w pierwszej połowie XIV wieku. Toruń 1979. – T. Jurek: Dziedzic Królestwa Polskiego księżę głogowski Henryk (1274-1309). P. 1993 s. 65. – B. Nowacki: Przemysł II 1257-1296 odnowiciel korony polskiej. P. 1997. – J. Pakulski: Itinerarium książęcko-królewskie Przemysła II. *SŻ* 39: 2001 S. 92.

Stoińska* Stefania Maria (1883-1978) aktorka, śpiewaczka. **Słowniki:** PSB; Słownik biograficzny teatru polskiego 1765-1965. T. 2. Wwa 1973. **Przyczynki:** 75 lat Teatru Polskiego w Poznaniu. P. 1951. – J. Czachowska: Gabriela Zapolska. Kr. 1966. – Pięćdziesiąt lat Teatru Śląskiego im. Stanisława Wyspiańskiego w Katowicach. Katowice 1976. – Lubelski Teatr Dramatyczny 1944-1979. Opr. M. Bechczyc-Rudnicka. Lublin 1979 s. 101. – Dzieje sceny olsztyńskiej 1925-1945-1995. Olsztyn 1995.

Stoiński* Jan (1904-1984) pedagog, historyk, kurator Okręgu Szkolnego Poznańskiego. **Słowniki:** PSB. **Biografie:** B. Miśkiewicz: J.S. – pedagog, organizator szkolnictwa i badacz. *Neodidagmata* 7: 1975 s. 3-9, sod., rés., sum. – B. Szczepański: J.S. (1904-1984). *KMP* 1987 nr 1 s. 86-7. – J. Wojtaszek: J.S. (1904-1984). *Materiały. – Informacje. – Sprawozdania Regionalnej Izby Pamiątek Oświatowych*. 1987 z. 2 s. 43-7. **Przyczynki:** M. Pollak: Działalność Biura Szkolnego Ziem Zachodnich w czasie okupacji hitlerowskiej. *SiMDW* 4: 1958 z. 2 s. 323. – Serwański. – Dz. UAM. – Gimnazjum i VIII Liceum im. Adama Mickiewicza w Poznaniu 1924-1994. P. (b.r. w.) s. 11, 14, 89. – „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Red. Z. Mazur [i in.]. P. 2004. **Bibliografie:** Bibliografia regionalna Wielkopolski i Ziemi Lubuskiej za

rok 1959. P. 1962. – Bibliografia regionalna Wielkopolski. 1960-1, 1963-70, 1972. P. 1964-5, 1967-70, 1996.

Stoiński* Stefan Marian (1891-1945) etnograf, publicysta, kompozytor, działacz społ.-oświat. **Słowniki:** SMP; WSB; Członkowie tajnych tow.; Krygier. **Bibliografie:** Spis dzieł S.M. S. *Śpiewak* 1946 s. 11-2. **Biografie:** Sylwetki naszych muzyków: S.M. S. Kolberg śląski. *Świat Górnika* 1947 nr 19/20. – A. Stoiński: Wspomnienie o S.M. S. (1891-1945). *KMP* 64: 1996 nr 1 s. 325-8, il.

Stojałowski* Kazimierz (1903-?) internista, anatomopatolog. **Słowniki:** PTPN.

Stojanowski* Karol (1895-1947) antropolog, prof. UP, działacz społ.-polit. **AW:** 8316. **Słowniki:** WSB; PTPN; Enc. konsp. wlkp.; Słow. biologów. **Biografie:** M. S.: K. S. *Spraw. PTPN* 14: 1947 nr 1 s. 127-8. – J. Mydlarski: K. S. *Przegląd Antropologiczny* 16: 1949 s. 207-14. – A. Malinowski: K. S. – sylwetka. w setną rocznicę urodzin. *Acta UL, Fol. Anthropol. Z.* 3 (1996) s. 3-15, sum. – T. Krupiński: Wspomnienie o K. S. (1895-1947), pierwszym kierowniku Katedry Antropologii Uniwersytetu we Wrocławiu. *Acta Univ. Wratisl., Stud. Antrop.* Nr 5 (1998) s. 7-12, sum. **Przyczynki:** W. Kočka: Prof. dr K. S. jako archeolog. *Archeologia* 2: 1948 s. 475. – W. Kowalenko: Tajny Uniwersytet Ziem Zachodnich. P. 1961. – J. Gaj: Główne nurty ideowe w ZHP w latach 1918-1939. Wwa 1966. – J. Terej: Rzeczywistość i polityka. Wwa 1971. – Nauka w Wlkp. – B. Piotrowski: o Polskę nad Odrą i Bałtykiem. *Myśl zachodnia i badania niemcoznawcze Uniwersytetu Poznańskiego.* P. 1987 s. 87, 99, 174, 203, 369, 370, 373-6, 380-2, 385-93, 396, 415, 416. – M. Marszał: K. S. wobec niemieckiego rasizmu (1930-1939). *Acta Univ. Wratisl., Stud. Fasz.* Nr 20 (1997) s. 81-100, Zfg. **Artykuły:** *+Słowo Polskie* 1947 nr 159.

Stojgniew* syn Stojgniewa (XIV w.) kaszt. rudzki, łędzki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Stojgniew* Czapla z Kruszyny (XV w.) star. ostrzeszowski. **Słowniki:** Bieniak, Szymczakowa Spisy.

Stokowska-Roessler Wanda (1904-?) śpiewaczka, lekarka. **Słowniki:** SMP.

Stokowski* Edward (+) działacz komunistyczny. **Biografie:** H. Jantos: E. S. Sylwetki uczestników Rewolucji Październikowej. *KMP* 1967 nr 3 s. 86-90, il.

Stolberg*-Wernigerode – niem. rodzina hrabiowska. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 113.

Stoll* Gustav Julius (+) pastor w Obornikach. **Biografie:** W. R. Brauer: „Pniel” (Geschichte einer deutschen Siedlung im Osten). Gedenkschrift anlässlich des 175. Gründungsjahres der evangelischen Kirchengemeinde Obornik an der Warthe. [Dillbrecht 1952 ?] s. 59-60.

Stolzmann* Zdzisław (1906-?) chemik, lekarz, prof. AM w P., działacz społ. **Słowniki:** *Rocznik Lekarski 1948*; AMM. **Biografie:** Z. S. (życiorys). *Kron. UP* za l. 1945-1954/55 s. 227-8. **Przyczynki:** Dz. UAM s. 93. – Nauka w Wlkp. s. 100, 725-7, 947, 952, 985. **Artykuły:** *Kronika AM* 1950-7.

Stoma* Władysław, właściwie Łuczak (1888-1968) aktor, reżyser, dyr. teatrów. **Słowniki:** SBTP; WSB; BSB II (i fot.). **Źródła:** W. S.: „Żdziebko” o teatrze. [W:] *Poznańskie wspominki.* P. 1960 s. 222-

36. **Biografie:** Z. Pietrzak: W. S. *Kronika Bydgoska* 9: 19[?] s. 222-34. – S. Hebanowski: W. S. z żałobnej karty. *KMP* 37: 1969 nr 3 s. 99-104, il. **Przyczynki:** A. Grzymała-Siedlecki: Świat aktorski moich czasów. Wwa 1957. – B. Danowicz: Padrone Stoma. *Proscenium* 1963/64 styczeń-luty s. 33-35, il. – M. Turwid: Światła wspomnień. [W:] *Poznańskie wspominki z lat 1918-1939*. P. 1973 s. 259-61. – J. Formanowicz: *Historia Teatru Miejskiego w Bydgoszczy w latach 1920-1939*. Wwa [i in.] 1978 passim. – B. Wysocka: *Kultura literacka Wielkopolski w latach 1919-1939*. P. 1990 s. 44, 47, 247. – S. Leitgeber: W. S. *GWyb.* (P.) 2000 nr 26 s. 10. **Artykuły:** *Teatr* 1969 nr 3.

B. Danowicz: Padrone Stoma (Władysław Stoma, dyr. Teatru Polskiego w Poznaniu). *Proscenium* 1963/64, styczeń-luty, s. 33-35, il.

Stopa* Franciszek Henryk (1880-1946) nauczyciel gimn., działacz oświat. i kult. **Słowniki:** BSB III (i fot.). **Przyczynki:** T. Nowakowski: *Urzeczenie*. B. 1993, s. 20-29 – Z. Raszewski: *Pamiętnik gapia*. Bydgoszcz, jaką pamiętam z lat 1930-1945. B. 1994, s. 238.

Stopierzyński* Władysław (1833-1873) lekarz kaliski. **AW:** 8323. **Słowniki:** SLewk. IV. **Biografie:** E. Andrysiak: *Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”*. [W:] *Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego*. Z. 5. Kalisz 1999. **Przyczynki:** G. Kusztełak: *Polacy na studiach lekarskich w Berlinie (1810-1918)*. *AHFM* 1972.

Stössel* Aron (zm. 1861) rabin w Ostrowie Wlkp. **Słowniki:** SBZO.

Stössel* Paul (1871-?) działacz związków zawodowych, polityk niemieckiej SPD. **Słowniki:** BSB VI; Balde. **Przyczynki:** G. Ohlhoff: *Das Jahr 1919 in Bromberg*. Wilhelmshaven 1969. – W. Matull: *Ostdeutsche Arbeiterbewegung*. Würzburg 1973 s. 500, 510.

Straburzyński* Henryk (1909-1983) artysta – plastyk. **Biografie:** D. O. Szczepaniak: H. S. *PLudu* 1989 z. 5 s. 20-21.

Stradiot* Feliks Szczęsny (1877-1917) aktor, reżyser. **Słowniki:** SBTP.

Stradiot* Sabina ze Zrębowiczów, zamężna Gella, pseud. Janina Spolska (1868-1909) aktorka. **Słowniki:** SBTP.

Strasz* (XIII w.) kaszt. ujski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Straszyński* Adam Franciszek (1893-1973) dermatolog, prof. UP i AM w P. **Słowniki:** WSB; PTPN. **Biografie:** A. Burda: *Wspomnienie pośmiertne o profesorze A. S. z żałobnej karty*. *KMP* 42: 1974 nr 1 s. 128-31, il. – J. Bowszyc: A.F. S. (1893-1973). *Dermatolog*. [W:] *Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985*. P. 1991 s. 294-6, bibliogr. **Przyczynki:** J. Grodzicki: *Polski Wydział Lekarski przy Uniwersytecie w Edynburgu*. Edynburg 1942. – J. Rostowski: *History of School of Medicine University of Edinburgh*. Edinburgh 1955 s. 7, 33, 41, 52. – A. Burda: *Przemówienie dr ... adiunkta Kliniki Dermatologicznej w Poznaniu [z okazji jubileuszu A. S.]*. *Przegląd Dermatologiczny* 46: 1959 nr 3 s. 236. – [H. Jantos, Z. Romanowski]: *Laureaci Nagród Miasta Poznania za rok 1958*. *KMP* 1959 nr 1 s. 89-91. – Z. Nowak: *Przemówienie lek. ... asystenta Kliniki Dermatologicznej w Poznaniu [z okazji jubileuszu A. S.]*. *Przegląd Dermatologiczny* 46: 1959 nr 3 s. 237. – J. Rosner: *Przemówienie*

prof. dr. ... na uroczystości jubileuszowej prof. dr. A. S. w dniu 20. XI. 1958. *Przegląd Dermatologiczny* 46: 1959 nr 3 s. 233-5. – Akademia Medyczna w Poznaniu w r. akademickim 1973-74. P. 1973 s. 128-9. – W. Tomaszewski: The University of Edinburgh and Poland. Edinburgh 1969. – J. Rosner, *Przegląd Dermatologiczny* 57: 1970 s. 289-90. – A. Burda, *Przegląd Dermatologiczny* 61: 1974 s. 767-70. – M. Piechocki, *Przegląd Dermatologiczny* 61: 1974 s. 9-10. – W. Tomaszewski: Na szkockiej ziemi. Londyn 1976. – J. Bowszyc: Postępy Dermatologii. *Bibl. Pozn. Roczn. Med.* 1984 nr 1 s. 7-13. **Artykuły:** *Kron. AM* 2: 1959 s. 193-9. – *Przegląd Dermatologiczny* 46: 1959 nr 1 s. 63-9; 57: 1970 nr 3 s. 289-90.

Straszyński* Tomasz (?-?) urzędnik, poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Straus* Edward (1896-1944) technik ogrodnik w Państwowej Szkole Ogrodnictwa w P., specjalista w zakresie architektury krajobrazu. **Słowniki:** S. Łoza: Architekci i planiści ogrodów. Wwa 1951; SBTech. IX. **Przyczynki:** A. Łukasiewicz: Przewodnik po Ogrodzie Botanicznym w Poznaniu. P. 1960 s. 11. – S. Alwin [i in.]: Historia studiów ogrodniczych w Poznaniu. Cz. 1. 1920-51. P. 1966 s. 26-30. – E. Jankowski: Wspomnienia ogrodnika. Wwaa 1972 s. 104, 386. – A. Łukasiewicz: Ogrody botaniczne i arboreta w Polsce. Ogród Botaniczny w Poznaniu. Wwa 1987 s. 46.

Strażewicz* Wacław Jan (1889-1950) farmaceuta, dziekan Wydz. Farm. UP. **Słowniki:** PTPN. **Bibliografie:** Spis (niekompletny) prac opublikowanych przez prof. dra W. S. *Acta Pol. Pharm.* 7: 1950 z. 3/4 s. 238-40. – **Źródła:** Kamolowa Zbiory rękopisów s. 26 [o spuściźnie W. S.]. **Biografie:** F. Adamanis: W.J. S. *Spraw. PTPN* 19: 1955 nr 1 s. 208-12 [nekr. oraz niekompletny spis prac]. – E. Szyszko: W.J. S. 1889-1950. Wwa 1960, 21 s. – F. Kudrycka-Biełoczańska: W. S. [W:] *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej. Seria B.* 16: 1969 s. 89-94. – I. Kałtaur: Prof. dr W.J. S. (1889-1950). *Wiadomości Zielarskie* 26: 1984 nr 10 s. 21-2. – L. Chochlew, N. Tomaszewski: Prof. W.J. S. (1889-1950) – człowiek, nauczyciel, patriota. *Wiadomości Zielarskie* 31: 1989 s. 21-4. – U. Uszyńska-Nowicka: Pamięci Profesora W.J. S. *Wiadomości Zielarskie* 43: 2001 nr 6 s. 12-3. – L. Chochlew, N. Tomaszewski: Profesor W.J. S. (1889-1950) w świetle wspomnień i dokumentów. *Rocz. Muzeum Narodowego Rolnictwa* T. 19 (1993) s. 287-310. – J. Kozłowski: W.J. S. (1889-1950). [W:] W.J. Strażewicz. *Poznańskie badania nad roślinami leczniczymi. Wstęp i dobór tekstów J. Kozłowski.* P. [PTPN] 2007, s. 9-21, bibliogr. **Przyczynki:** W. W. Głowacki: Etapy działalności farmakologicznej W.J. S. *Wiadomości Zielarskie* 32: 1990 nr 6 s. 22-3, nr 7 s. 22-3. – B. Drożdż: Wkład Wielkopolski w rozwój polskiego zielarstwa. *Zasługi Prof. dr W.J. S. Wiadomości Zielarskie* 43: 2001 nr 6 s. 13-4.

Strecker* Carl Gottfried (1807-1883) pastor w Pleszewie. **AW:** 8338. **Słowniki:** Balde. **Przyczynki:** W. Prenzler: Ein kurzer Aufenthalt in Pleschen. *Posener Stimmen* 29: 1982 nr 4 s. 4-5.

Strehl* Leon Kazimierz (1891-1960) lekarz, powstaniec wlkp., szef służby sanitarnej KG AK. **Słowniki:** PTPN; SBPW; Kunert Słownik II; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** S. Bayer: Płk dr med. L. S. *Przegląd Lekarski* 1976 nr 1 s. 237-8. – W. Lisowski: Płk dr med. L. S. (1891-1960) – wzór lekarza wojskowego. *Lekarz Wojskowy* 1978 nr 9-10 s. 595-603. – W. Lisowski: Ludzie zasługi niepospolitej. Wwa 1983 s. 451-60. **Przyczynki:** J. Rómmel: Za honor i Ojczyznę. Wwa 1958 s. 379, 398. – S. Wojtkowiak [i inni]: Zarys dziejów wojskowej służby zdrowia. Wwa 1974. – L. Głowacki: Obrona Warszawy i Modlina na tle kampanii wrześniowej 1939 r. Wwa 1975. – J.J.

- Terej: Na rozstajach dróg. Wr. 1980. – S. Bayer: Służba zdrowia Warszawy w walce z okupantem 1939-1945. Wwa 1985.
- Strehl* Władysław (1857-1928) powstaniec wlkp., ppłk WP. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwa [i in.] 1978.
- Streich* Stanisław (1902-1938) ks. **Słowniki:** BSB III (i fot.). **Przyczynki:** T. Śmiełowski: Morderstwo ks. S. S. *KMP* 1993 nr 1/2 s. 138-41, il. – S. Malepszak: Luboń i okolice. Luboń 2003.
- Strejc* zob. Vetter Daniel.
- Stremouchow* Piotr Piotrowicz (1863 – zm. po 1917) wicegubernator kaliski. **Słowniki:** Ł. Chimiak: Gubernatorzy rosyjscy w Królestwie Polskim. Szkic do portretu zbiorowego. Wr. 1999.
- Stroba* Jerzy (1919-1999) bp sufragan gnieźn., gorzowski, bp szczecińsko-kamieński, abp poznań., jeden z redaktorów Katechizmu Kościoła Katolickiego. **Słowniki:** Biskupi *Annuario Pontificio* 1959 s. 552; 1969 s. 553; 1973 s. 507; 1979 s. 448; 1999 s. 563; G. Polak: Kto jest kim w Kościele. Wyd. 2. Wwa 1999 s. 347-8; PSB **Źródła:** Paweł VI: Bulla nominacyjna biskupa Szczecińsko-Kamieńskiego. *Prezbiterium* 1: 1973 nr 1/2 s. 12-16. **Bibliografie:** F. Lenort: Bibliografia prac drukowanych abp. J.S. [W:] w posłudze zbawienia. 25 lat misji biskupiej abp. J.S. metropolity poznań. P. 1983 s. 43-55 [124 poz.]. **Biografie:** *MK* 1978 s. 196-8. – S. Drajewski: Pożegnanie arcybiskupa J.S. *KW* 1999 nr 4 s. 152-5. – K. Kolska, P. Bojarski: Rzetelny duszpasterz. *Gaz. Wyb.* 1999 nr 111 dod. *Gazeta Wielkopolska* nr 110 s. 3. – J. Dziwoki: Arcybiskup J.S. (1919-1999). *Rocz. Świętoch.* T. 2 (2000) s. 165-75. **Przyczynki:** [R. Kostynowicz]: Przemówienie ks. Romana Kostynowicza [...] podczas ingresu (biskupa J. S.) w Szczecinie. *Prezbiterium* 1: 1973 nr 1/2 s. 34-6. – Ksiądz biskup J.S. pierwszy ordynariusz diecezji szczecińsko-kamieńskiej. *Prezbiterium* 1: 1973 nr 1/2 s. 20-1. – H. Matej: Ingres ks. biskupa J.S. do katedry w Kamieniu Pomorskim. *Słowo Powszechne* 27: 1973 nr 155 s. 1. – Nowe diecezje polskie. Ordynariusze. Dane statystyczne. Listy pasterskie z okazji ingresów ks. biskupów: J.S. i I. Jeża. *Chrześcijanin w Świecie* 5: 1973 nr 21/1 s. 88-97. – [S. Wyszynski]: Przemówienie księdza Prymasa z okazji ingresu Biskupa Szczecińsko-Kamieńskiego. *Prezbiterium* 1: 1973 nr 1/2 s. 41-4. – Arcybiskup dr J.S. metropolita poznański. *MK* 29: 1978 s. 196-8. – Biskup J.S. metropolitą poznański. *Zorza* 22: 1978 nr 41 s. 2. – (hp): Nowy metropolita poznański. *Gość Niedzielny* 55: 1978 nr 41 s. 3. – Ingres ks. arcybiskupa J.S. do archikatedry poznańskiej. *Zorza* 22: 1978 nr 49 s. 2. – Nowy arcybiskup – metropolita poznański J.E. Ksiądz Biskup Dr J.S. dotychczasowy ordynariusz szczecińsko-kamieński. *Przew. Kat.* 1978 nr 40 s. 1. – Nowy Metropolita Poznański. *Tyg. Powsz.* 32: 1978 nr 43 s. 7. – T. Maćkowiak: Ostatni książe Kościoła. *Gaz. Wyb.* (P.) 1996 nr 87 s. 3. – K. Kolska, P. Bojarski: Rzetelny duszpasterz. *GWyb.* (P.) 1999 nr 110 s. 3. – Loranc: Wspominając arcybiskupa J.S. *Res Hum. / TKŚ.* 1999 nr 4 s. 26-7.
- Strobel* Bartłomiej (1591 – po 1647) malarz. **AW:** 8338. **Słowniki:** PSB **Biografie:** E. Iwanoyko: B. S. P. 1957, 180 s., il. **Przyczynki:** M. Walicki: z dziejów polskiego barokowego portretu. [W:] Rozprawy Komisji Historii Kultury i Sztuki Towarzystwa Naukowego Warszawskiego T. 1. Wwa 1949 s. 197. – W. Tomkiewicz: Malarstwo dworskie w dobie Władysława IV. *BHSz.* 12: 1950. – W. Tomkiewicz: Aktualizm i aktualizacja w malarstwie polskim XVII wieku. *BHSz.* 13: 1951 nr 1 i 2-3. – W. Tomkiewicz: Sztuka polskich czasów nowożytnych. Cz. 1. Wwa 1951 s.

205. – A. Sławska: Malarstwo wielkopolskie 1520-1650. Katalog wystawy. P. 1952. – E. Iwanoyko: Dwa nieznanne obrazy B. S. *BHSz.* 16: 1954 nr 4 s. 455-7. – J. Tylicki: Bartholomaeus Strobel pictor Thorunensis. Problem lokalizacji pracowni mistrza w Polsce. *BHSz.* 1994 nr 4 s. 373-9, sum. – J. Tylicki: Kilka nowych dokumentów dotyczących B. S. *BHSz.* 1997 nr 3/4 s. 227-37 [tekst również po niem.]. – J. Szczepińska-Tramer: Jeszcze o obrazie B. S. w Prado. *BHSz.* 1998 nr 3/4 s. 465-82. – J. Tylicki: Protestanckie zlecenie ołtarzowe B. S. „Zmartwychwstanie” w Koźlinach. *Barok* 1998 nr 2 s. 87-99, sum. – J. Tylicki: Obraz Strobla w Prado – „Misterium Fascinosum”. *BHSz.* 1999 nr 3/4 s. 429-34.

Strojny* Tadeusz (1914-1942) ekonomista, czł. antyhitlerowskiej org. „Ojczyzna”. **Słowniki:** Enc. konsp. wlkp. **Przyczynki:** Napisy pamiątkowe s. 81.

Strosberg* Mikołaj – zob. Mikołaj Strosberg.

Strosberg* Piotr (zm. 1407) rajca pozn. **Słowniki:** PSB (Mikołaj Strosberg); WSB. **Źródła:** Akta radzieckie poznańskie. T. 1-3. Wyd. K. Kaczmarczyk. P. 1925-48.

Stróżecki* Dobrosław (1888-1961) inż. **Źródła:** Materiały D. S. 1888-1961. [W:] Biuletyn Archiwum PAN. Nr 42. Wwa 2001 s. 70-82.

Stróżewska* Dorota (zm. 1624) przeorysza norbertanek w Strzelnie. **Słowniki:** Borkowska i s. 187.

Stróżewski* Szczepan (1893-1953) drukarz, działacz społ. **Słowniki:** SPKP; Inowr. SB IV. **Przyczynki:** J. Aleksandrowicz: Drukarnie i drukarze m. Inowrocławia. Inowr. 1962 s. 18, 20. – J. Aleksandrowicz: 75 lat Drukarni Zakładu Wydawnictw CRS w Inowrocławiu 1893-1968. Wwa 1969 s. 27, 38, 40-3, 92, 106. – Dzieje Inowrocławia. Red. M. Biskup. T. 2. Wwa [i in.] 1982 s. 170, 195.

Stróżyński* Franciszek (1890-1936) działacz socjalist. **Słowniki:** WSB; Anders.

Stróżyński* Tomasz (1889-1918) ks. **Słowniki:** PTPN.

Strugarek* Stanisław Walenty (1911-1965) pisarz, redaktor, aktor radiowy. **Słowniki:** WSB. **Biografie:** T. Światała: Redaktorzy „Kroniki” w latach 1923-1960. S. S. Redaktor odpowiedzialny (1 i 1936 – 31 VIII 1939). *KMP* 1963 nr 3. – S. Kubiak: Wspomnienie o S. S. z żałobnej karty. *KMP* 34: 1966 nr 2 s. 101-2, il. **Przyczynki:** T. Orlik: Laureaci nagród m. Poznania za rok 1960. Nagrody indywidualne. *KMP* 1961 nr 2. – Poznańskie anteny. Wwa 1975. – J. Mikołajczak: Kpinki i docinki. P. 1989 s. 124-7. – Napisy pamiątkowe s. 52. **Artykuły:** *Nurt* 1966 nr 1 s. 15.

Strumiłło* Tadeusz (1929-1956) muzykolog, taternik. **Słowniki:** SMP; WSB. **Biografie:** J. Adamski: *Śp. T.S.Tyg. Powsz.* 1956 nr 19 s. 4. – T. Marek: *T.S.Przegląd Kulturalny* 1956 nr 17 s. 11. – A. Wala: *T.S.10 VII 1929 – 12 IV 1956. Taternik* 1957 nr 1 s. 38-9. -P. Grzegorzczak: Twórcy i badacze kultury zmarli w 1956 roku. *Kultura i Społeczeństwo* 1: 1957 nr 3. **Przyczynki:** Z. Mycielski: „Źródła i początki romantyzmu w muzyce polskiej” *T.S.Przegląd Kulturalny* 1957 nr 7. **Bibliografie:** Bibliografia publikacji pracowników UAM w Poznaniu. P. 1965. **Artykuły:** *+Przegląd Kulturalny* 1956 nr 33 s. 10. – *+Tyg. Powsz.* 1966 nr 20 s. 4.

Strumiłło* Tadeusz (1884-1958) działacz harcerski. **Słowniki:** Leksykon harcerstwa. Pod red. O. Fietkiewicza. Wwa 1988; SBKS. **Źródła:** Geneza harcerstwa. Teksty źródłowe. Wybór i opr. M. Miszczuk. Wwa 1985. **Biografie:** J. Gaj: T.S. *Wychowanie Fizyczne i Sport* 1969 nr 2. – J. Jachowski: Harcmistrz Rzeczypospolitej. (T. S. 1884-1958). [W:] Byli wśród nas. Praca zbiorowa pod red. F. Lenorta. P. 1978 s. 205. **Przyczynki:** J. Gaj: Prof. dr T.S. Wspomnienie pośmiertne. *Kuźnica Harcerska* 1958 nr 8-10 s. 3. – J. Gaj: Miejsce T.S. w historii harcerstwa. *Roczniki Naukowe Wyższej Szkoły Wychowania Fizycznego w Poznaniu* 11: 1965 s. 103-37, rés., sum. – J. Jachowski: Wspomnienie o druhu T.S. *Przew. Kat.* 1968 nr 41 s. 375. – T. Podgórska: Przez odrodzenie osobiste do wyzwolenia narodu. *Znak* 1883 nr 5-6. – G. Karolewicz: Nauczyciele akademicy Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w okresie międzywojennym. T. 2. Lublin 1994.

Strumiłło* Zofia (+) inż. rolnictwa, weterynarz. **Biografie:** Z. S. *Medycyna Weterynaryjna* 15: 1959 nr 10 s. 671-2, il. [wspomnienie pośmiertne].

Struś* Józef (1510-1568) lekarz, burmistrz P. **AW:** 8346. **Słowniki:** Nowy Korbut; WSB; Słow. biologów. **Źródła:** M. Wojciechowska: Kartki z przeszłości Poznania. P. 1946 s. 74-8 [kupno domu w P. przez J. S.]. **Bibliografie:** Spis publikacji J.S. wyd. w XVI w. [W:] J.S. Nauki o tętnie ksiąg pięcioro. P. 1968 s. LIII-LV. **Biografie:** K. Hartleb: Wielka trójca lekarzy polskiego Odrodzenia. *Polski Tygodnik Lekarski* 1948 nr 16. – M. Łyskanowski: J.S. wybitny lekarz polski epoki Odrodzenia. *Problemy* 1960 nr 1. – C. Castellani: La figura e l'opera di Giuseppe Struzio nei suoi rapporti con la scienza e la medicina Rinascimentali. [W:] Giuseppe Struzioda Posnam: Dell' arte sfigmica libri V. [B. m. w.] 1961 s. LXXV-CIII. – Munera Poznaniensia. P. 1965 s. 339-41. – R. Meissner: Życie J.S. [W:] Nauki o tętnie ksiąg pięcioro przez J.S. spisanych. P. 1968, s. XXXVIII-LVI. – G. Świdorski, B. Bujatowska: J.S. z Poznania w 400 rocznicę śmierci lekarza i uczonego epoki Odrodzenia. P. 1968, 63 s. – J. Czerniatowicz: J.S. [W:] Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej. Seria B. T. 22. Wwa 1972 s. 21-38. – Sylwetki Wielkopolan s. 216-24. **Przyczynki:** M. Sus: Studia uniwersyteckie Poznańczyków w XV i XVI wieku. *KMP* 1950 nr 2 s. 125-6. – J. Jankowiak: Postępowe tradycje medycyny w Poznaniu. *PZach.* 1953 nr 9/10 s. 196-7. – L. Zembruski: Pionierzy medycyny w Polsce w XVI wieku. *Wiadomości Lekarskie* 1953 nr 1. – J. Baranowski: Nowe dane o dr J.S. *Służba Zdrowia* 1954 nr 6 s. 4. – L. Zembruski: Medycyna polska w epoce Odrodzenia. *Postępy Higieny i Medycyny Doświadczalnej* 1954 z. 1 i nadb. – J. Jankowiak: Dr J.S. prekursor naukowego wodolecznictwa. *Polski Tygodnik Lekarski* 1955 nr 46. – DWP II s. 25, 31, 34, 38. – H. Barycz: Rozwój nauki w Polsce w dobie Odrodzenia. *Odrodzenie w Polsce. Materiały Sesji Naukowej PAN* 25 – 30 października 1953. T. 2: Historia nauki. Cz. 1. Wwa 1956 s. 140-11. – S. Szpilczyński: Rozwój myśli lekarskiej w dobie polskiego Odrodzenia. [W:] *Odrodzenie w Polsce*. T. 2 cz. 2. Wwa 1956 s. 288-314. – Nowacki I. – B. Bujatowska: Dzieło S. na tle epoki. [W:] Nauki o tętnie ksiąg pięcioro przez J.S. spisanych. P. 1968, s. XI-XX. – Od Komitetu. [W:] Nauki o tętnie ksiąg pięcioro przez J.S. spisanych. P. 1968, s. IX-X. – P. Olejniczak: Nauka S. o tętnie na tle rozwoju sfigmografii. [W:] Nauki o tętnie ksiąg pięcioro przez J.S. spisanych. P. 1968, s. XXI-XXXVII. – J. Wikarjak: Adnotatio critica. [W:] Nauki o tętnie ksiąg pięcioro przez J.S. spisanych. P. 1968, s. LVII-LXVI. – J. Juszczyk: Uroczystości 400-lecia śmierci J.S. (18 października 1963). *KMP* 37: 1969 nr 2 s. 171-7, il. – W. W. Głowacki: Dzieła jatrochemiczne przypisywane Strusiowi. *Kwartalnik Historii Nauki* 15: 1970 nr 4 s. 775-84, il., sum. [dot. dzieł J. Quercetanus]. – S. D.: Ks. J.S. niósł ludziom przyjaźń. *Słowo Powszechne* 27: 1973 nr 143 s. 4. – Nauka w Wlkp. s. 22, 656, 913, 916-22. – W. Kaiser:

Medizinhistorische Reminiszenzen zum Freundschaftsvertrag der Universitäten Halle-Wittenberg und Posen. Halle 1977, 32 s. [m.in. niem. kontakty J. S.]. – S. zasada. *Gł. Wlkp.* 12/13.10.2002 s. VII – Napisy pamiątkowe s. 95-6, 122.

Struškowa* Apolonia (+). **Przyczynki:** Z. Dolczewski, R. Sobczak-Jaskulska: Kielich z fundacji A. S. *KMP* 2000 nr 1 s. 95-7 [Poznań – Kościół św. Wojciecha].

Strutyński* Rudolf (1893-19) chirurg. **Słowniki:** PTPN.

Strybel* Feliks (1814-1871) ks., społecznik. **Słowniki:** SBWP-W I.

Stryczyńska* Maria (1912-1995) aptekarka i działaczka regionalna we Wronkach. **Słowniki:** Krygier.

Stryczyński* Jan (1866-1939) aptekarz. **Słowniki:** PTPN.

Stryjakowski* Walerian (1866-1908) ks. **AW:** 8354. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Stryjakowski* Władysław (1833-1903) ks. **Słowniki:** PTPN.

Stryjas* Franciszek (1882-1944) bł., katecheta. **Słowniki:** SBWP-W II. **Biografie:** Męczennicy za wiarę 1939-1945. Praca zbiorowa pod red. W.M. Moroza. Wwa 1996 s. 85-7. – T. Kaczmarek: Światła w ciemności. Męczennicy 1939-1945. Włocławek 2000 s. 31. – B. Kawczyński: Błogosławiony F. S. katecheta – męczennik z Diecezji Kaliskiej. Kalisz 2000, 36 s., il.

Strzałkowscy* – ród rycerski h. Godzięba w Wlkp. **Przyczynki:** J. Pakulski: Ród Godziębów w średniowiecznej Polsce. Studium genealogiczne. Toruń 2005 s. 77-83.

Strzałkowski* Romek (1943-1956) ofiara starć z 1956 r. **Słowniki:** Anders. **Przyczynki:** J. Sandorski: Śmierć R. S. *TPilski* 1981 nr 26 s. 1, 8-9; 1981 nr 27 s. 8-9. – Napisy pamiątkowe s. 21. 47.

Strzałkowski* Świętosław (zm. 1646) archidiakon śremski i pozn. **AW:** 8358. **Przyczynki:** Nowacki II s. 294, 295, 320.

Strzałkowski* Wincenty (zm. 1500) kan. głuzyński, archidiakon pszczewski, kan., wikariusz gen. i oficjał pozn. **Biografie:** Nowacki II s. 212. **Przyczynki:** Nowacki II s. 230, 296, 316, 404.

Strzedziński* Władysław (1895-1959) introligator. **Biografie:** L. Rosadziński: Ginące rzemiosło. Śladami poznańskich introligatorów. P. 2011, s. 195-202.

Strzelczyk* Antoni, pseud. Kazik (1900-1942?) twórca Organizacji Jedności Narodowej w Kaliszu. **Biografie:** Armia Krajowa w Kaliszu. Zarys historii wojennej kaliszczan 1914-1945. Kalisz 2004 s. 126.

Strzelczyk* Franciszek (zm 1928) księgarz. **Słowniki:** SPKP Supl. [I].

Strzelczyk* Sylwester (XIX/ XX w.) księgarz. **Słowniki:** SPKP Supl. [I].

Strzelecki* Juliusz (1803-?) powstaniec 1830/31, emigrant. **Słowniki:** L. Hass: Wolnomularze polscy w kraju i na świecie 1821-1999. Słownik biograficzny. Wwa 1999.

Strzelecki* Paweł Edmund (1797-1873) podróżnik, odkrywca. **AW:** 8361. **Słowniki:** WSB; AMM; Słow. biologów. **Biografie:** W. Ślabczyński: P. E. S. badacz Australii i obrońca niewolników. *Wiedza i Życie* 20: 1953 nr 3 s. 199-205, il. – G. Rawson: The Count. a life of Sir Paul E. S., KCHG, explorer and scientist. London 1954, 214 s. – W. Ślabczyński: P. E. S., polski badacz Australii. Wwa 1954, 101 s., il. – W. Ślabczyński: P. E. S. Podróże, odkrycia, prace. Wwa 1957, 327 s., il., bibliogr. R: S. Helsztyński, *Polish Perspectives* 1958 nr 7/8 s. 115-7. – H. M. E. Heney: In a Darm Glass. The story of P. E. S. Sydney 1961. – S. Jędraś: P. E. S. *Geografia w Szkole* 20: 1967 nr 5 s. 199-204, il., mapy. – W. Ślabczyński: P. E. S. – podróżnik, uczyony, humanista. (W stulecie śmierci). *Problemy Polonii Zagranicznej* 9: 1974 s. 237-78, sum., bibliogr. – J. Babicz, W. Ślabczyński, T.G. Vallance: P. E. S. 1797-1873. [W:] Geographers. Biobibliographical Studies. Vol. 2. Mansell 1978 s. 113-8, bibliogr. – J. Bagińska-Mleczak: P. E. S. Poznań 1988. – J. Marciszewski: Odkrywca z Głuszyny. *G. Pozn.* 29.11.1996 s. 21, il. – L. Trzeciakowski: P. E. S. (1797-1873). Osobowość wielkiego odkrywcy. *KMP* 65: 1997 nr 2 s. 423-42, il. – L. Paszkowski: Sir Paul Edmund de Strzelecki. Reflections on his life. Melbourne 1997, 370 s., fot., szkice. R: T. Wyrwa [w:] Zeszyty Historyczne. T. 130. Paryż 1999 s. 184-8. – T. Wiśniewski: „Marynkarz” – globtroter i odkrywca. *Kronika Stowarzyszenia Marynkarzy* [Poznań] 4: 1999 s. 20-5. **Przyczynki:** W. Ślabczyński: Polscy obrońcy i badacze ludów kolonialnych. *Problemy* 9: 1953 nr 5 s. 298-307. – W. Ślabczyński: Paul E. S. and his contribution to the opening up of Australia. [W:] Actes du XIe Congres International d’Histoire des Sciences. Varsovie-Cracovie, 24-31 Aout 1965. Vol. 4. Wwa 1968 s. 248-51. – H. Clews: S. ascent of Mount Kościuszko 1840. Melbourne 1973, 42 s., mapy, bibliogr. R: Z. Br[ocki]: *KHNT* 21: 1976 nr 1 s. 137-9. – Polski podróżnik i badacz Australii P. E. S. Wystawa w stulecie śmierci, 15-17 listopada 1973. Wwa 1973, 14 s. – W. Ślabczyński: Stulecie śmierci P. E. S. (1797-1873). *Wszechświat* 1973 z. 11 s. 281-7. – J. Babicz: Setna rocznica śmierci P. E. S. *PGeogr.* 46: 1974 z. 4 s. 806-8. – *KHNT* 19: 1974 nr 2 s. 422-3 [sesja naukowa 15.11.1973 r. w Warszawie]. – Z. Brocki: Setna rocznica śmierci P. E. S. w Australii. *KHNT* 19: 1974 nr 2 s. 436. – T.Z. Gaiński: a Note on Count S. Visit to Hawaii. *Polish Review* 20: 1975 no 2/3 s. 223-30. – A. Otok-Achmatowicz: P. E. S. – polski podróżnik i badacz Australii. (Sesja w setną rocznicę śmierci). *Przegląd Polonijny* 1: 1975 z. 1 s. 169-71, 211-2 [15.11.1973 r. w Warszawie]. – K. Maślankiewicz: Geological investigations of P. E. S. /1797-1873/. *Przegląd Geologiczny* 1976 nr 6 s. 297-302, il., mapy, bibliogr. – W. Ślabczyński: Darwin’s opinion of S. and an attempt to interpret it. Sydney 1976 s. 928-9. – J. Flis: P. E. S. (1797-1873) jako geograf. *Geografia w Szkole* 1978 nr 3 s. 111-3. – A. Miklaszewski: Ostatnia podróż P. E. S. *KW* 1998 nr 2 s. 160-3 [złożenie prochów w Krypcie Zasłużonych w kościele św. Wojciecha w Poznaniu]. – Napisy pamiątkowe s. 70. – M. Dymarczyk: S., jego ród i testament. *GWyb.* (P.) 1997 nr 279 s. 1 [dot. pochówku szczątków E. S. w P.]. – M. Paradowska: P. E. S. Badacz Ameryki i Australii. *KMP* 2010 nr 3 s. 45-61

Strzelecki* Piotr (1791-1869) oficer 1848 r., brat Pawła. **Portret:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1810. **Biografie:** P. Woźny: Historia w kamieniu pisana. Zarys dziejów trzemeszeńskiej nekropolii. Trzemeszno 2004 s. 50.

Strzempiński* (ze Strzempina) Tomasz (1398-1460) kan. pozn. i gnieźn., bp krak., filozof, teolog, prawnik, prof. i rektor Akademii Krak., podkanclerzy kor., dyplomata. **AW:** 8364. **Słowniki:** Nowy Korbut; Filozofia w Polsce; SPKP; WSB; Teolodzy; Biskupi Urzędnicy centralni Spisy; Czyżak Kapituła; Jabłońska Kapituła s. 191-3. **Źródła:** Catalogus codicum BJ i sygn. 173, 312, 316; II sygn. 356, 363, 370, 373, 383, 407, 438; IV sygn. 634; V sygn. 755, 765, 766; VI sygn.

1187; VII sygn. 1199, 1208, 1210, 1225, 1235, 1251, VIII sygn. 1295, 1312, 1323, 1325, 1334. – T. S.: „Pro statutis legendis. Collatio ad universitatem studii”. Oprac. D. Gwis [i in.]. *Studia Mediewistyczne* [Z.] 34/35 (1999/2000) s. 299-313 [mowa T. S.]. **Przyczynki:** Hist. nauki. – Dzieje Gniezna. Wwa 1965. – A. Bochnak: Mitra biskupa T.S.i Stanisław Samostrzelnik. [W:] Sztuka i historia. Księga pamiątkowa ku czci profesora Michała Walickiego. Wwa 1966, s. 92-6. – I. Sułkowska-Kurasiowa: Polska kancelaria królewska w l. 1447-1506. Wwa 1967 s. 155. – Czyżak Kapituła s. 398-9.

Strzeszek* (XIII w.) cześnik łęczycki, kaszt. spicymierski, **Słowniki:** Bieniak, Szymczakowa Spisy.

Strzesziński* Władysław (1895-1959) introligator. **Słowniki:** SPKP.

Strzykała* Michał (1908-1945) nauczyciel, działacz harcerski we Wrześni. **Słowniki:** Wrzesiński SB. **Biografie:** M. Torzewski: Historia Szkoły Podstawowej Nr 1 we Wrześni w l. 1903-2003. Września 2003 s. 55.

Strzyżewski* Hieronim Andrzej Lech (1926-1981) ortopeda, prof. AM w Poznaniu. **Źródła:** Akta personalne H. S. w Archiwum Kliniki Chirurgii Ręki w P. **Biografie:** T. Orlik: Nagrody Województwa Poznańskiego za rok 1977. (Część trzecia). Zespołowa Nagroda Naukowa. *KMP* 1979 nr 4 s. 103. – A. Senger: Prof. dr med. H. S. *Chirurgia Narządów Ruchu Ortopedia Polska* 46: 1981 s. 585-8. – M. Przychodzki: H. A. L. S. (1926-1981). Ortopeda. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 297-9, bibliogr. **Przyczynki:** Sprawozdanie Oddziału Poznańskiego PTO i Tr. za rok 1963 [i następne]. *Chirurgia Narządów Ruchu. Ortopedia Polska* 29: 1964 s. 419-22; 32: 1967 s. 774, 778-9; 35: 1970 s. 553-4; 38: 1973 s. 498-500.

Strzyżewski* Wiktor (1892-1979) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

Strzyżewski* Włodzimierz (1924-1995) psychiatra, prof. AM. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1993-1995 s. 24.

Stübben* Herman Joseph (1845-1936) architekt, urbanista. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** L. Zimowski: Zarys bibliografii urbanistyki polskiej. P. 1966. – W. Czarnecki: Rozwój historyczny i przemiany urbanistyczne miast wielkopolskich. P. 1972. – J. Skutecki: Niezrealizowane plany S. Zapomniane kartki z „Posener Tageblatt”. [W:] „Biblioteka” (UAM). Nr 3. Poznań 1999 s. 81-4.

Studniarski* Antoni (1789-1877) sędzia. **Słowniki:** PTPN.

Studniarski* Feliks (1835-1886) lekarz. **AW:** 8373. **Słowniki:** PTPN; AMM; Krygier; SLeK. V. **Przyczynki:** G. Kuzstelak: Polacy na studiach lekarskich w Berlinie (1810-1918). *AHFM* 1972.

Studniarski* Maksymilian (1828-1889) nauczyciel gimn. w P., konserwator PTPN. **AW:** 8375. **Słowniki:** PTPN; AMM; Nauczyciele MM. **Biografie:** J.E. Kaczmarek s. 342, il. **Przyczynki:** Motty i s. 407, II 113, 511.

Studniarski* Roman (1823-1889) nauczyciel muzyki. **Słowniki:** PTPN; AMM

- Studniarski* Stefan Tadeusz (1868-1942) leśnik-ekonomista, prof. UP. **AW:** 8376. **Słowniki:** WSB; AMM; Szamotulanie; SBTech. I; Mała encyklopedia leśna. Wwa 1980; Krygier. **Przyczynki:** Klanowski. – Dzieje lasów, leśnictwa i drzewnictwa w Polsce. Wwa 1965 s. 749. – Leśnictwo polskie w czasie drugiej wojny światowej. Wwa 1967 s. 92, 102, 122, 274, 294. – Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970 s. 343-4 i n. – Nauka w Wlkp. – Twórcy i organizatorzy leśnictwa polskiego na tle jego rozwoju. Wwa 1974 s. 315, 318, 408-9. – T. Molenda: *Ekonomika leśnictwa w okresie międzywojennym w poznańskim ośrodku naukowym (S. S.)*. [W:] *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej. Seria B: Historia Nauk Biologicznych i Medycznych*. Z. 25. Wwa 1975 s. 153-62, rez., sum. – *Nauki leśne w Polsce 1920-1970*. Wr. 1977 s. 130, 132, 150. – C. Łuczak: *Dzień po dniu w okupowanym Poznaniu*. 10 9 1939 – 23 2 1945. P. 1989 s 339.
- Studt* Heinrich Konrad von (1838-1921) landrat w Obornikach. **Słowniki:** *Die preussischen Oberpräsidenten 1815-1945*. Hrsg. von K. Schwabe. Boppard 1981.
- Studzińska* Anna (1900-1964) malarka, graficzka, pedagog. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** Wystawa prac ZPAP Okręgu Poznańskiego. Bydgoszcz lipiec – sierpień 1946. Katalog. – DWP III. – K. Kalinowski: *Dwadzieścia lat plastyki poznańskiej (1945-1965)*. *KMP Cz.* III 1966 nr 1. – M. Grońska: *Nowoczesny drzeworyt polski (do 1945 roku)*. Wr. [i in.] 1971. – 1919-1969 Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Praca zbiorowa pod red. S. Teisseyre. P. 1971. – H. Majkowski: *o sztuce plastycznej w Poznaniu w czasach poprzedzających wojnę światową*. *Antologia KMP* 1990 nr 3/4. – J. Mulczyński: „Salon 35”. *Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939*. (Cz. III) *Artelier* 1993 nr 2. – A.J. Markiewicz: *Plastyka w okresie XX-lecia międzywojennego. Zarys monograficzny*. [W:] *Wielka księga miasta Poznania*. P. 1994. – M. Grońska: *Grafika w książce, tece i albumie*. Wr. [i in.] 1994.
- Studziński* Antoni (XX w.) regionalista koniński. **Biografie:** J. Gulczyński: A. S. – koniński regionalista. *KW* 1999 nr 4 s. 93-6.
- Stüler* Friedrich August (1800-1865) architekt niem. czynny w P. **Biografie:** E. Börsch-Supan, D. Müller-Stüler: F. A. S. 1800-1865. Berlin 1997, 1036 s., il.
- Stur* Jan, właśc. Hersz Feingold (1895-1923) poeta, krytyk, teoretyk liter. **Słowniki:** SWPP; WSB. **Przyczynki:** J. Ratajczak: *Zgasły brzask epoki. Szkice z dziejów czasopisma Zdrój 1917-1922*. P. 1980, 342 s., il. [dot. też J. S.].
- Sturm* Adolf Edward junior (1833-1874) lekarz kaliski. **AW:** 8383. **Słowniki:** SLek. III. **Biografie:** E. Andrysiak: *Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”*. [W:] *Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego*. Z. 5. Kalisz 1999. **Przyczynki:** *Małyszko Cmentarze* s. 102-3.
- Sturm* Edward Adolf (1798 – zm. ok. 1836) lekarz kaliski. **AW:** 8384. **Słowniki:** SLek. III. **Biografie:** E. Andrysiak: *Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”*. [W:] *Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego*. Z. 5. Kalisz 1999. **Przyczynki:** G. Kusztełak: *Polacy na studiach lekarskich w Berlinie (1810-1918)*. *AHFM* 35: 1972. – *Małyszko Cmentarze* s. 102.
- Sturny* Antoni (1900-1940) powstaniec wlkp., nauczyciel. **Słowniki:** Wolszt. SB (i fot.); Anders.

Stuski* Wawrzyniec (+) budowniczy. **Słowniki:** Malinowski Muratorzy s. 217-8.

Stychel* Antoni (1859-1935) ks., działacz polit. i społ. **AW:** 8389. **Słowniki:** WSB; PTPN; Kto był kim; SBKS; Teolodzy; AMM. **Biografie:** J. Pietrzak: Patriarcha z poznańskiej kolegiaty (A. S. 1859-1935). [W:] Byli wśród nas. Praca zb. pod red. F. Lenorta. P. 1978 s. 79-92. – Przybecki s. 118-9. – Wielkopoleanie XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 523-33. **Przyczynki:** Klanowski. – Wydarzenia wrzesińskie w roku 1901. Pod red. Z. Grota. P. 1964. – J. Marczewski: Narodowa demokracja w Poznaniu 1900-1914. Wwa 1967. – Z. Hemmerling: Posłowie polscy w parlamencie Rzeszy Niemieckiej i sejmie pruskim 1907-1914. Wwa 1968 s. 83, 123-4, 154-5, 191, 196, 212-3, 228, 255, 261, 271. – Dz. Wlkp. II. – W. Czepczyński: Katolickie Towarzystwo Robotników Polskich w Wielkopolsce w latach 1893-1914. *Chrześcijanin w Świecie* 1977 nr 52. – S. Krukowski: Geneza konstytucji z 17 marca 1921. Wwa 1977. – M. Chamot: Polska myśl chrześcijańsko-społeczna w zaborze pruskim w latach 1890-1918. Toruń 1991.

Styczyński* Tadeusz (1870-1942) ks., działacz społ.-polit. **AW:** 8392. **Słowniki:** Martyrol.; WSB; PTPN; Kto był kim; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** B. Olszewicz: Lista strat kultury polskiej. Wwa 1947. – Dzieje Gniezna. Wwa 1965. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1968. – A. Markwicz: 100 lat historii organizacji Tow. Tomasza Zana. Londyn 1975 s. 43, 46-7.

Styp*-Rekowski Edmund (1906-1941) nauczyciel. **Biografie:** J. Oleksiński: Sylwetki nauczycieli spod znaku „Rodła”. (Z obszaru Dzielnicy V Związku Polaków w Niemczech w Złotowie). *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 22: 1979 nr 3.

Stypa*-Mirek Wiesława Anna (1928-1973) zoolog, działaczka ochrony przyrody. **Słowniki:** Słow. biologów. **Biografie:** A. Dzieczkowski: W. S.-M. *Chrońmy przyrodę ojczystą* 29: 1973 s. 37-8.

Styś* Walerian (1885-1936) organista, dyrygent chórów, kompozytor. **Słowniki:** SMP: Dyrygenci; G. Mizgalski: Podręczna encyklopedia muzyki kościelnej. P. 1959.

Sucharski* Edward (1872-1935) ks. **Słowniki:** PTPN.

Sucharski* Franciszek Ksawery (1797-1867) ks. **AW:** 8397. **Słowniki:** PTPN.

Suchcicki* Aleksander (1903-1970) aktor. **Słowniki:** SBTP II.

Suchcitzowa* Zofia (1890-1974) zoolog-histolog, prof. UAM. **Słowniki:** WSB; Nauczyciele MM. **Biografie:** Z. S. (życiorys). *Kron. UP* za I. akad. 1945-1954/55 s. 607-8. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp.

Suchoccy* – rodzina aptekarzy z Pleszewa. – W.W. Głowacki: Aptekarska rodzina S. *Farmacja Polska* 49: 1993 nr 13 s. 17. – JKP: 100-lecie apteki S. *Gazeta Ostrowska* 30.10.1994. – E. Suchocka-Gajewska: Wspomnienia o moim domu rodzinnym w Pleszewie. *Rocznik Pleszewski* 2006 s. 44.

Suchecki* Kazimierz Zygmunt Marcin (1880-1965) inż. leśnik, prof. UP i WSR w P. **Słowniki:** SBTech. I; Mała encyklopedia leśna. **Przyczynki:** Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce. P. 1970.

Suchocka* Maria (1896-1982) aptekarka, działaczka katolicko-społ. **Słowniki:** PTPN; SBKS. **Przyczynki:** K. Turowski: Historia Stowarzyszenia Katolickiej Młodzieży Akademickiej „Odrodzenie”. Wwa 1987.

Suchocki* Józef (+) aptekarz. **Biografie:** J. Majewski: Mgr J.S. (Notatka posmiertna). *Farmacja Polska* 42: 1986 nr 1-2 s. 89-90.

Suchocki* Mieczysław (1908-1976) doc. dr. **Słowniki:** J. Prędko: Dr M.S. Odznaczeni. *KMP* 1960 nr 4 s. 110-1, il. – A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1964. Zespołowa nagroda naukowa. *KMP* 1965 nr 3. – W. Tomaszewski: Pamięci doc. dra M.S. *PZach.* 3: 1977 nr 4 s. I-VII.

Suchocki* Stanisław Leopold (1855-1927) aptekarz, działacz społ. **Słowniki:** PTPN; SBWP-W I. **Źródła:** M. Suchocka: Dane z życiorysu aptekarza S. L. S., b. właściciela apteki „Pod Orłem” w Pleszewie. P. 1977 [maszynopis]. **Biografie:** A. Gulczyński: Sylwetki zasłużonych pleszewian z okresu pruskiej niewoli. Pleszew 1992 s. 22-4. – A. Gulczyński: S. L. S. *Kron. Wlkp.* 1993 nr 1. **Przyczynki:** A. Szymański: z 90-letnich tradycji śpiewaczy w Pleszewie. Pleszew 1986. – W. Głowacki: Aptekarska Rodzina Suchockich. *Farmaceuta Polski* 1993 nr 13. – A. Gulczyński: Ks. prałat Niesiołowski 1872-1949. Pleszew 1995.

Suchocki* Stefan (1861-1935) star. w Rawiczu, powstaniec wlkp. **Słowniki:** AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Suchorska* Katarzyna w zakonie Franciszka (zm. 1719) przełożona bernardynek w Warcie. **Słowniki:** Borkowska i s. 205.

Suchorzewski* Jan (ok. 1740-1809) wojski wschowski, poseł kaliski na sejm. **AW:** 8402. **Słowniki:** WSB; SBWP-W I. **Przyczynki:** J. Wąsicki: Konfederacja targowicka i ostatni sejm Rzeczypospolitej z 1793 r. P. 1952. – J. U. Niemcewicz: Pamiętniki czasów moich. T. 1-2. Wwa 1957. – W. Tokarz: Polityka wojskowa konfederacji targowickiej. [W:] Tegoż: Rozprawy i szkice. T. 2. Wwa 1959. – E. Rostworowski: Legendy i fakty XVIII w. Wwa 1963. – E. Rostworowski: Ostatni król Rzeczypospolitej. Wwa 1966. – B. Krakowski: Oratorstwo polityczne na forum Sejmu Czteroletniego. Gdańsk 1968. – R. Kaleta: Nawracanie posła. Biografia polityczna J.S. [W:] tegoż: Oświeceni i sentymentalni. Wr. 1971. – J. Kitowicz: Pamiętniki czyli Historia polska. Wwa 1971. – R. Kaleta: Oświecenie. Wwa 1972. – J. Łojek: Upadek Konstytucji 3 Maja. Wr. 1976. – H. Nowaczyk: o Sejmie i dwóch kaliskich posłach. *Ziemia Kaliska* 1982 nr 45 s. 1, 7. – H. Nowaczyk: Taniec solo kaliskiego posła. Okolice Konstytucji 3 Maja. *Południowa Wielkopolska* 1988 nr 5 s. 7, il. – H. Nowaczyk: Nie tylko S. ... 200-lecie Konstytucji 3 Maja. *Ziemia Kaliska* 1991 nr 18 s. 7, il. – B. Szyndler: Powstanie kościuszkowskie 1794. Wwa 1994. **Artykuły:** *+PLit.* 1958 z. 3 s.151-97.

Suchorzewski* Józef (XVIII w.) podstoli kaliski, starosta mieściski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 386.

Suchorzewski* Stanisław (zm. 1705) starosta pyzderski, komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Wrzesiński SB; Zwierzykowski s. 386.

Suchowiak* Bogdan (1905-1999) mgr inż. mechanik, dyr. handlowy Zakładów H. Cegielski w P., organizator przemysłu maszynowego, uczestnik antyhitlerowskiego ruchu oporu. **Słowniki:** SBTech. XIV. **Przyczynki:** S. Miklos: Polacy na politechnice w Gdańsku w l. 1904-39. Wwa 1987.

Suchowiak* Henryk (1873-1936) inż., działacz gosp. i społ. **Słowniki:** WSB; PTPN; Słownik polskich pionierów techniki. Katowice 1986; AMM. **Biografie:** Przybecki s. 119. **Przyczynki:** Klanowski.

Suchowiak* Jan (1861-1928) nauczyciel, działacz społ. i oświat. **AW:** 8404. **Słowniki:** WSB; SBPW; PTPN. **Biografie:** Przybecki s. 120-1. **Przyczynki:** Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1968.

Suchowiak* Stefan (1868-1930) ks. **AW:** 8406. **Słowniki:** PTPN.

Suchowiak* Wacław Ludwik (1876-1950) inż., prof. politechnik we Lwowie, Wwie i Łodzi. **AW:** 8407. **Słowniki:** WSB; Słownik polskich pionierów techniki. Katowice 1986.

Suchowski* Walenty (zm. po 1767) komendariusz w Skórzewie. **Przyczynki:** P.M. Dziembowski: Proboszczowie parafii świętego Marcina i świętego Wincentego w Skórzewie. Skórzewo 2010, s. 70.

Suchywilk* Janusz – zob. Janusz Suchywilk.

Suda* Stanisław (1894-1974) działacz socjalist. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** A. Czubiński, E. Makowski: Klasowy ruch robotniczy w Wielkopolsce w okresie II Rzeczypospolitej. P. 1963. – Wielkopolska szkoła edukacji narodowej. Wr. 1970. – Z. Szymańska, A. Ludwiczakowa: Dzieje Związku Zawodowego Kolejarzy w Ostrowie Wlkp. [W:] Kształtowanie władzy ludowej w Ostrowskiem w latach 1945-1949. Ostrów 1971. **Artykuły:** +Gaz. Pozn. 1974 z 4 IV.

Sujkowski* Antoni (1867-1941) geograf, nauczyciel w Kaliszu, działacz państwow. **Słowniki:** J.B. Nycek: Ludzie i książki. Słownik biograficzny ludzi książki i pióra województwa płockiego. Płock 1983; SBWP-W II. **Biografie:** T. Falkowski: Sylwetki profesorów. [W:] Pamiętnik Zjazdu b. Wychowanków Szkoły Handlowej w latach 1906-1916 i późniejszego Gimnazjum im. Tadeusza Kościuszki w Kaliszu. 11-12 października 1947 roku. [Kalisz 1947]. s. 109-11. **Przyczynki:** Od Szkoły Handlowej do „Ekonomika”. Red. E. Andrysiak [i in.]. Kalisz 2003 s. 5-8, il.

Sujkowski* Bogusław (1900-1964) leśnik, pisarz. **Słowniki:** Słownik pisarzy województwa bydgoskiego. Cz. 1. B. 1993; BSB IV (i fot.). **Źródła:** Kamolowa Zbiory rękopisów s. 17 [o spuściźnie]. **Biografie i noty biograficzne:** Z. Jędrzyński: Literat w mundurze leśnika. *Roczn. Kult. Kujaw i Pomorza* 2: 1965 s. 113-21. – J. Podgóreczny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967 s. 261. P. Kocikowski: B. S. Sylwetka pisarza oraz jego twórczość w okresie międzywojennym. *Kalendarz Bydgoski* 1971 s. 112-6. **Przyczynki:** B. Roganowicz: Nad tekstem listów niewysłanych B. S. [W:] z badań nad twórczością literacką na Pomorzu w XX wieku. P. 1973 s. 107-14.

Sujkowski* Jan (zm. 1935) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Sujkowski* Marian (1905-?) muzykolog, kompozytor, dyrygent. **Słowniki:** SMP.

Sulczewski* Elias (zm. ok. 1800) zakonnik i organista w klasztorze cystersów w Przemęcie. **Słowniki:** Chybiński.

Sulczyński* Jan (1895-1970) nauczyciel, działacz społ.-polit. **Słowniki:** WSB; Nauczyciele MM. **Przyczynki:** S. Kubiak, M. Olszewski: Rok 1945. Rok pierwszy w Poznaniu. P. 1969 s. 60-1, 129. **Artykuły:** *Zeszyty Historyczno-Polityczne SD* 1966 nr 2 s. 68-70

Sulek* Ryszard (1889-1928) dermatolog. **Słowniki:** PTPN.

Sulikowski* Franciszek Paweł (1870-1954) lekarz. **Słowniki:** SLeK. I. **Biografie:** 60 lat 1913-1973. Kaliscy lekarze i społecznicy w walce z gruźlicą. Kalisz 1973 s. 72. – E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] *Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego*. Z. 5. Kalisz 1999. **Przyczynki:** J. Makowiec: z kroniki zjazdów naukowych lekarzy ziemi kaliskiej. . Pamiętnik konferencji lekarzy ziemi kaliskiej 5 X 1966. Kalisz 1967 s. 17. **Bibliografie:** S. Konopka: Polska bibliografia lekarska XIX wieku (1801-1900). Wwa 1874-1984.

Sulikowski* Jan (1658-1709) ks., jezuita, prefekt szkół w Kaliszu. **Słowniki:** EWoj.

Sulikowski* Jerzy Paweł (1909-1977) inż chemik, działacz w przemyśle cementowym. **Słowniki:** Słownik biograficzny techników polskich. Z. 4/5. Wwa 1994.

Sulimierski* Zygmunt (1901-1977) prawnik. **Biografie:** M. Leńniczak: Z. S. (28.04.1901-20.10.1977). [W:] 75-lecie działalności Zrzeszeń Prawników w Kaliszu. Kalisz 1982.

Sulimirski* (Sulimierski) Faustyn (1808-1865) urzędnik, powstaniec 1830/31, emigrant. **Słowniki i noty biograficzne:** M. Tyrowicz: Towarzystwo Demokratyczne Polskie 1832-1863: przywódcy i kadry członkowskie. Przewodnik biobibliograficzny. Wwa 1964; L. Hass: Wolnomularze polscy w kraju i na świecie 1821-1999. Słownik biograficzny. Wwa 1999; K. Walczak: Łoże masonskie i organizacje parawolnomularskie Kalisza. Kalisz 2004 s. 88-9.

Sulimirski* Walenty (XIX w.). **Słowniki:** M. Tyrowicz: Towarzystwo Demokratyczne Polskie 1832-1863: przywódcy i kadry członkowskie. Przewodnik biobibliograficzny. Wwa 1964.

Sulimowscy* – szlachecki ród w W. **Przyczynki:** A. S. Waliszewski: Analiza heraldyczno-genealogiczna płyt nagrobnych S. w Borzęcizkach. *Gens* 1990 nr 1-4 s. 10-8.

Sulkiewicz* Leon Hózman Mirza (1897-?) płk WP, dowódca garnizonu inowr. **Słowniki:** Inowr. SB IV. **Przyczynki:** P. Zarzycki: 4 Kujawski Pułk Artylerii Lekkiej. Pruszków 1995, passim.

Sulkiewicz* Marcjan (1881-1962) ks. **Słowniki:** PTPN.

Sulkowski* Marcei (XIX w.) sędzia w Kaliszu. **Słowniki:** Gerber Studenci s. 210.

Sültemeyer* Heinrich (1874-1939) niem. działacz gospodarczy. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 114, fot. **Przyczynki:** E. Roeckner: Die Bauern Sültemeyer. Ein wartheländisches Bauernschicksal. *Wartheland* 2: 1942 nr 10/12 s. 10-2.

Sułek* Bolesław (1884-1942) ks. **Słowniki:** Martyrol.; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Sułkowsy* – wielkopolska rodzina magnacka. **AW:** 8419. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1752-1784]. – Warszawski teatr S. Dokumenty z lat 1774-1785. Przygotował M. Rulikowski. Oprac. B. Król. Wr. 1957, 362 s., il. **Biografie:** J. Baumgart: Bracia S.Cz. 1. *Spraw. PTPN* 13: 1945-6 s. 23-31. – J. Baumgart: Bracia S.Cz. I: Pochodzenie i stosunki rodzinne. *RLeszcz.* 6: 1985 s. 61-97; cz. II: Młodość i wychowanie. *RLeszcz.* 8: 1987 s. 41-56; cz. III: Podróże w kraju i za granicą. *RLeszcz.* 10: 1989 s. 9-42. **Przyczynki:** Z. Wołoszyńska: Wokół antreprzyzy teatralnej S. [W:] *Miscellanea z doby Oświecenia*. Red. Z. Goliński. Wr. 1960. – Zdzisław Moliński: S. i leszczyńskie hrabstwo. *Merkuriusz Leszczyński* 1998 nr 6 s. 36-7. – Malinowski: Badania antropologiczne krypty książąt S. w Rydzynie. *Acta Univ. Wratisl., Stud. Antrop.* Nr 5 (1998) s. 41-7, sum. – S. – życie i dzieło. Katalog wystawy: wrzesień-grudzień 1998. Komisarz wystawy: A. Kulińska. Redakcja katalogu: A. Kulińska przy współpracy G. Michalak. [Leszno 1998], 98 s., il., bibliogr. Zawiera: Z. Moliński: S. herbu Sulima, s. 5-25; A. Kulińska: Portret S. w zbiorach Muzeum Okręgowego w Lesznie, s. 26-30; Katalog – noty katalogowe, s. 31-70; wykaz literatury cytowanej w skrócie, s. 71-72; katalog – ilustracje, s. 73-98. – S. – życie i dzieło. Materiały z sesji naukowej „S. – życie i dzieło”, Zamek w Rydzynie, 23-26 września 1998 pod red. Z. Molińskiego. Rydzyna-Leszno 1999, 144 s., il. Zawiera: J. Staszewski: Czasy saskie – czasy stanisławowskie, s. 5-12; H. Palkij: S. herbu Sulima, s. 13-28; A. Piwoń: S. dziedzicami Leszna, s. 29-42; M. Zwierzykowski: z badań nad gospodarczymi podstawami mecenatu Aleksandra Józefa Sułkowskiego, s. 43-58; K. Szymańska: Sułkowsy a produkcja drukarska Presserów w XVIII wieku, s. 59-66; M. Drozdowski: August Sułkowski (1729-1786) na polskiej scenie politycznej, s. 67-76; S. Roszak: Teoria i praktyka w działalności edukacyjnej Augusta Sułkowskiego, s. 77-84; H. Bogdziewicz SCH.P.: Szkoła pijarska w Rydzynie w latach 1774-1793, s. 85-94; A. Nieuważny: Napoleońscy S. czyli o meandrach legendy, s. 95-106; A. Jeziorowski: Józef Sułkowski – mit i rzeczywistość, s. 107-20; T. Jeziorowski: Portret generała Antoniego Pawła Ks. Sułkowskiego na tle zamku w Rydzynie w zbiorach Muzeum Narodowego w Poznaniu, s. 121-32; J.B. Gliński: Testament Augusta Sułkowskiego, s. 133-6; F. Zielnik: Zamek w Rydzynie dzisiaj, s. 137-41. – W. Pezacki: Rydzynska ordynacja Sułkowskich. *PLudu* 2000 z. 3-4 s. 24-32. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 81. **Fundacja Sułkowskich:** A. Piwoń: Fundacja S. w Rydzynie (1924-1952). Leszno 1969. – A. Piwoń: Fundacja S. w Rydzynie i jej podstawy gospodarcze (1924-1952). *Rocznik Leszczyński* 1977 s. 119-72. – A. Piwoń: w obronie Fundacji S. *Rydzyniak* 1993 nr 1 s. 18-22. – A. Piwoń: Majątek i finanse Fundacji S. *PLudu* 1994 z. 5-6 s. 14-6.

Sułkowski* – R. Koncel: Kłopotliwy książę S. Katowice 1984. – M. Halec: Mowa żałobna na pogrzebie ordynata rydzynskiego. *Rydzyniak* 1999 nr 1-2 s. 26-8. – S. Jędrzejek: Tragiczny książę S. *Rydzyniak* 1999 nr 1-2 s. 23-5.

Sułkowska* (także Sulima-Sułkowska) Zofia (1884- działała do 1932) aktorka. **Słowniki:** SBTP II.

Sułkowski* Aleksander Józef (1695-1762) minister Augusta III Sasa, bibliofil, właściciel Leszna. **Słowniki:** PSB; SBL; SPKP Supl. [I]. **Biografie:** Sułkowsy. Życie i dzieło. Materiały z sesji naukowej. Rydzyna [i in.] 1999 s. 13-20. **Przyczynki:** J. Baumgart: Bracia Sułkowsy. Cz. 1. Pochodzenie i stosunki rodzinne. *RLeszcz.* 1985 s. 61-97; Cz. 2. Młodość i wychowanie. *RLeszcz.* 1987 s. 41-56; Cz. 3. Podróże w kraju i zagranicą. *R. Leszcz.* 1989 s. 9-42. – J. Staszewski: August III Sas. Wr. 1989. – A. Kulińska: Mecenat artystyczny A. J.S. *Rydzyniak*

1995 nr 4 s. 24-37. – Historia Leszna. Red. J. Topolski. Leszno 1997 s. 100. – W. Przybyszewski: Serwis Sułkowskiego. *Spotkania z Zabytkami* 1997 nr 3 s. 13-5 [A. J. S.]. – M. Zwierzykowski: z badań nad gospodarczymi podstawami mecenatu A. J.S. [W:] Sułkowscy – życie i dzieło. Materiały z sesji naukowej „Sułkowscy – życie i dzieło”, Zamek w Rydzynie, 23-26 września 1998 pod red. Z. Molińskiego. Rydzyna-Leszno 1999, s. 43-58. – Za ojczyznę i naród. 300 lat Orderu Orła Białego. Wystawa [...] 2005-2006. Wwa 2005 s. 211-2, 270 [m.in. portret].

Sułkowski* Antoni (1735-1796) woj. gnieźn., kaliski, kanclerz wielki kor., ordynat rydzynski. **AW:** 8428. **Słowniki:** PSB; WSB; SBL; Bieniaszewski Spisy; Urzędnicy centralni Spisy. **Biografie:** Sułkowscy – życie i dzieło. Materiały z sesji naukowej. Rydzyna [i in.] 1999. **Przyczynki:** W. Dworzaczek: Genealogia. Wwa 1959 tabl. 160. – Dz. Wlkp. I. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce. Wwa 1970 passim. – J. Baumgart: Bracia Sułkowscy. Cz. 1. Pochodzenie i stosunki rodzinne. *RLeszcz.* 1985 s. 61-97; Cz. 2. Młodość i wychowanie. *RLeszcz.* 1985 s. 41-56; Cz. 3. Podróże w kraju i zagranicą. *RLeszcz.* 1989 s. 9-42. – Kalendarium miasta Leszna. Red. A. Piwoń. Leszno 1996 s. 35-8.

Sułkowski* Antoni Paweł (1785-1836) gen. WP, właściciel Leszna. **AW:** 8428. **Słowniki:** PSB; WSB; SBL. **Źródła:** A. P. S.: Listy do żony z wojen napoleońskich. Opr. R. Bielecki. Wwa 1987. **Biografie:** O. Abramczuk: Księżę generał A. P. S. IV ordynat rydzynski. *Rydzyniak* 1996 nr 1-2 s. 26-36. – S. Abramczuk: Sułkowscy – życie i dzieło. Materiały z sesji naukowej. Rydzyna [i in.] 1999. **Przyczynki:** J. Maciejewski: Gdy gościł w Wielkopolszcze. P. 1958 s. 64-5. – M. Warkoczewska: Malarstwo i grafika epoki romantycznej w Wielkopolsce. P. 1984. – M. Łukasiewicz: Armia księcia Józefa 1813. Wwa 1986. – M. Tarczyński: Generalicja powstania listopadowego. Wwa 1989. – J. Czuby: Wodzowie i politycy. Wwa 1993. – O. Abramczuk: Dzieci księcia generała A. P. S. *Rydzyniak* 1995 nr 3 s. 27-35. – Z. Rajchel: Odtworzenie części miękkich głowy A.P. S. *Acta Univ. Wratisl., Studia Antrop.* Nr 2 (1995) s. 137-46, sum. – Kalendarium miasta Leszna: Red. A. Piwoń. Leszno 1996 s. 44, 46. – Historia Leszna. Red. J. Topolski. Leszno 1997 s. 142-7. – Tadeusz Jeziorowski: Portret generała A. P. ks. S. na tle zamku w Rydzynie w zbiorach Muzeum Narodowego w Poznaniu. *Rydzyniak* 1998 nr 7 s. 3-6, il. – T. Jeziorowski: Portret generała Antoniego Pawła Ks. Sułkowskiego na tle zamku w Rydzynie w zbiorach Muzeum Narodowego w Poznaniu. [W:] Sułkowscy – życie i dzieło. Materiały z sesji naukowej „Sułkowscy – życie i dzieło”, Zamek w Rydzynie, 23-26 września 1998 pod red. Z. Molińskiego. Rydzyna-Leszno 1999, s. 121-32. – Nina Kapuścińska: Małżeństwa córek ordynata A. P. S. [z Rydzyny, pow. Leszno (1785-1836)] z Królewiami i Galicjanami - przejawem międzyaborowych kontaktów ziemiaństwa. *Dobrzyc. Stud. Ziemiań.* 2011 nr 2 s. 38-48, il. – an: Zapomniany dowódca Bitwy Narodów.: 200 lat po wielkiej klęsce Napoleona. *ABC* 2013 nr 84 s. 6, il.

Sułkowski* Antoni Ryszard (1844-1909) ordynat rydzynski – Stanisław Borowiak: Ostatni ordynaci rydzynscy. *Rocznik Leszczyński* T. 10: 2010 s. 15-35.

Sułkowski* August (1729-1786) woj. gnieźn., kaliski, pozn., marszałek Rady Nieustającej, członek KEN. **AW:** 8430. **Słowniki:** PSB; WSB; SPKP Supl. [I]; Urzędnicy centralni Spisy. **Przyczynki:** A. Koehlerówna: Biblioteka Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. 1857-1957. *RH* 1957 s.

396-7, 408. – Z. Kulejewska-Topolska: Nowe lokacje miejskie w Wielkopolsce od XVI do końca XVIII w. P. 1964. – Ziemia leszczyńska. P. 1966 s. 97, 105, 125-6. – Z. Ostrowska-Kębtowska: Architektura pałacowa drugiej połowy XVIII w. w Wielkopolsce. P. 1969 – A. Żbikowska-Migoń: Polska książka naukowa w oświeceniowych bibliotekach prywatnych. *Roczniki Biblioteczne* 1973 s. 41-8, 52, 54, 57, 61. – Dz. Wlkp. I. – Hist. nauki. – A. Piwoń: Fundacja Sułkowskich w Rydzynie i jej podstawy gospodarcze (1924-1952). *RLeszcz.* 1977 s. 119-30. – M. Drozdowski: A. S. (1729-1786) na polskiej scenie politycznej. [W:] Sułkowscy – życie i dzieło. Materiały z sesji naukowej „Sułkowscy – życie i dzieło”, Zamek w Rydzynie, 23-26 września 1998 pod red. Z. Molińskiego. Rydzyna-Leszno 1999, s. 67-76. – S. Roszak: Teoria i praktyka w działalności edukacyjnej A. S. [W:] Sułkowscy – życie i dzieło. Materiały z sesji naukowej „Sułkowscy – życie i dzieło”, Zamek w Rydzynie, 23-26 września 1998 pod red. Z. Molińskiego. Rydzyna-Leszno 1999, s. 77-84. – J.B. Gliński: Testament A. S. [W:] Sułkowscy – życie i dzieło. Materiały z sesji naukowej „Sułkowscy – życie i dzieło”, Zamek w Rydzynie, 23-26 września 1998 pod red. Z. Molińskiego. Rydzyna-Leszno 1999, s. 133-6.

Sułkowski* August Antoni Aleksander Józef (1820-1882) ziemianin, polityk. **AW:** 8429. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** Małgorzata Halec: Mowa żałobna [arcybiskupa Floriana Stablewskiego] na pogrzebie V ordynata rydzynskiego. *Rydzyniak* 1999 nr 8/9 s. 26-28. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 253-4, 561-2. – Stanisław Borowiak: Ostatni ordynaci rydzynscy. *Rocznik Leszczyński* T. 10: 2010 s. 15-35.

Sułkowski* Franciszek (1733-1812) budowniczy. **Słowniki:** Architekci.

Sułkowski* Józef (1773-1798) adiutant Napoleona Bonaparte. **AW:** 8425. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy. **Źródła:** M. Reinhard: Avec Bonaparte en Italie. D'après les lettres inédites de son aide de camp Joseph Sulkowski. Paris 1946, 316 s., mapa. R: M. Kukiel, *Teki Hist.* 1: 1947 s. 136-7. – Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 120. **Biografie:** A.M. Skałkowski: J.S. w legendzie i historii. *PWlkp.* 3: 1947 s. 65-76. – K. Koźmiński: S. jakobin polski. Wwa 1948, 164 s. – Z. Szacherski: J.S. *Nasza Myśl* 1948 nr 7-8 s. 32-8. – S. Jędraś: Adiutant Napoleona. *PLudu* 1994 z. 5-6 s. 11-13. – N. Kwaśnik: J.S. Życie i działalność 1773-1798. *Stud. Mater. Hist. Wojs.* T. 37 (1995) s. 73-110. – Marek Rezler: Oficer największych nadziei. *Nasza Wielkopolska* 2001 nr 31 s. 3-5, il. **Przyczynki:** A.M. Skałkowski: Legenda S. *Spraw. PTPN* 13: 1946 s. 49. – A. Jeziorowski: J.S. – mit i rzeczywistość. [W:] Sułkowscy – życie i dzieło. Materiały z sesji naukowej „Sułkowscy – życie i dzieło”, Zamek w Rydzynie, 23-26 września 1998 pod red. Z. Molińskiego. Rydzyna-Leszno 1999, s. 107-20.

Sułkowski* Józef (1892-1968) prawnik, prof. UP. **AW:** 8437. **Słowniki:** PTPN.

Sumiński* Ignacy (1820-1869) ks. **Słowniki:** PTPN.

Sumiński* Piotr (zm. 1801) kaszt. kruszwicki, brzeski, woj. inowr. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Surma* Czesław (1905-1943) oficer AK. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** Serwański. **Artykuły:** *Więź* 1970 nr 11 s. 70 i n.; 1971 nr 2 s. 107 i n. – *SiMDW* 10: 1971 z. 2 s. 175 in.

Surowiecki* Karol (1750-1824) pisarz relig., publicysta. **AW:** 8442. **Słowniki:** Nowy Korbut; Filozofia w Polsce; WSB; J.B. Nycek: Ludzie i książki. Słownik biograficzny ludzi książki i pióra województwa płockiego. Płock 1983. **Biografie:** H. Hinz: K. S. (Nota do wyboru tekstów

w zbiorze). Polska myśl filozoficzna. Oświecenie. Romantyzm. Wwa 1964. **Przyczynki:** J. Wojnowski: Zarys życia religijnego Warszawy w l. 1788-1806. *NP* 1946. – S. Pigoń: Między kazalnica a lożą. Kampania przeciwmasońska w Wilnie 1817 r. [W:] *Wśród twórców*. Kr. 1947. – H. Rzadkowska: Stosunek polskiej opinii publicznej do rewolucji francuskiej. – J. Kott: Poezja polskich jakobinów . 1. Plebejska Warszawa. *Nowa Kultura* 1951 nr 26. – I. Homola-Dzikowska: Walka o wolność druku w publicystyce polskiej 2 poł. XVIII w. *PH* 1960 z. 1. –

Surowiecki* Wawrzyniec (1769-1827) pedagog, historyk, sławista. **AW:** 8443. **Słowniki:** Nowy Korbut; WSB; SHist.; Słow. biologów. **Źródła:** M. Witkowski: Nieznany list W. S. z 1808 r. z *otchłani wieków* 1953 nr 2 s. 45-6. – W. Surowiecki: Wybór pism. Oprac. J. Grzywicka [i in.]. Wwa 1957, 515 s. **Biografie:** J. Czekanowski: W. S. *Przegląd Antropologiczny* 20: 1954 s. 218-314. – A. Gella: W. S. *Wr.* 1958, 193 s. R: B. Grochulska, *PH* 50: 1959 z. 1 s. 122-6; W. Sierpiński, *KHNT* 4: 1959 s. 562-72; G. Labuda, *RH* 26: 1960 s. 326-7. – M. Fleszar: W. S. [W:] *Dziesięć wieków geografii polskiej. Wybitni geografowie polscy*. Wwa 1967 s. 197-211, il., bibliogr. **Przyczynki:** T. Lehr-Spławiński: Zarys dziejów sławianoznawstwa polskiego. Kr. 1948. – J. Deresiewicz: z badań nad początkami układu kapitalistycznego w przemyśle poznańskim w 22 połowie XVIII w. *PZach.* 1951 nr 9/10 s. 54-5. – J. Rutkowski: Historia gospodarcza Polski (do 1864 r.). Wwa 1953. – M.H. Serejski: Zarys historii historiografii polskiej. Cz. 1. (od połowy XVIII w. do r. 1860). Łódź 1954. – F. Bronowski: W. S. jako badacz dawnej Słowiańszczyzny. [W:] *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego. Nauki Humanistyczno-Społeczne*. Z. 3. Łódź 1956 s. 73-102. – A. Łukaszewicz: z zagadnień teorii ekonomicznej w pracach W. S. *Ekonomista* 1956 nr 4 s. 124-45. – M. Fleszar: Wykłady W. S. z geografii ekonomicznej Polski w Szkole Głównej Prawa i Administracji w 1811/1812 r. *PGeogr.* 29: 1957 z. 2 s. 343-55. – M. Fleszar: Zarys historii geografii ekonomicznej w Polsce do r. 1939. Wwa 1962. – J. Szewczyk: Wkład W. S. do rozwoju geografii. *Sprawozdania z Prac. Nauk. Wydz. Społ. PAN* 1970 z. 1 s. 28-38. – J. Szewczyk: Elementy geografii w dziełach W. S. [W:] *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej*. Seria C. Z. 16. Wwa 1972 s. 25-49. – *Nauka w Wlkp.* s. 310, 761, 763, 793-5, 863. – *Hist. nauki – w kręgu gospodarstwa narodowego XVIII-XX wieku*. Red. nacz. S.J. Rostworowski. Wwa 1980 [biogram i fragmenty publikacji W. S.].

Suryn* Władysław (1894-1972) inż. rolnik, dyr. Centralnego Zarządu Przemysłu Ziemniaczanego w P. **Słowniki:** SBTech. IV/V.

Surzyński* Józef (1851-1919) ks., historyk i teoretyk muzyki, dyrygent, kompozytor. **AW:** 8444. **Słowniki:** Dyrygenci; G. Mizgalski: *Podręczna encyklopedia muzyki kościelnej*. P. 1959; MGG; SMP; WSB; SMK; *Grove's dictionary of music and musicians*. 5 ed. T. 8. London 1954; PTPN; AMM. **Bibliografie:** K. Winowicz: Katalog tematyczny dzieł ks. J.S. Kościan 1988, 282 s., il., nuty [173 poz. twórczości kompozytorskiej]. – K. Winowicz: Katalog tematyczny dzieł ks. J.S. Wyd. 4. P. 2001, 191 s., il., réz. **Biografie:** K. Winowicz: Książd J.S. *PLudu* 1986 z. 6 s. 12-15. – K. Winowicz: J.S. (1851-1919). Ein Beitrag zur Kirchenmusikalischen Erneuerung in Polen. *Kirchenmusikalisches Jahrbuch* 1987 nr 71. – Przybecki s. 121-2. – K. Winowicz: Ks. dr J.S. Życie i dzieła. P. 1991. – K. Winowicz: Książd prałata dr J.S. proboszcz kościański w l. 1894-1919. Wyd. 2. Kościan 2000, 47 s., il. **Przyczynki:** Odstąpienie tablicy pamiątkowej ks. prałata dr. J.S. w kościele farnym w Kościanie. K. *Życie Spiewacze* 1948 nr 17-18 s. 3-7. – K. Winowicz: Działalność J.S. w Poznaniu. [W:] *Dzieje muzyki polskiej*. Z. 15. B. 1971 s. 41-59. – Winowicz: Dorobek naukowy J.S. i Wacława Gieburowskiego – pierwszych muzykologów poznańskich. [W:] *50-lecie powołania Katedry Muzykologii przy UAM w Poznaniu*. P. 1974 s.

5-19. – K. Winowicz: Działalność kapeli katedralnej w Poznaniu w latach 1880-1894. [W:] w służbie Kościoła poznańskiego. P. 1974 s. 209-23. – Dz. Wlkp. II. – K. Winowicz: Ks. J.S. „Monumenta Musices Sacrae in Polonia” z lat 1885-1896. *Poznańskie Studia Teologiczne* T. 9 (2000) s. 213-8.

Surzyński* Leon (1891-1967) lekarz, działacz społ.-polit. **AW:** 8445. **Słowniki:** WSB; PTPN; Kto był kim; Inowr. SB I; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Księga Pamiątkowa III Zjazdu Wychowanków i Wychowawców Liceum i Gimnazjum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu. Inowr. 1961 s. 50.

Surzyński* Mieczysław (1866-1924) organista, kompozytor. **AW:** 8446. **Słowniki:** Grove's dictionary of music and musicians. 5 ed. T. 8. London 1954; G. Mizgalski: Podręczna encyklopedia muzyki kościelnej. P. 1959; Dyrygenci. **Przyczynki:** L. Kucharski: Twórczość organowa M.S. *Muzyka* 18: 1973 nr 3 s. 122-7.

Surzyński* Piotr (1859-1935) organista, dyrygent, działacz narodowy. **Słowniki:** Inowr. SB IV; Dyrygenci. **Przyczynki:** J. Aleksandrowicz: Franciszek Przybyszewski (1846-1922). *Ziemia Kujawska* 1981 s. 212. – E. Mikołajczak: Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” w Inowrocławiu. Inowr. 1992 s. 16.

Surzyński* Stefan (1855-1919) kompozytor, dyrygent. **Słowniki:** Dyrygenci; SMP; WSB; Grove's dictionary of music and musicians. 5 ed. T. 8. London 1954.

Suski* Julian (1894-1978) star. pow. gnieźn. oraz grodzki i pow. bydgoski. **Słowniki:** BSB i (i fot.). **Źródła:** J. Suski: Bydgoszcz. Wybuch wojny z Niemcami (ze wspomnień starosty). *Więź* 23: 1980 nr 9 s. 101-19. – J. S.: w służbie publicznej na dwóch kontynentach. Toronto 1982, 263 s. **Przyczynki:** J. Bartnicki: Bydgoszcz w roku 1939. B. 1989 s. 11-43. – W. Staszewski: Sumiennie i z entuzjazmem. *Przemiany* 1986 nr 13/14 s. 6-7.

Sussmann* Hirsz Jakub (1806-1881) antykwariusz. **Słowniki:** SPKP.

Suszczyński* Karol (1870-1942) ks. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Suszczyński* Roman Józef Bolesław (1872-1933) lekarz, społecznik. **Słowniki:** PTPN; AMM; SLeK. I.

Suszczyński* Stanisław Jan (1890-1943) lekarz, organizator służby zdrowia, powstaniec wlkp. **Słowniki:** AMM. **Biografie:** J. Hasik, E. Gawlak: Dr med. S. S. [W tychże:] Dzieje Uzdrowiska Inowrocław. Inowr. 1996 s. 119-20. **Przyczynki:** Klanowski.

Suszczyński* Sylwester Jozafat (1827-1885) ks., prob. w Ostrowie. **AW:** 8447. **Słowniki:** PTPN; AMM; AMOstr. z. 10.

Suszka* Stanisław (zm. 1597) pisarz miejski, bibliofil. **Słowniki:** SPKP. **Przyczynki:** M. Kramperowa [i in.]: Księgozbiory mieszczan poznańskich z drugiej połowy XVI wieku. *SiMDW* 6: 1960 z. 1 s. 288-91 [błędne imię: Wojciech].

Suszka* Wojciech (zm. przed 1594) burmistrz pozn. **Słowniki:** SPKP (błędnie Stanisław); WSB. **Przyczynki:** J. Kądziołka: Finanse miasta Poznania 1501-1648. P. 1960 s. 157. – Inwentarze

mieszczańskie z lat 1528-1635. P. 1960 s. 304-5. **Artykuły:** *SiMDW* 6: 1960 z. 1 s. 288-9; 19: 1970 s. 96, 109, 125.

Suszko* Jerzy (1889-1972) chemik, prof. UP i UAM. **AW:** 8449. **Słowniki:** WSB; Biogramy uczonych III; Śródka. **Biografie:** R. S. Ludwiczak: *J.S. Nauka Polska* 11: 1963 nr 6 s. 57-61. – F. Domka: *J.S. (1889-1972). Kron. UAM za lata 1972/73 – 1974/75* s. 387-9. – M. Wiewiórowski: Prof. dr J.S. z żałobnej karty. (1889-1972). *KMP* 42: 1974 nr 1 s. 131-4, il. W.Z. Antkowiak: Wspomnienia o profesorze J.S. i szkic jego dokonań naukowych. *Wiadomości Chemiczne* 1998 nr 7/8 s. 473-509, bibliogr., sum. **Przyczynki:** Dz. UAM. – Nauka w Wlkp. – J.S. 1889-1972. *Nauka Polska* 21: 1973 nr 3 s. 211-4. – Zarys dziejów nauk przyrodniczych w Polsce. *Wwa* 1983 s. 311, 313.

Suszycki* Karol Ildefons (1861-1925) lekarz. **Słowniki:** *SLek.* III.

Sutarzewicz* Halina Maria (1909-1991) nauczycielka-polonistka, popularyzatorka literatury. **Słowniki:** SBWP-W zeszyt próbny; SBWP-W I. **Biografie:** H. Wrotkowski: *H. S. (13 IX 1909 – 12 VII 1991). RKal.* 23: 1991 s. 245-9, il. – P. Kuszczynski: *Pamięci H. S. [W:] Róża spadająca kwiatem.* P. 1993. **Przyczynki:** M. Kozłowski: dwie pasje: Kalisz i literatura. *Ziemia Kaliska* 1999 nr 92 s. 8.

Suwalski* Stefan (1878-?) architekt. **Słowniki:** PTPN.

Suwalski* Tadeusz (1897-1981) chirurg, powstaniec wlkp. **Słowniki:** *Rocznik Lekarski* 1948; PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow.

Suwalski* Władysław (1885-1952) ginekolog. **Słowniki:** *Rocznik Lekarski* 1948; PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow.

Suwart* Adam (zm. ok. 1964) działacz ruchu robotniczego. **Biografie:** M. Olszewski: *A. S. z żałobnej karty.* *KMP* 1964 nr 3 s. 78-80, il.

Swach* Adam (1668-1747) malarz. **AW:** 8452. **Słowniki:** WSB. **Biografie:** S. Dettloff: *Poznański malarz A. S.* *KMP* 20: 1947 nr 1 s. 237-61, il. **Przyczynki:** A. Kuztelski: *Swachowski cykl eucharystyczny w łowiczu z nie znanym widokiem Poznania w tle.* *KMP* 1996 nr 3 s. 243-55 [Adam Swach].

Swach* Antoni (ok. 1656-1709) snycerz, stolarz, rysownik. **AW:** 8453. **Słowniki:** WSB. **Artykuły:** +*KMP* 20: 1947 nr 1 s. 23-37; nr 4 s. 237-61. – +*Spraw.* PTPN 1950-1951 nr 1 s. 97-100.

Swart* Friedrich (1883-1957) dr filozofii, przywódca niem. mniejszości w II RP. **Słowniki:** *Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte.* Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 115-8, fot. **Biografie:** A. Rhode: *Dr. F. S. zum Gedächtnis.* *Posener Stimmen* 5: 1957, 3, s. 3-4, il. – G. Rhode: *F. S. 1883-1957.* *ZfO* 7: 1958 nr 1 s. 40-4. – W. Kraft: *Dr. F. S. Jb. Weichsel-Warthe* 5: 1959 s. 31-40, fot. – W. Kessler: *F. S. (1883-1957). Der letzte Vorsitzende der „Historischen Gesellschaft f. Posen“ und der erste Vorsitzende der „Historisch-Landeskundlichen Kommission f. Posen und das Deutschtum in Polen“.* [W:] *Fünfzig Jahre Forschung zur Geschichte der Deutschen in Polen.* Hrsg. v. W. Kessler. Herne 2001 s. 69-74. **Przyczynki:** *700 Jahre Posen. Festschrift zur Siebenhundertjahrfeier der Gründung der deutschen Stadt Posen.* Berlin 1953 s. 73.

- Swaryczewska* Franciszka z Gajewskich (działała od 1867- zm. 1889) aktorka. **Słowniki:** SBTP.
- Swaryczewski* Henryk Michał Korczak (ok. 1847-1904) aktor, dyrektor teatru. **Słowniki:** SBTP.
- Swidger* (zm. przed 1148) bp kujawski, prawdopodobnie norbertanin z Niemiec. **Słowniki:** Szostkiewicz; Biskupi P.B. Gams: Series episcoporum Ecclesiae Catholicae. Gratz 1957 s. 345.
- Świętkowiak* Leon (1909-1941) działacz harcerski, uczestnik antyhitlerowskiego ruchu oporu. **Słowniki:** Enc. konsp. wlkp.
- Swinarska* Konstancja (1892-1982) pedagog, dyr. Liceum im. Klaudyna Potockiej w P. **Biografie:** W. Krąkowska: K. S. (1892-1982). *KMP* 1988 nr 4 s. 73-85, il. – W. Krąkowska: Dr K. S. *Gaz. Wyb. (P.)* 1997 nr 92 s. 14. – Napisy pamiątkowe s. 135.
- Swinarska* Maria (1880-1962) dr, nauczycielka, dyr. gimn. im. Dąbrówki w P. . **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** „*Jednodniówka*” wydana z okazji Zjazdu Koleżeńskiego Dąbrówczanek 9 XII 1945. – Napisy pamiątkowe s. 135. – D. Piotrowska-Szulczewska: z odległych wspomnień o M.S. *KMP* 2001 nr 4 s. 135-40, fot.
- Swinarski* Andrzej h. Poraj (zm. 1660) kan., wikariusz gen. i oficjał poznański, sekretarz królewski. **AW:** 8462. **Biografie:** Nowacki II s. 218. **Przyczynki:** Nowacki II s. 107, 320, 373, 553.
- Swinarski* Antoni (ok. 1830-1906) ziemianin, polityk. **AW:** 8463. **Słowniki:** PTPN.
- Swinarski* Artur Maria (1900-1965) dramaturg, poeta, plastyk. **AW:** 8464. **Słowniki:** SWPP; WSB; Polscy pisarze; SGraf. **Źródła:** A.M. S.: Rozmowa na Olimpie. Rozmawiała L. Gradstein, *Stolica* 1956 nr 43 s. 11, il. – Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 62. **Przyczynki:** DWP III. – J. Witz [i in.]: 50 lat karykatury polskiej 1900-1950. Wwa 1961. – T. Dobrowolski: Nowoczesne malarstwo polskie. T. 3 Wr. [i in.] 1964. – E. Kozikowski: Łódź i pióro. Łódź 1972. – J. Pollakówna: Formiści. Wr. [i in.] 1972 s. 73, 96. – T. Kraszewski: Jeszcze o cyganerii słów kilka... [W:] Poznańskie wspominki z lat 1918-1939. P. 1973 s. 526-8. – W. Maciąg: Literatura Polski Ludowej. Wwa 1974. – A. Fiedler: Wiek męski – zwycięski. Wwa 1976 s. 85-6, 88-95. – J. Malinowski: Tendencje ekspresjonistyczne w grafice polskiej. *Sztuka* 1976 nr 5. – H. Górka [i in.]: z dziejów karykatury polskiej. Wwa 1977. – M. Dańska: o twórczości plastycznej grupy „Bunt”. *Poezja* 1978 nr 11-12 s. 214-5. – S. Gąssowski: Współcześni dramaturgowie polscy. Wwa 1979. – J. Ratajczak: Zgasy braski epoki. P. 1980. – L. Turkowski: Księga mojego miasta. P. 1983 s. 36, 69, 97-123, 125. – Z. Zakrzewski: Przechadzki po Poznaniu lat międzywojennych. Wwa [i in.] 1983. – Z. Kępiński: Tradycje Poznania w dziedzinie sztuk pięknych. [W:] Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980. Red. T. Kostyrko. P. 1987. – T. Kwiatkowski: Od kuchni. Anegdota literackie. Kr. 1987 passim. – J. Malinowski: Grupa „Jung Idysz” i żydowskie środowisko „Nowej Sztuki” w Polsce 1918-1923. Wwa 1987. – J. Mikołajczak: Kpinki i docinki. P. 1989. – J. Malinowski: Sztuka i nowa wspólnota. Zrzeszenie artystów „Bunt” 1917-1922. Wr. 1991. – M. Bryl: Grupa artystów plastyków „Świt”. P. 1992 s. 12, 147, 150. – J. Mulczyński: Salony z pogranicza. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Cz. IV) *Artelier* 1993 nr 3-4. – Z. Dworecki: Poznań i poznaniacy w latach II Rzeczypospolitej 1918-1939. P. 1994. – J. Mulczyński: Pracownie artystów poznańskich XX wieku. *KMP* 1994 nr 1-2. – M. Inglot: o Mickiewiczu na opak. Mickiewicz w ujęciu Teodora

Parnickiego i A.M. S. *Warszt. Polonist.* 1998 nr 1 s. 78-87. – J. Korczak: A.M. wloty i upadki. *Arkusze* 1999 nr 4 s. 10-2. **Artykuły:** *+Rocznik Literacki* 1965.

Swinarski* Jan (XVIII w.) wojski kaliski. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 386.

Swinarski* Mikołaj (XVII/XVIII w.) płk wojsk kor., kaszt. inflancki. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 386.

Swinarski* Mikołaj (XVIII w.) podczaszy kaliski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 386.

Swinarski* Mikołaj (1874-1940) ks., działacz niepodl. **AW:** 8468. **Słowniki:** *Martyrol.*; PTPN; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** J. Szews: *Towarzystwo Tomasza Zana w Rogoźnie 1873-1918.* Rogoźno 1987 s. 5, 34.

Swinarski* Piotr (XVIII w.) rotmistrz wojsk kor. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 387.

Swinarski* Wacław Dionizy (1870-1926) adwokat, sędzia, płk WP, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** J. Szews: *Towarzystwo Tomasza Zana w Rogoźnie 1873-1918.* Rogoźno 1987 s. 5, 34.

Swinarski* Wacław Mikołaj (1846-1927) społecznik, redaktor, powstaniec 1863. **AW:** 8470. **Słowniki:** WSB; PTPN. **Przyczynki:** *Dz. Wlkp. II. – Nauka w Wlkp.*

Swoboda* Michał (1910-1982) filolog klasyczny, prof. UAM. **Słowniki:** *Inowr. SB IV.* **Biografie:** J. Danielewicz: *M.S. (1910-1982). Symbolae Philologorum Posnaniensium Graecae et Latinae* 6: 1983. – *Spraw. Zarządu PTPN 1981-1983* s. 23-4. – J. Danielewicz: *Wspomnienie o profesorce M.S. Spraw. PTPN. Wydział Filologiczno-Filozoficzny* za 1983-1984 s. 9-12. – T. Tulibacki: *Wspomnienia o prof. dr hab. M.Z. S. (1910-1982).* Inowrocław 1995. R: A. Mielcarek; Ireneusz Mikołajczyk, *Ziemia Kujawska* 12: 1997 s. 263-5.

Swoboda* Wincenty (1934-2000) historyk, doc. Instytutu Historii PAN. **Biografie:** A. Brzóstowska: *W. S. (1934-2000). RH* 67: 2001 s. 299-307, bibliogr., fot. – I. Czamańska: *W. S. 1934-2000. Balcanica Posnaniensia* 11/12: 2001 s. 329-30, fot. – Z. Kurnatowska: *Doc. dr hab. Wincenty Swoboda (1934-2000). SA* 42: 2001 s. 198. – *Spraw. Zarządu PTPN 1999-2001* s. 29. – A. Brzóstowska: *W. S. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy*, s. 647-57.

Sworowski* Feliks (1913-1939) publicysta, działacz ruchu ludowego. **Słowniki:** *Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego.* Wwa 1989.

Swół* Jan (1886-1973) ks. **Biografie:** M. Banaszak: *Ks. J.S. (1886-1973).* *MK* 26: 1975 nr 1 s. 18-9.

Sych Henryk (+) ks. radca. **Biografie:** Cz. Kaczorowski: *Wspomnienie pośmiertne o śp. ks. radcy H. S.* *WAG* 28: 1973 nr 10 s. 233-4

Sychowski* Stanisław (1869-1921) ks., działacz społ. i gospodarczy. **Słowniki:** SBKS. **Biografie:** M. Chamot: *Ks. dr S. S. (1869-1921). Życie i Myśl* 1987 nr 5/6. **Przyczynki:** J. Walkusz: *Duchowieństwo katolickie diecezji chełmińskiej 1918-1939.* Pelplin 1992.

Syczyło* Włodzimierz Bronisław (1908-1991) nauczyciel, żołnierz ZWZ-AK. **Słowniki:** Inowr. SB I. **Przyczynki:** G. Mazur: Biuro Informacji i Propagandy SZP – ZWZ – AK 1939-1945. Wwa 1987 s. 213.

Sykstus* (XIII w.) kaszt. starogrodzki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Sylvius* Aleksander (Aleksy) Polonus (1593- po 1650) matematyk, astronom. **Słowniki:** Szkoła Kaliska; SBWP-W II; Anders. **Przyczynki:** OWKalisza I.

Symeon* z Leśnicy (XV w.) notariusz publ., prokurator konsystorza gnieźn. **Słowniki:** Gąsiorowski Notariusze.

Symoński* (Simonski) Jan (1652-1733) ks., jezuita, rektor w P. **Słowniki:** EWoJ.

Synoradzki* Telesfor Józef (1884-1940) lekarz, dyr. Szpitala Miejskiego w Koźminie, działacz społ., powstaniec wlkp. **Słowniki:** PTPN; SBWP-W II; Anders; J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Biografie:** D. Szczepaniak: Zginęli w Katyniu. *Szkice Koźmińskie* 1991 nr 7 s. 29-31. **Przyczynki:** T. Kryśka-Karski: Materiały do historii Wojska Polskiego. Londyn 1984, 13, 55 poz. 10690. – A. Moszyński: Lista Katyńska. Wwa 1989 s. 183-4. – J. Tucholski: Mord w Katyniu. Wyd. 1. Wwa 1991 s. 223, 693.

Sypniewski* Felicjan (1822-1877) ziemianin, przyrodnik, społecznik. **AW:** 8481. **Słowniki:** WSB; PTPN; AMM; Słow. biologów. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp. s. 609-11, 657, 662, 749, 8997, 1100, 1151, 1153. **Artykuły:** +RH 23: 1957 s. 478-9.

Sypniewski* Józef (1883-1937) specjalista w zakresie uprawy i hodowli roślin, prof. UP, senator. **Słowniki:** Kto był kim.

Sypniewski* Julian (zm. 1897) powstaniec 1863. **AW:** 8485. **Słowniki:** PTPN.

Sypniewski* Paweł (1868-1931) ks. **AW:** 8486. **Słowniki:** PTPN.

Sypniewski* Stanisław (1856-1901) inż. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Sypniewski* Tadeusz Andrzej Marian (1907-1998) dziennikarz. **Słowniki:** Inowr. SB IV. **Biografie:** T. Rostański: T.S.(1907-1998). *Związkowiec* 1998 nr 16 s. 39. **Przyczynki:** J. Aleksandrowicz: Materiały do dziejów prasy polskiej w Inowrocławiu. *Ziemia Kujawska* 1963 s. 133. – J. Aleksandrowicz: 75 lat Drukarni Zakładu Wydawnictw CRS w Inowrocławiu 1893-1968. Wwa 1969 s. 31. – Dzieje Inowrocławia. Red. M. Biskup. T. 2. Wwa [i in] 1982 s. 75. **Bibliografie:** Bibliografia czasopism pomorskich. Red. H. Baranowski. Toruń 1960 poz. 662, s. 142.

Sypniewski* Włodzimierz (1854-1933) ks. **AW:** 8488. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Sypniewski* Zygmunt (1842-1909) ks. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow.

Syrokomla* Władysław, właściwie Ludwik Kondratowicz (1823-1862) poeta – w Wlkp. **Przyczynki:** M. Witkowski: (Władysława) Syrokomli wycieczka po swojszczyźnie. [W:] Literackie przystanki nad Wartą. P. 1962 s. 339-72, il.

Sysak* Jan (1906-1991) inż., prof. PP. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1990-1992 s. 21.

Szaal* Maksymilian (1832-1911) ks. **AW:** 8489. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Szac* Antoni (1874-?) ginekolog. **Słowniki:** PTPN.

Szadkowski*-Rola Leonard (1881-1940) lekarz, działacz polonijny, prezes Oddziału PCK w P., powstaniec wlkp. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Biografie:** J. Ślusarska: Pro Memoria. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1989 nr 4 s. 313. **Przyczynki:** A. Moszyński: Lista Katyńska. Wwa 1989 s. 162. – J. Tucholski: Mord w Katyniu. Wyd. 1. Wwa 1991 s. 203, 645.

Szady* Fabian – zob. Schedel Fabian.

Szadziński* Wojciech (zm. 1893) ks., działacz społ i gosp. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.

Szafarkiewicz* Brunon Józef (1821-1892) przyrodnik, nauczyciel, działacz społ. i gosp. **AW:** 8491. **Słowniki:** WSB; PTPN; AMM; Nauczyciele MM; Słow. biologów. **Biografie:** Przybecki s. 122-3. – Cmentarz Zast. s. 84-5. **Przyczynki:** Motty i s. 192, 406-7; II s. 76, 208, 442, 511, 517, 531-2. – K. Górniak: J. Sz. jako realizator haseł pozytywizmu. *Spraw. PTPN* Wydział Filologiczno-Filozoficzny 96: 1978 s. 24-6. **Artykuły:** +RH 23: 1957 s. 479-83. – +Przew. Kat. 1961 nr 24 s. 379; 1970 nr 8 s. 68-7.

Szafarkiewicz* Józef (1822-1892) nauczyciel. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp. s. 610, 657, 662, 801, 897, 994, 1100, 1101, 1155, 1156, 1174, 1175, 1228.

Szafarkiewicz* Walenty (1862-1926) lekarz. **Słowniki:** PTPN; SLeK. V. **Przyczynki:** J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979.

Szafarkiewicz* Władysław (1828-1903) chemik, nauczyciel. **AW:** 8493. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Szafnicki* Józef Bronisław (1855-1919) ks., społecznik. **AW:** 8495. **Słowniki:** SBWP-W II. **Źródła:** Nieznana korespondencja rodziny Gillerów. Opr. J. Miluśka. Kalisz 2001 s. 290, 111, 122, 163, 219-21, 224-5. **Bibliografie:** D. Wańka: Kalisz i ziemia kaliska na łamach „Gazety Kaliskiej” w latach 1893-1914. Bibliografia. Kalisz 1998 s. 92-3.

Szafran* Helena (1888-1969) botanik, działaczka ochrony przyrody. **Słowniki:** WSB; Słow. biologów. **Źródła:** Przew. APAN s. 480. **Biografie:** A. Dzieczkowski: H. S. z żałobnej karty. *KMP* 37: 1969 nr 3 s. 104-6, il. – A. Dzieczkowski: Docent dr H. S. *Spraw. PTPN* 1969 nr 2 s. 357-61. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp. s. 636, 637, 656, 659, 662, 663, 692, 693, 696, 701, 703, 704, 709, 1060, 1144. A. Dzieczkowski: „Młody Przyrodnik” i jego pierwsza redaktorka H. Szafranówna. *KW* 1989 nr 3 s. 158-66, il. **Artykuły:** *Za i przeciw* 1960 nr 1/2 s. 6 – +*Biuletyn Zarządu Głównego Ligi Ochrony Przyrody* 11: 1968 nr 12 s. 5-7. – +*Przyroda Polska* 12: 1968 nr 9 s. 8; 1969 nr 5 s. 18.

Szafran* Wisława (1898-1988) działaczka harcerska, żołnierz AK. **Słowniki:** Enc. konsp. wlkp.

Szafranek* Jan (1856-1913) ks. **AW:** 8496. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Szafranec* Jan (1363-1433) bp kujawsko-pomorski, kanclerz wielki koronny, prof. i rektor Akademii Krakowskiej. **Słowniki:** Szostkiewicz; Biskupi.

Szafrański* Leon (1893-1947) urzędnik, drukarz, powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

Szajbel* Jan (1926-1973) archiwista, historyk, dyr. archiwum w P. **Słowniki:** Słownik biograficzny archiwistów polskich. T. 1. Wwa 1988. **Biografie:** z żałobnej karty: J.S. *Archiwista* 1973 z. 4/35 s. 45-6. – P. Bańkowski: J. S.*Archeion* 1974 s. 437. – S. Nawrocki: J.S. 1926-1973. *Archeion* 1975 s. 325-7. **Bibliografie:** S. Nawrocki: [Bibliografia publikacji J. Sz.]. *Archeion* 62: 1975 s. 327.

Szajkowska* Helena Cecylia (1913-1977) działaczka społ., szef Wojskowej Służby Kobiet Podokręgu Północno Zachodniego Okręgu Pomorze AK. **Słowniki:** BSB I. **Biografie:** E. Zawacka: Deruckie. [W:] *Zasłużeni Pomorzanie w latach II wojny światowej*. Wr. 1984. **Przyczynki:** E. Zawacka: *Kobiety w Armii Krajowej*. [W:] *Walka podziemna na Pomorzu w latach 1939-1945*. Pod red. J. Szilinga. Toruń 1991 s. 110, 245. – *Okręg Pomorze Armii Krajowej w dokumentach 1939-1945*. Wydali: B. Chrzanowski [i in.]. Toruń 1991 s. 17, 88, 92-3, 97-8, 112, 114, 116-7.

Szajkowski* Wawrzyniec (1847-1889) ks. **AW:** 8499. **Słowniki:** PTPN.

Szajowski* Kasper (1726-1802) kan., bp sufragan gnieźn. **AW:** 8500. **Słowniki:** Biskupi.

Szał* Stanisław (1901-1953) prawnik. **Biografie:** M. Leśniczak: S. Sz. (25.04.1901-06.09.1953). [W:] *75-lecie działalności Zrzeszeń Prawników w Kaliszu*. Kalisz 1982.

Szalczyński* Tomasz (1806-1885) powstaniec 1848, działacz społ., pamiętnikarz. **Słowniki:** Wrzesiński SB. **Źródła:** T. Sz.: *Pamiętnik [...] o powstaniu ludowym w Wielkopolsce w r. 1848*. Wyd. L. Gomolec. *Prz. Zach.* 1955 nr 1/2 s. 249-65, il.

Szaliński* Stanisław (1896-1951) powstaniec wlkp., ppłk WP, dowódca baonu 58 Pułku Piechoty Wlkp.

Szał* Antoni (1882-1939) kierownik artystyczny i dyrygent Tow. Muzycznego w P., kapelmistrz 68 pułku piechoty we Wrześni. **Słowniki:** Anders; Wrzesiński SB; Dyrygenci.

Szałkowski* Antoni (1891-?) dyrygent orkiestr dętych, kompozytor. **Słowniki:** Dyrygenci.

Szałkowski* Jan (1864-1927) nauczyciel we Wrześni i Inowrocławiu. **Biografie:** M. Torzewski: *Historia Szkoły Podstawowej Nr 1 we Wrześni w l. 1903-2003*. *Września* 2003 s. 24.

Szałkowski* Wacław (1889- po 1938) ks. **Słowniki:** PTPN.

Szałkowski* Walery (1884-1960) lekarz. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow.

Szamarzewski* Augustyn (1832-1891) ks., społecznik. **AW:** 8505. **Słowniki:** WSB; PTPN; SBKS; AMM; SBWP-W I. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1886-1891]. **Biografie:** *Zasł. Wlkp.* s. 106-9. – *Sylwetki Wielkopolan* s. 466-9. – *Przybecki* s. 123-4. – R. Dąbrowski: *Ks. A. S. (1832 – 1891). Życie i Myśl* 1991 nr 5-6. – B. Wysocka: *Menedżer w sutannie*. *Książd A. Sz. Iks* 2002 styczeń s. 49, il. **Przyczynki:** *Wielkopolska Szkoła Edukacji Narodowej*. Wr. 1970. – *Nauka w Wlkp.* s. 404,

407, 420, 421, 423, 1225, 1226. – Historia katolicyzmu społecznego w Polsce 1832-1939. Pod red. C. Strzeszewskiego [i in.]. Wwa 1981. – J. Kosik: o spółkach ks. A. S. pod zaborem pruskim w latach 1872-1891. Wr. 1992, 130 s. – Napisy pamiątkowe s. 126.

Szambelan* Jacek Radosław (1942-1990) bibliotekarz, pedagog. **Słowniki:** SBW.

Szamborski* Bronisław (1899-1957) powstaniec wlkp., burmistrz Rydzyny. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.

Szamborski* Stanisław (1901-1966) lekarz, powstaniec wlkp., działacz społeczny. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.

Szamotołuscy* h. Nałęcz – ród wielkopolski. **Przyczynki:** P. Stróżyk: o potrzebie i możliwościach badań nad herbami złożonymi. Uwagi na przykładzie ikonograficznych źródeł heraldycznych z Wielkopolski. [W:] Ad fontes. o naturze źródła historycznego. Red. S. Rosik [i in.]. Wr. 2004 s. 223-4, tabl. – W. Brzeziński: Kujawskie koligacje wielkopolskich rodzin możnowładczych w późnym średniowieczu (na przykładzie dziedziców Wąsoszy i Szubina oraz Świdów Szamotołuskich). [W:] z dziejów pogranicza kujawsko-wielkopolskiego. Red. D. Karczewski. Strzelno 2007 s. 57-71. – Górczak: Rozwój majątków s. 357 i nn.

Szamotołuski* Andrzej (zm. 1511) kaszt. gnieźn., kaliski, woj. kaliski, pozn. **AW:** 8507. **Słowniki:** PSB; WSB; Szamotołanie; Bieniaszewski Spisy; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Biografie:** Górczak: Rozwój majątków s. 411-23. **Przyczynki:** F. Papée: Aleksander Jagiellończyk. Kr. 1949. – A. Gąsiorowski: Urzędnicy zarządu lokalnego w późnośredniowiecznej Wielkopolsce. P. 1970.

Szamotołuski* Dobrogost Świdwa (zm. 1464/65) kaszt. pozn., star. gen. Wlkp. **Słowniki:** PSB; WSB; Opalenicki SB I; Szamotołanie; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy; Krygier. **Biografie:** Górczak: Rozwój majątków s. 374-97. **Przyczynki:** W. Dworzaczek: Genealogia. Wwa 1959, tabl. 104 – Nowacki II – A. Gąsiorowski: Urzędnicy zarządu lokalnego w późnośredniowiecznej Wielkopolsce. P. 1970. – Z. Duda: Materiały do kalendarium dziejów Opalenicy 1393-1795. Opalenica 1987 s. 7. – B. Wojcieszak: Szkice z przeszłości Sielinka i Porajyna 1401-1957. Sielinko 1987 s. 7.

Szamotołuski* Jan Świdwa (zm. 1499) kaszt. gnieźn., woj. kaliski, pozn. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Biografie:** Górczak: Rozwój majątków s. 423-30.

Szamotołuski* Jan Świdwa (XVI w.) kaszt. biechowski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Szamotołuski* Piotr Świdwa (ok. 1415-1473) kaszt. kaliski, pozn., star. gen. Wlkp. **Słowniki:** WSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy; Szamotołanie; Krygier. **Biografie:** Górczak: Rozwój majątków s. 397-410. **Przyczynki:** Nowacki II. – J. Wiesiołowski: Kolekcje historyczne w Polsce średniowiecznej XIV-XV wieku. Wr. 1967. – A. Gąsiorowski: Urzędnicy zarządu lokalnego w późnośredniowiecznej Wielkopolsce. P. 1970.

Szamotołuski* Sędziwój Świdwa (zm. ok. 1405) kaszt. nakielski, gnieźn., woj. pozn. **Słowniki:** WSB; Szamotołanie; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** Dz. Wlkp. I. – J. Pakulski: Nałęcz wielkopolscy w średniowieczu. Genealogia [...]. Wwa 1982 s. 50.

Szamotulski* Wincenty Świdwa (zm. 1444) kaszt. międzyrzecki, star. gen. ruski. **AW:** 9614. **Słowniki:** WSB; Szamotulanie; W. Dworzaczek: Genealogia. Wwa 1959 tabl. 4, 11, 104; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Biografie:** Górczak: Rozwój majątków s. 362-74.

Szamotulski* Wincenty Świdwa (zm. 1528) kaszt. gnieźn. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy. **Biografie:** Górczak: Rozwój majątków s. 430-5.

Szancer* Władysław (1848-1915) pseudonim Władysław Ordon poeta, dramatopisarz, nowelista, tłumacz. **Słowniki:** WSB; Nowy Korbut. **Biografie:** T. Tyszkiewicz: Władysław Ordon. Obraz literatury polskiej XIX i XX w. S. IV: Literatura polska w okresie realizmu i naturalizmu. T. 1. Wwa 1965. **Przyczynki:** Władysław Ordon. Księga wierszy polskich XIX wieku. Ułożył J. Tuwim. Opr. J. W. Gomulicki. T. 3. Wwa 1954. – W. Szancer: Zbiór poetów polskich XIX w. Opr. P. Hertz. Księga 3. Wwa 1962. – Literatura polska w okresie realizmu i naturalizmu. Wwa 1965 s. 255-61.

Szaniawski* Felicjan Konstantyn (1668-1732) bp kujawski. **Słowniki:** Teolodzy; Biskupi.

Szaniawski* Józef Gabriel (1805-1879) archiwista, historyk. **AW:** 8511. **Słowniki:** WSB. **Źródła:** APP nr 1138 (spuścizna). **Biografie:** E. Polanowski: J. Sz. *Południowa Wielkopolska* 1980 nr 2 s. 6. – E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram]. – Z. Wojciechowska: Archiwista J. Sz. i jego spuścizna aktowa. *Archeion* T. 99 (1998) s. 93-107, sum., sod., rės. **Przyczynki:** OWKalisza. i s. 295, 299; III s. 348. **Artykuły:** *RKal.* 5: 1972 s. 142, 153-4.

Szaniawski* Józef Kalasanty (1764-1843) prawnik, powstaniec kościuszkowski. **Słowniki:** SAdw.; SPKP; Nowy Korbut. **Biografie:** Z. Libera: Pisarz liberalizmu polskiego. *Sprawozdania z Posiedzeń Towarzystwa Naukowego Warszawskiego*. Wydział I. 1949 s. 83-7. **Przyczynki:** K. Wojciechowski: Technologia pracy umysłowej w Polsce. Zarys dziejów i analiza „Rad” J.K. S. Wwa 1947. – H. Rządowska: Stosunek polskiej opinii publicznej do rewolucji francuskiej. Wwa 1948. – J. Willaume: Misja berlińska J.K. Sz. w 1807-8 roku. *Annales Universitatis Mariae Curie Skłodowska* 7: 1952, sec. F. R: T. Mencil, *Archeion* 27: 1957 s. 347-9. – W. Łukaszewicz: Targowica i powstanie kościuszkowskie. Wwa 1953. – W. Wąsik: Historia filozofii polskiej. T. 1. Wwa 1958. – J. Krzyżanowski: J.K. S. Polska krytyka literacka (1800-1918). Materiały. T. 1. Wwa 1959. – F. Dmochowski: Wspomnienia od 1806 do 1830 roku. Wwa 1959. – B. Leśnodorski: Polscy jakobini. Wwa 1960. – H. Golejewski: Pamiętnik. Kr. 1971. – K. Koźmian: Pamiętniki. Wr. 1972. – K. W. Wójcicki: Pamiętnik dziecka Warszawy i inne wspomnienia warszawskie. Wwa 1974. – L. Hass: Sekta farmazonii warszawskiej. Wwa 1980. – E. Rose: Księgozbiór J.K. Sz. zachowany w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie. [W:] z Badań nad Polskimi Księgozbiórami Historycznymi. Z. 10. Wwa 1988 s. 33-61.

Szantruczek* Hieronim Romuald (1887-1965) chirurg, por. Legionów Polskich, kpt. WP, oficer AK, dyr. szpitala w Międzyrzeczu. **Słowniki:** Alb. chirurgów (i fot.); W.K. Cygan: Oficerowie Legionów Polskich 19144-19117. Słownik biograficzny. T. 44. Wwa 2006. **Przyczynki:** Almanach lekarski na rok 1956. Wwa 1956.

Szarejko* Roman (1900-1990) inż. mechanik, dyr. Zjednoczenia Przemysłu Cukrowniczego Okręgu Poznańskiego. **Słowniki:** SBTech. VI.

Szarras* Mieczysław (1881-1952) bankowiec, działacz społ., urzędnik, radny miejski, prezydent Kalisza. **Słowniki:** SBWP-W I; Szkoła Kaliska. **Biografie:** J. A. Splitt: M. Sz. Prezydent Kalisza. *Kalisia Nowa* 2000 nr 2 s. 16, il. – G. Schlender: Książnica Asnykowska w Kaliszu. Kalisz 2007 s. 394-5.

Szaszor* Stanisław (XV/XVI w.) organista w Kaliszu. **Słowniki:** Chybiński.

Szawłowski* Kazimierz (1898-1969) inż. mechanik, specjalista w dziedzinie silników spalinowych. **Słowniki:** SBTech. II. **Przyczynki:** S. Weiss: Politechnika Krakowska 1946-1976. Kr. 1976.

Szawłowski* Teofil (XIX w.) lekarz. **Słowniki:** SLek. III.

Szczawiński* Hipolit (1812-1893) powstaniec 1830, działacz niepodl. **AW:** 8518. **Biografie:** Cmentarz Zasł. s. 85.

Szczawiński* Jakub (zm. 1637) woj. brzeski kujawski, star. łęczycki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Szczawiński Jakub Olbracht (zm. 1688) kaszt., woj. inowr. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Szczawiński* Jan Szymon (zm. 1654/1655) kaszt. brzeski, woj. inowr., brzeski kujawski. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Szczawiński* Paweł Ludwik (XVII w.) kaszt., woj. inowr., star. brzeski. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Szczawiński* Samuel Konstanty (zm. 1693) kaszt. kruszwicki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Szczedrzyk* syn Szczedrzyka (XIII w.) kaszt. krzywiński. **Biografie:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Szczeniowski* Szczepan (1898-1979) fizyk, prof. UP i UAM. **Słowniki:** WSB; PSB; Biogramy uczonych III; Śródka. **Źródła:** Przew. APAN s. 254-5. **Biografie:** Sz. Sz. (życiorys). *Kron. UP* za I. akad. 1945-1954/55 s. 507-9. – J. Kociński: Sz. Sz. *Nauka Polska* 21: 1973 nr 3 s. 82-7. – H. Lachowicz, H. Szymczak: Sz. Sz. – w 80 rocznicę urodzin. *Nauka Polska* 26: 1978 nr 9 s. 23-5. – H. Cofta: Sz. Sz. (1898-1970). *Postępy Fizyki* 31: 1980 z. 3 s. 253-60. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp. **Artykuły:** +*Gaz. Zach.* 1979 nr 20, 22. – *Postępy Fizyki* 1984 nr 4 s. 405-17.

Szczepaniak* Czesław (+) żołnierz kampanii wrześniowej. **Źródła:** Cz. Szczepaniak: Druga bateria. *Nurt* 1969 nr 11 s. 3-5 [wspomnienia dot. II wojny światowej].

Szczepaniak* Roman (1924-1997) historyk, archiwista. **Słowniki:** AMOstr. z. 12. **Biografie:** L. F. Moryksiewicz: R. Sz. (10 II 1924 – 25 i 1997). *RKal.* 26: 1996/1997 s. 265-7.

Szczepaniak* Ryszard (+). **Źródła:** *Moje dzieciństwo we Wrześni.* KW 2001 nr 3 s. 85-95.

Szczepankiewicz* Bronisław (1843-1922) księgarz, drukarz, nakładca, działacz społ.-kult. **Słowniki:** SPKP; WSB; SBWP-W I. **Biografie:** E. Polanowski: B. Sz. *Południowa Wielkopolska* 1980 nr 12 s. 6. – E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram]. **Przyczynki:** OWKalisza II s. 327, 336. – E. Polanowski: z dziejów księgarni i czytelnicy kaliskich w XIX i na początku XX wieku. *RKal.* 13: 1980. – K. Zieliński: Czasopiśmiennictwo kaliskie w latach 1808-1922. *RKal.* 13: 1980. – E. Saganowska: Działalność społeczno-kulturalna B. Sz. [W:] Zeszyty

Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Z. 5. Kalisz 1998 s. 81-90. – Małyszko Cmentarze s. 151.

Szczepanowski* Stanisław (1846-1900) ekonomista, pionier przemysłu naftowego. **AW:** 8529. **Słowniki:** Słownik polskich pionierów techniki. Katowice 1986. **Biografie:** S. Sz. w 125 rocznicę urodzin. Kościan 1972, 55 s. – J. Kuberski: S. Sz. 1846-1900. Przemysłowiec, polityk, publicysta. Opole 1997. R: A. Galos *KH* 1998 nr 2 s. 103-8. **Przyczynki:** S. Kieniewicz: Dramat trzeźwych entuzjastów. o ludziach pracy organicznej. *Wwa* 1964. – J. Kuberski: Wkład S. Sz. w rozwój przemysłu naftowego w Galicji. *Zesz. Nauk., Hist. / UO* Z. 32 (1996) s. 33-48. – J. Zielonka: Twórca programu odnowy gospodarki. *Pan. Leszcz.* 1981 nr 2 s. 7.

Szczepańska* Maria Klementyna (1902-1962) muzykolog. **Słowniki:** SMP; WSB; SMP. **Biografie:** C. Sikorski: Doc. dr M.S. (Wspomnienie pośmiertne). z żałobnej karty. *KMP* 31: 1963 nr 2 s. 56-7, il. **Artykuły:** *+Ruch Muzyczny* 1963 nr 20 s. 7. – *Kron. UAM* za l. 1962/63 i 1963/64. P. 1967. – *Zeszyt Naukowy Poznańskiego Towarzystwa Muzycznego im. H. Wieniawskiego*. P. 1974 s. 123-34.

Szczepański* Jan (1880- zm. po 1954) ks. **Słowniki:** PTPN.

Szczepański* Klemens (1907-1964) nauczyciel w Nekli, żołnierz AK. **Słowniki:** Anders.

Szczepański* Zygmunt (1909-?) dyrygent oper, orkiestr symfonicznych i chórów. **Słowniki:** Dyrygenci. **Biografie:** *Opera Śląska 1945-1955*. Stalinogród 1956 s. 51-2.

Szczepkowski* Władysław Marek (1868-1929) działacz niepodl., star. śremski, pionier w dziedzinie deszczowni w Wlkp. **Słowniki:** SBPW; AMOstr. z. 4, 10; Ziemiańskie I. **Przyczynki:** J. Wierzbicki: Deszczownie w Polsce. *Gospodarka Wodna* 12: 1952 nr 6.

Szczepski* Czesław Cezary (1887-1961) drukarz, wydawca. **Słowniki:** SPKP; WSB. **Biografie:** J. Jachowski: C. C. S. (1887-1961). *Księgarz* 1968 nr 4 s. 76. **Przyczynki:** J. Jachowski: Wspomnienia poznańskiego księgarza i wydawcy. P. 1959. – H. Śniegocki: Wspomnienia harcmistrza. P. 1971 s. 12. – J. Jachowski: Wśród książek i ludzi pióra. [W:] *Poznańskie wspominki 1918-1939*. P. 1973 s. 352-3.

Szczepski* Olech Marian (1914-1980) pediatra, prof. i rektor AM w Poznaniu. **Słowniki:** AMM; Biogramy uczonych VI; Śródka. **Źródła:** Akta osobowe O. Sz. za lata 1947-80 – Archiwum AM w Poznaniu. – Szczepski: *Moja wojna. Od Warty do Padu* [maszynopis]. – O. Szczepski: Uczony nie ma prawa mówić nieprawdy. *Nurt* 1980 nr 8 s. 4-6. **Biografie:** M. Walczak: Wspomnienia pośmiertne o prof. dr med. O. Sz. *Biuletyn Informacyjny Akademii Medycznej w Poznaniu* 5: 1980 nr 1-2/5 s. 46-9. – M. Krawczyński: O. Sz. (1914-1980). *Pediatra*. [W:] *Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985*. P. 1991 s. 300-2, bibliogr. – M. Krawczyński: Prof. dr O. S. (1914-1980). *Gaz. Wyb.* (P) 2000 nr 156 s. 11. – M. Krawczyński: O. Sz. – lekarz-pediatra, etyk i humanista. *KMP* 2001 nr 1 s. 283-90, fot. **Przyczynki:** T. Światała: Prof. dr O. S. rektor Akademii Medycznej. *KMP* 30: 1962 nr 3 s. 85-8, il. – A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1966. Część pierwsza. Nagrody naukowe. *KMP* 1967 nr 3 s. 66-70. – *Dzieje AM*. – Przybecki.

Szczerba* Marian (1890-1974) inż. leśnik, organizator szkolnictwa zawodowego. **Słowniki:** SBTech. II.
Przyczynki: Twórcy i organizatorzy leśnictwa polskiego na tle jego rozwoju. Wwa 1974.

Szczerbatow* Aleksandr Piotrowicz (+) książe, gubernator kaliski. **Przyczynki:** Ł. Chimiak:
Gubernatorzy rosyjscy w Królestwie Polskim. Szkic do portretu zbiorowego. Wr. 1999.

Szczerbiński* Alfons (?-1895) kompozytor, muzyk. **Biografie:** T. Nowakowski: A. Sz. – kompozytor
zapomniany. *Gł. Katol.* 1951 nr 21.

Szczerbiński* Wiesław Antoni (1900-1972) leśnik, prof. WSR w P. **Słowniki:** WSB; Członkowie tajnych
tow. **Biografie:** B. Zabielski: Sylwetka prof. dr. W. S. jako uczonego. *Spraw. PTPN* 1972 nr 1 s.
208-11. **Przyczynki:** Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce. P.
1970. – Nauka w Wlkp. – Nauki leśne w Polsce 1920-1970. Wr. 1977. **Artykuły:** *Zachodni
Poradnik Łowiecki* 13: 1972 nr 2 s. 3-8. – *+Sylwan* 117: 1973 nr 4 s. 85-6.

Szczerbiński* Wincenty (1861-1926) aptekarz. **Słowniki:** PTPN.

Szczesiak* Jan (1915-1985) ks., administrator parafii Ciężen i Chodecz. **Słowniki:** Leksykon
duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod red. J.
Myszora. T. 3. Wwa 2006. **Biografie:** W. Stachura: Ks. J.S. *KronDWł.* 1985 s. 273-4.
Przyczynki: A. Mietz [i in.]: Wpisani w dzieje Chodcza. Chodecz [i in.] 1989 s. 171-2. –
Represje wobec osób duchownych i konsekrowanych w PRL w latach 1944-1989. Red. A.
Grześkowiak. Lublin 2004 s. 346-7.

Szcześniak* Kazimierz (1885-1945) powstaniec wlkp., ppłk WP. **Słowniki:** SBPW; Kawalerowie VM. T.
II, cz. 1. **Przyczynki:** A. Czubiński: Powstanie wielkopolskie. P. 1978 s. 233, 350, 363, 365. –
Wojskowe aspekty powstania wielkopolskiego 1918-1919. Opr. S. Nawrocki. P. 1985 s. 54,
313.

Szczęsna* Maria z Gąsowskich, właśc. Szelistowska (1889-1976) aktorka, reżyser, dyr. teatru.
Słowniki: SBTP II.

Szczęsnowski* Marian (1902-?) dyrygent Opery Poznańskiej. **Słowniki:** SMP; Dyrygenci. **Przyczynki:**
Trzydziestolecie Opery Poznańskiej 1919-1949. P. 1950 s. 49. -I. Soliński: M. Sz. dyrygent
Państwowej Opery im. St. Moniuszki. *KMP* 1960 nr 1/2 s. 165-6, il.

Szczotka* Stanisław (1912-1954) historyk, prof. UP, działacz ludowy. **Słowniki:** WSB; Słownik
biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989; SHist. **Biografie:** J. Burszta: S. Sz. (1912-
1954). *RDSG* 15: 1953 s. 411-2. – W. Dworzaczek: Wspomnienie o prof. S. Sz. *PZach.* 10: 1954
nr 7/8 s. 524-6. – Cz. Wycech: Po zgonie prof. S. Sz. Uczony i działacz. *Zielony Sztandar* 6:
1954 nr 36 s. 5. – B. Baranowski: S. S. 13 II 1912 – 11 VII 1954. *Życie Szkoły Wyższej* 2: 1954 nr
11 s. 142-4. – J. Burszta: Prof. dr S. Sz. Chłop, góral i uczonek. *Lud* 42: 1955 cz. 2 s. 879-84. – S.
Gacek: S. Sz. *Spraw. PTPN* 17: 1955 nr 1 s. 212-3. – K. Piwarski: S. Sz. *SiMDW* 1: 1955 z. 1 s.
349-53 [wspomnienie pośmiertne]. – S. S. Życiorys. [W:] Księga pamiątkowa Szkoły Realnej
Państwowego Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego w Żywcu. Żywiec 1959 s. 279-82. –
Wybitni hist. wlkp. s. 249-57. – J. Broda: S. Sz. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 275-84.

Szczucki* Adam (1804?-1873) sędzia w Kaliszu, powstaniec 1831. **Słowniki:** Gerber Studenci s. 213; Szkoła Kaliska.

Szczuka* Kazimierz (ok. 1620-1694) opat paradyski, bp chełmiński. **AW:** 8539. **Słowniki:** Biskupi. **Przyczynki:** Opactwo cysterskie w Paradyżu. Jego rola w dziejach i kulturze pogranicza. Red. J. Karczewska. Zielona Góra 2004 s. 68.

Szczuka* Paweł (1917-1980) dyr. LO w Łobżenicy, regionalista. **Słowniki:** Anders.

Szczuka* Seweryn (ok. 1650-1727) kan. gnieźn., bp sufragan chełmiński. **AW:** 8540. **Słowniki:** Biskupi. **Biografie:** W. Jezusek: Biskup Seweryn K. Sz. sufrag. chełm. 1710-1760 fundator seminarium duchownego w Płocku. *Miesięcznik Pasterski Płocki* 44: 1960 s. 123-35.

Szczurkiewicz* Bolesław (1875-1933) aktor, reżyser, dyr. teatru. **Słowniki:** SBTP; WSB; Anders. **Biografie:** Cmentarz Zasł. s. 86. **Przyczynki:** J. Koller: Gawędy teatralne. P. 1963. – A. Grzymała-Siedlecki: Świat aktorski moich czasów. Wwa 1973.

Szczurkiewicz* Tadeusz (1895-1984) socjolog, filozof, prof. UP, UAM i WSE w P. **AW:** 8541. **Słowniki:** WSB. **Źródła:** „Ojczyzna” s. 113-5. **Bibliografie:** A. Wesołowski: Bibliografia prac T. Sz. [W:] Wybrane zagadnienia socjologii T. Sz. P. 1990 s. 128-32. **Biografie:** A. Kwilecki: T.S.(1895-1984). *Ruch PES* 47: 1985 z. 3 s. 401-3. – R. Czamański: T.S.– współtwórca polskiej socjologii (1895-1984). *KMP* 54: 1986 nr 4 s. 19-26, il. – Spraw. Zarządu PTPN 1984-1986 s. 27. – P. Bystrzycki: T. Sz. *Życie i Myśl* 1999 nr 3 s. 78-84. – Byli wśród nas (AE) s. 188-91. – T. Alek-Kowalski: Nauka. Wielkopolska. Uczeni. Szkice socjologiczne. P. 2003 s. 67-129 [na s. 145-63 bibliogr. za lata 1924-1995]. – A. Przystański, J. Włodarek: Życie i działalność naukowa T. Sz. (1895-1984). [W:] T. Szczurkiewicz: Socjologia naukowa a socjologia popularna. Wstęp i dobór tekstów A. Przystański, J. Włodarek. P. [PTPN] 2008, s. 9-35. **Przyczynki:** Laureaci nagrody naukowej i artystyczno-literackiej stoł. m. Poznania. *KMP* 1949 s. 66-7. – Nauka w Wlkp. s. 171, 183, 329, 335-9, 344, 346, 347. – J. Szczepański: Poglądy teoretyczno-metodologiczne T.S.*Nurt* 1975 nr 11 s. 8-9. – T. Alek-Kowalski: Jubileusz Nestora socjologii poznańskiej. *Spraw. PTPN. Wydział Historii i Nauk Społecznych* za 1976 s. 64-6. – A. Wesołowski: Działalność organizacyjno-naukowa i dydaktyczna T. Sz. *Ruch PES* 38: 1976 z. 1. – A. Wesołowski: T. Sz. Działalność organizacyjno-naukowa i dydaktyczna (w 85-lecie urodzin). [W:] 60 lat socjologii poznańskiej. Praca zb. pod red. A. Kwileckiego. P. 1981. – P. Litewk: Poglądy T. Sz. na industrializację i urbanizację. *KMP* 1986 nr 4 s. 27-32. – A. Wesołowski: T. Sz. – jako nauczyciel i wychowawca. *Zesz. Nauk., Ser. 1 / AE Pozn* Z. 237 (1996) s. 144-55, Zfg. – z teczki materiałów i wspomnień o T. Sz. [W:] S. Kozyr-Kowalski, A. Przystański, J. Włodarek: Krytyka rozumu socjologicznego. P. 1997. – A. Lenartowicz: Socjolog i Kant (czyli T. Sz. krytyczny styl uprawiania socjologii). *Ruch PES* 2000 z. 1 s. 193-201. **Artykuły:** *PSocjol.* 10: 1948.

Szczurkiewiczowa* Nuna zob. Młodziejowska-Szczurkiewiczowa Nuna.

Szczurowska* Joanna z Gamalskich (1776-1851) aktorka, śpiewaczka. **Słowniki:** SBTP.

Szczurowski* Jacek (1716-po 1773) jezuita, kompozytor. **Słowniki:** Chybiński.; G. Mizgalski: Podręczna encyklopedia muzyki kościelnej. P. 1959; SMP; WSB; SBWP-W I; EWoj; Szkoła Kaliska.

Szczygieł* Walenty (1745-1769) oficer konfed. barskiej. **Słowniki:** WSB; Wrzesiński SB. **Przyczynki:** W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970 passim. – J. Kitowicz: Pamiętniki czyli historia polska. Wwa 1971.

Szczygłowski* Franciszek (1876-1941) ksiądz prałat. **Biografie:** M. Jarecki: Ksiądz prałat F. Sz. Słupca 2000, 138 s., il. R: K. Rulka, AK T. 135 (2000) z. 1 s. 189-90. **Przyczynki:** M. Walczak: Nauczyciele wielkopolscy w latach wojny i okupacji 1939-1945. P. 1974.

Szedziński* Stanisław (zm. 1572) kan., bp sufragan pozń. **AW:** 8546. **Słowniki:** Biskupi. **Biografie:** Nowacki II s. 185.

Szejdurski* Józef (1797-1882) ks. **Słowniki:** PTPN.

Szeląg* Franciszek (1907-1973) chemik, prof. WSE w P. **Słowniki:** WSB. **Biografie:** Byli wśród nas s. 274-6. **Przyczynki:** Akademia Ekonomiczna w Poznaniu 1926-1976. Wwa [i in.] 1976. **Artykuły:** +*Gł. Wlkp.* 1973 nr 183.

Szelągowski* Julian Teofil (ok. 1857-1920) aktor, śpiewak, reżyser. **Słowniki:** SBTP.

Szeligowski* Tadeusz (1896-1963) kompozytor, prof. PWSM w P. **Słowniki:** SMP; Leksykon kompozytorów XX wieku. Pod red. B. Schäffera. T. 2. Kr. 1965; WSB; Udział Lwowa. **Bibliografie:** S. Skrzypczak: Katalog tematyczny dzieł T. Sz. P. 1980 [praca magisterska – maszynopis w Archiwum UAM]. – D. Gwizdalanka: Wykaz kompozycji T. Sz. [W:] T. Sz. – studia i wspomnienia. Red. F. Woźniak. B. 1985 s. 229-34 [182 poz.]. **Źródła:** Boniecki Fotografie. – T.S.– studia i wspomnienia. Pod red. F. Woźniaka. B. 1985, 233 s. **Biografie:** N. Reiss: Współcześni kompozytorzy polscy: T.S.*Ruch Muzyczny* 1947 nr 11. – T. Marek: T.S.*Muzyka* 1950 nr 5. – B. Ciszewski: Prof. dr T.S.Z żałobnej karty. *KMP* 31: 1963 nr 3 s. 68-9, il. – Z. Mycielski: T.S.*Ruch Muzyczny* 1963 nr 4; 1964 nr 1. – T.S.W 10 rocznicę śmierci kompozytora. Pod red. J. Krassowskiego. Gdańsk 1973. – A. Koszewski: Ze wspomnień o T. Sz. Gdańsk 1977. – F. Dąbrowski: T. Sz. *Nurt* 1983 nr 6 s. 39-40. – L. Tomaszewski: Kronika wileńska. Wwa 1990. – J. Hernik: Wileńskie Środy Literackie *Kultura* (Paryż) 1991 nr 7. – *Kultura międzywojennego Wilna*. Pod red. E. Feliksiak. Białystok 1994. – T. Szantruczek: T.S.P. 1995. – T. Szantruczek: Komponować... i umrzeć. P. 1997. R: M. Komorowska, *Ruch Muzyczny* 1997 nr 18 s. 40-2. – T.S.Wokół twórcy i jego dzieła. Pod red. T. Brodniewicz [i in.]. P. 1998, 159 s. – Wielkopolskie XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulcczyńskiego P. 2001 s. 535-44. **Przyczynki:** Z. Lissa: „Bunt żaków” T. Sz. Kr. 1955 [na s. 102-3: spis kompozycji T. Sz. z l. 1910-1954]. – W. Kiser: T. Sz. *Śpiew w Szkole* 1958 nr 6 s. 321-3. – N. Karaśkiewicz, A. Sitkowska: Laureaci Nagród Miasta Poznania za rok 1959. *KMP* 1960 nr 3. – T. Szantruczek: Zarys działalności Związku Kompozytorów Polskich w Poznaniu w latach 1945-1965. *KMP* 34: 1966 nr 3. – S. Stuligrosz, S. Szeligowska: Wspominamy T. Sz. *Nurt* 1973 nr 4 s. 15-9. – K. Szymanowski: Pisma. Pod red. K. Michałowskiego. Kr. 1983. – S. Lorenz: Album wileńskie. Wwa 1986. – T. Brodniewicz: Kilka myśli o T. Sz. *Ruch Muzyczny* 1997 nr 4 s. 5-7. – M. Komorowska: T. Sz. powrót na muzyczną ziemię. *Ruch Muzyczny* 1997 nr 8 s. 17-9. – A. Nawrocka-Wysocka: Feliks Nowowiejski i T. Sz. – kompozytorzy na nowo odkrywani. *KW* 1997 nr 3 s. 166-9. – Napisy pamiątkowe s. 15.

Szeluto* Apolinary (1884-1966) kompozytor, pianista, sędzia. **Słowniki:** SMP; Anders. **Przyczynki:** S. Łobaczewska: Tablice do historii muzyki. Kr. 1949. – K. Michałowski: Opery polskie. T. 1. Kr.

1954. – B. Schäffer: Almanach polskich kompozytorów współczesnych oraz rzut oka na ich twórczość. Kr. 1956.

Szembek* Aleksander (1814-1884) ziemianin, właściciel Siemianic i Wysocka Wielkiego. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo III s. 448.

Szembek* Aleksander (1842-1928) ziemianin, właściciel Słupi. **AW:** 8553. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo III s. 448, 451.

Szembek* Aleksander (1886-1928) ziemianin, właściciel Siemianic. **Słowniki:** AMOstr. 10 [patrz tam hasło Lipski Aleksander – tekst hasła odnosi się do Aleksandra Sz.!). **Noty biograficzne:** P. Grzesiak: Hrabia A. Sz. z Siemianic – delegat na Polski Sejm Dzielnicowy z powiatu kępińskiego. *PW* 2006 nr 3 s. 109-11, il. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo III s. 452-8.

Szembek* Bohdan Mieczysław Maria (1880-1956) ziemianin, właściciel Wysocka Wielkiego, działacz społ. **Słowniki:** PTPN; SBWP-W II; Członkowie tajnych tow.; AMOstr. z. 4. **Źródła:** B. Szembek: Ostrowskie Gimnazjum u schyłku XIX wieku. [W:] AMOstr. 10 s. 30-33 [wspomnienia szkolne]. **Przyczynki:** Wielkopolska szkoła edukacji narodowej. Wr. 1970 s. 130. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 464-7.

Szembek* Franciszek (1686-1728) kan. gnieźn., bp sufragan przemyski. **AW:** 8556. **Słowniki:** Biskupi.

Szembek* Franciszek Jakub (XVIII w.) star. brzeski. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Szembek* Józef Eustachy (zm. 1758) opat komendatoryjny wągrowiecki, bp chełmski, płocki. **AW:** 8559. **Słowniki:** Teolodzy; Biskupi.

Szembek* Krzysztof Antoni (1667-1748) kan. kujawski i gnieźn., opat w Mogilnie, bp pozn., kujawski, abp gnieźn. **AW:** 8561. **Słowniki:** Teolodzy; Biskupi Urzędnicy centralni Spisy. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1735]. – Kat. biskupów s. 87-8, 167-8. **Biografie:** Nowacki II s. 110.

Szembek* Krzysztof Hilary (1723-1797) kan. gnieźn., bp płocki, kształcił się w szkole jezuickiej w Wałczu. **AW:** 8562. **Słowniki:** Biskupi.

Szembek* Marek (zm. 1744) star. brzeski. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Szembek* Onufry Kajetan (1743-1809) opat komendatoryjny przemęcki, bp płocki. **Słowniki:** Teolodzy; Biskupi.

Szembek* Piotr (1788-1866) ziemianin, gen. w powstaniu 1830. **AW:** 8563/ **Słowniki:** PTPN; SBWP-W I. **Przyczynki:** M. Tarczyński: Generalicja powstania listopadowego. *Wwa* 1980 s. 55-6, 63, 74, 76, 80, 92, 95, 100, 110, 116-7, 125, 129, 135-6, 140, 143, 149, 152-3, 174-5, 207-8, 217, 226, 251, 255, 264-5, 278-9, 358, 368-9, 379. – P. Grzesiak: P. Sz. – zapomniany gen. z Siemianic. *Tyg. Kęp.* 1995 nr 33 s. 12; nr 34 s. 13; nr 36 s. 10, il. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 180, 444-9, 451.

Szembek* Piotr (1843-1896) ziemianin, polityk, powstaniec 1863. **AW:** 8564. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo III s. 448-52.

Szembek* Stanisław (1650-1721) bp kujawsko-pomorski, abp gnieźn. **AW:** 8565. **Słowniki:** Biskupi.
Źródła: Aliqua documenta gentis Sz. Wyd. ks. W. Meysztowicz. *Antemurale* 11: 1967 s. 3-22.
Biografie: M. Aleksandrowicz: S. Sz., arcybiskup gnieźnieński (1706-1721). *Studia Gnesnensia* 1: 1975 s. 29-49, rês. **Przyczynki:** Bogacka Pastorały s. 282-5.

Szembek* Stanisław (1849-1891) malarz. **AW:** 8566. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** Kwilecki
Ziemiaństwo III s. 462-4. **Artykuły:** +*BHSz.* 39: 1977 z. 1 s. 87-97.

Szembekowa* Maria z Fredrów (1862-1937) poetka, działaczka patriot. **AW:** 8567. **Słowniki:** WSB;
Nowy Korbut. **Przyczynki:** Z. z Fredrów Szeptycka: Wspomnienia z lat ubiegłych. Wr. 1967 s.
319-20 i passim. – D. Kamolowa: Spuścizna rodzinna Fredrów w zbiorach rękopisów Biblioteki
Narodowej. *Biuletyn Informacyjny Biblioteki Narodowej* 1968 nr 2. – L. Kokociński: Ostatnia
z Fredrów. *Południowa Wielkopolska* 1968 nr 12. – Zbiór poetów polskich XIX w. Opr. P.
Hertz. Księga 4. Wwa 1965; Księga 6 Wwa 1975 s. 270. – S. Wasylewski: Wspomnienia i szkice
znad Warty. P. 1973. – J. Pietrzak: Fredrowska krew w Wielkopolsce. *Kierunki* 1974 nr 25, 26.
– B. Zakrzewski: Fredro i Fredrusie. Wr. 1974 – M. Wróbel, E. Morawiec: Maria z Fredrów.
Tyg. Kęp. 1990 nr 11 s. 6. – (red.): Maria z Fredrów Sz. *Tyg. Kęp.* 2000 nr 48 s. 6; 2001 nr 1 s.
6; nr 2 s. 6; nr 3 s. 6; nr 4 s. 6; 47 s. 8. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 161, 174, 449-55, 463. – K.
Niełacny: S. Sz. – malarz z Wysocka Wielkiego. *Krajoznawstwo i Turystyka* 2001 nr 2 s. 20-1,
fot.

Szembekowie* – rodzina ziemiańska. **Przyczynki:** J. Berger-Mayerowa: Broszury i druki ulotne z XVII-
XX w. z księgozbioru Szembeków [w Bibliotece Śląskiej]. Komunikat. *Spraw. Wrocławskiego*
Towarzystwa Naukowego. Seria A. T. 12. Wr. 1957 s. 35-8.

Szembekówna* Jadwiga – zob. Szeptycka Jadwiga.

Szembekówna* Zofia (1885-1974) imię zakonne Maria Krysta archeolog, etnograf, nauczycielka.
Słowniki: WSB. **Biografie:** S. Błaszczuk: Z. Sz. (1885-1974). *Lud* 60: 1976 s. 370-2, il.
Przyczynki: Z. Jednorowska: Prace archeologiczne Z. i Jadwigi Szembekównych. *Rocz. Bibl.*
PAN Krak R. 43 (1998) s. 121-33, sum. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 161-2, 170-1, 173, 454,
457-62. **Artykuły:** +*LL* 9: 1965 nr 2/3 s. 23-4. – +*Tyg. Powsz.* 1974 nr 40 s. 7.

Szenic* Artur (1868-1932) ziemianin, starosta w Pleszewie. **Słowniki:** Anders. **Monografie:** D.
Wabiński: A. Sz. [W:] Non omnis moriar. Groby i sylwetki ziemian z powiatu pleszewskiego.
Dobrzyca 2011, s. 129-42, il.

Szenic* Marian Andrzej Stanisław (1891-1958) pediatra, powstaniec wlkp., uczestnik wojny 1939.
Słowniki: AMM; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** E. Błaszczuk, M. Szenic-Paradowska: M.
Sz. (1891-1958). Pediatra. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej
1945-1985. P. 1991 s. 303-5, bibliogr. – M. Paradowska: o doktorze Sz., jego pacjentach,
Wagnerze i hazardzie. *KMP* 2001 nr 1 s. 240-58, fot. **Przyczynki:** *Rocznik Lekarski* 1948. –
Klanowski. – M. Stabrowski: Organizacja i działalność szpitala w Polsce Ludowej. [W:] Szpital
Dziecięcy imienia Bolesława Krysiwicza w Poznaniu 1877-1977. Wwa [i in.] 1977 s. 53.

Szenic* Stanisław Bolesław (1831-1903) przyrodnik, nauczyciel gimn., powstaniec 1863. **AW:** 85711.
Słowniki: PTPN; AMM; Słow. biologów.

Szenic* Tadeusz (1896-1984) ekonomista, powstaniec wlkp., uczestnik wojny 1920 i 1939. **Słowniki:** AMM

Szenic* Telesfor (1843-1885) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Szeptycka* Jadwiga z Szembeków (1883-1939) etnograf, archeolog. **Słowniki:** WSB; SBWP-W I; Ziemiańskie VII. **Biografie:** S. Błaszczuk: J. Sz. i Zofia Szembekówna. *LL* 9: 1965 nr 2/3 s. 23-34, il. **Przyczynki:** Z. Jednorowska: Prace archeologiczne Z. i Jadwigi Szembekównych. *Rocz. Bibl. PAN Krak* R. 43 (1998) s. 121-33, sum. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 161-2, 170-1, 173, 454, 456-7, 459-62.

Szereda* Stanisław (1909-1985) politolog, bibliotekarz. **Słowniki:** SPKP Supl. II.

Szewczyk* Maria (1901-1995) artystka ludowa na Kujawach. **Biografie:** I. Święch: M. Sz. (1901-1995). *Rocz. Muz. / Muz. Ziemi Kuj.* T. 6 (1996) s. 137-8.

Szewski* Józef Franciszek (1870-1943) lekarz, działacz społ. i gosp. **Słowniki:** SLEK. I.

Szklarek* Henryk (1908-?) ks., kapelan AK. **Słowniki:** Szamotulanie.

Szkudlarski* Adam (1906-1972) ks. **Biografie:** K. Urbanowski: Śp. ks. A. Sz. (1906-1972). *MK* 24: 1973 nr 6 s. 140-1.

Szkudlarski* Czesław (1896-1974) powstaniec wlkp., podoficer WP. **Słowniki:** Enc. konsp. wlkp.

Szkudzi* (ze Szkudły, Szkudlski) Mikołaj h. Lis (?-1500) archidiakon śremski, wikariusz generalny i oficjał poznań. **Biografie:** Nowacki II s. 211-2. **Przyczynki:** Nowacki II s. 88, 230, 257, 295, 316, 388, 414, 439, 496.

Szkudzi* Stefan (?-1492) pleban święciechowski, kan. poznań. **Przyczynki:** Nowacki II s. 438, 740.

Szlachta* Edmund (1922-1991) nauczyciel. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Szlagowski* Antoni Władysław (1864-1956) bp sufragan warszawski, kaznodzieja, teolog, historyk **Słowniki:** Biskupi J.B. Nycek: Ludzie i książki. Słownik biograficzny ludzi książki i pióra województwa płockiego. Płock 1983; K. Krasowski: Biskupi katoliccy II Rzeczypospolitej. Słownik biograficzny. P. 1996; Szkoła Kaliska; Śródka. **Biografie:** W. Wojdecki: Arcybiskup A. Sz. Kaznodzieja Warszawy. Wwa 1997. R: W. Pazera, *Stud. Theol. Vars.* 1997 nr 2 s. 402-5.

Szlichtyng* (Schlichting) Albert (XVI w.). **Przyczynki:** H. Grala: Wokół dzieła i osoby A. Sch. (Przyczynek do dziejów propagandy antymoskiewskiej w drugiej połowie XVI w.). *Studia Źródłoznawcze* T. 38 (2000) s. 35-51, sum.

Szlichtyng* (Schlichting) Jan Jerzy (1597-1658) sędzia ziemski wschowski, działacz dysydencki. **AW:** 7574. **Słowniki:** WSB; SBL; Szamotulanie. **Źródła:** Akta synodów różnowierczych w Polsce. T. 4. Wwa 1997. **Przyczynki:** Ł. Kurdybacha: Działalność J. A. Komeńskiego w Polsce. Wwa 1957 s. 123, 264-5. – W. Dworzaczek: Wielkopolska reprezentacja sejmowa. *RH* 23: 1957 s. 298. – K. Opaliński: Listy do brata Łukasza. Wr. 1957. – J. Tazbir: Zagłada ariańskiej „stolicy”. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce*. 1961 s. 119, 123, 129. – A. Skarka: Komenského výzva

Evigila Polonia. [W:] Studia poświęcone stosunkom literackim polsko-czeskim. Wr. 1969. – Ł. Częściak: Sejm warszawski w 1649/50. Wr. 1978 s. 111. – S. Ochmann: Sejm koronacyjny Jana Kazimierza 1649/50. Wr. 1985. – A. Kersten: Hieronim Radziejowski. Wwa 1988 s. 393. – Reformacja i kontrreformacja w Wielkopolsce. P. 1995 s. 283, 294-8, 303-8, 312-7, 319-23, 326-7.

Szlichtyng (Schlichting) Jerzy (zm. 1644) poeta. **AW:** 7575. **Przyczynki:** K. Badecki: Wstęp do: Polska satyra mieszczańska. Kr. 1950. – N. Kornilowicz: „Pieśni” i „lekcje”. Ze świata znaczeń barokowej poezji miłosnej. *Barik* 1999 nr 1 s. 113-6, sum. [„Pieśni” J. Sz.].

Szlichtyng* (Schlichting) Jonasz z Bukówca (1592-1661) teolog, pisarz, przywódca ariański. **AW:** 7576. **Słowniki:** Filozofia w Polsce. **Biografie:** W. Korcz: J. Sz. (1592-1661). *RLub.* 3: 1962 s. 204-17, il. – Z. Gryczka: J. Sz. z Sączkowa. *PLudu* 1991 z. 2-3 s. 27. **Przyczynki:** J. Dürr-Durski: Arianie polscy w świetle własnej poezji. Wwa 1948. – M. Szaniecki: z pobytu braci polskich na ziemi lubuskiej. *Reformacja w Polsce* 1948/1952 s. 62. – J. Tazbir: Walka z braćmi polskimi w dobie kontrreformacji. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 1956 s. 196-7. – Z. Ogonowski: Socynianizm polski. Wwa 1960. – Deutsches Familienarchiv. Bd. 67. Neustadt an der Aisch 1977 s. 168, il.

Szlichtyng* Jonasz młodszy (+). **Źródła:** Dwa „cudowne ocalenia” Braci Polskich. Wyd. J. Tazbir. [W:] Kultura i literatura dawnej Polski. Studia. Wwa 1968 s. 257-71 [„Relacja o boskiej providencyjnej nad P.J. Sz. młodym A. D. 1665 14 Sept.”].

Szlichtyngowie* rodzina szlachecka. **AW:** 7573. **Słowniki:** Genealogisches Handbuch des Adels. Freiherrliche Häuser. Serie B. Bd. 2. 1957 und Serie A. Bd. 5. 1963. – Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 102-3. **Przyczynki:** W. Dworzaczek: Schlichtingowie w Polsce. Szkic genealogiczno-historyczny. Wwa 1938. – J. von Roy: Zur Herkunft der schlesischen Familie v. Schlichting. [W:] Ostdeutsche Familienkunde. Bd. 20. 1972 s. 132-8. – J. von Roy: Von Schlichting de Bukowiec. [W:] Deutsches Familienarchiv. Bd. 67. Neustadt an der Aisch 1977 s. 151-172, il.

Szmaj* Stefan (1893-1970) malarz, grafik, lekarz. **Słowniki:** SGraf.; AMOstr. z. 10. **Przyczynki:** Almanach exlibrisu polskiego XX wieku. Opr. J. Kram. Kr. 1948. – Galeria plastyki pomorskiej. Bydgoszcz styczeń 1955. Katalog. – DWP III. – Eklibrisy wielkopolskie. Poznań 1958. Katalog. – A. Ryszkiewicz: Exlibris polski. Wwa 1959 – S. Bołdok: Stowarzyszenie Polskich Artystów Grafików „Ryt”. [W:] z zagadnień plastyki polskiej w latach 1918-1939. Studia z historii sztuki. T. 9. Zbiór studiów pod red. J. Starzyńskiego. Wr. [i in.] 1963. – Międzynarodowa wystawa exlibrisu muzycznego. Poznań listopad 1967. Katalog. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski. Wr. [i in.] 1971. – 1919-1969 Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Praca zbiorowa pod red. s. Teisseyre. P. 1971 s. 9. – K. Borucki: Plastyka bydgoska w latach 1920-1945. [W:] Bydgoszcz w latach 1920-1970. B. 1972 s. 247-56. – J. Pollakówna: Formiści. Wwa [i in.] 1972 Dz. Wlkp. II s. 705, 707. – A. Fiedler: Mój ojciec i dęby. Wwa 1973 s. 146, 151, 192. – J. Malinowski: Tendencje ekspresjonistyczne w grafice polskiej. *Sztuka* 1976 nr 5. – T. Dobrowolski: Malarstwo polskie ostatnich dwustu lat. Wr. [i in.] 1976. – J. Ratajczak: Zgasły brzask epoki. P. 1980. – M. Hendrykowska: Główne tendencje rozwojowe w poznańskiej grafice użytkowej w latach 1945-1980. *KMP* 1981 nr 2. – J. Malinowski: Zrzeszenie artystów „Bunt”. [W:] Co robić po kubizmie ? Kr. [i in.] 1984. – J.

Malinowski: Grupa „Jung Idysz” i żydowskie środowisko „Nowej Sztuki” w Polsce 1918-1923. Wwa 1987. – H. Majkowski: o sztuce plastycznej w Poznaniu w czasach poprzedzających wojnę światową. *Antologia KMP* 1990 nr 3/4. – J. Malinowski: Sztuka i nowa wspólnota. Zrzeszenie artystów „Bunt” 1917-1922. Wr. 1991. – M. Grońska: Ekslibrisy. Wwa 1992. – M. Bryl: Grupa artystów plastyków „Świt”. P. 1992. – J. Mulczyński: Salony z pogranicza. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Cz. IV) *Artelier* 1993 nr 3-4.

Szmańda* Edward (1925-1998) językoznawca bydż. **Biografie:** P. Grzybowski: Przyjacielowi, na pożegnanie... Sylwetka E. Sz. *Kronika Bydgoska* [T.] 19 (1998) s. 374-6. – J. D.: Oddany Bydgoszczy. E. Sz. *Kalendarz Bydgoski* 32: 1999 s. 271-2. – A. Dyszak: Śp. E. Sz. (9 VIII 1925 – 10 V 1998). *Język Polski* 1999 z. 4 s. 241-4.

Szmańda* Jan (1889-1919) redaktor, działacz społ.-narod. **Słowniki:** PTPN; SBKS; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** W. Jakóbczyk: Biblioteki ludowe w zaborze pruskim przelomu XIX i XX w. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 1961 nr 1. – Dzieje Gniezna. Wwa 1965. – Wielkopolska szkoła edukacji narodowej. Wr. 1970. **Bibliografie:** Bibliografia czasopism pomorskich. Województwo bydgoskie. Toruń 1960. – B. Żynda: Bibliografia wydawnictw Księgarni św. Wojciecha. P. 1970.

Szmatuła* Piotr (1892-1959) powstaniec wlkp., uczestnik wojny polsko-bolszewickiej, plutonowy WP, podoficer Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie. **Słowniki:** Opalenicki SB I; Kawalerowie VM. T. II, cz. 2. **Biografie:** B. Wojcieszak: Kawaler Virtuti Militari. *Echa Opalenickie* 19889 nr 12. – Z. Kościański: Kawaler Virtuti. *Echa Opalenickie* 1990 nr 2. – Z. Kościański: Nowotomyscy kawalerowie Virtuti Militari w okresie II Rzeczypospolitej. *Wiadomości Nowotomyskie* 1992 nr 6/7.

Szmidecki* Ludwik Adolf (1816-1892) kaliszanie. **Przyczynki:** F. Seweryn: Wędrówki po stołecznych nekropoliach. *Kaliszanie w Warszawie* 3: 1992 s. 37-9.

Szmidt* Franciszek (1888-1965) inż. kolejowy, kier. działu budowy w Dyrekcji Okr. Kolei Państwowych w P. **Słowniki:** SBTech. VIII.

Szmitkowski* Leon (1801-1875) ziemianin, działacz społ., powstaniec 1830, 1848 i 1863. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Motty i s. 524, 727-8; II s. 411.

Szmyt* Feliks (1895-1980) rzeźbiarz. **Biografie:** J. Grzegorzewski: F. Sz. (1895-1980). z żałobnej karty. *KMP* 1981 nr 2 s. 95-6, il.

Szmyt* Lucjan (1836-1863) lekarz, powstaniec 1863. **AW:** 8584. **Słowniki:** AMM; Członkowie tajnych tow.

Szmyt* Włodzimierz (1926-1981) pielęgniarz, wykładowca w Instytucie Ortopedii i Rehabilitacji AM w P. **Źródła:** Archiwum Instytutu Ortopedii i Rehabilitacji AM w P. **Biografie:** E. Andrzejewska: W. Sz. (1926-1981). Pielęgniarz. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 306-7.

Szmytówna* Maria (1903-1986) dr hab., farmaceutka, pracownik naukowy AM. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1984-1986 s. 33-4. – M. A. Smoczkiewiczowa: Profesor dr hab. M. Sz. (1903-

1986). *Balneochemia Polska* 37: 1995, 1. – J. Grochmalicka-Mikołajczyk, T. Gierlach-Hładoń: Profesor Maria Szmytówna (1903-1986). [W:] M. Sz. Poznańska balneochemia. Wstęp i dobór tekstów J. Grochmalicka-Mikołajczyk i T. Gierlach-Hładoń. P. [PTPN] 2007, s. 9-20.

Sznajder* Adam (1876-1933) dyr. Szkoły Handlowej w Kaliszu. **Przyczynki:** Od Szkoły Handlowej do „Ekonomika”. Red. E. Andrysiak [i in.]. Kalisz 2003 s. 20, il.

Szolc* Kazimierz (+) malarz. **AW:** 8586. **Biografie:** A. Grześkowiak: Sz. K. [W:] Zeszyt regionalny miasta Gostynia. Gostyń 1978 s. 45. – H. Gościański: K. Sz. – artysta malarz. [W:] Sławni Gostynianie. Kalendarz 1987. Gostyń 1986 s. 24-5, il. **Przyczynki:** Dz. Wlkp. II s. 694-5.

Szolc*-Rogoziński Stefan – zob. Rogoziński.

Szołdrscy* – rodzina ziemiańska w Wielkopolsce. **AW:** 8588, 8593a. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1830-1847].

Szołdrska* Anna w zakonie Wiktoria (XVII w.) przeorysza dominikanek w P. **Słowniki:** Borkowska i s. 112.

Szołdrska* Helena [Halszka] (1909-1992) żołnierz AK, powstaniec 1944, tłumaczka, historyk. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo III s. 362-3.

Szołdrska* Zofia (zm. 1692) ksieni benedyktynek w P. **Słowniki:** M. Borkowska: Słownik polskich księń benedyktyńskich. Niepokalanów 1996; Borkowska i s. 82.

Szołdrski* Aleksander (XVII/XVIII w.) kustosz, nielegalny administrator diecezji pozn. w 1707 r. **AW:** 8594. **Przyczynki:** Nowacki II s. 200.

Szołdrski* Andrzej (XVII/XVIII w.) kaszt. biechowski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Szołdrski* Andrzej h. Łódzia (1583-1650) kan. i prepozyt gnieźn., prepozyt kruszewicki i pozn., bp pozn., kijowski, przemyski. **AW:** 8595. **Słowniki:** WSB; EK; Biskupi. **Źródła:** Kat. biskupów s. 81-2, il., 157-61, il. **Biografie:** Nowacki II s. 106. **Przyczynki:** Nowacki II passim.

Szołdrski* Bartłomiej (zm. przed 1761) kasztelan santocki i biechowski. **Słowniki:** Wrzesiński SB; Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 387.

Szołdrski* Emil Wiktor (1813-1901) ziemianin. **AW:** 8600. **Słowniki:** PTPN.

Szołdrski* Feliks (XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 387.

Szołdrski* Jan (XVII w.) kaszt. biechowski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Szołdrski* Jan (1851-1927) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Szołdrski* Jan Ewangelista (1881-1939) ziemianin, prawnik, ekonomista. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo II s. 20. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 193, 353, 361.

Szołdrski* Kazimierz (XVIII w.) podczaszy wschowski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 387.

- Szołdrski* Kazimierz (1843-1904) ks. **AW:** 8605. **Słowniki:** PTPN.
- Szołdrski* Ludwik (XVIII w.) woj. kaliski, pozn., star. gen. Wlkp. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 387.
- Szołdrski* Maciej (XVI/XVII w.) star. mosiński. **Słowniki:** Chłapowski.
- Szołdrski* Mikołaj (zm. 1690/1692) kasztelan biechowski. **Słowniki:** Wrzesiński SB; Bieniaszewski Spisy.
- Szołdrski* Stanisław (1848-?) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.
- Szołdrski* Stefan (XVIII w.) poseł na sejm 1736, star. łęczycycki. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 387.
- Szołdrski* Wiktor (1779-1830) ziemianin. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo II s. 20.
- Szołdrski* Wiktor (1817-1885) ziemianin, działacz społ. i polit. **AW:** 8613. **Słowniki:** PTPN.
- Szołdrski* Wiktor (1887-1932) ziemianin. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo II s. 20-21.
- Szołdrski* Władysław (zm. 1757) woj. inowr., star. gen. Wlkp. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 387.
- Szołdrski* Wojciech (zm. 1664?) kaszt. nakielski, star. kolski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Chłapowski.
- Szopiński* Ludwik (1846-1935) leśnik i działacz kulturalny w Obrze. **Słowniki:** Wolszt. SB.
- Szostak* Antoni (1895-1964) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.
- Szostakowski* Józef (1815-1882) nauczyciel gimn. **AW:** 8620. **Słowniki:** Nauczyciele MM; **Słowniki:** AMOstr. z. 10.
- Szostakowski* Józef Jakub (1845-1910) lekarz. **AW:** 8619. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.
- Szotkowski* Józef (1899-1945) przyrodnik, nauczyciel. **Słowniki:** Słow. biologów.
- Szpecht* Karol Emil (1875-1957) cyklista kaliski. **Przyczynki:** Małyszko Cmentarze s. 103-4.
- Szpilowski* Sylwester (ok. 1790-1832) architekt. **Słowniki:** SBWP-W II; Architekci. **Przyczynki:** (jn): Kaliszanie mniej znani. *Gaz. Pozn.* 1984 nr 115 s. 6. – I. Barańska: Jak Sz. stracił robotę? *Ziemia Kaliska* 1993 nr 44 s. 13. – I. Barańska: Działalność architektoniczna S. Sz. w Kaliszu w świetle źródeł archiwalnych. *Kwart. Archit. Urb.* 1997 z. 3 s. 215-24, sum. – I. Barańska: Architektura Kalisza w dobie Królestwa Kongresowego. Kalisz 2002.
- Szpinalski* Stanisław Leopold (1901-1957) pianista, prof. PWSM w P., krzewiciel życia muz. **Słowniki:** SMP; WSB. **Biografie:** T. Zalewski: S. S. *Ruch Muzyczny* 1957 nr 8. – J.J. Jadacki: o S. Sz. (1901-1957). *Muzyka* 22: 1977 nr 1 s. 14-39, sum. – J. Jasieński: S. Sz. w czterdziestą rocznicę

śmierci. *Ruch Muzyczny* 1997 nr 13 s. 13-4. – J. Jasieński: S. Sz. Nestorzy polskiej chopinistyki. *Ruch Muzyczny* 2000 nr 19 s. 28-32. **Przyczynki:** Międzynarodowe konkursy imienia Fryderyka Chopina w Polsce. Wwa 1954. – K. Nowowiejski: Pod zielonym pegazem. P. 1971. – 50 lat PWSM w Poznaniu. Wwa [i in.] 1973. **Artykuły:** +*Ruch Muzyczny* 1967 nr 13.

Szpingier* Witold (1903-1960) śpiewak oper. **Słowniki:** SBTP; WSB. **Biografie:** K. Urbanowicz: W. S. (wspomnienie pośmiertne). z żałobnej karty. *KMP* 29: 1961 nr 1 s. 90-1, il. **Przyczynki:** T. Światała: Opera Poznańska 1919-1969. P. 1973. **Artykuły:** *Almanach Sceny Polskiej* 1960/1961 s. 274.

Szpingier* Zygmunt (1901-1960) malarz, scenograf. **Słowniki:** WSB; SGraf. **Biografie:** T.H. Nowak: Wspomnienie pośmiertne o Z. S. *KMP* 28: 1960 nr 4 s. 115-7, il. – T.H. Nowak: Z. S. – artysta niezapomniany. *Nurt* 1979 nr 12. **Przyczynki:** Laureaci miasta Poznania w roku 1950. *KMP* 1950 s. 55-7, il. – DWP III. – K. Kalinowski: Dwadzieścia lat plastyki poznańskiej 1945-1965. *KMP* Cz. II – 1965 nr 1. Cz. III – 1966 nr 1. Cz. IV – 1968 nr 4. – Serwański s. 431. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski. Wr. 1971. – J. Pollakówna: Formiści. Wwa [i in.] 1972. – T. Światała: Opera Poznańska 1919-1969. P. 1973. – Polskie życie artystyczne w latach 1915-1939. Wr. 1974. – Z. Zakrzewski: Przechadzki po Poznaniu lat międzywojennych. Wwa [i in.] 1983. – L. Turkowski: Księga mojego miasta. P. 1983 s. 102, 107, 118, 199. – Z. Zakrzewski: Wspominam Poznań. P. 1986. – W. Czarnecki: To był też mój Poznań. P. 1987. – J. Mikołajczak: Kpinki i docinki. P. 1989. – H. Majkowski: o sztuce plastycznej w Poznaniu w czasach poprzedzających wojnę światową. *Antologia KMP* 1990 nr 3/4. – J. Malinowski: Sztuka i nowa wspólnota. Zrzeszenie artystów „Bunt” 1917-1922. Wr. 1991. – J. Mulczyński: Salon „pod osiemnastką”. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Cz. I) *Artelier* 1992 nr 1. – J. Mulczyński: Salon „pod czternastką”. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Cz. II). *Artelier* 1993 nr 1. – I. Remblewski: Poznańscy artyści w Paryżu 1900-1940. *Artelier* 1993 nr 3-4 s. 54-5. – K. Gieszczyńska-Nowacka: Zapomniane projekty architektoniczno-urbanistyczne Z. Sz. *KMP* 1993 nr 3/4 s. 153-61, il. – J. Mulczyński: Pracownie artystów poznańskich XX wieku. *KMP* 1994 nr 1-2. – A.J. Markiewicz: Plastyka w okresie XX-lecia międzywojennego. Zarys monograficzny. [W:] Wielka księga miasta Poznania. P. 1994. – J. Mulczyński: Sztuki plastyczne po II wojnie światowej. [W:] Wielka księga miasta Poznania. P. 1994. – W. Makowiecki: Z. S. – malarz niespełnionych nadziei. *Gazeta Malarzy i Poetów*. 1994 nr 3 s. 20. – M. Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. Wr. [i in.] 1994. **Artykuły:** +*Gł. Włkp.* 1950 nr 57; 1954 dodatek *NŚ* nr 9.

Szpunar* Janusz (1927-1974) prof. WSE w Poznaniu. **Biografie:** Byli wśród nas (AE) s. 192-4.

Szpunar* Julian (1887-1974) nauczyciel, działacz kulturalny i społ. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** W. Skorupka: Moje morgi i katorgi. P. 1970 s. 139-41. – z przeszłości Rzeszowa. T. 2. Rzeszów 1997 s. 37-56.

Szpunarowa* Kazimiera Wiktoria (1893-1970) lekarka, pisarka. **Słowniki:** SBL. **Biografie:** J. Florek: Dr K. F.-S. – lekarz i poetka. *ABC* 1991 cz. 1 nr 115 s. 6; cz. 2 nr 116 s. 6. – H. Florkowski: Kazimiera i Julian Szpunarowie. *Pan. Leszcz.* 1991 nr 18 s. 13. **Przyczynki:** z przeszłości Rzeszowa. T. 2. Rzeszów 1997 s. 37-56. –

Szpurka* Czesław (1913-1983) nauczyciel. **Biografie:** S. Jędraś: Cz. Sz. *PLudu* 1989 z. 5 s. 32-34.

Szrant* Wiktor (1847-1908) lekarz. **Słowniki:** PTPN; Slek. IV.

Szrejbrovski* Henryk (1905-1981) prawnik. **Słowniki:** SBL. **Biografie:** S. Jędraś: Notariusz H. Sz. *PLudu* 1991 z. 2-3 s. 36-37.

Szrejbrovski* Kazimierz (1863-1923) nauczyciel, inspektor szkolny. **Słowniki:** SBL. **Biografie:** S. Jędraś: Pierwszy inspektor szkolny. *Pan. Leszcz.* 1993 nr 29 s. 13. **Przyczynki:** J. Fedorowicz [i in.]: Marianna i róże – życie codzienne w Wielkopolsce w latach 1840-1914 w tradycji rodzinnej. Wwa 1977. – S. Jędraś: Gmina Osieczna. Leszno 1994 s. 213, 273.

Szrejbrovski* Kazimierz (1879-1940) ks., kan. **Słowniki:** Martyrol.; PTPN; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Napisy pamiątkowe s. 26.

Szrejbrovski* Mieczysław Wincenty (1896-1930) urzędnik, powstaniec wlkp. i śląski. **Słowniki:** SBPW; SBWP-W II. **Biografie:** Biografistyka powstania wielkopolskiego 1918-1919. Koszalin 1985 s. 29. – M. Rezler: Dowódcy z ołudniowej Wielkopolski : M.S. (1896-1930). *Południowa Wielkopolska* 1989 nr 3. **Przyczynki:** L. Gomolec: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1957 s. 6 . – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. B. Polaka. Kościan 1975 s. 196. – Wojskowe aspekty powstania wielkopolskiego 1918-1919. Opr. S. Nawrocki. P. 1985 s. 170.

Sztaark* Edward Adolf (1854-1896) lekarz. **Słowniki:** Slek. IV.

Sztaark* Emil, pseud. Mocny (1895-1972) przemysłowiec kaliski, żołnierz AK. **Przyczynki:** Małyszko Cmentarze s. 108-9. – Armia Krajowa w Kaliszu. Zarys historii wojennej kaliszian 1914-1945. Kalisz 2004 s. 109.

Sztaudynger* Jan Izidor (1904-1970) poeta, satyryk, tłumacz, teatrolog. **AW:** 8629. **Słowniki:** SWPP; WSB; Polscy pisarze. **Biografie:** W. Natanson: Uśmiech i poezja J.S. Łódź 1976. **Przyczynki:** A. Sztaudynger-Kaliszewicz: Ostatni, który zbierał pieczarki na ulicy Piotrkowskiej... Łódź i łodzianie w życiu i twórczości J. Sz. *Kronika Miasta Łodzi* 1995 z. 2 s. 65-76. – D. Sadłowska: Komizm i przysłowia we fraszkach J. Sz. *Zesz. Nauk. WSP Olszt., Pr. Językozn. Z. 2* (1998) s. 83-92. – K. Heska-Kwaśniewicz: „Zapach Tatr”. o fascynacjach górskich J.I. Sz. *Wierchy* 65: 1999 s. 35-60, sum, streszcz. hiszp. **Artykuły:** +*Twórczość* 1971 nr 2. – +*Rocznik Literacki* 1970, 1972.

Strzemiński* Tomasz (1398-1460) kanonik gnieźn., teolog, prawnik. **Słowniki:** Nowy Korbut. **Przyczynki:** Z. Budkowa: Najdawniejsze krakowskie mowy uniwersyteckie. *Spraw. PAU* 1951 nr 6. – P. Bober: Uwagi krytyczne o pracy Jakuba Sawickiego: Synody archidiecezji gnieźnieńskiej. *Polonia Sacra* 1952 z. 1 s. 60. – P. Bober: z dziejów synodów dawnej diecezji krakowskiej w XIV, XV i XVI w. *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne.* 1956.

Sztyrmer* Ludwik (+) powieściopisarz, krytyk literacki. **Słowniki:** Literatura polska. Przewodnik encyklopedyczny. Red. J. Krzyżanowski [i in.]. T. 2. Wwa 1985.

Szuberla* Jakub (1849-1936) lekarz. **Słowniki:** Slek. IV.

Szuda* Gracjan Nikazy (1876-1966) ks. **Słowniki:** Martyrol.; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Szuda* Kazimierz (XX w.) prawnik, numizmatyk. **Bibliografie:** Z. Chodyła: Bibliografia prac K. Sz. za lata 1958-1972. *Studia Muzealne* (P.) 10: 1974 s. 161-2 [30 poz.].

Szudarek* Marcin (1846-1914) ks. **Słowniki:** PTPN.

Szudziński* Sylwester (1858-1931) ks. **AW:** 8639. **Słowniki:** PTPN.

Szukalski* Alfons (1890-1942) ks. **Słowniki:** PTPN.

Szukalski* Franciszek Ksawery (1878-1956) ks. **Słowniki:** PTPN.

Szukalski* Jan Władysław (1890-1940) ks., autor podręczników. **Słowniki:** AMM. **Przyczynki:** +*Kalendarz Słowa Bożego* 1948. – Klanowski.

=Szukalski* Marian (+) radiowiec. **Przyczynki:** T. Światała: Radiowiec M. Sz. *KMP* 1976 nr 1 s. 99-110, il.

Szukała Maksymilian (1871-1928) ks. **AW:** 8641. **Słowniki:** PTPN.

Szukała* Teodor (1917-1992) malarz, konserwator zabytków. **Słowniki:** Opalenicki SB II. **Biografie:** R. Danecki: Galeria znanych plastyków Wielkopolski. Międzychód 2012, s. 116-7. **Przyczynki:** R. W. Linette: Katalog zabytków sztuki w Polsce. T. 5. Województwo poznańskie. Z. 14. Powiat nowotomyski. Wwa 1969 s. 3-4, 11, 15, 42. – Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980. P. 1981 s. 234.

Szulakiewicz* Klemens (zm. 1894) dyrygent orkiestr symfonicznych i chórów. **Słowniki:** Dyrygenci.

Szulc* Franciszek (1893-1940) powstaniec wlkp., podkomisarz Straży Granicznej. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 2. **Przyczynki:** E. Cicha: Kpt. F. Sz. *GWyb.* (P.) 1999 nr 209 s. 6.

Szulc* Franciszek (1912-2000) nauczyciel. **Przyczynki:** K. Szulc: F. Sz. *GWyb.* (P.) 2000 nr 231 s. 9.

Szulc* Józef (1842-1908) dentysta, powstaniec 1863. **AW:** 8644. **Słowniki:** PTPN; Slek. IV; Członkowie tajnych tow.; AMOstr. z. 10. **Przyczynki:** E. Achremowicz, T. Żabski: Towarzystwo Literacko-Słowiańskie we Wrocławiu 1836-1886. Wr. 1973 s. 313-4, 250, 437. – J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 41, 59-60, 114, 119.

Szulc* Karol (1839-1907) działacz polon., księgarz, publicysta. **Słowniki:** SPKP; WSB. **Przyczynki:** W. Breowicz: Ślady Piasta pod Piniorami. Wwa 1961 s. 58, 151, 166-70. – A. Kłossowski: Księgarstwo polskie na obczyźnie od powstania listopadowego. *Księgarz* 1966 nr 3 s. 31. – W. Wójcik: 75 lat prasy polskiej w Brazylii. *Roczniki Historii Czasopiśmiennictwa* 1968 z. 2 s. 261-2.

Szulc* Kazimierz (1825-1887) etnograf, publicysta, działacz społ., współtwórca PTPN. **AW:** 8645. **Słowniki:** WSB; SHist.; Nauczyciele MM. **Biografie:** B. Górka: Dr K. Sz. (1825-1887). *KMP* 20: 1947 s. 217-36. – L. Słowiński: Nie damy pogrześć mowy. Wizerunki pedagogów poznańskich XIX wieku. P. 1982 s. 290-304. – J. Jasiński: K. Sz. (1825-1887) konspirator w latach 1845-1846, komisarz Rządu Narodowego dla Prus Wschodnich z 1863 r., publicysta, polityk. [W:] S. Augusiewicz, J. Jasiński, T. Oracki: Wybitni Polacy w Królewcu XVI-XX wiek. Red. J. Jasiński. Olsztyn 2005 s. 240-7, il. **Przyczynki:** Poznańskie wspominki. P. 1960 s. 165.

Szulc* Marcei Antoni Michał (1818-1899) nauczyciel gimn., sędzia. **AW:** 8647. **Słowniki:** Nauczyciele MM.

Szulc* Marian (1891-1960) powstaniec wlkp., ppłk WP. **Słowniki:** SBPW. **Źródła:** M.S. : z walk powstańczych w powiecie rawickim. [W:] Przeciw pruskiemu zaborcy. Wspomnienia i listy uczestników powstania wielkopolskiego. Opr. L. Gomolec [i in.]. Wwa 1979 s. 63-73. **Przyczynki:** Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. B. Polaka. Kościan 1975 s. 167-70.

Szulc* Michał (1874-?) ftyzjatra, otolaryngolog. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Szulc* Stanisław (1887-1962) złotnik, kupiec, działacz gosp. i społ. **Słowniki:** WSB; AMM. **Biografie:** Przybecki s. 124-5. **Przyczynki:** 30-lecie uczelni. Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Poznaniu. P. 1956 s. 17. – Walka o dobra kultury. T. 2. Wwa 1970 s. 115. – K. Męczyńska: Pamiątkowy puchar. Dar S. Sz. dla miasta z okazji PeWuKi. *KMP* 2000 nr 1 s. 202-7. – M. Wyszynska: Historie pisane nie tylko złotem. *KMP* 2000 nr 1 s. 190-201 [salony jubilerskie Henryka Kruka i S. Sz. w Poznaniu]. **Artykuły:** +*Rocznik Akademii Handlowej w Poznaniu* 1946/47 s. 19. – *Kalendarz Warszawski* 1948 s. 105. – +*Architektura* 1948 nr 5. – *Studia Muzealne* 1953 s. 103. – +*Gaz. Pozn.* 1955 nr 186; 1961 nr 160, 268. – *KMP* 27: 1959 s. 73-7; 28: 1960 s. 82-4. – *Rzemieślnik* 1962 nr 42. – *Stolica* 1969 nr 12.

Szulc* Tadeusz (1881-1957) lekarz, społecznik, krytyk muz., ostatni prezes Wydziału Lekarskiego PTPN. **Słowniki:** *Rocznik Lekarski* 1947; WSB; PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow.; SGraf. **Źródła:** T. Sz.: Rzecz o poznańskich lekarzach. [W:] Poznańskie wspominki. P. 1960 s. 185-97. **Biografie:** W. Bartkowiak: Lekarz orkiestra. *Gaz. Wyb. (P.)* 1995 nr 284 s. 3. **Przyczynki:** Exlibrisy z widokami Wielkopolski. Poznań 1961. Katalog. – Exlibrisy wielkopolskich zbiorów publicznych. Poznań 1963. Katalog s. 10. – J. Marczewski: Narodowa demokracja w Poznańskim Wwa 1967 s. 125, 329. – A. Czubiński: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1978. – Z. Zakrzewski: Przechadzki po Poznaniu lat międzywojennych. Wwa [i in.] 1983. A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwa [i in.] 1983. – Z. Zakrzewski: Wspominam Poznań. P. 1986. – Zbiory rękopisów w bibliotekach i muzeach w Polsce. Przewodnik. Opr. D. Kamolowa. Wwa 1988 s. 198. – Z. Dworecki: Poznań i poznaniacy w latach II Rzeczypospolitej 1918-1939. P. 1994. – A. Hejmej: Konsekwencje sporu o (nie)muzyczność literatury. (Wokół „Muzyki w dziele literackim” Tadeusza Szulca). *Ruch Literacki* 2000 z. 1 s. 63-77.

Szulc* Tadeusz (1890-1960) skrzypek, nauczyciel. **Słowniki:** WSB. **Biografie:** E. Stoiński: Wspomnienie pośmiertne o prof. T. Sz. z żałobnej karty. *KMP* 29: 1961 nr 1 s. 89-90, il. **Przyczynki:** 50 lat PWSM w Poznaniu. Wwa [i in.] 1973.

Szulc* Walerian (1849-1901) zegarmistrz, działacz gosp. **AW:** 8648. **Słowniki:** WSB.

Szulc* Zdzisław (1895-1959) kupiec, instrumentolog. **Słowniki:** WSB; SMP; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** N. Karaśkiewicz: Wspomnienie o Z. Sz. z żałobnej karty. *KMP* 27: 1959 nr 2 s. 67-9, il. – N. Karaśkiewicz: Wspomnienie o Z. Sz. *Ruch Muzyczny* 3: 1959 nr 10 s. 4-6. – N. Karaśkiewicz: Z. Sz. *Tyg. Zach.* 1959 nr 16 s. 7, il. – W. Kamiński: Z. S. *Spraw. PTPN* 1959 nr 1 s. 130-1 – Napisy pamiątkowe s. 118-9.

Szulc*-Golska Bożenna (1885-1966) tłumaczka, nauczycielka, bibliotekarka. **Słowniki:** SPKP; SBW.
Biografie: B. Sz.-G. (Życiorys). *Kronika UAM* 1955-1956 s. 166-7. – B. Świdorski: B. S.-G. 1885-1966. *Przegląd Biblioteczny* 35: 1967 z. 1 s. 37-42, rés.

Szulc*-Rembowski Michał Tadeusz Karol jun. (1874-1956) laryngolog, pulmonolog. **Słowniki:** Slek. IV.
Bibliografie: S. Konopka: Polska bibliografia lekarska XIX wieku (1801-1900). Wwa 1974-1984.

Szulcowie* – rodzina pozn. **Przyczynki:** J. Sokolnicki: z dziejów poznańskich mieszczan. *Rodzina Sz. KMP* 1997 nr 3 s. 248-73, il. – R. Beszterda: Rodzina Szulców. *Etnografia Polska* 2000 z. 1/2 s. 125-38, sum.

Szulczewski* Bronisław (1878-1926) lekarz, działacz społ.-polit. **AW:** 8651. **Słowniki:** WSB; SBPW; PTPN; Członkowie tajnych tow. **Źródła:** Przew. APAN s. 481. **Biografie:** M. Stabrowski: B. Sz. (1878-1926). [W:] Szpital Dziecięcy im. Bolesława Krysiwicza w P. 1877-1977. Praca zbior. pod red. E. Błaszczyka [i in.]. Wwa [i in.] 1977 s. 278-9. **Przyczynki:** L. Trzeciakowski: Walka o wolność miast Poznańskiego na przełomie XIX i XX wieku. P. 1964. – J. Marczewski: Narodowa Demokracja w Poznańskim. Wwa 1967. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1968. – Dz. Wlkp. II. – Zakrzewski Ulicami.

Szulczewski* Cezary Apolinary (1908-?) filolog, działacz społ., członek Delegatury Rządu Londyńskiego, pracownik Radia „Wolna Europa”. **Słowniki:** AMM; Nauczyciele MM; Członkowie tajnych tow.

Szulczewski* Jerzy Wojciech (1879-1969) fizjograf, etnograf, nauczyciel. **AW:** 8653. **Słowniki:** WSB; Słow. biologów. **Biografie:** S. Świerko: J. W. Sz. – zasłużony folklorysta i przyrodnik kujawski i wielkopolski. *LL* 7: 1963 nr 2/3 s. 68-70. – A. Dzieczkowski: J. W. Sz. z żałobnej karty. *KMP* 38: 1970 nr 3 s. 125-9, il. – A. Wróblewski: J. W. Sz. *Polskie Pismo Entomologiczne* 40: 1970 s. 211-6, bibliogr. – A. Dzieczkowski: J. W. Sz., kujawsko-wielkopolski etnograf, fizjograf i pedagog. 1879-1969. *Strzelno* 1977, 15 s., il., tabl. – W. Łysiak: J. W. Sz. (1879-1969). Dokumentalista kultury ludowej Kujaw. [W:] *ZiM* s. 198-210. **Przyczynki:** H. Sza[fran]: Na 80-tą rocznicę urodzin prof. J. W. Sz., zasłużonego badacza przyrody Wielkopolski. *Przyroda Polski Zachodniej* 3: 1959 nr 1/2 s. 194-202, il., bibliogr. – Ze zbiorów folklorystycznych J. W. Sz. *Literatura Ludowa* 9: 1965 nr 2/3 s. 61-74. – J. Burszta: Dorobek folklorystyczny regionalisty J. W. Sz. (1879-1969). *Lud* 54: 1970 s. 168-76. – *Nauka w Wlkp.* s. 614, 636, 657-9, 661-3, 691, 692, 699, 801, 867, 892, 1060. **Artykuły:** *Przyroda Polski Zachodniej* 3: 1959 nr 1/2 s. 68-70. – *Chrońmy przyrodę ojczyzną* 27: 1971 nr 3 s. 35-7.

Szulczewski* Karol (1813-1884) żołnierz armii Królestwa Polskiego, powstaniec listopadowy, emigrant we Francji i Wlk. Brytanii, bibliotekarz. **Słowniki:** J.B. Nycek: Ludzie i książki. Słownik biograficzny ludzi książki i pióra województwa płockiego. Płock 1983; L. Hass: Wolnomularze polscy w kraju i na świecie 1821-1999. Słownik biograficzny. Wwa 1999.

Szulczewski* Michał (1882-1939) działacz społ., poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Szulczewski* Wiktor (-) ziemianin, prezes Wielkopolskiej Izby Rolniczej. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo II s. 140. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 49.

Szulczyk* Jerzy (1930-1994) nauczyciel. **Słowniki:** SBWP-W II.

Szulczyk* Józefa (1905-1974) działaczka „Sokoła”, sportsmenka. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** E. Szymańska: Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” w Lesznie 1920-1939. *PLudu* 1990 z. 4 wkładka. – E. Szymańska: z dziejów „Sokoła” *PLudu* Cz. 1 – 1990 z. 5-6 s. 36-42; Cz. 2 -1991 z. 1 s. 31-40.

Szulimowski* Michał (+) komendant milicji w P. **Przyczynki:** A. Choniawko: Stosunki polityczne w Wlkp. 1945-1950. P. 1980 s. 26.

Szulistawski* Adam Teodor (1865-1911) lekarz. **Słowniki:** PTPN; SLeK. III. **Bibliografie:** S. Konopka: Polska bibliografia lekarska XIX wieku (1801-1900). Wwa 1974-1984.

Szułdrzyńscy* – rodzina ziemiańska z Wielkopolski. **Przyczynki:** S. Leitgeber: Szułdrzyńscy. *Gens* 1999/2000 s. 1-10.

Szułdrzyński * Józef (1801-1859) ziemianin, działacz gosp. i społ. **AW:** 8660. **Słowniki:** WSB; Wrzesiński SB.

Szułdrzyński* Mieczysław (1875-1960) ziemianin. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Szułdrzyński* Stanisław (1861-1931) ziemianin. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Szułdrzyński* Tadeusz (1864-1943) działacz społ.-polit. **AW:** 8661. **Słowniki:** WSB; PTPN; Kto był kim; AMM; Członkowie tajnych tow. **Źródła:** T. Szułdrzyński: Wspomnienia wielkopolskie. Wstęp J. Szułdrzyński. Londyn 1977, 146 s., tabl. R: A. Galos, *Sobótka* 34: 1979 nr 1 s. 129-31. **Przyczynki:** Jakóbczyk Studia III. – Klanowski.

Szułdrzyński* Władysław (1828-1898) ziemianin, polityk. **AW:** 8662. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Szułdrzyński* Zygmunt (1830-1918) działacz społ.-polit. **AW:** 8663. **Słowniki:** WSB; PTPN; Wrzesiński SB; AMM. **Przyczynki:** Jakóbczyk Studia II s. 43 i n. **Artykuły:** *SiMDW* 1: 1955 z. 1 s. 255-73.

Szuman* Henryk (1822-1910) prawnik, działacz społ.-polit. **AW:** 8664. **Słowniki:** WSB; SAdw.; PTPN; AMM. **Biografie:** Przybecki s. 125-6. **Przyczynki:** Wielkopolska (1815-1850). Opr. W. Jakóbczyk. Wr. 1952. – Jakóbczyk Studia i s. 14, 111, 130. – Motty. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 r. Wwa 1960. – Klanowski s. 159. – A. Kamiński: Polskie związki młodzieży (1831-1848). Wwa 1968 s. 252-30, 260, 263, 265 – Z. Hemmerling: Postowie polscy w parlamencie Rzeszy niemieckiej i sejmie pruskim 1907-1914. Wwa 1968 s. 123, 154. – Powstanie styczniowe. Zabór pruski. Wr. 1968 s. 20, 81, 100, 183. – F. Paprocki: Wielkie Księstwo Poznańskie w okresie rządów Flottwella. P. 1970. – L. Trzeciakowski: Pod pruskim zaborem. Wwa 1973 s. 147, 294, 328. – Dz. Wlkp. II. – Karol Libelt. Wwa [i in.] 1976. – M. i L. Trzeciakowscy: w dziewiętnastowiecznym Poznaniu. P. 1982. – Prasa s. 58. – J. Wojciak: Walka polityczna w wyborach do parlamentu Rzeszy i Sejmu pruskiego w Poznaniu w latach 1898-1914. Wwa [i in.] 1981 passim. **Bibliografie:** E. Kozłowski: Bibliografia powstania styczniowego. Wwa 1964.

Szuman* Henryk Antoni (1882-1939) ks. diecezji chełmińskiej, prałat, wydawca. **Słowniki:** PTPN. **Biografie:** B. Sychta: Śp. x. prałat H. Sz. *Orędownik Diecezji Chełmińskiej* 3: 1947 s. 478-82. –

W. Szumiato: Wspomnienie o ks. H. Sz. *Przew. Kat.* 1971 nr 11 s. 94-5. – K. Dąbrowski: Książd prałat H. A. Sz. *Życie i działalność. Studia Pelplińskie* 6: 1976 s. 43-55.

Szuman* Jan Gwidon Henryk (1872-1914) księgowy. **AW:** 8665. **Słowniki:** PTPN.

Szuman* Jan Nepomucen (1862-1945) lekarz, działacz narodowy. **Słowniki:** PTPN; Slek. I.

Szuman* Jerzy (1893-1982) prof. WSR w Poznaniu. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1981-1983 s. 24-5.

Szuman* Kazimierz (1826-1894) prawnik, społecznik, powstaniec 1848. **AW:** 8666. **Słowniki:** WSB; SAdw.; PTPN; AMM. **Przyczynki:** Jakóbczyk *Studia* II s. 13; III s. 26-7. – Z. Karpiński: o Wielkopolsce, złocie i dalekich podróżach. Wwa 1971 s. 9. – Karol Libelt. Wwa P. 1976.

Szuman* Maurycy (ur. 1784) adwokat w Pile. **Słowniki:** SAdw. **Przyczynki:** Motty. – Dz. Wlkp. – M. i L. Trzeciakowscy: w dziewiętnastowiecznym Poznaniu. P. 1982. – Kwilecki *Ziemiaństwo* II s. 248-50, 253.

Szuman* Maurycy Józef (1818-1898) ziemianin. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** J. Kowalkowski: Poświadczenie polskości – dokument sporządzony przez M. Sz. dla syna Norberta w 1861 roku. *Genealogia* T. 4 (1994) s. 109-16

Szuman* Pantaleon (1782-1849) prawnik, działacz polit. i społ. **AW:** 8670. **Słowniki:** WSB; SBWP-W I. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1218. **Biografie:** F. Żmizdiński: wielki syn Piły. *Ziemia Nadnotecka* 1966 nr 4 s. 5. – M. Bochan: P. W. Sz. 1782-1849. *RNn.* 24: 1993 s. 81-90. **Przyczynki:** Z. Grot, F. Paprocki: Szkice poznańskie. Wwa 1957 s. 75-7. – S. Kieniewicz: Społeczeństwo polskie w powstaniu poznańskim 1848 r. Wwa 1960. – Z. Grot: Działalność posłów polskich w sejmie pruskim (1848-1850). P. 1961. – F. Paprocki: Wielkie Księstwo Poznańskie w okresie rządów Flottwella (1830-1841). P. 1970 s. 249. – Karol Libelt. Wwa [i in.] 1976. – M. Rezler: Wielkopolska Wiosna Ludów 1848 roku. P. 1993. – Kwilecki *Ziemiaństwo* II s. 248-54.

Szuman* Stanisław (1860-1939) neurolog, psychiatra. **AW:** 8671. **Słowniki:** PTPN; Slek. I; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w l. 1811-1918. *Wr.* 1979 s. 52, 111, 119, 124. **Bibliografie:** S. Konopka: Polska bibliografia lekarska XIX wieku (1801-1900). Wwa 1974-1984.

Szumowski* Antoni (XIX w.) prawnik, właściciel ziemski. **Słowniki:** Gerber *Studenci* s. 214.

Szumska* Ludomira z Gałczyńskich (+) matka Marii Dąbrowskiej (pisarki). **Przyczynki:** E. Polanowski: Pierwowzór pani Barbary. *Południowa Wielkopolska* 1978 nr 6 s. 4, il.

Szumski* Józef (+) pierwowzór Bogumiła Niechcica z „Nocy i dni” Marii Dąbrowskiej. **Przyczynki:** J. Pietrzak: J. Sz. protoplasta Bogumiła Niechcica z „Nocy i dni”. *Siódma Prowincja* 1994 nr 3 s. 4-5.

Szumski* Stanisław (ok. 1848-1914) lekarz. **AW:** 8677. **Słowniki:** PTPN; AMM; Slek. V; Kościński. **Przyczynki:** A. Skrobcki: Polacy na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu w Królewcu. Olsztyn

1969. – J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979.
- Szumski* Tomasz (1778-1840) nauczyciel, księgarz, autor podręczników. **AW:** 8678. **Słowniki:** EWoK; SPKP; WSB; Nauczyciele MM. **Biografie:** L. Słowiński: z tradycji polonistyki poznańskiej – T. Sz. (1778-1840). *Studia Polonistyczne* 5: 1977 s. 123-37. – L. Słowiński: Nie damy pogrześć mowy. Wizerunki pedagogów poznańskich XIX wieku. P. 1982 s. 58- 75. – **Przyczynki:** Motty. – M. Walentynowicz: Wypożyczalnie książek w W. Księstwie Poznańskim. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 1960 nr 1 s. 47, 62.
- Szurkowski* Mieczysław (1885-1971) rzemieślnik, kupiec, działacz „Sokoła”. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** E. Szymańska: Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” w Lesznie 1920-1939. *PLudu* 1990 z. 4 wkładka. – Historia Leszna. Red. J. Topolski. Leszno 1997 s. 233, 248, 272, 312, 343.
- Szuster*-Blicharska Felicja (+). **Źródła:** F. Szuster: Dziennik 1945. *KMP* 1988 nr 1 s. 37-60, il. [cz. 1], nr 2 s. 81-96 [cz. 2]; 1990 nr 2 s. 49-67 [cz. 3]. – F. Szuster-Blicharska: Mieszkałam przy ulicy Wielkiej (1935-1939). *KMP* 1994 nr 1/2 s. 240-3.
- Szutarski* Stanisław (1901-1988) powstaniec wlkp., żołnierz września 1939 r. **Słowniki:** SBPW ze Żnina.
- Szwaba* Norbert (1874-1961) ks. **Słowniki:** PTPN.
- Szwagierczak* Ryszard (+) ppłk LWP. **Przyczynki:** I. Soliński: Podpułkownik R. Sz. Wybitni Przodownicy Pracy Socjalistycznej. *KMP* 1974 nr 2 s. 109-12, il.
- Szwajcer* Walenty (1907-1994) nauczyciel, odkrywca Biskupina. **Biografie:** Badacze Biskupina. Red. A. Grossman [i in.] Biskupin 2005 s. 289-312 [W. Zajączkowski: Wspomnienia o Walentym] i passim, il.
- Szwalbe* – rodzina bydgoska. **Przyczynki:** K. Starczak-Kozłowska: Życie na przełomie. B. 1999. R: J. Tyska, *Odra* 2000 nr 12 s. 133-4.
- Szwarc* Bronisław (1905-1942) sportowiec i działacz niepodległościowy. **Przyczynki:** Napisy pamiątkowe s. 158-9.
- Szwarcenberg*-Czerny* Kazimierz (1895-1975) pilski konsul. **Biografie:** B. Konarski: K. Sz.-Cz. – pilski konsul, wielki patriota. *Tyg. Pilski* 1985 nr 43 s. 7.
- Szwaynic* Jan Jakub (1799-1867). **AW:** 8682. **Słowniki:** Gerber Studenci s. 408.
- Szweyger* [Szweycer] Janusz Wincenty Piotr (1876-1959) wł. dóbr Łask, działacz społ. i polit., historyk w Poznaniu. **Słowniki:** Ziemiańskie IV.
- Szwejkowska* Katarzyna (zm. 1669) ksieni benedyktynek w P. **Słowniki:** Borkowska i s. 84.
- Szweyger* Andrzej (1912-1990). **Biografie:** Czterdziestolecie Klubu Inteligencji Katolickiej w P. Red. T. Tyszkiewicz. P. 1999 s. 112-4 (oprac. M. Grabowska). – K. Białycki: Klub Inteligencji Katolickiej w P. w latach 1956-1991. P. 2012, s. 430-2.

Szweycer*-Grupińska Janina (1914-1994) działaczka katolicka w P. **Biografie:** Czterdziestolecie Klubu Inteligencji Katolickiej w P. Red. T. Tyszkiewicz. P. 1999 s. 123-5 (oprac. E. Hęćkowa i T. Tyszkiewicz).

Szweykowski* Zygmunt (1894-1978) historyk liter., prof. UP i UAM. **Słowniki:** Łoza 1939; SWPP; WSB; Biogramy uczonych I; PSB; SHist.; Śródka. **Bibliografie:** A. Polakowska, I. Teresińska: Zestawienie publikacji profesora Z. Sz. [W:] Prace o literaturze i teatrze ofiarowane Z. Sz. Wr. 1966 s. 25-36. – Zestawienie publikacji profesora Z. Sz. Opracowały A. Polakowska, I. Teresińska. Uzupełnił E. Pieścikowski. [W:] Z. Szweykowski. z badań nad prozą XIX wieku. Wstęp J. Maciejewski. Dobór tekstów E. Pieścikowski. P. [PTPN] 2009, s. 19-36. **Źródła:** Przew. APAN s. 482. **Biografie:** L. Słowiński: Wspomnienie o profesorze Z. Sz. *Polonistyka* 1978 nr 5 s. 360-3. – L. Słowiński: Wspomnienie o profesorze Z. Sz. (1894-1978). *KMP* 47: 1979 nr 1 s. 73-6, il. – J. Maciejewski: Z. Sz. (7 kwietnia 1894 – 11 lutego 1978). *PLit.* 70: 1979 z. 1 s. 407-14. – E. Pieścikowski: Wspomnienie o profesorze. *Studia Polonistyczne* 8: 1980 s. 169-77, sum. – J. Maciejewski: Z. Sz. uczyony i humanista (7 kwietnia 1894 – 11 lutego 1978). [W:] Z. Szweykowski. z badań nad prozą XIX wieku. Wstęp J. Maciejewski. Dobór tekstów E. Pieścikowski. P. [PTPN] 2009, s. 9-18, il. **Przyczynki:** Z. Raszewski: Profesor. [W:] Prace o literaturze i teatrze ofiarowane Z. Sz. Wr. 1966 s. 7-24 – E. P.: Z. Sz. *Nowe Książki* 1967 nr 19 s. 1217. – J. Ratajczak: Szweykowski. *Nurt* 1967 nr 2 s. 12-5. – E. Jankowski: Z. Sz. *Rocznik Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza* 6: 1971 s. 131-9. – J. Maciejewski: Profesor Z. Sz. *Nurt* 1974 nr 4 s. 14. – E. Pieścikowski: „Dramatyczna epoka, którą nazywamy pozytywizmem”. Poglądy Z. Sz. na pozytywizm polski. *Pozn. Stud. Polonist., Ser. Lit.* T. 7 (2000) s. 9-19, sum. – Napisy pamiątkowe s. 86.

Szybatka* Leon (1892-1958) powstaniec wlkp., kupiec. **Słowniki:** SBPW ze Żnina.

Szybatka Stanisław (1895-1975) powstaniec wlkp. mistrz młynarski. **Słowniki:** SBPW ze Żnina.

Szychowski* Piotr (1900-1963) lekarz, organizator służby zdrowia. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Szydłak* Jan (1925-?) działacz PZPR, i sekretarz KW PZPR w P. **Źródła:** Boniecki Fotografie.

Szydłowska*-Ceglowa Barbara (1925-2003) językoznawca. **Biografie:** K. Zierhoffer: Śp. Profesor B. Sz.-C. 28 X 1925 – 2 II 2003. *SO* 60: 2003 s. 179-82.

Szydlik* Józef (1871-1939) proboszcz w Fordonie. **Przyczynki:** K. Kącka: Dekanat Fordoński w latach 1939-1956. Toruń 2002 s. 77-8.

Szyfter* Józef Paweł (1893-1940) powstaniec wlkp., kpt. WP, komendant Parku Lotniczego na Ławicy. **Słowniki:** SBPW; Lotnicy I.

Szyfter* Stanisław (1868-1948) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

Szyfter* Zofia (1897-1968) sanitariuszka. **Słowniki:** SBPW.

Szygowski* Ludwik (1904-?) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Szygowski* Paweł (XVIII w.) star. kruszwicki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Szyguła* Franciszek (1910-1989) nauczyciel, działacz społeczny. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** S. Jędraś: F. Sz. – dyrektor i społecznik. *Pan. Leszcz.* 1989 nr 43 s. 12.

Szyling* – zob. Schilling

Szylling* Arnold (1894-1920) powstaniec wlkp., płk WP. **Słowniki:** SBPW; Anders. **Przyczynki:** Wojskowe aspekty powstania wielkopolskiego 1918-1919. Opr. S. Nawrocki. P. 1985. – B. Polak: *Wojsko wielkopolskie 1918-1920. Cz. 1.* Koszalin 1990 s. 41.

Szyman* Ludwik (1895-1941) major WP w 61 Pułku Piechoty Wlkp. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 1.

Szymaniak* Wiktor Wojciech (1944-1996) historyk. **Biografie:** W. W. Sz. (25 V 1944 – 28 I 1996). *Przegląd Bydgoski* R. 7 (1996) s. 146-7, bibliogr. – D. Bogdan: W. Sz. (1944-1996). *ZH* 1997 z. 1 s. 188-90 [nekr.] – M. Pawlak: W. W. S. (25 V 1944 – 28 I 1996) in memoriam. [W:] *Promotio historica. Zbiór prac adiunktów Instytutu Historii WSP w B. Red. Z. Biegański.* B. 1998 s. 7-9.

Szymanowicz* Stefan (+) kierownik apteki w Żabikowie. **Biografie:** J. Pluta: Mgr S. Sz. *Farmacja Polska* 15: 1959 nr 8 s. 148 [wspomnienie pośmiertne].

Szymanowski* Andrzej (1938-1995) dr med., senator RP, regionalista. **Słowniki:** H. Florkowski: *Słownik lekarzy ziemi kościańskiej. Kościan* 1995, s. 213; *Słow. region. kościań.* **Biografie:** L. Chojnacki: Doktor med. A. Sz. (1938-1995). *Wiadomości Kościańskie* 1995 czerwiec s. 39. – H. Florkowski: Był człowiekiem czynu. *Wiadomości Kościańskie* 1995 listopad s. 36.

Szymanowski* Karol (1882-1937) kompozytor – w Wielkopolsce. **Źródła:** +K. Szymanowski: z listów. Kr. 1958. – +K. Szymanowski: Między kompozytorem a wydawcą. *Korespondencja K. Sz. z Universal Edition.* Kr. 1978. – Ze wspomnień o Sz. w Bydgoszczy. B. 1983. – +K. Szymanowski: Słowopienie. Kr. 1987. **Biografie:** +S. Golachowski: K. Sz. Kr. 1982. – J. Waldorff: Serce w płomieniach. *Opowieść o K. Sz.* P. 1982. **Przyczynki:** Szymanowski w B. (w l. 1921-1922). B. 1966, 22 s., il. – K. Michałowski: K. Sz. w Poznaniu. *KMP* 1968 nr 3 s. 49-62, il. – J. Iwaszkiewicz: Spotkania z Sz. Kr. 1976. – B. Gogol-Droźniakiewicz: Bydgoski epizod w życiu K. Sz. [W:] *Zeszyty Naukowe Akademii Muzycznej w Bydgoszczy.* Z. 5. B. 1992.

Szymanowski* Kazimierz (1889-?) okulista. **Słowniki:** PTPN.

Szymanowski* Marcin (1775-1830) aktor, śpiewak. **AW:** 8693. **Słowniki:** SBTP; WSB.

Szymanowski* Olgierd (1927-2000) działacz harcerski. **Słowniki:** AMOstr. z. 7.

Szymanowski* Stanisław (1908-1992) działacz społ. i charytatywny, regionalista, współzałożyciel Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej. **Słowniki:** *Słow. region. kościań.* **Artykuły:** H. Florkowski: Pamięci S. Sz. *Wiadomości Kościańskie* 1993 kwiecień s. 18.

Szymanowski* Stefan (1874-1963) działacz społ.-narodowy **Słowniki:** KostrzSB

Szymanowski* Stefan (+) powstaniec wlkp. **Źródła:** Relacja S. Sz. dowódcy kompanii kikstackiej (3 kompanii batalionu ostrzeszowskiego). [W:] Powstancy wielkopolscy z ziemi ostrzeszowskiej. Słowniczek biograficzny. T. 1. Red. M. Rezler. P. 2001 s. 77-8

Szymańska* Amelia, zamężna Mierzejewska, pseud. E. Lubicz (1903-1972) tancerka. **Słowniki:** SBTP II.

Szymańska* Maria (1916-1979) bibliotekarka, bibliotekoznawca. **Słowniki:** SBW. **Bibliografie:** Dokumentacja działalności Biblioteki Głównej UAM w Poznaniu 1919-1979. T. 2. P. 1979. **Biografie:** W. Pawlikowski: M. Sz. (1916-1979). *Przegląd Biblioteczny* 51: 1983 z. 1 s. 105-7, il.

Szymański* Antoni Tadeusz (1894-1973) działacz niepodl., powstaniec wlkp., dowódca III batalionu 55 Poznańskiego Pułku Piechoty, gen. bryg. WP, attaché wojskowy i lotniczy, dowódca 15 Pułku Piechoty Armii Polskiej w ZSRR. **Słowniki:** SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1 i 2. **Źródła:** A. S.: Ze wspomnień o powstaniu wielkopolskim. *Przegląd Zachodni* (Londyn) 1958 nr 10-11 s. 21-7. – A. S.: Wielkopolskie powstanie. Wspomnienia. *Przegląd Zachodni* (Londyn) 1968 nr 8 s. 38-52. **Przyczynki:** W. Steblik: Armia „Kraków” 1939. Wwa 1975. – P. Bauer [i in.]: 55 Poznański Pułk Piechoty w obronie ojczyzny we wrześniu 1939 roku. Leszno 1979. – K. Sosnkowski: Cieniom września. Wwa 1988.

Szymański* Franciszek (1836-1909) ks. **AW:** 8694. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Szymański* Franciszek (1893-1969) działacz polonijny i związkowy, poseł na Sejm RP. **AW:** 8694a. **Słowniki:** SBWP-W I; Kto był kim. **Źródła:** APP nr 1184 (spuścizna). – A. Czubiński, M. Skrzek: Strajki rolne w Wielkopolsce (1919-1922). Materiały archiwalne. Wwa 1959. **Przyczynki:** C. Demel, J. Krawulski, K. Rzepa: Działalność NSR i NPR w Wielkopolsce w latach 1917-1939. Wwa 1980.

Szymański* Jakub (1847-1901) aptekarz. **Słowniki:** PTPN.

Szymański* Jan Damazy (1889-1940) ks. **Słowniki:** PTPN.

Szymański* Jan Ewaryst (1858-1921) księgarz, wydawca. **Słowniki:** SPKP; Inowr. SB I. **Biografie:** Drukarze jubilei w Inowrocławiu w latach 1940-1946. Inowr. 1946. **Przyczynki:** J. Aleksandrowicz: Drukarnie i drukarze m. Inowrocławia. Inowr. 1962 s. 8. – R. Loth: Młodość Jana Kasprowicza. P. 1962 s. 125-6. – J. Aleksandrowicz: Materiały do dziejów prasy polskiej w Inowrocławiu. *Ziemia Kujawska* 1963 s. 129-31. – J. Aleksandrowicz: z dziejów prasy polskiej w Inowrocławiu. *Ziemia Kujawska* 1: 1963 s. 129-31. – J. Aleksandrowicz: Księgarstwo Inowrocławia w walce z germanizacją. *Księgarz* 1964 nr 1 s. 55-6. – J. Aleksandrowicz: 75 lat Drukarni Zakładu Wydawnictw CSR w Inowrocławiu 1893-1968. Wwa 1969. – J. Aleksandrowicz: Inowrocław i okolice. Wyd. 3. Inowr. 1973 s. 145-6.

Szymański* Karol (1817-1876) nauczyciel gimn., powstaniec 1846 i 1848. **AW:** 8696. **Słowniki:** PTPN; AMM; Nauczyciele MM.

Szymański* Karol Stanisław (1895-1940) psychiatra, dyr. Publicznego Szpitala Psychiatrycznego w Warcie. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Biografie:** K. Lisiecki: Budowniczy szpitala w Warcie. *Nad Wartą* 29. 05. – 4. 06. 1981. – J. Kinski: Pro Memoria. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1993 nr 1 s.

365. **Przyczynki:** T. Kryska-Karski: Materiały do historii Wojska Polskiego. Londyn 1984, 13, s. 73 poz. 11077. – A. Moszyński: Lista Katyńska. Wwa 1989 s. 190. – J. Tucholski: Mord w Katyniu. Wyd. 1. Wwa 1991 s. 230, 713.

Szymański* Kazimierz Jarosław (zm. 1939) działacz polityczny, burmistrz Trzemeszna. **Słowniki:** Anders (il.).

Szymański* Leon (1872-?) aptekarz. **Słowniki:** PTPN.

Szymański* Leopold (1923-1998) harcerz, społecznik. **Przyczynki:** A. Ubański: Harcmistrz L. Sz. *GWyb.* (P.) 1999 nr 225 s. 9.

Szymański* Ludwik (1903-1979) nauczyciel, dyrygent. **Słowniki:** SBL.

Szymański* Maksymilian (1815-1848) nauczyciel gimn., redaktor. **AW:** 8698. **Słowniki:** AMM. **Biografie:** A. Żalik: Trzeci redaktor „Przyjaciela Ludu”. *PLudu* 1987 z. 9 s. 2-4. **Przyczynki:** Motty i s. 505; II s. 153. – Prasa s. 25.

Szymański* Mieczysław (1910-?) księgarz. **Źródła:** M. Szymański: Wspomnienia księgarza. *Nurt* 1978 nr 10 s. 10-13.

Szymański* Roman (1840-1908) działacz polit., publicysta, dziennikarz. **AW:** 8699. **Słowniki:** WSB; PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow.; KostrzSB **Biografie:** Cmentarz Zasł. s. 88. – Wielkopole II s. 339-61. – Zasł. Wlkp. s. 117-123. – W. Zuchniewicz: Sylwetki pionierów dziennikarstwa. *R. Sz.* (1840-1908) – redaktor poznański i wydawca. *Prasa Polska* 32: 1978 nr 10 s. 31. – Przybecki s. 127-8. – J. Marciszewski: Najgłośniejszy w zaborze. *G. Pozn.* 14.07.1995 s. 12, il. **Przyczynki:** A. Bukowski: „Gazeta Toruńska” (1867-1921). *Rocznik Toruński* 1969 s. 110-1. – E. Achremowicz, T. Żabski: Towarzystwo Literacko-Słowiańskie we Wrocławiu 1836-1886. *Wr.* 1973 s. 20, 201, 236-8, 275, 438. J. Wojciak: Walka polityczna w wyborach do parlamentu Rzeszy i Sejmu pruskiego w Poznańskim w latach 1898-1914. Wwa [i in.] 1981 passim.

Szymański* Stanisław (1901-1964) ks., prof. semin. duch. w P. **Słowniki:** Martyrol.; AMM.

Szymański* Stanisław (XX w.) pseud.: Szymon, organizator Rady Robotniczo-Żołnierskiej w Nowym Mieście n. Wartą. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.

Szymański* Stanisław (1918-1982) jezuita, kapelan antykomunistycznej organizacji w B., rektor domu nowicjackiego w Kaliszu. **Słowniki:** Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod red. J. Myszora. T. 2. Wwa 2003. **Źródła:** Rozpracowanie i likwidacja rzeszowskiego wydziału WiN w dokumentach UB (1945-1949). Wybór, wstęp i opr. T. Balbus [i in.]. Wwa 2001 s. 429. **Przyczynki:** R.M. Bombicki: Księża przed sądami specjalnymi 1944-1954. P. 1993 s. 255-60. – H. Czarnecki: Informator o dokumentach sądowo-więziennych z lat 1944-1956. P. 1993 s. 68. – Informator o nielegalnych antypaństwowych organizacjach i bandach zbrojnych działających w Polsce Ludowej w latach 1944-1956. Lublin 1993 s. 167. – J. Libiszewski: Księża katolicy skazani przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Bydgoszczy w latach 1946-1954. *Kronika Bydgoska* 1995 s. 49-50.

Szymański* Wacław (1896-1965) powstaniec wlkp., uczestnik wojny polsko-bolszewickiej, rotmistrz WP, działacz społ. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 2.

Szymański* Władysław (1843-1897) ks. **Słowniki:** PTPN

Szyborski* Jan (1838-1909) aktor, reżyser, dyr. teatru. **Słowniki:** SBTP.

Szyborski* Wincenty (XX w.) plenipotent Władysława Zamoyskiego w Kórniku. **Przyczynki:** W.Z. 1853-1924. Red. S. Sierpowski. Kórnik [i in.] 2003 passim.

Szymczak* Alfred (1924-1996) nauczyciel. **Przyczynki:** H. Zaskowski: A. Sz. *GWyb.* (P.) 1997 nr 201 s. 13.

Szymczak* Jerzy (1952-1975) malarz i rysownik. **Biografie:** J. W. Malik: J. Sz. i jego twórczość. *RKon.* 5: 1977 s. 294-8.

Szymczak* Stanisław (1882-1918) ks. **Słowniki:** PTPN.

Szymczak* Wincenty (1891-?) działacz społ., poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Szymczak* Zygmunt (1907-1976) prof. WSE w Poznaniu. **Bibliografie:** Bibliografia publikacji prof. Z. Sz. *Poznańskie Roczniki Ekonomiczne* 29: 1977/1978 s. 270-4 [66 poz.]. **Biografie:** Byli wśród nas (AE) s. 195-7.

Szymendera* Franciszek (+) płk WP. **Biografie:** T. Światała: Pułkownik F. Sz. – kowal z „HCP”. Mottyniana. Aneksy: Fragmenty książki Stanisława Rzepkiego „Szlakiem 32 Budziszyskiego Pułku Piechoty” Warszawa 1959. – Dodatkowe materiały z życia Kazimierza Hudowicza. *KMP* 1963 nr 1 s. 64-89, il.

Szymkajło* Jan (1793-1840) aktor, dyr. teatru. **Słowniki:** SBTP.

Szymkajłowa* Józefa z Kłossowskich (1797-1842) aktorka. **Słowniki:** SBTP.

Szymkowiak* Janina Ludwika bł. – zob. Sancja bł.

Szymkowiak* Teodor (1880-1947) ks. **Słowniki:** Martyrol.; AMM. **Przyczynki:** +RAP 1947. – Klanowski. – S. Jędraś: Gmina Pakosław. Leszno 2006 s. 124, il.

Szymkowiak* Teofil (1850-?) budowniczy. **Słowniki:** PTPN.

Szymon* syn Alberta – zob. Zaremba Szymon.

Szymon* (XVII w.) organista klasztoru kanoników regularnych w Kaliszu. **Słowniki:** Chybiński.

Szymon* z Boguniewa (zm. 1403/1404) kaszt. zbąszyński, **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Szyper* Stanisław (1888-1949) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Biografie:** Z. Kościański: Kadra dowódcza powstania wielkopolskiego 1918-1919. Nowy Tomyśl 1988 s. 20-1.

- Szyperski* Alfons (1905-1987) nauczyciel, publicysta, regionalista. **Słowniki:** Wrzesiński SB.
- Szyperski* Antoni (1811-1876) ks. proboszcz w Krotoszynie i Kobylinie, działacz narodowy. **Słowniki:** Anders.
- Szypulski* Ignacy (1893-1970) powstaniec wlkp., działacz KPP, burmistrz Wrześni. **Słowniki:** Wrzesiński SB.
- Szyszka* Czesława (1911-1996) nauczycielka, członkini antyhitlerowskiej organizacji „Ojczyzna”. **Słowniki:** SBWP-W II.
- Szyszka* Franciszek (1884-1940) powstaniec wlkp., ppłk WP. **Słowniki:** SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1. **Przyczynki:** B. Polak: Udział ziemi kościańskiej w powstaniu wielkopolskim 1918/1919. Kościan 1970. – B. Polak: Front południowo-zachodni. Grupa „Leszno” powstania wielkopolskiego 1919 r. Kościan 1971.
- Szyszka* Piotr (1874-1965) powstaniec wlkp., działacz ludowy, poseł na Sejm RP. **Słowniki:** SBWP-W I; Kto był kim; J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005. **Przyczynki:** Z. Hemmerling: Ruch ludowy w Wielkopolsce 1919-1939. Wwa 1971. – M. Karalus: Chłopak ze Strzyżewa. Młodość Stanisława Mikołajczyka 1901-1930. Dobrzyca 1993.
- Szyszka* Seweryn (1908-2001) nauczyciel, działacz społ. **Słowniki:** SBWP-W II.
- Szyszkowski* Jerzy h. Ostoja (XVII w.) chor. kaliski, kaszt. biechowski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.
- Szyszyńscy* h. Godzięba – ród rycerski w Wlkp. **Przyczynki:** J. Pakulski: Ród Godziębów w średniowiecznej Polsce. Studium genealogiczne. Toruń 2005 s. 61-4.
- Ścibor* Chełmski z Ponieca (zm. 1471/2) podkomorzy pozn., star. malborski, star. gen. Wlkp. **Słowniki:** PSB (Chełmski); WSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1468]. **Przyczynki:** M. Biskup: Stosunek Gdańska do Kazimierza Jagiellończyka w okresie wojny trzynastoletniej. Toruń 1952. – M. Biskup: Trzynastoletnia wojna z zakonem krzyżackim 1454-1466. Wwa 1967. – K. Górski: Starostowie malborscy w latach 1457-1510.
- Ścibor* z Radzymina (ok. 1320-1390) kan. pozn., bp płocki. **Słowniki:** Biskupi. **Przyczynki:** T. Żebrowski: Zarys dziejów diecezji płockiej. Płock 1976 s. 44-6.
- Ścibor*-Kamiński Jerzy Stanisław (1906-1990) major WP, organizator Okręgu Poznańskiego Związku Walki Zbrojnej. **Słowniki:** M. Gałęzowski: Wierni Polsce. Ludzie konspiracji piłsudczykowskiej 1939-1947. Wwa 2005; Enc. konsp. wlkp. (Kamiński). **Biografie:** B. L. Penciak: Saga o J.S. Ś.-K. Wwa 2000. **Przyczynki:** A. Borkiewicz: Powstanie warszawskie. Zarys działań natury wojskowej. Wwa 1957 s. 663, 684-5. – B. Wanke: Władze legalne RP na uchodźstwie (1940-1970). *Zeszyty Historyczne* 1979 z. 47 s. 92-3, 95, 101-4, 107-8, 110-11. – B. L. Penciak: Konwiktorska 2. Wwa 1992 s. 9, 18, 20-1. – Armia Krajowa. Szkice z dziejów Sił Zbrojnych Polskiego Państwa Podziemnego. Praca zbiorowa po red. K. Komorowskiego. Wwa 1999 s. 112. – E. Serwański: z dziejów wielkopolskiej konspiracji 1939-1945. P. 1999 passim. – J. Korczak: Konspiratorzy i zdrada. P. 2000 s. 194, 198-203, 218-9. – R. Turkowski: Parlamentaryzm polski na uchodźstwie 1973-1991. Wwa 2001 passim. – D. Górecki: Polskie

naczelne władze państwowe na uchodźstwie w latach 1939-1990. Wwa 2002 s. 103, 120. – E. Serwański: w kręgu myśli zachodniej. Wspomnienia i zapiski Wielkopolanina. P. 2003 s. 99, 123-4, 131, 135, 140, 142-3, 146-60. – W. Bartoszewski: Dni walczącej Stolicy. Kronika powstania warszawskiego. Wwa 2004 s. 429-30. – N. Davies: Powstanie '44. Kr. 2004 s. 551. – Polska emigracja polityczna. Informator. (Reprint). Wstęp: S. Cenckiewicz. Wwa 2004 s. 18-9, 21, 23-4, 26, 160.

Ścigalski* Franciszek Salezy Błażej Wincenty (1782-1846) kompozytor, dyrygent, skrzypek, nauczyciel. **AW:** 8723. **Słowniki:** SMP; WSB; Nauczyciele MM; Dyrygenci; Chybiński; Grove's dictionary of music and musicians. 5 ed. T. 8. London 1954. **Biografie:** W. Zientarski: F. Ś. muzyk i kompozytor pierwszej połowy XIX wieku. [W:] z dziejów muzyki polskiej. Nr 13. B. 1969 s. 48-80. **Przyczynki:** DWP II s. 260. – Motty II s. 230, 482. – C. Sikorski: z historii i kultury muzycznej Poznania. Kapele poznańskie do r. 1848. *Życie Śpiewacze* 1960 nr 12 s. 35-6.

Ślaski* Kazimierz (1912-1990) historyk, żołnierz AK. **Słowniki:** SHist. **Biografie:** E. S. K.: Bibliografia prac i pism prof. K. Ś. *Rocznik Instytutu Polsko-Skandynawskiego* 5: 1089-1990 s. 87-94. **Źródła:** Przew. APAN s. 482-3. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1990-1992 s. 17. – K. Górską-Gołaska, B. Wachowiak: K. Ś. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 543-8.

Ślebodziński* Władysław (1884-1972) matematyk, prof. UP i Państ. Wyższej Szkoły Budowy Maszyn w P. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp. – Politechnika Poznańska. P. 1976. **Artykuły:** *Wiadomości Matematyczne* 9: 1966 s. 169-73; 12: 1969 s. 17-31. – Zeszyty Politechniki Poznańskiej. Z. 4. P. 1968 s. 11-4. – *+Fascicula Mathematica* 1969 nr 4 s. 11-4. – *+Odra* 3: 1973 nr 3 s. 106.

Ślesińscy* – ród wielkopolski. **Przyczynki:** S. Szybkowski: Rodzina Ślesińskich na pograniczu wielkopolsko-kujawskim w późnym średniowieczu. *Rocznik Polskiego Towarzystwa Heraldycznego* T. 4 (1999) s. 39-54. – J. Karczewska: Własność szlachecka na pograniczu wielkopolsko-kujawskim w pierwszej połowie XV wieku. Kr. 2010, s. 288-93.

Śleszkowski* Sebastian (+) lekarz kaliski. **Słowniki:** Kościński. **Biografie:** B. Makowiec, J. Makowiec: Pionierzy chirurgii w Kaliszu. [W:] II Konferencja Naukowa Lekarzy Ziemi Kaliskiej, 12-13 X 1968. Pamiętnik. Kalisz 1969.

Śliwa* Bogusław (1944-1989) prawnik, wiceprzewodniczący Zarządu Regionu Wielkopolska Południowa NSZZ „Solidarność”. **Słowniki:** SBWP-W II; Opozycja w PRL. Słownik biograficzny 1956-89. Wwa 2000. **Biografie:** M. Kozłowski: Szermierz wolności. *Solidarność Walcząca* 1998 nr 3-4. **Przyczynki:** G. Schlender: Solidarność Wielkopolski Południowej w I. 1980-2000. Zarys dziejów. Kalisz 2001.

Śliwa* Chryzostom (1840-1923) muzyk ludowy z Chrośnicy. **Przyczynki:** K. Raniowski: Rody ziemi wolsztyńsko-babimojskiej. Wolsztyn 2005 s. 117, 330.

Śliwa* Tomasz (1892-1976) muzyk i nauczyciel muzyki w Zbąszyniu. **Słowniki:** Anders. **Przyczynki:** K. Raniowski: Rody ziemi wolsztyńsko-babimojskiej. Wolsztyn 2005 s. 117, 330.

Śliwa* Zdzisław (1924-1995) zoolog, prof. AR w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1993-1995 s. 23.

Śliwiński* Bernard (1883-1941) powstaniec wlkp., ppłk WP., adwokat, prezydent B, prezes Związku Powstańców i Wojaków w P. **Słowniki:** WSB; SBPW; SBL; Kawalerowie VM. T. II, cz. 2; BSB II (i fot.); Członkowie tajnych tow. **Biografie:** S. Jankowiak: B. Ś. – powstaniec wielkopolski, podpułkownik WP. [W:] Sławni Gostynianie. Kalendarz 1985. Gostyń 1984 s. s. 16-7, il. – Biografistyka Powstania wielkopolskiego 1918-1919. Koszalin 1985 s. 125-34. – S. Jankowiak, P. Bauer [i in.]: Ziemia Gostyńska w powstaniu wielkopolskim 1918-1919. Gostyń 1989 s. 5-6, 10-1, 40, 48, 61-73, 80, 82-3, 86, 89, 95, 97, 102, 122-4, 126, 130, 133, 145, 148. – B. Polak: Dowódcy powstania wielkopolskiego i wojska wielkopolskiego 1918-1919. T.I. Koszalin 1989 s. 116-8. – J. Kutta: Prezydenci miasta Bydgoszczy 1920-1939. B. 1991 s. 43-54. **Przyczynki:** B. Polak: Front południowo-zachodni. Grupa „Leszno” powstania wielkopolskiego 1919 r. Kościan 1971. – B. Polak: Wojsko wielkopolskie 1918-1920. Koszalin 1990 s. 11, 72, 90, 100, 112, 136, 155, 228. – A. Czubiński: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1988 s. 309, 328, 339, 349, 372, 451. – A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwa [i in.] 1978. – Z. Mrozek: Życie kulturalno-społeczne, teatralne i literackie w Bydgoszczy w latach 1919-1939. B. 1984 passim. – S. Jankowiak. B. Polak: Dowódca grupy „Leszno”. *PLudu* 1988 z. 4 s. 2-4. – J. Kutta: Policja w Polsce Odrodzonej. Wielkopolska i Pomorze 1918-1922. B. 1994 s. 61, 65, 155. – T. Böhm: Bataliony Obrony Narodowej w Wielkopolsce w latach 1936-1939 i ich rola w kampanii wrześniowej. P. 1996. – E. Śliwiński: Geneza i znaczenie armii polskiej we Francji. *PLudu* 1999 z. 5-6 s. 4-11. – Dzieje Ponieca. Poniec 2000 s. 210-1.

Śliwiński* Józef (1865-1930) pianista i dyrygent. **Słowniki:** SMP; Dyrygenci. **Przyczynki:** E. Altberg: Polscy pianiści. Wwa 1948.

Śliwiński* Leonard Konrad (1908-1982) nauczyciel, pamiętnikarz. **Źródła:** L. Ś.: Daleko za murami [Poznania]. [W:] Poznańskie wspominki. P. 1960 s. 41-63. **Biografie:** L.K. ŚS. (1908-1982) organizator szkoły polskiej w Sątopach. Red. L. Kończal [i in.]. Nowy Tomyśl 2000, 39 s. il.

Śliwiński* Stanisław Jan (1882-1972) aktor, reżyser, dyrektor teatru. **Słowniki:** SBTP.

Śliwiński* Tadeusz Franciszek (1880-1954) inż. chemik, technolog cukrownictwa. **Słowniki:** SBTech. II. **Przyczynki:** Z. Kowalewski: Stowarzyszenie Techników Cukrowników. Rys historyczny. Wwa 1959.

Śliwiński* Władysław (+). **Przyczynki:** W. Węgorek: Wspomnienia o W. Ś. *Biuletyn Instytutu Ochrony Roślin* 30: 1965 nr s. 7-11.

Śliwnicki* Maciej h. Korab (zm. 1551) proboszcz katedry pozn., prawnik. **AW:** 8730. **Słowniki:** WSB; SPKP Supl. II; Teolodzy. **Przyczynki:** J. Dworzaczkowa: z historii projektu kodyfikacji M. Ś. *CzPH* 6: 1954 s. 178-83. – S. Russocki: Przyczynek do historii projektu kodyfikacji M. Ś. *CzPH* 7: 1955 z. 1 s. 222-6 [z 1494 r.]. – Nowacki. – Hist. nauki. – M. Sipayłto: Polskie supereklibrisy XVI-XVIII wieku w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie. Wwa 1988 s. 42-3. – K. Rulka: Personalne księgozbiory historyczne XVI-1 poł. XIX w. w bibliotece seminarialnej we Włocławku. *AK* 127: 1996 s. 424-5. – K. Rulka: Personalne księgozbiory historyczne w Bibliotece Seminarium Duchownego we Włocławku. *ABMK* 65: 1966 s. 358-9.

Śliwowski* Ludwik (zm. 1869) sędzia w Kaliszu. **Słowniki:** Gerber Studenci s. 216-7.

Ślizowski* Adam (XX w.). **Przyczynki:** O. Błażewicz: Portret działacza i dyrektora (kopalni soli w Wapnie). [W:] Zeszyty Wielkopolskie. Z. 6. P. 1967 s. 89-93.

Śmieiński* Albin (1898-1980) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

Śmiełowski* Feliks (1921-1993) malarz, grafik. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** Doroczna wystawa ZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań CBWA maj 1952. Katalog. – Jesienna wystawa ZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań CBWA październik 1952. Katalog. – Wystawa wiosenna Poznańskiego Okręgu ZPAP. Poznań CBWA maj 1954. Katalog. – Grafika poznańska. Poznań BWA kwiecień 1965. Katalog. – Grafika Stefanii i Feliksa Śmiełowskich. Poznań BWA sierpień – wrzesień 1965. Katalog. – K. Kalinowski: Dwadzieścia lat plastyki poznańskiej (1945-1965). *KMP* Cz. II – 1965 nr 1. Cz. III – 1966 nr 1. – „Salon 70”. Poznań BWA grudzień 1970. Katalog. – 1919-1969 Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Praca zbiorowa pod red. S. Teisseyre. P. 1971. – J. Mikołajczak: Kpinki i docinki. P. 1989. – J. Mulczyński: Pracownie artystów poznańskich XX wieku. *KMP* 1994 nr 1-2. – Ulice i zaułki dawnego Poznania – Chwaliszewo. Poznań grudzień 1994. Katalog.

Śmiełowski* Teodor (1920-1998) redaktor, krytyk muz. **Biografie:** J. Mikołajczak: Wszechstronny. *Kronika Stowarzyszenia Marynkarzy* [Poznań] 3: 1998 s. 15-7. – J. Modrzejewski: T. Ś. (1920-1998). *KMP* 1998 nr 4 s. 336-7 [nekr.]. **Przyczynki:** E. Cofta: Potrójny jubilat. [W:] *Gymnasium et Lyceum ad Sanctam Mariam Magdalenam Posnaniae*. Jednodniówka nr 6. Poznań 1995 s. 44-5. – J. Mikołajczak: T. Ś. *GWyb.* (P.) 1998 nr 151 s. 13.

Śmieszek* Antoni (1881-1941) orientalista, egiptolog, prof. UP. **AW:** 8733. **Słowniki:** PTPN; Biogramy uczonych I. **Źródła:** Przew. APAN s. 264.

Śmietana* Józef (1850-1931) ks. **AW:** 8734. **Słowniki:** PTPN.

Śmigielska* Helena (1907-1995) bibliotekarka, działaczka społ. i oświatowa. **Słowniki:** SBW; SBL. **Przyczynki:** Kalendarium miasta Leszna. Red. A. Piwoń. Leszno 1996 s. 155, 171.

Śmigielski* Adam (1650-1716) star. gnieźn., chor. nadworny kor. **AW:** 8735. **Słowniki:** WSB; Urzędnicy centralni Spisy; Zwierzykowski s. 388. **Biografie:** Sylwetki Wielkopolan s. 307-14. **Przyczynki:** J. A. Gierowski: Między saskim absolutyzmem a „złotą wolnością”. Kr. 1953. – J. A. Gierowski: Traktat przyjaźni z Francją z 1714 r. Wwa 1965. – J. A. Gierowski: w cieniu Ligi Północnej. Wwa 1971. – Dz. Wlkp. I.

Śmigielski* Józef (1848-?) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Śmigielski* Józef (1849-?) ks. **Słowniki:** PTPN

Śmigielski* Michał (1891-1980) lekarz, powstaniec wlkp., działacz niepodl. **Słowniki:** Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** M. Paluszkiwicz: Towarzystwo Tomasza Zana w Śremie. *PZach.* 34: 1978 nr 5/6 s. 187, 195-8, 202.

Śmigielski* Radzimir (1935-1994) lekarz, dyr. szpitala w Skwierzynie. **Słowniki:** Anders.

Śmigielski* Walenty (1849-1906) ks., działacz patriot. **AW:** 8737. **Słowniki:** PTPN; AMM; SBWP-W I; Anders.

Śmiglecki* Marcin (1563-1618) jezuita, nauczyciel, logik, filozof, teolog, pisarz. **AW:** 8738. **Słowniki:** Nowy Korbut; Filozofia w Polsce; Teolodzy; EWOJ; SBWP-W I; Szkoła Kaliska. **Biografie:** E. Lipiński: Polska myśl ekonomiczna okresu Odrodzenia. Rozdział 10: M.Ś. [W:] *Studia nad historią polskiej myśli ekonomicznej*. Wwa 1956. – K. Drzymała: Ks. M. Ś. (1563-1618), obrońca prymatu św. Piotra i jego następców. *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 17: 1964 s. 215-30. – K. Drzymała: M. Ś. TJ (1563-1618). *Studia Historyczne* 21: 1978 z. 1 s. 25-43, sum. **Przyczynki:** K. Dobrowolski: Zagadnienie metodologii nauk w Polsce epoki Odrodzenia. *Odrodzenie w Polsce. Materiały Sesji Naukowej PAN 25 – 30 października 1953 r. T. 2: Historia nauki. Cz. 1.* Wwa 1956 ss. 279. – W. Wąsik: Historia filozofii polskiej. T. 1. Wwa 1958. – K. Drzymała: Polemika ks. M. Ś. z innowiercami o powołaniu ministrów. *NP* 1959. – Hist. nauki VI. – L. Nowak: Interpretacja arystotelesowskiej teorii nauki u M. Ś. (1564-1618). [W:] *Studia i materiały z dziejów nauki polskiej. Seria E: Zagadnienia ogólne. Z. 6.* Wwa 1977 s. 35-86, rez., rés. – L. Nowak: M. Ś. teoria nauki. Cz. 1-2. *Studia Philosophiae Christianae* 13: 1977 nr 2 s. 109-43; 14: 1978 nr 1 s. 49-88, sum. – K. Drzymała: Dysputa wileńska M. Ś. z ewangelikami w r. 1599. (Artykuł poświęcony czterechsetnej rocznicy założenia Uniwersytetu im. Stefana Batorego w Wilnie). *Studia Historyczne* 22: 1979 z. 3 s. 379-400, sum. – L. Nowak: Gnozeologiczne poglądy M. Ś. [W:] z historii polskiej logiki. Wr. 1981 s. 113-72. – R. Darowski: M. Ś. SJ rękopiśmienne wykłady z logiki. *Studia Philos. Christ.* 20: 1984 z. 1 s. 31-53. – W. Voisé: M. Ś. Logika (1618), Zamosc, Oxford i perspektywy. *KHNT* 39: 1994 nr 3-4 s. 117-23.

Śmiśniewicz* Anzelm (1860-?) aptekarz. **Słowniki:** PTPN.

Śmitkowski* Leon – zob. Szmitkowski Leon.

Śniadecki* Jan (1756-1830) matematyk, astronom, filozof, prof. uniw. w Wilnie. **AW:** 8743. **Słowniki:** Nowy Korbut; WSB; Słownik psychologów polskich. P. 1992; Słownik polskich pionierów techniki. Katowice 1986. **Bibliografie:** J. Ś.: Żywot literacki Hugona Kołłątaja. Wr. 1951 [na s. LI-LVI: piśmiennictwo dot. J. Ś.]. – A. Kadler: Bibliografia. Wybór ważniejszych pism J.Ś. [W:] J. Ś.: Wybór pism naukowych. [Wwa] 1954 s. 451-6. – Pisma J.Ś. i Prace o Ś. [W:] J. Ś.: o Koperniku. Oprac. M. Chamcówna. Wr. 1955, 240 s., il. **Źródła:** Korespondencja J.Ś. Listy z Krakowa. T. 2: 1787-1807. Ze spuścizny po Ludwiku Kamykowskim do druku przygotowali M. Chamcówna i S. Tync. Wr. 1954, 490 s. – Korespondencja [dot. rozprawy o M. Koperniku]. [W:] J. Ś.: o Koperniku. Oprac. M. Chamcówna. Wr. 1955, 240 s., il. **Biografie:** S. Dür: o J.Ś. Wwa 1956, 134 s., il. – J. Bittner: J.Ś. *Wiedza i Życie* 1957 nr 3. – I. Bittner: o J.Ś. *Przegląd Geodezyjny* 13: 1957 nr 4 s. 156-7. – E. Rybka: J.Ś. 1756-1830. [W:] *Polscy badacze przyrody. Praca zb.* Wwa 1959. – T. Nowak: Cztery wieki polskiej książki technicznej 1450-1850. Wwa 1961 s. 215-9. – M. Chamcówna: J.Ś. Kr. 1963, 136 s., bibliogr. R: S. Salmonowicz, *Małopolskie Studia Historyczne* 6: 1963 z. 3/4 s. 175-6. – J. Staszewski: J.Ś. [W:] *Dziesięć wieków geografii polskiej. Wybitni geografowie polscy.* Wwa 1967 s. 159-77, il., bibliogr. – J. Szacki: J.Ś. Nauka i edukacja narodowa. [W:] *Filozofia polska.* Wwa 1967, s. 179-94. – S. Pieróg: J. Ś., myśliciel „epoki przełomu”. w sto pięćdziesiątą rocznicę śmierci. *Studia Filoz.* 1980 nr 10 s. 3-15. – R. Sołomiejewicz: J.Ś. na tle swojej epoki w 150 rocznicę śmierci. *Wiadomości Chemiczne* 43: 1989 nr 11/12 s. 849-60, il. **Przyczynki:** B. Suchodolski: Idee społeczne doby stanisławowskiej. Wwa 1948. – J. Żuliński: J.Ś. największy encyklopedysta polski. *Wiedza i Życie* 19: 1952 nr 4 s. 310-7. – J. Michalski: z dziejów Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Wwa 1953. – M. Chamcówna: *Studia J.Ś. nad nad życiem i dziełem Mikołaja Kopernika. Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej.* T.1, 1953. – J. Dür: J.Ś. – matematyk. *Studia*

i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej. T. 2. 1954. – J. Dür: J.Ś. – matematyk polskiego oświecenia. *Matematyka* 1954 nr 3 s. 10-8. – J. Possart: Rozprawa kandydacka o światopoglądzie J.Ś. *Myśl Filozoficzna* 1954 nr 2 s. 336-9. – J. Pagaczewski: J.Ś. – twórca Obserwatorium Krakowskiego. *Urania* 26: 1955 nr 3 s. 79-83. – J. Szacki: Spór o ocenę spuścizny filozoficznej J.Ś. *Myśl Filozoficzna* 5: 1955 nr 3 s. 136-45. – S. Drobot: Dzieło J.Ś. w naukach matematycznych i przyrodniczych. *Wiadomości Matematyczne* 1: 1955 z. 1 s. 95-111. – S. Dür: Światopogląd J.Ś. [W:] z dziejów polskiej myśli filozoficznej. T. 2: Wiek XVIII. Oświecenie. Wwa 1956 s. 281-309. – J. Staszewski: „Geografia fizyczna” J.Ś. na tle epoki. *PGeogr.* 1956. – J. Babicz: Sesja ku czci J.Ś. w dwusetną rocznicę urodzin. *PGeogr.* 29: 1957 z. 2 s. 421-2. – I. Bittner: Wkład J.Ś. do rozwoju nauk astronomicznych i geograficznych. *Wszelchświat* 1957 z. 5 s. 127-9. – E. Rybka: J.Ś. organizator astronomii polskiej (1756-1830). *Kosmos* ser. B 1957 z. 1 s. 43-7. – Z. Skubała: Sesja ku czci J.Ś. w 200 rocznicę urodzin, odbyta w Krakowie w dniach 20 i 21 XI 1956 r. *KHNT* 2: 1957 nr 2 s. 413-4. – J. Hulewicz: J.Ś. jako organizator nauki. m. [W:] *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej*. T. 6. Historia Nauk Społecznych. Z. 2 Wwa 1958 s. 81-102, rez., sum. – K. Lewicki: J.Ś. obrońcą Szkoły Głównej Koronnej na Sejmie Grodzieńskim 1793 r. *Rozprawy z Dziejów Oświaty* 1: 1958 s. 99-131. – K. Opałek: J.Ś. jako historyk nauki. [W:] *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej*. T. 6. Historia Nauk Społecznych. Z. 2 Wwa 1958 s. 63-80. – M. Chamcówna: J.Ś. jako człowiek. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Wrocławskiego*. S. a 11. Wr. 1958 z. 1 s. 169-82, sod., sum. – J. Hulewicz: J.Ś. jako organizator nauki. *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej* S. a T. 6, z. 2, 1958 i odb. – W. Wąsik: Historia filozofii polskiej. T. 1. Wwa 1958. – E. Rybka: J.Ś. Polscy badacze przyrody. Wwa 1959. – J. Hulewicz: Działalność oświatowo-pedagogiczna J.Ś. [Wstęp do:] J. Ś.: Pisma pedagogiczne Wr. 1961. – J. Dianni: o pewnym rękopisie matematycznym z końca XVIII wieku. *Kwartalnik Historii Nauki* 8: 1963 nr 3 s. 367-82 [autorem J. Ś.?.] – J. Kięski: Śniadeccy w Żninie. *Problemy* 1963 nr 5. – Z. Libera: o zainteresowaniach językoznawczych J.Ś. *Prace Filologiczne* 1965, cz. 4. – E. Fryckowski: J.Ś. o przewrocie kopernikowskim. *Rocznik Kulturalny Kujaw i Pomorza* 7: 1971/2 s. 63-80. – Nauka w Wlkp. s. 24, 158, 159, 199, 401, 781, 784, 788, 790, 793, 862, 1099, 1222, 1223. – J. Dobrzycki: J.Ś. przypisy do „Pism rozmaitych”. [W:] *Przeszłość przyszłości*. Księga ofiarowana Bogdanowi Suchodolskiemu. Wwa 1975. – S. Pieróg: J.Ś. i dylemat „oświecenia”. *Człowiek i Światopogląd* 14: 1975 nr 12 s. 62-77. – E. Fryckowski: Pojęcie „ludu” u J.Ś. [W:] *Prace BTN*. Prace Komisji Filozoficznej i Socjologicznej. Nr 5. B. 1976 s. 41-9, sum. – K. Bartnicka: J.Ś. a historia. *PHum.* 21: 1977 nr 9 s. 29-51; nr 10 s. 183-98. – J. Dianni: Dzieje dzieła J.Ś. „Rachunku algebraicznego teoria zastosowana do linii krzywych” w świetle jego korespondencji. *KHNT* 22: 1977 nr 1 s. 59-71, sod., rés. – K. Bartnicka: z dyskusji nad projektem pomnika Mikołaja Kopernika. Dwa listy J.Ś. do Stanisława Staszica. *KHNT* 23: 1978 nr 2 s. 429-40, il., sod., rés. [Aneks: 2 listy z 1810 r.]. – J. Bzinkowska: o nauczaniu geografii w Szkole Głównej Koronnej i podręczniku geograficznym J.Ś. *KHNT* 24: 1979 nr 2 s. 409-17. – E. Fryckowski: Poglądy na pracę w filozofii społecznej polskiego oświecenia. [W:] *Prace BTN*. Prace Komisji Filozoficznej i Socjologicznej. Nr 6. B. 1979 s. 49-59, sum. [m.in. poglądy J. Ś.]. – E. Fryckowski: J.Ś. o etyce zawodowej uczonego i nauczyciela. [W:] *AUNC*. Filozofia. Nr 4. Toruń 1979 s. 23-34, Zfg. – K. Bartnicka: Działalność edukacyjna J.Ś. Wr. 1980, 444 S.K. Knach-Brzozowska: Jana Śniadeckiego koncepcja „metafizyki nauk” i krytyka filozofii Kanta. *Studia Filoz.* 1981 nr 6 s. 123-38. – E. Fryckowski: Poglądy społeczno-filozoficzne J.Ś. B. 1985. – M. Demel: Komentarze do rozprawy J.Ś. o fizycznym wychowaniu dzieci. *Wychowanie Fizyczne i Sport* 33: 1989 nr 3. – Z. E. Roskal: J.Ś. filozofia matematyki. *Roczniki Filozoficzne* 1994 z. 3 s. 23-34, sum. – K.

Kinach-Brzozowska: Oświeceniowa koncepcja „nowej nauki” w Polsce a refleksje J.Ś. na temat roli, przedmiotu, metod i klasyfikacji nauk. *Zesz. Nauk. PGdań., Filoz.* Nr 2 (1996) s. 125-35, sum. – J. Żuraw: Rola J.Ś. we wzbogacaniu kultury uniwersalnej. *Zesz. Nauk., Nauki Hum. / WSRP Siedlce.* Nr 50 (1997) s. 95-107. – W. Jaworski: Zdrowy rozsądek i logika. Filozoficzny kontekst minimalizmu J.Ś. *Koniec Wieku* Nr 11 (1998) s. 27-37.

Śniadecki* Jędrzej (1768-1838) chemik, lekarz, biolog, filozof, publicysta. **AW:** 8744. **Słowniki:** Nowy Korbut; WSB; SBTech. I; Słownik psychologów polskich. P. 1992; Sł. biologów. **Bibliografie:** A. Wrzosek: Bibliografia pism J. Śniadeckiego. [W:] J. Ś.: Wybór pism naukowych i publicystycznych. Wwa 1952 s. 423-32. – J. Ś.: o fizycznym wychowaniu dzieci. Oprac. W. Okoń. Wr. 1956, 135 s. [m.in. wykaz książek o J. Ś.]. – S. Konopka: Spis rozpraw i artykułów o J.Ś. ogłoszonych w latach od 1840 do 1968 włącznie. *AHFM* 32: 1969 z. 1 s. 75-83 [142 poz.]. – J. Konieczńska, E. Żurawska: J.Ś. 1768-1838. Bibliografia w wyborze. Żnin 1970, 30 s., il. **Biografie:** W. Mozołowski: J.Ś. (1768-1838). *Polski Tygodnik Lekarski* 1: 1946 s. 1242-3. – A. Mierzecka, R. Mierzecki: o życiu i zasługach J.Ś. Wwa 1955, 95 s., il. [m.in. bibliogr. prac J. Ś.]. – B. Skarżyński: o J.Ś. Wwa 1955, 85 s., il. R: L. Szyfman, *KHNT* 1: 1956 nr 3 s. 605-21. – A. Mierzecka: J.Ś. 1768-1838. [W:] Polscy badacze przyrody. Praca zb. Wwa 1959. – Rzec o J.Ś. Praca zbiorowa. Wwa 1970. – W. Zacharewicz: J.Ś. Wwa 1975. – L. Chrzęściewski: J.Ś. Życie i dzieło. Kr. 1978, 123 s., bibliogr. **Przyczynki:** B. Górnicki: J.Ś. jako pediatra. Kr. 1950. – B. Skarżyński: J.Ś. jako prekursor nowych idei biologii i medycyny. *Zdrowie Publiczne* 1951 nr 4 s. 142-60. – T. Bukowski: Nauka polska w służbie postępu. Wwa 1953, 68 s. – B. Krzywobłocka: Prezes Towarzystwa Szubrawców. *Świat* 1953 nr 19 s. 18, il. – B. Skarżyński: J.Ś. jako pionier chemii w Polsce. *Nauka Polska* 1: 1953 nr 3 s. 101-34. – H. Jakubowska: Poglądy J.Ś. na wychowanie fizyczne. *Wychowanie Fizyczne w Szkole* 1954 nr 2 s. 6-13, il. – M. Dąbrowska: „Początki chemii” J.Ś. na tle powstania polskiej nomenklatury chemicznej. [W:] Księga pamiątkowa dziesięciolecia Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. 1944-1954. Lublin 1955 s. 177-95. – L. Szyfman: J.Ś. jako przyrodnik-materialista. *Myśl Filozoficzna* 1955 nr 1 s. 36-68. – E. Ostachowski: J.Ś. w dziejach nowożytnej myśli przyrodniczej. *ŻiM* 1956 nr 5/6. – M. Skulimowski: Jedność ustroju i środowiska w pismach J.Ś. *Wiadomości Lekarskie* 1956 nr 23 s. 1090-5. – L. Szyfman: J.Ś. jako przyrodnik-materialista. [W:] z dziejów polskiej myśli filozoficznej. T. 2: Wiek XVIII. Oświecenie. Wwa 1956 s. 310-57. – L. Szyfman: Przyrodnicze i filozoficzne poglądy J.Ś. *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej.* T. 4. 1956. – W. Okoń: J.Ś. i jego dzieło o wychowaniu fizycznym. [W:] z dziejów myśli pedagogicznej. Materiały do studiów. Wstęp i red. B. Suchodolski [i in.]. Wwa 1958. – L. Szyfman: J.Ś. – przyrodnik-filozof. Wwa 1960. – J. Księski: Śniadeccy w Żninie. *Problemy* 1963 nr 5. – E. Trepka: Dwa pierwsze polskie podręczniki chemiczne. *Chemik* 16: 1963 nr 4 s. 101-4 [dot. podręcznika J.Ś. pt. Początki chemii]. – R. Bilski: J.Ś. (1768-1838) pionierem współczesnej reanimacji. *Polski Tygodnik Lekarski* 1964 nr 43. – I. Znaczko-Jaworski: J.Ś. a Petersburska Akademia nauk. (Tłum. W. Olszewski). *KHNT* 12: 1967 nr 1 s. 47-59, tabl., rez., rés. – Medal wybitny przez Polskie Tow. Chemiczne ku czci J.Ś. *Światowid* 17: 1968 nr 37 s. 10. – J. Strojnowski: Psychofizjologia J.Ś. Wr. 1968. – Nauka w Wlkp. s. 24, 169, 439, 722, 725, 761-3, 784, 041, 1081, 1082, 1146, 1148, 1223. – M. Demel: Program wychowawczy J.Ś. [W:] Spuścizna Komisji Edukacji Narodowej w dziedzinie wychowania fizycznego. Materiały Ogólnopolskiego Sympozjum zorganizowanego z okazji 200 rocznicy powstania KEN. Warszawa 6-7 XII 1973 r. Wwa 1978. – A. Smoleń: Koncepcja człowieka w pismach J.Ś. *Kult. Fiz.* 1996 nr 11/12 s. 27-8. – J. Markowski: Działalność

naukowo-dydaktyczna J.Ś. (1768-1838) w dziedzinie chemii. *Pr. Nauk., Chem. / WSP Częst. Z.* 5 (2000) s. 5-20, sum. – B. Hutnik, S. Podobiński: Idee, słowa, czyny. o J.Ś. poglądach na temat kształtowania ludzkiego fizys. *Pr. Nauk., Pedag. / WSP Częst. Z.* 8/10 (1999/2001) s. 79-84 [dzieło „O fizycznym wychowaniu dzieci”]. – Z. Mackiewicz: Młode lata J.Ś. [W:] Historia towarzystw lekarskich w regionie kujawsko-pomorskim. Red. Z. Mackiewicz. B. 2006 s. 7-13, il.

Śniatała* Stanisław (1878-1947) ks. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** U. Lasocińska: Wspomnienia o ks. dziekanie S. Ś. *Notatki Dobrzyckie* 21: 2001 s. 20-4, il. – M. Kopała: Pamięć serdeczna i szczerza – wspomnienie o ks. S. Ś. z lat pobytu w Grębowie. *Notatki Dobrzyckie* 22: 2001 s. 16-8, il.

Śniatecki* Marcin (1854-1936) powstaniec wlkp., działacz narodowy i społeczny w Jarocinie. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.

Śniegocka* Kazimiera (+) fotochemik. **Przyczynki:** I. Płużewski: Spojrzenie w przeszłość polskiej fotografii. *Wwa* 1982, s. 197, 198, 310. – I. Płużewski: Dzieje polskiej fotografii. 1839-1939. *Wwa* 2003, s. 198, 311, 423.

Śniegocki* Bronisław (1868-1934) kupiec braży drogeryjnej i fotograficznej, powstaniec wlkp. **Słowniki:** PTPN. **Biografie:** T. Wieczorkiewicz: Monografia B. Ś. *KMP* 68: 2000 nr 1 s. 263-80. **Przyczynki:** I. Płużewski: Spojrzenie w przeszłość polskiej fotografii. *Wwa* 1982, s. 150, 166, 176, 177, 198. – I. Płużewski: Dzieje polskiej fotografii. 1839-1939. *Wwa* 2003, s. 150, 152, 166, 178, 179, 198, 392, 422, 423.

Śniegocki* Henryk (1893-1971) działacz harcerski, nauczyciel. **Słowniki:** WSB; SBPW; Członkowie tajnych tow. **Źródła:** H. S.: Wspomnienia harcmistrza. Przyg. do druku W. i E. Serwańscy. P. 1971. **Przyczynki:** F. Paprocki: Szkice poznańskie. P. 1957. – Napisy pamiątkowe s. 102 **Artykuły:** *WTK* 1972 nr 5.

Śniegocki* Tomasz (XIX w.) księgarz bydgoski. **AW:** 8746. **Słowniki:** SPKP Supl. [I]. **Biografie:** J. Podgóreczny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967. **Przyczynki:** J. Podgóreczny: 110 rocznica powstania polskiej księgarni w B. *Księgarz* 21: 1977 nr 4 s. 39-40. – J. Podgóreczny: w służbie książki i prasy polskiej. B. 1978 s. 69-74.

Śniegocki* Zygmunt – brat Bronisława, kupiec pozn. **Przyczynki:** I. Płużewski: Dzieje polskiej fotografii. 1839-1939. *Wwa* 2003, s. 422.

Śniegowski* Józef (1897-1937) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Śnieżyńska* Anna (1909-1995) nauczycielka. **Biografie:** S. Jędraś: A. Ś. *PLudu* 1998 z. 5-6 s. 41-42.

Śpikowski* Marcin Feliks (1894-1963) prawnik, wiceprezydent B. **Słowniki:** BSB i (i fot.); Członkowie tajnych tow.

Śpikowski* Onufry Antoni (1884-1994) ks., uczestnik wojny 1920. **Słowniki:** Martyrol.; PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow. – *+RAP* 1947

Śpikowski* Władysław (1897-1980) ks., nauczyciel. **AW:** 8749. **Słowniki:** PTPN; Teolodzy; AMM; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** K. Rytwiński: Śp. Ks. W. Ś. *Przew. Kat.* 1980 nr 21 s. 6.

Średziński* Karol (1898-1985) powstaniec wlkp., aptekarz w Gąsawie, działacz społeczny. **Słowniki:** SBPW ze Żnina.

Średziński* Klemens (1902-1973) ks., katecheta, dyr. Instytutu Opieki Polskiej nad Rodakami na Obczyźnie w P., płk AK, działacz Wolności i Niezawisłości. **Słowniki:** Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod red. J. Myszora. T. 2. Wwa 2003. **Biografie:** H. Reiter: Wspomnienie pośmiertne o śp. ks. prof. K. Ś. (1902-1973). WAG 29: 1974 nr 3 s. 63-4. **Przyczynki:** J. Libiszewski: Księża katoliccy skazani przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Bydgoszczy w latach 1946-1954. *Kronika Bydgoska* 1995 s. 49-50.

Śron* Józef (1894-1952) uczestnik wojny polsko-bolszewickiej, chorąży WP, wywiadowca ZWZ-AK. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 2.

Świadek Antoni (1909-1945) bł., ks. **Słowniki:** Martyrol.; BSB IV (i fot.); SBWP-W II. **Biografie:** Męczennicy za wiarę 1939-1945. Praca zb. pod red. W.M. Moroza. Wwa 1996 s. 78-84. **Przyczynki:** J. Domagała: Ci, którzy przeszli przez Dachau. Wwa 1957 s. 231. – E. Weiler: Die Geistlichen in Dachau. Mődling 1971 s. 646. – A. Softysik: Sodalicja Mariańska w Kępnie. *Siewca* 1996 nr 13 s. 5-6.

Światopełk*-Słupski (1851-1928) grafik, kartograf, publicysta, pisarz, wydawca. **Słowniki:** SGraf.; SPKP; Krygier. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp. s. 783-4. – J. Pieprzyk: Tajemniczy patriota. *Gł. Wlkp.* 18-20 XI 1977 s. 4. – M. Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. Wr. [i in.] 1994.

Świątecki* Stefan (+) prezes Naukowego Bydgoskiego Tow. Lekarskiego. **Przyczynki:** Historia towarzystw lekarskich w regionie kujawsko-pomorskim. Red. Z. Mackiewicz. B. 2006 s. 28-31.

Świątkowski* Henryk (1896-1970) prawnik, poseł, minister, działacz komunist. **Słowniki:** Kto był kim; BSB III (i fot.). **Biografie:** M. Rybicki: H. Ś. 1896-1970. *Prawo i Życie* 1970 nr 6 s. 1001-4. **Przyczynki:** W. Góra: Polska Rzeczpospolita Ludowa 1945-1974. Wwa 1975 s. 115, 266, 278. – R. Kozłowski: Przeobrażenia społeczno-polityczne w województwie pomorskim (1945-1948). Toruń 1976 s. 24, 47, 49-50, 55, 79-81. – R. Kozłowski: Polska Partia Robotnicza w województwie pomorskim 1942-1948. B. 1985 s. 63, 248, 252. – R. Kozłowski: Partie polityczne w województwie pomorskim (1945-1950). Toruń 1991 s. 13, 70, 75-7, 80-2, 136, 143, 146, 160. – PPR, PPS, PZPR. Wwa 1977 s. 23-5, 27, 29-32, 37-8, 47, 51, 53, 55, 141, 149. – J. Bartnicki: Bydgoszcz w pierwszym roku wolności. B. 1982 s. 21, 23. – J. Tomicki: Polska Partia Socjalistyczna 1892-1948. Wwa 1983 s. 438, 442, 448, 452, 454-5, 457, 460, 467, 476, 478-9, 495, 499, 502. – Archiwum ruchu robotniczego. T. 9. Wwa 1984 s. 131, 145, 150, 211, 332, 337-42, 346, 351-3. – PPR – PPS. Oprac. J. Jakubowski [i in.]. Wwa 1985 s. 60, 82-4, 93, 99-100, 102, 112, 122-3, 127. – K. Kersten: Narodziny systemu władzy. Polska 1943-1948. P. 1990 s. 141, 161, 264, 269, 328, 380, 399. – T. Mołdawa: Ludzie władzy 1944-1991. Wwa 1991 s. 94, 96, 98, 106, 110, 209, 219, 221, 225, 245-9, 260, 323, 328, 432.

Świątkowski* Rudolf Seweryn (1889-?) nauczyciel, starosta leszczyński. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** Ziemia leszczyńska. Red. J. Deresiewicz. P. 1966 s. 230, 235. – J. Gaj: Sport w Lesznie. Leszno 1998 s. 24, 33.

Świdzki Bolestaw (1917-1998) geograf, bibliotekarz. **Słowniki:** SPKP Supl. II. **Biografie:** Hanna Tadeusiewicz: B. Ś. (1917-1998). *Przegląd Biblioteczny* 1998 z. 1 s. 109-11.

- Świdzki* Bronisław (1873-1941) lekarz, działacz społ. i regionalny. **Słowniki:** WSB; PTPN; SBL; SBWP-W I; Członkowie tajnych tow.; AMOstr. z. 3. **Biografie:** S. Jędraś: Dr. B. Ś. – lekarz i społecznik. *Pan. Leszcz.* 1983 nr 25 s. 7. – A. Żalik: Doktor B. Ś. *PLudu* 1986 z. 3 s. 13-15. – E. Lepka: Wspomnienie o dr. B. Ś. *Nasze Jutro* 1999 nr 5. **Przyczynki:** W. Nawrocki: Leszno w dziejach polskich. Leszno [po 1946] s. 62 i n. – Ziemia leszczyńska. P. 1966 s. 203, 206, 215 i n.
- Świdzki* Dominik Roman (1898-1977) żołnierz AK, pszczelarz. **Słowniki:** SBWP-W II. **Przyczynki:** Pamiętnik Zjazdu Wielkopolskich Pszczelarzy w Grabowie nad Prosną. Materiały z sesji popularno-naukowej z dn. 23 VI 1967. Opr. P. Świdzki. [Grabów 1967]. – z dziejów Grabowa nad Prosną. Opr. zbiorowe pod red. B. Polaka [i in.]. Kalisz 1990.
- Świdzki* Faustyn (+). **Biografie:** E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram].
- Świdzki* Leon (1857-1884) lekarz. **AW:** 8759. **Słowniki:** PTPN; AMM; SLeK. III.
- Świdzki* Leszek (1916-1944) malarz, grafik, rzeźbiarz. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** K. Piwocki: Historia Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie 1904-1964. Wr. [i in.] 1965 s. 223. – Poznańskie wspominki z lat 1918-1939. Pod red. T. Kraszewskiego. P. 1973 s. 600.
- Świdzki* Stanisław (1869-1921) ks., proboszcz w Świerczynie, działacz patriotyczny. **Słowniki:** PTPN; AMOstr. z. 10. **Biografie:** S. Jędraś: Ks. S. Ś. i jego działalność patriotyczna. [W:] S. Jędraś: Gmina Osieczna. Osieczna-Leszno 1994 s. 272-4, il. **Artykuły:** *Pan. Leszcz.* 1990 nr 35.
- Świdzki* Szczęsny Bogdan (1892-1943) geolog, paleolog, prof. UP. **Słowniki:** PTPN. **Biografie:** W. Goetel: B. Ś. 1892-1943. *Roczniki Polskiego Tow. Geologicznego* 1949 z. 1 [na s. 269-71: spis 54 prac].
- Świdzki* Władysław (1824-1892) lekarz, powstaniec 1848 i 1863. **AW:** 8761. **Słowniki:** PTPN; AMM; SLeK. III. **Biografie:** A. Pihan-Kijasowa, M. Andrzejak: Redaktorzy i główni redaktorzy wydawnictw PTPN. Noty biograficzne. [W:] Rys dziejów Wydawnictwa Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk z bibliografią publikacji Towarzystwa 1856-2008. Red. D. Gucia i A. Pihan-Kijasowa. 1. P. 2011, s. 93-4. **Przyczynki:** L. Krakowiecka: Wydział Lekarski Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. *AHFM* 1959 s. 23. – G. Kusztelak: Polacy na studiach lekarskich w Berlinie (1810-1918). *AHFM* 35: 1972. – J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979.
- Świdziński* Adam (1864-1925) ks., działacz społ. **Słowniki:** PTPN; AMOstr. z. 10.
- Świdziński* Kazimierz (1871-?) aptekarz. **Słowniki:** PTPN.
- Świerczyk* Wojciech (1898-1987) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** Prawdy i fikcje powstania wielkopolskiego 1918-1919. Pod red. B. Polaka. Koszalin 1987 s. 137-8. – Z. Kościański: Powstańcy rodowód. *Przegląd Kawalerii i Broni Pancerniej*. (Londyn) 1990 nr 135. – Z. Kościański: Powstańcy rodowód 16 pułku ułanów. *Wiadomości Nowotomyskie* 1991 nr 3. – Lwówecko-posadowski rodowód 16 pułku ułanów wielkopolskich im. gen. dyw. Gustawa Orlicz-Dreszera. Lwówek 1999.

- Świerczyński* Aleksander (1904- po 1966) wiceprezydent P., działacz ruchu ludowego. **Słowniki:** Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989.
- Świerczyński* Waław (1895-1987) grafik, malarz, publicysta. **Słowniki:** SGraf. **Bibliografie:** B. Żynda: Bibliografia wydawnictw Księgarni św. Wojciecha 1895-1969. P. [i in.] 1970. **Przyczynki:** Ekslibrisy wielkopolskie. Poznań 1958. Katalog. – M. Grońska: Ekslibrisy. Wwa 1992.
- Świerkowski* Antoni (zm. 1960). **Biografie:** S.K. Świerkowska, I. Nowacka: o Antku Ś. z Jarocina. P. 2008, 56 s., il. **Przyczynki:** I. Świerkowska-Nowacka: Mój ojciec – A. Ś. Współorganizator i sympatyk Polskiego Ruchu Obrony Łużyc „Prołuż” na ziemi jarocińskiej. *Zeszyty Łużyckie* T. 17 (1996) s. 83-6, Zfg.
- Świerkowski* Kazimierz (1874-1929) przemysłowiec w branży papierniczej, właśc. drukarni. **Słowniki:** SBWP-W II. **Przyczynki:** Dzieje Pleszewa. Opr. zbiorowe pod red. M. Drozdowskiego. Kalisz 1989. – W. Wieczorek: Papierkowe wspomnienia spadkobiercy. *Gazeta Pleszewska* 1994 nr 13 s. 13. – M. Wolniak: Zakłady przemysłów w Pleszewie na przełomi XIX i XX w. *Gazeta Pleszewska* 1996 nr 51/52 s. 21.
- Świerkowski* Piotr (1839-1929) działacz niepodległościowy. **Słowniki:** KostrzSB
- Świerkowski* Zygmunt (1882-1939) organizator „Sokoła” w Kostrzynie. **Słowniki:** Anders.
- Świerżawski* Karol Boromeusz (+) komik teatralny. **AW:** 8766. **Przyczynki:** Z. Grot: K. Ś. lata przedsceniczne. *Pam. Teatr.* 1954 z. 3/4 s. 126-33, il.
- Świerżowicz* Jan (1887-1963) krytyk i historyk literatury, bibliofil. **Słowniki:** SPKP. **Biografie:** T. Stanis: J.Ś. *Widnokrąg* 1963 nr 4 s. 2. **Przyczynki:** Księga pamiątkowa Gimnazjum Męskiego w Sanoku 1888-1958. Kr. 1958 s. 51, 64-5, 92-3, 97, 104-5, 159, 171-7, 281-93, 335, 342. – A. Sayrus: Trzeba mieć pasję. *Kulisy* 1960 nr 22 s. 4. – Dwa dni w mieście naszej młodości. Wwa 1960 s. 6-7, 77-80, 93, 139.
- Świerżyński* Michał (1868-1957) kompozytor, dyrygent, pedagog. **Słowniki:** SMP; G. Mizgalski: Podręczna encyklopedia muzyki kościelnej. P. 1959; Grove’s dictionary of music and musicians. 5 ed. T. &. London 1954; Dyrygenci. **Biografie:** J. Bystrzanowski: M. Ś. *Życie Śpiewacze* 1950 nr 5 s. 33. **Przyczynki:** B. Schäffer: Almanach polskich kompozytorów współczesnych oraz rzut oka na ich twórczość. Kr. 1956.
- Świeżawski*-Paprzyca (1881-1938) inż. mechanik, płk WP, dyr. Państwowej Wyższej Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki w P. **Słowniki:** SBTech. X; Udział Lwowa. **Przyczynki:** Politechnika Poznańska i wcześniejsze uczelnie techniczne w Poznaniu. Pod red. W. Dembeckiej. P. 1976. – W. Dembecka: Absolwenci Państwowej Wyższej Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki w Poznaniu. P. 1986. – W. Dembecka: Wydział Budowy Maszyn Politechniki Poznańskiej. Historia i terażniejszość. P. 1991. – Z. Popławski: Dzieje Politechniki Lwowskiej 1844-1945. Wr. 1992. – Politechnika Lwowska 1844-1945. Wr. 1993. – Związki firmy H. Cegielski Poznań S. A. z wydziałami mechanicznymi poznańskich uczelni technicznych. Materiały z konferencji naukowo-technicznej w HCP. Pod red. B. Januskiewicza [i in.]. P. 1997.
- Święcicki* Franciszek (XVIII w.) pisarz grodzki pyzdrowski. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 388.

Święcicki* Heliodor (1854-1923) lekarz, prezes PTPN, rektor UP. **AW:** 8771. **Słowniki:** WSB; PTPN; Członkowie tajnych tow.; Słownik biograficzny polskich nauk medycznych XX wieku. T. 1 z. 2. Pod red. Z. Podgórskiej-Klawe. Wwa 1994, s. 109-13. **Źródła:** C. Ratajski: Sprawozdanie kuratora Fundacji „Nauka i Praca” im. H. Ś. za czas od 4 października 1923 do czerwca 1938 r. P. 1946. – A. Marciniak: List Bolesława Kapuścińskiego do H. Ś. [z 3 lipca 1919 r.]. *PWlkp.* 1989 nr 2 s. 58-9. – A. Wrzosek: Modlitwa jest oddychaniem w Bogu. o modlitewniku H. Ś. i jego religijności. Fragmenty, wybór i edycja A. Marciniak. w *drodze* 1994 nr 11 (255) s. 99-107. – A. Wrzosek: Wspomnienia o ludziach, których znałem. H. Ś. Wybór i edycja A. Marciniak. *KW* 1994 nr 1 s. 79-90. – A. Marciniak: Listy H. Ś. (1854-1923), pierwszego rektora Wszechnicy Piastowskiej, do Adama Wrzoska (1875-1965), z kwietnia 1919 roku. *PWlkp.* 2004 nr 1-2 s. 90-5. – Boniecki Fotografie. – Przew. APAN s. 483. **Biografie:** H. Hochlingierówna: Życie i działalność naukowa H. Ś. *Spraw. PAU* 1952 nr 5 s. 295-8. – Wielkopole II s. 407-21 – M. Stański: H. Ś. 1854-1923. Wwa 1983. – R. Marciniak: Prezesi Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. P. 1998, s. 33-9. – R.K. Meissner: Twórca Uniwersytetu Poznańskiego – prof. dr h. causa UJ i UP – H. Ś. [W:] Księga Pamiątkowa w 80-lecie Uniwersyteckiego Wydziału Lekarskiego w P. Red. R.K. Meissner. P. 2001 s. 60-70. – A. Marciniak: H. Ś. (1854-1923). w *drodze* 1994 nr 11 (255) s. 97-9. – A. Marciniak: H. Ś. (1854-1923). [W:] w hołdzie naszym Antenatom. 85 lat Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. Pod red. J. Laskowskiego i G. Łukomskiego. P. 2004, s. 63-80. – A. Marciniak: Śremianin H. Ś. (1854-1923), lekarz i społecznik, historyk medycyny, współtwórca i pierwszy rektor Uniwersytetu Poznańskiego. Części 1-2. *Gazeta Śremska* 2004 nr 7/8 s. 8-11; 2005 nr 1/2 s. 22-25. – A. Marciniak, R. Meissner: H. Ś. 5 IV 1919 – 12 X 1923. [W:] Poczet rektorów Almae Matris Posnaniensis. Pod red. T. Schramma i A. Marciniak. P. 2004, s. 15-25. – A. Marciniak: H. Ś. (1854-1923) – współtwórca i pierwszy rektor Uniwersytetu Poznańskiego. [W:] w Trzemesznie i nie tylko... Obchody 85-lecia Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. Pod red. B. Walczaka. P. [Wydawnictwo Naukowe UAM] 2006, s. 65-87, bibliogr. – R.K. Meissner: H. Ś. – rektor Uniwersytetu Poznańskiego, lekarz, który całe swoje serce, intelekt i majątek oddał młodzieży i nauce polskiej. [W:] H. Święcicki. Klucz do solidarności wielkiej rodziny intelektualnej. Wstęp i dobór tekstów R.K. Meissner. P. [PTPN] 2009, s. 9-54, il., bibliogr. – A. Pihan-Kijasowa, M. Andrzejak: Redaktorzy i główni redaktorzy wydawnictw PTPN. Noty biograficzne. [W:] Rys dziejów Wydawnictwa Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk z bibliografią publikacji Towarzystwa 1856-2008. Red. D. Gucia i A. Pihan-Kijasowa. 1. P. 2011, s. 103-4. – Michał Musielak: Heliodor Święcicki (1854-1923). Poznań [Wydawnictwo Naukowe UAM] 2013, 275 s., il., bibliografia s. 227-252. Rec. Marceli Kosman: z półki Wielkopolanina. *Przegląd Wielkopolski* 2013 nr 2 s. 75-76. **Przyczynki:** Poznańskie wspominki. P. 1960 s. 156-7, 188-9. – J. Kostrzewski: H. Ś. i powstanie UP. *Znak* 19: 1967 nr 3 s. 394-405. – Z. Grot: Powstanie Uniwersytetu Poznańskiego 1918-1919. P. 1969 s. 15-7. – Nauka w Wlkp. s. 30, 33, 631, 765, 770, 941, 942, 944-6, 963, 985, 1088, 1101, 1102. – H. Ś. (1854-1923) – wychowawca i lekarz. Red. M. Obara. Poznań 1984, 95 s., il. Zawiera m.in.: M. Stański: H. Ś. – organizator nauki w Wielkopolsce i wychowawca młodych pokoleń lekarzy polskich s. 5-13; R. Meissner: Działalność H. Ś. w Towarzystwie Przyjaciół Nauk w P. ze szczególnym uwzględnieniem lat 1915-1923 s. 14-39; M. Stański: H. Ś. jako organizator i pierwszy rektor UP s. 40-45; M. Obara: H. Ś. wobec młodzieży akademickiej s. 46-49; A. Tschuschke: Fundacja „Nauka i Praca” im. H. Ś. s. 50-6; E. Waszyński: H. Ś. jako lekarz s. 57-60; Z. Słomko: H. Ś. – wybitny położnik i ginekolog s. 61-73; J. Zamojski: Pielęgniarstwo środowiskowe i opieka społeczna w ujęciu H. Ś. s. 74-84; J. Juszczak: Rozprawa H. Ś. „O

estetyce w medycynie”„ s. 85-93; na s. 68-73: Chronologiczny spis publikacji o tematyce medycznej H. Ś. w l. 1876-1899 – 112 poz.]. – R. Meissner, Z. Słomko, T. Pisarski: Rektor Wszechnicy Piastowskiej. Szkice do portretu H. Ś. 1854-1923. P. 1987. – R. Marciniak: Wydział Lekarski Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. (Zarys dziejów). *KMP* 2001 z. 1 s. 423-45. – R.K. Meissner: Twórca UP, prof. dr H.C. UJ i UP – H. Ś. [W:] Księga Pamiątkowa w 80-lecie Uniwersyteckiego Wydziału Lekarskiego w P. Red. R.K. Meissner. P. 2001 s. 60-70. – Edyta Głowacka-Sobiech: Działalność zawodowa i społeczna H. Ś. *Kronika Wielkopolski* 2006 nr 1 s. 41-49. – Maria Rybicka: Czego dotknął - rozkwitało. *IKS* 2009 nr 5 s. 22-23, il.

Święcicki* Mikołaj (zm. 1707) kan. pozn., opat trzemeszeński, bp kijowski, pozn. **AW:** 8773. **Słowniki:** Z. Szostkiewicz: Katalog biskupów obrządku łacińskiego przedrozbiorowej Polski. [W:] *Sacrum Poloniae Millennium*. T. 1. Roma 1954; Biskupi Urzędnicy centralni Spisy. **Źródła:** Kat. biskupów s. 86, 166-7. **Biografie:** Nowacki II s. 109.

Święcicki* Roman (1898-1940) powstaniec wlkp., urzędnik państwowy w P., kawaler VM. **Słowniki:** Lotnicy I.

Święcicki* Stanisław Jacek (ok. 1630-1696) scholastyk gnieźn., bp chełmski. **AW:** 8774. **Słowniki:** EK; Biskupi. **Biografie:** S. Wielgus: Życie i publicystyka polityczno-społeczna S.J. Ś., biskupa chełmskiego i nominata chełmińskiego (1615-1696). *Notatki Płockie* 1999 nr 3 s. 3-9.

Święcicki* Tadeusz Florian (1826-1872) lekarz. **AW:** 8775. **Słowniki:** PTPN; AMM; SLeK. III. **Przyczynki:** G. Kusztelak: Polacy na studiach lekarskich w Berlinie (1810-1918). *AHFM* 35: 1972. – J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 119.

Święcicki* Wojciech (zm. 1732) cześnik wschowski, kaszt. santocki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Święcichoński* Feliks (1895-1984) działacz społ., powstaniec wlkp., żołnierz AK. **Słowniki:** Wrześniński SB. **Przyczynki:** Wrześnińscy kombatanci. Wrzeźnia 1983.

Świętomir* syn Bożna (XIII w.) kaszt. biechowski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Świętomir* (XIII w.) kaszt. międzyrzecki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Świętomir* (zm. po 1375) prepozyt kaliski i kan. gnieźn. **AW:** 8778. **Biografie:** Kowalska-Pietrzak Prałaci s. 174-5.

Świętopętk* książę polański, syn Mieszka I. **Słowniki:** SSS (A. Gieysztor). **Przyczynki:** H. Łowmiański: Początki Polski. T. 5 s. 557, przy. 1725. – K. Jasiński: Rodowód pierwszych Piastów. Wwa 1992 s. 101-3.

Świętostaw* (zm. 1176) bp pozn. **AW:** 8780. **Słowniki:** Kat. biskupów s. 15, 100; Maciejewski Episkopat s. 253. **Przyczynki:** A. Gąsiorowski: Najstarsze dokumenty poznańskiego domu joannitów. *SŻ* 8: 1963 s. 94-5.

Świętostaw* syn Drogomira (XIII w.) cześnik Przemysła I?, kaszt. nakielski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Świętostaw* (XIII w.) kaszt. spicymierski, wiślicki. **Słowniki:** Bieniak, Szymczakowa Spisy.

Świętosław* z Jeziorska (XV w.) pleban w Żninie. **Źródła:** Catalogus codicum BJ i sygn. 331, II sygn. 353, 361-2, 412.

Świętosław* z Szubina (zm. 1403?) kaszt. kaliski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Świętosława* (XIII w.) przełożona dominikanek w P. **Słowniki:** Borkowska i s. 106.

Świgoń* Józef (1903-1943) leśnik w lasach fundacji kórnickiej, żołnierz AK. **Słowniki:** APLK; Anders. **Przyczynki:** Z. Szymankiewicz: Relacje uczestników ruchu oporu. – M. Woźniak: z dziejów konspiracyjnych placówek „Topola” i „Smoła” w Kórniku w latach 1939-1942. Kórnik 1988. – S. Pohl, M. Woźniak: Leśniczówka Drapałka i – Bastion Wielkopolski Walczącej. P. 1989.

Świniarski* Alojzy (1871-?) działacz polit., poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Świnka* Adam – zob. Adam Świnka z Zielonej.

Świnka* Jakub – zob. Jakub Świnka.

Świrczyński* (Świerczyński) Antoni (1670-1727) ks., jezuita, rektor w B. **AW:** 8790. **Słowniki:** EWoj.

Świrski* Mikołaj (ok. 1592-1676) kustosz gnieźn., bp sufragan chełmski, poeta. **AW:** 8792. **Słowniki:** Biskupi.

Świtalski* Zbigniew (1889-1978) lekarz, działacz społeczny. **Słowniki:** Anders.

Świtała* Franciszek (+) rzeźbiarz, artysta ludowy z Pałuk. **Przyczynki:** L. Tyczyńska: z badań nad twórczością F. Ś. – ludowego rzeźbiarza z Pałuk. *Rocz. Muz. Etnogr. Tor.* T. 2 (1999) s. 191-207, sum., Zfg.

Świtała* Idzi (1877-1928) dentysta, działacz społ. **AW:** 8797. **Słowniki:** BSB i (i fot.); Krygier. **Przyczynki:** Z. Hemmerlig: Postowie polscy w parlamencie Rzeszy Niemieckiej i Sejmie Pruskim 1907-1914. *Wwa* 1968 s. 108, 123-4, 191. – Wielkopolska szkoła edukacji narodowej. *Wr.* 1970 s. 194. – *Dz. Wlkp.* II s. 502, 604, 606. – K. Mrozik: Jak budowano bydgoski stadion miejski i boisko im. Świtały. *Kal. Bydg.* 1986 s. 64-71. – J. Kozłowski: Rozwój organizacji społeczno-narodowych wychodźstwa polskiego w Niemczech w latach 1870-1914. *Wr.* 1987 s. 176, 196.

Świtała* Stanisław (1903-2000) powstaniec wlkp., pracownik łączności. **Słowniki:** SBPW ze Żnina.

Świtała* Tadeusz (zm. ok. 1991) dziennikarz, redaktor. **Biografie:** G. Banaszekiewicz, T. Orlik: Nagrody Miasta Poznania w dziedzinie kultury i sztuki za rok 1985 (dokończenie). [Nagrody indywidualne]. *KMP* 1986 nr 4. – Z. Kandzióra: Pamięci redaktora T. Ś. z żałobnej karty. *KMP* 1991 nr 1/2 s. 158-62, il.

Świtek* Medard (1916-1940) grafik. **Słowniki:** Słownik grafików. **Przyczynki:** M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski (do 1945 roku). *Wr.* [i in.] 1971. – *Wspominki poznańskie 1918-1939.* Pod red. T. Kraszewskiego. P. 1973 s. 598-9, 608.

Świtkowski* Piotr (1744-1793) jezuita, publicysta. **AW:** 8798. **Słowniki:** Nowy Korbut; EWoJ. **Przyczynki:** H. Rządowska: Stosunek polskiej opinii publicznej do rewolucji francuskiej. Wwa 1948. – B. Suchodolski: Idee społeczne doby stanisławowskiej. Wwa 1948 s. 218. – J. Deresiewicz: z początków układu kapitalistycznego w Wielkopolsce. *PZach.* 19511 nr 11/12. – S.J. Pietraszko: Publicystyka P. Ś. *Sprawy i Ludzie* (dodatek do Gazety Robotniczej). 1951 nr 16. – B. Suchodolski: Nauka polska w okresie Oświecenia. Wwa 1953. – B. Leśnodorski: Polscy jakobini. Wwa 1960. – A. Żabko-Potopowicz: P. Ś. a problem rozwoju leśnictwa w dawnej Rzeczypospolitej. [W:] *Zeszyty Naukowe Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego. Seria Histor.* Nr 2. Wwa 1965 s. 55-70. – J. Kasprzyk: P. Ś. a literatura niemiecka. [W:] *AUNC. Filologia polska.* Nr 16: Studia z dziejów literatury i piśmiennictwa. Toruń 1979 s. 217-32.

Tabaczyński* Franciszek (1897-1940) uczestnik wojny polsko-bolszewickiej, oficer 57 Pułku Piechoty Wlkp., ppłk WP. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 2.

Tabaczyński* Stanisław, pseud.: Ryszard (1901-1943) działacz ruchu oporu w Wlkp. **Przyczynki:** Z. Mazur: Antenaci. o politycznym rodowodzie Instytutu Zachodniego. P. 2002, s. 8, 235, 240, 249, 345, 366. – Napisy pamiątkowe s. 81. – „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 10, 12, 13, 16, 27, 41, 60, 61, 64, 65, 68, 91, 133, 208, 241, 251, 254, 255, 256, 257, 270, 346, 424, 425.

Tabernacki* Konstanty (1814-1868) lekarz, przewodniczący Rady Miejskiej we Wrześni, powstaniec 1830, społecznik. **AW:** 8799. **Słowniki:** Wrzesiński SB; PTPN; AMM; SLeK. III. **Przyczynki:** Motty. – J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 41-2, 57, 114, 119.

Taberski* Roman (1927-1999) matematyk, prof. UAM. **Biografie:** R. T. (życiorys). *Kron. UAM za lata 1965/66-67/68* s. 409-10. – J. Musielak: Professor R. T. a short biography. *Funct. et Approx.* [T.] 25 (1997) s. 5-11, bibliogr. **Przyczynki:** *Gł. Wlkp.* 1991 nr 215 s. 27 [nekr.].

Taberski* Władysław (1912-1940) działacz narodowościowy na Babimojszczyźnie.

Taborski* Roman (1889-1943) lekarz, społecznik. **Słowniki:** Opalenicki SB II. **Biografie:** B. Wojcieszak [i in.]: Doktor R. T. *Echa Opalenickie* 1993 nr 12. **Przyczynki:** Z. Bielerzewski: Książd nie zostaje sam. Wr. 1993 s. 42-3.

Tabulski* Wincenty (1809-?) dr w Poznaniu. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 293.

Taczak* Leon (1884-1942) ks. **Słowniki:** Martyrol.; PTPN; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Wielkopolska szkoła edukacji narodowej. Wr. 1970 s. 227.

Taczak* Stanisław (1874-1960) dowódca powstania wlkp., gen. brygady. **Słowniki:** WSB; SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1; Kto był kim; SBWP-W I; Członkowie tajnych tow.; AMOstr. z. 1; J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005. **Biografie:** T. Jankowski: Zmarł dowódca powstania wielkopolskiego. *Za i przeciw* 4: 1960 nr 20 s. 11, il. – T. Jankowski: Generał S. T. Szkic biograficzny. *Novum* 1971 nr 12 [specjalny] s. 229-40. – S. Jellenta: S. T. – pierwszy głównodowodzący Powstania Wielkopolskiego. [W:] Południowo-zachodnia Wlkp. w powstaniu wielkopolskim 1918-1919 roku. Sesja naukowa, Leszno 2-3 grudnia 1978 roku. [Z. 1]. Leszno 1978. – B. Polak: S. T. – głównodowodzący powstania wielkopolskiego (28 XII

1918 – 15 i 1919). *KMP* 51: 1983 nr 4 s. 49-65, il. – M. Chamot: Generał S. T., dowódca naczelny powstania wielkopolskiego. B. 1987, 68 s. – B. Polak: Generał S. T. 1874-1960. P. 1988. – B. Polak: Dowódcy powstania wielkopolskiego i wojska wielkopolskiego 1918-1919. T. 1. Koszalin 1989 s. 43-54. – B. Konarski: Generał S. T. (1874-1960), pierwszy głównodowodzący powstania wielkopolskiego. *Przegląd Zachodniopomorski* 1995 z. 4 s. 221-4, Zfg. – B. Polak: Generał T.S.1874-1960. Wyd. 2. Koszalin 1998, 296 s., il. R: M. Rezler, *KW* 2000 nr 1 s. 121-3. – Wielkopole XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 545-56. – W. Grajewski: Generał S. T. pierwszy dowódca Powstania Wielkopolskiego. *Iks* 2004 grudzień s. 2-3, il. **Przyczynki:** S. Jellenta: Powstanie wielkopolskie. *Tyg. Powsz.* 14: 1960 nr 41 s. 7 [wspomnienie o S. T.]. – Powstanie wielkopolskie 1918/1919. P. 1968. – Powstanie wielkopolskie. Wwa [i in.] 1978. – Gniezno i ziemia gnieźnieńska. Gn. 1978 s. 80-1, 135-6, 142, 156, 216, 223-4, 502. – J. Gogońkiewicz: [Wspomnienia dot. S. T.]. [W:] Rola Wielkopolski w odbudowie państwa polskiego 1918-1919. Red. B. Polak. Koszalin 1989 s. 220-4. – Z. Wygocki: Gen. bryg. inż. S. T. Na marginesie biografii. [W:] Rola Wielkopolski w odbudowie państwa polskiego 1918-1919. Red. B. Polak. Koszalin 1989 s. 172-8. – B. Polak: Wojsko wielkopolskie 1918-1920. Koszalin 1990 s. 41, 64-9, 71-2, 91-3, 95, 101, 105, 108, 117, 121, 197, 226, 240-1. – P. Bauer: Głównodowodzący powstania wielkopolskiego 1918/1919 r. [W:] Ziemia gostyńska w powstaniu wielkopolskim. Red. M. Sobkowiak. Gostyń 1995 s. 47-53]. – Napisy pamiątkowe s. 33, 60. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 108-9. **Artykuły:** *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1971 z. 4; 1972 z. 4.

Taczak* Teodor (1878-1944) ks. prof. semin., społecznik. **AW:** 8801. **Słowniki:** WSB; Kanoniści; Teologdy; SBKS; SBWP-W I; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** J. Glemp: Ks. T. T. (1878-1941). *Prawo Kanoniczne* 16: 1973 nr 1/2 s. 285-8. – Kościół i Parafia świętego Marcina w Poznaniu 1939-1999. Na podstawie kroniki parafialnej oprac. K. Krzyżaniak. P. 1999, s. 29-30. **Przyczynki:** Nowacki II. – Wielkopolska szkoła edukacji narodowej. *Wr.* 1970 s. 129, 227. **Artykuły:** *+Novum* 1971 nr 12.

Taczanowscy* – rodzina ziemiańska w Wlkp. **AW:** 8802. **Źródła:** APP nr 974 [dok. XVIII-XIX w.]. **Monografie:** M. Grześniński: T. z Taczanowa. [W:] Non omnis moriar. Groby i sylwetki ziemian z powiatu pleszewskiego. Dobrzyca 2011, s. 143-52. **Genealogia:** *Gens* 2002 nr 1-4 s. 57-62.

Taczanowski* Antoni (1847-1917) ziemianin, polityk. **Słowniki:** PTPN – **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo 73, 361-2, 364-7

Taczanowski* Edmund Władysław Maksymilian (1822-1879) ziemianin, dowódca w powst. 1848 i 1863, gen. **AW:** 8807. **Słowniki:** WSB; SBWP-W II; AMM; Z. Gnat-Wieteska: Generałowie powstania styczniowego. Pruszków 1994. **Biografie:** Wielkopole i s. 307-30. – Sylwetki Wielkopolan s. 475-82. – M. Rezler: Generał E. T. 1822-1879. *Południowa Wielkopolska* 1986 nr 10-12. – S. Sroka: Generał E. T. *PLudu* 1998 z. 5-6 s. 25-26. **Przyczynki:** Z. Grot: Rok 1863 w zaborze pruskim P. 1963. – Z. W. Janke: Brygada generała E. T. i jej ostatnie boje. *PH* 58: 1967 z. 2 s. 267-94, sod., rés. – A. Czubiński: Postępowo-rewolucyjne i narodowowyzwoleńcze tradycje Wielkopolski. P. 1983. – S. Kieniewicz: Powstanie styczniowe. Wwa 1983 – Dzieje Pleszewa. Opr. zbiorowe pod red. M. Drozdowskiego. Kalisz 1989. – A. Czubiński: Powstanie 1863-1864 roku we wschodniej Wielkopolsce. P. 1993. **Artykuły:** ZNUAM. Historia. Z. 6. P. 1964 s. 128 i n., 154 i n.

Taczanowski* Jan (1893-1959) ziemianin, wł. Taczanowa, działacz społ.-gosp., antykwariusz.
Słowniki: Ziemianie VI.

Taczanowski* Rafał (1654-1721) ks., jezuita, prowincjał, rektor w P. **AW:** 8811. **Słowniki:** EWoJ.

Taczanowski* Stefan (1861-1890) ziemianin, prawnik. **AW:** 8812. **Słowniki:** PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow.

Taczanowski* Witold (1843-1908) ziemianin. **AW:** 8814. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow.
Przyczynki: E. Achremowicz, T. Żabski: Towarzystwo Literacko-Słowiańskie we Wrocławiu 1836-1886. Wr. 1973 s. 241-2, 249.

Taczanowski* Władysław (1825-1893) ziemianin, polityk. **AW:** 8815. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Tadeja* Anastazja Weronika (1905-1978) nauczycielka śpiewu i muzyki. **Słowniki:** Inowr. SB IV.
Przyczynki: S. Włodarska: Amatorskie zespoły instrumentalne i chórálne w Inowrocławiu w latach 1945-1970. *Ziemia Kujawska* 1974 s. 261, 264. – L. Michalska: Nauczanie podstawowe i ruch muzyczny w okupowanym Inowrocławiu w latach 1939-1945. *Ziemia Kujawska* 1993 s. 153-4. – Historia Gimnazjum i Liceum in. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu 1855- 1985. Red. R. Kabaciński. Inorocław 1995. T. 1. s. 308, 311; t. 2 s. 118. – M. Cieśnik: 50 lat Szkoły Muzycznej w Inowrocławiu. Inowr. 1997.

Tadeusz* (zm. 1663) zakonnik i muzyk klasztoru cystersów w Łądzie. **Słowniki:** Chybiński.

Talarczak* Ignacy (+) dowódca kompanii boreckiej w powstaniu wlkp. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005 [pod nazwiskiem: Talarczyk]. **Biografie:** P. Bauer: I. T. – powstaniec wielkopolski, dowódca kompanii boreckiej. [W:] Sławni Gostynianie. Kalendarz 1989. Gostyń 1988 s. 12-3, il. – W. Omieczynski: Organizatorzy i dowódcy powstania w Gostyńskim. [W:] S. Jankowiak [i in.]: Ziemia Gostyńska w powstaniu wielkopolskim 1918-1919. Gostyń 1989.

Talarczak* Marcin (1894 lub 1887-1942) powstaniec wlkp., konspirator z II wojny św. **Biografie:** M. Talarczak: M. T. – powstaniec wielkopolski, oficer WP, działacz konspiracyjny w czasie II wojny światowej. [W:] Sławni Gostynianie. Kalendarz 1988. Gostyń 1987 s. 22-3, il. – W. Omieczynski: Organizatorzy i dowódcy powstania w Gostyńskim. [W:] S. Jankowiak [i in.]: Ziemia Gostyńska w powstaniu wielkopolskim 1918-1919. Gostyń 1989. **Przyczynki:** Udział ziemi kościańskiej w powstaniu wielkopolskim 1918/1919. *Kościan* 1970 s. 28-30. – B. Polak: Front południowo-zachodni. Grupa „Leszno” powstania wielkopolskiego 1919 r. *Kościan* 1971 s. 51-60. – Południowo-zachodnia Wielkopolska w walce z hitlerowskim okupantem 1939-1943. *Kościan* 1972 s. 228, 102. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. B. Polaka. *Kościan* 1975 s. 185.

Talarczyk* Mieczysław (1920-2000) inż., społecznik. **Przyczynki:** M. Bosacki: Mieszko T. *GWyb.* (P.) 2000 nr 139 s. 10.

Talarczyk* Stanisław (XX w.) historyk. **Biografie:** E. Włodarczyk: S. T. z Drezdenka. *Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny* Nr 4 (1997) s. 385-92, bibliogr.

Talejko* Eugeniusz (1922-1978) psycholog, prof. UAM. **Słowniki:** Słownik psychologów polskich. P. 1922.

Tambor* Andrzej (1899-1975). **Biografie:** J. Aleksandrowicz: A. T. (1899-1975). Sylwetki Kujawskie. *Ziemia Kujawska* 5: 1978.

Tanaś* Stanisław (1900-1966) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

Tank* Kurt Waldemar (1898-1983) konstruktor samolotów. **Słowniki:** Posener Biographischen Lexicon. Lüneburg 1975; BSB IV (i fot.). **Przyczynki:** Der Konstrukteur. *Deutsche Rundschau* 1941 nr 107.

Tańska* Helena z Płanekich, zamężna Śmietańska, pseud. Połaniecka (1897-1976) aktorka. **Słowniki:** SBTP II.

Tański* Jan (1843?-1876) współzałożyciel i red. „Kaliszanina”, radny kaliski, dyr. teatru. **Słowniki:** Słownik biograficzny teatru polskiego: 1765-1965. Wwa 1973. **Biografie:** E. Polanowski: J. T. *Południowa Wielkopolska* 1980 nr 5 s. 5. – E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram].

Taranczewski* Wacław (1903-1987) malarz, organizator i rektor PWSSP w P. **Słowniki:** AMM; Członkowie tajnych tow.; SGraf. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 s. 238-9. **Biografie:** S. Hebanowski, S. Szczepański: W. T. człowiek i artysta. *PWlkp.* 2: 1946 nr 12 s. 338-40. – M. Rosiak: W. T. [W:] *Artyści Poznania 1945-1985*. Praca zbiorowa. P. 1986. – A. Jankowska-Marzec: Poznaniak z urodzenia, krakowianin z wyboru. W. T. życiorys artystyczny. *Rocznik Krakowski* 63: 1997 s. 129-41, sum. **Przyczynki:** Wystawa zbiorowa W. T. Poznań listopad 1949. Katalog. – J. Eichlerowa: Plastyka poznańska w latach 1951-1956. *KMP* 1956 s. 243-7. – DWP III. – Z. Kępiński: W. T. [katalog wystawy 1957]. P. 1957. – T. Dobrowolski: Nowoczesne malarstwo polskie. T. 3. Wr. [i in.] 1964. – K. Kalinowski: Dwadzieścia lat plastyki poznańskiej (1945-1965). *KMP* Cz. I – 1964 nr 2. Cz. II – 1965 nr 1. Cz. III – 1966 nr 1. Cz. IV 1968 nr 4. Cz. V – 1969 nr 3. – K. Piwocki: Historia Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie 1904-1964. Wr. [i in.] 1965. – Materiały do dziejów Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie 1895-1939. Opr. J.E. Dutkiewicz [i in.] Wr. [i in.] 1969. Serwański s. 430-1, 434. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski 9do 1945 roku). Wr. [i in.] 1971. – 1919-1969 Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Praca zbiorowa pod red. S. Teisseyre. P. 1971. – T. i K. Kostyrkowie: Problemy sztuki współczesnej. P. 1972. – Wspominki poznańskie 1918-1939. Pod red. T. Kraszewskiego. P. 1973 s. 583, 594, 603. – T. Dobrowolski: Malarstwo polskie ostatnich dwustu lat. Wr. [i in.] 1976. – J. Jaworska: Polska sztuka walcząca. Wwa 1976 s. 131. – Z. Zakrzewski: Przechadzki po Poznaniu lat międzywojennych. Wwa [i in.] 1983. – L. Turkowski: Księga mojego miasta. P. 1983 s. 69, 97-123. – Z. Zakrzewski: Wspominam Poznań. P. 1986. – Z. Kępiński: Tradycje Poznania w dziedzinie sztuk pięknych. [W:] *Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980*. Praca zbiorowa pod red. T. Kostyrko. P. 1987. – G. Dziamski: Instytucje i imprezy artystyczne. [W:] *Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980*. Praca pod red. T. Kostyrko. P. 1987. – K. Kostyrko: Artyści plastycy zawód, postawy twórcze na przykładzie środowiska poznańskiego. Wwa [i in.] 1987. – K. Kostyrko: Tendencje rozwojowe w plastyce Okręgu Poznańskiego. [W:] *Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980*. Prac pod red. T. Kostyrko. P. 1987. – R.K. Przybylski: Malarstwo. [W:] *Sztuki plastyczne*

w Poznaniu 1945-1980. Praca pod red. T. Kostyrko. P. 1987 s. 63. – J. Mikołajczak: Kpinki i docinki. P. 1989. – W. Jordan: Jubileusz siedemdziesięciolecia Szkoły Sztuk Zdobniczych w Poznaniu. *PWlkp.* 1989 nr 3 s. 25-30. – J. Mulczyński: Salon 'pod czternastką'. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Cz. II). *Artelier* 1993 nr 1. – J. Mulczyński: „Salon 35”. Poznańskie salony sztuki 1909-1939. (Cz. III) *Artelier* 1993 nr 2. – Z. Dworecki: Poznań i poznaniacy w latach II Rzeczypospolitej 1918-1939. P. 1994. – J. Mulczyński: Pracownie artystów poznańskich XX wieku. *KMP* 1994 nr 1-2. – A.J. Markiewicz: Plastyka w okresie XX-lecia międzywojennego. Zarys monograficzny. [W:] Wielka księga miasta Poznania. P. 1994. – J. Mulczyński: Sztuki plastyczne po II wojnie światowej. [W:] Wielka księga miasta Poznania. P. 1994. – M. Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. Wr. [i in.] 1994. – P. Taranczewski: Ojciec i ja. Czy jedno jesteśmy? o W.-Ojcu wspomnienia. *Dekada Lit.* 1998 nr 6/7 s. 18-21. – P. Taranczewski: o malarstwie W. T. – wspomnienia. *Rocz. Bibl. Nauk. Krak.* 45: 2000 s. 505-38, sum.

Tarcinos* Marian (XVII w.) zakonnik i organista klasztoru franciszkanów w P. **Słowniki:** Chybiński.

Tarejwo* Józef, imię zakon. Maksymilian (1834-1864) kapucyn, powstaniec 1863. **AW:** 8824. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** J. Oxiński: Wspomnienia z powstania polskiego. Wwa 1965. **Artykuły:** ZNUAM. Historia. Z. 6. P. 1964 s. 219, 229. – *Collectanea Franciscana* 34: 1964 z. 1-2 s. 113-22.

Targ* Alojzy, pseud. „Marcin”, „Marcin Głowik” (1905-1973) czł. antyhitlerowskiej org. „Ojczyzna”. **Przyczynki:** „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 16, 43, 149, 204, 206, 207, 241, 252, 256, 268, 270, 307, 245, 348, 349, 351.

Targoyń* Jan (XVI w.) introligator w P. **Słowniki:** EWoK.

Tarło* Jan Joachim (1658-1732) kan. pozń., bp pozń., bp kijowski. **AW:** 8826. **Słowniki:** Biskupi. **Źródła:** Kat. biskupów s. 89, 170. **Biografie:** Nowacki II s. 111. **Przyczynki:** Nowacki II s. 134, 170, 219, 307, 709, 770.

Tarło* Michał Bartłomiej (1656-1716) bp pozń., prof. filozofii. **AW:** 8825. **Słowniki:** Biskupi; Misjonarze św. Wincentego a Paulo w Polsce. T. II – 1. Kr. 2001. **Źródła:** Kat. biskupów s. 86-7, 167. **Biografie:** A. Schletz: Ks. biskup M. B. T. opiekun ubogich. Kr. 1946, 15 s. – Nowacki II s. 109-10. **Przyczynki:** Nowacki II s. 188, 219, 332, 662, 707, 775. – Księga pamiątkowa. Kościół św. Krzyża w Warszawie w trzechsetną rocznicę konsekracji 1696-1996. Wwa 1996, passim.

Tarło* Piotr ze Szczekarzewic (zm. 1722) kan. pozń. i gnieźń., opat komendatoryjny paradyski, bp pozń. **AW:** 8827. **Słowniki:** Biskupi. **Źródła:** Kat. biskupów s. 88-9168-9. **Biografie:** Nowacki II s. 110-1 i 219. **Przyczynki:** Nowacki II s. 188, 200, 294, 708, 771.

Tarnawski* Tadeusz (1907-1981) por. 56 Pułku Piechoty w Krotoszynie, kpt. i Dywizji Grenadierów Polskich, uczestnik II wojny światowej. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. III, cz. 1.

Tarnawski* Wincenty (1884-1948) inż. hydrotechnik, kierownik Państwowego Zarządu Wodnego w P. **Słowniki:** SBTech. VIII.

- Tarnogórska* Roberta – imię zakonne (1762-1841) ostatnia ksieni cysterek w Ołoboku. **Słowniki:** Borkowska i s. 61.
- Tarnowska* Irena (1900-1984) nauczycielka, działaczka harcerska. **Słowniki:** Enc. konsp. wlkp. **Biografie:** M. Pabel: I. T. Jubileusze. *KMP* 38: 1970 nr 3 s. 115-8, il. – R. Wełniak, A. Ziółkowska: Wielkopolska walcząca. Konspiratorzy w obozie hitlerowskim w Żabikowie. Luboń 2010, s. 55-6.
- Tarnowski* Jan (1550-1605) proboszcz kapituły kruszwickiej, bp poznań., kujawski, abp gnieźn. **AW:** 8831. **Słowniki:** Biskupi. **Źródła:** Kat. biskupów s. 53-4, 70-1, 142-3. **Biografie:** Nowacki II s. 103. **Przyczynki:** H. Dziechcińska: Żywot J. T., pióra Stanisław Orzechowskiego, staropolska biografia pochwalna. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 15: 1970 s. 67-87.
- Tarnowski* Jan (zm.1669) opat komendatoryjny trzemeszeński, abp lwowski. **AW:** 8832. **Słowniki:** Biskupi.
- Tasch* Anton Josef (1845-1922) ks., społecznik. **AW:** 8838. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** Dzieje parafii św. Mikołaja w Lesznie. Red. K. Kaczmarek. Leszno 1995 s. 159-61. – (Z. Gr.): Tablica na farze leszczyńskiej. *Pan. Leszcz.* 1996 nr 222 s. 9. – Jędr[as]: Proboszcz J. T. *Pan. Leszcz.* 1993 nr 21 s. 16.
- Taszarski* Wincenty (1809-1859) ks. **AW:** 8839. **Słowniki:** PTPN; Krygier.
- Taszarski* Zygmunt (1848-1904) handlowiec. **Słowniki:** PTPN.
- Tata* Franciszek (1908-1943) oficer WP i AK. **Słowniki:** WSB; Enc. konsp. wlkp. **Artykuły:** *Więź* 1971 nr 2 s. 106 i n.
- Tatara* Franciszek (1902-1984) dr inż., doc. PP, specjalista w dziedzinie budowy pojazdów szynowych. **Słowniki:** SBTech. I; Udział Lwowa. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1984-1986 s. 24. **Przyczynki:** Politechnika Poznańska i wcześniejsze uczelnie techniczne w Poznaniu. P. 1976. – Rys historyczny działalności Oddziału Wojewódzkiego NOT w Poznaniu w l. 1947-1977. P. 1977 s. 123-4, 155-6, 175-6, 182. – W. Dembecka: Wydział Budowy Maszyn PP. Historia i terażniejszość. P. 1991.
- Tatarkiewicz* Władysław (1886-1980) filozof, historyk filozofii, sztuki i estetyki, prof. UP. **AW:** 8840. **Słowniki:** Słownik psychologów polskic. P. 1992; PTPN; Biogramy uczonych I. **Bibliografie:** J. Krajewski: W. T. Bibliografia. Wr. 1992, 156 s. **Źródła:** T. i W. Tatarkiewiczowie: Wspomnienia. Wwa 1979. Cz. 1. T. Tatarkiewiczowa: Wspomnienia s. 9-113; Cz. 2. W. T.: Zapiski do autobiografii s. 115-88. – J. Kuczyński: Trwanie i twórczość. (Rozmowa „Studiów Filozoficznych” z profesorem W. T.). *Studia Filozoficzne* 1976 nr 4 s. 3-23. – W. Tatarkiewicz: Chcę powiedzieć o moim życiu. *Pamiętnikarstwo Polskie* 7: 1977 nr 1/4 s. 95-7. – A. Nowicki: Listy W. T. z lat 1942-1977 (inedita) do Andrzeja Nowickiego. *Pamiętnikarstwo Polskie* 1980 nr 9 s. 3-10. **Biografie:** I. Dąbska: W. T. *Nauka Polska* 5: 1957 nr 3 s. 113-20. – Z. Najder: W. T.: the man and his work. *Polish Perspectives* 1961 nr 2 s. 29-32. – P. Taranczewski: Drogi W. T. *Twórczość* 31: 1975 nr 2 s. 92-7. – M. Jaworski: W. T. Wwa 1975, 132 s. R: Abe [A. Biernacki], *Twórczość* 31: 1975 nr 12 s. 169; M. Zieliński, *Nowe Książki* 1975 nr 13 s. 20-2. – B. Dembowski: Wspomnienia o Profesorze. *Więź* 23: 1980 nr 6 s. 66-75. – M. Fritzhand: W. T.

1886-1980. *Nauka Polska* 28: 1980 nr 3/10 s. 183-5. – K. Szaniawski: W. T. (1886-1980). *Kultura i Społeczeństwo* 24: 1980 nr 3-4 s. 3-6. – K. Szaniawski: W. T. *Polnische Perspektiven* 10: 1980 H. 9 s. 20-5. – A. Nowicki: W. T. (3 IV 1886 – 4 IV 1980) albo o filozofii ukrytej. [W tegoż:] *Nauczyciele*. Lublin 1981 s. 137-76. **Przyczynki:** J. Pelc: Funkcje semantyczne a forma i treść w sztuce (rozważania logiczne nad poglądami W. T. na strukturę, oddziaływania i rodzaje dzieł sztuki). [W:] *Charisteria. Rozprawy filozoficzne [...]* Wwa 1960 s. 173-205. – A. Ochalski: Osiemdziesięciolecie W. T. *KH* 73: 1966 nr 3 s. 783-4. – B. Dziemidok: Poglądy estetyczne W. T. *Życie i Myśl* 17: 1967 nr 6 s. 36-50; nr 7/8 s. 196. – S. Pacuła: W. T. – filozof nie znany. *Życie i Myśl* 17: 1967 nr 6 s. 12-35. – B. Dziemidok: Pluralizm estetyczny W. T. *Studia Filozoficzne* 1971 nr 6 s. 121-41. – Nauka w Wlkp. s. 170, 171, 182, 184. – E. Borowiecka: Uwagi o historii filozofii i metodologii historii filozofii W. T. *Biuletyn Lubelskiego Towarzystwa Naukowego. Humanistyka* 17: 1975 nr 1/2 s. 3-11, sod., sum. – I. Dąmbska: Antyk w dziełach W. T. *Filomata* 1976 nr 300/301 s. 23-39. – W. Radwański: Sesja naukowa na temat poglądów filozoficznych prof. W. T. *Znak* 28: 1976 nr 6 s. 901-7. – J. Białostocki: W. T. jako historyk sztuki. s. 27-33. – J. Pelc: W. T. – filozof najwyższych wartości. *Studia Filozoficzne* 1976 nr 4 s. 87-91 – A. Kuczyńska: W. T. jako historyk estetyki. *Studia Filozoficzne* 1976 nr 4 s. 93-100. – B. Suchodolski: W. T. jako historyk filozofii. *Studia Filozoficzne* 1976 nr 4 s. 165-170. – J. Legowicz: W. T. dzieło nienapisane. *Studia Filozoficzne* 1976 nr 4 s. 240-42. – A. Nowicki: Garść wspomnień z lat 1936-1944. *Studia Filozoficzne* 1976 nr 4 s. 243-6. – E. Borowiecka: o twórczości W. T. *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki* 22: 1977 nr 1 s. 27-57. – E. Borowiecka: Teorie estetyczne w „Historii estetyki” W. T. [W:] *Studia o współczesnej estetyce polskie*. Pod red. S. Krzemienia-Ojaka. Wwa 1977 s. 233-54. – Z. Kuderowicz: W. T. jako historyk filozofii. *Studia Filozoficzne* 1980 nr 9 s. 11-6. – A. Kuczyńska: Pamięci uczonego. Przemówienie wygłoszone na plenarnym posiedzeniu Komitetu Nauk Filozoficznych 3 czerwca 1980 r. *Studia Filozoficzne* 24: 1980 nr 9 s. 17-21. – Pamięci profesora W. T. *Studia Filozoficzne* 24: 1980 nr 7 s. 169-73. – W. Stróżewski: Filozof wartości najwyższych. *Tyg. Powsz.* 30: 1980 nr 19 s. 4-5. – [W. T.]. *Więź* 23: 1980 nr 6 s. 50-75 [z treści: A. Siemianowski: W. T. wybór filozoficzny; P. Skubiszewski: W. T. – historyk sztuki; B. Dembowski: Wspomnienie o Profesorze]. – Z. Kuderowicz: W. T. as historian of philosophy. *Reports on Philosophy* 5: 1981 s. 3-8. – M. Gołaszewska: Świat według Tatarkiewicza. [W:] *Estetyka pluralistyczna. Sympozjum w setną rocznicę urodzin W. T.* Wwa 1989 s. 115-26. – R. Jadcak: Międzywojenny okres w działalności filozoficznej W. T. *Edukacja Filozoficzna* Vol. 20 (1995) s. 263-74. **Konferencje i sesje naukowe:** J. Wojnar-Sujecka: Sprawozdanie z sesji naukowej Komitetu Nauk Filozoficznych PAN z okazji 90-lecia urodzin prof. dra W. T. *Studia Filozoficzne* 20: 1976 nr 4 s. 239 [21 II 1976 Jabłonna].

Tatula* Franciszek (1889-1946) malarz, grafik. **Słowniki:** WSB; SGraf.; SBPW. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 s. 239. **Przyczynki:** Wystawa pośmiertna poznańskich artystów plastyków. Poznań 5 I – 2 II 1947. Katalog. – DWP III. – K. Kalinowski: Dwadzieścia lat plastyki poznańskiej (1945-1965). *KMP* Cz. I – 1964 nr 2. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski (do roku 1945). Wr. [i in.] 1971. – A. Fiedler: Mój ojciec i dęby. Wwa 1973 s. 169. – Dz. Wlkp. II s. 704. – M. Grońska: Polskie życie artystyczne w latach 1915-1939. Wwa 1974 s. 332. – „Bośmy wszyscy dziećmi jednej matki Polki”. Wielkopole w powstaniach narodowych 1794-1918/1919. Katalog wystawy grudzień 1983 – styczeń 1984. P. 1983 s. 243. – M. Warkoczewska: Poznań lat 1919-1939 w rysunku i grafice. Wwa [i in.] 1990. – H. Majkowski: o sztuce plastycznej w Poznaniu w czasach poprzedzających wojnę światową. *Antologia KMP*

1990 nr 3/4. – J. Mulczyński: Pracownie artystów poznańskich XX wieku. *KMP* 1994 nr 1-2. – J. A. Markiewicz: Plastyka w okresie XX-lecia międzywojennego. Zarys monograficzny. [W:] Wielka księga miasta Poznania. P. 1994. – M. Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. Wr. [i in.] 1994.

Taube* Jan (1659-1708) ks., jezuita, prefekt szkół w Kaliszu. **AW:** 8843. **Słowniki:** EWoJ.

Tauber* Emil (+) właściciel „Ogrodu Ludowego” w P. **Przyczynki:** Ostrowska-Kębtłowska Architektura s. 435, 437-8, 440.

Taylorowie* – rodzina poznańska. **Biografie:** S. Leitgeber: Dzieje poznańskiej rodziny T. *Gens* 1992 nr 1-4 s. 65-72. – S. Leitgeber: Poznańscy T. *Gł. Wlkp.* 1992 nr 127.

Taylor* Edward Robert Edmund (1884-1964) ekonomista, prof. UP i UAM. **AW:** 8845. **Słowniki:** WSB; PTPN; Biogramy uczonych I; SHist.; Śródka. **Bibliografie:** M. Szymańska: Bibliografia prac E. T. *Roczniki Ekonomiczne* 17: 1964/5 s. 340-52. **Źródła:** Boniecki Fotografie. **Biografie:** Studia z okazji 75 rocznicy urodzin i 50-lecia pracy naukowej E. T. *Roczniki i Sprawozdania Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego. Oddział w Poznaniu* 6: 1958/9, 430 s. – Uczony i organizator. *Gł. Wlkp.* 1958 nr 63. – +J. Wierzbicki: E. T. 1884-1964 17: 1964/65 s. 334-52. – B. Romińska: Prof. E. T. Jubileusz. *KMP* 28: 1960 nr 1/2 s. 172-5, il. – E. T. *Życie Gospodarcze* 1964 nr 34 (675). – Z. Zakrzewski: E. T. 1884-1964. *Ruch PES* 26: 1964 z. 3 s. 317-9. – J. Wierzbicki: E. T. 1884-1964. *Roczniki Ekonomiczne* 17: 1964/65 s. 334-40, tabl. – A. Skowroński: E. T. *Tyg. Powsz.* 28: 1974 nr 22 s. 4-5. – Z.K. Nowakowski, Z. Zakrzewski: E. T. (1884-1964). Sympozjum w PTPN. *Ruch PES* 47: 1985 z. 2 s. 305-9. – J. Ozdowski: Biografia naukowa E. T. (1884-1964). *Ekonomista* 1985 nr 4-5 s. 543-60. – E. T. 1884-1964. Wartości niedoceniane a nieprzemijające. Pod red. W. Wilczyńskiego. Wwa 1988, 127 s. – W. Łączkowski: Profesor E. T. *Ruch PES* 56: 1994 z. 3 s. 7-9. – W. Braniecki: L. T. [W:] *Poznaniacy II. Portretów kopa i trochę*. P. 1997 s. 411-9. – Byli wśród nas (AE) s. 198-207. – Wielkopoleanie XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 557-69. – E. Borkowska-Bagieńska: E. T. Czy wartości niedoceniane? P. 2004, 96 s., il., bibliogr. – Z. Knakiewicz: Życie i twórczość prof. E. T. [W:] E. Taylor. Dylematy metodologiczne teorii ekonomii. Wstęp i oprac. naukowe Z. Knakiewicz. P. [PTPN] 2007, s. 9-29. **Przyczynki:** A. Skowroński: Znaczenie działalności naukowej E. T. dla życia gospodarczego. *Roczniki i Sprawozdania Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego. Oddział w Poznaniu* 6: 1958/9 s. 23-8. – Z. Zakrzewski: Twórczość naukowa profesora E. T. *Roczniki i Sprawozdania Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego. Oddział w Poznaniu* 6: 1958/9 s. 11-21. – Jubileusz prof. E. T. *Gł. Wlkp.* 16.12.1959. – 50 lat pracy naukowej prof. dr E. T.G. *Pozn.* 14.12.1959. – 50-lecie pracy naukowej prof. E. T. *Trybuna Ludu* 16.12.1959. – Z. Zakrzewski: Twórczość naukowa profesora E. T. *Rocznik Ekonomiczny* 13: 161-62 s. 11-21. – Dz. UAM. – Nauka w Wlkp. s. 345, 377, 409-14, 419, 425, 428. – Z. Knakiewicz: Teoria pieniądza w dorobku E. T. *Ruch PES* 47: 1985 z. 2 s. 311-28. – Z. Romanow: Twórczość naukowa E. T. i jej związek z neoklasycyzmem. *Ruch PES* 47: 1985 z. 2 s. 329-41. – A. Lityńska: Działalność naukowa i publicystyczna E. T. *Ruch PES* 47: 1985 z. 2 s. 343-56. – W. Wilczyński: E. T. – teoretyk i nauczyciel. *Wprost* 1985 nr 14. – J. Małecki: Poznańska szkoła skarbowości w okresie dwudziestolecia międzywojennego. [W:] *Finanse, banki i ubezpieczenia w Polsce u progu XXI wieku*. T. 1. P. 2000, s. 62-9. **Artykuły:** *Ekonomista* 1965 nr 1 s. 189-92. – Prace Komisji Nauk Ekonomicznych PTPN. T. 15. Poznań 1988 s. 9-89. – *Ruch Prawny, Ekonomiczny i Socjologiczny* 1991 z. 4 s. 211-24.

- Taylor* Leon (+) – W. Braniecki: L. T. [W:] *Poznaniacy II. Portretów kopa i trochę*. P. 1997, s. 411-9.
- Tchorzewski* Wacław (zm. 1557/1558) chor. inowr., kaszt. konarski kujawski. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.
- Teclaw* Teofil (+) przedsiębiorca, rzeźnik. **Biografie:** W. Pezacki: T. T. – protoplasta współczesnego rodu rzeźnickiego w Poznaniu. *KMP* 1994 nr 1/2 s. 113-20, il.
- Teisseyre* Stanisław (1905-1988) malarz, prof. i rektor PWSSP w Poznaniu. **Źródła:** S. T.: z lat dawnych i bliskich. [W:] *Katalog do wystawy pt. „Dyplom 79”*. P. 1980. **Biografie:** J. Dąbkowska-Zydrón: *Pożegnania. Nurt* 1988 nr 5 s. 30-32. – R. Danecki: *Galeria znanych artystów Wielkopolski. Międzychód* 2012, s. 121-2. **Przyczynki:** T. Światała: S. T. – rektor Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych. *KMP* 1967 nr 2 s. 97-100, il. – S. T.: *Malarstwo*. [Wystawa w „Zachęcie”]. Wwa 1976. – A. Laboga, T. Orlik: *Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego w dziedzinie upowszechniania kultury za rok 1974. (Dokończenie). Nagrody indywidualne*. *KMP* 1977 nr 1. – J. Juszyk: *Tryptyk z postacią centralną*. [W:] *Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980*. Red. T. Kostyrko. P. 1987 s.189-97 [o S. T.]. – K. Kostyrko: *Malarstwo poetyckie S. T. R.K.* [W:] *Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980*. Red. T. Kostyrko. P. 1987 s. 216-21.
- Tempłowicz* Wiktor Robert (1865-1922) księgarz, wydawca. **Słowniki:** SPKP; WSB; KostrzSB
- Tencer* Chil (1902-1943) tkacz, działacz polit. i społ. **Słowniki:** SBWP-W II.**Przyczynki:** J.D. Bejt Halevy: *Toldot Jehudej Kalisz [Dzieje Żydów Kalisza]*. Tel-Awiw 1961s. 388. – Sejfer Kalisz [Księga Kalisza]. T. 1. Tel-Awiw 1964 s. 622. – A. Pakentreger: *Żydzi w Kaliszu w latach 1918-1939*. Wwa 1988 s. 137, 139-40, 189-90, 202, 222, 225, 282, 289.
- Teodor* (XI w.) bp pozn. **AW:** 8849. **Słowniki:** P.B. Gams: *Series episcoporum Ecclesiae Catholicae*. Gratz 1957 s. 354; Biskupi. **Źródła:** *Kat. biskupów* s. 9. 98. **Biografie:** Nowacki II s. 44.
- Teodorczyk* Piotr (1911-1993) oficer AK, księgowy. **Biografie:** D. Szczepaniak: P. T. (1911-1993). *Szkice Koźmińskie* 44: 2009 s. 71-4, il., bibliogr.
- Teodorowicz* Feliks Stanisław Marian (1878-1944) mikolog, nauczyciel. **Słowniki:** *Słow. biologów*.
- Teodoryk* (XIII w.) kaszt. międzyrzecki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.
- Terlecki* Emil (1862-1933) lekarz. **Słowniki:** *SLek. V*.
- Terlikowski* Feliks (1885-1951) gleboznawca, prof. UP. **AW:** 8854. **Słowniki:** WSB; PTPN; *Biogramy uczonych V*; *Śródka*. **Źródła:** M. Adamczewska: *Materiały F.K. T. Biul. APAN* 16: 1973 s. 100-25. – *Przew. APAN* s. 484. **Biografie:** M. Górski: F.K. T. (1885-1951). *Rocz. Tow. Naukowego Warszawskiego* 44: 1951 s. 161-2. – F.K. T. (nekrolog). *Kron. UP* za lata 1945-1954/55 s. 669-71. – W. Schramm: F.K. T. *Spraw. PTPN* 19:1955 nr 1 s. 219-25, bibliogr. – W. Schramm: *Życie i działalność profesora dra F.K. T.* [W:] *Prof. dr F.K. T.: Prace wybrane z dziedziny gleboznawstwa, chemii rolnej i nawożenia*. Wwa 1958 s. 5-14. – R. Dąbrowski: *Wybrał Sołacz i wierny mu pozostał, czyli o profesorze F. T., chemiku i gleboznawcy*. *KMP* 67: 1999 nr 3 s. 215-23. – W. Kraupe: w 50. rocznicę śmierci prof. F. T. *Więści Akademickie* 2001 nr 11 s. 21.

Przyczynki: Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce. P. 1970 s. 348-50. – Nauka w Wlkp. s. 714, 994, 996, 1050, 1057. – A. Żabko-Potopowicz: Pionierzy postępu w rolnictwie polskim. Wwa 1977 s. 230-1. – Napisy pamiątkowe s. 65, 97.

Teska* Jan (1876-1945) dziennikarz, działacz polit. **Słowniki:** J. Długosz: Słownik dziennikarzy regionu pomorsko-kujawskiego. B. 1988; BSB i (i fot.); SBKS; Znaki. **Biografie:** J. Podgóreczny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967 s. 268. – Z. Mrozek: J. T. *Kal. Bydg.* 1989 s. 178-9. **Przyczynki:** Jakóbczyk *Studia III* s. 41, 182, 184, 194, 209, 214, 225, 234. – J. Marczewski: Narodowa demokracja w Poznańskim 1900-1914. Wwa 1967 s. 80, 178, 331-2, 335-7, 341-2. – H. Auderska, Z. Ziółtek: Akcja N. Wspomnienia 1941-1944. Wwa 1972. – B. Krzywobłocka: Chadecja 1918-1937. Wwa 1974 *passim*. – C. Demel [i in.]: Działalność Narodowego Stronnictwa Robotników i Narodowej Partii Robotniczej w Wielkopolsce w latach 1917-1937. Wwa [i in.] 1980 s. 236, 239. – A. Notkowski: Polska prasa prowincjonalna Drugiej Rzeczypospolitej (1918-1939). Wwa [i in.] 1982 s. 350-3. – W. Pepliński: Prasa pomorska w Drugiej Rzeczypospolitej 1918-1939. Gdańsk 1987 s. 56, 136, 238, 383-4, 387-8. – K. Andrusiewicz: Stronnictwo Pracy 1937-1950. Wwa 1988 s. 153, 155, 157, 287, 441. – W. Bujak: Historia Stronnictwa Pracy 1937, 1946, 1950. Wwa 1988 s. 27, 75, 77-8, 247, 287. – A. Andrusiewicz: Stronnictwo Pracy 1937-1950. Wwa 1988. – K. Turowski: Historia ruchu chrześcijańsko-demokratycznego w Polsce. T. 1. Wwa 1989 s. 126, 146, 156, 249, 310; t. 2 s. 371, 392, 431, 470-1. – J. Bartnicki: Bydgoszcz w roku 1939. B. 1989. – R. Kozłowski: Partie polityczne w województwie pomorskim (1945-1950). Toruń 1991, s. 249. – D. B. Rudnicki: Dziennik Bydgoski lata 1907-1920. B. 1991 s. 29-33. – P. Stawecki, W. Rezmer: Sytuacja społeczno-polityczna i gospodarcza obszaru Okręgu Korpusu nr VIII w Toruniu w latach 1933-1937. Toruń 1992 s. 9, 65. – S. Wierzchosławski: Elity polskiego ruchu narodowego w Poznańskim i w Prusach Zachodnich w latach 1850-1914. Toruń 1992 s. 71-2, 130, 139, 153, 158, 177-8.

Teska* Lech Jan (1906-1986) dziennikarz, działacz polit. **Słowniki:** BSB i (i fot.). **Przyczynki:** Echo klasyków bydgoskich. Monografia zjazdowa. B. 1985 (powielone), s. 3. – *Hist. B.* s. 565.

Teska* Wincentyna Michalina (1888-1957) działaczka społ. **Słowniki:** BSB i (i fot.). **Biografie:** J. Podgóreczny : Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967 s. 268. **Przyczynki:** Bydgoszcz w dobie powstania wielkopolskiego. Praca zb. pod red. Z. Grota. B. 1970 s. 79-80. – J. Notkowski: Polska prasa prowincjonalna Drugiej Rzeczypospolitej (1918-1939). Wwa [i in.] 1982 s. 351, 353-4. – Z. Mrozek: Jan Teska. *Kal. Bydg.* 1989 s. 178-82. – A. Bogucki: Zarys historii. *Kronika Bydgoska* 10: 1990 s. 75. – D. B. Rudnicki: Dziennik Bydgoski lata 1907-1920. B. 1991 s. 32-3.

Tessmer* – rodzina niem. w Śmitowie. **Przyczynki:** H. Tessmer: Tesmer, Tessmer aus Schmilowo bei Vandsburg in Westpreussen. *Westpreussisches Geschlechterbuch* 3: 1964 s. 563-78.

Tetzlaff* Wincenty (1861-1907) lekarz. **AW:** 8862. **Słowniki:** PTPN; SLeK. IV. **Przyczynki:** J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 63, 124-5.

Tetzlaw* Gustaw (1885-1954) księgarz. **Słowniki:** SPKP. **Biografie:** F. Kuźdowicz: Pół wieku w służbie książki. *Księgarz* 1964 nr 1 s. 59-60. **Przyczynki:** T. Męczyński: Lata z książką. Łódź 1962 s. 84-91. – S. Pazyra : z dziejów książki polskiej w czasie drugiej wojny światowej. Wwa 1970.

Teubner* F. (zm. 1912) radca budownictwa miejskiego w P. **Słowniki:** Architekci.

Tęśiorowski* Jan (1915-1985) ekonomista. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Tęśiorowski* Jerzy (1915-1991) żołnierz AK, wojskowy. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Thamm* Wilhelm (1873-1937) technik-archeolog w Muzeum Ces. Fryderyka w P. **Biografie:** J.E. Kaczmarek s. 342-3, il.

Theinert* Roman (1892-1943) ks. **Słowniki:** PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Klanowski.

Thiedemann* Christoph Willers von (1836-1907) polityk niem., prezydent rejencji bydgoskiej. **Słowniki:** W. Kosch: Biographisches Staatshandbuch – Lexicon der Politik, Presse und Publizistik. Bern [et al.] 1960; Mann Handbuch; BSB V; Balde. **Biografie:** E. Dombrowski: Theodor Storm und Ch. v. T. *Bromberg* 1979 nr 59 s. 10-1. – E. Dombrowski: Ch. v. T., Bromberger Reichstagsabgeordneter. *Bromberg* 1980 nr 62 s. 7-8. **Przyczynki:** T. Gey: Die preussische Verwaltung des Regierungsbezirks Bromberg 1871-1920. Köln [et al.] 1976 s. 35-7, 48, 80, 88, 122, 160, 198, 208. – E. Dombrowski: Theodor Storm und Ch. von T. *Bromberg* 19: 1979 nr 59 s. 10-1. – J. Wojciak: Walka polityczna w wyborach do parlamentu Rzeszy i Sejmu pruskiego w Poznańskim w latach 1898-1914. Wwa – P. 1981, s. 48, 59, 61, 78, 87, 102, 171, 173, 175 – Hist. B. s. 550. – H. Neubach: Die Bromberger Reichstagsabgeordneten. *Bromberg* 34: 1993 nr 101 s. 5-6; nr 107 s. 12-3. – G. Ch. von Unruh: Provinz (Grossherzogtum) Posen. [W:] Verwaltungsgeschichte Ostdeutschlands. Hrsg. von G. Heinrich. Stuttgart 1993 s. 366-474. – S. Grabowski: Deutscher und polnischer Nationalismus. Der deutsche Ostmarken-Verein und die polnische Straß. Marburg 1998. – V. Stallmann: Die Partei Bismarcks. Die Deutsche Reichs- und Freikonservative Partei. Düsseldorf 2000.

Thiel* Andrzej (+) ks. **AW:** 8879. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1895-1936].

Thiel* Antoni (1903-1986) ks., kan., proboszcz w Czarnkowie, kapelan AK. **Słowniki:** Anders.

Thiel* Jan (1485-1545) norbertanin, przeor w Strzelnie, bp sufragana wrocławski. **Słowniki:** Biskupi.

Thiel* Krystyna (1922-1944) żołnierz AK. **Słowniki:** SBWP-W II; Słownik uczestniczek walk o niepodległość Polski 1939-1945. Wwa 1988. **Przyczynki:** Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970 s. 96-7.

Thiel* Maria Helena (1886-1940) działaczka charytatywna i patriotyczna. **Słowniki:** SBPW; Wrzesiński SB; SBWP-W I; Ziemianie V. **Biografie:** Z. Dembińska; M. T. 1886-1940. P. 1979. **Przyczynki:** J. Kulczycki: Strajki szkolne w zaborze pruskim 1901-1907. P. 1993.

Thiel* Stanisław Lucjan (1881-1943) ziemianin, wł. Doruchowa, działacz społ., powstaniec wlkp., ptk WP, gen. NSZ. **Słowniki:** WSB; SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1; SBWP-W I; Enc. konsp. wlkp.; Ziemianie V. **Biografie:** A. Dembińska: Pułk(ownik) S. T. *RDzPWlkp.* 1: 1947 s. 77-80. – Biografistyka powstania wielkopolskiego 1918-1919. Koszalin 1985 s. 29. – M. Rezler: Pułkownik S. T. (1881-1943). *Południowa Wielkopolska* 1988 nr 11. – Z. Gnat-Wieteska: Generał „Przemysław” – S. T. *Polska Zbrojna* 1993 nr 202. – (kp): Kalendarium życia S. T. *Tyg.*

Kęp. 1999 nr 3 s. 12. **Przyczynki:** I. Wierusz: z dziejów walk o wolność na odcinku kępińsko-ostrzeszowskim. [W:] *RDzPWlkp* 1: 1947. – L. Gomolec: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1957 s. 62. – L. Prauziński [i in.]: w marszu i bitwie 1914-1919. P. 1958 s. 302. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. B. Polaka. *Kościan* 1975 s. 164, 189. – J. Kurzewa [i in.]: Dzieje Kępna. *Wwa* [i in.] 1978 s. 106. – A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. *Wwa* [i in.] 1978 s. 17, 28, 277, 326, 337-8. – A. Czubiński: Powstanie wielkopolskie. P. 1978 s. 308-9, 367. – Wojskowe aspekty powstania wielkopolskiego 1918-1919. Opr. S. Nawrocki. P. 1985 s. 47, 53, 210-11, 174. – z dziejów Grabowa nad Prosną. Opr. zbior. pod red. B. Polaka i M. Rezlera. *Kalisz* 1990 s. 110. – *Kwilecki Ziemiaństwo II* s. 122. – *Kwilecki Ziemiaństwo III* s. 67, 376.

Thiel* Stefan (1839-1915) adwokat. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Thiel* Stefan (1865-1920) ks. **Słowniki:** PTPN.

Thietz* Oskar (1858-1923)

Thijne* von Henryk (XVII w.) opat mogileński. **Biografie:** P. Sczaniecki: H. von T. – opat klustralny w M. (1674-1678). [W:] *Materiały sprawozdawcze z badań zespołu pobenedyktyńskiego w M. Zeszyt 2. Wwa* 1980, s. 21-7.

Thomas* Aleksander (1871-?) działacz społ.-gospodarczy, poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Thomas* Christian Siegmund (1695-?) pastor, pisarz. **AW:** 8893. **Słowniki:** SBL.

Thomas* Ignacy (1876-1938) nauczyciel, poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Thomas* Paweł Bartłomiej (1891-1969) powstaniec wlkp., ppłk WP, komendant Rejonowej Komendy Uzupelnień w Szamotułach. **Słowniki:** SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 2. **Przyczynki:** B. Polak: Front południowo-zachodni. Grupa „Leszno” powstania wielkopolskiego 1919 r. *Kościan* 1971 s. 68. – A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. *Wwa* [i in.] 1978 s. 308, 510.

Thomas* Stefan (1874-1932) kupiec, przedsiębiorca, działacz niepodl. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** *Historia Leszna*. Red. J. Topolski. Leszno 1997 s. 217, 320.

Thommée* Wiktor (1881-1962) gen. dywizji WP. **Słowniki:** Generałowie; BSB IV (i fot.). **Biografie:** M. Bielski: Generał W. T. (1881-1962). *Kronika Bydgoska* 12: s. 256-72. – R. Kuczma: Uzupelnienie do artykułu Mieczysława Bielskiego, Generał W. T. (1881-1962). *Kronika Bydgoska* 15: 1993 s. 324-5. – M. Bielski: Generałowie Odrodzonej Rzeczypospolitej. Toruń 1995 s. 97-112. **Przyczynki:** Z. Raszewski: Pamiętnik gapia. Bydgoszcz, jaką pamiętam z lat 1930-1945. B. 1994 s. 154, 208, 256.

Thönert* Carl (XIX w.) pastor w Swarzędzu 1841-1886. **Przyczynki:** *Rogall Geistlichkeit* s. 269.

Threde* Walther (1910-?) mieszkaniec Poznania. **Źródła:** W. T.: Erinnerungen eines Poseners an den ersten Weltkrieg. *Jb. Weichsel-Warthe* 30: 1984 s. 42-50.

Thümen* August (1757-1826) gen. pruski, wszedł do P. w 1793 r. **Słowniki:** Balde.

- Tiedemann*-Seeheim Heinrich von (1843-1922) współtwórca Hakaty. **AW:** 8906. **Przyczynki:** Dzieje Hakaty. Pod red. J. Pajewskiego. P. 1966. – Kozłowski Wielkopolska s. 221.
- Tierling* Franciszek (1852-1884) lekarz. **Słowniki:** PTPN.
- Tietz* Paul (1857-?) naucz. gimn. w Ostrowie, inspektor szkolny. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.
- Tilgner* Leon (1896-?) laryngolog, lekarz Ubezpieczalni Społecznej w P. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997.
- Titze* Hans Berthold Gustav (1891-1965) pedagog, krytyk teatralny, dyr. teatru. **Słowniki:** BSB III (i fot.). **Przyczynki:** L. Behnke-Jungmann: Von der Deutsche Bühne und ihren Künstlern. *Bromberg* 1961 nr 7 s. 5-6. – W. Kotowski: Teatry Deutsche Bühne w Wielkopolsce i na Pomorzu 1919-1939. Wwa 1985 s. 34-41, 129-31.
- Tłoczyński* Apolinary (1843-1900) ks. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.
- Tłoczyński* Stanisław (1881-1958) ks., dyrygent, kompozytor. **Słowniki:** G. Mizgalski: Podręczna encyklopedia muzyki kościelnej. P. 1959; WSB; Dyrygenci. **Przyczynki:** Nowacki II.
- Tłok* Andrzej (1872-1936) lekarz. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow.
- Tłoczyński* Maciej Ignacy (1606-1684) ks., jezuita, prof. teologii i filoz. w Kaliszu. **AW:** 8917. **Słowniki:** Teolodzy; EWoJ.
- Tobiasz* (XVIII) organista klasztoru w Bledzewie. **Słowniki:** Chybiński.
- Tobolewski* Zygmunt (1927-1988) botanik, prof. UAM. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1987-1989 s. 27.
- Toboła* Stefan albo Szczepan (1871-1928) ks., społecznik. **AW:** 8921. **Słowniki:** PTPN; SBWP-W II; Anders. **Przyczynki:** J. Jajor: Wieś smutkami słynąca. *Krajoznawstwo i Turystyka* 1997 nr 26 s. 18-9.
- Tokarska-Kaszubowa Stefania (zm. 1942) działaczka konspiracyjna. **Biografie:** S. T.-K.: Nenia. Red. D. Książkiewicz-Bartkowiak [i in.]. P. 1999, 83 s. [m.in.: s. 70-8; R. Kwiatkowski: Wspomnienia współorganizatora redakcji „Pobudki”; s. 79-81: Fragmenty wspomnień E. Kędziory].
- Tolibowski* Wojciech (zm. 1663) bp pozn., norbertanin. **AW:** 8890. **Słowniki:** Biskupi. **Ilustracje:** Grafika prasowa w XIX wieku. Gabinet Grafiki Bibl. Kórnickiej PAN. Kórnik 2007 s. 105]. **Źródła:** Kat. biskupów s. 83-5, il., 162-5. **Biografie:** Nowacki II s. 107. **Przyczynki:** Z. Dolczewski, R. Sobczak-Jaskulska: Złoty kielich biskupa W. T. z Katedry Poznańskiej. *KMP* 2000 nr 1 s. 125-6.
- Tolibowski* Wojciech (zm. 1684?) kaszt. kamieński, star. bobrownicki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.
- Toliński* Karol (ok. 1817- zm. po 1863) zesłaniec. **Słowniki:** W. Śliwowska: Zesłańcy polscy w Imperium Rosyjskim w pierwszej połowie XIX wieku. Słownik biograficzny. Warszawa 1998.

Tołmaczew* Nikołaj Aleksandrowicz (1875- po 1915) p.o. gubernatora kaliskiego. **Słowniki:** Ł. Chimiak: Gubernatorzy rosyjscy w Królestwie Polskim. Szkic do portretu zbiorowego. Wr. 1999.

Tomankiewicz* Włodzimierz (1907-1939) 68 Pułku Piechoty Dzieci Wrześni. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Przyczynki:** W. Tym [i in.]: Kępa Oksywska 1939. Gdańsk 1985 s. 141, 287, 306. – T. Kryskarski: Materiały do historii Wojska Polskiego. Londyn 1985, 14, s. 14 poz. 11393.

Tomasz* h. Nałęcz? (XIII w.) kaszt. czarnkowski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Tomasz* (XIII w.) kaszt. pozn. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Tomasz* (XIII w.) kaszt. wieleński. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Tomasz* (XIV w.) kaszt. żoński. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Tomasz* (XV w.) rektor szkoły paraf. św. Marii Magdaleny w Poznaniu. **Przyczynki:** Nowacki II s. 670.

Tomasz* z Czarnkowa (+) bp wrocławski. **AW:** 8928. **Słowniki:** Biskupi.

Tomasz* z Gubina (+) lokator Poznania. **Przyczynki:** Bohm: Königliche Freistadt Posen. Zur Gründung der Stadt Posen im Jahre 1253 durch Thomas von Guben. *Die Stimme* 1952 s. 39.

Tomasz* z Książa (XV w.) notariusz konsystorza gnieźn., oficjał pułtuski. **Słowniki:** Gąsiorowski Notariusze.

Tomasz* ze Strzempina – zob Strzempiński Tomasz.

Tomasz* (Tomek) z Węgleszyna h. Jelita (zm. 1409) kaszt. sandomierski, star. bydgoski, star. gen. Wlkp. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy; Urzędnicy centralni Spisy. **Biografie:** D. Piwowarczyk: T. z W. – arbiter dworności. [W tegoż:] Poczec rycerzy polskich XIV i XV wieku. Wwa 2004 s. 101-17. **Przyczynki:** J. Wiesiołowski: Kim był Słota autor wiersza o *chlebowym stole*. [W:] Europa. Słowiańszczyzna. Polska. Studia kuczki prof. Kazimierza Tymienieckiego. P. 1970 s. 483-99. – J. Tęgowski: Małżeństwo T. z W. z Anną Świnkówną. [W:] Polska, Prusy, Ruś. Red. B. Śliwiński. Gdańsk 1995 s. 205-12.

Tomasz* ze Zbrudzewa (ok. 1500-1567) benedyktyn, kaznodzieja, tłumacz Biblii. **Słowniki:** WSB. **Biografie:** I. Kwilecka: Nieznany pisarz wielkopolski T. Łysy ze Z. [W:] Munera Poznaniensia. P. 1965 s. 207-33, bibliogr. **Przyczynki:** Perykopy wielkanocne w przekładzie Tomasza ze Zbrudzewa. Opr. I. Kwilecka. Wr. 1967. – Brulion przekładu pierwszych trzech ksiąg Biblii pióra Tomasza ze Zbrudzewa. Opr. i wyd. I. Kwilecka. Wr. 1971. – Apokalipsa św. Jana w przekładzie Tomasza ze Zbrudzewa. Wr. 1976.

Tomaszewicz* Anastazy Julian (1806-1845) aktor. **Słowniki:** SBTP.

Tomaszewicz* (Tomasiewicz) Leopold (ok. 1832-1898) aktor. **Słowniki:** SBTP.

- Tomaszewscy* – rodzina wielkopolska h. Jednorożec. **Przyczynki:** S. Kamosiński: Nieznana szlachta Krajny. Dzieje rodziny T. z Sadkowskiego Młyna na tle porównawczym. [W:] Pomorskie rody ziemiańskie w czasach nowożytnych. Red. W. Jastrzębski. Toruń 2004 s. 345-61.
- Tomaszewska* Janina (1911-1998) doc. dr hab. Kliniki Ortopedycznej w P. **Słowniki:** Udział Lwowa. **Przyczynki:** Wspomnienie o J. i Michale T. [W:] Biuletyn Informacyjny Wielkopolskiej Izby Lekarskiej. 2005 nr 3.
- Tomaszewski* Adam (1895-1945) powstaniec wlkp., etnograf, językoznawca. **Konferencje:** J. Reichan: Sesja naukowa zorganizowana dla uczczenia pamięci Profesora A. T. (1895-1945). *Język Polski* 1995 z. 4/5 s. 385-6. – Sesja poświęcona pamięci Profesora Adama Tomaszewskiego [referaty]. *Prace Komisji Językoznawczej PTPN* T. 25 (1996) s. 7-65, sum. **Biografie:** L. Kaczmarek: A. T. (1895-1945). *Lingua Posnaniensis* 5: 1957 zeszyt dod.: *Biuletyn Fonograficzny* nr 2 s. 22-6 [nekr. oraz spis prac]. – J. Ujda: A. T. *Spraw. PTPN* 21: 1957 nr 1 s. 185-7. **Przyczynki:** K. Nitsch: Trzej zamordowani przez Niemców poznańscy lingwiści (ks. P. Gołąb, W. Pniewski, A. T.). *Język Polski* 1947 nr 5 s. 129-35. – *Nauka w Wlkp.* s. 499, 511-4, 521, 525.
- Tomaszewski* Franciszek (zm. ok. 1790) zakonnik i dyrygent kapeli klasztoru cystersów w Obrze. **Słowniki:** Chybiński.
- Tomaszewski* Jan (1867-1942) kupiec, powstaniec wlkp., kpt. WP. **Słowniki:** WSB; SBPW ze Żnina. **Przyczynki:** Z. Grot [i in.]: Wielkopolska w walce o niepodległość. Wwa 1968. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1968. – Na froncie północnym powstania wielkopolskiego 1918-1919. Wspomnienia. P. 1973.
- Tomaszewski* Józef (1888-1939) dentysta, działacz społ., powstaniec wlkp. **Słowniki:** PTPN; J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997; H. Florkowski: Słownik lekarzy ziemi kościańskiej. Kościan 1995; Członkowie tajnych tow.; SBPW. **Przyczynki:** Gimnazjum i Liceum w Kościanie 1920-1973. Kościan 1973 s. 42. – Z. Chudy: Lekarz stomatolog J. T. (1888-1939). *Pamiętnik Towarzystwa Ziemi Kościańskiej 1996-2000* s. 179-81, fot.
- Tomaszewski* Józef Franciszek (1824-1899) wydawca, redaktor, działacz społ. **AW:** 8940. **Słowniki:** SPKP; WSB. **Przyczynki:** Dz. Wlkp. II. **Bibliografie:** Bibliografia czasopism pomorskich. Woj. bydgoskie. Pod red. H. Baranowskiego. Toruń 1960.
- Tomaszewski* Marian (1918-1962) twórca Szarych Szeregów w Koźminie. **Słowniki:** Anders.
- Tomaszewski* Michał (1872-1939/45) ks. **Słowniki:** PTPN.
- Tomaszewski* Napoleon (1833-1892) ks. **Słowniki:** PTPN. **Biografie:** P. Woźny: Historia w kamieniu pisana. Zarys dziejów trzemeszeńskiej nekropolii. Trzemeszno 2004 s. 50.
- Tomaszewski* Roman (1900-1939) działacz społ. **Słowniki:** KostrzSB
- Tomaszewski* Roman (1921-1992) poligraf, wydawca, bibliofil. **Słowniki:** SPKP Supl. II.

Tomaszewski* Stanisław (1860-1935) redaktor, drukarz, nakładca. **Słowniki:** SPKP. **Biografie:** J. Podgóreczny: Pamięć o nich nie powinna zagaść. B. 1959. **Przyczynki:** J. Bartnicki: 150 lat Zakładów Graficznych w Bydgoszczy. B. 1965 s. 16.

Tomaszewski* Walenty (1781-1850) bp kujawsko-kaliski. **Słowniki:** Biskupi.

Tomaszewski* Walenty (1852-1921) internista, neurolog, społecznik. **Słowniki:** PTPN; SLeK. IV; Koźmiński. **Przyczynki:** J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 84, 106.

=Tomaszewski* Wiesław (+). **Biografie:** J. Grączewska: W. T. *Kronika Ziemi Trzcianeckiej* Nr 2 (1996) s. 76-9.

Tomaszewski* Wiktor (1907-1995) lekarz, prof. UP/AM, pamiętnikarz. **Słowniki:** PTPN. **Nekrologi:** T. Brzeziński, *AHFM* 58: 1995 z. 3 s 225-7. – S. Gebertt, *AHFM* 58: 1995 z. 3 s 221-5. – E. Rużyłło, *Nowiny Lekarskie* 66: 1997 nr 2 s. 230-237. **Źródła:** W. T. Na szkockiej ziemi. Wspomnienia wojenne ze Służby Zdrowia i z Polskiego Wydziału Lekarskiego w Edynburgu. Londyn 1976. R: W. Dziulikowski, *AHFM* 41: 1978 nr 4 s. 493-4. **Przyczynki:** W. T.: Wspomnienia z lat dawnych. Publikacja jubileuszowa z okazji 100-lecia urodzin W.T. P 2007, 105 s., il. [przy tym bibliografia publikacji W. T.]

Tomaszewski* Wincenty (1837-1933) właściciel majątku Sadkowski Młyn. **Biografie:** S. Kamosiński: Nieznana szlachta Krajny. Dzieje rodziny T. z Sadkowskiego Młyna na tle porównawczym. [W:] Pomorskie rody ziemiańskie w czasach nowożytnych. Red. W. Jastrzębski. Toruń 2004 s. 350-7. .

Tomaszewski* Witold (1907-1981) malarz, grafik, pedagog. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** Doroczna wystawa ZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań luty 1951. Katalog. – Wielkopolska w plastyce. Poznań kwiecień 1952. Katalog. – i Ogólnopolska Wystawa Grafiki Artystycznej i Rysunku. Warszawa czerwiec 1956. Katalog. – Exlibrisy wielkopolskie. Poznań 1958. Katalog. – Exlibrisy z widokami Wielkopolski. Poznań 1961. Katalog. – K. Piwocki: Historia Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie 1904-1964. Wr. [i in.] 1965 s. 225. – K. Kalinowski: Dwadzieścia lat plastyki poznańskiej (1945-1965). *KMP* Cz. II – 1965 nr 1. – Serwański s. 432. – 1919-1969 Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Praca zbiorowa pod red. S. Teisseyre. P. 1971. – M. Grońska: Ekslibrisy. Wwa 1992.

Tomaszewski* Władysław (1865-1914) bankowiec, ekonomista. **AW:** 8944. **Słowniki:** WSB; PTPN. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1380. **Przyczynki:** Dz. Wlkp. II. – Nauka w Wlkp. – A. Tomaszewski: W. T. *GWyb.* (P.) 1999 nr 270 s. 12. – S. Leitgeber: W. T. (1865-1914). *GWyb.* (P.) 2000 nr 254 s. 8.

Tomaszewski* Władysław (1889-1928) dyrygent orkiestr dętych, teatralnych i symfonicznych. **Słowniki:** Dyrygenci.

Tomaszewski* Władysław (zm. po 1937) uczestnik strajku szkolnego w Krotoszynie 1906/7. **Źródła:** W. T.: Nasz strajk szkolny 1906/7. [W:] *Regionalia Krotoszyńskie* z.5: 1997 s. 14-17, il.

- Tomaszkiewicz* Stefan (1917-1992) ks., kan. pozn., dyr. Muzeum Archidiecezjalnego w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1990-1992 s. 22.
- Tomczak* Jan (1908-1976) dziennikarz, działacz polityczny. **Słowniki:** SBL. **Źródła:** J. T. – „Andrzej”: Na drodze życia. Wwa 1958. **Przyczynki:** A. Piwoń: Leszczyńskie drukarnie ww dwudziestolecie międzywojennym. *Życie Nadbrza* 1978 nr 12 s. 2. – Z. Smoluchowski: Niwa bez chwastów. *Pan. Leszcz.* 1986 nr 37 s. 22. – M. Komolka [i in.]: Leszno. Zarys dziejów. P. 1987 s. 200. –
- Tomczak* Jan (1939-1994) ks., filipin w Gostyniu, artysta plastyk. **Biografie:** E. Hanas: Świadkowie wiary. Ks. J. T.C. Or. (1939-1994). Owoc dojrzały – 55 lat życia. *Wiadomości Parafialne (Gostyń)* 1994 nr 1 s. 2.
- Tomczak* Roman (1900-1973) powstaniec wlkp. i śląski, plutonowy WP, żołnierz AK. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 1.
- Tomczek* Klemens (1860-1884) podróżnik, odkrywca. **AW:** 8947. **Słowniki:** SBWP-W II. **Biografie:** W. Majewski: K. T. (1860-1884). [W:] ZIZM 112-7. – P. Woźny: Historia w kamieniu pisana. Zarys dziejów trzemeszeńskiej nekropolii. Trzemeszno 2004 s. 50-1. **Przyczynki:** J. Chudzikowska, J. Jaster: Odkrywczy Kamerunu. Wwa 1954. – W. Słabczyński: Polscy podróżnicy i odkrywcy. Wwa 1988. – A. Kierczyński: Pamięci podróżnika odkrywcy. *Przemiany* 1993 nr 33 s. 13.
- Tomecki* Bronisław (1905-1994) malarz, grafik, pedagog. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski (do 1945 roku). Wr. [i in.] 1971. – B. T.J. 50 lat pracy twórczej 1928-1978. Warszawa 3-17 listopada 1978. Katalog. – M. Grońska: Ekslibrisy. Wwa 1992. – M. Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. Wr. [i in.] 1994.
- Tomek* z Pakości (XV w.) kaszt. bydgoski, pozn., star. nakielski, star. gen. Wlkp. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.
- Tomiak* Stanisław (1894-1975) ppłk WP, powstaniec wlkp. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 1; SBPW; Członkowie tajnych tow.; Wolszt. SB (i fot.). **Źródła:** S. T.: Walki o Wolsztyn. *RDzPWlkp.* 1: 1947 s. 113-5. – S. T.: Walki o Wolsztyn, Kopanicę i Babimost. *Przegląd Zachodni* (Londyn) 1969 nr 9 s. 6-8. **Biografie:** B. Polak: Dowódcy powstania wielkopolskiego i wojska wielkopolskiego 1918-1919. T. 1. Koszalin 1989 s. 113-4. **Przyczynki:** L. Gomolec: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1957 s. 45-6. – P. Bauer [i in.]: Wielkopole w obronie ojczyzny. P. 1980 s. 28. – Wojskowe aspekty powstania wielkopolskiego 1918-1919. Opr. S. Nawrocki. P. 1985 s. 41, 54-5. – J. Pollack: Jeńcy polscy w hitlerowskiej niewoli. Wwa 1986 s. 66.
- Tomiak* Sylwester (1893-1951) nauczyciel. **Biografie:** J. Oleksiński: Sylwetki nauczycieli spod znaku „Rodła”. (Z obszaru Dzielnicy V Związku Polaków w Niemczech w Złotowie). *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 22: 1979 nr 3.
- Tomiccy* - ród wielkopolski. **Przyczynki:** Przemysław Krysztofiak: Gniazdo T. *Poznaj Swój Kraj* 2005 nr 2/3 s. 17, il.
- Tomicki* Bogusław (XVII/XVIII w.) pisarz grodzki kaliski. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 388.

Tomicki* Jan (ok. 1524-1575) kaszt. rogoziński, gnieźn. **Słowniki:** WSB; Bieniaszewski Spisy. **Przyczynki:** Diariusz poselstwa polskiego do Francji po Henryka Walezego w 1573 roku. Wr. 1963. – H. Kowalska: Działalność reformatorska Jana Łaskiego w Polsce. Wr. 1969. – J. Kaniewska: Małopolska reprezentacja sejmowa za czasów Zygmunta Augusta. Wwa 1974 tabl. 1.

Tomicki* Jan (XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 388.

Tomicki* Mikołaj (zm. 1478). **Przyczynki:** P. Krzysztofiak: Splendor Militaris w drodze ku wieczności M. T. [W:] Podróżnicy – Fundatorzy – Święci. Pod red. T. Ratajczaka. P. [PTPN] 2008, s. 77-81.

Tomicki* Mikołaj (zm. 1529?) kaszt. gnieźn., star. kościański, pyzdrowski, koniński. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Tomicki* Piotr (1464-1535) kan. pozn. i gnieźn., bp przemyski, pozn., krak., podkanclerzy kor. **AW:** 8958. **Słowniki:** Nowy Korbut; WSB; SHist.; Biskupi. **Ilustracje:** Grafika prasowa w XIX wieku. Gabinet Grafiki Bibl. Kórnickiej PAN. Kórnik 2007 s. 106]. **Źródła:** Liber beneficiorum dioecesis Posnaniensis anni 1510. Ed. J. Nowacki. P. 1950. – Korespondencja Erazma z Rotterdamu z Polakami. Oprac. M. Cytowska. Wwa 1965. – Wypisy źródłowe do dziejów Wawelu z archiwaliów kapitulnych i kurialnych krakowskich. T. 4: 1501-1515; t. 11 cz. 3: 1534-35. Oprac. B. Przybyszewski. Kr. 1965-1987. – Catalogi episcoporum Cracoviensium. Ed. J. Szymański. MPHsn. T. 10 cz. 2. Wwa 1974. – AT. – Kat. biskupów s. 39-42, 126-9, il. **Biografie:** Nowacki II s. 90-1. – A. Odrzywolska-Kidawa: Biskup P. T. (1464-1535). Kariera polityczna i kościelna. Wwa 2004, 224 s. **Przyczynki:** S. Brzeziński: Biblioteka biskupa-podkanclerzego P. T. Wwa 1939, 37 s., bibliogr., tabl. – Z. Wojciechowski: Zygmunt Stary 1506-1548). Wwa 1946. – T. Glemma: Wizytacje diecezji krakowskiej z lat 1510-1570. *NP* 1: 1946. – W. Pocięcha: o zjeździe w Poznaniu w roku 1530. *PBK* 1947 s. 19 i n. – W. Pocięcha: Królowa Bona (1494-1557). Czasy i ludzie Odrodzenia. T. 1-4. P. 1949-1958. – H. Barycz: Dwie syntezy dziejów narodowych przed sądem potomności. *PLit.* 1952 s. 201-2. – L. Hajdukiewicz: Księgozbiór i zainteresowania bibliofilskie P. T. na tle jego działalności kulturalnej. Wr. 1961, 260 s. – Hist. nauki. – K. Gabryel: Działalność kościelna biskupa P. T. (1464-1535). [W:] *Studia z historii Kościoła w Polsce*. T. 1. Red. E. Wyczawski. Wwa 1972 s. 238-433. – Katalog zabytków V z 20. – W. R. Rzepka, B. Walczak: Kilka uwag o języku P. T. *Studia Polonistyczne* 7: 1979 s. 141-50, rés. – W. Uruszczak: Sejm walny koronny w l. 1506-1540. [W:] *Studia nad Historią Państwa i Prawa*. Seria II. T. 16. Wwa 1980. – B. Kosmanowa: Biskup i król -dwaj bibliofile (o księgozbiorach P. T. i Zygmunta Augusta). [W tejże:] *Książka i jej czytelnicy w dawnej Polsce*. Wwa 1981 s. 106-40. – R. Marciniak: Acta Tomiciana w kulturze politycznej Polski okresu Odrodzenia. P. 1983 passim. – W. Urban: Miasteczka biskupie kielecczyny za P. T. (1524-1535). *SH* 30: 1984 z. 4. – Katalog zabytków. S. n. VII cz. 1. – W. Urban: Kielce za biskupa P. T. (1524-1535) [W:] *Studia Kieleckie*. T. 59. Kielce 1988. – W. Urban: *Consulti inediti di medici italiani (Giovanni Monardo, Francesco Frigimelica) per il vescovo di Cracovia Pietro Tomicki (1515-1532)*. [W:] *Quaderni per la storia dell'Universita di Padova*. Padova 1990. – A. Gąsiorowski: Krąg fundatorów wielkopolskich płyt brązowych schyłku wieków średnich. *KMP* 1991 nr 3/4. – J. Smolucha: Działalność Achillesa de Grassisa jako kardynała protektora Polski przy Stolicy Apostolskiej w l. 1511-1523. *NP* 87: 1997. – M. Duczmal: Izabela Jagiellonka królowa Węgier. Wwa 2000. – K. Lutyński: Kapituła katedralna w Poznaniu w XVI wieku. [W:] *Studia i Materiały (Wydział Teologiczny UAM)*. T. 30. P. 2000. – A.

Odrzywolska-Kidawa: Krąg rodzinny biskupa P. T. *SH* 44: 2001 z. 4 s. 547-71. – A. Odrzywolska-Kidawa: Zabiegi P. T. o biskupstwo przemyskie. *Biuletyn Instytutu Filozoficzno-Historycznego* (WSP w Częstochowie) 8: 2001 nr ogólny 28 s. 69-89. – W. Urban: Działalność sędownicza P. T. jako biskupa krakowskiego (1524-1535). [W:] *Kościół katolicki w Małopolsce w średniowieczu i we wczesnym okresie nowożytnym*. Red. W. Kowalski [i in.]. Kielce [i in.] 2001. – A. Odrzywolska-Kidawa: U źródeł kariery urzędniczej P. T. *Biuletyn Instytutu Filozoficzno-Historycznego* (WSP w Częstochowie) 10: 2003 nr ogólny 32 s. A. Odrzywolska-Kidawa: Znaczenie związków rodzinnych w karierze (na przykładzie biskupa P. T. i jego siostrzeńca Andrzeja Krzyckiego. [W:] *Zeszyty Historyczne* (WSP w Częstochowie). Z. 7. Częstochowa 2003 s. 165-73.

Tomicki* Stanisław (zm. 1537) kaszt. kaliski, woj. inowr., kaliski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Tomicki* Symforian (1817-1877) ks., pisarz, redaktor, wydawca. **AW:** 8959. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** G. Gzella: Procesy prasowe księdza S. T. *NP* T. 93 (2000) s. 399-410 [dot. czasopisma „Szkółka Niedzielną”].

Tomicki* Świętosław (XVII/XVIII w.) komisarz skarbowy poz. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 388.

Tomisław* (XIII w.) sędzia i kaszt. gnieźn. **Biografie:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Tomisław* (XIV w.) prepozyt kapituły uniejowskiej. **Słowniki:** Jabłońska Kapituła s. 115, 129-30?.

Tomisław* h. Nałęcz (XIV w.) kaszt. biechowski, kaliski, poz. **Biografie:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Tomisław* z Buczkowic (zm. 1399) archidiakon uniejowski. **Słownik:** Jabłońska Kapituła s. 130.

Tomisław* z Małachowa (XV w.) ostatni znany kaszt. zbąszyński. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Tomisław* z Sarbinowa (XIV/XV w.) kaszt. żoński. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Tomisław* z Szamotuł (zm. 1294/95) kaszt., woj. poz. **Słowniki:** WSB; Szamotulanie; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** J. Bieniał: Wielkopolska, kujawy, ziemie łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306. Toruń 1969 s. 169-71.

Tomisław* z Węgleszyna h. Jelita (zm. po 1409) star. gen. Wlkp. **Biografie:** Kowalska-Pietrzak Prałaci s. 330. **Przyczynki:** J. Tęgowski: Małżeństwo Tomka z Węgleszyna z Anną Świnkówną. [W:] *Polska, Prusy, Ruś*. Red. B. Śliwiński. Gdańsk 1995.

Tomys* Stanisław (1912-1939) sołtys w Małej Wsi. **Przyczynki:** K. Raniowski: Rody ziemi wolsztyńsko-babimojskiej. Wolsztyn 2005 s. 121, 339.

Topolski* Jerzy (1928-1998) historyk, metodolog, prof. UAM, czł. PAN. **Bibliografie:** M.D. Topolska: Bibliografia prac prof. J. T. za lata 1951-1987. [W:] *Między historią a teorią. Refleksje nad problematyką dziejów wiedzy historycznej*. Pod red. M. Drozdowskiego. Wwa 1988 s. 66-133 [tamże na s. 134-8: A. Małeki: Prace doktorskie przygotowane pod kier. naukowym prof. J.

T.]. – M.D. Łabędzka-Topolska: Bibliografia prac prof. J. T. za lata 1987-1998. *Studia Historiae Oeconomicae* 23: 1998 s. 7-38. – M.D. Łabędzka-Topolska: Bibliografia prac profesora J. T. za lata 1998-2001. *Studia Historiae Oeconomicae* 24: 2001 s. 181-6. **Źródła:** Boniecki Fotografie. **Biografie:** J. Ostoja-Zagórski, W. Wrzosek, A. Zybortowicz, J. Pomorski: Profesor J. T. jako forma życia. *Prz. Bydg.* 9: 1998 s. 83-92. – Spraw. Zarządu PTPN 1996-1998 s. 27-8. – C. Kuklo: J. T. (1928-1998). *Stud. Podl.* T. 9 (1999) s. 259-62. – Cz. Łuczak: Professor J. T. Gelehrter, Akademischer Lehrer und Organisator des Wissens und des Hochschulwesens. *Stud. Hist. Oecon.* Vol. 23 (1998) s. 4-6. – J. Maternicki: J. T. (20 września 1928 – 21 grudnia 1998). *Zesz. Nauk. WSP Rzesz., Hist. Z.* 8 (1999) s. 211-4. – J. Maternicki: Wspomnienie o J. T. (1928-1998). *Prz. Hum.* 1999 nr 5 s. 95-102. – L.M. Nijakowski: J. T. i historia. (W kierunku syntezy metodologicznej). *Myśl Socjaldemokratyczna* 1999 nr 1 s. 60-70. – M. Serwański: Profesor J. T. – historyk, metodolog, badacz dziejów społecznych i gospodarczych. *KW* 1999 nr 3 s. 97-100. – L. Trzeciakowski: J. T. Uczony i przyjaciel (1928-1998). *KMP* 67: 1999 nr 1 s. 401-14. – W. Wrzosek: J. T. (1928-1998). Rzecz o mentalności uczonego. *Rocz. Dziej. Społ.* T. 59 (1999) s. 7-12 [nekr.]. – A. Wyczański: J. T. (20 IX 1928 – 21 XII 1998). *KH* 1999 nr 2 s. 139-42. – E. Domańska: Adieu. (Wspomnienie o Profesorze Topolskim). *Er(r)go*. 2000 nr 1 s. 109-11. – J. Muszyński: Profesor J. T. – życie naukowca jako drogowskaz. *Studia Zielonogórskie* T. 6 (2000) s. 205-16. – R. Righini: In Memoria. J. T. 20.9.1928 – 21.12.1998. *Nuova Rivista Storica* 84: 2000 nr 1 s. 179-200. – W. Wrzosek: Wspomnienie o J. T. (1928-1998). [W:] *Kultura archaiczna w zwierciadle wyobrażeń, słów i rzeczy*. Red. H. van den Boom, A.P. Kowalski, M. Kwapiński. Gdańsk 2000, s. 11-3. – W. Wrzosek: Szkic do portretu J. T. [W:] J. Topolski: *varia historyczne*. Wstęp i dobór tekstów W. Wrzosek. P. [PTPN] 2010, s. 9-30, il., bibliogr. – W. Wrzosek: J. T. [W:] *Wybitni historycy wielkopolscy*, s. 633-45. **Przyczynki:** [H. Jantos, Z. Romanowski]: Laureaci Nagród Miasta Poznania za rok 1958. *KMP* 1959 nr 1 s. 91-2. – M. Pabel: Prof. dr J. T. Wybitni Przewodnicy Pracy Socjalistycznej. *KMP* 42: 1974 nr 2 s. 116-9, il. – *Nauka w Wlkp.* s. 34, 135, 184, 195, 277, 284-7, 289, 345, 348, 359, 394, 414, 429, 1030. – A. Hajnicz: narodziny szkoły historycznej [prof. J. T.]. *Kultura* 17: 1979 nr 38 s. 4. – M. Drozdowski: Od badań regionalnych do syntez dziejów narodowych i historii powszechnej. [W:] *Między historią a teorią. Refleksje nad problematyką dziejów wiedzy historycznej*. Pod red. M. Drozdowskiego. Wwa 1988 s. 6-20. – T. Topolski: o mej pracy naukowej. *Studia Metodologiczne* 28: 1993 s. 3-16. – o narratywistycznym i postmodernistycznym zwrocie w pojmowaniu historii (rozmowa Ewy Domańskiej z J. T.) *PHum.* 39: 1995 nr 1 s. 1-12. – J. Pomorski: Metodologiczne „boje o historię”. *PHum.* 39: 1995 nr 1 s. 28-38. – Historia – moje życie. z profesorem J. T., historykiem, rozmawia Zygmunt Rola. *Trybuna* 1998 nr 281. – W. Wrzosek: J. T. (1928-1998). Rzecz o mentalności uczonego. *RDSG* 59: 1999 s. 7-12. – V. Julkowska: Dlaczego orzeł a nie lew? Dialog J. T. z dziećmi o historii. *Przegląd Bydgoski* 11: 2000 s. 45-56 [dot. podręczników szkolnych]. – W.L. Tumanin: Historia – moje życie. *Naucznoje nasledije J. T. Kazań* 2008. – Sz. Malczewski: „Metodologie” J. T. *Historyka. Studia metodologiczne* 39: 2009 s. 89-120. – Sz. Malczewski: J. T. koncepcja subiektywnej i obiektywnej strony procesu historycznego – w poszukiwaniu perspektywy syntetyzującej. [W:] *z metodologicznych problemów współczesnej historiografii*. Red. T. Błaszczyk, D. Ciunajcis, M. Kierzkowski. P. 2010, s. 29-51. **Księgi pamiątkowe:** Świat historii. Prace z metodologii historii i historii historiografii dedykowane J. T. z okazji siedemdziesiątych urodzin. P. 1998. R: H. Mamzer, *Przegląd Bydgoski* 10: 1999 s. 134-9.

Topolski* Stanisław Feliks Ludwik (1893-1967) okulista. **Słowniki:** SBWP-W II.

- Topolski* Władysław (1903-1974) nauczyciel, społecznik. **Przyczynki:** T. Jamroziak: Wspomnienie o W. T. *Przemiany* 1975 nr 4 s. 4.
- Toporowski* Stanisław (1903-1942) – działacz ruchu robotn. **Biografie:** W. Rogala: S. T. – działacz polskiego i międzynarodowego ruchu robotniczego. *PZach.* 33: 1977 nr 3 s. 96-124.
- Torka* Valentin (1867-1952) przyrodnik, nauczyciel. **Słowniki:** Słow. biologów.
- Torliński* Józef (1911-1968) lekarz, działacz społ. **Biografie:** J. Hasik, E. Gawlak: Dr med. J. T. [W tychże:] *Dzieje Uzdrowiska Inowrocław. Inowr.* 1996 s. 122-3.
- Traczykowski* Ludwik (1832-1888) aptekarz. **AW:** 8968. **Słowniki:** PTPN.
- Traeger* Albert (1892-1953) uczestnik wojny polsko-bolszewickiej, zastępca dowódcy 15 Pułku Ułanów Pozn., płk WP. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 2.
- Trapszo* Anastazy Franciszek (1832-1898) aktor, reżyser, dyrektor teatru. **Słowniki:** SBTP.
- Trapszo* Tekla, zamężna Krywultowa (1873-1944) aktorka. **AW:** 8971. **Słowniki:** SBTP.
- Traverse* Leonid Aleksandrowicz (1836-1891) markiz, gen.-major wojsk rosyjskich. **Przyczynki:** Małyszko *Cmentarze* s. 70.
- Trawiński* Józef (1889-1939) powstaniec wlkp., działacz społ. **Słowniki:** Wrześniński SB. **Przyczynki:** A. Ciszak: *Września i powiat wrześniński w okresie powstania wielkopolskiego 1918-1919.* Września 1968.
- Trąba* Mikołaj abp. – zob. Mikołaj Trąba.
- Trąbczyński* (Trąpczyński) Jerzy (ok. 1576-1641) ks., jezuita, prof. filoz. w Kaliszu. **AW:** 8978. **Słowniki:** EWOJ.
- Trąpczyńscy* – rodziana ziemiańska w Wlkp. **AW:** 8980. **Źródła:** APP nr 974 [XIX w.].
- Trąpczyńska* Eufrazja – imię zakonne (zm. 1767) przełożona bernardynek w P. **Słowniki:** Borkowska i s. 103.
- Trąpczyńska* Maria Joanna Laura (1875-1967) śpiewaczka, prof. PWSM w P. **Słowniki:** SMP (Trąpczyńska); WSB. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 103. **Biografie:** S. Stuligrosz: *Wspomnienie pośmiertne o M. T. z żałobnej karty.* *KMP* 35: 1967 nr 4 s. 98-9, il. **Przyczynki:** J. Korolewicz-Waydowa: *Sztuka i życie.* Wr. 1958. – K. Nowowiejski: *Pod zielonym pegazem.* P. 1971. – 50 lat PWSM w Poznaniu. *Wwa* [i in.] 1973. **Artykuły:** +*Gaz. Pozn. Dodatek niedzielny* 1948 nr 11.
- Trąpczyński* Aleksander (XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 388.
- Trąpczyński* Antoni (zm. 1864) adwokat, powstaniec 1830. **AW:** 8982. **Słowniki:** SAdw.;AMM. **Przyczynki:** *Protokoły posiedzeń Koła Polskiego w Berlinie.* Opr. Z. Grot. P. 1956.

Trąmpczyński* Hipolit (1815-1867) ziemianin, leśnik, działacz patriot. **AW:** 8983. **Słowniki:** WSB; PTPN; SBTech. II; AMM. **Przyczynki:** L. Gomolec: Atak nadleśniczego na Poznań w r. 1846. w 85 rocznicę śmierci H. T. *NŚ* 3: 1952 nr 31 s. 2. – Dzieje lasów i leśnictwa w Polsce. Wwa 1965. – Twórcy i organizatorzy leśnictwa polskiego na tle jego rozwoju. Wwa 1974.

Trąmpczyński* Piotr (XVIII w.) burgrabia nakielski. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 389.

Trąmpczyński* Stanisław (XVIII w.) burgrabia nakielski, czesnik kaliski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 389.

Trąmpczyński* Stanisław (1841-1928) ks., prof. semin. duch. w P. **AW:** 8985. **Słowniki:** PTPN.

Trąmpczyński* Wojciech (1860-1953) polityk, marszałek Sejmu, senator. **AW:** 8989. **Słowniki:** WSB; PTPN; Kto był kim; AMM; Członkowie tajnych tow.; Poczecy prawników s. 599-617, il. **Źródła:** *Polska Zbrojna* 1945 nr 94 (wywiad z W. T.). – Zjazd duchowieństwa i działaczy katolickich we Wrocławiu 1951. Wwa 1952 (list W. T.). – Boniecki Fotografie. – Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 11-2, 954. **Biografie:** Przybecki s. 128-9. – J. Czajkowski, J.M. Majchrowski: Sylwetki polityków Drugiej Rzeczypospolitej. Kr. 1987. – Z. Kaczmarek: Marszałkowie senatu II RP. Wwa 1992. – Z. Kaczmarek: W. T. (1860-1953). P. 1993, 214 s., il. R: T. Kotłowski, *KW* 1994 nr 2 s. 113-5. – Z. Kaczmarek: W. T. 1860-1953. Pierwszy honorowy obywatel miasta Poznania. w 40 rocznicę śmierci. *KMP* 61: 1993 nr 1/2 s. 162-87. – R. Łyczywek: Pierwszy marszałek Sejmu II RP. *Palestra* 1993 nr 1-2. – Wielkopole XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 571-83. – K. Pol: W. T. (1860-1953). *Palestra* 2003 nr 5-6 s. 149-54. **Przyczynki:** S. Głąbiński: Wspomnienia polityczne. Pelplin 1939. – A. Próchnik: Pierwsze piętnastolecie Polski niepodległej. Wwa 1957. – Z. Landau, B. Skrzyszewska: Sprawa Gabriela Czechowicza przed Trybunałem Stanu. Wybór dokumentów. Wwa 1961. – S. Kozicki: Historia Ligii Narodowej 1887-1907. Londyn 1964. – M. Rataj: Pamiętniki. Wwa 1965. – Z. Hemmerling: Posłowie polscy w parlamencie rzeszy niemieckiej i sejmie pruskim 1907-1914. Wwa 1968 s. 63, 81, 83, 124-5, 163, 169-70, 173, 191, 199, 213, 255, 270, 281. – A. Micewski: w cieniu marszałka Piłsudskiego. Wwa 1968. – Powstanie wielkopolskie. P. 1968. – R. Juryś, T. Szafar: Pitaval polityczny 1918-1939. Wwa 1971. – K. Dembski: Wielkopolska w początkach II Rzeczypospolitej. P. 1972. – E. Achremowicz, T. Żabski: Towarzystwo Literacko-Słowiańskie we Wrocławiu 1836-1886. Wr. 1973 s. 20, 315-6, 410-1, 444. – M. Orzechowski: Wojciech Korfanty. Biografia polityczna. Wr. 1975. – W. Jakóbczyk: Pruska Komisja Osadnicza 1886-1919. P. 1976. – A. Ajnenkiel: Od rządów ludowych do przewrotu majowego. Wwa 1977. – R. Wapiński: Narodowa Demokracja 1893-1939. Wr. 1980. – J. Wojciak: Walka polityczna w wyborach do parlamentu Rzeszy i Sejmu pruskiego w Poznańskim w latach 1898-1914. Wwa [i in.] 1981 passim. – Dz. Wlkp. II. – B. Polak: Dowódcy powstania wielkopolskiego. Koszalin 1989. – Rola posła i senatora w II RP. Red. J. Jachymek. Lublin 1989. – Z. Kaczmarek: Marszałkowie Senatu II Rzeczypospolitej. Wwa 1992. – H. Lieberman: Pamiętniki. Wwa 1996. – Cz. Miłosz: Moja wyprawa w dwudziestolecie. Kr. 1998. – Z. Kaczmarek: Walka W. T. o niepodległość w parlamencie Rzeszy i sejmie pruskim w świetle wspomnień (1914-1918). [W:] Powstania w Wielkopolsce XVIII-XX w. Red. B. Polak. Koszalin 1999 s. 121-9. – W. Gerke: Die Ehrenbürger der Stadt Posen bis 1939. *Jb. Weichsel-Warthe* 51: 2005 s. 89. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 99, 102. – Za ojczyznę i naród. 300 lat Orderu Orła Białego. Wystawa [...] 2005-2006. Wwa 2005 s. 459-60. **Artykuły:** *Gł. Wlkp.* 1953 nr 211. – *SiMDW* 6: 1960 z. 1.

- Trebnic* Stanisław (+) archidiakon kamieński. **AW:** 8990. **Biografie:** A. Ciesielski: Adam T. archidiakon pomorski, opat oliwski (1616-1630). Szkic biograficzny. *NP* 27: 1967 s. 135-61.
- Treder* Wiktor (1852-1916) ks., działacz społ. i narodowy. **Słowniki:** SBKS. **Przyczynki:** J. Wróblewski: Polskie biblioteki ludowe w zaborze pruskim i na terenie Rzeszy Niemieckiej w latach 1843-1939. Olsztyn 1975. – J. Dembieński: Radości mało – goryczy dużo. Pamiętnik Pomorzana z lat 1879-1920. Wwa 1985. – J. Borzyszkowski: Inteligencja polska w Prusach Zachodnich 1848-1920. Gdańsk 1986.
- Treinius* Gustaw Wilhelm (1865-1915) burmistrz inowr. **Słowniki:** Inowr. SB I. **Przyczynki:** Dzieje Inowrocławia. Red. M. Biskup. T. 1. Wwa [i in.] 1978 s. 335-8.
- Trella* Leon (1909-1942) dziennikarz, działacz polit. **Słowniki:** WSB – **Przyczynki:** M. Cygański: z dziejów okupacji hitlerowskiej w Łodzi 1939-1945. Łódź 1965.
- Trentowski* Bronisław Ferdynand (1808-1869) filozof, uczestnik powstania 1830. **AW:** 8995. **Słowniki:** Nowy Korbut; PTPN; Słownik psychologów polskich. P. 1992; Wolnomularze. **Bibliografie:** Bibliografia filozofii polskiej. T. 2. Wwa 1960 s. 260-79. **Źródła:** E. T. Nauck: B. F. T. (geb. 12.2.1808 zu Opole, gest. 16.6.1869 zu Freiburg i. Br.). Dokumente zu seinem Leben. *Ber. Naturforsch. Gesell. Freib.* 54: 1964 s. 157-81, bibliogr. **Biografie:** K. Poznański: B. F. T. (1808-1869). *Nowa Szkoła* 1969 nr 11. – K. Grzegorzczak: B. F. T. (1808-1869). *Archives de Philosophie* 36: 1973 cahier 1 s. 127-34. – A. Walicki: B. T. [W:] Polska myśl filozoficzna i społeczna. T. 1. Wwa 1973 s. 348-94. – O. Cetwiński: B. T. dialektyka różnojedni. [W:] Intelktualiści rodem z Podlasia. Praca zbior. pod red. J. Sekuły. Siedlce 1997 s. 77-89. **Przyczynki:** W. Jakóbczyk: Marcinkowski a T. *PWlkp.* 2: 1946 s. 272-8. – I. Szaniawski: Oblicze społeczne B. T. na tle wydrzeń 1946 r. *Odrodzenie* 1946 nr 16-17. – W. Jakóbczyk: Cieszkowski i Liga Polska. *P. H.* 1948. – S. Pigoń: Pokłosie listów B. T. *Spraw. PAU* 1951 nr 6 s. 459. – J. Maciejewski: Słowacki w Wielkopolsce. Wr. 1955. – J.B. Gawecki: Systemat T. *Przegląd Polski i Obcy* 1958 nr 3 s. 78-83. – J. Ładyka: Koncepcja społeczeństwa zintegrowanego w twórczości Hegla i T. *Arch. Hist. i Filoz. Myśli Społ.* 8: 1962 s. 215-60. – J. Ładyka: Filozoficzne podstawy Trentowskiego koncepcji pedagogiki narodowej. [W:] *Der Streit um Hegel bei den Slawen. Studien des polnisch-tschechischen geschichtsphilosophischen Symposiums, Warschau [...]* 1964. Ed. by J. Garewicz [et al.]. Prag 1967 s. 243-76 i [W:] Polskie zbiory o Hegla 1830-1860. Wwa 1966. – W. Wąsik: Historia filozofii polskiej. T. 2. Romantyzm. Wwa 1966. – J. Ładyka: Trentowski – system pogodzonych przeciwieństw. [W:] *Filozofia polska*. Wwa 1967. – S. Truchim: Historia szkolnictwa i oświaty polskiej w Wielkim Księstwie Poznańskim 1815-1915. T. 1: 1815-1862. Łódź 1967. – B. T.: Sprawa Trentowskiego trwa. *Twórczość* 1969. – A. Orłowski: Absolut i natura we wczesnych pracach B. F. T. *Arch. Hist. i Filoz. Myśli Społ.* 16: 1970 s. 17-29. – A. Walicki: Filozofia i ideały wychowawcze autora *Chowanny*. [W:] B. T.: *Chowanna czyli system pedagogiki narodowej jako umiejętności wychowania [...]*. T. 1. Wr. 1970 s. III-CXVII. – A. Walicki: Filozofia a mesjanizm. Wwa 1970. – Nauka w Wlkp. s. 159, 160, 165, 403, 420, 436, 439, 1184. – A. Walicki: Polityka i religia w koncepcjach filozoficznych B. T. [W:] B. T.: *Stosunek filozofii do cybernetyki oraz wybór pism filozoficznych z lat 1842-1845*. Wwa 1974 s. VII-LIX. – P. Trzebuchowski: B. T. i problem filozofii narodowej. *Novum* 19: 1977 nr 9 s. 85-91. – A. Walicki: System filozofii uniwersalnej i filozofia przyrody B. F. T. [W:] B. T. *Podstawy filozofii uniwersalnej*. Wwa 1978 s. IX-L. – S. Wołoszyn: z tradycji polskiej romantycznej myśli

pedeutologicznej – B. T. o wychowawczej roli nauczyciela. *Studia Pedagogiczne* 39: 1978 s. 85-93. – J. Garewicz: Nie znane pismo T. *Arch. Hist. i Filoz. Myśli Społ.* 26: 1980 s. 357-63, Zsfg. – R. Padoł: B. T. jako filozof religii. *Euhemer* 25: 1981 nr 2 s. 41-53. – R. Padoł: Filozofia religii i badania religioznawcze B. T. [W:] Zeszyty Naukowe UJ. Stud. religiologiczne. Z. 6. Kr. 1981 s. 45-65. – J. Garewicz: Biograficzne sprostowania. T. *Arch. Hist. i Filoz. Myśli Społ.* 28: 1982 s. 319-38. – G. Kotlarski: B. T. koncepcja narodu. *Spraw. PTPN Wydział Filologiczno-Filozoficzny* za 1982 s. 94-9. – G. Kotlarski: Mediacyjne funkcje polityki w myśli społecznej B. T. *Spraw. PTPN. Wydział Filologiczno-Filozoficzny* za 1982 s. 132-9. – B. Szotek: Aleksander Tyszyński a polska filozofia narodowa. Katowice 1985, 161 s. [M. in. o filozofii B. T.]. – W. Wrzesiński: Bronisława Trentowskiego wyobrażenia o Prusakach, Niemcach i Niemcach. [W:] *Ideologie, poglądy, mity w dziejach Polski i Europy XIX i XX wieku. Studia historyczne.* Red. J. Topolski [et al.]. P. 1991 s. 155-64. – Z. Kuderowicz: o stosunku T. do filozofii Schellinga. *Nowa Krytyka* 1993 nr 4 s. 67-76. – S. Szobryn: Badania nad pedagogiką B. T. w polskim piśmiennictwie pedagogicznym w latach 1900-1939. *Acta UL, Fol. Paedag.* [Z.] 35 (1995) s. 33-43, Zfg. – T. Komendant: Upadły czas. [W tegoż:] *Upadły czas. Sześć esejów i pól.* Gdańsk 1996 s. 85-101 [dot. B. T. w świetle badań Heideggera]. – A. Nowicki: o książce B. T. „Die Freimaurerei”. *Ruch Filozoficzny* 1996 nr 1 s. 45-8. – A. Nowicki: Trentowski i filozoficzne uzasadnienie tolerancji. *Res Hum. / TKŚ* 1996 nr 1 s. 23-6. – I. Pietrkiewicz: Publikacje B. F. T. i ich krytyka na łamach czasopism wielkopolskich w latach 1840-1845. *Rocz. Bibl.* 1996 z. 1/2 s. 51-60, Zfg. – D. Zydlik: Filozofia B. F. T. a jego pedagogika narodowa. *Acta Univ. Wratisl., Pr. Pedag.* Nr 119 (1997) s. 79-85, Zfg. – T. Linkner: Jeszcze w rękopisie, a już znany, czyli historia pewnego plagiatu. *Ruch Filozoficzny* 1998 nr 1 s. 65-81 [plagiat Joachima Szycy pt. „Słowiańscy bogowie” pracy B. T. „Wiara słowiańska”]. – T. Linkner: Mickiewicz – Trentowski. Dyskusje o mitologii. *PAL Prz. Artyst.-Lit.* 1998 nr 1/2 s. 22-35. – E. Starzyńska-Kościszko: Założenia filozofii uniwersalnej B. F. T. *Zesz. Nauk. WSP Olszt., Pr. Filoz.* Z. 2 (1998) s. 233-44. – Z. Kuderowicz: Philosophie und Politik in der polnischen Romantik. *Acta UL, Fol. Philos.* Z. 13 (1999) s. 85-91, streszcz. – K. Szczęsna: Przesłanki myśli pedagogicznej B. F. T. i jej recepcja w literaturze z lat 1964-1994. *Acta UL, Fol. Paedag.* [Z.] 2 (1999) s. 67-73, Zfg. – S. Borzym: T. a Schelling. *Idea* Vol. 12 (2000) s. 193-203. – K.M. Woliński: o wychowaniu człowieka-obywatela na tle koncepcji pedagogicznych B. T., Pierra Bourdieu i Ivana Illicha. *Kultura i Edukacja* 2000 nr 3/4 s. 135-48.

Trepanowski* Józef (zm. 1823) kan., audytor gen. i sędzia kurii biskupiej pozn. **Biografie:** Nowacki II s. 222. **Przyczynki:** Nowacki II s. 230.

Trepiński* Ignacy (1874-1931) lekarz, działacz społ.-polit. **Słowniki:** WSB; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** *Dzieje Gniezna.* Wwa 1965. – J. Marczewski: Narodowa demokracja w Poznańskim 1900-1914. Wwa 1967. – W. Występski: Idea doktora T. *Przemiany* 1989 nr 35 s. 6. – B. Halczak: Towarzystwo Tomasza Zana w latach 1899-1914. Zielona Góra 1996 s. 30. – E. Mundt: z dziejów Gimnazjum i Liceum im. Bolesława Chrobrego w Gnieźnie. Gn. 1998 s. 22.

Trepka* Eustachy (ok. 1510-1559) nauczyciel, tłumacz. **Słowniki:** Nowy Korbut. **Przyczynki:** A. Kawecka-Gryczowa: Zarys dziejów piśmiennictwa polskiego w Prusach Wschodnich. Wwa 1946 s. 27-8. – DWP II s. 19, 25.

- Treskow* von – niem. rodzina ziemiańska w Wielkopolsce. **Monografie:** Chronik der Familie von Treskow. Zsgt. von W. U, von Treskow. Dülken 1956/59 [maszynopis], 352 s. – M. Łosiak: Wierzonkla odkrywa swoją historię. Tajemnice rodziny von Treskow. *G. Pozn. Magazyn* 20.04.2001 s. 9, il.
- Treskow* Julius von (1818-1894) właściciel dóbr Grocholin, hodowca koni. **AW:** 9002. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 119-20.
- Treskow* Sigmund Otto von (1756-1826) ziemianin, pierwszy niem. właściciel dóbr Owińska. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 118-9. **Przyczynki:** Chronik der Familie von Treskow. Zsgt. von W. U, von Treskow. Dülken 1956/59 [maszynopis] s. 311-20. – H. Frhr. von Rosen: Ein Posener Preusse und Napoleon. *Jb. Weichsel-Warthe* 28: 1982 s. 99-102.
- Treskow* Otto (XIX w.) właściciel Chłudowa. **Źródła:** Chronik der Familie von Treskow. Zsgt. von W. U, von Treskow. Dülken 1956/59 [maszynopis] s. 331-39 [listy do siostry].
- Treskow* Walther von (1874-1928) landrat pow. mogileńskiego. **AW:** 9004. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 120-1, fot.
- Treter* Tomasz (1547-1610) poeta, filolog, rysownik, tłumacz. **AW:** 9006. **Słowniki:** Nowy Korbut; WSB; SHist. **Biografie:** E. Celińska: T. T. *Warmia i Mazury* 13: 1968 nr 5 s. 20. – T. Chrzanowski: Działalność artystyczna T. T. Wwa 1984, 255 s., il. **Przyczynki:** M. Sus: Studia uniwersyteckie Poznańców w XV i XVI wieku. *KMP* 1950 nr 2 s. 129-30. – DWP II s. 34-5, 37; III s. 162-3, 266. – Hist. nauki. – B. Stawiarska: Źródła ikonograficzne poczty władców polskich T. T. *Sprawozdania PTPN. Wydział Nauk o Sztuce* 98: 1980. – T. Batóg: T. T. – piewca cnót kardynała Hozjusza. *Meander* 1998 nr 3 s. 287-92.
- Trębaczewicz* Narcyz (1888-1940) urzędnik gospodarczy w Wielkopolsce, współtwórca Ligi Kobiet w Słupcy. **Biografie:** Jarecki POW s. 122-4, fot.
- Triebler* Piotr (1898-1952) rzeźbiarz. **Słowniki:** BSB IV; Inowr. SB IV. **Biografie:** M. Bacciarelli: P. T. Artysta zapomniany (1898-1952). *Kal. Bydg.* 1976 s. 117-22. **Przyczynki:** K. Borucki: Plastyka bydgoska w latach 1920-1945. [W:] *Bydgoszcz w latach 1920-1970*. B. 1972 s. 253-6. – M. Turwid: 25 lat plastyki bydgoskiej (1945-1970). [W:] *Bydgoszcz w latach 1920-1979*. B. 1972 s. 260, 264. – C. Sikorski: Encyklopedia wiedzy o zabytkach Inowrocławia. *Nowiny Inowrocławskie* z 14 IV 1988. – K. Olejnik-Drejas: Plastyka bydgoska. B. 1995 s. 9, 63, 130, 212.
- Tripplin* Fryderyk (1774-1840) filolog, nauczyciel, bibliotekarz. **Słowniki:** SPKP Supl. II. **Przyczynki:** M. Łodyński: Materiały do dziejów państwowej polityki bibliotecznej w Księstwie Warszawskim i Królestwie Polskim (1807-1831). Wr. 1958. – M. Łodyński: Organizacja bibliotek szkolnych Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego w latach 1807-1831. *Przegląd Biblioteczny* 1960 z. 1 s. 21, 25. – M. Adrianek: Biblioteki publicznych szkół średnich Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego do roku 1831. *Rocznik Biblioteczny* 1978 z. 1/2 ss. 19.

- Tripplin* (Tryplin) Teodor (1812-1881) lekarz, literat, powieściopisarz, podróżnik, powstaniec listopadowy. **AW:** 9013. **Słowniki:** M. Tyrowicz: Towarzystwo Demokratyczne Polskie 1832-1863. Przywódcy i kadry członkowskie. Przewodnik bibliograficzny. Wwa 1964; Slek. I; Nowy Korbut; Koźmiński; W. Ślabczyński, T. Ślabczyński: Słownik podróżników polskich. Wwa 1992; Z. Radwańska-Paryska, W.H. Paryski: Wielka Encyklopedia Tatrzańska. Poronin 1995; Szkoła Kaliska; J. Szturc: Ewangelicy w Polsce. Słownik biograficzny XVI-XX w. Bielsko-Biała 1998; SBWP-W II. **Biografie:** W. Banach: T. T. *Południowa Wielkopolska* 1981 nr 8 s. 6. – E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5. Kalisz 1999. **Przyczynki:** M. Kozłowski: Dedykacja dla T. *Ziemia Kaliska* 1991 nr 36 dodatek: *Literacka Ziemia Kaliska* nr 2 s. 1-2.
- Trocholepsy* Stanisław (1871-1955) współzałożyciel Banku Ludowego w Babimoście. **Przyczynki:** K. Raniowski: Rody ziemi wolsztyńsko-babimojskiej. Wolsztyn 2005 s. 122, 340-1.
- Trocki* Jan (1906-1940) chirurg, ordynator oddziału chirurgicznego Szpitala Powiatowego w Koninie, por. WP. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1977. **Biografie:** J. Kiński: Pro Memoria. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1992 nr 2 s. 401. **Przyczynki:** T. Kryśka-Karski: Materiały do historii Wojska Polskiego. Londyn 1985, 14, s. 17 poz. 11459. – A. Moszyński: Lista Katyńska. Wwa 1989 s. 195. – J. Tucholski: Mord w Katyniu. Wyd. 1. Wwa 1991 s. 236, 653.
- Troczyński* Konstanty Leon (1906-1942) teoretyk i krytyk liter. **Słowniki:** SWPP; WSB; Członkowie tajnych tow. **Bibliografie:** Bibliografia prac K. T. Ważniejsze opracowania. [W:] K. Troczyński: *Teoria poetyki* i inne prace. Wstęp i dobór tekstów S. Wystouch. P. [PTPN] 2011, s. 31-2. – Nota bibliograficzna. [W:] K. Troczyński: *Teoria poetyki* i inne prace. Wstęp i dobór tekstów S. Wystouch. P. [PTPN] 2011, s. 207. **Biografie:** S. Dąbrowski: K. T. – człowiek doktryna. Wr. 1988. – S. Wystouch: K. T. – nonkonformista i nowator. [W:] K. Troczyński: *Teoria poetyki* i inne prace. Wstęp i dobór tekstów S. Wystouch. P. [PTPN] 2011, s. 9-30. **Przyczynki:** H. Markiewicz: Teoria badań literackich w Polsce. T. 2. Kr. 1960 s. 344-5. – Polska krytyka literacka 1919-1939. Wwa 1966 s. 586-8. – 50 lat Oddziału Poznańskiego ZLP. P. 1971. – S. Dziamski: Zarys świeckiej myśli filozoficznej w Poznaniu w XIX i XX w. P. 1971. – Cz. Łatawiec: Spotkania z K. T. *Nurt* 1976 nr 4 s. 8-9. – S. Cieniawa: Sztuka i krytyka literacka. Studium poglądów estetycznych K. T. Rzeszów 1977. – S. Podobiński: Język i styl eseistyki K. T. *Zesz. Hist. / WSP Częst.* Z. 4 (1997) s. 479-84, sum. – A. Kobelska: w Poznaniu T. Fragment mapy: uniwersytet. *Przestrzenie teorii* 2011 nr 16.
- Troczyński* Władysław (1900-1942) podoficer 68 pułku piechoty we Wrześni, uczestnik antyhitlerowskiego ruchu oporu. **Słowniki:** Wrześniński SB; Enc. konsp. wlkp.
- Trojan* Sławnikowicz z Łekna (XIV w.) kaszt. nakielski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.
- Trojanowiczowie* – rodzina pozn. **Przyczynki:** D. Książkiewicz-Bartkowiak: U Trojanowiczów na Niegolewskich. *KMP* 1998 nr 3 s. 227-37.
- Trojanowski* Franciszek (1899-1957) kpt. WP, żołnierz AK. **Słowniki:** SBL.; K. Komorowski: Konspiracja pomorska 1939-1945. Leksykon. Gdańsk 1993; Słownik biograficzny konspiracji pomorskiej 1939-1945. Cz. 2. Toruń 1996. **Źródła:** Armia Krajowa w dokumentach 1939-1945. T. VI. Uzupełnienie. Londyn 1989 s. 492. **Przyczynki:** P. Bauer {i in.}: 55 Poznański Pułk

Piechoty w obronie Ojczyzny we wrześniu 1939 roku. Leszno 1979 s. 57, 154. – P. Bauer [i in.]: Armia Poznań w wojnie obronnej 1939 roku. P. 1983 s. 497. – P. Bauer: Batalion Obrony Narodowej „Kościan” 1939 roku. Kościan 1989. – Armia Krajowa rozwój organizacyjny. Red. K. Komorowski. Wwa 1996 s. 361, 373-5. – J. Gozdawa-Gołębiowski: Obszar warszawski Armii Krajowej. Lublin 1992 s. 176. – T. Bóhm: Bataliony Obrony Narodowej w Wielkopolsce w latach 1936-1939 i ich rola w kampanii wrześniowej. P. 1996 s. 32, 109, 185. – Armia Krajowa. Szkice z dziejów Sił Zbrojnych Polskiego Państwa Podziemnego. Red. K. Komorowski. Wwa 1999 s. 153, 425. –

=Trojanowski* Janusz Wojciech (+) kupiec pozn. **Źródła:** J. W. T.: Niegładkie dzieje kupca bławatnego. Oprac. S. Szczęsny, *KMP* 1995 nr 3 s. 59-70.

Trojanowski* Marian (1907-1958) doc. WSR w P. **Biografie:** F. Dembiński: M. T. *Spraw. PTPN* 22: 1958 nr 1 s. 147-9.

Trojanowski* Sylwester (1891-1940) powstaniec wlkp., kpt. WP. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 2.

Trojanowski* Wojciech (1904-1988) redaktor radiowy. **Przyczynki:** H. Tomiczek: W. T. *GWyb.* (P.) 2000 nr 241 s. 12.

Trojański* Jan Kajetan (1797-1850) filolog klas., leksykograf. **AW:** 9021. **Słowniki:** WSB; Nauczyciele MM. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp. s. 476, 488, 571, 572, 576, 578, 587. – E. Worbs: *Das Ausführliche Polnisch-Deutsche Handwörterbuch* von J.K. T. Ein Beitrag zur polnischen Lexikographie des 19. Jhts. *Prace Filologiczne* 40: 1995 s. 397-413. **Artykuły:** *+Meander* 24: 1969 nr 3 s. 140-6.

Troska* Brunon (1885-1940) ks., prob. w Golejewku. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** S. Jędraś: Gmina Pakosław. Leszno 2006 s. 271., il.

Trojanus* (zm. 1435) organmistrz w P. **Słowniki:** Chybiński.

Truchim* Stefan (1896-1967) legionista, historyk szkolnictwa. **AW:** 9023. **Słowniki:** SHist.; Nauczyciele MM. **Źródła:** Przew. APAN s. 270-1. **Przyczynki:** J. Hellwig: Okres poznański w życiu i działalności pedagogicznej S. T. (przyczynek do dziejów formacyjnych humanisty-pedagoga w przełomowych okresach Polski i połowy XX w.). *Acta UL, Fol. Paedag.* [Z.] 35 (1995) s. 63-73, Zfg.

Truskolaski* Tomasz Dominik (1750-1797) aktor, dyr. teatru. **Słowniki:** SBTP; WSB. **Przyczynki:** Z. Grot: *Dzieje sceny polskiej w Poznaniu 1782-1869*. P. 1950. – W. Bogusławski: *Dzieje Teatru Narodowego*. Wwa 1965. – Z. Raszewski: Bogusławski. T. 1-2. Wwa 1972.

Truszczyński* Józef (1857-1936) lekarz. **Słowniki:** PTPN; SLeK. I.

Truskowska* Zofia Kamila, imię zakonne Angela (1825-1899) współzałożycielka zgromadzenia felicjanek. **Słowniki:** Słownik biograficzny katolicyzmu społecznego w Polsce. Red. R. Bender [i in.]. T. 3. Lublin 1995. **Przyczynki:** Jan Paweł II: Kościół raduje się i dziękuje za wielkie dzieła Boże : homilia wygłoszona na Placu Św. Piotra w Rzymie podczas beatyfikacji ks. Stanisława

Kazimierczyka, o. Ludwika z Casorii, m. Pauli Montal Fornés, m. Marii Angeli Truszkowskiej i s. Faustyny Kowalskiej 18 kwietnia 1993 r. *Pereg. Crac. Z.* 9 (2000) s. 11-5.

Trzaska* Władysław (1861- zm. po 1944) lekarz. **Słowniki:** SLeK. IV.

Trzaskowski* Mikołaj (ok. 1598-1645) ks., jezuita, prof. teologii w P. **Słowniki:** Teolodzy; EWoj.

Trzcińscy* – kujawski ród ziemiański. **Przyczynki:** J. Fogel: Ziemiański mecenat archeologiczny na Kujawach: T. z Ostrowa nad Gopłem. *Ziemia Kujawska* 16: 2003 s. 53-77.

Trzciński* Józef (1861-1918) lekarz. **AW:** 9033. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Trzciński* Józef (1888-1939) działacz gosp. i polit. **Biografie:** S. Kowal: J. T. (1888-1939). Działacz polityczny i gospodarczy. [W:] ZiZM s. 226-30.

Trzciński* Józef Michał (1684-1738) kan. poznański i gnieźnieński, bp sufragana gnieźnieńskiego. **AW:** 9032. **Słowniki:**

Trzciński* Juliusz (1880-1939) ziemianin, polityk. **AW:** 9034. **Słowniki:** WSB; Ministrowie; Kto był kim I. **Biografie:** A. Czubiński: J. T. (1880-?). Minister byłej Dzielnicy Pruskiej. [W:] ZiZM s. 212-4. **Przyczynki:** B. Olszewicz: Lista strat kultury polskiej. Wwa 1947. – J. Aleksandrowicz: Inowrocław i okolice. B. 1969. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 172.

Trzciński* Krzysztof pseud. Komeda (1931-?) kompozytor i pianista jazzowy. **Słowniki:** SMP.

Trzciński* Tadeusz (XVIII w.) stolnik bydgoski, star. kruszwicki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Trzciński* Tadeusz (1846-1934) ziemianin, prawnik. **AW:** 9036. **Słowniki:** PTPN.

Trzciński* Tadeusz Józef (1873-1912) ks., prof. Seminarium Duchownego w Gnieźnie. **AW:** 9035. **Słowniki:** SPKP; SBKS; Kanoniści; Teolodzy; PTPN. **Biografie:** J. Glemp: Oddany Bogu i Ojczyźnie. *Przew. Kat.* 63: 1973 nr 46 s. 420-1. – M. Chamot: Ks. Profesor T. T. (1873-1912) – pierwszy wykładowca nauki społecznej Kościoła w seminarium gnieźnieńskim. *Studia Gnesnensia* 9: 1990 s. 241-56. – K. Śmigiel: Ks. T. T. (1873-1912). [W:] ZiZM s. 141-52. **Przyczynki:** Nowacki. – M. Chamot: Polska myśl chrześcijańsko-społeczna w zaborze pruskim w latach 1890-1918. Toruń 1991.

Trzciński* Teofil (1878-1952) reżyser, dyr. teatru, pisarz. **AW:** 9037. **Słowniki:** SBTP; WSB. **Źródła:** T. T.: o muzyce i teatrze. Wyd. A. Woycicki. Wwa 1968. **Biografie:** Z. i K. Braunowie: T. T. Wwa 1967. – S. Hałabuda: T. T. – twórca własnego życiorysu. *Pam. Teatr.* 26: 1977 z. 1 s. 9-28. **Artykuły:** *Teatr* 1953 nr 2, 4.

Trzciński* Wincenty (1890-1970) adwokat, powstaniec wlkp., uczestnik wojny 1939-45. **Słowniki:** AMM; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Klanowski. – Przyczynki do historii Szkoły Nauk Politycznych w Warszawie z okazji 50-lecia jej założenia 1915-1965. Wwa 1968 s. 215-7, 247-51.

Trzebicki* Andrzej (1607-1679) kan. gnieźnieński, bp przemyski, bp krakowski. **AW:** 9040. **Słowniki:** Biskupi. **Przyczynki:** M. Giżyńska-Matecka: Portret biskupa A. Zawiszy T. w krużgankach klasztoru o.o.

franciszkanów w Krakowie. [W:] Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Historii Sztuki. Z. 14. Kr. 1977 s. 43-77 i tabl. [portret autorstwa Daniela Schultza z 1664 r.].

Trzebicki* Stanisław Andrzej (zm. 1682) kaszt. spicymierski. **Słowniki:** Opaliński, Żerek-Kleszcz Spisy.

Trzebiesław* (XIII w.) kaszt. zbąszyński. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Trzebiński* Bogdan (1876-1932) właściciel majątku w Chytrowie, powstaniec wlkp. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.

Trzebiński* Henryk Grzegorz (1905-1964) prawnik, działacz konspiracyjny i polit., wicewojewoda pomorski. **Słowniki:** BSB II (i fot.); SBKS. **Biografie:** J. Podgóreczny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967 s. 271. – T. Mołdawa: Ludzie władzy 1944-1991. Wwa 1991 s. 289-90. **Przyczynki:** K. Turowski: Dzieje Stronnictwa Pracy w latach 1945-1946. *Chrześcijanin w Świecie* 1982 nr 103. – A. Andrusiewicz: Stronnictwo Pracy 1937-1950. Wwa 1988 s. 155-6, 225, 228, 248, 287, 314, 350, 360, 415, 431, 441, 443-4. – W. Bujak: Historia Stronnictwa Pracy 1937, 1946, 1950. Wwa 1988 s. 168, 195-7, 201, 204-5, 208, 216, 237, 258. – R. Kozłowski: Partie polityczne w województwie pomorskim (1945-1950). Toruń 1991 s. 257, 261-2, 265, 267, 279, 281 287-91.

Trzebuchowski* Aleksander (XVII w.) star. brzeski. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Trzebuchowski* Mikołaj h. Ogończyk (zm. 1563) kaszt. gnieźn., burgrabia krak., star. brzeski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Mikulski, Stanek Spisy; Urzędnicy centralni Spisy.

Trzeciak* Mieczysław (1889-1940) chirurg Szpitala Św. Trójcy im. Przemysława II w Kaliszu, działacz społ., kpt. WP. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Przyczynki:** T. Kryśka-Karski: Materiały do historii Wojska Polskiego. Londyn 1985, 14, s. 18 poz. 11496. – A. Moszyński: Lista Katyńska. Wwa 1989 s. 196, 254. – J. Tucholski: Mord w Katyniu. Wyd. 1. Wwa 1991 s. 236, 363, 891. – Z. Kledecki: Mordercy strzał. *Kalisia Nowa* 2000 nr 7/8 s. 19, fot.

Trzeciak* Roman (1903-1943) nauczyciel, powstaniec wielkopolski. **Przyczynki:** J. Zielonka: Zbrodnia pod starym krzyżem. *Pan. Leszcz.* 1981 nr 41 s. 7.

Trzeciak* Władysław (1906-1982) karmelita bosy, katecheta, rekolekcjonista w P. **Słowniki:** Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod red. J. Myszoza. T. 2. Wwa 2003. **Przyczynki:** J. Wanat: Zakon Karmelitów Bosych w Polsce. Klasztory karmelitów i karmelitanek bosych 1605-1975. Kr. 1979 s. 295, 592-3. – AWPKB w Poznaniu: Kronika klasztoru Św. Józefa OO. Karmelitów Bosych w Poznaniu 1945-1964. S. 263-70.

Trzeciecki* Antoni (1867-1939) farmakolog, fizjolog, prof. UP. **Słowniki:** PTPN. **Biografie:** A. Wrzosek: Profesor A. T. *NL* 56: 1949 z. 3 s. 45-6.

Trzemeski* Kasper (1595-1665) kan., bp sufragana gnieźn. **Słowniki:** Biskupi.

Trzęsowski* Stanisław (1884-1970) działacz społ.-oświatowy. **Słowniki:** Kto był kim.

Trzybiński* Walenty (1887-?) ks. **Słowniki:** PTPN.

- Tschackert* Wilhelm (1820-1898) dyr. gimn. w Ostrowie. **AW:** 9052. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.
- Tscheu* Adolf Andrzej (ok. 1859- po 1925) budowniczy fortepianów. **Słowniki:** SBWP-W II. **Przyczynki:** K. Rottermund: Budownictwo instrumentów muzycznych na terenie Wielkopolski w XIX i połowie XX wieku. P. 2002.
- Tschich* Adolf (1844-?) naucz. w gimn. w Ostrowie i Wągrowcu. **AW:** 9053. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.
- Tschinkel* Gustaw (1636-?) kupiec kaliski. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.
- Tucholska* Edyta, pseud. Teresa (1906-1987) łączniczka AK. **Słowniki:** Enc. konsp. wlkp. **Biografie:** Armia Krajowa w Kaliszu. Zarys historii wojennej kaliszan 1914-1945. Kalisz 2004 s. 128.
- Tucholska* Maria (1898-1978) siostra „Wspólnej Pracy”, przełożona domów zgromadzenia w P. i Kaliszu. **Słowniki:** Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod red. J. Myszora. T. 2. Wwa 2003. **Przyczynki:** M. L. Jędrzejczak: Zgromadzenie Sióstr Wspólnej Pracy od Niepokalanej Maryi w latach wojny 1939-1945. *ABMK* 1982 s. 150, 222, 227, 229, 231, 297, 308-9. – P. A. Jaskulanka: Kronika okupacyjna klasztoru sióstr urszulanek w Sieradzu. Niepokalanów 1993 s. 220.
- Tucholski* Józef (1874-?) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** A. Ryfowa: Działalność Sokola polskiego w zaborze pruskim i wśród wychodźstw w Niemczech (1884-1914). Wwa 1976 ss. 43. – A. Czubiniński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwa [i in.] 1978 s. 151.
- Tucholski* Tadeusz (1898-1940) chemik, doc. Wydziału Lekarskiego UP. **Słowniki:** PTPN; J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej Wr. 1997. **Biografie:** E. Chróścielewski: Doc. dr T. T. *Przegląd Lekarski* 1991 nr 1 s. 166-7. **Przyczynki:** T. Kryśka-Karski: Materiały do historii Wojska Polskiego. Londyn 1985, 14, s. 19 poz. 11508. – A. Moszyński: Lista Katyńska. Wwa 1989 s. 196. – J. Tucholski: Mord w Katyniu. Wyd. 1. Wwa 1991 s. 236, 708.
- Tuchołka* Janusz (1917-1983) inż. metalurg, wicedyrektor do spraw inwestycyjnych Odlewni Żeliwa w Śremie, działacz społ. **Słowniki:** SBTech. IX. **Przyczynki:** M. Ignatowicz: Dni klęski i chwały. P. 1970 s. 57-8, 73.
- Tuchołka* Wiesław (1882-?) działacz samorządowo-społ., poseł na Sejm. **AW:** 9059. **Słowniki:** PTPN; Kto był kim.
- Tuchołka* Zbyszko (1909-1980) prof. i rektor WSR w Poznaniu. **Nekrologi:** K. Lehmann: Z. T. (1909-1980). z żałobnej karty. *KMP* 1982 nr 1/2 s. 79-81. **Przyczynki:** A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1964. Nagrody naukowe. *KMP* 1965 nr 3. – T. Światała: Prof. dr Z. T. rektor Wyższej Szkoły Rolniczej. *KMP* 1970 nr 2 s. 88-90, il. – T. Orlik: Nagrody Województwa Poznańskiego za rok 1977. (Część pierwsza). Nagrody Naukowe: prof. dr Z. T. *KMP* 1979 nr 2. – Napisy pamiątkowe s. 140.
- Tuchołkowa* Stefania (1874-1924) pisarka, publicystka, działaczka narod. **Słowniki:** Z. Mrozek: Mały słownik pisarzy Kujaw i Pomorza (1920-1991). B. 1992; BSB II (i fot.). **Biografie:** Z. Mrozek:

Pisarze ziemi pomorskiej w latach 1920-1970. [W:] z badań nad twórczością literacką na Pomorzu w XX wieku. Wwa [i in.] 1973 s. 25-6. – B. Rudnicki: Niepospolita kobieta – S. z Zaleskich T. (1874-1924). *Kal. Bydg.* 1994 s. 272-4. **Przyczynki:** Z. Mrozek: Życie kulturalno-społeczne, teatralne i literackie Bydgoszczy w latach 1919-1939. B. 1984 s. 93-5. – B. Wysocka: Kultura literacka Wielkopolski w latach 1919-1939. P. 1990 s. 48, 103, 120, 146, 175, 192, 195, 204-5.

Tuchołkowie* – ród szlachecki h. Korzbok. **AW:** 9061. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1797-1933]. **Biografie:** J. Tuchołka: Sagi rodzin gostyńskich. Ród T. (I-VII). *Gaz. Gost.* 1994 nr 19-21 s. 34; nr 22 s. 38; nr 23-5 s. 34.

Tuczyńscy* – ród szlachecki w pn. Wielkopolsce. **Przyczynki:** Z. Boras: Ród T. z Tuczna. *Ziemia Nadnotecka* 1970 nr 11.

Tuczyńska* Zofia (zm. 1705) przeorysza benedyktynek w P. **Słowniki:** Borkowska i s. 86.

Tuczyński* Andrzej (XVII w.) podkom. inowrocławski. **Słowniki:** Chłapowski.

Tuczyński* Andrzej (XVII/XVIII w.) star. powidzki, poseł na elekcję 1704 r. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 389; Chłapowski.

Tuczyński* Franciszek Ksawery (1844-1890) pisarz ludowy. **AW:** 9066. **Słowniki:** WSB; Nowy Korbut. **Przyczynki:** I. Mierzwa: działalność wydawnicza Karola Miarki młodszego. Opole 1976.

Tuczyński* Krzysztof (XVII w.) kaszt. santocki, pozń. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Tuczyński* Stanisław (zm. 1694) kaszt. gnieźn., star. powidzki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Chłapowski.

Tuczyński* Tadeusz (XX w.) pleszewianin. **Biografie:** B. Wróblewski: Sylwetki pleszewian – T. T. [maszynopis w Muz. Regionalnym w Pleszewie].

Tuhy* Stefan (1911-1974) nauczyciel, przewodniczący Prezydium PRN we Wrześni, żołnierz AK. **Słowniki:** Anders; Wrzesiński SB.

Tulibacki* Mikołaj (1887-1968) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

Tulizkowski* Jan Janusz (zm. 1426) kaszt. kaliski, dyplomata. **Słowniki:** PSB (Janusz); WSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Artykuły:** +PH 56: 1965 s. 95.

Tylman* Franciszek (1885-?) rolnik, działacz społ., poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Tułasiewicz* Natalia (1906-1945) bł., nauczycielka, animatorka apostolatu świeckich. **Źródła:** N.T.: Być poetką życia. Zapiski z lat 1938-1943. P. 2006, 370 s., il. [wstęp B. Judkowiak]. **Biografie:** Męczennicy za wiarę 1939-1945. Praca zbior. pod red. W.M. Moroz. Wwa 1996. – B. Judkowiak: Drogowskaz na drodze ku prawdzie (N. T. 1906-45). *Poznańskie Studia Teologiczne* 11: 2001 s. 347-63. – Z. Rzeszut: Błogosławiona N. T. Włocławek 2001, 63 s., il. **Przyczynki:** K. Berkan: z Golgoty się nie wraca. *Przew. Kat.* 1970 nr 12 s. 102-3. – A. Gościmska, R. Kamiński: Laski w czasie okupacji 1939-1945. Wwa 1987 s. 131-2. – D.

- Tułasiewicz, E. Weron: Bł. N. T. (1906-1945). [W:] Wielkopole z ducha Akcji Katolickiej. (Życie, działalność, dokonania). Red. S. Schudy [i in.]. P. 2000 s. 51-91.
- Tułecki* Jerzy (1909-2000) chemik, farmaceuta, prof. AM w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1999-2001 s. 27.
- Tułodziecka* Aniela (1853-1932) działaczka społ. i oświatowa. **AW:** 9070. **Słowniki:** WSB; Wolszt. SB. **Biografie:** Wielkopole II s. 383-406. – T. Michałkiewicz: o A. T. (1853-1932) zasłużonej Wielkopolance na podstawie wspomnień i pamiątek rodzinnych. *KMP* 53: 1985 nr 3 s. 47-55, il. **Przyczynki:** Cz. Skopowski: Towarzystwo „Warta” w Poznaniu w latach 1894-1939. *SiMDW* 6:1960 z. 2 s. 173-208. – Napisy pamiątkowe s. 134. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 162.
- Tułodziecka* Zofia (1850-1924) działaczka społ. **AW:** 9071. **Słowniki:** WSB; Wolszt. SB. **Biografie:** Wielkopole II s. 383-406.
- Tułodziecki* Jan Nepomucen Aleksander (1813-1876) ks., uczestnik powstania 1863. **AW:** 9073. **Słowniki:** BSB III; SBKS. **Biografie:** J. Podgóreczny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967, s. 272. **Przyczynki:** P. Böhning: Die nationalpolnische Bewegung in Westpreussen 1815-1871. Marburg/Lahn 1973. – Kościół W. Ks. P. – Filomaci pomorscy. Opr. J. Szews. Gdańsk 1975. – J. Wojciak: Polityczne i narodowe problemy Bydgoszczy w latach 1815-1850. [W:] *Hist. B.* s. 484-8. – J. Szews: Filomaci pomorscy. Wwa 1992.
- Tuni* (Antoni) (X/XI w.) opat pustelni benedyktyńskiej w Międzyrzeczu. **Słowniki:** SSS (A. Wędzki – hasło: Barnaba).
- Turck* – rodzina osadników niem. w Tarnowie Podgórnym. **Biografie:** L. Reinermann, H. Strasser: Die Jahrhundert-Reise. Die Turcks aus Westfalen. Frankfurt [et al.] 2002, 261 s., il.
- Turczynowiczówna* Danuta (1922-1943) **Słowniki:** Słownik uczestniczek walki o niepodległość Polski 1939-1945. Poległe i zmarłe w okresie okupacji niemieckiej. Wwa 1988.
- Turkiewicz* Leon (1901-1961) dyrygent oper, orkiestr symfonicznych i chórów. **Słowniki:** Dyrygenci.
- =Turkowski* Leonard (+) **Biografie:** E. Pawlak: Na Łazarzu, Szelągu i Winiarach. Wspomnienie o L. T. w 90. rocznicę urodzin. *Iks* 2004 wrzesień s. 46-7, il.
- Turno* Adam (1775-1851) pamiętnikarz, ziemianin. **AW:** 9087. **Portret:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1813.
- Turno* Antoni (XVIII w.) wojski kaliski w l. 1738-55. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 389.
- Turno* Gotard Józef (zm. 1915) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.
- Turno* Hipolit (1828-1897) ziemianin, działacz gosp. **AW:** 9092. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo III s. 156, 164.
- Turno* Jan (XVIII w.) ppłk wojsk kor., stolnik kaliski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 389.

- Turno* Jan Kazimierz (1870-1949) ziemianin, wł. Słomowa, Pacholewa i Lulina, działacz społ. **Słowniki:** PTPN; Ziemianie VI.
- Turno* Jan Marek (1899-1960) ziemianin, wł. Słomowa i Pacholewa, hodowca koni, powstaniec wlkp, żołnierz 1920. **Słowniki:** Ziemianie VI.
- Turno* Kazimierz (1778-1817) gen. wojsk pol. **AW:** 9095. **Portret:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1815.
- Turno* Ludwika z Mycielskich (1860-1938) działaczka społ. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo II s. 162-3.
- Turno* Stanisław Wincenty Witold Erazm (1866-1943) ziemianin, działacz społ. i gosp. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** A. Galos: S. T. i Hans Delbrück. *Sobótka* 44: 1989 nr 3 s. 335-8. – A. Galos: z dziejów myśli konserwatywnej w Wielkopolsce: (z korespondencji S. T.). [W:] z dziejów polityki i dyplomacji polskiej. Red. J. Bułhak. Wwa 1994 s. 157-69. – J. Fogel: Mielżyński i Turnowie w kręgu starożytności XIX wieku. P. 2002, 93 s. [m.in. skład kolekcji archeologicznej S. T.]. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 156, 164.
- Turno* Wincenty (1803-1867) ziemianin, powstaniec 1830. **AW:** 9098. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo III s. 156.
- Turno* Witold (1834-1863) ziemianin, powstaniec 1863. **AW:** 9099. **Słowniki:** PTPN.
- Turno* Zygmunt (1698-1761) gen. major wojsk koronnych, stolnik kaliski. **Słowniki:** Wrzesiński SB; Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 389.
- Turnowie* – rodzina ziemiańska w Wlkp. **Przyczynki:** J. Fogel: Mielżyński i Turnowie w kręgu starożytności XIX wieku. P. 2002, 93 s. [m.in. spis kolekcji archeologicznej Stanisława T.]. – R. Kąsinowska: Dobrzyca. Fortalicja. Pałac. Muzeum. Dobrzyca 2007, s. 173-84, il.
- Turnowski* Jan (1567-1629) senior jednoty braci czeskich, teolog, poeta. **AW:** 9102. **Słowniki:** Nowy Korbut; WSB. **Przyczynki:** DWP II s. 22. – T. Kruszewska: Antyjezuicka twórczość J. T. Wr. 1957. – J. Waluszewska: Bracia czescy. Wwa 1957 s. 183. – T. Kruszewska: o związkach J. T. z Wrocławiem. *Sobótka* 12: 1957 nr 1 s. 51-69. – M. Gubański: o nieznaney pracy przekładowej J. T. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 29: 1984.
- Turnowski* Szymon Teofil (1544-1608) senior jednoty braci czeskich, teolog. **Słowniki:** Nowy Korbut; WSB; Szamotulanie. **Przyczynki:** J. Tazbir: Reformacja a problem chłopski w Polsce XVI wieku. Wr. 1953. – J. Śliziński: Śladami braci czeskich w Wielkopolsce, Warmii i na Mazurach. *PLit.* 1954. – DWP II s. 21-2, 29. – Akta synodów różnowierczych w Polsce. Wyd. M. Sipayłto. T. 2. Wwa 1972. – H. Gmiterek: Sz. T. T. w obronie zgody sandomierskiej. *Annales Universitatis M. Curie-Skłodowska*. Seria F: Humaniora. 31: 1976 s. 13-40, sod., rés.
- Turowicz* Stefan (1873-1937) inż. kolejowy, st. referendarz w Dyrekcji Okr. Kolei Państwowych w P. **Słowniki:** SBTech. VIII.
- Turski* Feliks Paweł (1729-1800) kan. gnieźn., bp krak., polityk **AW:** 9106. **Słowniki:** Biskupi.

- Turski* Wincenty (1772-1837) poeta, redaktor. **Słowniki:** Nowy Korbut. **Przyczynki:** Z. Semrau: Czasopisma poznańskie . Cz.1: 1794-1850. *KMP* 1958 nr 1. – B. Leśnodorski: Polscy jakobini. Wwa 1960. – K. Mrozowska: Szkoła Rycerska Stanisława Augusta Poniatowskiego (1765-1794). Wr. 1961.
- Turwid* Marian, właściwie Turwid-Kaczmarek (1905-1987) nauczyciel gimn., pisarz, malarz. **Słowniki:** J. Długosz: Słownik dziennikarzy regionu pomorsko-kujawskiego. B. 1988; Polscy pisarze; Wrzesiński SB; BSB II (i fot.); Znaki. **Źródła:** M. T.: 25 lat plastyki bydgoskiej (1945-1970). [W:] Bydgoszcz. Historia – kultura – życie gospodarcze. Gdynia 1959 s. 257-71. – Kamolowa Zbiory rękopisów s. 17 [o spuściźnie]. **Biografie:** J. Malinowski: M. T., twórczość i działalność. Refleksje z kręgu kultury wielkopolsko-pomorskiej. B. 1987. – Z. Jędrzyński: w pług mozolnej roboty. Szkic do portretu literata, artysty i działacza kultury – M. T. Toruń 1989. **Przyczynki:** J. Malinowski: Twórczość literacka M. T. *Kronika Bydgoska* 7: 1976/1979 s. 220-33. – J. Wojciak, Z. Wrochno: Stronnictwo Demokratyczne w województwie bydgoskim. Wwa 1983, s. 72, 178, 180. – A. Sucharska: w kręgu malarstwa. [W:] Kultura bydgoska 1945-1984. Pod red. K. Kwaśniewskiej. B. 1984 s. 158-60. – B. Wysocka: Kultura literacka Wielkopolski w latach 1919-1939. P. 1990 s. 40, 44, 145-6, 157, 164, 175. – F. Grott: w cieniu wielkiej sztuki – okruchy wspomnień o M. T. *Kal. Bydg.* 1992 s. 159-62.
- =Turwidowa* Zofia z d. Nowicka (zm. ok. 1998) dziennikarka. **Biografie:** A. Baszkowski: Z. N.-T. *Rocz. Kult. Kujaw* T. 14 (1998) s. 90-5.
- Turzo* Jan (ok. 1455-1520) scholastyk gnieźn., kan. pozn., bp wrocław. **AW:** 9110. **Słowniki:** Biskupi. **Biografie:** J. Smacka: J. T. – humanista i mecenas kultury renesansowej. *Roczniki Sztuki Śląskiej* 2: 1963 s. 77-91, rés. s. 156-7. **Przyczynki:** K. Engelbert: Die Zurechtweisung des Bischofs Johannes T. durch das Domkapitel. *Archiv für Schlesische Kirchengeschichte* 15: 1957 s. 257-60 [dot. 1511 r.].
- Tustanowska* Krystyna (1909-1994) anglistka, pedagog, łączniczka AK. **Słowniki:** SBWP-W i **Biografie:** A. Borowiak: Zamknięty życiorys. *Asnykowiec* 5: 1995 s. 15, il.
- Tuszewski* Stanisław Bronisław (1885-?) internista. **Słowniki:** PTPN.
- Tuszowski* Jerzy (1885-1964) architekt. **Przyczynki:** W. Czarnecki: To był też mój Poznań. P. 1987 s. 15, 20-1, 23, 29, 31-2, 48, 54, 56, 58-60, 64, 91, 96, 133, 258, 284, 295.
- Tuszyński* Czesław (1908-1982) ks., kan., proboszcz w Grodzisku Wlkp. **Słowniki:** Anders (il.). **Biografie:** L. Michalak, B. Michalak: Ksiądz Cz. T. Grodzisk Wielkopolski 1998. Wyd. 2: P. 2003 [na s. 159-66: kalendarium życia Cz. T.]. R: W. Łapawa, A. Marciniak, *KW* 1999 nr 2 s. 121-3.
- Tuszyński* Krzysztof (+) lekarz. **Przyczynki:** A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1970. (Część druga). Nagroda techniki i przemysłu. *KMP* 1971 nr 4 s. 104-5.
- Twardosz* Ferdynand (1911-1988) mechanik konstruktor, prof. PP. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1987-1989 s. 26.

- Twardosz* Władysław (1909-1986) urolog, doc. AM w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1984-1986 s. 33.
- Twardowiecki* Jan (1642-1703) ks., jezuita, superior w Wałczu. **Słowniki:** EWoJ.
- Twardowscy* – rodzina ziemiańska. **AW:** 9114. **Źródła:** APP nr 974 [dok. XIX w.].
- Twardowski* Bolesław Włodzimierz (1856-1932) księgarz, wydawca. **Słowniki:** SPKP; WSB. **Przyczynki:** A. Koehlerówna: Biblioteka Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. *RH* 1957 nr 1 s. 410-1. – Pisarze śląscy XIX i XX w. Wr. 1963 s. 55-6.
- Twardowski* Dobrogost Maciej (1789-1859) ze Skrzypny, ziemianin. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo III s. 503-7.
- Twardowski* Ignacy (zm. 1782) kaszt. pozn., woj. kaliski, marszałek rady Nieustającej. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.
- Twardowski* Ksawery Konstanty (1820-1884) sędzia. **Słowniki:** PTPN
- Twardowski* Mikołaj (XVII/XVIII w.) pisarz ziemski wschowski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 390.
- Twardowski* Samuel Ludwik, krypt. S.T.Z.S., S.T. ze Skrzypny (ok. 1600-1661) poeta-epik, panegirysta, satyryk, tłumacz. **AW:** 9117. **Słowniki:** Nowy Korbut; WSB; SBL; Literatura polska. Przewodnik encyklopedyczny. Red. J. Krzyżanowski [i in.]. T. 2. Wwa 1985; Szkoła Kaliska. **Źródła:** H. Barycz: Miscellanea z dziejów piśmiennictwa polskiego XVI – XVII wieku. Autobiografia Samuela ze Skrzypny Twardowskiego. *PLit.* 43: 1952 z. 1-2. **Bibliografie:** R. Pollak: S. T. (Przegląd publikacji poświęconych poecie). *RKal.* 5: 1972 s. 167-70. **Biografie:** Sylwetki Wielkopolan s. 264-76. **Przyczynki:** R. Pollak: S. T. w kaliskich aktach grodzkich. (Materiały biograficzne). *RH* 15: 1939-46 s. 253-7. – Ł. Kurdybacha: Oblicze społeczne literatury XVII wieku i czasów saskich. Wwa 1951. – Opuscula Casimiro Tymieniecki septuaginario dedicata. P. 1959. – A. Sajkowski: Krzysztof Opaliński, wojewoda poznański. P. 1960. – A. Sajkowski: Ostatni utwór S. T. [W:] Miscellanea staropolskie. Wr. 1962. – A. Sajkowski: „Pobudka” S. T. [W:] Miscellanea staropolskie. T. 2. Wr. 1966. – M. Kaczmarek: Koźmińskie epitalamium S. T. [W:] Miscellanea staropolskie. T. 3. Wr. 1969 – A.F. Kowalkowski: o rękopisie i wydaniach „Wojny domowej” S. T. [W:] Miscellanea staropolskie. T. 3. Wr. 1969 s. 83-92. – R. Pollak: Od renesansu do baroku. Wwa 1969. – M. Magnuszewski: w sprawie miejsca urodzenia Samuela ze Skrzypny Twardowskiego. *PLit.* 62: 1971 z. 1. – M. Kaczmarek: Epicki kształt poematów historycznych S. T. Wr. 1972. – Cz. Hernas: Barok. Wwa 1973 i wyd. nast. – Hist. nauki. – L. Szczerbicka-Ślęk: w kręgu Klio i Kalliope. Wr. 1973. – C. Backvis: Szkice o kulturze staropolskiej. Wwa 1975. – J. Okoń: Wstęp do wyd. Dafnis. Wr. 1976. – R. Ocieczek: „Ojczyste heroica” S. T. Kilka uwag o znaczeniu terminu. *Stud. Bibliol.* T. 9 (1995) s. 69-77, sod., sum. – J. Okoń: „Dafnis drzewem bobkowym” wobec „Gofreda”. *Misc. Łódz.* 1995 z. 1 s. 13-22. – G. Gömöri: Przeważna legacja... : S. T. i inne XVII-wieczne wierszowane opisy podróży (John Taylor, Martin Opitz). *Barok* 1999 nr 1 s. 97-104, sum. – J. Okoń: o wydaniach i przedrukach „Nadobnej Paskwaliny” S. ze S. T. *Misc. Łódz.* 1999 z 1 s. 14-20. – V. Sobol’: „Vijna domova” Samijla Tvardovskogo i ukrajska barokova istoriografija v konteksti istoričnoi psihologii. *Warsz. Zesz. Ukr. Z.* 8/9 (1999) s. 398-402. – R. Grygiel [i in.]:

Zduny. Późnośredniowieczne i nowożytnie rezydencje właścicieli miasta. Łódź 1999 nr 3. – J. Korczak: o literackich snach mitologicznych z wieku XVII. *Meander* 2000 nr 5 s. 411-6 [twórczość S. T.]. – R. Ryba: Książę Wiśniowiecki J.S. T. na tle bohaterskiej epiki biograficznej siedemnastego wieku. Katowice 2000. R: J. Weinberg, *Ruch Literacki* 2000 z. 6 s. 723-8. – R. Grygiel: Siedziba S. T. w Zdunach. [W:] Barok w Polsce i Europie Środkowo-Wschodniej. Red. J. Pelec [i in.]. Wwa 2000. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 574-5. **Artykuły:** +*Rozprawy Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego* 14-17: 1968-1971.

Twardowski* Stefan (1888-1956) ziemianin, wł. Wojnowa i Głębokiego. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo III s. 53.

Twardowski* Tadeusz Franciszek Dobrogost (1854-1914) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Twardowski* Teodor (zm. 1869) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Twardowski* Wacław (1921-1995) malarz, rzeźbiarz, pedagog. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** 1919-1969 Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Praca zbiorowa pod red. S. Teisseyre. P. 1971. – Artyści Poznania 1945-1985. Praca zbiorowa. P. 1986. – J. Mulczyński: Pracownie artystów poznańskich XX wieku. *KMP* 1994 nr 1-2. – J. Mulczyński: Sztuki plastyczne po II wojnie światowej. [W:] Wielka księga miasta Poznania. P. 1994.

Twardowski* Władysław (XVIII w.) pisarz grodzki kcyński. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 390.

Twardzicki* Józef (1890-1972) ekonomista, prezydent B. **Słowniki:** BSB III (i fot.). **Przyczynki:** Bydgoszcz w roku jubileuszowym. Jednodniówka sprawozdawcza Komitetu Obchodów 600-lecia miasta Bydgoszczy. B. [b. r. w.] passim. – R. Kozłowski: Polska Partia Robotnicza w województwie pomorskim 1942-1948. B. 1985 s. 184-5. – A. Sucharska: Obraz kultury w prasie bydgoskiej w latach 1945-1950. Wwa [i in.] 1990 poz. 945, 959, 990, 1633.

Tworzyański* Jan h. Abdank (XVIII w.) kaszt. przemęcki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Twórz* Emanuel Stefan Alojzy (1872-1955) lekarz, działacz społ., powstaniec wlkp. **Słowniki:** Slek. I; SBPW. **Biografie:** H. Florkowski: Sylwetki lekarzy ziemi kościańskiej. **Przyczynki:** F. Szymiczek: Stowarzyszenia akademickie polskiej młodzieży górnośląskiej. we Wrocławiu 1836-1918. Wr. 1963. – J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w l. 1811-1918. Wr. 1979 s. 111, 126, 130, 135.

Tyblewski* Stanisław (1885-1923) ks. **Słowniki:** PTPN.

Tyc* Antoni (1807-1861) ks., wydawca. **AW:** 9123. **Słowniki:** PTPN; Teolodzy; AMM. **Przyczynki:** J. Szpet: Ks. A. T. wobec poszukiwań odnowy nauczania biblijnego. *Poznańskie Studia Teologiczne* 6: 1986 s. 175-86.

Tyc* Jadwiga (1915-1993) nauczyciel. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Tyc* Józef (1800-1868) lekarz, społecznik. **AW:** 9124. **Słowniki:** WSB; Slek. IV; Kościński; AMM. **Biografie:** Wielkopole i s. 86. **Przyczynki:** Motty II. – Dzieje Gniezna. Wwa 1965. – J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979.

Tyc* Teodor (1896-1927) historyk, doc. UP, powstaniec śląski. **AW:** 9126. **Słowniki:** WSB; Nowy Korbut. **Źródła:** T. Tyc: „Pamiętnik”. Wyd. A. Mierzyński. *Kierunki* 23: 1978 nr 24 s. 9, nr 25 s. 4-5 [plebiscyt na Śląsku]. **Biografie:** G. Labuda: Życie i działalność T. T. (1896-1927). [W:] T. T.: Walka o kresy zachodnie w epoce Piastów. Wwa 1948 s. 3-13. – F. Lenort: z pokolenia zaczarowanych Polską (T. T. 1896-1927). [W:] Byli wśród nas. P. 1978 s. 57-68. – J. Wąsicki: Życie w służbie polskich kresów zachodnich. T. T. (1896-1927). *PZach.* 41: 1985 nr 1 s. 70-97. – Wybitni hist. wlkp. s. 151-160. – T. Jurek: T. T. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 159-70. **Przyczynki:** A. Sz.: Marian Wojnowski, T. T. W: Ci, co życie oddali dla Ziemi Zachodnich. *Pol. Zach.* 2: 1946 nr 18/9 s. 16. – A. Dytkiewicz: Wspominamy. *Odra* 3: 1947 nr 36 s. 3. – S. Pigoń: Filomata naszych czasów. T. T. *Tyg. Powsz.* 6: 1950 nr 44. – P. Sczaniecki: o czytaniu Norwida. *Przew. Kat.* 1967 nr 33. – J. Wąsicki: T. T. (1896-1927). z dziejów kształtowania się programu zachodniego w Polsce. *Studia Historica Slavo-Germanica* 7: 1978 s. 61-84. – B. Piotrowski: o Polskę nad Odrą i Bałtykiem. Myśl zachodnia i badania niemcoznawcze Uniwersytetu Poznańskiego. P. 1987 s. 14, 28-50, 117, 206, 211, 212, 214, 221, 223, 244, 252, 268, 283, 286, 288, 340, 397, 416, 417. – J.M. Piskorski: Bogata twórczość krótkiego życia. Zamiast posłowania. [W:] T. T.: z średniowiecznych dziejów Wielkopolski i Pomorza. Wybór prac. Zebrał J.M. Piskorski. P. 1997 s. 305-332 [tamże na s. 302: Bibliografia ważniejszych prac T. T.]. – Napisy pamiątkowe s. 80.

Tycner* Telesfor (1923-1999) działacz harcerski. **Słowniki:** SBL. **Źródła:** T. T.: Więcej niż wspomnienia. *PLudu* z. 6 s. 32-50. **Biografie:** F. Czarnecki: T. T. Wspomnienie. *GWyb.* (P.) 2000 nr 155 s. 9.

Tychowski* Feliks (1910-1977) technolog metali i obróbki plastycznej, prof. PP. **Słowniki:** WSB; SBTech. I. **Biografie:** I. Sokół: F. T. z żałobnej karty. *KMP* 46: 1978 nr 3 s. 137-9, il. – Z. Jasieński [i in.]: Działalność naukowa i dydaktyczna prof. zw. dra inż. F. T. *Archiwum Hutnictwa* 1978 z. 2. – M. Olszewski: Wspomnienie o ś.p. prof. zw. dr nt. inż. F. T. w 20 rocznicę Jego śmierci. *Obróbka Plastyczna Metali* 1997 nr 5 s. 1-2. – Wielkopole XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 585-90. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp. s. 7, 1237, 1239, 1240, 1243-5, 1248, 1253, 1262, 1263, 1265, 1267-72. – Politechnika Poznańska i wcześniejsze uczelnie techniczne w Poznaniu. P. 1976. – Wieczorowa Szkoła Inżynierska w Poznaniu i jej pierwsi absolwenci. Pod red. W. Dembeckiej. P. 1980. – 35 lat pracy Wydziału Maszyn Roboczych i Pojazdów dla gospodarki Wielkopolski i kraju. Pod red. Z. Kośmickiego [i in.]. P. 1989. – W. Dembecka: Wydział Budowy Maszyn Politechniki Poznańskiej. Historia i teraźniejszość. P. 1991. **Artykuły:** *Gaz. Zach.* 1977 z 29 XI, 30 XI – *Trybuna Ludu* 1977 z 5 XII. **Bibliografie:** Publikacje pracowników Politechniki Poznańskiej. Opr. F. Prus [i in.]. P. 1952-1987 nr 1-15. – B. Tychowska: Bibliografia ważniejszych oryginalnych prac opublikowanych przez F. T. [W:] z prac F. T. Nowe metody w obróbce plastycznej. Wwa 1980 s. 65-8, poz. 73.

Tyczyński* Wojciech Jan (1892-1959) płk WP. **Słowniki:** SBWP-W I. **Źródła:** W. T.: Walki 56 pułku piechoty w kampanii wrześniowej 1939 r. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1989 nr 2. **Biografie:** A.A. Korsak: W.J. T. (1892-1959). [W:] Regionalia Krotoszyńskie. Z. 14. Krotoszyn 2003 s. 19-21. **Przyczynki:** P. Bauer, B. Polak: Armia „Poznań” w walce obronnej 1939. P. 1982. – W. Gill: z dziejów 56 pułku piechoty wielkopolskiej w Krotoszynie. *RKal.* 18: 1985. – A.A. Korsak: Szlak bojowy 56 pułku piechoty wielkopolskiej w wojnie obronnej 1939. *RKal.* 19: 1986. – W. Rezmer: Armia „Poznań” 1939. Wwa 1992.

- Tylewicz* Jan (1913-1940) nauczyciel, żołnierz 1939 r. **Biografie i noty biograficzne:** Do końca wierni. Leszno 2008 s. 46-51, il.
- Tylewicz* Sylwester (1915-1997) działacz „Sokoła”. **Słowniki:** SBL. **Biografie:** H. Florkowski: Nieprzeciętny. *Pan. Leszcz.* 1997 nr 45 s. 14. – Z. Gryczka: Ku pamięci S. T. *Informator Kulturalny i Turystyczny Południowo-Zachodniej Wielkopolski* 1997 nr 6. s. 8-9.
- Tylewski* Kazimierz (1917-1998) działacz PTTK. **Biografie:** 70 lat PTK – 45 lat PTTK w Żninie. Żnin 1999.
- Tylicki* Bartłomiej (zm. 1609) star. rogoziński, człuchowski, kaszt. brzeski. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.
- Tylicki* Piotr (1543-1616) kan. poznań., prepozyt gnieźni., bp chełmiński, bp kujawski, sekretarz król. **AW:** 9132. **Słowniki:** Biskupi; Urzędnicy centralni Spisy.
- Tylkowski* Wojciech (ok. 1625-1695) jezuita, nadworny teolog bpa poznań., filozof, przyrodnik. **AW:** 9133. **Słowniki:** A. Chybiński Słownik muzyków dawnej Polski. Kr. 1948/49; Nowy Korbut; Filozofia w Polsce; Teolodzy; EWoj; Słownik biologów polskich; WSB; Materiały do słownika kartografów i geodetów polskich. Wwa 1999. **Biografie:** F. Bargieł: W. T. i jego „Philosophia curiosa” z 1669 r. Kr. 1986. **Przyczynki:** DWP II s. 39, 255. – W. Wąsik: Historia filozofii polskiej. T. 1. Wwa 1958. – Hist. nauki. – J. Tazbir: W. T. badacz ośmieszony. *Mówią Wieki* 16: 1973 nr 2 s. 17-9. – J. Tazbir: W. T. – polihistor ośmieszony. *KHNT* 23: 1978 nr 1 s. 83-100, sod. – Filozofia i myśl społeczna XVII w. Wwa 1979 cz. 2 s. 296-303.
- Tyllia* Bolesław (1900-1940) pianista, dyrygent oper, operetek i orkiestr symfonicznych, kompozytor. **Słowniki:** Dyrygenci; WSB. **Biografie:** G. Roczek: B. T. (1900-1940). [W:] ZIZM s. 290. **Przyczynki:** B. Olszewicz: Lista strat kultury polskiej (1 IX 1939 -1 III 1946). Wwa 1947 s. 290. – J. Korolewicz-Waydowa: Sztuka i życie. Wr. 1958.
- Tylo* (zm. 1311) notariusz księcia Przemysła II, proboszcz santocki, kan., oficjał generalny poznań. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** W. Karasiewicz: Działalność polityczna Andrzeja Zaremby w okresie jednoczenia państwa polskiego na przełomie XIII/XIV wieku. P. 1961 s. 39, 45-6, 85-7. – Nowacki II s. 228. – M. Bielińska: Kancelaria i dokumenty wielkopolskie XIII wieku. Wr. 1967. – F. Sikora: Dokumenty i kancelaria Przemysła i Bolesława Pobożnego 1239-1279 na tle współczesnej dyplomatyki wielkopolskiej. Wr. 1969 s. 144-5. – E. Rymar: T. (Tilo) prepozyt santocki 1286-1303/5. [W:] Santockie zamki. Oprac. D. Rymar, Z. Czarnuch. Gorzów Wlkp. 1997. **Artykuły:** *Studia Historyczne* 16: 1973 s. 9-15.
- Tyma* Jan (+) nauczyciel wf. **Przyczynki:** J. Werner, J. Żardecki: To oni nas uczyli. *Kaliszanie w Warszawie* 1993 nr 4 s. 19-29.
- Tymieniecki* Kazimierz (1887-1968) historyk, prof. UP i UAM. **AW:** 9138. **Słowniki:** WSB; Biogramy uczonych I; SHist.; Śródka. **Źródła:** K. T.: Kartki z pamiętnika z czasów okupacji. *Spraw. PTPN* 13: 1945-6 s. 49-50. – K. T.: Wspomnienia z jesieni 1939. Wr. 1972, 363 s., il. – Boniecki Fotografie. – A. Marciniak: Spuścizna Rękopiśmienna prof. K. T. w APAN w Poznaniu. [W:] K. T. (1887-1968). Dorobek i miejsce w mediewistyce polskiej. Red. J. Strzelczyk. P. 1990 s. 129-33. – Przew. APAN s. 485-7. **Bibliografie:** M. Szymańska: Bibliografia prac prof. dr K. T. 1912-

1952. SA 4: 1953 s. 484-98 [325 poz.]. – Z. Wielgosz: Bibliografia prac K. T. za lata 1952 do września 1959. [W:] Opuscula Casimiro T. septuagenario dedicata. P. 1959 s. 9-16 [94 poz.]. – Z. Wielgosz: Bibliografia prac prof. K. T. do roku 1968. [W:] Europa – Słowiańszczyzna – Polska. Studia ku uczczeniu prof. K. T. P. 1970 s. 11-31. – J. Dobosz, T. Jasiński: Bibliografia prac K. T. wraz z wykazem prac dot. jego osoby. [W:] K. T. (1887-1968). Dorobek i miejsce w mediewistyce polskiej. Red. J. Strzelczyk. P. 1990 s. 157-207, 636 poz.]. **Biografie:** Z. Wojciechowski: z powodu nagrody państwowej dla profesora K. T. (1953). [W tegoż:] Studia historyczne. Wwa 1955 s. 437-440. – J. Adamus: K. T. i jego dzieło. CzPH 10: 1958 z. 1 s. 29-65. – H. Łowmiański: K. T. Nauka Polska 6: 1958 nr 1 s. 77-89, il. – F. Hryniewicz: K. T. KMP 28: 1960 nr 1/2 s. 175-8, il. – L. Koczy: Magister Artium (1887-1968). Garść wspomnień o K. T. Glasgow 1968. – H. Łowmiański: K. T. Nauka Polska 1969. – A. Czubiński: Życie i działalność K. T. RH 35: 1969 s. 1-2. – B. Kürbisówna: K. T. – uczyony, profesor i człowiek. RH 1969 s. 6-9. – J. Topolski: K. T. PZach. 2: 1969 s. 476-88. – G. Labuda: K. T. (10 XII 1887 – 13 X 1968). Nauka Polska 2: 1969 s. 210-2. – S. Trawkowski: K. T. (10 XII 1887 – 13 X 1968). KH 3: 1969 s. 801-7. – E. Maleczyńska: K. T. (10 XII 1887 – 13 X 1968). Sobótka 4: 1969 s. 605-7. – G. Labuda: Wspomnienie o K. T. (1887-1968). z żałobnej karty. KMP 38: 1970 nr 2 s. 141-4, il. – B. Piotrowski: K. T. w stulecie urodzin wielkiego uczonego. Życie i Myśl 35: 1987 nr 11-12 s. 28-41. – Wybitni hist. wlkp. s. 313-31. – K. T. (1887-1968). Dorobek i miejsce w mediewistyce polskiej. Praca zbiorowa pod red. J. Strzelczyka. P. 1990, 209 s. – Z. Wielgosz: K. T. (1887-1968). Koleje życia i biografia naukowa. [W:] K. T. Kształtowanie się społeczeństwa średniowiecznego. T. 1. Pod red. J. Strzelczyka. P. 1996 s. 11-53. – Wielkopole XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 591-603. – Z. Wielgosz: K. T. – człowiek i dzieło – twórca nowoczesnej mediewistyki polskiej. [W:] K. Tymieniecki: z dziejów miast i mieszczaństwa w późnośredniowiecznej Wielkopolsce. Wstęp i dobór tekstów Z. Wielgosz. P. [PTPN] 2007, s. 9-33. – G. Labuda: K. T. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 349-71. **Przyczynki:** L. Myszcynowa: w pracowni prof. K. T., badacza dawnych dziejów Polski. Widnokrąg 5: 1953 nr 31 s. 1 i 3, il. – S. T.: Nagrody państwowe w r. 1953 w zakresie badań historycznych. Historia i Nauka o Konstytucji 1953 nr 3/4 s. 144-7 [m.in.: K. T.]. – Z. Wojciechowski: Nagroda profesora K. T. Tyg. Powsz. 9: 1953 nr 20. – Jubileusz 40-lecia pracy naukowej prof. dra K. T. PZach. 10: 1954 nr 5/6 s. 272-9. – Jubileusz 40-lecia pracy naukowej K. T. Sobótka 9: 1954 nr 2 s. 638-9 [26 IV 1954]. – Z. Wojciechowski: z powodu nagrody państwowej dla profesora K. T. Studia Historyczne 1955 s. 437-40. – R. St.: K. T. doktorem H.C. Uniwersytetu Warszawskiego. KH 66: 1959 nr 3 s. 989. – T. Wąsowicz: Prof. K. T. doktorem honoris causa Uniwersytetu Warszawskiego. KHKM 7: 1959 nr 3 s. 536-7. – Z. H.: 50-lecie pracy naukowej profesora doktora K. T. SA 9: 1962 s. 391-2. – H. Łowmiański: Główne kierunki twórczości naukowej K. T. RH 35: 1969 s. 3-5. – G. Labuda: K. T. jako redaktor Roczników Historycznych. RH 35: 1969 s. 10-8. – G. Labuda: Działalność naukowa profesora K. T. [W:] Europa – Słowiańszczyzna – Polska. Studia ku uczczeniu profesora K. T. P. 1970 s. 11-31. – Dz. UAM. – Nauka w Wlkp. s. 96, 237, 253, 270, 276-9, 291, 334, 503, 537, 802. – B. Kürbisówna: K. T. jako dydaktyk uniwersytecki. Neodidagmata 7: 1975 s. 57-61, rez., rés., sum. – B. Piotrowski: o Polskę nad Odrą i Bałtykiem. Myśl zachodnia i badania niemcoznawcze Uniwersytetu Poznańskiego. P. 1987 s. 13, 16, 34, 46, 49, 68, 76, 87, 103, 117, 123, 124, 128, 131, 147, 158-61, 167, 171, 172, 181, 182, 184, 186, 210, 212, 214, 217, 221-5, 227, 233, 236-8, 244, 246, 250-2, 254-6, 259, 261, 263, 266-9, 275-81, 284-8, 354, 396, 397, 417. – J. Bieniak: Okres zjednoczenia państwa (łącznie z procesem polsko-krzyżackim) w twórczości K. T. [W:] K. T. (1887-1968). Dorobek i miejsce w mediewistyce

polskiej. Red. J. Strzelczyk. P. 1990 s. 21-48. – J.M. Piskorski: K. T. w opiniach historyków niemieckich. [W:] K. T. (1887-1968). Dorobek i miejsce w mediewistyce polskiej. Red. J. Strzelczyk. P. 1990 s. 135-142. – G. Labuda: Poślowie. K. T. Procesy twórcze w rozwoju badań nad formowaniem się społeczeństwa polskiego w wiekach średnich. [W:] K. T.: Kształtowanie się społeczeństwa średniowiecznego. T. 1. P. 1996 s. 403-20. – Z. Mazur: Antenaci. o politycznym rodowodzie Instytutu Zachodniego. P. 2002, s. 8, 9, 114, 147, 148, 280. – Napisy pamiątkowe s. 80. – S. Trawkowski: K. T. (1887-1968). [W:] Instytut Historii UAM w P. 1956-2006. Red. B. Lapis [i in.]. P. 2006 s. 104-9, il. **Artykuły:** *Slavia Antiqua* 1953 nr 4 s. 484-98. – *Studia Historyczne* 1984 nr 2 s. 237-50. – *Życie i Myśl* 1987 nr 11/12 s. 28-41.

Tymieniecki* Seweryn (1847-1916) adwokat, działacz społ., numizmatyk. **AW:** 9139. **Słowniki:** WSB; SAdw.; SHist.; SBWP-W zeszyt próbny; SBWP-W I; Szkoła Kaliska. **Biografie:** M. Leśniczak: S. T. (1847-1916). [W:] 75-lecie działalności Zrzeszeń Prawników w Kaliszu. Kalisz 1982. – E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram]. **Przyczynki:** OW Kalisza. II s. 327 i n. – M. Gumowski: Wspomnienia numizmatyka. Kr. 1965 s. 139 i n. – M. Gumowski: Bibliografia numizmatyki polskiej. Toruń 1967. – Dz. Kal. – T. Baranowski: Archeologia i numizmatyka – pasje naukowe i popularyzatorskie S. T. *RKal.* 25: 1994/95 s. 7-23, il.

Tymiński* Ignacy (+) lekarz. **Słowniki:** SLeK. V.

Tymota* Jerzy (Jurga) (zm. po 1403) pleban w Skórzewie **Biografie:** P.M. Dziembowski: Proboszczowie parafii świętego Marcina i świętego Wincentego w Skórzewie. Skórzewo 2010, s. 25-6.

Tymkowska* Elżbieta (1878-1952) s. franciszkanka, kierowniczką szkoły w Bukówcu Grn. **Słowniki:** Anders.

Tymoteusz* (X./XI w.) bp pozn. **Słowniki:** P.B. Gams: Series episcoporum Ecclesiae Catholicae. Gratz 1957, s. 263; Biskupi. **Źródła:** Kat. biskupów s. 7, 97. **Biografie:** Nowacki II s. 43.

Tymowski* Jan (+) lekarz kaliski. **Słowniki:** Kościński.

Tymowski* Tomasz Kantorbery (1790-1850) poeta i działacz polityczny, emigrant. **Słowniki i noty biograficzne:** Wolnomularze; Nowy Korbut; K. Walczak: Łoże masońskie i organizacje parawolnomularskie Kalisza. Kalisz 2004 s. 73. **Przyczynki:** C. Zgorzelski: Duma poprzedniczka ballady. Toruń 1949. – K. Budzyk: Spór o polski sylabotyzm. Wwa 1957. – W.A. Kempa: Wiersze żołnierzy tułaczy. *Mówią Wieki* 1959 nr 5. – OWKaliska III. – M. Tyrowicz: Towarzystwo Demokratyczne Polskie 1832-1863. Wwa 1964.

Tympf* (Tymf) Andrzej (przed 1643-po 1667) przedsiębiorca menniczy. **AW:** 9135. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** M. Gumowski: Mennica bydgoska. Toruń 1955 s. 200 i n. **Artykuły:** *Kwartalnik Opolski* 9: 1963 nr 4 s. 46 i n.

Tync* Stanisław (1889-1964) historyk. **AW:** 9142. **Biografie:** H. Barycz: S. T. jako historyk wychowania i szkolnictwa (1889-1964). *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 7: 1964 nr 3 s. 285-302, il. – M. Chamcówna: S. T. (7 VI 1889 – 26 i 1964). *KH* 71: 1964 nr 3 s. 881-2. – Profesor S. T. (7 VI 1889 – 29 i 1964). [W:] Acta Universitatis Wratislaviensis. Nauki Pedagogiczne

i Psychologiczne. Nr 6. Wr. 1964 s. 1-2. **Bibliografie:** M. Chamcówna: Bibliografia prac prof. S. T. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 7: 1964 nr 3 s. 296-9.

Tyrakowski* Antoni (1874-1940/45) ks. **Słowniki:** PTPN.

=Tyrankiewicz* Jadwiga (zm. ok. 1999) pisarka, wydawała w Bydgoszczy. **Biografie:** K. Starczak-Kozłowska: Bieg przez wyobraźnię. *Prz. Artyst.-Lit.* 1999 nr 5 s. 139-42.

Tyszer* Stanisław (1909-1994) ks., proboszcz w Lutogniewie. **Słowniki:** Anders.

Tyszkiewicz* Jerzy (ok. 1574-1625) ks., jezuita, rektor w Kaliszu i P. **AW:** 9143. **Słowniki:** Teolodzy; EWoj.

Tyszkiewicz* Józef (1850-1905) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Tyszkowa* Maria (1932-1993) prof. UAM, psycholog. **Biografie:** B. Harwas-Napierała, J. Tyszka: Profesor M. T., życie i działalność naukowa. [W:] M. Tyszkowa: Rozwój jednostki w cyklu życia: teoria i metodologia badań. Wstęp i dobór tekstów B. Harwas-Napierała, J. Tyszka. P. [PTPN] 2010, s. 9-42, il.

Tyśper* Marcin (1846-1934) działacz patriotyczny w Wojciechowie. **Przyczynki:** K. Raniowski: Rody ziemi wolsztyńsko-babimojskiej. *Wolsztyn* 2005 s. 123, 343.

Ubyska* (XIV w.) ksieni cysterek w Ołoboku. **Słowniki:** Borkowska i s. 53.

Ubystaw* z Radostowa (XIII/XIV w.) kaszt. kaliski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Uchański* Jakub (1502-1581) bp kujawski, abp gnieźn. **AW:** 9152. **Słowniki:** Biskupi; Urzędnicy centralni Spisy. **Przyczynki:** A. Jobert: La vraie figure du primat U. *Spraw. Tow. Nauk. KUL* 15: 1965 s. 46-8.

Uchański* Jan (+) kan. gnieźn. **AW:** 9153. **Przyczynki:** E. Bałakier: Kościół narodowy według J. U. *Rocznik Teologiczny Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej* 4: 1962 s. 37-52.

Ugolik* Mikołaj (1935-1999) botanik, prof. AR w P. **Biografie:** E. Pacholak: Prof. dr hab. M. U. *Wieści Akademickie* 1999 nr 3 s. 13. – *Spraw. Zarządu PTPN* 1999-2001 s. 23.

Ujda* Jan (1889-1966) filolog klas., patrolog. **Słowniki:** WSB; Nauczyciele MM. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp.

Ujejski* Tomasz z Rupniowa (1613-1689) kustosz gnieźn., bp sufragan warmiński, bp kijowski. **AW:** 9157. **Słowniki:** T. Oracki: Słownik biograficzny Warmii, Prus Książęcych i Ziemi Malborskiej od połowy XV do końca XVIII wieku. T. 2. Olsztyn 1988 s. 195-6; Biskupi.

Ukleja* Zygmunt (1922-1981) otolaryngolog. **Słowniki:** SBPNM II z. 4. **Biografie:** H. Kaźmierczak: Wspomnienie pośmiertne o doc. dr. hab. med. Z. U. *Otolaryngologia Polska* 1983 z. 1 s. 106-9. **Przyczynki:** H. Szukiewicz: Szkolenie studentów medycyny w Szpitalu Ujazdowskim w czasie okupacji hitlerowskiej. *AHFM* 1968 z. 1 s. 87-93.

Ulatowski* Antoni (XVIII w.) gen. wojsk kor., pisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 390.

Ulatowski* Jarosław (1909-1983) technik, prof. PP. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1981-1983 s. 29.

Ulatowski* Józef (XVIII w.) komisarz skarbowy pozn., sędzia kapturowy 1764 r. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 390.

Ulatowski* Józef (1860-1934) chemik, dziennikarz, pamiętnikarz. **Słowniki:** PTPN; Inowr. SB IV; Oracki Słownik; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** H. Łada: Wybitniejsi działacze organizacji rolniczych na Kujawach 1864-1939. Inowr. 1984 s. 216-7. – S. Poręba: Dr J. U. 1860-1934. *Ilustrowany Kurier Polski* (mutacja grudziądzka) z 14 IX 1984. **Przyczynki:** R. Loth: Młodość Jana Kasprowicza. P. 1962 s. 16, 20, 29-30, 32-6, 44, 47-8, 70, 129. – J. Aleksandrowicz: Materiały do dziejów prasy polskiej w Inowrocławiu. *Ziemia Kujawska* 1963 s. 133. – E. Achremowicz [i in.]: Towarzystwo Literacko-Słowiańskie we Wrocławiu 1836-1886. Wr. 1973 s. 414, 446. – E. Mikołajczak: Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” w Inowrocławiu. Inowr. 1992 s. 27-8 – S. Wierzchosławski: Elity polskiego ruchu narodowego w Poznańskim i Prusach Zachodnich w latach 1850-1914. Toruń 1992 s. 63, 102, 154. – M. Pietrzyk: Epizody z życia J. U. (1860-1934). *Ziemia Kujawska* T. 14 (2000/2001) s. 217-25.

Ulatowski* Józef (1898-1980) powstaniec wlkp., działacz społeczny w Żninie. **Słowniki:** SBPW ze Żnina.

Ulatowski* Kazimierz (1884-1975) architekt, działacz niepodl. **AW:** 9160. **Słowniki:** WSB; PTPN; AMM; BSB IV (i fot.); Toruński słownik biograficzny. Pod red. K. Mikulskiego. T. 1. Toruń 1998; Członkowie tajnych tow. **Źródła:** K. Ulatowski: Rok 1919. Urywek z pamiętnika. *Tyg. Zach.* 4: 1959 nr 24 s. 9. – K. Ul.: Gdy Poznań był małym miastem. [W:] Poznańskie wspominki. P. 1960 s. 9-40. **Biografie:** K. Przybyszewski: K. U. (1884-1975) architekt i działacz społeczny. [W:] Wybitni ludzie dawnego Torunia. Pod red. M. Biskupa. Wwa [i in.] 1982 s. 293-9. – Przybecki s. 129-31. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp. – Klanowski. – Z. Mrozek: Życie kulturalno-społeczne, teatralne i literackie Bydgoszczy w latach 1919-1939. B. 1984 s. 26, 36-7. – Zakrzewski Ulicami s. 58, 643.

Ulatowski* Lech Adam (1909-1981) księgarz. **Słowniki:** SPKP Supl. II.

Ulatowski* Roman Stefan (1881-1959) fotografik, działacz społ. **Słowniki:** WSB; BSB IV (i fot.). **Biografie:** H. Kondziela: R. S. U. P. 1964, 78 s., il. – J. Podgóreczny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967 s. 274. **Przyczynki:** I. Płazewski: Spojrzenie w przeszłość polskiej fotografii. Wwa 1982, s. 200-2, 205, 207-9, 275, 309, 311. – Zakrzewski Ulicami s. 337, 352, 502. – I. Płazewski: Dzieje polskiej fotografii. 1839-1939. Wwa 2003, s. 200-4, 207-10, 275, 311, 312, 426. – M. Sz.: Poznań w fotografii R. S. U. *Iks* 2004 październik s. 46, il.

Ulatowski* Stanisław (1870-1959) inż. mechanik, doc. PP. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** Politechnika Poznańska. P. 1976.

Ulatowski* Tadeusz (1862-1924) lekarz. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow.

Ulatowski* Tomasz (+) ks., jezuita, misjonarz u woj. pozn. Stanisława Leszczyńskiego. **Słowniki:** EWoJ.

Ulatowski* Władysław (1828-1882) ziemianin. **AW:** 9163. **Słowniki:** PTPN.

Ulejski* Jakub (ok. 1741- zm. po 1775) regimentarz wlkp. w konfed. barskiej. **Słowniki:** WSB.
Przyczynki: Dz. Wlkp. I. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. W. 1970. – J. Kitowicz: Pamiętniki czyli historia polska. Wwa 1971.

Uliszewski* Florian (1884-1955) lekarz powiatowy we Wrześni, powstaniec warszawski 1944.
Słowniki: Wrzesiński SB.

Uliszewski* Hieronim (1876-?) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Ulrych* Aleksander (1886-1948) działacz społ.-gospodarczy, poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Ulrych* Juliusz (1883-1959) ppłk legionów, minister komunikacji. **Słowniki:** J. Szturc: Ewangelicy w Polsce. Słownik biograficzny XVI-XX w. Bielsko-Biała 1998. – L. Hass: Wolnomularze polscy w kraju i na świecie 1821-1999. Słownik biograficzny. Wwa 1999. **Biografie:** M. Kozłowski: Minister J. U. *Kalisia* 1994 nr 12 s. 22.

Ulrych* Mateusz (zm. ok. 1598) księgarz w P. i Łęczycy. **Słowniki:** EWoK.

Ułaszyn* Henryk (1874-1956) slawista, prof. uniw. we Lwowie, P. i Łodzi, działacz społ. **AW:** 9166.
Słowniki: WSB. **Bibliografie:** Bibliografia prac, artykułów i notatek H. U. opublikowanych w latach 1898 – 1954. [W:] Rozprawy Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego. T. 2. Łódź 1955 s. 13-50. **Źródła:** H. U.: Kartka z historii językoznawstwa polskiego [wspomnienia autobiogr.]. *Poradnik Językowy* 1956 z. 6 s. 204-9. – Boniecki Fotografie. – E. Sztraj: Materiały H. U. (III-162). *Biul. APAN* 30: 1987 s. 44-112. – Przew. APAN s. 274-5. – Ze wspomnień H. U. Brückneriada. *LingVaria* 1: 2006 nr 2 s. 75-83. – Listy Jana Baudouina de Courtenay do H. U. Opracowali M. Skarżyński i M. Smoczyńska. [W:] Biblioteka LingVariów. T. 1. Kr. 2007. – Materiały H. U. Archiwum PAN Warszawa, sygn. III-162. **Biografie:** P. Smoczyński: H. U. 19 i 1874 – 22 V 1956. *Życie Szkoły Wyższej* 1956 nr 9 s. 96-8. – Z. Stieber: H. U. Życie i twórczość naukowa. [W:] Rozprawy Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego. T. 2. Łódź 1955, s. 7-11. – W. Doroszewski: H. U. (19.I.1875 – 22.V.1956). *Poradnik Językowy* 1956 z. 6 s. 201-4, il. – Śp. H. U. (31 i 1874 – 23 V 1956). *Język Polski* 1956 nr 3 s.161-4, il. – L. Kaczmarek: H. U. *Spraw. PTPN* 20: 1956 nr 1 s. 171-4. – P. Grzegorzcyk: Twórcy i badacze kultury zmarli w 1956 roku. *Kultura i Społeczeństwo* 1: 1957 nr 3 s. 141-2. – H. U. – postępowy naukowiec i działacz ZNP. [W:] Związek Nauczycielstwa Polskiego w Wielkopolsce. P. 1963, s. 269-72. – R. Leszczyński: H. U. (1874-1956). *Zeszyty Łużyckie* Nr 12 (1995) s. 77-80. – M. Skarżyński: o prof. H. U. (w 50. rocznicę śmierci). *LingVaria* 1: 2006 nr 2 s. 65-73. – M. Skarżyński, B. Walczak: Profesor H. U. (1874-1956). [W:] H. Ułaszyn. *Studia onomastyczne i socjolingwistyczne*. P. [PTPN] 2009, s. 9-37. **Przyczynki:** Dz. UAM. – Nauka w Wlkp. s. 171, 499, 505-8, 511, 513, 534, 525, 534, 537, 538, 541. – J. F.: w kręgu ateistów. [W:] *Poznańskie wspominki z lat 1918-1939*. P. 1973 s. 95. – R. Ergetowski: Lipsk we wspomnieniach prof. H. U. *Zbliżenia Polsko-Niem.* 1998 nr 3 s. 111-3.

Umbreit* Henryk (1868-?) aptekarz. **Słowniki:** PTPN.

Umbreit* Piotr (1863-1942) aptekarz. **Słowniki:** PTPN.

Umiński* – ród wielkopolski. **AW:** 9167. **Przyczynki:** J.M. Umiński: Dla Ciebie, Polsko. Dzieje rodu U. Wwa 1997, 138 s., fot.

Umiński* Jan Nepomucen (1778-1857) gen. WP, ziemianin. **AW:** 9170. **Słowniki:** WSB **Biografie:** S. Sroka: J. N. U. – generał Wojsk Polskich, ziemianin. [W:] Sławni Gostynianie. Kalendarz 1985. Gostyń 1984 s. 6-7. – B. Umiński: Generał U. *PLudu* 1991 z. 5 s. 17-19. – J. Marciszewski: Kilkugodzinny wódz naczelny. *Gaz. Pozn.* 1995 z 17. 11 s. 12. – B.J. Umiński: Generał J. N. U. 1778-1851. Wr. 1999, 340 s., tabl., il., mapy. **Przyczynki:** S. Przewalski: Generał Maciej Rybiński. Wr. 1949. – H. Dylągowa: Towarzystwo Patriotyczne i Sąd Sejmowy 1821-1829. Wwa 1970. – M. Tarczyński: Generalicja powstania listopadowego. Wwa 1980 passim. – T. Strzeżak: Działania korpusu gen. Umińskiego nad Narwią i jego udział w ofensywie na szosie brzeskiej w marcu i kwietniu 1831 roku. [W:] *Studia i Materiały do Historii Wojskowości*. T. 35. Wwa 1993. – Generał J. N. U. w twierdzy głogowskiej. Głogów 1994, 17 s. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 100, 180.

Unger* (zm. 1012) bp pozn., benedyktyn. **AW:** 9171. **Słowniki:** SSS; P.B. Gams: Series episcoporum Ecclesiae Catholicae. Gratz 1957 s. 354; WSB; Biskupi; Lexikon des Mittelalters. Bd. 8 s. 1234-5. **Źródła:** Kronika Thietmara. Wyd. M. Jedlicki. P. 1953 lib. 4 c. 45 s. 204-8; lib. 6 c. 65 s. 406. – Vita quinque fratrum. [W:] MPHsn. T. 4 cz. 3. Kr. 1973 s. 66-7, 72. **Biografie:** Nowacki II s. 42-3. **Przyczynki:** Nowacki i s. 35 i n., 856; II s.1 i n. – W. Schlesinger: Kirchengeschichte Sachsen im Mittelalter. *Mitteldeutsche Forschungen* 1: 1962. – T. Silnicki: Początki organizacji kościoła w Polsce za Mieszka i i Bolesława Chrobrego. [W:] Początki państwa polskiego. T. 1. P. 1962 s. 339, 342-4, 352-4. – P. Bogdanowicz: Chrzest Polski. *NP* 23: 1966 s. 45-51. – Z. Sułowski: Chrzest Polski (cz. 2). *Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego* 10: 1967 nr 4 (40) s. 6 i n. – M. Wszyński: w sprawie poglądu W. Schlesingera na faktyczną zależność biskupów Jordana i U. od Magdeburga. [W:] *Acta Universitatis Wratislaviensis. Prawo.* Nr 18. Wr. 1967 s. 53-69. – M. Banaszak: Hipoteza o misyjnym charakterze biskupów Jordana i U. *MK* 19: 1968 s. 156-64. – M. Banaszak: Poznań siedzibą Jordana i U. *MK* 19: 1968 s. 136-42. – M. Banaszak: Charakter prawny biskupów Jordana i U. *Studium Historyczne. NP* 30: 1969 s. 43-123. – H. Ludat: An Elbe und Oder um das Jahr 1000. Köln [et al.] 1971 s. 62-4. – D. Claude: Geschichte des Erzbistums Magdeburg bis in das 12. Jahrhundert. Tl. 1. Köln [et al.] 1972. – S. Trawkowski: Pielgrzymka Ottona III do Gniezna. [W:] *Polska w świecie. Szkice z dziejów kultury polskiej.* Wwa 1972 s. 119-23. – H. Łowmiański: Początki Polski. T. 5. Wwa 1973 s. 605, 618-20. – J. Fried: Otton III i B.Ch. Miniatura dedykacyjna z Ewangeliarza z Akwizgranu, zjazd gnieźnieński a królestwa polskie i węgierskie. Analiza ikonograficzna. Wwa 2000, 270 s., il. [m.in. o U.]. – H. Kóčka-Krenz: Zespół pałacowo-sakralny na grodzie poznańskim. [W:] *Polska na przełomie i i II tysiąclecia.* Red. Sz. Skibiński. P. 2001 s. 287-295. – G. Labuda: Budownictwo sakralne Gniezna i Poznania na przełomie X/XI wieku w świetle źródeł pisanych. [W:] *Polska na przełomie i i II tysiąclecia.* Red. Sz. Skibiński. P. 2001 s. 267-85.

Unierzyska* Czesława Maria (1903-1994) oficer WP i AK. **Słowniki:** Enc. konsp. wlkp.

=Unolt* Jerzy (+) prof. ekonomii. **Biografie:** J. Orczyk: [J. U.]. *Zesz. Nauk., Ser. 1 / AE Pozn.* Z. 243 (1996) s. 7-8.

- Unrug* Antoni (1860-1939) powstaniec wlkp., działacz społ. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** B. Polak: Wojsko wielkopolskie 1918-1920. Cz. 2. Koszalin 1990 dok. nr 86, s. 281.
- Unrug* Bogusław (XVII/XVIII w.) star. gnieźn., obornicki, komisarz do wojsk saskich. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 390.
- Unrug* Franciszek (1887-1945) działacz niepodl., oficer ZWZ-AK. **AW:** 9175. **Słowniki:** Enc. konsp. wlkp.; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** R. Wełniak, A. Ziółkowska: Wielkopolska walcząca. Konspiratorzy w obozie hitlerowskim w Żabikowie. Luboń 2010, s. 57-8. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo III s. 193.
- Unrug* Karol (XVIII w.) stolnik wschowski w l. 1715-34. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 391.
- Unrug* Kazimierz (1832-1863) ziemianin, urzędnik, powstaniec 1863. **AW:** 9178. **Słowniki:** PTPN.
- Unrug* Krzysztof (zm. 1689) star. gnieźn., wałecki. **Słowniki:** Chłapowski. **Przyczynki:** A. Minkiewicz: Polscy Unrugowie. Londyn 1983 s. 11-2.
- Unrug* Michał (+) dow. 4 szwadronu 3 Pułku Ułanów Wielkopolskich. **Przyczynki:** J. Taborski: 17. Pułk Ułanów Wielkopolskich im. króla Bolesława Chrobrego. Dzieje, tradycja i współczesność. Toruń 2005 s. 210-1.
- Unrug* Wiktor (1831-1915) ziemianin. **AW:** 9182. **Słowniki:** PTPN.
- Unrug* Wiktor (1874-1925) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Biografie:** A. Minkiewicz: Polscy Unrugowie. Londyn 1983 s. 20-4.
- Unrugowie* – rodzina szlachecka. **AW:** 9186. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1634-1799]. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 121-3. **Przyczynki:** A. Minkiewicz: Polscy Unrugowie. Londyn 1983. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 193.
- Unruhe* Hans Wilhelm Freiherr von (1825-1894) landrat wolsztyński, poseł do parlamentu niem. **Biografie:** H. Neubach: H.W.Frh. von Unruhe-Bomst. Posener Vertreter im Norddeutschen Reichstag (1867-1870). *Jb. Weichsel-Warthe* 16: 1970 s. 98-9.
- Urban* z Warty (XVII w.) drukarz . **Przyczynki:** Z. Mikotejko: z dziejów polskiej książki iluminowanej epoki baroku. Hipolit Szolc – U. z W. – Błażej Derej. [W:] z badań nad polskimi księgozbiorami historycznymi. Z. 2. Wwa 1976.
- Urban* Józef (1896-1981) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.
- Urban* Stanisław (1880-1953) ks., jezuita, misjonarz ludowy w Kaliszu. **Słowniki:** EWoJ.
- Urban* Władysław (1915-1994) żołnierz AK. **Słowniki:** SBWP-W I. **Przyczynki:** A. Czubiński;, Z. Szymankiewicz: Konspiracja wielkopolska 1939-1945. P. 1988. – M. Woźniak, L. Misiek: Okręg Poznański Armii Krajowej w końcowej fazie okupacji. P. 1995.
- Urbaniak* Jan (1873-1961) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

- Urbania* Michał (XX w.) powstaniec wlkp. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005. **Źródła:** M. U.: Działalność powstańcza 1 kompanii jarocińskiej. [W:] Wspomnienia powstańców wielkopolskich. Oprac. L. Tokarski [i in.]. P. 1973 s. 489-99.
- Urbanowicz* Aleksandra, żona Wojdałowicz (1861-1913) aktorka. **Słowniki:** SBTP.
- Urbanowicz* Bogdan Tadeusz, pseud. B. Łuczowski (1907-1979) aktor. **Słowniki:** SBTP II.
- Urbanowicz* Ewa (1929-1988) działaczka katolicka w P. **Biografie:** Czterdziestolecie Klubu Inteligencji Katolickiej w P. 1957-1997. Oprac. T. Tyszkiewicz. P. 1999 s. 109-11.
- Urbanowicz* Karol (1887-1985) śpiewak, reżyser oper., doc. PWSM w P. **Słowniki:** WSB. **Biografie:** T. Orlik: K. U. reżyser Państwowej Opery im. St. Moniuszki. Odznaczeni. *KMP* 27: 1959 nr 3 s. 93-4, il. – T. Światała: K. U. – wierny Poznaniowi śpiewak i reżyser. *Mottyniana*. Aneks: Repertuar K. U. 1913-1961 oraz spis dzieł reżyserowanych. *KMP* 40: 1972 nr 1 s. 111-46, il. **Przyczynki:** T. Światała: Opera Poznańska 1919-1969. P. 1973. **Artykuły:** *NŚ* 1955 nr 25-31.
- Urbanowicz* Wojciech (+) aptekarz. **Biografie:** T. Dobrzyński: Mgr W. U. Wspomnienie pośmiertne o kierowniku apteki w Nakle n/Notecią. *Farmacja Polska* 15: 1959 nr 3 s. 50-1.
- Urbanowiczówna* Jadwiga w zakonie Marianna (XVIII/XIX w.) ksieni klarysek w B. **Słowniki:** Borkowska i s. 150.
- Urbanowska* Zofia (1849-1939) pisarka, publicystka. **AW:** 9190. **Słowniki:** Nowy Korbut; WSB; Słow. biologów; Anders (il.). **Biografie:** K. Kulickowska: Z. U. Obraz literatury polskiej XIX i XX w. S. IV: Literatura polska w okresie realizmu i naturalizmu. T. 2. Wwa 1966. – Z. Poznański: Uwagi o życiu i twórczości Z. U. *Rocznik Wielkopolski Wschodniej* 1976 s. 15-29 i nadb. **Przyczynki:** S. Podhorska-Okolów: Narożna kamienica, czyli dwie Jadwigi. [W:] Warszawa mego dzieciństwa. Wwa 1955 s. 62-79. J. Klemensiewiczowa: Przebojem ku wiedzy. *Wr.* 1961 s. 17, 25-8, 86. – A. Walkowiak: Konin w twórczości Z. U. *Ziemia Konińska* 1972 T. 3 s. 235-41. –
- Urbanowski* Napoleon (1838-1896) inż., przemysłowiec, wykładowca w Szkole Roln. w Żabikowie, powstaniec 1863. **AW:** 9191. **Słowniki:** PTPN; SBTech. VIII. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp. – W. Dembecka: Absolwenci Państwowej Wyższej Szkoły Budowy Maszyn w Poznaniu 1919-1945. P. 1986. – W. Dembecka: Prekursorstwo nauk technicznych na terenie Wielkopolski. [W:] Informator i skład osobowy na r. akad. 1989/90. P. 1989. – W. Dembecka: Wydział Budowy Maszyn Politechniki Poznańskiej. Historia i teraźniejszość. P. 1991.
- Urbanowski* Stefan (XVII/XVIII w.) pisarz grodzki wschowski, podwojewodzi pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 391.
- Urbanyi* Zygmunt (1872-1937) kompozytor, dyrygent orkiestr symfonicznych i chórów. **Słowniki:** Dyrygenci.
- Urbański* Jan (zm. 1909) lekarz. **Słowniki:** Kościński; SLeK. IV.
- Urbański* Jan (1875-1932) dziennikarz, działacz społ.-polit. **AW:** 9195. **Słowniki:** WSB. **Artykuły:** *+RLeszcz.* 2: 1979 s. 55.

Urbański* Jarosław (1909-1981) zoolog, prof. UAM. **Słowniki:** Słow. biologów **Bibliografie:** R. Bernard, J. Musiał, J. Błoszyk: Bibliografia prac Profesora J. U. W:] J. Urbański: Mięczaki Pienin. Wstęp i dobór tekstów R. Bernard, J. Musiał, J. Błoszyk. P. [PTPN] 2010, s. 28-51. **Biografie:** A. Dzieżkowski: Wspomnienie pośmiertne o J. U. z żałobnej karty. *KMP* 49: 1981 nr 4 s. 89-93, il. – Spraw. Zarządu PTPN 1981-1983 s. 22. – R. Bernard, J. Musiał, J. Błoszyk: Profesor J. U. – przyrodnik, naukowiec, nauczyciel, człowiek. [W:] J. Urbański: Mięczaki Pienin. Wstęp i dobór tekstów R. Bernard, J. Musiał, J. Błoszyk. P. [PTPN] 2010, s. 9-27, il. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp. s. 620, 622, 624, 626, 635, 637, 642-5, 647, 652, 660, 664, 666, 669, 679, 681, 687, 699, 703, 704, 709, 710, 746, 751, 753, 1059, 1060.

Urbański* Marian (1909-1993) redaktor, dziennikarz, regionalista, współzałożyciel Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej. **Słowniki:** Słow. region. kościoń. **Artykuły:** M. Koszewski: Mowa żałobna na pogrzebie red. M. U. *Wiadomości Kościańskie* 1993 wrzesień s. 8.

Urbański* Roman (1897-1920) powstaniec wlkp., plutonowy WP. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 1.

Urbański* Sylwester (1880-?) bankowiec. **AW:** 9197. **Słowniki:** PTPN.

Urbański* Wiktor Zygmunt (1892-1940) lekarz, dyr. Lecznicy Dziecięcej w Gnieźnie, powstaniec wlkp., kpt. WP. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Biografie:** J. Kiński: Pro Memoria. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1992 nr 3 s. 312. **Przyczynki:** T. Kryśka-Karski: Materiały do historii Wojska Polskiego. Londyn 1985, 14, s. 24 poz. 11623. – A. Moszyński: Lista Katyńska. Wwa 1989 s. 197. – J. Tucholski: Mord w Katyniu. Wyd. 1. Wwa 1991 s. 238, 379.

Uriel* z Górki – zob. Górka Uriel.

Ussorowski* Andrzej (1837-1928) ks. **AW:** 9204. **Słowniki:** PTPN.

Ustrzycki* Jędrzej Wincenty (zm. 1711) poeta, tłumacz. **Słowniki:** Nowy Korbut.

Ustymowicz* Józef Teofil (1820-?) dr matematyki, nauczyciel w Gimnazjum im. Marii Magdaleny w P. **Słowniki:** Wrzesiński SB. **Biografie:** D. Bobrowski: J. T. U. *Informator Wydziałowy Wydziału Matematyki i Informatyki UAM*. P. 1998.

Uszycki* Zbigniew (1939-1992) lekarz internista. **Słowniki:** SBWP-W I; 125 lat Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego 1877-2002. Kalisz 2002 s. 308-9, il.

Utrata* Maria (+) hafciarka z Chwaliszewa. **Przyczynki:** T. Świtła: Hafciarka z Chwaliszewa – M. U. (Ula). *Mottyniana*. *KMP* 1962 nr 4 s. 101-20, il.

Utrecht* Aleksander (XX w.). **Przyczynki:** J. Ratajczak: A. U. *Nurt* 1966 nr 1 s. 17-9.

Utrecht* Jerzy (1924-1987) pianista, matematyk. **Biografie:** J. U. *Nurt* 1987 nr 7 s. 2.

Van* Blericq Edward (1895-1946) ks., rządcą archidiecezji gnieźnieńskiej. **Słowniki:** Kanoniści. **Biografie:** J. Glemp: Ks. E. V. B. *Prawo Kanoniczne* 1972 nr 3-4 s. 293-5.

- Vechner* Georg (1590-1647) teolog, pedagog. **AW:** 9214. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** Studia z dawnej literatury czeskiej, słowackiej i polskiej. Wr. 1963 s. 196. – A. Węgierski: Slavonia reformata. Wwa 1973 (reprint). – H. Barycz: Śląsk w polskiej kulturze umysłowej. Katowice 1979 s. 215, 243, 245. – J. A. Comenius: Opera omnia. Praga 1986 15/1 s. 396. – I. Kaczmarzyk: Rama wydawnicza Postylli. *PLudu* 1999 z. 3-4 s. 58.
- Versen* Hermann (1873-1962) właściciel dóbr Zawada. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 124.
- Vetter* Daniel (1592-1669?) duchowny jednoty braci czeskich, drukarz. **AW:** 9221. **Słowniki:** EWoK; SBL; SPKP; WSB. **Źródła:** D. V.: Islandia albo Krótkie opisanie wyspy Islandyi. Katowice 1997. R: S. Sterna-Wachowiak, *Nowe Książki* 1998 nr 1 s. 52-3. **Biografie:** D. Rott: D. V. i jego „Opisanie wyspy Islandyi”. Studium z dziejów staropolskiego podróżopisarstwa. Katowice 1993. – D. Rott: Wstęp. [W:] D. V.: Islandia albo Krótkie opisanie wyspy Islandyi. Katowice 1997 s. V-XXXI. **Przyczynki:** Ł. Kurdybacha: Działalność J. A. Komeńskiego w Polsce. Wwa 1957 s. 48, 53-4. – S. Tync: Szkoła w Lesznie w okresie Renesansu. [W:] Sesja naukowa w Lesznie. Wr. 1957 s. 67-70. – J. Śliziński: z działalności braci czeskich w Polsce. Wr. 1959. – A. Kawecka-Gryczowa: Leszno – ośrodek wydawniczy Jednoty. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 9: 1964 s. 217-49. – M. Bečková: Tiskárna Jednoty bratrské v Lešně. *SO* 24: 1964 s. 59-81. – M. Przywecka-Samecka: Drukarstwo muzyczne w Polsce do końca XVIII wieku. Kr. 1969. – A. Matuszewski: D. V. i jego rola w rozwoju życia umysłowego Leszna w XVII wieku. *PLudu* 1998 z.1-2 s. 8-10.
- Vetterowa* Krystyna z Poniatowskich (XVII w.) mieszkanka Leszna. **Biografie:** D. Rott: Kobiety w siedemnastowiecznym Lesznie – Krystyna Poniatowska i Anna Memorata. *Rekonesans. Barok* 1997 nr 2 s. 23-35.
- Vetulani* Tadeusz (1897-1952) hipolog, prof. UP i WSR w P. **Słowniki:** WSB; Słow. biologów. **Źródła:** Przew. APAN s. 487. **Biografie:** W. Folejewski: T. V. *Spraw. PTPN* 1955 nr 1 s. 225-33. – J. Zwoliński: T. V. (1897-1952). [W:] Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970 s. 351-2. – Z. Vetulani: T. V. – człowiek i uczonek. *KMP* 66: 1998 nr 2 s. 285-300. – P. Daszkiewicz, Z. Vetulani: T. V. w świetle współczesnej nauki. *Więści Akademickie* 2000 nr 9-10. – P. Daszkiewicz: Polska zoologiczna misja rewindykacyjna w świetle dokumentów z archiwum profesora T. V. *Przegląd Zoologiczny* 2001 nr 3/4 s. 221-6, summ. **Przyczynki:** Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970. – B. Miczko-Malcher: Święteczne spotkanie z rodziną Vetulanich. *Iks* 2000 nr 12 s. 11-3, il. – Napisy pamiątkowe s. 142. **Artykuły:** +*Chrońmy przyrodę ojczystą* 8: 1952 nr 2 s. 31-3.
- Viebig* Clara (1860-1952) pisarka i poetka niemiecka. **AW:** 9224. **Biografie:** U. Michalska: C. V.: Versuch einer Monographie. P. 1968. **Przyczynki:** U. Michalska: Problematyka kolonizacji w Wielkopolsce w książce C. V. „Das schlafende Heer”. [W:] Zeszyty Naukowe UAM. Filologia Germańska. Z. 6. P. 1964 s. 195-221. – U. Michalska: Clara Viebig's Briefe (1943-1945) an Anni Krieger. *Studia Germanica Posnaniensia* 1: 1971 s. 27-34. – R. Sadziński: Od Łysej Góry do Kyffhäusera, czyli o dwóch pozornie podobnych legendach. *Osnowa* 1984 nr 7-8 s. 19-21. – E. Połczyńska: Die Heimatfrage im Roman „Das schlafende Heer” von C. V. [W:] Heimat und Heimatliteratur in Vergangenheit und Gegenwart. Hrsg. von H. Orłowski. P. 1993 s. 31-42. –

W. Olma: Das Polenbild im deutschen Heimatroman – Clara Viebigs Erfolgsroman „Das schlafende Heer“ als Beispiel. [W:] Studien zur Kulturgeschichte des deutschen Polenbildes 1848-1939. Hrsg. von H. Feindt. Wiesbaden 1995 s. 103-29. – E. Wnuk: Kolonizacja niemiecka na ziemiach polskich w „Placówce” Bolesława Prusa i w powieści C. V. „Das schlafende Heer”. *Zeszyty Naukowe, Slav. / Uniwersytet Szczeciński* Nr 8 (1998) s. 51-61, Zfg. – M. Wojtczak: Literatur der Ostmark. Posener Heimatliteratur (1890-1918). P. 1998 s. 206-7.

Vincent* Hermann Fritz Franz (1888-1955) dr filoz., działacz oświatowy, nauczyciel w Lesznie. **Słowniki:** Balde. **Biografie:** *Posener Stimmen* 2: 1954/55 nr 10 [nekr.]. **Przyczynki:** W. Bickerich: Lissa im Reichsgau Wartheland. Leipzig 1940 s. 79-80.

Viola* (ok. 1200-1251) księżna kalisko-rudzka. **Słowniki:** SBWP-W I. **Biografie:** W. Dziewulski: Bułgarka księżniczką opolską. *Śląski Kwartalnik Historyczny „Sobótka”* 28: 1969 s. 159-82. – W. Swoboda: Księżna kaliska Bułgarką? Przyczynek do rozbioru krytycznego „Annalium” Długosza. *SiMDW* 13: 1980 z. 2 s. 61-78. – W. Dziewulski: Odpowiedź na uwagi krytyczne W. Swobody. *SiMDW* 16: 1983 s. 181-2. – W. Swoboda: Replika. *SiMDW* 16: 1983 s. 183-4. – R. Schumann: Viola, księżna opolsko-raciborska i jej otoczenie. *Zeszyty Eichendorffa* 2003 nr 2 s. 34-51. **Przyczynki:** K. Jasiński: Rodowód Piastów śląskich. T. 3. Wr. 1977 s. 17-9, 27-9. – R. Rosin: Panowanie książąt opolskich w Rudzkiem w pierwszej połowie XIII w. [W:] *Discernere vera ac falsa*. Lublin 1992 s. 119-27. – J. Horwat: Książęta górnośląscy z dynastii Piastów. Uwagi i uzupełnienia genealogiczne. Ruda Śląska 2005 s. 26-8.

Viola* Alfons (1911-1974) ks. **Biografie:** M. Banaszak: Ks. A. V. (1911-1974). *MK* 26: 1975 nr 4/5 s. 113-5.

Voelkel* Bronisław (1881-1974) działacz społ., powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

Vogel* Dyonizy (1896-1986) powstaniec wlkp. i śląski, ppłk WP, komendant AK na pow. Radomsko. **Słowniki:** SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1; Opalenicki SB I. **Biografie:** Z. Kościański: Ciekawe sylwetki powstańców wielkopolskich 1918-1919. Nowy Tomyśl 1988 s. 8-9. – Z. Kościański: Kadra dowódcza powstania wielkopolskiego 1918-1919. Nowy Tomyśl 1988 s. 13-4. – Z. Kościański: Nowotomyscy kawalerowie orderu Virtuti Militari w okresie II Rzeczypospolitej. *Wiadomości Nowotomyskie* 1992 nr 6/7 s. 12. **Przyczynki:** I. Kasprowicz: 50 lat pracy bukowskiej spółdzielni. Buk 1957 s. 40-2. – H. Prętki: 75 lat działalności Spółdzielni Zaopatrzenia i Zbytu w Buku. P. 1983. – Zarys dziejów Nowego Tomyśla. Nowy Tomyśl 1986 s. 82. – Z. Kościański: Nowotomyscy powstańcy. *Wiadomości Nowotomyskie* 1987 nr 12 s. 5. – A. Kowalczyk: Buk. Zarys dziejów miasta. P. 1989 s. 103, 113, 117, 145-6. – B. Polak: Wojsko wielkopolskie 1918-1920. Koszalin 1990 s. 229.

Vogt* Cezary (1857-?) nauczyciel. **Słowniki:** PTPN.

Vogt* Dietrich (1894-1969) historyk, pedagog, dyr. niem. liceum im. Schillera w P. **Słowniki:** Balde. **Źródła:** D. V.: Der Marsch nach Łowicz. Erinnerung an den September 1939. *Der Kulturwart* 12: 1964 nr 68/69 s. 2-15. – D. V.: Der polnische Aufstand in Posen 1918. Erinnerungen. *Jb. Weichsel-Warthe* 15: 1969 s. 74-8. – D. V.: Interniert. [W:] *Rundschreiben* 1999 für die ehemalige Lehrer und Schüler des Schiller-Gymnasiums in Posen. Hrsg. von U. Geschke. B.M. s. 10-72. **Biografie:** G. Rhode: D. V. (1894-1969). *ZfO* 18: 1969 nr 3 s. 445-7. – H. Kuntze, G. Rhode: In memoriam. D. V. *Jb. Weichsel-Warthe* 16: 1970 s. 83-5, fot. – R.H. Schulz: D. V. –

ein bedeutender Posener Schulmann. *Der Kulturwart* 27: 1979 nr 2 s. 17-9, fot. – J.H. Balde: D. E. W. V. (1894-1969). *Kulturwart* 33: 1985 nr 159 s. 23-6. – W. Cirsovius: Erinnerung an D. V. *Kulturwart* 41: 1993 nr 193 s. 22-3. **Przyczynki:** R. Schulz: Dietrich Vogt zum 70. Geburtstag. *Der Kulturwart* 65: 1964 s. 16-7. – D. Vogt: Das Schiller-Gymnasium in Posen. Schicksal einer deutschen Minderheitenschule 1920-1939. Lüneburg 1964, 68 s. passim. – R.H. Schulz: Das Posener Schiller-Gymnasium. *Jb. Weichsel-Warthe* 31: 1985 s. 62-9.

Voigt* Johann Gottlob (1763-1814) rektor szkoły w Trzciance, pastor w Obornikach. **Biografie:** W. R. Brauer: „Pniel” (Geschichte einer deutschen Siedlung im Osten). Gedenkschrift anlässlich des 175. Gründungsjahres der evangelischen Kirchengemeinde Obornik an der Warthe. [Dillbrecht 1952 ?] s. 59.

Villardus* Franciscus (+) ludwisarz. **Przyczynki:** A. Górskiu: F. V. – wędrowny ludwisarz. Przyczynek do dziejów ludwisarstwa na ziemi międzyrzeckiej. [W:] Ziemia międzyrzecka. Szkice z dziejów pogranicza. Red. B. Mykietów [i in.]. Miedzyrzecz [i in.] 2004 s. 155-62.

Vonende* Maciej – zob. Ende Maciej.

Vorel* Jarosław (1889- ok. 1935) dyrygent orkiestr dętych i symfonicznych, pedagog. **Słowniki:** *Dyrygenci*.

Voss* Herman (+) prof., kierownik Zakładu Anatomii Uniwersytetu Rzeszy w P. **Przyczynki:** K.M. Pospieszalski: z pamiętnika profesora „Reichsuniversität Posen”. *PZach.* 11: 1955 nr 12 s. 275-98.

Vrtel*-Wierczyński Stefan – zob. Wierczyński-Vrtel Stefan.

Waberski* Klemens (1907-1991) muzyk, kompozytor, pedagog. **Biografie:** J. Nadoliński, W. Występski: Gnieźnianie 1984-2008. Gn. 2011, s. 15-9, il. **Przyczynki:** D. Baumert-Tamul: 50 lat pracy artystycznej kompozytora pedagoga i instruktora muzycznego K. W. Gn. marzec 1995 [ulotka okolicznościowa].

Wabiński* Jan (1907-1971) muzyk. **Biografie:** U. Konior: J. W. z Kobyłina. *PLudu* 1991 z. 6 s. 35-8.

Wabiński* Józef (1841-1891) ks., powstaniec 1863. **Słowniki:** AMM; Członkowie tajnych tow.

Wache* Stefan (1869-?) aptekarz. **Słowniki:** PTPN.

Wachowiak* Andrzej (1892-1967) dziennikarz, działacz społ. i polit. **Słowniki:** WSB. **Artykuły:** *+Morze* 1967 nr 6.

Wachowiak* Florian (1911-1988) działacz społeczny w Pakosławiu. **Przyczynki:** S. Jędraś: Gmina Pakosław. Leszno 2006 s. 153-4, il.

Wachowiak* Leon (1908-1973) nauczyciel, współorganizator ośrodka sportowego nad Jez. Berzyńskim. **Słowniki:** Wolszt. SB (i fot.).

Wachowiak* Stanisław (1890-1972) działacz polit., społ. i gosp. **AW:** 9235. **Słowniki:** Oracki Słownik; WSB; PTPN; SBKS; Kto był kim; Członkowie tajnych tow. **Źródła:** Boniecki Fotografie. – S. W.:

Czasy które przeżyłem. Wwa 1991, 362 s., il. [na s. 5-10: W. Karpiński: Pamiętniki S. W.]. **Biografie:** Z. Rogoziński: S.W. – działacz społeczny i gospodarczy Drugiej Rzeczypospolitej. *Kultura i Społeczeństwo* 19: 1975 nr 1 s. 143-67. **Przyczynki:** R. Wapiński: Działalność Narodowej Partii Robotniczej na terenie województwa pomorskiego w latach 1920-1930. Gdańsk 1962. – B. Kroll: Opieka i samopomoc społeczna w Warszawie 1939-1945. Wwa 1982 s. 7 i n. – R. Wapiński: Życie polityczne Pomorza w latach 1920-1939. Wwa [i in.] 1983. – A. Gulczyński: Ministerstwo byłej dzielnicy pruskiej (1919-1922). P. 1992 s. 44 i n. – C. Sikorski: Bank Spółdzielczy w Inowrocławiu 1867-1992. Inowr. 1992. – z biegiem lat. P. 1996 s. 12 i n. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 137-8, 140.

Wachowski* Eugeniusz (1932-2000) trener reprezentacji narodowej w lekkiej atletyce, prof. AWF w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1999-2001 s. 26-7.

Wachowski* Teofil (1878-1952) ks. **Słowniki:** PTPN.

Wachtel* Mariusz Józef (1892-1919) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Źródła:** Listy M. W. [W:] Przeciw pruskiemu zaborcy. Wspomnienia i listy uczestników powstania wielkopolskiego. Opr. L. Gomolec [i in.]. Wwa 1979 s. 172-3. **Przyczynki:** Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. B. Polaka. Kościan 1975 s. 267, 272. – Gniezno i ziemia gnieźnieńska. Walka o wolność narodową i społeczną 1918-1945. Gniezno 1978. – W. Staszewski: Gnieźnieńskie ulice. *Przemiany* 1987 nr 1 s. 7.

Wachtsmuth* W. (+) pamiętnikarz. **Źródła:** W. W.: Wege, Umwege, Weggenossen. Lebenserinnerungen eines Balten 1876-1950. München 1954, 386 s. [w tym 3 tabl. genealogiczne; na s. 283-331: w Poznaniu 1940-1945]. R.: G. v. Rauch, *Hist. Zs.* 181: 1956 nr 2 s. 375-7.

Wacław* (XIII w.) chor. sieradzki, kaszt. spicymierski. **Słowniki:** Bieniak, Szymczakowa Spisy.

Wacław* (zm. 1305) król czeski i polski – w Wiekopolsce. **Przyczynki:** J. Libor: České a polské království za vlády Václava II. [W:] Przemysłidzi i Piastowie – twórcy i gospodarze średniowiecznych monarchii. Red. J. Dobosz. P. 2006 s. 237-47. – B. Nowacki: Rządy Przemysłidów w Polsce w ocenie historiografii polskiej. [W:] Przemysłidzi i Piastowie – twórcy i gospodarze średniowiecznych monarchii. Red. J. Dobosz. P. 2006 s. 231-6. – M. R. Pauk: Kilka uwag o rządach czeskich w Polsce. [W:] Przemysłidzi i Piastowie – twórcy i gospodarze średniowiecznych monarchii. Red. J. Dobosz. P. 2006 s. 249-53.

Wacław* z Szamotuł (ok. 1520 – ok. 1560) poeta, kompozytor. **AW:** 9238. **Słowniki:** SMP; Szamotulanie; WSB; Chybiński; Krygier. **Biografie:** A. Chybiński: W. z Sz. (zm. 1572). *PWlkp.* 3: 1947 s. 85-107. – A. Chybiński: W. z Sz. *Kwartalnik Muzyczny* 6: 1948 nr 21-22 s. 11-34. – A. Szweykowska, Z. Szweykowski: Wacław z Szamotuł – renesansowy muzyk i poeta. *Muzyka* 9: 1964 nr 1/2 s. 3-28 i 127. **Przyczynki:** J. Młodziejowski: W. z Sz. a doba obecna. *PWlkp.* 2: 1946 nr 5 s. 138-41. – z: Pomnik W. z Sz. stanął nad Samą. *Głos Pomorza* 1947 nr 189 s. 5. – Z. Jachimecki: Muzyka polska w rozwoju historycznym. T. 1. Cz. 1. Kr. 1948. – z dziejów polskiej kultury muzycznej. Praca zbior. T. 1. Kr. 1958. – K. Hławiczka: Ze studiów nad muzyką polskiego Odrodzenia. *Muzyka* 1958 nr 1/2. *Hist. nauki.* – E. C. Cramer: Nowe spojrzenie na styl muzyczny W. z Sz. Tł. z ang. A. Leszczyńska. *Muzyka* 36: 1991 nr 2.

Wadyński* Jan (1891-1943) ziemianin, działacz społ. i narodowy. **Słowniki:** KostrzSB

Waher* Roman (+) malarz, grafik. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** Maler in Wartheland. Poznań 24 X – 23 XI 1941. Katalog. – Maler in Wartheland. Poznań 24 X – 23 XI 1942. Katalog. – Weihnachtsausstellung Wartheländischer Künstler. Poznań 8 – 21 XII 1943. Katalog. – Maler in Wartheland. Poznań 23 X – 21 XI 1943. Katalog. – Frühjahrsausstellung Wartheländischer Künstler. Poznań 26 V – 25 VI. Katalog. – G. Skalski: o Waherze, Bruecku i nie tylko. *Gł. Wlkp.* 19 VI 1993. – J. Mulczyński: Zaginiony pejzaż – Chwaliszewo w pracach współczesnych artystów poznańskich. *KMP* 1995 nr 1.

Wagner* Feliks (+). **Przyczynki:** F. W.: Exlibrisy polskie i ryciny z kręgu Merkurego. [Katalog]. Wstęp: J. Markiewicz. [P.] 1974, 75 s., il. – M. Kwiatkowski, J. A. Markiewicz: Nagrody Miasta Poznania w dziedzinie kultury i sztuki za rok 1986. Nagrody indywidualne: F. W. Aneksy: Wystawy ze zbiorów F. W. w Poznaniu w latach 1963-1986. *KMP* 1987 nr 4. – *Komunikat Towarzystwa Przyjaciół Książki* 29: 1994, 79 s. [m.in. o F. W.].

Wagner* Franciszek (+) prezes Tow. Dorożkarzy w P. **Przyczynki:** Poznańskie wspominki. P. 1960 s. 118.

Wagner* Hermann (1876-1962) dr filozofii, niem. działacz społeczny. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 125.

Wagner* Jan Franciszek (1892-1939) misjonarz św. Wincentego a Paulo, superior. **Słowniki:** Misjonarze św. Wincentego a Paulo w Polsce. T. II – 1. Kr. 2001. **Przyczynki:** J. Kołodziejczyk: Prawda o tzw. krwawej niedzieli bydgoskiej. B. 1945 s. 3. – K. Borucki: Tablice pamiątkowe Bydgoszczy. B. 1963 s. 45.

Wahnschaffe* Arnold (+). **Przyczynki:** K. Boese: Ex[c]ellenz A. W. auf Rosenfelde. Mit Abb. *Dt. Kroner Heimatbrief* 10: 1960 nr 3 s. 6-7.

Wajda* (Wajda) Józef (1849-1923) ks., działacz patriot. **Słowniki:** AMM **Biografie:** P. Świerc: Zapomniany ks. poseł J. W. z Kielczy. *Nowiny Opolskie* 32: 1948 nr 1 (69) s. 4. – G. Bieniek: Ksiądz J. W. – syn ludu śląskiego (1849-1923). *Katolik* 11: 1963 nr 20 s. 2.

Wajs* Bronisława, zwana Papusza (1908-1987) ludowa poetka cygańska. **Biografie:** T. Kajan: Cygańska poetka Papusza. *PZach.* 15: 1959 nr 1 s. 211-3. – E. Dziwisz: Całe życie Papuszy. *Ekspres reporterów.* Wwa 1981, s. 44-81. – J. Ficowski: Cyganie na polskich drogach. Kr. 1985 s. 252-78.

Walachowicz* Tadeusz (1939-1999) ks., teolog, prof. UAM. **Bibliografie:** Bibliografia prac drukowanych ks. prof. dra hab. T. W. [W:] Ecclesiae in iustitia servire. Opuscula Thaddaeo Walachowicz piae memoriae dedicata. P. 2003 s. 243-9. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1999-2001 s. 21. – J. Walachowicz: Zamiast autobiografii. Pamięci mego brata Tadeusza. [W:] Ecclesiae in iustitia servire. Opuscula Thaddaeo Walachowicz piae memoriae dedicata. P. 2003 s. 251-99, il.

Walatyńska* Stanisława Zofia (1911-1970) bibliotekarka, działaczka społ. **Słowniki:** SBW. **Biografie:** M. Sieradzki: S.W. *Bibliotekarz* 1970 nr 10.

Walawender* Antoni (1903-1960) historyk, archiwista. **Słowniki:** Słownik biograficzny archiwistów polskich. T. 1. Wwa 1988. **Biografie:** P. Bańkowski: A. W. (3 IV 1903 – 25 IV 1960). *KH* 1961 nr 1 s. 291-3. – M. Wąsowicz: A. W. (3 IV 1903 – 25 IV 1960) *Archeion* 1961 s. 262-4. – J. Majewski: A. W. 1903-1960. [W:] Życiorysy polskich archiwistów poznańskich i skład osobowy z dnia 8 III 1969. P. 1969 s. 94-6.

Walczak* Bronisław (1902-?) ginekolog. **Słowniki:** PTPN.

Walczak* Eligiusz (1913-2000) pisarz, regionalista. **Słowniki:** SBWP-W II. **Biografie:** U. Zybura: Listotwarty do zmarłego poety. Eligiusz Kor-Walczak 1913-2000. *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* 2000 nr 6 s. 185-9. – E. Steczek-Czarniawska; Eligiusz Kor-Walczak (14 XII 1913 – 25 V 2000). *RKal.* 2001 s. 291-4. **Przyczynki:** E. Steczek-Czarniawska: Przedmowa. [W:] K. Walczak: Eligiusz Kor-Walczak. Bibliografia. Kalisz 1998 s. 3-5. – E. Andrysiak: Ruch bibliofilski w Kaliszu. Historia i współczesność. Kalisz 2002 s. 170.

Walczak* Jan (1894-1979) powstaniec wlkp., działacz spółdzielczy. **Słowniki:** SBPW ze Żnina.

=Walczak* Marian (XX w.) kolekcjoner pozn. **Przyczynki:** M. Gulowski: Darowuję narodowi polskiemu. *Drogowskazy* 1988 nr 7/8 s. 17-8, il. [przekazanie Bibliotece Raczyńskich kolekcji kraszewscianów].

Walczak* Michał (1885-?) powstaniec wlkp., autor wspomnień. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.

Walczewski* Ignacy Dominik (1906-1986) ks., wykładowca Seminarium Duchownego w P. i Polskiego Seminarium Duchownego w Paryżu. **Słowniki:** Kanoniści; Martyrol; AMM. **Artykuły:** *RAP* 1947.

Walda* Feliks (zm. 1993) działacz ruchu śpiewaczego. **Biografie:** Sylwetki. F. W. *L/K* 1983 nr 2 s. 2 okt., il. – F. Glura: Ostatnie pożegnanie. F. W. *Gaz. Gost.* 1993 nr 7 s. 44, il. – T. Paprocki: F. W. *PLudu* 1996 z. 1/2 s. 43-4, il.

Waldorff* Jerzy (1910-1999) pisarz, publicysta, społecznik, krytyk muzyczny, ur. i studiował w Poznaniu. **Biografie:** J. Bończa-Szabłowski: J. W. (1910-1999). Człowiek instytucja. *Rzeczpospolita* 31.12.1999-02.012000 s. 9, il.

Waldow*-Reitzenstein Wilhelm Hans August von (1856-1937) naczelny prezes prow. pozn. **AW:** 9256. **Słowniki:** Genealogisches Handbuch der adeligen Häuser. A. Bd. 3. 1957 s. 495; Die preussischen Oberpräsidenten 1815-1945. Hrsg. von K. Schwabe. Boppard 1981. **Przyczynki:** Kozłowski Wielkopolska s. 241-2. – W. Gerke: Die Ehrenbürger der Stadt Posen bis 1939. *Jb. Weichsel-Warthe* 51: 2005 s. 89-90, fot.

Walecki* Marian (+) nauczyciel – historyk. **Przyczynki:** J. Werner, J. Żardecki: To oni nas uczyli. *Kaliszanie w Warszawie* 1993 nr 4 s. 19-29.

Walendowski* Stanisław (1926-1975) działacz młodzieżowy, prezes Wojewódzkiego Związku Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych. **Słowniki:** Anders. **Przyczynki:** E. Pietryk: Takie wiano ojczyźnie. *Nurt* 1974 nr 9 s. 22.

Walenty* z Grabonoga (1740-1812) rzeźbiarz ludowy. **Przyczynki:** E. Wyzujak: Walenty z Grabonoga. Chłop, który trafił na łamy. *Gazeta Gostyńska* 2001 nr 6 s. 45, fot.

Walenty* (XV/XVI w.) lutnista w P. **Słowniki:** Chybiński.

Walenty* Maria (1914-1987) pedagog, prof. UAM. **Biografie:** J. Andrzejewska: M. W. (1914-1987). *Roczniki Biblioteczne* 32: 1988 z. 1 s. 458-65. – Spraw. Zarządu PTPN 1987-1989 s. 22.

Walenty* Jan (zm. 1667) złotnik poznański. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** Studia poznańskie. Cz. 2. P. 1954 s. 344. – DWP III s. 204. – KZSzt. V z. 2, 9, 19, 21, 28. Wwa 1952-1971. **Artykuły:** *SIMDW* 6: 1960 z. 1 s. 29.

Waleszyński* Marcin Jan (1669-1739) prof. Kolegium Lubrańskiego, rektor UJ. **Słowniki:** SPKP. **Przyczynki:** J. Dobrzyńska: Najstarsza drukarnia Uniwersytetu Jagiellońskiego. [W:] Uniwersytet Jagielloński 1364-1964. Kr. 1964 nr 3 s. 13, 18. – K. Kieć: U schyłku trzeciego stulecia drukarni Uniwersytetu Jagiellońskiego. Kr. 1969 s. 6.

Walewski* Kazimierz (zm. 1734) kaszt. spicymierski. **Słowniki:** Opaliński, Żerek-Kleszcz Spisy.

Walewski* Kazimierz (1841-1903) ziemianin, powstaniec 1863. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Walewski* Kazimierz Stanisław (1867-1940) działacz kulturalny i społeczny, założyciel muzeum rodu Walewskich w Tubądzinie. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Walewski* Mikołaj h. Roch II (XVII w.) star. nakielski, gnieźn., star. powidzki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Chłapowski. **Przyczynki:** Akta sejmikowe woj. poznańskiego i kaliskiego. T. 1 cz. 1. Wyd. W. Dworzaczek. P. 1957 s. 361.

Walewski* Stanisław (zm. 1770) kaszt. spicymierski. **Słowniki:** Opaliński, Żerek-Kleszcz Spisy.

Walewski* Stanisław (1810-1883) ziemianin, powstaniec 1830/31. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Walewski* Stefan (XVII w.) kaszt. spicymierski. **Słowniki:** Opaliński, Żerek-Kleszcz Spisy.

Walich* Bolesław (1870-1936) ks. **Słowniki:** PTPN.

Waligóra* Leon (1914-1943) harcerz, oficer AK. **Słowniki:** KostrzSB

Waligóra* Stanisław (+). **Źródła:** S. W.: Żona oficera. [W:] Moje wojenne dzieciństwo. Wspomnienia nadesłane na konkurs. T. 4. Red. D. Banek. Wwa 2001 s. 125-9. [dot. Orzechowa].

Waligóra* Włodzimierz Jan (+) dr. **Przyczynki:** A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1970. (Część druga). Zespołowa nagroda naukowa. *KMP* 1971 nr 4.

Waligórski* Mieczysław (1828-1868) urzędnik, publicysta, działacz niepodl., polityk. **AW:** 9262. **Słowniki:** PTPN.

Waliński* Jan (1911-1983) bibliotekarz, redaktor, kierownik Biblioteki Głównej AM w Poznaniu. **Słowniki:** SBW. **Biografie:** B. Howorka: J. W. 1911-1983. *Roczniki Biblioteczne* 28: 1984 z. 1-2

s. 485-8, il. – B. Howorka, A. Piotrowicz, R. Tobolewska: Mgr J. W. (1911-1983). *Biuletyn Głównej Biblioteki Lekarskiej* 33: 1987 nr 340 s. 67-70, il. – B. Howorka: J. W. (1911-1983). *Bibliotekarz*. [W:] *Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985*. P. 1991 s. 308-9.

Walisiak* Józef (1887-1939) działacz związkowy, poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Walknowski* Franciszek (XVIII w.) sędzia ziemski kaliski w l. 1760-78. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 391.

Walknowski* Klemens Wierusz (zm. 1827) wikariusz gen. i oficjał pozn. **AW:** 9268. **Biografie:** Nowacki II s. 222.

Walknowski* Władysław Wierusz (zm. 1779) kan. pozn., opat komendatoryjny trzemeszeński, bp sufragana pozn. **AW:** 9272. **Słowniki:** Biskupi. **Biografie:** Nowacki II s. 190.

Walkowiak* Tadeusz (+). **Źródła:** T. W.: Wspomnienia okupacyjne T. W. z Leszna. [W:] *Działalność SPP w Lesznie 1997-2001*. Red. B. Głowinkowska. Leszno 2001 s. 21-35.

Walkowiak* Walenty (1900-1940) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

Walkowski* Józef (1870-1907) aptekarz. **Słowniki:** PTPN.

Walkowski* Józef (1801-1865) ks. **AW:** 9276. **Słowniki:** PTPN.

Walkowski* Szczepan (1912-1969) ks., poeta. **Przyczynki:** A. Lenczewska: Książd Szczepan. *Tyg. Kęp*. 1995 nr 3 s. 11.

Walkowski* Tadeusz (1891-1944) malarz, lekarz, powstaniec wlkp. **AW:** 9277. **Słowniki:** WSB; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** J. Mulczyński: T. W. – lekarz z zawodu, malarz z umiłowania. *KMP* 2001 nr 1 s. 170-81, fot. **Przyczynki:** DWP III s. 271, 275. – T. W. Retrospektywna wystawa obrazów. P. 1958. – *Polskie życie artystyczne w latach 1915-1939*. Wr. 1974.

Wallek*-Walewski Bolesław (1885-1944) dyrygent, kompozytor, pedagog. **Słowniki:** SMP; Dyrygenci. **Biografie:** B. Świerczek: B.W. -W. *Poradnik Muzyczny* 1949 nr 2. – J. Reiss: B.W. -W. *Życie Śpiewacze* 1949 nr 4. – W. Poźniak: B.W. -W. *Ruch Muzyczny* 1959 nr 11. – W. Świerczek: Zarys biograficzny i twórczość religijna. *NP* 1963.

Walter* – rodzina poznańska. **Przyczynki:** A. Niziołek: Śladami Walterów na Łazarzu. *KMP* 1998 nr 3 s. 176-90.

Walter* Franz (1858-?) naucz. gimn. w Ostrowie. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.

Walter* Julian (1906-1973) ks. **Biografie:** M. Banaszak: Ks. J. W. (1906-1973). *MK* 26: 1975 nr 1 s. 14-7 [nekr.].

Walter* Tadeusz (1921-1998) lekarz, prof. AM w P. **Słowniki:** Udział Lwowa. **Przyczynki:** *Biuletyn Informacyjny Wielkopolskiej Izby Lekarskiej*. P. 1998.

- Walterbach* Piotr (1833-1907) ks., działacz katolicki. **Słowniki:** KostrzSB
- Walther* Hans (+) artysta kamieniarz w P. **Przyczynki:** G. Jopke: Der unbekannte Meister H w der Renaissance-Prunkhalle des Posener Rathauses Hans Walther aus Dresden. *DWZW* 3/4: 1941 s. 109-22 [i odbitka].
- Wałęcki* Józef (1820-1867) działacz niepodległościowy. **Przyczynki:** J. Jasiński: Międzyzaborowa działalność J. W. (1820-1867) ze specjalnym uwzględnieniem dzielnicy prukiej. [W:] w kraju i na wyzodźstwie. Red. Z. Karpus [i in.]. Toruń 2001 [i in.] 2001 s. 197-218.
- Wambeck* Maximilian (1895-1983) senator niem. z Rogoźna. **Słowniki:** Kto był kim. **Przyczynki:** P. Bauer, B. Polak: Armia Poznań w walce obronnej 1939. P. 1983 s. 25.
- Wanat* Andrzej (1942-1996) krytyk teatralny, dyr. teatru. **Słowniki:** SBWP-W II. **Biografie:** B. Bładowski [i in.]: A. W. (1942-1996). *Kaliszanie w Warszawie* 1996 nr 12 s. 31. – B. Szal: Wierny teatrowi aż do końca. Zmarł A. W. *Kaliszanie w Warszawie* 1996 nr 61.
- Wanat* Józef (1886-1975) malarz. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** Malarstwo, rzeźba, grafika. Kalisz 1974. **Artykuły:** +*Tygodnik Polski* 1961 nr 41 s. 1, 5 – *Ziemia Kaliska* 1964 nr 23 s. 5; 1966 nr 30 s. 7, nr 31 s. 3, 7; 1967 nr 37 s. 3; 1975 nr 20. – +*RKal.* 2: 1969 s. 283-5. – *Gł. Wlkp.* 1975 z 16 V.
- Wandelt* Kazimierz (1906-1984) ekonomista, prof. WSE w Poznaniu. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1984-1986 s. 26 – *Byli wśród nas* (AE) s. 208-11.
- Wandycz* Wiktor (1895-?) nauczyciel w Wolsztynie, działacz Narodowej Demokracji. **Słowniki:** Wolszt. SB.
- =Wankiewicz* Jerzy (+) rzeźbiarz, odlewnik. **Przyczynki:** J. Mulczyński: J. W. – odlewnik polskich rzeźbiarzy. *KW* 1998 nr 4 s. 97-102.
- Wannich* Leon (XVIII) zakonnik i dyrygent chóru w klasztorze cystersów w Bledzewie. **Słowniki:** Chybiński.
- Wannowski* August Neoptolemus (1801-1881) filolog klas., nauczyciel gimn. **AW:** 9296. **Słowniki:** WSB; Nauczyciele MM. **Biografie:** L. Słowiński: Nie damy pogrześć mowy. Wizerunki pedagogów poznańskich XIX wieku. P. 1982 s. 224-36. **Przyczynki:** Z. Grot: Hipolit Cegielski. P. 1947 s. 11, 20, 22, 25, 28, 30-1, 33, 67, 69, 79, 110, 160, 165, 176-7, 248-51, 311. **Artykuły:** +*Eos* 58: 1969/70 z. 2 s. 267-80.
- Wannowski* Konstanty (zm. 1867) sędzia. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Motty.
- Wańkowicze* – rodzina pol. – w Wlkp. **Przyczynki:** D. Mycielska: z Kresów do Wielkopolski. *Wańkowicze w Jerce. Krzywiń* 2002, 149, il. [z okresu międzywojennego].
- Wański* Jan (1762- zm. po 1800) kompozytor, skrzypek. **AW:** 9297. **Słowniki:** MGG; SMP; WSB; A. Chybiński. **Przyczynki:** K. Michałowski: Opery polskie. T. 1. Kr. 1954. – W.J. : 2 symfonie z uwertur operowych. Kr. 1962 [wstęp F. Dąbrowskiego].

- Wański* Tadeusz (1894-1958) fotografik. **Przyczynki:** I. Płazewski: Spojrzenie w przeszłość polskiej fotografii. Wwa 1982, s. 204, 205, 212, 216-9, 242, 246, 247, 273-5, 285, 292, 306, 311, 323, 325, 332, 333, 357, 358, 367, 390, 398, 399. – J. Bałanda-Rydzewski: *Twórcza fotografia Gdańska 1945-1984*. [W:] Fotografia artystyczna na Ziemiach Zachodnich i Północnych w latach 1945-1985. Materiały z sympozjum w Szczecinie w dniach 27-29 września 1985 r. Oprac. redakcyjne K. Łyczywek. [Szczecin 1985], s. 70-1. – R. Szalow: T. W. *Iks* 1995 nr 9 s. 21. – I. Płazewski: Dzieje polskiej fotografii. 1839-1939. Wwa 2003, s. 204, 208, 212, 217-20, 243, 247, 275, 286, 294, 307, 312, 324, 333, 334, 358, 360, 370, 386, 387, 426.
- Wapowski* Bernard (ok. 1450-1535) kan. pozn., gnieźn. i krak. **AW:** 9300. **Biografie:** B. Olszewicz: B.W. – ojciec kartografii polskiej. *Geografia w Szkole* 1953 nr 2. – B. Modelska-Strzelecka: B.W. [W:] Krakowski krąg Mikołaja Kopernika. [W:] Zeszyty Naukowe UJ. Prace Historyczne. Z. 42. Kr. 1973 s. 25-66, mapy. – K. Forstreuter: B.W. Ein polnischer Freund von Copernicus. *Preussenland* 12:1974 nr 1/2 s. 22-30. **Przyczynki:** K. Tymieniecki: Zarys dziejów historiografii polskiej. Kr. 1948 s. 25. – W. Pociecha: Królowa Bona (1494-1557). T. 2. P. 1949 s. 13. – H. Barycz: Rozwój nauki w Polsce w dobie Odrodzenia. Odrodzenie w Polsce. Materiały Sesji Naukowej PAN 25 – 30 października 1953 r. T. 2: Historia nauki. Cz. 1. Wwa 1956 s. 126. – J. Dianni [i in.]: z dziejów polskiej myśli matematycznej. Wwa 1957. – M. Kamiński: List B.W. do Jana Dantyszka. [W:] Studia Warmińskie. T. 4. Olsztyn 1967, s. 553-4 [z 1530 r.]. – A. Dziuba: „Elegia orszańska” B.W. *Roczniki Humanistyczne* 1997 z. 3 s. 115-27, Zfg. – A. Dziuba: Wczesnorenesansowa kronika polsko-łacińska. z badań nad prozą B.W. *Roczniki Humanistyczne* 1998 z. 3 s. 113-26, Zfg.
- Warchocki* Jan (1896-1942/43) dermatolog, lekarz Ubezpieczalni Społecznej w P., kpt. WP. **Słowniki:** PTPN; J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997.
- Wardęscy* – ród rycerski h. Godzięba w Wlkp. **Przyczynki:** J. Pakulski: Ród Godziębów w średniowiecznej Polsce. Studium genealogiczne. Toruń 2005 s. 73-7.
- Wardęski* Antoni (1851-1896) budowniczy. **Słowniki:** PTPN.
- Wardyński* Bartłomiej (zm. 1651) muzyk i kompozytor. **Słowniki:** A. Chybicki: Słownik muzyków dawnej Polski do roku 1800. Kr. 1949 s. 134. **Biografie:** W. Kmicic-Mielszyński: Sylwetki polskich kompozytorów z północnych ziem Rzeczypospolitej oraz niektóre ich utwory. (Pierwsza połowa XVII w.). z *dziejów muzyki polskiej* 3: 1961 s. 6, 29-32. – Z. Zyglewski: B.W. muzyk i kompozytor (1 poł. XVII w.). [W:] Dzieje Fordonu i okolic. B. 1997 s. 246-7.
- Wargawski* (Wargowski) Wiktor Kazimierz Józef (1739- zm. po 1792) jezuita, nauczyciel, wykładowca filozofii i matematyki, drukarz w Kaliszu. **Słowniki:** EWoJ; SBWP-W I; Szkoła Kaliska. **Przyczynki:** J. Poplatek: Komisja Edukacji Narodowej. Kr. 1973 s. 204. – Drukarze III cz. 1 s. 260.
- Warm* (+) pastor w Budzynie i Obornikach. **Biografie:** W. R. Brauer: „Pniel” (Geschichte einer deutschen Siedlung im Osten). Gedenkschrift anlässlich des 175. Gründungsjahres der evangelischen Kirchengemeinde Obornik an der Warthe. [Dillbrecht 1952 ?] s. 60.

- Warmiński* Edward (1888-1942) ks. **Słowniki:** Martyrol.; PTPN; AMM. **Przyczynki:** +RAP 1947. – Klanowski.
- Warmiński* Emil Józef (1881-1909) lekarz, działacz narodowy. **AW:** 9306. **Słowniki:** BSB i (i fot.). **Biografie:** J. Podgóreczny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967 s. 276. – E. Szymańska: Wybitni bydgoszczanie. *Kal. Bydg.* 1974 s. 51-2. **Przyczynki:** A.J. Markiewicz: Nieśmiertelne nie umiera! B. 1992 s. 82-6 (i fot.).
- Warmiński* Ignacy (1850-1909) ks., prof. semin. duch. w Gnieźnie i P., historyk. **AW:** 9307. **Słowniki:** WSB; PTPN; AMM; Nowy Korbut. **Biografie:** A. Pihan-Kijasowa, M. Andrzejak: Redaktorzy i główni redaktorzy wydawnictw PTPN. Noty biograficzne. [W:] Rys dziejów Wydawnictwa Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk z bibliografią publikacji Towarzystwa 1856-2008. Red. D. Gucia i A. Pihan-Kijasowa. 1. P. 2011, s. 105-6. **Przyczynki:** Nowacki.
- Warmiński* Stanisław (1847-1905) lekarz., podróżnik. **AW:** 9308. **Słowniki:** PTPN; AMM; SLeK. I; BSB i (i fot.). **Przyczynki:** G. Kusztelak: Polacy na studiach lekarskich w Berlinie (1810-1918). *AHFM* 35: 1972.
- Warnitz* Bernhard Johann (ok. 1830-1898) pastor w Obornikach. **AW:** 9311. **Biografie:** W. R. Brauer: „Pniel” (Geschichte einer deutschen Siedlung im Osten). Gedenkschrift anlässlich des 175. Gründungsjahres der evangelischen Kirchengemeinde Obornik an der Warthe. [Dillbrecht 1952 ?] s. 60.
- Warnka* Anastazja (1838-1922) właścicielka pensji dla dziewcząt w P. **AW:** 9312. **Portret:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1818. **Biografie:** K. Męczyńska: Kochająca cię opiekunka A. W. (1838-1922). *KMP* 2001 nr 4 s. 70-80, fot. **Przyczynki:** Poznańskie wspominki. P. 1960 s. 173.
- Warnka* Stanisław (1845-1882) nauczyciel gimn., geograf, dziennikarz, powstaniec 1863. **AW:** 9312. **Słowniki:** PTPN; AMM; SHist.; Nauczyciele MM; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** E. Achremowicz, T. Żabski: Towarzystwo Literacko-Słowiańskie we Wrocławiu. Wr. 1973 s. 20, 200, 235-7, 243, 250, 286, 438.
- Waroch* Stefan (1908-1970) działacz komunist. **Słowniki:** WSB.
- Warpechowski* Bernard (1898-?) neurolog, psychiatra. **Słowniki:** PTPN.
- Warschauer* Adolf (1855-1930) historyk i archiwista niem. **AW:** 9315. **Słowniki:** WSB; Balde. **Źródła:** APP nr 974 [dok. XIX-XX w.]. **Biografie:** A. W. [W:] Geschichte der Stadt Posen. 1953 s. 241-2. – Wybitni hist. wlkp. s. 161-9. – S. Nawrocki: A. W. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 171-80 **Przyczynki:** Nauka w Wlkp. s. 264, 306, 354, 355, 395, 396, 867. – G. Ohlhoff: W.A. *Kulturwart* 37: 1989 nr 174 s. 25-7. – G. Rhode: Jüdische Historiker als Geschichtsschreiber Ostmitteleuropas: Jacob Caro, A. W. und Ezechiel Zivier. [W:] Juden in Ostmitteleuropa. Marburg 1989 s. 105-9. – W. Leesch: Die deutschen Archivare 1500-1945. Bd. 2. München 1992 s. 648.
- Warszewicki* Stanisław (ok. 1530-1591) jezuita, kaznodzieja, tłumacz. **Słowniki:** Nowy Korbut. **Biografie:** J. Poplatek: Ks. S.W. T.J. *Przegląd Powszechny* 1948 s. 61. – S. Bednarski: S.W.

- Pochodzenie, młodość, studia w Witttenberdze i Padwie. *Studia z dziejów kultury polskiej* 1949. **Przyczynki:** J. Krzyżanowski: Proza polska wieku XVI. Odrodzenie w Polsce. Materiały Sesji Naukowej PAN 25 – 30 października 1953 r. T. 4: Historia literatury. Wwa 1956 s. 279, 309. – DWP II s. 34.
- Wartenberg* Feliks (1838-1913) ks., sędzia prosynodalny, dziekan w archidiecezji gnieźnieńskiej, działacz patriotyczny. **AW:** 9319. **Słowniki:** Kanoniści; PTPN; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** T. Walachowicz: Źródła do dziejów Kongregacji Dziekanów. *ABMK* 1969 s. 42.
- Waschko* Stanisław (1895-1984) dr prawa, doc. AE w Poznaniu. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1929-1930]. **Biografie:** Byli wśród nas (AE) s. 45-51.
- Wartenberg* Mścisław Wiktor (+) filozof. **AW:** 9321. **Przyczynki:** M. Kazimierczak: Obrona metafizyki przez M.W. *Rocz. Nauk. / AWF Pozn.* Z. 43 (1994) s. 143-52, sum. – M. Kazimierczak: M. W. inspiracje filozofią Kanta. *Rocz. Nauk. / AWF Pozn.* Z. 44 (1995) s. 93-105, sum.
- Wartski* Napoleon (+) księgarz, nakładca. **Słowniki:** SPKP Supl. [I].
- Warzbiński* Jan Teodor (1900-1987) urzędnik, działacz harcerski w Słupcy. **Biografie:** Jarecki POW s. 124-6, fot.
- Wasercug* Mojżesz (XVIII w.). **Przyczynki:** J. Goldberg: Wokół pamiętników Żydów polskich z XVIII wieku. pamiętnik M. W. z Wielkopolski. [W:] Trudne stulecia. *Studia z dziejów XVII i XVIII wieku ofiarowane prof. J. Michalskiemu [...].* Red. Ł. Kądziała [i in.]. Wwa 1994 s. 206-14.
- Wasiewicz* Józef Antoni (1833-1885) lekarz, społecznik. **Słowniki:** SLeK. I. – T. Oracki: Leksykon sławnych Mazowszan. Ciechanów 1977.
- Wasilewski* Andrzej (1918-1999) artysta ludowy. **Biografie:** D. Kalinowska: A. W. (1918-1999). *Rocz. Muz. / Muz. Ziemi Kuj.* T. 8 (2000) s. 195-6.
- Wasilewski* Józef (XIX w.) gen. WP, zesłaniec. **Słowniki:** W. Śliwowska: Zesłańcy polscy w Imperium Rosyjskim w pierwszej połowie XIX wieku. Słownik biograficzny. Warszawa 1998.
- Wasilewski* Leon Wincenty (1900-1966) otolaryngolog, powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPNM II z. 2. **Biografie:** T. Bilikiewicz: Dr med. L. W. *AHFM* 1967 z. 1 s. 1953-6. – J. Iwaszkiewicz: Dr med. L.W. *Otolaryngologia Polska* 1967 z. 3 s. 385-6.
- Wasilewski* Piotr (1913-1981) pedagog, działacz społ., bibliotekarz. **Słowniki:** SPKP Supl. II; SBW; SBWP-W II. **Biografie:** M. Walczak: P. W. *Bibliotekarz* 1981 nr 4. – K. Kuźmińska: P. W. *Informator Bibliotekarza i Księgarza.* 1982. – E. Pawlikowska: Pedagog i bibliotekarz – P. W. [W:] Śladami edukacji bibliotekarskiej. Wwa 1995. – D. Wańka: Przedstawiciele ziemi kaliskiej w drugim suplemencie „Słownika pracowników książki polskiej”. *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk.* 2000 nr 6 s. 178.
- Wasilewski* Romuald (1908-1940) farmaceuta filii Polskiego Zakładu Higieny w P., ppor. WP. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Przyczynki:** A. Moszyński: Lista Katyńska. Wwa 1989 s. 200. – J. Tucholski: Mord w Katyniu. Wyd. 1. Wwa 1991 s. 124, 716.

Wasilkowski* Eustachy (+) prof. **Przyczynki:** [H. Jantos, Z. Romanowski]: Laureaci Nagród Miasta Poznania za rok 1958. *KMP* 1959 nr 1 s. 93-4. – Z. Kępiński: E. W. [W:] Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980. Praca pod red. T. Kostyrko. P. 1987 s. 208-9.

Wasiłowski* Jan Józef (1843-1863) powstaniec styczniowy, brat Marii Konopnickiej. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Wasiłowski* Józef (ok. 1810-1878) prawnik. **Biografie:** M. Leśniczak: J. W. (ok. 1810-26.03.1878). [W:] 75-lecie działalności Zrzeszeń Prawników w Kaliszu. Kalisz 1982. **Przyczynki:** J. Słomczyńska: Maria Dąbrowska. Łódź 1946. – Dz. Kal. – H. Sutarzewicz: Asnyk, Konopnicka i Dąbrowska w Kaliszu. Wwa 1977. – Rewolucyjna konspiracja w Królestwie Polskim w latach 1840-1845 – Edward Dembowski. Red. W.A. Diakow [i in.]. Wr. 1981.

Wasiński* Kazimierz (1922-1974) ks. **Biografie:** T. Korcz: Śp. ks. K. W. (1922-1974). *MK* 25: 1974 nr 5 s. 116-7.

Wasiutyński* Bohdan (1882-1940) prawnik, publicysta, prof. UP i UW. **AW:** 9330. **Słowniki:** PTPN.

Wasylewski* Stanisław (1885-1953) pisarz, dziennikarz, publicysta, tłumacz. **AW:** 9333. **Słowniki:** SWPP; SPKP; WSB; Udział Lwowa. **Źródła:** S. W.: Pod kopułą lwowskiego Ossolineum. Wr. 1958. – S. W.: Czterdzieści lat powodzenia. Przebieg mojego życia. Wyd. 1. Oprac. E. Kiernicki [i in.]. Wr. 1959, 495 s. – S. W.: Wspomnienia i szkice znad Warty. Przygotował do druku W. Nawrocki. P. 1973. R: F. Fornalczyk, *KW* 3: 1975 nr 1 s. 261-4. -J. Pośpiech: z archiwum S.W. *Kwartalnik Opolski* 1995 nr 2 s. 71-100 [korespondencja]. **Przyczynki:** S. Łempicki: Wspomnienia ossolińskie. Wr. 1948 s. 54. – M. Tyrowicz: Wspomnienia o życiu kulturalnym i obyczajowym Lwowa (1918-1939). Wr. [i in.] 1991. – H. Andrzejczak: S.W. „Legenda Ślężej Góry”. *Ann. Siles.* Vol. 25 (1995) s. 55-66, sum. – J. Pośpiech: S.W. jako scenarzysta filmowy i autor czytanek szkolnych. *Kwartalnik Opolski* 1995 nr 3/4 s. 88-100. – H. Andrzejczak: Przechadzka po krainie śląskich dziwów. *Guliwer.* 1996 nr 2 s. 15-7 [o książce S.W. „Meluzyna czyli Panna z śląskiego wiatru”]. – P. Kowalski: Estetyka dziejów. o pisarstwie S.W. *Acta Univ. Wratisl., Lit.* Nr 5 (1996) s. 41-8. – T. Kukiz: Śladami Wasylewskiego. *Spotkania z Zabytkami* 1996 nr 10 s. 15-7. – I. Gass: w sprawie działalności publicystycznej S.W. w okresie okupacji niemieckiej. *Rocznik Sąddecki* T. 25 (1997) s. 166-8. – M. Kosman: S. W., Paweł Jasienica i Marian Brandys – triumf eseistyki historycznej w Polsce. *Zesz. Nauk. WSZarząd. Pozn.* 1998 nr 2 s. 167-193, sum. – M. Ingot: S.W. lwowski scenariusz „Krakowiaków i górali” (1941) : struktura i geneza koniunkturalnej adaptacji. *Pam. Lit.* 2000 z. 2 s. 189-202. **Artykuły:** +*Trybuna Opolska* 1968 nr 211.

Waszak* Stanisław (1906-1974) statystyk, demograf, prof. UP i WSE w P. **Słowniki:** WSB; IKS. **Biografie:** S.W. (życiorys). *Kron. UP* za l. akad. 1945-1954/55 s. 203-4. – M. Grycz: Prof. dr hab. S.W. (1906-1974). *Ruch PES* 36: 1974 z. 4 s. 310-2. – S. Abt: Statystyk, demograf, humanista. Wspomnienie o profesorze S.W. *Życie i Myśl* 1975 nr 6 s. 68-74. – K. Romaniuk: Zmarł Profesor dr S.W. *Wiadomości Statystyczne* 20: 1975 nr 1 s. 30. – S. Wierzchostawski: Profesor S.W. (1906-1974). *Poznańskie Roczniki Ekonomiczne* 28: 1975-76 s. 292-6. – J. Aleksandrowicz: S.W. Życie i działalność społeczna (1906-1974). *Ziemia Kujawska* 5: 1978 s. 383-6. – W. Szulc: S.W. (1906-1974). Humanista – statystyk – demograf. [W:] ZiZM s. 347-57. – Byli wśród nas (AE) s. 212-7. **Przyczynki:** Nauka w Wilkp. s. 359, 415, 431. – K. Romaniuk:

S.W. jako uczony. *Ziemia Kujawska* 5: 1978 s. 387-9. **Artykuły:** *+Słowo Powszechne* 1974 nr 251. **Bibliografie:** H. Maciejewska: Bibliografia publikacji profesora dra hab. S.W. [za lata 1929-1974]. *Poznańskie Roczniki Ekonomiczne* 28: 1975-1976 s. 297-303.

Waszkiewicz* Aleksander (1901-1945) gen. WP. **Przyczynki:** Z. Klemenczak: Generał – bohater. *Ziemia Nadnotecka* 1964 nr 4 s. 6.

Waszyński* Stefan (1872-1908) historyk prawa. **AW:** 9334. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Wata* z Koźminka (XV w.) ostatni znany kaszt. żoński. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Watzenrode* (Waczerode) Łukasz (1447-1512) kan. gnieźn., archidiakon kaliski i śremski, bp warmiński, polityk. **AW:** 9339. **Słowniki:** T. Oracki: Słownik biograficzny Warmii, Prus Książęcych i Ziemi Malborskiej od połowy XV do końca XVIII wieku. T. 2. Olsztyn 1988, s. 200-3; Biskupi. **Źródła:** D. Jamiołkowska: Memoriale Ł. W. – analiza paleograficzna. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1972 nr 4 s. 633-48. **Biografie:** K. Górski: Ł. W. Życie i działalność polityczna (1447-1512). Wr. 1973. R: J. Dworzaczka, *ZH* 40: 1975 z. 2 s. 127-8; T.J. Jagiełło, *Prawo Kanoniczne* 18: 1975 nr 1/2 s. 320-2. – Kowalska-Pietrzak Prałaci s. 116-7. **Przyczynki:** K. Górski: Polityczna rola Warmii w Rzeczypospolitej 1466-1772. *Komunikaty Stacji Naukowej Instytutu Zachodniego w Olsztynie. Instytut Mazurski* 1949 s. 1-23 [m.in. o politycznej działalności Ł. W.]. – K. Wróblewska: Ł. W. jako fundator dzieł sztuki. (Z zagadnień mecenatu artystycznego na Warmii z przełomu XV i XVI stulecia). *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1972 nr 1 s. 149-57. – K. Mikulski: Waczenrodowie i kapituła warmińska. Rola związków rodzinnych w duchownych karierach mieszczan toruńskich w XIV i XV wieku. [W:] *Homines et societas. Czasy Piastów i Jagiellonów*. Red. T. Jasiński [i in.]. P. 1997.

Wawrowski* Franciszek (1821-1883) ks., powstaniec 1848, folklorysta. **AW:** 9341. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Wawrowski* Józef (1832-1897) ks., prob. w Baranowie. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.

Wawrowski* Wojciech (1828-1894) dr, nauczyciel gimn. **AW:** 9342. **Słowniki:** PTPN; AMOstr. z. 10.

Wawrzycki* Bronisław (zm. ok. 1984) farmaceuta. **Biografie:** E. Derlatka: Mgr B.W. (Zmarli). *Farmacja Polska* 40: 1984 nr 8 s. 514-5.

Wawrzyński* Franciszek (1884-1941) ks., botanik-algolog. **Słowniki:** WSB; PTPN; Słow. biologów; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Album Dziekanowice / Waliszewo w powiecie gnieźnieńskim. [B. m. i r.] s. 29. – Nauka w Wlkp.

Wawrzyński* Jakub Jan (1900-1971) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. B. Polaka. Kościan 1975.

Wawrzyński* Piotr (1849-1910) ks., społecznik, działacz gosp. **AW:** 9344. **Słowniki:** SPKP; WSB; PTPN; SBKS; Członkowie tajnych tow. **Bibliografie:** B. Żynda: Bibliografia wydawnictw Księgarni św. Wojciecha 1895-1969. P. 1970. **Biografie:** Wybitni Wlkp. s. 379-400. – W. Karasiewicz: Ks. patron W. w 50-tą rocznicę zgonu. *Tyg. Powsz.* 14: 1960 nr 46 s. 2. – K. Niemierowicz: Książd W. – Piotr „Wielki”. *Przew. Kat.* 50: 1960 nr 45 s. 708. – T. Jankowski: Książd patron P. W. (W

50 rocznicę zgonu). *Biuletyn Informacyjny Chrześcijańskiego Stowarzyszenia Społecznego* 1961 nr 1 s. 20-9. – Wielkopole II s. 363-81. – M. M. Pruszyńska: Ksiądz P. W. – życie i dzieło. *Novum* 1970 nr 2 s. 96-121. – R. Dzwonkowski: Ksiądz P. W. jako działacz społeczny. [W:] Na okazanie drogi. P. 1975 s. 20-130. – M. Rezler: P. W. 1849-1910. P. 1985, 39 s. – K. Śmigiel: Ks. P. W. P. 1985. – Zaśl. Wlkp. s. 124-30. – Sylwetki Wielkopolan s. 466-74. – R. Bender: „Król czynu polskiego w Wielkopolsce” – ks. P. W. (1849-1910). *Życie i Myśl* 1999 nr 4 s. 80-6. – Cz. Łuczak: Ksiądz P. W. (1849-1910). P. 2000, 113 s., il. R: E. Walewander, *Studia Polonijne* 22: 2001 s. 334-5; M. Rezler, *KW* 2002 nr 1 s. 111-3. – J. Kubiak: Ksiądz P. W. *Winieta* 2010 nr 4 s. 2, il. **Przyczynki:** W. Jakóbczyk: Ks. W. stypendysta. *KMP* 20: 1947 s. 265-9. – W. Karasiewicz: Ksiądz patron P. W. jako kapłan 30 i 1849 – 9 XI 1910. *NP* 30: 1969 s. 211-22. – Nauka w Wlkp. s. 404, 407, 420, 423, 1226. – Historia katolicyzmu społecznego w Polsce 1832-1939. Pod red. C. Strzeszewskiego [i in.]. Wwa 1981. – L. Bystrzycki: Duchowieństwo polskie Kościoła rzymsko-katolickiego w Wielkopolsce w latach 1815-1918. Koszalin 1986 s. 156, 458, 488, 510, 512, 532, 542-6. – Napisy pamiątkowe s. 49-50, 57-8, 125.

Wawrzyniak* Stanisław (1895-?) internista, ftyzjatra. **Słowniki:** PTPN.

Wawrzyniak* Stanisław (+) dudziarz wlkp. **Przyczynki:** W.J. Ciesielski: S.W. (wielkopolski dudziarz). *Praca Świetl.* 1960 nr 9 s. 16-7, il.

Wawrzyniak* Wacław (1894-1939) powstaniec wlkp., burmistrz Fordonu. **Słowniki:** BSB IV (i fot.); J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005. **Biografie:** Z. Jarkiewicz: Burmistrz Fordonu. *Kal. Bydg.* 1991 s. 204-8. **Przyczynki:** H. Wilk: Parafia pod wezwaniem Świętego Mikołaja w Bydgoszczy. [W:] R. Buliński: Tobie Panie zaufałem. B. 1996 s. 17-8 [tamże s.133, 135]. – Dzieje Fordonu i okolic. Praca zbior. pod red. Z. Biegańskiego. B. 1997 s. 85, 90, 98-9, 104-7, 113, 120, 127, 129, 153, 197, 214, 222, 226, 233-4, 239, 251-3.

Wawrzyniak* Władysław (1890-1940) major WP, powstaniec wlkp. **Słowniki:** WSB; SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 2; SBWP-W I; Członkowie tajnych tow.; AMOstr. z. 6. **Biografie:** B. Polak: Dowódcy powstania wielkopolskiego i wojska wielkopolskiego 1918-1919. T. 1. Koszalin 1989 s. 126-7. **Przyczynki:** Wielkopolska szkoła edukacji narodowej. Wr. 1970 s. 130, 255-6. – H. Wrotkowski: Społeczeństwo Kalisza w latach pierwszej wojny światowej i w dniach wyzwolenia. *RKal.* 1970 nr 3. – J. Tucholski: Mord w Katyniu. Wwa 1991 s. 241.

Wawrzyniec* (zm. 1127) bp pozn. **AW:** 9345. **Słowniki:** P.B. Gams: Series episcoporum Ecclesiae Catholicae. Gratz 1957 s. 354; Biskupi. **Źródła:** Kat. biskupów s. 10-1, 99. **Biografie:** Nowacki II s. 45-6.

Wawrzyniec* (zm. ok. 1528) organmistrz w P. **Słowniki:** Chybiński.

Wawrzyniec* z Królikowa (XIV w.) kaszt. łędzki, pozn. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Wawrzyniec* z Łabiszyna (XV w.) bakałarz i rektor szkoły paraf. w Śmiglu. **Przyczynki:** Nowacki II s. 670.

Wawrzyniec* Strzeszkowic z Łągiewnik (XIV/XV w.) ostatni znany kaszt. ostrowski lednicki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Wawrzyniec* z Powidza (zm. po 1534 r.) dr dekretów, kan. kaliski, notariusz Jana Łaskiego. **Słowniki:** Gąsiorowski Notariusze; Jabłońska Kapituła s. 130-1.

Wawrzynowicz* Józef (1907-1987) naczelnik „Sokoła” w Obrze. **Przyczynki:** K. Raniowski: Rody ziemi wolsztyńsko-babimojskiej. Wolsztyn 2005 s. 125, 348.

Wawrzyńczak* Jan (1911-1978) działacz społeczny, historyk w Koźminie. **Słowniki:** Anders.

Wąsicki* Jan (1921-1995) prawnik, prof. UAM. **Bibliografie:** F. Pilarczyk: Bibliografia prac prof. dra J. W. 1949-1980. [W:] *Studia i Materiały WSP* (Ziel. Góra). Nauki Społ.-Polit. T. 4. Zielona Góra 1982 s. 5-18 [165 tyt.]. **Biografie:** K. Sikorska-Dzięgielewska: J. W. (1921-1995). *PZach.* 51: 1995 nr 3 s. 204-7. – K. Sikorska-Dzięgielewska: J. W. (1921-1995). *CzPH* 47: 1995 s. 305-8. – *Spraw. Zarządu PTPN 1993-1995* s. 23. – J. Muszyński, J. Benyskiewicz: Profesor dr J. W. (1921-1995). *Studia Zielonogórskie* T. 2 (1996) s. 207-16. – K. Sikorska-Dzięgielewska: J. W. [W:] *Wybitni historycy wielkopolscy*, s. 603-13. **Przyczynki:** *Nauka w Wlkp.* s. 98, 288, 356, 357, 360, 361, 364, 365, 397, 470, 1306. – A. Klafkowski: *Od Cesarstwa Rzymskiego Narodu Niemieckiego do dwóch państw niemieckich – RFN i NRD. Kilka uwag o dziełach prof. dra J. W. Życie i Myśl* 37: 1989 nr 6 s. 15-24.

Wąsiewicz* Andrzej (1934-1999) prawnik, prof. UAM. **Biografie:** A. Szpunar: Profesor zw. dr hab. A. W. (1934-1999). *Prawo Asek.* 1999 nr 3 s. 3. – *Spraw. Zarządu PTPN 1999-2001* s. 22.

Wąsiewicz* Eugeniusz (1934-2000) dr med., prof. AM w P. **Biografie:** M. Torzewski: *Historia Gimnazjum i Liceum im. H. Sienkiewicza we Wrześni w latach 1919-2004.* Września 2004 s. 206.

Wąsowicz* Julian Tadeusz (ok. 1798- zm. po 1869) sędzia w Kaliszu. **Słowniki:** Gerber *Studenci* s. 226.

Wąsowicz* Wincenty (1862-1923) aptekarz, działacz społ. i narodowy. **Słowniki:** PTPN; Inowr. SB I. **Przyczynki:** H. Łada: *Wybitniejsi działacze organizacji rolniczych na Kujawach 1864-1939.* Inowr. 1984 s. 219-20.

Wąsowski* Bartłomiej Nataniel (1617-1687) architekt. **AW:** 9361. **Biografie:** J. Baranowski: B. N. W. *Teoretyk i architekt XVII w.* Wr. 1975, 302 s., 50 tabl. – A. Małkiewicz: *Architekt B. N. W. – teoretyk i praktyk. Uwagi na marginesie nowej monografii.* [W:] *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Historii Sztuki.* Z. 14. Kr. 1977 s. 73-88, rés. **Przyczynki:** T. Nowak: *Cztery wieki polskiej książki technicznej 1450-1850.* Wwa 1961 s. 101-2. – J. Baranowski: *Podróż teatralna B. N. W. (1654).* *Pam. Teatr.* 13: 1963 z. 3 s. 252-4. – L. Piechnik: *Studium matematyczne i projekt Akademii Wojskowej B.W.* *NP* 36: 1971 s. 175-87.

Wąsowski*-Nałęcz Bartłomiej Nataniel (1617-1687) rektor kolegium jezuickiego w P. **AW:** 9361. **Słowniki:** *Architekci.*

Wciórka* Ludwik (1928-2000) ks., filozof, prof. semin. duch. w P., Papieskiego Wydziału Teologicznego i UAM. **Słowniki:** SBL; G. Polak: *Kto jest kim w Kościele.* Wwa 1986. **Księgi Pamiątkowe:** *Sapientis est ordinare.* *Opuscula Ludovico W. septuagenario dedicata.* Red. F. Lenort. P. 2001, 354 s., il. **Konferencje:** „*Sapientis est ordinare*”. Sesja poświęcona ks. profesorowi L. W. w pierwszą rocznicę śmierci. *Poznańskie Studia Teologiczne* T. 12 (2002) s.

277-82. **Biografie:** *Gł. Wlkp.* 2000 nr 257 s. 26 [nekr.]. – I. Nowocińska: Wspomnienie o księdzu profesorze L. W. *nowa elita* 2000 nr 5 s. 5. – P. Bortkiewicz: o ks. prof. L. W. *Życie Uniwersyteckie* 2000 nr 12 s. 6. – M. Jędraszewski: Filozof i kapłan. *Życie Uniwersyteckie* 2000 nr 12 s. 6-7. – R. Dyc, M. Jędraszewski, J. Paetz, M. Handke: Pożegnanie ks. prof. dr hab. L. W. *Poznańskie Studia Teologiczne* T. 10 (2001) s. 385-95. – M. Jędraszewski: Śp. ks. L. W. (1928-2000). *MK* 2001 nr 11 s. 33-8, fot. – Spraw. Zarządu PTPN 1999-2001 s. 29.

Weber* Stanisław (1885-1943) ekonomista, działacz narod., polit. i społ. **Słowniki:** WSB.

Wedel* (rodzina). **AW:** 9372. **Przyczynki:** = E. Rymar: Udział rodu Wedlów w ekspansji margrabiów brandenburskich na Pomorze Środkowe i Wschodnie w latach 1269-1313. [W:] *Pomorze Słowiańskie i jego sąsiedzi: X-XV w.* Praca zbior. Red. J. Hauziński. Gdańsk 1995 s. 45-60. – *Deutsches Familienarchiv*. Bd. 143-144. Neustadt an der Aisch 2003 s. 450-3.

Wedelicki* (Wedelicjusz, Jakub z Obornik) Jakub (ok. 1480-1554) kan. pozn., pisarz kancelarii Zygmunta I. **AW:** 9373. **Słowniki:** PSB; WSB. **Przyczynki:** W. Pocięcha: Królowa Bona. T. 2. P. 1949 s. 19-20. – Nowacki II.

Wedelicki* (Wedelicjusz) Piotr (ok. 1483-1543) lekarz króla Zygmunta Starego, rektor Akademii Krak. **AW:** 9374. **Biografie:** M. Safian: P. W. z Obornik Wlkp. – rektor Akademii Krakowskiej i lekarz nadworny króla Zygmunta Starego. *Polski Tygodnik Lekarski* 14: 1959 nr 14 s. 648-50. **Przyczynki:** M. Radojewski: Nieznany ekslibris P. Wedelicjusza – najstarszy polski znak lekarski. *Ze skarbcza kultury* 28: 1977 s. 51-8, tabl. – M. Radojewski: Drugi nieznany ekslibris P. W. z Obornik. *Ze Skarbcza Kultury* 31: 1979 s. 49-51, tabl. 2. – R. Marciniak: Cztery podręczniki medyczne P. W. z Obornik w Bibliotece Poznańskiego Tow. Przyjaciół Nauk. (Uwagi kodykologiczne). [W:] *Scriptura custos memoriae*. Red. D. Zydorek. P. 2001 s. 425-35.

Wedemeyer* Justus von (1860-1934) ziemianin niem., współtwórca kolejki Smigiel-Krzywiń. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 126-7, fot.

Wege* – rodzina niem. w Wlkp. **Przyczynki:** Posener Geschlechterbuch Umfassend das ges. Wartheland. Bd. 4. Bearb. v. Helm. Strelau. Limburg/Lahn 1965, LXVIII, 616 s. [zawiera m.in. genealogie rodziny Wege].

Wegener* Leo (1870-1936) dr filozofii, historyk, niem. działacz gospodarczy. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 127-9, fot. **Biografie:** F. Swart: L. W. *Jb. Weichsel-Warthe* 3: 1957 s. 50-4, il. – F. Swart: L. W., gest. 1936. Ein Pionier d. Raiffeisenbewegung. [W:] *Von unserer Art*. Wuppertal 1963 s. 151-4. **Przyczynki:** F. Swart: L. W. und die Historische Gesellschaft für Posen. *ZfO* 5: 1956 nr 3 s. 393-5.

Wegener* Mathilde (1867- po 1939) dyrektorka szkoły niem. w P. **Biografie:** C. Risch: M. W. eine um das Posener Schulwesen verdiente Frau. *Jb. Weichsel-Warthe* 15: 1969 s. 84-8, fot.

Wegner* Czesław (1827-?) naucz. w gimn. w Ostrowie. **AW:** 9377. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.

Wegner* Ignacy (1897-1992) ppłk WP, działacz kombatancki. **Słowniki:** Anders.

- Wegner* Leon (1824-1873) prawnik, historyk, społecznik. **AW:** 9379. **Słowniki:** WSB; SAdw.; PTPN; AMM; SHist. **Biografie:** Cmentarz Zasł. – Przybecki s. 131. – J.E. Kaczmarek s. 343, il. **Przyczynki:** F. Swart: Leo Wegener und die Historische Gesellschaft für Posen. *ZfO* 5: 1956 H. 3 s. 393-5. – A. Wojtkowski: Stulecie Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. P. 1957. – Motty i 149-51, 423, 438, 524, 648, 661 – Nauka w Wlkp. – L. Trzeciakowski: Pod pruskim zaborem Wwa 1973. – Dz. Wlkp. – Prasa polska w latach 1864-1918. Pod red. J. Łojka. Wwa 1976. -
- Wegner* Rudolf (1876-1941) księgarz, wydawca. **AW:** 9380. **Słowniki:** EWoK; SPKP; WSB. **Przyczynki:** J. Kuglin: Ze wspomnień typografa. *Roczniki Biblioteczne* 1958 s. 9-10. – S. Wasylewski: Pod kopułą lwowskiego Ossolineum. Wr. 1958. – S. Wasylewski: Czterdzieści lat powodzenia. Wr. 1959. – J. Jachowski: Wspomnienia poznańskiego księgarza i wydawcy. P. 1959. – S. Lam: Życie wśród wielu. Wwa 1968. – S. Pazyra: z dziejów książki polskiej w czasie drugiej wojny światowej. Wwa 1970. – J. Jachowski: Wspomnienia o wybitnych księgarzach. *Księgarz* 15: 1971 nr 1 s. 53-8 [m.in. R. W.]. – J. Okopień: Rudolf Wegner. (Międzywojenni wydawcy). *Wydawca* 2000 nr 10 s. 26-7.
- Wegner* Stanisław (1857-1930) publicysta, księgarz, tłumacz, wydawca, finansista. **AW:** 9381. **Słowniki:** SPKP; WSB; Szamotulanie.
- Wehr* Wiktor (1852-1905) lekarz, prof. chirurgii. **Słowniki:** Kościński; Slek. II. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] *Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego*. Z. 5. Kalisz 1999.
- Wegner* Witold Józef (1894-1920) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** K. Bielecki: Ziemia grodziska w walce o wyzwolenie narodowe 1918-1919. Grodzisk 1978.
- Weidner* Fritz (1863-1950) architekt w B. **Przyczynki:** I. Jastrzębska-Puzowska: Entschlossen auf der Seite des Neuen. Der Architekt F. W. und sein Wirken in Bromberg. [W:] *Bromberg* 2001 s. 10-4, il.
- Weierstrass Karl (+) matematyk niem. z Wałcza. **Przyczynki:** H. Behnke: C. W. als Gymnasiallehrer. Ein Vorwort zum Faksimile d. Braunsberger Schulprogramms vom 1849. [W:] *Mathematik-Physikalische Semesterberichte zur Pflege des Zusammenhanges von Schule und Universität*. N. F. Bd. 12 (1965) nr 2 s. 129-31. – A. Kraft: Deutsch Kroner Mathematiklehrer erlangte Weltgeltung. Die Bedeutung des grossen Mathematikers K. W. *Deutsch-Kroner und Schneidemühler Heimatbrief* 11: 1961 nr 2 s. 8.
- Weigl* Rudolf Stefan Jan (1883-1957) bakteriolog, prof. UP. **Słowniki:** Słow. biologów; Biogramy uczonych VI. **Biografie:** J.S. R. W. (życiorys). *Kron. UP* za l. 1945-1954 s. 239-41. – S. Kryński: Był w nauce artystą. *Polityka* 22: 1978 nr 24 s. 14. – J. Złotorzycka: Profesor R. W. (1883-1957) i jego Instytut. *Analecta*. 1998 nr 1 s. 165-81, sum. – B. Świetlicka: Wspomnienie o R. W. *Prz. Nauk. Inst. Wychow. Fiz.* 2000 z. 4 s. 297-301. **Przyczynki:** W. Ziembicki: Zarys rozwoju nauk lekarskich w Polsce. Wwa 1958 s. 64, 69. – R. Wójcik: Kapryśna gwiazda R. W. *Odra* 1980 nr 9 s. 2-6; nr 10 s. 19-25; nr 11 s. 28-32; 1981 nr 1 s. 15-9; nr 2 s. 26-31. – S. Henel: Godziny zwierzeń. Wwa 1983 s. 304-15. – Zarys dziejów nauk przyrodniczych w Polsce. Wwa 1983 s. 374, 381.

Weigt* Marian (1906-?) kompozytor, dyrygent orkiestr i chórów. **Słowniki:** Dyrygenci. **Biografie i noty biograficzne:** Sylwetki działaczy Wielkopolskiego Związku Śpiewaczego. *Życie Śpiewacze* 1950 nr 8-9 s. 26. – H. Bryś: M. W. *Życie Śpiewacze* 19: 1966 nr 9 s. 11-2.

Weigt* Wiktor (1854-1897) browarnik kaliski. **Przyczynki:** Małyszko Cmentarze s. 120.

Weimann* Narcyz Józef (1871-1939) nauczyciel, radny. **Słowniki:** BSB II (i fot.). **Przyczynki:** B. Lewkow, Z. Lewkow: Zarys dziejów szkolnictwa zawodowego. [W:] Bydgoszcz w latach 1920-1970. B. 1972 s. 180-1. – J. Markowska: Szkolnictwo ogólnokształcące i zawodowe. [W:] Bydgoszcz w latach 1920-1970. B. 1972 s. 225. – W. Jastrzębski: Terror i zbrodnia. Wwa 1974 s. 83-4.

Weimann* Robert (1870-1924) ks. **AW:** 9391. **Słowniki:** PTPN.

Weinert* Alojzy (1907-1979) epidemiolog. **Biografie:** E. P. Wąsiewicz: A. W. (1907-1979). Epidemiolog. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 310-1, bibliogr. **Przyczynki:** E. Błaszczuk, R. Wentzel: Rozwój opieki nad matką, dzieckiem i młodzieżą. *KW* 1984 nr 3-4 s. 58. – H. Ławniczak: Średnie szkolnictwo medyczne w Wielkopolsce w okresie Polski Ludowej. *KW* 1984 nr 3-4 (35) s. 107. – E. P. Wąsiewicz, T. Maksymiuk: Rozwój organizacji instytucji ochrony zdrowia w Wielkopolsce. *KW* 1984 nr 3-4 s. 5.

Weinert* Tadeusz (1906-1944) działacz komunist. **Słowniki:** WSB. **Biografie:** M. Olszewski: T. W. *KMP* 37: 1969 nr 4 s. 68-9.

Weise* Erich (1895-1972) archiwista w P. **Biografie:** K. Forstreuter: E. W. zum Gedächtnis. *Bll. f. dt. Landesgesch.* 109: 1973 s. 353-5. – K. Wieser: E. W. *ZfO* 22: 1973 nr 4 s. 696-7. – R. Drögereit: E. W. *Der Archivar* 27: 1974 szp. 287-90.

Weiss* Albert (XIX-XX w.). **AW:** 9393. **Przyczynki:** E. Białek: Uwagi o przekładach A. W. *Orbis Ling.* Vol. 2 (1995) s. 255-60.

Weiss* Jan (1780-1855) działacz chłopski na Babimojszczyźnie. **Przyczynki:** K. Raniowski: Rody ziemi wolsztyńsko-babimojskiej. Wolsztyn 2005 s. 128, 353.

Weiss* Marian Allan (1921-1981) lekarz, współtwórca polskiej szkoły rehabilitacji. **Słowniki:** Szkoła Kaliska; J. Szturc: Ewangelicy w Polsce. Słownik biograficzny XVI-XX w. Bielsko-Biała 1998. **Biografie:** A. Borowiak: M. W.: pro memoria. *Asnykowiec* 7: 1997 s. 6, il. **Przyczynki:** F. Seweryn: Wędrówki po stołecznym nekropoliach. *Kaliszanie w Warszawie* 1992 nr 3 s. 37-9.

Weiss* Milka (1858-?) pisarka. **Słowniki:** SBŻO.

Weiss* Włodzimierz (XIX w.) lekarz kaliski, założyciel Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. **Biografie:** J. Makowiec: Założyciele Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 1. Kalisz 1972 s. 5-8.

Wejchan* Zygmunt (1893-1937) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

- Wels* Jan (XV/XVI w.) mieszczanin pozn., lekarz, właściciel księgozbioru. **AW:** 9403. **Źródła:** Catalogus codicum BJ IV sygn. 666; VI sygn. 777, 799, 827. **Przyczynki:** E. Stocki: J. W., lekarz, bibliofil i florysta XV wieku. *Biuletyn Głównej Biblioteki Lekarskiej* 19: 1970 nr 9 s. 601-6, bibliogr.
- Wenanty* (X/XI w.) bp kruszwicki. **Słowniki:** Szostkiewicz; Biskupi; P.B. Gams: Series episcoporum Ecclesiae Catholicae. Gratz 1957 s. 345.
- Wende* Aniela (1906-1994) historyk. **Biografie:** H. Wrotkowski: A. W. (13 VII 1906 – 8 i 1994). (Wspomnienie pośmiertne). *RKal.* 25: 1994/1995 s. 285-7.
- Wende* Edward Henryk (1874-1949) pastor, katecheta, superintendent diecezji kaliskiej Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego. **Słowniki:** Kto był kim; Szkoła Kaliska; SBWP-W II; J. Szturc: Ewangelicy w Polsce. Słownik biograficzny XVI-XX w. Bielsko-Biała 1998. – **Przyczynki:** Dz. Kal. -J. Szulc: Cmentarze ewangelickie w Warszawie. Wwa 1989. – Parafia ewangelicko-augsburska w Kaliszu. Materiały do dziejów. Opr. M. Lisiecka [i in.]. Kalisz 1995. – 90 lat Gimnazjum i Liceum im. Tadeusza Kościuszki w Kaliszu. Kalisz 1995.
- Wendland* Sylwester (1857-1900) lekarz. **Słowniki:** PTPN; SLeK. V.
- Wendorff* Eduard von (1876-1932) ziemianin, niem. działacz gospodarczy. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 129-30.
- Wendorff* Herbert (1883-1943) właściciel dóbr Zdziechowa, niem. działacz gospodarczy i społeczny. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 130-1.
- Wendowa* Aniela Karolina z Ziółkowskich (1906-1994) nauczycielka historii. **Przyczynki:** A.K. z Z. W. *Ziemia Kaliska* 1994 nr 2 s. 2. – H. Wrotkowski: Pożegnanie mgr A. W. *Kalisia* 1994 nr 6 s. 22.
- Wendziński* Ignacy (1828-1901) nauczyciel, dziennikarz, drukarz, wydawca. **Słowniki:** SPKP. **Biografie:** F. German: W.I. *Zeszyty Prasoznawcze* 1969 nr 4 s. 108-9. **Przyczynki:** K. Wachtl: Polonia w Ameryce. Filadelfia 1944. – K. Tatarowicz: Katalog poloników... Biblioteki Jagiellońskiej. Kr. 1961. – J. Skrzypek: Czasopiśmiennictwo polskie w Stanach Zjednoczonych A. P. *Roczniki Historii Czasopiśmiennictwa* 1963/64 z. 1 s. 170, 173. – S. Włoszczewski: Polonia amerykańska. Wwa 1971.
- Wengerek* Edmund (1913-1978) prawnik, prof. UAM. **Biografie:** M. Tyczka: E. W. 1913-1978. *Ruch PES* 41: 1979 z. 1 s. 299-304.
- Werbel* Kazimierz (1902-1940) ks., działacz harc. **Słowniki:** Martyrol.; Teolodzy; SBKS; Członkowie tajnych tow.; Anders.
- Werckmeister* Georg (1867-1942) kupiec i radny miejski w B. **Słowniki:** BSB IV; Balde.
- Werner* (zm. 1170) kan. kruszwicki, bp kujawski, płocki. **Słowniki:** Hagiografia Polska. T. 2. P. 1972; Biskupi; P.B. Gams: Series episcoporum Ecclesiae Catholicae. Gratz 1957 s. 345, 353.
- Werner* Franz (1862-?) pisarz niemiecki. – M. Wojtczak: Literatur der Ostmark. Posener Heimatliteratur (1890-1918). P. 1998 s. 207.

- Werner* Fryderyk Bernard (+). **AW:** 9419. **Przyczynki:** U. Popłonyk: Scenographia urbium Silesiae F. B.W. *Rocznik Muzeum Narodowego w Warszawie* 16: 1972 s. 145-210.
- Werner* Jan (XVI w.) złotnik pozn. **Przyczynki:** J. Wiesiołowski: Złotnika z poetą spór o honorarium autorskie. *KMP* 2000 nr 1 s. 64-78.
- Werner* Józef (1869-1931) powstaniec wlkp., działacz społeczny. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.
- Werner* Zenon (zm. 1974) dyr. Poznańskiej Wytwórni Papierosów. **Biografie:** Z. Dyszkant: Wspomnienie pośmiertne o Z. W. z żałobnej karty. *KMP* 1974 nr 4 s. 115-6, il.
- Wernheide* Gotfryd (zm. 1739) złotnik w P. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** Studia poznańskie. Cz. 2. P. 1954 s. 344. – *DWP* III s. 206. – *KZSzt.* V z. 2, 6, 22, 24, 29. *Wwa* 1960-1968. **Artykuły:** *ZfO* 4: 1955 z. 4 s. 584.
- Wernheide* Jan i (zm. 1687) złotnik w P. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** Studia poznańskie. Cz. 2. P. 1954, s. 333, 344. – *DWP* III s. 206. – *KZSzt.* V z. 5, 13, 15. *Wwa* 1959-1968. **Artykuły:** *ZfO* 4: 1955 z. 4 s. 584.
- Wernicke* Christian Elias (+) architekt, inspektor budowlany w P. **Przyczynki:** Ostrowska-Kębska Architektura passim.
- Weronika* Piastówna (XIII w.) c. Przemysła I, cysterka w Owińskach. **Słowniki:** Borkowska i s. 64.
- Weronika* (zm. ok. 1464) norbertanka w Strzelnie. **Słowniki:** Borkowska i s. 176.
- Weryho*-Darowska Bronisława (+) nauczycielka germanistka. **Przyczynki:** J. Werner, J. Żardecki: To oni nas uczyli. *Kaliszanie w Warszawie* 1993 nr 4 s. 19-29.
- Weselik* Witold Kazimierz (1913-1942) prawnik, działacz społ. i polit. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** Serwański.
- Wesołowski* Edmund (1877-?) ks. **Słowniki:** PTPN.
- Wesołowski* Kornel Kazimierz (1903-1976) chemik, metaloznawca. **Słowniki:** Słownik biograficzny techników polskich. Z. 2. *Wwa* 1992.
- Wesołowski* Roman (1877-1953/4) ks. **Słowniki:** PTPN.
- Wesołowski* Tadeusz (1904-1978) żołnierz AK. **Biografie:** K. Słomkowska-Zielińska: T. W. Nieznany żołnierz Polski Podziemnej. [W:] *ZiZM* s. 342-6.
- Wesoły* Jan (+) budowniczy. **Przyczynki:** Malinowski *Muratorzy* s. 72-5.
- Westfalewicz* Jan (1886-?) urzędnik. **Słowniki:** PTPN.
- Weychan* Marcei (1796-1890) ks. proboszcz w Środzie Wlkp., działacz społeczny. **Słowniki:** Anders.
- Weyman* Adam (1901-1970) działacz komunist. **Słowniki:** WSB.

Weyman* Stefan (1874-1936) bankowiec, działacz spółdzielczy i społ. **Słowniki:** Inowr. SB IV. **Przyczynki:** W. Kosztulski: Kujawska Spółdzielnia Mieszkaniowa w Inowrocławiu 1920-1970. Wwa 1970 s. 15. – Z. Kuras: Liceum Ogólnokształcące im. Marii Konopnickiej w Inowrocławiu. T. 1. Inowr. 1983 s. 12-4. T. 2. Inowr. 1988 s. 65-6. – C. Sikorski: Bank Spółdzielczy w Inowrocławiu 1867-1992. Inowr. 1992.

Weyman* Stefan (1913-1978) historyk prawa, bibliotekarz, działacz społ. **Słowniki:** WSB; SBW; SPKP Supl. II. **Bibliografie:** M. Kosman: Prace S.W. ogłoszone drukiem. *PBK* 15: 1979 s. 288-9. **Biografie:** H. Olszewski: S.W. (1913-1978). *Ruch PES* 40: 1978 z. 3 s. 287-9. – K. Kolańczyk: S.W. 1913-1978. *CzPH* 31: 1979 z. 2 s. 263-6. – A. Mężyński: S.W. (1913-1978). *Przegląd Biblioteczny* 47: 1979 z. 1 s. 155-7. – M. Kosman: Wspomnienia o S.W. (1913-1978). *PBK* 15: 1979 s. 281-9. – *PBK* 15: 1979 [zeszyt poświęcony pamięci S. W.]. – K. Kolańczyk: S.W. (1913-1978). *RH* 46: 1980 s. 237-44. – A. Pihan-Kijasowa, M. Andrzejak: Redaktorzy i główni redaktorzy wydawnictw PTPN. Noty biograficzne. [W:] Rys dziejów Wydawnictwa Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk z bibliografią publikacji Towarzystwa 1856-2008. Red. D. Gucia i A. Pihan-Kijasowa. 1. P. 2011, s. 113-4. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp. s. 7, 136, 356, 360, 411, 426, 865. – [G. Labuda]: Nad grobem S.W. *PBK* 15: 1979 s. 5-6.

Weysenhoff* Józef (1860-1932) pisarz. **AW:** 9433. **Słowniki:** BSB i (i fot.); SPKP; Nowy Korbut. **Biografie:** Nasz baron. [W:] A. Grzymała-Siedlecki: Niepospolici ludzie w dniu swoim powszednim. Kr. 1974 s. 103-23. **Biografie:** L. Czerniewski: Przypomnienie J. W. *Tygodnik Warszawski* 1946 nr 35. – J. Krzyżanowski: Twórca „Sobola i panny”. [W:] J. W.: Soból i panna. Wwa 1948 s. V-XVL. – J. Szelań (Z. Mitzner): Wstęp do: J. W.: Żywot i myśli Zygmunta Podfilipskiego. Wwa 1951. – Z. Starowieyska-Morstinowa: J. W. [W:] Ci, których spotykałam. Kr. 1962 s. 196-242. – I. Szybowska: Weysenhoff. Wwa 1976. **Przyczynki:** T. Brandowski: Wśród czcigodnych pamiątek. Rękopisy i autografy Biblioteki Miejskiej w Bydgoszczy. *Arkona* 1946 nr 6/7. – Z. Gosiewska: Język łowiecki w powieściach J. W. *Prace Polonistyczne* S. VII 1949 s. 159-73 i nadb. – B. Winnicki: Polityczna sylwetka Weysenhoffa. *Kuźnica* 1949 nr 5. – Kisiel (S. Kisielewski): Sienkiewicz, Irzykowski, Weysenhoff. *Tyg. Powsz.* 1952 nr 42. – S. Stomma: Casus Podfilipski. *Tyg. Powsz.* 1952 nr 46. – P. Górka: Paleta i pióro. Kr. 1956 passim. – K. Morawski: o bohaterach powieści Weysenhoffa. *Wiadomości* (Londyn) 1959 nr 13/14. – M. Wychowańska: o J. W. bibliofilu i zbieraczu. *Kamena* 1961 nr 9 s. 3. – W. Sadkowski: Literatura katolicka w Polsce. Wwa 1963 s. 33-43. – H. Obiezierska: Sztuka powieściopisarska J. W.B. 1965 s. 5-6 i n. – I. Szybowska: Twórczość powieściopisarska J. W. *Biuletyn Polonistyczny* 1971 nr 40. – T. Gicgier: Samokłęski. Dookoła Weysenhoffa. *Życie Literackie* 1972 nr 44. – Z. Kamiński: Dzieje życia w pogoni za sztuką. Wwa 1975. – Z. Mrozek: Życie kulturalno-społeczne, teatralne i literackie Bydgoszczy w latach 1919-1939. B. 1984 passim. – Z. Mrozek: Bydgoskie środowisko literackie (1920-1939). [W:] Kultura bydgoska 1945-1984. Pod red. K. Kwaśniewskiej. B. 1984 s. 33-5. – B. Wysocka: Kultura literacka Wielkopolski w latach 1919-1939. P. 1990 s. 45, 99, 136, 145, 169, 171, 175, 234. – K. Z. Szymańska: Malarstwo portretowe w twórczości literackiej J. W. *Pr. Nauk., Filol. Pol. Hist. / WSP Częst.* Z. 5 (1995/96) s. 107-124, sum. – K. Z. Szymańska: o plastyczności opisów natury w prozie artystycznej J. W. *Pr. Nauk., Filol. Pol. Hist. / WSP Częst.* Z. 7 (1998) s. 213-25, sum.

Wezenborg* Bartosz (zm. 1393?) woj. pozn. **AW:** 201, 9434. **Słowniki:** PSB (Bartosz); WSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Źródła:** Kodeks dyplomatyczny katedry i diecezji wileńskiej. T. 1. Kr.

1948 nr 1. **Monografie:** D. Piwowarczyk: Król, honor i kariera – dzieje B.W. [W tegoż:] Poczet rycerzy polskich XIV i XV wieku. Wwa 2004 s. 23-34. **Przyczynki:** T. Jurek: Obce rycerstwo na Śląsku. P. 1996 s. 304-5. – A.F. Grabski: Polska w opiniach Europy Zachodniej XIV-XV w. Wwa 1968 s. 66, 190. – Dz. Wlkp. i s. 310-2.

Wezenborg* Bartosz z Gostynia (XV w.) kaszt. nakielski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Węckowski* Stanisław (1876-1937) wizytator szkol., działacz niepodl. **Słowniki:** AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Węciewicz* Marian (1903-1986) adwokat, powstaniec wlkp., ppłk WP, zastępca dowódcy szwadronu 17 Pułku Ułanów w Lesznie, uczestnik kampanii wrześniowej 1939, działacz społ. **Słowniki:** SBPW; SBL; Kawalerowie VM. T. III, cz. 1. **Biografie:** L. Majchrzak: M. W. – żołnierz, działacz społeczny, prawnik. [W:] Sławni Gostynianie. Kalendarz 1986. Gostyń 1985 s. 8-9, il. – P. Bauer: M. W. (1903-1986), oficer wierny Ojczyźnie. *Grabonoskie Zapiski Regionalne* T. 8 (1998) s. 3-15. **Przyczynki:** T. Sobański: Jakub Dżugaszwili w oflagu Xc. *Życie Warszawy* 1975 nr 148. – Gniezno i ziemia gnieźnieńska. Walka o wolność narodową i społeczną 1918-1945. Pod red. J. Topolskiego [i in.]. Gniezno 1978. – P. Bauer [i in.]: 17 pułk ułanów im. króla B. Chrobrego w wojnie obronnej 1939. Gostyń 1978. – T. Sobański: Zbrodnie, kary i kariery. Wyd. 2. Wwa 1978. – G. Pejda: z synem Stalina w oflagu w Lubece. *Pan. Leszcz.* 1981 nr 38 s. 7, il. – P. Gabryel: Reportaż z kilku frontów. *Wprost* 1985 nr 8 s. 10-3.

Węclewski* Kazimierz (1826-1898) powstaniec 1848, działacz społ. **AW:** 9437. **Słowniki:** WSB; AMM.

Węclewski* Stanisław (1820-1893) powstaniec 1848, społecznik. **AW:** 9438. **Słowniki:** Nowy Korbut; SPKP; AMM; Nauczyciele MM. **Biografie:** L. Słowiński: Nie damy pogrześć mowy. Wizerunki pedagogów poznańskich XIX wieku. P. 1982 s. 257-74. **Przyczynki:** B. Osmólska-Piskorska: Pomorskie Towarzystwo Pomocy Naukowej. *Roczniki Towarzystwa Naukowego Toruńskiego* 1947 z. 1 s. 98, 103-4, 173, 192-3. – Motty II s. 521. – Prasa s. 64.

Węclewski* Stanisław (1863-1926) dentysta. **Słowniki:** PTPN.

Węclewski* Zygmunt (1824-1887) filolog klas., prof. i rektor uniw. we Lwowie. **AW:** 9439. **Słowniki:** Nowy Korbut; WSB; Biogramy uczonych I; Śródka; AMM; Nauczyciele MM. **Fotografie:** Mieszkańcy Warszawy w obiektywach fotografów XIX wieku. Portrety ze zbiorów [...] Biblioteki Publicznej m. st. Wwy. Wwa 2007 s. 91. **Biografie:** H. Krępska: Sylwetki filologów klasycznych w Polsce. Z. W. *Meander* 9: 1954 nr 4 s. 193-6. – L. Słowiński: Nie damy pogrześć mowy. Wizerunki pedagogów poznańskich XIX wieku. P. 1982 s. 257-74. – Przybecki s. 132. **Przyczynki:** S. Hammer: Historia filologii klasycznej w Polsce. Kr. 1948. – J. Kostrzewski: o „emigrantach” naukowych z Wielkopolski. *RH* 1957. – Motty i s. 162. **Artykuły:** *Symbolae Philologorum Posn.* 8: 1991 s. 123-42.

Węćcaś* Stanisław (1885-1941) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW; Enc. konsp. wlkp. **Biografie i noty biograficzne:** Z. Grot: S.W. (1885-1941). *RDzPWlkp* 1: 1947 s. 75-6. – Biografistyka powstania wielkopolskiego 1918-1919. Koszalin 1985 s. 311. **Przyczynki:** L. Nowak: Pamięci por. S.W. *Pan. Leszcz.* 1985 nr 19 s. 12.

- Węclawek* Andrzej (1899-1964) działacz komunist. **Słowniki:** WSB. **Biografie:** M. Olszewski: A. W. z żałobnej karty. *KMP* 32: 1964 nr 4 s. 108-10, il.
- Węclawski* Edmund (1892-1965) architekt, działacz społ. **Słowniki:** WSB; Członkowie tajnych tow.
- Węclawski* Jan (1922-1995) architekt, prof. WSSP w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1993-1995 s. 23.
- Wędkiewicz* Stanisław (1888-1963) romanista, prof. UP, UJ i UW. **Słowniki:** PTPN. **Biografie:** M. Brahmer: S.W. 1888-1963. *Nauka Polska* 11: 1963 nr 5 s. 224-9. – M. Brahmer: S.W. (1888-1963). *Poradnik Jęz.* 1963 z. 8 s. 307-9. – W. Weintraub: S.W. *Kultura* 17: 1963 nr 10 s. 115-22. – S. Pieczara: Droga naukowa Profesora dr. S.W. *Spraw. PTPN* 1968 nr 2 s. 421-3. **Przyczynki:** W. Truszkowski: z dziejów onomastyki polskiej. S.W. prace i materiały onomastyczne. Kr. 1974. R: J. Safarewicz, *Język Polski* 55: 1975 z. 2 s. 137-8; E. Dickenmann, *Beiträge zur Namenforschung*. NF 11: 1976 H. 1 s. 108.
- Wędzka* Władysława (1902-1994) nauczycielka. **Biografie:** S. Jędraś: W. W. *PLudu* 1997 z. 5-6 s. 40-41.
- Wędzki* Józef (zm. 1976) nauczyciel, wychowawca. **Biografie:** S. Jędraś: J. W. *PLudu* 1996 z. 3-4 s. 23-4.
- Węgierski* Andrzej (1600-1649) duchowny, pisarz reformacyjny. **AW:** 9442. **Słowniki:** Nowy Korbut; WSB; SBL; Szamotulanie; SHist. **Źródła:** Akta synodów różnowierczych w Polsce. Opr. M. Sipayłto. T. 4. Wwa 1997. **Biografie:** J. Tazbir: Praefatio. [W:] A. W. Libri quattuor Slavoniae reformatae. Varsoviae 1973 s. V-XXV – J. Tazbir: A. W. – historyk słowiańskiej reformacji. [W:] *Ars historica*. P. 1976 s. 603-16. **Przyczynki:** J. Tazbir: Reformacja a problem chłopski w Polsce XVI wieku. Wr. 1953. – J. Korpała: Dzieje bibliografii w Polsce. Wwa 1969. – Hist. nauki. – Jan Amos Komenský a Polsko. Praga 1975 s. 119-25.
- Węgierski* Tomasz Kajetan (+) z Kalisza. **AW:** 9447. **Biografie:** S. Jaśkiewicz: T.K. W. (W 205 rocznicę urodzin). *Ziemia Kaliska* 1961 nr 9 s. 6.
- Węglarz* Józef (1900-1980) inż. elektryk, prof. i dziekan Wydziału Elektrycznego PP, działacz społ. **Słowniki:** SBTech. XVI. **Biografie:** Z. Stein: Profesor J. W. (1900-1980). Wspomnienie. *Zesz. Nauk. PPozn., Elekt.* Z. 47 (2000) s. 7-12. **Przyczynki:** S. Majchrowski: Za drutami Murnau. Wwa 1970. – Politechnika Poznańska i wcześniejsze uczelnie techniczne w Poznaniu. Pod red. W. Dembeckiej. P. 1976. – S. Miklos: Polacy na politechnice w Gdańsku 1904-39. Wwa 1987 s. 342.
- Węgorek* Władysław Józef (1918-2001) prof., organizator i dyrektor Instytutu Ochrony Roślin w Poznaniu. **Bibliografie:** Wykaz wybranych publikacji Profesora W. W. [W:] W.J. Węgorek: Życiorys i wspomnienia (1918-2001). Od Twórcy Instytutu Ochrony Roślin do Programu Wieloletniego. P. [Instytut Ochrony Roślin] 2007, s. 207-36. – Wykaz publikacji profesora W. W. [W:] W.J. Węgorek: Jak specjalista od stonki ziemniaczanej został obrońcą historii i tradycji. Wstęp i dobór tekstów D. Wolna, S. Wolny. P. [PTPN] 2012, s. 67-98. **Źródła:** W.J. Węgorek: Życiorys i wspomnienia (1918-2001). Od Twórcy Instytutu Ochrony Roślin do Programu Wieloletniego. P. [Instytut Ochrony Roślin] 2007, 236 s., il. **Biografie:** S. Wolny:

- Profesor dr, czł. Rzecz. PAN W.J. W. dr H.C. [W:] W.J. Węgorek: Życiorys i wspomnienia (1918-2001). Od Twórcy Instytutu Ochrony Roślin do Programu Wieloletniego. P. [Instytut Ochrony Roślin] 2007, s. 190-7. – D. Wolna, S. Wolny: W.J. W. – prof. dr, czł. rzecz. PAN, dr H.C. [W:] W.J. Węgorek: Jak specjalista od stonki ziemniaczanej został obrońcą historii i tradycji. Wstęp i dobór tekstów D. Wolna, S. Wolny. P. [PTPN] 2012, s. 9-65.
- Węgorzewska* Aniela z Kwileckich (zm. 1822) generałowa, właścicielka Objezierza. **AW:** 9450. **Portret:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1819. **Przyczynki:** M. Witkowski: J. U. Niemcewicz i A. W. 6 nieznanych listów poety z lat 1818-1820. *Pam. Lit.* 43: 1953 nr 3/4 s. 1049-58.
- Węgorzewski* Jan (zm. 1586) opat przemęcki, bp sufragan poznański. **AW:** 9451. **Słowniki:** Biskupi. **Biografie:** Nowacki II s. 185.
- Węgorzewski* Piotr (XVIII w.) łowczy poznański. w.l. 1738-59. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 391.
- Węgrzyn* Wojciech (1888-1962) nauczyciel. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.
- Węgrzynowicz* Marian (1886-1974) wykładowca na UP, pedagog. **Źródła:** Przew. APAN s. 489. **Przyczynki:** A. Terlecka, W. Węgrzynowicz-Ludwiczakowa: „Dziadek”, czyli prof. M. W. Wspomnienia córek. *KMP* 2000 nr 2 s. 320-7.
- Węsierscy* – ziemianie wielkopolscy. **Przyczynki:** S. Leitgeber: Rodzina B.-W. *GWyb.* (P.) 2000 nr 70 s. 11 [dot. właścicieli majątku Zakrzewo w powiecie gnieźnieńskim].
- Węsierski* Albin (zm. 1875) **Przyczynki:** J. Fogel: Pompeja polska. z dziejów archeologii wielkopolskiej XIX wieku: działalność A. hr. W. i Zbigniewa hr. Węsierskiego-Kwileckiego. P. 1991. – J. Fogel: Pomnik Joachima Lelewela i Aleksandra Przeździeckiego na Ostrowie Lednickim – nie zrealizowany zamysł A. W. z lat 1869-1875. *Studia Lednickie* T. 4 (1996) s. 433-7 [polem. z: T. Panowicz, J. Wrześniński: Lednicka wieża – pomnik. z historii badań Ostrowa Lednickiego. *Studia Lednickie*. T. 3 (1994)]. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 157-8, 164, 176-7.
- Węsierski* Robert (1850-1922) urzędnik. **Słowniki:** PTPN.
- Węsierski*-Kwilecki Zbigniew Antoni Józef (1839-1926) ziemianin. **Słowniki:** PTPN **Przyczynki:** J. Fogel: Pompeja polska. z dziejów archeologii wielkopolskiej XIX wieku: działalność Albina hr. Węsierskiego i Z. hr. W.-K. P. 1991. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 158, 165-6.
- Węsierski* z Podrzecza (+) powstaniec z 1848 r. **Przyczynki:** Z. Prymas: W. z Podrzecza proklamował wolność. Wiosna Ludów w Gostyńskim. *Gaz. Gost.* 1992 nr 10 s. 31.
- Węsław* Wojciech Witold (1895-1939) lekarz, doc. UP. **Słowniki:** WSB; PTPN; SBPNM i z. 4. **Biografie:** W. W. *Spraw.* PTPN 1945 i 1946 s. 145. **Przyczynki:** A. Bochenek, M. Reicher: Anatomia człowieka. T. 4. Wwa 1958 s. 119.
- Wętkowski* Czesław (1893-1981) artysta ludowy z Wielkopolski. **Przyczynki:** Sztuka ludowa Pałuk. Przeszłość i teraźniejszość. Red. W. Szkulmowska. B. 1996 s. 47, il.

- Węzyk* Feliks (1796-1863) ziemianin, prawnik, działacz społ., oświat. i polit. **AW:** 9461. **Słowniki:** PTPN; SPKP. **Przyczynki:** J. Weinberg: Księgozbiór F. W. z Mroczenia. [W:] Dwór polski w XIX wieku. Red. T. Hrankowska. Wwa 1998 s. 99-110.
- Węzyk* Jan (1575-1638) bp poznań., abp gnieźn. **AW:** 9462. **Słowniki:** Biskupi; Szkoła Kaliska. **Źródła:** Kat. biskupów s. 73-6, 149-51. **Biografie:** Nowacki II s. 104-5.
- Węzyk* Paula (1876-1963) pisarka, publicystka. **AW:** 9466. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** H. Tyszkiewicz: Poetka z Myjomic. *Tyg. Kęp.* 1995 nr 35 s. 6. **Artykuły:** +*Przew. Kat.* 1963 nr 21 s. 255.
- Węzyk* Stanisław (1888-1966) ks. **Słowniki:** PTPN.
- Węzyk* Walenty (1705-1766) proboszcz wieruszowski, prepozyt wieluński, kan. gnieźn., bp chełmski, bp przemyski. **AW:** 9468. **Słowniki:** Biskupi.
- Węzyk* Wojciech (1890-1920) powstaniec wlkp., dowódca II baonu 70 Pułku Piechoty Wlkp., kpt. WP. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 2.
- Wiatrolik* Leopold (1890-1957) lekarz. **Słowniki:** PTPN; H. Florkowski: Słownik lekarzy ziemi kościańskiej. Kościan 1995; Członkowie tajnych tow.; Anders.
- Wicherkiewicz* Bogdan (1855-1924) okulista. **AW:** 9474. **Słowniki:** PTPN.
- Wicherkiewicz* Bolesław (1847-1915) okulista, redaktor. **AW:** 9475. **Słowniki:** PTPN; AMM; 125 lat Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego 1877-2002. Kalisz 2002 s. 246-58, il. **Biografie:** I. Ostrowska- Ziółkiewiczowa: B.W. i jego działalność naukowa na polu okulistyki. *Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń PAU* 49: 1948 nr 6 s. 305-7. – W. Orłowski: B.W. i jego wkład w naukę na tle okulistyki wielkopolskiej z wieków XV – XIX. [W:] Wkład lekarzy i farmaceutów wielkopolskich do rozwoju nauk medycznych. Wwa [i in.] 1975 s. 66-83. – R.K. Meissner, J.M. Hasik: Polski wkład w medycynę światową. P. 1989. **Przyczynki:** Motty. – M. Wilczek: Zarys historii katedry i kliniki okulistycznej w Krakowie. [W:] Sześćsetlecie medycyny krakowskiej. T. 2: Historia katedr. Red. L. Tochowicz. Kr. 1964 s. 435-44, il. – D. Wawrzykowska-Wierciochowa: w kręgu miłości i bohaterstwa. (Z dziejów humanitaryzmu polskiego i prekursorów Polskiego Czerwonego Krzyża). Wwa 1965 s. 251-7, il. – W.J. Orłowski: w 90-lecie wielkopolskiego szpitalnictwa okulistycznego. *Klinika Oczna* 37: 1967 s. 285-90. – W.J. Orłowski: z dziejów polskich periodyków okulistycznych. *Klinika Oczna* 39: 1969 s. 773-7. – W.J. Orłowski: B.W. w życiu społecznym i naukowym Wielkopolski. *Klinika Oczna* 44: 1974 s. 723-34, il. – W.J. Orłowski: B.W. i jego wkład w naukę na tle okulistyki wielkopolskiej z wieków XV-XIX. *Rocznik AM (P.)* 1975 suplement nr 2 s. 66-83, il. – S. Stępak: Przyczynek do działalności społecznej B.W. w okresie poznańskim. *Klinika Oczna* 47: 1977 s. 323-4. – H. Żygulska-Machowa, M. Starzecka: Profesor B.W. jako współtwórca krakowskiej szkoły okulistycznej. *Klinika Oczna* 52: 1982 s. 245-9, il. – R. Meissner, Z. Słomko, T. Pisarski: Rektor Wszechnicy Piastowskiej. Szkice do portretu Heliodora Świącickiego (1854-1923). P. 1987 s. 101-4, 117, 120, il. – K. Pecold: B.W. (1847-1915). [W:] Kcynianie w służbie Eskulapa. Red. P. Prusak. (=Zeszyty Regionalne Kcyńskiego Tow. Kulturalnego) 1991 s. 7-8, il. – T. Szulc: w Poznaniu i wkoło niego. Wspomnienia poznańskiego lekarza. P. 1995 s. 29, 64, 118, 124. – I. Bednarska-Żytko, H. Bednarska: Związki Emila von Behringa z Polakami. *Nowiny Lekarskie*

69: 1998 nr 6 s. 772-8, il. – M. Mrugalska-Banaszak: Kamienica poznańskich lekarzy. *KMP* 2001 nr 1 s. 124-38, fot. [m.in. B.W.].

Wicherkiewiczowa* Maria ze Sławskich (1875-1962) pisarka i malarka. **AW:** 9478. **Słowniki:** WSB; Szamotulanie; Krygier. **Źródła:** M. W.: Najmilsze miasto. [W:] Poznańskie wspominki. P. 1960 s. 159-84. – Kamolowa Zbiory rękopisów s. 47 [o spuściźnie M. W.]. – Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1434. **Biografie:** P. Grzegorzczak: z materiałów bio- i bibliograficznych dotyczących pisarzy zmarłych w 1962 roku. *Rocznik Literacki* 1962 s. 518-31 [m.in. biogram M. W.]. – T. Kraszewski: M. W. z żałobnej karty. *KMP* 30: 1962 nr 4 s. 93-5, il. **Przyczynki:** Pięćdziesiąt lat twórczości M. W. Jubileusz literatki poznańskiej. *Nowy Świat* 1954 nr 4[5] s. 1. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 274.

Wichlińska* Justyna Emilia (1878-1964) działaczka społ., powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Biografie:** H. Łada: Wybitniejsi działacze organizacji rolniczych na Kujawach 1864-1939. Inowr. 1984 s. s. 224-5, 227-8. **Przyczynki:** L. i M. Trzeciakowscy: w dziewiętnastowiecznym Poznaniu. P. 1982 s. 354.

Wichliński* Jan (1908- ok. 1942) inż. rolnik, poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Wichorska* Elżbieta (zm. 1699) przeorysza norbertanek w Strzelnie. **Słowniki:** Borkowska i s. 195.

Wichrowski* Witold Antoni (1884-1940) farmaceuta, współwłaściciel Fabryki Olejów Mineralnych w P., powstaniec wlkp., kpt. WP. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Biografie:** J. Kiński: Pro Memoria. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1991 nr 3-4 s. 510. **Przyczynki:** J. Tucholski: Mord w Katyniu. Wyd. 1. Wwa 1991 s. 243, 595.

Wichrzycki* Bolesław (1905-1945) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Wicznyński* Piotr (1885-1969) architekt. **Przyczynki:** K. Sobkowicz: Architekci wielkopolscy. Cz. 1. P. 1988 s. 8, 52, 55, 58, 65-7, 83, 125, 142, 154, 156.

Widajewicz* Józef (1889-1954) historyk, prof. UP. **AW:** 9480. **Słowniki:** WSB; PTPN; Biogramy uczonych I; SHist.; Śródka; Udział Lwowa. **Biografie:** Z. Wojciechowski: Wspomnienie o J. W. (1889-1954). *PZach.* 10: 1954 nr 9/10 s. 252-5. – Z. Wojciechowski: Wspomnienie o J. W. [W tegoż:] *Studia historyczne.* Wwa 1955 s. 448-52. – R. Kiersnowski: J. W. (1889-1954). *SA* 5: 1954-6 s. 439-40. – K. Tymieniecki: J. W. *Spraw. PTPN* 19: 1955 nr 1 s. 233-5. – Wybitni hist. wlkp. s. 259-67. – J. Leśny: J. W. [W:] *Wybitni historycy wielkopolscy*, s. 285-96. **Przyczynki:** G. Labuda: J. W. jako historyk dziejów Słowiańszczyzny. *Pamiętnik Słowiański* 4: 1954 z. 2 s. 386-91. – K. Pieradzka: Zgon prof. J. W. *Tyg. Powsz.* 10: 1954 nr 45 s. 2. – Z. Wojciechowski: *Studia historyczne.* Wwa 1955 s. 448-52. – *Alma Mater w podziemiu.* Kr. 1964 s. 203. – B. Piotrowski: o Polskę nad Odrą i Bałtykiem. *Myśl zachodnia i badania niemcoznawcze Uniwersytetu Poznańskiego.* P. 1987 s. 76, 123, 155, 160-2, 165, 166, 170, 171, 179, 186, 198, 201, 238, 239, 287, 396, 397, 418.

Widlicki* Józef (XVIII w.) burgrabia nakielski. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 391.

Widy*-Wirski Feliks Teodor (1907-1982) lekarz, polityk, woj. pozn. **Słowniki:** SPKP Supl. II; SBKS; Kunert Słownik II. **Źródła:** F. W.-W.; Szlakiem wyzwolenia. Wwa 1974. – F. W.-W.: Wspomnienia wojewody. Wwa 1980, 56 s., il. – F. W.-W.: Wspomnienia z okresu Frontu Ludowego w Poznaniu. z *pola walki* 23: 1980 nr 2 s. 191-8. – Boniecki Fotografie. **Biografie:** E. Janowicz: F. T. W.-W. 1907-1982. *Przegląd Biblioteczny* 51: 1983 z. 4 s. 473-5, il. – J. Kapuścik: F. T. W.-W (1907-1982). Były dyrektor Głównej Biblioteki Lekarskiej. *Informator Bibliotekarza* 1983 s. 241-7. – J. Kapuścik: F. T. W.-W. (1907-1982). *Biuletyn Głównej Biblioteki Lekarskiej* 29: 1983 nr 1 s. 3-6. **Przyczynki:** S. Korboński: w imieniu Rzeczypospolitej. Londyn 1964. – J.M. Majchrowski: Stronnictwo Pracy. Kr. 1979 s. 26, 58, 64, 67, 87-9. – K. Turowski: Dzieje Stronnictwa Pracy w latach 1945-1946. *Chrześcijanin w Świecie* 1982 nr 1 s. 29-30, 33, 39, 43. – T. Strzembosz: Oddziały szturmowe konspiracyjnej Warszawy 1939-1944. Wwa 1983. – A. Andrusiewicz: Stronnictwo Pracy (1945-1950). z *Pola Walki* 1986 nr 1 s. 126-41. – W. Bujak: Historia Stronnictwa Pracy 1937-1946-1950. Wwa 1988. – K. turowski: Historia ruchu chrześcijańsko-demokratycznego w Polsce 1869-1946. Wwa 1989. – Urząd wojewody w Poznaniu od X wieku do współczesności. Pod red. S. Sierpowskiego. P. 1997 s. 148-52, 161, 246, 262. – S. Kisielewski: Abecadło Kisiela. Wwa 1997.

Wiechowicz* Stanisław (1893-1963) kompozytor, dyrygent, krytyk muz. **Słowniki:** Dyrygenci; B. Schäffer: Leksykon kompozytorów XX wieku. Kr. 1965; SMP; WSB; G. Mizgalski: Podręczna encyklopedia muzyki kościelnej. P. 1959; Grove's dictionary of music and musicians. 5 ed. T. 9. London 1954. **Biografie:** J. Proszak: S.W. i twórczość chóralna. *Życie Śpiewacze* 1954 nr 10 s. 6-13. – G. Słaboń: S.W. jako publicysta i krytyk muzyczny. *ISME* 1998 nr 2 s. 37-63. **Przyczynki:** Z. Lissa [i in.]: Zagadnienie folkloru w twórczości współczesnych kompozytorów polskich. *Muzyka* 1951 nr 5/6. – T. Marek: Przewodnik koncertowy. Wwa 1955. – A. Schäffer: Almanach polskich kompozytorów współczesnych oraz rzut oka na ich twórczość. Kr. 1956. – Kultura muzyczna Polski Ludowej. Praca zbiorowa. Kr. 1957. – G. Słaboń: S.W. o wychowaniu muzycznym. *ISME* 1995 nr 3/4 s. 92-5. **Artykuły:** +*Ruch Muzyczny* 1963 nr 12.

Wiechowiczowa* Walentyna (zm. 1939) pedagog muzyczny. **Biografie:** T. W., K. F.: W. W. w 20-lecie śmierci. *Tyg. Zach.* 4: 1959 nr 2 s. 9.

Wiecierzyński* Władysław (1894-1983) płk. WP, dowódca 55 Poznańskiego Pułku Piechoty stacjonującego w Lesznie, uczestnik wojny polsko-bolszewickiej i kampanii wrześniowej 1939, działacz społ. **Słowniki:** SBL; Kawalerowie VM. T. III, cz. 1. **Biografie:** S. Jędraś: Pułkownik W. W. *PLudu* 1987 z. 5 s. 29-30. – P. Bauer: Pułkownik W. W. *Pan. Leszcz.* 1989 nr 35 s. 13. **Przyczynki:** P. Bauer [i in.]: 55 Poznański Pułk Piechoty w obronie Ojczyzny we wrześniu 1939 roku. Leszno 1979. – P. Bauer [i in.]: Armia Poznań w wojnie obronnej 1939. P. 1983. – P. Bauer: 55 Poznański Pułk Piechoty Wwa 1991 s. 18-9, 26, 37. – Historia Leszna. Red. J. Topolski. Leszno 1997 s. 261, 280, 405. – W. Kowalski: U polskich stoim granic. Suwałki 1999 s. 99, 101.

Wiecki* Czesław Stanisław (1886-1939) lekarz Ubezpieczalni Społecznej w B., działacz polit. i kult., powstaniec wlkp., ppłk WP. **Słowniki:** BSB II (i fot.); J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** W. Jastrzębski: Terror i zbrodnia. Wwa 1974 s. 85. – B. Krzywobłocka: Chadecja 1918-1937. Wwa 1974 s. 170, 178, 208, 227. – Z. Mrozek: Życie kulturalno-społeczne, teatralne

i literackie Bydgoszczy w latach 1919-1939. B. 1984 passim. – J. Bartnicki: Bydgoszcz w roku 1939. B. 1985 s. 55.

Wieczorek* Henryk (1922-1973) ks. **Biografie:** M. Banaszak: Ks. H.W.1922-1973. *MK* 25: 1974 nr 7 s. 164-5.

Wieczorek* Kazimierz (1913-1940) działacz harcerski w Zdunach. **Słowniki:** Anders.

Wieczorek* Nepomucen (1889-1920) powstaniec wlkp., chorąży WP w 68 Pułku Piechoty Wlkp. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 2.

Wieczorek* Roman (1839-1905) lekarz. **AW:** 9493. **Słowniki:** PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow.

Wieczorek* Władysław (1894-1944) prawnik, star. pleszewski. **Słowniki:** SBWP-W II. **Przyczynki:** I. Kuczyńska: Papierkowe wspomnienia spadkobiercy. *Gazeta Pleszewska* 1994 nr 13 s. 13.

=Wieczorek* Zofia (+). **Przyczynki:** A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego w dziedzinie upowszechniania kultury za rok 1969. Nagrody indywidualne. *KMP* 1971 nr 2.

Wieczorek* Zygfryd (1911-1980) malarz, grafik, pedagog. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** Wielkopolska w plastyce. Poznań CBWA kwiecień 1951. Katalog. – Katalog dorocznej wystawy prac członków ZPAP Okręgu Poznańskiego. Łódź styczeń 1951. – Wystawa rysunków ZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań CBWA maj – czerwiec 1953. Katalog. – Ekslibris wielkopolski. Poznań 1958. Katalog. – K. Kalinowski: Dwadzieścia lat plastyki poznańskiej (1945-1965). *KMP* Cz. i – 1964 nr 2. – K. Piwocki: Historia Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie 1904-1964. Wr. [i in.] 1965. – 1919-1969 Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Praca zbiorowa pod red. S. Teisseyre. P. 1971. – T. i K. Kostyrkowie: Problemy sztuki współczesnej. P. 1972. – Z. W. Malarstwo. Poznań 1974. Katalog. – Grupa 4F + R. Wystawa retrospektywna. Poznań lipiec 1984. Katalog. – K. Kostyrko: z historii Związku Polskich Artystów Plastyków Okręgu Poznańskiego. [W:] Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980. Praca zbiorowa pod red. T. Kostyrko. P. 1987 s. 23. – J. Mulczyński: Pracownie artystów poznańskich XX wieku. *KMP* 1994 nr 1-2.

Wieczorkiewicz* Bronisław Anastazy (1860-1924) lekarz. **Słowniki:** SLek. III. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5. Kalisz 1999. **Przyczynki:** S. Lorenz: Antoni Wieczorkiewicz. *B H Sz.* 1951 nr 4 s. 204-5.

Wieczorkiewicz* Leon (1854-1925) lekarz. **Słowniki:** SLek. III. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5. Kalisz 1999.

Wieczorkiewicz* Wojciech (ok. 1700-1759) kan. gnieźn., bibliotekarz. **Słowniki:** SPKP. **Przyczynki:** W. Olszewicz: z dziejów bibliotek i miłośnictwa książki w Polsce w XVIII wieku. *Roczniki Biblioteczne* 1968 s. 53.

Wiedyskiewicz* Władysław (1872-1921) lekarz. **Słowniki:** SLek. IV.

- Wiegner* Adam Florian (1889-1967) filozof, logik, prof. UP. **Słowniki:** PTPN; Słownik psychologów polskich. P. 1992. **Biografie:** K. Zamiara: A. W. *Kron. UAM* za lata 1965/66-67/68 s. 787-8. – T. Rzepa: A.F. W. (1889-1967). *Przegląd Psychologiczny* 32: 1989 nr 1. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp. s. 171, 172, 182-7, 189, 191-3, 197, 444, 467, 543. – A. Zeidler: Logika, metodologia i filozofia nauk na Uniwersytecie Poznańskim w dwudziestolecu międzywojennym (W. K., Zygmunt Zawirski, Adam Wiegner). [W:] *Filozofia na Uniwersytecie w Poznaniu. Jubileusz 90-lecia*. Red. nauk. T. Buksiński. P. 2010, s. 207-14.
- Wiehler* Zygmunt (1890-?) kompozytor, dyrygent. **Słowniki:** SMP; Dyrygenci. **Przyczynek:** B. Schäffer: *Almanach polskich kompozytorów współczesnych i rzut oka na ich twórczość*. Kr. 1956.
- Wieleński* Bolesław (1889-1940) laryngolog, kierownik oddziału laryngologicznego Sanatorium ss Elżbietanek w P., mjr WP. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow.; J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Przyczynki:** T. Kryśka-Karski: *Materiały do historii Wojska Polskiego*. Londyn 1985, 15, s. 16 poz. 12054. – A. Moszyński: *Lista Katyńska*. Wwa 1989 s. 331. – J. Tucholski: *Mord w Katyniu*. Wyd. 1. Wwa 1991 s. 509, 924. – Z. Gajowniczek: *Lista Starobielska*. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1993 nr 1 s. 318.
- Wielewicki* Jan (ok. 1566-1639) jezuita, nauczyciel, historyk. **AW:** 9496. **Słowniki:** Nowy Korbut; SHist.; EWoj; Szkoła Kaliska. **Źródła:** J. W.: *Dziennik spraw domu zakonnego OO. Jezuitów u ś. Barbary w Krakowie*. T. 5: od r. 1630 do r. 1639. Kr. 1999. R: T. Bieńkowski, *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* T. 44 (2000) s. 238-40; J. Kracik, *NP* T. 93 (2000) s. 477-82. **Przyczynki:** J. Poplatek: J. W. i jego diariusz. *Odrodzenie i Reformacja* 4: 1969 s. 59-88.
- Wielgosz* Tadeusz (1888-1945) inż., prof. dendrometrii i statystyki leśnej UP. **AW:** 9498. **Słowniki:** PTPN; SBTech. I; Mała encyklopedia leśna. **Biografie:** T. W. (nekrolog). *Kron. UP* za lata 1945-54/55 s. 711-2. **Przyczynki:** *Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969*. P. 1970 s. 51, 75-6, 80, 94, 352-3, 366, 370. – *Tworcy i organizatorzy leśnictwa polskiego na tle jego rozwoju*. Wwa 1974 s. 407-8. – *Leśnictwo polskie w okresie II wojny światowej*. Wwa 1976 s. 154, 222, 279, 294. – *Nauki leśne w Polsce 1920-1970*. Wr. 1977 s. 93-5, 99, 150, 162, 276.
- Wielgosz* Wojciech (+) arianin, pedagog. **Biografie:** J. Goclik: W. W. z Kalisza. *Arianin-pedagog. Ziemia Kaliska* 3: 1959 nr 3 s. 6.
- Wielicki* Maciej (zm. 1585) kan. kruszwicki, bp sufragan kujawski. **AW:** 9499. **Słowniki:** Biskupi.
- Wieliczka* Małgorzata (XVI w.) mieszcza pozn. **Przyczynki:** T. Wotschke: *Zwei Bibliotheken in alter Zeit*. *DWZP* 35: 1938 s. 209-12.
- Wieliczka* Zygmunt Michał (1890-1975) publicysta, powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW; SBWP-W II. **Przyczynki:** *Pomnik Powstańców Wielkopolskich 1918-1919*. Pod red. W. Jakóbczyka P. 1965 s. 68-72. – A. Czubiński: *Powstanie wielkopolskie*. P. 1978. – *Południowo-zachodnia Wielkopolska 1918-1919 roku*. Leszno 1978 s. 3-14. – A. Czubiński: *Powstanie wielkopolskie 1918-1919*. P. 1988. – A. Czubiński [i in.]: *Powstanie wielkopolskie 1918-1919*. Wwa [i in.] 1988.

Wielowiejska* Brygida – imię zakonne (zm. 1838) ksieni cysterek w Ołoboku. **Słowniki:** Borkowska i s. 61.

Wielowiejski* Stefan (1654-1721) ks., jezuita, prof. w P. **AW:** 9501. **Słowniki:** Teolodzy; EWoJ.

Wielżyński* – zob. Wyleżyński.

Wieniawski* Henryk (1835-1880) kompozytor – w Wielkopolsce. **Biografie:** J. W. Reiss: H.W.Kr. 1963, 186 s., tabl., nuty, bibliogr. **Przyczynki:** E. Grabkowski: W. w Poznaniu – niepoohamowany płomień narodowości. *Nurt* 1984 nr 10 s. 1, 8-11. – E. Grabkowski: W. w Poznaniu – któryż z nich większym mistrzem? *Nurt* 1984 nr 11 s. 13-6. – E. Grabkowski: W. w Poznaniu – grand duo polonais. *Nurt* 1984 nr 12 s. 12-6. – E. Grabkowski: W. w Poznaniu – ślady najtrwalsze. *Nurt* 1985 nr 1 s. 38-9. – E. Grabkowski: W. w Poznaniu – pobyt trzeci. *Nurt* 1985 nr 3 s. 36-8. – E. Grabkowski: W. w Poznaniu – ku przeznaczeniu. *Nurt* 1985 nr 6 s. 31-3. – E. Grabkowski: Pamiętki po Wieniawskim w P. *Ruch Muzyczny* 1997 nr 6 s. 29 [zbiory Tow. Muzycznego im. H. Wieniawskiego].

Wieniawski* Julian (1834-1912) pseudonim Jordan komediopisarz, publicysta. **Słowniki:** Nowy Korbut. **Biografie:** Z. Wójcikowska: Przypominamy o Jordanie. *Kamena* 1960 nr 6. – J. Zaremba: Wieniawscy – sławni ludzie. *Kamena* 1962 nr 21. – J.J. Lipski: Jordan. J. W. [W:] Warszawscy „pustelnicy „ i „bywalscy”. T. 1. Wwa 1973 s. 269-74. **Przyczynki:** S. Jasiński: Uśmiech i humor w literaturze. *Słowo Powszechne* 1947 nr 74. – Z. Mitzner: Wstęp do: J. W.: Wędrowniki delegata. Wwa 1955. –

Wierbiński* Tadeusz (1883-1951) ks. **Słowniki:** Martyrol; PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Wierczyński* Stefan Vrtel (1886-1963) filolog, bibliotekarz, prof. UP. **AW:** 9504. **Słowniki:** SWPP; SPKP; WSB; PTPN; SBW; Biogramy uczonych I. **Bibliografie:** J. Dutkowski: Materiały do bibliografii publikacji naukowych S. V.-W. *SO* 23: 1963 s. XI-XXI. – B. Świdorski: S. V.-W. 1886-1963. Bibliografia prac drukowanych. *Roczniki Biblioteczne* 7: 1963 s. 15-28. **Źródła:** S. Vrtel-Wierczyński: Ze wspomnień ossolińskich. [W:] Zakład imienia Ossolińskich 1827-1956. Wrocław 1956, s. 161-8. – A. Marciniak: Materiały profesora S. V.-W. w Archiwum Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu. *Roczniki Biblioteczne* 28: 1984 z. 1-2 s. 91-106, rez., rés. – Przew. APAN s. 487-8. **Biografie:** I. Reślińska-Kwilecka: S.W. *KMP* 25: 1957 nr 1-2 s. 155-7. – A. Bronarski: Le professeur S. V.-W. *Études Slav. et Est-Europ.* 6: 1961 no 1/2 s. 97-103. – J. Bečka: S. V.-W. (26 XII 1886 – 3 II 1963). *Slavia* 32: 1963 seš. 4 s. 574-5. – T.S.Grabowski: Śp. S. V.-W. Jego działalność naukowa i bibliograficzna. *SO* 23: 1963 s. V-XXI. – P. Grzegorzczak: Pamięci S. V.-W. *Ruch Literacki* 4: 1963 z. 4 s. 223-5. – I. Kwilecka: Prof. dr S. V.-W. *Spraw. PTPN* 68: 1963 nr 1 s. 240-4. – W. Kuraskiewicz: Śp. prof. dr S. V.-W. 26 XII 1886 – 3 II 1963. *Język Polski* 43: 1963 nr 1/2 s. 1-4. – H. Pliszczyńska: Prof. S. V.-W. [nekr.]. *Bibliotekarz* 30: 1963 nr 3/4 s. 95. – B. Świdorski: S. V.-W. 1886-1963. *Roczniki Biblioteczne* 7: 1963 z. 1/2 s. 1-31, il., Zsfg [z bibliogr. prac drukowanych]. – K. Tokarżówna: S. V.-W. (26 grudnia 1886 – 3 lutego 1963). *PLit* 54: 1963 z. 4 s. 557-64. – T. Wróblewski: Profesor doktor S. V.-W. (1886-1963). *PZach.* 19: 1963 nr 2 s. 336-9. – J. Magnuszewski: S. V.-W. (26 XII 1886 – 3 II 1963). *Pamiętnik Słow.* 14: 1964 s. 263-9. – K. Remerowa: Teoria i praktyka bibliografii – S. V.-W. [W:] Twórcy nowoczesnego bibliotekarstwa polskiego. Wr. 1974 s. 310-29. – M. Stasiewska: Życie, działalność i twórczość Profesora S. V.-W. P. 1977 [mps pracy magisterskiej]

w Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UAM w Poznaniu sygn. S/III 117]. – A. Downar-Zapolska, A. Jazdon: w XX rocznicę śmierci prof. S. V.-W. *Przegląd Biblioteczny* 51: 1983 s. 421-2. – B. Mytko: w dwudziestą rocznicę śmierci prof. S. V.-W. *SO* 41: 1984 s. 169-71. **Przyczynki:** J. Baumgart: Rzut oka na dzieje Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich 1917-1937. *Przegląd Biblioteczny* 25: 1957 z. 4. – I. Reślińska-Kwilecka: S.W. Laureaci Nagród Miasta Poznania w roku 1957. *KMP* 1957 s. 155-7. – S. Wasylewski: Pod kopułą lwowskiego Ossolineum. Wr. 1958. – T.S.Grabowski: S.W. jako badacz staropolszczyzny i bibliograf. *Sprawozdania z Posiedzeń Komisji PAN. Oddział w Krakowie* [1 półrocze] 1963 s. 85-7. – T.S.Grabowski: Zaslugi prof. S. V.-W. w dziedzinie bohemistyki i bibliografii słowiańskiej. *Sprawozdania z Posiedzeń Komisji PAN. Oddział w Krakowie* [1 półrocze] 1963 s. 172-4. – C. Wycech: z dziejów tajnej oświaty w latach 1939-1944. Wwa 1964. – M. Ambos: S. V.-W. jako bibliograf. *Przegląd Biblioteczny* 32: 1964 z. 1/2 s. 3-10, rés. – M. Burbianka: Dorobek bibliografii w Polsce Ludowej. *Roczniki Biblioteczne* 1966 s. 412, 414-5, 417, 420. – Walka o dobra kultury. Warszawa 1939-1945. T. 1-2. Wwa 1970. – Nauka w Wlkp. s. 103, 134, 136, 519, 523. – K. Remerowa: Teoria i praktyka bibliografii – S. V.-W. [W:] Twórcy nowoczesnego bibliotekarstwa polskiego. Wr. 1974 s. 310-29. – A. Puciatowa: S.W. jako dyrektor Biblioteki Narodowej. *Rocznik Biblioteki Narodowej* 17/18: 1982-1983 s. 423-39, sum. – J. Baumgart: Działalność prof. S. V.-W. w zakresie bibliografii. *Roczniki Biblioteczne* 28: 1984 z. 1-2 s. 41-57, rez., Zsfg. – M. Błochowiak: Działalność pedagogiczna i edytorska prof. S. V.-W. *Roczniki Biblioteczne* 28: 1984 z. 1-2 s. 75-89, rez. Zsfg. – K. Migoń: S. V.-W. koncepcja bibliologii. *Roczniki Biblioteczne* 28: 1984 z. 1-2 s. 3-13, rez., summ. – Z. Szkutnik: S. v.-W. jako bibliotekarz. *Roczniki Biblioteczne* 28: 1984 z. 1-2 s. 15-39, il. rez., Zsfg. – JUW: Oni kierowali organizacją. Sylwetki przewodniczących [Związku Bibliotekarzy Polskich]. *Bibliotekarz* 54: 1987 nr 10/11 s. 4-10 [m.in. S. V.-W.]. – B. Kocharńska: S. V.-W. (1886-1963). Bibliograf i bibliotekarz na łamach prasy. [W:] Rola książki w integracji ziem polskich w XIX w. Red. B. Kosmanowa. B. 2000 s. 145-56. – Napisy pamiątkowe s. 106. **Artykuły:** *Studia Rossica Posn.* 19: 1988 s. 143-53.

Wierszyłowski* Jerzy Marceli (1911-1985) prof. AR w Poznaniu. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1984-1986 s. 29.

Wiertelak* Jan (1900-1940) prof. Akademii Handlowej w P. **Słowniki:** AMOstr. z. 4, 6. **Biografie:** Byli wśród nas (AE) s. 250.

Wierusz* Antoni (1883-1945) lekarz, działacz społ.-polit. **Słowniki:** WSB; SBPW; Członkowie tajnych tow.; AMOstr. z. 3. **Biografie:** Śp. dr med. A. W. *NL* 52: 1945 z. 5 s. 21-2. **Przyczynki:** Wielkopolska szkoła edukacji narodowej. Wr. 1970, s. 130, 133. **Artykuły:** *+Gł. Wlkp.* 1945 nr 141.

Wierusz* Ignacy (1896-1968) adwokat, powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBWP-W I; SBPW; Członkowie tajnych tow. **Źródła:** I. W.: z dziejów walk o wolność na odcinku kępińsko-ostreszowskim. *RDzPWlkp.* 1: 1947. **Biografie:** M. Rezler: Żołnierz i adiutant. I. W. (1896-1968). *Południowa Wielkopolska* 1988 nr 13. **Przyczynki:** Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. Z. Grota. P. 1968 s. 25, 245, 291. – Z. Grot [i in.]: Wielkopolska w walce o niepodległość 1918-1919. Wwa 1968 s.143, 184. – M. Rezler: Ogólny zarys organizacji piechoty wielkopolskiej w latach 1918-1919. [W:] Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Artykuły i przyczynki. Kościan 1975. –

Udział społeczeństwa ziemi kaliskiej w wojnie obronnej 1939 roku. Kalisz 1978. – A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Zarys dziejów. Wwa [i in.]1978 s. 28, 277, 240.

Wierusz* Stefan (1900-1933) powstaniec wlkp., pilot. **Słowniki:** AMOstr. z. 14.

Wieruszowski* Michał (1801-1871) ks., nauczyciel gimn., działacz niepodl. **Słowniki:** AMM; Nauczyciele MM; Anders. **Przyczynki:** Z. Grot: Hipolit Cegielski. P. 1947 s. 26-7, 249-50, 311. – Motty II s. 186-8, 222, 528. – Nowacki II.

Wierzbowski* Stefan (+) działacz oświatowy i niepodl. **Przyczynki:** E. Zydlik: S.W. – organizator i kierownik tajnego nauczania w Wielkopolsce. KW 1996 nr 4 s. 61-6.

Wierzbicka* Irena Maria (1879-1972) bibliotekarka. **Słowniki:** SPKP Supl. [I].

Wierzbicka* Władysława (1909-1944). **Słowniki:** Słownik uczestniczek walki o niepodległość Polski 1939-1945. Poległe i zmarłe w okresie okupacji niemieckiej. Wwa 1988.

Wierzbicki* Janusz (1920-1992) ekonomista, prof. AE w Poznaniu. **Bibliografie:** Nota bibliograficzna. [W:] J. Wierzbicki. w służbie nauki o finansach. Wstęp i dobór tekstów E. Denek, J. Sobiech. P. [PTPN] 2008, s. 177. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1990-1992 s. 23. – Byli wśród nas (AE) s. 218-21. – E. Denek, J. Sobiech: J. W. (1920-1992). [W:] J. Wierzbicki. w służbie nauki o finansach. Wstęp i dobór tekstów E. Denek, J. Sobiech. P. [PTPN] 2008, s. 9-26, il.

Wierzbicki* Jerzy (1917-1980) nauczyciel, poeta. **Biografie:** K. Suchowiak: J. W. – nauczyciel, poeta, patriota. PLudu 2000 z. 1-2 s. 54.

Wierzbicki* Kornel (1898-1942) ks., prof. semin. duch. w P., powstaniec wlkp. **Słowniki:** Martyrol.; Członkowie tajnych tow.

Wierzbicki* Melchior Józef (1867-1925) prawnik, działacz narodowy i społ. **AW:** 9511. **Słowniki:** BSB i (i fot.). **Biografie:** J. Podgóreczny: Niepospolici ludzie Kujaw i Pomorza. B. 1967, s. 279. – E. Szymańda: Wybitni bydgoszczanie. Kal. Bydg. 1979 s. 46-7. **Przyczynki:** Jakóbczyk Studia III s. 194. – Bydgoszcz w dobie powstania wielkopolskiego. Praca zbior. pod red. Z. Grota. B. 1970 s. 19, 80, 99 (fot.), 100-1, 104, 106, 110, 119. – J. Podgóreczny: 50 lat Towarzystwa Miłośników m. Bydgoszczy. Kal. Bydg. 1974 s. 32. – Kultura bydgoska 1945-1984. Pod red. K. Kwaśniewskiej. B. 1984 s. 121. – A. Czubiński: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1988 s. 407. – Hist. B. s. 564, 569, 614, 617, 624, 630-2, 634. – H. Kulpiński: Przewodnik po cmentarzu Nowofarnym w Bydgoszczy. B. 1991 s. 24-5.

Wierzbicki* Romuald (1887-1929) lekarz. **AW:** 9512. **Słowniki:** PTPN.

Wierzbicki* Tadeusz (1887-?) działacz społ., poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Wierzbicki* Zygmunt (1877-1940) ks. **Słowniki:** PTPN.

Wierzbęta* (XIII w.) kaszt. wschowski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Wierzbęta* z Paniewic (zm. 1369) kaszt. pozn., star. gen. Wlkp. **Słowniki:** WSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** Z. Białłowicz-Krygierowa: Malowidła ściennie z XIV

wieku w dawnym opactwie cysterskim w Łądzie nad Wartą. P. 1957 – W. Kokociński, J. Kurzawa: z dziejów Kępna. P. 1960 – J. Kurzawa, S. Nawrocki: Dzieje Kępna. Wwa – P. 1978 – T. Jurek: Krąg rodziny star. wielkopolskiego W. (1352-1369), czyli początki rodu Niesobiów. *Genealogia* 1: 1991 s. 11-43. – B. Możejko: Jeszcze o star. generalnym Wielkopolski W. [W:] Ludzie, władza, posiadłości. Red. J. Powierski [i in.]. Gdańsk 1994 s. 73-96. – B. Możejko-Chimiak: Związki starosty generalnego Wielkopolski W. z klasztorem cystersów w Łądzie (1352-1369). [W:] Dzieje, kultura artystyczna i umysłowa polskich cystersów od średniowiecza do końca XVIII wieku. *NP* 83: 1994 s. 169-75. **Artykuły:** *+SŻ* 22: 1977 s. 125 i n. – *+RH* 43: 1977 s. 29 i n.; 44: 1978 s. 131 i n.

Wierzbęta* Wincenty (zm. 1494) inkwizytor w diecezji poznań., przeor klasztoru dominikanów w P., bp sufragan poznań. **AW:** 9515. **Słowniki:** . **Biografie:** Nowacki II s. 181.

Wierzbińska* Agnieszka w zakonie Benedykta (zm. 1681) przełożona bernardynek w P. **Słowniki:** Borkowska i s. 98.

Wierzbiński* Andrzej Onufry (+) opat bledzewski. **AW:** 9517. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1786].

Wierzbiński* Maciej, pseud. Roman Rola (1862-1933) pisarz, publicysta. **AW:** 9520. **Słowniki:** Nowy Korbut; WSB; AMM; SBPW. **Biografie:** Z. Mrozek, I. Piechowiak: Literatura popularna Wielkopolski i Pomorza 1890-1918. Studia portretowe wybranych pisarzy. B. 1995, 89 s. [dot. m.in. M. W.]. **Przyczynki:** M. Smolarski: Pisarz z ziemi piastowskiej. (Wspomnienie o Macieju Wierzbińskim, krytyku i pisarzu). *Caritas* 20: 1964 nr 6 s. 58-60. – W. Grzelak: Cyganeria z „Udziałowej” 1908-1913. Wwa 1965 s. 179. – W. Nawrocki: Nadzieja i zwątpienie: literatura polska o powstaniach śląskich. *Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka* 1972 nr 1.

Wierzbiński* Władysław (1831-1888) prawnik, dziennikarz, działacz społ. i polit., powstaniec 1848. **AW:** 9523. **Słowniki:** PTPN; AMM.

=Wierzbowscy* h. Prawdzic. **Przyczynki:** J.K. Wierzbowski: Genealogia rodu W. herbu Prawdzic. Źródła [...]. Wwa 1974, 40 s., 5 tabl.

Wierzbowski* Hieronim (XVII w.) kaszt. sieradzki, woj. brzeski kujawski, sieradzki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Wierzbowski* Hieronim h. Jastrzębiec (ok. 1650-1712) kan., bp sufragan poznań. **AW:** 9525. **Słowniki:** Biskupi. **Źródła:** Kat. biskupów s. 85-6, il., 165-6. **Biografie:** Nowacki II s. 188 i 219. **Przyczynki:** Nowacki II s. 108, 198, 200, 440, 617, 624, 626, 631, 766, 771.

Wierzbowski* Stefan (1620-1687) opat komendatoryjny paradyski, bp poznań., referendarz kor. **AW:** 9528. **Słowniki:** Biskupi; Urzędnicy centralni Spisy. **Biografie:** Nowacki T. 2, s. 108. **Przyczynki:** Nowacki T. 2, s. 134, 149, 168, 177, 188, 219, 326, 332, 524, 578, 603, 633, 637, 650, 693, 706, 707, 725, 749, 764, 766, 768, 771, 776.

Wierzbowski* Stefan (ok. 1666-1712) kantor gnieźn., kan. poznań., bp sufragan warmiński. **AW:** 9530. **Słowniki:** T. Oracki: Słownik biograficzny Warmii, Prus Książęcych i Ziemi Malborskiej od połowy XV do końca XVIII wieku. T. 2. Olsztyn 1988 s. 208-9; Biskupi.

Wierzbowski* Władysław (zm. 1657) kaszt. inowłodzki, woj. brzeski kujawski. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Wierzchaczewski* Franciszek (1884-1947) aptekarz w Gn., działacz społ. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.

Wierzchlejski* Felicjan (1738-1790) sędzia ziemski kaliski, poseł na Sejm Czteroletni. **AW:** 9533. **Przyczynki:** H. Nowaczyk: Umieć żyć z ludźmi jest to nauka... katafalk tym był wystawiony fasonem: pogrzeb kaliskiego posła na Sejm Czteroletni. *Południowa Wielkopolska* 1988 nr 11 s. 4, il.; nr 12 s. 12, il. – H. Nowaczyk: Nie tylko Suchorzewski ... 200-lecie Konstytucji 3 Maja. *Ziemia Kaliska* 1991 nr 18 s. 7, il. – M. Błachowicz: Pochówki i epitafia w kolegiacie kaliskiej. [W:] Kolegiata kaliska na przestrzeni wieków 1303-2003. Red. G. Kucharski [i in.]. Kalisz 2004 s. 266-8, 270-1.

Wierzchosława* Piastówna (XIII w.) norbertanka w Strzelnie. **Słowniki:** Borkowska i s. 168. **Przyczynki:** B. Śliwiński: Czy W., córka księcia kujawskiego Bolesława i wnuczka Mieszka III Starego była mniszką w Żukowie na Pomorzu Gdańskim? [W:] Pomorze, Mazowsze, Prusy. Gdańsk 2000 s. 235-43.

Wierzejewski* Ireneusz (1881-1930) gen. WP, lekarz, prof. UP, twórca PCK. **AW:** 9534. **Słowniki:** WSB; PTPN; SBPW; Opalenicki SB I; Generałowie; Kto był kim; Członkowie tajnych tow.; Alb. chirurgów (i fot.). **Biografie:** A. Łempicki: I. W. (1881-1930). *Chirurgia Narządów Ruchu i Ortopedia Polska* 46: 1981 nr 6 s. 589-93. – Biografistyka powstania wielkopolskiego 1918-1919. Koszalin 1985 s. 116-20. – Cmentarz Zasł. s. 90-1. **Przyczynki:** Nauka w Wilkp. – J. Basiński: Udział lekarzy polskich w pracy narodowowyzwoleńczej pod zbrojem pruskim i w przygotowaniu powstania wielkopolskiego (1815-1918). *AHFM* 1975 z. 1. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. B. Polaka. Kościan 1975. – Gniezno i ziemia gnieźnieńska. Walka o wolność narodową i społeczną 1918-1945. Pod red. J. Topolskiego [i in.]. Gniezno 1978. – A. Czubiński: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1978 s. 266 i n. – A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwa [i in.] 1978 s. 185 i n. – J. Basiński: Organizacja i stan kadrowy wojsk sanitarnych powstańczej armii wielkopolskiej (16 i 1919 – 31 XI 1919). *AHFM* 1979 z. 1. – J. Basiński: Zaplecze i środki sanitarno-medyczne wojsk sanitarnych powstańczej armii wielkopolskiej (16 i 1919 – 13 XI 1919). *AHFM* 1979 z. 2. – W. Dega: profesor Dr I. W. jako prekursor rehabilitacji. *Chirurgia Narządów Ruchu i Ortopedia Polska* 1981 z. 6 s. 589-602. – R. Dews: Profesor dr I. W. jako prekursor rehabilitacji. *Chirurgia Narządów Ruchu i Ortopedia Polska* 46: 1981 nr 1-2 s. 6-12. – L. Łabaziewicz: Pisarstwo naukowe I. W. *Cirurgia Narządów Ruchu i Ortopedia Polska* 1981 z. 6 s. 593-7. – W. Dega: Zapiski do autobiografii. *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki* 1984 z. 2. – B. Polak: Konspiracja polska w Poznaniu *KMP* 1984 nr 3-4. Zakrzewski Ulicami s. 361 i n. – Wojskowe aspekty powstania wielkopolskiego 1918-1919. P. 1985 s. 143. – Z. Zakrzewski: Wspominam Poznań. P. 1986 s. 29, 112. – Napisy pamiątkowe s. 31-2. – K. Wróblewski: Ze wspomnień lekarza. P. [i in.] 1989 s. 39-40. – B. Polak: Wojsko wielkopolskie 1918-1920. Koszalin 1990. – Z. Zakrzewski: Wielkopole w kulturze polskiej. P. 1992 s. 53, 85.

Wierzejewski* Jan (1884-1937) twórca bydgoskiego harcerstwa. **Słowniki:** BSB IV (i fot.). **Przyczynki:** W. Gordon: Bydgoscy skauci. [W:] Opowieści bydgoskie. T. 1. Opr. W. Drygałowa. B. 1970 s. 105-18. – J. Jankowski: Harcerstwo Pomorza Gdańskiego i Kujaw 1911-1945. Toruń 1988 s. 58-9, 69, 206. – M. Hojan: Harcerstwo w Bydgoszczy 1917-1992. B. 1992 s. 4-8 (praca

powielona). – W. Andrusikiewicz: J. W. – pierwszy skaut Bydgoszczy. *Harcerstwo* 1997 nr 9 s. 29-32.

Wierzejewski* Wincenty (1889-1972) przywódca pozn. skautingu, powstaniec wlkp., instruktor Dowództwa Okręgu Korpusu nr VII w P., ppłk WP, działacz niepodl., artysta malarz i rzeźbiarz. **Słowniki:** WSB; SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 2; Enc. konsp. wlkp.; Członkowie tajnych tow. **Źródła:** W. Wierzejewski: Listopadowe wspomnienie z Wielkopolski. *Czuwajmy* 1992 nr 6. **Biografie:** A. Szymański: Wspomnienie o ppłk W. *Dziennik Polski* (Londyn) 17.10.1972. – Z. Grot: W. W. (1889-1972) – pierwszy przywódca poznańskiej konspiracji przedpowstaniowej. *KW* 1978 nr 4 s. 98-112. – J. Derda, M. Przychodzki: W. w (1889-1972). *Harcerstwo* 1985 nr 10. – B. Polak: Dowódcy powstania wielkopolskiego i wojska wielkopolskiego 1918-1919. T. 1. Koszalin 1989 s. 1-4. – Sz. Dąbrowski: W. W. Działaj, twórz i nie bój się życia. P. 2008, 176 s., il., bibliogr. **Przyczynki:** A. Szymański: Wspomnienie o ppłk. W. *Dziennik Polski i Dziennik Żołnierza* 1970 z 17 X. – H. Śniegocki: Wspomnienia harcmistrza. P. 1971. – E. Tundak: Ostatnia rozmowa z W. W. *Przegląd Zachodni* (Londyn) 1973 nr 1-2. – J. Pietrzak: o narodzinach Polskiej Organizacji Wojskowej Zaboru Pruskiego. *Sobótka* 1976 nr 2 s. 355-9. – B. Polak: Konspiracja polska w Poznaniu (1912-1918). *KMP* 1985 nr 3-4 s. 81-96. **Artykuły:** +*Przegląd Zachodni* (Londyn) 1978 nr 12 s. 25-36.

Wierzejska* Zofia Maria (1886-1957) aktorka. **Słowniki:** SBTP; WSB. **Przyczynki:** J. Koller: Gawędy teatralne. P. 1962. **Artykuły:** *Teatr i Film* 1957 nr 8.

Wiese – rodzina niem. w Gostomi. **Przyczynki:** Wiese aus Arnsfelde in Westpreussen. *Deutsches Geschlechterbuch* 116: 1942 s. 493-520, 701-706.

Wiesnerówna* Janina (1906-?) lekarka. **Słowniki:** PTPN.

Wietrzychowski* Bronisław (+) redaktor. **Przyczynki:** T. Światała: Redaktorzy „Kroniki” w latach 1923-1960. B.W. Redaktor odpowiedzialny (1 i 1936 – 31 VIII 1939). *KMP* 1963 nr 3.

Wietrzykowski* Aleksy (1905-1980) ks., rektor semin. duch. w P. i Gnieźnie, organizator Semin. Duch. w Paryżu. **Słowniki:** Teolodzy; AMM. **Biografie:** *Miesięcznik Kościelny Archidiecezji Poznańskiej* 1982 nr 6.

Wietrzykowski* Sylwester (1903-1968) harcerz, żołnierz, działacz społeczny. **Przyczynki:** Przyjaciele: Harcmistrz S.W. *GWyb.* (P.) 1998 nr 120 s. 21.

Wietrzyński* Ignacy (1892-1968?) powstaniec wlkp. **Słowniki:** Wrzesiński SB. **Przyczynki:** A. Cizak: Wrzesnia i powiat wrzesiński w okresie powstania wielkopolskiego 1918-1919. Wrzesnia 1968.

Wietrzyński* Władysław (1704-1765) ks., jezuita, rektor w Kaliszu i P. **Słowniki:** Teolodzy; EWoj.

Wiewióra* Bolesław (1926-1963) prawnik, doc. UAM. **Słowniki:** WSB. **Źródła:** Przew. APAN s. 489-90. **Biografie:** A. Klafkowski: B.W. (1927-1963). *Państwo i Prawo* 18: 1963 z. 4 s. 690. – A. Klafkowski: B.W. (1927-1963). *Ruch PES* 25: 1963 z. 2 s. 387-9. – B.W. (1926-1963). *PZach.* 19: 1963 nr 1 s. 1-5. – V. D. Koroljuk: B. Vevjura. [W:] Slavjano-germanskie otnošenija. Moskva 1964 s. 292-3. – M. Sczaniecki: B.W. (1926-1963). z żałobnej karty. *KMP* 32: 1964 nr 1 s. 64-6,

il. **Przyczynki:** T. Orlik: Laureaci nagród m. Poznania za rok 1960. Nagrody młodych. *KMP* 1961 nr 2. – A. Klafkowski: Twórczość naukowa B.W. w zakresie tematyki stosunków polsko-niemieckich. *PZach.* 19: 1963 nr 2 s. 171-8. – Nauka w Wlkp. **Artykuły:** *+Państwo i Prawo* 1963 nr 4.

Wiewiórowska* Florianna – imię zakonne (zm. 1864) ostatnia cysterka ołobocka. **Słowniki:** Borkowska i s. 62.

Wiewiórowska* Józefa (1763-?) ostatnia przeorysza norbertanek w Bolesławcu. **Słowniki:** Borkowska Leksykon s. 20.

Wiewiórowski* Władysław (1883-1919) nadleśniczy, działacz niepodległościowy, powstaniec wlkp. **AW:** 9544. **Słowniki:** WSB; Wrześniński SB; Kawalerowie VM. T. II, cz. 2; Szamotulanie; SBPW. **Przyczynki:** A. Cizak: Wrzesnia i powiat wrześniński w okresie powstania wielkopolskiego 1918-1919. Wrzesnia 1968. – M. Borczyński: Historia ludzi lasu. Miłosław – Bagatelka 1848-1988. Gołuchów 1988.

Więckowski* Erwin (1894-1975) por. Legionów Polskich, płk WP, zastępca dowódcy Dowództwa Okręgu Korpusu nr VII w P., prezydent Poznania. **AW:** 9548. **Słowniki:** WSB. **Biografie:** Tymczasowy prezydent miasta pułk. dypl. E. W. *KMP* 1990 nr 3/4 s. 307-15. **Przyczynki:** J. T. Mieszkowski: Wspomnienia podpor. rezerwy. *Wwa* 1966. – W. Biegański: Wojsko Polskie we Francji. *Wwa* 1967. – W. Czarnecki: To był też mój Poznań. P. 1987 s. 7, 224-6, 229-31, 233-5, 259, 267-8, 270-2, 304. **Artykuły:** *+Tyg. Powsz.* 1976 nr 10, 13.

Więckowski* Michał (1851-1911) kupiec, bankowiec. **AW:** 9549. **Słowniki:** PTPN.

Więckowski* Stanisław Henryk Józef (1885-1946) płk., powstaniec wlkp. **Słowniki:** WSB; SBWP-W I; SBPW. **Przyczynki:** Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. B. Polaka. Kościan 1975. – B. Polak: Wojsko wielkopolskie 1918-1920. Cz. 1. Koszalin 1990.

Więckowski* Stefan (? , zm. 1793) kpt. WP, komendant garnizonu w Kargowej. **Słowniki:** Anders.

Wikarjak* Jan (1914-1983) filolog, prof. UAM, czł. antyhitlerowskiej org. „Ojczyzna”. **Słowniki:** SBWP-W I; Enc. konsp. wlkp. **Bibliografie:** M. Wikarjakowa: Bibliografia prac J. W. *Eos* 73: 1985 fasc. 1 s. 21-30 [147 poz.]. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1981-1983 s. 26-7. – I. Lewandowski, *Meander* 38: 1983 nr 10-11 s. 351-67. – K. Liman: Prof. dr J. W. (1914-1983). *Spraw. PTPN. Wydział Filologiczno-Filozoficzny* za 1983-1984 s. 6-9. – I. Lewandowski: Profesor J. W. (1914-1983). Uczony, nauczyciel, organizator nauki. [W:] J. Wikarjak. Od Grecji Herodota i Rzymu Cyserona do średniowiecza i renesansu w Polsce. Wstęp i dobór tekstów I. Lewandowski. P. [PTPN] 2007, s. 9-36.

Wiklicki* Leopold (1825-1990) inż., żołnierz AK. **Słowniki:** SBWP-W II.

Wilak* Władysław (1876-1945) księgarz, drukarz, wydawca. **Słowniki:** SPKP; WSB. **Przyczynki:** XXX-lecie Uczelni 1926-1956. P. 1956 s. 179. – J. Jachowski: Wspomnienia o wybitnych księgarzach. *Księgarz* 15: 1971 nr 2 s. 81-3 [m.in. W. W.].

Wilamowitz*-Moellendorff Hugo Theodor Wichard Freiherr von (1840-1905) landrat inowr., naczelny prezes prowincji pozn. **AW:** 9558. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 132-4, fot.; Die preussischen Oberpräsidenten 1815-1945. Hrsg. von K. Schwabe. Boppard 1981; Inowr. SB I. **Przyczynki:** Dzieje Inowrocławia. Red. M. Biskup. T. 1. Wwa [i in.] 1978 s. 329. – Dz. Wlkp. II s. 457-9, 527. – S. Wierzchosławski: Administracja pruska Kujaw zachodnich w XIX i w początkach XX w. w świetle najnowszej historiografii zachodniemieckiej. [W:] Ziemia Kujawska. Red. M. Biskup. T. 6. Inowr. [i in.] 1981 s. 192-4. – Polen und sein preussischer Streifen 1919-1939. Hrsg. von W. Threde [et al.]. Berlin [et al.] 1983 s. 49.

Wilamowitz*-Moellendorff Ulrich von (1848-1931) filolog klasyczny. **AW:** 9559. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 134-6, fot.; Inowr. SB I. **Źródła:** U. v. Wilamowitz-Möllendorff: Aus meiner Kindheit. Heimat u. Elternhaus. [W:] Wir v. d. Weichsel u. Warthe. 1950 s. 307-16. – D. Hiller von Gaertringen: Bericht über den Nachlass von U. v. W.-M. *Antike u. Abendland* 4: 1954 s. 14-5 – U. v. W.-M: An Unpublished Autobiography. *GRBS* 12: 1971 s. 561-77. – Berufungspolitik innerhalb der Altertumswissenschaft im wilhelmischen Preussen. Die Briefe U. v. W.-Ms an Friedrich Althoff (1883-1908). Hrsg. von W.M. Calder [et al.]. Frankfurt/Main 1989. – „Liber Prinz“. Der Briefwechsel zwischen H. Diels und U. v. W.-M. (1869-1921). – A. Bierl, W.M. Calder III, R. L. Fowler: The Prussian and the Poet. The Letters of U. v. W.-M. to G. Murray (1894-1930). Hildesheim 1991. **Konferencje:** „Origine Cujavus“. Beiträge zur Tagung anlässlich des 150. Geburtstags U. v. W.-M (1848-1931). Hrsg. von W. Appel. Toruń 1999 [z treści: P. Dräger: Cujavus origine – Wilamowitz in Markowitz (s. 7-33); E. Mikołajczak: In der Heimat Wilamowitzens gestern und heute (s. 35-46); S. Dworacki: Die polnischen Besucher des Wilamowitz-Grabmals (s.47-54); K. Mikulski: Die Herkunft des Wappens und der Familie Wilamowitz im Lichte der polnischen genealogischen und heraldischen Forschungen (s. 55-62); U. Dubielzig: „Schwarzweiss bis in die Knochen“: Des Pförtner Primaners *Ulricus de Wilamowitz-Möllendorff* lateinische Elegie zum Schulfest am 21. Mai 1867 (s. 63-107); E. Vogt: „Ich will noch einmal in meine Heimat gehen“. Ein Brief von U. v. W.-M. an Walther Kranz (s. 109-18); W. Luppe: Wilamowitz' Editionen und Beitrge zu Papyrusfunden (s. 131-40); D. Krömer: W. und der Thesaurus linguae Latinae (s. 141-55); W.J. Schneider: Buchgelehrsamkeit und Feldstudien (s. 157-77); W. Appel: Wilamowitz und die polnischen Philologen (s. 179-200)]. **Biografie:** G. Murray: Memoirs of W. *Antike u. Abendland* 4: 1954 s.9-14. – K. Reinhardt: U. von W.-M. 1848-1931. *Die grossen Deutschen* 5: 1957, s. 415-21, il. – M. Plezia: U. v. W.-M. Inowr. 1982, 13 s. – S. Dworacki: U. v. W.-M. (1848-1931). Niemiecki Kujawiak. [W:] ZiM s. 90-6. **Przyczynki:** P. Dräger: An der Geburtsstätte und am Grabe U. v. W.-Ms. Eine Dokumentation. *Gymnasium* 106: 1999 s. 97-151. – E. Reich: Das Geheimnis des alten Friedhofes. *Kulturwart* 41: 1993 nr 193 s. 12-8 [cmentarz w Markowicach]. – E. Mikołajczak: Na marginesie uroczystości na cmentarzu niemieckim pod Wymysłowicami z 16 czerwca 1993 r. [W:] Ziemia Kujawska. T. 10. Inowr. 1994 s. 137-42, il. – P. Dräger: Wilamowitz und die griechischen Naturwissenschaften. *Antike Naturwissenschaften und ihre Rezeption* 9: 1999 s. 127-66. – M. Gigante: Błogosławieństwa filologa klasycznego w duchu Wilamowitza. *Meander* 1999 nr 3 s. 307. – E. Mikołajczak: Sesja naukowa w 150. rocznicę urodzin U. von W.-M. *Ziemia Kujawska* T. 14 (2000/2001) s. 252-5.

Wilckens* – rodzina niemiecka. **Przyczynki:** H.J. von Wilckens: Unsere Vorfahren. Sypniewo 1939, 48 s., tabl.

- Wilczek* Ignacy (1728-1790) jezuita, poeta. **Słowniki:** Nowy Korbut. **Przyczynki:** M. Chamcówna: Uniwersytet Jagielloński w dobie Komisji Edukacji Narodowej. Wr. 1957. – R. Kulig, P. Jakubowski: W., Niesiołowski, Jacorzyński – znani Pleszewianie z pomnika. *Rocznik Pleszewski* 2003 s. 61-2.
- Wilczewski* Antoni Karol Jan (1814-?) lekarz. **Słowniki:** SLeK. IV. **Przyczynki:** G. Kusztełak: Polacy na studiach lekarskich w Berlinie (1810-1918). *AHFM* 1972. – J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 114.
- Wilczewski* Kazimierz (1876-1936) lekarz. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] *Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego*. Z. 5. Kalisz 1999.
- Wilczewski* Stefan (1873-1920) architekt. **Słowniki:** PTPN.
- Wilczewski* Tertulian (1841-1907) ks. **Słowniki:** PTPN.
- Wilczewski* Walerian Mikołaj (1835-1916) lekarz kaliski, założyciel Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego, powstaniec 1863. **Słowniki:** SLeK. I; SBWP-W I; S. Kościński: Słownik lekarzy polskich obejmujący oprócz krótkich życiorysów lekarzy Polaków oraz cudzoziemców w Polsce osiadłych, dokładną bibliografię lekarską polską od czasów najdawniejszych aż do 1885 r. Wwa 1977; **Monografie:** J. Makowiec: Założyciele Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. [W:] *Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego*. Z. 1. Kalisz 1972 nr 1 s. 5-8. **Bibliografie:** S. Konopka: Polska bibliografia lekarska XIX wieku (1801-1900). Wwa 1974-1984.
- Wilczkowiakowa* Franciszka (1880-?) urzędniczka, posłanka na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.
- Wilczkowski* Konrad Antoni (1884-1953) inż. mechanik, organizator wyższego szkolnictwa technicznego w P. **Słowniki:** SBTech. X. **Przyczynki:** Szkoły inżynierskie w Poznaniu 1945-55. Pod red. K. Kapitańczyka [i in.]. P. 1966. – Politechnika Poznańska i wcześniejsze uczelnie techniczne w Poznaniu. Pod red. W. Dembeckiej. P. 1976. – Wieczorowa Szkoła Inżynierska w Poznaniu i jej pierwsi absolwenci. Pod red. W. Dembeckiej. P. 1980. – W. Dembecka: Absolwenci Państwowej Wyższej Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki w Poznaniu. P. 1986. – J. Lemański: Zarys historii Oddziału Poznańskiego Zrzeszenia Inżynierów i Techników Sanitarnych w l. 1938-88. P. 1988. – W. Dembecka: Wydział Budowy Maszyn Politechniki Poznańskiej. Historia i terażniejszość. P. 1991.
- Wilczyńska* Katarzyna w zakonie Eufrozyna (XVII/XVIII w.) przełożona bernardynek w P. **Słowniki:** Borkowska i s. 101.
- Wilczyński* Andrzej (zm. 1625) bp sufragan gnieźn., opat mogileński. **AW:** 9567. **Słowniki:** Biskupi. **Przyczynki:** z dziejów pogranicza kujawsko-wielkopolskiego. Red. D. Karczewski. Strzelno 2007 s. 84-5.
- Wilczyński* Franciszek (1909-1986) kompozytor, organista. **Słowniki:** SMK. **Biografie:** ZG: F. W. – organista, dyrygent i kompozytor. *Obywatel* 1996 nr 3 s.11. – N. Kulse: F. W. *Obywatel* 1999 nr 11 s. nlb [kolorowa wkładka].

Wilczyński* Włodzimierz (XIX w. powstaniec 1848. **AW:** 9571. **Słowniki:** AMM. **Przyczynki:** Motty.

Wilda* Mikołaj (zm. po 1494) budowniczy, burmistrz pozn. **AW:** 9573. **Słowniki:** WSB; Architekti. **Przyczynki:** Akta radzieckie poznańskie. T. 1-3. P. 1925-1948. – A. Simsch: Die Handelsbeziehungen zwischen Nürnberg und Posen im europäischen Wirtschaftsverkehr des 15. und 16. Jahrhunderts. Wiesbaden 1970 s. 45-6.

Wilhelm* II (1859-1941) cesarz niem. – w Poznaniu. **Przyczynki:** J. Skutecki: Wizyta cesarza Wilhelma II w P. w 1902 roku. *Biblioteka* (UAM) 3: 1999 s. 21-31 [dokumenty zachowane w zbiorach Biblioteki UAM]. – B. Schot: W. II., die Evangelische Kirche und die preussische Polenpolitik. [W:] W. II. und die Religion. Hrsg. v. S. Samerski. Berlin 2001 s. 129-170. – Kaiserschloss Posen – Zamek cesarski w Poznaniu. Katalog wystawy. Red. J. Pazder. Potsdam [i in.] 2003 s. 21-30 i 31-5 [wizyty W. w P.].

Wiliński* Stanisław (1878-1932) ks. **AW:** 9581. **Słowniki:** PTPN.

Wiliński* Tadeusz (1926-1999) artysta. **Przyczynki:** D. Kalinowska: T. W. (1926-1999). *Rocz. Muz. / Muzeum Ziemi Kujawskiej* T. 8 (2000) s. 197-8.

Wilk* Józef (1898-1987) legionista, powstaniec wlkp., płk WP, oficer sztabu 17 Dywizji Piechoty Wlkp., uczestnik wojny polsko-bolszewickiej i kampanii wrześniowej 1939. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. III, cz. 1. **Przyczynki:** L. Głowacki: 17 Wielkopolska Dywizja Piechoty w kampanii 1939 roku. Lublin 1969. – Gniezno i ziemia gnieźnieńska. Walka o wolność narodową i społeczną. Pod red. J. Topolskiego [i in.]. Gniezno 1978.

Wilkanowicz* Roman Tadeusz (1886-1933) poeta, satyryk, malarz, dziennikarz, powstaniec wlkp. **AW:** 9582. **Słowniki:** WSB; SBPW. **Źródła:** R.T.W. Pieśni żołnierskie. P. [1920]. – R.T.W. Prolog wygłoszony na obchodach ku czci Henryka Sienkiewicza w Teatrze Polskim w Poznaniu. P. [1920?]. R.T.W. Utwory powstańcze. Oprac. I. Kiec. P. 2018. „Teki Wilkanowiczów” PTPN, rkp. 2202-2213. **Biografie:** J. Ratajczak: R. W. – szkic do portretu. *Nurt* 1979 nr 2 s. 3-5. **Przyczynki:** Poznańskie wspominki 1918-1939. Pod red. T. Kraszewskiego. P. 1973 s. 492. – J. Ratajczak: R. W. – pieśniarz powstania wielkopolskiego. *Życie i Myśl* 36: 1988 nr 11 s. 54-63.

Wilkanowicz* Roman Tadeusz (1909-1944) artysta, grafik, syn poety, Romana Tadeusza Wilkanowicza, absolwent Państwowej Szkoły Sztuk Zdobniczych i Przemysłu Artystycznego w Poznaniu oraz warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych, poległ w powstaniu warszawskim. **Słowniki:** SGraf. **Źródła:** Wiersze R.T.W. (syna) z l. 1933-1938. PTPN, rkp. 2214. **Przyczynki:** K. Piwocki: Historia Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie 1904-1964. *WR*. [i in.] 1965 s. 230. – 1919-1969 Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Pięknych w Poznaniu. Praca zbiorowa pod red. S. Teisseyre. P. 1971. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski (do 1945 roku). *WR*. [i in.] 1971 s. 299, 309, 459. Poznańskie wspominki 1918-1939. Pod red. T. Kraszewskiego. P. 1973 s. 569, 572, 574, 584, 588, 590, 597, 604. J. Jaworska: Polska sztuka walcząca 1939-1945. *Wwa* 1976 s. 36, 49, 68-9, 71. H. Górska [i in.]: z dziejów karykatury polskiej. *Wwa* 1977. – Z. Kępiński: Tradycje Poznania w dziedzinie sztuk pięknych. [W:] *Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980*. Praca zbiorowa pod red. T. Kostyrko. P. 1987. – M. Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. *WR*. [i in.] 1994. – Napisy pamiątkowe s. 131.

Wilkans* Julian (1886-1942) ks. **Słowniki:** Martyrol.; PTPN; AMM; SBPW. **Przyczynki:** Klanowski. – H. Malak: Klechy w obozie śmierci. Londyn 1961 s. 329, 453. – S. Podlewski: Wierni Bogu i Ojczyźnie. Wwa 1971 s. 71, 259. – B. Polak: Wojsko wielkopolskie 1918-1920. Cz. 1. Koszalin 1990 s. 39.

Wilkońska* Małgorzata (1898-1979) dyr. Szkoły Pielęgniarstwa PCK w Poznaniu, uczestniczka powstania warszawskiego 1944 r. **Źródła:** Dom Weterana Poznań ul. Ugory 20 – Akta osobowe WSZ II – 1 ISPSI9132177. **Biografie:** E. Andrzejewska: M. W. (1898-1979). Pielęgniarka. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 312-3, bibliogr. **Przyczynki:** Materiały na sesję naukową z okazji 50-lecia Państwowej Szkoły Medycznej i Pielęgniarstwa w Poznaniu. P. 1973 s. 37, 53, 54. – B. Urbanek: Pielęgniarki i sanitariuszki w Powstaniu Warszawskim 1944 r. Wwa 1988 s. 74, 107, 245, 363.

Wilkońska* Paulina Cecylia Matylda (1809-1875) pisarka. **Słowniki:** Nowy Korbut; WSB; KostrzSB **Źródła:** P. W.: Moje wspomnienia o życiu towarzyskim w Warszawie. Wwa 1959. R: J. Ratajczak, *Tyg. Powsz.* 1959 nr 49 s. 7. **Przyczynki:** M. Grabowska: Dwie współczesne Warszawy sprzed wieku. *Nowe Książki* 1959 nr 21. – S. Podhorska-Okołów: Salony i kazamaty. *Twórczość* 1959 z. 12. – M. Prosnak: Nowe wydanie pamiętników Wilkońskiej. *Polonistyka* 1960 nr 1. -J. Rudnicka: Warszawskie wspomnienia P. W. *PHum.* 1960 nr 1. – J. Pyzio: Stanisław Taborowski – zapomniany skrzypek i kompozytor XIX wieku w świetle korespondencji do P. W. z lat 1854-1860. *Biblioteka [UAM]* Nr 2 (1998) s. 41-54.

Wilkoński* August (1805-1852) satyryk, humorysta redaktor, wydawca. **AW:** 9585. **Słowniki:** Mały słownik pisarzy polskich. Cz. 1. Wyd. 3. Wwa 1972; Nowy Korbut; WSB; AMM; KostrzSB **Bibliografie:** S. Borowkin: Bibliografia pierwodruków pism oraz korespondencji A. W. *Roczniki Biblioteczne* 12: 1968 z. 1/4 s. 471-88 [116 poz. i wykaz 102 listów A. W.]. **Źródła:** S. Borowkin: z nie drukowanej korespondencji A. W. *Prace Polonistyczne* Ser. 13: 1957, 14: 1959, 15: 1960. **Biografie:** J. W. Gomulicki: A. W. [W:] *Iskry z popiołów*. Wwa 1959. – S. Borowkin: A. W. Szkic biograficzny. *Prace Polonistyczne*. S. XIII 1969. – S. Jędraś: A. W. – satyryk i humorysta. [W:] Tegoż: Gmina Osieczna. Osieczna [i in.] 1994 s. 240-4, il. – S. Jędraś: Satyryk i humorysta. *PLudu* 1995 z. 3-4 s. 42-44. **Przyczynki:** W. L. Brudziński: Wstęp [do:] *Ramoty i ramotki*. Wwa 1950. – M. Chmielnikowska: Ramotka. *Zagadnienia Rodzajów Literackich* 1969 z. 1.

Wilkoński* Franciszek (XVIII w.) kaszt. krzywiński, star. gnieźn. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Wilkoński* Józef Kazimierz (XIX w.) cześnik pozn. ? **Portret:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1821.

Wilkoński* Przemysław (1859-1935) ks. **AW:** 9588. **Słowniki:** PTPN.

Wilkoński* Zygmunt (1832-1880) prawnik, działacz gosp. i społ. **Biografie:** T. Kaliski: Z. W. (1832-1880). *Ziemia Kujawska* 1: 1963 s. 241-5. – J. Hasik, E. Gawlak: Dr Z. W. [W tychże:] *Dzieje Uzdrowiska Inowrocław. Inowr.* 1996 s. 109-12. **Przyczynki:** J. Aleksandrowicz: Inowrocław i okolice. Inowr. 1973.

Wilkostowski* Jan Jarand (XVII w.) stolnik brzeski, kaszt. konarski kujawski. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

- Wilkoszewski* Franciszek Dionizy (1875-1941) drukarz, nakładca. **Słowniki:** SPKP.
- Wilkotarski* Jakub (XVII w.) łowczy kaliski w l. 1686-89. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 392.
- Wilkowska* Ewa (+). **Przyczynki:** K. Benyskiewicz: Nagrobek E. W. córki Stanisława z Wilkowa Niemieckiego. [W:] *Studia Epigraficzne*. T. 2. Red. J. Zdrenka. Zielona Góra 2006 s. 185-97., il.
- Wilkowska*-Chomińska Krystyna (1920-?) muzykolog. **Słowniki:** SMP.
- Wilkowski* Antoni (1895-1941) lekarz, powstaniec wlkp. i śląski. **Słowniki:** SBPW; Encyklopedia powstań śląskich. Opole 1982. **Przyczynki:** H. Florkowski: Pół wieku działalności PCK na ziemi kościańskiej 1919-1969. *Kościan* 1969 s. 7-9. – B. Polak: Udział ziemi kościańskiej w powstaniu wielkopolskim 1918-1919. *Kościan* 1970 s. 39. – J. Basiński: Działalność służby zdrowia w powstaniu wielkopolskim. *AHFM* 1972 nr 42 z. 1 s. 12. – K. Brożek: Polska służba medyczna w powstaniach śląskich i plebiscycie 1918-1922. Opole 1973. – Wielkopolska a powstania śląskie 1919-1921. Leszno 1977 s. 136.
- Wilksycki* (Wilksycki) Baltazar (1658-1729) kan. pozń. i gnieźn., archidiakon śremski, bp sufragan pozń. **AW:** 9598. **Słowniki:** Biskupi. **Biografie:** Nowacki II s. 189.
- Wilksycki* (Wilksycki) Jakub (XIX w.) ziemianin. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 872.
- Will* Julian (1890-1941) nauczyciel, poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim. **Biografie:** O. Heike: Julian Will. [W:] Birnbaum/Warthe [2]: 1969 s. 8-11, il. – P. Müller: J. W. in Birnbaum. [W:] Birnbaum/Warthe [2.]. 1969, s. 12. **Przyczynki:** G. Reinhardt: J. W., dem volksdeutschen Dichter und Kämpfer zum 50. Geb. *Deutschtum im Ausland* 23: 1940 s. 331-5.
- Willa* Zenon (1925-1998) ks., infułat, proboszcz parafii katedralnej w Gnieźnie. **Słowniki:** Anders; Wrzesiński SB. **Biografie:** L. Grajkowska: Ks. Z. W. [1925-1998]. Honorowy obywatel Wągrowca. Wągrowiec 2001, 48 s., il. **Przyczynki:** Rez: Pamięć większa niż śmierć. *Przemiany* 1998 nr 49 s. 15.
- Willigmann* Wilhelm (1875-1954) pastor, społecznik. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** Gemeinde und Heimatbrief. Red. M. Rutz. z 6 IV 1954 s. 4-5. – A. Wilecki: Kartki z kalendarza. *elita* 2000 nr 1 s. 26-8.
- Willisen* Wilhelm von (XIX w.) gen. pruski – w Wielkopolsce. **AW:** 9600. **Przyczynki:** A. Romański: Generał Willisen i polskie opinie o jego misji w Wielkim Księstwie Poznańskim w 1848. *Sobótka* 1991 nr 4.
- Wilms* Ernst (zm. 1938) dr., nadburmistrz P. **AW:** 9603. **Przyczynki:** Z. Kaczmarek: C. R. i Ernst Wilms. Kulisy spotkania sprzed 60 laty. *KMP* 1995 nr 1 s. 273-90. – Kozłowski Wielkopolska s. 236-7.
- Wilusz* Zdzisław (+) prof. **Biografie:** S. Czopor: Pamięci prof. dr[a] Z. W. *Sylwan* 111: 1967 nr 4 s. 93-5. **Przyczynki:** S. Białobok: Działalność prof. dr. Z. W. w Zakładzie Dendrologii i Arboretum Kórnickim PAN. *Arboretum Kórnickie* 9: 1964, bibliogr. – J. Karg: Profesor dr Z. W. –

odnowiciel dzieła Chłapowskiego. *Biuletyn Parków Krajobrazowych Wielkopolski* Z. 2 (1995) s. 71-3.

Wiłkomirscy* – rodzina kaliska. **Przyczynki:** (jn): Kaliszanie mniej znani. *Gaz. Pozn.* 1984 nr 115 s. 6.

Wiłkomirski* Alfred (1873-1950) skrzypek, dyrygent, pedagog. **Słowniki:** SMP.

Wiłkomirski* Kazimierz (1901-?) kompozytor, wiolonczelista, dyrygent. **Słowniki:** SMP. **Przyczynki:** J. Młodziejowski: „Kantata wrocławska” K. W. *Muzyka* 1954 nr 5/6. – Kultura muzyczna Polski Ludowej. Praca zbiorowa. Kr. 1955. – B. Schäffer: Almanach polskich kompozytorów współczesnych oraz rzut oka na ich twórczość. Kr. 1956.

Wincenty* Przedpełkowic (zm. po 1289) kan. pozn., kanclerz Przemysła II. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy; WSB. **Przyczynki:** W. Karasiewicz: Działalność polityczna Andrzeja Zaremby w okresie jednoczenia państwa polskiego na przełomie XIII/XIV wieku. P. 1961 s. 5, 39-40. – Nowacki II. – M. Bielińska: Kancelarie i dokumenty wielkopolskie XIII wieku. Wr. 1967 s. 104.

Wincenty* (XIV w.) archidiakon uniejowski. **Słownik:** Jabłońska Kapituła s. 131.

Wincenty* (XIV w.) domniemany bp sufragan pozn., dominikanin. **AW:** 9605. **Przyczynki:** Nowacki II s. 178.

Wincenty* (XIV w.) kaszt. śremski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Wincenty* Kiełbasa (ok. 1425-1478) kan. pozn. i gnieźn., bp chełmiński, bp pomezkański. **AW:** 3051. **Słowniki:** PSB; Oracki Słownik; R. Marchwiński, J. Przeracki: Poczet biskupów warmińskich. Olsztyn 1994 s. 77-8; EK (Kiełbasa); Biskupi. **Biografie:** B. Śliwiński: Wincenty zwany Kiełbasa (około 1425-1478) biskup chełmiński. [W:] Ludzie pomorskiego średniowiecza. Szkice biograficzne. Red. J. Borzyszkowski. Wr. 1981 s. 171-4. **Przyczynki:** B. Wirkus: Jeszcze o chronologii biskupów chełmińskich okresu średniowiecza. *Studia Pelplińskie* 11: 1980 s. 363-5. – M. Biskup, G. Labuda: Dzieje Zakonu Krzyżackiego w Prusach. Gdańsk 1988 s. 416, 462-4. – A. Szorc: Dominium warmińskie. Olsztyn 1990 s. 46, 96, 116. – A. Liedtke: Zarys dziejów diecezji chełmińskiej do 1945 roku. Płock 1994 s. 40-2. – J. Wiśniewski: Zarys dziejów diecezji pomezkańskiej (1243-1525-1821). *Studia Pelplińskie* 21/22: 1994 s. 158-9.

Wincenty* z Biechowa (XIV w.) kaszt. gnieźn. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Wincenty* z Bieganowa (XV w.) kaszt. santocki, star. przedecki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Wincenty* Kot z Dębna – zob. Kot Wincenty.

Wincenty* z Długiego (XIV w.) kaszt. starogrodzki, sędzia brzeski? **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Wincenty* z Granowa – zob. Granowski Wincenty.

Wincenty* z Kępy (zm. 1386/87) kaszt. kamieński, woj. pozn. **Słowniki:** WSB; SBWP-W I; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** Dz. Wlkp. i s. 311. – J. Łojko: Wojna domowa w Wielkopolsce w latach 1382-1385. [W:] Gniezno. Studia i Materiały Historyczne. T. 2. Gniezno 1987.

Wincenty* z Kloni (XV/XVI w.) kaszt. konarski kujawski. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Wincenty* z Marcinkowa (zm. po 1425) wikariusz gen. pozn., dziekan i oficjał, abp-elekt gnieźn., **Przyczynki:** Gąsiorowski, Skierska Oficjałowie s. 76-7, 85. – Czyżak Kapituła s. 400-1.

Wincenty* z Niałka (zm. 1232) kanclerz, prepozyt gnieźn., abp gnieźn., polityk. **AW:** 9611. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy; Biskupi; Maciejewski Episkopat s. 225. **Przyczynki:** A. Gąsiorowski: Najstarsze dokumenty poznańskiego domu joannitów. *SŻ* 9: 1964 s. 55-6. – T. Jurek: Slesie stirps nobilissima. Jelenczycy – ród biskupa wrocławskiego Tomasza I. *RH* 58: 1992 s. 34 nn. – A.M. Wyrwa: Procesy fundacyjne wielkopolskich klasztorów cysterskich linii altenberskiej. Łekno – Łąd – Obra. P. 1995 s. 139-40.

Wincenty* z Pniew (zm. 1400?) kaszt. radzimski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Wincenty* z Sierakowa (zm. po 1426) archidiakon uniejowski, kan. gnieźn. **Słownik:** Czyżak Kapituła s. 402; Jabłońska Kapituła s. 131-2

Wincenty* z Szamotuł? (XIII w.) kaszt. zbąszyński. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Wincenty* z Szamotuł (zm. 1332) kaszt. wieleński, woj. pozn., star. gen. Wlkp. **AW:** 9614. **Słowniki:** WSB; Szamotulanie; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy; Krygier. **Przyczynki:** J. Pakulski: Stosunek wojewody poznańskiego W. z Sz. do Zakonu Krzyżackiego i Marchii Brandenburskiej. *ZH* 37: 1972 z. 3 s. 29-45. – Z. Wielgosz: An Regni pessimus defraudator et gentis? Jeszcze o W. z Sz. [W:] *Ars historica*. Prace z dziejów powszechnych i Polski. P. 1976 s. 467-73. **Artykuły:** +*Spraw. PTPN* 71: 1964 s. 68-9.

Wincenty* Świdwa z Szamotuł – zob. Szamotulski Wincenty.

Winczakiewicz* Andrzej (1918-1987) chemik. **Słowniki:** Szkoła Kaliska

Winiarska* Józefa Antonina z domu Schirl, właśc. Kutschera, pseud. Różycka (1857-1927) aktorka. **Słowniki:** SBTP.

Winiarski* Antoni (+) budowniczy. **Przyczynki:** Malinowski Muratorzy s. 214-7.

Winiarski* Bohdan Stefan (1884-1969) prawnik, polityk, prof. UP, sędzia międzynarod. **AW:** 9618. **Słowniki:** WSB; PTPN; Kto był kim; Biogramy uczonych I; Śródka. **Źródła:** K. Skubiszewski: Wspomnienie o B.W. *Słowo Powszechne* 04.02.1969. – Boniecki Fotografie. – Guide to the Archives of the Polish Institute and Sikorski Museum. Vol. 1. London 1985 s. 293-4 [6 jedn. arch.]. – Przew. APAN s. 490-1. – Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 63. **Biografie:** K. Skubiszewski: B.W. – prawnik i uczyony (1884-1969). z żałobnej karty. *KMP* 38: 1970 nr 3 s. 129-33, il. – K. Skubiszewski: Wspomnienie o B.W. *Tyg. Powsz.* 24: 1970 nr 7 s. 3. – K. Skubiszewski: B.W. 1884-1969. *Ruch PES* 32: 1970 z. 1 s. 387-90. – K. Skubiszewski: B.W. *Kronika UAM* za lata 1969-72 s. 1076-7. – K. Skubiszewski: B.W. *Polish Yearbook of*

International Law 6: 1974 s. 311-3. – J. Sandorski: Sylwetka profesora B.W. [W:] z kart historii polskiej nauki prawa międzynarodowego. Pod red. A. Przyborowskiej-Klimczak. Lublin 2002, s. 75-103. – M. Mieszkowski: Życiorys Profesora B. S.W. (1884-1969). [W:] B. Winiarski: Nad Pissą, Wissą i Narwią. Wyd. 2. Łomża 1999, s. 302. – Byli wśród nas (AE) s. 312-4. – J. Sandorski: B.W. Prawo, polityka, sprawiedliwość. P. 2004, 150 s., il., bibliogr. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp. – J. Sandorski: Poglądy B.W. w sprawie Zaolzia. *Studia Śląskie* 48: 1990 s. 169-87. – Cz. Rybicki: Sprawozdanie z uroczystości poświęconej B.W. w dniach 3-5 września 1999 r. *Probl. Społ. Ruchu Nauk.* 2000 nr 4 s. 275-80. – J. Sandorski: Nauka prawa w życiu i działalności B.W. *Ruch PES* 1999 z. 3/4 s. 15-32, sum. – K. Skubiszewski: B.W. jako sędzia międzynarodowy. *Ruch PES* 1999 z. 3/4 s. 1-14, sum. **Artykuły:** C.I. *J. Annuaire* 1946. – *Ruch PES* 1987 nr 4 s. 103-12. – *Studia Śląskie* 48: 1990 s. 169-86. – *Ziemia łomżyńska* 3: 1987 s. 247-58.

Winid* Walenty (1894-1945) geograf, antropogeograf, doc. UP i UJ. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** D. Jędrzejczyk: Studia i koncepcje osadnicze W. W. (1894-1945). *Czas. Geogr.* 1995 z. 3/4 s. 317-329, sum.

Winiecki* Jan (1847- zm. po 1905) lekarz. **Słowniki:** PTPN; Slek. IV; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** A. Markwicz: 100 lat historii organizacji Tow. Tomasza Zana. Londyn 1975 s. 43, 46.

Winiewicz* Bolesław (1871-1938) drukarz, księgarz, wydawca. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** J. Jachowski: Wspomnienia poznańskiego księgarza i wydawcy. P. 1959. – J. Jachowski: B.W. (1871-1938). *Księgarz* 14: 1970 nr 3 s. 58-9. **Artykuły:** *Przew. Kat.* 1968 nr 11 s. 103.

Winiewicz* Józef (1872-1954) drukarz, wydawca. **Słowniki:** SPKP; WSB. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1935-1939]. **Biografie:** W. Pawlikowski: J. W. *PZach.* 11: 1955 nr 5/6 s. 317-20 [wspomnienie pośmiertne]. **Przyczynki:** J. Jachowski: Wspomnienia poznańskiego księgarza i wydawcy. P. 1959. – A. Leśniewski; Drukarnia Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w latach 1946-1966. *KMP* nr 4 s. 74. – A. Leśniewski: Dzieje Drukarni Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w latach 1919-1969. P. 1969.

Winiewicz* Józef Marian (1905-1984) ekonomista, dziennikarz, dyplomata. **Słowniki:** PTPN; T. Mołdawa: Ludzie władzy 1944-1991. Wwa 1991; AMM; Członkowie tajnych tow. **Źródła:** J. W.: Co pamiętam z długiej drogi życia. P. 1985 701 s., il. – J. W.: Fragmenty wspomnień dot. Gimnazjum Marii Magd. w P. [W:] Przybecki s. 45-50.

Winiszewski* Paweł (1908-1940) lekarz, ordynator Zakładu Psychiatrycznego w Owińskach, ppor. WP. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Przyczynki:** J. Tucholski: Mord w Katyniu. Wyd. 1. Wwa 1991 s. 606.

Winkel* Romualda (XX w.) mieszkanka P. **Źródła:** R. W.: Dzieciniec przy Drodze Dębińskiej. Oprac. I. Mrugasiewicz, *KW* 1994 nr 2 s. 82-5 [fragm. wspomnień].

Winkler* Błażej (zm. 1569) pisarz pozn. rady miejskiej. **AW:** 9625. **Słowniki:** WSB. **Biografie:** I. Radtke: B.W. , pisarz i kronikarz miasta Poznania w XVI w. (1535-1569). *Archeion* 37: 1962 s. 153-72, 354 i 357-8. **Przyczynki:** W. Maisel: Sądownictwo miasta Poznania do końca XVI w. P. 1961 s. 206-7, 391-2. – I. Radtke: Kancelaria miasta Poznania do roku 1570. Wwa 1967 s. 74-6.

Winkler* Stefan (zm. 1603) kupiec, księgarz, nakładca. **Słowniki:** SPKP; WSB. **Artykuły:** *SiMDW* 10: 1970 z. 1 s. 107 i n. – *Księgarz* 1972 nr 4 s. 26-7.

Winklewski* Aleksander (1832-1910) psychiatra, poeta, tłumacz. **AW:** 9631. **Słowniki:** SLeK. I.

Winnicki* Antoni (1801-1833) powstaniec 1830/31. **Biografie:** J. Pietras: A. W. *Ziemia Kaliska* 1981 nr 19 s. 7.

Winnicki* Józef (1789-1857) aktor, śpiewak, dyr. teatru. **Słowniki:** SBTP.

Winter* Stanisław (1902-?) chirurg. **Słowniki:** PTPN.

Winterfeld* Wilhelm von (1880-1943) muzyk, pedagog. **Słowniki:** BSB IV (i fot.); Dyrygenci; Balde. **Przyczynki:** Ch. Zimmer: Bromberger Konservatorium der Musik. [W:] *Aus Brombergs Vergangenheit*. Wilhelmshaven 1973, s. 387-9. – Tenże: *Das Orchester der Deutsche Bühne*. [W:] *Tamże* s. 394. – W. Kotowski: *Teatry Deutsche Bühne w Wielkopolsce i na Pomorzu 1919-1939*. Wwa 1985 s. 64, 66, 76-7. – A. Kotowski: *Das Theater. Deutsche Bühnen in Posen und Pommerellen*. *Bromberg* 32: 1990 nr 94 s. 10-3. – H. Rasmus: *Vom Staatsvolk zur ethnischen Minderheit*. [W:] *650 Jahre Bromberg*. Herausgegeben von B. Jähnig und G. Ohlhoff. München [et al.] 1995 s. 214.

Wioska* Wojciech (ok. 1550-1610) lekarz pozn., bibliofil. **Słowniki:** SPKP. **Przyczynki:** M. Kramperowa [i in.]: *Księgozbiory mieszczan poznańskich z drugiej połowy XVI wieku*. *SiMDW* 6: 1960 z. 1 s. 282-8.

Wisław* (zm. 1300) kan. płocki, bp kujawski. **Słowniki:** Szostkiewicz; Biskupi; Maciejewski Episkopat s. 265. **Źródła:** *Rocznik kaliski*. [W:] MPH ns. T. 6. Wwa 1962 s. 146. **Przyczynki:** J. Bieniak: *Wielkopolska, Kujawy, ziemia łęczycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306*. *Roczniki Tow. Naukowego Toruńskiego* 74: 1969 z. 2. s. 128. – J. Pakulski: *Geneza pieczęci herbowych biskupów i arcybiskupów metropolii gnieźnieńskiej*. [W:] *Polska heraldyka kościelna*. Red. K. Skupieński [i in.]. Wwa 2004 s. 31.

Wisław* z Iłłowca (XIII w.) kaszt. międzyrzecki, sędzia pozn. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Wisłocki* Jerzy (1928-2008) historyk, prawnik, archiwista, bibliotekarz. **Biografie:** K. Krasowski: J. W. [W:] *Wybitni historycy wielkopolscy*, s. 791-800. A. Pihan-Kijasowa, M. Andrzejak: *Redaktorzy i główni redaktorzy wydawnictw PTPN. Noty biograficzne*. [W:] *Rys dziejów Wydawnictwa Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk z bibliografią publikacji Towarzystwa 1856-2008*. Red. D. Gucia i A. Pihan-Kijasowa. 1. P. 2011, s. 115-6.

Wiszniewski* Piotr (1890-1966) fotografik, krajoznawca, działacz kult. **Słowniki:** BSB II (i fot.). **Biografie:** J. Umiński: P. W. *Jantarowe Szlaki* 1976 nr 6 s. 22-3.

Wiszniewski* Tadeusz (1899-1985) inż. mechanik, konstruktor w Centralnym Biurze Konstrukcji Przemysłu Taboru Kolejowego w P. **Słowniki:** SBTech. VI.

Wiślański* Tadeusz (1931-1989) archeolog, badacz neolitu polskiego. **Biografie:** J. Lech, J. Ostoja-Zagórski: *Sylwetka naukowa T. W. (1931-1989)*. *Przyczynek do historii środkowoeuropejskiej*

archeologii. *Acta Archaeologica Carpatica* 29: 1990 s. 239-47. **Przyczynki:** Badacze Biskupina. Red. A. Grossman [i in.] Biskupin 2005 s. 106-7, il.

Wiśniewska* Janina (+). **Biografie:** E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram].

Wiśniewska* Maria (1905-1943) siostra św. Wincentego a Paulo, uczestniczka ruchu oporu. **Przyczynki:** Napisy pamiątkowe s. 101-2.

Wiśniewski* Alfred (+) rzeźbiarz. **Przyczynki:** M. Olszewski: A. W. – twórca Pomnika Powstańców Wielkopolskich w Poznaniu. [W:] Pomnik Powstańców Wielkopolskich 1918-1919 w Poznaniu. P. 1965.

Wiśniewski* Antoni (1866-1925) ks. **Słowniki:** PTPN.

Wiśniewski* Jan (1834-1910) ks. **Słowniki:** PTPN. **Biografie:** Ks. W.J. [W:] Ci co odeszli. *Kwartalnik Muzealny* 1: 1948 z. 1-4 s. 9-28. – Z. Gryczka: Ksiądz J. W. *PLudu* 1995 z. 3-4 s. 45.

Wiśniewski* Jan (1881-1931) ks. **AW:** 9637. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Wiśniewski* Jerzy (1928-1983) historyk, prof. **Księgi pamiątkowe:** J. W. (1. 01. 1928 – 30. 10. 1983). Pod red. A. Dobrońskiego. Łomża 2000, 164 s. [zawiera: A. Dobroński: Był rzeczą polskich miłośnikami; S. Akexandrowicz: J. W. ; A. Wędzki: Północno-zachodnia Polska w badaniach J. W.; J. Maroszek: Badania J. W. dziejów Podlasia i Grodzieńszczyzny a obecny stan wiedzy; J. Szumski: Badania prof. J. W. nad osadnictwem w powiecie sejneńskim; J. Laberschek: Zasługi prof. J. W. dla rozwoju badań osadniczych w Polsce południowej; F. Sikora: Wkład J. W. w słownikowe dzieło; H. Kowalska: J. W. i Polski Słownik Biograficzny; M. Dajnowicz: Drobna szlachta mazowiecka w pracach prof. J. W.; K. Pacuski: o prof. J. W.; W. Batura: J. W. jako działacz inspirujący ruch regionalny; W. Jemielity: J. W. jako badacz osadnictwa; H. Rutkowski: Wspomnienie o przyjacielu; F. Babel: Wspomnienia o koledze – profesorze śp. J. W.; A. Śledziwski: Mam coś po nim na zawsze; T. Mieszkowski: Wspomnienie o J. W.; D. Godlewska: Moja współpraca z prof. J. W.; S. Alexandrowicz: o prof. J. W. wspomnienia i refleksje; Cz. Brodzicki: Wielce owocne moje spotkania z prof. J. W.; Mowy na pogrzebie prof. J. W. w dniu 5 listopada 1983 r. w Krakowie; Zapiski J. W.; Listy; bibliogr. (zob. niżej)]. **Bibliografie:** Wykaz wybranych prac [J. W.]. *Studia Historyczne* 27: 1984 z. 4. s. 700-2. – W. W. Wiśniewski: Bibliografia prac drukowanych prof. dra hab. J. W. w latach 1954-1983. *SIMDW* 16: 1985 s. 10-24 [214 poz.]. – W. W. Wiśniewski: Wykaz prac dot. J. W. [W:] J. W. (1. 01. 1928 – 30. 10. 1983). Pod red. A. Dobrońskiego. Łomża 2000 s. 129-31 [tamże na s. 133-57: Bibliografia prac i publikacji prof. J. W. za lata 1954-2000]. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1981-1983 s. 29. – D. Godlewska, Cz. Brodzicki: Łomżyński z urodzenia i wyboru. J. W. (1.01.1928-30.10.1983). *Ziemia Łomżyńska* 1987 nr 3.

Wiśniewski* Kazimierz (1828-1873) lekarz, powstaniec 1863. **AW:** 9638. **Słowniki:** Kościński; Slek. IV; Spiskowcy i partyzanci 1863. Pod red. S. Kieniewicza. Wwa 1967 s. 276-7.

Wiśniewski* Ludwik Napoleon (1810-1873) lekarz. **Słowniki:** PTPN

Wiśniewski* Wincenty (1845-1912) ks., działacz patriot. **AW:** 9639. **Słowniki:** PTPN; AMM

Wiśniewski* Władysław (+) pamiętnikarz, rolnik. **Przyczynki:** F. Jakubczak: Pamiętnik Władka spod Konina a potrzeba kontynuacji dzieła o chłopie polskim. *Pamiętnikarstwo Polskie* 7: 1977 nr 1/4 s. 35-56.

Wiśniewski* Zbigniew (1860-1892) lekarz. **Słowniki:** PTPN; AMM; SLeK. IV. **Przyczynki:** Klanowski. – J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 114.

Wiśniowski* Jerzy Edward (1916-1985) prof. med. weter., jeden z twórców Bydg. Tow. Naukowego. **Słowniki:** BSB IV (i fot.). **Źródła:** J. W.: Działalność wydawnictwa Bydgoskiego Towarzystwa Naukowego. *Bydgostiana* 1970 nr 5 s. 28-34. **Biografie:** H. Dubowik: Sylwetki zasłużonych członków Zarządu. *Bydgostiana* 1979 nr 9 s. 122-3. – M. Truszczyński: Prof. dr J. W. *Medycyna Weterynaryjna* 1986 nr 5 s. 318-9. **Przyczynki:** E. Szmańda: Fakty i liczby z życia i pracy Bydgoskiego Tow. Naukowego. *Bydgostiana* 1970 nr 5 s. 70-1, 95, 133.

Wit* (XIII w.) bp sufragan pozn., bp sufragan wrocław., bp litewski, dominikanin. **Słowniki:** Hagiografia polska; Biskupi. **Biografie:** Nowacki II s. 177-8.

Witanowski* – zob. Rawita-Witanowski.

Witaszek* Franciszek (1908-1943) lekarz, asystent UP, organizator ruchu oporu antyhitler. **Słowniki:** WSB; PTPN; SBWP-W I; J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997; H. Florkowski: Słownik lekarzy ziemi kościańskiej. Kościan 1995; Enc. konsp. wlkp.; AMOstr. z. 1. **Biografie:** Śp. dr W. F. *NL* 52: 1945 z. 10 s. 1-2. – E. Jakubek: Dr F. W. – lekarz i żołnierz. *Biuletyn Informacyjny AWF (P.)* 2001 nr 1 s. 29-31, fot. **Przyczynki:** H. Szoldrska: Walka z kulturą polską. P. 1946 s. 45, 63-4. – H. Tycner: Odwet doktora W. *Dookoła świata* 1962 nr 10 s. 42, nr 11 s. 46. – H. Tycner: Grupa dr. F. W. w wielkopolskim ruchu oporu. *Przegląd Lekarski* 23: 1967 nr 1 s. 131-47. – W. W. Głowacki: Męczeńskie drogi farmaceutów wielkopolskich. P. 1967 s. 27-9. – Serwański. – M. Koszewski: Działalność F. W. w okresie okupacji hitlerowskiej. *Pamiętnik Tow. Miłośników Ziemi Kościańskiej* 2: 1971-74 s. 31-3. – K. Ner: Ogień w ampułkach. Wwa 1975. – *Pamiętnik Tow. Miłośników Ziemi Kościańskiej* 3: 1975 s. 31-3. – M. Przychodzki: Lekarze poznańscy w czasie okupacji na tle ludobójstwa polityki hitlerowskiej. *Przegląd Lekarski* 34: 1977 s. 158-72. – z dziejów tajnego nauczania medycyny i farmacji w latach 1939-1945. Red. A. Dawidowicz. Wyd. 1. wwa 1977 s. 150. – J. Juszczyk: Dzieje Wydziału Lekarskiego UP i AM 1918-1979. P. 1979. – Napisy pamiątkowe s. 23, 55, 143. – P.M. Lisiewicz: w imieniu Polski Podziemnej. Wwa 1988 s. 122-3. – „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 243, 247, 248, 281, 282, 320. **Artykuły:** *Przegląd Lekarski* 25: 1969 s. 97-112.

Witczak* Edward (1910-1973) inż. melioracji wodnych, dyr. Rejonowego Przedsiębiorstwa Melioracyjnego w Koninie, działacz społ. **Słowniki:** SBTech. XVI.

Witczak* Władysław (XX w.) delegat na Sejm Dzielnicowy w P. w 1918 r. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.

Witek* Józef (1893-1970) dyr. Technikum Kolejowego w B., działacz sportowy. **Słowniki i noty biograficzne:** 50 lat Technikum Kolejowego w B. Leksykon 1952-2002. Red. E. Małachowski. B. 2002 s. 645-6, il.

- Witkowski* Bolesław Ignacy (1901-1970) weterynarz. **Słowniki:** Słow. biologów. **Biografie:** K. Łukaszewicz: B.W. *Przegląd Zoologiczny* 14: 1970 s. 343-4. **Przyczynki:** J. Urbański, A. Taborski: Ogród Zoologiczny w Poznaniu. Wwa [i in.] 1975 s. 11, 71, 113, 115, 123-5.
- Witkowski* Jan Ludwik (1788-1860 lub 1861) tancerz, aktor, skrzypek, dyrygent, pedagog. **Słowniki:** SBTP; SMP; Dyrygenci; SBWP-W I. **Biografie:** M. Kaczmarkiewicz: J.L. W. *Ziemia Kaliska* 1981 nr 3 s. 7.
- Witkowski* Józef (1892-1976) astronom, prof. UP i UAM. **Słowniki:** WSB; PTPN; Biogramy uczonych III; Śródka. **Źródła:** Archiwum Obserwatorium Astronomicznego UAM. – Przew. APAN s. 491-2. **Biografie:** S. Piotrowski: J. W. 1892-1976. *Nauka Polska* 24: 1976 nr 11 s. 131-2. – W. Naskręcki: Profesor J. W. (1892-1976) – astronom odeski, krakowski i poznański. *KW* 1998 nr 2 s. 67-75. **Przyczynki:** J. W. *Rocznik Polskiej Akademii Umiejętności* 1946/47 s. XLV-XLVI. – F. Kępiński: Na 50-lecie pracy naukowej prof. dr[a] Józefa Witkowskiego. *Postępy Astronomii* 14: 1966 nr 3 s. 235-40. – K. Koziół: J. W. *Nauka Polska* 16: 1968 nr 6 s. 118-22. – Nauka w Wlkp.
- Witkowski* Kazimierz, pseud. Kazimierz Nowina, Ryś (1852-1892) publicysta, literat, redaktor „Kaliszanina”, działacz społ. **AW:** 9649. **Słowniki:** J.B. Nycek: Ludzie i książki. Słownik biograficzny ludzi książki i pióra województwa płockiego. Płock 1983; Szkoła Kaliska. **Biografie:** E. Polanowski: K. W. *Południowa Wielkopolska* 1980 nr 9 s. 6. – E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram].
- Witkowski* Marian (1894-1946) germanista, nauczyciel gimn. we Wrześni. **Słowniki:** Wrzesiński SB. **Biografie:** M. Torzewski: Historia Gimnazjum i Liceum im. H. Sienkiewicza we Wrześni w latach 1919-2004. Wrzesnia 2004 s. 70.
- Witkowski* Michał (1927-1996) historyk literatury i teatru, prof. UAM. **Biografie:** K. Kolska: Profesor nadzwyczajny. *Gaz. Wyb. (P)* 1996 nr 223 s. 2. – Z. Trojanowiczowa: M. Witkowski (14 VIII 1927 – 18 IX 1996). *Rocz. Tow. Lit. Mick.* 32: 1997 s. 187-9. – B. Walczak: Profesor M. W. (14 VIII 1927 – 18 IX 1996). *Poznańskie Studia Polonistyczne, Ser. Lit.* T. 3 (1996) s. 356-9. – Spraw. Zarządu PTPN 1996-1998 s. 22.
- Witkowski* Nikodem (1889-1931) powstaniec wlkp., chorąży WP. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 2.
- Witkowski* Roman (1893-1974) powstaniec wlkp., star. w Obornikach. **Słowniki:** AMM.
- Witkowski* Stanisław (1850-1873) literat, współpracownik „Kaliszanina”. **Biografie:** [E. Polanowski]: S.W. *Południowa Wielkopolska* 1981 nr 7 s. 5. – E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram].
- Witkowski* Teodor (1891-1952) urzędnik kolejowy, poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.
- Witkowski* Władysław (1854-1927) chirurg. **Słowniki:** PTPN; AMM; SLek. I.
- Witkowski* Zygmunt (1918-2000) dendrolog, prof. AR w P. **Biografie:** H. Rózański: Prof. dr hab. Z. W. *Więści Akademickie* 2000 nr 9-10 s. 6. – Spraw. Zarządu PTPN 1999-2001 s. 29.

- Witosławski* Janusz (zm. 1632) kaszt. inowr. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.
- Wittchen* Ludwik (1871-1940) działacz niepodległościowy w Pszczewie. **Biografie:** F. Leśny: Pszczewianie spod znaku Rodła. Pszczew 2006 s. 11-2, il.
- Witte* Paulus Friedrich Adolf (1873-1929) dr med. w P. **Słowniki:** Balde. **Przyczynki:** K. Glaser: Vom Reichsgesundheitsrat zum Bundesgesundheitsrat. Ein Beitrag zur Geschichte des deutschen Gesundheitswesens. Stuttgart 1960 s. 59-60. – K. Wulf: Neubau der Hautklinik Kassel. Vorgeschichte. Planung. Wirklichkeit. *Der Hautarzt* 28: 1977 s. 551.
- Wittek* Erhard (1898-1981) – pisarz niem. mieszkający w P. **Źródła:** E. W.: Wie ich Polnisch lernte. *Jb. Weichsel-Warthe* 5: 1959 s. 41-4. – E. W.: Jugendjahre und Kriegserlebnisse eines Poseners 1904-1921. Hannover 1982, 216 s. **Biografie:** H. Lipinsky-Gottersdorf: E. W. – der Mann u. sein Werk. *Der Kulturwart* 66/67: 1964 s. 50-2. – H. von Rosen: E. W. zum Gedächtnis. *Jb. Weichsel-Warthe* 28: 1982 s. 48-53. **Przyczynki:** W. Kaminski: Den Osten im Westen erobernd. *Frankfurter Bl.* 1993 nr 1 s. 56-60.
- Witting* Ryszard (1856-1923) nadburmistrz P. **AW:** 9658. **Przyczynki:** Kozłowski Wielkopolska s. 235-7.
- Wittman* Kazimierz (1905-1940) ginekolog, inspektor lecznictwa Ubezpieczalni Społecznej w P., powstaniec śląski, por. WP. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Biografie:** J. Kiński: Pro Memoria. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1992 nr 2 s. 433-4. **Przyczynki:** T. Kryśka-Karski: Materiały do historii Wojska Polskiego. Londyn 1985, 154, s. 26 poz. 12259. – A. Moszyński: Lista Katyńska. Wwa 1989 s. 206. – J. Tucholski: Mord w Katyniu. Wyd. 1. Wwa 1991 s. 247, 654.
- Wittram* Annemarie (+). **Źródła:** Im Warthegau 1940 bis 1945. *Jahrbuch Weichsel-Warthe* 47: 2001 s. 112-6. [wspomnienia nauczycielki z Szamotuł i Poznania].
- Wittstock* Władysław (1896-?) nauczyciel, dyrygent chórów. **Słowniki:** Dyrygenci.
- Witucka* Klementyna (1905-1990) hafciarka szubińska. **Przyczynki:** Sztuka ludowa Pałuk. Przeszłość i terażniejszość. Red. W. Szkulmowska. B. 1996 s. 125, il.
- Wituski* Leon (1825-1900) nauczyciel gimn., działacz oświat. **AW:** 9660. **Słowniki:** PTPN; AMM; Nauczyciele MM. **Przyczynki:** Cmentarz Zasł. s. 91-2. – Przybecki s. 160 (fot.). – J. Wituski: L. W. *GWyb.* (P.) 2000 nr 16 s. 10. – A. Kwilecki: Cmentarz zasłużonych na Wzgórzu św. Wojciecha w P. . [W tegoż:] *Silva rerum.* P. 2007 s. 220-3.
- Wituski* Michał (1859-1928) ks. **Słowniki:** PTPN; AMM.
- Wituski* Tadeusz (1867-1934) aptekarz. **Słowniki:** PTPN. **Biografie:** Cmentarz Zasł. s. 92.
- Witwicki* Jan Stanisław (ok. 1630-1698) kan. gnieźn., bp kijowski, łucki, pozn., dyplomata. **AW:** 9663. **Słowniki:** Teolodzy; Nowy Korbut; Biskupi. **Źródła:** Kat. biskupów s. 86, 166. **Biografie:** Nowacki II s. 108.

Witzleben* Erik von (1884-1958) ziemian z Liszkowa, niem. działacz społeczny. **Słowniki:** Saat und Ernte. Lebensbilder Posener deutscher Landwirte. Hrsg. von H. von Rosen. Rosbach 1978 s. 136-7, fot.

Wiza* Barbara (1927-1995) pisarka. **Słowniki:** SBWP-W II. **Biografie:** E. Antczak: Zmarła B.W. *Ziemia Kaliska* 1995 nr 42. – **Przyczynki:** M. M. Kozłowski: Bukiet dla starszej pani. *Ziemia Kaliska* 1987 nr 15. – M. M. Kozłowski: Wnuczuś czyli lekcja pokory. *Ziemia Kaliska* 1988 nr 42.

Wiza* Józef pseud.: Siwy Sęp (1905-1976) mikrobiolog, prof. AM w Poznaniu, czł. antyhitlerowskiej org. „Ojczyzna” i Szarych Szeregów. **Słowniki:** Enc. konsp. wlkp.; Czuwaj wiaro! Wielkopole w powstaniu warszawskim. P. 2004 s. 38, il. **Źródła:** Przew. APAN s. 492-3. **Biografie:** M. Rudnicka: Wspomnienia pośmiertne J. W. (1905-1976). *Med. Dośw. Mikrobiol.* 28: 1976 s. 393. – M. Rudnicka: Prof. dr J. W. (1905-1976). z żałobnej karty. *KMP* 45: 1977 nr 1 s. 121-3, il. – K. Pietkiewiczowa: J. W. (1905-1976). Mikrobiolog. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 314-5, bibliogr. **Przyczynki:** Szare Szeregi. Harcerze 1939-1945. Pod red. J. Jabrzemskiego. Wwa 1988 t. 1 s. 55; t. 2 s. 61, 63, 283, 287-8, 292, 306, 323, 329. – „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 13, 232, 236, 237, 259, 307, 323.

Wiza* Maria (1901-?) lekarka. **Słowniki:** PTPN.

Wiza* Zygmunt (1886-1937) kupiec, powstaniec wlkp., rotmistrz WP. **Słowniki:** SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1. **Źródła:** Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wybór źródeł. P. 1983 s. 53, 55, 358, 365, 367, 375. **Przyczynki:** Z. Grot [i in.]: Wielkopolska w walce o niepodległość 1918-1919. Wwa 1968 s. 88, 91. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. Z. Grota. P. 1968 s. 141-3, 170. – A. Fiedler: Mój ojciec i dęby. Wwa 1973 s. 168-77. – A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwa [i in.] 1978 s. 111, 153-5, 183, 377. – A. Czubiński: Powstanie wielkopolskie. P. 1978 s. 123, 153, 159, 202, 224-5, 413. – B. Polak: Konspiracja polska w Poznaniu (1912-1918). *KMP* 1984 nr 3-4 s. 91-2. – B. Polak: Wojsko wielkopolskie 1918-1920. Cz. 1. Koszalin 1990 s. 40, 53.

Wiza* Zygmunt (1889-1969) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Źródła:** Przeciw pruskiemu wyborcy. Wspomnienia i listy uczestników powstania wielkopolskiego. Opr. L. Gomolec [i in.]. Wwa 1979.

Wize* Kazimierz Filip (1873-1953) biolog, psychiatra, filozof, tłumacz poezji. **AW:** 9667. **Słowniki:** WSB; PTPN; AMM; Słow. biologów. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 16. **Biografie:** K. Pluciński: K.F. W. *Spraw. PTPN* 19: 1955 nr 2 s. 369-70. – M. Musielak: K.F. W. – lekarz, filozof, poeta. Szkic do portretu. [W:] Sylwetki polskich lekarzy – humanistów XIX i XX wieku. Red. M. Obara. P. 1989 s. 157-71. – Przybecki s. 132-3. **Przyczynki:** Klanowski. – S. Dziamski: Zarys świeckiej myśli filozoficznej w Poznaniu. P. 1971 s. 70-4. – Nauka w Wlkp. s. 169, 170, 179-81, 189, 614, 636. – J. Osiegtowski: Podróże filozoficzne K.F. W. *KMP* 2010 nr 3 s. 131-8, il. **Artykuły:** +*Rocznik Lekarski* 1948.

Wlazło* Jan Chryzostom (1852-1920) ks. **AW:** 9667. **Słowniki:** PTPN.

Wlazłowski* Jan (1850-1915) lekarz. **AW:** 9670. **Słowniki:** PTPN; AMM; SLeK. V; Kościński. **Przyczynki:** J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 120, 122. **Bibliografie:** S. Konopka: Polska bibliografia lekarska XIX wieku (1801-1900). Wwa 1974-1984.

Wlekiński* Józef (1928-1997) wiceprzewodniczący Zarządu Wojewódzkiego Solidarności Rolników Indywidualnych w P. **Słowniki:** Wrzesiński SB.

Wlekiński* Władysław (1886-1964) powstaniec wlkp., mjr wojsk polskich. **Słowniki:** SBPW. **Biografie:** P. Woźny: Historia w kamieniu pisana. Zarys dziejów trzemeszeńskiej nekropolii. Trzemeszno 2004 s. 51. **Przyczynki:** J. Brodziński: w 50-tą rocznicę powstania wielkopolskiego w Inowrocławiu. Inowr. 1969 s. 46. – A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwa [i in.] 1978 s. 209. – Studia z dziejów ziemi mogileńskiej. P. 1978 s. 594.

Wład* Franciszek Seweryn (1888-1939) uczestnik wojny polsko-bolszewickiej i kampanii wrześniowej 1939, gen. brygady, dowódca 14 Dywizji Piechoty w P. **Słowniki:** Mała encyklopedia wojskowa MON. Wwa 1971; WSB; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1; T. III, cz. 1. **Źródła:** Boniecki Fotografie. **Przyczynki:** W. Abraham: Wspomnienia wojenne znad Warty i Bzury. Wwa 1969. – T. Jurga: Wrzesień 1939. Wwa 1969. **Artykuły:** *Za i przeciw* 1972 nr 41. – *Zeszyty Naukowe UJ. Prace Historyczne. Z. 38. Kr. 1973.*

Wład* Stanisław (1883-1944) historyk, organizator szkolnictwa. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** B. Olszewicz: Lista strat kultury polskiej. Wwa 1947. – E. Biedrzycki: Historia Polaków na Bukowinie. Wwa 1973. **Artykuły:** *Miesięcznik Literacki* 1970 nr 10 s. 101-4. – *Zeszyty Naukowe UJ. Prace Historyczne. Z. 38. Kr. 1973.*

Władysław* III Laskonogi (1161/66-1231) książę wlkp. i krak. **AW:** 9672. **Słowniki:** WSB; SBWP-W I. **Portrety:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1905 [wg J.B. Plierscha]. **Biografie:** M. Przybył: W. L. książę wielkopolski (1202-1231). P. 1998, 24 s., il., mapy. **Przyczynki:** J. Baszkiewicz: Powstanie zjednoczonego państwa polskiego (na przełomie XIII i XIV w.). Wwa 1954 s. 43 i n. – Dz. Wlkp. i s. 288 i nn. – B. Zientara: Henryk Brodaty i jego czasy. Wwa 1975. – Dz. Kal. – M. Przybył: Sprawy pomorskie w polityce W. L. *Przegląd Zachodnio-Pomorski* 38: 1994 nr 2 s. 37-52. – G. Labuda: Śmierć Leszka Białego (1227). *RH* 61: 1995 s. 7-35. – R. Kabaciński: Lubiński grobowiec W. L. [W:] *Opactwo benedyktynów w Lubiniu. Pierwsze wieki istnienia. Materiały [...]*. Red. Z. Kurnatowska. P. 1996. – M. Kara: Domniemany pochówek księcia W. L. w Lubiniu – głos w dyskusji. [W:] *Opactwo benedyktynów w Lubiniu. Pierwsze wieki istnienia. Materiały [...]*. Red. Z. Kurnatowska. P. 1996. – M. Przybył: Uwagi w sprawie domniemanego pochówku księcia wielkopolskiego W. L. [W:] *Opactwo benedyktynów w Lubiniu. Pierwsze wieki istnienia. Materiały [...]*. Red. Z. Kurnatowska. P. 1996. – P. Plisiecki: Napomnienia papieża Innocentego III skierowane do W. L. z 1207 r. *Rocz. Hum.* 2000 z. 2 spec. s. 431-46, Zfg. **Artykuły:** *SŻ* 3: 1958 s. 202; 5: 1960 s. 96 i n.

Władysław* Odonic (ok. 1190-1239) książę wlkp. **AW:** 9673. **Słowniki:** WSB. **Biografie:** M. Pietrowski: W. O. *Szkice Koźmińskie* Nr 16 (1995) s. 49-54. **Przyczynki:** F. Sikora: Przywileje rycerskie synów W. O. *RH* 34: 1968 s. 9-47. – Dz. Wlkp. i s. 288 i n. – B. Zientara: Henryk Brodaty i jego czasy. Wwa 1975. – Dz. Kal. – E. Rymar: Czy Jadwiga żona W. O. była księżniczką pomorską? *SiMDW* 13: 1980 z. 2 s. 35-59. – S. Malepszak: Dokument W. O. *PLudu* 1986 z. 6. – W. Feliks:

Dziedzictwo W. O. *Studia Historyczne* 32: 1989 s. 195-200. – K. Jasiński: Genealogia Piastów wielkopolskich. Potomstwo W. O. *KMP* 1995 nr 2 s. 34-66. – G. Labuda: Śmierć Leszka Białego (1227). *RH* 61: 1995 s. 7-35. **Artykuły:** *SŻ* 5: 1960 s. 97-102.

Władysław* Biały (1327/1333-1388) książę Kujaw, pan Gniewkowa i Słońska. **AW:** 9671. **Słowniki:** Inowr. SB IV; Piastowie. Leksykon biograficzny. Red. S. Szczur [i in.]. Kr. 1999. **Źródła:** Dokumenty do dziejów Kujaw i ziemi dobrzyńskiej XIV – XX w. Wyd. Z. Guldon [i in.]. Wwa [i in.] 1974. – Repertoire des documents nécrologique francais. Wyd. J.-L. Lemaître. Paris 1980. **Biografie:** J. Śliwiński: W.B. (1327/1333-1388). Olsztyn 1995. **Przyczynki:** J. Sieradzki: Polska XIV w. Wwa 1959. – Bullarium Poloniae. T. 2-3. Wyd. I. Sułkowska-Kuraś [i in.]. Rzym 1985-1988. – C. Sikorski: Gniewkowo w średniowieczu. Gniewkowo 1993. – S. A. Sroka: z dziejów stosunków polsko-węgierskich w późnym średniowieczu. Kr. 1995 s. 127-37. – S. A. Sroka: Książę W.B. w Burgundii. *Studia Historyczne* 1996 z. 2 s. 151-8, sum. – J. Wyrozumski: Królowa Jadwiga między epoką piastowską i jagiellońską. Kr. 1997 s. 123-42. – D. Piwowarczyk: Król, honor i kariera – dzieje B.W. [W tegoż:] Poczest rycerzy polskich XIV i XV wieku. Wwa 2004 s. 27-9, 33, il.

Władysław* (Pseudo-Warneńczyk) – w Poznaniu w XV w. **Przyczynki:** J. Wiesiołowski: Pseudo-Warneńczykowie w Poznaniu. *KMP* 1995 nr 3 s. 241-55.

Włodarczak* Leon (1887-1919) działacz niepodległościowy, dowódca kompanii gostyńskiej w powstaniu wlkp. **Biografie:** P. Bauer: L. W. – działacz niepodległościowy, powstaniec wielkopolski, dowódca kompanii gostyńskiej. [W:] Sławni Gostynianie. Kalendarz 1989. Gostyń 1988 s. 8-9, il. – W. Omieczynski: Organizatorzy i dowódcy powstania w Gostyńskim. [W:] S. Jankowiak, P. Bauer [i in.]: Ziemia Gostyńska w powstaniu wielkopolskim 1918-1919. Gostyń 1989.

Włodarski* Adrian (1807-1875) duszpasterz w Lubiniu i Pyskowicach, bp sufragan wrocław. **Słowniki:** Biskupi. **Biografie:** A. Kiełbasa: Biskup A. W. 1807-1875. Trzebnica 1995. R: S. Książek, *Saec. Christ.* 2000 nr 1 s. 274-6.

Włodarski* Marcin (1808-1880) nauczyciel w Gołuchowie, działacz narodowy. **Słowniki:** Anders.

=Włodarzewska* Władysława (1904-1992) artystka ludowa. **Biografie:** I. Święch: W. W. (1904-1992). *Rocz. Muz. / Muzeum Ziemi Kujawskiej* T. 6 (1996) s. 139-40.

Włodek* z Danaborza (zm. 1467) kaszt. i star. nakielski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Włodek* z Łagiewnik (XV w.) kaszt. rogoziński. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Włodek* Szymon (1796-1829) aktor, dyrektor teatru. **Słowniki:** SBTP.

Włost* (XIII w.) kaszt. obrzycki, drzeński? **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Włostowicz* (Włast) Piotr – zob. Piotr Włostowic.

Włostowski* Kazimierz h. Ciołek (XVIII w.) kaszt. krzywiński. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Włostowski* Wacław (XVII w.) kaszt. krzywiński. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

- Włostowski* Wojciech (XVII/XVIII w.) burgrabia poznań., konsyliarz konfederacji 1703 r. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 392.
- Włoszkiewicz* Witold (1871-1935) architekt, budowniczy. **Słowniki:** PTPN.
- Włoszczowski* (zm. 1301) kan. gnieźn. i poznań., abp gnieźn. **Słowniki:** Biskupi.
- Wnuk* Albin (1867-1944) ks., proboszcz w Biechowie pod Wrześnią, społecznik. **Słowniki:** Wrzesiński SB; PTPN.
- Wnuk* Klemens (1914-1976) ks., prefekt wielkopolskich szkół. **Słowniki:** Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod red. J. Myszoza. T. 1. Wwa 2002.
- Wnuk* Walenty (1903-1984) ks., kan. trzemeszeński. **Biografie:** P. Woźny: Historia w kamieniu pisana. Zarys dziejów trzemeszeńskiej nekropolii. Trzemeszno 2004 s. 51.
- Wodiczko* Bohdan (1911-?) dyrygent. **Słowniki:** SMP; Dyrygenci. **Biografie:** J. Waldorff: Wielcy dyrygenci. B.W. *Radar* 1962 nr 3 s. 10-1. **Przyczynki:** Kultura muzyczna Polski Ludowej 1944-1955. Kr. 1957.
- Wodniakowski* Antoni Władysław (1877-1935) kupiec, działacz niepodl. **Słowniki:** SBWP-W I; AMOstr. z. 4. **Przyczynki:** Dzieje Ostrzeszowa. Pod red. S. Nawrockiego. Kalisz 1990.
- Wodnicki* Jan (1776-1849) lekarz. **Słowniki:** Slek. IV. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5. Kalisz 1999.
- Wodpohl* Michał (1813-1897) nauczyciel muzyki. **AW:** 9696. **Słowniki:** PTPN.
- Wodiczko* Adam (1887-1949) botanik, prof. UP. **AW:** 9699. **Słowniki:** WSB; PTPN; SBP. **Biografie:** J. Urbański: Śp. prof. dr A. W. Wspomnienie pośmiertne. *KMP* 21: 1948 nr 4 s. 335-9, il. – Z. Czubiński: A. W. *Spraw. PTPN* 15: 1948 nr 2 s. 316-28, bibliogr. – W. Szafer: A. W. *Chrońmy przyrodę ojczystą* 4: 1948 nr 9-10 s. 3-17, bibliogr. – J. Urbański: Śp. prof. dr A. W. *KMP* 1948 nr 4 s. 335-9. – Z. Czubiński: Prof. dr A. W. *Biologia w Szkole* 1949 nr 5. – Prof. dr A. W. (1887-1948). *Przyroda Polski Zachodniej* 1958 z. 1 s. 3-9, il., sum. – H. Szafran: Wspomnienie o profesorsze A. W. *Chrońmy przyrodę ojczystą* 1958 nr 5 s. 3-7, sum. – H. Szafran: A. W. pionier ruchu ochrony przyrody. *Przyroda Polska* 1965 nr 7. – Munera Poznaniensia. P. 1965 s. 370-5. – H. Szafran: w dwudziestą rocznicę śmierci A. W. z żałobnej karty. *KMP* 36: 1968 nr 4 s. 113-9, il., bibliogr. – A. Łobarzewska: A. W. Wwa 1981, bibliogr. – J. Banaszak: Profesor A. W. *Nurt* 1987 nr 5 s. 3-4. – Wielkopole XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 605-15. **Przyczynki:** Dz. UAM. – Nauka w Wlkp. s. 626, 627, 658-61, 663-6, 687, 691-4, 696-703, 708-10, 713, 1049, 1059, 1060. – W. Czarnecki: To był też mój Poznań. P. 1987 s. 67, 147-9, 156, 159-61, 173, 210, 249, 301. – J. Banaszak: Związki Profesora A. W. z Pomorzem i Bydgoszczą. *Zesz. Nauk. WSP Bydg., Stud. Przym.* Z. 13 (1997) s. 143-157, sum. **Artykuły:** +*Przyroda Polska* 1958 nr 11/12 s. 4; 1965 nr 7 s. 7-8. – *Przyroda Polski Zachodniej* 2: 1958 nr 1 s. 3-9. – *Aura* 1973 nr 1 s. 21-2.

- Wodzyńska* Cyrylla (zm. 1823) przeorysza norbertanek w Strzelnie. **Słowniki:** Borkowska i s. 202.
- Wohlfeil Zofia z Lewandowiczów (XX w.) organizatorka poczty polskiej w Jarocinie 1918 r. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.
- Woide* – rodzina niem. w Lesznie. **Przyczynki:** H. Harms: Die Grabsteine der Familie Woide in Lissa. *DWZW* 5/6: 1942 nr s. 285-92 [i odbitka]. – Posener Geschlechterbuch Umfassend das ges. Wartheland. Bd. 4. Bearb. v. Helm. Strelau. Limburg/Lahn 1965, LXVIII, 616 s. [zawiera m.in. genealogie rodziny Woyde].
- Woide* Carl Gotfried (1725-1790) duchowny jednoty braci czeskich, orientalista. **AW:** 9705. **Słowniki:** SBL; WSB; J. Szturc: Ewangelicy w Polsce. Słownik biograficzny XVI – XX w. Bielsko-Biała 1998. **Biografie:** W. Kriegseisen: K.G. W. – polityczna geneza kariery uczonego doby Oświecenia. [W:] *Kultura staropolska – kultura europejska*. Wwa 1998 s. 249-57. **Przyczynki:** H. Harms: Die Grabsteine der Familie Woide in Lissa. *Deutsche Wissenschaftliche Zeitschrift im Warthegau* 1942 z. 5-6 s. 286-8.
- Wojak* Stefan Leopold (1880-1945) budowniczy fortepianów i organów. **Słowniki:** SBWP-W II. **Przyczynki:** K. Rottermund: Budownictwo instrumentów muzycznych na terenie wielkopolski w XIX i na przełomie XX wieku. P. 2002.
- Wojasiak* Franciszek (1896-1924) aptekarz, działacz niepodl. **Biografie:** Cmentarz Zasł. s. 92-3.
- Wojciech* (Adalbert) Sławnikowic (ok. 956-997) św., biskup praski, misjonarz, męczennik, pochowany w Gnieźnie. **AW:** 9708. **Słowniki:** Hagiografia polska; SSS (G. Labuda). **Bibliografie.** Adalbertus ep. Pragensis +997 – April 23. [W:] *Bibliotheca hagiographica latina antiquae et mediae aetatis*. T. 1. Bruxellis 1949 s. 8-10. – *Żywoty świętych średniowieczne (łacińskie)*. Vita et passio sancti Adalberti martyris. [W:] *Nowy Korbut* T. 1 s. 338-43. – E. Wermke: *Bibliographie der Geschichte von Ost- und Westpreussen für die Jahre 1939-1970*. Bonn-Godesberg 1974 s. 310-12. – W. Baumann: *Die Literatur des Mittelalters in Böhmen*. München 1978, 245 s. – E. Wermke: *Bibliographie der Geschichte von Ost- und Westpreussen für die Jahre 1971-1974*. Marburg-Lahn 1978, s. 53-44. – A. Triller: Św. W. w ujęciu historyków niemieckich. *Studia Warmińskie* 22/23: 1985/86 s. 135-41. – A. Witkowska, J. Nastalska: Św. W. Życie i Kult Bibliografia do roku 1999. Lublin 2002. **Księgi pamiątkowe.** Św. W. 997-1947. Księga pamiątkowa pod red. Z. Bernackiego [i in.]. Gn. 1947, 371 s. R: J. Poplatek, *NP* 4: 1948 s. 351-4. **Konferencje i sesje naukowe:** M. Ejsmont: *Symposium naukowe poświęcone życiu i działalności św. W. i św. Brunona z Kwerfurtu*, Olsztyn 6-8 V 1981. *Studia Warmińskie* 19: 1982 s. 5-17. – IV *Colloquia Mediaevalia* [materiały]. *Studia Warmińskie* T. 30 (1993) s. 5-157, sum., Zfg. – *Przeszłość natchnieniem dla teraźniejszości*. *Symposium historyczne i świętowojskie*. Ełk 20-22 kwietnia 1994. Ełk 1996, 340 s. – *Milenium śmierci św. W. 997-1997*. Materiały z sesji popularnonaukowej w Czarnkowie. Czarnków 1997, 75 s. – *Stąd nasz ród. Świętowojskie sympozja gnieźnieńskie 1995-1996-1997*. Opr. J. Górny [i in.]. P. 1997, 108 s. – *Svatovojtěšská tradice v dějinách našeho národa a cirkve a její význam dnes*. *Sbornik ze symposia k tisícimu výročí smrti biskupa Vojtěcha Slavnikovce – sv. Vojtěcha*. [Libice nad Cidlinou, 29 a 30 srpna 1997]. Red. Z. Soušek. Praha 1997, 136 s. – *Adalbert von Prag – Brückenbauer zwischen dem Osten und Westen Europas*. Hrsg. von H.H. Henrix. Baden-Baden 1997, 231 s., il [pokłosie

konferencji z 1995 r. w Nettetal-Leutherheide]. – R. Bobecki: Dlaczego św. Wojciech? *Nauka i Przyszłość* 1997 nr 7 s. 1, 8-9,11 [Sesja Zgromadzenia Ogólnego PAN poświęcona jubileuszowi 1000-lecia działalności misyjnej św. W. w Prusach]. – M. Jaśtał: Sprawozdanie z sesji naukowej „Święty Wojciech i początki Kościoła w Polsce”. *Saec. Christ.* 1997 nr 2 s. 265-7. – K. Śmigiel: Sympozja świętowojechowe w okresie nowenny przed tysiącleciem śmierci św. W. *AK T.* 128 z. 3 (1997) s. 406-14. – A. Urbańska: Tropami świętego Wojciecha – sesja naukowa, Poznań-Gniezno, 3-5 III 1997. *Etnografia Polska* 1997 z. 1/2 s. 226-34. – Dziedzictwo kultu św. W. Ogólnopolska sesja z okazji jubileuszu 1000-lecia męczeństwa św. W. KUL – 22 IX 1997. Red. R. Knapieński. Lublin 1998, 227 s., tabl. – Svatý Vojtěch, Čechové a Evropa. Mezinárodní symposium uspořádané Českou Křesťianskou Akademií a Historickým ústavem Akademie Věd Č. 19.-20. listopadu 1997 v Praze. Red. D. Třeštil [et al.]. Praha 1998, 195 s. – Środkowoeuropejskie dziedzictwo św. W. [Międzynarodowa konferencja naukowa, Zabrze 10-11 kwietnia 1997]. Red. A. Barciak. Katowice 1998, 486 s. – Pogranicze polsko-pruskie w czasach św. W. Materiały z konferencji, która odbyła się [...] 18-19 września 1997 w muzeum w Elblągu. Elbląg 1999, 194 s. – A. Pobóg-Lenartowicz: Omówienie międzynarodowej konferencji naukowej pt. „Środkowoeuropejskie dziedzictwo św. W.” (Zabrze, 10-11 IV 1997 r.). *Zeszyty Naukowe, Historia / UO.* Z. 35 (1998) s. 197-201. – Tropami świętego W. [materiały z konferencji]. *Prace Komisji Archeologicznej PTPN.* T. 18 (1999) s. 1-412, sum., Zfg. – G. Chomicki: Dwa sympozja naukowe w Gnieźnie: „Kanonizacja św. W. i dziedzictwo jego kultu” (30 listopada – 1 grudnia 1999); „Milenium Synodu – Zjazdu Gnieźnieńskiego” (9 marca 2000). *Studia Historyczne* 2000 z. 4 s. 739-41. **Źródła:** Św. W. biskupa i męczennika żywot pierwszy [= S. Adalberti Pragensis episcopi et martyris vita prior]. Wyd. J. Karwasińska. Wwa 1962, LV + 105 s., il. [W:] MPHsn. T. 4 cz. 1 [żywot Jana Kanapariusza]. R: M. Plezia, *SŻ* 12: 1967 s. 182-4. – Piśmiennictwo czasów Bolesława Chrobrego. z pracowni edytorskiej Instytutu Historii PAN (A. Gieysztor, B. Kürbisówna, G. Labuda). Tłum. K. Abgarowicz. Wstęp i komentarze oprac. J. Karwasińska. Wwa 1966 [m.in. Jana Kanapariusza św. W. Żywot Pierwszy, św. Brunona z Kwerfurtu św. W. Żywot Drugi]. – Brunon z Kwerfurtu: Św. W. biskupa i męczennika żywot drugi. Napisany przez Brunona z Kwerfurtu [= Bruno Querfurtensis: S. Adalberti Pragensis episcopi et martyris vita altera]. Wyd. J. Karwasińska. Wwa 1969, XXXVI + 83 s. [W:] MPHsn. T. 4 cz. 2. R: J. Powierski, *SŻ* 15: 1971 s. 212-3. – O. Králík: Filiace vojtěšských legend. Praha 1971, 233 s. – J. Karwasińska: Studia krytyczne nad żywotami św. Wojciecha biskupa praskiego. VI: Przekaz akwizgrański *SŻ* 18: 1973 s. 37-44. – Św. W. Żywot pierwszy. Kr. 1997, 89 s. – J. Karwasińska: Studia krytyczne nad żywotami św. W., biskupa praskiego. Cz. 3: Redakcje Vita I. [W:] Święty W. Wybór pism. Wyd. T. Dunin-Wąsowicz. Wwa 1996 s. 127-55. – Pasja z Tegernsee. [W] w kręgu żywotów św. W. Red. J. A. Spież. Kraków 1997 [wstęp H. Chłopocka]. – Św. W. Żywot Pierwszy. [W:] Św. W.-Adalbert. Mówią wieki. Opr. Z. T. Wiewióra. Gdynia 1997, s. 12-34. – Żywot pierwszy Jana Kanapariusza. [W:] w kręgu żywotów św. W. Red. J. A. Spież. Kraków 1997 [wstęp H. Chłopocka]. – W. Kalicki: Żywot trzeci. *Gaz. Wyb. (P)* 1997 nr 127 dod. s. 6-17. **Biografie:** R. Holinka: Svatý Vojtěch. Brno 1947, 121 s. – W. Szotdrski: Święty W. *Homo Dei* 16: 1947 nr 2 s. 78-83. – J. Dowiat: Biskup, którego nikt nie chciał. *Mówią wieki* 1958 nr 9 s. 23-8, il. – W. Szotdrski: Św. W. Wr. 1974, 38 s. – Święty W. – kamień węgielny Polski. Częstochowa 1947, 47 s. – Święty W. 997-1947. Księga pamiątkowa pod red. Z. Biernackiego [i in.]. Gn. 1947, 371 s., il.; R: A. Gołubiew, *Tyg. Powsz.* 3: 1947 nr 49 s. 7; *Wiadomości Archidiecezji Warszawskiej* 31: 1947 s. 153-4; K. Górski. *Zap. TNT* 14: 1948 s. 155; J. Popłatek. *NP* 4: 1948 s. 351-4. – Świętego Wojciecha Żywot Pierwszy. [W:] Piśmiennictwo czasów Bolesława Chrobrego. Opr.

J. Karwasińska. Wwa 1966 s. 23-86. – F. Dvornik: Svatý Vojtech, druhy pražský biskup. Řim 1967, 101 s. [wyd. 2: Řim 1983]. R: J. Slama, *ARoz.* 21: 1969 nr 2 s. 259. – A. Gieysztor: Sanctus et gloriosissimus martyr Christi Adalbertus. Un etat et une Eglise missionnaires aux alentours de l'an Mille. [W:] *La conversione al cristianesimo nell' Europa nell' alto medioevo.* Spoleto 1967 s. 611-47. – K. Bosl: Adalbert von Prag – Heiliger an einer europäischen Zeitwende. Ein Leben, drei Epochen. [W:] *Festschrift für Hans Schütz.* 1971 s. 107-21. – S. Wyszyński: Św. W. [W:] *Chrześcijananie.* Red. B. Bejze. Wwa 1974. – S. Mielczarski: Wojciech Sławnikowic. [W:] *Ludzie pomorskiego średniowiecza. Szkice biograficzne.* Red. J. Borzyszkowski. Wr. 1981 s. 178-82. – J. Karwasińska: Św. W. [W:] *Polscy święci.* Red. J.R. Bar. T. 11. Wwa 1987 s. 11-25. – T. Żychiewicz: Św. W., biskup i męczennik. Olsztyn 1987, 47 s. – S. Rospond: Św. W. Kr. 1988, 16 s. – R. Turek: Svatý Vojtěch. [W:] *Bohema sancta.* Praha 1989 s. 85-112. – T. Żychiewicz: *Żywoty.* Red. M. Rudyk [i in.] T. 2. Kalwaria Zebrzydowska 1989 s. 73-106. – K. Śmigiel: Św. W. biskup męczennik. 956-997. Gn. 1990, 611 s. – A. Bagin [i in.]: Svätý Vojtech. (Život, dielo, kultúra, ikonografia). Bratislava 1991, 147 s. – K. Śmigiel: Św. W. Sławnikowic. P. 1993, 151 s. – M. Machejek: Śladami świętego W. na tysiąclecie męczeństwa (997-1997). Kr. 1995. R: J. Flaga, *Zeszyty Naukowe KUL.* 2000 nr 1/2 s. 82-5. – J. Doppke [i in.]: Św. W., patron naszej Ojczyzny. Pelplin 1996, 16 s. – Z. T. Wiewióra: Św. W. chrzciciel znad Bałtyku. Gdynia 1996, 97 s. – J. Hochleitner: *Dzieje życia i kultu św. W. Elbląg 1996, 79 s., il.* – Adalbert von Prag (956-997) Brückenbauer zwischen dem Westen und dem Osten Europas. Hrsg. von H.H. Henrix. Baden-Baden 1997. – J. Górny: Św. W. 997-1997. Olsztyn 1997, 58 s., il. – J. Karwasińska: Św. W. P. 1997, 40 s. – J.D. Koskowski: Św. W. Adalbert Sławnikowicz (ok. 956-997). *Niepokalanów 1997, 86 s., il.* – J. Krasieński: Milenium świętego Wojciecha 997-1997. Sandomierz 1997. R: J. Beksiński, *Studia Sandomierskie* T. 7 (1997/2000) s. 276-7. – *Księga żywota św. W. Fragmenty żywotów św. W.* Oprac. A. W. Mikołajczyk. Gniezno 1997, XIV, 37 s., il. R: W. Kiełbowski. *Katecheta* 42: 1998 nr 3 s. 65-6. – G. Labuda: Święty W. w dziejach Polski i Europy. Próba syntezy [ref.]. *Nauka.* 1997 nr 4 s. 53-72. – M. Michalska: Św. W. woj Chrystusowy. Gn. 1997, 72 s. – S. Niesiołowski [i in.]: Św. W. na tle epoki. Łódź 1997, 75 s. – J. Royt: Der hl. Adalbert. Regensburg 1997, 31 s. – T. Sekyrka [i in.]: Sv. Vojtěch, život a smrt mučedníka. *Kostelni Vydri 1997, 102 s.* – A. Sobczak [i in.]: *Opowieść o św. W. P. 1997, 24 s.* – J. W. Woś: i Santi Adalberto (+997) et Stanislao (+1079) Patroni della Polonia. Torino 1997, 105 s. R: A.F. Dziuba, *AK T.* 130 z. 2 (1998) s. 310-2. – J. W. Woś: Sant' Adalberto di Praga benedittino, vescovo, missionario, martire 956-997. Trento 1997, 54 s. – G. Labuda: Św. W. biskup – męczennik patron Polski, Czech i Węgier. Wr. 2000, 337 s., il. R: W. Hensel, *Archeologia Polski.* 2001 z. 1/2 s. 180-182; R. Michałowski, *KH* 2002 nr 4 s. 136-141; J. Wyrozumski, *Studia Historyczne* 2002 z. 1 s. 97-9. – G. Labuda: Święty W., biskup – męczennik. *Patron Polski, Czech i Węgier.* Wr. 2004. **Przyczynki:** A. Brackmann: Kaiser Otto und die staatliche Umgestaltung Polens und Ungarns. [W:] *Gesammelte Aufsätze.* Weimar 1941 s. 242-58. – V. A. Nesnidal: Svatý Vojtěch v úctě a památkách lidu. Praha 1941, 80 s. – A. Hlond: List pasterski [...] na 950-lecie męczeńskiej śmierci św. W. Bruksela [1947], 8 s. – T. Lehr-Spławiński [i in.]: Polska – Czechy. Dziesięć wieków sąsiedztwa. Pod red. Z. Wojciechowskiego. Katowice 1947. – J. Dąbrowski: Apostoł trzech narodów. *Tyg. Powsz.* 3: 1947 nr 17 s. 1-2. – V. Bělohávek: Nad kostmi sv. Vojtěcha. Praha [1947], 9 s. – T. Glemma: Dziedzictwo św. W. *Tyg. Powsz.* 3: 1947 nr 17 s. 2. – A. Gołubiew: „Pierwszy męczennik słowiański”. *Tyg. Powsz.* 3: 1947 nr 17 s. 3-4. – F. Kłoniecki: Uroczystość 950-lecia męczeństwa św. W. w Gnieźnie. *AK* 47: 1947 z. 6 s. 80-1. – S. Podhorska-Okołów: Św. W. a Polska. w 950 rocznicę męczeństwa. [B. m.] 1947, 30 s. – W. Szotdrski: z dziejów kultu św.

W. AK 46: 1947 z. 4 s. 313-23. – K. Wilk: Św. Benedykt patriarcha Zachodu. z uwzględnieniem wielkiej roli św. W. w Polsce. Katowice 1947, 35 s. – Z. Wojciechowski: St. Wojciech in the history of the Polish people. *The Western Revue. Suppl.* 1947 17-28. – Z. Jachimecki: Najdawniejsze zabytki polskiej kultury muzycznej: Bogurodzica. [W:] Muzyka polska w rozwoju historycznym od czasów najdawniejszych do doby obecnej. T. 1. Kr. 1948 s. 7-25. – Z. Wojciechowski: Bolesław Chrobry i rok 1000. *PZach.* 4: 1948 nr 3 s. 237-52. – W. Szołdrski: Święty W. w hymnologii łacińskiej. *Orędownik Diecezji Chełmińskiej* 5: 1949 s. 63-78, 147-52, 211-6, 315-20. – F. Kryszak: Kanonizacja św. W. i jej skutki. *WAG* 4: 1949 s. 82-90. – J. Wieteska: Na szlakach św. W. *Przegląd Powszechny* 50: 1949 s. 419-25. – S. Krakowski: Kościół a państwo polskie do początków XIV wieku. Wwa 1950. – W. Szołdrski: Spór polsko-czeski o relikwie św. W. AK 42: 1950 s. 256-65. – S. Wiliński: o ikonografii św. W. *Tyg. Powsz.* 6: 1950 nr 3 s. 6. – W. Szołdrski: Św. W. w legendzie i literaturze. *Homo Dei* 20: 1951 s. 191-220 [i odb.]. – M. Plezia: Najstarszy zabytek historiografii polskiej. (Zaginiony żywot św. W.). *PH* 43: 1952 z. 3-4 s. 563-70. – W. Szołdrski: Kult św. W. poza Polską. *Homo Dei* 21: 1952 nr 1 s. 80-94. – W. Dziewulski: Postępy chrystianizacji i proces likwidacji pogaństwa w Polsce wczesnofeudalnej. Wr. 1954. – A. Gieysztor: Problematyka ideowa Drzwi Gnieźnieńskich. *KH* 62: 1955 s. 142-61. – Drzwi Gnieźnieńskie. Praca zbiorowa pod red. M. Walickiego. T. 1-3. Wr. 1956-1959. – P. Czaplewski: Historyczny Gdańsk z końca X wieku. *R. Gdański* 15/16: 1956/1957 s. 5-52. – W. Meysztowicz: Kościół katolicki w Polsce. [W:] Polska i jej dorobek dziejowy w ciągu tysiąca lat istnienia. Red. U. Paszkiewicz. T. 1. Londyn 1956 passim. – J. Dowiat: Chrzest Polski. Wyd. 3. Wwa 1961. – P. Czaplewski: Św. W. i księżę pomorski wraz z żoną w legendzie „Tempore illo”. *NP* 6: 1957 s. 301-9. – F. Kryszak: w sprawie relikwii św. W. *WAG* 12: 1957 s. 387-92. – T. Silnicki: Rola dziejowa św. W. *PZach.* 13: 1957 z. 4 s. 293-307. – J. Karwasińska: Studia krytyczne nad żywotami św. W. bpa praskiego. *SŻ* 2: 1958 s. 41-79; 4: 1959 s. 9-32; 9: 1964 s. 15-45; 11: 1966 s. 67-78. – F. Kłoniecki: Kanoniczne badanie relikwii św. W. w Bazylice Prymasowskiej w Gnieźnie. *WAG* 14: 1959 s. 331-9. – J. Karwasińska: Les trois rédactions de „Vita I” de S. Adalbert. Roma 1959, 28 s. R: H. Zimmermann, *Mitteilungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung* 70: 1962 H. 1/2 s. 137-8. – E. Lajta: Wygnanie Świętego W. *BHSz.* 21: 1959 s. 329-34. – F. Kłoniecki: Zamysł Bolesława Chrobrego przy sprowadzeniu męczeńskich szczątków bpa W. *WAG* 15: 1960 s. 380-90. – F. Dvornik: The Role of Bohemia and St. Adalbert in the Spread of Christianity in Poland. *Polish Review* 5: 1960 No 4 s. 15-28. – A. Gieysztor: Ideowe wartości kultury polskiej w w. X-XI. Przyjęcie chrześcijaństwa. *KH* 67: 1960 s. 922-40. – A. Gieysztor: Recepcja chrześcijaństwa w Polsce w X – XI w. *Nauka Polska* 8: 1960 nr 3 s. 19-32. – T. Silnicki: z dziejów Kościoła w Polsce. Studia i szkice historyczne (X – XV w.). Wwa 1960. – E. Palewodziński: Srebrna trumna św. W., jej fundacja, przeróbki XIX-wieczne oraz konserwacja w 1960 roku. *WAG* 15: 1960 s. 394-403 [w katedrze gnieźn.]. – Der heilige Adalbert, Apostel der Preussen. Hildesheim 1961, 26 s. – W. Dziewulski: Postępy chrystianizacji za Mieszka i i Bolesława Chrobrego. [W:] Zeszyty Naukowe WSP w Opolu. Historia 2. Opole 1961 s. 53-128. – W. Dzieciotł: Imperium i państwa narodowe około r. 1000. Londyn 1962 s. 84-9, 124-5 i passim. – T. Silnicki: Początki organizacji Kościoła w Polsce za Mieszka i i Bolesława Chrobrego. [W:] Początki państwa polskiego. T. 1. P. 1962 s. 319-61. – R. Turek: Der Burgwall Libice und seine Bedeutung im Rahmen der polnisch-böhmischen Beziehungen des 10.-11. Jahrhunderts. *SA* 10: 1963 s. 207-47. – O. Králik: Adalbertiana. *SŻ* 9: 1964 s. 143-5. – V. Meysztowicz: Sylvestre II, auteur de la „Vita prior sancti Adalberti”. [W:] Mélanges Eugene Tisserant. Vol. 5. Vaticano 1964 s. 155-64. – A.F. Grabski: Bolesław Chrobry. Zarys dziejów

politycznych i wojskowych. Wwa 1964 passim. – M. Fenikowski: Wyprawa misyjna św. W. do Prus w nowym oświeceniu. *Przew. Kat.* 56: 1966 s. 237-40. – J.S. Pasierb: Ideologia kościelna i państwowa w ikonografii Drzwi Gnieźnieńskich. *Studia Theologica Varsoviensia* 4: 1966 s. nr 2 s. 47-72. – K. Maleczyński: w sprawie zjazdu gnieźnieńskiego z 1000 roku. *Sobótka* 21: 1966 s. 507-40. – P. Bogdanowicz: Geneza powstania metropolii gnieźnieńskiej. *Tyg. Powsz.* 20: 1966 nr 18 s. 3. – H. Birnbaum: Zu den Anfängen der Hymnographie bei den Westslaven. 1: Neues in der Bogurodzica. *Orbis Scriptus*. 1996 s. 99-111. – S. Rospond: Chrystianizacja Polski a badania językoznawcze. *NP* 25: 1966 s. 7-32. – W. Danielski: z dziejów kultu liturgicznego św. W. na ziemiach polskich. *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 14: 1967 z. 4 s. 83-111. – A. Gieysztor: Sanctus et gloriosissimus martyr Christi Adalbertus. *Settimane di Studio del Centro Italiano di Studi sul' Alto Medioevo* 14: 1967 s. 611-647. – S. Mielczarski: Misja pruska św. W. Gdańsk 1966, 231 s., mapa. R: J. Powierski, *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 10: 1966 nr 4 s. 559-84; L. Leciejewicz, *Pomorania Antiqua* 3: 1971 s. 569-72. – W. Danielski: z dziejów kultu liturgicznego św. W. na ziemiach polskich. Święta ku czci św. W. *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 14: 1967 z. 4 s. 83-111, rés. – E. Ostrowska: Poetyckość składni w najstarszym polskim wierszu. *Język Polski* 47: 1967 s. 1-21. – S. Mielczarski: Misja pruska świętego W. Gdańsk 1967, 165 s., mapy. R: K. Pacuski, *Więź* 12: 1969 nr 7/8 s. 252-9. – J. Klinger: Nurt słowiański w początkach chrześcijaństwa polskiego. *Półrocznik Teologiczny*. 9: 1967 z. 1 s. 33-90. – M. Banaszak: Czechy – Dąbrówka – św. W. – chrystianizacja Polski. *Przew. Kat.* 55: 1968 s. 313-4. – Kościół w Polsce. Red. J. Kłoczowski. T. 1. Średniowiecze. Kr. 1968. – Księga tysiąclecia katolicyzmu w Polsce. Red. nac. M. Rechowicz. Cz. 1. Początki i zarys rozwoju. Lublin 1969. – K. Pacuski: Nad „Misją pruską św. W.” *Więź* 12: 1969 nr 7/8 s. 252-9. – W. Danielski: Sekwencje mszalne ku czci św. Wojciecha jako utwory liturgiczne i hagiograficzne. *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 16: 1969 z. 4 s. 5-22. – G. Labuda: Droga biskupa praskiego W. do Prus. *Zap TNT* 34: 1969 z.1 s. 9-28. – J. Karwasińska: Patron. *Przew. Kat.* 60: 1970 s. 148-51. – Katedra gnieźnieńska. Praca zbior. pod red. A. Świechowskiej. T. 1-2. P. 1970-1974. – J. Hertel: W. czy Adalbert? Problem zamiennej używalności tych imion w Polsce średniowiecznej. *Spraw. TNT* 25: 1971 s. 28-9. – H. Ludat: An Elbe und Oder um das Jahr 1000. Köln [et. al.] 1971 s. 41, 73-7, 86 i passim. – P. Hilsch: Der Bischof von Prag und das Reich in sächsischer Zeit. *Deutsches Archiv für Erforschung des Mittelalters* 28: 1972 s. 1-41. – J. Hertel: Czy W. to Adalbert? Problem zamiennej używalności tych imion w Polsce średniowiecznej. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 16: 1972 nr 2-3 s. 267-9. – W. Danielski: Legenda o św. W. w brewiarzach polskich XIV-XVI w. [W:] *Acta Mediaevalia*. Red. M. Rechowicz [i in.]. T. 1. Lublin 1973. – J. Karwasińska: Studia krytyczne nad Żywotami św. W. biskupa praskiego. *SŻ* 18: 1973 s. 37-44. – Z. Świechowski: Święty W. natchnieniem pokoleń. *Przew. Kat.* 63: 1973 nr 16 s. 144-5. – W. Zientarski: Trumna św. W. *Przew. Kat.* 63: 1973 nr 16 s. 145. – L. Mnichowski: Dziedzictwo św. W. (Bazylika gnieźnieńska). *Przew. Kat.* 64: 1974 nr 17 s. 1-2. – K. Górski: Pojęcie świętości w X i XI wieku w Polsce i krajach sąsiednich. [W:] w służbie Kościoła poznańskiego. Księga pamiątkowa na 70-lecie urodzin arcybiskupa metropolity dr Antoniego Baraniaka. Red. L. Bielerzewski. P. 1974 s. 154-61. – K. Śmigiel: Sanktuarium św. W. *WAG* 30: 1975 nr 9/10 s. 218-225. – K. Józefowiczówna: Trzemeszno – klasztor św. W. w dwu pierwszych wiekach istnienia. P. 1976, 153 s. – S. Urbańczyk: „Bogurodzica”. Problemy czasu powstania i tła kulturalnego. *PLit.* 69: 1978 s. 35-70. – J. Majkowski: Szczecin a św. Stanisław i św. W. *Prezbiterium* 1979 s. 257-290. – W. Schenk: Pielgrzymki Polaków do sanktuariów maryjnych i świętych polskich (X – XVI w.). *Częstochowskie Studia Teologiczne* 7: 1979 s. 241-73. – F. Graus: St. Adalbert und St. Wenzel.

Zur Funktion der mittelalterlichen Heiligenverehrung in Böhmen. [W:] Europa Slavica – Europa orientalis. Red. K.D. Grothusen [et al.]. Berlin 1980 s. 205-23. – T. Dunin-Wąsowicz: Le culte de Saint Adalbert vers l'an Mil et la fondation de l'église Saint-Adalbert a Liege. [W:] La collégiale Saint-Jean de Liege. Mille ans d'art et d'histoire. Ed. J. Deckers. Liege 1981 s. 35-8. – M. Kosman: Zmierzch Perkuna czyli ostatni poganie nad Bałtykiem. Wwa 1981 s. 40-64. – H. Wolano: Droga św. W. do pełni chrześcijaństwa w Chrystusie. *Postaniec Warmiński* 11: 1981 s. 58-62. – J. Górny: z pobytu św. Wojciecha w Rzymie. *Postaniec Warmiński* 12: 1982 s. 79-87. – H.-P. Hoelscher-Obermaier: Zur Genese der „Bogorodzica”. *Welt der Slaven* 1982 H. 1 s. 90-105. – R. Turek: Libice nad Cidlinou – monumentální stavby vnitřního hradiska. *Sbornik Národního Muzea v Praze* Ř. A. Hist. 35: 1981 č. 1 s. 1-72. – T. Dunin-Wąsowicz: Wezwanie św. W. w Europie Zachodniej około r. 1000. *Studia Warmińskie* 19: 1982 s. 31-43. – J. Wojtkowski: „Credo” św. W. (+997) i Brunona (+1009) w świetle „Żywota Drugiego”. *Studia Warmińskie* 19: 1982 s. 55-60. – S. Mielczarski: Przyczyny śmierci św. W. *Studia Warmińskie* 19: 1982 s. 19-30. – B. Walczak: Dzieje najstarszej polskiej pieśni. *Życie i Myśl* 6: 1984 s. 47-63. – H. Fros: Les vies de St. Adalbert – Voitech attribuées a Sylvestre II. [W:] Gerberto. Scienza, storia e mito. Ed. M. Tosi. Bobbio 1985 s. 567-76. – E. Vlček: Vojtěch z rodu Slavníkovici. Pukaz autenticity kosternich pozaustatku. *Sbornik Národního Muzea v Praze*. Ř. a – Historie 39: 1985 nr 1/2 s. 93-108. – W. Sieradzan: Modele religijności i świętości w żywotach św. W. X-XIII w. Studium porównawcze. *AK* 106: 1986 s. 442-54. – G. Labuda: Na pątniczym pomorskim szlaku. *Życie i Myśl* 1987 nr 5/6 s. 33-44. – R. Nový: Slavníkovici v raně středověkých Čechach. [W:] Slavníkovici ve středověkém písemnictví. Praha 1987 s. 11-92. – M. Plezia: Pasja z Tegernsee [wstęp do:] Średniowieczne żywoty i cuda patronów Polski. Oprac. M. Plezia. Wwa 1987 s. 23-8. – K. Śmigiel: Owoce życia i śmierci św. W. dla Kościoła polskiego. *Życie i Myśl* 36: 1988 s. 107-15. – R. Grzesik: Św. W. jako bohater Tempore illo. *Spraw. PTPN* 106: 1988 s. 161-4. – J.M. Sansterre: Otton III et les saints de son temps. *Rivista Chiesa Italiana* 43: 1989 s. 377-412. – G. Gromadzki: Legenda De Sancto Adalberto Episcopo oraz Miracula Sancti Adalberti. Studium źródłoznawcze. *R. Hum.* 37: 1989 z. 2 s. 5-76. – M. Rokosz: Inter duos pontes. o ottońskiej fundacji ku czci św. W. na Wyspie Tybrowej. *Analecta Cracoviensia* 21/22: 1989/90 s. 505-27. – L. Leciejewicz: Gli slavi occidentali. Le origini delle società e delle culture feudali. Spoleto 1991, XIII, 323, XVI s. – Chrześcijaństwo w Polsce. Zarys przemian 966-1945. Lublin 1992 s. 33 i passim. – Św. Wojciech w tradycji i kulturze europejskiej. Praca zbior. pod red. K. Śmigła. Gn. 1992, 206 s. – H. Chłopocka: Żywoty św. W. w świetle nowszych badań. *Studia Warmińskie* 30: 1993 s. 61-79. – Körner: Smrt svatého Vojtěcha. Praha 1993, 182 s. – G. Kurnatowski: Aktualność postaci św. W. dla współczesnej duchowości w świetle polskiej literatury hagiograficznej po roku 1945. *Studia Warmińskie* 30: 1993 s. 123-47. – G. Labuda: Chryścianizacja Pomorza (X-XIII stulecie). *Studia Gdańskie* 9: 1993 s. 45-60. – G. Labuda: Świętość biskupa W. w wyobrażeniach heliologicznych i praktykach hagiograficznych wczesnego średniowiecza. *Studia Warmińskie* 30: 1993 s. 23-35. – B. Miazek: Polnische Literatur des Mittelalters und der Renaissance. Frankfurt am Main 1993 s. 21-7. – S. Mielczarski: Działalność misyjna W. i Ottona. *Studia Gdańskie* 9: 1993 s. 61-74. – S. Mielczarski: Wokół miejsca śmierci św. W. [W:] Św. W. w tradycji i kulturze europejskiej. Gn. 1992 s. 143-58. – Ł. i J. Okulicz-Kozarynowie: Tło osadnicze wyprawy św. W. do Prus. *Studia Warmińskie* 30: 1993 s. 89-106. – M. Rokosz: z ottońskiej propagandy kultu św. W. (Jeszcze raz o rzymskiej fundacji na Wyspie Tybrowej). *Studia Warmińskie* 30: 1993 s. 45-60. – P. Spunar: Św. W. a Praga. *Studia Warmińskie* 30: 1993 s. 37-44. – J. Wyrozumski: Der hl. Adalbert in der Polenmission im Lichte der polnischen Historiographie. [W:] Tausend

Jahre Benediktiner in den Klöstern Břevnov, Braunau und Rohr. St. Ottilien 1993 s. 119-36. – E. Soroka: Grób św. W. jako miejsce pielgrzymek we wczesnym średniowieczu. *KW* 1994 nr 4 s. 70-9. – J. Starnawski: Drogi rozwojowe hagiografii średniowiecznej w Polsce. [W:] *Nurt religijny w literaturze polskiego średniowiecza i renesansu*. Red. S. Nieznanowski [i in.] Lublin 1994 s. 14-41. – J. Lalewicz: Św. W. i gdańskie sanktuarium w zwierni historii 997-1997. Melbourne [1994], 394 s. – E. Soroka: Grób św. W. jako miejsce pielgrzymek we wczesnym średniowieczu. *KW* 4: 1994 nr 4 s. 70-9. – Kelet-Kőzép: Európa szentje: Adalbert (Vojtech, Wojciech, Béla): válogatott tanulmányok. Budapest 1994, 207 s. – O. Celińska: Czy banita – Adalbertus mógł być autorem Bogurodzicy? *Tytuł* 1995 nr 3/4a s. 188-98. – M. Falińska: Mit sakralny a świadomość narodowa szlachty polskiej w XVII w. *Gniezno. Studia i Materiały Historyczne*. 4: 1995 s. 62-86. – R. Grzesik: Święty W. jako bohater „Tempore illo”. [W:] *Gniezno. Studia i materiały historyczne*. T. 4. Gniezno 1995. – A. Karłowska-Kamzowa: Św. W. – szafarz Korony Królestwa czy patron Kościoła w Polsce. *Studia Pelplińskie* 25: 1995 s. 17-24. – Z. Krążyńska [i in.]: Architektura „Bogurodzicy”. *Slavia Occidentalis* 52: 1995 s. 52-79. – P. Kubin: Čestí svĕtci ve středověkých rukopisech Durynska (Jena, Gotha, Erfurt, Vymar). [W:] *Acta Universitatis Carolinae. Philosophica et Historica*. T. 2. Praha 1995 s. 9-71. – L. Leciejewicz: Społeczne i polityczne warunki chrystianizacji Pomorza. *Pomorania Antiqua* 16: 1995 s. 61-74. – M. Machejek: Śladami św. W. na tysiąclecie męczeństwa (997-1997). Kr. 1995, 104 s. – T. Michałowska: Średniowiecze. Wwa 1995 s. 76-94. – A. W. Mikołajczak: Gnieźnieńskie sekwencje o św. W. [W:] *Gniezno. Studia i materiały historyczne*. T. 4. Gniezno 1995. – M. Wawrzyniak: Św. W. patronem ewangelizacji. *WAG* 50: 1995 s. 237-41. – W. Występski: Gnieźnieńskie relikwiarze św. W. *KW* 1995 nr 2 s. 69-75. – G. Althoff: Otto III. Darmstadt 1996 s. 91-99, 126-52 i passim. – Cz. Deptuła: U progu jubileuszu 1000-lecia śmierci św. W. *Zeszyty Naukowe KUL*. 1996 nr 3/4 s. 127-35. – J. Karwasińska: Św. W. Wybór pism. Opr. T. Dunin-Wąsowicz. Wwa 1996, 260 s. R: G. Labuda, *KH* 1997 nr 4 s. 65-8. – J. Kasprowicz: Wybrane argenteria związane z kultem św. W. *Liturgia Sacra* 1996 nr 1/2 s. 95-102 [relikwiarz i dzieła złotnicze skarbcza katedry gnieźnieńskiej]. – J. Konik: Zagadka męczeńskiej śmierci św. W. *Prz. Powsz.* 1996 nr 7/8 s. 72-8, rés. [odkrycia archeologiczne we wsi Święty Gaj i okolicach Elbląga]. – J. Nalepa: Ślady kultu św. W. w południowej Skandynawii. *RH* 62: 1996 s. 143-149, streszcz. w jęz. duńskim. – W. Nawrocki: Świętego W. „ucieczka od wolności”. *Dziś*. 1996 nr 9 s. 25-32. – M. Paradowska, A. Urbańska: Kult św. W. w polskiej kulturze ludowej. *Etnografia Polska* 40: 1996 z. 1/2 s. 41-51. – J. Pikulik: Święty W. w polskiej muzyce średniowiecznej. Wwa 1996. R: M. Siciarek, *Przegląd Tomistyczny* T. 8 (2000) s. 475-8. – Szlak św. W. Praca zbior. pod red. J. Zaskiewicz. Elbląg 1996, 48 s. – J. Wiśniewski: Pomezania. z dziejów kościelnych. Elbląg 1996 s. 19-40. – Żywot św. Wojciecha i niektóre wiadomości o jego pobycie w dzisiejszej diecezji chełmińskiej *Studia Pelplińskie* T. 25 (1996) s. 157-73. – C. Beinhoff: Das Martyrium Adalberts von Prag im Jahr 997. *Beiträge zur Geschichte Westpreussens* 15: 1997 s. 9-26, streszcz. – K. Braun: Szlakiem św. W. *Warszawa i Mazowsze* T. 1 (1997) s. 11-26. – M. A. Cywiński: Tysiącletni żywot św. W. *Więź* 40: 1997 s. 114-23. – A. Czacharowski: Benedyktyńska prepozytura św. W. „ad Quercum”. [W:] *Venerabiles, nobiles et honesti*. Red. A. Radziwiński [i in.]. Toruń 1997 s. 77-87. – W. Danielski: Kult św. W. na ziemiach polskich w świetle przedtrydenckich ksiąg liturgicznych. Lublin 1997, 366 s. – T. Dunin-Wąsowicz: Wezwania św. W. w Europie Zachodniej ok. roku 1000. [W:] *Św. W. w polskiej tradycji historiograficznej*. Antologia tekstów. Red. G. Labuda. Wwa 1997 s. 372-9. – P. Engelbert: Adalbert von Prag zwischen Bischofsideal, Politik und Mönchtum. *Römische Quartalschrift für christliche Altertumskunde und Kirchengeschichte*

92: 1997 n. 1/2 s. 18-44. – W. Frątczak: Dzieje misji św. W. *AK 128*: 1997 z. 3 s. 358-71. – R. Godula: Krakowska legenda św. W. *Rocznik Krakowski* T. 63 (1997) s. 53-66, sum. – R. Godula, T. Węclawowicz: Polska legenda św. W. Spojrzenie antropologiczne. Kr. 1997, 377 s. R: J. Hochleitner, *Studia Warmińskie*. T. 35 (1998) s. 218-20. – J.J. Górny: Św. W. 997-1997. Olsztyn 1997, 58 s., il. – L. Grajkowska: Towarzystwo świętego W. na Pałukach. *RNn*. T. 28 (1997) s. 70-8. – R. Grzesik: „Tempore illo” – dwunastowieczny polski żywot św. W. *RGdański* 57: 1997 nr 1 s. 57-74, sum. – R. Grzesik: Uwagi o legendzie „De sancto Adalberto episcopo”. *RH* 63: 1997 s. 139-48. – M. M. Grzybowski: Św. W. – jego misje europejskie i męczeńska śmierć w Prusach. [W:] Św. W. i wejście Polski do Europy przed dziesięcioma wiekami. Red. J. Adamczyk. Łowicz 1997 s. 15-16. – J. Haubelt: Pravda proti legendám o „svatém” Vojtěchovi. Praha 1997, 46 s. – J. Hochleitner [i in.]: Święty Gaj – miejsce męczeństwa św. W. Elbląg 1997, 80 s. – Jan Paweł II: „O duchową jedność chrześcijańskiej Europy”. Homilia Ojca św. wygłoszona z okazji 1000. rocznicy śmierci św. W. *Życie i Myśl*. 1997 nr 2 s. 4-10. – M. Kadlec [i in.]: Slavičín, historie kostela a farnosti sv. Vojtěcha. Zlin 1997, 148 s. – A. Karłowska-Kamzowa: Św. Wojciech – patron Polski. Oblicze świętego. Gn. 1997, 64 s. [katalog wystawy z wprowadzeniem G. Labudy: Święty W. w życiu i legendzie]. – A. Karłowska-Kamzowa: Wyobrażenia św. W. w twórczości artystycznej. *AK 128*: 1997 s. 396-405. – N. Kasperek: o miejscu śmierci św. W. (w i poł. XIX wieku). *RElbląski* 15: 1997 s. 55-9. – R. Kiersnowski: o brakteatach z czasów Bolesława Krzywoustego i roli kultu św. W. w Polsce. [W:] Święty W. w polskiej tradycji historiograficznej. Antologia tekstów. Oprac. G. Labuda. Wwa 1997 s. 312-31. – R. Klim: Szlaki wodne św. W. *Nautologia* 32: 1997 nr 2 s. 39-42. – V. J. Koudelka: Najstarszy wizerunek św. W. w *Drodze* 1997 nr 5 s. 32-6. – E.F. Kozłowski: Polskie misje chrystianizacyjne na obszarze Prus. Gdańsk 1997, 39 s., il. – W. Kujawski: Najstarsze ośrodki kultu św. W. *AK 128*: 1997 z. 3 s. 372-95. – G. Labuda: Dwa najstarsze żywoty św. W. we wzajemnym stosunku. Stopień wiarygodności. [W:] Benedyktyńska praca. Studia historyczne ofiarowane o. Pawłowi Sczanieckiemu w 80 rocznicę urodzin. Red. A. Spież [i in.]. Tyniec 1997 s. 49-76. – G. Labuda: Idee misyjne Kościoła we wczesnym średniowieczu i ich wpływ na działalność św. W. *AK 128*: 1997 z. 3 s. 346-57. – G. Labuda: Reminiscencje Pasji św. W. z Tagernsee (około 1025) w scenach jego żywotu na Drzwiach Gnieźnieńskich (około 1180). *Pr. Komis. Hist. / PTPN*. T. 55 (1997) s. 53-63. – G. Labuda: Spuścizna ideowa martyrium św. W. w perspektywie dziejów Polski średniowiecznej. [W:] Człowiek w społeczeństwie średniowiecznym. Pod red. R. Michałowskiego. Wwa 1997 s. 75-87. – G. Labuda: Święci W. i Stanisław, patroni Królestwa Polskiego w „Żywotach świętych” Piotra Skargi. *Życie i Myśl*. 1997 nr 2 s. 46-59. – G. Labuda: Święty W. w Krakowie. *Przegląd Tomistyczny* T. 6/7 (1997) s. 15-24, Zfg. – G. Labuda: Znaczące wydarzenia w życiu i kulcie św. W. (stan dyskusji). [W:] Gdańsk w gospodarce i kulturze europejskiej. Pod red. M. Mroczi. Gdańsk 1997 s. 11-27. – T. Linkner: Literacki obraz misji św. W. z Gdańskiem w tle w powieściach Ludwika Stasiaka i Stefana Żeromskiego. *Studia Europ. (Tor.)*. T. 2 ([1997]) s. 267-85. – F. Lotter: Das Bild des Hl. Adalbert in der römischen und sächsischen Vita. [W:] Adalbert von Prag (956-997) Brückenbauer zwischen dem Westen und dem Osten Europas. Hrsg. von H.H. Henrix. Baden-Baden 1997 s. 77-107. – F. Machilek: Znaczenie działalności i kultu św. W. z Pragi dla narodzin chrześcijańskiej Europy. [W:] Chrześcijańskie korzenie. Pod red. S. Sterny-Wachowiaka. P. 1997 s. 11-33. – S. Mielczarski: Wokół miejsca śmierci św. W. [W:] Święty W. w polskiej tradycji historiograficznej. Wyd. G. Labuda. Wwa 1997 s. 381-94. – E. Mikołajczak: Nowy pomnik św. W. w Inowrocławiu. *Ziemia Kujawska* T. 12 (1997) s. 227-30. – G. Mikołajczyk: Sanktuarium św. W. w roku 1000-lecia jego męczeńskiej śmierci. Gn. 1997, 135 s. – H.

Muszyński: Nie dokończona ostatnia msza. Rozm. przepr. G. Dobroczyński i W. Oszajca. *Prz. Powsz.* 1997 nr 4 s. 9-19, rés. [przed tysiącleciem śmierci św. W.]. – S. Niesiołowski: Święty W. – biskup, męczennik, patron Europy. w *Drodze.* 1997 nr 5 s. 23-31. – M. Paradowska: Kult św. W. w kulturze ludowej Wielkopolski. *KW* 1997 nr 3 s. 28-40. – Peregryna z Opola kazanie na uroczystość św. Wojciecha biskupa i męczennika. Oprac. R. Tatarzyński. *Przegląd Tomistyczny* T. 6/7 (1997) s. 8-14 [XIV w.]. – Z. Petrůň: Mince biskupa Vojtěcha. [W:] *Svatý Vojtěch, Čechové a Evropa.* Red. D. Třeštík [et al.]. Praha 1997 s. 55-77. – D. Piasek [i in.]: Szlak św. W. Przewodnik. *Wwa* 1997, 208 s., il. – A. Piotrowski: Dzieje misji św. W. [W:] Prusowie. Dzieje i kultura ludu bałtyjskiego. Gdańsk 1997 s. 23-30, il. – J. Powierski: Co naprawdę wiemy o pobycie św. W. w Gdańsku. *RGdański* 57: 1997 z. 1 s. 37-56. – J. Samp: Między cywilizacją Zachodu a pogańskim światem Prusów. *Rocznik Gdański* 1997 z. 1 s. 75-83, sum. [opowiadanie S. Żeromskiego na temat ostatniej misji św. W.]. – I. Skierska: Wojciech, Jerzy i Marek – trzech święci sąsiedzi w średniowiecznym kalendarzu polskim. *RH* 63: 1997 s. 17-58, Zfg. – M. Skrzypkowski: Gniezno – miasto św. W. *Inowr.* 1997, 95 s. – J. Sláma: Svatý Vojtěch a slavníkovská Libice. [W:] *Svatý Vojtěch. Sborník k miléníu.* Praha 1997 s. 16-39. – J. Strzelczyk: Kwiat szkarłatny. W./Adalbert – apostoł Prusów. [W tegoż:] *Apostołowie Europy.* *Wwa* 1997 s. 176-209, il. – J. Strzelczyk: Milenium śmierci św. W. *KW* 1997 nr 3 s. 5-27. – J. Strzelczyk: Pierwszy „polski święty”. *Odra.* 1997 nr 5 s. 133-9. – J. Strzelczyk: Wojciech/Adalbert – apostoł Prusów. (*Apostołowie Europy*; cz. 9). *Życie i Myśl.* 1997 nr 2 s. 13-31. – K. Śmigiel: Grób św. W. – centrum integracji Polski i Europy. *Studia Gnesnensia* 1997 s. 167-85. – K. Śmigiel: U grobu św. W. Pamiątka tysięcznego jubileuszu męczeństwa 997-1997. *Gn.* 1997, 46 s. – Święty W. i wejście Polski do Europy przed dziesięcioma wiekami. *Łowicz* 1997, 89 s. – Święty W. w polskiej tradycji historiograficznej. *Antologia tekstów.* Opr. G. Labuda. *Wwa* 1997, 455 s. R: W. Ch. *Nowe Książki* 1997 nr 10 s. 20-1. – P. Urbańczyk: Archeologia o misji św. W. do Prusów w 997 roku. [W:] *Stąd nasz ród. Świętowojciechowe sympozja gnieźnieńskie; 1995-1996-1997.* Wyd. J. Górny. P. 1997 s. 22-9. – P. Urbańczyk: Misja św. W. do Prusów w świetle najnowszych badań. *Nauka* 1997 nr 4 s. 73-5. – w kręgu żywotów świętego Wojciecha. Red. J. A. Spież. Kr. 1997. R: W. Chmielewski, *Nowe Książki* 1997 nr 10 s. 20-1; R. Grzesik, *KH* 1998 nr 1 s. 117-22. – Wczesnośredniowieczny szlak lądowy z Kujaw do Prus (XI wiek). Pod red. W. Chudziaka. Toruń 1997, 247 s. – T. Węclawski: Tajemnica św. W. albo antropologia paschalna. *MK* 48: 1997 nr 11 s. 14-20. – A. Wiktorska: Sanktuarium św. W. w Gdańsku-Ś. W. Gdańsk 1997, 115 s. – R. Wojtczak: Ikonografia świętego W. na monetach polskich. *Studia Gnesnensia* T. 11 (1997) s. 187-227, Zfg., rés. [dot. edycji z XII i XIII w.]. – E. Wólkiewicz: Jak powstała legenda? Rola konwentu dominikanów opolskich w rozwoju kultu św. W. [W:] *Opolskie drogi św. W.* Pod red. A. Pobóg-Lenartowicz. Opole 1997 s. 59-87. – J. Wyrozumski: Działalność misyjna św. W. w Polsce i w Prusach w świetle historiografii polskiej. *Studia Historyczne* 1997 z. 2 s. 151-65, sum. – J. Wyrozumski: Legenda pruska o św. W. Kr. 1997, 51 s. [w tym tekst żywota św. W. z roku 1658 w tłum. polskim]. – T. Zebrowski: Der Missionweg des heiligen Adalbert zu den Prussen durch das nördliche Mazowien. [W:] *Adalbert von Prag – Brückenbauer zwischen dem Osten und Westen Europas.* Hrsg. von H.H. Henrix. Baden-Baden 1997 s. 193-96. – Adalbertus. Wyniki programu badań interdyscyplinarnych. Pod red. P. Urbańczyka. *Wwa* 1998, 308 s. [m.in. D. Bienias: Przebieg wczesnośredniowiecznego szlaku lądowego z Kujaw do Prus na tle warunków środowiska przyrodniczego]. – M. Bláhová: Biskup Vojtěch a česká společnost. [W:] *Środkowoeuropejskie dziedzictwo św. W.* Red. A. Barciak. Katowice 1998 s. 71-85. – J. Budniak: Św. W. w historii Kościoła jako budowniczy pojednania między Zachodem

a Wschodem. *Biuletyn Ekumeniczny* 27: 1998 nr 1 s. 65-70. – P.M. A. Cywiński: Śmierć św. W. w świetle historii Żuław wczesnośredniowiecznych. [W:] Dziedzictwo kultu św. W. Ogólnopolska sesja z okazji jubileuszu 1000-lecia męczeństwa św. Wojciecha. KUL – 22 IX 1997. Red. R. Knapiński. Lublin 1998 s. 91-109. – T. Czapiewski: Interpretacja symbolu Wzgórza św. W. w świetle gdańskiej tradycji pobytu Świętego. *Studia Gdańskie* T. 11 (1998) s. 175-85. – M. Frąckowiak: Święty W. a kształtowanie się chrześcijaństwa na Węgrzech. *Studia Lednickie* T. 5 (1998) s. 317-21. – J. Fried: Der hl. Adalbert und Gnesen. *Archiv für mittelrheinische Kirchengeschichte* 50: 1998 s. 41-70. – R. Frydrychowicz: Żywot św. W. i niektóre wiadomości o jego pobycie w diecezji chełmińskiej. Oprac. G. Labuda. Pelplin 1998, 143 s. – J. Hásková: K úloze biskupa Vojtěcha ve slavníkovském mincování. [W:] Svatý Vojtěch, Čechové a Evropa. Red. D. Třeštík [et al.]. Praha 1998 s. 49-54. – P. Karagozow: Św. W. w kontekście historii chrześcijańskiego panteonu Czechów i geopolityki. Tłum. A. Szarapowa. *Przegląd Powszechny* 115: 1998 nr 4 s. 64-71. – A. Karłowska-Kamzowa: Atrybuty św. W. w sztuce polskiej. [W:] Ecclesia Posnaniensis. Opuscula Mariano Banaszak septuagenario dedicata. Red. F. Lenort. P. 1998 s. 33-8. – A. Karłowska-Kamzowa: Kult św. W. w twórczości artystycznej (sztuki plastyczne). [W:] Środkowoeuropejskie dziedzictwo świętego W. Pod red. A. Barciaka. Katowice 1998. – S. Kobielus: Zaniechana pielgrzymka św. W. do Jerozolimy. *Saec. Christ.* 1998 nr 1 s. 93-102, sum. – A. Kościelecka [i in.]: Żywot św. W. na Drzwiach Gnieźnieńskich obrazami spiżowymi w XII wieku opowiedziany. P. 1998, 46 s. – G. Labuda: Nad legendą o św. W. „Tempore illo”. [W:] Ecclesia Posnaniensis. Red. F. Lenort [i in.]. P. 1998 s. 11-31. – G. Labuda: Que doit la Pologne á Saint Adalbert, éveque de Prague et missionnaire en Prusse? [W:] Ille Symposium historique et archéologique PUNO. London [et al.] 1998 s. 1-10. – G. Labuda: Św. W. w Gdańsku i Prusach (1997 r.). *Pomorania Antiqua* 17: 1998 s. 115-26. – J. Okoń: Św. W. i „Bogurodzica” jako czynniki kształtowania polskiej świadomości narodowej (do początków renesansu w Polsce). *Ruch Literacki* 1998 z. 6 s. 699-719. – Porta Regia. Drzwi Gnieźnieńskie. Fot. A. Bujak, tekst A. S. Labuda. Gn. 1998, 190 s. – M. Paradowska: Św. W. – patron Europy i Polski. Jego recepcja w polskiej kulturze ludowej. [W:] Liturgia Domus Carissima. Studium liturgiczne dedykowane ks. Bogusławowi Nadolskiemu w sześćdziesiątą piątą rocznicę urodzin. Wwa 1998 s. 409-25. – B. Paszkiewicz: Święty W. i monety. [W:] Środkowoeuropejskie dziedzictwo św. W. Red. A. Barciak. Katowice 1998 s. 293-305. – J. Powierski: Legenda pomezkańska o śmierci św. W. [W:] Środkowoeuropejskie dziedzictwo św. W. Katowice 1998 s. 121-88, Zfsg. – M. Romanow-Kujawa: „Święty W. „ – konkurs twórców ludowych i wystawa pokonkursowa. *Studia Lednickie* T. 5 (1998) s. 385-91. – J. Swastek: z działalności ewangelizacyjnej św. W. na Śląsku. [W:] Materiały z konferencji „Kościoł na Śląsku w okresie średniowiecza”. Pod red. K. Matwijowskiego. *Sobótka* 53: 1998 nr 3/4 s. 351-63. – K. Śmigiel: Gnieźnieńskie relikwie św. W. [W:] Ecclesia Posnaniensis. Opuscula Mariano Banaszak septuagenario dedicata. P. 1998 s. 39-45. – K. Śmigiel: Misja św. W. i jej ideotwórcza rola dla późniejszej działalności ewangelizacyjnej na Pomorzu i w Prusach. [W:] Grudziądz miastem Chrystiana. Grudziądz 1998 s. 9-16. – Święty W. i Bogurodzica jako czynniki kształtowania polskiej świadomości narodowej (od początku do renesansu w Polsce). *RL* 1998 z. 6 s. 699-719. – P. Urbańczyk: Hipoteza „pomezkańska” misji św. W. do Prusów. [W:] Środkowoeuropejskie dziedzictwo św. W. Katowice 1998 s. 189-200, Zfsg. – L. Veszprémy: Szent Adalbert Magyarország. *Ars Hungarica* 26: 1998 nr 2 s. 321-38. – A. Żaki: Alpejskie szlaki św. Wojciecha-Adalberta. *Acta Archaeol. Carpath.* T. 34 (1997/1998) s. 93-117, Zfg. – Adalbertus Tło kulturowo-geograficzne wyprawy misyjnej św. Wojciecha na pogranicze polsko-ruskie. T. 1-5. Wwa 1997-1999. R: E.

Kowalczyk, *KHKM* 1999 nr 1/2 s. 282-7; 2001 nr 1/2 s. 118-20. – K. Braun: Die Missionsfahrt des Adalberts von Prag ins Preussenland in Sagen und Legenden Pommerellens. [W:] *Musica Antiqua Europae Orientalis*. Bydgoszcz 1999 s. 181-96, il. – J. Brynkus: Święty Stanisław i święty W. w XIX-wiecznej edukacji historycznej. *Rocz. Nauk.-Dydak., Pr. Hist. / WSP Krak. Z.* 20 (1999) s. 109-130. – R. Godula: Sakralizace času v polské legendě svatého Vojtěcha. *Český Lid* 86: 1999 č 2 s. 114-32. – A. Jabłonka: Kazanie o św. W. z rękopisu paulinów w Beszowej. *Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej* .-1999 nr 1/2 s. 85-94, Zfg. [rkp. BN z XV w.] – A. Jasiński: Św. W. w nauczaniu Kardynała Stefana Wyszyńskiego Prymasa Polski. *Studia Gnesnensia* 13: 1999 s. 369-88. – R. Kufel: Gnieźnieńskie obchody jubileuszowe ku czci św. W. w latach 1897 i 1900 wezwaniem do świętowania Jubileuszu 2000 Roku Zbawienia. *Studia Paradyskie* T. 9 (1999) s. 47-51. – J. Powierski: Źródłoznawcze i merytoryczne aspekty sporu o miejsce śmierci św. W. [W:] *Pogranicze polsko-pruskie w czasach św. W.* Elbląg 1999 s. 149-64. – Tropami św. W. Pod red. Z. Kurnatowskiej. P. 1999, 407 s., il. [m.in.: T. Sawicki: Gn. w X wieku – na szlaku ku męczeństwu (s. 111-31); G. Labuda: Znaczenie św. W. dla dziejów Polski [arcybiskupstwo w Gn.]; A. S. Labuda: Czytanie drzwi gnieźnieńskich – przekaz i język obrazu (s. 235-56); A. Woziński: Hans Brandt czy anonim z początku XVI wieku? Św. Wojciech czy Andrzej Boryszewski? [nagrobek św. W. w katedrze w Gn.] (s. 293-310); A. Witkowska: Św. W. w wezwaniach kościołów metropolii gnieźn. w średniowieczu (s. 337-54)]. – L. Veszprémy: Der heilige Adalbert im wissenschaftlichen Gespräch ungarischen Historiker. *Bohemia. Zeitschrift für Geschichte und Kultur der böhmischen Länder* 40: 1999 n.1 s. 87-102. – A. Weiss: Kult św. W. w diecezji lubuskiej. *Rocz. Teol. (Lub.)*. 1999 z. 4 s. 329-41, Zfg. – K. Bracha: Sztuka misyjnej perswazji. Przykład św. W. i Ottona z Bambergu. *Alm. Hist.* T. 2 (2000) s. 11-24. – K. Dola: Patrocinia świętego W. na Śląsku. *Stud. Teol.-Hist. Śl. Opol.* T. 20 (2000) s. 259-85, Zfg. – T. Dunin-Wąsowicz: Święty W. i jego najstarszy kult w Europie w świetle badań dawnych i nowych. [W:] *Święty W. i jego czasy*. Red. A. Żaki. Kr. 2000 s. 219-29. – Ezer év Szent Adalbert oltalma alatt. 1000 év Szent Adalbert oltalma alatt. Esztergom 2000, 191 s. – A. Karłowska-Kamzowa: Wyobrażenia św. W. w sztuce polskiej XII-XX wieku (Warianty ujęć ikonograficznych). [W:] *Gniezno mater ecclesiarum Poloniae*. Red. S. Pasiciel. Gn. 2000. – A. Kościelecka, P. Dzianisz: z krzyżem i włócznią. Wokół Ottońskiej drogi do grobu św. W. w Gn. w roku tysięcznym. Pelplin 2000, 125 s., il., mapy. – J. Kubieniec: Akwizgrański przekaz „Ad festa pretiosi”. *Muzyka* 2000 nr 2 s. 81-7, sum. [św. W. w polskiej muzyce sakralnej]. – K. Panuś: Wzorce osobowe św. W. w kaznodziejstwie polskim. Zarys problematyki. *Analecta Cracoviensia* T. 32 (2000) s. 185-218, Zfg. – M. Paradowska: i szedł przez pola, łąki, lasy. Św. W. w tradycji ludowej. P. 2000, 133 s. – M. Rokosz: Pamięć i kult św. W.-Adalberta w Rzymie. [W:] *Św. W. i jego czasy*. Materiały III Sympozjum Historyczno-Archeologicznego Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie. Saint-Maurice, 12-13 kwietnia 1997 roku. Red. A. Żaki. Kr. 2000. – S. Suchodolski: Kult św. Wacława i św. W. przez pryzmat polskich monet z wczesnego średniowiecza. [W:] *Kościół, kultura, społeczeństwo*. Red. S. Bylina [i in.]. Wwa 2000 s. 87-102. – S. Suchodolski: Święty W. w świetle źródeł numizmatycznych. [W:] *Święty W. i jego czasy*. Materiały III Sympozjum Historyczno-Archeologicznego Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie, Saint-Maurice, 12-13 kwietnia 1997 roku. Red. A. Żaki. Kr. 2000 s. 165-74. – 1000 lat Archidiecezji Gnieźnieńskiej. Pod red. J. Strzelczyka [i in.]. Gn. 2000. – A. Urbańska: Kult bohatera religijnego na przykładzie świętego W. *Etnografia Polska* 2000 z. 1/2 s. 139-54, sum. – A. Urbańska: Saint Vojtěch in Bohemia. *Ethnol. Pol.* Vol. 21 (2000) s. 119-26. – A. Urbańska: Wystawa fotograficzna „Św. W. w polskiej kulturze ludowej”, 18.04-04.05.2000, Centrum Kultury „Zamek” w Poznaniu. *Etnografia Polska* 2000 z. 1/2 s. 209-10. – A.

Witkowska: o kościołach św. W. w diecezji włocławskiej. *RHum.* 2000 z. 2 spec. s. 579-600, Zfg. – D. Wójcik: Wątki biblijne w legendzie „Tempore illo” świętego W. *NP* T. 94 (2000) s. 5-46, sum. – A. Żaki: Krajobraz naturalny i kulturowy szlaku podróży Świętego W. w krajach Europy. [W:] Święty W. i jego czasy. Kr. 2000. R: J. Niżnik, *Rocznik Przemyski* 2003 z. 4 s. 123-5. – Kanonizacja św. W. i dziedzictwo jego kultu. Red. J. Strzelczyk [i in.]. Lublin 2001, 195 s., mapy [materiały sympozjum w Gn. 30 listopada – 1 grudnia 1999]. – D. Wójcik: Trzynastowieczne świadectwo kultu św. W. Kazanie „De sancto Adalberto” z kolekcji Marcina Polaka OP (zm. 1278). *Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej* 2000/2001 nr 1/2 s. 5-15, rés. – J. Fried: Święty W. [wykład]. P. 2001. – T. Ginter: Wątki hagiograficzne św. Wojciecha w ikonografii Drzwi Gnieźnieńskich. *KH* 108: 2001 nr 4 s. 17-46, summ. – R. Grzesik: Skąd wielkopolski hagiograf św. W. wiedział o spaleniu przez Świętego pohańskiego bałwana na Węgrzech. [W:] *Scriptura custps memoriae. Prace historyczne.* Red. D. Zydorek. P. 2001 s. 485-92. – R. Grzesik: Węgierski etap misji św. W. [W:] Święty Świerad i jego czasy. Materiały z sympozjum naukowego w Tropiu 10-11 lica 1998 r. Red. S. Pietrzak. Nowy Sącz 2001 s. 136-57. – Kanonizacja św. W. i dziedzictwo jego kultu. Red. J. Strzelczyk [i in.]. Lublin 2001, 195 s., mapy. – G. Labuda: Die Gründung der Metropolitanorganisation der polnischen Kirche auf der Synode in Gnesen am 9. und 10. März 1000. *Acta Poloniae Historica* 84: 2001 s. 5-30. – G. Labuda: Św. W. chrzci na Drzwiach Gnieźn. poganina – Prusa czy Polanina. [W:] *Ludzie – Kościół – Wierzenia.* Red. W. Iwańczak [i in.]. Wwa 2001 s. 71-8. – P. Stróżyk: Jeszcze o pobycie biskupa W. na ziemiach polskich w 997 roku. [W:] *Scriptura custos memoriae.* Red. D. Zydorek. P. 2001 s. 493-502. – G. Białyński: o świętym W. raz jeszcze. *Komunikaty Mazurursko-Warmińskie* 2002 nr 2 s. 261-86 [uwagi o monografii G. Labudy o św. W.]. – J. Fried: Gnesen – Aachen – Rom. Otto III. und der Kult des Hl. Adalbert. [W:] *Polen und Deutschland vor 1000 Jahren. Die Berliner Tagung über den „Akt von Gnesen”.* Red. M. Borgolte. Berlin 2002 s. 235-79. – J. Fried: St. Adalbert, Ungarn und das Imperium Ottos III. [W:] *Die ungarische Staatsbildung und Ostmitteleuropa. Studien und Vorträge.* Red. F. Glatz. Budapest 2002 s. 113-141. – A. Rutkowska-Płachcińska: Pasje świętych Wojciecha i Brunona z tzw. kodeksu z Tegernsee. *SŻ* 40: 2002 s. 19-41. – E. Dąbrowska: Cluny a św. W. Relacja „Historiae libri quinque” Rudolfa Glabera o męczeństwie św. W. *KH* 110: 2003 nr 3 s. 5-13. R. Michałowski: Depozycja ciała św. W. w roku 1000. Przyczynek do dziejów Zjazdu Gnieźnieńskiego. [W:] *Świat pogranicza.* Wyd. M. Nagielski [i in.]. Wwa 2003 s. 45-56. – R. Michałowski: Żjazd gnieźnieński. Religijne przesłanki powstania arcybiskupstwa gnieźn. *Wr.* 2005, 455 s. [z treści: Sanktuarium św. W. na Wyspie Tybrowej (s. 160-214)]. – J. Strzelczyk: R. Knapieński, A. Witkowska: Polskie niebo. Ikonografia hagiograficzna u progu XVII wieku. *Pelplin* 2007 s. 159-61, 211-3. – E. Dąbrowska: Groby, relikwie i insygnia. *Wwa* 2008 s. 251-62 [Pierwotne miejsce pochowania i recepcja relikwii św. W. we wczesnym średniowieczu], s. 263-71 [Cluny a św. W.]. – M. Starnawska: Kefaloforia św. W. [W:] *Podróżnicy – Fundatorzy – Święci.* Pod red. T. Ratajczaka. P. [PTPN] 2008, s. 213-20. – P. Wiszewski: Domus Bolesłai. w poszukiwaniu tradycji dynastycznej Piastów (do około 1138 roku). *Wr.* 2008 s. 49-59, 608-15. – D. Rozmus, J. Tokaj: Oblicza świętego W. na monetach Bolesława Kędzierzawego. *Dąbrowa Górnicza – Kraków* 2010, 29 s. + XX tablic., il.

Wojciech* (XIII w.) kaszt. łędzki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Wojciech* (XIII w.) kaszt. przemęcki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Wojciech* Pałuka (zm. 1355) kan. pozn. i gnieźn., bp pozn. **AW:** 6024. **Słowniki:** Biskupi. **Źródła:** Kat. biskupów s. 24, 107. **Biografie:** Nowacki II s. 71-2.

Wojciech* Górski (XV w.) kaszt. łędzki, star. gen. Wlkp. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Wojciech* Malski (XV w.) woj. łęczycki, star. gen. Wlkp. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Wojciech* z Brudzewa (1445-1497) astronom, matematyk, prof. Akad. Krak. **AW:** 656. **Słowniki:** Nowy Korbut; WSB; Anders (il.). **Źródła:** Catalogus codicum BJ III sygn. 548; VII sygn. 1220. **Biografie:** R. Palacz: W. Blar z B. Stan badań. [W:] Materiały i Studia Zakładu Historii Filozofii Starożytnej i Średniowiecznej. T. 1. Seria A: Materiały do Historii Filozofii Średniowiecznej w Polsce. Uczni i filozofowie polscy. Cz. 1. Wwa 1961 s. 172-98. – Uczni i filozofowie polscy. [Cz.] 1: Jan z Głogowa. Jan z Grodkowa – lekarz. Jan z Grodkowa – filozof. Jan ze Słupczy. Marcin z Żurawicy. Michał z Bystrzykowa. W. z B. Wwa 1961, 199 s., bibliogr. – J. Pakulski: W. z B. (1445-1495). Rys biograficzny. *ZH* 38: 1973 z. 4 s. 21-41. – Z. Pawlikowska-Brożek: W. z B. [W:] Krakowski krąg Mikołaja Kopernika. [W:] Zeszyty Naukowe UJ. Prace Historyczne. Z. 42. Kr. 1973 s. 67-82. **Przyczynki:** Hist. nauki. – M. Markowski: Nie znany prognostyk W. z B. *Biuletyn BJ* 27: 1977 nr 1/2 s. 53-8, rés.

Wojciech* z Bydgoszczy (zm. ok. 1506) notariusz i adwokat w konsystorzu gnieźn., kan. gnieźn., bp sufragan pozn. **Słowniki:** Gąsiorowski Notariusze; Biskupi. **Biografie:** Nowacki II s. 181-3.

Wojciech* Skóra z Gaju (XV w.) kan. pozn. i gnieźn., pleban w Chomiąży. **Słowniki:** Jabłońska Kapituła s. 195-7. **Przyczynki:** I. Skierska: Finanse W. S. z Gaju. [W:] *Homines et societas*. Red. T. Jasiński [i in.]. P. 1997 s. 374-6.

Wojciech* Górski z Jarocina, Miłosławia (zm. 1494) kaszt. międzyrzecki, star. wschowski, star. gen. Wlkp. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Przyczynki:** *SŻ* 3: s. 164.

Wojciech* z Kalisza (Kaliszczyk, Calissius) (XVI w.) arianin, pedagog. **AW:** 9718. **Biografie:** J. Goclik: W. z K. arianin – pedagog. *Ziemia Kaliska* 1959 nr 3 s. 6. **Przyczynki:** J. Kwieciński: Dzieła Kaliszczyka. *Ziemia Kaliska* 1959 nr 5 s. 5. – M. Stankowa, S. Tworek: Inwentarz ksiąg i rzeczy W. Calissiusa z 1579 roku. *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* 13: 1968 s. 199-204. – E. Torój: Czy Wojciech Calissius był z Kalisza? – pytanie w związku z inwentarzem jego księgozbioru z 1579 r. *Ann. UMCS, Sect. FF* Vol. 17 (1999) s. 61-78, rés.

Wojciech* Krystynowic z Lubrzy (XIII w.) kaszt. zbąszyński, kaliski? **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Wojciech* z Łekna (XV/XVI w.) kan. kolegiaty NMP w P., notariusz konsystorza gnieźn. **Słowniki:** Gąsiorowski Notariusze.

Wojciech* z Łęczycy (XVI w.) proboszcz w Sobocie. **Źródła:** Rota s. 146-7.

Wojciech* z Łubnicy, zw. Jastrzębiec (ok. 1362-1436) kan. gnieźn., bp pozn., abp gnieźn., polityk. **Słowniki:** WSB; Biskupi; SPKP Supl. [I]; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy; Urzędnicy centralni Spisy; EK. **Źródła:** Kat. biskupów s. 29-30, 114-6. **Biografie:** Nowacki II s. 77-8. – G. Lichończak-Nurek: W. herbu Jastrzębiec, arcybiskup i mąż stanu (ok. 1362-1436). Kr. 1996. R:

P. Chojnacki, *KH* 1998 nr 4 s. 136-9. – Kowalska-Pietrzak Prałaci s. 334-6. **Przyczynki:** J. Krzyżaniakowa: Kancelaria królewska Władysława Jagiełły. T. 1-2. P. 1972-1979. – Hist. nauki. – I. Sułkowska: Dokumenty królewskie i ich funkcja w państwie polskim za Andegawenów i pierwszych Jagiellonów. Wwa 1977 s. 214-6. – Synody prowincjonalne arcybiskupów gnieźn. Wybór tekstów ze zbioru Jana Wężyka z roku 1761. Wwa 1981 s. 72-5. – G. Lichończak-Nurek: W. Jastrzębiec i jego rodzina jako przykład kariery w czasach jagiellońskich. [W:] Cracovia – Polonia – Europa. Studia z dziejów średniowiecza [...]. Red. K. Buczkowski. Kr. 1995. – G. Lichończak-Nurek: Kilka uwag do artykułu Bożeny Czwojdrak pt. „Jeszcze o rodzinie W. Jastrzębca” [polem.]. *Studia Historyczne* 1997 z. 4 s. 573-92.

Wojciech* z Pakości (XV w.) kaszt. śremski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Wojciech* z Parlina (zm. ok. 1453) prof. Akademii Krak. **Biografie:** J. Wiesiołowski: W. z P. i Klemens z Gębic. Dwaj profesorowie krakowscy. [W:] ZiZM s. 16-27.

Wojciech* ze Skrzetusza (XVI w.) notariusz kapituły pozń., kan. kolegiaty NMP w P. **Słowniki:** Gąsiorowski Notariusze.

Wojciech* z Sochaczewa (zm. 1529) dominikanin, bp sufragan pozń. **AW:** 9710. **Słowniki:** Biskupi. **Biografie:** Nowacki II s. 183-4.

Wojciechowicz* Bolesław (+) inż., rektor PP. **Przyczynki:** A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1970. (Część druga). Zespołowa nagroda naukowa. *KMP* 1971 nr 4. – T. Światała: Profesor nadzwyczajny dr hab. inż. B.W. -rektor Politechniki Poznańskiej. *KMP* 1973 nr 2 s. 79-83, il. – Prof. zw. dr hab. inż. dr h.c. B.W. prof. zw. Politechniki Poznańskiej [biogr.]. *Arch. Technol. Masz.* Vol. 17 nr 2 (1997) s. 6.

Wojciechowska* Bronisława (1884-1963) aktorka. **Słowniki:** SBTP; WSB. **Biografie:** T. Światała: B.W. Odznaczeni. *KMP* 29: 1961 nr 3 s. 84-5, il. **Przyczynki:** J. Koller: Gawędy teatralne. P. 1962.

Wojciechowska* Danuta (1915-1943) dziennikarka, oficer AK. **Słowniki:** Inowr. SB i (i fot.).

Wojciechowska* Irena z Münzbergów (1903-1974) nauczycielka i działaczka społeczna w Wolsztynie. **Słowniki:** Wolszt. SB (i fot.).

Wojciechowska* Irena (1916-1982) bibliotekarka, działaczka społ. i oświat. **Słowniki:** SBL. **Biografie:** I. W. [W:] z pamięcią o nich. Sylwetki bibliotekarzy. Red. E. Giera. Leszno 1986 s. 28-9. **Przyczynki:** M. Komolka [i in.]: Leszno. Zarys dziejów. P. 1987 s. 288.

Wojciechowska* Janina (1907-1993) nauczycielka. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Wojciechowska* Maria (1923-1978) doc. WSE w Poznaniu. **Biografie:** Byli wśród nas s. 277-9.

Wojciechowska* Maria ze Świeżawskich, żona Zygmunta (1902-1990) historyk-bohemista. doc. PAN. **Słowniki:** PTPN. **Źródła:** Przew. APAN s. 493-4. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1990-1992 s. 18. – A. Pihan-Kijasowa, M. Andrzejak: Redaktorzy i główni redaktorzy wydawnictw PTPN. Noty biograficzne. [W:] Rys dziejów Wydawnictwa Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk z bibliografią publikacji Towarzystwa 1856-2008. Red. D. Gucia i A. Pihan-Kijasowa. 1. P. 2011, s. 111-2. **Przyczynki:** Z. Hilczer-Kurnatowska: Ulica Górska 3 [w Poznaniu]. *KMP* 1999

nr 3 s. 267-75. – Z. Mazur: Antenaci. o politycznym rodowodzie Instytutu Zachodniego. P. 2002, s. 281, 426, 438, 439. – „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 23, 219, 237, 292.

Wojciechowski* (+) dyr. Liceum im. A. Asnyka w Kaliszu. **Przyczynki:** J. Werner, J. Żardecki: To oni nas uczyli. *Kaliszanie w Warszawie* 1993 nr 4 s. 19-29.

Wojciechowski* Antoni (1905-1938) szachista. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** S. Gawlikowski: Olimpiady szachowe 1924-1970. *Wwa* 1972 s. 76, 82.

Wojciechowski* Bronisław (1845-1902) lekarz, bibliotekarz Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego, zbieracz książek, historyk. **Słowniki:** Slek. I; SBWP-W I; SPKP Supl. II; Szkoła Kaliska. **Monografie:** D. Wańka: Bibliotekarz Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. *Serwis Informacyjny Lekarzy Województwa Kaliskiego* 1994 nr 36 s. 7-8, il. – E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] *Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego*. Z. 5. Kalisz 1999.

Wojciechowski* Cezary (1880-1963) prawnik. **Biografie:** S. Mróz: C. W. (19.08.1880-11.12.1963). [W:] 75-lecie działalności Zrzeszeń Prawników w Kaliszu. Kalisz 1982.

Wojciechowski* Czesław (1899-1939) ks., filozof. **Słowniki:** SBWP-W II; Martyr. **Biografie:** J. Świątkiewicz: Książd prałat Cz. W. [W:] *Tradycje ruchu śpiewaczego i muzycznego w Czempiniu*. Red. Z. Lewandowicz. Czempień 2002 s. 45-7. **Przyczynki:** Nowacki II s. 723.

Wojciechowski* Czesław (1903-1992) nauczyciel, dyrygent. **Słowniki:** SBL.

Wojciechowski* Czesław (1920-1998) ks., prefekt wielkopolskich placówek oświatowych. **Słowniki:** Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod red. J. Myszoza. T. 1. *Wwa* 2002. **Przyczynki:** M. R. Bombicki: Księża przed sądami specjalnymi 1944-1954. P. 1993 s. 137-44.

Wojciechowski* Edwin Herbert (1910-1974) neurolog, płk LWP, pisarz i poeta. **Biografie:** N. Chadzinikolau, J. Mańkowski: E.H. [W:] *Pisarze Wielkopolski*. P. 1971 s. 84-7. – A. Dowżenko: E.H. W. Neurolog. *Neurochirurgia. Polska* 1975 nr 2 s. 285-6. – J. Machowski: Płk w st. spocz., lek. E.H. W. *Lekarz Wojskowy* 1975 nr 5 s. 354-5. – J. Machowski: E.H. W. (1910-1974). Neurolog. [W:] *Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985*. P. 1991 s. 316-7, bibliogr.

Wojciechowski* Florian (zm. 2007) introligator. **Biografie:** L. Rosadziński: Ginące rzemiosło. Śladami poznańskich introligatorów. P. 2011, s. 115-20, 203-4, il.

Wojciechowski* Jakub (1884-1958) robotnik, pamiętnikarz. **AW:** 9736. **Słowniki:** WSB. **Źródła:** J. W.: Wybrano mnie większością głosów. *Nurt* 1972 nr 1 s. 2-7. – J. W.: Życiorys własny robotnika. Oprac. J. Chałasiński i F. Jakubczak. Przedmowa W. Markiewicz. T. 1-2. P. 1971-72, 564 + 436 s. R: J. Pluta, *Pamiętnikarstwo Polskie* 3: 1973 nr 1/2 s. 193-201; S. Helsztyński, *Pamiętnikarstwo Polskie* 1975 nr 1/4 s. 49-62; I. Krzywicka, P. Hulka-Laskowski, S. Helsztyński, A. Jesionowski, K. L. Koniński, W. Drygałowa, *Pamiętnikarstwo Polskie* 1975 nr 1/4 s. 303-18. – J. W.: Powstanie i działalność PPR w Barcinie. *Pamiętnikarstwo Polskie* 2:

1972 nr 1 s. 75 -85. – Boniecki Fotografie. **Biografie:** J. Podgóreczny: Klasyk w bluzie robotniczej. *Poradnik Biblioteczny* 1965 nr 11/12 s. 360-2. – F. Glura: Pamiętnikarz J. W. *PLudu* 1991 z. 2-3 s. 32-35. **Przyczynki:** S. Pigoń: Wybór pisarzy ludowych. Wr. 1947. – W. Drygałowa: Dzieje Ziemi Nadnoteckiej. *Pomorze* 1958 nr 21 s. 2. – W. Drygałowa: Życiorys jednego miasteczka. *Pomorze* 1962 nr 17 s. 6. – W. Rogowski: Zapomniana przyjaźń Boya. Gdynia 1967. – T. Boy-Żeleński: o J. W. *Pamiętnikarstwo Polskie* 2: 1972 nr 1 s. 64-74. – L. Franecki: Wspomnienie o J. W. *Pamiętnikarstwo Polskie* 2: 1972 nr 1 s. 92-4. – Wspomnienia o J. W. Przygotował M. Pieczyński. *Roczn. Kultur. Kujaw i Pomorza* 9: 1975-76 s. 150-7 [wypowiedzi: A. Rybczyński, F. Mieliński, J. Żakowski, J. Dziemieńczuk, I. Rosińska]. – Z. Mrozek: w kręgu pamiętnikarstwa ludowego. (O autobiografii J. W.). [W:] *Zeszyty Naukowe WSP w Bydgoszczy. Studia Filologiczne. Z. 5: Filologia polska. B.* 1979 s. 54-91, Zfg., sum. – W. Kessler: „ ... dieses fröhliche polnische Dorf Wanne”. *Die Biographie des Arbeiters J. W.* [W:] *Eine Reise ins Unbekannte.* Essen 1998 s. 34-7.

Wojciechowski* Jan (1676-1742) ks., jezuita, prof. w Kaliszu i P. **Słowniki:** EWoj.

Wojciechowski* Jan (1904-1989) botanik, prof. AR w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1987-1989 s. 30-1.

Wojciechowski* Jarogniew (1922-1942) bł., uczestnik Oratorium salezjańskiego i antyhitlerowskiej organizacji podziemnej. **Słowniki:** Enc. konsp. wlkp. **Biografie:** Męczennicy za wiarę 1939-1945. Praca zbior. pod red. W.M. Moroza. Wwa 1996 s. 418-27. – Kościół i Parafia świętego Marcina w Poznaniu 1939-1999. Na podstawie kroniki parafialnej oprac. K. Krzyżaniak. P. 1999, s. 42-4. – Młodzi męczennicy z P. [W:] *Wielkopole z ducha Akcji Katolickiej. (Życie, działalność, dokonania).* Red. S. Schudy [i in.]. P. 2000 s. 95-113. – H. Łuczak: Błogostawiony J. W. Włocławek 2001, 63 s. il.

Wojciechowski* Kazimierz (1887-1955) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** Udział ziemi kościańskiej w powstaniu wielkopolskim 1918/1919. *Kościan* 1970. – B. Polak: Front południowo-zachodni. Grupa „Leszno” powstania wielkopolskiego 1919 r. *Kościan* 1971.

Wojciechowski* Konstanty (1826-1881) ks., działacz społ. i niepodl. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** W. Sawrycki: K. W. wobec programów i metod nauczania literatury polskiej w gimnazjum. *AUNC. Nauki Humanistyczno-Społeczne. Filologia Polska. Z. 17.* Toruń 1979 s. 123-49, Zsfg.

Wojciechowski* Leonard (1895-1979) artysta malarz, działacz kulturalny w Ostrowie Wlkp.
Wojciechowski* Jan (1904-1989) botanik, prof. AR w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1987-1989 s. 30-1.

Wojciechowski* Marian Witold (1897-?) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Wojciechowski* Paulin (1838-1905) ks., proboszcz w Krotoszynie, działacz społeczny. **Słowniki:** Anders. **Biografie:** E. Jokieli: Książd P. W. (1838-1905) – duchowy przywódca Polaków w Krotoszynie w latach niewoli pruskiej. [W:] *Regionalia Krotoszyńskie* z.6: 1997 s. 43-5, il.

Wojciechowski* Piotr (1878-1948) aptekarz, działacz społeczny, burmistrz Koła. Wojciechowski* Jan (1904-1989) botanik, prof. AR w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1987-1989 s. 30-1.

Wojciechowski* Stanisław (1876-?) aptekarz. **Słowniki:** PTPN.

Wojciechowski* Stanisław (1869-1953) współtwórca PPS, prezydent II RP. **AW:** 9741. **Słowniki:** WSB; Kto był kim I; SHist.; Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego; SBWP-W I; Szkoła Kaliska. **Portrety:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1824. **Biografie:** W.J. Rose: S.W. *The Slavonic and East European. Review* 2: 1954 No 79 s. 512-3 [wspomn. pośmiertne]. – H. Wrotkowski: S.W. *Południowa Wielkopolska* 1978 nr 11 s. 5, il. – Z. Kaczmarek: Trzej prezydenci II Rzeczypospolitej. *Wwa* 1988 s. 66-174. – K. Wojciechowski: Prezydent Rzeczypospolitej z Kalisza. *Ziemia Kaliska* 1991 nr 11 s. 9, il. – Prezydenci i premierzy Drugiej Rzeczypospolitej. *Wr.* 1992 s. 49-63. – Z. Pawluczuk: Konspirator i prezydent. *Rzecz o S.W.* Lublin 1993, 191 s., il., bibliogr. – M. Kozłowski: Prezydent S.W. *Kalisia* 1994 nr 15 s. 20-1, il. – W. Kościelniak: S.W. – kaliszanie zapomniani. *Ziemia Kaliska* 1998 nr 45 s. 13. – E. Steczek-Czerniawska: S.W. (1869-1953). Prezydent Kalisza. Kalisz [KTPN] 2011, 92 s., il., bibliogr. **Przyczynki:** A. Chrzęszczewski: Kartki z mego pamiętnika. Cz. 1-5. *Tyg. Zach.* 2: 1957 nr 19 s. 1-2, nr 20 s. 1-2, nr 21 s. 2 i 7, nr 22 s. 2, nr 23 s. 2 [dot. przewrotu majowego 1926 r.]. – W.J. Grabski: Ostatnie rozmowy Piłsudskiego z W. *Kierunki* 1960 nr 19. – J. Targulski: Rozbieżności programowo-taktyczne w kierownictwie PPS na przełomie 1899 i 1900 r. w świetle listów S.W. i Sławomira Jędrzejowskiego. z *Pola Walki* 1972 nr 3. – J. Rawicz: Na moście Poniatowskiego. *Literatura* 13.05.1976. – J. Tomicki: Polska Partia Socjalistyczna 1892-1948. *Wwa* 1983. – PPS. Wspomnienia z lat 1918-1939. *Wwa* 1987. – H. Nowaczyk: S.W. (1869-1953). 120 rocznica urodzin wybitnego kaliszana. *Południowa Wielkopolska* 1989 nr 4 s. 9, il. – R. Górski: Działalność oświatowa i konspiracyjna S.W. w latach 1888-1892. *Biuletyn WAT* 1999 nr 3 s. 13-28, sum., sod. – L. Malinowski: Prezydenci Drugiej Rzeczypospolitej Polskiej. *Rocznik Otwocki* T. 5 (2000) s. 125-136. – S.W. – przerwana kadencja (1922-1926). [W:] *Prezydenci Polski*. Pod red. A. Ajnenkiela. *Wwa* 1991 s. 39-50. – J. Bielawski: Calisiana w filatelistyce. Kalisz 2000.

Wojciechowski* Stanisław Józef (1894-1961) kompozytor, organista, dyrygent, regionalista, współzałożyciel Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej. **Słowniki:** SMK; Słow. region. kościań. **Biografie:** S. Matecki: z żałobnej karty – S.J. W. P. 1961. – K. Winowicz: S.J. W. [W:] *Pamiętnik Towarzystwa Miłośników Ziemi Kościańskiej*. Kościan 1975. – K. Winowicz: S.J. W. *PLudu* 1989 z. 2 s. 18-20. – K. Winowicz: Prof. S.J. W. 1894-1961. *Kościan* 1994. **Przyczynki:** K. Winowicz: Kultura muzyczna Kościana. *Kościan* 1983. – K. Winowicz: Kronika Chóru Kościelnego im. ks. dr. J. Surzyńskiego. *Kościan* 1993. – Stowarzyszenie Absolwentów Gimnazjum i Liceum w Kościanie. *Kościan* 1994. – A. Tomaszewski: Wspomnienia. *Wiadomości Kościańskie* 1995 styczeń s. 37.

Wojciechowski* Stefan (1892-1942) ks., społecznik. **Słowniki:** SBWP-W I. **Przyczynki:** J. Domagała: Ci, którzy przeszli przez Dachau. *Wwa* 1957. – M. Kucharzak: Powrót ziemi bralińskiej do Macierzy. *Opole* 1996 s. 87-8.

Wojciechowski* Walenty (1819-1875) ks., prof. semin. duch. w P. **AW:** 9742. **Słowniki:** PTPN; Nauczyciele MM.

Wojciechowski* Włodzimierz (1924-2000) architekt, nauczyciel akademicki w P. **Biografie:** R. T. Hałas: Był prawym – znał ciężar i dźwięk słowa. *PW* 15: 2001 nr 1/2 s. 111-3, il.

Wojciechowski* Zygmunt (1888-1968) dyrygent, pianista, dyr. Opery Pozn. **AW:** 9745. **Słowniki:** SMP; Dyrygenci; WSB. **Biografie:** J. Młodziejowski: Z. W. z żałobnej karty. *KMP* 1969 nr 4 s. 146-8, il. **Przyczynki:** 30-lecie Opery Poznańskiej 1919-1949 P. 1950 s. 14. – T. Świtawa: Opera Poznańska 1919-1969. P. 1973.

Wojciechowski* Zygmunt, pseud.: Piotr, profesor Piotr, Karol Szajnocha (1900-1955) historyk, prawnik, prof. UP, czł. antyhitlerowskiej organizacji „Ojczyzna”. **AW:** 9746. **Słowniki:** Wielka Encyklopedia Powszechna PWN. T. 12. Wwa 1969, s. 429. – Oracki Słownik; WSB; PTPN; Biogramy uczonych I; SHist.; Śródka; Enc. konsp. wlkp. **Bibliografie:** S. Weyman: Ważniejsze prace [Z. W.]. *Spraw. PTPN* 19: 1955 s. 381-6. – Kronika Uniwersytetu Poznańskiego za lata akademickie 1945-1954/55. P. 1958 [zawiera bibliogr. prac Z. W. z tych lat]. **Źródła:** Boniecki Fotografie. – Przew. APAN s. 495. – W. Szewczyk: List otwarty do dyrektora Instytutu Zachodniego prof. dra Z. W. *Dziennik Zachodni* 30.03.1952. – W. Wnuk: Byłem z wami. Wwa 1972, s. 209-23. – W. Wnuk: Byłem z wami. Wwa 1985, s. 189-202 [rozdział pt. w kręgu „Ojczyzny”]. – M. Wojciechowski: Fragment wspomnień. *PZach.* 20: 1994 nr 3 s. 95-106. – „Ojczyzna” s. 160-1, 167-8, 174-5, 197-201. **Biografie:** L. Koczy: Ś. P.Z. W. 1900-1955. *Teki Historyczne* 7: 1955 s. 152-3 [wspomnienie pośmiertne]. – T. Lehr-Spławiński: Z. W. i jego zasługi dla słowianoznawstwa polskiego. *Pamiętnik Słowiański* 5: 1955 s. 180-5, il. [nekr.]. – J. Matuszewski: Pochwała pracowitego życia. *NŚ* 6: 1955 nr 41 s. 1 [wspomnienie pośmiertne]. – J. Matuszewski: Z. W. (1900-1955). *SiMDW* 1: 1955 z. 2. s. 331-7. – J. Mitkowski: Śp. Z. W. *Tygodnik Powszechny* 1955 nr 44 s. 2. – [Nekrolog prof. dr Z. W.]. *Dziś i jutro* 11: 1955 nr 42 s. 2. – A. Rogalski: Prof. dr Z. W. *Słowo Powszechne* 1955 nr 257. – A. Rogalski: Wspomnienie o Z. W. *Dziś i jutro* 11: 1955 nr 45 s. 4. – M. Sczaniecki: Z. W. *CzPH* 7: 1955 z. 2 s. 385-90 [wspomnienie pośmiertne]. – M. Sczaniecki: Z. W. 1900-1955. *Nauka Polska* 3: 1955 z. 4 s. 236-40 [wspomnienie pośmiertne]. – K. Tymieniecki: Ś. p. prof. dr Z. W. *Życie i Myśl* 1955 nr 5/6 s. 1-5. – K. Tymieniecki: Z. W. *Tygodnik Powszechny* 30: 1955 s. 4-5. – S. Weyman: Z. W. *Spraw. PTPN* 19: 1955 nr 1 s. 370-86. – J. Czekanowski: Z. W. (27.IV.1900 – 14.X. 1955). *Lud* 43: 1956 s. 424-7. – A. Jobert: Z. W. 1900-1955. *Rev. Hist.* 80: 1956 no 3 s. 175. – Z. Kaczmarczyk: Z. W. 28 IV 1900-14 X 1955. *Życie Szkoły Wyższej* 1956 nr 2 s. 104-6. – J. Matuszewski: Profesor Z. W. *SiMDW* 1956 z. 2. – V. Procházka: Z. W. 27 IV 1900 – 14 X 1955. *Právněhistorické Studie* 3: 1957 s. 251-3. – M. Sczaniecki: [Nekrolog]. *Revue Historique de Droit Français et Étranger* 1957 nr 4 s. 651-3. – Z. W. [nekr.]. [W:] Kronika Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu – rok szkolny 1955/56. P. 1957 – J. Czekanowski: Profesor Z. W. *Lud* 1958. – Z. Kaczmarczyk: Z. W. (1900-1955). *PZach.* 31: 1975 t. 2 nr 4 s. 169-79, bibliogr. – A. Rogalski: Profesor Z. W. w ćwierćwiecze zgonu (1900-1955). *Życie i Myśl* 30: 1980 nr 11 s. 122-30. – A. Rogalski: Z. W. (1900-1955). [W:] w kręgu przyjaźni. Sylwetki twórców. Wwa 1983, s. 168-82. – J. Wąsicki: Prof. dr Z. W. (1900-1955). *KMP* 56: 1988 nr 1 s. 5-14, il. – W. Korcz: Z. W. [W:] Ziemia Zachodnie w badaniach historyków polskich. Zielona Góra 1989, s. 184-200. – Wybitni hist. wlkp. s. 269-85. – H. Olszewski: Z. W. – poznańska szkoła historii prawa. *Ruch PES* 56: 1994 z. 3 s. 18-23. – R. Marciniak: Prezesi PTPN. P. 1998 s. 51-5. – Wielkopole XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 617-25. – M. Krzoska: Für ein Polen an Oder und Ostsee. Z. W. (1900-1955) als Historiker und Publizist. Osnabrück 2003, 482 s. R: E. Mühle, *Sehepunkte* 2004. – H. Olszewski: Z. W. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 297-317. **Przyczynki:** Z. Wojciechowski: List do Redakcji *KH* (w sprawie oceny twórczości naukowej Z. W. oraz odpowiedź Redakcji). *KH* 60: 1953 nr 4 s. 186-7. – T. Lehr-Spławiński: Z. W. i jego zasługi dla słowianoznawstwa polskiego. *Pamiętnik*

Słowiański 5: 1955 s. 180-5. – Pogrzeb i pożegnanie zmarłego dyrektora Instytutu Zachodniego, prof. dra Z. W. *PZach.* 11: 1955 nr 9/12 s. 382-404. – Trzydziestolecie pracy prof. Z. W. *KH* 62: 1955 nr 4/5 s. 329. – Uroczystość 30-lecia profesury prof. Z. W. i 10-lecia pracy w Instytucie Zachodnim. *PZach.* 11: 1955 z. 5/6 s. 288-305 [przemówienia T. Lehra-Spławińskiego, Z. Kaczmarczyka, K. Tymienieckiego, Z. W.]. – B. Kostrzewski: Zgon prof. dr Z. W. *Dawna Kultura* 1956 nr 1 s. 68. – Zgon Z. W. *KH* 63: 1956 nr 2 s. 255-6. – M. Wojciechowska: Poznań-Olsztyn przed 25 laty. *Warmia i Mazury* 1961 s. 10-1. – Z. K.: w dziesięciolecie zgonu prof. Z. W. *PZach.* 21: 1965 nr 6/7 s. nlb. [na początku tomu]. – Nauka w Wlkp. s. 57, 75-7, 99, 273, 274, 288, 291, 357-60, 364, 392, 397, 850. – A. Kwilecki, W. Tomaszewski: Poznań jako ośrodek polskiej myśli zachodniej w dwudziestolecu międzywojennym. *PZach.* 5/6: 1974 s. 103-4. – E. Serwański: z działalności konspiracyjnej Wielkopolan w latach okupacji hitlerowskiej. *PZach.* 1974 nr 5/6 s. 155-8. – Polska myśl zachodnia w Poznaniu i Wielkopolsce. Wwa [i in.] 1980. – Stosunki polsko-niemieckie w historiografii. Studia z dziejów historiografii polskiej i niemieckiej pod red. J. Krasuskiego, G. Labudy, A. W. Walczaka. Część 1. P. 1974, s. 155, 157, 163, 175, 207, 210, 277, 282, 286, 302, 306, 322, 323, 508. Część 2. P. 1984, s. 269, 271, 448, 449. – W. Korcz: Ziemia Zachodnie w działalności naukowej Z. W. *PLub.* 5: 1975 nr 1 s. 55-69. – A.F. Grabski: Z. W. i historia macierzystych ziem Polski. [W:] Z. W.: Zygmunt Stary (1506-1548). Wwa 1979 s. 5-69. – A. Garlicki: Relacja Romana Dmowskiego o Lidze Narodów. *Przegląd Historyczny* 57: 1966 z. 3 s. 415-43. – H. Olszewski: Z. W. historyk ustroju i prawa. *CzPH* 33: 1981 z. 1 s. 259-60 [sesja w 80 rocznicę urodzin i 25-lecie śmierci, 11 XI 1980 Poznań]. – M. Mroczko: Z. W. jako historyk polskich ziem zachodnich oraz stosunków polsko-niemieckich. *PZach.* 42: 1985 nr 1 s. 98-113. – J. Wąsicki: Z. W. *Życie i Myśl* 34: 1985 nr 11 s. 92-9. – M. Mroczko: Polska myśl zachodnia 1918-1929. P. 1986. – B. Piotrowski: o Polskę nad Odrą i Bałtykiem. Myśl zachodnia i badania niemcoznawcze Uniwersytetu Poznańskiego. P. 1987 s. 14, 43, 76, 101, 126, 127, 156, 160, 161, 168, 174-208, 219, 221, 227, 232-5, 245, 246, 253, 256-9, 261, 268, 275, 279, 287, 288, 333, 354, 397, 419, 420. – A. Czubiński: Rola Z. W. (1900-1955) w rozwoju polskiej myśli zachodniej. [W:] Kultura, polityka, dyplomacja. Studia ofiarowane prof. Jaremi Maciszewskiemu w sześćdziesiątą rocznicę urodzin. Red. A. Bartnicki [et al.]. Wwa 1990 s. 122-30. – A.F. Grabski: The Concept of the Poland of the Piasts in Polish Historiography. Z. W.'s Interpretation of Poland's History. *Polish Western Affairs* 33: 1992 nr 2 s. 251-72. – P. Hübner: Siła przeciw rozumowi. Losy Polskiej Akademii Umiejętności w latach 1939-1989. P. 1994. – Instytut Zachodni. 50 lat. P. 1994. – U. Jakubowska: Z. W.: o powrót Polski nad Odrę. [W:] Polska – Kresy – Polacy. Studia historyczne. Red. S. Ciesielski [i in.]. Wr. 1994 s. 215-23. – H. Olszewski: Z. W. Poznańska szkoła historii prawa. *Ruch PES* 56: 1994 nr 3 s. 18-23. – Z. Hilczer-Kurnatowska: Ulica Górska 3 [w Poznaniu]. *KMP* 1999 nr 3 s. 267-75. – M. Krzoska: Nation und Volk als höchste Werte: die deutsche und die polnische Geschichtswissenschaft als Antagonisten in der Zwischenkriegszeit. [W:] Nationalismus und nationale Identität in Ostmitteleuropa im 19. und 20. Jahrhundert. Hrsg. von B. Linek und K. Struve. Opole, Marburg 2000, s. 297-312. – M. Wojciechowski: Wojenne losy biblioteki Z. W. [W:] w kręgu polityki, dyplomacji i historii XX wieku. Księga jubileuszowa Profesora Waldemara Michowicza. Red. B. Rakowski. Łódź 2000 s. 267-72. – M. Krzoska: „Verbundenheit über die Grenzen hinweg”: Die Kontakte zwischen Heinrich Felix Schmid und Z. W. in der Zwischenkriegszeit. *Archiv für Kulturgeschichte* 83: 2001 s. 205-19. – Z. Mazur: Antenaci. o politycznym rodowodzie Instytutu Zachodniego. P. 2002 passim. – E. Serwański: w kręgu myśli zachodniej. Wspomnienia i zapiski Wielkopolanina. Wyd. J. i K. Serwańscy. P. 2003

passim. – „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 10, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 27, 33, 34, 35, 43, 44, 159, 160, 161, 167, 171, 174, 175, 181, 197, 211, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 229, 234, 237, 239, 241, 243, 244, 250, 256, 257, 263, 264, 268, 270, 277, 287, 290, 291, 302, 303, 304, 329, 347, 353, 354, 357, 358, 359, 373, 400, 401, 410, 411, 497, 548, 631, 634, 636. – M. Motas: Na szlakach Bolesława Chrobrego. *Myśl Polska* 2005 nr 41. – M. Motas: Ziemie Zachodnie i Z. W. *Myśl Polska* 2005 nr 18-19. – Napisy pamiątkowe s. 80. **Artykuły:** *PZach.* 1994 nr 3 s. 95-106, 115-21, 127-38.

Wojciechowski* Zygmunt (1913-1983) nauczyciel, żołnierz AK i LWP, działacz społ. **Słowniki:** Wrześniński SB.

Wojcieszynski*-Wostan (1915-1989) malarz, grafik, rzeźbiarz, pedagog. **Słowniki:** SGraf. **Biografie:** J. Starzyński: Wostan. *Miesięcznik Literacki.* 1969 nr 11 s. 69-71. **Przyczynki:** Poznańskie wspominki 1918-1939. Pod red. T. Kraszewskiego. P. 1973 s. 599-600. – J. Jaworska: Polska sztuka walcząca 1939-1945. Wwa 1976. – A.K. Olszewski: Dzieje sztuki polskiej 1890-1980 w zarysie. Wwa 1988.

Wojczyński* Karol (1830-1890) ks., prof. semin. duch. w P. **AW:** 9750. **Słowniki:** PTPN.

Wojczyński* Kazimierz (1895-?) urzędnik. **Słowniki:** PTPN.

Wojczyński* Wojciech (1826-1874) ks. **AW:** 9751. **Słowniki:** PTPN.

Wojdałowicz* Balbina z domu Tomczak (1869- zm. po 1922) aktorka. **Słowniki:** SBTP.

Wojdałowicz* Michał (1863-1922) aktor. **Słowniki:** SBTP.

Wojde* (Woide) Karol Gotfryd (1725-1790) kaznodzieja kalwiński, orientalista, wydawca. **AW:** 9705. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** Szkice z dziejów polskiej orientalistyki. T. 1. Wwa. 1957 s. 62-3. – J. Reychman: Orient w kulturze polskiego Oświecenia. Wr. 1964 s. 239. – Ziemia leszczyńska. P. 1966 s. 126.

Wojeński* Stanisław (zm. 1685) archidiakon pilecki, opat komendatoryjny lubiński, bp kamieniecki. **AW:** 9752. **Słowniki:** Biskupi.

Wojewoda* Antoni (+) – W. Rodziejczak: Człowiek z pomnika – A. W. *Goniec Osiedlowy* 2004 nr 5 s. 8.

Wojewódzki* Stanisław Bogdan (1907-1963) grafik, pedagog, publicysta. **Słowniki:** SGraf. **Biografie:** **S.B.** W. (1907-1963). Do końca umiłował Kujawy. [W:] ZIZM s. 358-64. **Przyczynki:** Wystawa prac ZPAP Okręgu Pomorskiego. Bydgoszcz maj – czerwiec 1946. – XXV-lecie pracy twórczej S.W. Wrocław listopad 1959. Katalog. – Grafika S.W. Wr. 1960 [katalog]. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski (do 1945 roku). Wr. [i in.] 1971. – S. Helsztyński: Dobranoc, miły książę. Wwa 1971 s. 535. – K. Borucki: Plastyka bydgoska w latach 1920-1945. [W:] Bydgoszcz w latach 1920-1970. B. 1972. – Polskie życie artystyczne w latach 1915-1939. T. 2. Wr. 1974. – M. Grońska: Ekslibrisy. Wwa 1992. – Pierwszy kustosz w historii inowrocławskiego muzeum S.B. W. (1907-1963). Inowr. 1993.

Wojewódzki* Władysław Bonawentura (1857-1919) lekarz. **Słowniki:** SLEK. IV.

Wojkiewicz* Jan (1906-1942) działacz ruchu ludowego. **Słowniki:** WSB; Enc. konsp. wlkp.; Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego; Anders (il.). **Biografie:** Śp. J. W. (Jacek Pogoda). *Wici* 14: 1946 nr 5 s. 6-7. – Z. Hemmerling: J. W. (1906-1942). *KMP* 36: 1968 nr 3 s. 75-84, il. – Szkice biograficzne żołnierzy BCh. Wwa 1976 s. 218-28. **Przyczynki:** J. Borkowski: Wizje społeczne i zmagania wiciarzy. Wwa 1966. – Z. Hemmerling: Wielkopolski Związek Młodzieży Wiejskiej 1927-1939. *SiMDW* 9: 1968 z. 2 s. 81-129. – Serwański s. 295-7, 302-3, 305-7, 314. – Napisy pamiątkowe s. 81. – „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 12, 60, 62, 241, 242, 251, 325.

Wojnar* Kasper (1871-1948) księgarz, nakładca, działacz oświat. i niepodl. **Słowniki:** SPKP. **Przyczynki:** A. Wysocki: Sprzed pół wieku. Wyd. 2. Kr. 1958. – J. Myśliński: Prasa wydawana przez Ligę Narodową w Krakowie przed 1905 rokiem. *Roczniki Historii Czasopiśmiennictwa* 2: 1963 s. 41-3, 54. – Kopiec wspomnień. Wyd. 2 K. 1964 s. 186. – J. Myśliński: Studia nad polską prasą społeczno-polityczną w zachodniej Galicji 1905-1914. Wwa 1970.

Wojnowski* Franciszek (1912-1990) ks., administrator parafii Dóbrcz pod B., założyciel antykomunistyczne organizacji. **Słowniki:** Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod red. J. Myszora. T. 2. Wwa 2003. **Przyczynki:** Informator o nielegalnych antypaństwowych organizacjach i bandach zbrojnych działających w Polsce Ludowej w latach 1944-1956. Wwa 1994 s. 163. – J. Libiszewski: Księża katolicy skazani przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Bydgoszczy w latach 1946-1954. *Kronika Bydgoska* 1995 s. 53-4.

Wojśa* Stanisław (1894-1941) ks., działacz katolicko-społeczny, redaktor, kaznodzieja. **Słowniki:** Słownik biograficzny katolicyzmu społecznego w Polsce. Red. R. Bender [i in.]. T. 3. Lublin 1995.

Wojstaw* (XIII w.) kaszt. księski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Wojstaw* z Gryżyny (XIV w.) kaszt. drużyński?, santocki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Wojtasik* Szczepan (1893-1955) burmistrz w Chodzieży. **Słowniki:** Zasłużeni dla ziemi chodzieskiej III (il).

Wojtczak* Jan (1919-1994) fizyko-chemik, prof. UAM. **Biografie:** W. Augustyniak: Prof. dr J. W. (1919-1994). [W:] ZiM s. 383-5. – Spraw. Zarządu PTPN 1993-1995 s. 20.

Wojtczak* Tadeusz (1915-1944) działacz harcerski w Buku. Wojciechowski* Jan (1904-1989) botanik, prof. AR w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1987-1989 s. 30-1.

Wojterski* Teofil (1922-1991) biolog, prof. UAM. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1990-1992 s. 21.

Wojtkielewicz* Alfons (1885-1940) powstaniec wlkp., płk WP, szef sztabu Dowództwa Okręgu Korpusu w P. **Słowniki:** SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1. **Przyczynki:** M. Wrzosek: Polskie korpusy wojskowe w Rosji w latach 1917-1918. Wwa 1969.

Wojtkiewicz* Janusz (1887-1945) lekarz Ubezpieczalni Społecznej w Ostrowie Wlkp. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997.

Wojtkiewicz* Mikołaj (1891-1939) chirurg, ginekolog, lekarz Ubezpieczalni Społecznej w B., kpt. WP. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997.

Wojtkowiak* Franciszek (1891-?) działacz gospodarczy, poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Wojtkowski* Andrzej (1891-1975) historyk, dyr. Biblioteki Raczyńskich. **Słowniki:** SPKP Supl. [I];WSB; PTPN; SBW; Słownik biograficzny archiwistów polskich. T. 2. Wwa 2002; SBKS; SHist.; Członkowie tajnych tow. **Bibliografie:** Bibliografia prac [A. W.] za lata 1916-1971. Zestawił J. Ziółtek. *RHum.* 20: 1972 z. 2 s. 9-34 [526 tyt.]. **Biografie:** T. Światała: Redaktorzy „Kroniki” w latach 1923-1960. A. W. Redaktor (1 i 1923 – 31 XII 1924). *KMP* 1963 nr 3. – D. Kubiak: A. W. [W:] Życiorysy polskich archiwistów poznańskich i skład osobowy dnia 8 III 1969. P. 1969 s. 101-5. – R. Bender: Prof. A. W. *Biuletyn Informacyjny KUL* 1972 nr 1 s. 41-5. – – Cz. Dąbrowski: Profesor A. W. (1891-1975). *Kierunki* 20: 1975 nr 26 s. 3. – R. Bender: A. W. (20 XI 1891 – 7 VI 1975). *KH* 83: 1976 nr 1 s. 252-3. – G. Rhode: A. W. (20.11.1891 – 7.6.1975). *ZfO* 25: 1976 H. 3 s. 476-8. P: R. Bender, *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 21: 1977 nr 3/4 s. 540-1. – J. Starnawski: A. W. (1891-1975). *KHNT* 21: 1976 nr 3 s. 563-7. – J. Starnawski: A. W. (20 listopada 1891 – 7 czerwca 1975). *Ruch Literacki* 17: 1976 z. 2 s. 143-5. – J. Starnawski: o profesorze A. W. *Życie i Myśl* 1977 nr 5 s. 88-96. – Wybitni hist. wlkp. s. 335-45. – H. Ziółtek: A. W. (1891-1975). *Fol. Bibliol.* R. 38/39 (1990/1991) s. 87-96. – J. Wiesiołowski: Wspomnienie o A. W., historyku, bibliotekarzu, profesorze KUL-u. *Iks* 2001 listopad s. 56, il. – W. Molik: A. W. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 373-89. **Przyczynki:** Cz. Dąbrowski: A. W. historyk Ziem Zachodnich i Północnych. *Życie i Myśl* 1971 nr 10 s. 72-81, il. – M. Borzyszkowski: Przemówienie wygłoszone 13. 01. 1973 r. w Lublinie w czasie jubileuszowej akademii zorganizowanej przez KUL z okazji 80-lecia urodzin i 55-lecia pracy naukowej prof. dra A. W. *Studia Warmińskie* 10: 1973 s. 453-4. – Z. Grot: Twórczość naukowa A. W. *RHum.* 21: 1973 z. 2 s. 5-22, rés. – Nauka w Wlkp. s. 34, 97, 101, 134, 136, 271, 272, 326, 421, 422, 587, 636, 637, 859, 867, 1144, 1186, 1266. – Jubileusz prof. dra A. W. *Przew. Kat.* 63: 1973 nr 6 s. 51. – J. Jasiński: Profesor A. W. – przyjaciel Warmii i Mazur (1891-1975). *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 19: 1975 nr 4 s. 551-6, il. – Z. Grot: A. W. i jego badania polsko-niemieckie. *Studia Historica Slavo-Germanica* 6: 1977 s. 157-65, Zfg. – B. Piotrowski: o Polskę nad Odrą i Bałtykiem. *Myśl zachodnia i badania niemcoznawcze Uniwersytetu Poznańskiego*. P. 1987 s. 16, 211-4, 217, 218, 222, 223, 227, 245, 246, 250, 252, 262-5, 268, 271, 275, 277, 286, 288, 420. – A. Matczuk: Rozwój metodyczny polskich bibliografii historycznych regionalnych. Lublin 1994. R: A. Gawecka, *Prakt. Teor. Inform.* 1995 nr 4 s. 47. – J. Starnawski: A. W. (1891-1975) jako historyk polskiej kultury i literatury. *RHum.* 55: 1997 nr 1 s. 271-86. – H. i J. Ziółkowie: A. W. autor Bibliografii historii województwa lubelskiego. [W:] A. W.: Bibliografia historii województwa lubelskiego. Lublin 2000 s. 11-9.

Wojtowicz* (Woytowicz) Bazyli (1899-1985) artysta-rzeźbiarz. **Słowniki:** H. Vollmer: Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler. Leipzig 1961; WSB. **Biografie:** R. Danecki: Galeria znanych artystów Wielkopolski. Międzychód 2012, s. 126-8. **Przyczynki:** S. Słoniński: B.W. Laureaci Nagród miasta Poznania w roku 1958. *KMP* 1958 nr 2 s. 79-80. – A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego w dziedzinie upowszechniania kultury

za rok 1968. (Dokończenie). Nagrody indywidualne. *KMP* 1970 nr 2. – 1919-1969. Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Poznaniu. P. 1971. – Twórczość B.W. [katalog]. P. 1979.
Artykuły: *KMP* 32: 1964 nr 2 s. 39 i n.; 33: 1965 nr 1 s. 35 i n.; 34: 1966 nr 1 s. 40 i n.; 36: 1968 nr 4 s. 65; 39: 1971 nr 3 s. 58.

Wojtyniak* Czesław (1891-1939) ks., powstaniec wlkp. i śląski. **Słowniki:** *Martyrol.*; *Członkowie tajnych tow.*

Wojtyś* Józef (1913-1987) dziennikarz. **Biografie:** Zmarł J. W. *Ziemia Kaliska* 1987 nr 27 s. 2, il.

Wokroj* Franciszek (1906-1991) antropolog, prof. UP. **Słowniki:** *Udział Lwowa*. **Przyczynki:** A. Malinowski: *Wspomnienie (19-6-1991)*. *Gaz. Wyb. (P)*. 2007 z 18. 06.

Wolan* Andrzej (ok. 1530-1610) teolog kalwiński, sekretarz król., polemista religijny. **AW:** 9764. **Słowniki:** *Nowy Korbut*; *Filozofia w Polsce*; *WSB*. **Przyczynki:** W. Semadeni: o A. W. wielkim szermierzu reformacji i ewangelizmu w Polsce. *Jednota* 17: 1973 nr 7/8 s. 40-3. – *Hist. nauki*.

Wolański* Tadeusz (1785-1865) ziemianin, żołnierz napol., archeolog, numizmatyk, polityk. **AW:** 9766. **Słowniki:** *PTPN*. **Przyczynki:** S. Suchodolski: T. Wolańskiego zwycięstwo z grobu, czyli nowy typ denara B.Ch. [W:] *Archeolodzy i starożytnicy*. Łódź 1997 s. 265-73.

Wolde* Johann Theodor (1774-1838) dr teol., działacz oświatowy. **Słowniki:** *Balde*. **Przyczynki:** K. Wolde: *Stammfolge Wolde 2*. [W:] *Deutsches Geschlechterbuch*. Bd. 140. [B. m.] 1965 s. 518-22, fot.

Woleńska* Józefa z domu Delchau (ok. 1853-1911) aktorka. **Słowniki:** *SBTP*.

Wolf* Mojżesz ben Benjamin (XVII w.) lekarz kaliski. **AW:** 9771. **Słowniki:** M. Bersohn: *Słownik biograficzny uczonych Żydów polskich XVI, XVII i XVIII wieku*. Wwa 1980 [reedycja].

Wolff* – rodzina niem. **Przyczynki:** F. Wolff: *Die Wolff von der Thiesmühle bei Blesen, Provinz Posen*. *Archiv ostdt. Familienforscher* 4:1968 nr 1 s. 7-11.

Wolff* August Ferdynand (1768-1846) lekarz. **AW:** 9774. **Biografie:** W. Stembrowicz: A.F. W. (1768-1846). *Biuletyn Głównej Biblioteki Lekarskiej* Nr 358 (1998) s. 59-61.

Wolff* Eduard (1852-1914) prawnik. **AW:** 9775. **Słowniki:** *SBL*.

Wolff* Hugo (1863-1951) burmistrz w B. **Słowniki:** *BSB IV*; *Balde*. **Przyczynki:** G. Ohlhoff: *Das Jahr 1919 in Bromberg*. Wilhelmshaven 1969. – J. Nowakowski: *Pamiętny rok 1920 w Bydgoszczy*. Stockholm 1996 s. 8, 12, 20-1, 30, 45.

Wolff* Jan Karol (zm. 1784/1785) star. bydg. **Słowniki:** *Mikulski, Stanek Spisy*.

Wolff* Karol Ludwik (ok. 1770-1847) lekarz w P. **Biografie:** W. Witczak: *Zapomniany lekarz poznański – doktor K. L. W.* *KMP* 2001 nr 1 s. 98-103, il.

Wolff* Ludinghausen Theodor von (zm. 1712) administrator archidiecezji gnieźn. w l. 1705-1710, bp chełmski. **Słowniki:** *Biskupi*.

Wolfram* Jan Szczepan (1825-1870) filolog klas. i polski, nauczyciel gimn., prof. UW. **AW:** 9779. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Wolicki* Teofil h. Nabram (1767-1829) archidiakon poznań., prepozyt gnieźn., abp gnieźn. i poznań. **AW:** 9784. **Słowniki:** Biskupi; SPKP. **Biografie:** Nowacki II s. 115-6, 221. – Z. Grot: T. W. (17.5. 1767 – 21.12.1829). [W:] Na stolicy prymasowskiej w Gnieźnie i Poznaniu. Szkice o prymasach Polski w okresie niewoli narodowej i w II Rzeczypospolitej. Praca zbior. pod red. F. Lenorta. P. 1982 s. 103-20. – J. Modrzejewski: Arcybiskup T. W. – zapomniany a przypomnienia godny. *KMP* 62: 1994 nr 3/4 s. 239-49, il. – L. Grochowski: T. W. Arcybiskup gnieźnieński i poznański 1767(8)- 1825/1828-1829. Gniezno 1999, 302 s., il., bibliogr. R: M. Fąka, *Poznańskie Studia Teologiczne* T. 9 (2000) s. 391-4. **Przyczynki:** Kościół W. Ks. P. s. 19, 49, 56, 63, 68, 81. – L. Grochowski: Ks. T. W. jako administrator generalny poznański i arcybiskup gnieźnieński i poznański 1825-1829. Lublin 1963 [rozprawa doktorska – maszynopis w Archiwum Archidiecezjalnym w P.]. – Nowacki II s. 191, 201, 230, 293, 606, 730. – Z. Ostrowska-Kębtowska: Dzieje Kaplicy Królów Polskich czyli Złotej w katedrze poznańskiej. P. 1997 passim. – K. Karłowski: z dziejów elekcji kapitulnej abpa gnieźn. i poznań. T. W. [W tegoż:] z dziejów elekcji kapitulnej arcybiskupów gnieźn. i poznań. w l. 1821-1925. P. 2002 s. 53-75.

Wolimir* (zm. 1275) kanclerz ks. Konrada Mazowieckiego, prepozyt kruszwicki, bp kujawski. **Słowniki:** Szostkiewicz; Biskupi; Maciejewski Episkopat s. 264. **Przyczynki:** J. Powierski: Uwagi o wydarzeniach kujawskich w latach 1267-1271. [W:] Prace BTN. Prace Komisji Historii. T. 5. B. 1968 s. 43-76. – J. Bieniak: W. (?-1275). [W:] Zastużeni dla Włocławka. Red. M. Wojciechowski. Włocławek 1991 s. 217-8. – J. Maciejewski: Działalność kościelna biskupa włocławskiego W. (1252-1275). *NP* T. 78 (1992) s. 27-70, Zfg. [fragm. pracy]. – J. Maciejewski: Jeszcze o działalności kościelnej biskupa Wolimira. *NP* T. 80 (1993) s. 101-5. – M. Starnawska: Nekrolog krzyżowców z czerwoną gwiazdą. [W:] Klasztor w społeczeństwie średniowiecznym i nowożytnym. Red. M. Derwich [i in.]. Opole [i in.] 1996 s. 214.

Woliński* Adam (1856-1901) adwokat, działacz gosp. **AW:** 9787. **Słowniki:** PTPN; AMM; SAdw. **Przyczynki:** Klanowski.

Woliński* Józef (1890-1967) śpiewak oper. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** F. M. i K. Nowowiejscy: Dookoła kompozytora. P. 1971 s. 130, 165-6, 170, 198. – T. Świtła: Opera Poznańska 1919-1969. P. 1973.

Woliński* Tadeusz (1768-?) ziemianin, kpt. legionów pol. **Słowniki:** Pachoński Słownik.

Woliński* Władysław (1838-1914) ks. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Woliński* Władysław (1883-?) farmaceuta 7 Okręgowej Składnicy Sanitarnej w P., mjr WP. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Przyczynki:** T. Kryśka-Karski: Materiały do historii Wojska Polskiego. Londyn 1982-1985, 15, s. 33 poz. 12417.

Wolniak* Jan (1912-2000) ks. **Biografie:** W. Okoniewski: Ksiądz J. W. (1912-2000). *MK* 2001 nr 6 s. 36-9, il.

Wolniakowski* Stanisław (1895-1979) administrator majątków w Wlkp. **Słowniki:** Anders.

Wolniewicz* Antoni (1780-1852) płk legionów, powstaniec 1830, ziemianin. **AW:** 9793 **Słowniki:** SPKP; Pachoński Słownik.

Wolniewicz* Antoni (1911-1942) polityk. **Słowniki:** WSB; Enc. konsp. wlkp. **Przyczynki:** Serwański. – J. Terej: Rzeczywistość i polityka. Wwa 1971. – A. Basak: Sprawa W. i towarzyszy przed Trybunałem Ludowym Rzeszy. [W:] Acta Universitatis Wratislaviensis. Studia nad faszyzmem i zbrodniami hitlerowskimi. T. 4. Wr. 1979 s. 147-72, Zfg., rés. [proces w Poznaniu XII 1941 r.]. – „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 211, 241, 242, 251, 326, 341, 344. **Artykuły:** +*Rocznik Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego* 15: 1976 z. 1 s. 60-1.

Wolniewicz* Tadeusz (1897-1939) malarz, grafik. **Słowniki:** WSB; SGraf. **Biografie:** K. Lisiecki: Zapomniany malarz – wizjoner przeszłości Poznania. *Gł. Wlkp.* z 8 II 1948. **Przyczynki:** Exlibrisy wielkopolskie. Poznań 1958. Katalog. – Exlibrisy z widokami Wielkopolski. Poznań 1961. Katalog. – K. Kalinowski: Dwadzieścia lat plastyki poznańskiej (1945-1965). *KMP Cz.* i – 1964 nr 2. – Materiały do dziejów Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie 1895-1939. Opr. J.E. Dutkiewicz [i in.]. Wr. [i in.] 1969. – J. Mulczyński: Pracownie artystów poznańskich XX wieku. *KMP* 1994 nr 1-2. – A.J. Markiewicz: Plastyka w okresie XX-lecia międzywojennego. Zarys monograficzny. [W:] Wielka księga miasta Poznania. – Napisy pamiątkowe s. 106. **Artykuły:** *Gł. Wlkp.* 1954 z 12/13 IX.

Wolniewicz* Władysław (1890- po 1970) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** Kościan rzemiosłem stał. Pod red. H. Florkowskiego. *Kościan* 1974 s. 82, 84, 90.

Wolniewicz* Włodzimierz Adolf (1814-1884) ziemianin, publicysta, powstaniec 1830/31, 1846, 1848 i 1863. **AW:** 9796. **Słowniki:** SPKP; Nowy Korbut; WSB; PTPN; Słownik polskich pionierów techniki. Katowice 1986. **Biografie:** A. Głowacka: Wskutek skasowania pańszczyzny zaprzestano sprzętać zboże sierpem. (W. A. W. – pionier postępu rolniczego w Wielkopolsce). *Widnokrąg* 1956 nr 22 s. 3, il. – A. Głowacka: W.A. W. pionier postępu rolniczego w Wielkim Księstwie Poznańskim. [W:] Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej. Seria B: Historia Nauk Biologicznych i Medycznych. Z. 3. Wwa 1960 s. 141-273, il., bibliogr. R: S. Brzozowski, *KHNT* 6: 1961 nr 2 s. 328-9; L. Gomolec, *SiMDW* 7: 1962 z. 2 s. 176-8.

Wolnowski* Stanisław (1893-1940) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

Wolnski* Józef (zm. 1747) drukarz, księgarz, nakładca. **Słowniki:** EWoK; SPKP. **Biografie:** J. Sójka: J. W. „bibliopola uprzywilejowany” *Księgarz* 1966 nr 4 s. 64-73, 1967 nr 1 s. 49-56. – J. Sójka: Wojciech i Antoni Wolnscy księgarze poznańscy XVIII w. *Księgarz* 11: 1967 nr 1 s. 49-56, 12: 1968 nr 2 s. 61-70, il.

Wolrab* Jan starszy (zm. 1592) drukarz pozn. **AW:** 9799. **Słowniki:** EWoK; SPKP; WSB. **Przyczynki:** C. Pilichowski: z dziejów produkcji, handlu i kultury książki w Poznaniu. *PZach.* 1953 s. 656-8. – J. Sójka: Dzieje drukarni wolrabowskiej w Poznaniu. *Spraw. PTPN Wydział Historii i Nauk Społecznych* za 1975 s. 51-2.

Wolrab* Jan młodszy (ok. 1583-ok. 1629/30) drukarz pozn. **AW:** 9800. **Słowniki:** EWoK; SPKP; WSB; SBWP-W I. **Biografie:** J. Sójka: z dziejów drukarstwa w Poznaniu w XVII w. *Drukarnia*

Wolrabowska w latach 1636-1689 i jej produkcja. Wwa 1976. – Drukarze III cz. 1 s. 284-96.
Przyczynki: K. Bielska: Drukarstwo kaliskie. *Roczniki Biblioteczne* 6: 1962 z. 3-4 s. 284-96.

Wolrab* Marcin (ok. 1590- po 1651) drukarz. **Słowniki:** SPKP. **Przyczynki:** J. Perzyna: Wojciech Regulus drukarz poznański (1595-1652). ZNUAM nr 54. Bibliotekoznawstwo 4: 1964 s. 159-81.

Wolska* Prakseda (1898-1974) nauczycielka i bibliotekarka w Chodzieży. **Słowniki:** Zasłużeni dla ziemi chodzieskiej i (il).

Wolska* Zdzisława (1903-1969) biolog, paleontolog. **Słowniki:** Słow. biologów.

Wolski* Aleksander Jan (1878-1940) farmaceuta, właściciel apteki w Pobiedziskach. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997.

Wolski* Andrzej Mikołaj (1726- zm. po 1974) ks., jezuita, prof. w Kaliszu i P. **AW:** 9802. **Słowniki:** EWoj.

Wolski* Bolesław (1877- zm. ok. 1939) aptekarz, działacz niepodl. **Słowniki:** Oracki Słownik; PTPN.

Wolski* Edmund (XIX w.) wychowanek Wyższej Szkoły Realnej w Kaliszu. **Przyczynki:** J. Pietras: E. W. *Ziemia Kaliska* 1981 nr 2 s. 7.

Wolski* Franciszek (1877- zm. po 1938) ks. **Słowniki:** PTPN.

Wolski* Jan Franciszek (zm. 1669) dr praw, kan. pozn. **AW:** 9806. **Źródła:** Rota s. 387.

Wolski* Józef h. Lubicz (XVIII w.) kaszt. rypiński, lubelski, star. kruszwicki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Wolski* Józef (zm. 1794) star. bydg. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Wolski* Józef Jary (1801-?) powstaniec 1830/31, emigrant. **Słowniki:** L. Hass: Wolnomularze polscy w kraju i na świecie 1821-1999. Słownik biograficzny. Wwa 1999.

Wolski* Kazimierz (1644-1690) ks., jezuita, prof. w Kaliszu i P. **AW:** 9807. **Słowniki:** Teolodzy; EWoj.

Wolski* Kazimierz (zm. ok. 1713) kaszt. kruszwicki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Wolski* Mikołaj (XVII w.) komandor pozn., marszałek wielki kor. **AW:** 9808. **Przyczynki:** W. Tygielski: Marszałka M. W. poselstwo do Rzymu (1609-1610). *Odrodzenie i Reformacja w Polsce* T. 43 (1999) s. 73-83, streszcz. w jęz. wł.].

Wolski* Paweł (zm. 1546) star. gostyński, kanclerz wielki kor., bp pozn. **AW:** 9809. **Słowniki:** Biskupi. **Źródła:** A. Obrębski: Zapiski siostrzeńca kanclerza Krzysztofa Szydłowieckiego. *Misc. Łódz.* 1995 z. 1 s. 63-71 [dziennik P. W. lat 1519-1546]. – Kat. biskupów s. 46-7, 132-3. **Biografie:** Nowacki II s. 96-7. **Przyczynki:** A. Obrębski, E. Umińska-Tytoń: o języku diariusza P. Dunin-W. z lat 1519-1545. *Rozprawy Komisji Język. / ŁTN.* T. 39 (1994) s. 57-71.

Wolski* Piotr (1530-1590) kan. pozn. i gnieźn., bp przemyski, płocki, kanclerz wielki kor. **AW:** 9811. **Słowniki:** Biskupi. **Przyczynki:** Nowacki II s. 96. – A. Obrębski: Niektóre aspekty rzymskiej misji biskupa płockiego dyplomaty i bibliofila P. Dunin-Wolskiego. *Miscellanea Łódzkie* 1994 nr 1 s. 63-72. – A. Obrębski: Volsciana. Katalog renesansowego księgozbioru P. Dunin-W., biskupa płockiego. Kr. 1999. R: B. Bieńkowska, *Prz. Bibl.* 2001 z. 3 s. 281-3.

Wolski* Stanisław (XVIII w.) łowczy inowr. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 392.

Wolski* Tadeusz (1897-1983) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

Wolsztynek* Maciej (XV/XVI w.) organista w Śremie. **Słowniki:** Chybiński.

Wolsztyński* (XVI/XVII w.) kantor w Grodzisku. **Słowniki:** Chybiński.

Woltmann Bernard Alfons (1912-1987) ks. **Słowniki:** AMM. **Przyczynki:** *RAP* 1947. – *Miesięcznik Kościelny Archidiecezji Poznańskiej* 39: 1988 nr 8 s. 244-6.

Wolzogen* Jan Ludwik (1599-1661) działacz ariański. **AW:** 9818. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** L. Chmaj: Bracia Polscy. Wwa 1957. – Ł. Kurdybacha: Działalność J. A. Komeńskiego w Polsce. Wwa 1957 s. 86-7. – K. Opaliński: Listy do brata Łukasza. Wr. 1957. – J.L. W.: Uwagi do medytacji metafizycznych René Descartes'a. Wwa 1959. – *Hist. nauki*.

Wołowicz* Andrzej (1750-1822) kan. warsz., bp kujawsko-kaliski. **Słowniki:** Biskupi. **Biografie:** Z. Skiełczyński: A. W. archidiakon warszawski, administrator terenów przyszłej archidiecezji warszawskiej (1815-1818). *Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie* 64: 1974 nr 5/6 s. 154-7. **Przyczynki:** M. Błachowicz: Pochówki i epitafia w kolegiacie kaliskiej. [W:] Kolegiata kaliska na przestrzeni wieków 1303-2003. Red. G. Kucharski [i in.]. Kalisz 2004 s. 269-70, il. s. 278.

Wołowicz* Antoni Erazm (1711-1770) kan. gnieźn., bp łucki. **Słowniki:** Biskupi.

Wołosianko* Michał (1901-1940) lekarz naczelny 55 Pułku Piechoty Wielkopolskiej, kpt. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Biografie:** J. Kiński: Pro Memoria. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1991 nr 3-4 s. 524-5 (podano mylnie Wołosianka). **Przyczynki:** T. Kryśka-Karski: Materiały do historii Wojska Polskiego. Londyn 1985, 15, s. 34 poz. 12448. – A. Moszyński: Lista Katyńska. Wwa 1989 s. 208. – J. Tucholski: Mord w Katyniu. Wyd. 1. Wwa 1991 s. 250, 601.

Wołowski* Franciszek Salezy (1805-1857) sędzia w Kaliszu, emigrant we Francji i Stanach Zjednoczonych. **Słowniki:** Wolnomularze.

Wołowski* Ksawery (1796-1867) adwokat, powstaniec 1830. **Słowniki:** SAdw.; Gerber Studenci.

Wołowski*-Prus Włodzimierz Jan (1920-1992) neurolog, psychiatra, kpt. WP, oficer AK, uczestnik powstania warszawskiego, organizator społecznej służby zdrowia w Kłecku, ordynator Szpitala Psychiatrycznego w Dziekance k. Gniezna. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. V, cz. 1.

Wołucki* Paweł (1560-1622) bp kujawski. **Słowniki:** Biskupi.

Wołynka* Stefania (1914-1984) pielęgniarka, autorka podręczników pielęgn., kierownik szkolenia w Państwowej Szkole Pielęgniarstwa w Poznaniu. **Źródła:** Kronika Poznańskiego Towarzystwa Pielęgniarstwa. **Biografie:** E. Andrzejewska: S.W. (1914-1984). Pielęgniarka. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 318-20.

Woroniecki* Edward Mikołaj (1886-1960) krytyk literacki, powieściopisarz, poeta. **Słowniki:** Nowy Korbut. **Przyczynki:** Zbiór poetów polskich XIX w. Opr. P. Hertz. Księga 6. Wwa 1975 s. 1041-2.

Woroniecki* Jakub ze Zbaraża (+) kan. gnieźn., bp kijowski. **AW:** 9830. **Przyczynki:** J. Seredyka: J. ze Z. W. pechowy biskup polskiego renesansu. *Sprawozdania Opolskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Wydział Nauk Historyczno-Społecznych. Seria A. 12:* 1975 s. 34-42.

Woronowski* Benedykt Gabriel (1743-1790) leksykograf, ks., jezuita, prof. w konwikcie pozn., prob. w Swarzędzu. **AW:** 9833. **Słowniki:** EWoj. **Przyczynki:** J. Poplatek: Komisja Edukacji Narodowej. Kr. 1973 s. 204-5.

Worsztynowicz* Feliks (1904-1980) malarz, grafik, scenograf, pedagog. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** Exlibrisy wielkopolskie. Poznań 1958. Katalog. – H. Majkowski: o sztuce plastycznej w Poznaniu w latach poprzedzających wojnę światową. *Antologia KMP* 1990 nr 3/4. – M. Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. Wr. [i in.] 1994

Wosiński* Konstanty (+). **Biografie:** E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram].

Woškowiak* Franciszek, przezwisko: Hrabia (1868-1951) prezes Kółka Rolniczego w Chobienicach. **Przyczynki:** K. Raniowski: Rody ziemi wolsztyńsko-babimojskiej. Wolsztyn 2005 s. 132, 363.

Wotschke* Theodor (1871-1939) historyk, dr teol., pastor w Gogolinie pod B. 1897-1902, w Zaniemyślu 1903-1912. **AW:** 9838. **Słowniki:** Biographisch-bibliographisches Kirchenlexikon Hrsg. von F. W. Bautz. Bd. 14. [S. I.] 1998 szp. 73-80; J. Szturc: Ewangelicy w Polsce. Słownik biograficzny XVI-XX wieku. Bielsko-Biała 1998 s. 321; Balde; AMOstr. z. 10. **Bibliografie:** Verzeichnis der Schriften des Pastors D. T. W. [W:] *DWZW* 1: 1940 z. 1 s. 243-54 [i odbitka].

Przyczynki: F. Mertinat: In memoriam! Nachruf für die beiden grenzmärkischen Kirchenhistoriker Friedrich Just und T. W. *Grenzmärkische Heimatblätter* 16: 1940 z. 1. s. 134-7. – H. Barycz: Udział Teodora Wotschkego w rozwoju badań nad dziejami ruchu reformacyjnego w Polsce. *Reformacja w Polsce* 11: 1948-52 s. 115-22. – A. Golon, J. Steffani: Posener evangelischer Kirche. Ihre Gemeinden und Pfarrer von 1548 bis 1945. Lüneburg 1967 s. 95. – J. Wotschke: T. W. – Seelsorger und Geschichtsforscher *Jb. Weichsel-Warthe* 17: 1971 s. 46-9, fot. – Rogall Geistlichkeit s. 270-2.

Wowczak* Jan (1884-1935) nauczyciel, dyr. szkół. **Słowniki:** SBL.

Woyciechowski* Kazimierz (1874-1940) lekarz. **Słowniki:** Slek. IV.

Woyczyński* h. Abdank – rodzina szlachecka. **Przyczynki:** S. S. Woyczyński: Skarbkowie na Wodzicznej Woyczyński herbu Habdank. [W:] Materiały do bibliografii, genealogii i heraldyki polskiej. T. 1. Buenos Aires [i in.] 1963 s. 207-28.

Woykowska* Julia z Molińskich (1816-1851) poetka, publicystka, emancypantka. **AW:** 9753. **Słowniki:** Nowy Korbut; WSB; SMP. **Biografie:** E. Durczyńska: J. z M. W. *Życie i Myśl* 1951 nr 1-2. – M. Grabowska: J. W. [W:] Polska krytyka literacka 1800-1918. Materiały. T. 2. Wwa 1959. – T. Gospodarek: J. M.-W. 1816-1851. Wr. 1962, bibliogr. **Przyczynki:** T. Mikulski: o szalonej poznaniu we Wrocławiu. *Odra* 2: 1946 nr 19 s. 3-4. – H. Syska: Od „Kmiotka” do „Zarania”. Wwa 1949 s. 48-55. – B. Zakrzewski: z dziejów walki o ideologię demokratyczną w Poznaniu w latach 1830-1850. *PZach.* 1953nr 7-8. – S. Truchim: „Pismo dla Nauczycieli Ludu” – pierwsze pismo pedagogiczne w Polsce. *Przegląd Nauk Historycznych i Społecznych* 1954. – J. Kwiatek: Szkolnictwo elementarne w Wielkim Księstwie Poznańskim w okresie Wiosny Ludów. *SiMDW* 1955. – Z. Grot [i in.]: Szkice poznańskie 1794-1864. Wwa 1957 s. 122 i n. – B. Zakrzewski: z problematyki „Tygodnika Literackiego”. *PLit.* 1957 z. 3/4. – T. Gospodarek: Sprawa autorstwa tak zwanej „Polenbroschüre”. [W:] *Zeszyty Nauk. UW.* Germ. Wratisl. Z. 7. Wr. 1962 s. 3-17 [dot. współpracy z Bettiną von Arnim]. – B. Zakrzewski: Tygodnik Literacki 1838-1845. Wwa 1964. – T. Gospodarek: Walka o kulturę narodową ludu na Śląsku 1815-1863. Wr. 1968. – S. Wasylewski: Wspomnienia i szkice znad Warty. P. 1973 s. 38-50. – R. Polsakiewicz: Bettina von Arnim und J. M.-W. Ein Beitrag zur Entstehungsberichte der „Polenbroschüre”. *Internationales Jb. der Bettina-von-Arnim-Gesellschaft* 3: 1989 s. 173-82. – B. Woźniczka-Paruzel: „Dzieje naszej świętej ojczyzny, Polski ukochanej” J. z M. W. – losy książki i jej autorki. [W:] *Studia o bibliotekach i zbiorach polskich.* T. 2. Red. B. Ryszewski. Toruń 1991 s. 7-15, Zsfg.

Woykowski* Antoni (1815-1850) wydawca, publicysta, muzyk. **AW:** 9753. **Słowniki:** Nowy Korbut; SMP; SPKP; WSB; AMM. **Przyczynki:** W. Jakóbczyk: Wielkopolska (1815-1850). Wr. 1952. – S. Truchim: „Pismo dla Nauczycieli Ludu” – pierwsze czasopismo pedagogiczne w Polsce. *Przegląd Nauk Historycznych i Społecznych* 1954. – J. Maciejewski: Słowacki w Wielkopolsce. Wr. 1955. – Z. Grot [i in.]: Szkice poznańskie 1794-1864. Wwa 1957. – T. Gospodarek: J. M.-W. Wr. 1962 – B. Zakrzewski: Tygodnik Literacki 1838-1845. Wwa 1964. – K. Biskupowa: A. W. jako redaktor i wydawca „Tygodnika Literackiego”. *Komunikaty Naukowe Towarzystwa Mickiewiczowskiego. Oddział Częstochowa.* Seria historyczno-literacka 1966 nr 7/8. – S. Truchim: Historia szkolnictwa i oświaty polskiej w Wielkim Księstwie Poznańskim 1815-1915. T. 1: 1815-1862. Łódź 1967. – T. Gospodarek: Walka o kulturę narodową ludu na Śląsku (1815-1863). Wr. 1968. – Dz. Wlkp. II. – Prasa s. 12 i 25. – G. Gzella: Działalność redakcyjno-wydawnicza A. W. *KMP* 66: 1998 nr 2 s. 157-69.

Woykowski* Ignacy (1781-1836) skrzypek. **Słowniki:** SMP.

Woziwodzki* Jan (1912-1972) ks. **Biografie:** L. Walkowiak: Śp. ks. J. W. (1912-1972). *MK* 24: 1973 nr 8 s. 188-9.

Woziwodzki* Józef (+) kupiec gostynski, powstaniec wlkp. **Źródła:** Kamolowa Zbiory rękopisów s. 53 [o wspomnieniach J. W.]. **Biografie:** S. Jankowiak: J. W. – działacz niepodległościowy, organizator władz powstańczych, działacz społeczno-polityczny. [W:] *Sławni Gostynianie.* Kalendarz 1989. Gostyń 1988 s. 2-3, il. – W. Omieczński: Organizatorzy i dowódcy powstania

w Gostyńskim. [W:] S. Jankowiak, P. Bauer [i in.]: Ziemia Gostyńska w powstaniu wielkopolskim 1918-1919. Gostyń 1989.

Woźna* Antonina (1907-1989) nauczycielka i regionalistka w Przyprostyni. **Słowniki:** Anders.

=Woźniak* Czesław (+) rzeźbiarz pozn. **Przyczynki:** J. Mulczyński: Cz. W. – artysta-rzeźbiarz poznański. KW 2000 nr 2 s. 109-16.

Woźniak* Franciszek (+). **Przyczynki:** M. Błoch, A. Laboga, J. Mańkowski, T. Orlik: Nagrody Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1974. Część trzecia. Nagrody Kulturalne. KMP 1976 nr 1. – E. Woźniak-Juszczak, K. Bajońska, S. Stuligrosz: Szanowny kupiec bławatny F. W. o sklepie F. W. z jego córkami [...] rozm. M. Wyszńska. KMP 1994 nr 1/2 s. 61-71, il.

Woźniak* Lucjan (1906-1996) rotmistrz WP, dowódca plutonu w 17 Pułku Ułanów Wlkp. w Lesznie, dowódca placówki AK w Obwodzie Mielec. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. III, cz. 1.

Woźniak* Stanisław (1904-1942) oficer AK. **Słowniki:** Enc. konsp. wlkp.; Anders.

Woźniak* Tomasz (1901-1980) powstaniec wlkp., żołnierz września 1939 r. **Słowniki:** SBPW ze Żnina.

Woźnicka* Łucja – imię zakonne (zm. 1725) przełożona bernardynek w P. **Słowniki:** Borkowska i s. 101.

Woźnicki* Jan (XVI w.) podkom. łęczycki, star. przedecki, łęczycki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Woźniczko* Marian (1915-?) śpiewak. **Słowniki:** SMP.

Woźniecki* Kazimierz (1916-) muzyk, nauczyciel, działacz kulturalny. **Biografie:** J. Leśniewska-Kowalska: K. W. – muzyk, nauczyciel, animator życia kulturalnego. [W:] Amatorski ruch artystyczny na ziemi jeziorańskiej po drugiej wojnie światowej. Zbiór studiów pod red. R. Budnego i P. Politowskiego. Jeziora Wielkie – Strzelno 2011, s. 81-85, il.

Woźnik* Władysław (1901-1959) aktor, reżyser, dyr. teatru. **Słowniki:** SBTP; WSB. **Artykuły:** *Teatr* 1960 nr 6. – KMP 1963 nr 4 s. 33 i n.

Woźny* Aleksander (1910-1983) ks., proboszcz w P., krajowy duszpasterz kobiet, społecznik, publicysta. **Słowniki:** Martyrol.; Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod red. J. Myszora. T. 3. Wwa 2006. **Biografie:** M. Kubiak: Pokorny i pełen miłości. P. 1998, 77 s. **Przyczynki:** E. Weiler: Die Geistlichen in Dachau. Mōdling. [B. r. w.]. s. 270. – D. Zamiatała: Caritas. Działalność i likwidacja organizacji 1945-1950. Lublin 2000 s. 324-6. – Napisy pamiątkowe s. 41.

Woźny* Ignacy (1907-1940) działacz społ., oficer WP. **Słowniki:** KostrzSB

Woźny* Kazimierz Henryk (1895-1940) lekarz, dyr. Szpitala Miejskiego św. Józefa w Krotoszynie, powstaniec wlkp., ppor. WP. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Biografie:** J. Kiński: Pro Memoria. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1990 nr 3-4 s. 425-6. **Przyczynki:** T. Kryśka-Karski: Materiały do historii Wojska Polskiego. Londyn 1985, 15, s. 37 poz. 12494. – A. Moszyński: Lista

Katyńska. wwa 1989 s. 209. – R. Wołągiewicz: Katyń w albumach rodzinnych. Szczecin 1991. – J. Tucholski: Mord w Katyniu. Wyd. 1. Wwa 1991 s. 251, 640.

Woźny* Michał (1864-1924) kupiec, działacz społ.-narodowy. **Słowniki:** KostrzSB

Wójciak* Waclaw (1914-1994) chemik, prof. UAM. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1993-1995 s. 19.

Wójcik* Kazimierz Józef (1875-1937) geolog, paleontolog, prof. UJ i UP. **AW:** 9747. **Słowniki:** PTPN; Słow. biologów. **Przyczynki:** F. Bieda: Historia paleontologii w Polsce. Kr. 1948. – J. Samsonowicz: Historia geologii w Polsce. Kr. 1948. – S. Czarniecki: Zarys historii geologii na UJ. Kr. 1964.

Wójtowicz* Jerzy (1932-1987) radiolog, rektor AM w P. **Źródła:** Akta osobowe J. W. – Archiwum AM w Poznaniu. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1987-1989 s. 24-5. – J. Ziemiański: J.S. W. (1932-1987). Radiolog. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 321-2.

Wójtowicz* Mieczysław (1924-1979) chirurg, prof. AM w Poznaniu. **Biografie:** Doc. dr hab. M. W. *Gaz. Pozn.* 25: 1972 nr 102. – Wspomnienie pośmiertne o prof. dr hab. M. W. [W:] Skład osobowy, Akademia Medyczna w roku akad. 1979/80. P. 1980. – Prof. dr hab. med. M. W. Wspomnienie pośmiertne. *Problemy Chirurgii Dziecięcej* 9: 1982 s. 5-7. – W. Zieliński: M. W. (1924-1979). Chirurg. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 323-4, bibliogr. **Przyczynki:** Z. Namysłowski: U poznańskich kardiochirurgów. Za 10 lat atomowe serce? Wywiad z prof. dr hab. M. W. *EP* 28: 1974 nr 8.

Wójtowicz* Piotr (1908-1993) polonista, nauczyciel gimn. **Źródła:** P. W.: Gimnazjum ad Sanctam Mariam Magdalenam w moim życiu. [W:] Gimnazjum i Liceum ad Sanctam Mariam Magdalenam w Poznaniu. Jednodniówka [...]. Poznań 1990 s. 28-41. – P. W.: Tajne nauczanie we wspomnieniach nauczyciela. [W:] Gimnazjum i Liceum ad Sanctam Mariam Magdalenam w Poznaniu. Jednodniówka nr 4. Poznań 1993 s. 78-84 [nauczanie w Częstochowie]. – P. W.: Oddany pracy pedagogicznej [autobiografia]. [W:] Gymnasium et Lyceum ad Sanctam Mariam Magdalenam Posnaniae. Jednodniówka nr 5. Poznań 1994 s. 51-4.

Wrobiński* Franciszek (1894-1945) członek „Sokoła” i prezes „Strzelca” w Dobrzycy. **Słowniki:** Anders.

Wrociński* Hieronim (1911-?) architekt. **Źródła:** H. W.: Niemiecki porządek. *Nurt* 1978 nr 8 s. 8-9 [wspomnienia z czasów okupacji].

Wroczyński* Jan (1876-1945) powstaniec wlkp., gen. dyw. WP. **Słowniki:** SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1. **Przyczynki:** Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. B. Polaka. Kościan 1975. – I. Romeyko: Przed i po maju. Wwa 1983 s. 41, 86, 96, 100. – B. Polak: Wojsko wielkopolskie 1918-1920. Cz. 1. Koszalin 1990.

Wroniak* Józef (1915-1986) działacz ruchu ludowego, poseł na Sejm PRL. **Słowniki:** Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989.

Wroniecki* Jan Jerzy (1890-1948) grafik, malarz. **AW:** 9865. **Słowniki:** H. Vollmer: Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler des XX. Jahrhunderts. Leipzig 1961; SPKP; WSB; SGraf. **Biografie:** J. Mroziński: *Śp. J. W. KMP* 22: 1949 nr 1 s. 84-6, il. – W. Kamiński: J. W. i konkursy jego imienia. *KW* 1975 nr 4 s. 109-13. – T.H. Nowak: J. W. *Nurt* 1982 nr 3. – K. Kalinowski: J. W. (1890-1948). [W:] *Artyści Poznania 1945-1980*. Praca zbiorowa. P. 1986. **Przyczynki:** Wystawa poznańskich plastyków. Poznań 26 X – 24 XI 1946. Katalog. – Wystawa ZZPAP Okręgu Poznańskiego. Poznań 14 XII 1947 – 5 i 1948. Katalog. – Almanach exlibrisu polskiego XX wieku. Opr. J. Kram. Kr. 1948. – Wystawa plastyków poznańskich ZZPAP. Poznań 25 IV – 22 V 1948. Katalog. – DWP III s. 2271, 273-4, 277. – J. Kuglin: Ze wspomnień typografa. *Roczniki Biblioteczne* 1958 s. 10, 12, 33. – K. Kostyrko [i in.]: Kronika polskiej awangardy 1912-1957. *Przegląd Artystyczny* 1958 nr 1 s. 10. – T. Dobrowolski: Nowoczesne malarstwo polskie. T. 3. Wr. 1964. – K. Kalinowski: Dwadzieścia lat plastyki poznańskiej (1945-1965). *KMP* Cz. i – 1964 nr 2. – S. Błaszczyk: Pomnik wielkopolskiej ludowej plastyki przydrożnej w rysunkach Wiktora Gosienieckiego i J. W. *Studia Muzealne* 1970 nr 8 s. 88-107. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski (do 1945 roku). Wr. [i in.] 1971. – 1919-1969. Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Praca zbiorowa pod red. S. Teisseyre. P. 1971. – Dz. Wlkp. II s. 702, 704-5, 707, 723. – M. Turwid: Światła wspomnień. [W:] *Poznańskie wspominki z lat 1918-1939*. P. 1973 s. 269-71. – A. Fiedler: Mój ojciec i dęby. Wwa 1973. – Polskie życie artystyczne w latach 1915-1939. Wr. 1974. – A. Fiedler: Wiek męski – zwycięski. Wwa 1976 s. 9, 16, 22-3, 28-9, 34, 80-1, 88, 97-8. – Z. Zakrzewski: Przechadzki po Poznaniu lat międzywojennych. Wwa [i in.] 1983. – J. Malinowski: Zrzeszenie artystów „Bunt”. [W:] *Co robić po kubizmie ?* Kr. 1984. – M. Bryl: Grupa artystów plastyków „Świt” jako wielofunkcyjna instytucja życia artystycznego Poznania w latach 1921-1927. *Artium Quaestiones* nr III 1986. – M. Bryl: Poznański „Świt” (1921-1927) – elita czy autsajderzy ? *KMP* 1987 nr 3. – W. Czarnecki: To był też mój Poznań. P. 1987. – M. Hendrykowska: Grafika użytkowa. [W:] *Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980*. Praca zbiorowa pod red. T. Kostyrko. P. 1987 s. 89. – J. Malinowski: Grupa „Jung Idysz” i żydowskie środowisko „Nowej Sztuki” w Polsce 1918-1923. Wwa 1987. – G. Dziamski: Instytucje i imprezy artystyczne. [W:] *Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980*. Praca zbiorowa pod red. T. Kostyrko. P. 1987 s. 37, 39. K. Kostyrko: Tendencje rozwojowe w plastyce Okręgu Poznańskiego. [W:] *Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980*. Praca zbiorowa pod red. T. Kostyrko. P. 1987. – Z. Kępiński: Tradycje Poznania w dziedzinie sztuk pięknych. [W:] *Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980*. Praca zbior. pod red. T. Kostyrko. P. 1987. – J. Mikołajczak: Kpinki i docinki. P. 1989. W. Jordan: Jubileusz siedemdziesięciolecia Szkoły Sztuk Zdobniczych w Poznaniu. *PWlkp*. 1989 nr 3 s. 25-30. – M. Warkoczewska: Poznań lat 1919-1939 w rysunku i grafice. Wwa [i in.] 1990. – J. Malinowski: Sztuka i nowa wspólnota. Zrzeszenie artystów „Bunt” 1917-1922. Wr. 1991. – J. Mulczyński: Salon „pod osiemnastką”. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Cz. I). *Artelier* 1992 nr 1. – M. Grońska: Ekslibrisy. Wwa 1992. – M. Bryl: Grupa artystów plastyków „Świt”. P. 1992. – J. Mulczyński: Salon „pod czternastką”. Poznańskie Salony sztuki w latach 1909-1939. (Cz. II). *Artelier* 1993 nr 1. – J. Mulczyński: „Salon 35”. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Cz. III). *Artelier* 1993 nr 2. – J. Mulczyński: Salony z pogranicza. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Cz. IV). *Artelier* 1993 nr 3-4. – J. Mulczyński: Sztuki plastyczne po II wojnie światowej. [W:] *Wielka księga miasta Poznania*. P. 1994. – M. Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. Wr. [i in.] 1994. – A.J. Markiewicz: Plastyka w okresie XX-lecia międzywojennego. Zarys monograficzny. [W:] *Wielka księga miasta Poznania*. P. 1994. – M.

Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. Wr. [i in] 1994. – J. Mulczyński: Zaginiony pejzaż – Chwaliszewo w pracach współczesnych artystów poznańskich. *KMP* 1995 nr 1. **Artykuły:** *Gł. Wlkp.* 1948 nr 325, 330; 1949 nr 23. – *Gaz. Pozn.* 1970 nr 229.

Wronka* Andrzej (1897-1974) bp sufragan gnieźn., bp sufragan wrocław., prof. semin. duch. w Gn., działacz niepodl. **Słowniki:** SBWP-W II; *Annuario Pontificio* (Vaticano) 1959 s. 728; 1969 s. 738; WSB; PTPN; Teolodzy; Biskupi; Członkowie tajnych tow.; AMOstr. z. 4, 5. **Źródła:** Wielkopolska szkoła edukacji narodowej. Wr. 1970 s. 241-6. **Bibliografie:** Bibliografia prac ks. biskupa prof. dra A. W. *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 26: 1973 nr 4 s. 174-6. **Biografie:** Życiorys J.E. ks. biskupa A. W. *Wrocławskie Wiadomości Kościelne* 13: 1958 s. 58-9. – Życiorys ks. biskupa A. W. *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 26: 1973 nr 4 s. 170-3. – *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 1974 nr 4 [numer poświęcony A. W.]. – W. Urban: Ksiądz Biskup A. W. (1897-1974) Sufragan Wrocławski. *Wrocławskie Wiadomości Kościelne* 29: 1974 nr 11/12 s. 320-5. – J. Pietrzak: Na polskich szlakach kościelnej wiosny (A. W. 1897-1974). [W:] Byli wśród nas. Praca zbior. pod red. F. Lenorta. P. 1978 s. 415-29. **Przyczynki:** W. Świerzawski: Liturgia nie tylko na ambonie. *Przew. Kat.* 63: 1973 nr 21 s. 196. – J. Zator-Przytocky: Pierwszy polski rządca diecezji gdańskiej. *Przew. Kat.* 63: 1973 nr 21 s. 197. – Śmierć i pogrzeb śp. Ks. Biskupa A. W. *Wrocławskie Wiadomości Kościelne* 29: 1974 nr 11/12 s. 311-9. – W. Urban: Komunikat o śmierci i pogrzebie Ks. Biskupa A. W., Sufragana Wrocławskiego. *Wrocławskie Wiadomości Kościelne* 29: 1974 nr 11/12 s. 307-8. – E. Kleinert: Administrator apostolski diecezji gdańskiej (1945-1951). *Miesięcznik Diecezji Gdańskiej* 21: 1977, 1/4, s. 79-97.

Wronowski* Jerzy Michał (1908-1944) malarz. **Słowniki:** WSB; SBWP-W zeszyt próbny; SBWP-W I. **Przyczynki:** Malarstwo, rzeźba, grafika – wystawa plastyków Kaliszan. Kalisz 1974. – Dz. Kal. s. 618-9. **Artykuły:** *Ziemia Kaliska* 1958 nr 4.

Wrotkowska* Maria (1923-1997) historyk, publicystka, nauczycielka. **Biografie:** B. Szal: M. W. (21 XII 1923 – 26 IX 1997). *RKal.* T. 26 (1996/1997) s. 255-8. – B. Szal: Wspomnienie o M. i Henryku Wrotkowskich. [W:] Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. 4: Animatorzy, organiczni, artyści. Kalisz 1999 s. 196-201.

Wrotkowski* Henryk (1920-1998) filolog, historyk, redaktor, dyrektor Studium Nauczycielskiego w Kaliszu. **Słowniki:** SBWP-W II. **Biografie:** A. Nowak, T. Krokos: H.W.(21 XII 1920 – 27 III 1998). *RKal.* T. 26 (1996/1997) s. 259-64. – B. Szal: Wspomnienie o Marii i H. Wrotkowskich. *Zeszyty Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* 1999 nr 4 s. 196-201.

Wróbel* Ludwik (1865-1935) drukarz, wydawca, dziennikarz, działacz społ.-polit. **AW:** 9852. **Słowniki:** WSB; Wolszt. SB.

Wróbel* Marian (+) nauczyciel – polonista. **Przyczynki:** J. Werner, J. Żardecki: To oni nas uczyli. *Kaliszanie w Warszawie* 1993 nr 4 s. 19-29.

Wróbel* Tadeusz (1894-1947) lekarz, działacz Stronnictwa Narodowego. **Słowniki:** WSB; Wolszt. SB. **Przyczynki:** J. Terej: Rzeczywistość i polityka. Wwa 1971. **Artykuły:** *Rocznik Historii Czołpismnictwa Polskiego* 15: 1976 nr 1 s. 60.

Wróbel* Walenty (ok. 1475-1537) biblista, kaznodzieja, prof. Akademii Krak. **AW:** 9853. **Słowniki:** Nowy Korbut; SMP; WSB. **Przyczynki:** M. Sus: Studia uniwersyteckie Poznańczyków w XV

i XVI wieku. *KMP* 1950 nr 2 s. 122. – T. Brajerski: o dwóch „wielkopolskich” zabytkach językowych. *Roczniki Humanistyczne* 1953. – DWP II s. 15-6, 18, 24. – Nowacki II. – I. Kwilecka: Perykopy wielkopostne w przekładzie Tomasza Łysego ze Zbrudzewa. Wr. 1967 s. 8-10.

Wróblewski* Aleksander (1911-1985) zoolog, organizator Muzeum Przyrodniczego w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1984-1986 s. 27-8.

Wróblewski* Antoni (1881-1944) działacz socjalist., dendrolog. **Słowniki:** WSB. **Źródła:** J. Szajbel: Materiały A. W. w Archiwum Polskiej Akademii Nauk – Oddział w Poznaniu. *Biul. APAN* 6: 1963 s. 80-127. – J. Szajbel: Materiały rękopiśmienne A. W. *Rocznik Dendrologiczny* 22: 1968 s. 221-7. – Przew. APAN s. 495-6. **Biografie:** S. Białobok: Wspomnienie pośmiertne (śp. A. W. dyrektor Ogrodów Kórnickich). *Pamiętnik Zakładu Badania Drzew i Lasu w Kórniku* 1946 nr 1 s. 26-47. **Bibliografie:** Wykaz prac naukowych i artykułów napisanych przez A. W. w l. od 1908 do 1938. *Rocznik Dendrologiczny Polskiego Towarzystwa Botanicznego* 7: 1951 s. 286-94; 22: 1968 s. 221-7. **Artykuły:** +*Arboretum Kórnickie* 3: 1958 s. 71-98.

Wróblewski* Bolesław (1867-1951) ks., protonotariusz apostolski. **Słowniki:** Słownik biograficzny katolicyzmu społecznego w Polsce. Kom. red. R. Bender [i in.]. T. 3. Lublin 1995.

Wróblewski* Czesław (1892-1970) działacz społeczny. **AW:** 9857. **Słowniki:** Kto był kim. **Biografie:** Z. Gryczka: Działacze ruchu ludowego. *PLudu* 1996 z. 5-6 s. 19-28.

Wróblewski* Dezydery Augustyn (1893-1978) ks. **Słowniki:** Inowr. SB IV; Martyrol.; AMM. **Biografie:** Inowrocławianie 70-lecia. *Nowiny Inowrocławskie* z 26 IV 1990. – T. Tulibacki: Wspomnienie o księdzu prałacie D. A. W. (1893-1978). Wwa 1993. **Przyczynki:** *Kalendarz Słowa Bożego* 1948. – Klanowski. – Historia Gimnazjum i liceum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu 1855-1985. Red. R. Kabaciński. T. 1-2. Inowr. 1995 passim.

Wróblewski* Jan (1877-1949) działacz niepodległościowy w Jarocinie. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.

Wróblewski* Józef (1896-?) powstaniec wlkp., działacz społ. w Budzynie. **Słowniki:** Zasłużeni dla ziemi chodzieskiej [II].

Wróblewski* Karol (1896-1967) laryngolog, asystent UP. **Słowniki:** PTPN; SBPNM II z. 4. **Biografie:** T. Cypek: Dr K. W. *Otolaryngologia Polska* 1968 z. 2 s. 385-6. **Przyczynki:** T. Cypek: XX-lecie Oddziału Śląskiego Polskiego Towarzystwa Otolaryngologicznego 1953-1973. *Otolaryngologia Polska* 1975 z. 2 s. 209-11. – W. Kuśnierczyk: Klinika Laryngologii w 30-lecie Śląskiej Akademii Medycznej. *Otolaryngologia Polska* 1978 z. 6 s. 659-62.

Wróblewski* Kazimierz Walenty (1858-1934) lekarz, społecznik. **AW:** 9860. **Słowniki:** PTPN; Slek. I; SBPW; Anders.

Wróblewski* Konrad Stanisław (1864- zm. po 1945) weterynarz, zoolog, parazytolog. **Słowniki:** Słow. biologów; K. Millak: Słownik polskich lekarzy weterynaryjnych biograficzno-bibliograficzny, 1394-1918. Lublin [i in.] 1960-1963. **Przyczynki:** Sto lat weterynarii w Puławach. Puławy 1963 s. 57.

Wróblewski* Leon (1893-1975) malarz, grafik. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** Almanach exlibrisu polskiego XX wieku. Opr. J. Kram. Kr. 1948. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. K. Piwarskiego. P. 1958 – W. Bartoszewicz: Buda na Powiślu. Wwa 1966. – Polskie życie artystyczne 1915-1939. Wr. 1974 s. 48, 51, 121, 144, 157-8, 178, 436. – Zakrzewski – H. Majkowski: o sztuce plastycznej w Poznaniu w czasach poprzedzających wojnę światową. *Antologia KMP* 1990 nr 3/4. – J. Malinowski: Sztuka i nowa wspólnota. Zrzeszenie artystów „Bunt” 1917- 1922. Wr. 1991. – J. Mulczyński: Salon „pod czternastką”. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Cz. II). *Artelier* 1993 nr 1. – J. Mulczyński: Salony z pogranicza. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Cz. IV). *Artelier* 1993 nr 3-4.

Wróblewski* Stanisław (1884-1954) malarz. **Słowniki:** WSB; SGraf. **Przyczynki:** DWP III. – J. Eichlerowa: Plastyka poznańska w latach 1951-1956. *KMP* 1956. – KZSzt. V z. 14 s. 11; z. 28 s. 31. – Polskie życie artystyczne w latach 1915-1939. Wr. 1974. – J. Jaworska: Polska sztuka walcząca 1939-1945. Wwa 1976 s. 131. – H. Majkowski: o sztuce plastycznej w Poznaniu w czasach poprzedzających wojnę światową. *Antologia KMP* 1990 nr 3/4. – J. Malinowski: Sztuka i nowa wspólnota. Zrzeszenie artystów „Bunt” 1917-1922. Wr. 1991. – J. Mulczyński: Salony z pogranicza. Poznańskie salony sztuki 1909-1939. (Cz. IV). *Artelier* 1993 nr 3-4. – A.J. Markiewicz: Plastyka w okresie XX-lecia międzywojennego. Zarys monograficzny. [W:] Wielka księga miasta Poznania. P. 1994. – J. Mulczyński: Pracownie artystów poznańskich XX wieku. *KMP* 1994 nr 1-2.

Wróblewski* Stanisław (1894-1956) prawnik. **Biografie:** M. Leśniczak: S.W. (03.11.1894-28.12.1956). [W:] 75-lecie działalności Zrzeszeń Prawników w Kaliszu. Kalisz 1982.

=Wróblewski* Tadeusz Seweryn (1939-1999). **Biografie:** J. Muszyński: T.S.W. (1939-1999). *PZach.* 2000 nr 2 s. 253-5.

Wróblewski* Władysław (1879-1959) ks., proboszcz w Wagrowcu. **Słowniki:** PTPN; Anders.

Wrzowcy* (w Polsce zwani: Okszyce, Rawici) – czeski ród możnowładczy, którego przedstawiciele w 1107 lub 1108 r. przybyli do Polski i osiedlili się w południowej Wielkopolsce. **Przyczynki:** J. Wroniszewski: Ród Rawiczów. Współrodowcy Warszowiców i Grotowiców. Toruń 1994, s. 117, 118, 123, 124, 147, 158. – M. R. Pauk: Działalność fundacyjna możnowładztwa czeskiego i jej uwarunkowania społeczne (XI-XIII wiek). Kr.-Wwa 2000, s. 18 ...

Wrzeciono Maria (1912-1984) germanistka w Poznaniu. **Biografie:** C. Załubska: M. W. (1912-1984). [W:] *Studia Germ. Posnan.* T. 15. P. 1986 s. 171-2.

Wrześniński* Antoni (1823-1892) ks. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Wrześniński* Seweryn (1873-1935) przemysłowiec, kupiec, działacz gosp. **AW:** 9874. **Słowniki:** PTPN.

Wrześniński* Władysław (+) – W. Rodziejczak: Człowiek z pomnika – A. W. *Goniec Osiedlowy* 2004 nr 1 s. 6-7.

Wrześniewski* Walenty Wacław (1867 – zm. po 1940) lekarz. **Słowniki:** P. Szarejko: Słownik lekarzy polskich XIX wieku. T. 4. Wwa 1997. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy

polskich XIX wieku". [W:] Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego. Z. 5. Kalisz 1999.

Wrześniowski* Kazimierz (1916-1987) prof. mechaniki na PP. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1987-1989 s. 22.

Wrzosek* Adam (1875-1965) patolog, historyk medycyny, antropolog, prof. UP i AM w Poznaniu. **AW:** 9877. **Słowniki:** Filozofia w Polsce. Słownik pisarzy. Wr. 1971; WSB; PTPN; Słow. biologów; Biogramy uczonych VI; Śródka (il.); SHist.; 125 lat Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego 1877-2002. Kalisz 2002 s. 259-68, il. **Bibliografie:** A. W.: Bibliografia antropologii polskiej do roku 1955 włącznie. Wr. 1959. – Spis publikacji prof. dra A. W. [W:] Kronika Akademii Medycznej w P. od 1 stycznia 1950 r. do 30 września 1957 r. T. 1. P. 1959 s. 324-66 [obejmuje prace z lat 1898-1957 – poz. 421]. – Spis prac A. W. *AHFM* 29: 1966 z. 1-2 s. 13-34. – M. Ćwirko-Godycki: Bibliografia antropologii polskiej od roku 1956 do 1965 włącznie. *Przegląd Antropologiczny* 1967 z. 2. – Wydział Lekarski i Oddział Farmaceutyczny UP 1919-1939. Bibliografia publikacji. Materiały biograficzne. Red. K. Karwowska [i in.]. P. 1997 s. 115-35, 221-4. **Źródła:** Boniecki Fotografie. – Przew. APAN s. 496-7 [omówienie spuścizny]. – Zbiory Zakładu Historii Nauk Medycznych AM w P. **Biografie:** A. Straszynski: Prof. dr A. W. *Rocznik Akademii Medycznej w Poznaniu* 1: 1964-5 s. 280. – S. Konopka: Profesor A. W. Wspomnienia o jego życiu i twórczości naukowej. *AHFM* 28: 1965 z. 1-2 s. 1-8. – A. Malinowski: A. W. *ZOW* 31: 1965 nr 2 s. 136-7. – Nekrolog. *Służba Zdrowia* 1965 nr 10 s. 2. – E.J. Szulc: Prof. A. W. *Przegląd Lekarski* 21: 1965 Seria 2 nr 10 s. 583-4. – T. Bilikiewicz: A. W. (1875-1965). Wspomnienie pośmiertne. *AHFM* 29: 1966 z. 1-2 s. 1-34. – M. Ćwirko-Godycki: Prof. Adam Wrzosek jako antropolog. *Archiwum Historii Medycyny* 29: 1966 nr 1/2 s. 35-42. – L. Krakowiecka: A. W. (6 V 1875 – 26 II 1965). z żałobnej karty. *KMP* 34: 1966 nr 2 s. 102-4, il. – M. Ćwirko-Godycki: A. W. 1875-1965. *Przegląd Antropologiczny* 1976 nr 1. – T. Ostrowska: A. W. (1875-1965) i jego dorobek naukowy. *Wiadomości Lekarskie* 30: 1977 z. 1 s. 63-6. – J. Hasik, R. Meissner: Profesor dr med. A. W. (1875-1965) – pierwszy dziekan Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Poznańskiego. [W:] J. Hasik, J. Juszczak: Dzieje Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Poznańskiego i A.M. (1919-1979). P. 1979 s. 151-60. – J. A. Rakowicz: Wspomnienia o prof. W. i jego rodzinie. Londyn 1980 [maszynopis w posiadaniu Romana Meissnera]. – Z. Maćkowiak: Teoretyczny i praktyczny wkład A. W. do historii i filozofii medycyny w Polsce. *AHFM* 49: 1986 z. 2 s. 231-55. – Z. Maćkowiak: A. W. – lekarz, historyk i filozof medycyny. [i] Problematyka społeczno-medyczna i filozoficzno-lekarska w dorobku naukowym A. W. [W:] Sylwetki polskich lekarzy – humanistów XIX i XX wieku. Red. M. Obara. P. 1989 s. 172-209. – R. Meissner: A.J. W. (1875-1965). Patolog, historyk medycyny, antropolog, organizator szkolnictwa akademickiego. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. Red. J. Hasik [i in.]. P. 1991 s. 102, 325-46, bibliogr. – Z. Maćkowiak, M. Musielak: A. W. – życie i działalność. P. 2000, 224 s., il. R: W. Molik, *KW* 2002 nr 2 s. 129-31; T. Ostrowska, *KHNT* 2002 nr 2 s. 202-4. – R.K. Meissner: Organizator i pierwszy dziekan Wydziału Lekarskiego UP prof. dr hab. dr h. causa USB, UJ i AM w P. – A. W. (1875-1965). [W:] Księga Pamiątkowa w 80-lecie Uniwersyteckiego Wydziału Lekarskiego w P. Red. R.K. Meisner. P. 2001 s. 71-83. **Przyczynki:** *Kron. UP* za lata akad.1945-1954/55 s. 262-3. – *Kron. AM* od stycznia 1950 do 30 września 1952. T. 1 s. 320-66. – W. Kowalenko: Tajny Uniwersytet Ziem Zachodnich. Uniwersytet Poznański 1940-1945. P. 1961. – Z. Woźniewski: Prof dr A. W. doktorem honoris causa Akademii Medycznej w Poznaniu. *Polski Tygodnik Lekarski* 16: 1961 nr 49 s. 1910-1. – M. Ćwirko-Godycki: Profesor

A. W. jako antropolog. *AHFM* 29: 1966 z. 1-2 s. 35-42. – Nauka w Wlkp. s. 97, 765, 769, 943, 944, 946, 947, 956, 985, 1143, 1144. – S. Konopka: Profesor dr A. W., redaktor i wydawca Archiwum Historii i Filozofii Medycyny w latach 1924-1949. *AHFM* 38: 1975 z. 1 s. 3-10. – R. Meissner: Profesor A. W. jako organizator Wydziału Lekarskiego UP. (W setną rocznicę urodzin). Referat wygłoszony na zebraniu Towarzystwa Miłośników Miasta Poznania 17 XI 1975 [maszynopis]. – R. Meissner: Zasługi prof. W. dla rozwoju antropologii w Polsce. Referat wygłoszony na posiedzeniu naukowym ZHNI PAN w Warszawie 27 V 1976 [maszynopis]. – Tajne nauczanie medycyny i farmacji w latach 1939-1945. Pod red. A. Dawidowicza. Wwa 1977. – S. Miłoś, M. Stański: o niektórych tendencjach filozoficzno-metodologicznych medycyny w Polsce na przełomie XIX i XX wieku. *Studia Filozoficzne* 1977 nr 11. – P. Müldner-Nieckowski: Zagadnienia etyki lekarskiej w „Krytyce lekarskiej”. *Medycyna, Dydaktyka, Wychowanie* 1977 nr 1. – J. Hasik, J. Juszczyk: Dzieje Wydziału Lekarskiego UP i AM (1919-1979). P. 1979 s. 151-60. – W. W. Głowacki: Szkice do wizerunku A. W. (1875-1965). *AHFM* 43: 1980 z. 4 s. 423-8. – Z. Maćkowiak: Teoretyczny i praktyczny wkład A. W. do historii medycyny w Polsce. P. 1980 [dys. doktorska – maszynopis w Archiwum UAM]. – S. Konopka: Działalność naukowa, redakcyjna i wydawnicza prof. A. W. w świetle jego wypowiedzi i listów, nie ogłoszonych w druku. *AHFM* 45: 1982 z. 1-4 s. 11-26. – Zarys dziejów nauk przyrodniczych w Polsce. Wwa 1983 s. 632-4. – Z. Maćkowiak: A. W. jako wydawca źródeł do dziejów historii i filozofii medycyny. *AHFM* 47: 1984 z. 4 s. 479-90, sum. – R. Meissner: Polskie Towarzystwo Historii Medycyny i Farmacji, Oddział Poznański 1957-1983. [W:] Dzieje naukowych towarzystw medycznych w Poznaniu w latach 1832-1983. Pod red. R. Meissnera. P. 1985 s. 121-31. – R. Meissner: Poznańskie Towarzystwo Miłośników Historii Medycyny i Nauk Przyrodniczych (1925-1957). [W:] Dzieje naukowych towarzystw medycznych w Poznaniu w latach 1832-1983. Pod red. R. Meissnera. P. 1985 s. 281-91. – Z. Maćkowiak: Teoretyczny i praktyczny wkład A. W. do historii i filozofii medycyny w Polsce. Cz. 1. *AHFM* 49: 1986 z. 2 s. 231-55. – Z. Maćkowiak: Wkład A. W. do rozwoju historii i filozofii medycyny polskiej. *Polski Tygodnik Lekarski* 41: 1986 nr 18 s. 606-8. – B. Piotrowski: o Polskę nad Odrą i Bałtykiem. Myśl zachodnia i badania niemcoznawcze Uniwersytetu Poznańskiego. P. 1987 s. 20, 25, 117, 211, 366, 370-5, 386, 388, 391, 392, 402, 417, 420. – R. Meissner: Zarys dziejów Zakładu Historii Nauk Medycznych w P., tradycja i współczesność (1920-1997). [W:] Tradycja i współczesność. XXV lat Instytutu Medycyny Społecznej w P. 1972-1997. Red. A. Zarzycki. P. 1997 s. 167-233, il.

Wrzyszczyński* Kazimierz (1864-1911) lekarz. **Słowniki:** PTPN; SLeK. IV.

Wrzyszczyński* Stefan Ignacy (1908-1954) organizator służby zdrowia, dr UP. **Biografie:** R. Wentzel: S.I. W. (1908-1954). Organizator służby zdrowia. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 347-9.

Wstawski* Józef (1900-1938) prawnik, działacz polit., powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** Z. Kaczmarek [i in.]: Endecja w regionie leszczyńskim w okresie międzywojennym. *RLeszcz.* 1978 s. 33-91.

Wszetulski* (Szetulski) Jerzy (+) budowniczy. **Przyczynki:** Malinowski Muratorzy s. 231-2.

Wujek* Ignacy (1890-1970) działacz narodowy. **Biografie:** T. Wujek: Starosta rodem z Biskupizny. *PLudu* 1994 z. 3-4 s. 38-40.

Wujek* Jakub (1541-1597) ks., jezuita, teolog, tłumacz Biblii. **AW:** 9879. **Słowniki:** Nowy Korbut; WSB; SMP; EWoJ. **Źródła:** *Polonia Sacra* 3: 1950 s. 3-6 (autobiografia J. W.). **Bibliografie:** W. Smereka: Zarys bibliograficzny ważniejszych wydań Biblii ks. Wujka (1593-1950). *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 3: 1950 nr 1-2 s. 64-91. **Biografie:** X. A. K.: Autobiografia ks. J. W. *Tyg. Powsz.* 5: 1949 nr 47 s. 3. – K. Drzymała: Ks. J. W. z Wągrowca. *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 3: 1950 s. 23-63. – J. Otrębski: Uczcijmy ks. J. W. *Polonia Sacra* 3: 1950 z. 1-2 s. 7-19. – J. Poplatek: Obecny stan badań nad życiem J. W. i program dalszej pracy. *Polonia Sacra* 3: 1950 z. 1-2 s. 20-91. – M. Barbara: Książd J. W. *Przew. Kat.* 58: 1968 s. 350-9. – Nowy Testament w przekładzie ks. dr. J. Wujka TJ, z 1593 roku. Wstępem i uwagami poprzedził ks. W. Smereka. Kr. 1966 s. VII-LXXII. – J. Nowackiewicz: „Polski Hieronim”. *Przew. Kat.* 63: 1973 nr 2 s. 13. – W. Smereka: Wielkopolska czci pamięć dwóch wybitnych biblistów. *Tyg. Powsz.* 27: 1973 nr 21 s. 7 [życiorys J. W.]. – Sylwetki Wielkopolan s. 245-53. – L. Grajkowska: Ks. J. W. Wągrowiec 1995. – L. Grzebień: J. W. SJ. (Zarys biografii). *Bobolanum* R. 9 (1998) s. 7-26. – J. Mianowski: Czterechsetna rocznica śmierci ks. J. W. Zamiast wstępu. *Ziemia Wągrowiecka* 1: 1998 s. 5-10. – M. Inglot: J. W. Kr. 2001, 86 s. **Przyczynki:** E. Haratym: Ostatnie chwile ks. J. W. T.J. *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 1: 1948 s. 172-4. – E. Dąbrowski: Znaczenie Biblii Wujka. *Tyg. Powsz.* 1949 nr 48. – W. Prokulski: Wiekopomne dzieło. *Przegląd Powszechny* 1949 t. 228. – Wiek XVI o W. *Tyg. Powsz.* 5: 1949 nr 47 s. 2. – S. Wiliński: Wystawa jubileuszowa ks. J. W. w Bibliotece Jagiellońskiej w Krakowie. *PZach.* 5: 1949 nr 12 s. 677-80 [pokaz rkp. i druków biblijn. z okazji 350 rocznicy polsk. przekł. Biblii J. W.]. – F. Bracha: J. W. jako dogmatyk. *Polonia Sacra* 3: 1950 z. 1-2 s. 123-88. – T. Długosz: „Postylla mniejsza” J. W. *Polonia Sacra* 3: 1950 z. 1-2 s. 189-98. – K. Górski: J. W. jako pisarz. *Polonia Sacra* 3: 1950 z. 1-2 s. 92-122. – A. Klawek: Ks. J. W. w opinii wieków. *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 3: 1950 s. 16-23. – J. Poplatek: Obecny stan badań nad życiem J. W. T.J. i program dalszej pracy. *Polonia Sacra* 3: 1950 z. 1-2. – K. Drzymała: Wpływ ks. Stanisława Grodzickiego na tłumaczenie Biblii ks. J. W. T.J. *Polonia Sacra* 1951 z. 1 s. 71-80. – F. Gryglewicz: Praprzekład Ewangelii ks. J. W. *Spraw. Tow. Nauk. KUL* 5: 1951/2 s. 6-7. – Kłopoty J. W. z powodu Mikołaja Reja. [W:] H. Barycz: Miscellanea z dziejów piśmiennictwa polskiego XVI-XVII wieku. *PLit.* 43: 1952 z. 1/2 s. 536-47 (i odb. 12 s.). – C. Pilichowski; z dziejów produkcji, handlu i kultury książki w Poznaniu u schyłku XVI w. (1570-1595). *PZach.* 1953 nr 11/12 ss. 679-80. – J. Warszawski: Polonica zrzymskiego Kodeksu Nowicjuszy Towarzystwa Jezusowego (1565-1586). Rzym 1955. – DWP II s. 21, 27, 34; III s. 161. – K. Drzymała: Ks. J. W. z Wągrowca, obrońca chłopów polskich. *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 1959 nr 4. – J. Czerniatowicz: Niektóre problemy naukowe grecożytyki w pracach biblistów polskich XVI i XVII w. *Wr.* 1969 s. 70-84 – Hist. nauki. – W. Eborowicz: Ks. J. W. tłumaczem „Państwa Bożego”. *Studia Pelplińskie* 1971 s. 251-2. – M. Peter: Pamięci polskich biblistów. *Przew. Kat.* 63: 1973 nr 46 s. 424 [poświęcenie w Wągrowcu pomnika J. W.]. – S. K.: Miasto J. W. *Przew. Kat.* 63: 1973 nr 46 s. 424. – J. Frankowski: Dlaczego trzeba było dokonać nowego przekładu Biblii. *Znak* 26: 1974 nr 1 s. 63-82 [m.in. dot. J. W.]. – M. Wolniewicz: Od modernizacji Biblii W. do przekładów milenijnych. [W:] w służbie Kościoła Poznańskiego. P. 1974 s. 320-44. – J. Chmiel: Młodość i wykształcenie ks. J. W. *Studia Gnesnensia* 1: 1975 s. 355-8. – K. Gąsiorowski: Ks. J. W. jako tłumacz Psalterza Dawidowego. *Studia Gnesnensia* 1: 1975 s. 363-6. – S. Grzybek: Ks. J. W. jako biblista i teolog. *Studia Gnesnensia* 1: 1975 s. 305-14. – T. Hanelt: Ks. J. W. w zakonie jezuitów. *Studia Gnesnensia* 1: 1975 s. 358-60. – F. Jóźwiak: Współczesne W. tłumaczenia innowiercze. *Studia Gnesnensia* 1: 1975 s. 372-4. – Z. Kaznowski: Przekład Ewangelii i Nowego Testamentu ks. J. W. *Studia Gnesnensia* 1: 1975 s. 360-3. – F. Kłoniecki: Pisma dogmatyczno-apologetyczne ks.

J. W. *Studia Gnesnensia* 1: 1975 s. 377-85. – J. Paściak: Pisma kaznodziejskie i ascetyczne ks. J. W. *Studia Gnesnensia* 1: 1975 s. 374-7. – S. Sawicki: „Biblia” W. w kulturze polskiej. *Studia Gnesnensia* 1: 1975 s. 315-20. – E. Szymanek: Przekład całej Biblii ks. J. W. *Studia Gnesnensia* 1: 1975 s. 366-8. – E. Zawiszewski: Dzieje Biblii Wujkowej. *Studia Gnesnensia* 1: 1975 s. 368-72. – D. Bieńkowska: Styl językowy przekładu Nowego Testamentu J. W. Łódź 1992. R: D. Kozaryn, *Slav. Occid.* T. 52 (1995) s. 171-5. – J.J. W. Tłumacz Biblii na język polski. w czterechsetną rocznicę wydania Nowego Testamentu 1593-1993. Łódź 1994. R: H. Duda, *Zeszyty Naukowe KUL*. 1994 nr 3/4 s. 195-200. – D. Bieńkowska: z filologicznego warsztatu przekładu „Psałterza” J. W. *Rozprawy Komisji Język. / ŁTN* T. 40 (1995) s. 5-17. – K. Kolska: Testament W. *Gaz. Wyb. (P.)* 1996 nr 291 s. 6-7. – J. Sobczykowa: Komentarz księdza J. W. w Biblii 1599 roku jako XVI-wieczny tekst naukowy. *Prace Językoznawcze* Nr 24 (1996) s. 49-61, *sod., sum.* – M. Ptaszyk: Okoliczności wydania „Biblii” Wujka w 1821 roku. *Pam. Lit.* 1996 z. 3 s. 133-54. – M. Zaradniak: judasz w podkoszulku. *G. Pozn.* 13.12.1996, il. – D. Bieńkowska: Frazeologia w przekładzie „Psałterza” J. Wujka (1594). *Rozprawy Komisji Język. / ŁTN* T. 42 (1997) s. 5-42. – S. Koziara: Polszczyzna natchniona. w czterechsetlecie śmierci ks. J. W. *Prz. Powsz.* 1997 nr 4 s. 99-100 [symposium w Krakowie]. – D. Bieńkowska: Jak J. W. Pismo święte na język polski przekładał (o warsztacie tłumacza i technice przez niego stosowanej). *Bobolanum*. R. 9 (1998) s. 27-52, *rés.* – D. Bieńkowska: o osobliwościach leksykalnych w postyllach ks. J. W. *Rozprawy Komisji Język. / ŁTN*. T. 43 (1998) s. 5-14. – L. Grajkowska: Potomni o J. W. *Ziemia Wągrowiecka* 1: 1998 s. 11-7. – H. Langkammer: Polski przekład Biblii Wujka na tle zmagają i potrzeb religijno-teologicznych ówczesnego Kościoła w Polsce. *Bobolanum*. R. 9 (1998) s. 53-63, *Zfg.* – J. Starnawski: Czterechsetlecie Biblii J. W. Refleksje rocznicowe. *Bobolanum*. R. 9 (1998) s. 65-82, *rés.* – D. Bieńkowska: Słownictwo i frazeologia w Psałterzu przełożonym przez ks. J. W. (1594). T. 1-2. Łódź 1999. R: S. Koziara, *Język Polski* 2001 z. 1/2 s. 129-33. – J. Chmiel: 400-lecie Biblii ks. J. W. *SJ. Ruch Biblij. Liturg.* 1999 nr 1 s. 1-7. – Od Biblii Wujka do współczesnego języka religijnego. Tarnów 1999. R: P. Binek, *Tarnowskie Studia Teologiczne* T. 19 z. 2 (2000) s. 313-9 [Biblia – przekłady polskie]. – J. Frankowski: Biblia ks. J. W. *SJ. Prz. Powsz.* -2000 nr 1 s. 90-97, *rés.* [refleksje autora nowego przekładu Biblii]. – D. Kuźmina: J. W. w kolegium poznańskim. [W:] Wokół jezuickiej fundacji uniwersytetu z 1611 roku. Pod red. D. Żołądź-Strzelczyk i R. Witkowskiego. P. 2011, s. 85-104.

Wunsch* Florian (XVIII w.) malarz. **Przyczynki:** B. Grabowska: Paradyż i Raj Utracony. Gorzów Wlkp. 2010, s. 103-9.

Wünsche* Konrad (1907-1945) administrator dóbr opatówcekich pod Kaliszem. **Przyczynki:** Małyszko Cmentarze s. 100.

Wybicki* Józef Rufin (1747-1822) publicysta, działacz polit., prawnik, dramatopisarz, poseł kaliski na sejm. **AW:** 9884. **Słowniki:** SBWP-W II; Nowy Korbut; WSB; SMP; SPKP; SAdw., Poczec prawników s. 1-19. **Źródła:** A.M. Skałkowski: Archiwum W. *Spraw. PTPN* 13: 1945-46 s. 48-9. – Archiwum W. T. 1-3. Oprac. A.M. Skałkowski, A. Bukowski. Gdańsk 1948-78, 541 + 567 + 382 s. R: I. Madeyska, *Rejsy* 3: 1948 nr 35; J. Broda, *RDSG* 11: 1949 s. 231-7; T. Mencil, *Archeion* 24: 1955 s. 357-63; W. Zalewski, *Rocznik Gdański* 40: 1980 z. 2 s. 239-41. – Z. Gostomska-Zarzycka: Dwa listy nieznanne J. W. i T. Czackiego. *Sobótka* 4: 1949 s. 200-3. – Ł. Kurdybacha: „Listy patriotyczne” J. W. *PLit.* 41: 1950 z. 3-4 s. 717-59 (i odb. 43 s.). – J. W.: Listy patriotyczne. Oprac. K. Opalek. Wr. 1955, 335 s., il. R: J. Górski, *KHNT* 1: 1956 s. 797-807; J. Łukasiewicz, *KH* 64: 1957 nr 2 s. 180-3. – List J. W. do Dyrektoriatu. Oprac. W.

Zajewski. *Gdańskie Zeszyty Humanistyczne* 21: 1978 nr 25 s. 39-43. – Pochwała patriotki. List J. W. do Józefiny z Mniszchów Szczęsowej Potockiej z 1788 r. Oprac. Ł. Kądziała. *Wiek Oświecenia* T. 13 (1998) s. 207-10. **Wystawy:** T. Jakimowicz: w sto pięćdziesiątą rocznicę śmierci J. W. – wystawa w Muzeum Narodowym w Poznaniu. *Muzea Walki* 9: 1976 s. 103-10. **Sesje:** [Sesja naukowa poświęcona 200. rocznicy powstania „Mazurka Dąbrowskiego”. Materiały], sum. *Prace Komisji Językoznawczej PTPN*. T. 28 (1999) s. 5-65. **Biografie:** S. Papée: Krasicki, Naruszewicz, Wybicki, Mickiewicz. Wyd. 2. Kr. 1946. – A. Szczerbowski: o twórcy „Pieśni legionów”. *Wici* 1947 nr 51 s. 13-4. – K. Koźmiński: J. W. *Caritas* 1961. – J. Lechicka: J. W. Życie i twórczość. Toruń 1962, 229 s., bibliogr. R: A. Zahorski, *APH* 10: 1964 s. 111-3; T. Cieślak, *SiMDW* 9: 1966 z. 1 s. 161-2. – K. Koźmiński: J. W. *Wwa* 1963. – A. Lewak: J. W. (Na marginesie monografii J. Lechickiej, J. W. Życie i twórczość. Toruń 1962). *ZH* 29: 1964 s. 83-90. – Wielkopole II s. 13-44. – S. Majchrowski: Opowieść o J. W. *Wwa* 1973. – J. W. Księga zbior. pod red. A. Bukowskiego. Gdańsk 1975, 373 s. [materiały z sesji, Gdańsk 2-3.06.1972.]. – J. Wójcicki: Chorąży wolności. Żywot J. W. Gdańsk 1977, 312 s. – J. Zajewski: J. W. *Wwa* 1977, 301 s., tabl. [wyd. 2.: *Wwa* 1983]. R: J. Skowronek, *Kultura* 15: 1977 nr 40 s. 4-5; D. Beauvois, *Revue Historique* 102: 1978 t. 259 fasc. 526 s. 543-5; Z. Libiszowska, *KH* 85: 1978 nr 2 s. 460-2; W. Odyniec, *Rocznik Gdański* 38: 1978 z. 2 s. 141-3; W. Węgliński, *Gdańskie Zeszyty Humanistyczne* 25: 1978 s. 88-94; J. Ziółtek, *PHum.* 22: 1978 nr 6 s. 131-4; J. Skowronek, *PH* 70: 1979 z. 1 s. 151-4; J. Zapart, *Studia Historyczne* 22: 1979 z. 3 s. 509-11; M. Żymiałkowska, *ZH* 44: 1979 z. 3 s. 197-200; J. Willaume, *RH* 45: 1979 s. 217-20. – Z. Dworecki: J. W. 1747-1822. Żył dla ojczyzny i narodu. P. 1980, 10 k. nlb, 5 tabl. – Z. Krzemiński: o J. W. *Palestra* 1984 nr 10. – J. T. Pokrzywniak: J. W. – Polak z rzymskich senatorów. *KMP* 65: 1997 nr 3 s. 21-31, il. – M. M. Drozdowski: Mazurek Dąbrowskiego i jego twórca. *Palestra*. 1997 nr 5/6 s. 113-8. – Sławomir Leitgeber: Autor hymnu narodowego. *Dziennik Poznański* 1997 nr 126 s. 15. – Z. Krzemiński: Sławni warszawscy adwokaci. Kr. 2000. – B. Wysocka: J. W. twórca pieśni *Jeszcze Polska nie zginęła*. *Iks* 2002 marzec s. 56-7, il. – Bolesław Święcichoński: J. W. (Patroni wrzesińskich ulic). *Wieści z Ratusza* 2009 nr 19 s. 4. **Przyczynki:** A. Jobert: La Commission d'Éducation Nationale en Pologne (1773-1794). Paryż 1941. – L. Kociemski: Żywa legenda. Rzecz o hymnie „Jeszcze Polska nie zginęła” i J. W. Rzym 1946, 63 s. – J. Muszyńska-Zygmańska: Wielkopolska w powstaniu kościuszkowskim. P. 1947. – W. Borowy: o poezji polskiej w w. XVIII. Kr. 1948. – B. Baranowski: Społeczne koncepcje. Krytyka Wybickiego. Łódź 1949. – J. Lechicka: W. i Komisja Edukacji Narodowej. *Zap. TNT* 15: 1949 nr 1-2 s. 157-72. – Ł. Kurdybacha: „Listy patriotyczne” J. W. *PLit.* 41: 1950 z. 3-4 s. 717-59 – A. Skałkowski: W. w świetle swego Archiwum. *Spraw. PTPN* 1950-1 nr 1 s. 89-91. – A. Bukowski: J. W. „Akademia” w Będzinie. *Rejsy* 9: 1953 nr 46 s. 8. – R. Kaleta: Kiedy powstał „Kmiotek” Wybickiego? *Pam. Teatr.* 1953 nr 2 s. 57-65, il. – J. Rutkowski: Historia gospodarcza Polski (do 1864 r.). *Wwa* 1953. – Nauka polska w okresie Oświecenia. *Wwa* 1953. – T. Mikulski: Uwagi nad „Uwagami”. *PLit.* 1954 z. 3. – K. Michałowski: Opery polskie. T. 1. Kr. 1954. – T. Strumiłło: Źródła i początki romantyzmu w muzyce polskiej. Kr. 1956. – J. Wąsicki: Powstanie kościuszkowskie w Wielkopolsce. P. 1957. – A. Lewak: Masoński rękopis J. W. *PHum.* 1959 nr 4. – J. Kelera: Wybicki – literat mimochodem. Program Teatru Śląskiego. Katowice 1960. – B. Leśnodorski: Polscy jakobini. *Wwa* 1960. – J. Lubieniecka: Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych. *Wwa* 1960. – E. Kozłowski: J. W. wójt miasta Skarszew. *Kaszëbë* 5: 1961 nr 6 s. 1-2. – A. Lewak: Uwagi nad życiem i ideami J. W. (Na tle i i II tomu „Archiwum J. W.”). *PHum.* 5: 1961 nr 1 s. 145-52. – A. Polakowska: Będziem Polakami. [W:] Literackie przystanki nad Wartą. P. 1962 s. 9-32 [dot. działalności J. W. w Wielkopolsce]. – D. Wawrzykowska-

Wierciochowa: Problem autorstwa „Mazurka Dąbrowskiego”. *Muzyka* 1963 nr 1-2. – J. Willaume: „Jeszcze Polska...” [W:] s. Rusocki [i in.]: Godło, barwy i hymn Rzeczypospolitej. Wwa 1963. – F. Pabich: Autor nieśmiertelnego Hymnu Narodowego, J. W. – budowniczym papierni w Będominie w pow. kościerskim. *Przegląd Papierniczy* 21: 1965 nr 7 s. 218-20, il. – J. Piórkowski: J. W. und die polnische National-Hymne. *Mickiewicz Blätter* 1966 nr 32. – L. Dudek: Działalność J. W. jako organizatora zaopatrzenia wojskowego. *Przegląd Kwatermistrzowski* 1967 z. 1. – J. Pachowski: Legiony polskie. T. III-IV. Wwa 1969. – W. Szczygielski: Konfederacja barska w Wielkopolsce 1768-1770. Wwa 1970. – S. Lubomirski: Pod władzą księcia Repina. Wwa 1971. – K. Koźmian: Pamiętniki. Wr. 1972. – K. Augustowska: J. W. – jego działalność geograficzna. *Czas. Geogr.* 43: 1972 z. 3 s. 253-64, il., sum. – Dz. Wlkp. – D. Wawrzykowska-Wierciochowa. Mazurek Dąbrowskiego. Wwa 1974 [m.in. wykaz najważniejszych druków i melodii Mazurka Dąbrowskiego]. – Hist. nauki. – J. W. Gdańsk 1975 [z treści: K. Augustowska: Poglądy i działalność J. W. w dziedzinie geograficzno-gospodarczej; A. Bukowski: Spór o datę śmierci J. W.; S. Gierszewski: Myśl ekonomiczna J. W.; Z. Grot: J. W. związki z Poznaniem; M. Kieffer-Kostanecka, S. Kostanecki: J. W. w Płocku i na Mazowszu Płockim; Ł. Kurdybacha: Współpraca J. W. z Komisją Edukacji Narodowej; J. Młynarczyk: Udział J. W. w pracach nad kodeksem Stanisława Augusta; W. Odyniec: Środowisko młodego W.; J. Pachowski: J. W. w okresie legionowym 1794-1806; A. Polakowska: z działalności teatralnej J. W.; E. Rabowicz: J. W. – literat; E. Rostworowski: „Myśli polityczne” J. W., czyli droga od konfederacji barskiej do obiadów czwartkowych; A. W. Walczak: Nieznany list W. z 1813 roku do żony Estery; Zajewski: J. W. w epoce Księstwa Warszawskiego]. – S. Hadyna: Droga do hymnu. Wwa 1976. – Z. Wójcik: Nauki o ziemi w programie wychowawczym J. W. *Rocznik Gdański* 36: 1976 s. 5-29, sum., sod., il. – A. Polakowska: Wokół portretów J. W. *Studia Polonistyczne* 5: 1977 s. 87-103, rés. – Dz. Kal. – J.S. Langrod, R. Łczywek: Adwokaci polscy we Francji (1794-1918). [W:] Szkice z dziejów adwokatury polskiej. Seria 2. Wwa 1978. – Polski hymn narodowy i jego twórca J. W. Wstęp S. Pestka. Gdańsk 1978, 16 s. – E. Rostworowski: „Myśli polityczne” J. W. czyli droga od konfederacji barskiej do obiadów czwartkowych. *Wiek Oświecenia* 1: 1978 s. 31-52, rés. – J. Willaume: Jeszcze Polska... [W:] Godło, barwy i hymn Rzeczypospolitej. Wwa 1978. – Z. Nowak: Przygotowanie edytorskie wydania „Myśli politycznych o wolności cywilnej” J. W. *Sprawozdanie Gdańskiego Towarzystwa Naukowego* 6: 1979 s. 67-9. – W. Zajewski: J. W. en France apres l'insurrection de 1794. *Acta Poloniae Historica* 39: 1979 s. 197-213. – W. Zajewski: Przyjaźń W. z gen. Józefem Niemojewskim. *Sprawozdania Gdańskiego Towarzystwa Naukowego* 6: 1979 s. 65-6. – W. Zajewski: Przyjaźń J. W. z gen. Józefem Niemojewskim. *Rocznik Gdański* 40: 1980 z. 2 s. 75-85, sum., sod. – J. Pachowski: Generał J.H. Dąbrowski 1755-1818. Wwa 1981. – H. Nowaczyk: o Sejmie i dwóch kaliskich postach. *Ziemia Kaliska* 1982 nr 45 s. 1, 7. – H. Nowaczyk: Poseł kaliski J. W. w dwusetną rocznicę mandatu posła kaliskiego na sejm. *Ziemia Kaliska* 1984 nr 41 s. 7, nr 42 s. 7, nr 43 s. 7, nr 44 s. 7, nr 45 s. 7, il. – +S. Hadyna: Droga do hymnu. Wwa 1989. – A. Grześkowiak-Krwawicz: Gdańsk jako ośrodek badań nad J. W. *Rocznik Gdański* 50: 1990 z. 1 s. 179-93, summ. – L. Gomolec: J. W. a Wielkopolska. P.-Manieczki 1991. – M. Bajer: Pan na Manieczkach. *GWyb.* (P.) 1994 nr 58 s. 3. – W.J. Podgórski: Pieśń Ojczyzny pełna. Wwa 1994. R. I. Łossowska, *Wiek Oświecenia* T. 12 (1996) s. 223-6. – J. Kowalkowski: Małżeństwo J. W. i Kunegundy Drwęskiej w latach 1773-1775. *Genealogia* T. 5 (1995) s. 69-86. – J. Modrzejewski: Droga J. W. do teatru. *KMP* 1995 nr 4 s. 207-20, il. – J. Modrzejewski: Udział J. W. w życiu teatralnym Wielkopolski. *KMP* 1995 nr 2 s. 225-32. – T. Brodniewicz: o muzyce polskiego Hymnu Narodowego. *Monochord* Vol.

12/13 (1996) s. 17-30. – J. Kowalkowski: Augustyn Gorzeński – adresat listów J. W. z lat 1774 i 1779. *Genealogia* T. (1996) s. 47-60. – J. Kowalkowski: Miejsce pochowania Kunegundy Drwęskiej (+ 1775), żony J. W. *Genealogia* T. 7 (1996) s. 97-103. – L. Malinowski: Refleksje o polskim hymnie. *Nowa Szkoła* 1996 nr 9 s. 47-51. – J. Sobczak: Przejdziem Wartę. Wielkopolskimi śladami J. W. i Jana Henryka Dąbrowskiego. P. 1996, 118 s., il., bibliogr. R: M. Rezler, *KW* 1997 nr 4 s. 150-2. – W. Zajewski: Nieznana broszura J. W. *Rocznik Gdański* 1996 z. 1 s. 5-16, sum. – R. Batervike: J. W. jako polityk. *Rocznik Mazurka Dąbrowskiego* 3/4: 1996/97 s. 13-17, il., sum., Zfg. – Jan Baier [i in.]: Jeszcze Polska nie umarła... : w dwusetną rocznicę powstania hymnu narodowego. Poznań [Ars Nova] 1997, 114 s., il. – (J.Z.): Dwa groby W. *Panorama Leszczyńska* 1997 nr 35, s. 12. – Z. P. Kruszewski: 200 lat Mazurka Dąbrowskiego. *Kultura i Edukacja* 1997 nr 3/4 s. 9-13. – Cz. Skonka: Śladami J. W. i Jana Henryka Dąbrowskiego. *Rocznik Mazurka Dąbrowskiego* 3/4: 1996/97 s. 121-56, il., sum., Zfg. – J. Sobczak: Śladami J. W. między Wełną a Notecią. *RNn*. T. 28 (1997) s. 63-9. – J. Sobczak: Wielkopolskie obchody 200 rocznicy powstania „Mazurka Dąbrowskiego”. *KW* 1997 nr 4 s. 52-8. – B. Walczak: „Jeszcze Polska nie umarła” (komentarz językowo-stylistyczny). *KMP* 1997 nr 3 s. 7-20. – H. Wawrzyk: Rodowód J. W. *Rocznik Mazurka Dąbrowskiego* 3/4: 1996/97 s. 117-20, il., sum., Zfg. – Izabela Kaczyńska, Tomasz Kaczyński: W. w Manieczkach. *Poznaj Swój Kraj* 1997 nr 8 s. 2. – G. Wichary: Młodzież a „stary Dąbrowskiego Mazurek”. *Warszt. Polonist.* 1997 nr 3 s. 9-14. – M. Leciej: Echa Mazurka Dąbrowskiego w Piłskim. *RNn*. T. 29 (1998) s. 119-21. – Marek Rezler: Generalskie rocznice. *Głos Wielkopolski* 1998 nr 142 s. 23 [Jan Henryk Dąbrowski i J. W. Dot. związków z Wielkopolską]. – Cz. Skonka: Odnaleziono metrykę ślubu J. W. *Pieśń Skrzydlata* 1998 nr 1-2. – J. Sobczak: Pierwsze małżeństwo J. W. *KW* 1998 nr 3 s. 5-12. – T. Swat: o tradycji „Mazurka Dąbrowskiego”. *Niepodległość i Pamięć* 1998 nr 1 s. 57-70. – J. Teodorczyk: Wystawa „200-lecie Mazurka Dąbrowskiego” w Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie. *Niepodległość i Pamięć* 1998 nr 1 s. 355-62. – A.J. Nowak: Duchowość hymnu narodowego „Jeszcze Polska nie zginęła”. *Rocz. Teol. (Lub.)* 1999 z. 5 s. 179-81. – W. Zajewski: Wybicki znany i nieznan. *Univ. Gedan.* 1999 nr 1/2 s. 229-35. – T. Mosiek: Hymn Polaków na mazurka nutę Cz. 1-2. *Forum Hum.* 2000 nr 3 s. 81-4, nr 4 s. 78-85. – I. Szczepankowska: Konceptualizacja pojęcia „prawo” w dobie oświecenia (na materiale „Listów patriotycznych” J. W. *Por. Jęz.* 2000 z. 2 s. 3-16. – ap.: Gdy żenił się pułkownik... *Głos Wielkopolski* 2001 nr 166 dod. *Turystyczny* nr 461 s. 7, il. [Dot. związków z Margońską Wsią, pow. Chodzież]. – z epoki Legionów i Mazurka Dąbrowskiego. Lublin 2000. R: P. Witek, *Pr. Hist.-Arch* T. 11 (2002) s. 267-70. – Adam Pleskaczyński: 3 listopada 1806 roku w Berlinie na spotkaniu z generałem Janem Henrykiem Dąbrowskim i J. W. Napoleon Bonaparte oświadczył, że gotów jest ruszyć ze swoimi wojskami na wschód. *Głos Wielkopolski* 2003 nr 261 dod. *Głos Poznaniaka* s. XII. – J. Dygdała: Prowincjonalizm średniej szlachty Prus Królewskich w XVIII wieku. Czy można wierzyć opiniom J. W.? [W:] *Cywilizacja prowincji Rzeczypospolitej szlacheckiej*. Red. A. Jankowski [i in.]. B. 2004 s. 131-42. – Za ojczyznę i naród. 300 lat Orderu Orła Białego. Wystawa [...] 2005-2006. Wwa 2005 s. 399-400. – Joanna Kubera: Wybickiego „Domek luby”. *Przegląd Wielkopolski* 2006 nr 3 s. 89-93 [Życie J. W. w Manieczkach, pow. Śrem w latach 1781-1822]. – D. Prus-Głowacka: Co dalej z Muzeum gen. J. W. w Manieczkach? Ratujmy Rotundę! *PW* 2006 nr 3 s. 93-4. – Magdalena Kuzia: Jak W. pokochał Kunegundę... *Kurier Chodzieski* 2007 nr 27 s. 5, il. – Zygmunt Rola: W. wśród serdecznych przyjaciół: sprywatyzowana nauka patriotyzmu. *Trybuna* 2007 nr 93 s. 7, il. – Wojciech Szafranski: J. W. - kodyfikator prawa polskiego w XVIII wieku. *KMP* 2008 nr 3 s. 65-76. – Gerwazy Konopczyński: Dwie kobiety i majątek: związki J. W. z regionem leszczyńskim.

Panorama Leszczyńska 2009 nr 43 s. 29. – Ewa Jędrusiak: w hołdzie autorowi hymnu narodowego. *Życie Gminy Bralin* 2012 nr 2 s. 9 [Wystawa poświęcona J. W. w Bibliotece Publicznej w Bralinie, pow. Kępno]. – Janusz Skoczylas: J. W. [1747-1822] miłośnik mineralogii. *Śremski Notatnik Historyczny* 2012 nr 10 s. 51-54, il. [Fragment książki: „Dzieje badań geologicznych w Wielkopolsce do 1939 roku” Poznań 2011]. – Napisy pamiątkowe s. 121.

Wybieralski* Bolesław (1883-1938) działacz społ.-polit., dyr. Ubezpieczalni Krajowej. **Słowniki:** WSB; SBPW. **Przyczynki:** K. Dembski: Wielkopolska w początkach II Rzeczypospolitej. P. 1972 s. 58. – Zakrzewski Ulicami.

Wycisk* Wacław (1912-1984) bp sufragan gnieźn., bp sufragan opolski. **Słowniki:** Teolodzy; Biskupi.

Wyczółkowski* Leon (1852-1936) malarz, grafik. **AW:** 9888. **Słowniki:** U. Thieme, F. Becker: Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler. Leipzig 1947; WSB; BSB III (i fot.); SGraf. **Źródła:** Kamolowa Zbiory rękopisów s. 18-9. – L. W. Listy i wspomnienia. Opr. M. Twarowska. Wr. 1960, 307 s., il. – **Biografie:** J. Malinowski: L. W. Wwa 1987. **Przyczynki:** Almanach exlibrisu polskiego XX wieku. Opr. J. Kram. Kr. 1948. – L. W. Katalog dzieł L. W. znajdujących się w zbiorach Muzeum L.W. w Bydgoszczy. B. 1952. – J. Mroziński: L. W. w Poznaniu. P. 1952. – DWP III s. 271, 276. – P. Michałowski: Widoki poznańskie L. W. Wwa 1956. – M. Turwid: ... jako jabłoń kwitnąca... Wspomnienie. *Przedpole* 1956 nr 5 s. 2, il. – I. Witz [i in.]: 50 lat karykatury polskiej 1900-1950. Wwa 1961. – K. Czarnocka: Półtora wieku grafiki polskiej. Wwa 1962. – S. Bołdok: Stowarzyszenie Polskich Artystów Grafików „Ryt”. [W:] z zagadnień plastyki polskiej w latach 1918-1939. Studia z Historii Sztuki. T. 9. Wr. [i in.] 1963. – T. Dobrowolski: Sztuka Młodej Polski. Wwa 1963. – T. Dobrowolski: Nowoczesne malarstwo polskie. T. 3. Wr. [i in.] 1964. – Materiały do dziejów Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie 1895-1939. Opr. J.E. Dutkiewicz [i in.]. Wr. [i in.] 1969. – 1919-1969 Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Praca zbiorowa pod red. S. Teisseyre. P. 1971. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski (do 1945 roku). Wr. [i in.] 1971. – J. Pollakówna: Formiści. Wwa [i in.] 1972. – K. Borucki: Plastyka bydgoska w latach 1920-1945. [W:] Bydgoszcz w latach 1920-1970. B. 1972 s. 247-56. – Z. Baranowicz: Polska awangarda artystyczna 1918-1939. Wwa 1975 s. 18. – T. Dobrowolski: Malarstwo polskie ostatnich dwustu lat. Wr. [i in.] 1976. – H. Górka [i in.]: z dziejów karykatury polskiej. Wwa 1977. – A. Turowski: Konstruktywizm polski. Próba rekonstrukcji nurtu (1921-1934). Wr. [i in.] 1981. – L. Turkowski: Księga mojego miasta. P. 1983 s. 69, 91-6. – Z. Zakrzewski: Przechadzki po Poznaniu lat międzywojennych. Wwa [i in.] 1983. – A. Bartoszyńska-Potemska: L. W. – artysta grafik (1936-1952). [W:] Kultura bydgoska 1945-1984. Pod red. K. Kwaśniewskiej. B. 1984, s. 201-14. – J. Malinowski: Grupa „Jung Idysz” i żydowskie środowisko „Nowej Sztuki” w Polsce 1918-1923. Wwa 1987. – A. Sucharska: Kultura w Bydgoszczy w latach 1945-1980. [W:] Bydgoszcz wczoraj i dziś 1945-1980. Praca zbiorowa pod red. S. Michalskiego. Wwa [i in.] 1988. – M. Warkoczewska: Poznań lat 1919-1939 w rysunku i grafice. Wwa [i in.] 1990. – J. Mulczyński: Salon „pod osiemnastką”. (Cz. I). *Artelier* 1992 nr 1. – M. Bryl: Grupa artystów plastyków „Świt”. P. 1992. – J. Mulczyński: Salon „pod czternastką”. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Cz. II). *Artelier* 1993 nr 1. – J. Mulczyński: Salony z pogranicza. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Cz. IV). *Artelier* 1993 nr 3-4. – W. Wyganowska: Sztuka Legionów Polskich. Wwa 1994 s. 31-2, 41, 43, 129, 138. – J. Mulczyński: Pracownie artystów poznańskich XX wieku. *KMP* 1994 nr 1-2. – Z. Dworecki: Poznań

i poznaniacy w latach II Rzeczypospolitej 1918-1939. P. 1994. – A.J. Markiewicz: Plastyka w okresie XX-lecia międzywojennego. Zarys monograficzny, [W:] Wielka księga miasta Poznania. P. 1994. – M. Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. Wr. [i in.] 1994. – J. Mulczyński: Malowali w Poznaniu. 150. rocznica urodzin L. W. i 40. rocznica śmierci Tadeusza Piotra Potworowskiego. *Iks* 2002 kwiecień s. 52-3, il.

Wyczyński* Wacław (1853-1935) adwokat, star. kraj. w P. **AW:** 9890. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 13.

Wyderkowski* Antoni (1827-1897) ks. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Wyderkowski* Donat (1917-1944) por. AK. **Słowniki:** SBWP-W II. **Biografie:** R. Wełniak, A. Ziółkowska: Wielkopolska walcząca. Konspiratorzy w obozie hitlerowskim w Żabikowie. Luboń 2010, s. 58-9. **Przyczynki:** J. Wyderkowski: Po wrześniu był lipiec. Wwa 1971. – J. Kurzawa [i in.]: Dzieje Kępna. Wwa 1978 s. 146-9. – M. Woźniak: Więźniowie więzienia policyjnego poznańskiego gestapo w latach 1943-1945. *KW* 1985 nr 1. – A. Konieczny: Polska grupa konspiracyjna „Olimp” w wojennym Wrocławiu. Wr. 1989. – C. Łuczak: Dzień po dniu w okupowanym Poznaniu. P. 1989 s. 481, 537.

Wydra* Wojciech (1904-?) nauczyciel, poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Wyduba* Leon (1891-1959) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

Wydźga* Jan Stefan (zm. 1685) kanclerz kor., bp łucki, warmiński, abp gnieźn. **AW:** 9894. **Słowniki:** Biskupi; Nowy Korbut; Urzędnicy centralni Spisy. **Przyczynki:** E. Chwalewik: Exlibrisy polskie szesnastego i siedemnastego wieku. Wr. 1955. – A. Rogalski: Kościół katolicki na Warmii i Mazurach. Wwa 1956 s. 127-8. – O. Górka: Legenda a rzeczywistość obrony Częstochowy w roku 1655. Wwa 1957 s.19-20. – I. Lewandowska: Biskup warmiński J.S. W. jako mąż stanu i kanclerz Rzeczypospolitej. *Rocznik Elbląski* T. 16 (1998) s. 29-46. – I. Lewandowska: Biskupa warmińskiego J.S. W. portret własny. *Zesz. Nauk. WSP Olszt., Pr. Hist. Z. 2* (1998) s. 52-68. – I. Lewandowska: J.S. W. – dostojnik kościelny i prezes ziem pruskich. *Studia Warmińskie*. T. 36 (1999) s. 141-154, Zfg.

Wyganowska* Teresa w zakonie Wiktoria (zm. 1765) ksieni klarysek w Gn. **Słowniki:** Borkowska i s. 35.

Wyganowski* Włodzimierz (1867 lub 1868-1932) prawnik, redaktor, minister sprawiedliwości w rządzie Grabskiego. **Słowniki:** Szkoła Kaliska

Wyganowski* Wojciech Ignacy (zm. 1855) sędzia w Kaliszu. **Słowniki:** Gerber Studenci s. 244.

Wyganowski* Zygmunt (1834-1903) ziemianin, społecznik. **AW:** 9900. **Słowniki:** Szkoła Kaliska; SBWP-W II. **Przyczynki:** M. Błachowicz: Pochówki i epitafia w kolegiacie kaliskiej. [W:] Kolegiata kaliska na przestrzeni wieków 1303-2003. Red. G. Kucharski [i in.]. Kalisz 2004 s. 271-2.

- Wygocki* Zygmunt (1911-?) historyk powstania wielkopolskiego, działacz polonijny. **Słowniki:** SBPW. **Biografie:** A. Czubiński: Poślowie [W:] Z. Wygocki: Gniezno i powiat gnieźnieński w powstaniu wielkopolskim 1918-1919. P. 1988 s. 367-370.
- Wygonowski* Jakub (Starszy) h. Łódzia (zm. 1460) archidiakon pszczewski, kan. pozn., średzki i kaliski, wikariusz generalny i oficjał pozn. **Biografie:** Nowacki II s. 211. **Przyczynki:** Nowacki II s. 229, 250, 296, 320, 418, 469, 754.
- Wygonowski* Jakub (Młodszy) h. Łódzia (zm. 1484) kan. i archidiakon pozn., wikariusz gen. i oficjał pozn. **Biografie:** Nowacki II s. 211. **Przyczynki:** Nowacki II s. 225, 229, 296, 459.
- Wyleżyński* Jan Reszka (zm. 1549) kupiec, burmistrz pozn. **Słowniki:** PSB (Reszka); WSB. **Źródła:** „Wypisanie resztki dziątek” burmistrza Reszki Wyleżyńskiego. *KMP* 1999 nr 1 s. 60-6 [kronika rodzinna]. **Przyczynki:** M.J. Mika: Burmistrzowie poznańscy wieku XVI. *KMP* 20: 1947 nr 1 s. 45-6. – J. Kądziołka: Finanse miasta Poznania 1501-1648. P. 1960 s. 154. – M.J. Mika: Udział Poznania w sejmach Rzeczypospolitej od końca XV wieku do 1791 r. *SiMDW* 6: 1960 z. 2 s. 264-5. – Nowacki II s. 738. – W. Maisel: Wykazy poznańskich urzędników miejskich z XVI wieku. *SiMDW* 10: 1970 s. 94, 99-104, 114-5. – Katalog rękopisów staropolskich Biblioteki Kórnickiej XVI-XVIII w. T. 1. Wr. 1971 s. 4-5.
- Wyrzykowska* Stefania (1904-1979) nauczycielka, regionalistka w Zielątkowie. **Słowniki:** Anders.
- Wyrzykowski* Andrzej Stanisław Kostka (1706-1769) ks., jezuita, prefekt drukarni w Kaliszu. **Słowniki:** EWoJ. **Przyczynki:** Drukarze III cz. 1 s. 299.
- Wyrzykowski* Stefan (1898-1958) dziennikarz, działacz polit. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** Z. Mazur: Antenaci. o politycznym rodowodzie Instytutu Zachodniego. P. 2002, s. 133, 134, 143, 279, 360. **Artykuły:** *Myśl Polska* 1958 nr 339. – *Rocznik Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego* 15: 1976 z. 1 s. 40.
- Wysiecki* Leon (1899-1980) nauczyciel w ziemi złotowskiej. **Biografie:** J. Oleksiński: L. W. (1899-1980). *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 26: 1983 s. 81-8.
- Wyskowiec* Jan bp pozn. – zob. Jan* Wyskowiec (zm. 1286).
- Wysłouch* Wiktor Antoni Hannibal (1905-1981) inż. mechanik, gł.inż. Centralnego Biura Konstrukcji Przemysłu Taboru Kolejowego w P. **Słowniki:** SBTech. VI. **Przyczynki:** Nagrody państwowe w l. 1948-1980. [Wr.] 1983.
- Wysocki* Antoni (1884-1939?) drukarz, działacz harcerski, powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Źródła:** Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wybór źródeł. P. 1983 s. 38, 373-4. **Przyczynki:** S. Kubiak: Rady robotniczo-żołnierskie w Wielkopolsce 1918-1919. P. 1959 s. 125. – Z. Grot [i in.]: Wielkopolska w walce o niepodległość 1918-1919. Wwa 1968 s. 71, 75-7, 111. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. Z. Grota. P. 1968 s. 51, 64. – H. Śniegocki: Wspomnienia niepodległościowej pracy skautowej w Poznaniu 1912-1920 r. *Novum* 1971 nr 12 s. 128, 131. – L. Trzeciakowski: Pod pruskim zaborem 1850-1918. Wwa 1973 s. 336, 358. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. B. Polaka. Kościan 1975 s. 195. – A. Czubiński

[i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwa [i in.] 1978 s. 50-1, 63, 65, 117, 187, 196-7.
– B. Polak: Wojsko wielkopolskie 1918-1920. Koszalin 1990 s. 50-2.

Wysocki* Franciszek h. Ostrzew (zm. 1568) kantor, wikariusz gen. i oficjał pozn. **AW:** 9911. **Biografie:** Nowacki II s. 215-6. **Przyczynki:** Nowacki II s. 99, 101, 199, 208, 266, 601.

Wysocki* Jakub (zm. ok. 1719) kszt. bydg. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Wysocki* Jan (1873-1960) medalier, rzeźbiarz, malarz. **AW:** 9917. **Słowniki:** WSB. **Biografie:** T. Kalkowski: Czołowy medalier Polski prof. J. W. *Komunikaty Warszawskiego Towarzystwa Numizmatycznego* 1949 nr 4. – E. Wichura-Zajdel: Radość i trud. *Tyg. Powsz.* 1953 nr 25 s. 5, il. – E. Wichura-Zajdel: Życie pisane dźwiękami. *Dziś i jutro* 1953 nr 3 s. 10, il. – E. Wichura-Zajdel: Życie – Twórczość – Dzieła. (Przewodnik dla zwiedzających objazdową wystawę jubileuszową dzieł J. W.). Katowice 1957, 11 s., il. – Prof. J. W. *Śląskie Zapiski Numizmatyczne* 1960 nr 11 s. 39 [nekr.]. – *Numizmatyk Krakowski* 1960 nr 11 s. 63 [nekr.]. – A. Więcek: J. W. současný slezský medaliér. *Slezsky Numismatik* 1960 nr 1/2 s. 6-7, il. – E. Wichura-Zajdel: Śląski medalier J. W. Katowice 1961, 61 s., il., bibliogr. – M. Kowalski: J. W. (1873-1960). Wspomnienie pośmiertne. *WNum.* 6: 1962 z. 1 s. 59-60. **Przyczynki:** Wystawa jubileuszowa 60-lecia pracy twórczej J. W. [Wwa] 1955, 8 s. – A. Więcek: Dzieje sztuki medalierskiej w Polsce. Kr. 1972 s. 296-306. – J. Pęcherska-Szczepaska.: Wspominam Zdobniczą. [W:] *Poznańskie wspominki z lat 1918-1939.* P. 1973 s. 585-7.

Wysocki* Józef (1879-?) powstaniec wlkp., aptekarz. **Słowniki:** PTPN; AMOstr. z. 10.

Wysocki* Kazimierz (1892-1940) farmaceuta w Gnieźnie, ppor. WP. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997. **Biografie:** J. Kiński: Pro Memoria. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1992 nr 2 s. 442-3. **Przyczynki:** T. Kryśka-Karski: Materiały do historii Wojska Polskiego. Londyn 1985, 15, s. 43 poz. 12627. – J. Tucholski: Mord w Katyniu. Wyd. 1. Wwa 1991 s. 253, 658.

Wysocki* Kazimierz (1914-1997) hematolog, prof. AM. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1996-1998 s. 24-5.

Wysocki* Krzysztof z Budziszawia (zm. 1631) kaszt. nakielski, brzeski kujawski, star. gnieźn. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Mikulski, Stanek Spisy; Chłapowski.

Wysocki* Stanisław z Budziszawia (XVI w.) kaszt. biechowski, łędzki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Wysocki* Stefan (1881-1938) dermatolog, urolog. **Słowniki:** PTPN.

Wysocki* Wojciech (zm. 1643) kan. gnieźn. i pozn., bibliotekarz. **AW:** 9921. **Słowniki:** SPKP.

Wysz* Piotr – zob. Piotr* Wysz z Radlina (zm. 1414).

Wysz* Piotr – zob. Piotr* Wysz z Lubstowa (zm. 1440).

Wyszyńska* Zofia (1882-1969) działaczka społeczna. **Słowniki:** Anders.

Wyszyński* Bolesław (1910-1989) ks., rektor Kolegium Polskiego w Rzymie. **Słowniki:** *Martyrol.*; *AMM. Przyczynki: RAP 1947*

Wyszyński* Stefan (1901-1981) abp gnieźn. i warszawski, kardynał. **Słowniki:** *Annuario Pontificio* (Vaticano) 1948 s. 239; 1950 s. 197 i 396; 1954 s. 62; Biskupi. **Bibliografie:** Ks. kardynał S.W. prymas Polski. Bibliografia prac ks. kard. S.W. *NP* 8: 1958 s. 24-43 [242 poz.]. – W. Padacz: Bibliografia prac ks. kard. S.W. za lata 1958-1970. *NP* 35: 1971 s. 7-46. – Z. Skietczyński: Wykaz listów pasterskich kard. S.W. dotyczących archidiecezji warszawskiej. [W:] *Soli Deo. Wwa* 1974 s. 81-108 [180 poz.]. – T. Andruszkiewicz: Bibliografia prac ks. kardynała S.W. prymasa Polski wydrukowanych w latach 1970-1976. *Chrześcijanin w Świecie* 1977 nr 1 s. 89-111. **Źródła:** S. Wyszyński: Kazanie [...] podczas sumy w uroczystości Matki Boskiej Częstochowskiej. (Tekst autoryzowany). – [S. W.:] Listy pasterskie Prymasa Polski 1946-1974. Paris 1975, 693 s. – [S. W.:] Odpowiedzialność – obowiązki – prawa w życiu narodu. *Tyg. Powsz.* 34: 1980 nr 36 s. 1, 3. – [S. Wyszyński]: Prymas Polski do przedstawicieli NSZZ „Solidarność”. Tekst w autoryzowanym skrócie. *Tyg. Powsz.* 34: 1980 nr 47 s. 1, 4. – S. W.: Zapiski milenijne. Wybór z dziennika „Pro memoria” z lat 1965-1967. Wwa 1996. R: A.F. Dziuba, *AK* T. 130 z. 1 (1998) s. 140-2. – S. W.: Dzieła zebrane. T. 1-3. Wwa 1991-1999. R: J. Zbudniewek, *NP* T. 79 (1993) s. 395-8; A.F. Dziuba, *Prawo Kanoniczne* 2001 nr 1/2 s. 241-4. – R. Wasita: Między Rouen a Warszawą. Korespondencja Prymasa Tysiąclecia z wychowankiem Janusza Korczaka [Mauricem Wajdenfeldem]. *Lithuania*. 1999 nr 1/2 s. 180-5. **Biografie:** P. Raina: S. Kardynał W. Prymas Polski. T. 1. Londyn 1979, 578 s., 18 tabl. – A. Micewski: Kardynał Wyszyński. Prymas i mąż stanu. Paryż 1982. R: H. Krzeczkowski, *Kwartalnik Konserw.* 1997 nr 1 s. 115-21. – A. Micewski: Stefan Kardynał Wyszyński. Mainz 1990, 432 s. – P. Raina: Kardynał Wyszyński. T. 1-6. Wwa 1993-4. – M.P. Romaniuk: Życie, twórczość i posługa S. Kardynała W. Prymasa Tysiąclecia. T. 1-2. Wwa 1994-1996. R: F. Januszkiewicz, *Zarządz. i Edukacja* 1997 nr 6 s. 163-5. **Przyczynki:** *WAG* 4: 1949 nr 1-3 s. 4-52 [wydane z okazji ingresu abpa S. W.]. – *Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie* 33: 1949 nr 2 s. 39-72 [nr poświęcony ingresowi abpa S. W.]. – J. Piwowarczyk: Nowy prymas Polski. *Tyg. Powsz.* 5: 1949 nr 2 s. 1. – F. Korszyński: Ks. prymas S.W. *Homo Dei* 18: 1949 nr 2 s. 147-56. – J. Woźniakowski: Stolica Piotrowa. *Tyg. Powsz.* 1957 nr 21 s. 1-2, il. [wręczenie kapelusza kardynalskiego S. W.]. – Ks. Kardynał S.W. – prymas Polski [biogr.]. *NP* 8: 1958 s. 9-18, il. – W. Dudek: Działalność pisarska (Ks. Prymasa w okresie włocławskim). *AK* 1972 s. 37-44. – J. Iwanicki: Redaktor „Ateneum”. *AK* 1972 s. 35-6 [dot. pracy S.W. w red. *Ateneum Kapłańskiego* we Włocławku]. – S. Olejnik: Na ratunek ocalonej bibliotece. [W rozdz.]: Działalność ks. Prymasa w okresie włocławskim. *AK* 1972 s. 59-61. – S. Piotrowski: Działalność ks. Prymasa w okresie włocławskim. *AK* 1972 s. 45-58. – [jubileusz trzydziestolecia rządów Prymasa Polski kardynała S. W.]. *Wiadomości Archidiecezjalne Warszawskie* 69: 1979 nr 2/3 s. 33-148, tabl. 16 [z treści: B. Dąbrowski: w dwudziestą piątą rocznicę kardynatu Prymasa Polski; S. Kośnik: Bibliografia prac ks. Kardynała S.W. arcybiskupa i metropolity Gnieźnieńskiego i Warszawskiego, Prymasa Polski]. – P. Nitecki: Stan badań nad życiem i działalnością kard. S.W. *Studia Gnesnensia* 8: 1984/1985 s. 86-107. – J. Bagrowicz: Ksiądz S.W. jako redaktor naczelny „Ateneum Kapłańskiego”. z okazji 70. rocznicy święceń kapłańskich. *Łódzkie Studia Teologiczne* T. 3 (1994) s. 305-12, rés. – J. Lewandowski: Maryjność księdza prymasa kardynała S.W. *Studia Płockie* T. 23 (1995) s. 47-56. – H. Misztal: Wizja KUL Kardynała S.W. *Zeszyty Naukowe KUL* 1995 nr 1/2 s. 89-107, sum. – W. Gulin: The Rev. dr Wyszyński's activity for unemployed. *J. Ment. Chang.* 1996 nr 1 s. 45-57. – M.

Kozakiewicz: Prymas Tysiąclecia o wychowaniu seksualnym. *Dziś*. 1996 nr 8 s. 108-14. – J. Strojny: Duchowy wymiar Prymasa Polski S. Kardynała W. *Warszawskie Studia Teologiczne* T. 9 (1996) s. 97-112, sum. – W. Jaruzelski: An encounter with greatness. *Dialog. a. Univers.* 1997 nr 5/6 s. 19-28 [działalność S.W. w l. 1980-1981. Fragm. książki W. Jaruzelskiego: „Stan wojenny – dlaczego...”]. – B. Pylak: Biskup lubelski S.W. jako duszpasterz. w świetle protokołów wizytacji parafialnych. Lublin 1996. R: K. Świąś, *Ethos*. 1997 nr 2/3 s. 276-9. – A. Rynio: Aktualność myśli pedagogicznej Kardynała S. W., Prymasa Tysiąclecia. *Paedag. Christ.* T. 1 (1997) s. 23-38. – S. Bogdanowicz: Miasto najwierniejsze. Prymas Tysiąclecia w Gdańsku. Wyd. 2. Wwa 1997. R: W. Szulist, *Rocznik Gdański* 1998 z. 1 s. 224-7. – Z. Janczewski: Prawodawstwo Konferencji Episkopatu Polski i Prymasa kard. S.W. w zakresie sakramentów w służbie wspólnoty: święceń i małżeństwa. *Prawo Kanoniczne* 1999 nr 1/2 s. 75-143, sum. – J. Lewandowski: Podstawowe struktury narodu w ujęciu Kardynała S. W., prymasa Polski. *Zesz. Nauk. / AMuzycz. Warsz* Z. 46 (1999) s. 64-81, sum. – M. Markow: Poza totalitaryzmem i liberalną demokracją. Personalistyczny korporacjonizm ks. S.W. *Acta Univ. Wratisl., Stud. Fasz.* Nr 22 (1999) s. 53-68, Zfg. – M.P. Romaniuk: Rola Prymasa Tysiąclecia w dziejach Kościoła w Polsce i archidiecezji gnieźnieńskiej. *Studia Gnesnensia* T. 13 (1999) s. 329-54. – B. Pylak: S.W. – biskup lubelski: 1946-1949. Wyd. 2. Lublin 2000. R: P. Samerek, *Prz. Powsz.* 2001 nr 12 s. 391-4. – S. Skorodecki: Jestem świadkiem. Szczecin 1999. R: A. Łazar, *Rocznik Lubaczowski* T. 9/10 (2000) s. 345-7. – Sługa Boży S. Kardynał W. (1901-1981). Co Kościół i Polska zawdzięczają Prymasowi Tysiąclecia? Wwa 2000. R: T. Pikus, *Stud. Theol. Vars.* 2002 nr 1 s. 218-20. – J. Żakowski: Mroczne wnętrza. Uwięziony Prymas prywatnie w oczach współwięźniów i swojej siostry: M. L. Graczyk, ksiądz S. Skorodecki, J. Wszyńska. Kr. 2000. R: M. A. Kowalski, *Nowe Książki* 2001 nr 1 s. 54-5. – A. Jazdon: Prymas Tysiąclecia. Katalog wystawy w Bibliotece Uniwersyteckiej w P. P. 2001, 59 s., il. – K. Rulka: Ks. S.W. – „bibliotekarz Książnicy Seminarnej we Włocławku. *Ateneum Kapłańskie* 136: 2001 z. 3. s. 469-77. – S. Wilk: S. Kardynał W. jako arcybiskup gnieźn. i Prymas Polski. *Studia Gnesnensia* 15: 2001 s. 293-305

Wszyński* Witold (1871-1930) inż. **Słowniki:** WSB; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Wszyński* Władysław (1869-1912) lekarz. **AW:** 9935. **Słowniki:** PTPN; AMM; SLeK. I. **Monografie:** J. Wawrzyńczak: Kronika m. Koźmina. Koźmin 1959 s. 135-6. **Przyczynki:** Klanowski.

Wywiórski* Michał (1861-1926) malarz. **Słowniki:** U. Thieme, F. Becker: Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler. Leipzig 1947; WSB; PTPN. **Przyczynki:** Polskie życie artystyczne w latach 1890-1914. Wr. 1967. – W. Kossak: Wspomnienia. Wwa 1971. – Dz. Wlkp. II. – Polskie życie artystyczne w latach 1915-1939. Wr. 1974.

Wyżnikiewicz* Jan (1904-1985) inż. chemik, organizator gazownictwa w Bydgoskiem. **Słowniki:** SBTech. X. **Przyczynki:** Polskie Zrzeszenie Inżynierów i Techników Sanitarnych. 50 lat działalności 1919-1969. Wwa 1969. – 50 lat Oddziału Bydgoskiego Polskiego Zrzeszenia Inżynierów i Techników Sanitarnych. B. 1988. – Księga pamięci zmarłych koleżanek i kolegów, członków SNT-NOT w Bydgoszczy. B. 1994.

Wyżycki* Sebastian (XVIII w.) kaszt. konarski kujawski, konarski łęczycki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

- Wzacyjny* Bronisław (1889-?) powstaniec wlkp., płk WP. **Słowniki:** SBPW. **Biografie:** Biografistyka powstania wielkopolskiego 1918-1919. Koszalin 1985. 25-6. **Przyczynki:** Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. Z. Grota. P. 1968 s. 208. – Z. Grot [i in.]: Wielkopolska w walce o niepodległość 1918-1919. Wwa 1968 s. 253. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. B. Polaka. Kościan 1975 s. 34, 45, 69. – A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwa [i in.] 1978 s. 233. – A. Czubiński: Powstanie wielkopolskie. P. 1978 s. 216, 307. – Czyn zbrojny powstania wielkopolskiego 1918-1919. Koszalin 1984 s. 48-49. – Wojskowe aspekty powstania wielkopolskiego 1918-1919. Opr. S. Nawrocki. P. 1985 s. 83, 261. – B. Polak: Wojsko wielkopolskie 1918-1920. Koszalin 1990 s. 25. –
- Zabdyr* Michał (1880-?) powstaniec wlkp., płk WP. **Słowniki:** SBPW; Inowr. SB IV. **Przyczynki:** J. Wilk: Fragment walk 31 pułku piechoty o Inowrocław. *SiMDW* 1959 z. 2 s. 224-5. – J. Brodziński: w 50-tą rocznicę powstania wielkopolskiego w Inowrocławiu. Inowr. 1969 s. 36, 44. – A. Czubiński: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1978 s. 258-9. – A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwa [i in.] 1978 s. 210. – Wojskowe aspekty powstania wielkopolskiego 1918-1919. Opr. S. Nawrocki. P. 1985 s. 29.
- Zabielski* Bolesław (1910-1989) leśnik, prof. AR w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1987-1989 s. 30. – B. Ważyński: Pamięci prof. B. Z. w 90-lecie urodzin. *Więści Akademickie* 2001 nr 2 s. 9-10.
- Zabielski* Wojciech Alojzy (1706-1756) ks., jezuita. **AW:** 9939. **Słowniki:** EWoj.
- Zabłocka* Julia (1931-1993) historyk, prof. UAM. **Źródła:** Przew. APAN s. 497. **Biografie:** S. Zawadzki: In memory of J.Z. [W:] Sulmu IV. Everyday life in Ancient Near East. [...] International Conference, Poznań [...] 1989. Ed. by J. Zabłocka [et al.]. P. 1993 s. 3-4. – S. Zawadzki: J.Z. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 579-85.
- Zabłocka* Maria (1907 lub 1908-1989) malarka, graficzka. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** Almanach exlibrisu polskiego XX wieku. Opr. J. Kram. Kr. 1948 s. 97. – Exlibrisy z widokami Wielkopolski. Poznań 1961. Katalog. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski (do 1945 roku). Wr. [i in.] 1971. – J. Mulczyński: Salon „pod czternastką”. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Cz. II). *Artelier* 1993 nr 1.
- Zabłocki* Erazm (zm. 1884) ziemianin, powstaniec 1863. **AW:** 9944. **Słowniki:** PTPN.
- Zabłocki* Hieronim Michał (1820-1888) ziemianin, prawnik, polityk. **AW:** 9947. **Słowniki:** PTPN; AMM.
- Zabłocki* Kazimierz (XVIII w.) burgrabia kościański, stolnik gnieźn. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 392.
- Zabłocki* Krzysztof (zm. 1607) pisarz miejski w P. **AW:** 9952. **Słowniki:** SPKP; WSB. **Przyczynki:** M. Kramperowa [i in.]: Księgozbiory mieszczan poznańskich z drugiej połowy XVI w. *SiMDW* 6: 1960 z. 1 s. 291-303. – W. Maisel: Sądownictwo miasta Poznania do końca XVI wieku. P. 1961 s. 307-8

Zabłocki* Mateusz Jerzy (1887-1939) ks., powstaniec wlkp., major WP, działacz społ.-polit. **Słowniki:** SBPW; Martyrol.; WSB; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1 i 2; Inowr. SB III; Członkowie tajnych tow., Anders (il.). **Biografie:** B. Polak: Dowódcy powstania wielkopolskiego i wojska wielkopolskiego 1918-1919. T. 1. Koszalin 1989 s. 100-1. – P. Woźny: Historia w kamieniu pisana. Zarys dziejów trzemeszeńskiej nekropolii. Trzemeszno 2004 s. 52. **Przyczynki:** S. Podlewski: Wierni Bogu i Ojczyźnie. Wwa 1971 s. 148-50. – Udział duch. s. 54-6, 74, 80, 109. – Testament i egzekucja ks. Dziekana M. T. *Przegląd Zachodni* (Londyn) 1972 nr 3-4, s. 29-31. – Gniezno i ziemia gnieźnieńska. Gniezno 1978 s. 11, 89, 101-2, 176, 337, 341, 358-9, 361, 370. – Ludność cywilna KłECKA w obronie ziemi gnieźnieńskiej. Pod red. B. Polaka. P. 1980. – K. Łukasik: Ksiądz major. *Przemiany* 1989 nr 35 s. 5. – Łuk: pamięci księdza majora. *Przemiany* 1999 nr 42 s. 4.

Zabłocki* Wacław (1879-1973) powstaniec wlkp., ppłk WP, zastępca komendanta Powiatowej Komendy Uzupełnień w Inowr., oficer ZWZ-AK. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 2.

Zabokrzecki* (Zabokrzewski, Zabokrzycki) Hilary (1806-1867) powstaniec 1830/1831. **Słowniki:** M. Tyrowicz: Towarzystwo Demokratyczne Polskie 1832-1863. Przywódcy i kadry członkowskie. Przewodnik biobibliograficzny. Wwa 1964; Gerber Studenci s. 246; Szkoła Kaliska.

Zaborowski* (Zborowski) Daniel (działał 1877-1910) aktor, dyr. teatru. **Słowniki:** SBTP.

Zaborowski* Julian (1824-1858) przyrodnik, nauczyciel, redaktor. **AW:** 9956. **Słowniki:** WSB; PTPN; AMM; Słow. biologów. **Biografie:** S. Kaczmarek: Życie i działalność J.Z. *Spraw. PTPN. Wydział Filologiczno-Filozoficzny* 96: 1978 s. 27-30. **Przyczynki:** Sprawy oświaty i kultury województwa poznańskiego. T. 1. [P.] 1960 s. 168-76. – Nauka w Wlkp. s. 408, 425, 609-11, 896, 897, 1100, 1147, 1148, 1151-5, 1185. – Zakrzewski s. 222. **Artykuły:** *Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej* ser. C 1975 nr 20 s. 43-4, 80.

Zabór* Stanisław (1883-1981) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW.

Zabrocki* Ludwik (1907-1977) językoznawca, prof. UAM. **Słowniki:** WSB; Biogramy uczonych I; Śródka (il.). **Bibliografie:** Bibliografia prac prof. dra hab. L.Z. *Kwartalnik Neofilologiczny* 24: 1977 nr 2-3 s. 125-32. – L.Z.: U podstaw struktury i rozwoju języka Wwa 1980 s. 23-31 [bibliogr. prac językoznawczych]. **Konferencje i sesje:** Sesja naukowa poświęcona pamięci prof. dra hab. L.Z. zorganizowana przez Komisję Neofilologiczną Poznańskiego Oddziału PAN oraz Komisję Językoznawczą PTPN. Poznań 2 XII 1977 r. *Spraw. PTPN. Wydział Filologiczno-Filozoficzny* 95: 1977 s. 3-48 [z treści: W. Awedyk: Wkład profesora L.Z. do językoznawstwa indoeuropejskiego; J. Bańcerowski: Wkład profesora L.Z. do językoznawstwa ogólnego; Z. Zagórski: Wkład profesora L.Z. do językoznawstwa polskiego i słowiańskiego]. – J. Bańcerowski: Wkład profesora L.Z. do sławistyki. *SO* 36: 1979 s. 111-6. – S. F. Kolbuszewski: Język łotewski w świetle teorii L.Z. *Spraw. PTPN. Wydział Filologiczno-Filozoficzny* za 1979-1981 s. 195-8. **Biografie:** L.Z. (życiorys). *Kron. UP* za I. akad. 1945-1954/55 s. 463. – F. Grucza: L.Z. *Nauka Polska* 24: 1976 nr 4 s. 55-60. – J. Bańcerowski: L.Z. (1907-1977). *Biuletyn Polskiego Tow. Językoznawczego* 36: 1978 s. 3-11. – W. Kochański: Pamięci profesora L.Z. (24 XI 1907 – 8 X 1977). *Poradnik Językowy* 1978 z. 4 s. 141-5. – W. Kuraszkiewicz: L.Z. 1907-1977. *Nauka Polska* 26: 1978 nr 3-4 s. 247-8. – L.Z. (1907-1977). *Komunikaty Instytutu Bałtyckiego* 15: 1978 z. 27/28 s. 140-1. – W. Pfeiffer: L.Z. (1907-1977). z żałobnej karty. *KMP*

47: 1979 nr 1 s. 71-3, il. – J. Bańczerowski: In memoriam L.Z. *Lingua Posnaniensis* 22: 1980 s. 19-26. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp. s. 499, 500, 503, 511, 515-7, 519, 524, 525, 541-3, 545, 547, 549, 551, 557, 561-3, 567, 596, 597, 599, 601. – J. Bańczerowski: Aspects of L. Zabocki's Linguistic World. [W:] Towards a History of Linguistic in Poland. Hrsg. v. E.F. K. Koerner [et al.]. Amsterdam [et al.] 2001 s. 273-312, il., rés. – The L.Z. Memorial Lecture. Supremo lex: cognoscere, legere, disputare, docere. Red. S. Puppel. P. 2001, 63 s., il. **Artykuły:** *Komunikaty Instytutu Bałtyckiego* 1979 s. 185-9. – *Kwartalnik Neofilol.* 1977 nr 2/3 s. 123-32. – *Slavia Occidentalis* 36: 1979 s. 111-6.

Zachariasiewicz* (Zacharyaszewicz) Grzegorz (1740-1814) kan., bp sufragan gnieźn. **AW:** 9962. **Słowniki:** Biskupi; Nowy Korbut.

Zacher* Jan (XVIII w.) budowniczy w P. **Słowniki:** Architekci.

Zachmoc* Lucjan (zm. 2000) artysta-plastyk **Biografie:** R. Danecki: Galeria znanych artystów Wielkopolski. Międzychód 2012, s. 130.

Zacny* Józef (1910-1991) nauczyciel, lutnik. **Słowniki:** SBWP-W II. **Przyczynki:** K. Rottermund: Lutnicy z Kalisza. *Ruch Muzyczny* 1986 nr 22. – K. Rottermund: Budownictwo instrumentów muzycznych na terenie Wielkopolski w XIX i na przełomie XX wieku. P. 2002.

Zagajewska* Katarzyna (XV w.) ksieni klarysek w Gn. **Słowniki:** Borkowska i s. 21.

Zagajewska* Rozalia w zakonie Serafina (zm. 1825) ksieni klarysek w Gn. **Słowniki:** Borkowska i s. 37.

Zagłoba* Zygmunt Zdzisław (1908-1971) działacz harcerski, krajoznawca. **Słowniki:** BSB IV (i fot.). **Biografie:** A. Bogucki: Wychowawca bydgoskich turystów Z.Z.Z. 1908-1971. *Kal. Bydgoski* 1988 s. 118-26.

Zagórowski* Józef (zm. 1852) adwokat w Kaliszu. **Słowniki:** Gerber Studenci s. 247.

Zagórska* Bogusława (1892-?) pielęgniarka, działaczka społ., powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW. **Biografie:** Biografistyka powstania wielkopolskiego 1918-1919. Koszalin 1985 s. 89. **Przyczynki:** J. Brodziński: w 50-tą rocznicę powstania wielkopolskiego w Inowrocławiu. *Inowr.* 1969. – Pół wieku w służbie PCK. *Kronika Beskidzka* 1969 nr 10. – Gniezno i ziemia gnieźnieńska. Walka o wolność narodową i społeczną 1918-1945. Pod red. J. Topolskiego [i in.]. Gniezno 1978 s. 201-210. – Dzieje Inowrocławia. T. 1. Wwa [i in.] 1978 s. 415. – J. Basiński: Organizacja i działalność służby zdrowia w pierwszym okresie powstania wielkopolskiego (czas od 27 XII 1918 do 15 I 1919). *AHFM* 1979 z. 1 s. 17. – F. Lorenc: Dobrze spełniony obowiązek. *Więści* 1985 nr 8.

Zagórski* Józef (1890-1963) właściciel firmy samochodowej w P. **Przyczynki:** A. Kwilecki: J.Z. (1890-1963). Ojciec i syn. [W tegoż:] *Silva rerum*. P. 2007 s. 125-37, il.

Zagórski* Władysław (1914-1979) chirurg. **Słowniki:** Alb. chirurgów. **Biografie:** C. Jeśman.: W.Z. [W:] *Sylwetki chirurgów polskich*. Wr. 1982 s. 218-9.

Zagrodzki* Antoni (ok. 1806- zm. po 1849) lekarz. **Słowniki:** Slek. IV.

- Zahradnik* Andrzej Ludwik (1902-1961) lekarz chorób zakaźnych, dr AM w P. **Biografie:** z żałobnej karty. *Śłużba Zdrowia* 13: 1961 nr 6 s. 2. – W. Kocięcka: A. L.Z. (1902-1961). Lekarz chorób zakaźnych. [W:] *Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985*. P. 1991 s. 350-2.
- Zajączek* Józef (1752-1826) gen., namiestnik Królestwa Polskiego. **Słowniki i noty biograficzne:** WSB; K. Walczak: *Łoże masońskie i organizacje parawolnomularskie Kalisza*. Kalisz 2004 s. 89. **Biografie:** J. Nadziejka: *Generał J.Z. 1752-1826*. Wwa 1975, 614 s. R: W. Rostocki, *Zeszyty Naukowe KUL* 20: 1977 nr 3/4 s. 177-8; W. Zajewski, *KH* 84: 1977 nr 2 s. 470-4. **Przyczynki:** *Korespondencja Adama Naruszewicza 1762-1796*. Wr. 1959 s. 522. – *KZSzt.* V z. 6 s. 52. – J. Nadziejka: *Generał J.Z. Od Kamieńca do Pragi. 1752-1794*. Wwa 1964, 337 s., mapy, bibliogr. R: J. Kowecki, *PH* 55: 1964 z. 4 s. 693-5. – M. Senkowska-Gluck: *Donacje napoleońskie w Księstwie Warszawskim*. Wr. 1964 s. 78-85, 89, 177-9. – J. Śmiałowski: *Generała J.Z. urządzenie włościan w dobrach opatówceckich (1821-1828)*. *RKal.* 26: 1996/1997 s. 39-102.
- Zajączek* Józef (+) ks. w Kaliszu. **Przyczynki:** (jn): *Kaliszanie mniej znani*. *Gaz. Pozn.* 1984 nr 115 s. 6.
- Zajączek* Stanisław (1911-?) żołnierz kampanii wrześniowej. **Biografie:** *Żołnierz września – S.Z. PLudu* 1991 z. 6 s. 33-5.
- Zajączek* Władysław (XVIII w.) konsyliarz konfederacji 1734 r. **Słowniki:** *Zwierzykowski* s. 392.
- Zajączkowski* Maksymilian (1870-1922) ks. **Słowniki:** PTPN; *Członkowie tajnych tow.* **Przyczynki:** A. Markwicz: *100 lat historii organizacji Tow. Tomasza Zana*. Londyn 1975 s. 54, 56.
- Zajchowska* Stanisława (1908-1995) geograf, prof. UAM. **Biografie:** *Spraw. Zarządu PTPN 1993-1995* s. 21. **Przyczynki:** A. Laboga, T. Orlik: *Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego za rok 1964. Zespołowa nagroda naukowa*. *KMP* 1965 nr 3 s. 67-8. **Bibliografie:** Z. Kamiński: *Bibliografia prac S.Z. [za lata 1934-1978]*. [W:] *Struktura i funkcje układów przestrzenno-ekonomicznych*. P. 1979 s. 5-13.
- Zajda* Józef (1897-1976) prof. WSE w Poznaniu. **Biografie:** *Byli wśród nas (AE)* s. 222-4. **Bibliografie:** H. Maciejewska: *Bibliografia publikacji profesora J.Z. Poznańskie Roczniki Ekonomiczne 1977/78 (druk. 1980)* s. 277-80.
- Zakobielski Martin (XX w.) pastor ewang. w Jutrosinie 1901-1936. **Przyczynki:** *Rogall Geistlichkeit* s. 272.
- Zakowska* Anna (XV/XVI w.) ksieni cysterek w Ołoboku. **Słowniki:** *Borkowska i s.* 54.
- Zakrzewska* Emilia (-) z Mirosławic, działaczka społ. **Przyczynki:** *Kwilecki Ziemiaństwo II* s. 162-3.
- Zakrzewska* Janina (1873-1941) nauczycielka, tłumaczka, działaczka społ. **Biografie:** *Cmentarz Zasł.*
- Zakrzewska* Konstancja z Zakrzewskich (XVIII/XIX w.) żona prezydenta Wwy. **Portrety:** *Katalog zbiorów MN [w P.]*. T. 8. P. 2005 nr 1826.
- Zakrzewska* Maria Elżbieta (1828-1902) lekarka, działaczka społ. **Słowniki:** WSB.

Zakrzewska* Rozalia w zakonie Wiktorja (zm. 1819) ksieni klarysek w Kaliszu. **Słowniki:** Borkowska i s. 52.

Zakrzewski* Aleksander (1909-1985) otolaryngolog, rektor AM w P., działacz społ. **Słowniki:** SBWP-W I; SBPNM II z. 2. **Bibliografie:** Zbiór publikacji naukowych prof. dra hab. med., mgra filozofii A.Z. wydany w 45-lecie pracy naukowej i zawodowej. T. 1-4. P. 1977. – Bibliografia prac prof. dr hab. mgr filozofii A.Z. Opracowali R.K. Meissner, J. Samson-Zakrzewski. [W:] A. Zakrzewski. Narodziny nowoczesnej otorynolaryngologii poznańskiej. Wstęp i dobór tekstów R.K. Meissner, J. Samson-Zakrzewski. P. [PTPN] 2009, s. 53-69. – Bibliografia selektywna wstępu. [W:] A. Zakrzewski. Narodziny nowoczesnej otorynolaryngologii poznańskiej. Wstęp i dobór tekstów R.K. Meissner, J. Samson-Zakrzewski. P. [PTPN] 2009, s. 70-1. **Biografie:** A.Z. (życiorys). *Kron. UP* za lata 1945-54/55 s. 308-9. – Klinika Akademii Medycznej w Poznaniu. T. 2. P. 1959 s. 311-3. – Z. Szmeja: Prof. dr hab. med. mgr filozofii A.Z. *Otolaryngologia Polska* 1977 nr 3 s. 213-6. – Z. Szmeja, A. Pruszewicz: Wspomnienia pośmiertne o prof. dr. hab. med. mgr. filoz. A.Z. *Otolaryngologia Polska* 1987 nr 1-2 s. 1-11. – A. Pruszewicz: A.Z. (1919-1985). Otolaryngolog. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 353-5. – W. Stefanoff: Profesor A.Z. [W:] Tegoż: Ogród nieplewiony. Historia, reportaże, życiorysy, obyczaje, sygnały. Siedlce 1998, s. 57-9. – A. Pruszewicz: A.Z. (1909-1985). [W:] Księga pamiątkowa w 80-lecie Uniwersyteckiego Wydziału Lekarskiego w Poznaniu. Studia i materiały. Pod red. R.K. meissnera. P. 2001, s. 103-7. – J. Samson-Zakrzewski: Profesorostwo Zakrzewscy. *KMP* 2001 nr 1 s. 298-308, il. [wspomnienia syna]. – R.K. Meissner, J. Samson-Zakrzewski: Profesor dr hab. med., mgr filozofii A. Samson-Z. (1909-1985). Szlachectwo zobowiązuje. [W:] A. Zakrzewski. Narodziny nowoczesnej otorynolaryngologii poznańskiej. Wstęp i dobór tekstów R.K. Meissner, J. Samson-Zakrzewski. P. [PTPN] 2009, s. 11-47, il. **Przyczynki:** R.K. Meissner, J. Samson-Zakrzewski: Wprowadzenie do bibliografii prac profesora A.Z. [W:] A. Zakrzewski. Narodziny nowoczesnej otorynolaryngologii poznańskiej. Wstęp i dobór tekstów R.K. Meissner, J. Samson-Zakrzewski. P. [PTPN] 2009, s. 48-52.

Zakrzewski* Andrzej (XVIII w.) kaszt. gnieźn., kaliski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 393.

Zakrzewski* Andrzej (zm. 1738) kaszt. santocki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Zakrzewski* Antoni (XVIII w.) płk wojsk kor., łowczy gnieźn. w l. 1777-88. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 393.

Zakrzewski* Antoni (XVIII w.) kaszt. krzywiński, lędzki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Zakrzewski* Bernard Michał (1907-1983) prawnik, oficer AK. **Słowniki:** Kunert Słownik I. **Przyczynki:** A.K. Kunert: z dziejów konspiracyjnego kontrwywiadu. *Kierunki* 1983 nr 43.

Zakrzewski* Bronisław (1908-1976) ekonomista, działacz społeczny. **Słowniki:** SBL. **Biografie:** Z. Gryczka: Działacze ruchu ludowego. *PLudu* 1996 z. 5-6 s. 19-28.

Zakrzewski* Eulogiusz (1806-1884) dziennikarz, historyk, powstaniec 1830. **AW:** 9993. **Słowniki:** PTPN; SBPW; AMM. **Przyczynki:** W. Zakrzewski: Opanowanie Poznania w powstaniu

wielkopolskim. *Novum* 1971 nr 12 s. 163-87. – A. Czubiński: Powstanie wielkopolskie. P. 1978 s. 197-9.

Zakrzewski* Franciszek (1870-1910) architekt. **Słowniki:** PTPN.

Zakrzewski* Franciszek Hermenegild (XVIII w.) pisarz grodzki kościański, konsyliarz konfederacji 1734. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 393.

Zakrzewski* Franciszek Jan Władysław (1861-1921) gastrolog. **AW:** 9995. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow.; SLeK. V.

Zakrzewski* Franciszek Ksawery Trzaska (1817-1876) ziemianin, powstaniec 1848. **Słowniki:** PTPN.

Zakrzewski* Ignacy (XVIII w.) kaszt. bydż., star. radziejowski. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Zakrzewski* Ignacy Wysogota (1745-1802) prezydent Warszawy. **AW:** 9999. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; SPKP Supl. [I]. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1031-2. **Biografie:** A. Zahorski: I. W.Z. – prezydent Warszawy. Wyd. 2. Wwa 1979, 367 s., tabl. 20. – S. Jędraś: I. W.Z. *PLudu* 1989 z. 2 s. 25-28. **Przyczynki:** Z. Wojtowicz: Ciekawy testament. *Mówią Wieki*. 1978 nr 4 s. 30-1.

Zakrzewski* Ignacy (1823-1889) historyk, heraldyk, oficer pruski. **AW:** 10000. **Słowniki:** WSB; PTPN; AMM; SHist.; SBWP-W I; Wybitni hist. wlkp. s. 115-27. **Biografie:** H. Chłopocka: I. Z. wydawca „Kodeksu dyplomatycznego Wielkopolski” i „Lites ac Res Gestae inter Polonos Ordinemque Cruciferorum”. *PBK* 14: 1978 s. 51-76, sum. s. 250. – Przybecki s. 133-4. – H. Chłopocka: I. Z. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 117-32. **Przyczynki:** A. Rogalanka: Nieznana rezydencja I. Z. w Pakosławiu. *SiMDW* 7: 1962 z. 1 s. 87-114, il. – Historiografia polska w dobie pozytywizmu (1865-1900. Wwa 1968 s. 133. – A. Gąsiorowski: Sto lat Kodeksu dyplomatycznego Wielkopolski. *SiMDW* 12: 1977.

Zakrzewski* Jan (1881-1963) adwokat, prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Źródła:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 851.

Zakrzewski* Jan Zboży (zm. ok. 1563) kaszt. kruszwicki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Zakrzewski* Józef (XVIII w.) cześnik wschowski, kaszt. santocki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 393.

Zakrzewski* Kamil (zm. 1862) ziemianin, dziennikarz. **AW:** 10005. **Słowniki:** PTPN.

Zakrzewski* Konstanty (1811-1884) dziedzic Turska, poeta, dramatopisarz, powstaniec 1830 i 1848. **AW:** 10006. **Słowniki:** Gerber Studenci s. 248; WSB; PTPN; SBWP-W I; Szkoła Kaliska. **Biografie:** R. Wojcieszak: Poeta i powstaniec. *Południowa Wielkopolska* 1967 nr 5. **Przyczynki:** P. Hertz: Zbiór poetów polskich XIX wieku. Ks. 2. Wwa 1961 s. 565.

Zakrzewski* Ksawery Faustyn Ignacy (1876-1915) lekarz, społecznik. **AW:** 10008. **Słowniki:** SPKP; WSB; PTPN; Członkowie tajnych tow.; Anders (il.). **Biografie:** Cmentarz Zasł. s. 95-6. – W. Witczak: K. Z. – lekarz i działacz społeczny. *KMP* 2001 nr 1 s. 139-50, fot.

Zakrzewski* Ksawery Trzaska (1817-1876) ziemianin, powstaniec 1848. **AW:** 10007. **Słowniki:** AMM.
Biografie: Cmentarz Zasł. s. 95.

Zakrzewski* Wyssogota Maciej Konrad Ignacy Walenty (1745-1800) kanonik pozn., proboszcz w Skórzewie. **Biografie:** P.M. Dziembowski: Proboszczowie parafii świętego Marcina i świętego Wincentego w Skórzewie. Skórzewo 2010, s. 74-6.

Zakrzewski* Michał Stanisław (zm. 1716) kaszt. kruszewicki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Zakrzewski* Mikołaj (zm. 1682) kaszt. śremski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Zakrzewski* Nikodem (XVIII w.) kaszt. santocki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Zakrzewski* [Wyskota-Zakrzewski] Stanisław (1902-1986) oficer WP **Biografie:** P. Politowski: Pułkownik S. W.-Z. – bohater z Kujaw. [W:] z dziejów pogranicza kujawsko-wielkopolskiego. Pod red. D. Karczewskiego. Strzelno 2009. **Przyczynki:** E. Śliwiński: Ppłk S. Z.-W. Dowódca Pułku Ułanów Karpaccich (1 III 1902 – 8 i 1986). [W:] Bitwa o Monte Cassino 1944. Geneza – przebieg – opinie. T. 3. Pod red. B. Polaka i W. Handke. Leszno 2003. – Ostatnia droga płk. S. W.-Z. w 25. rocznicę śmierci. *Ułan Karpaccy* 2011 nr 153.

Zakrzewski* Sylwester (XVIII w.) sędzia ziemski wschowski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 394.

Zakrzewski* Tadeusz (XVIII w.) sędzia pozn., kaszt. krzywiński. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 394.

Zakrzewski* Tadeusz Paweł (1883-1961) sekretarz abp gnieźn. E. Likowskiego i E. Dalbora, kan. pozn., wykładowca w semin. duch. w P., bp sufragan łomżyński, bp płocki. **Słowniki:** *Annuario Pontificio* (Vaticano) 1947 s. 281; PTPN; Kto był kim; Teolodzy; AMM; Biskupi; Biskupi katol. **Biografie:** P. Dudziec: Niektóre daty i fakty z życia najdostojniejszego arcybiskupa diecezji płockiej [...] T.P.Z. *Miesięcznik Pasterski Płocki* 42: 1957 s. 19-30. – *Miesięcznik Pasterski Płocki* 42: 1957 nr 1-2 s. 1-65 [poświęcony złotemu jubileuszowi kapłaństwa bpa T.P.Z.]. – K. Niemierowicz: w obliczu Pana. *Przew. Kat.* 51: 1961 nr 50 s. 789. **Przyczynki:** Kronika choroby, śmierci i pogrzebu (bpa T.Z.). *Miesięcznik Pasterski Płocki* 47: 1962 s. 22-7. – *Miesięcznik Pasterski Płocki* 47: 1962 nr 1 s. 129-61 [wyd. z okazji pogrzebu bpa T.P.Z.].

Zakrzewski* Telesfor (zm. 1736) kaszt. santocki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Zakrzewski* Teofil (1809-1881) rentier, powstaniec 1830. **AW:** 10016. **Słowniki:** PTPN.

Zakrzewski* Wacław (XVIII/XIX w.) kaszt. nakielski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1786-1790].

Zakrzewski* Witold (1865-1924) inż., przemysłowiec. **AW:** 10020. **Słowniki:** PTPN.

Zakrzewski* Władysław (1903-1944) malarz, grafik. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** Almanach exlibrisu polskiego XX wieku. Opr. J. Kram. Kr. 1948. – A. Ryszkiewicz: Exlibris polski. Wwa 1959. – K. Czarnocka: Półtora wieku grafiki polskiej. Wwa 1962. – T. Dobrowolski: Nowoczesne malarstwo polskie. T. 3. Wr. 1964. – Materiały do dziejów Akademii Sztuk Pięknych

w Krakowie 1895-1939. Opr. J.E. Dutkiewicz [i in.] Wr. 1969. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski (do 1945 roku). Wr. [i in.] 1971. – J. Jaworska: Polska sztuka walcząca 1939-1945. Wwa 1976 s. 29, 42. – A. Czubiński: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1978. – M. Rutowska [i in.]: Losy polskich środowisk artystycznych w latach 1939-1945P. 1987 s. 76. – M. Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. Wr. [i in.] 1994.

Zakrzewski* Wojciech h. Wyskota (zm. 1804) kustosz i archidiakon poznań., wikariusz generalny i oficjał poznań. **Biografie:** Nowacki II s. 221. **Przyczynki:** Nowacki II s. 294.

Zakrzewski* Zbigniew (1912-1992) ekonomista, prof. AE w Poznaniu. **Źródła:** Przew. APAN s. 498-9. **Bibliografie:** H. Maciejewska: Bibliografia publikacji prof. Z.Z. za lata 1938-1971. *Poznańskie Roczniki Ekonomiczne* 23: 1970 s. 315-23. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1990-1992 s. 23-4. – T. Śmiełowski: Pamięci profesora Z.Z. z żałobnej karty. *KMP* 60: 1992 nr 3/4 s. 332-3. – Z.Z. – osobowość renesansowa. *Iks* 1992 nr 7-8 s. 31. – Byli wśród nas (AE) s. 226-30. – A. Sikorski: Uczy do dziś. Wspomnienie o Z.Z. *Iks* 2002 listopad s. 8-9, il. – H. Szulce: Życie i twórczość naukowa Z.Z. [W:] Z. Zakrzewski. Rozważania o handlu wewnętrznym i obszarach rynkowych. Wstęp i dobór tekstów H. Szulce. P. [PTPN] 2007, s. 9-19. – K. Białecki: Klub Inteligencji Katolickiej w P. w latach 1956-1991. P. 2012, s. 433-6. **Przyczynki:** T. Światała: Prof. dr Z.Z. rektor Wyższej Szkoły Ekonomicznej. *KMP* 27: 1959 nr 4 s. 109-10, il. – J. Dietl: Jubileusz pracy naukowej profesora dra Z.Z. *Ruch PES* 30: 1968 z. 4 s. 222-4. – A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego [za rok 1972] (dokończenie). Nagrody naukowe. *KMP* 1973 nr 4. – . Nauka w Wlkp. s. 72, 98, 99, 411, 414, 418, 420, 425, 429, 430, 434. – Z. Krasieński, H. Szulce: Jubileusz pracy naukowej profesora doktora Z.Z. *KMP* 42: 1980 z. 3 s. 177-82.

Zakrzewski* Zdzisław (1870-1936) ks., powstaniec wlkp., dyr. Banku Ludowego w Golejewie. **AW:** 10028. **Słowniki:** PTPN. **Źródła:** S. Jędraś: Powstańczy pamiętnik. *PLudu* 1986 z. 4 s. 28-30 [pamiętnik z powstania wielkopolskiego w Rawickiem]. **Przyczynki:** W. Zakrzewski: Opanowanie Poznania w powstaniu wielkopolskim. *Novum* 1971 nr 12. – S. Jędraś: Gmina Pakosław. Leszno 2006 s. 269-70.

Zakrzewski* Zygmunt (1867-1951) numizmatyk, prof. tyt. UP. **AW:** 10029. **Słowniki:** WSB. **Źródła:** Boniecki Fotografie. **Biografie:** *Komunikaty Warszawskiego Towarzystwa Numizmatycznego* 1951 nr 1 s. 10 [nekr.]. – J. Ślaski: Życiorys Prof. dr Z.Z. *ZOW* 20: 1951 nr 5/6 s. 73-5. – J. Kostrzewski: Wspomnienie o profesorze doktorze Z.Z. *ZOW* 27: 1960 nr 2 s. 126-7, il. – J. Zakrzewska-Kleczkowska: Z.Z. 28. III. 1867 – 11. III. 1951. *Biuletyn Numizmatyczny* 1966 nr 10-11 s. 165-8, portr. – B. Stolpiak: Z.Z. Chemik, archeolog, numizmatyk, prof. UP 1867-1951. Strzelno 1982, bibliogr. – J.E. Kaczmarek s. 343-4, il. i passim. **Przyczynki:** J. Kostrzewski: Dzieje polskich badań prehistorycznych. P. 1949. – Moneta piastowska. Wystawa w Sukiennicach. Kr. 1960. – Dz. UAM. – J. Zakrzewska-Kleczkowska: Spotkanie numizmatyczne. *Biuletyn Numizmatyczny* 1968 nr 31 s. 573-5, il. [medal ku czci Z.Z.]. – S. Skowronek: Nieznane znaleziska monet z terenu Wielkopolski, rzymskie i bizantyńskie monety ze zbioru Z.Z. *WNum.* 17: 1973 s. 75-81.

Zakrzewski*-Wyskota Władysław (1894-1982) powstaniec wlkp., płk WP, oficer ZWZ-AK. **Słowniki:** SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 2. **Źródła:** W. Z.-W.: Opanowanie Poznania w powstaniu wielkopolskim. *Przegląd Zachodni* (Londyn) 1980 nr 1-2 s. 4-16, nr 3-5 s. 13-28, 1981 nr 1-3 s.

1-18. **Biografie:** B. Polak: Dowódcy powstania wielkopolskiego 1918-1991. Cz. 1. Koszalin 1989. **Przyczynki:** A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwa [i in.] 1978. – B. Polak: Konspiracja polska w Poznaniu (1912-1918). *KMP* 1984 s. 81-96. – B. Polak: Mieczysław Paluch (1888-1918). *KMP* 1985 nr 4 s. 25 i n. – Wojskowe aspekty powstania wielkopolskiego 1918-1919. Opr. S. Nawrocki. P. 1985.

Zakrzyński* Lampert (XVI w.) kaszt. brzeziński, star. przedecki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Zalaszowski* Mikołaj (1631-1703) dr praw, kan. pozn., prof. Akademii Lubrańskiego. **AW:** 10033. **Słowniki:** SPKP; WSB; SHist.; KostrzSB **Biografie:** I. Malinowska: M.Z. Polski prawnik XVII stulecia na tle ówczesnej nauki prawa. Kr. 1960, 421 s. R: W. Sobociński, *CzPH* 14: 1962 z. 2 s. 251-8. **Przyczynki:** Nowacki. – Hist. nauki.

Zaleski* Aleksander h. Dołęga (zm. 1704) kaszt. nakielski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Zaleski* Bohdan (1887-1927) astronom, zastępca prof. UP. **AW:** 10038. **Słowniki:** WSB; PTPN. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp.

Zaleski* Karol Wilhelm (1890-1969) mikolog, fitopatolog, prof. UP i WSR w P. **Słowniki:** WSB; Słow. biologów. **Źródła:** Przew. APAN s. 499. **Biografie:** W. Błaszczak: Prof. dr K. Z. z żałobnej karty. *KMP* 38:1970 nr 3 s. 133-7, il. – W. Błaszczak: K. Z. (1890-1969) [W:] Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970 s. 353-5. **Przyczynki:** J. Łyszczak, T. Śmiełowski: Laureaci Nagród Wojewódzkich za rok 1958. *KMP* 1959 nr 2 s. 61-2. – *Kronika WSR w Poznaniu* (1951-1959) 1960 s. 374-5. – *Acta Mycologica* 5: 1969 s. 3-4. – *Ochrona Roślin* 13: 1969 nr 12 s. 20-1.

Zaleski* Stefan (1888-1959) ekonomista, prof. UP. **AW:** 10039. **Słowniki:** WSB. **Artykuły:** *+Ruch PES* 1959 z. 2 s. 373-5

Zaleski* Zygmunt (1894-1940) ekonomista, historyk, wiceprezydent P. **AW:** 10040. **Słowniki:** WSB; PTPN; SHist.; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** T. Światała: Redaktorzy „Kroniki” w latach 1923-1960. Z.Z. Redaktor naczelny (1 i 1923 – 31 VIII 1939). *KMP* 31: 1963 nr 3 s. 27-8. – Redaktorzy naczelni i przewodniczący kolegium redakcyjnego „Kroniki Miasta Poznania” od 1923 r. *KMP* 41: 1973 nr 1 s. 17-8. – A. Czubiński: Z.Z. Wiceprezydent Poznania. [W:] ZIZM s. 249-50. **Przyczynki:** Dz. Wlkp. II. **Artykuły:** Z.Z. *Spraw. PTPN* 13: 1945-6 s. 146-7. – *KMP* 1963 nr 2 s. 27-40; 1969 nr 3 s. 42.

Zalewski* Edward (1876-1944) ks. **Słowniki:** PTPN.

Zalewski* Józef Jan (1870-1936) ks. **Słowniki:** PTPN.

Załachowski* Franciszek (1869-1957) drukarz, działacz społ. **Słowniki:** BSB i (i fot.). **Przyczynki:** A. Poniatowska: Polacy w Berlinie 1918-1945. P. 1986 s. 27-8, 99, 103.

Załachowski* Józef (1872-1939) drukarz. **Słowniki:** SPKP.

Załudkowski* Noah (zm. 1931) kantor, kompozytor. **Słowniki:** SBWP-W I. **Przyczynki:** J.D. Bejt Halevy: Toldott Jehudej Kalisz [Dzieje Żydów Kalisza]. Tel-Awiw 1961 s. 280-1. – Sejfer Kalisz [Księga Kalisza]. T. 2. Tel-Awiw 1968 s. 352-4.

Załuski* Aleksander (XVII w.) woj. rawski, star. brzeski. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Załuski* Andrzej Chryzostom (1650-1711) kan. pozn., gnieźn. i krak., bp kijowski, płocki, warmiński. **AW:** 10043. **Słowniki:** Biskupi. **Źródła:** Articuli iurati Andreae Chrysostomi Z. episcopi Varmiensis. Wyd. A. Szorc. *Studia Warmińskie* 4: 1967 s. 555-8. **Przyczynki:** A. Szorc: z działalności kościelnej biskupa A.Z. na Warmii (1698-1711). *Studia Warmińskie* 4: 1967 s. 358-82. – W. Maszenda: Strach i groźby kary w kazaniach bpa A.Ch.Z. *Novum* 19: 1977 nr 6 s. 56-74.

Załuski* Andrzej Stanisław (1695-1758) opat komendatoryjny paradyski, bp płocki, chełmiński, krak., założyciel biblioteki w Warszawie. **AW:** 10044. **Słowniki:** Filozofia w Polsce; Teolodzy; Biskupi. **Przyczynki:** J. Fiałkowski: Bp A. S.Z. kanclerz wielki koronny na pierwszym etapie walki o polityczno-gospodarczą reformę państwa (1736-1740). *Collectanea Theologica* 26: 1955 s. 46-62. – J. Fiałkowski: Młodość i pierwsze lata kościelno-politycznej działalności biskupa A.Z. (1695-1735). *Polonia Sacra* 9: 1957 z. 1 s. 245-68. – W.J. Szurmacz: A. S.Z. biskup płocki jako ustawodawca (1723-1735). *Prawo Kanoniczne* 9: 1966 nr 3-4 s. 199-224. – Opactwo cysterskie w Paradyżu. Jego rola w dziejach i kulturze pogranicza. Red. J. Karczewska. Zielona Góra 2004 s. 68-9.

Załuski* Hieronim (XVII w.) kaszt. rawski, star. brzeski. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Załuski* Jan (1915-1972) ekonomista, redaktor, działacz społ., księgarz, wydawca. **Słowniki:** SPKP Supl. II. **Biografie:** R. Mieliński: J.Z. *Przew. Kat.* 1972 nr 16 s. 139. **Bibliografie:** B. Żynda: Bibliografia wydawnictw Księgarni św. Wojciecha 1895-1969. P. 1970 s. 48, 50, 59, 70.

Załuski* Józef Andrzej (1702-1774) opat komendatoryjny przemęcki, bp kijowski, referendarz wielki kor., założyciel biblioteki. **AW:** 10045. **Słowniki:** Filozofia w Polsce; Teolodzy; Biskupi; Nowy Korbut. **Źródła:** B. S. Kupść: Nieznana autobiografia J. A.Z. *Przegląd Biblioteczny* 1960 z. 4 i odb. – Korespondencja A.Z. 1724-1736. Oprac. B. S. Kupść, K. Muszyńska. Wr. 1967, 714 s. – Przyczynki źródłowe do biografii biskupa J. A.Z. Wyd. B. Kumor. [W:] *Miscellanea z doby Oświecenia*. T. 3. Wr. 1969. **Biografie:** P. Bańkowski: J. A.Z. i jego dzieło. *Przegląd Biblioteczny* 1948 z. 1/2. **Przyczynki:** W. Konopczyński: Biskup bez biblioteki. *Tyg. Powsz.* 3: 1947 nr 33 s. 1 i 3. – W. Borowy: o poezji polskiej w w. XVIII. Kr. 1948. – B. Horodyski: Spuścizna działu rękopiśmienniczego Biblioteki Załuskich. *Przegląd Biblioteczny* 1948 z. 1/2. – G. Sinko: Próby dramatyczne J. A.Z. *PLit.* 1950 z. 3/4 i odb. – J. Pawłowiczowa: Dwa wydania „Obrazu nędzy ludzkiej” J. A.Z. *PLit.* 1953 z. 1. – B. Suchodolski: Nauka polska w okresie Oświecenia. Wwa 1953. – H. Lemke: Die Brüder Załuski und ihre Beziehungen zu Gelerhrten in Deutschland und Danzig. Berlin 1958 Quellen und Studien zu Geschichte Osteuropas 2. R: O. Feyl: Zentralblatt für Bibliothekswesen Jahrgang 1959 nr 4; N. Hans: The Slavonic and East European Review 1959/60 nr 90; M. Klimowicz: *PLit.* 1960 z. 2; Ł. Kurdybacha: *KH* 1960 nr 1; M. Manteufflowa: *Przegląd Biblioteczny* 1960 z. 1; B. Nadolski: *Gdańskie Zeszyty Humanistyczne* 1961 nr 1/2. – P. Bańkowski: Biblioteka Publiczna Załuskich i jej twórcy. Wwa 1959. R; J. W. Gomulicki: *Nowe Książki* 1960 nr 2; J. Wojnowski: *ABMK* 1962. – M. Łodyński: Biblioteka Rzplitej – Załuskich zwana, na tle ówczesnych bibliotek zagranicznych. Wwa 1961. – B. S. Kupść: z dziejów fundacji Biblioteki Załuskich. *Rocznik Biblioteki Narodowej* 1965. – W. Konopczyński: Polscy pisarze polityczni XVIII w. (do Sejmu Czteroletniego). Wwa 1966. – M. Manteufflowa: Księgozbiór J.Z. w Lotaryngii i jego droga do Polski. *Rocznik Biblioteki*

Narodowej 1966. – J. Mayer: w kręgu Józefa Andrzeja Załuskiego. *Roczniki Biblioteczne* 17: 1973 z. 1/2 s. 19-38 [z materiałów Biblioteki Śląskiej w Katowicach]. **Bibliografie:** K. Estreicher: Bibliografia odnosząca się do Załuskich z w. XVII i XVIII. Kr. 1952. – J. Korpała: Zarys dziejów bibliografii w Polsce. Wr. 1953.

Załuski* Marcin (1700-1768) ks., jezuita, kan. gnieźn., bp sufragan płocki. **AW:** 10046. **Słowniki:** EWoj; Biskupi.

Załuskowski* Erazm Józef h. Rola (1803-1887) ziemianin, prawnik, działacz społ. **Słowniki:** Gerber Studenci s. 249-50; Szkoła Kaliska.

Załuskowski* Jan (1727- zm. po 1773) ks., jezuita, prof. w Kaliszu i P. **AW:** 10049. **Słowniki:** EWoj.

Zamecki* Stanisław (1914-1989) urzędnik, harcerz Szarych Szeregów. **Słowniki:** Inowr. SB IV. **Przyczynki:** L. Dombek: Historia 60-lecia KKS „Goplania” Inowrocław. B. 1984 s. 29, 31, 78. – L. Dombek [i in.]: Tajne organizacje wojskowe w Inowrocławiu i na terenie Kujaw Zachodnich w latach 1939-1945. Inowr. 1997 s. 133-4, 146, 157, 183.

Zamecznik* Ignacy Stanisław (1886-1938) księgarz, nakładca pozn. **Słowniki:** SPKP. **Przyczynki:** S. Arct: Arctowie. *Księgarz* 1959 nr 5/6 s. 17.

Zamiara* Bronisław Feliks (1896-1954) kupiec, powstaniec wlkp., por. WP. **Słowniki:** SBPW; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1.

Zamiara* Józef (1882-?) poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Zamoyscy* – rodzina arystokratyczna – gałąź wielkopolska. **Źródła:** A. Mężyński, S. Potocki: Katalog korespondencji Działyńskich, Z. i rodzin spokrewnionych ze zbiorów Biblioteki Kórnickiej XVII-XX w. Wr. 1972, 443 s., tabl. – J. Pietrowicz: Z. i Cieszkowscy we wspomnieniach Klary Dembińskiej. *PBK* 26: 2003 s. 81-96. **Biografie:** M. Kozaczka: Poczec ordynatów Z. Wwa-Tarnów 2002. **Przyczynki:** J. Fogel: z badań nad dziejami archeologii polskiej z połowy XIX i początku XX wieku. w kręgu mecenatu Działyńskich i Z. *FAP* 26: 1975 s. 169-79. – A. Kwilecki: Przyjazd Z. do Kórnicka w 1881 roku. *PBK* 25: 2001 s. 191-5. – B. Wysocka: Z. i Zakład Kuxnicki w „Dzienniku” Janiny Żóttowskiej. *PBK* 2007 z. 28 s. 175-82. **Prace zbiorowe:** Elżbieta Jabłońska: Biblioteka Kórnicka skarbnicą zbiorów Działyńskich i Zamoyskich. Ocena stanu zachowania starodruków i rękopisów z XIX/XX wieku. Problemy konserwacji i restauracji. Toruń [Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika] 2005, 272 s., il., bibliografia s. 259-266. Zawiera: Kolekcjonerska pasja hr. Tytusa Działyńskiego - przedstawiciela wielkopolskiej arystokracji s. 11-24; Rok 1826 – Tytus Działyński właścicielem majątku kórnickiego. Powstanie Biblioteki Kórnickiej. Prace nad przystosowywaniem zamku na potrzeby biblioteki s. 25-30; Jan Kanty Działyński właściciel zbiorów Biblioteki Kórnickiej w latach 1861-1880 s. 31-40; Opieka nad zbiorami w czasach Jana Działyńskiego. Nowe pomieszczenia biblioteczne s. 41-47; Czasy Władysława Zamoyskiego (1880-1924). Zygmunt Celichowski opiekunem zbiorów. Prace intrologatorskie i profilaktyka konserwatorska s. 48-58; Okres fundacji Zakłady Kórnickie (1925-1953). II wojna światowa. Rok 1949 - ekspertyza stanu zachowania zbiorów wykonana przez Bonawenturę Lenarta s. 59-69; - Rok 1953 - przejęcie Biblioteki Kórnickiej przez Polską Akademię Nauk. Przystosowanie pomieszczeń zamkowych do przechowywania zbiorów. Budowa nowych magazynów. Prace konserwatorskie i restauratorskie s. 70-77;

Ocena stanu zachowania starodruków i rękopisów z XIX/XX wieku s. 79-200; Problemy konserwacji i restauracji s. 201-257.

Zamoyska* Jadwiga z Działyńskich (1831-1923) działaczka społ. **AW:** 10054. **Słowniki:** WSB; SBKS; K. Piastowski: Jenerałowa J.Z. (1831-1923). [W:] Chrześcijanin. T. 13. Wwa 1984, s. 222-51. **Źródła:** J. Z.: Wspomnienia. Oprac. M. Czapska. Londyn 1960, 434 s. R: M. Kukiel, *Kultura* 15: 1961 nr 9 s. 130-6; A. Lewak, *KH* 69: 1962 nr 4 s. 960-1. – A. Potocka: Mój pamiętnik. Wwa 1973. **Biografie:** J. Ziółek: J.Z. (1831-1923). *NP* 70: 1988 s. 31-74. – J. Ziółek: J.Z. *Chrześcijanin w Świecie* 1988 nr 273. – K. Czachowska: Jenerałowa J.Z. (1831-1923). Życie i dzieło. P. 2011, 395 s., il., bibliogr. **Przyczynki:** W. Drop: Pionierka akcji katolickiej. *Tyg. Powsz.* 3: 1947 nr 32 s. 3-4. – H. Kenarowa: Cepculki pani jenerałowej. *Tyg. Powsz.* 33: 1979 nr 2 s. 4-5, 7 [Szkoła Domowej Pracy Kobiet założona w 1882 r. w Kórniku przez J. z Działyńskich Z.]. – J. Ziółek: Zakład Kórnicki. Szkoła Domowej Pracy Kobiet w Kuźnicach do 1923 r. *Rocz. Hum* 1995 z. 2 s. 103-53, sum. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 122, 133, 513. – K. Adamczyk: J. z Dz. Z. i Władysław Zamoyski – wzajemne relacje. [W:] Status kobiety w dziejach nowożytnych od XVI do XX wieku. Red. K. Jakubiak. B. 2000, s. 91-8. – J. Kwiatek: Wokół Memoriału Wincentego Lutosławskiego do J.Z. w sprawie Górnoślązaczek z 1905 roku. [W:] w klimacie śląskiej humanistyki. Księga jubileuszowa dedykowana Prof. doktorowi hab. Fr. A. Markowi w pięćdziesięciolecie pracy dydaktycznej i naukowej. Red. J. Kwiatek, E. Sapia-Drewniak. Opole 2000, s. 245-55. – K. Czachowska: Drogi edukacji jenerałowej J. z Działyńskich Z. *PBK* 25: 2001 s. 173-89. – Władysław Zamoyski 1853-1924. Red. S. Sierpowski. Kórnik [i in.] 2003. passim. – M. Łuczak: Jenerałowa J.Z. – jej życie i działalność w oczach współczesnych. [W:] Jenerałowa J.Z. Życie i dzieło. Materiały z konferencji poświęconej Jenerałowej J.Z. z okazji nadania Jej imienia Liceum Ogólnokształcącemu w Kórniku. Kórnik 2005, s. 23-5. – Cz. Kustra: J.Z. (1831-1923) koncepcja wychowania przez pracę jako przykład polskiego feminizmu. [W:] Przełomy edukacyjne. Dziedzictwo polskiej teorii i praktyki. Red. W. Szulakiewicz. Toruń 2011, s. 82-93. – Cz. Kustra: Kobieta i praca w koncepcji wychowawczej J. z Dz. Z. (1831-1923). Toruń [Wydawnictwo Naukowe UMK] 2012, 483 s., bibliogr.

Zamoyska* Maria (1860-1937) współtwórczyni Fundacji „Zakłady Kórnickie”. **Przyczynki:** **W.Z.** 1853-1924. Red. S. Sierpowski. Kórnik [i in.] 2003 passim. – S. Michałowski: Spotkanie z hrabianką Marią Zamoyską. *Żnin – Kórnik* 2005, 72 s., il. [fragmenty wspomnień].

Zamoyski* Andrzej (1717-1792) kanclerz wielki kor., woj. inowr. **Słowniki:** Nowy Korbut; Inowr. SB I; Mikulski, Stanek Spisy; Urzędnicy centralni Spisy. **Biografie:** W. Konopczyński: Polscy pisarze polityczni XVIII wieku. Wwa 1966, s. 354-98. **Przyczynki:** B. Suchodolski: Idee społeczne doby stanisławowskiej. Wwa 1948 s. 219. – J. Broda: A.Z. a sprawa chłopstwa w drugiej połowie XVIII w. Wwa 1951. R.: J. Michalski: *PH* 1951 s. 452-4; B. Leśnodorski: *CzPH* 1952 s. 466-80. – B. Horodyski: Zarys dziejów Biblioteki Ordynacji Zamojskiej. Wr. 1951. – Ł. Kurdybacha: Dzieje kodeksu A.Z. Wwa 1951. – J. Rutkowski: Historia gospodarcza Polski (do 1864). Wwa 1953. – B. Leśnodorski: Mowy A.Z. na konwokacji 1764. Księga pamiątkowa 150-lecia Architekta Głównego Akt Dawnych w Warszawie. Wwa 1958. – R. Orłowski: Położenie i walka klasowa chłopów w Ordynacji Zamojskiej w 2 poł. XVIII w. Lublin 1963. – R. Orłowski: Działalność społeczno-gospodarcza A.Z. (1757-1782). Lublin 1965. – R. Orłowski: Działalność społeczno-gospodarcza A.Z. w latach kanclerstwa. *Rocznik Lubelski* 1965-1968. – A. Bocheński: Przemysł polski w dawnych wiekach. Wwa 1984 s. 308 i n. – J. Dygdała: Życie polityczne Prus Królewskich u schyłku ich związku z Rzeczpospolitą w XVIII w. Toruń 1984 s. 147-52.

Zamoyski* Władysław (1853-1924) hrabia, działacz społ., podróżnik **AW:** 10056. **Słowniki:** WSB; SPKP; Słow. biologów; Z. i W.H. Paryscy: Wielka encyklopedia tatrzańska. Poronin 1995; Zielińska Poczet s. 478-9. **Źródła:** Listy W. hr. Z. do Kazimierza Woźnickiego (1908-1923) ze zbiorów Biblioteki Polskiej w Paryżu. Oprac. D. Płygawko. *Scripta Minora* Nr 1 (1996) s. 281-300. **Biografie:** Z. Bosacki: W.Z. 1853-1924. Fundator Kórnik i Zakopanego. Wyd. 2. Kórnik 2002, 83 s., il. – Sylwetki Wielkopolan s. 410-9. **Przyczynki:** L. Paszkowski: Polacy w Australii i Oceanii. Londyn 1962. – Tatrzański Park Narodowy. Praca zbior. pod red. W. Szafera. Kr. 1962 s. 258, 582, 592, 598-9, 605, 609, 628. – F. Jaśkowiak: Kórnik – Rogalin. Przewodnik. P. 1966 s. 24-6, 36. – Z. Nowak: Przejęcie dóbr kórnickich przez W.Z. w spadku po Janie Działyńskim. *PBK* 14: 1978 s. 121-43, sum. 251. – S.K. Potocki: Miejsce biblioteki w koncepcjach fundacji kórnickiej. *PBK* 14: 1978 s. 145-61. – K. Dach: Działalność Michała Czajkowskiego (Sadyka Paszy) i W.Z. na ziemi rumuńskiej w czasie wojny krymskiej. *Studia Historyczne* 1985 z. 1 s. 39-59. – Z. Nowak: W.Z. a spór o Morskie Oko w latach 1890-1909. *PBK* 21: 1986 s. 42-136. – Z. Nowak: Zasługi W.Z. dla budowy kolei Chabówka – Zakopane. *PBK* 22: 1988. – Z. Nowak: W.Z. a spór o Morskie Oko w latach 1890-1909. Kr. 1992, 158 s. – P. Maluśkiewicz: Głaz W.Z. *KW* 1995 nr 1 s. 139-42 [odsłonięcie pomnika w 70 rocznicę śmierci W. Z.]. – Kwilecki *Ziemiaństwo* III s. 122, 133, 168, 343. – J. Nowak: Polak w służbie czterech państw. W.Z. – patriota czy najemnik obcych armii. [W:] VI Sympozjum Biografistyki Polonijnej. Bruksela 2001. – J. Nowak: W.Z. i John Pope Hennessy. Epizod z polsko-irlandzkich kontaktów w XIX stuleciu. *PBK* 25: 2001 s. 161-71. – J. Nowak: W.Z. o sprawę polską w Europie (1848-1868). P. 2002. – K. Czachowska: Dom rodzinny W.Z. *PBK* 26: 2003. – W.Z. 1853-1924. Red. S. Sierpowski. Kórnik [i in.] 2003, 399 s., il. [treść: s. 13-27: S. Sierpowski: Stan badań nad biografią W. Z.; s. 29-47: K. Czachowska: Wychowanie i edukacja W. Z.; s. 49-53: B. Wysocka: obrońca polskiej ziemi w Poznańskim; s. 55-77: J.M. Roszkowski: Spór o Morskie Oko na tle kształtowania się granicy w Tatrach; s. 79-88: K. Adamczyk: Działalność W.Z. na rzecz Kościoła rzymskokatolickiego w Zakopanem i na Podhalu; s. 89-95: A. Chojnowski: W.Z. wobec innych nacji; s. 97-105: S. Żerko: Starania W.Z. o budowę linii kolejowej Chabówka-Zakopane; s. 107-119: M. Mantyka: Zasługi W.Z. dla Zakopanego; s. 121-179: M. Kwieciński: Propinacja w działalności gospodarczej W. Z.; s. 181-198: S. Sierpowski: W.Z. w Paryżu w I. i wojny światowej; s. 199-208: E. Jabłońska: Ochrona zbiorów Biblioteki Kórnickiej w czasach W. Z.; s. 209-222: K. Karolczak: W. Z.: Kórnik – Zakopane w rękopiśmiennej spuściźnie rodziny Dzieduszyckich; s. 223-228: J. Bielawa: Zarys działalności Chrześcijańskiego Spółdzielczego Stowarzyszenia Mieszkaniowego Urzędników Państwowych w Zakopanem; s. 229-237: P. Skawiński: Koncepcja rewitalizacji zespołu dworsko-przemysłowego w Kuźnicach; s. 241-356: M. Łuczak: W. hr. Z. (1853-1924) – [Kalendarium]; s. 357-385: Uroczystość odsłonięcia pomnika hr. W.Z. 11 listopada 2003 roku; indeks]. – H. Gawrońska z Lubomirskich: W.Z. Zakopane – Morskie Oko. Kórnik-Zakopane 2003. – K. Adamczyk: Na obczyźnie i w kraju. Nauczanie domowe W.Z. [W:] Nauczanie domowe dzieci polskich od XVIII do XX wieku. Red. K. Kubiak, A. Winiarz. B. 2004, s. 212-21. – M. Potocki: Australijska kolekcja W.Z. ze zbiorów Biblioteki Kórnickiej. [Kórnik] 2005, 14 s. nlb. – J. Kowalski: Kolegiata Kórnicka. Od prywatnej świątyni do romantycznego sejmu Rzeczypospolitej. Kórnik 2007 s. 84-6, 97, il. – M. Potocki: W. hr. Z. podróż do Australii. *KMP* 2010 nr 3 s. 86-101, il.

Zamysłowski* Antoni (1897-1960) działacz gospodarczy i społ., wiceburmistrz Wrześni. **Słowniki:** Anders; Wrzesiński SB.

Zandrowicz* Franciszek (1796-1874) inż. wojskowy, kartograf, inż. gubernii kaliskiej. **Słowniki:** SBTech. VIII.

Zanożyński* Zygmunt (1852-1875) red. „Noworocznika Kaliskiego”, współpracownik „Kaliszanina”. **Słowniki:** SBWP-W zeszyt próbny; Szkoła Kaliska. **Biografie:** W. Kwiatkowski: Redaktor Z.Z. *Ziemia Kaliska* 1962 nr 11 s. 10. – E. Polanowski: Z.Z. *Południowa Wielkopolska* 1980 nr 7 s. 6. – E. Polanowski: *Życie literackie Kalisza 1870-1907*. Wwa 1987 [biogram].

Zapłata* Hieronim (1913-1963) organizator przemysłu. **Słowniki:** SBL.

Zapłata* Józef (1904-1945) bł., zakonnik Zgromadzenia Braci Serca Jezusowego. **Biografie:** *Męczennicy za wiarę 1939-1945*. Praca zbior. pod red. W.M. Moroza. Wwa 1996 s. 428-9.

Zapłata* Stefan (1885-1959) działacz społeczny w Jarocinie. **Biografie:** E. Czarny: Honorowi obywatele Jarocina. *Gazeta Jarocińska* 1996 nr 46. – J. Jajor: *Dzieje Banku Spółdzielczego w Jarocinie (1868-2003)*. Jarocin 2003. – J. Jajor: S.Z. (1885-1959). Honorowy obywatel Jarocina. *Zapiski Jarocińskie* 2006 nr 2/3 s. 55-8, il.

Zapolski* Ignacy Franciszek (1645-1703) ks., jezuita, prof. w Kaliszu i P. **AW:** 10059. **Słowniki:** Teolodzy; EWoj. **Biografie:** M. Bednarz: I. Z. dyplomata i misjonarz w Persji. [W:] F. Plattner: *Gdy Europa szukała Azji*. Kr. 1975 s. 371-86. **Przyczynki:** J. Krzyszkowski: *Entre Varsovie et Ispahan*. *Archivum Historicum Societatis Jesu* 18: 1949 s. 85-117.

Zapolski* Jan z Rokszyc (XVII w.) opat cysterski w Łądzie. **AW:** 10061. **Źródła:** Rota s. 271, 387, 393-9, 409, 460, 500-1, 514, 521.

Zarank* Zygmunt (1607-1667) ks., jezuita, rektor w Kaliszu i P. **AW:** 10064. **Słowniki:** Teolodzy; EWoj.

Zaremba* Andrzej z Czermina (zm. 1317/1318) prepozyt kapituły poznań., archidiakon kaliski, bp poznań., kanclerz Przemysła II. **AW:** 57. **Słowniki:** WSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy; Biskupi; Maciejewski Episkopat s. 260-1. **Źródła:** Kat. biskupów s. 22-3, 106-7. **Biografie:** W. Karasiewicz: Ks. bp poznański A.Z. 1297-1316. *Spraw. PTPN* 21: 1957 nr 1 s. 62-4 [streszczenie]. – Nowacki II s. 63-6. **Przyczynki:** W. Karasiewicz: Jakub II Świnka arcybiskup gnieźnieński. P. 1948 s. 339 i n. – K. Maleczyński: *Zarys dyplomatyki polskiej wieków średnich*. Cz. 1. Wr. 1951 s. 185-6. – W. Karasiewicz: *Działalność polityczna A.Z. w okresie jednoczenia państwa polskiego na przełomie XIII/XIV wieku*. P. 1961, 89 s. P: K. Jasiński, *RH* 29: 1963; W. Karasiewicz, *RH* 32: 1965 s. 261-70. – J. Bieniak: *Wielkopolska, Kujawy, ziemie łączycka i sieradzka wobec problemu zjednoczenia państwowego w latach 1300-1306*. Toruń 1969 *passim* [m.in. o stosunku A.Z. do Łokietka]. R: A. Gieysztor, *ZH* 36: 1977 z. 3 s. 92-5. – J. Pakulski: *Ród Zarembów w Wielkopolsce w XIII i początkach XIV wieku*. [W:] *Prace Wydziału Nauk Historycznych BTN*. Ser. C. Nr 16. Wwa [i in.] 1975 s. 120-2. – J. Pakulski: *Geneza pieczęci herbowych biskupów i arcybiskupów metropolii gnieźnieńskiej*. [W:] *Polska heraldyka kościelna*. Red. K. Skupieński [i in.]. Wwa 2004 s. 33-4. **Artykuły:** *RH* 29: 1963 s. 215-50.

Zaremba* Andrzej (XVI w.) sekr. królewski, star. grabowski. **Słowniki:** Chłapowski.

Zaremba* Antoni (1881-1934) ks. **AW:** 10068. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Zaremba* Arkembold (XIII w.) kaszt., woj. kaliski. **Biografie:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Zaremba* Beniamin (zm. 1296/1297) kaszt. przemęcki, międzyrzecki, gnieźn., woj. pozn. **Słowniki:** PSB, WSB, SBW-W I; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy. **Źródła:** Przywilej Przemysła i dla B. Z. z 1252 r. Oprac. K. Zielińska. *ZH* 31: 1966 z. 2 s. 49-53. **Przyczynki:** J. Pakulski: Rola polityczna B. Z. w drugiej połowie XIII wieku. [W:] *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Historia. Z. 5. Toruń 1969 s. 21-32.* – *Przemęt: zarys dziejów. Wwa 1991 s. 70 i n.* – *Opactwo cysterskie w Paradyżu. Jego rola w dziejach i kulturze pogranicza. Red. J. Karczewska. Zielona Góra 2004 s. 48.* **Artykuły:** *Prace Komisji Historii Bydgoskiego Towarzystwa Naukowego. Nr 11. B. 1975 s. 103-37.*

Zaremba* Beniamin z Uzarzewa (zm. 1354) kaszt. nakielski, gnieźn., woj. kal. **Słowniki:** WSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy; SBWP-W I. **Źródła:** *Księga ziemna poznańska 1400-1407. P. 1960.* **Przyczynki:** J. Łojko: *Konfederacja Macieja Borkowica. RH* 43: 1977 s. 32, 44-5, 49-51, 53, 55. – J. Pakulski: *Siły polityczno-społeczne w Wielkopolsce w pierwszej połowie XIV wieku. Toruń 1979.* – T. Nowak: *Uwagi w sprawie zabójstwa wojewody kaliskiego B. Zaręby w 1354 r. SiMDW* 15: 1984 z. 2 s. 31-42. – J. Bieniak: *Krąg rodzinny wojewody kaliskiego Beniamina z Kołdrębia. [W:] Personae colligationes facta. Toruń 1991 s. 104-29.*

Zaremba* Filip (1260-1299?) archidiakon gn. **Monografie:** M. Maciejowski: *Działalność kościelna i polityczna archidiakona gnieźnieńskiego Filipa z rodu Zarembów. przyczynek do postaw elit w okresie prób zjednoczeniowych u schyłku rozbitcia dzielnicowego. Przegląd Zachodniopomorski* 16: 2001 nr 2 s. 131-61.

Zaremba* Franciszek Ksawery (1841-1923) kompozytor, organista w Środzie. **Słowniki:** Anders.

Zaremba* Gustaw Adolf (1871-1942) ginekolog, internista, płk. **Słowniki:** PTPN; SLeK. II. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1899].

Zaremba* Jan (XIII w.) kaszt., woj. kaliski, pozn. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Zaremba* Jan zw. Łopata (zm. 1457) kaszt. santocki. **Biografie:** Górczak: *Rozwój majątków* s. 443-52.

Zaremba* Jan z Kalinowy (zm. 1481) kaszt. sieradzki, woj. kaliski, star. wieluński, ostrzeszowski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy; Bieniak, Szymczakowa Spisy. **Biografie:** A. Szymczakowa: *Szlachta sieradzka w XV w. Łódź 1998.* – Górczak: *Rozwój majątków* s. 452-62.

Zaremba* Jan z Kalinowy (zm. 1523) kaszt. pozn., woj. kaliski, star. gen. Wlkp. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; *Urzednicy centralni Spisy.* **Biografie:** A. Szymczakowa: *Szlachta sieradzka w XV w. Łódź 1998.* – Górczak: *Rozwój majątków* s. 462-75.

Zaremba Jan z Kalinowy (XVI w.) kaszt. kaliski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Zaremba* Józef (1731-1774) marszałek konfed. barskiej w Wlkp., gen. major wojsk kor. **Słowniki:** WSB; SBWP-W I. **Źródła:** J. Kozłowska-Studnicka: *Archiwum Zarembów w zbiorze rękopisów kórnickich. PBK* 5: 1955 s. 205-39. **Biografie:** *Sylwetki Wielkopolan* s. 314-20. **Przyczynki:** *Dz. Wlkp. I.* – W. Szczygielski: *Konfederacja barska w Wielkopolsce. Wwa 1970.* – J. Michalski:

Schyłek konfederacji barskiej. Wr. 1970. – J. Kitowicz: Pamiętniki czyli Historia polska. Wwa 1971. – Rola Wielkopolski w dziejach narodu polskiego. P. 1979.

Zaremba* Leon (1875-1937) powstaniec wlkp., naczelnik Straży Ludowej w Jarocinie w 1918 r. **Słowniki:** J. Jajor: Jarocińscy powstańcy wielkopolscy. Kalisz 2005.

Zaremba* Leon Paweł (1917-1987) misjonarz Ducha Świętego, rektor Misyjnego Seminarium Ducha Świętego w B. **Słowniki:** Leksykon duchowieństwa represjonowanego w PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod red. J. Myszora. T. 2. Wwa 2003. **Przyczynki:** Recherches sur Les Spiritains de la Province de Pologne faite aux Archives Generales de Chevilly. [B. r. m.]. s. 152-3. – T. Kostewicz: Represje karne wobec osób duchownych w latach 1944-1950. *Niepodległość i Pamięć* 1997 nr 1.

Zaremba* Marcin syn Sędziwoja (zm. między 1328 a 1335) woj. gnieźn., kaliski. **Słowniki:** PSB; WSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy; SBWP-W I. **Przyczynki:** K. Jasiński: z problematyki zjednoczenia państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku. *Zap. TNT* 21: 1955 z. 1-2 s. 218. – W. Dworzaczek: Genealogia. Wwa 1959, tabl. 93. – K. Jasiński: Rola polityczna możnowładztwa wielkopolskiego w latach 1284- 1314. *RH* 29: 1963 s. 243-50. – J. Pakulski: Siły polityczno-społeczne w Wielkopolsce w pierwszej połowie XIV wieku. Toruń 1979. – T. Jurek: Dziedzic Królestwa Polskiego książę głogowski Henryk (1274-1309). P. 1993.

Zaremba* Marcin (zm. 1635) star. grabowski. **Słowniki:** Chłapowski.

Zaremba* Piotr (1910-1993) architekt, prezydent Szczecina w l. 1945-50. **Słowniki:** Śródka. **Źródła:** P. Z.: Pierwsze poznańskie dni 1945 roku. Styczeń-marzec. P. 1980, 216 s. – P. Z.: Wspomnienia prezydenta Szczecina 1945-1950. P. 1980, 865 s., 41 tabl. – Boniecki Fotografie. **Biografie:** *Spraw. Zarządu PTPN* 1993-1995 s. 17. – S. Latour: P.Z. 1910-1993. *Nauka* 1996 nr 3 s. 247-52. – W. Pęski: P.Z. 1910-1993. *Nauka* 1997 nr 1 s. 242-50. **Przyczynki:** L. Milewska, A. Solarska: Szczecin humanistyczny. Szczecin 1981 s. 226-9.

Zaremba* Szymon (XIII w.) kaszt. gnieźn. **AW:** 10077. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy; **Przyczynki:** Nowacki II s. 63.

Zaremba* Wacław syn Wawrzyńca (XIII w.) kaszt. starogrodzki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Zaremba* Wacław z Kalinowy (XVI w.) kaszt. nakielski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Zaremba* Wacław August Ryszard (1845-1904) historyk medycyny, działacz społ.-gosp., powstaniec 1863 r. **AW:** 10078. **Słowniki:** SLeK. II. **Bibliografia:** S. Konopka: Polska bibliografia lekarska XIX wieku (1801-1900). Wwa 1974-1984. **Biografie:** L. Krakowiecka: W.Z. jako działacz społ. i historyk medycyny. *AHFM* 24: 1961 s. 269-80. **Przyczynki:** G. Kusztełek: Polacy na studiach w Berlinie (1810-1918). *AHFM* 35: 1972. – J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979. – H. Kaczmarek: Mało znana karta polskiej egiptologii. *KW* 2001 nr 3 s. 24-30, il.

Zaremba* Wawrzyniec z Kalinowy (zm. 1453) star. ostrzeszowski, woj. sieradzki. **Słowniki:** Bieniak, Szymczakowa Spisy. **Biografie:** Górczak: Rozwój majątków s. 438-43.

Zarembowie* – możnowładczy ród wielkopolski. **AW:** 10065. **Źródła:** J. Kozłowska-Studnicka: Archiwum Z. w zbiorze rękopisów kórnickich. *PBK* 5: 1955 s. 205-26, 343-4, 348. **Przyczynki:** J. Pakulski: Ród Z. w Wielkopolsce w XIII w. i początkach XIV wieku. Wwa [i in.] 1975. – J. Pakulski: Ród Z. w Wlkp. w XIII i początkach XIV wieku. [W:] *Prace BTN. Prace Komisji Historycznej*. T. 11. B. 1975 s. 103-37, sum. – R. Grygiel: Zarembowie z Jarocina w świetle źródeł archeologicznych i historycznych. Łódź 1992, 95 s., tabl., mapa, il. [wyd. 2 – 1994]. – J. Bieniak: Krąg rodzinny Jadwigi z Żerkowa. *Prace Komisji Historycznej PTPN*. T. 55 (1997) s. 135-46. – E. Rymar: Ród Zarembów na pograniczu wielkopolsko-brandenburskim w XIII-XIV wieku. *RH* 63: 1997 s. 149-52. – A. Szymczakowa: Szlachta sieradzka w XV w. *Magnifici et generosi*. Łódź 1998. – Górczak: Rozwój majątków s. 437 i nn.

Zaręba* Jan (1910-1986) kan. gnieźn., bp włocławski. **Słowniki:** *Annuario Pontificio* (Vaticano) 1964 s. 536; 1969 s. 523; 1971 s. 526; *Teolodzy; Biskupi*; M. Czajka, M. Kamler, W. Sienkiewicz: *Leksykon historii Polski*. Wwa 1995; SBWP-W I; *Kanoniści*. **Biografie:** *Życiorys biskupa J.Z. Kronika Diecezji Włocławskiej* 53: 1970 s. 100-2. **Przyczynki:** A. Szymański: 60 lat Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego im. St. Staszica w Pleszewie. Pleszew 1979. – R. Andrzejewski: Szkic do duchowego portretu biskupów włocławskich. *Ateneum Kapłańskie* 102: 1984 z. 3. – A. Gulczyński: z dziejów prasy pleszewskiej w latach 1853-1939. *RKal.* 20: 1987. **Bibliografie:** W. Frątczak: Bibliografia prac biskupa J.Z. do 1983 roku. *Ateneum Kapłańskie* 102: 1984 z. 3.

Zaroski* Józef (1893-?) internista. **Słowniki:** PTPN.

Zarzycka* Józefa Eleonora Julia (1823- działała do 1844) aktorka. **Słowniki:** *Słownik biograficzny teatru polskiego: 1765-1965*. Wwa 1973.

Zarzycki* Antoni (1865-1933) ks. **AW:** 10084. **Słowniki:** PTPN.

Zasadzianka* Adela (1913-1967) aktorka. **Słowniki:** SBTP II. **Biografie:** T.H. Nowak: A.Z. z żałobnej karty. *KMP* 1967 nr 4 s. 100-1, il.

Zaus* Jan Eugeniusz (1889-1969) specjalista w zakresie materiałów budowlanych, rektor Wyższej Szkoły Inżynierskiej w P., doc. PP. **Słowniki:** WSB; SBTech. I. **Przyczynki:** Szkoły inżynierskie w Poznaniu 1945-1955, Politechnika Poznańska 1955-1966. P. 1966 s. 87. – M. Rudzka: J.Z. Odznaczeni. *KMP* 38: 1970 nr 1 s. 96-102, il. – Politechnika Poznańska i wcześniejsze uczelnie techniczne w Poznaniu. Red. W. Dembecka. P. 1976 s. 347. – Rys historyczny działalności Oddziału Wojewódzkiego NOT w Poznaniu w l. 1947-1977. P. 1977 s. 122, 131. – WSI i jej pierwsi absolwenci. Red. W. Dembecka. P. 1980.

Zawadzka* Stanisława (1899-?) śpiewaczka oper., lekarka, prof. śpiewu. **Słowniki:** *Mała encyklopedia muzyki*. Wwa 1968; WSB. **Przyczynki:** F. M. i K. Nowowiejscy: Dookoła kompozytora. P. 1968 s. 169-70, 196, 246, 249. – T. Światała: *Opera Poznańska 1919-1969*. P. 1973. **Artykuły:** *Tyg. Powsz.* 1980 nr 1 s. 6

Zawadzki* Adolf (zm. 1860) sędzia. **Słowniki:** PTPN.

Zawadzki* Antoni (1823-1895?) sędzia. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Zawadzki* Józef (1781-1838) drukarz, księgarz, nakładca. **AW:** 10093. **Słowniki:** SPKP. **Biografie:** W. Kawecki: J.Z. Zarys życia i działalności. Wwa 1996. R: S. Zamecki, *KHNT* 1997 nr 1 s. 156-61. **Przyczynki:** T. Syga: Te księgi proste. Dzieje pierwszych polskich wydań książek Mickiewicza. Wwa 1956. – M. Walentynowicz: Wypożyczalnie książek w W. Księstwie Poznańskim. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 1960 z. 1 s. 55. – J. Kamionkova: Życie literackie w Polsce w pierwszej połowie XIX w. Wwa 1970. – A. Navickiene: Juozapo Zawadzki firmos lietuvišlai leidiniu platinimas 1805-1864. *Knygotyra* 1997 nr 20 s. 34-44, sum.

Zawadzki* Józef Kazimierz Mieczysław (1866-1915) lekarz. **Słowniki:** PTPN; Slek. IV. **Przyczynki:** J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979 s. 111. **Bibliografie:** Spis prac naukowych prof. dra J.Z. *Roczniki Chemii* 25: 1951 z. 2. s. 157-61.

Zawadzki* Stanisław (1743-1806) architekt. **Słowniki:** WSB. **Biografie:** I. Malinowska: S. z 1743-1806. Wwa 1953, 42 s. R: Z. Bieniecki: *Kwartalnik Architektury i Urbanistyki* 1: 1956 z. 1 s. 92-7. **Przyczynki:** Z. Ostrowska-Kęmbłowska: Architektura pałacowa drugiej połowy XVIII wieku w Wielkopolsce. P. 1969. – T.S.Jaroszewski: Architektura doby Oświecenia w Polsce. Wr. 1971.

Zawadzki* Stanisław (XVII w.) star. kopanicki. **Słowniki:** Chłapowski.

Zawadzki* Tadeusz (1919-2008) historyk starożytności. **Bibliografie:** Nota bibliograficzna. [W:] T. Zawadzki. Na peryferiach świata rzymskiego. Wstęp i dobór tekstów L. Mrozewicz. P. [PTPN] 2009, s. 215. **Biografie:** L. Mrozewicz: T.Z. Badacz peryferii świata rzymskiego. [W:] T. Zawadzki. Na peryferiach świata rzymskiego. Wstęp i dobór tekstów L. Mrozewicz. P. [PTPN] 2009, s. 9-39, il. – L. Mrozewicz: T.Z. [W:] Wybitni historycy wielkopolscy, s. 785-90. **Przyczynki:** A. Broż: Księgarska rodzina Zawadzkich. *Nasz Czas* 27 (2002).

Zawadzki* Wojciech (XVII w.) star. kopanicki. **Słowniki:** Chłapowski.

Zawal* Józef (1895-1962) powstanie wlkp. **Słowniki:** SBPW.

Zawidzki* Jakub (1797-1872) ks., społecznik. **AW:** 10096. **Słowniki:** SBWP-W I.

Zawidzki* Stefan (1929-1993) działacz harcerski. **Słowniki:** AMOstr. z. 7.

Zawielak* Stefan (1907-1945) komendant Obwodu AK w Środzie Wlkp. **Biografie:** R. Wetniak, A. Ziółkowska: Wielkopolska walcząca. Konspiratorzy w obozie hitlerowskim w Żabikowie. Luboń 2010, s. 59-60.

Zawilska* Wanda (zm. 1942). **Słowniki:** Słownik uczestniczek walki o niepodległość Polski 1939-1945. Poległe i zmarłe w okresie okupacji niemieckiej. Wwa 1988.

Zawiłowski* Florian (XVII w.) zakonnik i organista klasztoru franciszkanów w Kaliszu. **Słowniki:** Chybinski.

Zawirski* Zygmunt Michał (1882-1948) filozof, matematyk, prof. UP. **Słowniki:** SFiloz.; Filozofia w Polsce; WSB; PTPN; Nauczyciele MM. **Biografie:** B.J. Gawecki: Z.Z. 1882-1948. *Przegląd Filozoficzny* 1948 z. 4 s. 436-43. – Z.M. Z. *Spraw. PTPN* 15: 1948 nr 1 s. 226-7. – I. Szumilewicz-Lachman: Z. Z., his life and work. With selected writings on time, logic and

methodology of science. Dordrecht 1994. R: Z. Ignatowicz, *KHNT* 1995 nr 3 s. 199-204; W. Krajewski, *Ruch Filozoficzny* 1996 nr 4 s. 585-7. **Przyczynki:** Dz. UAM. – Nauka w Wlkp. s. 171, 172, 176, 177, 189, 191, 196. – P. Garbacz: Próba rekonstrukcji systemu z i jego podstaw filozoficznych. *Roczniki Filozoficzne* 1997 z. 1 s. 101-118, sum. [system logiki trójwartościowej Z. Z.]. – M. Piesko: Kilka uwag o metodologii nauk Z.Z. *Zagadnienia Filozoficzne w Nauce* Nr 23 (1998) s. 119-28. – M. Piesko: Koncepcja metafizyki Z.Z. *Zagadnienia Filozoficzne w Nauce* Nr 26 (2000) s. 66-88. – A. Zeidler: Logika, metodologia i filozofia nauk na Uniwersytecie Poznańskim w dwudziestolecie międzywojennym (Władysław Kozłowski, Z. Z., Adam Wiegner). [W:] *Filozofia na Uniwersytecie w Poznaniu. Jubileusz 90-lecia*. Red. nauk. T. Buksiński. P. 2010, s. 199-206.

Zawisza* (XIII w.) kaszt. spycymierski, kaliski, woj. sieradzki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy; Bieniak, Szymczakowa Spisy.

Zawisza* (Czarny) Artur (1808-1833) powstaniec 1830/31, działacz narodowy, emigrant, uczestnik wyprawy Zaliwskiego. **Słowniki:** Gerber Studenci s. 251; Szkoła Kaliska; Wolnomularze. **Biografie:** J. Wegner: A. Z.Cz. Łowicz 1979, 12 s. **Przyczynki:** J. Wegner: Testament A.Z. CzPH 36: 1946 s. 120-3. – (kos): Z. też był uczniem tej szkoły [...]. XII Zjazd Asnykowców. *Ziemia Kaliska* 1988 nr 38 s. 5.

Zawodny* Leon (1907-?) kontrabasista, dyrygent orkiestr dętych. **Słowniki:** Dyrygenci.

Zaworski* Adam (1894-1942) oficer WP i ZWZ. **Słowniki:** Enc. konsp. wlkp.

Zaydlitz* Jan (XVIII w.) komisarz skarbowy pozn. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 394.

Zbąscy* – rodzina szlachecka w Wlkp. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1547].

Zbąska* Anna ze Stanisławskich. **Biografie:** A.A. Witusik: Pani na Kurowie. *Kamena* 42: 1975 nr 11 s. 8-9.

Zbąski* Abraham (zm. 1441/1442) kaszt. bydg., sędzia ziemski pozn. **AW:** 10105. **Słowniki:** WSB; Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy; EK (Abraham). **Przyczynki:** J. Macek: Husyci na Pomorzu i w Wielkopolsce. *Wwa* 1955 s. 120 i n. – E. Maleczyńska: Ruch husycki w Czechach i w Polsce. *Wwa* 1959. – Nowacki II s. 456, 532, 637. – A. Gąsiorowski: Urzędnicy zarządu lokalnego w późnośredniowiecznej Wielkopolsce. P. 1970.

Zbąski* Abraham (XVI w.) kaszt. bydg. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Zbąski* Jan (+) prepozyt zbąszyński, kan. pozn., administrator diecezji pozn. w 1536 i 1538 r. **AW:** 10109. **Przyczynki:** Nowacki II s. 93, 108, 199, 305, 416, 456, 465, 637.

Zbąski* Jan Stanisław (1629-1697) kan. gnieźn., bp przemyski, warmiński, polityk. **AW:** 10110. **Słowniki:** Biskupi. **Przyczynki:** Nowacki II s. 769.

Zbierski* Henryk (1925-1995) anglista, prof. UAM. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1993-1995 s. 23-4.

Zbierski* Stanisław (1914-?) ekonomista, działacz ruchu ludowego. **Słowniki:** Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. *Wwa* 1989.

- Zbierski* Teodor (1923-1987) nauczyciel, bibliolog. **Słowniki:** SBWP-W I; SPKP Supl. II. **Biografie:** J. Szocki: T.Z. 1923-1987. [W:] Przystosowanie czytelnicze i informacyjne. Wr. 1987 s. 201-3. – J. Szocki: T.Z. – uczonec, nauczyciel (1923-1987). *Bibliotekarz* 1987 nr 10. – J. Szocki: T.Z. 1923-1987. [W:] *Studia o Książce*. T. 17. Wr. 1988.
- Zbierzchowski* Ludwik (1866-1910) lekarz. **Słowniki:** SLEK. IV. **Biografie:** E. Andrysiak: Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”. [W:] *Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego*. Z. 5. Kalisz 1999.
- Zbierzyński* Czesław, właśc. Muszkat (działał od 1912- zm. ok. 1943) aktor, reżyser. **Słowniki:** Słownik biograficzny teatru polskiego. T. 2: 1900-1980. Wwa 1994.
- Zbijewska* Katarzyna w zakonie Bernardyna (XVIII w.) przełożona bernardynek w P. **Słowniki:** Borkowska i s. 104.
- Zbijewski* Andrzej (zm. 1635) star. babimojski. **Słowniki:** Chłapowski.
- Zbijewski* Jan (1899-1940) architekt, urbanista, wykładowca Szkoły Sztuk Plastycznych w P. **Słowniki:** Architektki; WSB. **Przyczynki:** W. Czarnecki: Rys historyczny zrzeszeń architektów polskich w Poznaniu. P. 1970.
- Zbijewski* Paweł (XVIII w.) burgrabia pyzdrowski, łowczy poznański. w l. 1765-76. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 394.
- Zbijewski* Roch h. Rola (XVIII w.) kaszt. kaliski, poznański, woj. gnieźnieński. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 395.
- Zbijewski* Roch (XVIII w.) cześnik, podstoli poznański. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 395.
- Zbijewski* Walenty (XVIII w.) podstoli wschowski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 395.
- Zbijewski* Zygmunt Rola (zm. 1721) pleban w Skórczewie. **Biografie:** P.M. Dziembowski: Proboszczowie parafii świętego Marcina i świętego Wincentego w Skórczewie. Skórczewo 2010, s. 59-60, il.
- Zbilut* – zob. Zbylut.
- Zboralski* Julian (zm. ok. 1964) działacz komunist. w Poznaniu. **Biografie:** M. Olszewski: J.Z. z żałobnej karty. *KMP* 1964 nr 2 s. 71-3, il.
- Zboralski* Ludwik (1825-1884) kupiec, działacz społ., powstaniec 1848 r. **AW:** 10120. **Słowniki:** SBWP-W I. **Biografie:** A. Gulczyński: Sylwetki zasłużonych pleszewian z okresu pruskiej niewoli. Pleszew 1992 s. 25-6. **Przyczynki:** J. Majchrzak, K. Zimniewicz: Bank Spółdzielczy w Pleszewie w latach 1872-1990. Pleszew 1991.
- Zboralski* Władysław Szymon (1863-1926) kupiec, działacz społ. i polityk. **Słowniki:** PTPN. **Biografie:** A. Gulczyński: Sylwetki zasłużonych pleszewian z okresu pruskiej niewoli. Pleszew 1992 s. 26-8.

Zborowski* Czesław (1914-1976) grafik, pedagog. **Słowniki:** SGraf. **Przyczynki:** M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski. Wr. [i in.] 1971. – Poznańskie wspominki z lat 1918-1939. Pod red. T. Kraszewskiego. P. 1973 s. 602. – T.H. Nowak: Grafika z pięciolinią powstała. *Nurt* 1982 nr 1.

Zborowski* Henryk (1874-1967) ks. **Słowniki:** PTPN

Zborowski* Henryk Teodor (1891-1960) ginekolog, położnik, powstaniec wlkp. **AW:** 10122. **Słowniki:** PTPN; AMM; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Klanowski.

Zborowski* Jan (1538-1603) kaszt. gnieźn., hetman nadworny kor., star. odolanowski. **AW:** 10123. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; WSB; SBWP-W I; Chłapowski. **Przyczynki:** Dzieje Pleszewa. Opr. zbior. pod red. M. Drozdowskiego. Kalisz 1989 s. 79-80.

Zborowski* Marcin (zm. 1565) kaszt. kaliski, woj. kaliski, pozn., kaszt. krak., star. odolanowski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Urzędnicy centralni Spisy.

Zborowski* Marcin (XVI w.) kaszt. krzywiński. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Zborowski* Stefan (działał od 1906 – zm. 1944) aktor, reżyser, dyr. teatru. **Słowniki:** SBTP.

Zborowski* Tadeusz (zm. 1919) sędzia. **AW:** 10125. **Słowniki:** PTPN.

Zbrożek* Józef (ok. 1852-1912) aktor. **Słowniki:** Słownik biograficzny teatru polskiego: 1765-1965. Wwa 1973.

Zbylut* (Zbilut) Pałuka (+) fundator klasztoru w Łeknie. **AW:** 10119. **Słowniki:** SSS (A. Wędzki). **Źródła:** Liber fraternitatis et liber mortuorum abbatiae Sanctae Mariae Lubinensis. [W:] MPHsn. T. 9 z. 2. Wwa 1976 s. 48. **Przyczynki:** T. Przybysz: Fundacja i pierwotne uposażenie klasztoru cystersów w Łeknie. *RNn.* 7: 1976 z. 2 s. 60 i n. – B. Kürbis: Cystersi w kulturze polskiego średniowiecza. [W:] Historia i kultura cystersów w dawnej Polsce i ich europejskie związki. P. 1987 s. 321-42. – J. Dobosz: Dokument fundacyjny klasztoru cystersów w Łeknie. [W:] Studia i materiały do dziejów Pałuk. T. 1. P. 1989 s. 53-83. – Cystersi w średniowiecznej Polsce. Kultura i sztuka. Katalog wystawy. Wwa 1991, wg indeksu. – J. Śliwiński: Latyfundium opactwa cystersów w Łeknie. Zarys dziejów od połowy XII do końca XIV wieku. Olsztyn 1995. – A.M. Wyrwa: Procesy fundacyjne wielkopolskich klasztorów cysterskich linii altenberskiej. Łekno. Łąd. Obra. P. 1995 s. 60 i n. – Dokument fundacyjny klasztoru cysterskiego w Łeknie z roku 1153. Wyd. A.M. Wyrwa. P. 2003 passim.

Zbylut* syn Strasza (XIII w.) kaszt. nakielski, gnieźn. **Biografie:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Zbylut* (XIII w.) kaszt. ostrowski lednicki. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Zbylut* Pałuka (XIV w.) kaszt. nakielski, gnieźn. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Zbylut* (XIV w.) ostatni znany kaszt. ujski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Zbylut* (Zbilut) z Gołańczy (zm. 1383) bp kujawski, kapelan Elżbiety Łokietkówny. **AW:** 6025. **Słowniki:** Szostkiewicz; Biskupi.

Zbylut* syn Zbyluta z Kozielska (XIII w.) kaszt. radzimski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Zbylut* z Urbanowa (zm. 1458) notariusz publiczny, kan. pozn. i gnieźn. **Słowniki:** Jabłońska Kapituła s. 198.

Zbyszewska* Anna (zm. 1665) przeorysza benedyktynek w P. **Słowniki:** Borkowska i s. 79.

Zbyszewski* Leon Antoni (1882-1943) fizjolog, prof. UP. **Słowniki:** WSB; PTPN; Udział Lwowa. **Przyczynki:** H. Szofdrska: Walka z kulturą polską. P. 1948 s. 49. – K. Karwowska, A. Piotrowicz: Wydział Lekarski i Oddział Farmaceutyczny UP 1919-1939. P. 1997.

Zdanowicz* Wacław (1891-1958) aktor, śpiewak, reżyser, dyr. teatru. **Słowniki:** SBTP.

Zdzienicki* Sekiel Mieczysław (1892-?) adwokat, działacz społ., bibliofil. **Słowniki:** SPKP Supl. II; SBWP-W I.

Zdzieniecki* Jan (+). **Biografie:** E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram].

Zdzisław* (zm. po 1180) abp gnieźn. **AW:** 10141. **Słowniki:** P.B. Gams: Series episcoporum Ecclesiae Catholicae. Gratz 1957 s. 347; Biskupi; Maciejewski Episkopat s. 223. **Biografie:** F. Kryszak: Arcybiskupi Jan i (Janik) i Z. *Wiadomości Archidiecezji Gnieźnieńskiej* 15: 1960 s. 15-22. – Bogacka Pastorały s. 89-91.

Zdzisław* (XIII w.) kaszt. spicymierski, **Słowniki:** Bieniak, Szymczakowa Spisy.

Zdzitowiecki* Jan (1897-1975) ekonomista, prawnik, prof. UP, UAM i WSE w P. **Słowniki:** WSB. **Biografie:** E. Wojciechowski: Prof. dr J.Z. 1898-1975. *Ruch PES* 37: 1975 z. 2 s. 338-42. – Byli wśród nas (AE) s. 231-4. **Przyczynki:** A. Komar: Czterdziestolecie pracy naukowej profesora dra J.Z. *Ruch PES* 28: 1966 z. 4 s. 269-71. – A. Komar: Czterdziestolecie pracy naukowo-dydaktycznej prof. dra J.Z. Jubileusz. *KMP* 35: 1967 nr 4 s. 92-5, il. – Nauka w Wlkp. s. 75, 360, 377, 390, 391, 414, 415, 417, 426, 429, 430, 431. – J. Szpunar: w czterdziestolecie pracy naukowo-dydaktycznej prof. J.Z. *Roczniki Ekonomiczne* 20: 1967/68 s. 1-6. – S. Leitgeber: Profesor J.Z. (1897-1975). *Gaz. Wyb. (P.)* 2000 nr 300 s. 8. – Z. Mazur: Antenaci. o politycznym rodowodzie Instytutu Zachodniego. P. 2002 s. 127, 128, 133, 140, 279, 376, 408, 435, 436, 438, 441, 446, 447. – „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004 s. 223, 239, 264, 631. **Artykuły:** +*Roczniki Ekonomiczne* 20: 1967/68 s. 1-6.

Zdzitowiecki* Stanisław Kazimierz (1854-1927) bp kujawsko-kaliski. **Słowniki:** Biskupi; K. Krasowski: Biskupi katolicy II Rzeczypospolitej. Słownik biograficzny. P. 1996. **Źródła:** Boniecki Fotografie.

Zdychowski* Stefan (XVII/XVIII w.) podczaszy wschowski, konsyliarz konfederacji 1703 r. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 395.

Zdychowski* Wojciech (XVII w.) stolnik pozn. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 396.

Zebrzydowski* Andrzej (ok. 1500-1560) kan. pozn. i gnieźn., bp chełmiński, kujawski, krak. **AW:** 10147. **Słowniki:** Teolodzy; Biskupi. **Przyczynki:** B. Przybyszewski: Zatarg A.Z. kanonika (później biskupa) krakowskiego z muratorami włoskimi. *Spraw. PAU* 50: 1949 nr 2 s. 42-3.

Zebrzydowski* Andrzej (XVI w.) kaszt. śremski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Zebrzydowski* Bartłomiej (XVI w.) pisarz ziemski kaliski, kaszt. brzeski, woj. inowr., brzeski kujawski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Mikulski, Stanek Spisy.

Zebrzydowski* Kasper (XVI w.) kaszt., woj. kaliski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Zebrzydowski* Kasper (XVII w.) kaszt. kamieński, kaliski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Zedlitz*-Trütschler Robert Graf von (1837-1914) naczelny prezydent prowincji poznańskiej. **AW:** 10156. **Słowniki:** Die preussischen Oberpräsidenten 1815-1945. Hrsg. von K. Schwabe. Boppard 1981; Balde. **Przyczynki:** H. Neubach: Die Oberpräsidenten von Schlesien 1815-1945. Hrsg. von K. Schwabe. Boppard 1985 s. 119-135. – H. Neubach: Robert Graf von Z.-T. (1837-1914) [W:] Persönlichkeiten der Verwaltung. Hrsg. von K.G. Jeserich [et al.]. Stuttgart 1991 s. 228-33. – Kozłowski Wielkopolska s. 206. – W. Gerke: Die Ehrenbürger der Stadt Posen bis 1939. *Jb. Weichsel-Warthe* 51: 2005 s. 90-1.

Zegadłowicz* Emil (1888-1941) pisarz. **Słowniki:** SWPP; EWoK; SPKP; WSB; Polscy pisarze. **Bibliografie:** K. Fac, H. Kuna: E. Z. Bibliografia podmiotowa i przedmiotowa za lata 1945-1982. [W:] Szkice o twórczości E. Z. Red. Z. Andres. Rzeszów 1985 s. 165-238 [bibliogr. twórczości – 549 poz., bibliogr. przedmiotowa – 352 poz.]. **Źródła:** E. Z.: o roku ów. Wojna (rkp. w BN) [wspomnienia z 1939 r.]. – K. Szymanowski: z korespondencji teatralnej Z. *PTeatr*. 1961 z. 3. – K. Szymanowski: Korespondencja Z. *PHum*. 1962 nr 4. – K. Szymanowski: Archiwum Gorzeńskie – rękopisy E. Z. *PLit*. 54: 1963 z. 3 s. 180-4 [omówienie zespołów nabytych przez Bibliotekę Uniwersytecką w P.]. – J. Dużyk: Listy E. Z. do Tadeusza Szantrocha z lat 1924-1933. *Rocznik Biblioteki PAN w Krakowie* 1964. – A. Żyga: Listy E. Z. o „Zmorach”. *Miesięcznik Literacki* 1968 nr 5. – M. Kuna: Listy E. Z. do Pawła Hulki-Laskowskiego. *Osnowa. Literatura. Nauka. Sztuka* 1969. – Boniecki Fotografie. – Notatnik E. Z. 1928-1937. Oprac. M. Wójcik. *Akcent*. 1999 nr 2 s. 45-58. – T. Bujnicki: „Skarby” E. Z. *Wadoviana*. Nr 4 (2000) s. 81-4 [materiały archiwalne w Muzeum E. Z. w Gorzeniu Górnym]. – E. Z.: „Skróty kronikarskie”. Artystyczny brulion wydarzeń 31 sierpnia – 11 października 1939 r. Oprac. M. Wójcik. *Wadoviana*. Nr 4 (2000) s. 55-80. – E. Z. – Stefan Żechowski. Korespondencja 1936-1937. Oprac. M. Wójcik. *Akcent*. 2000 nr 1/2 s. 260-96. – E. Z., Stefan Żechowski, Marian Ruzamski – korespondencja. T. 1: 1936-1944, t. 2: 1938-1944. Oprac. M. Wójcik. Kielce 2002, 427 + 233 s., il. – Kamolowa Zbiory rękopisów s. 8-9, 11, 51-2 [m.in. o zbiorach Muzeum E. Z. w Gorzeniu]. **Biografie:** E. Kozikowski: Portret Z. bez ramy. Opowieść biograficzna na tle wspomnień osobistych. Wwa 1966. – Studia o Z. Opr. J. Paszek. Katowice 1982. – Szkice o twórczości E. Z. Oprac. Z. Andres. Rzeszów 1985. – K. Szymanowski: Narcyz. Rzecz o Z. – powieściopisarzu. Kr. 1986. – K. Kolińska: Zegadłowicz. Podwójny żywot Srebrmpisanego. Wwa 1999, 269 s., il. R: Ł. Badula, *RL* 2001 z. 3 s. 384-6. – M. Wójcik: Pan na Gorzeniu. Życie i twórczość E. Z. Kielce 2005, 562 s., il., bibliogr. **Przyczynki:** K. Czachowski: Ostatnie lata Z. *Odrodzenie* 1945 nr 26. – J. Radecki: Pamięci poety z Gorzenia Górnego. (Ostatnie godziny E. Z.). *Przemiany* 1945 nr 2. – J. Krzyżanowski: o twórczości E. Z. *Twórczość* 1947 nr 7/8 s. 69-84.

– E. Kozikowski: Kto jest autorem „Domku z kart”. *Śląsk Literacki* 1953 nr 6/7 s. 134-9. – J.M. Płonka: E. Z. podczas okupacji w Sosnowcu. *Nowa Kultura* 1953 nr 25. – M. Warneńska-Jelonkiewicz: E. Z. w Sosnowcu. Wspomnienia i notatki. *Śląsk Literacki* 1953 nr 6/7 s. 120-33, il. – E. Kozikowski: Powieść o Mikołaju Srebrempisany (ze wspomnień o Z.). *Życie Literackie* 1956 nr 32 s. 6-8. – E. Kozikowski: Ze wspomnień o E. Z. *Kamena* 1956 nr 9 s. 19-22, il. – A. Piwowarczyk: Trąbienie dwu słoń. Fragm. *Twórczość* 1956 nr 11 s. 110-36. – J.E. Płomieński: o E. Z. *Życie i Myśl* 1959 nr 11/12. – A. Piwowarczyk: w kręgu Gorzenia Górnego. [W:] Księga wspomnień 1919-1939. wwa 1960. – W. Studencki: Twórczość dramatyczna E. Z. Wr. [i in.] 1962. – T. Seweryn: Świątkarz powsinoga. Wwa 1963. – J. Śliziński: E. Z. a Čechy. *Slezký Sbornik* 66: 1968 nr 2 s. 252-5. – J. Prokop: Wokół Z. [W tegoż:] Lekcja rzeczy. Kr. 1972. – W. Studencki: Dziennik E. Z. i Marii Koszyc. *PHum.* 1974 nr 2. – M. Kuna: Gorzeńska impresja. Łódź 1977. – E. Rosner: Beskidzkie ścieżki pisarzy. Szkice literackie. Katowice 1982. – Studia o Z. Red. J. Paszek. Katowice 1982. – G. Ratajewicz: *Powsinogi beskidzkie* a wymagania poetyki europejskiego ekspresjonizmu. [W:] Szkice o twórczości E. Z. Red. Z. Andres. Rzeszów 1985 s. 55-65. – K. Szymanowski: Narcyz, rzecz o Z. – powieściopisarzu. Kr. 1986. – G. Ratajewicz: Ekspresjonizm a wczesna twórczość poetycka E. Z. [W:] Zeszyty Naukowe WSP Opole. Filologia polska. Z. 26. Opole 1988 s. 155-65. – W. Wójcik: Wspomnienie o Adamie Zegadłowiczu. *Śląsk*. 1998 nr 12 s. 70 [kustosz Muzeum w Gorzeniu Górnym]. – K. Kolińska: Na poznańskim bruku. *Arkusz*. 1999 nr 3 s. 12-3 [fragm. książki „Zegadłowicz. Podwójny żywot Srebrempisanego”]. – S. Stabro: Małe ojczyzny w prozie E. Z. *Ruch Literacki* 1999 z. 3 s. 317-30 [twórczość E. Z.]. – K. Kolińska: Parnas w Oborach. Wwa 2000. R: A.M. Krajewska, *Nowe Książki* 2000 nr 6 s. 47. – o Z. i innych wolnomyślicielach – krótki wywiad z córką br. bpa Bartłomieja, Cherubiną Przysiecką. *Praca nad Sobą. Aperiodyk mariawicki* 2000 z. 17. – I. Stobiecki: E. Z. mariawitą?! *Praca nad Sobą. Aperiodyk mariawicki* 2000 nr 16. – S. Stabro: Małe Ojczyzny E. Z. w 110 rocznicę urodzin pisarza. *Wadoviana*. Nr 4 (2000) s. 5-23 [twórczość E. Z.]. – M. Wójcik: Tytus i Elżbieta. Biograficzne losy rodziców E. Z. odtworzone na podstawie materiałów archiwalnych Muzeum w Gorzeniu Górnym. *Wadoviana*. Nr 4 (2000) s. 24-44. – M. Ziemianin: Saga gorzeńska. *Wadoviana*. Nr 4 (2000) s. 85-90. – B. Kochańska: E. Z. jako redaktor „Tęczy” [W:] U schyłku tysiąclecia. Red. K. Pająk [i in.]. P. 2001 s. 119-40. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 142. – S. Stabro: Od E. Z. do Andrzeja Bobkowskiego. o prozie polskiej XX wieku. Kr. 2002. – M. Wójcik: Lata uniwersyteckie E. Z. [W:] Studia Filologiczne Akademii Świętokrzyskiej. T. 15. Kielce 2002. **Artykuły:** *Życie Literackie* 1968 nr 44. – *Kultura* 1968 nr 51-2.

Zeidler* Franciszek (zm. ok. 1974) docent. **Biografie:** J. Stefaniak: Wspomnienie pośmiertne o docencie F.Z. z żałobnej karty. *KMP* 1974 nr 1 s. 135-7, il.

Zeidler* Józef (ok. 1744-1806) kompozytor, muzyk. **Słowniki:** WSB. **Biografie:** W. Zientarski: J.Z. *Muzyka* 1967 nr 4.

Zeidler* Konstanty (1862-1954) stolarz, działacz narodowy w Ujściu. **Słowniki:** Anders.

Zejdowski* Józef, właśc. Sejda (1871-1963) aktor. **Słowniki:** SBTP.

Zelaskowicz* Józef (XVIII w.) organista klasztoru cystersów w Łądzie. **Słowniki:** Chybiński.

Zelik* Stanisław (XV/XVI w.) organmistrz w Gnieźnie. **Słowniki:** Chybiński.

Zemanek* Henryk Karol (1872-1936) gen. dywizji, dowódca garnizonu w B. **Słowniki:** Generałowie; BSB III (i fot.). **Biografie:** M. Bielski: Generał H.Z. (1872-1936). *Kronika Bydgoska* 13: 1991 s. 233-47.

Zembał* Wacław Mikołaj (1893-1952) inż. ogrodnik, dyr. Ogródu Botanicznego w P. **Słowniki:** WSB; SBTech. I. **Przyczynki:** S. Alwin [i in.]: Historia studiów ogrodniczych w Poznaniu. Cz. 1. P. 1966 s. 21-3 i n. – Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969. P. 1970 s. 355-6 i n. – A. Łukasiewicz: Ogród Botaniczny im. A. Mickiewicza w Poznaniu. P. 1975 s. 7-11. – Zakrzewski Ulicami. – Napisy pamiątkowe s. 22. **Artykuły:** *Przegląd Ogródniczy* 33: 1956 nr 11 s. 23-4. – *Zieleń Miejska* 1: 1956 nr 1 s. 18-9. – *Kronika WSR w Poznaniu* za l. akad. 1951/52-1958/59 s. 381.

Zembrzuski* Konrad (1890-1940) legionista, płk WP, dowódca 15 Pułku Ułanów Pozn. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 1

Zembrzuski* Ludwik Kacper Melchior (1871-1962) prof. nauk med., redaktor. **Słowniki:** SPKP; Biogramy uczonych VI; SBPNM i z. 3; SŁek. II; BSB IV (i fot.). **Źródła:** L. Z.: Wspomnienia z przeszłości. *AHFM* 24: 1961 z. 1 s. 81-102. – L. Z.: Fragmenty wspomnień z lat okupacji niemieckiej 1939-1945 roku. *AHFM* 43: 1980 z. 1 s. 45-56. **Biografie:** S. Konopka: Prof. dr med. L.Z. nestor polskich historyków medycyny. *AHFM* 24: 1961 z. 1 s. 1-5. – G. Sokół: Prof. L.Z. *Służba Zdrowia* 1962 nr 45. – G. Sokół: Prof. L.Z. *Polski Przegląd Chirurgiczny* 1963 nr 6 s. 551-3. – J. Podgóreczny: Prof. dr L.Z. *AHFM* 34:1971 z. 3/4 s. 463-5. – E. Janowicz: Prof. dr med. L.Z. (1871-1962) i jego związki z Bydgoszczą. *AHFM* 57:1994 z. 2 s. 169-75. **Przyczynki:** z życia i pracy bydgoskiej księżnicy. B. 1968 s. 42, 49, 107, 118, 137-8. – Podchorążowie z Ujazdowa. Opr. B. Markowski. Londyn 1972. – S. Wojtkowiak: Lancet i karabin. Wwa 1973. – S. Konopka: Dzieje Akademii Medycznej w Lublinie. *AHFM* 1975 s. 155-8. – C. Stachowiak-Nowicka: Prof. dr L.Z. – działalność w Bydgoskim Towarzystwie Lekarskim. *Bydgoskie Zeszyty Lekarskie* 1988 nr 4 s. 261-8. – Zarys dziejów chirurgii polskiej. Pod red. W. Noszczyka. Wwa 1989.

Zemełka* (Żemełka, Zemelius) Jan (ok. 1524-1607). **AW:** 10313. **Słowniki:** Słow. biologów. **Przyczynki:** OW Kalisza i s. 346; II s. 112-4, 117. – L. Tochowicz: Zarys historii krakowskiej szkoły medycznej. Kr.1962 s. 34. – (jn): Kaliszanie mniej znani. *Gaz. Pozn.* 1984 nr 115 s. 6.

Zenfer* Marcin (+) kan. **Biografie:** Z. Willa: Wspomnienie pośmiertne o śp. ks. kan. M.Z. *WAG* 37: 1972 nr 7 s. 166-7.

Zenkter* Edmund (1886-1956) prawnik, powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW; SBL; Czonkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Ziemia leszczyńska. Red. J. Deresiewicz. P. 1966 s. 234, 254. – Dzieje Wągrowca. Red. E. Makowski. P. 1994 s. 145. – Kalendarium miasta Leszna . Red. A. Piwoń. Leszno 1996 s. 97.

Zenkter* Kazimierz (1884-1955) powstaniec wlkp. i śląski, ppłk WP, działacz społ. **Słowniki:** SBPW; Encyklopedia powstań śląskich. Opole 1982; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1; Opalenicki SB I. **Źródła:** Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wybór źródeł i opr. A. Czubiński [i in.]. P. 1983 s. 150. **Biografie:** Biografistyka powstania wielkopolskiego 1918-1919. Koszalin 1985 s. 121-4. – Z. Kościański: Kadra dowódca powstania wielkopolskiego 1918-1919. Nowy Tomysła 1988 s. 9-12. Z. Kościański: K. Z. – zapomniany bohater. *Echa Opalenickie* 1989 nr 2. – B. Polak:

Dowodcy powstania wielkopolskiego. T. 1. Koszalin 1989 s. 111-3. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919 na ziemi grodziskiej. Grodzisk Wlkp. 1999 zał. 1. **Przyczynki:** M. Wrzosek: Powstania śląskie 1919-1921. Wwa 1971 s. 235, 240. – J. Ludyga-Laskowski: Zarys historii trzech powstań śląskich 1919 – 1920 – 1921. Wwa [i in.] 1973 s. 48, 298-9, 311, 379, 388. – w Ryżewski: Trzecie powstanie śląskie. Wwa 1977 s. 402, 404, 413, 418. – A. Czubiński [i in.]: Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Wwa [i in.] 1978. – Wojskowe aspekty powstania wielkopolskiego 1918-1919. P. 1985 s. 39-40, 46, 114, 118. – B. Polak: Wojsko wielkopolskie 1918-1920. Koszalin 1990. – Z. Dworecki: Polski Sejm Dzielnicowy w Poznaniu w grudniu 1918 r. *PWlkp.* 1991 nr 3-4 s. 11. – Z. Kościański: Nowotomyscy kawalerowie orderu Virtuti Militari w okresie II Rzeczypospolitej. *Wiadomości Nowotomyskie* 1992 nr 6/7 s. 12. – M. Wrzosek: Komendanci Obrony Plebiscytu i naczelni dowódcy wojsk III powstania śląskiego: płk Paweł Chrobok, ppłk Maciej Mielżyński i płk Kazimierz Zenkteller. *Niepodległość i Pamięć* 1997 nr 2 s. 57-75.

Zenkteler* Michał (1890-1936) powstaniec wlkp., poseł na Sejm RP, wiceprezes Wielkopolskiej Izby Rolniczej. **Słowniki:** Kto był kim; Wrzesiński SB.

Zenkteler* Roman (1889-1975) lekarz, społecznik. **Słowniki:** SBPW; H. Florkowski: Słownik lekarzy ziemi kościańskiej. *Kościan* 1995; AMM; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Klanowski.

Zenkteler* Wincenty (1842-1899) nauczyciel, działacz patriot. **AW:** 10167. **Słowniki:** AMM; AMOstr. z. 10.

Zenkteller* Józef (1831-1900) ks. **AW:** 10165. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Motty.

Zerbe* Franciszek (1888-1940) lekarz Ubezpieczalni Społecznej w P., kpt. WP. **Słowniki:** J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997; PTPN. **Biografie:** J. Kiński: Pro Memoria. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1992 nr 2 s. 440. **Przyczynki:** T. Kryśka-Karski: Materiały do historii Wojska Polskiego. Londyn 1985, 16, s. 15 poz. 12932. – A. Moszyński: Lista Katyńska. Wwa 1989 s. 216. – J. Tucholski: Mord w Katyniu. Wyd. 1. Wwa 1991 s. 257, 643.

Zerboni* di Sposetti Joseph (1760-1831) naczelny prezes prowincji pozn. **AW:** 10170. **Słowniki:** Die preussischen Oberpräsidenten 1815-1945. Hrsg. von K. Schwabe. Boppard 1981. **Portrety:** Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 1832. **Przyczynki:** J. Wąsicki: Ziemie polskie pod zaborem pruskim. Wielkie Księstwo Pozn. 1815-1848. Wwa [i in.] 1980 s. 87-98.

Zeuschner* – rodzina niem. w Wlkp. **Przyczynki:** K. Otto: Zeuschner in Brandenburg u. Posen. *Archiv osttd. Familienforscher* 3: 1964/67 s. 107.

Zeuschner* August (1820-1899) malarz, fotograf. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** Motty. – M. Warkoczewska: Poznań na starej fotografii. P. 1967 s. 11-2. – I. Płazewski: Spojrzenie w przeszłość polskiej fotografii. Wwa 1982, s. 77, 97, 153. – I. Płazewski: Dzieje polskiej fotografii. 1839-1939. Wwa 2003, s. 78, 98, 152, 431. **Artykuły:** *Foto* 1983 nr 12 s. 362-3.

Zeuschner* Fryderyk fotograf. **Artykuły:** *Foto* 1983 nr 12 s. 362-3. **Przyczynki:** I. Płazewski: Spojrzenie w przeszłość polskiej fotografii. Wwa 1982, s. 77, 97. – I. Płazewski: Dzieje polskiej fotografii. 1839-1939. Wwa 2003, s. 78, 98, 431.

Zewald* Stanisław (+) fotograf kaliski. **Przyczynki:** J. Ihnatowiczowa: Dawni fotografowie kaliscy. *Kaliszanie w Warszawie* 1992 nr 3 s. 12-17.

Zeydler* Jakub (zm. 1809) kompozytor utworów religijnych. **Słowniki:** SMP; A. Chybiński.

Zeyland* Andrzej (1926-1993) pisarz. **Przyczynki:** M. Zeylandowa: A.Z. *GWyb.* (P.) 1998 nr 128 s. 14.

Zeyland* Janusz (1897-1944) lekarz, prof. tyt. UP. **AW:** 10174. **Słowniki:** WSB; PTPN; J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997; AMM; SBPNM i z. 1; Członkowie tajnych tow. **Bibliografie:** M. Stańska: Dorobek naukowy prof. dra J.Z. 1897-1944. [W:] Wkład lekarzy i farmaceutów wielkopolskich do rozwoju nauk medycznych. P. 1975 [bibliogr. na s. 38-43; 72 poz.]. **Biografie:** K. Jonscher: J.Z. *NL* 53: 1946 z. 5 s. 85-7. – K. Jonscher: J.Z. *Gruźlica* 1949 nr 1 s. 17-27. – Z. Garnuszewski: J.Z. *Walka z Gruźlicą i Chorobami Płuc* 1973 nr 5 s. 22-4. – M. Stańska: Dorobek naukowy profesora dra J.Z. 1897-1944. [W:] Wkład lekarzy i farmaceutów wielkopolskich do rozwoju nauk medycznych. Wwa [i in.] 1975 s. 32-43. – Z. Woźniewski: Wspomnienie o J.Z. [W:] Szpital Dobrej Woli. Red. J. Zieliński. Wwa 1990 s. 239-42. – Przybecki s. 134-5. **Przyczynki:** Z. Woźniewski: Prof. dr med. J.Z. jako ordynator Szpitala Wolskiego w Warszawie. *Polski Tygodnik Lekarski* 1: 1946 nr 13 s. 393-6. – H. Szodraska: Walka z kulturą polską. P. 1948 s. 81-5. – Z. Woźniewski: Szpital Wolski w latach okupacji (1939-1944). *AHFM* 21: 1958 nr 3-4 s. 185-226. – J. Misiewicz: Nauczanie studentów medycyny w Szpitalu Wolskim w Warszawie w latach 1939-1944. *AHFM* 22: 1959 nr 2 s. 263-70. – Z. Woźniewski: Książka raportów lekarza dyżurnego. Wwa 1976 s. 28-33. – R. Meissner: z historii polsko-francuskiej współpracy na polu fizjatrii. J.Z. – Albert Calmette. *Acta Congressus Internationalis XXIV Historiae Artis Medicine.* (Budapest). 1976 nr 1 s. 711-8. – A. Ryfowa: Działalność „Sokoła” polskiego w zaborze pruskim i wśród wychodźstwa w Niemczech (1884-1914). Wwa [i in.] 1976 s. 163. – z dziejów tajnego nauczania medycyny i farmacji w latach 1939-1945. Red. A. Dawidowicz. Wwa 1977 s. 58, 129, 138, 145, 150, 167, 330, 353, 358, 387. – M. Walczak: Szkolnictwo wyższe i nauka polska w latach wojny i okupacji 1939-1945. Wr. [i in.] 1978. – S. Bayer: Służba zdrowia Warszawy w walce z okupantem. Wwa 1985 s. 287. – Szpital Dobrej Woli. Red. J. Zieliński. Wwa 1990 s. 20-2, 26, 34, 40, 43, 49, 51, 82-3, 163, 180, 189. **Artykuły:** +*Gruźlica* 15: 1947 nr 1 s. 17-27. – +*Pediatrics Polska* 20: 1947 nr 1 s. 119-20. – +*Rocznik Akademii Medycznej w Poznaniu* supl. II 1975. – *Walka z Gruźlicą i Chorobami Płuc* 16: 1979 nr 8 s. 11-20.

Zeyland* Józef (+) fabrykant, stolarz. **AW:** 10177. **Przyczynki:** Ostrowska-Kębłowska Architektura s. 240, 253, 412, 418-9. – Z. Dolczewski: Fabryka wyrobów stolarskich J.Z. w Poznaniu. *KMP* 1991 nr 1/2 s. 23-32.

Zeylandowa* Eugenia Jadwiga (1899-1953) lekarka, mikrobiolog, doc. UP. **Słowniki:** WSB. **Artykuły:** +*AHFM* 21: 1958 nr 3-4 s. 210-2. – *Walka z Gruźlicą i Chorobami Płuc* 16: 1979 nr 8 s. 11-20.

Zgaiński* Stanisław (1907-1944) malarz, grafik, pedagog. **Słowniki:** EWoK; SGraf.; Szamotulanie; Krygier. **Biografie:** T. Leszner: S.Z. (1907-1944). Szamotyły 1945, 8 s., ekslibrisy. – T. Leszner: S.Z. *PWlkp.* 1947 nr 1-3 s. 44-50. – R. Krygier: Szamotulanie znani i mniej znani. Szamotyły 1992. – E. Ratajczak, Z. Szymankiewicz: S.Z. – nauczyciel, artysta, żołnierz Armii Krajowej. *KW* 1995 nr 2 103-7. – R. Wełniak, A. Ziółkowska: Wielkopolska walcząca. Konspiratorzy w obozie

hitlerowskim w Żabikowie. Luboń 2010, s. 60-2. **Przyczynki:** T. Leszner: o znakach bibliotecznych S.Z. Międzychód [i in.] 1946. – Almanach exlibrisu Polskiego XX wieku. Opr. H. Kram. Kr. 1948. – Exlibrisy wielkopolskie. Poznań 1958. Katalog. – Exlibrisy z widokami Wielkopolski. Poznań 1961. Katalog. – Exlibrisy wielkopolskich księgozbiorów publicznych. Poznań 1963. Katalog. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski (do 1945 roku. Wr. [i in.] 1971. – J. Jaworska: Polska sztuka walcząca 1939-1945. Wwa 1976 s. 29, 42, 131. – Ekslibrisy S.Z. i Klemensa Racza. Rawicz 1978. Katalog. – M. Rutowska: Straty osobowe i materialne kultury w Wielkopolsce w latach II wojny światowej. Wwa [i in.] 1984 s. 42, 103. – M. Grońska: Ekslibrisy. Wwa 1992. – M. Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. Wr. [i in.] 1994.

Zgaiński* Tadeusz Stefan (1900-1961) prawnik, działacz społ.-polit. **Słowniki:** WSB; AMM; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Dzieje Gniezna. Wwa 1965. – Serwański. **Artykuły:** *Myśl Polska* 1967 nr 19.

Zgodziński* Jan (1913-1944) działacz komunist. **Słowniki:** WSB **Artykuły:** *+KMP* 1969 nr 4 s. 70-1.

Ziarnek* Wawrzyniec (1833-1865) przełożony oo. reformatów w P. **Przyczynki:** Napisy pamiątkowe s. 123-4.

Ziarniak* Dobromir (1906-1985) ks., społecznik. **Słowniki:** Inowr. SB I. **Biografie:** Duchowieństwo w dziejach Inowrocławia. Red. E. Mikołajczak. B. [i in.] 1990 s. 142-50. **Przyczynki:** J. Domagała: Ci, którzy przeszli przez Dachau. Wwa 1957 s. 254.

Zielazek* Stanisław (1894-1940) ks. **Słowniki:** Martyrol.; AMM.

Zieleśkiewicz* Leopold (1904-1978) inż. rolnik, poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.

Zielewicz* Ignacy (1841-1917) chirurg, założyciel Szpitala Dziecięcego im. św. Józefa w P. **AW:** 10191. **Słowniki:** PTPN; SLeK. II; Alb. chirurgów (i fot.). **Biografie:** A. Wrzosek: I. Z., wybitny chirurg poznański i zasługi jego na polu historii medycyny. [W:] *Opuscula Casimiro Tymieniecki septuagenario dedicata*. P. 1959 s. 355-62. – M. Stabrowski: I. Z. (1841-1917). [W:] *Szpital Dziecięcy im. Bolesława Krysiwicza w P. 1877-1977*. Praca zbior. pod red. E. Błaszczyka [i in.]. Wwa [i in.] 1977 s. 260-2, 281, 284-92. – R. Szulc: I. Z. – lekarz, humanista i patriota. [W:] *Sylwetki polskich lekarzy – humanistów XIX i XX wieku*. red. M. Obara. P. 1989 s. 146-55. **Przyczynki:** *Nauka w Wlkp.* s. 404, 420, 421, 928, 940, 943, 1143. – J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w l. 1811-1918. Wr. 1979. – M. Walczak: *Wojewódzki Szpital Dziecięcy w Poznaniu w okresie 1877-1972*. [W:] *z dziejów szpitali poznańskich*. P. 1983. – J. Markowski: Wkład I. Z. w rozwój chirurgii. *AHFM* 51: 1988 nr 1 s. 81-7. – A. Skrobaczi: *Opinie władz pruskich o poznańskim chirurgu I. Z. (1841-1917)*. [W:] *Pamiętnik Jubileuszowy Zjazdu Towarzystwa Chirurgów Polskich*. T. 4. Kraków 1989 s. 204-7. – *Zarys dziejów chirurgii polskiej*. Pod red. W. Noszczyka. Wwa 1989.

Zielewicz* Stefan (1897-1963) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW; Opalenicki SB I. **Przyczynki:** L. Gomolec: *Udział dzisiejszego powiatu nowotomyskiego w powstaniu wielkopolskim 1918-1919*. Nowy Tomyśl 1968.

Zielezińska* Celina, właśc. Celestyna, v. Niedzielska, v. Kotowska (działała od 1879- zm. 1913) aktorka. **Słowniki:** SBTP.

Zieliński* Alojzy (1934-1998) ks., działacz społ. i narodowy. **Słowniki:** Inowr. SB IV. **Biografie:** D. Włodarczyk: Wspomnienie o ks. A.Z. *Goniec Kujawski* 1998 nr 3 s. 7-9. **Przyczynki:** M. Basińska: Gimnazjum. Liceum Ogólnokształcące w Strzelnie 1945-1995. Strzelno 1995 s. 76.

Zieliński* Bolesław (1910-1993) nauczyciel i działacz społeczny w Przemęcie. **Słowniki:** Wolszt. SB (i fot.).

Zieliński* Edmund (1909-?) hokeista AZS w P., olimpijczyk z 1936 r. **Słowniki:** Wryk Sport. **Przyczynki:** S. Warsicki: Działalność Akademickiego Związku Sportowego w P. 1919-1969. P. 1969 s. 53-5. – Akademicki Związek S[portowy 1908-1983. Wspomnienia i pamiątki. Oprac. R. Wryk. P. 1985 s. 107, 187, 190, 268.

Zieliński* Gustaw (1809-1881) pisarz, powstaniec 1830/31. **AW:** 10198. **Słowniki:** SPKP; M. Krajewski: Słownik biograficzny Ziemi Dobrzyńskiej. Lipno 1992. **Biografie:** A. Bartoszewicz: G.Z. *Rocznik Kulturalny Kujaw i Pomorza* 8: 1973/74 s. 133-42. – G. Roczek: G.Z. (1809-1881). [W:] ZiZM s. 48-51. – A.M. Stogowska: G.Z. – sylwetka potencjalnego patrona Wyższej Szkoły Pracy Socjalnej we Włocławku. *Zesz. Nauk. WSPS*. T. 1 (1997) s. 173-82. **Przyczynki:** B. Wiśniewski: Gdzie była „Mała Ojczyzna” G.Z.? *Notatki Płockie* 1999 nr 2 s. 3-6.

Zieliński* Henryk (+) z Santoka. **Przyczynki:** D. Rymar: H.Z. – przywódca santockich pionierów. [W:] Santockie zamki. Oprac. D. Rymar, Z. Czarnuch. Gorzów Wlkp. 1997.

Zieliński* Klemens (1877-1939) ks. **Słowniki:** PTPN.

Zieliński* Konstanty Józef (1646-1709) bp sufragan gnieźn., abp lwowski, sekretarz królewski. **AW:** 10201. **Słowniki:** Biskupi. **Przyczynki:** J. Kopiec: Nuncjusz Juliusz Piazza (1706-1708) wobec porwania arcybiskupa K. Z. *Rocz. Teol. (Lub)* 1996 z. 4 s. 189-93, Zfg.

Zieliński* Marcin (1886-1940) neurolog, prof. UP. **Słowniki:** PTPN; J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997; E. Herman: Neurologzy polscy. Wyd. 1. Wwa 1958. **Biografie:** A. Wrzosek: Prof. M.Z. *NL* 56: 1949 z. 4 s. 63-4. – J. Kiński: Pro Memoria. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1990 nr 1-2 s. 444-5. **Przyczynki:** z dziejów tajnego nauczania medycyny i farmacji 1939-1945. Red. A. Dawidowicz. Wwa 1977 s. 150. – T. Kryśka-Karski: Materiały do historii Wojska Polskiego. Londyn 1985, 16, s. 16 poz. 12950. – A. Moszyński: Lista Katyńska. Wwa 1989 s. 216. – J. Tucholski: mord w Katyniu. Wyd. 1. Wwa 1991 s. 258, 633.

Zieliński* Michał (1912-1984) społecznik, żołnierz AK. **Słowniki:** SBWP-W II. **Przyczynki:** F. Widy-Wirski: Szlakiem wyzwolenia. Wwa 19744.

Zieliński* Stanisław (1844-1928) nauczyciel, działacz społ. **Słowniki:** Słow. biologów. **Przyczynki:** J. Urbański, A. Taborski: Ogród Zoologiczny w Poznaniu. Wwa [i in.] 1975 s. 9, 21-2, 26-7, 31-3, 54, 68, 77, 97, 101, 219.

Zieliński* Stanisław (1890-?) ginekolog. **Słowniki:** PTPN.

- Zieliński* Tadeusz (1886-1963) ks., nauczyciel gimn., uczestnik powstania wlkp. **Słowniki:** Martyrol.; PTPN; BSB V; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** Udział duch. s. 60.
- Zieliński* Tadeusz (1903-1988) nauczyciel, plutonowy podchorąży WP, uczestnik kampanii wrześniowej i powstania warszawskiego, kierownik w poz. związkach spółdzielczych. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. V, cz. 1.
- Zieliński* Tadeusz Jerzy (1904-1963) komendant harcerskiego hufca dębieckiego. **Przyczynki:** Napisy pamiątkowe s. 127.
- Zieliński* Wojciech (+) prezydent Kalisza. **Przyczynki:** Małyszko Cmentarze s. 50.
- Zieliński* Wojciech (1947-2000) działacz społeczny w Suchym Lesie. **Słowniki:** Anders.
- Zieliński* Zbigniew (1907-1968) architekt, kierownik odbudowy Starego Miasta w P. **Słowniki:** WSB; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** H. Kondziela: Z.Z. z żałobnej karty. *KMP* 36: 1968 nr 4 s. 121-2, il. **Przyczynki:** W. Czarnecki: To był też mój Poznań. P. 1987 s. 142-4, 179-80, 192, 214, 216, 240-1, 301. – Napisy pamiątkowe s. 118.
- Zielke* Stefan (1897-1958) powstaniec wlkp., płk WP. **Słowniki:** Kawalerowie VM. T. II, cz. 1.
- Zielnik* Feliks (1892-1979) bankowiec, działacz społ. **Słowniki:** SBL
- Zielonacki* Jozefat (1818-1884) prawnik, prof. UJ. **AW:** 10209. **Słowniki:** PTPN; Biogramy uczonych I; Śródka (il.); AMM. **Przyczynki:** Motty i s. 93, 270.
- Zielonacki* Stefan (XVIII w.) podkomorzy kaliski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 396.
- Ziemia* Stanisław, pseud. „Ryszard” (1908-1972) czł. antyhitlerowskiej org. „Ojczyzna”. **Przyczynki:** „Ojczyzna” 1939-1945. Dokumenty. Wspomnienia. Publicystyka. Pod red. Z. Mazura, A. Pietrowicz. P. [IZ] 2004, s. 206, 207, 255, 263, 268, 347.
- Ziembiewicz* Roman (1907-1972) ks. **Biografie:** E. Struk: Śp. ks. R.Z. (1907-1972). *MK* 25: 1974 nr 1 s. 19-20.
- Ziemiński* Włodzisław (1892-1966) aktor, reżyser. **Słowniki:** WSB. **Biografie:** T.H. Nowak: W.Z. z żałobnej karty. *KMP* 35: 1967 nr 2 s. 101-2, il. **Przyczynki:** A. Nowak, I. Soliński: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego w dziedzinie upowszechniania kultury za rok 1962. Nagrody indywidualne. *KMP* 1964 nr 3 s. 74-6. **Artykuły:** *Teatr* 1967 nr 6; 1973 nr 2.
- Ziemiński* Zygmunt (1920-1996) logik, socjolog, etyk, prof. UAM. **Biografie:** M. Bauer: Profesor Ziemiński nie żyje. *Gaz. Wyb.* (P.) 1996 nr 116 s. 1. – L. Nowak: Z.Z. 1920-1996. *Nauka* 1996 nr 4 s. 267-71. – S. Czepita: Z.Z. (1920-1996). *Ruch PES* 58: 1996 z. 1. – Spraw. Zarządu PTPN 1996-1998 s. 21. – S. Wronkowska: Z.Z. (1920-1996). *Państwo i Prawo* 1996 z. 7 s. 71-3. – E. Stankiewicz: Gandhi, czyli Długi Uczony. [W:] *Poznaniacy. Portretów kopa i trochę*. P. 1996. – K. Łastowski: Wspomnienie o Profesorze Z.Z. *Ruch Filozoficzny* 1997 nr 4 s. 553-5. – Wielkopole XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 627-37. – S. Wronkowska: Z.Z. [W:] *Filozofia na Uniwersytecie w Poznaniu. Jubileusz 90-lecia*. Red. nauk.

T. Buksiński. P. 2010, s. 335-46. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp. s. 187, 189, 195, 344, 366, 367, 390, 470. – W. Pogasz: Jubileusz prof. dr. Z.Z. *Informator UAM* z 16 VII 1990. – S. Czepita: Jubileusz siedemdziesiątej rocznicy urodzin Profesora Doktora Z.Z. *Ruch PES* 53: 1991 z. 1 s. 233-5. – K. Świrydowicz: Profesor Z.Z. jako obiekt inwigilacji policji politycznej. *KMP* 2008 nr 3 s. 281-8.

Ziemęcki* Mikołaj h. Ostrzew (zm. 1614) archidiakon pszczewski, scholastyk, wikariusz gen. i oficjał pozn. **AW:** 10215. **Biografie:** Nowacki II s. 217. **Przyczynki:** Nowacki II s. 296.

Ziemięta* Dobieślawic (XIII w.) kaszt. dubiński. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Ziemomysł* książę – zob. Siemomysł.

Ziemski* Lech (1885-1969) ps. Siwy Sokół, ks., społecznik; harcmistrz. **Słowniki:** PTPN; SBWP-W II; AMOstr. z. 1. **Przyczynki:** Wielkopolska szkoła edukacji narodowej. Wr. 1970. – E. Serwański: w kręgu myśli zachodniej. Wspomnienia i zapiski Wielkopolanina. Wyd. J. i K. Serwańscy. P. 2003 s. 18-9, 31-6, 40, 69-71, 86, 284.

Zienkiewicz* Jan (1797-1874) ks., bibliotekarz, prof. semin. duch. w Gnieźnie. **AW:** 10220. **Słowniki:** PTPN; SPKP; AMM. **Przyczynki:** Nowacki II.

Zientarski* Władysław (1916-1991) ks., bibliotekarz, archiwista, dyr. Archiwum Archidiecezjalnego w Gnieźnie. **Słowniki:** SBW. **Biografie:** J. Nadoliński, W. Występski: Gnieźnianie 1984-2008. Gn. 2011, s. 33-7, il.

Zientkiewicz* Walenty (1817-1895) ks., proboszcz w Głuszynie. **AW:** 10221. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Napisy pamiątkowe s. 35-6.

Zierhoffer* August Karol (1893-1969) geograf, geolog, prof. UP i UAM. **Słowniki:** WSB; Biogramy uczonych VII; Śródka (il.). **Bibliografie:** S. Schneigert: Spis pozycji bibliograficznych prof. dra A.Z. *Czas. Geogr.* 33: 1962 z. 1 s. 5-18. **Źródła:** Przew. APAN s. 500-1. **Biografie:** A. Jahn: A.Z. *Czas. Geogr.* 40: 1969 z. 3 s. 327-30. – M. Janiszewski: Wspomnienie o A.Z. *Geografia w Szkole* 22: 1969 nr 2 s. 98-9. – B. Krygowski: A.Z. 1893-1969. *PGeogr.* 41: 1969 z. 4 s. 747-9. – (p): Profesor doktor A.Z. (1893-1969). *Poznaj Świat* 17: 1969 nr 10 s. 33. – B. Krygowski: A.Z. *Kron. UAM* za rok 1968/69 s. 574-6. – S. Kozarski: A.Z. *Badania Fizjograficzne nad Polską Zachodnią*. Seria a 24: 1971 s. 7-10. – W. Stankowski: Środowisko przyrodnicze w liczbach, paleo- i morfologia, zagadnienia społeczno-gospodarcze, dydaktyka, ojczyzna. [W:] A. Zierhoffer: Od północnej krawędzi Podola po dorzecze Odry. Wstęp W. Stankowski przy współpracy M. Szkudlarskiej. Dobór tekstów W. Stankowski. P. [PTPN] 2011, s. 11-59, il., bibliogr. **Przyczynki:** 40-lecie pracy naukowej prof. A.Z. *Geografia w Szkole* 15: 1962 nr 1 s. 49. – H. Migaczowa: 40-lecie pracy naukowej profesora A.Z. *Czas. Geogr.* 33: 1962 z. 2 s. 281-5. – S. Schneigert: Dorobek publikacyjny pracowników i współpracowników Instytutu Geograficznego Uniwersytetu Poznańskiego w dziesięciolecie 1945-1954. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Geografia* 1957 z. 1 (8) s. 131-44. – J. Wąsowicz: Uroczystość czterdziestolecia pracy naukowej A.Z. *PGeogr.* 34: 1962 z. 2 s. 437-9. – A. Kosiba: A.Z. Działalność wychowawcza i naukowa. *Przegląd Geofizyczny* 14: 1969 nr 2 s. 215-7. – Nauka w Wlkp. s. 98, 822, 823-5, 832, 833, 852, 854, 855. **Artykuły:** *Czas. Geograficzne* 1962 nr 1 s. 5-18.

Zięciak* Klementyna (1905-1995) bibliotekarka, działaczka społ. i oświatowa. **Słowniki:** SBW. **Biografie:** Wspomnienie pośmiertne: K.M. *Raviciana* 1996 z. 10.

Ziętkiewicz* Ignacy (1892-1949) dyplomata. **Biografie:** D. Szczepaniak: I. Z. (1892-1949). *Szkie Coźmińskie* 45: 2010 s. 50-1.

Ziętowski* Kazimierz (1877-1954) wydawca, działacz społ.-polit. **Słowniki:** SPKP; Inowr. SB I. **Przyczynki:** J. Aleksandrowicz: Drukarze i drukarnie m. Inowrocławia. Inowr. 1962 s. 12-4, 17-20. – J. Aleksandrowicz: 75 lat Drukarni Zakładu Wydawnictw CRS w Inowrocławiu. Wwa 1969 s. 28-31.

Zimajer* Helena, zamężna Rapacka (1869-1964) aktorka. **Słowniki:** SBTP. **Biografie:** S. Dembowski: A.Z. Wwa 1960.

Zimliński* Jan (zm. 1479) bernardyn, kopista. **Słowniki:** SPKP

Zimmer* Edward (1924-1993) ekonomista, działacz polit., regionalista. **Słowniki:** Słow. region. kościoła. **Artykuły:** *Gł. Wlkp.* 1963 nr z 18 X.

Zimmermann* Jan (XVI w.) budowniczy w P. **AW:** 1032. **Słowniki:** Architekci.

Zimmermann* Jan (1839-1882) lekarz w Trzemesznie. **AW:** 10232. **Słowniki:** PTPN. **Biografie:** P. Woźny: Historia w kamieniu pisana. Zarys dziejów trzemeszeńskiej nekropolii. Trzemeszno 2004 s. 52.

Zimmermann* Kazimierz (1874-1925) ks., historyk, ekonomista. **AW:** 10235. **Słowniki:** WSB; PTPN; Teolodzy; SBKS; AMM; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** S. Kowal: K. Z. (1874-1925). Działacz społeczny, naukowiec i rektor UJ. [W:] *ZiZM* s. 158-62. – M. Chamot: Ks. prof. K. Z. – uczoney i społecznik. *Studia Gnesnensia* T. 10 (1995) s. 307-26. **Przyczynki:** J. Kostrzewski: o „emigrantach” naukowych z Wlkp. *RH* 23: 1957 s. 11-25. – Klanowski. – Dz. Wlkp. II. – M. Chamot: Rola społeczna duchowieństwa w polskiej myśli Chrześcijańsko-społecznej Poznanskiego (1890-1914). [W:] *Studia z dziejów polskiej myśli politycznej*. T. 2. Pod red. S. Kalembki. Toruń 1990. – M. Chamot: Polska myśl chrześcijańsko-społeczna w zaborze pruskim w latach 1890-1918. Toruń 1991.

Zimmermann* Marian (1901-1969) prawnik, prof. UP i UAM. **Słowniki:** WSB. **Bibliografie:** T. Rabska: Bibliografia prac naukowych prof. dra M.Z. [W:] *Prace Komisji Nauk Społecznych PTPN*. T. 16. P. 1973 z. 2 s. 11-4 [71 poz.]. **Biografie:** E. Ochendowski: Prof. dr M.Z. z żałobnej karty. 1901-1969. *KMP* 37: 1969 nr 4 s. 148-51, il. – Z. Janowicz: M.Z. 1901-1969. *Ruch PES* 31: 1969 nr 3 s. 383-7. – Z. Janowicz: M.Z. *Kron. UAM* za rok 1968/69 s. 573-4. – Z. Janowicz, Z. Leoński: M.Z. (1901-1969). [W:] *Prace Komisji Nauk Społecznych PTPN*. T. 16. P. 1973 z. 2. s. 3-10. – Z. Janowicz: M.Z. – uczoney i człowiek. *Ruch PES* 56: 1994 z. 3 s. 12-7. **Przyczynki:** Nauka w Wlkp.

Zimniak* Ignacy (1902-1984) lekarz we Wronkach. **Słowniki:** Anders.

Zimny* Bolesław (1902-1995) introligator **Biografie:** A. Kosmowska-Kowalska: B. Z. – introligator. *KMP* 1992 nr 3/4 s. 330-1, il. – L. Rosadziński: Ginące rzemiosło. Śladami poznańskich introligatorów. P. 2011, s. 205-6, il.

- Zimny* Grzegorz (1885- po 1950) działacz polonijny, poseł na Sejm. **Słowniki:** Kto był kim.
- Zimny* Józef (1872-1961) introligator, entomolog amator. **Słowniki:** Słow. biologów. **Biografie:** L. Rosadziński: Ginące rzemiosło. Śladami poznańskich introligatorów. P. 2011, s. 207-10, il.
- Zimny* Stanisław (ur. 1912) rolnik, działacz ruchu ludowego. **Słowniki:** Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989.
- Zimoch* Teodor Edward (1893-1940) ks. **Słowniki:** Opalenicki SB II; Martyrol. **Biografie:** B. Wojcieszak: Za ojczyznę i wiarę. *Echa Opalenickie* 1988 nr 12. – B. Wojcieszak: Cokolwiek się stanie już was nie zostawię – ks. proboszcz T.Z. *Echa Opalenickie* 1994 nr 3. **Przyczynki:** J. Domagała: Ci, którzy przeszli przez Dachau. Wwa 1957 s. 256. – W. Szotdrski: Martyrologium duchowieństwa polskiego pod okupacją hitlerowską w latach 1939-1945. *Sacrum Poloniae Millenium* Rzym 1965 s. 286. – S. Biskupski: Księża polscy w niemieckich obozach koncentracyjnych. Londyn 1967 s. 61. – L. Bielerzewski: Ksiądz nie zostaje sam. Wr. 1993 s. 68. – Dzieje Opalenicy. P. 1993 s. 212, 223-4.
- Ziołcki* Bolesław (1854-1907) ziemianin. **AW:** 10240. **Słowniki:** PTPN
- Ziołcki* Roman (1805-1879) powstaniec 1830, działacz niepodl., tłumacz. **AW:** 10242. **Słowniki:** AMM.
- Ziołcki* Roman (1842-1910) budowniczy. **Słowniki:** PTPN.
- Ziołcki* Roman (1885-1980) prawnik, pisarz, bankowiec. **Słowniki:** PTPN; SBKS; Członkowie tajnych tow. **Źródła:** S. Leitgeber: R.Z. *GWyb.* (P.) 2000 nr 52 s. 11 [list kondolencyjny Franciszka Jaśkowiaka do Jerzego Ziołckiego, syna Romana Z.].
- Ziołcki* Stanisław (zm. 1934) przemysłowiec, prezes Banku Parcelacyjnego we Wrześni, działacz społ. **Słowniki:** Wrześniński SB. **Przyczynki:** A. Cizak: Września i powiat wrześniński w okresie powstania wielkopolskiego 1918-1919. Września 1968. – A. Jazdon: Bank Spółdzielczy we Wrześni 1871-1996. Września 1996.
- Ziołek* Jerzy (+) dr. **Przyczynki:** T. Janowicz, T.H. Nowak, T. Orlik: Laureaci nagród wojewódzkich za rok 1960. Nagroda Zespołowa Kolegium Redakcyjnego Wydawnictwa Poznańskiego. *KMP* 1961 nr 4 s. 139. – A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego w dziedzinie upowszechniania kultury za rok 1974 (dokończenie). Nagrody indywidualne. *KMP* 1977 nr 1.
- Ziomek* Jerzy (1924-1990) historyk literatury, prof. UAM. **Słowniki:** Polscy pisarze; SHist. **Bibliografia:** E. Kraskowska: Bibliografia prac prof. J.Z. (wybór). [W:] Miejsca wspólne. Szkice o komunikacji literackiej i artystycznej. Red. E. Balcerzan [i in.]. Wwa 1985 s. 340-6 [81 poz.]. – Spis prac doktorskich wypromowanych przez prof. J.Z. [W:] J. Ziomek. Teoria, historia, powinowactwa literatury. Wstęp: S. Wysłouch. Dobór tekstów: J. Abramowska i E. Wiegandt. P. [PTPN] 2008, s. 25-6. **Źródła:** Przew. APAN s. 501. **Biografie:** S. Wysłouch: J.Z. – badacz renesansowy. [W:] J. Ziomek. Teoria, historia, powinowactwa literatury. Wstęp: S. Wysłouch. Dobór tekstów: J. Abramowska i E. Wiegandt. P. [PTPN] 2008, s. 9-20. – Kalendarium. [W:] J.

Ziomek. Teoria, historia, powinowactwa literatury. Wstęp: S. Wysłouch. Dobór tekstów: J. Abramowska i E. Wiegandt. P. [PTPN] 2008, s. 21-4.

Ziomko* Karol (1917-1997) artysta ludowy. **Biografie:** K. Pawłowska: K. Z. (1917-1997). *Rocz. Muz. / Muzeum Ziemi Kujawskiej* T. 7 (1998) s. 143-5.

Ziomkowski* Władysław (1899-1967) jezuita, wychowawca kleryków w P. **Słowniki:** EWoJ; Leksykon duchowieństwa represjonowanego PRL w latach 1945-1989. Praca zbiorowa pod red. J. Myszo. T. 2. Wwa 2003. **Przyczynki:** T. Rostworowski: Zaraz po wojnie. Wspomnienia duszpasterza (1945-1958). Paris 1985.

Ziółkiewicz* Tadeusz (1914-1987) ortodonta, prof. AM w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1987-1989 s. 23.

Ziółkowska* Hanna z Matuszewskich (1921-1990) historyk, prac. Muzeum Historii Miasta w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1990-1992 s. 18.

Ziółkowska* Zofia (1927-1996) archiwistka. **Biografie:** P. Wojciechowski: Z.Z. (1927-1996). *PRAH* R. 4 (1996) s. 209-10.

Ziółkowska*-Wende Aniela (+) nauczycielka, historyk. **Przyczynki:** J. Werner, J. Żardecki: To oni nas uczyli. *Kaliszanie w Warszawie* 1993 nr 4 s. 19-29.

Ziółkowski* Czesław (1876-1930) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Ziółkowski* Franciszek Ksawery (1873-1939) przemysłowiec, dyr. Drukarni Księgarni św. Wojciecha w P. **Słowniki:** SPKP; SBWP-W I. **Bibliografie:** B. Żynda: Bibliografia wydawnictw Księgarni św. Wojciecha. P. 1970. **Biografie:** A. Gulczyński: Sylwetki zasłużonych pleszewian z okresu pruskiej niewoli. Pleszew 1992 s. 28-30. **Przyczynki:** Drukarnia i Księgarnia Św. Wojciecha. P. 1945 s. 3-5. – G. Jaroszyk: z dziejów przemysłu poligraficznego w Poznaniu w dwudziestoleciu 1919-1939. *KMP* 39: 1971 nr 1. – J. Mulczyński: Zakłady Graficzne „F. K. Ziółkowski i Sp.”. P. 1994. – A. Gulczyński: Ks. prałat Niesiołowski 1872-1949. Pleszew 1995.

Ziółkowski* Jan Zygmunt (1903-1972) ks., więzień obozów koncentracyjnych. **Biografie:** H. Reiter: Wspomnienie pośmiertne. Śp. ks. J.Z. Z., 1903-1975. *WAG* 37: 1972 nr 11 s. 256-8.

Ziółkowski* Janusz (1924-2000) socjolog, redaktor, prof. i rektor UAM, senator, szef Kancelarii Prezydenta RP. **Biografie:** Z. Dulczewski: J.Z. (1920-2000). *PZach.* 2000 nr 3 s. 241-4. – Spraw. Zarządu PTPN 1999-2001 s. 27. **Przyczynki:** T. Światała: Redaktorzy „Kroniki” w latach 1923-1960. J.Z. Redaktor naczelny (1 i 1956 – 31 VIII 1958). *KMP* 31: 1963 nr 3 s. 35-6. – Nauka w Wlkp. s. 183, 338-41, 367, 390, 391. – E. Kabat-Georgijewa: J.Z. profesor-socjolog, polityk. *Rocz. Sosnow.* T. 2 (1993) s. 99-101. – P. Bojarski: Skromna wielkość. *Gaz. Wyb. (P.)* 2000 nr 82 s. 10 [wspomnienia L. Wałęsy, M. Lenartowskiego, M. Musiała, P. Walerycha dot. prof. J. Z.]. – D. Kolbuszewska: Elegancki, siwy pan. *Gaz. Wyb. (P.)* 2000 nr 96. – A. Kwilecki: Twórczość naukowa J.Z. *Ruch PES* 2000 z. 4 s. 199-201. – F. Kaczmarek: Przyjaciel. Wspomnienie o profesorze J.Z. (1924-2000). *KMP* 2001 nr 2 s. 360-3. – A. Kwilecki: Uczony i polityk. *KMP* 2001 nr 2 s. 367-70. – J.K. Pytel: Obywatel miasta z wyboru i adopcji. *KMP*

2001 nr 2 s. 353-60. – H. Suchocka: Senator i minister. *KMP* 2001 nr 2 s. 370-6. – Z. Trojanowiczowa: Profesor i rektor. *KMP* 2001 nr 2 s. 363-6.

Ziółkowski* Maksymilian (1844-1936) lekarz, powstaniec 1863. **AW:** 10245. **Słowniki:** PTPN; SLeK. IV. **Przyczynki:** J. Smereka: Polacy na studiach lekarskich we Wrocławiu w latach 1811-1918. Wr. 1979.

Ziółkowski* Marian (1901-1951) grafik, typograf, publicysta. **Słowniki:** SGraf.; SPKP. **Biografie:** A. Gulczyński: Sylwetki zasłużonych pleszewian z okresu pruskiej niewoli. Pleszew 1992 s. 28-30. – J. Mulczyński: M.Z. (1901-1951). *KW* 1993 nr 4 s. 93-8. **Przyczynki:** Almanach exlibrisu polskiego XX wieku. Opr. J. Kram. Kr. 1948. – Exlibrisy wielkopolskie. Poznań 1958. Katalog. – K. Piwocki: Historia Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie 1904-1964. Wr. [i in.] 1965 s. 236. – G. Jaroszyk: z dziejów przemysłu poligraficznego w Poznaniu w dwudziestoleciu 1919-1939. *KMP* 1971 nr 1 s. 90. – M. Grońska: Nowoczesny drzeworyt polski (do 1945 roku). Wr. [i in.] 1971. – Z. Zakrzewski: Przechadzki po Poznaniu lat międzywojennych. Wwa [i in.] 1983. – H. Majkowski: o sztuce plastycznej w Poznaniu w czasach poprzedzających wojnę światową. *KMP* 1990 nr 3/4. – W. Karolczak: Reklama handlowa w dawnym Poznaniu (do 1918 roku), *KMP* 1991 nr 1-2. – J. Mulczyński: Salon „pod czternastką”. Poznańskie salony sztuki w latach 1909-1939. (Cz. II). *Artelier* 1993 nr 1. – M. Grońska: Grafika w książce, tece i albumie. Wr. [i in.] 1994. – Poznańskie firmy graficzne do 1939 roku. Zakłady Graficzne „F. K. Ziółkowski i Sp.”. Poznań 6 czerwca – 31 lipca 1994. Katalog. **Bibliografie:** Z. Klemensiewicz: Bibliografia exlibrisu polskiego. Wr. 1952.

Ziółkowski* Tadeusz (1906-1959) kustosz Biblioteki UAM. **Słowniki:** SPKP; SBW. **Biografie:** M. Michałowska: T.Z. *Roczniki Biblioteczne* 3: 1959 s. 347-8 [wspomnienie pośmiertne]. – B. Świdorski: T.Z. Wspomnienie pośmiertne. *Przegląd Biblioteczny* 27: 1959 z. 4 s. 345-7. **Przyczynki:** Dokumentacja działalności Biblioteki Głównej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu 1919-1979. Z. 2.

Zipser* August (1823-1895) zecer w Kaliszu. **Przyczynki:** Małyszko Cmentarze s. 118.

Złotkowski* Andrzej h. Topór (XVII w.) kaszt. kamieński. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Złotkowski* Gabriel (XVI w.) kaszt. krzywiński. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Złotkowski* Jan (zm. po 1493) iluminator trzemeszeński. **Słowniki:** WSB; EWoK; SPKP. **Przyczynki:** Z. Obertyński: Pontyfikaty krakowskie XV w. Wwa 1961 passim. – B. Miodońska: Sztuka w Krakowie w latach 1450-1550. Kr. 1964 s. 102-3. – B. Miodońska: Iluminacje krakowskich rękopisów z I połowy w. XV w Archiwum Kapituły Metropolitalnej na Wawelu. Kr. 1967. **Artykuły:** *Prawo Kanoniczne* 4: 1961 s. 372-8.

Złotkowski* Stanisław (XVI/XVII w.) kaszt. biechowski, star. kopanicki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Chłapowski.

Złotnicka* Teresa w zakonie Anna (zm. 1763) klaryska w Gn. **Słowniki:** Borkowska i s. 35.

Złotnicki* Aleksander (XVIII w.) podstoli pozn. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 396.

Zmaczyński* Romuald Ludwik (1904-1969) ks., przeor klasztoru dominikanów w P., organizator poradnictwa rodzinnego. **Słowniki:** Kanoniści.

Zmorska* Tekla (+). **Biografie:** E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram].

Zmorski* Roman (1822-1867) poeta, tłumacz, zbieracz i wydawca pieśni ludowych – Wlkp. **Słowniki:** Nowy Korbut; SBWP-W II; WSB. **Biografie:** J. W. Gomulicki: R.Z. [W:] J. Tuwim: Księga wierszy polskich XIX wieku. T. 2. Wwa 1954. – M. Janion: R.Z. [W:] Antologia romantycznej poezji krajowej.(1 831-1863). Wwa 1958. – W. Dobrzycki: R.Z. (1822-1867). *Ziemia Mazowiecka* 1960 nr 1. – E. Pieścikowski: Poeta-tułacz. Biografia literacka R.Z. P. 1964. – A. Gromadzki: R.Z. *Polonistyka* 1968 nr 2. – M. Ziółkowska-Sobecka: R.Z. (1822-1867). *Zeszyty Łużyckie* Nr 12 (1995) s. 46-50. **Przyczynki:** E. Pieścikowski: Liszt i Zmorski. *Ruch Muzyczny* 1961 nr 20. – E. Pieścikowski: Zmorskiego zaślubiny w Osieku. [W:] Literackie przystanki nad Wartą. P. 1962 s. 271-98, il. – B. Zakrzewski: Tygodnik Literacki 1838-1845. Wwa 1964. – Dzieje folklorystyki polskiej 1800-1863. Wr. 1970. – E. Pieścikowski: R.Z. – po latach. *Prace Komisji Filologicznej PTPN* T. 38 (1997) s. 221-41 [o dramacie „Lestaw”].

Znamierowski* Czesław Gabriel Stanisław (1888-1967) filozof, prawnik, prof. UP i UAM. **AW:** 10254. **Słowniki:** Filozofia w Polsce; Słownik psychologów polskich. P. 1992; WSB; PTPN; Biogramy uczonych I; Śródka; Poczet prawników s. 1197-210. **Bibliografie:** A. Michalska: Bibliografia prac profesora doktora Cz.Z. *Ruch PES* 25:1963 z. 2 s. 377-82 [poz. 144]. – W. Patryas: Bibliografia prac Cz.Z. *Ruch Filozoficzny* 28: 1970 nr 1/2 s. 15-25. – Nota bibliograficzna. [W:] Cz. Znamierowski: Rozważania o państwie, prawie i życiu publicznym. Wstęp i dobór tekstów M. Smolak. P. [PTPN] 2010, s. 257. **Biografie:** A. Łopatka: Cz.Z. 8 V 1888 – 26 IX 1967. *Ruch PES* 29: 1967 z. 4 s. 343-6. – Z. Ziemiński: C. Z. (1888-1967). *Państwo i Prawo* 1967 nr 12. – T. Kotarbiński: Wspomnienie o Cz.Z. *Ruch Filozoficzny* 26: 1968 nr 4 s. 295-7. – J. Gidyński: Cz.Z. *Kultura* (Paryż) 1968 z. 4. – N. Łubnicki: Cz.Z. – sylwetka uczonego i myśliciela. *Studia Filozoficzne* 1968 nr 2. – Z. Ziemiński: Cz.Z. 1888-1967. *Ruch Filozoficzny* 26: 1968 nr 4 s. 299-302. – L. Nowak: C. Z. (1888-1967). *Studia Filozoficzne* 1968 nr 1 s. 233-5. – A. Łopatka: Prawniki trzech epok. *Prawo i Życie* 1988 nr 22. – A. Łopatka: Przedmowa [do:] Cz. Z.: Szkoła prawa. Rozważania o państwie. Wwa 1988. – Z. Ziemiński: Cz.Z. w 100-lecie urodzin. *CzPH*. 1989 z. 1. – S. Katarfias: Cz.Z. w 30-tą rocznicę śmierci. *Ruch Filozoficzny* 1997 nr 4 s. 537-51. – Wielkopole XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 639-45. – M. Smolak: Cz.Z. w poszukiwaniu sprawnego państwa. P. 2007, 153 s., il., bibliogr. – M. Smolak: Życie i działalność naukowa Cz.Z. (1888-1967). [W:] Cz. Znamierowski: Rozważania o państwie, prawie i życiu publicznym. Wstęp i dobór tekstów M. Smolak. P. [PTPN] 2010, s. 9-47, il. **Przyczynki:** T. Ślipko: Teoria wartości Cz.Z. *Roczniki Filozoficzne KUL* 9: 1961 s. 5- 27. – 75-lecie urodzin i 50-lecie pracy naukowej profesora doktora Cz.Z. *Ruch PES* 25:1963 z. 2 s. 375-2. – Z. Ziemiński: Normy etyczne a normy aksjologiczne w koncepcjach Cz.Z. *Studia Filozoficzne* 1963 nr 2 s. 87-112. – Z. Perz: Dziedzina wartości moralnych w ujęciu Cz.Z. *Studia Philosophiae Christianae ATK* 2: 1966 nr 2 s. 177-97. – Z. Perz: U podstaw poglądów etycznych Cz.Z. *Studia Philosophiae Christianae ATK* 2: 1966 nr 1 s. 135-64. – M. Zieliński: Uroczystość promocji profesora dra Cz.Z. na doktora honoris causa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. *Ruch PES* 28: 1966 z. 3 s. 331-3. – Z. Perz: Życzliwość powszechna według Cz.Z. a miłość bliźniego w ujęciu katolickim. *Roczniki Teologiczno-Kanoniczne* 14: 1967 z. 3 s. 19-37. – Z. Perz: „Etyka, znów normatywna” Cz.Z. *Studia Theologiae Varsoviensis*

6: 1968 nr 2 s. 235-61. – A. Wierzejewska: Prof. Cz.Z. i jego koncepcja życzliwości powszechnej. *Głos Katolicki* 1968 kwiecień s. 150. – Z. Ziemiński: Koncepcje filozoficzne Cz.Z. a prawoznawstwo. *Ruch Filozoficzny* 28: 1970 nr 1/2 s. 2-12. – Z. Ziemiński: Koncepcje etyczne C. Z. *Etyka* 1971 nr 9 s. 100-1. – Nauka w Wlkp. s. 171, 172, 182, 184, 187, 189, 333, 334, 338, 346, 363, 365, 372, 379. – Z. Ziemiński: Cz.Z. koncepcje grupy społecznej i społeczności. *Ruch PES* 49: 1987 z. 3 s. 1-11 – J. Ziółkowski: Socjologiczna koncepcja narodu Cz.Z. *Ruch Filozoficzny* 28: 1970 s. 13-27. – A. Redelbach: Cz.Z. myśli o władzy. *Ruch Filozoficzny* 28: 1970 s. 29-38. – K. Dembski: Cz.Z. myśli o elicie i demokracji. *Ruch Filozoficzny* 28: 1970 s. 39-45. – W. Patryas: Koncepcje Cz.Z. a podstawowe problemy prawa karnego. *Ruch Filozoficzny* 28: 1970 s. 47-61. – S. Czepita: Cz.Z. koncepcja „redukcji indywidualizującej”. *Ruch Filozoficzny* 28: 1970 s. 63-73. – S. Katafias: Ogólna teoria ocen Cz.Z. *AUNC Filozofia IV, nauki Humanistyczno-Społeczne*. 1979 z. 3 s. 153-61. – S. Czepita: Conception of Law System Formulated by Cz.Z. *Studies in the Theory and Philosophy of Law* 1986 nr 2 s. 111-24. – S. Czepita: Cz.Z. koncepcja „redukcji indywidualistycznej”. *Ruch PES* 49: 1987 z. 3 s. 63-73. – K. Dembski: Cz.Z. myśli o elicie i demokracji. *Ruch PES* 49: 1987 z. 3 s. 39-45. – Z. Ziemiński: Cz.Z. koncepcje grupy społecznej i społeczności. *Ruch PES* 49: 1987 z. 3 s. 1-11. – J. Ziółkowski: Socjologiczna koncepcja narodu Cz.Z. *Ruch PES* 49: 1987 z. 3 s. 13-27. – S. Czepita: Koncepcje teoretycznoprawne Cz.Z. P. 1988, 180 s. – W. Pogasz: Konferencja naukowa poświęcona dorobkowi Cz.Z. (1888-1967). *CzPH* 41: 1989 z. 2 s. 254. – S. Czepita: Cz.Z. Conception of Constitutive Rules. *Ratio Juris* 3: 1990 s. 399-406. – W. Misztal: Norma a wartość w koncepcji Cz.Z. *Ann. UMCS, Sect. i* Vol. 16/17 (1991/1992) s. 121-9, sum. – Z. Ziemiński: Cz.Z. wkład do rozwoju poznańskiego Wydziału Prawa. *Ruch PES* 56: 1994 z. 3 s. 9-12. – M. Szyszkowska: Pozory prawdy i relatywizm. *Gaz. Sądowa* 1997 nr 13. – A. Nowak: Cztery demokracje Cz.Z. [W:] *Filozofia na Uniwersytecie w Poznaniu. Jubileusz 90-lecia*. Red. nauk. T. Buksiński. P. 2010, s. 111-26. – M. Smolak: Cz.Z. – twórca teorii i filozofii prawa na Uniwersytecie Poznańskim. [W:] *Filozofia na Uniwersytecie w Poznaniu. Jubileusz 90-lecia*. Red. nauk. T. Buksiński. P. 2010, s. 97-109.

Znanięcka* Maria Wanda (1896-1977) ziemianka, nauczycielka, działaczka społ. **Słowniki:** Inowr. SB IV. **Biografie:** H. Łada: Wybitniejsi działacze organizacji rolniczych na Kujawach 1864-1939. Inowr. 1984 s. 253-4. **Przyczynki:** S. Helsztyński: Moje kontakty z Inowrocławiem i kujawami w latach 1919-1969. *Ziemia Kujawska* 1971 s. 84-5. – Dzieje Inowrocławia. Red. M. Biskup. T. 2. Wwa [i in.] 1982 s. 52. – J. Dietl: Znanięccy z Łąkocina, Góry, Jaront i Witów na Kujawach. Łódź-Żabiczki 1998 s. 39-41.

Znanięcki* Adam (1862-1919) star. inowr., działacz społ. **AW:** 10255. **Słowniki:** Inowr. SB III; Członkowie tajnych tow.

Znanięcki* Florian Witold (1882-1958) filozof, socjolog, prof. UP. **AW:** 10256. **Słowniki:** Filozofia w Polsce; Słownik psychologów polskich. P. 1992; WSB; PTPN; Biogramy uczonych I; Śródka. **Bibliografia:** Works of F.Z. [W:] F.Z. Social relations and social roles. San Francisco 1965 s. XX-XXVIII. – J. Włodarek: Bibliografia prac F.Z. [W:] F.Z. i jego rola w socjologii. P. 1975 s. 179-84: 118 poz.]. – Z. Dulczewski: Bibliography. [W:] a commemorative Book in Honor of F.Z. on the Centenary of his Birth. Papers and communiqués presented to International Scientific Symposium on 3-4 December 1982 at Adam Mickiewicz University in Poznań. Edited by Z. Dulczewski. P. 1986 s. 311-35 [360 poz.]. **Konferencje:** O. Sochacki: Socjologia polityczna F.Z. a współczesna polityka. *Nauka* 1995 nr 1 s. 231-5 [konferencja naukowa w Gdańsku]. –

[Konferencja „Bujak, Bystrzeń, Chałasiński, Czarnowski, Grabski, Krzywicki, Znaniecki – socjologowie wsi okresu międzywojennego. Studia komparatystyczne”. Materiały]. *Rocz. Socjol. Wsi* T. 26 (1998) s. 107-208. – P. Pawliszak: Symposium międzynarodowe „Florian Znaniecki’s Sociological Theory and the Challenges of the 21st Century”. Dąbrowica k. Lublina, 22-24 września. *Stud. Socjol.* 1999 nr 2 s. 129-134. – A.A. Szafranski: Międzynarodowe sympozjum „Florian Znaniecki’s sociological theory and the challenges of the 21st century”. *Rocz. Nauk Społ.* 1999 z. 1 s. 211-5. – J. Michalak: F.Z. „Myśl społeczna a wychowanie – inspiracje dla współczesności”. Ogólnopolska sesja naukowa, Warszawa, 17 kwietnia 2000 r. *Teraź. Człow. Eduk.* 2000 nr 3 s. 103-10. **Źródła:** Boniecki Fotografie. – S. Vaitkus: The F.Z. Archive. Bielefeld 1988, 14 s. – S. Burakowski: Informacja o materiałach znajdujących się w A.Z. w Uniwersytecie Bielefeld. *Kultura i Społeczeństwo* 33: 1989, 3/4 s. 227-30. – T. Abel: o F.Z. Wybór z dziennika. Wybrała E. Hałas. Lublin 1996, 156 s. R: K. Konecki, *Kultura i Spo* 1997 nr 2 s. 150-1. **Biografie:** A. Bardach: F.Z. *Wiedza i Życie* 25: 1958 s. 525 i 529. – J.K. Gidyński: F.Z. (1882-1958). *Kultura* 12: 1958 nr 7/8 s. 160-9. – A. Hertz: F.Z. (1882-1958). *Kultura* 12: 1958 nr 7/8 s. 157-60. – W. Lipińska-Mrozek: F.Z. *Chowanna* 1958 z. 3/4 s. 153-73. – T.K. Obrębska: F.Z. 1882-1958. *Polish Review* 3: 1958 No 1/2 s. 3-5. – S. Kowalski: Działalność naukowa F.Z. *Ruch PES* 21: 1959 z. 1 s. 361-70. – J. Chałasiński: F.Z. – socjolog polski i amerykański. *Przegląd Socjologiczny* 17: 1963 nr 1 s. 7-18, sum. s. 193-4. – R. Biersstedt: F.Z. on Humanistic Sociology. Chicago [i in.] 1969. – F.Z. i jego rola w socjologii. Praca zbior. pod red. A. Kwileckiego. P. 1975, 186 s., bibliogr. R: M. P[aradowska], *Ethnologia Polona* 3: 1977 s. 209-10. – R. Bierstedt: F.Z. *Przegląd Socjologiczny* 28: 1976 s. 93-8. – J. Chałasiński: F.Z. – socjolog polski i amerykański. *Polska* 1976 nr 5 s. 26-7, il. – L. A. Coser: Masters of Sociological Thought. New York [i in.] sec. ed. 1977. – M. Pacholski: F.Z. Społeczna dynamika kultury. Wwa 1977, 304 s., bibliogr. – Z. Dulczewski: F.Z. – a researcher concerned with Polish Americans. *Polish Western Affairs* 20: 1979 No 1 s. 3-14. – Z. Dulczewski: F.Z. – observateur des Polonais d’Amerique. *La Pologne et les Affaires Occidentales* 15: 1979 no 1 s. 73-83. – Z. Dulczewski: F. Z., redaktor „Wychodźcy Polskiego”. Wwa 1982, 158 s. R: J. Szczepański, *Polityka* 26: 1982 nr 18 s. 6. – B. Maciejewski: F.Z. Przypomnienia. *Rzeczpospolita* 1982 nr 48 s. 5. – Z. Dulczewski: F.Z. Życie i dzieło. P. 1984, 449 s., il. – J. Szacki: Znaniecki. Wwa 1986, 319 s., il. – The Life History of F.Z. [W:] a Commemorative Book in Honor F.Z. on the Centenary of his Birth. Papers and communiques presented to International Scientific Symposium on 3-4 December 1982 at Adam Mickiewicz University in Poznań. Edited by Z. Dulczewski. P. 1986 s. 13-27. – Z. Dulczewski: F.Z. Life and Work. P. 1992. – T. Abel: o F.Z. Wybór fragmentów pamiętnika dokonany przez E. Hałas. Lublin 1996. – Z. Dulczewski: o F.Z. P. 2000, 212 s. R: M. Gulda, *Rocz. Socjol. Mor.* T. 14 (2002) s. 173-5. – Wielkopole XX wieku. Praca zbiorowa pod red. A. Gulczyńskiego. P. 2001 s. 647-57. – T. Alek-Kowalski: Nauka. Wielkopolska. Uczeń. Szkice socjologiczne. P. 2003 s. 170-87 [na s. 188-223 bibliogr. przedmiotowa]. **Przyczynki:** J. Szczepański: Wspomnienie o F.Z. *Życie Warszawy* 1958 nr 82/83 s. 4. – A. Ziemiński: F.Z. a kultura fizyczna (1882-1958). *Kultura Fizyczna* 1958 nr 8 s. 589-92. – J. Szczepański: Socjologia. Wwa 1967 s. 116, 254, 285, 313, 327, 354-6, 358-75, 390, 392. – F. Jakubczak: F.Z. a rozwój nowoczesnej socjologii polskiej. *Wiś Współczesna* 12: 1968 nr 6 s. 101-8. – J. Włodarek: F.Z. i jego rola w socjologii. *Pamiętnikarstwo Polskie* 3: 1973 nr 3/4 s. 181-2 [konferencja naukowa w Poznaniu 15-16.12.1972]. – Nauka w Wlkp. s. 170, 183, 327-48, 349, 441. – H. Znaniecka-Lopata: F.Z. Ewolucja twórcza socjologa. *Ruch PES* 35: 1973 z. 4. – A. Kwilecki: F.Z. jako socjolog stosunków polsko-niemieckich. *PZach.* 30: 1974 nr 1 s. 40-6. – F.Z. i jego rola w socjologii. P.

1975 [z treści: J. Chałasiński: F.Z. – socjolog polski i amerykański; Z. Dulczewski: F.Z. jako twórca metody autobiograficznej w socjologii; A. Kłoskowska: Z. koncepcja kultury a socjologia kultury; A. Kwilecki: F.Z. jako socjolog stosunków polsko-niemieckich; W. Markiewicz: F.Z. jako socjolog narodu; S. Nowakowski: F.Z. jako socjolog miasta; Z. Tysza: Socjologia poznańska po Z.; H. Znaniecka-Łopata: F.Z. – ewolucja twórcza socjologa. – A. Kwilecki: F.Z. as a sociologist of Polish-German relations. *Polish Western Affairs* 11: 1975 no 1 s. 74-80. – J. Chałasiński: Filozofia społeczna Bolesława Limanowskiego i F.Z. *Przegląd Socjologiczny* 28: 1976. – S. Kowalski: F.Z. a sociology of education. *Paideia* 5: 1976 s. 211-30. – J. Piotrowski: Zagadnienie roli społecznej w systemie socjologicznym F.Z. *Przegląd Socjologiczny* 28: 1976 s. 99-109. – J. Szczepański: Dzieło W.J. Thomasa i F.Z. o rozwoju socjologii. *Tygodnik Kulturalny* 20: 1976 nr 43 s. 1, 9. – J. Szczepański: Dzieło W.I. Thomasa i F.Z. w rozwoju socjologii. *Pamiętnikarstwo Polskie* 1977 nr 1-4. – Z. Dulczewski: F.Z. jako badacz Polonii amerykańskiej. *PZach.* 33: 1977 nr 5/6 s. 1-12. – M. Pacholski.: F.Z. Społeczna dynamika kultury. Wwa 1977, 304 s. – J. Szczepański: Thomas and Z. read anew. *Polish Perspectives* 20: 1977 No 2 s. 16-23 [toż w j. franc.: L'oeuvre de W.I. Thomas et F.Z. *Perspectives Polonaises* 20: 1977 no 2 s. 17-25]. – W. Winclawski: Rozwój polskiej socjologii wychowania w świetle recepcji Z. w okresie Drugiej Rzeczypospolitej. *Kultura i Społeczeństwo* 21: 1977 nr 3 s. 55-84. – Z. Dulczewski: F.Z. – o amerykańskiej. *Kultura i Społeczeństwo* 22: 1978 nr 4 s. 29-32. – Z. Dulczewski: F.Z. – współtwórca dzieła pt. „Chłop polski w Europie i Ameryce”. *Wiś Współczesna* 22: 1978 nr 5 s. 104-6. – W. Winclawski: Społeczno-wychowawcze poglądy F. W.Z. i jego socjologia wychowania. [W:] AUNC. Socjologia Wychowania. Z. 2. Toruń 1978 s. 3-29, sum. – H. Blumer: Critique of Research in the Social Sciences. An Appraisal of Thomas and Znaniecki's „The Polish Peasant in Europe and America”. New Brunswick 1979. – Z. Dulczewski: F.Z. – a researcher concerned with Polish Americans. *Polish Western Affairs* 20: 1979 no 1 s. 3-14. – Z. Dulczewski: F.Z. – współautor dzieła „Chłop polski”. *Kultura i Społeczeństwo* 23: 1979 nr 4 s. 67-78. – [F. Z.] ...and „Intellectual America”. Oprac. Z. Dulczewski. *Polish Perspectives* 22: 1979 No 5 s. 37-47 [toż w jęz. niem.: F. Znaniecki's „Geistiges Amerika”. Oprac. Z. Dulczewski. *Polnischen Perspektiven* 9: 1979 Nr 5 s. 43-56]. – Komunikat o ustanowieniu nagrody imienia F.Z. *KH* 87: 1980 nr 3/4 s. 843. – W. Sitek: F.Z. a marksizm. Wwa 1980, 163 s. – Z. Dulczewski: Okres „poznański” w życiu F.Z. [W:] 60 lat socjologii poznańskiej. Praca zbior. pod red. A. Kwileckiego. P. 1981. – J. Szacki: Historia myśli socjologicznej. Wwa 1981. – S. Kozyr-Kowalski: Socjologia F.Z. a materializm historyczny. [W:] 60 lat socjologii poznańskiej. Praca zbior. pod red. A. Kwileckiego. P. 1981. – J. Wocial: Z. i tradycja transcendentalizmu. *Arch. Hist. i Filoz. Myśli Społ.* 27: 1981 s. 121-39. – Z. Dulczewski: Początki kariery naukowej F.Z. (1909-1914). Wwa 1982, 70 s. – M. Ziółkowski: Międzynarodowa sesja naukowa „Florian Znaniecki symposium”. *Kultura i Społeczeństwo* 27: 1983 nr 2 s. 209-11 – Z. Dulczewski: F.Z. jako współautor dzieła „Chłop polski”. *Przegląd Polonijny* 9: 1983 z. 4 s. 87-100. – J. Włodarek: F.Z. w tradycji poznańskiej socjologii. *Nurt* 1983 nr 5 s. 6-9. – S. Burakowski: F.Z. jako przedstawiciel refleksji cywilizacyjnej. *Kultura i Społeczeństwo* 28: 1984 nr 2 s. 177-90. – R. Cichocki: Kulturalizm F.Z. a opozycja naturalizm – antynaturalizm. *Studia Socjologiczne* 1985 nr 1 s. 5-21. – a commemorative Book in Honor of F.Z. on the Centenary of his Birth. Papers and communiques presented to International Scientific Symposium on 3-4 December 1982 at Adam Mickiewicz University in Poznań. Edited by Z. Dulczewski. P. 1986 [z treści: S. Anderski: F.Z. and Czesław Znamierowski: Complementarity in Opposition; M. Bertilsson: On Znaniecki's Methodology: Analytic Induction as Abductive Knowledge (s. 37-48); S.

Burakowski: F.Z. as a Representative of Thought on Civilization (s. 49-59); N.K. Denzin: Reinterpreting The Polish Peasant (s. 61-73); E. Hałas: F.Z. – an Unrecognized Forerunner of Symbolic Interactionism (s. 75-90); M. Kohli: Biographical Research in the German Language Area (s. 91-110); S. Kowalski: The Applicability of F.Z. Social System Theory in Interdisciplinary Research on Education (s. 111-23); S. Kozyr-Kowalski: The Sociology of F.Z. and Historical Materialism. Marx and „Classical German Sociology” (s. 125-48); H. Znaniecka-Lopata: Znaniecki’s Theory of Social Roles: Further Development (s. 149-71); G. Lüschen and P. Tibbetts: F.Z. Sociological Methodology (s. 173-93); E. Osysko: Culture – The Equilibrium of History (s. 195-208); R. Prewo: On the Logic of „Action” and „Action System”. a Comparison of F. Z., Max Weber and the Analytical Philosophy of Action (s. 209-34); M. Pacholski: Cultural Evolution and Reasons for Intergroup Cooperation (s. 235-43); G. F. Streib: Znaniecki’s Perspectives on Community Research: Application in the Study of Retirement Communities (s. 245-56); P. Sztompka: Some Aspects of F.Z. Philosophy of the Social Sciences (s. 257-74); J. A. Ziółkowski: The Nationality Problem in F.Z. Works (s. 275-80); M. Ziółkowski: The Problem of the Objective Order of the System of Knowledge in the Theories of F.Z. and K. Popper (s. 281-90); D.D. Macrae: F.Z. 1882-1958 (s. 293-4); H.-P. Meier-Dallach: Culture: Human Potential, Determined or Entropic? a comment on the dilemma of cultural sciences (s. 295-99); J. Górecki: F.Z. in American Sociology. a Few Comments (s. 300-3); G. Lenhardt: Theoretical Perspectives of Ethnic Integration (s. 304-6); P. Rybicki: F.Z. Concept of Social Action and its Importance in the Development of Social Thought (s. 307-9); Z. Dulczewski: F.Z. – Sociologist of Peace (s. 310-12); Z. Dulczewski: Bibliography (s. 315-35)]. – J. Niżnik: Systemy wiedzy a problem ładu. Niektóre uwikłania teoretyczne socjologii wiedzy F.Z. *Kultura i Społeczeństwo* 32: 1988 nr 3 s. 61-9. – The humanistic sociology of F.Z. Polish period 1920-1939. Ed. by A. Kwilecki and B. Czarnocki. Wwa 1989, 214 s. – R. Cichocki: Stosunek F.Z. i Karla Poppera do problemu praw historii. *Człowiek i Społeczeństwo* 10: 1993 s. 7-20. – K. Skurjat: Filozofia wartości F.Z. *Zeszyty Naukowe AR Wroc., Nauki Społeczne* z. 6 (1993) s. 13-24, sum. – E. Hałas: Wartości społeczne jako przedmiot kulturalistycznej socjologii F.Z. *Rocz. Nauk Społ.* 1994/1995 z. 1 s. 241-57, sum. – K. Skurjat: Pojęcie roli społecznej. *Zesz. Nauk. AR Wroc., Nauki Humanistyczne* Nr 1 (1995) s. 115-121, sum. – Z. Dulczewski: F.Z. „wynalazek społeczny”. (Obrona przed groźbą bolszewizmu). *Ruch PES* 1996 z. 1 s. 111-123, sum. – D. Jankowska: Koncepcja wychowania F.Z. i jej znaczenie dla współczesnej pedagogiki. Wwa 1996, 191 s. – A. Kołakowski: Cywilizacja przyszłości. *Społeczeństwo Otwarte* 1996 nr 2 s. 44-8 [omówienie książki F.Z. „Ludzie terażniejszości a cywilizacja przyszłości”]. – Socjologia polityczna F.Z. a współczesna polityka. Gdańsk 1996. R: A. Pawłowska, *Ann. UMCS, Sect. K* Vol. 7 (2000) s. 134-7. – R. Woźniak: Koncepcja sił społecznych F.Z. *Zesz. Nauk., Stud. Sociol. / USzczec.* Nr 7 (1996) s. 5-23, sum. – J. Goćkowski: F.Z. nauka o nauce. *Nauka Polska* T. 6 (1997) s. 53-81. – G. Godlewski: Lekcja kryzysu. Źródła kulturalizmu F.Z. Wwa 1997. R: J. Szczepański, *Regiony*. 1998 nr 1/3 s. 232-3; M. Szpakowska, *Społeczeństwo Otwarte* 1997 nr 11 s. 43-6. – D. Jankowska: Pedagogiczna recepcja wizji idealnych F.Z. *Edukacja* 1998 nr 3 s. 5-12. – K. Skurjat: Pomędzy naturalizmem z antynaturalizmem – dwoistość perspektywy teoretycznej F.Z. *Zesz. Nauk. AR Wroc., Nauki Hum.* Nr 3 (1999) s. 85-93, sum. – W. Gasparski: F.Z. teoria działalności. *Prakseologia* Nr 140 (2000) s. 159-80, sum. – K. Niebrój: Rozwinięcie tezy Protagorasa w filozofii kulturalistycznej Znanieckiego. *Folia Philos* Nr 18 (2000) s. 53-68, sum., Zfg. – J. Szczepański: Florian Znaniecki’s concept of humanistic, panhuman civilization of persons wise and good. *Dialog. a. Univers.* 2000 nr 12 s. 27-31. [o pracy „Ludzie terażniejszości a cywilizacja przyszłości”]. – A. Gładysz: F.Z. – filozof

i socjolog kultury. (Ze wspomnień jego ucznia). *Edukacja Dorosłych* 2001 nr 1 s. 13-23, Zfg., sum. – A. W. Nowak: F.Z. – pomiędzy filozofią, teorią a socjologią wiedzy. [W:] *Filozofia na Uniwersytecie w Poznaniu. Jubileusz 90-lecia*. Red. nauk. T. Buksiński. P. 2010, s. 143-63. – A. Przyłębski: F.Z. jako teoretyk i krytyk cywilizacji europejskiej. [W:] *Filozofia na Uniwersytecie w Poznaniu. Jubileusz 90-lecia*. Red. nauk. T. Buksiński. P. 2010, s. 127-42. **Artykuły:** *Przegląd Socjologiczny* 10: 1948 s. 1-54. – *Przegląd Socjologiczny* 17: 1963 s. 7-18. – *Człowiek i Światopogląd* 1978 nr 11 s. 41-57.

Znanięcki* Leon Marian Hygin (1892-1973) dermatolog, działacz polit. i społ. **Słowniki:** Inowr. SB IV; PTPN; Członkowie tajnych tow. **Przyczynki:** *Dzieje Inowrocławia*. Red. M. Biskup. T. 2 Wwa [i in.] 1982 s. 15, 17. – P. Stawecki: Sytuacja społeczno-polityczna i gospodarcza Inowrocławia w latach 1933-1934 w świetle źródeł proveniencji wojskowej. *Ziemia Kujawska* 1986 s. 323. – E. Mikołajczak: Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” w Inowrocławiu. Inowr. 1992 s. 43. – J. Dietl: Znanięccy z Łąkocina, Góry, Jaront i Witów na Kujawach. Łódź-Żabiczki 1998. – T. Łaskiewicz: MASONERIA I STOWARZYSZENIA POKREWNE W INOWROCŁAWIU (1820-1938). *Ziemia Kujawska* 1998 s. 119. – P. Strachanowski: Samorząd miasta Inowrocławia 1918-1939. Inowr. 2000 s. 3395-6.

Zoch* Tymoteusz (1898-1941) ks. **AW:** 10259. **Słowniki:** Martyrol.; AMM; Członkowie tajnych tow.

Zodrow* Karol (1916-1966) mikrobiolog, prof. WSR w P. **Słowniki:** WSB; Słow. biologów. **Biografie:** J. Gołębiowska: K. Z. (1916-1966). [W:] *Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919-1969*. P. 1970 s. 356-7. **Przyczynki:** *Nauka w Wlkp.* s. 620, 751, 998, 999, 1014. **Artykuły:** *Kronika WSR w Poznaniu* 1960 s. 43, 58, 152, 157. – *Gaz. Pozn.* 1966 nr 248. – *Acta Microbiologica Polonica* 16: 1967 nr 4 s. 267-70.

Zöpf* Mathias – zob. Ceptowski Jan Michał.

Zoppf* Jan Bogumił (zm. po 1803) księgarz. **Słowniki:** SPKP. **Przyczynki:** J. Sójka: Walka o prymat w handlu książką w Poznaniu w końcu XVIII w. *Księgarz* 1969 nr 2 s. 63-7.

Zucker* Michał (1860-1926 lub po 1927) lekarz. **Słowniki:** SLeK. IV. **Biografie:** 60 lat. 1913-1973. *Kaliszcy lekarze i społecznicy w walce z gruźlicą*. Kalisz 1973 s. 73. – E. Andrysiak: *Kaliszanie w „Słowniku lekarzy polskich XIX wieku”*. [W:] *Zeszyty Naukowe Kaliskiego Towarzystwa Lekarskiego*. Z. 5. Kalisz 1999.

Zuckermann* Simon (zm. 1855) rabin w Obrzycku. **Słowniki:** SBŻO.

Zugehoer* Sylwester (+) drukarz. **Przyczynki:** T. Światała: 40 lat pracy zawodowej S.Z. Jubileusz. *KMP* 1968 nr 3 s. 110-2, il.

Zugehór* Martin (1578-1644) wytwórca prochu. **AW:** 10265. **Słowniki:** SBL.

Zuna* Milan (1881-1960) dyrygent, pedagog. **Słowniki:** SMP; Dyrygenci.

Zupana* Jan (zm. ok. 1428) bp sufragan gnieźn. **Słowniki:** Biskupi.

Zürn* Edward (1917-1944) szef Głównej Kwatery Szarych Szeregów. **Słowniki:** BSB IV (i fot.)

Zwicker* Jan (1859-1936) ks. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Zwierzchowski* Mateusz (1713-1768) kompozytor, organista. **Słowniki:** SMP; WSB. **Biografie:** R. Stańczyk: Zapomniany muzyk i kompozytor gnieźnieński M.Z. *Stud. Gnes.* T. 11 (1997) 463-8. **Przyczynki:** Dzieje Gniezna. Wwa 1965. – W. Zientarski: Przyczynki z archiwaliów gnieźnieńskich. [W:] z dziejów Muzyki Polskiej. T. 13. B. 1969.

Zwierzycy* Józef (1888-1961) geolog, działacz społeczno-polityczny. **Słowniki:** Słownik polskich pionierów techniki. Katowice 1986; Słow. biologów. **Biografie:** K. Maślankiewicz: J.Z. *Biuletyn Instytutu Geologicznego* 1973 s. 7-56. – M. Hałas: J.Z. – geolog, pedagog, działacz społeczno-polityczny. [W:] Sławni Gostynianie. Kalendarz 1986. Gostyń 1985 s. 6-7, il. – K. Urbański: Profesor J.Z. *PLudu* 1987 z. 1 s. 25-27. **Przyczynki:** J. Zielonka: Nie pomawiać patrona. *Pan. Leszcz.* 1980 nr 44 s. 7.

Zwolenkiewicz* Stanisław (1898-1994) powstaniec wlkp., działacz społeczny. **Słowniki:** Anders.

Zwoliński* Jerzy (1921-1978) zootechnik, rektor AR w P. **Słowniki:** WSB. **Nekrologi:** F. Wójtowski: Prof. dr hab. J.Z. z żałobnej karty. *KMP* 47: 1979 nr 3 s. 144-7, il. **Biografie:** G. Cholewiński: Profesor J.Z. – w dwudziestą rocznicę śmierci. *Więści Akademickie* 1999 nr 1 s. 26. **Przyczynki:** T. Światała: Prof. dr habilitowany J.Z. – rektor Akademii Rolniczej. *KMP* 41: 1973 nr 3 s. 92-4, il. – Napisy pamiątkowe s. 142. **Artykuły:** *Informator Akademii Rolniczej w Poznaniu* 1978 (listopad).

Zwoliński* Tadeusz Jan (1895-1972) ginekolog, prof. AM w P. **Biografie:** J. Baron: T.J.Z. (1895-1972). Ginekolog. [W:] Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985. P. 1991 s. 356-7.

Zwoliński* Tomasz (działal 1857-1883) aktor, dyr. teatru. **Słowniki:** SBTP.

Zwolski* Ignacy (1825-1902) dr, naucz. gimn. w Ostrowie i Wągrowcu. **Słowniki:** AMOstr. z. 10.

Zwolski* Stefan (1879-1945) ks., prof. semin. duch. w P. **AW:** 10275. **Słowniki:** Martyrol.; PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Zydorowicz* Zygmunt (1881-?) dentysta. **Słowniki:** PTPN.

Zydroń* Antoni (zm. 2001) artysta-plastyk **Biografie:** R. Danecki: Galeria znanych artystów Wielkopolski. Międzychód 2012, s. 131-3. **Przyczynki:** R. Danecki: Od „Smakosza” do „Fregaty”. Na szlaku poznańskiej cyganerii artystycznej. P. 2011, s. 160-1.

Zygalski* Henryk Michał (1908-1978) matematyk, kryptolog, autor pomysłu tzw. płacht – arkuszy perforowanych, dzięki którym m.in. łamano niemieckie szyfry Enigma. **Słowniki:** WSB; SBTech. XVI; AMM. **Biografie:** Z.J. Kapera: Polscy pogromcy Enigmy. Kr.-Mogilany 2005. **Przyczynki:** S. Portalski: Sekret „Enigmy”. [W:] Kongres Uczonych Polskiego Pochodzenia. Wr. (b. d. w.) s. 512-24. – G. Bertrand: „Enigma” – ou la plus grande énigme de la guerre 1939-1945. Paris 1973. – W. Kozaczuk: Złamany szyfr. Wwa 1976. – S. Strumph-Wojtkiewicz: Sekrety enigmy. Wwa 1978. – W. Kozaczuk: w kręgu Enigmy. Wwa 1986. – K. Gaj: Szyfr Enigmy. Metody złamania. Wwa 1989 s. 139-43. – D. Kahn: Seizing the Enigma. Boston 1991.

– H. Całka: Od Enigmy do Ultry. z życiorysu H.Z. *Kronika Stowarzyszenia Marynkarzy* [Poznań] 1: 1996 s. 16-22. – J. Garliński: Enigma. Tajemnica drugiej wojny światowej. Lublin 1999. – MAG: Pomnik pogromców Enigmy [w Poznaniu]. *Gazeta Poznańska* 2003 nr 60 dod. *Expr. Pozn.* s. 4, il. [projekt budowy pomnika matematyków z Uniwersytetu Poznańskiego: Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego i Henryka Zygalskiego, którzy w 1933 r. złamali kod niemieckiej maszyny szyfrującej]. – J.Z. Kapera: Before ULTRA There Was GALE. Kr. 2002. – W. Kozaczuk [i in.]: Enigma. How the Poles Broke the Nazi Code. New York 2004. – Materiały do biografii Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego, Henryka Zygalskiego, Antoniego Pallutha oraz mjr. Maksymiliana Ciężkiego i płk. Gwido Langnera w Centralnym Archiwum Wojskowym. Red. Waldemar Wójcik. *Przegląd Historyczno-Wojskowy* 2005 nr 5 s. 37-68, il. [reprodukcje dokumentów z okresu międzywojennego dot. działalności poznańskich kryptologów]. – Andrzej Czesław Żak: Drogi łamania Enigmy. *Przegląd Historyczno-Wojskowy* 2005 nr 5 s. 5-36 [m.in. współpraca poznańskich matematyków Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego i Henryka Zygalskiego z Biurem Szyfrów Sztabu Głównego Wojska Polskiego w okresie międzywojennym]. – Piotr Bojarski: Trzej pogromcy Enigmy. *Gazeta Wyborcza* 2007 nr 291 s. 21, il. – Dzisiaj odsłaniamy [w Poznaniu] pomnik kryptologów. *Gazeta Wyborcza Poznań* 2007 nr 263 dod. s. 1-4, il. – Maria Nowak: Pomnik dla kryptologów. *Polska Głos Wielkopolski* 2007 nr 252 s. 8, il. – Bogumił Ciesielski: Bohaterowie, którzy rozwiązali tajemnicę Enigmy. *Wielkopolskie Wiadomości Filatelistyczne* 2009 nr 46/3-4 s. 48, il. [Marian Rejewski, Henryk Zygalski i Jerzy Różycki – matematycy i kryptolodzy związani z Poznaniem na znaczku z serii „Polacy na świecie”]. – To poznańscy matematycy jako pierwsi na świecie złamali szyfry niemieckiej Enigmy. *Monitor Wielkopolski* 2012 nr 8 s. 9, il. **Prace zbiorowe:** Marek Grajek: Enigma: bliżej prawdy. Poznań [Dom Wydawniczy Rebis] 2007, 692 s., il. [dot. złamania kodu niemieckiej maszyny szyfrującej przez poznańskich matematyków: Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego i Henryka Zygalskiego]. – Złamanie szyfru Enigma: poznański pomnik polskich kryptologów. Pod red. Stanisława Jakóbczyka i Janusza Stokłosy. Poznań [Wydawnictwo PTPN] 2007, 140 s., il. Zawiera m.in.: Jaroszewska Magdalena, Musielak Julian: Matematycy poznańscy 1919-1939 s. 21-48; Grajek Marek: z Enigmą w tle s. 49-58; Łukomski Grzegorz: Poznańscy kryptolodzy s. 59-67; Oakley Brian, Gallehawk John: Polski wkład w sukcesy GC&CS w Bletchley Park w czasie drugiej wojny światowej. Tłum. Marek Grajek s. 69-105; Grajek Marek: Skutki przełomu – teoria, technika, dzieje s. 107-113; Wilkowska Ligia: o pomniku poznańskich kryptologów s. 125-129; Grajek Marek: w spłzu i w kamieniu – inne pamiątki sukcesu kryptologów s. 131-140. – Marek Grajek: Enigma: bliżej prawdy. Wyd. 1 poprawione (dodruk). Poznań [Dom Wydawniczy Rebis] 2010, 691 s., [8] s., il., tabl. [dot. złamania kodu niemieckiej maszyny szyfrującej przez poznańskich matematyków: Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego i Henryka Zygalskiego]. – Marek Grajek: Enigma: bliżej prawdy. Wyd. 1 w tej edycji. Poznań [Dom Wydawniczy Rebis]; Warszawa [De Agostini Polska] 2012, 691 s., [8] s., il., tabl. [dot. złamania kodu niemieckiej maszyny szyfrującej przez poznańskich matematyków: Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego i Henryka Zygalskiego].

Zygarłowski* Franciszek (1883-1954) kupiec, numizmatyk, działacz społ. **AW:** 10280. **Słowniki:** SPKP; WSB. **Źródła:** APP nr 974 [dok. 1896-1939].

Zygarłowski* Leopold (1868-1924) ks., prob. w Wolsztynie. **Słowniki:** PTPN; Członkowie tajnych tow.; Wolszt. SB.

- Zygart* Franciszek (1883-1926) malarz. **AW:** 10281. **Słowniki:** WSB. **Przyczynki:** Dz. Wlkp. II.
- Zygmunt* z Pyzdr (ok. 1393-1428) filozof, teolog, prof. Akademii Krak. **AW:** 10285. **Słowniki:** Filozofia w Polsce. **Źródła:** Catalogus codicum BJ i sygn. 311; VII sygn. 1253. **Biografie:** M. Markowski: Z. z P. [W:] Materiały i Studia Zakładu Historii Filozofii Starożytnej i Średniowiecznej. T. 5. Seria A. [Cz.] 3. Wr. 1965 s. 169-205.
- Zylber* Leon (1897-1968) prawnik. **Biografie:** M. Leśniczak: L.Z. (21.11.1897-08.03.1968). [W:] 75-lecie działalności Zrzeszeń Prawników w Kaliszu. Kalisz 1982.
- Zysk* Bolesław (1890-?) rolnik, działacz ruchu robotniczego. **Słowniki:** Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego. Wwa 1989.
- Zyt*-Naramowski Jerzy – zob. Naramowski-Zyt Jerzy.
- Żak* Henryk (1884-1944) przemysłowiec. **Słowniki:** WSB. **Artykuły:** *Wiadomości Drogistowskie* 1947 nr 2 s. 24-5.
- Żak* Jan (1923-1990) archeolog, prof. UP/UAM. **Słowniki:** AMM. **Bibliografie:** J. Effertowa: Bibliografia prac naukowych profesora J.Ż. do roku 1973. [W:] *Studia archaeologica Pomeranica*. Koszalin 1974 s. 11-21. – Wykaz prac prof. dr. hab. J.Ż. publikowanych w l. 1974-1983. *FAP* 32: 1981 s. 2-3 [180 poz.]. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1990-1992 s. 16. **Przyczynki:** A. Laboga, T. Orlik: Laureaci Nagród Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego [za rok 1972] (dokończenie). Nagrody naukowe. KMP 1973 nr 4. – Nauka w Wlkp. s. 244, 247, 248, 250, 251, 253-6. – J. Olczak: Profesor doktor J. Ż. [W:] *Studia archaeologica Pomeranica*. Koszalin 1974 s. 5-9.
- Żak* Wawrzyn (1901-1977) rolnik, powstaniec wlkp. **Przyczynki:** G. Patro: z dziejów rodu Żaków. Wągrowiec 2006, 11 s. [w tym: W. Ż.: Moje wspomnienia z powstania wielkopolskiego (s. 6-8)].
- Żakowski* Adrian (zm. 1539) prepozyt głuszyński, bp sufragan pozn., dominikanin. **Słowniki:** Biskupi. **Biografie:** Nowacki II s. 184.
- Żakowski* Antoni (1868-1947) kupiec, działacz społ. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** Szkice z dziejów Krzywina. Red. J. Zielonka. Kościan 1987 s. 71, 82, 95. – Kalendarium miasta Leszna. Red. A. Piwoń. Leszno 1996 s. 71. – Historia Leszna. Red. J. Topolski. Leszno 1997 s. 210, 223, 253,, 258.
- Żalik* Anna (1921-1999) bibliotekarka, publicystka. **Słowniki:** SBW; SBL. **Biografie:** P. Klak: Odeszła A.Ż. *ABC* 1999 nr 92 s. 5. – B. Głowinkowska: Była wśród nas. Niezapomniana Pani Anna. *Informator Kulturalny i Turystyczny Południowo-Zachodniej Wielkopolski* 2000 nr 1 s. 10-11. – S. Jędraś: Dr A.Ż. *Zeszyty Osieckie* 2000 z. 8 s. 43. – M. Halec: A.Ż. odeszła. *Varia* 2000 nr 1 s. 3. **Przyczynki:** A.W. Nowaczyk: Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Stanisława Grochowiaka w Lesznie 1975-1985. Leszno 1986 s. 6 i n. – Kalendarium miasta Leszna. Red. A. Piwoń. Leszno 1996. – Historia Leszna. Red. J. Topolski. Leszno 1997 s. 358, 437, 441-2.

Żardecki* Stefan (1887-1963) bankowiec, wykładowca WSH w Poznaniu. **Biografie:** Byli wśród nas (AE) s. 235-7. – Z. Zakrzewski: S. Ż. 1887-1963. *Roczniki Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Poznaniu* 1962/63: 1964 s. 64-8.

Żarnecki* Władysław (1885-1958) nauczyciel. **Słowniki:** Szkoła Kaliska.

Żarnowiecki* Kazimierz (1910-1981) ksiądz, społecznik. **Przyczynki:** A. Żarnowiecka-Kiec: Ks. prałat K. Ż. *GWyb.* (P.) 2000 nr 95 s. 9.

Żarnowiecki* Stanisław h. Korwin (1741-1808) proboszcz w Szubinie i Pępowie, kan. pozn., bp sufragan pozn. **Słowniki:** WSB; Biskupi; PSB. **Biografie:** Nowacki II s. 191 i 221. **Przyczynki:** Nowacki II s. 230, 742.

Żbikowska* Katarzyna (1884-1967) aktorka. **Słowniki:** SBTP II.

Żbikowski* Wawrzyniec (1892-1953) budowniczy, oficer AK. **Słowniki:** Konspir. pomor.; BSB II (i fot.). **Przyczynki:** B. Chrzanowski: Konspiracja Rządu RP w regionie nadbałtyckim (1939-1945). [W:] *Walka podziemna na Pomorzu w latach 1939-1945*. Toruń 1990 s. 132. – *Armia Krajowa na Pomorzu*. Pod red. E. Zawackiej [i in.]. Toruń 1993 s. 40, 207.

Żebrowski* Walenty (zm. 1765) malarz. **AW:** 10300. **Słowniki:** WSB. **Biografie:** A. Mulczyńska-Pawlak: *Działalność malarska W.Ż. Studia Muzealne* 1968 z. 6 s. 103-23. **Artykuły:** +BHSz. 1970 nr 3/4.

Żegocki* Krzysztof h. Jastrzębiec (ok. 1618-1673) star. babimojski, podkomorzy kaliski, woj. inowr., bp chełmski. **AW:** 10304. **Słowniki:** PSB (Grzymułtowski Krzysztof); WSB; Bieniaszewski Spisy; SBWP-W I; Biskupi; Mikulski, Stanek Spisy; Wolszt., star. koniński. **Biografie:** W. Sauter: K.Ż. *Pierwszy partyzant Rzeczypospolitej 1618-1673*. P. 1981. – *Sylwetki Wielkopolan* s. 292-300. **Przyczynki:** A. Kersten: *Stefan Czarniecki 1599-1665*. Wwa 1963. – *Dz. Wilkp. I*. – W. Sauter: K.Ż. w piśmiennictwie polskim. *PLub.* 8 [właśc. 9]: 1979 nr 3 s. 57-71. **Artykuły:** *Śląski Kwartalnik Historyczny „Sobótka”* 10: 1955 s. 556-610. – *SiMDW* 2: 1956 z. 2 s. 53-78.

Żegocki* Marcin (XVII w.) kaszt. przemęcki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Żegocki* Stanisław (zm. 1669/1675) stolnik, podczaszy pozn., star. koniński. **Słowniki:** Chłapowski.

Żegota* z Gołuchowa (XIII w.) kaszt. wilkowyjski. **Słowniki:** Bielińska, Gąsiorowski, Łojko Spisy.

Żelazko* Józef (XIX w.) lekarz, właściciel Kowanówka. **Słowniki:** Anders.

Żelazowski* Roman Czesław, pseud. Roman (1854-1930) aktor, reżyser, dyr. teatru. **AW:** 10308. **Słowniki:** SBTP; WSB. **Przyczynki:** A. Grzymała-Siedlecki: *Świat aktorski moich czasów*. Wwa 1957. – *Wspomnienia aktorów (1800-1925)*. T. 2. Wwa 1963.

Żelęcki* Jan (zm. 1673) łowczy kor., star. bydg., kłecki. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy; Chłapowski.

Żelęcki* Zygmunt h. Trach (XVII w.) kaszt. międzyrzecki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy.

Żemetka* – zob. Zemetka.

Żenczykowski* Bogdan (1905-1991) inż., prac. Wyższej Szkoły Inżynierskiej w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1990-1992 s. 20.

Żeromski* Stanisław (XVII w.) kan. gnieźn. **AW:** 10321. **Źródła:** Rota s. 446-8.

Żerońska* Dorota (zm. 1637) ksieni benedyktynek w P. **Słowniki:** M. Borkowska: Słownik polskich księń benedyktyńskich. Niepokalanów 1996.

Żeroński* Piotr (zm. ok. 1631) kuchmistrz kor., star. bydż. **Słowniki:** Mikulski, Stanek Spisy.

Żętkowski* Piotr Bogumił (1963-1999) historyk. **Słowniki:** SBL.

Żmidziński* Aleksander (1847-1931) ks. **AW:** 10325. **Słowniki:** PTPN

Żmigród* Bolesław (1875-1944) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Żniniewicz* Jan Robert (1872-1952) lekarz, twórca metody wodoleczniczej. **Słowniki:** WSB; PTPN; AMM; SBWP-W I; Członkowie tajnych tow. **Biografie:** J. Jankowiak: Życie i działalność J.Ż. *Wiadomości Uzdrawiskowe* 6: 1961 nr 4. – J. Jankowiak: J.Ż. – twórca polskiej metody wodoleczniczej. z teki pośmiertnej. *KMP* 55: 1987 nr 2 s. 89-95, il. **Przyczynki:** Laureaci miasta Poznania w roku 1950. *KMP* 1950 s. 55-7, il. – E. Paukšta: Opowieść o zwycięskiej starości. Wwa 1953. – J. Jankowiak: Fizykoterapia. Wwa 1954. – J. Łukaszewicz: Wodolecznictwo metodą Ż. *Lekarz Wojskowy* 31: 1955 nr 7 s. 663-70. – S. Cegliński: Wodolecznictwo w ujęciu J.Ż. *Wiadomości Uzdrawiskowe* 6: 1961 nr 4. – J. Łukaszewicz: Próba krytycznego rozbioru metody Ż. ze stanowiska danych współczesnej memofizjologii. *Wiadomości Uzdrawiskowe* 6: 1961 nr 4. **Artykuły:** **Kron. AM** 1959 t. I s. 84; t. II s. 99, 106, 108, 248.

Żniniewicz* Janina (1882-1940) dr med., lekarka, działaczka społ. **Słowniki:** PTPN. **Biografie:** J.Ż. Spraw. *PTPN* 13: 1945/46 s. 195.

Żniński* Kazimierz Paweł (1898-1977) powstaniec wlkp., ppłk WP. **Słowniki:** SBPW. **Przyczynki:** A. Zawilski: Bitwa nad Bzurą 1939 r. Wwa 1968 s. 5. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. Pod red. Z. Grota. P. 1968 s. 165. – F. Ciszewski: Opis wydarzeń kampanii wrześniowej 1939 r. *Nurt* 1969 nr 9 s. 25-9. – S. Poręba: Ignacy Żninski (1864-1931). *Rocznik Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego PAN* 1976 nr 15 z. 2 s. 253-9.

Żochowski* Antoni Waclaw (1904- ok. 1940) st. asystent Zakładu Chemii Farmaceutycznej UP. **Słowniki:** **J.B.** Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej Wr. 1997.

Żochowski* Bronisław (ok. 1830-?) urzędnik, powstaniec 1848 i 1863. **Słowniki:** AMM. **Przyczynki:** Klanowski. – S. Kieniewicz: Spiskowcy i partyzanci 1863. Wwa 1867.

Żóćciak* Edward (1918-1995) dendrolog, prof. AR w P. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1993-1995 s. 24.

Żóttowscy* – ziemiańska rodzina wlkp. **Przyczynki:** M. Żóttowski: Genealogia rodu Ż. Łódź – Skierniewice 1998, 245 s. – S. Leitgeber: Rodzina Żóttowskich. *KMP* 1999 nr 2 s. 356-66 [XIX-

XX w.]. – M. Żółtowski: Wszystko działa się naprawdę. Wojsko – Wojna – „Uprawa-Tarcza”. Wwa 2002, 201 s., il. – M. Żółtowski: Wspomnienia z młodych lat. Laski 2004, 168 s.

Żółtowska* Gabriela (1902-1980) urszulanka. **Biografie:** M. Glińska: G.Ż. soeur Monique – urszulanka od Serca Jezusa Konającego. *Pamiętnik Tow. Miłośników Ziemi Kościańskiej* 1996-2000 s 273-80, il.

Żółtowska* Janina z Puttkamerów (1889-1968) pisarka. **Źródła:** J. Ż.: Dziennik. Fragmenty wielkopolskie 1919-1933. P. 2003. **Przyczynki:** S. Leitgeber: J. z Puttkamerów Ż. GWyb. (P.) 2000 nr 120 s. 10. .

Żółtowska* Ludwika z Ostrowskich (1883-1939) działaczka społeczna z Czacza. **Biografie:** M. Żółtowski: Wspomnienia z młodych lat. Laski 2004 s. 129-32.

Żółtowski* Adam (1866-1934) ziemianin, działacz gosp. **Słowniki:** PTPN. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo s. 73, 154, 158, 217-8, 409, 414-8, 420.

Żółtowski* Adam (1881-1958) filozof, prof. UP, działacz społ. **AW:** 10340. **Słowniki:** SFiloz.; WSB; PTPN; Kto był kim; AMM; Członkowie tajnych tow.; Ziemianie I. **Przyczynki:** J. Żółtowska: Inne czasy, inni ludzie. Londyn 1959. – Klanowski. – Filozofia w Polsce. Wr. 1971. – I. Ihnatowicz: Vademecum. T. 2. Wwa 1971 s. 124. – Z. Kuderowicz: Polska próba neoheglizmu. A.Ż. jako interpretator filozofii Hegla. *Arch. Hist. i Filoz. Myśli Społ.* 30: 1984 s. 291-317. – Nauka w Wlkp. – Kwilecki Ziemiaństwo s. 49, 259, 265-6, 287-8, 298-9, 419, 422. – S. Leitgeber: U Adamów Żółtowskich. *Życie i Myśl* 1996 nr 2 s. 49-58. – S. Świeżawski. o A.Ż. *Życie i Myśl* 1996 nr 2 s. 59-61 [fragm. pracy „Rozum i tajemnica”]. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 197, 268-70. – S. Leitgeber: Prof. A.Ż. *GWyb. (P.)* 2000 nr 131 s. 10. – A. Wawrzynowicz: Rola i znaczenie dorobku naukowego A.Ż. w rozwoju polskiej historii filozofii. [W:] *Filozofia na Uniwersytecie w Poznaniu. Jubileusz 90-lecia.* Red. nauk. T. Buksiński. P. 2010, s. 67-74.

Żółtowski* Adam Wojciech Anzelm (1814-1880) ziemianin, polityk. **AW:** 10339. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Żółtowski* Adolf (1870-1934) ks., proboszcz w Nekli, rektor klasztoru redemptorystów w Kościanie. **Słowniki:** Kanoniści.

Żółtowski* Alfred (1841-1877) ziemianin, polityk. **AW:** 10341. **Słowniki:** PTPN.

Żółtowski* Antoni Jan (1875-1949) lekarz. **Słowniki:** PTPN.

Żółtowski* Benedykt Sykstus Maria Józef Seweryn (1902-1982) ziemianin, wł. Godurowa, powstaniec wlkp, żołnierz 1920, 1939 i AK, rolnik, autor wspomnień. **Słowniki:** Ziemianie VI.

Żółtowski* Edmund Jan Apolinary (1853-1926) ziemianin. **Słowniki:** PTPN.

Żółtowski* Edmund Marcei Nepomucen (1812-1884) ziemianin, powstaniec 1848. **AW:** 10342. **Słowniki:** PTPN.

Żółtowski* Franciszek (1818-1894) ziemianin, działacz społ., gosp. i polit. **AW:** 10343. **Słowniki:** PTPN.

Żółtowski* Jan (1860-1912) ziemianin, polityk. **Słowniki:** PTPN.

Żółtowski* Jan (1871-1946) działacz społ. i polit. **AW:** 10345. **Słowniki:** WSB; Ziemianie I. **Źródła:** J. Ż.: Dwa pokolenia. Wspomnienia wielkopolskiego ziemianina. P. 1990, 299 s., il. **Biografie:** M. Żółtowski: Wspomnienia z młodych lat. Łaski 2004 s. 128-9. **Przyczynki:** T.G. Jackowski: w walce o polskość. Kr. 1972 s. 206. – M. Żółtowski: Rezydencja w Czaczu. Wspomnienia z dawnych lat. KW 1997 nr 3 s. 99-114 [m.in. o księgozbiorze J. Ż.]. – Kwilecki Ziemiaństwo II s. 71, 73, 144-5. – A. Kaźmierczak: J.Ż. z Czacza (1871-1946). *Pamiętnik Tow. Miłośników Ziemi Kościańskiej* 1996-2000 s. 253-65.

Żółtowski* Józef (1847-1889) ziemianin, polityk. **AW:** 10346. **Słowniki:** PTPN; Opalenicki SB II. **Przyczynki:** J. Benyskiewicz: Posłowie polscy w Berlinie w latach 1866-1890. Zielona Góra 1976 s. 68, 126, 179.

Żółtowski* Leon (1877-1956) ziemianin, wł. Niechanowa, inż., chemik, działacz społ. i polit. **AW:** 10348. **Słowniki:** WSB; PTPN; Kto był kim; Ziemianie IV. **Przyczynki:** Jakóbczyk Studia III s. 202. – Powstanie wielkopolskie 1918-1919. P. 1968 s. 343. – S. Leitgeber: L. hr. Ż. GWyb. (P.) 2000 nr 201 s. 9.

Żółtowski* Marceli (1812-1901) ziemianin, polityk, powstaniec 1830. **AW:** 10349. **Słowniki:** PTPN; Kawalerowie VM. T. II, cz. 1; AMM. **Źródła:** J. Żółtowski: M.Ż. (1812-1901). Szkic biograficzny (masz. w BN). **Przyczynki:** Motty. – J. Żółtowski: Dwa pokolenia. Wspomnienia wielkopolskiego ziemianina. P. 1990. – Kwilecki Ziemiaństwo III s. 32, 95, 160, 343, 554.

Żółtowski* Marceli Teodor Marek Maria (1900-1940) ziemianin, wł. Głuchowa i Jarogniewicz, oficer WP. **Słowniki:** Ziemianie VI. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo II s. 71.

Żółtowski* Marceli Zdzisław (1850-1925) ziemianin, wł. Godurowa, poseł do parlamentu niemieckiego, działacz gosp.-społ. **AW:** 10350. **Słowniki:** PTPN; Ziemianie VI.

Żółtowski* Stanisław (1810-1868) ziemianin, powstaniec 1830, jeden z założycieli poznańskiego „Bazaru”. **Słowniki:** Wrzesiński SB.

Żółtowski* Stanisław (1849-1908) wł. Niechanowa, działacz społ.-gosp. **AW:** 10354. **Słowniki:** WSB; Ziemianie IV. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo s. 161, 356, 410-1, 413-4, 418-9, 436.

Żółtowski* Stanisław (1868-1939) ziemianin. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Żółtowski* Stefan (1839-1901) ziemianin, polityk. **AW:** 10355. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Żółtowski* Teodor (1842-1915) ziemianin, polityk, społecznik. **AW:** 10357. **Słowniki:** PTPN; AMM; Wrzesiński SB.

Żółtowski* Władysław Leon Jan (1910-1940) por. WP, administrator Niechanowa, działacz społ. **Słowniki:** Ziemianie IV.

Żółtowski* Zygmunt (1877-1919) ziemianin. **AW:** 10358. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

- Żóraw* Jan zwany Pubka, Pupka (+) budowniczy. **Przyczynki:** Malinowski Muratorzy s. 5-8.
- Żuchowski* Antoni (1846- ok. 1906) lekarz. **AW:** 10366. **Słowniki:** PTPN; SLeK. V; Kościński. **Przyczynki:** J. Smereka: Polskie doktoraty na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Wrocławskiego w l. 1811-1939 i ich autorzy w życiu zawodowym, naukowym i społeczno-politycznym. Wr. 1980.
- Żukowa* Łucja (zm. 2000) nauczyciel, doradca prawny nauczycieli i szkół. **Przyczynki:** M. Dźwiniel: Ł. Ż. *GWyb.* (P.) 2000 nr 47 s. 11.
- Żukowski* (XVIII w.) organmistrz w Gnieźnie. **Słowniki:** Chybiński.
- Żukowski* Grzegorz (XVIII w.) organmistrz w Gnieźnie. **Słowniki:** Chybiński.
- Żukowski* Piotr (+) pleban w Rogoźnie, kan. pozn. **Przyczynki:** Nowacki II s. 258, 275, 605.
- Żukowski* Piotr (1882-1946) historyk literatury, nauczyciel, lektor na UP. **Słowniki:** PTPN. **Źródła:** PTPN, rkp. 811 [materiały red. do księgi pamiątkowej na 40-lecie gimn. św. Jana Kantego w P.].
- Żukowski* Stanisław h. Prus (zm. 1636) kan., wikariusz gen. i oficjał pozn. **Biografie:** Nowacki II s. 217. **Przyczynki:** Nowacki II s. 105, 203, 208, 275, 624, 627, 633.
- Żupański* Jan Konstanty (1804-1883) księgarz, wydawca. **AW:** 10371. **Słowniki:** EWoK; SPKP; Nowy Korbut; WSB; PTPN; AMM; SHist. **Źródła:** J. Leleweł: Listy emigracyjne. Wyd. H. Więckowska. T. 1-6. Kr. [i in.] 1948-1956. – Katalog zbiorów MN [w P.]. T. 8. P. 2005 nr 767. **Biografie:** Wybitni Wlkp. s. 129-53. – S. Szenic: Ongiś. Wwa 1975 s. 459-62. – Wielkopole II s. 125-50, il., bibliogr. – A. Kijas: J.K. Ż. zasłużony księgarz i wydawca polski XIX wieku. *Księgarz* 1977 nr 2 s. 24-8. – Zaśł. Wlkp. s. 58-63. – M. Foć, M. Romanowska: J.K. Ż. Życie i dzieło. P. 1996, 205 s., il., bibliogr. R: E. Chadźinikolau, *Wiadomości Kulturalne* 1997 nr 6 s. 21. **Przyczynki:** A. Koehlerówna: Biblioteka Poznańskiego Tow. Przyjaciół Nauk. *RH* 1957 s. 387-8. – M. Walentynowicz: Wypożyczalnia książek w W. Księstwie Poznańskim. *Przegląd Historyczno-Oświatowy* 1960 z. 1 s. 51, 53, 56-60, 66, 71. – Nauka w Wlkp. s. 27, 108, 135, 159, 265, 311, 312, 782, 798, 799, 867, 1150. – D. Bolewska: z materiałów Biblioteki Kórnickiej o J.K.Ż. PBK 21: 1986 s. 149-61, sum. – E. Chadźinikolau: J.K. Ż. w opinii prasy jego czasów. [W:] z dziejów prasy wielkopolskiej XIX-XX wieku. T. 3. Red. M. Kosman. P. 1997 s. 45-55, Zsfg. – E. Chadźinikolau: Działalność wydawnicza J.K. Ż. [W:] Rola książki w integracji ziem polskich w XIX w. Red. B. Kosmanowa. B. 2000 s. 73-111. – Napisy pamiątkowe s. 119.
- Żupański* Stefan (1862-01898) księgarz, nakładca. **Słowniki:** SPKP.
- Żuralski* Tadeusz Stefan (1894-1940) ginekolog, doc. UP. **AW:** 10372. **Słowniki:** PTPN; J.B. Gliński: Słownik biograficzny lekarzy i farmaceutów ofiar drugiej wojny światowej. Wr. 1997; Oracki Słownik. **Biografie:** J. Kiński: Pro Memoria. *Wojskowy Przegląd Historyczny* 1990 nr 3-4 s. 437. **Przyczynki:** A. Skrobacki: Polacy w Królewcu. Olsztyn 1969 s. 119. – T. Kryśka-Karski: Materiały do historii Wojska Polskiego. Londyn 1985, 16, s. 26 poz. 13165. – A. Moszyński: Lista Katyńska. Wwa 1989 s. 220. – J. Tucholski: Mord w Katyniu. Wyd. 1. Wwa 1991 s. 261, 375, 652.

Żurawska* Elżbieta (1927-1997) bibliotekarka, działaczka PTTK. **Biografie:** 70 lat PTK – 45 lat PTTK w Żninie. Żnin 1999.

Żurawski* Michał (1927-1985) hydrolog, prof. UAM. **Biografie:** Spraw. Zarządu PTPN 1984-1986 s. 30. – J. Rotnicka: Wspomnienie o profesorze M.Ż. (1927-1985). KMP 1996 nr 1 s. 321-4, il. – A. Kaniecki: M.Ż. – geograf, badacz problemów wodnych Wielkopolski. KW 1997 nr 4 s. 127-9. **Przyczynki:** T. Orlik: Nagrody Województwa Poznańskiego za rok 1977. (Część pierwsza). Nagrody Naukowe: doc. dr hab. M.Ż. KMP 1979 nr 2.

Żurawski* Sylwester (1847-?) lekarz. **AW:** 10373. **Słowniki:** PTPN; AMM.

Żurek* Jan (+) archeolog, pracownik stacji w Biskupinie. **Przyczynki:** Badacze Biskupina. Red. A. Grossman [i in.] Biskupin 2005 s. 105.

Żurek* Władysław (1900-?) powstaniec wlkp. **Słowniki:** SBPW ze Żnina.

Żuromski* Jan h. Jelita (1835-1914) powstaniec styczniowy 1863 r. **Słowniki:** KostrzSB

Żuromski* Józef (1893-1952) powstaniec wlkp., pilot, kawaler VM. **Słowniki:** Lotnicy I.

Żuromski* Kazimierz (1875-1946) adwokat. **AW:** 10376. **Słowniki:** PTPN; AMM. **Przyczynki:** Klanowski.

Żuromski* Leon (+) blacharz pozn. **Przyczynki:** Poznańskie wspominki. P. 1960 s. 36-8.

Żurowski* Kazimierz (1909-1987) archeolog, żołnierz AK. **Słowniki:** SHist.

Żurowski* Walerian (1911-1991) organista, nauczyciel muzyki. **Słowniki:** SBL. **Przyczynki:** M. Halec: Dwadzieścia pięć lat Społecznego Ogniska Muzycznego we Wschowie. *RLeszcz.* 1978 s. 389.

Żwirko* Franciszek Henryk (1885-1932) kpt., pilot. **Słowniki:** J. Konieczny, R. Malinowski: Mała encyklopedia lotników polskich. T. 1. Wwa 1988; BSB IV (i fot.). **Biografie:** H. Żwirko: F.Ż. Wwa 1988.

Żychlińska* Maryna – imię zakonne (zm. 1676) ksieni klarysek w Śremie. **Słowniki:** Borkowska i s. 132.

Żychliński* Adam h. Szeliga (XVIII w.) kaszt. łędzki, międzyrzecki. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 396.

Żychliński* Aleksander (1889-1945) ks., prof. i rektor semin. duch. w P. **AW:** 10385. **Słowniki:** Hagiografia polska. T. 2. P. 1972; PTPN. **Biografie:** Śp. ks. prałat dr A.Ż. z teki pośmiertnej. *KMP* 19: 1946 s. 72. – Śp. ks. prof. dr A.Ż. tajny szambelan Jego Świątobliwości. *MK* 2: 1947 s. 48-50. – F. Kłoniecki: A.Ż. *Ateneum Kapłańskie* 1948 z. 2 s. 389-90. – A. Baraniak: Przemówienie wygłoszone podczas i Sesji Procesu Informacyjnego sł. Bożego ks. A.Ż. *Tamże* 20: 1969 s. 104-8. – A. Wietrzykowski: Sacerdos. Ks. prałat A.Ż. *Przew. Kat.* 1971 nr 1 s. 6-8. – A. Wietrzykowski: Sacerdos. (A. Ż. 1899-1945). [W:] Byli wśród nas. Praca zbior. pod red. F. Lenorta. P. 1978 s. 183-97. **Przyczynki:** H. Raiter: Śp. ks. prof. dr A.Ż. Zarys syntezy jego

wewnętrznego życia. WAG 2: 1947 s. 100-4. – Świadkowie wiary. Ks. A.Ż. – wikariusz gostyński w latach 1917-1918. *Wiadomości Parafialne* (Gostyń) 1996 nr 4 s. 2.

Żychliński* Andrzej (XVIII w.) wojski kaliski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 397.

Żychliński* Bolesław (1857-1929) ks. subregens semin. duch. w Gnieźnie, autor książek religijnych. **AW:** 10388. **Słowniki:** PTPN; Teolodzy; Nauczyciele MM.

Żychliński* Jan Samuel (XVIII w.) stolnik wschowski. **Słowniki:** Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 397.

Żychliński* Józef (1810-1869) ziemianin, powstaniec 1830. **AW:** 10392. **Słowniki:** PTPN.

Żychliński* Józef (1824-1899) ziemianin. **AW:** 10393. **Słowniki:** PTPN.

Żychliński* Józef (1886-1969) ziemianin, wł. Uzarzewa, działacz społ.-gosp. **Słowniki:** Ziemianie III.

Żychliński* Józef (1872-1941) ziemianin, prezes Ziemstwa Kredytowego w P. **Słowniki:** Wrzesiński SB; AMOstr. z. 10. **Przyczynki:** Kwilecki Ziemiaństwo.

Żychliński* Józef Izidor (1856-1926) ziemianin, prawnik, wł. Modliszewka i Uzarzewa. **AW:** 10394. **Słowniki:** PTPN; AMM; Ziemianie III. **Przyczynki:** Klanowski.

Żychliński* Józef Marian (1872-1941) ziemianin, działacz polit. i gosp. **AW:** 10395. **Słowniki:** WSB; PTPN. **Przyczynki:** Z. Karpiński: o Wielkopolsce, złocie i dalekich podróżach. Wwa 1971. – T. Jackowski: w walce o polskość. Kr. 1972. – Kwilecki Ziemiaństwo s. 177-80, 182, 190, 233, 346, 387.

Żychliński* Ludwik (1823-1891) historyk, publicysta, powstaniec 1848 i 1863. **AW:** 10398. **Słowniki:** WSB; PTPN; AMM; SHist. **Przyczynki:** Klanowski s. 159. – Dz. Wlkp. II.

Żychliński* Piotr (zm. 1697) podkomorzy kaliski, star. walecki. **AW:** 10399. **Słowniki:** WSB; Bieniaszewski Spisy; Zwierzykowski s. 397; Chłapowski. **Przyczynki:** Dz. Wlkp. I.

Żychliński* Serafin (XVIII w.) star. stawiszyński. **Słowniki:** Zwierzykowski s. 397.

Żychliński* Serafin (XIX w.) landrat międzyrzecki. **AW:** 10401. **Przyczynki:** J. Wąsicki: Ziemie polskie pod zaborem pruskim. Wielkie Księstwo Pozn. 1815-1848. Wwa [i in.] 1980 s. 125.

Żychliński* Serafin (1826-1893) kupiec, powstaniec 1863. **AW:** 10402. **Słowniki:** PTPN.

Żychliński* Teodor (1836-1909) publicysta, heraldyk, powstaniec 1863. **AW:** 10405. **Słowniki:** WSB; PTPN; SHist. **Przyczynki:** W. Dworzaczek: Genealogia. Wwa 1959 s. 116 i n.

Żychoń* Jan Henryk (1902-1944) oficer wywiadu WP. **Słowniki:** BSB II (i fot.). **Biografie:** A. Suchcitz: Major J.Ż. – oficer wywiadu. *Teki Historyczne* (Londyn) 19: 1988-1989 s. 164-72. – W. Jastrzębski: Major Ż. i bydgoska ekspozytura wywiadu. B. 1994. **Przyczynki:** Proces Adama Doboszyńskiego. Wwa 1949 s. 280. – H. Kopczyk: Niemiecka działalność wywiadowcza na Pomorzu 1920-1933. Gdańsk 1970 s. 144, 152-75. – L. Gondek: Działalność Abwehry na

terenie Polski 1933-1939. Wwa 1971 s. 79, 86, 91, 100, 106, 119, 313. L. Gondek: Wywiad polski w Trzeciej Rzeszy 1933-1939. Wwa 1978 s. 21, 94, 97, 103, 105, 108-9, 111, 113, 115-57, 159-60, 165, 223, 276-8. – R. Wodzicki: Wspomnienia Gdańsk – Warszawa – Berlin. 1928-1939. Gdańsk 1972 s. 87-8. – W. Kozaczuk: Bitwa o tajemnice. Służby wywiadowcze Polski i Rzeszy Niemieckiej 1922-1939. Wwa 1975 s. 221, 270-1, 283-5, 428. – J. Suski: w służbie publicznej na dwóch kontynentach. Toronto 1982 s. 125-6. – Z. Raszewski: Pamiętnik gapia. Bydgoszcz, jaką pamiętam z lat 1930-1945. B. 1994 s. 88.

Życieński* Jan (1879-1959) księgarz w P. **Słowniki:** SPKP. **Przyczynki:** E. Polkowska: Osiem najpiękniejszych lat życia. *Widnokrąg* 1952 nr 51 s. 5, il. – E. Paukšta: Ad multos annos... *Express Pozn.* 1954 nr 155 s. 3.

Życki* Antoni (1856-1924) lekarz. **AW:**10408. **Słowniki:** Slek. V; AMOstr. z. 10.

Żydowski* Sebastian (zm. 1560) bp sufragan gnieźn., opat w Mogilnie, benedyktyn. **AW:** 10413. **Słowniki:** Biskupi. **Przyczynki:** z dziejów pogranicza kujawsko-wielkopolskiego. Red. D. Karczewski. Strzelno 2007 s. 82.

Żynda* Bolesław (+) księgarz pozn. **Źródła:** B. Ż.: o losach ludzi i książek. *Księgarz* 23: 1978 nr 4 s. 31-7 [fragment wspomnień z okresu po II wojnie światowej w P.]. – B. Ż.: Pierwsze ćwierćwiecze mojej pracy. (Poznań – Wilno – Poznań 1920-1945). *Księgarz* 27: 1983 nr 3 s. 28-46, il.

Żynda* Leon (1877-1947) księgarz. **Słowniki:** SPKP. **Bibliografie:** B. Żynda: Bibliografia wydawnictw Księgarni św. Wojciecha. P. 1970.

Żynda* Tadeusz (1903-1964) drukarz. **Słowniki:** SPKP. **Źródła:** S. Strugarek: Fort VII. [B.r., ok. 1947] s. 17-19 [wspomnienia].

Żyro* Mikołaj (1894-1968) aktor. **Słowniki:** SBTP II.

Żyto* Władysław (+) sportowiec z Kaliskiego Towarzystwa Wioślarskiego. **Przyczynki:** P. Młoczyński: Wspaniały, wątyły, wręcz chudziutki. *Ziemia Kaliska* 1984 nr 34 s. 9, il.

Żyżykowski* Stanisław (+). **Biografie:** E. Polanowski: Życie literackie Kalisza 1870-1907. Wwa 1987 [biogram].

Żyźniewski* Władysław (1909-1939) nadleśniczy w Czeszewie pod Wrześnią, żołnierz II wojny światowej. **Słowniki:** Wrzesiński SB. **Przyczynki:** M. Borczyński: Historia ludzi lasu. Gołuchów 1988.